ANUL XXII — NR. 15 (931) — 7 APRILIE 1973

flacăra

Necesarul respect față de istorie

«AM ÎNCEPUT SĂ-MBĂTRÎNESC, DAR TOT MAI CRED CĂ MI SE PARE...»

O NOUĂ NOTAȚIE MUZICALĂ ELABORATĂ DE UN PROFESOR ROMÂN

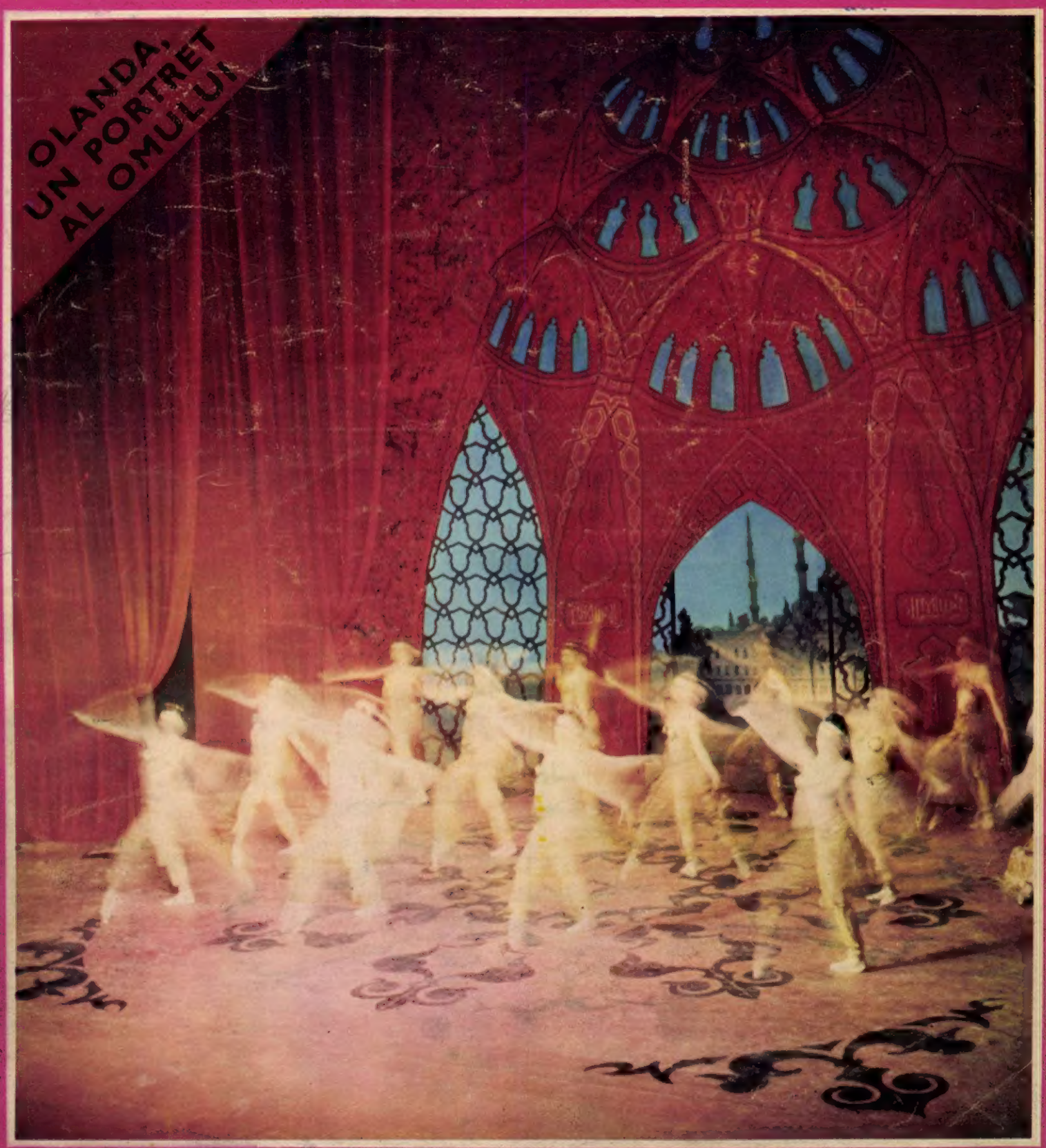

OLANDA, UN PORTRET AL OMULUI

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

FAC SCHIMB DE ILUSTRATE

În timpul meu liber mă pasionează colecționarea de ilustrate, pasiune care s-a format în decursul mai multor ani.

Datorită acestei preocupări, în prezent am reușit să dispun de un număr apreciabil de ilustrate alb-negru și color, editate și datate unele din ele chiar din sec. XIX și începutul sec. XX, iar unele ce au o vechime de 40–60 ani.

Ca urmare a acestui fapt am început să selectez aceste ilustrate în mod organizat, aplicate pe niște planșe, acestea făcînd obiectul unei lucrări: retrospectivă «România ilustrată», din care, prin însăși tematicile ilustratelor «document de arhivă», se poate lua cunoștință — prin comparație cu altele editate după 23 August 1944 — de ceea ce a fost, și ce s-a construit în anii de după eliberare, lucrare care poate trezi un interes deosebit în special tinerei generații care nu a prins anii antebelici.

În vederea continuării acestei lucrări m-am adresat unor colecționari (nu prea numeroși) cît și Editurii Meridiane, pentru a-mi completa planșele cu sprijinul respectiv în obținerea unor ilustrate de pe întreg teritoriul țării, editate înainte de al II-lea război mondial.

Vă rog să dați publicității interesul meu pentru a putea intra în posesia ilustratelor necesare lucrării de care mă ocup — pentru luarea la cunoștință de către cititorii care dețin astfel de documente.

Gheorghe Drăghici
Cart. Cornișa I, bl. 30, et. IV
ap. 19 — Bacău

O SCRISOARE DE LA COMITETUL JUDEȚEAN CARAȘ-SEVERIN AL P.C.R.

La adresa dumneavoastră nr. 18/24 februarie a.c., prin care ne trimiteți un exemplar al revistei nr. 9, în care ați publicat scrisoarea tinerei Molnar Ileana din orașul Anina, sub titlul «O fată vrea să muncească», vă comunicăm următoarele:

Ținînd seama că femeile ocupă peste 50% din populația aptă de muncă și că în județ își desfășoară activitatea aproape numai unități ale industriei grele (întreprinderi miniere, siderurgice, constructoare de mașini grele, exploatări forestiere etc.), pentru care se pretează în majoritate forța de muncă bărbătească, Biroul Comitetului județean de partid are în preocuparea sa prezentă și de perspectivă crearea de noi locuri de muncă în care să fie cuprinse un număr tot mai mare de femei. În acest context, în ultimii doi ani au fost create peste 1 000 de astfel de locuri de muncă, cum ar fi: confecționat covoare, cusături cu motive naționale, sudori, strungari, rabotori, fabrici de mobilă și P.A.L., croitorii, frizerii etc. Atenția pe care Biroul județean de partid o acordă încadrării în muncă a femeilor este ilustrată și de faptul că această problemă a fost analizată în luna februarie a.c., prilej cu care s-au stabilit măsuri de creare a posibilităților de calificare în meseriile amintite, asigurînd în acest fel participarea lor în munca direct productivă.

S-a avut în vedere permanent ca în posturile ce pot fi ocupate de femei să fie angajate cu prioritate acelea care au greutăți familiale (văduve cu copii, familii cu mai mulți copii și un singur salariat etc.).

Cazul relatat în revista dumneavoastră a fost cunoscut de organul orășenesc de partid, în care sens, după terminarea cursurilor de liceu, tinerei Molnar Ileana i s-a oferit la cererea sa și a mamei sale să fie angajată ca barmană, ospătară sau muncitoare la bucătărie, fără a urma vreun curs de calificare, lucru pe care l-a refuzat. În această situație i s-a propus să urmeze cursurile de calificare de 6 luni pentru vînzători (fără plată, o altă formă prin care se fac calificări), lucru care, de asemenea, l-a refuzat, deși la aceste cursuri s-au înscris peste 15 fete, dintre care 6 absolvente de liceu, 3 din ele alegîndu-și meserii din sectorul alimentației publice (ospătari, barmani, bucătari). În primul caz motivul era că nu poate să lucreze «alături de alții ce aveau 4-8 clase», iar al doilea nu-l cunoaștem.

Trebuie să menționăm dealtfel că cererea de angajare depusă la conducerea O.C.L. mixt Anina și audiența cerută și acordată în 22.V.1972 și la care s-a declarat «cosnică», erou urmare a faptului că în trim. II al anului școlar 1971/72 rămăsese corigentă, gîndindu-se să lase școala și să se angajeze fără știrea părinților (lucru declarat inspectorului de personal, tov. Brandici Francisc, de către mama fetei). Răspunsul la cererea și audiența din 22.V.1972 i s-a dat cu nr. 3802 din aceeași zi.

Vă facem cunoscut că angajările care s-au făcut la O.C.L. erau pe aceleași posturi oferite și tinerei Molnar, cu excepția persoanelor care absolviseră școala profesională, liceul economic sau cu vechime în meserie. Menționăm însă că au mai fost angajate fără calificare la O.C.L. femei cu greutăți familiale deosebite, dar numai pe posturile de ajutori barmani, ospătari și muncitori la bucătărie, posturi oferite și tinerei Molnar Ileana.

Cu toate greutățile ce le avem privind angajarea femeilor din lipsa unităților cu profil specific muncii feminine, tînăra Molnar Ileana, lăsînd la o parte prejudecățile de felul celor invocate ca de a fi pusă pe aceeași «treaptă» cu cele care au 4-8 clase, că există munci degradante sau de condiționarea angajării de natura muncii și locului de muncă, fără a avea o calificare în acest domeniu, putea și poate să se încadreze în muncă.

Apreciem dorința de muncă a acestei tinere, pe care o vom sprijini să se califice și să lucreze în locurile de muncă disponibile, ținînd seama de pregătirea și situația sa familială.

Vă asigurăm că organul județean de partid va milita și în continuare pentru promovarea echității sociale privind repartizarea cu prioritate în locurile de muncă libere a persoanelor cu cîștiguri familiale mai mici.

Prim-secretar
Trandafir Cocîrlă

DIN PARTEA CENTRULUI DE SUDURĂ ȘI ÎNCERCĂRI LA OBOSEALĂ — TIMIȘOARA

Referitor la articolul: «Cum au uimit sudorii Griviței roșii...» publicat în revista «Flacăra» nr. 13 (929) din 24.03.1973 sub semnătura tov. Liviu Timbus, vă comunicăm următoarele:

1. Planul anual de cercetare al Centrului de sudură și încercări la oboseală — CSIO-Timișoara cuprinde în marea majoritate teme cerute de uzine. Uzinele care solicită respectivele teme finanțează realizarea lor. La baza temei stă un contract de cercetare sau o comandă în care sînt prevăzute obligațiile și drepturile părților. Uzina, ca beneficiar și finanțator al temei, cere prin contract ceea ce are nevoie și solicită rezolvarea problemelor în termenele trebuincioase. Fiind în această poziție, uzina beneficiară poate respinge lucrarea, dacă ea nu corespunde calitativ și cantitativ clauzelor contractuale.

Din descrierea succintă a acestui mecanism de planificare a cercetării științifice în institutele departamentale, cunoscut dealtfel tuturor uzinelor din țara noastră, rezultă că CSIO-Timișoara nu poate — citām din articol — să aibă cercetători «care-și propun teme ridicole, ajung la rezultate lipsite de utilitate practică, propun soluții fanteziste...». Nu poate face asemenea lucruri din două motive fundamentale:

1.1. Institutul rezolvă temele cerute de uzină, el neputînd impune uzinelor să-i finanțeze teme pe care ar dori să le cerceteze dacă acestea nu răspund unor nevoi reale ale lor.

1.2. Dacă institutul ar livra o producție științifică inutilă și fantezistă, uzina nu i-ar plăti-o și deci el ar merge pe drumul desființării.

Faptul că CSIO-Timișoara nu a procedat așa cum se afirmă în articol este demonstrat de următoarele: în cei peste 3 ani de existență s-au rezolvat circa 180 teme pentru producție și nici una nu a fost refuzată de beneficiar. În plus, CSIO-Timișoara și-a mărit capacitatea de cercetare, în perioada respectivă, de aproape 5 ori, ceea ce arată că cererile de cercetare au crescut ca urmare a faptului că uzinele au încredere și apreciază producția științifică a institutului.

2. În ceea ce privește cazul concret al Uzinei «Grivița roșie», afirmațiile din articol au produs un sentiment de uimire în colectivul nostru, fiindcă colaborarea noastră cu această mare uzină era socotită de noi dintre cele mai bune. Am avut și avem contracte și comenzi de la «Grivița roșie», relații strînse cu specialiștii ei și niciodată nu s-au ridicat obiecțiuni cu privire la producția științifică livrată uzinei. Tov. Iulian Anghel este des oaspetele nostru, cercetători de la CSIO merg în uzină ori de cîte ori este necesar și chiar în săptămîna trecută (19–24.03.73) un delegat al uzinei ne-a vizitat pentru a detalia tematica în cadrul contractului de colaborare pe 1973. Delegatul uzinei, tov. Bologescu David, a venit ca urmare a unei conversații telefonice avute de tov. Iulian Anghel cu directorul CSIO, prin care sudorul șef al uzinei solicita insistent această acțiune.

Totdeauna cînd am predat producția științifică rezultată din contractele cu «Grivița roșie», tov. Iulian Anghel, ca sudor șef al uzinei, s-a declarat satisfăcut de conținutul ei, fapt atestat și prin semnarea actelor de predare-primire. Ne este greu să ne imaginăm cum ar fi putut uzina să accepte o marfă care nu era bună de nimic. Dealtfel tot tov. Iulian Anghel ne-a informat în repetate rînduri despre modul cum a folosit rezultatele obținute în institut pentru a rezolva problemele complexe puse colectivului pe care îl conduce.

3. Sînt două chestiuni asupra cărora am dori să ne oprim:

3.1. Citatul cu privire la sudarea secțiunilor mari și foarte mari trebuie citit în contextul general al adresei trimise de CSIO-Timișoara. În adresă se propune, ca urmare a solicitării exprese a uzinei, un program de încercări, argumentîndu-se necesitatea lui prin cele cuprinse în citat. Programul de încercări s-a și realizat dealtfel și avem convingerea că prin rezultatele obținute s-a adus o contribuție la creșterea siguranței în exploatare a unor echipamente complexe și de mare importanță pentru industria chimică. Tot prin realizarea programului menționat s-au creat bazele tehnologice necesare sudării secțiunilor mai mari de 90 mm. Citatul, luat chiar separat de întregul text, este adevărat. Nu credem că există un specialist care să afirme că a rezolvat complet sudarea secțiunilor mari și foarte mari. Aceasta este demonstrat, între altele, și de faptul că la pregătirea respectivei fabricații, specialiști din uzină au făcut vizite de documentare în uzine din alte țări și au adus informații tehnologice utile. Nu vrem, prin aceasta, să diminuăm meritul colectivului uzinei la realizarea echipamentelor amintite. Tocmai faptul că sudarea secțiunilor mari și foarte mari este o problemă și că în țara noastră nu era decît o experiență redusă în acest domeniu subliniază importanța rezultatelor de la «Grivița roșie».

3.2. În ceea ce privește sudarea titanului, autorul articolului spune — citām — «propusă spre rezolvare în 1974 (sic!) de către un institut «specializat» din Timișoara». În realitate, noi nu avem asemenea temă prevăzută în planul nostru pe anul 1974. Dealtfel, în lumina celor arătate la punctul 1, dacă problema sudării titanului a fost rezolvată de specialiștii uzinei, așa cum se arată în articol, nici o uzină nu ar finanța o asemenea temă, odată ce ar putea obține direct rezultatele necesare.

4. Ne exprimăm regretul că autorul articolului, tov. Liviu Timbus, nu a procedat, așa cum ne-am obișnuit noi să se procedeze în presa românească, la audierea și celeilalte părți înainte de a face afirmațiile respective. Discutarea cu colectivul de cercetători a problemelor ridicate în articol ar fi clarificat încă în faza inițială toate afirmațiile ce nu corespund realității. Totodată, ar fi eliminat o serie de neînțelegeri și confuzii ce s-au ivit și care reclamă o activitate de stabilire a adevărului.

În orice caz, înainte de a discuta și cu partea acuzată, nu este etic și echitabil ca la adresa unui colectiv să se facă afirmații jignitoare de felul celor cuprinse în articol:

«...și mă obligați să tulbur viața ușoară și somnul dulce al celor care și-au procurat o

diplomă pentru a purta halat alb și titluri onorifice». Respectiv, nu este cazul ca pe seama unui colectiv să se povestească glume de felul celor din articol, înainte ca acesta să-și fi putut spune cuvîntul.

Nimeni nu poate fi considerat apriori vinovat și tratat ca atare. Vinovăția trebuie dovedită printr-o documentare temeinică cu audierea părților și punerea lor față în față. De asemenea nu se poate accepta folosirea amenințărilor de felul celor cuprinse în citatul: «Ne vom informa din altă parte și tot vom publica răspunsul primit» atunci cînd partea acuzată nu a avut prilejul să-și prezinte punctul de vedere.

5. Rezultatele obținute de colectivul CSIO-Timișoara pînă acum, dintre care multe și-au găsit loc și în revista «Flacăra», dovedesc că realitatea este cu totul alta. Din acest motiv solicităm analizarea în profunzime a situației pentru stabilirea adevărului corespunzător eticii și echității socialiste.

Director
Traian Sălăjan
Secretar B.O.B. - P.C.R.
Ioan Surgean

SUGESTII

În legătură cu articolul publicat în nr. 9 (925) al revistei «Flacăra» din 24.II. a.c. despre «starea comerțului» (De ce n-are ursul coadă și merceria da?) mi-aș îngădui unele păreri.

Zilnic, presa dezvăluie lacune ale comerțului. Nu mă voi referi la toate. Mă opresc asupra celor sesizate de dumneavoastră în articolul sus-menționat, în legătură cu comerțul așa-zis de mercerie. Atîta vreme cît «mărunțișurile» care formează categoria de mărfuri zise «merceries se vor desface numai în magazine specializate, tot atîta timp vor exista cozi și — bineînțeles — nemulțumiri. Mă întreb atunci și vă întreb și pe dumneavoastră: de ce aceste mărunțișuri nu se vînd peste tot: la autoserviri, la tutungerii, la magazinele de confecții — dar nu la un raion special, cu vînzător special, ci lîngă casieră (cum se vînd, de exemplu, ouăle) — pe stradă (comerț ambulant) etc. Cărțile se pot desface în tonete și chiar pe tarabe pe stradă, de ce acele, mosorelele și pănglicuțele nu se pot vinde la fel. De ce de la autoserviri (O.C.L.-Alimentara!) pot să-mi cumpăr săpun de ras sau cremă de ghete și nu pot să cumpăr un mosorel cu ață și o testea de ace!

Am dreptate sau poate exagerez?

V. Oprescu, economist
București
Calea Victoriei nr. 159

NU VOR ȘOFERII!

Cu toate că sînt gazetar și încă tînăr, cu suficientă energie pentru a lupta împotriva a ceea ce este strîmb, mă văd în situația de a nu putea determina rezolvarea unei probleme care de foarte mulți ani (de peste șapte ani) nemulțumește un mare număr de cetățeni ai comunei Zagon, județul Covasna, problemă care se poate realiza într-o singură zi. Iată despre ce este vorba:

Existînd zilnic trei curse de autobuze, dus-întors, ce leagă localitatea Zagon de centrul de județ, Sfîntu Gheorghe, organele în drept din conducerea județului Covasna (căci pînă acolo a ajuns această problemă) consideră rezolvat transportul cetățenilor din și spre această comună. Și este într-adevăr rezolvat dar numai pentru o jumătate din cei cinci mii de locuitori, plus întreaga conducere a comunei deoarece mașinile nu merg decît, chipurile, pînă în centrul civic; centrul civic se află la 900 de metri de la intrarea în localitate, iar aceasta se întinde, pe valea rîului Zagon, pe o lungime de 8 kilometri. Pe nimeni nu interesează aceste distanțe! Nimeni din oficialitățile comunei ori ale județului nu înțelege justificata cerere a mii de oameni care sînt condamnați la a parcurge kilometri întregi pe ploaie, ninsoare, prin noroi sau zăpadă! Și am ajuns la convingerea că nimeni nu-i poate lămuri pe factorii de decizie că așa cum cursele de autobuze de la Brașov parcurg întreaga distanță pe care se întinde comuna, avînd mai multe stații, tot astfel ar trebui să facă și micimea lor (în loc de măria lor...), șoferii de pe autobuzele ce vin de la Sfîntu Gheorghe.

Am discutat cu secretarul comitetului comunal de partid, care este și primar, Csoma Iosif, cu persoane din conducerea autobazei din Sfîntu Gheorghe și toți invocă același motiv pe care-l consideră extrem de întemeiat: «nu vor șoferii!» Cu alte cuvinte, mii de oameni au ajuns la cheremul șoferilor în această comună din județul Covasna. De șapte ani se scriu vrafuri de scrisori, se dau telefoane, se cere intervenția organelor de stat, dar zadarnic. În 1969, cînd încă eram în învățămînt în această comună, se invoca în legătură cu problema în discuție fragilitatea unui pod peste care, deși din lemn, autobuzele ce fac legătura cu Brașovul și atunci treceau. Ulterior, podul a fost reconstruit din piatră și a trebuit să se găsească un motiv, cel cu refuzul șoferilor, cînd, de fapt, nu este vorba de altceva decît de indolență și rea-voință.

Aurel Buda
Miercurea Ciuc
str. Griviței Roșie nr. 2 bis

O PRECIZARE DE LA CONSILIUL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE

În nr. 13 din 24 martie 1973 al revistei dumneavoastră a apărut materialul (nesemnat) intitulat «Pentru prima dată în lume — o femeie șef de orchestră la operă», relatînd despre debutul tinerei dirijoare franceze Catherine Comet la Opera din Paris.

Faptul în sine nu e însă unic, cum încearcă să-l prezinte autorul articolului. Pentru informarea dumneavoastră vă facem cunoscut că la noi în țară, de peste 18 ani, conduce în mod curent spectacole de operă Cornelia Voina, dirijor permanent la Opera din Iași, transferată de cîțiva ani la cea din Timișoara. De peste 25 de ani dirijează în concerte simfonice Florica Dimitriu. În Bulgaria, Radosveta Boiagieva — cunoscută și publicului nostru — dirijează concerte simfonice și spectacole de operă. Există femei-dirijor în Polonia (una din ele a fost eleva regretatului George Georgescu), în Uniunea Sovietică și în multe alte țări.

Ar fi fost de dorit, pentru prestigiul revistei dumneavoastră (la care ținem cu toții) și pentru corecta informare a cititorilor, ca asemenea ipoteze să fie în prealabil verificate, fie și printr-un simplu telefon la direcția de specialitate din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, situat dealtfel în aceeași clădire cu redacția dumneavoastră.

Director
Nicolae Călinoiu

DIN PARTEA UZINEI MECANICE CUGIR

Este regretabil că în revista «Flacăra» — care și-a cîștigat o bună apreciere din partea cititorilor — se pot strecura, fără ca în prealabil să fie confirmată realitatea, articole care au un conținut atît de deformat, cu evidente nuanțe de calomnie și defăimare la adresa unor oameni, a unor cadre de conducere din economie, a unor colective care se străduiesc din toată ființa lor să respecte normele eticii și echității socialiste, ale hotărîrilor de partid, ale legilor statului nostru.

În cele ce urmează, dorim, pentru a se forma o imagine cît mai clară și mai reală în problema ridicată în articolul «Dreptul la răsplată», apărut în revista «Flacăra» nr. 8 din 17 februarie 1973, sub semnătura Ghile Aurel, să prezentăm în mod succint și cronologic, pentru informarea dv. și a opiniei publice, cîteva date privind fabricația mașinilor electrice de spălat rufe la UM-Cugir, unele măsuri luate de colectivul uzinei pentru ridicarea nivelului tehnic și îmbunătățirea calității la fabricația acestui produs.

1.1. Mașina de spălat rufe cu acționare electrică s-a proiectat și fabricat la fosta uzină «30 Decembrie» Cugir, începînd cu anul 1960, prin realizarea mașinii combinate, cunoscută sub denumirea ALBALUX-1.

Chiar de la începutul fabricației, mașina a fost bine primită de cumpărători, fiind apreciată ca o mașină cu caracteristici superioare. În cei peste 3 ani de fabricație a acestui tip, s-au primit atît mulțumiri cît și reclamații și sugestii.

În căutarea de soluții pentru reducerea reclamațiilor și îmbunătățirea mașinii ALBALUX-1, uzina a fost sprijinită și de minister, prin asigurarea de material documentar și noi modele de referință. Pe baza studierii modelelor de referință și a contribuției specialiștilor uzinei, s-a trecut începînd cu anul 1963 la pregătirea și fabricarea unei mașini îmbunătățite. Îmbunătățirile aduse constau în montarea centrifugii direct pe axul motorului și în legarea elastică a cuplului motor-centrifugă, prin intermediul a 4 inele de cauciuc la bazinul centrifugii. Așa s-a născut mașina ALBALUX-2.

Urmare îmbunătățirilor aduse, rod al colectivului UM-Cugir, noile mașini ALBALUX-2 și ALBALUX-3 s-au bucurat de o deosebită apreciere pe piața internă cît și la expozițiile internaționale la care au participat și ca urmare s-au primit o serie de comenzi și pentru export.

Pînă la sfîrșitul anului 1967, în răstimpul celor aproape 8 ani de fabricație, s-au produs sute de mii de mașini de spălat, care s-au vîndut atît pe piața internă cît și la export. De menționat că la toate aceste mașini, capacitatea de spălare a fost de 2,5 kg rufe, pulsatorul hidraulic fiind antrenat de motor cu poli ecranați avînd puterea Pu=150 W.

2.1. În anul 1966, Ghile Aurel se adresează Cabinetului tehnic al fostei uzine «30 Decembrie» Cugir, solicitînd aprobarea inovației intitulate «Motor monofazat cu poli ecranați, fără zgomot magnetic și fără ventilator», avînd puterea Pu=100 W. Motorul a fost considerat corespunzător pentru centrifugă, fiind acceptat pentru experimentare în ședința colectivului de inovații din 17.XII.1966, care l-a apreciat ca inovație. Totodată, pentru a se putea hotărî eventuala folosire și la bazinul de spălare pentru barbotarea cantității de 2,5 kg rufe, s-a făcut recomandarea ca ICPE-București să confirme aceasta.

— ICPE—București, prin buletinul 7031/14.II.1967, arată: Motorul cu poli ecranați de 100 W realizează barbotarea maximă numai pentru o cantitate de 2 kg rufe și nu pentru 2,5 kg cît cere prin temă Uzina din Cugir.

— Colectivul de inovații al uzinei, în ședința din 29.V.1967, hotărăște acceptarea pentru aplicarea inovației și comparativ cu motorul cu poli ecranați ce se fabrica la acea oră la EM-Timișoara, a încadrat-o ca noutate tehnică. În ședința respectivă nu s-a făcut precizarea dacă motorul se va folosi numai pentru acționarea centrifugii.

— În ședința din 6.VII.1967 se stabilește ca anul de folosință să fie perioada 1.X.1967–1.X.1968.

— MICM-DG-Tehnică, prin procesul-verbal 2151/67, dispune Uzinei «Electromotor» Timișoara trecerea la omologarea seriei zero.

— Oficiul de Stat pentru Invenții, în ședința din 11.XII.1967 hotărăște acordarea brevetului de invenție cu titlul «Motor monofazat cu poli ecranați», titular Uzina «Electromotor» Timișoara, autor ing. Ghile Aurel. Între timp, MICM-DG-Tehnică Serv. Invenții-Inovații cu adresa nr. 391182/31.V.1968, schimbă titularul invenției și stabilește ca noul titular să fie uzina «30 Decembrie»-Cugir, urmînd ca recompensa să se plătească pe baza diferenței prețurilor de cost realizate înainte și după invenție în fabricația motoarelor la fabrica furnizoare.

Uzina din Cugir, prin organele de specialitate, a stabilit volumul recompensei cuvenite plătind suma de 88.524 lei (de reținut că în articol se afirmă că directorul tehnic, ing. Gheorghe Prodan, refuză să-l plătească pe ing. Ghile A., uitînd probabil că uzina prin organele de specialitate și nu persoana face plățile, evident cu respectarea legilor statului).

3.1. Privind retrospectiv, pînă aici totul pare a fi clar. Se pun totuși cîteva întrebări:

— unde și de ce apare neregula?

— care este volumul recompensei ce trebuie acordat autorului?

— care este nedreptatea care se face lui Ghile Aurel?

Vom prezenta în continuare date și fapte lăsîndu-le să vorbească singure.

Uzina EM-Timișoara trece la fabricația de serie a motoarelor cu poli ecranați MS-6 și MS-7, ambele cu puterea Pu=100 W.

Motorul MS-7 corespunde capacității de stoarcere a centrifugii, comportîndu-se bine. Motorul MS-6 însă nu a dat satisfacție, barbotînd maxima cantitate de 2 kg rufe, față de 2,5 kg prevăzut prin N.I. nr. 2372/64.

În consecință, se solicită EM-Timișoara cît și proiectantului să se ia măsuri pentru îmbunătățirea caracteristicilor motorului MS-6, sau să se continue fabricarea motorului MS-2, pînă la clarificarea situației.

EM-Timișoara comunică că fabricația motoarelor cu poli ecranați se va muta la EM-Pitești, deci în viitor orice probleme referitoare la motoarele cu poli ecranați le vor rezolva dînșii.

EM-Pitești comunică prin adresa nr. 13683/5.VIII.1968, că problema va trebui să fie cercetată minuțios de către I.C.P.E. — pe un motor de 150 W, executat după proiectul autorului pentru a putea stabili comparabilitatea acestuia cu MS-2.

Ne adresăm MICM-DG-Tehnică, care prin procesul-verbal 104/25 mai 1968 comunică: «Reducerea greutății motorului care face obiectul invenției s-a obținut pe seama reducerii puterii» și deci nu pe seama îmbunătățirii caracteristicilor. Nefiind altă soluție, s-a trecut în mod provizoriu la folosirea motoarelor MS-6. Folosirea motoarelor MS-6 cu Pu= 100 W înseamnă o reducere a capacității de spălare a mașinii de la 2,5 kg la 2 kg rufe, respectiv cu 25%. La acea dată mai era totuși convingerea că autorul va depune eforturi în vederea îmbunătățirii parametrilor motorului pentru a se putea menține capacitatea de spălare a mașinii de 2,5 kg.

4.1. În anul 1968, s-au contopit cele două uzine din Cugir. În același an, colectivul de invenții și inovații al fostei uzine «30 Decembrie» Cugir se descompletează prin plecarea celor mai importanți factori: inginerul șef rămîne la pensie, iar șeful serviciului constructor șef, precum și proiectantul părții electrice a mașinii pleacă din uzină.

În 12.II.1969, Ghile Aurel înaintează judecătoriei din Alba Iulia acțiune împotriva fostei uzine «30 Decembrie» Cugir, solicitînd să fie obligată la plata sumei de 216.492 lei (de reținut, în articol se susține că uzina l-a acționat în judecată, uzină care dealtfel la acea dată nu mai exista ca persoană juridică), susținînd că suma reprezintă recompensa pentru eficiența economică a folosirii motoarelor MS-6 și MS-7. Neexistînd elemente care să poată justifica eficiența economică care să stea la baza plății sumei solicitate, calculată unilateral, conducerea uzinei nu a putut-o aproba. Pentru a veni totuși în întîmpinarea inventatorului, s-a cerut acestuia în nenumărate rînduri să treacă la îmbunătățirea motorului MS-6, fie prin ridicarea randamentului, care este foarte scăzut la acest motor — numai circa 22%, fie prin construirea unui nou motor cu putere sporită.

Regretabil este faptul că Ghile Aurel se pare că încă n-a înțeles necesitatea îmbunătățirii reale a motorului MS-6. Numai așa se poate explica că de circa 4 ani se învîrte în sfera discuțiilor sterile în loc să treacă cu toată seriozitatea la studierea și realizarea unui motor cu randament și caracteristici îmbunătățite, care să readucă mașinile la capacitatea de spălare de 2,5 kg rufe, așa cum au fost înainte de 1968, îmbunătățiri fără de care nu se pot plăti recompense nejustificate. Nimeni nu are dreptul să nu plătească orice recompensă dacă ea are justificare economică și reprezintă o îmbunătățire reală față de situația veche. Sîntem însă, categoric, împotriva plătirii unor recompense ireale care nu-și regăsesc eficiența pe produs. Se pune întrebarea firească în cazul motorului MS-6: pentru ce să se plătească recompense lui Ghile Aurel? Pentru faptul că la mașinile echipate cu acest motor s-a redus capacitatea de spălare de la 2,5 kg la 2 kg?

Cine poate să justifice astfel de plăți, care sînt împotriva celor mai elementare reguli ale progresului tehnic și ale eficienței economice, împotriva hotărîrilor de partid și de stat.

Da, se plătește recompensă pentru motorul MS-7, care satisface funcționalitatea centrifugii, antrenînd-o încărcată cu sarcina pentru care a fost proiectată. Evident, volumul recompensei va trebui să țină seama de diferența între prețul de cost al motorului MS-4 pe care-l înlocuiește și prețul de cost obținut la fabricarea motorului MS-7, elemente pe care le-am obținut și le vom solicita în continuare de la fabrica producătoare.

Pentru motorul MS-6 ne permitem să solicităm și pe această cale tov. Ghile Aurel să treacă neîntîrziat și cu toată seriozitatea la îmbunătățirea caracteristicilor motorului dacă vrea într-adevăr să primească recompensă. Pînă atunci vom respecta H.C.M. 2250/1967, instrucțiunile nr. 375/1967, emise în comun de către Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat al Planificării, precum și adresa MICM-CIMFA nr. 2601100 din 6.II.1969.

De asemenea, se va trece la reverificarea calculului eficienței economice a folosirii motoarelor MS-6 și MS-7 cu care se echipează mașinile de spălat rufe și dacă se va constata că s-au plătit sume în minus, să acordăm diferența, iar dacă s-au plătit în plus, să le recuperăm.

Director tehnic
ing. Gheorghe Prodan
contabil șef
Vasile Dogaru

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime

PLANETĂ DE REPORTER

În întreaga țară se muncește. Țara întreagă se dezvoltă armonios și echilibrat. Oamenii se transformă, transformînd mediul înconjurător. Directivele Congresului al X-lea, ale Conferinței Naționale și ale recentei Plenare din martie determină și călăuzesc pe mai departe mersul ascendent al țării pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În această efervescență a muncii încordate, zodia reporterului trebuie să cunoască o altă dimensiune — variată și complexă, critică și constructivă, informînd și comentînd de pe întreg cuprinsul patriei realitățile zilelor noastre.

O realitate care se poate defini și prin creșterea în ultimii doi ani ai cincinalului a venitului național cu 24 la sută față de 1970 sau prin ritmurile înalte — pînă la 16 la sută — în ramurile care asigură accelerarea progresului tehnic. Acestea sînt doar puncte de pornire solide și reprezentative pentru o posibilă caracterizare a evenimentelor petrecute în ultimii ani în țară ca o încununare a unei politici făcute de reprezentanții poporului pentru popor.

Dar cum reporterului îi revine dificila sarcină de a surprinde evenimentele în dinamica lor, și cum această dinamică — industrială, agrară, socială și culturală — pulsează în toate cele patru puncte cardinale ale țării noastre, informăm pe această cale pe cititorii noștri că echipa de reporteri a revistei «Flacăra» va căuta să-și îndeplinească misiunea gazetărească în timp și la fața locului.

Cu atît mai mult cu cît dezvoltarea județelor, cu toate particularitățile lor geografice, etnografice, industriale și, mai ales, sociale presupune o cunoaștere directă, nemijlocită.

Sigur, toți sîntem interesați să cîștigăm bătălia cu timpul și pe cea împotriva birocrației. Am realizat, în primii doi ani ai cincinalului, investiții din fondurile centralizate ale statului de 160 de miliarde de lei și mai avem de construit. E o operă pentru a cărei realizare trebuie cu toții să muncim atent, responsabil și cu dăruire — mai ales atunci cînd știm cu precizie că această operă va asigura țării noastre saltul dorit de atîtea generații de înaintași curajoși — acela al unei Românii bogate, demne și respectate printre țările lumii. «Noi concepem realizarea înainte de termen a cincinalului nu pe seama intensificării efortului fizic, ci, în principal, pe seama creșterii eficienței economice, a promovării mai rapide a progresului tehnic în producție, extinderii mecanizării și automatizării, organizării pe baze științifice a producției și muncii în fiecare întreprindere» — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara din martie 1973.

Avem toate premisele istorice pentru a putea împlini un program de înfloritoare dezvoltare a patriei. Dar în fața unei asemenea perspective nu ne este permis, la nici un nivel, sentimentul automulțumirii. Înaltul spirit de răspundere, spiritul critic și autocritic, analiza lipsurilor pentru remedierea lor trebuie să caracterizeze pe toți cetățenii patriei noastre, de la simplul muncitor la directorul de întreprindere, de la pensionarul din echipa de control obștesc la reprezentanții comerțului exterior, de la constructorul de pe șantier la țăranul cooperator. Sînt multe, foarte multe de făcut și este nevoie de participarea cinstită și devotată a tuturor. Pentru accelerarea dezvoltării noastre sociale, analizînd atent realitățile țării, partidul a propus un program de măsuri care ne interesează în egală măsură pe toți. Reglementarea activității unor sectoare de bază ale vieții economico-sociale; perfecționarea organizării și conducerii noastre economice; îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale; asigurarea pieselor de schimb, a materiilor prime și materialelor pentru întreprinderi; îndeplinirea planului de investiții, coordonare și conlucrare între proiectanți, constructori și beneficiari; reglementarea prețului de cost în întreprinderile industriale și în agricultură; pregătirea, coordonarea și orientarea profesională a cadrelor necesare unei industrii moderne; gospodărirea fondului funciar — prin acțiuni centralizate de scurgere a apelor, de sădire a pulieților, acțiuni pe care această primăvară le dovedește a fi extrem de necesare; apropierea conducerii de producție; pregătirea profesională a țărănimii prin sisteme mai complexe de învățămînt decît cele actuale; dezvoltarea în continuare a comerțului exterior — iată enumerarea unor puncte dintr-un program care consfințește legitimitatea conducerii de către partid a națiunii socialiste. Dar aceste directive trebuie să se materializeze și să se concretizeze. Conferințele județene de partid și adunările generale ale oamenilor muncii au elaborat programe complete pentru a înlătura lipsurile existente și a pune în valoare rezervele economice care permit realizarea cincinalului înainte de termen. Alături de municipiul București, 36 de județe și-au luat angajamentul de a depăși prevederile la producția marfă industrială, cu aproape 6 milioane lei, iar 18 județe s-au angajat să depășească la export prevederile planului în curs cu peste 180 milioane lei valută.

Iată de ce este de o importanță vitală a se urmări îndeplinirea măsurilor adoptate la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. pentru că în țara noastră nu există «pîine fără muncă și muncă fără pîine». Iată de ce, alături și printre oamenii muncii, ținînd legătura cu organizațiile județene, municipale, orășenești și comunale de partid, reporterii noștri, ajutați și de corespondenții revistei «Flacăra», vor fi prezenți pe frontul muncii, consemnînd bucuriile și greutățile firești ale împlinirilor din România socialistă a zilei istorice pe care o trăim.

Red.

lupta cu timpul

toți tindem să scurtăm, să venim mai în față

Toată lumea știe că România socialistă își pregătește științific și emoționant locuitorii nu pentru a întrece pe cineva, ci pentru a întrece timpul. Prin locuitori nu trebuie să înțelegem neapărat numai pe cei destinați eroismului: oțelari, ridicători de hidrocentrale, constructori de tractoare sau autoturisme...

Mai trebuie să înțelegem, nu vrînd sau nevrînd, ci vrînd, pe acei care lunea sau marțea muncesc și ei bine, pe acei care își îngăduie, «după», plăcerea unei sticle de bere.

Putem spune deci că sîntem la Fabrica de bere «Aurora» din Brașov.

Secretarul cu probleme economice al Comitetului municipal de partid Brașov, ing. Aron Pavel, recomandă fără echivoc:

— Mergeți la «Aurora». Găsiți tot ce trebuie.

Și mergem...

E o fabrică de 8 decenii care acum dă producție de 12 ori mai mare decît dădea sub fostul ei proprietar. Să vedem ce înseamnă și asta:

— Ce producție aveți azi, îl întrebăm pe Constantin Purcărea, directorul fabricii.

— 200 000 de sticle și 20 000 litri la butoi.

Cantitatea e oricum imensă, de ce s-o mai comentăm? Un colectiv de oameni modești, harnici și credincioși prin fapte idealului ce singuri și l-au propus — cincinalul în 4 ani și cinci luni — lucrează în două și trei schimburi.

Ei vor scurta cincinalul cu 7 luni pe seama creșterii producției, a introducerii unor linii tehnologice noi, a organizării viguroase și riguroase a producției ca atare.

Lucruri simple în aparență, dar în plen, colectivul fabricii și-a propus în acest an ca pe aceeași suprafață, cuaceiași oameni, fără să oprească producția cu nici măcar o zi, să mai construiască o nouă fabrică.

Ni se spune că berea «Aurora» e tot mai solicitată și că ei vor face totul ca solicitările să fie onorate. În fabrică — aproximativ 600 salariați — lucrează mai mult femei.

— De ce?

— E o muncă mai ușoară. Dar femeile muncesc bine și serios, nefăcîndu-și complexe că, în fapt, lucrează la crearea acelui produs pentru care bărbații lor mai întîrzie uneori de la serviciu.

— Sînt gata oricînd să se sacrifice — ni se spune și, normal, întrebăm ce înseamnă asta.

— Păi, printre altele, vin și duminicile, dacă e cazul. Or, pentru o femeie duminica e mai duminică decît pentru alții.

Ni se spune clar și ferm, nu la ureche, că la finele lui mai «Aurora» va deveni cea mai mare fabrică de bere din țară. Și toate acestea — dorința și simțirea, planurile și concepția tehnică — pornite din fabrică.

De la oameni morali și cinstiți, «berari» cu experiență care au crezurile lor: să nu ne îndepărtăm cinstea cu relațiile, de pildă.

Din timp — pentru reducerea timpului — oamenii s-au gîndit la tot: aducerea utilajelor mai devreme, procurarea materiei prime de cea mai bună calitate, menținerea în fabrică a celor cu experiență și dragoste de meserie. Pentru că lăsînd la o parte latura științifică a producției, aici trebuie ochi, gust și miros format. Oameni ca Ecaterina Handrea, Victor Marcu, Victor Bologan și Mihai Hintz intervin în producție și organoleptic — ori asta nu se învață din manuale, ci în timpul tău, cu dorința ta de a face calitate.

În acest simplu și complicat proces al fabricării berii nu prea sînt posibile și, poate, nici necesare inovațiile. Totul e să fie bună, constant bună. Metodele sînt cunoscute de demult, iar cei tineri le învață din nou. Oamenii se cunosc de mult, vin și se întorc cu aceleași autobuze sau troleibuze, se ajută și sînt prieteni și nimeni nu poate calcula cît ajută asta la scurtarea timpului de producție.

Firește, ei au și alte preocupări, au mica sau marea lor viață personală. O femeie de acolo îmi spunea că mai are două surori în localități diferite. În fiecare seară ascultă emisiunea de la radio «10 melodii pe adresa dumneavoastră», prima, oricare ar fi ea, o ascultă ea, cea mai mare; a doua, cea mijlocie, «iar celei mici i-am dat-o pe a treia».

— În acest fel ne gîndim unele la altele în fiecare seară și adormim liniștite și fericite...

Directorul fabricii vrea de mult timp să deschidă o berărie în imediata apropiere a fabricii, ca omul să bea berea proaspătă, cît mai proaspătă, dar directorul propune și... birocrația amînă.

— Poate ne ajutați dumneavoastră?

— Poate.

Plecăm din ritmul acela de fabrică, o fabrică lucrează, alta e «pe picioare», gîndindu-ne că prin cinste, conștiință civică, muncitorească, acești oameni alimentează, întreține omenească și răspîndita expresie «mergem la o bere». Și n-ar fi exclus, cu timpul scurtat, s-o auzim altfel: mergem la o bere «Aurora».

Eugen SECELEANU

ÎN SPIRITUL PĂCII ȘI COLABORĂRII

Este un adevăr demonstrat faptul că fiecare vizită pe care președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, o întreprinde dincolo de hotarele țării, ca și fiecare dintre vizitele pe care conducătorii altor state le fac în țara noastră marchează momente de mare însemnătate în lărgirea și intensificarea colaborării bilaterale reciproc avantajoase. Dar nu numai atît. Întreaga politică externă a României socialiste este îndreptată activ, consecvent, spre instaurarea unui climat de pace, destindere și încredere, de cooperare internațională. În acest sens, contactele la cel mai înalt nivel și-au dovedit nu o dată eficiența în instituirea unor relații care reprezintă momente exemplare, prefigurări ale unor raporturi de tip nou pentru a căror instaurare între toate țările lumii a militat și militează România.

Vizita oficială pe care a făcut-o în țara noastră în cursul acestei săptămîni președintele Republicii Democratice Sudan, Gaafar Mohammed Nimeiri, reprezintă atît o nouă etapă pe drumul ascendent al relațiilor dintre România și Sudan cît și, prin reafirmarea principiilor ce trebuie să stea la baza relațiilor dintre state — indiferent de orînduirea lor socială sau de stadiul de dezvoltare economică — o contribuție valoroasă la cauza păcii și bunei înțelegeri între popoare.

«La baza relațiilor noastre cu celelalte state — a subliniat președintele Nicolae Ceaușescu în toastul pe care l-a rostit cu prilejul dineului oferit în cinstea președintelui Gaafar Mohammed Nimeiri și a soției sale — *situăm ferm principiile respectării independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței în raporturile interstatale. Ne bucurăm, domnule președinte, că în spiritul acestor principii se desfășoară și relațiile dintre România și Sudan».* La rîndul său, președintele Gaafar Mohammed Nimeiri a declarat: *«Împreună ținem la apărarea suveranității și independenței noastre și chemăm, pornind de la aceasta, la o prietenie între toți, indiferent de modul de viață și de sistemul social».*

Vizita făcută în Sudan, în primăvara anului trecut, de președintele Nicolae Ceaușescu, convorbirile purtate cu acest prilej, acordurile și înțelegerile la care s-a ajuns privind dezvoltarea cooperării în producție și extinderea schimburilor economice au creat largi perspective colaborării reciproc avantajoase pe cele mai diverse planuri. Noi căi și mijloace de extindere a acestei colaborări în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural au fost evidențiate cu prilejul recentei vizite a președintelui Republicii Democratice Sudan în țara noastră, relevînd încă o dată importanța contactelor la nivel înalt pentru valorificarea largă a posibilităților de ridicare a relațiilor interstatale la un nivel superior, corespunzător exigențelor epocii noastre.

Peste cîteva zile președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și tovarășa Elena Ceaușescu urmează să întreprindă o vizită oficială în Olanda, răspunzînd invitației ce le-a fost adresată de regina Iuliana și prințul Bernhard. În interviul acordat de președintele Nicolae Ceaușescu unui grup de ziariști olandezi, șeful statului român și-a exprimat speranța că această vizită va evidenția noi posibilități pentru o dezvoltare mai rapidă și pe mai multe planuri a colaborării economice și tehnico-științifice româno-olandeze. *«De asemenea* — a declarat președintele Nicolae Ceaușescu cu același prilej — *sper ca, în cadrul vizitei și convorbirilor pe care le voi avea cu guvernul și cu oamenii politici olandezi, să ajungem la concluzii corespunzătoare și în ce privește intensificarea colaborării politice în vederea înfăptuirii securității europene, a unei lumi bazate pe respectul independenței și suveranității tuturor statelor, pe deplina egalitate în drepturi».*

Promovarea unor relații interstatale menite să creeze acel climat de încredere și colaborare care să excludă pentru totdeauna primejdia războiului și să ofere fiecărei țări cele mai bune condiții de dezvoltare în spiritul respectării neabătute a egalității, suveranității și independenței naționale a fost și este țelul politicii externe a României socialiste.

Delia ȘTEFAN

Moment din timpul convorbirilor oficiale.

În vizită la Uzina de tractoare din Brașov.

La întreprinderea «Tricodava», ca și pretutindeni, o caldă manifestare de simpatie.

prezentul social

săptămîna politică

început de primăvară

Cît de mult și cît de rapid se schimbă lumea în acest deceniu atît de tumultuos putem constata făcînd o radiografie a unei săptămîni. O săptămînă însemna altădată șapte zile. Și astăzi tot atîtea zile însumează acest segment de timp. Dar vom afirma și va părea poate paradoxal: iată o interpretare tradițională, pentru că valorile unei săptămîni se măsoară, acum, nu atît în zile, cît mai ales în acțiunile și ideile lansate pe «piața săptămînii», în ritmurile ei economice și sociale.

Că timpul «se contractă» nu mai e o noutate filozofică pentru noi. Experiența ne confirmă că, adeseori, ziua poate fi oră și minutul secundă. Ce dovadă mai elocventă decît comunicatele teleimprimatoarelor, care ne-au anunțat, zi de zi, despre dovezile de hărnicie ale numeroaselor colective din țară care și-au realizat sarcinile trimestriale cu mult în avans, îndeplinind astfel cu spirit de răspundere și fermitate un deziderat național: realizarea exemplară a planului cincinal înainte de termen, prin utilizarea intensivă și extensivă a imensului potențial productiv din toate ramurile economiei.

Și o primăvară aspră și-a încercat puterile cu noi. Dar în loc de resemnare a întîmpinat elan, dîrzenie și solidaritate. E un semn al timpurilor această nesupunere în fața forțelor oarbe ale naturii. Cînd zăpezile și apele au amenințat ogoarele Bărăganului sau luncile rîurilor moldovene, oamenii, iubind primăvara, n-au uitat că timpul aratului și al semănatului a sosit. Și au ieșit cu sutele de mii să alunge pacostea apelor și să redea cît mai grabnic pămîntul tractoarelor și semințelor. Bătălia pentru recolta anului 1973 a început cu dîrzenie și dragoste, cu sudoare și nopți nedormite.

Dar înnoirile se simt pretutindeni în această săptămînă de primăvară. Marile prefaceri care au avut loc în economia românească în acești ani au impus nu numai o înnoire rapidă a tehnicii și tehnologiilor, dar și necesitatea imperioasă de a le pune de acord cu formele sociale ale producției. Aceasta este semnificația politică a legilor adoptate în sesiunea Marii Adunări Naționale. Ele vin să întărească conducerea unitară a vieții economice și sociale și să fundamenteze cu mai multă trăinicie lărgirea continuă a democrației socialiste; ele promovează principii moderne de organizare prin apropierea conducerii de activitatea productivă; ele sînt menite să distrugă discrepanțe și inechități și să pună de acord enunțarea unor înalte principii cu afirmarea lor concretă. Sintetizînd efectele acestor măsuri, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: «*Pe plan economic, îmbunătățirea formelor organizatorice, instituționalizarea conducerii colective, a adunărilor generale, legiferarea atribuțiilor și răspunderilor diferitelor verigi economice, a relațiilor dintre ele au drept obiectiv realizarea unei conduceri dinamice și suple, care să asigure o valorificare cu maximum de eficiență a potențialului nostru material și uman, creșterea continuă a randamentului întregii activități economice*».

A prilejuit această săptămînă de primăvară și omagierea unei mari sărbători a națiunii: 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România. Dar nu o simplă aniversare, ci reafirmarea unor permanențe de luptă și glorioasă tradiție. Putem afirma că idealurile și visele celor dintîi socialiști români, pe care ei le-au înscris în primul lor program, au devenit realitate în România de azi. «Desființarea relațiilor de producție capitaliste», «întemeierea societății socialiste», afirmarea că: «Din punct de vedere al tacticii, socialismul român trebuie să aibă armele sale proprii, condițiile economice și cîmpul economic pe care va trebui să lucreze fiindu-i propriu», precum și multe alte idei înaintate au fost transpuse în viață, îmbogățite și ridicate pe o treaptă superioară de Partidul Comunist Român.

Rememorînd deci evenimente care s-au petrecut într-un aprilie îndepărtat, participînd secundă cu secundă la cele care se desfășoară sub ochii și mîinile noastre, vom spune că primăvara a lucrat pentru noi, că primăvara e anotimpul permanențelor noastre. Să ieșim deci, și să răsădim pe pămîntul încă jilav, cu iubire și speranță, pomii acestei mirabile primăveri.

Cornel BOZBICI

arhiva socială

tineret (II)

Spuneam în numărul trecut că s-a schimbat ceva în calitatea tineretului nostru. Acest lucru se vede mai bine uneori din afară decît din casă, din amfiteatrul universitar, din incinta institutelor de studii.

Am avut șansa în cîteva rînduri, fiind în străinătate, să iau act de observațiile seci, meticuloase, deci obiective ca niște fotografii, ale unor oameni care veniseră regulat în contact cu tineretul nostru. Cîțiva dintre ei aveau avantajul de a-i cunoaște pe românii mai de mult, în confruntare cu două epoci, fiind martori de la distanță ai acestor epoci. Unul dintre aceștia, un distins profesor britanic, îmi spunea: «Mi-am făcut studiile după primul război mondial în Franța și Germania și am avut colegi români. Unii străluceau, aș spune că toți străluceau, dar un semestru, două, într-o sesiune de examene, străluceau scurt și memorabil. Tinerii români de ieri veniți în străinătate epatau, ca apoi să nu mai lase urme. Ce se întîmplă acum? De o bună bucată de vreme ceva s-a schimbat la voi, ceva s-a întîmplat cu tineretul vostru, mă refer la tinerii care sosesc prin Occident — bursieri, lectori, tineri veniți la specializare etc. Sînt extrem de sobri, de o rară modestie, perseverenți în efort, capabili de eforturi limită, mai presus de toate foarte bine pregătiți. E drept, nu mai epatează, se lasă mai greu descoperiți, dar poate tocmai de asta fac o impresie mai bună. Și — în concluzie: aveți un tineret pe care se poate conta».

Cu cineva din Franța (persoană însemnată, nu-i spun numele!) m-am certat: «Da, mi-a spus, aveți un tineret excelent, cam așa-i tot tineretul din Est, dar asta nu înseamnă că și societatea voastră e bună sau că școala voastră, școala nouă, cum o numiți, e cea mai bună». În primul rînd, am răspuns, eu n-am afirmat că societatea noastră e cea mai bună posibilă, ci că e mai bună decît vechea societate. Probă, chiar tineretul, care n-a fost parașutat la noi din cer, de pe altă planetă.

Dar tineretul e și produsul unei școli, al unui sistem de învățămînt. Cum ar putea fi rău, în ansamblu, sistemul de învățămînt, cînd rezultatele lui, actuala generație de tineri îl confirmă în mai toate domeniile? Și, ceea ce e mai important, îl confirmă în domenii fără tradiție, în acele domenii conexe unor discipline de interes mondial.

Vom examina mai puțin critic, vom trece cu vederea unele carențe din domeniul instrucției sau educației? Nicicum. Nu putem însă să nu luăm act de un fapt: calitatea unei societăți se răsfrînge asupra calității progeniturii sale, altfel spus — o societate are tineretul pe care îl merită sau tineretul de care are nevoie.

Astfel văzute lucrurile, ne vom înțelege mai bine cu tinerii, vom înțelege mai exact ce le trebuie în funcție de ce ne trebuie. Avem nevoie de un tineret bine pregătit. Îl și avem, fiindcă îl naște nevoia. Avem nevoie de un tineret ai răspunderilor precoce. Și tineretul e precoce. Avem nevoie de un tineret care să înțeleagă lucid nevoile societății, nevoile țării. Și tineretul înțelege, răspunde nevoilor cu abnegație.

Drept care gestul mustrător îndreptat spre perechea care trece pe stradă înlănțuită (fie și efemer) ar putea fi, ar trebui să fie, măcar în unele clipe, un gest tandru de salut. L-am adresa de fapt primăverii din noi.

Paul ANGHEL

cronica instituțiilor

o istorie a contabilității

Am evitat pînă acum, în aceste coloane, lectura unor lucrări de istorie și analiză a instituțiilor naționale sau de pe alte meleaguri. Mi s-a imputat prea adesea gustul livresc, cercetarea ostentativă, zice-se, a izvoarelor ilustre și chiar un anume eclectism. Am rămas totuși un împătimit și un legat de carte, n-am ce face, căutînd prin rafturi tot ceea ce mi s-a părut important și capabil să satisfacă setea mea de certitudini. Am avut în permanență pe masă, alături de *Iliada* și de tragicii greci, alături de Shakespeare și de *Război și pace*, de *Critica rațiunii pure* și de *Ideile lui Husserl*, fie *Principii de economie politică și taxe*, marea carte a lui Ricardo, în ediția populară de la J.M. Dent and Sons Ltd, fie *Capitalismul modern* a lui Sombart, ca să nu mai vorbim de analizele economice ale lui Marx și de *Capitalul*. Ordonanța lui Colbert mi se pare un moment în evoluția umanității, un pas spre crearea unei societăți moderne, cu gestiune riguroasă. De aceea, n-am ezitat nici o clipă să citesc *Istoria contabilității*, publicată anul trecut de profesorul C.G. Demetrescu, personalitate renumită și cu autoritate în materie. Desigur, nu știam prea multe despre domeniu, în afara unor elemente tehnice pe care mi le-am însușit odată cu incursiunile repetate, în ultimii ani, în istoria băncilor europene. Ducîndu-mă să văd locul unde a fost ars pe rug Jacques Molay, generalul ordinului Templierilor, într-o parte a actualului Pont Neuf, dacă îmi amintesc bine, aproape de casa Doamnei Roland, nu ignoram faptul menționat de profesorul român: «Se spune că acest ordin avea mult mai multe registre contabile decît cărți de doctrină religioasă». Templierii foloseau partida dublă, Cartea mare și alte instrumente de contabilitate foarte avansată pentru timpul lor. Ocupîndu-mă o vreme de casa Fugger, am luat cunoștință de mulțimea lucrărilor contabile inspirate de caracterul activităților acestei bănci germane.

Cartea profesorului C.G. Demetrescu a fost însă un regal. Cercetînd cu atenție evoluția lucrărilor contabile, apariția conceptelor noi în decursul secolelor, analizînd literatura contabilă din principalele țări europene și din Statele Unite, autorul nostru nu se înecă în erudiție și nu consideră informația drept o valoare în sine. El gîndește disciplina sa din punctul de vedere al unei finalități absolute, ca expresie a sublimului intrinsec naturii umane, urmînd o sugestie goetheeană. În antichitatea egipteană, contabilii erau un fel de castă de inițiați, aparținînd *scribilor*, iar operațiunile financiare se făceau pe lîngă temple, ca și la babilonieni și la greci, avînd legături cu instituțiile de cult și cu științele sacre. În Europa vîrstei de mijloc, contabilitatea era tratată ca domeniu al matematicii, iar perfecțiunea ei reieșea din analogia cu armonia sferelor și cu muzica îngerească, în lucrarea lui Giovanni Moschetti, *Del Universal Trattato*, referindu-se la partida dublă. Mai înainte, destinul lui Luca Pacioli era apropiat de cel al prietenului său, Leonardo da Vinci, care-l ajută să tipărească marea sa carte, *Divina proportione*. În 1494 publică *Summa de l'Arithmetica*, un tratat fundamental pentru orice discuție de istorie a contabilității, avînd o imensă influență asupra contemporanilor săi, din care ne permitem să citățm, cu ajutorul profesorului Demetrescu, definiția partidei duble: «Trebuia să știi că din posturile care le-ai format, se scriu în Cartea mare cîte 2 conturi, și anume: unul în debit (dare) și altul în credit (avere). Debitul se notează, ca și în jurnal, cu particula «per», iar creditul, cu particula «a». În felul acesta se leagă toate posturile din Cartea mare, în care nu se poate trece ceva în debitul unui cont, fără a se trece aceeași sumă și în creditul altui cont». Contabilitatea nu era deci o disciplină secundară și se înscria între preocupările minților alese. Autorul *Istoriei* subliniază rolul ei în precizarea unei structuri a relațiilor economice și legăturile cu gîndirea mare a epocilor, îmbogățind adesea textul cu sugestii din opera savanților și artiștilor epocii, ceea ce face lectura mai agreabilă și presupune intelectualitate.

Secțiunea amplă consacrată destinului modern al contabilității se ocupă de curentele personaliste și materialiste, de eforturile circumscrierii sale ca disciplină juridico-economică în așa numita concepție patrimonială. Ne-a bucurat îndeosebi capitolul acordat istoriei românești a instituției și disciplinei teoretice a contabilității. Cred că a venit timpul să socotim pe un Spiridon Iacobescu, autorul *Problemelor de filozofie contabilă*, al tratatului publicat împreună cu Al. Sorescu, *Curs de contabilitate generală în legătură cu dreptul și legile speciale comerțului*, și al multor lucrări parțiale, drept unul din savanții importanți pentru societatea românească din prima jumătate a secolului nostru. De asemenea, contribuția profesorului C.G. Demetrescu însuși la perfecționarea instituției și la progresul disciplinei este excepțională, mai ales pe latura punctului de vedere dedus din logică și a analizelor unor concepte importante.

Într-un cuvînt, *Istoria contabilității* este o carte de zile mari, investigînd un domeniu arid; un volum pentru mințile curioase, dincolo de granițele stricte ale interesului disciplinar. Să nu uităm la urma urmei că un poet ca Paul Claudel se delecta cu probleme de contabilitate.

Aurel Dragoș MUNTEANU

opinia unui alegător

«o fîntînă»

«Să faci ceva, o fîntînă, un podeț, să pui un nuc, sau un cireș, sau un măr, să rămînă ceva după urma ta, să se știe că ai trecut prin lume».

Filozofia asta simplă, elementară, pe care am auzit-o, de cînd am început să înțeleg rostul cuvintelor, în satul meu, Slătioara, de sub munții Vîlcei, în acel sat în care se mai păstrează încă vie legenda despre «Țeapa» lui Vlad Țepeș înfiptă, se spune, la o răscruce de drumuri pe malul Cernei, morala asta simplă, elementară, a constituit sute de ani, dacă nu mai mult, și ar trebui să constituie și azi, codul moral nescris al existenței noastre țărănești.

Îmi amintesc de un cetățean foarte activ, foarte vorbăreț, foarte pătimaș, mereu în față, la ședințe, la adunări, la întruniri, la hotărîri, la decizii, la împărțitul sarcinilor, la caracterizări, în sfîrșit, cum să vă spun, nu lipsea de nicăieri, îl găseai peste tot, cu excepția locului unde se făcea treaba concret.

— Uite cum trece vremea pe lîngă el, zicea cineva, un om mai bătrîn din satul meu pomenit înainte, un om care făcuse două războaie, ridicase o casă zdravănă, cu mîinile lui, crescuse patru copii, îi învățase să muncească, îi dăduse la școli, îi însurase, le făcuse și lor case, iar acum, cînd «se retrăsese», umbla de la unul la altul să ridice un fel de stație din cărămidă pe marginea drumului în locul unde oprea autobuzul pentru pasageri.

Nu era deputat, nu era cine știe cine în sat, mai erau ca el, dar era un om care pe ce punea mîna se cunoștea.

— Uite cum trece vremea pe lîngă el, zicea omul acesta, căci vorbele nu rămîn, sînt aer, și ar fi putut să altoiască și el un cireș sălbatic sau să pună mîna pe o secure și să croiască o bancă de lemn dinaintea porții, să stea cineva cînd obosește și să-l pomenească.

— Mîine, poimîine se duce, căci e și el om, și n-are lumea după ce să-și aducă aminte că a fost.

Adevărul e că omul acela, cetățeanul acela nu s-a dus, a rămas, dar «rămas de căruță», pentru că, din vorbă în vorbă, cineva tot l-a întrebat:

— Bine-bine, dar dumneata ce-ai făcut?

Cam în aceeași vreme cînd eroul meu care trecea prin viață ca vorbele, se străduia să-și justifice, în ochii satului, o existență incapabilă să lase vreun semn, la Horezu, se afla primar un anume Nițoi, pe care nu-l cunoșteam, dar despre care auzisem mereu și cu o insistență și în niște împrejurări de un pitoresc plin de culoare.

— Cînd treci pe la fîntîna lui Nițoi de la Tomșani, să vezi dumneata ce i-a dat în gînd...

— La florile lui Nițoi de la MAT te-ai uitat?

— Ai văzut casele pe care le ridică Nițoi?

— La Stejaru ai fost, unde face Nițoi un motel?

Nițoi acesta nu mai e nici el la Horezu, e activist de partid în județul Olt, dar fîntîna de la Tomșani pe numele lui a rămas, brazii de la «Trei brazi» pe numele lui au rămas, parcul și florile pe numele lui au rămas, Nițoi poate că nici nu știe de cîte ori este pomenit în niște locuri prin care a trecut.

Ce vreau să spun, dacă nu s-a înțeles pînă acum?

Că trăim într-o vreme cînd filozofia țăranilor mei de la Slătioara (filozofie care, de fapt, nu e numai a lor) ar trebui să devină pentru fiecare din noi o lege morală.

Alegător sau ales, să ne confruntăm vorbele cu fîntînile.

Dinu SĂRARU

«noi am ieșit în lume cu mărul dar 1 kilogram de prune uscate face, uneori, cît 9 kilograme de portocale»

Discuție cu ing. dr. Constantin Ioniță, directorul Institutului de cercetări pentru pomicultură din România (Mărăcineni, județul Argeș)

— În construcția de mașini, de aparate, de instalații se vorbește tot mai mult despre *uzura morală*. Avîntul tehnicii și al științei, evoluția, nestatornicia și rafinarea gusturilor fac posibile perimarea și demodarea obiectelor și produselor, fapt pentru care nu prea se mai cheltuie nimic pentru longevitatea lor. Pentru mine — profan în pomicultură — mărul a rămas măr, rotund și roșu, de la cearta zeițelor pînă la ora convorbirii noastre. Mă înșel?

— *Și încă rău.*

— Dovediți?

— *«Frumosul de Voinești» de-abia a început să prindă rădăcini în livezi și iată că Gheorghe Moruju a și venit la omologare cu un soi nou de măr, superior din toate punctele de vedere.*

— Și asta presupune...

— *...că trebuie să renunțăm la concepția clasică de creare a livezilor cu mare longevitate, care intrau în rod normal de-abia pe la 15 ani, viețuind peste o jumătate de secol. Și mergeau cu recolta anuală riguros plafonată (ca să nu obosească planta pentru anii, pentru deceniile următoare). Ritmul existenței noastre nu mai permite atîta așteptare, nici soiurile noi de plante nu pot să aștepte, și nici economia.*

— Alternativa?

— *Plantații care să intre rapid pe rod, să «lucreze» la capacitate maximă, să permită primenirea plantelor la intervale mici. Dacă plantația mea își recuperează investiția în 3-5 ani de cînd intră pe rod, dacă dă beneficii alți 5-10 ani, îmi convine să o primenesc la 10-15 ani cu soiuri noi.*

— Nu mi-ați spus nimic în privința gusturilor.

— *Se schimbă. Nu se schimbă atît de des ca la pălării și la poșete, dar se schimbă, iar noi trebuie să ținem seama, atît în temele de cercetare, cît și în înlocuirea plantațiilor, de preferințele consumatorilor de la noi și de ce aleg englezoaicele, nemțoaicele, gospodinele din țările nordice cînd ies cu sacoșa la piață. Adică, nu numai de calitățile nutritive ale fructelor, ci și de aspectul lor. Cu alte cuvinte, nu mă satisface un fruct bun dacă nu este frumos și viceversa.*

— Cînd puteți să introduceți în cultură «ultimele noutăți pe plan mondial»?

— *În privința varietăților, ultimele noutăți mondiale sînt cele obținute în stațiunile noastre experimentale, pentru că ele valorifică cel mai bine condițiile de sol și climă de la noi.*

— În acest context de reînnoire explozivă a «mărcilor» și «tipurilor», ce pun la dispoziția producției și consumatorilor cercetătorii pomicoli?

— *23 de soiuri noi au fost omologate și au intrat în producție. Alte 483 de soiuri își așteaptă rîndul la omologare.*

— Soiuri de?

— *Măr, păr, cireș, cais, vișin.*

— Frumoase sînt cireșele și dulci sînt perele și aromate sînt merele. Dar nici un pom nu a fost iubit și nu a fost blestemat ca prunul. Prunul cu țuica, prunul cu poșirca. Într-un cîntec popular, autoarea îi cere să-și usuce rădăcinile și să-și ardă crengile, că-i sînt mai multe lacrimile decît frunzele de cînd bărbatul nu se mai trezește din beție... Ce se aude cu prunul? Se mai cultivă?

— *Din păcate, nu atît cît ar trebui.*

— După părerea dumneavoastră, a fost urgisit cam pe nedrept?

— *Am argumente: noi am ieșit în lume cu mărul, care trebuie să facă o concurență acerbă, pentru că este o plantă care se cultivă din bazinul mediteranean pînă în pragul Peninsulei Scandinave. Prunul însă se cultivă cu producții mari într-o zonă restrînsă din Peninsula Balcanică. Pruna merge cu mult mai bine pe piața mondială. (Am văzut cu uimire undeva, în străinătate, cum prețul unui kilogram de prune uscate echivala cu prețul a 9 kilograme de portocale.) În plus, prunele uscate se pot depozita și transporta fără instalații frigorifice. Pruna este un fruct bun la toate: compot, dulceață, magiun și zeci de feluri de mîncare. Producție fără deșeuri, pentru că fructele strivite sau supracoapte se pun la fermentat și se distilează, țuica fiind, de asemenea, un produs căutat la export dacă știm s-o comercializăm. În sfîrșit, prunul este o plantă bine adaptată la condițiile noastre pedoclimatice, iar prin selecție și încrucișări s-au obținut din soiurile indigene produși cu calități competitive pentru oricare piață.*

— M-ați cîștigat pentru prun. Rămîne să reflecteze asupra argumentelor dumneavoastră persoanele competente și cu putere de decizie din ministerul de resort, de la Uniunea națională a cooperativelor de producție. Mai ales că a venit primăvara.

Marin IONIȚĂ

Din numărul nostru viitor, rubrica de etică și practică socială «Ce profețim, ce profesăm» de Niculae STOIAN.

cronica pretențiilor

necesarul respect față de istorie

Blajul este o localitate mică, dar cu un suflet mereu mare. La Blaj, fiecare metru pătrat de caldarîm înseamnă istorie. Blajul înseamnă conștiință românească regăsită, înseamnă Șincai, Petru Maior, Samuil Micu, Timotei Cipariu și, mai aproape de noi, Pavel Dan și Ion Agîrbiceanu. Și mai înseamnă: «*Te salut mică Romă!*», exclamație ce echivalează cu un atestat autentic de noblețe, rostită sus, pe dealul ce domină așezarea, de un peregrin cu ochii în flăcări, pe nume Mihai Eminescu.

Toate acestea se știu, nu?

Atunci de ce se perpetuează, în chiar inima orașului, o stare de lucruri de-a dreptul incalificabilă?

Iată: în clădirea care cîndva i-a adăpostit pe corifeii Școlii ardelene ființează, de ani și ani, un spital T.B.C.

Iar peste drum, casa lui Timotei Cipariu — vizitată cîndva de însuși Mommsen, atras fiind de biblioteca învățatului român ce conținea incunabule de o valoare inestimabilă, strînse cu trudă timp de o viață — a devenit un fel de internat pentru copii debili mintal.

Impietate născută din ignoranță ori nepăsare?

La Blaj s-a construit mult în ultimii ani. La Blaj s-a înălțat un mare complex de industrializare a lemnului și se va construi o fabrică de accesorii pentru mașini-unelte. Blajul, care n-a cunoscut niciodată industria, își are la ora actuală deja formată prima generație tehnică.

Toate acestea dau dreptul cuiva de a ignora un trecut superb, ilustrat nu de *popi* și mici proprietari de vii, ci de învățați cu dragoste de neam?

Pentru spitalul T.B.C., pentru internatul de copii debili mintal, nu s-or fi găsind și alte clădiri, în orice caz mai periferice și fără valoare istorică?

Să n-aibă edilii chiar deloc vreme să se-ngrijească și de blazonul orașului, care în orice caz ar trebui să cuprindă și o carte larg deschisă, nu numai însemne de uzine și fabrici?

Am tot respectul pentru noua și necesara industrie a orașului, dar «*Blaj*» mai înseamnă și Școala ardeleană.

Să dăm celor 3—4 clădiri istorice din centrul așezării altă destinație. Să facem din ele lăcașuri de cultură, în care noile generații să se reculeagă și să asculte marea lecție a trecutului. De ce n-am reînvia la Blaj o tradiție, de ce venerabilele clădiri, evocate aici, n-ar adăposti, măcar periodic, simpozioane și comunicări ale unor reputați clasiciști, lingviști ori istorici literari? Mă gîndesc că Blajul va putea fi gazda unor manifestări culturale de amploare, că mulți dintre fiii săi, astăzi intelectuali prestigioși, ar fi dispuși să ia parte la asemenea întîlniri periodice organizate, firește, în jurul unei teme, al unei idei de cultură ori istorie. Asemenea inițiative ar stîrni, sînt sigur, un ecou național. Totul este ca actualii edili ai Blajului să nu uite pe ce caldarîm pășesc.

Cred că, în limite rezonabile, în această direcție se pot face destule lucruri. Firește, nu putem pretinde ca peste noapte să transformăm Blajul într-un centru universitar. Dar să conservăm o strălucită tradiție umanistă, putem. Încă o dată este rîndul edililor Blajului să acționeze.

Mihai HETCO

cronica satirică

foarte multe obligații

Îl văd într-o zi cu sacoșa încărcată cu tot felul de bunătăți. Credeam că-și sărbătorește onomastica. Nu. Era cu totul altceva. —Mă duc să i le duc... și aruncă un nume necunoscut pentru mine. Am o obligație față de el...

Ce fel de obligație morală putea să fie aia care era atît de evident acoperită cu ficat de giscă și vermut italienesc!

— S-a purtat frumos cu mine. Mă simt obligat...

Legătura care se făcea între delicatețea sufletească și ficatul de giscă era prea directă.

Și plecă mai departe, ticălos și melancolic, cu sacoșa recunoștinței lui. Mi-era teamă să nu-i cadă ceva din sacoșă, un pachet de brînză sau o portocală, două, și astfel recunoștința să nu poată fi exprimată în toată amploarea ei.

Aud mereu de pacostea asta a obligațiilor care bîntuie prin morala unora ca un crivăț. Am o obligație. Am foarte multe obligații. Mă simt obligat... Se simte obligat. Nu mă simt obligat. Ar trebui să se simtă obligat.

Unii chiar încearcă să-i silească pe alții să ajungă la morala sacoșei recunoștinței.

— Vreau să-l oblig... Pe urmă n-o să mai fie împotrivă.

Adică se poate și invers — întîi ficatul de giscă și pe urmă serviciul mult așteptat.

Există și reproșuri.

— Eu m-am purtat frumos cu el și nu mi-a trimis nici măcar un butoi cu vin...

Cît frumusețe sufletească cheltuise individul dacă pretindea drept răsplată un butoi de vin?

Alții sînt mai modești.

— Un pachet de țigări americane, măcar să văd că se simte...

Am văzut oameni care trăiesc, se scoală, se piaptănă, zîmbesc numai și numai în acest circuit de obligații. N-au o clipă liberă, o clipă în care să nu fie obligați. Parcă și respiră tot din obligație.

Viața le apare ca un șir de corvoade și de obligații pe care sînt hotărîți, în folosul lor, să le ducă la capăt. Nici n-au terminat o nuntă, cînd s-au și îndreptat spre un botez... De la botez la o aniversare, de la o aniversare la tăiatul moțului. De aceea «sînt foarte prinși». La toate aceste evenimente nici măcar nu se duc să petreacă. Fiecare drum reprezintă un interes foarte clar. La tăiatul moțului aranjează ca fata să treacă la examene, la onomastică să-și extindă spațiul, și uite așa, un păhărel și o afacere, o afacere și un păhărel. Chiar dacă beau pînă cad sub masă, tot mai pun ei ceva la cale. Puterea lor de a fi porci multilaterali nu obosește niciodată.

În puține cuvinte, niște derbedei...

Teodor MAZILU

starea comerțului

Hala din piața «7 Noiembrie» în prag de deschidere.

optimismul primăverii

Adierea primăvăratică parcă-ți dă ghes să-ți sufleci mînecile, să lucrezi mai cu spor. Pe frontul larg al șantierelor de construcții din București activitatea e în toi, pentru a se putea preda la termen apartamentele prevăzute în planul acestui an. Dulcele soare de primăvară ne face să fim optimiști, mai ales că — ne asigură comandamentul pentru construcții — vor fi îndeplinite angajamentele constructorilor de a preda beneficiarilor prima tranșă de 2 200 de apartamente încă în această primăvară.

Motive de optimism găsim și la direcția de investiții din Direcția generală comercială a municipiului. Sîntem informați că s-a găsit înțelegere la proiectanți și constructori de a se da în folosință 23 de unități comerciale, în loc de cele 9 prevăzute în planul inițial. Deci, mai ales în zonele în care comerțul este rămas în urmă (Drumul Taberei, Titan, Berceni, Ferentari) se vor deschide magazine cu o suprafață de 24 000 metri pătrați în loc de numai 11 000.

Această suprafață în plus se datorează sfaturilor înțelepte date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Începînd chiar din acest an se vor construi masiv magazine la parterul blocurilor, iar în unele hale care nu erau eficient folosite se vor amenaja supermagazine alimentare. Asemenea transformări se vor executa în halele din piețele Pantelimon, Traian, 7 Noiembrie și Drumul Taberei. Deși termenul de dare în folosință a acestor hale fusese stabilit în trimestrul IV, am primit asigurări că ele vor fi gata încă la 1 Mai, cu excepția celei din piața 7 Noiembrie, care își va începe activitatea mai devreme.

Trebuie arătat de asemenea că prin utilizarea parterului blocurilor pentru amenajarea de spații comerciale, în anul 1974 va fi posibilă darea în folosință a 63 complexe comerciale (300 magazine), pe o suprafață de 56 000 metri pătrați. Aceasta reprezintă aproape întreaga suprafață comercială construită în București în cincinalul trecut.

Dar cum și soarele de primăvară este umbrit din cînd în cînd de cîte un nor, iată și unele aspecte mai puțin îmbucurătoare. Din noianul de date pe care le-am cules reiese că întreprinderile specializate în fabricarea de instalații frigorifice (din București și Odorhei) nu au o capacitate de producție la nivelul solicitărilor. Ele desigur că trebuie să-și eșaloneze producția pe tipuri de utilaje pentru a avea un ciclu tehnologic normal, însă din această cauză livrările utilajelor se fac anevoios, cu decalaje și întîrzieri față de terminarea construcțiilor. Pentru a se putea totuși da la termen în folosință noile unități comerciale se recurge la soluția de a descompleta parțial unitățile existente, ceea ce duce la cheltuieli și eforturi suplimentare.

Inginerul Gheorghe Culea, directorul general adjunct care răspunde de investițiile din cadrul Direcției generale comerciale a municipiului, observînd că fondurile alocate de Ministerul Comerțului Interior nu asigură frontul de lucru pentru anul 1973—1974, propune «trecerea la consiliile populare a investițiilor comerciale și a tuturor dotărilor necesare cvartalurilor de locuințe (farmacii, ateliere de deservire, spații pentru magazinele de legume, fructe etc.) pentru a se realiza o mai strînsă corelare între construcții și dotările necesare».

Înainte de a termina schițarea acestui tablou de primăvară, cu lumini și umbre, mai trebuie să consemnez unele observații făcute de specialiștii în mobilier pentru unități comerciale. După părerea dumnealor, mobilierul este încă prea scump și nici nu corespunde pe deplin cerințelor unui comerț modern. Proiectanții ar trebui să studieze realizarea mobilierului din materiale noi, mai ieftine și mai solide. El ar trebui să fie funcțional, modular, să poată fi adaptat cu ușurință noilor forme de vînzare cu expunere deschisă, autoservire etc. Se mai recomandă ca Ministerul Comerțului Interior să tipizeze cele mai corespunzătoare proiecte de mobilier și de alte dotări, ca ele să fie produse în serie pentru noile unități comerciale din întreaga țară și astfel să capete preț de catalog la toți furnizorii. Ar fi mai practic, mai ușor de obținut și mai ieftin.

În optimismul primăvăratic putem să întrevedem gospodinele coborînd cu liftul la parterul blocului în care locuiesc și, fără pierdere de timp, fără supliciul transportului auto să-și cumpere cele trebuincioase. Cred că optimismul este întemeiat. Văd constructorii suflecîndu-și mînecile.

Eugen IAROVICI

dialog cu cititorii

Printre mulți alții, și cititorul **L. Furlea** din Arad își exprimă într-o scrisoare părerile (și aprobarea) cu privire la recentele măsuri menite să îngrădească (și, în perspectivă, să lichideze) birocratismul, să apropie conducerile centralelor și întreprinderilor de producție, să creeze specialiștilor condiții de a-și îndeplini cu adevărat meseria pentru care s-au pregătit. Analizînd diferite aspecte ale acestei probleme, cititorul arădean se întreabă cum e posibil ca unii specialiști să se simtă mai bine în birou, printre hîrtii, decît în laborator sau în atelier, cum e posibil ca plecarea în provincie să fie considerată de către unii — «oameni încă tineri care abia își trasează un drum în viață» — drept o adevărată nenorocire. Că asemenea fenomene mai există pe ici-colo, e perfect adevărat. Cauzele sînt multiple și nu în aceste puține rînduri am putea să le analizăm. Una dintre ele se referă și la statutul social al diferitelor îndeletniciri. Oricît ar părea de bizar (și de scandalos) pentru o societate socialistă ca a noastră, unele profesiuni și unele locuri de muncă de o utilitate socială indiscutabilă mai sînt privite de către unii ca aparținînd unei categorii inferioare, tot așa după cum situarea în spatele unui birou sau ghișeu, minuirea de dosare sau registre par să exprime o magică împărtășire din însemnele puterii, o materializare a unei anume reușite sociale.

Desigur, o cale lungă și ireversibilă a și fost parcursă în direcția revalorizării diferitelor funcții sociale, ridicării muncii productive la rangul de valoare fundamentală (fără ca aceasta să însemne, firește, idolatrizarea muncii manuale și desconsiderarea muncii intelectuale, ceea ce ar fi împotriva spiritului însuși al evoluției activităților umane). Multe lucruri s-au făcut și în ce privește crearea bazelor materiale pentru lichidarea decalajelor artificiale (nu există diferențe de salarizare — așa cum se întîmplă în multe alte țări — între Capitală și provincie, centre de învățămînt superior și de cercetare au fost create pe tot întinsul țării, veniturile personalului administrativ nu sînt mai mari — dimpotrivă! — decît ale personalului productiv etc.). Mai există însă destule de făcut în ce privește schimbarea mentalităților, a atitudinii față de locul ocupat în societate.

Și fiindcă am amintit de birocratism, iată și o notă mai veselă. Cititoarea **Maria Drăgoiescu** din Sinaia (județul Prahova) și-a adus aminte că în această rubrică am amintit de mai multe ori de așa-zisele «legi ale lui Peter», după numele spiritualului sociolog englez care s-a ocupat de problematica birocratismului, și ne întreabă dacă vreo operă peteriană a apărut în românește. După cîte știm, nu. În același timp, presa internațională ne informează că același Peter a mai elaborat o «lege»: «Pentru fiecare funcție există undeva în lume cineva absolut incapabil s-o îndeplinească. Acesta n-are liniște pînă ce, prin indiferent ce mijloace, nu ajunge să ocupe funcția respectivă, încurcînd toată treaba». Cu condiția — am adăuga noi — ca nimeni să nu-l deranjeze din mersul său spre realizarea în incompetență. Deranjarea incapabililor este una dintre condițiile progresului.

Cititorul **P. Callistrat** din Piatra Neamț are alte preocupări: «Constatăm, spune dumneasa, cum an de an numărul lucrărilor științifice crește în toate țările, în proporție geometrică sau chiar mai repede. Spre deosebire de trecut, lucrările acestea apar într-un număr extrem de mare de limbi. Pentru a deveni cît de cît accesibile, ele trebuie traduse într-una din cele cîteva limbi de circulație mondială, ceea ce antrenează greutăți de tot felul, pierdere de timp, cheltuieli. În același timp nu toți oamenii de știință pot fi obligați să cunoască cele 4-5 limbi de mare răspîndire... N-ar putea fi oare depășit acest impas prin reluarea obiceiului practicat timp de secole de savanți: acela de a-și scrie sau de a-și traduce operele într-o singură limbă, clară, frumoasă, rațională, accesibilă și care nu privilegiază vreun popor în detrimentul altuia și care nu este nici o creație artificială ca esperanto, adică în limba latină?». Dacă ar depinde de noi, am da imediat un răspuns afirmativ. În ultimii ani s-au făcut auzite destule voci care susțin o asemenea soluție (printre altele, de pildă, cea a eminentului poet și om de cultură african, președintele Republicii Senegal, Leopold Serdar Senghor). Ca în orice alte ocazii similare se găsesc însă și destui oameni cu «spirit practic» care aduc o sută de argumente împotrivă. Așa că, deocamdată, ne mulțumim doar să semnalăm propunerea din Piatra Neamț.

Năstrușnică ni se pare îngrijorarea cititorului **N. Veniamin** din Turnu Măgurele care, aflînd că unii scriitori n-au mai publicat nimic de un an, doi (sau mai mult), se întreabă dacă n-ar trebui introduse și pentru minuitorii condeiului niscaiva norme «ca să nu mănînce banii de pomană». Pentru liniștirea corespondentului nostru, îl informăm că scriitorii nu primesc, în această calitate, nici un fel de salarii, ci cel mult împrumuturi (rambursabile, bineînțeles) de la Fondul literar. Într-un sistem de norme **cantitative**, ce s-ar fi făcut bietul Eminescu care, într-o viață întreagă, n-a scos (sau, mai bine-spus, a scos Maiorescu pentru el) decît un singur volum (și acela de proporții modeste), în timp ce diferiți scriptomani produceau tom după tom. Să nu amestecăm ceea ce nu poate fi amestecat și să nu uităm că în materie de artă singurul indice de măsură este calitatea.

H. DONA

tipuri și tertipuri

omul cu planuri

Arhivar, după noul nomenclator, la Mașini-Import-Export și Transport, — «M.I.E.T.» —, amicul meu Mitică nu e slujbaș decît în orele libere, fiindcă în celelalte, de serviciu, are o altă îndeletnicire: fundamentarea unor planuri și reforme radicale menite să asigure fericirea umanității. Vrei un plan care să rezolve problema influenței negative a razelor cosmice asupra mediului ambiant? Mitică ți-l schițează, exhaustiv, în patru fraze și o exclamație, făcute, vorba lui, să te lase ca la dentist, cu gura căscată. Ești amator de o reformă în stare să tripleze producția de linte la hectar? Mitică are lucrarea gata pregătită, capabilă să sfideze toate competențele agrare. Visezi la o nouă reglementare a comerțului filatelic? Mitică suride superior și martir, fiindcă problema asta a fost soluționată de el încă de acum cinci ani, într-un studiu ce i-a aruncat pe specialiști într-o stare de admirație vecină cu idolatria. Având deci în mînă soluții capitale la cele mai acute întrebări ale contemporaneității, și pe masă, la serviciu, o mașină de scris, Mitică profită de colile albe puse la dispoziție și de carbonul aferent ca să scrie memorii adresate forurilor de stat, direct interesate de reformele lui salvatoare. În consecință, scrie miniștrilor, directorilor generali și adjuncților, în nădejdea că le va trezi interesul «pentru niște planuri extraordinare și simple ca bună-ziua», reforme de pe urma cărora s-ar realiza beneficii de miliarde și un prestigiu internațional răsunător. Neprimind răspuns la memoriile sale sau primind unul cu desăvîrșire nesatisfăcător, Mitică nu dezarmează, ci revine cu scrisori drastice, nu rareori amenințătoare. Toată această corespondență uriașă, fie și unilaterală, nu-l obosește și nici nu-l aruncă în brațele scepticismului. Dimpotrivă, aflîndu-se într-o legătură zilnică și intensă cu cele mai înalte foruri de stat, Mitică trăiește o stare de euforie ierarhică nedisimulată: «i-am tras ministrului, azi-dimineață, o praftură, să mă țină minte», sau: «i-am expediat adjunctului o scrisoare, să plîngă», sau: «i-am dovedit directorului că habar n-are și i-am cerut să-și dea demisia. Să vedem, și-o dă?»

Toată această îndeletnicire, grea și covîrșitoare de răspunderi, și-a exercitat-o Mitică în timpul orelor de serviciu, timp de cinci ani, cu o perseverență demnă de toate elogiile. Neprimind însă, de nicăieri, un semn pe măsura planurilor și a reformelor propuse, — «invidia, inerția și birocratismul sînt de neînvins» —, Mitică a renunțat la reforme, dar nu și la mașina de scris. «Scriu un roman», mi-a declarat Mitică, senin, imperturbabil, netulburat de nici o îndoială, deunăzi. Văzînd probabil pe fața mea uimirea, a adăugat: «Ce te miri? Cu ce sînt eu mai rău decît alții?» Și avea dreptate. Dar de ce în orele de serviciu?

Aurel BARANGA

Un zîmbet de fată, două flori și niște linii s-au întîlnit, o primăvară, în obiectivul fotografic al lui

Aurel MIHAILOPOL

meșteșugurile: încotro?

Fotografie de Elena GHERA

MEȘTERI MARI ȘI MEȘTERI MICI

Pe domnu' Herman, croitorul celui dintîi costum «de comandă» al meu, am toate motivele să nu-l uit niciodată: făcea orice fel de haine cu mare meșteșug și mai avea și o replică de aur:

— Ascultați-mă pe mine, haina asta mai bine n-avea cum să iasă! E o minune! Zău dacă pricep ce mai vrei mata, *doar stofa nu-i o bucată de tablă!*

Dar domnu' Herman a ieșit de mult la pensie, și cînd mi se mai întîmplă să-l întîlnesc — rar, foarte rar! — mă recunoaște doar de aproape; lucrul migălos cu acul de-a lungul unei întregi vieți i-a stricat rău ochii.

Despre croitorie — acest meșteșug al croitului și al cusutului, cum îl definesc dicționarele — și despre croitori poți vorbi în fel și chip. Octav Băncilă, cînd și-a zugrăvit «Peticarul» lui bătrîn și chinuit de sîcîitoarea problemă profesională a trecerii ței prin urechea acului, s-a purtat sentimental, lucrînd — potrivit școlii mîncheneze — în pastă groasă și într-un ecleraj calm. Cumva, la fel s-a apropiat de un cărunt reprezentant al celor care prin onomastica breslei lor, mie unuia, îmi aduc aminte că tot croială mai înseamnă și felul de a fi al omului, caracterul lui — s-a apropiat, spun, și colega mea cu aparatul ei de fotografiat. Pentru mine însă, ecleraju calm, lumina blîndă au fost de nerealizat, au fost de negăsit. Și aceasta pentru că, pe tărîmul croitoriei, am dat de probleme, de necazuri, de semne de întrebare.

Înainte de orice e vorba de meșterii «de școală veche». Meseria aceasta, ca și altele de altfel, a fost serios afectată de industria confecțiilor. Cum îmi spunea unul dintre dumnealor, «fabricile ne-au dat peste cap». Este masiv de lucru în două perioade ale anului, — primăvara și toamna —, dar în rest apar, să le spun așa, goluri de producție care cam bîlbîie stabilitatea veniturilor. Desigur, aceasta e o consecință a specificului profesiei, dar o consecință și a unor nu tocmai fericite concepții și organizări. Fiindcă sînt în cooperația meșteșugărească — sectorul croitoriei — colective privilegiate și altele dezavantajate, fiindcă mai apar pe ici, pe colo, în persoanele unor responsabili de unități, un soi de «patroni fără firmă» care «nu plătesc impozite ca cei dinainte, dar care taie și spînzură». Fiindcă s-a greșit împingîndu-se specializarea peste limitele rentabilului, ceea ce a făcut să apară «specialiștii în confecționarea de buzunare»; fiindcă valul nou al acestor muncitori care știu să execute doar operațiile premergătoare probei a doua lasă greul în seama meșterilor bătrîni care «încheie» hainele, cu pricepere și artă, care fac deci operațiile de finețe ale meseriei dar care — tocmai de aceea și paradoxal — realizează venituri sub ceea ce li s-ar cuveni, sub ceea ce ar putea într-adevăr realiza, dacă lor nu le-ar reveni doar operații dificile și care înghit enorm de mult timp. Fiindcă paralel cu problema «cine termină haina» există și problema absolut opusă a meșterilor calificați, a meșterilor cu peste 25 de ani vechime, care-și pierd timpul pentru că trebuie «să stea la reparații», care ar putea și ar trebui făcute de ucenici.

Și uite că am ajuns la a doua față a lucrurilor: problema înlocuitorilor. Generația celor pe care mi-am îngăduit să-i numesc «meșteri de școală veche», în cîțiva ani va fi complet ieșită la pensie. Și atunci, independent de hainele, paltoanele, pardesiurile și pantalonii pe care ni le fac în serie mașinile industriei și independent de faptul că doar fabricile sînt și vor fi în măsură să ne îmbrace pe toți, noi, cei raționali, friguroși și pudici de pe glob — pe seama cui va rămîne meseria aceasta de care mai avem și vom avea mare nevoie?

Pe seama unor ucenici care se arată lipsiți de entuziasm și interes? A unor ucenici gata să fugă în alte meserii mai bănoase și mai puțin pretențioase? A unor ucenici care — unii, însă nu tocmai puțini — au ajuns să nu-și respecte maiștrii și care «din pricina părului care le dă în ochi nu văd să bage ața în ac»?

Ori pe seama unor meșteri ultraîngust specializați?

Problema cadrelor calificate în atelierele de croitorie ale cooperației meșteșugărești e la o răscruce. Eu profanul din afară nu știu de ce-i nevoie. De școli interjudetene? De găsirea unor formule de cointeresare a actualilor maiștri — care mi-au mărturisit că rămîn în meserie «pînă la capăt» nu numai pentru că au mulți ani și puține clase de școală generală, ci și pentru că își iubesc «meseria lor» — și care, alături de sarcinile lor personale de producție, ar putea fi făcuți să accepte și sarcini profesorale? De schimburi de experiență mai intense? Repet, nu știu ce, dar știu că trebuie făcut ceva.

Un maistru croitor din Cluj, vorbindu-mi de meseria de graniță dintre tehnică și artă — care-i croitoria — îmi spunea că un adevărat croitor trebuie să înțeleagă pînă și emoția clientului, pentru care un costum e totuși un mic eveniment.

Azi, în spirit de reciprocitate, eu, clientul, înțeleg emoția meșterilor în vîrstă care se întreabă care va fi soarta meșteșugului lor.

Dincolo de strălucitoarele parade ale modei, dincolo de exagerat luxoasele case de modă, croitoria are și costumul ei de lucru cam ponosit.

Multe povești cu croitori înțelepți și hîtri au dispărut, probabil tocmai din pricina crizei în care a intrat personajul lor.

Pentru mine — pe chipul croitoriei și al artizanilor ei — eclerajul calm a fost de negăsit, de nerealizat. Am rămas cu pasta groasă a problemelor, a grijilor, a căutărilor.

Acum socotesc că-i cu prisosință momentul să tragem o linie categorică și să meditățm asupra soartei acestei meserii, cu sentimentalism tandru dar și cu idei și inițiative energice.

Nelu IONESCU

carnet de fotoreporter

FLORILE, PRIN ELE ÎNSELE

românia pitorească

Rembrandt. Ultimul autoportret

olanda un portret al omului

de la trimisul nostru special Traian STOICA

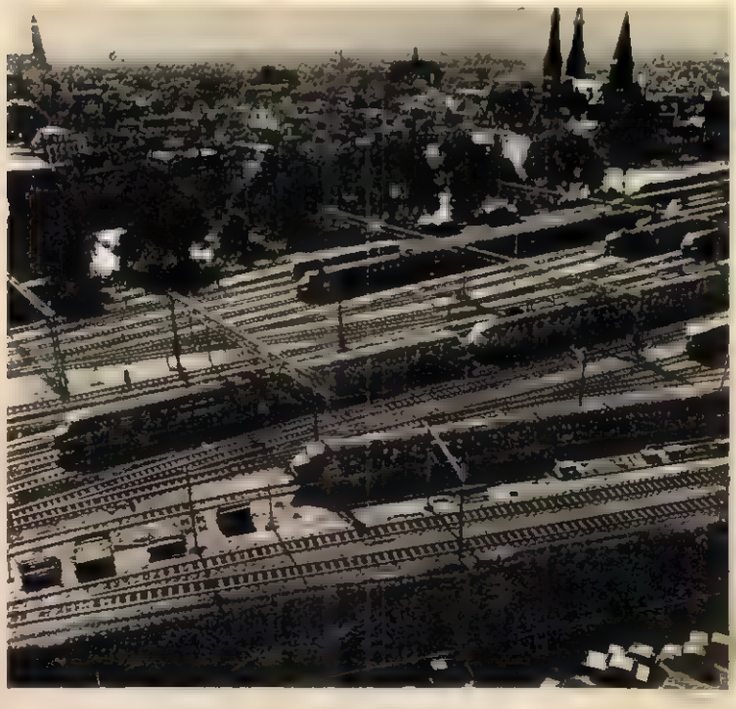

Paralele în peisajul dinamic al Amsterdamului.

Olanda e țara paradoxurilor. A unor paradoxuri ce au intrat și ele în «firea» lucrurilor, sedimentate tramic în tradiții și constituind, totodată, mobilurile progresului.

Ne spunea un funcționar superior al turismului olandez, ca «poantă» a unei întîmplări adevărate, că «Olanda e o țară mică, dar lumea e mare». În această afirmație, și ea cu un acuzat aer paradoxal, se află de fapt exprimată simplu, concis, însăși poziția Olandei pe planeta noastră. Într-adevăr, o țară cu o suprafață de numai 36 758 kilometri pătrați și cu o populație ce se ridica în anul 1971 la un număr de 13,1 milioane de locuitori reușește să dețină supremația pe piețele lumii la multe articole de export și să atingă unele recorduri mondiale pe plan economic, rivalizînd astfel cu cele mai mari și dezvoltate industrial puteri ale lumii contemporane.

În această țară, în care religia a avut un mare rol în istoria ei și în care și astăzi partide și organizații obștești sînt structurate confesional, fenomenul ateist e în creștere, cuprinzînd 30 la sută din populația adultă.

Un cetățean american a făcut această remarcă pe cît de surprinzătoare, pe atît de adevărată: olandezii sînt «individualiștii cei mai cooperativi din lume». Capacitatea de asociație internă și cooperare internațională a olandezilor e de o extraordinară potențialitate. Impresionanta deschidere spre lume a Olandei nu alterează cu nimic individualitatea poporului, nu-i anulează inițiativele.

Străbătînd mări și oceane, poposind în porturile lumii, navigatorii olandezi, hărțuiți de apele și vînturile pe care și prin care își duc pe nave feluritele mărfuri, se întorc în mica țară de pe coasta Mării Nordului, intrînd firesc în calma atmosferă familiară a «camerei de zi» de la parterul luminoasei lor case.

În această țară de mare trafic al mijloacelor de locomoție modernă, unde autoturismele (2,5 milioane) circulă neîntrerupt pe cei circa 1 200 kilometri de autostradă și unde motoretele (2 milioane) formează șiruri lungi și liniștitor colorate, unde trenurile se întretaie cu liniile de tramvaie și autobuze, mai patriarhalul vehicul care e bicicleta își păstrează totuși dominația. Tineri și mai vîrstnici, nepoți și bunici își pedalează cu obstinație zveltul vehicul, care îi poartă spre locurile de muncă sau de agrement.

Dar numirea paradoxurilor din care e întreșesută viața de fiecare zi sau istorică a Olandei ar putea continua, fără îndoială, pe foarte multe pagini ale hîrtiei ce o avem în față. Ne vom opri mai cu insistență la unul dintre cele care, după părerea noastră, credem că explică mai cu semnificație realitatea neerlandeză.

Nu de puține ori în Olanda se scrie sau se transmite oral următoarea spusă: Dumnezeu a creat toată lumea în afară de Olanda. Lăsînd la o parte exagerarea spusei, într-adevăr, peste absolut tot locul în peisajul Olandei se simte mîna omului olandez, priceperea, hărnicia și voința lui de a stăpîni o natură potrivnică. Marea și apele acestei țări, care-i formează elementul geografic determinant, au fost transformate din inamici mereu amenințători și distrugători în prieteni și aliați pentru prosperitatea Olandei. Întregul peisaj de astăzi neerlandez e mărturie a victoriei omului asupra forțelor oarbe ale naturii.

Fără îndoială, Olanda e o țară cu multe elemente pitorești. Elemente însă care nu sînt **daruri** *ale naturii, ci făurite de om. În afară de ape și pămînturi plane, natura nu a mai intervenit cu nimic. Lăsată la voia întîmplării, adică vîntului și apelor, Olanda ar fi prezentat astăzi un peisaj cum nu se poate mai dezolant. Viața, atît cît ar fi fost, ar fi durat într-un spațiu invadat perpetuu de ape, la discreția nisipurilor și vînturilor. Țara ar fi fost o mare pată cenușie a continentului. Astăzi ea însă se prezintă cu un peisaj viu și tonic colorat. Da, Olanda nu a fost hărăzită cu un relief variat și imprevizibil. Dar monotonia pămînturilor a fost corectată de lucrările și așezările create de ingeniozitatea omului Olandei. Flori, copaci, canale, clădiri sintetizînd într-un fel specific diversele stiluri arhitecturale, au fost meșterite de hărnicia acestui popor care a dat țării o a doua natură. O natură de un particular într-adevăr pitoresc, dar care n-a fost creată în primul rînd pentru pitoresc, ci cu rosturi precise, preeminent funcționale. Gîndiți-vă la faimoasele mori de vînt, irezistibile puncte de atracție pentru vizitatori. Dar construirea acestor pitorești mori de vînt a răspuns unei necesități vitale.*

Grădini sub sticlă.

Amsterdam. Vapoarele fac parte din viața orașului.

Flori, flori peste tot. Chiar și acolo unde ancorează vapoarele.

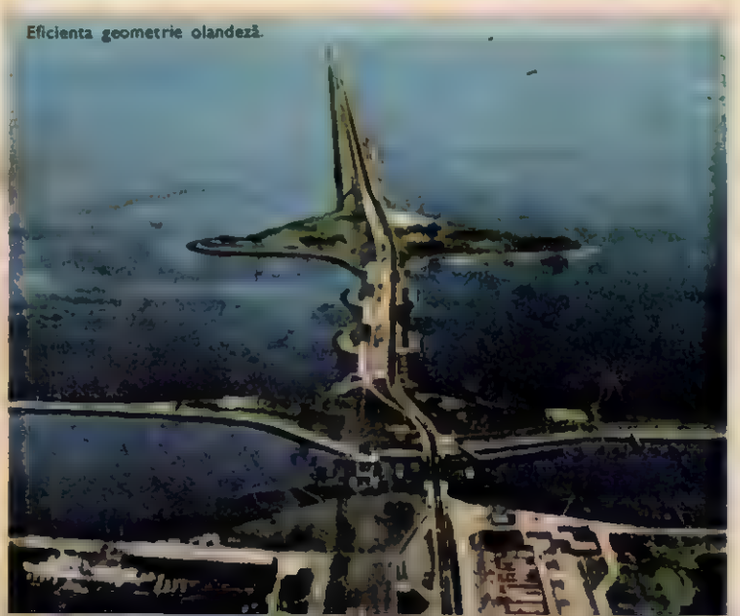

Eficienta geometrie olandeză.

Se știe de toată lumea lupta titanică, de-a lungul secolelor, dusă de olandezi cu apele. Adesea găsim consemnate cuvintele acelui istoric latin care, evocînd vechile triburi germanice de la gurile Rinului, spunea: «Deus mare fecit, Batavus litora» (Dumnezeu a creat marea, iar poporul batavilor țărmurile). Așa a fost atunci și așa continuă să fie pînă în zilele noastre. Într-o încleștare de veacuri, trecîndu-și mesajul luptei din generație în generație, din tată în fiu, poporul olandez, prin mijloace a căror eficiență a crescut simultan cu dezvoltarea tehnicii, a smuls mării cu îndărătnicie, cu tenacitate, sute de mii de hectare de pămînt constituite în așa-numitele și renumitele «polderen», pe care se practică astăzi o agricultură înaintată și-i prilejuiește o creștere de vite și păsări record. (Statisticile ne spun că «în fermele avicole speciale, instalate pe pămînturile nisipoase din centrul, estul și sud-estul Olandei, se produc anual 3 miliarde de ouă. În ce privește păsările de abataj, Olanda a devenit în ultimii ani cea mai mare țară exportatoare din lume. Producția anuală a vacii olandeze este cea mai înaltă din întreaga lume, cu o medie de aproximativ 4 250 litri pe cap de animal. Exportul de brînzeturi: 153 000 tone în 1968; exportul de lapte condensat: 347 000 tone, cifre care fac din Olanda deținătoarea tuturor recordurilor)

În acțiunea îndelungată a olandezului de a transforma fundul mării în pămînt cultivabil, morile de vînt au fost și continuă încă și astăzi să mai fie de un real folos. Aceste construcții care reduc, din loc în loc, monotonia peisajului și care parcă ne întîmpină cu aripile lor cu un «bun venit», aceste puncte specifice «pitoresculuî» olandez au servit la evacuarea apelor interioare și la menținerea pămîntului în stare uscată. Datorită dezvoltării instalațiilor de pompaj electric și a altor mijloace tehnice moderne, vechile mori sînt din ce în ce mai puțin folosite. Au mai rămas vreo 950, din care aproape 300 sînt încă în activitate. Dar ele fac parte din «decorul specific olandez, asupra cărora privirea vizitatorului se apleacă, atrasă de pitorescul lor, uitînd poate pentru un moment scopul pentru care au fost ridicate. Asemeni morilor de vînt, mereu alte elemente au fost adăugate primei naturi cenușii și inospitaliere a Olandei, construindu-se astfel un decor propriu, divers și viu colorat. Florile Olandei, lalele, narcișî, iacinți, care întind pe zeci de hectare covoare multicolore, fac parte din decorul «natural» al țării. Aceste flori, care împodobesc ferestrele fiecărei case și înviorează cu proaspăta lor frăgezime străzile și piețele orașelor, constituie însă un factor important în comerțul interior și exterior al Olandei. Dar în fața farmecului indelebil al acestui spectacol floral, vizitatorul, poate că și de astă dată, uită pentru un moment de adevăratul rost al prezenței acestuia: la fel și cu canalele și podurile, alte elemente de «decor» în continuă evoluție.

Avem încă în față dinamicul Amsterdam, construit pe o rețea deasă de canale artificiale. Pentru pitorescul acestor canale, Amsterdamul a fost denumit o «Veneție a Nordului». Dar o «Veneție», cum au ținut să precizeze unii interlocutori ai noștri, făurită de mîna omului, nu de datele naturale. Așadar, pitorescul Olandei poartă la originea lui o funcționalitate precisă, indispensabilă pentru existența poporului, a țării. El nu e niciodecum un pitoresc dat de natură, ci cu sorgintea în nevoile și în munca omului. Aceasta nu înseamnă că olandezul e lipsit de simțul frumosului. Dar în Olanda frumosul de orice fel coexistă organic, se întrepătrunde armonios cu utilitatea. Dezvoltîndu-și o industrie ce i-a putut asigura o independență economică, olandezul și-a construit și pitorescul necesar pentru desfătarea și destinderea spirituală.

Omul Olandei e calm, liniștit, fără crispări. Așa l-am văzut pe străzi, prin birouri, pe șantiere, prin fabrici. Dar un calm al omului reieșit dintr-o voință dîrză care urmărește singur un scop, de a cărui realizare nu se îndoiește, pentru că a pornit realist spre atingerea lui. Omul Olandei, suplinind și luptînd cu o natură rebarbativă, își transformă, își schimbă cu migală, cu răbdare și competență peisajul prim al țării într-unul secund, dar de o mare eficiență și frumusețe.

Am înțeles, vizitînd Olanda, de ce marii ei pictori au excelat în arta portretizării omului

arte

poluarea folclorului (VIII)

Îmi amintesc cum, pe vremuri, un domn cu pretenții de folclorist susținea la Paris că: «le folklore c'est moi» (folclorul sînt eu).

În anul 1933 lucram la Paris la «Trocadero», muzeul de artă populară internațională. Într-o zi, profesorul Constantin Brăiloiu îmi cere să-i arăt înregistrările de muzică populară românească. Ei bine, cîntecul nostru popular era reprezentat numai prin cîntecele sus-pomenitului domn, care zicea că, de vreme ce el se confundă cu însuși folclorul, nu mai este nevoie să cînte vreun țăran sau lăutar oarecare. Intelectual «din popor» și cîntăreț de profesie, el înțelege și «sumte» mai bine decît oricine folclorul, pe care-l are în sînge, cunoaște tainele nescrise ale cîntecului popular. De prisos să mai pomenesc de revolta profesorului meu, care a luat pe loc măsuri ca muzica noastră populară să fie reprezentată mai onorabil și mai convingător în arhivele muzeului francez.

Toate acestea îmi vin în minte în legătură cu un obicei împotriva căruia se luptă în momentul de față. Cerîndu-se cîntăreților profesioniști să-și primenească repertoriul de muzică populară, pentru ca el să oglindească într-o măsură oarecare bogăția nesfîrșită și veșnic înnoitoare a folclorului nostru, mulți dintre ei au ales calea cea mai simplă, cea mai comodă. De vreme ce «eu cînt, de ce n-aș putea să fiu și poet, să-mi fac singur textele». Și în felul acesta au apărut nenumăratele, așa-numitele de noi «făcături». Uneori, aceste fabricații «ad-hoc» sînt atît de stîngace încît le recunoști de la o poștă. Alteori sînt mai bine făcute, dar chiar așa fiind ele contravin prin excelență dorinței de a promova, de a înfățișa, de a repune în circulație adevăratul folclor. Acel folclor care nu s-a născut între Gheboaia și București, cînd cîntărețul cu acte în regulă de profesionist se grăbește spre Capitală, doritor să-și mai imprime la «Electrecord» un disc sau să-și mai audă glasul la radio. Ac pentru cojocul acestor năravuri a fost descoperit. Elemente noi, tinere, pînă mai ieri necunoscute, venite din cele mai îndepărtate locuri ale țării și prezentate, de pildă, la «Floarea din grădină», au dovedit cît de sensibil este publicul cînd i se prezintă *un cîntec adevărat*, un cîntec auzit și preluat de la bunii cîntăreți ai satului, o melodie care reprezintă în toată splendoarea farmecul și frumusețea cîntecului nostru popular.

Îmi pare rău că nu am la îndemînă cîteva exemple de «făcături» cu care se prezintă diferiți cîntăreți la «Electrecord», supărați peste măsură că ele le sînt respinse. Uneori, revoltați, ne explică osteneala pe care și-au dat-o culegînd textul și melodia «pe teren». Am descoperit și ce trebuie să înțeleg prin «pe teren».

Într-o zi, aflîndu-mă în trenul care mă aducea la București, de la Timișoara, via Roșiori de Vede, am intrat în vorbă cu un cetățean rotofei și cam afumat. De fapt, el a «deschis» conversația. Era foarte volubil și bine dispus. Văzîndu-mă cu magnetofonul, mi-a propus, dîndu-mi a înțelege că-mi face o mare favoare, să-mi cînte și mie cîte ceva. Cheflul mi-a mărturisit că «se omoară» după muzica populară. M-a rugat chiar să-l inițiez în anumite taine și anume, cum să facă să ajungă și el cîntăreț cu patalama, ca atîția alții, care au devenit celebri prin cîntecele lui. Desigur că din clipa aceea am fost interesat peste măsură. Am început să-mi desfășor activitatea de folclorist, pentru a mă lămuri asupra procesului de circulație, de transformare, de răspîndire a melodiilor populare. De fapt, respectivul călător, gestionarul unui mare bufet, avea gusturi muzicale cam îndoielnice, probabil precum și băutura ce-o servea clienților. M-a ispitit, îmbiindu-mă la o înghițitură din «producția proprie», pe care nu o servea clienților, de care nu se despărțea niciodată și care se afla în veșnica-i damigeană însoțitoare. Mi-a explicat pe îndelete că «problema» gestionarului devine din ce în ce mai spinoasă, că ar putea realiza cu mai puțină osteneală și fără nici un risc «o situație mai bună», în chip de cîntăreț de muzică populară. De astea am mai auzit, dar ce mi-a dat de gîndit a fost spovedania în privința unor cîntăreți care trec drept vedete și care, oprindu-se la el, îi învață cîntecele. La bogatele chiolhanuri organizate de dînsul, odată cu băutura, «cîntărețul preferat» îi consumă și cîntecele «elaborate» în acea atmosferă propice creației. Stăpînit de vorbărie și poate și în intenția de a-mi capta bunăvoința, gestionărul nostru a intrat în «secretele creației», mărturisind ușurința cu care la un păhărel de vin «mai potrivește» vorbele și cîntecele destinate distinsului musafir. Astăzi, asemenea exemplare pseudofolclorice nu prea mai au prilejul să intre în circuitul, să-i spunem, oficial. Cerberii de la radio, televiziune, «Electrecord» caută să-și facă datoria (în această privință ar mai fi de spus unele lucruri).

Din păcate însă, mulți dintre cîntăreți (care, desigur, apreciază faptul că nu-i numesc), în căutarea succesului ieftin, profită de înghesuiala (la propriu și la figurat). La *bufet*, îi rechemări, continuă să strecoare, să impună o muzică și niște texte care nu fac decît să strice, pervertind gustul marelui public, compromițînd arta noastră populară. Căci afișele lor anunță întotdeauna cu litere de-o șchioapă «*concert de muzică populară*».

Sfaturile noastre binevoitoare rămîn zadarnice, iar fuga după aplauzele care de multe ori nu sînt justificate. Cîntăreții mai sus-pomeniți trebuie să înțeleagă că rostul lor. *Înalta lor menire este să învețe publicul ceea ce merită și ce trebuie să fie aplaudat.*

Din fericire, odată cu sfaturile noastre își fac loc și tineri pînă mai ieri «stele fără nume», care, departe de a avea pretenții monopolizatoare asupra folclorului, trebuie să știe că vor fi îndrăgiți pe măsura în care cîntecele ce le aduc din satele lor sînt mai frumoase, mai necunoscute și, mai cu seamă, datorită lor sînt preluate și răspîndite de cît mai mulți cîntăreți.

«De la lume adunate și iarăși la lume date» nu are nimic comun cu mentalitatea absurdă de... «proprietar pe cîntec popular», care începe și ea să se înscăuneze pe ici, pe colea.

Dar asta este altă problemă, ce merită a fi discutată mai pe îndelete.

Hari BRAUNER

capriciile gustului

obiecte inutile

Apare în secolul XX acest fenomen cultural ciudat: cultul obiectelor inutile. Opera de artă este înțeleasă cu «obiect». Obiectul, la nivelul înțelegerii comune, se definește ca lucru posedînd o anumită finalitate, justificîndu-și prezența în ordinea existentului prin aceea că poate interesa, la un moment dat, pe cineva. Pînă la un anumit punct, la nivelul înțelegerii comune, obiect apare ca sinonim cu instrument sau unealtă. Obiect mai apare însă, în aceleași condiții, și ca sinonim cu «lucru nedefinit», cu «lucru neidentificat», cu «lucru» despre care nu se poate spune precis ce este. Cu atare accepție, termenul a pătruns în vocabularul artistic din ultimele decenii, pentru a indica rezultatul unor experiențe al căror sens nu poate fi încă deslușit. Foarte mulți pictori își intitulează compozițiile «obiect». Sculptorii nu se lasă nici ei mai prejos, iar formulele «obiect spațial», «obiect mobil», «obiect stabil», «grup de obiecte» revin frecvent în cataloagele tuturor expozițiilor de avangardă care se succed după 1900. Ceea ce nu se reține din încărcătura semantică inițială a termenului de obiect, vehiculat la nivelul vorbirii comune, este ideea de finalitate. La nivelul vorbirii comune, așa după cum am văzut, obiect se traduce prin lucru util, fără a se preciza totuși natura acestei utilități. Ne aflăm în situația, așadar, de a înțelege arta ca univers de «obiecte inutile». Revoluția, operată astfel, nu e chiar atît de mare cum s-ar putea crede. Romantismul, cel puțin prin una din variantele sale, înțelegea arta ca «plăcere dezinteresată». Formula «artei pentru artă», extrasă din esențele romantice inițiale, trimitea, pînă la urmă, tot la o înțelegere a artei ca univers de «obiecte inutile», fără ca să existe totuși reprezentarea clară a unui asemenea univers. Cu toate acestea, problema artei, privită în ipostază de univers de prezențe inutile, antrenează cu sine, în secolul XX, o serie de fenomene noi, pe care sîntem datori să le urmărim atent.

Mai întîi intervine faptul că ceea ce altădată constituia principalul punct de referință pentru artist: publicul, devine un element cu totul neglijabil din perspectiva a ceea ce avangarda artistică încearcă și speră. Publicul este refuzat sau ignorat pentru «incapacitatea» sa de a înțelege ceea ce «face» artistul. Istoria singură urmează să hotărască. Dar artistul se definește totuși ca făuritor de «obiecte». Ce ce întîmplă cu aceste «obiecte»? Ce statut urmează să aibă ele? Divorțul dintre arta de avangardă și public, ajuns la situații limită, cînd artistul caută chiar să sfideze publicul, aduce în discuție, din nou, problema artei ca univers de «obiecte inutile». Artistul realizează «obiecte inutile», care pot să nu intereseze acum, și nici măcar mai tîrziu, dar prin care istoria poate să-i dea dreptate, să-i «recunoască meritele», să-l «glorifice».

În condițiile mișcărilor artistice de avangardă, detestînd deopotrivă publicul și muzeele, firesc ar fi fost ca numai colecționarii, rarii pasionați de experiențele care se întreprind, să fie cei interesați de lumea «obiectelor inutile», care se creează cu o atare etichetă. Realitatea s-a dovedit cu totul alta. Amatorii de «obiecte inutile» au proliferat extraordinar, și numărul colecționarilor a sporit enorm. Vom înregistra, în Europa și mai ales în America, importante colecții de «obiecte inutile». Caracteristica acestor colecții este că ele se constituie în condițiile în care nu există nici o garanție că «obiectul» achiziționat reprezintă într-adevăr ceva, că are șanse ca istoria să-l «consacre» pe cel care l-a făurit. Comerțul care se face e un fel de comerț al disperării; nu știi dacă ceea ce ai cumpărat prezintă sau va prezenta ulterior vreo valoare, — afară de cazurile numelor deja consacrate —, dar investești totuși bani, sperînd, ca și artistul, ca istoria să-ți confirme intuiția. Cum, spre deosebire de artiști, comercianții sînt oameni practici, aceștia nu au putut lăsa totul pe seama istoriei. Piața artistică, în sine, devine din acest punct de vedere, ca și bursa, un mijloc de «consacrare»; operele de artă cunosc o circulație care se asimilează celei de la bursa acțiunilor. Aici înregistrăm unul din punctele în care arta de avangardă se înstrăinează cel mai mult de propria sa esență. Sfidînd și detestînd publicul, arta de avangardă se trezește, pe parcursul aventurii pe care o întreprinde în secolul XX, încăpută pe mîna comercianților. Cu sau fără voia artistului — ce-i mai grav, citeodată cu un fel de consimțămînt tacit al acestuia, în timp ce detestă, declarat, marele public — «obiectul inutil» ajunge o marfă foarte rentabilă. Înfloresc negoțurile. Sînt canalizate către piața artistică modernă interese diverse și importante fonduri bănești. Sperînd să devină un univers de «obiecte inutile», arta de avangardă se găsește astăzi în situația de a se defini ca univers de obiecte cu o certă valoare comercială. Dispar însă, în aceste condiții, preocupările de ordin uman ale artistului și ale artei, dispare interesul artistului pentru problemele de ordin moral. Totul devine o problemă de «noutate în sine». Astfel, asistăm la procesul înstrăinării unei arte care s-a afirmat detestînd înstrăinarea și urmărind realizarea propriei sale esențe. Cîte farse ne poate juca dialectica! Ceea ce apare specific momentului artistic actual e depășirea interesului pentru arta de avangardă. Înregistrat exclusiv în condițiile pieței. Se constată, în lumea occidentală, la categorii destul de importante de oameni, un ciudat interes pentru obiectul inutil, care după tratamentul la care a fost supus în condițiile pieței, cu ajutorul criticii de specialitate din rubricile diferitelor publicații, ajunge să posede un miraculos prestigiu. Vom avea de-a face în secolul XX cu importante categorii de oameni care nu înțeleg arta de avangardă, care nu gustă nimic din ceea ce se face astăzi, dar care se preocupă totuși de ea și și-o însușesc — un fel de amatorism aberant. Interiorul modern devine, din acest punct de vedere, decorat cu obiecte pe care posesorul lor, în taină, le consideră străine, le detestă poate, dar ține să le afișeze, pentru a fi, conform expresiei atît de cunoscute, «în rînd cu lumea». Mulți se înconjoară în mod suspect cu obiecte care nu le «spun nimic», a căror stranietate o resimt permanent, dar pe care nu au curajul să le repudieze deschis. Totul se face pe tăcute și cu zîmbetul pe buze.

Gheorghe ACHIȚEI

memoriile lui

şerban cioculescu (VI)

TATA-MARE

Doctorul Michail Milloteanu la 60 de ani (1904).

Aşa-i spuneam bunicului meu dinspre mama, doctorului Michail Milloteanu. Acel dublu l dădea numelui său un fel de aer străin. Era fiu de preot, originar din satul Miluta, judeţul Mehedinţi, şi în loc să-şi spună, conform regulilor de formare a numelor după localităţi, Miluteanu, şi-a zis Milloteanu. Aşa figurează şi în monografia profesorilor C. Pajură şi D.T. Giurescu *«Istoricul oraşului Turnu-Severin* (1833—1933), cu prilejul centenarului, 1933, Tipografia «Tiparul Românesc», Strada Const. Mille 16, Bucureşti», ca medic al oraşului, cu un raport din anul 1875 despre starea sanitară a acestuia:

«Morbele care au dominat în Urbă în cursul anului au fost, după ordinea frecvenţei, febra typhoidă, Pneumonia, Gastro-Enteritele, Bronchitele, Dysenteria, affecţiunile eruptive, printre maladiile acute, la care trebuie să se adauge seria variată a manifestaţiunilor infecţiunei palustre; Tuberculoza, Hydropisiile de diferite naturi etc., printre morbii chronici».

În acelaşi an, doctorul constata «existenţa în oraş a prostituatelor şi cerea măsuri de îndreptare pentru a atenua răul pe care l-ar fi putut face acest nou agent de dezagregare socială».

Despre «morbul sifilitic», acelaşi raport glăsuia:

«Ca şi în Africa, unde penetraţia civilizaţiei europene aduce printre negri şi nenorociri ca rachiul sau ca bolile venerice, tot aşa şi în noul oraş, Severin, civilizaţia aduce sifilisul, bordelurile, casele de rendez-vous, degenerarea etc.».

Oraşul era nou, ivindu-se după desfiinţarea raialelor, în urma tratatului de la Adrianopol (1829). Până la clădirea lui, după planurile unor arhitecţi austrieci, capitala judeţului fusese la Cerneţi, unde îşi ridicase o culă Tudor Vladimirescu.

Igienist în calitate de medic primar al oraşului mai acum o sută de ani, Michail Milloteanu îşi luase doctoratul la Paris, cu puţini ani înainte, cu o teză de chirurgie: *«Quelques considérations sur le pronostic des fractures par armes à feu, étudiées comparativement chez l'homme et chez la femme»* (1871). Detalii biografice despre el se găsesc în *Monografia sanitară a T Severinului şi Mehedinţului, 1833—1933*, de agregat dr. Ion Jianu, direct. Institt. Clinico-chirurgical al Spit. Colentina, şi dr. Traian Netta, asistent universitar, medic căpitan, «Cartea Românească», Bucureşti, 1933, în colecţia «Ateneul de propagandă sanitară» (paginile 257—260, cu portret şi carte de vizită).

Se născuse la 27 decembrie 1844, absolvi se clasele primare la Turnu Severin şi gimnaziul la Craiova, făcuse Şcoala militară de subchirurgi, trecuse apoi la Şcoala de medicină a d-rului Carol Davila, unde s-a remarcat printr-o «splendidă piesă de disecţie a nervului facial», ce se păstra la muzeul Facultăţii de medicină din Bucureşti. Trimis de Davila pentru studii la Paris, şi-a trecut bacalaureatul, a luat medicina de la capăt şi s-a înrolat în timpul războiului franco-prusian în a 8-a ambulanţă, cu sediul la Arcueil, în împrejurimile Parisului (vezi şi «Le peuple roumain et la guerre franco-prussienne de 1870—1871» de Beatrice Marinescu şi Şerban Rădulescu-Zoner în *Revue roumaine d'histoire*, 1971,2, p. 336).

Tata-mare era un om tăcut. La masă nu scotea nici o vorbă. Mînca tacticos, după moda franceză, tuind pepene galben ca salată şi bînd la prînz o jumătate de litru de vin alb. Rezista tentaţiei, faţă de meniul încărcat al «goangei», care-i îmbia să se servească a doua oară. Cînd i se întîmpla să cedeze, accepta oftînd şi rostind cu resemnare fatalistă cuvintele:

— Fie ce-o fi!

O singură dată l-am auzit povestind că, în timpul asediului Parisului, vînătoarea de şobolani, cînd reuşea, era prilejul unui adevărat ospăţ, în lipsa totală de carne, după ce se tăiaseră toate vitele. Foametea era cel mai eficace remediu împotriva dezgustului. În schimb, carnea de cioară era «coriace» (tare ca talpa), impunînd exerciţii maxilare eroice.

Cînd l-am cunoscut, tata-mare venea la Bucureşti şi trăgea la noi, ca senator, în timpul sesiunilor. Mi-amintesc că întrebîndu-l ce face la Senat, mi-a răspuns într-un singur cuvînt:

— Dorm.

Cuvîntul, de tipic umor sec (pe franţuzeşte «pince-sans-rire»), şi-a atins efectul. Eram prea mic să înţeleg inutilitatea maturului corp; despre aceasta, Georges Clemenceau, medic şi el, pe care tata-mare îl cunoscuse, spunea.

— Două lucruri pe lume sînt inutile: Senatul şi prostata mea.

Subscriu, vorba ceea, cu amîndouă mîinile.

Retras la pensie încă de la vîrsta de 52 de ani, socotindu-i-se în anii de serviciu şi practica de subchirurg, şi campania din 1877, după care promovase, treptat-treptat, la gradul de medic colonel veteran, doctorul Michail Milioteanu nu mai practica în timpul copilăriei mele. Rareori accepta să dea o consultaţie sau să ia parte la un consult, în cazuri grave, cînd diagnosticul era nesigur. Ca medic particular, primea o carboavă de 5 lei de fiecare vizită, dar nu accepta nici un onorariu de la pacienţii săraci. Era un om de o punctualitate desăvîrşită. Ieşea şi se întorcea acasă la ore regulate. Vecinii îşi îndreptau ceasul după orarul său, într-adevăr cronometric.

Am citit acelaşi lucru despre Kant, cu amănuntul că în ziua cînd a aflat de izbucnirea revoluţiei franceze şi-a călcat programul zilnic. Nu ştiu dacă tata-mare a intrat şi el în conflict cu istoria contemporană. Refugiat la Strehaia în timpul primului război mondial, îşi salvase ceasornicul de aur cu două capace, după care întinsese mîna un soldat ocupant. L-ar fi sfîrîit cu privirea, care era într-adevăr teribilă la mînie, ca latina gîntă a lui Vasile Alecsandri. Era rareori supărat, dar atunci mînia i se concentra în ochi şi în voce cu o forţă explozivă. Se purta ras pe cap. La vîrsta de 75 de ani a lăsat să-i crească părul, des, ondulat şi argintiu: era o frumuseţe.

Dimineaţa făcea o scurtă plimbare igienică, iar după-amiaza cobora în port, la debarcader, ca să ia o sticlă de bere de Pilsen pe coverta vaselor austriece de pasageri care treceau zilnic pe Dunăre şi făceau o scurtă haltă la Turnu Severin. Era tabietul său, la care ne invita cînd şi cînd. Ştiam că preţul acestei favori era tăcerea. Nu trebuia să-l întrebăm nimic, nici să ne zbenguim între noi, copiii. Această cură de nemişcare îmi reuşea la perfecţie, atrăgîndu-mi simpatia bătrînului taciturn. Dealtfel eram beneficiarul asemănării mele cu dînsul şi cu mama, pe care o adorase. Moartea ei, la vîrsta de 37 de ani, i-a întunecat ultimii ani de viaţă, închizîndu-l şi mai mult în cochilie.

Citesc în cartea doctorilor Jianu şi Netta că fusese timp de «mai bine de două decenii singurul chirurg în T. Severin». Nu-l văd tăind, în halat alb. Mi-l amintesc în redingotă neagră sau cenuşie, după anotimp, veşnic butonat şi păşind măsurat, tacticos, cu un mare simţ al demnităţii personale. Inspira tuturor respectul, un respect deosebit, într-o vreme cînd stilul general al orăşenilor din mica urbe dunăreană era «respectul de sine». Astăzi această noţiune a trecut în domeniul trecutului şi nimeni nu o «realizează», cum spun englezii, dintre cei lipsiţi de simţ istoric, incapabili să deosebească felul de viaţă şi de comportare al vremilor de altădată. Aş da un singur exemplu. Un vecin al nostru, bun în grad, fusese pensionat la gradul de căpitan. Cînd trecea pe stradă, în haine civile, înaintea sexagenarului se descopereau toţi bărbaţii salutîndu-l cu titlul său, ca şi cum ar fi fost cel puţin general:

— Să trăiţi, domnule căpitan!

Aşa era pe vremea aceea... Înainte de întîiul război mondial.

Nota biografică mai sus-citată spune că doctorul era «crescut la şcoala pozitivismului lui Auguste Comte», că «a crezut în ştiinţă şi numai în ştiinţă, în tot ce este cunoştinţă şi manifestare nouă a spiritului omenesc». Ar fi murit citind, ca «un mare cititor» ce era. Un sfîrşit ideal.

Ar fi dorit să mă vadă licenţiat în drept şi magistrat. Nu ştiu dacă s-a împăcat cu opţiunea mea pentru scris şi catedră. L-am decepţionat că la vîrsta majoratului nu-mi luasem licenţa şi nu-mi făcusem «carieră». M-a ştichiuit atunci uşor, numindu-mă «logodnic fără soţie şi profesor fără catedră». Astea-s singurele reproşuri pe care le-am meritat de la bunul meu tata-mare, înainte de a afla că se stinsese uşor, după o scurtă suferinţă de cord, la Timişoara, în vîrstă de 80 de ani.

A fost bunicul ideal, paratrăsnetul adolescenţei mele.

(Va urma)

disocierile unui critic

Autor a două noi cărți apărute simultan,*) Mihai Ungheanu se impune autoritar printre prezențele de prim ordin ale mișcării critice actuale.

O tensionare caracteristică am perceput în scrisul acestui critic încă de la primele sale manifestări, un accent energic și un ton al abordării decise care avertizau convingător asupra direcționării unei activități ce ține să se afirme independent. Simțim într-adevăr oriunde în textele lui M. Ungheanu încordarea intelectului către soluții proprii de interpretare, străduința pasionată de a profila atitudini diferențiate, nu prin opoziții zgomotoase create artificial, ci prin confruntare fecundă, prin dialog. Este spiritul celor două cărți ale sale tipărite recent, amîndouă situate prin obiectul lor în focarul unor multiple confruntări posibile: despre Marin Preda s-au emis judecăți nenumărate (dintre scriitorii noștri contemporani poate că este beneficiarul celei mai bogate literaturi critice), la fel despre autorii comentați în **Pădurea de simboluri**, de la B.P. Hasdeu la același Marin Preda, trecînd prin Maiorescu, Caragiale, D. Zamfirescu, Iorga, Ibrăileanu, Sadoveanu, Lovinescu ș.a.

Față de toate aceste mari spirite, M. Ungheanu denotă o atitudine dispensată de complexe sau prejudecăți. El pornește cu sentimentul unei libertăți interioare absolute și aceasta insuflă acțiunii sale critice puterea de a distinge culoare noi de acces către realități literare ce păreau în mare măsură clasate (nu epuizate, bineînțeles, însă definite esteticește, înseriate, înscrise într-un impunător sistem de raportări). Nu trebuie să se creadă vreun moment că M. Ungheanu, procedînd prin delimitări și angajînd dispute se asociază, măcar în spirit, tentativei negatoare (superficial polemice) a unor condeie diletante ce s-au ambiționat să clintească prestigiul valorilor clasice și al opiniilor consacrate despre aceste valori (furnizînd dealtfel un spectacol de savoare involuntară). E vorba la M. Ungheanu de reimprospătarea recepției critice, de redistribuirea accentelor, de relevarea unor aspecte neobservate sau de respingerea unor interpretări ce au devenit restrictive sau improprii dacă le raportăm la stadiul acumulărilor recente, la perspectiva literară a momentului actual. Desigur că destule opinii ale criticului ne apar controversabile, ipoteze riscante ori insuficient dovedite prin demonstrația ce le însoțește (vom semnala noi înșine mai jos, din unghiul nostru de vedere, cîteva dintre acestea), dar important este că ne aflăm în terenul unei dezbateri intelectuale în cuprinsul căreia se produc argumente și se afirmă **convingeri**, într-un climat de gravitate care exclude, principial, speculația facilă și jocurile improvizației din care alții aspiră să-și formeze un stil.

Vrem să subliniem, în amîndouă scrierile, organicitatea viziunii generale, prezența unor idei structuratoare în jurul cărora se adună toată materia comentariului critic. Discuția despre un scriitor, despre o împrejurare din biografia acestuia, despre un motiv literar sau altul e atrasă aproape invariabil către semnificații extinse la scara întregii literaturi, aceasta fiind preocuparea de căpetenie a criticului: să urmărească modurile de integrare a valorilor separate în marele flux general, în cadrele culturii naționale. Cartea despre Marin Preda nu este numai o carte despre Marin Preda, căci se ating în ea, pornind de la specificul prozei acestui scriitor, de la valorile înnoitoare aduse de el, chestiuni ale literaturii române în genere, probleme care au constituit de-a lungul deceniilor cadrul de afirmare al prozei românești moderne. Rural și urban, tendința spre obiectivare, căile romanului psihologic, iată coordonatele unei dezbateri în care sînt antrenate opiniile unor Ibrăileanu, Lovinescu, Camil Petrescu, G. Călinescu, realizîndu-se astfel o extindere cu totul profitabilă a orizontului problematic al cărții. În același spirit al raportărilor fecunde, pagini dintre cele mai substanțiale sînt consacrate relației dintre opera lui Rebreanu și aceea a lui Marin Preda, o confruntare care modifică sensibil optica de pînă acum. Să rezumăm: nu față de semănătorism, cum s-a susținut, se constituie în replică proza țărănească a lui Marin Preda, ci față de Liviu Rebreanu, față de viziunea acestuia asupra lumii satului și a țăranului român. Semănătorismul era un fenomen consumat încă înainte de primul război și lovitura decisivă i-o adusese însuși Rebreanu. Antisemănătorismul fusese o luptă a lui Liviu Rebreanu, nu a lui Marin Preda, care are de «luptat» cu imaginea impusă de Rebreanu, cu reprezentările acestuia. Un dialog creator, desigur, în urma căruia s-a constituit viziunea nouă, de puternică originalitate, a lui Marin Preda. Dar este timpul să citățm din chiar concluziile criticului, măcar pentru a exemplifica stilul său lapidar și energic, apelînd la repezi și expresive caracterizări cu aer sentențios, pregătite însă îndelung prin argumentația anterioară: «Involuntar sau nu, **Morometții** se constituie ca replică artistică la **Ion**. Antisemănătorismul romanului morometian este o etichetă care nu spune nimic despre roman. Antisemănătorist și antiidilic este **Ion**. Grandioasei viziuni naturaliste a lui Rebreanu, Marin Preda îi opune o solară perspectivă asupra omului rural. Este descoperirea artistică a autorului **Morometilor**, cristalizată în eroul său central Ilie Moromete. (...) La antipodul lui Ion, Ilie Moromete nu este o structură instinctuală, ci una rațională». (Pag. 242.)

Niciodată strict analitică sau numai expozitivă, critica lui M. Ungheanu tinde spre problematizarea subiectelor pe care le abordează. Clasicii nu sînt priviți ca atare, ci convocați în arena înfruntărilor actuale, supuși unei redimensionări pline de interes. Maiorescu, D. Zamfirescu, Iorga sînt atrași în dezbaterii de ecou contemporan (specificul romanului, prezența ruralului în literatură etc.), opuși unul altuia, aduși să se înfrunte, aprobați sau corijați în ceea ce i se pare criticului de azi că au caduc, ci colocviu ce nu poate lăsa impasibilă conștiința literară contemporană. Cititorul de azi e adus în situația de a trage concluziile sale. Spuneam înainte că există și susțineri cărți nu ne dobîndesc adeziunea, în genere acestea fiind efectul unor excese de argumentare. Dorind adică să producă un mare număr de probe în sprijinul unei teze, criticul exagerează, împinge prea departe demonstrația. De pildă, în cazul lui Iorga, unde intenția fiind de a infirma o serie de prejudecăți privind obtuzitatea în domeniul literaturii noi a istoricului, absolvirea merge prea departe (oare numai pe Arghezi, dintre moderni, nu l-a înțeles Iorga?); sau, în alt domeniu, privitor la Lovinescu, considerat partizan exclusiv al scrisului artist. Nu se poate totuși conchide că acesta și-ar fi făcut din stil o «prejudecată», un criteriu restrictiv de apreciere a valorilor din epocă (doar, se știe, i-a susținut pe Rebreanu, pe Hortensia Papadat-Bengescu, aceștia nefiind «stiliști»). Sau, în cartea despre Marin Preda, se propun cîteva noi raporturi între personaje, criticul proiectînd spre centrul interesului figura lui Țugurlan, acțiune de interes real, ajungînd însă și ea la o exagerare cînd se afirmă: «Nu s-ar putea spune care dintre ei constituie pentru Marin Preda eroul central». (Pag. 174.)

Se pot aduce fără îndoială încă multe amendamente părerilor lui M. Ungheanu, soluțiilor și ipotezelor sale. Dincolo de acestea rămîne să prețuim îndrăzneala proiecțiilor sale critice, spiritul lor incitant susținut de vocația construcției intelectuale

G. DIMISIANU

*) *Marin Preda*. Vocație și aspirație, *Ed. Eminescu*. Pădure de simboluri, *Ed. Cartea românească*.

ziaristica și literatura

Cu numai patru zile înaintea morții lui Demostene Botez, autorul acestor rînduri a avut prilejul de a sta de vorbă cu neobositul scriitor, prezent în actualitatea literară pînă în clipa stingerii din viață. Desprindem cîteva răspunsuri din ultimul său interviu:

— *Mai întîi, ne-ar interesa debutul dumneavoastră ca ziarist și la ce publicații mai importante ați colaborat?*

— Am debutat ca ziarist, în 1913, în coloanele ziarului ieșean *Opinia* — o gazetă de nuanță democratică. Începînd din anul 1919 și pînă în prezent am profesat, pe lîngă meseria de avocat și scriitor, și pe cea de ziarist. În cei peste 60 de ani de gazetărie am scris în fiecare zi cîte un articol: uneori chiar mai multe, pe care le-am publicat în diferite ziare și reviste. La București, am colaborat, cu articole și eseuri, la publicațiile lui N.D. Cocea, precum și la ziarul *Depeșa*, pe care ilustrul pamfletar îl scotea la Iași. Ziarele la care am colaborat mai sînt nenumărate; memoria mea nu le mai poate cuprinde pe toate. Grosul colaborărilor mele s-a produs la ziarele *Timpul*, *Universul*, *Mișcarea*, *Adevărul* și *Dimineața*, iar în zilele noastre, la *Scînteia*, *România liberă*, *Scînteia tineretului*, precum și la altele care mă solicită.

— *Despre atmosfera pe care ați întîlnit-o în redacțiile publicațiilor la care ați colaborat am dori să ne vorbiți. Mai precis, era o prietenie între ziarist și scriitori?*

— Nu! Mult mai mult: era o colaborare strînsă care ne completa perfect o operă comună. Sau și mai mult: o contopire în unul și același om. Mulți dintre conducătorii publicațiilor respective au fost și ziariști și scriitori (G. Ibrăileanu, N.D. Cocea, M. Sadoveanu, Cezar Petrescu, Tudor Arghezi ș.a.), fără să știe nici ei ce anume au fost mai mult. Pentru unii, doar gloria scrisului, cîștigată cu timpul a făcut ca în ochii lumii să apară mai mult ca scriitori sau, poate un anume stil mai căutat, mai atent, a făcut să fie mereu priviți ca scriitori, chiar cînd lucrau activ și zilnic în presă (Ibrăileanu, N.D. Cocea, Cezar Petrescu ș.a.).

— *Se știe că multă vreme ziaristica și literatura s-au dezvoltat pe terenuri diferite. S-a crezut chiar că între ele n-ar putea să existe nici o apropiere, nici o înrudire. Or, tendința pe care în epoca noastră o are literatura de a deveni profesiune apropie tot mai mult pe scriitor de ziaristică. Cine credeți că ar cîștiga din această colaborare? Ziaristica sau literatura?*

— Ar cîștiga amîndouă. Totuși ele rămîn deosebite, mai ales în ceea ce privește natura lor. Literatura este artă. Așadar, este un joc al spiritului care, în primul rînd, trebuie să placă. Orice literatură trebuie să aibă acest caracter. Ziaristica nu este artă. Ea nu tinde numaidecît să placă. Ziaristica purcede din altă nevoie. Nevoia de informație. Așadar, ea satisface curiozitatea socială a individului. Și prin aceasta îndeplinește funcția socială. Este un aliment spiritual de care omul în societate nu se poate lipsi. Este un act cultural de opțiune politică...

— *Care este tipul de ziarist pe care-l preferați?*

— Potrivit vederilor mele, ziaristul trebuie să fie animat de un veșnic spirit novator. Sînt de acord că ziaristul trebuie să fie un instrument de precizie al sesizării și orientării opiniei publice. Dar la fel de adevărat este și faptul că el n-are voie să piardă din vedere încărcătura emoțională atît a persoanei sale conștiente cît și a rîndurilor sale, a adevărului său, fiind vorba de un profesionist al condeiului. Altfel n-am avea decît să realizăm un soi de computere, pe care să le conectăm la o masă de control din care să curgă zeci de mii de idei prefabricate!

Dumitru Lazăr SĂRĂIANU

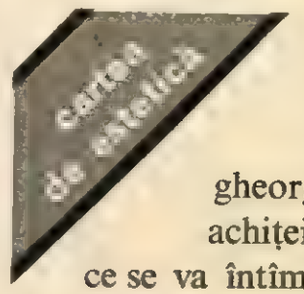

gheorghe achiței — ce se va întîmpla mîine?

«Care va fi statutul artei în lumea secolului ce se apropie? Va dispărea oare arta, așa cum susțin unii? Ce situații estetice inedite se vor ivi? Intrăm într-o civilizație stînd exclusiv sub semnul esteticului? Poate oare înlocui computerul persoana umană și în materie de artă?» Acestea sînt întrebările-pilon ale captivantei cărți scrise de Gheorghe Achiței. Este în abordarea acestor probleme mai mult decît informație — curaj, mai mult decît curaj — responsabilitate, mai mult decît responsabilitate — orientare estetică marxistă care știe să înfrunte, ieșind la lumină, hățișul diverselor teorii și sisteme filozofice idealist-pesimiste. Dacă se poate vorbi despre un sfîrșit al artei, el este aplicabil unei lumi ea însăși condamnată unei pieiri condiționate istoric, arta în societatea socialistă situîndu-se pe linia tradițiilor ei multiseculare, avînd un punct de plecare educativ și formativ. Ideea poate fi considerată un moto al întregii expuneri, analize și confruntări de opinii. Cartea debutează prin punerea în discuție a esteticii clasice. Așa-zisa «criză» a esteticii secolului XX nu are sensul unei catastrofe, ci al unei treceri de la un stadiu inferior la altul superior al receptării universului de semne în care trăim. Asistăm de fapt la procesul nașterii unei noi științe ale cărei direcții se concretizează în cercetarea condiției sociale a artei, a noțiunii de public, a oscilației gustului, a naturii limbajului artistic etc. Vechile criterii estetice: sentimentul, transmiterea lui și emoția sînt substituite prin ideea exprimată de Susanne Langer în «Feeling and Form» din 1953, că «arta oferă echivalente abstracte ale unora din dispozițiile noastre afective». De aici interesul pentru structura semnului artistic sau «iconic» (Ch. Morris), pentru gradul de accesibilitate al artei contemporane (Ugo Spirito). În mult comentata dilemă a esteticii-știință sau speculație, Gheorghe Achiței optează pentru relația artă-practică, pentru efortul de menținere lucidă în real, constituind «principala garanție de științificitate a oricărui estetician marxist». Ceea ce realizează autorul în «Ce se va întîmpla mîine?» este de fapt o radiografie a lumii contemporane surprinse în timpul ei liber și o evidențiere a celor mai caracteristice tendințe prefigurîndu-i destinele în viitor. El pornește de la reprezentarea lumii ca sat (în accepția lui Marshal Mc Luhan), configurată astfel prin predominarea mijloacelor de comunicație vizuală (televizorul). Ideea artei-standard, nu în sensul mass-mediei, ci într-unul istoric (toate picturile, scrierile literare, monumentele arhitectonice proprii unei civilizații determinate seamănă între ele), este un punct de vedere interesant, opus tradiționalei ambiții de «originalitate». Noțiunea de mit este extrapolată dincolo de sferele mentalității antice și aplicată modalităților generale de abordare a obiectului: mitul în societatea contemporană fiind omul + «autoritatea», opera de artă + «renumele» etc. Achiței disociază mitul fetișizant (gloriile efemere, eflorescențe ale novatorismului) de mitul mumificant (respectul pentru «fostele mituri», reacții ale spiritului tradiționalist). El analizează în continuare fenomenul transformării timpului liber în timp «programat», în care «societatea de masă» este drogată cu produse spirituale străine de tot ce înseamnă progres, caracterele ei fiind: divertismentul, puerilismul, violența, melodramatismul, stereotipiile. Încercînd să stabilească sorgintea proliferării acestei «culturi de masă», Achiței ajunge la concluzia că temelia ei este utopia, nu în accepția socială a termenului, ci în cea bovarică, de permanentă iluzionare despre sine, despre ceilalți, despre realizările și convingerile omului contemporan din societatea capitalistă. Arta de masă menține aceste iluzii, și prima condiție a detașării de influența ei nocivă este luciditatea. Metamorfozele conceptului de valoare devenit relativ, lupta cu timpul în dubla atitudine a omului contemporan, — de sfidare și de sincronie — ,infirmarea virtuților clasice ale operei de artă (originalitatea, emoția, contemplația), triumful mediocrității sînt enumerate nu cu scepticismul și pesimismul sumbru al esteticienilor lumii occidentale prohodind arta, ci cu neștirbita convingere în existența artiștilor autentici care vor ști să readucă arta de mîine în domeniul unicatelor. Criza vieții spirituale din «societatea de consum» se repercutează și în sistemele filozofice propuse de cîțiva dintre gînditorii ei de prestigiu. La Croce,

partea viabilă din filozofia sa (spiritul dialectic, valoarea cognitivă acordată frumosului) se întrepătrunde cu tendințe iraționaliste, la Marcuse, aderența la revoluționarismul lui Marx («orice aspect al realului determină opoziția rațiunii») este contrabalansată de unidimensionarea omului redus la funcția de acceptare, de ignorarea mișcării muncitorești, a partidelor comuniste, a mișcărilor de eliberare națională. La concluziile acestuia din urmă care preconizează dispariția artei prin comercializare în condițiile unui progres tehnic, esteticianul român replica: «Pesimismul rămîne nefondat, cîtă vreme totuși literatura și arta există sub o multitudine de aspecte, dintre care unele vin să conteste, evident, actuala noastră condiție. Și trebuie să recunoaștem că literatura și arta contemporană autentică se afirmă tocmai prin marele lor patos contestatar. Depinde ce înțelegem prin contestație». Capitolul final al cărții, «Rămîne veșnic ceva de făcut», sintetizează și-n același timp închide paranteza primului: «Omul la infinit». El exprimă adeziunea autorului la avertismentul lui Marx: «A discuta despre om, a pleda pentru ca el să devină mai nobil, fără a întreprinde totuși nimic *practic*, fără *a face* totuși ceva concret în vederea atingerii unui atare deziderat, reprezintă o poziție ce ține de domemul utopiei».

Iulia MOLDOVEANU

despre cărți

AUREL DRAGOȘ MUNTEANU, «Opera și destinul scriitorului», *Editura «Cartea românească»*. Cele trei «realități dinamice» asupra cărora meditează Aurel Dragoș Munteanu sînt: artistul, opera și cititorul. Prin contaminare, ele asigură caracterul continuu al creației. Dar, în mod paradoxal, marele frustrat al acestui edificiu în permanentă structurare este tocmai artistul, adică singurul care pune la temelia edificiului jertfa: «Odată ce i-a dat drumul în viață, el nu mai participă la operă, ea îl închide în sine și-l expune la discreția celorlalți». Ba mai mult, «poziția sa față de operă nu este cu nimic mai însemnată decît a oricui». Așadar, opera poate deveni de multe ori potrivnică autorului ei. Aurel Dragoș Munteanu pune în discuție un caz pilduitor: Nietzsche. Citind din începutul părții a doua din *Astfel vorbi Zarathustra* («Intr-adevăr, înțeleg prea bine sensul și avertismentul visului meu: doctrina mea este în primejdie, buruiana vrea să se numească grîu. Dușmanii mei au devenit puternici și ei au desfigurat imaginea doctrinei mele în așa fel încît preferaților mei a trebuit să le fie rușine de ceea ce le-am dat»), Aurel Dragoș Munteanu ne reamintește situația stranie în care se poate afla, la un moment dat, scriitorul față de opera sa. Dealtfel, în *Artistul și lumea lui*, primul capitol al cărții sale, Aurel Dragoș Munteanu, încercînd să-și răspundă la cîteva întrebări («Ce poate să spună un scriitor despre personajul său?», «Ce înseamnă publicul pentru un scriitor?», «Pentru ce scrii?», «Pentru cine scrii?» etc.) mărturisește că-i este o teamă apropape fizică de personajele sale. La rîndul său, cititorul suferă, în aceeași măsură, de dominația personajului literar, căci «raportul dintre cititor și literatură tinde spre pulverizarea celui dintîi și popularea universului uman cu o lume de fantasme, de creații ale sale, care treptat-treptat sînt înzestrate cu adîncimea infinită a existentului însuși».

Foarte rari sînt autorii care-și domină, peste vremuri, personajele, operele. Astfel de artiști sînt — după opinia lui Aurel Dragoș Munteanu — numai cei care, constituindu-se în prototipuri, epuizează atitudinile umane: ei se transformă în mituri: Homer, Shakespeare, Tolstoi, probabil. Literatura română nu a cunoscut pînă acum asemenea autori. Ea înseamnă fie scriitori care sînt mai mult «creatori de personaje» decît «creatori de literatură» (Holban), fie autori care sînt autentice personaje literare (Călinescu). Citite cu atenție, *O generație poetică* (Tonegaru, Caraion, Stelaru, Corlaciu, Geo Dumitrescu ș.a.) și *Scurte itinerarii spirituale* (Michaux, Péguy, Pierre Jean Jouve, Bonnefoy ș.a.) se dovedesc două secvențe ale căror idei se întîlnesc grație principiului vaselor comunicante. Excelent informat, avînd acces la cîteva literaturi cardinale, Aurel Dragoș Munteanu parcurge cu voluptate o bibliografie impresionantă care altora le joacă feste, făcîndu-i să-l confunde pe D.H. Lawrence cu colonelul T.E. Lawrence, autorul celor *Șapte stîlpi ai înțelepciunii*. Uneori malițios, alteori puțin afectat, Aurel Dragoș Munteanu se dovedește și un inteleccual destins în momentele cînd reușește să se sustragă universului «cenușiu de ardelean». Atunci «îi ies» portretele (Fânuș Neagu, Eugen Barbu), stilul său capătă un plus de căldură și culoare. Văzînd în optimism condiția care stă la baza oricărui act de creație, Aurel Dragoș Munteanu crede în «timpul dimineții», pledează pentru angajarea socială necondiționată a creatorului: «Cultura se naște acolo unde oamenii cred că merită să te dăruiești, să împlinești scopuri înalte, de multe ori mai presus decît însăși viața».

Dorin TUDORAN

vorbiți și scrieți românește

un context curios al cuvîntului «context»

Cuvîntul *context* este definit în dicționar după cum urmează: «text mai larg în care se găsește un cuvînt sau un pasaj dintr-o scriere». Dicționarele mai menționează și o accepție ceva mai largă a cuvîntului (adaug: și mult mai rară): «text, cuprins». Cei care se ocupă de studiul limbii fac uneori distincția dintre un «context lingvistic» și un «context situațional» sau «extralingvistic». Termenul se referă la condițiile în care se emite un enunț: împrejurarea concretă în care se găsesc emitentul și receptorul (sau receptorii), locul, timpul etc. Evident, se poate vorbi și despre contextul (lingvistic sau situațional) al unui cuvînt sau al unui enunț *vorbit*, nu numai de contextul unui cuvînt sau al unui enunț scris. Din acest punct de vedere, definiția citată mi se pare nejustificat de restrictivă. În acest caz, contextul lingvistic al unui cuvînt vorbit sau al unui enunț mai larg (tot vorbit) este *textul vorbit* mai extins, în care apare cuvîntul sau enunțul respectiv.

Se aud, din ce în ce mai frecvent, la emisiunile de știri difuzate prin radio formulări de felul acesta: «X s-a întîlnit cu Z; cei doi au discutat o serie de probleme; X a declarat *în context* că...» și urmează relatarea celor declarate.

M-am întrebat de fiecare dată cînd am auzit o astfel de formulare ce anume a vrut să înțeleagă cel care a redactat știrea prin *în context* plasat în... acest context. Și mărturisesc că, deși au trecut cîteva luni de cînd am auzit pentru prima oară aceste două cuvinte tulburătoare, n-am reușit să găsesc un răspuns care să mă satisfacă. Mai bine-zis, am găsit prea multe răspunsuri, fără ca să găsesc în același timp și un criteriu pe baza căruia să mă pot opri la unul. Ar putea, de exemplu, să însemne «printre altele»: în acest caz, cel care redactează știrea ar vrea să ne prevină că X a mai făcut și alte declarații cu acea ocazie; ar putea să însemne că «cu această ocazie» deci, în acest *context extralingvistic* sau *situațional*, X a făcut declarația relatată; ar mai putea să însemne că acel care redactează sau cel care transmite știrea consideră că sensul declarației citate depinde și, prin urmare, trebuie interpretat în funcție de contextul (lingvistic și, sau, extralingvistic) în care a fost făcută. Mă opresc aici cu înșirarea posibilităților de a înțelege cele două cuvinte.

De unde vine această dificultate? Din nimic altceva decît din faptul că orice enunț oral sau scris se face într-un context (lingvistic și situațional), tot așa cum, să zicem, orice enunț oral se face prin deschiderea gurii. Așadar, oricine declară ceva face acest lucru *în context* și nu poate să o facă decît *în context*, tot așa cum cineva care enunță o propoziție o face prin deschiderea gurii. De aceea, cred că, dacă s-ar spune «X a spus, deschizînd gura, că...», această frază mi s-ar părea la fel de «tulburătoare» ca fraza care ne previne că o persoană a făcut o declarație nu oricum, ci «în context».

De aici, nevoia de a ști la ce context anume se referă cel care face relatarea, nevoia de a găsi *specificat* contextul despre care se vorbește.

Există două posibilități alternative de a reformula fraza aici în discuție astfel încît să i se poată asocia un sens:

a) să se înlocuiască *în context cu în acest context*; în felul acesta *în acest context* nu poate fi înțeles decît ca referindu-se la împrejurarea în care declarația a fost făcută (întîlnirea dintre cei doi, discuția purtată de cei doi);

b) să se spună: «X s-a întîlnit cu Y; cei doi au discutat chestiunile cutare, cutare, cutare și cutare. În acest context, X a declarat că...». În felul acesta, *în acest context* nu poate fi înțeles decît ca referindu-se la contextul lingvistic în care declarația a fost făcută (context constituit de enumerarea chestiunilor discutate).

După cum se poate ușor observa, ambele alternative nu fac nimic altceva decît să specifice, prin indicare (demonstrativul *acest* îndeplinește aici această funcție), despre ce anume «context» este vorba. În ambele formulări, cuvîntul apare în contextul său apropiat.

Emanuel VASILIU

critică și actualitate

Sub acest titlu, revista «Orizont», nr. 13/1973, publică o anchetă realizată de Virgil Oancea. Ea se detașează de obișnuitele anchete «de serviciu» atît prin incomoditatea întrebărilor («Ce cărți de valoare au scăpat din vedere, după opinia dumneavoastră, din atenția criticii literare?», «Ce false valori au fost promovate de critica literară?», «Ce probleme adevărate și ce false probleme au fost ridicate, în ultimul timp, de critica literară?») cît și prin francheța răspunsurilor date de cei doi invitați: Șerban Cioculescu și Al. Piru. Chiar dacă nu putem împărtăși toate opiniile exprimate cu acest prilej de cei doi istorici și critici literari, ancheta revistei «Orizont» ni se pare o inițiativă lăudabilă, o încercare de a susține necesara revitalizare a unui climat de opinii ferme. Incitînd cît mai des personalități ale lumii literare la dialoguri lipsite de convenționalism, revistele literar-artistice, și nu numai ele, își pot îndeplini cu adevărat una din condițiile existenței lor aceea de catalizatori ai unui climat cultural viu și responsabil.

T. DORIN

o problemă falsă

Tot mai multe glasuri, și nu numai din tabăra criticilor, reclamă insistent apariția grabnică a unor studii de sinteză asupra literaturii noastre de după eliberare.

Dar reclamîndu-se, cu ardoare, apariția necesarelor sinteze, băgăm de seamă că se dă curs și unei erori. E vorba de eroarea pe care o comit acei care vor să se sisteze sau să se reducă tipărirea de volume formate din însumarea unor cronici literare. Apariția, credem noi, a studiilor ample despre noua noastră literatură nu trebuie să oprească, nicidecum, pe aceea a cărților de cronică. Lăsăm la o parte faptul că un excelent cronicar poate fi, în ciuda darurilor sale de cronicar «la zi», un ineficient istoric literar. Aceasta depinde de structura fiecărui critic. În cazul cînd edicurile ar înceta să mai publice «cronicari», aceștia ar fi puși în situația de a nu fi îndeajuns de cunoscuți și de a fi trecute în anonimat pertinentele lor observații, folositoare chiar autorilor de istorii literare. Spre această perspectivă restrictivă îndeamnă și un articol (dealtfel, cu multe sugestii bune) semnat de Hristu Cândroveanu în «Contemporanul» (nr. 12). Pledînd pentru apariția sintezelor, dumneaga găsește, se pare, justificată prezența cronicii numai în revistă: «Nu trebuie să se înțeleagă de aici că am nega cumva utilitatea cronicii literare revuistice». (Ah, această vocabulă «revuistică» încă mai continuă să joace feste criticilor literari!)

Observăm că înșeși exemplele date ca fiind susținătoare ale părerilor sale se întorc împotrivă-i. De pildă, Al. Piru care își întocmește «sintezele» din chiar cronicile literare publicate, de-a lungul timpului, prin diferite reviste. Aceasta nu împiedecă asupra interesului cu care le citim și în volum, nota de prospețime nefiind, în nici un fel, alterată. Pompiliu Constantinescu, citat de dumneasa, și-a strîns, în viață fiind, cronicile în unele volume. Ce să mai spunem de Perpessicius, cu ale sale «Mențiuni critice»? Dar volumele de cronici, da, de cronici ale lui Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu? Așadar, o problemă falsă.

S. TRAIAN

«divertisment teatral călinescian»

O incursiune vie în istoria literaturii române a vrut să fie — și a fost — spectacolul cu numele de mai sus care a inaugurat joi, 29 martie, orele 19, stagiunea experimentală a Teatrului Manuscriptum. S-au «jucat» piese scurte și poeme dramatice semnate de George Călinescu. Din inedita distribuție remarcăm pe Ovidiu Papadima, Elena Piru, Stancu Ilin, Eugenia Oprescu, Stan Velea, Corina Popescu. O nouă aparte a constituit-o teatrul de păpuși, în care banda de magnetofon a redat «Tragedia regelui Otakar și a prințului Dolibar». Cei prezenți au ascultat cu emoție vocea autorului, scenografului și actorului George Călinescu.

În curînd, Teatrul Manuscriptum va prezenta următoarele premiere: «Acolo unde-s înalți stejari», recital de poezie susținut de menestrelul Tudor Gheorghe, «Poker — surprise», comedie de Gh. Brăescu, «Euritaric 1», «1848 — Dialog epistolar».

Ion PREDOȘANU

«AM ÎNCEPUT SĂ-MBĂTRÎNESC, DAR TOT MAI CRED CĂ MI SE PARE...»

Ioana Radu, maestra romanței românești «Am început să-mbatrinesc...»

Fotografii de Elena GHERA

Îmi place adresa: strada Timpului nr. 13. Poate fi la fel de bine din Topîrceanu sau din Hitchcock. Căsuță bătrînească, vagon, cu ziduri zgrunțuroase acoperite cu iederă uscată, dar cu un Fiat 125 în garaj.

— *Nu vă e frică de timp, stimată Ioana Radu? Oricum, să trăiți toată vremea sub semnul lui e un curaj.*

— Vezi, drăguța mea, un om care a cîntat 36 de ani nu are exact simțul timpului. Și nici nu poate lua lucrurile în tragic. Cîntecul colorează într-un anume fel viața.

— *Dar dumneavoastră cîntați romanțe. Dumneavoastră ne amintiți că «am început să-mbătrînim, deși mai credem că ni se pare». Dumneavoastră suspinați «Adio, clipe fericite» și mărturisiți că «aș dori din piept să-mi scot inima cu dor cu tot». Sper că nu ne păcăliți, pe noi ne puneți să lăcrimăm cu foc, ne răscoliți dorurile și nostalgiile, ne zdrobiți miocardurile la teleseara de romanțe, iar dumneavoastră, pe dinăuntru, veselă ca un cintezoi.*

— Și ce-ai vrea mata, să plîng eu prima în microfon? Să scot eu prima batista? Nu, asta nu ar fi artă, ci boceală de muiere. Dac-aș fi avut eu inima moale, nu aș fi putut cînta romanțe ca să emoționez publicul. Eu îmi trec cîntecul întîi prin cap și pe urmă prin inimă. Eu îmi creez o *stare artistică*, nu mă apuc să fac confidențe pe muzică, altfel aș plînge eu și-ar rîde sala.

— *Romanțe interpretate cerebral — iată un punct de vedere cît se poate de modern. Ba chiar intelectual, aș zice, cu îngăduința dumneavoastră.*

— Modern-nemodern, eu așa cînt de la 20 de ani. Voci frumoase sînt multe pe lumea asta și mai ales în Oltenia mea, dar pe scenă sau la microfon nu poți cînta ca pe luncă. Nu poți lăsa melodia și glasul să curgă la vale, cum le vine lor, trebuie să le conduci unde vrei tu și cum vrei tu. Și asta e trudă grea, e muncă silnică pe viață: cine crede că a fi cîntăreț e un fel de a juca tontoroiul prin viață se înșală amarnic. Eu las mai toată ziua televizorul deschis și mă tot uit la tinerii ăștia care răsar peste noapte chiar ca florile din grădină și chiar ca stelele fără nume... Mă uit atent, îi ascult atent, trec peste ploaia de 14 și 15 care se varsă pe capul lor — ca și cum note mai mici nu s-ar fi inventat pe lume — și caut să-i descopăr pe acela care e el însuși, care nu imită pe nimeni, pe cel care va rămîne. Nu numai în București,— că sînt din aceia care cred că dacă au trecut în etapa a treia au și pus mîna pe buletinul de Capitală —, ci pe cei care vor rămîne în muzica românească. Pe vremea mea...

— *Iată cuvintele pe care le așteptam...*

— Nu mă lua, drăguțo, în derîdere, că am și eu ac de toate cojoacele. Chiar și de cele ale gazetăriței, care zău, nu știu ce mai vor de la mine, că de doi ani nu mai cînt pe scenă... Uite-l aici...

(Nu e ac de cojoc, ci de goblen. Privesc, ascult și nu-mi vine să cred: Ioana Radu, tumultul acesta de viață, brodează ceasuri întregi, zile întregi, cu două rînduri de ochelari pe nas, într-un punct cît puricul, niște pînze imense. Mi le arată. Rămîn perplexă: mi se par de pe vremea străbunicii — contese, păstorițe la rîu, căsuțe potopite de zăpadă, coșulețe cu flori. «Am făcut în dar averi întregi, dar nu aș da o broderie din astea pentru nimic în lume. Dacă fac o expoziție, zgudui Bucureștiul (nu îndrăznesc s-o contrazic). Uite, acum m-ai smuls de la buclele astea, le fac bej-maro-auriu, nu te iert... (mă iartă totuși). Trei pasiuni avui la viața mea: muzica — pentru suflet; mașina — pentru firea mea iute; lucrul de mînă — pentru nervi. Mă potolește broderia mai tare ca orice bulin. Mergeam toată viața, chiar și-n tramvai, și-mi repetam încet, printre dinți, melodia, iar mîinile lucrau. În turnee, rideau toți de mine: și-n tren, și-n cabină, eu tot cu lucrul în mînă.»)

— *Pe vremea dumneavoastră deci... Cum v-ați început drumul în artă?*

— Păi pe la 20 de ani am fugit de-acasă de la bărbat, care era un biet suplinitor de muzică, alungat cînd la Caracal, cînd la Corabia, cînd la Tg. Jiu, de n-aveam de nici unele... Și am venit la București, la Mia, sora mea. Mia Braia, o știți...

— *Cum să n-o știu? Sînteți doar două surori celebre, vă cunoaște toată țara...*

— Ea era intelectuala și artista familiei — a urmat și literele, și conservatorul — și făcea muzică, cum se făcea pe atunci, prin restaurantele mai răsărite ale Bucureștiului: cînta, prin 1936, la o circiumă celebră, Coșna-Cireșoaia din Buzești. Acolo am picat și eu într-o seară, cu un paner ars în chip de valiză, cu o gaură într-o parte, cu două-trei lucrușoare înghesuite în el și cu un cățel în ham, că olteanului nu-i stă bine fără cîine... Uite așa, ascultînd-o pe Mia și pe bărbatul ei, Petre Alexandru, stînd nopțile pînă adormeam cu capul pe mesele «Cireșoaiei», am luat eu primele «lecții de canto»... Nu, n-am povestit bine, n-am început-o cu începutul.

— *Începem deci cu începutul?*

— Tata era olteanu din Gorj, de la Schela, țăran sănătos la minte pînă a murit, la 74 de ani. Și să știi că nu numai Morometele a avut iubită la bătrînețe! Braia îl chema. Braia ne chema pe toți, era văr cu Brăeasca, aviatoarea aia a noastră care a zburat prima și legase prietenie cu Ecaterina Teodoroiu. Tata, militar și el, plutonier, așa ne-a și crescut, ca la armată, și bine-a făcut. Nu lipsea niciodată bătaia: ne bătea și-n contul zilei de mîine: «Poate plec mîine mai devreme, să fie». Cînd s-a pensionat, a deschis o crîșmă-n Sineasca, cartier de birjari și lăutari. Mama era croitoreasă, cusea, așa că ne punea la treabă pe noi, copiii, — că eram trei fete și-un băiat —, de ne zburau fulgii: nu ne lăsa nici pînă la poartă să vedem mortu' cînd trece, că eram, noi fetele, frumușele, cuminți și cîntăcioase de stătea toată Craiova cu ochii pe noi. Aici la circiuma tatii, cîntau cei mai buni lăutari din țară, zic eu; aici l-am ascultat pe Gheorghe a lu' Gîgă, pe Ion a lu' Tache cum ziceau ei romanțe, și am umplut un caiet cu vorbele cîntecelor. Avea filele numerotate, și de mă sculai noaptea din somn și ziceai «32» eu spuneam cîntecul de la fila 32 pe de rost.

Cînd Mia a început să cînte la radio, tata — deși supărat în suflet că i-a ajuns fie-sa cîntăreață, că o voia intelectuală sadea, dar, oricum, oltean lăudăros — a cumpărat un radio «Olimpia», mare cît dulapul, cu un patefon cu goarnă, s-o asculte clienții pe Mia lui cîntînd de-ale noastre, oltenești, tocmai de la București. Și-așa, într-o zi, cînd hîrîia mai tare «Olimpia», auzii dintr-o dată un glas ieșit ca din stele, ieșit ca din inima pămîntului, care cînta un cîntec pe care-l știam și eu. Eu, îngîmfată, ziceam că am voce mai strașnică, dar cum cînta femeia aceea, cum interpreta ea cîntecul!

Era Maria Tănase. Dacă am iubit în viața mea pe cineva, pe Maria Tănase am iubit-o. Niciodată nu i-am zis pe nume, niciodată nu am mers alături de ea, ci numai la doi pași în urmă, să-i fur și mersul, și felul cum calcă; mă uitam în ochii ei, ochi de tigroaică, și amuțeam. Am mîncat cu ea, am băut cu ea, am stat cu ea în cabină, față-n față, cum stăm noi două acum, dar eu nu i-am zis decît doamnă. După ce cînta, ieșina în culise, atîta se consuma. Atîta suflet punea în cîntecul ei. Muncea enorm. La repetiții, ardea ca luminarea: făcea febră de emoție. Toată viața m-am întrecut cu ea, dar ne-am respectat, nu ne-am certat niciodată, nu am lăsat niciodată invidia rea să ne otrăvească inimile. Ne consultam, și eu, și Rodica Bujor, ce cîntăm, cînd cîntăm, unde cîntăm, ca să nu ne lovim în repertoriu: Maria Tănase era neîntrecută în ardelenești și lăutărești, Rodica cînta foarte frumos cîntece muntenești, eu cu folclorul oltenesc și cu romanțele. Fiecare pe linia ei, se străduia să aducă mereu, în fiecare emisiune radiofonică, în fiecare program, cîntece noi: am bătut țara-n lung și lat, am intrat cu mașina prin toate coclaurile și-am strîns de unde am putut și cum am știut cîntece bătrînești, și-am scris vorbele, și pe urmă, la București, le periam, le înfloream, le potriveam pentru scenă: muncă grea, nu glumă. Eu cred că dacă m-ar tăia cineva cu cuțitul, tot muzică populară ar țîșni din mine, nu sînge.

— *Ați invitat aici, pentru a ne-o prezenta pe tînăra cîntăreață Ioana Cristea. Ce i-ați recomanda la începutul drumului ei în artă?*

— Ce i-aș spune? Să nu trăiască decît pentru meseria asta blestemată și binecuvîntată a noastră. Să muncească, să lupte, să strîngă pumnii și să lupte iar, chiar dacă satisfacțiile vin mai tîrziu, foarte tîrziu sau niciodată. Și să fie ea însăși, să nu încerce niciodată să fie o copie a altcuiva.

*

— *Ce părere aveți, Ioana Cristea, despre spusele maestrei? După cîte știu, v-ați făcut din Ioana Radu un model, aveți cam același gen de voce, același stil, vă adresați aceluiași repertoriu!*

— Ce pot eu să vă spun? Mai întîi, că asemănarea aceasta de voce m-a făcut fericită: ea mi-a deschis porțile spre inimile oamenilor, căci știți cum se întîmplă în viață și în muzică: oamenii iubesc ce cunosc. Și ce recunosc. Cînd am fost ascultată prima oară de maestrul Sile Dinicu (eu îi spusesem că mă sufoc de emoție și mi-a răspuns: «*Cîntă liniștită, că eu mă întorc cu spatele*»), a rămas o clipă pe gînduri: «*Vocea asta am mai auzit-o undeva. Mai cîntă o dată*». Am cîntat din nou «Piatră, piatră». «*Asta e: ai vocea din tinerețe a Ioanei Radu*». Atunci m-am speriat de-a binelea: cum o să țin eu piept unei asemenea artiste? Cum o să reușesc să nu mai am «vocea Ioanei Radu», ci pur și simplu vocea Ioanei Cristea? Tot Ioana Radu mi-a dat dezlegarea. După ce mi-a ascultat o înregistrare la radio — eu luasem premiul I pe țară la Concursul de amatori și venisem tocmai din Teia oltenească, unde funcționăream, cu liceul gata făcut, pe la cooperativă — mi-a dat un telefon: «*Fetițo, ai glas sănătos, cînpi simțit, ai să*

faci treabă bună: numai dacă ai să munceşti pe brinci. Scarmonește pământul, caută cîntece noi şi fă-le după tine, trece-le prin inima şi mintea ta, potriveşte-le pentru vocea ta» Aşa am şi făcut. Iar cîteodată îmi potrivesc şi versurile...

— Şi dumneata? L-am ascultat o dată pe Dolănescu anunţînd cu morgă: «Voi interpreta acum o compoziţie proprie, pe care am închinat-o fiului meu». Şi a cîntat o melodie populară binecunoscută, în care nişte cuvinte foarte oarecare îi lăudau feciorașul proaspăt născut. Cum e treaba asta, credăm cu toţii folclor peste noapte? Compunem peste noapte doine proaspete şi proaspete cîntece bătrîneşti? Mi se pare o adevărată erezie...

— Şi chiar este. Trebuie să ferim folclorul de vulgarităţi — şi să ştiţi că mai există o parte din public care ne trage în jos, care tropăie de fericire cînd textul conţine nişte vorbe în doi peri, dacă nu chiar spuse foarte pe şleau; trebuie să păstrăm cu sfinţenie autenticitatea lui. Dar nu poţi urca pe scenă — o spunea şi Ioana Radu — un cîntec aşa cum l-ai cules de la sapă. Eu, de pildă, cînt mai greu cîntecele din Gorj: gorjencele sînt toate soprane, au privighetori în voce, cîntă formidabil sîrbe îndrăcite. Eu sînt din sudul Olteniei, sînt altistă şi mi se potrivesc mai bine cîntecele de linie, lirice, doinele lente: pe acestea le simt şi le trec prin inimă, le potrivesc după simţirea şi vocea mea — şi asta e o muncă grea, ore şi ore de căutare. Abia pe urmă cutez să le aduc pe scena «Rapsodiei române». Altfel, dacă le cînţi crude cum le-ai cules, rămîn o simplă informare în care se simte personalitatea celui de la care ai cîntecul, nu personalitatea ta.

— Eu cred dealtfel că fără o personalitate într-adevăr puternică se rezistă azi greu în muzica populară: pe scenă ori pe micul ecran se revarsă o asemenea avalanşă de cîntăreţi tineri, există o asemenea concurenţă aprinsă încît nu poate rezista decît artistul adevărat.

— Eu am început să cred în mine — gîndiţi-vă, cînt abia de patru ani — doar atunci cînd, la înfiinţarea «Rapsodiei române», am intrat în ansamblu alături de alţi cîţiva cîntăreţi — Irina Loghin, Maria Butaciu, Emil Gavriş, Benone Sinulescu — din cei vreo cincizeci de concurenţi prezenţi. M-am dus atunci în satul tatii, la Isverna, lîngă Tg. Jiu, şi am cules cîntecele pe care le auzisem de la taica şi de la bunica: erau melodiile în sunetele cărora am crescut, care îmi făceau carnea să se încreţească de emoţie şi faţă de care mi se părea că am o datorie de inimă. Pe mine muzica populară mă odihneşte şi mă obosește, mă adoarme şi mă chinuie; pentru mine muzica populară e foarte sus. E arta cu A mare.

— E şi acesta poate un semn, Ioana Cristea, că vei ajunge şi dumneata o cîntăreaţă mare...

Sanda FAUR

Ioana Cristea,
o stea cu nume
a doinei ălteneşti:
«Dar eu vă spun
că vi se pare»

scrisori către un meloman

trepte şi trepte

Îţi aminteşti cum descrie Socrate în «Ospăţul» treptele ce duc spre iubirea cea mai înaltă? Începi prin a îndrăgi ceea ce este exterior şi individual, şi încetul cu încetul te ridici spre forme din ce în ce mai îăuntrice, mai spiritualizate, mai universale ale feluiui de a iubi. Cred că acţiunea acestor legi poate fi urmărită şi în cazul relaţiei cu muzica, în măsura în care această relaţie ţine de ceea ce noi numim iubire. Cred de fapt chiar mai mult, şi anume că mai ales în cadrul acestei suave şi fecioralnice relaţii cu muzica pot fi astăzi urcate treptele spre iubirea cea desăvîrşită.

După cum ai remarcat, ataşamentul meu pentru muzică a avut la obîrşie atracţia spre formele ei exterioare, spectaculoase, acaparant-fascinatoare. Mă încînta opera, adică genul în care Muzica este cel mai puţin ea însăşi, iar din modalităţile operei exultam pentru cele care procură voluptăţi periferice, sentimentale. Am pornit, cum se vede, de pe prima treaptă. Căci pe acest plan estetic aş putea situa prima treaptă a unei iniţieri muzicale. Mă întrebi dacă opereta n-ar putea să se înscrie şi ea ca factor educativ în acest proces. Ce pot să-ţi spun este că, *în ceea ce mă priveşte*, am simţit-o din capul locului ca neavînd ceva comun cu educaţia muzicală înţeleasă în spiritul de care e impregnată corespondenţa noastră. Nu mi-a apărut ca treaptă spre înălţimi nici măcar pe vremea cînd eram cu totul lipsit de discernămînt. În locul discernămîntului acţiona atunci un instinct, o intuiţie care mă îmboldea spre forme cu adevărat apte să hrănească şi să cultive năzuinţa de a comunica cu Muzica sub cel mai nobil semn. Operele lui Bellini, Donizzetti, Verdi şi Puccini, ale lui Delibes, Bizet şi Gounod nu exprimă desigur esenţa cea mai pură a muzicii, dar — prin măreţia elanului şi generozitatea inspiraţiei lor — te lasă s-o presimţi. Ori de cîte ori eram nevoit să ascult operetă, simţeam cum din ea emanau afluvii ce mă aduceau într-o stare cu totul neprielnică acelei relaţii cu muzica de care sufletul meu avea funclar nevoie. Între «Traviata» şi «Baiadera», pe care s-ar părea că numai un pas le-ar despărţi, există în fond o distanţă mult mai mare, infinit mai mare decît între «Traviata» şi «Matthäuspassion». Aici îmi permit să trec de la mărturisirea experienţei personale la formularea unui principiu a cărui temeinicie estetică am putut-o verifica de-a lungul deceniilor: tot ce ne atrage prin capacitatea de a ne procura o satisfacţie imediată şi frivolă ne îndepărtează de Muzică în măsură proporţională cu slăbiciunea pe care o arătăm acestei tentaţii. Dintotdeauna opereta mi-a apărut ca expresie a unei asemenea tentaţii de care — din fericire — am fost structural ferit (nu e deci meritul meu).

Caracteristic unei iubiri legate de cele exterioare este că ea nu poate dura mult. Şi nu poate dura mult deoarece nu a putut pune în mişcare, în stare de freamăt, zonele cu adevărat adînci ale sufletului. Aşa încopu să se stingă şi focul de paie al exaltării pentru opera de tip sentimental-virtuozic, cu efecte strălucitoare dar cu foarte diluată substanţă sufletească. Nevoii de hrană spirituală mai consistentă veni să-i răspundă cu promptitudine o muzică ale cărei înalte frumuseţi nu le bănuisem încă pînă atunci, adică pînă cînd am luat pentru prima oară în mînă condeiul publicistic: opera clasică rusă. Cu intensul şi subtilul psihologism al muzicii lor, mai interiorizată şi mai gravă decît cea italiano-franceză, Glinka, Dargomîjski, Borodin, Musorgski, Rimski-Korsakov, Ceaikovski îmi prilejuiră cunoaşterea unei alt fel de bucuri şi îmi influenţară simţirea ideaiul muzical. Trilurile, ruladele şi acutele erau aici ca şi inexistente,— pricină de dezamăgire, firește, pentru italienizanţii intransigenţi —, dar eu mă simţeam din ce în ce mai captivat de acest gen de expresie vocală în care fraza melodică parcă urmăreşte undurile sufletului. Şi apoi ce anvergură avea drama psihologică şi socială — cu adevărat monumentală — în comparaţie chiar cu cele mai elevate manifestări ale operei italiene! Senzaţionalul triumf al lui Radames, cu acel marş care a devenit simbolul însuşi al victoriilor militare, a încetat să mă electrizeze din clipa cînd l-am văzut pe Boris Godunov ieşind îngîndurat şi plin de negre presimţiri din biserica «Vasilii Blajenii» şi păşind lent în mijlocul mulţimii care ignoră teribilul lui zbucium. Prin trecerea de la concertul costumat la drama muzicală am avut sentimentul foarte precis al intrării într-o altă etapă. Şi *m-am* abandonat acestei experienţe cu aceeaşi frenezie cu care îmbrăţişasem muzica bel-canto-ului. Într-atît mă stăpînea această nouă pasiune muzicală, încît — cu numai cîteva zeci de articole la activul meu — am purces să scriu o carte despre opera rusă. Tentativă care, desigur, a eşuat. Şi ce bine că scrupulul a învins exaltarea şi ambiţia! Numai tinereţului din ultima generaţie i se pare firesc ca la 21 de ani să fie deja autor de cărţi şi chiar să dea autografe...

George BĂLAN

dialog cu viitorul

«...las vouă moştenire»

Interlocutor: academicianul Iorgu IORDAN

- *Membru corespondent al Academiei saxone de ştiinţe din Leipzig*
- *Dr. Honoris Causa al Universităţii Humboldt din Berlin*
- *Întemeietorul Buletinului Institutului de filologie română «Alex. Philippide».*
- *Om de ştiinţă emerit şi laureat al Premiului de stat*

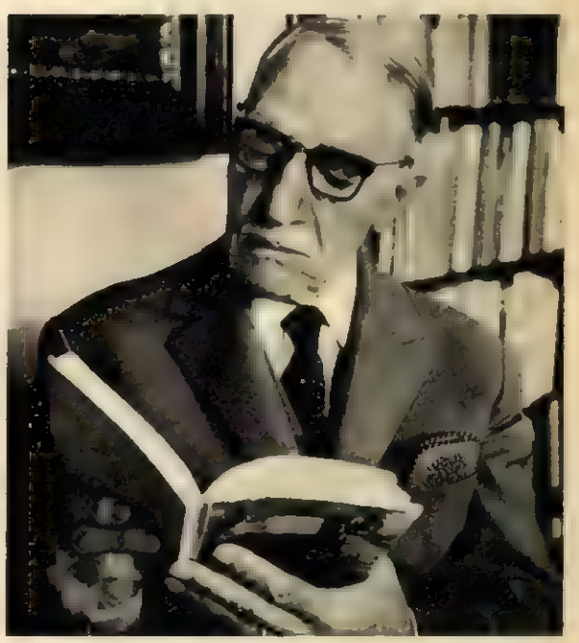

LUCRĂRI:

- *Introducere în studiul limbilor romanice (a fost tradusă în engleză şi germană).*
- *Limba română «actuală»*
- *O gramatică a «greşelilor»*
- *Stilistica limbii române*
- *Limba română contemporană*
- *Toponimia românească*

CE LĂSAŢI VIITORULUI?

— ...Asta-i o întrebare grea pe care nu mi-am pus-o niciodată. Dar aş putea răspunde. Sigur, trezind curiozitatea, mirarea sau poate uimirea unora dintre cititori. M-am născut într-o mahala a unui oraş din sudul Moldovei în urmă cu 85 de ani.

— Vă doresc încă mulţi ani înainte, liniştiţi.

— Mulţumesc, asemenea. Ei bine, în mahalaua ala oamenii munceau cîmpul şi trăiau ca la ţară. Toţi erau analfabeţi. Părinţii mei, ei înşişi, analfabeţi. Aşa că eu am trăit o bună bucată de vreme ca un băiat analfabet. După ce am intrat la şcoală, am continuat să trăiesc ţărăneşte pînă la vîrsta de 16 ani. Ceea ce se cheamă cu un termen pretenţios filozofia ţărănească a lăsat în mine urme adînci, care nu s-au putut şterge. De aceea nu m-am întrebat niciodată cînd şi cum se va produce această plecare.

— Legînd-o de o anumită zi, eu am propus-o numai ca pe o ipoteză.

— Evident. Şi pentru că eu consider trecerea noastră în nefiinţă un eveniment la care toţi luăm parte, primul gînd ar fi o dorinţă: să primesc acest eveniment măcar cu o parte din curajul de care am dat dovadă în timpul vieţii. Şi am convingerea că n-o să fiu nici trist, nici mîhnit şi nici vesel. Cred că am să fiu senin, primind acest din urmă eveniment ca pe ceva firesc

— Cine aţi vrea să vă fie alături?

— Bineînţeles, oamenii mai apropiaţi. În familie mai am fraţi şi surori. Asta pe plan sufletesc. Pe plan spiritual, cei mai apropiaţi îmi sînt unii dintre foştii mei elevi şi studenţi. Cu ei aş sta de vorbă în ultima zi

— Bănuiţi, în esenţă, ce le-aţi spune?

— Tot ceea ce ar trebui să ştie în legătură cu unele lucrări ale mele pe care eu n-am apucat să le termin. Apoi i-aş familiariza cu corespondenţa mea, care este foarte bogată. Şi, presupunînd că unul dintre ei ar vrea să scrie într-o zi despre mine, aş îndrăzni să-i sfătuiesc să insiste asupra calităţilor mele de om,pe care el le-a constatat.lăsînd pe plan secundar pe cele de om de ştiinţă.

— Asta pentru că aveţi îndoieli?

— La întrebarea asta vă răspund aşa: întotdeauna am crezut, şi cu cît trece vremea cred cu şi mai multă tărie, că valoarea umană, în măsura în care există la cineva, este mai mare, mai frumoasă şi pe ea t rebuie s-o trecem, în primul rînd, prin timp. De pildă mă gîndesc că adesea m-am izbit de egoism. El este de două feluri: pasiv şi activ. Diferenţa dintre ele: egoismul activ este mult mai periculos. Dar amîndouă sînt opuse omeniei. De aceea, le resping.

— Înţeleg că pledaţi pentru ideea de a face totul spre a lăsa drept moştenire urmaşilor noştri în primul rînd OMENIA.

— Da! Pentru că numai aşa ne putem menţine. Oricît de valoroasă ar fi o operă ştiinţifică pe care o lăsăm, la un moment dat ea va fi depăşită. O va consemna istoria ştiinţei respective. Şi nici asta nu e sigur O lucrare ştiinţifică poate fi acceptată sau respinsă. Pe cînd valoarea umană este ceva de care nimeni nu se poate atinge.

— Mă iertaţi că îndrăznesc. Există totuşi oameni plini de omenie, prin care ai putea defini însăşi generozitatea şi care, din păcate, mai plătesc «curajul» de a fi aşa. E drept că dacă acolo unde există, OMENIA nu s-ar manifesta, ea ar fi nonvaloare. Aparent, e un cerc vicios.

— Aşa este. Dar trebuie ieşit din el. Şi se poate.

— Chiar dacă unora OMENIA le apare drept violenţă?

— Da. Unora nu le convine. Dar avem, mai mult ca oricînd, nevole de «ofensiva» OMENIEI. Cred cu întreaga mea convingere că OMENIA a fost întotdeauna o necesitate. Dar astăzi ea a devenit condiţia esenţială a echilibrului individual şi general.

Vasile POPESCU

film

cronica filmului

regizorul și scenaristul său

Într-o bună zi, un scenarist foarte bun se desparte de regizorul cu care a plecat la drum și hotărăște să-și ia soarta în propriile mîini, să treacă în spatele aparatului de filmat. Nu știm cum anume se petrec lucrurile, nici nu ne interesează de fapt; cert este că dintr-un astfel de «divorț» pașnic s-au născut — aleg doar cîteva exemple proaspete — minunea numită «Lumina intimă» a lui Ivan Passer, fostul scenarist al lui Miloș Forman sau, și mai aproape în timp, acest film cu totul remarcabil, «Salvarea», al lui Edward Zebrowski, colaboratorul lui Zanussi.

Printr-un capriciu al programării — îl numesc capriciu, întrucît nu cred că a stat cineva să ticluiască totul, după pofta cinefililor, prea ar fi frumos — pe ecranele noastre se află, în același timp, atît filmul de debut al lui Krzysztof Zanussi, «Structura cristalului», cît și «Salvarea» lui Zebrowski. Pentru

Cuplul actoricesc lansat de Zanussi în «Camera de alături» a fost preluat de Zebrowski în «Salvarea». Este vorba de Maja Komorowska și Zbigniew Zapasiewicz.

În «Structura cristalului» facem cunoștință cu două nume noi: Andrzej Zarnecki și Barbara Wrzesińska.

acești purtători de cuvînt ai generației eliberate de obsesiile războiului, un «nou val» polonez nu este posibil în afara atașamentului pentru ziua de azi. Preocupările științifice ale celor doi, anterioare studiilor de cinematografie, și-au spus cuvîntul în filmele lor. Nu întîmplător eroii, și ai unuia, și ai altuia, sînt cercetători (fizicieni, biologi) a căror existență, privită printr-un aparat de filmat învestit cu funcții de microscop neîndurător, devine un prilej de meditație pe marginea condiției umane a omului de știință contemporan. Fără să dea apă la moară celor care filozofează neputincios în fraze-slogan de genul «tehnica ucide omul», Zanussi și Zebrowski lansează în termeni pregnanți o întrebare neliniștitoare dar pe care avem datoria morală de a nu o ocoli: valoarea unui om contemporan se poate defini, exclusiv, prin realizarea sa pe plan social sau — pentru a nu da înapoi din fața cuvintelor — prin cariera sa?

«Structura cristalului» propune confruntarea a două atitudini în aparență contradictorii, dar care solicită deopotrivă o deplină participare umană. Un student «pozitivist», strălucit, renunță la o eventuală ascensiune pe treptele ierarhiei profesionale în schimbul unor cercetări lipsite de spectaculozitate dar, fără îndoială, utile semenilor și, nu mai puțin, de dragul unui trai așezat — nu lesnicios însă, și nici placid — într-un loc aflat departe de forfota marilor orașe. Aici redescoperă căldura unor gesturi esențiale ale vieții, pulsația naturii, curajul de a se elibera de complexele individului modern torturat că i-a scăpat «ceva ce nu știe» (eroul nostru nu știe, într-adevăr, care este ultimul tip de automobil, nu-l deosebește pe Daniel Olbrychski de Lomnicki). Vizita unui fost coleg de facultate, cu buzunarele burdușite de diplome de specializare în străinătate, nu-l tulbură, pentru că la întrebările ațițătoare ale acestuia există răspunsuri pe care le poate rosti privindu-și prietenul în ochi: «Cît ai de gînd să stai aici, nu crezi că ți-ai acordat un răgaz prea lung?» «Nu. Nu este un răgaz. Este vorba de un mod de viață». Sau: «Ce atmosferă cehoviană, nu se întîmplă nimic aici». «Cum? La Cehov se întîmplă atîtea lucruri. Nu-ți place Cehov?»

De partea cui se află dreptatea? De partea omului care își construiește propria poziție socială cu o migală de artizan sau de partea aceluia care renunță, pentru a avea sentimentul unui acord cu sine însuși și al deplinei responsabilități a destinului său? Cine este înțeleptul? Cel care se uită la soare cu ochii deschiși sau cel care-și trage, precaut, cozorocul șepcii? Zanussi ne-a lăsat libertatea unui final, dacă-l vrem neapărat.

Mai puțin dilematic, filmul lui Zebrowski, «Salvarea», anunță încă din titlu încrederea în existența unui leac la îndemîna tuturor împotriva înstrăinării de tine însuți. Depinde de noi cît de devreme sau cît de tîrziu îl descoperim.

Ignorarea oamenilor așa cum sînt ei, cu cele bune și cele rele, izolarea în carapacea unor preocupări urmărite cu încrîncenare pot crea o imagine strîmbă a raporturilor dintre individ și locul său într-o comunitate umană sau, și mai primejdios, pot planta iluzia unei sfidări a ordinii firești a lucrurilor. Biolog de renume, convins că destinul său se pune la cale numai și numai între pereții laboratorului, Adam Malecki își acordă tihna de a-și reconsidera sensul unei întregi etape parcurse doar cînd va fi obligat să înfrunte o experiență decisivă: boala.

La 35 de ani, într-o clinică, lîngă un bătrîn muncitor, și un fost luptător pe front, dobîndește înțelesurile unui umanism care nu se predă în universități dar fără de care lumea ar fi hidoasă. Ar fi greu de trăit printre savanți emeriți care refuză să joace șah cu un vatman, pe un pat de spital, printre oameni de știință care aruncă florile aduse de o modestă funcționară. A te salva înseamnă, în primul rînd, a te considera egal nu din constrîngere, ci din convingere.

Magda MIHĂILESCU

ZANUSSI DESPRE «STRUCTURA CRISTALULUI»

«Mi se pare că nimeni nu are dreptul să impună omului sclavia propriului talent. După părerea mea, dacă un scriitor, exersîndu-și meseria, se simte amenințat în condiția sa de om de o anumită unilateralitate trebuie să aibă dreptul de a părăsi literatura. La fel, fizicianul trebuie să iasă din laborator. Eroul meu, cel care se instalează în provincie, consideră că este mai important pentru el să se regăsească pe sine însuși decît să împlinească un singur aspect al personalității sale, cultivîndu-și cu exacerbare meseria. Și eu, la rîndul meu, cred că sîntem amenințați de pericolul restrîngerii ariei unor activități importante — din punct de vedere moral — ale omului. Dar nu vreau să impun spectatorului o judecată, îl las să judece singur rațiunile care i-au călăuzit pe eroi».

ZEBROWSKI DESPRE «SALVAREA»

«M-am gîndit la acest subiect aproape doi ani. Dealtfel, m-a condus către el și experiența mea personală. Nu am căutat de puțin intenția de a face un film despre lumea medicinei, despre soarta, bună sau rea, a bolnavilor. Ceea ce mă interesează sînt problemele psihologice și morale, și nimic mai mult. În viața fiecăruia dintre noi, primejdia unei boli grave ne poate modifica judecățile, atitudinea față de viață și de semeni. Este un proces complicat pe care, pentru a-l înțelege mai bine, am găsit util să-mi scriu scenariul sub forma unui discurs intim, la persoana întîi».

«CAZUL TRUFFAUT» sau criza cinematografului intelectualist

«Fac filme pentru a-mi realiza visurile adolescenței, pentru a-mi face bine și pentru a face bine și celorlalți, dacă e posibil!» Iată o declarație pe cît de simplă și sinceră, pe atît de onorabilă în intenții: François Truffaut — astăzi unul dintre foștii «mari» ai noului val francez (curent care a adus avantaje cinematografiei mondiale, dar a și scrîntit niște mințil) — se mărturisise așadar!... Declarația de mai sus aparținea anilor '60, anii celor «400 de lovituri» și, mai ales, ai remarcabilei pelicule «Jules și Jim» (ultima consacrînd definitiv un mare interpret: Oskar Werner).

...Astăzi, după o evoluție sinuoasă, Truffaut ni se prezintă pe ecrane cu «Copilul sălbatic», — adaptare cinematografică după povestirea lui Victor din Aveyron —, cazul unui copil rătăcit și crescut într-o haită de animale, a cărui reeducare înspre civilizație ridică probleme deosebit de complicate proaspeților săi dascăli. Și — ratează! Ratează crîncen, dureros pentru noi toți aceia care i-am urmărit evoluția cu simpatie, ratează fără drept de apel și nu știu de ce, dar cred că cele trei premii obținute de acest film la diverse (și destul de anonime) festivaluri au fost acordate mai mult din condescendență, în amintirea poate a acelei sensibilități artistice foarte particulare de care dăduse dovadă cîndva cineastul francez cu ani în urmă.

Truffaut nu s-a născut printre fluturi, dimpotrivă: copilăria sa amară, cumplită, își pusese pecetea tragicului încă din cele «400 de lovituri» (film în mare măsură autobiografic, trist ca și un apus de soare privit prin lentilele unor ochelari fumurii...). A urmat «Jules și Jim», un poem patetic despre dragoste, prietenie și moarte. Apoi evoluția sa s-a complicat de la an la an: «Trageți în pianist» a derutat profund; «Fahrenheit 451» a mărit deruta; o ciudată alambicare de teze antifasciste, o soluție utopică, stupidă (realizarea înțelegerii universale prin... lectura clasicilor?! Să fi uitat oare regizorul francez că pînă și creatorii oribilei bombe atomice obișnuiau, seara, să facă lectură? Că la urma urmei un simplu glonte din plumb poate străpunge cu ușurință un text din Shakespeare?!)... Iar acum — «Copilul sălbatic», acest film moralizator, realizat curat și nu fără o anumită undă de poezie, dar din păcate fără a putea transmite nimic!...

Să credem oare că — obosit de viață, nemaiavînd nimic de spus — Truffaut s-a retras în propriile sale amintiri, că speculează pînă la disperare analiza propriilor mituri adolescentine? Ar fi prematur de afirmat așa ceva, credi Truffaut face la ora actuală un cinematograf «intelectualist», prizonier al propriei sale autobiografii; într-o lume care își dispune și își măsoară viitorul — într-o lume aprigă și superbă în același timp! — acest talentat om de artă se retrage într-un individualism feroce, încercînd să judece răul universal prin prisma propriei sale experiențe de viață, căznindu-se din răsputeri să înțeleagă ceva ce nu se poate înțelege, ci numai ceva împotriva căruia se poate lupta!

Drama omului Truffaut, criza acestui regizor singular — căci este evident că la ora actuală el trece printr-o criză profundă — nu poate bucura pe nimeni. Dar poate reprezenta un veritabil semnal de alarmă pentru toți acei care părăsesc, care se izolează de lumea vie, încurcîndu-se în hățișul propriilor speculații gratuite, închizînd ochii în fața vieții reale — chiar dacă uneori privirea în față, deschis, a acestei vieți îți poate arde retina.

Horia PĂTRAȘCU

Actori și roluri

1973 se anunță un an bun pentru MARIA-CLARA SEBÖK. Două filme de Manole Marcus, «Conspirația» și «Fuga» (scenariul — Titus Popovici și Petre Sălcudeanu), serialul de televiziune «Un august în flăcări», realizat de Dan Pița și Radu Gabrea după un scenariu de Eugen Barbu și N. Mihail, pot constitui tot atîtea titluri cu greutate în filmografia unei tinere actrițe.

Fotografie de Gheorghe DUMITRU

muzică

cu gîndul la mamaia

Un articol despre «Mamaia» pare neavenit acum, cînd mai sînt aproape 4 luni pînă la începerea Festivalului național de muzică ușoară. Credem însă oportună readucerea în discuție a unor probleme care nu și-ar găsi rezolvarea decît dacă le semnalăm *acum*. Primul lucru către care trebuie canalizate eforturile organizatorilor este asigurarea locului de desfășurare a festivalului. Ne gîndim la evitarea cu orice preț a acelei «sălițe» supraîncălzite și supraaglomerate, în care pe lîngă trimișii presei, redactorii și tehnicienii radioului sau televiziunii abia mai încap cîteva rude deghizate în spectatori. *Se impune fără întîrziere să se treacă la acoperirea Teatrului de vară din Mamaia!* O simplă prelată din material plastic va rezolva astfel, pentru multă vreme, problema desfășurării, independent de capriciile vremii, atît a festivalului de muzică ușoară cît și a altor manifestări incluse în programul sezonului estival.

Și anul acesta organizatorii au fost prompți în a ne transmite condițiile de desfășurare a festivalului. Recenta comunicare a Direcției muzicii pare edificatoare, cel puțin în ceea ce privește tematica melodiilor prezentate, cuprinzînd o arie mai largă de subiecte decît pînă acum.

Din textul comunicării deducem însă un lucru mai puțin îmbucurător: și anul acesta s-a renunțat la concursul de interpretare. Astfel, tineri soliști, care de doi ani își așteaptă confirmarea oficială la un festival de talie națională, sînt condamnați să rămînă în continuare niște «speranțe», pentru că la Mamaia nu avem decît festival de creație. Singura lor șansă este ca un compozitor să le acorde încrederea de a-i prezenta o piesă în concurs. Dar cîți vor accepta acest «risc»? Așadar, și la această ediție se nărue speranțele unor talente ca Ileana Negriloiu, Elena Filipescu, Carmen Mureșan, Doina Moroșanu, Iuliu Merca și alții, pe care graba condeiului l-a omis. Pentru a releva importanța unui concurs de interpretare ne permitem să amintim cîteva nume care, fără existența acestei competiții, ne-ar fi rămas poate necunoscute ori s-ar fi impus cu mult mai greu: Dida Drăgan, Cornel Constantiniu, Olimpia Panciu, Stela Enache. N-ar strica deci ca un festival de întindere națională să *certifice* niște talente care altfel stau la aprecierea, adesea subiectivă, a unor redactori RTV sau funcționari ai A.R.I.A.

O altă propunere pe care am dori-o cît mai repede materializată este aceea a includerii în festival (deocamdată experimental sau în afară de concurs) a reprezentanților celorlalte genuri adiacente muzicii ușoare — muzică de inspirație folclorică — astfel încît, la cea mai mare competiție a muzicii ușoare românești să putem vedea la lucru soliști și formații care de mult se bucură de popularitate în rîndurile tineretului.

George STANCA

cine, ce, unde, cînd?

• În sfîrșit, se pare că încep și documentarele să intre în rîndul lumii în ceea ce privește publicitatea. De curînd, România-film a asigurat în pînzele citorva zeare și reviste o reclamă onorabilă citorva recente scurt-metraje realizate de Sturdiul «Alexandru Sahia». Pe cînd ți afișe?

• A existat un timp cînd presa cinematografică românească nu era un bun prilej de întîlniri ale realizatorilor cu cititorii. Erau un bun prilej de a discuta despre filme mai ales la ora la ora, de a afla cu un cens mai devreme unele proiecte, unele gînduri ale regizorilor, actorilor, producătorilor începînd cu oamenii de pe stradă. Practica aceasta utilă — care funcționează de fapt în întreaga lume — a încetat brusc, fără decît să intrețină zvonul unui dezagreabil război între cineaști și critici. După 40 de ani, cineastul american de origine maghiară Istvan Szekely a revenit în patrie pentru a realiza un film despre propriul său film «Lilic Akaza», un povestit ciudată care evocă, într-un stil supra-realist-grotesc, timpurile ce au precedat primului război» — declară autorul în fruntea distribuției se află un binecunoscut cuplu actoricesc lansat de filmul lui Istvan Szabo «Povestea de dragoste» Judith Halász și Andrei Balint.

• Jean-Paul Belmondo și revuvește cunoștințele de engleză. Producătorii americani l-au solicitat să apară, alături de Gene Hackman, în seria a doua a filmului de mare succes «French Connection» (d'Illeros).

• Sol Mineo, deținătorul Oscarului pentru «Rebel fără cauză», debutează în regia de film cu «Oameni neobișnuiți», după un scenariu de Murray Smith

NU PIERDEȚI ACEST DOCUMENTAR

«în pădurea cea stufoasă»

Numai o inteligență poetică în stare de intuiții multiple și complexe putea să aibă îndrăzneala de a invita în fața camerei de luat vederi patru pictori «naivi», din patru colțuri ale țării, pentru a ilustra un cîntec vesel, simplu și firesc în «anecdotica» lui.

A lăsa însă ca imaginile create de cei patru să se comenteze ele însele, fără ajutorul vocii din «off», atrage după sine ideea că acești oameni, care mînuiesc fără efort coasa și penelul, strungul și amestecul de culori, privesc pictura ca pe ceva ce se adaugă vieții. Simplu și în același timp profund. Deghizat în hainele celui ce nu-și dorește decît o înregistrare «obiectivă» a realității, regizorul Titus Mesaroș — căruia îi admiram în urmă cu cîțiva ani patetismul vibrant — realizează un film singular, un film eminamente liric, în care poezia rezultă din licărirea irizată a culorilor, culori ce acționează asupra emotivității noastre la fel de inexplicabil ca și sunetul versurilor. Nu «tema» și variațiunile ei l-au interesat pe regizor, deși în aparență așa vedem, ci felul în care lumea pictorilor populari poate să se imagineze, să se traducă în imagini. Dacă linia, culoarea și compoziția plastică a lui Ion Niță Nicodim din satul Brusturi, județul Arad, recunoscut și încununat cu numeroase premii internaționale, trădează un bătrînel hîtru, plin de înțelepciune, în schimb, mai tînărul Ion Măric (satul Luncani, județul Bacău), ceva mai rece, mai rațional, pare preocupat numai de «localizarea» anecdotei în mediul satului în care trăiește. Explorînd discret universul pictural al celorlalți doi (Alexandrina Debreczeny din Pitești și Gheorghe Mitrăchiță, comuna Bîrca, județul Dolj), descoperim, treptat, individualitatea, fantezia și umorul fiecăruia, dar mai ales faptul că pentru ei obiectul reprezentării nu este aparența lucrurilor, ci o realitate superioară ce exprimă legătura cu viața în totalitatea ei.

Iar dacă tablourile pictorilor «naivi» mărturisesc nevoia expresiei plastice, înclinația spontană spre pictură, filmul «În pădurea cea stufoasă» se declară singur ca o întruchipare a dorinței omenești de a găsi o expresie sensibilității. Fantezia cuceritoare, umorul subtil, cursivitatea exemplară recomandă filmul lui Titus Mesaroș ca pe o operă exemplară, de profundă maturitate, realizată sub aparența unui gest anonim ca însuși gestul naturii în exercițiul său creator. Este și acesta un fel de a adăuga ceva vieții. Ceva ce se cheamă frumusețe și adevăr.

Iulian GEORGESCU

de la a la z

JARAY Hans

Actor austriac de teatru și film, de origine maghiară, născut la Viena, la 24 iunie 1906. Se dedică la început carierei de pianist, pentru a îmbrățișa apoi teatrul (Burgtheater) și după aceea filmul. Debutează la Viena în 1931 în *Studentul cerșetor*, alături de Jarmilla Novotna, pentru a se afirma doi ani mai tîrziu în nemuritorul film muzical al lui Willi Forst: *Simfonia neterminată (Lesse flehen meine Lieder)*, în rolul lui Franz Schubert, fără îndoială cea mai bună creație din cariera sa. Turnează în continuare în *Bal la Savoy* (1934) alături de Gitta Alpar, în *Peter* (id.), cu Franziska Gaal, *Ultima dragoste* (1936), *Domnișoara Lily* (id.), *Maria Bashkirtseff* (id.), film realizat de Hermann Kosterlitz (Henry Koster), unde interpretează rolul lui Guy de Maupassant, alături de Lilli Darvas, *Alteța se dansează* (1937) după opereta lui Leo Ascher, *Dragoste pierdută* (id.) etc. Emigrat la Hollywood în 1941, apare în cîteva realizări de prestigiu ca: *Lydia* (1941, J. Duvivier), *Carnegie Hall* (1947, Edgar Ulmer) etc., pentru ca după război să se întoarcă în Austria natală, dedicîndu-se mai puțin filmului (*Frühlingsstimmen*, 1952) și mai mult teatrului.

JAROV Mihail Ivanovici

Actor sovietic de teatru și film, născut la 27 octombrie 1900. Personalitate marcantă a teatrului și ecranului sovietic, M.I. conturează interesante roluri de compoziție încă de pe vremea filmului mut, ca acelea din: *Apelul său* (1925) și *Don Diego și Pelagheia* (1927) de Protazanov. Se impune odată cu apariția vorbitorului drept unul dintre marii actori de dramă ai filmului sovietic, realizînd personaje de neuitat, pe o largă gamă interpretativă, într-o serie de filme, în mare parte clasice, ca: *Drumul vieții* (1931, Nikolai Ekk), *Furtuna* (1934, V. Petrov), *Trei tovarăși* (1935), *Întoarcerea lui Maxim* (1937, Kozințev-Trauberg), *Petru cel Mare* (id.) și *Poltava* (1938, V. Petrov), *Cartierul Viborg* (id., Kozințev-Trauberg), *Ural* (id., I. Annenski), *Cifrul secret* (1939), *Pumnul de fier* (1941, I. Savcenko), *Avangarda de sacrificiu* (1942, I. Piriev), *În numele patriei* (1943, V. Pudovkin, D. Vasiliev), *Ivan cel Groaznic* (1944, S.M. Eisenstein), *Miciurin* (1948, A. Dovjenko), *Vassa Jeleznova* (1953, L. Lukov), *Ordinul Anna* (1954, I. Annenski), *Sora cea mare* (1966, Gh. Natanson), *Detectivul tîrgului* (1969, I. Ilinski) etc. M. Jarov deține titlul de Artist al Poporului și R.S.F.S.R. din 1949.

JARRE Maurice

Compozitor francez, născut la Lyon, în 1924. Activează în domenii diferite: radio, teatru, TV, remarcîndu-se mai ales în cinematograf prin arta sa desăvîrșită de a crea întotdeauna un fond muzical adecvat, de a impune cu abilitate un laitmotiv. Debutează creînd particulele unor scurt-metraje semnate de tineri cineaști care se afirmă, ca: Georges Franju *Hôtel des invalides* (1952), T.N.P. (1956); Alain Resnais: *Toute la mémoire du monde* (id.); Jacques Demy: *Le bel indifférent* (1957), Frédéric Rossif: *Vel d'Hiv* (id.) ș.a. și se afirmă definitiv ca unul dintre marii compozitori de muzică de film cu primele sale lungmetraje artistice, semnate de G. Franju: *La tête contre les murs* (1958) și *Les yeux sans visage* (1959), și cu următoarele: *Recours en grâce* (id.), *Crack in the Mirror* (1960), *Pleins feux sur l'assassin* (id.), *Le Président* (id.), *Thérèse Desqueyroux* (1961), *Les amours célèbres* (id.), *Mourir à Madrid* (1962), *Judex* (1963), *Weekend la Zuydcoote* (1964), *The Collector* (1964/65) ș.a. Maurice Jarre este de două ori deținător al premiului Oscar pentru inspiratele sale partituri scrise pentru filmele lui David Lean: *Lawrence of Arabia* (1962) și *Doctor Zhivago* (1965). Tot pentru David Lean va mai scrie o importantă partitură simfonică pentru ultimul lui film: *Ryan's Daughter* (1971).

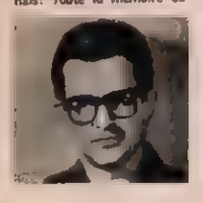

JASNY Vojtech

Regizor ceh de film, născut la Vsetina (Moravia răsăriteană), în 1925. Cineast reprezentativ al cinematografului ceh postbelic, V. J. semnează opere de un cald lirism, de o mare îndrăzneală în concepție și realizare. Student la Facultatea de cinematografie din Praga între 1947 și 1951, devine cunoscut printr-un prim film, scurt-metrajul *Cerul nu e întotdeauna acoperit* (1950), realizat în colaborare cu colegul său Karel Kachyna. Vor urma alte filme interesante (scurt-metraje) de pregnantă tematică socială, în majoritate distinse cu premii de stat, ca: *Anii minunați* (1952), *Multe oameni, o singură inimă* (1953), *Vechiul teatru chinezesc* (1954) ș.a. Realizează primul său lungmetraj în 1955, tot în colaborare cu Karel Kachyna, *Totul se va sfîrși la noapte*, și continuă să creeze, de acum înainte singur, filme străbătute de un larg suflu umanist, de la cele de o caldă poezie: *Dorința* (1958), premiat la Cannes (cel mai bun film pentru tineret), la cele satirice, pline de vervă și fantezie: *Cînd vine pisica* (1963), de două ori premiat la Cannes, și *Pipele* (1966). Din filmografia sa vom mai reține: *Nopți de septembrie* (1957), *Am supraviețuit morții mele* (1960), *Peleriaj la sfîntul fecioară* (1961).

Constantin POPESCU

cronica tv

vocea lui bacovia

«De-atîtea nopți aud plouînd/ Aud materia plîngînd... Sunt singur, și mă duce-un gînd/ Spre locuințele lacustre». Vocea lui Bacovia! Dezarmanta, totala și nefiresc de umeda voce a lui Bacovia recitînd poezia *Lacustră*. Am văzut vocea lui Bacovia pe programul 2 la ora 22,15 într-o zi de martie cu apele neîndurător de umflate în Moldova poetului. Vocea lui Bacovia a susurat, a plîns fără grabă într-o săptămînă de sfîrșit de martie cînd apele surpau coline și prăbușeau piloni; vocea lui Bacovia sculpta o ploaie perpetuă făcînd dintr-un plîns enorm un cîntec sfîșietor.

Și văd satele împuținate de pomi și de arbori, dealurile dezolant dezgolite de păduri — de acele păduri care sînt «casa apelor» și au rolul de reținere, dirijare și dozare a lor. De pădurile — stavilă împotriva vînturilor, eroziunilor și îmbolnăvirii solului.

Aud materia plîngînd spunea vocea poetului cu înțelegere și compasiune pentru materia suferindă... Să porți doliu în voce, să fii bolnav pentru materia care plînge, să o simți și să i te alături cu un glas fără ornamente, fără surdină și pauze de efect, total și adînc; să rostești neaoș despre bocetul pe înfundate al materiei, să-l distingi cu auzul și să pierzi ocazia de a-ți ridica un monument printr-o pauză de efect, nu înseamnă altceva decît... Bacovia, duhovnicul materiei jignite. Bacovia cel rătăcitor prin ploile aburosului suflet de pe colinele moldovene trăind și respirînd cotidian suspinul țărinei.

Micul ecran a consemnat acest sfîrșit de martie, reținînd restriștea pămîntului lipsit de rădăcinile codrilor — ligamentele vegetale ale solului.

Vocea lui Bacovia s-a suprapus în orele tîrzii, de nesomn, ale săptămînii trecute, cu acțiunea acelora care au reușit să potolească apele sărite din matcă.

Am auzit multe cuvinte despre poezia lui Bacovia, dar joi, 29 martie, seara, am simțit mîna înghețată a lui Bacovia pe rana materiei bolnave. A mai fost și un film documentar despre poet în care regizorul, traducînd în imagine versul «Copacii albi, copacii negri», a filmat stăruitor, pe mai mulți metri de peliculă și în gros-plan, niște mesteceni bătrîni cu scoarță albă și cu scoarță neagră, ceea ce e foarte departe de spiritul poeziei bacoviene ca și penele de păun, pentru ochiul scriitorului, nefiresc colorate, fluturate în final prin fața aparatului. Mai aproape de viziunea poetului au fost uliițele, cîmpurile și grădinile inundate. Mai firești și infinit mai adecvate cu starea tulburător de omenească a poetului au fost figurile moldovenilor apărute pe micul ecran la emisiunea «Oameni obișnuiți în situații neobișnuite» luptînd cu nebunia apelor.

Și alte imagini, mai recente, vin să alinie natura și să-i dea haina ocrotitoare sieși și nouă: imaginile tinerilor plantînd păduri și sădind pomi! Asta înseamnă a face ceva pentru plînsul materiei și pentru extraordinarul auz al lui Bacovia!

Coman ȘOVA

«Străinul», filmul realizat de Mihai Iacob după romanul lui Titus Popovici, poate fi văzut în ziua de 12 aprilie.

vacanța de primăvară: trăiască cinematograful!

Departe de noi ideea de a propune școlarilor să-și petrecă tot timpul vacanței dintr-o sală de cinematograf în alta. Am fi nu numai egoiști, dar și nerealiști. Zilele astea minunate trebuie umplute și cu altceva. Dar nici nu putem să nu le aducem aminte elevilor că în vacanță pot să-și astîmpere unele dureri de cinefili care în timpul anului trăiesc cu grija carnetului de note. Un program alcătuit special pentru elevi, gîndit de cîteva persoane inimoase de la Întreprinderea cinematografică a municipiului București care — am observat — de cîteva vacanțe își bat capul să găsească puncte de atracție, un ostfel de program, zic, îmbie tinerii spectatori. Să notăm cîteva: trei premiere de lung metraj — musicalul românesc «Veronica», realizat de Elisabeta Boston, filmul englez «Trăind în libertate» (prezentat în «Gala engleză») cu Susan Hampshire, și filmul albanez «Dimineți de război». O retrospectivă românească organizată la cinematograful «Lumina» va include, printre altele, «Moara cu noroc», «Răscoala», «Puterea» și «Adevărul», «O noapte furtunoasă», «Felix și Otilia». Cinematograful «Central» va găzdui între 16 și 22 aprilie ciclul «7 zile de comedie», în cadrul căruia vor fi reluate «Lumea comică a lui Harold Lloyd», «Toată lumea rîde, cîntă și dansează», «Zile de fior și rîs», «Un surîs în plină vară», «Marile vacanțe», «Cînd comedia era rege», «Titanic vals».

«Timpuri noi», oropsitul nostru «Timpuri noi», va fi locul de întîlnire cu vedetele cinematografice recrutate din lumea animalelor: «Colț Alb», «Elefantul Slowly», «Leul african» etc.

Semnalăm un experiment deosebit de interesant: vizionări speciale cu filme istorice, la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România.

M. M.

CINECOTA SĂPTĂMÎNII – 9 cronicari – 9 filme

FILMUL	Călin Călimani	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Cu mîinile curate	••	••	••	•	••	••	••	••	••
Ucideți oaia neagră				••	••		•	••	•••
Nici un moment de plictiseală	••	••			••		•	•	
Colier pentru iubita mea	•				•		◎	•	
Iakov Bogomolov	•				••		•	•••	•••
Cowboy	◎	•	••	•	•		•	•	•••
Atentatul	•••	••	••	•••	•••	•	••	•••	•••
Copilul sălbatic	••	••	•	•	••	•	••	••	••••
Organizația	•	••	••	•	•	••	•	••	•••

◎ inutil a vă deranja
• de văzut eventual
•• de văzut
••• de văzut neapărat
•••• capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
1	1	Negru Vodă	Phoenix	7
3	2	Cine te-a adus în calea mea	Margareta Pîslaru	4
2	3	Eternitate	George Nicolescu	5
6	4	Vouă	Dida Drăgan	3
9	5	Crăiasa din povești	Romanticii	7
8	6	Joc de taină	Carmen Mureșan	4
10	7	Prinzi oare jocul vîntului din drum?	Marcela Saftiuc	7
—	8	Ai, hai!	Doru Stănculescu	1
4	9	Vacanță	Cronos	6
5	10	Oameni de zăpadă	Roșu și Negru	7

Compozitori: 1. Nicolae Covaci; 2. și 3. George Grigoriu; 4. Petre Magdin; 5. Doru Tufiș; 6. Gabriel Mărgărint; 7. Marcela Saftiuc; 8. Doru Stănculescu; 9. Robert Flavian; 10. Nancy Brandes.

George STANCA

lumea văzută de aproape

cecuri fără acoperire

Uneori și lucrurile serioase, cu grave implicații sociale, cu puternice traume pentru însăși viața oamenilor, devin subiecte de anecdotă. A face haz de necaz, cum se spune, nu înseamnă însă cîtuși de puțin și găsirea pietrei filozofale, care să dea soluții pentru rezolvarea unor probleme cu atîtea ramificații și consecințe pentru structura așa-ziselor societăți de consum.

Circulă în America această anecdotă: un faimos cardiolog a ajuns la disperare, după ce timp de o lună a tot telefonat instalatorului pentru a repara o defecțiune la un robinet. În sfîrșit, acesta își face apariția împreună cu un ajutor. În 10 minute totul este pus la punct. Cînd i se cere gazdei o sumă însemnată de dolari, costul reparației, aceasta protestează:

— Eu trebuie să lucrez trei zile pentru a cîștiga suma pe care mi-o ceri dumneata pentru numai 10 minute. Și nu uita, sînt cardiolog.

— Vă cred, replică instalatorul. Mi s-a întîmplat și mie cînd eram chirurg.

Dincolo de latura sa umoristică, morala anecdotei este clară. Există la ora actuală o situație de-a dreptul alarmantă în lumea occidentală privitoare la numărul tot mai mare de absolvenți ai diferitelor institute de învățămînt superior care, fie că îngroașă rîndurile celor fără lucru, fie că sînt nevoiți să-și schimbe profesiunea pentru care s-au pregătit, negăsind locuri de muncă.

Sociologi, psihologi și publiciști încearcă să descifreze cauzele care determină o atare stare de lucruri, să pună în atenția oamenilor politici drama celor cu diplome universitare și mai ales a tinerilor care, aflîndu-se la început de drum, își văd spulberate năzuințele, planurile de viitor.

Sindicatul absolvenților învățămîntului superior din Suedia a dat publicității următoarele date: peste 10 000 de diplomați universitari sînt în prezent fără ocupație sau prestează munci care n-au nici o contingență cu calificarea lor: șoferi de taxi, chelneri, agenți de asigurare etc. Aceleași statistici demonstrează că, la ora actuală, fiecare al nouălea absolvent de facultate șomează sau lucrează în activități inferioare pregătirii.

Într-un comentariu apărut în ziarul britanic «Times» se arată că numai în 1971 numărul titraților universitari englezi fără ocupație ajunsese la 7,9 la sută

Deosebit de grăitoare pentru realitățile franceze sînt concluziile care se desprind din anchetele organizate, pe aceeași temă, de ziarele și publicațiile din Franța. Astfel, «Le Nouvel Observateur» arată într-un articol, sub titlul «Diplomele universitare: pașapoarte fără viză»: «Învățămîntul superior nu duce adesea nicăieri. Nu sînt rare cazurile cînd un licențiat în drept se angajează ca voiajor comercial sau un licențiat în litere ca mic funcționar de birou. Dar aceștia se pot considera încă privilegiați. Căci 1,7 la sută din posesorii de diplome universitare — atît din domeniul științific cît și din cel literar — șomează. După învățămîntul tehnic, care și universitatea se îndeletnicește cu formarea de șomeri?», conchide ziarul.

Dar să mergem mai departe, pe firul realităților, așa cum apar ele sub conul de lumină al adevărului. Un raport publicat de Fundația Națională pentru Știință din S.U.A. indică un procent de 2,6 la sută pentru totalitatea șomerilor cu pregătire tehnică superioară. La rîndul său, Facultatea americană de fizică a făcut o anchetă despre toți fizicienii care au obținut doctoratul în anul 1970. Dintre ei, 4 la sută erau șomeri, 4 la sută au abandonat fizica, iar 2,5 la sută erau incomplet ocupați.

Am citit în numărul din 20 martie 1973 al revistei italiene «Domenica del Corriere» o amplă anchetă din care se desprinde o concluzie amară pentru tinerii sau chiar mai puțin tinerii absolvenți de facultăți: diploma rămîne o bucată de hîrtie, care nu are nici o semnificație pentru obținerea unui post sigur sau pentru un viitor garantat. Autorul anchetei, pornind de la un studiu realizat de doi cercetători, demonstrează, pe bază de fapte, că în Sicilia sînt absolvenți ai Facultății de litere care fac pe măturătorii, la Napoli numeroși juriști au devenit poștași, iar la Roma s-a constituit pînă și o asociație a diplomaților universitari salariați ai întreprinderii pentru transportul în comun, adică aceștia sînt încasatori sau șoferi pe autobuze.

Încercînd să pătrundă ceva mai adînc spre rădăcina cauzelor care generează o asemenea stare de fapt, publicistul italian trage concluzia că în prezent 80 la sută din cursurile universitare au ca bază de pornire structura de acum 50 de ani, ceea ce nu mai corespunde nici pe departe necesităților actuale ale industriei, cuceririlor științei și tehnicii contemporane. În plus, faptul că în sectorul particular al economiei are loc o dezvoltare haotică, nepusă în concordanță cu necesitățile reale ale țării, conduce la o ruptură între planurile de învățămînt și puterea de absorbție a forței de muncă din rîndul celor cu pregătire superioară.

Sigur, sînt și acestea unele din motivele care ar putea avea implicații asupra curbei ascendente a șomajului «gulerelor albe», cum sînt numiți intelectualii. Dar adevăratele izvoare care alimentează creșterea numărului celor fără de lucru din rîndurile oamenilor cu studii superioare trebuie căutate în însăși orînduirea capitalistă, zguduită de inflație și dificultăți economice, generatoare de inechitate socială. Apoi, nu trebuie uitat faptul că datorită însănătoșirii climatului internațional o serie de sectoare industriale angrenate în producția de armament și cercetări militare au fost silite să-și reducă activitatea și, ca atare, uriașele profituri au scăzut. Drept urmare, primii loviți au fost specialiștii cu înaltă calificare.

În urmă cu cîțiva ani numai asistam la un fenomen simptomatic pentru vremea respectivă. Este vorba de așa-numitul «exod al creierelor». Era însă pe vremea cînd S.U.A. încercau pe toate căile să obțină tot ce este mai valoros în domeniul științei și tehnicii pe plan mondial. Acum, fenomenul este invers. «Pocăiții» se reîntorc în Europa și, alături de ei, tot mai mulți americani devin la rîndul lor «intelectuali nomazi». Pentru simplul motiv că în propria țară nu mai au asigurat viitorul. Este ceea ce remarcă și publicistul vest-german Malte Buschbreck în «Süddeutsche Zeitung»: «Cînd profesori din Statele Unite caută un post în Republica federală, cînd tehnicieni de la NASA, de o înaltă calificare, își pierd de pe o zi pe alta locul de muncă, cînd sociologi și politologi reflectează cum s-ar putea diminua numărul studenților la principalele specialități pentru a-i cruța de soarta de a nu găsi mai tîrziu un loc de muncă, atunci revine de fiecare dată în actualitate formula despre «proletariatul academic».

Am văzut nu demult într-o revistă italiană un anunț publicitar care făcea reclamă unei cărți scoase de un așa-zis magician: «Viitorul în vise». Nu știu cîți cumpărători au apelat la această șarlatanie, chiar dacă autorul promitea expedierea cărții în pachet închis, cu cea mai mare discreție, neindicînd conținutul.

Cert este că intelectualii șomeri nu își fac iluzia că vor afla de lucru, descifrînd semnificația unui somn cu vise de coșmar.

Într-o lume a nedreptății și exploatării, diplomele lor se dovedesc a fi simple cecuri fără acoperire.

Ion MĂRGINEANU

DE-ALE SPIȚERIEI

În dispută, se pare, cu Clujul, orașul Sibiu pretinde că pe meleagurile lui s-ar fi ivit prima farmacie din România. Oricum, expoziția de istorie a farmaciei, de curînd deschisă într-o clădire barocă din orașul de pe Cibin, face cinste inițiatorilor: 6 000 de exponate interesante — vase, borcane, mojare, balanțe — datînd din epoci diferite și purtînd amprenta unor stiluri apuse, truse de chirurgie, cîteva farmacopei vechi sau chiar foarte vechi în limbile română, germană și franceză, iată, pe scurt, ce reține atenția vizitatorilor, din ce în ce mai numeroși, ai acestei originale investigații în trecutul farmacologiei românești

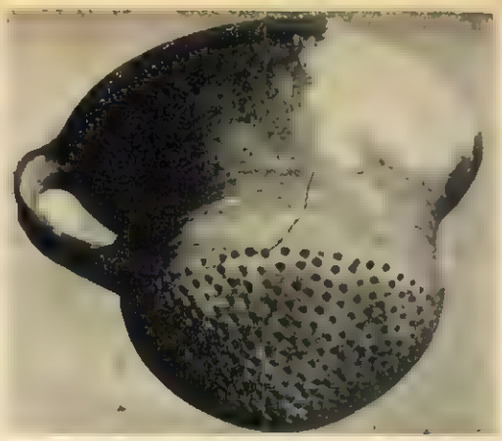

DUPĂ 2200 DE ANI

Iată un «suvenir», destul de prozaic dealtfel, din vremuri de mult dispărute: o strecurătoare — foarte asemănătoare cu strecurătorile folosite și azi de către gospodine — găsită într-o locuință geto-dacică (secolele II–I î.e.n.), de pe teritoriul satului Radovanu (județul Ilfov), de către specialiștii de la Muzeul de arheologie din Oltenița. Ea se afla alături de alte numeroase obiecte de uz casnic aparținînd unei familii înstărite. Urme de lemn carbonizat și de cenușă dovedesc arheologilor că așezarea dacică de la Radovanu a dispărut în urma unui incendiu

SCHIURI PLIANTE

«ISPO '73» este numele expoziției internaționale de echipament sportiv care s-a desfășurat recent la München. Expoziția a prilejuit întîlnirea a 786 de expozanți din 25 de țări. Între cele mai interesante noutăți prezentate au fost schiurile pliante, care prezintă avantajul de a putea fi transportate cu ușurință într-o husă din acelea frecvent utilizate de sportivi

DELICATEȚE NIPONĂ

La finele lunii martie are loc la Tokyo, în fiecare an, un tradițional și frumos festival al păpușilor, denumit «Hina Matsuri». La ediția din anul acesta a festivalului, atenția tuturor a fost concentrată de uimitoarea realizare a artistului miniaturist Tozan Takahashi. Pe un stand ce nu depășea el însuși 6,5 cm înălțime, artistul a prezentat un set de păpuși incredibil de mici, lucrate cu mare măiestrie din boabe de orez, sculptate și pictate. Expuse în marele magazin universal Shibuya din Tokyo, miniaturile au constituit o revelație chiar și pentru japonezi, cărora acest gen de artă tradițională le este binecunoscut.

UN DAIMLER STRĂBATE EUROPA

Este, desigur, unul dintre cele mai insolite raliuri europene — cel al autovehiculelor cu statut de veteran. Scîrțîind amarnic din toate mădularele, bătrînele mașini pornesc din Londra, colindă Europa apuseană și termină raliul — care mai apucă să-l termine — la Bruxelles. Startul nu este lipsit de pompă. După cum se vede în fotografie, acestui Daimler model 1897 îi dă plecarea însuși primul ministru al Marii Britanii, domnul Edward Heath.

STOP ACCIDENTELOR !

De curînd a apărut sub îngrijirea «Editurii științifice» lucrarea «Semnalizarea rutieră».

Prin conținutul ei, lucrarea se adresează atît cercului larg de conducători auto, cît și specialiștilor în domeniul traficului rutier și institutelor de proiectări de profil, oferind soluții practice de rezolvare a celor mai frecvente și caracteristice situații de circulație.

Enunțînd principii moderne ce acționează în semnalizarea rutieră, cartea prezintă regulile care trebuie să guverneze această disciplină în ideea uniformizării și sporirii funcționalității informării prin indicatoare și marcaje rutiere

cronica de trei secunde

o amenințare sumbră

Ideea acestor domni este să te gîndești cît mai puțin. Amenințarea este foarte clară, în pofida stilului foarte vesel și senin al reclamei; zice așa

«Principiul de funcționare al aparatului: discuri suple plasate pe piele transmit mușchilor ordine analoage celor elaborate în mod obișnuit de către creierul dumneavoastră. Asta e totul. Mușchii dumneavoastră se destind și se întind în cadența fixată de aparat, în timp ce dumneavoastră citiți, vă relaxați sau priviți la televizor. Este eficace — 800 de contracții în 20 de minute. Este foarte sănătos — exercițiul e natural, medicul dumneavoastră vă va confirma că nimic nu e mai hotărîtor pentru circulație și reumatism. E relaxant și întăritor... dar mai ales agreabil. Ce se mai poate spune?»

Trebuie spus că nu e absolut nimic sănătos, natural, relaxant și întăritor, că nu e absolut nimic agreabil să citesc «Lucien Leuwen» și în acest timp trupul să-mi dirdîie [illegible] cu 800 de contracții/20 minute, mulțumită Slendertonului care-mi întărește mușchii. Cînd citesc «Lucien Leuwen» e natural să nu mi se întărească mușchii abdominali. Cînd mă relaxez mîngîind o femeie pe obraji, întinși amîndoi pe leagănul prins între două stele, nu vreau să tremur decît dintr-o singură cauză, care nu e cauza Slendertonului, să fie clar!

Se mai poate spune că nu trebuie să acceptăm discursurile suple pe piele. Se mai poate spune că trebuie să ne opunem gimnasticii automatice. Se mai poate spune că trebuie să ne batem cu ghearele și cu dinții pentru a apăra drepturile creierului nostru de a comanda, el și numai el, trupului nostru mișcările de gimnastică, dimineața, la prînz și seara. E unul din drepturile sale sacre, e una din plăcerile lui supreme — aceea de a porunci mîinii drepte să se ducă la piciorul sting și piciorului drept să se întindă pînă la frunte. Dacă i se ia și asta — ce-i va mai rămîne?

Creierul — dacă nu inima, căci spusele ei de mult nu mai contează — îmi șoptește că gimnastica automatică deschide lumii un drum grotesc și întunecat. Nu trebuie să-l acceptăm. Cu un elan, fie și disperat, să ne dăm jos din paturi, dimineața, să deschidem larg ferestrele, să tragem aer în piept, — cînd se va inventa aparatul care să tragă aer în piept în locul plămînilor? —, să întindem bine brațele și să începem vrednica slujbă a celor 10, sau 15, sau 30 de fandări la soi așa cum ne poruncește agreabil și natural conștiința noastră înspăimîntată de sedentarism și încărcată de toată lenea civilizației. Să ne fandăm, să ne dăm tumba, să sărim din podea în tavan, să rîdem, să dansăm și să transpirăm.

După care, la duș! Un duș bun, rece, sfidător, neautomatizat. După care, o îndelungă spălare cu săpun.

Atenție, săpunul are microbi. E ultima descoperire a savanților, care vor să ne ia și săpunul, pentru a ne propune clăbucul mecanic. Trebuie și aici să-i sfidăm. Să-i sfidăm și să ne deparazităm îndelung creierul — cum strigă, din adînc, porunca suprarealistă.

Radu COSAȘU

cuvinte încrucișate

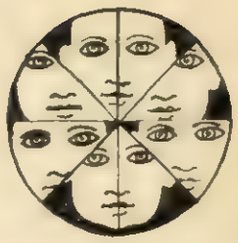

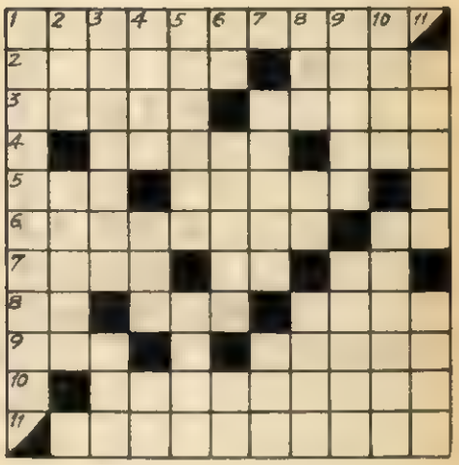

caleidoscop

ORIZONTAL: 1) Cea mai mare insulă de pe pămînt, al cărei nume, dat de Eric cel Roșu, înseamnă «Țara verde». 2) Rege al anticei Atene, înecat de disperare în marea care de atunci îi poartă numele (fiul său Teseu, întorcîndu-se din Minos, uită să arboreze flamura albă, simbol al biruinței, în locul celei negre, semn al pieirii în lupta cu Minotaurul) — Lipsit de viață. 3) O floare neagră dintr-un cunoscut titlu al lui Al. Dumas — Bilele colorate din copilăria calculatorului electronic. 4) Breaslă (înv.) — E încă verde, fiindcă-i necopt (fig.). 5) Orășel în S.U.A. — Trei puncte negre... ca la carte! 6) Materie primă pentru bere blondă sau brună — Interjecție în decor alb. 7) Incursiuni... pe aripi (sing.) — Pete! — Icar! 8) Teme! — Prenume feminin — Carnaval! 9) Buline... cu gust (sing.) — Zeu al luminii, identificat adesea cu însuși soarele. 10) Capitală asiatică a cărei denumire are semnificația de «Orașul călărețului roșu» (2 cuv.). 11) Filozofi din evul mediu, adepți ai proverbului «De gustibus et coloribus non disputandum».

VERTICAL: 1) Figură reprezentativă a realismului în literatura engleză, autor al unei «Comedii moderne» care cuprinde romanele: «Maimuța albă», «Lingura de argint» și «Cîntecul lebedei». 2) Neagră în cerul gurii — Roșie la față. 3) Garanții reale pentru simetrii strict caleidoscopice — Bătut la hochei. 4) Poem atribuit lui Hesiod... — ... și un altul de Mihai Eminescu, din care desprindem versul: «Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus» — A colora... în fond! 5) Izotop al unei culori oarecare — Formă de relief... reliefată cartografic prin culoarea galben-maroniu. 6) Culese! — Petală vivantă din lumea fluturilor — Colț din natură! 7) Reacție emotivă — Localitate în Yemen. 8) Bucătarul negru din «Insula misterioasă» a lui Jules Verne — Maro fără o literă! — Calcit transparent... de Islanda. 9) Cu vărsare de sînge sau lacrimi (fig.) — Sclavi din vechea Spartă. 10) Nu mai departe — Medalion. 11) Mai multe picturi în slujba Taliei — Culoare de piele.

Toma MICHINICI

Dicționar: ISNAF, WAN, EEES, ABS.

Dezlegarea jocului «FATA MORGANA», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) LA PRIMA VEDERE. 2) AMFITRION — PIX. 3) FA — GA — DT — SIMT. 4) OGLINDA — MAREE. 5) NIDD — A — CAR — LR. 6) TT — EMINESCU — I. 7) AOC — IAURT — IPO. 8) IREAL — STIL — AR. 9) N — PRAF — A — IAC. 10) EA — I — UE — ORNAT. 11) SUPERFICIALI. 12) PALARIE — ACTIV.

11 UNIVERSITARI ȘI O SINGURĂ PROBLEMĂ

a fi sau a nu fi student la institutul de artă teatrală și cinematografică

1

2

5

6

O anchetă realizată de Ludmila PATLANJOGLU

1. Eugenia POPOVICI
2. Ion TOBOȘARU
3. Andrei STRIHAN
4. Octavian COTESCU
5. Gheorghe VITANIDIS
6. George CARABIN
7. Radu ANESTE
8. Beate FREDANOV
9. Costache CIUBOTARU
10. Sanda MANU
11. Mihai VASILIU

9

10

11

Problema examenului de admitere și a promovării ulterioare a studenților I.A.T.C. de la un an de studiu la altul constituie, poate, punctul de plecare pentru destinele creației noastre teatrale și cinematografice. Aici se află un important cîmp de luptă pentru stăvilirea invaziei impostorului în cultură. Din această cauză, responsabilitatea celor care decid admiterea unui student într-un institut de artă este la fel de importantă ca și responsabilitatea creatorilor față de propria lor operă, căci și în mîinile lor se găsesc destinele culturii românești. Victoriile îl înalță, rebuturile îl compromit și pe aceia care le-au certificat la un moment dat presupusa calitate artistică. Selecția, desăvîrșirea, promovarea și afirmarea talentelor, atunci cînd ele există cu adevărat, sînt strîns legate între ele. În ce fel își probează viabilitatea examenul de admitere la Institutul de artă teatrală și cinematografică, în condițiile actuale ale societății noastre socialiste, ale culturii noastre?

Am inițiat această amplă dezbatere tocmai din dorința de a afla un răspuns temeinic la această întrebare-cheie.

AU PARTICIPAT:

Eugenia POPOVICI — profesor — arta actorului — rector

Ion TOBOȘARU — profesor doctor — estetică — prorector

Andrei STRIHAN — profesor doctor — estetică

Octavian COTESCU — conferențiar — arta actorului

Gheorghe VITANIDIS — conferențiar — regie film

George CARABIN — profesor — arta actorului

Radu ANESTE — lector — istoria cinematografului

Beate FREDANOV — profesor — arta actorului

Costache CIUBOTARU — conferențiar — operatorie film

Sanda MANU — conferențiar — arta actorului

Mihai VASILIU — lector — istoria teatrului și a literaturii — secretarul organizației de partid

ACELAȘI START ȘI PENTRU CANDIDATUL DIN BUCUREȘTI ȘI PENTRU CEL DIN SIGHETUL MARMAȚIEI

Andrei STRIHAN — Institutul nostru, modalitățile sale de funcționare și-au demonstrat pe deplin viabilitatea. Dovadă — actorii, operatorii, regizorii, mulți dintre ei constituind, după părerea mea, baza umană a culturii teatrale și cinematografice românești. Enumăr cîteva nume la întîmplare, care acreditează existența acestui institut și a justeței sale: George Constantin, Victor Rebengiuc, Gh. Dinică, Marin Moraru, Olga Tudorache, Margareta Pogonat, Ileana Predescu, Liliana Tomescu, Radu Penciulescu, David Esrig, Lucian Giurchescu, Dinu Cernescu și mai tinerii Virgil Ogășanu, Irina Petrescu, Ștefan Iordache, Mariana Mihuț, Ovidiu Iuliu Moldovan, Ion Caramitru, Mircea Diaconu, Aurel Manea, Alexa Visarion, Dan Pița, Mircea Veroiu. Pentru acești oameni institutul a fost un mijloc de depistare, de afirmare și de consolidare a talentelor lor.

Eugenia POPOVICI — Selecția candidaților la concursul de admitere la Institutul nostru de artă teatrală și cinematografică ne impune o mare rigurozitate și responsabilitate, și asta din mai multe motive grija de a nu încuraja pe un drum greșit un tînăr; statul cheltuiește anual o sumă prea mare cu întreținerea unui student în institut pentru a ne permite să irosim acești bani primind studenți necorespunzători; profesorul nu dorește să-și ocupe timpul patru ani de zile cu elemente pe care, mai tîrziu, să-i fie jenă să le arate publicului; profesorul are apoi tot interesul să se mîndrească cu produsul lui, dată fiind condiția specială de care se bucură artistul în societate, produsul muncii lui fiind cunoscut de toată lumea. Mai există un aspect: locurile fiind limitate, nu ne putem permite candidați încercați, pentru că dacă îi eliminăm pe parcurs, grupele rămîn descompletate. Desigur, se pot strecura și erori, erori care intervin din ambele părți. Impresia lăsată de candidat, prin materialul pe care-l prezintă, chiar prin unele însușiri pe care le arată, poate convinge comisia că ar fi îndreptățită să se încerce cu el o metodă pedagogică ce l-ar putea dezvolta. Dar se întîmplă ca un candidat să-și nege promisiunile începutului, datorită lenei, delăsării, indisciplinei, suficienței de sine, preocupărilor adiacente sau chiar, de ce să nu spunem, lipsei unui talent cert. Atunci sîntem puși în situația de a ne modifica opinia despre studentul respectiv

— *Numele înșiruite aici, reprezentative pentru arta teatrală și cinematografică românească, sînt cazurile fericite ale acestui institut. Dar nu numai despre ele avem de gînd să discutăm acum la această masă rotundă. Ne interesează și carențele sistemului de admitere la I.A.T.C. Ce se întreprinde pentru îmbunătățirea lui. Condițiile locale, specificul facultății nu asigură condiții egale tuturor aspiranților. De aici — idei preconcepute. Mulți dintre cei cu care am discutat, și care sînt astăzi studenți ai acestui institut, îmi mărturiseau că le era imposibil să găsească o formulă de pregătire prealabilă. Tot ceea ce-i preocupa, în cel mai bun caz, era însușirea unei culturi generale pe care o socoteau cartea lor de vizită. Un examen empiric, în care candidatul nu cunoaște prea bine ceea ce i se cere. De aici dificultățile selecției, prejudecățile, surîsul malițios cînd se vorbește de I.A.T.C.*

Octavian COTESCU — Nu se poate vorbi de obiectivitate sau neobiectivitate, ținînd seama de condițiile examenului. După părerea mea, încadrarea cifrei de școlarizare la institutul nostru într-o planificare strictă este un sistem depășit. Prin definiție, profesiunea artistică presupune posibilitatea aceluia care o îmbrățișează de a-și confrunta calitățile (și nu numai calitățile inițiale, ci chiar posibilitățile lui de a evolua) într-un sistem larg, *sau mai larg*, al selecției. Maliționitatea, zîmbetul cu care e privit uneori I.A.T.C. este rodul unei profunde necunoașteri pe care eu, personal, o resping cu violență cu care resping necunoașterea în general. Deci admiterea, planificarea unor locuri fixe și puține, obligativitatea comisiilor de admitere din I.A.T.C. de a se supune unor reguli general valabile examenului de admitere din oricare altă facultate pun o frînă posibilităților optime de selecție. Imaginați-vă că un candidat, în momentul în care face primul pas către imensa bătălie ce se numește o carieră artistică, trebuie să primească o notă imediat ce a fost examinat, conform regulamentului. Mă întreb:

3

4

7

8

cine dintre acei care zîmbesc malițios ar putea pune această notă, cu conștiința că ea reprezintă, cu fidelitate, valoarea artistică a candidatului, posibilitatea lui de a deveni un mare actor? Școala noastră de teatru este o instituție care stîrnește admirația ori de cîte ori este vizitată de diverși specialiști de peste hotare. Există aici o preocupare de a îmbina tot ce este nou, tot ce duce înainte mișcarea teatrală mondială cu tradițiile teatrului românesc. Aici predau, îmi permit să spun, mari profesori: Eugenia Popovici, Beate Fredanov, Dem. Loghin, Moni Ghelerter, Sanda Manu.

ACTOR — PENTRU CĂ AȘA VREA MĂMICA

— Ținînd cont de lipsa unei materii de studiu în licee, nu credeți că indicațiile destul de sumare — uneori chiar ambigue — din programa de admitere dezorientează, îi fac pe unii aspiranți cu calități adevărate să renunțe sau pe alții, — chiar dacă însușirile lor nu probează acest lucru —, să apeleze pentru meditații la persoane mai mult sau mai puțin autorizate?

Octavian COTESCU — Pe mine mă doare o anume perseverență, un anume fanatism al unor părinți care își îndeamnă copiii spre cariere artistice după criterii ce n-au nimic comun cu sensurile complexe ale unei profesii care cere talent deosebit și o nevoie interioară de a spune ceva, caracteristică oricărui artist «adevărat». Se cheltuiesc prea mulți bani cu meditatorii. Meditația, în materie de învățămînt artistic, de la un anume punct devine inutilă. Cele mai bune intenții paterne sau materne se întorc împotriva tînărului; să zicem că maximum de rezultat posibil este inducerea în eroare, pentru moment, a unei comisii, dar începînd cu primele luni ale anului I începe, nu mă feresc să spun, «o tragedie» pentru că vrei, nu vrei așa sînt lucrurile în artă, e greu să ceri unui om care a făcut o jumătate de pas spre ea, fie și numai dintr-o dorință nejustificată, să-și recunoască înfrîngerea. Și dacă totuși pretinzi lucrul ăsta, tragedia se complică de ambele părți. Tu, profesor, trebuie să îndepărtezi din școală pe acel tînăr spre binele lui și al teatrului românesc, iar el, după ce a pierdut un an sau doi din viață, este tentat întotdeauna să arunce asupra școlii vina nerealizării sale.

Costache CIUBOTARU — De exemplu, la operatorie, unii candidați văd în procesul de filmare doar vedeta, latura spectaculară, fără să înțeleagă prea bine specificul profesiunii alese, fără să-și dea seama că aceasta este una dintre cele mai complexe și mai grele munci din lume, plină de mari riscuri (operatorul lucrează în mină, uzină, avion, sub apă).

CINEMATOGRAFUL — O MATERIE DE STUDIU. DA SAU NU?

— Lipsa unei materii pregătitoare nu creează oare falsul miraj, falsa înțelegere a artei teatrale și cinematografice nu duce la acele «erori» regretabile de care se vorbea mai sus?

Costache CIUBOTARU — Este adevărat. Tocmai de aceea noi am discutat și am dezbătut foarte mult acest aspect, la diferite niveluri, și am cerut posibilitatea introducerii unui curs de noțiuni cinematografice și de televiziune în liceu. Consider că ansamblul probelor la care este supus candidatul, cel puțin la secția noastră, ne dă posibilitatea de a discerne aptitudinile necesare unui viitor operator de film și televiziune. Candidatului i se cer imaginație vizuală, simț artistic, simț de observație, într-un cuvînt — talent și cultură generală pe care le poate dobîndi în orice colț din țară. Unele probe sînt legate însă și de o execuție tehnică pe care candidatul nu și-o poate însuși în învățămîntul liceal și care este asigurată de specialiștii din institut. E drept, ar fi de dorit ca această execuție (fotografiere, iluminare, developare) să aparțină în întregime candidatului, pentru o apreciere cît mai completă a posibilităților sale.

Ion TOBOȘARU — Erorile sînt posibile. Devin din ce în ce mai aproximative însă, iar abaterile se corectează în anul I și II, ani de baraj. Ar trebui totuși menționat, în legătură cu concursul de admitere, că disciplinele de concurs nu figurează în planurile de învățămînt ale liceelor. Aș recomanda ca în școlile medii cu profil umanistic să figureze un curs de educație estetică, un curs de introducere în arta și tehnica spectacolului teatral și cinematografic.

George CARABIN — Este greșit cînd se afirmă că noi avem un *examen de admitere*. De fapt, este vorba de *un concurs*. Candidatul nu a studiat un material în prealabil, cum fac cei de la politehnică sau filologie. De aici dificultățile. Prima greutate pe care o întîmpină comisia este aceasta: cei care se îndreaptă, care aspiră la acest institut de artă nu au ocazia să ia contact cu materiile de profil în cadrul școlii generale, spre deosebire de celelalte institute de artă care au totuși o situație privilegiată; există licee de muzică, artă plastică. Din această cauză nivelul de prezentare al candidaților este eterogen.

Beate FREDANOV — Admitem cazul că tînărul are o înclinație care se vădește din școală. Este imperios necesar ca el să se instruiască în această direcție. Sînt candidați cu real talent, dar care nu știu cine a fost Marta Filotti sau care nu l-au văzut niciodată într-un spectacol pe Costache Antoniu. Mă întreb cum ar lucra profesorii de la politehnică cu niște oameni care nu știu matematică.

Octavian COTESCU — «Starea pură» în care vin unii candidați la I.A.T.C. se descifrează și din incapacitatea lor de a aprecia un actor. De multe ori nu pot depăși faza lui «mi-a plăcut», «nu mi-a plăcut».

Sanda MANU — 60 la sută din cei care aspiră la acest institut de artă nu știu mai nimic despre viitoarea lor meserie. Sînt lipsiți de pasiune reală, nu sînt conștienți că a face «artă» nu este un lucru ușor și simplu. Spiritul de discernămînt al comisiei este diminuat de multe ori de faptul că zile de-a rîndul se perindă prin fața noastră elemente foarte slabe din punctul de vedere al aspirației, al pregătirii intelectuale (submediocră, de obicei); or, sarcina noastră este de a descoperi personalități în fașă.

George CARABIN — Mulți vin la I.A.T.C. întrucît li se pare că examenul este mai ușor decît la alte facultăți.

Gheorghe VITANIDIS — Cred că astăzi, mai mult ca oricînd, studiul cinematografic ca fenomen estetic se impune cu necesitate în școală. Nu poți concepe astăzi un om de cultură fără să ții seama de mijloacele audio-vizuale. A șaptea artă a pătruns în existența oamenilor. Este firesc să se găsească o cale de cultivare a gustului pentru frumos. Lărgirea unui asemenea studiu ar contribui la formarea viitorului public de film și ar crea poate acele șanse egale pentru candidați, acele șanse de care se vorbea la început.

ELEVII DE AZI — PUBLICUL DE MÎINE

— Ar fi poate înlăturată astfel și dezorientarea pe care o simt candidații atunci cînd iau cunoștință de probele acestui examen.

Mihai VASILIU — Este necesară lărgirea preocupării pentru cultivarea gustului estetic chiar și în liceele cu profil economic, sanitar etc. În fond, elevii acestor licee vor forma publicul de mîine.

Eugenia POPOVICI — Elevii ar trebui să învețe să fie spectatori, indiferent de profesiunea pe care și-o vor alege, să aibă jalonate niște linii ale unui minim bun-gust estetic. Ceea ce, în mod cert, le va folosi și în meseria lor.

Beate FREDANOV — Cred că o oră de educație artistică ar trebui să figureze încă din învățămîntul elementar.

Radu ANESTE — Mai mult decît atît, eu cred că școala ar trebui să acționeze mai ferm în direcția unei pedagogii de perspectivă, de cristalizare timpurie a vocației elevului. Nu încap două pasiuni egale în același suflet. Tînărul trebuie ajutat să aleagă și să decidă înainte de a se risipi într-o serie de încercări care îi răpesc timpul.

DACĂ NU TE APUCI DE POEZIE, SE LASĂ EA DE TINE

— La ce formule își propune I.A.T.C. să apeleze în momentul actual, în condițiile existente, pentru a permite și a înlesni drumul spre acest institut oricărui tînăr din țară, pentru o cît mai judicioasă reprezentare a tuturor păturilor sociale în rîndurile studenților din I.A.T.C.?

Radu ANESTE — Talentul e aprioric oricărei culturi. Cultura îl poate ascunde, eventual, pe netalentat printre talentele adevărate. Din practica examenelor s-a observat că de cîte ori întîlnim un talent nativ, excepțional, el învinge toate carențele; mai exact: talentul, cînd există, își creează singur un mediu propice înfloririi sale, se autocultivă. Pe aceștia îi căutăm. De pasiunea lor, de sinceritatea lor are nevoie o școală de artă.

Gheorghe VITANIDIS — Artistul de geniu apare rar și o școală nu trebuie judecată după numărul de genii date, ci după numărul profesioniștilor capabili să exercite această meserie. Geniul răzbate chiar fără să treacă prin această școală. Cinematograful mondial ne oferă atîtea exemple.

— Parafrazîndu-l pe Victor Eftimiu: vine o vreme cînd dacă nu te apuci de poezie, se lasă ea de tine. Cunosc situația unor studenți ai acestui institut care au dat examen mai mulți ani la rînd și care odată intrați s-au dovedit foarte buni. Alții — deși au reușit din primul an chiar cu note mari — nu au răspuns așteptărilor.

Costache CIUBOTARU — Ca în orice concurs, candidații sînt puși în aceleași condiții. Sînt însă generații cu mai multă sau mai puțină aplicare pentru domeniile specifice facultății noastre. Șansele candidatului depind de o anumită conjunctură. De exemplu, la operatorie, generația 1972-1973 a fost o generație mai slab pregătită, drept care nu am putut acoperi locurile respective. Dacă am fi avut un număr dublu de locuri, pe parcurs am fi putut alege. În acest context, ar fi bine să ni se dea posibilitatea de a admite un număr mai mare, dublu, față de cel necesar. Din materialul uman pe care l-am avea la dispoziție am putea selecta cadrele superioare ale cinematografiei, iar restul ar constitui cadrele medii. Cinecluburile cred că nu sînt destul de bine valorificate în sensul unei mai strînse legături cu învățămîntul superior de artă; I.A.T.C. și-ar putea recruta acele elemente exersate și pasionate, o sursă bogată de viitori cineaști.

Gheorghe VITANIDIS — O altă problemă care ar facilita selecția, formarea și promovarea profesioniștilor din cinematografie și care ar asigura un număr reprezentativ de studenți din toată țara ar fi înființarea unor licee (nu multe) de specialitate, cu profil cinematografic. Asta ar îndrepta mai din timp pașii tinerilor.

George CARABIN — De asemenea existența, colaborarea comisiilor permanente de examinare cu animatorii culturali din cinecluburile și teatrele din țară ne-ar putea înlesni să luăm cunoștință cu niște talente adevărate care altfel riscă să se piardă.

Gheorghe VITANIDIS — Cred că ar trebui sondate și necesitățile exacte ale creației de film din țara noastră, să le cunoaștem nu pe următorii doi-trei ani, ci pe următorii 10-20. Adică să știm foarte bine de cîți regizori de film, de televiziune, de documentar, are nevoie cinematografia noastră. Lucruri absolut necesare.

George CARABIN — Numărul de admiși nu se face corespunzător cerințelor reale ale teatrelor. La ora actuală teatrele din țară au nevoie urgentă de fete tinere.

Octavian COTESCU — Există o inadvertență între necesitățile teatrelor și posibilitățile școlii de teatru de a le satisface. Nu există director de teatru cu care am discutat și care să nu-mi fi spus că-i lipsește tînărul erou «înalt, frumos — poate să fie și mai puțin talentat, dar să arate bine». Pentru a respecta «necesitățile» producției, să instituim oare, la examenul de admitere, baremul de înălțime, de simetrie a feței, de farmec? Poate școala noastră de teatru să respingă un talent despre care se poate presupune că va deveni un Marcel Anghelescu, un Birlic, un Ciubotărașu?

Andrei STRIHAN — Cifra mai mare de școlarizare și, poate, un an de specializare ar rezolva multe aspecte. În 5-7 zile cît ține examenul de admitere, oricîtă bunăvoință am avea este greu, dacă nu chiar imposibil să operăm cu certitudini sută la sută.

Sanda MANU — Descoperirea unui talent este un lucru care îndeobște se face nu în cadrul unui examen, ci în timp. Un an de pregătire, de încercare, ca în vechiul conservator, este imperios necesar.

Andrei STRIHAN — Numai atunci s-ar putea discuta într-adevăr despre «justețea» selecției la admitere.

Sanda MANU — Ideea unei eventuale burse acordate de teatrele din locul geografic de unde vine candidatul ar avea repercusiuni favorabile atît asupra selecției cît și asupra repartizării.

Fotografii de Ion PREDOȘANU

PREOCUPĂRI ACTUALE ÎN PREZENTAREA PRODUSELOR ALIMENTARE

De vorbă cu ing. Constantin IFTODI, șeful Departamentului industriei alimentare

Întrebare: În cadrul general de dezvoltare a economiei naționale, industria alimentară trebuie să asigure consumatorilor o gamă largă și variată de produse alimentare. În acest context, care sînt preocupările departamentului dumneavoastră pentru a face cunoscute publicului consumator produsele realizate și în același timp pentru a cunoaște gusturile și preferințele acestuia?

Răspuns: După cum se știe, în ultimii ani industria alimentară din țara noastră a cunoscut o puternică dezvoltare, pe linia volumului de mărfuri produse. Industrializarea produselor agricole nu înseamnă amplificarea la scară industrială a bucătăriilor familiale, ci înseamnă unități *moderne* în care se aplică tehnologii *noi* specifice acestei ramuri. Este suficient să amintim despre congelare, liofilizare (deshidratare sub vid), vitaminizare suplimentară, îmbunătățirea conținutului proteic al produselor etc.

Dacă ne referim la prezentarea produselor industriei alimentare s-ar părea, la prima vedere, că această activitate nu ridică probleme, că aceste bunuri sînt cunoscute și că accentul preocupărilor ar trebui îndreptat spre a produce cît mai mult.

Concomitent cu preocuparea de a satisface cît mai deplin cerințele cantitative, în activitatea departamentului nostru este tot mai frecvent prezentă latura calitativă, în sensul organizării unui dialog permanent cu consumatorii, pentru îmbunătățirea sortimentală și nutrițională a produselor adecvate cerințelor actuale ale vieții moderne.

După cum se știe, investigațiile științifice în domeniul alimentației, al fiziologiei nutriției au stabilit cu exactitate că în condițiile bioclimatice relativ nemodificate ale țării noastre au intervenit în prezent mutații în cererile de consum, datorită unor fenomene social-economice, ca de exemplu procesul de urbanizare a populației, creșterea veniturilor și ca atare a puterii de cumpărare, ridicarea gradului de cultură etc. Toate acestea au influențat direct asupra nivelului cantitativ și mai ales calitativ al cererii de produse alimentare.

Sub acest aspect se manifestă din ce în ce mai mult tendința de modificare a unor tradiții naționale în materie de alimentație. Astfel, consumul de alimente bogate în proteine de origine animală tinde să sporească în detrimentul făinoaselor, în timp ce grăsimile de origine vegetală înlocuiesc într-o proporție tot mai însemnată pe cele de origine animală.

Tot în acest context trebuie reliefate și popularizate unele produse, cum ar fi laptele și produsele din lapte degresat, carnea congelată, peștele oceanic congelat, produsele expandate din cereale etc. care, chiar dacă nu corespund integral unor tradiții culinare și de consum, sînt mai corespunzătoare noului fel de viață, noilor cerințe nutriționale.

Pentru aceste produse mai puțin cunoscute și din această cauză insuficient apreciate, va trebui să facem o prezentare mai deosebită pentru a le evidenția utilitatea într-o alimentație rațională, adaptată modului de viață contemporan, utilitate încă nesesizată de întreaga masă de consumatori.

Acțiunea introducerii acestor produse nu este nici simplă și nici nu se poate aplica imediat. De aceea, paralel cu produsele clasice, pe care le îmbunătățim în mod continuu, ne preocupăm să lansăm produse de acest gen, care se vor generaliza în perioadele următoare.

În rezolvarea acestei probleme importante acționăm și în direcția materiei prime, în sensul asigurării de porci pentru carne, tineret bovin îngrășat, plante oleaginoase bogate în conținutul de ulei etc.

Toate aceste mutații au fost analizate și studiate cu ocazia definitivării programului minimal de diversificare a producției alimentare, pentru perioada imediat următoare.

În legătură cu acest program, consider util să informez cititorii dumneavoastră că numai în anul 1973 vor intra în fabricație 143 produse noi.

Întrebare: Dacă înțeleg bine, gusturile și preferințele consumatorilor sînt determinante în orientarea producției alimentare.

Răspuns: A cunoaște consumatorul potențial, a cunoaște într-un cuvînt piața, reprezintă o cerință esențială pentru dezvoltarea industriei alimentare ca ramură a economiei naționale și pentru satisfacerea în același timp a nevoilor de consum ale populației.

Dar, așa cum am arătat mai sus, consumatorul trebuie să fie îndrumat, arătîndu-i-se avantajele și dezavantajele unor produse noi sau tradiționale.

Formele și metodele de cunoaștere a pieței, a nevoilor ei, sînt multiple, variate și ele trebuie să constituie baza informațională pentru orientarea producției.

Un mijloc de cunoaștere efectivă a preferințelor consumatorilor îl oferă întreprinderea de prezentare a produselor industriei alimentare care are în componența sa mai multe magazine, atît în București cît și în țară. Acestea au rolul de a reflecta în permanență realizările industriei alimentare, de a prezenta produsele noi, a testa gustul consumatorilor, îndrumarea acestora, în acest fel contribuind la orientarea producției.

Întrebare: Cele arătate de dumneavoastră sînt numai niște deziderate sau posibilități certe?

Răspuns: Nu pot spune că acestor probleme li s-a acordat întreaga atenție. Furați de grija planului valoric, în multe perioade accentul preocupărilor conducerii acestor magazine a fost pus pe desfacere și mai puțin pe prezentarea produselor.

Cu toate că au existat unele preocupări privind prezentarea produselor alimentare — testări de produse noi, acțiuni de publicitate, reclamă etc. — în București și mai puțin în țară, atît în magazinele proprii cît și în cele ale comerțului, acestea au fost sporadice, astfel că nu au putut oferi o concluzie fundamentală despre ce dorește publicul consumator și nici noi nu i-am recomandat produsele care răspund cel mai bine noilor cerințe fiziologice.

Trebuie spus că, în general, comerțul nostru alimentar este încă dominat de aspectul cantitativ. Avem mulți lucrători din acest domeniu care se consideră «binefăcătorii» cónsumatorilor, sînt «încîntați» cînd la produsele pe care le desfac se creează aglomerație. Este aproape un nonsens ca unor lucrători cu asemenea concepție să li se pretindă să facă unele recomandări producătorului, să manifeste solicitudine, să dialogheze cu acesta pentru a-i afla dorințele și a le transmite mai departe. Este mult mai aproape de concepția lor favoritismul și lipsa de politețe față de consumator.

Tocmai împotriva unor astfel de practici am îndreptat noi ascuțișul criticii și urmărim o zdruncinare a vechilor relații dintre cel care vinde și cel care cumpără. Ne dăm seama că în condițiile cînd nu sînt asigurate la toate produsele cantitățile necesare, o asemenea schimbare de stil nu este o treabă ușoară. Dar aceasta nu ne oprește să pregătim cu perseverență vînzătorul zilei de mîine care să se apropie de client, să fie confidentul și prietenul lui.

Dar, revenind la magazinele noastre de prezentare trebuie spus că, mai ales în ultima perioadă, înțelegerea scopului și rolului acestor magazine în industria alimentară a determinat unele acțiuni care, deși timide, sînt totuși demne de remarcat. Astfel, probabil că cea mai mare parte din cititorii acestei reviste sînt clienții magazinului de prezentare din str. Beldiman nr. 2. Noua structură organizatorică a magazinului, forma practică și atractivă în care se prezintă produsele fiecărei centrale industriale, considerăm că este un început bun. Sigur, mai sînt multe de făcut. Așa de exemplu, sînt puține centralele care se interesează în mod direct de modul cum este prezentat întregul sortiment de mărfuri produs de fabricile din subordine, de ritmicitatea și continuitatea cu care se aprovizionează magazinul și de modul cum acestea sînt desfăcute. Legătura producătorului cu magazinul de prezentare se ține încă prin «notele de comandă», iar nu prin contactul direct, ceea ce ar conduce la cunoașterea modului cum reacționează consumatorul față de produsele fabricate.

Și pentru că a venit vorba de urmărirea modului de reacție a consumatorului față de un produs sau altul, nici magazinele noastre nu au făcut prea mult. Cîteva reclame, puține testări prin degustări sau chestionare nu au constituit o formă organizată și completă de cunoaștere a gustului consumatorilor și nici de a ști măsura în care produsele noi «au prins» la publicul consumator.

Întrebare: Din cele expuse pînă acum îmi dau seama că prezentarea produselor alimentare, cunoașterea pieței reprezintă pentru această ramură o problemă deosebită, a cărei rezolvare este în imediata atenție a conducerii departamentului. Care vor fi direcțiile în care se va acționa în viitor, în acest domeniu?

Răspuns: Așa cum probabil ați remarcat din cele menționate pînă acum, acțiunea de intensificare a orientării acestor magazine în direcția realizării obiectivului pentru care au fost create a început. În primul rînd orientăm activitatea lor pentru testarea gusturilor și preferințelor consumatorilor. Intenționăm ca înainte de a prezenta spre omologare un produs nou, să organizăm în aceste magazine degustări la care să invităm un număr cît mai mare și mai reprezentativ de consumatori. Cu ocazia acestor testări bazate pe chestionare judicios și științific alcătuite, va exista posibilitatea cunoașterii, cu mult înainte de introducerea în fabricație, a produsului, a modului cum acesta este apreciat. Observațiile făcute vor aduce îmbunătățirile necesare și astfel produsul va căpăta deja «o carte de vizită» înainte de a fi lansat pe scară industrială.

De asemenea, în aceste magazine se vor prezenta demonstrații cu privire la modul cum trebuie utilizat în gospodărie un produs sau altul, astfel încît consumatorul să fie edificat complet asupra mărfii cumpărate. Un accent în această direcție se va pune pe prezentarea produselor semipreparate.

Totodată, se va urmări modul cum apreciază consumatorul produsele oferite, preambalarea, gramajul, prețul etc., solicitîndu-l în acest scop completarea unei fișe chestionar. Datele astfel obținute, prelucrate, vor fi de un real folos în orientarea producției, în viitor.

În afară de formele clasice de reclamă, prin afișe, radio, televiziune, film etc., intenționăm să realizăm prezentarea unor produse fabricate în diferite regiuni ale țării.

Pe această cale consumatorii vor putea compara aceleași produse realizate de unități diferite și totodată vor cunoaște produsele specifice unui anumit județ. Această acțiune se înscrie și în preocupările noastre de a renunța la șablonizarea produselor alimentare în întreaga țară.

Pentru realizarea întregului program de prezentare trebuie să precizăm că am luat deja o serie de măsuri. Astfel, Întreprinderea de prezentare, coordonatoarea acestor magazine, și-a organizat un sector distinct, de reclamă a produselor alimentare și de «public relations», fiind în curs de înființare și un sector pentru studiul pieței.

De asemenea, centralele industriale își vor perfecționa metodele de urmărire a produselor realizate, de întărire a colaborării cu Întreprinderea de prezentare, acționînd în acest domeniu ca un tot unitar, în consultarea consumatorilor.

Întrebare: Considerați că în rezolvarea acestor probleme, în care, între altele fie spus, sîntem interesați cu toții, nu este necesar să fie antrenate și alte organe?

Răspuns: Oricît de bine ne-am organizat noi, nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că, în relațiile cu consumatorii nu sîntem singuri, că magazinele noastre de prezentare sînt în același timp și de desfacere și ca atare se încadrează în rețeaua comercială și în regulile stabilite pentru aceasta. De aceea conlucrăm cu Ministerul Comerțului Interior, Consiliul popular al municipiului București și consiliile populare județene în toate acțiunile pe care le întreprindem.

Vom apela de asemenea și la colaborarea cu catedra de specialitate din cadrul Academiei de științe economice.

Sîntem convinși că magazinelor noastre de prezentare li se va acorda toată atenția, ele constituind un fel de stații-pilot ale căror rezultate vor servi atît departamentului nostru cît și organelor comerciale.

Este de la sine înțeles că marea masă de consumatori reprezintă pentru noi principalul punct de sprijin în toate acțiunile pe care le vom organiza pentru prezentarea produselor alimentare, că fiecare cumpărător reprezintă pentru noi un sprijin efectiv în aceste acțiuni. Folosindu-mă de prilejul oferit de revista dumneavoastră, aș vrea să adresez tuturor consumatorilor invitația de a colabora direct cu noi, producătorii bunurilor alimentare — prin aprecieri, sugestii și propuneri — pentru ca astfel împreună să găsim cele mai adecvate orientări în producția noastră de viitor.

NU AR FI RĂU SĂ NE OBIȘNUIM CĂ TREBUIE SĂ DĂM MAI MULT DECÎT TREBUIE SĂ PRIMIM

— Am asistat, din întîmplare, la un instantaneu din viața obișnuită a unui director de policlinică. Nu e prea ușor, tovarășă medic Mioara Mincu.

— În primul rînd o precizare: sînt director adjunct al Policlinicii Dr. Cantacuzino, filiala Colentina. Iar ceea ce ați văzut dumneavoastră face parte din relația noastră cotidiană cu publicul. Noi sîntem un fel de tampon, primul de care se izbește, pe de o parte bolnavul, buimăcit, nervos, încă neștiind ce se întîmplă cu el și, pe de altă parte, medicul, uneori cam obosit pentru a oficia cu seninătate serviciul celor șapte ore în halatul alb.

— Este vorba de o solicitare prea mare și din partea publicului?

— Gîndiți-vă că în sectorul 2 este platforma industrială a Bucureștiului: I.T.B., I.P.R.S.-Băneasa, Uzina de cinescoape, F.E.M.I., C.E.I.L.-Pipera, Electronica, Suveica, Moara Dîmbovița etc. Centre de absorbție a unei populații de tip rural, o populație în majoritatea ei tînără. Multe fete avînd adesea educația limită — 7 clase, nu? — se căsătoresc, nasc. Deși se fac eforturi pentru a se îmbunătăți nivelul lor cultural, profesional, al asistenței sociale și medicale, mai rămîn totuși multe de făcut. Vă pot spune că avem în sectorul nostru cam 85 000 de femei adulte, dintre care vreo 14 500 salariate. Sînt cifre care spun destul. Dacă mai avem nevoie încă de creșe și cămine, tot e bine că s-a rezolvat problema asistenței medicale la întreprinderi.

— Dar spuneți-mi, acum circumscripțiile din sector fac față solicitanților?

— La nivelul unităților teritoriale din sector avem 30 de circumscripții. Acum sînt complete din punct de vedere al personalului medical, deși în patru circumscripții lucrăm cu medici detașați și pensionari. Reușim astfel să satisfacem cerințele bolnavilor.

— Și, atunci, dacă aveți nevoie de medici, care sînt criteriile după care se scot posturile la concurs?

— Eu nu sînt de la Ministerul Sănătății ca să pot să vă dau un răspuns competent.

— Dar sînteți medic, director adjunct de policlinică, membră a Comisiei municipale de Cruce Roșie și vicepreședintă a comisiei de Cruce Roșie a sectorului 2.

— E adevărat, dar pentru că în problema aceasta toți medicii avem o părere, pot cel mult să v-o spun pe a mea.

— Anume?

— S-au obținut realizări frumoase în medicină în anii socialismului. Sînt lucruri bine știute, reale. Mai avem de realizat planificarea mai nuanțată a aptitudinilor fiecăruia. Și în medicină cu atît mai mult. Nu să se facă medic pentru că vrea familia sau pentru că, să zicem, e o meserie mai rentabilă. Nu — să se facă medic pentru că asta e vocația lui. De asta ar fi bine să se facă încă de foarte timpuriu, în școlile generale, testări, și copilul să fie îndrumat, de la vîrste fragede, spre această profesie. Să se vadă dacă e generos, dacă îl preocupă suferințele altora. Să fie orientat din timp spre o meserie adecvată, atît ca medic, cît și ca personal mediu sanitar. Timpul nu stă pe loc.

— Totuși, cum se scot posturile la concurs?

— Imediat! Ajungem și acolo! Deci: dacă am asigura și cadrele medii medicale, ar fi bine. Apoi mai e ceva: examenul medical al candidatului la intrarea în Facultatea de medicină să fie făcut foarte serios. Un medic are nevoie de o rezistență fizică deosebită. Gîndiți-vă ce înseamnă o coloană vertebrală fără rezistență sau o insuficiență venoasă la un chirurg? Un chirurg căruia nu i se iartă nici un rebut?! Și mai e încă ceva: ar fi neapărată nevoie de un examen neuropsihic serios, foarte-foarte serios. Un test psihologic este de o importanță primordială! Medicul trebuie să fie un om aproape perfect echilibrat nervos.

— Și atunci?

— Atunci nu trebuie să uităm un adevăr care ține de o mentalitate: omul, cînd e bolnav, tot la București vine, «că acolo sînt specialiștii». Atunci să facem ca la București să fie cu adevărat specialiștii! Ce se întîmplă: fiecare județ are nevoie de cadrele sale medicale și nu le poate da drumul să se ducă așa cum vor sau așa cum se eliberează posturile în București pentru concurs. Oamenii investesc, își planifică necesarul de cadre și nu se pot lipsi de ele. E firesc! Dar dacă s-ar asigura o îndrumare și o selecție riguroasă, fiecare județ ar putea ști cam pe ce număr contează! Iar cînd îl trimit la București să se specializeze, sigur există riscul ca să fie foarte bun și să rămînă acolo — dar e un risc și nu e o regulă! Tocmai pentru că medicul lucrează cu oameni trebuie ca el să fie privit ca un om care trebuie să promoveze, să aibă satisfacții profesionale, care să recompenseze un anumit risc. În presă au apărut și problemele medicului-om și a fost una din acele satisfacții morale, compensatoare, care contează la durata noastră medie de viață...

— Care este....

— După statistici, cam 53 de ani... Și este explicabil. Un medic este ca un acrobat, dar în timp ce acrobatul, dacă greșește, își periclitează propria lui viață, medicul mai răspunde de cel puțin încă una. Ceea ce e mult mai grav... E o răspundere și penală, și legislativă și socială și morală, asta implică o solicitare nervoasă de care ar trebui să se țină seama. Acum, sigur că meseria noastră trebuie privită ca un apostolat, ca o dăruire. Oricît de greu este pe moment, ar fi bine să ai tăria să poți dărui altora, din bucuria de a da. Tocmai de asta spuneam înainte că ar fi bune testările acelea.

— V-aș întreba dacă reușiți să vă mențineți întotdeauna același «tonus» de optimism? Și, mai ales, cum?

— Da. Se întîmplă că reușesc să-mi rezolv problemele familiale, profesionale și materiale în așa fel încît atunci cînd îmbrac halatul alb să fiu în permanență gata să dăruiesc ceva bolnavilor mei. Chiar cînd sînt foarte obosită îmi biciuiesc resursele afective, sufletești, ca oricărui bolnav să-i dau ceva. Eu cred că putem parafraza preceptele hipocratice, încît putem spune că trebuie să vindeci pacientul 80 la sută cu cuvîntul, indiferent de tratamentul medical și chirurgical pe care-l aplici ulterior. Să-i capacitezi încrederea, să-i dai, dacă vreți, puțin din energia, din vitalitatea de care adesea are nevoie.

— Cum?

— În primul rînd medicul să fie bun și apoi să reușească să-și țină în frîu egoismul acesta biologic. Să se gîndească nu că «mi se cuvine», nu că «vreau să am neapărat niște avantaje», ci pur și simplu să trăiască satisfacția profesională și morală pe care i-o oferă reușita în meserie. Nu ar fi rău să ne obișnuim că trebuie să dăm mult mai mult decît să primim. E foarte greu să ajungi la această filozofie.

— Să o înțeleg ca o renunțare, în sensul stoic, sau «à la Gandhi»?

— În nici un caz!!! Acest echilibru înseamnă de fapt curajul în a îndrăzni, în a lupta prin alții și pentru tine. Iar o femeie nu trebuie în această luptă să-și piardă feminitatea sau să se înrăiască împotriva bărbatului.

— Din păcate, am mai întîlnit femei care mai cred că dragostea e o luptă «care pe care». Dumneavoastră ce părere aveți?

— Eu personal aș avea unele motive să nu am încredere în dragostea eternă a bărbaților, dar nu o fac. Căci practica mea profesională de 15 ani, în care nu a fost zi în care să nu fi consultat măcar un bolnav, considerațiile mele personale și literatura de specialitate mi-au dezvăluit un adevăr peste care nu putem trece: bărbatul e mai puțin rezistent, psihic și fizic, decît femeia. Nu în sensul că bărbatul *nu* poate ridica 60 de kilograme și femeia poate! Nu!

— Dar cum?

— E un lucru bine știut — de medici, de filozofi, de antropologi — că pentru a supraviețui în mediul înconjurător, bărbatul e mai puțin rezistent decît femeia. Nu pot fi ignorate statisticile: se nasc mai mulți băieței decît fetițe, dar supraviețuiesc mai multe fete decît băieți. Din doi copii, pînă la vîrsta de un an, unul băiat și altul fetiță, care se îmbolnăvesc de afecțiuni mai grave, în majoritatea cazurilor, fetița rezistă, băiatul nu... Bărbatul nu suportă durerile fizice... E un lucru demonstrat științific. Are o cronaxie diferită la durere. E firesc, natura are grijă ca să perpetueze specia. Dar aici intervine societatea ca să creeze armonia dintre sexe. Civilizația înseamnă de fapt ca femeia să educe datele masculine din ea, și bărbatul — datele feminine. Căci din punct de vedere endocrin, nu genetic, nu există un om unisexuat — bărbatul are și date endocrine feminine, iar femeia are și date endocrine masculine. De aceea asistăm cîteodată la așa-numitele cazuri de intersexualitate — neuropsihică sau educațională — în care un bărbat are un comportament feminizat sau, invers, o femeie un comportament masculinizat. Dar cum spuneam, acestea sînt cazuri limită, corijabile prin educație, și trebuie să reținem ca important și general doar această ambivalență endocrină.

— Și atunci?

— Atunci ar trebui ca bărbații să ne educe, și noi să avem răbdarea și înțelepciunea speciei ca să realizăm o armonie între sexe.

— Care ar trebui să fie rostul familiei?

— Nu se va putea schimba nimic înainte de a schimba educația pe care o acordăm copiilor — atît fetițelor, cît și băieților — fără să le virim în cap, noi ca părinți, prejudecăți de care mai tîrziu tot noi ne mirăm că există — disprețul față de sexul slab sau orgoliul, aroganța la fetițe... Nu trebuie să luptăm noi femeile pentru emancipare exterioară... O femeie poate fi utilă și altfel, prin cultivarea calităților care îi sînt proprii. Nu să imite stilul masculin de viață, așa cum fac sufragetele. Atunci e ridicol...

— Ați putea da, practic, niște criterii de specificitate?

— În primul rînd femeia trebuie să caute să se mențină sănătoasă și echilibrată hormonal — ca să poată să nască. Orice femeie, cred eu, ar trebui să aibă cel puțin un copil.

Rodica · POP

serial flacăra

jurnal din antarctica (IV)

Baza noastră din insula Deception este situată în «Fumarole Bay», adăpostită de stînci impozante.

Pregătirile terminate, grupul «Vulcantar» pornește în prima recunoaștere.

prima întîlnire cu vulcanul

Fotografii de Gheorghe ISTRATE

După ce debarcăm pe insula Deception, bărcile care ne-au transportat echipamentul și lăzile cu alimente se îndepărtează de țărm. Facem semne de rămas bun și stăm pe mai pînă ce ajung la vapor, unde sînt ridicate pe punte. Motoarele se pun în mișcare și un șuierat de sirenă anunță plecarea și ultimul salut al celor de pe ■■■

Întorcîndu-ne pașii și privirile spre baza noastră, în care vom rămîne mai mult de o lună și jumătate, am avut un moment senzația că sîntem parcă prea puțini în această imensitate antarctică: cinci argentinieni și doi români. Dintre cei dinți, o «ponderе» aparte o au «veteranul» Pancho (Martinez), tehnician meteorolog, bun la toate, acum bucătarul grupului, aflat la a cincea campanie antarctică, și José, șeful grupului «Vulcantar», care mai fusese aici cu un an înainte. Ceilalți primeau acum botezul apelor înghețate și al furtunilor antarctice. Și parcă pentru o clipă ne-a venit în minte din nou numele insulei: Deception.

Avem în fața ochilor, în imensitatea albă, parcă pe jumătate înfipte în zăpadă, cele două construcții care, laolaltă, reprezintă casa noastră. Sînt situate la vreo 70—80 metri de plaja îngustă, cu zgura ei vulcanică neagră, fragmentată la dimensiuni subcentimetrice. Mai departe se ridică o altă construcție, mai nouă, în formă de Y, încadrată de stîlpi înalți, metalici, pentru antena de radio. Baza argentiniană fusese inaugurată cu 25 de ani în urmă, la 24 ianuarie 1948, și de atunci era frecventată an de an, în timpul verii australe, sezonul optim de navigație fiind între noiembrie și februarie.

Baza a fost plasată într-un loc ferit de vînturi, lîngă un mic golf adăpostit de coline stîncoase, la opt metri deasupra nivelului mării. Lîngă plajă a fost construit un platou de beton pe care puteau ateriza elicoptere.

După acest scurt tur de orizont, am trecut la treabă. Cele două clădiri puse la dispoziția noastră sînt deocamdată înzăpezite, așa că punem mîna pe lopeți și stabilim ca prim obiectiv degajarea ușilor. Lucrul merge repede și după cîteva ore totul este gata. Prima clădire are circa 7/4 metri. Aici vor fi instalate un generator electric și aparatul de radio. A doua are 45/12 metri, cu temelie din beton, schelet din grinzi metalice, acoperiș și pereții exteriori din tablă ondulată; grosimea pereților este de aproape un metru! În-auntru, o încăpere mare reprezintă depozitul de alimente și materiale. Se intră apoi în sufragerie, din care pornește un culoar care are pe o parte bucătăria, iar pe cealaltă instalațiile sanitare. La capătul lui, o scară urcă la «etaj», de fapt podul, unde sînt amenajate dormitoarele, nouă la număr. Facem curățenie și apoi ne cărăm bagajele pe care fiecare le așază cum crede mai bine.

BAIE DE ZERO GRADI

Zilele următoare ne sculăm obosiți și cam zgribuliți: încăperile nu sînt încălzite și primele nopți petrecute în sac nu sînt prea grozave.

Peste două zile, dimineața, montăm barca pneumatică, verificăm motoarele și facem o primă ieșire pe marea din interiorul insulei, pentru a depista locurile de acostare și a ne familiariza cu tipurile de roci din apropiere — toate de origine vulcanică. La întoarcere, în apropiere de mal, unul dintre noi se dezechilibrează, cade în apă și se udă bine, dar nu stă pe gînduri; face singurul lucru posibil în astfel de situații în Antarctica. O ia la fugă spre bază, se schimbă repede, se fricționează, bea un ceai fierbinte și totul este perfect. Aici trebuie să fim foarte prudenți: o îmbolnăvire sau un accident care ar face necesară intervenția medicului nu este de dorit. Motivul? Simplu, printre noi nu se află nici un medic, iar ajutor imediat nu putem primi.

Seara, o surpriză neplăcută: aparatul de radio nu funcționează. Încercăm tot felul de soluții, dar fără rezultat. Lăsăm totul baltă și ne culcăm.

PLUS 450° CELSIUS ÎN ANTARCTICA!

În ziua următoare ne pregătim rapid și pornim la lucru. Traversăm pe malul celălalt, unde fusese instalată baza chiliană, distrusă de erupția vulcanică din 1969. Aspectul este destul de sumbru: au rămas numai stîlpii metalici, cîteva ziduri înnegrite și o cruce mare, răsturnată. Din apa de lîngă țărm se ridică aburi albi, provocați de gazele calde care ies din adîncime prin fisuri și încălzesc apa de mare. Tragem barca cît mai sus pe mal și o ancorăm bine, pentru a nu fi luată de maree.

În șir indian, cu José în frunte, începem urcușul. Mergem la început prin zăpadă, apoi dăm de cenușă și zgură vulcanică. Bate un vînt rece, dar efortul ne încălzește. Trecem peste crăpături nu prea largi din care ies aburi calzi mirosind a sulf și clor.

În fine, ajungem la fumarola Olsacher, unde instalăm aparatul de colectat gaze. Îi lăsăm pe Felipe să supravegheze aparatul și pornim, noi doi, însoțiți de José și Ricardo, să căutăm alte zone cu emanații de gaze.

Găsim fracturi colorate în alb, galben, galben-verzui, roșu, roz, violet, semn că fumarolele acționează și depun, sub formă de minerale, elementele pe care le conțin. Apoi, cu pirometrul pe care îl introducem în fisuri pînă la un metru adîncime, măsurăm temperaturi de 120° C, 280°C și 450°C. Și asta în timp ce nouă ne îngheață nasul!

Unul dintre noi, practic, ia o bucată de zgură încălzită și o ține în mînă. Facem cu toții la fel și ne simțim bine. Vîntul s-a întețit, fulgueiește. Cerul se acoperă de nori tot mai negri. Ne întoarcem la Felipe. Nu este bine, așa spune o lege a Antarcticii, să lași un om prea mult singur.

Privim în vasul în care trebuiau să se condenseze gazele. S-au strîns numai cîteva grame de lichid, și ziua a trecut. Dar nu ne descurajăm, în fond lucrul abia a început...

Ioan TEODORU și Gheorghe ISTRATE

(Va urma)

FRANZ M Rhomberg
TEXTILWERKE DORNBIRN AUSTRIA

Țesăturile RHOMBERG

- la modă în întreaga lume
- culori și desene variate
- calitate excelentă

Franz M. Rhomberg
„Made in Austria" –
– pentru moda lumii

sport

cronica ringului

marea «speranță albă» întîrzie să apară...

În curînd se împlinesc 13 ani de cînd centura cu diamante a campionilor lumii se află în posesia boxerilor de culoare. Floyd Patterson, Sonny Liston, Cassius Clay, Joe Frazier și acum George Foreman și-au transmis unul altuia titlul mondial, fără ca vreun pugilist alb să mai poată întrerupe ștafeta. Amănuntul acesta ar fi trecut, poate, neobservat, dacă anumite cercuri din Statele Unite nu ar face eforturi deosebite pentru a fabrica un challenger cu pielea albă care, cu orice preț, să pună capăt «domniei negre». Strădaniile acestor capete înfierbîntate ne amintesc de o întîmplare petrecută în anul 1910 în orașul american Reno.

Pe vremea aceea, campionul lumii era celebrul Jack Johnson, primul boxer de culoare care reușise să cucerească titlul mondial al «greilor». Pentru a-l deposeda de centură, rasiștii l-au determinat să revină în ring pe fostul campion James Jeffries. Acesta se retrăsese în plină glorie, neînvins, cu șase ani în urmă. Partida Johnson-Jeffries a stîrnit un interes enorm. Spre a se evita incidentele grave, pentru prima dată în istoria sportului fiecare spectator a fost percheziționat la intrare, poliția reținînd cu acest prilej un adevărat arsenal de arme și obiecte care, la furie, ar fi putut deveni adevărate proiectile. Meciul s-a desfășurat de la început în favoarea lui Johnson. În cel de-al 15-lea rund, Jeffries a recepționat o serie de lovituri care l-au expediat, printre corzi, afară din ring. Arbitrul Tex Rickard a numărat pînă la zece și, în mod normal, Johnson trebuia declarat învingător. Dar managerii boxerului alb au protestat, invocînd motivul că Rickard ar fi numărat cu o voce prea scăzută și au solicitat ca lupta să continue. Cererea lor a fost admisă, nefericitul Jeffries fiind împins din nou în mijlocul ringului. Era o epavă. Un croșeu năprasnic în vîrful bărbiei l-a făcut iremediabil k.o. Acesta a fost ultimul meci din cariera marelui Jeff. Un sfîrșit pe cît de dramatic pe atît de absurd.

...La ora actuală, nici un boxer alb nu are forța și pregătirea necesară pentru a emite pretenții justificate la titlul de campion al lumii. Centura mondială a «greilor» rămîne o problemă de competența celor trei mari pugiliști negri: campionul George Foreman, Cassius Clay și Joe Frazier.

Petre HENȚ

Trecînd peste efemera existență de campion a suedezului Ingemar Johansson, putem afirma că ultimul mare campion alb al lumii a fost americanul de origine italiană Rocky Marciano, neînvins în întreaga sa carieră, retras din activitatea pugilistică în plină glorie (în dreapta).

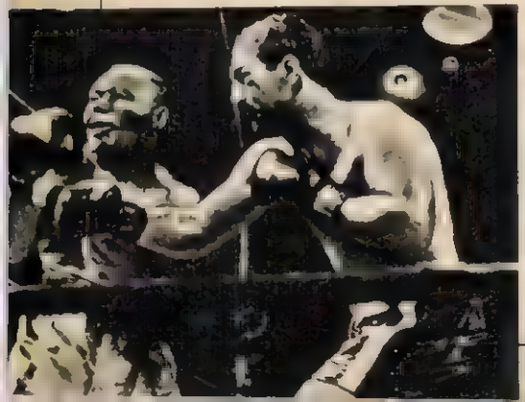

tenis

am citit «flacăra» și...

La cîteva ore după ce a sosit în țară, Ion Țiriac a venit să spună «bună-seara» Biroului federal, aflat în ședință de lucru. Am coborît împreună.

— *Ce faci, Ioane?*

— Bine. Printre altele, citesc și «Flacăra». Ți-am citit articolul «Șase zile, bune, pot aduce Salatiera la București». Dacă ai fi fost în America și ai fi văzut cum arăt, nu l-ai mai fi scris. În aproape trei luni de zile n-am reușit să dau joa nici măcar o sută de grame din cele 92 de kilograme cu care am coborît din Poiană. Mîna îmi merge din cînd în cînd bine, dar momentele importante ale meciului fug pe lîngă mine și asta mă enervează. Urlă-i bătrînețea în tenis.

— *Ce spui despre cele trei circuite americane?*

— Circuitele lui Lamar Hunt au avut premii duble, dar o participare de zece ori mai valoroasă decît circuitul minor la care am participat noi.

— *Cum se descurcă Lamar Hunt în noua postură?*

— Perfect. Griji puține, eficacitate maximă. Premiile sînt asigurate de diverse firme, Pepsi-Cola de exemplu, iar el la grosul din încasări, de la TV, reclame etc.

— *Ce crezi despre participarea lui Ilie în circuitul minor?*

— O greșeală. Toți jucătorii de valoarea lui au jucat în circuitele lui Lamar Hunt.

— *Cum se anunță turneele Grand Prix de anul acesta?*

— Tari, foarte tari. Rezistența fizică a jucătorilor buni va fi pusă la grea încercare, deoarece chiar din primele turnee vor trebui să susțină meciuri echilibrate.

— *Pe cine vezi cîștigător anul acesta în Grand Prix?*

— Văd un grup de cinci-șase jucători favoriți. Printre ei, și Năstase.

— *Ce poți spune despre Marcu, acum, după primul lui turneu mai lung?*

— Marcu n-a reușit să cîștige nici un meci. Are unele deficiențe tehnice și e greoi. Și mai e ceva. Ilie, la trei zile după ce cunoștea pe cei mai buni jucători din lume, se bătea pe umăr cu ei și se antrenau împreună. Marcu e încă în afara horei.

— *Pe cine vezi alături de Ilie?*

— Totuși pe Marcu, altul deocamdată...

— *Ce s-ar putea face?*

— Să fie încercați mai mulți, dar asta costă bani.

— *Adică?*

— La turneele Grand Prix ce vor începe sînt acceptați jucători consacrați, în ordinea punctelor acumulate în Grand Prix-ul de anul trecut. Jucătorii tineri sau neafirmați încă sînt nevoiți să joace în calificări, adică acolo unde organizatorii nu suportă nimic din cheltuielile de transport, casă și masă.

— *Se poate vorbi de un trust al celor mai buni jucători de tenis?*

— Fără îndoială. Intrarea este din ce în ce mai grea, mai ales că de multe ori calificările unui concurs se suprapun concursului precedent. Într-o astfel de situație se pare că federațiile naționale vor trebui să facă mai mult din punct de vedere financiar pentru tinerii lor jucători.

— *Observ că te grăbești.*

— Da, am două ore rezervate în sala Steaua, pe zgură, și nu vreau să le pierd.

I-am urat succes în Circuitul european pe care urma să-l înceapă peste cîteva zile în Spania.

Ștefan GEORGESCU

accente

ce e cu noi acasă?

Prima întîlnire oficială pe 1973 a unei reprezentative, cea de juniori, duminica trecută, în preliminariile U.E.F.A., în compania Greciei. Radiografia stării de spirit în tabăra română (spectatori și jucători): repriza I — «jucăm bine, dominăm, marcăm» (la 2-0 pentru noi, antrenorii, pe banca rezervelor, se îmbrățișează fericiți, văzîndu-se, probabil, deja în Italia, la turneul U.E.F.A.); repriza a II-a — «noi nu marcăm, în schimb marchează grecii cu ajutorul nostru!» (la 2-2, în clipa în care Sacoridis scapă singur în fața excelentului nostru portar Ciurea, am fi gata să ne băgăm sub tribune de emoții și necaz; bănuim că și antrenorii simt un impuls asemănător).

Partida se termină 2-2. Nu sîntem nici eliminați, nici calificați. Mai avem o șansă. La Vîrșeț, ultimul joc, cu echipa lugoslaviei, care deține de pe acum ultimul loc în grupă, loc pe care va rămîne indiferent de rezultat.

2-2 în jocul de duminică este exact paharul pe jumătate plin sau pe jumătate gol. Depinde cum îl privești. Din camerele federației sau din afara lor. Ceea ce ni se pare îngrijorător este uimitoarea aptitudine a echipelor noastre — nu este vorba numai de juniori — de a rata împrejurările cele mai favorabile. După ce a putut cîștiga la scor în prima repriză, reprezentativa noastră de juniori a fost duminică la un pas de eliminare pe propriul teren (după ce învinsese la Atena!). Nu vi se pare că există un paralelism (aproape simptomatic) cu «ghinioanele» din partida retur cu Ungaria, din campionatul european (2-2, cu greu, la București, după un 1-1 foarte încurajator la Budapesta)?

Ce e cu noi acasă? Ne supără zgomotul tramvaielor sau mergem la meciuri înarmați numai cu florile pe care abia așteptăm să ni le dăruim (ceremonios) la sfîrșitul jocurilor?

Marius POPESCU

confidențial

● *Un nume nou în atenția selecționerilor, brașoveanul PESCARU, un fotbalist care de ani de zile joacă mai mult foarte bine decît bine. Chemat uneori pînă la «poarta» echipei reprezentative, poartă care, de regulă, i se închidea în nas, acestui jucător foarte dotat i se va face, poate, o dreptate care i-a fost refuzată, sîntem siguri, mai ales pentru motive de buletin de identitate. Cu buletin de București și cu o viză fotbalistică la Steaua sau Dinamo, de pildă (Dinamo a și vrut, ani de zile, să-l legitimeze), Pescaru ar fi fost azi, cu siguranță, un «bătrîn» internațional A.*

Și ca să nu ni se reproșeze că operăm numai cu vorbe, vă oferim primul exemplu — la temă — venit în minte. În timp ce Pescaru vedea meciul cu Finlanda la televizor, un jucător ca Dobrău — la orice oră din zi, cu două clase sub valoarea brașoveanului — juca în echipa țării.

● *Inspiratul selecționer TV al electrizantului «cap de afiș» fotbalistic numit S.C. Bacău—S.C. Petrolul a reușit două lucruri: 1) să prezinte cîtorva sute de mii de telespectatori o parodie (muzică îi mai lipsea) de joc; 2) să ne facă tuturor cunoștință cu atacantul ploieștean Curcă (un băiat, probabil, cumsecade în viața de toate zilele, dar care n-are nici o vină...).*

cum putem progresa în gimnastică?

Răspunde ELENA LEUȘTEAN

După o oarecare criză a gimnasticii noastre, cred că această atît de frumoasă disciplină sportivă se află, din nou, pe «valul urcător».

O activitate mai pasionată, mai apropiată de rigorile științifice, în diferite centre de gimnastică din țară — dintre care, l-aș aminti, în primul rînd, pe cel din orașul Gh. Gheorghiu-Dej — ne-a adus o frumoasă recoltă de «mlădițe» (fetițe între 11 și 14 ani) care așteaptă să fie modelate, să urce spre înalta performanță.

Am asistat la cîteva concursuri internaționale și am văzut cum talentatele noastre fetițe se întrec, aproape la nivel egal, cu gimnaste experimentate, bine cotate în arena internațională. Asta înseamnă că avem un fond uman valoros, dar mai înseamnă, implicit, că răspunderile noastre, ale tehnicienilor, sînt cu atît mai mari. Nu poți, nu ai dreptul să ratezi împlinirea unor talente autentice. Cultivarea, înflorirea lor reprezintă un înalt comandament profesional și moral.

Mi-aș permite să adaug că progresul gimnasticii noastre depinde într-o măsură directă de gradul în care gimnastica de masă, anonimă, dar demnă de toată considerația, va fi apreciată mai mult de către părinți. Da, de către părinți! Cînd tot mai mulți părinți vor înțelege că «gimnastica de casă» este pe cît de simplu de realizat, pe atît de utilă copiilor lor, atunci vom avea un rezervor natural, cu un debit progresiv mai mare și către performanță.

cititori-comentatori

din nou despre amarul test englez...

De cîțiva ani încoace, de cînd ne place să spunem că fotbalul nostru cel de toate zilele a început să progreseze, vine cîte o echipă englezească ce ne trimite frumușel la colț. Corecțiile acestea amare pot fi desigur multilateral explicate. Eu aș vrea însă să mă opresc doar la ceea ce aș numi *călcîiul nostru vulnerabil*, și anume fragilitatea, debilitatea fizică a atacanților noștri.

Este evident că pentru a sparge frontul aglomerat și masiv al apărătorilor de astăzi nu mai sînt suficienți «spiridușii», armele lor — altădată infailibile — fiind ușor dejucate de acroșajele necruțătoare ale «grenadirilor» din ultima linie.

Fotbalul modern cere angajament fizic total și produce șocuri la care exponenții fotbalului-artă nu rezistă.

Oare mult hulita temporizare, lipsa forței ofensive în jocurile internaționale nu sînt rezultante firești ale acestui obsedant decalaj fizic?

Nu e oare iar reprosul permanent la adresa noncombativității, lipsei de curaj și de aplomb cu care acționează de obicei înaintașii noștri? De fapt le-ar trebui un curaj donchișotesc ca să se bată cu apărătorii ce-i depășesc cu mulți centimetri și multe kilograme.

La nivelul marilor confruntări internaționale nu se mai poate miza la infinit pe fantezie și pe pasa cu călcîiul.

Trebuie să căutăm atacanți masivi, viguroși, penetranți, și dacă pe moment nu-i găsim, să avem răbdarea de a-i crește cu migală.

Dacă nu facem ceva concret în sensul acesta, mereu va apărea, ca un blestem, cîte o echipă englezească sau germană care să ne amintească că, în atare condiții, dorința noastră de performanță aduce care mult cu tichia de mărgăritar a chelului din poveste...

Profesor Radu IRIMESCU
Piatra Neamț

Cupon de participare la Concursul nostru de

sport & sociologie

toți

Timpul liber — manifestat, în dezvoltarea sa istorică, inițial sub forma *răgazului*, pentru comunitățile primitive, ca *repaus*, impus în special de caracterul sezonier al activităților productive, pentru masele muncitoare din societățile care au urmat, și ca modalitate de *parazitare* întemeiată pe exploatarea muncii pentru clasele suprapuse — devine în societatea contemporană o *realitate continuă, o valoare creată de omenire și din ce în ce mai mult pentru omenire*.

În evantaiul formelor care structurează timpul liber al maselor muncitoare, alături de mișcarea artistică de amatori, de efortul de însușire a adevărurilor științifice prin forme de popularizare a acestora, de activitățile obștești, se înscrie și practicarea exercițiilor fizice. Asistăm, în epoca noastră, la dezvoltarea unui compartiment distinct al educației fizice și sportului — *cultura fizică de masă*.

Spre deosebire de educația fizică sau sportul de performanță, de data aceasta exercițiile fizice sînt practicate din pură plăcere, nu ca mijloace, ci ca scop în sine, nu datorită unei griji, ci pentru bucuria pe care o provoacă.

Cultura fizică de masă este termenul mediu între educație fizică și sport de performanță. Ea apare ca unul din scopurile posibile ale educației fizice și, totodată, ca bază a sportului de performanță.

Ca orice alt domeniu specific timpului liber, *cultura fizică de masă nu înseamnă pierdere de timp*, așa cum îi se pare multora, *ci valorificarea acestuia pe cele trei direcții de care vorbesc sociologii:* **odihnă, recreare, dezvoltare.** Practicînd exerciții fizice în forme variate, omul muncii consumă «productiv» timpul său liber, pentru că se reface prin odihnă și încă prin odihnă activă. În al doilea rînd, el se recreează, adică se găsește și se produce într-o nouă ipostază, care nu este posibilă în timpul de muncă, se realizează pe deplin uman pentru că în acest domeniu nu este constrîns de nimic. În al treilea rînd, deși manifestate ca acte gratuite, ca un scop în sine, sporturile de masă, turismul, exercițiile în aer liber au o puternică valență educativă formativă.

Ființa umană nu numai că se *re-face* odihnindu-se, se *re-creează* recreîndu-se, ci cunoaște o *dezvoltare* pe mai multe direcții — biologice, psihice, sociale. Tocmai de aceea, în Hotărîrea recentei Plenare a C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului în *primul articol* se menționează că *«în ansamblul mișcării sportive, cea mai largă formă de participare a întregului tineret, a populației la practicarea sistematică a exercițiilor fizice și sportului trebuie să o reprezinte sportul de masă, mijloc de bază pentru fortificarea organismului și dezvoltarea capacității fizice a tuturor cetățenilor patriei».* Este vorba nu de un deziderat, de un ideal, ci de o *Hotărîre*.

Conf. dr. Florin GEORGESCU

Hai Dinamo! Hai U.T.A.!... Hai, dați-ne fotbal de categoria A!

start în cursele de trap

Hipodromul de trap de la Ploiești (de fapt, unicul din țară) este atît de micuț, încît al impresia că în el nu va încăpea nici măcar titlul instituției beneficiare: Centrul republican de creșterea și calificarea cailor de rasă de pe lîngă Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor... «*Creșterea și calificarea cailor de rasă* — ne declară dr. I. Apahideanu, directorul centrului — *se face, ca în orice sport, în focul întrecerii, în cursele de alergări. Dar din cauza dimensiunilor reduse ale instalațiilor hipodromului nostru — prea puține locuri în boxe (182), pistă subdimensionată, tribune neîncăpătoare etc. — sîntem siliți să scoatem mereu de pe hipodrom trăpași încă în pline puteri, apți de performanțe îmbunătățite, pentru a putea face loc minjilor...*».

În aceste condiții, ce am putea ura hipodromului ploieștean acum, la redeschiderea unei noi stagiuni, decît: «La mai mare!»

angelo niculescu comentează pentru dumneavoastră etapa de fotbal

TRECUTĂ

Cine ar putea spune că etapa a XVIII-a n-a înregistrat și unele elemente negative, cu jocuri anoste (ca acela de la Bacău) sau lipsite de ambiție (ca al rapidiștilor în fața universitarilor clujeni)? Dar nici nu putem să negăm că plusurile vădite în atîtea meciuri (restul de șase) au întrecut coloana minusurilor, dîndu-ne un bilanț general pozitiv (din fericire!), bilanț care pune capăt reflecțiilor pesimiste asupra celor două etape anterioare.

În acea însorită zi de 1 aprilie, și jucătorii și spectatorii (veniți în număr impresionant pe stadioane) au încheiat, pare-se, un pact tacit, al unei bune evoluții din partea celor dintîi și al încurajărilor frenetice din tabăra secunzilor, pact pe care, nădăjduim, îl vor respecta și unii și alții cît mai mult timp de-aici înainte.

Știm că nu e oportun să emitem de pe acum judecăți definitive asupra jocului celor 16 echipe din primul eșalon. Totuși, anumite constatări, de bun augur, se impun după acest al treilea test din returul campionatului: creșterea valorică a jocului celor mai multe dintre echipe; o mai bună afirmare a potențialului lor tehnic și fizic; începuturi mai clare de «legare a jocului», prin valențele tactice de natură colectivă; accelerarea ritmului de joc, tinzînd spre parametrii fotbalului modern. Desigur, n-au dispărut complet fluctuațiile atît de nedorite de la un meci la altul (vezi Rapid, care a smuls un punct în deplasare la 24 martie, pentru ca după o săptămînă să le piardă pe amîndouă «acasă»). Cînd fluctuația indică un grafic superior, ca la Steaua, U.T.A., «U»-Cluj, F.C. Argeș, A.S.A., Sportul studențesc și C.S.M. Reșița (ultimele două propulsate și de dorința de a ieși, cu orice preț, din «zona infraroșiilor») nu putem decît s-o aplaudăm. Ce am putea spune, de pildă, despre Steaua, care a învățat multe din greșelile săptămînii anterioare? Sau de U.T.A., care a dat o replică neașteptată jucătorilor din Ștefan cel Mare, intrați pe teren cu o prea mare siguranță anticipată a victoriei? Dar de revenirea, dătătoare de speranță, a campioanei din 1971-72, F.C. Argeș, care, lipsită de serviciile lui Dobrin, a dovedit că poate juca un fotbal de calitate și că este o echipă omogenă?

Ne întrebăm cu amărăciune ce se întîmplă oare cu echipa din Giulești, tocmai în anul jubiliar, cînd atîția talentați jucători nu-și găsesc cadența, făcînd partide de-a dreptul derutante, greu de descifrat de la o etapă la alta?

Am avut prilejul să asist personal la unul dintre cele mai dinamice jocuri: cel de la Tg. Mureș. Zestrea masivă de 7 goluri, care au mărit totalul punctelor înscrise în această etapă la 20, dar mai ales pasiunea cu care au jucat toți cei 22 de echipieri, cu faze fulgerătoare alternînd la ambele porți, au oferit un exemplu de *adevărat fotbal*, pe care l-am vrea reeditat pe toate stadioanele noastre: un joc complet, captivant, care constituie cea mai bună propagandă pentru fotbalul românesc.

La polul opus s-a situat partida televizată de la Bacău. Petrolul — atît de promițător în tur — s-a vădit a fi o echipă anonimă, neîmpinsă nici de elanul cadeților prematur promovați de Ilie Oană, nici de experiența unor «veterani» obosiți, ieșiți din formă: N. Ionescu, Ion Constantin, Dincuță, Crîngașu ș.a. Pe o linie descendentă se află și fotbaliștii de la Petroșani, care ne obișnuiseră cu un nivel de joc mai constant și fără meciuri pierdute «acasă».

VIITOARE

În lumina rezultatelor, dar și a calității jocului fiecărei echipe de duminica trecută, pentru etapa a XIX-a, pronosticurile sînt oarecum mai clare:

Rapid-Steaua — 2; Dinamo-Sportul studențesc — 1; F.C. Constanța-F.C. Argeș — 1; «U»-Cluj-A.S.A. — 1, x, 2; C.S.M. Reșița-Jiul — 1; Universitatea Craiova-S.C. Bacău — 1; Petrolul-C.F.R. Cluj — 1, x; U.T.A.-Steagul roșu — 1.

P.S. Salutăm hotărîrea conducerii Federației de fotbal de a asigura cuplajul partidelor din București. O măsură binevenită pentru încetarea maratonului spectatorilor între stadioane dar și pentru o mai bună urmărire a selecționabililor în vederea meciului cu reprezentativa U.R.S.S.

panama

Obișnuita sesiune anuală a Organizației statelor americane, începută miercuri în capitala Statelor Unite, se desfășoară sub impresia încă vie a reuniunii Consiliului de Securitate de la Ciudad de Panama și va lua, fără îndoială, în considerare recomandările Comisiei economice a O.N.U. pentru America Latină (CEPAL) cu privire la strategia dezvoltării în această regiune a lumii. Dacă recenta reuniune de la Quito (Ecuador) a CEPAL a constituit un prim test al solidarității tuturor statelor latino-americane în vederea găsirii mijloacelor de accelerare a progresului economic și social, sesiunea extraordinară a Consiliului de Securitate al O.N.U., ținută pentru întîia oară pe un teritoriu din America Latină, a relevat aceeași solidaritate pe criterii politice. Convocat în principal pentru examinarea măsurilor capabile să mențină și să întărească pacea și securitatea internațională în America Latină în conformitate cu dispozițiile și principiile Cartei ONU, Consiliul de Securitate a situat în centrul dezbaterilor statutul Canalului Panama și drepturile suverane ale țărilor acestui continent asupra bogățiilor lor naționale. Rezoluția corespunzătoare la acest ultim punct a fost adoptată în vreme ce veto-ul delegației americane a făcut să cadă proiectul care recunoștea deplina suveranitate panameză asupra Canalului și recomanda respectarea acestui drept în elaborarea bilaterală (S.U.A. — Panama) a statutului său. Cu toate acestea chiar simpla evocare a acestei probleme în fața Consiliului a constituit *un fapt nou*, cu sporită semnificație prin sprijinul pe care statul Panama l-a avut din partea celorlalte țări latino-americane (deși din Consiliul de Securitate nu făceau parte decît Panama și Peru, la sesiune au participat observatori din peste 30 de state, inclusiv Republica Socialistă România).

Pe un plan mai general, sesiunea extraordinară a Consiliului de Securitate a venit să adauge încă o piesă — de această dată diplomatică — la dosarul afirmării hotărîte a independenței statelor latino-americane, a drepturilor lor suverane asupra resurselor și bogățiilor naționale, reluînd cuvintele folosite de șeful guvernului panamez, generalul Omar Torrijos: «suveranitatea nu este negociabilă»

Dacă rememorăm fie și în cîteva cuvinte povestea stabilirii unei dominații străine asupra Canalului, contextul actual în care se afirmă drepturile panamezilor se relifează în deplinătatea valorii sale istorice. În 1855 S.U.A. au construit o cale ferată pe istmul Panama, ceea ce permitea căutătorilor de aur americani să ajungă pe un drum mai scurt în California. După despărțirea statului Panama de Columbia, S.U.A. au reușit, în noiembrie 1903, să stabilească o convenție cu noul stat, prin care i se concesiona pe veci un teritoriu de 1 432 km². Era exact pămîntul pe care în 1904 începeau lucrările Canalului ce la 15 august 1914 avea să despice în două teritoriul statului panamez, legînd Atlanticul de Pacific și deschizînd o nouă și foarte importantă cale maritimă, pe care în 1971 s-a deplasat un trafic de mărfuri de 121 milioane de tone. Este exact pămîntul pe care se găsește cartierul general al forțelor armate americane în Marea Caraibilor, cu un efectiv de peste 40 000 de militari. Este exact pămîntul pe care își exercită jurisdicția un guvernator american (președintele companiei Canalului) aflat în subordinea directă a ministrului apărării al S.U.A. În ultimii ani, nu o dată, în legătură cu Statutul Canalului (pentru care S.U.A. plătesc o chirie anuală de... 1 900 000 dolari), s-au produs tensiuni în relațiile panamezo-americane, culminînd cu ruperea relațiilor diplomatice între 1964 și 1967. Aspectul esențial al actualei atitudini panameze, atît la negocierile bilaterale cît și în Consiliul de Securitate, rămîne afirmarea dreptului de suveranitate asupra Canalului. «Afacerea Canalului de Panama nu este o problemă de bani, ci una de demnitate — precizează generalul Torrijos. Noi nu dorim o simplă revizuire a tratatului din 1903, ci un altul, care să ne garanteze suveranitatea efectivă asupra zonei Canalului». Poziția S.U.A. este dură. Aceasta ne conduce la concluzia că nu este ușor pentru Panama să lichideze o enclavă colonială care există de 70 de ani. Dar, de asemenea, trebuie să știm că nu există maladie care să dureze un secol și nici popor care s-o îndure». (Afirmarea dreptului la suveranitate este o componentă esențială a ceea ce statele latino-americane au definit drept strategia dezvoltării integrale — subiect la care vom reveni altă dată.)

În această luptă («bătălia pentru Canalul Panama nu este decît la început», scrie «l'Express») s-au marcat doar primele puncte.

Părăsind dezbaterile Consiliului de Securitate după veto-ul american, un diplomat panamez ținea să amintească ziariștilor un dicton istoric: «A pierde o bătălie nu înseamnă a pierde războiul».

Cristian POPIȘTEANU

priviri sincere

Corespondență din Roma

Din nordul Italiei, în special din Milano, se revarsă spre Roma în trei (numai trei) foarte mari și late magazine, numite toate *Design 2 000*, oțeluri și cristaluri, stofe și plexiglas, lemn și metal imitînd osul păsărilor măiestre.

...Era seara deschiderii primei «Săptămîni a industriei ușoare românești» în Italia, 23 martie 1973, o seară cu briză primăvăratică, pe Valle Giulia, în severa arhitectură a «Accademiei di Romania» din Roma, gîndită de Iorga. Știam doar de la profesorul Al. Balaci că aceasta vrea să fie întîi de toate mărturia unei preocupări pentru fenomenul modern și viitor românesc nu pentru cel trecut. O paradă a modei («Gabbinata a motivi folkloristici» — reclama e reclamă) și o expoziție a industriei noastre ușoare au lansat această săptămînă românească

Cum a fost? Am văzut ochi sincer interesați, am auzit aplauze am aflat bune aprecieri ale unor cunoscători abia încăpînd în sala de expoziții, în fața multelor exponate — cîteva dintre cele 100 000 produse de industria noastră ușoară. Reprezentanți ai Ministerului Industriei Ușoare și ai Confederației generale a industriei italiene (care ne-au vizitat nu demult țara) au evocat statistica unor pași ce se precipită fructuos în direcția colaborării și cooperării economice. Întreținem relații cu multe firme, se spunea. Și iată că o bună parte din cele 14 fabrici și centrale industriale din acest domeniu ale României, care au activitate de comerț exterior (în special textile, confecții, sticlărie și ceramică), se înfățișau și erau bine primite de specialiști și publicul italian. Era doar prima seară dintr-o întreagă săptămînă

Deslușeam cu obstinație design-ul, simbol fatidic al durabilității focului și ideii creatoare în lutul muritor. Știam unele lucrări. Autorii nu erau iscălîți (ca și în cazul operelor de echipă ale expozițiilor permanente cu vînzare din Roma numite *Design 2 000*). Nu atît obiectele ultrautile impresionau cît ideea acestei săptămîni (a lucrurilor) românești în capitala latinității, comune nouă și italienilor. Am văzut priviri sincere ale unei întregi mulțimi îndreptate spre bunuri create acum, pentru acum, în România socialistă.

Gheorghe ANCA

martie 1973

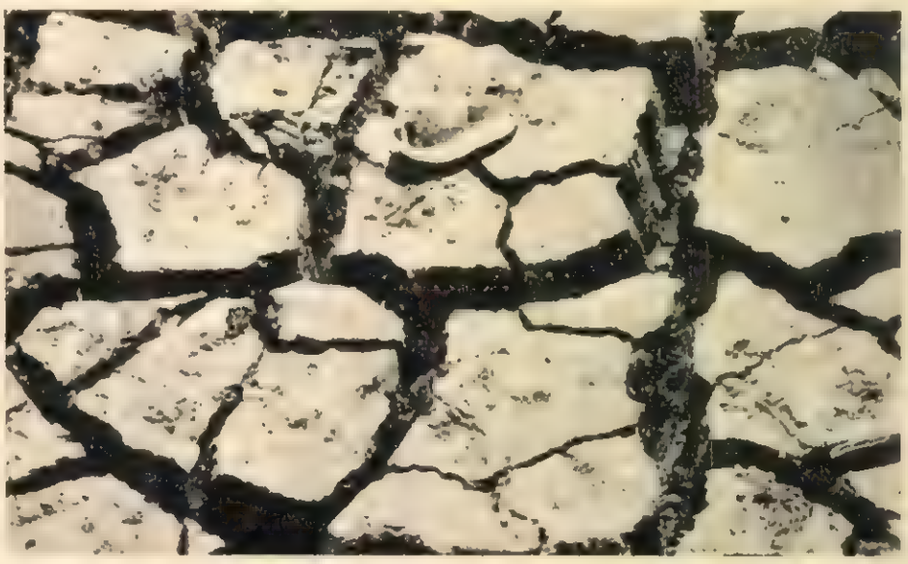

cumplita imagine a secetei

În timp ce pe alocuri țîșnește apa, cînd se revarsă, acoperind ogoarele, constituie o adevărată calamitate, în alte părți ale lumii lipsa acesteia nu e mai puțin dezastruoasă. Un semnal de alarmă a fost lansat în aceste zile de F.A.O., Programul Alimentar Mondial și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare: o secetă cumplită s-a abătut de cîțiva ani asupra a șase țări africane din zona sahariană (Mauritania, Mali, Volta Superioară, Senegal, Niger, Ciad) secerînd aproximativ 50 la sută din șeptelul care nu mai găsește fîr de verdeață pe pămîntul pîrjolit. Spectrul foametei amenință deci să secere 20 milioane de vieți omenești — întrucît bovinele constituie în această zonă principala resursă alimentară a populației. Semnalul de alarmă a fost dublat de inițierea unor acțiuni de urgență, ca furnizarea de către P.A.M. a 50 tone cereale zilnic pentru combaterea foametei și salvarea șeptelului rămas în viață. F.A.O. a inițiat de asemenea un grup de lucru pentru elaborarea unei strategii menite să prevină sau să reducă efectele calamităților care afectează periodic agricultura regiunii sahariene. Și, în ultimă instanță, să combată efectele îndelungatei perioade de dominație colonială

london bridge-III

260 metri lungime, 32 metri lățime (cîte trei benzi de circulație pentru autovehicule în fiecare sens plus două trotuare pentru pietoni) — iată coordonatele principale ale noului «London Bridge-III», inaugurat recent de regina Elisabeta Construcția modernă a podului peste Tamisa (a cărui realizare a durat aproximativ 6 ani, costînd peste 5 milioane lire), în ton cu inovațiile arhitectonice ale capitalei britanice, n-a stîrnit în rîndul londonezilor numai admirație, — ca de altfel nici alte edificii ultramoderne care, se afirmă, strică unitatea arhitectonică a Londrei —, mulți avînd încă nostalgia vechiului pod London Bridge-II, inaugurat în 1831 de regele William IV, pod care a fost cumpărat în 1968 de o companie americană, demontat în bucăți și refăcut peste un braț al rîului Colorado, Arizona Primul London Bridge a fost ridicat în 1176 și s-a păstrat aproximativ șase veacuri și jumătate.

valori românești în univers

tristan tzara

În 1915, adolescentul Tristan din tîrgul Moinești, după ce editase cu Ion Vinea, Adrian Maniu, Emil Isac revista de literatură modernistă «Insula», pleca spre a-și continua studiile de student la Facultatea de filozofie din Zürich. Dar demonul poeziei nu-i dă răgaz. Cu un alt român, pictorul Marcel Iancu, cu Hans Arp, într-un cabaret, inițiază o mișcare artistică nouă, protestatară, împotriva închistării academice, pentru o reînnoire a artei. Publică manifeste, recită poeme în conferințe, publică reviste. Stîrnește scandal, protestul celor vizați, refractari.

Lansează principiile noii mișcări în lucrarea sa «Șapte manifeste Dada», în care cuprinde sensurile «investigației» temerare a grupului al cărui teoretician a fost el.

În 1923 grupul de la Paris, Aragon, Eluard, Soupault, se ralază mișcării, intră în contact și creează curentul suprarealist. Fermentul a fost însă dadaismul românului Tristan, care a continuat să fie prezent cu scrisul lui, cu participarea lui la activitatea grupului parizian.

Ce voia Tzara? În ce consta «teribilismul» lui? Ne-o spune chiar el: «Dada nu-i nebunie, nici cumințenie, nici ironie, gentilule mic-burghez»

Era o mișcare protestatară împotriva tembelismului literar, a unui academism vetust care nu mai putea corespunde unei lumi evoluate, cerînd o nouă orînduire socială. Presimțeau parcă tumultul revoluționar, răsturnările care aveau să înceapă în curînd. Era revoluția unor intelectuali care nu aveau încă discernămîntul politic al dialecticii materialist-istorice.

Tristan Tzara se stabilește la Paris, continuînd cu grupul suprarealist vehemența lui opoziție împotriva unei arte închistate. Acolo devine membru al Partidului Comunist Francez.

Revista care se intitula «Le Surréalisme» își schimbă denumirea în «Le Surrealisme aux service de la Révolution» și începe să militeze pentru marile transformări sociale. Apar articole cu referiri la filozofia lui Marx, Engels, Lenin, spre a da artei impulsul revoluționar necesar, imprimîndu-i noi rezonanțe. În 1924, cu Ilarie Voronca, Victor Brauner, Claude Sernet, edităm și noi o publicație a avangardismului românesc, «75 H.P.», la care colaborează și Tzara. Are ca bun prieten pe Ion Vinea. În 1929 scriu eu despre Tzara în revista «Unu».

Dadaismul se consacrase ca un curent de artă. Apar cărți, studii despre el. În anul 1971 la Muzeul de artă modernă de la Paris se deschide o amplă expoziție consacrată cincantenarului Dada.

Tristan Tzara nu numai că-și recunoaște versurile scrise și publicate pe cînd era încă în țară, dar și le-a tradus și publicat în cartea sa «Primele poeme». Recent a apărut cartea cu ultimele sale poeme, pregătite pentru un volum pe care nu a mai apucat să-l vadă tipărit. Volumul e prefațat de Claude Sernet și ilustrat de Jacques Herold, alți doi români, reprezentanți ai modernismului francez.

Alături de Voronca, Brâncuși, Victor Brauner, Tristan Tzara este încă un compatriot de-al nostru făcînd parte din patrimoniul artei moderne universale.

Ștefan ROLL

idei contra idei

skinner și teoria manipulării

Există în sociologie, politologie și în studiul relațiilor internaționale o puternică tendință contemporană de a împrumuta din științele naturii metode, legi, principii și modele care nu se potrivesc totdeauna societății umane. Structurile biologice sînt adoptate drept criterii de analiză a sistemelor sociale, ca și cum principiile de organizare ale sistemului uman ar fi identice cu cele ale sistemului social. Teoria echilibrului de forțe pe arenamondială este fundamentată potrivit legilor mecanicii, deși procesele sociale și politice care se exprimă în această concepție strategică sînt mult mai complexe decît mișcarea mecanică. Modelele structural-funcționale ale societății sînt construite pe baza analogiei cu echilibrul din fiziologia homeostatică în pofida faptului că echilibrul social este calitativ diferit de cel fiziologic. Nici stabilitatea sistemelor cibernetice nu poate fi transferată sistemelor sociale, deoarece societatea nu funcționează pe baza unor automatisme.

O vie controversă a izbucnit recent în jurul cărții «Beyond Freedom and Dignity» («Dincolo de libertate și demnitate») de B.F. Skinner, celebru profesor la Harvard. Autorul a devenit cunoscut prin așa-numita tehnică a «condiționării operante» prin care a obținut modificări de comportare la animale și oameni, ca accelerarea învățării, eliminarea bîlbîielii și udatului patului la bolnavi care rezistaseră tratamentului psihiatric, îndreptarea unor obiceiuri delincvente etc. Potrivit lui Skinner, omul nu fuge de urs din cauza fricii ci pentru că frica declanșată de creșterea adrenalinei în sînge și a bătăii inimii este parte a reacției de fugă; frica urmează sau însoțește comportamentul fugii. Condiționarea operantă consistă esențialmente în aplicarea, potrivit unui program bine planificat, a unor stimulenți pozitivi sau negativi subiectului (animal sau om) prin care reacțiile favorite ale subiectului sînt modelate, menținute și întărite, făcîndu-le să se producă mai probabil. Este deci vorba de o tehnică a controlării reacțiilor subiectului.

Atîta vreme cît Skinner s-a rezumat la aceste experiențe științifice și a obținut rezultate remarcabile, totul a fost în regulă. Bucluc s-a declanșat din momentul în care Skinner a ieșit din laborator și spital în vasta sferă a societății și a încercat să facă din psihoterapia lui o filozofie socială. Cu siguranța pe care o posedă numai cei cu o idee fixă în cap, Skinner afirmă ca modul de comportare uman este total și complet determinat de ereditate și mediu, că existența unui «suflet» sau a unei «minți» individuale în afara acestui comportament condiționat de societate este o iluzie și că deci omul poate fi condiționat să muncească din greu, să renunțe la violență, la plăceri senzuale, la alcool, heroină și masaj (!?). Condiționarea operantă în acest sens poate fi efectuată, după Skinner, în mici comunități: «Controlul etic se poate face în grupuri mici, dar controlul populației ca ansamblu trebuie delegat specialiștilor — polițiști, preoți, proprietari, profesori, terapiști etc.» — conchide el! Pe drept cuvînt s-a spus că viziunea socială a lui Skinner este aceea a businessman-ului dintr-o mică localitate care simte că viața a degenerat și scăpat de sub control și că totul s-ar îndrepta dacă oamenii ar învăța cum să se poarte. Alți critici au caracterizat teoria lui Skinner ca o «apologie a manipulării maselor», iar alții, mai severi, au vorbit de «mentalitate fascistă». Ruptura de problematica socială a Americii este într-adevăr strigătoare. Vorbind de cazul tînărului alienat care și-a terminat universitatea și a fost înrolat în armată, Skinner epuizează întreg jargonul psihologic: nesigur de sine, slab, frustrat, speriat, reacții emotive etc.,dar nici nu pomenește de război, de cauzele sociale ale comportării tînărului, ca și cum acesta ar trăi într-un vacuum. Nimic despre ceea ce a fost numit «sindromul vietnamez»

Pe drept cuvînt, behaviorismul a fost caracterizat în ultimii ani drept conservatorism ideologic de către sociologii și politologii care și-au dat seama cît de irelevantă este această școală în confruntarea cu problematica explozivă a societății contemporane.

Silviu BRUCAN

întîlnire pentru viitoarea întîlnire spațială

La Centrul spațial de la Houston au ținut să se fotografieze laolaltă (de la stînga la dreapta) cosmonauții sovietici Șatalov și Eliseev și cosmonauții americani Stafford, Slayton și Brand, cu prilejul unei întîlniri de lucru în cadrul căreia au fost discutate numeroase probleme tehnice și organizatorice referitoare la realizarea misiunii spațiale comune «Soiuz-Apollo» prevăzută pentru jumătatea lunii iulie 1975. Au fost astfel abordate planul zborului, programul de antrenament comun (care va începe în această vară la Houston și se va continua în toamnă în U.R.S.S.), probele tehnice, punerea la punct a materialului. În ce privește echipajele — cel american este cunoscut de pe acum, fiind format din cei trei cosmonauți aflați în imagine, iar cel sovietic — deși componența sa, după cum s-a anunțat, va fi definitivă în cîteva săptămîni — se presupune că sigur că va fi alcătuit din cei doi cosmonauți participanți la întîlnirea de la Houston și fotografiați alături de colegii lor din S.U.A.

scrisori cu adresă

puteri și putere

Cuvîntul lui Waldheim, pe care l-ați sesizat în ziarele de duminică, poate fi apreciat, într-adevăr, ca o pledoarie convingătoare pentru sporirea rolului și autorității Națiunilor Unite. Pasajul la care vă referiți arată astfel în transcriere integrală: «Punctul de vedere potrivit căruia marile puteri nu au nevoie de Națiunile Unite și pot reglementa problemele omenirii între ele însele nu este confirmat de experiența lumii postbelice. Acest punct de vedere contravine, de asemenea, realităților politicii internaționale contemporane. Este un punct de vedere care a provocat deja crize, a prezentat o mare primejdie pentru întreaga omenire și, în viitor, implică un mare pericol. Rolul politic al Națiunilor Unite, pe care unii doresc să-l diminueze, este tot atît de crucial astăzi, ca și în 1945. Evenimentele dezbătute la Națiunile Unite au o mare importanță, pentru simplul motiv că ele reflectă realitățile politice internaționale. Pacea nu poate fi durabilă dacă nu are în vedere interesele și contribuția tuturor țărilor, iar destinderea, spre a fi permanentă, necesită participarea activă a tuturor națiunilor».

Declarația secretarului general al O.N.U. observă, în termeni categorici, preferința mărturisită a unor mari puteri occidentale pentru aranjamente restrînse — bilaterale sau «de club privilegiat». Asemenea preferințe au făcut la Națiunile Unite obiectul unor critici severe. Un delegat african, denunțînd politica imperialistă de dictat, de ignorare a intereselor țărilor mici și mijlocii, afirma că unele mari puteri privesc lumea prea de sus, de pe vîrfuri, neobservînd sau nedorind să observe pe «cei de la firul ierbii». Or, majoritatea covîrșitoare a omenirii trăiește «la firul ierbii» și de acest adevăr trebuie ținut cont chiar cînd privești lumea de pe vîrfuri. Națiunile Unite oferă, într-adevăr, cadrul cel mai adecvat pentru armonizarea intereselor tuturor națiunilor, mari și mici, instrumentul cel mai potrivit pentru edificarea unei păci și securități durabile, deatfel însăși rațiunea de a fi a O.N.U.

Unii invocă în sprijinul negocierilor «la vîrfuri», eficiența aranjamentelor restrînse și ineficiența Organizației Națiunilor Unite. Dar, cum s-a relevat de atîtea ori, Organizația Națiunilor Unite nu poate fi nici mai bună, nici mai rea decît țările membre care o compun, iar calitatea ei este determinată de calitatea activității, individuale și colective, a statelor membre. Națiunile Unite nu oferă prilejul unic al diplomației multilaterale, dar constituie forumul cel mai adecvat pentru soluționarea problemelor predominante ale vremii noastre, probleme care interesează și preocupă toate popoarele lumii, și la a căror soluționare, ipso facto, trebuie să contribuie toate popoarele lumii. Un asemenea punct de vedere nu exclude rolul important al marilor puteri în reglementarea problemelor internaționale, contribuția și răspunderea lor la opera de pace, progres și destindere, ci îl apreciază drept complementar; exclude doar tezele perimate ale drepturilor privilegiate, ale «celui mai egal dintre egali» ori ale unora «mai egali decît ceilalți», teze în contradicție cu realitățile lumii contemporane, caracterizate, printre altele, prin afirmarea tot mai viguroasă a dreptului și datoriei fiecărei țări — mari, mijlocii sau mici — de a contribui în spirit constructiv la soluționarea problemelor care confruntă omenirea, la consolidarea păcii și colaborării în lume. Ca atare, pentru a nu fi deformată și precară, pacea lumii trebuie edificată prin eforturile conjugate ale tuturor țărilor, respectîndu-se interesele vitale ale tuturor țărilor.

Folosiți o expresie — «marea putere a unei politici» — care mă ispitește și pe care aș dori s-o preiau fără a o supune, acum, unei analize detaliate. Admitem că «marea putere a unei politici» nu este determinată, în mod necesar, de marea putere economică sau militară a unei țări și nu este direct proporțională, în mod obligatoriu, cu numărul locuitorilor și al kilometrilor pătrați. O politică mare ori «marea putere a unei politici» se constituie din obiectivele înaintate pe care le proclamă, din principiile de etică internațională pe care le promovează, din acoperirea declarațiilor de principiu prin acțiuni curajoase și eficace, dintr-un permanent spirit de inițiativă izvorît din răspunderea plenară pentru destinele lumii noastre și viitoare, o politică sprijinită pe argumente nu pe armamente, o politică — aș spune — căreia nimic din ceea ce este înaintat și omenesc nu îi este străin. Noi cunoaștem foarte bine, aș zice trăim o asemenea politică, și de ce să nu mărturisim mîndria legitimă de a fi slujitori ai unei asemenea politici — politica elaborată și promovată de partidul nostru, a cărei forță, al cărei prestigiu au adus poporului român prieteni pretutindeni.

Ion CÂRJE

P S. Despre «războiul încetării focului» din Vietnam — într-o altă scrisoare.

universul

mapamond '73

amsterdam

O întrebare de o dezarmantă naivitate m-a frămîntat tot timpul cît am stat pe pămîntul Olandei: unde curg apele din Țara de jos? O treime din suprafața Olandei se află sub nivelul mării, două cincimi din teritoriul ei trebuie apărat cu diguri și totuși apa curge pretutindeni, Amsterdamul e mai înțesat de canale decît Veneția, și străzile lui, pentru a putea să se lege între ele, au nevoie de 543 de poduri. Nici un oraș din lume, nici așezările lacustre n-au atîtea poduri. Apa e mereu paralelă cu strada, majoritatea intersecțiilor se fac peste un pod, ecluzele coboară și ridică apa în trepte, casele ies deseori din apă și oamenii s-au obișnuit atîta cu această omniprezentă vecinătate încît, de cele mai multe ori, nici n-au mai găsit necesar să ridice parapete pe marginea canalelor. Mașinile parchează la cîțiva centimetri de buza apei și, nu arareori, cîte una mai scapă în canal. Am urmărit odată o dragă care pescuia din canale biciclete vechi, mașini, cărucioare — tot ce poate constitui surprizele unui cimitir acvatic de fiare vechi. Căci apa, răbdătoare, era nevoită să înghită tot gunoiul de care omul se putea debarasa. Apa aceea care nu știi încotro curge, apa aceea care neavînd unde se vărsa se întoarce, apa care a îndreptat țevile tunurilor de bronz nu către dușman, ci către propriile orașe spre a le putea vesti din timp cu bubuitul lor năvala inundațiilor, a fost și rămîne cosmarul olandezilor. Ținută la respect de diguri, ea nu mai poate rezista asaltului gunoaielor. Copiii încalecă tunurile inutile, uitate, și privesc cu ochii căscați la macaralele care trag de pe fundul canalelor încîlceala bicicletelor ruginite, unda stîrnită de trecerea unei ambarcații lasă pe zidurile caselor urme de slin, poeticul canal atît de cîntat în melodiile Amsterdamului devine tot mai mult o cloacă cu scurgerea lentă, o «ciorbă brună», cum îi spun olandezii, pe care morile de vînt o tot pompează dincolo de diguri în speranța că o vor curăța. Dacă omul Olandei clasice a știut să îndepărteze amenințarea apei, «homo tehnologicus» al epocii noastre a învățat ca nimeni altul să ucidă apa. Și, distrugînd acest permanent inamic al istoriei sale, preia acum loviturile care se întorc împotriva lui.

Amsterdamul este un oraș fascinant, unic, irepetabil, în care casele vechi, de cîte 5-6 etaje, ca niște cutii de chibrituri pe verticală, se sprijină una de alta, formînd un perpetuu dig cu ferestre lacome de lumină, ridicat din ziduri, scări oblice, înguste, cu acoperișurile ascunse de frontoane baroce, cu uși ferecate, cotloane, mansarde, unghere cu culoare înguste și înghesuială de termitieră. Numai în casele unui oraș ca acesta familia Annei Frank se putea ascunde atît de bine încît să nu fie dibuită decît prin trădare de cizma scotocitoare a Gestapoului. Amsterdamul este însă și un oraș al turnurilor, cu sute de clopote, născute din nevoia de veghe asupra depărtărilor din care a pîndit dintotdeauna stihia umedă. Pe străzile lui se înghesuie mii de mașini cu motoarele ținute în frîu, bicicliștii cei mai numeroși din lume se strecoară cum pot și pe unde pot, pietonii sînt vîrîți în tunelurile de sub pămînt, doar canalele, cît nu le-au acoperit planșeele de beton, mai cunosc scurgerea lentă a navigației citadine. Căci în acest oraș, omul fără volan mai mult navighează decît circulă.

Amsterdamezul este convins că orașul lui este singurul care poate rivaliza cu Londra sau cu Parisul. Întrucîtva, are dreptate. Poate și pentru că și-a creat în sînul său un Soho londonez cu un «Forty Four Club» și un «Lucky Star», un mic Saint-Germain-de-Près aproape parizian, un Pigalle și un talcioc, lîngă Water loopein, la fel de celebru ca «Marché au puces» din Clignancourt. Dar Amsterdamul rămîne Amsterdam. Vertical de piatră care și-a trăit secolul de aur într-un ev de turmentată istorie, oraș cu tablouri ancestrale transplantat brutal în lumea modernă, hărțuit de frenezia ritmului accelerat, implacabil, prea puțin îngăduitor cu nostalgiile trecutului, un oraș care și-a scos haleaua din suflet și a înlocuit-o cu o floare de beton pe lîngă care oamenii trec cu capul plecat. Căci buldozerul n-a făcut niciodată casă prea bună cu stratul de lalele, dar lumea de azi spune că acum e rîndul lui să treacă, pentru ca în urmă-i să răsară alte flori. Care vor fi? Căci apele, chiar dacă pentru asta sînt obligate să urce, se varsă tot în mare...

Ioan GRIGORESCU

o dispariție de un miliard de lire

Listei cuprinse în «catalogul» obiectelor de artă dispărute din Italia — catalog întocmit recent din inițiativa comandamentului carabinierilor și cuprinzînd 200 de pagini pline de nume de tablouri, sculpturi, monumente arheologice etc.— i se adaugă noi și noi elemente. Astfel, «o altă gravă lovitură dată patrimoniului artistic al Italiei» — cum scrie «Corriere della Sera» — o constituie furtul din biserica de la Roveta, la 38 km depărtare de Bergamo, a unui deosebit de valoros tablou («Gloria sfinților» — apreciat la circa 1 miliard lire) al pictorului Giovanni Battista Tiepolo, reprezentant de seamă al școlii venețiene (în fotografia din stînga, tabloul, iar în dreapta, locul rămas gol). Ulterior a mai dispărut, de asemenea dintr-o biserică (din mica localitate Ponteramica, tot din apropiere de Bergamo), un ansamblu de șase picturi semnate de Lorenzo Lotto. Și seria de lovituri date patrimoniului artistic italian continuă.

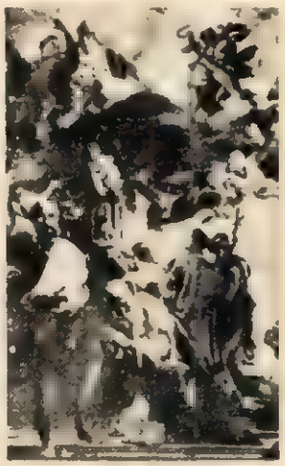

oameni despre care se vorbește

GENERALUL OMAR TORRIJOS (n. 1929), președintele Republicii Panama, a apreciat, în cadrul unui miting ce a avut loc la Santiago de Veraguas, că votul în problema panamezâ, exprimat de reprezentantul S.U.A. la recenta sesiune a Consiliului de Securitate al O.N.U., va îngreuna mult negocierile bilaterale privind Canalul Panama, «negocieri care vor fi dificile...». În legătură cu următorul pas în aceste tratative, președintele panamez a declarat că va cere poporului un vot de încredere prin intermediul Adunării Naționale.

ANWAR SADAT (n. 1918), președintele Republicii Arabe Egipt, și-a asumat, prin promulgarea unui decret referitor la formarea noului guvern al țării, funcția de prim-ministru — cabinetul condus de el numărînd 4 vicepremieri și 32 miniștri (dintre care 17 și-au păstrat vechile portofolii). Totodată, în baza unei legi din 1967 cu privire la proclamarea stării de urgență, Anwar Sadat s-a proclamat și guvernator general militar

PIERRE MESSMER (n. 1916), primul ministru al Franței, și-a prezentat demisia președintelui Pompidou în urma alegerilor legislative din prima jumătate a lunii martie, conform procedurii în vigoare. Însărcinat de șeful statului francez cu formarea noului cabinet, — fapt așteptat de observatori —, Pierre Messmer va prezenta zilele acestea lista viitorului guvern, care se apreciază că va suferi modificări față de cel vechi, datorită noii configurații a Adunării Naționale

GEORGE SHULTZ (n. 1920), ministrul de finanțe american, a relatat, în cadrul unei întîlniri cu ziariști, după reîntoarcerea din turneul întreprins într-o serie de țări vest-europene, că obiectivul acestuia l-a constituit explicarea politicii economice a S.U.A., care urmărește în primul rînd jugularea inflației interne. El a menționat totodată că Statele Unite speră ca un acord de principiu privind limite de bază ale reformei sistemului monetar internațional să poată fi realizat în următoarele șase luni

MANUEL PEREZ-GUERRERO (n. 1912), secretarul general al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, evidențiază — în raportul ce urmează a fi prezentat sesiunii speciale a Consiliului U.N.C.T.A.D din 24 aprilie, dat publicității la Geneva — că în țările cele mai puțin dezvoltate, în primii ani ai celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării, proclamat în 1970, nu s-a înregistrat practic o sporire a producției pe locuitor, iar volumul exporturilor a înregistrat o scădere în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare.

KLAUS ALTMANN (n. 1913) a recunoscut că este una și aceeași persoană cu Klaus Barbie, fostul șef al Gestapoului din Lyon, condamnat în contumacie la moarte pentru crimele săvîrșite în perioada celui de-al doilea război mondial, dar a pretins că de fapt numele său real este Altmann, iar Barbie un pseudonim ce i-a fost impus de șefii săi naziști. Această versiune, menită să preîntîmpine o eventuală anulare a cetățeniei boliviene, a fost infirmată, pe bază de documente, de revista vest-germană «Der Spiegel». Oricum, cererea sa de punere în libertate a fost respinsă

«chisso co.» și victimele «bolii minamata»

Una dintre cele mai importante firme chimice japoneze — «Chisso Co.» — a fost recunoscută vinovată, de către tribunalul din Kumamoto de otrăvirea mai multor sute de persoane, prin consumarea peștelui contaminat cu mercurul deversat de o uzină a firmei în golful Minamata și deci condamnată la plata unor despăgubiri în valoare de 3,6 milioane dolari. Aceasta însă abia după 17 ani de la data intentării procesului, timp în care au murit din cauza «bolii Minamata» 68 persoane din cele aproximativ 400 contaminate cu mercur — restul fiind afectate de grave tulburări locomotorii (în fotografie). Condamnarea companiei «Chisso Co.» este a patra de acest fel în ultimul timp în Japonia și aceste recunoașteri implicite ale acțiunilor iresponsabile ale unor firme industriale au dus la declanșarea unei viguroase luări de atitudine. Semnificativ în acest sens este faptul că primarii a 10 mari orașe japoneze au adresat guvernului un mesaj colectiv, cerîndu-i să adopte măsuri eficace pentru protejarea populației.

întîlnire peron — campora

Învingător în alegerile de la 11 martie, Hector Campora, președintele ales al Argentinei, a făcut o vizită la Roma pentru a se întîlni și discuta cu generalul Juan Domingo Peron probleme legate de preluarea puterii, la 25 mai, de către reprezentantul Frontului justiționalist de eliberare și de punerea la punct a listei viitorului guvern. Potrivit observatorilor, un loc important în convorbiri l-a ocupat și abordarea rolului pe care-l va juca în viitor Peron în viața politică argentiniană.

dosar flacăra

întrebarea adevăratului tată...

• Interogatoriul ciudat
• Falsul de la maternitate
• Un dosar închis ilegal
• Anonima și frămîntarea «tatălui»

S-a așezat pe fotoliul din fața biroului, greoi, timid, cu șapca în mîini.

— Sînt din Sibiu. Mecanic. Am venit pentru un articol scris de dumneavoastră.

— Am scris mai multe. Despre care e vorba?

— Unul cu titlu șod.

— «Cu titlu șod»? Nu înțeleg.

A scos de la piept o pagină de revistă mototolită și mi-a întins-o. «Să convenim că v-am mințit», era titlul articolului.

— Da, e un titlu cam... Cum să zic? Am scris așa, fiindcă doream ca cititorii să înțeleagă că ceea ce am scris trebuie să rămînă între noi, ca totul să fie luat ca o părere, ca lucrurile să rămînă pe loc, adică nimeni să nu le tulbure.

— Apăi aici îi hiba. Femeia despre care ați scris acolo, Maria din Pucheni, îi acum nevasta mea. Și amarul meu, copilul ăla...

— Nu cumva vreți să spuneți despre copil că..

Asta era cu adevărat o surpriză. Prin minte imaginile mi se succedau ca în curgerea unui film rulat cu accelerație maximă.

INTEROGATORIUL CIUDAT

Eram procuror și primisem spre verificare dosarul Mariei S., de 18 ani, menajeră la o chelnăriță de la Lactovegerarian, arestată și pusă sub învinuire de pruncucidere. Prima filă: reclamația fostei «stăpîne» care descria modul în care a observat că fata e gravidă, motiv pentru care a dat-o afară și a reclamat-o miliției. Filele următoare: Raportul de examinare medico-judiciar din care rezulta că arestata a născut cu certitudine în jurul datei de... Urmau acte de percheziții și căutări fără rezultat ale cadavrului copilului, interogatorii... Am făcut semn căpitanului Bogdan s-o introducă în birou pe arestată.

Era înaltă, robustă, cu ochi mari, frumoși, stînjenită de situația ei și hainele vărgate pe care le purta.

— Șezi... Recunoști că ai fost gravidă?

— Da.

— Recunoști că ai născut?

— Da.

— Copilul s-a născut viu?

— Da.

— L-ai omorît?

— Nu.

— Atunci ce ai făcut cu el?

— ...

— Ascultă. Ești arestată pentru faptul că ți-ai omorît copilul. Una din două: sau minți atunci cînd spui că nu ți-ai omorît copilul și deci vei primi pedeapsa pe care o meriți ca mamă ucigașă, sau dacă nu l-ai omorît spune-ne ce ai făcut cu el, dovedește-ne că trăiește și îl dăm imediat drumul.

— ...

— Nu vrei să ne spui nici cine este tatăl copilului?

— ...

Căpitanul a explodat:

— Gata, tovarășe procuror. A început să facă pe muta. De acum înainte nu mai scoate nici o vorbă. Își bate joc de noi.

— Bine-bine... condu-o și hai să fugim pînă la maternitate.

FALSUL DE LA MATERNITATE

Am cercetat mai întîi înregistrările de nașteri din perioada probabilă indicată de expertiză. Un singur nume mi-a reținut atenția. Al doamnei profesoare X. (Din motive ce se vor deduce, vom evita unele nume.) Am cunoscut-o într-un proces de divorț. Motivul invocat de soțul ei era acela că nu poate concepe viața fără copii. Nu-i reproșa nimic altceva. Apoi, reclamantul și-a retras acțiunea.

Înregistrarea nașterii aparținea medicului Z. Ne-a primit în cabinetul său cu amabilitate, servindu-ne cu cafele și țigări.

În clipa în care am început să-l întreb despre nașterea copilului doamnei profesoare, a început să se fisticească.

— Știți ce mi se pare curios? În dosarul ei de divorț figurează un act medical care confirmă faptul că doamna X nu poate avea copii.

— Medicii mai greșesc...

— Da, mai greșesc în fel și chip.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

— Că nu ea a fost cea care a născut copilul.

— E o glumă?

— Nu. Fata care a născut copilul e în mașină, jos, arestată pentru pruncucidere, fiindcă se presupune că și-a omorît copilul. Nu se știa inițial că și-a cedat copilul.

Căpitanul mă privea cu ochi mari, iar medicul a vărsat cafeaua pe halatul de un alb imaculat.

— V-a declarat totul? Mai e nevoie să mă confruntați cu ea?

— Nu..., și dacă vreți să aflați adevărul, fata nu a declarat nimic. Tace. Tace cu toate că știe că va primi ani de pușcărie pentru pruncucidere. Tace poate pentru faptul că așa s-a jurat sau ca să nu vă implice și pe dumneavoastră. E frumos din partea ei, nu? Dar, sînt sigur de asta, nici dumneavoastră nu puteți accepta să fie condamnată pe nedrept. Îmi veți spune deci adevărul.

Mai întîi nu i-a venit să creadă că Maria a refuzat să vorbească. Apoi s-a căinat o vreme, susținînd că e cel mai mare dobitoc, voind să facă bine atît profesoarei, care își dorea un copil mai mult ca lumina ochilor, cît și acelei nefericite de Maria care, alungată de fosta stăpînă, era practic pe drumuri, dar prin aceasta punîndu-se în situația de a face el pușcărie pentru falsa înregistrare a nașterii pe numele profesoarei. S-a ridicat în picioare și vorbea cu spatele la noi, cu fruntea rezemată de perete.

— Credeam că fac bine! Înțelegeți?! Numai la asta nu mă gîndeam: că nenorocita aceea, care urma să plece cu pruncul în brațe spre nicăieri, va fi acuzată pentru pruncucidere... Spuneți-mi: juridicește, cum se califică fapta mea?

— Fals în acte publice și...

— Nu diagnosticul! Cîți ani de pușcărie?! Îmi dați un foc?

— Vă e aprinsă țigara. Liniștiți-vă.

UN DOSAR ÎNCHIS ILEGAL

Ședința colectivului de conducere al procuraturii. Atmosferă de gheață. Explicabil: participă și un reprezentant al Procuraturii republicii. Este evident iritat de faptul că i se cere părerea în situații limpezi, unde nu e de ales. Cînd am început să expun cazul meu, a devenit brusc foarte atent. Mai ales atunci cînd propuneam soluția. O soluție de crasă ilegalitate: să se treacă cu vederea falsul săvîrșit de medic. Dealtfel, în acest sens nici nu am întocmit proces-verbal de constatare. Ca și cum nu a fost nimic. Dosarul să fie închis în cel mai mare secret. Să rămînă binele: cum l-a dorit medicul. «Cred că așa e drept», am încheiat.

— Drept, dar ilegal, a spus mai mult pentru sine cel ce conducea ședința de lucru, înainte de a cere părerea participanților.

Poate tocmai de aceea auzeam în continuare voci care scoteau la iveală diverse aspecte contrare părerii mele: «Dacă totul va ieși la iveală, dacă se va afla că am acoperit un fals, nu va fi știrbit prestigiul procuraturii?» Sau: «Chiar noi, organul creat pentru asigurarea legalității, să săvîrșim o ilegalitate»? Sau: «Mai presus de lege nu poate exista rațiune de milă sau utilitate. E un raționament care, în principiu, deschide calea spre abuz». Doar vocea bătrînului procuror Handrea, domoală, calmă, ca întotdeauna, avea un alt ton: «Legea e vie. Noi îi dăm această viață, bineînțeles, alături de toți cei care o aplică. Viața ei s-a născut însă din dorința de dreptate și bine. I-am răstălmăci rațiunea de a fi, dacă am aresta pe medic și am lua copilul profesoarei». Cel ce conducea ședința a intervenit oarecum nerăbdător: «Alături de dumneavoastră — s-a întors spre mine — voi semna și eu actul de închidere a acestui dosar».

ANONIMA

După cîțiva ani au intrat de mînă în biroul meu distinsul profesor X și un băiețaș cu părul buclat, curățel, cuminte.

— Am venit să aflu un adevăr, a început profesorul cu voce care trăda emoția. Un adevăr vital pentru mine. Dumneavoastră ați instrumentat un dosar, despre al cărui conținut erați obligat să mă înștiințați.

— Adică? Mai exact!

— Vă rog să citiți această anonimă.

Era scrisă cu mîna stîngă. «Binevoitorul» îl informa pe profesor că este victima unei farse monstruoase, că este victima unei înșelătorii puse la cale de soția lui în complicitate cu un medic de la maternitate și cu mine. În final îl îndemna să ceară de la procuratură dosarul cazului.

În timp ce citeam și reciteam anonima, discret, profesorul a scos pe fiul băiețașul. Simțeam în gură un gust amar.

— Ce veți face, l-am întrebat, dacă am presupune că anonima exprimă adevărul?

— Mai întîi, cel care trebuie să pună întrebări cred că sînt eu. Și tot eu va trebui să hotărăsc, numai după ce aflu adevărul, ce am de făcut.

— Cum doriți... O să vă povestesc totul. Veți putea vedea și dosarul.

— E destul dacă îmi spuneți dumneavoastră.

M-a ascultat cu capul plecat. Apoi mi-a cerut înapoi anonima, spunîndu-mi că îi pare nespus de rău că este adevărată. Cînd am vrut să readuc copilul în birou, s-a opus. Credea că vreau să-l pun în situația unei scene melodramatice.

Am insistat să-mi spună ce hotărîre va lua. M-a privit zîmbind, spunîndu-mi că bănuiește că tot timpul l-am înțeles greșit și că am avut temeri neîntemeiate. Singurul motiv care l-a adus la mine era acela de a se informa asupra pericolului ca adevărații părinți ai copilului să nu îl revendice la un moment dat. I-am spus cele ce știam despre situația actuală a mamei, dar cînd am precizat că nu știu nimic despre adevăratul tată, m-a întrerupt. Mai exact, m-a corectat, spunînd că acest copil are un singur tată, pe el, și mi-a oferit anonima mîncinoasă ca să o rup. L-am mai întîlnit de atunci, de multe ori, cu copilul pe stradă, într-o cofetărie, trăgîndu-l cu sănioța și întotdeauna se oprea să-mi spună cîteva cuvinte amabile.

ÎNTREBAREA ADEVĂRATULUI TATĂ

Și iată, acum mi se întîmplă ceea ce nu mi-ar fi trecut prin minte că mai este posibil. Adevăratul tată mă privea tăcut, deși poate cel care trebuia să vorbească era el.

— Bun... Acum înțeleg de ce ai venit la mine...

— Vreau numai să vă întreb ce drepturi am io, ca tată.

— Nu știam de existența dumitale. Dar știam că Maria are acum trei copii.

— Doi. Doi avem în viață. Știți, treaba cu mine a fost așa, că m-am despărțit de Maria fără ca ea să mai știe de mine. Nu o fost vina mea. M-am răsturnat cu camionul, că pe atunci eram șofer, și multe luni de zile nu mai știam nici cum mă cheamă. O tot reparat doctorii la oasele mele. Ea o fi crezut că am lăsat-o, s-a dus la Brașov și s-a angajat la chelnărița aia care...

— Știu. Acum sînteți împreună?

— Acum? De multă vreme. Cam după un an de cînd ea s-a întors. Să știți că are numa vorbe bune despre...

— Bine-bine. Dar dacă ai doi copii?...

— Și ăsta, al profesorului, e tot sînge din sîngele meu. Cîștig bine, muncește și Maria... Am tot cumpănit pînă să vin, dar prea mă chinuie gîndul...

— Crezi că ar fi drept să ceri să-ți iei copilul de la oamenii aceia de treabă?

— Io asta vreau să vă întreb.

— Știi cum cred eu? Ți-ai văzut copilul?

— Da. De multe ori, da el nu știe. Nimeni nu știe de ce vin cîteodată la Brașov și mă uit la el cum se joacă la școală în recreație.

— Atunci știi că e fericit și că actualii lui părinți fac totul pentru el. Gîndește-te numai la copil. Crezi că dumneata, mai avînd încă doi, vei putea face mai mult pentru el? Nu mă refer la bani, la haine, la ce îi vei cumpăra. Vreau să te întreb: crezi că îl vei putea iubi mai mult decît oamenii aceia? Dacă îmi răspunzi la întrebarea aceasta, știi ce trebuie să faci.

S-a ridicat tăcut. Nu mi-a vorbit decît din ușă:

— Iertați de deranj... Și Maria zice că îi drept așa...

Emil POENARU

ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ AUTO

(întrebări și răspunsuri)

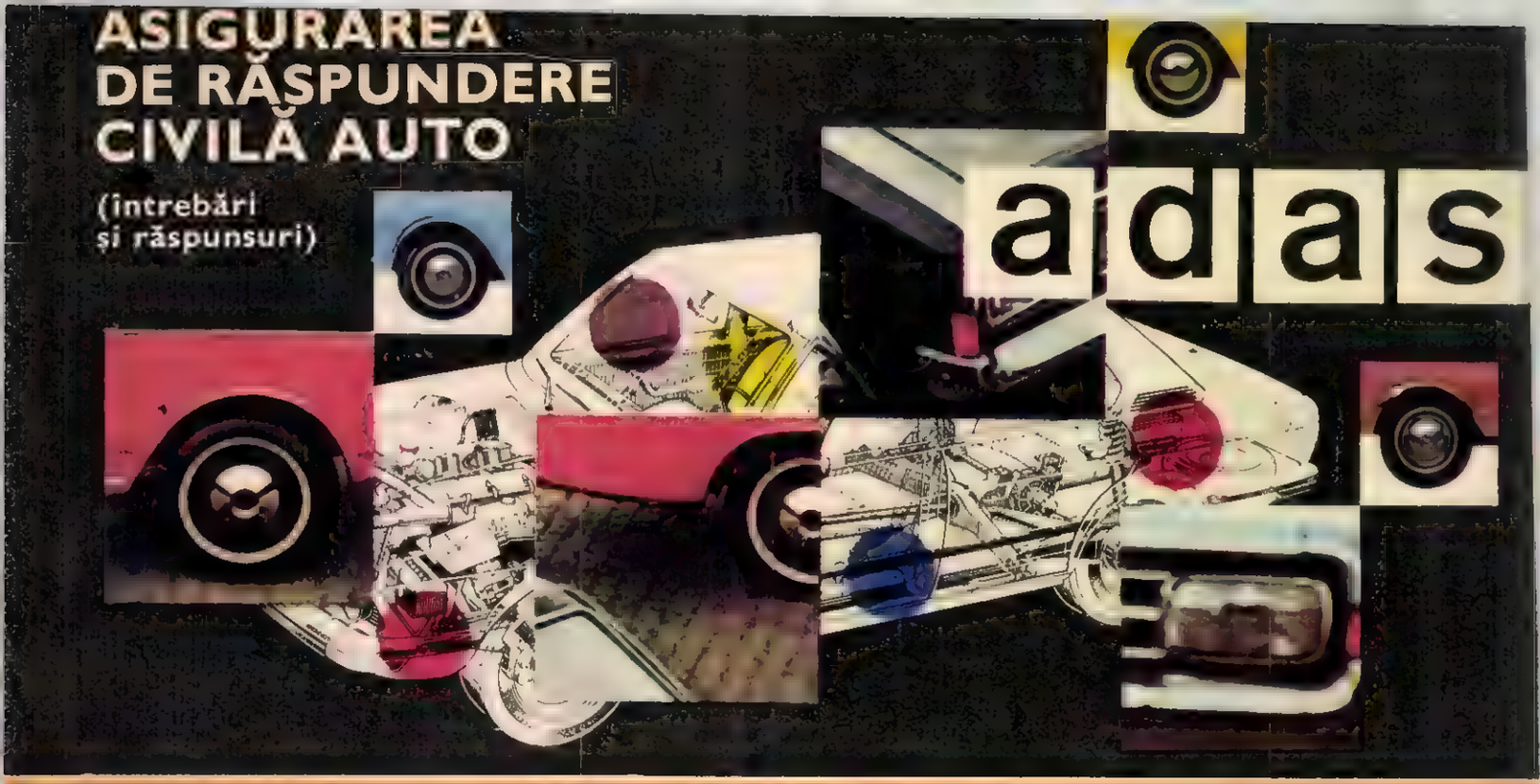

Întrucît în rîndurile cetățenilor și chiar ale organizațiilor socialiste dăinuie încă unele neclarități în legătură cu modalitățile de plată de către ADAS a despăgubirilor la asigurarea prin efectul legii (Decretul nr. 471/1971) de răspundere civilă auto și ținînd seamă că întrebările pe care aceștia le-au adresat Administrației Asigurărilor de Stat (ADAS) interesează nu numai pe posesorii de autovehicule, ci și pe orice cetățean și organizație socialistă — ca unii care pot fi păgubiți prin accidente auto — publicăm mai jos întrebările mai frecvente pe această temă, cum și lămuririle ADAS.

Î. 1. În baza cărei dispoziții legale deținătorii de autovehicule sînt obligați să despăgubească orice persoană căreia i-au produs un prejudiciu prin folosirea acestui mijloc de locomoție (au vătămat-o, i-au distrus ori avariat bunurile)?

R. Potrivit art. 1 000 alin. 1 din Codul civil deținătorii de autovehicule sînt obligați să despăgubească orice persoană căreia i-au produs un prejudiciu prin folosirea autovehiculului respectiv. Realizarea pretențiilor de către persoana păgubită se poate face fie pe baza înțelegerii dintre părți, fie prin hotărîre judecătorească.

Î. 2. Ce obligație a fost preluată de ADAS în baza Decretului nr. 471/1971?

R. ADAS a preluat obligația materială, financiară, pe care o au deținătorii de autovehicule de a repara prejudiciile produse terților persoane în cazul în care au răspuns de răspundere civilă pentru accidentele de autovehicule produse pe teritoriul R.S. România.

Î. 3. Cine sînt asiguraților pentru care ADAS plătește despăgubiri în cazul producerii unui accident de autovehicul?

R. În asemenea cazuri asiguratul pentru care ADAS plătește despăgubiri este deținătorul autovehiculului răspunzător de producerea pagubei. Persoanele păgubite se adresează ADAS în calitate de terți, chiar dacă sînt deținătoare de autovehicule avariate sau distruse în accidentul respectiv.

Î. 4. Ce raport juridic există între ADAS și terțul păgubit?

R. Între ADAS și terțul păgubit nu există un raport de asigurare; acesta se stabilește numai între ADAS și asiguratul răspunzător de producerea accidentului. În baza raportului de asigurare, ADAS este obligată să plătească despăgubiri în locul asiguratului răspunzător de accident atunci cînd se stabilește răspunderea civilă a acestuia.

Î. 5. Ce raporturi există între asiguratul răspunzător de pagubă și terțul păgubit?

R. Cînd asiguratul provoacă paguba se naște un raport juridic, ca urmare a răspunderii civile delictuale sau cvasidelictuale, între el și terțul păgubit, care îl obligă la despăgubiri față de acesta din urmă.

Î. 6. Care sînt obligațiile asiguraților?

R. Asiguraților sînt obligați să înștiințeze, în scris, în termen de 24 ore de la producerea accidentului, unitatea Administrației Asigurărilor de Stat în a cărei rază de activitate s-a produs accidentul și să comunice de îndată pretențiile formulate de cei păgubiți, precum și primirea oricăror acte în legătură cu accidentul, aceleiași unități ADAS ori aceleia în raza căreia își au domiciliul, reședința sau sediul.

Înștiințarea asiguratului este obligatorie atît în cazul în care despăgubirile se stabilesc pe baza înțelegerii dintre părți, cît și în situația în care despăgubirile se stabilesc prin hotărîre judecătorească.

În caz de neîndeplinire a vreuneia din obligațiile de mai sus, asiguraților răspund față de ADAS pentru prejudiciul astfel cauzat.

Î. 7. Pe ce căi se pot stabili despăgubirile și cînd se naște obligația ADAS de a le plăti?

R. Potrivit prevederilor Decretului nr. 471/1971 stabilirea despăgubirilor se poate face pe două căi, și anume: fie pe baza înțelegerii dintre părți, cu acordul ADAS, fie prin hotărîre judecătorească, arbitrală sau a unei comisii de judecată, pronunțate, conform legii, în R.S. România.

După stabilirea despăgubirilor în modurile arătate mai sus se naște obligația ADAS de a plăti aceste despăgubiri terților păgubiți, ca urmare a răspunderii civile a asiguraților.

Î. 8. Ce condiții trebuie îndeplinite pentru stabilirea despăgubirilor pe baza înțelegerii dintre părți și cum se realizează această înțelegere?

R. Sînt necesare două condiții esențiale, și anume: 1) din actele întocmite de organele în drept și din înștiințarea asiguratului să rezulte cu certitudine răspunderea civilă a deținătorului sau conducătorului autovehiculului în producerea pagubei; 2) ambele părți (asiguratul răspunzător și terțul păgubit) să dea încuviințarea pentru stabilirea despăgubirilor pe bază de înțelegere.

Pentru a se evita încărcarea activității procesuale și efectuarea atît de către asigurat cît și de către persoana păgubită a unor cheltuieli în procesul civil (cheltuieli care se recuperează de la proprii conducători auto ai organizațiilor socialiste atunci cînd aceștia sînt răspunzători de producerea pagubei), precum și pentru a se asigura o dezdăunare operativă a persoanelor păgubite, este necesar ca asigurații răspunzători de pagube să încuviințeze stabilirea despăgubirilor pe baza înțelegerii dintre părți.

Încuviințarea asiguratului se dă fie odată cu înștiințarea accidentului, ceea ce este mai recomandabil, fie odată cu întocmirea procesului-verbal de constatare a pagubelor produse sau ulterior, imediat ce i se solicită aceasta de către unitatea ADAS.

Pentru stabilirea cît mai operativă a despăgubirilor pe baza înțelegerii dintre părți este indicat ca asiguratul împreună cu persoana păgubită să se adreseze, imediat după producerea accidentului, unității ADAS în a cărei rază s-a produs accidentul, să prezinte procesul-verbal întocmit de organele miliției sau alte dovezi din care să rezulte cauzele și împrejurările accidentului, să încuviințeze stabilirea despăgubirii pe baza înțelegerii dintre părți și să participe la întocmirea de către organele ADAS a procesului verbal de constatare a pagubelor. Această cale trebuie folosită și în cazul în care persoanele răspunzătoare de producerea pagubei sînt străine. Dacă aceasta nu este posibil, persoana păgubită va solicita organelor miliției să rețină triplicatul sau duplicatul documentului internațional de asigurare ori să noteze datele necesare ale acestui document.

În toate cazurile în care stabilirea despăgubirilor nu se poate face prin înțelegerea dintre părți, ADAS acordă despăgubiri persoanei păgubite pe baza unei hotărîri definitive a organului de jurisdicție pentru sumele pe care asiguratul a fost obligat să le plătească cu titlu de dezdăunare și cheltuieli de judecată sau de arbitrare, fără a mai fi necesară încuviințarea asiguratului.

Î. 9. Cum este folosită de asigurați calea stabilirii despăgubirilor pe baza înțelegerii dintre părți, care prezintă multiple avantaje atît pentru asigurați cît și pentru persoanele păgubite?

R. Marea majoritate a asiguraților au acordat importanța cuvenită acestei proceduri și ca urmare și-au dat încuviințarea respectivă, fie odată cu înștiințarea accidentului, fie imediat ce li s-a solicitat aceasta.

Sînt însă unele unități care, neînțelegînd interesul social al acestei asigurări și grija pe care statul o manifestă pentru despăgubirea victimelor accidentelor de autovehicule, creează nemulțumiri persoanelor păgubite prin întîrzieri în comunicarea încuviințării sau prin refuzul de a da încuviințarea respectivă pe motiv că conducătorul autovehiculului nu mai este angajatul organizației socialiste respective sau că mai are și alte rețineri din salariu ori fără nici o justificare se pretinde ca stabilirea despăgubirii să se facă prin hotărîre judecătorească, deși în situațiile de mai sus conducătorul auto răspunzător de producerea pagubei a semnat procesul-verbal încheiat de organele miliției recunoscîndu-și culpa, a plătit amenda, a participat la constatarea pagubei nefăcînd nici o obiecțiune ori a dat angajamentul scris că se obligă să suporte despăgubirile ce se vor plăti sau a solicitat ca despăgubirile să se stabilească pe baza înțelegerii dintre părți.

Netemeinicia unor asemenea tergiversări ori refuzuri apare și mai evidentă avîndu-se în vedere că odată cu introducerea asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto, despăgubirile fiind plătite de ADAS, nu mai sînt afectate fondurile organizațiilor socialiste, respectiv veniturile personale ale persoanelor fizice proprietare de autovehicule.

ultima oră științifică

«invadatorii»

MATEMATICA «INVADEAZĂ» MUZICA: O NOUĂ NOTAȚIE MUZICALĂ, ELABORATĂ DE UN PROFESOR ROMÂN, VA RĂSTURNA O TRADIȚIE MULTISECULARĂ?

Ne aflăm la un liceu din București. Asistăm la ora de muzică. Copiii cîntă, profesorul dirijează. Pînă aici, nimic neobișnuit. Numai că nu cîntă după note, ci după... cifre. În cele ce urmează încercăm să explicăm această experiență îndrăzneață.

După studii de poetică matematică inițiate de un român (azi larg cunoscute în lumea specialiștilor), matematica «invadează» un nou domeniu al artei — muzica. Încercarea aparține tot unui cercetător român.

Cine nu cunoaște notația muzicală de azi, faimosul «portativ»? Dar oricît de «așezată» ne-ar părea azi notația clasică, în care titani ai muzicii universale ne-au lăsat opere nepieritoare, sistemul are lacune, neajunsuri și destule dificultăți: el este convențional, complicat și departe de a avea un caracter științific.

Convorbirea noastră cu ALEXANDRU RUSSIN, autor al unui nou sistem de notație muzicală, ne convinge din aproape în aproape de acest lucru. Interlocutorului nu-i lipsesc argumentele deoarece domnia-sa întrunește în aceeași persoană calificări multiple — am putea chiar spune, pentru a fi în ton cu subiectul: distonanțe. În adevăr, absolvent al Politehnicii bucureștene, deci inginer și matematician, tovarășul Russin a studiat apoi conservatorul (compoziție). În profesiunea căreia i s-a dedicat în cele din urmă — muzica — el a venit deci cu bagajul solid al omului de știință modern: limbajul matematic. Studiile sale îndelungate asupra sistemului de notație muzicală au dus la conceperea unui nou sistem.

— Care sînt, după opinia dumneavoastră, carențele actualului sistem de notație muzicală?

— Destul de multe. Gîndiți-vă: un copil învață 28—30 de litere — alfabetul — și apoi citește orice după o vreme relativ scurtă. Muzicienii operează doar cu șapte semne de bază și alte cîteva ajutătoare, dar, în afară de marii dirijori, un text muzical *complicat* cu greu poate fi citit de altcineva!

— De ce?

— Fiindcă cheia Sol, cele două chei Fa și cele patru chei Do schimbă denumirea notei (deci a sunetului reprodus). Or, într-o scriitură de mari dimensiuni, pentru instrument sau orchestră, lucrurile se complică într-atît prin schimbarea cheilor încît citirea cere efort *chiar și după ani de exerciții severe.*

— Totuși, se cîntă pretutindeni în lume cu ajutorul notației clasice!

— E firesc. Ea s-a «decantat» de-a lungul secolelor, iar pentru muzicieni a devenit rutină prin exercițiu.

— Observațiile dumneavoastră se referă numai la greutatea citirii?

— Nu. Dacă ar fi vorba numai de simplificarea notației pentru o mai ușoară învățare, aș considera eforturile mele doar o fantezie. Din păcate e vorba de lipsuri de fond, pe care numai înlocuirea sistemului le-ar putea suprima.

— Cîteva exemple?

— Între sunete și semnele grafice care le reprezintă nu există o corespondență perfectă. Adică un *do* de aceeași frecvență (264 Hz) se notează în *șapte feluri în diversele chei* Exemplul e valabil și pentru celelalte note.

— Lucrurile se petrec deci altfel decît în sistemul de codificare al unei limbi. Acolo lucrurile sînt mai exacte. Corespondența biunivocă acționează perfect: pentru fiecare sunet articulat — un singur semn grafic (litera) și invers.

ABC-ul muzical, ediție '73, este mult mai simplu decît cel al înaintașilor. Un experiment edificator se desfășoară la o școală din București: elevi din primii ani de inițiere muzicală pot descifra partituri muzicale — scrise în noua notație — cu ușurința unor specialiști.

Exact. Să continuăm însă. Dacă luăm cele patru elemente fundamentale ale sunetului care trebuie codificate în muzică: *înălțimea, durata, intensitatea* și *timbrul* (culoarea) vom observa și mai ușor fisurile sistemului actual. Primele două elemente definesc, în esență, conturul melodic, în timp ce ultimele două sînt elemente de dinamică muzicală. Acestea din urmă sînt bine codificate în actualul sistem, nefiind susceptibile la confuzii. Codificarea înălțimii și duratei are însă deficiențe serioase. Dar nu e cazul să intrăm aci în detalii prea tehnice. Vă invit să apreciați eficiența și simplitatea noului sistem urmărind cum se aplică... în clasă. (O pot face și cititorii prin intermediul fotografiei alăturate.)

Sistemul profesorului Russin, bazîndu-se pe rigoare matematică, posedă două calități majore: simplifică lucrurile și dă notației un caracter absolut, adică atotcuprinzător. Folosindu-se cel mai precis instrument științific, bisturiul matematic, se elimină deficiențele sistemului tradițional, fără a se interveni asupra elementelor bine codificate (intensitate și timbru).

Sistemul pare bine conceput. Un savant de prestigiu cum este acad. N. Teodorescu susține: «Matematica modernă este concepută ca teorie a structurilor abstracte și a limbajelor formale, adecvate teoriilor științifice. În această calitate ea este prezentă și în concepția de notație muzicală a profesorului Russin, unde aduce simplificare, unitate și o libertate îndrăzneață de creație printr-o codificare cu adevărat științifică».

Ce spun însă muzicienii și ce crede însuși descoperitorul despre posibilitatea de adaptare la noul sistem? Muzicienii recunosc simplitatea și aria de cuprindere a sistemului. Puși însă în fața unui lucru atît de nou, e firesc să ezite. Secole de obișnuință și tradiție sînt, efectiv, greu de «modelat».

Cu acordul Ministerului Educației și Învățămîntului profesorul Russin a aplicat sistemul la cîteva clase experimentale.

— Cu ce rezultate?

— În două trimestre copiii din primele clase au învățat perfect notele, iar etajele — odată cu învățătura cifrelor. Sistemul nu face desigur minuni, nu-l învață pe copil să cînte, fiindcă aceasta vine doar cu exercițiul, dar precizia și rapiditatea învățării notelor mi se par mai mult decît satisfăcătoare.

Conferințele și diversele comunicări ținute de prof. Russin în fața specialiștilor au trezit un larg ecou și oarecare efervescență.

— Îmi dau seama — ne mărturisește autorul — de imensitatea eforturilor necesare pentru a retranscrie azi, într-un alt sistem, tot ceea ce secole întregi au creat valoros în muzică. Am dorit numai să aduc mai multă prezicziune și simplitate, precum și posibilitatea interpretării muzicologice a unui «text» cu ajutorul computerelor. Poate...

Dorin IANCU

ABC MUZICAL '73

Sistemul absolut de notație muzicală propus de profesorul Al. Russin realizează un vechi deziderat, și anume ca muzica, cu tot arsenalul ei de semne grafice, să devină un «bun de larg consum», un limbaj universal de mare accesibilitate. Oare nu este semnificativ faptul că o simfonie de Beethoven, transcrisă în noul sistem, poate sta în mîna elevilor încă din primii ani de inițiere muzicală, aceștia putînd descifra mesajul artistic cu ușurința proprie dirijorilor de orchestră?

Nu trebuie înțeles că mulțumită noului sistem oricine poate deveni muzician peste noapte. Învățarea unui instrument muzical, ca dealtfel solfegierea unui cîntec, țin de formarea unor deprinderi care se cristalizează doar în timp, prin muncă serioasă. Totuși o codificare științifică mult simplificată elimină, în cea mai mare parte, dificultățile legate de citirea partiturilor.

Faptul că în scrierea tradițională unul și același sunet muzical se poate nota în șapte feluri diferite, în funcție de «cheia» aleasă, aduce evidente complicații inutile. De pildă, același do este notat în șapte feluri (imaginea nr. 1). La fel se întîmplă, evident, cu toate celelalte sunete.

Exemplul 2 dovedește dificultățile de citire de care se lovesc chiar specialiștii. Pe portativul tradițional apar opt sunete — subliniem — sunete obișnuite, folosite curent în partituri. Oricît ar părea de curios — și experiența a fost repetată de mai multe ori de profesorul Russin — chiar și muzicieni de mare prestigiu, dirijori și compozitori, au întîmpinat dificultăți la descifrarea acestor opt note! (imaginea nr. 2).

În noul sistem se pornește de la constatarea elementară că sunetele muzicale sînt cuprinse în zece octave (etaje sonore). Cu alte cuvinte, de la cel mai grav sunet perceput de ureche (do «de jos») pînă la cel mai acut, sunetele se desfășoară după o scară muzicală parcurgînd cele zece etaje susmenționate. Este ca și cum fiecare notă ar fi o treaptă pe o scară de bloc cu zece etaje. Printre treptele fiecărui etaj se află cele șapte sunete naturale: do, re, mi, fa, sol, la, si. Înălțimea fiecărui sunet este deci caracterizată de două elemente: etajul în care se află și numărul de ordine al treptei.

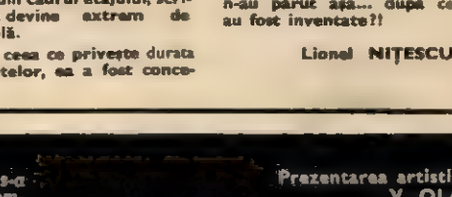

Notînd cu cifră romană etajul și cu cifre arabe treptele din cadrul etajului, scriitura devine extrem de simplă.

În ceea ce privește durata sunetelor, ea a fost concepută după modelul științelor exacte, unde se pornește de la o unitate fundamentală (metru, gram etc.) față de care se stabilesc multipli și submultipli. Cum în muzică există o durată la care se raportează toate celelalte și care se numește timp, profesorul Russin a considerat-o pe aceasta ca unitate fundamentală, față de care a stabilit multipli și submultipli, cărora le-au fost atribuite semne.

În noua notație, «cheile» tradiționale dispar și în general totul se simplifică. Totul pare «la mintea cocoșului», dar cîte lucruri simple, care au ușurat viața omului, n-au părut așa... după ce au fost inventate?!

Lionel NIȚESCU

COPERTA NOASTRĂ
Scenă din baletul «Seherezada», pe scena Operei de stat din Timișoara, în coreografia lui Iuliu Marpozan.
Fotografie de Ion PREDOȘANU

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 120 000 exemplare.

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 585

Prezentarea artistică: V. OLAC

flacăra album

Cursa pentru Oscar-urile lui '72 s-a terminat. Mult rîvnitele premii de interpretare au fost acordate lui **MARLON BRANDO** pentru rolul din «Nașul» și **LIZEI MINELLI**, protagonista filmului «Cabaret». Brando, care cu cîteva săptămîni în urmă a refuzat Premiul Asociației criticilor străini de la Hollywood, a anunțat că este hotărît să nu primească nici Oscar-ul, în semn de protest față de tratamentul impus indienilor în societatea americană.

FLACĂRA Redacția București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1
Cutia poștală 41 12 Of. 33 Telefon 17.60.10 — int. 1744
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 16 (932) — 14 APRILIE 1973

flacăra

DIALOG PESTE VEAC

Cinicul birocratism

NICI MUNCĂ FĂRĂ PÎINE, NICI PÎINE FĂRĂ MUNCĂ

Urmaşii lui Sitting Bull ridică tomahawkul

CE PROFEȚIM ȘI PROFESĂM

«Războiul încetării focului»

Președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, împreună cu familia regală a Olandei.

În timpul convorbirilor oficiale.

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN OLANDA

Pe străzile Amsterdamului.

În pagina 32 comentariul: «România și Olanda»

NICI PÎINE FĂRĂ MUNCĂ

NICI PÎINE FĂRĂ MUNCĂ

Cînd tovarășul Ceaușescu a rostit aceste cuvinte, cînd acest om al dreptății și al marelui curaj politic a pus în fața partidului și a țării această sumă a înțelepciunii socialiste, o întreagă istorie a luptei pentru echitate a fost redeșteptată și emulația socială, competiția valorilor, lupta cu vechiul, atribute de care avea atîta nevoie societatea noastră, au fost puse mai mult în drepturile lor, urmînd ca fiecare din noi, la locul său de muncă, să aplice — dar într-adevăr să aplice! — nu cu vorbe, ci cu fapte principiul acesta dinamizator și înțelept: «Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă!» Adică de ce să primească unii pîine fără să muncească pentru ea? Adică de ce să nu primească aceia care muncesc și care creează, aceia care se situează în primele rînduri ale dezvoltării naționale, aceia care se consumă mai repede prin actul curat al dăruirii, ceea ce merită pentru munca lor, pentru dăruirea lor, pentru arderea lor intensă? Adică de ce, indiferent de cît dai societății, ea să-ți dea ce-ți trebuie și uneori mai mult decît îți trebuie? Adică de ce să primești la fel cu cel care dă mai puțin decît tine semenilor și patriei? Sînt întrebări pe care orice revoluționar și le pune.

Considerarea acestei lozinci socialiste drept un principiu de căpătîi al sistemului nostru de valori sociale constituie una dintre garanțiile dezvoltării rapide a României, unul din semnele bune ale viitorului nostru. Noi știm cu toții că pîinea noastră nu este infinită. Ea este istoricește limitată și multe catastrofe și multe rele evenimente ale istoriei au prescurtat, de-a lungul timpului, această pîine. Astăzi, sîntem în poziția celor care-și plămădesc mai mare, mai gustoasa și mai îndestulătoarea pîine a viitorului. Dar pînă atunci, pînă cînd vom avea exact cît trebuie, exact cît s-ar cuveni, la limita de sus a pretențiilor noastre, trebuie să trăim cu pîinea prezentului. Ea e cîtă e. Fericiți de a ști că e a noastră și că astăzi de noi, românii, depinde dreapta ei împărțire, sîntem — iată! — chiar în situația de a o împărți după legile și judecățile noastre. Independența națională, libertatea țării, dreptul poporului suveran de a decide asupra drumului său iau chipul — cînd e vorba de pîine — al unor măsuri exacte, care-și cer, la rîndul lor, dreptul de a acționa și de a împărți Pîinea, ce aparține unei întregi națiuni, așa cum se cuvine fiecăruia dintre fiii ei. Pîinea noastră nu e infinită, dar sentimentul satisfacției nu va lipsi din sufletele noastre dacă vom ști să traducem în fapte concrete acest principiu, conform căruia pîinea măsoară munca.

Era nevoie de o împrospătare a competiției valorilor, era nevoie de noi elanuri, era nevoie de o retrezire a luptei noului. Și principiul acesta dă elan nou, reîmprospătează elanuri și introduce mai hotărît în atmosfera socială criteriul valorii, fără de care nu pot fi concepute etica și echitatea socialistă.

*«Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă» înseamnă chemare la muncă, în virtutea unei juste răsplăți. Nemaiofer*ind ceea ce nu li se cuvine celor ce nu muncesc la nivelul pîinii pe care o au, sporim cu mult șansele de a putea răsplăti, realmente, pe cei ce muncesc. *Împărțim pîinea noastră și simțim că e a noastră cu adevărat, prin aceea că sîntem atenți cum o împărțim.*

În aerul ultimilor ani, această idee plutea fără tăgadă. Cînd tovarășul Ceaușescu a spus-o, trebuie să recunoaștem că domnia-sa a denumit, cu aceste cuvinte, un vechi deziderat socialist și starea noastră de spirit, starea noastră morală. Aveam nevoie de acest principiu, pentru că aveam nevoie de asigurarea unui raport direct între pîine și muncă, între ceea ce primim și ceea ce dăm societății. Firește, niciodată un adevărat patriot nu va uita că trebuie să dea mai mult decît primește, dar niciodată un adevărat revoluționar nu va accepta să vadă că oamenii care muncesc mult cîștigă puțin, iar cei care se fac că muncesc cîștigă mult. *Nu poziții convenabile pentru persoane, ci un principiu generator de dreptate și de corectitudine, un principiu care să asigure pîinea pentru toți, începînd cu cei mai buni, cu cei mai harnici, cu aceia care produc pîinea, adică toate bunurile materiale și spirituale ale națiunii, asta înseamnă «nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă!»*

Cumpăna dintre muncă și pîine se cuvine să fie dreaptă!

Adrian PĂUNESCU

1

Taina unei insule

Am fost în Insula Mare a Brăilei, despre care am crezut că știu foarte multe, cum se întîmplă cu locurile și oamenii despre care auzim vorbindu-se des. Am fost în Insula Mare a Brăilei duminica trecută și mai înainte am trecut pe la consiliul popular ca să aflu ce mai e nou cu apele din Cîmpia Brăilei, prim-vicepreședintele consiliului, tovarășul Ilie Marinache, era ca de obicei la post, de la el am aflat că apele sînt în retragere și au început, acolo unde este posibil, lucrările agricole, dar mi-a spus prim-vicepreședintele, ce este fantastic este această Insulă Mare a Brăilei care, deși în luncă, n-a reținut un strop de apă, omul ăsta, Loris Stăncescu, care a întocmit proiectul insulei a fost extraordinar cu această lucrare.

N-am știut nimic despre Insula Mare a Brăilei, și cine n-a văzut-o niciodată n-are cum să-și imagineze această unică privelițe, cît pare de extraordinară ochiului această întindere neagră bolovănoasă, netedă ca o masă de biliard, o masă de biliard lungă de 65 de kilometri, adică distanța București-Ploiești, și lată de 20 de kilometri, tăiată într-o margine de peretele albastru al bătrînilor munți ai Dobrogei, iar în cealaltă parte de albia galbenă a Dunării.

E de necrezut că în campanii aici se mănîncă zilnic 25 000 kilograme de pîine, dar explicabil cînd afli că tot zilnic aici se încarcă și se expediază 20 000 000 kilograme de cereale. Două luni vara, două luni toamna, pornesc din satele Oașului, Doljului, Vrancei, Bacăului cincisprezece mii de țărani cu neveste și copii, se înghesuie în curse și personale, călătoresc ziua și noaptea, uneori zile și nopți, mănîncă pîine dunăreană să facă pîine nouă. S-a muncit spornic și s-au cîștigat bani buni în insulă.

Trecem, fugim pe lîngă un canal de scurgere a apei, apă să fie, că peștii se adună, s-au adunat și oamenii, e duminică, soare, pe mal se ridică catarge de undițe, în iarbă zac

bicicletele, motoretele, motocicletele, căldările și sacii de plastic, deocamdată sînt goi, peștii vin nu vin, treaba lor, pescarii pun ordine în chestiunile edilitar-gospodărești ale orașului, discută meciurile de după-amiază și se gîndesc la țuica de la «Ostrov» — funcționarii, pensionarii, o parte din muncitorii orașului. Pentru cei din Insulă astăzi nu e zi de odihnă. Mercurul termometrelor din sol se ridică la gradația optimă pentru începerea semănăturilor. Tractoriștii, șoferii, tehnicienii, inginerii au ieșit pe tarla, probeazâ, măsoară, erbicidarea a fost terminată, încearcă mașinile, iar unii chiar seamănă. Ca să vezi toate astea trebuie să privești cu atenție, tractoarele se disting, oamenii sînt înghițiți de brazde.

Oamenii cînd vin? Întreb. Care oameni? Oamenii, spun, oșenii, vrîncenii... De anul ăsta nu mai vin. Lucrările au fost mecanizate în totalitate, nu se mai prășește, se erbicidează, or mai veni spre toamnă vreo mie de oameni pentru muncile necalificate. Mi-ar trebui pagini întregi ca să descriu inventivitatea inginerilor din Insulă, agregatele pe care le-au creat cu mijloace proprii, adaptările pe care le-au făcut mașinilor, unele rezolvînd ad-hoc probleme neelucidate chiar de Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii. Nevoia i-a împins, am auzit undeva. Lipsa de oameni, adică, nu neg, o explicație trebuie să existe, mă gîndesc totuși la ferma experimentală, la soiurile noi care se încearcă, unele aduse direct de la Fundulea și probate înaintea CIOS-ului (Comisia de încercare și omologare a soiurilor), o încercare CIOS durează trei-patru ani și aici nu e timp de așteptat, după trei-patru ani soiurile se mai întîmplă să fie depășite, mă gîndesc la nevoia care i-a obligat pe specialiștii de aici să schimbe structura culturilor cînd rezultatele obținute la porumb erau atît de apreciate (trei ordine obținute), de ce a fost nevoie să fie încercate culturi și mai rentabile și admit, sînt forțat să admit, că în afara nevoii a mai fost ceva, poate omenia, poate nevoia de autodepășire, poate și una și alta și multe altele.

Insula Mare a oamenilor Brăilei.

Ajungem în sfîrșit la o fermă, ferma Lunca. Oază albă pe negrul tarlalei. Cei pe care îi căutăm sînt plecați pe cîmp. În direcția mîinii întinse eu nu văd nimic, dar omul care ne indică drumul n-are nici o nesiguranță. Înainte de a pleca mai departe, ne odihnim cîteva clipe la umbră. Fereastra dă în curtea interioară acoperită cu plasă de sîrmă. De ce? mă interesez. Mini-zoo, mi se răspunde.

O curte, cîțiva metri pătrați între două corpuri de clădiri, o plasă de sîrmă drept acoperiș, jos, pe pămînt, cuști, adăposturi din scîndură și tablă, forme de relief diverse. «Cobai?» «Întocmai». «Dar de ce așa mulți?» Sînt nedumerit și pe bună dreptate, peste trei duzini de cobai în mijlocul Insulei Mari. Tovarășul inginer Oprea n-a adus decît doi, dar se înmulțesc mai ceva ca iepurii. Porumbei, păuni, fazani. Zilele următoare va aduce și șerpi. De jur împrejur inginerul Oprea a plantat copaci tuia aduși de la ferma experimentală Baldovinești. Primii copaci pe care îi văd pe Insulă, un fel de molizi stufoși și deși. La ce-i folosesc?

— Ca să nu fie singur.

2

Mai jos de rădăcina grîului

Au trecut, cred, peste douăzeci de minute de cînd în spate am auzit bătaia metalică a porților coliviei-lift urmată imediat de clopoțelul liftierului. Noi am urcat ultimii — inginerul-șef al minei Burloaia și cu mine. E foarte sever inginerul Gheorghe Rău și are ochiul ager. Jos, în timp ce minerii se grupau fiecare după orizontul unde își are abatajul, a descoperit rapid cîteva neglijențe și a trimis trei ortaci la suprafață. Acum merge în față, ușor adus de spate, pare să fi uitat de prezența mea fiindcă de la un timp nu mai privește înapoi. Mă împiedic de șinele vagonetelor, restabilirea echilibrului înseamnă jocul mîinilor pe pereții alunecoși și imediat, ca o reacție la mușcătura de ghiață a apei, conștiința că mă aflu în viscerele muntelui.

Pe inginerul Rău l-am cunoscut chiar în seara sosirii mele în Baia Borșa. Aparținem aceleiași generații, funcția de inginer-șef o deține cu dispensă de vechime. M-a invitat la o horincă și am primit. Doi mineri s-au așezat lîngă masa noastră. «Vin de la înmormîntare», a zis inginerul. Nu știam cine a murit și nu l-am întrebat. Mai tîrziu n-am rezistat totuși: De ce n-ai fost și dumneata acolo? N-a răspuns în nici un fel. N-aș fi înțeles.

Erau tăcuți în această dimineață minerii în fața cajei liftului. Doar cei tineri erau mai volubili. Fiecare sosire a liftului însemna din partea acestora ruperea rîndurilor, dar mîinile bătrînilor din față, suficient de lungi, îi înșfăcau de guler și-i readuceau în front. Nu scoteau o vorbă minerii, nu se împotriveau novicii. Unde or fi acum cu toții?

Nu se aude decît clipocitul apei sub cizmele de cauciuc, becurile electrice luminează aceiași pereți bătuți în fier și beton, senzația e de tunel și chiar tunel e, poate ceva mai îngust. «Vezi dumneata, mi-a zis la despărțire prietenul meu, copilul, peste cîtva timp trebuie să-l dau la școală...» Inginerul a fost detașat de la Baia Mare pentru un an. Mina Burloaia nu-și realiza planul de mai multă vreme. În această perioadă el a reușit s-o aducă în situația de rentabilitate. Peste cîtva timp va trebui să plece și nu este încă hotărît. Așteptă de la mine un sfat. Acum îi privesc umerii aduși și-mi amintesc că nu i-am dat nici un răspuns. Am adormit gîndindu-mă la cuvintele lui și la ora cinci m-a trezit telefonul. M-am îmbrăcat la repezeală și m-am grăbit spre stația de autobuz.

Nu mai avem lumină electrică, un timp am crezut că e vorba de un simplu pasaj de trecere, de o galerie în lucru, orbecăim cu lămpile pe piept, tunelul a devenit o gură de canal, caut cu piciorul prin apă șinele de vagonet, au dispărut, ca și armătura TH de pe pereți, inginerul îndreaptă lanterna spre perete, în cercul alb apare malul sfărîmicios, minereul, negru ca cernoziomul, bun al suprafeței pămîntului, de partea cealaltă piatra muntelui, piatra pe care o cunosc, roca atît de pitorească la suprafață, minerii au botezat-o aici esterit».

Malul sfărîmicios este un filon, se întinde în sus și înainte, va fi încercuit de galerii, filoanele nu se găsesc pretutindeni, acesta e rolul galeriilor, să le delimiteze, în ele intră minerii, le întăresc, ridică stîlpi de susținere, pătrund în minereu cu abataje, îl dislocă prin explozii, îi produc caverne, îi macină rezistența și legătura cu trupul muntelui, pentru a-l prăbuși în cele din urmă și a-l transporta la suprafață. Deocamdată toate aceste lucruri le bănuiesc doar.

Urcăm o scară de lemn într-un horn gros cît să se strecoare un singur om, frumoșii mei pantaloni de miner sînt plini de noroi, mîinile caută în jur alte puncte de susținere, se afundă în clisă, scara se clatină, dar n-are unde să se prăbușească, prea e îngust orificiul, mă ridic pe un parapet, condiția fizică mă părăsește, mă întreb cît cîștigă un miner, urmează o altă scară, un alt horn parcă și mai îngust, inginerul a dispărut, dedesubt se cască bezna unui hău, lanterna e prea slabă ca să ajungă pînă jos, în sus negrul hornului și galbenul scării, un alt parapet cît o nișă și o altă scară.

Sus, adică undeva în munte, ajung transformat într-un miner autentic, așa cred eu, aș fuma o țigară, îmi pare rău că mai devreme l-am refuzat pe inginer, dar chiar dacă n-ar fi interzis, tot n-aș putea, din cauza norolului de pe mîini. Suflu din greu, dacă aș avea o oglindă m-aș vedea ori foarte galben ori foarte negru, de la un timp nu mă mai ferisem și folosisem și fruntea la căpătat, disting primii oameni, mă uit la ceas, a trecut o oră și jumătate, nu e nici cald nici frig, dar minerii sînt transpirați, miroase a praf și carbid, observ mai bine locul, un fel de grotă, n-avem unde să ne mișcăm din pricina bîrnelor de lemn încrucișate pe verticală și pe orizontală, de jur împrejur minereu, sus, în fund, a avut loc o prăbușire, inginerul e drastic, mă interesez cum se numește locul unde mă găsesc și aflu surprins că grota aceea strîmtă, întunecoasă, plină de scînduri și lemne, locul acela unde am întîlnit, credeam eu, din întîmplare primii mineri, este abatajul. Deasupra este muntele, sub noi, hornuri, niște, și scări de brad, cît să aibe abatajul? cîțiva metri pătrați, pătrați — vorba vine, fiindcă nu sînt de nici un fel și sînt în toate felurile, și nu vreau să mă mai gîndesc la o eventuală revoltă a muntelui, ar fi de ajuns și o greșeală de calcul. Acolo, orice salvare pare cu neputință. Ciocanul pneumatic e pregătit de doi mineri, are peste patruzeci de kilograme, în program nu e prevăzută nici o perforare, demonstrația e făcută pentru ochii și stilul meu și dacă aș încerca să-i împiedic, intervenția mea «de-afară» ar părea aici un răsfăț și o impietate? Abatajul se umple imediat de praf, brațul minerului tresare convulsiv, dar stăpînește forța pneumaticului, fruntea se acoperă de broboane, aș tuși dar știu că asta i-ar aminti inginerului faptul că n-au fost respectate normele de securitate a muncii, folosirea lor, mi s-a spus încă din birou, elimină orice urmă de praf — inamicul numărul unu al muncii de miner, silicoza.

Și poate tocmai aceste măsuri de securitate (împreună cu alte măsuri de stimulare și cointeresare) au făcut ca în ultima vreme meseria de miner să nu mai fie aleasă doar în funcție de tradiție familială, anul acesta s-a înregistrat pentru întîia oară un excedent de oferte de brațe de muncă. Dar pentru ca aici, în măruntaiele muntelui, procentul de siguranță să atingă cotele maxime, este nevoie ca la suprafață munca de concepere și organizare să fie înfăptuită de specialiști cu cea mai înaltă calificare și cu o îndestulătoare experiență.

La mina Burloaia prietenul meu cu dispensă de vechime e șef, iar ceilalți cinci ingineri sînt toți stagiari și cu totul alte semnificații dobîndesc cuvintele directorului exploatării pe care l-am întîlnit la Baia Mare, în drum spre Petroșani, unde își susținea examenul de doctorat, și care îmi spunea: Eu așa înțeleg hotărîrea ultimei Plenare, adică toate schimbările astea, care se fac, au un rost: *producția*. Cred că am căzut cu toții de acord, cînd altcineva, care asista la discuție, a propus să considerăm problema omenește, fiindcă oamenii de care directorul are nevoie la Borșa și-au dat obolul minei, iar acum au și ei case, familii, copii, prieteni, nu-i poți obliga să renunțe la toate astea. Am fost de acord sau în orice caz n-am văzut atunci nici o altă ieșire.

Minerul își termină demonstrația. Întreb pe cineva din apropiere: De unde sînteți? «Din Repedea» — mi se răspunde și aflu că Grigore Bejerea se trezește în fiecare dimineață, la ora două, străbate cîțiva kilometri pe jos pînă la autobuz, deci aproape cinci ore pe drum, în stații, în autobuze, ca să lucreze șase ore în mină.

Sămărițeanu Alexandru a renunțat la navetă. Are o cameră la bloc, în Baia Borșa.

— De cîți ani lucrezi în mină, tovarășe Sămărițeanu?

— De vreo zece.

De zece ani ortacul își vede soția și copiii o dată pe lună.

— De ce nu-ți aduci soția în Borșa?

— A fost. Nu i-a plăcut. A zis că nu-i obișnuită să cumpere ceapă de la Aprozar și pîine de la Alimentara.

Borșa va deveni, mi s-a spus, în scurt timp principalul centru minier al județului. Un oraș se poate construi ușor, un centru muncitoresc mai greu, deoarece în ultimul caz nu se demolează case, ci mentalități. Și minerii borșeni au dreptul la amîndouă fiindcă, așa cum spunea un miner, «din satul meu, din Baia, am venit mulți, ceilalți au ieșit la pensie sau au intrat în pămînt».

Omenește vorbind, cum propunea acel «altcineva», inginerii cu case în Baia Mare sînt chemați aici nu numai ca să dea indicații, ci și pentru ca să asigure orașului personalitatea de care are nevoie, climatul necesar, climat care nu poate fi asigurat numai cu stagiari și nici nu se rezolvă de pe o zi pe alta. Atunci n-ar mai fi nevoie să vină însuși primul secretar al județului, pentru a rezolva problema autobuzelor sau a pîinii în magazine.

La ieșirea din mină îmi dau seama că inginerul Gheorghe Rău este mai obosit decît mine. Mai înainte îmi propusesem ca afară să-l întreb în ce fel el și minerii reușiseră ca după aproape doi ani mina să-și realizeze planul de producție. Am renunțat la întrebare.

3

Timpul țării, timpul nostru...

O primă condiție, ca să înțelegi cît de cît, tu, profan, ce se petrece aici, la Uzina de mașini grele–București: să-ți redimensionezi felul de a privi lucrurile, să-ți adaptezi viziunea — și cea interioară chiar — la alte proporții ale produselor minții și mîinii omenești, cele ale gigantescului. Iată exemplul, dacă-l dorești: aici, prețul bătăliei noastre cu timpul este un turboagregat peste plan. Notez cu calm această informație, — pe care mi-o oferă directorul tehnic al centralei, dr. ing. Valentin Cosoroabă —, notez că asta înseamnă cincinalul dus la capăt în 4 ani, 6 luni și exact 13 zile, și pe urmă țin, ca tot reporterul conștiincios, să aflu ce va da economiei țării această turbină de 300 MW. Aflu: energia electrică de aci e cam tot atîta cîtă produce hidrocentrala de pe Argeș. Deci țara va cîștiga în dar, de la muncitorii acestui colos industrial, lumină și forță cît îi pot oferi un an de zbatere cu foios a apelor Argeșului. Șocul acestei informații poate fi egalat numai de imaginea acestui gigant aflat acum în probe, înainte de a fi expediat la termocentrala de la Rovinari: 27 metri lungime, rotoare așezate cap la cap, trăgînd la greutate preș de 100 tone și învîrtindu-se cu 3 000 de rotații pe minut. Vă spuneam: aici, dacă vezi lumea cu măsura obișnuită a lucrurilor, degeaba, n-o poți pricepe.

Cu trei asemenea giganți egalezi energia electrică produsă la Porțile de Fier: notez și această precizare. Pentru că apoi curg de la sine întrebările: «Dar uzina e tînără, tovarășe director, abia 10 ani de existență, oamenii sînt tineri și ei — 22 de ani media de vîrstă, experiența nu foarte consolidată, mîna de lucru calificată, puțină, angajați în fiecare an cîte 1 000 de noi muncitori — cum de ați reușit sau, mă rog, cum veți reuși această performanță?»

Tovarășul director îmi explică. Eu notez totul, toate procesele tehnologice și soluțiile și formulele de organizare elaborate, dar nu găsesc de cuviință să le redau aici. Nu știu cîți dintre noi, ca și subsemnata dealtfel, le-ar pricepe exact semnificația tehnică. Înțeleg însă un lucru: că în toată această recalculare a forței mașinilor și a forței oamenilor s-a investit în primul rînd inteligență. Inventivitate. Gîndire neamorțită. Și mai ales conștiință. Conștiință și răspundere.

Cei doi secretari ai celor două comitete de partid existente în uzină, maistrul Constantin Stoianovici și tehnicianul Gheorghe Voinea (primul, de la secția alternatoare, celălalt, de la oțelărie-forje), mă fac să pătrund într-un domeniu în care mă simt mai la îndemînă: cel al relațiilor dintre oameni, al conștiinței comuniste a oamenilor. Șapte sute de muncitori de mare experiență au luat pe lîngă ei, să-i califice sau să-i perfecționeze, 700 de ucenici. Își conduc giganții cu o liniște și concentrare desăvîrșite (un singur om poate foarte ușor rebuta, de pildă, la strunjire-finisare, un rotor care costă frumușica sumă de un milion și jumătate!), și-i învață și pe tinerii de lîngă ei meserie. Cînd a fost nevoie, frezorul Emil Grosu și strungarul George Popa au stat la mașină cîte 16 ore în șir. Iliescu Constantin a scos din Petre Doculescu un bobinator excepțional, iar cu proiectantul de S.D.V. Emil Marian, băiat tînăr, nici de 25 de ani, se mîndrește întreaga secție: «îi merge mintea fantastic» — îmi spune Stoianovici. Exemplele pot fi înmulțite, dar mă opresc aici.

— Și mulți dintre dumneavoastră locuiesc pe-aici, prin împrejurimi, prin cartierul Bercenilor, tovarișe Voinea?

— Destui, vreo mie de umegebiști, după cîte știu. N-ar fi stricat deloc să fie mai mulți, căci ni s-a mai întîmplat — și altora, și mie — să ni se dea case prin Drumul Taberei, în Titan, în Balta Albă... Timpul pe care îl înfruntăm și îl luptăm să-l cîștigăm în uzină îl pierdem apoi pe drum, în troleibuz, tramvai, așteptînd autobuzul etc. Ne irosim și nervii, și răbdarea. Mulți dintre aceștia sînt oameni de

intervenție, cum se spune, de care uzina ar avea nevoie să-i aibă mereu în preajmă.

— Stați o clipă, despre această pierdere de timp aș avea și eu ceva de spus. Și vă rog să notați și aceasta în articolul dumneavoastră.

— Poftim, tovarășe Stoianovici.

— Eu sînt de-ai casei, ca să zic așa, bercenist vechi și pătimaș. 50 000 sîntem cu toții. Adevărat oraș. Spuneați dumneavoastră la început o vorbă frumoasă, pe care am reținut-o și noi toți de la recenta Plenară a partidului: la noi în țară nu există «muncă fără pîine» pîine fără muncă». Perfect: un principiu de viață cu adevărat comunist. Ei bine, eu am făcut, în trimestrul IV al anului trecut, 365 de ore pontate peste normă. Am pus și eu umărul să grăbim vremea din urmă, să facem mai multe în timp mai puțin. Și după ce aici gonim clipa, mă duc să-mi cumpăr pîinea — pîine bună, gustoasă pe la noi — și fac o coadă de jumătate de oră. Cinci centre de pîine la 50 000 de oameni! Se poate? Un singur «Magazin general» pentru tot Berceniul — alt ceas de coadă pentru orice fleac: se poate? Ca să-ți cumperi o cămașă iei troleibuzul, jumătate de oră la dus, jumătate la întors, cît mai pierzi cu cumpăratul, iată două ore pierdute, două ore în care vedeai un spectacol, un film... Dar care film? Că n-avem nici un cinematograf în cartier, și nici un parc măcar în care să te mai destinzi și tu, într-o după-amiază de primăvară, ca aceasta! Adică, zic eu, cum vine treaba: tu învingi timpul și alții ți-l fură de sub nas? Pentru cî, de fapt, lupta asta pentru cincinal tot pentru noi o dăm, tot pentru viața noastră mai bună, nu-i așa?

4

„Să fie mai proaspătă!“

«Pîinea mai bună» are pentru noi valențe de simbol, de aspirație și, în același timp, capătă pe zi ce trece contururi de vis realizat. E de ajuns să treci prin orașul-grădină care s-a construit în anii noștri în preajma marii platforme industriale bucureștene «23 August» ca să-i simți realitatea.

Ce se întîmplă însă cînd coborîm de la simbolul pîinii la pîinea cea de toate zilele? Au oamenii muncii, ca recompensă pentru efortul lor, o pîine de cea mai bună calitate? O au zilnic pe masa lor?

Cutreierăm unitățile O.C.L. «Pîinea» ale cartierului Titan și culegem opinii. Chiar în poarta Uzinei «Republica» îl întîlnim pe șoferul I.T.B. Dimitrie Foișoreanu, grăbindu-se, cu o pîine sub braț, să plece în cursă.

— Sînteți mulțumit de calitatea pîinii?

— E foarte bună. Cumpăr și intermediară și albă, ce găsesc mai proaspăt. Sînt mulțumit.

La unitatea 628, din Piața Miniș, adresăm aceeași întrebare tovarășei Elena Orbuț, muncitoare la Întreprinderea poligrafică «Luceafărul».

— Sînt cumpărătoare vechi la centrul acesta și vă pot spune că trei sferturi din cantitatea desfăcută aici e veche. Și calitatea lasă de dorit. Chiar cînd cumpăr pîine proaspătă, a doua zi e imposibil de mîncat, devine tărîțoasă, e acră.

— De multe ori pîinea e proastă, se învechește de a doua zi — ne spune Ghierghina Manu, cooperatoare la «Arta populară», în pragul unității nr. 655.

— E un eveniment cînd găsim pîine proaspătă — declară, la unitatea 90, Ion Voicu, muncitor la «Electroaparataj».

— Ca să găsim pîine proaspătă mergem de multe ori pînă la capătul tramvaiului 18 — subliniază cu obidă Constantina Țărăngoi, de la Întreprinderea chimică «Victoria»

Ion Crăciun, inspector în sistemul financiar, ne mărturisește:

— Pîinea e bună și s-a găsit întotdeauna. Poate sînt însă situații cînd se produce în cantități prea mari și, de aceea, nu e mereu proaspătă. Datorită meseriei mele, merg mult pe teren și stau cîte 10–20 de zile în același oraș, găsesc totdeauna pîine proaspătă. Cred că ar fi cazul ca și Bucureștiul să aibă tot timpul pîine proaspătă...

Unitățile din care am culeș aceste declarații, ca și toate centrele de pîine din sectoarele III și IV ale Capitalei — circa jumătate de milion de oameni — sînt aprovizionate de Întreprinderea de panificație «Titan». Părerile asupra pîinii fabricate de «Titan» sînt, după cum se vede, împărțite, balanța înclinînd însă mai mult de partea nemulțumiților, în special a celor care ar dori să găsească zilnic pîine mai proaspătă.

Am fost curioși să aflăm ce se face la fabrica «Titan» pentru reabilitarea prestigiului întreprinderii și a produselor sale în ochii beneficiarilor.

— Ne punem multe speranțe în aplicarea unui procedeu nou — relevă inginerul-șef Angliei Cristea. La sfîrșitul anului 1972 nu era decît o lucrare de laborator în fază de probe. Văzînd că avem atîtea necazuri, am început să-l punem în practică la începutul lui februarie și, pînă la 1 Mai, ne-am propus să-l extindem la toate cele cinci linii tehnologice ale întreprinderii. Este vorba de fabricarea pîinii cu maiele fluide, pe bază de preferment. Procedeul e capabil să rezolve problemele calității, păstrează produsului finit prospețimea, aroma, conservabilitatea, poate înlătura efectele negative pe care le mai are încă asupra pîinii mecanizarea întregului flux tehnologic.

Secretara comitetului de partid al întreprinderii, tovarășa Constanța Dumitrescu, mărturisește că în ultimele săptămîni nu mai are sentimentul acut de jenă pe care l-a resimțit ani la rînd ori de cîte ori se întîlnea, pe la ședințe sau cu alte prilejuri, cu consumatori și reprezentanți ai consumatorilor produselor «Titan».

Va rezolva noul procedeu de fabricație toate necazurile «Titanului» și pe cele ale beneficiarilor lui? Greu de spus deocamdată, din mai multe motive. Aplicarea procedeului-speranță depinde de asigurarea unei cantități mari de diamalț, substanța folosită ca preferment, pe care o livrează o singură fabrică din țară, «Munca» din Oradea.

Deși a preluat întreaga cantitate de diamalț repartizată Capitalei pe trimestrul II — 45 de tone — «Titanul» este încă deficitar cu 16 tone. Îmbunătățirea calității pîinii ar depinde deci în primul rînd de posibilitățile fabricii orădene de a livra cantitățile suplimentare de diamalț solicitate de «Titan». În al doilea, al treilea, al patrulea rînd mai

Mai presus de orice, interesele patriei

A fi gata oricînd să îndeplinești foarte bine comenzile sociale înseamnă să te situezi pe linia întîi a marelui front deschis progresului patriei. Și ce poate fi mai măreț, mai sublim pentru fiecare om decît servirea țării? Țara este a noastră și noi sîntem ai țării. Tot ceea ce este bun și folositor țării este bun și folositor fiilor ei. Această relație are caracter de permanență și istoria a certificat-o ca principiu. Întotdeauna, în orice împrejurare, să punem mai presus de orice interesele țării și atunci pătrundem în minunatul univers românesc, în minunatul univers al umanismului socialist.

Pe primul plan al preocupărilor vom pune mereu dezvoltarea economică. Economia țării este ca orice organism viu: ea poate fi dinamică, sănătoasă, prosperă, și toate acestea se reflectă în nivelul productivității muncii, în gradul de eficiență. Dar și economia poate intra în suferință atunci cînd dezvoltarea sa nu reflectă necesitățile reale, cînd nu are un rol prospectiv și rămîne la un tradiționalism rutinier, cînd pe corpul său apar fenomene parazitare: birocratismul, administrativismul, intermediarismul, paralelismul... Starea de sănătate a economiei se reflectă și în sfera neproductivă, în suprastructură, cu efecte binefăcătoare și stimulatoare sau cu efecte contrare, atunci cînd este în suferință. Sensul major al măsurilor adoptate de conducerea partidului și statului privind perfecționarea și organizarea mai suplă a conducerii economiei românești urmărește creșterea eficienței în toate domeniile de activitate. Primite cu viu interes, aceste noi directive prind viață și au consecințe pozitive în producție. Sute și mii de specialiști atît de necesari producției se întorc la munca și specialitatea pentru care au fost pregătiți. Este în acest act o elocventă expresie a echității. Fiecare dintre noi a fost pregătit din fondurile statului pentru o anumită profesiune. S-a făcut o investiție, cea esențială — investiția în om. Mașinile, utilajele, procesele tehnologice nu pot funcționa în afara intervenției omului, a specialistului. Este oare rațional ca acești specialiști să mînuiască hîrtii, undeva departe de vocația lor? Acum, repartizați în profesiune și specialitate, ei dau cu adevărat aportul așteptat. Mulți dintre ei se simt scăpați de povara inutilității pe care o purtau ca pe un coșmar. În locul inginerului funcționar, al economistului funcționar, al medicului funcționar, ne trebuie inginerul productiv, economistul productiv, medicul medic, în miezul proceselor vitale ale vieții și economiei.

Acționînd în spiritul indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul județean de partid Argeș a inițiat, încă din anul 1972, cursuri de calificare în meserii productive pentru funcționari. O parte dintre ei nu s-au mai întors în birouri, cînd au descoperit frumusețea muncii productive. La Întreprinderea Textila, de exemplu, în cursul anului 1972 au urmat cursuri de perfecționare 102 funcționari. După ce au învățat o meserie ei au rămas să lucreze fie ca năvădítori, bobinatori, electricieni, în secțiile de bază ale întreprinderii. Și la Uzina de autoturisme toți funcționarii care au urmat cursuri de calificare au rămas să lucreze efectiv în producție. Foarte mulți dintre aceștia și-au exprimat mulțumirea pentru acțiunea întreprinsă și pentru rezultatele pe care le obțin acum în noua muncă. Policalificarea tuturor este o cerință a epocii pe care o parcurgem. Mereu se nasc noi meserii, dispar alte meserii. Întotdeauna trebuie să fim pregătiți pentru însușirea din mers a noilor profesiuni, a noilor tehnologii.

Pentru a elimina treptele intermediare în actul de conducere, Comitetul executiv al Consiliului popular județean Argeș a stabilit transformarea direcțiilor sale din aparat funcțional în aparat economico-operativ. Direcția comercială a fost grefată pe magazinul «Trivale», cu scopul de a conduce activitatea comercială de la raftul cu mărfuri, în fața căruia stă cumpărătorul, și nu din birou.

Dacă înainte o decizie a Comitetului executiv trecea prin 9 (nouă) trepte intermediare și ajungea la lucrătorul din comerț și la cumpărător ca un palid ecou, acum ea parcurge doar trei trepte. Rezultatele, după patru luni de zile, sînt bune, cu posibilități de a fi și mai bune.

În primul trimestru al anului curent, Direcția sanitară a fost grefată pe Spitalul județean. Sănătatea publică va fi asigurată în cu totul alte condiții, cu un grad ridicat de competență, asistență și operativitate. S-a redus definitiv numărul medicilor funcționari, fiecare medic lucrînd în specialitatea pentru care s-a pregătit, în cabinetul medical sau la patul bolnavului.

Timpul de azi certifică justețea acțiunilor de pînă acum, iar timpul de mîine va fi un omagiu adus tuturor celor care, cu îndrăzneală creatoare, au pus mai presus de orice interesele economiei, ale patriei, aplicarea consecventă în viață a politicii prospective a Partidului Comunist Român.

Gheorghe NĂSTASE
prim-secretar al Comitetului județean de partid Argeș

depinde însă de multe alte lucruri: de îmbunătățirea gradului de calificare a mîinii de lucru, de controlul atent și necruțător exercitat pe fiecare fază a procesului de producție, de îmbunătățirea disciplinei de respectarea strictă a tehnologiei de fabricație.

Cît despre rezultatele concrete — pîinea îmbietoare, proaspătă, crocantă, în cît mai multe sortimente, pe care au dreptul s-o pretindă toți oamenii muncii — nu rămîne, ca să le vedem, decît să așteptăm. Cu încredere. Cu îndreptățire.

5

Pîinea și marea

«Ce n-a ținut Dumnezeu pe uscat, a trimis pe mare» — spune o vorbă marinărească cu tîlc, pe care mi-a servit-o drept răspuns comandantul vasului «Iași», căpitanul de cursă lungă George Rusu. Îl întrebasem, pe el și pe căpitanul «Sulinei», Teodor Suciu — ce îi leagă pe marinari de mare. Căpitanul Suciu a observat cu calm că-mi va fi foarte greu să găsesc un marinar care să-mi explice de ce merg pe mare. Merg și nu ajunge asta?

Dar să revenim la pesmeții noștri. Vasul are alimente și apă (e, cu apa-i problema), vasul are un depozit de alimente, vasul primește alimentele după criterii științifice și vasul mai are și murături — vom mai reveni noi la ele, dar pe timp de furtună. Esențial pentru mersul unui vas este un bucătar bun. Aproape, am putea spune, m-au asigurat oamenii cu care am vorbit, că este al doilea om important pe vas, după comandant. Dacă bucătarul e prost, păcat de bucate și de oameni. «Al nostru e cam plictisit, duminica nu gătește, ne dă seara doar ochiuri. Păi, în gîndiți-vă, seara să mănînci ouă, e bine? Nu e bine»— Tudor Păiș, cazangiu, secretarul organizației de partid a vasului «Cluj».

«L-am avut într-o cursă bucătar pe nea Mișu Constantin. Aș putea spune că e cel mai bun bucătar al flotei! Îl vedeam că iese din cînd în cînd din magazie cu cîte o ceapă într-un buzunar, cu un zarzavat într-altul, în pumni cu ceva boabe, sau ce știu eu ce, măi, și la prînz scotea o mîncare!!! De ne săturam toți!» — comandant George Rusu. «Ne-a apucat o furtună, eram pe Mediterana, citeodată tîrfa asta e mai rea ca Atlanticul! Mergeam cu valul în prova (adică vasul este perpendicular pe valuri și le taie cu partea din față; valuri foarte înalte izbesc puternic «în nas» nava. Furtună, furtună, dar nea Mișu nu prea se sinchisea, doar cînd a intrat pe coș un val, a lăsat și oalele și zarzavatu' și tot, a zbughit-o repede de s-a ascuns. Al dracului val! Eu eram la cîrmă. Aud că motoarele pufăie o dată, încă o dată și stau. O băgasem pe mînecă. Ambalăm, și vedem că iese pe coș o trombă de apă. Și, încet- încet, aud motoarele cum învie. Dar asta n-a fost tot. Legasem butoaiele cu murături sus pe punte. Așa de puternică a fost lovitura că le-a făcut țăndări. Toată puntea era numai varză, murături, castraveți, gogoșari... Dar nu le-am lăsat. Am profitat de un moment de liniște dintre două valuri, am văzut că dintr-un butoi mai rămăseseră fundul și cîteva doage, le-am ținut noi cum am putut și am început să adunăm murăturile de pe punte, cu mîinile».

Nu știu dacă la următoarea călătorie marinarii și-au pus în altă parte butoaiele cu murături, căci am uitat să-i întreb. Dar am reținut un fapt: mării îi plac murăturile. Un fapt similar mi-au povestit și marinarii de pe «Cluj», cu singura deosebire că valurile au făcut imediat curățenie pe punte. Mi s-a spus că acestea (murăturile) asigură vitaminele. Iată de ce și oamenii își apără murăturile.

— CUM E PÎINEA PE CARE O MÎNCĂM NOI? ALBĂ CU MIEZ NEGRU SAU NEAGRĂ CU MIEZ ALB?

Cam așa a definit compoziția pîinii pe care o mănîncă marinarii, comandantul Rusu. Dar fără îndoială că în această asociație bicoloră un rol important îl joacă și apa.

— Între paralela 30°N și 30°S și personalul de punte are dreptul la două sticle de apă minerală pe zi. În rest, am două sticle pe cap de om, pentru mecanici. Dar de ce doar între aceste grade se consideră că și puntiștii pot beneficia de apă minerală, nu înțeleg. Căci la o furtună, care nu știi dinainte pe care paralelă te prinde, apa din rezervoare se omogenizează. Adică sărurile de pe pereți se dislocă de atîta agitație și se amestecă într-o apă care, oricum, după 10 zile de mers (o călătorie pînă în America sau Japonia durează în medie cam 50 de zile — n.n.) devine ceea ce se cheamă apă stătută. Așa că, din această cauză, bolile marinărești sînt cele de rinichi, de ficat, ulcerul.

Un om de pe uscat, dar care lucrează cu oamenii mării, un dispecer de navigație, Liviu Cotîrță, îmi sugera ironic: «Ca să poți să-ți dai seama în ce condiții trăiesc marinarii îți trebuie puțină imaginație. Noi ignorăm condițiile lor de viață pentru simplul motiv că avem altele. Dacă ai pune apă într-un vas pe care l-ai ține închis 20 de zile, timp în care cineva l-ar zgîlți în permanență, și apoi ai bea, atunci da, ți-ai putea face o idee despre un amănunt al vieții de marinar».

Iată alte cîteva amănunte: pe timp de furtună nu poți mînca. Și nu numai pentru că trebuie să faci echilibristică, ținînd farfuria în mînă — căci dacă începe furtuna cînd este masa pusă farfuriile se fac țăndări. Pe timp de furtună nu se poate mînca pentru simplul și concretul motiv (nu vorbim de cele ce se cheamă generic rău de mare) că bucătăria este despărțită de sala de mîncare, și aceasta de cele două turnuri de comandă, prin punte. Nu există trecere interioară și marinarii sînt prea atenți ca să nu-i dea, în timpul manevrelor necesare, peste punte vreun val. Ei bine, pe scurt, nimeni nu are chef să se aventureze pe punte doar ca să mănînce.

Proiectanții de vase, care după propriile lor mărturisiri culese neiertător de la TV de comandantul Rusu, se pare că nu au navigat niciodată cu un vas proiectat de ei, au omis acest amănunt. Și altele: de pildă, hublourile cabinelor marinarilor sînt doar cu 20 cm deasupra nivelului mării. Asta înseamnă deci, pe lîngă faptul că nu se pot practic deschide niciodată, că dacă un obiect contondent s-ar încumeta să facă geamul țăndări, ar putea foarte bine să provoace chiar scufundarea lui, a vasului (în ultimă instanță dacă e furtună, dacă oamenii nu observă etc.).

Marinarii nu se vaită. Sînt, într-adevăr, unii dintre oamenii cei mai modești. Totuși, este cert că marinarul nu poate suporta nici frica, nici lașitatea. Astea se debarcă după primele încercări de nereușită *aventură*. «Efortul nostru, al marinarilor, constă în disciplină. Trebuie să-ți iubești și să-ți gospodărești vaporul ca pe casa ta, trebuie să ai grijă de marfă. În meseria noastră e multă muncă și destul de puțină aventură, așa cum cred unii» (căpitan Teodor Suciu)

«Cînd din tinerii care au venit pentru prima oară pe vas, unii dezamăgiți de *«viața noastră de cline»(!!)* se debarcă, iar ceilalți rămîn, înseamnă că aceștia din urmă au *început să simtă puntea*, și că pot să devină marinari. Un marinar moare la pensie» (comandant George Rusu).

■

«Ca ziaristul să spună adevărul despre navigatori, ar trebui să știe adevărul lor, nu al meu, al directorului. Dar în primul rînd trebuie să știe că această pîine pe care o mănîncă este o pîine grea; că sînt cu gîndul tot timpul la copii și la nevestele lor. Noi, cînd trimitem oamenii noștri în străinătate, vrem ca lumea să-i respecte cînd spun că sînt români» — director administrativ al NAVROM, Nicolae Drăghici.

«Sîntem dintre puținii marinari din lume care nu au reclamații pe unde se duc. Oamenii chiar spun că sîntem unii dintre cei mai serioși marinari din lume» — Tudor Păiș.

Se povestește că atunci cînd un vas umblă pe o întindere pustie de apă și după un timp pe punte se întrezărește un alt vas, marinarii își zîmbesc complice și zic: «uită, bă, alți proști!»

De fapt această *«prostie»* autorecunoscută înseamnă deopotrivă și curajul și umilința de a se simți zei și sclavi ai nesfîrșitelor întinderi de apă. Și în același timp o imensă dragoste față de aceste ape.

6

Fără drag, brutarilor din Brașov

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a readus în inimi și-n simțiri un adevărat dicton de viață socialistă: **«Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă».**

Sigur, prin muncă înțelegem azi, în acest Brașov, nu sculă, nu calapod, nu ac. Altceva: perfecțiune, desăvîrșire, export. Iar prin pîine înțelegem și telefon, televizor, sonerie la ușă.

Muncă, acum, înseamnă cincinalul înainte de termen. Cum? Iată ce ne spune directorul Uzinei «Hidromecanica», inginer Viorel Metea: «Și în alte părți, ca și la noi, unii discută despre milioane și miliarde prea ușor. Dar milioanele astea se fac pornind de la materia primă, trecînd printr-un proces tehnologic lung și complicat, pînă la valoarea de întrebuințare».

Aflu de la dînsul, ca și de la alți interlocutori, că «Hidromecanica» va face cincinalul în 4 ani și 6 luni, că aceasta este o treabă grea, complicată și serioasă. Într-o lume atît de serioasă tehnic, nu-ți poți îngădui să fii altfel; te trezești mult în urmă. Că vor obține pîine doar muncind și muncind mult și în condiții noi. Fără să stea nici o mașină, se va face reorganizarea fabricației după principii moderne, se derulează în prezent un program de realizare de noi produse: tuburi suflante pentru motoare diesel mari, transmisii hidromecanice pentru utilaje grele etc.

De oameni — fără de care nu se mișcă nici o piesă — s-au ocupat din timp, dar probleme mai sînt. Unii s-au obișnuit cu un soi de voluntarism nefondat și în acest sens mi se povestește ceva, cred, semnificativ: o obișnuită ședință de producție. Se ridică un muncitor și din carnetul său pătat de ulei zice că el va realiza economii de 5 000 lei. Modest, întemeiat. Al doilea, zice că «da, tovarășul a înțeles sarcina dar eu voi economisi 10 000 lei». Și pînă aici totul e bine. Dar se ridică al treilea și parcă sfoărind afirmă: «Ce 5 000? Ce 10 000? Eu voi da 100 000». Sigur, n-a dat, și treaba, pornită atît de frumos, risca să banalizeze oarecum, de n-ar fi fost seriozitatea celorlalte promisiuni.

Secretarul comitetului de partid, Dumitru Ștefan, sesizează franc și un alt lucru: nu toți oamenii s-au obișnuit încă cu noul ritm de lucru. E un ritm serios și sever, se cere muncă și răspundere personală: atît te-ai angajat, atît faci. Trebuie deci o muncă politică de la om la om, măsuri concrete acolo unde treaba stagnează. Pentru că oamenii doresc, vor, ei muncesc neclintiți pentru realizarea lor și a țării.

Lăcătușul Nicolae Cucu, de la secția transmisii hidraulice, îmi spune ce lucruri îl preocupă în acest an: «Mai întîi și întîi să mărim cu puterile noastre S.D.V.-urile (scule, dispozitive și verificatoare); să urmărim atenți și plini de grijă evoluția și perfecționarea tinerilor; să aplicăm inovațiile venite direct de la locul de muncă. Printre cei mai «proaspeți» inovatori ai uzinei sînt Nicolae Pastor și Geană Gheorghe, ale căror «scînteieri de inteligență și de demnitate muncitorească vor duce la economii de mănoperă. Așta-i timpul», afirmă convins Nicolae Cucu.

Pentru Carol Molnar, maistru la turbosuflante, lucrurile sînt tot atît de limpezi. Nu concep ei transilvănenii să mănînce fără să muncească. Sau să rămînă în urmă. Nu. Un brașovean, se știe, zice greu o vorbă, dar dacă a zis-o poți aștepta liniștit fapta. «Anul acesta, 1973, e hotărîtor și noi știm asta. Planul e mărit. Facem tot ceea ce omenește e posibil să amplasăm judicios mașinile. Îi calificăm bine, dar din mers, pe cei veniți de la tehnic-administrativ. Avem trei cursuri de calificare și o să răzbim. Fiecare om are părticica lui de care răspunde, și pînă-n prezent răspunde bine».

Aceasta este deci situația: oamenii muncesc serios și încordați, au lucruri concrete și clare de făcut și de spus. Pentru ei pîinea înseamnă muncă și și-o cîștigă într-un mod demn și lipsit de zorzoane.

Dar pîinea, adevărata pîine, cum e în Brașov? Nu este vorba de curiozitatea reporterului, ci de dreptatea celor care muncesc, de raportul necesar și echitabil între două noțiuni atît de legate: Muncă și Pîine.

Cum este și normal, pîine există peste tot, dar e de calitate?

Cei de la «Hidromecanica» nu au cantină și mănîncă la cea a fabricii de stofe. Or, la această cantină pîinea-i proastă, neagră tuci, afirmă secretarul comitetului de partid, Dumitru Ștefan.

Nicolae Cucu și Carol Molnar nu sînt mulțumiți de faptul că luni și marți trebuie să mănînce pîinea făcută vineri. Alteori, îmi spun, pîinea e crudă, faci din ea cocoloașe.

Centrul de pîine 41 de pe Bulevardul Republicii nr. 3o. Vorbește Ana Macovei, responsabila centrului: «În cîte o zi e bună, în altele lasă de dorit. Nu-i creștută frumos, nu are aspect comercial. Citeodată cea albă pare intermediară și oamenii sînt pe bună dreptate nemulțumiți. Cea de 8,80 lei — albă, fără cartofi, nu este, de pildă, o pîine bună».

Consemnăm și opinia Mariei Benke, responsabila centrului nr. 93: «În ultimul timp pîinea e mai rea. Lumea o vrea bine crescută, dar nu e. Tovarășii de la fabrica de pîine spun că de vină-i făina, dar explicația aceasta nu ține de cald nimănuia.

...Mai am la îndemînă nume de oameni și păreri prea puțin favorabile despre calitatea pîinii din Brașov. Trebuie să se înțeleagă foarte clar și foarte repede că, dacă orașul muncește chibzuit, serios și eroic, pentru cauza națiunii noastre — cincinalul înainte de termen — atunci și pîinea trebuie să fie bună, proaspătă. Se muncește doar pentru ea.

7

Contra-cronometru

Pășunist vorbind, în martie, a doua jumătate, spre sfîrșit, apele care străbat județul Iași — Prutul, Siretul, Jijia și Bahluiul — au mîncat zăpadă multă și-au înnebunit. Tomești-Osoi, Măcărești-Borosești, Oprișeni, Sălageni, Grozești, Trifești-Lunca Prut, Gorbani, au devenit locuri de luptă a oamenilor cu apele. Dar despre ce a fost atunci, în acest trecut atît de apropiat încît încă simțim urmările, s-a scris. Tot în acele zile și tot din pricina nefiresc-ului ninsori «de primăvară», la Iași, Tansa, Custuleni, Hilița, Cozia, Covasna, — pămînturile au început să lunece. Sute de case au devenit de nelocuit. Cum s-ar spune, o năpastă nu vine niciodată singură. Și totuși, pentru oameni, în această primăvară a încercărilor nu există decît o singură cale: să înlăture urmările urgiei și să-și vadă mai departe de rosturile lor, de munca lor care le asigură pîinea cea de toate zilele. Așa se face că, după bătălia cu apele și cu pămîntul nestatornic, a început o aprigă bătălie cu timpul.

Tehnic vorbind, problema se pune așa: terenurile, în sfîrșit, s-au zvîntat — mulțumită căldurii soarelui dar și intervenției țăranilor noștri — încît lucrările agricole au putut fi începute. Însă, din pricina întîrzierii de care-i vinovată această «umiditate exagerată» și nedorită, succesiunea normală a perioadelor de semănare a diferitelor culturi din epoca întîi pur și simplu a fost dată peste cap. În această campanie urgențele și epocile se suprapun. Pentru că nu-i vorba de a termina lucrările oricînd. Totul e să te înscrii cu anume lucrări în anume epoci optime pentru soarta recoltelor viitoare. Iată de ce, în cîmpuri — la cultura mare, în vii, în livezi, în grădinile de legume, alături de această primăvară — care, redevenită cumsecade, a făcut să plesnească frumos mugurii — simți pre-

Privind această poză, nu înclinați și dumneavoastră să credeți că bohotinenii fac unele munci agricole cu tandrețe?

tutindeni — în fapte, în decizii, în inițiative — o atmosferă predominată de ceea ce mi-aș îngădui să numesc strategie agrară concretă. C.A.P.-urile se întrajutorează cu unelte și utilaje; teoreticienii de la catedre și institute scriu în «Flacăra îașului» articole clare despre ce trebuie făcut mai întîi, despre ce tehnologii sînt mai indicate; tot omul din agricultură e pe cîmp; normele de lucru sînt depășite dar nu se neglijează nici calitatea lucrărilor; se muncește și noaptea; s-a lansat lozinca: «toate semințele cooperativei, în pămînt!»; se muncește și duminica. Și totuși, rezultatele pe județ încă nu-s satisfăcătoare.

(Continuare în pag. 8)

Un sol spălat de ape trebuie fertilizat mai din plin decît obișnuit.

Adevărul pîinii și al muncii

În primul rînd: ce înseamnă pîine?

După dicționar — pîine: aliment de bază al omului, preparată din aluat de făină (de grîu, de secară etc.), frămîntat cu apă, dospit și copt în cuptor; (regional). Dar mai există și expresia: «a mînca pîine și sare» (pe un sau dintr-un taler) «cu cineva» = a trăi împreună cu cineva, a împărți cu cineva binele și răul».

Deci pe lîngă îndestularea pîntecelui, pîine, din latinescul panis, înseamnă și altceva. Alăturat de un alt cuvînt, el, cuvîntul pîine, intră în relație fantastică și binefăcătoare cu noul său vecin și se traduce nu doar printr-un preparat de făină și chiar prins de făină, acest cuvînt se metamorfozează miraculos. A ieși înaintea cuiva cu pîine și sare înseamnă a întîmpina pe cineva cu cinste. Aici, din sare și din pîine se ivește cinstea. Dar a avea pîinea și cuțitul înseamnă a dispune de toată puterea. Pentru om cuțit înseamnă deci putere. Deci, bun ca pîinea caldă... Asta înseamnă bun la suflet. Pîine mai înseamnă și existență. Expresia: o bucată de pîine, luată și de Francisc Munteanu, în titlul unei remarcabile povestiri, echivalează cu pîinea cea de toate zilele și cu un minimum de existență. Iar a lua pîinea de la gură? Sau a băga pe cineva în pîine?

Iată deci cum pîinea nu este doar un element nutritiv, este mai mult, este chiar viața noastră cea de toate zilele. Pîinea este și esența unei drame sau a unei calamități prin lipsa ei. Seceta este o dramă a pămîntului și neputința de a rodi și tristețea ei este cu atît mai îngrozitoare cu cît nu se observă: cînd este secetă nu observi ce ar trebui să fie și te poți împăca ușor cu gîndul că nici nu trebuie să fie ceva, din moment ce nu este. Unii cîteodată sînt nesătui de pîine și hărnicia lor nu este neapărat o goană după chiverniseală de pîine, ci poate fi și o tradiție această orbire de a avea cît mai multe pîini pe masă, pînă în tavan și pînă deasupra capului. Ca să uite acesta că are cap și să uite, ascuns între pîini materiale și frumos mirositoare, speranțele mari sau mici pe care le-a nutrit și care au murit și pe care le-au îngropat pîinile. Dar mai sînt și șoareci de pîini. Feriți-vă de șoarecii de pîini, ei dulce visează la miezul dulce. Șoarecii sînt și ei niște filozofi care se refugiază în propriul lor stomac și care, grîuliu, văd în rîglitul lor satisfăcut o împlinire și așteaptă de la gură-cască din jur să-i considere niște elefanți.

Memoria poporului român e plină de proverbe de pîine. Pîinea cu vin este altceva decît pîinea cu oțet. Trădarea și lașitatea, adevărul, munca...

Dar ce înseamnă munca? În dicționar scrie: activitatea omului îndreptată spre un scop, în procesul căreia omul modifică și adaptează lucruri din natură, pentru satisfacerea trebuințelor sale. Oamenii muncii: totalitatea celor ce muncesc permanent cu brațele sau cu mintea. Deci, munca presupune un efort de realizare a ceva, o îndeletnicire. Dar sînt și unii ce fac din muncă o îndeletnicire cu cuțitul sau cu unul dintre proverbele pîinii și care ajung pînă la muncă silnică, asta nu este chiar vesel.

Sînt și cei care din acest cuvînt fac un chin pentru alții și pentru ei. Unii muncesc chiar la pahare, alții se necăjesc vînturînd bani din buzunarul altora într-al lor, alții muncind ușor cîștigă o pîine ușoară și sînt fericiți cînd burta lor e fericită și această a lor emigrare în propriul lor stomac, ca să uite că nu sînt nimic, o găsesc grozavă. Lenea mediocrului este un fel al lui de a munci absolut personal. Unii fac pe nebunii și muncesc grozav, să-și agonisească un dosar de documente de incapacitate, ca și cum ar fi un merit să fii impotent intelectual. Alții trag din greu la anonime și «munca» asta li întinerește și li face să creadă că sînt altceva decît niște gunoaie.

Sigur că munca este o datorie nobilă, dar sînt și inși harnici în a munci prostii. Pîinea nu se poate cîștiga scuipînd pe la colțuri vorbe chioare!

«Munca» și «pîinea», împreună, alăturate, aceste cuvinte pot vorbi doar despre omul cu O. Altfel, murdărim și pîinea și munca, dacă ne interesează altceva decît esența muncii și a pîinii. Iar pe noi, în România socialistă, ne interesează azi această esență.

Depresivii, tinerii și cei la care endocrinologia cerebrală este în pană de curent, sînt excepții, leneșii, bandiții, sau cei infirmi biochimic și cu chimicale în cuvinte există, pînă la urmă, ca prin contrast, să fie mai clar adevărul pîinii și al muncii în toată măreția sa.

Dumitru Radu POPESCU

(Urmare din pag. 7)

Dar toți ne păstrăm încrederea în oamenii lașului. Pentru că știu că la Trifești, de pildă, la 27 martie ei se băteau cu consolidarea digurilor, iar la 1 aprilie erau «la zi» cu lucrările în livada C.A.P.-ului. Pentru că știu că la Tansa, de pildă, pămîntul a alunecat dar că ei — oamenii aceștia, cumplit de simpli și minunat de minunați — au reușit, tot în aceste puține și încărcate zile, să-și curețe pomii și să-și pregătească aracii pentru vie.

8

Cu ce se hrănește sufletul tînăr la Hunedoara?

Bună și gustoasă e pîinea hunedoreanului! Adevărată pită ardelenească, din care să tot mănînci fără să te mai saturi și care-și păstrează prospețimea și gustul în cea de-a doua, ba chiar și în cea de-a treia zi. Este «dubla» — mai bine-zis cvadrupla — pîine intermediară, cu coaja rumenită și crocantă, cu miezul bine pătruns de căldura jărăgaiului cuptoarelor ce sînt cu pricepere supravegheate de meșterii brutari ai orașului. Bune sînt și celelalte sortimente — franzela, «speciala», lipia, ca și suratele lor mai mici: chiflele, japonezele, cornurile. Pentru felul în care mîinile lor harnice știu să dozeze făina și maiaua, să frămînte aluatul, să-i dea forma și să-l coacă — chit că aceste operații se fac mai mult cu mijloacele mecanizate ale industriei panificației — brutarii hunedoreni merită toate laudele.

Pe lîngă ei le merită și organizatorii comerțului din Hunedoara; cetatea siderurgiștilor de pe Cerna, cu toată creșterea masivă a numărului locuitorilor ei, care astăzi se apropie de o sută de mii, nu cunoaște «cozile» la pîine. Cel puțin duminica dimineața, la nici un centru de pîine nu am văzut stînd la rînd mai mult de 10-15 oameni.

Dar «pîinea de duminică» nu înseamnă numai pîine. Hunedoreanul pe care duminica nu l-a prins într-un schimb, undeva, în vreo uzină a marelui combinat siderurgic, sau cel care prin natura ocupației sale e liber de obicei duminica, în această zi a săptămînii pretinde și o alt fel de «pîine»: cea a sufletului. De aceea, organizarea timpului liber al hunedorenilor e o chestiune deloc minoră. Și în special pentru tineret.

Dacă matineele duminicale hunedorene oferă iubitorilor sportului — fie ei și numai spectatori — momente de plăcută destindere (duminica trecută ambele stadioane, și «Corvinul», și «Constructorul», erau pline de iubitori ai fotbalului, voleiului, atletismului etc.), apoi după-amiezele sînt goale, fade, aproape că ne amintesc de proverbiala tristețe a «duminicilor engleze». Pe micul «Corso» hunedorean din fața casei de cultură, grupuri care totalizează sute de tineri se plimbă de colo-colo sau stau pe bănci, rontăind semințe și floricele, ascultînd transmisiunile radiofonice la nelipsitele «tranzistoare» sau comentînd rezultatele etapei fotbalistice. În fața — sau în spatele — lor, privește singuratică, parcă cu nostalgie, clădirea monumentală a casei de cultură, al cărei program (după-amiaza doar un film, cu ultima reprezentație la ora șaptesprezece) nu-i poate nici pe departe atrage și satisface.

Ce se întîmplă în continuare, cînd amurgul înroșește trîmbele de fum ce se revarsă din coșurile oțelăriilor? Unii dintre acești tineri se retrag la casele lor. Alții — în localuri. La «Rusca», un tonomat hîrîie la nemurire aceleași șlagăre de mare succes ale Festivalului de la San Remo, ediția 1968, în timp ce barul supraaglomerat nu mai dovedește solicitărilor de coniac sau «Campari»; la «Gambrinus» se golesc hectolitri de bere nu numai la mese, ci și afară, în stradă, pe trotuar, pînă în carosabil, direct din sticlă, la «botul calului»; la «Cramă» nu mai încape picior de om... Și așa mai departe, în toate localurile, cu și fără — dar mai ales cu — băuturi alcoolice...

*

Îmi amintesc din urmă cu un sfert de veac, cînd Hunedoara nouă nu era decît o haotică îngrămădeală de barăci ale constructorilor, iar combinatul de azi — un uriaș șantier. Purtat de treburile reportericești, am fost cazat atunci într-o «baracă de oaspeți». Gazdele, prevenitoare, mi-au spus: «Dacă după ce se înserează nu aveți interese speciale, e mai bine să stați în baracă. Pe aici e «Texas»!»

Desigur că Hunedoara de azi nu mai are nimic comun cu haosul de altădată. Singura, îndepărtată — foarte îndepărtată! — amintire în acest sens, ar mai constitui-o, după modesta părere a autorului acestor notații, plinătatea de sîmbătă și de duminică seara a restaurantelor, bodegilor, bufetelor.

Fără îndoială că și aceasta s-ar estompa dacă hunedoreanului — și mai ales tineretului — i s-ar oferi mai multe posibilități de a-și petrece în mod util și plăcut timpul liber. Dacă, de exemplu, programele casei de cultură și ale cluburilor l-ar atrage mai mult.

Pîinea, în sensul propriu al cuvîntului — «dubla» cumpărată dimineața — poate fi consumată la Hunedoara în condiții optime; «pîinea sufletului» se distribuie însă cu zgîrcenie. Fapt pentru care prea mulți tineri golesc în mod repetat «una mare» și încă «una mare»...

Se cuvine să cumpănim și această pîine.

În drum spre casă, cu patru «duble» în sacoșă, un mic popas sub soarele lui aprilie nu strică.

Ce să facă acești tineri duminica după-amiaza, dacă nici măcar casa de cultură nu-i poate atrage cu nici un fel de program?!...

În ciuda calității deosebite a «pîtei», și franzela hunedoreana are adepții ei.

9

„Nu e frumos, nici cinstit să duci cu tine în pămînt prea multă viață“

Sîntem la marginea Bărăganului. Brațul Borcea ne taie calea alunecînd ca un șarpe de mercur. Dincolo de pragul mișcător se află «Bărăganul dintre ape», ultima vertebră a cîmpiei, dislocată de insistența seculară a Dunării. Bacul înfruntă pieziș trupul apei și insula se apropie de noi cu demnitatea unui continent sănătos». Mă întreb de cîte ori a traversat Dunărea, în cei aproape 25 de ani de cînd se află aici, omul de lîngă mine.

Are 51 de ani. În urmă cu un sfert de veac turna piese din fontă la Uzina de apă din București. În 1948, palmele fostului

membru al diviziei «Tudor Vladimirescu» mai păstrau încă amintirea convulsiilor armei automate.

— Aveam 28 de ani, părul blond și n-avusesem încă timp să fiu îndrăgostit. Eram maistru turnător și-mi închipuiam că viața mea își găsise adevăratul curs. Într-o bună zi am aflat că era nevoie de mine, «pentru un timp», în agricultură. Curînd se împlinesc 25 de ani de atunci și eu n-am mai apucat decît să trec de cîteva ori pe la uzină, ca să mai schimb o vorbă cu vechii colegi.

— Ce știați dumneavoastră, tovarășe Dumitru Dumitru, despre agricultură în 1948?

— Cam ce văzusem, copil fiind, la tatăl meu cînd dădea cu plugul.

— Unde se întîmplase asta?

— Într-un sat din Ilfov. Îi zice Armășești.

— Și ce-ați găsit în 1948 la Pietroiu?

— O pereche de boi, una de cai, două căruțe și un tractor bun pentru fiare vechi. De toate astea, și de cele 300 de hectare teren arabil, proprietate a Spitalului Brîncovenesc, aveau grijă 7 muncitori și un subinginer. În rest, multă, foarte multă mizerie în inima unei oglinzi de apă de mii și mii de hectare.

— Cum v-au primit oamenii?

— Nu prea aveau ei ochi pentru mine. Subinginerul Gheorghe Craiu, aflînd cam ce știam eu despre agricultură, nu mi-a dat de stat aici mai mult de un an. Cînd a văzut că «întîrzii» și că-i încurc socotelile — avea grijă numai de treburile lui — a plecat blestemîndu-mă: «Să-ți albească ochii ca brînza, să te faci moale ca lîna, să te...» De albit, ochii nu mi-au albit; părul mi-a căzut fără să aibă timp să se «văruiască». Cred că nu sînt, încă, moale ca lîna, dar brînză și lînă se găsesc astăzi din belșug la Pietroiu. Pe atunci, prin '48, toți erau ființi lui Craiu. Mulți au plecat cu el. Cei care au rămas sînt oameni de nădejde. Le-am explicat de la început ce sarcină îmi încredințase partidul; le-am spus că n-o să fie ușor. Cînd am lămurit totul între noi, am pus umărul la treabă și de atunci nu ne-am mai oprit, deși au fost destui care au încercat să ne pună bețe în roate. Era unul Georgescu. Avea două obiceiuri: purta mereu o lampă cu el și mă critica pe mine. Cînd începea, se zguduiau geamurile, îăle de mai erau: «Domnilor și tovarășilor, fraților — se adresa în toate felurile ca să aibă o «audiență» cît mai mare — omul acesta vrea să...». Eu mă uitam și răspundeam: «Da, eu vreau să fac aici la Pietroiu împreună cu dumneavoastră asta, asta și asta». Îmi vedeam de treabă: ziua munceam, noaptea învățam agricultură după cărțile și cursurile profesorului Sisești. Din cînd în cînd, duminica, mai legam cîte o tinichea de coada celor de teapa lui Craiu ori Georgescu. Adică, așa cum îi ziceam noi atunci, îi demascam pe îi de ne băgau bețe-n roate. Erau ședințe publice și pentru mine ele însemnau înfruntări hotărîtoare, căci pînă să-i convingi pe om cu fapta, trebuie să-i cîștigi cu cuvîntul și noi nu prea ne pricepeam și nici timp de vorbe nu prea era.

— Care au fost faptele de început ale activității dumneavoastră ca director al C.A.S.-ului din Pietroiu? Mă gîndesc la cele convingătoare.

— După ce am inventariat tot ce se afla pe terenul întreprinderii, după ce am pus pază strictă peste tot, după ce m-am făcut și negustor cumpărînd cu 40 000 de lei doi boi pe care nimeni nu-i obținea sub 80 000, oamenii au început să vadă că nu eram un simplu «ciocănar» cum mă botezase unul. Și să știți ceva: n-aș vrea să mi-o ia careva în nume de rău dar eu, la oameni și la boi, nu știu cum se face, nu m-am înșelat niciodată.

A nu se omite un lucru: despre ce fel de muncă e vorba?

«Flacăra» ne-a solicitat părerea în legătură cu actualitatea clasicei lozinci socialiste «nici muncă fără pîine — nici pîine fără muncă». Ne-o vom spune așa cum înțelegem că se reflectă ea în conștiința zdrobitoarei majorități a celor 1 400 laminoriști din secția bluming-semifabricate a Hunedoarei, referindu-ne însă la un singur aspect: ce fel de muncă?

După legenda mitologică — și Sisif muncea. Și încă din greu! Dar munca sa nu avea finalitate: nu era decît un chin prin care practic nu se realiza nimic. Legenda își are, printre altele, și tîlcul acesta: nu e totul să trudești, ci principalul este ca ceea ce faci, fapta ta să fie de folos maxim colectivității, să-ți fie de maxim folos și ție.

La acest lucru ne gîndim în aceste zile, cînd ne străduim să concretizăm, la toate nivelurile, măsurile de combatere a birocratismului și de ridicare a eficienței muncii unor specialiști.

Grupului nostru de laminoare i se va mai adăuga încă o linie, aflată în construcție: laminorul de sîrmă. Celelalte linii de laminare vor fi și ele modernizate și dezvoltate. Sarcinile noastre de plan vor crește. Toate acestea cer oameni pricepuți, bine calificați, care pot și trebuie să fie găsiți în primul rînd printre cei ce lucrează în aceste secții. Analizînd cu spirit de răspundere situația, colectivul nostru a ajuns la concluzia că din cele 130 de posturi pentru munci tehnico-administrative, cîte conține vechea schemă (dintre care 8 posturi erau libere), mai bine de un sfert pot fi eliberate. Din 12 funcționari propriu-ziși, secția și-a propus să rămînă numai cu cinci, iar din cei 112 ingineri și tehnicieni aflați în activități tehnico-administrative, numai cu 89. Șapte funcționare vor deveni laminatoare post-comandă, bobinatoare, lăcătuși; 23 de ingineri și tehnicieni vor lucra direct la liniile de laminat, obținîndu-se o mai eficientă utilizare a capacităților și cunoștințelor lor.

Astfel, Susana Bocanu, funcționară, ocupată pînă acum cu ținerea unor evidențe care la o analiză mai serioasă s-a constatat că pot fi simplificate sau — unele din ele — chiar suprimate, a optat pentru calificarea ca laminator post-comandă: ea va deveni «stăpîna» unei porțiuni a unuia din uriașele noastre laminoare bluming; instalată la pupitrul de comandă dintr-o cabină curată, cu aer condiționat, în condiții de perfectă securitate și igienă, ea nu va mai înnegri hîrtii, ci va dirija, prin simpla mișcare a unor manete, complicatele operații de manevrare a maselor imense de oțel încins la roșu ce trec printr-o porțiune a laminorului. În timpul calificării va avea același salariu pe care l-a avut ca funcționară; după 6 luni, din prima zi ea va obține un salariu de bază mai mare decît cel dinainte, cîștigul total — ținînd seama de acordul cu prima de producție și de alte sporuri de care va beneficia ca laminator — ridicîndu-i-se cu circa 10 la sută peste vechiul salariu. În fața perspectivei de a se face mai utilă atît societății, cît și ei înseși, tovarășa Bocanu nu a ezitat nici un moment să treacă la noua muncă.

Posibilități de mai bună folosire a cunoștințelor și experienței oamenilor s-au dovedit a exista din plin și în ce privește cadrele tehnice. Așa, de pildă, colectivul de întreținere a macaralelor la laminoarele-bluming de 1300 și 1000 mm era condus de un inginer, un maistru principal și trei șefi de echipă coordonatori; în același timp, la linia de 750 mm lucrau încă pe atîtea cadre de conducere. Analiza sarcinilor și necesităților a dus la concluzia că, trecînd munca de întreținere a macaralelor de la toate trei liniile sub o singură conducere, numărul total al cadrelor acesteia poate fi redus exact la jumătate: deci un inginer, un maistru principal și trei șefi de echipă coordonatori pot primi alte însărcinări. Fostul maistru principal Iosif Lugojan, de pildă, care avea ca sarcină o singură linie, acum este maistru de schimb, răspunde de toate trei liniile și, bineînțeles, are posibilitatea de a cîștiga chiar mai mult decît înainte. Același lucru se întîmplă și cu fostul maistru principal Emil Cociobea, care a preluat munca de șef de linie, cu fostul maistru zidar Vasile Cîrdei, care a devenit șef de echipă, ca și cu alții.

Desigur însă că nu numai cu aceste mijloace încercăm noi să săturăm «foamea» de cadre calificate a secției. Sute de muncitori urmează cursurile de calificare de gradul II sau frecventează diversele forme de învățămînt organizate pentru reimprospătarea cunoștințelor lor, iar peste 180 de tineri frecventează, prin cursuri serale, școlile profesionale, liceele, școlile de maiștri și Institutul de subingineri. Noi îi numim «schimbul seraliștilor». Sînt schimbul de mîine al celor mai pregătiți laminoriști de astăzi.

ing. Petre PÂRVU
șef de secție adjunct
Gh. ȘERBAN
secretar al Comitetului de partid al secției laminorul bluming-semifabricate din Combinatul siderurgic Hunedoara

OAMENII NU SÎNT AI MEI SAU AI ALTORA

Ne apropiem de inima insulei. La volan Dumitru Dumitru pare un șofer cu vechi stagii de serviciu.

— Da de unde, nici n-am carnet. Două lucruri n-am putut duce la cap de cînd sînt la Pietroiu: nu mi-am luat carnet de conducere și n-am învățat să înot. De-aia am și-o vorbă: cînd oi muri, mor înecat și cu o cantină pe piept.

— De ce cu o cantină pe piept?

— Am și eu, ca tot omul, damblalele mele. Cînd a avut I.A.S.-ul un ban strîns, am ridicat o cantină în insulă. Uite așa, încet-încet, astăzi avem șapte. Cînd l-am văzut în primii ani pe oamenii ăștia cum «dormeau» și cum «mîncau» mi-am legat de suflet să nu mă las pînă nu i-oi vedea mîncînd pe șăturate și dormind ca lumea. Omul ca să fie om trebuie să alunge toată mizeria de lîngă el.

— Și a existat un moment deosebit în lupta pe care ați purtat-o împotriva mizeriei?

— Fapta noastră de căpătîi a fost ridicarea digului. Gîndiți-vă că, pentru cei 42 de kilometri de dig, ne-au fost necesare milioane de metri cubi de pămînt, pămînt care a fost luat pe lopată, o dată, de două, de zece ori, căci cel mai lung dig construit pînă acum în țară a fost ridicat fără screpere, dragline, excavatoare ori greifere! Cînd am început lucrarea, un cioban, un fel de înțelept al satului, mi-a spus: «Ce vreți să faceți voi, mă, cu mlinile goale, aici? Cine poate face ce n-au putut reuși americanii cu toată tehnica lor? Cine se poate împotrivi apei?». I-am răspuns: «Oamenii de aici din Pietroiu, dar oamenii adevărați. Noi, comuniștii». «Și ce mai puteți face voi, comuniștii ăștia?», m-a întrebat el. «Orice. Și pe dracu'».

Cînd am terminat digul, ciobanul a venit pe insulă și mi-a spus: «De acum încolo, orice mi-oți spune, vă cred. Sînteți oameni de cuvînt, nu ca ăilalți».

Și apoi, spun că momentul digului a însemnat cel mai important pas în istoria ultimilor 25 de ani ai Pietroiului, fiindcă, în toiul acelor zile și nopți, am simțit cu adevărat că nu construim numai un dig, ci că alături de fiecare dintre noi se formează un om de nădejde. Anii care au urmat au dovedit că așa este. Principala bogăție a acestor locuri au devenit oamenii. Numai de la I.A.S. au plecat în alte colțuri ale țării mecanici cu cea mai înaltă calificare, ingineri șefi, 12 directori de I.A.S. Cu toate aceste plecări, care au constituit deopotrivă tristețea și mîndria noastră, astăzi avem la Pietroiu un colectiv la fel de valoros fiindcă am știut să ne creștem cadrele de care am avut nevoie.

— Am auzit de «școala de oameni» de la Pietroiu dar în urmă cu ani umblau niște vorbe cum că «Nea Mitică de la Pietroiu cam la oamenii altora». Ce însemnau aceste vorbe?

— Păi vorbe, așa cum le numiți. Vorbe și prostii. Oamenii nu sînt ai mei ori ai altora ca să-i pot «fura». Povestea a fost cam așa: acum vreo 10–15 ani aveam nevoie de zileri. Au venit oameni de prin toate părțile dar de plecat nu le venea să mai plece. Eu n-am făcut decît să-i primesc și să-i răsplătesc cum se cuvine pentru ce munciseră. Cei mai mulți erau din Negrești, Oaș. Într-un an, fiind în concediu de odihnă, am mers pentru două-trei zile la Negrești să-i văd pe oameni. Le promisesem să mă duc, fiindcă îmi spuseseră că nimeni nu vroia să-i creadă acolo cînd povesteau despre Pietroiu. În ziua cînd am ajuns, oamenii ieșeau de la biserică. M-au înconjurat, m-au îmbrățișat și m-au pus să povestesc. Un tovarăș mai mare pe la raion a trimis pe cineva după mine. Mi-a spus că dacă îi mai tau oamenii ne certăm. I-am răspuns că oamenii nu sînt ai nimănui decît ai lor și că eu n-am chef să mă cert cu nimeni. Degeaba. Nu mi-a «permis» să dorm în sat și m-a dus la hotel la Baia. A doua zi a trebuit să plec. Cînd am ajuns la Pietroiu, sute de oameni din Negrești mă așteptau la I.A.S. Ca să nu supăr pe nimeni, am oprit din fiecare familie cîte unul și pe ceilalți i-am lămurit să meargă acasă, că sînt multe de făcut și pe la ei. Le-am dat boabe, semințe, îngrășăminte să le ducă în dar de la noi cei de la Pietroiu. Cam așa am «luat» eu oamenii altora.

ȘI TOT TRECÎND NOI CU BARCA, NE-AM CĂSĂTORIT

A coborît noaptea la Pietroiu. Bacul a readus în sat oamenii plecați de cu ziuă. Dumitru Dumitru, conform unui obicei care durează de 25 de ani, se reîntoarce ultimul. Stau alături de el încercînd să surprind cîntecul apei. Nu reușesc, în schimb surprind un ușor zîmbet pe fața directorului. Tăcerea mai durează numai cîteva clipe.

— E vorba de Emilia, nevastă-mea. Era învățătoare în sat. Într-un an ne ardea sufletul după un economist. Cineva mi-a sugerat să-i propun învățătoarei să ne ajute. A acceptat. Avea mult de lucru, și seara se întorcea mereu printre ultimii în sat. Cînd rămînea pînă plecam eu, o luam cu barca. Și tot trecînd noi cu barca, ne-am căsătorit.

— Așa, simplu?

— Păi aici e povestea, că nu a fost așa simplu. Mai întîi am aflat că eram amîndoi din Armășești! Pe urmă am descoperit că era fiica preotului care-mi făcuse slujbă de înmormîn-

nici muncă
fără pîine,
nici pîine
fără muncă

tare cînd s-a auzit că murisem pe front. De fapt murise frate-meu. Așadar trebuia să ne cunoaștem tocmai aici, la Pietroiu. Cînd au aflat la raion că mă căsătoresc m-au chemat și mi-au spus că nu se poate. Bă se poate, le-am spus eu. După cîțiva ani aceiași oameni întîlnindu-mă și uitînd cît încercaseră să mă sperie cu «Ce o să zică tovarășii?» mă rugau să transmit «toate cele bune tovarășei Emilia». Știți de ce v-am spus povestioara asta? Pentru că de atunci și pînă acum s-au schimbat foarte multe și azi nici unui tînăr cinstit care vrea să se căsătorească cu o fată cinstită nu-i mai poate nimeni amări niște zile. Azi rîd și eu de cîte ori îmi aduc aminte de astfel de întîmplări, deși pe atunci numai de rîs nu-mi ardea, cînd începusem o căsătorie «negativă» și nu aveam în casă decît trei linguri și trei cuțite, iar primul ou mîncat «în familie» l-am mîncat cu aceeași linguriță.

— Tovarășe Dumitru, în ce ați crezut dumneavoastră?

— Odată, venind înaintea tatii, de la cîmp, i-am adus mamei niște porumb să-l fiarbă. Biata femeie, l-a pus în ceaun. Tata, care știa că porumbul nostru nu era încă făcut și bun de fiert, și-a dat seama că-l luasem de pe la alții. A aruncat ceaunul cu tot și mi-a făcut ce îmi făcea rar: m-a lovit și m-a suduit. Eu am crezut în cinste și dreptate. Unii îi spuneau lucrului acestuia Dumnezeu. Nu mă deranja prea tare, dar cînd am văzut pe front, și nu numai acolo, cîte porcării și crime se făceau în numele lui Dumnezeu, mi-am zis că sigur nu există. Că de-ar fi existat i-ar fi bătut cu pietre pe toți nemernicii pămîntului. Dar a trebuit ca noi oamenii s-o facem și pe asta. Păi Dumnezeu sîntem noi, cei de la Porțile de Fier, Voroneț, Pietroiu, «23 August», Bumbești-Livezeni, Lotru.

PENSIA E CA ȘI CUM AI SCĂPA DE LUME

La sediul I.A.S.-ului nu mai e nimeni. Dumitru Dumitru aprinde lumina și-mi arată niște fotografii. Multe, îngălbenite, păstrînd fiecare după prioceperea fotografului culoarea momentelor pe care le evocă.

— Ăsta-i inginerul Vernescu, moldovean cumsecade. Aici e Oniț, șef de fermă. Aci-s eu cu Triță Făniță, unul care a rezistat la toate greutățile. Dintre toți cei care am venit acum 25 de ani în părțile astea să dăm o mînă de ajutor, am rămas puțini. Nici măcar nu mai avem timp să ne vedem. Ne mai găsim și noi pe la ședințe. Cîte unul a obosit și se gîndește la pensie. Mie nu-mi trebuie pensie; pensia e ca și cum ai scăpa de lume. Mă-ntreabă cîte unul: «Ce mai tragi mă, Nea Mitică? Ești Erou al Muncii Socialiste, deputat în M.A.N., membru în C.C. Ai făcut tot ce-ai putut!» De unde dracu' o fi știind ei că am făcut tot ce-am putut. Adică, pentru că unde era baltă și mustea pămîntul crește acum grîu, porumb ori floarea-soarelui, gata? S-a terminat? Păi mie mi-e rușine cînd mă gîndesc că n-o s-apuc să termin tot ce-mi trece prin cap. Cu entuziasm nu faci prea multe Faci destule, dar nu totul. Prin '49, cu tot entuziasmul nostru, de-abia scoteam 2 000 kg grîu la hectar. Acum, pe lîngă entuziasm avem și ce ne trebuie. Muncim, nu glumă, dar oamenii știu că așa trebuie. Și pe urmă, nu e frumos, nici cinstit să duci cu tine în pămînt prea multă viață. Ea trebuie consumată aici, deasupra, nu luată dedesubt, că de aia sîntem oameni și nu cîrtițe ori mai știu eu ce arătare.

Dumitru Dumitru răscolește sertarele biroului. Găsește altă mapă cu fotografii. Sînt aici oameni turnînd asfalt în insula Borcei, alții trecînd Dunărea înghețată purtînd pe umeri niște prăjini de aproape zece metri. Mă minunez.

— Așa treceam iarna în insulă. Dacă se spărgea gheața, rămîneam agățați de prăjină. Cîte unii n-aveau noroc nici cu prăjina. Eu care nu știu să înot nici zece metri, am scăpat. Uite aici e prima noastră stație de radio. Acum toate cele 11 ferme au stație. Orice indicație se dă prin radio, dacă n-am timp să trec peste tot. Se mai întîmplă, deși fac 150 de kilometri pe zi.

— Dar hîrtiile acelea ce sînt, tovarășe Dumitru?

— Acum, simple hîrtii, în urmă cu cîteva luni reprezentau planul grupului sanitar pe care l-am vizitat dimineață. Vă amintiți?

Sigur, îmi amintesc: «Oamenii vor putea veni dimineața îmbrăcați în haine de sărbătoare, iar la terminarea lucrului, după un duș bun, salopetele vor fi așezate din nou în cușete, iar ei, oamenii, se vor întoarce acasă curați, eleganți dacă vor».

Sigur, îmi amintesc și de Alecu Zamfir, responsabilul brutăriei. Îl întrebasem ceva despre pîinea pe care o mănîncă oamenii din Borcea. Mi-a răspuns liniștit: «Se vorbește bine de pîinea noastră». Dumitru Dumitru, Nea Mitică cum îi spun și copiii, îmi vorbește despre proiectele sale. Mi le explică, ba îmi cere și cîte o părere. Își amintește cît de stinghierit s-a simțit la o întîlnire cu studenții după apariția romanului lui V.Em. Galan, «Bărăgan».

— Deși Anton Filip eram chiar eu, deși tinerii aceia mă întrebau despre lucruri care țineau de viața mea, n-am știut pe unde să scot cămașa. Cred că a fost cel mai cumplit moment din viața mea. M-am făcut de rîs. M-am întors acasă, am citit cartea și-am înțeles că literatura nu e floare la ureche. Rîdeam eu degeaba de moldoveanul ăla de Galan cînd scria la Pietroiu geamantane întregi de hîrtie. Fiecare cu secretul lui.

— Și care ar fi secretul oamenilor din Pietroiu, tovarășe Dumitru?

— Nu știu. Sînt mulțumit de un singur lucru: am fost cinstiți cu noi și cu pămîntul. În felul acesta am înțeles noi să slujim România.

O mașină colindă lumea

Am aflat că undeva, într-un mare muzeu al lumii, este expus un butuc de lemn pe care a fost descăpățînat un rege

Prima piesă care atrage atenția în micul muzeu al Uzinei metalurgice Muscel este un butuc de lemn. Pe acest butuc de lemn s-a bătut cu ciocanul tabla caroseriei primului autoturism românesc. Simbolic, momentul acesta înseamnă decapitarea neputinței noastre de a construi mașini. Butucul acesta de lemn este bornă pe hotar de istorie. Un soclu pe care s-ar cuveni urcată nemuritoarea pasăre a lui Brâncuși, din care nu a mai rămas decît zbor și avînt.

TREBUIA SĂ DOVEDIM

Constantin Dănilă, veteranul: «Din aproape 300, cîți am venit atunci, mai sîntem 16... Eu eram tînăr atunci, eu aveam 25 de ani, ceilalți erau mai în vîrstă decît noi ăștia 16. Iată că merg și eu pe 57 de ani, mîine-poimîine îmi vine și mie rîndul la pensie, n-aș vrea să mă gîndesc, dar vreau, nu vreau, anii trec...»

16 sînt veteranii. Veneau aci pe vremea războiului ca o secție dispersată a unei fabrici din Brașov, adăpostindu-se de bombardamente într-o magazie ponosită a unei foste fabrici de hîrtie, producînd echipament pentru avioanele de luptă. După încheierea păcii, fabrica «mumă» din Brașov, reprofilîndu-și producția, decisese să tragă obloanele secției din Cîmpulung, găsind-o inutilă în noua reorganizare. Cei 250–300 de muncitori, amenințați să rămînă fără lucru, impun prin sindicatul lor conducerii fabricii o amînare, timp în care dovedesc utilitatea și eficiența acestui atelier în producția bunurilor de larg consum, fabricînd de toate, de la lacăte la lanțuri de bicicletă, de la broaște de ușă la vermorele de stropit pomi.

«Dar de ce lacăte și lanțuri de bicicletă?» îl întreb pe Constantin Dănilă, veteranul. «Vezi dumneata, nu prea se găsea materie primă sau, în orice caz, nu ni se repartiza nouă, fabrica din Brașov avînd interesele ei sau poate chiar voind cineva să demonstreze că este bine să ne cărăm de aici și în cazul ăsta nu am avut decît să folosim deșeuri». «Dar vermorelele?» «Vermorelele? Păi, vedeți că toate dealurile astea de pe lîngă Cîmpulung sînt pline de pomi. Păi, pomii nu trebuie stropiți? Vermorelele se aduceau și ele din străinătate pînă să le facem noi. Am făcut de toate. Și nu era ușor, inflația pe noi, foametea pe noi, patronii — patronii».

«Trebuia să dovedim, își aduc aminte cei 16 veterani. Și a trebuit să o facem încă o dată după naționalizare, să arătăm că sîntem în stare noi, stăpînii, să facem și mai mult și mai bine».

De la 1948, principalul profil, dar nu singurul, este cel de atelier de reparații. Dar niște reparații de un fel cu totul deosebit, pentru care se fabricau pe loc majoritatea pieselor și ansamblelor. Și tot așa, din reparație în reparație, se încumetă ba la un piston, ba la un vilbrochen, ba la o cutie de viteze, pînă cînd ajung să fabrice și motoare în întregime. Între timp și printre altele mai fac și o motocicletă I.M.S. și, de ce nu, prima mașină românească pentru filatură, apreciată chiar la o expoziție internațională. «De ce credeți, tovarășe director, că a fost ales tocmai acest atelier din Cîmpulung pentru primul autoturism din România?» «Pentru oamenii lui. Că nu există garanție mai mare decît omul cu priceperea și voința sa».

ARO ÎN LUME

«Trebuia să dovedim». Primul autoturism românesc, cu tabla îndoită cu ciocanul pe butuc, a venit pe lume în hohote de rîs. Chiar peste cîțiva ani, înaintea unui concurs, niște experți din Occident îl numeau în derîdere «mașină pe catalige», «broască cu picioare lungi». Aceasta pînă la probe. Pînă la probele care au făcut, cum scriau mai multe ziare de pe acolo, «să li se taie răsuflarea celor care asistau». Cînd pentru același experți — înainte de a-și reveni din uluială «broasca pe catalige» devine «monstrul kaki care îi învață pe toți constructorii ce este frica» (revista vest-germană «Hobby»), ca apoi să-i dea pentru totdeauna numele de «Zîmbrul Carpaților».

În Belgia, «Zîmbrul Carpaților» se clasează pe primul loc între 50 de modele de autoturisme de teren din întreaga lume, la «Raliul pădurilor», iar la «Raliul smîrcurilor» din aceeași țară întrece mașini de prestigiu mondial ca Citroën, Volkswagen, Land-Rower și Jeep. În Italia, cele două autoturisme de teren ARO M 461 cîștigă un premiul I și două cupe la probele de teren dificil de la Roma și Prato, unde se iau la întrecere cu alte 55 și, respectiv, 67 autoturisme de diferite tipuri.

«În cele mai vitrege condiții de teren practic posibil» se desfășoară întrecerea din luna mai, anul trecut, care începe într-o carieră de piatră de lîngă Zürich, continuînd pe panta de schilift de la Vöhrenbach, apoi în poligonul de exerciții al blindatelor franceze de la Villingen, la care se adaugă traversarea rîului Brigachie, umflat de ploi. Spicuim din darea de seamă a organizatorilor: «Ca stea absolută a

acestor mașini tot-teren s-a prezentat mașina românească ARO, cu tracțiune pe 4 roți, urmată pe locul al doilea de mașina japoneză NISSAN PATROL». Și, dintr-un reportaj «S-a nimerit în drum un deal cu grohotiș, cu pietrele de mărimea unui cap de copil, pe care numai un autoturism l-a învins: ARO M 461». Nu este trecut cu vederea, bineînțeles, nici episodul amuzant, cînd unele dintre mașinile antrenate în concurs sînt remorcate și trase pe pistă de autoturismul nostru.

În Cehoslovacia, Finlanda, Grecia, Columbia, Zair și alte țări, autoturismul ARO cîștigă alte și alte trofee. «Ce spui despre astea, nea Dănilă?» «Mă întrebați ce simt sau ce gîndesc?». «Și una, și alta». «Păi mă simt pe mine, și pe Anghel, și pe Maria, și pe noi toți, că sîntem așa — cum să zic eu — mai mari parcă, dacă am ajuns noi, cu mașina noastră, să le punem pe altele cu botul pe labe. Dar de gîndit mă gîndesc că stau ele cu botul pe labe, iar stau la pîndă și nu stau degeaba. Și dacă noi ne-am mulțumi cu mașina noastră, așa cum o avem, ne-am trezi că sar alea peste noi, de n-am avea timp nici să le punem sare pe coadă. Eu cred că trebuie să mai scornim și să mai născocim și să nu ne lăsăm, neam să nu ne lăsăm!»

Nu încerc să le omor, traducîndu-le, vorbele din graiul local ale lui nea Dănilă veteranul. Se înțelege, cred, de oricine că nea Dănilă veteranul, strungar de meserie, gîndește logic și în perspectivă, ca un bărbat cu răspundere.

NIMENI NU ESTE STĂPÎN EL SINGUR ACOLO UNDE LUCREAZĂ

«Plînea noastră este uzina». Cuvintele de mai sus stau scrise cu litere cît un stat de om pe panta dealului spre care se deschid ușile halelor.

— Peste lozinca aceasta au trecut 25 de ani — ne spune directorul uzinei, Victor Naghi, Erou al Muncii Socialiste — au trecut 25 de ani, dar ea nu este nici veche, nici nouă, pentru că exprimă un adevăr permanent.

— Cît este fapt real și cît metaforă în aceste vorbe?

— Contabilitatea asta eu nu o fac. Eu vreau să spun numai că oamenii care lucrează aici, de aici își asigură existența.

— Dar mi se pare acesta un lucru de la sine înțeles. De ce ar mai trebui amintit, repetat?

— Mereu amintit și mereu repetat. Pentru că în uzina noastră vin mereu și mereu tineri, care trebuie să-și însușească în conștiință acest adevăr. Pentru că, de ce să nu recunoaștem, mai este cîteodată cîte unul dintre noi care mai uită acest lucru.

— Dar cum să uite? Fiecare trece de cîte două ori pe lună prin fața ghișeului de plăți.

— Nu asta poate să uite. Dar ce poate el să uite este altceva, este apartenența plurală a plinii. Adică să zică *plinea mea* în loc de *plinea noastră*. «Și atunci începe să se gîndească» la cum să facă și cum să dreagă ca să ia el mai mult la chenzină, de rest puțin îi pasă. Or, ce nu avem voie să uităm nici o secundă, nici unul dintre noi, este că plinea aici nici nu se ia, nici nu se dă, *ea se face*. Ea trebuie muncită. Pîine fără muncă nu se poate. Iar plinea albă nu se poate fără ceva muncă în plus. La școala asta am învățat noi 25 de ani. Dacă fiecare s-ar fi gîndit numai la bănuții lui, n-ar fi ajuns uzina noastră aici unde a ajuns, de la lacăt și vătrai la una dintre cele mai bune mașini din lume. Și dacă uzina n-ar fi avut această evoluție, nu ar fi fost posibil ca să crească cîștigul la nivelul de acum. Și dacă am bate pasul pe loc nu ar fi posibil ca ei să crească în viitor. Or, acestea sînt lucruri pe care tinerii trebuie să le învețe, pe care noi, cei mai în vîrstă, nu trebuie să le uităm.

— Deci în conștiința fiecăruia să existe ideea că nici nu poate să fie retribuit decît echitabil, în raport cu munca prestată...

— Asta nu e totul. Pentru că se poate primi echitabil *și din mult, și din puțin*. Ideea care trebuie să existe în conștiința fiecăruia este că e necesar să participe cu muncă și gîndire la ceea ce, cu un termen economic, se numește creșterea productivității muncii. Fără creșterea productivității, fără produse în care să avem mai multă materie cenușie decît metal, fără să producem ieftin și să vindem în cîștig, nu putem să ne pricopsim.

— Credeți că această educație, a cîștigului prezent și viitor, este foarte importantă?

— Este foarte importantă, pentru că — nu se poate să nu sesizați — nu e vorba de cîștig în sine. Este vorba de o educație a muncii, o educație morală, o educație economică și o educație politică. Se spune că uzina este o școală. Dar nu numai o școală de meserii, ci de meseriași. Uzina pregătește oameni care gîndesc și muncesc.

— Ați început cu 250–300 de oameni.

— Sîntem acum cîteva mii.

— De unde?

— De unde? De aici. Și atîția sînt calificați la școala noastră profesională sau la locul de muncă!

— Dar, după cum spuneați, lucrează cam pe jumătate

— Pentru că între timp a luat ființă Uzina de autoturisme de la Pitești, Uzina de aluminiu de la Slatina, Fabrica de rulmenți de la Balș și cîte altele. Noi aveam, ei nu aveau. Acum își cresc și ei pe ai lor, ni-i creștem și noi pe ai noștri. Poate că o să mai creștem și pentru alte uzine care au să-și facă apariția, nu e nici un rău în asta. Însă în ceea ce ne privește, este și acesta un specific al nostru, aproape toți oamenii noștri și-au făcut ucenicia aici. Încă un motiv să avem un colectiv închegat

— Obișnuiți să vă întîlniți deseori cu tinerii, în afară de ședințe, de adunări, de orele de curs. Ce le spuneți? De pildă, ce le-ați spus duminica trecută?

— A, de-ale noastre, nu cred că trebuie consemnat

— Insist!

— Păi am văzut eu că băieții ăștia tineri, cînd dau de bani, nu prea știu ce să facă cu ei. Odată cu salariul, ei își cîștigă o anumită independență față de familie, dar nici cu asta nu prea știu ce să facă. Făcînd ei autoturisme, cresc în ochii lor ca prestigiu și vor ca toată lumea să le dea importanță, dar nu prea știu cum se obține aceasta. Ce să fac cînd mă întîlnesc cu ei? Să le citesc conferințe? Nu le citesc. Ieri am început așa: «la căutați-vă de batiste, cîte batiste aveți fiecare?» Nu aveau decît cîte una. «Păi bă, le zic eu lor, civilizația cu asta începe, cu două batiste, una să te ștergi și una s-o ții curată. Îți cade un gunoi în ochi, scoți batista aia murdară? Ești cu o fată, se spală pe mîini, ce-i oferi?» Și uite așa, pînă la bugetul personal, pînă la biblioteca personală, pînă la felul cum se invită prietena la dans și cum se stă la masă. «Păi bă, badea ăla — tu,de acolo — tu nu ești oarecine, tu ești constructor de mașini, ești cineva. Păi noi colindăm cu mașinile astea pe toate meridianele pămîntului. Cine le-a făcut, întreabă finlandeza sau congoleza. Păi voi, bă, le-ați făcut. Și atunci?» Și uite așa, ei rîdeau, eu rîdeam, ei se mai rușinau, eu mă făceam că nu văd, au trecut trei ore de nici n-am băgat de seamă cînd au trecut, dar sînt convins că au învățat cîte ceva.

— Deci vă găsiți timp și pentru «mărunțișuri».

— Mărunțișuri? Nuuu. Cred că greșim foarte mult dacă nu ne interesează educația și dezvoltarea multilaterală a personalității. Ceea ce nu învață de la noi tinerii învață singuri și învață rău... Un tînăr își petrece noaptea în bar, a doua zi întîrzie la lucru, iar eu îl sancționez pentru că a întîrziat. Ce-am realizat? A doua oară are să plece din circiumă mai devreme. Nu mai întîrzie, nu-l mai sancționez. Prin educație cred că trebuie să-l fac să înțeleagă ce înseamnă pentru sănătatea lui fizică și morală, în implicația socială, consumul abuziv de alcool, nopțile pierdute. Așa văd eu școala uzinei, fiecare să fie profesor și fiecare să fie elev pentru meseria asta mare, care le include pe toate, *meseria vieții* și a omeniei. Și aici ajungem cumva la metafora de care întrebați: cînd spunem că plinea noastră este uzina nu ne referim numai la banii pe care-i cheltuim pe mîncare și pe îmbrăcăminte, ne gîndim și la plinea sufletului și a minții.

— Media de vîrstă în uzina dv. este de...

— ...21 de ani.

— Deci au viitorul înaintea lor și suficient timp de formare.

— Dar trebuie să se grăbească.

— Ce le prevedeți?

— Ehei, ce oameni, ce mai oameni o să iasă din ei... Îi vezi pe mîinii ăia, ăia 300 de băieți care intră acum pe poartă cu șepcile pe o parte? Să vă spun un secret: nu se poate ca unul dintre ei să nu fie cel puțin ministru adjunct. Eu n-o să mai fiu atunci pe aici, poate n-o să mai fiu deloc, dar el, nu-l știu acu', o să fie om mare. Care dintre ei? Nu se știe! De fapt toți au să fie la conducerea țării, oriunde ar lucra.

— Poate că pînă atunci n-au să se mai folosească sculele astea pe care le învață ei acum, peste 30–40 de ani aceste strunguri și mașini de frezat o să treacă la muzeu...

— Dar n-au să uite deprinderea de a munci cinstit și cu pasiune. Și încă un lucru din cîte învață aici cred eu că n-au să-l uite.

— Care?

— Că nimeni nu este stăpîn numai el acolo unde lucrează. Strungul nu este al strungarului, atelierul al șefului de atelier, secția a șefului de secție. Fabrica nu este a mea, dimpotrivă,eu sînt al ei. Eu și cînd trec oamenii pe stradă, dacă-și aruncă privirea peste gardul uzinei, aș vrea să nu aibă nimic de reproșat, fiindcă uzina este și a lor. Pe delegația mea se află și semnăturile lor.

ARO CEI FRUMOȘI

— Tovarășe director comercial Ion Micu, un strungar al dv. spunea că dacă ne prelungim mulțumirea pentru această mașină, care a cîștigat atîtea întreceri, riscăm să fim depășiți.

— Și nu exagerează cu nimic.

— Ce trebuie să mai știe și să mai cunoască un constructor de mașini în afară de tehnică?

— Să știe foarte multe lucruri, inclusiv cum să facă inofensive insectele care se hrănesc cu vopseaua de pe metal în țările tropicale și cum să facă inofensiv gerul care bîntuie în țările nordice. Să cunoască foarte multe lucruri, inclusiv care este starea drumurilor pe toate continentele

Stăm de vorbă cu inginerii de la «concepție», acei tineri și sportmani flăcăi, pe teme de marketing. Ce știu ei în afară de ultimele noutăți științifice și tehnice? Ei bine, concurența vine și de acolo de unde nici nu te aștepți, adică de la autoturismul de oraș, care evoluează rapid spre performanțe, și — de unde credeți? — de la banalul tractor care și el evoluează spre performanțe. Și ca să ții piept trebuie o mașină care să fie cîte ceva din fiecare, dar nu așa, de mîntuială, ci chiar să depășească. Și așa apare pe porțile uzinei din Cîmpulung familia de autoturisme tot-teren ARO 240. mai puternice decît celelalte (80 CP), consum mai mic de benzină, viteză, stabilitate, demarare, vizibilitate de la volan mai mari, confort sporit și, în fine, de o rară eleganță. Mașini care pot să tracteze remorci și să transporte ambarcații, care pot fi echipate pentru explorări geologice și pentru construcții de linii electrice, la care se pot monta troliuri de ridicat și șaibe cu curea de transmisie (ziua se deplasează, noaptea produce electricitate sau pompează apă). Capabile să se cațere și să coboare pante abrupte și bolovănoase și să treacă peste șmîrcuri și prin vaduri, să străbată pustiuri de nisip și de zăpadă, dar și să alunece maiestuos pe oglinda de asfalt de pe străzile marilor orașe.

Mașini care prin aspectul lor interior și exterior au fost numite pe bună dreptate ARO cei frumoși.

Mașinile pe care fiecare dintre noi le-am văzut în rodaj pe șoselele țării. În vreme ce pe planșetele proiectanților prind contur altele, un vis pe care noi, profanii, nici nu-l putem măcar bănui.

Tineri în focul luptei

— Ce înseamnă platforma industrială a Tîrgoviștei? Mi-e ușor să răspund: înseamnă tinerețe...

Definiția de mai sus aparține unui om care prin munca sa numai romantic și naiv nu poate fi considerat, și anume lui Ion Bădoiu, șeful serviciului personal al Uzinei de oțeluri aliate, amplasată în chiar inima platformei respective. Un om, confruntat clipă de clipă cu probleme acute, legate de asigurarea cu forța de muncă necesară a celui mai important obiectiv economic tîrgoviștean. De aceea, răspunsul său, atît de direct, de spontan, ne-a impresionat. A urmat precizarea de rigoare:

— Circa 80 la sută din cei ce lucrează pe platformă sînt tineri. Media de vîrstă: 22 de ani. Așa că,vedeți, a spune că perimetrul cu pricina este sinonim cu tinerețea, nu este o simplă metaforă...

Aveam să mă conving de acest adevăr odată pătruns în acel teritoriu cucerit de industrie, unde zi și noapte, cu febrilitate, se înalță argumentele Tîrgoviștei de mîine. De fapt, platforma industrială este de pe-acum o realitate, dar o realitate dinamică, în marș, care te silește necontenit să-i reevaluezi dimensiunile, cu fiecare zi, fără exagerare, mai ample.

Zeci de hectare luate în stăpînire de uzine și fabrici, alte multe supuse unui continuu asalt din partea unei puternice armate de buldozere, excavatoare și tot felul de autocamioane de mare capacitate. Într-o parte, uzina de strunguri și Romlux-ul, care au și început să producă; într-alta, masivele secții ale uzinei de oțeluri aliate, aflată într-un avansat stadiu al construcției. Cîmpul, zecile de hectare de pămînt sterp, a fost prins în clește și silit să nască pentru prima oară pîine, dar o pîine specială, «pîinea industriei», adică oțel.

Mă însoțește Gheorghe Rus, oțelar-topitor. Are 27 de ani. Bătrîn? Tînăr?

— Dacă ar fi să mă judeci după anii petrecuți în uzină, mai degrabă bătrîn, rîde.

De fel e dintr-o comună din Bistrița-Năsăud. La 18 ani ajunge la Hunedoara. Harnic, priceput, deprinde în scurtă vreme meseria de oțelar, «nici nu se putea altfel, cu profesorii care i-am avut», și în cîțiva ani ajunge om de bază al secției, ceea ce nu-i deloc puțin, într-o întreprindere cu o atît de veche tradiție, în care meseria se transmite din tată-n fiu. În 1971 vine la Tîrgoviște.

— Faptul că în acest oraș de glorioasă tradiție se înălța o oțelărie, comparabilă cu cea de la Galați, m-a electrizat. Am vrut să vin, să ajut, după puterile mele, la punerea sa în funcțiune. Probleme au fost, probleme mai sînt destule, dar de pe-acum s-a format un nucleu prețios de oameni de înaltă calificare, capabili să le rezolve, operativ și eficient.

Probleme? Și încă mari. Tîrgoviște n-avea tradiție industrială. Tîrgoviște, pînă mai acum cîțiva ani, trăia obscur în umbra marelui său trecut. Iar tineretul său pleca spre alte centre, fascinat de profesiuni al căror prestigiu ajunsese ca un ecou și în tihnitul oraș întins supus la umbra Turnului Chindiei. Și deodată: industrie și platformă industrială. Șantiere pretutindeni. Ritm de viață și muncă accelerat. Sete de cadre, sete de inteligență în acțiune, sete de tinerețe. În jurul unor specialiști precum Gheorghe Rus, veniți de la Hunedoara, Cîmpia Turzii, Reșița, Galați au început să afluxeze tinerii. În număr tot mai mare. Din Tîrgoviște și satele învecinate, mai ales: Voinești, Cîndești, Dragodana, Răzvad, Ludești. Sute, apoi mii. N-a fost ușor. Trebuiau deprinși cu profesiuni pretențioase, trebuiau deprinși cu munca disciplinată, severă, de fabrică. Au fost trimiși la școli, în marile centre siderurgice ale țării, alții s-au familiarizat cu noul mediu, sub atenta supraveghere a unor muncitori și maiștri de talia lui Gheorghe Rus, Costică Miloiu (moldovean venit la Tîrgoviște din Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej) și alții. Viața lor în aceste luni de febrilă construcție? Muncă și pedagogie, de dimineața pînă seara. Pentru crearea primei generații tehnice a Tîrgoviștei. Dar Gheorghe Rus tot a avut timp să se însoare și încă — dovadă că orașul l-a adoptat — cu o tîrgoviștencă get-beget. Iar prin august...

— Prin august așteptăm un moștenitor. Aș vrea din toată inima ca nașterea lui să coincidă cu prima șarjă de oțel tîrgoviștean. Ar fi — nu găsiți? — o coincidență fericită.

Prin secția confecții metalice, cu Gheorghe Lăzărescu. Are 23 de ani, este tîrgoviștean get-beget. S-a calificat în meseria de lăcătuș-mecanic. Îndeplinește funcția de secretar al Comitetului U.T.C. al Uzinei de oțeluri aliate. Ziua în secție, după-amiezile, cu sarcini de organizație. Direct, rapid, spontan, ce mai, băiat tînăr.

— Cum merge treaba?

— Eu zic că bine. Băieții au suflet, dar nu numai atît, și pricepere. O pot confirma maiștrii, inginerii.

Într-adevăr, afirmația de mai sus își găsește acoperirea în fapte.

În oțelărie, treaba merge bine, cei peste o mie de muncitori, din care mai mult de 80 la sută sînt tineri, lucrează harnic, disciplinat, mai mult, ajută constructorul realizînd, în cadrul secției confecții metalice, o serie de piese, precum stîlpi, traverse și panouri, care vor înlesni și urgenta montare a utilajelor. Dacă acestea din urmă vor fi livrate la timp, în august, orașul Tîrgoviște se va înscrie în rîndul centrelor siderurgice importante ale țării. Și încă între primele.

Doi tineri, doi prieteni. Ilie Niță și Constantin Tatu. Ambii, lăcătuși-mecanici. Primul din Uimi, celălalt, din Bezdead, comune din apropierea Tîrgoviștei. Îi urmăresc lucrînd. Gesturile, mișcările lor au firescul și siguranța născute dintr-un îndelung dialog cu utilajele, cu ambianța uzinei. Și cu toate acestea, în urmă cu o jumătate de an se mai aflau pe băncile școlii profesionale. Cum se explică adaptarea lor și a altora atît de rapidă, cînd, vorba ceea, «de la facerea lumii, pe lîngă Tîrgoviște a curs numai Dîmbovița, și niciodată oțel»?

Îmi răspunde Costică Miloiu, maistru mecanic, moldoveanul bălai venit din orașul chimiștilor, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, să pună și el umărul la înălțarea oțelăriei:

— Cred că au vocație pentru profesiuni tehnice acești băieți. De unde rapida lor familiarizare cu uzina. După cîteva săptămîni de adaptare, evident mai dificile, dispar și nesiguranța și teama, și stau pe picioarele lor. Cum să vă spun, uzina aceasta s-a întîlnit cu aspirațiile lor cele mai adînci, de unde o atît de rapidă și fericită înțelegere. Ca și în Moldova, dealtfel...

*

Străbat secție după secție. Unele în fază avansată de construcție, altele prefigurate doar de stîlpi de beton înșirați în lungi succesiuni. Peste tot se lucrează, peste tot oameni tineri. Muncitori la douăzeci de ani, maiștrii la douăzeci și ceva, ingineri, șefi de secție, la treizeci de ani. Vîrste în concordanță cu ritmul construcției, cu utilajele ultramoderne ce vor popula nu peste mult timp uriașele hale.

Sfîrșit de schimb. Băieții leapădă salopete, băști. Gheorghe Lăzărescu aleargă grăbit, face convocator. După-masă, mare meci mare. De fotbal, se înțelege, și nu poate lipsi nimeni. După care, fără vreo tranziție, el și alții aleargă la

școală, la seral, unde sînt înscriși cu sutele.

A doua zi, din nou în secții unde-i așteaptă o nouă, fertilă zi de muncă — nu degeaba cei de la confecții metalice și-au propus să prelucreze în acest an circa 4 000 tone față de cele 1 300 cîte au fost executate în anul precedent.

Cam acesta este ritmul existenței marii majorități a tinerilor de la Uzina de oțeluri aliate, aflată în inima platformei industriale Tîrgoviște. Este mult, este puțin?

«Este normal, în deplin acord cu vîrsta noastră, cu noul destin al orașului meu», cum, cu emoție în glas, mi-a răspuns Gheorghe Lăzărescu într-o triumfală după-amiază de primăvară, îmbrățișînd cu privirea uzina și turnurile istorice profilate în zare.

În curînd, acești tineri vor intra în focul luptei pentru obținerea unui oțel de o calitate ireproșabilă. Vor fi solicitați pe plan profesional și uman infinit mai mult decît în prezent. Vor face față? Felul matur, responsabil, cu care muncesc și gîndesc în aceste zile mă determină să zic: da.

12

O formă de muncă: școala bunicilor

Am scris și vom mai scrie despre «școala bunicilor» cu dorința expresă de a face cunoscută pretutindeni această acțiune de masă, născută și întrupată dintr-o nețărmurită dragoste față de semeni, din respectul pentru înțelepciunea și experiența celor mai vîrstnici dintre noi, din optimism, muncă și încredere în oameni.

Inițiativa — am mai spus-o și cu alt prilej — aparține unui activ și generos medic din Cluj, directorul dispensarului de pediatrie din cartierul Iris. Numele lui: Emil Florea. În anul 1969, la chemarea acestuia și cu ajutorul comisiilor de femei, al conducerii căminului cultural și prin solicitudinea unui grup de profesori universitari (pensionari și ei) a luat ființă o școală sui-generis, pe care creatorii ei au hotărît să o numească simplu și expresiv: *școala bunicilor*. Dar o școală în toată regula, cu profesori, cursanți, examene, practică și diplome de absolvire. La ora actuală numărul elevilor cu părul alb este de ordinul sutelor, iar după exemplul clujenilor au fost înființate școli similare la Tg. Mureș, Ploiești, Miercurea Ciuc, Florești, Arad și chiar în R.P. Ungară.

În tot acest răstimp, programul de pregătire al școlii bunicilor a abordat sarcini educative variate, probleme de pedagogie familială complexe, aspecte largi de profilaxie și de ocrotirea sănătății. Iată cîteva dintre ele: supravegherea, observarea, îngrijirea și îndrumarea corectă în familie a sugarilor, a copiilor preșcolari și școlari. Stimularea la nepoți a respectului pentru regulile de igienă, de odihnă, de joacă, de alimentație, de utilizare corectă a timpului liber. Prevenirea și combaterea accidentelor la nepoți, acordarea primului ajutor în caz de îmbolnăvire, precum și îngrijirea celor bolnavi sau convalescenți. Cultivarea la cei mici a dragostei față de părinți și casa părintească. Prevenirea și combaterea la nepoții puberi, adolescenți și vîrstnici, a alcoolismului, a fumatului, cît și a altor manifestări, deprinderi și obiceiuri nocive. Supravegherea și îndrumarea corectă, alături de părinți, a activității de pregătire școlară. Organizarea unor vacanțe distractive, plăcute, educative, folositoare. Creșterea, educarea, îngrijirea și ocrotirea nepoților lipsiți de unul sau ambii părinți, cît și a celor proveniți din familii cu carențe educative și afective, cu părinți bolnavi sau infirmi. Stimularea și încurajarea în permanență a preocupărilor pentru autocontrol, autoeducație și autocorectare.

Dar evident, lucrul cel mai interesant (asupra căruia ne vom opri într-unul din numerele viitoare ale «Flăcării») rămîne participarea activă a bunicilor noștri în cele mai diverse și neașteptate compartimente ale traiului cotidian, cu întîmplări, evenimente și rezultate uneori de-a dreptul senzaționale.

Pentru amănunte privind modul de organizare al acestei instituții atît de originale, vă rugăm să vă adresați redacției noastre sau personal medicului Emil Florea, Cluj, str. Republicii 21.

Dar, cum vă spuneam, vom reveni și în paginile noastre cu amănunte.

O brigadă sanitară gata de a «intra în acțiune».

...dar o școală cu seminarii și examene în toată regula.

nici muncă
fără pîine,
nici pîine
fără muncă

Parazitii

MOMENT I («Ciopotul de la 2 noaptea!»)

...Numitul Orlando G., reprezentant al unei firme străine — un bonom cumsecade, drăguț și cu început de chelie deasupra frunții — nu putea înțelege pentru nimic în lume de ce organele de miliție ale Timișoarei îl trezesc din-de-dimineață: i se furase mașina!... A căscat omul ochii pe geam surprins, a constatat că, într-adevăr, mașina sa, închiriată de către firmă, un «BMW-2800», fusese deplasată cu circa 15 metri față de locul unde o lăsase, dar și-a zis, probabil, că ce mai e și asta, de ce atîta tevatură?! Invitat să-și ia mașina în primire, a constatat că instalația electrică fusese defectată premeditat; a înghițit în sec și, fără a avea nici o pretenție de despăgubire din partea oficialităților române, s-a apucat să desfacă volanul pentru a-și pune apoi la punct defecțiunea ivită peste noapte... Asta se întîmpla în zorii zilei de 19 februarie a.c., infracțiunea fusese săvîrșită, așadar, în cursul nopții de 18 spre 19! Iar în dreapta celui care se așezase atunci la volanul acestei mașini străine, în dreapta celui care se chinuia din răsputeri să pornească contactul, se afla Mircea Boroș! Erau patru acești care forțaseră intrarea într-o mașină gri-albastră, erau patru puști, căci nu le pot spune altfel, și ascultau acum muzică de jaz la aparatul portativ al limuzinei. Nu mult însă!... La prima somație s-au risipit ca potîrnichile, fiecare alergînd în altă direcție; în zori, se aflau din nou împreună la postul de miliție...

MOMENT II (Reluare)

...cu o noapte în urmă, magazinul timișorean «SANITAS» fusese spart; în jurul orei 2 (există o biserică prin împrejurimi, clopotul ei bate regulat ora, infractorii știau acest lucru. Mircea a dat cu pumnul...). A dat cu pumnul exact la ora 2, atunci cînd clopotul bătrînei catedrale vuia parcă sfărîmat în noapte, chestiunea fusese premeditată, au spart casa de bani, au furat de aici 165 lei, cîteva bricege, parfumuri, articole de instalații sanitare etc...! Peste 24 de ore erau prinși de miliție — amprentele descoperite în mașina lui Orlando G. erau identice cu cele din magazinul în cauză!... «Nu am procedat prea ingenios» a declarat la anchetă, cu un calm imperturbabil, Boroș Mircea zis «Cioța», pentru că obișnuiește să-și «crească pulin» — copii, deșitfel, pe care îi amenință cu cuțitul, poruncindu-le să-i rezolve diverse treburi... Astăzi, acum, susține că va deveni cel mai mare gangster din Timișoara!

(Insert: a ispășit diverse condamnări, a trecut prin diverse școli de reeducare, s-a îndrăgostit de o educatoare ce avea încă o dată anii lui de viață, susține că a și trăit cu ea, mă rog; nu demult a încercat să se sinucidă, înghițind cîteva zeci de pastile de bromoval; este cinic, chiar față de sine însuși; «se constată o totală indiferență față de criteriul normal, singe rece în efectuarea delictelor, lipsă de afectivitate pentru familie» — am citat dintr-un dosar medical al inculpatului, N.A.).

MOMENT III («Cota obișnuită: între 300 și 500 lei»)

...pentru o noapte!

Mary M., în vîrstă de 21 ani, de trei ori arestată pentru prostituție, acum aflată la a patra condamnare: 3 ani! Fostă muncitoare la Fabrica de pantofi «13 Decembrie», fostă prietenă cu Doina R. (zisă «Dorisa»), vorbește perfect germana (e din Liebling) și italiana (practica și-a făcut-o în Timișoara), o fată micuță, brunetă, frumoasă — acum o epavă! «Într-o vreme aveam un babac neamț care venea periodic, îmi aducea de toate, era vorba să mă și căsătoresc cu el, vindeam lucrurile primite și ulte-așa...!» . «Dorisa — prietena, dar — a determinat-o, s-ar zice, să plece împreună cu doi mascuii motorizați la Deta, apoi la Brașov etc. Nu s-a mai prezentat la serviciu. S-a prezentat în schimb la postul de miliție!...

Privind una din filele dosarului foto — filă plină cu poze de fecioare ale amorului comun, așezate alături de capete tunse chilug ale unor proxeneți sau căuzași ai celui de-al treilea sex — te simți interzis de-a dreptul: băieți și fete, aflați la vîrsta floriior, desfigurați de neliniște sau de o falsă impertinență — oameni ca și noi, ceilalți, deșitfel! — trăind, fizic, CULPA, desfigurați mai ales de mizeria unei realități create de către ei înșiși!

Nu este firesc, atunci, să te întrebi: de ce asta?!

MOMENT IV (Brunet, înalt, atletic, stilat — actualmente pușcăriaș)

...Într-o seară tîrzie a lunii decembrie din anul trecut personalul hotelului-restaurant «Continental» — mai ales numita Maria Dan, ospătăriță la această nouă și modernă instituție timișoreană — are de furcă cu un anumit Bojin Sîrbobran (zis Batta), care, în urma refuzului de a fi cucerit grațiile tinerei contra sumei de 600 lei, o introduce într-una din camerele hotelului, încearcă să o violeze, o brutalizează, în sfîrșit, scoală întreg hotelul în picioare, stîrnind indignarea legitimă a celor treziți din somn! Avea 26 de ani acest Batta, iar greșeala din acea noapte de iarnă avea să-i coste acump: la percheziția făcută la domiciliu i se confiscă 2 (două!) mașini, 270 000 lei în numerar și alte obiecte.

Pentru lucrătorii de miliție din Timișoara a fost o realizare. De ce? Încă de mult îl urmăreau pe acest tînăr înalt, atletic, stilat, vorbind perfect trei limbi; circa 10 kg de aur ale diverșilor traficanți sau «bișnițari» ai orașului sau de peste granițe își găsesc astfel locul legal în seifurile Băncii de Stat. Dar de ce Batta a ajuns pînă aici?...

Cine e acest Batta?!

Mama sa despre el: «L-am iubit prea mult, deși niciodată nu l-am văzut muncindu-l (printre altele, aceeași mamă fiind cea care îi aranjează odorului dezvirginarea unei tinere, Adriana, care va deveni apoi, volens-nolens, soția stimabilului și cîrdașă de petreceri și afaceri).

Într-o vreme, Batta a încercat chiar să «muncească»: ar fi fost interesant de aflat cum anume a putut acest om să obțină autorizația seria A nr. 208418, eliberată în 14 martie 1972 de către Consiliul popular al comunei Sag, pentru practicarea meseriei de pictor de firme și tablouri, în satul Parța, la numărul 385 (?! — nu există nici măcar un atelier în acest sat, darmite firme!).

Dacă Batta a avut totuși vreo legătură cu plastica, atunci aceea a fost una singură: una din mașinile sale, un «Ford-Capri» care uluise orașul, era bicolor!...

Așadar, din nou, și iarăși: de ce toate astea?!

. . . . . .

ÎN LOC DE CONCLUZII

Stau de vorbă cu tovarășul general-maior Viorel Tăurescu, inspector șef al Inspectoratului județean Timiș al Ministerului de Interne.

— De unde provin acești oameni, stimate tovarășe general?

— ...această spioavă, mai bine-zis, căci din păcate mai există asemenea indivizi ai orașelor, iar Timișoara nu face excepție! Mulți dintre ei sînt dintre cei care, terminînd liceul și neintrînd în facultăți, în loc să se apuce de o muncă productivă, se apucă de afaceri; o altă categorie o formează cei sosiți de pe alte meleaguri ale patriei, atrași de mirajul traficului de străini ce are loc — explicabil, fireste, ne aflăm doar la frontieră! — aici, la noi; apoi, tinere provenind mai ales din familii dezorganizate, mai mult sau mai puțin corupte, dar amețite de sfîrșucirea falsă a unei bogății ușor de cîștigat. Rezultatul este tragic!

— Credeți că veți reuși să lichidați acest flagel?

— Ar fi cel puțin neindicat să afirm că nu, asta gîndindu-mă la toți factorii care trebuie să concure. Chestiunea asta este foarte-foarte delicată, incluzînd factori dintre cei mai diverși: factori sociali, morali ș.a.m.d. Sînt însă convins că prin măsurile pe care le-am luat (unele dintre ele constituind inițiativa noastră, a timișorenilor), de pildă, inițierea unui organism, noi l-am numit comandament de prevenire a faptelor de natură antisocială, totodată ocupîndu-se îndeaproape și de reeducarea celor pe care îi considerăm recuperabili — și, din fericire, vă pot spune că nu sînt puțini aceștia! — un comandament, așadar, format din reprezentanți ai organizațiilor de tineret, de femei, reprezentanți ai forțelor de muncă, ai unor întreprinderi și instituții, ai direcțiilor de sănătate și învățămînt — asta ca să enumăr numai cîteva — vom reduce radical procentajul de infracțiuni. În acest organism se analizează periodic starea infracțională sau utilitatea măsurilor luate. Dar, încă o dată, repet, nu e un lucru ușor...

Rămîne o clipă pe gînduri, apoi:

— Ne dau mult de furcă indivizii — repetă. Unii dintre ei, mai bine-zis! Vedeți, noi avem nevoie și de turism și sîntem și o țară capitalieră prin tradiție, capitalitatea bănățeană este recunoscută pe plan național chiar, este greu, este foarte greu să acționezi uneori!... Totuși, am obținut și obținem rezultate din ce în ce mai palpabile, am reușit să credem o opinie în această direcție. În altă ordine de idei, să nu vă mire apoi faptul că veți da de cazuri în care părinții unui infractor, în preajma eliberării acestuia, vin la noi și ni se adresează cu firească grijă, dar și cu sinceră încredere, rugindu-ne să urmărim și pe mai departe activitatea fostului infractor, să avem grijă de oameni! Să avem grijă de oamenii aceștia care au greșit, dar care nu sînt pierduți, dimpotrivă!... Din punct de vedere social însă, problema rămîne deschisă. Și ne bucurăm sincer atunci cînd presa noastră se apleacă și asupra acestui aspect anonim al activității noastre de zi cu zi.

...Părăsind clădirea Inspectoratului județean simt parcă, nu știu de ce, un gust amar în gură; sînt plin de fapte, de imagini, și retina păstrează mai ales acea imagine a unei case de bani pe care mi-a deschis-o un ofițer — unul dintre «marii anonimi», cum îmi place acum să-i numesc pe acești oameni! — pungi din plastic sigilate, pline pînă la refuz cu aur, bijuterii, ceasuri, brățări, medalioane. Pungi pline cu sudoare poate, dar, mai ales, pline cu murdărie! Cu tristețea!... Cartușe, zeci de cartușe cu țigări «Dunhill» sau «Kent», sute de pachete însumînd în schimb dezonoare, și iarăși murdărie, și tristețe mai ales!...

Un om care nu lucrează nu este numai un parazit al societății, ci un pericol al ei! Pentru că, neiucrînd, trebuie totuși să mănînce, iar de la un simplu furt pînă la prostituție, proxenetism, crimă — pînă la nemernicie, cu alte cuvinte, nu e decît un pas.

În acest domeniu — atît de «delicat», cum pe bună dreptate afirma generalul Tăurescu — nu se poate acționa cu jumătăți de măsură. Ci numai drastic, teribil de drastic — totodată însă și cu extremă luciditate și simț al răspunderii față de viitor.

Lumea bișnițarilor.

Capturi.

Realizatorii acestor materiale sînt:

1, 2. Nicolae CRISTACHE; 3. Sanda FAUR; 4. Delia ȘTEFAN; 5. Rodica POP; 6. Eugen SECELEANU; 7. Nelu IONESCU; 8. V. SAVIN; 9. Dorin TUDORAN; 10. Ion MARINESCU; 11. Mihai HETCO; 12. Liviu TIMBUS; 13. Horia PĂTRAȘCU.

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU și Ion PREDOȘANU

prezentul social

cronica instituțiilor

tehnică și umanism

Una din tendințele evoluției instituționale, remarcată de Daniel Bell, cunoscutul cercetător american, va duce în următoarele decenii la creșterea ponderii institutelor de învățămînt superior și a colectivelor de producție «intelectuală», ca să zic așa. Explozia cunoștințelor și răspîndirea lor a devenit deja, în condițiile statelor avansate din punct de vedere economic, o sursă de valori, de multe ori mai importantă decît investiția brută și decît efortul nediferențiat. Problema merită a fi discutată cu mai multă ascuțime, avînd implicații în configurația vieții publice și în repartizarea deciziilor sociale. Se constată, în general, o reducere a ponderii juriștilor și a «umaniștilor» în corpurile legislative și în conducerea administrativă a țărilor industrializate, în favoarea inginerilor și tehnicienilor specializați. «Ce e rău și ce e bine/ Tu te-ntreabă și socoate...», vorba poetului. Oricum, această evoluție pare să aibă un caracter legic, fiind determinată de amploarea mijloacelor materiale implicate în toate domeniile. Pînă și cultura se face astăzi în termeni tehnici, punînd în mișcare un sistem de instrumente foarte variate, între care numai calculatorul presupune o instrucție matematică foarte solidă, ca să nu mai vorbim de altele, de-a dreptul tehnice, cum se întîmplă la televiziune. Situația devine alarmantă, dacă rămînem la concepțele vechi și la disocialii perimate, refuzînd să raționalizăm noua realitate. Un efort notabil face profesorul inginer Marin Rădoi, personalitate cunoscută deopotrivă în lumea tehnicii, ca autor de cărți solide și cursuri de mecanică, sau în aceea a culturii, unde a jucat un rol de catalizator, cu o largă înțelegere a creației artistice. Cartea sa, Tehnică și umanism, *este expresia unei meditații prelungite pe teme culturale, luînd în considerare mai ales aspectul social și coeficientul de utilitate imediată, privind realizarea unei ființe umane armonioase, capabilă de a trăi ansamblul valorilor culturale. Cuvintele înscrise pe coperta cărții: «Dezvoltarea tehnicii nu anulează cultura. Dimpotrivă, o întregește, amplificîndu-i valențele. Inteligența creatoare nu poate da roade decît pe un fond de autentică pregătire culturală» reprezintă profesiunea de credință a unui iluminist, un om de știință dedicat profesiunii sale și rosturilor sociale. Profesorul Rădoi nu este claustrat în laborator sau în seminare de colaboratori cu preocupări restrînse, ci un om al cetății, iubitor de acțiune, dedicat binelui general, pe care l-a slujit cu o fervoare și o eficiență capabile să configureze un destin.*

Tehnică și umanism *debutează cu o suită de considerații pe motive importante, făcînd apel la elemente definitorii din bagajul de cultură al omului celui mai fin. Articole intitulate* Homer *și geometria greacă,* Platon *și filozofia matematică sau* Spațiul și timpul în concepția lui Aristotel *cuprind apropieri subtile între monumente culturale și științifice, rezolvate fără pedanterie, în stilul unor colocvii agreabile cu interlocutori presupuși de mișcarea interioară a textului, chiar dacă n-au prezență ca atare, pe pagina tipărită. O oralitate de efect, consecință a practicii de catedră, contribuie cu pigmentul său la nota eseistică a întregii cărți. Profesorul Rădoi se adresează întotdeauna cuiva, el nu discută în sine, ci are în vedere un rost pedagogic, o contribuție educativă, sugerînd teme de gîndire pentru tinerii cercetători și punînd întrebări care cer un răspuns de ordinul urgenței: «Zbuciumul omenirii continuă la altă scară. Marile probleme ale viitorului așteaptă răspuns. Ce se va întîmpla cu rezervele de apă potabilă ale omenirii? Sursele de apă dulce ale Terrei sînt limitate, în timp ce consumul de apă crește permanent. Se va asigura prin desalinizare alimentarea cu apă a omenirii viitoare? Care va fi bilanțul energetic al combustibililor fosili (cărbuni, petrol, gaze naturale) în condițiile cînd, aproximativ la zece ani, consumul de energie se dublează? Ce combustibil sau ce forme de captare vor astîmpăra «foamea energetică» a omului în viitor? Va rezolva «cărbunele albastru (denumire dată maselor de aer în mișcare) cererea din ce în ce mai mare de energie? Este greu de dat astăzi un răspuns. Care vor fi resursele de hrană ale unei populații ce va trece de 6 miliarde la sfîrșitul mileniului doi? Cum se va efectua circulația informației științifice a viitorului? Prognozele științifice furnizează date care țin de domeniul fantasticului. Foile unei singure publicații americane vor fi suficiente pentru a acoperi de peste 200 de ori suprafața Pămîntului». Ne-am permis un lung citat pentru a ilustra sensibilitatea omului de știință cu perspectivă socială și politică foarte apropiată de aceea a unui artist cu mare forță proiectivă. În asemenea rînduri s-ar afla imaginile din* Tragedia omului a lui Madách, *cu planeta stinsă și resursele evaporate, dacă n-am adăuga optimismul lucid, susținut de angajamentul politic și de umanismul comunist al autorului, de încrederea sa în substanța rațională a procesului istoric.*

Două secțiuni de amploare sînt dedicate de profesorul Rădoi școlii românești: Învățămîntul și societatea modernă *și* Școala superioară românească *— principal izvor de pregătire a cadrelor. Sînt capitole analitice, bogate în dezvoltări ale unor motive de actualitate. Într-un cuvînt, o carte vie, scrisă de un specialist cu certă vocație eseistică, căutător de orizonturi spirituale.*

Aurel Dragoș MUNTEANU

opinia unui alegător

dialog

Vă propun azi o definiție sui-generis a noțiunii de *dialog* deși poate că nu chiar atît de insolită încît să ne apară sub semnul bizarului.

Dar acest sui-generis ar putea să vă apară și drept o banalitate extremă, încît la prima vedere, să vă întrebați dacă autorul rubricii nu e cumva străin de înțelesul unor cuvinte absolut uzuale.

Ca să fiu sincer, de la început ar trebui să vă atrag luarea aminte asupra faptului că nu întotdeauna avem răgazul sau liniștea pentru a ne întreba dacă *noțiunea de dialog* are într-adevăr, pentru toată lumea și în toate împrejurările, același înțeles.

Iată, eu vă propun să definim noțiunea de dialog drept expresia unei trăsături fundamentale a ideii de democrație.

Perfecționarea vieții noastre sociale și de stat în spiritul democrației socialiste a implicat prezența dialogului conducere-mase în toate manifestările hotărîtoare ale administrației. Nu vorbesc de legile votate de Adunarea Națională după ce mai înainte, cum bine s-a încetățenit, în urma Congresului al IX-lea, ele au fost și sînt discutate și aprobate de către întregul popor, nu vorbesc de hotărîrile de partid privind destinul țării și cetățenilor ei care, de asemenea, devin hotărîri prin aprobarea lor de către masele largi ale populației, nu vorbesc deci numai de aceste manifestări ale dialogului, care dau, prin ele însele, măsura democrației noastre și o justifică și o fac autentică și viabilă.

Vreau să vorbesc despre dialogul pe care alegătorul simplu îl are cu administrația sau cu aceia care au devenit reprezentanții alegătorului și ai administrației, în același timp, dialog cotidian și implicînd nu soarta țării, ci soarta comunei, a cartierului, a orașului, a casei sau familiei alegătorului, a slujbei alegătorului, a opiniei alegătorului.

Nu-mi poate ieși din minte, de pildă, împrejurarea la care am fost martor, interzis prin stupefacție la început.

Pregătit într-un domeniu anume și pregătit cu seriozitate, fiind și depozitar de experiență remarcabilă, cineva, un alegător să zicem, își exprimase opinia de alegător, dar și de specialitate, în același vreme, cu privire la soarta — în înțelesul cel mai puțin grav, totuși — a unui lot de pămînt pe care ar fi trebuit, din indicațiile administrației locale, să se cultive roșii. Inginerul, pentru că inginer era alegătorul, explica liniștit și cu argumente de ce indicația nu se putea realiza practic cu vreo anume eficiență.

Dar reprezentantul administrației, aflat de față, înțelegea democrația însă numai pînă la dialog. Și hotărîrea lui a rămas definitivă, urmată de un mic faliment, altfel previzibil.

Cineva admitea să «discute» prin intermediul monologului, considerînd că fiind ales, prin alegeri democratice, în postul pe care îl ocupa, democrația își încheiase misiunea și deci, ei excludea dialogul.

Altcineva, pornind de la aceleași considerente, nu numai că nu admitea dialogul drept cale elementară de comunicare între cuvîntătorii aceleiași limbi, dar devenea brusc agresiv în situația în care cineva își permitea să constate că o discuție nu înseamnă monologul unuia.

În sfîrșit, cunosc bine acele situații cînd investitura într-o funcțiune sau alta, chiar foarte mică funcțiunea, îi face pe unii aleși impenetrabili și inaccesibili.

Arta dialogului, spunea cineva, își află izvorul de culori și succese în capacitatea preopinenților de a accepta reciproc chiar și posibilitatea contrazicerii.

Dar cînd dialogul încetează și democrația încetează.

Ar trebui, poate, să se vorbească și în școli despre această artă a civilizației spirituale.

Uite, nu pot să închei fără să amintesc cu cîtă siguranță și decizie mă contrazicea un anume scaun — pentru că acela care mă contrazicea se confundase pur și simplu cu scaunul — cu privire la locul nașterii mele, infirmînd tot ceea ce știam eu despre asta.

Domnia-sa ocupa un post, știa de toate, eu încetasem să știu și unde mă născusem.

Și ce mare lucru e să asculți și părerea unui copil!

Dinu SĂRARU

arhiva socială

mori de vînt

Ce curios lucru, morile de vînt. Ele nu se prefac că se mișcă, ele nu simulează agitația, ele nu se fac că turuie, ele se mișcă într-adevăr, ele bat zgomotos aerul, ele se-nvîrt într-una, ele făgăduiesc să se mute în cer, ele jură că vor scutura stelele, astfel încît dintre toate mișcătoarele de pe scoarța terestră cele mai dinamice, cele mai active, cele mai glorioase par morile de vînt. Deși stau pe loc, deși nu dau decît arar făină. Dar asta e altă poveste.

Ele nu-și aleg locul la întîmplare. N-ai să găsești, ferească sfîntul, într-o vale, într-o fundătură, într-un birou prizărit vreo moară de vînt. Ele preferă înălțimile, răspîntiile zărilor, vadurile largi, astfel încît să se facă văzute, simțite, auzite, astfel încît să se organizeze procesiuni spre ele, ca spre Mecca. Marile procesiuni medievale duceau în fond, după cum se știe, spre niște mori de vînt decorate cu prapori. Marile adunări de alegeri erau dominate de niște mori de vînt. Maglavitul era și el o moară de vînt. Cînd o instituție produce vînt e o moară de vînt. Cînd un instrument se bate prea insistent în piept, cînd ochește ridicătura cea mai avantajoasă, fie cum o fi, dîmb, movilă, spinarea aproapelui, precis avem de-a face cu o moară de vînt.

Morile de vînt știu bine că au avantajul seducției, al convingerii, chiar al hipnozei, în proporție de masă. Jocul lor e infailibil, succesul lor e asigurat. Cervantes le-a consacrat un episod dintr-un roman fantastic, maeștrii olandezi s-au omorît pictînd mori de vînt. Blestemat miraj, blestemată Sahara care nu dă oamenilor decît oaza iluzorie a morilor de vînt. Dar cum să scapi de ele!... Mai întîi că stau pe promontorii, iar promontoriile ne dau nădejdi, mai apoi se zbat, iar zbaterea înseamnă jertfă, generozitate, în sfîrșit, ocupă decorativ neantul, inculcîndu-ne această tragică dilemă: ce să punem în locul lor!... Este imposibil ca existînd mori, cineva să nu se îndrepte spre ele. Iar ele simt asta. Este imposibil ca o pasăre străvită de abis să nu caute solidaritatea de aripă pe lemnul lor. Și ele știu asta. Este imposibil ca un biet șoricel să nu nădăjduiască a găsi, între pietrele imobile, măcar un grăunte. Și pentru aceste întreite motive morile de vînt devin umane. În jurul lor se încinge amarnica horă a existenței, iar existența fiind prezbită uită că dă ocol unui gol. Și așa trăiesc și prosperă morile de vînt.

Cîndva, Muzeul satului făcuse o cartografie a morilor de vînt la scară națională. Aș, eu știu și mai multe. Istețimea țărănească le-a abandonat de multă vreme, în favoarea morilor cu combustie internă sau cu motor electric. Aș, ele supraviețuiesc și «funcționează» în diverse așezăminte, instituții, întreprinderi, organizații cu rost obștesc. Vă veți întreba cum, cum mai e cu putință un asemenea anacronism? Și apoi, vă veți întreba iar, pe ce să se sprijine? Fiindcă ați uitat, după cum se vede, că morile de vînt, arhaicele mori de vînt, stau într-un picior. Pe te miri ce își găsesc un punct de sprijin. O spetează de scaun, un cablu telefonic, un sfert de oră la tribună, un microfon, și gata, aripile strălucitoare ale morilor de vînt țîșnesc iradiant, fără putință de oprire. Ele bat aerul cu o credință rar întîlnită, cu o trăire, cu o sinceritate care face cu atît mai vizibil efortul manual. Îți vine să spui: dar băiatul ăsta n-are unde se desfășura, îi trebuie un loc adecvat, o încadrare corespunzătoare, o schemă nouă. Iar el se plînge: în societatea noastră ni se taie aripile.

O, nu, a sosit timpul să-l consolăm. Nu, iubitule, nu dispera, în societatea noastră nu se taie aripile nimănui. Știu ce vrei, vrei ca oamenii să fie mai rari ca*să-ți poți desfășura aripile comod. Nici asta nu se poate.

*

Fabula e desuetă ca gen, mai desuetă chiar decît morile de vînt. Dar cine a spus că în cele povestite mai adineauri e vorba de o fabulă? E vorba, pur și simplu, despre măcinarea de vorbe. Ne-am sfîrșit atîta vreme să vorbim despre acest flagel, trecîndu-i între păcatele anacronice, fără nici o șansă în lumea noastră. Cine și-ar mai măcina azi fie și vorbele la o moară de vînt?

Paul ANGHEL

ce profețim, ce profesăm

În spiritul normelor vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste.

argument

Pare poate căutată formula aleasă de noi pentru a defini spiritul ce ne va călăuzi în comentariile și considerațiile suscitate de anumite aspecte ale eticii și practicii sociale, așa cum le întîlnim în viața publică mai ales, fără însă a neglija pe cea așa-zis personală a concetățenilor noștri. Elogiind cu cel mai nedisimulat patos tot ceea ce reprezintă virtute și trăire exemplară, vom considera totodată îndatorirea noastră de capetenie să semnalăm obștei acele fapte și atitudini care contravin flagrant cu moralitatea noastră predominantă — cea instaurată odată cu noul mod de viață — socialismul. Înțeleg să angajăm dialogul pe aceste teme nu în virtutea unor veleități de specialist în ale moralei, cît mai ales în calitate de cetățean preocupat de prezentul și viitorul devotării umane a societății noastre. De fapt, un asemenea interes, aproape unanim pentru felul cum concepem să intrăm în relații cu societatea și cu fiecare membru al ei în parte, cum să ne realizăm ca ființe sociale, ca oameni, animați de cele mai nobile idealuri, e un indiciu că ne aflăm în zodia umanismului plenar, a unei moralități devenite lege.

Condiția esențială însă a transformării unor principii de viață în trăire efectivă pe baza lor este, fără îndoială, integralitatea morală, adică acea concordanță deplină dintre vorbă și faptă, dintre ce profețim și ce profesăm. Iar dezacordul care survine între aceste elemente definitorii pentru un om moral devine cu atît mai grav cu cît cel în conducta căruia apare ocupă un loc important în ierarhia socială. Asemenea situații poporul n-a ezitat să le interpreteze cu un sarcasm usturător spunînd: fă ce zice, nu ce face popa! Meteahna e destul de veche din moment ce, printre mulți alții, Democrit observa: «Mulți din cei ce săvîrșesc faptele cele mai rușinoase se ostenesc cu vorbirile cele mai frumoase». Reliefînd învățămintele practice din această remarcă, Tudor Vianu comenta astfel aceste propoziții în al său exemplar Dicționar de maxime: «Există o demagogie a moralității; trebuie să fim preveniți, pentru a o cunoaște». O rubrică de genul celei de față trebuie să-și propună evident și o asemenea prevenire, o etiologie și profilaxie necesare pentru astfel de maladii morale.

Complexa acțiune de direcționare a formării și afirmării morale a omului zilelor noastre ține de însăși concepția după care ne călăuzim în făurirea acestei societăți cu adevărat drepte și echitabile, expresia celor mai înalte aspirații ale dezvoltării omului. Progresul social, oricare ar fi planul de realizare a lui, nu este posibil fără un veritabil progres moral, fără o îndreptare a moravurilor care împiedică nu o dată deplina manifestare a personalității umane. Înfăptuirea unei asemenea măreațe opere nu poate fi apanajul nici al specialiștilor în «relații interumane», nici al unor moraliști de catedră, ci înainte de toate e un proces de autoperfecționare morală zilnic, desfășurat în spiritul directorului partidului comuniștilor. Interdependența aceasta între dezvoltarea materială și cea moral-spirituală este dealtfel axiomatic subliniată de către Proiectul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste *elaborat de Conferința Națională a partidului, dezbătut și însușit nu numai de comuniști și utecriști, ci de imensa majoritate a populației. «Traducerea în viață a acestor principii de etică și echitate socialistă — conchide istoricul document — va exercita, fără îndoială, o influență puternică asupra tuturor membrilor societății noastre, asupra tuturor oamenilor muncii, devenind un adevărat cod moral al vieții și activității cetățenilor Republicii Socialiste România. În felul acesta, principiile nobile ale socialismului și comunismului se vor generaliza în viața socială, în relațiile dintre oameni, contribuind la omogenizarea orînduirii noastre noi, la crearea societății socialiste multilateral dezvoltate, a premiselor pentru trecerea spre comunism». Ca această generalizare și omogenizare morală să se realizeze la scara întregii națiuni trebuie mai întîi ca fiecare cetățean în parte să fie un om integru, ale cărui fapte să satisfacă exigențele extrem de ridicate ale codului moral comunist. Existența acestui îndreptar, ca sistem de criterii pentru evaluarea atitudinilor noastre cotidiene, reprezintă o adevărată chezășie a acțiunii noastre morale formative. O chezășie conferită însă de aplicarea lor consecventă, de transformarea acestor* norme de viață *în convingeri de-o viață*

Niculae STOIAN

1848-1973

DIALOG PESTE VEAC

–125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848–

Ne aplecăm cu veneraţie în faţa eroilor naţiunii, în faţa celor care nu şi-au precupeţit viaţa pentru a asigura libertatea şi progresul poporului român, care au pus, la timpul lor, o piatră la temelia măreţului edificiu pe care îl înălţăm astăzi pe meleagurile României socialiste.

Nicolae CEAUȘESCU

SEMNIFICAȚIILE UNEI ANIVERSĂRI

Moment de răscruce al istoriei României, prag între două lumi, deschizînd drum transformărilor înnoitoare ce aveau să ducă la constituirea statului român modern, revoluţia burghezo-democratică din ţările române se afirmă prestigios în perspectiva celor 125 de ani de la desfăşurarea ei. Îmbrăţişînd aproape întreg teritoriul locuit de români, avînd profunde trăsături de unitate — dezvăluite în programe, în conlucrarea revoluţionarilor şi în însăşi evoluţia evenimentelor — momentul de la 1848 poate fi definit ca o revoluţie română cu desfăşurări regionale determinate de situaţii obiective, dar totodată aparţinînd unui unic şi unitar complex evenimenţial.

Ultim avanpost al procesului revoluţionar continental, revoluţia română a fost, de asemenea, parte a revoluţiei europene, în cadrul căreia s-a făcut remarcată prin trăsături specifice determinate de situaţia însăşi a ţărilor române, de gradul lor de evoluţie social-economică, politică şi culturală, de faptul că ele se găseau sub dominaţia sau la discreţia intervenţiei a trei mari imperii: Imperiul otoman, Austria habsburgică şi Imperiul ţarist. Corelarea cu evenimentele europene a fost evidenţiată şi de legăturile pe care revoluţionarii români le-au avut cu revoluţionarii străini înainte, în timpul şi după revoluţie.

Înăbuşită în primele zile de la izbucnire, la Iaşi, izbîndind peste trei luni în Ţara Românească şi peste un an în Transilvania, revoluţia burghezo-democratică din 1848 a urmărit realizarea unui program de înnoire, care trebuia să aibă ca urmare o schimbare de structuri, o restatornicire socială, politică şi desigur economică. Obiectivul fundamental al revoluţiei a fost să asigure condiţiile pentru constituirea unui stat modern, eliberat din cătuşele feudalismului, în cadrul căruia ţărănimea, scoasă din regimul obligaţiilor feudale şi înzestrată cu pămînt, să-şi vadă soarta îmbunătăţită, iar păturilor mijlocii să le fie asigurate libera desfăşurare a activităţilor lor economice şi totodată un rol corespunzător pe plan politic. Dar un astfel de stat nu şi-ar fi putut desfăşura activitatea în condiţii optime decît în măsura în care aveau să fie realizate şi năzuinţele naţionale ale poporului român: unitatea şi independenţa. În ansamblu, acţionînd ferm împotriva boierimii reacţionare şi căutînd să opere teritoriul românesc de acţiuni contrarevoluţionare din afară, revoluţionarii paşoptişti au luptat pentru formarea României moderne, unitare şi independente.

Înăbuşită prin intervenţia brutală a forţelor contrarevoluţionare externe, revoluţia română de la 1848 a rămas în fapt, prin consecinţe, biruitoare. Nimic n-a putut duce la ştergerea din inima poporului a marilor ei idealuri, nimic n-a putut înlătura programul înnoitor al revoluţiei, care în perioada următoare a devenit îndreptarul patrioţilor pentru realizarea României. Unirea din 1859, reformele domniei lui Cuza şi în primul rînd reforma agrară din 1864, independenţa şi, în sfîrşit, desăvîrşirea unităţii statale în 1918, toate aceste mari evenimente n-au fost decît concretizări ale programului paşoptist, traducerea în fapte indestructibile a idealurilor paşoptiste.

Dar semnificaţiile revoluţiei burghezo-democratice din 1848, moment de biruitoare afirmare a poporului, sînt şi mai largi. Revoluţia desfăşurată cu 125 de ani în urmă nu reprezintă numai un moment de răscruce al istoriei moderne, ci ea apare înscrisă în cartea de aur a naţiunii ca una din cele mai de seamă etape ale evoluţiei ei, ca o lecţie sublimă de patriotism şi combativitate revoluţionară, ca o premisă necesară a zilelor revoluţionare inaugurate odată cu insurecţia naţională din august 1944, ca o pagină de glorie şi mari împliniri. Între România socialistă a zilelor noastre şi România revoluţionară de la 1848 există o succesiune şi totodată o legătură care nu poate fi ştearsă şi de aceea cinstirea marilor fapte ale paşoptiştilor, în aceste zile în care naţiunea noastră socialistă zideşte cu hărnicie o ţară nouă, este pe deplin legitimă, este justificată plenar prin ceea ce a fost 1848 şi îndeosebi prin drumul pe care măreţul moment paşoptist l-a deschis larg în faţa poporului român.

Dan BERINDEI

FAȚĂ ÎN FAȚĂ

Se împlinesc cinci sferturi de veac de la memorabilele evenimente revoluţionare ale «anului de foc» 1848, momente ale unui proces definit de marele Nicolae Bălcescu drept «*dezvoltarea acelei mişcări continue*» începute «*chiar de la origine, atît în societatea noastră cît şi în toate societăţile*».

Prilej de cinstire a înaintaşilor, a celor care s-au devotat cauzei poporului, a celor care, în condiţiile istorice ale vremii, au dus o existenţă tumultuoasă şi care, cu acel sentiment de dăruire caracteristic întregii lor generaţii, au militat şi luptat pentru cauza poporului.

Continuare directă a evenimentelor din 1821, dominate de figura lui Tudor Vladimirescu şi determinate de transformările economice, sociale şi politice petrecute în societatea românească în prima parte a secolului al XIX-lea — revoluţia de la 1848 oglindeşte avîntul înnoitor ce cuprinsese o mare parte a Europei. Larga participare a maselor şi esenţa revendicărilor formulate au determinat caracterul burghezo-democratic al revoluţiei din Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, încătuşate, în acele timpuri, de vechea orînduire feudală. Emanciparea ţăranilor şi împroprietărirea lor cu pămînt, dezvoltarea noilor forţe sociale, cucerirea libertăţilor democratice cît şi ideea unităţii şi independenţei naţionale au stat la baza luptei poporului român de o parte şi de alta a Carpaţilor şi a Milcovului.

Cîţiva ani mai tîrziu, Marx şi Engels, semnalînd ca un factor pozitiv pătrunderea spiritului revoluţionar în principatele dunărene, «*aşa cum a dovedit-o revoluţia de la 1848*», au ajuns la concluzia, verificată mai apoi de realitate, «*că naţionalitatea valahă ar putea să joace un rol important în rezolvarea definitivă a problemei acestor teritorii*».

Deşi pînă la urmă înfrîntă de reacţiunea internă şi internaţională, revoluţia de la 1848 din cele trei ţări române a avut urmări importante, marcînd începutul făuririi României moderne. După cum subliniia Nicolae

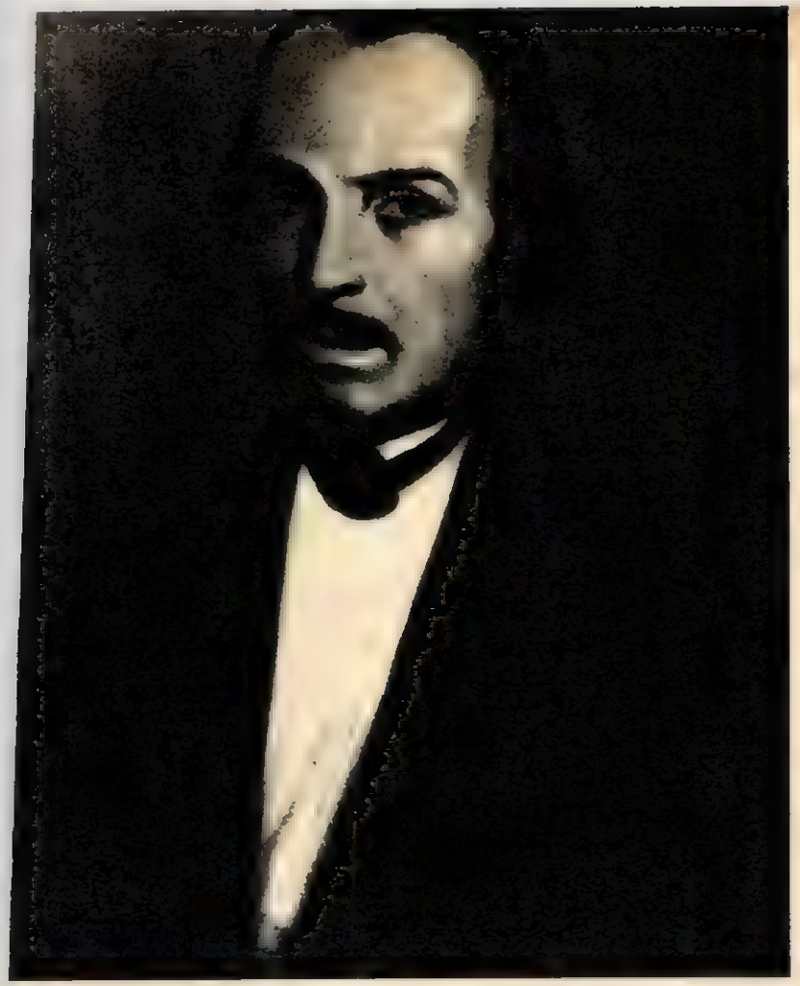

Bălcescu, revoluția nu a fost un fenomen *«efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decît voința întîmplătoare a unei minorități sau mișcarea generală europeană (...). Cauza ei se pierde în zilele veacurilor (...), ființătorii ei sînt optsprezece veacuri de trudă, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși»*. Încrezător în viitor, marele luptător și gînditor pașoptist a fost convins că *«ziua izbăvirii, ziua dreptății se apropie»*.

Revoluția de la 1848 din țările române a fost condusă de o seamă de oameni politici și de cultură patrioți. Chipurile lor au fost transmise posterității grație pictorilor militanți ai vremii, care prin opera lor au oglindit aspirațiile nobile ale epocii.

Ioan Negulici, Constantin Rosenthal, Barbu Iscovescu, participanți la revoluție și martiri ai ei, s-au ridicat primii la concepția unei *arte militante*, menite nu numai să reflecte realitatea, ci să sprijine activ lupta pentru transformarea ei. Acești artiști constituie astfel o pildă și pentru generația de azi. Iată de ce prezentăm aci cîteva din portretele realizate de acești mari artiști-cetățeni. După cum subliniază Dan Grigorescu în frumoasa lui carte «Trei pictori de la 1848»: „Arta lor a oglindit această participare pasionată la evenimentele vremii. În picturile și în desenele lor, tradiția protestatară a vechilor zugravi și xilografi populari a căpătat o expresie mai directă, răscolitoare, prin pasiunea cu care cei trei artiști dădeau aci glas idealurilor de libertate și de frumusețe morală ale oamenilor... Trupurile celor trei pictori martiri s-au prefăcut în pulbere departe de pămîntul țării pentru care s-au jertfit. Opera lor s-a risipit, în bună parte. Tablourile pictate în surghiun de Negulici și care se aflau, cîndva, în seraiul sultanului, au pierit. Din mapa încredințată de Iscovescu lui Aman au dispărut, în cursul anilor, multe lucrări. Dar sufletul lor s-a dăruit cu atîta pasiune acestei țări, încît s-a contopit cu însăși ideea de artă adevărată, închinată unor țeluri înalte. Trepte ale unei scări ce urcă mereu, operele lor se înscriu între înfăptuirile unei creații pline de frumusețe și de adevăr. Cei trei artiști ar fi putut rosti cu dreptate cuvintele poetului din vechime: *«Nu voi pieri cu totul»*".

Prin creația lui Negulici, Iscovescu și Rosenthal, oamenii de la 1848 ne privesc pe noi, cei de azi, parcă doritori să închege, să continue un dialog peste veac.

NICOLAE BĂLCESCU: „...PRESIMȚIND VIITORUL ROMÂNIEI"

«Presimțind viitorul României — după cum scria Vasile Alecsandri — *el a încercat a grăbi păștirea românilor spre acel viitor»*. Unul din principalii organizatori ai revoluției din Țara Românească, om politic, gînditor și istoric, Bălcescu a demonstrat contemporanilor necesitatea obiectivă a revoluției.

Portretul este atribuit lui Ioan Negulici, participant activ la evenimentele din 1848. Astfel, printre altele, el s-a pus în fruntea răsculaților din Prahova. Ca și Bălcescu, pictorul cade curînd răpus de boală, departe de țara sa, pe care a fost nevoit s-o părăsească după înfrîngerea revoluției.

TREI REVOLUȚIONARI: PICTORUL ȘI „EROII" SĂI

În anii 1844–1846, Constantin Rosenthal se afla la Paris, nedespărțit de grupul tinerilor români revoluționari și în special de C.A. Rosetti, unul dintre cei care va conduce răscoala poporului din București în zilele de iunie ale lui 1848. După ocuparea țării de către oastea otomană, împreună cu Maria Rosetti, care-i va servi mai apoi ca model pentru cunoscutul tablou «România revoluționară», pictorul a reușit, cu sprijinul populației, să elibereze,în apropiere de Orșova,pe capii revoluției: Bălcescu, Bolliac, Bolintineanu, Golești, Rosetti — arestați și trimiși într-o «ghimie» turcească pe Dunăre spre fortul Belgrad.

În primăvara anului 1851 el se afla în exil la Paris. Primind o misiune secretă din partea comitetului revoluționar al emigrației românești, Rosenthal, în drum spre Transilvania, a fost arestat de poliția habsburgică și a murit de pe urma torturilor într-o închisoare din Budapesta în noaptea de 22 spre 23 iunie 1851.

Tabloul «trei revoluționari» înfățișează pe Rosenthal, C.A. Rosetti și Mălinescu.

DIMITRIE BOLINTINEANU: „...POPORUL SUVERAN"

Cel mai important aspect al activității poetului în timpul revoluției a reprezentat-o munca sa de la gazeta «Poporul suveran», căreia i-a imprimat un spirit consecvent revoluționar. (Încă din 1843 Bolintineanu devenise membru al societăți secrete «Frăția». alăturîndu-se lui Bălcescu, cel mai intransigent și mai consecvent dintre pașoptiști.) În zilele «verii fierbinți» ale anului 1848 de la București, Bolintineanu a făcut parte din comisia pentru dirijarea comisarilor de propagandă.

Desenul aparține lui Barbu Iscovescu, el însuși adept al ideilor pașoptiste. Între altele, a conceput steagul revoluționarilor purtînd deviza «Frăției», cu care a pătruns în palatul domnesc în fruntea grupului venit să ceară lui Bibescu Vodă semnarea Constituției din 11 iunie.

NICOLAE GOLESCU: DIN PRIMUL GUVERN AL REVOLUȚIEI

Unul dintre cei patru frați, toți fruntași ai mișcării pașoptiste,— fiii bătrînului boier luminat Dinicu Golescu —,Nicolae,a condus, la 11 iunie 1848, deputația care a înfățișat Constituția domnitorului și a făcut parte din primul guvern al revoluției. Ulterior a fost membru al locotenenței domnești, ales de cetățenii capitalei la 25 iulie pe Cîmpia Libertății de la Filaret.

Pictura aparține lui Constantin Rosenthal

Acesta, supus austriac fiind, îndată după fuga lui Bibescu Vodă din țară și-a cerut cetățenia română, care i s-a acordat imediat ca răsplată pentru *«talentul său și partea activă ce a luat la revoluție»*.

AVRAM IANCU: TRIBUNUL MOȚILOR

Luptător pentru drepturile românilor din Transilvania, tribun al moților, conducător al unei oști de țărani, Iancu și-a legat numele de lupta pentru libertate a poporului român și de încercarea solidarizării tuturor forțelor democratice preconizate de Nicolae Bălcescu.

Barbu Iscovescu, autorul portretului, nevoit în toamna anului 1848 să părăsească Țara Românească, datorită participării sale la revoluție, și trecînd Carpații, a ajuns în Țara Moților în preajma lui Iancu și a «prefecților» săi.

Șase ani mai tîrziu pictorul, doborît de boală, moare în exil pe malurile Bosforului, în timp ce fostul tribun al moților a mai rătăcit încă multă vreme prin munți, unde se retrăsese după sfîrșitul luptei.

ION HELIADE-RĂDULESCU: CĂRTURARUL

Întîiul mare scriitor român din perioada modernă, Heliade s-a alăturat revoluției, jucînd un rol de seamă, mai ales în ridicarea poporului la lisaz. Membru al guvernului provizoriu și al locotenenței domnești, el a fost o figură marcantă a revoluției, deși în problema împroprietăririi țăranilor a adoptat o atitudine moderată.

Personalitate multilaterală și complexă, I. Heliade-Rădulescu a fost deschizător de drumuri în numeroase domenii ale culturii și literaturii române din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Numele său este legat de dezvoltarea învățămîntului, de începuturile presei și ale criticii literare, de evoluția teatrului pe meleagurile noastre. Desenul, mai puțin cunoscut, aparținînd pictorului f. Negulici, îl înfățișează pe Heliade tînăr.

Portrete alese și comentate de Beatrice MARINESCU, cercetătoare științifică la Institutul de istorie «Nicolae Iorga».

diverse

principii și năravuri

hai să nu mai înjurăm!

«Ați înjurat în public? Vă tai chitanță 25 de lei amendă!»

Preiau cu satisfacție propunerea pe care-am pus-o drept moto, făcută de un cititor (*Const. Popescu*, str. Cpt. Cuțui 11, Pitești). Pe bună dreptate, omul se plînge că, de prea multe ori, ieșind la... aer curat, dă — de fapt — peste un aer poluat de vorbe murdare, lansate — cu maximă inconștiență — de tipi de... toate tipurile, în prezența copiilor, a femeilor, a bătrînilor și, la urma urmei, a noastră, a tuturor. Dornic să găsească în jurul propriei persoane o atmosferă eradicată de înjurături, de cuvinte triviale, de abjecție în general, omul în cauză arată că a citit pe undeva cum un copil, epuizînd toată «zestrea» de înjurături, adunată probabil din stradă, a căutat una pe măsura — totuși — candorii sale încă nealterate, înjurînd de «grebla cu care adună Dumnezeu stelele de pe cer dimineața».

Revoluția înfăptuită în țara noastră și pe planul culturii a dus, se știe, nu numai la lichidarea analfabetismului, dar a determinat și profunde schimbări în mentalitatea oamenilor, în felul lor de a se exprima, chiar atunci cînd au un diferend, cînd se înfruntă. Astfel, a rămas de domeniul amintirii observația mai veche, întristată, a lui Simion Mehedinți: «Pentru un lucru de nimic, înjurătura e gata»... Dar, la urma urmei, pentru un lucru mai grav, înjurătura trebuie să țîșnească de pe buzele cuiva, să-l stropească neapărat pe celălalt cu noroi (fie și verbal)? Există oare vreo «ierarhizare» a înjurăturilor, paralelă cu gravitatea situației în care te poți afla la un moment dat?

Unii «teoretizează», susținînd că înjurătura nu-i altceva decît o formă de... eșapare, de descărcare nervoasă, și că, da, culmea, pentru sănătatea individului e preferabil s-o azvîrle afară din el, decît s-o sugrume înăuntrul său. Dar de ce-i necesar să «gîndești» cu înjurături, și nu cu vorbe obișnuite, oricît de plastice ar fi ele (însă nu... murdare), nu se mai explică... Și-apoi, să acceptăm — doar pentru uzul demonstrației — că acel care-a aruncat înjurătura s-a «descărcat». Dar celălalt? Înjurătura devine bumerang și nu de puține ori se reîntoarce, amplificată, la cel care-a lansat-o. Din înjurătură în înjurătură — formă evident agresivă de comunicare a omului cu omul — se ajunge la confruntări de altă natură, direct fizice, și așa mai departe, ca un bulgăre de zăpadă pe un povîrniș, acumulînd și acumulînd insulte, riscuri, loviri... iar zăpada-i *albă*, pe cînd scena descrisă de noi e *neagră*. Cîte cazuri complicate, dureroase, îmbrăcînd chiar forme penale, n-au debutat astfel? Îi întrebi pe împricinați:

— Și din ce v-ați luat?

— El m-a călcat din greșeală, eu l-am înjurat, el mi-a răspuns cu altă înjurătură și uite așa...

Dacă un cetățean nu trece strada pe la locul anume destinat pietonilor, conform legii, chitanță și amenda cuvenită! De ce n-am proceda la fel — măcar o perioadă — pentru toți acei care nu... circulă (verbal) regulamentar, în limitele impuse de bunacuviință, de normele convețuirii socialiste? Ca să nu mai vorbim despre părinții care-și socotesc odraslele cu atît mai «geniale», cu cît înjură mai grozav («E deștept foc! Numai să-l auzi ce minuni îi ies din gură, ce înjurături...» — odrasla avînd, doamne, ce precoce! patru-cinci anișori). Ca să nu mai vorbim, de asemenea, despre cine-i prins scriind porcării pe ziduri, pe garduri... (amendă!) Și, indiscutabil, *amendarea* morală a tuturor acestora, de către ceilalți, martori ai «poluării sonore» (și nu numai sonore)...

Mihai STOIAN

restanțe

cinicul birocratism

După cum relatam într-un număr trecut al acestei reviste, în noaptea de 18 spre 19 martie, datorită unei alunecări de teren, cîteva case de la Valea Mare, localitate aparținînd municipiului Pitești, sînt avariate în așa măsură încît se impune evacuarea lor. Alertat, Consiliul popular municipal trimite pe ziua de 20 martie o comisie de specialiști, pe baza constatărilor căreia se iau măsuri urgente pentru punerea la adăpost provizoriu a familiilor sinistrate, printre care pregătirea spațiului de cazare într-un bloc din apropiatul cvartal de locuințe — Ștefănești. Și, bineînțeles, se raportează forurilor superioare că totul este în ordine.

Din cele patru case grav avariate, trei familii au fost puse la adăpost, dar una dintre ele continuă să locuiască în clădirea care nu mai prezintă nici o siguranță.

Cei trei copii, aflați între patru luni și cinci ani, fără îndoială că nu-și dau seama de eventualitatea unei primejdii. Dar ce se întîmplă cu părinții, Dan și Maria Vasilescu? Prima motivație ar fi că alunecarea de teren s-a oprit, ceea ce este adevărat, dar pereții sînt crăpați de jos pînă sus, iar sub talpa casei și pe panta care pornește de aici terenul este adînc fisurat. A doua argumentație ar fi că neavînd rude apropiate, soții Vasilescu «se jenează să deranjeze» alte familii, pentru că, oricum, «trei copii înseamnă ceva, nu?» «La urma urmei, ce așteptați dumneavoastră?» îi întreb tranșant pe cei doi soți. «Ni s-a promis o locuință provizorie în bloc. Că în 2–3 zile ne mutăm acolo. Am crezut că 2–3 zile mai putem rămîne aici».

Verificăm. Într-adevăr, promisiunea nu s-a făcut în gol. Spațiul de cazare în blocul respectiv așteaptă încă, pus la dispoziție în acest scop. O măsură foarte operativă pentru care Consiliul popular municipal ar putea să fie felicitat dacă...

Dacă nu ar fi trecut trei zile și încă de trei ori cîte trei zile de cînd spațiul din blocul cu pricina rămîne neocupat, iar familia Vasilescu continuă să locuiască în vechea casă. Pentru că, vedeți dumneavoastră, se mai cuveneau niște formalități. Există o hotărîre a Consiliului popular municipal? Există. Dar unul este vicepreședintele care răspunde de problemele economice, altul este vicepreședintele care răspunde de problemele spațiului locativ. Așa că pînă una-alta, acest caz a fost dat spre rezolvare serviciului de gospodărie comunală, care, la rîndul său, l-a însărcinat pe un tehnician — Constantin Opran — să se ocupe «îndeaproape». Care tehnician ne declara la 4 aprilie că are nevoie de un tabel din partea primăriei din Ștefănești (7 km, șosea asfaltată, telefon direct) cu numele, prenumele, vîrsta și ocupația părinților și celorlalți membri de familie etc. etc. ca să poată să înceapă demersurile necesare.

Dacă așa stau lucrurile, cum de se dau asigurări în dreapta și în stînga că totul este în ordine? Argumentul acestui calm imperturbabil se află într-o adresă (cu numărul 596 din 21 martie a.c.), pe care o reproducem integral: «În urma verificării făcute pe teren în ziua de 20 martie 1973, la locuința dv. s-a constatat că locuința dv. este avariată datorită alunecărilor de teren. Întrucît s-a creat pericolul accidentării familiei dv., vă punem în vedere să nu folosiți locuința și pînă vom rezolva situația cazării să vă mutați provizoriu în altă gospodărie».

Și cu asta basta. Nimeni nu a avut curiozitatea să afle dacă omul s-a mutat sau nu, deși, la urma urmei, se impunea o evacuare de necesitate, chiar dacă familia nu ar fi înțeles acest lucru. De ce atîta tărăgănare, cînd spațiul (liber) din bloc ar fi trebuit repartizat de urgență și în mod provizoriu (toți oamenii cu care am stat de vorbă vor să-și refacă gospodăriile în vatra satului, gospodărie pentru ei însemnînd ceva mai mult decît pereții locuinței, adică straturile de zarzavat și de flori, pomii din curte, animalele din jurul casei).

«Am trimis adresa, în ceea ce ne privește ne aflăm la adăpost», par a spune autoritățile municipale. De unde se vede că birocratismul devine cîteodată chiar și cinic.

Marin IONIȚĂ

cronica satirică

moțul

La o anume etapă biologică, din motive foarte întemeiate, moțul se taie. Deci se taie, nu se cultivă, nu se propagă. Există chiar o festivitate în acest sens care de obicei se lasă cu băutură și se numește pe șleau «tăiatul moțului». Dacă moțul se taie înseamnă că, la un moment dat, într-o anume etapă el nu-și mai dovedește utilitatea.

Dar moțul astfel tăiat la unii, apare în mod ciudat la alții, moțul nu se resemnează cu pierrea totală. De aici vine și expresia «E ei mai cu moț». Prin «mai cu moț» se înțelege un surplus de noroc și de inteligență. Adeseori am văzut cum se manifestă în practică aceste surplusuri de baftă și cultură. Destul de precar... Chiar cînd întîlnește un individ și acela cu un oarecare moț, mă rog, cît de cît, ei e și mai cu moț. El e un fel de șef al tuturor moțaților autentici sau virtuali. Dacă moțatul a fost la Paris, el a fost și mai la Paris. Dacă tu ești însurat, ei e și mai însurat. Dacă vrei să spui o glumă, îți dă voie, dar la urmă îți spune crudul adevăr:

— Eu știu una și mai bună. El e întotdeauna «și mai ș!». Își manifestă deschis, cu voie bună, superioritatea, se miră și el cum de l-a înzestrat natura cu atîtea daruri. Natura asta, ce taine ascunde.

— Nu știu de ce se amorezează toate femeile de mine. Absolut toate, cu mici excepții care confirmă regula. Poate am pe dracu în mine?!

Supremul moțat își manifestă superioritatea numai prin comparație. El nu ține să fie inteligent în absolut, ci numai prin comparație, mai inteligent ca Titi sau ca Platon. Nu admite ca un contemporan să-l întreacă în lungimea, acuratețea, valoarea, densitatea, promptitudinea și tăria moțului. El vrea să-și asigure superioritatea în toate domeniile, al femeilor, automobilelor, filatheliei, anecdotelor. În toate vrea să fie mai cu moț. În afară de moțul inițial mereu ar tot mai adăuga.

De aceea, cred că tăiatul moțului ar putea fi făcut nu numai cînd țîncul are cîteva săptămîni, ci și mai tîrziu, cînd țîncul s-a ajuns.

Teodor MAZILU

starea comerțului

tîrgul probabilităților

Modelele prezentate la contractările de la Centrala industriei confecțiilor București merită toate laudele. Industria se prezintă anul acesta la un nivel net superior față de anii trecuți, atît ca varietate sortimentală, cît și, mai ales, în ceea ce privește alinierea la noua linie a modei. În special la confecțiile pentru bărbați și copii, spun specialiștii, s-a făcut un adevărat salt înainte.

Să dăm însă cuvîntul tinerei Ștefania Lupan care asistă abia la a cincea contractare din cariera ei de merceolog: «Sîntem severi cu industria. Nu mai contractăm ce nu ne place. Ne bucură că anul acesta industria este mai receptivă și s-a conformat cererilor noastre».

În ceea ce privește calitatea, părerea tinerei merceolog a fost confirmată și de directorul comercial Virgil Dimitriu de la magazinul «Victoria». După laudele entuziaste la adresa industriei de confecții, vechiul combatant pentru interesele cumpărătorilor a ajuns și la acea parte a confesiilor care începe cu «însă». Experiența mai veche și mai recentă l-a dat o anumită înțelepciune. Vedeți — ne-a mărturisit dînsul — ni se prezintă mărfuri foarte frumoase. Semnăm contracte, însă niciodată nu sîntem siguri de livrare. Ba se întîmplă să nu primim nimic — de exemplu fabrica din Craiova nu ne-a livrat 500 bleizere cu nasturi metalici. Ba ni se întîmplă ca ceea ce am contractat cu o fabrică să ne fie livrat de altă fabrică din centrală care, din anumite motive, nu dă produse tot atît de bine finisate. Unii furnizori nu respectă termenele de livrare și, în loc să primim marfa în mod eșalonat, ne pomenim cu toată cantitatea la sfîrșitul trimestrului — așa cum am pățit-o cu camăși din Brăila. Alți furnizori ne cer pe parcurs tot felul de modificări de culori, de contexturi, de modele, încît pînă la urmă sîntem nevoiți să vîndem cu totul altceva decît ceea ce contractasem la început.

Sute de merceologi veniți din toată țara, grupați pe specialități de-a lungul unor mese ca la banchet — banchetul noutăților — admiră manechinele, pipăie materiale, notează tot felul de cifre în formulare, caiete și caiețele. Atmosferă de lucru, discuții, tratative — ca la un mare tîrg în care se află în joc multe milioane. Totul ar fi bine dacă n-ar exista acel ghimpe al îndoielii... «Sînt articole — de obicei cele mai frumoase — în cantități limitate. Degeaba le notăm, ca nu le obținem» (Valentina Grosu — ICRTI-Deva). «Nu ajung în provincie aceleași mărfuri ca la marile magazine din București, deși magazinul «Trivale» din Pitești și «Mondial» din Tîrgoviște au același profil ca cele mai bune din Capitală» (Teodor Georgescu — ICRTI-Pitești). «Nu chiar la toate obținem ceea ce contractăm; uneori ni se trimit cantități mai mici, alteori se modifică modelele, alteori...» (Angela Sighișanu — OCL-Rîmnicu Vîlcea).

Este limpede că modelele cele mai frumoase nu se pot și nu trebuie fabricate în serii atît de mari încît să devină o uniformă pe întreaga țară. Pe de altă parte, nimeni nu poate pune mîna în foc că toți merceologii prezenți în sală reprezintă într-adevăr nevoile și gusturile cumpărătorilor din orașele și județele de unde vin. Dar tot atît de limpede reiese faptul că există carențe și la producători. Iată-ne deci plecînd urechea să ascultăm, în spiritul dreptății, și ceea ce ne spune «cealaltă parte».

Stăm de vorbă cu directorul comercial adjunct Jean Bogdan de la Centrala industriei confecțiilor. «Chiar înaintea acestor contractări am elaborat o nouă metodologie pentru comerțul intern. Conform liniei trasate de conducerea superioară de partid și de stat, nu facem nici o deosebire între mărfurile pentru export și cele pentru piața internă. Dorința noastră este ca toți cetățenii țării să fie îmbrăcați la cel mai înalt nivel calitativ și după ultimele cerințe ale modei. Fără să ne propunem să facem minuni, putem spune că prin trecerea tuturor fabricilor de confecții la o singură centrală avem condiții mai bune pentru a asigura livrări corespunzătoare cererilor. Am întocmit un plan foarte concret de măsuri pentru a elimina deficiențele despre care vi s-a vorbit, însă și nouă mai ne pricinuiesc greutăți unii furnizori (Argeșana-Pitești, Integrala-Constanța etc.)».

Tîrg al certitudinilor? Tîrg al probabilităților? Un vechi negustor care mă văzuse punînd întrebări în dreapta și în stînga mi-a dat părerea sa: deocamdată comerciantul se duce cu căciula în mînă la producător; cînd se va inversa situația, va fi mai bine.

Eugen IAROVICI

cronica serviciilor către populație

atenţiune, terenuri minate!

Nu mi-e teamă să zbor cu avionul, dar mă înspăimîntă gîndul că va trebui să apelez de fiecare dată la serviciile agenției TAROM din Piața Universității. Să intru, cu alte cuvinte, în această anticameră mizeră a vitezelor supersonice unde cinci funcționare amabile, dar stoarse de căldură și răpuse de oboseală sînt nevoite să servească zilnic mai bine de o mie de pasageri. O mie de virtuali călători, de dimensiuni și temperamente diferite, din mijlocul cărora nu lipsește nici omul senin și imperturbabil, cuirasat cu tone de răbdare, dar nici individul irascibil, grăbit să prindă avionul din fugă, sau pisălogul meticulos pornit să se înarmeze cu toate informațiile posibile: starea timpului deasupra Făgărașilor, viteza medie orară, vîrsta pilotului sau cea mai spectaculoasă catastrofă aeriană din ultimul deceniu.

Am încercat și noi mai deunăzi să **prindem** *un bilet la cursa de Craiova și, după ce am așteptat la coadă 40 de minute (sau cît se stă îndeobște!), și am constatat cu regret că am scăpat avionul de 9.25, ne-am făcut următoarea socoteală: deci 40 minute făcut coadă bilete avion, 1 (una) oră drumul pînă la Băneasa, 1 (una) oră onorarea altor formalități necesare îmbarcării. Tragem linia și adunăm: 2 (două) ore și patruzeci de minute. Sau tot atît cît face omul, călătorind cu acceleratul de la București la Craiova.*

Asta e situația și nu poate fi alta din moment ce pentru vînzarea biletelor biroul de trafic intern («chiriaș» al Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și amenințat de către acesta cu «evacuarea»), este nevoit să-și ducă existența într-o încăpere de 30 metri pătrați unde, cu toată bunăvoința personalului, nu pot fi instalate mai mult de două ghișee. O situație de fapt care a îndemnat conducerea agenției să adreseze numeroase petiții Consiliului Municipiului București. Mai mult decît atît: salariații agenției au început să colinde străzile Bucureștiului în căutarea unor locaturi corespunzătoare. Așa se face că următoarele jalbe adresate spațiului locativ au fost însoțite și de mențiuni exprese: «Prin prezenta vă înștiințăm că am găsit un spațiu corespunzător pe Calea Griviței 134—136 unde ființează în prezent un magazin de legume și în Piața Romană, local ocupat în prezent de o florărie».

Dar recordul în servirea populației aparține totuși suratei transporturilor terestre: Agenția de voiaj-C.F.R. pentru curse externe din Calea Griviței. Aici unei persoane valide și cu nervi de oțel i se oferă posibilitatea obținerii unui tichet C.F.R. în minimum 60—120 de minute... Iată și configurația locului: într-un spațiu extrem de mic funcționează cinci case de bilete, care sînt obligate să răspundă la solicitările a 1 000 de clienți.

Ce să mai zicem, ce să mai credem? Deocamdată știm atît: cei care-și fac bagajele pentru a călători cu avionul sau cu trenurile internaționale au toate șansele de a-și grăbi apariția astenici. Restul sperăm să-l aflăm din partea celor care au avut de mult datoria de a lua măsuri eficiente pentru reglementarea acestor situații intolerabile.

Liviu TIMBUS

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

dialog cu cititorii

Un răspuns în legătură cu perenitatea tramvaielor, publicat de noi acum cîteva săptămîni, a stîrnit atenția cititorului *T. Năstureanu* din Rîmnicu Vîlcea care se grăbește să comenteze: «Degeaba unii tineri grăbiți își rîd de noi, bătrînii. Ce arată exemplul cu tramvaiele? Că în multe privințe, e mai bine să te întorci la lucrurile vechi și care și-au făcut proba... Tot așa am citit prin ziare că în multe țări în care există o circulație automobilistică formidabilă, un număr mare și în continuă creștere de oameni au redescoperit bicicletele care nu poluează aerul, se strecoară peste tot, sînt ieftine și-ți permit să-ți mai pui și mușchii în mișcare... De asemeni, dintr-o anchetă făcută într-o mare și modernă capitală, plină de blocuri și de zgîrie-nori, rezultă că majoritatea locuitorilor jinduiesc nu după apartamente la etajul 30, ci după căsuțe în afara orașului, cu curte și grădină, departe de zgomot și de fum... Bune sînt deci și lucrurile vechi pe care le-am cam uitat». Cititorul nostru are numai pe sfert dreptate. Tendințele pe care le semnalează sînt într-adevăr reale și ele au atras atenția multor sociologi, urbaniști și economiști. Unde greșește tovarășul Năstureanu este atunci cînd consideră aceste fenomene drept un triumf al vechiului, drept o reîntoarcere pocită spre trecut. De fapt, apariția unor asemenea tendințe sau, mai bine-zis, faptul că aceste tendințe se înscriu într-o perspectivă reală și obiectiv realizabilă reprezintă un *pas înainte* după atingerea unui nivel ridicat de dezvoltare economică și de creștere a nivelului de trai. Satisfacerea mai deplină a cerințelor individuale, reîmpăcarea omului cu natura, crearea cadrului unei vieți personale mai degajate exprimă *viitorul*, nu trecutul, devin posibile la scară de masă (și nu pentru o minoritate de privilegiați) abia atunci cînd producția și productivitatea socială s-au ridicat pe trepte foarte înalte. Deocamdată, la noi, care avem de lichidat moștenirea unei rămîneri în urmă dureroase, problemele ca cele evocate mai sus sînt încă de domeniul unui viitor ceva mai îndepărtat. Dar toate eforturile noastre, de la cele spre creșterea accelerată a producției materiale și pînă la cele spre lichidarea birocratismului paralizant, urmăresc să ne apropie de momentul în care vom putea aborda mai din plin chestiunile calității vieții.

Multă dreptate are cititorul *A. Sandu* din Bacău cînd, ocupîndu-se de problemele cercetării științifice, scrie: «Se spune că astăzi nici o mare descoperire științifică, atît în domeniul cercetării fundamentale cît mai ales în cel al aplicațiilor tehnice, nu mai poate fi rodul unui efort individual, că la realizarea fiecărui pas înainte în știință participă, trebuie să participe zeci sau sute de savanți... Fără îndoială așa este, și astăzi în știință se vorbește tot mai mult de echipe. Dar esențială, cred eu, mai ales cînd e vorba de descoperiri într-adevăr epocale, rămîne scînteia de geniu a acelei personalități unice, capabile să realizeze o sinteză nouă din înțelegerea unor elemente și fenomene disparate. Nu numai în trecut, momentele esențiale ale științei au fost legate de teoriile, formulările, descoperirile unor personalități ca Arhimede, Newton, Pascal, Gauss, Einstein dar și în prezent și în viitor tot așa va fi. Omenirea are nevoie de genii...» De acord, cu o completare: pătrunderea în zonele tot mai profunde ale realității, explorarea unor procese insolite necesită o muncă imensă, de mare calificare, făcută de oameni cu un orizont științific larg. Mai mult ca oricînd în trecut, omul de geniu are nevoie de sprijinul unei echipe; Newton-ul zilelor noastre nu se mai poate mulțumi să observe căderea mărului din copac.

Discuția la care vrea să ne antreneze cititoarea *Livia Sasu* din Focșani cu privire la efectele pozitive sau nocive ale televiziunii nu ni se pare fertilă deși, trebuie s-o recunoaștem, e foarte la modă astăzi și a servit multor publiciști pentru a face carieră. Televiziunea există ca o realitate majoră a vremii noastre și efectele ei depind de felul în care este utilizată. Funcțiile de informare, instruire, educație și destindere ale televiziunii pot și, în condițiile unei orînduiri socialiste ca a noastră, trebuie să aibă consecințele cele mai pozitive în formarea unei personalități armonios dezvoltate. Dar dacă informația e falsificată, instruirea prost orientată, educația deficitară, destinderea vulgară, televiziunea poate într-adevăr să aibă efectele nocive de care se plîng atîția. Ca și în atîtea alte împrejurări, important nu e atît instrumentul cît ideea care-l pune în acțiune.

H. DONA

tipuri și tertipuri

omul care nu spune nimic

A existat, pe vremuri, un om politic, de suprafață persistentă, care își stabilise faima prin felul cum tăcea. În timp ce diverși colegi ai săi de îndeletnicire se întreceau făcînd declarații, pe care le visau cît mai senzaționale, sau țineau discursuri, în care forțau limitele imaginației, omul nostru tăcea insistent și nedezmințit. Tăcea atît de care, și cu asemenea intuiție, încît tăcerile lui minerale deveneau interesante pînă la fascinație. În cercurile cele mai felurite, oameni inteligenți și de cultură discutau competent: «Ai văzut cum a tăcut X?» sau «Ce spui de tăcerea lui?» sau «A tăcut și a spus totul» sau și mai absolut: «A tăcut și l-a spulberat pe toți». Au trecut anii, s-au auzit alte glasuri, și misterul tăcerii elocvente, o tăcere istorică și în aparență fără replică, s-a lămurit: omul tăcea fiindcă n-avea ce să spună, vid de idei și văduv de sentimente, ca un cavou prădat.

Locul omului care tace a fost luat în contemporaneitatea noastră imediată de tipul omului care vorbește ca să nu spună nimic. În locul unei angajări bărbătești și responsabile, omul care nu spune nimic vine cu o frază de abur, de o asemenea inconsistență și fluiditate, de parcă s-ar îscăli, tot timpul, pe o apă curgătoare. N-ai cum să-l surprinzi, nu poți să-l confrunți, n-ai posibilitatea să-i ții tinuiești în fața propriilor sale declarații anterioare, fiindcă omul care nu spune nimic a descoperit o retorică sublimă, alcătuită din frînturi de propoziții în stare să însemne oricînd, orice: «...desigur, fără îndoială...» sau «Depinde din ce unghi privești problema...» sau «Evident, există soluții multiple...» sau «Trebuie să ne gîndim foarte serios...» sau «E o chestiune complexă...» sau «Să nu ne grăbim...» sau «Să studiem variantele...» sau «Poate că ar fi mai bine să alcătuim un colectiv care să adîncească toate aspectele, și să refere...»

Tot secretul omului care nu spune nimic e că pronunță sentințele de mai sus cu o gravitate covîrșitoare, cu un simț al răspunderii care te strivește și care îți dă ție, biet pigmeu, care ai vrea totuși să faci ceva, un sentiment de inferioritate definitivă, spirituală, politică și morală, absolută. Omul care nu spune nimic a descoperit piatra filozofală a elocvenței: vorbește și tace în același timp.

Aurel BARANGA

muzică

oaspeții noștri:

„the 5-th dimension"

Două voci feminine: Florence LaRue Gordon și Marilyn McCoo, ultima — posesoare a unei voci cu o întindere de patru octave; un solist de operă și fost partener al lui Nat King Cole, Ron Townson; doi cîntăreți de grup, originari din Saint Louis: Billy Davis jr. și Lamont McLemore.

Iată componența unei formații vocale de mare prestigiu — «The 5-th Dimension». Cunoscută la noi, mai ales, prin succesul de mare răsunet «Aquarius» (Vărsătorul), formația are un palmares impresionant. Deține 11 discuri de aur, și nu mai puțin de 4 distincții pentru un singur disc single — «Up, up and away» («Să zburăm»): Cel mai bun disc contemporan, Cea mai bună interpretare contemporană, Discul anului și Cea mai bună interpretare a unui grup vocal. Motive suficiente să apreciem vizita grupului american.

G.S.

un pian și elevele profesoarei orăscu

Știam că pentru elevii școlii populare de artă (mai precis pentru cei de la secția de muzică ușoară) Festivalul de la Mamaia a fost totdeauna un eveniment așteptat. Chiar dacă nu participă efectiv, se gîndesc la o prezumtivă prezență sau, pur și simplu, țin pumnii unui coleg mai avansat, mai norocos ori mai talentat. Voiam să surprind «clasa Orăscu» în plină activitate, acum; cînd briza festivalului a început să se facă simțită. Se pare însă că momentul vizitei n-a fost prea bine ales, elevii luaseră obișnuita vacanță de primăvară. Iată-mă deci intrat în clasa aproape pustie: un pian în mijloc, negru și tăcut, cu capacul ridicat etalîndu-și luciul claviaturii într-un zîmbet parcă obosit, parcă nerăbdător: «Asta e vacanța, asta e!» Stăm de vorbă cu profesoara Florica Orăscu, cea care a dat numeroase talente muzicii ușoare românești. Nu știu dacă în afară de Angela Similea, Dida Drăgan, Olimpia Panciu, Mirabella Dauer, Mihai Constantinescu, mai este nevoie să menționez idolul elevilor școlii, și nu numai al lor — Aura Urziceanu. «La penultima ediție a Festivalului de la Mamaia, pe vremea cînd mai era un concurs de interpretare, cinci dintre premiile și mențiunile acordate au fost cîștigate de solișți pregătiți de dumneavoastră. Ce faceți acum în lipsa concursului?» «Nu-mi rămîne decît speranța că unii dintre compozitorii, care dealtfel ne vizitează ades, să-și încredințeze o parte din piesele admise la «creație» și cîtorva dintre elevele mele». «De ce numai eleve?» «Pentru că anul acesta speranțele mele se îndreaptă spre trei fete al căror talent este destul de copt pentru un festival național: Ioana Negriloiu, Ana-Maria Gheorghiu și Mariana Georgescu». «Nu-i prea puțin pentru un profesor cu performanțele dumneavoastră?» «Rațiunea pentru care există școala noastră, intervine corepetitorul, și mai nou, compozitorul Marius Țeicu, nu este aceea de a forma neapărat cîntăreți profesioniști, ci de a îndruma organizat și cu competență niște tineri amatori pasionați și talentați. Dacă unii dintre ei se ridică peste nivelul amatorismului, este cu atît mai bine». («Bine, dar cine se ocupă de profesioniști?» — aș fi vrut să-i întreb pe interlocutorii mei, însă întrebarea a rămas la limita gîndului nespus; nu dînșii pot să-mi răspundă la o asemenea întrebare) Atac din nou: «Și atunci dați lecții numai pentru plezirișt?» „Toți elevii noștri, revine profesoara Orăscu, activează ca amatori la întreprinderile unde lucrează, la școli sau la case de cultură. Noi creăm «vedete» legate de public și chiar dacă nu le pregătim ca pentru o emisiune-concurs, avem destule stele cu nume". „Și cum ajung «vedetele» dumneavoastră Vedete?" «Printr-o pregătire complexă: teorie-solfegii, istoria muzicii. («Dar dans, mișcare scenică?» — îmi șoptește un gînd rebel). Muzica, fie ea cît de ușoară, nu se face numai fredonînd, ci cu multă perseverență, talent și răbdare. — «De talente cred că nu duceți lipsă» — arunc și eu o vorbă. «Nu talentele, ci alte lucruri ne lipsesc: notele tipărite și textele, un studio adecvat de pregătire, o sală de spectacole care să ne permită testarea periodică a elevilor. Mai scrieți că ne lipsește acel centru de perfecționare frecventat de majoritatea elevilor noștri și desființat nu de mult»...

Pe nesimțite discuția s-a îndepărtat de subiect, plecasem de la pregătirile pentru Mamaia, nu? Oricît de interesant ar fi trebuie să ne oprim aici. E tîrziu, la opt începe «Zece melodii preferate» — cine pe cine mai preferă? — dar nu plec fără a lăsa capacul peste zîmbetul de fildeș care mă chinuie încă de la sosire. Să fie oare același pian despre care se spune că îi mai trebuiau cîteva clape să poată ajunge acutele Aurei Urziceanu?

George STANCA

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpret	Săptămîni în top
4	1	Vouă	Dida Drăgan	4
2	2	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	5
1	3	Negru Vodă	Phoenix	8
3	4	Eternitate	George Nicolescu	6
6	5	Joc de taină	Carmen Mureșan	5
—	6	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	1
5	6	Crăiasa din povești	Romanticii	8
—	8	Soarele și luna	Vali și Carmen	1
8	9	Ai, hai	Doru Stănculescu	2
9	10	Vacanța	Cronos	7

Compozitori: 1. Petre Magdin, 2. George Grigoriu, 3. Nicolae Covaci, 4 George Grigoriu, 5. Gabriel Mărgărint, 6. Mircea Florian, 7. Doru Tufiș, 8. Valeriu Sterian și Carmen Marin, 9. Doru Stănculescu, 10. Robert Flavian

CRITICII DĂTĂTOR ÎNTÂLNIRE CU FILMUL

FILMUL	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Geluș Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Cu mîinile curate	••	••	••	•	••	••	••	••	••
Țara sălbatică			•		•		0	•	
Uciderea cîinelui de la ora 5	•			••	••		•	••	•••
Nici un moment de plictiseală	••	••			••		•	•	
Iakov Bogomolov	•				••		•	•••	•••
Cowboy	0	•	••	•	•		•	•	•••
Atentatul	•••	••	••	•••	•••		••	•••	•••
Copilul sălbatic	••	••	•	•	•	•	••	••	••••
Organizația	•	••	••	•	•	••	•	••	•••

0 inutil a vă deranja
• de văzut eventual
•• de văzut
••• de văzut neapărat
•••• capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

cronica tv

tinerii... dar nu despre ei înșiși

O oră (programul 1 din 5 IV) în compania tinerilor vorbind despre ei înșiși ar fi trebuit să pară neîncăpătoare pentru faptele, gîndurile, sentimentele și multiplele lor întrebări. Există o combustie specifică, ritmuri și probleme, ele trebuie doar filmate! Iată, privesc o anchetă cu un tînăr care a greșit grav. Aud cuvinte: avarie la baraj... nivelul apei în scădere... Dispeceratul național... mașina de intervenție... Echipa maistrului Olah încearcă imposibilul pe care, cît ai clipi (și fără să vedem cum), îl face posibil, și: «avaria este lichidată». Toate acestea nu impresionează pe nimeni, pentru că situația încordată, dramatică, pe care «o declară» reporterul, nu se confirmă și în imagine. O regie amatoare dirijează realitatea, acea realitate infinit mai emoționantă, mai spectaculoasă. Ni se propune o anchetă fără subiect. Lipsește Teodor Sand pentru că despre el este vorba. Se vorbește despre indisciplina lui Teodor Sand, despre greșeala lui Teodor Sand, despre neatenția lui Teodor Sand, despre faptul că de opt ani de cînd lucrează la centrală, Teodor Sand nu a avut abateri, a apăsat de 10 000 de ori pe un buton și deodată... Teodor Sand apasă greșit pe alt buton. Într-un sector unde nu-i admisă greșeala, neatenția lui este gravă, ancheta însă nu convinge. Tinerii au vorbit despre Teodor Sand dar cel care putea vorbi despre el însuși a fost omis. Un operator de la aceeași centrală vorbea de rutină, de monotonie, de plictiseală. Totul este automatizat, totul merge perfect, se fac mereu aceleași și aceleași operațiuni... Teodor Sand nu a fost întrebat care e cauza indisciplinei sale. Aflăm de la un muncitor că era obosit, că după ce-și făcuse tura, fiind de la țară, a muncit la cîmp, apoi a intrat din nou în schimb. La C.F.R. mecanicii de locomotivă sînt supuși unui riguros examen medical înainte de a intra în tură și sînt întrebați dacă nu cumva au vreo problemă sufletească, dacă au dormit destul etc. Se știe că în C.F.R. sînt oameni disciplinați. Totuși aceste teste se fac zi și noapte, și nu formal. Și aici, și acolo, și oriunde în industrie o greșeală ne poate costa foarte mult. Greșeala deci nu trebuie să fie admisă. Numai că exemplul lui Teodor Sand pentru a demonstra indisciplina nu a fost bine ilustrat, bine ales.

Mai departe asist la un așa-numit instantaneu liric intitulat «Primăvara asta totuși...» Ca simpli telespectatori ne-am fi așteptat la ceva scurt și de efect. Un instantaneu. Ni se citește o scrisoare de la un elev care prin folosirea obositoare a unor recuzite arhicunoscute descrie primăvara cu soare și flori și coronițe de ghiocei, cu boabe de rouă și, în sfîrșit, se discută ca de la om la om cu un tei înflorit (teiul înflorește la sfîrșitul lui mai) și rămîne descumpănit în optimismul său. Mai apar cavaleri ai timpului îmbrăcați în zale de fericire în timp ce muzica este flagrant dezolantă. Ce se poate spune despre asemenea exuberanță idilică, *ce ar însemna primăvara aceasta* decît că este acceptabilă pentru o lectură într-un cenaclu școlăresc, dar nu pentru cîteva sute de metri de peliculă?

Ultimul punct, poșta emisiunii, intitulată «Ca între prieteni». Mă opresc la grupul de elevi de la o școală profesională care-și reclamă pedagogii (gest detestabil) că (ei, elevii) au fost tunși! Redactorul în postură de tată (vitreg) se declară de partea celor tunși chilug și arde niște sfaturi pedagogice... pedagogilor. Redactorul indică profesorilor să nu creeze școlilor profesionale handicapuri în plus. Regimul pedagogic să nu traumatizeze. Ce handicapuri, ce traume? Să fim serioși! Tunsul elevilor are tradiție în pedagogie; este sănătos, igienic; freza răpește timp. Problema cu tunsoarea era problema pedagogilor înșiși și a elevilor înșiși.

Coman ȘOVA

film

cineaștii la lucru

MIRCEA VEROIU:

„este timpul să-mi divulg pasiunile în materie de cinematograf“

— *Acum, după ce Asociația cineaștilor a premiat filmul vostru, al tău și al lui Dan Pița, cînd te afli la cel de-al treilea film, ai putea să-mi spui, Mircea Veroiu, pentru ce ești — sau poate numai pari — nemulțumit?*

— Nu de premiu este vorba, deși anul trecut ni s-a oferit cam același lucru, numai că grupul era ceva mai mare. Este vorba că la ora asta era planificată filmarea și nu am ce-mi trebuie, că la Buftea există filme «foarte importante», mult mai importante decît al nostru, că ordinea priorităților este subiectivă. Mi se pare, fără falsă modestie, că laudele depășesc filmul meu și că, indiferent de părerea criticilor, filmul are cel mai redus număr de copii cu putință, deci cunoaște o slabă răspîndire în rîndul cinefililor. Nu mă îndoiesc de faptul că filmul trebuie exploatat «eficient», ci de principiul potrivit căruia filmul este marfă și mai apoi act de cultură, act de creație. De aici au plecat și pleacă, în continuare, toate necazurile: programare în săli necorespunzătoare, publicitate ca vai de lume, ce să mai vorbim. Dar am impresia că nu pentru asta ai venit după mine la Costinești, iar acum mă urmărești și prin București. Vrei să știi ce se întîmplă cu aceste «7 zile», nu?

— *Mai întîi de ce 7 și nu 9 sau 30?*

— Pentru că ele constituie timpul în care se desfășoară «povestea» și pentru că ar vrea să însemne: «din șapte zile ale săptămînii, atunci cînd este nevoie, toate sînt lucrătoare». Poate că, în cele din urmă, vom schimba titlul deși eu unul nu aș face-o cu «entuziasm» sau cu «plăcere».

— *Ce gen de film va fi, ce arie de probleme ți-ai propus să înfățișeze?*

— Am revenit, cumva, la vechiul meu «Cerc» din care am și păstrat ceva, ca idee.

actori și

A.R.I.A. ne anunță pentru sfîrșitul lunii aprilie o întîlnire cu GIANNI MORANDI. Întrucît cîntărețul care acum cîțiva ani striga, pocăit, «În genunchi mă întorc la tine», este și un simpatic și sîrguincios actor de film, reamintim, prin intermediul acestei [illegible], personajul creat de Morandi în «Castanele sînt bune» [illegible]ini.

se înțelege. Ceva ce s-ar chema «Urmăritorul urmărit». Fac deci un film polițist.

— *Scenariul?*

— Nicolae Ștefănescu. Dar te avertizez că am procedat aici la fel ca în «Fefeleaga», adică am păstrat numai niște puncte ale scenariului, puncte care prin voința mea se unesc și refac, sigur, un nou traiect.

— *Mai la «concreta»! Poți să-mi relatezi, pe scurt, «povestea», «subiectul», sau ceva care să ofere o idee despre ceea ce faci?*

— Spectatorii vor avea de la început, în film, cheia problemei și asta nu este nicidecum o noutate. Nu intenționez realizarea unui suspense narativ cu sincope și răsuflări, din cauza cărora privitorul să nu aibă, la un moment dat, putința să înregistreze amănuntul care îl conduce la dezlegarea logică a enigmei.

— *Cum vei reuși totuși să-i ții pe spectatori în sală, de vreme ce ei știu totul și nu le mai rămîne nimic de aflat?*

— Pare de necrezut, dar îi voi ține pe oameni în scaune alt fel. Printr-un continuu suspense vizual, suspense rezultat dintr-o succesiune de ritmuri și încadraturi. Dar mai e ceva. Eroul filmului este un om care seamănă cu cei ce-l privesc, are aceleași trăiri, acționează firesc și își desfășoară munca în condiții deloc spectaculoase. Va fi cu siguranță un contemporan al spectatorului, un om modern și un specialist în materia lui, un om cu bucurii și tristeți cotidiene, ca noi toți. Poate o replică dată comisarului Miclovan din «Mlinile curate».

— *Nu ți-a plăcut filmul lui Nicolaescu?*

— Oarecum. Dar nu cred că este un film polițist. Chiar autorul îl consideră film istoric. Așa că...

— *Se naște obișnuita întrebare: cum vei realiza pe ecran ceea ce ai relatat? Ce mijloace ți-ai ales?*

— Vreau, neapărat, un film modern. Un film îm[illegible]

UN CINEMATOGRAF CARE VREA SĂ FACĂ LUMINĂ

atentatul

Fără doar și poate, cinematograful lumii nu mai are astăzi răbdare să aștepte răspunsuri oficiale la multe din întrebările neliniștitoare ale societății occidentale. Nu are nici răbdare, și nici interes. De pe urma ticluirilor confortabile se poate trăi pe picior mare — să zicem — dar nu demn.

Tot mai mulți cineaști angajați nu pîndesc momentul cînd «se face lumină», într-un caz sau altul, ci pornesc ei înșiși «să facă lumină», se încumetă să propună o cale prin hățișurile unor realități adeseori mistificate. Pe vremea cînd ucenicea pe lîngă Jean-Pierre Melville și Yves Ciampi, ori cînd își «făcea mîna» conducînd echipa secundă a serialului — cam mălăieț — «Rocambole», m-aș fi lăsat mai greu convins că, într-o zi, Yves Boisset va ataca frontal filmul politic. Orice s-ar spune, există o molimă «pozitivă» a acestui cinematograf de dragul căruia, am aflat, tînărul cineast a alergat de la o casă producătoare la alta, cu un scenariu inspirat de «afacerea Ben Barka». Nimeni nu avea chef să-și aprindă paie în cap scormonind un caz asupra căruia era preferabil să se lase uitarea. În cele din urmă, punînd mînă de la mînă, societățile (le citez pe toate, pentru a se vedea cît de greu s-au găsit banii necesari [illegible]

Actorul militant Gian Maria Volonté.

dințe», Ortega Y Gasset găsea strada întruchiparea unei încrederi, a ideii de securitate și certitudine. Cinematograful este de altă părere și, uneori, are dreptate. Dar asta este altă poveste.

Deocamdată, este mai important să semnalăm masiva prezență actoricească a lui Gian Maria Volonté. Acolo unde există un film politic, se află și Volonté, omul care «și-a cucerit întreaga experiență artistică în funcție de o problematică politică». Curios cum de atîția ani marile premii internațio-

MAMA

Am încercat să scriu despre tatăl meu în *Anotimpurile mele (Viața Românească*, septembrie 1972). Este greu să te obiectivezi cînd scrii despre ființele care ți-au dăruit viața, ți-au dat întîia creștere și au pierit înainte de vreme. L-am admirat pe Walter Rathenau că a putut vorbi la ceremonia funebră a tatălui său, Emil, întemeietorul celebrei firme AEG, relevîndu-i meritele și punînd surdină sentimentului filial, într-un act, considerat de el ca o datorie. Cine ar mai fi putut face ca el, fără a-și pierde firea? Scrisul e, în orice caz, mai înlesnit decît vorbirea, în care se poate intercala, ca o forță de inhibiție, emoția elementară.

A-ți aduna amintirile ca să încerci a învia chipul mamei este însă mult mai greu, mai ales cînd ești stăpînit față de ea de un acut sentiment al vinovăției. Am văzut-o în momentul de slăbiciune feminină tipică, de spaimă și oroare, la vederea unui șoricel, care escaladase pereții de porțelan ai ligheanului ei, zbătîndu-se să scape de stihia calmelor ape ale toaletei matinale, într-o vreme cînd apa curentă era încă o raritate în Bucureștii primului deceniu al secolului nostru. Țipătul ei a pus în mișcare toată casa și a împrumutat micii vietăți acel surplus de energie pe care marele Caragiale (l-am numit, firește, pe Ion Luca) l-a exemplificat, formulînd legea așa-zisă a motorilor animați.

Am mai văzut-o pe mama susținîndu-se gingaș alintărilor de adorație ale fetei bătrîne, angajată la noi ca «nemțoaică la copii», Fräulein Josephine Seebacher, o tiroleză poliglotă, care ne-a dat primele elemente de literatură germană și franceză, cu un desăvîrșit simț pedagogic, fratelui meu, Radu (refractar), și mie (docil). Mi-o amintesc însă mai ales în rochii lungi pînă la pămînt, subțire în mijloc, cu bluză de dantele, mereu surîzătoare și adeseori zguduită de hohote cristaline. Avea, ca și tata, nesecate rezerve de umor, pe care se vede că nu le-au păstrat pentru dînșii, la plecare.

Fusese, în adolescență, eleva unui pension german din București. Profesorul G. Bogdan-Duică, mai tîrziu directorul lui Radu, la Liceul Mihai Viteazul, îmi povestea că ea se revoltase ca de o gravă insultă, cînd el o făcuse «keck». Acest epitet are o gamă largă de accepții, de la cele mai nevinovate, ca în cazul mamei, pînă la aceea a obrăzniciei. Ca o fată binecrescută, ea nu putea admite că ar fi căzut într-o atare culpă. Avea, așadar, un sentiment accentuat al demnității personale încă din fragedă vîrstă.

După obiceiul timpului, în familiile de un anumit nivel, al burgheziei mijlocii, fusese apoi trimisă la Notre-Dame din Viena, unde a avut colegă și bună prietenă, de o viață întreagă, pe o nepoată a lui Barbu Bălcescu, dintre fetele Gigurtu, pe Alice, căsătorită Gheorghiu.

A fost, apoi, domnișoară de măritat, ceea ce se chema pe atunci, o «partidă», cînd a contractat o boală de plămîni. Director al șantierului naval din Turnu Severin, tata o ceruse în căsătorie. A așteptat-o trei ani pînă ce ea s-a făcut bine și doctorul, tatăl ei, a socotit că ar putea fi soție și mamă. Statornicia i-a dat tatii cîștig de cauză. Spuneam, după amintirile colegilor lui, că nu era frumos, dar foarte simpatic. Puține căsătorii se contractau atunci din înclinare reciprocă. Părinții își măritau fetele, bucuroase să-și facă un cămin, la casa lor. Căsătoria părinților mei n-a fost tulburată decît de cererile prea dese de ajutoare bănești ce-l potopeau pe tatăl meu din partea mazilului de la Bălțați-de-jos, bunicul meu, Ștefan Cioc, sărăcit din grandomanie și dornic să trăiască mereu «pe picior mare». Tata era un soț atent și devotat, iar mama o soție ireproșabilă, împărțită însă între cămin și maicile de la Notre-Dame de Sion, care o captaseră, o făcuseră să treacă la catolicism și să le promită că va face același lucru și cu copiii ei. Acest proces de propagandă al călugărițelor catolice a trecut și în literatură cu o piesă de succes: *Sanda* (1908) a lui Alexandru Florescu. Tata a cedat printr-un compromis, care ne-a atras, lui Radu și mie, catehizarea din partea unui prelat ajuns mai tîrziu episcop unit, Ion Bălan, care avea să păstorească la Lugoj. Fratele meu s-a sustras inteligent, împlinind formele și atîta tot. Nu aceeași a fost situația mea, care am luat lucrul în serios și m-am dedat unui prea grav examen de conștiință la vîrsta de 9 ani cu efecte disproporționate în sensibilitate. Mi-aduc aminte că în ajunul primei împărtășanii am petrecut o noapte albă, amintindu-mi că nu-mi mărturisisem toate gîndurile păcătoase. A doua zi am cerut, plîngînd în hohote, un supliment de confesional și mi-am obținut iertarea, după ce-mi golisem memoria de toate impuritățile ce-mi străbătuseră mintea. A fost îngrozitor și delicios în același timp. Mama n-a știut, firește, nimic, de acest caz îngroșat de conștiință, care mi-a zdruncinat echilibrul interior și mi-a marcat copilăria ca un tatuaj moral în adîncime. A fost dealtfel un act fără urmări serioase. Rămași orfani de ambii părinți și strămutați la Turnu Severin, am fost amîndoi frații trimiși de mama-mare să ne spovedim la biserica ortodoxă, fiecare înarmat cu cîte un leu de argint, pentru a-i plăti preotului osteneala. Radu a dat banul înainte, a mai dat să spună cu ce păcătuise, popa l-a oprit, creștinește, și i-a dat să facă două sau trei mătănii. Eu, unul, mai breaz, mi-am scotocit memoria cît mai scrupulos, l-am plictisit pe preot cu cazurile mele de conștiință (eram acum coșcogeamite băiat de doisprezece ani) și am obținut canon, o cifră considerabilă de mătănii, după care am pus în mîna preotului, cu un sfert de oră prea tîrziu (le quart d heure de Rabelais!), banul expiator. Tot răul fiind însă spre bine, exemplul bunului păstor severinean m-a vindecat de credință și de cazurile de conștiință, trezind în sufletul meu spiridușul adormit, duhul negației, îndoiala agresivă, făcîndu-mă voltairian.

Mama îmi dăruise, după ce învățasem binișor limba franceză, întîiul volum dintr-o serie de cărți frumos legate în pînză roșie, cu cotorul aurit, din «Bibliothèque rose»: un roman de celebra contesă de Ségur, fiica ilustrului incendiator al Moscovei (1812), contele Rostopcin. Țin minte și acum întîia trilogie a lecturilor mele de copil: *Les malheurs de Sophie, Les petites filles modèles, En vacances*. Citindu-le și pătrunzîndu-mă de sălcia lor moralitate, am ajuns și eu, la vîrsta de nouă ani, un băiețaș model, cuminte, ascultător, înapt de orice exercițiu fizic, cu nasul în cărți, îngrozit de precocitatea cu care adulmecam lucruri peste nivelul aceluiași nas, cu tendința de a crește cam mare și de a-și dilata nările peste îngăduința vîrstei și a bunei-cuviințe.

În realitate eram prea copilăros. Îl invidiam pe Radu că era preferatul mamei, a cărei dragoste aș fi vrut s-o confisc în folosul meu exclusiv și nu mă mulțumeam cu acea compensație pe care mi-o dădeau semnele vădite de preferință ale tatii. O admiram pe mama pentru grația ei firească, pentru voioșia pe care o răspîndea în casă, pentru eleganța cu care se îmbrăca, pentru plimbările noastre comune cu sania la Șosea, în iernile de altădată, cu troiene uriașe, pentru bunătatea și dărnicia ei, prin care cucerise simpatii unanime. Nu-i iertam însă că făcea mai mult caz de Radu, admirîndu-i precocitatea și încurajîndu-l să zburde în voie, încălcînd disciplina rigidă a d-șoarei Josephine. Eram teribil de gelos. N-am să-mi iert niciodată unul din efectele acestui sentiment irepresibil. Odată, mama s-a aplecat asupra mea să mă sărute. M-am ferit cu violență. Ea s-a mirat și m-a întrebat de ce m-am dat în lături.

— Pentru că nu-mi face plăcere.

Ea a rămas mirată, a stat un moment pe gînduri și nu mi-a răspuns nimic. Aș fi dorit atunci să mă pedepsească. Mi-am dat seama de grozăvia cuvintelor mele, prin care-mi trădam nevoia egoistă de a fi eu preferatul ei, de a-i absorbi toată capacitatea de iubire. Să fi înțeles mama acest sens al răspunsului meu stupid? E marele dubiu care-mi întunecă toată copilăria.

(Va urma)

Mama memorialistului, CONSTANȚA N. CIOCULESCU, la vîrsta de 28 de ani (1905).

memoriile lui serban cioculescu (VII)

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

DE LA MINISTERUL COMERȚULUI INTERIOR

Îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației concomitent cu găsirea unor forme moderne de comerț care să ducă la reducerea timpului afectat cumpărăturilor este una din multiplele sarcini care stau în centrul preocupărilor Ministerului Comerțului Interior.

Aceste preocupări au fost făcute cunoscute, sub diferite forme, direcțiilor comerciale județene și întreprinderilor și organizațiilor comerciale, atrăgîndu-se totodată atenția asupra perfecționării relațiilor dintre întreprinderile cu rădicata și rețeaua de desfacere cu amănuntul.

Astfel, în marile complexe alimentare, sălile cu autoservire se organizează pe un flux îmbunătățit, asemănător tipului de magazin «BIG» din Capitală, cu introducerea în sală și a sectoarelor lactate, brînzeturi, preparate din carne, semipreparate gospodina, carne preambalată, produse de patiserie și cofetărie, legume deshidratate etc. Această formă se va dezvolta prin modernizarea unor magazine alimentare care funcționează pe principiul plății la vînzător și prin organizarea spațiilor comerciale nou construite.

Pe linia aducerii unor mărfuri la domiciliul cumpărătorilor au fost înființate case și microcase de comenzi în principalele orașe și centre muncitorești. Comenzile se pot face telefonic sau direct la magazin atît pentru mărfuri alimentare cît și pentru unele preparate (în Capitală) cu livrare la oră fixă sau la un anumit număr de ore de la emiterea comenzii.

S-a luat măsura modernizării unor hale și piețe acoperite cu mari magazine cu autoservire alimentare în care se desfac și unele produse nealimentare și legume-fructe preambalate (Ploiești, Tîrgoviște, București etc.).

Faptul că în unele magazine se mai manifestă unele nereguli cu privire la aprovizionare, servire, sau la casele de marcat, aceasta nu caracterizează activitatea noastră și bineînțeles vom insista pentru lichidarea lor și prevenirea altora.

Mai sînt unele greutăți în problema cadrelor (gestionari, casieri), în dotarea cu case de marcat și instalații frigorifice a unităților, în asigurarea unui fond de marfă corespunzător ca volum și structură (unele sortimente mai sînt încă deficitare pe economie) și altele, pe care ne străduim să le eliminăm într-un timp cît mai scurt.

Cele semnalate de dv. sînt juste și am dispus unele măsuri pentru urmărirea zilnică a realizării planului de desfacere pe fiecare magazin, vizitării periodice a depozitelor, onorării în termen a comenzilor, în același timp instruind voiajorii comerciali pentru preluarea comenzilor și urmărirea executării lor în termen de către depozite.

Vă mulțumim pentru atenția cu care urmăriți și semnalați unele aspecte care se mai manifestă în comerț, asigurîndu-vă că vom lua cele mai potrivite măsuri pentru lichidarea și îmbunătățirea situației.

Adjunct al ministrului, Radu Abagiu

RĂSPUNS TOVARĂȘULUI SAVONEA

Îmi permit să abordez această problemă, din moment ce, acolo sus, la Centrul de îndrumare nu s-a auzit încă de existența poluării folclorului sau se presupune că nu există poluare în domeniul acesta al activității artistice.

Creația artistică de natură folclorică este într-o însemnată parte dată de generațiile trecute. Existența ei, ca dealtfel existența oricărei creații artistice este condiționată de transmiterea acesteia din generație în generație într-o formă și într-un conținut autentic. O altă parte a acestei creații folclorice este produsă în zilele noastre venind ca o completare, ca o adăugire de valori la patrimoniul folcloric moștenit.

Această adăugire de valoare nu modifică creațiile vechi, ea constituind creații noi, chiar dacă în conținutul lor se poate lesne vedea o mare influență a folclorului vechi. Folclorul românesc este unic, văzut în evoluția lui, dar părțile lui componente, ca formă asupra structurii sînt legate de epoca cînd au fost create și de aceea, valorile, fiecare în parte, trebuie păstrate așa cum s-au născut.

Adăugirile regizorale (să le zicem ale instructorilor) se pot vedea, o mulțime, în dansurile și cîntecele populare. Învîrtitele, de pildă, melodii de o deosebită profunzime, care prin varietatea lor foarte mare pot produce o gamă diferită de încărcări emoționale, s-au păstrat de ani ca exprimări ale anumitor stări spirituale. Jocul învîrtita s-a adaptat acestor melodii și a fost jucat în fiecare zonă folclorică conform unui anumit specific. Am văzut mulți țărani, virtuoși jucători ai învîrtitei. Era practic o întrecere între aceștia, fiecare dînd o notă personală jocului, dar nimeni dintre ei, cu tot talentul care îl aveau, nu se gîndea să aducă improvizările, cu totul nelalocul lor, care se aduc astăzi de diferiți instructori, veniți de la oraș, acestui joc, prezentat pe scenă. În felul acesta, cu toate că unele melodii de învîrtită se băstrează de multă vreme, nu s-a văzut jucîndu-se învîrtita în spectacole folclorice. Se joacă orice pe aceste melodii, dar nu învîrtita tradițională, autentică.

Astăzi, cînd industrializarea intră în toate colțurile țării, cînd sînt multe zone din țară unde transmiterea valorilor folclorice nu se mai face nedirijat, tineretul ducînd viața cu la oraș, rolul instituțiilor specializate în problemele artei populare este mai mare ca oricînd, ele avînd o îndatorire primordială de a păstra valorile autentice nealterate.

26 martie 1973

Popescu Ioan
Deva, cartier Gorju, bl. 03 sc. IV, ap. 2

DE LA INSPECTORATUL DE MILIȚIE AL JUDEȚULUI SATU-MARE

În urma verificărilor efectuate asupra aspectului sesizat în revista Flacăra din 17 martie 1973 și în ziarul «Cronica sătmăreană» din 24 martie 1973, în legătură cu atitudinea șoferului DOLLOS KALMAN, angajat al Autobazei Satu-Mare, care în noaptea de 12/13 martie 1973 în timp ce circula pe autostrada Pitești-București, a avut o pană la instalația de răcire la autocamionul 21-SM-1327 — pe care-l conducea — a oprit pe partea dreaptă pe porțiunea din autostradă pe care zăpada era bătătorită, împiedicînd în felul acesta circulația autoturismelor. După ce cu ajutorul conducătorilor auto, opriți în coloană în spatele lui, a reușit să-și remedieze defecțiunea, a plecat spre București, a trecut pe lîngă lucrătorii de miliție de la circulație fără a-i anunța de ambusoada de pe autostradă de la km 48, uitînd de cei pe care i-a lăsat în drum și care la nevoie i-au acordat ajutorul necesar.

Am constatat că se confirmă cele sesizate, că șoferul a dat dovadă de totală lipsă de omenie, a uitat de cei pe care i-a lăsat în nămeți. A uitat atît de obligațiile morale ca om, cît și de obligațiile legale conținute în regulamentul de circulație (art. 45/9) aprobat prin HCM 772/966.

Pentru aceasta șoferul Dollos Kalman a fost sancționat pecuniar conform art. 45/9 din Regulamentul privind circulația pe drumurile publice. Cazul său a constituit obiectul unor discuții cu șoferii din cadrul Autobazei Satu-Mare în vederea prevenirii repetării unor asemenea atitudini.

Pentru șeful inspectoratului semnează cpt. I. Tîrpea

UN PUNCT DE VEDERE DESPRE LIMBAJ

Neconcordanța dintre îndemnul sau sfatul dat de dv. în afișul reclamă al revistei «Flacăra», ultimul punct,— «vorbiți și scrieți românește» —„și folosirea abuzivă și, zic eu, deloc indicată a neologismelor din articolele din cuprinsul revistei m-a îndemnat să vă scriu rîndurile de față.

Dacă prin a scrie și a vorbi românește ați înțeles că se poate scrie oricum, folosind neologisme, barbarisme și expresii gramaticale greșite, numai să fie paginile revistei umplute, atunci nu am nimic de zis.

Dacă dorim ca limba ce o vorbim sau o folosim în scris să fie pe înțelesul marii majorități a cititorilor și să se apropie de aceea folosită de Odobescu, Hogaș, Sadoveanu, Rebreanu, Goga, Iorga ș.a., atunci cred că trebuie să fim atenți și cu grijă de cum scriem.

În revista «Flacăra» nr. 10 (926) din 3.03: a.c. se folosesc în diferite fraze termenii: week-end asociat cu «băcan», play-back, insolit, nonvaloare urbană, inhibiție, stress, ambiguu și cred cu totul deplasat termenul «muson».

Apoi challenge-round, hobby asociat cu țăran și cîte alte asemenea unități.

Ce va înțelege lumea muncitorilor industriali sau agricoli, a funcționarilor, a meseriașilor și chiar a intelectualilor care nu cunosc o limbă străină și în special franceza și engleza?

De ce obligați pe cei ce vă citesc să steo cu dicționarele în mînă pînă a afla ce dorește autorul articolului să spună, să intuiască corect gîndul autorului?

Nu ar fi mai simplu să se străduiască cel ce scrie ca să fie pe înțelesul celor cărora se adresează?

Sau dacă ar folosi un limbaj pe înțelesul tuturor, crede autorul că nu pare destul de cult, că va putea crede cititorul că nu-i umblat prin lume? Nu este acest fel de a scrie o îngîmfare — în revista dv. va apare «înfatuare» ca să fiu mereu întrebat de salariați ce înseamnă?

Ing. George Palaghița, București, str. Lt. Radu Robescu nr. 11

SCRISOARE DESCHISA PENTRU MAMA EMILIEI ȚICAN

Mă numesc Emilia, am 14 ani sînt elevă și învăț bine. Mama mă mîngîia cu dragoste și-mi spunea Mimi, și Mimi mi-a rămas numele.

Tata a îndrăgit o fată — Ileana, din satul Roșcani, comuna Liteni–Suceava.

S-au căsătorit, și-au făurit un cămin care a fost încununat de fericire odată cu venirea mea pe lume. Erau așa de departe de familia tatălui meu... Și ce-au hotărît? Hai să mergem la Vînători. Zis și făcut. Au vîndut, și-au luat «comoara» (eu) și au plecat. Aveam pe atunci 7 ani.

Și începe din nou munca. Ne-am făcut o gospodărie frumoasă, cu lucruri bune. Eram voioși, pînă ce a dat un necaz mare peste noi. Și să vi-l spun. Tata are serviciu la Drobeta–Tr. Severin. Mama cu mine. Totul progresa la noi în ciuda bunicii mele și a fraților tatălui. Și-au început să cleviteaască pe seama mamei.

Nu s-a certat cu tata niciodată. Ambițioasă, a plecat. A plecat la sute de kilometri distanță de noi. Atunci a început zbuciumul. Tata trebuia să-mi țină loc și de mamă și de tată și de prietenă. De la 8 aprilie 1972 pînă la 25 august 1972 am chemat-o în scrisori fierbinți. Atunci tata s-a dus după dînsa. N-a vrut să vină.

Și-a găsit o femeie cu care s-a recăsătorit.

Dorul meu de mama creștea pe zi ce trecea.

Și-am pus la cale ceva (singură). I-am scris că mă voi omori.

Și a venit. I-am ieșit înainte la cursă și-am mers amîndouă acasă.

Nouă mea mamă a înlemnit cînd a văzut pe adevărata stăpînă a sufletului nostru.

Am așteptat pe tata.

O... ce bucurie nespusă. Am sărit înaintea dînsului și i-am spus că-l așteaptă o surpriză.

Acasă i-am spus să aleagă. Și tata a ales... așa cum era și firesc. Și-a cerut scuze, i-a dat tot ce i-a făcut femeii care-mi ținuse loc de mamă și a rămas cu noi. Liniște, fericire din nou în casa noastră.

Dar și de data aceasta a fost de scurtă durată. Mama a plecat, plîngînd, la 20 decembrie 1972. De ce? Nu se împacă cu bunica, cu mătușa. Dar nu stăteau cu noi în casă, dînsele sînt la casele lor.

I-a cerut tatii să vîndă și să plecăm din nou la Roșcani. Dar cum?

A plecat bolnavă. Tata i-a trimis bani să meargă la medic. I-am scris. Am rugat pe tov. profesoară Ioanin Aurelia, mamă pentru noi toți copiii din școală, să-i scrie și dînsa Și nu dă nici un semn de viață. Ce să facem? Ce să fac eu? Mi se sfîșie inima de dorul mamei.

Cum mă învățați să fac? La dînsa nu pot merge, n-ar avea cu ce să mă țină și apoi mătușa mea, văduvă cu trei copii, nu ne poate ține și pe noi.

Vă rog pe dumneavoastră să-i scrieți. Rog pe toate mamele și pe toate fetele din țară care-și iubesc mamele să-i scrie. Călcînd, poate, pe o potecă de scrisori de la Liteni la Vînători va simți zvîcnind în fiecare un dor fierbinte de copil, și va veni.

Cu stimă, respect și multumiri
Emilia Țican
cl. a VII-a, Șc. gen. Roșiori, com. Vînători, jud. Mehedinți

P.S. *Vreau să vă spun că în casă la noi nici măcar discuții mai tari n-au avut loc. Scrieți-i că o așteptăm. De dragul ei sînt multe lucruri puse așa cum le-a lăsat.*

LA CAREI: 17 BUFETE ȘI DOUĂ BIBLIOTECI

Bunăoară, cunoaștem cu toții faptul că în toate orașele și chiar și în satele țării noastre s-au construit și se construiesc diferite tipuri de localuri ca: restaurante, baruri de zi și de noapte, café-baruri, cofetării, expresuri, bufete și bodegi etc. Desigur că toate astea se construiesc cu scopul de a deservi populația, de a oferi omului o posibilitate de a-și petrece în mod plăcut timpul liber etc. Din păcate însă construcția acestor localuri a luat o anvergură atît de mare, încît în orașul nostru, de exemplu, am ajuns să avem la o populație de aproximativ 22 000 de locuitori, 2 baruri, o cofetărie, 2 restaurante, o braserie și aproximativ 17 bufete. Practic vorbind, la fiecare intersecție de 2 străzi, cît de cît mai importante, avem un local unde se vînd băuturi alcoolice. La prima vedere nu se observă nimic deosebit în asta dar dacă comparăm numărul acestor bufete și al altor categorii de localuri cu numărul de numai 2 biblioteci publice, un cinematograf, un teatru, un stadion, impresia de la început nu mai rămîne aceeași.

Bunăoară, tot în orașul Carei, există un număr de aproximativ 5–6 măcelării (la același număr de locuitori), cam tot atîtea aprozaruri și aproximativ 10–12 «magazine alimentara». Din cauza numărului scăzut al acestor unități de deservire și mai ales a lipsei unor sortimente destul de largi de mărfuri, sînt zilnic cazi interminabile. Nimeni, niciodată n-a văzut coadă în restaurant, dar oricine poate vedea coadă în alimentară.

Știm cu toții că sînt necesare omului și localurile, dar să nu exagerăm proporția! În orașul Carei, de exemplu, datorită faptului că sînt aproape inexistente, sau în orice caz insuficiente, posibilitățile de agrement oferite de sport, muzică, literatură etc., aceste localuri de care am amintit sînt veșnic pline cu tineri bărboși, pletoși, tineri care au toate șansele să devină epave ale societății, tineri care nu vor să muncească, tineri care lipsiți fiind de mijloace de educație, de o supraveghere atentă, vor ajunge veritabili paraziți ai societății.

Este neîndoios faptul că dacă aceste localuri ar fi mai puține, mai puțin luxoase și atractive, și dacă ar exista mai multe concursuri pe teme de știință, concursuri profesionale, concursuri sportive, întruniri de tineret, seri literare etc., acești tineri n-ar mai sta prin baruri și nu și-ar irosi anii prețioși ai tinereții.

Din păcate, comerțul nu ține cont de acestea. Comerțul extinde, modernizează permanent localurile, iar în nenumărate magazine de alimente nu sînt asigurate nici măcar condițiile minime necesare păstrării igienice a alimentelor. Bufetele sînt deschise de la orele 5 dimineața, iar alimentarele, lăptăriile de pe la 6 uneori chiar 8.

Cred că sînt în asentimentul tuturor atunci cînd spun că cei ce lucrează în comerț ar fi timpul să înțeleagă că oamenii muncii din societatea noastră n-au nevoie de crîșme, ci au nevoie de magazine bine aprovizionate, de o deservire ireproșabilă, de condiții de delectare și dezvoltare a spiritului uman, la nivelul cerințelor omului secolului XX.

Mureșan Nicolae ,Carei, str. Cuza Vodă nr. 2

SALVAȚI CIREȘII!

De cîteva zile, lîngă str. Coștila din sectorul 5 (prin str. Luică) se întîmplă un lucru care ne întristează: buldozere nemiloase au început să dea iama prin livada de cireși, care era o bună speranță de joacă a copiilor în puzderia de blocuri. Se vor construi și aici blocuri.

Copiii, care aveau acces în această livadă de basm, sînt lipsiți de ultimul loc de joacă.

Niște buni gospodari trebuiau să transforme livada într-un frumos parc public.

Cireșii puternici își pleacă fruntea sub loviturile mașinilor. Și asta, în timp ce atîtea ziare arată cum, de exemplu, «bucureștenii s-au angajat să planteze în acest an mai mult de jumătate de milion de arbori și arbuști».

După unele afirmații, un copac adult absoarbe anual 68 kilograme de praf. Deci, în afară de înfrumusețarea orașului, unul din principalele scopuri ale acestei acțiuni de plantare îl reprezintă asigurarea aerului curat.

Oare, ținînd seama de acestea, nu se poate face nimic și pentru cireșii copiilor? În acest moment în care pomi numeroși sînt plantați peste tot, de toată lumea, de ce să distrugem acest tezaur de cireși?

Radina Remus
Str. Coștila nr. 171 bl. P/5, sc. I, ap. 4, București, sector 5

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori

«al treilea gong»

Nu rareori, cercetătorul istoriei teatrale se izbește în reconstituirea spectacologiei unei epoci de insuficiența documentelor și a mărturiilor competente. Este și firesc, dacă ținem cont de specificul acestei arte, care folosește drept convenție însești elemente de viață într-o reprezentație, practic, irepetabilă de la un spectacol la altul.

Și iată că Dinu Săraru, adunîndu-și cronicile și articolele apărute în presa scrisă sau vorbită între anii 1960și1972, propune o modalitate prin care oamenii de teatru încearcă, de cînd s-a descoperit cronicarul, să sfideze uitarea. «*Al treilea gong*» vorbește despre teatrul jucat pe scenele românești, teatrul universal și românesc, clasic și contemporan, și nu numai oamenilor de teatru. Putem descifra în metoda folosită de autor trei niveluri. Unul de istorie teatrală, care stabilește filiații în timp în cultura românească sau universală, ocazie de a face dreptate unor dramaturgi (B.P. Hașdeu, V.I. Popa, Al. Kiriței, Alecsandri...), de a polemiza cu unii confrați, sau de a se întrista la unele nedreptăți ale istoriei teatrale. Într-adevăr, cazul lui «*Danton*» al lui Camil Petrescu poate constitui el însuși un proces al ignorării valorilor teatrului românesc.

Apoi, mărturisind că «nu crede» în cronica pisăloagă, care descrie spectacolul, și că «misiunea cronicarului este de a spune, pentru opinia publică și pentru creatori, da sau nu, argumentînd, evident, dar nu inventariind», Dinu Săraru folosește în a doua parte a cronicilor sale scurte analize rezumative ale piesei ce-i drept departe de a fi pisăloage, deși unele cam lungi – precum aceea a lui «*Petru Rareș*» de Horia Lovinescu. Aici aș vrea să subliniez una din calitățile cronicarului — umorul — care, pe de o parte, face lizibilă această carte dincolo de cercul specialiștilor, iar pe de altă parte pune la locul lor unele false valori adoptate, poate, din inerție («Pe marginea posibilei catastrofe — ca în povestea cu drobul de sare — se fac tot felul de supoziții, de considerații, se interoghează diverse persoane, soldare toate și gata, fiecare în parte, să-și asume răspunderea, încît se pare că adevărul nu va putea fi aflat niciodată» — «Secunda 58» — n.n.).

Ultima parte a cronicii analizează întotdeauna spectacolul, apreciind sau negînd unele creații actoricești, viziuni regizorale sau realizări scenografice. Deși reprezentațiile despre care ni se vorbește sînt proaspete în memoria noastră, am fi dorit totuși o precizare calendaristică, a premierei sau a stagiunii, care să ne permită o mai riguroasă eșalonare în timp a observațiilor critice, cu atît mai mult cu cît se fac unele profeții, cele mai multe împlinite, dealtfel. Acum cronicarul analizează cu răbdare creațiile actoricești cele mai diverse, amendează prostul-gust și vulgaritatea, dar și reușitele pe care le aplaudă, indiferent de specificul lor (scenografic, muzical, sau al regiei luminilor) sau de dimensiunile rolului. Dar în spinoasa controversă teoretică — cine primează în spectacol: regizorul, textul sau actorul? — Dinu Săraru apreciază, după cum e cazul, ghidîndu-se după un bun-simț greu de teoretizat, și spectacolele în care primează regizorul (Horea Popescu, Lucian Pintilie, Sorana Coroamă etc.) și cele care briază prin compoziții actoricești (*Bătrînii lei* sau «*Tache, Ianke și Cadîr*», «*Petru Rareș*», «*Doamna cu cățeluș*») și cele în care și textul, și regia, și actorii sînt la superlativ («*Nepotul lui Rameau*» de Diderot, regia David Esrig, «*Tango*» de Mrożek, regia Radu Penciulescu, «*O scrisoare pierdută*» de I.L. Caragiale, regia Liviu Ciulei).

Faptul că Dinu Săraru dă, de fiecare dată, «Cezarului ce-i al cezarului» (chiar și în cazul lui «Iulius Cezar» de W. Shakespeare) nu trebuie să ne ducă la concluzia că autorul ar pune cumva primatul textului la îndoială.

«Al treilea gong» e cartea unui cronicar dramatic de atitudine, ale cărui afirmații și negații sînt expuse clar, fără ezitări, și de care, fără îndoială, se va ține seama în oricare reconstituire a mișcării noastre teatrale.

Rodica POP

între critică și creație

Urmăresc de mai mulți ani și am avut prilejul să încurajez la «România literară» activitatea critică a poetului Ilie Constantin. Îl citesc pe acest devotat comentator al actualității literare nu numai pentru că îmi place finețea scrisului său atît de supiu în articulații, atît de intim mulat pe idee, nu numai pentru că gust umorul ce-i îmbîlnzește luciditatea și savurez farmecul toldeauna incitant al expunerilor sale; dincolo de aceste aspecte care definesc un stil intelectual, mă interesează, cel puțin în aceeași măsură, ce anume afirmă textele critice ale acestui autor, ce contestă și ce promovează, judecățile sale de valoare, punctul său de vedere în legătură cu o împrejurare sau alta a mișcării literare de la noi.

Nu-l pot asocia pe Ilie Constantin acelor literați care, manifestîndu-se în comentariul critic, își mențin mentalitatea artistă; scriind critică el este critic înainte de toate, disociat de alte componente ale personalității sale, fiecare afirmîndu-se independent. E o constatare impusă, în primul rînd, de aspectul textelor lui Ilie Constantin, de caracterul lor aplicat, analitic, nedivagant, de strînsa lor supunere la obiect. Sînt apoi considerațiile de principiu, atît de limpezi în adeziunea față de țelurile și formula unei critici «profesionale», în sens superior, ilustrată de mereu invocata autoritate a lui Pompiliu Constantinescu. În critica acestuia în mod deosebit e remarcată aptitudinea obiectivării («Capacitatea sa de obiectivare nu va înceta să ne uimească...»), ceea ce edifică, o dată mai mult, asupra unei concepții care privește activitatea critică drept una ce nu-și propune să concureze creația, literatura, și cu atît mai puțin să și-o subordoneze «reinventînd-o».

Situat pe această poziție, Ilie Constantin ajunge fatal să polemizeze cu teoria de oarecare vogă a criticii «creatoare» pe care o califică inezitant drept «inacceptabilă». Activitatea unora dintre protagoniștii acestei tendințe (N. Manolescu, L. Ulici) o întîmpină cu rezerve (mai ales pe a ultimului), nu vocația acestora fiind în discuție, ci poziția de principiu: „Dacă ni se pare de domeniul evidenței ca existența unui critic să fie condiționată de opera în care să se poată proiecta, n-am putea niciînd admite că «opera nu există decît dacă criticul se proiectează în ea»".

Unii vor fi mirați că Ilie Constantin, poet fiind, respinge o formă de critică ce i-ar fi fructificat poate disponibilitățile creatoare și aptitudinile artiste. Dar contradicția e numai în aparență. Teoria criticii creatoare (criticul, referind despre o operă, de fapt o «inventează», și-o «însușește», o «creează»), această teorie al cărei substrat bovaric nu poate scăpa nimănui ne vine de la critici și nu de la scriitori, aceștia avînd în literatură suficient spațiu de exercitare a instinctului creator. Poet în poezie, în critică Ilie Constantin decide să fie critic, și este într-adevăr, manifestîndu-se bogat și ritmic prin intermediul unei producții ce începe să fie adunată în volume (ultimul, «Despre prozatori și critici», Ed. Dacia, 1973, ne oferă prilejul însemnărilor de față). Articolele lui Ilie Constantin procedează sistematic, delimitînd mai întîi aspectul principal ce urmează să-l atace, apoi trimit reverențios la afirmații anterioare (gest aproape uitat de criticii critici!), aprobînd sau dezavuînd, trecînd în sfîrșit la analiza atentă, scrupuloasă, metodică, țelul ultim fiind, desigur, actul valorificator. Stăruitor în convingeri și stăpîn pe argumentele sale el detectează în operele comentate zone friabile sau demonstrații insuficiente (cînd e vorba de lucrări teoretice), iar observațiile sale, dezacordurile, le comunică deferent dar tăios, fără timorări, chiar dacă ele privesc scrierile impunătoare ale unor cărturari ca Edgar Papu sau Nicolae Balotă. Atitudinea cam siciitoare a criticului ar putea fi suspectată de pedanterie dacă n-ar fi umorul infuzat textului, un element ce relativizează oarecum afirmațiile introducînd nota destinsă și binevoitoare. Citeodată se merge chiar prea departe, afișîndu-se o amicalitate nepotrivită cu marile teme, cu noțiunile fundamentale, cu eroii clasici («despre Antigona s-au scris polop de tragedii, modelul incontestabil rămînînd Sofocle»).

Articolele lui Ilie Constantin, deși cele mai multe restrînse la comentarii de cărți, formulează indirect un ideal de artă. Deducem nostalgia unor reprezentări armonioase, sub zodia seninătății estetice, percepem peste tot un elogiu adus echilibrului, justelor proporționări, armonizării tendințelor de semn advers. Criticul e preocupat de adecvarea stilistică, are obsesia «redactării» îngrijite și fobia neglijențelor de exprimare pe care nu se îndură să le escamoteze ori de cîte ori le prinde sub lupa sa măritoare. (Dar aici deschid o paranteză, nepulndu-mi reține mica plăcere răutăcioasă de a-i semnala sagacelui urmăritor de inadecvări stilistice cîteva improprietăți de exprimare în propriile texte. De pildă, vorbind despre poezia din ultimii ani a lui Vasile Voiculescu el scrie: «aceeași perioadă de vetustă vigoare». E impropriu, în afară de cazul că autorul a dorit să spună că vigoarea poetului e învechită, perimată, demodată. Dar contextul ne duce la ideea de vigoare a senectuții, a vîrstei înaintate. Sau citim în altă parte: «ne sporește admirația pentru stupefianta serie de realizări a perioadei respective» (perioada literară interbelică — n.n.). Stupefiantă pentru uluitoare iarăși nu e prea bine spus, fiindcă primul termen are o nuanță specială: șoc ce provoacă încremenire, amorțeală, amuțire. Sau în alt loc: «nevoia simțită de autor după excepțional, unic, straniu». Corect: nevoia de excepțional. Sau, în fine, o eroare ce a făcut carieră în ultimii ani: «ziaristica propriu-zisă are un caracter lucrativ, ea informează și formează opinia publică». E timpul să se lămurească odată pentru totdeauna că termenul lucrativ denumește o activitate cu caracter rentabil, profitabil, în sens material, bănesc, nicidecum spiritual cum ar rezulta din exprimarea de mai sus. Să mai precizăm că aceste incorectitudini nu definesc scrisul critic al lui Ilie Constantin desigur că ar fi fără sens, ele au fost pur și simplu extrase cu penseta dintr-un context unde sînt doar accidentări fără consecințe semnificative.)

În critica de azi Ilie Constantin întruchipează o binevenită poziție rațională și logică, adept cum este al obiectivării și obiectivității, al dialogului critic-opera, fructuos pentru amîndouă. Întemeiată pe aceste opțiuni, acțiunea sa critică are toate șansele să-și sporească audiența și autoritatea.

G. DIMISIANU

vorbiți și scrieți românește

marginalii

A apărut recent antologia cu titlul *Poetică și stilistică. Orientări moderne*. Apărută la Editura «Univers» și alcătuită de Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu, antologia cuprinde o selecție dintre cele mai semnificative contribuții moderne la dezvoltarea cercetărilor de stilistică și poetică. Evident că o astfel de inițiativă, care are ca rezultat punerea la îndemîna tuturor celor interesați a unui număr de texte fundamentale în acest domeniu, nu poate fi decît binevenită. Și aceasta cu atît mai mult cu cît accesul la lucrările incluse în volum este de cele mai multe ori dificilă chiar pentru specialiști.

Nu-mi propun ca, în rîndurile ce urmează, să fac o prezentare a volumului și, cu atît mai puțin, o recenzie. Mă voi limita doar la consemnarea unor reflexii avute la o rapidă răsfoire a antologiei.

Studiile alese sînt grupate tematic. Pentru a ne face o idee cu privire la natura domeniului abordat este suficient de concludentă enumerarea capitolelor în care sînt grupate studiile incluse: Teoria generală a stilului și a poeticii (cu subdiviziunile: a) stilistica genetică și arta interpretării; b) analiza valorilor stilistice; c) precursorii sovietici ai structuralismului; d) structuralismul, poetica și metodele lingvistice), Structurile poematice și problema semnificației (cu subdiviziunile: a) de la teoria sensului la semiotică; b) analiza procedeelor și gramatica poeziei), Teoria subiectelor, mitologie, folclor, Idiomatologia scriitorilor și a textelor literare. Cîteva titluri de studii: *Despre limbajul poetic* (de Jan Mukařovsky), *Lingvistica și critica literară* (de Galvano Della Volpe), *Lingvistica structurală și poetica* (de A.J. Greimas), *Definirea polivalenței semantice* (de William Empson), *Problema semnificațiilor în sistemele modelatoare secunde* (de I. Lotman), *Poezia gramaticii și gramatica poeziei* (de Roman Jakobson) etc., etc.

Se vorbește mult în momentul de față despre felul în care se fac analizele de text literar în învățămîntul de diverse grade; se întreabă unii dacă, în ce măsură și cum cunoștințele gramaticale predate în școală pot fi utilizate în analizele textului literar; se vorbește, cu un cuvînt, despre posibilitatea de a «moderniza» aceste procedee de analiză. Gîndul care mi-a venit răsfoind paginile volumului menționat a fost următorul: se poate oare realiza «modernizarea» de care vorbeam în mod independent de mișcarea de idei existentă în momentul de față în teoria stilului și în domeniul teoriei limbajului poetic? Ne putem gîndi serios la o astfel de «modernizare» fără o cunoaștere *din interior* a acestui vast domeniu, care este stilistica și poetica, așa cum arată el *astăzi*? Sînt convins că nu. N-aș vrea însă să fiu greșit înțeles, nu este vorba de a preda în școli diversele teorii contemporane din acest domeniu; este vorba numai de o atît de bună cunoaștere a lor de către cei preocupați de aspectul didactic al chestiunii, încît această cunoaștere, să poată sugera un anumit mod de abordare «în clasă» a textului literar. Dar: își poate pune cineva, în mod serios, problema felului în care semnificația unei poezii, să zicem de Eminescu, ar putea sau *n*-ar putea fi abordată dintr-un punct de vedere semiotic, bineînțeles, la nivelul de înțelegere al unor elevi dintr-o anumită clasă, dacă acel cineva nu știe exact nici ce este aceea semiotică și, cu atît mai puțin, în ce ar putea consta analiza unei poezii (sau a unui text literar) din punct de vedere semiotic? Răspunsul este, încă o dată, nu.

Mai departe. Atît articolele publicate în volum, cît și comentariile introductive ale autorilor antologiei pun în evidență faptul că orientările moderne din stilistică și poetică sînt, de cele mai multe ori, legate de dezvoltarea *modernă* a teoriei și metodologiei *lingvistice*. La rîndul ei, această dezvoltare are la bază contactul lingvisticii cu sintaxa logică, cu semantica logică, cu teoria generală a semnelor (așa cum a apărut ea la Saussure și Peirce și cum a evoluat ulterior), cu semiotica, cu matematica, aceasta pentru a nu aminti decît unele dintre domeniile de cercetare care au determinat dezvoltarea modernă a lingvisticii. Mă întreba cineva, odată, «la ce folosește» formalizarea din ce în ce mai pronunțată a lingvisticii. Răspunsuri se pot găsi multe; mă voi limita aici la unul, oarecum indirect, dat sub forma unei observații: mi se pare deosebit de semnificativ faptul că lingvistica devine una dintre bazele stilisticii și poeticii moderne (discipline considerate de unii complet refractare la o tratare formală) exact în momentul în care, în interiorul ei s-au dezvoltat o serie de aspecte cu un grad mai mare de formalizare și că tocmai *aceste* aspecte au ajuns să stea la baza orientărilor moderne din stilistică și poetică. Abstractizarea, ca totdeauna, este corelată cu lărgirea domeniului de aplicabilitate.

Emanuel VASILIU

sport

cronica ringului

pentru cîțiva dolari în plus...

Cea mai surprinzătoare veste care ne-a parvenit în ultimul timp din boxul profesionist o constituie, desigur, înfrîngerea suferită de fostul campion mondial Cassius Clay. În așteptarea unui moment prielnic pentru a-și recuceri titlul, Clay mai agonisea ceva bani luptînd cu pugiliști cunoscuți, dar care nu mai contau în cursa pentru centura cu diamante. Cîștiga la puncte sau prin k.o. și prestigiul său nu scădea cu nimic, el rămînînd unul dintre cei mai periculoși rivali ai noului campion, George Foreman. Goana după dolari l-a determinat însă la acceptarea unui meci cu un boxer de mîna a doua, californianul Ken Norton. Rezultatul îl cunoaștem: Clay a fost învins, coborît din ring cu maxilarul fracturat.

Cassius Clay nu este primul profesionist care își pune în joc faima și prestigiul pentru un pumn de dolari în plus. Cu 50 de ani în urmă, marele campion francez Georges Carpentier a făcut aceeași greșeală. Managerii săi i-au perfectat un meci cu anonimul (pînă atunci) boxer din Senegal, Battling Siki. Acestuia nici prin gînd nu-i trecea că l-ar putea învinge pe celebrul Carpentier. Faptul era cunoscut și de lumea pugilistică pariziană și nu erau prea mulți cei dispuși să plătească un bilet pentru a asista la meci. Atunci, Carpentier, sfătuit de consilierii săi, și-a pus în joc cele trei centuri pe care le deținea: cea de campion al Franței, de campion al Europei, și cea de campion mondial la «semigrea». Siki nu a vrut să urce pe ring pînă ce nu a primit asigurări că va fi menajat de «domnul Carpentier», cum îl numea el pe marele campion mondial. În primele două reprize, Georges a jonglat cum a vrut cu adversarul său. Dar, în rundul trei, o clipă de neatenție și un nimicitor croșeu îi izbește bărbia, trimițîndu-l la podea. A reluat lupta, dar Siki a sesizat că omul din fața sa nu-i mai poate face nici un rău. Atacurile sale au devenit tot mai insistente, iar replicile campionului tot mai slabe. În cel de-al șaselea rund, un ultim atac lansat de Siki, și Carpentier se prăbușește. Mulțimea îl aplaudă pe învingător, Battling Siki, dar nu poate fi prea bucuroasă. Fiecare spectator își dă seama că a asistat la o adevărată tragedie. Georges Carpentier pierduse în numai șase reprize trei titluri. Adică tot ce cucerise mai de preț în 15 ani de box...

Cam la fel s-au petrecut lucrurile cu Cassius Clay, pe ringul din San Diego. El l-a considerat pe Ken Norton un adversar fără șanse și s-a pregătit prea puțin pentru acest meci. Ne-o dovedește și faptul că s-a prezentat pe ring cu o greutate — 100 kg — exagerat de mare. Clay nu a privit întîlnirea cu Norton ca pe o întrecere sportivă, ci ca pe o simplă afacere care avea să-i aducă bani. Înfrîngerea suferită, maxilarul fisurat, îl vor bara drumul spre titlul mondial pe care, probabil, ar mai fi putut să-l recucerească. Practic, marea sa carieră s-a încheiat, probabil, pe ringul din San Diego. S-a încheiat pentru cîțiva dolari în plus...

Petre HENȚ

Cassius Clay s-a refugiat între mănuși pentru a-și apăra maxilarul fisurat de loviturile năprasnice ale necunoscutului Ken Norton.

tenis

l-am întîlnit pe Ilie...

Pe Ilie Năstase l-am întîlnit în fața C.N.E.F.S.-ului.

— Bine ai venit, Ilie!

— *Bine te-am găsit, profesore!*

— Cum a fost?

— *Cum să fie, parcă nu știi?!!! Dimineața — tenis, după-amiază — tenis, seara — film și a doua zi o iei de la capăt.*

— Ai jucat într-o companie mai puțin strălucitoare, în circuitul minor.

— *Este adevărat. Cei de valoarea mea erau dincolo, în W.C.T., la Hunt.*

— Atunci de ce ai ales, totuși, circuitul minor?

— *Pentru că veneam după două luni de întrerupere și după... căsătorie.*

— Ai ales o soluție de mijloc?

— *Dacă vrei, da.*

— Cum vezi viitoarele tale meciuri cu Smith, Laver, Ashe?

— *Sper să mă descurc cu ei. Am poftă de joc.*

— Ce părere ai despre Marcu?

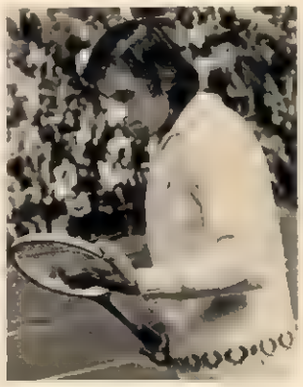

— *Voi juca cîteva turnee cu el la dublu, începînd cu Monte Carlo. Dar despre viitorul lui, în general, nu pot vorbi încă.*

— Cum vezi actuala ediție a Cupei Davis?

— *Față de anul trecut, australienii, în special, vor fi mult mai tari. În ceea ce ne privește, în situația unei victorii împotriva olandezilor, mă gîndesc să renunț la Campionatele internaționale ale Suediei, pentru a mă pregăti serios alături de ceilalți în vederea meciului cu Iugoslavia. Pînă atunci însă mai sînt cîteva luni.*

— Ce mai face soția ta, Dominique?

— *Mulțumesc, bine. Îmi ține pumnii strînși la meciuri și tresare la fiecare minge pe care o pierd.*

Despărțindu-mă de Ilie, l-am asigurat că alături de Dominique și noi îi ținem pumnii strînși, cu gîndul la viitoarele lui victorii.

Ștefan GEORGESCU
antrenor

cum putem progresa în atletism?

Răspunde GH. ZÎMBREȘTEANU

1) **LATURA ORGANIZATORICĂ**, domeniu în care preconizez: a) cuprinderea cît mai multor concursuri, cît mai multor cercuri de pregătire atletică pe lîngă fiecare școală, pe lîngă fiecare stadion, pe lîngă fiecare teren; b) îmbunătățirea sistemului competițional prin simplificarea înscrierii la concurs (să poți să te înscrii direct la stadion, fără tot felul de legitimații, să avem, cu alte cuvinte, «concursuri libere»); prin organizarea de concursuri pentru toate vîrstele, pentru toate clasele; prin inițierea de concursuri pe probe etc.; c) obținerea unui material didactic atractiv (pentru copii) — pantofi specializați pentru alergări pe stradă, pantofi cu cuie, greutăți, sulițe, discuri de dimensiuni corespunzătoare etc.; d) o propagandă mai largă, în primul rînd în ziarele județene, care ar trebui să-și popularizeze mult mai mult concursurile și tinerii atleți localnici care promit.

2) **CREȘTEREA EFICIENȚEI MUNCII DE PREGĂTIRE**, creștere, după părerea mea, direct proporțională cu: a) asigurarea continuității în pregătire (munca «în asalt» dă rar cîte o floare), b) sporirea volumului de lucru (la stadion, acasă, pe stradă chiar...); c) perfecționarea continuă a cadrelor; d) cultul muncii (numai cei «obsedați» în pregătire au ajuns mari campioni); e) o puternică dorință de afirmare pe plan național și internațional

accente

să nu ne luăm după ultimele imagini alb-negru...

Am urmărit pe micul ecran repriza a doua a partidei R.D.G.–Albania, din preliminariile Campionatului Mondial, partidă de interes direct pentru fotbaliștii noștri, care vor trebui să întreacă amîndouă aceste echipe pentru a se califica în prima competiție a lumii.

Spre deosebire de alți telespectatori, n-am socotit jocul simplist și cenușiu al echipei gazdă (principala rivală pentru noi) drept o încurajare, indirectă, în ceea ce privește perspectivele echipei noastre. Argumente? 1) Am văzut un team fără obișnuitul lui «cap», în speță fără excelentul atacant Pommerenke; 2) În preliminariile olimpiadei mexicane, echipa R.D.G. juca la fel de «simplist și de cenușiu» ca și acum (iar a noastră la fel de «colorată» ca și azi), dar ne-a învins — sec — atît la Berlin, cît și la București, eliminîndu-ne, de fapt, tocmai pe Stadionul 23 August, la o săptămînă după ce «11»-le României întrecea, pe același stadion, pe vicecampioana lumii (R.F.G.)! Conexînd acestor imagini amintirea partidei de astă-toamnă de la Bratislava, Cehoslovacia–R.D.G. 1–3, am urcat, firește, cota de circumspecție...

...O circumspecție, credem, absolut legitimă, care pleacă și de la ideea că nu trebuie să judeci periculozitatea unei echipe după un singur meci (fie el și cel mai proaspăt), așa cum nu ai voie, de pildă, să judeci resursele fotbalului nostru după ultimul joc Steaua–Rapid. Luînd prea în serios o partidă de factura «vedetei» cuplajului de duminica trecută, ar însemna să treci, de a doua zi, în masă (jucători și spectatori), la practicarea pescuitului staționar în apă dulce. Sport, oricum, mai comod, în care chiar și în zilele cele mai triste tot te alegi cu cîțiva bibani.

Simplificînd raporturile, credem că este corectă judecata care are în vedere plusul de capacitate de luptă, de angajament, al echipei R.D.G., față de plusul, să-i zicem, de talent al formației noastre.

Să nu ne luăm după ultimele imagini alb-negru ale televiziunii și să ne facem — bine — treaba în grădina noastră.

Marius POPESCU

sport și sociologie

Astăzi, este unanim recunoscut că — prin manifestările, complicațiile și implicațiile lor — educația fizică și sportul sînt FENOMENE SOCIALE INTEGRALE. Ca atare, ele trebuie studiate frontal, investigîndu-se rolul lor biologic, economic și cultural. Cercetarea este una interdisciplinară, pentru sondarea interesului social, a faptelor sociale, a proceselor sociale, chiar și a unor conflicte sociale, generate de o activitate intensă. O asemenea cercetare va fi întreprinsă desigur de echipe multidisciplinare.

Fenomenele sociale de care ne ocupăm și le studiem continuu — educația fizică și sportul — proliferează acțiuni sociale mereu noi, care merg în ritm cu revoluția tehnico-științifică. De aceea, sociologii trebuie să fie prezenți în mijlocul acestor fapte sociale care au un caracter profund uman. Precizăm că sociologia sportului este o sociologie de ramură, care colaborează interdisciplinar cu sociologia fiziologiei, a educației, a pedagogiei, a familiei, cu cea rurală, urbană, industrială, a învățămîntului etc. Putem afirma că fenomenele sociale sus-amintite sînt atît de complexe, încît numărul științelor la care sîntem obligați să apelăm pentru cunoașterea lor deplină este infinit de mare. Azi nu putem vorbi sau înțelege aceste fenomene fără a apela la analomiști, fiziologi, antropologi, biologi, medici, igieniști, sau la filozofi, psihologi, pedagogi, sau la matematicieni, logicieni, statisticieni, la cibernetcieni, sau la fizicieni, biomecanici, la chimiști și biochimiști, dar lista acestor oameni de știință nu poate fi închelată deoarece complexitatea fenomenelor puse în discuție de noi depășește multe alte fenomene, pe care sociologii le studiază asiduu pentru a se putea realiza «cunoașterea» lor.

Dar sociologii ramurii noastre sînt presați de evenimente sociale planetare (Olimpiade, Campionate mondiale sau continentale, Universiade) care se desfășoară ritmic și cărora pe lîngă «cunoașterea», specialiștii trebuie să le propună soluții, adică «acțiuni» concrete. Bazați pe informatică și documentare, să îndrăznească să elaboreze «prognoze» cît mai aproape de realitate, ținînd cont de perspectiva dezvoltării societății omenești.

Sociologia sportului este prezentă permanent, începînd de la individ, trecînd la grupele mici (minigrupe) la cele mai mari (macrogrupe), arătînd căile prin care «SOCIALIZAREA» sau «INTEGRAREA SOCIALĂ», cum vreți să-i spuneți, se realizează de timpuriu și eficient prin practicarea exercițiilor fizice sau a diferitelor ramuri sportive.

Prof. Romulus SPIRESCU

cititori–comentatori

ce calități să cerem „eroilor" gazonului?

Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului, apărută ca o necesitate, într-un domeniu unde treburile nu merg mulțumitor, reflectă, încă o dată, grija organelor de conducere pentru mișcarea sportivă, pentru sănătatea și capacitatea de muncă a membrilor societății noastre.

Personal, fiind un pasionat al sportului, în ultima vreme mai mult ca spectator, nu pot fi de acord cu «spectacolele» ce au loc uneori pe stadioane.

De mulți este recunoscut faptul că loturile divizionarelor de fotbal, cel puțin C și B, cuprind un mare număr de tineri cam certați cu principiile sănătoase despre viață și muncă. Presa sportivă ne oferă, în acest sens, destule exemple, deși multe altele se încearcă a fi mușamalizate (inutilă încercare, fiindcă lucrurile se petrec în văzul a mii și mii de oameni).

Situația creată este — printre altele — consecința practicii unor antrenori care, în goana după rezultate (ei le numesc «rezultate») racolează în primul rînd «virtuoși ai baloului rotund», fiindu-le cu totul străine unele «amănunte» printre care — cel mai adesea — atitudinea «virtuosului» față de învățătură, față de pregătirea sa culturală.

Statisticile arată că tineretul nostru dispune de un fond somatic, moral și intelectual valoros, dar cînd privesc un meci de fotbal (mă limitez numai la fotbal), parcă noțiunea de sportiv și-a pierdut din sensurile ei majore: dezvoltare fizică armonioasă, calități moral-volitive alese, iștețime etc. Observăm și discutăm mult despre concepția tactică și comportarea, în momentele decisive ale întrecerii sportive, dar trimitem pe teren indivizi lipsiți de calitățile necesare înțelegerii și aplicării lor.

Se spune că tinerii înzestrați sînt atrași de științele exacte, dar aici intervine greșeala pedagogilor. Ei au misiunea să demonstreze tineretului importanța îmbinării sportului cu învățătura pentru ca ponderea, accentuez, ponderea activității sportive de performanță să se desfășoare în școli și universități.

Posibilitatea îmbinării, de care am amintit, este azi facilitată de noua orientare în testarea elevilor și studenților prin care se limitează importanța simplei acumulări de cunoștințe în memorie.

Spectacolul de proastă calitate sportivă dintre două echipe din divizia C să avem tăria de a-l «sacrifica» în favoarea unui meci dintre două licee, pe cel mai bun teren al orașului, la o oră potrivită.

În fond, nu este irațional să suportăm atîtea cheltuieli pe seama unor fotbaliști de proastă faimă și a unor antrenori și activiști sportivi care nu sînt conștienți de misiunea lor?

Să nu uităm nici influența nefastă pe care «eroii» de pe gazon, prin modul lor de viață, o pot avea asupra celorlalți tineri.

Virgil FOCA
Orașul Gh. Gheorghiu-Dej

Cupon de participare la Concursul nostru de CITITORI–COMENTATORI Nr. 8

Pentru dezvoltarea sportului românesc, conform Hotăririi Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român

intransigență morală

După întreruperile regulamentare ale campionatului național de fotbal — după tur sau după retur — se obișnuiește să se pună pe tapet calitatea necorespunzătoare a pregătirilor cutărei sau cutărei formații. Și prima concluzie la care se ajunge este că numita echipă n-a folosit, cum s-ar fi cuvenit, respectiva perioadă de vacanță. O asemenea constatare corespunde realității doar în parte. Căci ar fi o treabă incompletă făcută dacă analiza ar privi numai scurta perioadă de tranziție. Cauzele sînt mult mai adînci...

Practica a arătat că pregătirea unei echipe, deci comportarea ei, nu se mai decide în «campanii» de vară sau de iarnă. Că procesul de instruire este un ciclu care începe vara și se continuă, fără întrerupere, tot anul competițional, pînă la revenirea timpului canicular, cel mai mare dușman al jocului de viteză, de rezistență.

«...va elabora norme de activitate și clasificare sportivă obligatorii pentru sportivii de mare performanță *pornind de la nivelul cerințelor mondiale*. Activitatea cadrelor tehnice, cluburilor, unităților sportive din învățămînt și federațiilor va fi apreciată după felul în care sportivii vor îndeplini aceste norme», iată imperative ale recentei Hotăriri a Plenarei C.C. al P.C.R. care trebuie să fie cartea de căpătîi a noastră, a tuturor celor ce trudim în sport. Altfel spus, nu ne rămîne decît să lucrăm metodic tot timpul, pentru că întreruperea în pregătiri scoate organismul din obișnuința cu munca, cu efortul. În pregătirea echipelor, la stadiul fotbalului nostru, trebuie să se lucreze continuu pentru însușirea tehnicii și tacticii, pentru formarea suppleței, mobilității, îndemînării, a rezistenței și vitezei. Dar, mai ales, pentru învățarea jocului modern.

«Nivelul cerințelor mondiale» nu este fix. Și el urcă împins de contactul permanent cu competitorii. Este vorba nu de țările unde fotbalul este considerat ca un joc, ci de țările unde el este considerat *un sport supus imperativelor riguroase ale unei pregătiri permanente*. Or, pentru a traduce în fapt acest deziderat, e nevoie de adeziunea oamenilor, de principii și principialitate, de durată și valabile pentru toți. Cu alte cuvinte, e nevoie de două entități, solid conturate: *federație* și *club*.

Lipsa de autoritate în materie, centralismul excesiv al «Biroului» (vezi schimbarea unor articole din «Regulament», modificarea aproape lunară a calendarului competițional) ș.a. sînt expresia relei organizări, a unei politici fotbalistice care se ocupă numai de vîrful piramidei (a se citi echipele naționale); ca și cum vreun minister ar putea exista fără fabrici, uzine, întreprinderi...

Nu sînt partizanul ședințelor nesfîrșite. Dar a trecut un an și ceva și comitetul federal nu s-a mai întrunit. Că nu a avut probleme de rezolvat, de discutat, că el nu poate influența fotbalul, nefiind emanația cluburilor, s-ar putea... Totuși...

În schimb, răul se simte jos, *la club*. Imixtiunea de pînă acum și-a găsit rezolvarea în sensul că *profilarea sportivă* este o necesitate și nu un capriciu al cuiva. Prea mult am lăsat reușita la voia întîmplării, în mîna unor oameni care au apărut de cele mai multe ori ca ciupercile după ploaie, oameni care au crezut în farmecul funcției și nu în esența jocului de fotbal.

Încet-încet, societatea noastră a intrat, practic, pe făgașul concepției sale. Tineretul cu vigoarea și dorința de a învăța se afirmă muncind titanic; dar din plăcere. Multe din uzinele și întreprinderile noastre sînt o mîndrie de randament. Școala și facultatea se apropie cu pași repezi de producție, muncind concomitent pentru ca vastele cunoștințe teoretice să obțină validarea practică. În sport însă, dar mai ales în fotbal, unitatea productivă este lipsită de atuurile majore ale vieții.

Primul, și cel mai important dintre aceste atuuri, este morala. Și aici Hotărîrea își spune răspicat cuvîntul: «*...măsuri care să asigure în rîndurile sportivilor o disciplină fermă și o ordine exemplară... se va întrona un climat sănătos, combativ față de orice manifestare care contravine eticii socialiste, normelor de conduită cetățenească și ale vieții sportive...*»

Munca noastră în această direcție este o butadă, realitatea fiind aceea că pentru «două puncte» sacrificăm cîteodată și ultima picătură de corectitudine. Îmi reamintesc cum odată un jucător militar a refuzat să plece peste graniță cu echipa fiindcă nu era avansat în grad; alții, cărora nu li s-au dat note de trecere sau fiindcă n-au «primit» intrarea la facultate, au părăsit cluburile în cauză; iar sindicaliștii, dacă nu li se înlesnește să facă armata pe plan local, dacă nu primesc «diplome de maiștri», se transferă, în numai cîteva luni, la alți beneficiari regulamentari (armată, facultate, divizia A etc.) sau, datorită intervențiilor de sus în jos (poate și invers) și la echipe de pe litoral din centre dezvoltate economic...

Vrem și trebuie să facem «artiștii» din fotbaliști. Uităm însă că ei sînt oameni. Și, cînd «fotbalistul» și-a sfîrșit rolul, apare în societate omul. Societatea îl va plasa atunci potrivit parametrilor competenței sale și nu-i va mai face cadouri ca pe timpul cînd se voia «vedetă» fotbalistică fără acoperire. De aceea se impune ca prin noua formă de organizare a cluburilor să se introducă obligativitatea unor relații clare între om și unitatea productivă. Numai așa va readuce în activitate morala și moralitatea, principialitatea, munca temeinică și constructivă, crearea climatului care să dezvolte dragostea pentru culorile clubului, pentru jocul de fotbal, responsabilitatea pentru propria-i producție.

Cineva spunea că «tinerețea este dreaptă, generoasă fiindcă tocmai ea este o vîrstă a înțelepciunii naturale». Ea creează deci, rapid și puternic, afecțiuni. Însă oricît bunăvoință ar exista, oricît s-ar strădui unii să influențeze într-un fel sau altul mase de tineri, lucrul acesta ar fi posibil practic numai în măsura în care antrenorii și conducătorii vor fi exigenți și intransigenți; iar ei, tinerii înșiși, vor viza zonele către care să tindă spre a se lăsa influențați pozitiv. Acolo însă unde nu este interes, piedaniile, oricît de pasionante, activitățile oricît de raționat organizate, vor fi nule. Orice am face pentru fotbaliști va rămîne fără rezultat dacă ei nu vor manifesta dorința arzîndă de a învăța fotbalul, de a face din stadion oaza de verdeață care să le ridice forța fizică și spiritul, dacă nu-și fac din muncă principiul de bază al vieții. Iar noi să le pretindem toate acestea pe măsura condițiilor, care — între noi fie vorba — sînt excelente. Și să nu tolerăm la infinit abateri pentru care orice cetățean ar intra în conflict cu legile penale. Să nu închidem ochii cînd fotbaliștii fug din hoteluri pe geam, cînd pierd nopți în șir prin localuri și baruri, cînd plonjează noaptea de pe pontoane, nereușind să nimerească întinsul luciu al apei, cînd nu-și pot ține picioarele pe teren, cînd...

Poate că nu ar fi cazul să mă folosesc de un exemplu propriu. S-a împlinit mai bine de un an de cînd am poposit la Galați, ca antrenor (era returul campionatului 1971/72). Un centru cu o explozivă industrie, cu arhitectonică supermodernă, dar și cu o nestăvilită și justificată dorință de a avea o echipă de fotbal în categoria A. Studiind pe viu lotul cu care aveam să lucrez, pur și simplu m-am speriat. Făcînd abstracție că foarte mulți n-aveau nici o contingență cu tehnica fotbalului, că le lipsea pasiunea pentru club, dar din punct de vedere moral erau niște ratați. N-am avut încotro și am trecut la eradicarea a 11 inși în patru luni. Turul noului campionat (1972–1973) n-a fost în măsură să ne permită să formăm măcar o echipă de perspectivă. Pe de o parte, datorită animozităților sportive pe plan local, nu s-au putut selecționa jucătorii corespunzători scopului; pe de altă parte, acceptarea noilor veniți a fost posibilă pentru a umple golurile lăsate de cei eliminați. Transferurile nu se făceau în funcție de posturi, de concepție și așa mai departe. De aceea cernutul a continuat. Căunei nici n-a fost bine transferat și este eliminat; Savancea, Donici, Gheorghiu n-au preocupări fotbalistice, Marinescu nu primește aprobarea de la facultate să vină la antrenamente și este silit să abandoneze fotbalul de performanță. Și sita cerne, cerne des...

Știu că primul păgubit în «ochii clasamentului» sînt eu. Dar mai știu că la această vîrstă este imposibil să accept ca pentru «două puncte» să tolerez abateri de «pirați». Pînă cînd mi se va coace bine echipa, pînă cînd jucătorii vor înțelege că la Galați șantajul fotbalistic a dispărut și că ei trebuie să răspundă efectiv de ceea ce fac și cum fac pentru ca eficiența să se reflecte în clasament și societate, nu va rămîne la F.C. Galați nici unul dintre «infractorii». Și ce bine ar fi dacă federația ne-ar ajuta, omologînd propunerile clubului nostru din care pînă în prezent unele au fost respinse de o comisie de «octogenari» ce «lucrează» cuminte de ani și ani în spatele ecranului. Alte propuneri, mai noi, zac prin sertarele vreunui șef...

La eșaloanele echipelor noastre de performanță avansul de condiții create nu a fost rambursat încă. În puterea, competența și intransigența noastră stau pîrghiile fotbalului. Să pretindem, de aceea, eforturi comune din partea tuturor factorilor, pentru o reușită cît mai grabnică și cît mai deplină.

Constantin TEAȘCĂ

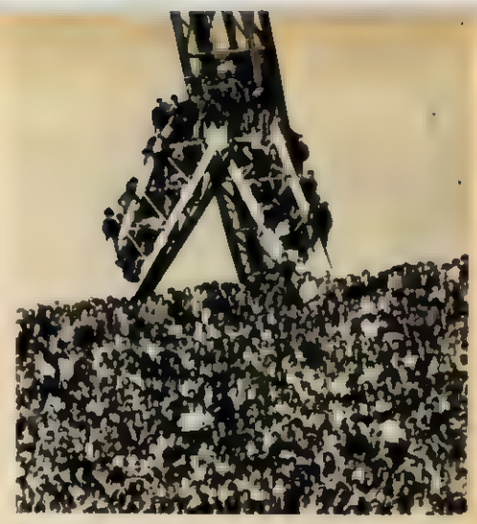

Cupiajul bucureștean a fost, este și va fi un pom lăudat... Cu toate astea, nici o zicală din bătrîni nu-i va opri pe bucureșteni (75 000 e numărat «Sportul») să se ducă pe «23 August» cu un sac de iluzii.

Angelo NICULESCU

comentează pentru dumneavoastră etapele de fotbal trecute

Datorită partidei de la 18 aprilie a naționalei noastre cu reprezentativa U.R.S.S., echipele din divizia A au fost obligate să susțină cîte două meciuri la interval de trei zile. O probă de foc puțin obișnuită în fotbalul nostru, dar atît de firească în sportul altor țări, unde programul campionatelor se înlănțuie strîns cu cel al «cupelor» interne și externe. Adevărate programe «nonstop», cărora li se face față și încă fără prea multă oboseală... Dimpotrivă, asemenea serii — le-am numi în terminologie la modă — sînt considerate drept mijlocul cel mai eficace pentru călirea jucătorului impusă de fotbalul zilelor noastre. Sfidînd regretele romanticilor întîrziați ai valsului, bostonului și tangoului, fotbalul modern a atins ritmuri frenetice, greu de însușit de fragilii noștri jucători. Exemple dintre cele mai negative ni le-au furnizat, în multe exemplare, etapele de duminică 8 și miercuri 11 aprilie, în care majoritatea jocurilor au primit caracterizări la unison din partea cronicarilor sportivi de la ziare, radio și televiziune, a observatorilor federali și — ceea ce este mai grav — a miilor, zecilor de mii de spectatori veniți pe stadioane, cu speranța,ce s-a dovedit zadarnică, a vizionării unui «fotbal de calitate». Dezaprobările publicului spectator (75 000–80 000 numai pe stadionul «23 August» din Capitală) pentru jocul static, inciticit, lipsit de orice scînteie explozivă, de accelerațiile celor 11 motoare care sînt jucătorii, au fost destul de multe și usturătoare. Echipe care însumează cvasitotalitatea selecționabililor noștri («Steaua», «Dinamo» și «Rapid») au făcut o foarte tristă figură pe teren. Ca și în tur, codașa «Sportul studențesc» i-a umilit pe dinamoviștii ambițioși aspiranți la titlu. La alt capăt al țării, în cetatea de foc a Reșiței, o altă codașă ne-a dat o frumoasă lecție de pasiune sportivă, servită și de toate mijloacele folbalului modern, care nu se datorează, credem, numai regăsirii pe teren a celor doi foști «progresiști» — Beldeanu și Dudu Georgescu — ci utilizării mai ample a arsenalului adecvat luptei de salvare; elan, luciditate, viteză, promptitudine pe față, deopotrivă ilustrate și în derbiul dintre echipele clasate pe locurile 14 și 16 (C.S.M.–Sportul studențesc) de miercuri 11 aprilie.

...Ceea ce nu se poate spune însă despre alte mult așteptate derbiuri din cele două etape care au păcălit pe spectatori mai mult chiar decît tradiționala zi de 1 aprilie... Exemplara forță de luptă, liantul jocului, execuțiile în viteză, flash-ul demarcărilor și al schimbului de locuri, pătrunderile irezistibile în careul advers, mingile fulgerate în poartă de către atacanți a căror tehnică este dublată de dirzenie — să nu le vedem oare decît pe micul ecran , unde partidele Bulgaria–URSS și RDG–Albania ne-au relevat trei viitori adversari într-o mare dispoziție de joc, dotați, mai ales, cu o rezistență fizică de adevărați atleți? Ce aduc jucătorii noștri în locul acestor atuuri, fără de care fotbalul modern nu mai poate fi conceput? Jocul individualist, împins la exces, caracterizat prin dribling prelungit (pînă se pierde mingea); răsuciri înainte, înapoi, în dreapta și în stînga...

civilizația ochiului

Iată că pînă și termosurile, și ceainicele, și cratițele noastre de toate zilele au reușit, în sfîrșit, să aibă unele virtuți estetice și

importantele lucruri mărunte

Din nou,o expoziție la Art'ind. O expoziție cinstită, care nu pretinde a fi de artă, dar care știe că ne poate ajuta ca viața să ne pară mai frumoasă. Și mai ușoară. Așadar, lămpi, lustre, aplice — corpuri de iluminat, cum li se zice. Ventilatoare, termosuri, roboți de bucătărie, foenuri, ceasuri electronice. Aragazuri. Ba chiar și niște cratițe oranj. Și tot din acestea... Nimic special, veți spune, pavilioanele de mostre ne-au tot făgăduit asemenea articole, iar uneori s-au și ținut de cuvînt...

Și totuși, de astă dată e vorba de ceva special. Expoziția aceasta de design, de artă industrială, vrea să scuture bine niște inerții. Vrea să adrobească niște forme vechi. Vrea să propună ambianței noastre cotidiene un spor de frumusețe și confort civilizat. În sfîrșit! De cînd tînjeam după ele, după bucătăriile lustruite și după comoditățile — fie ele chiar și ridiculizate — din filmele lui Jacques Tati!

Noutățile cele mari le aduc studenții. Expoziția este organizată de Institutul de creație industrială și estetică a producției, dar «revoluția» o fac nu specialiștii cu diplomele în buzunar și salarii cu spor de vechime, ci școlarii de pe băncile instituțelor, invitați să-și spună și ei cuvîntul în această expoziție. O să mă întrebați cum au reușit studenții să producă în școală niște piese atît de complicate, care cer materiale, utilaje și tehnologii industriale, și o să vă răspund că nu au produs. Au proiectat. Au desenat deocamdată. Interesant (și poate, la prima vedere, dezamăgitor) e că se *propune* pînă una, alta pe hîrtie. Pereții sînt plini de idei ce zbîrnîie în capetele tinerilor, ei au creat un ceas avertizor (electronic și cu comandă program), care dă singur drumul radioului, închide, la ora fixată, televizorul sau aprinde aragazul, ei au găsit ideea — și au proiectat-o amănunțit — a unui ventilator care e și radiator și reșou, a unei rîșnițe electrice sau a unui robot care bate frișca, taie zarzavatul și mai face nu știu ce alte minunății în contul nostru. Cei mai ingenioși sînt studenții clujeni: 22 de exponate, făcute sub îndrumarea unui profesor, arh. Virgil Salvan, plin de pasiune și capabil să stîrnească ambiții, emulații, idei. Studenții bucureșteni, mai potoliți, pînă una, alta...

Ei bine, se pare că lupta noastră cu formele, hîrtiile și birocratismele nu este muncă de Sisif cînd e vorba de relația industrie-comerț. Au venit merceologii, în această mică sală de expoziție, au pus degetul pe desenele de pe pereți și au spus, cu un curaj rar întîlnit pînă acum: student-nestudent, cu stagiul făcut ori ba, repartizat ori nu, cu comandă: asta, asta, asta... Șaisprezece din cele douăzeci și două de exponate — idei ale clujenilor. Autosifonul și termosul, ceasul electronic și ventilatorul-radiator și nu mai știu ce...

...Dintr-o dată, lungul drum al zilei către noapte, lunga călătorie a unui produs de la creație la magazin a fost anulat. Treptele parcurse — anulate. Popasurile — desființate. Ca să se aprobe un, să zicem, ceas cu muzicuță, proiectul trecea pe la... 1) șeful de serviciu; 2) șeful de secție; 3) șeful de sector; 4) inginerul șef de concepție; 5) directorul tehnic; 6) comisia de avizare a centralei respective; 7) comisia de omologare; 8) comisa de expertiză tehnică... Și uite așa, din comisie în comisie, din comitet în comitet, din șef în alt șef, din săptămînă în lună iar din lună în an, biata idee, «ajutată», completată, criticată, ajustată, întregită etc., etc. apărea pe lume — cînd apărea! — de nerecunoscut. Și, uneori, scumpită, de călătorită ce era, cu un procentaj substanțial!

Expoziția aceasta modestă face legătura directă dintre creator, consumator și comerciant: vine omul, scrie pe niște formulare ce i-a plăcut și-ar vrea să aibă acasă, vine și comerțul și comandă direct, călcînd cu mîndrie și superbă nepăsare peste vechile trepte și treptișoare ale aprobărilor și birocrației și... Și ni se făgăduește că la anul mult, iar anul acesta mai puținel, vom avea un spor de civilizație și confort la noi acasă. E ceva!

Sanda FAUR

arte

poluarea folclorului (IX)

În ultima vreme se vorbește foarte mult și se caută soluțiile potrivite împotriva fabricanților de «discuri-pirat».

Prin «discuri-pirat» se înțeleg acele discuri ce contravin legilor internaționale; fabricarea și difuzarea lor constituie un delict pasibil de pedeapsă. Aceste discuri sînt, prin urmare, editate de oameni necinstiți, dornici de cîștiguri imediate. Practica este următoarea: o cunoscută casă de discuri, de pildă, lansează cu succes un disc. De îndată, discul este recopiat de către pirați, fără aprobarea casei respective. Piața este invadată de cantități impresionante din această marfă, care este pusă în vînzare cu prețuri de concurență, lovind în interesele comerciale ale fabricantului legal.

S-ar părea că acest subiect nu are nici o legătură cu titlul rubricii noastre. Dar asta numai la prima impresie!

De cîtva timp, pe piața internațională, în apus, au apărut, fără nici un soi de aprobare, mari stocuri de discuri cu așa-zisă muzică populară românească. Faptul că mulți nechemați recurg — spre a se îmbogăți — la reproducerea și comercializarea muzicii noastre populare constituie, s-ar părea, un semn îmbucurător. Ei dovedește drumul ascendent pe care îl marchează muzica populară românească dincolo de hotarele țării, pe măsură ce este cunoscută. Atît de mult, încît unii speculanți de discuri, momiți de preferințele publicului, își îngăduie diferite procedee necinstite. Calitatea artistică a acestor discuri lasă însă mult de dorit și aduce prejudicii, aruncînd o lumină falsă asupra folclorului nostru. Sub titlul de «muzică populară românească» apar înregistrări care nu au nimic comun cu adevăratul folclor românesc, piese cîntate de cine știe cine, ce executanți neavizați, prinși prin restaurantele din străinătate. Plecați de mult din țară, repertoriul lor convențional nu corespunde exigențelor artistice și profesionale la care sînt supuși muzicanții noștri. În dorința cîștigului rapid, negustorii necinstiți nu înțeleg să urmeze calea legală, adică evită să se adreseze forurilor competente din țara noastră, care le-ar pune la îndemînă o muzică recomandată de către specialiști. La noi, mulțumită faptului că la baza comerțului socialist stau alte criterii decît cele din țările capitaliste, imprimările comerciale de muzică populară, departe de a fi făcute la întîmplare, sînt hotărîte în urma unui riguros examen al specialiștilor, care își iau răspunderea alcătuirii unui repertoriu, cît mai autentic, variat și reprezentativ. Criteriul estetic și educativ precumpănesc față de avantajul comercial imediat.

Mi-au căzut sub mînă multe din «discurile-pirat» ce răsar, în ultimul timp, ca ciupercile după ploaie. Muzica populară românească este prezentată fie prin șlagăre ale unor reviste dinainte primului război mondial, sau prin melodii vulgare, ce corespundeau, odinioară, gustului îndoielnic al unui anumit mediu și care nu au nimic comun cu noblețea artei populare românești. Mi-a fost dat să văd, pe coperta acestor discuri, reproducerea în culori a unor dansatori îmbrăcați în costumele altor popoare, sau așa-zise explicații, neștiințifice, pline de confuzii, privitoare la muzica românească și cîte alte năzbîtii. Vreau să arăt cum, în scopul îmbogățirii, acești negustori, hrăpăreți și fără scrupule, caută să-și însușească fără nici un scrupul, sub orice formă, bunuri ce nu le aparțin, recurgînd la cele mai nerușinate falsificări.

Un alt aspect. Unele cîntece populare înregistrate, care se bucură de succes, sînt, uneori, preluate în străinătate de unii compozitori care, semnîndu-le, vor să se prevaleze în acest fel de privilegiul regimului care apără drepturile autorilor și compozitorilor. În felul acesta, printr-o ușoară și nedorită modificare, piesa folclorică intră în patrimoniul respectivului compozitor. Uneori, datorită unor confuzii, aceste procedee iau forme foarte grave de plagiat.

Iată un grăitor exemplu. Toată lumea cunoaște melodia devenită celebră «Sanie cu zurgălăi». Puțini însă știu că a fost creată de către un compozitor (Richard Stein), căruia această compoziție îi aparține, că deci nu este la origine o piesă folclorică. Scrisă în stil popular, ea s-a răspîndit cu mare repeziciune, a devenit foarte populară. Unii compozitori din apus, crezînd că aparține muzicii noastre populare, că, prin urmare, prelucrarea acestei melodii nu este supusă unor restricții legiferate, au utilizat-o în prelucrări de muzică ușoară și chiar în filme.

Folcloristului și muzicologului li se cer să fie foarte informați pentru a putea deosebi cîntecele autentic populare, de cele care au fost create de cîte un compozitor, dar care au intrat în patrimoniul folcloric, prin puterea lor de pătrundere. Desigur că uneori se produc, inevitabil, confuzii, care în nici un caz nu sînt permise atîta vreme cît compozitorul mai trăiește.

În Franța, de pildă, unde problema folclorului se pune alt fel decît în țara noastră, foarte multe melodii, create ale unor compozitori, dar care s-au bucurat de o mare circulație, au fost considerate, chiar de către specialiști, drept piese folclorice și studiate ca atare.

Îmi vin în minte nenumărate aspecte atît de diferite, variate, de care folcloristul și omul de știință trebuie să țină seama. Constatările pot fi făcute în practica de zi de zi, făcute și neapărat consemnate tocmai spre a se evita nedoritele confuzii.

Arătam cum, în ultima vreme, mulți cîntăreți au tendința de a-și asuma paternitatea unor melodii pe care le-au învățat de la vreun sătean, le-au inclus în repertoriul lor. Această mentalitate începe să devină o adevărată «problemă», care duce la confuzii, la nemulțumiri, dăunînd cîntecului nostru popular. Cînd executantului sau interpretului profesionist de muzică populară i s-a cerut să prezinte melodii inedite, autentice, nu cred că i-a trecut cuiva prin minte să-l îndemne a-și crea singur cîntecele. Nici cîntărețului de muzică ușoară nu-i cere nimeni așa ceva. Știm bine că folclorul suferă transformări de-a lungul timpului. Procesul de transformare urmează însă anumite căi, este supus unor legi naturale pe care specialiștii se străduiesc să le descopere. Cîntărețul profesionist de muzică populară, care se prezintă cu un nou cîntec, servește cauza folclorului, în măsura în care cîntecul lui (adică adus de el, preluat) este mai valoros, mai frumos. Pentru osteneala ce și-a dat-o s-a luat obiceiul să se acorde cîntărețului privilegiul de a-l cînta el prima dată, fie la radio, cît și a-l imprima el (cînd e cazul) pe disc. Atît și nimic mai mult! Greșeala mare, care nu mai servește folclorul, începe în clipa în care respectivul cîntăreț are pretenția de proprietate exclusivă asupra unui cîntec ce îi aparține lui, cît aparține oricui. Executînd melodia în public, el beneficiază de anumite avantaje, de care nu se bucură cel care i-a transmis-o. În clipa în care cîntărețul profesionist caută să împiedice pe alții să cînte respectiva melodie, el comite un abuz. Maria Tănase era bucuroasă să preia cît mai mulți cîntăreți cîntecele interpretate pentru întîia oară de ea.

În ultima vreme am auzit vînturîndu-se pe ici, pe colo, pretenția ca melodiile populare preluate de către cîntăreții profesioniști să fie supuse regimului specific muzicii cîntecele. Adică, drepturile de autor să le fie recunoscute și pentru ei.

De fapt, lucrurile sînt foarte simple și pot fi deslușite fără prea multă bătaie de cap. Sau cîntăreții de muzică populară prezintă — așa precum le revin obligațiile — muzica într-adevăr creată de popor și atunci revendicările de proprietate nu își au rostul, sau muzica interpretată este creată de ei și atunci calitatea lor de cîntăreți de muzică populară nu mai este justificată.

Hari BRAUNER

capriciile gustului

artizanat

Pretutindeni în lume înflorește astăzi negoțul cu produsele de artizanat. Originile artizanatului se cer fixate foarte departe în timp și nu e cazul să ne ocupăm aici, pe îndelete, de ele. Vom reține doar că în secolul al XIX-lea, odată cu dezvoltarea impetuoasă a producției industriale, odată cu descoperirea noilor tehnologii, incomparabil mai rentabile, de prelucrare industrială a diferitelor materiale, asistăm la o adevărată renaștere a artizanatului. Inițial, mai ales în cercurile socialist-utopice, se vedeau în acest fenomen semnele unei adevărate «arte a viitorului». Previziunile socialist-utopice, de atunci, în legătură cu artizanatul, spre deosebire de altele, au avut darul de a se adeveri, dar, în sens negativ. Cantitatea de obiecte, vehiculată și difuzată prin magazinele de artizanat este astăzi enormă. În mod paradoxal, artizanatul contemporan a devenit o adevărată industrie de obiecte corespunzînd unor exigențe estetice dubioase, înscrisă perfect pe traiectoria pieței tuturor bunurilor de consum. Replici și copii după opere de artă celebre executate stîngaci, de oameni fără competența artistică necesară, de cele mai multe ori în miniatură și din materiale ieftine, produse gravitînd undeva departe în jurul artei populare, fără a se putea confunda vreodată cu aceasta, au invadat, practic, interioarele celor mai diverse locuințe, în secolul XX. Lumea își formează sau își convertește gustul pentru artă la școala acestor produse. Invazia masivă de *kitsch* pe care o înregistrăm pretutindeni, în Europa și America ultimelor decenii, nu-i străină de «renașterea» artizanatului. O cantitate impresionantă de «prost gust» sau de «gust estetic alterat» stăruie astfel, permanent, prin intermediul instituțiilor specifice de difuzare a producției artizanale, la orizontul tuturor culturilor. Împotriva ei trebuie luptat, fără îndoială. Această luptă însă posedă ceva din tragedia vechilor mituri. Pe de o parte, artizanatul, așa cum a evoluat în ultimul secol, se impune ca o mare mistificație a valorilor artei autentice, mai ales ale celei populare, căci pe acest teren ei a înflorit și înflorește, în principal, exploatînd cu precădere efectul etnografic. Pe de altă parte, o asemenea mistificare presupune o importantă sursă de venituri, pentru importante categorii ale populației, un sistem de instituții rentabile și prospere, cu o clientelă de proporții deloc neglijabile. În sistemul de instituții ale unei societăți, de contribuția și rolul economic al artizanatului trebuie ținut seama, fiind unul dintre factorii ce condiționează, alimentează și întreține turismul. Cum poate fi concepută, așadar, lupta împotriva efectelor negative ale artizanatului? La ora actuală, la noi, ca și în alte părți, artizanatul se traduce printr-o producție de obiecte realizate în serie mică, pe linia unor canoane ale artei populare din diferite regiuni, pe linia unor tehnici întrebuințate în artele decorative moderne, obiecte care au însă prea puțin comun cu arta populară, cu obiectul decorativ autentic. Asemănările sînt mai mult de ordin exterior și lipsa de sensibilitate a executantului frapează întotdeauna ochiul atent și instruit estetic. Pentru amatorul de artă, neinstruit însă, efectele de ordin superficial, asemănările, de ordin exterior, cu arta autentică, sînt cele care au cuvîntul hotărîtor. Pe nesimțite, obiectul realizat în condiții de totală sau cvasitotală lipsă de sensibilitate artistică, impuse în condițiile atelierului de «creație» al unei cooperative, reproducînd, la modul anecdotic, o situație artistică autentică, intervine în sistemul nostru de referințe estetice, akerîndu-le. Granița dintre valoare și nonvaloare începe să dispară, în cazul cînd a fost stabilită anterior, sau are șanse tot mai puține să fie instituită vreodată pe linia gusturilor estetice superioare de acum înainte. Efectul pe care îl realizează de obicei obiectul artizanal se traduce printr-un termen care spune multe și nu spune nimic, în același timp. Piesa cumpărată drept «suvenir» nu are neapărat nevoie să fie judecată ca frumoasă sau urîtă. Ea este *amuzantă*. Amuzantă și atît. Dintr-o dată, cel care contemplă un asemenea obiect se vede proiectat în afara unui sistem de exigențe estetice ferme. Amuzant presupune ceva a cărui existență te încîntă, fără să aibă vreo importanță deosebită totuși pentru tine. Dacă-l posezi, e bine; dacă mîine se va distruge, nu are rost nici un regret. Ak obiect, la fel de amuzant, poate fi procurat.

Analiza fenomenului artizanat ne obligă să avem în vedere și alte aspecte importante. Apariția și dezvoltarea artizanatului, în ultimul secol, nu se traduce numai prin situațiile de alterare a gustului sau de cultivare a prostului-gust, dar și prin efortul — încununat de succes atunci cînd producția artizanală e îndrumată de către oameni competenți, care își asumă riscul înfruntării legilor pieței, cînd acestea contravin culturii — de popularizare și valorificare a tradițiilor artei populare. De acest lucru va trebui să fim conștienți atunci cînd judecăm artizanatul, oricît de sever, pentru că, prin intermediul instituțiilor ce-i sînt specifice, se realizează și o anumită cunoaștere, chiar dacă e de ordin superficial, a valorilor unei spiritualități, de către reprezentanții altor spiritualități, se asigură un incontestabil impuls dezvoltării tradițiilor artei populare. În ce privește creația artizanală de la noi, credem că ea are nevoie de o analiză culturală competentă, care să permită concluzii privind îmbunătățirile substanțiale ce se impun în acest domeniu.

Gheorghe ACHIȚEI

IPIU
str. Luterana nr. 12
BUCHAREST—ROMANIA

ipiu

SUPPLIES:

— TURN-KEY FACTORIES AND COMPREHENSIVE PLANTS
— ENGINEERING AND CONSULTING
— LICENSES AND KNOW-HOW

Acest lac pitoresc, de un verde neobișnuit, cu greu poate sugera evenimentele naturale ce au avut loc de curînd. Explozia vulcanică violentă din 1970 a dus la formarea a numeroase cratere, în unele dintre ele găsindu-se acum lacuri ce maschează puternicele emanații de gaze vulcanice.

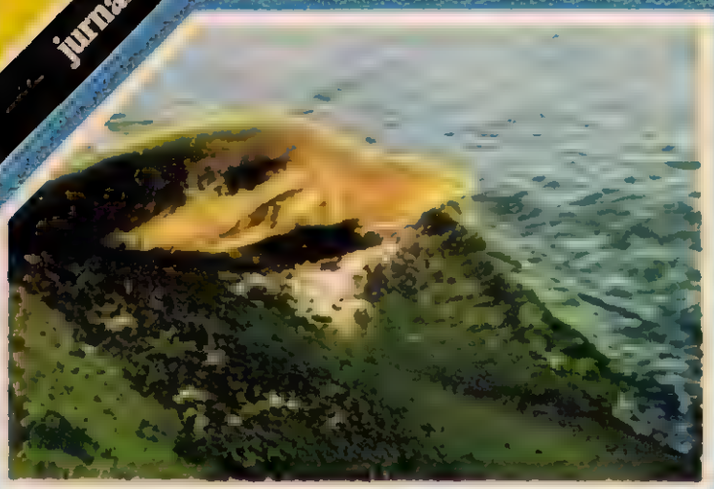

Deranjată din lungul somn pe plajă, foca Wedell se refugiază într-un mediu mai sigur: marea.

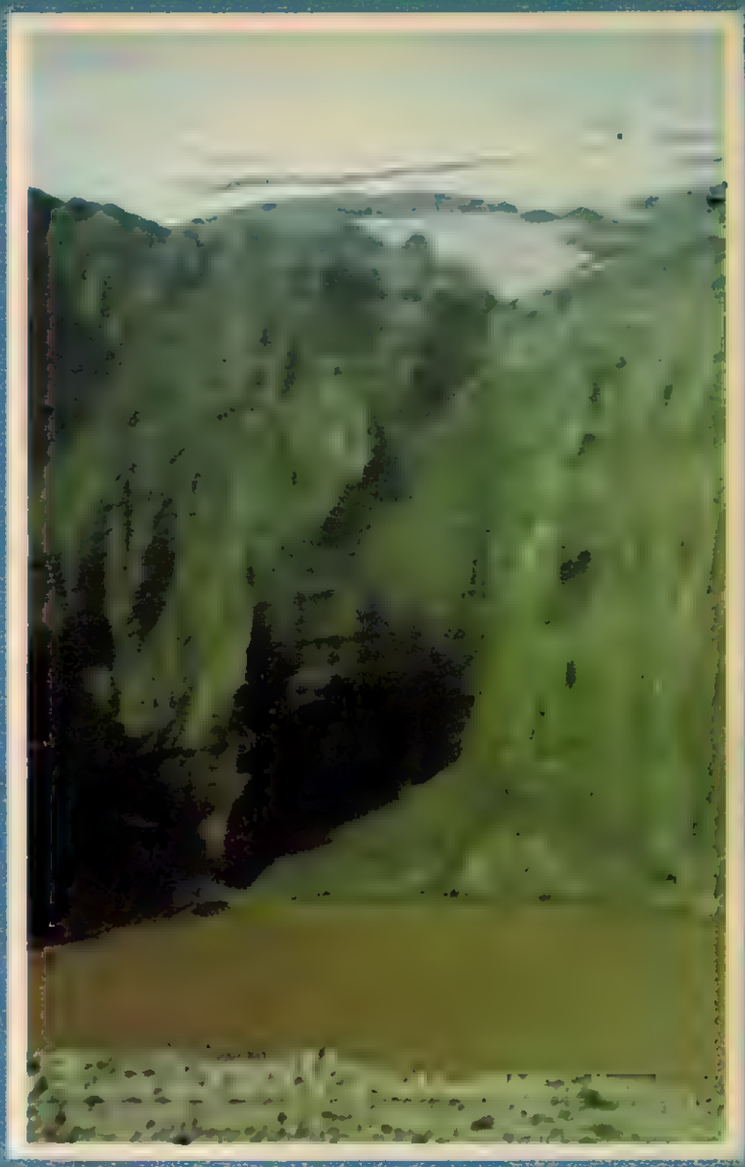

GOLFUL BALENELOR

Iată-ne în mica noastră barcă pneumatică în drum spre partea de nord-est a insulei Deception, unde se află craterele formate în urma erupției din 1970.

Bate un vînt nu prea puternic, dar după ce parcurgem vreo doi kilometri acesta se întețește și valurile încep să fie tot mai mari. José conduce cu multă atenție barca — echipată cu un motor «Evinrunde» — care a început să salte din val în val. Noi, cei doi români, fiind mai grei, ne culcăm pe prova, astfel încît mica ambarcație să nu poată fi ridicată de valuri: o răsturnare s-ar putea solda cu rezultate tragice.

Barca despică valurile care, la rîndul lor, o izbesc cu putere, aruncînd jeturi de apă peste noi. Este adevărat că sîntem echipați cu haine impermeabile și cizme de cauciuc, dar apa rece ne îngheață fața, ochii ne ustură, buzele se învinețesc și simțim în gură gustul sărat al apei de mare.

Ne ținem strîns unul de altul și privim mereu către malul la care trebuie să ajungem. Minutele trec incredibil de încet și parcă stăm pe loc. Privind înapoi, spuma pe care o lăsăm în urmă ne convinge că totuși înaintăm și suportăm cu stoicism plesnitura fiecărui val. Deși ne aflăm într-o barcă de cauciuc, zguduiturile sînt atît de puternice încît ne credem într-o căruță care gonește pe un drum plin de hopuri...

În fine, ajungem la mal. Sărim repede din barcă, bucuroși să simțim sub tălpi zgura care formează aici ceea ce se numește în alte părți «nisipul plajei».

«FERĂSTRĂUL»

Reperăm locul unde ne aflăm și începem să urcăm către «buza» craterelor. Știm că aici, în anul 1970, au avut loc erupții vulcanice, prin șapte cratere, care au pulverizat o mare cantitate de cenușă vulcanică și fragmente de lavă.

La început mergem pe un teren plat, un fel de con de dejecție, apoi urcăm o pantă destul de abruptă, acoperită de zguri vulcanice de o culoare cenușiu închisă, aproape neagră, pe alocuri cu reflexe albăstrui metalice.

Ajunși la buza craterului trebuie să luăm unele măsuri de precauție, deoarece acesta este format numai din cenușă și zguri încă neconsolidate, iar marginile lui se rup încontinuu.

Primul crater are un diametru de circa 120 metri și pereți abrupți, aproape verticali, care coboară pînă la 80–100 metri. În centrul craterului zărim un mic lac cu o splendidă culoare verde, datorită dizolvării în apele lui a sulfului adus din adîncuri de *fumarole*. Pînzele de aburi albi care se ridică în partea de nord-est a lacului trădează fisura prin care acestea vin la suprafață.

În imediata vecinătate, la est, se află un alt crater, despărțit de primul printr-un perete care la bază nu este mai lat de 50 metri, dar care se termină în partea superioară printr-o creastă crenelată, ca dinții unui ferăstrău uriaș și subțire ca o lamă de cuțit! «Ferăstrăul» are o formă elipsoidală cu dimensiuni de 200/150 metri. Și aici s-a format în centru un mic lac, însă apa acestuia are culoarea cafelei cu lapte. Pereții sînt tot verticali și, în plus, — de parcă aceasta nu ar fi fost de ajuns —, toată rama lui estică este un ghețar plin de crevase. Unele crevase se văd clar, fiind deschise, iar prezența altora sub zăpada proaspăt căzută o trădează o serie de denivelări cu lungimi de zeci de metri, care văluresc suprafața muntelui cît vedem cu ochii spre est. De fapt, hărțile pe care le avem sînt colorate aici în alb, ceea ce înseamnă: *teren necunoscut*.

— Ce părere aveți?

Întrebarea este pusă de José, în timp ce își aprinde pipa și caută un loc unde să se așeze.

— Nu ne așteptam să fie ușor; este într-adevăr un acces dificil, dar nu imposibil. Cred că vom intra în crater prin zona ghețarului — spune unul dintre noi (Istrate), după ce a privit atent în jur.

— Ești sigur?

Și Ricardo se uită la el neîncrezător.

— Cred că Istrate are dreptate; nu uitați că are experiență în materie de vulcani. Cei care a mers pe crusta abia consolidată a Etnei, sub care curgea lava fierbinte, va păși mai sigur pe gheața aceasta. Experiența lui ne va fi de mare folos.

Vremea mereu schimbătoare, acest veșnic inamic al celor care lucrează în Antarctica, nu ne va permite însă să punem în practică ideea decît peste o lună.

PRIMELE FOCI

Coborîm la barcă și constatăm cu bucurie că marea este mai caldă. Soarele strălucește și nu ne simțim defel obosiți, deci putem face un drum la fosta «reședință» a vînătorilor norvegieni, alături de care a funcționat și o bază britanică de cercetări științifice. Acestea au fost instalate pe țărmul unui mic golf, bine apărat de vînturi prin stînci semețe. Apa adîncă permite accesul vaselor de mare tonaj, iar golful este denumit de englezi «Whalers Bay», «Caleta ballenero» de argentinieni și «Golful balenelor» de noi.

Pe mal întîlnim primele foci, culcate cu burta în sus, parcă ar fi trunchiuri de copaci aduși de ape. Cînd simt prezența noastră se ridică pe jumătate și ne urmăresc cu ochii lor mari, limpezi, colorați în negru, rotindu-și capul pentru a ne supraveghea mișcările. Ne apropiem cît mai mult vrînd să facem fotografii, dar se pare că focile nu doresc acest lucru: ele deschid în mod amenințător gura lor mare, străjuită de colți puternici. Nu îndrăznim să le «mîngîiem», deoarece sînt total neprietenoase cu toate încercările noastre de a le cîștiga încrederea.

Din așezarea norvegiană nu a mai rămas decît topitoria de grăsime. Pe țărm sînt împrăștiate o mulțime de doage și butoaie de lemn, iar pe jumătate îngropate în zgura vulcanică zac balenierele curajoșilor vînători norvegieni. Peste tot o mulțime de vertebre de balene cu diametrul de 25–40 cm, ale căror «aripi» ajung la aproape un metru.

Baza engleză, părăsită acum cîțiva ani, este în ruină. Afectată de erupțiile din 1967 și 1968 o găsim inundată de zgură și acoperită de zăpadă, cu pereții distruși și acoperișul pe jumătate sfărîmat. Pătrundem înăuntru și din ceea ce vedem tragem concluzia că a fost o bază bine utilată, care putea asigura condiții excelente de viață celor care munceau aici în timpul nopții antarctice. Rămînem uimiți în fața rezervoarelor de combustibil — trei, cu o capacitate de 250 vagoane fiecare și patru, de 100 vagoane — și ne întrebăm: cum au fost transportate și montate?

Spectacolul dezolant pe care l-am văzut nu ne-a decepționat. Dimpotrivă, este un exemplu pentru noi că atunci cînd omul «vrea» nimic nu-i poate sta în cale pentru a-și atinge țelul.

— Hai deți, băieți! Mîine ne așteaptă o zi grea. Avem multe de făcut.

Ioan TEODORU
Gheorghe ISTRATE

(Va urma)

semnal extern

românia şi olanda

În aria atît de rodnică a vizitelor oficiale în străinătate ale şefului statului nostru s-a înscris, în această săptămînă, Olanda. Pentru observatorul de politică internaţională, care a urmărit cu maxim interes desfăşurarea traseului acestei vizite, momentele ei de semnificativă apropiere şi cunoaştere omenească, dialogul deschis, constructiv, fructuos al factorilor de cea mai mare răspundere din Republica Socialistă România şi Regatul Olandei, două sînt domeniile care beneficiază predominant de rezultatele contactelor şi convorbirilor de la Haga, Amsterdam, Rotterdam.

Construite pe premisele sănătoase ale principiilor respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, ale egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, raporturile româno-olandeze oferă numeroase puncte de reper în domeniile politic, economic, comercial, cultural. În fapt, relaţiile dintre cele două ţări cu orînduri sociale deosebite sînt foarte amicale şi se desfăşoară într-un rîm ascendent. Gîndindu-ne la dezvoltarea destul de intensă din ultimii ani a relaţiilor româno-olandeze (aparte întrind legăturile şi contactele din trecutul celor două popoare şi în primul rînd lupta lor seculară pentru libertate — subiect de adevărat eseu istoric), dezvoltare care a făcut ca în prezent volumul schimburilor economice reciproce să fie de aproximativ 60 000 000 dolari, ne amintim conceptul larg, realist, de principiu în care evoca tovarăşul Nicolae Ceauşescu relaţiile internaţionale ale ţării noastre la ultima plenară a Comitetului Central al partidului: «În spiritul coexistenţei paşnice, Republica Socialistă România dezvoltă largi relaţii cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, extinde colaborarea şi cooperarea economică, tehnico-ştiinţifică, culturală cu ţările capitaliste dezvoltate, cu statele europene occidentale, cu ţările de pe celelalte continente».

Documentele comune româno-olandeze, semnate în această săptămînă, relevă în mod solemn punctul de vedere privind dezvoltarea mai rapidă şi pe multiple planuri — economic, politic, tehnico-ştiinţific — a colaborării celor două state potrivit intereselor lor dar şi în interesul păcii, securităţii şi cooperării pe continent şi în lumea întreagă.

Ca şi numeroase alte prilejuri din ultimii ani, dialogul la nivel înalt româno-olandez a reliefat poziţia ţărilor mici şi mijlocii alături de ţările mari în viaţa internaţională. Este însă evident că acest rol nu se poate manifesta şi recunoaşte de la sine, că numai acţiunile hotărîte de promovare a cauzei păcii, progresului, înţelegerii între naţiuni pot asigura tuturor ţărilor — indiferent de dimensiunile lor — locul demn în lumea contemporană. Un fapt internaţional de primă importanţă, în acest sens, îl constituie reuniunea pregătitoare multilaterală de la Dipoli, care prin consultările care au loc pune puternic în evidenţă rolul ţărilor mici şi mijlocii în realizarea unei conferinţe europene care să asigure relaţii noi, de deplină egalitate, de colaborare multilaterală în Europa. Strînsa colaborare manifestată între România şi Olanda, în diferite organisme internaţionale, ca şi la Helsinki, pentru afirmarea acestor relaţii noi între state, constituie încă un element pozitiv în această direcţie.

Deşi încă atît de proaspătă în mintea noastră, se poate aprecia cu deplină luciditate că vizita oficială a şefului statului român în Olanda a marcat pregnant — prin rezultatele şi documentele ei — perspectivele relaţiilor dintre cele două ţări, punînd în lumină posibilităţile lor de dezvoltare, progresul lor în numeroase domenii de activitate. Pe un plan mai general, vizita a arătat încă o dată că politica internaţională a României socialiste are ca obiectiv fundamental lupta pentru înfăptuirea ideaturilor înaintate, progresiste ale lumii contemporane, pentru realizarea aspiraţiilor popoarelor de a trăi şi a se dezvolta libere şi suverane, într-un climat de pace şi colaborare. Se poate afirma dealtfel că vizita oficială în Olanda a fost de bun augur pentru programul activităţii internaţionale peste hotare din acest an a preşedintelui Nicolae Ceauşescu.

Cristian POPIŞTEANU

MADRID

cunoştinţă cu dramaturgia românească

O prezenţă românească de prestigiu în librăriile spaniole ne este semnalată din Madrid. Cunoscuta editură madrilenă «Aquilar» a scos de sub tipar — în cadrul seriei «Teatrul contemporan» — volumul «Teatrul românesc». Este una dintre primele selecţii de lucrări din dramaturgia românească tipărită într-o ţară străină. Rod al unei fructuoase colaborări cu Editura «Minerva», volumul de faţă cuprinde: «*O scrisoare pierdută*» de I.L. Caragiale, care pînă în prezent deţine recordul absolut al celor mai des prezentate lucrări dramatice româneşti peste hotare, «*Act venetian*» de Camil Petrescu, «*Meşterul Manole*» de Lucian Blaga, «*Sfîntul Mitică Blajinu*» de Aurel Baranga şi «*Moartea unui artist*» de Horia Lovinescu.

Alexandru Piru semnează o succintă dar edificatoare prefaţă în care prezintă datele mai semnificative din istoria teatrului românesc, precizînd locul pe care dramaturgii cuprinşi în antologie îl ocupă în evoluţia acesteia.

experienţa „saliut-II"

O nouă staţie ştiinţifică orbitală — «Saliut-II» — a fost lansată în Uniunea Sovietică, în cadrul programului explorării spaţiului cosmic şi pentru a servi la perfecţionarea construcţiei staţiei, a sistemelor şi aparatelor de la bordul ei, precum şi la efectuarea unor cercetări ştiinţifice şi experienţe în condiţiile zborului cosmic. Zborul lui «Saliut-II» este urmărit prin intermediul unor centre instalate pe teritoriul U.R.S.S. şi pe nave maritime aparţinînd Academiei de Ştiinţe a Uniunii Sovietice, iar prelucrarea informaţiilor primite de la bordul staţiei orbitale se efectuează la Centrul terestru de coordonare şi calcul. Pînă la primirea unor fotografii ale lui «Saliut-II», prezentăm această imagine de arhivă, ce înfăţişează macheta staţiei «Saliut-II» (în prim plan) şi a capsulei «Soiuz-II», lansate în 1971.

ANGLIA

v.a.t.–o intrare agitată

După «revoluţia» pe care a reprezentat-o pentru englezi introducerea sistemului zecimal, iată-i acum avînd de făcut faţă, de la 1 aprilie, intrării în vigoare a taxei asupra valorii adăugate (în versiune britanică: Value Added Tax) — sistem unic pentru ţările Pieţei comune de impunere indirectă pe circulaţia produselor. Relatînd despre ampla campanie de explicare a mecanismului acestui sistem şi a consecinţelor sale asupra preţului cu amănuntul, ca şi despre afacerile făcute cu acest prilej de comercianţi, ale căror magazine au fost luate cu asalt de cumpărătorii speriaţi de scumpirea preţurilor la o serie de mărfuri (la un magazin londonez de instrumente muzicale, de pildă, s-au vîndut într-o singură zi 60 de piane, faţă de 5 în aceeaşi zi a anului trecut!) agenţiile de presă menţionează reactivizarea adversarilor aderării Angliei la Piaţa comună, care au acum la îndemînă încă un argument: intrarea în vigoare a V.A.T. va provoca o scumpire a costului vieţii cu 1 la sută pe insula britanică.

valori românești în univers

marcel mihalovici

În inima Cartierului Latin, unde fiecare clădire poartă amprenta istoriei, și în care viața pulsează în fiecare ceas al zilei și al nopții, pe Rue du Dragon locuiește una din personalitățile muzicii de astăzi. Numele lui ne e cunoscut nouă și cunoscut melomanilor din lumea întreagă, numele lui se leagă de compoziții pe care enciclopediile și dicționarele muzicii le socotesc capodopere, numele lui este înscris în istoria muzicii contemporane — numele său este Marcel Mihalovici. A pornit de aici, din București, s-a format la temeinica școală românească de muzică, la douăzeci și unu de ani a primit mențiunea onorifică a Premiului Enescu, a fost unul dintre fondatorii *Școlii din Paris*, profesor la «Schola Cantorum» și în prezent membru corespondent al Institutului Franței. A scris zeci și zeci de lucrări simfonice, opere, muzică de film, intrate în repertoriul orchestrelor și operelor de prestigiu ale lumii, interpretate sub bagheta unor dirijori renumiți precum Ernest Ansermet, Hans Rosbaud, Herman Sercheen, Paul Sacher, Serge Baudo, Manuel Rosenthal, a fost distins cu premii internaționale (anul trecut i s-a atribuit Marele Premiu al orașului Paris) și este respectat și prețuit ca un *maestru*.

Omul acesta a păstrat și păstrează nu numai graiul țării din care a pornit și unde revine cu statornicie, dar și o dragoste nespusă pentru ceea ce e românesc, pentru cultura acestui popor al cărui fiu este. De-a lungul anilor amintirea melosului românesc nu s-a șters din memoria sa și catalogul operelor sale marchează, ca o permanență, prezența compozițiilor cu specific românesc. A fost prietenul apropiat al lui Enescu și al lui Brâncuși. Despre ei doi povestește ore întregi cu savoare și farmec, într-o limbă românească de o frumusețe și de o plasticitate care arată că e un iubitor al literaturii noastre pe care o prețuiește nu ca un amator, ci ca un cunoscător. De-a lungul anilor a donat Bibliotecii Academiei scrisori ale lui Caragiale pe care cu pasiune le-a achiziționat în tot timpul vieții. Și cum spuneam, despre Enescu și Brâncuși mi-a vorbit de atîtea ori și de fiecare dată am impresia că îl ascult întîia oară. I-a cunoscut și i-a iubit deopotrivă, a fost ucenicul și prietenul lor, a pătruns în intimitatea operei acestor doi titani ale căror ultime zile și opere le cunoaște ca nimeni altul. În apartamentul său din Rue du Dragon, în care de-a lungul anilor s-au perindat mari maeștri ai muzicii de la Bela Bartok la Hindemith — un adevărat muzeu — alături de un desen al lui Brâncuși ce îi este dedicat aflăm numeroase fotografii din anii din urmă ai lui Enescu. Iată-l împreună cu distinsa soție a lui Mihalovici, pianista Monique Haas, una dintre partenerele neuitatelor sale concerte de după 1950. Privim emoționați în această casă — în care totul stă sub semnul frumosului și al artei — prezența românească de la Enescu și Brâncuși pînă la partitura unui tînăr confrate sau revista apărută la București în urmă cu o săptămînă. Am de an revine în țară, bucuros să-și audă operele interpretate de orchestrele românești, an de an regăsește farmecul și tinerețea Bucureștiului copilăriei și adolescenței. Iar acolo, în inima Parisului, omul distins, cu timplele ninse dar cu mersul sprinten și vioi, compozitorul mereu căutător, ce lucrează cu o pasiune și tenacitate tinerească, intelectualul-umanist, omul generos, Marcel Mihalovici vibrează la tot ceea ce pămîntul și sufletul românesc a creat mai ales, așa cum a vibrat toată viața sa dedicată artei și frumosului.

Valeriu RĂPEANU

vulcanul nestins

Corespondență specială din Paris

A murit într-o dimineață de duminică, după ce cu o zi înainte lucrase. A murit, aflîndu-se în cel de-al 92-lea an de viață, într-o zi de odihnă. Pentru că Pablo Picasso nu putea să-și încrucișeze brațele într-o zi de lucru, nu putea să se oprească decît într-o zi de sărbătoare, el care, cu o energie clocotitoare, a pictat mii și mii de pînze, fiind cel mai mare muncitor al artei din secolul nostru.

Nimeni nu știe exact cît a creat acest spaniol născut la Malaga și consacrat la Paris. I se atribuie aproximativ 15 000 de tablouri. Dar la acestea se adaugă sute și mii de desene, gravuri, obiecte din ceramică, sculpturi.

La vîrsta de 9 ani, desenează o scenă de coridă. Fără să știe că întreaga sa viață va fi o luptă, fără să știe că va răsturna, cu privirile sale, străpungătoare ca niște coarne, toate prejudecățile și poncifele artistice ale epocii sale.

Muncitor de proporții titanice, ca și titanii Renașterii, Picasso descoperă, asemenea înaintașilor săi iluștri, noi forme și culori, creînd fresca imensă, contradictorie și controversată a secolului nostru. El însuși controversat, considerat clasicist, cubist, suprarealist, adulat și injuriat, omagiat în cursul vieții cu onoruri de care s-au bucurat doar artiștii de multă vreme dispăruți, Picasso sfida căutările sterile și modele deșarte, spunînd: «Eu nu caut, eu găsesc».

Muncitor — artist — revoluționar, Picasso reușește să întruchipeze această trinitate desăvîrșită, atinsă doar de puțini creatori în istoria artelor.

În timpul războiului civil din Spania, alături de revoluționari, pictează celebra frescă «Guernica», devenită strigăt al umanității împotriva războiului, împotriva opresiunii și obscurantismului, împotriva fascismului. În 1949, în plin război rece, Picasso desenează «Porumbelul Păcii», simbol optimist și premonitor care face înconjurul lumii.

Între aceste date, Pablo Picasso și-a ales drumul. În 1944 devine membru al Partidului Comunist Francez. «Aderiunea mea la Partidul Comunist este consecința logică a întregii mele vieți, a întregii mele opere» — declara el revistei americane «New Masses».

La a 90-a aniversare, Franța, țara sa de adopțiune, l-a celebrat așa cum nici un francez în viață n-a fost celebrat. Pentru prima oară galeriile Luvrului s-au deschis unui artist în viață. Inaugurînd expoziția, președintele Franței, Georges Pompidou, a spus: «Ne aflăm în fața unui soi de vulcan, în continuă activitate... E mai mult decît un pictor; e un creator perpetuu, un transformator. Tot ceea ce atinge e diferit... Totul este modificat de el...»

Acum, vulcanul s-a stins. S-a stins sau, ca atîția vulcani, va izbucni din nou? Picasso nu este dintre acei artiști care mor.

Paul DIACONESCU

Marți, 10 aprilie 1973

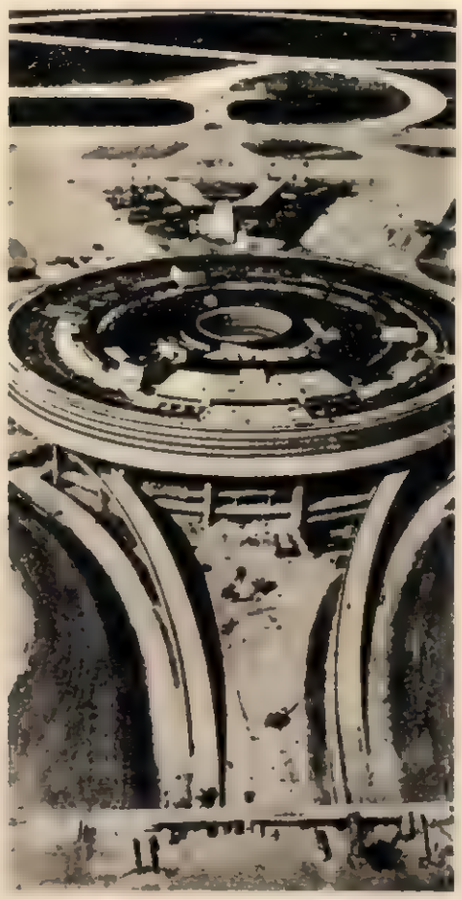

aeroportul supersonicelor

Imaginea de față a fost luată la Roisy —, în apropiere de Paris — și prezintă clădirea principală a unui nou aeroport, în curs de construcție. Prevăzut a fi dat în funcțiune în 1974 (în prezent se execută lucrările de finisare), acesta poate fi pe bună dreptate considerat un aeroport al viitorului, el fiind destinat supersonicelor de pasageri și înzestrat cu tot ce e mai nou în domeniul traficului aerian.

scrisori cu adresă

„războiul încetării focului"

Expresia aparține unui gazetar francez, care a lansat-o pentru a sugera climatul în care a început și, o vreme, a continuat aplicarea Acordului de la Paris privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam. Semnăturile pe Acord erau încă umede, cînd partea americană și, mai ales, partea saigoneză încercau să obstrucționeze înfăptuirea prevederilor convenite, fie interpretîndu-le pe dos, fie ignorîndu-le pur și simplu. Condiționări exterioare Acordului, provocări, nerespectarea termenelor, amenințări, declarații ultimative, presiuni — partea saigoneză nu-și alege mijloacele pentru a compromite Acordul semnat în fostul Palat Majestic din Paris. Focul încetase, dar focurile continuau și a trebuit angajată o luptă dîrză și clarvăzătoare pentru a transfera Acordul din Rue Kléber pe meleagurile Vietnamului, luptă desfășurată cu toate forțele de R.D. Vietnam și Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud.

Și astfel, la peste două luni de la semnare, Acordul prinde viață: a încetat focul, încetează și «războiul încetării focului». Angajamentul militar american a luat sfîrșit. La 29 martie, în jurul orei 15, generalul Frederick Weyand, comandant al forțelor militare americane din Vietnamul de Sud, pleca spre Washington. Se întorcea acasă. Cam tîrziu și nevictorios. Întoarcerea lui ne amintea de sfatul pe care, cu mulți ani în urmă, Walter Lippmann îl dădea președintelui Johnson. În problema vietnameză, spunea Lippmann, președintele pare un ciclist care se îndreaptă spre o prăpastie; dacă rulează mai tare, va ajunge mai repede la marginea ei; dacă se oprește, riscă să se răstoarne; cel mai bun lucru ar fi să se întoarcă. Johnson nu s-a întors. Nixon a reușit să se întoarcă.

Mă întrebați de învățăminte și o să vă răspund că epopeea vietnameză e plină de învățăminte, pe care ziariștii români le-au relevat în multe rînduri. În limita spațiului acestei rubrici, mă voi referi doar la cîteva învățăminte sau «concluzia», cum ziceți dvs.

Un popor, fie chiar mic, este de neînvins dacă își apără cu arma în mînă ființa națională, dacă aruncă în luptă toate forțele — materiale, umane, spirituale — dacă folosește toate mijloacele — militare, politice, diplomatice — pentru salvgardarea independenței și suveranității sale. Unii au spus că forța militară a Americii este prea mare pentru un teritoriu atît de mic, că a desfășura forța militară a Statelor Unite în Vietnam ar fi comparabil cu încercarea de a turna o cisternă de apă într-o ceșcuță. Cred că forța militară americană era prea mare față de o cauză atît de mică, iar cauza sfîntă a Vietnamului a fost mai mare decît puterea lui Weyand.

Încercarea de a determina din afară, prin forță, inclusiv prin forța brutală a armelor, viitorul unui popor este sortită eșecului. Agresiunea Statelor Unite în Vietnam a fost, ani de zile, prezentată ca «ajutor la cerere», «împlinirea unei obligații de aliat fidel», «exercitarea spiritului de alianță». Se mai obișnuiește, chiar în zilele noastre, ca unor acțiuni reprobabile să li se dea cuvinte de împrumut. Dar, cum spunea Engels, poți să spui unei perii de ghete mamifer, dar asta n-o să facă să-i crească glande mamare. Poți spune unei agresiuni — «ajutor», poți spune amestecului brutal în treburile interne ale altei țări — «spirit de alianță» ori «fidelitate în acțiune», dar asta nu va reduce nici primejdia gravă a intervenției armate, nici volumul daunelor materiale, nici numărul victimelor și nu va face să apară surîsul pe botul tancului.

Și-apoi, se prăbușește încă o dată mitul marilor puteri imperialiste că «universul sînt eu», că realitatea vieții e totuna cu iluzia puterii. Vă amintiți de cocoșul din poveste care se lăuda pretutindeni că soarele răsare datorită cîntecului său din zori și că ar fi suficient ca el să țină într-o bună zi pliscul închis pentru ca omenirea să zacă în întuneric. L-a și ținut închis într-o dimineață, dar soarele a răsărit, totuși!

Ion CÂRJE

mapamond '73

canină

Patrupedul acesta cu două moduri sigure de a-şi exprima fidelitatea faţă de om — datul din coadă şi lătratul — răstoarnă tot mai mult, prin existenţa lui din ce în ce mai prosperă semnificaţia expresiei «viaţă de cîine». Într-un «Mondo cane» organizat după toate preceptele îngăduinţei şi ocrotirii lumii canino-pisiceşti, «Mondo Umano» se dovedeşte a fi adeseori mai vitreg cu omul decît cu cel care de atîtea ori a inspirat prin capacitatea sa de suportare a umilinţei nu numai compasiunea, ci şi toate derivatele adjectivului «cîinesc». Rasismul funcţionează însă şi în specia lor, deoarece nu orice javră sau potaie poate aspira la onorurile acordate unui saint-bernard sau griffon, la răsfăţul unui fox-terrier sau pekinez, la respectul unui buldog sau lup alsacian, la eleganţa unui caniche sau basset, sau la atîtea cumsecădenii din partea omului de care se pot bucura celelalte rase, «superioare», de patrupede lătrătoare de la braque pînă la ciobănescul de Brie.

O respectabilă industrie canină îşi trage prosperitatea din vînzarea de cîini de rasă ieşiţi din încrucişări savant puse la cale în crescătorii de înaltă clasă, care numai în Franţa «desfac», anual, un milion de exemplare scoase pe piaţa societăţii de consum, cu parte egală la toate cuceririle civilizaţiei umane.

Au apărut tehnici abile în falsificarea mărfii, procedee ingenioase de vopsire a blănii, cabinete medicale specializate în tratarea tuturor bolilor canine, dentişti, coafori, pedichiurişti de patru labe, traficanţi de masculi pentru reproducţie, saloane de înfrumuseţare etc. După ultimul mercurial, pe piaţa canină franceză preţul mediu al unei javre de singe albastru este de 500 de franci, iar boala lui Carré, care seceră anual vieţile a unei bune jumătăţi de milion de cîini, este o adevărată mană cerească pentru crescători. Cui i-a murit cîinele îl plînge, îl îngroapă şi îşi cumpără altul. Un cimitir simandicos se înalţă pe un promontoriu de pe malul Senei, în Clichy, iar vizitarea lui este trecută în rîndul curiozităţilor pariziene, deoarece pare mai «chic» să admiri monumentele funerare şi pateticele epitafe de pe pietrele mormintelor cu cîini răposaţi, decît să încerci o riscantă aventură printre pitoreştii «ciocharzi» şi hippies de pe sub podurile Senei. Ţările Beneluxului au făcut din aceste patrupede cu buletin de identitate şi impozite pe fiecare cap urecheat o excelentă marfă de export — ele acoperind singure o treime din nevoile pieţei occidentale canine. Şi, pentru ca tacîmul să fie complet, n-a întîrziat să apară nici industria alimentară de specialitate pentru cei intraţi în societatea de consum pe patru labe. Cifra de afaceri a fabricilor de conserve pentru cîini şi pisici a depăşit anul trecut, numai în Franţa, 150 de milioane de franci, cei aproape şapte milioane de «ham-ham» şi cele şase milioane de «miau-miau» — mai mult de prin casa omului decît de pe lîngă ea — lăsîndu-se repede convinse de publicitatea televizată că nimic nu le poate satisface mai bine gusturile decît produsele «Ami-Chien» şi «Canigu» pentru cîini şi «Ami-Chat» şi «Ronron» pentru pisici. O concurenţă neloială au încercat prin 1968 firmele americane cu lansarea în Europa a conservelor «Chappi», «Kit şi Kat», dar francezii n-au întîrziat să-şi arate sfidarea. Pînă la urmă, Unipolul francez a fuzionat cu Quaker Oats-ul american spre desfătarea patrupedelor în perpetuă vrăjmăşie care consumă acum în tihnă conservele «Fido-Chat» şi «Fido-Chien».

Marketingul canino-pisicesc nu prea poate sonda preferinţele clientelei sale dar, asupra gustului produselor pe care le lansează, poate încerca teste umane: mii de imigranţi, veniţi să-şi vîndă puterea de muncă în Occident, se hrănesc cu conserve pentru cîini şi pisici, acestea fiind ceva mai ieftine decît cele pentru oameni. Să nu-i spunem acestei lumi «Mondo cane»?

Ioan GRIGORESCU

cronica de trei secunde

tăcerea

Nici o veste, nici o veste, nici o veste, nici o poveste, nici un strigăt, nici o vorbă, nici o idee, nici un rînd, nici un gînd, nici un flash, nici un flash-back, nici o propoziţie, nici o şoaptă, nici o premoniţie, nici un film, nici un chin, nici un suspin, nici o simfonie, nici o ironie, nici o durere — ci o lungă tăcere, un întins pustiu, o întindere albă, un adînc nimic, o noapte de ibric, de cenzură, de autocenzură, de căluş în gură, muţenie, încremenire, taină, taină totală, mortală, top-secret în jurul celui mai straniu fenomen petrecut anul trecut în lume, scenă apocaliptică în plin centrul Corunei spaniole, chiar în piaţa «Canton Grande», în plină vară, un stol de păsări necunoscute filfîind şi croncănind, lăsînd în urma lui zeci şi zeci de ciocuri, o ploaie de ciocuri osoase, negre, îngrozitoare, căzute pe pămînt, printre oamenii speriaţi, imagine de Goya, coşmar de trei secunde, enigmă pentru zoologi şi ornitologi, boală misterioasă — căderea ciocului la păsări în timp ce croncănesc, despre care, de atîta timp, nici o vorbă, nici o veste, nici măcar un poem de viziune al poeţilor care au avut cîndva curajul să strige că omul e o pasăre, lăsîndu-mă acum să mă învîrtesc prin casă, să filfîi prin camere, căutînd cu mîna la frunte un punct de reper.

sforăitul

În schimb, ştiu că veţi rîde, ştiu că mă veţi acuza de efecte pitoreşti — tocmai pe mine care urăsc de moarte pitorescul — cînd vă voi relata păţania picarescă a lui Heinz Bauer din Köln, cel care a fost lăsat de nevastă pentru că sforăia prea tare în somn. Iar după ce a rămas fără nevastă, omului i s-a demolat casa — prin decret municipal — şi s-a mutat în cameră mobilată. De unde a fost evacuat în trei zile, de vecini, pentru «tapaj nocturn». După care s-a dus să se culce într-o carcasă de camion, căci omul era mecanic şi avea multe epave de camioane la dispoziţie. Aici a intervenit poliţia, l-a somat să-şi schimbe domiciliul, omul n-a vrut şi a încasat 24 de ore-închisoare. Le-a făcut, dar situaţia lui nu s-a schimbat: sforăitul său naşte groază şi indignare. Omul nu îndrăzneşte nici măcar să ceară azil la administraţia penitenciară. Cei care au dormit cu el în celulă au ameninţat că se revoltă. Nici unui penitenciar nu-i convine o asemenea revoltă profund umană.

Omul recunoaşte: «Sforăitul meu nu e un sforăit oarecare — nu încape îndoială că sînt omul care face cel mai puternic zgomot din Republica Federală»...

Nu e de rîs. Sînt zgomote lugubre ale fiinţei, vibraţii întunecate, sonorităţi vitale şi ilogice ale adîncului nostru de polipi şi glande, la care ne hlizim de nostime ce sînt, uitînd de fiorul pe care ni-l dau pulsaţiile de pe alte planete, sunetele cosmice şi scîrţîitul stelelor. Ce e de rîs în faptul că sforăitul îngrozitor, cumplit, catastrofic al unui om de pe pămînt îmi transmite un fior planetar, un mesaj indescifrabil din cosmos?

Radu COSAŞU

pietà din nou la locul ei

Celebrul grup statuar «Pietà», una dintre capodoperele marelui Michelangelo, şi-a reluat locul în capela Bazilicii Sf. Petru din Roma. Grav deteriorată de pe urma loviturilor de ciocan ale unui iresponsabil, la 21 mai 1972, statuia a fost perfect restaurată şi expusă din nou pentru public — primul vizitator fiind Papa Paul al VI-lea (în fotografie). De astă dată s-au luat severe măsuri de siguranţă: o balustradă nu permite publicului să se apropie la mai puţin de 8 metri, iar grupul statuar propriu-zis este protejat de o vitrină de 20 de tone şi un sistem de alarmă bazat pe raze infraroşii.

oameni despre care se vorbeşte

CLODOMIRO ALMEYDA (n. 1923), ministrul de externe al Republicii Chile, comentînd întrunirea de la Quito a Comitetului economic al O.N.U. pentru America Latină şi reuniunea Comisiei speciale de coordonare latino-americană de la Bogota a apreciat că acestea «demonstrează un acut reviriment al continentului latino-american». Totodată, în legătură cu sesiunea din aceste zile a Adunării Generale a Organizaţiei Statelor Americane, Almeyda a evidenţiat necesitatea revizuirii sistemului de relaţii interamericane promovat de O.S.A.

PIERRE-PAUL SCHWEITZER (n. 1912), directorul general al Fondului Monetar Internaţional timp de 10 ani, şi-a anunţat oficial intenţia de a părăsi acest post la 31 august, odată cu expirarea celui de-al doilea mandat al său. Se confirmă, astfel, zvonurile insistente, lansate de cîtăva vreme de cercuri financiare americane, privind demisia lui Schweitzer, oglindind, în fapt, hotărîrea S.U.A. de a nu-i mai accepta un al treilea mandat, datorită unor divergenţe de vederi privind reforma sistemului monetar internaţional.

HUAN CEN (n. 1907), membru al C.C. al P.C. Chinez, fost ambasador al R.P. Chineze în Ungaria (1950–1954), în Indonezia (1954–1961) şi, în ultimul timp, în Franţa, a fost numit în fruntea Biroului de legătură al ţării sale la Washington. Anunţînd sfîrşitul misiunii sale, observatorii de presă apreciază că alegerea de către S.U.A. şi R.P. Chineză a unor diplomaţi binecunoscuţi pentru a conduce birourile de legătură de la Pekin şi respectiv Washington, oglindeşte importanţa pe care le-o acordă guvernele celor două ţări.

VANESSA REDGRAVE (n. 1937), binecunoscuta actriţă engleză («Blow-up»), a apărut ca «vedetă» procesului de la tribunalul din Bow Street (Londra) în care au fost implicaţi cei 10 suspecţi irlandezi arestaţi pe aeroportul Heathrow la cîteva ore după atentatul din centrul capitalei britanice în «joia sîngeroasă». Vanessa Redgrave a cerut, prin avocatul său, punerea lor în libertate, anunţînd că este gata să depună o cauţiune importantă. Tribunalul a opus un refuz categoric acestui demers neaşteptat.

ZULFIKAR ALI BHUTTO (n. 1928), preşedintele Pakistanului, s-a întîlnit cu liderii partidelor de opoziţie pentru a găsi o ieşire din impasul intervenit în dezbaterea şi definitivarea proiectului noii Constituţii a ţării. În Adunarea Naţională, ale cărei lucrări au fost boicotate de deputaţii aparţinînd acestor partide. Reluarea dialogului n-a fost posibilă decît după ce şeful statului pakistanez a ordonat eliberarea tuturor persoanelor arestate în urma incidentelor ce au avut loc la Rawalpindi cu prilejul unui miting al partidelor de opoziţie.

TRUONG DINH DZU (n. 1917), jurist saigonez, contracandidat la alegerile prezidenţiale din 1967, arestat şi condamnat pentru că în timpul campaniei electorale a pledat pentru iniţierea de convorbiri de pace cu Frontul Naţional de Eliberare, a fost amnistiat printr-un decret al şefului regimului de la Saigon, Nguyen Van Thieu. Faptul, anunţat înaintea plecării lui Thieu în Statele Unite, este apreciat de observatori ca o încercare a acestuia de a-şi înfrumuseţa imaginea în ochii opiniei publice americane.

STRADA

lumea văzută de aproape

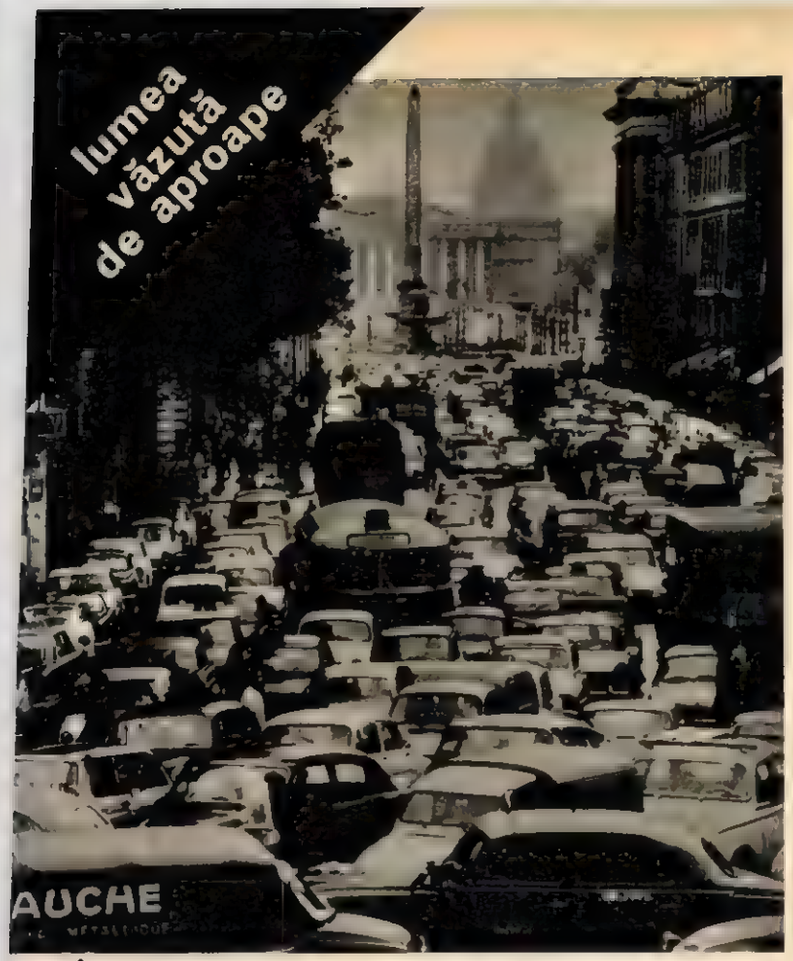

Rue Royale din Paris, la orele de vîrf ale traficului. Stai și te întrebi: cum te poți deplasa mai repede — cu automobilul, sau mergînd pe jos?

Ca și oamenii, orașele au propria lor personalitate.

Ca și oamenii, orașele au un nume, un trecut sau numai prezent și viitor.

Spre deosebire de oameni, orașele se recomandă noilor sale cunoștințe nu declinîndu-și ostentativ identitatea — prin cine știe ce plăci indicatoare: leagăn al civilizației antice, păstrător al comorilor Renașterii etc., etc. — identitate pe care unii muritori de rînd obișnuiesc s-o confunde cu funcția ca și cînd Ion, Giovanni sau John nu s-ar putea pronunța decît asociat cu titlul de noblețe al unei munci neapărat de conducere.

Orașele ți se prezintă simplu, etalîndu-și la vedere frumusețea și monumentele, dar mai ales prin intermediul străzii. Aceasta nu este o noțiune abstractă, căci strada înseamnă viață, înseamnă tradiții, reflectă ca într-o oglindă retrovizoare lumea așa cum este, cu luminile și umbrele ei, cu bucuriile și necazurile zilnice, o lume văzută de aproape și nu prin luneta deformantă a prejudecăților.

Dintr-o călătorie te întorci întotdeauna mai bogat. Nu fizic, ci spiritual. Ce cunoșteai din lecturi sau din auzite ai putut să treci prin filtrul minții și al inimii, plimbîndu-ți pașii prin sălile unui muzeu, admirînd măreția unui monument peste care au suflat vînturile istoriei, umblînd înfiorat la gîndul că, pe unde calci, au fost înaintea ta corifei ai culturii universale. Uneori, grijuliu ca amintirile să nu se topească în neantul uitării, îți imortalizezi prezența rezemat de zidul Colosseumului din Roma, lîngă Turnul Londrei sau mîngîind trupul de bronz al Micii Sirene din Venetia Nordului, Copenhaga. În ochii amicilor, o fotografie pe viu, de la fața locului, înseamnă mult mai mult decît orice impresie de călătorie, decît o mie de ilustrate cumpărate la chioșc.

Dintr-o călătorie te poți întoarce mai sărac, nu fizic, ci spiritual, dacă în orașul străin unde ai poposit nu ai cunoscut, pe lîngă locurile înscrise în ghiduri, și strada. Înseamnă că ai trecut cu pas de turist american pe lîngă viață, pe lîngă oameni.

Nu poți să spui că ai fost la Roma dacă nu ai hoinărit prin Transtevere, acolo unde oamenii au făcut din stradă o tribună liberă de discuții, dacă nu te-ai lăsat purtat de valul mulțimilor fremătătoare din Piazza del Popolo, adunate la marile demonstrații ale muncitorilor greviști ori ale tineretului hotărît să bareze calea neofasciștilor. Ai fost un simplu pasager prin Cetatea Eternă dacă nu ți-ai petrecut clipele de răgaz pe claviatura de piatră din Piazza di Spania unde studenții discută despre politică și viitor cu aceeași seriozitate cu care își îmbrățișează iubitele. Adevărata stradă italiană nu este cea înfățișată în «Dolce vita», ci eroina întîmplărilor din «Roma, orele 11», «Miracol la Milano» sau «Hoții de biciclete».

Am văzut în Italia o stradă dintr-un orășel sicilian — Partinico îi spune. Pe dreapta și pe stînga, erau case scunde, albite de soarele arzător al sudului. Pe sub bătrîne portaluri nu treceau nici modernele autobuze cu etaj și nici limuzinele Alfa Romeo, ci căruțe trase de catîri. Oamenii, îmbrăcați în negru. Femeile, cu broboade negre. Se duceau spre Corleone la o demonstrație. Răbdarea umpluse paharul. Mezzadri porneau să ocupe cu forța pămînturile moșierilor mafioți. În fruntea căruțelor trase de catîri, pășea Danilo Dolci, scriitorul, autorul «Anchetei la Palermo». Netemător de amenințări, el dorea să arate că nu numai la Eboli s-a oprit Christosul celor nevoiași, cum spunea Carlo Levi, ci și la Partinico. Orășelul atît de aproape și totuși atît de departe de străzile opulente de la Palermo.

Parisul adevărat nu-ți va fi evocat nici de Guide Bleu și nici de etichetele marilor hoteluri lipite pe geamantan. El îți va rămîne încrustat în marmura amintirilor prin ceea ce ai văzut în Cartierul Latin, la Saint-Germain-des-Prés, lîngă pictorii care au transformat trotuarele în șevalete, în vîltoarea amețitoare a fluviului metalic al mașinilor, unde tu, pietonul, te simți o biată frunză.

După cum Soho-ul londonez nu înseamnă cartierul perdiției cum vor să demonstreze traficanții de literatură pornografică, ci și locul unde vin să se întîlnească, să-și spună amărăciunile vieții muncitorii de culoare, emigranții de peste mări și țări, pierduți în marea metropolă.

S-a deschis de curînd la Düsseldorf, în Republica Federală Germania, o expoziție de fotografii cu o tematică inedită: «Strada ca formă de convețuire». În informația publicată în «Contemporanul» de săptămîna trecută se arată că alături de instantaneele pe care aparatul fotografic le poate surprinde pe orice stradă din lume, numeroase imagini prezintă fie strada ca loc de acțiune — demonstrații, greve — fie invadarea ei de expansiunile automobilului. Expoziția încearcă să sugereze ce ar trebui să fie strada în viitor: un mijloc de comunicare între oameni.

Nu știu dacă în rîndul imaginilor găzduite la Düsseldorf se află și două fotografii pe care le-am văzut de curînd. Una înfățișează o stradă din Hanoi. Printre casele în ruină, cetățeni ai capitalei Republicii Democrate Vietnam lăsîndu-și pentru o clipă lucrul din timpul marii epopei a reconstrucției, cumpărau cele dintîi flori ale păcii. Pe strada răscolită de bombele avioanelor americane, trecea un grup de foști prizonieri — piloți ai aviației Statelor Unite, cei ce au presărat ruinele, acum eliberați de autoritățile nord-vietnameze.

Cea de-a doua fotografie o prezintă în prim plan pe cunoscuta actriță americană Jane Fonda în mijlocul unor militanți progresiști participanți la o demonstrație de protest împotriva sosirii în S.U.A. a șefului administrației de la Saigon.

De unde se vede că astăzi, strada americană nu înseamnă doar zgîrie-nori și magazine de lux, vile și grădini ca-n filmele fabricate de industria de iluzii a Hollywood-ului, ci înainte de toate oameni adevărați și conștiințe vii, nu suflete moarte.

Ca și oamenii, orașele au propria lor personalitate. Pe care le-o conferă înainte de toate strada, cu tulburătoarele ei imagini ale mareelor umane, pornind la ceasurile dimineții spre fabrici și uzine, spre birouri și magazine, cu fluxurile și refluxurile luptelor și demonstrațiilor pentru democrație și progres, pentru o viață mai bună. Strada reflectă, ca într-o oglindă retrovizoare, lumea văzută de aproape, cu luminile și umbrele ei.

Ion MĂRGINEANU

Armonie ciudată între modern și vechi pe străzile orașului San Francisco, a cărui populație depășește trei milioane.

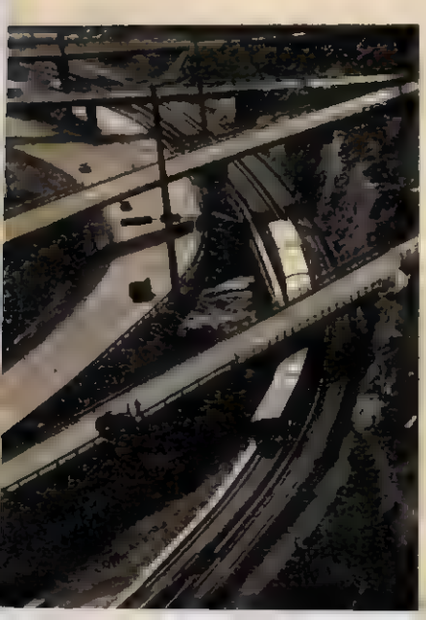

De curînd a fost inaugurată în capitala finlandeză — Helsinki — prima linie de metro, care are o lungime de trei kilometri și este una dintre cele mai moderne din lume.

Pitoresc napolitan. Ulicioarele înguste ale unor cartiere mai puțin centrale s-au transformat într-un bazar sui-generis.

contexte

LUI GHEORGHE AL NOSTRU I SE MAI SPUNE ȘI GEORGES...

Așa se spune Gheorghe pe franțuzește: Georges. Cît despre cuvîntul nai, nu există corespondent și se traduce, perifrastic, cu «fluierul lui Pan». Așadar, Georges-Gheorghe Zamfir a concertat la nai — «la flûte de Pan» — pe scena teatrului Olympia din Paris, stîrnindu-și din nou ascultătorii.

REZERVAT PENTRU «MAREA FRESCĂ»

Închipuiți-vă marea sală a Ateneului român fără fresca circulară care-i împodobește pereții. Așa a fost timp de o jumătate de veac. La inaugurarea de la 19 martie 1888, admiratorilor splendidului interior al celei mai mari săli de spectacole din Capitală li se rezervase nedorita lectură a unor litere aurite, lăbărțate, pe friza circulară, lungă de 75 de metri: Loc rezervat pentru marea frescă. «Înțelepții» timpului s-au grăbit atunci să acrediteze ideea că o astfel de lucrare n-ar putea fi făcută decît de un artist străin; ai noștri fiind, dragă Doamne, prea neînsemnați. Dar cînd un pictor francez și-a formulat pretențiile, înțelepții au amuțit; de unde să se ia atîția bani? În 1924, ivindu-se un donator, s-a apelat la pictorul Mirea. Acesta a început executarea machetelor, dar, pe parcurs, donatorul anunțat a murit, și odată cu el s-a dus și speranța realizării frescei. După mai bine de zece ani se găsesc, în fine, banii necesari și artistul indicat, adus tot din străinătate, românul Costin Petrescu, pe atunci profesor de artă în Franța (recunoscut ca cel ce a reînviat fresca în occidentul european). În patru ani de muncă (lucrarea a fost începută la 11 septembrie 1933 și terminată la 22 aprilie 1937), acest mare artist a realizat valoroasa lucrare care ne desfată astăzi privirile — fresca evocînd 25 de mari etape din istoria neamului nostru, de la Traian (colonizarea Daciei) și pînă în epoca modernă de întregire a neamului. Inaugurarea i s-a făcut la 19 martie 1938.

ÎMPOTRIVA GRIPEI...

Puțini sînt cei ce știu că gripa, departe de a fi o banală virozã, este cea mai răspîndită dintre bolile virotice (între 1960 și 1969, anual, numai în țara noastră s-au semnalat 2-4 milioane cazuri viroze respiratorii), că produce anual numeroase cazuri mortale mai ales printre copiii nounăscuți și bătrîni și determină mari pagube economice (milioane de zile de muncă pierdute, scădere — este adevărat nu totdeauna de lungă durată — a capacității de muncă fizică și intelectuală) etc. Iată de ce, în lumea de azi, în numeroase institute și laboratoare se dă o mare atenție virusurilor gripale (se cunosc mai multe tipuri) și se fac mari eforturi de a se găsi metode eficiente de combatere, mai ales vaccinuri operante. Această din urmă problemă, vaccinarea antigripală, a reprezentat în ultimele luni obiectul multor articole (din care unele contradictorii) în numeroase ziare și reviste.

Redactorul nostru, Sandu Naumescu, s-a adresat în această privință profesorului doctor docent NICOLAE CAJAL, *membru corespondent al Academiei R.S. România, directorul Institutului de virusologie «Ștefan S. Nicolau», institut unde virusurile gripale reprezintă o preocupare importantă.*

Cu acest prilej, d-sa a declarat printre altele:

Într-adevăr, în Institutul de virusologie, de mai mult de 16 ani virusurile gripale preocupă o bună parte din colegii și colaboratorii mei. Încă din 1957, în institutul nostru s-a realizat un vaccin original preparat pe ouă de găină embrionat și care a fost aplicat cu succes de doctor Adelina Derevici și colaboratorii din acea perioadă.

Recent, colaboratorii mei, doctor Dan Săráteanu, doctor Alexandru Petrescu, doctor Alexandru Broniłki, doctor Sanda Mihail și alții, au realizat un foarte bun vaccin în care virusul

CAII

Lucrurile nu stau pe loc. Trebuie să recunoaștem că emisiunile de televiziune se perfecționează, iar comentatorii și reporterii capătă pe zi ce trece profilul lor tot mai distinct. Destui dintre telespectatori se mențin însă în aceeași stare de blazare, deschizînd televizorul mai mult pentru că e ora X și nu atît pentru că este o emisiune realizată de Y.

Este o nedreptate ca o facem acelor slujitori ai micului ecran, care și-au cîștigat cu timpul, pe merit, un renume. Ei se impun datorită seriozității și talentului cu care-și fac meseria.

Despre un asemenea crainic vreau să vorbesc.

Îi cunoaștem glasul, îi știm fraza. Datorită lui, de multe ori, am înțeles ceea ce micul ecran nu ne arăta, împreună cu el ne-am bucurat de multe succese obținute de reprezentanții noștri peste hotare, prin el am îmbrățișat — acolo, departe — drapelul țării, ridicat nu o dată pe cel mai înalt catarg.

Duminica trecută s-a întrecut pe sine, atunci cînd a comentat întrecerea hipică de la Liverpool, întrecere care se dispută de peste un secol.

Fără doar și poate, întrecerea era pasionantă, dar marele merit al comentatorului a fost acela că a știut să ne atragă atenția asupra momentelor cheie din întreaga desfășurare a cursei, solicitîndu-ne atenția spre acele puncte din întregul ecran unde sesiza că se întîmplă ceva.

Glasul lui Cristian Țopescu creștea pe măsură ce caii se apropiau de potou, reușind să ne transforme pe noi — liniștiții telespectatori — în adevărați și direcți participanți. Datorită lui am înțeles, odată cu jocheul lui Gray Sombrero, că alergarea nu mai poate fi cîștigată de el. Dar mai presus de toate, în acea zi de odihnă, am simțit că iubim calul, acest animal credincios omului, care greșește numai atunci cînd nu este cu iscusință condus.

Dan BÂRLĂDEANU

CEEA CE NU S-A SPUS DUMINICĂ

- *Este cea mai veche cursă de steeple chase (cursă de obstacole) din lume.*
- *Traseul măsoară 4 mile 856 iarzi, adică 7,218 kilometri*
- *În 1837 a avut loc prima cursă.*
- *Pot participa cai de 6 ani, sau mai bătrîni, care au mai cîștigat în steeple chase.*
- *De-a lungul traseului sînt 16 obstacole care într-o cursă sînt trecute de 2 ori.*
- *Cel mai populat start: 66 cai (în 1929).*
- *Cei mai mulți cai ajunși la potou: 18 (în 1947).*
- *În 1928 doar 2 cai au terminat cursa.*

Anul acesta

Cai sosiți: 20 (record)

Locul I *«Red Rum» (Brian Fletcher)*
Locul II *«Crișta (Richard Pitman) la 3/4 de lungime*
Locul III *«L'Escargote (Tammy Carberry) la 25 de lungimi*

pentru reducerea numărului de accidente rutiere

În domeniul circulației — căutarea noului, a soluțiilor și metodelor care să sporească eficiența activității preventive urmărește realizarea unui obiectiv de importanță deosebită: reducerea numărului de victime în accidentele de circulație, micșorarea pagubelor materiale care se produc ca urmare a evenimentelor rutiere, sporirea gradului de siguranță și confort în circulație.

Un mijloc eficient de prevenire a evenimentelor rutiere îl reprezintă consfătuirile organizate de miliție și filialele A.C.R. cu șoferii amatori ce au loc în orașele țării. Se analizează modul cum s-a circulat în sezonul trecut, se face «radiografia» unor evenimente rutiere întîmplate în localitățile respective, se prezintă punctele periculoase de pe arterele din zonele respective, insistîndu-se asupra măsurilor care trebuie luate de șoferi pentru preîntîmpinarea accidentelor etc. Aceste ședințe reprezintă o bună «școală» pentru șoferi, înaintea confruntării cu lunile de circulație maximă.

După cum se știe, mai mult de 50% din victimele accidentelor de circulație sînt pietoni. În marea majoritate a cazurilor vina pentru accidentarea lor o poartă înșiși pietonii. Regretabil este că, în ultimii ani, chiar în condițiile scăderii numărului general de accidente, «evenimentele cu pietonii» au fost în permanență recrudescență.

Pentru contracararea acestui fenomen au fost și vor fi întreprinse numeroase măsuri. Este necesar însă ca instruirea cetățenilor pentru a respecta regulile de circulație să constituie în mai mare măsură o preocupare a conducerii întreprinderilor și instituțiilor. Este foarte bine că unii directori de întreprinderi se îngrijesc îndeaproape de protejarea salariaților contra accidentelor, dar este insuficient (și paradoxal) că această preocupare merge doar pînă la poarta întreprinderii. Dacă la cîteva zeci de metri de uzină, un salariat, din pricina ignorării normelor rutiere, este omorît sau rănit grav într-un accident de circulație, faptul nu prezintă interes pentru conducerea întreprinderii din care face parte?

Organizarea periodică în întreprinderi a unor scurte expuneri pe teme de circulație încheiate de prezentarea unor dispoziții instructive reprezintă o metodă care a dat rezultate pozitive în prevenirea accidentelor rutiere.

Concursurile cu tematică rutieră organizate în școli au demonstrat interesul deosebit al tinerei generații pentru circulație, pentru automobilism. Micii pietoni au arătat că știu mai bine regulile de circulație decît unii șoferi.

În cadrul institutelor de învățămînt ar trebui să existe mai multă preocupare pentru elevii din clasele mari și pentru studenți, din rîndul cărora un procent nu lipsit de însemnătate încalcă frecvent regulile de circulație. Statisticile rutiere arată și ele dealtfel că această categorie de pietoni este mai mult angajată în accidente decît elevii la care m-am referit mai sus.

Prezentarea unor scurte și atractive expuneri pe teme de circulație însoțite de filme în tabere de vară pentru studenți reprezintă numai una din formele de inițiere rutieră ce ar putea fi folosite cu succes în acest sezon.

Bicicleta, acest vehicul ușor și suplu, este tot mai mult utilizat de tineret și acest lucru este fără îndoială un lucru foarte bun. Tinerii nu trebuie să uite însă că odată așezați pe șaua bicicletei devin conducători de vehicul obligați să respecte numeroase reguli rutiere de care depinde viața lor și a altora.

Învățînd din copilărie regulile de prioritate, depășire, cunoscînd bine marcajele, indicatoarele, cît de ușor le va veni tinerilor la volanul mașinii!

Parcul — școală de circulație — reprezintă un mijloc splendid de aprofundare a normelor rutiere. Nu sînt neapărat necesare asemenea parcuri cu piste asfaltate, cu indicatoare elegante etc. Pe terenul de sport pot fi amenajate «străzi», «intersecții» conturate cu vopsea, «marcaje» (din cordoane de plastic) unde micii bicicliști să învețe practic normele rutiere sub îndrumarea unor profesori care cunosc bine regulile de circulație (de preferință posesori ai permiselor de conducere).

Șoferii tineri de autovehicule grele reprezintă în țara noastră aproape 50% din totalul conducătorilor auto profesioniști. Este și firesc ca preocuparea pentru perfecționarea lor să constituie o preocupare principală pentru conducerea unităților de transport, pentru organizațiile de tineret. În contextul acestor preocupări se înscrie și concursul «Stăpîni pe volan» devenit tradițional, organizat de C.C. al U.T.C., Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerul de Interne pentru tinerii șoferi. Această emulație a scos la iveală mii de reale talente, a contribuit din plin la îmbunătățirea pregătirii tehnice și în domeniul cunoașterii normelor rutiere de către tinerii șoferi.

Concursul profesional e deschis însă pentru toate vîrstele. Nu ar fi cazul acum să se organizeze asemenea acțiuni și pentru șoferii de transport în comun, pentru cei care conduc autotrenuri, pentru tractoriștii rutieriști?

Trebuie luate toate măsurile ca acțiunea de verificare tehnică anuală ce se desfășoară cu intensitate sporită în aceste luni să ducă la depistarea pînă la cele mai mici amănunte a defecțiunilor tehnice a autovehiculelor. Tendința unor lucrători din atelierele de verificare — sprijiniți de iresponsabilitatea unor posesori de mașini de a transforma această deosebit de importantă acțiune într-un formalism, trebuie combătută printr-un control permanent în primul rînd din partea factorilor de răspundere din unitățile respective. Sînt cazuri în care nu se acordă atenția cuvenită și altor aspecte privind starea tehnică a autovehiculelor. Numai așa se explică de ce ies pe poarta acestor unități mașini «verificate» cu tobele de eșapament sparte sau cu tobe procurate special pentru a produce un zgomot asurzitor, apreciat de unii ca «sportiv», cu pneurile uzate pînă la pînze, care emană gaze mult peste limita normală, cu numere de înmatriculare deteriorate sau confecționate contra normelor legale etc.

Verificarea tehnică anuală oricît de minuțios ar fi ea efectuată nu dă garanția că autovehiculul va fi perfect în permanență. El trebuie controlat periodic, orice defecțiune cît de mică trebuie să fie imediat eliminată.

Principala «rezervă» de reducere a numărului de accidente este însă atitudinea responsabilă față de circulație și regulile ei a fiecărui conducător de vehicul, a fiecărui pieton.

Colonel Victor BEDA
șeful Direcției circulației
din Inspectoratul general al miliției

gripal este inactivat prin formol și care, administrat pe cale nazală, produce o diminuare a îmbolnăvirilor, de 3-4 ori, comparativ cu cei nevaccinați.

Anul trecut vaccinul a fost administrat cu bune rezultate pe aproape 100 000 oameni. El s-a dovedit nereactogen, excelent tolerat și, repet, cei vaccinați au rezistat bine la gripă, protecție circa 70%. Mai mult, un fapt mai nou încă nesubliniat suficient: administrat mai ales la copiii mici și la bătrîni pe cale bucală (pe o bucată de zahăr sau în puțin ceai) a dat rezultate deosebit de valoroase. *Considerăm că acest din urmă amănunt deschide interesante perspective pentru noi acțiuni de vaccinare, pentru eventuale vaccinări complexe etc. Acțiunea sa, în această administrare, ca dealtfel și pe cale nazală, considerăm că se bazează pe apariția în organismul celui vaccinat nu numai a anticorpilor specifici, dar și a unei substanțe antivirale, cunoscută sub denumirea de interferon.*

Cercetările colaboratorilor mei din Institut continuă intens în vederea îmbunătățirii și perfecționării vaccinării antigripale și pentru realizarea unor vaccinuri asociate, complexe. Sperăm în curînd să vă putem vorbi despre alte noi succese în această problemă.

cuvinte încrucișate

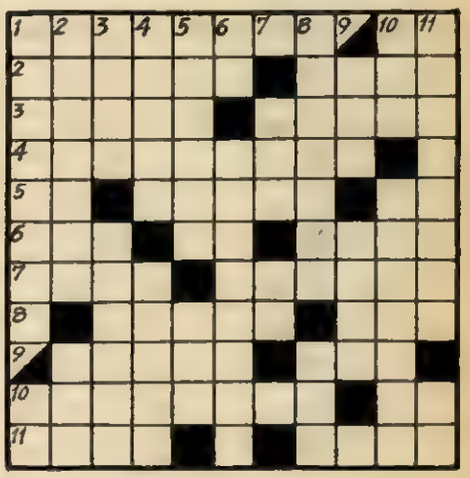

un careu... bun

ORIZONTAL: 1) Bună-cuviință — Cel mai bun. 2) Bun, rău — Bunătate. 3) Bine conservat — Cu bună dispoziție. 4) Bunuri gospodărești. 5) Pușcași buni! — Stîrnesc buna dispoziție...—...și la Paris. 6) Un om, ca toți oamenii — Alee! — Tipsie. 7) Te face bine — Cea mai bună băutură. 8) Una... bună — Un adevăr spus pe jumătate! 9) De bună-credință (fig.) — Sînt bune pentru cusut. 10) Însușirea de a fi bun — Număr redus. 11) Bun — E bună pe varză.

VERTICAL: 1) Apă bună de băut — Capul bunicului! 2) Indiferent cine — Petrecut la urmă! 3) Materie primă pentru îmbrăcămintea de cea mai bună calitate — A certa (fig.). 4) Sînt bune la despicatul lemnelor — Mărgean. 5) Bunele sale servicii sînt puse în slujba unui minor — Drojdie. 6) În temă! — Bine înzestrat. 7) Orășel în Pakistan — Nota diapazonului. 8) Artiști sau sportivi foarte buni — Bunul plăminilor. 9) Întrebare stas! — Centrat. 10) Corp de balet! — De bună seamă. 11) Noroc bun! — Nu-i bună (mold.).

Adam STOICA

Dicționar: VUR

Dezlegarea jocului «CALEIDOSCOP» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) GROENLANDA. 2) AEGEUS — ARID. 3) LALEA — ABACE. 4) S — ISNAF — MIC. 5) WAN — TREMA — O. 6) ORZOAICA — BR. 7) RAID — PT — IR. 8) TM — ADA — SLEP. 9) HAP — E — APOLO. 10) Y — ULAN BATOR. 11) SCOLASTICI.

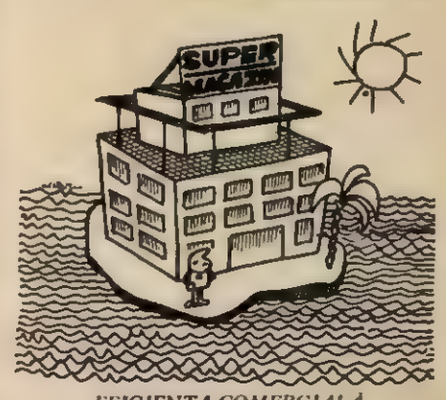

EFICIENȚA COMERCIALĂ

Ioan Victor DRĂGAN

La Wounded Knee, în 1973, ca și la Alcatraz, în 1970 (în colțul din dreapta sus), o aceeași revendicare: dreptul acestor «americani uitați» la existență demnă «într-o Americă albă»

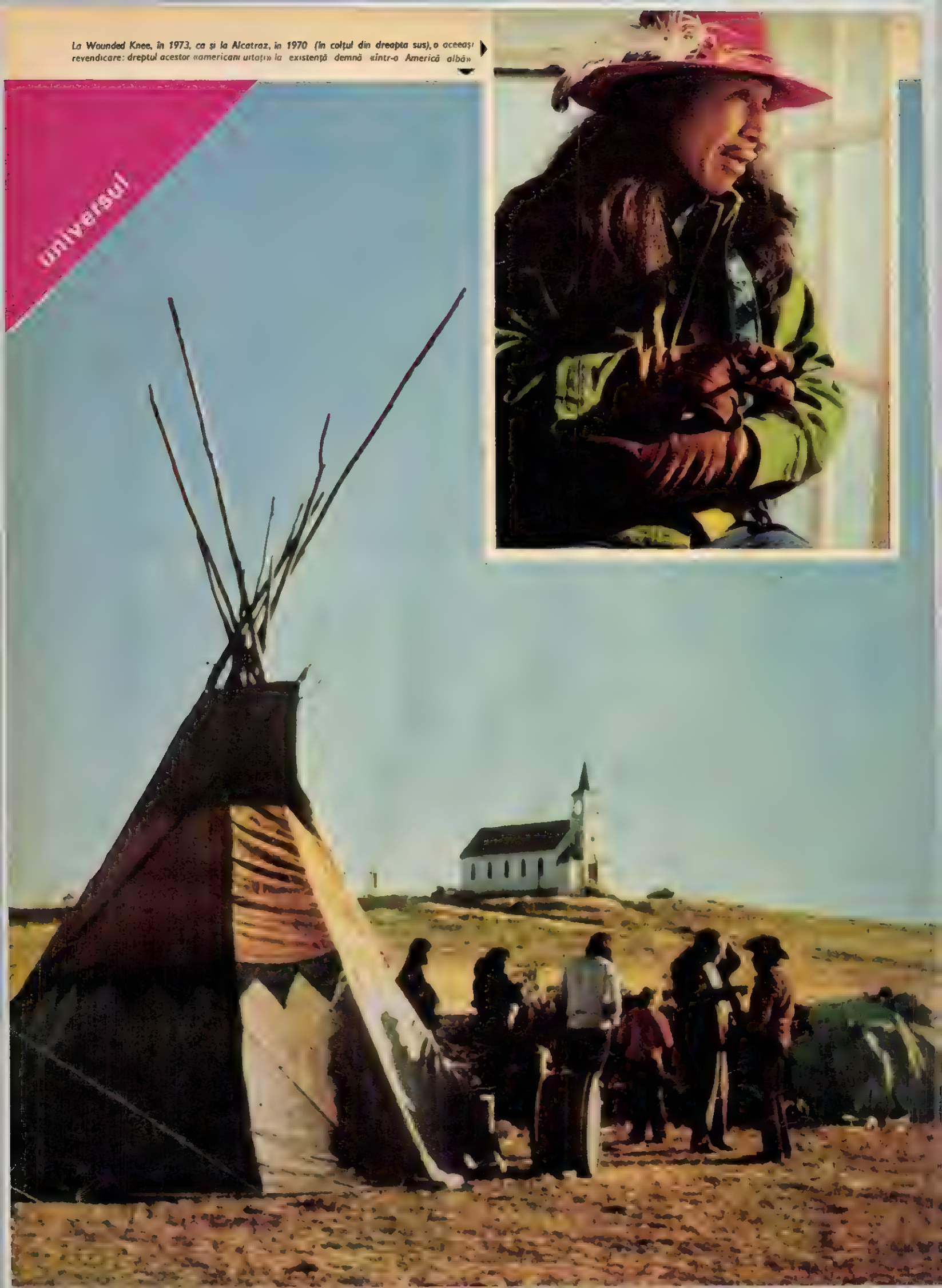

URMAȘII LUI SITTING BULL RIDICĂ TOMAHAWKUL

- dincolo de mistificările westernului
- singurii indieni buni...
- a doua bătălie de la Wounded Knee

Nu întîmplător Marlon Brando a ales o tînără indiană — Sashim Little Feather — care să dea citire scrisorii prin care explică de ce a refuzat Oscar-ul...

Prima reacție oficială la acțiunea protestatară de la Wounded Knee: detașamente ale trupelor federale și agenți ai F.B.I. au instituit o blocadă în jurul bisericii ocupate de cei 200 indieni Sioux.

De ce au ales indienii tocmai Wounded Knee? Cartea pe care o ține în mînă unul dintre cei 200 ocupanți ai micii localități oferă explicația acțiunii-simbol: «Îngroapă-mi inima la Wounded Knee» relatează despre acel episod sîngeros de proporții al genocidului împotriva indienilor nord-americani, la sfîrșitul secolului 19.

«Lovitura de teatru» de la «Music Center» din Los Angeles a avut un larg ecou de-a lungul și de-a latul Statelor Unite. Dar gestul lui Marlon Brando de a refuza Oscar-ul — cea mai înaltă distincție cinematografică americană — este, el însuși, un ecou. Brando — a spus tînăra indiană care s-a prezentat în locul său pe scenă, în fața sălii înmărmurite — a adoptat această atitudine din cauza modului în care sînt tratați indienii, în filme și la televiziune, și pentru a sprijini revendicările indienilor de la Wounded Knee. Wounded Knee nu este însă decît ultima dintr-o serie de acțiuni spectaculoase din vremea din urmă, menite să aducă aminte despre acei «americani uitați» ce-și revendică dreptul la o existență demnă «într-o Americă albă». Reamintim. În noiembrie 1969, un grup de reprezentanți ai triburilor de indieni de pe teritoriul S.U.A. a ocupat insula-închisoare, dezafectată, Alcatraz, proclamînd-o «teritoriu indian». Trei ani mai tîrziu, în ajunul alegerilor prezidențiale, mai multe sute de indieni au pornit într-un marș spre Washington și au ocupat timp de șapte zile sediul Biroului pentru afaceri indiene. Ulterior, au avut loc violente ciocniri între indieni și poliție la Scottsbluff (statul Nebraska) și la Custer (Dakota de Sud). Iar în noaptea de 27 spre 28 februarie «tobele de război» au vestit ocuparea micii localități Wounded Knee (în centrul rezervației Pine Ridge din Dakota de Sud) de către aproximativ 200 indieni Sioux, din tribul Ogallala, înarmați cu tradiționalele tomahawkuri (securea de luptă), dar și cu arme de foc moderne. Aici, la «genunchiul rănit» (cum sună traducerea cuvintelor «Wounded Knee»), indienii au venit să arate că nu e vorbă goală acel slogan al Mișcării indienilor americani care afirmă: «Gigantul roșu (respectiv populația indiană — n.n.) e cu un genunchi la pămînt, dar este gata să se ridice».

DE LA GENOCID LA ETNOCID

Alegerea localității Wounded Knee pentru această recentă acțiune protestatară a indienilor americani are o semnificație profundă, o veritabilă valoare de simbol, mai ales datorită celor petrecute aci în urmă cu 83 de ani. „Masacrul de la Wounded Knee, din 29 decembrie 1890 — unde și-a găsit moartea vestita căpetenie indiană «Sitting Bull» și unde au fost literalmente seceraţi de gloanțe circa 300 bătrîni, femei și copii indieni — a rămas în istoria S.U.A. ca ultimul act grav al genocidului prezentat în cărți și filme western drept «epopeea cuceririi vestului»". O epopee care ar putea avea drept moto cinica expresie rămasă celebră de la generalul Sheridan: «Singurul indian bun este un indian mort». Și de aceea, de la un milion și jumătate de suflete cît număra pe vremea lui Columb populația indiană de pe actualul teritoriu al Statelor Unite, în 1900 nu rămăseseră decît circa 250 000. Genocidul n-a fost un scop în sine. «Fețele palide» aveau nevoie de pămînturile și apele unde vînau și pescuiau «pielile roșii». Dintre indieni, unii au cedat — fără a opune mare rezistență — și au încheiat tratate în urma cărora și-au părăsit pămînturile, stabilindu-se în rezervațiile ce le-au fost destinate. Dar adesea și acestea au fost amputate. Alții s-au împotrivit la început, s-au luptat vitejește, dar au fost în cele din urmă înfrînți și au trebuit să semneze și ei tratate. 371 este numărul acestora. 371 de tratate care, nu o dată, au fost încălcate. Și genocidului a început să-i succeadă etnocidul, morții violente — moartea lentă, îmbinată cu uciderea propriei identități a indienilor.

CEL DE-AL 372-LEA TRATAT

În 1924, indienii de pe teritoriul S.U.A. au devenit cetățeni americani. Cu alte cuvinte, egali pe plan juridic cu toți ceilalți cetățeni ai Statelor Unite. Cum arată în fapt această egalitate? Jumătate din cei aproximativ 800 000 indieni ce trăiesc actualmente în S.U.A. se află în rezervații. Rezervația e un fel de închisoare, dar ar fi putut fi o închisoare cît de cît omenească. Lucrurile nu stau însă astfel. Rezervațiile sînt administrate de Biroul pentru afaceri indiene (înființat în același an cu încetățenirea indienilor, 1924) care a dat pămînturile în administrare «albilor» — indienii neconstituind decît mină de lucru ieftină. Cît privește fondurile puse la dispoziția B.A.I. pentru indienii din rezervații, ele sînt «administrate» de acesta și de șefii indieni ai rezervațiilor, numiți de B.A.I., de cele mai multe ori împotriva voinței membrilor acestora (ceea ce a constituit și una din cauzele declanșării acțiunii de la Wounded Knee). Iar cei care au părăsit rezervațiile lucrează în unele orașe — New York, Washington, Chicago, Los Angeles, Phoenix — îndeosebi ca muncitori la construcția zgîrie-norilor, a podurilor etc. «Contactul cu civilizația» — mîncile grele rezervate lor, dar mai ales menținerea la periferia societății, au avut pentru indieni consecințe nefaste. Au avut însă și darul de a trezi conștiința indienilor. Și astfel s-a ajuns la crearea Mișcării indienilor americani și a altor organizații ale lor, la episoadele Alcatraz, Washington, Wounded Knee. Care, la rîndu-le, au sensibilizat opinia publică americană, făcînd-o să înțeleagă că «politica față de aborigenii americani a fost marcată de necinste, faliment, moarte și dezonoare» (The Washington Post). Dar și că se poate face ceva pentru a îndrepta, măcar pe viitor, lucrurile. Parafrazînd titlul unei cărți care a constituit un best-seller în ultimii doi ani în S.U.A. — «Îngroapă-mi inima la Wounded Knee», care povestește despre masacrul petrecut în urmă cu 83 de ani, despre îngroparea inimii unei legendare căpetenii indiene, «Crazy horse», în pămîntul stropit cu sînge indian — același ziar mai sus-citat afirma, comentînd evenimentele de azi de la Wounded Knee, că «o parte a rușinii națiunii poate fi îngropată la Wounded Knee». Cum? Răspunsul l-a dat un bătrîn indian — Running Bear (Ursul rapid) — aflat printre cei 200 revoltați din aceste zile de la Wounded Knee: «Un al 372-lea tratat, singurul, adevăratul, cel al dreptății». Iată pentru ce indienii au ridicat din nou tomahawkurile. Obținînd, în capătul a aproape cinci săptămîni de protest dîrz, o primă victorie. Acordul, intervenit între autoritățile federale și conducătorii indienilor insurgenți, prevede retragerea trupelor federale și a agenților F.B.I. de la Wounded Knee — după ce indienii vor depune armele — și mai ales deschiderea a două anchete senatoriale, una în legătură cu activitatea B.A.I. și a doua cu privire la tratatele încheiate în secolul al XIX-lea, precum și o întîlnire în luna mai, la Casa Albă, cu președintele Nixon, a unei delegații a indienilor americani, pentru discutarea condițiilor de viață din rezervații. Comentatori americani își exprimă speranța că atunci președintele își va aduce aminte că el însuși a calificat minoritatea indiană, cu cîtva timp în urmă, drept «cea mai săracă și mai abandonată a națiunii americane».

I. CIOARĂ

COPERTA NOASTRĂ

Un teatru nou — Teatrul Național din Craiova (condus de actorul Amza Pellea) — își așteaptă spectatorii!

În numărul viitor: «Nu numai despre noul Teatru Național din Craiova, ci și despre cei care l-au construit, despre cei care-i vor da viață și, mai ales, despre ceilalți oameni care vor merge la teatru» (Un reportaj din județul Dolj, bogat ilustrat cu fotografii color și alb-negru.)

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 125 000 exemplare.

PREȚUL REVISTEI 3 LEI

41 506

Prezentarea artistică: V. OLAC

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

flacăra

ANUL XXII — NR. 17 (933) — 21 APRILIE 1973

«PIEPTUL FIECĂRUI CETĂȚEAN — UN ZID AL LIBERTĂȚII»

LUPTA CU POLUAREA — O PROBLEMĂ A FIINȚEI ȘI A CONȘTIINȚEI CONTEMPORANE ROMÂNEȘTI! *«MASĂ ROTUNDĂ FLACĂRA»* **la care participă ministrul energiei electrice, primul-adjunct al ministrului sănătății și alte personalități din cele două ministere**

PRIMA OPERAȚIE PE CORD DESCHIS LA TÎRGU MUREȘ

Călătorie spre centrul pămîntului

IMPERIUL «ADIDAS», LÎNGĂ PODUL MĂRĂȘEȘTI

Mamele n-au numai fete, au și băieți!

ZEUL AUTOMOBIL

I.C.A.B. ne promite o vară cu ștranduri răcoroase

Nu numai despre noul Teatru Național din Craiova, ci și despre cei care l-au construit, despre cei care-i vor da viață și, mai ales, despre ceilalți olteni care vor merge la teatru

NEMURIREA LUI PICASSO

Fertilitatea impasului

«Eu vreau să construiesc un sat românesc și am să-l construiesc»

Mare oraș, mare singurătate...

flacăra la dispoziția dumneavoastră

AȘTEPTAM UN DELEGAT

Vă scriu în numele a numeroase familii despre o cauză pe care o considerăm noi că este dreaptă.

Cauza noastră constă din închiderea unor logii ce fac parte din apartamentele pe care le deținem, cu titlu de proprietate.

Vă vom arăta motivele ce ne-au determinat pe noi să închidem logiile și pe care le putem rezuma în mod deosebit la următoarele puncte:

— Nu avem cămară de alimente (ceea ce ni s-a dat în acest scop este o cămăruță mică fără aerisire, în care temperatura atinge în timpul iernii și 26 grade).

— O parte din apartamente, pe timp de ploaie, sînt inundabile.

În fața acestei situații, o mare parte din locatari ne-am închis logiile și în acest fel ne-am creat posibilitatea ca într-un colț al acestora să ne amenajăm un spațiu, unde să păstrăm alimentele, fără ca prin aceasta să transformăm logiile în cămări și nici să aibă un aspect necorespunzător, deoarece din afară nu se poate vedea.

În acest fel sînt apărate și acele apartamente care, în caz de ploaie, sînt amenințate să fie inundate.

Fiindcă în contra acestor închideri se invocă motivul că se lezează estetica urbanistică, noi am dori ca un delegat, desemnat din partea forului tutelar, să fie trimis la fața locului pentru a se pronunța cu competență în această problemă, bineînțeles nu unul dintre aceia care sînt autorii acestor tipuri de locuință, numite după opinia noastră în mod necorespunzător «locuințe confort I».

Noi susținem că prin închiderea acestor logii apartamentele au un aspect mai estetic, deoarece în locul unor logii goale și pustii — care în urma ploilor și zăpezilor se decolorează și se supun avariilor — noi oferim un colț împodobit cu flori în care locatarii sînt în competiție unii cu alții spre a le face cît mai frumoase.

La închiderea acestor logii noi n-am acționat în mod anarhic și s-a ținut seamă de reglementările în vigoare. Toate blocurile, prin comitetele lor, s-au adresat Serviciului de sistematizare al municipiului și au cerut autorizația de închidere, iar unul dintre ele, blocul J/1, a și obținut-o în scris, cu indicarea condițiilor, avînd pentru aceasta și avizul favorabil al proiectantului. Noi, celelalte blocuri, văzînd această aprobare de principiu, n-am mai așteptat aprobarea scrisă (pe motiv că aceasta întîrzia și timpul de iarnă se apropia), mai ales că verbal ni s-a promis că vom primi și noi aprobarea și cu recomandația ca să executăm și noi închiderea în aceleași condițiuni ca și blocul J/1.

Închiderea logiilor s-a făcut în toamna anului 1970 și de atunci au trecut anii 1971, 1972, fără să mai primim nici un răspuns (în acest timp numărul logiilor închise s-a înmulțit pe măsură ce zilele treceau) la cererile noastre, pentru ca în luna februarie din anul în curs în loc de aprobare să primim o somație pentru demolarea lor.

În încheiere ținem să vă arătăm că în răspunsul Comitetului de Stat pentru Economia și Administrația Locală, cu adresa nr. 501/1973, se scrie printre altele «Argumentele pe care dumneavoastră le aduceți pentru susținerea închiderii logiilor sau balcoanelor pot fi soluționate separat, în funcție de situația concretă a fiecărui apartament, în sensul ca O.C.L.P.P. ca reprezentant legal al dumneavoastră să intervină la constructor pentru remedierea unor deficiențe de execuție».

Acest răspuns nu îl considerăm ca un răspuns dat în termen, dar formal prin conținutul său. Deoarece în realitate deficiențele semnalate de noi, după părerea noastră, sînt iremediabile Dacă totuși ele pot fi remediate, atunci să se facă aceste remedieri (aerisirea cămărilor și apărarea de inundații în caz de ploaie), dar fără să fim noi puși să alergăm pe la O.C.L.P.P. și la întreprinderea constructoare (aceasta pentru că din experiență le cunoaștem pe ambele) dar credem că pînă la remediere să fim lăsați cu logiile închise pe timp de iarnă și ploi.

Asociațiile locatarilor din blocurile A1-II, Calea Romanilor — Arad

ÎNTREBĂRI DIN PITEȘTI

— La Pitești, pentru a cumpăra un litru de lapte trebuie să te duci dimineața înainte de ora 7 la cozi interminabile — de ce?

Oare pentru timpul cetățeanului, pierdut la cozi, nu trebuie să răspundă nimeni, așa cum răspunde un salariat atunci cînd în producție nu muncește?

— Pentru pîine trebuie să stai la coadă la orice centru, însă unul bate recordul — centrul de pîine din complexul str. Craiovei.

— În tot orașul Pitești nu există mușețel, deși în depozit există — de ce?

Răspuns

Fiindcă pe orice stradă găsești circiumi (BUFETE), la ce servesc acestea? Generației tinere îi trebuie băuturi (coniac, fum, cafele) sau lapte și pîine?

Deci sînt prea multe circiumi și prea puține centre de lapte, pîine etc.

Într-unul din numerele ziarului local «Secera și ciocanul», Trustul panificație Pitești cerea spațiu (o prăvălie) pentru a desface direct sortimente noi de pîine și proaspătă.

— Nu i s-a dat spațiu?!?

— De asemenea, nu s-a dat spațiu (așa cum s-a cerut public) pentru un magazin cu plante medicinale, ca să nu se mai vîndă mușețelul din depozit, dar nici pentru așa ceva nu s-a dat?!?

Nu a existat spațiu pentru cele trebuincioase alimentației zilnice, dar în schimb s-a dat spațiu (3 camere la un parter) pe str. General Cristescu unei circiumi, de ce?

— Ceva tot pe dos: lame bune și ieftine se aduc, dar nu ajung în comerț. Lamele de ras care costă 2 lei bucata nu au fost niciodată în comerț și se vînd de cei din depozit, de vînzătoarele de la magazine, cu preț dublu — de ce? Să verifice cineva cîte mii de lame au fost aduse în depozit și să se facă anchetă prin sondaj în orașul cinstei, onoarei și demnității socialiste dacă s-au vîndut asemenea lame, care pentru unii au fost o bună sursă de «cîștig» — de ce?!?

— De ce oare se vorbește așa mult de cinste?

— De ce nu se mai răresc circiumile, unde tineretul își bea mințile?

— Noi cînd mai citim, cînd mai mergem prin librării, cînd ne mai odihnim, dacă toată ziua alergăm?

— Mai dăm randament a doua zi la serviciu?

Ce ziceți?

Stănescu Mărgărit
Pitești

NE RĂSPUNDE DIRECȚIA COMERCIALĂ A CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI ARGEȘ

Cantitatea de lapte repartizată pentru aprovizionarea populației din municipiul Pitești este insuficientă, și din această cauză cumpărătorii sînt nevoiți să procure acest produs în primele ore ale dimineții. Menționăm că începînd cu luna aprilie a.c. cantitățile de lapte repartizate sînt mai mari, urmînd a fi satisfăcută în mai bune condițiuni cererea populației.

În cadrul complexului comercial din str. Craiovei am mai înființat un centru de pîine pe lîngă raionul existent, care desface tot sortimentul de pîine (albă, intermediară, neagră și specialități), însă este amplasat în spatele complexului și din această cauză nu este prea solicitat de cumpărători, care stau la coadă la raionul din cadrul magazinului, nedeplasîndu-se la cealaltă unitate.

Mușețelul se desface prin rețeaua de farmacii a O.F.R. Pitești, însă cantitățile existente nu asigură necesarul populației.

În unitățile de alimentație publică din Pitești s-a luat măsura ca desfacerea băuturilor să se facă numai consumatorilor care servesc și gustări, în acest fel asigurîndu-se un consum mai rațional al băuturilor și o servire mai civilizată, în unități putîndu-se menține în permanență o atmosferă plăcută.

Referitor la afirmația că sînt prea puține centre de pîine și lapte în Pitești, arătăm că această problemă ne-a preocupat și ne preocupă în permanență, în ultima perioadă luîndu-se măsuri de mărirea numărului acestora, în special în noile cartiere (Trivale, Războieni, Ștefănești etc.) cu încă 4 centre de pîine și 4 unități de lapte, numărul acestora urmînd a se mări în permanență.

Înființarea unui magazin de pîine al întreprinderii de panificație este în studiu, urmînd ca în funcție de găsirea unor posibilități de reorganizare a spațiilor comerciale să se repartizeze întreprinderii respective spațiul necesar. Menționăm însă că produsele noi de panificație se pot desface (și dealtfel se și desfac) prin rețeaua magazinelor de pîine a comerțului local, iar prospețimea pîinii depinde de organizarea corespunzătoare a muncii la întreprindere și ea se poate menține indiferent dacă magazinul este al comerțului sau al întreprinderii producătoare.

Plantele medicinale se desfac prin farmacii, organizarea unei unități specializate în desfacerea acestor produse căzînd în sarcina O.F.R. Pitești.

În zona unde s-a înființat recent o unitate de alimentație publică există unitate de pîine și lapte, iar organizarea unei alte unități în acea zonă nu ar fi avut eficiență economică.

Repartiția de lame din import este insuficientă, neacoperind necesarul; în ce privește modul de vînzare a acestora, menționăm că nu au existat sesizări concrete că s-ar vinde cu supraprețuri. Inspecția comercială și direcția comercială verifică permanent modul cum se desfac mărfurile deficitare.

În legătură cu cele relatate referitor la timpul rezervat pentru cumpărători, informăm că ne preocupă în permanență dezvoltarea bazei materiale a comerțului atît în zona centrală, cît și în noile zone de locuințe. Astfel, în prezent, sînt în construcție spații comerciale în zona centrală a municipiului, precum și în cartierul Trivale, iar în viitor în toate zonele noi de locuințe se vor realiza spații comerciale la parterul noilor blocuri.

Menționăm că nu s-a putut lua legătura cu petiționarul întrucît nu a indicat adresa.

Director I. Bădescu

ION DOLĂNESCU CONTRA SANDA FAUR

Vă rog să binevoiți a publica aceste rînduri izvorîte din datoria de a răspunde tovarășei redactor Sanda Faur, care a avut amabilitatea ca la scurte intervale să scrie în două numere ale revistei «Flacăra» aprecieri despre persoana mea.

Consider că aceste articole ale d-sale m-au nedreptățit prin nejustețea aprecierilor ce le enunță.

Aș fi fost mulțumit dacă preocuparea d-sale ar fi fost îndreptată spre cunoașterea greului efort al începutului și evoluției mele artistice, pentru care am depus o muncă intensă. Cu această ocazie aș fi avut posibilitatea să cunoască sprijinul ce mi l-a acordat artista Maria Tănase, care, în marea ei generozitate, m-a apreciat ca un element talentat, încurajîndu-mă să muncesc cu perseverență spre a-mi croi un drum în artă.

Aviditatea cu care se solicită sutele de mii de discuri ce sînt răspîndite în popor nu sînt cred eu, decît rodul firesc al unei munci de înalt devotament închinat folclorului românesc, ei, acești ascultători, sînt pentru mine judecătorii care apreciază cu entuziasm, dar și cu mult discernămînt, întregul meu repertoriu.

Nu pot fi de acord cu reproșul ce mi se face că «cînunț cu morga: vai interpreta o compoziție proprie închinată feciorașului meu». Deși acest cîntec este inspirat din bucuria unui părinte și dedicat primului său copil, nu m-am lăcumetat — din modestie — a-l anunța publicului că sînt compozitorul lui.

Cunosc că o serie de mari cîntăreți ai folclorului, ca Maria Tănase, Ioana Radu, Maria Lătărețu, au cules cîntece, le-au prelucrat și le-au cîntat fără să le fie reproșate aceste firești dorințe de a reda folclorului melodii ce au rămas în tradiție pentru urmași.

Nu am înțeles și nu știu cum s-ar justifica afirmațiile tovarășei Sanda Faur că apar pe scenă ca un «prinț desuet travestit în țăran». Nu am avut niciodată această intenție ca prezența mea scenică să corespundă unui asemenea termen de comparație, deoarece sînt conștient că publicul spectator, care mă îndrăgește, este format din oameni simpli, fii ai poporului, muncitori, tineret etc., care îmi dăruiesc cu multă generozitate flori, drept mulțumire pentru melodiile și interpretarea scenică pe care le prezint, cu sentimentul că merită din plin să le consacru ceea ce am mai bun în mine.

Dacă tovarășa redactoare îmi reproșează că nu am o voce de mare extindere și nu am studii superioare de canto, pot să-i răspund că acel «firicel» de voce este dăruit cu mult suflet, atît de necesar interpretării cîntecului popular.

Vă mulțumesc pentru ospitalitate,
Ion Dolănescu

DRAGII PĂRINȚI?

Mă numesc Elena D. Crețu — casnică — și locuiesc în Tg. Jiu, strada Unirii, bloc 1, ap. 1, sc. A. Am 50 de ani și sînt bolnavă. Am vrut să am și eu la bătrînețe un sprijin (moral) mai substanțial, dar să mă explic:

În anul 1956 a încetat din viață un cumnat al meu — Nedelescu Matache, în comuna Cîrlogani, satul Cepari, județul Olt. I-au rămas trei copii, în vîrstă de 13, 10 și 8 ani (un băiat și 2 fete). Mama lor, soru mea, Agripina Nedelescu, s-a recăsătorit în 1957, abandonînd cei 3 copii și plecînd la noul soț. Copiii au rămas în așa-zisa grijă a bunicii lor, femeie bătrînă și lipsită de posibilități.

Băiatul — Emil Nedelescu — la 14 ani este dus de «noul» tată la o școală profesională viticolă la Drăgășani, dar lipsit de căldura familiei abandonează școala și începe să vagabondeze.

Fata următoare — Eleonora Nedelescu — este dusă la liceul din Slatina, Olt, dar lăsată fără bani, fără îmbrăcăminte de iarnă, copătă un infiltrat pulmonar, fiind trimisă de școală la un preventoriu TBC la Predeal.

Al treilea copil — Adela Nedelescu — urmează școala elementară în comună, asistată de bunica ei și zbătîndu-se în lipsuri grele «Mama» lor nu le acordă nici o atenție.

Am ținut un mic «consiliu» de familie și — deși am și eu un băiat — am luat sub ocrotirea mea și a soțului pe cei trei copii abandonați, pentru a-i crește și a-i da societății cu pregătire pentru viață. De acum aveam patru copii (3 plus al meu).

Băiatul — Emil Nedelescu — a învățat meseria de șantier și a făcut liceul la cursuri serale. Azi este căsătorit. Este salariat în Tg. Jiu, are apartament. Este șofer și cîștigă bine.

Eleonora a fost dusă la liceu și apoi la facultate. A urmat la Institutul politehnic București — Facultatea TCM — și este ingineră la «Electroputere» Craiova din 1969. Căsătorită și are un copil.

Adela a urmat liceul la seral și a făcut o școală de laboranți la Turda. Este în prezent laborantă la Fabrica de ciment din Tg. Jiu, căsătorită, și are un copil.

Aș vrea să insist mai puțin asupra efortului depus de mine și soțul meu pentru a crește cei trei copii orfani. Acest efort rezultă din însăși înscrierea lor pe orbita societății.

Aș vrea să adaug că niciodată nu am făcut separatism între cei trei copii și al meu.

Pentru cei patru copii ne-am cheltuit ultimul ban. La terminarea facultății, în 1969, Eleonora ne-a lăsat în casă cu un gol — aveam o datorie de 10 000 lei.

Rețineți vă rog numai un fragment dintr-o scrisoare (pe care o păstrăm) trimisă nouă de către Eleonora din București, pe cînd se afla la examenul de admitere la Institutul politehnic:

«Dragii mei părinți,

Nu pot spune altfel celor ce fac atîtea sacrificii, care nu pot fi decît părinți, ceea ce am observat de mult și nu numai eu...

Vă dorește mult,
Lala»

Dar azi?!

Cei trei copii nu ne dau nici «bună-ziua». De trei ani, nici unul nu ne-a mai «călcat» pragul casei. Nu-și aduc aminte de mine nici cu o mică atenție.

Bunica lor, — aproape octogenară —, lipsită de orice sprijin, zace singură la sute de kilometri (în satul Cepari, com. Cîrlogani, județul Olt), dar nepoții care i-au fost atît de dragi oîtădată și pe care i-a îmbrăcat, i-a hrănit, i-a spălat, după ce mama lor i-a părăsit (pînă să îi iau sub tutela mea), au uitat-o. Ingineru-a mers la bunica de patru ani.

Mă chinuie gîndul, cum de mi se plătește efortul depus 12 ani cu atîta indolență?!

Am apelat la «Flacăra» pentru că poate în paginile sale se vor strecura scîntei care să le topească glaciala indolență a celor trei copii — Nedelescu Emil, salariat, șofer, la Centrul de butelii Tg. Jiu-Gorj, Pîslă Eleonora (fostă Nedelescu Eleonora), ingineră la «Electroputere» Craiova, și Nedelescu Adela Ana (prin căsătorie Simion Ana), laborantă la fabrica de ciment Tg. Jiu.

Elena D. Crețu
Tg. Jiu

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

seria flacăra jurnal din antarctica (vi)

CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI

După două săptămîni de lucru intens, oboseala începe să se facă simțită. Totuși, ne-am obișnuit să dormim în cușetele noastre lipsite de încălzire, iar frigul nu ne mai deranjează ca în primele zile. Dimineața, pregătirile de plecare se termină rapid, fiecare știind acum exact ce are de făcut.

Principala noastră activitate se desfășoară în partea de est a insulei, acoperită de un imens ghețar și dominată de vîrful Mount Pond (altitudine, 602 m). În această zonă, în anul 1969 s-a produs în scoarță o fractură cu o lungime de circa un kilometru, iar în partea mediană s-a format un crater prin care a țîșnit la suprafață, din adîncuri, materia magmatică.

Tabloul care ni se desfășoară astăzi în față este spectaculos.

MUNCA NOASTRĂ ȘTIINȚIFICĂ: SIMPLĂ ÎN TEORIE, COMPLICATĂ ÎN PRACTICĂ

Fractura permite să se vadă un perete de ghețar aproape vertical, cu o grosime ce variază între 50 și 200 de metri. La sud se află partea prăbușită, acoperită cu zgură vulcanică, de culoare neagră și roșie. Această zonă este străbătută de numeroase fisuri prin care se strecoară gaze fierbinți în care sînt dizolvați ioni de sulf, clor, iod, fier etc., care reprezintă așa-numitele *fumarole*, care vădesc că activitatea vulcanică nu s-a terminat și că în adîncime, în «cuptorul» magmatic, se mai află materie topită care clocotește, dar nu are forță suficientă pentru a țîșni la lumina zilei.

Principalul nostru obiectiv constă în colectarea de gaze pentru a stabili compoziția lor chimică. Metoda este foarte simplă, activitatea în sine însă nu.

Se alege, în primul rînd, o zonă în care emanațiile sînt mai puternice — lucru destul de complicat, deoarece emisiile de gaze nu au un debit constant, ci variază de la o zi la alta.

În fisura aleasă se introduce un aparat care absoarbe gazele și le dirijează într-un recipient, unde se condensează.

Pentru a efectua o analiză este nevoie de cel puțin zece centimetri cubi de lichid, or, noi am avut zile în care nu reușeam să colectăm decît cîteva picături! Pe lîngă aceasta nu se poate lucra eficient în fiecare zi, deoarece atunci cînd ninge — ceea ce se întîmplă destul de frecvent pe insulă — zăpada căzută este topită de aburii calzi și transformată în apă, care modifică concentrația *fumarolelor*, și aceasta poate duce la concluzii inexacte.

Iată deci motive suficiente de enervare, care se adaugă la faptul că aici, sus, bate totdeauna un vînt puternic, iar în jur emanațiile de gaze ne fac să lăcrimăm și să tușim.

Lucrăm «în schimburi», și atunci cînd vedem cum se formează picăturile de lichid și cum alunecă încet în recipient uităm de toate necazurile, nu mai simțim nici vîntul și nici mirosul supărător al gazelor...

Cei care se află în «schimbul liber» pregătesc masa. Cum? Răscolesc puțin zgura caldă, fac o mică vatră în care pun conservele, pe care le acoperă tot cu zgură. După un sfert de oră, cînd conservele se scot, trebuie manevrate cu foarte mare atenție: ele frig!

ACI AU EXPLODAT «BOMBELE VULCANICE»

Ne atrage ca un magnet craterul din mijlocul fracturii de la vest de Mount Pond. Luăm cu noi o coardă, un piolet, un ciocan, colțari și pornim la drum.

Călcăm pe zăpadă și pe blocuri de zgură care se sfărîmă sub tălpile noastre cu un sunet de sticlă spartă. Trecem apoi peste crăpături largi de 0,5-1 m și adînci de 5-10 m, căptușite cu sulf și limonit. Aburi calzi ne învăluie fața și un puternic miros de sulf și clor se simte la tot pasul. Din profunzime se aud trosnete: blocurile de zgură s-au încălzit atît de puternic încît plesnesc! Intrăm într-o fisură, dar nu putem cobori decît 2-3 m, deoarece pereții se apropie atît de mult încît nu ne permit să trecem mai departe. Un fapt curios: temperatura crește foarte repede pe această distanță atît de scurtă

Pornim mai departe și ajungem la marginea craterului, care are un diametru cam de 200 m. În mijloc, contrastînd puternic cu albul zăpezii, zărim o pată neagră: este o crăpătură largă de circa 3 m și adîncă de 20 m, care constituie de fapt fundul craterului. Acolo vrem să ajungem!

Ne legăm cu coarda, punem colțarii și, cu prudență, începem coborîșul: tatonînd zăpada cu pioletul, încercăm stabilitatea blocurilor de zgură și, după o jumătate de oră, iată-ne în fundul craterului!

Din acest loc, în 1969 țîșneau jeturi de foc și nori de fum pînă la cer. Bucăți de lavă incandescentă zburau prin aer, răsucindu-se, și o dată răcite, dădeau ceea ce numim noi astăzi «bombe vulcanice». În momentele de «paroxism», blocuri masive de 1-2 tone au fost proiectate pînă la mari distanțe, iar cenușa și zgura — principalele produse vulcanice — au acoperit o mare suprafață, întinind albul ghețarilor și încendiind baza chiliană.

Acum, această gură a monștrilor din adîncuri tace, dar răsuflarea lor caldă se face simțită în împrejurimi, nu departe de locul unde ne aflăm, ca semn că oricînd ei pot «vorbi» din nou.

Colectăm cît mai multe eșantioane și privim în jur. Spre nord se ridică impozant, pînă în vîrful Mount Pond, ghețarul; către est, un perete de cenușă, pe pantele căruia se prăvălesc blocuri de lavă, iar la sud și vest o îngrămădire haotică de blocuri de zgură, colorate în roșu și negru. Admirăm peretele de gheață, albul imaculat al zăpezii care îl acoperă. Totul amintește de o cetate medievală cu zidurile dărîmate...

Sîntem aduși la realitate de căderea fulgilor de zăpadă. Cerul s-a acoperit de nori și vîntul s-a întețit. Ieșim din crater și revenim la colegii noștri care ne așteaptă, curioși să afle ce am văzut. Bucuroși, le povestim cum a decurs incursiunea și le arătăm eșantioanele. Între timp ninsoarea s-a întețit și vîntul bate atît de puternic, încît fulgii de zăpadă sînt purtați orizontal...

Ne strîngem lucrurile în grabă și pornim spre barcă. Pe mare gonesc valuri mari, așa că vom avea din nou «plăcerea» de a fi zguduiți, biciuiți de apa sărată, udați pînă la piele.

Mîine însă vom uita totul și o vom lua de la început!

Gheorghe ISTRATE
Ioan TEODORU

(Va urma)

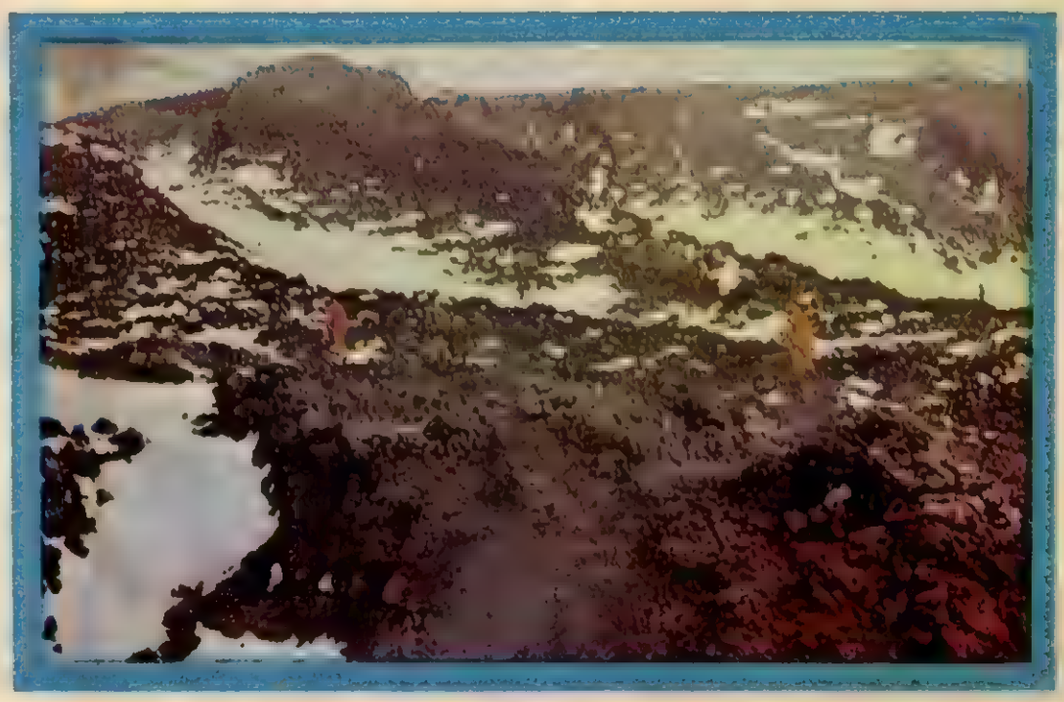

Incursiune în zona craterului principal, activ în 1969, pentru depistarea celor mai interesante fumarole.

La locul de emisie a gazelor se supraveghează cu atenție și emoție funcționarea aparaturii și transformarea vaporilor în lichid.

prezentul social

săptămîna politică

de la vorbă la faptă

Aşadar, în ţara noastră, etapa discuţiilor de principiu despre poluare s-a cam încheiat. Nu vrem să negăm total utilitatea lor, dar parcă ar fi ceva mai bine să nu mai vorbim «în general» despre acest subiect, născut în a doua jumătate a veacului nostru, ci, cumva, mai la concret. De pildă, în loc să mai spunem în simpozioane, sau în conferinţe, sau în prelegeri că aerul pe care-l respirăm ar trebui să fie mai puţin viciat (un fel de «ce bine ar fi să nu fie rău») va fi de ajuns să ne referim pur şi simplu la secţiunea I a capitolului II din *Legea privind protecţia mediului înconjurător*. Iar în loc de un articol de presă cu o critică tovărăşească la adresa lui x sau y, va fi de ajuns să ne referim la articolul 67 al aceleiaşi legi în care se arată cum se pedepseşte «evacuarea în atmosferă a substanţelor dăunătoare...». Da, România socialistă se situează printre primele ţări din lume care elaborează o asemenea lege a OMENIEI. O lege care stabileşte în termeni exacţi cum să fie evitată şi înlăturată contradicţia dintre dezvoltarea economică şi sănătatea oamenilor, între nevoile omeneşti de progres economic şi nevoile omeneşti de frumos. «*Protecţia mediului înconjurător este parte integrantă a activităţii generale de dezvoltare economico-socială a ţării*» — proclamă legea, iar mediul înconjurător este, pe cît de lapidar, pe atît de esenţial definit de articolul 3 ca *determinant al condiţiilor de viaţă pentru om şi al dezvoltării societăţii*. Cît priveşte poluarea mediului înconjurător, ea «*constă în acele acţiuni care produc ruperea echilibrului ecologic, dăunează sănătăţii şi stării de confort a oamenilor sau provoacă pagube economiei naţionale, prin modificarea calităţii aerului, apei, solului şi subsolului, a florei şi faunei, a altor resurse naturale sau create de om*».

Proiectul legii privind protecţia mediului înconjurător poartă — era posibil oare altfel? — amprenta adîncă a etapei social-istorice pe care o trăim, etapa construcţiei socialismului multilateral dezvoltat. Prin excelenţă o lege de ocrotire a omului şi de răspuns nemijlocit la nevoile sale, noua normă juridică (propusă discuţiei publice) îmbină într-un indestructibil lanţ logic *toate* interesele colective legate de etapă: dezvoltarea industriei, transporturilor, agriculturii, utilizarea raţională a resurselor naturale, prevenirea degradării solului, continuarea vastei acţiuni de împăduriri începută în această primăvară s.a.m.d. Stabilind ştiinţificeşte cadrul de aplicabilitate a normelor sale, legea cheamă întreaga colectivitate să-i dea viaţă. De la organul special creat, Consiliul Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător, subordonat Consiliului de Miniştri, şi pînă la primăria din sat,practic nu există organ al administraţiei de stat neimplicat într-un fel sau altul în măsurile adoptate de lege. Sînt chemate de asemenea să sprijine măsurile pentru protecţia mediului organizaţiile obşteşti sindicale şi de tineret, presa, radioul, televiziunea. De fapt, fiecare cetăţean al republicii este chemat să poarte o parte mai mică sau mai mare a copleşitoarei răspunderi pentru păstrarea mediului în care trăim. Nimeni nu se va deroba, desigur, de la asemenea răspunderi. Legea ne dă un sentiment de linişte şi securitate. Vom putea păstra acest sentiment şi-l vom putea lăsa preţioasă moştenire generaţiilor ce vin, cu o singură condiţie: să ocrotim legea care ne ocroteşte.

Spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu: «*Nimeni nu trebuie să-şi închipuie că am adoptat hotărîri pentru o le aşeza în sertar. Ele constituie programul de lucru al tuturor; fiecare, la locul său, în conformitate cu răspunderea pe care o are în partid şi în stat, este chemat să acţioneze pentru îndeplinirea lor — şi va fi judecat după felul cum munceşte pentru realizarea lor*».

De la vorbă la faptă, pe drumul cel mai scurt. Cum ne învaţă partidul.

E. DASCĂLU

cronica instituţiilor

rîul, ramul...

Legatul cel mai preţios al moşilor şi strămoşilor noştri a fost dintotdeauna ţara, maica cea bună din visul de aur al neamului românesc. Fiii săi au străbătut, ca năzdrăvanii din poveste, tinuturi multe, trecînd peste munţi şi mări, păstrînd nestinsă vraja pămîntului binecuvîntat. Aici e locul nostru, «Pe-un picior de plai/ Pe-o gură de rai», cum spune cîntecul cel mai minunat al poporului. Toate imaginile de mitologie naţională vorbesc la noi de înfrăţirea cu natura, de organicitatea raporturilor dintre om şi mediul său ambiant. «Rîul, ramul» a însemnat întotdeauna un principiu obiectiv al vieţii celei mai adînci, resimţit ca atare de ultimul plugar şi de ciobanul care vrea să doarmă pentru vecie la umbra stînii. Pînă şi un contestatar, un spirit neliniştit, revoltat şi exasperat în sentimentul său naţional, spune că nu putem fi omoriţi niciodată, pentru că nu poţi omorî pietrele. Această propoziţie, înţeleasă în substanţa ei, reprezintă un elogiu suprem. Natura românească nu este o formă de inerţie şi de indeterminat material. Dealurile suferă, copacii vorbesc. În toată simţirea şi cugetarea noastră nu se găseşte nici o afirmare a ostilităţii ambianţei sau măcar a indiferenţei sale faţă de om. De aceea, legea privind protecţia mediului înconjurător mi se pare a fi o expresie adîncă a unei trăsături permanente, o afirmare a patriotismului celui mai ardent.

Articolul 1 ridică toate prevederile legii în punctul lor suprem: «În Republica Socialistă România protecţia mediului înconjurător constituie o problemă de interes naţional». Nu avem de-a face cu o simplă reafirmare a multuzitatelor speculaţii pe tema «environnement»-ului, cu subtilităţi tehniciste, camuflînd cel mai adesea interese de circumstanţă economică, aşa cum se întîmplă din păcate în multe state foarte dezvoltate din punct de vedere industrial. Legea formulează prevederi ce nu îngăduie o dezvoltare economică, dacă se face în dauna echilibrului ecologic şi a naturii patriei: «Este interzisă, de asemenea, darea în exploatare de noi unităţi sau extinderea unităţilor existente, care prin activitatea lor pot constitui surse de poluare a aerului, fără instalaţii şi dispozitive de reţinere şi neutralizare a substanţelor poluante în stare de funcţionare corespunzătoare, ori fără alte lucrări sau măsuri care să asigure respectarea condiţiilor de protecţie a calităţii aerului, stabilite de organele de specialitate» se spune la art. 8, capitolul II, secţiunea I. Articole similare se referă la protecţia solului şi a apelor, a pădurilor, a faunei terestre şi acvatice şi a monumentelor naturii. Rigoarea lor merge pînă la specificarea unor sancţiuni penale şi a unor norme obligatorii pentru toate organizaţiile socialiste şi instituţiile de stat. Caracterul excepţional al legii reiese şi din acuitatea cu care sînt distribuite răspunderile, din claritatea formulărilor şi determinarea conţinutului articolelor.

Problema mediului ambiant, aşa cum este ea tratată şi în lege, se referă la sursele de distrugere a calităţii vieţii şi la erodarea înceată a însăşi condiţiilor de manifestare a omului. Patriotismul are dealtfel o bază serioasă în cercetările unor savanţi reputaţi. Neuitatul H. Coandă afirma că apa reprezintă elementul fundamental în compoziţia vieţii, dar că ea este diferită de la o ţară la alta, de la condiţiile naturale ale unui popor la cele ale altuia. Se spune că în maladii importante medicii recomandă întoarcerea pentru o vreme în mediul natal. Sub stringenţa şi tehnicismul unor asertiuni, inginerul Coandă ascundea lumina augurală şi pasiunea reţinută a unui presocratic, frumuseţea de dimineaţă spirituală a unui nedezmînţit patriotism. Civilizaţia dezlănţuită a societăţilor de consum a pus pe primul plan industrializarea cu orice preţ, producţia şi consumul nemăsurat, fără considerarea factorului uman şi a celui natural, care fac posibilă viaţa şi îi dau, în bună parte, caracterul, îl apropie de noi. Una din sursele nemulţumirii tineretului şi ale refacerii spirituale în lume este tocmai dorinţa de a trăi natural, de a comunia cu mediul nostru. Dintre toate formele de sălbăticie, cea mai puţin reprimată a fost ostilitatea omului faţă de ambianţă, o formă sublimată a unei pasiuni de a se autodistruge. Cred că n-am fost încă atinşi de acest morb cumplit al veacului; legea privind protecţia mediului înconjurător vine să preîntîmpine o posibilă contaminare, drapată sub faldurile «progresului» cu orice preţ. Conţinutul său este astfel un element de maturitate a conştiinţei sociale româneşti.

O trăsătură importantă a acestei legi constă în faptul că protecţia sistemului ecologic se întreprinde ca o consecinţă a politicii economice a partidului, enunţîndu-se de la început planul fundamental în care sînt situate prevederile sale: «Protecţia mediului înconjurător este parte integrantă a activităţii generale de dezvoltare economico-socială planificată a ţării, avînd la bază principiile fundamentale ale politicii partidului şi statului privind construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate» (art. 1). Propunînd-o şi urmărind cu consecvenţă păstrarea bunurilor de preţ ale naturii, partidul comuniştilor se află în deplin acord cu substanţa naţională a poporului român, cu însuşi pămîntul ţării şi cu trăinicia lui.

Aurel Dragoş MUNTEANU

ce profeţim, ce profesăm

480 minute de etică a muncii

Indiscutabil, una dintre temele predilecte a numeroase adunări, analize, anchete sociologice, campanii publicistice, polemici «colegiale» a fost şi rămîne ceea ce numim *folosirea timpului de lucru*. Mai mult decît atît, într-un fel sau altul, şi pe planul reglementărilor legice randamentul muncii pe unitate de timp, eficienţa deci, s-a constituit ca o problemă susceptibilă de soluţionări tot mai stimulatoare.

Şi cu toate acestea, oricît de plin de înţelegere umană ai fi, nu se poate să nu te contrarieze voioşia cu care în nu puţine locuri, mai mascat sau fără nici un fel de ruşine, se practică cea mai notorie *cronofagie*. Numai că aceşti «mîncători de timp» o fac aceasta pe seama statului, a colectivităţii de muncă, *frauda* săvîrşită neputînd să nu se repercuteze în bilanţul general.

Dincolo de capitolul absenţe nemotivate, care în unele instituţii sau întreprinderi mai mari însumează mii şi mii de ore-muncă, avînd drept echivalent valoric zeci şi zeci de mii lei duse pe apa sîmbetei, sîntem martorii prezenţei atestate numai de pontaj sau de semnătura în condică.

Oameni sîntem — îşi spun uneori tovarăşii de muncă, ba chiar cei chemaţi să vegheze cu sfinţenie la fructificarea integrală a timpului de lucru — şi ca atare de ce ne-ar întriga atît de mult faptul că «ceremonia» începerii lucrului concret durează uneori, chiar în producţie, zeci de minute. Ca să nu mai vorbim că prin unele birouri dosarele sînt deschise mai mult fizic pentru a putea fi oficiat momentul încheierii zilei de muncă, de nesfîrşitele şuete pe teme de sport, televiziune, modă, fapt divers, aventuri amoroase, de bîrfa măruntă instigatoare de zizanii, de flecăreala aparent agreabilă şi de încă multe alte inimaginabile forme de irosire condamnabilă a timpului datorat societăţii în mod obligatoriu, prin *contract social*. Există apoi formele organizate de pierdere în colectiv a timpului, şedinţele fără finalitate care te miri în virtutea căror raţiuni au fost convocate, acele mori de «vorbărie colectivă» ce au ajuns să tocească răspunderea insului faţă de colectivitate în loc s-o fortifice.

Dar de ce ar trebui să-i pierdem din vedere chiar pe unii «pierde-vară» din presă, care-mi amintesc de vestitul Caracudi, oameni gata să tărăgăneze zile întregi redactarea şi predarea la tipar a unui articolaş în timp ce irosesc ore întregi dacă nu «în Cişmegiu» ca personajul caragialesc, măcar la o cafea pe colţ de birou.

Există apoi oameni aparent foarte absorbiţi de munca lor, cufundaţi cu totul în hîrtii şi într-o metafizică impenetrabilă, afişînd fizionomii de sfinţi bizantini. Numai că felul lor de a munci îmi aminteşte de cîntatul surdo-muţilor beţi: gesticulaţia gurii se observă dar nu se aude cîntecul.

Dar cîte altele nu sînt manifestările acestei «slăbiciuni omeneşti» atît de dăunătoare pe plan social. Deviza vechilor socialişti — «Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă» — trebuie de aceea înţeleasă la propriu, fără să confundăm postul dintr-o schemă, locul de muncă ocupat, cu munca nemijlocită, prima necesitate vitală, cum o numim noi, comuniştii, nu numai în calitatea ei de unică şi demnă sursă a existenţei, ci şi în aceea pe care i-o conferea Eminescu de «izvor al fericirii şi libertăţii».

Scriind, nu fără amărăciune, despre aceste lucruri îmi amintesc de răspunsul dat unui confrate în urmă cu mulţi ani de către un vestit strungar la întrebarea «ce metode înaintate de muncă foloseşte astfel încît reuşeşte să fie cu îndeplinirea planului pe maşină cu peste zece ani în avans». «O metodă foarte simplă, — i-a spus ilustrul muncitor —, folosesc la maximum toate cele 480 de minute ale zilei de muncă. Adică vin cu cîteva timp înainte, mă aprovizionez cu materie primă, îmi pregătesc maşina în poziţie de lucru şi după aceea nimeni nu admit să mă scoată din ritmul meu, nici şefii, oricît de mari ar fi ei, şi nici măcar ziariştii». (Respectivul personaj nu putea fi ispitit nici măcar de mirajul apariţiei pe micul ecran în postură de lucru.)

Folosirea integrală a tuturor celor 480 de minute nu e deloc o lozincă nouă, nici măcar n-avem pretenţia că în aceste zile sîntem noi singuri care o profeţim. Şi totuşi,dacă aceste 480 de minute ni le-am imagina ca pe un fagure, cîte celule n-ar fi goale!

Disciplina muncii trebuie să se traducă de aceea prin *civilizaţia muncii*, adică prin acea *raţiune de a fi* a omului în fiecare zi. E o raţiune în numele căreia trebuie să fim intoleranţi faţă de *oricine, oriunde* şi *oricînd*.

Niculae STOIAN

prima operație pe cord deschis la tîrgu mureș

O scurtă știre de presă informa că la 5 aprilie a.c., la Clinica chirurgicală nr. 2 și de chirurgie cardiovasculară din Tg. Mureș a fost efectuată cu succes prima operație pe cord deschis din acest centru medical al țării, de către o echipă de medici condusă de șeful clinicii, profesor dr. docent Pop D. Popa Ioan, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale a Republicii Socialiste România. Pacientul, Popovics Deszö, este un bărbat de 24 de ani, de fel din părțile Ciucului. În timpul intervenției inima a fost oprită și deschisă timp de 45 minute, perioadă în care funcția ei a fost preluată de un aparat inimă-plămîn artificial.

Cînd scriem aceste rînduri, deci la două săptămîni după operație, pacientul face gimnastică, stă la masă, este vizitat de familie și rude.

Ne-am grăbit să aflăm noi amănunte pentru cititorii revistei «Flacăra»

BĂTĂLIA CU TIMPUL

Totul a început cu un deceniu în urmă, cînd tînărul conferențiar Pop D. Popa Ioan (azi doctor docent, la 46 de ani) pășea pentru prima oară în clinica al cărui conducător este în prezent. Au urmat ani de muncă asiduă, munca la catedră alternînd cu cea de laborator și de clinică, o activitate cu certitudinile și incertitudinile ei, o muncă tenace pentru alcătuirea unei echipe, a unui colectiv cu membri specializați fiecare într-un domeniu bine definit al chirurgiei inimii. Așa, rînd pe rînd, și-au luat locul în echipa profesorului mulți medici tineri, «profilați» pe explorări funcționale, terapie intensivă, laborator, transfuzie, instrumentare etc.

Funcționînd ca un mecanism de mare precizie, acest colectiv a urcat pas cu pas, metodic și cu maximum de siguranță, spre un obiectiv precis: **salvarea inimii bolnave chiar în cazuri aparent disperate.**

Primul succes notabil l-a constituit crearea la Tg. Mureș a unui centru de cercetări experimentale — adevărat laborator de verificare a unor ipoteze și afirmații teoretice, de adoptare a unor soluții originale și tehnici noi. De cîte ori nu s-a efectuat aici acea «numărătoare inversă» de care depindea viața unui om. Fiindcă poate în nici un alt sector al medicinei bătălia cu timpul nu este mai hotărîtoare ca aici. De aceea în clinică au fost create condiții optime pentru ample explorări funcționale și analize biochimice de mare finețe, în vederea stabilirii cu maximă precizie a fiecărui parametru funcțional. Sala de operație a fost modernizată și dotată cu aparatură similară cu cea existentă azi în marile clinici din lume.

La numai șapte ani după crearea acestei clinici și dotarea ei cu tehnică corespunzătoare, echipa prof. Pop D. Popa Ioan a abordat frontal unul din domeniile importante ale medicinei — chirurgia cordului deschis

LINIȘTEA NEOBIȘNUITĂ DIN ZIUA INTERVENȚIEI

Diagnosticul pacientului Popovics Deszö era limpede: **defect congenital.** Simptome: oboseală, sufocare, indispoziție, capacitate redusă de muncă. În ziua intervenției, în întreaga clinică se așternuse o liniște neobișnuită: un om trebuia literalmente readus la viață!

Sub supravegherea atentă a echipei de medici și specialiști, încet-încet funcția inimii bolnave este preluată de un modern aparat inimă-plămîn artificial, iar celelalte funcțiuni vitale de alte aparate. Masa de operație părea o complicată instalație electronică, supravegheată de tot felul de aparate de măsură și control. Și totul a decurs după planul dinainte stabilit. Inima bolnavă a rămas deschisă 45 minute, răstimp în care defectul congenital consemnat în diagnostic a fost corectat. A urmat operația inversă, de revitalizare a inimii. Aparatele supravegheau permanent fenomenele complicate care se desfășurau în corpul pacientului.

ÎN PERSPECTIVĂ, ÎNLOCUIREA DE VALVE CARDIACE, OPERAȚII PE VASE CORONARE

O întrebare se impune cu necesitate.

— Ce semnificație socotiți că are succesul acestei intervenții, l-am întrebat pe profesorul Pop. D. Popa Ioan.

— În primul rînd o semnificație umană. Investițiile făcute în ultimii ani în aparatură și dotări, ca și specializarea unora dintre noi în Franța, U.R.S.S., Anglia și S.U.A. stau mărturie a grijii de care se bucură omul în societatea noastră. Dar intervenția pe cord deschis — deci trecerea funcției inimii asupra unui aparat inimă-plămîn artificial — oferă, în același timp, posibilități bolnavilor cardiaci de a fi operați și în acest centru universitar al țării, diminuîndu-se astfel cererile pentru rezolvarea unor asemenea cazuri în diferite clinici din străinătate. Acest gen de intervenție deschide, de asemenea, noi perspective pentru corectarea unor defecte congenitale mai complicate, înlocuirea de valve cardiace ori operații pe vase coronare Colectivul nostru pregătește în prezent noi pacienți care vor fi supuși unor asemenea operații — aceasta fiind unica lor cale de salvare.

— Cărui fapt credeți că se datorează succesul?

— Muncii perseverente de zi cu zi, dotației corespunzătoare și, mai ales, faptului că am reușit să formăm în această clinică un colectiv harnic, foarte bine pregătit. Aș cita pe primul colaborator al meu, dr. Radu Deac, șef de lucrări, cu care am lucrat împreună de cînd era student la realizarea primei inimi artificiale din țară, în anul 1956. În rîndul colaboratorilor principali se numără, de asemenea, dr. Kerek Istvan, șeful departamentului de anestezie și terapie intensivă, dr. Ilniczki Pavel Petru și dr. Aczel Istvan, medic primar Liviu Creangă, dr. Dan Bratu, dr. Felicia Duțău, dr. Aldewang Maria. Aș mai putea evidenția pe mulți alți specialiști din clinică.

PACIENTUL DE SIMTE «CA UN OM RENĂSCUT»

— Ce impresie ați dori să lase în opinia publică acest început în chirurgia inimii realizat la Tg. Mureș?

— Să nu șocheze. Ceea ce am făcut noi este un rezultat natural al muncii noastre, la care și-au adus contribuția mai multe colective ale clinicii. Vom veni și în continuare în ajutorul bolnavilor, punînd în slujba lor atît cunoștințele noastre, cît și remarcabilul arsenal tehnic cu care am fost dotați.

... Nu putem încheia aceste rînduri fără să aflăm opiniile pacientului de al cărui nume se leagă începutul chirurgiei cordului deschis la Tg. Mureș.

— Cum vă simțiți?

— Foarte bine. Că un om renăscut. Făcînd primul drum la sala de consiliu medical postoperatoriu, în ziua a zecea, nu am obosit deloc. Apoi ne-a întrebat cînd poate pleca acasă...

Aurel URZICĂ
(prin telefon)

arhiva socială

„să-i crape capra...“

Am un camion, Fănică, Petrică sau Alecu, căruia eu îi doresc din toată inima un mare succes. Un succes care să-i îngăduie să-și satisfacă toate complexele, de toate tarele, de toate micimile fragilei lui persoane. Fiindcă, în asemenea cazuri nefericite nu sînt de ajuns succesele obișnuite, chiar un Premiu Nobel pentru fizică, pentru biologie, pentru astronautică, pentru creșterea lichenilor. Nu, nu sînt suficiente asemenea distincții, fiindcă omul nu e sigur pe sine. Nimic nu-i poate vindeca alarma, șoptită de acel instinct secret care îi spune, șiclîitor și ricanant, că n-are valoare. Că în fond întreaga lui persoană e un bluf, cu atît mai mare cu cît laudele pe care le recoltează curg girlă. Ca să ne fie clar: cînd vedeți un bărbat în toată firea capabil să pască oi, căutîndu-și chipul în oglindă ca o primadonă, dîndu-și sieși întîlnire pînă și-n parbrizul automobilelor, nemaivorbind de pudriere, să știți că aveți în față omul de care vă vorbesc, cazul jalnic al insului îngrozit de faptul că nu reprezintă nimic altceva decît opera coafo-rului cu drotul sau stiloul.

De la acest Fănică, Petrică sau Alecu a emanat zicala: *să-i crape capra!* El care nu e sigur pe nimic, dacă nu poate altcum, vrea măcar să-și pună cotul în soare, ca să provoace o eclipsă. Cînd nici asta nu reușește, se cocoață pînă pe tavan, ca să la distanță, ca să pară obiectiv, apoi, cum se face întuneric îți sare în cap, înflorindu-te cu sordida lui azîngere, lucrîndu-te la epidermă. Satisfacția lui este să-ți scoată un coș pe frunte sau pe nas, ca să te poată arăta lumea cu degetul. Crescut la subsuoara conjuncturiloc îngrășat din umidități și concupiscențe, el, adică această lighioană, vrea să pară cea mai incoruptibilă conștiință din cîte a zămislit planeta. N-am auzit ieșind din vreo gură atîtea vorbe mari, n-am văzut palme aplaudînd mai ipocrit, n-am întîlnit gumilastic mai desăvîrșit travestit în coloană vertebrală.

Cîndva mă impresionase pînă la spaimă elefantul obtuzității sau al opacității. Ei bine, acesta este pînă la urmă o fiară blajină, dacă vreți, o monumentală calamitate, ca și o stîncă, un fluviu, o cascadă. Elefantul e un monument natural, nu te poți face că nu-l vezi, pe cîtă vreme scîrba asta insignifiantă e trecută cu vederea, scapă ochiului celui mai agil, poate fiindcă se află în regimul bestiolelor. Ea sau el nu lucrează cu copita, ci cu veninul, nu împroșcat de la distanță — cu măreție de sepie, ci strecurîndu-și otrava prin obscură atingere tactilă. Ea sau el nu-ți declară război, ci te ucide tandru, asigurîndu-ți cunoștințele de sinceritate și prietenie. Căci, vedeți, bestiola lucrează în numele conștiinței sau al culturii, jurînd întotdeauna pe cîrpele sfinte.

Cînd unui asemenea ins i se încredințează o răspundere publică, — și nu sînt rare asemenea cazuri —, e jale mare. Dar cum nu s-ar întîmpla și așa ceva cînd oameni sîntem și cînd nu prezumțiile ne conduc! Cine să-și închipuie că în ditamai omul, cu mîna pe toate evangheliile, se ascunde un suflet de termită, că falnica aparență bipedă e un mușuroi?... Și atunci începe ceea ce era de așteptat. Blestemul său de neputință, accesul său de furie împotriva universului, tradus în formula *să-i crape capra*, se transformă în spectacol al ieșe *capra crapă piatra, piatra crapă-n patru etc.* pînă se alege praf și pulbere de domeniul care i se încredințează. Iar lumea se miră: cum, domnule, atîtea daune pornind de la o bestiolă?! Era mai rezonabil cancerul. Ceea ce e strict adevărat.

Paul ANGHEL

P.S. Se spune că un asemenea ins, pus moț în fruntea unei delegații la un concurs peste hotare, n-a avut ceva mai bun de făcut decît să denigreze în ochii străinilor produsul pe care îl «reprezenta». Atitudinea a scandalizat. Un străin de mare prestigiu i-ar fi replicat după cum urmează: «Dumneata ești român? Dumneata reprezinți aici România?! Cred că la mijloc e o confuzie».

Era cert o confuzie, regretabilă pentru noi toți. Individul nu se reprezenta decît pe sine.

opinia unui alegător

un sat de primari

La Roșiile începuse primăvara, înfloriseră prunii și cireșii, și caișii, stupii fuseseră scoși la soare pe dealuri, o mînă de gospodar văruise pometurile, la Zgubea, la Rățălești, la Păsărei, nume celebre pe valea Oltețului, fiindcă și celebritatea are un caracter local, începuseră semănăturile, și cine n-a văzut cum se bucură țăranul român cînd iese la arat și la semănat, în păresimi, nu poate să înțeleagă ce înseamnă «la Roșiile începuse primăvara».

Ei bine, la Roșiile primarul împlinea primăvara asta nouăsprezece ani de primariat fără întrerupere, nouăsprezece ani de cînd ședea în fruntea unei comune de opt sate răspîndite pe toate dealurile de deasupra Oltețului și de deasupra Cernei, treizeci și șase de kilometri de la un capăt la altul.

— Și au erea nimic unde stăm noi aici și e acum centrul, de mă întrebați cînd declar Roșiile oraș. Nu *erea* — zice, ca olteanul, erea decît monumentul de la 1916, că de murit în războaie ne pricepeam să murim, mai greu era de trăit pe valea asta, nu erea decît monumentul și primăria asta veche pe care o țin de mostră, cît oi mai ține-o, pentru că acum vreau să ridicăm niște blocuri pentru cadrele didactice, și pentru doctori, și pentru inginerii care lucrează cu noi.

Țăranul acesta voinic, cu o figură luminoasă și veselă, cu ochi de drac, gata să descopere în orice moment ceva în plus de făcut, «*care să rămînă și să ne facă oameni în fața lumii*», a fost ales nouăsprezece ani, fără întrerupere, — cum am mai spus —, primar la Roșiile.

Trebuie să existe vreun secret al acestui succes electoral — zic eu cu un aer contrariat și mă uit la primar și el la mine, dar al profund nedumerit și chiar dezamăgit că nici atîta lucru nu înțeleg.

— Păi dumneata ai văzut om care muncește și care să fie dat la o parte, adică să vină cineva și să zică, domnule, nu mai facem treabă, ascultăm cum cîntă Maria Ciobanu: «Ori nu știi o buruiană,/Să dăm la dușmani să moară».

— De ce pe Maria Ciobanu? — întreb eu, și abia acum observ că toate difuzoarele răspîndesc peste dealuri glasul cu inflexiuni specific oltenești al Mariei Ciobanu.

— Pentru că, vezi dumneata, noi am fost și sîntem un neam de muncitori și de cîntăreți și de petrecăreți, și Maria de aici e, de la Roșiile, și cea mai bună formație de flautiști a țării tot de la Roșiile este, iar dirijorul, care și pe Maria Ciobanu a învățat-o să cînte, este cioban la oile noastre și astăzi, în zi de lucru. Dar cînd plecăm să luăm premiile pe țară e domn, iar noi cam luăm premiile, rîde el cu o bucurie de copil în ochi.

La Roșiile, o comună de pe valea Oltețului și a Cernei, sînt astăzi opt școli noi, două cămine culturale mari, trei magazine, un complex meșteșugăresc, țăranii sînt harnici și iuți la treabă, le place să fie și meseriași, și sînt mulți dintre ei, din tată-n fiu, mozaicari și lucrează în toată țara «dar și în străinătate», în R.F.G., în Austria, în Libia, în Birmania, în toată lumea, domnule, și cînd vin acasă, și cei din țară, și cei din străinătate, în concedii, e oraș la Roșiile.

— Și cît o să mai stai primar? — îl întreb eu.

— Păi mai stau, — zice el, tot rîzînd —, fiindcă mai am de făcut cîte ceva.

— Și dacă nu te mai aleg, la alegeri, primar?

— Dacă nu mă aleg, — că e dreptul lor să nu mă aleagă —, eu tot primar rămîn!

— Cum adică, dacă nu te aleg primar, rămîi? Nu te supui democrației?!!

— Ba mă supun, pentru că ete, ce nu înțelege multă lume, este că fie că stai pe scaunul primarului, fie că nu, inima tot așa trebuie să te doară pentru ce se întîmplă în satul tău. La noi toți sînt primari, și la muncă, și la răspundere, și la lăudat. Dacă nu sînt toți primari, dacă nu suferă toți pentru soarta comunei, degeaba ies eu în mijlocul satului și dau porunci. Așa că, vezi dumneata, primăria la mine nu este o fudulie, ci o datorie, la fel ca datoria fiecărui țăran care iese la arat.

Și aici, unde vezi dumneata casele alea de pe timpul lui Papuc, facem blocurile...

Începuse să bată un vînt călduț, aducînd, ca o adiere, mireasmă de flori de prun.

La Roșiile venise primăvara.

Fără să vreau fac și eu, aici, propagandă electorală pentru primarul de la Roșiile; de fapt pentru ce ar trebui să fie primarul din sat.

Dinu ȘĂRARU

LUPTA CU POLUAREA

Constantin Băbălău

A. Calomfirescu

Adrian Georgescu

SUB SEMNUL URGENȚEI

Apariția «Proiectului de lege privind protecția mediului înconjurător» găsește «Flacăra» sub tipar. Încă vreo cîteva ore și strania sculă care se numește Super Albertina va restitui cititorilor cele 125 000 de exemplare ale revistei noastre. Masa rotundă pe care redacția a organizat-o în ziua de 9 aprilie, cu participarea extrem de amabilă și îndatoritoare a unor personalități de frunte din Ministerul Energiei Electrice și Ministerul Sănătății, este anterioară — după cum se poate ușor înțelege — posibilității noastre practice de a cunoaște textul acestui proiect de lege. [illegible] numerele noastre viitoare problemele poluării, ca și celelalte complexe chestiuni ale mediului înconjurător, în lumina directă a acestei legi, a cărei importanță nu poate fi estimată acum în cuvinte. Pentru că, după credința mea, Legea cu privire la protecția mediului este una dintre cele mai frumoase și mai emoționante legi din istoria României. Dacă vorbim de umanism, trebuie să-l și înfăptuim. Această lege este o limpede înfăptuire a umanismului. Lăsînd la o parte faptul că ea este și scrisă frumos (avînd uneori încantații de poem și cîteodată, în perspectiva nerespectării ei, precizări de [illegible]), trebuie să spunem că această lege, la a cărei dezbatere revista noastră va participa cu entuziasm și activitate concretă (de fapt, entuziasmul fără activitate concretă e o vorbă goală), reprezintă o pagină de istorie a apărării omului. E incontestabil un lucru: în România, avangarda noului, titularul inițiativelor de progres se cheamă Partidul Comunist Român. Noi toți dacă facem ceva, facem înscriindu-ne pe acest drum al lui. Masa noastră rotundă exprimă acest fond de necesitate a luptei cu poluarea, pe care a apărut «Proiectul de lege pentru protejarea mediului». Dar această masă rotundă se revendică, în esența ei, de la situația concretă existentă în România, deopotrivă, de la ceea ce tovarășul Ceaușescu, la Conferința Națională a partidului, a spus cu claritate și ferm despre necesitatea protejării mediului. Participăm, printr-un capriciu al tiparului, la dezbaterea publică înainte ca ea să fi început în litera ei. Dar sîntem bucuroși să fi intuit spiritul lucrurilor, să fi așezat în practică și noi ceea ce partidul ne-a cerut la Conferința Națională de anul trecut. Multe din întrebările acestei mese rotunde își găsesc, dealtfel, răspunsul în chiar textul acestui proiect de lege. Una dintre întrebări — fundamentală, după opinia autorului acestor rînduri — se referă la posibilitățile practice de a opri poluarea. Răspunsul e clar. Acum știm care sînt pîrghiile ce trebuie urnite pentru protejarea mediului.

Iată, sărbătorim în această primăvară 125 de ani de la revoluția de la 1848. Sărbătorim deci 125 de ani de răzvrătire a umanismului în contra a tot ceea ce-l sufocă și-l alterează. Căci revoluția este manifestarea supremă a umanismului ce vrea să fie stăpîn pe sine și care vrea să dea ființei și conștiinței sănătate, împlinire și durată. Apariția acestei legi pentru protejarea țării de noxele unei dezvoltări indiferente la dimensiunile fericirii umane reprezintă, implicit, un act de concretă sărbătorire a unuia dintre idealurile fundamentale ale revoluției: omenia. Trebuie să putem rosti, dezvoltîndu-ne demn în lumea modernă: rîurile noastre sînt curate, pămîntul nostru e curat, pădurile noastre sînt reîntregite, aerul nostru e sănătos, viața noastră e teafără.

Fericit acel popor al cărui fii nu uită că viața urmează vieții și că noi, cei de azi, trebuie să lăsăm celor de mîine o țară mai frumoasă, mai mîndră și mai sănătoasă decît cea pe care am primit-o de la generațiile precedente. «Legea pentru protejarea mediului înconjurător» reprezintă, practic, una dintre lecțiile exemplare de umanism și de dor de eternitate, pe care o națiune și le dă sieși [illegible] să-l înțeleagă [illegible]

Adrian [illegible]

Au răspuns invitației noastre:

Constantin BĂBĂLĂU, ministrul energiei electrice;
Alexandru CALOMFIRESCU, prim-adjunct al ministrului sănătății;
Adrian GEORGESCU, adjunct al ministrului energiei electrice;
Gheorghe STOICA, adjunct al ministrului energiei electrice;
Cornel BURDUCEA, director tehnic I.S.P.E.
Călin MIHĂILEANU, director ICENERG;
Petre CONSTANTINESCU, șef de proiect la termocentrala de la Turceni;
Petru STAN, directorul direcției investiții și construcții din Ministerul Energiei Electrice;
Dr. Petre CIOBANU, medic specialist la Inspectoratul sanitar de stat central.

Au participat:
Dan BĂRLĂDEANU,
Alexandru PĂSĂRIN,
redactori ai revistei «Flacăra»,
și colaboratorul nostru
Romulus BALABAN.

Gheorghe Stoica

Cornel Burducea

Călin Mihăileanu

O dezbatere organizată și condusă de Adrian PĂUNESCU

ADRIAN PĂUNESCU: Iată, dorința revistei «Flacăra» și, sperăm, și a cititorilor ei de a organiza o masă rotundă — la care să se discute profund și responsabil, în spiritul de lucru care animă întreaga societate română după Congresul al IX-lea al partidului și cu deosebire azi, în secundele încordate și rodnice de după Conferința Națională a partidului, probleme arzătoare ale contemporaneității — își vede împlinită o primă finalizare. Ne aflăm aici, la sediul revistei noastre, bucuroși de vizita unor oaspeți cu serioase responsabilități sociale și considerăm că este bine să salutăm solicitudinea cu care conducerea Ministerului Energiei Electrice și conducerea Ministerului Sănătății au răspuns invitației noastre.

De fapt, despre ce este vorba?

Dorim să ne informăm noi înșine și să informăm opinia publică despre stadiul în care se află lupta cu poluarea, lupta pentru protejarea mediului, lupta pentru păstrarea sănătății aerului și solului, lupta pentru sănătatea oamenilor. Dorim, în mod sincer, să știm care sînt acțiunile concrete prin care oamenii, ce răspund de aceste sectoare, materializează politica Partidului Comunist Român în acest domeniu, atît de important, al sănătății oamenilor, al sănătății mediului. Nu este pentru nimeni un secret că în România socialistă principalul beneficiar al bunurilor pe care tot ei le produce este omul și că socialismul înseamnă pentru noi, românii, dezvoltarea omului și dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate în măsura în care slujesc omului. Ceea ce-și propune România este imens: o dezvoltare fără precedent, într-un ritm necunoscut în întreaga ei istorie, pentru situarea economiei naționale la nivelul celor mai dezvoltate economii din lumea de azi și din lumea de mîine. Dar dezvoltarea economică nu este un scop în sine. Noi nu facem fabrici pentru a avea fabrici, ci pentru a sluji cu ele bunăstarea poporului, pentru a da ființei omenești o altă perspectivă decît cea de ieri, o perspectivă mai nobilă și mai înălțătoare.

Economia este, în socialism, un instrument al omului, pentru dezvoltarea omului. Dezvoltarea economică stă în puterea noastră și trebuie să fie dominată de noi. Aceasta este concepția profund umanistă a Partidului Comunist Român. Acesta este gîndul minunat pe care, de atîtea ori, îl auzim spus de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Ceaușescu. Cui i-ar folosi o economie dezvoltată, dacă nu s-ar manifesta, odată cu luarea tuturor măsurilor de dezvoltare economică, și o grijă permanentă ca noxele pe care le aduce — sau le-ar putea aduce — această economie să nu pună în pericol viața omului? Cui i-ar servi o uzină supradotată, dacă lucrătorii ei s-ar îmbolnăvi cu toții? Ne gîndim la acestea pentru că lumea de azi ne arată din cînd în cînd asemenea situații, avertizîndu-ne că dezvoltarea trebuie strunită și călăuzită pentru binele direct al ființei umane.

Ne frămîntă aceste gînduri, acum, cînd România trăiește anii hotărîtori ai destinului ei în lume, acum cînd economia românească își trăiește triumful unui alt început de ritm, acum cînd după Conferința Națională a partidului, după acest moment crucial, toți membrii societății și-au pus cu claritate întrebările dezvoltării. Răspunsurile sînt clare: mergem spre o țintă fericită. Vom deveni o societate dreaptă, echitabilă, pentru că toată dezvoltarea noastră va avea în vedere să nu pericliteze, în nici un fel, ființa umană și mediul în care această ființă trăiește.

Viitorul fericit al României, viitorul pe care îl clădim cu sacrificii și renunțări, cu muncă intensă și cu dăruire trebuie să ne găsească sănătoși, gata de a-i gusta fericirea.

Vreau să vă spun ceva prea puțin oficial, ceva care m-a emoționat pe mine ca scriitor și care va rămîne în memoria mea multă vreme, un amănunt în măsură să-mi dea mai multă putere și să întregească mai deplin impulsul acestor întrebări, un amănunt, din clipa cînd tovarășul Ceaușescu a vorbit despre sarcina de onoare a comuniștilor, aceea de a apăra mediul ambiant, natura României și pe cei care au de trăit și de muncit în ea. Țin minte emoția din vocea președintelui nostru, pentru că nu era vorba, pur și simplu, de o stradelă sau de o girlă ce trebuie apărată de nu știu ce fum sau nu știu care cenușă, era vorba — și este vorba! — de apărarea, înainte de toate, a unei istorii de care este plină geografia noastră. Apărăm odată cu ideea de Olt curat și imaginea lui Mircea cel Bătrîn reflectată în Olt, și apărăm în ideea de păduri și memoria copacilor care au ascuns viteji. Noi știm ce avem îngropat aici, în acest pămînt, și noi știm ce cuvinte s-au rostit în acest aer. Și avem de apărat, în al doilea rînd, istoria viitoare de care urmează să se impregneze geografia aceasta, a noastră. De aceea țin eu minte acel moment, pentru că îmi e clar că nu vom fi noi înșine decît dacă rămînem noi înșine și din punctul de vedere al felului cum arată mediul în care trăim. Ne interesează pe toți și nici nu putem să nu fim partizanii dezvoltării României socialiste. Dar ne e drag, înainte de orice, omul, cel care trebuie să culeagă roadele acestei dezvoltări. Sănătatea înainte de orice!

Întrebarea cu care omagiem pe oaspeții noștri este: în ce măsură dezvoltarea de azi și de mîine, în domeniul energiei electrice, ține seama în mod concret de necesitatea, limpede formulată de partid, ca ființa umană să nu fie în nici un fel amenințată de vreuna din relele dezvoltării?

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: Energetica, în general, este — spre regretul tuturor — unul dintre factorii care produc poluare. Odată cu marile servicii aduse omenirii, producerea energiei electrice și termice are acest revers. Este adevărat că în termoenergetică, utilizată ca sursă pentru producerea de energie electrică sau pentru producerea altor forme de energie, se iau măsuri deosebite pentru combaterea poluării. Unitățile termoenergetice din cadrul Ministerului Energiei Electrice, care folosesc cărbunele, păcura sau gazele drept combustibil, au posibilități de prevenire a efectelor poluante. Dar dacă e să vorbim despre termoenergie ca domeniu cu revers poluant, nu ne putem opri doar la unitățile Ministerului Energiei Electrice. Cele mai poluante mi se par, la ora actuală, motoarele termice pe roți. Și la noi, poluarea produsă de către vehicule începe să devină o problemă. Ar urma, în ordine, unitățile aparținînd consiliilor populare, centralele termice bazate pe cărbune, păcură și gaze. Abia în al treilea rînd urmează unitățile ministerului nostru care, deși sînt proiectate și funcționează în concordanță cu normele introduse pentru protecția mediului ambiant, tot produc un oarecare grad de poluare, deoarece fenomenul e încă inevitabil.

ADRIAN PĂUNESCU: Într-adevăr, e inevitabil fenomenul?

ASTĂZI, NOI, ROMÂNII, APELĂM LA ULTIMELE CUCERIRI ALE TEHNICII MONDIALE ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA POLUĂRII

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: La ora actuală, da, pentru că tehnica de combatere inclusiv experiența acumulată pe plan mondial, e departe de a fi perfectă; doar cercetările științifice ulterioare o vor ameliora. Ministerul Energiei Electrice folosește pentru prevenirea și diminuarea acțiunii poluante toate mijloacele utilizate la ora actuală în lume. Apelăm la ultimele cuceriri ale tehnicii mondiale pentru reținerea cenușii, pentru diminuarea efectelor gazelor sulfuroase ș.a.m.d. Partidul și statul nostru au elaborat anumite legi care ne obligă să păstrăm integritatea mediului ambiant. Acest lucru trebuie reținut. Există la noi norme statale, ele trebuie respectate.

Aș vrea să apreciez în mod deosebit preocupările revistei «Flacăra» în legătură cu diversele aspecte concrete ale fenomenului de poluare. Mă bucură mult că la prima masă rotundă organizată în jurul acestei teme avea să fie invitat Ministerul Energiei Electrice. Sper că vom oferi date edificatoare pentru opinia publică. E bine să se știe că dacă există încă multe lucruri de criticat în acest domeniu, există și multă preocupare, au fost obținute și o serie de rezultate, dar mai trebuie muncit pînă vor fi satisfăcute pretențiile justificate de a oferi omului un mediu de viață optim.

ADRIAN PĂUNESCU: În țara noastră lupta împotriva poluării a început mai devreme, într-un stadiu nu atît de grav, în comparație cu alții. Adică nu sîntem printre țările cu cel mai înalt grad de poluare și ne putem continua procesul de rapidă dezvoltare industrială, ferindu-ne de pe acum de toate primejdiile pe care alții le simt azi în lume.

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: România se dezvoltă, se industrializează cu o tehnică modernă; ne folosim inclusiv de tehnica creată în restul lumii, avîndu-se în vedere necesitatea protejării mediului ambiant. Sîntem o țară care se industrializează masiv, cu tehnică nouă, și prezentăm o experiență inedită, urmărită de alții cu interes, pentru toate laturile procesului, inclusiv pentru combaterea poluării. Un exemplu: Doicești. termocentrală cu putere maximă la noi în țară în urmă cu 20 ani,— expresie a nivelului tehnicii de atunci —, produc o poluare mult mai accentuată în comparație cu un agregat modern de 300 MW, cum sînt agregatele construite în ultima perioadă și cele pe care le vom realiza de-acum înainte.

CORNEL BURDUCEA: O termocentrală poluează prin cenușă și prin bioxid de sulf. Pentru cenușă există instalații de filtrare, care asigură reținerea. La Doicești, ca o dovadă de ceea ce înseamnă tehnică veche — tehnică nouă, instalațiile sînt de fapt niște filtre mecanice în stare să rețină doar 75-80% din cenușa produsă. Restul răspîndindu-se în aer. În schimb, la grupurile de 300 MW de la Craiova, prevăzute cu filtre electrostatice, cenușa este reținută în proporție de 99%. Față de Doicești, unde gradul de poluare cu cenușă este de 20-25%, la Craiova, procentul de răspîndire a cenușii în atmosferă este doar de 1%. De subliniat că la Doicești există un coș cu o înălțime de 90 m; or, se știe că un coș puțin înalt împrăștie cenușa pe o suprafață mai restrînsă. Cu cît coșul este mai înalt, cu atît cenușa se răspîndește pe o suprafață mai mare, într-o concentrație mai mică, și de aici tendința de a se construi coșuri din ce în ce mai înalte.

GHEORGHE STOICA: Vegetația nu are de suferit dacă pe an și pe metru pătrat nu se depun mai mult de 200 g cenușă.

ADRIAN GEORGESCU: Puterea centralei Doicești este 120 MW, să zicem 100 MW, ca să fie calculul mai simplu. Centrala Doicești aruncă în atmosferă, datorită filtrelor mai rudimentare, aproximativ 200 tone cenușă pe zi, în timp ce instalațiile pe care le realizăm astăzi, pentru aceeași cantitate de energie produsă, împrăștie numai circa 10 tone de cenușă pe zi. Iată diferența dintre o instalație nedotată cu electrofiltre și alta înzestrată cu ele. În țară avem două termocentrale pe cărbune, construite imediat după 1950,— Ovidiu și Comănești,— prevăzute cu filtre mecanice de randament slab. Doiceștii și Paroșenii au tot filtre mecanice, dar cu un grad de reținere ceva mai bun. După acestea urmează instalațiile moderne de la Craiova, Mintia-Deva, Rovinari și Turceni — în curs de execuție — înzestrate cu electrofiltre avînd un grad ridicat de reținere.

PETRE CIOBANU: Într-adevăr, față de termocentrala de la Doicești se constată un real progres. Marile și noile termocentrale folosesc filtre electrostatice, care asigură o reținere de circa 99%. Datele de laborator arată concentrații în jurul cifrelor maxime admise la Craiova și depășiri de 10-20% în zona Doicești.

LA CRAIOVA, ELECTROFILTRELE REȚIN 1 720 TONE PULBERI ÎN 24 DE ORE!

GHEORGHE STOICA: În legătură cu termocentrala Doicești. Nu ne mulțumește randamentul filtrelor mecanice și nici randamentul întregii termocentrale la ora actuală. Așa încît ne-am gîndit să instalăm aici grupuri moderne în locul celor vechi. În acest an urmează să se deschidă investiția pentru instalarea unui grup de 200 MW, față de actualele grupuri totalizînd circa 120 MW. Grupul nou, cu o putere aproape dublă, va consuma aceeași cantitate de cărbune utilizată în prezent de către cele 6 grupuri existente. Sperăm ca prin folosirea filtrelor electrostatice, în locul celor mecanice, să asigurăm ridicarea procentului de reținere la 99%.

Sîntem, de asemenea, obligați să asigurăm în toate centralele funcționarea continuă a electrofiltrelor zi de zi. Pentru a ilustra ce importanță are acest lucru voi arăta că la Craiova, în ziua în care electrofiltrele funcționează normal și aceasta este regula, cantitatea de particule degajată în atmosferă este de 80 de tone. Ea nu pericliteză dezvoltarea vegetației și nici activitatea din zona înconjurătoare. Dacă însă n-ar funcționa filtrele electrostatice, cantitatea ar crește brusc de la 80 tone la peste 2 000 tone pe zi.

ROMULUS BALABAN: Are vreo importanță repartizarea în teritoriu a termocentralelor? Locurile în care se construiesc termocentralele sînt ele alese rațional?

DA, E ADEVĂRAT: VOM AVEA TERMOCENTRALE MUTATE DIN RESPECT FAȚĂ DE MEDIU

ADRIAN GEORGESCU: Amplasarea în teritoriu a centralelor se face desigur rațional, pe baza unor studii tehnice și economice care iau în considerare nevoile de energie electrică în diferite zone geografice, apropierea de sursele de combustibil, prezența apei în cantitățile necesare și altele. Poluarea consecutivă funcționării unei termocentrale este examinată de noi din toate unghiurile de vedere. Poluarea atmosferei prin cenușă și bioxid de sulf, poluarea apelor (pentru că o termocentrală are nevoie de apă de răcire), poluarea sonoră, mai puțin importantă și de luat în considerație doar în apropierea termocentralei. Orice latură a poluării, și în primul rînd poluarea atmosferei, trebuie judecată în legătură cu existența tuturor unităților industriale din zona respectivă. Termocentrala de la Mintia era proiectată inițial în Valea Jiului. Dar noi am demonstrat că nu e bine să fie amplasată acolo, avîndu-se în vedere industriile prezente deja în acea zonă. Dacă s-ar fi acceptat prima soluție, s-ar fi ajuns în zona amintită la un grad de poluare inacceptabil prin însumare.

Mai departe, noi, energeticienii, ne punem problema dezvoltării viitoare a industriei energetice. La ora actuală se produc în țară aproximativ 45 miliarde kWh. În anul 1990 se va ajunge la circa 200 miliarde kWh, iar în 2000, la 400 miliarde kWh. Termocentralele care se vor construi de acum înainte vor fi alimentate cu cărbune, păcură — mai

puțin cu gaze — și vor apărea și primele termocentrale nucleare. Rezervele de cărbune de care dispune țara ne vor permite să dezvoltăm producția de energie electrică pe cărbune în limite binecunoscute. Termocentrala de la Turceni va utiliza lignit și vom mai putea construi, probabil, încă o termocentrală bazată pe lignit. Împreună, cele două vor produce aproximativ 30 miliarde kWh, care se vor adăuga la cele 25-30 miliarde kWh produse de restul centralelor pe cărbune. Apoi urmează păcura drept materie primă și, bineînțeles, energia nucleară. Iată deci că tot ce discutăm în legătură cu poluarea provocată de cărbunele ars în termocentrale are și limite naturale, impuse de către rezervele de cărbune; în anul 1990, spre exemplu, maximum 30% din energia electrică produsă în țara noastră va avea la bază cărbunele

ADRIAN PĂUNESCU: Ce perspective au termocentralele aflate în stare de funcționare?

ADRIAN GEORGESCU: Cea de la Doicești va ajunge în curînd la limita existenței. Termocentrala Ovidiu funcționează din 1952 și cam după 30 de ani de la intrarea în funcțiune va trebui casată. La Doicești am primit aviz pentru o extindere cu al doilea grup de 200 MW, iar în etapa imediat următoare vom trece instalațiile din etapa veche în stare de rezervă rece. Începînd din 1972, termocentrala de la Vulcan, puternic poluantă, nu mai funcționează. Deci dintre termocentralele mai vechi unele au dispărut deja, iar altele vor dispărea curînd, împreună cu efectele lor poluante. În schimb, termocentralele moderne — Craiova, Rovinari, Turceni — sînt, respectiv vor fi, mult mai bine echipate pentru reținerea cenușii și disiparea corespunzătoare a gazelor.

ÎN 15-20 DE ANI, DE 10 ORI MAI PUȚINĂ POLUARE

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: În țara noastră, procesul de combatere a poluării, prin folosirea mijloacelor tehnice create de către alții și de către noi, a avut și are un ritm foarte susținut. Cenușa este elementul cel mai expresiv și, după cum ați văzut, în 15-20 de ani, gradul de poluare cu cenușă din jurul termocentralelor s-a redus de 20 de ori față de ceea ce ar fi fost dacă nu se luau măsurile amintite.

Subliniind acest lucru, nu vreau să scot din cauză starea de lucruri actuală, nici să se creadă că reținerea a 98-99% din cantitatea de cenușă ar reprezenta ultima posibilitate a tehnicii, adică un stadiu care nu va mai putea fi ameliorat de acum încolo. Vreau să arăt că institutele noastre de cercetare și proiectare sînt preocupate să realizeze soluții superioare. Cenușa nu ne procură grija cea mai mare. Gazele nocive și evitarea oricărui risc de poluare prin substanțe radioactive sînt aspecte de primă importanță în cîmpul cercetării științifice. Preocupările M.E.E. se îndreaptă, deopotrivă, în direcția aspectelor de mai mică sau de maximă semnificație. De la exemplul elementar al cenușii, pînă la alternativele grave ale procesului de poluare, cum ar fi efectele gazelor nocive sau cele ale substanțelor radioactive. Trebuie să ne punem asemenea probleme, odată ce sîntem hotărîți să construim centrale nuclearoelectrice

ROMULUS BALABAN: În situația cînd proiectul unei termocentrale, parametrii săi nu corespund normelor sanitare pentru protecția mediului ambiant, ce putere de intervenție are Ministerul Sănătății?

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Întotdeauna trebuie să existe avizul Ministerului Sănătății.

GHEORGHE STOICA: Într-adevăr, am vrut să realizăm un coș de fum la termocentrala Oradea, cu înălțime limitată la 120 m impusă de alte considerente decît cele ale M.E.E., dar Ministerul Sănătății a dat aviz negativ, tocmai pentru a asigura protecția mediului înconjurător

ADRIAN PĂUNESCU: Deci Ministerul Sănătății este implicat în toate lucrurile care nu se fac!

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: Dar și în toate cele cîte se fac!

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Dacă se constată fie că amplasarea obiectivului, fie că mijloacele prevăzute pentru reținerea poluanților nu garantează protecția mediului ambiant, atunci Ministerul Sănătății nu avizează proiectul.

AVIZELE NE OBLIGĂ

ADRIAN GEORGESCU: Este vorba despre instalații importante la care nu există alternativa de a nu le realiza; ele trebuie însă concepute așa încît să nu afecteze mediul ambiant. Realizarea unui asemenea proiect și avizarea lui sînt momente de confruntare serioasă cu prevederile sanitare. Atunci cînd a fost proiectată extinderea centralei Paroșeni am avut lungi discuții cu Ministerul Sănătății, care ne-a pus condiții foarte severe și pe care noi am fost obligați să le respectăm. Dacă nu le-am fi respectat, Ministerul Sănătății ar fi putut retrage avizul dat, oprind funcționarea grupului. La acestă termocentrală am introdus niște instalații care măsoară depunerile de cenușă și concentrația bioxidului de sulf. De asemenea, avizul Ministerului Sănătății prevede, în anumite condiții de inversiune atmosferică, obligația de a trece centrala pe funcționare cu păcură sau reducerea sarcinii, astfel încît cantitatea de substanțe nocive să rămînă sub normele stabilite. Iată deci cum avizele ne obligă să luăm măsuri de supraveghere a instalațiilor și, bineînțeles, măsuri de reglare a funcționării lor.

ROMULUS BALABAN: Termocentralele sînt prevăzute cu instalații de determinare care măsoară permanent cantitatea de poluanți împrăștiați în atmosferă, pe sol și în apă?

ADRIAN GEORGESCU: Evident, electrofiltrele funcționează permanent controlate; înregistrarea cantității de cenușă care se colectează reprezintă un control sigur și operativ al bunei lor funcționări.

PETRE CIOBANU: Tovarășul Balaban se referea la aparatura de determinare a poluanților din gazele emise pe coș.

ADRIAN GEORGESCU: Există instalații pentru determinări, permanente acolo unde este pericol să se depășească limita de poluare — cazul Paroșeni — și se fac determinări periodice acolo unde această limită este departe de a fi atinsă.

OPTICA MINISTERELOR INDUSTRIALE S-A SCHIMBAT

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Ministerul Sănătății a stabilit norme de igienă privind protecția sanitară a mediului. Departamentele, industria noastră, sînt obligate la adevărate eforturi pentru atingerea acestor norme. E nevoie de studii, de echipamente. Cu ani de zile în urmă, optica ministerelor industriale era cu totul alta. Nu erau convinse că poluarea constituie o mare primejdie și nu aplicau măsuri susținute pentru reducerea ei. Acum atitudinea s-a schimbat. Există preocupare din partea ministerelor și a institutelor de proiectări, bine înzestrate cu aparatură și specialiști, în vederea stabilirii tehnologiilor cel mai puțin prejudiciante. Avem deci convingerea că normele instituite de Ministerul Sănătății vor fi atinse de către toate unitățile M.E.E. Cînd crede M.E.E. că se va putea înscrie în limitele admise de norme?

GHEORGHE STOICA: Centralele care nu satisfac riguros condițiile antipoluante sînt Doicești, Comănești, Ovidiu, Paroșeni, Schitu Goleșți și Gura Barza și produc 7,9% din totalul energiei electrice produse în termocentralele țării. Dintre acestea Doicești, Comănești, Ovidiu, Schitu Goleșți și Gura Barza vor avea definitiv rezolvată situația, din punct de vedere al poluării, în următorii 3-4 ani.

ROMULUS BALABAN: O serie de prognoze efectuate pe plan mondial arată că sînt industrii care peste 1-2 decenii vor cheltui mai mult pentru combaterea efectelor lor poluante decît pentru activitatea lor productivă. Aș vrea să întreb cît cheltuiește Ministerul Energiei Electrice pentru combaterea poluării?

GHEORGHE STOICA: La centralele care poluează cu pulberi, costul investițiilor pentru mijloace antipoluante reprezintă 5-10% din costul general.

PETRE CONSTANTINESCU: Investițiile pentru un bloc de 330 MW se cifrează la un miliard lei. Din această sumă, circa 15-18 milioane reprezintă construcția cosului de fum (deci, 1,5-2%). Electrofiltrele și instalațiile anexe costă și ele vreo 20 milioane lei (deci, încă 2%). Transportul cenușii, alte 20-30 milioane (2-3%), iar depozitarea cenușii la fel (2-3%). Împotriva poluării termice, turnurile de răcire care se construiesc mai costă 40 milioane lei fiecare. În total, cam 10% din valoarea unui bloc de 330 MW o constituie instalațiile antipoluante.

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Cît costă instalațiile de filtrare, cît costă întreținerea lor?

GHEORGHE STOICA: Cam 30 milioane lei, inclusiv cheltuielile de întreținere.

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Noi sîntem reprezentanții beneficiarilor, adică ai populației. Poluarea atmosferei are repercusiuni, în primul rînd, asupra sănătății copiilor, bătrînilor, asupra stării cardiacilor etc. O seamă de studii făcute în principalele bazine de poluare arată diferențe marcate pe loturi comparative, în privința stării de sănătate. Bronșitele, rahitismul sînt mult mai frecvente în regiunile poluate. Foarte importantă problema ridicată de către tovarășul Adrian Georgescu, cu privire la suprapunerea efectelor poluante. S-ar putea întîmpla ca niște pulberi inerte care plutesc în atmosferă să nu fie nocive prin ele însele, ci prin efectul lor însumat cu alte substanțe poluante. De aceea trebuie manifestată grijă în alegerea locului pentru amplasare. E un curent de opinie în țara noastră, promovat de către conducerea de partid și de stat, în vederea apărării sănătății populației prin protecția condițiilor de mediu. O dovadă este, de pildă, intervenția de la Copșa Mică. Pentru realizarea unor instalații antipoluante au fost alocate aici circa 160 milioane lei, dintre care vreo 40 milioane lei valută

ADRIAN PĂUNESCU: Există în momentul de față o lege care sancționează întreprinderile care încalcă prevederile sanitare referitoare la protejarea mediului?

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Există. Instrucțiunile Inspecției sanitare de stat și alte reglementări. Mai mult decît atît, grija permanentă a conducerii statului pentru asigurarea prevenirii poluării se exprimă prin proiectul de lege privind ocrotirea naturii și combaterea poluării mediului, proiect aflat în curs de definitivare.

ORICE FAȚĂ DE PRIMEJDIA POLUĂRII ÎNCEPE DIN FAZA DE PROIECTARE

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: O mențiune despre legislația restrictivă. Legislația noastră nu se limitează la eventualele accidente care pot surveni în funcționarea unei termocentrale. Efectul restrictiv al legilor din țara noastră constă în normele pe care sîntem obligați să le respectăm în faza de proiectare a unei termocentrale sau atunci cînd modernizăm o unitate, cum s-a întîmplat la Copșa Mică. Avem legi foarte puternice, care se conjugă cu opiniile științifice despre combaterea poluării. Statul nostru a acționat neîntîrziat atunci cînd într-un anumit loc condițiile de mediu începuseră să fie serios alterate. N-a întîrziat și n-a ezitat să facă investiții, uneori colosale. Atunci cînd vorbim despre legile din țara românească împotriva poluării trebuie să ținem seama de concepția pe care se fundamentează politica statului nostru față de pericolul poluării. Adică există o legislație restrictivă îndreptată împotriva indivizilor surprinși în defect, neglijenți, indisciplinați, care reprezintă cazuri accidentale, dar mult mai importante sînt legile care subordonează ideile pe parcursul procesului de creație — cercetare, proiectare etc. — cuprinse în normele de anvergură ale politicii de stat. Mai înainte am explicat cum se materializează.

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: În cazuri de neglijență, într-adevăr, organele sanitare intervin, inclusiv cu drept de sancționare.

ADRIAN PĂUNESCU: Eu vreau să știu dacă legal cineva poate opri o centrală termoelectrică să funcționeze pentru că poluează peste limita permisă. Am înțeles concepția generală, mai ales că discuția noastră are loc în urma celor spuse de către tovarășul Ceaușescu la Conferința Națională a partidului.

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: Doicești vor fi opriți din funcțiune în viitorii ani. Studiul tehnico-economic este gata, decizia va fi luată în curînd.

CONȘTIINȚA UNUI MINISTER

ADRIAN PĂUNESCU: Iată un lucru excepțional, care vorbește despre conștiința unui minister, odată ce el însuși pregătește asemenea măsuri. Sînt interesat însă dacă cineva din afara unui departament implicat poate opri o unitate poluantă, devenită primejdioasă pentru om și pentru mediu.

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Depinde de gradul primejdiei precum și de timpul necesar pentru lichidarea situației necorespunzătoare; se procedează de la caz la caz. Atunci cînd apare un pericol grav care amenință direct sănătatea omului, Ministerul Sănătății poate dispune încetarea activității unității respective.

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: Sîntem datori să informăm opinia publică mondială și din țara noastră că problema poluării în România preocupă toate nivelurile, pînă la ultimul om, și de aceea o discutăm deschis.

Opinia publică trebuie informată, pentru ca oamenii să înțeleagă fenomenul, să devină luptători împotriva lui și să cunoască, de asemenea, eforturile întreprinse de către partidul și statul nostru în vederea apărării mediului ambiant.

ROMULUS BALABAN: Discuția noastră se conjugă foarte bine cu atitudinea reprezentanților României în diverse organisme internaționale, preocupate de primejdia poluării și de apărarea ambianței necesare vieții. Delegații țării noastre prestează o activitate intensă, pornind de la ideea că fenomenul incriminat e nu numai național, ci și internațional, și că întreaga comunitate umană e obligată să apere împreună puritatea aerului, apelor și a solului planetei.

CĂLIN MIHĂILEANU: În privința viitorului, Ministerul Energiei Electrice și, în general, industria energiei electrice se află într-o triplă ipoteză: de ostași în lupta pentru un mediu mai curat (cu cît crește procentul de energie primară, trecută prin faza de energie electrică, cu atît se micșorează gradul de poluare), energia electrică va contribui la curățirea mediului înconjurător. În al doilea rînd sîntem infractori pentru că fazele de producere și de transport al energiei electrice sînt adesea poluante. În sfîrșit, noi înșine devenim victime ale poluării. Mediul înconjurător poluant ne scumpește kilowattul-oră, ne produce avarii, create nu în primul rînd de către poluarea noastră, ci de către industriile consumatoare din vecinătatea centralelor noastre care emit substanțe poluante în atmosferă.

Ministerul Energiei Electrice a început o campanie de studii și cercetări încă din anii trecuți, cu privire la poluarea produsă de instalațiile proprii. Nu ne mulțumim cu ceea ce s-a făcut. Am cercetat în zonele Mintia și Oradea gradul de noxe emise în atmosferă. Întreprindem cercetări în vederea elaborării unor aditivi care să fie introduși în păcura cu un conținut ridicat de sulf, pentru a micșora efectele negative ale arderii unor asemenea păcuri sulfuroase. Dumneavoastră ați pus întrebarea esențială: se face în lume mai mult decît face M.E.E. pentru prevenirea poluării de către termocentralele care ard combustibili cu un conținut ridicat de sulf? Măsurile luate în alte țări cu energetică dezvoltată sînt: 1. În anumite zone se interzice arderea unui cărbune cu conținut de sulf mai ridicat decît 1%. 2. În anumite zile, cînd apar condiții atmosferice nefavorabile, se interzice arderea în centrale a păcurii cu conținut ridicat de sulf, înlocuindu-se operativ cu păcură de calitate superioară. 3. Se folosesc coșuri foarte înalte, ca să se împrăștie substanțele poluante pe o suprafață cît mai mare, pentru reducerea concentrației lor sub limitele maxime permise de norme. Și așa mai departe. Adică, dacă cineva susține că la ora actuală există în lume instalații produse pe scară industrială de desulfurare a gazelor arse, acest lucru nu corespunde realității. Pentru viitor, în domeniul desulfurării se conturează două soluții: a. Soluția «amonte», altfel spus, desulfurarea combustibilului înainte de ardere, și b. Soluția «aval», la care gazele arse sînt curățate și desulfurate la ieșirea pe coș. Între aceste două soluții, prima trebuie preferată. Odată ce combustibilul este curățat înainte de ardere, el nu va mai produce efecte poluante sau ele vor fi reduse. Pe liniile menționate se desfășoară programe de cercetare și în alte țări. Asemenea studii trebuie continuate și extinse și în țara noastră, simultan de către institutele specializate ale Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerului Educației și Învățămîntului și Ministerului Energiei Electrice. Este o problemă complexă. În ceea ce privește instalațiile de desulfurare a gazelor arse deși în unele țări există instalații demonstrative, experimentale, ele sînt doar unicate, neintrate în faza de producție industrială, costul unor astfel de echipamente reprezentînd 30-40% din prețul kilowattului instalat. Ca să devină rentabile, ar trebui ca ele să

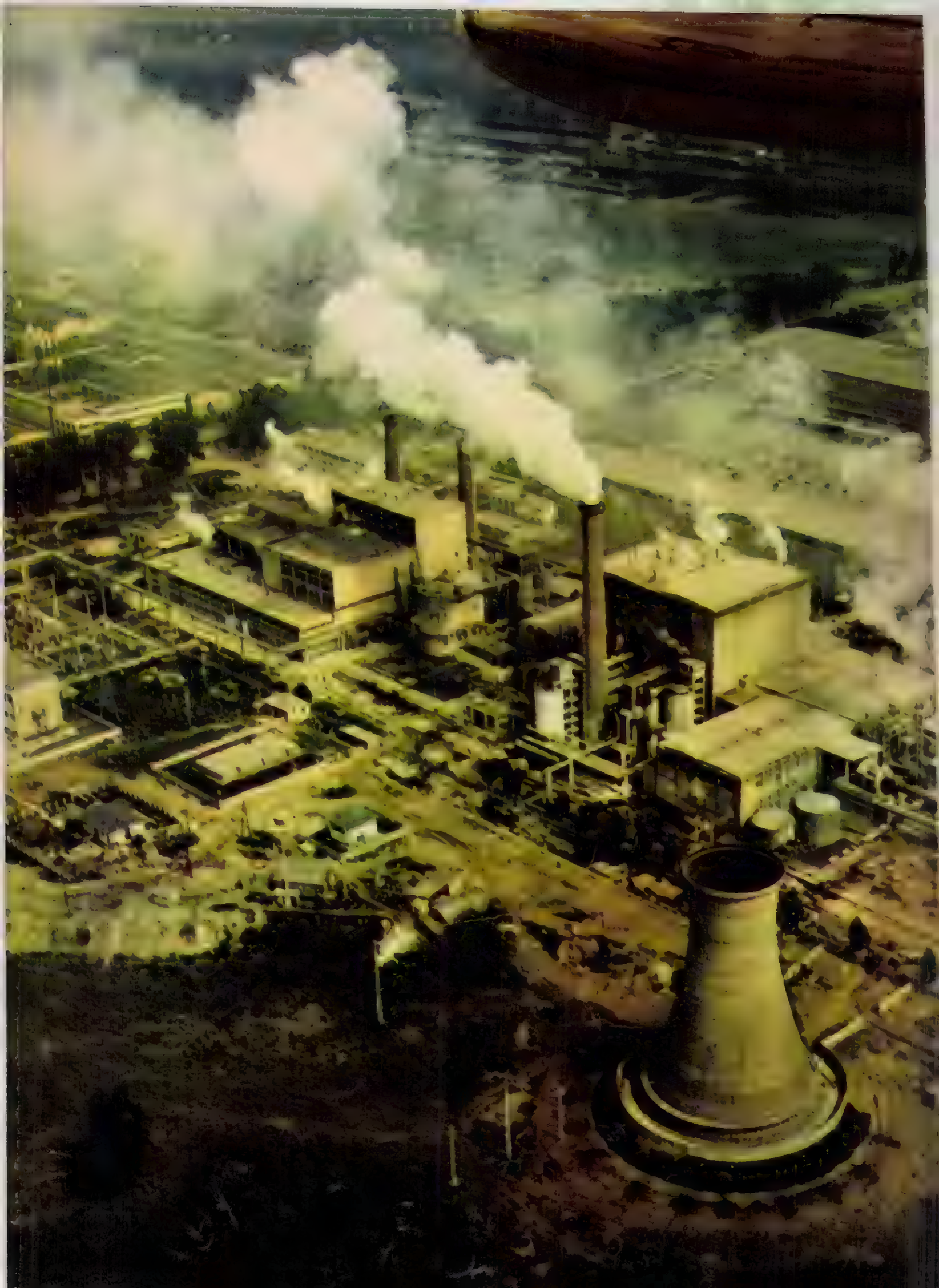

Fum, inamicul nostru fum. Asemenea imagini au determinat dezbaterea din paginile revistei noastre.

Pămîntul acesta se pregătește să devină talpa unei imense termocentrale. Pămîntul și aerul și apele din jur vor trece în curînd din împărăția agriculturii, în împărăția industriei. O termocentrală mare și modernă care va ridica standardul de civilizație al locului și va îmbogăți banca de energie electrică a țării. În cuprinsul acestei mese rotunde, conducerea Ministerului Energiei Electrice dă asigurări, în numele unei conștiințe responsabile extrem de onorante, că viitoarea termocentrală va fi prevăzută cu instalații pentru prevenirea și combaterea poluării, avînd calitatea tehnicii mondiale. Aerul, solul, apele locului și oamenii locului nu vor avea de suferit. Pămîntul acesta se pregătește să devină talpa unei imense termocentrale moderne și curate. Numele ei: Turceni.

Fotografie de Ion PREDOȘANU

fie concepute în același timp ca uzine de fabricat sulf. Dar cum sulful nu e o substanță deficitară pe pămînt, existînd căi simple de obținere a lui, nimeni nu este atras de ideea amortizării costului unor asemenea instalații prin producția de sulf. Așa stînd lucrurile, propun ca cititorii revistei să fie corect informați în legătură cu situația existentă pe plan mondial. Să nu rămînă cineva cu impresia că există, prin alte părți, metode și instalații miraculoase, dar că ele nu sînt introduse în țara noastră. În altă ordine de idei, ar fi o greșeală să se frîneze eforturile cercetării proprii, în ideea să așteptăm ca alții numai să rezolve, iar noi să preluăm ulterior de la ei soluții puse la punct.

Citez dintr-un articol apărut în 1972 cu privire la rolul industriei energiei electrice în diminuarea poluării din S.U.A. Un număr de cercetări privind desulfurarea gazelor arse se află în momentul de față în diferite stadii de desfășurare. Se presupune că reținerea oxizilor de sulf din gazele arse va parcurge în Statele Unite trei faze: faza I — 1970-1980 — în care soluția preconizată este amestecul unor cărbuni, avînd conținut mare de sulf, cu alții săraci în sulf. Faza a II-a — 1980-1990 — în care se va introduce desulfurarea gazelor arse pe scară industrială, cu o eficacitate de 80 la sută. Faza a III-a — după 1990 — cînd instalațiile de desulfurare vor atinge un randament mai mare de 90 la sută.

Cred că presa poate fi mai activă în crearea unui climat pentru intensificarea cercetărilor noastre pe atare direcții, pentru că deși nu sîntem rămași în urmă, ci în pas cu tehnica mondială, sîntem totuși într-o fază incipientă cu cercetările noastre proprii.

CA SĂ NU DĂM PE MERE CE LUĂM PE PERE...

DAN BÂRLĂDEANU: Una din marile speranțe ale omenirii, în legătură cu rezolvarea problemei poluării, este tocmai extinderea electricității ca formă de energie nepoluantă (locomotivele electrice, electrocarele). Ce perspectivă există ca aceste speranțe justificate să se împlinească întocmai? Vreau să spun, ce se face concret la noi în țară pentru ca să nu pierdem la producerea electricității ceea ce cîștigăm prin folosirea ei?

PETRU STAN: Una dintre preocupările M.E.E. este și aceea de a folosi energia electrică în toate situațiile în care se poate obține reducerea poluării. Spre exemplu, Bucureștiul este un oraș în care energia electrică e larg utilizată în transportul în comun, tocmai în vederea reducerii surselor de poluare a atmosferei.

În țara noastră se fac eforturi importante și pentru extinderea energiei electrice în transportul pe căile ferate. Astfel, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor are un plan vast de electrificare, ceea ce va contribui la o reducere considerabilă și a poluării din localități. Valea Prahovei, știm cu toții cum arăta acum cîțiva ani. De la introducerea transportului cu locomotive diesel, aspectul ei s-a schimbat.

Electricitatea are rol deosebit și în marea industrie. Prin folosirea electricității în marea industrie, de fapt, noi scăpăm de multe surse de poluare. De exemplu, în siderurgie. Hunedoara și Oțelu Roșu arată complet altfel decît vechea Reșiță. Electricitatea, introdusă în diverse procese tehnologice, duce, pe ansamblu, la scăderea gradului de poluare din localități. Procesele tehnologice moderne nu mai sînt de conceput azi fără folosirea electricității sub toate formele.

GHEORGHE STOICA: Nu a fost cuprinsă aici decît o gamă foarte mică din efectele favorabile ale electricității ca formă de energie nepoluantă. În ultimul timp ne preocupă încălzirea locuințelor cu sobe bazate pe acumulare de căldură. Folosite în afara orelor de consum maxim industrial, ele vor beneficia de energie electrică oferită la un preț convenabil populației. În viitor vom avea deci un mare număr de consumatori care vor folosi sobele cu acumulare de căldură. Londra, cînd folosea cărbunele pentru încălzirea locuințelor, se știe cum arăta. Acum, de cînd toată Londra a optat pentru sobe electrice cu acumulare de căldură, condițiile de mediu s-au ameliо-

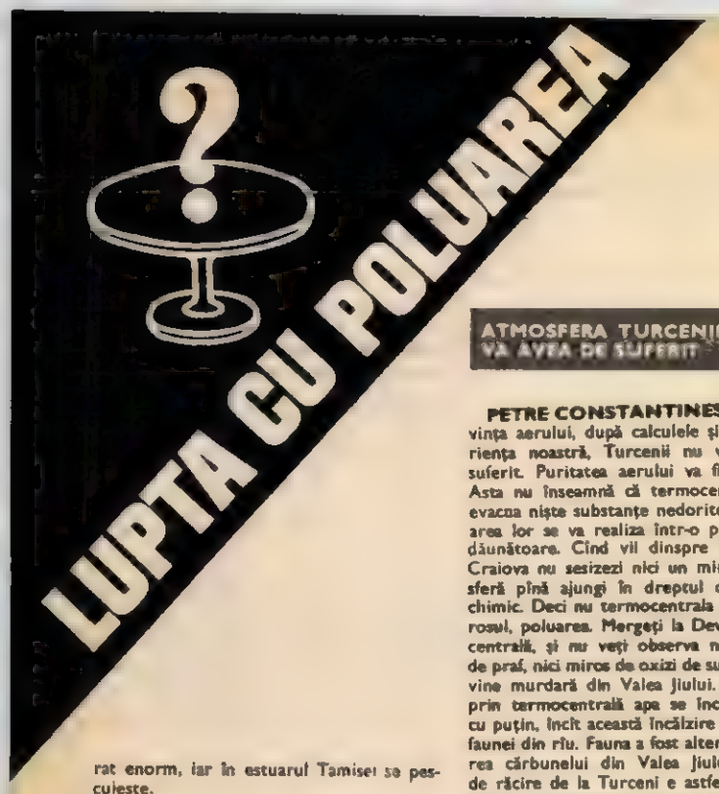

rat enorm, iar în estuarul Tamisei se pescuiește.

MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE — VICTIMĂ A POLUĂRII!

PETRE CIOBANU: Nu știu de ce nu s-a adus în discuție și condiția de victimă a M.E.E. El nu este doar un departament poluant, ci și victima poluării. Oare n-ar trebui să se arate că M.E.E. a inițiat un program de apărare, în acest sens, aprobat de către Consiliul de Miniștri și la care participă și Ministerul Sănătății? Dintre cele cinci mari programe care preocupă Ministerul Sănătății în legătură cu poluarea, cel al M.E.E. mi se pare a fi cel mai concret și mai vast. Tocmai despre el nu s-a spus nimic. Ar fi bine ca tov. ministru adjunct Stoica să arate cîteva aspecte în legătură cu influența poluării produsă de către alte industrii asupra instalațiilor de producere și de transport al energiei electrice.

GHEORGHE STOICA: Noi nu am vrut să ne prezentăm azi în postura de acuzatori, ci ca minister cu unități poluante. La o proximă ocazie să vorbim și despre unitățile M.E.E. ca victime ale poluării altora. Dacă doriți, mă voi referi foarte pe scurt la chestiune. Cheltuim sume enorme pentru a ne apăra de influența altor industrii poluante. Avem colective de muncă care lucrează în condiții grele, în vecinătatea unor giganți care poluează. În unele momente, Combinatul chimic de la Borzești dă drumul în atmosferă unor cantități mari de clor, și atunci, în stațiile noastre izolația este acoperită cu un nor de clor și se produc efluvii permanente care ne obligă să înrăutățim parametrii energetici, să coborîm tensiunea pentru a evita avariile. Cu un alt prilej, cum spuneam, vom argumenta mai pe larg și vom veni cu propuneri de rezolvare, care să permită atît ființei umane, cît și instalațiilor să-și desfășoare activitatea în mod corespunzător.

ADRIAN PĂUNESCU: Unul din lucrătorii redacției noastre este chiar din Turceni și dînsul v-a pregătit o întrebare.

ALEXANDRU PĂSĂRIN: Concetățenii mei din Turceni sînt bucuroși că se va construi la ei cea mai mare termocentrală. Pe lîngă avantajele țării vor mai fi și o serie de avantaje locale: se vor asfalta șosele, se va mai construi o cale ferată, va apărea poate chiar un oraș, însă oamenii se întreabă ce se va întîmpla cu natura locului, cu aerul și cu sănătatea lor. Știm că amplasarea termocentralei s-a făcut acolo deoarece rezervele de combustibil sînt foarte aproape, iar o apă trece prin vecinătate (era necesar și așa ceva) și există de asemeni forța de muncă necesară. Ce se va întîmpla însă, apropo de pericolul poluării prin însumare, fiindcă noua termocentrală va fi ridicată între cea de la Rogojelu și cea de la Craiova, care folosesc aceeași sursă de combustibil. De asemenea, ce se va întîmpla cu Jiul, obligat să străbată atîtea zone cu industrii poluante?

ATMOSFERA TURCENILOR NU VA AVEA DE SUFERIT

PETRE CONSTANTINESCU: În privința aerului, după calculele și după experiența noastră, Turcenii nu vor avea de suferit. Puritatea aerului va fi menținută. Asta nu înseamnă că termocentrala nu va evacua niște substanțe nedorite, dar evacuarea lor se va realiza într-o proporție nedăunătoare. Cînd vii dinspre Filiași spre Craiova nu sesizezi nici un miros în atmosferă pînă ajungi în dreptul combinatului chimic. Deci nu termocentrala produce mirosul, poluarea. Mergeți la Deva, la termocentrală, și nu veți observa nici depuneri de praf, nici miros de oxizi de sulf. Apa Jiului vine murdară din Valea Jiului. La trecerea prin termocentrală apa se încălzește doar cu puțin, încît această încălzire nu dăunează faunei din rîu. Fauna a fost alterată de spălarea cărbunelui din Valea Jiului. Instalația de răcire de la Turceni e astfel concepută, încît în perioadele cînd debitul Jiului va scădea apa nu va mai fi deversată în rîu, pentru a se evita o creștere sensibilă a temperaturii acestuia. În atare circumstanțe, instalația de răcire va funcționa în circuit închis. Noi nu vom evacua decît ape curate, cele murdare, existente în cantități mici, vor fi curățate chimic înainte de evacuare.

ALEXANDRU PĂSĂRIN: Despre murdărirea Jiului cu praf de cărbune puteți spune ceva?

PETRE CONSTANTINESCU: Ne-ar interesa foarte mult ca apa Jiului să redevină curată, dar nu stă în posibilitatea noastră să facem acest lucru.

În privința zgomotului ne preocupă nu numai ca viața oamenilor din localitățile situate la 1—2—3 km în apropierea centralei să nu fie deranjată. Ne preocupă ca și lucrătorii care exploatează instalațiile să nu sufere din cauza zgomotelor. În mod normal, nivelul de zgomot nu afectează și nu va afecta pe locuitorii din afara centralei. În caz de avarie apare, e drept, un șuierat ca de sirenă, cu durata de cîteva minute, cît se eșapează aburii. Sînt cazuri excepționale. Dealtfel au fost prevăzute amortizoare de zgomot, care vor atenua și zgomotele produse în cazul eșapării aburului în atmosferă.

ADRIAN PĂUNESCU: Mai am o întrebare. De ce nu avem încă o centrală nucleară? Dacă nu cumva construcția s-a amînat, tocmai în vederea echipării ei perfecte împotriva pericolului poluării cu radiații? Ce ne poate spune conducerea Ministerului Energiei Electrice, avînd în vedere că este în spiritul politicii noastre de după Congresul al X-lea, să nu întreprindem nimic pînă cînd nu ne asigurăm că am ales cea mai bună soluție. Deci, pe cînd o centrală nucleară în România? Ce siguranță va avea cetățeanul că o asemenea construcție nu va periclita în nici un fel mediul ambiant?

ÎNAINTE DE 1980, PRIMA CENTRALĂ NUCLEAROELECTRICĂ ROMÂNEASCĂ

ADRIAN GEORGESCU: Directivele Congresului al X-lea prevăd introducerea energiei nucleare în energetica noastră spre sfîrșitul deceniului. Vom introduce energia nucleară nu pentru a fi în pas cu moda, ci pentru că ea reprezintă o sursă obiectiv mai economică, ținînd cont de resursele de energie ale țării. De fapt, e vorba de construirea unei prime centrale nucleroelectrice dintr-un lanț întreg. Dezvoltarea energeticii noastre se va sprijini pe viitor, în principal, pe dezvoltarea centralelor nucleare. Potrivit indicațiilor conducerii de partid și de stat, realizarea primei centrale nucleroelectrice va trebui precedată de studii minuțioase și de o colaborare perfectă între toate industriile participante la construirea ei și a următoarelor. Pînă acum au fost purtate discuții tehnice foarte amănunțite, menite să garanteze că ceea ce vom face va fi în concordanță cu exigențele ridicate ale acestei tehnici. Durata de execuție a unei centrale nucleare este mai mare decît a unei centrale termoelectrice clasice, dar apreciem că înainte de sfîrșitul deceniului vom avea prima centrală nucleară în stare de funcționare. În privința relației cu mediul înconjurător, menționez că în lumea întreagă sînt luate măsuri excepționale, menite să protejeze ambianța de influența potențial dăunătoare a centralelor atomice. La rîndul nostru, vom realiza maximum de securitate, prin măsuri corespunzătoare, la nivelul tehnicii mondiale în acest domeniu. Spre exemplu, instalația unei centrale nucleare e astfel concepută, încît, orice s-ar întîmpla, accidentul se circumscrie strict la clădirea care adăpostește reactorul și circuitul primar al acestuia, fără primejduirea mediului înconjurător sau a oamenilor care lucrează în centrală. Noi vom întinde precauția foarte departe, luînd măsura ca pe o rază de circa 1 km în jurul centralei nucleare să nu existe nici un fel de activitate umană cu caracter permanent; prin aceasta se înțelege că nu se va interzice cultura terenului, care presupune o activitate intermitentă.

EVITAREA POLUĂRII — NORMĂ DE CONDUITĂ PROFESIONALĂ

CONSTANTIN BĂBĂLĂU: Am fi obligați la o concluzie. Motivele întîlnirii noastre sînt motivele oamenilor responsabili care au obligația să răspundă la o serie de probleme de interes general. Partidul și statul nostru urmăresc consecvent ca viața cetățenilor țării să se desfășoare într-o deplină siguranță și ca tot ceea ce gîndim și întreprindem pentru dezvoltarea și progresul țării să fie îndreptat spre folosul incontestabil al societății și să nu aducă după sine cortegiul neplăcerilor pe care civilizația modernă, scăpată uneori de sub control, le-a provocat prin alte părți. Mi-a făcut o deosebită plăcere să mă întîlnesc cu dumneavoastră. Mai mult decît o plăcere personală, am resimțit plăcerea omului încărcat de o anume răspundere față de o chestiune de mare importanță. Cred că era și necesar să ne întîlnim. Este nevoie să informăm opinia publică românească și mondială despre această mare politică a partidului nostru, despre conștiinciozitatea cu care membrii societății noastre aplică politica partidului și în acest domeniu. Aș vrea să spun că dacă avem încă puncte de insatisfacție, în concepția oamenilor de la Ministerul Energiei Electrice problema evitării poluării, cu tot felul de noxe, a aerului, apei și solului este, de pe acum, o normă de conduită profesională. Nici nu-mi închipui că astăzi se mai găsesc oameni pe care să fie necesar să-i convingi despre pericolul poluării, despre necesitatea unei atitudini conștiente față de el. Avem datoria să ne achităm de răspunderea încredințată de către partid și de către stat în lupta împotriva poluării. Tot ce urmărim are un raționament: să găsim linia optimă dintre măsură și efectul ei. Industriile pe care le construim trebuie să le ridicăm și să le supraveghem, astfel încît ele să funcționeze permanent sub baremurile de poluare. În acest sens, sîntem obligați să ne educăm discernămîntul. Să știm să deosebim o situație de poluare adevărată de alta aparentă. Sînt și oameni care atunci cînd văd ieșind fum pe un coș, zic gata, sîntem poluați. Opinia noastră publică trebuie informată că în stadiul actual al dezvoltării tehnicii există posibilități multiple, iar M.E.E. dispune de toate aceste posibilități necesare pentru păstrarea mediului în limita normelor stabilite științific drept favorabile pentru om și natură. Încercarea de a pretinde mai mult decît impun normele științifice, pretenția de a nu ne mai deranja absolut nimic sînt nerealiste. Pornind de la aceste considerente raționale, pe care se bazează marea politică de industrializare a României socialiste, condusă de către partid, oamenii din sectorul energiei electrice vor fi totdeauna la datorie, pentru că ei nu cunosc vreo satisfacție mai mare.

Încă o dată afirm că inițiativa revistei «Flacăra» de a se ocupa mai în amănunt de fenomenul poluării, de a informa cît mai competent, înseamnă o inițiativă de foarte mare răspundere, o acțiune care slujește interesele poporului și ale partidului, acțiune bine înscrisă sub semnul urgenței. Apreciez drept foarte utilă această întîlnire, precum și serialul de mese rotunde pe care revista dumneavoastră îl inaugurează acum.

ADRIAN PĂUNESCU: Considerînd poluarea — dincolo de toate efectele ei nocive și, să-i zic așa — o tulburare a mediului, îmi voi permite o speculație, și anume voi spune că, prin esența ei, activitatea gazetărească e o activitate de limpezire, o activitate eminamente depoluantă. Pînă la urmă, ceea ce spunea tovarășul Ceaușescu despre toate tipurile de poluare cu care trebuie să luptăm — și nu în ultimul rînd cu poluarea morală! — toate aceste tipuri trebuie să stea în atenția gazetarului. Dar, firește, pentru că noi sîntem specialiști în cuvînt, adică specialiști în toate specialitățile numai în măsura în care știm să ne implicăm în ele, noi nu am putea întreprinde nimic altceva decît să slujim societatea în activitatea de depoluare morală și spirituală.

Cetățenii vor înțelege desigur, parcurgînd paginile acestei discuții, că în România se face și se va face tot ce este omenește posibil pentru ca dezvoltarea să nu pună în nici un fel în pericol ființa umană.

Dar mi se pare că noi mai avem de depoluat și cîteva mituri și superstiții contemporane. De pildă, spunînd că și la noi există poluare, noi îi convingem mai mult pe cetățean de gravitatea situației altora. Vorbind numai despre situația de la Tokyo și deloc despre Doicești, cetățeanul din Doicești va avea exact reacția inversă: nu va mai crede nimic! În acest fel, vorbind concret și adevărat despre tot ce vorbim, depoluăm.

Protejarea mediului, protejarea omului sînt acțiuni de maximă importanță și altitudine, pentru că ele sînt conduse direct de partid, de secretarul general al partidului, tovarășul Ceaușescu. Nu este un capriciu al nimănui, nu este o întreprindere particulară, ci este contribuția noastră de cetățeni și de membri ai partidului la acțiunea istorică prin care, dezvoltîndu-se, România rămîne ea însăși.

E prima noastră masă rotundă la revista «Flacăra». Ea este expresia unei dorințe de a ști și, în același timp, de a informa pe oameni. Sînt emoționat la gîndul că participăm cu modestie și totuși cu toată puterea la lupta acestui moment din istoria noastră, sînt emoționat să văd că lucrurile discutate ar putea ajuta atmosfera publică să aibă mai puține «mituri și superstiții poluante». Pornim de la ideea că omul este principalul beneficiar al lucrurilor pe care le produce și, dacă e să fac o comparație, aș spune că noi, gazetarii, sîntem bucuroși să funcționăm ca niște filtre, în măsură să oprească orice fel de poluare, să păstreze și poate chiar mai mult — să dea mai multă limpezime mediului în care trăim. Sperăm că această întîlnire cu dumneavoastră să fie primul capitol dintr-o serie mai lungă, dedicată — așa cum vă spuneam la început — problemelor cu care se confruntă ființa și conștiința contemporană românească. Și pentru că — așa cum dumneavoastră înșivă ați spus — ceea ce faceți nu este decît traducerea în viață a unui înalt principiu de partid, trebuie să vă mărturisim că și noi ne străduim să facem același lucru și că dacă ne vom face cu toții datoria este posibil și îmbucurător să ne întîlnim în raza aceleiași nobile misiuni: slujirea poporului.

UZINA MECANICĂ PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIA ALIMENTARĂ

(UMAIA) GALAȚI, Bd. G. Coșbuc nr. 256,

produce:

1) RIDICĂTOR HIDRAULIC MONOBLOC

a) la reglajul de forță

În același tip de sol, adîncimea brazdei rămîne uniformă indiferent de denivelările solului. La sol mai greu, adîncimea brazdei se micșorează, forța de tracțiune rămîne constantă

CARACTERISTICI TEHNICE

Presiunea uleiului în sistem	*130 kgf/cm²*
Diametrul cilindrului în forță	*120 mm*
Cursa	*125 mm*
Cilindreea	*1 410 cm³*

b) la reglajul de poziție

Adîncimea brazdei pe teren plan și în sol diferit rămîne aceeași, iar efortul de tracțiune variază cu rezistența solului.

2) HIDROSFERE 60mc-100mc-150mc

DATE COMPARATIVE

Specificația	*U/M*	*Castel de apă*	
		metalic	*din beton armat*
Consum de metal	*t*	*7,4*	*9,7*
Consum de beton	*m³*	*27*	*114*
Consum de cherestea	*m³*	*—*	*6*
Greutate totală	*t*	*72*	*284*
Ciclul de fabricație	*zile*	*15*	*180*
Timp de montare sau demontare	*„*	*2*	*—*
Timp de îngheț fără circulația apei la −37°C	*„*	*29*	*5*
Consum specific de materiale	*t/m³ apă*	*1—2*	*4,7*
Preț de cost	*mii lei/m³ apă*	*2,5*	*4,6*

3) MAȘINA DE ALEZAT PALIERE PENTRU CUZINEȚI GLACIER

Două trepte de turație 250 și 600 rot/min
Avans 0,03 rot/min

4) GRANULATOR G. M. 500

destinat brichetării furajelor verzi necesare combinatelor pentru creșterea industrială a animalelor, întreprinderilor avicole

CARACTERISTICI TEHNICE

Diametrul orificiilor: 2,5 4 6 8 18 24 30 35
Motor electric 132 kW 1 500 rot /min

PUBLICITATE

DIALOG PESTE VEACURI

1848-1973

«PIEPTUL FIECĂRUI CETĂȚEAN — UN ZID AL LIBERTĂȚII»

DESTINELE EXEMPLARE ALE UNOR OFIȚERI PATRIOȚI CA NICOLAE PLEȘOIANU ȘI DINCĂ BĂLȘAN — DESPRE CARE S-A SCRIS PUȚIN DAR CARE AU FĂPTUIT MULT — EVOCĂ O FIGURĂ CENTRALĂ A ANULUI DE FOC 1848: OSTAȘUL-CETĂȚEAN ÎNSUFLEȚIT DE ÎNALTE IDEALURI REVOLUȚIONARE, CARE A ADUS, ADESEA NEȘTIUT, «SERVIȚII ESENȚIALE CAUSEI ROMÂNE».

APĂRĂTORUL REVOLUȚIEI: POPORUL ÎNARMAT

Revoluțiile anului 1848, care au zguduit din temelii bătrîna Europă, au demonstrat fără putință de tăgadă înalta capacitate de luptă și marea forță de mobilizare a maselor populare.

Sarcina celor care au pregătit revoluția a fost extrem de dificilă: în fața lor se ridica statul organizat, cu vaste posibilități de acțiune și care era dispus să folosească orice metode pentru păstrarea instituțiilor existente. De aceea a fost nevoie de o îndelungată și atentă muncă de propagandă pentru atragerea unor categorii sociale cît mai largi, interesate în răsturnarea orînduirii feudale.

În condițiile istorice din țările române de la jumătatea secolului XIX revoluția nu putea să-și mai bazeze forța de șoc pe baricade ridicate în grabă pe străzi de către poporul insurgent. În fața tunurilor cu greu ar mai fi rezistat baricadele! Pentru ca revoluția să izbîndească ea avea nevoie de o forță militară proprie, capabilă să dea o ripostă imediată și eficace dușmanilor interni și externi. Or, în perioada de pregătire a revoluției, acest lucru nu se putea realiza decît prin atragerea cel puțin a unei părți a oștirii țării.

Teren propice exista. Soldații erau fii de țărani, care au cunoscut viața grea a părinților lor înainte de a veni în armată, iar după recrutare au îndurat abuzurile și violența unui regim militar rigid; cît despre ofițerii tinerei oștiri a țării, ei erau, în marea lor majoritate, reprezentanți ai burgheziei și boierimii mici.

Revoluția reprezenta pentru cei mai mulți împlinirea unor vechi și mistuitoare idealuri: împroprietărirea și emanciparea clăcașilor, unirea și chiar obținerea independenței. Înaltul patriotism, conștiința civică deosebită au caracterizat majoritatea soldaților și ofițerilor miliției. Dincolo de haina militară, care le impunea obligații ce adeseori intrau în conflict cu conștiința lor, nenumărați soldați, subofițeri și ofițeri au acționat în primul rînd ca români, urmînd chemarea țării și a poporului întreg.

Pretutindeni, din Mehedinți pînă în Buzău, au activat ca semănători ai idealurilor revoluției în conștiințele soldaților lor, apoi ca apărători ai ei, ofițeri ca N. Pleșoianu, M. Caracasidi, — cei care «propăvăduia republica și comunism pentru a exalta orașele Tărnu și Cerneț, cum și chiar soldații din roata lui» —, Gr. Marghiloman, N. Paraschivescu, Haritan și Alexandru Racotă, Zolic, Gr. Serurie, Gh. Mavrocordat, Al. Cristofi, Al. Cuțarida, I. Deivos, D. Bălșan ș.a.

Dar activitatea lor nu s-a oprit aici. După victoria revoluției — din nefericire vremelnică — ei nu au rămas doar comandanți de unități militare credincioase idealurilor pașoptiste, ci au acționat ca factori politici de prim ordin, au contribuit, acolo unde condițiile o impuneau, la ridicarea conștiinței revoluționare și la explicarea programului și scopului revoluției, adresîndu-se nu numai soldaților lor, ci și maselor. Iar atunci cînd dușmanul intern își făcea simțită prezența, riposta lor a fost hotărîtă. O recunoaștea, de pildă, însuși boierul conservator G. Ghica: «Miliția era une cu aceștia... *(revoluționarii — n.n.)* ...Dacă miliția ar fi fost credincioasă, nimic din toate acestea nu s-ar fi întîmplat...»

Cînd dușmanul din afară pîndea la granițe prilejul de a invada țara și a înăbuși revoluția, ofițerii și miliția și-au dovedit încă o dată înaltul patriotism. O dată intrate în țară, trupele invadatoare turco-țariste au găsit în fața lor o oștire populară, în jurul căreia s-au strîns zecile de mii de dorobanți, voluntari și membri ai Gărzii naționale. Astfel se concretiza conceptul de înarmare a poporului, atît de profund analizat și argumentat de Nicolae Bălcescu. Dar evenimentele și atitudinea unor conducători ai revoluției au contrazis speranțele celor care se înrolaseră sub steagul tricolor. Oricum, oștirea a dovedit că este strîns legată de popor, că este o ramură viguroasă a bătrînului trunchi al firnței românești, înscriind o pagină de nepieritor în cartea de aur a României.

Articolul alăturat, menit să ilustreze patriotismul pașoptiștilor și în special al reprezentanților armatei, vorbește despre figuri întrucîtva mai puțin cunoscute, evocatoare ale stării de spirit a maselor în anul de foc 1848. Este vorba de colonelul de infanterie N. Pleșoianu și sublocotenentul de pompieri Dincă Bălșan.

«...*M-am gîndit numaidecît a împărtăși hotărîrea și părerea mea la adevărații fii ai patriei și n-am lipsit a te număra între cei dintîi...*». Aceste rînduri dintr-o scrisoare a unuia dintre fruntașii revoluției de la 1848, Gh. Magheru, adresată lui Nicolae Pleșoianu constituie un demn prolog — și epilog — la viața unui înflocat luptător pașoptist îmbrăcat în haină militară, despre care s-a scris prea puțin pînă acum, dar care în schimb a trudit neobosit și a făcut mult, foarte mult, pentru cauza revoluției. Cine era de fapt acest N. Pleșoianu? Născut în 1805 dintr-o familie din boierimea mijlocie a Craiovei, el a intrat în miliția țării (armata permanentă) încă de la crearea ei, 1831. A urmat o carieră militară normală, în regimentul 1 infanterie (Craiova), iar evenimentele revoluționare îl vor găsi comandant al companiei a 5-a, cu garnizoana la Turnu și Islaz.

De timpuriu N. Pleșoianu este atras în mișcarea revoluționară, probabil prin intermediul maiorului Christian Tell, de care l-a legat o lungă și statornică prietenie, deși cei doi aveau moduri deosebite de a vedea și a acționa în sprijinul revoluției. N. Bălcescu, care îl va vizita pe Pleșoianu la Turnu în preajma evenimentelor din iunie 1848, îi va aduce aminte de «*îndatoririle și făgăduielile de mai înainte*». La rîndul său, Pleșoianu scrie în memoriile sale că el este cel care l-a inițiat în secretele pregătirii revoluției pe preotul Radu Șapcă, cunoscut mai bine sub numele de Popa Șapcă.

Dar acțiunea sa principală în această perioadă a fost cea de propagandist atît printre soldații săi, cît și printre sătenii din Islaz și împrejurimi. «...*În fiecare zi* — notează Pleșoianu în memoriile sale — *nu făceam altceva decît a-mi pregăti oamenii companiei, a afla spiritul din alte companii și al sătenilor...*»

«TRĂIASCĂ ROMÂNIA LIBERĂ!»

În ziua de 9 iunie 1848, care marchează începutul revoluției din Țara Românească, Pleșoianu va fi prezent împreună cu compania sa pe Cîmpia Libertății de la Islaz. El va face parte din Guvernul provizoriu ales la Islaz și va participa la marșul triumfător al revoluției în Oltenia.

Un articol din «Pruncul român» apărut la 12 iunie 1848, intitulat «Trăiască România liberă!», enumera pe cei care au fost sufletul revoluției: «*Trăiască, de trei ori trăiască domnii Golescu, Crețulescu, I. Ghica, maior Voinescu II, frații Brătianu, Bălcescu, Eliade, maiorul Tell, Pleșoianu și toți cei cîți au contribuit la dobîndirea revoluției!*» Să menționăm, în acest context, un fapt care nu a fost subliniat în măsura cuvenită, și anume că N. Pleșoianu este de fapt *singurul ofițer comandant de unitate care din prima zi a pus la dispoziția revoluției unități militare regulate*. Este sigur că prezența acestor trupe a contribuit într-o măsură foarte însemnată la victoria revoluției în Oltenia și apoi în întreaga țară. Bălcescu însuși, în notele dictate în anul morții sale, confirmă acest fapt.

Meritele lui N. Pleșoianu au fost recompensate de revoluție. Chemat la București, el este avansat major și apoi colonel și numit comandant al regimentului 3. Va fi apoi președintele completului de judecată al celor doi colonei trădători, autori

Exerciții ale tinerei oștiri (miliție) române, imediat după crearea ei în 1831.

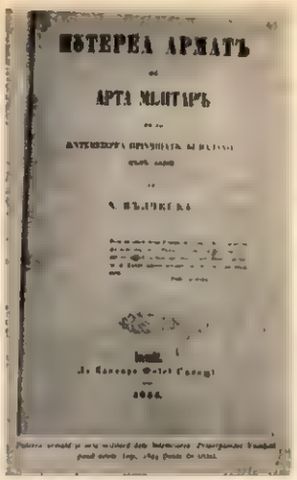

BĂLCESCU, TEORETICIAN MILITAR AL REVOLUȚIEI

La Nicolae Bălcescu interesul pentru probleme militare datează de dinainte de 1848. De fapt, la 13 iunie 1838 el va intra în miliția țării cu grad de iuncăr, dar în 1840 este șters din controalele armatei și arestat pentru participarea sa la mișcarea revoluționară din 1840. Deci se poate spune că Bălcescu era un bun cunoscător al tinerei oșturi, instituție care dealtfel nu-i mulțumea defel. De aceea el se va arăta preocupat de ridicarea gradului ei de pregătire profesională și chiar de însănătoșirea climatului moral ce domnea atunci în miliția țării.

Una dintre soluțiile preconizate de el a fost chiar publicarea unei colecții de scrieri militare, sub numele de «Biblioteca militară», cuprinzând studii de istorie și artă militară care să lărgească astfel orizontul destul de limitat al ofițerilor români.

În 1844 viitorul conducător revoluționar publică o lucrare în care analizează forța militară a românilor din trecut și din timpul său, prezentînd apoi un plan de reformă a sistemului militar existent în țară, căci, «așa cum era, nu poate împlini țălul ei, cu este de a ne da o bună apărare națională». Această lucrare este «Puterea armată și arta militară la români», a cărei «foaie de titlu» o reproducem în fotografie.

În această carte autorul se ridică în primul rînd împotriva unei armate permanente numeroase, pe care o socotește «prea costisitoare» pentru o țară cu mijloace materiale mici: «mijloacele noastre nu ne-ar ierta a ține în picioare o oștire atît de numeroasă pe cît am avea trebuință».

Bălcescu dă și soluția: «organizarea rezervelor naționale», căci «puterea statului nu stă în armata activă, ci în rezervele ei».

Bălcescu urmărea, prin aceasta, și scopuri politice, lucru important de subliniat. În adevăr, prin organizarea și instruirea rezervelor se realiza de fapt înarmarea întregului popor, ceea ce ar fi însemnat încă un pas pe calea democratizării statului și ar fi slăbit baza statului feudal: odată înarmat, poporul ar fi devenit mai puternic și, cu arma în mînă, ar fi putut cere drepturi și reforme sau s-ar fi putut împotrivi unor măsuri abuzive.

În afara acestui țel politic, intern, subînțeles dealtfel de Bălcescu, mai exista și un altul extern. În condițiile politice externe de atunci ale Țării Românești, o astfel de organizare, înarmare și instruire militară a poporului ar fi ușurat mult apărarea contra dușmanului extern: «să nu uităm și văzul politic — sublinia Bălcescu — că o nație războinică și unită oricît de mică va fi, n-a fost niciodată biruită și nici nu va fi».

Pe Bălcescu l-a sprijinit în acest sens și C.A. Rosetti care declara: «niciodată n-am văzut garda națională fără să fiu mișcat pînă la lacrimi, căci în adevăr, care spectacol poate fi mai sublim decît a vedea că pieptul fiecărui cetățean este un zid al libertății».

ai acțiunii contrarevoluționare din 19 iunie: colonelii Odobescu și Solomon. El va fi de asemeni comandantul escortei care a însoțit Guvernul provizoriu în fuga sa la Rucăr (29 iunie 1848).

Dar rolul său de sprijinitor activ și sigur al revoluției îl va dovedi din plin, dacă mai era nevoie, după numirea sa în calitate de comandant al regimentului 1, la Craiova. Deoarece în Oltenia, și în special la Craiova, se refugiaseră de teama revoluției numeroase elemente reacționare și conservatoare, numirea lui N. Pleșoianu avea drept scop tocmai stingerea acestui focar contrarevoluționar. În același timp numirea sa este legată și de hotărîrea guvernului de a lua măsuri mai hotărîte pentru crearea oștirii populare.

Bazată pe concepția înarmării poporului, oștirea ce urma să se creeze trebuia să aibă ca nucleu armata permanentă (miliția) și să fie formată din dorobanții județelor, voluntari și desigur garda națională. Astfel, se putea forma o forță militară numeroasă, destul de bine instruită, care să poată deveni un scut împotriva invaziei străine ce se profila la hotarele țării. Ca loc de concentrare s-a stabilit comuna Rîureni din județul Vîlcea pe Valea Oltului, loc anume ales prin ușurința legăturilor cu Transilvania, de unde se aștepta ajutor, și prin apropierea de munții Vîlcei, unde se putea organiza mai bine o rezistență. Comandantul suprem al acestor forțe a fost numit Gh. Magheru.

«TOATE AU LUAT O PREFACERE NOUĂ»

Trimiterea lui N. Pleșoianu la Craiova era menită, așadar, să intensifice și mai mult procesul de organizare și recrutare a oștirii populare, guvernul considerîndu-l pe Pleșoianu un element de mare importanță în opera de consolidare și apărare a revoluției.

Și, în adevăr, într-o perioadă scurtă, uneltirile contrarevoluționare au fost reduse la tăcere: «...*Toate au luat o prefacere nouă, cauza libertății a triumfat...*» — se arăta într-o corespondență din Craiova către ziarul «Poporul suveran».

În această situație Pleșoianu se putea dedica pregătirii forțelor necesare pentru întîmpinarea dușmanului intern. Deși nutrea unele resentimente față de Gh. Magheru, el lasă deoparte orice interese personale și, într-o strînsă colaborare cu acesta, activizează operațiile de recrutare și mobilizare a dorobanților și voluntarilor din județele Olteniei. Mai tîrziu el va trimite chiar și unități de miliție în tabăra de la Rîureni și va veni personal să se alăture generalului Magheru, dovedind astfel că era gata să-și facă datoria pînă la capăt.

Dar evenimentele s-au precipitat. Revoluția a fost înăbușită ca urmare a intervenției străine, iar Gh. Magheru împreună cu un grup de revoluționari, printre care și N. Pleșoianu, au luat drumul exilului și al pribegiei.

Începe o perioadă de lipsuri, dificultăți, și, ceea ce e mai dureros, de conflicte uneori acute între cei care odată au fost prieteni și tovarăși de luptă în slujba aceluiași ideal. Colonelul N. Pleșoianu va călători mult, pașii lui îl vor duce de la Londra pînă în Palestina, însă dorul de patrie îl va înnegura inima și viața

«AM DAT ARMELE LA CEREREA NAȚIEI»

Războiul Crimeii a fost socotit de Pleșoianu, ca și de mulți alții, un prilej pentru a intra în țară și a iniția o nouă mișcare revoluționară. Pentru aceasta el a venit la Rusciuc, reușind chiar să pătrundă pentru scurt moment în țară, dar este imediat retrimis peste granițe de domnul țării, Barbu Știrbei. Dealtfel cu acesta va avea o întîlnire la Rusciuc în 1855, întîlnire în care ofițerul patriot dovedește încă o dată — pentru a cîta oară? — înalta sa conștiință de cetățean, profunzimea convingerilor sale. Deși dorința de a se reîntoarce în țară era de nestins, iar starea sănătății sale se agrava mereu, în fața pretenției lui Barbu Știrbei ca să-și ceară «iertare» și să-și dezavueze faptele și convingerile, N. Pleșoianu răspunde dîrz și demn: «*Măria-Ta, am fost militar, dar am fost și român... am dat armele la cererea nației; fiindcă toată țara a voit și eu nu puteam face altfel; a fost forța prea mare și prin urmare formele care ceri a împlini încă e cu neputință, fiindcă d-a mă căi va să zică a mă face inamicul patriei mele*». Cei care l-au cunoscut pe N. Pleșoianu nu s-au mirat de un astfel de răspuns. Astfel, Șt. Golescu scria: «*De am simțit o mare plăcere, n-am fost surprins de răspunsul tău, căci cunoscîndu-te bine nu mă puteam aștepta la mai puțin din parte-ți*».

Abia în 1857 colonelul revoluționar va revedea pămîntul țării după o lipsă de nouă ani. Se va stabili la Craiova, unde, pe măsura puterilor sale mult slăbite, va participa la campania pentru alegerile de deputați în adunarea ad-hoc, evident în rîndurile partidei naționale, unioniste. Dar moartea sa, la 16 ianuarie 1859, l-a împiedicat să vadă înfăptuirea unuia din idealurile pentru care a luptat la 1848: Unirea.

EROUL BĂTĂLIEI DE LA BUCUREȘTI

Interesantă figură cea a subofițerului (felt-lebelului) din roata de pompieri a Bucureștiului Dincă Bălșan, participant activ la revoluția din 1848 în Țara Românească și apoi «centurion» într-una din legiunile românilor transilvăneni, ridicați la luptă pentru apărarea ființei lor naționale.

Pompierii erau o unitate îndrăgită și foarte populară printre bucureșteni, datorită curajului — care uneori mergea pînă la sacrificiu — manifestat în lupta cu numeroasele incendii care devorau capitala Țării Românești. Iată de ce atenția celor care pregăteau revoluția s-a îndreptat și spre această unitate curajoasă și disciplinată. Astfel, aproape toți ofițerii și subofițerii ei, în frunte cu locotenentul I. Deivos, prietenul lui N. Bălcescu, au îmbrățișat ideile pașoptiste. Într-un decret din 12 iulie 1848 al Guvernului provizoriu, în care se enumerau cei care «*au ridicat stindardul libertății*», se spunea că «*pompierii de la început și pînă în cele din urmă fură apărătorii libertății*». Dincă Bălșan s-a integrat activ printre aceștia și s-a făcut remarcat în diferite prilejuri, fiind avansat sublocotenent la 7 iulie 1848.

Dar numele său este legat de episodul de la 13 septembrie 1848. Aici, pe Dealul Spirii, oștirea română și-a dovedit eroismul, hotărîrea de a lupta pînă la capăt pentru cauza revoluției. Mărturiile contemporane sînt în general contradictorii cu privire la cauzele acțiunii din Dealul Spirii și la rolul jucat de diferiți ofițeri sau grupuri de soldați. Dar, deși nu coincid într-o totul în amănunte, ele reliefează personalitatea sublocotenentului Dincă Bălșan. Un martor ocular ne lasă o descriere sugestivă a lui Dincă în aceste zile, chiar dacă în final ea păcătuiește printr-o tentă romantică.

În fruntea unui detașament de pompieri care s-au hotărît să se îndrepte și să intre cu orice preț în cazarma din Dealul Spirii, înconjurați de trupele turcești, se afla Dincă Bălșan: «...*Era încălțat cu botfori lungi pînă sus de genunchi; mijlocul îi era încins de o centură de piele, prin care erau înfipte două pistoale cu cîte două țevi și încărcate; spada ce o avea în mînă era de fabrică germană, foarte lată și lungă, ca a dragonilor, ochii lui înotau în sînge și figura înfățișa ceva sălbatic cînd ajunse în fața inamicului*».

Descărcîndu-și pistoalele în fața unor ofițeri turci care bruscaseră un soldat român, Dincă dă semnalul de începere a luptei, soldați cu multe victime din ambele părți. El s-a luptat cu vitejie și curaj. O corespondență semnată de V. Maiorescu către «Gazeta de Transilvania» arăta că «*tînărul ofițer Dincă după ce tăie șase soldați și un ofițer turc, ai oștilor căzu el*». De fapt el nu a murit — așa cum afirma corespondența — ci, din contra, a reușit ca împreună cu un grup de soldați să iasă din cazarmă și să ajungă în tabăra de la Rîureni care însă — așa cum am menționat la începutul articolului — n-a avut o existență îndelungată.

CUM L-A SALVAT DINCĂ BĂLȘAN PE BĂLCESCU DE LA «ARESTUIRE»

Printre cei care au părăsit Rîurenii în urma dizolvării taberei figura și sublocotenentul Dincă Bălșan. Dar el nu va lua calea exilului, ci va merge în Munții Apuseni, acolo unde românii transilvăneni continuau să lupte pentru drepturile lor. Ridicați cu arma în mînă sub conducerea lui Avram Iancu, aceștia au primit cu bucurie pe frații lor de dincolo de munte, dovedindu-se astfel încă o dată unitatea de neam și idealuri a românilor de dincolo și de dincoace de Carpați, ca și faptul că revoluția română a fost una, chiar dacă au existat diferențe cronologice sau de alt ordin între ele. În același timp venirea unor români de dincolo de Carpați însemna și un ajutor practic dat de militari experimentați. Gh. Barițiu a sesizat just acest aspect, scriind: «*Oameni care să fi servit într-o armată erau între acei români ca corbii albi. Din raporturi sînt cunoscute nume ca I. Ciurileanu..., era G. Adrian (repauzat ca general). Dincă, mai tîrziu căpitan...*», precum și alți cîțiva. G. Barițiu mai adaugă: «*Cei trei au făcut cîteva servițiii esențiale cauzei române*».

În fruntea a 150 de oștași Dincă Bălșan a participat la numeroasele lupte duse în 1849 de legiunea lui Axente Sever. Astfel, numele lui Dincă este legat de luptele de la Vîntul de jos (ianuarie 1849), de atacul nocturn asupra Blajului (ianuarie 1849), de apărarea Albei Iulii (martie 1849), de ocuparea Abrudului (mai 1849).

Se știe că dezbinarea forțelor maghiare și române a ușurat înăbușirea celor două revoluții. În fața acestei situații, Dincă Bălșan hotărăște ca, împreună cu N. Bălcescu, care a stat ascuns o lună de zile la Avram Iancu, să ia calea exilului.

Ceea ce făcuse Dincă pînă atunci pentru revoluție, pentru cauza românilor de pe ambele versante ale Carpaților ar fi fost suficient ca să-i asigure dăinuirea în memoria contemporanilor săi și a istoriei. Dar sufletul său mare și viteaz și-a dovedit și mai apoi caratele...

Pe drumul spre Belgrad un grup de donțari încerca să treacă neobservat. Erau... N. Bălcescu, Dincă Bălșan și alți cîțiva care se deghizaseră astfel pentru a încerca să părăsească Transilvania. Dar norocul nu le-a surîs decît trei zile. «Un țist de geandarmi» ungur îi oprește, îi percheziționează și găsește un «atestat» compromițător pentru Bălcescu. La întrebarea: «Cui aparține documentul?» Dincă răspunde... Dar să-l lăsăm să vorbească chiar pe Bălcescu: «*Dincă spuse că e al lui și îndată îl arestură și noă ne dete voie a merge înainte. Se despărți bietul Dincă de noi fără haine și fără bani, căci n-avusei vreme a-i da, avînd banii ascunși. Mi-a părut tare rău de el căci era un zdravăn băiat și mă îngrijea pe drum*».

Gestul său spontan și dezinteresat a impresionat nu numai pe Bălcescu, care îl numise «eroul bătăliei de la București», ci și pe alți contemporani. Chiar și în țară ajunge zvonul faptei sale.

După această știre numele lui Dincă Bălșan nu mai apare în documentele epocii. Doar în 1873 în «Anuarul armatei» apare un Constantin Bălăceanu sau uneori C. Bălșan, ca maior, care se consideră că ar fi una și aceeași persoană cu Dincă Bălșan.

Figura sa a fost reținută și de literatura română, apărînd în binecunoscutele lucrări ale lui Camil Petrescu: romanul «Un om între oameni» și piesa «Bălcescu» (sub numele de Dincă Bălșoiu).

«...ȘI DACĂ NU NOI, URMAȘII NOȘTRI...»

N. Pleșoianu, Dincă Bălșan... Două vieți, două destine cărora revoluția română de la 1848 le-a dat un sens, o semnificație. Și chiar dacă atunci, în 1848 și 1849, revoluția n-a fost victorioasă, viețile lor nu s-au desfășurat în van, sacrificiul lor nu a fost zadarnic. Generalul Magheru scria în 1848 cu o intuiție de vizionar:

«*Dară cred din adîncul sufletului meu că vom eși învingători, și dacă nu noi, urmașii noștri, inspirați din luptele noastre, ne vor răzbuna și vor ușura umbrele noastre, făcînd să reînvie în Patrie libertatea pentru care am murit*».

Revoluția română, înfrîntă în 1848-1849 de brutala intervenție străină, a zguduit în profunzime orînduirea feudală și instituțiile sale. Mersul înainte al societății nu mai putea fi oprit! Învățămintele sale au servit urmașilor săi, ideile sale au călăuzit lupta românilor pentru îndeplinirea marilor idealuri naționale.

«*Țelurile pentru care au luptat generațiile de la 1848, neîmplinite atunci datorită înfrîngerii revoluției* — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — *au fost preluate, amplificate și ridicate pe noi trepte de poporul nostru, corespunzător cerințelor dezvoltării societății... Înfruntînd cu bărbăție, cu dîrzenie și curaj greutăți și piedici neînchipuit de mari, înfrîngînd adversități de tot felul, eroicul nostru popor a reușit să-și făurească un destin demn de tradițiile sale nobile, de marile sale virtuți*».

Asist. univ. Radu VASILE

diverse

principii și năravuri

mamele n-au numai fete, au și băieți!

«Fără să mă lezeze personal, m-a intrigat mult o problemă» *)

Centrul școlar chimic din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej are aproximativ 2 000 (două mii) de elevi. Cantină, internat. De la parter pînă sus (trei etaje) locuiesc băieții, la ultimul etaj (al patrulea) stau fetele. Din cauză că nu prea sînt supravegheați, și poate și din alte cauze, unii din acești tineri cad cîteodată în greșeală; greșeală pe care Costache Negruzzi ar fi inclus-o în «Păcatele tinereții» (probă: anul trecut, cîteva fete de la liceul industrial au fost exmatriculate, probabil pentru că au avut abateri de la morală — unele erau externe, locuiau la părinți).

Anul acesta a primit aceeași sancțiune — exmatricularea — o elevă surprinsă, în sala de lectură din internat, împreună cu un băiat (se dau «detalii»: fata are părinți despărțiți, tatăl prea înfrățit cu paharul). Tînără e vinovată, perfect, și-a călcat demnitatea în picioare, dar — aici e «buba» — cum se face că oprobriul public, sancțiunea au fost îndreptate exclusiv împotriva fetei?

— Băiatul n-are nici o vină! — așa se spunea la fața locului. Să-i fi dat fata pace să învețe ..

Dacă fata-i în culpă, foarte vinovată, atunci băiatul nu poartă chiar nici o răspundere? Dacă fetei i se aplică, în mod întemeiat, paragraful din regulament care sancționează imoralitatea (fie din școală, fie din afara ei), băiatul să fie absolvit de aplicarea criteriilor regulamentare? Băiatul nu-i imoral? Băiatul n-a greșit? Dealtminteri, evident, regulamentul nu precizează că doar fetele sînt pasibile de pedeapsă, însă practica demonstrează că, în marea majoritate a cazurilor, așa se întîmplă...

Mai încape discuție că în asemenea situații e vorba de ecoul prejudecății potrivit căreia — la adulți, desigur — femeia e mai vinovată decît bărbatul atunci cînd se abate de la moralitate? Dar moralitatea poate fi compartimentată pe sexe? Nu-i indivizibilă și obligatorie pentru oricine, bărbat sau femeie, tînăr sau tînără? Sancțiunile care se dau celor mai tineri, aflați — într-un sens — la început de drum, includ și un rol educativ, dacă nu — întotdeauna — direct pentru cel în cauză, oricum pentru ceilalți din jur. Ce să mai învețe însă «ajunii» cînd sînt martorii absolvirii de răspundere a unui băiat care încalcă grav o obligație regulamentară (și nu numai regulamentară, ci și omenească, față de sine însuși)? Desigur, doar pedepsele nu sînt suficiente (și nici numărul lor sporit nu echivalează, neapărat, cu ceea ce se cheamă «măsură educativă»), chestiunea e infinit mai complexă. Moralitatea se învață lent, pe parcursul creșterii, de mic copil, iar prevenirea devierilor de la linia dreaptă e absolut posibilă (dar cîtă atenție și pricepere cere)...

În fond, mamele n-au numai fete, au și băieți!

Mihai STOIAN

*) *Citat dintr-o scrisoare; de remarcat că tot mai mulți oameni intervin, iau atitudine, acționează în cauze care nu-i «lezează personal», deoarece fiecare dintre aceștia nu vrea — și nu poate — să treacă nepăsător pe lîngă un fapt.*

cronica pretențiilor

cromolitografii

Le-am mai apucat în clasa întîi primară, cred. Împodobeau doi pereți și reprezentau scene istorice, precum: Mihai Viteazul sfidînd călăul, pe eșafod, pe vremea cînd, ban al Craiovei fiind, stîrnise spaima lui Alexandru cel Rău, care intuise în el o personalitate politică ieșită din comun și care putea să-i pericliteze tronul. Apoi, aprodul Purice «făcîndu-se moșuroiu» la picioarele lui Ștefan cel Mare, pentru ca domnul să poată încăleca un alt cal, primul fiind ucis în luptă. Mai departe, admiram extaziați întîlnirea aceluiași Ștefan cu Daniil Sihastrul și duelul epopeic al lui Buzescu Stroe cu hantătarul ori fiul acestuia, nu mai știu bine, cert este că era uriaș, avea capul ras, în afara unui smoc sălbatic în creștet, și agita în mînă o ghioagă fioroasă. N-aveam însă emoții, fiindcă știam de la domnu' învățător deznodămîntul luptei.

«Tablourile» cu pricina, de fapt cromolitografii, ne impresionau nespus. Și nu exagerez afirmînd că imaginile cele mai pregnante, cele mai vii, care le am despre marile momente istorice ale neamului își au sorgintea în unele dintre aceste reprezentări naive, în fața cărora întîrziam în fiecare recreație.

Imaginația noastră se înflăcăra și doream fierbinte să facem și noi cevaasemănător, să fim și noi, măcar în parte, aidoma marilor bărbați pe care-i admiram necondiționat. În acele momente ne simțeam mai buni și iubeam mai pătimaș ca oricînd dealurile, pădurile și rîul ce străbătea așezarea. Urcam sus pe creștetul dealului încununat cu viță-de-vie și cuprindeam cu ochii întreg spațiul vălurit și albastru, succesiuni de dealuri, pînă departe, în zare, unde ghiceai crestele abrupte ale Apusenilor. Un sentiment născut din preaplinul ființei noastre, și care se numește simplu și emoționant *dragoste de țară*, ne umezea ochii și cîntam, luîndu-ne la întrecere cu zgomotul obscur care urca din așezare pînă la noi, dorind cu tot dinadinsul să-l dominăm. Cîntece simple și exaltante, pe care dumneavoastră, desigur, le cunoașteți și care au în multe situații infinit mai mare valoare sufletească decît o demonstrație logică, să zicem, bazată pe date și cifre irefutabile.

De ce evoc toate acestea?

Pentru că este vremea, cred, să atribuim cromolitografiilor sau echivalentului lor actual, reproducerile după diverse sisteme tipografice, rolul lor atît de necesar în educarea patriotică a copiilor noștri. Să nu mi se răspundă că ele, cromolitografiile, așa cum le-am apucat eu și alții, sînt reprezentări prea naive pentru copiii de azi. Ele așa, doar așa trebuie executate, trebuind să fie *frumoase* în cel mai general înțeles al cuvîntului pentru a fi înțelese lesne și pentru a se imprima în sufletul atît de influențabil, doritor de adevăruri trecute în legendă, al copilului.

Aici, în aceste cromolitografii, își au locul și pateticul, și desenul tradiționalrealist, chiar naiv, mergînd pînă la detalii în altă parte, desigur, nesemnificative, și culorile tari. O cromolitografie destinată unui asemenea înalt scop educativ, concepută în stil cubist, să zicem, este o aberație.

Sugerăm Ministerului Educației și Învățămîntului repunerea în valoare a cromolitografiei cu subiecte din istoria patriei. Un perete de clasă împodobit cu asemenea imagini poate echivala pe plan afectiv cu mult mai mult decît nu știu cîte lecții și exclamații bombastice despre trecut.

Mihai HETCO

starea comerțului

tot pe drum, pe drum de-asfalt...

Îmbiat de vitrina magazinului «Olimpic» din Lipscani, am intrat și eu să văd ce noutăți s-au mai adus pentru sportivi. Lume multă, mai ales la raioanele de tricotaje și la cel de canadiene. Se vindeau acele canadiene cu multe fermoare, nasturi metalici și cu aceleași ecusoane pe umeri, din care se văd cu mile pe bulevarde. Crezusem că era uniforma distinctivă a vreunui nou club sportiv.

Deodată m-am întîlnit cu un fost tovarăș de drumeție pe munte. Ținea în brațe două pachete mari și unul mai mic.

— Ce ți-ai luat?

— Două saltele pneumatice și un aragaz de voiaj!

— Ai să mergi cu astea pe munte?

— Aș! Cine să le care? Gata cu muntele! Astea merg la portbagaj!

Examinînd mai atent magazinul, mi-am dat seama cît dreptate avusese prietenul meu exclamînd «gata cu muntele!» Nimic de spus — drumeția pe asfalt, în autocar sau în mașină mică, își are avantajele ei. Însă numai drumeția cu piciorul, cu sacul în spinare, parcurgerea fruseților pas cu pas oțelește trupul și, mai ales, formează caractere.

Ce oferă comerțul pentru acest tip de drumeție, atît de necesar noii generații de cetățeni? Mai nimic. Am vrut să aflu și părerea unui specialist și de aceea m-am adresat maestrului emerit al sportului Emilian Cristea, pasionat animator al drumeției de munte. Iată, pe scurt, răspunsul dumisale:

— Am colindat și eu magazinele de specialitate și trebuie să mărturisesc că ceea ce se găsește este bun doar pentru turiștii ocazionali care se plimbă mai mult prin orașe. Nici unul din articole nu pare a fi fost supus unor probe corespunzătoare excursiilor pe munte. Canadienele nu permit evaporarea transpirației, există numai un singur tip de bocanc greu de vară, rucsacurile nu sînt de dimensiuni potrivite, curelele taie umerii, cataramele nu sînt suficient de solide. N-am găsit pălării de munte, pelerine ieftine de polietilenă care acoperă și rucsacul, tăcîmuri, șorțuri rezistente, seturi de vase de gătit, busole... Echipamentul turistului trebuie regîndit și confecționat din materiale rezistente, ușoare, călduroase. Ceea ce se găsește nu este practic, în schimb este scump. Trebuie să-i dăm tineretului posibilitatea să se echipeze funcțional și la prețuri accesibile...

Ce părere are despre cele de mai sus întreprinderea de difuzare a materialelor sportive (I.D.M.S.)? Stau de vorbă cu directorul comercial al întreprinderii, Octav Olteanu.

— Noi vedem comercial!

— Foarte bine! Dar în lumina sarcinilor care decurg din hotărîrile recentei Plenare a C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului, nu vedeți munca dumneavoastră și din alt punct de vedere — să spunem, social?

— Ba da. Însă avem greutăți.

Lista greutăților înșiruite a fost foarte lungă. Începea cu furnizorii care «nu oferă» produsele dorite, cu comerțul care omologhează mărfuri fără a se consulta cu I.D.M.S., cu dificultățile întîmpinate din partea diverselor foruri care trebuie să aprobe noile modele și prețuri etc.

Fără îndoială că tovarășii de la I.D.M.S. nu au o viață comodă. Desigur că merită și laude pentru multe realizări. Sînt însă întreprinderi — și I.D.M.S. face parte dintre acestea — cărora li se cere mult mai mult, tocmai prin specificul comerțului și al cumpărătorilor. Ei au datoria să furnizeze baza materială necesară sportului de masă.

Pentru aceasta este nevoie de mai multă inițiativă și de o pasiune cel puțin egală cu cea a cumpărătorilor. Ar fi de dorit să existe o legătură mai puțin birocratică cu C.N.E.F.S. și federațiile de specialitate («le cerem în fiecare an «necesarul», dar nu ni se oferă nici o garanție în ceea ce privește vînzările»). Contactele cu cluburi sportive, cu practicanți de diverse sporturi ar trebui să devină o metodă de lucru ce ar genera sute de sugestii, în ultimă instanță, înzecirea vînzărilor.

Nu vă mulțumiți cu ce vă «oferă» furnizorii. Fiți dumneavoastră interpreții cumpărătorilor și «cereți». Țineți ochii deschiși pentru noi, frumoși prototipuri practice, utile, solide, la prețuri accesibile! Cei ce stabilesc prețurile n-or fi niște căpcăuni care mănîncă sportivi — vor înțelege ei că pentru sportul de masă trebuie să existe și prețuri mai accesibile.

Ne spuneți că «ar fi bine» să aveți propriul dumneavoastră magazin de desfacere. Cumpărătorii îl așteaptă de mult. Dați dumneavoastră dovadă de sportivitate și luați-vă voinicește la trîntă cu greutățile — vom fi primii cu aplauzele la magazin deschis!

Eugen IAROVICI

dialog cu cititorii

Sugestia cititorului *Constantin Adam* din București de a zăbovi asupra personalității marelui pictor Pablo Picasso și-a găsit, după cum se vede, împlinirea chiar în numărul de față. În consecință, nu în aceste puține rînduri care ne stau la dispoziție vom încerca să evocăm și să caracterizăm figura unuia dintre «blestemații» — cum ar fi spus Baudelaire — secolului nostru. Aceasta e o operă de durată și despre creația genialului om de artă intrat la 8 aprilie în nemurire se va tot scrie secole de-a rîndul. Ceea ce am avea doar să notăm aici ca una dintre primele lecții ale unei existențe exemplare este că de-a lungul a aproape opt decenii întreaga operă a lui Picasso a fost marcată de o neștirbită prospețime tinerească, reflex al unui apetit creator mereu viu și efervescent. Într-o lume în care unii se anchilozează la 18 ani, pictorul malaguen s-a schimbat mereu, și-a îmbrăcat viziunea asupra esențelor lumii în zeci de maniere diferite ce se succedau cu o frenezie cu care nici cei mai ageri istorici ai artei nu puteau ține pasul, s-a reinnoit mereu, rămînînd însă în permanență același, de neconfundat cu nimeni altul. E de mirare că un asemenea artist incandescent a devenit comunist? E de mirare că după o asemenea explozie regeneratoare nimeni nu va mai putea picta ca înainte, nimeni nu va mai putea privi pictura ca înainte?

Într-o lungă și nu totdeauna clară scrisoare, cititorul *Toma Ploieșteanu* din Slobozia ne istorisește fapte care se abat de la normele unei etici riguroase, se referă la manifestări de egoism și lașitate, critică amiciții superficiale și ajunge la concluzia că mare dreptate are proverbul care spune că «prietenul la nevoie se cunoaște». N-am vrea să-l contrazicem nici pe tov. Ploieșteanu și nici pe înțeleptul anonim care a formulat cine știe cînd, în adîncul veacurilor, preceptul citat mai sus. Dar, parcă, împotriva tuturor aparențelor am fi înclinați să credem că, mai degrabă, prietenul la bucurie se cunoaște. Orice s-ar spune, omul are vocația bucuriei și numai în perioadele de fericire și împlinire își dezvăluie cu adevărat esența, își manifestă pe de-a-ntregul calitățile care-i permit să aspire la statutul de prieten. În mijlocul adversităților, mulți sînt tentați de compromisuri cu alții sau cu propria lor conștiință și chiar sentimentele de solidaritate, de care facem atîta caz în astfel de împrejurări, sînt uneori înțintate de impurități. De unde și Gîgă ar trage concluzia: mai bine vesel decît trist.

O scrisoare deosebit de interesantă am primit din partea cititorului *Anghel Maftei* din Iași. Ne permitem să citîm cîteva fragmente: «Despre faptul că schimbările structurale intervenite în societatea românească, datorate în primul rînd victoriei relațiilor de producție socialiste și industrializării, au provocat mutații considerabile nu numai în felul de viață al oamenilor,ci și în psihologia lor s-au scris multe și o imensă activitate educativă, formativă este în curs pentru a orienta și canaliza aceste mutații pe calea cea mai bună. Despre faptul că același proces de industrializare, de transformare calitativă a agriculturii antrenează reechilibrări esențiale în structura naturii s-a scris de asemeni,dar ceva mai puțin și, mai ales, într-o manieră descriptivă... Și totuși avem de-a face cu fenomene de o importanță excepțională, cu urmări nu numai pentru generația noastră, ci și pentru generațiile viitoare. Sînt convins că studierea insuficientă a acestor fenomene și-a avut partea de contribuție la producerea unor calamități, inundații, alunecări de terenuri pe care am trebuit să le înfruntăm în ultimii ani. Mă gîndesc, de pildă, la desființarea atîtor bălți și lăzuri, la despăduriri — și nu mă refer atît la masivele forestiere, cît la pîlcurile sau arborii izolați care ajutau într-o măsură la consolidarea terenurilor etc. Desigur, progresul nu poate fi oprit și nu trebuie să fie oprit. Desigur, linia generală a transformării naturii din țara noastră este pe de-a-ntregul justă. Dar aplicarea concretă a acestei linii trebuie să țină seama de realități, de condițiile de fapt ale climei din țara întreagă și din fiecare zonă în parte. Am impresia că uneori ne scumpim la tărîțe, că facem economii costisitoare... Ecologia nu-i doar un simplu cuvînt la modă, ci o problemă vitală...» Am vrea doar să amintim că și alte țări sînt confruntate azi cu probleme asemănătoare și că discutarea temeinică a acestor chestiuni ni se pare întru totul binevenită.

O scrisoare înduioșătoare am primit din partea cititorului *T.I.* (numele complet este cunoscut de noi) din București, care ne roagă să publicăm în revistă urările entuziaste pe care le adresează cu ocazia zilei de naștere (24 aprilie) logodnicei dumisale, Octavia P. Ne temem că cititorul nostru a greșit adresa; asemenea comisioane face (contra plată!)Mica publicitate a unui mare cotidian din Capitală. Dar oameni sîntem, nu fiare; ardența sentimentelor și naivitatea celui care ni se adresează merită să facem o excepție: îi transmitem deci tinerei Octavia (mai ales că e gorjeancă) toate cele de cuviință.

H. DONA

cronica satirică

dacă tot ești în picioare...

— Dacă tot ești în picioare... Am auzit de multe ori această rugăminte suavă și inevitabilă. O rugăminte care seamănă suspect de mult cu o dispoziție. Natura, cu grandiosul ei simț al armoniei, avea grija ca eu să fiu în picioare, iar el să zacă moliu și flasc pe un divan. Situația nu putea fi în nici un fel schimbată. trebuia să mă execut hotărîrii destinului care mă regăsea mereu în picioare, iar pe el, mereu în pat sau pe divan.

— Dacă tot ești în picioare, spală tu strugurii.Sau...

— Dacă tot ești în picioare, curăță tu scrumiera...

— Dacă tot ești în picioare, dă un telefon Marianei și spune-i că...

— Dacă tot ești în picioare, șterge-mi tu puțin hainele de praf...

Bine-bine, dar de ce să nu fie și el o dată în picioare?

Există asemenea indivizi care nu știu decît să ceară și nu știu să dea nimic niciodată. Ei nu fac decît să umble cu cheta. Sufletul lor cu miros de jalbă și prescură înțelege doar să întindă zdrențele spre ajutorare. Se socoate un pașă, i se pare firesc ca tu să stai la dispoziția lui și dumnealui să-ți dea tot felul de misiuni. Animalul s-a născut deci ca să-i gîdile lui tălpile.

Nu se ridică niciodată din pat sau de pe divan. Acolo doarme, acolo gîndește, acolo rontăie Nu vrea să se ridice în picioare de teamă de a nu i se cere și lui cîte ceva. Nu vrea să fie pus în situația penibilă de a mișca măcar un deget...

Eu sînt dușmanul violenței, dar parcă de data asta l-aș scula cu forța din pat, l-aș smulge din cearșafuri și indiferență, l-aș instala în picioare și l-aș obliga să rămînă așa multă vreme, să i se spună și lui, măcar o dată în viață:

— Dacă tot ești în picioare...

În situația asta cred că va prefera să devină surd.

Teodor MAZILU

tipuri și tertipuri

despre mînie

N-am înțeles, multă vreme, de ce printre păcatele capitale nu e trecută crima de ucidere de om și e menționată, în schimb, la loc de cinste mînia. A trebuit să trăiesc multe, să observ nenumărate destine omenești ca să mă dumiresc. Fiindcă *mînia* generează cele mai felurite vicii, deplorabile, abjecte, cutremurătoare, în stare să conducă un om, brutal, violent, cu neputință să se stăpînească, și la crimă. Istoria literară a lumii cuprinde diverse personaje stînd sub semnul furiei animalice, aducătoare de nenoroc, și ce este Othello decît o victimă a mîniei?

O istorie contemporană s-ar cuveni să înregistreze alături de mînia clasică și o formă evoluată, rafinată, demnă de studii psihologice și sociologice savante: *mînia simulată*, mînia de aparență și spectacol, mînia retorică. Să ne explicăm. Există mînioși autentici, caractere colerice veritabile, ființe fără control și frîne morale, capabile să se dezlănțuie torențial la comanda unui impuls psihic insignifiant și fără motivație. Există însă și mînioși simulanți, oameni placizi, blajini, de comportament obișnuit, civilizat, dar care, ajunși prin loteria vieții la posturi de prestigiu, își închipuie că dacă nu țipă, nu urlă, nu zbiară, nu-și intimidează subalternii prin scene convulsive și accese apoplectice, nu sînt la înălțimea misiunii lor istorice. De obicei, se simulează mînia în felul următor. Personajul în cauză e calm, liniștit, contemplativ, predispus la reverie și meditație. Ascultă referatul subalternului său într-o dispoziție de spirit binevoitoare. Și deodată își aduce aminte că e șef. Acest fulger al memoriei, acest *stress* îl aruncă, instantaneu, în criză. Și atunci, diverse fapte ale vieții devin: «*porcării*», «*ineptii*» și chiar «*sabotaje*», în timp ce oameni dintre cei mai onorabili se transformă, fără tranziție, în «*lepre*», «*pramatii*», «*bandiți*» sau, și mai rău, în «*indivizi*». În fața acestei izbucniri imprevizibile, subalternul trăsnit rămîne într-o poză smerită, *simulînd* inocența, o nevinovăție ce pare a spune: «*Vă rog să mă iertați, nu m-o dus capul, noroc că existați dumneavoastră pe lume*». Și în acea clipă se produce miracolul: umilința simulată și mînia simulată, amestecate, se anulează reciproc. Mînîosul devine calm, de o liniște olimpiană, iar subalternul «frecat» și «dat cu capul de perete», senin. Și asta fiindcă «*au crescut*» amîndoi. Mînîosul, în prestigiu, subalternul, în experiență.

De unde reiese că distihul lui Anton Pann: «Dacă vrei să faci prostie, cere sfat de la mînie», e totalmente fals și lipsit de substanță.

Aurel BARANGA

cronica serviciilor către populație

i.c.a.b. ne promite o vară cu ștranduri răcoroase

De vorbă cu ing. MARIN MIHĂIȚĂ, conducătorul gospodăriei-lacuri

— *Îmi amintesc, tovarășe inginer, de o caricatură de sezon publicată cu ani în urmă într-un cotidian bucureștean: un bazin plin pînă la refuz cu persoane de toate dimensiunile. Pe margini, pe trepte, lume puhoi. Un burtos transpirat se adresa celor din apă: «Vă rog avansați,că mai sînt persoane pe scară!»*

— Am înțeles... Întrebarea. Deci vreți să știți dacă și în apropiatul sezon estival cetățenii noștri, vizitînd ștrandurile, vor suferi de sete, căldură, de lipsă de locuri în vestiare, pe plaje, în bazine și lacuri? Ei bine, iată situația de fapt: dacă totul va fi bine și la 1 Mai cald, vom deschide cele 13 ștranduri ale Capitalei, care în anul acesta vor putea găzdui zilnic 96 000 de vizitatori. Mai bine decît anul trecut stăm și cu mijloacele de agrement. În prezent dispunem de 1 700 bărci cu rame, 120 hidrobiciclete și 50 de vapoare cu o capacitate totală de 10 000 locuri, care vor fi dotate cu bufete și stații de radioficare.

— *Radioficare? Asta e și bine și rău.*

— Ne-am gîndit și noi, dar să încercăm. Dealtfel cuplul om-tranzistor rămîne în continuare o mare pacoste pentru cetățeanul trecut de prima și de a doua tinerețe. Tocmai de aceea, în incinta ștrandului Floreasca am creat o zonă silențioasă spre folosul celor ce doresc numai apă și soare, interzisă trubadurilor cu tranzistoare și celor ce ne boxează în nas cu mingi de volei. Vă mai informăm de asemenea că în ștrandurile «Floreasca I», «Libertatea» și «16 Februarie» vor funcționa cursuri de înot pentru școlarii pînă la 16 ani. Am înființat de asemenea o suită întreagă de servicii pentru cei care doresc să-și corecteze silueta: masaje, vibromasaje. Vor funcționa de asemenea saloane pentru manichiură, pedichiură, pentru uscat părul. O altă noutate: la ștrandul Tei, băi de nămol rece, pe care îl vom aduce cu cisternele de la Amara și Techirghiol.

— *Totul bine și frumos, dar vom muri sau nu de foame și de sete?*

— În această privință n-am nici o putere. Ne răfuim și noi cu rețeaua comercială a municipiului care, o știm prea bine, este departe de a ne asigura serviciile necesare. Cozi la răcoritoare, cozi la bere. Luați-i, vă rog, la întrebări. V-aș ruga să publicați și un interviu cu mai-marii dregători ai trusturilor de răcoritoare.

— *Vă promit. Ce ne mai oferă lacurile dumneavoastră?*

— Pește. Anul acesta complexul nostru lacustru a fost populat cu 200 tone pește, care va cîntări în toamnă 500 de tone. Pentru hrănirea lui, I.C.A.B. a construit la Buftea o fabrică de granule.

Liviu TIMBUS

lumea văzută de aproape

zeul automobil

Dacă ar fi să ne luăm după filmul «Aventuri în epoca de piatră», arborele genealogic al limuzinei a înmugurit sub privirile uimite ale dinozaurilor-putere puși să tragă o dihanie pe patru roți de cremene.

Sub aceleași priviri uimite, de data aceasta ale oamenilor, și-a făcut intrarea în lumea modernă automobilul. Dar așa cum se întîmplă cu toate noile descoperiri, accesul a fost pe ușa din dos. Ba, pe meleagurile noastre, ca și aiurea dealtfel, îndrăzneții care se încumetau să vîntire coibul drumurilor, gonind cu, închipuiți-vă excesul... 25 de kilometri la oră, erau purtați, precum hoții de cai, cu o placă agățată de piept pe care scria, drept simbol al rușinii și al oprobriului public: șofer.

Cine putea să bănuiască pe atunci că herghelille de cai-putere vor ajunge să-și facă astăzi de cap pe toate drumurile lumii?

Încet-încet, Măria-Sa automobilul a pus stăpînire pe oameni, pe străzi. Dintr-un obiect de utilitate a devenit un monstru sacru în fața căruia se închină milioane de suflete, îl binecuvîntează și-l blestemă în același timp.

La Londra sau Paris, la Tokyo sau New York, la Istanbul sau Teheran, de fier să fii și tot te înfiori cînd te prinde în vîltoare fluviul de tablă al mașinilor, în ceasurile de vîrf ale traficului. Scrîșnet de frîne, nori de fum te amețesc, făcîndu-te să-l invidiezi pe bicicletistul scăpat de chinurile circulației. În urmă cu cîțiva ani, guvernul britanic a prezentat chiar o «Carte Albă» în legătură cu circulația urbană, afirmînd că dezvoltarea nelimitată a producției în masă de autovehicule, în ultimii 20 de ani, a avut consecințe diametral opuse. Pe de o parte a oferit o serie de avantaje: mai mare mobilitate, mijloace de transport rapide, posibilități mai complexe de distracții pentru familii. Iar pe de altă parte, a produs grave inconveniente: strangularea traficului în orașe, întîrzieri de la locurile de muncă, zgomot, poluare și răspîndirea cazurilor de nevroză.

Nu a fost deloc o afirmație gratuită concluzia unui ziarist occidental: «Automobilismul e cea mai răspîndită maladie cronică a secolului nostru». Că omul avea dreptate, stă mărturie și faptul că la începutul lunii martie a acestui an, la Kyoto, în Japonia, s-au întrunit specialiști din 14 țări pentru a discuta probleme referitoare la securitatea rutieră, rezistența la șoc provocat în urma ciocnirii vehiculelor. Tocmai pentru că statisticile internaționale arată limpede o situație dramatică: anual, «Zeul automobil» cere tot mai multe jertfe omenești. Numai în Statele Unite, în cursul lui 1972, au murit 56 300 persoane, în urma accidentelor survenite pe șosele, iar numărul răniților a trecut de 2 milioane. Acest tragic bilanț reprezintă un record absolut în întreaga istorie a circulației rutiere din S.U.A.

Sociologi, psihologi, medici, specialiști în probleme de trafic au făcut din cazuistica accidentelor obiect de studiu, de dezbateri științifice.

Se merge pînă acolo încît se stabilesc legături directe între tamponări și inadaptabilitatea socială, între greșelile elementare ale celui de la volan și insuccesele pe plan profesional ori sentimental.

Am citit de curînd o anchetă americană potrivit căreia 88 la sută din automobiliștii bărbați socotesc viteza drept o competiție sportivă, o depășire incorectă a unei mașini drept un simbol al puterii masculine, mai ales cînd au alături și o femeie căreia vor să-i demonstreze tocmai aceste virtuți ipotetice.

S-ar putea să fie și așa. Dar adevăratele cauze ale accidentelor trebuie căutate în dezvoltarea haotică a circulației, în consumul de alcool și, în egală măsură, în fabricarea pe bandă rulantă a noilor posesori de permise. S-a ajuns pînă acolo încît în țări ca Italia sau Spania s-au descoperit traficanți de carnete de conducere. În schimbul unei sume importante de bani, și cel mai inapt în arta șoferiei devenea maestru.

Există și destule glume pe seama șoferilor novici. O tînără urma să dea examen pentru obținerea permisului de conducere. La înapoierea acasă, soțul grijuliu o întreabă:

— Ei, cum a mers?

— Foarte bine. Totul este în ordine. Numai că instructorul care era lîngă mine, la volan, e acum în comă, la urgență!

Lăsînd însă glumele, trebuie spus că în timpurile noastre problema automobilului și a circulației rutiere devine tot mai mult o chestiune de interes public major, datorită marilor implicații pe plan social. Începînd cu aspectele urbanistice, — descongestionarea arterelor vitale din orașe, locurile de parcaj etc. —, continuînd cu cele de natură ecologică și terminînd cu cele ale securității individului, supus tot mai frecvent pericolului de accidente.

Se spune că la ora actuală în lume circulă peste 220 de milioane de autovehicule. Gîndiți-vă însă că în anii următorului deceniu această cifră va fi cu mult depășită, socotind ritmul în care se dezvoltă producția de mașini și faptul că în circuitul marilor producători intră noi țări.

De pe acum se pendulează cam mult între preocupări și realizări în domeniul luptei împotriva poluării, a accidentelor, a asaltului automobilului asupra orașelor. Sceptici nu cred într-o rezolvare. Iar optimiștii prevăd un viitor strălucit automobilului, întrezărind de astăzi imaginea sa din anul 2000.

Drept argument folosesc prezența unui autovehicul chiar și pe Lună. L-am văzut cu toții, plimbîndu-i pe cosmonauți printre craterele Selenei.

Numai că în «Marea Liniștei» de pe îndepărtatul astru era cu adevărat liniște.

Pe cîtă vreme pe bătrînul pămînt...

Aici lumea o vedem de aproape.

Ion MĂRGINEANU

lupta cu timpul

imperiul «adidas», lîngă podul mărăşeşti

Fotografie: S. STEINER

Da, aşa şi se explică: treceţi podul Mărăşeşti, ajungeţi la pompieri, apoi la Spitalul Bucur, şi după aceea o găsiţi.

O găseşti, şi pînă ţi se fac obişnuitele forme de poartă, în care expresia «De unde veniţi tovarăşe?» se pierde în acel zgomot sever de fabrică, ai timp să arunci ochii pe gazeta de perete. Şi nu numai să arunci ochii, ci să rămîi destul de impresionat. E scrisă frumos, omeneşte, şi pe alocuri membrii colegiului de redacţie intră singuri în literatură, în acele zone în care frazele vin singure,ca cei nechemaţi, dar vin din suflet. În marea lor majoritate, articolele de acolo vorbesc de oameni priviţi prin prisma cincinalului îndeplinit înainte de termen, de oameni care ştiu precis că lupta cu timpul nu poate fi cîştigată numai tehnic

Şi chiar primele discuţii purtate cu directorul Fabricii de pielărie şi încălţăminte «Pionierul» din Bucureşti, inginer Ion Buzescu, dovedesc că sufletul a învadat şi învins cifrele, că niciodată istoria nu poate fi scrisă fără căldură:«după primele noastre gînduri credeam că vom face cincinalul în patru ani şi jumătate, dar apoi am scurtat la patru».

Acest «după primele noastre gînduri» sună, nu-i aşa, real, sincer, nu are nimic tehnic, ci doar ceva omenesc.

Şi directorul şi inginerul şef, Constantin Pîrvuleţu, se cufundă cu plăcere în ceea ce aş numi «istoria vie a exportului».

*

Dumneavoastră, desigur, aţi auzit de «Adidas». Încălţămintea aceea splendidă de sport folosită «atît la antrenamente cît şi la competiţiile oficiale». Competiţie oficială poate să însemne şi trecuta Olimpiadă de la München. Ei bine, firma aceasta este proprietatea a doi fraţi: unul stabilit în Franţa, iar celălalt, în R.F. Germania.

Şi într-o zi, domnule, acum cîţiva ani, au venit trimişii lor, au trecut şi ei podul Mărăşeşti, au depăşit pompierii şi Spitalul Bucur, au făcut formele de poartă şi — după cum ni se povesteşte — ar fi spus cam aşa: puteţi face încălţăminte ca aceasta? Şi li s-ar fi răspuns: PUTEM.

*

«Tovarăşe, îmi spune inginerul Constantin Pîrvuleţu, nici noi nu credeam că o să ne dezvoltăm aşa. Demult făceam 4 000 perechi pe an. Azi, 4 milioane perechi, dintre care 68 la sută destinate exportului».

Făceau pe vremuri şi tenişi, dar cu timpul nu s-au mai prea cerut, semn sigur şi clar că a trecut o vreme, o perioadă dacă vreţi. Se poate spune deci că renunţarea la tenişi a însemnat ceea ce îndeobşte numim progres, chiar dacă de tenişi se leagă imaginea premiantului prin anii '47 sau '48. Băiatul acela conştiincios care şi-i făcea zilnic cu cretă, mergînd spre şcoală cu problema de aritmetică gata rezolvată: în aceeaşi cadă curg trei robinete... Vă amintiţi, desigur...

*

În această fabrică, procesul tehnologic începe odată cu tăbăcarul Ion Popescu, 25 ani vechime în întreprindere, şi se opreşte la muncitoarea Ecaterina Avram, 15 ani vechime la «Pionierul».

La Ion Popescu, pieile, atît cele indigene cît şi cele venite din S.U.A., Argentina, R.P. Mongolă, Finlanda, Danemarca, ajung crude, pline de păr şi de resturi de carne. El şi tovarăşii săi au misiunea să facă din aceste piei doar «dermă». Cum se luptă aici cu timpul? Înainte tăbăcitul era nu numai un proces fetid, dar şi complicat, lung. Se termina în 60—80 zile. Recent, o invenţie românească a scurtat drumul de la piele la dermă: agregatele alicoidale de tăbăcit, gen maşină de tocat, fac toată treaba în 24 zile. «Oamenii sînt mai puţini, iar munca e mai curată». Ion Popescu mă asigură că are mult de 2 000 pe lună şi că asta e ceva bun şi meritat. La capătul drumului, într-un loc alb, curat, Ecaterina Avram pune în cutii pantofii «Adidas» înveliţi delicat în foiţă. Şi ea cîştigă bine şi este mulţumită.

Merg în fabrică din secţie în secţie, dintr-un loc de fabricaţie în altul. Pe măsură ce înaintez pielea vitelor e tot mai lustruită şi pusă la punct, dar teribil de caldă. Trăiesc impresia cumva stranie că în cutare loc am mai fost. Aveam să-mi dau seama mai tîrziu că totul se trage de la ritmul de lucru, egal de rapid. Cu gesturi scurte, dar atente, oamenii-şi salută inginerul şef, iar acesta se opreşte, îi întreabă de una şi de alta. La atelierul de falţ, nu întreabă de una şi de alta pentru că, în sfîrşit, i-am văzut pe fraţii Pandele: Ion şi Mihai. Ambii au în fabrică lucrat 77 de ani. În faţa mea şi-i împart frăţeşte, dar la pensie, desigur, va opera vechimea fiecăruia: 42 şi 35 ani.

Inginerul şef spune:«Pot să am 50 de oameni, dacă nu-i am pe ei... Le spun citeodată: Nelule şi Mihai, staţi pînă se termină partida? Şi stau».

Aceşti fraţi, firească, se au ca fraţii, lucrează la utilaje noi, moderne, care, într-un timp mai scurt, despart «derma» în două: partea de la suprafaţă se numeşte box, iar cealaltă,,şpalt. De astă dată, ce-i la suprafaţă e mai bun, adică boxul. Notăm în treacăt şi ce înseamnă iuft: un fel de box bun, mai ales, pentru bocancii de schi.

*

Într-o fabrică cum e aceasta, fie ea fabrică, vezi şi gestul clasic al cizmarului: pune cuiul în gură, îl agită nitel şi apoi îl bate.

— Le putem spune cizmari? — întreb pe Constantin Pîrvuleţu.

— Nu. Dintre ei, 60-70 la sută nu pot face o pereche de pantofi de la cap la cap. Sînt specializaţi, cum se spune. Cît despre femei, ce să mai spun?

Să spunem totuşi. La secţia croit, de pildă, multe, foarte multe femei. Aici, pînă mai «ieri» se lucra cu un singur ac la maşina de cusut. De la un timp, cu două. Simplu: în acelaşi timp, cu acelaşi efort se fac nu 700 perechi, ci 1 400. Între femei, parcă pierdut, şi un bărbat: îl cheamă Florea Perianu, are 19 ani şi 8 clase. Lucrează aici de o lună şi se simte bine. N-a făcut şcoala profesională de specialitate. Constantin Pîrvuleţu îmi mărturiseşte că este ferm pentru calificarea la locul de muncă. «Un meşter bun mi-l face muncitor bun în 6—8 luni, pe cînd şcoala, în doi şi trei ani nu mi-l dă, din păcate, întotdeauna la fel». Tot fără şcoală profesională a venit în fabrică şi Maria Cristache, în vîrstă de 47 de ani. Ea pune şireturi la ghetele «Adidas».

— De mult?

— De 7 ani.

— S-a schimbat ceva în tehnica punerii şireturilor?

— Nu, doar că vin mai multe perechi într-o oră.

Şi pentru că vorbim la urma urmei de «repede», să notăm şi problema «bombeurilor». Înainte, cu ciocanul, muncă grea, migăloasă, enervantă. Azi, cu maşina. Pui gheata în maşină, şi ea, maşina, îţi face un bombeu la fix de 5-6 ori mai repede. Lupta cu timpul nu cunoaşte nivaluri privilegiate.

*

Trecînd dintr-o secţie în alta, despărţite printr-o uşă glisantă, inginerul şef face o observaţie absolut uimitoare: în dreapta avem Franţa, iar în stînga R.F. Germania. Din cînd în cînd, în funcţie de producţie, le mai schimbăm. De fapt, asta înseamnă că pentru Franţa se lucrează o culoare, iar pentru R.F. Germania , altă culoare.

Îmi aduc aminte că atît directorul cît şi inginerul şef vorbesc limbi străine: franceza, germana, engleza. De ce? Păi dacă într-o zi reprezentanţii celor doi fraţi «Adidas» au venit şi-au spus: puteţi? Şi li s-a spus: putem.

Şi renunţînd la filme, la vizite,la prieteni, au început să înveţe exportul. Exportul nu are doar o limbă, ci mai multe. Cu planul realizat şi depăşit pe primul trimestru, cei de la «Pionierul» aşteaptă viitoarea olimpiadă, netemîndu-se de vechea «clauză» a basmului românesc: «Acolo unde-ţi sînt picioarele, acolo-ţi va sta şi capul». În picioare «Adidas», în cap gînduri bune şi temeinice despre timp, iar în inimi acea poveste lungă şi sentimentală despre premiantul cu tenişi şi supercampionul bătînd pragul la triplu salt cu acea încălţăminte splendidă despre care aţi auzit, desigur...

Eugen SECELEANU

NU NUMAI DESPRE NOUL TEATRU NAȚIONAL DIN CRAIOVA,

CI ȘI DESPRE CEI CARE L-AU CONSTRUIT, DESPRE CEI CARE-I VOR DA VIAȚĂ ȘI, MAI ALES, DESPRE CEILALȚI OLTENI CARE VOR MERGE LA TEATRU

...cei care venind cu trenul calcă pentru intîia oară în capitala Olteniei sînt întîmpinați mai întîi de moderna și masiva construcție a noii gări, avînd acoperișul peronului în formă de unghi aplecat, ca o imensă palmă îndoită din încheietură și dinspre cer, pentru a apăra pasagerii de ploaie sau cine știe ce intemperii nebănuite! Odată ieșiți însă din incinta gării, acelorași pasageri orașul li se oferă drept o comunitate frenetică, aflată în plină dezvoltare construcțională și variat-arhitectonică, cu autobuze-mamut gen capitală, cu oameni îndatoritori gata să-ți dea informații necesare, folosind un limbaj colorat, derutant adeseori, dar sincer, întrucît oamenii acestia doresc să te ajute — dar e greu, foarte greu să le reții indicațiile, e foarte greu să le înțelegi graiul! *Pentru că pur și simplu nu ești obișnuit cu viteza lor de exprimare; sau viteza de circulație, sau de trai — or, VITEZA face parte din însăși psihologia olteanului, este caracteristică dezvoltării lui actuale -(și numai cineva care a trăit o vreme în mijlocul oltenilor poate să-i înțeleagă de-a dreptul, poate să savureze originalul și dezlănțuitul lor comportament!)...*

INTENȚIE ȘI DERUTĂ!

Am sosit într-o zi însorită din această afurisit de tîrzie și capricioasă primăvară, cu intenția clară de a face un material despre noul Teatru Național — mîndria legitimă a fiecărui cetățean al orașului de astăzi. Atît Petre Gigea, prim vicepreședintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean, cît și Florea Firan, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, ne-au dat cu multă amabilitate indicațiile necesare, pentru a putea începe treaba. Iată însă că discuțiile purtate — dincolo de subiectul care mă interesa «în sine» — m-au făcut să înțeleg că a te referi numai la un singur obiectiv (chiar și dacă acesta este de o importanță copleșitoare pentru viața culturală a Olteniei) ar însemna puțin, extrem de puțini. Pentru că varietatea actualului *moment județean* este atît de complexă, pentru că faptica dolljeană prezentă este atît de surprinzătoare, pentru că, în sfîrșit, psihologia omului acestor locuri s-a schimbat atît de mult!

Și iată cum, neputînd rezista ispitei, m-am hotărît să redau mai ales ambianța, să încerc a surprinde cîteva momente, alese la întîmplare, din noianul de evenimente zilnice — caracteristice județului de astăzi.

«EDUCAȚIA ESTETICĂ», «ZONA TRAGICULUI» ȘI TEATRUL DE PĂPUȘI

...«Plecați cu maimuțele astea de-aicii» — ni s-a spus, de multe ori, din partea unora dintre mai vechii responsabili, uneori chiar cînd ne chinuiam să improvizăm în fosta sală a Teatrului Național — își aduce aminte cu tristețe Horia Davidescu, directorul Teatrului de păpuși din Craiova (acel teatru care urma să facă turnee fulminante în Algeria, Tunis, R.P. Mongolă, China, R.P.D. Coreeană etc.; acel teatru care urma să cîștige apoi importante premii). Și tot ei, trecînd la altceva în timpul discuției pe care o avem împreună: «Vedeți dv., atunci cînd a aflat despre acordul din Vietnam, soacra mea a fost emoționată pînă la lacrimi!»...

— Credeți că atît zona tragicului, cît și cea a comicului sînt receptionate la fel de către copii?!

— **Absolut! Ele fac parte din educația estetică a viitorului matur, totul e să fie prezentate cu gust și mai ales cu responsabilitate! Și mai ales *spontan!*** Spontaneitatea e cea în care copilul crede cel mai mult și care — *culmea!* — atrage și omul matur. **Spontaneitatea educativă, distincția dintre RĂU și BINE, dintre FRUMOS și URÎT! Cred că funcția principală a teatrului de păpuși este cea *plastică*.** La un turneu în Tunis, în urma unui spectacol dat de noi, s-a apropiat de mine un tip. Omul nu înțelesese desigur o boabă din textul nostru, spectacolul îl impresionase însă — *plastica* lui, așadar — și simțise nevoia să ne mulțumească în felul lui: nițeluș cam ciudat poate, dar categoric sincer și de bună intenție!... Iată cum prin teatrul de păpuși găsim și noi o «valută» cu care ne putem impune peste hotare! Și a repetat apoi, dus pe gînduri: „Hm...! «Plecați cu maimuțele astea de-aicii...!?!»"

...Astăzi, actualul local al teatrului se dovedește neîncăpător pentru amploarea pe care a luat-o mișcarea păpușarilor craioveni, iar condițiile tehnice sînt departe de a permite realizarea «pe viu» a întregii capacități creatoare artistice și de fantezie a lucrătorilor de aici. Poate că și din pricina asta Eustațiu Gregorian — pictorul-scenograf al teatrului, un om nemaipomenit, ca OM, și admirabil ca artist autentic — poartă veșnic în ochi o inexplicabilă melancolie:

— Ce mai faci, Grigoriță? — îl întreb, bucuros de revederea sosită acum, după o destul de îndelungată despărțire.

— Ce să fac?!... — zîmbește el cald. *Îmbătrînim!...*

— Dincolo de asta, ai putea să-mi spui un cuvînt, un gînd al tău, o dorință sinceră, acum, în încheiere?

— Aș... aș dori să fim mai mult luați în seamă!

«EU SÎNT PLĂTIT, DOMNULE, PENTRU 455 DE MINUTE!»

...«nenea Tony» (pe numele său real Nicolae Mihalache) are 37 de ani. La 17 ani ținea cursuri U.T.C., era pasionat după aeromodele, fost și figurant la teatru, coleg de liceu cu Amza Pellea (observați cum ne apropiem de scopul inițial al reportajului de față?), mai are și alte pasiuni, cum ar fi filatelia, numismatica, acvarofilia, fotografia etc., mă rog, așa cum îi stă bine operatorului chimist de astăzi, salariat al Fabricii de acid azotic din cadrul complexului chimic Îșalnița în funcția de dispecer la sala de comandă! Pe vremuri a trecut desigur prin «Valea Vlăicii» — mizera încrucișare de străzi a orașului, celebră mai ales prin braga pe care o vindea la țap un turc într-o gheretă minusculă... A trecut tot pe aici și în acea seară de neuitat cu un autobuz, — a traversat adică modernul complex comercial ce se înalță acum aicil —, a trecut, așadar, pe la orele 23, îndreptîndu-se către slujbă, urmînd să intre în schimbul III..

«Urechea stîngă e mai sensibilă la mine, cu ea stau mereu spre un agregat anume, nu interesează care, chestiunea e, repet, cu stînga aud mai bine, dreapta mă cam lasă de la o vreme, deformație profesională... așa! Iar agregatul ăsta are o piesă anume, un fel de sită din sîrmă, *circa 1 000 de ochiuri de plasă pe centimetru pătrat!* Sita asta poate deveni portocalie din pricina căldurii, și *mai* poate deveni și de un alb intens... iar albul intens *înseamnă groaza!*»

...(Matilda, soția sa, este balerină; chiar în seara asta, în care stăm de vorbă într-unul din elegantele saloane ale hotelului «Jiul», are loc premiera Teatrului de operetă din Craiova, dînsa joacă în spectacol; Carmen, fetița sa, e în clasa a IV-a, încă nu s-a decis asupra viitorului, oscilează între balet, ca și mama, și diplomație!)

«...Așa, deci: albul înseamnă groaza, și nu știu cum, dar am răcnit — am răcnit, nu am strigat: «OPRIȚI FABRICA!» Asta a fost tot... pe urmă am primit o mulțime de telefoane acasă, mi-au mulțumit oamenii. A fost chestiune de fracțiune de secundă, dar asta e meseria: eu, domnule, nu sînt plătit cu orele, sînt plătit pentru exact *455 de minute!...*»

...(Visează să călătorească, să vadă Acropole, Parisul; gestul său extrem de riscant, dar dovedind un curaj deosebit și o mare conștiinciozitate profesională, a salvat cel puțin 10 milioane lei și sigur *două* vieți umane! Comunistul Nicolae Mihalache a preîntîmpinat un prăpăd, o grozăvie cumplită — posibila explozie ar fi paralizat, practic, întregul combinat! «Asta a fost tot!»... Și îi plac copiii, și peștii, și timbrele... visează să călătorească mult, să studieze... Atît.)

«NIȘTE OAMENI REFUZĂ SĂ DĂRÎME O MOARĂ!»

Aflasem de la organele competente că în cursul anului trecut, în întregul județ au luat ființă 10 puncte muzeistice; iată-ne așadar în vizită la unul dintre ele, cel din comuna Leu, atrași desigur de curiozitate, dar și de o întîmplare anume: la inițiativa Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, doi oameni de aici (profesorul de istorie Toma Niță și directorul căminului cultural, Ion Iancu, ambii din Leu!) au luat o hotărîre pe cît de originală, pe atît de înțeleaptă: o veche moară comunală, devenită ulterior magazie de cereale, care părea a-și fi trăit sorocul, urma să fie demolată. Cei doi s-au opus, pornind apoi la amenajarea aici a unui veritabil muzeu etajat, cu interioare placate în lemn lustruit, reușind ca — împreună cu pionierii și locuitorii comunei — să strîngă impresionanta sumă de 2 000 obiecte, unele dintre ele avînd o vechime de peste 5 000 de ani!...

Inaugurat la 17 decembrie 1972, acest punct muzeistic a fost și este completat în permanență, colecția sa numismatică de pildă folosind unei actuale expoziții republicane în Capitală (și care colecție sperăm din tot sufletul să o vedem totuși înapoiată la locul ei de baștină! — N.A.), beneficiind astăzi de o sală de expoziții, atelier de restaurare, depozit, birouri etc.

...Ajunsesem aici pe seară, clădirea înaltă se profila pe un cer însîngerat de apus, îmi imaginam cum va arăta terenul din jur, ce va fi plantat în terase cu vită-de-vie — totul strălucea de o curățenie exemplară, încăperile erau scăldate în lumina tuburilor cu neon — și m-am bucurat deodată, sincer, că unelte, și obiecte, și piese de îmbrăcăminte lucrate cu migală, aparținînd strămoșilor și stră-strămoșilor noștri — altădată îngropate în pămînt sau uitate prin vreo magazie — și-au găsit aici locul ce li se cuvine, în memoria lor, a tuturora, și mai ales în slujba noastră, a celor de astăzi! A acelora pentru care trecutul înseamnă atît mit, cît și înțelepciune... Pe drept cuvînt, oamenii din Leu! se pot mîndri cu această deosebit de frumoasă realizare.

În slujba noastră, a celor pentru care trecutul înseamnă atît mit cît și înțelepciune (punctul muzeistic Leu!).

«FILMUL ÎMI PLACE CEL MAI MULT!»

— ...da, vorbesc foarte serios! Și îmi plac mult și unii actori: Gabin, Bergman, John Wayne, Amza, Bibanul! De ce vă mirați?!

Mă aflu într-un interior cald și elegant, de o eleganță practică, lipsită de ostentație sau de farafastîcuri, cel cu care vorbesc este un tînăr de 28 de ani și am fost avertizat că o să-mi fie foarte greu să scot ceva de la el, fiind de o modestie cu totul ieșită din comun. Trec direct la altceva:

— Ce părere aveți despre colegii dumneavoastră, despre toți aceștia care sînteți aplaudați de către mii și mii de oameni?! Formează un univers, formează o lume veselă, tristă?!

— ...!?

— Bine, atunci ce părere aveți despre lume în genere, despre *lumea noastră:* o considerați *perfectă?!...*

— Ăăăă... cred că sîntem prea mulți ca să fim perfecți la un loc!

— În familie care este cea mai mare bucurie a dumneavoastră?

— Fetița mea, Clara (9 luni)...

— Necazuri?!...

— Nu.

...«Nea Andrei», tatăl său, un strungar de 52 de ani, obișnuiește uneori să vină să-l vadă. «Lui tata îi place, dar nu se pricepe!»

În schimb, teribilii cei doi puști: Gogu și Costică, *înfiați* provizoriu de către Ion și deveniți curînd un fel de mascotă a grupului! Copiilor le place să se joace cu mingea, atîta doar că Ion nu le-o dă decît numai după ce li arată carnetul de note...! Sînt gemeni și amîndoi stîngaci... dar ce contează asta aici?!

— E o meserie grea și îți cere multă seriozitate profesională; vedeți, eu, de pildă, obișnuiesc să plec întotdeauna ultimul de acolo, după... M-ați întrebat dacă e o lume veselă aceasta: vedeți, trebuie să renunțăm la multe! La multe plăceri adică, m-am dezobișnuit să mă plimb pe Corso, *nu mai îmi place!* Mulți dintre noi — altfel oameni talentați — nu înțeleg acest lucru; se pierd, li se urcă la cap și se pierd! Și e păcat... Într-un turneu făcut în Australia am remarcat că există un singur loc unde se plimbă lumea, la Sydney!... În schimb, am

Sportivul nr. 1 al Craiovei și golgeterul țării.

Eustațiu Gregorian și păpușile sale.

O împărăție a frumosului (holul noului Teatru Național din Craiova).

descoperit cu încîntare niște terenuri superbe, înconjurate de spații verzi! Dar divaghez, totuși filmul e cel care îmi place cel mai mult!... În afara meseriei, firește!

(Este student în anul III la Facultatea de studii economice-Craiova, secția economie; îl doare atunci cînd aude întîmplător cîte o replică a unui coleg sau profesor, cum a fost aceasta: «De ce ăsta să vadă gratis Parisul și eu să dau un'spe mii ca să fac același lucru?!»... Ca și cum ar fi vorba *numai* de unsprezece mii!)

— E bine să știi să te retragi la timp din sport! Și apoi să-ți vezi de meserie!

Pe scurt: acesta este Ion Oblemenco, sportivul nr. 1 al Craiovei și golgeterul campionatului național de fotbal.

«UN DIRECTOR ÎȘI AȘTEAPTĂ SPECTATORII!»

...iată-ne ajunși către sfîrșit. Mai bine-zis, ajunși în centrul orașului, acolo unde — pe terenul fostei piețe a orașului — se înalță cu impetuozitate o minune din beton și sticlă, placată în marmură (marmură de Moneasa, Alun și travertin de Borsec), a cărei sală de spectacol din interior (instalațiile scenei pot permite transformarea rapidă a sălii pentru trei tipuri de spectacol: italian, elisabetan sau gen-arenă!), inclusiv plafonul sînt confecționate din lemn masiv, furniruit în nuc.

Pe noul director al Teatrului Național l-am găsit agitat, preocupat de focurile premierei. Am reținut un lucru esențial din discuția purtată cu el, în pauze, pe coridoare, pe scenă (acolo unde tronează acum monumentalul decor realizat de Liviu Ciulei pentru spectacolul «Vlaicu Vodă»!), și anume: dincolo de preocuparea pentru un repertoriu de înaltă ținută, demn de un teatru prin care au trecut de-a lungul deceniilor actori de talia unor Costache Caragiale, Th. Theodorini, Maria și Raluca Stavrescu, Nottara, Manolescu, Braborescu, Aristizza Romanescu, Rocoș, Remus Comăneanu ș.a. — unul dintre țelurile imediate ale actualei conduceri îl constituie atragerea tineretului, în masă, către cultura scenei.

...Noaptea, în întuneric, teatrul devine el însuși o sursă de lumină: instalația a fost proiectată în așa fel încît dincolo de proiectoarele externe, menite a pune în valoare multiplele detalii arhitectonice și decorative, miile de becuri din interior — mai ales cele din somptuosul salon — vor aprinde, vor face să ardă pur și simplu întreaga clădirel... Să ardă, desigur, simbolic, dar în cel mai bun înțeles al cuvîntului: să aducă lumină, să aducă cultură, împrăștiind întunericul ignoranței!...

. . . . . .

...«nea Ilie» Mihăilescu, fost tambur-major, și mai ales fostul portar al teatrului din vechea clădire, obișnuiește să vină și astăzi aici, în noul sediu: se interesează de una, de alta, oamenii îl cunosc, nu conține să se minuneze de ceea ce vede!...

Dimpotrivă, doi tineri electricieni, care au participat la construcție și care lucrează aici și astăzi ca instalatori, îmi vorbesc calm, modest, cu siguranța omului care își cunoaște valoarea muncii depuse și mîndru mai ales de rezultat. Am aflat de la ei că imediat după premiera oficială s-a programat un spectacol de gală pentru toți fruntașii, pentru cei care au muncit efectiv la ridicarea noului teatru. «Și nu vă pare rău că nu ați fost dumneavoastră primii?!»

«Nu! Deși am lucrat aici de dimineața și pînă seara, uneori nu mai ajungeam nici acasă! Teatrul însă, vedeți dumneavoastră, este *mai întîi* al spectatorilor! Noi *venim după...!*» (se numesc: TITU GHEORGHE și EMIL IONESCU, aceștia doi).

Faptul că majoritatea teatrelor anterioare ale Craiovei (mai exact, 3 dintre ele) au luat foc a devenit ceva de domeniul cunoștinței publice! Părăsind această clădire modernă, care exclude din capul locului un astfel de accident, și impresionat de frumusețea ei pînă la a nu o mai putea descrie (mă tem că fotografiile dau o imagine numai parțială și modestă a frumuseții și funcționalității actualului Național craiovean!) mi-am amintit că pe la 1868 un tun vechi instalat în curtea Teatrului Theodorini anunța prin lovituri de foc că în acel moment începe un spectacol istoric!... Pe de altă parte, mi-am amintit acel superb obicei al unui foarte mare teatru englez de a aprinde o făclie pe acoperiș, o făclie vizibilă de departe și care avertizează că în interior a început desfășurarea unui cult, a unui ritual, — poate că cel mai vechi și mai drag ritual al omenirii! —, iar atunci circulația pe străzile apropiate se întrerupe... ARTA este supremă!

Ce-ar fi dacă și noi — învingînd astfel simbolic «focurile» care au pîngărit fostele teatre ale Craiovei — am încerca să găsim o soluție asemănătoare?! Ce-ar fi dacă, atunci cînd...!?

Horia PĂTRAȘCU

FIȘĂ SEMIDOCUMENTARĂ:

— *proiectul: executat de arh. Alex. Iotzu (fiul arh. Iotzu, care în 1935 realizează două proiecte de Teatru Național ce nu vor fi construite niciodată!)*
— *lungimea clădirii: 90 m*
— *lățime: 60 m*
— *înălțime: 12,5 m (peste care se ridică turnul scenei, înalt de 26 m)*
— *suprafață construită: 5 400 mp*
— *capacitatea sălii: între 600 și 700 locuri*
— *spațiul de joc al scenei: 368 mp*
— *o sală de repetiție anexă*
— *ateliere, pictură, tîmplărie, tapițerie, croitorie, perucherie, mecanică, coafură etc.*
— *14 cabine actori (fiecare avînd instalație sanitară proprie!)*
— *2 cabine mari figurație (idem)*
— *personalul teatrului (inclusiv actorii): 150 salariați*
— *Au colaborat cu diverse instalații (lumină, stereo, aer condiționat etc., etc.): U.R.S.S., Anglia, Ungaria, Canada, Austria, R.F.G., Franța*
— *Numărul celor care au lucrat la înălțarea edificiului: peste 2 000 oameni.*

arte

poluarea folclorului (X)

De curînd, micul ecran a prezentat recitalul de muzică populară al tinerei Elena Munteanu. Felul în care a fost conceput filmul ne-a pus serios pe gînduri. Viziunea regizorală, rod al unei fantezii dezlănțuite, mă depășește. Iată cîteva scene-surpriză. În cunoscuta sîrbă olteneasă «De cine dorul se leagă/ Nu-l lasă cu mintea-ntreagă» aflăm pățania bătrînului cuprins de frigurile dragostei, care pornește pe drum nebun aruncîndu-și furca-n fîn, și a tinerei copile înnebunite de dragoste care scapă ulciorul în fîntînă. Pentru a crea — pesemne — o atmosferă cît mai sugestivă, regizorul pune pe capul cîntărețe, îmbrăcate suprafantezist, cînd o oală, cînd un hîrdău, cînd... o jumătate de dovleac, pe cînd tînăra copilă cîntă de zor. Mai știu și eu? Pesemne sînt totalmente lipsit de fantezie, nefiind în stare să prind subtilitățile unei asemenea «puneri în scenă».

Filmul este realizat și prin colaborarea cu minunatul olar oltean Ogrezeanu. Dar nu înțeleg de ce este arătat cum modelează lutul pe roată, este arătat — nu înțeleg de ce — cum pictează, cu talentu-i neîntrecut, strămoni și cîte altele care nu prea văd ce legătură au cu muzica interpretată de Elena Munteanu. După cum nu am știut pînă la acest film că în rodnica cîmpie românească, în locul recoltei bogate ce ne hrănește sau al florilor ce ne încîntă, cresc strămoni, multe, foarte multe strămoni, nesfîrșit de multe strămoni, pînă-n zare, pînă dincolo de zare, toate datorate iscusitului meșter popular. Și printre strămoni, fără a călca în ele, Elena Munteanu își desfășoară calitățile vocale, execută muzică țărănească. Ba la un moment dat, ciucălăii de porumb cu fețile în cap se transformă în niște foarte penibile torțe, în timp ce Elena Munteanu cîntă mai departe de zor muzică populară.

Nu! Îmi dau seama că nu am reușit să înfățișez nici măcar într-o cît de palidă lumină acest recital. Aș dori să fie chemați oameni de cultură, oameni de artă, oameni iubind folclorul acestei țări, țărani, muncitori, oferindu-li-se tuturor prilejul de a viziona această realizare unică. O să privească și să-și spună părerea. Aci nu mai este vorba de «poluare folclorică», ci de o viziune suprasurdă asupra cîntecului popular, despre o emisiune care departe de a fi semănătoristă, poporanistă sau mai știu eu cum, este... ce este? Îți stă mintea-n loc și te întrebi pentru ce, pentru cine? În nici un caz spre folosul artei populare!

Încă o punere «în scenă». E vorba de sprintena și plina de viață melodie «Di, di, di, murgule dil». Știam că frumoasele lînguri populare de lemn îmbină utilul cu frumosul. Dar iată ceva nou. De astă dată cîntăreața stă pe un fel de cal (mai degrabă cămilă) și își cîntă săltăreața melodie, în timp ce obiectivul se clatină, se tot clatină, deci calul-cămilă se bălăngăne și își tot bălăngăne coama, formată din... linguri de lemn așezate una lîngă alta.

Nu! Sau poate... da. Poate și eu sînt învechit, depășit de noi forme și nu mai înțeleg nimic din arta populară. Sau poate... Poate că așa e bine, poate că așa trebuie să fie, dar atunci cel puțin să ni se explice ca să ajungem să înțelegem și noi, dacă e musai să avem și noi «falții noștri», să arătăm cît putem fi de moderni.

Numeroși telespectatori mi-au cerut insistent să atac acest subiect inedit și din fericire unic. Am făcut-o. Și cînd mă gîndesc că dacă emisiunea nu ar fi fost anunțată așa cum a fost anunțată: *«recital de muzică populară»*, nu aș fi îndrăznit să spun nici pîs...

Hari BRAUNER

Notă

Propunere pentru cei cărora le-a plăcut emisiunea: ce ați zice de «punerea în scenă» a celebrei «Ecaterino, vedea-te-aș moartă»? Un interpret ar cînta plin de of și dor în timp ce ar apărea dricul, poarta de mahala și... cai mascați. Poate și ciocîii, coliva și, de ce nu, chiar îndrăcita Ecaterina.

Sau «dramaticul» cîntec «Ia-mi cuțitul din ficați», la sunetele căruia ar apărea în prim plan un mare ficat (poate fi și găurit de ciroză), un ficat în carne și oase, în care ar fi înfipt cuțitul. Eventual, înainte ascuțit pe o tocilă cu roată și pedală. (Foarte etnografic!) A nu se uita ilustrarea momentului culminant:

cuțitul se rugînește
ficații se putrezește
voinicul se prăpădește!!!

capriciile gustului

arta perisabilă

Constituie una dintre problemele cele mai răscolitoare ale timpului nostru această aspirație spre perisabilitate pe care o înregistrăm astăzi în domeniul tuturor artelor. Cei vechi ar fi înscris, fără nici o urmă de regret, o asemenea aspirație pe linia conduitei aberante, proprie unei omeniri bolnave. Și noi, pe tăcute, neîndrăznind niciodată să ne mărturisim deschis convingerile în această privință, gîndim, cei mai mulți, la fel, fiindcă știm că arta tuturor timpurilor a nutrit fantastica ambiție de a fi *eternă*. Oricît de ilari ne-ar apărea toți cei care aspirînd să devină «eterni» — «nemuritori», ca să vorbim în terminologie romantică — și nu au reușit acest lucru, rămînînd nume obscure într-o istorie destinată să reție doar numele nepieritoare, numele mari, numele celebre, nu vom putea să ne împăcăm niciodată cu o altă convingere decît aceea că arta e destinată să înfrunte timpul, tocmai prin înscrierea ei în timp, să rămînă eternă, tocmai fiind actuală. E limpede că o artă care se vrea perisabilă se exclude pe sine de la propria sa condiție. În ultimele decenii pare a se fi produs însă o adevărată răsturnare de valori. [illegible] tare se referă la efortul artiștilor de a crea obiecte care, îndeplinind o funcție decorativă bine precizată, să fie totuși capabile să înfrunte timpul, să rămînă mărturii și puncte de referință, în timp și prin timp, despre ce se petrece pe plan estetic, astăzi. O atare tendință se înscrie pe linia a ceea ce numim *arta monumentală*.

Ca niciodată, în secolul XX, a înflorit mozaicul, au înflorit tehnicile volumelor realizate din beton, a cunoscut o extraordinară dezvoltare sculptura, atît în tehnicile sale tradiționale cît și în noile tehnici, au înflorit tehnicile decorative specifice străvechii arte a ceramicii

Fără să ne automăgulim, va trebui să recunoaștem că, din acest punct de vedere, România din ultimii 25 de ani oferă ochiului estetic atent o experiență fantastică. Am asistat, în această perioadă, la noi, la un efort de neconceput nicăieri în altă parte, întreprins de către artiștii decoratori pe linia acelei convingeri pe care o nutrim cu toții, că arta, măcar ca ambiție, nu poate să nu stea sub semnul înfruntării timpului și al luptei cu condiția efemeră, de a schimba fața orașelor României. Cine se deplasează la

Oricît de ingenioase ar fi soluțiile găsite de către ambientaliști pe linia utilizării materialelor ieftine dar perisabile, acestea nu pot suplini totuși absența artei — a marii arte năzuind totdeauna să înfrunte timpurile.

Ideea, care frămîntă de multă vreme pe designeri și pe precursorii design-ului, a unei «arte ieftine» începe să obsedeze nu pe puțini artiști. Arta, în ipostazele sale clasice, fiind univers de prezențe originale se definea, prin forța împrejurărilor, și ca raritate. Nu oricine și nu oricînd și nu oricum se poate avea acces la artă. Trebuie să te deplasezi la muzeu, trebuie să te deplasezi la cutare monument, trebuie să te deplasezi la teatru, trebuie să te deplasezi la concert. A face artă «ieftină» și material accesibilă a fost una din direcțiile pe linia căreia au acționat toți precursorii ideii de design. Inițial s-a căutat o aplicare a diferitelor subiecte artistice consacrate pe produse industriale diverse: obiecte din metal, obiecte textile etc. Ulterior s-a renunțat la această idee, întrucît arta, ajungînd într-adevăr ieftină, dar de proastă calitate, s-a constatat că producția a început să devină prea scumpă. Pornind de aici s-a fundamentat, în secolul nostru, ideea de design. Dar ce se întîmplă acum? Odată cu apariția noilor materiale — mase plastice — ideea unei arte ieftine a renăscut, atît în mintea arhitecților, cît și în mintea unor artiști decoratori.

La ora actuală, pretutindeni se înregistrează tot mai multe cazuri și tot mai multe soluții de amenajare estetică vremelnică a diferitelor spații — de amenajare estetică a străzilor, de amenajare estetică a unor cartiere sau a unor orașe chiar întregi — cu materiale ieftine: mase plastice, metale ușoare, pînză aglomerate, sticlă. Soluțiile propuse asigură, de cele mai multe ori, o ambianță estetică plăcută și, fără îndoială, modernă. Se naște totuși întrebarea dacă o asemenea artă — menită a satisface nevoia de inedit estetic a populației unui oraș sau a unui cartier, a celor care frecventează o stradă sau o instituție, pentru o perioadă determinată, cît timp durează [illegible] — are dreptul să se numească artă.

Dacă ne referim la ambientaliștii noștri, ei au dat dovadă de o mare ingeniozitate în găsirea unor soluții pentru «acum» și «aici». «Mîine» sau «astăzi», în altă parte, va trebui totul luat de la început.

La ora actuală se disting două mari orientări: una privind amenajarea estetică a spațiilor, urbane îndeosebi, cu materiale ieftine dar perisabile, prin soluții, de asemenea, ușor de realizat dar efemere. O atare tendință se înscrie pe linia a ceea ce se numește, cu un termen, consacrat de acum, *design ambiental*. Cealaltă orientare se referă la amenajarea estetică a spațiilor de odihnă, de agrement, de sport, de vacanță, de sezon turistic sau pînă cînd oamenii se vor plictisi, fiindcă atunci va trebui intervenit cu altceva, cu o nouă soluție — este, într-adevăr, artă. Evident, ambiția ambientaliștilor nu este de a crea cadre estetice durabile — opere năzuind să înfrunte timpul — ci dimpotrivă,

memoriile lui erban cioculescu (V

COPĂCEL-COPĂCEL...

Mama își dorea al doilea copil, fată. Era o dorință firească. Printr-un «Zweikindersystem», mai bun decît acel «Einkindsystem» șvăbesc, se realiza un tandem ideal, în care băiatul reprezenta forța și inițiativa în viață, iar fata, grația și tandrețea. Fata era, în ultimă instanță, sprijinul bătrîneților, refugiul ultimelor zile. Nu-mi dau seama prea bine cît va fi durat decepția prilejuită de nașterea mea. Am fost nu numai băiat, dar, vai!, un băiat plăpînd, palid, clorotic, un corci de băiat și de fată. La o vîrstă cînd nu mă gîndeam încă la alte alea, o mătușă a mea, veselă și mucalită, se mira de aerul meu de fetiță și-mi spunea, tachinîndu-mă:

— De nu te-aș fi văzut în cristelniță, te-aș crede fată!

În pozele noastre de copilărie, de la cea dintîi, în care figurez într-un coșuleț împletit, par alături de fratele meu, Radu, fetița așteptată de mama și care a dezamăgit-o lîi naștere. Această traumă a ei s-a repercutat, se vede, și asupra mea: de aceea, probabil, eu însumi mi-am fost din cea mai fragedă copilărie și pînă astăzi o decepție. Asta m-a ferit însă de narcisism, de egolatrie, iar mai tîrziu de subiectivism, în actul judecății de valoare. Prin alte cuvinte, nu m-am iubit și am privit cu seninătate moartea, încă din adolescență, după un șir de afecțiuni pulmonare, din fericire nu prea grave.

N-aș merge ca E. Lovinescu pînă la noțiunea thanatofiliei, care a stat la baza ciclului de romane și a personajului său autobiografic *Bizu*. N-aș vrea să mă răsfăț cu imaginea avantajos literară a unui copil precoce, care-și rumînează voluptatea sfîrșitului apropiat. Nu, am fost sub acest raport un copil normal, dar totuși predispus la melancolie și prematur pesimism. Cu toate acestea, primele mele lecturi străine m-au plămădit dintr-un aluat destul de aspru, în care dospea simțul datoriei, al răspunderii morale.

Dintre cei trei băieți care am crescut o vreme împreună, — fratele meu, Radu, vărul-meu, Mircea, și cu mine —, eu singur eram stăpînit, pînă la refuzul plăcerilor nevinovate, de simțul acut al binelui și al răului și mă opream cu obstinație în pragul acestuia. Astăzi surîd nu fără mirare, dar cu indulgență, față de această conformație etică, cu totul străină climatului copilăriei și al adolescenței. În timp ce mai sus-numiții își rîdeau de preceptele în care eram crescut, eu le luam nu numai în serios, dar și în tragic, convins că din călcarea lor va ieși un rău cu mult peste închipuirea noastră.

Aceleași lecturi (am mai pomenit de romanele contesei de Ségur din Bibliothèque Rose) au făcut din mine, pe la vîrsta de opt-nouă ani, un fel de hibrid al cuminteniei, o «petite fille modèle», la care s-au adunat altele (literare și istorice), exaltînd în mintea mea încălzită de faptele mari ale vitejilor din antichitate și din veacul de mijloc un ideal de eroism cu totul anacronic. Visam că alerg, rudimentar înarmat, să lupt cu răpitorii fetiței care-mi întinsese la Șosea o floare culeasă ilicit, în ciuda prescripțiilor categorice, și al cărei cavaler fără frică și reproș, ca ilustrul Bayard, mă jurasem a fi. Îmi vine astăzi să rîd de aceste exaltări preadolescentine, în care se îmbina firul negru al datoriei cu cel roșu al pasiunilor cavalerești. Cădeam îndrăgostit de întîia fetiță care-mi surîsese cu o cochetărie înnăscută, dar căreia îmi era peste puteri să-i mărturisesc «flama», pentru că nu se cuvenea, pentru că poate aș fi ofensat-o, și pentru o altă lungă serie de interdicții de ordinul atît al moralei, cît și al curteniei medievale.

Faptul că mă atrăgeau mai mult fetele mici, de vîrsta mea, decît băieții, se datora pe de o parte zvăpăierii acestora, pe de alta trivialității cu care își spuneau vorbe de ocară, la auzul cărora mă rușinam mai vîrtos decît tovărășele mele de joc, indignîndu-mă pînă la revoltă și mînie. Am început mult mai tîrziu a gusta, ca filolog, savoarea unora dintre înjurături, deși pînă astăzi ele jignesc în mine nu știu ce simț al decenței și mă indispun la adresa romanului în care ele se etalează cu nerușinare. De aceea n-am cunoscut, pentru cît n-am vrut, jocurile de maidan cu băieții de pe strada mea și de aceeași vîrstă. Nu mă atrăgeau și n-am suferit o clipă de solitudinea voluntară în care mă închideam cu toată hotărîrea.

Am foarte puține amintiri din copilărie.

Mama Tity sau tanti Cati (Macovescu), vara ei primară, — amîndouă fete mari cînd m-am născut —, mi-a povestit cum m-am zbătut din brațele ei la vîrsta de trei ani și în cădere m-am rănit la tîmpla dreaptă. Un doctor, chemat în grabă, mi-a cusut rana. Mulți ani, semnul mi-e rămas, ca o mereu mai șterșă liniuță albă, pînă s-a șters cu totul, păstrîndu-mi în memorie numai felul în care, după spusele mătușii-mii, țipam după ce fusesem operat:

– Nu mai fac! Nu mai fac!

Am vorbit destul de tîrziu, — pe la vîrsta de doi ani și jumătate —, iar sintagmele pe care de atunci înainte le-am rostit cît mai des, tare sau *în petto*, au fost, bată-le vina, aceleași de mai sus:

— Nu mai fac! Nu mai fac!

Au fost aceleași, dar cu cît am crescut în vîrstă m-am ținut mai puțin de cuvîntul ce mi-l luam față de mine însumi și care fusese legea aspră a copilăriei și a adolescenței mele.

Cînd am pus mîna pe condei și mi-am scris primele articole de critică literară, am condamnat cu asprime efuziunile sentimentale ale unui Panait Cerna, pe care bunul meu profesor Mihail Dragomirescu, în mod eronat, îl socotea superior lui Octavian Goga, precum și acelea, recente, ale lui Ion Sîn-Giorgiu, de acest tip:

- Vrei tu să fii a mea?

O, dac-ai vrea!

În respingerea mea stăpînea încă frîna pudorii, care se dezvoltase în mine peste măsura firii, încă din cea mai fragedă vîrstă. Dealtfel, ceva mi-a rămas și la maturitate, cînd nu m-am putut împăca nici cu literatura lînced sentimentală, dar nici cu predilecția contemporană pentru erotism, pentru frecvența scenelor tari de copulație, pentru panerotismul dezlănțuit în artele frumoase de teoriile freudiste. «Defulării» în acest stil, al dezlănțuirilor animalice, i-am preferat și-i prefer și acum refularea, orice ar spune contemporanii mei din acest afîrșit de veac din cale afară de exibiționist.

Desigur, nu sînt pudibund. Am citit mai multă literatură licențioasă decît literatură edificatoare propriu-zisă, dar le releg pe amîndouă la periferia artei, socotind că ambele aparțin, prin monotonia tematicii și mijloacelor lor, genului plicticos, condamnat de Voltaire prin cunoscuta sa butadă.

În timpul copilăriei și al adolescenței mele, moralismul era de bună seamă unul din aspectele dominante ale societății burgheze: ipocrizia, care nu se impusese numai în Anglia, cu vestitul ei *cant*. Nu, pretutindeni, în structura etică a societăților burgheze, buna-cuviință și moralitatea erau o fațadă care ascundea dosul decorului. De sus, de la înălțimea fastului curților imperiale și regale și pînă jos, în acele clase care nu mureau de foame, huzurul era nu numai al pîntecelui, dar și al instinctelor joase și al plăcerilor vulgare. În familia mea, ferită de mișcări seismice, în care domnea buna înțelegere și stima reciprocă, nu se predica morala și nu se petrecea nimic în răspăr cu ea. De unde mi-a venit mie acea cută prematură de seriozitate pînă la severitate, mult mai tîrziu temperată de umor și îngăduință? Am încercat să ridic un colț de pe acest obscur proces sufletesc, dar mă simt incapabil de a scrie un «Bildungsroman» de tip goetheian. Așadar, asigur pe cititorii mei binevoitori că nu-i amenință primejdia unui roman ca acela al criticului care se credea în stăpînirea a trei degete de aur — se-nțelege, instrumentul memorialisticii drapate epic.

Carte poștală datată 13 ianuarie 1913. Radu Cioculescu la 11 ani și 6 luni, Șerban Cioculescu la 10 ani.

o regretabilă opacitate critică

Observăm de la o vreme un fenomen de evident mimetism printre unii recenzenți și cronicari ai poeziei lui Marin Sorescu. Aceștia psalmodiază, cu mereu aceleași firave motivații, degringolada și deruta în care s-ar afla lirica soresciană. Dorind să apară în ipostaza unor lucizi și obiectivi exegeți și, bineînțeles, neintimidați și ofensivi cu consacrații, ei nu dovedesc, în fond, decît neînțelegere față de o prezență lirică originală și valoroasă. Bine spunea acel critic descendent (nu epigonic) din bunul simț al lui Pompiliu Constantinescu, Ilie Constantin, că «poezia lui Marin Sorescu, înainte de a fi negată, trebuie, ca orice altă poezie, înțeleasă». Or, din această opacitate critică se nasc așa-zisele obiecțiuni și rezerve, care mai de care mai neîntemeiate și fanteziste. Dar să ne oprim asupra unora.

I se reproșează lui Marin Sorescu că e posesorul unei formule poetice și că această formulă, îndelung practicată, și-a epuizat, chipurile, resursele. Nimic mai fals ca premisă și concluzie. Istoria liricii de pretutindeni e plină de poeți cu o anumită și personală formulă. În ce ne privește, preferăm termenului de «formulă», în cazul atît de delicat al cercetării poeziei, pe acela de «modalitate de expresie». Dar nu interesează aici denumirea termenilor, ci optica îngustă prin care se consideră actul liric. Deoarece un poet autentic nu poate ființa fără o «formulă» sau un mod de exprimare propriu, organic, distinctiv. Într-adevăr, Marin Sorescu are o foarte distinctivă formulă poetică. Și organică în același timp. Pentru că, esențial în asemenea cazuri, e faptul dacă această formulă îi e sau nu organică. Or, după părerea noastră, numai organicitatea nu i se poate contesta poeziei lui Marin Sorescu. Oricît de antisorescian ar fi cineva, acesta nu-i poate pune la îndoială *originalitatea* modului de expresie. Mod care nu e împrumutat sau adoptat într-un moment sau altul al evoluției poetice. Cu această modalitate a venit de la început Marin Sorescu și numai prin ea am luat cunoștință de apariția unui poet puternic marcat de originalitate. Și tot această modalitate i-a conturat personalitatea atît de inconfundabilă. Cît despre istovirea «formulei» sorești, afirmația ni se pare de asemenea eronată. Recenta carte de poeme *Suflete, bun la toate* dovedește peremptoriu prospețimea creației lui Marin Sorescu. Desigur că și această carte nu aduce un *alt* Sorescu. E aceeași poezie prin care autorul *Tinereții lui Don Quijote* și-a cîștigat un loc aparte în lirica noastră contemporană și prețuirea și dragostea maselor de cititori (lucru ce credem că nu-i deloc de disprețuit!). Dar și în ultima sa carte, poetul ne captivează și încîntă prin insolitul asociațiilor, prin imprevizibilul «mecanism» al poemului care ne transmite tulburătoare meditații asupra condiției umane. Departe de noi gîndul de a zăgăzui libertatea fiecărui exeget al poeziei lui Marin Sorescu de a-și împărtăși rezervele, de a-și expune punctul de vedere critic al propriilor convingeri. Dar nu putem fi de acord cu aceia care, în lipsa unor argumente justificate, neagă numai de dragul de a nega.

E un fapt recunoscut că Marin Sorescu e creatorul unei poezii de întinsă și variată problematică existențială. Tematica acestei poezii cuprinde o mare diversitate de subiecte. De la nostalgia după universul infantil sau, mai bine-zis, de la avertismentul ce ne e dat de pericolul pierderii candorii și purității (acel atît de emoționant poem «Jucării») pînă la panica în fața morții aproape nimic din ce-i omenesc nu-i scapă poetului. Numai că sentimentele și gîndurile sînt exprimate foarte personal. Poezia lui Marin Sorescu realizează dealtfel un paradox de structură. Deși de factură cum nu se poate mai directă, această poezie poartă cu ea o mare diversitate de *măști* ale poetului. Foarte gravă în fond, poezia are un «mecanism» de o extraordinară vivacitate. Unii critici ai lui Marin Sorescu se lasă prinși în capcana întinsă de poetul însuși. Aceștia văd doar «anecdotica», «formula», «poanta».

Nu-i intuiesc adîncul ei lirism, definitoriu printre altele, și prin grija poetului de a se păstra nealterată, autentică starea genuină a omului. O analiză atentă a poeziei lui Marin Sorescu va scoate în evidență cu prisosință încrederea lui în capacitatea demiurgică a omului.

Pentru lirismul de esență al poeziei sorești, ni se par caracteristice aceste rînduri ale lui Mircea Martin: «Sorescu se dezice spectaculos de poezie, pentru a putea insinua discret unda proprie de lirism. Temele mari ale poeziei sînt minimalizate, cadențele solemne sînt întărîte ironic în vederea poantei finale care schimbă perspectiva. Pedala gravă capătă astfel un ecou intensificat de stridențele pe care le curmă. Paradoxul acestei poezii lucide, calculate, căutînd poanta și mizînd pe ea, este de a genera totuși starea lirică. La Sorescu nu poanta e imprevizibilă, ci... lirismul». Sperăm că rîndurile citate vor avea darul să pună pe gînduri pe acei critici care invocă «poncifu!» poantei în poezia lui Marin Sorescu, «poantă» ce își are cu totul alte rosturi decît acelea presupuse de ei.

Credem că a venit timpul ca liricii lui Marin Sorescu să-i fie consacrat studiul amplu și cu adevărat obiectiv. E cerut un astfel de studiu de valoarea intrinsecă a poeziei, de larga ei audiență la cititori, precum și de controversele ce le iscă, o mare parte dintre ele provocate (din păcate) de o regretabilă opacitate critică.

Traian STOICA

«îndoielnicul» raport al lui arnold hauser

Publicul știe totuși prea puțin despre literatura de limbă germană sau maghiară care se scrie la noi. Cîteva traduceri încep să înlăture distanța inevitabilă pe care o pune limba originalului între aceste cărți și cititorul român. O demonstrație că indulgența n-are ce căuta atunci cînd tratăm aceste volume ne-o face și scurtul roman al lui Arnold Hauser intitulat *Îndoielnicul raport al lui Iakob Bühlman*. Ceea ce trebuie să remarcăm de la început este că autorul nu-și caută inspirația prea departe, nu apelează la o ficțiune stranie ori plină de simboluri. Lumea căreia se adresează pentru a da corp ideii romanului este lumea șaișilor transilvani de dinainte și de după război. Adică o lume precis circumscrisă și pe deasupra puțin cunoscută cititorului român. Arnold Hauser ne oferă o privire dinăuntru a acestei lumi în principiu închisă. Ne cîștigă mai întîi autenticitatea atmosferei. Cînd spunem asta ne gîndim la o atmosferă specifică obținută din incizii precise și sumare fără cea mai mică urmă de apel la pitoresc. Poate că ar trebui de aceea să vorbim despre sugestie, pentru că Arnold Hauser nu face altceva decît să relateze lapidar momente și să treacă mai departe. E de mirare dealtfel cu cît de puțină insistență obține acest efect. Sînt cîteva retrospective ale vieții eroului, cîteva referiri la strămoșii lui, prilej de a contura un tip posibil de existență al șaișilor și cam atît. Iată un detaliu memorabil și definitoriu atît pentru lumea descrisă și pentru soarta eroului, cît și pentru obiectivitatea cu care autorul abordează complexa problemă a convietuirii unor grupuri etnice deosebite: copilul merge cu bunica Gruiși pe cîmp și-i e sete. O sete chinuitoare care trebuie să se aline în vreun fel, dar nicăieri nu există apă. Și deodată se ivește șansa: doi țărani români care au apă. Dar bunica Gruiși nu dă voie copilului său să bea apa străinilor... Acesta este atmosfera în care crește Adolf Sommer, personajul central al cărții, Sommer care este în momentul scrierii cărții un dispărut. Nimeni nu știe ce s-a întîmplat cu Adolf Sommer, nimeni nu știe ce s-a făcut cu Adolf Sommer... Îndoiala plutește asupra vagilor știri cu totul insuficiente care circulă despre el. Cineva, Anton Micu, a găsit zece schițe ale dispărutului, schițe care denotă un neîndoielnic talent literar, dar Sommer nu mai e de găsit nicăieri. Anton Micu încearcă să afle adevărul și micul roman al lui Adolf Hauser este romanul căutării lui Sommer, roman al căutării eroului care se transformă în romanul cauzelor dispariției lui. Citind schițele celui intrat în necunoscut, Micu înțelege că Sommer trebuia și trebuie ajutat, că singurul lucru ce mai e de făcut este să se ofere o reparație morală unui tînăr care a întîmpinat devreme suspiciunea și consecințele ei sufletești. *Îndoielnicul raport al lui Iakob Bühlman* este o carte despre suspiciune și urmările ei și, în același timp, despre condiția minoritarului.

Interesant este că Arnold Hauser nu scapă din ochi nici una din datele problemei și că romanul său se menține, deși cu evidentă simpatie pentru Sommer, în linia unui efort de obiectivare remarcabil. Scriitorul are aerul că ne spune: aceasta e chestiunea, acestea sînt datele ei, s-ar părea că lucrurile stau așa, dar cine poate descurca încurcatele ițe? De aceea «raportul» este «îndoielnic», de aceea romanul este clădit cu ajutorul unor fascicule de opinii diferite care-i dau aspectul de dosar impersonal. Este mai întîi raportul lui Iakob Bühlman, pe care chiar raportorul îl numește «îndoielnic», sînt mai apoi chiar însemnările lui Sommer și sînt și adnotările lui Anton Micu. Toate la un loc nu fac nici raportul, nici întîmplările mai puțin «îndoielnice». Scriitorul folosește un procedeu uzitat des în romanul modern pentru a sublinia delicatețea și interesul problemei pe care ne-o propune. Romanul este o temă de meditație pentru cititor. Ingeniozitatea și tactul scriitorului sînt remarcabile. Digresiunile sînt absente, ni se relatează totul cu o economie exemplară, fiecare detaliu are o destinație precisă, stilul este rapid, lapidar, sugestiv. Pe prozator nu-l interesează «să facă proză», ci să problematizeze, și din acest punct de vedere și-a ales mijloacele și procedeele nimerite. Comprimarea servește intenției de a problematiza Arnold Hauser are prețioasa de a însuma totul într-un roman de-abia peste o sută de file. Se poate spune că nu este un «roman», deși ar fi inexact, dar este în orice caz o carte care merită citită.

M. UNGHEANU

despre cărți

CAIETELE MIHAI EMINESCU, Editura Eminescu. În «introducerea» la M. Eminescu, Poezii postume, IV, Editura Academiei Române, București, 1952, Perpessicius scria: «O cercetare cît de sumară a bibliografiei eminesciene, așa nesistematică și incompletă cum este, arată că nu este poate capitol al literaturii noastre, mai bogat în cercetări de toate categoriile (de la amintirea cea mai umilă pînă la studiul de înaltă sinteză), ca cel eminescian, ceea ce lipsește însă este un organ de coordonare și sistematizare a variatelor aspecte pe care le îmbrățișează această operă, o publicațiune care să întrețină, nu atît flacăra nestinsă a cultului eminescian, care arde ea și fără concursul nostru, cît interesul precis, științific, pasionant pentru tot ce e document eminescian, din indiferent ce sector și pentru orice dezbatere, în măsură să aducă lumină în situarea și înțelegerea poetului». Și iată că publicația periodică pe care o visa Perpessicius a apărut. Ea nu va fi, după cum anunță Marin Bucur, sub a cărui îngrijire a fost tipărit acest prim volum al «Caietelor», o apariție cu date calendaristice fixe ci «o permanență de interes științific» de felul «Bulletin baudelairien», «Études baudelairiennes», «Cahiers Victor Hugo», «Études rimbaudiennes», «Cahiers Paul Verlaine». Tipărirea unui seminar eminescian a constituit preocuparea cîtorva generații de istorici și cercetători literari. Dacă formula în care s-a materializat această năzuință de a îmbogăți continuu bibliografia critică referitoare la opera și viața marelui poet este cea mai potrivită, rămîne de văzut. Deocamdată debutul «Caietelor Mihai Eminescu» polarizează interesul tuturor acelora care cred în caracterul deschis al operei eminesciene. Cele 26 de contribuții care alcătuiesc acest prim volum sînt semnate fie de eminescologi cunoscuți (L. Gáldi, George Munteanu, Augustin Z.N. Pop, D. Murărașu), fie de lingviști a căror preocupare pentru limba scrierilor eminesciene nu este una de circumstanță (G. Ivănescu, G.I. Tohăneanu). Registrul pe care se întind contribuțiile la acest volum este generos, apropiind «*Eufonia eminesciană*», cercetare apropae inedită a lui Sextil Pușcariu prin caracterul de raritate bibliografică al volumului care-o conține, de analiza numerică efectuată la calculator de Flora Șuteu și Victor G. Velculescu avînd ca obiect tipurile de antiteză din «Luceafărul». În nota prestigiului de care se bucură autorii lor, Edgar Papu și Zoe Dumitrescu Bușulenga, ni se par a fi «Hyperionul românesc» și «Simfonica eminesciană». De la puritatea însemnărilor lui Gheorghe Matei Eminescu, nepotul de frate al poetului, și pînă la documentele recent descoperite de Ion Suciu, cercetător la Arhivele Statului, primul dintre «Caietele Mihai Eminescu» se constituie într-un op bine echilibrat. Poate prea corect în construcție, lipsindu-i acel sau acele studii neprevăzute care să-i singularizeze, să-i anunțe o traiectorie aparte. Dacă ar fi să detașăm din acest prim volum contribuțiile care contravin cuminteniei generale a «Caietelor», atunci trebuie să amintim «Judecată, județ, judicium la Eminescu», în care Constantin Noica pledează pentru reconsiderarea valorii lecției filozofice pe care o dă traducerea efectuată de Eminescu din *Critica rațiunii pure*, și cele patru scrisori ale lui Șerban Cioculescu adresate lui Perpessicius între 9 și 13 aprilie 1953, în care «nebunia filologică» (n. Ș.C.) a celui dintîi, declanșată de lectura volumului de «Poezii postume» din cadrul monumentalei ediții Perpessicius, ne prilejuiește nu numai o lectură savuroasă, dar și o lecție despre nobilul interes cu care Șerban Cioculescu a parcurs volumul încredințat de Perpessicius. O lecție despre ițe, căci profesorul Cioculescu, tocmai datorită veneraței pe care i-o purta muncii și talentului lui Perpessicius îi semnalează acestuia din urmă, fără false complezențe, erorile depistate, începînd cu greșelile de tipar și terminînd cu inconsecvențele aplicării unor criterii fonetice în acel prim volum al ediției monumentale pe care ne-a dat-o Perpessicius.

Dorin TUDORAN

mihai beniuc–scrieri,volumul III

«pe coardele timpului»

Apariția celui de-al III-lea volum-sinteză din creația poetică a lui Mihai Beniuc confirmă post-hoc acea însușire fundamentală pe care o remarca cîndva George Călinescu: «Oricît de diversă ar fi în totalul ei (...), poezia lui Mihai Beniuc este originală, consecventă, sinceră, directă (...), revelînd un suflet organic, clasificabil din punct de vedere liric, în vreme ce unii, după ani de dibuiri, adoptă o manieră care, chiar perfecționată, apare adesea factice». Această luminozitate, perfecta circumscriere într-o formulă poetică nesofisticată de false mistere convers spre o hartă lirică cu o configurație bine stabilită. Răzbate aici o notă polemică subdiacentă împotriva celor care-i pun sub semnul întrebării poezia, împotriva curgerii ireversibile a timpului, a morții, a războiului și angoaselor existențialiste. Efigia de poeta-vates gravată în stînca versurilor îi conferă rațiunea de a fi: «Mă inventau, de cumva n-aș fi fost / Eu sînt în secol o necesitate,/ Sînt toboșarul vremii care bate/ Vestind ce are și ce n-are rost/ Căci m-am zbătut și m-am mișcat mereu/ Cu cei de jos la bine și la greu,/ Și voi trăi în inima mulțimii» («Piedestal»).

Beniuc iese din comun prin abaterea de la statutul nescris al tradiționalei, consacratei structuri psihice a poetului. Nu e neliniștit, suav, elegiac, oniric. Erosul său nu e complementar Tanatosului: «Nu legănat pe nufăr ca o broască/ Urmașilor li-i dat să mă cunoască,/ Nici suspinînd la sînul mort al lunii,/ Ci călărind pe spatele furtunii» («Nu legănat»). Această declarație de credință în virtuțile versului răscolitor, energic, poate fi considerată un motto al întregii sale poezii. Dragostea pentru el nu e un nestîrșit prilej de extaz și prăbușire, acoladă romantică în decor ireal, ci împlinire pămînteasă, imboldul unei permanente dorințe de autodepășire («Mai vii?»). Indiferent din ce unghi e privită, poezia lui Beniuc e tot ce poate fi mai opus artistului-daimonion, intermediar între cer și pămînt. Ea este rodul unui sănătos epicureu, urmașul multor generații de țărani dîrji și tenaci, duri și în același timp capabili de o rară gingășie, al căror echilibru sufletesc se repercutează în toate ideile și acțiunile lor. Poetul este «ram într-o pădure», «măr de lîngă drum», «cocoș de munte» și nu pasăre domestică, discipol al luminii și al sevelor vitale («Viața»). El știe să toarne în metalul versurilor sale noi semnificații miturilor. Orfeu devine un alter ego în care simbolul poetului trac se metamorfozează pe parcursul veacurilor. El este o întruchipare a simburelui originar al artei: libertatea. Ea capătă accepții noi în funcție de filmul derulat retrospectiv al istoriei: țărmul get, Roma, anii odiosului fascism în România și în același timp lupta în ilegalitate a partidului. Ecourile coșbuciene de metrică («Grizzly»), de tonalitate și tematică în spiritul lui Goga sînt evidente: «E slobod să mai cînt în România,/ Cînd pretutindeni sîngerează glia/ Și sînt ca în exil în țara mea,/ În care beat vrăjmașul vieții bea/ Și piinea pentru masa lui și-o frînge/ Gătindu-se de crunt ospăț cu sînge?/ Cum pot să stau alături de vreme/ Cînd colo-n miezul muntelui adînc/ Durerea românească geme, geme,/ Și cîntecele noastre toate plîng?» («Orfeu, strămbunul tracic»). Visul este după opinia lui Beniuc congener, complementar materiei. El este un catalizator al eternei dorințe de depășire a condiției umane («Materia și visele»). Pe alte coordonate poetul se vădește a fi un moralist și un filozof. Glosele («Nu poți pune») și parabolele sale («Carnaval») sînt o chintesență a unui Weltanschauung comunist. Poemele nu se vor a fi altceva decît un adagio al schillerienei «Ode a bucuriei» («Climat»). Poetul-profet, în sensul umanist al expresiei, se proiectează în postura unui «dascăl cu școlari obișnuit», purури încrezător în capacitățile de regenerare ale vieții («Profetul»), sau a unui copil hrănind porumbeii în piața San Marco («Venețiană»). El nu acceptă nici resemnarea, nici deznădejdea. Împotriva spaimei, a imaginilor terifiante ale lui Hitchcock, împotriva bombei atomice («Decorații») întrebuințează pe rînd satira, suprapunerea de planuri în alb-negru și mai ales — «gardul de spini» — convingerea în invincibilitatea rațiunii umane.

Iulia MOLDOVEANU

un interviu remarcabil despre realitatea socială și realism

În sumarul ultimului număr (2) al revistei «Viața românească» aflăm un interesant interviu, în care interlocutorul lui Petru Popescu e Ovid S. Crohmălniceanu.

Convorbirea pornește de la o idee fertilă în sugestii și cu o deschidere cuprinzătoare și nuanțată asupra raportului dintre realitatea socială și realism, acesta din urmă fiind considerat și «o formă de modernizare a prozei». Axat în jurul acestei idei, interviul propune o seamă de aserțiuni exprimate clar, cu fermitate, din care nu lipsesc și implicațiile polemice împotriva denaturărilor și evadării din realism.

Întrebările și răspunsurile converg spre judicioasa afirmație că numai realismul conferă prozei structura de modernitate. «S-a creat în unele mentalități, spune Ovid S. Crohmălniceanu, o opoziție ciudată între realism și modernitate, ca și cum pe de o parte realismul nu poate fi decît suma tuturor tradiționalismelor, iar modernitatea nu ar putea avea nici o legătură cu realitatea... Realismul — cel adevărat, de valoare, firește, se situează întotdeauna, cu necesitate, în avangarda artei». Iar la un moment dat, Petru Popescu emite opinia «că îți trebuie o foarte puternică imaginație pentru a reuși să vezi realitatea». «Într-o viață literară atît de «vorbăreață» cum e a noastră» (Petru Popescu), interviul consemnat aici, prin ideea de bază revelatoare, aduce, fără vorbe multe și divagații, cîteva convingătoare opinii asupra necesității realismului pentru condiția unei proze autentice și mereu moderne.

S. TRAIAN

Duminica trecută, librăria «Cartea românească» a fost gazda unei premiere editoriale prilejuite de apariția volumului de versuri «Armura de aer» al poetului Alexandru Lungu, ilustrat de copii-pictori din Vulturești-Argeș, care au deschis cu această ocazie și o mică expoziție. Poetul și pictorii au dat autografe numerosului public.

Fotografie de Ion PREDOȘANU

între lingvistică și logică

Cînd cineva spune, caracterizînd regimul sintactic al verbului *a învăța*, că acest verb se construiește cu două complemente directe, unul al persoanei, altul al obiectului, nimeni nu se îndoiește că o astfel de caracterizare este *lingvistică*.

De asemenea, cînd se afirmă că, în românește, se poate spune *învăț pe copil lecția*, dar nu *o învăț pe masă lecția*, deoarece, în cel de-al doilea caz primul complement nu este un «complement al persoanei», așa cum cere regula de construcție a verbului *a învăța*, nimeni nu se îndoiește că cele două caracterizări diferite făcute celor două propoziții au la bază rațiuni de ordin *lingvistic*.

Ambele categorii de observații se bazează pe cunoașterea *sensului* cuvintelor constitutive ale propozițiilor menționate și pe cunoașterea relațiilor de compatibilitate sau incompatibilitate dintre aceste sensuri. Nici în acest caz nimeni dintre cei care au o înțelegere așa-zis «tradiționalistă» a faptului de gramatică și de limbă nu s-a îndoit de faptul că atît cunoașterea sensului cuvintelor, cît și a relațiilor de compatibilitate sau incompatibilitate dintre sensuri sînt fapte de ordin *lingvistic*.

A cunoaște «sensul» unui cuvînt sau al unei expresii nu înseamnă altceva decît a cunoaște condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un obiect, o clasă de obiecte, o stare, o clasă de stări, un eveniment sau o clasă de evenimente din realitate pentru a putea fi «numite» sau pentru a ne putea *referi* la ele cu ajutorul cuvîntului sau al expresiei considerate. Într-adevăr, a ști ce «înseamnă» *Ion citește cartea* nu este altceva decît a ști în ce condiții poate fi folosită această propoziție, deci la ce eveniment ne putem referi prin intermediul ei.

În contrast cu chestiunile de acest gen, al căror caracter lingvistic nu este pus la îndoială, problemele de sens puse de alt fel de propoziții, ca, de exemplu, cele de tipul *nu există unicorni* (existențială negativă) par a fi considerate fără prea multe rezerve ca *nelingvistice* sau, altfel spus, ca aparținînd mai curînd logicii decît lingvisticii. Problema pe care o pune o propoziție de acest tip este, în linii mari, următoarea: a spune despre *unicorni* că *nu există* este un adevăr, căci *unicorni* nu există nicăieri în realitate: cu toate acestea, propoziția *unicornii nu există* se referă la sau este o aserțiune despre *unicorni*, tot așa cum propoziția *clinii sînt animale vertebrate* este o propoziție care se referă la *clini*. Așadar, propoziția *unicornii nu există* se referă la un număr de «obiecte» despre care se afirmă, în mod concomitent, că *nu există*. O astfel de propoziție poate fi legată de chestiunea paradoxurilor.

Problema care se pune e următoarea: este într-adevăr problematica legată de sensul existențialelor negative «mai puțin lingvistică» decît problematica legată de sensul propozițiilor din prima categorie? Ce ar putea justifica o asemenea distincție?

S-ar putea spune că existența sau inexistența unicornilor este o chestiune care nu privește limba română (și nici o anumită limbă în particular) și că, prin urmare, problematica pusă de existențialele negative depășește cadrul limbilor naturale. La aceasta se poate face observația că o propoziție ca *în camera asta nu există scaune* pune o problemă de exact același gen, deși este enunțată într-o limbă dată, într-o situație dată, cu privire la obiecte uzuale, ca orice propoziție care — cel puțin la prima vedere — nu are implicații logice prea complicate. Or, a spune că existența sau inexistența scaunelor nu privește, nici în acest caz, limba română nu este, de data aceasta, posibil, deoarece exact această existență sau inexistență a obiectelor numite *scaune* într-un spațiu determinat numit *cameră* reprezintă «condiția» pe care trebuie să o satisfacă starea de lucruri pentru a decide dacă ne putem sau nu ne putem referi la ea prin propoziția menționată; cu alte cuvinte, chestiunea existenței sau inexistenței obiectelor în discuție este legată direct de ceea ce numim «sens» (fără să înțelegem prin aceasta, în mod necesar, că obiectele ar constitui «sensul»).

S-ar putea spune că problema sensului și, legată de aceasta, problema corectitudinii sau acceptabilității unei propoziții ca *învăț pe copil lecția* este o problemă care ține de sensul unor cuvinte determinate, dintr-o limbă determinată, în timp ce problema sensului unei existențiale negative este o problemă care nu ține de sensul unor cuvinte determinate, dintr-o limbă determinată. La aceasta se poate răspunde că, deși problema semnificației existențialelor negative este o problemă care depășește limitele unei anumite limbi naturale sau a anumitor limbi naturale, ea rezultă totuși din semnificațiile pe care le au niște cuvinte determinate; în cazul nostru, din faptul că *nu* înseamnă «nu», că *există* înseamnă «există» și din faptul că prefixarea lui *nu* la o formă verbală are ca rezultat negarea unei propoziții. Pe baza unui argument asemănător ar trebui să spunem că sensul lui *mănîncă* din *pisica mănîncă șoarecele* nu interesează limba română, pentru că acțiunea denumită de *mănîncă* este o acțiune la care ne putem referi printr-un verb existent, după toate probabilitățile, în orice limbă. Putem nega, în principiu, calitatea lingvistică a unui element pentru simplul motiv că el este caracteristic pentru orice limbă? Desigur că nu: în acest fel ar trebui să eliminăm din sfera de interes a lingvistului orice trăsătură caracteristică «limbii în general», deci și oricărei limbi în parte.

S-ar mai putea spune că problema contradicției nu este o problemă lingvistică, ci logică. Așadar, faptul că o existențială negativă ar duce la contradicție ar trebui să prezinte interes pentru logician, nu pentru lingvist. Două observații se pot face în legătură cu această replică.

Prima. Cînd spunem că o propoziție ca *învăț pe o masă lecția* este incorect construită ne bazăm pe faptul că propoziția citată este în raport de contradicție cu regula care stabilește relația dintre sensul verbului *învăța* și sensul primului complement direct al acestui verb. Într-adevăr, din această regulă și propoziția în discuție ar trebui să deducem că substantivul *masă* se referă la o *persoană*. În același timp, din caracterizarea semantică a aceluiași cuvînt știm că substantivul *masă* se referă la un obiect *inanimat*.

A doua. Însăși interpretarea «figurată» a sensului unei propoziții ca *o învăț pe masă lecția* este determinată, într-un fel, de această contradicție. Pentru a nu ajunge la contradicție, receptorul mesajului «renunță» la sensul curent al cuvîntului *masă*, acordîndu-i o semnificație nouă, anume aceea determinată de posibilitatea ca acest cuvînt să se refere la o *persoană*.

Observațiile de mai sus arată că o distincție clară între ceea ce aparține, în analiza semnificației, problematicii lingvistice și ceea ce aparține problematicii logice este destul de greu de făcut. Lucrul este, cred, explicabil dacă ne gîndim că limbajele logice sînt tot limbaje, ca și limbile naturale. Și o întrebare: este chiar atît de interesant să stabilim exact ce categorie de probleme este de competența lingvistului și ce categorie de probleme este de competența logicianului? Mai ales în momentul în care caracterul «interdisciplinar» al studiului semnificației apare cu din ce în ce mai multă evidență?

Emanuel VASILIU

Contexte

1-2

3

1-2

DE DEMULT LA TAKAMATSUZUKA

Coada asta imensă s-a format la Poșta centrală din Tokyo, în ziua unei prime emisiuni filatelice. Incredibil! Și mai uluitor ni se pare faptul că multimea de colecționari pătimași așteaptă, ore în șir, nu o serie filatelică dedicată unor vedete ale ringului sau ale fotbalului, ci timbre reproducînd desene recent descoperite pe pereții unui monument funerar de la Takamatsuzuka.

3

O FOTOGRAFIE ȘI EXPLICAȚIA EI...

Renunțînd de bunăvoie la o explicație stoarsă dintr-o anume colecție de metafore (citește clișee) de tipul «pălatul de beton și sticlă», «orizontala luminilor», «în alb și negru» etc., etc., etc., fotoreporterul a pus sub această frumoasă fotografie explicația: Noua fabrică de confecții din Craiova. Este parcă mai convingător...

4

DEPĂȘITI-MĂ PRIN DREAPTA!

Începînd de la 1 aprilie — și cu precizarea că nu este vorba de nici un fel de farsă — organele de circulație ale poliției münchenieze au introdus obligativitatea numerelor matricole la toți cai de călărie. Decizia a fost însoțită de o amănunțită «expunere de motive» în care se arată că indisciplina în materie de circulație rutieră nu este o exclusivitate șoferească și că printre călăreți (bavarezii iubesc mult acest sport) se află destui recalcitranți în materie de semne de circulație, regim de viteză, depășiri ș.a.m.d. Pe lîngă numărul de ordine aplicat — ne scuzați — pe coadă, patrupezii de călărie vor mai purta pe crupa stîngă indicație vitezei maxime de circulație, adică cifra 30 indicînd 30 km pe oră. Semnalizatoare electronice de direcție încă nu s-au introdus.

5

ÎNTÎI ÎNOTUL, APOI MERSUL...

Interesantele experiențe făcute de specialiști — soldate cu uimitoarea constatare că înotul poate fi deprins de la vîrsta de 3 luni — nu mai constituie o noutate. Dacă reluăm totuși subiectul, însoțit de o tulburătoare fotografie făcută la Vilars (Elveția), este numai pentru a pune o simplă întrebare: pe cînd și la noi o inițiativă în această direcție?

6

8 848

La stînga — piscul Loh-tse, la dreapta — piscul Nup-tse, la mijloc — nelnvinsul Chomolungma, zis și Everest, zis și acoperișul lumii (8 848 m). Deasupra celor trei giganți — soarele. Un soare care nu poate fi văzut decît în atmosfera purisimă a marilor înălțimi.

7

OPERAȚIUNEA «ARCA LUI NOE»

Contemporanul nostru, întreprinzător prin excelență și modernist obstinat, nu se sfiește — dacă și cînd e cazul — să se inspire chiar și din legendele antichității. Priviți această fotografie făcută în momentul în care personalul circului Harrington îmbarcă pe aerodromul din Miami (Florida) într-un Lockheed L 100-20 vietățile școlite ale circului, pentru a fi transportate la San Juan — Puerto Rico. Povestea asta nu vă amintește deloc de îmbarcarea altor lighioane — «cîte o pereche din fiecare spiță» — într-o arcă menită să supraviețuiască diluviului?...

4

5

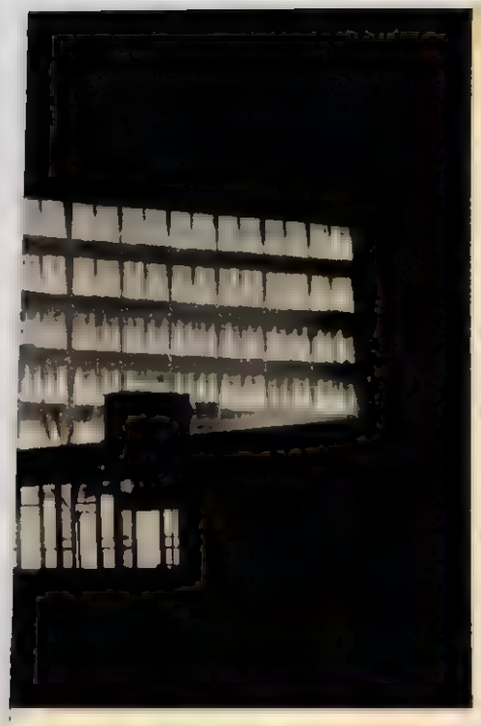

alt mare brauner

Sînt adevăruri pe care le ştim bine, pe care le simţim şi le trăim şi cărora ne dedicăm, adevăruri în care credem — adevăruri pentru a căror apărare cheltuim energie şi sîntem gata să şi pierdem privilegii! — adevăruri care însă au parcă nevoie să fie rostite şi de alţii, pentru ca întreaga noastră încredere în ele să fie confirmată.

Cred în vocaţia aproape unică a lui Hari Brauner, eminent apărător al valorilor autentic româneşti. Acesta e motivul pentru care dealtfel în revista «Flacăra» Hari Brauner este printre primii invitaţi, încă de la primul număr a cărui responsabilitate mi-a revenit. Dar o admiraţie neexprimată în termenii ei poate părea întîmplătoare sau, la urma urmei, poate părea mai puţin decît admiraţie. Şi nu doresc asta. Vreau ca hîrtia să reţină cuvintele mele de acum: îl admir pe Hari Brauner şi-l consider una dintre marile figuri ale culturii cu care sînt contemporan. Cum aş putea să trec pe lîngă neostenitul lui efort de a stîrni atenţia zilei de azi cu ceea ce este etern şi nealterat în gîndirea artistică românească? Noi, care vrem cu toţii să participăm la ridicarea, într-o sporită lumină, a culturii româneşti dintotdeauna nu putem să nu omagiem pe aceia care, cu mult mai multă perseverenţă şi deseori cu mult mai mult talent decît noi, apără fiinţa unei culturi şi rostirea acestei spiritualităţi de tot ceea ce este fals, de tot ceea ce murdăreşte şoapta pură a sufletului unui neam ce s-a regăsit în lirism ca într-o altă istorie.

Hari Brauner nu publică întîmplător în «Flacăra»... Paginile noastre sînt onorate de foarte discreta sa prezenţă, pe care nimic n-o poate împiedica să se transforme încet într-o mică istorie a dramei folclorului, în a cărui victorie Hari Brauner e primul care crede.

Dar marţi seara l-am văzut pe Hari Brauner într-un foarte inspirat film de televiziune, realizat de Catinca Ralea, şi ne-am simţit confirmaţi. Cu părul lui alb, răvăşit de vîntul cîmpiilor române, cu ochelarii lui întunecaţi, care parcă îl ajută să se fixeze de aer, atît de firav cum este, cu UHER-ul agăţat de umăr şi cu un surîs de om care triumfă în clipa cînd aparatul de filmat ne arăta adevăratul folclor românesc, acesta e Hari Brauner.

Atunci cînd doresc să omagiez pe cineva obişnuiesc să-i spun: «Semeni cu Miron Radu Paraschivescu». Aşa îmi vine să spun şi acum. Hari Brauner seamănă cu Miron Radu Paraschivescu. Hari Brauner face parte dintre acei oameni pe care parcă nimic şi nimeni nu-i sperie, pentru că au în inimă şi în priviri lumina misiunii care-i poartă prin lume. De fapt, Hari Brauner seamănă cu ceea ce necesitatea însăşi ar fi scornit pentru apărarea purităţii folclorului românesc.

Adrian PĂUNESCU

ANGELO NICULESCU comentează pentru dumneavoastră

VICTORIA JUNIORILOR

În trecere prin noul centru industrial al Slatinei am putut asista, duminica trecută, la un meci dintre «Oltul» şi echipa altui oraş în plină creştere, Alexandria. Două formaţii din C, dar care au etalat un fotbal — de ce să n-o mărturisim? — pe care nu l-am prea putut vedea în recentele cuplaje de pe «23 August»... Tehnică bună, joc în viteză, acţiuni tactice bine construite, ambiţie de luptă care nu depăşea însă spiritul de sportivitate, iată trăsături pozitive ce le aşteptăm de mult şi pentru mîndrele noastre echipe din prima divizie. Să sperăm, aşa cum sperăm de atîta amar de vreme, că exemplul venit de jos va anima şi formaţiile din vîrful piramidei fotbalistice...

...O speranţă întrucîtva justificată şi de comportarea juniorilor noştri, în ultima (şi hotărîtoarea) partidă pentru calificarea lor în turneul final U.E.F.A. (calificare pusă în pericol prin «egalul» cu juniorii Greciei, chiar pe terenul nostru).

Poate că juniorii care «vin» din urmă să uşureze şi sarcina antrenorilor şi a selecţionerilor reprezentativelor noastre de seniori şi tineret, pentru alcătuirea unor loturi mai puţin mozaicate, în care Dumitru de la Steaua nu mai e Dumitru de la Rapid (şi aceasta numai din vina lui), iar alţi titulari vechi sînt ori accidentaţi, ori într-o formă puţin generatoare de certitudini în virtuţile lor de apărători aprigi şi de atacanţi incisivi.

Trebuie să asigurăm din vreme «schimbul de mîine», care să se sudeze, să se omogenizeze în spiritul jocului modern, cîştigînd pe lîngă virtuozitatea personală şi ceva mai multă rezistenţă fizică pentru marile, necruţătoarele dispute ce ne aşteaptă pe tărîm internaţional.

CE VA FI MÎINE?

Ce-am putea oare indica pentru partida de la Arad, unde «bătrîna doamnă», grav afectată de prăbuşirea ei în faţa Jiului (cu 1–5!), trebuie să-şi mobilizeze toate resursele pentru a rezista *Sportului studenţesc*, care a dat şi el tot ce-a putut în două meciuri memorabile (cu Dinamo şi C.S.M.-Reşiţa) - 1 şi X sînt, credem, oportune pentru U.T.A.–Sportul studenţesc.

Petrolul, după acel dureros 0–4 în faţa Steagului roşu, cu greu poate aspira la o victorie, chiar pe teren propriu, în faţa lui F.C.-Argeş, nelnvins de atîtea etape. Nu sînt excluse deci cele trei posibilităţi: 1, X, 2.

Dinamo, destul de obosit după lupta de la Piteşti, vrea să se reabiliteze printr-un joc bun cu Jiul, aflat însă în plină revenire. Totuşi, pe stadionul din şos. Ştefan cel Mare vedem un cîştigător sigur: 1.

Constănţenii, după partida nesperat de bună, realizată în etapa trecută, promit un spectaculos reviriment. «Acasă», împotriva lui S.C.-Bacău, F.C.-Constanţa este solistă: 1.

Luptă aprigă întrezărim la Tg. Mureş, între A.S.A., proaspăta învingătoare la scor asupra echipei albaneze Labinoti Elbesan, deci cu moralul ridicat, şi C.F.R. Dar C.F.R.-Cluj, deşi n-a putut învinge, la 11 aprilie, pe tovarăşa ei feroviară din Bucureşti chiar pe malul Someşului, este specialista egalurilor şi în deplasare. Deci, la 1 trebuie să adăugăm şi un X.

«U»-Cluj, beneficiara scorului aid de la Bacău, are un meci greu «acasă», cu oltenii lui Cernăianu, hotărîţi să nu se desprindă de primele trei locuri. 1, X măsoară probabilul rezultat de la Cluj.

Steaua se deplasează la Reşiţa pentru a înfrunta echipa-revelaţie a ultimelor etape. Iată că oracolul pentru partida Steaua C.S.M.-Reşiţa trebuie să includă toate cele trei posibilităţi: 1, X, 2.

Trecută sub conducerea lui Macri, echipa din Giuleşti arată un reviriment de ultimă oră. Primind vizita *Steagului roşu* Braşov, rapidiştii pot aspira la o victorie. Dar amintirea acelui sever 4–0 al stegarilor aplicat Petrolului poate duce şi la un virtual draw. Deci acordăm 1, X acestui ultim meci al unei etape care se anunţă deosebit de disputată şi, poate, de un mai ridicat nivel calitativ decît celelalte consumate pînă în prezent.

cuvinte încrucişate

în familie

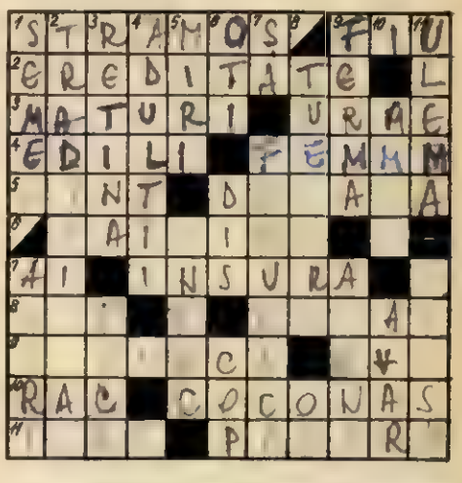

ORIZONTAL: 1) Bunicul bunicului — Descendent direct. 2) Din tată-n fiu. 3) Nu mai sînt copii — Ramurile arborelui genealogic. 4) Părinţii oraşului — Femeia francezului (fem.). 5) Acum aveţi o fată — Document nupţial de altădată (adj. fem.). 6) Alături de o cumnată, într-o melodie populară. 7) Usturoiul fraţilor «ghe ghincolo» de munţi — A întemeia o familie. 8) Bărbat — Moştenire de la rude. 9) Aştia nu se au ca fraţii — Femeia fără părinţi. 10) Crustaceu — Copil de boier. 11) Fratele comicului — A moşteni (fig.).

VERTICAL: 1) Frate (fig.) — Neam... de departe. 2) Obicei din străbuni. 3) E aproape de pupilă — Un copil... 4) ... şi nişte adulţi cu una! 5) Proaspeţi soţi — Din moşi-strămoşi. 6) Prefix medical — Alt prefix — Primii trei copii! 7) Stă pe cal — Bătrînul familiei. 8) Îngrijire... de soră — Neam (fig.). 9) Pămînturile înaintaşilor... din evul mediu (sing.) — Transmite, dar nu ereditar. 10) Un «copil teribil» al picturii contemporane — Rudă cu Harpagon şi Hagi Tudose. 11) Părinte maiomedan — A se înfrăţi (fig.).

I. Gh. CARAIMAN

Cuvinte rare: OTI, DIS, ULEMA.

Dezlegarea jocului UN CAREU_BUN apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) POLITETE — AS. 2) ORICUM — MILA. 3) TINUT — VESEL. 4) ACARETURI — U. 5) BI — ILARI — ET. 6) INS — AL — TAVA. 7) LEAC — ELIXIR. 8) A — POZNA — ADE. 9) CURAT — ATE. 10) BUNATATE — NR. 11) UTIL — T — RATA.

„flacăra" omagiu

Picasso

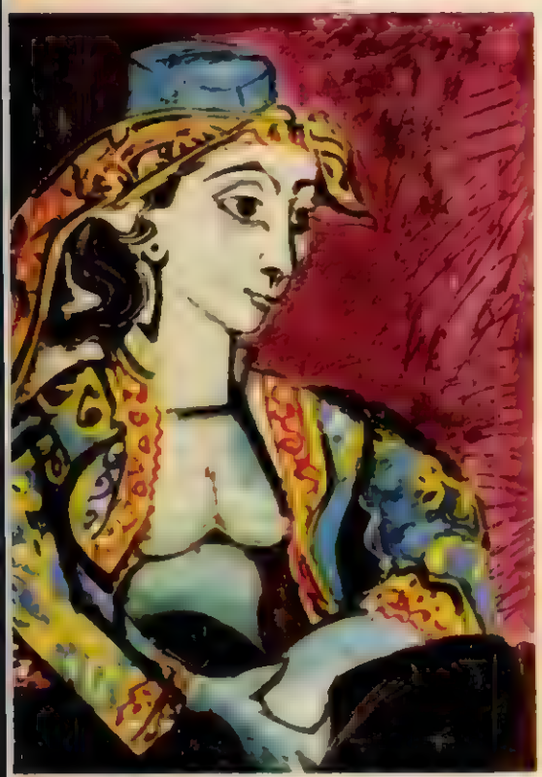

Odaliscă

Nemurirea lui Picasso

Lucrurile au fost şi n-au fost aşa. Dar din moment ce aşa pot fi explicate cel mai bine, aşa au fost:

Picasso nu a existat la început, nici alţi mari artişti ai generaţiei lui. Existau doar nori. Nori albi, care duceau cu ei spectrul unificat de paletele celebrilor înaintaşi.

După toate probabilităţile, din cele întîmplate în artă, cu zeci, sute şi mii de ani în urmă, Parisul aştepta să plouă.

Norii se strîngeau din toate părţile lumii, aducînd cu ei, pe lîngă stîrpăciune, şi picul acela de miracol viu, pe care un popor îl dă la mare distanţă în timp şi din bicisnicie îl neglijează sau îl alungă.

Parisul, loc rău, dar bun. A făcut atîţia martiri celebri după moarte, încît cei hăruiţi cu puterea frumuseţii visau la acest martiraj ca la tot ce poate fi mai de preţ pe lume. Nimic mai de preţ pentru aceşti copii ai neliniştii, decît să dorească sacrificiul rodnic, deoarece foarte rar şi nu oriunde li se poate oferi şi acesta.

Cei trei muzicanţi (1921)

Îmbrăţişare (1900)

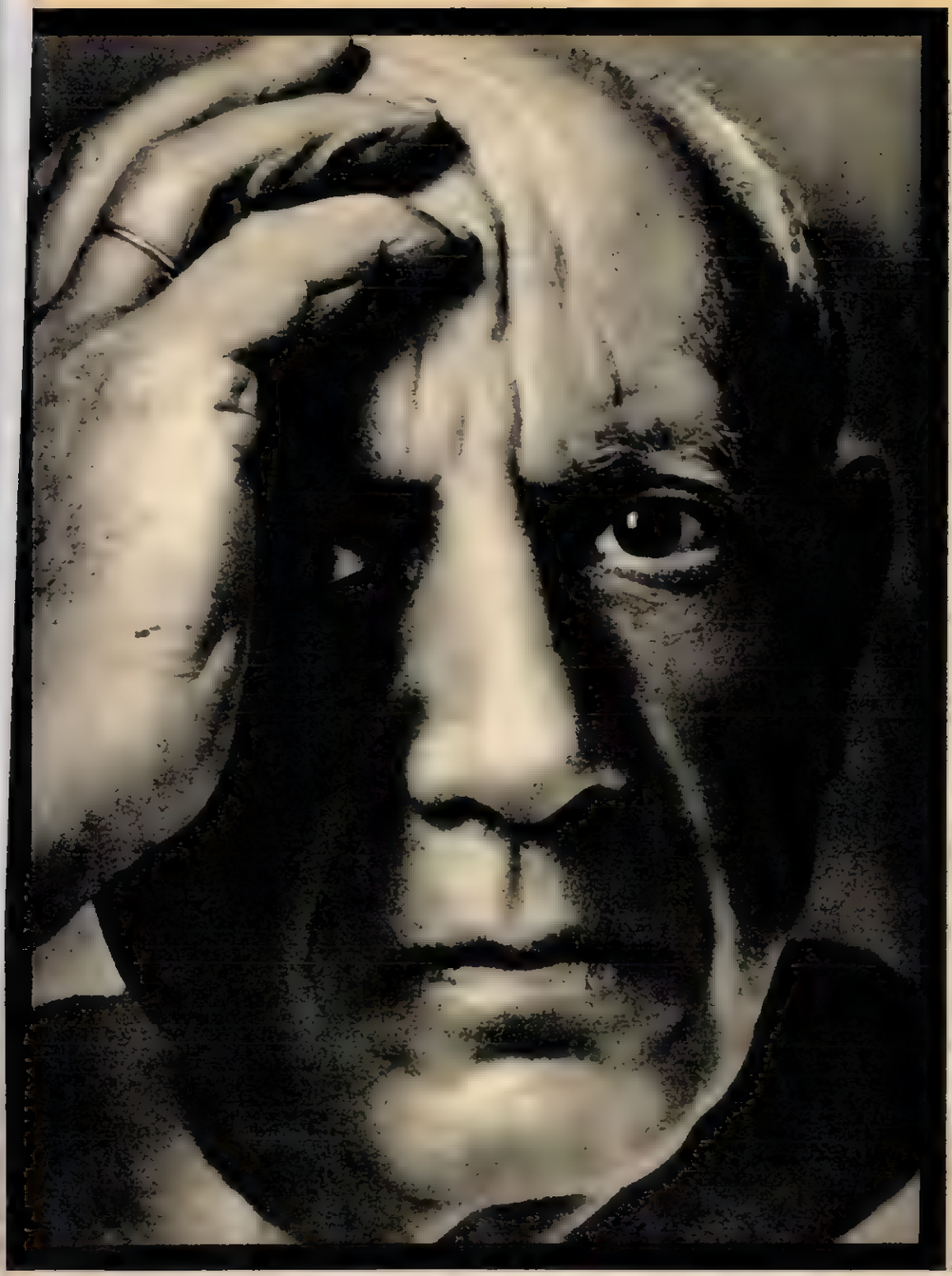

se oprea să vîneze muște. Trăirea lui, adevărul vieții, au fost totdeauna mai presus de forme. Nu a gîndit pictură, ci a pictat gîndire. Nu i-a judecat pe oameni, i-a iubit. Marea lui muză a fost viața și aceasta nu l-a slăbit din ochi niciodată. Și în timp ce, probabil, o mulțime de contemporani care azi au devenit total anonimi se certau și mai ales se tocmeau cu muza, Picasso o adora și se alinta în brațele ei ca un copil. Muza era deci obligată să-l răsplătească. Îmbătat de grațiile ei, zi de zi, zi înghinată cu noaptea, Picasso se avîntă ca o privighetoare și-și transmite mesajul pe trilurile cele mai variate, mai noi și mai vechi.

Deci, atenție, pericol! O privighetoare lăsată-n libertate! Liberă de la sine... Dar pericolul trece. După ce a lăsat fire subțiri și amețitoare în albul infinit al hîrtiei, Picasso se transformă în tigru. Un tigru furios care își arată colții, face salturi spectaculoase, zgîrie. Lumea este însă liniștită. Știe că acest tigru are ochi și suflet de copil. Un copil care, la fel de liber, ar putea distruge în joacă lumea. Dar copilul este matur, înțelept, el dă sfaturi și încearcă să-i domolească pe îmbătrîniții lumii. Picasso detestă îmbătrînirea. Detestă tot ce este urît, adică tot ce nu este în ordinea firească a lucrurilor. Din copil se transformă în bărbat care participă la evenimente. Adînc impresionat de nedreptățile sociale, pictează călcătorese, circari, orbi, cerșetori, mame îndurerate. Știe bine că lumea este EL, și muza este EL. Consecvent, nu se trădează pe sine, deci nu trădează muza, deci nu trădează lumea. Este mereu afirmativ, încrezător în senin. Muncește, incapabil să-și frîneze generozitatea excesivă și bucuria culorii.

De la Picasso pînă la lume nu există măcar o șchioapă, se trece direct. Copil-uzină, inimă-tipograf, prezent la fiecare oră a secolului, transmite la timp omenirii opinia și mesajul său. Înfierează la timp agresiunile din Coreea, dăruiește lumii porumbelul alb al păcii, condamnă războiul. Copilul Picasso crește în «dimensiuni», dar sfidează vîrsta. Inima lui sparge mereu tiparul formei. Mesajul robește forma, obligînd-o să încerce imposibilul.

În timp ce toți oamenii se nasc, îmbătrînesc și mor, Picasso moare și se naște mereu.

Moartea, se știe, urmează bătrîneții. Picasso, neîmbătrînind, trece direct de la copilărie la nemurire.

Sabin BĂLAȘA

Guernica (1937)

Mirajul însă a atras și foarte mulți nechemați, care credeau că arta este profesie.

Așa s-a întîmplat că, de prea mulți nori, a plouat cu pictori.

Drumul artei a devenit un front în care majoritatea au pierit «fără nici o vină», alții «pe drept», ca Modigliani, martirizați. Picasso a traversat și el acest front, adesea cu lucrările în cărucior, respinse la măcelar, dar... Picasso era Picasso. El se recunoștea pe sine; punct de recul, inițial, fără de care nimeni nu a reprezentat vreodată ceva.

Respins mai întîi de frumoasa și cruda Franță, a fost fatal mai apoi s-o cucerească.

Marea lui fire a fost marele lui destin. El a fost o inimă gînditoare, pasăre mesager, liberă; vultur care nu

URB

F B

ntrala industriala
nenți și organe

pro
în condi
tehnice
superioare
pentru toate
ramurile
industriale
următoarele
produse:

— Rulmenți radiali cu bile pe un rînd
— Rulmenți radiali oscilanți cu bile pe două rîndu
— Rulmenți radiali cu ace
— Bucșe cu ace
— Colivii cu ace
— Rulmenți radial-axiali cu role conice
— Rulmenți radiali cu role cilindrice pe un rînd
— Rulmenți radiali cu role cilindrice pe două rînduri
— Rulmenți radiali cu role cilindrice pentru vagoane de cale ferată
— Rulmenți radiali oscilanți cu role butoi
— Rulmenți axiali cu bile cu simplu și dublu efect
— Bile
— Ace

Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare
BRAȘOV- ROMÂNIA
str. 13 Decembrie nr. 96
Telefon: 20 641
Telex: 012245

actori și roluri

Este oare Jacqueline Bisset o nouă Lauren Bacall, cum le place publiciștilor, în goană după comparații, s-o numească? Vom mai vedea. Deocamdată, tot ce știm este că această frumoasă englezoaică cu nume francez și o carieră consolidată în America este o actriță onorabilă care a avut norocul să aibă parteneri unul și unul: Steve McQueen («Locotenentul Bullitt»), Dean Martin («Aeroportul»).

Ca orice cîntăreață care se respectă, Sheila a cochetat și ea cu cinematograful, dar fără succes (comedia muzicală «Bing Bang» a fost de-a dreptul un eșec). Vorba ei însă: «Timpul nu este pierdut».

țara documentariștilor fericiți: OLANDA

Dacă tot omul știe că Olanda este țara lalelelor, a polderelor sau a morilor de vînt, tot cinefilul a aflat că «pe pămînturile îndiguite» documentarul se simte mai la el acasă decît filmul de ficțiune, cel obișnuit cu răsfățul lumii întregi. Practicismul olandezilor cunoaște și el paradoxurile bunului-simț; s-a smuls pămîntul apelor, este adevărat, dar nimeni nu a considerat că este necesar să se scoată și un mare cinematograf «artistic» din piatră seacă. De ani de zile, de foarte mulți la număr, generații de cineaști nu încetează să scrie, în primul rînd, istoria neromanțată a acestei țări al cărei destin este marcat de lupta pentru dobîndirea fiecărei palme de uscat. Ca și cum le-ar fi teamă că vreodată, cine știe cînd, memoria omenirii ar putea să facă *o apă și un pămînt* din truda popoarelor pentru care istoria a însemnat, mai întîi și mai întîi, o chestiune de voință. Documentarele Olandei sînt mărturii ale încleștării dintre om și apă. Apa, privită cu dragoste sau cu ciudă, dar nu cu neputință, este pentru filmul olandez ceea ce a fost pentru westernul american pămîntul (acel «the land» despre care vorbea Ford). Joris Ivens, Bert Haanstra, Herman van der Horst sînt astăzi nume de cinematecă, filmele lor cutreieră lumea și nu de puține ori au monopolizat premiile marilor festivaluri internaționale.

De curînd, pe ecranele noastre a fost proiectat un documentar al lui Bert Haanstra, *Vocea apei*. Preîntîmpinînd o eventuală oboseală a unor spectatori săturați de subiectul național numărul unu, cineastul își deschide documentarul sub pavăza autoironiei: «Un film despre apă. *Alt film* despre apă. Nu vom scăpa oare vreodată de această apă? Ne-am plictisit să tot auzim că sîntem o țară sub nivelul mării».

Totul nu este decît o tandră disimulare a omului îndrăgostit, căci sentimentalul din Bert Haanstra, deși bine temperat, tot ajunge să-și spună cuvîntul. După o atît de lungă conviețuire ajungi să cunoști toate tresăririle, șiretlicurile, mîniile și capriciile apei, încît spectacolul cel mai captivant — pare să zică autorul — rămîne atașamentul individului față de natura cu care este obligat mereu să se confrunte.

Eroii documentaristului sînt oameni ai apelor, de la pescuitorul de țipari căruia «lumea i se pare minunată în zori, cînd încep să cînte ciocîrlîile și nagîțîi» (parcă l-ar fi citit pe Sadoveanu!),și care ne anunță că «meseria lui nu este încă aprofundată», la muncitorii portuari specializați în ancorarea vaselor («uneori facem o treabă de maimuțe») ori la constructorii digurilor. Oameni anonimi, surprinși în efortul lor cotidian. Autorul nu inventează nici un artificiu, nu pune la cale figuri de stil, adevărurile acelor bărbați care știu că apa este puternică dar că, orice s-ar întîmpla, ei «vor continua să trăiască în această țară» pot fi ele însele metafore ale unei existențe, dacă avem neapărată nevoie de metafore.

Dealtfel, către această înțelegere ne călăuzește autorul și atunci cînd ne sugerează că *Vocea apei* nu este ascultată doar de acei care, ca să zic așa, sînt plătiți pentru asta, ci și de cei care-și duc viața pe uscat, iar în timpul liber iau canalele cu asalt, de la mic la mare, cu ambarcații ultratehnicizate sau, uneori, improvizate în stil Robinson Crusoe. Nu există de fapt olandezi ai apelor și alții ai pămîntului, există un unic locuitor care a învățat să-și privească cerul fără vrăjmășie. Uneori, cînd un cineast se satură totuși de atîta apă, se urcă într-un avion și filmează de acolo, în devălmășie, tot ce-i cade în aparat, așa cum face John Ferno într-un alt documentar, *Cerul Olandei*.

Probabil că în visurile olandezilor pămîntul lor ia forma unei pășuni întinse ca în palmă, întretăiată geometric de straturile cu flori dispuse, bineînțeles, după stricte legi cromatice. Cel puțin așa arată el în filmul amintit. Cam idilic, nu-i vorbă, dar pînă și dreptul la idilism a fost cucerit scrîșnind din dinți.

Magda MIHĂILESCU

de la a la z

JOBERT
Marlène

Actriță franceză de teatru, film și TV, născută la Alger, în 1943. Începe să studieze pictura la Dijon, dar antrenată într-un șir de spectacole de amatori, se consacră, fără nici o vocație, teatrului, jucînd la început în companii de turneu, apoi după o serioasă pregătire la Conservatorul de artă dramatică din Paris (clasa Georges Chamarat), pe scenele pariziene. Comedriană înnăscută, M.J. devine într-un timp record una dintre cele mai sărbătorite actrițe ale scenei și ecranului francez din ultimul deceniu, datorită unui complex de calități, ușurinței cu care știe să treacă de la dramă la comedie, darului de a comunica cu publicul, de a-l emționa prin mijloace dramatice simple, directe, omenești. Debutează pe ecran în *Masculin-Féminin* (1966) de J.L. Godard și se afirmă succesiv în *Le voleur* (1967), *Alexandru cel fericit* (1968), *Operațiunea Leontine* (1969), *L'astragale* (id.), *Le passager de la pluie* (id.), *Ultimul domiciliu cunoscut* (1970), *Mirii anului doi* (1971), *Fuga e sănătoasă* (1972) ș.a. Cunoaște succese considerabile pe scenă în *Black Comedy* și în *Des clowns par milliers* și la TV, în filme și seriale populare ca: *Dossiers de l'agence O.*

JOHNS
Glynis

Actriță britanică de film, teatru și TV, născută la Durban (Africa de Sud), în 1923. Fiică a actorului de film și teatru Mervyn Johns, G.J. se afirmă de timpuriu pe scena londoneză (debutînd în 1936), și după citiva ani cuceresște spectatorii de film britanici prin farmec, grație spirituală și umor într-o serie de filme variate, evoluînd pe o largă gamă interpretativă. Vom aminti dintre ele: *The Prime Minister* (1940), *The Adventures of Tartu* (1943), *Castelul fantomă* (1945), *Perfect Strangers* (id.), *This Man is Mine* (1947), *Frieda* (id.), *Soțul ideal* (id.) d. Oscar Wilde, *Miranda* (1948), *Cutia magică* (1951), *No Highway in the Sky* (id.), *Encore* (*Povestiri de S. Maugham*, id.), *The Sword and the Rose* (1952), *Rob Roy* (1953) d. Walter Scott, *The Seekers* '1954), *Buforul regelui* '1956, S.U.A.), *Josephine and Men* (id.), *Loser Takes All* (id.), *Ocolul pămîntului în 80 de zile* (id.) d. Jules Verne, *Another Time, Another Place* (1957), *Shake Hands with the Devil* (1959), *The Sundowners* (1960, S.U.A.), *The Chapman Report* (1961), *Cabinet of Caligari* (1962), *Mary Poppins* (1964), *Dragă Brigitte* (1965), *Don't Just Stand There* (1968), *Lock Up Your Daughter* (1969) etc. În ultimii ani turnează mai des pentru TV americană și britanică.

JOHNSON
Celia

Actriță britanică de film și teatru, născută la Richmond (Surrey, Anglia), la 8 decembrie 1908. Figură ilustră a scenei britanice, cu o vastă arie de interpretare, de la Shakespeare la Noël Coward, C.J. debutează în cinema în 1942 în *Dear Octopus*. Un an mai tîrziu Noël Coward însuși îi va oferi ocazia să exprime și pe ecran întreaga bogăție a talentului său dramatic în filmul *Mai presus de toate și succesiv în: This Happy Breed* (1944), *Scurtă întîlnire* (1945), filme realizate de ei în colaborare cu David Lean, și în *The Astonished Heart* (1949). Interpretă de o mare sensibilitate, C.J. face mai ales o creație memorabilă prin simplitatea și profund umană și tragismul ei în filmul devenit un clasic al cinematecilor. *Scurtă întîlnire*, performanță încununată cu premiul Asociației criticilor newyorkezi pe 1946. Cariera sa ulterioară în film nu se desfășoară pe linia ascendentă firească, fiind aproape sacrificată celei teatrale, în care actrița pare a fi găsit o împlinire mai efectivă, mai durabilă. Filmografia sa mai cuprinde o serie de filme rare, aproape nesemnificative: *I Believe in You* (1952), *The Captain's Paradise* (1953), *The Holy and the Ivy* (1954), *A Kid for Two Farthings* (1956), *The Good Companions* (1957). În nici unul au se va mai readita miracolul *Scurtei întîlniri*.

JOHNSON
Richard

Actor de film anglo-american, născut la Upminster (Essex, Anglia), la 30 iulie 1927. Studiază arta dramatică la Royal Academy, Londra, și debutează pe o scenă din Manchester în 1944, afirmîndu-se abia după război în teatrul londonez în repertoriul shakespearian (Old Vic), unde vor fi apreciate mai ales prestanța sa fizică și excelenta-i dicțiune. Va interpreta chiar Hamlet, în regia lui Peter Brook, piesă cu care va întreprinde un turneu la Moscova. Din 1959 este atras către film, unde calitățile sale vor fi încă mai bine puse în valoare. Interpretează roluri variate în filme de o mare diversitate de genuri ca: *The Pumpkin Eater* (1964), *The Haunting* (id.), *Aventurile lui Moll Flanders* (id.), *Operațiunea Crossbow* (id.), *Khartoum* (id.), *Mai periculoase decît bărbații* (1966), *The Eliminator* (1967), *The Rover* (1968), *Twist of Sand* (id.), *Julius Caesar* (1969), *The Nights of Lady Hamilton* (id.) ș.a. Vedetă internațională, R.J. turnează în diverse alte țări, ca: Italia: *La strega in amore* (1966), *Oedip-rege* (1968-r: P.P. Pasolini), S.U.A.: *Donger Route* (1968), *Some Girls Do* (1969), România: *Columna* (1968) etc.

Constantin POPESCU

scrisori către un meloman

fertilitatea impasului

Aș vrea să te fac să înțelegi că ceea ce-i trebuie *cu precădere* unei autentice evoluții muzicale nu sînt îndrumările tehnice ale specialistului, ci nevoile sufletului, devenite conștiente. Drumul *propriu*, adică singurul capabil să te ducă în inima muzicii, e cel conturat prin impulsul pe care-l simți născîndu-se în viața psihică cînd trăiești pasionat primul contact cu adevărata muzică. Iar acest impuls — foarte adeseori — îl simți la început într-un mod negativ, poate chiar sub forma unei crize la care te-a dus experiența unei anumite forme de muzică. Să încercăm a adînci exemplul melomanului în al cărui organism psihic frecventarea plină de zel a lui Ceaikovski a creat un fel de «intoleranță» față de muzica acestuia. Celui pe care muzica de fanfară îl umple de o melancolie dezolantă (vi-l amintiți pe Bacovia?) nu-i e deloc greu să-și imagineze un asemenea fenomen: într-adevăr, asupra anumitor sensibilități consumul exagerat de muzică ceaikovskiană poate acționa destrămător.

Ei bine, acum a sosit ceasul favorabil săvîrșirii acelui pas care-ți va permite să evoluezi pe linia ta proprie, în sensul care va însemna pentru tine nu o simplă «îmbogățire a culturii muzicale» (evită totdeauna acest mod superficial de a-ți reprezenta lucrurile, care e un fel de parvenitism cultural!), ci o treaptă în însăși dezvoltarea ta spirituală. Este într-adevăr ceva extraordinar să simți nocivitatea afectivității și necesitatea dăgului interior pe care să-l ridici în fața valurilor ei, mereu agitate, mereu primejdioase. «Intoleranța» de care organismul tău psihic subțiat a fost cuprins era de fapt un mesaj, un semnal, un apel pe care Eminescu l-ar fi exprimat așa: «Nu crede că-n furtună, în durere / E frumusețea. Nu — în seninul / În liniștea adîncă sufletească/ Acolo vei găsi adevărata/ Unica frumusețe...» («Odin și poetul»). Este experiența trăită de Goethe în fața muzicii beethoveniene, a lui Tolstoi în fața «Tetralogiei» wagneriene, și unul și celălalt își simțeau interioritatea prunejdnită de subiile pe care sonoritățile acestor mari maeștri le stîrneau în ei.

Ei bine, ajuns la acest punct, ceea ce trebuie să știi e că nu-ți este îngăduit — dacă năzuiești spre ascensiune — să te împotmolești în criză și să slăbești tensiunea căutării. Dimpotrivă, tocmai acum trebuie să devină această căutare mai pasionată. Spre ce te vei îndrepta? Dacă l-ai parcurs în lung și-n lat pe Ceaikovski — și e de presupus, pentru o veritabilă «experiență» muzicală — el însuși îți va indica direcția căci și el a fost torturat de ardoarea prea înviețuită a sufletului său, pe care însă, vai, n-a izbutit s-o barueie și i-a cîntat, tragic, victimă. A întrezărit însă calea salvatoare și i-a dedicat una dintre lucrările sale importante, suita «Mozartiana», în care parcă ar spune: «Ce minunat ideal și ce nefericire să nu mai putem găsi drumul spre el!» Dar pe tine cine te poate împiedica să faci ceea ce el — în calitate de compozitor, și deci cu responsabilități ceva mai complicate decît tine — n-a putut face? Iată următoarea ta etapă, următoarea ta experiență rîndu-se din chiar sînul impasului în care te aduse etapa, experiența anterioară.

Așa se conturează un drum propriu, așa se evoluează în mod organic. În momentul cînd se aprinde lumina «Mozart», entuziasmul descoperirii și zelul care-l însoțește pun din nou stăpînire — dinamizant — pe sufletul tău. Și înainteaz cu o bucurie ce nu încetează să se reînnoiască în minunata lume a divinului Wolfgang Amadeus. O asemenea experiență poate dura foarte mult, căci de spiritualitatea pură nu te saturi cum și se întîmplă cu efuziunile sentimentale. Se prea poate ca un suflet să nu fie făcut pentru a pluna olimpic și ca tocmai contactul prelungit cu Mozart, cel pe care un mare scriitor al nostru îl numea «compozitorul oficial al paradisului», să generezze în el dorința irezistibilă de a ploua în plină existență infernală. Și așa se poate face — firesc și organic — trecerea de la cea mai suavă muzică la negarea ei violentă, adică la formele moderne agresive ale artei componistice. Cine simte necesitatea unei asemenea evoluții trebuie să dea ascultare acestui îmbold interior. Să nu uite însă în noua lui etapă ce i-au dat un Ceaikovski și un Mozart. Căci generozitatea afectivă a unuia și puritatea angelică a celuilalt vor fi pentru el un fel de talisman grație căruia vu putea beneficia de invulnerabilitate cînd va pătrunde printre Boulez și Stockhausen, Xenakis și Cage, adică printre cei pe care i-am putea numi «compozitori oficiali ai iadului». Și așa mai departe. Călătoria aceasta nu are sfîrșit.

George BĂLAN

CINECOTA SĂPTĂMÎNII – 9 cronicari – 9 filme

Filmul	Călin Călimon	Ioana Crasnă	Florica Ichim	Geluș Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	I.D. Sîrbu
Veronica	x	xx	xx		xx		x	xx	xx
Ce se întîmplă, doctore?	xx	xx	x x		xx			xx	xxx
Adio, Petersburg	o		x					x	
Ucideți cana neagră		x		xx	xx		x	xx	xxx
Nici un moment de plictiseală	xx	xx	xx		xx		x	x	xxx
Cowboy	o	x	xx	x	x		x	x	xxx
Atentatul	xxx	xx	xx	xxx	xxx		xx	xxx	xxx
Copilul sălbatic	xx	xx	x	x	xx	x	xx	xx	xxxx
Țara sălbatică			x		x		o	x	xx

o inutil a vă deranja
x de văzut eventual
xx de văzut
xxx de văzut neapărat
xxxx capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
1	1	Vouă	Dida Drăgan	5
2	2	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	6
4	3	Eternitate	George Nicolescu	7
3	4	Negru Vodă	Phoenix	9
6	5	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	2
8	6	Soarele și luna	Vali și Carmen	2
9	7	Ai, hai	Doru Stănculescu	3
5	8	Joc de taină	Carmen Mureșan	6
6	9	Crăiasa din povești	Romanticii	9
—	10	O portocală	Anda Călugăreanu	1

Compozitori: 1. Petre Magdin; 2. și 3. George Grigoriu; 4. Nicolae Covaci; 5. Mircea Florian; 6. Valeriu Sterian și Carmen Marin; 7. Doru Stănculescu; 8. Gabriel Mărgărint; 9. Doru Tufiș; 10. Marius Teicu.

George STANCA

TOP MUZICAL «FLACĂRA»
TALON NR. 10

cronica tv

arca lui... nu e!

Un divertisment fără umor se neagă pe sine, chiar dacă este subintitulat fantezie muzical-satirică. Și totuși, sîmbătă 14.IV. a.c., la ora 21,50 (după Mannix), telespectatorii au fost luați în «Arca lui... Goe» și purtați pe valurile unui potop de vorbe (fără duh). Apare un Păcală cu ochelari, apar cei trei mușchetari, apare Ali Baba (sau Al. I. Baba; rideți!) în costum turcesc și cei 40 de nefoți (candidați la examenele de admitere în facultăți), apare o cîntăreață dansînd printre peștii unui acvariu etc., dar nu apare Jean Constantin (în program era!).

Titlurile spectacolelor de divertisment sînt totdeauna «inspirate». Toată verva umoristică este epuizată din titlu. De pildă, un spectacol de acum cîteva săptămîni care semăna cu cel de față (utiliza tot personaje celebre din telebiblioteca pentru toți) era intitulat «1+1=1». O formulă de invidiat. Poanta este atît de abil ascunsă încît ai putea spune că nu există, dar 1+1=1 și nu egal doi e o subtilitate ce nu poate să ne scape. Nici peste titlul divertismentului de simbătă seara nu se cuvine să trecem ușor. «Arca lui... Goe». Aici fantezia satirică este mai laborioasă. Goe s-a substituit unui personaj biblic (Noe!). Trebuie să recunoaștem că jocul de cuvinte este imprevizibil. Să vedem însă cît umor s-a strîns în această arcă a lui Goe. Mușchetarii sînt deplasați în județul Ilfov pentru a face pe navetiștii, lăsîndu-se escrocați (ei, cavalerii ai onoarei!) de un oarecare șofer ciubucar. Șoferul îi ia tare, îi pune să cînte cum îi place lui, în timp ce săbiile mușchetarilor, prezente și în recuzită, sînt intacte. A doua zi, în cadrul «Albumului duminical» se mai prezintă o dată scheciul cu șoferul infractor, dar nu în dialog ci în versuri. Ca să fie!

Orice am scrie noi într-o cronică, divertismentul își ține mai departe de poantele lui obosite. Salvarea acestor emisiuni de umor sînt actorii, care prin talma lor de comici nu mai au nevoie de text. Orice ar spune Dem. Rădulescu are haz deoarece noi știm că Dem. Rădulescu nu spune niciodată ceva fără haz. Cuvintele atinse de vocea și mimica lui Dem. Rădulescu devin umor. În «Arca lui... Goe», actorul interpretează pe Ali Baba dînd lecții de canto, de artă dramatică, de aritmetică și alte lecții. Textul acestui scheci poate fi ignorat fără nici o pagubă. Dem. Rădulescu reușește să improvizeze o scenă de un absurd savuros și fără adresă, ajutat de cîțiva actori tineri, în rol. Această scenetă, încercînd să trateze o «problematică de actualitate» — pregătirea tinerilor candidați în preajma examenelor — nu-și atinge scopul, deoarece «candidații» respectivi par niște reduși mintal. Comicul este exterior. Se uită latura instructiv-educativă a rîsului, aceea care dă sens scrisului satiric, și se propun glume de dragul glumelor, hazul care să nu rănească pe nimeni, să nu îndrepte pe nimeni, să nu supere pe nimeni. Satira este trecută în subtitlu și acolo rămîne. E mai ușor să faci haz pe seama cîtorva «candidați» peltici, afoni și zăpăciți, care se închipuie actori sau muzicieni, decît să satirizezi risipa la nivelul unor instituții, pierderea de timp prin anacronice forme birocratice, atitudinile de inechitate, indiferența, lenea, lipsa de inițiativă, parazitismul etc. Subiecte ce ar trebui să intre în atenția umoriștilor, persiflînd astfel prompt, eficace, atitudinea celor rămași în contratimp, cu ritmurile unei societăți civilizate. Rîsul ca să existe, ca să fie cu adevărat deconectant, trebuie să fie înțeles, să spună ceva, să îndrepte ceva. Rîsul mecanic, rîsul gratuit, bont, cum a fost, în bună măsură, cel din spectacolul în cauză, unde muzică a existat, arcă a existat, umor à *la Goe* sau *à la Nu e* a existat, numai poziția critică incisivă, la obiect, de ce să nemințim, nu a existat.

Coman ȘOVA

istoria în ciorne

«EU VREAU SĂ CONSTRUIESC UN SAT ROMÂNESC. ȘI AM SĂ-L CONSTRUIESC»

PETRE CIOLCĂ, țăran din Vîlsănești–Argeș

La sediul Consiliului popular al județului Argeș există mai multe schițe de sistematizare a satelor și comunelor. Aceste schițe sînt semnate de arhitecți. Una din ele — una singură — e semnată de un țăran.

E lucrată cu rigoare de arhitect, e gîndită totuși de un țăran: Petre Ciolcă din Vîlsănești.

Am pornit să-l căutăm.

*

Personajul: 60 de ani, fire aprinsă, gîndire totuși înceată, «elaborată». Gîndirea acestui țăran-arhitect, așezată în formula străbimpede a paginii desenate, se caută altminteri în convorbire cu icnetul izvorului obligat să disloce bolovănișe. A umblat totuși prin lume, nu-i un sălbatic. A avut pămînt puțin și de copii, de la 12 ani, și pînă acum vreo trei ani, cînd s-a îmbolnăvit de inimă și s-a retras acasă, a lucrat zidărie pe șantiere, a construit de toate, a construit, mai ales, case. Cîteva sute de case. Case de Argeș, în sate de Argeș. Case românești, cu cerdac și cu ziduri albe, case-cule, înalte și suple ca niște stîlpi de lumină, case-semne de carte, favorizînd lectura unuia din cele mai frumoase peisaje ale acestei țări. De fapt, ca să încheiem, ca să exprimăm într-o singură propoziție viața și lucrarea lui Petre Ciolcă vom spune că omul pe care-l vedeți în fotografie este unul dintre ziditorii noștri de vatră și neam. Este — oricît ar părea de pretențioase aceste cuvinte — unul dintre aceia care ne-au legat laolaltă, pe noi, oamenii așezărilor românești, ca pe un lut frămîntat cu mîinile goale, din care se modelează și se ard niște cărămizi puse la temelia spiritualității noastre. Fiindcă o casă — o casă de țară — este o temelie a spiritualității noastre.

Ideea lui: să-și «sistematizeze» satul – Vîlsănești, de pe apa Vîlsanului, centrul de reședință al comunei Mușătești, sat cu 963 de locuitori — așa cum crede el, Petre Ciolcă, arhitectul-țăran, visătorul pragmatic, că trebuie să arate un sat românesc.

LUPTA PENTRU IDEE

— Și cum v-a venit cu «sistematizarea», nea Ciolcă?

— Bine: am luat democrația-n serios. Odată ce-au spus la primărie că și noi, Biserica are 240 de ani. Moșii noștri, cînd l-au făcut, l-au făcut așa cum se face, așa cum se făcea pe-atunci un sat. Au venit cu carele lîngă apă și s-au așezat de-a lungul ei. Au deșugat, au făcut drum, au înșirat pe el casele, ca pe-o salbă. Iar din drum, cînd s-au înmulțit, au spart ferestre, ulițe, ca să răsufle, risipindu-se prin cîmp și sălbăticie. Ei nu se gîndeau că lumea o să se schimbe. Ei nu știau că satul trebuie adunat și organizat ca să fie o «unitate», nu știau că omul o să fie ca un șurub într-o mare mașinărie ce-l ține bine și nu-i dă voie să se așeze cum vrea. Oamenii de-atunci se așezau la voia lor, fiecare unde credea, fiecare cu boii lui, și cu copiii, și cu ginerii, și cu nurorile, și cu pămîntul lui; trăiau stingheri, n-aveau nevoie unii de alții. Acum nu se mai poate așa, nu mai e voie și nu mai e bine.

— Fatalitate istorică?

— Fatalitate istorică, dar satul nu trebuie să se piardă. Că mai e ceva ce nu ți-am spus. Omul de demult știa — credea — că va rămîne lipit de vatra lui, și ei, și copiii, și copiii copiilor lui. Și își înfigea cît mai bine casa, o făcea frumoasă și-o omenea, mai punea și-un pom, mai punea și-o floare. Omul de-acum luptă să-și trimită copiii la școli și să-i facă orășeni. Chiar el pleacă pe șantiere și la orașe, și casa și satul se simt de asta, se simte că nu mai e mînă de gospodar. Și cînd omul mai vine pe-aici, nu-i mai plac: nici casa, nici satul. Omul de-acum a rămas numai cu un picior în sat.

— Nu toți oamenii.

— Ei, eu exagerez, «schematizez», dar și schița mea e o schemă.

— Să ne întoarcem la schiță. Cum s-a născut?

— Din cauza asta, pe care-am spus-o. Am văzut ca unele sate se ruinează și se pierd, casele s-au învechit (copiii își fac case în oraș, unde sînt doctori și ingineri), gardurile s-au rupt, unele uliți s-au umplut de noroaie și au crescut buruienile. Acum iar exagerez... Dar să zicem că nu exagerez și să mergem mai departe. Eu și nevasta asta a mea, Aurelia, iubim florile. Am făcut rost de flori, de puieți, numai lucruri frumoase, trandafiri bulgărești, meri pitici, și ne-am apucat să-i punem peste tot, ca să mai acoperim ce-i urît. Am astupat niște gropi din mijlocul satului, le-am netezit, am făcut pârculețe. Am pus flori și de-a lungul șoselei, și la căminul cultural, și la primărie. Că la noi, vezi și dumneata, e șosea de asfalt, drum umblat. Trec turiștii cu mașinile spre munte, spre Făgăraș, și-i păcat să vadă doar sălbăticie și sterpăciune. Zic: am pus flori. Muncă patriotică făcută de doi nebuni. Că să vezi, a lume s-a supărat. Că nu mai pot paște vitele pe marginea drumului, că se înțeapă în trandafiri. Că de ce să fac parc unde-a fost groapa din mijlocul satului, că acolo era loc bun să-și deșarte gunoaiele. Că cine ești tu, Petrică Ciolcă, să faci ce vrei, că a trecut vremea cînd boierii se plimbau printre flori. Atunci eu mi-am dat seama că trebuie astea trebuie să vină de sus, organizat. Și atunci am făcut schița de sistematizare a satului și m-am dus cu ea la județ...

*

...Stăm deci de vorbă, așezați pe un pat acoperit cu o plocadă mițoasă, într-o odaie albă a unei case de țară, conversînd despre arhitectura rurală a viitorului. Casa în care sînt e cea mai frumoasă din Vîlsăneștii de Argeș, un fel de culă-castel, înaltă, somptuoasă, clădită din cărămidă aparentă, cu un aer deopotrivă proaspăt-luminos și hieratic-voievodal; cu intrare de cerdac românesc dar cu o arcuire bizară, gotică, a frontonului, meșterul arhitect luîndu-și aici o îndrăzneală a lui, pe care n-am mai văzut-o în alte părți. O casă al cărei constructor — Petre Ciolcă — vrea să construiască un sat.

Stăm de vorbă deci în fața unei schițe de 1,20 m/0,80 m, care-mi prezintă Vîlsăneștii văzut de Petre Ciolcă.

Nu este vorba numai despre flori și arbori, ci despre o întreagă civilizație a ochiului, a confortului și spiritualã, a sufletului. Civilizația epocii noastre a intrat și aici sub multiple înfățișări, dar sufletul, mai exact sufletul locului, a fost, după părerea lui Petre Ciolcă, uitat. Satul are un C.A.P. puternic, are cîteva construcții noi (școală, cămin cultural, magazin, S.M.A. etc.), are șosea de asfalt, are de toate, dar cum le are? Are un cămin cultural nou-nouț, dar e urît construit și prost așezat. Ar fi trebuit retras din șosea cu vreo 25 de metri spre măgura înverzită din spate, și atunci, crede Petre Ciolcă, ar fi făcut un «U» frumos cu clădirea școlii și cu cea a primăriei. Fiindcă așa cum e acum e ca un fragment de oraș «tras la șapirograf», cum scriu ziarele, e urît, e ca un hangar, stă ca un bolovan sau ca un butuc în calea ochiului. Or, satele din muscele au un ritm, o mișcare a lor, deci un suflet, traducînd plastic mișcarea și ritmul copacilor, ai apelor, ai colinelor. Țăranul-arhitect din Vîlsănești a dialogat cu aceste ritmuri, folosind în egală măsură cerneala, tușul și cuvîntul. Schița lui e însoțită de un «inscris», în care explică de ce vrea țtrand și parc comunal, de ce vrea stație pentru autobuze, de ce o vrea în cutare punct și nu în altul, de ce vrea ca stația asta să aibă și frizerie, și farmacie, și peron, și perete aparenți, și vaze chinezești pentru flori, și... „Toate se pot face din economii — se spune în «inscrisul» lui. Vîlsanul curge la o sută de pași de primărie și are piatră de construcție albă, frumoasă și din belșug".

Petre Ciolcă vrea să spună în schița lui că oamenii trebuie să-și reprime micile lor comodități și orgolii, că, sigur, e mai ușor să-ți paști vitele în șosea decît pe cîmp, dar e păcat. Petre Ciolcă vrea să spună în schița lui că oamenii trebuie să țină seama de funcția românească — magică, dacă vreți — a satului, văzut ca o forță ce transcende sentimentele personale, patimile și urile, văzut deci ca o forță a coagulării și armoniei, care ridică actul trăirii la valoare de ritual colectiv. Poate că în această preocupare a sa de «organizare», țăranul-zidar a pus și un sens polemic. Mai precis, o dorință de a șoca ochiul celor din sat cu lucruri pe care ei nu le știu, le știe doar el, omul fără pămînt, silit cîndva să se exileze dintre ai lui și să rătăcească prin lumea largă, să trudească la casele și pentru casele altora.

Oricum ar fi, Petre Ciolcă a luat satul la purecat, vatră cu vatră, uliță cu uliță, meticulos și metodic, a făcut schița de sistematizare și s-a dus cu ea la județ.

*

— Și ce s-a întîmplat?

— Toți tovarășii m-au lăudat: Bravo, nea Petrică! O să analizăm propunerea dumitale care e foarte interesantă. Pînă atunci, nu te lăsa. Pune flori, să fie satul frumos. «Vreau să pun și pomi pe marginea șoselei, vișini sau cireși alteori cu vișinii» — le-am spus eu. «Pune și pomii» — mi-au zis.

— Și?

— Și de-un an de zile mă lupt să fac cum mi-au zis la județ. Dar e greu. E greu să pui flori în Vîlsănești.

— E greu să pui flori în Vîlsănești?

— E greu să convingi niște mărimi de-aici. Adică eu, pe de-o parte, vorbesc cu oamenii, mai ales cu ăi tineri: Hai, dom'le, măcar un ceas pe săptămînă, simbăta, să facem muncă patriotică, iar alții, pe de altă parte: «Tovarășe, noi nu mulgem lapte din trandafiri! Noi avem plan de lapte, noi trebuie să lăsăm vita să pască și pe treptele primăriei, dacă dă acolo de-un fir de iarbă!» Și eu pun flori, și alții vin cu vitele și mi le strică.

— Și te-ai dus din nou la județ...

— Sigur că m-am dus.

— Și atunci — cred că știu ce s-a întîmplat.

— Sigur că știi, că nu e greu de ghicit. Acolo-s oameni serioși, care văd problemele. M-au primit, m-au ascultat cu răbdare și mi-au zis: «Nea Petrică, nu te descuraja, luptă mai departe!»

— Eu credeam, nea Petrică...

— N-aveai ce să crezi altceva.

— Eu credeam c-au pus mîna pe telefon și-au dat niște dispoziții la Vîlsănești. Era mai simplu.

Petre Ciolcă privește prin mine, fără să mă audă, cade pe gînduri și zice deodată, total aberant la subiect:

— Eu vreau să fac din Vîlsănești un sat românesc. Și o să-l facem.

*

Oprim discuția noastră aici. O discuție cu un țăran pătimaș și împătimit — și cîteodată fără simțul proporțiilor — poate ține și-o săptămînă, fără să-i dai de capăt.

Petre Ciolcă — așa cum e el — a înțeles totuși o mulțime de lucruri. A înțeles, de pildă, de ce schița lui trebuie să mai zacă, să mai aștepte, fiindcă un sat nu-și poate schimba rosturile de azi pe mîine, ca un coteț de porumbei. A înțeles că, poate, satul se va restructura după o altă schiță, mai bună decît a lui. A înțeles că schița lui a fost lăudată și că el a fost lăudat fiindcă tovarășii au văzut în truda lui un simbol. Un simbol al harnicului și talentatului nostru neam de oameni.

Reporterul, în schimb, n-a înțeles un lucru, un singur lucru:

Totuși, de ce Petre Ciolcă nu poate planta niște flori?...

Ilie PURCARU

Schița de sistematizare a satului Vîlsănești-Argeș, executată de țăranul Petre Ciolcă.

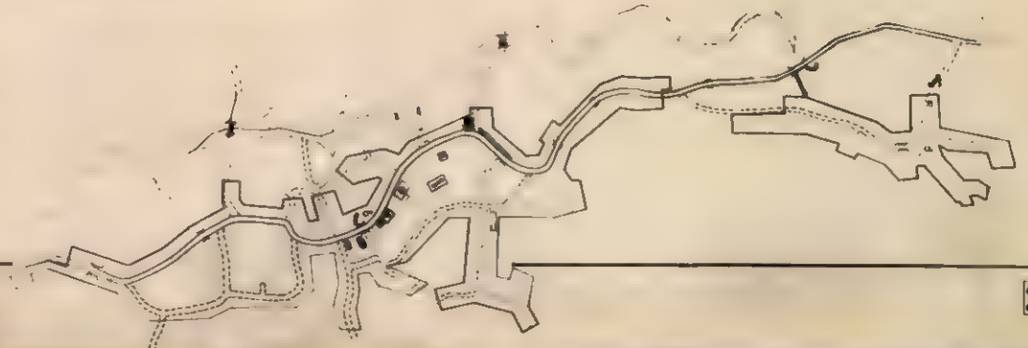

sport

cronica ringului

primăvara boxului...

Mai toată iarna amatorii de spectacole pugilistice au tînjit după o reuniune mai de soi, și iată că, odată cu sosirea primăverii, ne-am pomenit în fața unei explozii de gale de box. «Agitația» pugilistică generală s-a produs datorită mult așteptatelor turnee pe categorii de greutate. Și cum federația de specialitate a cerut (și bine a făcut) ca toți cei care doresc să participe la întreceri să aibă în palmaresul pe 1973 cel puțin două meciuri, s-a boxat mult chiar și în unele orașe (Timișoara, Arad, Reșița, Craiova etc.) unde flacăra sportului cu mănuși abia mai pîlpîie. Apoi, la Pitești, Oradea și Iași au început întîlnirile oficiale din cadrul turneelor pe categorii. Și în timp ce pitești enii și orădenii urmăreau cu sufletul la gură ce se întîmplă la box, ieșenii, mai domoli, pînă s-au dumirit despre ce e vorba, au lăsat să treacă cele cinci zile de întreceri cu sala aproape goală. N-am înțeles de ce nu s-a organizat măcar o pârticică din aceste turnee la Constanța, Brăila ori Galați? Mai ales la Galați, unde spectatorii de box au învățat să intre cîte 4 000 într-o sală cu numai 2 000 de locuri.

La acest maraton pugilistic au venit zeci și zeci de flăcăi din toată țara. Nici nu credeam că avem atîția boxeri. Din nefericire însă, cei mai mulți s-au prezentat pe ring doar cu principiul olimpic al lui Pierre de Coubertin, potrivit căruia «totul e să participi». În aceste condiții, surprizele au cam lipsit, victoriile revenind, la marea majoritate a categoriilor, favoriților. Ștefan Băiatu a pus la respect întregul pluton de «semimuște», Pometcu și-a păstrat locul fruntaș la «pană», Paul Dobrescu i-a mai jucat o festă lui Calistrat Cuțov, schimbînd din nou ierarhia la «ușoară», Alec Năstac l-a învins pe Gyorfi, dovedindu-i acestuia, încă o dată, că i-ar sta mai bine printre «mijlocilii mici» etc.

La încheierea turneelor, cîștigătorii au primit cîte o diplomă și au fost trimiși acasă să-și oblojească vînătăile, să se odihnească și să se pregătească pentru «Centura de aur», competiție la care am asistat în ultimele zile.

Acum, după ce au urmărit «Turneele pe categorii» și «Centura de aur», selecționerii federației au dificila misiune de a alcătui cele două reprezentative care vor participa în curînd la marile confruntări internaționale, Balcaniada de la Atena și Campionatele europene de la Belgrad.

Primăvara boxului continuă...

Petre HENT

Un meci Paul Dobrescu—Calistrat Cuțov, o adevărată demonstrație de virtuozitate pugilistică.

Foto: Aurel NEAGU

Un poet ar putea, cu emoție, închina o baladă ocestei fete minunate, care de peste 20 de ani, cu abnegație și temeritate, luptă din greu — pe aproape toate meridianele lumii — nu cu haltera, nu cu greutatea, ci cu minuscula și capricioasa minge de celuloid.

Ne-o aducem aminte din primele ei apariții, cînd, timidă dar mai ales lipsită de experiență, a căpărut la marile competiții. Eșecurile inerente începutului n-au descurajat-o, ci, dimpotrivă, i-au amplificat ambițiile, i-au șlefuit jocul. Meritele acestei minunate sportive sînt acelea izvorîte din voința perfecționării continue a jocului, a tehnicii și tacticii, în funcție de noile stiluri apărute.

Maria Alexandru a trecut de mult granița anilor marilor performanțe. Nu s-a retras însă din viața sportivă. A știut perfect ceea ce trebuie să facă în fața tinereții impetuoase, apărute de partea cealaltă a mesei de joc. Iar faptul că la 33 de ani reușește să cîștige titlul mondial la dublu femei la actualele campionate mondiale de la Sarajevo, ne îndreptățește să sperăm în tinerețea prelungită a jocului ei.

Pentru tot ce a făcut spre binele sportului românesc, se cuvine să-i mulțumim din inimă și să-i urăm noi și noi succese. Iar atunci cînd totuși anii își vor spune cuvîntul, retragerea din viața sportivă a Mariei Alexandru trebuie să însemne o sărbătoare care să marcheze nu retragerea unui sportiv din activitatea competițională, ci succesul unei mari cariere încheiate.

Dan BÂRLĂDEANU

tenis

țiriac se retrage din cupa davis în plină glorie

Pentru prima oară după 14 ani, din plicurile pe care căpitanul echipei române le va înmîna arbitrilor principali în actuala ediție a Cupei Davis, va lipsi probabil un nume — **Ion Țiriac**. Patruzprezece ani de-a rîndul, la București, Londra, New Delhi, Sao Paulo, Cleveland sau Charlotte, Ion Țiriac a fost prezent în catalogul Cupei Davis. Ani de aventură străbătuți pe jos, sub arșița soarelui, cu un singur îndemn — VICTORIA — și o obsedantă idee — nemulțumirea de sine însuși. O aventură începută pe zgura de la Progresul cu o victorie, care însemna, pe atunci, cea mai bună performanță a echipei noastre în Cupa Davis: calificarea printre primele opt formații din Europa. O aventură terminată cu o înfrîngere care marchează totuși o mare victorie europeană: «Salatiera de argint» traversează oceanul, venind pe bătrînul continent după 36 ani!

«Centralul» de la Progresul, locul unde Țiriac a jucat atît primul meci cît și cel centenar, este martorul uriașei ascensiuni a tenisului românesc.

Am fost alături de Ion la mai mult de jumătate din cele 100 de meciuri și m-am simțit puternic, pentru că el era puternic. Niciodată nu l-am auzit spunînd «astăzi am jucat bine», întotdeauna a avut ceva să-și reproșeze.

M-am întrebat adesea ce-ar fi putut să facă mai bine decît TENIS, n-am găsit nici un răspuns, dar la fel de bine — sînt convins — ar fi putut face orice altceva. Cu racheta sau crosa în mînă, la volanul unui automobil, el cunoaște o singură lege: competiția. Racheta, crosa sau cali-putere sînt simple instrumente, pentru că, de fapt, principala-i armă de luptă este rațiunea.

Specialistul francez F. Haedens îi citează alături de L. Hood, S. Smith, A. Gimeno, I. Kodes ca reprezentînd imaginea vie a concentrării, adică a convergenței spiritului cu simțurile, avînd ca unic scop MÎNGEA.

Împreună cu Năstase, Țiriac a dat copiilor noștri posibilitatea să ia autografe de la Santana, Ashe, Smith ș.a., iar nouă, bătrînilor iubitori ai tenisului, să simțim și pe pielea noastră duritatea marilor bătălii.

Și poate că așa se cuvine ca, după 14 ani de luptă îndîrjită, să-i dăm dreptul să se retragă în plină glorie, avînd în urechi ecoul celor șase mii de glasuri care în octombrie 1972 strigau: ȚI-RI-AC, ȚI-RI-AC!

Ștefan GEORGESCU

accente

contra asteniei de primăvară

Deși călîți în bătăliile grele, iubitorii fotbalului nostru rezistă cu greu acestui vînt de astenie care adie de o vreme asupra campionatului. Și poate nu greșim afirmînd că cei mai «pricopsiți» în materie sîntem tocmai noi, privilegiații (tradiționali) locuitori ai Capitalei, care privim și nu ne vine să credem ce vedem. Nu ne vine să credem că trei «senatoare» bucureștene — Steaua, Dinamo și Rapid — JOACĂ ÎNVERS două, trei, patru etape... Știm, fiecare din aceste echipe a avut cîte doi-trei jucători accidentați. Dar restul de opt–nouă titulari? Lor ce nu le prieste? Primăvara?

S-ar putea ca tonul nostru (cam... astenic și el) să fie amendat de craioveni sau pitești eni, care au șansa să fie concetățeni cu niște fotbaliști CARE-ȘI VĂD (pur și simplu) DE TREABA LOR, joacă fotbal, joacă bine, cîștigă poziții în clasament și-și trimit suporterii acasă mulțumiți de la meciuri.

S-ar putea, de asemenea, ca amatorii de senzații tari să ne invoce dramatica încleștare din subsolul clasamentului, acolo unde C.S.M.-Reșița, F.C.-Constanța și Sportul studențesc se agață disperat — cu o mînă — de barcă, încercînd — cu cealaltă — să-și împingă la fund colegele de suferință.

Acestor răzlețe voci din cor îndrăznim să le opunem tabloul de ansamblu, destul de cenușiu, al actualului retur. Jocurile, în majoritatea lor, n-au urcat peste ștacheta mediocrității. Foarte puțini fotbaliști s-au remarcat în ultimele cinci etape. Extrem de dificilă — dacă nu chiar critică — operația de selecție a «11»-lui reprezentativ. Din ce și din cine să-i alegi, ținînd seama și de accidentările cîtorva titulari de bază ai națională?!

Orîcît s-ar face speculații la temă, o reprezentativă exprimă valoarea și valorile unui campionat. Cum sezonul internațional oficial bate la ușă, ne întrebăm, îngrijorați, ce ne așteaptă?

Vrem, nu vrem, tot la stimabilii noștri antrenori (conducători tehnici) de la cluburi ajungem. An de an sîntem supuși unor veritabile bombardamente de promisiuni și angajamente; nu știm însă cîți dintre tehnicienii noștri își dau seama că marele public nu mai este dispus să înghită doar «vorbe cu termen de garanție», hotărînd și în acest domeniu, ca și în toate sectoarele vieții social-economice, scadențe care nu pot fi fentate...

Marius POPESCU

P.S. Urmărind partida transmisă de la Kiev, ne-am dat seama că, deocamdată, între programul de reorientare a jocului reprezentativei noastre și evoluția ei pe teren rămîne distanța dintre vorbe și fapte. N-avem ce face, mai așteptăm.

confidențial

● «De v-am greșit, vă cer iertare» este *titlul volumului predat de curînd de Angelo Niculescu Editurii «Stadion». Îl așteptăm cu nerăbdare nu numai pentru titlu — inspirat și fin autoironic — ci, mai ales, pentru conținut: o sinteză, sperăm lucidă și competentă, a cinci ani de fotbal românesc.*

cititori-comentatori

pe părinții noștri i-ați uitat?...

O problemă acută, o problemă actuală: sportul de masă. Se evidențiază mereu rolul educatorilor, al învățătorilor și al profesorilor, al instructorilor și al antrenorilor, se deschid larg porțile stadioanelor, mai puțin larg ale sălilor de sport și ale bazinelor de înot, se organizează tabere de instruire sportivă etc., etc., etc. Și totuși parcă lipsește ceva! Întregului lanț îi lipsește, după modesta mea părere, prima verigă, adică cea fără de care lanțul întreg își pierde principala lui calitate — soliditatea.

Mie mi se pare că această verigă esențială se numește părinții. Ei, părinții noștri, sînt aceia care, primii, trebuie să sădească în inimile copiilor dragostea de sport. De micuți, copiii trebuie lăsați să se joace în voie dar, pe nesimțite, să cunoască exercițiile de gimnastică, groapa cu nisip, mingea, apa. Dar ce ne facem cu acei părinți — nu puțini la număr — care înțeleg profund greșit lucrurile și care își «ocrotesc» odraslele interzicîndu-le să alerge, să sară, să lovească mingea?

Cred că ar trebui editate broșuri speciale care să-i lămurească pe părinți în privința problemelor elementare și mai puțin elementare ale educației sportive. Poate că așa se vor subția rîndurile scutiților de la orele de gimnastică, va crește numărul practicanților sporturilor, va căpăta viață ideea majoră a sportului de masă în sine, și ca bază certă pentru sportul de performanță.

Gheorghe MILICI — elev
Breaza, jud. Prahova

Cupon de participare la Concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI nr. 9

universul

semnal extern

ost-politik

Este termenul care definește din 1968 orientarea guvernului Republicii Federale Germania față de statele socialiste, orientare cu insistență reconfirmată de congresul principalului partid de guvernământ — social-democrat — încheiat simbătă trecută la Hanovra. Pentru a putea măsura adevărata dimensiune a politicii răsăritene a echipei Brandt-Scheel — cu implicații profunde pentru viața politică internă a R.F.G., pentru relațiile intergermane și pentru cele intra și extraeuropene — trebuie spus că esențialul stă în însăși existența ei. Cele aproape două decenii anterioare s-au scurs sub semnul canonizării de către liderii creștin-democrați a «doctrinei Hallstein» de ignorare a transformărilor socialiste de pe harta politică a lumii și în primul rînd a statului socialist german — R.D.G. Niciodată însă imobilismul politic nu a adus dividende acționarilor săi, iar adepții doctrinei Hallstein nu s-au putut sustrage de la piața acestei polițe. Momentul Congresului social-democrat de la Hanovra îngăduia o evaluare a deschiderii pe care «politica răsăriteană» a operat-o în relațiile internaționale pentru a conjuga interesele R.F.G. cu procesul evident al destinderii politice și dezvoltării cooperării în Europa, fără a deteriora relațiile sale cu S.U.A. și cu alți parteneri occidentali și a diminua participarea vest-germană la alianța nord-atlantică. Desigur, trebuie avut în vedere că Ost-Politik a apărut într-o epocă dominată de acțiunile maselor largi populare în favoarea consolidării păcii și cooperării, a respectării independenței și suveranității statelor, a egalității lor depline în drepturi, a repudierii forței și afirmării valabilității tratativelor și mijloacelor exclusiv pașnice de soluționare a problemelor internaționale.

La activul politicii răsăritene sînt prezente tratatele cu U.R.S.S. și R.P. Polonă, precum și tratatul privind bazele relațiilor dintre cele două state germane (ce va fi supus ratificării Bundestagului luna viitoare). Subliniind importanța acestuia, atît pentru relațiile bilaterale, cît și pentru o atmosferă constructivă în Europa, cancelarul Brandt afirma că între cele două state germane începe să se contureze o evoluție pozitivă încă înainte de intrarea sa în vigoare. Chiar la congresul de la Hanovra, cancelarul a subliniat că principiul bunei vecinătăți este pe cale să devină o nouă realitate europeană.

Întreaga perioadă postbelică determină concluzia că normalizarea deplină a relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G., primirea lor în O.N.U., participarea cu drepturi egale a ambelor state la viața internațională, sînt inseparabile de procesul construirii unor raporturi internaționale sănătoase pe continent și în lume. Din acest punct de vedere se știe că România și-a adus contribuția la acest proces, inclusiv în domeniul relațiilor intense, frățești cu R.D.G. și în acela al stabilirii și dezvoltării relațiilor cu R.F.G., al căror debut diplomatic se situează în 1967.

În perspectiva imediată, Ost-Politik înscrie cîteva momente de vîrf al căror început a fost făcut chiar în această săptămînă prin prima călătorie a unui cancelar vest-german în R.S.F. Iugoslavia, soldată cu rezultatele notabile din comunicatul Tito-Brandt. Problema normalizării relațiilor dintre R.F.G. și Cehoslovacia a intrat și ea la ordinea zilei odată cu anunțarea de către șeful guvernului vest-german a viitoarelor tratative oficiale dintre cele două țări: «Construcția tratatelor noastre bilaterale de renunțare la folosirea forței, încheiate mai întîi cu Uniunea Sovietică, necesită încheierea unui asemenea tratat cu Republica Socialistă Cehoslovacă vecină. Guvernul federal speră să poată ajunge într-un viitor previzibil la o înțelegere prin care acordul de la München să nu mai împovăreze relațiile dintre cele două state». Indiferent de forma juridică pe care o va îmbrăca această recunoaștere, ideea caducității ab initio a tranzacției münchineze nu va lipsi desigur dintr-o reglementare finală cehoslovaco-vest-germană. Dorința stabilirii de relații diplomatice normale cu Ungaria și Bulgaria se înscrie de asemenea în agenda preocupărilor imediate la Bonn. Un alt element anunțat este că R.F.G. va lărgi de asemenea relațiile sale cu Republica Populară Chineză.

În sfîrșit, apropiatele contacte cu secretarul general al C.C. al P.C.U.S., Leonid Brejnev, și cu primul secretar al C.C. al P.M.U.P., Edward Gierek, sînt socotite la Bonn drept indicii cei mai pregnanți ai dezvoltării și îmbunătățirii în continuare a relațiilor politice și economice cu U.R.S.S. și R.P. Polonă.

Vizita oficială pe care președintele Consiliului de Stat al R.S. România, Nicolae Ceaușescu, o va întreprinde în R.F. Germane ilustrează în maniera cea mai completă contribuția pe care dezvoltarea pe multiple planuri a contactelor și relațiilor dintre cele două state cu sisteme social-economice diferite a adus-o și o aduce nu numai țărilor respective, ci și cursului spre destindere, securitate, cooperare în Europa.

Aceste sumare referiri la viitoare afirmări și convergențe cu Ost-Politik infirmă fără drept de apel Casandrele politice vest-germane care chemau la stoparea «politicii răsăritene».

În folclorul politic occidental se repetă adesea că dacă ar putea vedea Ost-Politik în acțiune, fostul cancelar și lider creștin-democrat Konrad Adenauer s-ar răsuci în mormînt. Expresie căreia un mucalit britanic i-a adăugat — poate cu referire la Winston Churchill — că evoluțiile internaționale ale ultimilor ani ar răscula un cimitir de morminte celebre ale protagoniștilor războiului rece.

Cristian POPIȘTEANU

Moment solemn la F.A.O.

Steagul Republicii Populare Chineze este înălțat în fața sediului din Roma al F.A.O.(Organizația pentru Alimentație și Agricultură) alături de celelalte 125 drapele ale statelor membre. Faptul consemnează, după restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U., reintrarea Chinei populare și în acest organism specializat al Organizației Națiunilor Unite.

La Susa și la Assuan

După mai bine de trei luni de eforturi a fost adusă la suprafață o statuie (al cărei cap nu a fost încă găsit) a regelui Darius (fotografia 1), făcînd parte dintr-un ansamblu decorativ ce încadra unul din portalurile monumentale ale palatului lui Darius de la Susa. Descoperirea statuii (încă în decembrie trecut, la cîțiva metri adîncime), în cadrul programului de restaurare a palatului lui Darius, realizat de Oficiul național iranian de conservare a monumentelor istorice, în colaborare cu o misiune arheologică franceză, este apreciată ca un eveniment arheologic de o deosebită importanță pentru cunoașterea artei, arhitecturii, istoriei și gîndirii în epoca achemenizilor. Zece inscripții, în scrierile cuneiformă și ieroglifică, redactate în patru limbi — persana veche, elamita, babiloniana și egipteana — se află pe soclul statuii și pe mantia lui Darius.

Vești despre preocuparea pentru valorile trecutului ne parvin în aceste zile și din R.A. Egipt, unde este transpus în fapt — de către specialiști egipteni, sub egida UNESCO — un amplu proiect pentru salvarea templelor de la Philae (Assuan). Un baraj lung de 750 m (fotografia 2) este ridicat în jurul monumentelor (fotografia 3) pentru a preveni infiltrările de apă în timpul demontării acestora în aproximativ 4 000 fragmente, care urmează să fie apoi reasamblate într-un alt loc, la înălțime. Construcția barajului va dura 14 luni, iar pregătirile noului adăpost al monumentelor — 20 luni.

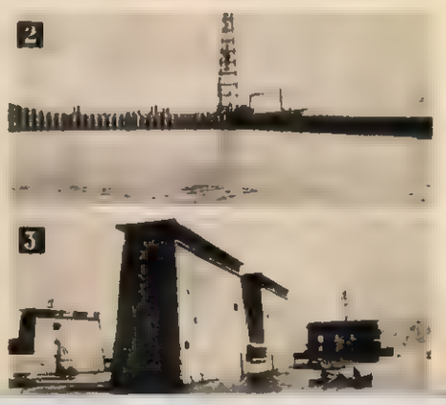

scrisori cu adresă

declarație solemnă

Este — cum remarcați dumneavoastră — un fapt nou al vieții politice internaționale, o formă nouă și originală, inițiată de țara noastră, în vederea promovării tot mai viguroase a unor relații noi între state. Declarația solemnă comună româno-olandeză este al cincilea document de acest fel semnat de conducătorul statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după declarațiile solemne comune încheiate cu Belgia, Luxemburg, Pakistan și Sudan.

Document de înaltă principialitate, Declarația solemnă angajează părțile semnatare să așeze relațiile lor reciproce, ca și raporturile cu celelalte state, pe normele dreptului internațional și ale Cartei Națiunilor Unite. Aceste relații se întemeiază pe cele mai înaintate norme și principii, cum sînt: dreptul fiecărei țări la respectul suveranității și independenței sale; convietuirea statelor într-un spirit de bună vecinătate; egalitatea în drepturi; dreptul inalienabil al tuturor popoarelor de a dispune de ele însele, de a-și alege și a-și dezvolta liber propriul lor sistem politic, social și economic, în conformitate cu voința și interesele lor, fără nici un amestec din afară; abținerea de la folosirea forței sau amenințarea cu forța împotriva unui alt stat, sub orice pretext, fără a aduce atingere dreptului natural de legitimă apărare, individuală sau colectivă, al fiecărui stat; abținerea de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței pentru a viola frontierele internaționale existente ale unui alt stat sau ca mijloc de reglementare a diferendelor internaționale, inclusiv a diferendelor teritoriale și a chestiunilor referitoare la frontierele statelor; neamestecul în treburile care țin de competența națională a unui stat, sub nici un pretext; în consecință, orice formă de amestec sau orice amenințare îndreptată împotriva personalității unui stat sau împotriva elementelor sale politice, economice sau culturale este contrară dreptului internațional; soluționarea diferendelor dintre state exclusiv prin mijloace pașnice; dreptul și datoria statelor, indiferent de sistemul lor politic, economic și social, de a coopera între ele în diferite domenii în vederea menținerii și întăririi păcii și securității și de a favoriza progresul economic și social al tuturor națiunilor. În interpretarea și aplicarea lor, principiile fundamentale ale dreptului internațional sînt legate între ele și fiecare principiu trebuie să fie interpretat în contextul celorlalte principii.

Am citat mai pe larg din Declarația solemnă comună româno-olandeză, semnată, săptămîna trecută, de conducătorul țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și de premierul Olandei, B.W. Biesheuvel, pentru că ea reafirmă ansamblul de norme și principii pe care România socialistă înțelege să așeze relațiile sale cu toate celelalte țări ale lumii. Declarația solemnă comună apare ca un act politic de o însemnătate deosebită în actuala situație internațională, cînd se afirmă cu vigoare sporită conștiința că aceste principii constituie condiția sine qua non a edificării păcii și securității, alternativa la politica imperialistă de amestec, forță și dictat. Este un adevăr peremptoriu că nesocotirea unor asemenea principii a creat și creează o stare primejdioasă, de insecuritate, neîncredere, tensiune ori chiar conflict armat. Interesele supreme ale păcii și securității popoarelor impun, așadar, ca aceste principii să fie respectate de toți și față de toți, nici o țară din lume neavînd dreptul de a se sustrage acestor obligații înscrise în documentele de drept internațional.

Declarația solemnă comună are o însemnătate remarcabilă și prin faptul că transpune în fapt principiile enunțate, ceea ce constituie un alt imperativ al vremurilor noastre. «Astăzi, — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — aproape nimeni în lume nu mai neagă justețea acestor principii; dimpotrivă, toți le afirmă. Este adevărat însă, că de la a le afirma pînă la a le îndeplini este o anumită distanță».

Este marele merit al partidului și statului nostru de a fi suprimat distanța dintre afirmare și îndeplinirea principiilor de etică în relațiile internaționale ale României, în toate acțiunile sale de politică externă. Inițiativele, actele sale politice se desfășoară neabătut în litera și spiritul acestor principii, în vederea creării unei lumi în care — cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu armele, ci inteligența, știința și cultura să aibă cuvîntul hotărîtor.

Considerăm că declarațiile solemne comune constituie o contribuție certă la realizarea acestui țel.

Ion CÂRJE

cronica de trei secunde

poem de primăvară

Doi tipi se prezintă la ghișeul unei bănci din Lagos (statul Florida) și imediat se dă alarma. 36 de tineri — aproape goi, doar în șosete — se masează în fața unei prăvălioare de îmbrăcăminte din München. Un francez pune soției sale o centură de castitate, închisă cu un lacăt foarte complicat, conform modelelor din evul mediu. Cei doi tipi de la Banca din Lagos întind casierului un bilet pe care scrie: «Dați-ne un sac!» Casierul dă imediat alarma, căci «sac» — în limbajul gangsterilor — înseamnă 1 000 de dolari. Toți casierii băncii rămîn muți și împietriți de spaimă la ghișeele lor, în timp ce domnii, constatînd că nimeni nu le dă sacul pentru a depune cele 2 500 de monede economisite de ei, se îndreaptă calmi spre ieșire. Timp de 10 luni, francezul respectiv își silește femeia să poarte centură de castitate, el luînd cheia și plecînd la lucru. Cei 36 de tineri dezbrăcați la piele dirdîie în frigul zorilor, așteptînd să se deschidă butica, unde — conform unui mare afiș publicitar — patronul urma să îmbrace din cap pînă în picioare primii cinci cetățeni care se prezentau goi în fața prăvăliei. La Lagos, polițiștii băncii îndreaptă pistoalele spre cei doi și le strigă: «Mîinile sus sau tragi!» Cei doi tipi merg înainte, fără să le pese. Compania «Bell Telephone of Pennsylvania» refuză să înscrie în anuarul ei numele schimbat al doamnei Sarah Shora, clienta hotărînd — după aderarea ei la o sectă religioasă obscură — să se cheme Zephaniahaze Sebastian Keinghoffernandlfieldson. Francezul constată că — în pofida precauțiilor sale — soția îl înșală cu un tip care fabricase o cheie falsă la centura de castitate. Sociologul englez Lucy Freeman susține însă că un mariaj fericit e cel mai bun remediu împotriva guturaiului. Într-un acces de furie, francezul se aruncă asupra nevestei care, scăpată cu bine, se duce și se plînge la poliție. Poliția și banca din Lagos cer mii de scuze celor doi surdomuți care veniseră să-și depună economiile într-un sac. La München, primele cinci persoane din fața ușii primesc cele promise — ceilalți 31 au parte, ca să se mai încălzească, de un stoc de izmene și maiouri. Trei senegalezi sînt găsiți morți — de frig și foame, cu pașapoartele asupra lor — în Pirinei, la trecerea din Spania în Franța. O italiancă se aruncă dintr-un turn al catedralei Notre-Dame și cade, de la 15 metri, în curtea numită a Colonetelor, de unde pompierii o duc grabnic la spital. Psihiatrii descoperă că depresiunile nervoase, tulburările maniaco-depresive au o bază biochimică, provenind dintr-o eroare cromozomică transmisă ereditar. «Pravda» anunță că președintele Academiei de Științe a U.R.S.S., Mstislav Keldîș, a fost operat de eminentul cardiolog american Michael Debackey, «unul din fondatorii cardiochirurgiei moderne, omul cu cea mai mare experiență din lume în acest gen de operații ale aortei». Academicianul sovietic și-a reluat activitatea și se simte bine.

Radu COSAȘU

valori românești în univers

eugen ionescu

Copilul teribil al Bucureștilor de la începutul celui de-al patrulea deceniu este acum copilul teribil al mapamondului și membru al Academiei Franceze. Opera lui e binecunoscută și în țara noastră, unde cele mai de seamă piese ale lui Ionescu s-au bucurat de un succes fără echivoc. Mai puțin cunoscute generației tinere sînt datele de viață privind începuturile activității sale literare și publicistice.

Reputatul autor dramatic de azi și-a început cariera scriului în paginile «Biletelor de papagal» și ale revistei «Zodiac», iar prima sa apariție editorială a fost plachetă de versuri «Elegii pentru ființe mici», tipărită la Craiova. Versurile lui se mai țin minte, evocînd universul liliputan al păpușilor, «tovarășele de splean ale copilăriei: «*Un tren-express de tinichea/ în gara mică de carton/ a ruginit de nostalgie,/ și-un călător liliputan/ în vagonaș o adormit*». De la jocul cu imaginile grațioase și candide ale lumii copiilor, Eugen Ionescu a trecut la sportul percutant al criticii contestatare. Volumul «*Nu*», premiat de Fundații în 1934 și tipărit la «*Vremea*», a declanșat o adevărată furtună în publicațiile vremii, mobilizate pe poziții de combativitate pro și contra.

De pe acel timp cînd fragmentele eseului «*Nu*» începuseră să apară în reviste, numele autorului a trezit atenția publicului — a celui avizat, evident — și toate pronosticurile indicau apariția unui critic de insolită și curajoasă atitudine. Ne-am cunoscut pe atunci, în redacția revistei «*Viața literară*» a lui I. Valerian, apoi la «*Azi*» a lui Zaharia Stancu, prestigioasa revistă care marcase intrarea în arenă a unei generații mai vîrstnice: Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Petru Comarnescu, Mircea Vulcănescu, Radu Boureanu, Paul Sterian, Cicerone Theodorescu, Dan Botta, Petre Pandrea, Anton Holban, C. Fîntîneru ș.a. Am devenit și noi colaboratorii acestei vestite publicații și ne vedeam aproape zilnic, fie la barul automat de sub Cercul Militar, fie la restaurantele populare cu autoservire «Herdan». Eugen Ionescu era profesor de franceză la un liceu, dar pe la orele prînzului își făcea apariția la barele de aramă de la geamurile cafenelei «Capșa» din Edgar Quinet, unde «generația» își avea sediul legiuit. Eugen Jebeleanu, Horia Groza, Dan Petrașincu, Teronim Șerbu, Emil Botta, Pericle Martinescu, Simion Stolnicu, Al. Robot, Teodor Scarlat, Ștefan Horint, negativiscul Ilovici, caricaturistul Ramis, Neagu, Ion Th.Ilea, Alfons Adania, Temenschi, erau vizitatorii obișnuiți ai locului.

Într-o primăvară, cînd Eugen Ionescu se afla în vacanță școlară, o săptămînă în șir ne-am dat întîlnire, de pe la orele 11, la mesele unei bodegi de pe bulevard, unde atracția o constituiau felurile de post ale localului, fasolea bătută și varza murată. De fapt, viciul convivilor era discuția. Îl tachinam pe Eugen cu «portretul din junime al artistului», cum îi spuneam poeziei «*Suvenir*» din volumul lui de elegii, pe care o mai țin minte și azi: «*Aiurit/ și aburit,/ cum eram/ tot mă iubeam./ În strachină, nătîng,/ împlîntam piciorul sting,/și nu călcam deștept/ nici cu piciorul drept./ Dar printre nori/ alergam ușor,/ iar dacă mă-ncurcam de stele/ le culegeam, ca niște mere./ Cum eram,/ tot mă iubeam*».

Peste puțin timp, Eugen s-a însurat cu Rodica Burilleanu, sora unui prieten de-al nostru, una din fetele cele mai cultivate pe care le cunoșteam, prezentă totdeauna la concerte, la expoziții și în librării. S-au mutat pe strada Progresul, lîngă Piața Kogălniceanu, unde îi vizitam adesea. Ni se părea destul de ciudată existența lor domestică, deși felul lor de a fi nu se schimbase cu nimic.

Ultima noastră întîlnire a fost în anii concentrărilor, cînd Eugen purta o uniformă de soldat. A plecat apoi în Franța și anii războiului au ridicat un zid de plumb între noi. În preajma anilor cincizeci, întîlnindu-l pe Nicki Burilleanu, mi-a spus că Eugen și Rodica au o fetiță, că o duc greu, grija cea mai mare fiind pentru ei hrana copilului într-o lume ulcerată de dezastrele războiului... A venit apoi explozia «*Cîntăreața chelă*» și apoi «*Scaunele*». O nouă formulă de teatru se năștea, aducînd în scena saturată de procedeele clasice și de cele bulevardiere drama vieților derizorii. Aparent fără mesaj, acest teatru parabolic va culmina cu «*Rinocerii*», puternic pamflet antifascist, și cu drama existențială «*Regele moare*».

Am fost foarte emoționat anii trecuți cînd am cunoscut-o pe fiica lui Eugen și a Rodicăi, — avînd vîrsta generației care-și dădea întîlnire la barele de aramă ale cafenelei «Capșa» —, venită în țară să viziteze Maramureșul și Țara Moților.

Vlaicu BÂRNA

oameni despre care se vorbește

NORODOM SIANUK (n. 1922), șeful statului cambodgian și președintele Frontului Unit Național al Cambodgiei (F.U.N.C.), referindu-se, în cadrul unei conferințe de presă, la vizita întreprinsă în zonele eliberate din Cambodgia a relevat că obiectivul acestei a fost de a dovedi întregii lumi deplina unitate care există între rezistența din interiorul Cambodgiei și reprezentanții ei din afara țării. Totodată, Norodom Sianuk a reamintit că a propus, în urmă cu două luni, contacte cu partea americană pentru a examina posibilitatea soluționării problemei cambodgiene.

MICHEL JOBERT (n. 1921) a fost numit ministru de externe în noul guvern francez. Desemnarea sa în fruntea diplomației franceze a constituit o surpriză chiar pentru cercurile politice apropiate guvernului. M. Jobert a ocupat succesiv, începînd din 1954, diferite funcții administrative. Din 1963 a devenit director adjunct și apoi director de cabinet al lui Georges Pompidou, pe atunci prim-ministru, iar din 1969 secretar general al Președinției Republicii — fiind considerat drept principalul consilier al președintelui Pompidou.

WILLIAM WHITELAW (n. 1918), secretarul de stat britanic pentru Irlanda de Nord, a prezentat în Camera Comunelor legislația cu privire la constituirea adunării regionale a Ulsterului, propusă în Cartea Albă asupra viitorului constituțional al acestei provincii, aprobată de curînd de parlamentul britanic. Totodată, într-un interviu acordat rețelei americane de televiziune «A.B.C.», Whitelaw și-a manifestat optimismul privind posibilitatea soluționării conflictului din Ulster pe baza acestui document.

WALTER LIPPMANN (n. 1889), binecunoscutul comentator american, a suferit un atac de cord și a fost internat la «New York Hospital». El a publicat cu regularitate pînă în 1967 cronici în presa americană și internațională (în special în «New York Herald Tribune» și «Figaro»). În 1962 a primit premiul Pulitzer pentru reportajele sale internaționale, și în trei rînduri, premiul acordat de «Overseas Press Club» din New York pentru «interpretarea știrilor străine».

Generalul NE WIN (n. 1911), președintele Consiliului Revoluționar al Uniunii Birmane, președintele Comitetului Executiv al C.C. al Partidului căii birmane spre socialism, a evidențiat în cuvîntarea rostită la recentul Congres extraordinar al partidului necesitatea ca poporul birman să-și mobilizeze toate resursele pentru dezvoltarea economiei țării, aflată încă la un nivel scăzut. În același scop, — a menționat Ne Win —, guvernul birman adoptă măsuri care să ducă la extinderea sectorului de stat.

PATRICK HILLERY (n. 1923), comisar al Pieței comune pentru probleme sociale, întrebat de ziariști — după prezentarea raportului anual asupra politicii comunitare pe plan social — despre discriminarea practicată față de femei în țările C.E.E., a recunoscut că aceasta există și că «guvernele ar trebui să adopte inițiative pentru eliminarea discriminării». Hillery a subliniat că personal se pronunță pentru salarii egale la muncă egală, drepturi egale de instruire și promovare și alte măsuri în același sens.

de la lume adunate

● **Congelarea umană** — o realitate. «Există condiții nu numai teoretice dar și practice pentru a putea congela organisme complexe, cum ar fi corpul omenesc, cu scopul de a le reanima după un anumit timp». Senzaționala declarație a fost făcută de profesorul Alexandr Scudițki de la Institutul de morfologie animală «Severțov» al Academiei de Științe a U.R.S.S., într-un interviu acordat agenției italiene ANSA, în legătură cu descoperirea într-o zonă din nord-vestul Siberiei, într-un bloc de gheață de 100 de ani, a unei mici amfibii de tipul salamandrei, care și-a recăpătat viața după dezghețare.

● **Statistică londoneză.** Populația capitalei britanice, mai precis a «Marii Londre», a scăzut în zece ani cu 6,8%, fiind — potrivit datelor unui recensămînt efectuat în 1971 și făcute cunoscute zilele trecute — de 7 452 346 locuitori. Dintre cei 1 200 000 londonezi care au atins sau depășit vîrsta pensionării, 314 000 sînt văduvi (între care 263 000 femei). 664 000 familii — mai precizează statistica — nu dispun încă de o sală de baie sau toaletă proprie.

● **«Marea și viitorul ei».** De curînd au început în peninsula Motobu (insula Okinawa) lucrările de pregătire a viitoarei Expoziții oceanografice internaționale, care va fi deschisă în 1975, timp de șase luni (martie-august). Propunîndu-și să înfățișeze viața marină sub toate aspectele sale și contribuția pe care o pot aduce mările și oceanele la bunăstarea omenirii, expoziția — la care și-au anunțat de acum participarea peste 30 de țări — va ocupa o suprafață, pe uscat și apă, de un milion metri pătrați, cuprinzînd și un «aquapolis» — veritabil oraș marin cu construcții subacvatice.

● **Renăscută din cenușă.** 32 de ani după distrugerea sa, la 6 aprilie 1941, de bombele naziste, Biblioteca națională din Belgrad — fondată în 1832 și supusă unor grave distrugeri și în timpul primului război mondial — a fost redeschisă. Pentru acest eveniment a fost aleasă în mod simbolic data de 6 aprilie 1973. Noul edificiu este construit în stilul unei vechi case țărănești din regiunea sîrbă Sumadija, dar e înzestrat cu instalații moderne care să permită studierea în cele mai bune condiții a celor un milion și jumătate de cărți, manuscrise, periodice etc.

● **Palm Beach își va schimba numele?** Dacă savanții nu vor găsi mijloace de luptă împotriva bolii care distruge cocotierii ce fac faima stațiunii balneare americane de pe coasta Floridei — dîndu-i și numele dealtfel — 80 la sută din acești arbori vor dispărea în următorii zece ani, apreciază experții. Și atunci — afirmă ziarul britanic «Daily Express», care relatează faptul — s-ar putea ca stațiunea să fie nevoită să-și schimbe numele.

● **Și totuși mai există trafic de sclavi.** Faptul a fost relatat de un medic brazilian — Giltamar Da Silva Gomez. Chemat de urgență să îngrijească un accidentat în mica localitate Ibotirama de pe ruta Pernambuco-Goias, a aflat de la pacientul său că acesta a fost aruncat cu bună știință dintr-un convoi de camioane ce transportau din nord-estul Braziliei familii întregi vîndute ca sclavi marilor proprietari de «haciendas» din statul Goias, pentru suma de 154 dolari de persoană. Locuitorii din Ibotirama au confirmat că în fiecare noapte trec pe acolo, în medie, cîte patru camioane pline cu muncitori agricoli bine păziți, iar în vremea recoltei, chiar cîte 20.

● **Ofensivă japoneză și pe piața tablourilor.** Ziariștii și specialiștii prezenți la licitațiile de tablouri de la cunoscutele săli londoneze «Christie» și «Sotheby» remarcă intensificarea prezenței active a «interesaților» japonezi. La o singură ședință la «Christie», de pildă, cumpărători japonezi au făcut de curînd achiziții în valoare de 589 000 lire sterline (respectiv 47% din totalul vînzărilor cifrate la 1 231 175 lire). Japonezii — afirmă ziarul britanic «Times» — manifestă îndeosebi interes pentru lucrările impresioniștilor și ale altor pictori moderni — în special autori francezi din secolele XIX și XX.

«skylab» — pregătiri de start

Instalat la 16 aprilie, împreună cu racheta purtătoare «Saturn-5», pe rampa de lansare de la «Cape Kennedy», laboratorul spațial american «Skylab» își va începe la 14 mai evoluția pe o orbită circumterestră a acestei stații-laborator — s-a anunțat din surse ale N.A.S.A. Hotărîrea a fost luată după ce timp de cîteva zile echipajul lui «Skylab» — astronauții Charles Conrad (în fotografie, în fața complexului tablou de comandă al vehiculului spațial), comandantul misiunii, Paul Weitz și Joseph Kerwin — a efectuat o serie de teste, iar în ce privește defecțiunile descoperite cu prilejul asamblării trenului spațial s-a ajuns la concluzia că vor putea fi remediate pînă la data prevăzută pentru lansare. Prima din experiențele «Skylab» va dura 28 de zile, avînd drept obiectiv culegerea unor date astronomice și biologice. Cea de-a doua misiune urmează a fi lansată la 8 august,— tot pentru 28 zile —, iar cea de-a treia, și ultima, în toamnă, este prevăzută să evolueze în spațiu 56 de zile.

idei contra idei

«eliberarea animalelor»

Despre fantasticele sume, energii și forțe științifice cheltuite pentru a face ca omul să ajungă pe Lună s-a spus că ar fi fost poate mai rațional să fie utilizate aici pe planeta noastră, unde zeci de milioane de oameni sînt încă subnutriți, subinstruiți și subadăpostiți. Acum, cînd un număr de savanți, filozofi, critici literari, psihologi și sociologi au lansat un fel de manifest al mișcării pentru eliberarea animalelor *(Animals, Men and Morals)*, se găsesc comentatori care se întreabă dacă n-ar fi cazul să se rezolve această problemă cu cealaltă specie — oamenii. Autorii au anticipat o asemenea obiecție, punînd-o pe seama a ceea ce ei numesc «specíism» — definită ca o credință egoistă a oamenilor potrivit căreia ei pot trata pe membrii altor specii într-un mod pe care l-ar socoti greșit dacă ar fi aplicat membrilor propriei specii. S-ar putea evident riposta că oamenii secolului XX n-au ajuns încă la nivelul de conștiință cerut de «speciism», deoarece continuă în multe părți ale planetei să aplice membrilor propriei specii metode ca acelea la care se referă definiția, mai ales cînd este vorba de «oameni de culoare». Deși cazurile de cruzime și cinism citate în carte sînt înfiorătoare, nici unul nu egalează napalmul, defolierea chimică a culturilor vegetale și actele de genocid săvîrșite de *homo sapiens* printre semenii săi.

În același timp, faptul că sîntem înclinați să privim orice abatere de la prioritatea problematicii umane ca o diversiune nu implică o atitudine negativă față de chestiunea statutului animalelor, mai ales că comportarea față de acestea constituie o trăsătură a omului, în speță a *omeniei*. Să examinăm deci manifestul.

Filozoful englez Corbett pledează pentru «extinderea marilor principii ale libertății, egalității și fraternității la animale». Există însă vreo bază științifică pentru a reclama egalitatea animalelor cu oamenii, în sensul în care este legitimată în societatea contemporană egalitatea dintre rase și națiuni? Răspunsul este bineînțeles evitat, susținîndu-se că egalitatea *morală* constează și nu cea de fapt, că important este nu dacă animalele pot raționa, ci dacă pot suferi, chestiune care nu se mai pune la oameni. Psihologii susțin că suferința este o stare de conștiință care nu poate fi observată direct, ci dedusă din formele ei de exteriorizare — iar mamiferele și păsările uzează de toate aceste forme, cu excepția limbajului evoluat. Iar Chomsky arată că numai oamenii comunică într-o formă guvernată de regulile sintaxei, bineînțeles cu excepțiile reclamate de însăși confirmarea tezei. Mai categoric, Wittgenstein decretează că nu pot fi atribuite stări de conștiință, în sensul deplin al noțiunii, ființelor fără limbaj. În apărarea animalelor, Michael Peters notează că semnele de bază pe care le folosim pentru a exprima durerea, teama, excitația sexuală sînt nonlingvistice și ca atare folosite — și de animale. S-ar putea chiar spune că limbajul mai mult complică problema, dînd posibilitate omului să spună că suferă atunci cînd nu-i adevărat sau să nu poată exprima deschis suferința atunci cînd ea este reală.

Dacă în ce privește mamiferele și păsările dreptul de a suferi pare demonstrat, cu cît coborîm pe scara ierarhică a speciilor animale lucrurile devin mai incerte și confuze. La pești, reptile și alte vertebrate analogia cu omul în această materie pare încă justificată. Despre insecte se știe însă prea puțin pentru a putea concluda că sînt capabile de suferință.

După cum se vede, linia de argumentare în favoarea emancipării animalelor este mai curînd *morală* decît științifică și, într-adevăr, dacă o ființă suferă, nu există nici o justificare morală pentru a refuza luarea în considerație a suferinței pe motiv că aparține altei specii. Din păcate, faptul că dreptul la emancipare al oamenilor, indiferent de rasă sau naționalitate, a fost demonstrat nu numai moral ci și științific n-a dus la rezolvarea problemei; actualul sistem internațional cunoaște încă diviziunea muncii dintre țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare, iar dacă peștele mare nu mai înghite pe cel mic așa cum se petrecea pe vremea cînd imperialismul era atotputernic, se mai întîmplă destul de des ca țările bogate să-și alimenteze osînza din bogățiile celor sărace.

Silviu BRUCAN

mapamond '73

mare oraș, mare singurătate... (I)

Probabil că nu sînt numai eu cel care a descoperit că nu există singurătate mai atroce, mai apăsătoare, mai dezumanizantă decît cea trăită în mijlocul unui furnicar uman, într-o neostoită și inexplicabilă forfotă de cetățeni dintr-un mare oraș, unde fiecare își are treburile lui și totuși unul e mai singur ca celălalt, mai ostil față de cel cu care își freacă coatele, mai agresiv și mai arogant cu oricine îi atentează la singurătate. Acea singurătate de înghesuială, privirile de sticlă, ofuscate la orice încercare de a comunica, ochii de peste mort dinapoia parbrizelor automobilelor oprite la o intersecție, pasul grăbit brusc la cea mai mică tentativă de apropiere pentru a pune o întrebare, ca și cînd cuvîntul adresat ar fi un atentat la însingurare, o solicitare nedorită, o violare a solitudinii morocănoase în care fiecare stă închis ca într-o carapace. E boala omniprezentului Babilon, a orașelor pe verticală, a megalopolisurilor și polimegalopolisurilor, a supradensității pe kilometrul patrat, a aglomerării excesive. Într-un astfel de colos urbanistic, un om care ar încerca să dea bună-ziua trecătorilor, așa cum se mai obișnuiește încă prin satele noastre de munte, ar fi socotit cel puțin nebun, și gestul lui ar părea suspect, mînat de cine știe ce intenții criminale. Bună-ziua nu spun decît crainicii de la radio și de la televiziune și cunoscuții sau prietenii întîlniți întîmplător. Ceilalți se privesc ca printr-un geam opac, așa cum se uită la oameni peștii din acvarii.

Dincolo de coordonatele lui urbanistice și arhitecturale, megalopolisul nu este altceva decît o aglomerare de cîteva milioane de singuratici, trăind după un orar comun, făcînd gesturi identice, uniformizîndu-se pînă la disperare, asemănîndu-se în cadrul aceleiași categorii sociale pînă la anularea personalității, alienîndu-se din cauza lipsei de comunicare pînă la absurd. Înainte, cînd trăia la țară, omul era cunoscut și cunostea tot satul, iar stress-ul, astenia, alienarea îi erau străine. Nu inventase cuvîntul poluare și nici agresiunea sonoră. Nu căpătase nici ochi de peste mort și nici priviri de indiferență. Nu învățase să treacă insensibil pe lîngă o nenorocire. Megalopolisul i-a completat toate aceste «lipsuri».

După urbanistul grec de faimă mondială Constantinos A. Doxiadis, dintre cei 7 miliarde de locuitori ai pămîntului în anul 2000, peste 5 miliarde vor trăi în orașe. O sută de ani mai tîrziu, la sfîrșitul secolului XXI, 20 de miliarde de oameni vor fi locuitorii unui oraș unic de dimensiuni planetare: Oecumenopolis. Acesta ar fi stadiul final, desăvîrșirea expansiunii urbanistice a actualelor megalopolisuri deja constituite pe coasta de est a Statelor Unite, între Boston—New York—Philadelphia—Baltimore și Washington sau în Japonia, prin complexul urbanistic Tokyo—Osaka. Convins că apariția unui astfel de oraș planetar este inevitabilă, Doxiadis ne avertizează că «dacă acest oraș va fi construit ca astăzi, după tendințele actuale, el va fi condamnat la distrugere». Textura urbanistică ideală, concepută pentru om la scară planetară, ar fi, după el, o rețea de orașe «celulare» de cîte 30 000 pînă la 50 000 de locuitori, cu serviciile publice, aprovizionarea și circulația de mare viteză la subsol, natura putîndu-se întinde tentacular în zonele construite.

Oare, astfel, însingurarea în marile orașe va primi o lovitură decisivă tocmai atunci cînd vom fi de trei ori mai numeroși? Și pînă atunci? Majoritatea orașelor lumii de astăzi au crescut din burgurile medievale sau din cartierele urbelor născute după prima revoluție a tehnicii. Calapoadele multora nu prevăzuseră nici automobilul, nici autostrăzile, nici zgîrie-norii. Megalopolisul s-a extins ca o pată de ulei cu protuberanțe gigantice de beton în centrele urbane, prin contopirea hotarelor fostelor orașe, prin urbanizarea așezărilor dintre metropole, prin escaladarea periferiilor și împingerea lor continuă către marginile marilor aglomerări, prin intensificarea circulației și realizarea posibilității de a trăi uneori la zeci și zeci de kilometri distanță de locul de muncă, în limitele unui spațiu comun. Primul polimegalopolis a apărut, cu toate tarele tiparelor vetuste, pe litoralul răsăritean al Statelor Unite, între Boston și Washington unde, pe o distanță de mai bine de o mie de kilometri, de la nord-est către sud-vest, trăiesc 40 de milioane de americani, o cincime din întreaga populație a țării, ocupînd numai 1,8 la sută din teritoriul național. Acum 160 de ani, New York-ul avea 96 000 de locuitori, iar Philadelphia — 100 000. Patruzeci de ani mai tîrziu, Philadelphia avea o populație de trei ori și jumătate mai mare, iar New York-ul crescuse de aproape șase ori. În 1960, aglomerarea urbană newyorkeză număra 16 milioane de locuitori, dintre care aproape jumătate locuiau «intra muros», în orașul propriu-zis. Artera principală a orașului, celebrul Broadway, care în 1850 avea o lungime de cinci kilometri, a ajuns astăzi să fie prelungită pînă la 30 de kilometri, parcurgînd doar ceva mai puțin de jumătate din diametrul orașului care se întinde pe 75 de kilometri. Philadelphia a ajuns la 4 664 000 locuitori, dintre care aproape jumătate locuiesc între hotarele orașului tradițional. Aglomerarea urbană de la Boston cuprinde 3 milioane de oameni, cea a Washingtonului, 2,5 milioane, iar a Baltimore-ului, aproape 2 milioane. Între aceste cinci orașe care domină coasta estică a Statelor Unite, alte cîteva zeci de așezări urbane, dispuse într-un imens baraj citadin de peste o mie de kilometri, ca lanțul într-un zid încă șubred, dar gata să-și acopere «golurile» prin expansiunea marilor urbe. Fenomenul este fără precedent, dar cu o inevitabilă suită care își găsește sinonima în Japonia și în nord-vestul Europei.

Ioan GRIGORESCU

(Va urma)

terom elegant practic
terom modern ieftin

terom®

—MEZINUL FIBRELOR SINTETICE—ÎN COMPETIȚIE CU CEI MAI BUNI POLIESTERI CUNOSCUȚI PE MERIDIANELE GLOBULUI!

«terom» înlocuiește cu succes lîna, bumbacul, inul;

Cum se explică marele și rapidul succes al «terom»-ului, atît pe piața internă, cît și pe cea mondială?

Prin înalții săi indici calitativi;

Prin paleta largă a utilizării lui;

- «terom» — excelentă *lînă sintetică* de 3 și 4 den
- «terom» — excelent *bumbac sintetic* de 1,3 și 1,5 den
- «terom» — excelent *in sintetic* de 6 den
- «terom» — *fire textile* de 45 și 68 den pentru țesături subțiri, cu aspect mătăsos, luciu plăcut, folosite la confecționarea lenjeriei, perdelelor, cămășilor bărbătești etc.
- «terom» — *fire texturate* de 150 den, vopsite în culori moderne, pentru producția de tricotaje cu tușeu plin, lînos, cu aspect frumos, care pot fi spălate mai ușor și uscate rapid, fără a-și pierde dimensiunile inițiale.
- «terom» — *fire tehnice grosiere* de 250 den și 1 000 den simple sau multiplicate, cu remarcabilă stabilitate, mare elasticitate și alungire mică, excelente pentru producția curelelor de transmisie, confecționarea plaselor pescărești etc., iar cele tratate special pentru aderență la cauciuc, indispensabile în industria cordului pentru anvelope.
- «terom» — un produs românesc ideal, de prima calitate, cu multiple caracteristici și întrebuințări.

De curînd, noi mărci de fabrică: «Moldalen», «Dacilen», «Dunatex p.p.» și-au semnat certificatele de înmatriculare, depășind cu rezultate excelente fazele de cercetare și laborator, înscriind noi succese, alături de fibrele și firele poliesterice «terom», în palmaresul uzinei și definind producția de rășini poliesterice și fibre polipropilenice românești.

Adresați comenzi, solicitați asistență tehnică pe adresa:

UZINA DE FIBRE SINTETICE
ȘOSEAUA ȚUȚORA Nr. 27
IAȘI — ROMÂNIA
Exportator al produselor cu marca de prestigiu «terom»,
CENTRALA INDUSTRIALĂ DE FIBRE CHIMICE SĂVINEȘTI — ROMÂNIA —

dosar flacăra

CUNOȘTINȚE DIN PENITENCIAR

Scriu despre oameni pe care i-am cunoscut în penitenciar cu ocazia vizitelor pe care — în temeiul legii — procurorul este obligat să le facă periodic. Despre oameni pe care astăzi îi întîlnesc pe străzi, la locul de muncă, în localuri. Despre oameni pe fața cărora se poate citi dorința de a redobîndi un statut civic pierdut prin vinovăție și din comportarea cărora se poate deduce că reușesc și merită o reală reabilitare. Și mai puțin despre cei care se reîntorc spre a reîmbrăca costumul vărgat.

Despre acești oameni scriu, folosind îndeobște numele lor reale, și doar uneori, cînd aceasta i-ar putea prejudicia, pseudonime. Mă gîndesc la acea nesemnită substanță de umanism — singulară, poate, față de legislația din întreaga lume — conținută în codurile noastre, care prevăd obligații pentru instituțiile corespunzătoare de a asigura celor care au ispășit pedepsele locuri de muncă și locuință. Și mă bucur pentru cei care au răspuns cum se cuvine largului avans de încredere pe care societatea noastră li-l acordă.

OMUL CARE ȘI-A ARS MÎINILE

Îmi vin mai întîi în minte doi oameni despre care s-ar fi putut spune că au mîini de aur, dacă fantastica lor îndemînare ar fi fost folosită pentru a crea valori, pentru a făuri frumusețe și nu pentru...

Ică (să-i spunem ca în familie), mărunt, slab și iute în mișcări, era dotat cu uimitoare istețime și memorie (saluta pe toți oamenii întîlniți pe stradă, spunîndu-le numele și funcția). După o tinerețe furtunoasă și după ce a cunoscut închisoarea, Ică s-a făcut pedichiurist, devenind în scurt timp unul dintre cei mai căutați meseriași din breaslă. Dar îndemînarea mîinilor sale nu se exercita numai în practicarea meseriei...

Mergea des în piețe, unde, prietenos, intra în vorbă cu oamenii, întrebîndu-i despre mersul vînzării. Totodată, binevoitor, își prevenea interlocutorii că prin oraș circulă hoți de buzunare. Instinctiv, oamenii își pipăiau punga și Ică afla astfel unde erau ținuți banii. Și la prima înghesuială...

Prefera orele de maximă aglomerație a troleibuzelor. Într-un singur drum pînă la gară și înapoi era capabil să bată toate «recordurile» stabilite de «așii buzunarelor». Imaginația sa găsea totdeauna situația potrivită pentru a acționa. O frînă pusă brusc, prinderea în brațe, scuze și... un portmoneu în plus. Unei vînzătoare de la magazinul de pîine i-a sustras încasările din acea zi sărutînd-o peste tejghea... Avea și unele reguli: nu fura de la clienții de la salonul de pedichiură, de la bătrîni și copii, iar actele sustrase odată cu banii le introducea în cutiile poștale pentru a fi înapoiate păgubașilor. Toate pînă într-o zi, în care un milițian în civil s-a lăsat urmărit și «înghesuit»...

— M-au prins, domnule procuror, — mi se căina la penitenciar —, ca pe un pește cu undița, ca pe un bebeluș... Adevărul este că am îmbătrînit... Să nu mai simt eu sticleții?!

— Ce vei face după executarea pedepsei?

— Vreți să duceți cu mine muncă educativă? Vax! Nu o să vă spun că voi deveni un om cinstit.

— Ai putea deveni un meseriaș excelent.

— Și pe asta o știu. Numai că, vedeți, mîinile mele nu mă ascultă, uneori. Ele sînt blestemul meu în viață. Unora li se trage de la prea multe pofte, mie de la «fuga» mîinilor.

— Mă dezamăgești.

— Știu. Dar nu vă mint. Sau vreți cumva să-mi iau un «angajament»?

Cel de-al doilea «as al buzunarelor», Vasile Ionescu (îi scriu numele adevărat), era un tip înalt, solid, calm, pe care tatăl său l-a pus de mic să-l păzească, în timp ce fura. Cînd au fost prinși, tatăl a aruncat întreaga vină asupra lui Vasile, spunînd că acesta fugise de-acasă, că el, tatăl, l-a urmărit, dar a ajuns prea tîrziu, adică tocmai după ce Vasile săvîrșise furtul... Fiul a confirmat această versiune, a fost condamnat, iar la ieșirea din școala de corecție nu s-a reîntors acasă. A început o viață de hoinăreală, trăind din furturi de buzunare.

Eu am fost acuzatorul în procesul în care a fost condamnat la cinci ani închisoare pentru furtul unui portmoneu cu 1 900 lei de la o femeie bolnavă, care venea să se interneze în spital. Cînd am ajuns în celula lui, am observat că avea ambele brațe bandajate. Bănuiam că a avut loc o răfuială între deținuți. L-am întrebat ce s-a întîmplat și nu mi-a răspuns, dar comandantul penitenciarului mi-a dat explicațiile cuvenite:

— Și-a băgat mîinile în cuptor și le-a ținut deasupra flăcării. Ca ăla din antichitate, romanul...

— Lasă-l pe roman. Lui de ce i-ați permis asta?

— Lucra pe șantier. Cine putea bănui?... L-am dus cu mașina imediat la spital. Doctorii spun că e întreg la minte...

M-am întors spre hoț:

— Nu vrei să te trimit pentru un nou consult medical?

— Ce să-mi facă doctorii? Doar dacă o vrea să-mi taie mîinile...

— De ce ai făcut asta?

— Ca să fiu sigur că dacă ies, cînd se împlinesc anii, nu o să mă mai întorc.

— Erai atît de slab? Nu te puteai stăpîni?

— Știu eu? Poate acum o să mă credă și mînjii ăștia de pe aici, care se uită la mine ca la Dumnezeu. O să mă credeți și dumneavoastră că îmi pare rău.

...Acum pe ică îl întîlnesc destul de des pe stradă. Și-a reluat meseria de pedichiurist. Într-o zi l-am oprit:

— Spune-mi, mai știi ceva de Ionescu?

M-a privit înciudat.

— Credeți că e cazul să-mi amintiți de el? De ceea ce a făcut ca să nu mai poată...

— Nu, nu pentru asta te-am întrebat.

— M-am căsătorit, am clienți cîți nu pot satisface... Mi-a venit mintea la cap.

— Cred. Era și timpul. Voiam să aflu ce e cu Ionescu.

— Are o echipă cu care face cazane. Cum nu pot face inginerii cu toate calculele lor. Cazane clasa întîi. Cum numai el cu «cioatele» lui și cu echipa lui le pot face...

O FATĂ FĂRĂ TRECUT

De cîte ori intru în localul «ei», indiferent la ce masă mă așez, Viorica vine să mă întrebe dacă am fost servit, curăță ceva de pe masă, toarnă în pahar, îmi zîmbește. E înaltă, brunetă și îi stau foarte bine fusta și boneta de un alb imaculat. Cînd cei care sînt cu mine mă întreabă de unde mă cunoaște fata și de ce este atît de atentă încît nici nu pot aprinde o țigară fără ca mîna ei cu chibritul aprins să fie aproape, mă fac că nu aud întrebarea. Îi las să înțeleagă ce vor, că dau bacșișuri grozave, că îi fac curte.. Nu-mi place să-i povestesc istoria. Dacă o fac aici, este pentru motivul că și ea reprezintă un fel de pildă de tărie în lupta cu viața, pentru redobîndirea cinstei și demnității.

Tatăl ei era angajat la o fabrică din oraș. Făcea naveta, și timpul pierdut cu drumul de la ieșirea din schimb pînă acasă și-l petrecea bînd, așa că nu ajungea niciodată treaz. Un vecin cu mulți bani, de meserie măcelar, îi scotea mereu din datorii și îi «ușura» necazurile creșterii unei droaie de copii. El îi alimenta și cu băuturi. Cînd acestuia i-a fugit ultima țîțoare, tatăl s-a înțeles să-i ofere pe... Viorica, fiica lui cea mare. Atunci, deși avea doar 14 ani, ea a avut totuși tăria să-și ia o bocceluță cu cîteva haine și să fugă la oraș. S-a ghemuit într-un colț al unui compartiment de tren personal, și cînd a venit conductorul a început să plîngă. Acesta a predat-o la miliția gării, de acolo a ajuns la camera minorului, la serviciul de autoritate tutelară al consiliului popular și, în fine, angajată în casa unui inginer. Un an fericit. Dar s-a întîmplat că inginerul a plecat să construiască tractoare pe undeva în Africa.

Noul ei stăpîn, responsabilul unui atelier de reparat televizoare, era un om cu mînă largă, iar nevasta lui, o femeie blîndă: o încuraja să urmeze școala la secția serală. Fiul lor, un domnișor cu aere de «neînțeles», în afară de lecțiile de pregătire pentru admitere pe care le lua de la profesori universitari și de plimbările cu mașina cumpărată de părinți, nu făcea mai nimic: lenevea toată ziua pe acasă. Viorica dădea un fel de luptă surdă tot mai acerbă cu obrăzniciile lui.

La un chef cu prietenii — în lipsa părinților — domnișorul, care băuse cam mult, i-a rupt bluza, i-a răsucit mîinile la spate și cînd era gata să o răstoarne pe canapea s-a trezit cu un picior bine plasat de s-a dus de-a rostogolul. Atunci el a ticluit o răzbunare perfidă: dispariția unor lucruri din casă, o reclamație la miliție, o declarație care sugera că puteau fi găsite în camera fetei... Percheziție, și Viorica s-a trezit arestată.

Cînd mi s-a prezentat dosarul pentru verificare nu prea știam cine spune adevărul. Totul s-a terminat însă repede, fiindcă au venit părinții leneșului domnișor și au retras plîngerea, declarînd în scris că nu lipsea nici un obiect din casa lor. Nu au vrut să-mi dea alte explicații.

Viorica s-a angajat la o fabrică de confecții. O echipă de filmare care căuta figurante a angajat-o și așa a început o idilă cu un operator. Mese la restaurante, camere luxoase la hoteluri, cadouri... Operatorul a plecat și a prezentat-o altora, care turnau un alt film. Și-a părăsit serviciul, a cunoscut niște străini și s-a stabilit definitiv într-un hotel de lux, trăind din cadouri. Pînă în ziua cînd a fost adusă din nou în fața mea, pentru verificarea dosarului. De această dată nu mai exista nici un dubiu asupra infracțiunii de prostituție.

Am stat de vorbă de mai multe ori cu ea în penitenciar. Simțeam că o mistuie dorința de a fi încurajată, de a auzi o vorbă bună, de a primi asigurarea că după eliberare va putea relua viața de la început.

A fost eliberată pentru bună comportare înainte de termen și s-a reangajat la fabrica de confecții, și-a reluat locul pînă și... în echipa de handbal. Simțea că lumea are privirile ațintite asupra ei și făcea totul ca nimeni să nu aibă ceva de reproșat. Pînă cînd într-un meci, în urma unei ciocniri de joc, o adversară a făcut-o «tîrfă» și «pușcăriașă». Galbenă la față, Viorica a plecat de pe teren și din fabrică. Cei de la brațele de muncă i-au oferit un post de chelneriță.

— De unde te cunoaște fata aceasta atît de drăguță? — insistă cîte un prieten, zîmbind cu subînțeles.

— De unde putea să mă cunoască, din moment ce a început viața aici, cînd a fost angajată chelneriță?

REÎNTÎLNIREA CU ESCROCUL

A. Radian a ajuns în penitenciar în urma faptului că «sistemul» său, pe baza căruia realiza 4-5 salarii pe lună,— din vînzarea hîrtiei groase (ca ambalaj la mezeluri), a apei (ca adaos la smîntînă) și a «specialului» (ca adaos la cafea) —, a «capotat». Întotdeauna avea să se plîngă de cîte ceva.

După eliberare nu l-am mai văzut, pînă într-o zi cînd m-a căutat cu o mutră smerită și tristă.

— Ce s-a întîmplat?

— Ce să se întîmple? Necazuri... Numai ele mă aduc la dumneavoastră. Iertați-mă că vă deranjez.

— Despre ce e vorba?

— Tot, tot vă spun, ca la popă. Numai în dumneavoastră mi-e toată nădejdea. V-ați arătat om drept și la proces și...

— Lasă asta!

— Știți că nu mă pricep decît la comerț. Asta-i viața mea — comerțul. Ce era să fac după eliberare?

— Da, numai că legea îți interzice să mai primești gestiuni pe mînă.

— Vedeți, tocmai aici e necazul. Cred că o știți pe Doina, vă mai amintiți de ea, a fost martoră în procesul meu... Era vînzătoare la mine. Cam proștuță. Totuși, trăiam cu ea...

— Și ce-i cu asta?

— După ce m-am eliberat, ea a luat un chioșc de legume și fructe. Un chioșc mic. Eu am fost angajat ca manipulant.

— Acum înțeleg! Cunosc schema. Dumneata, manipulantul, conducea de fapt chioșcul și afacerile.

— Ei, dacă aș fi putut să minuiesc eu banii fără să mă tem că mă toarnă unul și altul, nu s-ar fi întîmplat... Dar așa, cum v-am spus, Doina e cam proștuță și ieri a fost arestată pentru 43 000 lei lipsă în gestiune.

— Înțeleg. Și acum? Vrei să declari că nu este ea vinovată?

S-a speriat de parcă ar fi văzut un diavol.

— Doamne ferește! Cum să nu fie ea vinovată? Dar cine? Nu era ea gestionară?

— Parcă spuneai că...

— Nu spuneam nimic. Eu sînt doar manipulant. Încarc și descarc lăzile cu marfă. Dacă ea e timpită la cap...

— Atunci de ce ai venit la mine?

— Să vedeți... Aș ști pe cineva care ar putea primi gestiunea chioșcului. E...

— Ieși afară!

A încercat să mai îndruge ceva, dar m-am ridicat în picioare, arătîndu-i ușa.

Emil POENARU

COPERTA NOASTRĂ
Covor românesc.

PREȚUL REVISTEI: 1 LEI

41 508

Prezentarea artistică:
V. OLAC

flacăra album

BARBRA STREISAND.
După o comedie muzicală *(Hello, Dolly!)*,
o vom vedea într-una trăsnită: *Ce se întîmplă, doctore?*

FLACĂRA. Redacția București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1
Căsuța poștală 41 17 Cf 33 Telefon 17 60 10 — int. 1744
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 125 000 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 18 (934) — 28 APRILIE 1973

flacăra

VIAȚA LUI NICOLAE BĂLCESCU (I)

NICIODATĂ CU FRUNTEA PLECATĂ SPRE PĂMÎNT...

ERATĂ LA ENCICLOPEDIA GRAND LAROUSSE

Scriitori de azi: EUGEN JEBELEANU

O OLTEANCĂ ÎN VÎRSTĂ DE 5000 DE ANI

«DECI MAI TRĂIM, DUPĂ MOARTE, ÎNCĂ 37 MINUTE»

«MAI PUȚINĂ VORBĂ ȘI MAI MULTĂ MUNCĂ! ACEASTA ESTE CERINȚA ESENȚIALĂ AZI»

LOVE STORY LA PLOIEȘTI

MARSILIA LA ORA CHICAGO

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

LĂSAȚI-NE FETIȚA!

Subsemnații Cernat Maria și Cernat Ioan, din satul Tonea nr. 69, comuna Săsciori, județul Alba, prin prezenta vă aducem la cunoștință următoarele cu rugămintea de a ne veni în ajutor spre rezolvarea următoarelor probleme:

La 2 septembrie 1970, fiul nostru, Berindei Ion, și nora, Berindei Maria au decedat într-un accident, rămînind în viață doar fiica lor, Berindei Nicoleta-Maria, în etate de 3 ani.

În calitate de bunici legali ai fetiței am cerut cu insistență Comisiei pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Alba să ne dea nouă fetița. În 11.IX.1970 ni s-a adus la cunoștință faptul că minora Berindei Nicoleta-Maria ne este dată spre creștere și educare nouă, bunicilor.

Imediat după ce am obținut această decizie, folosindu-se de mai multe mărturii mincinoase, Vlad Nicolae, unchi al minorei, obține o altă decizie de la Oficiul tutelar al comunei Săsciori, decizie prin care este declarat tutore al minorei Berindei Nicoleta-Maria.

În toate acestea a fost sprijinit de organele de conducere de la Consiliul popular al comunei Săsciori și ale Oficiului de pensii Alba, iar nouă nu ni s-a adus la cunoștință; așa că fetița se afla la noi, iar pensia de întreținere ce îi revenea în urma hotărîrii comisiei o primea Vlad.

La data de 14. IX. 1970 și pînă la data de 16. XII. 1970 am fost vizitați la domiciliu de 7 ori de către reprezentanți ai ordinii publice comunale și județene, de fapt toți care au venit de atîtea ori la noi veneau să o ia pe nepoțica noastră.

Negăsind nici un motiv și neputînd să o ia pe cale legală, s-a recurs la forță. Atunci cînd au venit a 7-a oară la noi la domiciliu, folosindu-se de toate mijloacele, au luat fetița, ne-au imobilizat și ne-au bătut crunt.

Menționăm că în urma loviturilor primite medicul legist ne-a dat certificate medicale, pe care le-am anexat plîngerii făcute către Comisia centrală pentru ocrotirea minorilor la București, căreia ne-am adresat personal. Am relatat faptele petrecute și, la întoarcerea de la București, nepoțica ne-a fost redată. Tovarășii în cauză primind dispoziție au fost nevoiți să ne-o dea, nu înainte de a încerca unele amînări.

De-abia la data de 9 martie 1971, Consiliul popular al comunei Săsciori ne-a trimis decizia nr. 16/1971, prin care ne anunța că minora Berindei Nicoleta va rămîne la noi spre creștere și educare, cu această dată am primit și pensia de întreținere a fetiței, iar Vlad Nicolae a fost îndepărtat din calitatea de tutore, fiind obligat să depună în termen de 30 zile darea de seamă privind administrarea banilor cuveniți, dar nu a făcut acest lucru nici pînă în prezent. Noi am sesizat organele în drept, dar în zadar, nu s-a luat nici o măsură.

Avînd fetița în mijlocul nostru, ne bucuram nespus, eram fericiți că era lîngă noi și începusem să uităm întîmplările cu tatăl ei (unicul nostru copil) și cu nora noastră, mama copilului.

În ziua de 28. IX. 1972 am primit o citație prin care eram anunțați să ne ducem la circa sanitară a comunei Săsciori cu fetița.

Ne-am conformat întru totul, dar în loc de vizita medicală, așa cum era firesc, și în loc de doctor legal am găsit acolo un tovarăș de la Consiliul popular județean Alba, ne-a luat cu forța fetița din brațe și ne-a dat în schimb hotărîrea Comisiei pentru ocrotirea minorilor. Acum sîntem atît de dezamăgiți, nu știm ce să mai facem și la cine să ne mai plîngem pentru a ne ajuta.

În baza hotărîrii nr. 596/21.XI.1972, minora Berindei Nicoleta-Maria a fost dusă la Casa de copii preșcolari din Blaj, județul Alba, în hotărîre erau arătate o serie întreagă de motive neintemeiate și neadevărate.

Se arată în hotărîre că întreaga noastră familie ar trăi din pensia copilului, lucru cu totul neadevărat.

Am arătat și arătăm din nou că renunțăm la pensia de întreținere a copilului, venitul gospodăriei noastre este suficient de mare pentru întreținerea întregii familii în bune condiții, inclusiv fetița și deci nu avem nevoie de pensie, avem nevoie de acest drăgălaș copil care să ne umple casa de bucurii, fiindcă destul ne-a pedepsit soarta luîndu-ne unicul fiu, tatăl copilului. Justificăm toți banii cheltuiți pînă acum din pensie; nepoțica noastră este bine dezvoltată din punct de vedere fizic, moral și intelectual, pot dovedi aceasta în fața unei comisii speciale. Nu este lipsită de cele mai elementare condiții de educare și creștere cum susține comisia. Menționăm că avem casă așezată pe un vîrf de deal, pe o colină, așa e satul nostru, e sat de munte, tot satul e așezat la fel, numai satul nostru are 133 de familii, toate au copii, toți trăiesc pe aceste meleaguri și pînă acum nimeni nu a mai sesizat acest lucru.

Însuși tatăl fetiței a crescut în același loc.

Este un mister, vă rugăm să-l dezlegați dumneavoastră!

Avem școală în sat, avem internat în comună, minora Berindei Nicoleta-Maria va putea în bune condiții urma instruirea publică.

Sîntem destul de tineri, bunica 48 ani, bunicul 40 ani nu mai avem alți copii, sîntem perfect sănătoși, putem munci, avem tot ce ne trebuie, ne-am preocupat și ne preocupăm de creșterea minorei, ținem foarte mult la ea, este singurul urmaș legal al familiei noastre.

Fetița și-a exprimat în chip vădit dorința de a trăi lîngă noi, s-a simțit foarte bine la noi și ne doare nespus de mult, la cămin plînge aproape tot timpul și întreabă de tatăl ei și de mama (așa ne spune nouă).

Pe data de 1.XII.1972 nemaiputînd suporta durerea și dorul de ea, am plecat la Blaj, am căutat-o și am găsit-o la căminul de copii. Cînd ne-a văzut a început să plîngă și ea și noi și nu s-a mai dezlipit de gîtul meu, rugîndu-ne să o luăm acasă.

Sînt mulți copii care ar trebui să fie duși la cămin, neavînd cine să-i ocrotească, sau îi părăsesc părinții. Or, acest copil ne-a fost luat cu forța numai dintr-o răzbunare și nu se găsește nimeni să ne ajute.

Dacă nu avem pe Nicoleta lîngă noi la ce bun să mai muncim, pentru ce să trăim, pentru cine. Familia noastră se va destrăma fără fetiță.

Putem dovedi cele relatate mai sus cu martori oculari dacă va fi necesar, oricînd îi putem aduce chiar și la București, facem orice pentru rezolvarea adevărului.

Cernat Maria

DE LA COMITETUL MUNICIPAL DE PARTID BÎRLAD

La scrisoarea adresată dv. de către un grup de muncitori, apărută în revista «Flacăra» nr. 12, din 17 martie 1973, vă facem cunoscut că nu s-a pus și nici nu se pune problema suspendării cursei Bîrlad-Răchitoasa. Această cursă a fost suspendată pentru cîteva zile în cursul lunii martie, din cauza condițiilor nefavorabile cunoscute.

Prim secretar
Leica Adam

DE LA MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR CENTRALA DE TRANSPORTURI AUTO

În nr. 12/1973 a fost publicată scrisoarea unui grup de salariați ai SMA-Berheci, județul Galați, care circulă pe ruta Bîrlad-Răchitoasa și care sesizează că nu au mai primit abonamente deoarece acest traseu s-ar suspenda sau s-ar modifica orarele curselor de autobuze.

În legătură cu această problemă vă facem cunoscut că din comunicările primite de la ITA Iași, care coordonează și activitatea autobazei Bîrlad, rezultă că această unitate nu a prevăzut în planul de perspectivă posibilitatea suspendării acestui traseu sau modificarea actualului program de circulație al curselor.

În urma verificărilor efectuate o rezultat că s-au eliberat abonamente lunare la toți cei care au solicitat acest lucru, cu excepția lunii martie a.c. cînd s-au eliberat abonamente săptămînale. Această situație a fost determinată de faptul că în urma căderilor masive de zăpadă, traseul Bîrlad-Răchitoasa a fost suspendat în perioada 1–8 martie și în zilele de 13, 15, 16 și 17 martie, iar în perioada 19–26 martie a circulat prescurtat la Tutova.

Dealtfel, delegații noștri au luat legătura cu tov. Armeanu Dumitru (unul din semnatarii scrisorii) care a confirmat în scris cele relatate mai sus.

Director tehnic
ing. S. Nițâ

OMAGIU LUI BRÂNCUȘI

Curînd noul edificiu al Teatrului Național îl vom putea admira în toată splendoarea lui, așa cum a fost el conceput și proiectat alături de un alt colos din piatră și marmură, pe frontea căruia stă scris «Hotel Intercontinental».

Prin aceasta pot să afirm că va fi cel mai modern și frumos peisaj arhitectural al Capitalei, totodată o mărturie certă a puterii creatoare a școlii românești de arhitectură. În prezent, acest peisaj este incomplet pentru că lipsesc operele de artă, lipsesc statuile care bănuiesc că vor fi așezate în parculețul din fața clădirii, nu știu ce proiecte au cei competenți în această direcție, dar personal consider că o «Pasăre în spațiu» superdimensionată (5—6 ori) din fontă alămită sau oțel avînd ca model originalul ce se află la Muzeul de artă modernă din New York și este realizat în 1919 sau cel de la Veneția dintr-o colecție particulară. Va fi fără îndoială un omagiu adus unui sculptor de geniu, unuia dintre cele mai mari spirite ale secolului XX din întreaga lume.

Am în vedere faptul că această «Pasăre în spațiu» este opera prin care artistul nu numai că s-a depășit pe sine, mai ales prin concepție, dar și-a depășit epoca și că, încă în anii vieții, municipalitatea pariziană i-a propus un proiect cu «Pasărea în spațiu» care să rivalizeze cu Turnul Eiffel, iar populația orașului Chicago vede în parcul de lîngă lacul orașului o Coloană a infinitului înaltă de 152 m. Se pare că Brâncuși a apropat ambele proiecte (deci există avizul lui) la care a și lucrat, dar nu a mai avut timp să le transmită și posterității.

Construcția unei astfel de statui și amplasată (aș îndrăzi să spun) în fața Teatrului Național ori în rondul de la intersecția bulevardelor, o consider foarte utilă și chiar necesară; știu că ea comportă și unele probleme care sînt mai dificile, dar se pot rezolva, merită.

Mă întreb unde în altă parte își va avea locul această operă de artă decît în fața Teatrului Național, care să transmită generațiilor viitoare mesajul artei, al puterii, voinței și măreției omului.

Lăsînd la o parte entuziasmul meu, vă rog să supuneți aprecierii opiniei publice realizarea acestei opere de artă și discutarea problemei de către forurile competente.

Aș fi foarte bucuros dacă ea își va găsi o realizare așa după cum o merită și acord tot sprijinul pentru realizarea ei.

Trifu Florian
București, bd. Mărăști nr. 51

O SCRISOARE DE LA CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI PRAHOVA

La scrisoarea dv. nr. 14/1973 cu privire la articolul «Cinci ani de așteptare», prin care se arată că în orașul Sinaia s-a început și s-a întrerupt construcția unui patinoar, vă relatăm următoarele:

În anii 1966–1967 fostul Oficiu Național de Turism a început construcția unui patinoar artificial acoperit în orașul Sinaia. În 1968, după ce s-a executat excavarea terenului, din dispoziția organelor superioare, lucrarea a fost sistată cu toate insistențele noastre de a se continua.

Ministerul Turismului de comun acord cu Consiliul popular al județului Prahova au hotărît să construiască pe acest amplasament un hotel cu 300 locuri. Lucrarea este cuprinsă în plan și execuția va începe la jumătatea acestui an.

În consecință, nu se mai pune problema construirii unei baze sportive.

Vă informăm că ing. Neagoe Constantin, semnatarul articolului, nu este cunoscut la adresa menționată.

Cu stimă,
Președinte
Ion Catrinescu

DESPRE UN MONUMENT AL LUI EMINESCU

Chipul lui Eminescu, așa cum ne-a fost transmis prin cele cîteva fotografii păstrate, prin mărturiile celor ce l-au cunoscut personal, prin creațiile învăluite în lirismul intim, a trecut și în desene, și în valoroase sculpturi mai ales. Aproape nu există oraș mai de seamă al țării care să nu aibă un monument al lui Eminescu. Cele mai multe monumente ale lui Eminescu văzute de noi sînt, într-o măsură mai mare sau mai mică, fidele «modelului», dar sînt și destule care, nici pe departe nu au o legătură cu personalitatea complexă a marelui poet al neamului nostru.

Îmi fac o datorie de cetățean, de om al acestui pămînt și de dascăl, dacă vreți, atrăgîndu-vă atenția că în orașul Călimănești, din județul Vîlcea, în parcul numit Ostrov (de fapt, o mică insulă a Oltului, în care ființează și o mănăstire din anii vechi), se află un «monument» (bust în piatră) al lui Mihai Eminescu, care, în fapt, îl reprezintă pe... Ciprian Porumbescu ori nici pe acesta... Eroarea sculpturii este vizibilă și pentru un elev din clasele elementare (fapt experimentat de noi într-o recentă excursie prin părțile locului).

Cunoscînd că pe malurile vîlcene trec în fiecare an sute de mii de turiști (români și străini), ne copleșește gîndul că un zîmbet ironic ar putea umbri, chiar și pentru o clipă trecătoare, monumentul celălalt al lui Mihai Eminescu, cel din inimile noastre.

Asta, pe de o parte!

Pe de altă parte, avem de-a face cu un fals, într-o accepție largă (falsul de identitate).

Măsurile ce se impun a fi luate reies, credem, de la sine.

În încheiere, propunem edililor din Călimănești să revizuiască întregul ansamblu de monumente din oraș, întrucît acestea ni se par șarjate după același tipic, al neverosimilului (a se vedea, de pildă, «monumentul» lui Nicolae Bălcescu de pe strada Lenin, în dreapta Oltului, la aproximativ 150 m în linie dreaptă, de «cel» al lui Eminescu).

Prof. Trifon Mischie-Godinesti
București, Șos. Mihai Bravu nr. 67–73

P.S. *Mărturisesc că n-am prîceput niciodată de ce piesele din genialul ansamblu sculptural al lui Brâncuși trebuie să fie «tămîiate» de fumul «micilor» de la restaurantul instalat de gorjenii mei în inima grădinii publice din Tîrgu Jiu. N-ar fi fost mai bine să facă mai multă ordine pe axa brâncușiană: Masa tăcerii, Poarta sărutului, Biserica eroilor, Coloana infinită?*

VINO ȘI VEZI!

Ca un singur om, cetățenii patriei noastre răspund cu fapte chemării partidului, cuvîntului aceluia ce se confundă în cea mai deplină armonie cu țara și poporul, tovarășul Nicolae Ceaușescu! Să facem patria noastră o grădină!

Plantări, plantări masive de arbori, copaci, arbuști și flori. Spații verzi, spații de sănătate și recreare. Într-un singur colț al orașului Cîmpulung, invitația scriitorului «Vino și vezi» ar fi satisfăcut pe cel mai exigent oaspete. Cartierul Flămînda, blocul de 12 apartamente nr. 1, proprietate personală, lansează «Vino și vezi!» Locatarii acestui bloc au avut tot timpul flori pe scări, flori pe balcoane, flori în apartamente. Și acum sădesc flori în jurul blocului lor. Terenul, lăsat așa cum se lasă în urma unei construcții, a fost curățat, nivelat și plantat cu arbuști, pomi fructiferi și flori. Pe o suprafață relativ mică s-au plantat numai într-o singură zi peste 60 de arbuști și 30 de pomi fructiferi.

Cele 12 familii au ieșit cu toate la această acțiune. Merită să fie amintiți micuții Matei și Moise de cîte 4 și 5 ani, împreună cu părinții lor, puțin mai vîrstnicii Nitreanu Nicolae și Dumitrescu Nicolae, pensionari, inițiatorii activității Moise Vasile, Matei Simion și Barbu Jean, care după orele de serviciu au continuat frumoasa activitate. Un cuvînt de laudă tovarășului Crețu Emilian, împuternicitul asociației de locatari, care s-a zbătut să procure materialul săditor.

La celălalt bloc de 12 apartamente a avut loc aceeași acțiune. O întrecere de înfrumusețare la care vor cîștiga toți locatarii.

Prof. C. Dobrescu
str. Pictor Grigorescu, bl.1.
Cîmpulung, jud. Argeș

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori

Fotografie de Sorin DAN

CONSTANTIN MOTAŞ[*)]

despre

gheţarul de la scărişoara, «anticamera tartarului», gigantic frigider natural

Prin mijlocirea fotografiei de mai sus, cititorii «Flacării» fac cunoştinţă cu una din minunile subterane ale ţării. Situată pe podişul Scărişoara, în Munţii Apuseni, peştera cu un contur complicat — aflată la 1 200 metri altitudine în fundul unei prăpastii adînci de vreo 50 m — are costişe abrupte, aproape verticale, care duc, parcă, spre anticamera Tartarului.

Dacă de la gura acestui **avan** — cum îi spun specialiştii — te uiţi în fund, pînă acolo unde pătrunde lumina, nu-ţi vine a crede că vei ajunge cu bine la giganticul bloc de gheaţă fosilă de circa 75 000 metri cubi şi 20 m grosime.

Emil Racoviţă, întemeietorul Institutului de speologie, care îi poartă numele,şi explorator al Antarcticii, s-a aventurat în cinci rînduri — în lunile iunie şi iulie ale anilor 1921, 1922 şi 1923 — pînă în fundul **avenului**, unde a făcut observaţii remarcabile asupra formării stalagmitelor de gheaţă şi a studiat structura lor, completînd sau infirmînd observaţiile înaintaşilor săi: geologul **K. Peters** (1861) şi geograful **A. Schmidl** (1863).

Savantul român a publicat toate acestea în lucrarea **Observaţii asupra gheţăriei naturale numită «Gheţarul de la Scărişoara»** (1927), cu frumoase fotografii realizate de colaboratorul său dr. **René Jeannel**, subdirectorul Institutului de speologie din Cluj.

După vreo 20 de ani de la cercetările marelui explorator al beznei reci şi umede a peşterilor ţării noastre şi altor ţări, cu lumea lor de fiinţe cavernicole, supravieţuitoare din ere geologice de mult apuse, urmaşii lui Racoviţă au continuat cercetările ilustrului predecesor. Astfel, speologii Mihai Şerban, Dan Coman, R. Givulescu, într-o expediţie întreprinsă împreună cu Maxim Pop, au descoperit alte încăperi ale peşterii cu gheaţă. Iosif Viehmann a studiat concreţiunile, iar Gheorghe Racoviţă (nepotul marelui speolog) a efectuat cercetări asupra stalagmitelor de gheaţă.

După grăunţele de polen din **aven**, Emil Pop şi I. Ciobanu au estimat cam la 3500 de ani vechimea gheţarului. Aşadar, ei datează cam de pe timpul lui Tutankhamon!

Emil Racoviţă, după determinările făcute de Al. Borza, a cercetat vegetaţia gheţarului, arătînd că în fundul văgăunii fanerogamele înfloresc în toiul verii,adică atunci cînd cele de afară sînt de mult trecute şi scuturate. Pe «tăul de gheaţă», cum îi spun moţii, Racoviţă a văzut plimbîndu-se agale cîte un coleopter orb (**Pholeuon glaciale**), care pare a se simţi minunat în acest gigantic frigider natural...

Nu voi uita niciodată ziua cînd, împreună cu mai mulţi colegi, toţi înarmaţi cu facle, am coborît scara de lemn care duce în fundul prăpastiei. Dinţii ne clănţăneau — nu ştiu, de emoţie sau de frig? — temperatura era abia cu ceva deasupra lui 0°. Însă ce splendoare! Din stalagmitele de gheaţă ţîşneau scînteieri galaxice, cu lumini multicolore, de curcubeu. O adevărată feerie din «O mie şi una de nopţi»! Geologul nostru,Marcian Bleahu, regretă că această peşteră miraculoasă nu este amenajată cum se cuvine pentru turism şi a rămas neelectrificată, dar eu îmi spun: Cu atît mai bine! Fiindcă atunci ar avea de suferit atît stalactitele obişnuite, cît şi cele de gheaţă, şi ar dispărea multe frumuseţi, chiar şi faimosul relict **Pholeuon glaciale**, vietatea cea mai interesantă a gheţarului.

Noroc că vajnicul nostru militant pentru protecţia naturii exterioare şi subterane, Val. Puşcariu, a avut deosebită grijă să pună sub ocrotire complexul carstic Scărişoara, rezervînd unele încăperi cercetării ştiinţifice.

Păcat că nu posed lampa miraculoasă a lui Aladin căci aş transporta într-o clipă pe cititori în feericul Gheţar de la Scărişoara din ţara vrednicilor moţi!

*) *Om de ştiinţă emerit, fost director al Institutului de speologie «Emil Racoviţă», membru asociat al Muzeului naţional de istorie naturală din Paris.*

prezentul social

cronica instituțiilor

«viața pietrelor»

Un scriitor pe care l-am admirat foarte mult, Aldous Huxley (m-am dus să-l văd colecția de manuscrise de la Universitatea Stanford, în California), povestește în *Batjocoritorul Pilat*, cartea lui de călătorii în Asia, despre experiențele fizicianului J.-C. Bose, la Calcutta. Sir Bose fusese un genial experimentator și a studiat viața plantelor și a pietrelor. Da, nu vă mirați, el a demonstrat că pietrele trăiesc și suferă, că sînt supuse oboselii și că pot muri. Ce înseamnă o piatră moartă? Am fost urmărit multă vreme de ecoul relatării lui Huxley și m-am convertit la practici asiatice, încercînd să trăiesc unitatea lumii și să respect ceea ce a fost creat sub soare. Autorul *Contrapunct*-ului afirmă chiar că a văzut un fel de electrocardiogramă a unei plante, realizată în diferite condiții, sub efectul unor stimulente etc. Desigur, la fel ca și Huxley, nu am căderea să vorbesc despre valabilitatea unor atare investigații. Le accept însă ca pe o afirmare a respectului față de ceea ce ne înconjoară. Cred că este cazul să resimțim o mai mare obligație morală față de tovarășii noștri de viață în univers. Brutalitatea omului nu se afirmă numai în raport cu propria lui specie, în războaiele și atrocitățile istoriei sale zbuciumate, dar și față de mediul care l-a creat. Dușmănia lui față de natură a luat forme paroxistice, iar consecințele nu pot fi apreciate îndeajuns. Cine știe ce ne mai rezervă viitorul?!

Sînt rare țările cu un program unitar de apărare a mediului. O lege ca cea propusă de curînd la noi înseamnă de fapt supunerea scopurilor imediate și depășirea strictelor interese economice, în numele unui bun durabil și superior. Tehnologiile se schimbă, iar expansiunea nelimitată se face pe baza creării unor alte cereri, de multe ori nejustificate. Țara trebuie să rămînă cu pămîntul, cu dealurile, cu holdele, cu drumurile, cu pădurile și oamenii săi! Să nu ne jucăm cu cuvintele. Dacă nu avem destulă grijă, putem pierde totul! Este ceea ce caută să preîntîmpine legea și instituția prevăzută, menită să întreprindă studii și să ia măsuri.

În *Cum să gîndim despre mediul înconjurător*, apărut în *Mediul înconjurător. O misiune națională pentru anii șaptezeci*, Max Ways citează un exemplu impresionant. În plin război al doilea mondial, la sfîrșitul lui 1943, Churchill adresa Camerei Comunelor un mesaj cu privire la raportul dintre mediul arhitectural și comportamentul uman, atrăgînd atenția asupra faptului că «Mai întîi modelăm noi clădirile, iar apoi ne modelează ele pe noi». Era un subiect destul de ciudat, desigur, pentru urgența momentului. Ne permitem o analogie, deloc forțată, dacă avem în vedere că și în timp de pace există mari priorități și că omul este supus unei competiții, mai puțin spectaculoase, dar la fel de mortală. Tocmai acum, cînd ne-am propus un adevărat salt economic și o dezvoltare atît de intensă, presupunînd intrarea în funcțiune a noi capacități și extinderea celor existente, folosirea unor surse de energie și a altor factori, poluanți la urma-urmei, partidul a luat măsurile cunoscute. Este o preocupare pentru calitatea vieții în țara românească, pentru apărarea moștenirii noastre istorice. De aceea, n-ar trebui să uităm acum nici mediul artificial pe care îl creăm noi înșine, urbanistica și artele utilitare. În secolul viitor, urmașii noștri vor studia epoca nu numai prin monumente, dar și prin calitatea habitatului și prin expresia utilităților noastre. Legea prevede îndepărtarea de centrele locuite a surselor de fumărale și de substanțe toxice, dar în același timp ar trebui elaborate norme de expresie a întregului conținut sufletesc al omului, indiferent de scopul aglomerărilor umane și de funcționalitatea restrînsă a unor blocuri de locuit. Mediul este suma elementelor din jurul nostru, iar caracterul plicticos și dezolarea unor cartiere unde se doarme numai și se fac cumpărături este tot un element de eroziune a vieții. Nu știu cine a elaborat o concepție prin care orașul este compartimentat în mod arbitrar și nu văd de ce nu s-ar construi și în *Titan* sau în *Drumul Taberei* un muzeu de arte frumoase sau sediul central al unui minister, așa cum se întîmplă în alte părți. Caracterul excepțional al legii ar trebui extins la toți factorii ce acordă vieții umane o anumită calitate, proprie socialismului și tradițiilor românești.

Peisajul îmbogățit de civilizație este un lucru măreț și demn de splendoarea omului. Sîntem pentru progres și pentru tehnică, dacă nu atentează la bunuri mai nobile și mai adînci. Hotărîrile recente ale partidului vin să armonizeze demersurile noastre și să prevină excesele păgubitoare, ușor de descifrat în dezvoltarea haotică a unor țări hipercivilizate. Literatura noastră va păstra gura de rai a plaiului românesc, contemplînd luna pe un cer fără smog, în timp ce umbra ciobanului care și-a pierdut oile va mai cutreiera, cu nostalgia ei, visurile poeților.

Aurel Dragoș MUNTEANU

săptămîna politică

1 Mai 1973, sărbătoare a muncii

Pentru oamenii care *fac* istoria, sărbătorile muncii nu seamănă una cu alta, oricît de departe în timp ar veni ele. 1 Mai ne-a găsit de fiecare dată altfel, mai *în față*, mai hotărîți să învingem timpul, să legăm de numele muncii toate valorile posibile care fac din ea unica unitate de măsură a existenței noastre.

Oamenii care *fac* istoria aduc adeseori în dar, ei, istoriei, adevărate simboluri încărcate de substanță umană care, departe de a fi doar nobile coincidențe, reflectă mișcările unei societăți dinamice, lucide, responsabile, creatoare, ce nu-și îngăduie pauza autocontemplării; de aici — acel sentiment tonic, nu lipsit de o anumită mîndrie, că sîntem pregătiți să ieșim în întîmpinarea unor mari sărbători nu numai cu roadele mîinilor noastre, dar și cu ceea ce conștiința și voința noastră de comuniști gîndesc despre căile prin care aceste roade pot fi și mai multe, și mai bune. Iată, acest 1 Mai al lui 1973, de care ne mai despart doar două zile din săptămîna ce urmează, ne află angajați într-o acțiune de îndoită cinstire a muncii. Lucrăm și, în același timp, cumpănim din mers, cum să facem pentru a așeza munca noastră pe temeiurile maximei raționalități și eficiențe.

Introducerea normelor de îmbunătățire a structurilor organizatorice, întoarcerea la rosturile fundamentale, statornicirea specialiștilor acolo unde se hotărăște soarta producției și nu du-te-vino-ul hîrtiilor sînt modalitățile prin care curățim cîmpul de acțiune impus de legea devenirii noastre socialiste și comuniste — perfecționarea continuă. Un adevărat progres este imposibil fără a cunoaște și a ține seamă de cerințele ei. Nu se poate înainta fără a ști cum trebuie să muncim *astăzi, aici*, la noi. Toate actele politice inițiate de partid dovedesc preocuparea, vîrsta constantă pentru creșterea eficienței întregii activități economice, condiție obligatorie pentru o sănătoasă ridicare a nivelului de trai al celor ce muncesc.

Organizîndu-ne mai bine, adică mai rațional, adică mai înțelept, activitatea, fiecare colectiv de oameni își aduce de fapt contribuția nu numai la sporul de bunuri al obștei, ci, am putea spune, și la îmbogățirea definiției muncii. Cînd, bunăoară, citim că furnaliștii din unitățile siderurgice ale țării au elaborat în aceste zile, cea de-a 53 000 tonă de fontă peste prevederile planului, trebuie să fim convinși că ei, furnaliștii țării, știu nu numai cum să-și sufle minecile dar și cum trebuie trași de mînecă acei care obișnuiesc să închidă ochii și cînd e vorba de scos afară vechiul, și cînd trebuie adus noul.

Perfectibilitatea muncii, a raporturilor dintre cei care muncesc, depășește imaginea unui proiect de norme, ea ține de înseși marile gesturi creatoare ale unei națiuni, ale fiecărei generații în parte. Adresîndu-se tineretului studențesc la cea de-a IX-a Conferință a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști, îndemnîndu-i să-și formeze voința, puterea de creație și caracterul la școala muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** consfințea datoria celor care vin de a învăța, în primul rînd, lecția confruntării cu rosturile muncii.

Acest 1 Mai 1973 ne găsește pe toți aplecați nu numai asupra uneltelor, dar și asupra *muncii* ca atare.

Este unul din acele simboluri care țîșnesc emoționant între o alunecare și alta a istoriei, unul din acele simboluri care, în chip dialectic, trebuie să se întrupeze pentru a da un nume nou energiilor noastre din această primăvară.

Magda MIHĂILESCU

ce profețim, ce profesăm

puterea exemplului moral

Retrăind cu toții în această primăvară zilele de un eroic și monumental avînt ale revoluției române de la 1848, nu putem să nu evocăm viabilitatea principiilor morale care i-au călăuzit pe mari bărbați ai emancipării sociale și redeșteptării naționale a poporului nostru. Octavian Goga pleda, într-unul din articolele sale, pentru descătușarea energiilor postume, pentru integrarea lor în circuitul vieții spirituale. Îndemnul e cu atît mai îndreptățit cu cît avem în vedere pilda de înaltă moralitate socială, de patriotism activ pe care un Nicolae Bălcescu sau un Avram Iancu ni le oferă prin întreaga lor viață și luptă, amîndoi, nu întîmplător, stînd la loc de frunte în panteonul conștiinței naționale române. A rechema în memoria trăirii noastre de fiecare zi gîndurile, faptele, visările de-o viață ale acestor oameni între oameni înseamnă a ne fortifica propriile aspirații către o umanitate înaltă, către o conduită proprie adevăraților patrioți. Mai ales tinerii, aflați în căutarea unui model uman de urmat, pot găsi în viața și jertfa nepieritoare a unor asemenea izbînditori ai neamului nostru izvodul limpede al unor învățăminte morale care au marea ascensiune de a fi fost *trăite*, acoperite de fapte.

Și fiindcă în inima noastră stăruie cu putere, ca într-un pelerinaj fantastic, cum ar zice Vasile Alecsandri, «dulcea imagină a lui Bălcescu», fie-ne îngăduit a considera drept o datorie sfîntă a oricărui om care vrea să trăiască și să muncească exemplar aceea de a-i urma în conduita sa pe nemuritorul nostru înaintaș. Multiple sînt posturile luminoase în care ne apare acest «om al cărui nume onorează România», dar între acestea nu mai puțin pilduitoare sînt virtuțile sale de slujitor dezinteresat al treburilor obștești, de om dăruit clipă de clipă muncii, de prieten devotat. Dacă abnegația în luptă, în muncă, în prietenie ar trebui să poarte un nume propriu acesta pe drept cuvînt ar trebui să fie Nicolae Bălcescu.

Adversar al oricărui vedetism, de o modestie simplă, necontrafăcută, lipsit de tentația cățărării ierarhice, Bălcescu poate sluji de model desăvîrșit pentru oricine ocupă un post de răspundere în viața publică. «Nu te descuraja dar, bravul meu prieten — se adresa el încrezător bunului său tovarăș de luptă A.G. Golescu în martie 1849. Timpul nostru n-a sosit încă, dar va veni. Aceasta eu o simțisem care bine în revoluția noastră, de aceea mă dau de bunăvoie după spatele celorlalți. Nu căutam a mă face cu orice preț popular, căci nu știm decît o popularitate, aceea ce e rezultatul faptelor mari și adevărat folositoare. O asemenea popularitate o dobîndește omul tîrziu, mai adesea tocmai după moartea lui, dar atunci ea trăiește cît lumea». Profetice cuvinte într-adevăr nu numai pentru eternitatea devotatului patriot și revoluționar, ci și pentru idealul moral pe care îl afirmă, pentru neîntinarea lui prin nici o mișcare omenească de genul aceleia nu o dată întîlnită la vînătorii de glorie și de avantaje materiale.

Nu mai puțin bogată este zestrea morală bălcesciană în ceea ce privește etica desăvîrșită a relațiilor interumane, ireproșabila sa conduită în tot ceea ce făcea, în conlucrarea cu ceilalți militanți pașoptiști. Sub acest aspect, viața exemplară a lui Bălcescu rămîne un ideal moral pe care niciodată nu vom osteni în a năzui să-l atingem, deplina concordanță între credințele sale politice și modul de a se comporta fiind una din cele mai strălucite mărturii ale unei personalități sublime, integre.

Poate că nimic nu e mai demn de luare aminte decît înseși cuvintele evocatoare ale prietenilor apropiați, prieteni pentru care Bălcescu rămăsese o autoritate morală de netăgăduit, chiar și după moarte. Făcînd portretul moral al marelui său prieten, Ion Ghica remarca o seamă de trăsături distinctive, atît de multe încît ar putea defini o întreagă colectivitate, nu un singur om: amiciția perfectă, complexiunea delicată, fizionomia blîndă și simpatică, dorința de-a învăța, aplicațiunea la studii, inteligența, ardența și entuziasmul, rara modestie, stilul limpede strîns, nervos și elegant, patriotismul, spiritul de jertfă, energia revoluționară.

Ce am putea adăuga în plus la aceste cuvinte decît îndemnul pe care ni-l adresează peste veac unul dintre discipolii săi, Al.I. Odobescu, de «a-l respecta, a-l iubi, a-l admira», dînd o nouă viață «cugetelor înviețoare și spornicelor cuvinte ale acelui nobil suflet, ale acelei întinse inteligențe românești, care odată se numea Nicolae Bălcescu». Reflectînd asupra zilnicei noastre străduințe și conduite, Bălcescu să ne fie mereu un etalon de aur al moralității noastre sociale.

Niculae STOIAN

NICOLAE CEAUȘESCU:

Conducerea colectivă implică fiecăruia, la locul său de muncă, obligația să înfăptuiască hotărîrile adoptate. A continua vorbăria goală, a crede că conducerea colectivă înseamnă vorbărie colectivă, pierdere de timp, înseamnă, în fond, a împiedica mersul înainte al construcției socialiste. Mă refer la această problemă cu acest prilej, pentru că trebuie să înțelegem necesitatea de a impulsiona participarea fiecăruia dintre noi în producție, jos, în mijlocul organizațiilor de partid, în rîndul clasei muncitoare, al poporului, la înfăptuirea politicii partidului.

MAI PUȚINĂ VORBĂ ȘI MAI MULTĂ MUNCĂ! ACEASTA ESTE CERINȚA ESENȚIALĂ AZI!

Muncă și credință

De fapt, curajul bărbătesc de a te întrece cu alții rezultă din încrederea în faptele tale. Și noi trebuie să credem în ceea ce facem. Cîtă vreme zidul lui Manole n-a avut în el pe aceea pe care Manole a iubit-o, pe aceea care reprezenta deci credința lui Manole, zidul se surpa. Ceea ce dă temeinicie și sens oricărei construcții este credința. Să credem în ceea ce facem! Nu profesez o mistică elementară, după care ar urma ca, doar din credință, cărămizile să se lipească una de alta, dar sînt convins că tot ceea ce e durabil în Țara Românească e durabil din dulcea împletire de meșteșug și credință. Cetățile noastre n-au fost făcute cu mercenari și nu e vorbă goală să spunem că între cărămizile acestor cetăți un ochi atent poate citi, și azi, participarea de sudoare și sînge a generațiilor anterioare.

Fapte și vorbe! E timpul faptei și e timpul vorbei curate despre faptă. Cînd spunem că e timpul faptei, noi nu înțelegem cumva că trebuie muncă și tăcere, ci că trebuie muncă și vorbă înțeleaptă, vorbă care să continue munca și s-o reprezinte. Cu demagogie, cu sporovăială de ședințe infinite, cu promisiuni fără căpătîi nu se poate construi țara fericită de mîine! Înalt elogiu al faptei este viața celor mai buni dintre români, a celor mai buni dintre cei care — români și de orice alt sînge, trădători aici — țin pe umeri edificiul României de azi.

«Mai puțină vorbă și mai multă muncă, aceasta este cerința esențială azi» — a spus tovarășul Ceaușescu și, dacă întreprindem un sumar examen de conștiință al fiecăruia dintre noi, înțelegem cîtă dreptate are. Dar trebuie să înțelegem asta nu în vorbe, ci în fapte. Trebuie să cîștigăm tot mai mult directa proporție dintre faptă și vorbă. Muncă, nu vorbărie! Muncă, adică fericirea promisă a zilei de mîine. Noi rostim aceasta și noi simțim aceasta în zilele premergătoare Zilei internaționale a celor ce muncesc. Muncă, adică viață! Muncă, adică asumarea unui destin mai profund decît simplele zile ale noastre! Să participăm fiecare la ceea ce înseamnă ritmul României de azi! Fiește, să evităm a face și din asta doar o lozincă. Să nu ne ascundem în vorbe, cum s-a mai întîmplat din cînd în cînd, și să facem din vorbele noastre măsura de comunicare a faptelor noastre. Trebuie să spun că, în ciuda tuturor greutăților existente, generația noastră umană se poate considera fericită, angajîndu-se în această bătălie pentru așezarea muncii pe soclul cel mai înalt din ierarhia meritului. Dar și asta, sigur, nu se poate realiza decît prin muncă.

Așa se întîmplă atunci cînd munca își cere și-și dobîndește drepturile. Nici nu s-ar putea altfel într-o țară dominată de spiritul revoluționar al partidului celor ce muncesc. Însă a spune «cei ce muncesc» presupune a recunoaște că sînt și oameni care nu muncesc. Aceștia reprezintă vechiul, scleroza, birocrația (care nu înseamnă neapărat hîrtie, ci înseamnă și suspiciune, și lașitate, și cameleonism)...

Fericită acea generație umană care apucă o vreme a faptei!

Adrian PĂUNESCU

unde vorbele sînt inutile

Știu un loc în Sibiu unde tihna, liniștea și o anumită reverie romantică, atît de caracteristice străvechiului oraș transilvan, sînt cu brutalitate negate: cazangeria Uzinei «Independența».

Își anunță de la mare distanță prezența prin bubuituri înfundate. Te apropii, pătrunzi înăuntru și, instinctiv, îți astupi urechile, într-atît țipătul strident al metalului torturat în fel și chip îți pare insuportabil. Apoi încerci să te obișnuiești, speri că acel zgomot, acele bubuituri vor înceta, au și încetat, îți revii, respiri ușurat cînd, iată, totul reîncepe cu o intensitate și mai mare, aproape dureroasă, parcă aș fi la mare altitudine sau la mare adîncime, nu mai știu, îmi simt tîmplele și timpanele zvîcnind. Privesc în jur. Sînt singurul care par a da importanță zgomotului ce țîșnește strident, alt termen n-am, cînd te aștepți mai puțin. Peste tot, oamenii lucrează. Cu mișcări cumpănite, taie, îndoaie, așază în stive tablele de fier. Nimeni nu vorbește. Ar fi și inutil aici unde și cel mai strașnic chiot s-ar pierde înghițit de tunetele născute din prelucrarea miilor de tone de metal. În loc de vorbe, cel mult un gest. Citeodată nici măcar atît. Fiindcă zgomotul asurzitor, munca dură de fasonare a metalului i-au învățat pe acești oameni să fie economi cu vorba și gesturile inutile. Cunosc puține locuri ca acesta, unde vorbăria nesfîrșită, cuvintele mari, dar fără acoperire, să sune mai fals, mai derizoriu. Le reduce la adevăratele lor proporții, adică la zero, metalul, cu duritatea sa, cu strivitoarea-i greutate, cu scrîșnetul și bubuiturile sale, atunci cînd un tăiș de mașină ori un baros se abat asupra sa, încercînd să-l încovoaie.

Un om, un cazangiu. Ca mai toți, robust, cu umeri și mîini mari, puternice. Moise Vasiu, șef de echipă.

23 de ani de cazangerie. Mai are doi frați, tot cazangii, în aceeași echipă cu el. Cum a ajuns aici? L-a adus taică-său de mînă în uzină. L-au văzut cîțiva mai umeros și au hotărît să-l dea la cazangerie. După el au venit și ceilalți frați, Ion și Nicolae. Așa s-a statornicit «clanul» Vasiu în cazangerie. Nici Moise n-a rămas pe loc, a ajuns cu timpul șef de echipă, a fost trimis la specializare în străinătate. Și-a urmat îndeaproape meseria, perfecționîndu-se odată cu ea, fiindcă una din cele mai false idei despre munca de cazangiu este cea care-i imaginează pe acesta dînd toată ziua cu barosul, cînd sînt attea lucruri gingașe, da, gingașe de făcut, extrem de pretențioase, cum ar fi serpentina pentru cuptoare, la care tocmai lucrează. Cît despre zgomot și efort fizic?

— Fără de ele nu se poate. Intră în meserie. Ne-am obișnuit, nu ne mai deranjează. E drept, tic-tacul ceasului dumneavoastră de mînă, chiar de la foarte mică distanță nu-l prea aud, dar ce vreți, sînt de 23 de ani în secție, aud bubuiturile de baros pînă și-n somn, mi-au intrat în sînge, fac parte din viața mea.

Aflu că zgomotul din cazangerie care, mie cel puțin, mi s-a părut aproape insuportabil, este, oricît de surprinzător ar părea, mult mai puțin intens decît în urmă cu 15 ani, să zicem. S-au eliminat operații cum ar fi nituirea cazanelor și tălerea metalului cu bomfaierul, pe cît de zgomotoasă prima, pe attt de obositoare a doua. Cu toate acestea, profesiunea de cazangiu a rămas apanajul oamenilor puternici. Îți cere forță și disciplină. Altfel nu poți înfrînge duritatea metalului, n-ai cum să-l încovoi și să faci din el piese, unele cîntărind zeci de tone. Vorba lui Moise Vasiu: «La noi în secție fiecare muncitor știe precis ce are de făcut. Ne-am împărțit în amănunțime sarcinile. În două vorbe, ne-am înțeles. Fiindcă cei mai mulți ne cunoaștem nu de azi ori de ieri și știm deci pe cine contăm. Și ne facem treaba. Așa cum pe bună dreptate ne pretinde partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu».

«În două vorbe ne-am înțeles... și ne facem datoria».

Ce înseamnă aceasta la cazangeria «Independenței»-Sibiu?

Înseamnă, printre altele, trei carcase electrofiltre pe lună, față de una singură, și aceasta construită în trei luni, attt cît se realiza în secție în urmă cu mai mulți ani. Înseamnă piese-unicate, necesitînd lucrări de mare finețe și precizie, înseamnă conductele de aducțiune de la Lotru, Petrimanu, Sadu V și Someș-Mărășelu, tunele prin care apa aleargă să se preschimbe în lumină, înseamnă suduri în mediu de argon și-n general suduri controlate de ochiul infailibil al razelor Roentgen. Înseamnă, atunci cînd producția o cere, 8, 10, 12 ore de muncă și chiar și cîte o duminică, petrecută acolo, în aspra, fără menajamente confruntare cu metalul.

De fiecare dată, în fața noilor sarcini, au cumpănit bine ce au de făcut și s-au pus pe treabă. Fără vorbe mari, fără ședințe și inscrieri la cuvînt. Dealtfel, la toți cazangiii și sudorii din secție pe care i-am cunoscut, am întîlnit același dispreț mărturisit ori nu față de palavragii, față de cuvîntul gălnos și sonor care de multe ori maschează neputința. Aici, mai mult decît oriunde, omul este apreciat după ce face, nu după ce zice. În loc de discuții nesfîrșite și cuvinte meșteșugite, o sudură perfectă. Acești muncitori, acești comuniști, înțeleg să-și facă datoria așa cum o cere partidul, cu dăruire, cît mai bine cu putință, cheltuind pentru aceasta inteligență, forță, pasiune, nu vorbe goale.

În uzină se știe de multă vreme că «la cazangerie nu sînt probleme», că aici «oamenii tac și fac», și este suficient să le asiguri cele necesare producției pentru ca treaba să meargă «ca ceasul». De unde attta siguranță?

— Din mîndrie, îmi răspunde Ieronim Olaru, forjor de meserie, acum la controlul tehnic. Păr cărunt, dar aceleași umeri, largi,

aceleași mîini puternice. Sîntem mîndri!

— Cum adică?

— Sîntem mîndri de forța noastră, nu admitem să nu putem duce la bun sfîrșit o sarcină. Lucrul se știe și sîntem încontinuu «provocați».

— De unde vă vine mîndria aceasta?

— Din zilnica noastră «încăierare» cu fierul. La început te temi, te vezi mic, plăpînd în comparație cu matahalele pe care trebuie să le supui, să le dai formă. Apoi, cu timpul, te obișnuiești și le vii de hac. Din încercările acestea ieși întărit și rămîi, nu știu dacă mă înțelegeți, mîndru. De forța, de îndemînarea, de rezistența ta. Și de fiecare dată vrei să-ți dovedești că din nou vei reuși să supui metalul.

Să nu se creadă cumva că oamenii de la cazangeria «Independența» ar fi un fel de cascadori ai industriei. Și Moise Vasiu, și Ieronim Olaru, și Lucas Gross, și Ioan Stimeriu, și atîția alții pe care i-am întîlnit în secție nu cheltuiesc sudoare de dragul efortului și nu fasonează table de fier groase de trei degete, ca urmare a unui pariu. Sînt conștienți în cel mai înalt grad că de felul cum au executat ei cutare piesă depinde cum va funcționa o hidrocentrală, o rafinărie, o fabrică de ciment. Dealtfel, în multe cazuri au fost chemați de beneficiari pentru a acorda asistență tehnică în timpul punerii în funcțiune a respectivelor obiective. Cu aceeași modestie, cu aceeași oroare de pierderea de vreme și vorbele de prisos, au mers, au verificat și, cînd totul a fost în regulă, s-au întors acasă.

•

Cazangiilor de la «Independența» le merge vestea că nu li se aude vocea.

«În schimb li se aude barosul», cum prompt mi-a replicat unul dintre acești taciturni.

Mihai HETCO

vorbele fără fapte sînt niște iluzii

Pe Gheorghe Dindere l-a consacrat munca. Pentru reporter nu este numai o obligație morală, ci și o șansă să stea de vorbă despre muncă, despre fapte, tocmai cu un asemenea om. Așadar, întîi pentru asta l-am căutat pe Gheorghe Dindere și nu doar fiindcă este președintele Uniunii județene a cooperativelor agricole de producție Dolj.

— Despre muncă? Ce-aș putea să vă spun eu despre muncă? Poate asta: vorbele, numai ele, n-au făcut pe nimeni om. Zic om, nu persoană cunoscută.

— Din cîte știu, în locurile pe unde ați lucrat — Drobeta-Turnu Severin, Bechet, Calafat, Segarcea, într-un cuvînt, sudul Olteniei — funcțiile dumneavoastră au fost de conducător. V-aș ruga deci să-mi spuneți care sînt particularitățile unei astfel de activități?

— Munca mea a fost, și este, cea cu oamenii. Adică — zic eu — cea mai frumoasă. Altă zic cea mai dificilă. De fapt, într-o astfel de muncă, dacă nu iubești omul, n-ai ce căuta. Particularitățile muncii mele au izvorît din particularitățile omului cu care am lucrat: țăranul. Acesta, la 18 ani, știe totul despre ceea ce-i înconjoară. La aceeași vîrstă orășeanul nu-și cunoaște nici vecinii din bloc. Apoi, țăranul este omul care trăiește în mijlocul naturii, pe cînd orășeanul trăiește, ca să zic așa, în apropierea ei. Orășeanul este înconjurat și lucrează cu multe lucruri nevii. În vreme ce țăranul este înconjurat numai de viață și viața înseamnă libertate. De aceea țăranul are niște antene,— cum le ziceți dumneavoastră —, niște sensibilități,— cum le zic eu —, mult mai fine. Te simte după cum mergi pe drum, dacă ești om ori nu, dacă ești cu adevărat cel care pari. Așadar, cel care conduce astfel de oameni trebuie să fie organic legat de sufletul lor. Să aibă într-adevăr calitățile necesare unui conducător, să nu se prefacă numai, fiindcă dacă nu le are țăranul îl dibuie repede. Dacă în mijlocul acestor oameni cu care lucrezi nu ai reacțiile cele mai potrivite nu poți să le fii nici conducător, nici nimic altceva.

— Înțeleg că hotărîrile pe care le ia un conducător într-un asemenea mediu necesită o mare siguranță.

— Nu numai atît. Toate hotărîrile pe care le ia trebuie să izvorască din nevoile celor cu care lucrează. Izvorînd de-acolo, izvorăsc din politica partidului, și unde-i izvorul bun de apă toată lumea se adapă. Altfel, poate să fie ea fîntîna împopoțonată în toate chipurile, oamenii trec pe lîngă ea. De aceea, consider că indicațiile date de conducerea superioară a partidului, de către tovarășul Ceaușescu personal, de a se intensifica consultările și dialogurile organizațiilor partidului cu oamenii muncii pentru o participare cît mai mare a maselor largi la conducerea țării, sînt de o importanță excepțională.

— Care este, după opinia dumneavoastră, prima obligație de care trebuie să țină seama în munca sa un om care conduce oameni?

— Venim dintr-un neam de oameni setoși de dreptate, un neam care n-a fost purtat de gîndul de a lua din grădina vecinului. Așadar, un conducător trebuie să fie drept. Oamenii acceptă rigiditatea, dar nu pot înțelege lipsa puterii de discernămînt a omului care îi conduce. Un conducător, un om care conduce oameni, cum ziserăți dumneavoastră, poate fi dur dar nu brutal. Exigența nu trebuie confundată cu lipsa de respect față de om, față de munca lui. Absurditatea nu poate ține locul intransigenței, capriciile nu pot înlocui niciodată principiile, criteriile. Un conducător care nu-și respectă obligația de a asculta vocile oamenilor cu care lucrează îi dezmoștenește pe aceștia de lucrul cel mai de preț pe care-l au: demnitatea. Fără ea, orice om nu e decît o bărcuță de hîrtie, pe care nici un conducător, nici un cîrmaci nu o poate duce la vreun țărm, chiar de-ar fi el unul de aur. În momentul în care vorbele și faptele unui conducător nu se potrivesc, ei bine, acel conducător nu mai există.

— Tovarășe Dindere, care credeți că este deosebirea esențială între vorbe și fapte?

— Faptele pot trăi singure. Vorbele fără fapte sînt niște iluzii. Chiar și dintre fapte rămîn numai acelea care ți-au răpit o parte din suflet. A pune suflet și în vorbe se mai întîmplă, dar asta nu înseamnă nimic în absența faptei. Singură fapta poate spune ce fel de om ești, de unde vii, și încotro te îndrepți. Și-apoi, fapta nu minte, pe cînd vorba n-a făcut-o numai o dată. De aceea, funcția și munca unui om nu se pot justifica prin vorbe, prin procese verbale, rapoarte. Procesul verbal trebuie să fie grîul, oțelul, pîinea, hainele, lumina. Unii ajung să se obișnuiască mai mult cu vorba decît cu munca. Viața pentru ei prin lozincă.

— Dumneavoastră chiar nu credeți deloc, să zicem, în lozinci? Nu le-ați folosit niciodată?

— Ba da.

— Dați-mi niște exemple.

— Notați: «Vă rugăm să vă luați o floare sau două dintre cele care vă plac cel mai mult, dar tăiați-le cu atenție, pentru ca trandafirul să mai poată înflori și a doua oară». Era în anul cînd înfloriseră cei 60 000 de trandafiri plantați la Calafat.

— Eu cred că toate acestea țin de ceea ce înțelegem prin educația maselor.

— Eu nu cred, sînt sigur. Ea nu se poate face cu lozinci lipsite de idei, ori cu idei lipsite de suflet. Sînt bune, foarte utile ele, radioul și televiziunea, presa și teatrele, dar mijlocul cel mai bun în această muncă de educare a maselor rămîne exemplul personal. Cel mai eficient, economic și la îndemîna oricărui om cinstit. Degeaba se duce el, omul, la un spectacol bun, degeaba ascultă o emisiune făcută numai din înțelepciuni, degeaba participă la o conferință, dacă a doua zi șeful îl umilește, îl jignește, îl nedreptățește sau, pur și simplu, nu-și face datoria sub ochii oamenilor de care răspunde.

— Ați auzit dumneavoastră, tovarășe Dindere, de incomozi?

— Dacă am auzit? Îi cunosc foarte bine. Incomozii — cei pozitivi, și bine că există — sînt cei care nu se uită numai la literă, tocmai pentru a servi sufletul, spiritul legilor, hotărîrilor, dispozițiilor. Vă pot da și un exemplu de incomod. Numele: Florea Fîntînă, președintele C.A.P.-ului din Maglavid. Om dur, uneori culpabil, dar un om care știe să muncească, un om care are idei. Cineva a vrut să-l trimită în judecată pentru că Florea Fîntînă, într-o zi, le-a spus oamenilor: «Știți bucata aia de nisip de lîngă Dunăre? Locul ăla în care n-a prins nici o buruiană? Puneți lubeniță pe ei și C.A.P.-ului îi dați cîte 4 000 de lei pentru un hectar. Restul e al vostru». C.A.P.-ul din Maglavid a încasat 400 000 lei. Și pentru această realizare, pentru că a scos aproape o jumătate de milion de pe un loc care nu interesa pe nimeni, cineva s-a gîndit că Florea Fîntînă e bun de trimis în fața instanței.

— Motivul?

— «A dat prea mulți bani oamenilor care au pus lubeniță pe fîșia de nisip». De fapt, Florea Fîntînă era un incomod. Avem nevoie de ei, dar nu în fața tribunalului, ci la locurile lor de muncă. Curios este că incomozii, și nu numai cei pozitivi, pot incomoda în jos cît vor. În sus să nu incomodeze. Ăsta ar fi, după unii, incomodul «ideal». Eu zic că trebuie să-ți incomodezi cu idei, cu soluții, cu puncte de vedere, superiorii și nu subalternii. Aceștia știu, oricum, că le ești șef și asta e destul de incomod pentru ei. Cei de deasupra ta sînt cei care trebuie să știe, să simtă, că tu ești un om, ai un cap, ai idei și știi să răspunzi de oamenii pe care-i conduci. Toate astea nu țin de muncă, sînt muncă.

MAI PUȚINĂ VORBĂ ȘI MAI MULTĂ MUNCĂ! ACEASTA ESTE CERINȚA ESENȚIALĂ AZI!

— Tovarășe Dindere, există în munca noastră obiceiul de a raporta una și de a realiza alta și în special de a raporta mai mult decît s-a realizat?

— Există, cum să nu existe. Dacă n-ar fi așa m-ai fi întrebat dumneata despre asta? E o obișnuință păcătoasă, dar eu cred că există și dezvăț, mai ales că omul nu se naște cu obiceiul de a minți. În cazul de față e vorba de o boală apărută din cauza atașamentului prea mare față de scaun. Scaunul, dacă-i meriți, nu ți-l poate lua nimeni, nici chiar dacă raportezi exact cît ai realizat. Cred că o vină o avem și noi, cadrele de conducere la diferite niveluri. Uite, de pildă, în agricultură sînt mulți tovarăși care nu înțeleg că degeaba s-a planificat atît, fiindcă dacă dă o ploaie, dacă vine un ger cînd nu trebuie, degeaba a muncit omul. Recolta nu e cea planificată. Agricultura depinde încă foarte mult de capriciile naturii și ele, capriciile naturii, ca și cele ale oamenilor, nu le poți prevedea, nu le poți planifica. Și dacă există mentalitatea asta greșită că dacă plesnește din bici un agronom într-un birou, trebuie să crească grîu la Novaci, cum să nu apară și obiceiul de a raporta că «a crescut». Că dacă n-a crescut e jale. E, sigur că e, numai că jalea asta trebuie s-o împărțim cu toții, așa cum se cuvine și nu să scăpăm raportînd că așa și pe dincolo. Că așa ne furam singuri căciula ori pălăria. Și să luptăm să nu ne ia întîmplarea, să fim mai siguri pe noi.

— Se știe foarte bine cum penalizează un superior greșeala unui subaltern dar se știe mai puțin cum «penalizează» un om oarecare greșeala sau hotărîrile nerealiste ale vreunui superior. M-ați putea ajuta să mă descurc?

— Află dumneata că omul acela pe care dumneata îl numești oarecare te poate penaliza în fel și chip. Uite, de pildă, țăranul. Vine cineva și-i spune cu gura pînă la urechi și cu pieptul umflat de mîndrie: «Tovarășe, pentru ziua-muncă noi am hotărît că este foarte bine să-ți dam un kilogram de grîu și unul de pale. Ei, ce zici de lucrul ăsta?» Află dumneata că țăranul e în stare să te aplaude, ba chiar să spună: «Vă mulțumim, dar e prea mult». Dacă nu ești în stare să pricepi cîtă durere stă în ironia lui, dar că ei se abține să-ți spună verde-n față că ești un caraghios, înseamnă că n-ai nici o șansă să mai ajungi om. Vezi dumneata, aici e arta: un conducător nu trebuie să fie absurd, să ceară imposibilul și să înțeleagă prin asta că e un mare revoluționar. Să cerem muncă dar să știm s-o și răsplătim, după cum spunea tovarășul Ceaușescu.

— Spuneți-mi care este puntea cea mai sigură între vorbă și faptă?

— Omul.

Dorin TUDORAN

legea, vorbele și faptele

Pentru prevenirea degradării solului, posesorii de terenuri cu orice titlu sînt obligați să efectueze lucrări de prevenire și combatere a fenomenelor naturale de eroziune, înmlăștinare, inundare și saraturare, cît și a fenomenelor cauzate de activități economico-sociale care pot duce la scăderea calității solului și a potențialului său productiv.

Art. 18, secțiunea III, cap. II, din Proiectul de lege privind protecția mediului înconjurător.

LA ÎNCEPUT AU FOST INUNDAȚIILE

După inundațiile din 1970 satul Vulturu, comuna Maliuc, a fost trecut în planul de sistematizare drept zonă dezafectată. A venit o comisie de la județ, a ținut în ziua de 8 octombrie 1970 o ședință din al cărei proces verbal spicuim cîteva date. Schița de sistematizare prevedea amenajarea unei platforme la Maliuc, pe care să se poată muta cu gospodăriile lor familiile afectate de inundații. Lucrarea de amenajare «se poate executa în 3 luni», declara unul din participanții la discuții, vicepreședintele Vasile Galic, pentru ca în anul următor «să se poată construi locuințele».

Din păcate, nu se specifică în procesul verbal dacă vorbitorul a precizat despre lunile cărui an era vorba. Cert este însă că vorbă a fost, vorbă a rămas. Între timp sătenii au obținut, spre a-și proteja malul, doar lemn (contracost) și stuf (actualul primar A. Ivanov a înțeles și i-a ajutat pe cît a putut, dar în așa fel încît să nu calce legea sistematizării). Dar valurile făcute de vapoarele care navighează pe canalul Sulina, cu o viteză mai mare decît cea admisă, au avut mai mult spor, au ros malul, apropiindu-se și de casele oamenilor, iar ei s-au încăpățînat să rămînă pe loc ca să-și apere gospodăriile.

Nu-i nimic, zic unii, cu atît mai bine. Din moment ce tot sînt în dezafectare de ce se cramponează de bucata aceea de pămînt? Bine, dar nu cumva pînă la urmă cineva va dispune luarea unor măsuri de protejare a cheiului dintre mila marină 25 și 26,600, malul stîng al canalului Sulina, din interese majore celor apărării unor gospodării (14 numai pe această parte)? Nu cumva Asociația fluvială a Dunării de jos (A.F.D.J.) sau Centrala Delta Dunării — prima pentru a-și proteja cheiul printr-un pereu de piatră, așa cum este dealtfel realizat pe malul drept și pe o bună porțiune a malului stîng, iar cealaltă pentru a-și proteja spațiul din spatele locuințelor în discuție, — ioc unde vor să amenajeze crescătorii de pește —, ei bine, nu cumva acestea vor lua în cele din urmă măsuri pentru protecția malului? «Atunci de ce să nu se ia acum, cît mai sîntem încă pe pămînturile noastre cu gospodăriile noastre cu tot?» — se întreabă cu interes sătenii. Să amintim că dincolo de acest interes care poate părea strict personal și deci egoist, conservator, mai există oarecare interese, să le zicem obiective. Cele 14 gospodării au contractat, după cum ne-a spus primarul, 47 de porci, din 161 care reprezintă cifra totală pe comună, pînă acum. Mai mult de un sfert realizat doar de 14 oameni! «Vara, ne-a spus directorul hotelului, Maliucul este bine aprovizionat cu fructe aduse de sătenii din împrejurimi». Bine, dar vor putea

foarte bine să se ocupe de grădinărit și de creșterea animalelor, și ștind cu locuința în Maliuc, ni se va riposta. *Dacă* vor rămîne după dezafectare în Maliuc și nu vor pleca la Tulcea sau în alte locuri.

DIN CAIETUL UNUI INGINER

«În zona cuprinsă între M.m. (mila marină) 25 și M.m. 26,600 malul sting prezintă erodări de 2 m pînă la 20 m față de vechea linie a malului. Aceste erodări se datoresc pe de o parte condițiilor naturale existente în deltă (structura slabă a terenului, umezeală etc.), inundațiilor din anul 1970 și valurilor produse de navele care au tonaje și viteză sporite, ce navighează pe canalul Sulina în ultimii ani. Protejarea malului a fost asigurată de locuitori prin lucrări ușoare de apărare (fascine, stuf, stîlpi)

..Pentru realizarea unor lucrări de periere a malului în zona respectivă, după cum se solicită de către localnici, ar fi necesare volume mai mari de terasament pentru umpluturi, ceea ce ar ridica prețul acestor pereuri pînă la circa 2 milioane lei pe kilometru mai^periat. Varianta a doua ar fi mai economică presupunînd perierea parțială (în total doar vreo 700 metri) în porțiunile de la M.m. 26 și M.m. 25 și consolidarea cu fascine și piatră în zonele de locuit».

Am extras din însemnările făcute de Ilie Popa, inginer la secția tehnică de investiții a Consiliului popular județean Tulcea, însemnări care vor face parte probabil din răspunsul pe care Consiliul popular va trebui să-l dea sătenilor, la sesizarea făcută de aceștia forurilor superioare ale conducerii de stat.

La rîndu-ne, menționăm că după investigațiile făcute putem vedea că, sigur, planul de sistematizare este gîndit judicios, dar că pînă la a constata realitatea frumoaselor diguri care vor apăra Maliucul în caz de inundații nu putem decît remarca rolul protector pe care fiecare în discuție o are atît față de comuna de reședință, cît și față de digul de pămînt al Centralei Deltei Dunării. Cu atît mai mult cu cît, datorită lucrărilor de protecție executate de localnici, chiar în 1970 această porțiune nu a fost inundată decît parțial. Acceptarea celei de a doua variante ar fi și realistă și economică și, așa stînd lucrurile, pînă la construcția digurilor, chiar utilă. Dealtfel, în proiectul de lege menționat la începutul articolului nostru se prevede în art. 17, secțiunea a III-a, cap. II că «Amplasarea obiectivelor industriale, agrozootehnice, social-culturale și a construcțiilor de locuințe se face, *de regulă* (s.n.) în perimetrul construibil al orașelor sau în vatra satelor, precum și pe terenuri improprii producției agricole». Nu ar fi rău să ne întrebăm ce înseamnă acest «de regulă» subliniat de noi. Înseamnă, credem, că stabilirea perimetrului construibil al vetrei satului trebuie gîndită de la caz la caz în funcție de specificul localităților respective și nu aplicînd în mod conștiincios dar abstract o dispoziție, și aceasta doar în litera și nu în spiritul ei.

«Atunci de ce să nu se ia măsuri de protecție a malului, cît mai sîntem pe pămînturile noastre...?»

Cît de realistă este oare afirmația că «se vor planta culturi forestiere pentru a proteja cheiul», atîta timp cît cele existente nu se pot proteja pe ele însele?

SURPRIZA REPORTERULUI

Atîta timp cît o cercetare mai atentă a situației se sfîrșește prin a admite că, în principiu, s-ar putea ca sătenii din satul Vulturu să aibă dreptate, rămîne de fapt o singură problemă: cine va da piatra? În planul cui va fi cuprinsă această posibilă lucrare?

Directorul general al Centralei Deltei Dunării ne-a amintit că planul de investiții prevede executarea platformei de la Maliuc, că se vor face culturi forestiere pentru a proteja cheiul, că dacă ar fi fost spațiu, digul de pămînt construit în spatele locuințelor s-ar fi făcut în fața lor, dar că malul e abrupt. «E adevărat, există riscul ca rămînînd acolo unde sînt cetățenii să fie inundați o dată la zece ani, dar să rămînă acolo unde sînt. Delta tot are o densitate mică de populație».

Surpriza am avut-o însă în discuția cu inginerul șef de la Asociația fluvială a Dunării de jos care, cunoscînd problema, mi-a mărturisit concis că «îi vom ajuta pe săteni să-și mențină gospodăriile». Dar cum va rezolva problema pietrei? Căci este un fapt aproape public că din cele 40 000 tone de piatră pe care le-a cerut i-au fost aprobate doar 8 000 tone.

•

Neîndoindu-ne nici o clipă de competența celor puși să rezolve problemele locului vrem doar să aruncăm o ultimă privire asupra dinamicii realității noastre sociale, așa cum am putut-o noi surprinde pe teren: legea care apare ca urmare a unei necesități reale, necesitate de care tot mai mulți oameni își dau seama. Rămîne numai ca să se găsească formula practică de a traduce vorbele în fapte.

Rodica POP

mai avem și producție, totuși

La timpul potrivit faptelor de muncă. În locul lor autentic — adică în mijlocul mașinilor — Fabrica de tricotaje Brașov și-a luat angajamentul să realizeze cincinalul în patru ani și jumătate. Producția lor: îmbrăcăminte exterioară din lînă pură și din fire sintetice, adică din melană. Forțele lor: un colectiv bun și harnic alcătuit din femei, mai ales, care simt deosebirea dintre vorbă și muncă și simt că aceasta din urmă, doar aceasta, le poate face să meargă spre casă cu fruntea sus și cu zîmbetul pe buze, fie ei obosit. O muncă politică concretă, de la femeie la femeie, care, avîndu-și de partea ei anii anteriori și perspectiva, a reușit să instaureze ceasul producției pe fiecare mașină. O tradiție: orgoliul nostru al tuturora este cel al fabricii. O ambiție: lucrăm 80 la sută pe relația Vest și asta înseamnă, în primul rînd și nu la urma-urmei, că Brașovul e în față.

Dar hai să coborîm, și accentuez, să coborîm pe terenul fertil al faptelor concrete, cum se mai spune. De anul trecut a început o lucrare de dezvoltare a fabricii cu mașini automate de tricotat rectiliniu. Deși termenul expiră la 30 iunie 1973, în momentul de față din 114 mașini merg 90. La 1 Mai, deci înainte de termen, vor lucra toate. Asta înseamnă 1 000 000 bucăți tricotaje în plus. Mai înseamnă o luptă cîștigată cu timpul: dacă la vechile mașini poate fi aplicat fără greșeală dictonul: «omul și mașina», la cele noi o muncitoare va putea lucra la patru deodată.

Fabrica și-a propus, și realizează, un plan de automatizare a unor mașini ce se mișcau doar manual. O bună parte prin autoutilare.

Un reporter conștiincios și-ar fi putut închide liniștit carnețelul. Dar nu un reporter adevărat! Pentru că pînă la faptă calea e lungă și, dacă așa stau lucrurile, e-o parcurgem, neliniștiți fiind, cu duritatea numărul unu. Spun așa pentru că aici, la Brașov, străbătînd secțiile auzi des: finețea 8, 5, 12, 14, 16, 18. Deci:

În ciuda unor recomandări oficiale și călduroase aflu încă de la început, de la inginerul șef Maria Georgescu, că fabrica nu și-a îndeplinit planul pe primul trimestru. Lucru fără de precedent, cu tot ceea ce înseamnă și afectează aceasta. În timp ce stăm de vorbă în cabinetul inginerului șef sună telefoanele. O inspecție, altă inspecție, un control, alt control, pînă ce Maria Georgescu spune (cui?): Știți, noi mai avem și producție, totuși.

Spuneam că fabrica lucrează 80 la sută pe relația Vest — adică pentru ei, pentru Vest. Conform legislației în vigoare producătorul nu poate încheia contracte cu beneficiarul. Există pentru așa ceva Direcția pentru export din cadrul Centralei industriilor tricotajelor din București. Din motive rămase necunoscute (deocamdată) ei nu pot spune fabricii în decembrie ce vor lucra în ianuarie. Cu toate acestea clienții se ivesc. Comandă, să spunem, 38 400 tricouri pentru băieți. Fixează și termenul execuției: 30 zile. Dar aceeași lege a contractelor stipulează că materia primă trebuie cerută cu 45 de zile înainte. Se poate? Nu se poate. Totuși... În dorința ei cinstită și patriotică de a nu pierde un client de talia firmei italiene «Cistella», fabrica, lucrînd în acel moment mărfuri pentru țară, întoarce sau schimbă acele (proces de durată a 2-3 zile) și pornește la trap.

Înseamnă asta dezorganizare? Desigur. Mai departe.

Moda e modă, și asta spune totul. Anul trecut, la Pavilionul realizărilor economiei naționale, ei, cei de la Brașov, au avut cea mai frumoasă expoziție de modele de îmbrăcăminte exterioară. Li s-a spus însă: numai melană? Acum e la modă poliesterul.

Dar Brașovul primește resemnat, fără plăcere, doar melană. Adică un singur fir. Prin posibilități proprii, cu mare efort, vor face poliester, dar în anul 1974. Va mai fi la modă?

În rîndul acestor lucruri mai adaug că fabrica primește un singur fel de nasturi (din material plastic), că a cerut cataramе dar nu i s-au onorat comenzile. «Și dac-ați ști dumneavoastră ce înseamnă la o bluză o cataramă în plus» — îmi spune Onorica Șerb. Și chiar dacă nu știu voi relata părerile secretarei comitetului de partid, inginer Onorica Șerb, în legătură cu greutățile reale ale oamenilor reali din această fabrică.

«Avem multe fete tinere în fabrică. Și pentru că muncitoarele vechi îmbătrînesc și se pensionează, și pentru că sporirea capacității fabricii cere forță de muncă nouă. Vin, deci, fete de prin toate colțurile țării. Le angajăm, le primim cu plăcere. Cămin pentru ele n-avem însă. Fetele își iau gazde dar, recent, acestea au început să le dea afară sau să le primească în locuință după ora 22, cînd e bezmă. Ce să facă acestea? Se plimbă pe stradă, sau umplu barurile și cofetăriile. Apoi? Apoi își dau demisia. Unele, neavînd unde sta, nici banii pe preaviz nu mai pot să-i încaseze. O problemă.

Alta: cele măritate n-au unde-și duce copiii. Căminul a devenit mic. Își dau demisia și pleacă la alte fabrici care stau mai bine în această privință.

Mai trebuie notat faptul că din cartierul «Steagul roșu» pînă aici nu există o mașină directă. Or, se știe, femeile își duc și copiii la grădinițe, creșe. Pierd foarte mult timp. Întreprinderea de transporturi Brașov a rămas surdă la repetatele noastre cereri».

Totuși, masele, în cazul de față cei 2 525 de salariați ai fabricii, vor să muncească. Georgeta Florescu, muncitoare la secția de tricotaje, îmi spune că o leagă multe amintiri frumoase de fabrică. De pildă, fiind fruntașă în muncă a fost mereu trecută pe tabel să meargă în excursii gratuite. «Stăteam și mă uitam la numele meu. Îmi făcea plăcere deși n-am mers niciodată. Nu suport mașina și nici cu trenul nu pot merge invers, adică cu spatele în direcția lui de înaintare. Probabil e ceva pe bază de ficat». Georgeta Florescu cunoaște amănunțit documentele de partid, vorbește despre ele profund, omenește și frumos. «Partidul vrea de la noi fapte eroice pe măsura timpului eroic pe care-l străbatem semeții. Știe cum trebuie să muncească, dar singurul fir, și acela prost, contractele căzute ca trăsnetul, fetele tinere care nu-și fac norma pentru că nu au unde dormi, sînt lucruri care o întristează. «Suferim și noi, ca muncitori, pentru că vrem să facem planul, dar nu putem. De vorbe sîntem sătui pînă-n gît».

Aceleași lucruri ni le spune și muncitoarea Eufrosina Groze de la secția tricotat. Fac ore suplimentare să poată onora comenzile, își dau peste cap programul zilnic și, oricum, sînt femei, au și acasă o mică fabrică.

Grație muncii politice desfășurate anterior, grație înțelegerii muncitorești a scurtării datei îndeplinirii cincinalului, aici, la «Tricotaje»-Brașov, s-a format un colectiv bun, tare.

Dar pe ce bază pot fi educate tinerele salariate? Pe loc gol, după cum se știe, muncă politică adevărată nu se poate face. Așa cum subliniază documentele noastre de partid, optica potrivit căreia există o muncă politică bazată pe vorbe trebuie abandonată.

Fabrica din Brașov trebuie ajutată deci repede și serios pentru realizarea angajamentului ei solemn, pornit de acolo de lîngă mașini: cincinalul în patru ani și jumătate.

Eugen SECELEANU

chemarea la fapte, chemare la viață

Desigur, faptele sînt adevărata noastră măsură. Dar vine un timp cînd măsura înfăptuirilor noastre nu ne mai convine și dorința devine ea însăși faptă. De ce a fost nevoie, mă întrebam, hurducăit de hîrtoapele drumurilor secundare spre Poiana Codrului, trecînd pe lîngă sate presărate pe dealuri, agonisindu-și necesarul de viață în luptă cu vitregia solului, de ce tocmai în această fundătură de munte, mă întrebam, a fost nevoie să se amplaseze o fabrică de sticlărie?

«Victoria muncii», astfel se numește fabrica de sticlărie din Poiana Codrului, nu a reușit să-și realizeze decît parțial îndatoririle pentru anul trecut, cînd a început să funcționeze în configurația de astăzi, și dacă am lua în considerare numai faptul că forța de muncă angajată este recrutată din satele înconjurătoare, după o pregătire sumară a unor generații care pășesc pentru întîia oară pe poarta unei unități industriale, am avea cel puțin una dintre explicațiile acestei nereușite.

Pentru acest an cifra de plan a crescut cu 41 la sută fără să se adauge un singur leu investiție suplimentară, iar directorul Ioan Tanhofner afirmă că această normă este «teoretic» imposibil de realizat, dar că ei, oamenii de acolo, o vor realiza practic.

Bătrînul meșter din Turda, noul director al fabricii, vorbește șoptit, domol, pare să nu sesizeze paradoxul, și-l spun că de obicei lucrurile stau tocmai invers. Teoretic, repet, continuă directorul, cifra de plan este imposibil de realizat, deoarece proiectul a fost întocmit cu vicii de concepție și realizat de mîntuială. Proiectantul, ca să-și justifice cererea mare de investiții, a umflat cifrele, circulația apei în secții este defectuoasă, în loc să se prevadă formarea unui baraj sus, în munte, s-a proiectat alimentarea cu apă de jos în sus, benzile transportoare nu au fost puse la punct, nu au fost prevăzute spații de depozitare, materialele stau afară în bătaia vîntului, a ploilor, magaziile vechi sînt igrasioase, periodic sînt inundate. Pentru că nu s-au studiat în prealabil cerințele pieței, planul valoric a fost stabilit pornindu-se de la concepția că aici se vor produce de exemplu pahare de 12-16 lei, beneficiarii au refuzat o astfel de marfă, am trecut la produse de 5-7 ori mai ieftine dar planul valoric a rămas același, pe unde n-am fost? — dar peste tot mi s-a spus că planul e plan, și am rămas și fără materie primă. Ne-a ajutat județeana de partid, primul secretar, și în luna aceasta am fost, în sfîrșit, în situația de a raporta și noi îndeplinirea planului.

Ca să mă convingă de adevărul ultimei părți a afirmației sale, directorul mă însoțește prin fabrică. Peste 2 000 de muncitori lucrează aici, ceea ce la media de vîrstă de 20 sau 22 de ani înseamnă copiii ăștia în cămăși multicolore, cu gîturi subțiri și brațe viguroase, cocoțați pe podiumurile din jurul cuptoarelor, zgîndărind cu țeviile magma incandescentă pe care o suflă în baloane transparente, în timp ce privirile le țintesc întrebătoare spre rarii, prea rarii musafiri, înseamnă tînărul Ion Crișan minuind foarfeca pe gura cănii din sticlă fierbinte cu dexteritatea unui croitor care, deși n-a vorbit în viața lui cu un ziarist, răspunde fără ezitare întrebărilor noastre, scurt și direct, nerenunțînd o clipă la îndeletnicirea sa, înseamnă toate aceste fete și băieți din spatele polizoarelor de sculptat. Cine sînt tinerii sticlari? Foștii viitori crescători de animale, lucrători agricoli sau tăietori de lemne, răspunde directorul. În această zonă, pe o rază de zeci de kilometri, nu există nici o altă unitate industrială. Pentru ei fabrica aceasta reprezintă legătura cu prezentul țării, cu un alt viitor. De cînd lucrează aici au străbătut pe jos sute, poate mii de kilometri, suind sau coborînd dealurile spre satele unde s-au născut, fiindcă de-abia acum am reușit să contractăm cu IRTA autobuzele necesare transportului lor și încă nu pentru toți. Chemarea la fapte a secretarului general al partidului este chemarea la viață, ei știu că depinde numai de ei ca aceste sate sărace să se transforme în centre muncitorești puternice.

Venind spre Poiana Codrului am întîlnit pe șosea mai multe grupuri de oșeni, îmbrăcați pestriț, tăietori de lemne, pe cîtiva i-am luat cu noi în mașină. De cîteva zile oșenii se sculau la cinci dimineața, străbăteau 30-40 kilometri pe jos, din Roșca pînă la Poiana Codrului, pentru a-și încasa salariul de la casierul ocolului silvic, nu-l găseau, își desfăceau desagii pe margine de șanț, mîncau și spre seară — din nou acasă. Erau veseli oșenii și puși pe glume, se înghionteau, rîdeau, casierul îi obișnuise cu aceste drumuri chenzinale. Birocrația este poate întîia manifestare a suburbanității. Cum să nu înțeleg de ce tinerii sticlari s-au angajat fără nici o condiționare prealabilă să lucreze peste program, să vină la fabrică în fiecare duminică, în toate zilele de sărbătoare, timpul poate fi condensat înfruntîndu-l, reducîndu-i întîrzierea pe aceste locuri vitregite de natură, un centru muncitoresc aici, în Poiana Codrului, este înainte de orice disciplină, este climat și atmosferă, înseamnă totodată drumuri și școli, cluburi și cantine, case, instituții de cultură, noi locuri de muncă pentru populația satelor din împrejurimi. O singură fabrică, fabrica lor, va modifica structural viața și înfățișarea locurilor. Într-adevăr, directorul fabricii are dreptate, norma ce le-a fost repartizată, dincolo de cuvintele celor care au întocmit proiectul și s-au angajat în necunoștință de cauză, poate fi înfăptuită practic, pentru că în Poiana Codrului viața însăși depinde de focul cuptoarelor de la fabrica de sticlărie, pe care muncitorii și conducerea acesteia s-au obligat să nu-l stingă niciodată.

Nicolae CRISTACHE

primarul

...Cum să vi-l descriu?! Poate ca un om nu foarte înalt, ars la chip de soare, zile, sau nopți nedormite; arzînd mai ales *interior*, consumat sistematic de acea flacără proprie oamenilor preocupați și modești totodată — flacără pură și veșnică a dorinței către mai bine; «minier de meserie», după cum îi place să susțină — dar inițial tipograf, apoi vînzător de librărie, iar în cele din urmă absolvind școala de calificare din Lupeni («unde am fost toate adunările din țară, dar pot să spun că *aici, în Valea Jiului, m-am format ca om*»); actualmente în vîrstă de 37 de ani, primar al comunei Tomești, județul Timiș (deși sînt născut lîngă Cluj, pot spune că locurile astea, ale Banatului, sînt locurile mele!), secretar P.C.R. al comunei ce însumă 5 sate totalizînd peste 4 000 de locuitori, răspunzînd de o suprafață de circa 150 km pătrați — socotiți numai pe șoseaua asfaltată recent: 21 de kilometri — student acum la «Ștefan Gheorghiu» în anul trei, la fără frecvență; un om cu o biografie absolut formidabilă, gorkiană sau londonistă, cum vreți să-i spuneți autodidact, părinte a trei copii... și... mai ce?! Ah, da: ființează ca primar în Tomești începînd din 1968. Iar în anul 1950 «a călătorit *pentru întîia oară în viață cu trenul*»...Avea, așadar, pe atunci, aproape cincisprezece ani. Acum răspunde *de milioane!* Și nu numai atît: răspunde de destinele unor *mii de oameni*, ceea ce înseamnă enorm!...

«...să vă dau un exemplu, apropo de ce înseamnă să cîntărești bine faptele, să judeci oamenii, nu numai după aparențe, sau greșeli sau calități, nu: în fabrica noastră de sticlă există patru muncitori, patru frați, Seleșan. Unula dintre ei, Gheorghe, pe cînd era încă sticlar necalificat, ce-i dă prin cap?! Îl zărește într-o seară pe maistrul său, să zic așa... puțin bine dispus! Se apucă repede și-i face o caricatură — a doua zi bătrînul află, vede desenul, Gheorghe ăsta al nostru simte cum îi trec toate sudorile, precis că se va supăra omul, și cine știe...?! Maistorul îi cheamă însă la el, îi arată hîrtia cu pricina și... îi propune pentru atelierul de pictură! Gheorghe a rămas trăsnit, numai la asta nu se aștepta — astăzi este unul dintre cei mai buni pictori sticlari ai noștri, are o mulțime de premii...»

În 1975, cu ocazia aniversării a 150 de ani de la existența fabricii de sticlă din Tomești, comuna va deveni oraș; este cea mai veche fabrică de sticlă din țară — *totodată a treia din Europa, ca existență!* Primarul Teodor Chicinaș — acest om admirabil, cu o personalitate cuceritoare, acest frămîntat și veșnic agitat conducător, și om de acțiune! — nu răspunde numai de destinul unei fabrici ce exportă la ora actuală peste 60 la sută din produse, nu! O parte din oamenii Tomeștiului (circa 10%) muncesc în domeniul exploatării forestiere, aici se ivesc de asemeni probleme specifice locului. Urcat la volanul unui I.M.S., Chicinaș suie aproape zilnic coastele abrupte ale muntelui, și nu numai pentru a afla cum le merge sau ce le mai trebuie tăietorilor, dar și pentru a inspecta păstrăvăria (aproximativ 40 de metri pătrați are încăperea-incubator din care în trei luni 1 000 000 puiendrii iau drumul bazinelor din apropiere), pentru a hotărî ce anume în plus s-ar mai putea face în perspectiva apropiatei dări în folosință a zonei de agrement «Cabana Liman» — zonă competitivă pe plan național, unde va avea loc în curînd un prim festival de folclor *autentic!* (după unele documente viața în satul Românești, unul dintre așezările comunei, datează de 2500 ani înaintea erei noastre!...) — interesîndu-se totodată de «acele ciudate stînci din fier ce n-au putut fi spulberate nici cu dinamită!». Și totuși...

«...nu e întotdeauna ușor, pe om *fapta* îl interesează, degeaba îi împui urechile prin adunări și ședințe! — dacă nu-i dovedești cu fapte care îți sînt, și trebuie să-i fie, intențiile, n-ai făcut nimic! Uneori însă trecem cu vederea anumite aspecte particulare ale colectivului în care trăim, pot să vă dau o mulțime de exemple, nu sînt tocmai vesele, dar cred că nu trebuie să ne ferim în a le afirma deschis, cu curaj, chiar cu riscul de a fi considerați uneori lipsiți de bune intenții!... Meseria asta de primar nu e deloc ușoară.

Cînd te referi la o comună, în general îți imaginezi o localitate mai mult sau mai puțin întinsă, dar în care totuși oamenii se întîlnesc măcar de cîteva ori pe zi; datorită capriciilor naturii, Tomeștii sînt însă altfel: traversezi kilometri întregi, străbați mai multe așezări sau cabane — natura a fost generoasă aicii — apoi urci brusc coasta extrem de abruptă a muntelui și odată sus, pe culme, aflat pe așa-zisa «Poiană» (unde se va construi un motel ultramodern! — să sperăm că nu și «ultrapoluant» în materie de peisaj care, aici, este absolut copleșitor!), constatînd că te afli undeva între cer și pămînt, suspendat fiind pe vîrfurile Munților Poiana Ruscă, la hotar de județ: acolo unde prin 1936 s-a ridicat un «monument al turismului».

În 1936 s-a născut și primarul Chicinaș, actualmente deținător al Ordinului Muncii clasa a III-a. Adaptarea sa la aceste locuri, referă numai la oraș; ori noi sîntem încă comună...! Deși statul nu ar avea decît de cîștigat, adică noi știm toți, care formăm statul!... Atunci cum să nu-mi vină să rîd cînd — în urma unui examen la facultate, la care luasem un 9! — profesorul mă întreabă: aveți C.A.P. puternice acolo, în sat?; eu îi răspund că nu, iar omul, surprins, mai-mai să-mi schimbe nota; adică, cum, dacă n-ai C.A.P. puternice, să te dăm fruntaș?!... Ciudată psihoză, și nu e chiar doar de rîs!»

I-am văzut pe oameni lucrînd în aceste zile la un parc terasat. Am văzut magazinele din Tomești, spiritul gospodăresc se simte pretutindeni. Sus, pe vîrful unei stînci, ce se poate zări din cele mai îndepărtate locuri ale comunei, se va înălța un monument din sticlă colorată, luminat electric, o lucrare estetică de gust indiscutabil, concepută și produsă în întregime de către muncitorii sticlari de aici.

Teodor Chicinaș este veșnic pe drum, nici nu mi l-aș putea imagina altfel decît umblînd! Este prezent cînd la diversele puncte de lucru, cînd la Comitetul județean de partid — acolo unde, a ținut să-mi spună, găsește la orice oră din zi sau noapte înțelegere și sprijin — este prezent în familiile oamenilor, în conducerile întreprinderilor, organizator și om politic atent, ilustrînd parcă din plin tipul primarului care — așa după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la prima Conferință pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților consiliilor populare comunale — «...este necesar să fie un bun gospodar, să se preocupe permanent de activitatea economico-socială, să lucreze în strînsă colaborare cu colectivul său — consiliul popular exercitîndu-și în mai bune condiții rolul de organ colectiv de conducere a întregii activități din comună».

Și este caracteristic acestui om faptul că nu numai rezultatele sînt cele care îl preocupă, ci și anumite aspecte cel puțin ciu-

Primarul.

Unul dintre frații Seleșan.

obținerea încrederii unor oameni care nu păreau a fi dispuși să aibă încredere așa, în primul venit — nu a fost un lucru ușor! Treptat însă faptele primarului au stat la temelia înțelegerii dintre el, pasiunea, puterea de muncă neobișnuită a acestui om, au cucerit pînă și spiritele cele mai îndărătnice.

«...mă refeream la acele acte normative rupte de contextul realității noastre, uitați un caz: noi avem astăzi o mare creștere demografică — mă refer pe planul comunei — salariul unui muncitor sticlar ajunge pînă la 3 000 lei, uneori și mai mult; majoritatea acestor oameni sînt tineri, au o viață înainte; vor să-și întemeieze o familie, să-și facă o casă proprietate personală, *ei bine: pot?! ...Au bani*, înțelegeți — au bani, lucrează niște adevărate minuni, exportăm în țări cu tradiție, am primit o comandă de servicii și candelabre din partea catedralei din Alba Iulia, o minune!... Așadar, lucrează cinstit, au bani, la fel de cinstit, dar cum să-și facă casă?!... Pentru că împrumuturile acordate de către stat se

VORBĂ ȘI MAI MULTĂ MUNCĂ! ACEASTA ESTE CERINȚA ESENȚIALĂ AZI!

date, dar care mai dăinuie încă:

«...există decretul 303 care reglementează asigurarea pazei obștești în comune; populația este obligată prin acest decret fie să facă de pază, să păzească adică obiectivele din comună și gospodăriile lor personale, fie să plătească om în loc. În Tomești nu sînt însă construcții proprietate personală! Eu în mod normal nu pot să pretind muncitorilor de aici să păzească obiectivele din centrul comunei. Pentru că sînt proprietate de stat! Dacă aș impune această treabă, pe bună dreptate omul m-ar întreba: dar cel din Lugoj ce face, cel din Timișoara ce face?!... Anunțînd acest lucru mi s-a reproșat că legile nu pot fi criticate așa, cum îi vine fiecăruia, deși eu nu criticasem, ci semnalasem pur și simplu un fenomen contradictoriu!...

...Am plecat tîrziu din Tomești, se întunecase de mult, primarul conducîndu-mă continua să-mi vorbească: era agitat și grav totodată, trecînd rînd pe rînd de la veselie la amărăciune sau la nedumerire, dar starea sa permanentă (și așa mi-a rămas în memorie acest om, acest constructor lucid al socialismului de la noi din țară!) era încrederea și preocuparea! Preocuparea fierbinte pentru destinul oamenilor și comunei sale, grija atentă ca din noianul de fapte ce se consumă zilnic în jurul său să rețină, să sesizeze exact acel sîmbure de progres și bunăstare; să aleagă — din delicatul și totodată complexul drum pe care îl are de parcurs în activitatea sa — itinerarul cel mai propice!

Horia PĂTRAȘCU

de ce să cumpărăm inteligența altora cînd o avem pe a noastră?

Se împlinesc aproape cinci sute de ani de cînd a închis ochii, între zidurile Bastiliei, un renumit inventator din secolul al XVI-lea, Bernard Palissy, olarul din Saint, creatorul smaltului monolit. Viața sărmanului meșteșugar a dăruit posterității una dintre cele mai elocvente și emoționante mărturii ale pasiunii dezlănțuite și dăruirii de sine, ale supremului sacrificiu adus științei, progresului și civilizației. Mărturiile contemporanilor ne-au transmis, între altele, și momentele dramatice în care Bernard Palissy și-a văzut visul cu ochii. Astfel, după 20 de ani de cercetări continue, într-o dimineață, «artizanul nebun» (cum l-au botezat concetățenii) experimentează un nou procedeu, cînd observă cu spaimă că lemnele îi sînt pe sfîrșite, iar cuptorul în care își așezase oalele nu dezvoltă căldura necesară. Atunci începe, spre disperarea nevestei sale, să pună pe foc ulucile gardului, iar apoi dușumelele, ușile și mobila din casă. O experiență dureroasă dar care a marcat un eveniment crucial în istoria ceramicii fine: inventarea glazurii monolite.

— Arta și meșteșugul ceramicii (care, așa cum afirmase cîndva istoricul Grigore Tocilescu, «ne înlesnește a urmări prin epoci înaintările progresive ale inteligenței») au reclamat întotdeauna căutări febrile, perseverență și, nu o dată, și-au datorat desăvîrșirea în schimbul unor cumplite jertfe omenești. Exemplul lui Palissy nu e nici singurul, nici primul, nici ultimul. Creatorul porțelanului dur, alt moment revoluționar în istoria ceramicii, a fost nevoit să îndure umilințe și privațiuni cutremurătoare, iar după ce a dăruit omenirii celebra ceramică de Meissen a murit «de foame» și a fost azvîrlit în groapa comună a săracilor. Este vorba de Johann Friedrich Bottger. Lista e lungă, exemplele nenumărate, mult prea multe pentru a ne permite să stăruim asupra lor în răstimpul unei conversații care — am stabilit noi — nu va depăși 15 minute.

— Dar înainte ne veți permite totuși să răpim cîteva clipe din timpul planificat și cîtiva metri din banda minifonului prezent, pentru a ne anunța cititorii că ne găsim la Fabrica de porțelan «Arta» din Cluj și că stăm de vorbă cu inginerul Virgil Barna. Așadar, istoria civilizației nu ne-a lăsat un singur exemplu din care am putea deduce că marile izbînzi ale omului s-ar fi împlinit fără muncă metodică și spirit de abnegație, fără mobilul unei pasiuni dominante și, cel mai adesea, fără imense sacrificii. Sînt toate acestea valabile și pentru creatorul contemporan?

— Cercetătorul de astăzi beneficiază de laboratoare moderne și de stima contemporanilor, care nu-i mai acuză de vrăjitorie și șarlatanie. Dar în fața omului, natura — azi ca și acum 5000 de ani — nu-și descoperă cu gratitudine secretele.

— Să luăm cîteva exemple concrete. În fabrica dumneavoastră, de pildă, un grup de cercetători a izbutit să realizeze o gamă largă de decalcomanii, banalele «abtibilduri» care se aplică pe glazură. Ele nu se mai aduc în prezent din străinătate decît într-o mică măsură, așa că fabricile noastre de ceramică vor obține economii de milioane lei valută.

— Nu vă pot istorisi scene spectaculoase. Tehnicianul sau omul de știință contemporan își consumă «dramele» în tăcere la masa de lucru, iar deceptiile, îndoielile și înfrîngerile îmbracă o înfățișare și un limbaj strict urban. Colegele mele, Lucia Gagea, Liana Surdeanu și Ecaterina Gorgan, realizatoarele coloranților de penetrație, au obținut aceste produse după sute și mii de experiențe de laborator, de studii, după numeroase înfrîngeri și debusolări.

— ...Pînă cînd, într-o zi, a apărut întîmplarea mult așteptată.

— Da, fericita «întîmplare» care l-a făcut pe Fleming să găsească valoarea terapeutică a mucegaiului, pe Arhimede să formuleze principiile fundamentale ale hidrostaticii, pe Galvani să anticipeze inventarea telegrafului fără fir... și pe colegii mei să fixeze decalcomaniile pe cămașa porțelanului. Simple «jocuri» ale hazardului, dar născute pe terenul fertil al activității neîntrerupte și anticipate prin puterea sîrguinței. «Dramatic» este astăzi cazul unui cercetător care-și abandonează lucrul din plictis, comoditate sau șovăială.

— Cu ani în urmă, pasiune și dragoste pentru meserie au însemnat aici, la «Arta», realizarea unor piese de calitate, utilizarea amestecurilor de caolin și feldspat cu talent și pricepere și într-un pios respect pentru această îndeletnicire multimilenară. Deci farfurii, pahare și articole de sticlă de bună calitate, dar fabricate cu mari eforturi valutare, deoarece principalele materii prime ne soseau din import. Pasiune și dragoste pentru meserie au însemnat apoi dorința expresă a colectivului dumneavoastră de a intra în competiție pe arena internațională. Deci asimilarea și înlocuirea unor produși aduși din străinătate și, totodată, realizarea altora, inexistenți pe piața mondială.

— ...De ce să folosim inteligența altora cînd o avem pe a noastră?

— Ce înseamnă cercetare și invenție în domeniul ceramicii fine?

— O treabă dificilă. O farfurie (sau un pahar) nu poate fi desfăcută în bucăți, nu poate fi reprodusă pe baza unor tipodimensiuni. Totul trebuie luat și reluat de la zero, prin sute și mii de experimente de laborator, cu încăpățînare și perseverență diavolească.

— Considerați, cu alte cuvinte, că viața creatorului actual este scutită de invidia, neînțelegerea sau ostilitatea contemporanilor săi?

— Lupta dintre vechi și nou, dintre dreptate și injustiție constituie pretutindeni miezul dialectic al oricărei deveniri. Invidioși, circotași, capete pătrate există și în lumea noastră. De ce să facem noi, de ce să reluăm ceea ce au făcut alții cînd n-avem nici experiență, nici unelte necesare. Dar numai omul netrebnic — spune un proverb — nu-și află unelte potrivite pentru mîinile sale. O oală cu apă și două termometre l-au ajutat pe Newton să demonstreze compoziția luminii și originea culorilor. Galileo Galilei descoperă legile care guvernează jocul pendulului, studiind mișcarea unei cădelnițe, iar Ferguson construiește primul ceas perfect cu ajutorul unui simplu briceag... Dorind să facem mult și repede, ne-am adresat și noi, nu o dată, forurilor de specialitate și cînd — din motive obiective sau subiective — n-am primit sprijinul necesar am hotărît să facem tot ce se poate prin mijloace personale. Astfel, autodotarea a devenit o preocupare permanentă, am construit un mare atelier în acest scop și am apelat insistent la inteligența noastră proprie. Aceasta este explicația că dacă astăzi întreprinderea noastră dispune de un grad de tehnicitate de nivel european, acest lucru a fost posibil și prin munca neobosită a acelor 202 inventatori înregistrați pînă în prezent. Din 1960 și pînă la sfîrșitul anului 1971 economiile realizate prin solicitudinea gîndirii tehnice se cifrează la peste 15 milioane lei. Cîte nopți albe și cîte ore suplimentare au stat la baza acestor înfăptuiri? Greu de calculat. Nu-mi cereți să vă dau exemple de eroi-martiri, sacrificați pe altarul științei, dar puteți nota că lupta acerbă împotriva necunoscutului, pasiunea pentru cunoaștere, perseverența și dăruirea de sine însoțesc pas cu pas și activitatea cercetătorilor, inovatorilor și inventatorilor actuali.

Liviu TIMBUȘ

reportaj cu noaptea-n cap

Am plecat la Vaslui cu un comandament tematic precis: să găsesc exemple și să scriu ceva despre relația vorbe-fapte. Bineînțeles, ceva de rău despre vorbele cele goale și fără acoperire și ceva de bine despre faptele celor care tac și, pur și simplu, fac.

Într-o parantează a gîndirii mele intime am socotit că la urma urmei nu-i tocmai loial să fac harcea-parcea cuvintele — care-s uneltele dar și faptele meseriei din care trăiesc — și mi-am propus să mă rezum să vorbesc doar despre niște fapte, în schimb grăitoare.

Deci, la Vaslui, gazetărește, în căutarea unui fapt-eveniment. De ce tocmai la Vaslui? Pentru că știam că acolo valoarea investițiilor din anii acestui cincinal depășește serios plafonul mediu al acestora acordate județelor. Or, cînd spui investiții spui fapte de dimineață pînă-n noapte.

Trenul m-a lăsat în Vaslui într-un ceas care ar putea fi socotit sălbatic, dar care, după cum se va vedea, mi-a fost folositor. La patru și ceva nu mai era nimeni pe stradă; doar un grup bizar — o femeie cu două fetițe care erau nefiresc de firesc urmate de trei oi și o juncă — un grup coborît parcă direct din spațiul mioritic și din timpul unui secol trecut. Poate și tăcerea, și umbrele, și aerul rece al sfîrșitului de noapte contribuiau la această impresie. Oricum, mi-am zis, întîlnirea asta nu poate face subiectul unui reportaj și am plecat mai departe.

La primăria municipiului am ajuns înainte de cinci. Portarul, un bătrîn bun de pus la rană, mi-a spus că serviciul începe la ora opt, dar că pe tovarășul primar aș putea să-l găsesc pe la șase, în piață, pentru că, fiind marți, e zi de tîrg. Pentru un moment m-a entuziasmat ideea unui articol despre agenda unei zile de lucru a unui primar care pune fapta personală directă înaintea ședințelor încărcate de vorbe. Așa se face că iar am plecat mai departe, așa se face c-am ajuns în vechea piață a Vasluiului, azi înconjurată — ba chiar înghesuită — de blocuri terminate sau încă în construcție.

Se făcuse lumină bine. O fetișcană înșira pe un gard covoare țesute în casă și vopsite cu culori naturale; o femeie scotea dintr-un sac un curcan bătrîn; alta, una grasă, înșirase pe jos vreo 20-30 de săculețe, făcute fiecare din alte cîrpe, din alte culori, săculețe pline cu semințe de tot felul: se găsea arpagic cu duiumul, dar la cartofi țărani, tocmai ei, făceau coadă; un moș avea trei pielițele de oaie, pe care i se ofereau cîte 80 lei de fiecare, dar pe care pretindea, mortiș, cîte 100 de lei «pentru că apa din zăpezi mi-a stricat casa»; un alt țăran, unul și mai bătrîn, venise să vîndă o piele de porc, tăiată în dreptunghiuri, pentru opinci. Piața din Vaslui m-a uluit. Pentru că încă e o piață puternic țărănească. În acest oraș care abia «explodează» industrial și urban coexistența elementelor extreme, țărănești și orășenești, este pe cît de explicabilă pe atît de șocantă. În timp ce eu meditam la lucrul ăsta, în jurul meu mulțimea creștea iar larma așijderea.

Spectacolul era fascinant și ideea articolului despre ziua de lucru a unui primar mi s-a părut deodată cam fără sare și cam conformistă. Mi-era jenă, pe de o parte, de nestatornicia mea, dar, pe de altă parte, eram convins că nimic nu m-ar mai putea prinde mai mult decît forfota, sută la sută omenească, a pieței. Și totuși, așa pe la șase fără un sfert s-a petrecut un alt fapt, mai cuceritor. Șuvoaie de oameni — mai mult tineri și mai mult fete — intrau în piață din mai toate părțile, o străbăteau și ieșeau dintr-însa prin una și aceeași parte. Piața devenise un soi de placă turnantă socială: aspira oameni de pretutindeni, îi concentra și îi îndrepta spre nord, pe o stradă întrucîtva paralelă cu șoseaua Iașilor. M-am lăsat cuprins de șuvoi și repede m-am și lămurit despre ce e vorba: acela era drumul spre Fabrica de confecții și, mai departe, spre Filatura de bumbac.

Era atîta viață în ceasul acesta de început al zilei, încît — împotriva conștiinței că, la urma urmei, nu eram decît în fața unui fapt care se repetă cotidian — aveam sentimentul miracolului.

Bineînțeles, odată întors de la Vaslui aș fi putut să vă vorbesc despre fel de fel de noi obiective industriale și sociale date recent în folosință; bineînțeles, aș fi putut să vă vorbesc despre nenumărate fapte de muncă; bineînțeles, aș fi putut să-mi sprijin afirmațiile cu cifre de plan depășite, cu coeficienți îmbunătățiți. Bineînțeles, aș fi putut să mă opresc la multe fapte care fac dovada că nici la Vaslui oamenii nu mai au timp și nici răbdare pentru taciale, pentru vorbe de clacă.

Am descoperit însă, acolo, că există unul care le înglobează pe toate: faptul dimineții. Un fapt care, pentru Vasluiul acestor ani de renaștere, e, fără îndoială, simbolic.

Simbolic, pentru că — dincolo de sumele masive alocate Vasluiului din bugetul țării *dar datorită acestor sume* — șansa care o trăiește și acest județ de a trece de la o economie agraro-meșteșugărească, serios depășită, la o economie modern industrială și modern agrară șansa de a trece de la o viață de om care încă mai poartă suman și încă mai vine la piață să vîndă piele de opinci la o viață de bunăstare și confort pe măsura timpului în care trăim și a ambițiilor pe care le avem, într-un cuvînt, șansa acestui pas fundamental cere, din partea tuturor vasluienilor, un mare efort de muncă. Pe românește, le cere să se scoale cu noaptea-n cap și să treacă la fapte.

La începutul acestui articol invocam motive speculativ-intelectuale și cochetam cu ideea inlăturării vorbelor. Vasluienii însă le-au înlăturat, pur și simplu, din motive grave: sînt conștienți că — mai ales acum, în anii acestui cincinal — au o șansă de care depinde viitorul lor și al copiilor lor, viitorul vieții pe meleagurile lor.

La sfîrșitul acestui articol bag de seamă că, de fapt, am scris exact despre întîlnirea aceea din zori, despre care socoteam că nu poate constitui un subiect de reportaj. Despre întîlnirea aceea din zori, cu un grup de oameni de țară în drum hotărît spre oraș.

Nelu IONESCU

NICIODATĂ CU FRUNTEA PLECATĂ SPRE PĂMÎNT...

În universul lui Timotei Tohăneanu pămîntul are culori saturate și pure, pămîntul lui e roșu, e violet, e galben, e verde, ca un spectru solar așternut la picioarele noastre; în lumea lui oamenii nu au umbre pe față, nici cute, nici alte semne ale vîrstei, iar negrul e izgonit cu desăvîrșire. Pictorul-țăran te lămurește că așa e în pictura pe sticlă, «așa se formează terenul, prin ondulații, și culorile nu țin cont de respectarea naturii, și sticla trebuie toată umplută, și poți pune liniștit scene cu oameni, sau cu păduri, sau cu lacuri și cai în orice colț al picturii, fără să ții cont de perspectivă, nu, nu se cere perspectivă».

Sigur, așa e; pictorul de la Sîmbăta de Sus cunoaște bine lecția bătrînilor iconari din Arpaș, de la Cîrțișoara, de la Șcheii Brașovului, el știe că sticla trebuie să fie subțire și nu foarte netedă, ci ușor vălurită pentru ca să vibreze dinlăuntrul ei culoarea, el știe cum se așază desenul pe spatele sticlei, un desen simplu, stilizat, da, cît mai stilizat îți explică artistul; și că numai așa îți e îngăduit negrul, la contur, că altfel culoarea dă afară, și se învălmășește, și nu mai înțelegi ce-ai vrut să spui pe sticlă, pentru că dacă nu ai de spus ceva degeaba mai pui mîna pe pensulă... Timotei Tohăneanu vorbește rar și încet, ca orice om care nu aude prea bine, și îți arată tablourile lui cu mîna, și-i privești mîinile subțiri și uscate, uscate de vîrstă, de munca la pom, la albine («Am îngrijit și 60 de familii de albine deodată. Cît are o familie? 100 000 vara, 10 000 iarna — atîtea rămîn cînd nu mai e floare; trîntorii nu trăiesc mai mult de 60 de zile și dacă îi apucă toamna în viață, îi alungă lucrătoarele din stup, să piară afară»); *nu-ți poți dezlipi privirea de la mîinile lui bătucite, cu pielea înțepată și de acul gros al pielaruhui.* («Am fost caporal la vînătorii de munte, lucram harnașamente pentru cai, de-aici iubesc eu caii, nici nu m-au trimis pe front, atîta nevoie a fost de mine la cai.») *Timotei Tohăneanu îți vorbește grav, solemn, un fel de Moromete înțelept al picturii, el nu știe să zîmbească, pentru el pictura e chin, e neliniște și fericire, pentru el noaptea cînd lucrează la sticlă împlinește un fel de sacerdoțiu.* («Că nu poți picta decît atunci cînd îți vine inspirația, cînd vine te pălește în cap și nu mai poți dormi, și cînd nu vrea să vină, degeaba chinui pensula».) *Și din acest chin plin de voluptate, și din această căutare obsesivă, și din acest meșteșug deprins de unul singur, privind și iscodind la icoanele bizantine pe care le-a tot strîns el de-a lungul anilor, din toate aceste nopți, și zile, și săptămîni, și ani dăruiți albinelor și pomilor, și culorilor puse pe sticlă, și cailor, s-a născut universul lui Timotei Tohăneanu: o explozie laică de culoare,de vitalitate și simțire, o lume în care soarele nu pleacă niciodată de pe cer, în care oamenii au aură de legendă și tinerețe fără bătrînețe, în care satul e ca un covor țărănesc pe care crește pomul vieții și zboară păsările paradisului, o lume în care tradiția are atmosferă pastorală, iar prezentul, o poezie plină de candoare a tehnicii și mecanizării, o lume în care eroii istoriei coboară pe cai albi, din cărțile de școală și din picturile votive. Pe sticlele lui Tohăneanu oamenii sînt puternici, falnici, senini. «Dar oare așa e viața, așa sînt*

Mecanizarea agriculturii

Avram Iancu

oamenii, totdeauna senini». «Omul trebuie să fie senin, altfel nu poate trăi. Cînd e trist, e din vina lui: înseamnă că a greșit și că-l mustră conștiința». *«Dar poți fi trist din cauza altora, te pot lovi alții».* «Atunci înveți să rabzi cu seninătate. Sau să lupți cu seninătate. Oricum, cu fruntea sus, niciodată încovoiat».

În universul lui Timotei Tohăneanu, nici un om nu-și pleacă fruntea spre pămînt. Cînd a desenat «Scara vieții» și a așternut acolo, în arc, o întreagă meditație filozofică asupra vîrstelor omului, cînd a arătat că e în firea omului și în firea firii să urce spre viață și să coboare spre moarte, nici atunci artistul și personajele sale nu și-au pierdut demnitatea și nu au intrat în panică. Pictura artistului-țăran celebrează viața. Și nicăieri, de nicăiurea, nu apar spaime de nici un fel. Dacă și aceasta intră în gîndirea a ceea ce numim pictură naivă, Timotei Tohăneanu este un minunat și exemplar pictor naiv...

Sanda FAUR

Juni călări

Badea Cîrțan

Fată cu tulnic

Șezătoare

Grupul junilor brașoveni

CEATA DE FECIORI DIN DRĂGUȘ

flacăra martor ocular

S.O.S. — VALEA OLTULUI!

De la județeana de partid Vîlcea primim o chemare care ne onorează și anume aceea de a fotografia și de a reproduce în «Flacăra» degradarea la care Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor supune, în pofida oricăror împotriviri ale organelor locale, istorica Vale a Oltului. Acum, cînd fotografiile masacrului de piatră și copaci din județul Vîlcea sînt gata, mulțumim primului secretar al județenei de partid Vîlcea pentru actul de conștiință pe care îl constituie opoziția sa fermă la toate aceste acțiuni îndreptate împotriva echilibrului și frumusețil mediului. De 25 de ani, o carieră de circa 6 hectare, despre care organele locale afirmă că a fost transmisă către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor printr-o hotărîre care nu se cunoaște, roade Munții Carpați. O altă carieră mai nouă și, deocamdată, mai mică continuă treaba celeilalte, încît Valea Oltului arată așa cum o vedeți și dumneavoastră: stîlcită. Firește, Oltul nu poate muri și Valea Oltului rămîne puternică în ciuda oricăror tentative de ucidere și urîțire. Oltul are eternitatea lui cu care nu ne putem măsura. Dar asta nu înseamnă că, bazîndu-ne pe eternitatea spirituală a Oltului, noi ne putem purta oricum cu valea lui. Valea Oltului se cuvine să rămînă așa cum Oltul însuși, ca și strămoșii noștri, au lăsat-o. Există probabil rațiuni din care Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor caută prin țară piatră ori copaci. Dar nu există nici o justificare pentru priveliștea tristă a acestei văi, ce nu este proprietatea nici unui minister și care nu poate fi folosită la altceva decît o cer interesele majore ale țării. (E de presupus că o uzină atomo-electrică poate fi folosită și pentru a alimenta becul unei lanterne. Dar nimeni nu poate fi de acord că o uzină atomo-electrică trebuie folosită, cu toate ale ei, numai pentru alimentarea becului unei lanterne.)

Vegetația distrusă de pe Valea Oltului nu se va putea reface decît parțial, cu mare greutate și cu cheltuieli de milioane, pentru că ea nu s-ar prinde decît în gropi cu pămînt de împrumut și cu ziduri de sprijin pentru calea ferată și cu gabioane și alte lucrări necesare consolidării versantului. Să se fi terminat oare materia de lucru de peste tot, încît soluția pentru construcțiile de care are nevoie Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor să fie știrbirea Văii Oltului?

La Cozia, Valea Oltului suferă. Și suferă zadarnic. Nu necesitatea, ci un capriciu, o comoditate constituie temeiul acestei suferințe. Priviți cum curg la vale lacrimile de piatră ale Munților Carpați!

Pe acolo pe unde se aude Oltul trecînd la vale, pe acolo pe unde puține minți și-au îngăduit să se îndoiască de eternitatea Văii Oltului, pe acolo pe unde — vorba poetului — «Ale valurilor mîndre generații spumegate/ Zidul vechi al mînăstirii în cadență îl izbesc», un interes (ce nu ia în seamă interesul general) sădește ruinuri în inima Carpaților.

S.O.S. — Valea Oltului! Lupta pentru apărarea mediului înseamnă — iată! — și lupta pentru apărarea imaginii pline de măiestate a Văii Oltului.

Adrian PĂUNESCU

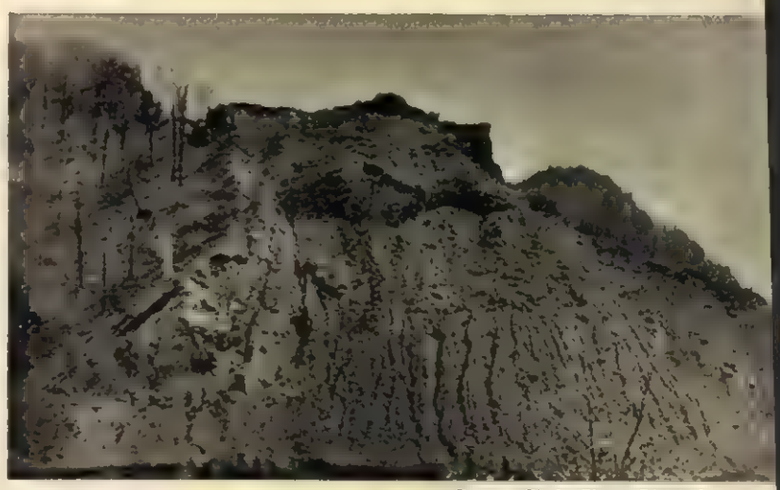

Fotografii de Elena GHERA

lumea văzută de aproape

erată la enciclopedia grand larousse

Pe străzile Parisului...

În Grand Larousse, volumul 7, la paginile 62–63, cuvîntul marş îşi află o largă prezentare, sub toate variantele sale posibile. Se fac trimiteri pînă şi în antichitate, omul însetat de cunoaştere aflînd că Xenofon, la început, apoi legiunile romane, sub conducerea lui Cezar, au deschis drumul impresionantelor cortegii care au străbătut distanţele, minate de dorinţa cuceririlor războinice. Ni se explică după aceea pe îndelete şi, bineînţeles, cu acurateţea ştiinţifică de rigoare ce înseamnă marşul din punct de vedere al exerciţiului fizic, atletic în speţă, pentru a afla în continuare şi alte variante etimologice. La prima vedere deci s-ar părea că totul este elucidat, că nu ar mai fi nimic nou sub soare, cum se spune. Oare chiar aşa să fie?

De-a lungul anilor, călătorind prin ţări aflate pe diferite meridiane, am avut prilejul să fiu martor la fapte şi întîmplări a căror semnificaţie nu se înscrie în tiparele obişnuitului. Pe sub pinii din Roma, cîntaţi de Respighi, zeci de mii de oameni străbăteau centrul istoric al Cetăţii Eterne, pornind de lîngă zidurile Colosseumului spre Piazza San Giovanni. Braţele tinerilor şi vîrstnicilor purtau placarde cu lozinci cerînd dreptul la muncă, la pîine. Corul uriaş al coloanelor nu înălţa spre slăvi osanale precum legiunile împăraţilor. Ci dimpotrivă.

În piaţa pariziană a Bastiliei, acolo unde mulţimile au scris cu sînge marşul revoluţiei intrate în istorie, am privit ceasuri în şir tumultul manifestanţilor, al muncitorilor şi micilor funcţionari, al studenţilor şi elevilor, pentru care noua Bastilie o reprezentau şomajul, inflaţia.

Pe colinele parcului Yoyogi din Tokyo, cînd sakura, cireşul nipon, dăduse în floare, 150 000 de cetăţeni treceau braţ la braţ, scandînd lozinci în sprijinul îmbunătăţirii condiţiilor lor de viaţă şi de muncă. Am văzut, în varianta sa modernă, dragonul mitologic al dreptăţii.

Temperatura vieţii social-politice a lumii capitaliste rămîne constant ridicată. Mult lăudata societate de consum poartă în trupul său încins de febră trei microbi, deosebit de virulenţi, pe care epidemiologii — a se citi politologii — i-au catalogat sub denumirea convenţională de cei trei C: criza expansiunii economice, criza monetară şi curba ascendentă a preţurilor. În ciuda sloganurilor propagandistice, lumea muncii nu se lasă ademenită de cîntecul de sirenă al lumii capitalului. „De multe ori, se arată într-un studiu publicat în «Le Monde diplomatique», publicitatea şi ambianţa publicitară propun acelaşi meniu tuturor, spunînd: Trăiţi întocmai ca şi capitaliştii. Dar practicile de consum, practicile vieţii sociale rămîn diferite cantitativ şi calitativ. Statutul celor două clase rămîne un statut de segregaţie[1].

Tocmai de aceea, uriaşa armată a celor ce muncesc se află în continuu marş. Tocmai de aceea, acţiunile revendicative, demonstraţiile, grevele se ţin lanţ, făcînd ca în diferite ţări, denumirea firească a anotimpurilor să fie însoţită şi de adaosul: «primăvară fierbinte», «toamnă fierbinte». Ceea ce vrea să însemne tocmai forţa de iradiere a conştiinţei de clasă, ca o replică a măsurilor adoptate de marele patronat.

Prin intermediul telegramelor de presă, cititorul a putut lua cunoştinţă şi de o altă variantă a termenului de marş. El este asociat în mod direct cu amploarea acţiunilor de protest ale maselor populare împotriva politicii de agresiune, de război, împotriva fenomenelor nocive pe care le reprezintă neofascismul, reacţiunea.

Cînd şeful administraţiei de la Saigon şi-a propus să viziteze Roma, pentru a fi primit în audienţă de Papă, zeci de mii de cetăţeni au blocat străzile oraşului, iar în Piaţa San Pietro doar cordoanele de poliţişti şi de carabinieri au putut să stăvilească furia mulţimii, în rîndul căreia, alături de comunişti, socialişti şi alţi reprezentanţi ai forţelor democrate, se aflau şi nenumăraţi preoţi catolici. Oaspetele nedorit a fost silit astfel să-şi facă apariţia coborînd din elicopter, pentru a nu da ochii cu populaţia.

Calmul britanic a ajuns proverbial. Cu toate acestea, cetăţeanul britanic a evadat şi el din canoanele tradiţiei. Ca în fiecare an, mii de insulari, înfruntînd timpul neprielnic, străbat în marş distanţa de la Glasgow la Faslane pentru a protesta împotriva «bazelor morţii», denumire sub care sînt cunoscute bazele nucleare amplasate pe teritoriul Angliei. În apelul lansat de organizatorii marşului se cere «încetarea cursei înarmărilor, desfiinţarea blocurilor militare şi înlocuirea politicii de forţă şi dictat din relaţiile internaţionale cu o politică de amplă colaborare şi cooperare între toate ţările lumii».

Am văzut anul trecut cîteva imagini de jurnal cinematografic. Secvenţe de un dramatism rar întîlnit şi, în egală măsură, de o mare frumuseţe. Un adevărat imn închinat virtuţilor morale ale omului. Mii de cetăţeni din marele port japonez Yokohama au rămas din seara zilei de vineri şi pînă duminică la apusul soarelui la intrarea în port, barînd cu trupurile lor accesul unor tancuri americane cu destinaţia Vietnam. Convoiul de tancuri, aflate în marş, s-a izbit ca de o stîncă de marşul oamenilor simpli.

Autorii Grand Larousse-ului au prezentat în volumul 7, la paginile 62–63, cuvîntul marş sub toate ipostazele. Inclusiv semnificaţia sa din punct de vedere muzical. Lipsea însă din suita definiţiilor tocmai cea mai importantă, pe care însăşi viaţa, realităţile lumii contemporane au scris-o. A impresionantelor cortegii care străbat distanţele nu minate de dorinţa cuceririlor războinice, ci a libertăţii şi dreptăţii.

Drept care socot că se cuvine această erată la enciclopedie.

Ion HÂRGINEANU

lupta cu poluarea

CUM A EVOLUAT ATITUDINEA NOASTRĂ FAȚĂ DE PERICOLUL POLUĂRII?

● La început s-a încercat mutarea populației din jurul întreprinderilor poluate. S-a văzut că operațiunea nu era economică.

● Apoi au fost delimitate zone de protecție. Sursele de poluare erau amplasate într-un spațiu nelocuit pe o anume distanță. Dar s-a ajuns în situația de a nu mai putea folosi aceste suprafețe de pământ pentru agricultură.

● A urmat faza de luptă pentru protecția mediului nu prin izolarea industriei, ci prin utilizarea unor instalații de neutralizare a noxelor la locul de geneză. Sigur, nu avem încă toate instalațiile antipoluante necesare, dar și cele existente nu sînt întreținute cum trebuie. Fie din lipsă de conștiinciozitate, fie că nu avem tehnologi competenți pentru combaterea surselor majore de poluare din industrie.

CE ARATĂ STUDIILE DE IGIENĂ?

Institutul de igienă a realizat o serie de cercetări simultane în zone poluate și nepoluate, urmărind frecvența unor afecțiuni și alte fenomene care atestă influența factorilor de mediu schimbați sub presiunea poluării, inclusiv asupra producțiilor de cereale și animaliere.

STUDII ASUPRA ÎMBOLNĂVIRILOR LA ADULȚI ARATĂ:

	Zone nepoluate	Poluate
Pneumonii	1	2,7
Bronhopneumonii	1	1,6
Bronșite	1	1,7
Otite	1	1,7
Amigdalite	1	1,5

La copii, pneumoniile sînt de 7 ori mai frecvente, bronșitele de cinci ori, afecțiunile inflamatorii ale pielii de trei ori și jumătate, rahitismul florid de șapte ori și jumătate.

Examenele hematologice au demonstrat un grad de anemie relativă de trei ori mai mare. În mediile poluate cu clor, afecțiunile stomatologice sînt de trei ori mai multe etc.

CEREALE ȘI PRODUSE ANIMALIERE

Zone poluate	Zone nepoluate
Producții medii cerealiere	
700–1 500 kg/ha	1 700–2 100 kg/ha
Porumb 1 600–3 300 kg	2 400–4 000 kg
Ovine (carne) 106 kg	192–234 kg
Ovine (lînă) 375 g	890–2 280 g
Vaci (media de lapte/an)	
2 758 litri	8 670–13 130 litri

Vacile din zonele poluate cu fluor prezintă tulburări de metabolism calcic, cu modificări în dentiție și în sistemul osos, care obligă să fie sacrificate prematur. Se mai poate arăta că în zonele poluate a dispărut albinăritul, iar că prin asemenea locuri producția viilor a început să sufere.

FORMELE POLUĂRII

Una primitivă, prima formă de poluare datorată reziduurilor animaliere și substanțelor menajere. Noi n-am lichidat-o încă. A apărut apoi poluarea chimică, formă care pe noi ne-a cucerit foarte repede. Mai există poluare fizică, rezultat al zgomotelor, undelor ultrascurte etc. Și, în sfîrșit, poluarea psihică, informațională, generată de mijloacele mass-media. Ultimele două pătrund și la noi treptat.

PRINCIPALELE ZONE POLUATE DIN ȚARĂ

Poluare atmosferică

Copșa Mică, Baia Mare, Hunedoara, Călan, Valea Jiului (Petroșani), Lupeni, Petrila, Reșița, toate locurile din jurul fabricilor de ciment.

Poluarea unor bazine de apă

Oltul (aval de Făgăraș), Tîrnavele (aval de Copșa Mică și Mediaș), Trotușul, Jiul, Someșul, Crișurile, Bahluiul etc.

Se estimează că aproximativ 2 milioane de oameni trăiesc în zone recenzate ca prezentînd probleme de poluare atmosferică.

Costul social al poluării

Pînă la apariția proiectului de lege, care va lichida concepțiile diletante cu privire la consecințele poluării, urmările fenomenului nu erau estimate corect. Neexistînd prevederi legale pentru sancționare, întreprinderile nu se interesau de ceea ce se întîmpla dincolo de gardurile lor. Creșterea morbidității datorită fenomenului de poluare se traduce, printre altele, și prin pierderi economice, prin zile de muncă nelucrate, prin concedii medicale plătite de către societate, nu de către adevărații vinovați, precum și prin posibilitatea trecerii ulterioare în stare de bolnavi cronici a copiilor din zonele afectate de poluare. Toate acestea nu interceptau bugetul întreprinderilor. Funcționînd fără instalații de prevenire sau de combatere sau cu acestea aflate în situație de precară funcționare, trec întreprinderile drept fals rentabile, în timp ce societatea suportă daunele produse sănătății oamenilor prin modificarea factorilor de mediu. Adăugînd și pagubele provocate sectorului agrozootehnic, se va înțelege că tot ceea ce se investește pentru prevenirea și combaterea poluării este rentabil. Această idee poate fi dedusă din spiritul proiectului de lege.

În legătură cu acest reconfortant proiect aș avea o observație. Ne lipsește o rețea de control sistematic al fenomenului. Pînă nu demult, operațiunea era lăsată pe seama inspectoratelor sanitare ale Ministerului Sănătății. Sufocate de numeroase sarcini, ele au făcut doar unele măsurători nesistematice. Controlul a fost apoi transferat institutiilor meteorologice pentru cercetarea aerului și Consiliului Apelor pentru domeniul său. Nici primul for, nici celălalt n-au realizat rețeaua permanentă necesară investigațiilor. Au fost efectuate măsurători doar acolo unde poluarea devenea accentuată.

Avem nevoie de niște forme mai eficace. Un sistem rațional de supraveghere a poluării, depinzînd de un organism central, care să efectueze măsurarea poluanților din mediu, să estimeze efectele lor asupra sănătății oamenilor, asupra producției agricole și echilibrul ecologic. Zonele curate ar trebui și ele investigate, pentru a urmări astfel dinamica fenomenului de poluare, reversibilitatea acestuia. Organism care să furnizeze Consiliului Național pentru protecția mediului datele fundamental necesare în vederea exercitării atribuțiilor sale, stocate într-o rețea informațională centralizată.

Menționez că Institutul de igienă a întocmit un proiect de program pe termen lung pentru Academia de Științe Medicale, care ar putea deveni punct de plecare al programului național.

Opiniile dr. NICOLAE RACOVEANU, adjunct de șef de secție la secția de igiena mediului din cadrul Institutului de igienă și sănătate publică.

UN PUNCT DE VEDERE MODERN DESPRE PROTECȚIA APELOR

— Cum au fost protejate pînă acum apele noastre împotriva poluării?

— Protecția apelor nu prea s-a făcut. Deși avem resurse limitate de apă și sîntem obligați să le utilizăm cît mai rațional. Murdărirea apei o face inutilizabilă. O poluare de nimica toată, în aparență, poate compromite un rîu pe o lungime foarte mare. Aprovizionarea cu apă a orașului București, de pildă, e serios legată de starea rîului Argeș. Dacă Argeșul ar fi poluat la trecerea prin Pitești, Capitala ar ajunge în mare dificultate.

— Care dintre apele de interior ale țării sînt curate?

— Prin zona de munte mai găsești ape curate.

— Care sînt cele mai afectate?

— Atinse de poluare sînt majoritatea. Într-o situație mai aparte se găsesc rîul Argeș, în partea sa inferioară, cele două Tîrnave (Copșa Mică fiind o mare sursă de substanțe poluante), Trotușul, după ce trece prin Borzești, Prahova (pentru acest rîu se va construi în curînd o stație de epurare), Jiul, Bahluiul etc.

— Cum se repercutează starea apelor asupra localităților din jur?

— Bîrlad e situat la confluența Tîrnavelor. Trec pe lîngă el două ape și cu toate astea orașul suferă de, suferă de lipsă de apă. Bahluiul e un rîu firav, iar vara, cînd mai și seacă, devine o apă stătută și atît de urît mirositoare, pentru că e și poluat, încît oamenii din cartierele construite pe malurile sale (frumoase cartiere, dealtfel) sînt obligați să stea pe caniculă cu ferestrele închise.

— Cu Dunărea cum stăm?

— Începe să fie impurificată. Intră în țară impurificată și se mai adaugă ceva și la noi.

— Care dintre industrii poluează apele cel mai tare?

— Industria chimică. Apoi, fabricile de celuloză, industria petrolieră, dar nu atît ea, cît sistemul prin care circulă substanțele petroliere. În fine, cărbunele din zonele miniere, precum și depozitele de reziduuri amplasate, în special, pe malul apelor. Revenind, apele reziduale industriale constituie sursa cea mai primejdioasă.

— Încălzirea apelor începe să fie o formă de poluare?

— Devenim, treptat, conștienți de așazisa poluare termică. Apele unui rîu sînt aduse ca să răcească anumite agregate și produse dintr-o uzină. E permis ca la reintoarcerea în albie apele să aibă o temperatură crescută doar cu 3 grade. Principiul începe să nu mai fie respectat. Mai mult. Un rîu trecea pe lîngă un singur combinat. Acum, în unele situații, același rîu trebuie să răcească trei combinate. Cum e Jiul, spre pildă. Și dacă din fiecare apele pornesc mai încălzite cu 3–4 grade, se ajunge prin sumație la situația de poluare termică. În asemenea circumstanțe, să ne gîndim și la alte metode și sisteme de răcire.

— Ce dificultăți comportă lupta pentru apă curată?

— Apele sînt murdărite, pe de o parte, cu o serie de substanțe clasice, să le zicem. Pentru curățirea apelor de ele există, de asemenea, metode clasice. Mai greu ne descurcăm atunci cînd apele sînt impurificate cu substanțe noi. Afli dintr-o dată că o fabrică produce o substanță în premieră. De acum înainte începi să te pregătești împotriva ei. Cercetezi și te lămurești cam cît de dăunătoare poate fi. Asta e mai ușor. Urmează să afli și prin ce metode poate fi eliminată din apă. Strategie dificilă de pus la punct. Dar în cele din urmă, rezolvi și această fază. Apare însă alt produs nou, iar lupta trebuie reluată de la capăt, de fiecare dată. Iată de ce frontul cercetării științifice în direcțiile menționate e obligat să înainteze în pas cu dezvoltarea și diversificarea industriei.

— Cum stăm cu stațiile de epurare?

— Nu prea bine. Nici ca număr, nici ca funcționabilitate. S-a făcut pînă acum următoarea greșeală. Începeau să lucreze combinate noi, dar neutilate cu stații de epurare. Platforma Brazi funcționează de ani de zile, dar cu instalații de prevenire a poluării aproape simbolice. Apele reziduale ieșite de acolo sînt extrem de supărătoare. Abia acum situația se va remedia. Această încălcare de principiu nu va mai fi posibilă după intrarea în vigoare a Legii pentru protecția mediului ambiant. Noile obiective industriale nu vor mai demara fără ca și sistemele de protecție să existe și să meargă.

— Producem stații de filtrare pentru ape?

— Pînă acum n-a existat suficientă preocupare pentru dezvoltarea unei industrii proprii care să le producă. Ar fi necesară o întreprindere specială care să promoveze realizarea de instalații autohtone. Noi facem ceva. Culmea e că realizăm partea cea mai grea, adică partea de cercetare și de concepție, dar pentru că nu există o întreprindere profilată rămînem tributari importului pentru o serie de piese. Faptul îngreunînd mult toată producția și împiedicînd, în fond, valorificarea unei munci de cercetare soldate cu destule rezultate.

— Ați citit proiectul de lege. Spuneți-mi ce vi se pare remarcabil în capitolul referitor la protecția apelor?

— Că nu se utilizează termenul de calitate a apei. Că interesul nu e circumscris doar la calitatea apei. Se vorbește pur și simplu despre protecția apelor ca despre o realitate globală. Pînă nu demult, cantitatea și calitatea apei erau arbitrar separate. Se comitea o greșeală. Protecția apei trebuie să vizeze toate sensurile. Prevenirea degradării pe latura calitativă alături de prevenirea risipei pe latura cantitativă. E un punct de vedere modern și salutar, așa cum e asimilat în proiectul legii.

— Care era, pînă acum, la apariția proiectului, înțelegerea și sensibilitatea întreprinderilor și departamentelor în legătură cu necesitatea respectului față de ape?

— Se manifestă ceva mai multă conștiință. Oamenii încep însă să vadă însemnătatea apelor. Din păcate, în cea mai mare măsură, sporirea înțelegerii a apărut după ce se comiseseră greșeli serioase. Deci, datorită erorilor. Adică, atunci cînd a început să ne doară. Tot e bine. Dar ar fi fost și mai bine ca respectul față de bogăția națională a apelor să se nască nu din durere și regrete, ci din simțul prevederii. Acum legea va educa și simțul prevederii.

Romulus BALABAN

Convorbire cu ANDREI FILOTI, inginer șef la Institutul de studii, cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor.

memoriile lui șerban cioculescu (IX)

lecturi de adolescență

Anatole France presupus de Șerbănescu

Am mărturisit cîndva (nu e mult de atunci) că eram gelos pe fratele meu. Știu, acest sentiment nu este dintre cele nobile. Mulți și-l ascund, rușinîndu-se de el. Și eu mă rușinam în toiul crizelor mele de gelozie, cînd vedeam că mama îl prefera pe Radu, băiat frumos, focos și voinic, promițînd de mic copil realizarea unui desăvîrșit ideal de masculinitate. Cînd demult încetasem de a mai invidia pe fratele meu, care niciodată nu s-a sesizat (sau s-a prefăcut a nu lua act) de această slăbiciune a mea, am auzit că o distinsă persoană feminină, soția unui academician, cînd auzea rostindu-se numele nostru patronimic, întreba:

— Care din doi, cel frumos sau cel urît?

Cel frumos era firește Radu, iar cel urît, Șerban.

Îl gelozeam, așadar, pe Radu, pentru că mama îl iubea mai mult, dar nu și pentru că el era cel frumos, cel puternic, și cel jucăuș, capul răutăților din unghiul meu de vedere, strîmt moralist. Viața ne-a despărțit un număr de ani. Ne despărțeau și temperamentele și împrejurările. La rare intervale, cînd ne revedeam, amîndoi orfani de ambii părinți, el luînd viața pieptiș, cu energie, ca un învingător, eu înfruntînd-o mai mult voluntar decît victorios, el mi-a arătat totdeauna o caldă dragoste de frate mai mare, care se simțea șeful familiei. M-a apărat, așa cum am arătat, de prigoana «goangei», m-a urmărit protector în anii studenției, a alergat de la Cluj, unde studia chimia, ca să-mi vadă de sănătate cîna gazda mea, ținîndu-l în curent, l-a anunțat că eram grav răcit. Am rîs atunci cu poftă, la diagnoza mediculuI:

— Ușoară răceală. Aerofagie inaintată.

M-am vindecat de răceală, dar înghit mereu aer cînd mănînc, deoarece nu m-am putut niciodată adapta prescripțiilor medicale. Acest năravmi-a prins însă bine, în anii vacilor slabe, cînd mă hrăneam mai mult cu aer (sau, vorba franțuzului, cînd mîncam «de la vache enragée»).

Radu mă credea un abulic. Prin alte cuvinte nu-i era atîta teamă de constituția mea fizică debilă, cît de lipsa de voință, factor categoric negativ și uneori fatal în viață, mai ales în jungla competițiilor fără reciprocă cruțare. Scrisorile lui de la Cluj conțineau un mănunchi de morală practică, cu îndemnul de a-mi învinge timiditatea, de a răzbi cu orice preț, de a sări înăinte înainte de pe fereastră, dacă aș fi fost dat afară pe ușă etc., etc., etc.

Asemenea sfaturi nu-mi surîdeau, dar le citeam zîmbind, pentru că în interval mi se dezvoltase surprinzător simțul umorului.

Trecusem, în cursul superior al liceului, la o altă treaptă de lectură. Acum citeam toate romanele franceze contemporane, începînd cu acelea ale triadei, în fond inegale, dar pe același picior în stima intercontinentală: Anatole France, Pierre Loti, Paul Bourget. Din opera acestui romancier, la început monden, apoi din ce în ce mai catolic și mai moralist, mă reținuse îndeosebi cartea lui de răscruce: Le disciple *(1889), care punea problema responsabilității morale. Citeam cartea pe sub bancă, total absorbit în timpul lecției de chimie, cînd profesorul meu, Popescu-Sura, m-a prins și mi-a confiscat-o. Eram însă la a doua sau a treia lectură atît mă pasiona cazul lui Robert Greslou, eroul titular al cărții.*

— Aha! Dumneata citești romane în timpul lecției. Ia treci la tablă și scrie formula (nu-mi amintesc care).

Eram tușă de Veneția la această importantă ramură a științei moderne, de care depinde, vorba aceea, trecutul, prezentul și viitorul omenirii. Eu unul însă eram atins de morbul irremediabil al lecturii și menit problemelor de alchimie morală pe care le propune literatura, rivala mereu mai puțin primejdioasă a științelor naturii. Am luat nota 3 (trei), binemeritată, în acel an de groază al ocupației dușmane (1917-1918), cînd cerealele depozitate în binaua teatrului, construit din inițiativa faimosului profesor Theodor Costescu, răspîndeau împrejur un nesuferit miros rînced.

Acea ocupație a fost fermentul patriotismului generației mele, adevărata școală a dragostei de țară, în umilință și revoltă stăpînită.

Nemții ne disprețuiau profund, cu expresia invariabilă, în lipsa lor totală de imaginație (nu mai vorbesc de neînțelegerea fenomenului moral străin):

— Wilde Wallachei!

În acea vreme trebuia să salutăm pe orice Feldwebel (plutonier-major), dar mergeam în zigzag, de pe un trotuar pe altul, evitîndu-l, sau, ca să întrebuințez un termen sportiv, recent descoperit, «negocînd» obstacolele.

Să mă întorc însă la lecturile de adolescență. Paul Bourget găsea în mine un lector încă atent la cazurile de conștiință, dar necredincios pînă la ateismul fățiș, cu totul captivat de spiritul voltairian în ediția modernă a lui Anatole France. Autorul abatelui Jérome Coignard și al altor figuri neuitate, ca Monsieur Bergeret, Évariste Gamelin, micul Pierre Nozière, Paphnuce și alții, reprezenta pentru mine culmea spiritului creator, după cum treceam peste monotonia invariabililor eroi transparent subiectivi ai lui Pierre Loti, ca să mă desfăt însă de varietatea neînchipuită a peisajelor exotice prin care și-i purta cu atîta farmec.

Eram mare mîncător de romane franceze de tot soiul și calibrul, inclusiv cele proaste, dar mereu citite, ale lui Georges Ohnet, a cărui execuție de către Jules Lemaître, cutită mai tîrziu, mi-a dat măsura forței de desființare a criticii, chiar cînd ea se voiește impresionistă și scutită de a emite judecăți de valoare. Astfel citeam și romanele discipolilor lui Paul Bourget, ca Henri Bordeaux, din care m-a impresionat îndeosebi La neige sur les pas *și René Bazin, strănepotul lui Hervé Bazin, din zilele noastre — amîndoi romancieri mai plicticoși, campioni ai tradiției, ai familiei și ai religiei.*

Citeam însă cu delicii pe marii critici literari și ai civilizațiilor trecute: Sainte-Beuve, Taine și Renan, care mi-au desăvîrșit descreștinarea, pe suavul cîntăreț, dacă se poate spune, al rugăciunii de pe Acropolea, mai tîrziu pentru mine neconvingător masacrată de Paul Zarifopol. Eram de pe acum radicalizat, mă situam pe poziții progresiste, nu «marșam» la lectura Originilor Franței *contemporane, tendențios rechizitoriu al Revoluției franceze, ba chiar îmi făceam un ideal moral din figura incoruptibilului, a lui Maximilien Robespierre, care n-a fost nici utopicul logician, nici sanguinarul conmiliton al lui Marat și al lui Fouquier-Tinville, așa cum ni-l arăta Taine și, după el, Iorga al nostru.*

Din literatura noastră se citeau încă foarte mult, înainte de primul război mondial, cele trei volume de Novele *ale lui N. Gane, cu duioasa poveste a lui Ali, cu gravul caz de dușmănie al unui frate față de celalt, nevinovat, cu țăranul vînător care intra în bîrlog cu pușca și o lumînare și ieșea afară tîrînd după el pe ursul împușcat și stîrnind uimirea englezilor, în expediție cinegetică. Am citit de asemenea cele trei volume de nuvele ale lui Victor Crăsescu, opera completă a lui I.A. Brătescu-Voinești, emoționîndu-mă la drama lui «Neculăiță Munciună», dar nu și la aceea a eroului titular din «Inimă de tată», deoarece mă dedesem la lecturi schopenhaueriene* (Lumea ca voință și reprezentare *în limba franceză, în traducerea lui J.-A. Cantacuzène – Zizin al junimiștilor, — și* Parerga und Paralipomena *în original). Îmi savuram naiv pesimismul, ca pe un act de superioară intelectualitate, fără a mă gîndi cîtuși de puțin la sinucidere.*

Cărțile franceze, zi la zi, le împrumutam din biblioteca profesorului de matematici Nicolae (Colea) Muscescu, fiul compozitorului, și din aceea a doctorului Daniel, care s-a dus apoi în Franța, unde a murit în jurul vîrstei de una sută de ani. Fie-le slăvită amintirea!

(Va urma)

DIALOG PESTE VEACURI 1848-1973

«dreptate, frăție»

Jurămîntul rostit «în viele de la Filaret» și însăși istoria societății secrete al cărei crez se exprima în această deviză evocă avîntul revoluționar al unei generații, înalte idealuri, la fel de actuale și de însuflețitoare azi ca și acum 125 de ani.

București, 1843. Era pe la culesul viilor. În vechiul oraș de pe malurile Dîmboviței apăruseră, după obicelul locului, cunoscutele mustăriI, cu mititei, pastramă și nelipsite butoale de tulburel. Foarte căutate la acea vreme erau în special vestitele «grădini» aflate printre viile pline de rod ce înconjurau Bucureștii, dintre care cele de pe Dealul Filaretului erau vizitate pînă și de «fețele cele mai înalte» ale protipendadei.

Pe la mesele de sub umbrare puteai întîlni oaspeți de diferite vîrste purtînd anteriu și giubea sau «haine nemțești», după noua modă adusă în țară în special de ace. tineri care învățaseră, cu bani mulți sau mai puțini, pe la școli străine. Nu lipseau nici ofițerii în uniforme ca turnate pe corp, cu epoleți de aur și fireturi.

Spre o asemenea grădină se îndreptau, într-o seară de septembrie, pentru a gusta «cîte o pereche de cîrnați trandafirii și un pahar de must» doi vechi prieteni, foști colegi de la «Sfîntu Sava».

Unul din ei, Nicu Bălcescu, după cum era cunoscut printre prieteni, fost *iuncăr* în armată (elev ne școală militară — N.R.), de-abia ieșise de un an de zile din închisoare, unde zăcuse încă din 1840 pentru învinuirea de a fi participat la un complot pus la cale de boierul Mitică Filipescu împotriva lui Vodă Alexandru Ghica.

Cel care întovărășea pe Bălcescu înspre dealul Filaretului era Ion Ghica, aflat la București doar pe timpul vacanței. Nevrînd să colaboreze cu administrația opresivă a domnitorului Alexandru Ghica, și suspectat, dealtfel, de stăpînire pentru ideile sale înnoitoare, proaspătul inginer de mine de la Paris acceptase o catedră la Academia Mihăileană din Iași.

Vedere din Dealul Filaret, la mijlocul secolului trecut. Desenul evocă Bucureștiul pe care l-a cunoscut Bălcescu și ne apropie de însăși scena constituirii «Frăției». Parcă-i vedem pe Bălcescu și pe amicii săi, cu care s-a «înțeles întotdeauna la vorbă și la faptă», urcînd pe aici, înspre Dealul Filaretului, spre viile de la marginea Bucureștiului și jurînd să se consacre patriei «cu trupul și cu sufletul».

Această recepție la București, cu puțin timp înainte de izbucnirea revoluției de la 1848, ne introduce în atmosfera mondenă a vremii. Dar nu rareori asemenea reuniuni nu erau decît un paraven pentru membrii «Frăției», care aveau — după cum notează un contemporan — «și altele de discutat».

Pe timpul vacanței, cei doi amici, care s-au «înțeles totdeauna la vorbă și la faptă», puteau fi văzuți adesea împreună, ca și în acea seară de septembrie ce-i atrăgea spre «grădiniile» dintre viile de la marginea Bucureștilor.

«CU CÎT NE SUIAM PE COASTĂ, CU ATÎT VORBIREA NOASTRĂ DEVENEA MAI APRINSĂ»

«Ne apropiasem de biserica Sfinții Apostoli — își va aminti după mulți ani Ion Ghica — cînd întîlnim în cale pe căpitanul Tell, mergînd spre cazarma de la Mihai Vodă, și ne luăm cîteșitrei pe drum înainte, pe subt Mitropolie, la viile din deal. Cu cît ne suiam pe coastă, cu atît vorbirea noastră devenea mai aprinsă. Subiectul discuțiunei era acel de toate zilele și de toate serile. Ne imputam unul altuia lipsa de patriotism și de energie; ne făceam răspunzători de starea nenorocită și umilită a țărei, așa că la întoarcerea noastră în vale, la fîntînă, jurasem să ne consacrăm patriei cu trupul și cu sufletul, ne legasem frați de cruce și ca fiecare dintre noi trei să se supuie, cu pericolul vieței și al averei, la hotărîrile celorialți doi; chiar în ziua aceea ne-am adunat de am alcătuit statutele și regulamentele «Frăției». Inițiații erau formați în grupuri de cîte zece, fiecare frate cunoscînd numai pe șeful său imediat, diacon, preot sau arhiereu (termeni folosiți cu scop conspirativ — N.R.), acel care-i catichisise, îl inițiase; de la care și prin care primea ordine și instrucțiuni și căruia datora ascultare și supunere, cu pericolul vieței și al averei, păstrînd secretul cel mai absolut. Deviza era: *Dreptate, Frăție*».

Inițiativa celor trei sau patru amici — căci după cum a susținut poetul Cezar Bolliac, ar fi participat și el la jurămîntul «făcut în viele de la Filaret» — nu era o simplă pornire juvenilă, întîmplătoare, a cîtorva tineri entuziaști.

«Frăția», în afara faptului că a constituit nucleul organizator al revoluției ce avea să izbucnească cîțiva ani mai tîrziu, își avea tradițiile ei, de care cei ce o fondaseră nu erau străini. «Era dezvoltarea progresivă a revoluției de la 1821» — va scrie Bălcescu în 1850 amicului său A.G. Golescu, caracterizînd întreaga mișcare de la 1848, în centrul căreia se aflase «Frăția».

Mereu alte evenimente înspăimîntînd cîrmuirea se petreceau atît la București cît și la Iași, atît la oraș — unde, pe lîngă intelectualii patrioți, murmurau tîrgoveții și se mișcau calfele și ucenicii din ateliere — cît și la țară — unde nu o dată clăcașii se împotriveau pe față, cum puteau, *stoarcerilor boierești*.

Pe întinsul țării se născuse ceea ce noi numim astăzi *situație revoluționară* și pe care întemeietorii «Frăției», fără s-o numească astfel, o înțelegeau, o simțeau și tocmai acest fapt le-a dat hotărîrea de a trece la acțiune.

SE ÎNTÎLNESC ÎN TAINĂ «CĂUZAȘII»

«Nicu Bălcescu, unul din cei trei șefi ai societății «Frăția» — scrie mai tîrziu Ghica lui Alecsandri — «a fost apostolul și inițiatorul cel mai ager și mai zelos». «Maiorul Ioan Voinescu II, Bolliac, Bolintineanu, Deivos, Golescu (Alecu Negru), Marin Serghiescu Național, Filipescu și mulți civili și militari făceau parte dintr-acea asociațiune» — se poate citi în aceeași scrisoare adresată poetului moldovean. De fapt nu numai Arăpilă (Alexandru G. Golescu) îl reprezenta pe Golești în societatea secretă: inițiați fuseseră și cei patru fii ai bătrînului Dinicu — Ștefan, Nicolae, Radu și Alecu (Albu) — admiși doar mai tîrziu, la insistențele lui Ghica. Primirea lor a avut loc după ce intervenise împăcarea dintre Bălcescu și colonelul Nicolae Golescu, fost aghiotant al domnitorului Alexandru Ghica și acuzator în procesul intentat împotriva lui Mitică Filipescu.

Dar Nicolae Bălcescu îl iertă pe Nicolae Golescu: dacă pînă și «polcovnicul» lui Vodă se hotărîse, în cele din urmă, să curme suferințele de veacuri ale clăcașilor, alăturîndu-se celorialți trei frați ai săi animați de idei înnoitoare... De asemenea fură admiși și cîțiva dascăli, cum era și Axente Sever, cu multă trecere în rîndul celor de jos. Printre cei «mulți militari» la care se referea Ghica în amintita scrisoare se numărau, pe lîngă maiorii Voinescu II și Costache Filipescu, alți camarazi ai lui Cristian Tell, precum Fărcășanu, Cristophi, Plesoianu, Serurie.

Din rîndul fruntașilor organizației nu poate fi uitat nici C.A. Rosetti, repudiat de neamurile sale bogate pentru ideile ce le nutrea. După cum povestesc contemporanii, librăria înființată la București de Rosetti, în asociație cu Winterhalter, ajunsese loc de întîlnire al intelectualității avansate din țară, aci putînd fi adesea văzut Iancu Văcărescu, cel mai iubit dintre poeții Munteniei. În sfîrșit, la cererea sa fu primit printre «frați» și Heliade. Nimeni din foștii elevi de la Sfîntu Sava nu putea uita că, îndată după Gheorghe Lazăr, Heliade, primul mare dascăl al țării, era cel care fundase împreună cu Dinicu Golescu «Societatea literară», iar cu Cîmpineanu «Filarmonica», și că, în sfîrșit, prin *Curierul românesc*, era întemeietorul presei naționale din Țara Românească. Nimeni nu-l uitase pe Heliade nici ca autor al *Zburătorului*. Și un alt motiv pledase pentru primirea proprietarului tipografiei de la Obor în organizație: marea sa influență în rîndul tîrgoveților și în primul rînd al negustorilor.

Nu erau străine de ce se întîmpla nici Sevastița, sora lui Nicolache, după cum era strîgat acasă Bălcescu de mamă-sa, pităreasa Zinca, și nici Luxița Florescu, în a cărei casă din mahalaua Scorțarului se întîlneau uneori în taină «căuzașii».

«STATUTELE ÎN CIFRE CU CHEIE PĂSTRATE ÎN SCOARȚELE ALGEBREI LUI BOURDON»

«Erau încă vii pînă mai ieri, în amintirea celor care au trăit în casa aceasta — scrie un descendent al Floreștilor de atunci — clipele de îngrijorare cînd, la bătăile în poartă ale agenților stăpînirii, încunoștințați că «la Floreasca» se întruneau «propagandiștii» și «răzvrătitorii», bînda cucoană Luxița... parlamenta în fața porții cu acești musafiri nepoftiți și nedoriți, dînd astfel timpul trebuincios celor întruniți la sfat să coboare fie în ascunzișul pivnițelor, a căror taină era păstrată cu sfințenie de ai casei, fie să se furișeze în liniște, în întunerecul nopții, prin frunzișul și livada de piersici de Constantinopol din spatele casei spre Dîmbovița, de unde puteau să se risipească în tihnă nebănuiți de nimeni».

Venind pe rînd, strecurîndu-se pe lîngă ziduri pentru a nu fi observați de pîndarii agăi Iancu Manu, o parte a «căuzașilor» se întîlneau seri de-a rîndul pînă înspre ziuă, și în casa pictorului Negulici, el însuși inițiat în secretele «Fărției». La Bălcescu, în casa cu numărul 45 din mahalaua Biserica Albă, sau la Eftimie Murgu, lîngă biserica Sf. Dimitrie, nu prea se țineau adunări, locuințele lor fiind prea cunoscute de oamenii domnitorului Bibescu. «Statutele, scrise în cifre cu cheie, erau păstrate la mine în bibliotecă, în scoarțele *Algebrei* lui Bourdon» — povestea mai tîrziu Ghica bardului de la Mircești, care luptase pentru aceeași cauză în Moldova.

Ca paravan al «Frăției», dar și pentru a continua opera lui Cîmpineanu de la «Filarmonica» desființată încă din 1838, a luat ființă în 1845, sub președinția lui Iancu Văcărescu, *Asociația literară a României*, avîndu-i ca secretari pe Bălcescu și pe Ioan Voinescu II. «La începutul Asociației — după cum suna o dare de seamă a comitetului — numărul patronilor (membri fondatori — N.R.) era numai de 11». Curînd însă atît cifra membrilor activi cît și a «subscriitorilor» și corespondenților vie crește, cuprinzînd pe cei mai de seamă reprezentanți ai vieții culturale bucureștene. La ședințele ce se țineau acasă la Văcărescu, în strada Poetului, de sub Dealul Mitropoliei (azi strada Ienăchiță Văcărescu — N.R.), sau la avocatul Ștefan Ferichidi din strada Dionisie, cît și în casa Floreștilor, puteau fi întîlniți printre alții Grigore Alexandrescu recitînd *Satira duhului meu* sau Bolliac declamînd poezia sa plină de semnificații *Clăcașu*.

Nu fără urmări era și faptul că la «asociație» aderaseră și cărturarii moldoveni Kogălniceanu, Alecsandri, Costache Negri, cît și unii reprezentanți ai «inteligheției» române de peste Carpați, precum Bariț și Cipariu.

«E TIMPUL D-A NE SCĂPA ȚARA... DÎNDU-I O ALTĂ DIRECȚIE SPRE FERICIRE»

În afara producțiilor literare ce se prezentau în cadrul *soarelelor* literare, acestea erau și un prilej de întîlnire a «fraților» care, prin diferite încăperi, mai aveau «și altele de discutat».

«Știi că se va face revoluția?», îl întrebă maiorul Tell pe unul din subalternii săi, Nicolae Rucăreanu, în momentul izbucnirii acesteia în 1848. «Știu», îi răspunse acesta, «de mult, de cînd s-a format Societatea Literară din București și cea din Paris, care numai de literatură nu s-a ocupat comitetul ei, ce pe ascuns era un comitet revoluționar».

Asemenea bănuieli avea și aga Iancu Manu și de aceea, subit «dornic» de literatură, a hotărît să asiste și el uneori la *soarelele* lui Iancu Văcărescu. Aga nu putuse prinde însă de veste cînd se va întîmpla ceea ce bănuia, iar cînd a aflat nu a mai putut preveni revoluția.

După cum știa și Nicolae Rucăreanu, aceleași preocupări le aveau și membrii *Societății studenților români* de la Paris, înființată în 1846, și în care se aflau și o parte a «mădularelor» *Asociației literare* din țară sau ale *Frăției*. Printre alții se găseau pe atunci la studii în capitala franceză Bălcescu, Ghica, Rosetti, A.G. Golescu-Negru, frații Dimitrie și Ion Brătianu, precum și Kogălniceanu, Alecsandri, Costache Negri ș.a.

Martori ai evenimentelor de la Paris din februarie 1848, cînd poporul francez a răsturnat pe regele Ludovic-Filip proclamînd republica, cît și sub influența știrilor din țară unde clocotul nemulțumirilor era în continuă creștere, «căuzașii Frăției» au înțeles că a sosit ziua cea mare și pentru poporul român.

Șerban RĂDULESCU-ZONER
cercetător științific la Institutul de istorie „Nicolae Iorga"

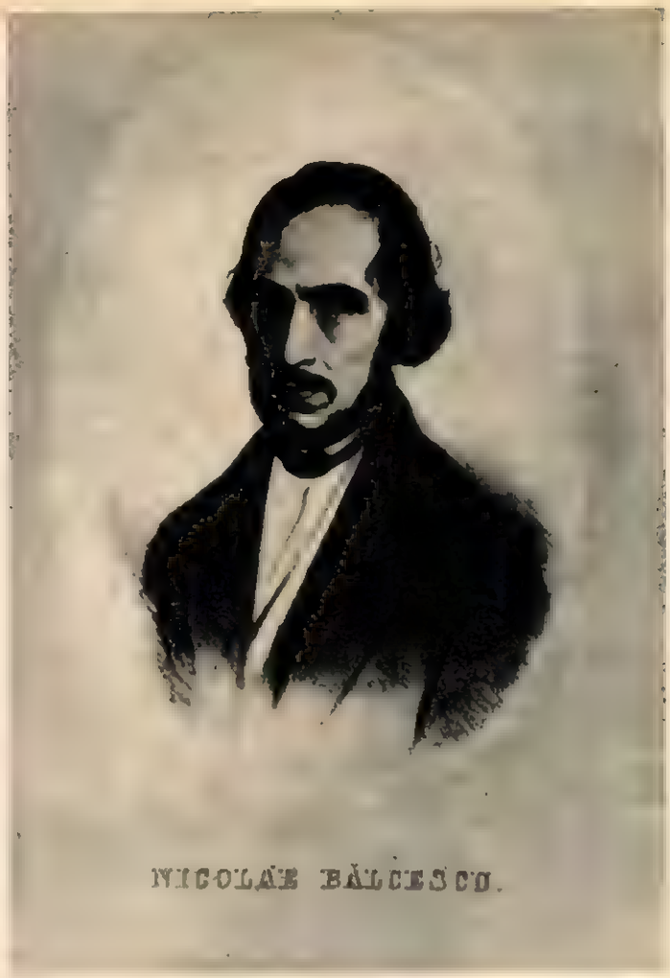

VIAȚA LUI NICOLAE BĂLCESCU (I)

ÎN MAHALAUA BRADULUI SE CLĂDEȘTE O CASĂ NOUĂ

La începutul lunii iulie a anului 1819 în mahalaua Bradului (Boteanu), în fața casei pitarului Barbu (Bărbuceanu) Petrescu, se grămădiseră în zorii unei zile mormane înalte de cărămidă, nisip și var care împiedicau trecerea grăbiților pietoni, silindu-i să ocolească proaspăta descărcătură. Cei neatenți se pomeneau însă cu botinele intrate în nisipul aspru, fapt ce-i silea să se dea repede în lături pentru a-și scutura indignați încălțămintea.

Copiii mahalagiilor se arătară însă mai puțin supărați, și începură chiar de a doua zi să edifice din grămezile de nisip castele imaginare și tuneluri simbolice.

Ce determinase această neașteptată îngrămădire de materiale de construcție?

Își făcea casă nouă pitarul Petrescu, fiindcă la 19 iunie cocoana dumisale îi născuse al patrulea prunc, pe Nicolae, iar vechea așezare devenise neîncăpătoare pentru numeroșii membri ai familiei și pentru slugile lor. Graba de a avea o nouă locuință era mare, motiv pentru care pitarul obligase pe meșterul Anastase să se prindă că va termina lucrarea în trei luni. Casa urma să aibă cinci odăi pentru stăpîni, slugile având să locuiască în vechea așezare.

În dreapta casei se afla o grădină cu vișini și zarzări, iar în apropiere un brad uriaș după care se dase numele mahalalei.

Lucrarea nu se va termina însă decît în primăvara anului următor, ceea ce nu era tocmai pe placul pitarului, fiindcă meșterul îl «încărcase» la socoteală. Faptul va forma apoi obiectul unui îndelungat proces.

Aceasta avea să fie casa și grădina în care va copilări Nicolae Bălcescu, și unde își va începe lecturile și primele sale scrieri.

Colțul său preferat era odăița din fund, unde se putea izola pentru visările sale.

Peste proprietățile de atunci ale familiei sale, din preajma străzii Enei, trece astăzi o parte din bulevardul ce-i poartă numele.

Noul născut, ca și ceilalți frați ai săi dealtfel, nu avea să poarte însă numele tatălui — care l-ar fi făcut omonim cu viitorul său dramaturg și romancier — ci pe acela al mamei sale, pităreasa Zinca, născută Bălcescu, fiindcă familia acesteia era mai înstărită — printre alte moșii avînd-o și pe cea de la Bălcești pe Topolog — și avea un «ighemonicon» mai sălțat. În loc de Nicolae Petrescu, el se va chema astfel, atît la școală cît și în viață și istorie, Nicolae Bălcescu.

Un prilej de îmbogățire pentru pitar a fost numirea sa la 20 decembrie 1820 în funcția de sameș (stringător de biruri) al județului Dolj, de unde a fost silit însă a fugi în mare grabă împreună cu alți dregători și boieri la începutul mișcării lui Tudor Vladimirescu

Și cum aceștia, înspăimîntați de tălăzuirea și setea de răzbunare a norodului, luară calea Sibiului și a Brașovului, fostul sameș se repezi la București și, luîndu-și familia, se îndreptă și el cu zor aprins înspre orașul de la poalele Tîmpei.

Prima călătorie a lui Nicolae Bălcescu a fost astfel o fugă, tatăl său fugind din calea revoluției pandurilor pe care, mai tîrziu, el avea să o glorifice ca pe una din cele mai strălucite fapte din istoria luptei pentru libertate a poporului român.

După potolirea zaverei pitarul se reîntoarse la București, dar în 1824 muri pe neașteptate lăsîndu-și pităreasa, care între timp născuse al cincilea copil, încurcată în procese și datorii oneroase.

Bălcescu avea să crească deci sub privegherea mamei care, zbuciumată de atîtea griji, era fericită să-l vadă citind cu nesaț în odăița sa.

Deși plăpînd la înfățișare, copilul impunea prin fruntea înaltă, prin ochii vioi, cu reflexe visătoare, și prin mișcările sprintene, sigure. În contrast cu acestea, glasul îi era însă domol, cuvintele întîmpinînd la rostire o ușoară dificultate. În susținerile și preferințele sale era aprins, greu de schimbat.

Pităreasa îi aduse pentru primele învățături, ca și la ceilalți copii, un dascăl grec care l-a deprins nu numai cu limba lui Homer ci și cu cea a lui Voltaire. Îi plăceau bucățile istorice și poeziile. În ciuda dificultăților de ordin vocal, recita cu o vădită încîntare și pasiune.

PE URMELE CRONICARILOR ȘI ISTORICILOR

O precocitate evidentă îl puse în curînd în contact — ca și pe N. Iorga cu o jumătate de veac mai tîrziu — cu lecturi și izvoare istorice, unele chiar manuscrise, neobișnuite copilăriei: Petru Maior (Istoria pentru începutul românilor în Dakia), *Dionisie Fotino* (Istoria veche a Daciei, acum Transilvania, Valahia și Moldova, *3 volume în greceşte*), *Constantin Căpitanul Filipescu* (Istoriile Domnilor Țării Românești), *Radu Greceanu* (Istoria Țării Românești).

Interesantă era nu numai citirea unor astfel de lucrări, dintre care pe unele le va edita mai tîrziu în «Magazinul istoric pentru Dacia», dar și felul cum le citea, hotărîrea sa de a le reține și stăpîni tainele și argumentele.

După fiecare lectură el făcea astfel însemnări și redacta note în care concretiza punctele de vedere ale autorilor citiți, acestea fiind cele dintîi fișe și extrase ale sale.

În 1832 fu înscris la Sf. Sava unde avea să aibă ca profesori și colegi pe cîțiva dintre viitorii săi tovarăși de activitate literară și istoriografie și totodată tovarăși de luptă revoluționară.

Printre cei dintîi se afla Aron Florian, pe care Bălcescu l-a avut profesor de istorie, și care tocmai în timpul anilor de studii ai acestuia la Sf. Sava va publica manualul O idee repede de istoria Principatului Țării Românești *(1835, 3 volume). Volumul al doilea al acestui manual era consacrat în cea mai mare parte lui Mihai Viteazul (p. 113-322) în care profesorul transilvănean vedea un adevărat «Ahile românesc», vrednic a fi cîntat de un «Homer al său». Bălcescu va reține afirmația lui Florian și peste 15 ani avea să devină el însuși Homerul cutezătorului voievod. Profesor i-a fost și Simion Marcovici, adept al romantismului, autor al unui curs de retorică și al primelor traduceri românești din «Nopțile» lui Young. Ca director al colegiului funcționa A.J. Vaillant, un emigrant francez cu idei revoluționare, care avea să fie amestecat apoi în complotul de la 1840 la care va participa și N. Bălcescu.*

Tot atît de semnificativă a fost și prietenia cu unii dintre colegii săi ca Ion Ghica, C.A. Rosetti, Grigore Alexandrescu, Nicolae Filimon. N. Bălcescu a fost descoperit de Ion Ghica cu prilejul unei încăierări cu un «gâligan» care voia să-i smulgă o bucată de alviță. În toiul încăierării, apărîndu-și alvița, Bălcescu — descris de viitorul său biograf ca fiind «slab și pirpiriu» — și-a scăpat din mînă hîrtiile cu însemnările lecturilor sale. La ridicarea lor, Ghica a avut surpriza de a vedea scrise pe diferite foi extrase din Petru Maior și ceilalți istorici citiți de tînărul încolțit de «gâligan».

Așa a început o prietenie și o admirație stimulate de îndelungate convorbiri și plimbări prin mahalalele Bucureștilor.

În iunie 1835 Bălcescu își încheia învățătura oficială la Sf. Sava, promovarea dintr-o clasă în alta făcîndu-se nu pe baza frecvenței cronologice, ci a pregătirii fiecărui elev și a «atestaturilor» obținute la fiecare materie în parte.

La sfîrșitul studiilor Bălcescu putea arăta că învățase la școala citioritâ de Gheorghe Lazăr istoria universală, aritmetica, algebra, geometria, trigonometria, filozofia formală și dreptul civil, precum și limbile franceză, elină și latină.

Mai mult decît materiile școlare îl pasionaseră însă Viețile oamenilor iluștri, *scrise de Plutarh — el însuși avînd să scrie apoi viața celui mai ilustru dintre voievozii români — și* Războiul peloponesiac *al lui Tucidide,* Analele *și* Istoriile *lui Tacit,* Comentariile *lui Cezar,* Campaniile *lui Napoleon și ale lui Frederic cel Mare, scrierile lui Gibbon și ale altora dintre marii istorici.*

Peste informația cronicarilor și istoricilor români se așternea astfel stratul învățămintelor culese din istoricii străini, vocația și dorința sa de a se manifesta în acest domeniu fiind astfel puternic stimulată.

Uneori rătăcea zile de-a lungul pe la vechile mănăstiri și biserici din București, în cancelariile și arhivele cărora descoperea vechi documente care îl puneau pe urmele oamenilor și ale evenimentelor cufundate în cenușa veacurilor. O bogată colecție de astfel de documente adunase căpitanul Cornescu Oltenițeanu, care și-a deschis comorile cu mare dragoste în fața ochilor aprinși ai lui Bălcescu.

Rîvna de a se instrui mereu l-a făcut să bată într-o zi și la poarta lui Eftimie Murgu, înflăcăratul luptător bănățean, «doctor în dreptul universal», care în vara anului 1837 se stabilise la București. Prin Murgu, la care avea să-l întîlnească și pe C.A. Rosetti, își va completa Bălcescu studiile de filozofie, discuțiile cu acesta avînd și un accentuat caracter politic «subversiv», politica fiind una din principalele preocupări ale tînărului ucenic.

Vasile NETEA

(Va urma)

Stradă din București în anii copilăriei lui N. Bălcescu.

diverse

principii și năravuri

love story la ploiești

Omul mărturisește deschis:

— Sînt căsătorit de doi ani, fetița are un an, am stat la părinții mei pînă în octombrie trecut, apoi m-am mutat la socri. Motivul mutării: părinții mei căutau, pe toate părțile, cît și sora mea, cu fel de fel de cuvinte, să-i fac greutăți soției, să mă despart de ea. Eu, de multe ori, cădeam de părerea lor. Îmi băteam soția, o oropseam și mă purtam urît. La data aia m-am hotărît să mă mut la socri, considerînd că o să fim mai liniștiți. Adevărul e că s-au schimbat cu totul condițiile, viața noastră, o vreme.

Dar omul — același *A.P.* — se plînge în continuare:

— Între octombrie și decembrie trecut am fost de două ori la părinții mei. Dînșii dacă m-au văzut au început a plînge și a-mi zice să mă mut iarăși înapoi că se schimbă toate lucrurile, făgăduiesc amîndoi. Mie mi s-a făcut milă de ei și am rămas pe gînduri, întrucît nu mai știam cum să ies din încurcătură. Într-o zi am lucrat în schimbul doi; venind pe mașină mi-a trecut prin minte ideea că-i meciul de tenis la TV, m-am hotărît să merg să vizionez meciul și să șprițuiesc ceva, intenționînd să întîrzii, bineînțeles, la o rudă de-a soției, fiind hotărît și să-i încerc pe ăi de-acasă, soția cît și socrii. Meciul s-a terminat la ora 3,30 am mai discutat și timpul a trecut. Am ajuns acasă la ora 4.20. Cînd am intrat, am rugat-o pe soție să-mi dea de mîncare, ea era cam bolnavă și m-a rugat să mă duc în bucătărie, să mănînc singur, că este mîncarea pregătită, dar nu mi-a vorbit cu cuvinte urîte. Eu m-am supărat și n-am mai vrut să mănînc, considerînd că nu-mi dă atenție. În același moment m-am hotărît să plec și am strîns lucrurile mele, ea a rămas mirată și n-a zis nimic. După aceea am cerut să-mi dea două obiecte făcute împreună și ea n-a vrut, spunîndu-mi că ce am făcut împreună se desparte prin lege. Eu cînd am auzit asta m-am enervat și am luat un aparat de radio de pe masă și l-am trîntit, producîndu-i defecte serioase. Aparatul, fiind al socrului, am dat naștere la o discuție întreagă, socrul obligîndu-mă să merg să repar aparatul. Dar eu am luat doar geanta cu îmbrăcăminte și am plecat la părinții mei. Acum văd că nu-i bine ce am făcut și aș vrea să revin la soție și copil, pentru că soția mea are un suflet foarte bun și nu vreau să-mi înstrăinez acest drum din cauza părinților. Am rugat-o pe ea să mergem să stăm în cameră cu chirie, nu vrea, nu mai are încredere în mine. Dar eu sînt sincer și nu știu cum s-o fac să mă creadă ce spun. Mă simt foarte rău fără ea și fără fetiță și doresc mult de tot să fiu din nou, cît de repede, împreună cu ea, că nici n-am intenționat să mă despart, așa cum părinții mei îmi spuneau, că-mi dau și bani de divorț. Odată cu despărțirea mea s-a despărțit și o veche prietenă de-a mea, acum părinții mă îndeamnă foarte mult să mă căsătoresc cu ea, dar eu nu știu ce să fac, nu m-aș îndura nici de soție, nici de copil. Dacă totuși m-aș hotărî să fiu de părerea părinților?

Textul de mai sus este absolut autentic (personaj principal: *A.P.*, șofer la I.T.A.-Ploiești). Alte personaje: soția cu suflet ales, dar bătută, oropsită, neîncrezătoare pe bună dreptate; o fetiță de un an care are toate șansele de a dobîndi, pînă la urmă, cine știe, un alt tată, deși are unul care ține la ea; doi părinți și o soră care se amestecă în căsnicia unui bărbat care-ar fi trebuit să stea pe picioarele lui, matur în tot ceea ce întreprinde, nu tardiv infantil; un socru păgubit de un aparat de radio; o veche prietenă candidată la căsătoria cu un om căsătorit... Atîtea personaje! Și toate implicate într-o acțiune stupidă, primejdioasă, în care victima sigură este, fără discuție, ca de obicei, un nevinovat: copilul.

Mihai STOIAN

cronica pretențiilor

aspirația spre civilizație

Știți ce-a hotărît într-o bună zi Dumitru Gabor, primarul din comuna Axente Sever? Nici mai mult, nici mai puțin decît să instaleze în fiecare casă robinet, chiuvetă și baie. Cu apă curentă, firește. Credeți că glumesc? Vizitați atunci comuna mai sus-amintită. Veți avea de ce rămîne uimiți. Cum a înfăptuit toate acestea? Mai întîi, i-a adunat pe bătrînii comunei, cei ce știau ori bănuiau pe unde se ascund izvoare cu debit bogat. Le-au identificat, au săpat bazine de mare capacitate pentru captarea apei, apoi au executat conducte pînă pe ulițele comunei. De aici, s-a executat racordul cu mai toate casele. Lucrarea a început în 1970 și a fost încheiată în primele luni ale acestui an. Marea majoritate a locuințelor din Axente Sever posedă în acest moment instalații de apă curentă. Cu alte cuvinte, primarul a cîștigat pariul. Pariul făcut cu neîncrederea unora, cu zîmbetul zeflemist al altora, cu temerea celor ce se întrebau ce vor zice cei de la județ de o asemenea inițiativă îndrăzneață? Ba s-au auzit și voci care argumentau cam așa: «ce atîta zdroabă, doar sîntem la țară și de cînd ne știm tot de la fîntînă am scos apa, ce ne-am găsit, așa, deodată, de nu mai putem fără robinet, chiuvetă și, pardon, lanț?»

Numai că marea majoritate a locuitorilor comunei au gîndit altfel, și în aceasta văd eu partea tonică a întîmplării. Cu mic, cu mare, au săpat, au contribuit bănește pentru procurarea conductelor, într-un fel de cursă contracronometru spre civilizația pe care toți doreau s-o cîștige. Și badea Gheorghe, și nana Lină, și feciorii lor veniți în concediu de la oraș au pus mîna pe hîrleț și lopată.

Iar neobositul primar a înființat în continuare asociații de cetățeni, mobilizîndu-i și organizînd cu ajutorul unor tehnicieni din partea locului execuția lucrărilor.

Am intrat, însoțit de primar, în casa Elenei Zătică. Parcă cineva ar fi regizat primirea, am găsit-o spălînd rufe. În baie. În baia ei de faianță. Și am înțeles mîndria ei, precum și mulțumirea din privirea primarului.

Performanța celor din Axente Sever să nu pară cuiva anodină. Eu văd în ea o profundă aspirație spre civilizație a unor țărani și hotărîrea lor de a o transforma neîntîrziat în realitate. Fără ajutorul nimănui, fără intervenții, fără cereri de fonduri și specialiști de la județ. Țăranul nostru vrea să trăiască «ca la oraș» și, după cum se vede, nu numai că vrea, ci și reacționează în această direcție.

Din acest punct de vedere, inițiativa celor din Axente Sever, sub conducerea înimosului lor primar, mi se pare deosebit de semnificativă și, bineînțeles, demnă de a fi urmată.

Mihai HETCO

starea comerțului

Noul magazin „Crinul" din Alexandria.

în căutarea aspectului negativ

Ce stenic este să întîlnești argumente care să-ți alimenteze entuziasmul! De la agentul de circulație, politicos (sic!), cu ochi albaștri și zîmbet plăcut, care ne-a dat indicații la intrarea în Alexandria, pînă la încîntătorul «Han cu noroc» din celălalt capăt, am cumulat în tot pasul impresii plăcute, mai ales că amintirile mele de acum vreo zece-douăsprezece ani nu rețineau decît imaginea unui tîrgșor adormit în șesul Dunării.

Ce s-a întîmplat între timp? Orașul a fost cuprins de valul impetuos al industrializării socialiste: Fabrica de mobilă «Partizanul», Fabrica de mobilier industrial și utilaje pentru industria ușoară «Islazul», Întreprinderea de aparataje, instalații și accesorii de construcție, Fabrica de panouri și pupitre electrice, Fabrica de topit în și cînepă, Întreprinderea de morărit și panificație. În construcție, o mare fabrică de rulmenți care va avea o producție de două ori mai mare decît capacitatea fabricilor existente la ora actuală în țară (primii rulmenți vor fi livrați chiar în acest an!). Populația orașului crește de la 20 000 locuitori, în 1961, la 35 000 în 1973, la care azi se adaugă 12 000 navetiști care vin zilnic să lucreze din «satele-dormitor» dimprejur.

Dar rețeaua comercială? A ținut ea oare pasul cu dezvoltarea orașului? Întrebarea i-am adresat-o tovarășului Nicolae Frumosu, directorul adjunct al Direcției comerciale județene Teleorman, organism proaspăt înființat ca urmare a măsurilor pentru perfecționarea organizării activității comerciale și a unei mai bune și mai operative aprovizionări și serviri a populației.

Pentru a da răspuns la întrebări ca cele de mai sus există un ceremonial tacit, devenit clasic. În primul rînd, se aduc pe birou registre vechi și noi și se fac comparații: Uitați — reporterul trebuie să privească atent și să noteze în carnet — în decembrie 1960 au fost în oraș 91 de unități comerciale cu o suprafață de 6 941 metri pătrați. Acum, în aprilie 1973, sînt 92 de unități cu o suprafață de 14 560 metri pătrați. Vă rog să notați — îmi atrage atenția tovarășul Frumosu — că în locul vechilor unități de desfacere (majoritatea erau niște dughene insalubre) azi toate magazinele și localurile sînt modernizate, mari, aerisite, iar noul magazin general «Crinul» conține de fapt 33 unități de diverse profiluri. Se deschid alte dosare și se urmăresc alte coloane de cifre: în 1961 totalul vînzărilor a fost de 85 milioane lei. Anul 1972 s-a încheiat cu un total de vînzări însumînd 251 milioane lei!

În al doilea rînd, în ceremonialul amintit urmează «vizita pe teren». Din periplul care m-a dus aproape prin tot orașul n-am să notez decît cîteva aspecte. Fosta hală din piață — un fel de hangar care își pierduse rosturile comerciale — a fost tăiată în două de un planșeu de beton. Jos sînt raioanele de lactate, mezeluri, carne, pește, pîine, semipreparate — toate amenajate în vitrine frigorifice. Pe o scară largă se urcă la etaj, unde se află un modern magazin alimentar cu autoservire bine aprovizionat. Am cercetat atent raioanele și am găsit ce nu se găsește uneori la București — chiar și raion de mercerie fără coadă.

Cea mai plăcută surpriză a fost noul magazin general «Crinul», o construcție modernă pe două niveluri, cu o suprafață comercială utilă de peste 3 000 metri pătrați. Cînd am intrat pe ușa largă am avut impresia că mă aflu într-un supermarket din Franța, Germania sau Anglia și nu în Cîmpia Dunării! Ca acest magazin nu există decît 2-3 în țară și el face parte dintr-o serie a cărei construcție va începe în viitorul apropiat. Rezolvările tehnice, gradul de dotare, feluritele forme de vînzare și de confort asigură magazinului o ținută aparte, corespunzătoare celor mai înalte exigențe.

Am părăsit centrul și am cercetat și ce s-a realizat în cartiere care, la drept vorbind, nu sînt prea depărtate. Am vizitat un complex modern într-un cvartal de blocuri noi. De fapt, este singurul complex. În rest, unități din prefabricate, nu prea aspectuoase, și chioșcuri alimentare tip litoral, răspîndite pe toată suprafața orașului. Acestea oferă locuitorilor o gamă variată de articole de cerință zilnică. Din cele 22 centre de pîine 6 au program continuu. Duminica dimineața întreaga rețea comercială este la datorie.

Pe stradă, în magazine, în noile cartiere de blocuri am oprit cetățeni și am stat de vorbă despre starea comerțului din localitate. Elena Mărafu, contabilă la I.J.C.M., Ion Coman și Gh. Bena de la cooperativa «Constructorul» au mărturisit că sînt mulțumiți cu aprovizionarea din sectorul alimentar. Cu tractoristul Ilie Săileanu din comuna Nanov am stat de vorbă în magazinul «Metalochimica». Găsise ceea ce căutase ca să-și văruiască casa și să vopsească lemnăria. Voicu Nicolae cu soția, tehnician veterinar și respectiv silvic, ieșeau din magazinul de mobilă. «Am trecut să vedem ce a mai adus nou. Găsim de toate. N-avem ce să criticăm». În fața unui bloc trei locatari discutau: Constantin Pruteanu, Marin Cînciu și Marius Bădiță. În sfîrșit, am găsit un aspect negativ! Dar nu legat de viața comercială a orașului. Criticau I.G.O. că nu vine să pompeze apa adunată în subsol și nu primesc suficientă căldură.

Spre seară am plecat din Alexandria. Plecam cu regret dintr-un oraș în care omul — omul socialist — a sfințit locul.

Eugen IAROVICI

dialog cu cititorii

Tînărul nostru cititor *Valeriu Teodorescu* din Buzău este, după cum singur mărturisește, «un mare iubitor de muzică ușoară, dans și sport». Pînă aici, nimic rău. Dar veselul buzoian are, pare-se, dificultăți «cu diferite persoane... nu numai vîrstnice, ci și mai tinere..«care-i critică pentru lipsă de seriozitate, îi reproșează pasiunea pentru distracții și-i sfătuiesc «să-și bage mințile-n cap» și să se «ocupe numai de chestiuni serioase». Ni-i greu să spunem în ce măsură respectivii critici au măcar parțial dreptate; în asemenea chestiuni importantă este păstrarea unei proporții judicioase între muncă, studiu, odihnă și divertisment. Bineînțeles, nimeni nu poate fi de acord cu o viață consacrată exclusiv sau cu prioritate distracțiilor. Dar, în același timp, nu se poate să nu ne distanțăm de acele persoane, sincer sau ipocrit profilate exclusiv pe «seriozitate» absolută. Orice om normal are nevoie de destindere, de relaxare și în tradițiile tuturor popoarelor activitățile de divertisment ocupă un loc important. Cu atît mai mult omul contemporan, supus unei tensiuni nervoase mai mari ca oricînd, trăind într-un ritm adesea copleșitor, are nevoie să rîdă, să cînte, să se distreze, să se desprindă — fie chiar și pentru perioade foarte scurte — de grijile care-i ciocănesc continuu. Nu-i nimic «neserios» într-o asemenea tendință. Dimpotrivă. Pentru a face față muncii intense pe care societatea i-o pretinde, un om normal are nevoie, neapărat, și de perioade de recuperare.

Aceasta nu înseamnă — cum ar reieși parcă din cele scrise de tov. V. Teodorescu — că principala formă de destindere este urmărirea emisiunilor distractive ale televiziunii. O adevărată recuperare a forțelor nu se poate realiza în afara contactelor umane, a înfrățirii cu natura, a vieții autentice și stimulante. Cred că formula glumeață pe care în acest început de primăvară o scriau pe ziduri studenții francezi «Deschideți ochii, închideți televizorul» conține mult adevăr.

Are perfectă dreptate cititorul *Constantin Savel* din Suceava cînd demonstrează că între incompetență și birocratism există o legătură organică: «Birocratismul creează cadrul propice în care incompetența se poate lăfăi în voie, iar incompetența generează birocratismul ca un țesut de apărare împotriva primejdiilor care ar putea-o amenința din partea opiniei publice». Tot atîta dreptate are tov. Savel atunci cînd amintește că incompetentul apare deseori sub masca atotștiutorului. «Fiecare dintre noi s-a întîlnit măcar o dată în viață cu un asemenea personaj care se pricepe la toate, de la istoria bizantină și pînă la prepararea purceilor de lapte, de la muzica lui Beethoven și pînă la originea taifunurilor din Pacific, care e totdeauna gata să te învețe orice și pentru care lumea și viața, trecutul și viitorul par să nu aibă nici un secret. Ce să facem cu asemenea indivizi?» Să-i punem la treabă!

Istorisindu-ne despre niște neînțelegeri ivite printre cadrele didactice ale unei școli generale, cititorul *D. Gurău* din Drobeta-Turnu Severin trage și următoarea concluzie: «Dealtfel nici principial nu este ca un soț și o soție să predea în cadrul aceleiași școli». De ce n-o fi principial, n-am înțeles. În schimb, știm cu toții că activitatea cot la cot a doi soți învățători este o veche tradiție a dascălimii noastre (ca și, dealtfel, a învățătorilor și profesorilor de pretutindeni). Comuniunea de mediu de muncă servește în aceste cazuri nu numai la consolidarea familiei, la îmbogățirea spirituală și profesională a celor doi parteneri dar și la legarea lor mai strînsă de școala în care-și exercită apostolatul. Situații asemănătoare se pot întîlni și în cadrul altor profesiuni (medici, de pildă). Cititorul nostru vrea, probabil, să avertizeze împotriva creării de «familiuțe», împotriva închiderii relațiilor normale, colegiale de muncă prin relații intinate de interese personale. Intenție întru totul lăudabilă dar care nu se poate realiza prin asemenea măsuri nefirești. Avem impresia — dacă am greșit, ne cerem scuze — că tov. Gurău este, fără voia dumisale, victima acelei concepții antiumaniste după care toți oamenii sînt puși pe rele, gata să se murdărească și să se dedea la abuzuri și trebuie, deci, să fie ținuți de scurt, supraveghează pas cu pas, îngrădiți cu tot felul de interdicții. Într-o măsură și excrescența birocratismului derivă din aceeași concepție care are la bază neîncrederea în oameni, suspiciunea generalizată. Etica socialistă respinge asemenea puncte de vedere (dezmințite, dealtfel, și de realitate); nimic durabil nu poate fi realizat dacă nu avem încredere în oameni, dacă nu facem apel la ceea ce e nobil și înaintat în conștiința lor, creînd în același timp climatul în care tendințele și comportamentele nocive să se sufoce.

Referindu-se la o însemnare din această rubrică, prietenul nostru *Nicu Poenaru* de la Uzina mecanică din Cîmpulung (jud. Argeș) ne informează că scrierea lui Peter (teoreticianul birocratologiei), de care ne-am ocupat, a apărut și în românește în fascicula D a Buletinului de informare tehnico-economică a M.I.C.M. din 2 februarie 1971. Aviz amatorilor.

H. DONA

tipuri și tertipuri

trîntorul harnic

Trăim sub semnul paradoxului, confruntați cu cele mai antinomice noțiuni, conjugate. Imunizat, spiritul nu se mai miră de existența simultană, explicată dialectic, a albului și a negrului în aceeași culoare, a dulcelui și a amarului în aceeași senzație gustativă. Cerul gurii s-a specializat pînă la rafinamentul logodnei dintre zahăr și chinină, extremele și opozitele atrăgîndu-se și completîndu-se ca nasturele cu cheotoarea lui. În acest spirit, și dintr-o asemenea perspectivă, se cuvine să semnalăm apariția unor personalități umane, de o rară complexitate: leneșul-activ sau trîntorul-harnic, ființe derutante pentru o psihologie ortodoxă, dar de o mare seducție, fiindcă reprezintă pe adevăratii mutanți ai biologiei contemporane.

Odinioară leneșul — leneșul clasic și consacrat — era un om fără probleme și procese de conștiință, fiind un leneș obișnuit, comun, de serie mare, într-un cuvînt, un puturos consecvent. Nu făcea nimic, reprezentînd pe leneșul în sine, de o perfectă analogie cu alte categorii kantiene. Ei bine, acest tip de leneș a devenit anacronic. A apărut, în schimb, leneșul activ, leneșul energic, clocotitor de vitalitate și inițiativă. Trîntorul-harnic nu face nimic. Dar asudă. Nu dă nici un randament, dar stîrnește în jurul lui, un taifun. Nu realizează nimic, dar e veșnic preocupat, agitat, epuizat, covîrșit de sarcini și responsabilități. Și asta fiindcă trîntorul-harnic e inimos. Leneșul istoric era abulic, indiferent, obstrucționist, abstras din realitate. Trîntorul-harnic e permanent obsedat de fericirea semenilor săi, în serviciul cărora se află. De aceea n-are zi, n-are noapte, nu se odihnește și nu-și ia vacanță, persecutat să nu facă nimic, spre binele obștii recunoscătoare. Trîntorul-harnic e un martir. Își sacrifică sănătatea, timpul liber și liniștea familiei sale, ca să nu facă nimic în mod temeinic, persistent și tenace. E convins că fără el, minutarele ceasornicului s-ar învîrti invers. E încredințat că fără aportul nulității lui active, soarta umanității ar intra în derivă.

În consecință, vine la serviciu primul și pleacă ultimul, după ce se obligă să nu facă nimic și acasă. Fiindcă asta e caracteristica trîntorului-harnic: să nu facă nimic, extenuîndu-se. Pentru că mai are o vectorială: devotamentul.

Și astfel, din an în an și din treaptă în treaptă, leneșul-energic crește și prosperă, nimicul realizărilor sale globale însemnînd pentru el totul.

De curînd, un asemenea trîntor-harnic a avut ghinionul unui accident de mașină. A lipsit de la instituție două luni. Absența n-a fost remarcată de nimeni. Ce poți face. Ingratitudinea oamenilor nu cunoaște limite.

Aurel BARANGA

cronica satirică

cîrtița pretențioasă

Trăiește și scormonește prin întunecoase galerii subterane... Dracu știe ce face și cui anume folosesc aceste săpături... Dar ăsta e destinul de cîrtiță și trebuie să-l înțelegem. A fi cîrtiță trebuie să fie destul de penibil. Trebuie s-o înțelegem și pe ea...

Numai că amărîta și subterana cîrtiță e și foarte pretențioasă. Eu credeam că o cîrtiță e, prin firea lucrurilor, modestă. Își vede de săpăturile și de întunecimile ei... și gata. Da de unde. Cîrtița bate foarte departe.

Cîrtița iese din cînd în cînd la suprafață ca să-și revendice drepturile. Că ea e cîrtiță, nu șobolan și merită mai multă atenție. Că nu i se acordă stima impusă de ponderea pe care ea o are. Că merită mai mult spațiu locativ. Are copii și copiii de astăzi sînt foarte pretențioși. Că statul ar face bine să suporte o parte din cheltuielile de coșniță. Cîrtițele tinere ar vrea să studieze baletul la Paris, trebuie avută toată înțelegerea. Dacă au talent? După ce umblă cu jalbe, și uneori umblă cu succes, cîrtița se ascunde iarăși în fastuoasele galerii subterane. Nimeni nu știe ce face ea acolo. Nimeni n-are nevoie de săpăturile doamnei. Cu toate astea cîrtița trăiește sentimentul că e indispensabilă societății, de aceea, aproape trimestrial, vine cu pretenții. Că n-are suficiente vitamine și călătorii de documentare. Ea s-a obișnuit să pretindă, în privința asta a ajuns desăvîrșirea. A învățat acest năravi și pe cîrtițele junioare. Pot să spun că în această privință cîrtițele junioare și-au întrecut cu mult părinții. Ele nici măcar nu mai sapă, ci pretind mereu ba una, ba alta, de cînd deschid ochii pînă noaptea tîrziu. Cînd simt refuzate, amenință solemn că nu mai rabdă acest tratament și în semn de protest se prefac în șobolani.

Eu cred însă că rațiunea va triumfa pînă la urmă. Cîrtițele vor rămîne cîrtițe și nu vor mai visa cu atîta ardoare să învețe baletul la Paris.

Teodor MAZILU

cincinalul concret

apă pentru timișoara

O parte din meșterii care au construit pînă nu demult faimosul baraj de la Porțile de Fier s-au mutat cu uneltele lor cu tot într-un alt colț al țării: în cîmpia bănățeană, la nord-vest de Munții Poiana Ruscăi. Douăzeci de kilometri de Lugoj, optzeci de Timișoara. Localitatea cea mai apropiată: satul Surduc — nume de așezare rurală binecunoscută dealtfel pentru multă lume; aici a văzut lumina zilei Traian Vuia. La fel ca la Dunăre sau ca în multe alte locuri din țară, specialiștii de care vorbim aduc unele corectări naturii, dînd astfel viață unui îndrăzneț obiectiv cuprins în vastul plan de lucrări hidrotehnice. Pe scurt: aici a început de anul trecut construcția unui baraj (construit din arocamente cu mască amonte din beton) lung de 130 metri (la coronament) și înalt de 34 metri, care va stăvili apele pîriului Gladna, un afluent al rîului Bega. În acest fel se va naște pentru prima oară «o mare artificială» și în cîmpia bănățeană. La ce va folosi acest uriaș rezervor, care în prima etapă — după cum ne declară ing. Radu Filișanu de la Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare, șeful de proiect al lucrării — va acumula 50 000 000 mc de apă? În primul rînd — și aceasta e deosebit de important — mica «mare artificială» de la poalele Munților Poiana Ruscăi va furniza apă industrială și potabilă unuia din cele mai importante centre economice ale țării, Timișoara. Mereu în dezvoltare, orașul de pe malul rîului Bega, cu multele sale fabrici și uzine, simte o nevoie permanentă de apă. Apoi, același rezervor uriaș va contribui la dezvoltarea rețelei de irigații și, în sfîrșit, la regularizări ale cursului apelor din partea locului în așa fel încît primejdia unor eventuale inundații să fie înlăturată.

Este interesant că apa nu va ajunge la destinație ca în cele mai multe cazuri prin conducte, ci prin compensarea debitelor minime de apă ale rîului Bega. Expediate, bineînțeles, prin afluentul său, pîriul Gladna.

Cînd va fi gata lucrarea? Încă în acest cincinal; mai precis, în trimestrul patru al anului 1974. În acest timp, pe «litoralul» viitorului lac de acumulare se va construi un motel și alte obiective turistice și de agrement. Vor urma lucrări și într-o următoare etapă, cînd apa va cuprinde o suprafață totală de 550 hectare și un volum total de 65 000 000 mc.

Este demn de remarcat faptul că autorii proiectului (din colectiv mai fac parte, în afară de ing. Filișanu, ing. Vlad Radu, Victoria Tecuci și Panait Marian) au elaborat soluții optime datorită cărora costul lucrării va fi de trei ori mai mic decît cel al altor lucrări similare realizate pînă acum sau în curs de realizare. Cu alte cuvinte și costul unui metru cub de apă acumulată se va reduce cu circa 70%.

F. URSEANU

Bega, al cărei debit de apă va crește odată cu nașterea noului lac de acumulare de la Surduc.

surprizele de pe mount kirkwood

Ne resimțim de pe urma faptului că, în timpul colectării gazelor din craterul de lîngă Mount Pind, am inhalat prea mult clor și sulf: avem dureri de cap, o senzație de vomă, usturimi în nas și gît, în fine, nimic plăcut.

Hotărîm deci să sistăm pentru cîteva zile colectarea de gaze, timp în care vom încerca, noi,cei doi români, să cunoaștem în detaliu structura geologică a insulei Deception, stabilind ca prim obiectiv o incursiune în partea de sud-vest a acesteia. Aici se află un imens ghețar, cu o grosime de aproximativ 500 de metri, care acoperă insula pe o suprafață de peste 7 kilometri patrați.

Pornim de la bază spre apus și,după două ore de urcuș prin zăpada în care ne afundăm pînă la genunchi, ajungem pe creastă, unde avem prilejul să admirăm o splendidă panoramă.

Soarele strălucește pe un cer senin ce se unește la orizont cu oceanul, azi incredibil de liniștit, pe care plutesc mărețe aisberguri cu forme care de care mai ciudate. Unul pare un acoperiș de casă «în două ape»; altul,cu partea superioară zimțată, se asemuiește cu un uriaș dinozaur; un aisberg mai mic, mîncat de ape, dă impresia unei pisici la pîndă. Ne frapează însă un lucru: nu toate aisbergurile au culoarea albă. Printre ele se află două colorate în verde-albăstrui, creînd un splendid contrast de culoare cu apa oceanului de un veritabil ultramarin.

Vizibilitatea perfectă ne permite să distingem cu multă ușurință insulele învecinate, deși ele se află la distanțe de 40–60 kilometri. Iată insula Livingston, dominată de două vîrfuri înalte și acoperită de un ghețar imens. Din acesta se rup mari porțiuni ce vor începe o lungă călătorie pe apele oceanului, care le vor măcina continuu pînă la completa lor dispariție. Urmează, mai spre vest, insula Snow, plată ca o farfurie întoarsă cu fundul în sus, insula Smith, pe care se ridică semețe două vîrfuri: Pisco de 1 320 metri și Foster de 2 012 metri, insula Low, atît de joasă încît avem impresia că dintr-un moment în altul va fi înghițită de imensul ocean, insula Trinidad cu Muntele Tower de 1 119 metri și insula Hoseanson. Toate aceste insule se înscriu pe un arc de cerc vrînd parcă să ascundă de restul lumii mica insulă Deception.

Dar iată, mult spre vest, Țara lui Graham, capătul nordic al Peninsulei Antarctice, o imensitate albă pe care se observă numeroase vîrfuri ascuțite de munți, cu un țărm care coboară vertical în ocean.

Privirile aleargă de la o insulă la alta; nu știm ce să admirăm mai întîi și numai după ce ochii obosesc, din cauza albului imaculat al gheții și zăpezii care strălucesc orbitor în razele soarelui, ne uităm din nou la apele oceanului ce se ondulează în valuri largi, liniștite, de a căror existență nu-ți poți da seama decît atunci cînd se sparg de stîncile insulei. Numai frigul, pe care am început să-l simțim, ne trezește din reverie. Pornim deci spre vîrful Kirkwood, partea cea mai înaltă a ghețarului.

PINGUINERA

La mai bine de un kilometru se profilează trei dealuri plate, de o culoare gălbuie, pe care se disting nenumărate puncte negre-albe. Se aude un zgomot ciudat. Cu cît ne apropiem de locul cu pricina zgomotul crește în intensitate, iar punctele devin siluete în care recunoaștem pinguini.

Nu ne vine să credem: pe o suprafață de 2–3 hectare foiesc mii de pinguini... Stau cîte unul sau doi în cuiburile lor, un fel de adîncituri cu marginile bordate de pietricele aduse de la distanțe destul de mari, protejîndu-și puii micuți, acoperiți cu un puf de culoare cenușiu-deschisă. Încercăm să punem mîna pe unul, dar părinții îl apără cu disperare dînd lovituri puternice cu ciocul în mîna care vrea să le la odrasla, bat din aripi și scot sunete stridente, un fel de aca-aca-aca, asemănător unui măcăit de rață.

Din colonie, șiruri lungi de pinguini coboară către apă pe un versant abrupt, de fapt marginea ghețarului, în care au săpat poteci paralele între ele. Merg încet, cu aripile întinse în lături, legănîndu-se caraghios pe picioarele lor scurte dar puternice, pînă la stîncile de lîngă apă, de unde, printr-o scurtă zvîcnitură, plonjează în ocean.

În pinguineră, o larmă îngrozitoare și un miros greu. Părăsim locul nu însă înainte de a remarca că deși sînt foarte simpatici, pinguinii dau dovadă de multă agresivitate, lovind cu ciocul pe cei care trec prin apropierea cuibului «proprietate personală» și, ceea ce ne-a indignat cel mai mult, lovind chiar pe inofensivii puișori rătăciți care nu mai nimeresc la cuibul din care au plecat...

MOUNT KIRKWOOD ÎNTINDE CAPCANE

Lăsăm în urmă gălăgioșii pinguini și continuăm urcușul pe ghețar. Sub pașii noștri se rup suprafețe mari din zăpada căzută în ajun, încă netasată, care cad pe crusta de gheață făcînd un zgomot ca și cum s-ar rupe o scîndură. Acesta ne face să tresărim deoarece între ghețari și zăpadă s-a creat un mic spațiu, ca urmare a circulației apei provenite din topirea zăpezii și nu avem siguranță cînd călcăm.

Se merge greu; panta este abruptă și trebuie să fim atenți deoarece deși nu se vede nici o crevasă, ele există, dar acum sînt acoperite cu zăpadă.

După vreo trei ore de drum atenția a mai slăbit, sîntem mai siguri pe noi, mai puțin prudenți, dar iată că cel din frunte intră deodată în zăpadă pînă la subsuori. Coarda cu care era legat îl împiedică, din fericire, să dispară cu totul în crevasa a cărei existență nu o bănuia.

— Atenție! Ține bine, sub mine e gol!

Mușchii se încordează, mîinile se mișcă cu repeziciune, coarda se întinde și clipele pînă cînd cel căzut este tras din crevasă par ore.

Stăm unul lîngă altul, transpirați, puțin cam palizi, fără a scoate o vorbă. Deodată izbucnim în rîs:

— Ce spaimă am tras!

Oboseala începînd să se facă simțită continuăm traseul cu eforturi tot mai mari. În fine, ajungem în vîrf. Sub noi, acoperit de ghețari, se află un «coș vulcanic». Lava acestuia nu a putut străpunge ghețarul și a curs pe sub el ieșind la suprafață într-o zonă laterală, de unde a curs pe panta muntelui pînă în Crater Lake, un lac de formă circulară acoperit cu o crustă de gheață. Coborîm spre el pe lava consolidată acum, făcînd măsurători și luînd numeroase probe. Timpul trece repede și iată-ne lîngă malul apei din Port Foster, marea interioară a insulei Deception.

Mai avem pînă «acasă» doi kilometri pe care îi parcurgem fără a scoate o vorbă. Sîntem frînți de oboseală.

Numai cînd intrăm în bază și vedem fețele îngrijorate ale colegilor, precum și emoția cu care simpaticul Pancho ne oferă cîte o ceașcă cu ceai, ne dăm seama că am lipsit 16 ore și că traversarea ghețarului nu este un lucru de glumă, chiar pentru specialiști.

Gh. ISTRATE
Ioan TEODORU

(Va urma)

Legați cu o coardă, începem ascensiunea pe temutul ghețar de pe Mount Kirkwood.

Colonia formată din două generații de pinguini antarctici întîmpină în stilul lor caracteristic pe vizitatorii români: ridică ciocul și scot niște sunete ciudate, un fel de aca-aca-aca, asemănător unui măcăit de rață.

film

premieră românească

veronica

și ceilalți

Trag nădejde că nici un părinte nu-și va pedepsi copilul pentru cine știe ce năzbîtie, citindu-i vreuna din cronicile la filmul *Veronica*. Prea ar fi de tot, prea ar semăna a porție dublă de untură de pește. Cît despre copii, am încredere în ei, știu că au treburi mult mai serioase de făcut decît să-și arunce ochii peste rîndurile noastre (în cazul în care au trecut de o-i, oi). Ar fi păcat ca neștiința unora dintre noi, cei mari, de a ne copilări de tot, să amărască bucuria celor mici, căci lor le este închinat acest muzical numit *Veronica*. Dacă place și maturilor, cu atît mai bine, dacă nu — nu cred că trebuie să se facă din asta un cap de țară; e timpul să depășim și prejudecata filmelor «pentru toți». Fellini declara acum cîteva zile că filmul la care lucrează în prezent, «Amarcord», va purta pe afiș inscripția: «Interzis celor peste 15 ani». Scurt. Știe el ce știe. Să nu ne ascundem. Și «Micul Prinț» ne-a spus cîndva, de la obraz, cum stau lucrurile cu oamenii mari.

E drept, Elisabeta Bostan măgulește orgoliile tuturor copiilor care am fost cîndva atunci cînd ne propune o incursiune în lumea prichindeilor așa cum o văd ei, făcută numai din cioburi, vrejuri colorate și turte dulci, legate strîns cu fire de mătase aruncată de-a rostogolul într-o poiană sau într-o pădure mirobolantă, luată în stăpînire de vedetele fabulelor.

Cei mici urmăresc, desigur, cu sufletul la gură peripețiile fetiței Veronica, «rea și egoistă» (chestia cu «egoismul» în gura unui copil de patru ani rămîne de discutat), care și-a pierdut trăistuța fermecată, dăruită de o zînă bună, care în rătăcirile ei face cunoștință cu cumătra vulpe, cu motanul Dănilă etc. Tabăra cealaltă admiră imaginea insolită a animalelor care s-au deghizat parcă în oameni, ceea ce n-au izbutit să ascundă fiind tocmai hazliile lor însemne particulare: de sub cațaveica sau camizolul vulpii răsare o mîndrețe de coadă, pălăria florentină se sprijină pe urechile roșcate, motanul cu pricina are, bineînțeles, mustăți de un cot dar și o centură westernistă. Măștile ingenios concepute și realizate (în colaborare cu specialiști de la studioul Mosfilm), un fel de remodelare a trăsăturilor feței, asigură un punct aparte de interes în acest univers al tuturor minunilor. Cu atît mai mult cu cît ele sînt purtate de Vasilica Tastaman, Dem Rădulescu, George Mihăiță. Evoluțiile lor devin, uneori, adevărate monumente de virtuozitate în materie de prefigurare a ceea ce se cheamă a fi vulpe, cotoi sau șoricel. Este greu să reziști seducției zbîrnîitoare puse în funcțiune de Vasilica Tastaman care știe o mie și unul de feluri de a ticlui vicleșuguri de captat atenția. Nici autoarea nu a rezistat, drept care «numărul» vulpii apare pe alocuri prea insistent solicitat. Dealtfel, pe parcursul filmului se reliefează și alte secvențe-gigant care au monopolizat resursele de fantezie în dauna altora. Scena șoricelilor care-și fac de cap în absența stăpînului este o dezlănțuire în cascadă de mici gaguri năstrușnice, este cota de vîrf a filmului, după care revenirea la realitate se face cam anevoie.

Legile musicalului au fost adaptate cu supleție la cele ale filmului pentru copii; autorii (și aici trebuie să-i menționăm, desigur, în primul rînd, pe compozitorul Temistocle Popa) au intuit acel adevăr potrivit căruia într-un film «cîntător» important este nu numai șlagărul, ci sentimentul că muzica apare ca o prelungire a cuvintelor sau, altfel spus, mediul în care acestea se simt mai bine. La toate aceste atuuri se adaugă, desigur, descoperirea Elisabetei Bostan, mogîldeața pe nume Luiu Mihăescu (Veronica) toată numai ochi, pentru care, sînt convinsă, aparatul de filmat nu a fost altceva decît o jucărie fantastică.

Într-un rol mai puțin întins decît ne-am așteptat, Margareta Pîslaru, capul de afiș al distribuției mature, ne-a reamintit cît talent actoricesc nepus la treabă s-a irosit de-a lungul timpului.

Din cîteva ticuri nostime și un zîmbet șăgalnic a conturat două personaje, educatoarea cea severă, care nu crede în povești, și zîna bună. O așteptăm, împreună cu tot alaiul năzdrăvan al Elisabetei Bostan în seria a II-a, «Veronica se întoarce», căci *Veronica*, precum Mary Poppins, și-a propus să nu plece de tot.

Magda MIHĂILESCU

actori și roluri

Întîmplarea a făcut ca, pînă acum, filmele lui Michael Caine, prestigios actor englez, să rămînă necunoscute publicului nostru. Dar, «mai bine mai tîrziu decît niciodată». Să vedem deci, în aceste zile, «Grăbiți apusul soarelui», filmul lui Otto Preminger, avînd în distribuție pe Michael Caine, Jane Fonda, Diahann Carroll, Faye Dunaway.

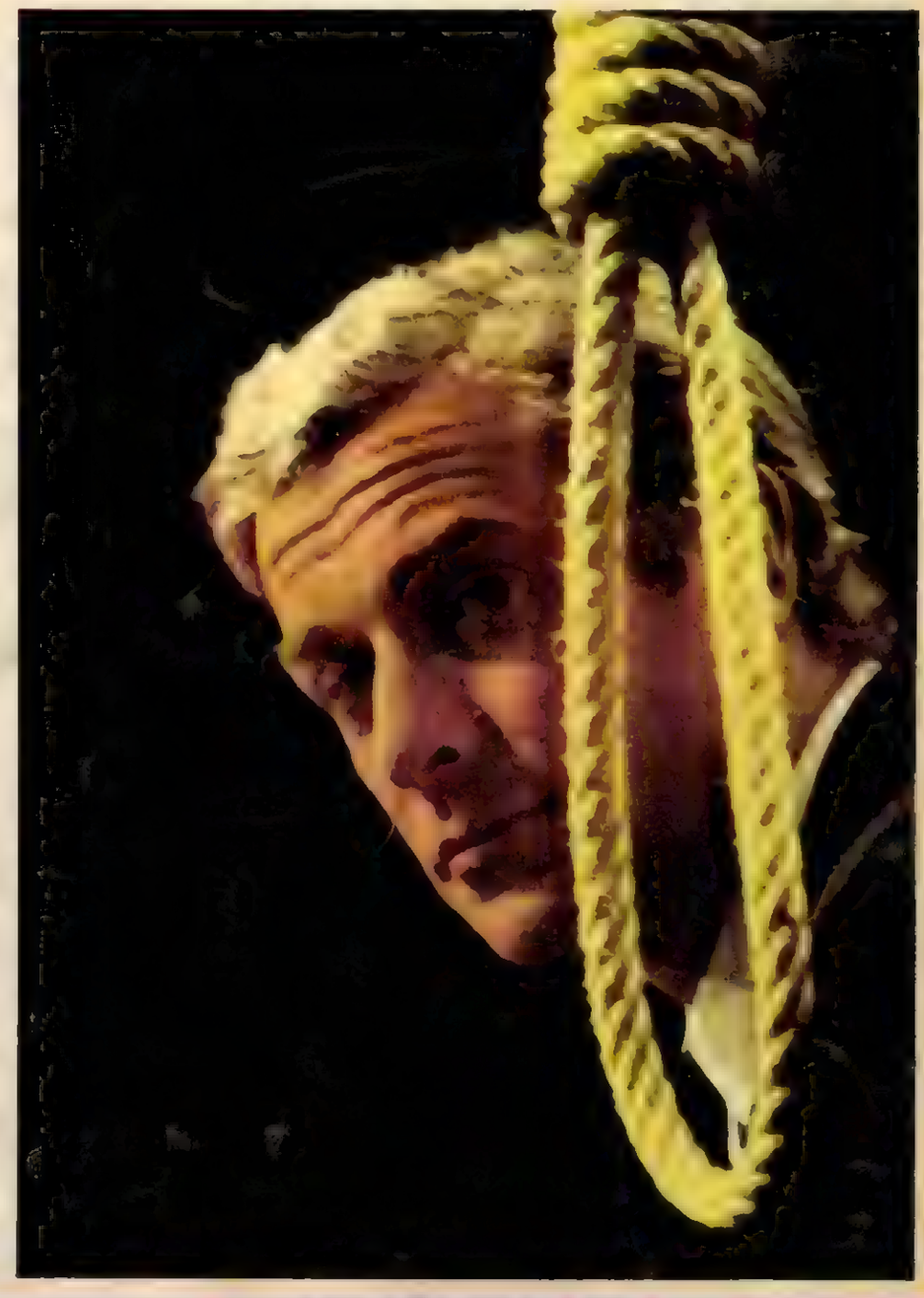

de la a la z

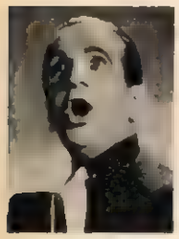

JOLSON Al.

Actor american de musical și film, născut Asa Yoelson, la Petrograd (Rusia), la 28 mai 1883; mort la San Francisco, la 23 octombrie 1950. Star al teatrelor muzicale de pe Broadway, A.J. devine o celebritate cinematografică, al cărui nume figurează în toate istoriile cinematografului, pentru gloria de a fi fost vedeta primului film vorbitor din lume: *The Jazz Singer* (*Cîntărețul de jazz*, 1927), o melodramă muzicală mediocră, dar importantă pentru pasul pe care-l marca în evoluția artei cinematografice. Voga sa este extraordinară în primii ani ai vorbitorului. Realizează o serie de alte melodrame muzicale, în care A.J., grimat în negru, lansa memorabilele arii de jazz ale unor Irving Berlin sau George Gershwin. Au rămas celebre: *The Singing Fool* (*Cîntărețul nebun*, 1928), film în care lansa celebra melodie *Sonny Boy*, *Cîntecul durerii* (1929), *Mammy* (1930), *Big Boy* (1930), *Sînt un vagabond* (1933), *Wonder-Bar* (1934), *Casino de Paris* (1935), *Inimile noastre plîng* (1936), *Cînd felinarele se sting* (1939), *Cavalcada Hollywoodului* (id.). După o lungă pauză reapare pe ecran ocazional în: *Rhapsody in Blue* (1945) și în poveștea reconstituită a propriei sale vieți: *The Jolson Story* (1946). Împrumutîndu-și doar vocea pentru: *Jolson Sings Again* (1949). Retras de pe ecran, și-a continuat cariera ca actor de varietate și producător al unor spectacole de teatru și cabaret.

JOURDAN Louis

Actor de film franco-american, născut Louis Gendre, la Marsilia, la 19 iunie 1920. După bacalaureat urmează cursul de artă dramatică al lui René Simon și în 1939 debutează ca june prem. Într-un film rămas netermiat din cauza războiului, *Le corsaire* (Marc Allégret). Veritabilul său debut are loc în 1941 în *Primul rendez-vous*, alături de Danielle Darrieux. Filmul francez a vrea în sfîrșit un actor tînăr capabil să îl înlocuiască pe Charles Boyer stabilit definitiv în S.U.A. Filme ca: *L'Arlésienne*, *Félicie Nanteuil*, *Comedia fericirii*, *Boema*, etc îl consacră drept cea mai certă speranță a anilor '40. Se va lăsa și el ademenit de ofertele Hollywoodului și din 1946 cunoaște acolo o voga asemănătoare cu cea a predecesorului său, Charles Boyer, în filme realizate de mari cineaști ca: Hitchcock: *Cazul Paradine* (1947); Max Ophüls, *Scrisoarea unei necunoscute* (1948); Vincente Minnelli: *Madame Bovary* (1949); Delmer Daves: *Bird of Paradise* (1951); Richard Fleischer: *O familie excentrică* (1952); Hugo Fregonese: *Decameron Nights* (1953); Jean Negulesco *Three Coins in the Fountain* (1954) etc. Reintors în Europa, turnează în Franța: *Rue de l'Estrapade* (1952), *La mariée est trop belle* (1955) *Méfiez-vous, fillettes* (1957), *Léviathan* (1961), *Contele de Monte-Cristo* (id.), *Mathias Sandorf* (1963), *Les sultans* (1965, *Peau d'espion* (1967) etc.; în Italia: *Il disordine* (1963), în Anglia: *The V.I.P.s* (1963) și din nou în S.U.A.: *Gigi* (1958), *Can-Can* (1959), *Made in Paris* (1966), *Cervantes* (1967), *Escapade* (1968), *Puricale în ureche* (id.), etc. A turnat în ultima vreme mult pentru TV americană: *Bedevilled*, *Fear No Evil* etc...

JOUVET Louis

Actor francez de film și teatru, născut la Crozon (Finistère, Franța), la 24 decembrie 1887, mort la Paris, la 16 august 1951. Din 1918 devine elevul, apoi colaboratorul activ al lui Jacques Copeau, tăcînd împreună din teatrul Vieux Colombier focarul artei scenice franceze moderne. Pe rînd director, interpret strălucit și animator al teatrelor *Comedie des Champs-Élysées* și *Athenée*, L.J. încearcă o primă incursiune în film în 1913, în *Shylock*. Realul său debut cinematografic are loc în 1932 cu versiunea vorbitoare a comediei lui Pagnol: *Topaze*, în care reușește o creație memorabilă. L.J. devine de atunci actorul de compoziție preferat al marilor cineaști: Jacques Feyder: *Kermesa eroică* (1935), Jean Renoir: *Azilul de noapte* (id.), *Marsilieza* (1938); Robert Siodmak: *Mister Flow* (1936); Marcel Carné: *O dramă nostimă* (1937), *Hotel du Nord* (*Amanți*, 1938); Pierre Chenal: *Alibiul* (1937), *Casa din Malta* (1938); G.W. Pabst: *Domnișoara doctor* (1937), *Drama din Shanghai* (1938), Julien Duvivier: *Un carnet de bal* (1937), *Apus de glorie* (1939), *Căruța fantomă* (id.), *Untel, père et fils* (1940); Marcel L'Herbier, *Stigmatizata* (1937); Marc Allégret: *Virsta iubirilor* (1938), Maurice Tourneur: *Volpone* (id.). După ce întreprinde în anii războiului un lung turneu teatral prin S.U.A. și America Latină, se reîntoarce în patrie, marcînd cu talentul și personalitatea sa o serie de mari succese ale filmului francez ca: *Quai des Orfèvres* (1947), *Retour à la vie* (1949) și *Miquette et sa mère* (1950) de Clouzot, *Monsieur Alibi* (1946) de Jean Dréville, *Un revenant* (id.) de Christian-Jaque, *Les Chouans* (id.) de Henri Calef, *Lady Paname* (1949) de Henri Jeanson, *Knock* (1951) de Guy Lefranc.

Constantin POPESCU

muzică și poezie

trei actori și cîțiva complici

Un spectacol inedit, alcătuit ad-hoc de un grup restrîns de actori ai Teatrului «Bulandra», împreună cu formația *Sfinx*, vine să îmbogățească peisajul artistic al acestei primăveri tîrzii. La Casa studenților din Iași, în București, la Liceul nr. 24, sau la clubul Politehnicii tinerii spectatori au urmărit această reprezentație plină de surprize în care, contopite, muzica, poezia și lumina dau o rezultantă insolită. Spectacolul este conceput pe baza relației directe cu publicul, care devine astfel o componentă importantă și indispensabilă. În funcție de reacția sălii, al cărei puls actorii îl simt tot timpul, spectacolul se naște firesc, luîndu-și o mină veselă sau tristă, se comprimă sau se dilată, este produsul improvizației născute acolo, în mijlocul publicului. Singura parte care nu suferă schimbări este începutul — un grupaj cuprinzînd poezii de atmosferă din creația poeților *Nina Cassian*, *Alexandru Philippide*, *Nichita Stănescu*. În rest, totul este la dispoziția actorilor *Mariana Mihuț*, *Florian Pitiș* și *Ion Caramitru*, care dialoghează pe scenă, își împart între ei poeziile sau versurile unei poezii, se șicanează reciproc în aprobarea complice a sălii. Astfel, pe nesimțite, spectacolul devine un joc în care intrăm cu toții surizînd, meditînd, ascultînd cu sufletul la gură sau urmărind cu atenție sensurile pline de tîlc ale unor poezii. Legătura între momentele diferite ale spectacolului o face Muzica, în cazul nostru prin prezența grupului Sfinx, condus de *Dan Aldea*. Piesele muzicale interpretate prefigurează mai întotdeauna atmosfera momentului imediat următor, pregătind spectatorul să iasă de sub imperiul poeziilor recitate anterior și să plonjeze mai devreme în starea necesară ascultării celorlalte versuri. Aceasta presupune, evident, un repertoriu întins (remarcabile noile compoziții ale formației: «*Din nou acasă*» pe versuri de Șt.O. Iosif și «*Condiția umană*»), mult discernămînt și spontaneitate.

Nu știm însă cum ar arăta un asemenea spectacol fără aportul unui excelent maestru de lumini — *Ion Lazăr*. Cu un deosebit simț al ritmului, cînd vesel, cînd ironic, minuitorul reflectoarelor trăiește cromatic fiecare clipă, contribuind din plin la reușita unei reprezentații menite să ne sporească apetitul pentru poezie. Este deci mai mult decît lăudabilă inițiativa realizatorilor de a se produce în mijlocul elevilor și studenților, dar de ce nu și în cadrul mai propice al propriului teatru. Mai ales că nu demult am urmărit pe una din scenele de la «Bulandra» un spectacol de o factură asemănătoare, dispărut apoi inexplicabil.

George STANCA

CINECOTA SĂPTĂMÎNII – 9 cronicari – 9 filme

FILMUL	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Geli Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Veronica	x	xx	xx		xx	xx	x	xx	xx
Misterul din insula Balfe		x	x	x	o		o	x	
Grăbiți apusul soarelui		xx	xx		xx	xx		xx	
Ce se întîmplă, doctore?	xx	xx	xx		xx	xx		xx	xx
Adio, Petersburg	o		x	x	x		o	x	
Nici un moment de plictiseală	xx	xx	xx		xx		x	x	xxx
Cowboy	o	x	xx	x	x	xx	x	x	xxx
Atentatul	xxx	xx	xx	xxx	xxx	xxx	xx	xxxx	xxx
Țara sălbatică			x		x	o	o	x	xx

o inutil a vă deranja
x de văzut eventual
xx de văzut
xxxx de văzut neapărat
xxxx capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ	SĂPTĂMÎNA ÎN CURS	TITLUL	INTERPRET	SĂPTĂMÎNI ÎN TOP
2	1	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	7
1	2	Vouă	Dida Drăgan	6
5	3	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	3
4	4	Negru Vodă	Phoenix	10
7	5	Ai, hai	Doru Stănculescu	4
6	6	Soarele și luna	Vali și Carmen	3
3	7	Eternitate	George Nicolescu	8
10	8	O portocală	Anda Călugăreanu	2
—	9	Dedicație	Romanticii	1
9	10	Joc de taină	Carmen Mureșan	7

Compozitori: 1. George Grigoriu; 2. Petre Magdin; 3. Mircea Florian; 4. Nicolae Covaci; 5. Doru Stănculescu; 6. Valeriu Sterian și Carmen Marin; 7. George Grigoriu; 8. Marius Țeicu; 9. Doru Tufiș; 10. Gabriel Mărgărint.

cronica tv

programul 2 pe post de...secund

Am putea crede, după unele emisiuni ale programului 2, că acesta, pe lîngă faptul că nu și-a conturat un profil distinct, nici nu are ambiția unei identități (încă!). El e secund și cu asta basta! Poate vorbi în pustiu, poate vorbi pentru că e prevăzut în sumar, poate repeta emisiunile primului program, poate relua serialele epuizate de primul program, filme jucate pe ecranele mari, dar mai poate, citeodată, să aibă și emisiuni de interes care, din păcate, se păstrează în limitele unui dulce anonimat. Avînd bătaie scurtă, șansa programului 2 se reduce la un perimetru îngust, iar mesajul său rămîne în bună măsură ineficace. Iată, de pildă, emisiunea «Seară pentru tineret» (uitată de mult pe programul 2), unde se vorbește despre oțelari, fără ca transmisia să poată fi văzută de tineretul din Reșița, Hunedoara, Galați, sau despre «Colegii de generație» (o generație nu credem că poate fi masată în Capitală și împrejurimile sale). Dar să acceptăm că tinerii din raza de influență a programului 2, telespectatori posibili, ar dori să urmărească emisiunile adresate lor. Cum pot ei însă rezista tentațiilor de pe programul 1, cînd la aceeași oră se joacă teatru de Eduardo de Filippo, sau «Moartea guvernatorului», sau premiera pe țară cu opera bufă «Pimpinone». Se proiectează, ca și cum nimic nu s-ar întîmpla vizavi, peliculele «Frumosul la scară industrială», «Actualitatea pentru tineret», rubrica de informare și orientare profesională intitulată «Drumul tînărului spre muncă» și nu știm pentru cine? Dar cînd programul I prezintă o lucrare românească, cum a fost «În vîntul de primăvară» de Letiția Popa, programul 2 brusc se înviorează, se regăsește, își face un profil trăsnet și proiectează «Fermecătorii inocenți» de Wajda, prefațată de o tot atît de fermecătoare și inocentă discuție: «Dragostea, subiect de film și de meditație». De ce această inamiciție?

Un tînăr din Moldova, citind într-o cronică de-a noastră o relatare despre emisiunea «Biblioteca pentru toți», unde am putut viziona grupaje închinate memoriei lui George Bacovia, mă întreabă cum se face că această bibliotecă pentru *toți* nu poate fi văzută de *toți*? L-ar fi interesat foarte mult să vadă pelicule din «Filmoteca de aur». Ce pot să-i spun acestui tînăr decît că ar trebui să se deplaseze pînă dincoace de Buftea, într-o joi, în jurul orei zece seara, și să vadă ceea ce dorește. I-aș mai spune că programul 2 este pe post de secund și că atunci cînd se întîmplă să aibă și emisiuni reușite acestea par a nu avea acces pe celălalt program. Realitatea nu ne-a contrazis deocamdată. Dar pînă la o înțelegere armonioasă între cele două programe ar fi bine ca... secundul să-și găsească o fizionomie care să-l prindă și care să oglindească în zîmbetul său teritoriul pe care-l poate străbate cu propriile-i puteri.

Coman SOVA

TOP MUZICAL «FLACĂRA»
TALON NR. 11

opinia unui alegător

distanța

Peregrinînd două săptămîni încheiate de-a lungul și de-a latul unui județ oltenesc, bătîndu-l adică de la un capăt la altul cu o curiozitate care m-a întinerit sufletește sau care mi-a dovedit mie că n-am îmbătrînit totuși, am aflat, dincolo de «descoperirea» realității pe care chiar și noi, cei de prin presă sau ocupați cu presa, nu o prea cunoaștem întotdeauna cum s-ar cuveni, cîteva fapte și cîteva întîmplări pe lîngă care n-aș putea să trec, în nici un caz, astfel încît, de la bun început vă previn că despre acestea o să vorbim în săptămînile următoare.

Prima dintre acestea se referă la un sat, *Laloș* — nume frumos și, în copilăria mea, de o rezonanță ciudată, mai ales cînd aflam că țăranii din Slătioara pleacă la «*vale*», adică la cîmp, după porumb și ajung *pînă la Laloș*, asta însemnînd pentru noi toți undeva la capătul pămîntului, în orice caz Nicaragua, de pildă, nu ni se părea mai departe, ci dimpotrivă, poate și pentru că o puteam identifica pe hartă, în timp ce Laloșul nu era de găsit nicăieri.

Ei bine, Laloșul este un sat de pe lîngă Olteț, la capătul dinspre Dolj al județului Vîlcea, sat frumos, nici de cîmp, nici de dealuri, dar frumos și vesel în această primăvară care îl sufoca sub exploziile florilor de prun. Mare lucru nu mi s-a părut a se fi schimbat față de imaginea patriarhală văzută într-o fotografie, cu excepția unei grădinițe cît un liceu, dar rămasă neterminată, la roșu, de vreo doi ani.

Am intrat, așadar, în școlile vechi, într-una de patru clase, cu o arhitectură specifică pentru «între cele două războaie» și în curtea căreia doi dascăli picoteau la soare ca oricine aflat în vacanță. Dar mai bine nu intram în școală și rămîneam cu imaginea florilor albe de prun.

Nu se poate, ziceam, *nu sîntem în 1973*, dar cei doi dascăli mă contraziceau energic: «*Ba în 1973 sîntem*».

Mă întrebam, întristat, cum putem trăi, fizic, în 1973, dacă spiritual ne aflăm atît de departe de secolul 20?

Și mă gîndeam unde poate fi primarul acelei comune Laloș și cu ce se poate el ocupa, și mă gîndeam unde am citit eu despre *dascălul-apostol* al cărții și civilizației, și mă gîndeam de ce nu înfloresc pomii primăvara și pentru deputații din Laloș, cînd deodată, ochii îmi cad pe un cal-leagăn, «pus bine, la scuteală» într-o clasă de școală.

— De ce-i țineți aici? o întreb eu pe dăscăliță.

— Să nu se strice, îmi răspunde ea, convinsă că face statului economie !!!

Iar copiii se jucau prin curte fugărind un cîrd scandalagiu de găște.

Totul este absolut autentic.

Stau și mă gîndesc, acum, la un lucru: la 7—8 kilometri de Laloș e o comună, Bălcești, unde printre alții se află și un dascăl care nu e deputat, care nu e primar, care nu e akteva decît un dascăl. Cînd treceam eu prin Bălcești, dascălul acesta planta două sute de puieți de brad, aduși de la sute de kilometri, din vîrful muntelui, completînd imaginea viitoare a unui parc superb.

Nu mi-am putut închipui niciodată că 7—8 kilometri pot constitui o distanță atît de mare.

Dinu SĂRARU

arhiva socială

tineret (III)

Revin la niște note din numerele precedente.

E greșit să socotim tineretul drept un inert obiect al instrucției și educației, un recipient în care generațiile anterioare varsă tot «tezaurul» lor de învățăminte, umplîndu-l pînă la refuz. Văzut așa, tineretul ar înceta să mai fie veriga vie de legătură între prezent și viitor și ar deveni doar veriga dintre trecut și prezent, modul viu de a perpetua trecutul.

Satisface un asemenea punct de vedere o societate tînără, aflată în plină expansiune? E menit să asigure un asemenea punct de vedere dezvoltarea optimă a tineretului?... Este punctul de vedere al societăților arhaice, anchilozate, care ne relevează nu doar simplul egoism al generației mature, ci o anumită strategie de dezvoltare socială, o strategie închisă, o strategie care asigură societății o înaintare în cerc. Ce înseamnă înaintarea în cerc, în cadrul unei societăți arhaice, adică primitive? Învîrtirea la infinit a caruselului generațiilor, astfel încît copilul să repete cît mai timpuriu mentalitatea adultului, adultul mentalitatea bătrînului, acestuia din urmă fiindu-i asigurată poziția motor. Societățile arhaice sînt conservatoare și, fatalmente, bătrîne. Modelul lor fiind bătrînul, ele se străduiesc să generalizeze și să impună acest model, obținînd «îmbătrînirea precoce» a ansamblului social, ca o condiție sine qua non a conservării.

Punctul nostru de vedere e altul sau în anumite situații ar trebui să fie altul. E altul, fiindcă noi nu numai că dăm (instrucția, educația), dar și cerem tineretului participare și răspundere. Nu e totuși radical altul, fiindcă prea adesea nu ținem seamă de calitățile particulare ale vîrstei, de posibilul aport cu totul original al noii generații, față de generațiile precedente, prin însăși originalitatea eternă a vîrstei.

Insensibili cîteodată sau puțin sensibili față de noutate, nu luăm act de apetitul tineretului pentru noutate. Insensibili la fantezie, imaginație, ingeniozitate nu luăm act de faptul că aceste însușiri fac parte din tezaurul adolescenței, dar din tezaurul ei perisabil. Curiozitatea e următoarea: pierzînd aceste însușiri (sau menținîndu-le în forme diminuate), adultul nu le mai vede la tînăr, chiar cînd are sarcina să le cultive. Sau dacă le cultivă, nu le cultivă metodic. Sau le cultivă după o metodă veche.

«Marele balast al școlii — spunea într-un interviu marele pedagog și savant Jean Piaget — este excesul de autoritate. Cîte îndrumări li se dau, de pildă, copiilor cu prilejul numărării de la 1 la 10 și înapoi. Și cît de puțin descoperă cu prilejul acestor lecții. Dacă li s-ar da zece pietre așezate în cerc și ar fi lăsați ei singuri să le numere, începînd din orice punct, în ordine crescătoare și descrescătoare, iată ce ar afla cei mai mulți (am și aflat în experiențele pe care le-am întreprins): *suma* e independentă de *ordine*. Nici una, nici alta nu e cuprinsă în obiect. Ordinea pe care o adaugă subiectul îmbogățește obiectul cu o structură nouă, iar suma nu e o proprietate, ci o relație de corespondență între mulțimi multiple...»

Opresc aici citatul, fiindcă prea multe tîlcuri sînt cuprinse în doar cîteva linii. Jean Piaget ne învață în fond cum să punem la îndemîna tineretului secretul de a descoperi, secretul ajungerii la adevăruri. *Suma este independentă de ordine... nici una, nici alta nu e cuprinsă în obiect... Suma nu e o proprietate, ci o relație de corespondență...* Dar aceasta ar însemna să-l scoți de timpuriu pe tînăr de sub autoritatea dogmelor și să-l inviți să descopere, să facă descoperiri pe cont propriu, punîndu-se sub autoritatea adevărurilor.

Ce consecință socială ar decurge din aceasta?

E greu de spus. Probabil niște consecințe incalculabile.

Paul ANGHEL

«civilizația maritimă» românească în acțiune

Cercetătorii și proiectanții navali abordează problemele complexe legate de «uzinele plutitoare» care se vor construi la noi în țară.

Pontul Euxin. Spre el se îndreptau corăbiile negustătorilor greci în antichitate. Încărcate cu amfore pline de vinuri de Corint, de uleiuri și mirodenii, ele soseau pe malul Dobrogei, pe pămîntul exilatului care a scris «Ponticele». Desigur și Ovidiu s-a plimbat pe cheiurile vechiului Tomis în așteptarea corăbiei salvatoare care să-i aducă de la împărat iertarea ce n-a venit niciodată...

Arheologii au scos la lumină acum cîțiva ani două epave dalate, se pare, tocmai din vremea de înflorire a cetăților grecești, a Istriei și Calatisului. Au încremenit în adîncuri, nu se știe de ce, rămînînd mărturie a unui trafic maritim întins pe aceste părți de lume. Este evocatoare această confruntare cu îndepărtatul trecut maritim al acestor meleaguri tocmai acum, în acest an 1973, cînd construcțiile navale cunosc aici o înflorire fără precedent. S-a trecut la pregătirea unor moderne cale la Constanța, pentru realizarea, în perioada 1971-1975, a primului vapor de 55 000 tdw. Acestei premiere îi vor urma altele, și mai spectaculoase: construcția petrolierelor cu tonaj pînă la 150 000 tdw. Pentru realizarea lor «repetițiile» au și început. La Institutul de proiectări și cercetări navale din Galați s-a trecut deja la pregătirea documentației și rezolvarea problemelor complexe ridicate de aceste puternice uzine plutitoare. În adevăr, trebuie reziuită greutatea corpului navei și optimizate dimensiunile sale, în vederea creșterii rezistenței și a reducerii consumului de metal.

GIGANȚI AI MĂRILOR

Este greu de închipuit pentru un neinițiat ce înseamnă de fapt construirea unor astfel de giganți ai mărilor și oceanelor. Procesele tehnologice capătă, cum este și firesc, alte dimensiuni, mai ales că în momentul de față se impune o mai mare diversificare a navelor, care să transporte mărfuri ambalate, paletizate și containerizate. Concret, sînt în curs de realizare o serie de proiecte pentru nave port-containere de 1 500 tdw și pentru noi cargouri prevăzute cu motoare semirapide. În domeniul navigației fluviale se vor întocmi proiecte ale unor împingătoare de mare putere și rază de acțiune. Și încă ceva: în prezent se lucrează la documentația pentru o serie de cargouri moderne destinate exportului.

Dar realizarea unor asemenea nave și diversificarea lor impune și asimilarea de noi utilaje și echipamente navale, fapt ce va conduce la o reducere substanțială a importului, care în prezent reprezintă o pondere importantă din costul unei nave. În același timp vor fi rezolvate unele probleme tehnologice de mare interes pentru șantierele navale, datorită eficienței lor economice deosebite; este vorba, în special, de centrarea motoarelor principale și a liniilor de axe, de introducerea sistemului de montaj după metoda agregat, de metoda de fasonare a tablelor prin încălzirea liniară și de introducerea PAL-ului melaminat și ignifugat ca înlocuitor al panelului și lemnului.

CĂRĂUȘI PE MAGISTRALELE ALBASTRE

Toate aceste performanțe vor ridica la un înalt nivel flota noastră comercială care astăzi, practic, străbate toate mările și oceanele Terrei. Navele românești — adevărați mesageri ai hărniciei poporului român — pot fi întîlnite în peste 160 porturi principale ale lumii. Numai în 1972, de exemplu, rețeaua liniilor maritime deservite de flota românească a crescut cu 50 de porturi. Deci, pentru marinarii români au avut loc 50 de premiere! Pentru prima oară tricolorul a fluturat la Matadizair, Port Harcourt — Nigeria, Pointe-Noire — Congo, Dar es Salaam — Tanzania, Tanger — Maroc, Oran — Algeria, Sakai — Japonia, Bodick — Canada, Houston și New Orleans — S.U.A. În felul acesta, navele românești au transportat în anul trecut cinci milioane tone de mărfuri — cifră care vorbește de la sine despre capacitatea actuală a flotei românești, despre «civilizația maritimă românească» de la cota anilor 1972—1975.

Nu trebuie să uităm și o altă calitate a flotei comerciale care pleacă din vechiul Tomis: ea transportă mărfuri și pentru alte țări, în rîndul cărora se numără Japonia, R.F. Germania, Nigeria, Liban și India. Minereuri de fier, ciment, fontă — iată doar cîteva din mărfurile transportate pentru aceste țări de navele noastre, care au făcut astfel ca România socialistă să se numere printre cărăușii mărilor.

Trei rute maritime principale sînt deservite de flota de la gurile Dunării. Este vorba, în primul rînd, de zona europeană, care pornește din Constanța și trece prin Hamburg, Rotterdam, Anvers și Londra, pentru a se întoarce din nou pe țărmul unde Mihai Eminescu, înfrățit la mii de ani distanță cu Ovidiu, veghează statornic valurile. Prin aceste porturi de primă mărime și importanță — adevărate metropole ale mărilor — trec nave de 4 000 tdw de tip «Galați», transportînd mărfuri agroalimentare, produse fibrolemnoase sau laminate feroase și neferoase. Toate, în baza unui itinerar prestabilit, cu escale și date fixe.

Foarte importantă este și linia Constanța — Levant, chiar dacă nu are un orar prestabilit ca cea de mai sus. Beirut, Famagusta, Alexandria, Lattakia, iată doar cîteva din porturile prin care trec navele noastre.

Cele mai mari cargouri, de 15 000 tdw, tip «Sinaia», de 12 000 tdw, tip «București» și navele de 8 000 tdw, tip «Sălaj» și «Dolj» ancorează în porturile Extremului Orient, ajungînd pînă în R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană și Japonia.

Merită subliniat, totodată, faptul că societăți străine tot mai numeroase au inclus Constanța pe «ruta fixă» a liniilor lor de navigație. Astfel, navele lui «Nippon Yusem Kaish» — Japonia, «Hellenic Lines Limited» — Grecia, «Munochem Shipping» — Olanda sau «Compagnie des messageries maritimes» — Franța își aruncă tot mai des ancora în apele Constanței, devenit azi un mare port internațional.

Dar, așa cum am arătat mai sus, Constanța va deveni tot mai cunoscută prin construcțiile de nave care se vor realiza aici, în calele moderne, prin minieralierele de 55 000 tdw și petrolierele pînă la 150 000 tdw ce se vor construi aici — adevărate cărți de vizită ale noii civilizații maritime românești.

Ion VĂDUVA-POENARU
Dan VĂITEANU

scriitori de azi

EUGEN JEBELEANU

Pentru că simțim cu toții necesitatea unei clarificări în cîmpul literaturii contemporane, nu scăpăm prilejul de a cere altora aceste clarificări. Un singur lucru uităm și anume să contribuim, pe cît ne țin puterile, la limpezimea acelor zone spirituale de care, într-un fel sau altul, cu puteri mai mici sau mai mari, aparținem. Iată de ce ne facem o plăcută datorie,față de literatura română, deschizînd azi acest colț de pagină unei rubrici care va încerca să-l ajute pe cititor să-și structureze și (uneori) chiar să-și formeze opiniile despre scriitorii români de azi. Fără să rîvnim a construi un dicționar exhaustiv al personalităților literare cu care sîntem contemporani, nu ne putem totuși opri să tindem a cuprinde, în aceste fișe de istorie literară actuală, ceea ce ni se pare nouă, celor ce facem«Flacăra,important, semnificativ, durabil.

Adrian PĂUNESCU

Născut la 24 aprilie 1911 în Cîmpina-Brașov. Studiile secundare la Liceul Andrei Șaguna din Brașov, unde are profesor, printre alții, pe Ilie Cristea. Licențiat al Facultății de drept din București.

Debutează în anul 1927 cu poezie la revista *Viața literară* condusă de I. Valerian. Așadar, aserțiunea din Dicționarul enciclopedic român, preluată și de alți autori, după care debutul s-ar fi produs în *Bilete de papagal* este eronată. Un an mai tîrziu, colaborează ,tot cu poezie, la revista lui Tudor Arghezi. Concomitent publică articole , trimise din Brașov, la ziarul *Ultima oră* din Capitală, în paginile căruia se mai aflau semnăturile lui Eugen Ionescu, Octav Șuluțiu, Ionel Jianu.

În 1929 face să apară la Brașov o revistă bilunară — în formatul *Biletelor de papagal* — *Pe drumuri noi* (circa 7 numere), unde, printre altele, se publică interviuri cu scriitori și artiști sași și maghiari (Mattis Teutsch, Heinrich Schunn ș.a.), versuri ale poeților tineri ardeleni și din celelalte provincii, insistînd-se pe spiritul de înțelegere prin artă a creatorilor din țară, indiferent de naționalitate. Ca student, colaborează la o seamă de reviste editate de tineri, precum *Caiete literare*, scoase de Radu Popescu, Alex. Drăguș, Ghiță Ionescu, X.Y.Z. Tot în această perioadă editează *Herald*, revistă din care apar două numere, primul închinat lui Tudor Arghezi, celălalt lui Lucian Blaga. Studiile sînt scrise de Octav Șuluțiu. Stabilit la București, funcționează ca redactor sau corector la diferite publicații. La *Rampa* se îngrijește, împreună cu Al. Sahia, de paginile de literatură intitulate *Mișcarea literară*. În 1932 intră ca redactor alături de Camil Petrescu, Tudor Vianu la *Țara noastră*, ziarul partidului național agrar al lui Octavian Goga. Rămîne în redacție pînă în 1935, cînd își dă demisia imediat după fuzionarea partidului lui Goga cu cel al lui A.C. Cuza. Lucrează apoi ca redactor la ziarele *Adevărul* și *Dimineața*, pînă la suprimarea lor de către guvernul Goga-Cuza în decembrie 1937. Între anii 1935 și 1937 e și redactor la publicația *Cuvîntul liber*, unde semnează alături de fostul lui profesor, Ilie Cristea. În colaborare cu Al.C. Constantinescu și Gheorghe Dinu tipărește în 1931 o broșură de articole antifasciste: *Pacea*. În 1938 îl aflăm redactor la publicațiile lui Cezar Petrescu: *România* și *România literară*, suprimate și ele de legionari. Pînă la izbucnirea războiului nu se mai angajează la nici o publicație. Se îngrijește de redactarea scrierilor lui Mihail Săulescu, care apar sub titlul de *Opere* în 1947 la Editura Fundațiilor. Alte reviste la care colaborează: *Azi*, *Reporter*, *Stînga*, *Familia*, *Discobolul*, *Îndreptar*, *Caiet*, *Ulise* etc. Frecventează cenaclul lui E. Lovinescu, *Sburătorul*, între anii 1930 și 1943. După eliberare colaborează cu poezie și articole la numeroase publicații din Capitală și provincie.

Primele referințe despre Eugen Jebeleanu sînt făcute de Eugen Ionescu în anul 1930, într-o comunicare susținută la seminariile lui Mihail Dragomirescu și de Radu Popescu, în același an, la apariția cărții de poezie «Schituri cu soare» în *Caiete literare*. Tot în 1930, i se acordă de către Societatea Scriitorilor Români, la propunerea lui E. Lovinescu, premiul pentru sonet, Ionel Pavelescu.

Poezie: *Schituri cu soare* (1929), *Inimi sub săbii* (1934), *Ceea ce nu se uită* (1945), *Scutul păcii* (1949), *Poeme de pace și de luptă* (1950), *Cîntecele pădurii tinere* (1953), *În satul lui Sahia*, *Bălcescu* (1952), *Surisul Hiroshimei* (1958), *Cîntece împotriva morții* (1963), *Elegie pentru floarea secerată* (1968), *Hanibal* (1973). Publicistică: *Din veacul XX*. A tradus din Ady Endre, Petőfi, Neruda, N. Guillen, Cocteau, Supervielle, Morgenstern, Michaux, R. Alberti ș.a. I se decernează în 1970 premiul pentru poezie.Etna-Taormina, iar în 1973 premiul Herder pentru merite remarcabile în literatură.

Ca atîția adevărați poeți, Eugen Jebeleanu nu poate fi închis într-o singură formulă, pretinzînd a-i fi exclusiv caracteristică pentru întreaga sa lirică. Complexitatea ideatică și afectivă a acestei poezii refuză schema unui cadru rigid, cu ambiția de a-i fi stabilită vreo coordonată strict definitorie. Varietatea mijloacelor de expresie ale liricii jebeleniene,ca și multiplia ei tonalitate,sporesc, la rîndul lor, dificultățile oricărei tentative de restrictivă încadrare. Aceasta nu înseamnă că de-a lungul timpului nu s-au produs astfel de simplificatoare încercări. Apăsarea numai pe o clapă din complexa claviatură a poeziei lui Eugen Jebeleanu duce la o reprezentare parțială, neconcludentă.

Eugen Jebeleanu e un marcat poet al cetății. Poetul își trăiește timpul cu o mare și gravă responsabilitate. «Memoria de optsprezece carate» a autorului *Surisului Hiroshimei* e mereu în stare de alarmă pentru ca genocidele veacului să nu se mai repete. Dar alături de această poezie martoră și participantă la durerile și speranțele umanității trăiește sau, mai bine-zis, se interferează cu o alta,de confesie a unor date strict autobiografice. Traiectoria liricii lui Jebeleanu cuprinde și «Poemele de pace și luptă» dar și «Elegie pentru floarea secerată» (care nu-i un discurs funebru, ci o inegalabilă poezie de dragoste). Demersul critic atent va constata, mai departe, coexistența romanticului cu unul dintre cei mai obiectivați poeți, starea tensională complinindu-se cu aceea de joc, tragicul existînd în bună vecinătate cu «surîsul» speranței, ironia cu duiosul, sarcasmul cu tandrețea.

De o excepțională expresivitate, lirica lui Eugen Jebeleanu prezintă — și din acest punct de vedere — o mare diversitate. Expresia are, într-adevăr, o «plastică de energie metalică» (Pompiliu Constantinescu), dar aceasta dă locul și uneia de rare frăgezimi. Versul fluent, de ample desfășurări se întîlnește cu acel de rafinate și precise geometrii. Metafora la Eugen Jebeleanu are virtuțile unei intense concentrări aforistice, dar o aflăm și pe aceea de diafane transparențe. Eugen Jebeleanu e unul dintre marii poeți ai literaturii noastre.

Traian STOICA

memoria poeziei

Aspirația unei mari părți a poeziei de azi, în bună descendență autohtonă, este de factură testamentară și se traduce în frecvența motivului memoriei nealterate. Degradarea facultății omului de a-și aminti provoacă unele dintre cele mai patetice manifeste lirice actuale. Le datorăm unor poeți de marcată atitudine politică,între care vom numi, fără nici o pretenție de ierarhie, dar în ordinea unor preferințe subiective, pe Eugen Jebeleanu, Ion Gheorghe, Geo Dumitrescu, Mihai Beniuc, Marin Sorescu. Motivul amintit ia la fiecare un chip deosebit, aspirația e aceeași. Adesea memoria este proiectată într-un viitor fictiv pentru a-i face mai puternică funcțiunea de martor incoruptibil. Nimic mai străin de spiritul acestei poezii decît ficțiunea științifico-fantastică a timpului reversibil sau a teoriilor despre corectarea trecutului. Transformîndu-se în organ al memoriei nealterate, poezia pare să opună o anume rezistență maniei anticipaționismului modern. Ea își propune să despartă apa de flăcări, aparența de esență, punînd la dispoziția umanității viitoare un tablou exact, fără mistificații sau linii confuze. Eugen Jebeleanu dă poeziei sale această misiune: «Mă folosesc de niște mîini/ care nu sînt ale mele./ Mi-au fost dăruite. Și nici măcar atît:/ împrumutate./ Nu le-am putut păstra cum mi-au fost date/ au îmbătrînit singure—/ piele/ a unui copac/ topit în zare./ Un copac care nici el nu-i al meu./ Sînt împrumutat vieții de către moarte./ Văzduhul mă leagănă/ într-o lume de flăcări și fum./ Arse, boabele de grîu/ vor părea peste cîteva secole/ gloanțe/ și gloanțele-boabe de grîu./ Nu e totuna./// Să despart apa de flăcări/ cu mîinile mele/ împrumutate». Sarcasmul poetului este aruncat inimilor insulare, vinovate de lene sufletească și de chietudine («Cele mai fericite inimi sînt cele insulare/ apărate de nepăsări mari și de griji cît mai mici./ Nu comparați luna niciodată/ cu o grenadă sau cu un obuz./ Pălăria cea mai căutată este pălăria antiauz») denunță morala ce nu cunoaște insomnia conștiinței («Nici o deosebire între icre și gloanțe./ Fă-ți cruce. Liniștește-te./ Împacă-ți conștiința cu cele dintîi./ dar stomacul să nu fie prea încărcat./ Ascultă rafalele de storuri noaptea în întreg orașul./ Pregătește-te să te speli pe mîini./ Apoi vei adormi. Bat vînturile/ dincolo și dincolo și dincolo./ «Requiescat in pace»; «Să ne vedem cu toții de strădaniile noastre/ și dacă-i doare capul pe altul, nu-i al tău./ Omul trăiește doar o dată, în schimb trăiește rău./ Cele mai caste pulpe sînt pulpele de astre»), superioritatea imorală a perfectului acrobat sau a centaurilor «care nu-și fring gîtul niciodată» («Perfectul acrobat este acela/ care n-a călcat niciînd în noroi]...] El are dreptul să spună aceasta/ pentru că nu se amestecă niciodată/ printre acei care sîntem acolo unde sîntem/ în lumea noastră mereu un pic vinovată»). Apostolului a cărui iubire de oameni se întemeiază pe credința că oamenii merită să fie iubiți doar pentru că și întrucît li seamănă lui, îl reproduc pe el însuși în imagini multiplicate, i se adresează: «De ce fel de iubire de oameni îmi vorbești?/ de — aceea care-ți face doar ție bine? — spune]...] Ce dărui tu? Cuvintele, dresate/ să ți se-napoieze iar și iar/ umflate după voie, dezumflate/ cu dragoste de tine, fără har? Se vede, așadar, fie și alegînd doar acest exemplu din multe posibile, că atitudinea politică în poezie nu este un joc politic, ci o patetică luptă pentru adevăr, contra măștilor falsei memorii care pot desfigura sau chiar «transfigura» adevărul. Tonul este direct, antidilitic, polemic, demistificator. Acest «patos» este prezent în tot ce se scrie mai durabil azi în poezia noastră. Și, dealtfel, dacă e să vorbim de o misiune pe care și-o asumă, direct sau indirect, poezia de care vorbim, ea ar fi aceea de a dezafecta omul de moștenirile retrograde și de prejudecăți. De a învinge marea viclenie, exersată în epocile istorice anterioare, a instinctului de conservare ce poate într-adevăr să apere și să conserve ființa umană însă printr-o formă al cărei atac devine și mai virulent: stagnarea, instalarea prematură în comoditățile efemere, în «insule» iluzorii înconjurate de un calm existențial imaginabil doar în sferele cu vid. Poezia de atitudine politică poate fi asemuită astfel unei forțe, violentă sau nu, care deblochează căile de acces ale spiritului, înzăpezite de furtunile, adaptările și asimilările aglomerate și rapide în fiecare zi. În dialectica evoluției poeziei se poate astfel distinge un adînc proces polemic a cărui scenă de desfășurare este întregul spațiu poetic, înglobînd toate formele de expresie existente. Fixînd poeziei țeluri, spiritul politic ce funcționează în interiorul ei împiedică și devitalizarea poeziei. Nervul politic este unul vital, de legătură esențială: el asigură circuitul normal dintre artă și istorie, menține atmosfera morală în care circulația adevărului se poate produce fără sufocări ori strangulări. În acest sens trebuie spus mai limpede că moralitatea sau morala nu-i un scop ci doar un mediu favorabil adevărului. Poate fi sacrificat adevărul de dragul moralei? — iată întrebarea pe care, într-o formă sau alta, și-o pune adevărata poezie de atitudine politică. Teoretic, e ușor să tragi concluzia, perfect logică, după care orice sacrificare sau numai ciuntire a adevărului, în orice domeniu, cu orice prilej, face morala ipocrită. În realitate însă lucrurile nu se înfățișează cu atîta claritate teoretică și nici într-un dozaj simplu ale cărui elemente pot fi strict delimitate. Dreptatea înclină nu între adevăr și morală, și salvează uneori adevărul, alteori, mai des, morala. În orice caz, poezia politică își pune mereu aceste întrebări și se mișcă în spațiul dintre ele prin formele ei specifice, bineînțeles, dar nu mai puțin în formele specifice și caracteristice fiecărui poet în parte, conform viziunii și complexității lui artistice. În ciuda aparențelor contrare, tocmai de aceea, fiind expresia cea mai «intimă» a personalității poetului, aceea care nu se poate face dacă nu este, poezia politică ne apare-ca fiind domeniul cel mai vulnerabil pentru că este cel mai deschis și, ca atare, aici contrafacerile, mimările, înginările sînt repede și precis resimțite și repudiate. Impostura nu e posibilă aici prin confuzie, ci doar prin consens. E aproape paradoxal însă că aspectul ce pare mai atașat ființei exterioare, raționale și normative își leagă totuși șansa de cea mai intimă fibră a personalității și anume acea latură care se exprimă direct pentru că altfel nu o poate face, pentru că aici alegerea este constrîngere. Aceasta se întîmplă fiindcă adevărul cel mai profund al spiritului uman este netransfigurabil. Iată de ce excesul de imagini și figuri de stil, de metafore și zorzoane trezește aproape întotdeauna suspiciunea lectorului de poezie politică, firește, atunci cînd poezia i se impune, măcar formal sau în intenție, sub acest nume. Și tot de aceea atrag și conving adevărurile spuse direct și simplu — o simplitate ce nu-i aflî «chestiune de măiestrie» personală, ci ține de structurala inaderență a adevărului la imagine și transfigurare. Iată una dintre cele mai expresive și lapidare situații, din cîte cunoaștem, a poeziei politice, unde nici poezia și nici adevărul n-au nevoie de vreo transfigurare ci, dimpotrivă, de viziunea simplității prin eliminarea oricăror accesorii: «Nu are frunze. Fruntea ei este în piept. Ochii ei sînt sînii. Azurul îi umflă aripile./ Nu spune: «eu sînt Victoria». N-are nevoie./ Trage după ea pînzele umflate/ catargele. Nu spune nici o vorbă. Nu strigă: «Eu sînt Victoria»./ Sboară/ ridicînd fără să știe/ norii de marmură». (Victoria de la Samotrace — Eugen Jebeleanu). În ultimă instanță, poezia este adevăr. La această simplitate gravă și fecundă a poeziei politice se ajunge. Ea nu se face dar se desface de accesorii, de aparențe. Tendința cea mai semnificativă și fertilă a poeziei moderne constă, dealtfel, în abolirea «gîndirii în imagini» și adoptarea rostirii nude a adevărului (adevăr al istoriei, al spiritului uman, al viziunilor artistice unice). Firește, spunînd tendință ne luăm o măsură de prudență: nicăieri nu vom găsi expresia radicală, absolută, a acestei tendințe, ci forme multiple ale unei năzuințe spre o atare radicalitate. Poeții revoluționari sînt în avangarda acestei tendințe de desfiorare a adevărului opusă înfloririi lui tradiționale.

C. STĂNESCU

accesibilitatea poeziei

Se vorbește mult astăzi — și nu fără îndreptățire — despre accesibilitatea poeziei, despre nevoia tot mai larg resimțită de a o înțelege și prețui. Situația e firească într-o țară în care accesul la cultură este și va fi încă multă vreme în creștere.

Problema poeziei e cuprinsă, așadar, în aceea mai vastă a culturii, procesul de culturalizare ar fi incomplet fără o inițiere în poezie. După cum înțelegerea poeziei e condiționată de o trecere prealabilă prin cultură.

Mai ales poezia modernă are nevoie de cunoaștere a ceea ce o precede în istoria literară, altfel spus, o cultură poetică devine indispensabilă pentru înțelegerea ei.

O dificultate în plus, așadar, în care nu trebuie să vedem neapărat un merit față de poezia tradițională și nici — cu atît mai puțin — un criteriu de superioritate. Dar nici să facem din această dificultate crescută — pe care nu ne rămîne decît s-o constatăm ca atare — un motiv aprioric de refuz.

E vorba de dificultate ca probă la care poetul însuși înțelege să se supună, de căutarea autentic novatoare, nu de veleitate sau impostură. Că arta modernă îngăduie tot mai greu asemenea clare delimitări este un fapt incontestabil, iar istoria mai recentă a poeziei ne dă implicit o lecție de prudență, prin răsturnarea altor valori ca și prin «clasicizarea» unor compartimente prea îndrăznețe și chiar agresive.

Poezia modernă e, în genere, o poezie care vine din cultură, adică din... altă poezie, cu alte cuvinte, o poezie a poeziei. Tocmai pentru că se definește prin ruptura cu tiparele și conceptele tradiționale, existența și aprecierea ei sînt imposibile fără o raportare permanentă la istoria poeziei.

Vorbind despre situația poeziei noastre contemporane, despre raporturile ei cu publicul, despre accesibilitatea ei, nu putem face abstracție de acest context general și teoretic, de inevitabila ei sincronizare cu demersul poetic universal.

Valoarea ei se măsoară prin raportarea la aceleași criterii și ca atare receptarea ei impune aceleași exigențe.

Divorțul poeziei de marele public este una din cele mai triste realități ale culturii din Occident. Nu e cîtuși de puțin cazul literaturii și poeziei noastre: tirajele cărților de poezie sînt prea mici pentru nevoile publicului, volumele unor autori cunoscuți sînt pur și simplu luate cu asalt în librării. O bază reală de comunicare există, un dialog s-a instituit și se desfășoară firesc, o credință în poezie există încă la noi.

Fără această credință receptarea oricărei poezii moderne este de neconceput. Orice operă de artă modernă se încredințează în mult mai mare măsură receptorului, este dependentă de el pînă la reformulare. Este acesta semnalul de *intelectualizare* a propriei condiții și, implicit, al condiției receptorului.

Poetul modern impune publicului exigențele creației sale. Nu înseamnă că misiunea lui e astfel ușurată. Dimpotrivă.

Mircea MARTIN

despre cărți

IOLANDA MALAMEN, «**Călătorie în natură**», Editura «*Cartea românească*». Rar se mai poate bizui cititorul de astăzi pe exactitatea titlurilor. Este încă una din comoditățile care-i sînt, uneori, tulburate. Natura în care se desfășoară călătoria lirică a Iolandei Malamen nu este aceea cu care ne-am obișnuit toți, ci numai unii dintre noi. Nu este natura care te duce cu gîndul la pastel, pastorale, ci aceea care, așa cum spunea Wilde, imită arta, o celebrează: «Pentru Homer imnuri cîntă natura, /.../De Homer universul ascultă,/pe mările desăvîrșite,/geniul lui de corăbii este strigat». Așadar, poeta nu se întoarce la o natură primordială, ci la una supusă și păstrînd amprentele spiritelor care au modelat-o: «Pitagora, Pitagora, muză a tîrgului de cercuri,/solstițiu de anotimp înarmat cu fructe triunghiulare». În acest «peisaj», iarba de mare «va fi un poem scris cu trudă» iar Europa un «mineral acoperiș». Confruntarea cu această natură,în care fireasca «logică a peștilor din lacuri» a fost înlocuită cu o conștiință, care se numește fie Euclid, fie Pitagora, Homer ori Alexandru cel Mare, este dură. Poeta i se sustrage uneori și în aceste momente de respiro apare adevărata reîntoarcere la natură, mai exact, nostalgia unei astfel de călătorii: «Să mai fie o iarnă cu alaiuri de sănii/pe pîrtii călătorind o dată/Să mai fie mușcătura clinelui în zăpadă/ o pată de crin singuratec și mut/Șansa apei am dat-o corăbiei/.../Să mai fie o iarnă cu aștri demonici/pe fruntea mea rece!» Poeta își respectă riscul asumat și, după acest moment de «slăbiciune», se reîntoarce la rosturile și datele călătoriei sale: «Călătoria ta, ideal de marmură,/călătoria ta, ca o mină de pălanjen,/se înalță pe univers/și floarea imaculată din ochiul tău/veghează măreția». «Călătorie în natură», cartea unei poete autentice, este o elegie pentru natura care și-a pierdut măreția ei primordială schimbînd-o pe una ce-i va putea aduce moartea: «Noaptea, victimă a personajelor blinde,/uimirea mea înconjurînd orașul/și salvele de aștri/mai pot îndepărta natura de rugină».

GEORGE MARIA BANU, «**Muntele alb**», Editura «*Eminescu*». Debut șovăielnic. Schițele și nuvelele volumului sînt grevate fie de un sentimentalism greu acceptabil («Cum rămîne cu dragostea, Lici?», «Dulcea mea aniversare»), fie de meteahna «poematizării», «metaforizării» («Timpul zăpezii», «Muntele alb»). Alteori («Între două așteptări»),banalului i se dedică spații nejustificate. Chiar și atunci cînd premisele îi oferă mai multe șanse de reușită, George Maria Banu nu le onorează. Miza literaturii sale este încă una minoră.

Dorin TUDORAN

„calitatea de martor"

Culegerea de micro-eseuri apărută la Editura «Cartea românească» ne prilejuiește poate o cunoaștere mai amănunțită — nu mai profundă — a gîndirii unei poete ca Ana Blandiana. O desfoliere mai nuanțată de gînduri, înșirate aparent fără vreo ordine sau într-o ordine întîmplătoare, acele scurte dar substanțiale pagini despre fericire și suferință, despre liberul arbitru, despre bucurie sau inaptitudinea de a ne bucura, despre singurătate, sinceritate, melancolie, despre cunoașterea de sine, despre ireversibil, despre, în fine, tot ceea ce este uman sau despre ceea ce ne repugnă ca oameni ori cetățeni, vin să completeze inevitabil niște credințe ale poetei, niște adevăruri rostite și în versuri, dar care ,în paginile cărții de față, avînd formatul modest al unui volum de buzunar, se așază într-un teritoriu al clarităților esențiale. O gîndire lucidă, tăioasă, cu sclipiri de cruzime, căreia nu-i scapă nuanțele infime, dar care, ciudat, nu ucide nicăieri poezia. Fiindcă metafora, imaginea, simbolul sînt peste tot prezente fără ostentație, de cele mai multe ori, punctele de pornire, «pretextele», sînt abordate cu eleganță și discreție.

Mai rar e prezentă gesticulația largă, ciamarea: «Dau un regat mișcător pentru un singur punct fix, ofer întreaga mea colecție de sentimente, care aleargă și se neagă unul pe altul, pentru o admirație care să nu fie silită să se stingă!» (Ocheanul) Dar aci, ca și în alte cîteva cazuri, strigătul este fireasca eliberare din chinga apăsătoare a incertitudinii, asupra căreia poeta revine mereu. Ana Blandiana preferă însă tonalitatea unei candori care nu se ignoră. Ea pare că-și alege cele mai diverse, cele mai variate subiecte și, de fapt, cozeria sa pe un ton juvenil dar șoptit ne conduce inevitabil spre același teritoriu al discuției, populat simetric și restrîns, obsesional: discuția despre crizantemele tîrzii sau despre pepenele verde, despre simetria perfectă a stolului de cocori sau despre ploaie, ne întoarce inevitabil la subiectele favorite: complexitatea naturii umane, care scapă celei mai riguroase încercări de a o fixa și supune și condiția specială a artistului, în speță a poetului. Nu vrem să îngustăm aria de discuție propusă de aceste micro-eseuri sau poeme în proză, vrem doar să subliniem capacitatea rară de a păstra o înlănțuire a ideilor, un nexus într-o atît de mare diversitate de subiecte sau de puncte de pornire.

Ana Blandiana cultivă paradoxul cu decența firească a cuiva care știe să prețuiască la justa lui valoare cuvîntul și ceea ce exprimă el: sentimentul sau starea, totdeauna cu urmare a unor constatări, a unor experiențe de cunoaștere, a unei îndelungi și chinuitoare gîndiri Definind filele acestui «jurnal» de poet ca pe un «antijurnal» din cauza «absenței» lui de viață, Ana Blandiana nu face decît să spună un adevăr, să definească exact sensul însemnărilor de față: «...aș spune, parafrazînd o mai veche afirmație, că jurnalul unui poet nu mi se pare o chestiune de viață, ci de absență a vieții. Nu lucrurile întîmplate le voi comenta, ci pe cele care aș vrea să se întîmple. Și dacă voi comenta fapte, ele nu vor fi decît îndepărtate pretexte pentru gîndurile mele». Dar acest plan «secund» al gîndurilor autoarei, constituie de fapt plasma artistică, de evidentă originalitate în rostire și gînd, a acestor poeme în proză, remarcabile prin lapidaritate și forță de sugestie. În prim-plan (dacă se poate spune așa, fiindcă în aceste bucăți fiecare idee, fiece obsesie, fiece stare pare de prim-plan) se află totuși condiția artistului, în speță, a poetului. Poetei îi repugnă discuția despre poezie, căci «despre poezie vorbesc de obicei cei care nu o trăiesc». Referitor la limbaj, Ana Blandiana precizează: «Toate doctele discuții despre limbaj încearcă doar să ascundă primara lipsă de intuiție totala lipsă de pătrundere.» Revenind la condiția poetului, autoarea face afirmația că talentul este o «vină» și condiția poetului,una de «înfrîngere». «Totdeauna am înțeles vocația ca pe o vină care te izolează automat, te îngrădește și îți impune alte legi, alte drepturi și alte datorii». Și mai departe, proclamînd necesitatea imperioasă a vocației, văzută ca înfrîngere: «Poezia începe numai dincolo de punctul în care, opunîndu-te, ești înfrînt de ea, dincolo de clipa în care, aminată mereu, nașterea ei nu mai poate fi oprită. Caracterul implacabil al poeziei este, într-un fel, singura ei rațiune de existență.» (Vocația implacabilă) Răspicata rostire a unor adevăruri despre poezie este adesea susținută, în partitura foarte nuanțată a acestei cărți, de un vibrant patriotism, corolar firesc al unei gîndiri poetice și nuanțate și ferme.

Eugenia Tudor ANTON

vorbiți și scrieți românește

cam prea „adînc"...

Am auzit de curînd la rubrica de reportaje a emisiunii «Orele serii» următoarea propoziție: «Orașul Caracal tinde către o expresivă biografie industrială». Era titlul reportajului în care se consemnau o serie de realizări în procesul de industrializare a orașului. Am ascultat reportajul și am înțeles despre ce era vorba. Mă întreb însă ce s-ar fi întîmplat dacă aș fi ascultat numai titlul; dacă aș fi vrut să știu despre ce are să se vorbească, nu despre ce s-a vorbit. Desigur, despre procesul de industrializare a orașului Caracal, ar putea spune cineva. Da, dar nu mi-e suficient: cel care a formulat titlul a vrut să spună mai mult, căci altfel titlul ar fi fost, pur și simplu, «Orașul Caracal în curs de industrializare» sau «Noi succese în...». Deci am persistat în dorința mea de a descoperi acel «mai mult». Am făcut apel la dicționar, deși cuvintele toate, mărturisesc fără falsă modestie, îmi erau cunoscute: oraș, tinde, expresiv, biografie, industrial; cunoșteam chiar și numele propriu Caracal și prepoziția către și articolul o. Cum se definește, în dicționar cuvîntul biografie? «Scriere în care se expune (și se comentează) viața unei persoane». Am putea considera, eventual, că o biografie poate să nu fie, numaidecît, scrisă; am putea deci lărgi definiția, înlocuind pe «scriere în care...» cu «text (scris sau oral) în care...» Este clar însă că, în titlul amintit mai sus, biografie nu are nici unul din sensurile menționate, căci nimeni n-a scris pînă acum «biografia» orașului Caracal și nici vreun text oral «biografic» în legătură cu acest oraș nu știu să fie în circulație. Cuvîntul este luat aici în accepția lui figurată, în care este apropiat sinonim cu viață, dintr-o propoziție ca biografia mea nu se remarcă prin evenimente importante. Aici, biografie nu se referă, în mod necesar, la un «text» oral sau scris (care poate, foarte bine, să nu existe), ci se referă la «existența» mea de pînă acum.

Remarc totuși că, indiferent de faptul că biografie este luat cu sensul citat din dicționar sau este luat cu accepția lui figurată, acest cuvînt se referă la o perioadă de timp t r e c u t ă, la o perioadă care se «termină» în prezent: nu pot vorbi de viitoarea mea biografie decît înțelegînd prin aceasta «viitoarea scriere în care se va expune (și se va comenta) viața...»; dar, încă o dată, textul se va referi la o perioadă anterioară momentului în care a fost scris. Mai pe scurt: fie că luăm cuvîntul în accepția lui neutră (text oral sau scris), fie că îl luăm în accepția lui figurată, el se referă la o perioadă trecută.

Cum se împacă însă această caracteristică de sens a cuvîntului biografie cu sensul verbului a tinde, care denotă orientarea către o perioadă de timp posterioară momentului la care se referă verbul a tinde? Avem a face aici cu o contradicție.

Mai departe: în legătură cu expresiv, dicționarul arată că se poate întrebuința pe lîngă diverse categorii de substantive și că, în raport cu aceste contexte, sensul adjectivului expresiv suferă unele modificări. După cum arată dicționarul, expresiv se poate spune «despre cuvinte, gesturi etc.», «despre opere de artă», «despre ochi, față etc.» Mi se pare clar că expresiv nu poate determina un substantiv ca viață (viață expresivă!!) și, prin urmare, nu este un epitet posibil pe lîngă biografie cu sens de «viață». Este însă un epitet posibil pe lîngă biografie cu sens de «scriere în care...»

Am văzut însă că nu acesta este sensul care convine cuvîntului biografie în contextul în care îl discutăm. Iată deci și a doua contradicție.

Într-o propoziție de 8 cuvinte, două contradicții logice mi se pare cam mult. Vorba lui jupîn Dumitrache: «e scris adînc!» Ba aș merge și mai departe și aș adăuga: cam prea adînc!

Emanuel VASILIU

sport

cronica ringului

ceva în plus despre „centura de aur"...

Nu se poate spune că boxerii și amatorii de spectacole pugilistice nu au avut un sezon bogat. Galele amicale, turneele pe categorii de greutate și acum «Centura de aur» au agitat lumea boxului. Duminica trecută au venit la patinoarul «23 August» din Capitală aproape 10 000 de spectatori să asiste la finalele «Centurii de aur». Exceptînd fotbalul, la noi nici un alt sport nu ar stîrni interesul atîtor spectatori. Cifra asistenței onorează competiția și din acest punct de vedere putem afirma că «Centura de aur» a reprezentat un succes. Dar nu numai din acest punct de vedere. Faptul că la competiție au participat sportivi din patru continente, că pe ringul bucureștean au urcat medaliați cu aur, argint și bronz la jocurile Olimpice și la campionatele europene ne îndreptățește să considerăm această ediție a «Centurii de aur» drept o mare întrecere a boxului amator.

Mulți dintre spectatorii finalelor, veniți să asiste îndeosebi la întîlnirea dintre cubanezul Teofilo Stevenson și Ion Alexe, au descoperit că mai sînt mulți alți boxeri care merită să li se acorde interes și aplauze. Îi putem uita, oare, pe gălățeanul Toni Mircea, «cocoșul» îndrăcit care nu l-a lăsat nici măcar un minut să respire pe cubanezul Luis Romero? Dar pe tînărul Simion Cuțov, învingător în fața tenacelui Ro Iun-Su, din R.P.D. Coreeană? Și vom uita oare curînd recitalul pugilistic oferit de marii maeștri ai ringului Paul Dobrescu și Calistrat Cuțov, fără îndoială doi dintre cei mai valoroși «ușori» din cîți există la ora actuală în boxul amator mondial?

Boxerii români au cucerit 7 din cele 11 «centuri de aur» puse în joc. În ciuda acestui succes, o parte dintre spectatori au plecat de la gală nemulțumiți. Cauza? Alexe nu a reușit să-l învingă pe Stevenson, cel mai bun boxer al turneului olimpic de la München. O repriză întreagă, prima, am crezut că Alexe va furniza marea surpriză a competiției. Dar a venit rundul doi, cu dreapta aceea năprasnică a lui Stevenson și «greul» nostru a fost numărat. A vrut să reia lupta dar antrenorul Constantin Dumitrescu a oprit disputa fluturînd prosopul, cerînd astfel abandonul elevului său. A procedat bine sau nu? Iată tema pe care s-a discutat în această săptămînă și încă se mai discută. S-a vorbit mult despre curaj, dar foarte puțin despre înțelepciune, despre capacitatea de a aprecia cu luciditate cele ce se petrec pe ring. Pentru marea majoritate a spectatorilor, hotărîrea «omului de colț» de a opri lupta a însemnat triumful competenței în fața ambiției oarbe. Sînt sigur că nimeni nu ar fi vrut să-l vadă pe Alexe în situația pe care au avut-o vestgermanul Hussing și americanul Bobick la J.O. în fața aceluiași Stevenson.

Am văzut antrenori sfătuindu-și, Lucian Popescu sau Constantin Nour, aruncînd prosopul în ring și spunîndu-le elevilor lor: «Tu ai să cîștigi data viitoare...» Asta nu înseamnă slăbiciune, ci competență, grijă față de tînărul din ring. Accidentele în box nu sînt simple juliturî de genunchi...

Petre HENȚ

Simion Cuțov (dreapta) și coreeanul Ro Iun-Su în luptă pentru una dintre «centurile de aur».

Fotografie de Dragoș NEAGU

tenis

Mihai Tăbăraș (stînga), și Florin Manea (dreapta).

e timpul saltului calitativ

Programînd două concursuri la București — «Criteriul de primăvară» și «Cupa Municipiului București» — Federația română de tenis a reușit să fructifice din plin vacanța de primăvară a elevilor.

Mai întîi, un record de participare: 220 de seniori și juniori, fete și băieți, față de 138 de participanți cîți au fost anul trecut. Apoi, o importantă creștere a numărului juniorilor, ei însumînd trei sferturi dintre concurenți. Urmărind mai departe cifrele, observăm că din cei 156 de juniori, 99 nu au împlinit încă vîrsta de 17 ani. Dacă la aceasta adăugăm participarea pentru prima dată la concursuri a unor centre noi, înființate la Gheorgheni, Bușteni, Bacău etc. observăm că marea popularitate de care se bucură tenisul în ultimii ani se concretizează acum printr-un prim «val» de tineri jucători. I-am privit cu mirare la lucru pe noii veniți, pentru că pînă nu demult îi știam aproape pe dinafară pe toți cei ce puteau trimite cît de cît mingea peste plasă. Am făcut cunoștință cu cîteva autentice speranțe: Laurențiu Țiței, Dan Oprea, Mariana Socaciu, Lucia Romanov, Dorina Brăstin și i-am reîntîlnit pe frații Mîrza, Florian Manea, Mihai Tăbăraș, Costel Curcă, aflați, se vede, în evident progres. Meciul favoriților Manea și Tăbăraș m-a impresionat plăcut. S-a jucat în linie, cu mingi lungi, puternice, și s-a alternat jocul de pe fundul terenului cu cel din apropierea plasei. *Cert este că juniorii de azi știu mai mult tenis decît cei de acum 10 ani.* Privind meciurile, mi-am amintit remarca pe care o făceam împreună cu Ilie și Ion, cu doi ani în urmă, la Forest Hills în legătură cu jocul celor mai buni tineri din lume. Remarcam atunci că ei lovesc puternic mingea și dau năvală la plasă. Am încercat să-i judec și din acest punct de vedere pe tinerii noștri, dar nu putem vorbi încă de rezultate concrete. Terenurile noastre de zgură sînt lente și favorizează jocul defensiv. Au apărut însă și terenuri rapide (bituminizate sau cu asfalt), dar nimeni nu se gîndește să organizeze concursuri pe ele, iar rezultatele celor cîteva turnee ce se desfășoară iarna pe scîndură nu sînt luate în seamă la alcătuirea clasamentelor anuale.

Mă întreb adesea ce poate stimula mai bine perfecționarea serviciului, returului de serviciu, voleului și smeciului, arme de bază ale concepției moderne de joc, decît competiția pe suprafețe rapide. Iarba, bitumul, tartanul și asfaltul au dat tenisului mondial mai multe celebrități decît zgura.

Ștefan GEORGESCU

sport și sociologie

sportul-fenomen social exploziv

Dezvoltarea postbelică explozivă a educației fizice și sportului ca fenomene sociale a făcut ca, într-un singur deceniu, să se ceară sociologilor explicații și formule care să rezolve dorințele maselor abia deconectate după terminarea războiului, doritoare să-și întrebuințeze «timpul liber» în mod practic.

Din al V-lea și al VI-lea deceniu al secolului nostru, oameni de știință recunoscuți au preluat cercetarea celor două fenomene — educație fizică și sport — pentru a da un răspuns dorințelor maselor de a fi prezente în «acțiune» fie ca participanți (amatori sau profesioniști), fie în calitate de consumatori (spectatori).

Explozia a fost sprijinită de o «mass-media» ultramodernă care a avut darul să propage profund binefacerile acestor manifestări devenite — prin popularitatea și efectele lor pozitive — fenomene cu adevărat sociale.

Printre manifestările internaționale care au solidarizat specialiștii menționăm seminariile și simpozioanele internaționale, pe teme de sociologie a sportului, organizate de un subcomitet al Asociației Internaționale a Sociologiei (I.S.A.) împreună cu Consiliul Internațional pentru Educație Fizică și Sport (C.I.E.P.S.), afiliat ca unitate specializată la UNESCO. Prima dintre manifestările internaționale amintite a avut loc la 14-15 aprilie 1956 la Köln (R.F.G.), unde s-au dezbătut problemele «cercetării grupelor mici și a grupelor din sport» (materialele au fost adunate într-un volum sub conducerea sociologilor: prof. dr. René König și prof. dr. Günther Lüschen). A urmat un seminar, desfășurat la Viena între 27 octombrie și 1 noiembrie 1968 unde — pentru prima oară — au prezentat lucrări și patru cercetători români (C. Bucur, V. Catina, M. Belba și R. Spirescu), tema fiind «Preocupările tineretului muncitor pentru educație fizică și sport». În sfîrșit, o a treia manifestare, simpozionul care a avut loc la Universitatea din Waterloo (Canada) între 22 și 31 august 1971 și unde s-a dezbătut problema «Socializării prin sport». În acest an va avea loc la București un nou simpozion cu tema «Sociologia jocurilor copiilor».

Bogate în concluzii au fost și unele manifestări pe plan național cum a fost simpozionul organizat între 18 și 20 noiembrie 1969 de către Universitatea Wisconsin (S.U.A.) cu tema «Aspecte ale sociologiei sportului contemporan». De asemenea, Congresul științific, premergător celei de-a XX-a Olimpiade de la München, a prilejuit dezbateri active, cu o participare valoroasă, pe marginea temei «Conflictul în sport» și la care toți cercetătorii fenomenelor care ne preocupă au prezentat soluții pentru ca acest «conflict permanent» să se diminueze, iar noțiunea de FAIR PLAY să triumfe. Alocuțiunea lui René Maheu, directorul general al UNESCO, prezentată la încheierea lucrărilor Congresului științific s-a axat pe o caldă pledoarie pentru respectarea principiilor ce stau la baza fair play-ului, din care reținem cîteva din regulile acestui criteriu de comportare a adevăratului sportiv:

1. Să aibă dorința sinceră ca adversarul să poată lupta cu arme egale.

2. Să manifeste maximum de scrupulozitate în ce privește mijloacele cu care luptă pentru victorie.

3. Să refuze cu fermitate utilizarea de mijloace neregulamentare și care l-ar crea o evidentă inegalitate de șanse.

4. Să refuze de bunăvoie anumite avantaje care-i pot ajuta în victorie.

5. Să accepte toate deciziile arbitrului, chiar și cele care-i sînt defavorabile.

Așadar, fair play-ul s-ar concretiza ca refuzul deliberat și permanent al victoriei cu orice preț.

Sociologii se străduiesc să găsească soluțiile prin care să atragă atenția tuturor care participă la crearea — într-un fel sau altul — a fenomenelor sociale pe care le studiem precum și a căilor care duc la posibilitatea ca acestea să creeze generații animate de înaltul spirit al «sportivității».

Prof. Romulus SPIRESCU

cum putem progresa în handbal?

Răspunde GABRIEL ZUGRĂVESCU

Pentru a progresa într-un joc care ne-a adus mulți ani satisfacții, și pentru ca ei să ne aducă alte noi satisfacții sînt de părere că trebuie să ne corectăm, în primul rînd, optica în ceea ce privește selecția tinerilor. Multă vreme am făcut handbaliști din «cine a vrut» să joace handbal. Și tineri înzestrați natural, dar și mulți fără mare viitor în acest joc. Trebuie SĂ-I CĂUTĂM noi pe cei cu aptitudini — naturale și de îndemînare — pentru handbal.

Într-o ordine de idei apropiată sînt convins că trebuie să asigurăm tinerelului o mult mai bună pregătire nespecifică — atletică, tehnică de bază — pe care să clădim știința handbaliului. Viitorul handbalului este al atleților. Tehnica specifică dusă chiar și pînă la rafinament de jonglerie este azi insuficientă. Avem nevoie, trebuie să ne formăm handbaliști atleți.

În ce privește posibilitățile de progres — într-un viitor apropiat — ai reprezentativelor noastre, cred că se pun două probleme: echipa masculină să ajungă cît mai grabnic la conjugarea, fericită, a generațiilor; cea feminină resimte marea dispersare a jucătoarelor de lot, dar asta-i o medalie cu două fețe, una nefavorabilă și una favorabilă...

cititori - comentatori

să trecem rîul fără complexe!

Plecînd de la înțelepciunea populară care vorbește de anticiparea verii prin confecționarea de căruțe iarna și viceversa cu sania, gîndesc că n-ar fi lipsit de interes un argument pentru practicarea înotului chiar dacă recolta de ghiocei mai e amenințată încă de crizele de orgoliu ale anotimpului alb.

Am citit prin ziare că în Australia și Statele Unite, spre exemplu, admiterea în niște instituții de învățămînt care nu au nimic comun cu cele care pregătesc profesori de sport, antrenori sau marinari, are printre probele eliminatorii și pe aceea de înot. Mi se pare foarte firesc, în definitiv, ca un inginer, să zicem, sau un profesor de latină, sau un agronom, să poată trece — la nevoie — un rîu înot ca să salveze un copil sau vreun bun neînsuflețit. Apoi, e firesc să n-ai complexe fizice și să aspiri la egalitate deplină cu semenii tăi și în materie de conformație exterioară (dar și consistent interioară!), într-o vreme în care — orice s-ar spune — tindem să ne depășim, cu încăpățînare, din rațiuni de progres universal sau individual.

Înotul confirmă, poate mai mult decît alte sporturi, frumusețea și necesitatea mișcării, armonia fizică fiind și ea un argument pentru cea psihică.

Dar pentru asta ne trebuie șranduri (care se pot face nu neapărat cu apă bleu-ciel ca la Acapulco, ci prin amenajări alături de rîuri), profesori de înot (I.E.F.S. a lansat probabil destui specialiști... reprofilați între timp) și pasiune. Simplu. Succes!

Lucian GRIGORESCU
Aleea Trandafirilor Bloc P-4 et. 1 ap. 5, Tîrgoviște

Cupon de participare la Concursul nostru de

accente

13 puncte în 15 meciuri (în turul campionatului), 11 puncte în primele 6 partide ale returului — iată două ultimitoare roluri ale campioanei «en titre», F.C. Argeș, cel de-al doilea rol fiind, se pare, departe de a-și epuiza surprizele. De ce? Cum? Care sînt cauzele năvalnicei creșteri a colegilor Argeșului? Pentru cei dornici să cunoască laboratorul intern al acestei echipe, iată cîteva date care explică cîte ceva.

● «Acuzînd nejustificate complexe de superioritate după aducerea primului titlu la Pitești, ne-am trezit la sfîrșitul turului pe la periferia clasamentului. Dar ne-am trezit cu adevărat...» *(P. Rapaport, președintele clubului).*

● *Primul țap ispășitor al degringoladei de toamnă a fost considerat antrenorul Halagian, gata-gata să fie sacrificat acum vreo două luni. Deși lipsit în ultimele cinci partide de aportul atît de prețios al lui Dobrin, «tînărul și neexperimentatul antrenor piteștean» și-a condus echipa pe primul loc al returului.*

«Prea mă îngropaseră iute chibiții atotștiutori din fotbalul nostru. Culmea e că tot ei sînt cei care acum mă supralicitează, recunoscîndu-mi și merite pe care eu știu că nu le am» *(Fl. Halagian).*

● *Înaintea jocului de la Ploiești, în vestiar, îi s-a spus fotbaliștilor piteșteni că-și joacă, după toate probabilitățile, un loc în viitoarea ediție a Cupei U.E.F.A.*

«După victoria de duminică, perspectivele noastre sînt și mai bune. Judecînd după constanța arătată în ultima vreme și după programul pe care-l au în continuare Universitatea Craiova și F.C. Argeș, există toate șansele ca titlul de campioană să revină și în acest an provinciei» *(P. Rapaport).*

● «Primul nostru atu: coeziunea pe teren și cea atît de însemnată din afara terenului. Al doilea atu: o foarte bună pregătire fizică. Cînd alții se opresc, noi fugim mai departe. Asta-i una din lecțiile pe care le-am învățat de la echipele engleze, olandeze, germane etc.»*(Fl. Halagian).*

Iată doar cîteva din explicațiile creșterii năvalnice a colegilor Argeșului. O echipă... uitată, care a știut să se reimpună atenției sobru, eficace, spectaculos. Ne scoatem pălăria în fața ei.

Marius POPESCU

printre cai și călăreți

Ați urmărit, desigur, la televizor sau la cinematograf o alergare de galop, acea splendidă întrecere în care admirația vă era împărțită între galopul infernal dar elegant al cailor și suplețea jocheilor care-i solicitau în lupta finală.

Din păcate, asemenea întreceri nu le putem urmări decît pe micul sau marele ecran, întrucît problema construirii unui hipodrom de galop este departe de a fi rezolvată. Cai stau în inactivitate la herghelii și nu se pot califica, iar călărești consacrați ca Vasile Huțuleag sau Grigore Crișan obțin succese doar peste hotare.

Pare de necrezut, dar călărețul V. Huțuleag — care în prezent activează în Polonia — a învins în peste 1 300 de curse, dintre care de șase ori a trecut primul linia sosirii în «Derby», cea mai importantă alergare a anului pe toate cîmpurile de curse din lume.

Grigore Crișan nu s-a lăsat nici el mai prejos și avînd angajament cu herghelia Koradordevo din Iugoslavia a obținut performanțe care fac cinste clasei călăreților noștri. Și el a obținut deplina satisfacție în toate marile probe hipice, cîștigînd în țara vecină — printre alte numeroase alergări — și două derbiuri.

Nu putem să nu-i felicităm pe acești ambasadori ai sportului nostru, dar parcă tot mai bine ar fi dacă i-am urmări pe viu, pe un cîmp al nostru de curse și nu am mai privi aceste electrizante întreceri doar prin sticla rece a televizorului sau pe pînza cinematografelor.

Const. DUMITRIU

Un succes remarcabil al unui călăreț român, jocheul GRIGORE CRIȘAN pe calul PANTERA, după cîștigarea Derby-ului iugoslav.

să trecem la fapte!

Acumularea atîtor neajunsuri în mișcarea noastră de educație fizică și sport constă, după umila mea părere, în lipsa de opinie, în neformularea și nesusținerea unor păreri precise, ori de cîte ori această temă socială a fost discutată, analizată și i se trasau liniile directoare.

Dacă a fost vorba de un sport — să luăm de exemplu fotbalul — mult timp nimeni, sau aproape nimeni, nu a vrut să înțeleagă că el avea problemele sale speciale de creștere și progres, că, pentru a obține întîietatea în duelul cu virtuozii competitori, era nevoie de o organizare tipică, profilată la parametrii..măcar ai adversarilor, dacă nu mai avansați, că, în nici un caz, problemele lui nu puteau fi amplificate prin amestecul voit cu ale altor discipline, prin atribuirea funcției de comandant suprem unor șoferi de taxi cînd navei lui i se cereau «piruți» încercați pe marile valuri ale încercărilor și așa mai departe. S-a ajuns în situația — dacă vreți să rămînem tot la fotbal — să i se ceară autonomia de funcționare, să se ceară una și să primească alta, să aibă nevoie, cu alte cuvinte, de un calculator și postul să fie atribuit unui... dansator.

Dacă federația ar fi fost federație, ar fi trebuit să cheme, să aducă pe terenul de sport un mai mare număr de tineri. Era doar politica ei fundamentală care astăzi i-ar fi permis să numere circa 300 000-400 000 de sportivi legitimați. Or, noi refuzăm anual circa 20 000-30 000 de tineri din lipsă de terenuri.

Dar federația singură nu a putut și nici nu va putea să îndeplinească această misiune. Ea trebuie să pună imediat problema subvențiilor, a colaborării cu ministere și organizații, a sprijinului puterii publice. Ceea ce federația are obligația să reclame în această problemă este crearea de terenuri amenajate simplu cu porți și vestiare convenabile, cu piste etc. Se pot ridica asemenea construcții la marginea orașelor, ca «mari plaje» de jocuri repartizate școlilor, universităților, întreprinderilor...

Pentru a trata un sport îți trebuie competență, hotărîre, entuziasm. Am mai spus cîndva că nu este vorba de a asemui disciplinele sportive cu mărfurile din rafturile unuia și aceluiași magazin, adică să-ți permiți să pierzi la fotbal și la mușchar dar să obții profit la cremă de ghete, pastă de dinți și scobitori. Nu! Categoric nu! În sport, fiecare disciplină se cere susținută de muncă, entuziasm și etică, de specific și condiții de confruntare. Fiindcă sportul a fost și a rămas un act de supremă credință, de sinceritate și tinerețe prelungită.

Recenta Hotărîre a C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului repune în funcțiile ei firești educația fizică și sportul de masă, sportul școlar și universitar, sportul de performanță...

De la început vreau să subliniez că dacă se spune: «...sportul de masă, mijloc de bază pentru fortificarea organismului și dezvoltarea capacității fizice a tuturor cetățenilor patriei», iar în altă parte: «...creșterea ponderii exercițiilor fizice și sporturilor tehnico-aplicative în cadrul pregătirii tineretului pentru apărarea patriei», înseamnă că educației fizice și sportului li s-au recunoscut, definitiv, sensuri majore în formarea multilaterală a omului societății socialiste și comuniste.

Numai că ele devin inoperante dacă nu se traduc de urgență în practică stipulațiile: «Din fondurile alocate de stat și de organizațiile obștești se vor realiza construcțiile sportive prevăzute în actualul cincinal și în perspectivă, luîndu-se măsuri pentru executarea lor în termenele stabilite, cu soluții simple și economicoase și cu posibilități multiple de folosire. Comitetele executive ale consiliilor populare, sindicale, organizațiile de tineret și cele sportive vor intensifica acțiunea de amenajare a bazelor sportive simple, a zonelor de agrement, a spațiilor de joacă și sport pentru copii și tineret. În proiectele de sistematizare a localităților, consiliile populare vor prevedea amenajări sportive și zone de agrement».

O inventariere rapidă ar scoate în evidență că marile noastre complexe studențești nu sînt dotate suficient cu edificii sportive și spații de sport și mișcare dirijată cotidian. Că în «orașele-studențești» nimic nu vorbește despre «educația fizică și sportul, activități de interes național». Și cînd ne gîndim că în aceste școli de educație intelectuală și cetățenească tinerii stau cîte 3–4–5 ani și fac sport de «campanie» și nicidecum cotidian.

Ar fi nedrept să nu recunoaștem că în anii noștri s-au construit o sumedenie de licee și școli. Ar fi și mai nedrept însă dacă am ocoli adevărul că proiectanții mai vîrstnici au uitat că liceele și școlile tinerești lor au avut,toate, săli de gimnastică, curți spațioase unde jucau oină, volei, handbal, baschet și chiar fotbal redus. În aceste nuclee ale primelor noțiuni de deprinderi și cunoștințe organizate, copii, tineri se formează pentru viață și muncă, își construiesc propriul caracter începînd de la 6 ani și pînă aproape la 20 de ani. Iar noi am făcut ce-am făcut, sărăcindu-i de o serie de mijloace pe care «Hotărîrea» le subliniază cu vitalitate.

Cel mai puțin convingător ne apare tabloul «înfăptuirilor» unităților productive, fabricilor, întreprinderilor. Milioane de oameni ai muncii nu-și găsesc încă, în întreprinderi sau în imediata lor apropiere, sălile, poligoanele, terenurile, bazinele etc. care să le satisfacă pasiunile și necesitățile de mișcare și care, împreună cu alte activități culturale, să-i dezvolte în toate direcțiile, solicitîndu-le inițiativa creatoare și contribuind la formarea lor ca cetățeni conștienți și responsabili de care țara, societatea are nevoie.

Și pentru că adesea n-am fost hotărîți în a traduce în practică indicațiile primite, măcar astăzi să ne unim eforturile și să realizăm total «Hotărîrea». Ea este actul de reflecție și concepție reflectînd fundamentul politicii sportive spre o elevată pregătire a masei și elitei națiunii române. Iar Biroul executiv al C.N.E.F.S. în noua lui alcătuire (din care cu surprindere constat că lipsesc președinți de federații, personalități din provincie...) să nu uite nici un moment de investitura primită: «organ central, cu autoritate deplină în toate domeniile activității sportive...», «...organ de decizie, control și îndrumare...»

Constantin TEAȘCĂ

Angelo NICULESCU

comentează pentru dumneavoastră

O SĂPTĂMÎNĂ PLINĂ

Săptămîna în care am circulat cu avionul, cu trenul și cu automobilul pe ruta București-Bruxelles-Anvers-București-Ploiești, ne-a pus în temă asupra unor date comparative (destul de interesante și elocvente) între fotbalul altora și fotbalul nostru. Meciul amical la care am asistat — Belgia–R.D.G. — cu rezultatul de 3–0 pentru echipa lui Van Himst, nu trebuie să ne liniștească, lăsîndu-ne să credem cumva că viitoarea noastră adversară din mai ar fi în declin de formă. Lipsa unor titulari ca Pommerenke, Sparwasser, Vogel (buni marcatori în meciurile internaționale) ca și forma excepțională a portarului belgian Piot explică, în bună parte, dificultățile întîmpinate de formația lui Georg Buschner. Dar tocmai depistarea la timp a acestor dificultăți va face ca adversara noastră să nu se mai lase handicapată în meciul oficial. Jucătorii R.D.G. au păstrat aceeași capacitate maximă de efort, aceeași dîrzenie în apărare și mare putere de luptă a liniei de mijloc, calități pe care le vor mai verifica încă o dată (la 16 mai) printr-un meci cu puternica reprezentativă a Ungariei. Deci, grija pentru jocul nostru cu R.D.G. nu trebuie să fie slăbită cu nimic. Dimpotrivă.

...Și acum, despre jocurile din etapa a XXI-a a campionatului nostru. Atît meciul televizat (Dinamo–Jiul) și cel văzut de noi, din tribună, la Ploiești (F.C. Petrolul–F.C. Argeș), dar și cele urmărite cu ajutorul tranzistorului au avut certe momente trepidante sau chiar dramatice.

Echipele Universitatea-Craiova, F.C. Argeș și C.F.R. Cluj confirmă nivelul superior marcat în tot acest retur, obținînd victorii și în deplasare. C.S.M. Reșița, prin înfrîngerea liderului, a reușit să se detașeze de zona periculoasă, în care au fost trimise acum A.S.A. și U.T.A. Iar «Steaguł roșu» și «Sportul studențesc» au și ele merite pentru «egalurile» de la București și Arad. Meciul Dinamo-Jiul a dovedit (dacă mai era nevoie!) că numai jocul legat prin pase precise, fluente, poate deruta o apărare hotărîtă, cum a fost aceea a minerilor, iar nu zadarnicele încercări individuale. Golurile căzute în repriza a II-a au fost fructul acțiunilor colective, care au permis și revenirea lui Dumitrache la caracteristicul său «cap» prin plonjon și subtila «operație Nunweiller».

La Steaua, jucători tineri ca promițătorul Marcel Răducanu încă nu se pot integra în mecanismul echipei, în care nici Dumitru nu și-a regăsit aplombul necesar. Iar Rapidul, cu prea multe inovații (făcute de Macri, de voie sau de nevoie) a fost obligat la o muncă tenace spre a egala pe teren propriu... Deriva continuă la F.C. Petrolul, în ciuda eforturilor depuse în fața lui F.C. Argeș. Dar fără omogenitate, fără o idee clară de joc, nu poți realiza mare lucru, atunci cînd adversarul piteștean (cu Dobrin numai în tribună) practică un fotbal inspirat, constructiv, de frumoasă disciplină tactică. Numai cu un asemenea joc poți cuceri 11 puncte din 12 posibile, după 6 etape ale returului.

ETAPA DE AZI

Avansate cu o zi, meciurile din etapa a XXII-a se vor disputa chiar astăzi, cînd cerneala acestor pagini este încă proaspătă.

Prin prisma rezultatelor de duminica trecută, soliștii nu pot paria decît la meciurile: Steaua-Sport Club Bacău, F.C. Argeș-A.S.A. și C.S.M. Reșița-U.T.A., unde 1 este mai apropiat de realitate, decît la celelalte partide.

Jocurile C.F.R. Cluj-Jiul, Petrolul-Rapid, Universitatea-Craiova-F.C. Constanța, Sportul studențesc-«U» Cluj reclamă, pe lîngă 1 și cîte un X, impus de forma unora și lipsa de formă a altora.

Iar meciul de la Brașov–Steagul roșu-Dinamo București — nu poate fi lipsit de cele trei semne, 1 X 2, menite să atenueze șocul oricărei surprize.

Dorința noastră, a tuturor, este însă ca această etapă să ne redea jucători în formă pentru întîlnirile internaționale decisive din luna mai, cu Albania și R.D.G.

UN PROVERB:

„Haina face pe om... elegant“

O INVITAȚIE:

la noua

CASĂ DE MODĂ

din Calea Victoriei nr. 21-23

O SUGESTIE:

Dacă la festinul organizat diseară de prietenii dumneavoastră nu vreți să vă trădeze oboseala din timpul zilei, încredințați-vă fața salonului de cosmetică

Străbătînd pe verticală cele 7 etaje ale impunătorului edificiu, vă veți întîlni în itinerarul dumneavoastră cu: ELEGANȚA și MODERNITATEA — confecții, tricotaje, lenjerie, încălțăminte și marochinărie pentru femei și bărbați; „VENUS“ — salonul de coafură sau cu „AFRODITA“ — salonul de cosmetică. Atît la venire cît și la plecare, solicitudinea și competența celor care vă vor servi vor constitui cel mai convingător argument pentru reînnoirea acestei invitații.

istoria în ciorne

Conf. dr. BERDJ AȘGIAN,
medic neurolog

«DECI MAI TRĂIM, DUPĂ MOARTE, ÎNCĂ 37 MINUTE»

Conf. dr. Berdj Aşgian, de la Clinica de neurologie a Institutului de medicină şi farmacie din Tg. Mureş, membru al Societăţii române de neurologie, membru al Societăţii americane de studiu psihofiziologic al somnului, are două hobby-uri: vioara şi sportul. Cultivă muzica preclasică şi umblă îmbrăcat în blugi, cu gulerul cămăşii descheiat. Un sport oarecum ciudat (zicem noi, cei în afara subiectului), practicat de conferenţiarul doctor, este echitaţia pe un cal de lemn. Calul e al băieţelului domniei-sale şi tronează, acasă, la loc de onoare, chiar în refugiul doctorului, în austera sa chilie de lucru, printre maldăre de manuscrise şi cărţi: interlocutorul nostru se antrenează şi se destinde, în clipele libere, («în glumă!», precizează domnia-sa, aşa, ca orice tătic care vrea să-şi facă băieţelul să rîdă), dînd pinteni Ducipalului care, vai, nu se va clinti niciodată, nici măcar cu un vîrf de ac.

Conf. dr. B. Aşgian mai are şi un al treilea hobby: face ştiinţă. Ceea ce — după opinia sa — comportă un cu totul altfel de antrenament decît echitaţia pe un cal de lemn.

Dar înainte de a-i transcrie opiniile, să-i încheiem, cel puţin în liniile sale mari, portretul.

Autor al unor importante studii de specialitate, cotate printre succesele şcolii noastre neurologice, doctorul Aşgian şi-a aplicat parafa pe o descoperire care, recent, la «Congresul somnului» de la Basel, în prezenţa somităţilor neurologiei şi psihiatriei, a făcut senzaţie. Conf. dr. B. Aşgian a comunicat existenţa unei tulburătoare descoperiri: o «viaţă după moarte», o activitate de 37 de minute (înregistrată ca atare în electropoligrafia comei) a creierului uman, după instalarea morţii clinice. Deci mai trăim, după moarte, încă 37 minute. (Cel puţin 37, verificate cu mijloacele de azi ale tehnicii!) Descoperire cu adînci implicaţii în cunoaşterea procesului morţii (deci, de ce nu, într-un viitor oarecare, în combaterea lui!) şi, pe un plan mai imediat, mai realist, în chirurgia transplantelor, pentru care stabilirea precisă a clipei trecerii Stixului, deci a marjei de timp în care pot fi preluate organele încă «vii», are o covîrşitoare însemnătate.

Această tulburătoare descoperire a fost făcută la Tg. Mureş, în clinica unui institut românesc.

*

— Ceea ce vă propun, stimate doctore Aşgian, e o discuţie liberă de orice angajament medical. Rubrica de revistă care va găzdui conversaţia noastră e consacrată faptului de viaţă, cu valoare (mai mult sau mai puţin) de istorie, deci de numitor social. Aş vrea să vă întreb, doctore Aşgian, ce credeţi dumneavoastră despre cadrul intelectual al oraşului de provincie. Există un astfel de cadru? Dumneavoastră faceţi ştiinţă în provincie. Dumneavoastră aţi provocat senzaţie printre specialişti cu o descoperire făcută nu la Los Angeles, nici măcar la Bucureşti, ci într-un oarecare oraş românesc de provincie. Ce vă oferă şi ce nu vă oferă — ca om de ştiinţă — acest oraş?

— Răspunsul l-aţi dat chiar dumneavoastră: «descoperirea» mea — cum numiţi, atît de măgulitor, un fapt pe care l-am pus în evidenţă — n-a fost făcută nici la Los Angeles şi nici la Bucureşti, ci aici.

— Deci, se poate face ştiinţă oriunde.

— Cel care sfinţeşte locul e omul.

— Nişte condiţii de lucru totuşi sînt necesare.

— Două condiţii. Întîi: cadrul material (în care includ, înainte de toate, aparatura, tehnica necesară. Nu poţi face ştiinţă călărind un cal de lemn: *nu* te poţi înscrie în competiţia cu cei mai buni, dacă n-ai la dispoziţie un cal ca lumea, un «pursînge»...) A doua condiţie: să nu fii singur. Nu se mai poate face ştiinţă, astăzi, de unul singur, vremea cercetătorului solitar a apus de mult. Azi, ca să poţi face ştiinţă, trebuie să fii nu singur, ci o echipă.

— Aici, la Tg. Mureş, dispuneţi de aceste două condiţii?

— Întru totul! Avem aparatură modernă, avem o excelentă echipă de lucru, în frunte cu şeful clinicii noastre, profesorul dr. docent Liviu Popoviciu, unul dintre fondatorii Societăţii europene a somnului.

— Deci, toate merg bine la Tg. Mureş.

— Spuneaţi că vă trebuie un «numitor social»... Îl aveţi!

— Ştiam însă, oricum, că viaţa e ceva mai complicată.

— Asta-i adevărat. Orice medalie are nu numai un avers, ci şi un revers.

— Noi unde ne aflăm? Pe aversul medaliei sau pe reversul ei? Acest «caz fericit», pe care-l reprezentaţi, prin întrunirea deplină a celor două condiţii, e o excepţie sau e regula însăşi?

— E o realitate care, cred eu, dă definiţia «oraşului de provincie» în România de azi.

— În afară de aparatură modernă, de tehnică şi de echipă bună de lucru, nu mai e nevoie de nimic altceva?

— Mai e nevoie, desigur, şi de un bun climat de lucru, de acel «cadru intelectual» pe care-l pomeniţi adineauri. Chestiunea asta e mai complicată, depăşeşte incinta laboratorului (sau a clinicii, sau a uzinei, sau a bibliotecii); ea înseamnă oraşul în care trăieşti, oamenii lui.

— Cum pot influenţa oamenii din Tg. Mureş cercetările dumneavoastră privind viaţa de după moarte?

— La întrebarea asta, cu voia dumneavoastră, n-am să răspund.

— Am să merg totuşi mai departe şi am să vă întreb: de ce?

— Fiindcă mă invitaţi să călăresc pe un cal de lemn. Astfel pusă, problema e falsă. Nu este vorba de o influenţare directă a cercetărilor mele. În această privinţă, cercetările mele depind exclusiv de mine, de cît ştiu şi de cît pot eu să fac. Influenţa e indirectă, ea ţine de ceea ce francezii numesc un «je ne sais quoi», de un anume aer al locului, de alergenii anti-culturali pe care-i conţine acesta şi care, nesimţit, ca o otravă lentă, te pot, pînă la urmă, îmbolnăvi, acri, plictisi. Cunosc această «stare atmosferică», am avut de-a face cu ea. Nu însă aici, la Tg. Mureş, unde starea atmosferică mi se pare bună.

— Spuneaţi că nimeni şi nimic nu v-ar putea influenţa în cercetările pe care le întreprindeţi, că ele depind *exclusiv* de dumneavoastră. Am apăsat pe acest cuvînt — «exclusiv» — fiindcă el rimează cu «solitar», cu «izolat»... Iar dumneavoastră spuneaţi că vremea cercetătorului izolat a apus.

— «Izolat» în sens de neracordat la o perspectivă, la o direcţie, la un efort general, colectiv...

— Şi totuşi, în lumea ştiinţei (chiar şi în secolul nostru, cel mai «colectivist» dintre toate...) există şi cercetători izolaţi. Dumneavoastră aţi răpit morţii 37 de minute. Aţi făcut-o prin măsurători exacte, prin reprezentări poligrafice, pe care toţi le-au putut vedea. Dar dacă aţi avea, să zicem, o idee foarte abstractă, bazată pe simple deducţii, cu care colegii dumneavoastră n-ar mai fi de acord? Ar trebui să lucraţi, mai departe, de unul singur, fără «echipă».

— În munca noastră, a neurologilor, astfel de cazuri se întîmplă uneori... Nu uitaţi că noi lucrăm cu o materie încă neexploratâ. Se cunosc doar circa 20—25 la sută din procesele ce se petrec în creier, restul e «terra incognita». Deci un cîmp în care nu putem proba nimic, în care trebuie să operăm foarte mult cu ipoteze, cu fantezie, cu pure abstracţiuni...

— Şi atunci?

— Atunci, ne luăm de hăţuri ideea şi călărim pe ea, cutremurîndu-ne la gîndul că avem, poate, între pulpele noastre, un cal de lemn... Multe din marile descoperiri sînt însă fructul unor astfel de întreprinderi. Metodele parapsihologice de experiment sau de terapie (telepatia, hipnoza) au fost socotite cîndva şarlatanii. Cei care le-au propus au fost nişte izolaţi... De cîţiva ani însă ele se folosesc în mod curent, uneori cu rezultate neaşteptat de bune.

...Dar văd că discuţia noastră s-a depărtat cu totul de obiectul ei. M-aţi invitat la o conversaţie despre cercetător şi mediul în care lucrează — «cadrul oraşului de provincie» — şi am ajuns la parapsihologie, la telepatie, la suprarațional, la iraţional... Vă propun să ne oprim aici.

— De ce să ne oprim aici? E pasionant!

— ... Fiindcă ne aflăm în cîmpul uneia dintre cele mai iritante controverse... Căci nimeni, încă, n-a putut demonstra inexistenţa forţelor necunoscute, misterioase dacă vreţi, ale creierului, aşa cum nimeni n-a putut încă proba realitatea lor. Este o chestiune de opinie sau de experienţă individuală.

— Stimate doctore Aşgian, sigur că o să ne oprim aici... Nu însă înainte de a vă pune o ultimă întrebare. La ce lucraţi în prezent?

— Cercetez raporturile (de ordin neurologic, evident) dintre limbaj şi gîndire. Mă pregătesc pentru o comunicare, pe care o voi face la un congres, la Marsilia...

— Permiteţi-mi să vă urez raporturi fructuoase — şi mai ales realiste — fără nimica suprarațional în ele.

— Vă mulţumesc. Am să ţin seama de sfaturile dumneavoastră

— Dar echipa?

— Ce echipă?

— Ce zice echipa cu care lucraţi de aceste raporturi?

— Am zis eu ceva de vreo echipă?...*)

Ilie PURCARU

*) Cred că în clipa cînd mi-a răspuns astfel doctorul Aşgian era distrat, uitase despre ce este vorba sau se gîndea la altceva, pentru că, revăzînd stenograma discuţiei noastre, a tăiat ultima propoziţie şi a scris, peste ea, cu roşu: «În această privinţă, îmi place să cred că avem în clinica noastră o herghelie de armăsari «pursînge» care galopează spre aceeaşi ţintă: ridicarea prestigiului ştiinţei medicale, al neurologiei româneşti...»

DACIA 1300

— mașina timpurilor noastre.

— Ea întrunește calitățile esențiale ale unei mașini moderne. Numeroasele atestate de înaltă calitate obținute cu aceste prilejuri au consacrat-o pe scară mondială, iar laurii renumelui căpătat se traduc în creșterea de 10 ori față de anul trecut a solicitărilor la export.

— Elegantă și rezistentă totodată oferă o mare stabilitate și siguranță la drum.

DACIA 1300, o mașină pentru toate anotimpurile, ea vă oferă posibilitatea unor excursii de neuitat.

— Datorită capacităților sale binecunoscute și pe piața internațională, autoturismul este văzut azi în Finlanda, R.S. Cehoslovacă, Algeria, R.D.G., R.P.U. și Grecia. Ele recomandă cu cinste peste hotare inteligența tehnică a tînărului colectiv al UZINEI DE AUTOTURISME — PITEȘTI.

Uzina mai produce piese de schimb, cutii de viteză Estafette, punți față și spate Estafette, pistoane, bolțuri pentru pistoane, segmenți, supape, compresoare auto etc.

TOATE ACESTE PRODUSE PITEȘTENE SE EXPORTĂ PRIN:

Direcția de export-import pentru Autoturisme din Centrala industrială de autovehicule, tractoare și mașini agricole Pitești — Colibași

telefon: (976) 1 48 00; 1 48 01. Telex: 018234.

Telegrame la Biroul comercial:

București — ROMÂNIA str: Lipscani nr: 19

Telefon: 15 86 20; 15 02 92

Telex: 395–396

semnal extern

interdependențe

Mai mult decît oricînd în trecut, relațiile internaționale scot în relief interdependențele care leagă statele. De natură economică sau umană, ecologică sau științifică, interdependențele își înscriu categoric prioritățile în dinamica progresului contemporan. Și ca niciodată în istorie, factorul primordial, catalizatorul oricăror autentice beneficii ale interdependențelor este afirmarea plenară, deplină și neîngrădită a independenței statelor, a egalității lor în drepturi și în suveranitate. Neîndoielnic, o bună ilustrare a viabilității raportului interdependență-independență ni-l oferă și turneul vizitelor de stat efectuate timp de o lună de președintele Mexicului,Luis Echeverria, în Canada, Anglia, Belgia, Franța, U.R.S.S., R.P. Chineză, turneu ce a luat sfîrșit joi, 26 aprilie. Trei îmi par a fi pentru observatorul internațional dominantele acestui atît de lung voiaj oficial al șefului statului Mexican.

1. Dorința de a diversifica relațiile externe ale țării sale, dorință pregnantă pe plan economic dar vizibilă și în domeniul politic. Să nu uităm că Mexicul nu s-a lăsat antrenat în boicotarea relațiilor cu Cuba, solicitată imperios de un vecin cu care împarte o frontieră de 3 000 km; și-a manifestat recent solidaritatea cu președintele Republicii Chile, Salvador Allende, a fost alături de revendicările statului Panama la sesiunea extraordinară a Consiliului de securitate. La începutul săptămînii, Luis Echeverria declara la Pekin că în cadrul Organizației Statelor Americane punctul de vedere al fiecărei țări trebuie să fie exprimat în toată libertatea. Acest gen de organizații sînt foarte utile vieții internaționale și nimeni nu trebuie să se excludă din ele sau să fie exclus. Toate acestea sînt afirmate fără a se intenționa o perturbare a strînselor relații dintre Mexic și Statele Unite (58% din exportul și 62% din importul mexican sînt acoperite de S.U.A., iar investițiile străine din țară aparțin în proporție de 75–80% capitalului nord-american — de ajuns pentru ca în Mexic să aibă o largă circulație proverbul: Prietenii ni-i alegem, inamicii ni-i facem, dar vecinii ni-i dă soarta).

2. Delimitarea neechivocă de urmările colonialismului ca și de capcanele neocolonialismului (o legislație care va intra în vigoare la 8 mai redistribuie rolurile capitalurilor străine în Mexic, stabilind sectoarele în care aceste investiții sînt prohibite, precum și cota maximă de 49% din acțiuni care pot fi deținute de companiile de peste hotare). Au fost reținute cuvintele lui Luis Echeverria dintr-un interviu publicat în Le Monde: *«Avem nevoie de cooperare internațională, și nu de exploatare. Sechelele colonialismului și ale neocolonialismului trebuie să fie denunțate și combătute ferm. Autonomia față de societățile străine, precum și participarea statului la acțiunile acelora care operează în țară sînt cele două obiective paralele și indispensabile în vederea realizării unei dezvoltări autonome și raționale, o dezvoltare la toate nivelurile, social, cultural etc. și care să nu fie numai o simplă creștere economică. Dorim să punem capăt procesului de desnaționalizare în economie și să luptăm împotriva acelui sistem care a permis societăților străine să-și instituie progresiv controlul asupra societăților mexicane.*

Industrializarea Mexicului, începută în urmă cu 25 de ani, ne-a costat scump. A fost necesar să plătim produsele industriale la prețuri foarte ridicate, mult mai mari decît cele practicate în țările industriale care ni le vindeau. A existat o întreagă serie de factori, vizibili și invizibili, în acest domeniu, care ne săracau».

3. Promovarea inițiativei mexicane în favoarea unei Carte a drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor — care va fi probabil dezbătută la toamnă la O.N.U. — a cărei aplicare este destinată «să garanteze fiecărei națiuni dreptul de a dispune liber de resursele ei naturale, să asigure stabilitatea și echitatea prețurilor la materiile prime, să evite exercitarea presiunilor economice care lezează suveranitatea statelor, să interzică trusturilor multinaționale să intervină în afacerile interne ale statelor».

Cu ocazia recent încheiatei vizite, punctul de vedere mexican în privința acestei Carte, concepută ca un document internațional analog Declarației universale a drepturilor omului a fost argumentat dezvoltat: «Cucerirea independenței politice și exploatarea resurselor naturale nu sînt de ajuns pentru a asigura suveranitatea deplină a unei națiuni. Unele popoare în curs de dezvoltare sînt confruntate cu noi forme de dominație economică și tehnologică. Ele sînt constrînse, din pricina slabei lor puteri de negociere, să accepte adeseori clauzele economice și culturale ale unei puteri dominante. Dar menținerea acestei politici de forță, precum și nedreptățile pe care ea le provoacă, constituie un pericol pentru pacea mondială. Numai o cooperare economică ce nu se opune progresului autonom al țărilor mici și mijlocii poate constitui chezășia unei păci durabile».

Am conturat cîteva accente despre Mexic, cea de-a 110-a țară cu care Republica Socialistă România a stabilit relații diplomatice (10 martie 1973), țară la adresa căreia președintele Nicolae Ceaușescu spunea: «România dorește să dezvolte o colaborare multilaterală cu Mexicul, atît pe plan diplomatic, cît și pe plan economic, științific, cultural — și vom acționa în această direcție».

Cristian POPIȘTEANU

cronica de trei secunde

tragerea de soartă

Prins în vîrtejul atîtor patimi problematice, fascinat în prea mare măsură de veșnicele lucrări ale omului pe pămînt, excesiv holbat la răul, rîurile și ramurile semenilor mei, recunosc că nu am dat seamă la timp cititorilor de drama prin care a trecut Highest Hopes, o vietuitoare ca toate vietuitoarele, bogată la simțire, din Anglia.

Highest Hopes a trecut printr-o dramă care, ca orice dramă, putea ajunge la tragedie, dar prin grija unui deus ex-machina — personaj valabil în care nu știu de ce oamenii nu mai cred — s-a oprit în stadiul de dilemă, ca pînă la sfîrșit să se rezolve într-o simplă întîmplare. Dar dat fiind că și «întîmplarea e o fiică a destinului» — cum obsedant ziceau Shakespeare și Fred Astaire în filmul «O blondă veselă» — trebuie să-i dăm eroinei noastre dimensiunile care i se cuvin iar cazului ei proporțiile dureroase ale discriminării, umilinței și nenorocului.

Căci ceea ce a trăit Highest Hopes nu are alt nume pentru noi, veșnici cai în țara lui Gulliver și veșnici Gulliveri în țara cailor, decît numele urît și blestemat de discriminare, și deci inegalitate.

Highest Hopes e una din cele șase iepșoare engleze desemnate să fie oferite montei princiare a gloriosului armăsar Mill Reef. În cinstea măreților victorii obținute de Mill Reef pe turfurile fără moarte de la Epsom și Ascot, proprietarul său, preafericitul american Paul Mellon, a dăruit herghelliilor engleze șase monte ale atotputernicului și atotbiruitorului exemplar masculin. S-au făcut înscrierile, s-a instituit o comisie ad-hoc, s-a făcut o primă selecție, s-a trecut la o solemnă tragere a sorților — în acest domeniu al soartei nu se glumește și nu se va glumi. Dar dintre cele șase vrednice englezoaice hărăzite unei clipe sublime cu Mill Reef, suspiciunea — sau, cum nu o dată zic grăjdarii noștri, măgăreața — a căzut pe Highest Hopes. S-a emis ideea, studiindu-i-se încă o dată arborele genealogic, că — deși născută și trăită în Anglia — iapa ar putea fi pe undeva, la origine, și irlandeză. În acest caz, era sau nu admisibil să i se dea dreptul unei plăceri — căci și la ei o fi cu plăcere... — cu Mill Reef? Odată pusă această întrebare, nimeni nu a cutezat să-i răspundă. Orice Gulliver poate înțelege ce-o fi fast în sufletul femeii, pînă ce Jockey-Clubul — cea mai înaltă instanță hipică — și-a dat acordul ca Highest Hopes să fie încrucișată cu Mill Reef.

Cer iertare că n-am informat din timp — faptul e vechi de vreo două luni — asupra acestei flagrante drame al cărei comentariu, chiar și azi, e superfluu. În schimb atrag atenția din timp că președintele vrăjitorilor italieni, am la 44 de ani, a anunțat că va muri anul acesta, la 24 septembrie. Iată un am care-și joacă viața și postul. Dacă n-are noroc, scapă...

Radu COSASU

oameni despre care se vorbește

INDIRA GANDHI (n. 1917), primul ministru al Indiei, a abordat, într-un interviu acordat revistei «Blitz» din Bombay, problema relațiilor indo-pakistaneze, afirmînd «necesitatea și caracterul rațional al soluționării problemelor litigioase și divergențelor existente între cele două țări pe baza convorbirilor reciproce». Totodată, premierul indian a subliniat importanța deosebită a extinderii colaborării economice dintre țările din Asia pe baza principiului avantajului reciproc.

MIGUEL ANGEL DE LA FLOR (n. 1924), comentînd în cadrul unei conferințe de presă lucrările sesiunii O.S.A. de la Washington, a evidențiat faza nouă și decisivă intervenită în istoria relațiilor din emisfera americană — țările membre ale Organizației Statelor Americane fiind de acord cu necesitatea restructurării integrale a sistemului interamerican. Țările latino-americane, a arătat șeful diplomației peruane, au căpătat sentimentul unității față de problemele politice și economice cărora trebuie să le facă față.

NZO EKANGHAKI (n. 1934), secretarul general al Organizației Unității Africane, anunțînd festivitățile ce vor avea loc cu prilejul aniversării, la 25 mai, a 10 ani de la crearea O.U.A. — și la care și-au anunțat participarea peste 35 șefi de state din țările membre — a menționat că înaltele oficialități africane prezente la Addis Abeba se vor întruni într-o reuniune festivă. Totodată, el a invitat țările prietene să participe la sărbătorirea decenliului de existență al O.U.A. ca expresie a solidarității cu popoarele Africii.

FERDINAND MARCOS (n. 1917), președintele Filipinelor, a menționat, în cadrul unui interviu, că schimbările rapide care se produc în evoluția evenimentelor internaționale impun revizuirea ansamblului relațiilor dintre Filipine și Statele Unite. El a anunțat cu același prilej că angajarea de negocieri în acest sens poate să înceapă încă în luna iunie a acestui an. Sînt avute în vedere — apreciază observatorii — o serie de tratate ca acordul cu privire la bazele militare ale S.U.A., pactul de apărare mutuală și acordul Laurel-Langby privind exploatarea resurselor naturale din Filipine.

GIULIO ANDREOTTI (n. 1919), primul ministru al Italiei, a declarat, după întrevederea avută la Casa Albă cu președintele Nixon, că în afara abordării a o serie de probleme internaționale, a relațiilor bilaterale și a celor dintre S.U.A. și țările vest-europene, a fost discutat un plan italian de reglementare a conflictului din Orientul Mijlociu. Fără a da detalii asupra acestuia, premierul italian a precizat însă că «soluția rezolvării conflictului depinde de țările din zona respectivă».

ALEC DOUGLAS-HOME (n. 1903), ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, a denunțat «în termeni severi», într-un mesaj adresat șefului regimului rasist de la Salisbury, înscenarea judiciară și condamnarea ziaristului rhodesian Peter Niesewand, corespondent al «B.B.C.», al agenției «France Presse» și al altor organe de presă, la doi ani de muncă silnică. Procesul și condamnarea lui Niesewand — s-a precizat la Forreign Office — «constituie una din consecințele regretabile ale situației actuale din Rhodesia».

de la lume adunate

● **Fiscul nu iartă nici pe Claude François.** Să ai o voce frumoasă și, datorită ei, să ajungi o «vedetă» în lumea cîntecului este, desigur, o afacere. Dar afacerile își au legile lor. Binecunoscutul cîntăreț Claude François n-a respectat una din cele mai importante și, în urma unei plîngeri a Direcției generale a impozitelor, a fost convocat la Palatul de Justiție din Paris și inculpat de fraudă fiscală. Concret, a fost învinuit de a nu-și fi declarat veniturile timp de trei ani (1 600 000 franci) și beneficiile de pe urma a două societăți pe care le-a creat: casa de discuri S.A. «Creations artistiques», al cărei P.-D.G. nu e alta decît sora sa, și societatea de distribuție a discurilor S.A.R.L. «Edition jeune musique» condusă de cumnatul său. Ca într-o familie unită — și la bine și la rău — și sora și cumnatul au fost incluși la rîndu-le.

● **Numai pentru sinucigași... albi.** După modelul unor organizații similare vest-europene, la Bloemfontein a fost construit un centru de «ajutorare permanentă a candidaților la sinucidere». De precizat însă că localitatea menționată se află în Republica Sud-Africană. Și, cum aici nici sinucigașii nu pot face excepție de la rînduielile rasiste, înainte de a se ocupa de psihicul celor ce, din diferite motive, intenționează să-și pună capăt zilelor, îngrijitorii de sufiete de la «Casa vieții» — cum se intitulează centrul — le cer să dovedească că sînt albi sută la sută.

● **Neașteptata înfrîngere a unui campion de tir.** Întorcîndu-se acasă de la antrenament, Durval Guimaraes, campion de tir al Braziliei, a dat peste un hoț în plină activitate. Amîndoi au scos deodată pistoalele și au tras. Campionul de tir a căzut, lovit la gît, iar musafirul nepoftit s-a făcut nevăzut. Datorită acestui neobișnuit duel, trăgătorul brazilian a trebuit să renunțe de a participa la un concurs internațional în Mexic.

● **Luna și slăbiciunile inimii.** Astronautul american locotenent-colonelul James Irwin, care s-a numărat, în cadrul echipajului misiunii «Apollo-15», printre pămîntenii ce au pus piciorul pe Selena, a suferit un atac de cord, fiind internat în clinica de boli cardiace de la Fitzsimons Army Medical Center. Anunțîndu-se această știre, se reamintește că, atît în timpul celor două zile petrecute de James Irwin pe lună, în august 1971, cît și la reintoarcerea spre pămînt, aparatele de control au înregistrat mai multe iregularități ale bătăii inimii sale.

● **Anglia — țara loviturilor poștale?** Un nou jaf asupra poștei — care a readus în actualitate, în presa britanică, faimosul atac banditesc asupra trenului poștal Glasgow–Londra — s-a produs de curînd la Londra. În timpul unei nopți de simbătă spre duminică, răufăcătorii s-au introdus în localul oficiului poștal din Twickenham (în vestul capitalei britanice) și, spărgînd o cameră blindată, au plecat liniștiți cu bani, timbre, valori poștale la purtător și ordine de plată în valoare totală de 600 000 lire sterline...

valori românești în univers

victor brauner

- metamorfozele posibilului sau diamantul de iarbă -

Victor Brauner, unul dintre cei mai mari artiști ai epocii noastre, și-a început fenomenala activitate publicînd desene în revistele de avangardă care apăreau în România după primul război mondial, cînd, în colaborare cu Voronca, mi se pare, a inventat picto-poezia, un fel de lovaj al formelor evoluînd în deplină libertate.

A rămas toată viața un explorator nomad al imaginarului, dezvoltînd dialectica riguroasă a operei sale pe un fond crepuscular de neliniște acerbă, secretînd propria sa catastrofă, asemeni unui soare înconjurat de cearcăne blonde și protectînd-o în afară cu o furie tristă, însoțită de nesfîrșită tandrețe.

Întoarcere și mers înainte, ca în poemul lui Apollinaire, prin împotrivirea permanentă de a accepta nenorocirea, neliniștea și-a creat propriul ei antidot, incertitudinea s-a transformat în bucurie.

Victor Brauner a izbutit să fie propriul său terapeut, fantomele familiare sau femeile-sfinx, cu enormi ochi hipnotici, din tablourile sale sînt un leac pentru spaimă, pe care artistul îl oferă omenirii, pentru a o elibera de coșmare.

Victor Brauner a mobilat *Marea casă de nelocuit* cu mobile confecționate din stratul gros de praf care acoperea odăile, devenit, sub puternicul său impuls, durabil, ferm și totuși elastic, a transportat o metropolă în burta unui baset, a înălțat pe o stîncă vizibilă de oriunde superbul obelisc negru al umorului și al fanteziei.

Nu ceea ce este în frunte îl interesează, ci ceea ce este *înainte și conturează viitorul*, adică prerealitatea, enigmaticul punct al întîlnirii imprevizibile, greu de sesizat și totuși palpabil, ca blana fosforescentă a unui animal sălbatic.

Începînd cu Brâncuși, cu Picasso și continuînd cu Victor Brauner, pereții aparențelor se dărîmă. Pictorii nu renunță la propria lor realitate, dar nici nu se rezumă la ea, pentru că realitatea lor este, în același timp, realitatea lumii. Visează, își imaginează, recreează realul. Și iată că, dintr-o dată, obiectul virtual dă naștere obiectului real, iată că imaginea trece din real în real, așa cum un cuvînt trece în altul împlinindu-și destinul.

La limita extremă, contrastele se acordă, se interferează, se îmbină și se înlocuiesc. Imaginile se separă pentru a se regăsi în esența lor primordială, în nesfîrșitul ecou al vocației lor, străbătînd întreaga scară materială și spirituală. Imaginea devine sursa izvorului imanent, iar izvorul, alimentat de zăpezile care se topesc la mari altitudini, își sporește neîncetat debitul, pînă cînd ajunge un fluviu maiestuos. Pupila noastră se dilată, cuprinde și înțelege, iar lumea se luminează, scăldată în haloul soarelui încercănat. Stoluri de păsări migratoare își încep cursa pe hipodromul aerian și, în grotele de calcar, stalactitele își schimbă culoarea.

Subiectul plonjează în apele bătrînului ocean cu valuri de cristal și ibiși cu ciocuri de fier îi sfîșie creasta.

Legi noi, corespondențe libere și instantanee fac să tresară lumea sensibilității.

E ceea ce spune și Victor Brauner în textul pe care îl publică în cartea dedicată Expoziției internaționale a suprarealismului organizată la Paris, în 1947: «După ce am întreprins nenumărate explorări minunate și înfricoșătoare, originale și supraeroice, în vederea celor mai extraordinare cuceriri în ținuturile cele mai întinse și mai diverse ale Necunoscutului, Esoteriei, Magiei și Poeziei, creierul nostru, ca un atac brusc și puternic, care prin somptuoasa explozie a unui jet enorm, fîntînă de sînge aglomerat, prin îndelungă osteneală, în arterele sclerozate, inundînd din belșug circumvoluțiile cerebrale cu un roșu vîscos și dens, transformă spontan omul mediocru, mărunt și fără importanță, într-un simulator ilustru...»

Odată cu Victor Brauner participăm la celebrarea grandioaselor nunți chimice ale științei și gîndirii umane.

Virgil TEODORESCU

mapamond '73

mare oraș, mare singurătate (II)

Pe continentul nostru, date fiind distanțele reduse dintre orașe, zonele urbanizate tind să devină continue. De la Hamburg la Paris, trecînd prin Londra, Rotterdam, orașele Ruhrului și Köln, un polimegalopolis la scară europeană aflat încă în gestație devorează așezările rurale, formînd în lungul arterelor de circulație o zonă urbanistică aproape neîntreruptă. Totul aici este însă la alte proporții decît cele americane sau japoneze, dată fiind structura clasică a orașelor care își mai păstrează încă un caracter tradițional — marile cvartaluri de locuințe în blocuri de serie supranumite «orașe dormitoare» și zgîrie-norii fiind obligați să ocolească și să formeze cercuri concentrice în jurul vechilor centre. În America, fenomenul devenit realitate concretă pe coasta estică a Statelor Unite se repetă în zona marilor lacuri, între Buffalo, Cleveland, Pittsburgh, Detroit și Chicago. În California, expansiunea marilor orașe de pe coasta Pacificului — Los Angeles, San Francisco și San Diego — tinde să dea pe distanța a 700 de kilometri o replică polimegalopolisului estic de pe litoralul Atlanticului. Sub presiunea exodului rural, a creșterii demografice galopante și a unei considerabile oferte de servicii în zonele industriale, gigantizarea orașelor apare de nestăvilit, vechile centre «denuclearizîndu-se» într-o vastă și continuă rețea urbană. În nord, în lungul văii Puget Sound, unde marile uzine de construcții aeronautice se întind pe o sută de kilometri, se naște Pugetopolisul, prin contopirea orașelor Tacoma-Portland-Seattle. Centrele congestionate se golesc în favoarea cartierelor rezidențiale mărginașe, care continuă să se extindă rămînînd tributare autostrăzilor și facilităților relative a transportului automobilistic individual.

Megalopolisul nu este doar o întindere urbanistică de țesătură cadrilată din străzi și canioane printre defileuri de beton ci, totodată, îndeosebi în zonele periferice și uneori nu numai periferice, o umplutură stratificată de diverse condiții sociale — fiecare metropolă tîrînd după ea ca pe niște excrescențe parazitare de neevitat pecinginea bidonville-urilor, înghebări ale sărăciei, provizorii, dar care se dovedesc mai durabile și mai dificil de demolat decît zgîrie-norii.

Orgolioasele funde de beton armat ale autostrăzilor, pe care megalopolisurile și le împletesc la gît acolo unde fluiditatea circulației impune supraetajarea intersecțiilor, încălecă de cele mai multe ori cartiere nevoiașe — «lumea bună» retrăgîndu-se cu oroare din vecinătatea altarelor pe care oficiază zi și noapte, tămîind aerul cu fumul țevilor de eșapament, atotputernicul zeu automobil.

Aici, în scumpele și luxoasele «sate urbane» vecinii sau falșii «consăteni» învață din nou să-și dea bună ziua și singurătatea nu mai este atît de atroce. Megalopolisul se întinde însă într-o accelerată expansiune și, ceea ce era ieri «banlieu», devine bidonville, reședințele secundare căutîndu-și grabnic alte locuri relativ îndepărtate și provizoriu liniștite, unde se instalează în așteptarea asediului de beton și coșuri de fum ce nu întîrzie să vină.

Unde se vor duce toate acestea atunci cînd Oecumenopolisul lui Doxiadis se va instala pe pămînt? Dar oare se va instala el vreodată, așa cum îl vede previzionarul urbanist grec? Soluția lui cu textura de orașe «vivabile» de 30 000 pînă la 50 000 de locuitori, în perpetuu dialog cu natura, prin vîrirea la subsol a serviciilor publice, a aprovizionării și a transportului de mare viteză, nu este decît pe măsura unei societăți cu o viziune de ansamblu asupra viitorului ei, capabilă să subsumeze interesele particulare interesului general, armonios dezvoltată în etape succesive dintre care, una de bază — sistematizarea și urbanizarea centrelor rurale — devine sine qua non îndeplinirii realiste a perspectivei astăzi abia întrevăzute.

Polimegalopolisuri ale haosului ordonat prin constrîngere sau multipolisuri din care singurătatea să poată fi izgonită prin cîștigarea dreptului fiecărui individ la o adevărată condiție umană? Răspunsul nu-l va da decît viitorul, ale cărui baze se pun astăzi.

Ioan GRIGORESCU

scrisori cu adresă

«internaționalizarea» erorii

Organizația Statelor Americane (O.S.A.) face, într-adevăr, parte din acele organisme multilaterale în care raporturile dintre membrii sînt concepute pe verticală, potrivit egalității dintre cal și călăreț. Mai exact spus, aceasta a fost concepția pe care Washingtonul a încercat, timp de un sfert de veac, să bazeze relațiile dintre membrii organizației panamericane. Concepția a fost definită, cu relativă duioșie, paternalistă. Hotărîrea cea mai «notabilă» a organismului a fost excluderea inițiată de Statele Unite a primului stat socialist latino-american din O.S.A. Era evident că O.S.A., pentru a fi reprezentativă, avea mai multă nevoie de Cuba decît Cuba de O.S.A., era evident că sancțiunile politice și economice dictate din vîrful piramidei împotriva Cubei constituiau un act arbitrar, de forță și dictat și, cum a dovedit evoluția ulterioară a evenimentelor, un act unilateral îmbrăcat într-o formă multilaterală. Unele state membre au cerut anularea sancțiunilor nedrepte, inspirate de afaceri străine de O.S.A., au sfidat chiar decizia «multilaterală», acționînd pe cont propriu și stabilind relații diplomatice cu Republica Cuba. Iar ultima reuniune, de la Washington, avea să adopte declarația privind «revizuirea sistemului de cooperare interamericană în vederea îmbunătățirii și activizării sale, pentru întărirea acțiunilor de solidaritate regională și evitarea actelor sau măsurilor care servesc poziții ori interese unilaterale, străine obiectivelor cooperării».

Țările latino-americane refuză concepția paternalistă a raporturilor interstatale, militînd pentru relații între parteneri egali, pentru o cooperare reciproc avantajoasă, pentru edificarea pe orizontală a legăturilor interamericane. Reținem însă ca și dumneavoastră metoda, proprie diplomației imperialiste, de a da actului unilateral o expresie multilaterală, de a «internaționaliza» eroarea, spre a crea falsa impresie a unei acțiuni politice larg împărtășite. Expresia cea mai flagrantă și ridicolă a «internaționalizării» erorii a fost intervenția «multilaterală» împotriva Vietnamului — alături de trupele americane participînd la operațiuni efective sud-coreene, filipineze, australiene, neozeelandeze. Avea nevoie armata americană, atît de teribil dotată tehnic, de ajutoarele sud-coreene, să zicem? Dealtfel, nici un comunicat n-a înregistrat o angajare serioasă a efectivelor marionetă sud-coreene, care s-au ascuns și au fugit tot timpul și care n-au încercat măcar onoarea de a pierde o bătălie prin luptă. Dacă-mi amintesc bine, s-a vorbit serios de aliații din Seul ai pușcașilor marini doar cînd o escadrilă americană i-a bombardat din greșeală, operațiune încheiată cu un bilanț tragic și o explicație comică. Este, așadar, limpede ca lumina zilei că pînă și cel mai redus «stat-majorist» american și-a dat seama că «internaționalizarea» intervenției era nulă din punct de vedere strategic și că ea a fost folosită, formal, spre a împărți răspunderile, spre a împrumuta un caracter «larg» aprobativ unei acțiuni larg reprobate. Nu examinăm acum rațiunile pentru care unele guverne supuse au acceptat complicitatea la intervenție, dar este de reținut că logica implacabilă a vieții a spulberat balonul de săpun al «internaționalizării» intervenției, aliații pierzîndu-se pe furiș, nevăzuți, neauziți, așa cum veniseră; evenimentele au adus față în față eroarea și autorul ei, deopotrivă de mari și de depășiți.

Ion CÂRJE

cînd se dezlănțuie mississippi

Localitatea West Alton, din apropiere de Saint Louis (S.U.A.), invadată de apele revărsate ale fluviului Mississippi. Datorită masivelor căderi de precipitații s-au produs inundații de mari proporții în statele din zona bazinului inferior al fluviului, apele atingînd cea mai înaltă cotă înregistrată în ultimii 200 de ani.

Mai puțin de 30 de secunde — aproape 40 de gloanțe — 4 morți și doi răniți.

marsilia la ora chicago

«Primăvara se anunță caldă la Marsilia»; «Marsilia a devenit un oraș cald». Respectivele aprecieri nu sînt culese din buletinele meteorologice. Ele aparțin unor cronicari ai așa-ziselor «fapte diverse» din presa franceză. Și au fost inspirate de o «reglementare de conturi», despre care se afirmă că «nici rivalitățile sîngeroase ale afacerii de la «Combinație» (bar marsiliez — n.n.) povestite în «Bărbații», film turnat cu acordul tacit al lumii interlope din Marsilia (și care — coincidența — a început să ruleze în acele zile pe ecranele franceze — n.n.) n-au luat o asemenea amploare». Nu e o exagerare. Patru morți și doi răniți — iată sinistra operă a celor peste 30 de gloanțe de pistol-mitralieră și de Colt trase, în seara zilei de 31 martie, din ușa micului bar «Tanagra», din vechiul port marsiliez, asupra persoanelor aflate înăuntru. Totul n-a durat decît 30 de secunde — și, pînă ca lumea din apropiere să-și dea bine seama de ceea ce s-a întîmplat, cei trei s-au îndreptat caimi, cu armele ascunse din nou sub bluzoanele de piele neagră, spre fortul Saint-Jean, unde-i aștepta Peugeot-ul «404» cu care s-au făcut nevăzuți...

Dar de fapt care dintre victime a fost ținta veritabilei băi de sînge? Punîndu-și întrebarea — pentru a putea eventual împiedica o nouă răfuială — poliția și-a concentrat cercetările în jurul a două nume: Joseph Lomini — supranumit «Jo Toreadorul» — și Albert Bistoni, sau, cum i se mai spunea, pentru eleganța sa, «Aga Khan» — restul din cei uciși sau răniți neplătind decît pentru faptul că s-au aflat în bătaia gloanțelor. Binecunoscuți poliției și unul și celălalt ca aparținînd lumii interlope din Marsilia, ambii ersu, după cît se pare, implicați în niște «afaceri» foarte dubioase chiar și pentru această lume. În septembrie 1972, în cartierul Canet, avusese loc un triplu assasinat, trăgîndu-se asupra unui Peugeot «504». S-au lansat, în legătură cu aceasta, două versiuni: una, că Lomini pusese la cale «o cursă», iar alta că el însuși se aflase la volanul mașinii și, neatins, a dispărut — caz în care, evident, nu era mai puțin suspect, întrucît în asemenea situații scapă doar cel pe care intenționat nu vrei să-l omori... Cît îl privește pe Bistoni, el a fost arestat în luna ianuarie a acestui an împreună cu un personaj notoriu al lumii interlope, un anume Jean-Baptiste Croce, dar pus în libertate, după interogatoriu, «din lipsă de probe»; și de astă dată suficiente motive de suspiciune pentru gangsterii drogului. Căci și «Jo Toreadorul» și «Aga Khan» — chiar dacă primul avea doar 34 de ani iar celălalt 62 — făceau parte dintre cei ce s-au «reprofilat», în pas cu timpul, lăsînd pe seama altora, mai mărunți, traficul de țigări și chiar de aur, racketul barurilor și al caselor de toleranță, sau ocupîndu-se de ele doar «în completare». Și, odată cu drogul, apetitul «afacerilor» a devenit mai mare — dar și competiția mai dură, conflictele mai grave. Sau, cum spunea unui ziarist francez, cu nostalgie, un bătrîn gangster din Marsilia, «drogul este, domnule, cel ce ne-a stricat mediul». Iată cum se face că numai în ultimele treisprezece luni au căzut victime răfuielilor între gangurile ce se ocupă cu traficul de stupefiante 15 membri ai acestora — masacrul de la «Tanagra» marcînd o nouă etapă în escalada crimei, «pentru prima dată după multă vreme — cum scria «L'Express» — o echipă de ucigași luîndu-și riscul de a extermina întreaga clientelă a unui bistro, în plin oraș, la orele animate ale înserării, pentru a executa un membru al unui gang rival». Și aceasta în pofida prezenței în oraș a unui veritabil grup de șoc antidrog al poliției franceze (65 membri ai Oficiului pentru lupta împotriva stupefiantelor) care lucrează în colaborare cu vameșii și cu doi agenți ai Biroului federal de luptă împotriva narcoticelor din S.U.A. care, desigur, acționează intens — numai în 1972 fiind reperate și desființate cinci laboratoare clandestine de preparare a drogurilor, iar un al șaselea doar cu o zi înainte de «episodul Tanagra», ceea ce în primul moment a făcut să se creadă că aceste două fapte sînt legate între ele. Dar însăși această permanentă și tot mai amenințătoare «sabie a lui Damocles» pe care o reprezintă poliția antidrog face și mai dură și mai lipsită de scrupule — dacă se poate spune astfel — lupta în chiar interiorul lumii interlope. Și sîngele, odată vărsat, aduce alt sînge. Făcînd ca Marsilia, cum se exprima un gazetar francez, să ajungă să rivalizeze cu Chicagoul din «zilele bune» ale acestuia.

I. CIOARĂ

Mémé Guerini — supranumit «Al Capone al Franței» — șeful unui veritabil clan care a dominat timp de aproape trei decenii lumea interlopă din sudul Franței. Răsunătoarea arestare și condamnare a sa, în urmă cu cîțiva ani, n-a făcut însă decît să pună punct unei perioade — să-i spunem «clasice» — în istoria acestei lumi.

Interiorul garajului din Rue Fuveau, unde și-au depozitat ustensilele folosite la prepararea drogurilor, în vila Clotilde, Joseph Fabiano și Christian Simonperi, arestați doar cu o zi înainte de masacrul de la «Tanagra».

Micul bar din vechiul port — scena celei mai sîngeroase răfuieli între gangurile marsilieze din ultimii 10 ani.

contexte

o olteancă în vîrstă de 5000 de ani

Artă modernă? Lucrarea vreunui ceramist naiv dintre cei care fac azi vogă? Nici una, nici alta. Figurina de față, confecționată din lut ars (22,5 cm) este opera unui meșter care a trăit pe meleagurile noastre în urmă cu cel puțin 5 000 de ani (mileniul trei î.e.n.). Este o piesă rarisimă, una dintre cele mai de seamă vestigii ale artei neolitice europene (epoca de la sfîrșit).

Ce a urmărit meșterul care a zămislit-o? A încercat să redea în stilul vremii înfățișarea și preocupările femeii cu atributele ei casnice. (cu vasul după apă) sau e vorba de o statuetă cu semnificație divină? Iată ce l-a preocupat pe arheologii care au cercetat-o. Mai cu seamă că figurina respectivă se bucură și de o particularitate: are o reprezentare dublă a feței (ca Ianus din mitologia romană, de mai tîrziu). Mai surprinde îmbrăcămintea pe care o poartă femeia: rochie «cloche» cu dungi verticale.

Descoperită lîngă Oltenița, de către muzeograful Barbu Ionescu, acum 10 ani, figurina a stat multă vreme în atenția specialiștilor, iar acum se află expusă la Muzeul de istorie a R.S.R. în atenția vizitatorilor, fiindcă după cum se știe oltencele de la sate obișnuiau pînă nu demult, să se ducă la fîntînă cu vasul de apă pe cap, ca și suratele lor de acum 5 milenii. Continuitate.

kirov 1610– paris 1972

Capela Sfîntul Nicolae a fost construită la Kirov, în Rusia centrală, în anul 1610. Recent, ea a fost demontată și reconstruită la Paris pe Champs Elysée, în cadrul unei expoziții sovietice de lemn sculptat.

ca peștele pe uscat

Etimologia cuvîntului *acvariu* e simplă: *acva* (aqua) = apă. Ei bine, iată un acvariu fără... apă. E unicul din lume și a fost inaugurat în stația subterană a metroului din Tokyo. Are o lungime de 15 m și o înălțime de 1 m și este ornamentat extrem de minuțios cu felurite roci, alge, scoici etc., între care «înoată» pești conservați și animale marine mumificate. Pasagerii metroului, pentru care acest acvariu a devenit cel mai popular punct de atracție din arcada subterană a magazinelor, pot admira, ore în șir, cele mai variate și mai ciudate specii de pești din toate mările și oceanele pămîntului.

cuvinte încrucișate

dedicație

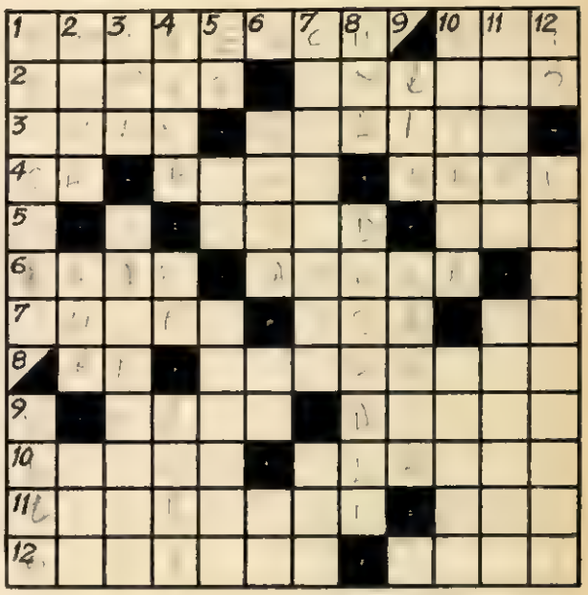

«Fericirea copiilor în creșterea cea bună a părinților stă»

Proverb românesc

ORIZONTAL: 1) Marele nostru poet din opera căruia desprindem poemul «O, mamă...» — Verb conjugat cu... a învăța. 2) Doi literați francezi care, datorită faptului că poartă același nume și prenume, sînt desemnați prin «tatăl» și «fiul» — Autor al romanului «Cuore», povestea unui copil plecat în căutarea mamei sale. 3) Cu dragoste față de aproape — Protestînd împotriva războaielor nedrepte, a redat, pentru întîia oară în literatura română, chipul femeii partizane în poemul «Mama». 4) La intrarea în cămin! — Mare pictor clasic român, autor al pînzei «Mamă cu fetiță» — Cîntec la căpătîiul celui mic. 5) Înțepător — Somn ușor. 6) Femei mai în vîrstă, la țară — La mama... 7) Poet contemporan, autorul volumului pentru copii «Ochești și Bălăioara» precum și al poemului «Vîrsta de aur» — Populație din Somalia — Mamă (sing.!). 8) Ca o soacră de la Iași — Tratat după un mai vechi «sistem» pedagogic. 9) E în joc — Ca asta mai rar. 10) Cartea de vizită a bucatelor (pl.) — Diminutiv pentru un gînguriț scump. 11) O categorie de părinți nu prea interesați de soarta copiilor lor — Prefix referitor la morală. 12) Așa cum trebuie să fie părinții — Cultivator de... floare-albastră.

VERTICAL: 1) Copii crescuți «cu iubire și severitate, nu cu răceală și moliciune» (J. Jobert, Cugetări) — Dansul veșnic tînăr al bunicilor. 2) Mamă — Atribut pentru o nuntă aniversată după 50 de ani — General al lui Mihai Viteazul. 3) «O, mamă, dulce mamă, din negura de vremi...» — Părinții din părinți. 4) Soră mai mare — E de două ori! — Un «părinte» în arabi. 5) Se dă peste cap! — Apelativ mai puțin politicos — Obiect din «tacîmul» celor foarte mici. 6) Bunică (reg.) — Era! — Șmecherul familiei. 7) O casă cu mamă, tată și copii — «Trist c-o pană măturat vatra, solitar...» (G. Bacovia). 8) Alt nume al zeiței Kali, soția lui Shiva — «Părinți» într-o a doua familie, școala. 9) Fiu al Dunării în Europa centrală — Prozator român dintre cele două războaie, autor al nuvelei «Întoarcerea tatei din război». 10) «...maternă», operă a pedagogului, gînditor umanist ceh, J.A. Komenski (1592-1670), în care apare maxima «Grija principală a părinților va fi să îngrijească de sănătatea și vitalitatea copiilor lor» — Oraș în R.F. Germania. 11) A o zbughi ca din pușcă — Denumire purtată de către Ino (Mater), soția lui Athamas din mitologia romană. 12) Sînt — E un adevărat părinte pentru elevii săi.

Toma MICHINICI

Dicționar: ISA, ETO, RAT, UMA, INN.

Dezlegarea jocului «ÎN FAMILIE» apărut în numărul trecut

Orizontal: 1. STRAMOȘ — FIU. 2. EREDITATE — L. 3. MATURI — RUDE. 4. EDILI — MADAM. 5. NINA — DOTALA. 6. TATAISA — I. 7. AI — INSURA — A. 8. SOT — T — LEGAT. 9. INIMICI — EVA. 10. RAC — COCONAS. 11. ILAR — PASTRA.

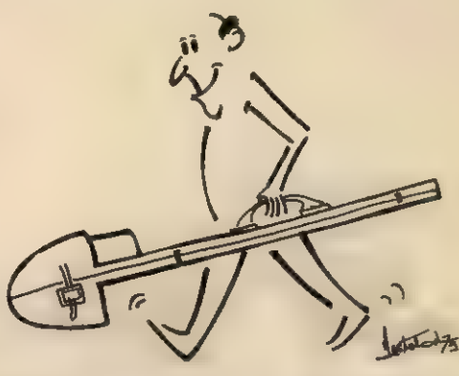

Sapa-mapa,...

Sorin POSTOLACHE

arte

poluarea folclorului (XI)

De multe ori am avut prilejul să iau parte la discuții în care se vorbea despre specificul artelor, a fiecărei arte în parte, despre eventuala posibilitate de a traduce întocmai o artă prin altă artă. Să încerc să dau un exemplu. Poate oare fi tradusă cu aceeași intensitate în pictură o operă nemuritoare a unui compozitor? Poate fi sculptată în cuvinte Venus din Milo? Dacă ar fi cu putință atunci artistul care pornește la această inițiativă va trebui — fără îndoială — să fie tot atît de mare, genial în aceeași măsură ca cel de la care preia opera.

Cînd Musorgski ne înfățișează muzical plimbarea într-o expoziție de pictură el nu «copiază» muzical tablourile, nu le descrie fidel prin mijloace sonore, ci, cu un simț al umorului foarte ascuțit, evocă spiritual cele simțite de el în preajma tablourilor expuse. Multe s-au spus și pot fi spuse pe această temă.

Cu cît mai arzătoare și mai variate apar problemele cînd intră în considerație posibilitățile oferite de mașinile de calculat precum și atîtea noi mijloace tehnice născocite în vremea din urmă de către mintea omenească.

De ce oare îmi zboară gîndul atît de departe de obiectul rubricii mele? Mă străduiesc să traduc prin vorbe o puternică impresie muzicală. Încerc zadarnic să descriu prin cuvinte ceea ce am simțit ascultînd cîntece populare interpretate de către tinerele Sava Negrean și Lucreția Horț, prezente în ultimă înfățișare, adică în a III-a etapă, la «Floarea din grădină». Din capul locului mă declar înfrînt. Nu cred că s-ar afla cineva, oricît de înzestrat ar fi, care să poată descrie frumusețea cîntecelor auzite de la aceste două încîntătoare apariții, cineva care să fie în stare a ilustra prin cuvinte nobile, savante, înalta interpretare a neîntrecutelor artiste ce reușesc în cea mai mare măsură să se contopească, să se confunde cu însuși cîntecul pe care, pentru o clipă, ni l-au dăruit. Cu ochii închiși, dînd viață cîntecului, Sava Negrean pleacă undeva, departe, foarte departe, înălțîndu-ne și pe noi în acea lume pură a muzicii, neaccesibilă muritorilor de rînd. Deplin accesibilă însă din clipa în care apare inițiatul care deschide zăvoarele nevăzute către frumosul artistic, către Marele Frumos.

«Mioriță» Lucreției Horț nu înseamnă simpla cîntare a unei balade, fie chiar socotită cea mai de seamă din folclorul nostru. Lucreția Horț s-a identificat prin cîntec cu neamul ei, cu istoria acestui popor, cu puterea de rezistență, de nelnduplecare în clipele de strașnică vitregie. Lucreția Horț, venită din depărtarea satului ei, ne-a oferit floarea rară a purității, năzuințele nobile către bine, către frumos ale semenilor ei, ne-a dat prilejul încă o dată să simțim marile miracole ale artei, mesajul nobil și desăvîrșit al cîntecului popular românesc.

Sava Negrean și Lucreția Horț, emisiunea «Floarea din grădină», împreună cu toți care au contribuit la realizarea acestei perfecte reușite, merită pe deplin toate laudele. Fără rezerve. Dar în aceeași vreme justifică lupta fără cruțare pe care avem datoria să o purtăm împotriva celor nepricepuți care pun stavilă, împiedică mersul înainte al artei noastre populare.

Dacă aceste două minunate artiste populare s-ar fi prezentat în fața obiectivului cu nelipsita floare deasupra urechii, dacă ținîndu-și cozile precum hățurile ar fi mimat textele cîntecelor prin mișcări ale capului, ale mîinilor, ale șoldurilor, dacă ar fi căutat să «accentueze» dialectul regiunii spre a da «culoare locală», dacă ar fi chiuit destrăbălat (așa cum face chefliul cînd băutura îi fură mințile), dacă ar fi creat acea veselie forțată, deșănțată și lipsită de noblețe, atunci, pentru emisiunea ce a avut loc în 29 martie 1973, la orele 21.05, cînd tinerele sălăjence Sava Negrean din Bucium și Lucreția Horț din Tg. Lăpușului au primit pe deplin meritatul trofeu al «Florii din grădină», aș fi fost nevoit din nou să întrebuințez termenul de «poluare».

Socotesc că ar fi tare bine să se reia această emisiune, care — după mine unul — ar trebui să aibă semnificația unei pilde cum se cuvine și poate fi înfățișat folclorul.

Cu folos...

Harl BRAUNER

capriciile gustului

uniforme

E fascinant totuși fenomenul vestimentației moderne. Înregistrăm, pe linia celor mai recente tendințe ale modei, la două mari categorii de populație, constituite după alte criterii decît cele tradiționale: a două mari supergrupuri sociale — femeile și tineretul — o surprinzătoare ambiție a originalității. Revistele de modă și... casele noastre de modă ne propun soluții cu privire la modul cum ar trebui să ne îmbrăcăm în consens cu preferințele estetice actuale din lume. În realitate, fiecare dintre cei ce își propun să respecte moda caută să nu o respecte, cel puțin prin unele elemente. Masca individuală, obținută de cele mai multe ori prin intervenții sau nonintervenții de ordin capilar, se cere armonizată, într-un fel, cu vestimentația. Cei care urmăresc viața actuală a Bucureștiului vor recunoaște că o asemenea diversitate, ca aceea de astăzi, în ce privește ținuta vestimentară, nu a fost niciodată înregistrată la noi.

Ambiția tăcută a originalității asigură spectacolului străzii, la ora actuală, un aspect, e adevărat, divers, dar Doamne, cît de eclectic și haotic.

Prin contrast cu acest aspect apar, cu șanse de situare într-un sistem de referințe estetice mult mai solide, uniformele: elevii, pionierii, personalul anumitor instituții, de obicei implicat în transporturi etc. Ele trimit imediat la o realitate umană mult mai omogenă, mult mai sănătoasă parcă, mult mai expresivă; în mod ciudat. Logic, uniformele ar trebui — după cum trimite și termenul — să creeze sentimentul unui spectacol uman omogen, dar lipsit de personalitate. În contextul succesiunii de mode din ultimii ani însă uniformele au ajuns, dimpotrivă, să fie cele care asigură personalitatea individului și îi legitimează statutul social. Ele conferă celor care le poartă o anumită notă de gravitate, evocînd sistemul de instituții specific societății noastre de astăzi. Ai întotdeauna un sentiment de incontestabil respect în fața omului care poartă uniformă, vestimentația legitimîndu-i rostul în societate. O anchetă întreprinsă, anul trecut, în cartierul muncitoresc 23 August din București, venea să sublinieze un adevăr care, la prima vedere, poate părea bizar: aproape toți cei chestionați mărturiseau că uniformele copiilor, ale gărzilor patriotice, ale militarilor îi se par mai acceptabile decît «moda care se poartă acum».

Poate că ar trebui să ne gîndim mai bine în legătură cu estetica vestimentației comune — uniformele — specifică unor categorii umane cum sînt pionierii, elevii, personalul din transporturi. În unele cazuri, lipsa de eleganță a uniformelor, cromatica monotonă, se traduc, la cei care le poartă, prin permanenta tentație a evaziunii în ținuta civilă, cîteodată chiar stridentă, în consens cu moda actuală. Prea puțin ne preocupăm de preferințele estetice ale unor importante categorii de tineret pe linie de vestimentație. Uniforma, din acest punct de vedere, devine, cîteodată, un fel de haină care împovărează — o haină care nu-și place, dar pe care trebuie să o porți, fiindcă așa e «obligația». N-am putea oare să ne gîndim la un sistem de uniforme pentru elevii de liceu, mai plăcut decît cel actual, mai elegant, mai tineresc și, poate, mai... ergonomic? Se mișcă greu și creatorii din industria noastră de confecții, și anumiți factori de ordin educațional care pot interveni în această privință. Am impresia că fenomenul tinerilor care își lasă barbă și plete și se îmbracă extravagant după ce au intrat în facultate își are una dintre explicațiile posibile, pe lîngă celelalte cauze de ordin social, și în această reacție față de o uniformă neplăcută sub aspect estetic.

Există și un prestigiu al uniformei, pe care noi, iarăși, îl neglijăm — prestigiu indisolubil legat de prestigiul categoriei umane reprezentată prin aceasta. Cazul uniformei pionierești mi se pare grăitor. În lumea școlară, a fi pionier presupune o demnitate deosebită, demnitate consemnată printr-o uniformă care conferă un anumit respect și o anumită onoare celui care o poartă. Uniformele civile de la noi fac abstracție de problema unui atare prestigiu. Și, iarăși, ne întoarcem la uniformele pentru elevii de liceu. Toate suferă, pe lîngă păcatul lipsei de eleganță și al monotoniei, și de acela că trimit la o realitate umană în care nu se pune problema onoarei deosebite, a demnității aparte pe care le merită purtătorul.

Va trebui să ne gîndim, pe viitor, cred, la o modalitate de îmbunătățire estetică substanțială a uniformelor, pentru importante categorii ale tineretului. Nostalgia și tentația evaziunii în vestimentația haotică, a tineretului fără ocupații importante, pot fi contracarate numai printr-un sistem de uniforme atrăgătoare, conferind întotdeauna prestigiu și recunoaștere socială unanimă purtătorilor.

Să recunoaștem că pentru lămurirea logică a tuturor acestor probleme contradictorii, noi am făcut și facem încă foarte puțin.

Gheorghe ACHIȚEI

a fost să zbor și stau. o fi să mor? nu vreau!

Tudor Gheorghe a reapărut — după cîtă vreme? — pe afișele Bucureștiului: *cîntă poezie* la Muzeul literaturii române. Într-o sală de expoziție, în care Tudor Vianu și Oscar Walter Cisek te privesc de pe pereți și de dincolo de viață, în care oamenii vii se înghesuie pe niște bănci de școlință sindicală, unii în alții, să încapă toți cei peste o sută (!), și în care aerul se încinge și nu mai poți respira, și de fapt, timp de o oră și douăzeci de minute abia se mai respiră, în sală. O oră și douăzeci de minute fără întrerupere, Tudor Gheorghe topește într-o magmă poetică sute de versuri și sunete de baladă, versuri din poeții de ieri, din cei de azi, poeziile nu au hotare între ele, nu au părinte anume, ci se amestecă și curg împreună, și creează o stare poetică, o incantație muzicală care cuprinde încet întreaga sală, pornind de la acel singur om care stă în picioare în fața ta și-și cîntă versul privindu-te scormonitor în ochi sau retrăgîndu-se în el, cu pleoapele lăsate, urmărindu-și vibrația interioară ca în transă. Poeții sînt, îi cunoști, îi recunoști, de la Alecu Russo și Ioan Nenițescu la Macedonski, Davila, Săulescu ori Neculuță, iar de aici la Beniuc, la Bogza, la Sorescu, la Vulpescu, și la alții, și la alții. Sînt toți, așa cum sînt ei, dar și așa cum a ales din versurile lor și cum îi cîntă Tudor Gheorghe, cu chitara pe genunchi, chitară lovită uneori dur cu palma și refuzînd să scoată vreodată sunete dulci de pe strune: «Acolo unde-s nalți stejarii» e o explozie de poezie bărbătească, violentă uneori, îndurerată alteori, dar tot timpul puternică, bătăioasă, necruțătoare. De astă dată, trubadurul romantic a făcut un spectacol de poezie politică și patriotică, spectacol de istorie mîndră și sfîșiată, de prezent viu, needulcorat, trăit la o sută de grade.

Foarte aparte destinul artistic al acestui tînăr — care nu mai e, de fapt, foarte tînăr! — actor, trubadur, poet, spuneți-i cum vreți, pentru că este de toate. Îmbrățișat fără rezerve ori contestat cu aceeași convingere, așteptat ori respins, încurajat ori ignorat, Tudor Gheorghe provoacă încurcături pentru că amatorii de clasificări nete nu prea știu unde să-l încadreze. Muzică populară? Nu, deși toată muzica lui e de inspirație folclorică. Muzică ușoară? În orice caz, nu! Folk? Pop? Ce erau toate acestea pentru tînărul care făcea muzică precum ciocîrlia, fără știință de zbaterile curentelor moderne ori, măcar, de notele muzicale?! Tudor Gheorghe cînta cum auzise el acasă pe la Podari, și după ce culesese el pe la bătrîni, balade vechi, cîntece bătrîne.

N-are voce, spuneau pedanții. Dar cine pretinde unui trubadur voce de bel-canto? Și, de fapt, care tenor de operă sau care idol «ușor» de ultimă oră poate cînta și recita, fără microfon, și fără nici un element de decor sau recuzită, și fără întrerupere, aproape un ceas și jumătate și care să reușească să țină în mîna sa o sală de oameni în mijlocul cărora se află, la un pas de ei, ascultîndu-le răsuflarea, simțindu-le emoția, obligîndu-l la emoție?! Cînd «Menestrelul a bătut la porțile dorului» (titlul aproximativ al primului său recital), se părea că porțile succesului se vor deschide larg în fața acestui cîntăreț atît de insolit. Și așa a și fost: o vreme. Premiu în festival, concerte în București, turnee în țară, ba chiar și o stagiune actoricească plină de glorie acasă, la Teatrul Național din Craiova (unde trubadurului i s-au încredințat, dintr-o dată, și Galy Gay, și Catindatul, și alte roluri). Dar gloria aceasta n-a durat decît o vară, trubadurul a început să fie uitat, rolurile mari i-au părăsit, televiziunea l-a mai invitat cînd și cînd (dar cît de puțin este el însuși și rămîne el însuși după ce trece prin furcile caudine ale reflectoarelor, ale platoului desert, lipsit de suflarea omului și de posibilitatea transferului direct de sensibilitate de la cîntăreț la spectator!), radioul l-a ignorat aproape total: nici o imprimare cu Blaga, ori cu Arghezi, ori cu baladele cîntate de Tudor Gheorghe, nici o punte de comunicare ce să înlesnească trubadurului calea spre pătrunderea mai adîncă în conștiința publicului. Nici una, în afara de aceea ce și-o croiește cu înverșunare, cu încăpățînare, cu o investitură uriașă de efort, artistul singur. Un recital de «Șapte balade». Un spectacol de «Poezie română — O soare la Muzeu», două-trei spectacole de «Poezie română» veche și nouă. De dragoste. De viață. De moarte. De iubire de țară. Muzeul literaturii române l-a luat sub ocrotirea sa, i-a pus la dispoziție sala modestă și băncile de școlință; efervescentul om de cultură (și acțiune artistică!) Romulus Vulpescu a făcut o pasiune pentru arta menestrelului, l-a imprimat, l-a condus și ajutat în selectarea materialului poetic, și Tudor Gheorghe a venit din cînd în cînd să cînte în București. Un an de muncă pentru un recital. Un recital care se poate da de cinci ori, de opt ori, de cel mult zece ori într-o sală în care încap optzeci, cel mult o sută de oameni. La Craiova, nici un rol mai acătării. Așteaptă totuși cu încredere, ca noul lăcaș al Naționalului și, mai ales, noul director, să-i ofere condiții de a-și prezenta acolo, acasă, toate cele cinci spec-

Element de poartă românească. **Fotografie de Vasile MOLDOVAN**

Fotografii de S. STEINER

tacole din care craiovenii nu cunosc decît primul. «Mă gîndesc acum la două noi spectacole și apoi renunț. Unul,«Nopțile poetului», închinat în întregime poeziei lui Macedonski. Celălalt va fi o temerară încercare de a cînta proză, de a pune pe muzică cele mai frumoase pagini din cronica veche românească. Apoi, gata». «De ce, Tudor Gheorghe, nu mai ai nimic de cîntat pe lumea asta? Ai terminat poezia? Te-ai isprăvit dumneata?» «Nu e vorba de asta: pot să-ți dau pe loc alte trei idei de recitaluri. Nu am unde cînta. Nu am cui cînta». «Dar am văzut la recitalul dumitale foarte mulți tineri care te urmăreau fascinați și se lăsau transportați cu voluptate în zonele purității și sensibilității. Tineri care simțeau realmente poezia». «Nu am unde să mă întîlnesc cu ei. Caut acum altă cale spre ei. Scriu. Teatru. Și poezie».Transcriu cîteva din versurile sale:

«A fost să fiu
Nu sînt.
A fost să scriu
și cînt.
A fost să zbor
și stau.
O fi să mor?
Nu vreau!

S.F.

dans

refuzul superficialității

• Baletele Chore-Studioului, *înființat și condus de Alexandru Schneider, cu sprijinul curajos al directorului Operei timișorene, Nicolae Boboc, demonstrează fără echivoc nu criza dansului clasic — inexistentă de fapt —, ci limitele acestuia. O trupă chiar bună de balet clasic — și noi, românii, ne-am dovedit deosebit de dotați pentru practicarea acestui gen de spectacol — nu va putea să aducă, în cel mai fericit caz, decît un plus de frumusețe unor librete și acțiuni melodramatice în care tot ce e viață, dramatism nu va putea fi tradus coregrafic decît prin același și același număr fix de mișcări, utilizate mai mult în funcție de efectul lor scenic decît de conținut: piruete, arabescuri, sărituri. Așadar, numai dansul academic, sistem închis, coerent și logic exclusiv în funcție de legea care-l guvernează, nu va putea fi un mijloc de exprimare a unor idei noi, a unui conținut de viață contemporan. E tocmai ceea ce demonstrează Chore-Studioul care, cu fiecare spectacol nou, cîștigă în libertatea expresiei corporale și-și lărgește continuu aria de exprimare.*

• *Primele încercări de depășire ale canonului clasic, prin lărgirea gamei plastice a mișcărilor corpului uman, păstrîndu-se o anume rigoare specifică neoclasicismului lui Serge Lifar, le găsim în primul balet, «Chore Patetica» pe muzica «Pateticii» lui Ceaikovski. Cuplul Silvia Humăilă și Ioan Gîrba, apoi Alina Ilie și Gîrba sînt niște posibili Julieta și Romeo ai zilelor noastre și apar încadrați de dansatori în alb și negru: simboluri, reprezentări de gînduri și sentimente. Seducția «Luceafărului» eminescian se concretizează în «Vis cosmic» pe muzica poemului orchestral de Th.Grigoriu. Un flux sonor continuu, alternat cu vocaliza tenorului, alimentează o mișcare dansantă fluidă și transparentă, expresie a aspirației luciferice. Urmează, pe rînd, «Memento» după «Neterminata» lui Mahler în care Dorina Fleșeriu și Francisc Valkay ne propun, prin mijloace strict coregrafice, o meditație asupra destinului uman, «Șase zile dintr-un an», imagine vizuală de rafinament a «microformei» weberniene cu variatele ei semnificații și, în sfîrșit, «Omagiu lui Brâncuși» în care concepția de abstractizare pînă la inefabil a dansului, stimulată de muzica lui Stroe și Olah, se cristalizează în forme coerente și logice, fără a exclude însă sugestia, într-o încercare — putem risca? — de a oferi o replică în mișcare multiplelor sensuri filozofice propuse de genialul sculptor în cele trei monumente de la Tîrgu Jiu.*

• *Odată cu «interferențe abstracte», procesul de investigație tematică prin imagini coregrafice se amplifică pînă la aspirația de a reda învingerea neliniștilor care tind să invadeze o conștiință frămîntată. Himerele și Rațiunea victorioasă sînt personificate prin grupuri alternante de dansatori într-un continuu și fascinant pulsatoriu contratimp, admirabil realizat coregrafic prin mișcări de o autentică spiritualitate, ce se circumscriu percutantelor imagini muzicale ale «Simfoniei concertante» de Frank Martin și decorului obsesiv cinetic datorat pictorului Zoltan Molnar.* Baletul întreg e aici dans și numai dansul formează substanța sa, spre liniștirea angoasei celor care nu știu încă a diferenția în balet forma de conținut.

«Omagiu lui Țuculescu», pe muzica lui Doru Popovici, confirmă apoi orientarea lui Schneider spre încadrarea coregrafică a marilor impulsuri ale artei românești și înscrie poetica sa dansantă într-un spațiu spiritual de certă originalitate. Mai mult în joacă, un balet mai pe gustul publicului, «Carmen», spre a demonstra că și aici talentul și concepția pot eradica pantomima grandilocventă, repetarea obligatorie și neverosimilă de piruete, entrechat-uri și jeté-uri. O Carmen-fetișcană, candidă și naiv provocatoare, și-a găsit în Aurora Paraschiv interpreta ideală.

• *Baletomanii exclusiviști care au văzut la Timișoara, Cluj sau București creațiile lui Schneider îi pot reproșa poate imperfecțiunea clasică a unei mișcări sau alteia, atît la ansamblu cît și la soliști. Mai mult lucru la bară — pentru că antrenamentul rămîne tot cel clasic — cu un pedagog adecvat s-ar dovedi salutar pentru menajarea retinei din dosul binoclului unui baletoman. Tot așa i s-ar reproșa lui Schneider o anume predilecție spre excesiva abstractizare, spre abuzul de informații ce riscă să rămînă nereceptate de ochiul spectatorului obișnuit cu «Seară Gershwin». Dar trebuie să-i recunoaștem lui Schneider și Chore-Studioului responsabilitatea artistică, refuzul superficialității și al anecdoticului, al jocului agreabil și gratuit, ambiția sa de a supune dansul ideii, de a promova metafora și simbolul, și de a implica sensuri filozofice într-un domeniu artistic în care mulți se străduiesc a ne convinge să vedem doar picioare frumoase.*

Nicolae SPIRESCU

Dorina Fleșeriu și Francisc Valkay într-o partitură coregrafică de mare expresivitate din baletul «Interferențe abstracte», pe un decor cinetic de Zoltan Molnar.

În «Omagiu lui Brâncuși», dansul turnat în forme sculpturale își propune sugestia inefabilelor sensuri brâncușiene.

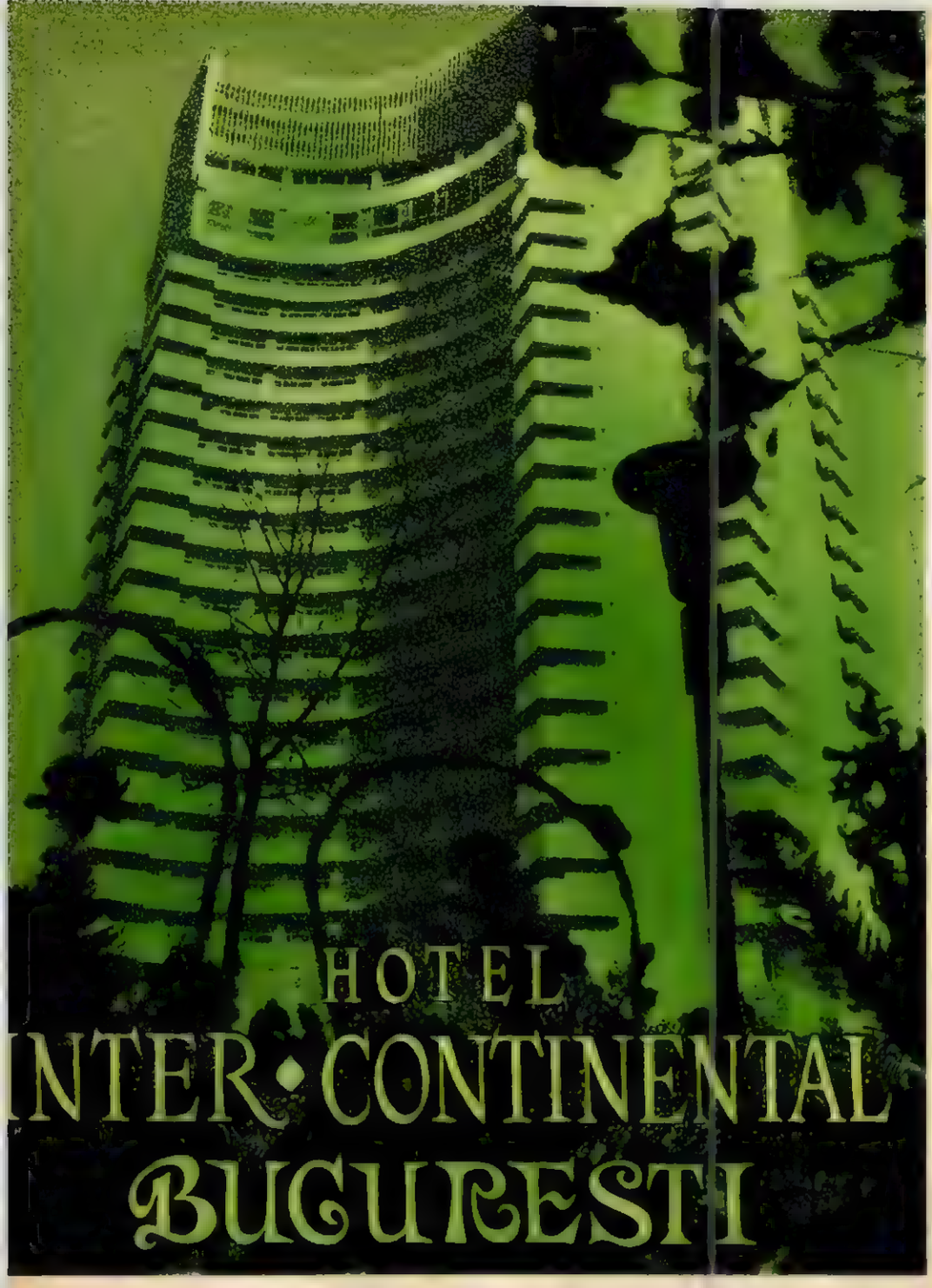

HOTEL INTERCONTINENTAL BUCUREȘTI asigură CHEIA SUCCESULUI

în organizarea meselor festive familiale și oficiale, reuniunilor, conferințelor, simpozioanelor, congreselor, prezentărilor de modă și a altor manifestări festive similare (pînă la 400 participanți).

RESTAURANTUL MADRIGAL. Specialități culinare din bucătăria națională și internațională. Zilnic, dejun turistic: 40 lei.

O SEARĂ LA INTERCONTINENTAL — O AMINTIRE DE NEUITAT

În sălile de banchete RONDA, RAPSODIA, HORA, PICCOLO și INTIM se organizează la cererea dv. orice manifestare festivă, într-un cadru modern, plăcut și în condiții extrem de avantajoase. Împreună cu specialiștii noștri se pot alcătui meniuri variate cuprinzînd:

aperitive
hors-d'oeuvres
preparate din pește
preparate din carne
fructe-brînzeturi
desert, vinuri alese

Prețul unui meniu: 140 lei

RESTAURANTUL BALADA. Amenajat în stil popular românesc. În fiecare seară program de muzică ușoară și dans, oferit de formația PERPETUUM MOBILE, condusă de Mihai Dumbravă.

Laboratorul de cofetărie, sub supravegherea maeștrilor Avrami Dumitru și Dumitru R. Ion — laureați ai multor festivaluri gastronomice internaționale —, execută comenzi de înaltă calitate.

La mezanin, saloanele de coafură, frizerie și cosmetică vă oferă într-o elegantă ambianță serviciile unor specialiști care au ridicat profesia lor la rang de virtuozitate.

VARA — TOT TIMPUL ANULUI La etajul 22 al hotelului, permanenți prospețime și bună dispoziție prin tot ce spiritul contemporan poate oferi: piscină cu apă curgătoare, saună finlandeză, sală de gimnastică dotată cu cele mai moderne aparate, serviciu de masaj, barul PANORAMIC și o terasă deschisă, cu o largă perspectivă asupra Capitalei.

Hotelul este dotat cu o modernă INSTALAȚIE DE AER CONDIȚIONAT, care îl face să fie o oază de răcoare în timpul caniculei estivale sau un plăcut refugiu în zilele friguroase.

SERVICII IREPROȘABILE

HOTEL INTERCONTINENTAL BUCUREȘTI

Bd. Nicolae Bălcescu nr. 4

telefon: 13 70 40 -14 04 00

Telex (011) 541 - 542 - 543 - 544

DE UNDE, ÎNCOTRO ȘI CE AȘTEPTĂM DE LA VIAȚĂ ?

S-a scris și s-a rescris de nenumărate ori despre candidații virtuali ai examenelor de admitere, despre băieții și fetele noastre, hoinari și iresponsabili prin cea mai frumoasă și generoasă etapă a vieții. Au fost amendați nu o dată tinerii intrați în viață doar de dragul titlului universitar și al halatului cu monogramă, scutiți de «încurcături» agreste și zgomot uzinal prin bunăvoința rudelor și a amicilor sus-puși.

S-a scris și vom mai scrie, dar nu fără a ține seamă de rezultatele excelente obținute în acești ultimi ani prin restructurarea învățământului pe baze științifice, printr-o mai fermă și judicioasă legare a învățământului de producție și printr-o mai atentă și corectă selectare a studenților, prin dirijarea afluxului de tineri către universitate și institute în conformitate cu nevoile curente și de perspectivă ale țării.

La Cluj am avut deosebita bucurie să constatăm că problema integrării tineretului universitar a făcut obiectul unor cercetări și studii de specialitate, realizate sub auspiciile catedrelor de filozofie și sociologie și conduse de către prof. univ. Kállos Nicolae și conf. univ. Ion Aluaș. Vom apela de îndată la armele și concluziile omului de știință, dar nu înainte de a face un scurt popas printre studenții ultimului an al Facultății de construcții, ingineri în toată regula peste numai două luni de zile. Prima noastră interlocutoare, tovarășa **ANCA IORDĂCHESCU:**

— Pe scurt: sînt craioveancă, mi-am ales meseria din pasiune (tata e tot inginer constructor), am luat admiterea din primul foc și cu media 9,80, iar la ultima sesiune am obținut media 8,72. Din păcate fac parte dintr-o promoție care a început practica în producție abia în anul III, cînd și eu și alți colegi ne-am «înfățoșat» pe șantiere fără să știm cum arată o grindă, cum se montează o armătură. Anul trecut am lucrat o vară întreagă pe șantierul de la Țaința. Nu cred că aș fi izbutit să-mi redactez lucrarea de diplomă dacă n-aș fi beneficiat de acest răstimp petrecut pe șantier.

— Planuri de viitor? Producție, învățămînt sau proiectare.

— Nici nu mai încape îndoială: execuție, deci șantier. Spre ce colț de țară? Evident, la mine, în Dolj.

KIRALY IOSIF:

— Eu nu împărtășesc întru totul optimismul colegei mele. E bine că în prezent studenții fac practică în producție din primul an, că participă direct la realizarea unor lucrări, că sînt legați prin contracte cu diferite întreprinderi, e mai bine de cum a fost, dar și astăzi «spectatorii» se numără cu sutele. Se merge, se stă, se fac bancuri; vorbă multă, treabă puțină.

— Dumneavoastră cum procedați?

— Cu mine viața a fost la început mai puțin generoasă. Tata a murit în 1953, — sînt din Aleșd, județul Bihor, am uitat să vă spun —, așa că am fost nevoit să muncesc ca muncitor pe mai multe șantiere. Pe urmă, armata, lăsarea la vatră și din nou pe șantiere. În felul acesta am îndrăgit și am «învățat» meseria de constructor. Nu e de mirare deci că la admitere am luat abia 6, că mi-a fost greu în primii ani și că, sub raport teoretic, mi-am ajuns colegii abia în ultimii doi ani. La sesiunea din februarie am obținut media 9,50.

— Considerați, înțelegem noi, că o practică în producție, prealabilă anilor de studiu, este necesară?

— Nu necesară, ci indispensabilă.

ANDREI PETRU:

— Pe scurt, aceleași păreri. Lucrez de la vîrsta de 14 ani, cînd mi-am ales meseria de zidar. Din păcate, foarte puțini colegi au o experiență de acest gen, iar integrarea lor în muncă necesită o perioadă lungă de adaptare care, evident, se face pe cheltuiala statului. Aș fi curios să știu cîți studenți din anul I, promoția 1972–1973, au lucrat în meserii similare sau convergente cu profesiunea aleasă.

— Vă spunem noi. Pe centrul universitar al Clujului, din totalul celor 1 409 studenți înscriși, au lucrat în diferite întreprinderi și instituții 288. Deci 20,4 la sută.

JAKOB EVA:

— Înainte de a intra în facultate am fost timp de un an de zile desenatoare tehnică. Experiența pe care ți-o dă contactul nemijlocit cu producția este bună, dar în același timp acționează defavorabil asupra bagajului teoretic. Matematica, fizica, științele sociale se uită. Consider că practica pe care o susțin în prezent studenții în cursul anului școlar și în lunile de vară este suficientă.

Și, în sfîrșit, o invitată, tovarășa **IOANA MATEESCU** din anul IV, vicepreședintă a consiliului U.A.S.C.

— Sîntem informați, stimată tovarășă, că ați fost de la început și pînă în prezent o studentă excelentă, mai știm că sînteți din Cluj, că v-ați măritat de curînd, iar soțul dumneavoastră este inginer și lucrează aici, la Cluj. Bănuim că după terminarea facultății doriți să rămîneți în localitatea dumneavoastră de baștină, în învățămînt sau la un institut de cercetare sau proiectare.

— De ce-mi anticipați gîndurile și planurile? Nu sînt ipocrită, aș fi extrem de mulțumită să «prind» o repartizare la Cluj, dar șantiere și nevoie de ingineri există și la...

— ...Botoșani, Tecuci și Cernavoda.

— ...Voi merge să muncesc la Botoșani, Tecuci sau Cernavoda.

— Îmi dați voie să încredințez tiparului acest angajament?

— Vă rog.

*

Am prezentat scurta noastră investigație conferențiarului univ. Ion Aluaș:

— Eșantionul dumneavoastră conturează o situație care, din păcate, nu este întru totul reprezentativă pentru marea masă a tineretului studios. Am înregistrat, e drept, progrese sensibile, dar sîntem încă departe de a ne declara mulțumiți. Problema integrării tineretului universitar a fost studiată începînd cu anul 1969, așa că sîntem în măsură să vă prezentăm cîteva concluzii mai edificatoare.

— Să începem cu începutul: deci cu cei prezentați și admiși la examenul de admitere.

— În 1969 cercetările noastre au cuprins 8 259 de candidați la toate facultățile și secțiile institutelor de învățămînt superior din Cluj, iar ulterior cercetarea a continuat asupra celor 2 314 de promovați, actualmente studenți. Interlocutorii dumneavoastră s-au numărat printre cei care au luat examenul din prima încercare, fie că lucraseră în prealabil în producție, fie că erau proaspăt bacalaureați. Ce s-a întîmplat însă cu cei rămași de căruță, ce au făcut între timp cei 5 945 de candidați respinși. O cercetare mai recentă, efectuată de către colegul meu, lectorul Traian Rotaru, asupra unui eșantion de 8 830 de respinși ne conduce spre următoarea concluzie: 37,9% s-au reîntors acasă și au așteptat un an, doi fără să muncească; 22,4% s-au înscris la școli tehnice, și 39,7 la sută au intrat în cîmpul muncii.

— Cu ce foloase s-au ales aceștia din urmă?

— Nu deținem date în această privință. Știm în schimb că în comparație cu proaspeții absolvenți de liceu contingentele mai vechi au șanse mai mici la examenele de admitere (19,9% față de 31,7%) și că totodată cei «dopați» în anii de pregătire nu sînt în stare să răspundă ulterior cerințelor de studiu din facultate.

— Se poate face o apreciere asupra nivelului profesional al candidaților noștri, referindu-ne la fiecare facultate în parte?

— Tinerii noștri se prezintă mult mai bine pregătiți decît în anii trecuți. Înființarea liceelor de specialitate și practica în atelierele școală s-au dovedit de bun augur. S-a redus simțitor numărul indecișilor, al adolescenților cu predispoziții și aptitudini incerte, debusolați sau zăpăciți de ghinioane. Dar... există un dar și unul foarte dureros. Este vorba de marea deosebire dintre «umaniști» și «realiști». Interesant de remarcat că aceștia din urmă se dovedesc fruntași la învățătură, chiar atunci cînd se înscriu la filozofie, filologie, limbi străine, deci nu la facultăți cu profil tehnic. Dar să apelăm la limbajul cifrelor. În toamna lui 1971, din totalul candidaților la facultățile de matematică, fizică și chimie, un procent de 53,4% au luat bacalaureatul cu note între 8 și 10. O situație notabilă și la politehnică, unde procentul celor cu note între 8 și 10, obținute la bacalaureat, a fost de 42,8%. Iată acum situația la facultățile umanistice: 19,6% la drept, 19,1% la biologie-geografie, 28,8% la istorie și filozofie. O situație dezastruoasă din acest punct de vedere o prezintă, din păcate, Institutul agronomic, unde candidații cu note între 5 și 8 au însumat un procent de 92,4 la sută. Din cei admiși la examen, 57 la sută au avut medii între 5 și 7, în timp ce la facultățile de matematică, fizică și chimie procentul acestora a fost de numai 4,6 la sută. Cu alte cuvinte, în loc să trimitem la țară minți luminate, sîntem nevoiți să trimitem în mediul rural, deseori, prea multe elemente mediocre și submediocre.

— O ultimă întrebare: sîntem informați că cele două colective de cercetători, menționate la începutul convorbirii noastre, au studiat metodic și ponderea pe care o dețin copiii de la sate în structura studenților noștri. Concluzii?

— Ponderea tinerilor sosiți din mediul rural este mult sub ponderea acestei categorii în structura populației țării noastre. Din totalul candidaților admiși în 1965, fii de țărani au deținut un procent de 20,3 la sută. În anul următor el a scăzut la 19,5 la sută, iar în 1971, procentul a fost de 16,8%. De remarcat apoi faptul că numărul candidaților de origine țărănească este extrem de scăzut la institutele de artă (abia 5%!), la drept (6%) și la limbi străine (7%).

— Motivele sînt cunoscute: ambianța, mediul familial, frecvența mai mică a instituțiilor de cultură și o întreagă suită de factori care nu favorizează dezvoltarea inteligenței potențiale, la nivelul necesar, dezghețarea aptitudinilor, stimularea gustului pentru cultură și știință. Dar soluții?

— Între altele, urbanizarea liceenilor de origine țărănească prin crearea unor internate în marile noastre orașe. O părere...

Liviu TIMBUS

COPERTA NOASTRĂ
Bucureștiul noaptea
Fotografie de S. STEINER

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 508

Prezentarea artistică:
V. OLAC

flacăra album

OLINKA BEROVA, o vedetă internațională despre care s-a spus adeseori că ar fi o copie a Ursulei Andress. Actrița se străduiește însă să-și dobîndească o personalitate pe cont propriu.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60 10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 125 000 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII—NR. 19 (935)—5 MAI 1973

flacăra

LUPTA CU POLUAREA CONTINUĂ

«Masă rotundă Flacăra» la care participă ministrul industriei chimice, primul-adjunct al ministrului sănătății, președintele Comisiei pentru combaterea poluării mediului a Academiei Republicii Socialiste România, precum și alte 11 personalități din domeniile implicate.

Scriitori de azi: Marin Preda

SUPERSONICELE ÎMPOTRIVA STRATOSFEREI

Lumea văzută de aproape

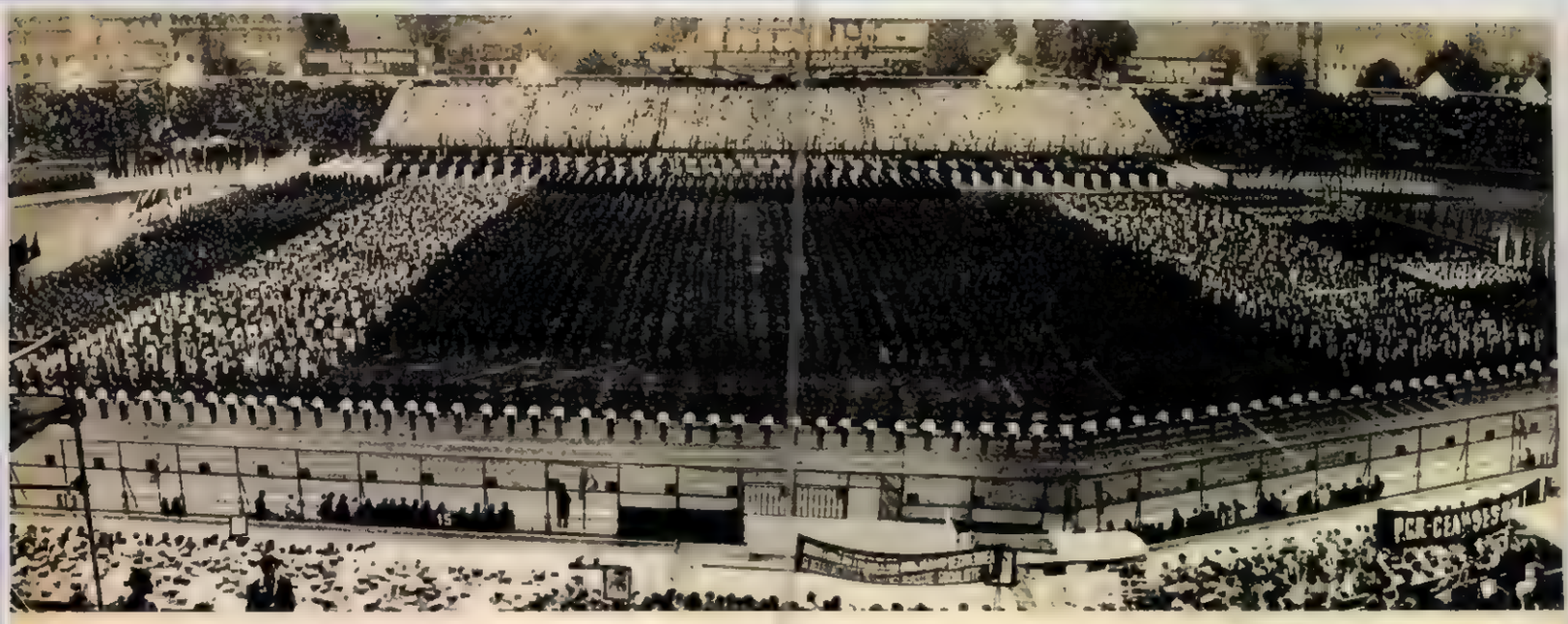

PRIMĂVARĂ A MUNCII, SĂRBĂTOARE A LUPTEI

Evaluările — așa a statornicit la noi tradiția — constituie unul dintre sensurile fundamentale ale sărbătorilor patriei noastre socialiste. Sărbătoarea lui 1 Mai n-a făcut excepție. De la tribuna impresionantei adunări populare din Capitală, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în strălucita sa cuvîntare, pe cît de bogată în substanță pe atît de concisă (încă o confirmare a preferinței, a vocației secretarului general al partidului nostru pentru faptă), a evaluat încurajator rezultatele muncii întregii societăți spre binele întregii societăți: **«Clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, depun eforturi susținute pentru realizarea cincinalului înainte de termen, pentru îndeplinirea angajamentelor menite să asigure accelerarea dezvoltării economico-sociale a patriei».**

Constatarea că vastul program creator elaborat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a P.C.R. este îndeplinit în spiritul și litera lui, că se realizează hotărîrile importante ale recentei plenare a Comitetului Central al partidului cu privire la perfecționarea în continuare a activității de conducere și organizare a societății, l-au îndrituit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu să felicite cald pe toți cei ce,cu brațele și cu mintea, aduc la îndeplinire marile comandamente ale istoriei acestor ani — muncitori, țărani, intelectuali, oameni ai muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități, tineri și vîrstnici, bărbați și femei. Pentru toți aceștia, adică pentru întreg poporul nostru, cuvintele calde de laudă și îndemn ale secretarului general al partidului au încununat aureola sărbătorii muncii și creației.

Nici nu s-au stins ecourile festivităților — vibrantă expresie a devotamentului nostru pentru cauza socialismului și a unității noastre indestructibile în jurul partidului conducător — și veștile de ultimă oră aduc justificări convingătoare încrederii nemărginite a conducătorului partidului în capacitatea de efort și creație a oamenilor muncii. La Hunedoara, în ultimele zile — niveluri record la producția de fontă, oțel, laminate, în timp ce la Galați, în chiar ziua de 1 Mai, la vetrele cu foc nestins, oamenii cu foc nestins au dat peste plan 22 000 de tone de oțel. La Brazi, în aceleași zile, s-au obținut peste plan 500 de tone de benzină, polietilenă, fenol, anhidridă ftalică și alte produse, în timp ce chimiștii craioveni ofereau agriculturii un supliment de 600 de tone de îngrășăminte azotoase. În județul Alba, oamenii muncii din agricultură au terminat însămînțatul porumbului, în Ialomița s-a lucrat zi și noapte la însămînțări și desecări, în județul Mehedinți — în ziua de 1 Mai — au fost însămînțate 1 300 de hectare și alte 1 700 de hectare au fost pregătite pentru această lucrare. Asemenea pilde de înaltă prețuire a muncii, de îmbinare într-un tot — de esență socialistă — a muncii cu sărbătoarea muncii, pot continua la nesfîrșit.

Festivitățile de pe întreg cuprinsul țării, culminînd cu marea adunare populară din inima patriei, au dat glas fierbinte și altei semnificații majore a întîiului de Mai — afirmarea solidarității internaționale cu toți cei ce muncesc și luptă pentru dreptate socială, pentru triumful ideilor celor mai luminoase ale vremii noastre, pentru pace și înțelegere între popoare.

În cuvinte puține dar categorice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat, odată cu aceste sentimente de solidaritate și frăție, credința noastră imuabilă în posibilitatea făuririi, prin unirea tuturor voințelor, a unei lumi mai bune, mai drepte, la adăpost de conflicte generatoare de nesfîrșite dureri și suferințe.

Am trăit sărbătoarea muncii încrezători în virtuțile și posibilitățile noastre, convinși de justețea drumului nostru către viitor, gata să dăm, prin fapte, răspunsuri noi noilor și înflăcărătelor îndemnuri ale conducătorului iubit. Iar din cuvîntarea fierbinte și în aceeași măsură lucidă, sărbătorească și sobră, a secretarului nostru general am luat cu toții încă o înaltă lecție de elocință convingătoare, electrizantă. O cuvîntare care impune, încă o dată, primatul faptei asupra cuvîntului.

E. DASCĂLU

masă rotundă **flacăra**

SUB SEMNUL URGENȚEI

LUPTA

Mihail Florescu

A. Filotti

E. Niculescu-Mizil

M. Munteanu

N. Popovici

N. Racoveanu

B. Roșca

IMPLICAȚIILE INDUSTRIEI CHIMICE

ADRIAN PĂUNESCU: După cum știm cu toții, problema echilibrului natural, problema protejării mediului nu este o întreprindere particulară a cuiva, ci reprezintă o parte din politica de construire a unei Românii socialiste, a unei Românii multilateral dezvoltate, moderne, dar care în același timp să rămînă ea însăși.

Noi v-am invitat aici — și vă mulțumim mult pentru participarea dumneavoastră — pentru că dorim foarte mult ca lucrurile să meargă bine și pentru că sîntem convinși că e timpul să ne asumăm fiecare sarcinile și să ne ducem la capăt datoriile. Deci noi, ca gazetari, încercăm să ne informăm și să informăm pe oameni despre ce întreprindeți dumneavoastră, despre ce probleme mai importante, mai grave, ațiță conștiința dumneavoastră, pentru că — repet! — sîntem convinși că este momentul — așa cum deseori spune tovarășul Ceaușescu — ca fiecare la locul său de muncă să-și facă datoria. Aceasta nu este o simplă frază: noi încercăm chiar să ne facem datoria la locul nostru de muncă.

Sînteți la locul nostru de muncă. Vă mulțumim pentru faptul că ne onorați cu foarte distinsa dumneavoastră prezență și vă rugăm să considerați că tot ceea ce facem acum este să muncim împreună, să ne facem datoria, cît ne este altitudinea morală și cît ne este încărcătura socială.

Acum, eu zic să nu ne încurcăm prea mult în probleme de procedură. Cred că trebuie să trecem direct la subiect.

De fapt, ne interesează în esență în ce măsură Ministerul Industriei Chimice este pregătit să pună în aplicare, în cele 90 de zile de care vorbea proiectul de lege, ceea ce va hotărî legea cu privire la protejarea mediului. Aceasta este întrebarea de la care aș vrea să plecăm în dezbaterea noastră.

MIHAIL FLORESCU: Trebuie să spun dintr-un început că nu am fost surprins că un organ de presă — revista «Flacăra», care merită toate laudele pentru această inițiativă — ne-a invitat la o discuție în legătură cu probleme ridicate de protecția mediului ambiant. Nu am fost surprins pentru că problema nu este nouă pentru noi. Aș dori să subliniez acest lucru, pentru că partidul nostru încă de la începerea operei de industrializare a țării și-a fixat țeluri precise legate de protecția omului, de protecția mediului. Și dacă noi, în domeniul industriei chimice, n-am fi făcut de-a lungul a mai mult de două decenii tot ce e necesar pentru a proteja mediul și omul, am fi fost astăzi în situația în care se găsesc multe țări în care nu s-a făcut nimic de aproape două secole. Nu vreau să spun, firește, că la noi în țară totul s-a rezolvat și că nu mai avem preocupări de primă importanță legate de protecția mediului ambiant. Trebuie să vă informez că încă de la înființarea institutelor noastre de cercetare și proiectare, prin anii '50, au funcționat în cadrul lor ateliere pentru corosionarea și proiectarea instalațiilor de protecție a mediului ambiant, și în primul rînd pentru epurarea apelor reziduale, una dintre problemele principale de soluționat.

În statisticile publicate în întreaga lume, nu industria chimică este indicată ca principal poluant al mediului, ci factori decurgînd din extraordinara dezvoltare a automobilismului, după care vine metalurgia cu acele tehnologii depășite, cocserille otrăvitoare și furnalele înalte, care aruncă cantități gigantice de poluanți, apoi centralele electrice care lucrează pe bază de cărbune și al căror număr este în creștere, la noi, datorită cerințelor crescînde de energie. De-abia în al patrulea rînd vine industria chimică. Acest lucru se explică prin faptul că cei care lucrează în industria chimică își dau seama cît de periculoase sînt produsele acestei ramuri — mă refer la toxicitate și inflamabilitate — și iau măsuri corespunzătoare pentru a preîntîmpina și înlătura efectele nedorite. Există totuși accidente, iar în cazul unor condiții naturale speciale, secetă de pildă, cînd apele scad, anumiți agenți chimici au devenit poluanți de suprafață. Opinia publică ne-a luat, desigur, sub lupa criticii pentru că noi, în orice împrejurare, trebuie să știm să protejăm mediul și oamenii. Lucrul acesta ne-a preocupat și ne preocupă în mod deosebit.

Mai trebuie spus că și în materie de legiferare a protecției mediului ambiant există în țara noastră acte normative mai vechi. Astfel, prin anul 1963 factorii de răspundere ai Ministerului Industriei Chimice au fost criticați în Marea Adunare Națională pentru unele lipsuri în domeniul despre care este vorba. Ulterior au fost adoptate prin H.C.M. măsuri care au împins lucrurile cu un pas mai departe în domeniul protecției mediului ambiant. Apoi a venit perioada 1970-1971, cînd Consiliul de Miniștri a elaborat un plan special de măsuri, încă în vigoare, precizîndu-se pentru fiecare ministere în parte ce este de făcut în domeniul protecției mediului ambiant. În fine, astăzi avem proiectul de lege publicat în presă, care stabilește măsuri energice și hotărîte pentru a evita în viitor orice pericol de poluare a mediului ambiant.

Am fost întrebat dacă noi, cei din industria chimică, sîntem pregătiți să realizăm la timp prevederile legii. Trebuie să vă spun că, avînd în vedere că de două decenii lucrăm în această problemă, avem convingerea că vom putea respecta toate prevederile ei.

Desigur, v-aș mai reține atenția cu unele date în măsură să contureze un tablou al situației actuale și de perspectivă în problema în discuție. În momentul de față funcționează 89 de uzine și instalații pentru epurarea apelor. S-au cheltuit pentru construcția acestor uzine și instalații sume importante: circa 3 miliarde de lei. În afară de aceasta avem în construcție încă o serie de obiective — uzine și instalații — ce însumează aproape 900 milioane lei. Mai nu spunem — așa cum cîteodată se mai afirmă — că acești bani sînt cheltuiți în mod inutil. Noi considerăm că sînt cheltuiți în mod util, că ei trebuie să

Al. Calomfirescu

G. Bărănescu

P. Ciobanu

V. Dumitrescu

CU POLUAREA (II)

O dezbatere organizată și condusă de Adrian PĂUNESCU

J. Verbuță

A. Zlotu

Au răspuns invitației noastre:
— Mihail FLORESCU, ministrul industriei chimice
— Alexandru CALOMFIRESCU, prim-adjunct al ministrului sănătății
— Prof. dr. doc. ing. George BĂRĂNESCU, președintele Comisiei pentru combaterea poluării mediului a Academiei Republicii Socialiste România
— Paul ANTONESCU, inginer principal la Direcția tehnică din Ministerul Industriei Chimice
— Dr. Petre CIOBANU, medic specialist, Inspectoratul sanitar de stat
— Vasile DUMITRESCU, inginer principal la Direcția tehnică din Ministerul Industriei Chimice
— Dr. ing. Andrei FILOTTI, inginer șef la Institutul de studii, cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor
— Dr. Eugeniu NICULESCU-MIZIL, inspector general în Ministerul Industriei Chimice
— Ing. Mircea MUNTEANU, șef de proiect, Institutul de cercetări rafinării
— Ing. Nicolae POPOVICI, director tehnic al Institutului de proiectări anorganice IPRAN
— Dr. Nicolae RACOVEANU, șef de secție adjunct la Institutul de igienă și sănătate publică
— Ing. Bujor ROSCA, directorul Direcției tehnice din Ministerul Industriei Chimice
— Ing. Ienica VERBUȚĂ, responsabil pentru purificarea apelor reziduale la Combinatul chimic-Făgăraș
— Ing. Arie ZLOTA, șef de laborator, ICECHIM

Reporterii revistei «Flacăra» — A. POP, Eugen SECELEANU, Liviu TIMBUS, Dorin TUDORAN

Redactorii mesei rotunde: Elizarie DASCĂLU, Lionel NITESCU

facă parte din banii cheltuiți pentru atingerea unui progres general al industriei chimice, pe toate planurile, inclusiv al protecției mediului ambiant. În urma unor controale făcute în acești ani împreună cu organele Ministerului Sănătății am închis un număr de fabrici la care nu am avut soluții care să permită protejarea mediului ambiant. Așa s-a întîmplat cu fabricile de negru de fum prin canale, care poluau atmosfera la Copșa Mică. Ultimele care mai funcționează vor fi închise încă în cursul acestui an. Un alt exemplu: în momentul cînd am constatat că nu avem o soluție convenabilă la instalația care produce Dubitox — un antidăunător — am închis această instalație pînă cînd s-a elaborat un procedeu antipoluant eficient.

UN SISTEM SPECIAL DE ALERTĂ PE OLT

ADRIAN PĂUNESCU: Există și situații pe care nu le puteți rezolva în cele 90 de zile prevăzute de lege?

MIHAIL FLORESCU: Prevederile legale precizează că în aceste 90 de zile trebuie creat cadrul corespunzător pentru luarea măsurilor în vederea evitării poluării mediului ambiant. Pentru aceasta, noi avem un plan de investiții care se și execută în momentul de față, dar care se prelungește pînă în anul 1975. Alte prevederi — de pildă cele ce nu permit punerea în funcțiune a instalațiilor care nu asigură rezolvarea problemei mediului ambiant — sînt de mult aplicate. Trebuie să vă spunem că toate obiectivele noi care se construiesc sînt avizate de către inspectoratul sanitar din punctul de vedere al protecției mediului și nu se permite intrarea lor în funcțiune dacă instalațiile antipoluante nu sînt în perfectă stare de funcționare. Desigur că în cursul anilor au fost cazuri cînd unii nu au respectat aceste hotărîri și — sub presiunea termenelor de punere în funcțiune a diverselor obiective — s-a făcut rabat instalațiilor de protecție, în felul acesta ivindu-se cazuri de poluare. La ora actuală, ministerul nostru nu permite intrarea în funcțiune a vreunui obiectiv, indiferent care, pînă cînd instalațiile de protecție a mediului nu sînt în perfectă stare de funcționare. De regulă, necazuri se mai ivesc numai în condițiile unor accidente tehnice. Iată deci că apare o problemă a luptei pentru disciplina tehnică, strîns legată și de lupta pentru apărarea mediului și pentru protecția oamenilor. Cu o disciplină tehnologică fermă, instalațiile automatizate din industria chimică nu pot funcționa altfel decît normal. Este adevărat că am avut cazuri cînd am scăpat în atmosferă sau în apă anumiți poluanți care au provocat necazuri. Desigur, intervenția rapidă a echipelor noastre a limitat efectele, iar controlul pe care l-am instituit acum evită însăși apariția unor cazuri accidentale. Dealtfel au fost luate și unele măsuri ca, în caz de accidente, să nu fie scăpate în ape sau în atmosferă produsele acestor accidente, nocive pentru sănătatea populației și mediului înconjurător. Pe Olt, și în special la Făgăraș, am organizat, de pildă, un sistem special de alertă, un control organizat al apelor Oltului care semnalează încă «din față» apariția noxelor.

ÎN LUPTĂ CU CONCENTRAȚIILE DE NOXE CE DEPĂȘESC LIMITELE ADMISE

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Mulțumesc revistei «Flacăra» pentru preocuparea sa sistematică în ceea ce privește condițiile de mediu. În presa noastră, în opinia publică au mai fost asemenea preocupări, dar sporadice. Aceasta este prima preocupare susținută în discutarea problemei. Mulțumindu-vă, așadar, dumneavoastră, aș vrea să subliniez că preocuparea față de mediu nu constituie totuși o activitate de ultimă oră; ea a fost o preocupare încă de mulți ani și aceasta explică faptul că nivelul poluării din țara noastră, cu toate că industria noastră cunoaște unul din cele mai rapide ritmuri de dezvoltare din lume, nu este de pro-

LUPTA CU POLUAREA (II)

porții catastrofale. Starea de sănătate a populației nu este afectată în măsura în care se întîmplă în alte țări. Ministerele noastre productive se ocupă de aceste probleme, atît pe linia cercetării, cît și a rezolvărilor operative. Aș vrea să menționez că o serie de probleme specifice, iscate de fabricile de negru de fum, de cocseriile de la Hunedoara și altele, au fost discutate în Consiliul de Miniștri. S-au elaborat planuri care, în bună măsură, s-au și aplicat. Desigur, mai sînt și aspecte pe care le-am dori îndepărtate și care mai provoacă discuții între Ministerul Sănătății și Ministerul Industriei Chimice.

Față de ceea ce reprezintă sănătatea poporului, poate că unele interese economice vor trece pe planul doi. Protecția mediului înconjurător va trebui studiată cu foarte multă rigurozitate.

MIHAIL FLORESCU: Fără îndoială că trebuie avută în vedere protecția mediului ambiant, dar nici elementele de eficiență economică nu trebuie neglijate și nici să fie trecute pe planul doi. Ele se referă tot la nivelul bunăstării populației.

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Nu vrem să facem greutăți Ministerului Industriei Chimice (care dealtfel produce pentru noi și medicamentele!). Știm că există un efort din partea institutelor de proiectare și a organelor tehnice ale acestui minister, menit să remedieze situațiile nesatisfăcătoare, dar în multe întreprinderi ale industriei chimice concentrațiile de noxe în atmosferă depășesc limitele stabilite. Cum vede Ministerul Industriei Chimice aducerea mai aproape de normele stabilite a acestor concentrații? Ne dăm seama că asta înseamnă un efort considerabil tehnic și financiar. Dar cum este văzută problema în perspectivă? În cît timp, de exemplu, s-ar putea remedia situația de la Turnu Măgurele, de la Copșa Mică sau de la Valea Călugărească, unde concentrațiile de bioxid de sulf sînt mult peste normele admise?

MIHAIL FLORESCU: Uzinele la care vă referiți sînt așezate la distanțe corespunzătoare față de zonele locuite. Normele stabilite de noi împreună, norme uneori cu mult mai exigente decît cele din alte țări, sînt calculate pentru protecția oamenilor din uzină, pentru protecția mediului și a zonelor de locuit. Această protecție este asigurată prin distanța fixată de Ministerul Sănătății și pe care noi nu o încălcăm niciodată. Cînd avem scăpări de noxe, atunci, în orice caz, zonele de locuit sînt protejate prin aceste distanțe pe care chiar dumneavoastră le-ați stabilit și care, dealtfel, costă mulți bani.

ADRIAN PĂUNESCU: Banii, știu, nu vi-i dă nimeni. Ei rezultă din munca oamenilor, care au dreptul să trăiască sănătoși. Poporul român nu e subvenționat de nici un minister.

30 DE ÎNTREPRINDERI «POLUANTE» NU AU PRIMIT AVIZUL DE FUNCȚIONARE DIN PARTEA MINISTERULUI SĂNĂTĂȚII

MIHAIL FLORESCU: Asigurarea — am arătat — constă în distanțele stabilite între întreprinderi și zonele locuite. Restul se referă strict la personalul nostru din uzine, pe care, evident, trebuie de asemenea să-l protejăm. Și am mai spus că problemele acestea, din păcate, apar în condițiile unor accidente tehnice. De regulă, în uzine există o atmosferă normală. Evident, nu sînt soluționate toate problemele, și asta nu numai la noi, dar și pe plan mondial. Ba chiar sîntem printre primii în lume care am aplicat pe scară largă procedeul de captare a fluorului din gazele rezultate din obținerea îngrășămintelor fosforice. De asemenea, sîntem printre puținele țări din lume care au reușit să realizeze un procedeu de captare a bioxidului de sulf la fabricile de acid sulfuric, la uzinele de îngrășăminte fosforice. Ambele procedee sînt solicitate acum de foarte multe țări. Aceasta dovedește că specialiștii noștri se ocupă intens de latura aceasta a activității de care vorbea tovarășul Calomfirescu. Noi credem că se pot evita toate accidentele prin întărirea disciplinei tehnologice.

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Desigur, este vorba uneori de accidente, iar alteori de condiții meteorologice care pot să determine afectarea atmosferei unui mediu ambiant, dar nu putem nega și existența unor cazuri de afectare a zonelor de locuit. De aceea, Ministerul Sănătății — și bineînțeles și opinia publică — vrea să știe cam ce înseamnă, în timp, reducerea poluării atmosferei mai aproape de normele stabilite în unele zone de locuit. Aș vrea, dealtfel, să precizez că există circa 30 de cazuri de întreprinderi care nu au fost avizate pentru funcționare de către Ministerul Sănătății tocmai din cauza acestei situații. Desigur că aceasta este o situație care nu poate fi rezolvată de azi pe mîine. Ne dăm seama că, de pildă, la Copșa Mică nu vor putea fi scoase din funcțiune instalații în care au fost investite sume atît de importante. Ar fi interesant însă de știut dacă ministerul dumneavoastră a gîndit problema aceasta în ansamblu și a estimat ce înseamnă aducerea mai aproape de normele stabilite a emisiunilor de noxe.

INDUSTRIA DE ÎNGRĂȘĂMINTE: PROBLEME DE ANTIPOLUARE DE «DIMENSIUNI APRECIABILE»

NICULAE POPOVICI: Exemplele date de tovarășul Calomfirescu se referă în primul rînd la industria îngrășămintelor chimice. Îmi permit să reținem și eu atenția asupra acestei ramuri care, așa cum s-a arătat, poate deveni un poluant al mediului. Problemele nu sînt nici pe departe simple. Dumneavoastră ați insistat pentru un termen, dar trebuie să vă spunem că este foarte greu de dat acest termen. În fiecare uzină unde se pun asemenea probleme este necesar să se introducă măsuri speciale, specifice acelei uzine. Industria de îngrășăminte, prin volumul mare al producției, și mai ales prin apariția fenomenului de concentrare a acestor uzine, ridică probleme de dimensiuni apreciabile. Recent, în Statele Unite, o fabrică de îngrășăminte care producea 600 tone amoniac pe zi și îngrășăminte cu azot și complexe a fost închisă din cauză că nu avea rezolvată problema impurificării apelor, deși uzina respectivă era așezată lîngă un rîu foarte mare. Or, este știut că uzinele noastre produc cantitativ mult mai mult și sînt așezate pe rîuri mai mici decît cel pe care era așezată uzina americană.

Ce am făcut noi în această privință?

Ne găsim în primul rînd în fața impurificării apelor cu ioni de nitriu și amoniu, apăruți datorită scurgerilor necontrolate și care, de regulă, sînt proporționale cu capacitatea instalațiilor. Putem afirma că, în ce ne privește, am făcut progrese importante în a găsi soluții tehnologice pentru reținerea acestor doi poluanți periculoși din apele provenite din industria de îngrășăminte. Voi vorbi acum despre un procedeu care face obiectul unor vaste cercetări la noi, și anume — recuperarea acestor produși nocivi prin schimbători de ioni. Această recuperare se obține prin schimbători de ioni și are efecte economice foarte valoroase, întrucît permite reîntoarcerea în circuitul economic a unui produs, în condiții mult mai convenabile și cu cheltuieli mult mai mici decît ceea ce s-a obținut pe plan mondial pînă acum. Pentru acest procedeu, de curînd, consiliul ministerului a alocat suma de 29 000 000 lei numai pentru stația pilot și se fac eforturi deosebite pentru ca ea să fie pusă în funcțiune pînă la sfîrșitul anului, pentru a se trece astfel la o verificare pe scară industrială. Rezultatele obținute pînă acum sînt bune și sperăm în unele și mai bune. Procesul a stîrnit interesul multor firme din străinătate.

MIHAIL FLORESCU: Poate că ne va spune ceva în plus tovarășul Zlota, care a aplicat un alt procedeu la Tg. Mureș.

ARIE ZLOTA: În ce privește epurarea ionilor de amoniu, situația se prezintă în felul următor: acolo unde avem de îndepărtat numai ioni de amoniu, așa cum a fost cazul la Tg. Mureș, procedeul elaborat de noi (Institutul de cercetări chimice) a asigurat funcționarea instalațiilor, în continuare, la capacitatea programată a combinatului. În momentul cînd alături de ioni de amoniu intervine și ionul nitric trebuie aplicat un alt procedeu. Acesta este un procedeu care — de data asta vorbesc în calitate de membru al Comisiei pentru combaterea poluării — ar trebui avizat să fie cercetat în continuare, el avînd un deosebit interes nu numai pentru ionii azotic și de amoniu, ci permițînd rezolvarea unei game largi de impurificatori din apele reziduale. Am ținut să precizez acest lucru, pentru ca să se știe că cele 29 000 000 lei care vor fi investite în această instalație-pilot reprezintă o sumă foarte mică față de rezultatele așteptate de la acest procedeu

CARE ESTE PRIMUL POLUANT AL TĂRII

NICOLAE RACOVEANU: Îmi permit să intervin, încercînd să reorientez discuția. Tabloul pe care tovarășul ministru Florescu l-a schițat în legătură cu sursele de poluare a mediului ambiant în țara noastră în momentul de față este puțin diferit de cel prezentat de tovarășul Calomfirescu. În orice caz, eu nu cred că poluarea determinată de transporturi e cea mai mare.

MIHAIL FLORESCU: Sînteți împotriva părerii unanime a oamenilor de știință și specialiștilor din întreaga lume.

NICOLAE RACOVEANU: Nu este situația țării noastre, unde numărul de autovehicule care circulă este, relativ, mai redus. Există un studiu al surselor de poluare. Pe lîngă o poluare de origine biologică, umană, rezultată din nivel insuficient de tratare a reziduurilor umane, există o poluare industrială, rezultată din unii produși ai industriei metalurgice neferoase, cu arii mari de răspîndire de poluanți nedegradați în mediul ambiant. În al doilea rînd, avem o seamă de produse de ardere incompletă, inclusiv din termocentrale și din instalațiile industriale prost reglate. În al treilea rînd, industria chimică, în cadrul căreia, într-un loc destul de important, se situează industria îngrășămintelor. Răspîndirea de fluor, de pildă, este unul dintre factorii care afectează creșterea animalelor. În estimările făcute se au în vedere și implicațiile pozitive ale fluorului — o concentrație pînă la un anumit grad de fluor este avantajoasă pentru sănătatea oamenilor. Nu însă — din păcate — și pentru sănătatea vițelor de lapte!

Combaterea efectelor sociale ale poluării reclamă eforturi pe care industria trebuie să le facă și de care trebuie să se țină seama în momentul în care se abordează ideea unui plan de combatere. Cu cît poluarea este mai redusă, cu atît costul combaterii ei este mai ridicat. Costul social al poluării este relativ redus dacă ținem seama că aceasta afectează sănătatea oamenilor, dezvoltarea agriculturii și zootehniei, păstrarea nealterată a frumuseților naturale etc. Pe măsură ce industria chimică a luat amploarea pe care o are, a crescut și cantitatea de produse nocive pe care ea le manevrează. Unele dintre uzinele de plastifianți conțin cantități de produse toxice de neconceput acum 20 de ani. Industria este obligată, prin însuși pericolul pentru om pe care îl reprezintă cantitățile pe care le manevrează, să ia măsuri de prevenire, astfel încît aceste produse să nu ajungă în condiții accidentale în mediul ambiant, trebuie luate și măsuri de fond, tinzînd la epurarea ultimelor reziduuri. Noi constatăm prezența unor poluanți tocmai datorită unor neajunsuri care apar în procesele tehnologice

PREOCUPARE PENTRU COMBATEREA POLUĂRII

GEORGE BĂRĂNESCU: Mi-e foarte plăcut să remarc sprijinul susținut pe care presa îl acordă importantelor probleme legate de protecția mediului ambiant.

Comisia de specialitate a Academiei poate să constate, prin comparație, o schimbare fundamentală a situației în ceea ce privește atragerea atenției opiniei publice asupra unui pericol real al zilelor noastre. Îmi fac o plăcută îndatorire să aduc din nou mulțumiri revistei «Flacăra» pentru inițiativele pe care le are în acest domeniu.

În legătură cu problema pusă în discuție, este de remarcat că dezvoltarea masivă a industriei noastre chimice în ultimii ani constituie o împrejurare favorabilă, deoarece s-au putut alege tehnologii moderne, care, printre alte avantaje, prezintă și pe acela că sînt mai puțin poluante. Totuși, această dezvoltare a antrenat în mod fortuit și o intensificare a poluării mediului. După datele pe care le posedă comisia, există în mai multe locuri situații îngrijorătoare. De pildă, mari cantități de bioxid de sulf sînt deversate în atmosferă de fabricile de acid sulfuric de la Năvodari, Valea Călugărească, Zlatna, Baia Mare. Fabricile de acid azotic și fabricile de îngrășăminte azotoase de la Turnu Măgurele, Făgăraș, Roznov elimină mari cantități de oxizi de azot. În zona industrială a Combinatului chimic de la Craiova mediul este puternic poluat cu amoniac, bioxid de sulf, azot și pulberi. Recent, Comisia Academiei a fost solicitată în legătură cu acțiunea cu caracter interjudețean care urmează să se organizeze în luna mai la Rîmnicu Vîlcea privind aspectele igienico-sanitare ale poluării mediului. Aici există probleme foarte grele în legătură cu alimentarea cu apă a orașului. S-a constatat, de asemenea, o poluare destul de avansată a rețelei de ape freatice, cu consecințe însemnate în zonă. Comisia Academiei și-a propus încă de la începutul activității sale să evidențieze situațiile de poluare industrială. Remarc cu mare plăcere că la Ministerul Industriei Chimice am găsit cea mai bogată documentație, și nu mă refer la cea rezultată din exterior, ci la cea obținută printr-o activitate proprie. Este un minister care a făcut măsurători sistematice ce dovedesc preocuparea sa în direcția combaterii poluării mediului.

Ministerul Industriei Chimice a participat la o serie de acțiuni inițiate de Comisia Academiei în acest domeniu și profit de ocazie spre a mulțumi tovarășului ministru Florescu pentru sprijinul acordat direct acestei activități

«SOLUȚIILE CARE PREVĂD COMBATEREA POLUĂRII MEDIULUI PRIN DILUAREA AGENȚILOR NOCIVI NU SÎNT SOLUȚII DE DURATĂ»

ADRIAN PĂUNESCU: Care este punctul dumneavoastră de vedere în legătură cu ce spunea tovarășul ministru Florescu și tovarășul Racoveanu cu privire la sursele de poluare de la noi?

GEORGE BĂRĂNESCU: La noi în țară poluarea mediului nu este provocată numai de industria chimică. Astfel, la Baia Mare metalurgia neferoasă este cea care provoacă poluările cele mai însemnate. La Copșa Mică mediul este poluat de industria chimică și de cea metalurgică neferoasă. În alte părți predomină influența industriei materialelor de construcții. Deci este foarte greu să se spună care este primul poluant al țării. Dealtfel se pare că această poziție nu o revendică nimeni

ADRIAN PĂUNESCU: Care este prima urgență, totuși?

GEORGE BĂRĂNESCU: Există prime urgențe peste tot. Ținînd seama de amploarea activităților, cred că eforturile principale trebuie făcute în chimie, metalurgie, agricultură, termoenergetică, industria materialelor de construcții, transportul în aglomerările urbane.

În legătură cu transporturile, încă există părerea că poluarea produsă de autovehicule este semnificativă. Noi v-am transmis și dumneavoastră rezultatele unei dezbateri purtate la Academie cu ministerele interesate, pe tema poluării produse de autovehicule. Cu această ocazie s-a arătat că în București, de pildă, în anumite zone poluarea mediului de către autovehicule depășește limita maximă admisă.

Aș formula cîteva opinii în legătură cu ce ar fi de făcut în privința protecției mediului ambiant. În primul rînd, trebuie discreditată părerea potrivit căreia anumite componente ale mediului sînt infinite și deci li se pot aduce orice fel de violențe fără urmări. Faptul că acestea sînt practic limitate, că apa, solul și aerul nu sînt nesfîrșite, este dovedit și de însăși poluarea lor. Iată de ce soluțiile care prevăd combaterea poluării mediului prin diluarea agenților nocivi în mediu nu sînt soluții de durată. Mai devreme sau mai tîrziu, mediul va resimți și efectele acestei poluări «reduse». O soluție de fond, în special pentru industria chimică, ar fi realizarea unor cicluri de fabricație închise. În toată lumea se caută soluții de desfășurare a proceselor tehno-

logice în cicluri închise, în cadrul cărora legătura cu mediul constă numai în introducerea materiei prime și în extragerea produselor utilizabile.

TREBUIE CUNOSCUTE LEGĂTURILE DINTRE MEDIU ȘI ACTIVITATEA ECONOMICĂ

MIHAIL FLORESCU: Întrucît ați abordat problema ciclurilor închise vreau să vă spun că industria chimică lucrează în ciclu închis, în instalații ermetic închise, și aceasta din foarte multe motive, printre care, bineînțeles, și nepovocarea poluării mediului ambiant. Toate instalațiile noastre sînt închise. Este adevărat că mai avem unele ieșiri în atmosferă de gaze reziduale sau eliminări de ape reziduale, dar grosul problemei s-a soluționat tocmai pentru că lucrăm în cicluri închise. Industria chimică, încă de la începutul ei, s-a dezvoltat luîndu-și toate măsurile de a nu scăpa în atmosferă asemenea produse foarte periculoase, măsuri care au izvorît în primul rînd din nevoile sale proprii.

GEORGE BĂRĂNESCU: Actualul proiect de lege conține o prevedere foarte interesantă care, dacă va fi generalizată, va duce sigur la eliminarea poluării apelor. Este vorba de obligația industriei de a se alimenta din aval și a deversa apele uzate în amonte

MIHAIL FLORESCU: Să știți că nu respingem acest gen de soluție

GEORGE BĂRĂNESCU: O altă soluție cred că este reprofilarea acelor întreprinderi în care combaterea emisiilor poluante costă prea mult. În unele țări au fost închise industrii pentru care instalațiile de combatere a poluării erau prea costisitoare.

Ar fi extrem de important ca introducerea în fabricație a unui produs a cărui fabricație sau utilizare poate avea consecințe importante asupra mediului să nu se facă decît după stabilirea respectivelor consecințe. În această privință, cred că trebuie să existe o conlucrare foarte strînsă cu Ministerul Sănătății sau cu Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor pentru ca nici un produs să nu fie dat pe piață pînă cînd nu are avizul organului competent.

Cred, de asemenea, că este deosebit de important pentru activitatea de protecție a mediului înconjurător — protecție pe care legea o va intensifica într-o măsură foarte mare — să se formeze cadre de specialiști în combaterea poluării mediului. La noi, această acțiune se află în multe părți la început. Există în unele institute, cum sînt cele ale chimiei, cadre cu preocupări susținute în domeniu. Însă pentru obținerea unor rezultate grabnice și cuprinzătoare este necesar ca să existe în toate domeniile activități menite să stabilească cele mai potrivite măsuri de protecție a mediului înconjurător; totodată de mare folos este prezența la fiecare sursă de poluare, potențială sau efectivă, a unor oameni care să cunoască legăturile dintre mediu și activitatea economică respectivă, să urmărească desfășurarea proceselor tehnologice din punctul de vedere-al protecției mediului, să poată acționa eficient.

După părerea mea, trebuie schimbată opinia în legătură cu eficiența unui proces economic. Această eficiență nu trebuie să evalueze numai ceea ce se întîmplă în interiorul procesului economic respectiv, ci trebuie să țină seama și de relațiile dintre activitatea respectivă și mediu. Este posibil ca activitatea economică propriu-zisă să aibă o eficiență foarte bună; însă dacă această activitate aduce prejudicii mediului, eficiența socială poate fi negativă, adică, în ansamblu, pentru societate se realizează pagubă și nu profit.

EUGENIU NICULESCU-MIZIL: În industria chimică există acum puternice nuclee de cercetare a problemei poluării mediului ambiant și unii dintre tovarășii care lucrează în aceste nuclee sînt aici de față. Fiecare institut de cercetare și proiectare din industria chimică dispune de grupe și laboratoare specializate. Există o serie de procedee de origine românească, de mare valoare, care sînt căutate de țările cu economie avansată. De asemenea, aș vrea să spun că fiecare unitate industrială, fiecare centrală posedă laboratoare puternice și instalații de antipoluare — despre care, dealtfel, s-a și vorbit aici. Dar așa cum s-a mai spus, nu toate problemele legate de scăpări de noxe în apă și în atmosferă, din complexele de îngrășăminte, au fost rezolvate de știința mondială, iar aportul românesc la dezvoltarea acestor probleme este substanțial.

ÎNCREDERE ÎN ȘTIINȚA ROMÂNEASCĂ

ADRIAN PĂUNESCU: Dorim cu toții același lucru. Nu urmărim interese deosebite. După cum foarte mulți dintre noi sîntem parte dintr-o problemă foarte mare; dacă fiecare dintre noi se interesează de ea, pînă la urmă problema se va rezolva. Am încredere în știința românească. Merg pe această idee că avem oameni atît de inteligenți și avem și o anumită presiune istorică atît de mare, încît lucrurile acestea le putem rezolva noi înaintea altora.

MIHAIL FLORESCU: Nu vă bănuiam că nu iubiți industria chimică. Desigur, într-o discuție ca aceasta, unele lucruri apar foarte spinoase și nu lipsesc nici pasiunile.

ADRIAN PĂUNESCU: Noi vă abordăm ca pe oameni care răspund de această chestiune. Vrem să știm soluția.

MIHAIL FLORESCU: Sînt soluții. Nu am nici o îndoială că mediul nu va suferi, ci va cîștiga din dezvoltare. Lucrul acesta îl trăim și noi și va fi trăit și de generațiile viitoare de după noi.

ADRIAN PĂUNESCU: E important de știut că pasiunea cu care se discută acest lucru nu vine atît din gradul de gravitate al situației în raport cu alții, cît din dorința noastră de a fi într-adevăr o țară a omului, o țară care pune interesele omului înaintea unor interese mărunt economice.

MIHAIL FLORESCU: Interesele economice nu sînt mărunte. Este necesar să se găsească un «modus vivendi» între economie și ecologie.

ADRIAN PĂUNESCU: Nu cred că se poate vorbi de un viitor fericit pentru nimeni dacă acel viitor îi găsește pe oameni bolnavi. Să nu ne plasăm numai în acest nimb general de unde problemele ni se par rezolvabile, dar să ne situăm în punctul de fierbere, să ne implicăm în problema poluării și de partea cealaltă, de partea oamenilor

GRIJA PREVENTIVĂ

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Grija noastră este să remediem efectele poluării, dar grija noastră este preventivă. Acesta este efortul și baza preocupărilor noastre. Noi trebuie să prezentăm punctul de vedere al Ministerului Sănătății. Nouă ni se cere un punct de vedere și avem datoria să-i spunem. Sînt niște interese economice la dumneavoastră. Poate găsim o soluție. Să vedem și studiile respective.

MIHAIL FLORESCU: Nu concepem nici un moment interesele economice altfel decît interese de natură socială, interese ale oamenilor. Trebuie să spunem că nu facem nimic despre care ne dăm seama că poate dăuna populației.

ALEXANDRU CALOMFIRESCU: Ministerul Sănătății poate să certifice interesul și colaborarea pe care am avut-o cu Ministerul Industriei Chimice.

PETRE CIOBANU: Eu am colaborat foarte mult și rodnic cu colegii de la chimie. Cunosc eforturile pe care ei le fac, iar datele pe care le avem arată că de fapt industria chimică este mai puțin poluantă decît în alte părți și că fenomenele de poluare se datoresc în bună parte unor scăpări de noxe care au ajuns în zone populate. Astfel, la Vîlcea — în mijlocul orașului — am găsit noxe peste limita admisă de norme. Dar aceasta s-a întîmplat numai în condiții de accident. Morbiditatea generală nu indică mari creșteri pentru mediile unde există noxe. E totuși de semnalat că multe noxe se acumulează în organism avînd acțiune metabolică puternică, influențînd asupra sănătății. În general, trebuie spus că în industria chimică s-au luat măsuri eficiente și că laboratoarele foarte bune, dotate excepțional, de care dispune această ramură, fac permanent controlul poluării.

În ce privește unele regiuni, de pildă Copșa Mică, unde sînt multe industrii și unde este foarte greu de stabilit care este principalul poluant, cred că ar fi necesar să se instaleze aparaturi speciale de control al noxelor eliminate, la nivelul coșurilor, pentru instalațiile fiecărei uzine în parte.

S-au făcut aici unele referiri la normele pentru reglementarea distanțelor minime obligatorii între instalațiile poluante și zonele populate, norme stabilite în 1957. Recent a fost alcătuit un nou normativ, care însă nu a putut fi legiferat pînă la ora actuală, din unele condiții obiective. În general s-a mers pe ideea că datorită efectelor poluării nu suferă numai starea de sănătate a populației în zonele populate, ci și agricultura, idee care a determinat renunțarea la normarea distanțelor, reținîndu-se în schimb ideea reținerii și neutralizării poluanților înainte de eliminarea pe coș, astfel că la nivelul incintei industriale noxele să nu depășească normele stabilite.

BUJOR ROȘCA: Din ce s-a discutat aici mi se pare că s-a lăsat impresia că anumite probleme rămîn încă neabordate de către Ministerul Industriei Chimice. Așa ar fi problema degajărilor de fluor, bioxid de sulf și clor. În legătură cu fiecare dintre ele sînt de spus unele lucruri. Mai înainte de orice, aș dori să fac precizarea că aceste degajări nu stau ca o sabie amenințătoare asupra capului celor care locuiesc în apropiere.

O situație proastă am avut cu fluorul, dar problema este soluționată astăzi pentru orice distanță de uzină. Mai ales prin instalarea de camere de absorbție Linz, capabile să aducă degajările la limitele de noxe admise. În plus, s-a prevăzut și absorbția alcalină menită să înlăture și eventualele scăpări necontrolate, ceea ce constituie «o siguranță la siguranță». Din apele rezultate la această absorbție se fabrică fluorură de aluminiu, iar din apele reziduale ale acesteia se produc criolite, produse foarte necesare în industria de aluminiu. Această tehnologie antipoluantă este similară cu un procedeu de fabricație cu ciclu închis. Pe lîngă efectul antipoluant se obține o economie dublă prin reutilizarea substanțelor utile, cît și prin obținerea unor noi produse.

La instalațiile de clor avem, la coada sistemului, instalații de captare pentru fabricarea hipocloritului și a clorurii de var. Totuși, pentru o siguranță în plus funcționează la Rîmnicu Vîlcea o instalație de acid clorhidric care lucrează pe abgaze (gaze reziduale diluate), ceea ce conduce la păstrarea capacităților de hipoclorit și clorură de var pentru cazurile de avarie.

Pentru instalațiile de acid sulfuric s-au prevăzut metode care să micșoreze emisiunile de noxe, cum este cazul dublei catalize la Combinatul de fibre artificiale-Brăila sau cazul absorbției amoniacale la Combinatul de îngrășăminte-Turnu Măgurele, care realizează o reținere de 99% a bioxidului de sulf.

Rezolvarea tuturor problemelor este o chestiune de timp și, bineînțeles, de realizare a investițiilor pe care ni le-am propus.

«NE DERANJEAZĂ ȘI 0,1%»

ARIE ZLOTA: Aș vrea să fac o mică precizare referitoare la cele spuse de tovarășul academician Bărănescu, în ce privește faptul că sîntem la început cu cercetarea, cu rezolvarea problemelor în domeniul combaterii poluării.

În toate țările avansate din lume există un decalaj foarte mare între dezvoltarea industrial-economică și momentul cînd a apărut, evident, pericolul poluării apelor, fenomen care se manifestă și la noi. Eu am curajul să fac afirmația că potențialul nostru de cercetare în domeniul apelor reziduale este în momentul de față la nivelul care să permită o bună rezolvare a acestor probleme. Am căpătat o dotare corespunzătoare, iar Ministerul Industriei Chimice dezvoltă din plin sectorul de cercetare respectiv. Așa că, acceptînd ideea că sîntem la început cu această problemă, trebuie să menționăm că peste tot în lume lucrurile stau la fel.

Spunea cineva aici că IPRAN a fost întrebat cam ce cantitate de noxe ar putea să scape în caz de accident. Vreau să spun că nu numai la evacuarea gazelor, a substanțelor volatile, ci și la ape se pot întîmpla accidente. Este însă foarte greu să se aprecieze volumul acestor noxe. Există uneori accidente în fabricație, în tehnologie. În stațiile noi create, în care în loc de 90% randament de purificare, cît obțineam anterior, realizăm acum 99% — randament care aparent nu deranjează, pe noi să știți că ne deranjează.

MIHAIL FLORESCU: Ne deranjează, și încă foarte mult, și din punctul de vedere al eficienței economice. Problema consumurilor specifice în momentul de față este foarte importantă, și accentul pus de tovarășul Nicolae Ceaușescu în legătură cu cheltuielile materiale de producție ne atrage atenția asupra însemnătății acestui aspect și atunci ne deranjează și 0,1%.

ARIE ZLOTA: Pînă cînd problema apelor reziduale nu va fi rezolvată trebuie să se depună în continuare eforturi mari pentru raționalizarea consumului în cadrul unor instalații existente și care au nevoie de modificări din punct de vedere tehnologic. Ar fi interesant de arătat modul în care s-au desfășurat lucrările ICECHIM — colectivul de ape reziduale — în diverse combinate ale industriei chimice și care au dus la economie de apă prin raționalizări și recirculări. La Combinatul chimic-Borzești, o analiză foarte amănunțită a modului în care se consumă apa a dus la reducerea consumului cu 40%, ceea ce înseamnă 500 mc de apă pe oră. Efectul acestei reduceri de consum de apă a însemnat și reducerea evacuărilor de ape reziduale de la 1 200 mc/h la 600 mc/h.

DIN NECAZ — AVANTAJ

ADRIAN PĂUNESCU: Vreau să vă implic într-o «stratagemă» a redacției noastre. Ne-am gîndit ca fiecare dintre reporterii noștri să pregătească o întrebare. Noi avem opt reporteri. Dar pentru că aerul în care ne mișcăm în această încăpere este destul de redus, participă numai patru. Atunci, fiecare dintre ei va reprezenta și punctul de vedere al unui coleg care nu e prezent. Punînd fiecare cîte o întrebare, considerăm că în acest fel dezlegăm și niște taine și — pentru că eu sînt în căutare de ritm — dăm și ritm discuției. Apoi vom reveni la tovarășul Filotti, pentru partea finală a discuției noastre.

RODICA POP: În urma proceselor tehnologice specifice industriei chimice se evacuează, în aer și în apă, gaze și reziduuri poluante. Care sînt posibilitățile de recuperare și valorificare a acestor reziduuri, diminuîndu-se astfel pericolul poluării și, în același timp, al pierderii de materii prime?

BUJOR ROȘCA: Pînă acum ne-am referit numai la probleme de atmosferă. Să trecem și la celelalte. Am discutat despre bioxidul de sulf. Aș preciza că din recuperările acestui gaz se realizează materie primă echivalentă pentru 30 000 de tone de acid sulfuric/an. În gazele reziduale rezultate la fabricarea acetilenei există mulți componenți care pot fi valorificați. Există studii la Ministerul Industriei Chimice, care urmează să fie examinate de Consiliul tehnico-economic, pentru valorificarea acestor gaze în producerea de metanol, acid acetic, acetat de vinil, poliacetat de vinil.

ADRIAN PĂUNESCU: Dintr-un necaz facem un avantaj!

BUJOR ROȘCA: Da. De pildă, la Rîmnicu Vîlcea se va produce izobutanol prin hidrogenarea izobutiraldehidei. Izobutanolul obținut se va vinde cu 100 dolari tona. În Ministerul Industriei Chimice există studii privind utilizarea oxidului de carbon — conținut în gazele de eșapare de la fabricarea carbidului — pentru producerea acidului formic și a acidului oxalic. După 1974, circa 10 000 tone de acizi formici și oxalici vor fi fabricați din oxid de carbon care pînă acum se pierdeau în atmosfera pe care o poluau. Se valorifică de asemenea gazele de eșapare de la negru de fum, la uzina Copșa Mică. În ceea ce privește protecția apelor, privirile cercetătorilor noștri sînt îndreptate în special spre valorificarea substanțelor utile din aceste ape, micșorîndu-se în acest fel cheltuielile noastre. Aș aminti, în acest sens, utilizarea acidului sulfuric diluat de la instalațiile de uscare ale fabricilor de acid sulfuric, însumînd 25 000-35 000 tone pe an. Această cantitate, reîntoarsă în circuit, e utilizată la fabricarea îngrășămintelor. Pe platformele de la Rîmnicu Vîlcea și Brazi se valorifică de asemenea acidul sulfuric rezidual ca sulfat de fier.

În ce privește instalațiile pentru depoluarea apelor reziduale vreau să menționez că am investit sume pentru două instalații de criolit la Valea Călugărească și Năvodari, capabile să elimine în întregime sau în majoritate fluorul conținut în ape. În industria anorganică există multe substanțe care dau reziduuri ce ocupă mari întinderi de teren și care pot fi utilizate în mod mai eficient în alte scopuri. Nu demult, în

Moderna uzină de epurare biologică a apelor reziduale (defenolare) de la Combinatul petrochimic Ploiești.

consiliul tehnic al ministerului și în consiliul de conducere s-a aprobat utilizarea carbonatului de calciu precipitat care va rezulta din marile instalații de producere a îngrășămintelor complexe NPK. Acest carbonat va fi utilizat ca produs furajer. Sîntem de asemenea în faza de studiu al recirculării carbonatului de calciu care rezultă la fabricarea sodei caustice la Govora, mergîndu-se pe un proces de fabricație în circuit închis. Aș mai vrea să amintesc că de la Govora se livrează circa 65 000 tone de carbonat de calciu ca amendament pentru terenuri agricole.

O problemă încă neclarificată în totalitate este aceea a utilizării fosfoghipsului, care la ora actuală ocupă terenuri ce ar putea fi altfel utilizate. Totuși se folosesc azi circa 40 000 tone ca acceleratori de priză la ciment și 30 000 tone la fabricarea sulfatului de sodiu, urmînd să găsim întrebuințări și pentru alte cantități.

De asemenea, la Năvodari se pune problema valorificării unei cantități de bioxid de siliciu care astăzi se depune pe haldă, impurificînd peisajul. Institutele noastre de cercetări au găsit soluții de utilizare a acestui deșeu ca blocant la fabricarea polietilenei sau ca aerosil sau, cum îi spunem noi, romsil, cu folosință în industria de prelucrare a cauciucului. Acestea sînt numai cîteva exemple, dar noi am luat în studiu 79 teme care vor cere un efort de investiții de circa 450 milioane lei, de pe urma cărora va rezulta materie primă însumînd peste 700 milioane lei pe an și care în perioada următoare își vor găsi valorificarea.

ANTIDĂUNĂTORII PROST FOLOSIȚI... DĂUNEAZĂ

LIVIU TIMBUS: De mai mulți ani de zile numeroși oameni de știință — printre care și un grup de cercetători de la Institutul agronomic din București — au demonstrat că întrebuințarea insectofungicidelor (antidăunători sintetici) poate provoca grave perturbații în lumea vegetală și animală. Adresăm întrebarea noastră bazîndu-ne pe anumite declarații și studii de specialitate ale unor cercetători de prestigiu. Astfel, academician prof. dr. docent David Davidescu a declarat unui reporter al revistei noastre că insectofungicidele (în special sărurile de cupru, de arsen, compușii de plumb) pot provoca grave intoxicații dacă fructele sînt consumate după primele săptămîni de la tratarea pomilor. O altă cercetătoare, Speranța Rizescu, de la Institutul agronomic din București, ne-a declarat că cercetările au stabilit că insectofungicidele se metabolizează în plantă, scăpînd de sub controlul omului.

Alți cercetători au constatat, de asemenea, că aceste substanțe chimice distrug, în masă, nu numai paraziți și bacterii nocive, ci unele insecte folositoare (albine, de exemplu). În concluzie, cercetătorii amintiți au propus ca împotriva dăunătorilor, în loc de substanțe chimice, să fie folosiți paraziți și dușmani ai dăunătorilor. Cu alte cuvinte, să se recurgă la lupta biologică, prin răspîndirea și înmulțirea unor prădători ai dăunătorilor. Care este părerea dumneavoastră în această privință?

MIHAIL FLORESCU: Într-adevăr, consumul de pesticide în agricultură va crește în anii următori și aceasta este normal pentru că trebuie să salvăm 25% din recolta anuală, care este amenințată de acești dăunători. Dar utilizarea pesticidelor comportă și un grav inconvenient: aceste produse sînt toxice, deci apare necesară o reglementare a folosirii lor. O reglementare a fabricației se realizează în momentul de față prin intermediul unei comisii din care fac parte toate ministerele interesate. Trebuie spus că problema este foarte importantă și dificilă, dar nu nerezolvabilă. Așa cum s-a reglementat consumul de medicamente — deși și în acest domeniu mai sînt încă multe de făcut — trebuie să reglementăm și consumul de pesticide, mai ales că nu peste tot ele sînt folosite cu efecte salutare. Toate consecințele negative despre care s-a vorbit nu provin adesea decît dintr-o folosire abuzivă. Trebuie să vă spun că partidul nostru a luat o hotărîre și în această privință, iar noi am depus un document care propune o reglementare posibilă, reală, ce elimină multe din aspectele arătate. Există dealtfel numeroase instrucțiuni de manipulare a acestor produse, dar instruirea oamenilor care le folosesc este încă necorespunzătoare. Deși la noi în țară, în această privință, nu au existat cazuri dramatice ca în alte țări, de multe ori au fost situații cînd substanțele respective au fost folosite de oameni neinstruiți în acest scop și nu după indicațiile inginerilor agronomi, așa cum ar fi fost normal. Mai vreau să menționez că un foarte mare număr de savanți au arătat că nu se poate renunța la pesticide și insecticide; din contra, ele trebuie să se înmulțească. Este absolut necesară protejarea pe această cale a unor plante. Repet: 25% din producția noastră agricolă anuală — adică circa 4 milioane de tone — este amenințată de gîngănii și buruieni, și ea trebuie apărată.

Pregătim acum, din indicația conducerii de partid și de stat, un regulament care va împiedica folosirea nerațională a pesticidelor.

Dealtfel, dumneavoastră știți că acum cîțiva ani s-a dus pe plan mondial o campanie susținută împotriva D.D.T., dar azi s-a revenit pentru că în combaterea malariei nu există altă armă mai eficientă decît D.D.T. Desigur, orice utilizare abuzivă și nerațională duce la situații ca cele arătate de dumneavoastră și deci o reglementare va fi binevenită. Concomitent, noi căutăm să fabricăm cît mai puține substanțe toxice pentru om. Este adevărat, pe de altă parte, că în ultimii ani s-au efectuat cercetări pentru combaterea dăunătorilor prin microorganisme, dar și stăpînirea acestora din urmă

În atenția chimiei vor sta și asemenea probleme ca benzina fără detonanți și combaterea tuturor gazelor de ardere... *Iată ceva ce interesează în cel mai înalt grad pe cei ce locuiesc în aglomerările urbane.*

este extrem de dificilă și medicii au un cuvînt de spus în acest domeniu. Noi credem că ele nu vor deveni un pericol decît dacă nu vor fi stăpînite suficient. Există o reglementare a fabricației pesticidelor și insecticidelor; mai este necesară o reglementare a folosirii lor.

REVERSELE NEAȘTEPTATE ALE LUPTEI BIOLOGICE

PETRE CIOBANU: În regiunea Argeș, datorită nerespectării normelor de depozitare și neglijenței personalului care manipulează aceste substanțe, într-un an s-au înregistrat 68 intoxicații.

NICOLAE RACOVEANU: Folosirea lor corectă în agricultură exclude accidentele, posibilitățile de intoxicare. Fructele și celelalte produse agricole trebuie consumate multă vreme după utilizarea pesticidelor. Lucrătorii din agricultură trebuie să respecte reglementările în vigoare. Este adevărat că utilizarea abuzivă a acestor substanțe duce la intoxicații acute, dar intoxicare cronică cu pesticide nu există în țara noastră.

Lupta biologică este o problemă care interesează toată lumea. La noi au fost inițiate studii în acest domeniu, de pildă privind prădătorii mușteluor, în special în zona litoralului. Se ivesc însă și reverse neașteptate. Se întîmplă același lucru ca și cu insecticidele: muștele se obișnuiesc cu agenții prădători respectivi! În străinătate s-au elaborat tehnici mai sofisticate, de exemplu folosirea masculilor sterili. Există de asemenea și alte tehnici, care întîmpină însă destule rezistențe. De aceea continuă să se fabrice D.D.T., în ciuda faptului că unele firme străine au renunțat să-l producă. De ce s-a revenit? Pentru că apar situații ca în Indonezia, unde s-a declarat o gravă epidemie de malarie rezultată tocmai din neutilizarea D.D.T.

Evident, reglementări științifice vor permite să nu se strice echilibrul ecologic. Am avut și noi în unele locuri cazuri de dispariție a albinelor, dar utilizarea corectă a pesticidelor în agricultură, conform unor norme tehnice bine stabilite, va duce la lichidarea acestor neajunsuri.

GEORGE BĂRĂNESCU: Am participat la o reuniune internațională științifică unde s-a dezbătut această problemă. Specialiștii au arătat că încă nu se poate da un răspuns definitiv în acest domeniu. De fapt, încă nu se cunoaște exact efectul real al acestor antidăunători asupra oamenilor, dat fiind că acesta se face simțit după vreme mai îndelungată. Este necesar deci să se urmărească efectul substanțelor în cauză și să se selecționeze cele care nu produc mediului prejudicii.

MIHAIL FLORESCU: Trebuie să reținem totuși că viața medie a oamenilor a crescut considerabil în ultimele decenii și că ea va crește și mai mult. Deci, oamenii au putința de a combate efectele negative decurgînd din utilizarea nerațională a acestor produse. Există mijloace pentru a crea condiții de siguranță dezvoltării umane. Subliniez acest lucru pentru că s-au emis unele opinii din străinătate potrivit cărora poluarea constituie o amenințare pentru dezvoltarea economică a țărilor în cauză. Mă refer, de pildă, la un raport al Institutului tehnologic din Massachusetts, S.U.A., așanumitul raport Meadows, la un raport al Comitetului pentru combaterea poluării mediului din cadrul Agenției pentru protecția mediului din Roma. Noi considerăm că problema combaterii poluării este de dimensiuni mondiale și interesează pe toată lumea. Dovadă, și această discuție, care nu va fi ultima. Vom continua să găsim mijloace de combatere și soluții pentru a asigura și sănătatea oamenilor, și mediul ambiant, în ciuda pesimismului manifestat în documentele citate.

ADRIAN PĂUNESCU: Am citit și eu primul raport. Desigur, nu putem fi de acord cu soluțiile preconizate, dar datele pe care raportul le oferă sînt cutremurătoare, ele trebuie să ne alarmeze. E grav că se întîmplă ceea ce se întîmplă. Repet, putem găsi o altă soluție, dar datele respective alarmează și trebuie să pună în gardă conștiința contemporanilor.

NICOLAE RACOVEANU: Ultimele rapoarte apărute în 1972 în S.U.A., bazate pe date culese de agențiile pentru protecția mediului, demonstrează evidenta îmbunătățire a indicilor globali de calitate a mediului în ultimii trei ani.

FĂGĂRĂȘENII VOR RĂMÎNE ACASĂ

ADRIAN PĂUNESCU: Să continuăm seria întrebărilor. Eugen Seceleanu, care este de fel din Făgăraș, are de pus o întrebare.

EUGEN SECELEANU: Ar fi greu să-mi imaginez viața istoricului Făgăraș fără Combinatul chimic «Nitramonia». Spre el duc toate drumurile, la el își cîștigă oamenii pîinea, pensia și îmbrăcămintea. Și tot grație lui, din păcate, sînt acum mai multe policlinici, mai mulți bolnavi. Vă spun un amănunt nefericit: numai în familia mea sînt doi bolnavi de tuberculoză, și doctorii le recomandă aer curat. Unde? Aerul Făgărașului nu mai este curat și miroase a tot felul de substanțe chimice. Peștii din apele înconjurătoare mor pe capete și a te duce la pescuit apare doar ca un act de încăpățînare. Părinții mei — făgărășeni vechi, trecuți prin monografii — vor să se mute. Ce vor face: se vor muta sau vor rămîne acolo? Aerul va deveni sănătos, curat și bun?

JENICA VERBUȚĂ: Nu sînt de acord cu această părere. Eu trăiesc în Făgăraș de 15 ani. Am locuit mai întîi lîngă gară, acum m-am mutat în centru și nu am simțit defel această poluare. Firește, în interiorul combinatului și în jurul său există o oarecare poluare, dar numai cînd presiunea atmosferică este deosebit de joasă și cînd oxidul de azot — singura noxă de poluare a atmosferei în Făgăraș — coboară la nivelul locuințelor. Acești oxizi de azot sînt, în anumite condiții tehnice de absorbție, mai nocivi în apă, unde concentrația este ceva mai mare decît în limitele admise, dar aceasta nu deranjează prea mult. De regulă, nici în combinat nu simțim poluarea. Nu știu la ce alte gaze sau noxe în atmosferă se referă tovarășul Seceleanu. În acest domeniu, în combinatul nostru există o preocupare susținută: de circa zece ani se studiază diferite posibilități de distrugere a acestor noxe și chiar de recuperare economică a lor. Nu s-a reușit pînă acum, dar în prezent, prin colaborare cu un institut de specialitate, se pare că se va rezolva problema noxelor, a oxidului azotic din atmosferă, prin folosirea de procedee catalitice. La sfîrșitul anului în curs, cercetările vor fi probabil terminate. Va urma proiectarea și instalarea dispozitivelor respective de protecție.

EUGENIU NICULESCU-MIZIL: Locuiți în Făgăraș de 15 ani. Intenționați să vă mutați?

JENICA VERBUȚĂ: Nu.

MIHAIL FLORESCU: De-a lungul anilor am încercat să transferăm specialiști din Făgăraș la alte unități noi și a fost foarte greu.

NICULAE POPOVICI: Deși nu s-a ajuns la limita maximă admisă, vreau să spun că în cadrul Ministerului Industriei Chimice există preocupări serioase în ceea ce privește reducerea oxizilor de azot, — chiar în condițiile în care emisia de oxizi de azot a scăzut —, cercetarea aflîndu-se în fază de stație-pilot. Cercetarea se va desfășura la Combinatul de la Tg. Mureș și ne-am propus să distrugem catalitic oxizii de azot emanați de fabricile de acid azotic. Vreau să remarc că în majoritatea țărilor s-a mers numai pe linia de a suprima culoarea gazelor finale, ele rămînînd însă în atmosferă; în schimb, noi am mers pe ideea distrugerii sale, mai precis pe linia aducerii lui în stare de azot inert, deși acest procedeu este mai costisitor.

JENICA VERBUȚĂ: La instalația care producea acid azotic în perioada cînd tovarășul Seceleanu locuia la Făgăraș s-a rezolvat problema oxizilor de azot prin recuperarea acestora și transformarea lor într-un produs nou — azotit-azotat.

PEȘTII VOR SĂ SUPRAVIEȚUIASCĂ

ELIZARIE DASCĂLU: Aș dori să pun și eu o întrebare, ceva mai generală decît a tovarășului Seceleanu, deși vizează tot pescuitul. Industria chimică nu se consideră oare implicată în scăderea producției naționale de pește în apele dulci?

MIHAIL FLORESCU: Aci trebuie dat un răspuns ceva mai larg. Problema producției naționale de pește în apele dulci a fost examinată de multe ori de guvern și partid. De fapt, nu este vorba de o scădere absolută a producției: pur și simplu nu producem atît cît am dori să dăm pe piață pentru populație. Desigur, există ape unde aceste elemente poluante elimină, în mod brutal, peștele, dar trebuie să vă mai atrag încă o dată atenția că noi, ca producători direcți de chimicale, sîntem perfect conștienți de pericolul pe care propriile noastre produse îl prezintă dacă nu sînt folosite cum trebuie. Consumatorii de chimicale trebuie să ia măsuri corespunzătoare, căci ei pot provoca asemenea accidente. Industriile textilă, de pielărie, de construcții de mașini, electrotehnică și electronică, ce folosesc produse chimice, au datoria să controleze ce se întîmplă cu apele pe care le folosesc și apoi le deversează! Pe Valea Bistriței avem una din cele mai mari și mai poluante industrii chimice și totuși acolo există pește!

ARIE ZLOTA: La Uzina chimică Borzești apele reziduale care se evacuează în diluația cu emisarul respectiv, Trotușul, nu omoară peștii. (Bineînțeles, se produc alte fenomene de degradare.) Același lucru pe Olt, la Rîmnicu Vîlcea. O dificultate s-a ivit pe Olt: la un moment dat s-au semnalat simburi de prune de la o distilerie. Or, acești simburi conțin mici cantități de cian, o substanță otrăvitoare.

BUJOR ROȘCA: Un institut de specialitate din Constanța a studiat apele de la Năvodari și a ajuns la concluzia că moluștele și peștii din Marea Neagră nu suferă în nici un fel de pe urma combinatului.

ANDREI FILOTTI: După părerea mea, lipsa de pește se datorește, în parte, și poluării apelor. Trebuie recunoscut că există agenți chimici care poluează. De exemplu, cianurile din Olt omoară peștele. Dar trebuie subliniat că, în general, peștele cu care se alimentează orașele nu provine din apele curgătoare menționate aci, ci dintr-o serie întreagă de bălți «organizate», unde se iau măsurile de prevenire a poluării. Consumul și cererea de pește a crescut foarte mult. Poate ar trebui făcute mai multe amenajări piscicole în zone adecvate.

Nenumărate iazuri se pot realiza pe rîuri mici, unde nici nu există pericol de poluare.

ADRIAN PĂUNESCU: Dar apele noastre mari? Sînt ele poluate de industria chimică sau nu?

«A LĂSA O ALBIE SEACĂ ESTE LA FEL DE RĂU CA ȘI A O MURDĂRI»

ANDREI FILOTTI: Chimia se află, probabil, pe unul din primele locuri în ceea ce privește fabricarea de substanțe ce poluează apele. Ea le produce, dar aceasta nu înseamnă că le și varsă în ape. Dimpotrivă, poate revendica întîietatea în ceea ce privește lupta împotriva poluării. Eforturile Ministerului Industriei Chimice pentru găsirea de mijloace de combatere a poluării sînt de departe cele mai importante din industria noastră.

Opinia publică trebuie informată : problema poluării nu se poate rezolva în 90 de zile. Dacă se putea realiza aceasta în 90 de zile, nici nu făceam o lege privind protecția mediului ambiant. Este vorba de o legecadru, care ne orientează activitatea în acest domeniu pe o perioadă foarte îndelungată. Și avem multe de făcut! Chimia nu va termina niciodată cu lupta împotriva poluării: peste cinci ani vor apărea noi produse cu problemele lor specifice legate de poluare care vor trebui rezolvate ș.a.m.d. Există totuși o preocupare foarte susținută în acest domeniu. Bineînțeles, avem și instalații care n-au fost date în funcțiune, la care au survenit întîrzieri sau există instalații lipsite de dispozitive antipoluante. La Brazi, stația de epurare a fost dată în funcțiune abia anul trecut. Un mare număr de instalații antipoluante sînt încă în curs de amenajare. Anumite rămîneri în urmă, explicabile pe un plan mai general, s-au rezolvat. A existat deci o preocupare pentru remedierea deficiențelor.

Vreau să subliniez că protecția apelor nu comportă numai un aspect calitativ, ci și unul cantitativ. A lăsa o albie seacă este la fel de rău ca și a o murdări. Calitatea și cantitatea sînt două fațete la fel de importante ale problemei, care nu trebuie neglijate. Să revenim la pești. Într-o albie seacă este sigur că nu se mai găsește un singur pește, dar în apele de lîngă Tg. Mureș ei încă mai trăiesc Din punct de vedere economic, cantitatea de apă are o importanță foarte mare. Pentru Borzești s-a amenajat un lac de acumulare la Poiana Ursului, care costă peste 500 milioane lei. Anul acesta ar fi trebuit să cheltuim alte 500 milioane lei pentru un alt baraj. Măsurile de recirculare a apei au evitat însă aceste cheltuieli. Vă dați seama că discutăm despre sume foarte importante.

Rezultatele stației de epurare de la Tg. Mureș sînt spectaculoase

Problema poluării este îngrijorătoare în ansamblu și trebuie tratată în ansamblu. În general se elaborează planuri de amenajare a apelor în scopuri utile, ținîndu-se seama de calitatea și de cantitatea apei și se caută colaborarea cu diferite ministere și diferite ramuri. În domeniul calității, aceste eforturi trebuie susținute. În legătură cu relațiile noastre cu chimia trebuie să arăt că în ultima vreme a apărut o colaborare mult mai strînsă decît acum cîțiva ani.

O REUȘITĂ: EPURAREA BIOLOGICĂ

VASILE DUMITRESCU: Lucrez de mulți ani în problema apelor reziduale poluante și vreau să vă relatez că atunci cînd am pornit la lupta împotriva poluării am fost trimiși, prin Ministerul Industriei Chimice și Comitetul de Stat al Apelor, într-o călătorie în străinătate pentru a vedea ce și cum fac alții. După aceea am revenit în țară și ne-am pus pe treabă. Prima noastră acțiune a constat în identificarea poluanților din ape. Această inventariere a durat pînă în anul 1962. A urmat o fază de proiectare. Prima acțiune: eliminarea acidității apelor prin tratare fizică și chimică. Dar odată cu dezvoltarea petrochimiei, problemele au început să se complice. Puteam rezolva o serie de probleme prin sedimentare și tratare chimică, dar nu puteam încă realiza depoluarea apelor prin epurare biologică. Am importat însă instalații din străinătate, am pus la punct unele procedee originale. Și am reușit! Astfel, complexul de epurare biologică de la Borzești este apreciat și de vizitatorii din străinătate. La ora actuală avem tehnologii foarte moderne la Pitești, Rîmnicu Vîlcea, iar la Săvinești avem o tehnologie specifică pentru epurarea apelor într-un complex de fabricare a fibrelor sintetice. La Făgăraș s-a elaborat o tehnologie complet românească. De asemenea, menționez stația de epurare biologică a apelor reziduale de la Combinatul chimic «Victoria», pentru care cercetarea s-a elaborat pe o stație-pilot.

MIHAIL FLORESCU: Nu ați amintit

LUPTA CU POLUAREA (II)

stația-pilot model, amplasată pe camioane, care se deplasează din loc în loc pentru a găsi soluții.

VASILE DUMITRESCU: Acum această stație merge la Făgăraș.

EUGENIU NICULESCU-MIZIL: În toamna trecută a venit în vizită în România fostul președinte al statului Chile, Eduardo Frei, care nu este specialist în domeniul acesta, dar a cerut în mod expres să viziteze stația de epurare a apelor de la Brazi, despre care auzise că este o stație de înaltă eficiență tehnică în domeniul antipoluării.

MIRCEA MUNTEANU: Aș dori să menționez cîteva din preocupările și realizările Ministerului Industriei Chimice privind combaterea poluării rezultate din prelucrarea țițeiului.

Se știe ce dezvoltare a luat acest sector industrial în ultimele două decenii. Aici combaterea poluării apelor este deosebit de importantă, avînd în vedere debitele mari pe care le utilizează și dată fiind complexitatea apelor reziduale evacuate din fiecare unitate.

Acești doi factori au impus cercetătorilor, proiectanților și personalului din exploatare să caute metodele tehnice cele mai perfecționate pentru a se evita contaminarea mediului ambiant.

Caracteristic pentru industria de prelucrare a țițeiului, pentru petrochimie, este modul cum a fost abordată ideea. Primul obiectiv urmărit a fost tocmai rationalizarea modului de folosire a apei. Astfel, numai la platforma de la Brazi, din cadrul rafinăriei de la Combinatul petrochimic-Ploiești, prin măsurile tehnice luate ca urmare a cercetărilor și proiectărilor respective, debitul de apă prelevat a fost redus în proporție de 50%, implicit debitul de apă reziduală a scăzut la jumătate. În cadrul măsurilor luate în anii 1968-1971 merită menționată utilizarea unor metode originale, cum ar fi tratarea și recuperarea apei de la «tăierea» cocsului (apă în prezent refolosită în circuitul productiv) sau utilizarea condensatorilor de suprafață etc. Instalațiile proiectate de Institutul de cercetări și proiectări pentru rafinării-Ploiești, în calitate de proiectant general, se bazează pe tehnologii moderne. Aș putea cita metode ca separarea gravimetrică, folosirea substanțelor coagulante, epurarea biologică, tratarea nămolului rezultat din procesele de epurare, incinerarea acestor nămoluri în cuptoare cu pat fluidizat. Au fost luate în considerație și aspectele economice secundare; astfel, pe seama gazelor rezultate de la incinerarea nămolului vom produce abur ce va fi folosit chiar în uzină. Se cercetează în prezent posibilitatea ca o bună parte din apele reziduale să fie refolosite în procesele tehnologice. Amenajările, construcțiile necesare, conductele, stațiile de pompare sînt gata și sper că în curînd vom putea informa că s-a recuperat o bună parte a apei epurate, deci apă reziduală. Cu alte cuvinte, tovarășe academician Bărănescu, ne vom alimenta din propria noastră apă reziduală!

O VESTE BUNĂ PENTRU RÎMNICU VÎLCEA

GEORGE BĂRĂNESCU: Cei de la Rîmnicu Vîlcea, care într-o anumită perioadă au fost obligați să se alimenteze cu apă de la saca, vor primi această veste cu mare bucurie.

MIHAIL FLORESCU: Este o situație a trecutului. Pentru utilizarea pe platforma noastră industrială noi am adus o apă bună, de izvor de munte, și am extins conducta cu cinci kilometri, pînă la Rîmnicu Vîlcea. Am făcut aceasta, deși orașul avea priza de apă în amonte de deversarea apelor de la combinat. Rîmnicu Vîlcea are acum o apă foarte bună.

MIRCEA MUNTEANU: Să revin la instalația de la Brazi la care mă refeream mai înainte și care a intrat în funcțiune în trimestrul III al anului trecut. Este foarte eficace deoarece — raportîndu-ne la conținutul în poluanți — ea reține mai mult de 95% din suspensiile din apă. Rezultă că în apele reziduale care inițial conțineau 300 mg la litru suspensii, acestea din urmă au scăzut sub 10 mg la litru. La fenoli, eficiența este de 99%. Sulful, practic a dispărut din apele reziduale supuse epurării. Consumul biochimic de oxigen este de 25 g pe litru. Demn de reținut este faptul că această instalație mare și importantă, atît prin complexitatea apelor pe care le are de tratat, cît și prin valoarea debitului și capacității de epurare, a permis cercetătorilor, proiectanților și personalului din exploatare să dobîndească o experiență pe care Ministerul Industriei Chimice o va folosi neapărat la realizarea altor instalații similare. Deja se află în construcție stația de epurare a apelor reziduale evacuate din rafinăria din Ploiești — bazată tocmai pe experiența dobîndită la Brazi.

PETRE CIOBANU: Mai sînt și alte probleme. Fenolii ridică probleme la Galați și la Tulcea; la Blaj — plumbul, cianurile și cadmiul. Sînt cîteva probleme foarte dificile și delicate, dar pe care cred că proiectanții le vor putea rezolva.

ÎN DOLJ CURG APE TULBURI

DORIN TUDORAN: Sînt purtătorul de cuvînt al tovarășului inginer șef Ion Neguțiu, șeful serviciului protecția calității apelor din cadrul Oficiului de gospodărire a apelor-Dolj. Aș pune două întrebări:

1) În județul Dolj apele depășesc categoria a 3-a, deci sînt degradate în totalitate; care este «contribuția» unităților Ministerului Industriei Chimice?

2) Combinatul chimic-Craiova nu posedă o stație de epurare corespunzătoare actualei capacități de producție și deversează apele reziduale cu un conținut ridicat de ape amoniacale, negru de fum, omologi și polimeri. Cînd se va da în folosință noua stație de epurare a combinatului chimic?

NICULAE POPOVICI: Mă limitez la Combinatul chimic-Craiova ca sursă de poluare a Jiului, și aș reaminti, legat de aceasta, că o problemă nerezolvată deplin satisfăcător pe plan mondial este aceea a tratării apelor reziduale care conțin ioni de amoniu și nitriu, dăunători sănătății.

La Craiova, cercetarea s-a angajat pe căi foarte promițătoare. La sfîrșitul anului acesta vom putea verifica eficiența procesului pe care l-am dezvoltat la noi în țară și care prezintă un interes deosebit și în străinătate — fapt care ne sporește încrederea în valoarea lui. În paralel, tocmai pentru a grăbi aplicarea acestui proces, — pînă vom rezolva definitiv problema și fără să așteptăm rezultatele definitive —, lucrăm deja la proiectul de execuție pentru întreaga capacitate a apelor de la complexul Craiova. Dacă vor interveni «corecturi» le vom face pe parcurs pentru a cîștiga timp. Anul 1975, cînd intră în funcțiune noua capacitate de la Craiova, ne va găsi avînd rezolvarea definitivă a problemei apelor reziduale.

MIHAIL FLORESCU: Dumneavoastră ați ridicat problema subdimensionării stațiilor de epurare de la Craiova. Din cauza acestei subdimensionări reziduurile rezultate de la fabrica de acetilenă au dus la o situație grea. Avem un plan de măsuri și se lucrează foarte mult pentru ca «apa neagră» din Jiu, preluată la combinatul nostru, poluată din exploatările carbonifere din Valea Jiului, să fie redată mai curată înapoi în Jiu. Cu cîțiva ani în urmă, această apă s-a înrăutățit, deoarece nu s-au luat măsuri adecvate atunci cînd au apărut problemele în instalațiile de acetilenă. Azi, aceste instalații merg în condiții normale. Odată cu mărirea capacității stațiilor de epurare, în 1974 se vor elimina aceste situații.

GEORGE BĂRĂNESCU: Este foarte important ca instalațiile de reținere să existe și să funcționeze normal, dar este și mai important ca ele să funcționeze la parametrii proiectați. Rezultatele obținute de Ministerul Industriei Chimice sînt îmbucurătoare, însă de exemplu la Slatina instalația de reținere a fluorului funcționează doar cu un randament de 55—60%, din motive constructive și uneori datorită exploatării. Nu arareori, pentru sporirea producției, sînt intensificate procesele tehnologice fără schimbări corespunzătoare în instalațiile de protecție a mediului, ceea ce duce la o sporire substanțială a emisiilor poluante.

PAUL ANTONESCU: Cîteva cuvinte în legătură cu anumite aspecte din domeniul petrochimiei și al prelucrării țițeiului. Statistica mondială arată că în țări ca S.U.A și Franța, doar 30% din rafinării sînt dotate cu stații de epurare avansate pentru apele reziduale, celelalte posedînd doar instalații simple de epurare. În țara noastră toate rafinăriile vor fi dotate pînă în 1975 cu instalații de epurare complexe, moderne. Deci, față de străinătate vom sta mult mai bine.

Aș mai dori să arăt că există o adîncă preocupare pentru cercetarea științifică în acest domeniu. Din cele trei metode foarte moderne de epurare a apelor — dar din care, practic, nici una nu a fost aplicată pe scară mare în străinătate — au fost aplicate la noi în țară, în stația-pilot de la Pitești, două: oxidarea electrochimică și electroflotația. În acest domeniu, în străinătate, practic nu există decît mici instalații; deci și sub acest aspect ne aflăm în apropiere de nivelul mondial.

CHIMIA, UN MAGICIAN AL INDUSTRIEI MODERNE

LIONEL NIȚESCU: Tovarășul ministru Florescu și tovarășul academician Bărănescu au citat transporturile în rîndul surselor principale de poluare. Ce preocupări există la Ministerul Industriei Chimice pentru diminuarea poluării datorate autovehiculelor?

MIHAIL FLORESCU: Da, în adevăr, benzinele le producem noi. Și pentru această problemă noi am vrut să aducem la discuție un specialist, dar din păcate nu am putut. În schimb, sînt tovarăși din Institutul de specialitate care pot să vă vorbească despre preocuparea noastră de a elimina etil-plumbul, care este cel mai periculos. În momentul de față, noi ne preocupăm de reducerea cantității de etil-plumb din benzine și ne-am propus ca pînă în 1975 întreaga problemă să fie soluționată prin producerea de benzine cu cifră octanică ridicată, cu un conținut redus de etil-plumb sau eliminîndu-l în întregime.

O a doua problemă, în legătură cu creșterea monoxizilor de carbon în mediul urban este determinată de creșterea producției de autoturisme. Noi nu discutăm numai despre realitățile de azi. Problema poluării datorită autovehiculelor rămîne valabilă și peste cinci ani, și constructorii de mașini trebuie să găsească o soluție radicală, să înlocuiască motoarele cu explozie sau să încerce să așeze mici aparate cu catalizatori de cărbune activ la eșapamente. Catalizatorii ar «prelua» gazele de eșapament.

NICOLAE RACOVEANU: Chimia, ca factor de poluare în viitor! Chimia este totuși un mare magician al industriei moderne. Imită natura, fabrică mase plastice. În atenția ei vor sta și asemenea probleme ca benzina fără detonanți și combaterea tuturor gazelor de ardere pe cale catalitică. Benzinele fără detonanți vor avea dealtfel mare căutare și la export. Aș mai cita și necesitatea fabricării de pesticide diversificate și adecvate scopului, problema unor noi fertilizatori etc.

Chimia va putea schimba, în bine, condițiile noastre de mediu, ea va produce noi și noi substanțe interesante și utile. Dar unele sînt mutagene, cancerigene, cu efecte negative asupra generațiilor viitoare. Trebuie să facem astfel ca viața omului de mîine să devină mai ușoară, dar și mai puțin periculoasă.

ANDREI FILOTTI: Utilizarea nerațională a îngrășămintelor duce la scăderea fertilității solului, riscă să scadă producția agricolă nu pentru scurt timp, ci să compromită un sol astăzi fertil.

MIRCEA MUNTEANU: Industria chimică este principalul creator de substanțe antipoluante, dar tot ea este cea care produce și substanțe coagulante și adjuvante la coagulare și cele care intervin direct în procesele tehnologice, dînd un ajutor prețios în lupta împotriva poluării.

CERCETĂRI ROMÂNEȘTI APRECIATE PESTE HOTARE

EUGEN SECELEANU: Eu am de pus o întrebare în numele tovarășului Dona. Alertarea opiniei publice în legătură cu primejdiile poluării — la noi și aiurea — este, fără îndoială, un lucru pozitiv. Dar cred că presa are datoria să demonstreze convingător că avem de-a face cu o problemă soluționabilă, că poluarea poate fi învinsă, că oamenii nu trebuie să se lase cuprinși de panică. Există, după cîte știu, unele reușite spectaculoase în străinătate (eliminarea smogului londonez, de exemplu). În ce măsură considerați că poate fi vorba la noi, acum, de o abordare globală a problemei, de rezolvări care să îmbunătățească radical mediul înconjurător într-o zonă întreagă, desigur fără a neglija măsurile cu caracter parțial, limitate la o anumită unitate sau la un anumit focar de poluare? Putem să privim liniștiți poluarea aceasta? Se vor lua măsuri?

NICULAE POPOVICI: O.N.U. a întreprins acțiuni foarte energice pentru a mobiliza atenția lumii, a oamenilor politici, a guvernelor, a tuturor instituțiilor de specialitate, pentru a analiza în fond și cît mai serios această problemă, care are nu numai un aspect național, ci și unul internațional. Ar fi foarte interesant de cunoscut în ce măsură eforturile noastre, ale industriei chimice românești, au oarecare ecou, sînt într-o anumită măsură prețuite în afară. Aceasta ar constitui o verificare a faptului că, într-adevăr, proiectele noastre, eforturile noastre sînt eficiente.

Vreau să dau cîteva exemple despre unele cercetări legate de poluare, în domeniul industriei chimice, apreciate peste hotare.

Un procedeu dezvoltat în cadrul ministerului nostru, de captare și valorificare a gazelor din industria de acid sulfuric, a suscitat interesul deosebit al unei instituții americane. Acest procedeu a intrat în literatura de specialitate sub denumirea de procedeu românesc și este citat într-un tratat apărut în 1971 în S.U.A., scris de o autoritate în materie. Pentru un alt procedeu de valorificare sub formă de acid sulfuric de contact a gazelor provenite din metalurgia cuprului, avem cereri din două țări din America de Sud.

O serie de procese românești au în vedere valorificarea fluorului din industria de îngrășăminte. Am fost solicitați de o firmă din Turcia să efectuăm un studiu asupra organizării producției de săruri de fluor în cadrul industriei de îngrășăminte din acea țară.

Aceste exemple ne îndreptățesc să credem că eforturile făcute de industria chimică românească au o valoare practică și se bucură de atenție și din partea specialiștilor din alte țări.

PROCEDEE DE MARE PERSPECTIVĂ ELABORATE CHIAR ÎN UZINĂ

JENICA VERBUȚĂ: Există și o serie de soluții românești elaborate chiar în uzină. De exemplu, epurarea biologică a apelor organice de pe platforma de la Făgăraș a fost realizată de colectivul de la Combinatul chimic–Făgăraș. Este o metodă originală, vizînd apele cu nitroderivați nebiodegradabili, deosebit de toxice pentru faună și chiar pentru om. Studiul a fost efectuat cu ajutorul unei stații-pilot și s-a ajuns la rezultate foarte bune, în sensul că fenolii și nitroderivații au fost reduși foarte mult — rezultat valoros în condițiile specifice de ape de pe platforma noastră.

O altă cercetare, tot originală, realizată la combinatul nostru a avut în vedere biodegradarea acestor substanțe organice cu ajutorul microorganismelor din plantele de baltă și din turbă. Procedeul va fi aplicat în cel mai scurt timp. El este destul de puțin costisitor și e la îndemîna oricui. Este adevărat că el nu diminuează noxele într-o proporție hotărîtoare, dar s-a ajuns și la randamente de 80%. S-a întocmit deja documentația, instalația este în construcție și anul acesta o vom pune în funcțiune.

S-a rezolvat și problema epurării apelor cu cupru chiar în fabricile respective de amoniac. S-a lucrat la un procedeu care rezolvă problema recuperării cuprului din aceste ape și reintroducerea cuprului în fabricație, apele rămînînd total purificate.

Acum lucrăm la un studiu privind epurarea biologică a ionilor de amoniu și nitriu, problemă grea și nerezolvată pe plan mondial. Am reușit să reducem ionul de amoniu din apele reziduale în proporție de 95% și să distrugem ionul nitric în proporție de chiar mai mult de 98%. Și acest studiu ultim s-a încheiat în laborator, urmează să-l încercăm în fază pilot pentru a putea trece apoi la proiectare și la construirea instalației.

«REBELII» DIN RÎNDUL POLUANȚILOR

MIHAIL FLORESCU: Nu există la noi uzină chimică fără laborator de analiză a apelor, nu există uzină chimică care nu controlează și nu înregistrează, din oră în oră, apele ce pleacă din uzină.

Aș vrea să mă opresc asupra unei descoperiri de mari proporții ce s-a realizat în laboratorul de ape reziduale de la Făgăraș. Mă refer la metoda de eliminare a celor mai rebeli poluanți din apă — fenolii. Acești fenoli nu sînt degradabili naturali. Dacă vă mai amintiți, cu luni în urmă, cam în

același timp, presa din S.U.A. și R.F.G. a răspîndit în toată lumea vestea că s-au găsit niște trestii care combat fenolii din apele reziduale. Prezentarea făcută era foarte generală, însă noi ne-am dat seama din aceste materiale publicate că ei sînt la o fază pe care noi am depășit-o de mult. Încă o dată precizez că procedeul românesc de combatere a apelor fenolice a rezolvat cu totul problema distrugerii fenolilor din apele reziduale. Prima instalație mare va fi gata la sfîrșitul acestui an și în curînd vom dezvolta acest procedeu pentru a fi folosit de celelalte industrii. Vreau cu această ocazie să aduc felicitări colectivului din Făgăraș care a pus la punct un procedeu atît de ingenios.

EUGENIU NICULESCU-MIZIL: Legat de întrebarea cu privire la stăvilirea poluării în domeniul transportului, menționez și eu că industria noastră produce acum benzine superioare, cu cifre octanice ridicate, fără aditiv cu plumb, care contribuie efectiv la reducerea poluării, și sînt foarte căutate la export. Acesta — ca și conținutul mic de sulf — este și motivul pentru care la ora actuală disponibilitățile sînt din ce în ce mai mici chiar și pentru export, deși producția crește.

De asemenea, aș mai menționa că noi fabricăm — și vom dezvolta acest sector în anii următori — pesticide cu un nivel de remanență mică la sol și foarte ușor degradabile la acțiunea vînturilor și ploilor. De asemenea, fabricăm detergenți cu un grad mărit de biodegradabilitate care, avînd în vedere că sînt folosiți în special la spălări industriale ce se deversează, conduc la reducerea poluării apelor.

«AVEM ÎNCREDERE CĂ VOM PUTEA REZOLVA ACESTE PROBLEME»

MIHAIL FLORESCU: În expunerile noastre am încercat să vă prezentăm ceea ce facem, cîteva din preocupările și rezultatele noastre, am menționat și cum intenționăm să învingem unele greutăți, probleme la care încă nu avem soluții. V-am expus programul foarte vast de investiții, rezultînd din hotărîrile Congresului al X-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale. Documentele Congresului, rapoartele tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu trasează tuturor întreprinderilor sarcina de a se ocupa cu cea mai mare atenție de problema protejării mediului înconjurător.

Avem în fața noastră un program care se întinde pînă în anii 1980-1990. Poluarea este o problemă greu de rezolvat; ea frămîntă toată omenirea, deci și pe noi.

Prezentîndu-vă rezultatele, am dorit să vedeți că am acționat așa cum ne-a învățat partidul, nu numai ca niște «oameni din industrie», ci în calitate de comuniști, că aceste preocupări nu datează nici de azi, nici de ieri, ci din perioada cînd s-a început industrializarea socialistă a țării și ele vor crește pe măsură ce se va dezvolta industria.

În acest sens avem mult optimism, căci am văzut soluționîndu-se multe asemenea probleme și avem încredere că sîntem în măsură să soluționăm încă multe probleme nerezolvate.

Trebuie să vă spun că în minister avem preocupări deosebite pe această linie. Chiar azi-dimineață a fost o analiză la consiliul de conducere al ministerului, programată cu mult înainte de apariția Proiectului de lege care face obiectul mesei noastre rotunde de azi. În consiliu s-a făcut o analiză a lucrărilor în domeniul epurării apelor. Am aici raportul prezentat de direcția tehnică; situația la fiecare investiție în acest domeniu este tratată foarte amănunțit.

Aș spune deci că avem încredere că vom putea rezolva aceste probleme.

Noi privim combaterea poluării ca o îndatorire a noastră, de comuniști, care doresc ca tot ceea ce se construiește în socialism să fie efectiv folositor oamenilor. În acest scop s-au și făcut mari cheltuieli. Dealtfel, acestea sînt probleme care se discută mereu la conducerea de partid, la guvern. Fonduri de sute de milioane de lei s-au acordat tocmai în ideea de a asigura protecția completă a mediului ambiant, a oamenilor. În final, între cele două elemente — om și mediu — există o strînsă legătură. Protecția muncii și protecția mediului constituie probleme de mare anvergură. Ministerul nostru, cunoscînd bine produsele cu care lucrează, a înființat încă în urmă cu 15 ani un centru medical industrial, unic la noi în țară, în cadrul căruia colaborăm foarte strîns cu Ministerul Sănătății. Centrul se ocupă de protecția mediului în fabrici și, în general, în zonă. Avem laboratoare de toxicologie în toate marile uzine legate de acest centru, care fac tot felul de măsurători preventive. Sute de chimiști și operatori chimiști nu se ocupă decît de controlul mediului ambiant, al mediului din fabrici, al apelor. Noi vom întări desigur acest control, vom mobiliza toate mijloacele de cercetare în acest domeniu. Dealtfel, o hotărîre în acest sens a și fost adoptată în ședința de azi a consiliului nostru de conducere. Noi privim lucrurile cu acel optimism sănătos cu care partidul nostru ne-a învățat să gîndim dezvoltarea omenirii și considerăm că omenirea va ști să-și găsească căile de progres atît în domeniul social-politic, cît și economic.

Lucrînd în domeniul industrial, noi ținem permanent cont de indicațiile date de partid în domeniul atît de greu și dificil din punct de vedere tehnologic al combaterii poluării și ne străduim să găsim soluțiile corespunzătoare. Cred că colaboratorii mei din minister vor fi de acord cu aceste concluzii care se bazează pe fapte pe care le cunoaștem, pe exigențe pe care le formulăm față de toți lucrătorii din minister și a căror capacitate o cunoaștem. Nu aș vrea să spun că toate problemele sînt rezolvate, că totul se va rezolva ușor, dar cu timpul vom găsi soluțiile respective. Am dori ca acest timp să fie cît mai scurt, ca efectele dezvoltării noastre industriale să nu aibă nici un fel de influență dăunătoare asupra mediului nostru înconjurător.

ADRIAN PĂUNESCU: Sigur, stimați oaspeți, în nici un moment al discuției nu am avut iluzia că s-a rezolvat sau că noi am putea rezolva totul. E bine să se știe că nu ne facem iluzii din acest punct de vedere. Știm că posibilitățile noastre sînt limitate istoric și că nu putem face mai mult decît putem face. Dar acest optimism despre care vorbea tovarășul ministru Florescu este de fapt nu numai o armă morală, ei îmbracă la ora actuală o formă socială precisă și acest proiect de lege supus dezbaterii publice, dezbătut și de noi astăzi, dar în forme concrete, fără a ne manifesta o formală aderiune, acest proiect constituie — cred — o lecție de umanism pe care nu avem decît s-o urmăm și să o predăm fiecare, la mica sau mai marea noastră catedră.

Eu vă mulțumesc dumneavoastră tuturor pentru faptul că, aflîndu-vă în puncte importante ale ierarhiei noastre sociale, dumneavoastră ați venit aici, la revista «Flacăra», și de fapt în fața opiniei publice, pentru a dezbate aceste lucruri. Vă mulțumesc foarte călduros. Văd în asta un semn de justă estimare, întîi de toate, a înaltelor investituri pe care le aveți în lumea noastră de 20 de milioane, pe care o puteți face mai fericită sau mai puțin fericită (și noi credem că e bine și dorim ca toți să acționăm în așa fel încît să ne simțim mai bine în viitor, și dacă nu noi, măcar copiii noștri), deci vă mulțumesc pentru această foarte înaltă solicitudine, pentru participarea dumneavoastră la această dezbatere. Dincolo de rezolvările imediate pe care le poate genera, această solicitudine e un semn de politică bună, de timp bun și de speranțe bune ale noastre.

Mai mult decît să discutăm, noi nu putem face altceva acum. Dar am simțit că noi, cu toții, sîntem implicați moral într-un anume destin al țării noastre, care nu poate fi străin de dezvoltare — pentru că viitorul nostru este dezvoltarea — dar șansa noastră este să ne dezvoltăm în așa fel încît să folosim întîi omului și să nu ne facem că nu observăm că omenirea e compusă din oameni. Acel om cu O mare, despre care se vorbește, citeodată uitîndu-se omul cu o mic, nu există de fapt. Există oamenii care fac, care muncesc și care construiesc o țară și care au dreptul să trăiască în sănătate deplină în țara lor.

Eu sînt realmente bucuros de întîlnirea noastră, așa cum am fost bucuros și de prima întîlnire cu reprezentanți ai Ministerului Energiei Electrice.

Consider că e cazul să mai facem asemenea lucruri, că e cazul să apropiem politica de cei care o hrănesc cu munca lor. Politica nu există în sine, ea este o politică a oamenilor și subliniez că în tot ceea ce s-a spus aici este vorba despre om. Așteptăm acum împlinirea promisiunilor acestei dezbateri.

violon d'ingres pentru un procuror

În profesia dumnealui — *Sp. 8, Proca* — e departe de a fi un oarecare. Dimpotrivă, are funcții oficiale și prestigiu real.

Dar nu despre ce a realizat în meserie acest ieșean vreau să vorbesc, ci despre preocupările, să le spunem metaprofesionale, pe care le are.

Întîi am aflat că duminicile — cînd alții ori fac chefuri, ori dorm, ori se lălăie nepricepîndu-se să dea decizii asupra timpului pe care-l au exclusiv în subordine — dumnealui își face programe de concert. Programe nu la întîmplare, ci potrivit celor mai rafinate criterii de alăturare a opusurilor muzicale și a autorilor.

Apoi i-am văzut discoteca — impresionantă, fără îndoială! — și l-am ascultat vorbind despre muzică. Vorbind — «el, profanul» — cu o pasiune, cu un har, pe care arareori, trist de arareori, l-am găsit la profesioniști.

Mă bănui că de-abia atunci, în răstimpul ceasului în care am stat de vorbă, deci rușinos de tîrziu pentru mine, mi-am dat seama, am descoperit, am înțeles că în componența definiției noțiunii de hobby trebuie neapărat să intre și ideea de noblețe. Noblețe în sens de puritate a pasiunii, a dăruirii, a flăcării.

Dar, din păcate, omul acesta avea și un necaz. Niște rînduri pe care a simțit nevoia să le scrie, niște rînduri care alcătuiau un articol-eseu despre «musical» i-au fost respinse de către specialiștii de la nu știu care publicație, nu de specialitate ci, ca să zic așa, general valabilă.

Eu unul nu-s muzicolog, dar socotesc că textul merită să apară, merită publicitatea. Dacă nu pentru altceva, măcar ca să demonstreze că eseul și cronica de artă nu trebuie făcute doar epatant de către «aleși» care beneficiază de un plus de surse de informații, ci și cu pasiunea fierbinte și înnobilatoare cu care fac lucrurile «muritorii de rînd», îndrăgostiți — cu adevărat și dezinteresat — de vioara lor și care — culmea! — sînt bănuiți că duc o viață banală. Și-acum, articolul cu pricina:

Nelu IONESCU

Pe o stradă oarecare, pietoni pașnici își dau dintr-o dată binețe, înflăcărați, își interferează pașii și devin atît de comunicativi de parcă s-ar cunoaște de cînd pămîntul. Mai întîi lent, încă sfios, apoi din ce în ce mai trepidant, chiar agresiv, ajung, în cele din urmă, să încingă o adevărată cavalcadă a dansului frenetic. Dezlănțuirea lor ne intrigă, ne uluiește, dar ne și reconfortează. Sfîrșim prin a crede că toate și totul în lume sînt doar melodie și coregrafie. Deși «West Side Story» și «My Fair Lady» au trecut oarecum în istorie, ne mai întrebăm și azi: ce-i totuși musical-ul?

Operetă nu-i, pentru simplul motiv că a atacat-o. I-a atacat prejudecățile caste și, curățind-o de moliî, a scos-o sub raza vie a soarelui, în piețe publice ori în grădini; a dus-o din palate anacronice în căsuțe modeste; a purtat-o pretutindeni unde viața pulsează cu forță de reactor atomic. E adevărat, a păstrat ceva din inadvertențele convenționale ale operetei și totuși potențele lui sînt cu mult mai credibile decît ale ei; musical-ul ne face chiar să acceptăm că pot dansa și trotuarele («Cîntînd în ploaie»), și copacii («Hello, Dolly!»), și păsările («Mary Poppins»). Apoi, spre deosebire de operetă, «el» nu s-a sfiit să se inspire din operele geniului universal; așa se face că «Pigmalyon»-ul lui Shaw a ajuns «My Fair Lady», iar «Romeo și Julieta», pur și simplu «West Side Story». În sfîrșit, melodiile musical-ului — simbioze, creator-inspirate, dintre melosul vienez și cel american, stenice și fascinante contopiri sonore — nu mai răsună ca «Dunărea albastră».

Musical-ul nu-i nici o reactualizare a revistelor cinematografice de odinioară, precum «Strada 42», «Ziegfield Follies» ori altele. Fast și montare, tumult grandios (dar nu și sărăcie ca în recentul «Oliver»), figurație densă și demonstrații acrobatice teribile se aflau și acolo, numai că asemenea performanțe își aveau de obicei locul doar pe scena unui teatru, numai în partea finală a filmului și fără ca procedeul să aibă o justificare tematică, fiind doar pretextul pentru lansarea vedetei și etalarea de paiete strălucitoare. În musical-ul onest, dimpotrivă, plastica mișcării și partitura sonoră complinesc logica dramatică a filmului; confirmă unele stări psihologice, infirmă altele, gradual și progresiv, în pas cu desfășurarea acțiunii, în care se sudează organic.

Deci, nici operetă, nici film muzical. Atunci, ce-i totuși musical-ul?

Nicăieri aiurea dansul lumpenproletariatului n-a fost mai veridic redat decît în secvențele din «My Fair Lady», în care mișcările savant burlești ale gunoierilor londonezi exprimă satisfacția lor efemeră că vor avea în sfîrșit ceva de băut din pomana darnică a bunei lor Eliza Doolittle. Surpriza revederii mult dorite cu îndrăgita Dolly îi determină pe chelnerii faimosului local newyorkez să facă, în vederea unei recepții fastuoase, repetiții acrobatice de o rară originalitate.

Mai fantezistă și, totodată, mai realistă decît alte manifestări asemănătoare, cert e că formula musical-ului ține de însăși ființa umană. Avem înnăscute în noi simțul mișcării și simțul muzical. Ne regăsim în musical și asta-i mai important decît orice definiție.

ARHEOLOGIA, LA ZI

coiful de la găvani

Coiful de luptă pe care și l-a pus pentru un moment în cap acest tînăr — tînărul este din Brăila — constituie în momentul de față piesa de rezistență a unei importante descoperiri arheologice făcute în județul Brăila, la Găvani, în plină cîmpie. Despre ce este vorba? Săpînd acum doi ani la amenajarea unui canal de irigații, buldozerele au scos la lumină o seamă de obiecte străvechi. Nu li s-a dat prea mare importanță. Abia în toamna lui 1972, în timp ce se efectuau arături, pe marginea noului canal au apărut alte urme ale trecutului, ceea ce, de data asta, a condus la anunțarea celor în drept. Doi arheologi din Brăila, Florian Anastasiu, directorul muzeului, și Nicolae Harțuchi, au constatat că toate obiectele, inclusiv coiful, proveneau dintr-un mormînt traco-getic (secolul IV î.e.n.), răscolit de buldozer. După părerea specialiștilor, mormîntul ar fi aparținut unui demnitar sau unui șef de oaste. La moartea acestuia — acum circa 2400 de ani — ar fi fost sacrificați și șase cai, întrucît s-au găsit șase zăbale, precum și cîteva admirabile piese de harnașament confecționate din argint. S-au mai găsit — tot pe cîmp — un șirag de mărgele de sticlă colorată, plăcuțe de argint, vîrfuri de săgeată, toate făcînd probabil parte din inventarul mormîntului.

După terminarea investigațiilor, coiful și obiectele provenite din mormîntul traco-getic vor fi expuse la muzeul din Brăila, descoperirea urmînd, după cîte aflăm, să constituie obiectul unei comunicări științifice ce va fi susținută la Congresul internațional de tracologie din 1975. Adăugăm că în muzeele noastre se găsesc deja cîteva coifuri provenind din antichitatea îndepărtată și descoperite pe teritoriul țării noastre. Toate din aur și considerate coifuri de paradă. Un asemenea coif, provenit din România, se află expus de multă vreme și la Muzeul din Detroit. (Nu se știe în ce loc din țară a fost găsit și nici cine l-a adus în America.) Cel descoperit acum în județul Brăila este un coif de război străvechi — poate singurul de acest fel ieșit la lumină la noi.

F. URSEANU

prezentul social

săptămîna politică

ieri, azi, mîine

Există momente în care istoria însăşi,— istoria pe care o modelăm cu mîinile şi cu gîndirea noastră, istoria pe care am ajuns să o *prevedem* cu siguranţa şi înţelepciunea izvorîte tocmai din cunoaşterea legilor ei lăuntrice —, există momente în care istoria însăşi ne cere să întoarcem pentru o clipă privirile înapoi. Să ne aducem aminte. Să facem bilanţurile şi să măsurăm bine istoria de ieri, înainte de a porni mai departe, spre istoria de mîine. Iată-ne în faţa unui asemenea moment: la 8 mai 1973 partidul comuniştilor, conducătorul încercat al poporului, marele arhitect al României socialiste, împlineşte 52 de ani, frumoasa vîrstă a maturităţii robuste, a certitudinilor, a împlinirilor. Odată cu izbucnirea impetuoasă a primăverii, poporul nostru îşi serbează, una după alta,— şi nu te poţi opri să nu remarci că însăşi istoria reînnoirii ţării noastre stă sub semnul acestei fundamentale renaşteri a naturii —,trei mari sărbători: ziua partidului, aniversarea a 96 de ani de la proclamarea independenţei de stat a României şi împlinirea a 28 de ani de la victoria coaliţiei antifasciste împotriva Germaniei hitleriste.

Cum se vede, libertatea a fost scrisă la noi, în acest spaţiu în care o geografie binecuvîntată a adăpostit adesea o istorie sfîşiată, deseori primăvara; iar primăvara acelui memorabil an 1921 a însemnat prima filă, primul sunet de gong al unor schimbări de rosturi esenţiale ale existenţei noastre sociale şi politice. Tot ce s-a făurit la noi în ţară, tot ce stă la temelia superiorităţii orînduirii noastre şi a viitorului ei a fost gîndit, condus şi realizat pe baza concepţiei revoluţionare ştiinţifice a materialismului dialectic şi istoric, de către partidul nostru, *«forumul de elaborare a liniei generale şi a strategiei construcţiei socialiste în România. Niciodată, în milenara sa istorie, poporul român n-a avut un asemenea conducător călit şi încercat în lupte, o asemenea forţă de avangardă în stare să-l ducă cu mînă sigură spre ţelurile la care aspiră»* — sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, întărind, în cuvîntarea rostită zilele trecute, la marea adunare prin care bucureştenii au sărbătorit ziua muncii, ideea *«dreptului fiecărui partid de a-şi stabili de sine stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, potrivit condiţiilor concrete din ţara în care acţionează, pentru a putea sta în fruntea luptelor consacrate făuririi unei vieţi mai bune...»*.

Iată un adevăr pe care l-a confirmat pe deplin evoluţia construcţiei noastre socialiste, mai ales în etapa deschisă de Congresul al X-lea şi de Conferinţa Naţională — din 1972 — a partidului, etapă în care s-a trecut la elaborarea programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. România urcă într-un ritm năvalnic treptele spre un mîine însorit, cu fruntea sus, demnă, ştiind să-şi aprecieze exact cuceririle de ieri, forţele de azi şi perspectivele de mîine. Şi nu ezită nici o clipă să privească greutăţile în faţă, să le spună pe nume, tocmai pentru a şti să lupte mai eficient împotriva lor. Este marea lecţie pe care o dă Partidul Comunist Român, acest permanent descoperitor, purtător şi creator al noului. Este lecţia adevărului ştiinţific demonstrat! Lecţia luciditătii şi curajului. *«Considerînd că dezvăluirea neajunsurilor şi lipsurilor este o condiţie a însăşi înlăturării lor, a mobilizării celor ce muncesc în direcţia îmbunătăţirii continue a muncii, partidul nostru scoate la iveală şi înfăţişează în mod deschis stările de lucru negative din societate, acţionează neîntrerupt pentru îndreptarea greşelilor, pentru perfecţionarea întregii noastre activităţi»* precizează tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Astfel ne găseşte aniversarea partidului: perfecţionîndu-ne viaţa, munca, formele organizatorice. Dezvăluind rămînerile în urmă şi cîntărind căile de a le înlătura. Dînd muncii acea înaltă măsură şi menire a ei, pe care numai o societate sănătos orînduită i le poate asigura. Ţara noastră îşi face legile de azi pentru a fi sigură de sporul zilei de mîine. Naţiunea noastră munceşte şi crede în viitorul ei. Tocmai pentru *«ca în societatea noastră socialistă să nu mai avem greieri, ca în fabulă, care să stea numai «să cînte şi să joace», apelînd la alţii să le dea să mănînce»*. Ţara noastră munceşte pentru ca *«să fie o societate de albine harnice, în care fiecare să contribuie cu capacitatea şi cunoştinţele sale la edificarea generală a socialismului, atît pe plan material, cît şi spiritual, la bunăstarea întregii societăţi»*.

Aşa întîmpinăm aniversarea partidului, asemeni unui stup de albine harnice, căutînd în florile muncii mierea dulce a zilei de mîine, miere ce nu se poate obţine decît cu efortul,de multe ori dificil, al zilei de azi.

Sanda FAUR

cronica instituţiilor

infernul lui schopenhauer

Există efecte vizibile ale poluării, care atrag imediat atenţia şi dau un caracter de urgenţă măsurilor de apărare. Culoarea schimbată a apelor unor rîuri, murdăria imensă a unor lacuri, altădată cristaline, sau praful înnecăcios al industriilor de ciment nu mai au nevoie de studii peste studii şi de concluzii savante pentru a le demonstra existenţa şi nocivitatea. La Turda oamenii nu au mai văzut cerul de o generaţie, iar acoperişurile caselor au un strat gros de praf, ca un linţoliu. Consecinţele sînt boli ale căilor respiratorii, stări de iritaţie cronică şi alte efecte dezastruoase. Orice discuţie prelungită pe această temă riscă să forţeze căi deschise. Nimeni nu mai contestă necesitatea intervenţiei celei mai hotărîte.

Mai subtilă decît orice altă formă de poluare este cea sonoră. Urechea recepţionează zgomotele tot timpul, fie că sîntem concentraţi într-o activitate sau că dormim, ea nu se poate închide, ca ochiul, atunci cînd este obosită. Studiile recente au dus la concluzii alarmante, formulate în mod lapidar de dr. Vern O. Knudsen de la Universitatea California din Los Angeles: «Gălăgia, ca şi fumul, este un agent ascuns al morţii». Experienţele pe animale au demonstrat că zgomotul exagerat a produs efecte dezastruoase asupra circulaţiei sanguine şi a inimii, a schimbat în mod radical comportamentul. Există în psihiatrie o nevroză, semnalată încă de Freud, bazată pe expunerea la sunete nefireşti, iar John M. Mecklin citează cazuri de impulsuri sinucigaşe sau ucigaşe, pe aceeaşi bază, referindu-se la împuşcarea lui Roy Innis jr., fiul unui militant de culoare, de către un muncitor de noapte, sub geamurile căruia se jucau copiii, ţipînd ca de obicei. Se apreciază că 70% din nevrozele pariziene se datorează zgomotului fără măsură. Exemplele ar putea continua, dar nu cred că mai este nevoie. Să fim atenţi, o clipă numai, în Bucureşti, la fondul difuz de zgomote din urechea noastră, în permanenţă, de dimineaţa pînă seara, prelungit apoi în timpul somnului. Este o sursă de nelinişte inconştientă, de anxietate adeseori patologică.

Se spune că, pe la 1851, Arthur Schopenhauer se plîngea de zgomotele infernale ale zgomotelor de bici pe străzile Frankfurtului. Dacă nu mă înşel,expresia lui era «cu adevărat infernale» şi pot să-mi închipui teroarea filozofului singuratic la auzul plesniturilor şi şuierăturilor nevinovate ale unor surugii bonomi. Schopenhauer era un fin muzician, cînta din flaut, un instrument delicat, văzut de mine în colecţia Bibliotecii universitare din oraşul german, sub eticheta «cel mai bun prieten al filozofului». Pentru un european de astăzi, sensibilitatea lui poate să pară maladivă, atît de mult ne-am obişnuit cu mulţimea de scrîşnete, de pufăituri, cu violenţa mecanică de pe drumurile publice. Un huruit continuu de lanţuri şi de motoare, un horcăit de plămîni metalici ne acompaniază viaţa. Este o formă mai greu discernabilă de poluare, tot atît de periculoasă ca şi celelalte, cu un caracter mai profund, afectînd echilibrul psihic şi întreaga personalitate a omului.

Desigur, apostolii sălbăticiei moderne afirmă că trebuie să plătim tributul dezvoltării. Reglementarea propusă de partid stabileşte însă cadrele fireşti ale progresului material. Este bine să ne gîndim la consecinţe, cu atît mai mult într-un stat socialist. Facilităţile de transport şi toate celelalte, legate de zgomotul industrial, se cuvin acompaniate de cercetări cu privire la reducerea decibelilor. Nu este nevoie să acceptăm răul ca pe o necesitate, nimeni nu poate cere omului să se sinucidă pentru nu ştiu ce civilizaţie obligatorie. Măsura de interzicere a claxonatului a fost excelentă, va trebui să ne gîndim la reducerea arterelor cu trafic intens, la extinderea unei prevederi cu privire la atenuarea unor zgomote industriale.

Îmi amintesc, în anii cînd eram student la Cluj, de conferinţa unui profesor din Birmania, un asiat mărunţel şi fin, cu faţa de Buddha hînayanist, concentrată şi calmă. Întrebat asupra impresiei dominante, în urma vizitei în mai multe ţări europene, a răspuns că oamenii vorbesc prea tare. «Ce nevoie este să ţipaţi atîta?»,se întreba el cu candoare. M-am uitat de curiozitate, căutînd într-un tabel, să văd numărul decibelilor produşi într-o conversaţie obişnuită. N-o să credeţi, sînt 60 de decibeli, mai mult de jumătate din numărul produs de un turboreactor la 600 de metri înălţime. Simpla noastră vorbărie fără sfîrşit, în toate încăperile unei instituţii, este o sursă de poluare deloc neglijabilă. Mai demult, oamenii trăiau într-o oarecare linişte, fără a se importuna degeaba şi a se bate la cap. Nu se poate compara efectul imediat al unui «bang» de avion supersonic, pe un aeroport aglomerat sau într-o zonă de locuit din apropiere, cu sunetul strident al unei cleveteli obişnuite. Sensibilitatea mea este susţinută totuşi de autoritatea ştiinţei (au fost măsuraţi cei şaizeci de decibeli!) cînd afirm că ţipăm prea mult şi că vorbim prea tare, fiind deci perfect de acord cu birmanezul.

În timp ce scriam acest articol, am numărat trei frîne de autobuz şi de camion pe minut, audibile cu o mare acuitate prin pereţii de bloc. Aproximativ douăzeci de vehicule mecanice trec în acelaşi timp, fiecare cu zgomotul lor obişnuit, fără a se opri. Mă gîndesc cu satisfacţie că nu stau pe strada cea mai aglomerată din Bucureşti...

Aurel Dragoş MUNTEANU

arhiva socială

flori

Din april se porneşte înfloritul, care nu se mai termină pînă prin iulie. Un înflorit masiv, cotropitor, ca o invazie. Un înflorit dement, un înflorit care riscă să rupă echilibrul auster al zilelor şi să transforme existenţa într-un feeric dans nupţial. Începe timid, insinuant, odată cu ghiocelii,şi se termină cu tei care sufocă cu parfumul lor întreg oceanul aerian... S-ar părea că natura n-are nimic mai bun de făcut, nimic decît grija huzurului, nimic decît luxul exorbitant de a arunca pe fereastră miriade de petale în alb, roz, roşu, violet, bilete la o loterie cosmică din care abia unul la un milion dacă e cîştigător. Nici ninsorile nu sînt atît de insistente, de imprevizibile, de grele şi nici nu ţin atîtea luni pe an, cel puţin pe la noi. Dar ninsorile cad din senin. Pe cînd florile ţîşnesc din toate şi de peste tot, pînă şi un băţ uscat, înfipt în pămînt, dă floare în luna mai.

Toate înfloresc, ca să zic aşa, cu inconştienţă. Cireşii sînt nababii grădinilor, merii trăiesc adevărate orgii, magnoliile declară că asta e singura lor clipă fericită pe lume. Chiar şi nucii, zgîrciţi pînă la avariţie, scot un fel de ciucuri verzi care se cheamă tot flori. Atîta generozitate, atîta dezinteresare, atîta gratuitate sublimă s-ar putea numi cinism... Cum, ele, florile, nu-şi dau seama? Ele nu ştiu pe ce lume trăiesc? Lor chiar nu le pasă de nimic?...

Uite că nu! Aici e hazul întregii chestiuni. Cele mai fragile, cele mai efemere, cele mai diafane, cele mai imaculate expresii ale existenţei — florile — iau cu asalt duritatea anotimpurilor, monotonia lipsei de culoare, ştiind bine, încă din stadiul de boboci sau muguri, că bătălia e pierdută. Vor înflori şi se vor trece. Le va ofili prima brumă, le va prăji prima rază fierbinte de soare, le va scutura primul vînt. Ei şi? Ele înfloresc. Ele persevorează. Ele îşi fac datoria. Ele au inocenţa să creadă că rostul lor pe lume nu-i zadarnic. Ele ştiu că, ici-colo, din miliardele de sacrificii caste se nasc fructe. Chiar dacă uneori fructele sînt puţine. Chiar dacă alteori fructele sînt amare. Chiar dacă şi fructele citeodată cad necoapte sau prea coapte.

În fond, nu oare acelaşi esse şi cazul împătimiţilor întru cuvînt, care aruncă în vîrtejul rotativelor miriade de cuvinte ce mor chiar a doua zi? Toate mor? Destule, fie şi pentru faptul că sînt strivite de alte miriade de cuvinte. Şi atunci?

E luna în care chiar şi stiloul înfipt în ţărînă dă floare.

Paul ANGHEL

ce profeţim, ce profesăm

sindromastenicomania

Orice s-ar zice, dacă ne-am lua după destul de marea frecvenţă cu care revine în prescripţiile de concedii medicale diagnosticul «sindrom astenic», o asemenea maladie capătă proporţiile unei adevărate endemii, făcîndu-ne de-a dreptul să zîmbim în faţa unor statistici privind cancerul, bolile cardiovasculare sau respiratorii. Mai ales cînd sindromul astenic e frate bun cu tot felul de afecţiuni dentare, cu indispoziţii impenetrabil-metafizice sau mai ştiu eu ce zgaibe pasibile să devină plăgi monstruoase. Ca să nu mai vorbim de insolitele maladii care asaltează delicata structură psihosomatică a unor femei sau atît de anacronica ipohondrie luată în rîs de cîteva veacuri bune.

Cît priveşte formele de manifestare ale diferitelor maladii, aici se verifică încă o dată înţelepciunea acelor medici care susţin infinitele variante etiologice, mai exact,axiomaticul «cîţi oameni — atîtea boli». Ciudat e numai faptul că omul, care în faţa medicului apare o adevărată epavă, numai ce se vede cu certificatul de concediu medical în buzunar capătă forţe inepuizabile pentru a se apuca de nu ştiu ce extindere a vreunei încăperi sau de alte lucrări gospodăreşti. În fond, dacă chiar meşterii care-l ajută contează la cooperativă sau la întreprinderi în concediu medical de ce şi-ar face atîtea scrupule?!

E drept, că uneori se întîmplă şi asemenea lucruri paradoxale: tocmai în ziua cînd pretinsul cardiac îşi anunţase cu lacrimi în ochi colegii de muncă în legătură cu suferinţele prin care trece, putea fi văzut amuzîndu-se la nu ştiu ce spectacol sau ţopăind de mama focului pe ringul de dans al nu ştiu cărui local.

Postura mea de angajat al unei publicaţii studenţeşti nu-mi permite să încalc perimetrul de documentare privind bolile studenţeşti, mai ales acelea care asigură repetarea anului în mod *excepţional* pe baza regulamentului universitar în vigoare. Investigînd registrul de bolnavi al policlinicii studenţeşti bucureştene la încheierea anului universitar trecut, un confrate consemna refrenul preferat al repetenţilor de profesie: *o boală pentru fiecare!*

Dar oricît de zeloşi am fi noi în a semnala diferitele tipuri de boli, cazuistica este atît de bogată,încît tot n-am putea-o etala, nici măcar în mare. Unii oameni se pretează la simulări maladive de-a dreptul degradante, numai pentru a smulge pe nemuncite un ce profit oricît de mic, chiar din plata pe un concediu de o zi.

Paradoxul revoltător al lucrurilor este că în timp ce cutare fişneaţă se plimbă ore întregi dintr-un cabinet medical într-altul pentru a însuma cît mai multe zile-concediu pentru afecţiuni imaginare, nu o dată un om cu adevărat bolnav, care într-o viaţă de muncă n-a ştiut ce-i absenţa motivată medical, trebuie să-şi irosească zile în şir pentru a-şi putea îngriji sănătatea.

Ştiu cît de sensibilă e coarda pe care o ating îndrăznind acest «diagnostic» al chiulului pe bază de prescripţie medicală, nu o dată complicitară din punct de vedere deontologic. Se vor găsi desigur inşi gata să mă acuze a atenta atît la îngrijirea sănătăţii cît şi la loialitatea celor chemaţi să o asigure. Dezaprobînd cu tot dispreţul pe toţi «bolnavii închipuiţi», pe toţi chiulangiii cu acte medicale-n regulă, nu pot să nu transcriu aici pentru medicii dispuşi să gireze necinstit aceste fandaxii, ipohondrii, sindromasteni-comanii şi altele o remarcă întîlnită într-o recentă lucrare — «Responsabilitatea profesională şi socială a medicului» datorată medicului doctor în ştiinţe medicale Radu Ozun şi juristului Emil Poenaru:

«Chibzuind înainte de a elibera un certificat, fiecare medic *trebuie să se gîndească* (sublinierea noastră) la faptul că dacă el implică un anume grad de complezenţă, de gratuitate, este prejudiciat mai întîi avutul obştesc prin sumele de ajutor de boală pe care le va primi posesorul certificatului. Apoi este prejudiciat bunul mers al unei întreprinderi sau instituţii prin absenţa de la locul de muncă a celui care beneficiază de certificat, sînt prejudiciaţi tovarăşii sau colegii de muncă ai celui care primeşte certificatul, fiindcă prin efortul lor trebuie să suplinească o absenţă, şi în sfîrşit este încurajată o atitudine etică josnică de chiul, de obţinere a unui cîştig fără muncă. Se mai adaugă descalificarea morală pe care medicul şi-o oferă lui însuşi semnînd un certificat medical de complezenţă ».

Adevărat diagnostic! Problema este însă cum să facem să-l convingem pe *fiecare medic că trebuie să se gîndească la faptul încriminat.*

Niculae STOIAN

opinia unui alegător

un activist cultural

Personajul e de un pitoresc rar: înalt, deşirat, cu fruntea bombată şi înălţată de o chelie prematură, ochi rotunzi, de o culoare incertă, dar vii şi veseli, mereu veseli, cu mîinile într-o agitaţie continuă şi aproape imprevizibilă şi pentru el, personajul acesta, călcînd cu paşi kilometrici şi întorcîndu-se de două ori într-un loc pentru a o porni într-o a treia direcţie, e, de cîţiva ani foarte buni, *activist cultural la un judeţ*, noţiune care pentru mulţi *nu* înseamnă cine ştie ce, pentru că nici n-a apărut, din nefericire, concretizată cu prea mare evidenţă.

Dar eroul acestei însemnări ilustrează, într-adevăr, noţiunea şi îi dă sens, un sens exprimat de o activitate practică admirabilă. Personajul se numeşte *Sergiu Popescu* şi se ocupă de monumentele istorice ale Vîlcei.

L-am cunoscut întîmplător, şi mai ales l-am cunoscut după ce o primă impresie despre el, derutantă, mă făcuse să cred că am de-a face cu un fel de Don Quijote oltenesc, deşi nitel adevăr este şi în această impresie.

Pentru că personajul acesta se desfăşoară, în viaţa de toate zilele, ca un evantai făcut din sulifele cu care Don Quijote se bătea cu morile de vînt.

L-am cunoscut, cum ziceam, întîmplător, aflînd că pe undeva, pe lîngă Bălceştii de Oltei, un activist cultural judeţean rafăcuse, cu o perseverenţă drăcească, cu o ambiţie patriotică locală admirabilă, o culă legată de copilăria lui *Petrache Poenaru* — ideologul lui Tudor Vladimirescu.

Vizitez cula, şi personajul se recomandă, oferindu-se pentru explicaţii care se transformau într-o lecţie de istorie de mare clasă. Îl întreb de monumentul lui Magheru de lîngă Rm. Vîlcea şi-mi descrie cu lux de amănunte organizarea taberei militare şi a statului major ale vestitului general revoluţionar.

Nu-l mai pot opri, şi mă trage în beciul culei lui Petrache Poenaru pentru a-mi arăta cîte trepte de la scara beciului sînt vechi, adică originale, şi cîte noi, *apuse de mîna mea*».

Nu există, cred, monument pe meleagurile vîlcene, monument cît de cît legat de vreun fapt istoric de rezonanţă — şi trebuie să spun că Vîlcea este un judeţ chiabur din acest punct de vedere — nu există troiţă, fîntînă sau răscruce de drumuri cu trecut istoric pe care acest activist cultural, fost învăţător de ţară, să nu le cunoască, să nu le fi studiat şi pentru scoaterea lor la lumină să nu fi investit cel puţin o fărîmă din spiritul său agitat şi neliniştit.

Îmi vorbea despre viitoarea pădure din jurul monumentului lui Magheru de la intrarea în Rm. Vîlcea şi aveam impresia că această pădure crescuse de mult şi sutele de brazi, şi de tei, şi de paltini fac de mult umbră aleilor pregătite de el şi că numai eu, ochiul meu slab, nu văzusem această minune pe care altfel toată lumea o contemplase.

Vreau să spun că de puţine ori mi-a fost dat să văd pe cineva vorbind cu atîta patimă despre *şiţa în solzi de peşte* de la cula lui Tudor Maldăr Turbatu, căpitanul lui Mihai Viteazul, sau despre cum va arăta *Muzeul Petrache Poenaru*.

Iată, îmi ziceam, cum se potriveşte proverbul cu *«omul potrivit la locul potrivit»* în *politica de alegere a cadrelor* şi cum poate cineva să transforme o noţiune vag abstractă, de activist cultural judeţean, într-o realitate care se măsoară cu faptele concrete ale zilelor noastre.

Personajul rămîne pitoresc şi poate chiar donchişotesc pentru că unora le poate apărea drept foarte departe de realitate patima lui pentru monumentele istorice, dar în ultimă instanţă el reafirmă, prin întreaga sa activitate, un adevăr esenţial: acela al temeliei pe care construim viitorul.

Mi-ar plăcea să văd în fiecare activist cultural, în fiecare dascăl, un apostol al cultului pentru tradiţia noastră istorică, pe temelia căreia înălţăm ziua de azi şi de mîine.

Dar şi aici e nevoie de o *alegere*, de *alegerea omului potrivit la locul potrivit*, pentru că, din păcate, de funcţionari cu mînecuţe încă nu ducem lipsă.

Dinu SĂRARU

memoriile lui şerban cioculescu (X)

didactica parva

Am aflat tîrziu, la Universitate, de existenţa marelui pedagog Comenius, căruia-i răstorn în glumă epitetul unuia dintre titlurile cele mai cunoscute ale operelor sale. Ca orice copil, am fost şi eu şcolit într-un fel oarecare. Nu ştiu dm ce pricină n-am fost daţi, nici Radu, nici eu, la şcoala primară. Cea mai apropiată de casa în care m-am născut şi am crescut, de pe strada Clopotarii Noi (mai tîrziu Grigore Alexandrescu), era aceea de la Şosea, de pe lîngă biserica Mavrogheni. Cum însă se lăţise în lumea noastră faima directorului acelei şcoli, tata a izbutit să-l convingă să ne dea lecţii particulare, urmînd ca să trecem examenele tot la mica instituţie de sub conducerea lui. Domnul institutor ştiu că se numea Petrescu; cred că prenumele lui era Nicolae. Era un bărbat frumos, între două vîrste, cu mustăţile cărunte, dar bine îngrijite, cum se obişnuia în vremea aceea, cînd erau socotite podoabele faciale cele mai de preţ ale virilităţii. În ciuda falsei mele reputaţii (între prieteni, se-nţelege) de om prevăzut cu o memorie «fenomenală», mărturisesc cu ruşine că nu-mi amintesc nimic din metoda emeritului pedagog. Ştiu doar atîta, că acorda un preţ deosebit ortografiei: de aceea mă pot lăuda că niciodată n-am săvîrşit cea mai mică greşeală de acest ordin, că am stăpînit din copilărie manevrarea înlesnită a semnului de unire şi a apostrofului, ca şi acordurile gramaticale în propoziţie, dinspre partea sintaxei. Mulţumită lui mi-am trecut fără incidente toate examenele, cu excepţia celui dintîi, din altă cauză însă decît aceea de ordin didactic, precum se va vedea. A fost din vina tatii. Inginerul Nicolae Cioculescu era un ins de o desăvîrşită punctualitate în serviciu, de o exemplară ţinută etică şi vestimentară, sociabil, vesel, unanim iubit şi respectat, dar avea un mic cusur, care i-a făcut mai multe pozne în viaţă: era distrat. Astfel, invitat nu mai ştiu bine cu ce prilej la o ceremonie ce se dădea la palat, plecase fără cravată şi a trebuit să facă în ultimul moment calea întoarsă, cînd a descoperit, pipăindu-şi nodul absent, că era cu totul neprezentabil. S-a rîs mult de această păţanie în casa noastră, tata dînd însuşi tonul, pe registrul grav, iar mama ţinîndu-i hangul, pe cel înalt, în timp ce noi, copiii, eram cuceriţi şi intram în cor, eu mai la urmă, se-nţelege, negăsind convenabil să mă distrez pe socoteala genitorului meu. Dar să revin la libera mea şcolarităte. În pragul examenului de clasa întîi primară, mama i-a amintit tatii că trebuie să mă înscrie. Tata a trecut prin faţa şcolii şi, citind într-o vitrină lista elevilor înscrişi la examenele particulare, m-a văzut şi pe mine trecut în ordinea alfabetică şi s-a întors liniştit acasă, spunînd că totul e-n ordine. În dimineaţa examenului, nenorocire! N-am fost primit, pentru că cel citit de tata era Şerban N. Coculescu, fiul astronomului (şi viitorul Pius Servien , teoreticianul structurilor ritmului, care figurează ca atare cu onor în *Dictionnaire des littératures*, de sub direcţia lui Philippe van Tieghem). Pînă la urmă s-au împlinit formalităţile şi am dat examenul, nu fără să fi trecut prin toate emoţiile. Nu mai mi-amintesc dacă şi Radu a păţit la fel, dar el va fi privit cu calm incidentul, pe cînd pentru mine a fost o mică dramă, dintre cele ce nu se uită pînă la sfîrşitul zilelor de cel ce a trecut prin ea.

Paralel cu învăţămîntul în particular m-am învrednicit cu multe lecturi acasă, ca unul născut cu vocaţia de sedentar şi de mîncător de cărţi. Sub direcţia lui Fräulein Josephine Seebacher am citit de la vîrsta de 7—8 ani poveştile Fraţilor Grimm în original şi pe acelea ale lui Andersen în versiunea germană, am învăţat pe de rost un număr de balade din Uhland şi din Schiller, numai şi numai lecturi edificatoare, ca şi romanele contesei de Ségur, din Bibliothèque Rose, de care am mai pomenit, lecturi de la care Radu se eschiva cu o neîntrecută dibăcie, eu unul căzînd singur, ca musca în lapte, în mreaja sălciei literaturi a cuminţeniei. Paralel însă cu această educaţie etică, manuale germane şi franceze de istorie şi geografie, procurate de tata, mi-au deschis de timpuriu alte orizonturi şi mă puteam orienta cu nestinsă curiozitate pe toate meridianele globului nostru terestru, înainte ca rechizita să figureze în odaia noastră, pe o măsuţă specială, într-un exemplar de comandă specială, pe care-l roteam cu delicii pe axul său, ca să nu-mi scape nici un stat cu capitala lui şi cu reliefurile şi fluviile respective. Am povestit cîndva că tata, în orele lui libere de după-amiază, mă lua pe genunchi şi mă examina pe nemţeşte, verificîndu-mi cunoştinţele, bucurîndu-se de exactitatea lor şi apărîndu-mi pronunţia numelor proprii elineşti, împotriva mamei, care era partizana rostirii lor în felul nostru: Leonida, şi nu Leónidas, Termopile, şi nu Thermópyles (Sermópiles) etc. Eram bucuros să fiu primit în biroul său, în care intra singur şi ţinea să fie de faţă cînd se făcea curăţenie, ca să se asigure că i se respectă ordinea lucrurilor în dezordinea aparentă, exigenţă pe care am moştenit-o de la el şi pe care mi-o revendic sus şi tare, ca unicul privilegiu-în casa proprie. Punctul de atracţie era lampa cu abajur de sticlă mată şi cu sită, care filtra o lumină puternică obţinută prin nu ştiu ce combustibil lichid. La acea lampă îşi desena tata planurile pe o planşă cu rezemătoare, ţinîndu-şi biroul sub cheie, ca să se descopere abia după ce încetase subit din viaţă, la vîrsta de 48 de ani, că secretul său erau sticluţele cu picături şi cuburile cu pastile pentru boala sa de cord, pe care si-o ascundea faţă de mama. Copil mai precoce în privinţa puterii de observaţie, Radu remarcase că tata avea buzele vinete şi l-a întrebat într-un rînd dacă suferă de astm. Tata l-a repezit, evitînd răspunsul precis. Din micile incidente ale unei educaţii severe, de tip helvetic (inginerul îşi făcuse studiile politehnice la Zürich),reţin observaţia aspră a tatii, cînd l-a văzut pe Radu, între feluri, înfometat, adunînd firimiturile de pîine şi ducîndu-le la gură. Altă dată, tata a ţipat la Radu, auzindu-l cum rostea ordinul milităresc, într-o fonetică prescurtată, cum făceau instructorii de pe atunci:

— Înainte 'arş!

Pasămite, cuvîntul final, pe nemţeşte, era de ruşine şi tata l-a bănuit pe Radu că ştia acest lucru şi că savura plăcerea echivocului.

Eu însumi, înclinat către rigorile puritane, dezaprobam în sinea mea orice abatere a fratelui meu, mai aerisit la minte sub acest raport şi avid de a se iniţia în toate cele înainte de vreme.

lumea văzută de aproape

Tangou la bidonville.

Brațele muncii s-au încrucișat, grevișteii de la Renault exprimă prin grevă revendicările lor sociale.

Imigranți turci, muncitori la Prouhana, lîngă Dijon, însingurați și triști, au nostalgia după cerul Anatoliei.

singurătate colectivă

Revista franceză «L'Express» a făcut o experiență: în gara Saint Lazare un om s-a lungit pe treptele scării timp de o jumătate de oră. În mai multe rînduri a fost călcat în picioare, dar nimeni nu s-a oprit pentru a vedea ce-i cu el, pentru a-i da o mînă de ajutor. «Frică de poliție, necunoașterea legilor, teama că dacă o să-l ajuți îți atragi dezagremente — cine poate spune?», se întreabă ziarista Beatrix Andrade, autoarea unui studiu publicat sub titlul «Aceasta nu mă privește». Și conchide: «Fapt este că marile concentrări urbane au dus pînă la paroxism indiferența mulțimii solitare».

Fenomenul înstrăinării și însingurării a ajuns în zilele noastre la dimensiuni de masă, cuprinzînd întregi colectivități. Tocmai din acest motiv a și devenit obiect de studiu pentru sociologii și politologii din Occident. Numai că, așa cum morile neproducînd făină macină degeaba vîntul, și concluziile acestora rămîn doar simplu vînt de vorbe. Fenomenul ca atare germinează și se dezvoltă viguros pe terenul fertil al orînduirii capitaliste, al concepției sale filozofice antiumaniste, menite să acopere o realitate tristă: bariera de netrecut dintre cei avuți și cei săraci, lupta pentru existență, atît de aspră și plină de sacrificii care, în mod axiomatic, duce la izolare, la teama pentru ziua de mîine. În plus, spectrul șomajului impune un regim abrutizant de muncă în întreprinderile capitaliste, face din omul de la mașină o simplă piesă dintr-un angrenaj, izolat însă de totul din preajmă.

Am citit în revista «Le Nouvel Observateur» articolul intitulat «Patronii descoperă uzina-închisoare». Un paragraf, un singur paragraf numai mi se pare un document zguduitor prin dramatismul situației pe care o descrie. Îl reproduc întocmai: «Să lucrezi în zgomotul ajuns la limita securității. Să fie necesar să negociezi dreptul de a te duce la un W.C. Să fie necesar să accelerezi ritmul pentru a cîștiga timp ca să-ți sufli nasul sau să-ți scoți praful din ochi. Să pierzi, îndată ce treci poarta uzinei, libertatea de opinie, de reuniune, dreptul de a-ți spune cuvîntul. Să nu ai atîta putere, atunci cînd oseşti acasă, decît să privești la televizor și să-ți spui că vei muri cu siguranță idiot».

Puneți însă pe celălalt talger al balanței bogata faună a celor cu bani care, ce-i drept, suferă și ei de singurătate, dar și-o îndulcesc prin sălile cazinourilor, în luxoasele hoteluri din Alpii elvețieni sau în vilele cu iz de cetate medievală. Și veți vedea că zeița dreptății chiar dacă are ochii acoperiți, cum o vrea legenda, îi privește totuși doar pe oamenii cu bani.

Conținutul relațiilor sociale în societatea de consum este caracterizat cît se poate de plastic prin expresia englezească «Self-help», adică ajută-te singur.

O asemenea concepție este supusă și ea unei stricte ierarhizări, care începe cu aprecieri de genul: «Vecinii? Nu mi-i cunosc. E atît de bine singur. Mi-e lehamite de oameni» (G. Marguerite, rue de la Harpe, Paris) și se termină cu drama milioanelor de imigranți, lipsiți de cele mai elementare drepturi. Chiar dacă cei 55 de experți ai țărilor membre ale Pieței comune au dezbătut timp de cinci zile la seminarul de la Torino măsuri privind încadrarea socială a imigrantului în țara care-l primește, situația celor peste 10 milioane de muncitori străini rămîne în continuare disperată. Publicația «Wiener Tagebuch» arată că aceștia «sînt considerați inferiori, oameni de categoria a doua». Iar «Politique Hebdo» subliniază: «În Europa se asistă la renașterea rasismului. În Franța, muncitorii imigranți sînt în fiecare zi victimele unei agresiuni». Adăugați faptul că imensa majoritate a imigranților locuiesc în așa-numitele bidonville-uri, la marginea centrelor populate, că ei sînt supuși acțiunilor de ostracizare, de izolare politică, culturală, socială, întocmai ca un organism căruia i se face o grefă — și organismul societății capitaliste prezintă fenomenul de intoleranță, de respingere a celor «indispensabili economiei» prin forța de muncă ieftină pe care o reprezintă, dar nelubiți, cum îi caracterizează «Le Figaro» pe imigranți.

Muncitorii străini — alienați și aruncați la marginea societății — servesc totodată și ca un instrument în mîna ideologilor burghezi, a marelui patronat. În R.F. Germania și Elveția, bunăoară, se practică așa-zisul «stagiu migratoriu», adică un aranjament făcut cu autoritățile din țările de origine ale emigranților, pentru ca acestea să sporească sau să scadă numărul celor în căutare de lucru peste hotarele naționale. Scopul este de a pune căluşul în gura clasei muncitoare din propria țară, care revendică mărirea salariilor, îmbunătățirea condițiilor de viață. «Dacă nu încetați, angajăm în locul vostru străini» — iată șlagărul folosit de capitaliști, o adevărată sabie a lui Damocles atîrnînd permanent deasupra capetelor proletarilor.

Scopul este, totodată, de a crea și o adevărată disensiune, de a atița vrajba între muncitorii autohtoni și cei străini.

Dar, cum spune proverbul, «Vrabia mălai visează»...

Înstrăinare. Indiferență. Nepăsare. O sfîntă trinitate dintr-o lume a singurătății colective, în care morala s-a transformat în monedă supusă jocului de fiecare zi al bursei valorilor etice.

Ion MĂRGINEANU

DIALOG PESTE VE... 1848-1973

VIAȚA LUI NICOLAE BĂLCESCU (II)

«Realizarea întru totul a dorințelor și trebuințelor poporului»

Silit de nevoile materiale ale mamei sale, care între timp fusese obligată să zălogească moșia de la Bălcești și să înstrăineze și alte bunuri, la 13 iunie 1838 N. Bălcescu a cerut angajarea în cadrele armatei, unde a fost primit cu gradul de iuncher în cavalerie. Numeroși alți tineri de seamă ai vremii sale, Grigore Alexandrescu, C.A. Rosetti, Ioan C. Brătianu, Cezar Bolliac, făcuseră și ei același lucru, dornici cu toții de a intări rîndurile tinerei oștiri românești și totodată de a îndeplini o slujbă patriotică. Bălcescu a fost încadrat în escadronul III de cavalerie și îmbrăcat, după moda vremii, într-o tunică albastră, închisă la gît, cu brandenburguri de mătase galbenă și pantaloni albi. Cizmele de lac, dolmanul cu epoleți scînteietori și chipiul cu panaș din pene roșii îl făceau să pară mai înalt decît era, mai impunător. În curînd, cunoscut fiind nivelul lui intelectual, i se dete sarcina ca, împreună cu alți doi camarazi, să țină lecții la școala ostășească înființată pentru soldații neștiutori de carte în cazarma din mahalaua Dudești. Acestor ostași, proveniți cei mai mulți din rîndurile țărănumii, N. Bălcescu le-a predat lecții de citire, geografie, istorie și totodată de educație patriotică.

Marea lui plăcere, urmînd firul lecturilor sale istorice, era — visînd la vremuri viitoare — să le vorbească despre patria română, despre vitejia și gloria românilor, despre luptele lor cu turcii, tătarii, leșii și ungurii, despre marii lor voievozi Mircea, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul. La evocarea numelor acestora, glasul lui dobîndea o vibrație pătrunzătoare, iar obrajii i se îmbujorau ca sub imperiul unei adînci emoții.

UN IUNCHER PRINTRE FLĂCĂII ȚĂRII

Nimeni nu le mai vorbise pînă atunci acestor flăcăi cu atîta cordialitate, cu atîta însuflețire și mai ales cu atîta hotărîre de a face din ei ostași vrednici pentru o cauză care atunci abia se întrezărea.

Activitatea și lecțiile sale de la cazarma din Dudești au fost astfel pe drept cuvînt elogiate de ziarul «România» prin pana fostului său profesor Aron Florian.

În timpul acestor lecții va fi încolțit în sufletul lui Bălcescu și ideea, realizată în anii următori, de a scrie o istorie militară a românilor.

Și flăcăii, la rîndul lor, își vor fi deschis inimile în fața iunicherului, care le arăta o dragoste așa de sinceră, și-i vor fi mărturisit cu lacrimi în ochi viața de obidă a părinților lor, asprimile șerbiei, greutatea corvezilor, a dijmelor și a hiruriior, abuzurile logofeților și ale vătafilor boierești, bătăile cu harapnicul — imensa suferință a țărănimii robite. Ochii lui Bălcescu vor fi lăcrimat și ei la spovedaniile flăcăilor, pe care le auzise dealtfel și din atîtea alte părți, și ele îl vor fi făcut să reflecteze mai adînc la nevoia grabnică a eliberării țărănimii din ghearele șerbiei. Acestei cauze avea să-și dedice în curînd înflăcărata-i inimă și curajul nesovăitor.

În vara anului 1839, urcat într-un poștalion, tînărul iuncher întreprinde o călătorie la băile de la Mehadia, din Banat, în decursul căreia, tăind în lung Țara Românească, avea să se entuziasmeze de frumusețea lanurilor de grîu, a livezilor de pomi și a pădurilor seculare, dar totodată avea să audă vaietul miilor de bordeie țărănești cufundate în bezna și sărăcie. Din popas în popas constatările sale sînt tot mai amare, încrîncenarea tot mai fierbinte.

Altfel — gîndește călătorul — trebuia să fie această țară, **altfel** avea să fie!

La Mehadia și în împrejurimile ei, mergînd pînă în părțile Hațegului, unde se afla Sarmizegetusa lui Decebal, avea să culeagă lacrimile bănățenilor și ale transilvănenilor, care își plîngeau nu numai strîmbătățile sociale ci și pe cele provenite din prigonirea limbii lor, a ființei lor naționale, a vieții lor românești.

Noi gînduri îi zvîcnesc sub tîmple, noi gînduri îl poartă pe calea unui viitor ce trebuia să fie al libertății și al unirii tuturor românilor.

Cu gîndul la acest viitor avea să scrie istoria lui Mihai Vodă Viteazul și, mai apoi, să dea cea mai înaltă luptă a vieții sale.

BĂTEA PRETUTINDENI UN VÎNT DE PRIMĂVARĂ

La o schimbare a nedreptelor orînduiri nu se gîndea însă numai tînărul iuncher, ci atîția alții din cărturarii vremii și chiar dintre unii boieri, care, continuînd linia lui Dinicu Golescu și a lui Ioan Cîmpineanu, erau convinși că poporul român merita o altă soartă și că venise timpul pentru a trece la acțiune.

Bătea pretutindeni un vînt de primăvară care amenința zăpezile învechitelor structuri. La București el răbufnise prin poeziile lui Grigore Alexandrescu, Cezar Bolliac și prin lecțiile particulare ale lui Eftimie Murgu. La Iași se făcea simțit în piesele lui V. Alecsandri și în «Dacia literară» a lui M. Kogălniceanu, la Brașov în tinerele foi ale lui George Barițiu: «Foaie pentru minte, inimă și literatură» și «Gazeta de Transilvania». Cei de aceleași gînduri se căutau, se mărturiseau, se organizau în societăți secrete. Începuseră conspirațiile prerevoluționare, «comploturile» împotriva dominațiilor interne și externe.

La București, omul în jurul căruia s-au adunat astfel de elemente în primăvara anului 1840 a fost tînărul boier Dimitrie Filipescu, doctor în drept, care și-a făcut studiile la Paris, unde cunoscuse numeroși oameni politici și publiciști democrați. În casele lui consfătuirile secrete se țineau lanț. Participau la ele unii din supraviețuitorii mișcării lui Tudor Vladimirescu, profesorii Eftimie Murgu și A. Vaillant, poetul Cezar Bolliac, tineri însuflețiți ca Marin Serghiescu, Constantin Telegescu, Costache Vulpescu și alții. Printre ei, purtînd încă uniforma de iuncher, se afla și N. Bălcescu. Era cel mai tînăr ca vîrstă, dar printre cei mai îndrăzneți ca atitudine, ca ingeniozitate, ca ideologie democratică.

Cuvîntul lui va fi cumpănit greu în elaborarea programului mișcării care, continuînd pe cea a lui Tudor Vladimirescu, urmărea «**realizarea întru totul a dorințelor și trebuințelor poporului**». Care erau aceste dorințe? Cele mărturisite mai tîrziu de însuși Nicolae Bălcescu: **surparea clocoismului și a fanariotismului, înălțarea românismului la putere.** Cu alte cuvinte, independența patriei și înlăturarea regimului feudal. Proiectul de constituție al «unei partide naționale» prevedea totodată desființarea rangurilor și a privilegiilor, egalitatea juridică a tuturor locuitorilor, eliberarea țăranilor și împroprietărirea lor.

Mișcarea avea ramificații atît în Țara Românească cît și în Moldova și Transilvania. Un adevărat preludiu al revoluției de la 1848!

Vasile NETEA

1848 ȘI TEATRUL

ACTORI PARTICIPANȚI LA REVOLUȚIE

O interesantă expoziție la Muzeul Teatrului Național din București

Știați că la revoluția din 1848 au participat un număr important de actori? Tinuți pe atunci la periferia vieții sociale, dar împărtășind nobilele ideaiuri ale revoluționarilor, ei sperau într-o îmbunătățire a situației lor și în același timp, fireyte, luptau pentru ridicarea generală a țării.

Oglindind această largă participare prin exponate, afișe, fotografii, stampe, documente de arhivă, Muzeul Teatrului Național «I.L. Caragiale» din București cunoaște în aceste zile o mare afluență de vizitatori de toate vîrstele, dornici să afle cît mai multe amănunte legate de prezența slujitorilor teatrului românesc la evenimentele de acum 125 de ani. George Franga, directorul muzeului, dă ample lămuriri.

La loc de frunte se află portretul lui Constantin Aristia, profesor de artă dramatică și unul dintre fondatorii Societății filarmonice, care a jucat un rol de seamă în formarea teatrului românesc. El a ocupat un post de înaltă răspundere, acela de șef al gărzii naționale, motiv pentru care a fost exilat împreună cu principalii conducători ai mișcării, N. Bălcescu, I. Heliade Rădulescu, N. Golescu, D. Bolintineanu și alții. Printre fotografii se numără, de asemenea, portretele unor alți actori din Țara Românească, susținători ai revoluției și care au făcut parte din distribuția unei piese reprezentative chiar în timpul evenimentelor revoluționare. Piesa, comedia în două acte, a cărei acțiune se desfășoară într-un sat de lîngă București, cu subiect desprins din actualitatea vremii, intitulată «Două sute de galbeni mici sau «Pentru o păhărnicie de trei zile căzută prin constituție», a aparținut dramaturgului și actorului Ion Dimitrescu-Movileanu, interpreții fiind: Constantin Serghie, Ștefan Mihăileanu, Catinca Mihăescu, Pavel Stoenescu, Ion Vlădicescu, Ion Palade, Aneta Ionescu.

Alți actori, alte nume din istorica perioadă a revoluției de la 1848, slujitori ai teatrului românesc din Moldova. O figură dintre cele mai reprezentative și interesante — tragedianul Ioan Poni, originar din Roman. Om de o vastă cultură, fost elev al Academiei Mihăilene și al Conservatorului filarmonic-dramatic din Iași, a fost inzestrat și cu reale calități de poet, traducînd și publicînd unele dintre cele dintîi poezii scrise de Vasile Alecsandri în franțuzește. Desfășurînd o intensă activitate revoluționară ca membru al grupării «Asociația patriotică», ca o pregătire mișcarea din capitala Moldovei, participînd în 1848 la complotul de la Holmu, a fost supus unor grele suferințe, persecutat și arestat, toate acestea grăbindu-i sfîrșitul, decedînd la vîrsta de numai 36 de ani. G. Groceanu, I.T. Curiuș, Ecaterina Hîrnav sînt printre ceilalți actori ai teatrului din Moldova, participanți la revoluția din 1848.

După înăbușirea revoluției, o parte dintre actori au fost deținuți și chiar supuși la torturi de către organele represive.

Ca în toate momentele importante ale istoriei României, teatrul românesc și-a adus contribuția și cu prilejul măreței mișcări populare de acum 125 de ani. Exponatele Muzeului Teatrului Național «I.L. Caragiale» constituie o mărturie vie a dragostei și patriotismului de care au dat dovadă slujitori de frunte ai scenei românești.

Sandu NAUMESCU

C. Serghie și soția

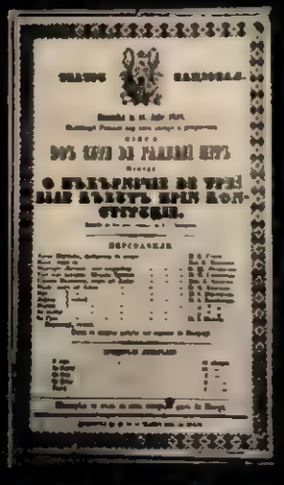

O piesă de actualitate... acum 125 de ani: «Pentru o păhărnicie de trei zile căzută prin constituție». În fotografii: afișul de la premiera din 11 iulie 1848 și cîțiva dintre actori.

Ștefan Mihăileanu

Pavel Stoenescu

Jane Fonda, vedeta filmului «Grăbiți apusul soarelui»

O PRIMĂ ÎNTÎLNIRE CU OTTO PREMINGER:

GRĂBIȚI APUSUL SOARELUI

Ce spune numele lui Otto Preminger spectatorilor noștri? Dacă, eventual, l-au zărit chipul în vreo revistă, îșa aduc aminte că este vorba de un domn respectabil,cu o chelie à la Yul Brynner, dacă sînt pasionați după istoria filmului, pot ști că Preminger este autorul unor opere precum *Rîul fără întoarcere* (cu Marilyn Monroe și Robert Mitchum), *Carmen Jones* (cu Dorothy Dandridge și Harry Belafonte), *Porgy și Bess* (cu Dorothy Dandridge și Sammy Davis jr.) etc. Inutil însă să-și omoare mintea cu întrebarea dacă au văzut sau nu, cîndva, un film de Preminger. Nu este singurul caz ciudat cînd ecranele noastre — care, slavă Domnului, au adăpostit cu o netrebuincioasă generozitate tot felul de meșteșugari firavi — ocolesc un nume care, chiar dacă nu aparține pleiadei de aur a filmului american, ilustrează printr-o activitate ce se întinde de-a lungul a cîtorva decenii condiția profesionistului devotat trup și suflet cinematografului. «Nu joc golf, nu colecționez timbre,— spune regizorul-producător — toată viața mea înseamnă numai film»

Dat fiind caracterul de primă întîlnire cu Preminger, s-ar fi cuvenit poate ca filmul ales, chiar dacă ar fi avut ceva mai mulți ani în spate, să ilustreze mai pregnant vocația autorului de a fi un apărător al cauzelor drepte. *Grăbiți apusul soarelui* (titlul acesta frumos se trage dintr-un spiritual, «Hurry Sundown») nu este decît o variație pe tema bunului negru din sudul Statelor Unite oropsit de o familie de albi bogați — care vor să devină și mai bogați — și în apărarea căruia se va găsi întotdeauna o altă familie de albi, evident săraci și nedreptățiți la rîndul lor. Există o schemă a manipulării sentimentelor înalte, pe care cinematograful nu s-a dat în lături să o storcă pînă la ultima picătură. Autorii mai inspirați brodează povești adiacente, mici drame de cămin printre care se strecoară firul principal al acțiunii.

În cazul de față filmul opune, oarecum didactic, două familii: unui de destrămare a unei tinere familii tiranizate de un soț prea dornic de noi pămînturi, altul — contrastul întîlnire a armoniei conjugale, de ieșire triumfătoare din încercările diurne. Fiecare erou în parte are pe deasupra și alte probleme, fie un copil bolnav, fie unul necumințător, fiecare eroină are ocupațiile ei speciale — una nu mai pridnește cu solicitările mondene, alta cu așezatul și strînsul mesei. Dacă mai punem la socoteală că cele două perechi sînt și rude înverșunate,vom înțelege că filonul inițial al pledoariei antirasiste este serios dublat de stories-uri familiale. Desigur, Preminger știe cum să distribuie accentele, exact atît cît trebuie și unde trebuie, în așa fel încît nici să nu ne îndulcim prea tare, nici să nu urîm prea tare, ci să luăm cunoștință de o anumită față a lucrurilor.

Recunoscut pentru flerul său în materie de distribuții, autorul a mobilizat o armată de actori de mîna întîi: contestatara Jane Fonda, cinicul Michael Caine (pînă la acest rol, necunoscut publicului nostru), mucalitul George Kennedy. Lor li se adaugă două nume care în anul turnării filmului (1965) erau la începutul unei cariere spectaculoase: Faye Dunaway și John-Philip Law.

Magda MIHĂILESCU

destinul filmelor

«doina» și «buzești»– haltele obligatorii ale filmului de artă?

...Să parcurgem faptele primului caz: filmul sovietic «Andrei Rubliov» (regia — Andrei Tarkovski) a rulat — de la premiera lui — 10 zile la «Capitol», cîte trei spectacole pe zi; apoi la «Doina», două săptămîni, cu două spectacole zilnice (totodată — pe 5 și 6 martie — la Sala Palatului, cîte două spectacole); urmează «Viitorul», o săptămînă, cu două spectacole pe zi și, în sfîrșit, «Buzești», o săptămînă, cu numai un spectacol zilnic, — ora 20.30 —, cuplat fiind cu «Maria Stuart». După 25 martie, «Rubliov» dispare de pe afișul cinematografic.

Al doilea caz: filmul italian «Clovnii», regizat de Federico Fellini. Rulează prima dată la «Capitol», o săptămînă, trece apoi la «Doina», tot pentru o săptămînă, ca în săptămîna următoare să ajungă la... «Buzești», unde în primele trei zile beneficiază de trei spectacole, ulterior fixîndu-i-se numai unul singur — cel de la ora 20.30, la celelalte două — orele 14.00, 17.30, fiind programat «Sunetul muzicii».

Frapează destinul, relativ asemănător, al celor două filme. Pentru a căpăta o anume confirmare, am refăcut și itinerarul filmului românesc «Nunta de piatră», realizat de Mircea Veroiu și Dan Pița. Iată-l: cîte o săptămînă la «Capitol», «Viitorul», «Buzești», «Cotroceni», «Central», «Progresul». Ultima oară — la «Popular».

Pe de altă parte, faimosul «Pe aripile vîntului» a rulat fără întrerupere la un singur cinematograf central, «Patria», mai multe luni (plus și la Sala Palatului); «Cupa gloriei» — documentar britanic de lung metraj — a fost prezent la «Capitol» două săptămîni la rînd; filmul american «Organizația», după ce apare între 5 și 11 martie la «Scala» și «București», în săptămîna 12–18 martie la în stăpînire și «Favoritul», apoi între 19 și 25 martie rulează, simultan, la «Feroviar», «Excelsior», «Melodia» și «Modern»,și în cele din urmă poposește la «Gloria», «Aurora» și «Tomis»; în sfîrșit, producția britanică «Alfred cel Mare» rulează între 12 și 18 martie la «Luceafărul» și «Festival», cărora în săptămîna 19–25 martie li se adaugă «Favorit» și «Gloria», iar între 26 martie și 1 aprilie poate fi vizionat tot la patru cinematografe — «Feroviar», «Excelsior», «Melodia» și «Modern».

Constatările care rezultă de pe urma acestei anchete sui-generis? Filmele de calitate medie acaparează pozițiile privilegiate, iau «partea leului» — săli mari, spectacole numeroase, în tot cursul zilei.

Așa-numitele «filme de artă» — capodoperele, peliculele reprezentative, evenimentele cinematografice — trebuie, din păcate, să se mulțumească cu «firimiturile»: săli mai mici, situate în locuri mai greu accesibile, spectacole puține. «Slalomul» lipsit de glorie pe care sînt nevoite să-l facă pe ecranele bucureștene le îngreunează accesul către public.

După primirea festivă la «Capitol», unde «filmul de artă» e la dispoziția mai tuturor categoriilor de cinefili, urmează «Doina», ceea ce înseamnă că ne-am și înscris pe orbita abandonării filmului: după diminețile cu «Bambi» și «Doamna și vagabondul» apare nefirească prezentarea lui «Rubliov» în restul zilei. Filmului de artă i s-ar face parcă o concesie («noi te primim,că de, în altă parte...»). Și în cele din urmă, așa, ca să mai ruleze, să se știe că, pe

undeva, mai flutură «umbra» celui căruia odinioară i se spunea — ce ciudat sună! — «film de artă», este trimis la «Viitorul» sau la «Buzești» etc. — un fel de capete de linie sau halte pentru o ulterioară reluare a filmului, adesea iluzorie, de vreme ce ne-am descotorosit atît de puțin elegant de ei. Așadar, întîmpinate, aparent, cu «surle și trîmbițe», treptat, «filmele de artă» sînt lăsate în părăsire în decursul existenței lor, ajungînd să se înfunde într-un cvasianonimat. Un soi de ritual al desființării filmelor mari.

Cu destul de bună știință, filmelor li se aplică un tratament discriminatoriu. E ca și cum difuzarea ar acorda peliculelor mai «ușurele» un regim de «favoritism». E adevărat, «Pe aripile vîntului» și-a meritat locul și audiența — e un caz cinematografic aparte. Dar «Organizația» sau «Alfred cel Mare» — filme mediocre, programate în atîtea cinematografe mari? S-ar putea spune, pe bună dreptate, că afirmarea disproporționată a unor pelicule de calitate medie și submedie e în detrimentul acelora ce sînt reprezentative pentru cea de-a șaptea artă. Se simte nevoia ca și aici să funcționeze principiul echității — o echitate a «circulației filmelor de ecrane». Să acordăm «filmului de artă» dreptul la o existență demnă, onorabilă, pe măsura valorii sale.

Dan OZERANSKI

de la a la z

KACHYNA Karel

Regizor cehoslovac de film, născut la Vyskov, Moravia, în 1924. Cineast singular în peisajul școlii cehe contemporane, Kachyna debutează în colaborare cu Vojtech Jasny, cu o serie de filme documentare, pentru a opta apoi pentru filmul artistic, domeniu în care, cu colaborarea prețioasă a scriitorului Jan Prochazka, va realiza cîteva filme dramatice de o mare încărcătură poetică. Filmele sale cunosc succese semnificative în toate competițiile internaționale, cucerind numeroase premii. Amintim: *Griul* (1961), premiat la Cannes ca film pentru tineret și dotat cu premiul special al juriului la Mar del Plata, *Amețeala* (1962), *Speranța* (1963), premiul pentru regie la Buenos Aires, *Zidul înalt* (1964), premiat la Locarno, *Trăsnească Republica* (1965), merele premiu și premiul criticii la Mar del Plata, *O căruță pentru Vrana* (1966), premiat la Karlovy Vary, *Noaptea mireselor* (1967), *Crăciun cu Elisabeta* (1968).

KADOCINIKOV Pavel Petrovici

Actor și regizor sovietic de film și teatru, născut la 29 iulie 1915. Se impune printr-o serie de creații, vădind o reală forță dramatică, mai întîi pe scenă, apoi în film, de la primele sale apariții, în *Iakov Sverdlov* (1940, S. Iutkevici), *Ivan cel Groaznic* (1944, S. Eisenstein) în rolul țarevicului, *Cîntecul primăverii*, *Căi albastre* etc. În 1947 apare ca protagonist al filmului lui Boris Barnet: *Secretele contraspionajului*, după care se consacră definitiv cu un mare film dramatic realizat după o întîmplare autentică: *Povestea unui om adevărat* (1949, A. Stolper), avînd la bază romanul lui Boris Polevoi despre eroicul aviator Alexei Meresiev. P. K. apare în filme variate ca gen: *Robinson Crusoe* (1948, A. Andrievski), primul lung metraj stereoscopic, *Complotul condamnaților* (1950, M. Kalatozov), *Ei au o patrie* (id., A. Feinzimmer), *Departe de Moscova* (1951, A. Stolper), *Neamul Jurbinilor* (1955, J. Hefiț), *Prologul* (1957, E. Dzigan), *Luna de miere* (id., N. Koșeverova), *Sub aceiași nori de aur* (1958, M. Afanasiev), *Gloria Baltici* (id., Jan Fried) etc. Din 1965 face și regie de film: *Muzicanții regimentului*, *Fata zăpezilor* (1969), filme în care apare și ca interpret. Ultimul său film (ca actor): *Adio, Petersburg!* (1972, Jan Fried).

KALATOZOV Mihail Konstantinovici

Regizor sovietic de film, născut M. Kalatozișvili, în 1903, mort în 1973. Debutează ca actor în 1925, apoi ca operator și scenarist (1927), și în cele din urmă ca regizor (1929) cu filmul etnografic: *Sarea Svanetiei*. (Se afirmă însă de-abia 10 ani mai tîrziu, ca regizor, cu filmul *Curajul*, urmat de *Valerii Cikolov* (1941), de *Neînvinșii* (1943), după Boris Gorbatov, și după război: *Complotul condamnaților* (1950), *Prietenii credincioși* (1954), *Primul eșalon* (1956), *Felix Dzerjinski* (1957). Cunoaște gloria mondială cu filmul *Zboară cocorii*, care va cuceri la Cannes marele premiu în 1957. Cu aceeași echipă de colaboratori (operatorul S. Urușevski și actrița T. Samoilova) semnează un al doilea film menit să readucă succesul «Cocorilor»: *Scrisoare neexpediată* (1959). După un interesant documentar, *Eu sînt Cuba* (1962), pe un text de Evtușenko, revine la filmul artistic, la temele sale generoase, cu coproducția italo-sovietică dedicată expediției Nobile la Polul Nord: *Cortul roșu* (1969), film care reunea pe generic actori din toate țările ca: Sean Connery, Peter Finch, Massimo Girotti, Claudia Cardinale ș.a.

Constantin POPESCU

cronica tv

umorul de un ban

Marți, micul ecran ne-a oferit două ore și un sfert, de la 20,30 pînă sub miezul nopții, «distracții»... la iarbă verde. Două ore și un sfert, timp prețios, după cum ne-am învățat noi mai ales în ultima vreme să prețuim timpul, este totuși o risipă pe care o regretăm. Regretăm pentru că din spectacolul muzical-umoristic ar fi putut să lipsească fără pierderi pentru spectacol și pentru telespectator partea umoristică, improvizată, amatoare, anostă și tristă. Deși s-a recurs și de data aceasta la serviciile unei echipe de actori de comedie altădată salvatoare, «umorul de un ban» rostit pe scenă (iarba verde a rămas o metaforă) nu a putut fi salvat. De data aceasta trupa compactă de umoriști ai radioului, TV., revistei «Urzica» etc. au venit cu traista goală la acest festin. Niște dialoguri care pot avea efect spuse în familie sau la vreo petrecere oarecare, cînd participanții sînt deja aburiți, dar nicidecum pe micul ecran unde numărul de telespectatori este de ordinul milioanelor și unde s-ar cuveni ca exigențele redacției să fie mai categorice. Un umor trenant, neinspirat, plicticos, firește, nu amuză pe nimeni. Iată de pildă că pentru a tapa de un leu pe cineva se întinde o peltea pe sute de metri de peliculă, se fac socoteli băbești și se rîde pe scenă mai mult decît în sală, unde publicul, deși cumsecade, se distrează de amuzamentul forțat. Trecem mihniți peste scena cu *leul* și dăm peste o temă grasă: birocrații! Aici imaginația satiricilor noștri poate să zburde pe cele mai absurde teritorii, poate să facă cele mai năstrușnice asociații, poate să inventeze cele mai nepreväzute situații, cu o singură condiție, să aibă har, să aibă umor, să aibă o semnificație. Trupa de umoriști și-a zis în cor: hai să rupem cu monotonia, să dăm o lovitură de grație tuturor birocraților care vor să-și acopere cu hîrtii orice mișcare a lor. Au găsit și «forma artistică» de înfierare a acestor monștri de hîrtie! Un magaziner îi cere o adeverință unui salariat că nu e cal. De ce cal și nu coropișniță? Cal fiindcă în curtea fabricii paște un cal, un cal acolo, ca și cum la noi ar ploua cu cai, nu mai au loc în gospodării și se pripășesc bietele animale pe lîngă o instituție productivă să pască iarbă verde de pe zgură. Dar dacă vrea umoristul cal, cal să nie! Pe cal îl cheamă Mitică, pe om îl cheamă Mitică. Se pune problema dacă cumva omul Mitică este calul Mitică!? Toate ar fi bune dacă n-ar fi textul lipsit de virtuți și poanta finală care devine penibilă cînd omul acceptă să primească un căpăstru în loc de costum de protecție. Penibilă pentru că infirmă și contrazice realitatea infinit mai dotată pentru a face risibilă birocrația și nu pe omul intrat în pășenișul ei. Ne mai posomorîm în continuare cu încă două scheciuri. *Calul* de bătaie sînt șoferii și bișnițarii. Șoferii sînt bombardați fără încetare fiindcă se poate! Cu șoferii n-au probleme, șoferii tac și se urcă a doua zi la volan să care mai departe cu basculantele lor ciment și cărămizi pentru casele umoriștilor. Ei sînt bețivi, ei sînt ciubucari, ei uită și pe unde merg, ei confundă nepotul cu umbrela și dorm în teleferic, ei fac toate năzdrăvăniile de pe lume. Mai căutați și de alții, că pe aceștia, gata, i-ați terminat! Bișnițarii da, bișnițarii sînt într-adevăr cozonac pentru cîțiva ani buni, numai că pe bișnițari nu-i îndreaptă ironiile, ci legea! Băieții încearcă totuși, poate îi convinge să se lase de matrapazlîcuri, făcîndu-i uiuci.

După aceste «bombe» am informații că bișnițarii au început să bată în retragere.

Ne-am mai întrebat de cîteva ori, tot în acest colț de pagină, de ce nu se face ceva pentru ca rîsul incisiv, cu adresă, rîsul îndreptat împotriva lenei, risipei, inechităților, prostiei, atitudinilor reprobabile în numele eticii și moralei noastre socialiste care înfierează cu virulență toate aceste practici, nu este pus în drepturile sale? Umorul călduț în sine, umorul de un ban, fără nerv și stil, rămîne mai departe un umor care ne întristează profund.

Coman ȘOVA

O FORMAȚIE DE EXCEPȚIE

• Locul și data nașterii: București, 1969 (în noua formulă)

• Unde funcționează în prezent: Teatrul «Lucia Sturdza-Bulandra» și clubul «Universitas»

• Compoziții recente: «Din nou acasă», «Om bun», «Condiția umană»

• Discografie: un disc single — «Șir de cocori», «Languir mefais»

• Proiecte: un disc L.P. la «Electrecord»

• Influențe: John McLaughlin, Soft Machine, King Crimson.

Spuneam deunăzi că Sfinx este o formație cu «potențe inimaginabile». Afirmația, deloc gratuită, decît poate pentru unii amatori de calambururi facile sau de expresii celebre spuse pe latinește, apare valabilă în ochii celor care, specialiști sau nu, cunosc bine acest grup. Adică nu-și rezumă cunoștințele doar la componența formației și la cîteva cîntece mai cunoscute din repertoriul său...

Este drept, trebuie să asculți multă muzică și la fel de multă poezie ca să poți spune cu adevărat că-ți place acest remarcabil grup. Creația Sfinxului nu poate fi integral «percepută» decît după o susținută gimnastică a auzului. Și asta pentru că muzica lui, uneori ironică, alteori trist-meditativă, ararseori veselă, se refuză canoanelor facile ale muzicii comerciale (dovadă, lipsa aproape sistematică din top-uri), integrîndu-se mai degrabă într-un gen discret, de atmosferă, specie pe care aș îndrăzni s-o numesc «pop de cameră». Asta nu înseamnă că formației îi lipsește nervul; dimpotrivă, chiar și piesele cele mai lirice au sunete pline de acorduri mărinimoase.

Fără îndoială, formația gravitează muzical în jurul lui Dan Andrei Aldea, *a cărui personalitate se confundă în mare parte cu cea a grupului său. Spirit complex, cu o solidă cultură muzicală, compozitor, aranjor, polinstrumentist (chitara, vioară, pian, muzicuță, fluier, blockflöte), Dan Aldea este adeptul formulei reduse de grup pop. De aceea nu a avut niciodată mai mult de doi oameni în jurul lui:* Corneliu-Bibi Ionescu *(chitară bas) — creierul tehnic al formației. Multe din efectele sonore care dau sound-ul specific grupului sînt rodul creațiilor sale electronice.*

Cristian Ion *(baterie) — un mai nou membru al grupului; plin de temperament, instrumentist «nervos», adesea un furios, este un talent promițător care poate produce mai mult în atmosfera de seriozitate și profesionalism caracteristică Sfinxului.*

Am enumerat deci cîteva din calitățile certe, incontestabile, care alcătuiesc portretul unei formații cu stil din țara noastră. Se pare că semnatarul acestor rînduri nu este totuși singurul care cunoaște și recunoaște aceste calități, de vreme ce aproape de doi ani formația este colaboratoare a Teatrului «Lucia Sturdza-Bulandra». Am admirat-o, ca și mii de spectatori, în recitalurile de pe scena teatrului sau la mult apreciatul «Muzică și poezie». O putem admira și acum într-un context inedit: piesa «A douăsprezecea noapte», a cărei muzică este semnată de Dan Aldea. Am putea-o admira și într-un turneu organizat de A.R.I.A., dar din păcate nu știu dacă această instituție are cunoștință de existența formației Sfinx.

George STANCA

CINECOTA SĂPTĂMÎNII — 9 cronicari — 9 filme

Filmul	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Scănescu	D.I. Suchianu
Veronica	*	**	**		**	**	*	**	**
Misterul din insula Baffe	0	*	*	*	0	*	0	*	
Grăbiți apusul soarelui	*	**	**		**			**	**
Ce se întîmplă doctore?	**	**	**		**	*		**	***
Nici un moment de plictiseală	**	**	**		**		*	*	***
Cowboy	0	*	**	*	*	*	*	*	***
Atentatul	***	**	**	***	***	***	**	***	***
Țara sălbatică			*		*		0	*	**
Organizația	*	**	**	*	*	**	*	**	***

0 inutil a vă deranja
* de văzut eventual
** de văzut
*** de văzut neapărat
**** capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpret	Săptămîni în top
1	1	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	8
2	2	Vouă	Dida Drăgan	7
5	3	Ai, hai	Doru Stănculescu	5
3	4	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	4
6	5	Soarele și luna	Vali și Carmen	4
4	6	Negru vodă	Phoenix	11
8	7	O portocală	Anda Călugăreanu	3
9	8	Dedicație	Romanticii	2
—	9	Zilele	Marina Voica	1
10	10	Joc de toamnă	Carmen Mureșan	8

Compozitori: 1. George Grigoriu. 2. Petre Magdin. 3 Doru Stănculescu. 4. Mircea Florian. 5. Valeriu Sterian și Carmen Marin. 6. Nicolae Covaci. 7. Marius Țeicu. 8. Doru Tufiș. 9. Marius Țeicu. 10. Gabriel Mărgărint

TOP MUZICAL FLACĂRA
TALON NR. 12

«Flacăra» la dispoziția dumneavoastră

DIN PARTEA MINISTERULUI INDUSTRIEI METALURGICE

Alăturat vă trimitem informarea privind unele probleme în legătură cu poluarea mediului înconjurător publicate în revista «Flacăra» nr. 14/1973.

Ministru
ing. Neculai Agachi

În scopul creșterii răspunderii factorilor de conducere din cadrul întreprinderilor, institutelor de proiectare și cercetare, s-a acționat de către Ministerul Industriei Metalurgice pentru rezolvarea problemelor poluării, reușindu-se ca în ultima perioadă să fie o preocupare susținută în stabilirea și efectuarea în timp util a măsurilor ce se aplică în tehnologie pentru captarea gazelor și substanțelor reziduale, dăunătoare mediului înconjurător. Datorită acestui mod de lucru, la Combinatul siderurgic Galați, sectorul de aglomerare a minereurilor a fost dotat cu electrofiltre de mare randament; în sectorul de furnale și blocuri dolomitice instalațiile moderne de tip Venturi efectuează o epurare avansată a gazelor, iar pe întregul combinat, apele uzate se refolosesc, după tratarea lor, în proporție de peste 90% în instalații eficiente — unele de concepție originală a proiectanților noștri.

În ultima perioadă s-a efectuat în unitățile ministerului un volum de investiții de circa un miliard lei pentru construirea instalațiilor de epurare; pentru perioada 1971–1975 fiind prevăzute a se efectua lucrări în valoare de circa 1,5 miliarde lei.

Precizăm că documentațiile privitoare la unitățile noi, dezvoltări sau modernizări de instalații din uzinele existente, cuprind obligatoriu măsurile și investițiile necesare, destinate protecției mediului înconjurător. Cu Institutul metrologic și hidrologic se desfășoară o acțiune pentru stabilirea surselor și a modului de difuzare a poluanților în atmosferă, în vederea stabilirii măsurilor necesare de luat pe ansamblul zonelor respective, program în care sînt cuprinse și zonele Reșița, Baia Mare, Slatina și altele. Pe lîngă acest program, pentru unitățile din cadrul ministerului au fost elaborate studii și cercetări în vederea stabilirii tehnologiilor de epurarea apelor.

Pentru reducerea riscurilor în funcționarea sistemului energetic datorită poluării mediului înconjurător, la finele anului 1972, s-a întocmit un program care este în curs de desfășurare, cuprinzînd măsuri pentru zonele orașelor: Slatina, Hunedoara, Copșa Mică etc.

În scopul captării și separării elementelor poluante din gaze, Ministerul Industriei Metalurgice a cumpărat de la firma germană LURGI licența pentru construirea electrofiltrelor și s-a stabilit cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele un program de asimilare a acestora. În cadrul acestui program este prevăzut ca uzina «Independența» — Sibiu să livreze primele două electrofiltre la începutul anului viitor pentru a fi montate la Oțelăria Martin nr. 2 de la Hunedoara. Paralel cu aceasta au fost importate de la firma LURGI 4 electrofiltre din care două sînt în funcțiune la două cuptoare, iar celelalte două urmează să fie puse în funcțiune în acest an. Tot la Combinatul siderurgic Hunedoara sînt în execuție lucrările pentru epurarea apelor reziduale pe întregul combinat și gospodăria de apă nr. 2 din sectorul laminoare.

La uzina din Călan, pentru captarea și arderea gazelor rezultate de la producerea semicocsului, este în construcție o termocentrală experimentală de 12 MW care va intra în funcțiune în vara acestui an, urmînd ca pe baza rezultatelor ce se vor obține la aceasta să fie construită încă o asemenea centrală.

Pentru reducerea poluării atmosferei și îmbunătățirea condițiilor de muncă în unitățile bazinului din Copșa Mică sînt în execuție o serie de lucrări stabilite în programul de măsuri aprobat prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 21/1972. După intrarea în funcțiune a lucrărilor cuprinse în acest program, este prevăzut ca unitatea Firiza-Baia Mare să fie dezafectată.

Se apreciază că pînă la sfîrșitul cincinalului în curs, prin aplicarea măsurilor stabilite, împreună cu cele care urmează a se stabili în viitorul apropiat, se va obține o reducere substanțială a poluării în zonele orașelor cu industrie metalurgică.

Inspector general
ing. Suciu Tr.

IZVOARE MINERALE LA POSEȘTI

Iată despre ce este vorba:

Pe șoseaua asfaltată Vălenii de Munte-Cislău-Buzău, la circa 100 km de București, 40 km de Ploiești și 80 km de Buzău, într-o regiune de dealuri înalte pe care ilustrul Nicolae Iorga o caracteriza ca o minune de bitoresc, există o comună fruntașă cu numele de Poșești (județul Prahova), având o populație de circa 3 000 suflete și care a fost binecuvîntată cu o serie de izvoare minerale — la Topile și Țugui, ale căror ape, după analizele făcute de Institutul balneoclimatologic din București, încă din anul 1958, sînt de o mare eficiență terapeutică, după cum rezultă din buletinul de analize. Separat, există și izvoare sulfuroase, dintre care remarc unul, care este chiar în curtea dispensarului sanitar local, precum și nămoluri radioactive la punctul Țugui.

Despre această bogăție, care constituie o binefacere pentru dezvoltarea regiunii, ca și a populației locale, fără să mai vorbim de tămăduirea mulțimii de suferinzi din orașele muncitorești București, Ploiești, Buzău ca și din județele respective, am sesizat în scris, atît organele locale, județene și Ministerul Sănătății, în sensul de a se deschide o stațiune balneoclimaterică turistică și să se purceadă la studierea, proiectarea și construirea instalațiilor și clădirilor necesare, la început în mod redus, ca apoi, cu sprijinul tehnic și financiar al comunei, județului, Ministerului Sănătății și Ministerului Muncii, să se treacă la dezvoltarea și definitivarea unei stațiuni balneoclimaterice moderne.

Cu toate intervențiile mele insistente, n-am putut urni lucrurile din loc, primind numai răspunsuri evazive, că Ministerul Sănătății și județul Prahova nu au deocamdată fonduri disponibile și aceasta să se pornească prin mijloace locale, dar în realitate nu s-a făcut nimic pînă acum.

De asemenea, mi s-a comunicat că declararea ca stațiune balneoclimaterică a acestei comune este un atribut al Consiliului popular județean Prahova, care pînă în prezent nu a luat nici o măsură.

În această situație nedorind să renunț la ideea deschiderii și construirii acestei stațiuni balneoclimaterice, spre binele celor suferinzi, ca și pentru ridicarea nivelului economico-social al populației locale, mă adresez «Flacării la dispoziția dumneavoastră» pentru realizarea acestui deziderat bine justificat.

Inginer G. Cioc
București, Aleea Titu nr. 39, sector 5

SISTEMATIZARE ÎN TIMIȘOARA

În anii 1970-71-72 au început și edilii din Timișoara să se axeze pe linia trasată de Congresul al X-lea al P.C.R. prin a aduce ceva îmbunătățiri municipiului privind «sistematizarea».

Ei bine, s-au făcut lucruri frumoase, de toată lauda, dar s-au făcut și lucruri la care cei puși să gîndească (arhitecți-ingineri) nu prea au gîndit serios, fiindcă s-au irosit milioane de lei, deoarece a face sistematizare nu înseamnă a o face de dragul de a cheltui banii poporului, prin diferite zigzaguri și înfloriturî, care nu au nici estetică și nici folos practic, așa cum s-a procedat cu unele străzi.

Splaiul N. Titulescu se zice că s-a modernizat, să admitem că s-a făcut ceva util pentru dirijarea circulației de la Silaz Antrepozite spre centru și s-a făcut, dar numai pînă în centru (pînă la podul peste rîul Bega — 6 Martie), dar de aici înainte? Spre partea opusă a orașului? Aici lucrurile s-au încurcat, căci edilii au făcut cale întoarsă și încă de 360°. Să vedeți cum, în dreptul podului 6 Martie, paralel cu rîul Bega, s-a construit un pasaj inferior pe sub liniile de tramvai pentru ca vehiculele care vin dinspre Splaiul N. Titulescu să treacă, pentru a face unghiul de 360°, pasajul este frumos, dar și costă, căci dacă vorbim de dirijarea circulației pentru deservirea în bune condițiuni a întregului teritoriu al orașului, drumul trebuia continuat paralel cu rîul Bega, pînă la podul Mihai Viteazul, circa 300 m, de unde circulația putea fi dirijată pentru partea opusă a orașului peste podul Mihai Viteazul pe Bd. Pârvan și Bd. Mihai Viteazul, respectiv str. Săvinești, pentru a evita circulația intensă de pe Bd. 30 Decembrie (cetate) și totodată problema era rezolvată optim și amortizare rapidă, pe cînd așa? Nu știu, poate le era frică să nu intre în contradicție cu sfinții catedralei dacă continuau drumul prin dosul acesteia.

Și mai e ceva care se referă tot la drumuri, se zice că s-a sistematizat și linia de tramvai pe Bd. 23 August din Timișoara așa cum este în fața Consiliului popular județean, da, dar în continuare spre strada «9 Mai» prin strada M. Eminescu? Revin iar la partea supărătoare, zigzag și înfloriturî, unde pe o distanță de circa 400 m s-au construit nu mai puțin de 3 curbe — contracurbe = 6 curbe unde cu un mic sacrificiu de teren linia de tramvai putea fi o linie dreaptă, cu o eventuală curbă cu raza mare care nici nu s-ar fi observat, era un lucru bun și foarte viabil pentru circulația tramvaielor.

Alexuță Pavel
str. B. Delavrancea nr. 9, Timișoara, II

UNA CERI ȘI ALTA PRIMEȘTI

Iertați-mi felul poate prea nervos în care am să vă scriu, dar sînt atît de indignat, încît nu mă mai pot stăpîni. Cred că prin dumneavoastră va afla toată lumea din țara asta despre felul cum tovarășii de la «Cartea prin poștă» (Calea Rahovei nr. 239, sect. 6, București) își bat joc de noi și de munca noastră. V-aș ruga nespus de mult să faceți public cele ce vă scriu. În «Luceafărul» nr. 13 din 31 martie 1973 a apărut un anunț mare în care ni se spunea să ne adresăm mai sus-numitei librării pentru a primi la domiciliu cărțile solicitate și existente în librăriile bucureștene. Am cerut și eu cîteva volume (La Rochefoucauld — Maxime și reflecții; Ileana Mălăncioiu — Poezii; M. Sorescu — Rame; T. Popovici — Moartea lui Ipu; Ana Blandiana — Octombrie, noiembrie, decembrie), cărți în ediția a doua, apărute în ultimele luni și epuizate aici și care mă gîndeam că eventual s-ar mai găsi în București.

Dar, imaginați-vă ce-au putut să-mi trimită: trei cărți de spionaj sau aventuri (Agatha Christie — Anunțul mortuar și Hotelul Bertram, și Bert. F. Island — Jocul s-a sfîrșit...) și două cărți apărute acum 6 (!!) ani — «Obiceiurile insectelor» și «Ce simt și pricep animalele», iar separat (nu pricep de ce) singurul volum din cele solicitate, cel al Anei Blandiana.

Eu am muncit pentru banii aceștia (51,80 lei) și nu accept ca cineva să-mi înjosească munca. Dar mai presus de acestea este gestul de a-și bate joc de semeni. Oare nu puteau să nu-mi trimită nimic sau doar dacă au, ceea ce am cerut. Pentru ce să fim obligați să cumpărăm ceea ce nu se vinde de șase ani? Nu mă interesează A. Christie și detectivii ei. Dar felul cum se procedează la această librărie ar trebui să fie cunoscut de toți ca nimeni să nu mai cadă «pradă».

Vă rog faceți cunoscută această stare de lucruri în primul rînd pentru ceilalți care mai cred în librăria «Cartea prin poștă».

Sînt convins că nu sînt singurul în această situație și un răspuns (cu măsuri practice) ar fi binevenit pentru toți cei ce iubesc literatura. Sper că scrisoarea mea să aibă ecourile scontate.

Ioan Bucșa
Brașov, Bd. Gării nr. 32

BUCĂTĂRIA DIN MUZEU

Vizitînd recent castelul Corvineștilor de la Hunedoara, am rămas cu o impresie foarte proastă despre felul cum este gospodărit și prezentat vizitatorilor acest important monument istoric, datînd încă din secolul al XV-lea.

Încă de la intrarea pe poarta cea mare te întîmpină o neorînduială de nedescris. Var, ciment, roabe, saci de ciment rupți și tot felul de unelte folosite la zidărie.

Fără îndoială că orice vizitator este surprins de această asociere bizară de secole. Lîngă o statuie romană ce este amplasată la intrare, în aripa cea mare dinspre oraș, tronează o binecuvîntată roabă pe care varul și cimentul stau ca o mărturie a neglijenței gospodarilor de aici.

În afară de acestea mai mult de jumătate din încăperile castelului sînt închise. Le vezi de departe după strălucitorul ochi al broaștelor yalle. Pe ușa unei încăperi centrale chiar se află o plăcuță pe care scrie «BIROU». La întrebarea mea, o tovarășă din personalul muzeului îmi răspunde foarte întepat: «Că doar n-o fi a lui Iancu. E a noastră, a conducerii». Găsesc destul de interesant acest răspuns și urc mai departe scări pe care istoria a lăsat urme de neșters. Mă opresc în fața a două uși ce stau față în față. Una este înciuată. Clanța celeilalte cedează și un miros de bucătărie te îmbie să intri. Mărturisesc că un moment chiar am crezut că istoria îmi joacă o farsă. Cineva îmi închide ușa în nas, zicînd: «Aici nu se vizitează». O deschid din nou și zăresc un interior mobilat în stil ...bucătărie. Pe foc tocmai fierbea ceva. Îndrăzneala de a treia oară nu a mai mers pentru că am auzit încuietoarea sunîndu-și tainițele ei. Ajuns pînă aici mi se face lehamite să merg mai departe. Teama că voi întîmpina alte mizerii îmi dă acol și mă îndeamnă să cobor. Să cobor și să vizitez castelul în altă zi.

Dacă organizația comercială locală a amplasat într-o anexă a castelului-muzeu un bar și un restaurant — de ce ei, care sînt gospodarii muzeului, nu ar înființa aici o brutărie, un birou, un depozit de materiale și unelte pentru construcții?

Înainte de a încheia îmi fac datoria pînă la capăt, mărturisind că la cîteva uși închise mi s-a părut bizar faptul că pe dedesubt se vedeau capete de covor. Bineînțeles că de covor aparținînd secolului nostru. Numărul mare de uși închise, bucătăria, biroul cu plăcuța lui de sticlă, uneltele aruncate la voia întîmplării și numeroșii vînzători ambulanți de semințe și alte mărunțișuri aduc simplu a profanare. Se profanează ceea ce avem mai scump noi românii — istoria noastră. Rămîne de așteptat ca un cavaler de-al lui Iancu, un român îndrăzneț să coboare sprijinit în sulință scările în spirală și să alunge de acolo pe „profanatori.

Valeriu Bârgău
Hunedoara, str. Mureșului nr. 12

RĂSPUNSUL CONSILIULUI POPULAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI DIRECȚIA GENERALĂ COMERCIALĂ

În legătură cu articolul «De 7 lei umilință», publicat în nr. 10/1973 al revistei dumneavoastră, în care erau înserate unele aspecte de atitudine total necorespunzătoare a unui ospătar de la braseria «Circului» față de elevul M. Dumitru, abonat pentru a servi la această unitate dejunul-pensiune, vă facem cunoscut:

— Direcția generală comercială a municipiului București a dispus cercetarea cu multă atenție a faptelor relatate, precum și sancționarea severă a ospătarului vinovat.

— Organele însărcinate cu anchetarea cazului au cercetat lucrătorii din unitatea respectivă, abonamentele eliberate de braseria «Circului», precum și cataloagele claselor a V-a și a VIII-a ale Școlii generale nr. 28, fără a putea identifica atît pe elevul M. Dumitru, cît și pe ospătarul în cauză.

În fața acestei situații s-a purtat o discuție cu tov. M. Hetco, autorul articolului, de la care nu s-au putut obține date suplimentare.

Considerînd că faptele relatate în articolul «De 7 lei umilință» nu pot constitui un caz izolat, articolul atrăgînd atenția asupra necesității acordării celei mai mari atenții primirii și servirii elevilor în cadrul restaurantelor-pensiune s-a luat măsura prelucrării materialului cu toți salariații unității braseriei «Circului», atenționîndu-se în același timp conducerile I.A.P.L.-urilor pentru a supraveghea atent modul în care restaurantele-pensiune pentru elevi își desfășoară activitatea.

Direcția generală comercială va urmări la rîndul ei, prin aparatul propriu, activitatea acestor unități.

Director general adjunct
Gh. Teodorașcu,
șef serviciu
Gh. Abrașu

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

arte

poluarea folclorului (XII)

Sînt peste trei decenii de cînd, într-un amurg, trecînd pe strada Batiștei, am fost mișcat peste măsură de o puternică impresie muzicală.

În inima Capitalei, printre blocuri, dintre zgomotele străzii s-a desprins o minunată melodie bihoreană, cîntată în cel mai autentic stil dialectal de către o voce pătrunzătoare. Mi-era cunoscut cîntecul dintr-o valoroasă lucrare a lui Béla Bartok publicată cu ani în urmă. Nu-mi venea a crede. Ciulind urechile și căutînd cu ochii m-am pomenit în fața unei binale înconjurate cu un gard înalt de lemn. Am pășit în curte. În jurul unui foc stăteau bărbați și femei care pregăteau cina. Intrînd în vorbă am aflat că toți sînt bihoreni, veniți din același sat. Lucrau ca zilieri necalificați la clădirile ce se construiau. Trăiau viață izolată, între ei, fără a se lăsa influențați de oraș. Își aduseseră pînă și lăutarii, care la încetarea lucrului sau în zilele de sărbătoare le cîntau pentru joc. Atunci se adunau într-un loc anume toți bihorenii țărani, răspîndiți la binalele din Capitală, petrecînd întocmai ca la ei și formînd o adevărată insulă bihoreană. Seara, cîte unul meșter în ale fluierului acompania vocea molcomă a vreunei femei ce își «horea» doinele. Am întreprins o culegere de folclor bihorean foarte interesantă, în plin București... M-au năpădit aceste gînduri aflînd o veste ce m-a întristat foarte. Într-o zi, în anul 1947 a apărut la Arhiva de folclor o femeie cu o statură impunătoare. Impresionantă prin ținuta reținută și plină de demnitate, cu o privire limpede a unor ochi albaștri. Venea din Bihor, din comuna Tinca, și dorea să ne cînte. Îmi amintesc cît a rămas regretatul prieten și eminentul folclorist Ilarion Cocișiu ascultîndu-i glasul. El cunoștea bine Bihorul, pe care îl străbătuse în lung și în lat cercetînd cu multă pasiune muzica acestui ținut. Nenumăratele cîntece care formau bogatul repertoriu al cîntăreției ne-au făcut să ne dăm seama că avem de-a face cu un talent ce ieșea din comun. Melodiile erau interpretate într-un fel foarte personal, cu o sensibilitate artistică desăvîrșită și în cel mai curat stil dialectal. Am înregistrat de la ea multe cîntece pentru arhivă. Cîntase înainte la Oradea, cu o orchestră populară. Cînta cu multă dăruire în nenumăratele acțiuni culturale organizate în acea vreme de către sindicate. Cu cîtă emoție a apărut prima oară, în cadrul unui concert popular la care participau mii de ascultători, la Arenele Libertății. Apariția cîntăreței, într-un costum autentic de o mare frumusețe, a impresionat adînc. Cred că nu greșesc susținînd că, atunci, muncitorii bucureșteni, pentru care fusese organizat acest concert, au luat pentru prima oară cunoștință cu frumusețile cîntecului bihorean. Nu-mi închipuiam că acest prim contact să aibă un efect atît de mare asupra publicului. Ovaționată îndelung, cîntărețea necunoscută le-a cîntat nenumărate doine auzite prima oară dinamicele jocuri cu încîntătoarele refrenuri bine ritmate.

Am prezentat-o studenților la cursul de folclor spre a ilustra «pe viu» graiul muzical bihorean, am solicitat-o să-mi ilustreze nenumărate conferințe de inițiere muzicală la uzinele «23 August», la «Griviția roșie» și în multe alte locuri.

Datorită acestei sensibile și înzestrate cîntărețe, muzica bihoreană, atît de diferită, a început să fie nu numai cunoscută, dar și iubită. Primul ei disc de muzică bihoreană s-a bucurat de mare succes, după cum emisiunile ei de la posturile de radio au început să se înmulțească. Cîntecele îngrădite în acel timp au început să se răspîndească. Repede au fost preluate și de către alți cîntăreți. În felul acesta Elisabeta Pavel, căci despre ea e vorba, a adus o contribuție însemnată întru promovarea cîntecului bihorean. După ea s-au ridicat multe, nenumărate cîntărețe bihorence. Elisabeta Pavel a deschis însă calea. Cea care, cu discreția ce o caracterizează, a trecut de foarte puține zile în lumea celor drepți trebuie să fie socotită — repet — adevărata deschizătoare de drumuri. Socotesc o datorie să pomenesc la această rubrică pe Elisabeta Pavel, care rămîne pentru toți cîntăreții de muzică populară un exemplu de urmat. De corectitudine artistică. De conștiinciozitate profesională.

Ea s-a mulțumit să răspîndească frumusețile unice ale cîntecului bihorean. De-a lungul vieții sale, plină de modestie, a valorificat cu strădanie și dăruire tezaurul muzical al Bihorului.

Cîntecul bihorean în care a pus suflet din sufletul ei. Pentru marea ei faptă artistică trebuie să-i purtăm întreaga recunoștință.

Ochii înlăcrimați ai muzicanților populari care mi-au adus la cunoștința trista veste sînt dovadă grăitoare a locului pe care Elisabeta Pavel îl ocupă în sufletele lor.

Hari BRAUNER

Element de poartă românească.

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

capriciile gustului

pelerinaj la surse

Impresionant pelerinajul unor oameni, de categorii sociale foarte diverse, veniți din toate colțurile țării, alături de turiștii străini, la marile noastre monumente de artă. Bucovina aspiră tot mai mult — și nu fără șanse de succes — la prestigiul turistic al Toscanei. Într-adevăr, cine cunoaște cît de cît comorile de artă ale Europei nu poate să nu fie de acord că nordul Moldovei oferă celui interesat privelișteа unei civilizații care prin ineditul ei poate oricînd sta alături de marile regiuni artistice de pe continentul nostru. De mare interes pentru lumea pornită în căutarea artei la principalele sale surse — monumentele artistice ale patriei — se bucură și Maramureșul, se bucură și Dobrogea, se bucură și zona Argeșului, și Gorjul și atîtea alte locuri scumpe, la care ne referim de fiecare dată cînd vrem să arătăm cuiva ce înseamnă, pe plan artistic, România în lume. Constituie, desigur, un semn îmbucurător de atitudine culturală superioară această afluență de turiști autohtoni la marile monumente de artă. Faptul în sine mai constituie și un semn de democratizare a culturii, de acces, pe care ajung să-l aibă, datorită cuceririlor civilizației moderne, tot mai mulți oameni la valorile recunoscute ale artei. În politica noastră culturală de viitor va trebui să ținem seama și de atari fenomene. Raporturile publicului nostru cu arta s-au schimbat radical prin comparație cu situația de acum cîteva decenii. Va fi imposibil ca accesul la marile valori, ca accesul la marile noastre monumente să nu se resimtă în comportarea, în atitudinea, în respectul față de frumos, în gusturile lumu de mîine. Alături de alte forme de educație estetică educația estetică realizată prin intermediul formelor contemporane de turism trebuie luată în considerare cu toată seriozitatea. Problema care se pune este aceea referitoare la efectul sau efectele pelerinajului pe care lumea de astăzi, mai mult decît lumea de ieri, îl face la marile monumente artistice. Ce înțelege cineva neinițiat în limbajul specific al arhitecturii sau al picturii murale dintr-o anumită epocă și dintr-o anumită regiune atunci cînd se află în fața unor comori artistice cum sînt cele de la Voroneț sau Gura Humorului, Sucevița sau Putna, Curtea de Argeș sau Tg. Jiu, din Maramureș sau de pe Valea Oltului? Nu o dată asistă la interpretarea proprie a celui venit din cine știe ce loc al țării ca să contemple o comoară de frumusețe, despre care a învățat la școală sau a auzit vorbindu-se la televizor, reducînd semnificația estetică a monumentului la scenele biblice zugrăvite, la informația de ordin strict istoric (la Putna: mormîntul lui Ștefan cel Mare, la Cozia: Mircea cel Bătrîn, la Bistrița: Alexandru cel Bun). Pentru foarte mulți turiști din această categorie, ghizii locali, improvizați nu se știe după ce criterii, vorbesc un fel de limbaj neînțeligibil. Explicații lor, pe care n-o înțelege, omul preferă propria sa explicație naivă și anecdotică. Odată cu politica de conservare și popularizare a marilor valori artistice naționale va trebui neapărat să ne gîndim la un sistem de informare și explicare competentă măcar a marilor noastre monumente de artă. Nu se poate lăsa sarcina explicării unor monumente de artă, pentru o lume de formație culturală extrem de pestriță, pe seama ghizilor improvizați pe plan local, oameni fără nici un fel de cultură artistică. Am asistat adeseori la adevărate momente de mistificare estetică, prin persoana unor asemenea ghizi; bagajul lor cultural, platforma lor estetică fiind mai mult decît precară, la întrebările asistenței se inventau răspunsuri bizare și total neconforme cu adevărul. De cele mai multe ori, pentru a fi înțeleși traduceau pictura murală în limbajul literaturii, reducînd-o la una sau alta dintre legendele biblice cunoscute. Ratăm o mare ocazie de a introduce publicul nostru în universul de valori spirituale pe care le deține, persistînd pe o atare cale.

Absența specialistului, a istoricului de artă și a omului de gust, în același timp, din preajma marilor noastre monumente se mai traduce și prin alte efecte negative. Cine intră la Moldovița sau Dragomirna, dar nu numai acolo, rămîne uimit cum în condițiile unor monumente de arhitectură la care oameni din cele mai diverse colțuri ale planetei visează să ajungă, în condițiile unor picturi pentru care toți străinii ne invidiază, în condițiile unor obiecte de artă care se identifică cu tot ce avem mai scump, pe plan spiritual, din trecutul nostru, și-au găsit loc kitsch-urile cele mai oribile. Produse știind, dincolo de orice îndoială, sub semnul prostului-gust, cumpărate de pe la magazinele de artizanat, confecționate din material plastic sau lemn lăcuit și donate mănăstirilor, covoare, ștergare, sfeșnice și alte obiecte de interior mănăstiresc fac «casă bună» cu neasemuite comori de frumusețe. E ciudat acest fenomen prin care adevărata artă se întîlnește cu pseudo arta, prin care bunul-gust se întîlnește cu prostul-gust, fără ca cei în drept să se sesizeze de el. Se impune, consider, o grabnică acțiune de ameliorare estetică a interioarelor marilor noastre monumente de artă. Mă gîndesc că în locul utilor teorii și ipoteze estetice care se lansează prin intermediul diferitelor publicații, mult mai utilă ar fi acțiunea unui grup de oameni de gust care să propună soluții de eliminare a produselor ieftine din interiorul mănăstirilor avînd valoare de monumente artistice naționale. În condițiile unei afluențe turistice atît de mari cum e cea pe care o înregistrăm astăzi. Mă gîndesc, de asemenea, că în locul practicii inutile pe care o fac cîteodată studenții de la institutele de artă am putea instrui din rîndurile acestora, anual, un corp de ghizi competenți și receptivi la publicul acestui tip de artă, care să exercite, nemijlocit, prin explicațiile date o acțiune de educație estetică superioară.

Gheorghe ACHIȚEI

scrisori către un meloman

chemarea simfonismului

Dacă primii pași spre muzică i-am făcut sub semnul pasiunii exaltate pentru opera cu arii sentimentale și strălucitoare, adică pentru «concertul costumat», primii pași spre viața matură și independentă au avut ca însoțitor muzical entuziasmul pentru opera clasică rusă, prin care făceam cunoștință cu «drama muzicală». «Ruslan», «Boris Godunov» sau «Evgheni Oneghin» nu-mi mai prilejuiau, desigur, voluptăți auditive de genul celor cu care mă desfătau Verdi și Gounod, dar îmi creau stări interioare de o tensiune ce uneori era la fel de greu de suportat ca o mare durere sau o mare neliniște. Întîlnire zguduitoare cu o nouă lume erau pentru mine înfricoșătoarele viziuni spectrale ale lui Boris sau ale lui Gherman (din «Dama de pică»), realizate muzical cu o violență de neconceput în cadrul atît de amabil al operei italiene și franceze. Acesta a fost punctul de plecare al unui nou fel de a înțelege rostul muzicii în viața omului, care bineînțeles doar mai tîrziu avea să capete contururi precise: nu să înclinte prin frumusești cristaline și calești, ci să impresioneze prin dezvăluirea unor realități tulburătoare.

Nu mai mi se ofereau arii de tipul «La donna è mobile» sau «Che gelida manina», dar descopeream în schimb cesa ce, după Wagner, aveа să se numească «melodie infinită». Este vorba de faptul că muzicienii clasici ruși, nu prea atrași de aria concepută ca «număr închis» (adică o melodie în sine, net detașată de context), preferau să impregneze întregul discurs muzical de un melodism continuu, diminuînd pînă la estompare deosebirea dintre arie și recitativ, ceea ce favoriza o evocare mai veridică atît a acțiunii interioare, psihologice, cît și a celei exterior-dramatice. Grație acestei experiențe am început să-mi dau seama că melodia, după care toți melomanii tînjesc (nu de la ea le vine numele?...), trebuie înțeleasă într-un fel mai larg decît cel în care o înțelesesem pînă atunci, reducînd-o la aria închisă și fredonabilă. Cine fredonează monologul lui Boris sau ceea ce cîntă Tatiana cînd concepe scrisoarea către Oneghin? Și totuși există în asemenea scene cel mai autentic melodism, care, pe lîngă splendoarea muzicală, aduce un fremăt cu obîrșie în zonele abisale ale sufletului. A fost extrem de fecundă în urmări această reeducare a sensibilității melodice, care se deschidea progresiv la forme ce nu intrau în tiparul ariei clasice de operă.

A mai existat însă un factor care a direcționat în sensul acesta evoluția mea muzicală: amploarea elementului orchestral-simfonic în operele «celor cinci» și ale lui Ceaikovski. Având ca dominante ale esteticii lor veridicitatea și dramatismul, aceștia simțeau o acută necesitate de a-și caracteriza eroii nu numai vocal-cantabil, dar și folosind mijloacele cu care se îmbogățise arta gîndirii orchestrale în celelalte genuri ale muzicii, și cu precădere în simfonie. Desigur, nu în măsura în care o făcea Wagner, dar într-un sens ce indica aceeași direcție. Ceea ce înseamnă că melodia vocală era necontenit însoțită și învăluită de o adevărată «acțiune» simfonică, în care-și găseau expresie ascunzișurile psihologice și clocurile mai misterioase ale dramei, spre deosebire de opera italiană și franceză, unde de obicei orchestra dubla ariile sau le oferea un simplu suport armonic. De asemenea, în desfășurarea muzicală interveneau spații pur simfonice, interludii, — ca să nu mai vorbesc de preludii și uverturi, totdeauna ample și temeinic concepute —, adică întregi porțiuni muzicale în care orchestrei îi era dat cuvîntul în exclusivitate. Ei bine, ce constatam? Înclinarea mea — pînă atunci suverană — spre vocalitate și acțiune începea să fie încetul cu încetul umbrită de atracția spre latura simfonică a operei. Tot mai puțin mă interesa ce se petrece pe scenă. Era un fenomen legat de maturizarea generală a ființei de a gîndi. Intrat în stadiul de autonomizare a personalității, simțeam instinctiv nevoia să iau contact cu muzica în forma ei de sine stătătoare, adică nepusă la jugul libretului și al scenei. De muzica propriu-zisă, de muzica așa-zisă «pură» stătusem pînă atunci departe. Cu o experiență deja masivă a spectacolului de operă (dealtfel tot ce știu în mod viu despre acest gen muzical, acelei perioade i-o datorez), cred că nu păsisem de trei ori într-o sală de concerte. Bătea ceasul sutirii unei noi trepte în această inițiere muzicală. Or, ceea ce simțeam eu acum era consumarea acelui entuziasm care mă minase spre straniile figuri ale istoriei, literaturii și mitologiei ruse, atît de zguduitor evocate în muzica de operă, după ce se stinsese în mine pasiunea pentru sublimele melodii ale maeștrilor operei italiene. Cel care m-a ajutat să urc noua treaptă a fost însă tot un compozitor rus. În acest moment a jucat Ceaikovski un rol decisiv în evoluția mea muzicală.

George BĂLAN

diverse

principii și năravuri

cîte «dreptăți» există?

Am cunoscut într-un institut de reeducare a minorilor un băiat de aproape 16 ani, *I.P.* Originar din Lugoj, a ajuns tocmai la G. deoarece a comis un «furt calificat în dauna avutului obștesc» (citat din dosarul său). Nici gînd să pretind vreun «rabat» pentru fapta *în sine*, dar un lucru poate și trebuie să fie cerut, de fiecare dată, acelora în sarcina cărora cade judecarea unor asemenea situații, de regulă complexe, cu trimiteri înapoi în timp, în copilăria mică și în pubertate: confruntarea tuturor datelor posibile și — aș zice — imposibile, pentru ca, realmente, tipul de reeducare spre care este îndrumat să fie cel mai indicat. Și — atenție! — să-i dea și celui în cauză sentimentul că «dreptatea este una pentru toți, fie adulți, fie minori»...

Într-o seară de vară (mai, 10), anul trecut, trei adolescenți, printre care și *I.P.* fură — grav: după o înțelegere prealabilă — 3 (trei) bucăți de scînduri de la stația «Peco»-Lugoj. Valoarea furtului: 280 lei (restituiți păgubașului). Așadar, 93,33 lei de «cap de om». Mama lui *I.P.* explică: «Pe cînd se întorcea de la film, pe la orele 16 (deci după-amiază, nu seara!), împreună cu doi prieteni, văzînd niște scînduri lîngă întreprindere au luat fiecare cîte una, și în timp ce ei se jucau pe izlaz, cetățeanul *P.I.* le-a oferit 25 de lei de bucată, lucru ce a fost văzut de o femeie care a anunțat Miliția. Aceasta a fost prima lui greșeală, primul pas pe un «drum greșit». Nu știu de ce instanța de judecată n-a reținut (sau a făcut-o?) detaliile cu «oferta» cetățeanului, cea care — dacă-i strict autentică — ar fi obligat și la pedepsirea făptașului-*adult*. Dar nici asta nu-i totul...

Din anul 1957 (anul nașterii lui *I.P.*) mama sa trăiește în concubinaj cu tatăl (natural) al copilului (soțul ei legitim a dispărut în război, pe front). Apoi, în 1969, mama părăsește domiciliul familial, se mută departe, în acte scrie limpede: «intră în relații de concubinaj cu alt bărbat, N.P., de meserie tîmplar». Tatăl declară: «De patru ani a rămas numai cu mine un timp, după aceea eu fiind bolnav m-am internat la spital și copilul meu a rămas un timp singur, eu tatăl sînt pensionat de boală, l-am dat la internat deoarece fiind singur și bolnav n-am putut să-i gătesc, să-i spăl. De soție m-am despărțit, ea ducîndu-se în comuna B., jud. Caraș-Severin, la un anume cetățean cu care s-a căsătorit (?), unde se află și acum, lăsîndu-ne singuri».

Departe de mine gîndul de a susține că mama nu-și iubește (în felul ei!) băiatul, chiar cere — recent — să se țină seama că *I.P.* «este la prima greșeală, să i se acorde o ușurare, sub rezerva să se încadreze imediat în muncă ori să-l ducem la o școală profesională pe care s-o urmeze. Eu ca mamă știu cît suferă el pentru o asemenea faptă și de aceea cred că mai degrabă fapta sa se va șterge din mintea-i copilărească». De acord! *I.P.* merită — indiscutabil — să i se acorde o «ușurare», deși acolo unde se află actualmente învață în mod sistematic atît carte, cît și meserie (mecanic-auto). Dar stau strîmb și mă întreb drept: chiar așa să fie viața asta, un băiat de nici 16 ani să plătească prompt (va sta pînă la 18 ani la reeducare), moralmente, «contravaloarea» celor 93,33 lei despre care aminteam la început, iar ceilalți, adulții, să fie parcă scutiți de orice *responsabilitate*? Cum adică: nu există oare nici o legătură directă între «primul pas greșit» al lui *I.P.* și pasul greșit, anterior, al mamei care-și părăsește domiciliul conjugal? Să nu fie chiar nici o legătură între propunerea făcută de cumpărătorul scîndurilor și revînzarea lor, și vina — reală — a adolescenților?

Oricum, peste o lună, un băiat va sărbători împlinirea a 16 ani — la reeducare. Ceilalți — părinții separați — vor închina, în ziua aceea, măcar un gînd progeniturii lor de departe?

Mihai STOIAN

viața modernă

supersonicele împotriva stratosferei

Cu cît vrea omul ca avioanele lui să zboare mai repede, cu atît e obligat să le trimită la înălțimi mai mari. Supersonicele vor circula prin stratosferă la 20 000 metri distanță de pămînt. Constructorii, fizicienii și biologii, pe de altă parte, sînt acum frămîntați de o anume perspectivă. În jurul planetei există un înveliș de ozon. Începe la vreo 12 km de suprafața pămîntului, pe la 20 de km are densitatea cea mai mare, dar se întinde, bineînțeles, mai rarefiat pînă la 50 și chiar mai sus, pînă la 80 km înălțime. Ozonul circumterestru se distruge și se formează continuu Funcția acestei pături fiind să apere toate formele de viață de pe pămînt prin interceptia și absorbția unora dintre radiațiile solare. Ozonul se sacrifică pe sine, permisă-mi fie formularea, disociindu-se într-o moleculă și într-un atom de oxigen, atunci cînd soarele absoarbe fracțiunea cea mai nocivă din spectrul ultravioletelor Care, altfel, ar deregla sinteza proteinelor și metabolismul acizilor nucleici. Și se face lent, prin reacții nu în întregime clarificate. Pielea de ozon a pămîntului constituie un mecanism de protecție a vieții, un mecanism de proporții cosmice, extrem de important.

Dar acum omul se pregătește să străpungă pielea de ozon a pămîntului cu avioanele sale supersonice. Se afirmă că motoarele lor vor polua stratosfera, acel spațiu înghețat, aproape încremenit, fără vînturi și fără curenți. Supersonicele vor deversa în stratosferă vapori de apă și oxizi de azot, iar temerile savanților sînt următoarele. Vaporii de apă condensați sub formă de nori ar putea opri căldura soarelui, iar pămîntul ar începe să se răcească. Alți oameni de știință au o părere exact contrarie. Ei susțin că datorită acestui burete format din vapori de apă, pămîntul va ajunge să piardă mai puțină energie calorică decît absoarbe, urmarea fiind în acest caz supraîncălzirea planetei.

Integritatea păturii de ozon ar fi și ea primejduită. În special din cauza oxidului de azot, care trece în bioxid și revine la starea de oxid, reacții posibile prin distrugerea unei însemnate cantități din ozonul stratosferic. Se estimează că 500 de supersonice, zburînd 7 ore pe zi, ar scădea pînă la jumătate, în mai puțin de un an, învelișul de ozon al Terrei. În doi ani, situația s-ar agrava, după unele ipoteze foarte severe, pînă la catastrofă. Datele problemei sînt mult mai complicate. Stratosfera va fi poluată și cu praf de cărbune, cam 50 de tone pe zi. Subțierea sau dispariția acestui mecanism protector, reprezentat de manșonul azotic, precum și poluarea stratosferei vor avea, se zice, urmări dintre cele mai nefaste asupra omului, recoltelor și climei.

Deocamdată se resimte atît de mult lipsa unor studii serioase la obiect, încît lucrurile sînt foarte controversate Au început cercetări pentru cunoașterea stratosferei, întreprinse de o serie de laboratoare și instituții, precum și de firma Concorde însăși. Lumea așteaptă rezultatele acestor investigații, gîndindu-se cît de fantastică a devenit puterea omului asupra naturii. Atît de formidabilă, încît granițele dintre supunerea naturii și distrugerea naturii devin periculos de laxe. Există riscul ca, față de natură, oamenii să înceapă a se comporta așa cum s-au comportat descoperitorii și cuceritorii față de popoarele primitive. Au vrut să le supună, dar pînă la urmă le-au distrus. Există, desigur, realități pentru care starea de supunere înseamnă, de fapt, începutul distrugerii. Dar natura nu se înscrie printre ele, iar supunerea ei ar fi rămas doar supunere, dacă oamenii ar fi evitat, indiferent cu ce renunțări, să devină distrugători. Amenințăm, iar deseori distrugem natura, uitînd prea adesea că o civilizație îndreptată tot mai agresiv împotriva naturii se periclitează pe sine. Însemnînd emancipare de natură, civilizația nu trebuie să ajungă a fi sfidarea naturii și a echilibrelor ei. Nu mi se pare deloc incompatibil ca doritul nostru control asupra naturii să se exercite în paralel cu respectul față de ea.

Romulus BALABAN

oul și mașina

Povestea cu oul o știe toată lumea. Numai că de obicei oul se raportează la găină.

De data aceasta este vorba de un scaun din mașina 107 (nr. 34-B-141) pe care, în ziua de vineri 20 aprilie 1973, cineva, cîndva (evident, tot în aceeași zi) a spart un ou și a plecat, probabil cu regrete. Este posibil ca în plecarea din cursa de la ora 18,30 sau 18,45 (capătul de la Șoseaua Macaralei) oamenii care au trebuit să mănînce și să curețe mașina în interior să nu fi observat acest amănunt. Dar el a fost adus la cunoștință taxatoarei de o bătrînică indignată. «Și ce vreți să le fac eu *?», a întrebat retoric taxatoarea.

Numai că, între timp, mașina se aglomerează. Și avem motive să credem că publicul călător inclusiv taxatoarea aveau solide cunoștințe cinematografice, încît au fost în stare să contemple ca la un «slape-stick» incidentul provocat nu de torta cu frișcă, ci de mai sus-amintitul obiect.

Unii mai norocoși au fost avertizați de un puști cu spirit de observație. Și avansează. Scapă. Un tînăr își deschide tacticos cartea ținînd pe scaunul din spatele celui incriminat, iar două cucoane vizavi chicotesc amuzate. În sfîrșit, apare victima și se așază. Este un bătrînel care a plecat după tîrguieli, așa încît în momentul cînd se scoală constată că balonul s-a mai îmbogățit cu o pată. Se abține de la orice comentariu în fața publicului înveselit, mulțumește domnului care l-a avertizat—ce-i drept, cam tîrziu, dar totuși! — și merge și el mai în față. Rîsete în mașină și priviri complice, inclusiv de la cei care au scăpat ca prin urechile acului de o soartă asemănătoare. Se aud cîteva glasuri răzlețe de protest, dar atmosfera este prea veselă ca să se poată auzi, să-i zicem glasul unei minime corectitudini cetățenești.

De data asta călătorii se uită cu sufletul la gură cum o tînără într-o imaculată fustă albă se repede la scaun. Același domn împiedică în ultimul moment catastrofa. Mulțumirile sînt cu adevărat meritate, iar taxatoarea este întrebată:

— Nu aveți totuși o cîrpă, un ziar, să puneți pe scaun?

— Dar ce? O să-mi aduc eu acum de-acasă tot felul de obiecte ca să repar eu ce au stricat alții? — interoghează dînsa, la rîndu-i, agresiv.

S-ar putea ca taxatoarea să nu fie obligată să-și aducă de acasă lenjerie sau să se aboneze la vreun ziar, numai pentru că, într-o zi de primăvară, un individ a spart pe scaunul din mașina 107 un ou. Dar atunci ceilalți călători, dacă își imaginează că în mașinile I.T.B. se poate călători fără riac, să-și murdărească hainele? Cine trebuie să *facă* curățenie?

Rodica POP

tipuri și tertipuri

despre amnezie

Literatura scrisă între cele două mari războaie abundă în cazuri dramatice de pierdere a memoriei, explicate prin șocurile fizice și morale suferite în tranșee. A apărut, de data asta în viață, nu în artă, un nou tip de amnezic. N-a încercat teroarea obuzelor sau a gazelor toxice, și totuși și-a pierdut memoria. O amnezie parțială și selectivă de o stupefiantă bizarerie: uită ce-i convine, ține minte ce vrea. Fenomenul se petrece, de obicei, după următoarea schemă: perfect normal pînă la data avansării sale în slujbă, amnezicul în cauză începe prin a-și uita prietenii și relațiile anterioare, pe foștii săi colegi, șterși din amintire ca de pe o bandă de magnetofon uzată. Din această clipă, privirea amneziculul la vederea foștilor săi egali devine instabilă, dispersată, veșnic torturată de melancolii inefabile, părînd a spune: «Caut să-mi aduc aminte, dar nu reușesc». Dacă te prezinți în audiență, amnezicul oferă un spectacol de un tragism sfîșietor: te ascultă, dar nu te aude, te privește, dar nu te vede, te urmărește, dar nu te pricepe: nu ține minte nimic din tot ce-i spui. La sfîrșit îți făgăduiește să rezolve imediat cazul tău «scandalos de nedrept», dar în clipa în care ai ieșit pe ușa cabinetului lui ilustru și garnisit cu telefoane, te-a uitat cu viteza întunericului, infinit mai mare decît cea a luminii. Amnezicul uită cum respiră și cum aspiră la noile sale ascensiuni pe curba parvenirii sociale. De aceea, același amnezic, bolnav pînă în măduvă de morbul uitării, ține minte alte lucruri cu o ușurință și dexteritate menite să-ți creeze ție, ins normal, complexe de inferioritate nevindecate. Ține minte toate numerele de telefon ale superiorilor săi actuali și prezumtivi, adresele lor private, ziua de naștere a odraslelor lor adorate, preferințele rubedeniilor vizate, tot ce reprezintă biografia științifică a stabilor săi directi, cultivați cu o prezență a memoriei întrecută doar de cîți savanți în stare să rezolve calcule astronomice pe cap și căpăstru.

Dar psihologia amneziculuui mai comportă o caracteristică: din clipa în care zboară din schemă și ierarhie, uită subit agenda cu numere, adrese și zile aniversare, aducîndu-și, în schimb, aminte de toți foștii săi amici de tinerețe, sărăcie și anonimat, cu nostalgie și cu o duioșie ce demonstrează, pînă la evidență, o sensibilitate umană deosebită: amnezicul e un poet.

Singura primejdie e ca într-o zi să urce iar. Din clipa aceea fatală, un buton secret se răsucește în memoria lui capricioasă și ciclul e luat de la capăt: uită din nou cu dezinvoltură ce a ținut minte ieri, aducîndu-și aminte doar ce-i va interesa mîine. Amnezicul contemporan trăiește cu timpul într-un concubinaj spiritual straniu: om fără trecut, solicită în asemenea măsură prezentul, că n-are nici un viitor.

Aurel BARANGA

dialog cu cititorii

Deși mai rar, problemele externe figurează și ele printre temele cărora cititorii noștri le acordă atenție în scrisorile pe care ni le trimit. De pildă, cititoarea *Vera Vancu* din Constanța își exprimă părerea de rău că n-a apărut în coloanele revistei o explicație mai amănunțită a recentelor greve care au paralizat într-o bună măsură activitatea uzinelor Renault. «Tot ce ține de industria automobilului mă interesează», ne mărturisește domnia-sa. Greva la care se referă ține însă mai puțin de problematica automobilistică — deși e vorba, după cum se știe, de una dintre cele mai importante întreprinderi mondiale din acest domeniu — și mai mult de o altă situație deosebit de caracteristică pentru capitalismul contemporan. Cei puțin la origine, greva a fost o acțiune de protest a muncitorilor imigranți, folosiți la treburile cele mai dure și mai prost plătite. Despre această problemă a imigranților s-a mai scris la noi, dar amploarea și dramatismul ei sînt încă, din păcate, insuficient cunoscute.

În momentul de față, în țările capitaliste dezvoltate lucrează aproape 15 milioane de asemeni lucrători, la care ar trebui să mai adăugăm și multele milioane de așa-ziși imigranți interni (cum ar fi negrii și portoricanii în Statele Unite sau locuitorii «Mezzogiorno»-ului în Italia). Prost plătiți, fără nici o garanție de stabilitate, lipsiți de cea mai mare parte sau de totalitatea avantajelor sociale ale muncitorilor băștinași, locuind adesea în condiții subumane, izolați în mijlocul unei populații a cărei limbă n-o cunosc sau o cunosc aproximativ și a cărei civilizație le este în bună parte străină, muncitorii imigranți au jucat totuși un rol esențial în dezvoltarea actuală a economiei occidentale. Prezența lor are numeroase avantaje pentru capitaliști: salarii și contribuții la asigurări sociale mult reduse, economisirea sumelor necesare instruirii a milioane de salariați, evitarea unor conflicte sociale acute (izolați și înfricoșați, muncitorii imigranți sînt mai «cuminți», n-au mijloacele necesare pentru a se organiza și a intra în luptă cu patronii). Evenimentele de la Renault ca și alte recente clocniri dovedesc însă că această «lună de miere» începe să se apropie de sfîrșit.

După revolta coloniilor «exterioare», țările capitaliste sînt confruntate acum și cu revolta coloniilor «interioare».

Tînărul nostru cititor *Dan Sîrbu* din Cluj este de părere că în librării «nu se găsesc destule romane polițiste» și că, în general, există multe prejudecăți în legătură cu acest fel de literatură. «Nu înțeleg de ce, scrie dumneasa, căci nimic nu este mai moral decît un roman de aventuri sau un roman polițist; totdeauna cei buni învinș și cei răi sînt înfrînți». Deși de mai multe ori în această rubrică ne-am permis să ne exprimăm dezacordul cu cei care ar vrea să elimine cu desăvîrșire literatura polițistă, nu putem totuși subscrie în întregime la afirmațiile cititorului nostru. Lucrurile nu sînt atît de simple. Dacă există romane polițiste de calitate, există însă în același timp și o imensă cantitate de maculatură, bucurîndu-se de o foarte întinsă circulație și care nu contribuie defel — ca să ne exprimăm eufemistic — la formarea gustului literar al cititorilor. Dimpotrivă. Și în legătură cu valorile morale ale romanului polițist s-ar mai putea spune unele lucruri. Dincolo de «triumful binelui și al justiției asupra răului», literatura polițistă oferă, de fapt, o altă imagine asupra lumii, mai puțin exaltantă: relațiile dintre oameni se desfășoară sub semnul unei disimulări fundamentale și globale, fiecare om e considerat, în fond, drept un vinovat posibil care trebuie constrîns (uneori cu ajutorul violenței) să-și mărturisească păcatele. Climatul în care se scaldă intriga polițistă e cea a neîncrederii, a suspiciunii; orice este posibil (sub semnul răului): eroul pur și integru, uneori chiar detectivul anchetator se pot dovedi pînă la urmă criminali odioși. Că asemenea viziuni se inspiră din anumite realități contemporane, că romanul polițist — adesea fără voia lui — ascunde o radiografie semnificativă a unor anumite straturi sociale și a anumitor relații, e altă poveste. Pînă la statutul de prototip moral mai e însă o cale lungă.

Mai mulți cititori ne sesizează că au găsit în diferite publicații franceze reclame pentru excursii turistice în România. Pînă aici totul e în ordine. Ceea ce deranjează însă în cel mai înalt grad e faptul că pentru a face, probabil, aceste reclame mai atractive (pentru cine?), în texte s-au introdus afirmații stupide care deformează realitățile noastre (mai ales pe linia unui exotism ieftin). Reclamele au fost comandate (și concepute) probabil de unele agenții turistice. Cititorii noștri întreabă însă dacă forurile noastre responsabile în materie de turism n-au și ele un cuvînt de spus în această privință. Ne întrebăm și noi.

H. DONA

atenție, îmbătrînesc moașele comunale

Odată intrat în holul circumscripției sanitare din Ciucsîngeorgiu, județul Harghita, văd pe o masă broșuri, multe broșuri și pliante. Iau unul editat de Institutul de igienă și sănătate publică, intitulat fără drept de apel «Dinți sănătoși, copii sănătoși». Citez din el: «Nu mîncați dulciuri între mesele principale».

Așa e, de ce să mîncăm dulciuri?

Plouă. Doctorița circumscripției, Stoica Solomon, este la un copil bolnav. După un timp se vede venind, însoțită de Iulia Brassai, asistentă de ocrotire, și Magdalena Balint, infirmieră. Sînt, desigur, ude. De acord cu discuția, dar în cabinet. O cameră, cu aparatul de luat tensiunea pe masă, cu diverse registre, cu un fișier în care bolnavii de T.B.C. ocupă un întreg sertar. În colț, un cîntar. Medicul Beniamin Tőke, directorul policlinicii din Miercurea Ciuc, însoțitorul meu, apreciază că «doctorița a slăbit de cînd a venit la noi, din noiembrie anul trecut».

A venit din Oltenia, comuna Gîrla Mare, județul Mehedinți. Pe acolo — spune doctorița — oamenii erau mai mult bolnavi de gastrită și reumatism. Pe-aci, de otită, de pneumonie și, rar, de cancer. Privesc, și în acest fel întreb. Otită, zice Beniamin Tőke, poate din cauză că au dispărut multe din pădurile de brazi care ne înconjurau și ne apărau. Pneumonie? Frigul. Discutăm.

Calul de la șaretă a îmbătrînit. Are 15 ani. Merge încet, or, în munca asta, încetul apropie răsuflarea înghețată a morții. Alt cal? Se poate procura doar prin virament: circumscripția trebuie să-l procure de la o altă unitate socialistă în urma unui tîrg (?), în care banii nu se văd, ci se transferă. Așa și numai așa circumscripția are alocați 5 000 lei, dar respectivele unități nu pot încă să cedeze un cal. În comună există un particular, posesorul unui tînăr cal (5 ani), dar, știți, particularul habar n-are de virament. Păcat! L-ar da imediat și chiar cu 4 000 lei.

Pentru calul îmbătrînit în slujba sănătății oamenilor se face lunar o dare de seamă. Cît a consumat în fiecare zi, cîte drumuri a făcut și de ce. Darea de seamă pentru cal o face vizitiul după ce, obosit și el, în loc să pună biciul în cui se dedă birocratismului.

Simt că a sosit momentul să discutăm despre moașele comunale. Aici sînt două, foarte bune. Una este însă internată la Agigea, suferindă de spondiloză tuberculoasă. Se remarcă faptul că multe dintre ele se îmbolnăvesc de această boală, dar de ce, nu se știe încă. Ce muncă fac ele? Descoperă gravidele, lucru pe care-l fac oarecum ușor (în sat totul se află). Odată descoperite, gravidele sînt îndrumate la doctoriță, care decide dacă sarcina este sau nu patologică. Pot ține copilul sau nu? Dacă da, moașa o vizitează lunar și îi face educație sanitară. Și vine sorocul, unde acționează o lege de fier: copilul trebuie să se nască numai la casele de naștere. Dacă totuși? Dacă moașa asistă și apoi îi transportă la spital?

Cum-necum, femeia a născut și notez că apar deseori gemeni pe teritoriul de 25 km al circumscripției. Pînă la un an, copilul trece vîrsta periculoasă. Moașa pune mama să-și cumpere un caiet de 25 bani de la cooperativa sătească, și pe ei, acest cadru sanitar scrie diverse sfaturi: cum se prepară laptele praf, cum se înfașă, ce atitudine trebuie să aibă față de soț femeia și față de ea însăși. Pînă la împlinirea unui an, pentru un copil se scriu două caiete avînd în total prețul de 50 bani.

În Ciucsîngeorgiu există acum 112 copii cu un caiet sau două. Prin experiența lor, care înseamnă cunoașterea terenului, faptul că sînt din sat, de regulă, și, firește, numărul mare de copii ce le-a trecut prin mîini, moașele sînt de o valoare foarte mare. Dar multe au ieșit la pensie și tendința este înlocuirea lor cu tinerele asistente medicale avînd specialitatea cuvenită; obstetrică-ginecologie. Unele dintre aceste tinere și mini-jupate fete preferă însă orașul, unde se angajează chiar și în alte specialități. Răzbesc mai ușor: printre altele au și avantajul liceului făcut.

•

Plecăm spre satul aparținător Armășeni.

Moașa Vilma Göte este și ea plecată la un bolnav să-i facă o injecție. Vine. În mîini, o plasă albă, frumoasă, modernă, și nu clasica geantă a moașei comunale. 47 ani, dantura intactă și acea ușoară tristețe întîlnită la unii oameni care muncesc mult și pun suflet. A ținut statistica copiilor moșiți pînă la 2 000. N-o mai ține. Dacă știa că vin, se schimba situația. Are vechime în muncă, 24 de ani. Ia în mînă 1 346 lei.

«Cel mai important lucru în meseria mea este responsabilitatea. Să nu moară nici mama și nici copilul. Omenește, e mai grav cînd moare mama, dar juridic lucrurile sînt egale. Nu, nu mi-a murit nimeni. E muncă multă, și pe aici nu merg tramvaie — străbat satul doar pe jos. Oamenii, da, mă ajută. Mai mult decît telefonul ăsta care de multe ori nu merge și nu pot anunța «Salvarea». Ce fac totuși? Oamenii... Acum cîțiva ani, un caz grav: gravida trebuia imediat dusă la maternitate, la Miercurea Ciuc, dar era o zăpadă îngrozitoare. Am mers cu sania, și înaintea mea oamenii, jumătate din sat, dădeau zăpada să pot înainta... Sînt de aici din sat, aici mi-au fost și părinții. Am un copil, dar puteam să am patru. La naștere m-a asistat predecesoarea mea, aflată acum la pensie. Eu la pensie nu mă gîndesc. Asta înseamnă bătrînețe și de ea fug».

De fugit, poate nu fuge, dar pe jos merge zilnic.

Înapoi la circumscripție. Mă gîndesc pe drum: oare această meserie e pe cale de dispariție? Cineva acolo sus, la minister, se gîndește la treaba asta? Cum și în ce fel?

Doctorița Stoica Solomon nici nu-și concepe munca fără ajutorul moașelor. Prin experiența lor, prin cunoașterea terenului, prin sufletul statisticii oprite la 2 000 copii moșiți, prin ele sînt de mare valoare.

Sînt iar în cabinet. Doctorița, cu ajutorul unui băț de chibrit face tranzistorul să cînte. Registre multe pe masă, cîntar, un biet bec, un mic învingător. Plec, și din hol iau, așa pe față, pliantul «Dinți sănătoși, copii sănătoși».

Așa e, se nasc copii sănătoși în această țară pentru că iubim frumos și sincer frumosul și viitorul. În timpul nostru s-au rezolvat multe din problemele majore ale sănătății în România. Oare moașele comunale vor îmbătrîni și pe mai departe așa în anonimat, fără a avea înlocuitoare tinere și energice?

Eugen SECELEANU

scriitori de azi

MARIN PREDA

Romanele («Firește că un cititor atent poate să observe, presărate prin paginile romanelor mele, tot felul de destăinuiri ale lui Niculae Moromete, pe care le face despre părinți, despre frații și surorile lui», spune Marin Preda), interviurile, partea de autobiografie spirituală din *Imposibila întoarcere*, ca și cărțile dedicate scriitorului (M. Ungheanu, *Marin Preda, vocație și aspirație* și Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda*) au luminat treptat o existență care, departe de a fi dispusă să satisfacă prin confesiuni, directe sau indirecte, curiozitatea avidă a cititorilor, este preocupată în primul rînd să-și deslușească pentru sine liniile de forță ale formației, modul cum s-a desfășurat ceea ce însuși autorul *Moromeților* denumește «aventura conștiinței» sale.

Știm acum despre Marin Preda cam toate acele date care fac în genere bucuria istoricului literar: părinți și oameni cu care i s-a intersectat biografia, călătorii și lecturi revelatoare, profesori stimați și materii de școală care i-au plăcut, gusturi și indiosincrasii, întîmplări obsedante și fapte care i-au rămas inexplicabile, sinuozitățile scrisului și crizele de creație, proiecte împlinite ori abandonate etc., dar mai mult decît atît începem să intuim o tensiune a vieții interioare care dă greutate reală biografiei unui creator: «Aventura conștiinței mele a început într-o zi de iarnă cînd o anumită întîmplare m-a făcut să înțeleg deodată că exist».Față de această tensiune, care în cazul lui Marin Preda acționează ca un filtru al existenței, informațiile obișnuite privind viața și opera se constituie ca un cadru. Și totuși... Marin Preda s-a născut la 5 august 1922, în Siliștea-Gumești, în familia țăranului Tudor Călărașu. La 8 ani începe școala primară în satul natal, peste șapte ani, în 1937, îl găsim elev al Școlii normale din Abrud, pentru ca din 1940 să ia definitiv drumul Bucureștilor, în urma transferării școlii. În 1941 este corector la ziarul «Timpul», apoi funcționar la Institutul de statistică și secretar de redacție la cotidianul «Evenimentul zilei» (1942). Trece prin cenaclul lui E. Lovinescu, «Sburătorul», unde citește nuvelele *De capul ei* și *Calul*, prima cu mai mult succes de public. După stagiul militar (doi ani) este corector la «România liberă» (1945), secretar de presă la Ministerul Informațiilor (1946), funcționar la Societatea scriitorilor români (1947—1948). Din 1952 face parte din redacția revistei «Viața românească», al cărei redactor șef-adjunct este în perioada anilor 1957—1958. În 1957, cînd «gîndul de a călători era departe de mine», un neașteptat drum de cîteva săptămîni prin China și Vietnam îl impresionează profund, căpătînd în conștiința scriitorului semnificații deosebite («...această călătorie m-a făcut să am revelația marilor comori pe care le deține o existență.») Ales în conducerea Uniunii scriitorilor, din 1968 Marin Preda devine vicepreședinte onorific al ei, iar de la reînființarea editurii «Cartea românească» (1967) este director de editură.

Scriitorul debutează în aprilie 1942 la ziarul «Timpul», cu schița *Pirlitu*. Între 1942 și 1948 colaborează cu schițe și povestiri la publicațiile «Timpul», «Vremea», «Evenimentul zilei», «Tinerețea», «Viața socială C.F.R.», «Lumea», «Studentul român», «Revista literară», «Contemporanul», «Flacăra», pentru ca în 1948 opt dintre aceste bucăți să alcătuiască materia volumului *Întîlnirea din pămînturi*. Îi urmează în 1949 nuvela *Ana Roșculeț*, nemairecunoscută niciodată. *Desfășurarea* (1952, Premiul de Stat), romanul *Moromeții* (1955), *Ferestre întunecate* (1956), *Îndrăzneala* (1959). După *Moromeții* însă, lui Marin Preda îi trebuie șapte ani de căutări ca să scrie următorul roman, *Risipitorii* (1962), care cunoaște numeroase versiuni, astfel încît, ultima, (1972), e o rescriere integrală a cărții. «Criza» aceasta de creație e descrisă de autor ca o luptă pentru crearea propriului stil, «pe care să-l stăpînesc și care să nu fie stilul cu care se exprimă țăranii sau cu care scriitorul exprima tema țăranilor».Efortul de profesionalizare a scrisului îl reprezintă nașterea *Risipitorilor*: «Aci se face trecerea de la stilul indirect liber, cu care a fost scris *Moromeții*, la stilul direct.». Cu acest stil, mărturisește scriitorul, care «fie că-i place, fie că nu-i place cititorului, a devenit stilul meu, am scris după aceea, de astă dată fără chinuri, romanul *Moromeții*, volumul doi (1967), *Intrusul* (1968), povestirea *Friguri* (1963), și apoi volumul *Imposibila întoarcere* (1971) și romanul *Marele singuratic* (1972). Toate, într-un număr de ani aproape egal cu cel în care a trebuit să lupt cu *Risipitorii*.

«Cu respirația lui confesivă, de jurnal spiritual, unde ideile, întrebările și obsesiile autorului pulsează acum în voie și explicit, pe deasupra tuturor cărților publicate pînă acum de Marin Preda, volumul *Imposibila întoarcere* pare să încheie un ciclu de creație, caracterizat printr-o tenacitate exemplară și o scrutare ieșită din comun a vocației scriitoricești.

Opera lui Marin Preda lasă impresia unor trepte de adîncire a problemelor omului modern și cine măsoară distanța de la *Întîlnirea din pămînturi* la *Imposibila întoarcere* vede că a fost parcurs un drum care, întocmai unei lunete, l-a apropiat pe autor de chipul moral al condiției umane. Dacă lumea povestirilor de debut e una violentă și dură, în spiritul prozei tradiționale țărănești, și atunci cînd oamenii fac rău, dar și atunci cînd fac binele, pentru că este o lume augurală, *Moromeții* introduc în romanul satului criteriul moral. S-au spus multe lucruri despre valoarea și virtuțile acestui roman, ca și despre crepusculul în care e învăluită atmosfera celui de-al doilea volum al său. Rămîne încă de demonstrat că eroul lui, Moromete, devine un om conștient în momentul în care e atins atît de spaimele individului (părăsirea fiilor săi, singurătatea), cît și de cele ale colectivității (părăsirea tiparelor vieții tradiționale). Această logică și ilogică a existenței, a exigențelor la care e supus individul în lume o analizează Marin Preda: «După experiența mea omul devine moral în momentul în care trăiește prima spaimă (...) Momentul în care omul devine moral este momentul în care ia cunoștință de faptul că persoana lui fizică nu este nemuritoare».

Celelalte romane (*Risipitorii*, *Intrusul*) amănunțesc, pînă la cele mai fine rotițe, mecanismul schimburilor, al pierderilor și cîștigurilor de substanță umană pe care le provoacă realitatea, cu o acuitate care face din Marin Preda exploratorul de excepție al destinului omenesc.

În plină putere de creație, autorul *Marelui singuratic* deține de pe acum un loc de prim ordin în istoria epicii românești. Marin Preda este creatorul unei opere de mare complexitate, de originală prelucrare artistică a datelor realității scrutată cu acută luciditate, de un stil ce se identifică psihologiei personajelor cu o inegalabilă congruență.

Dan CRISTEA

despre cărți

FLORIN MUGUR, «Convorbiri cu Marin Preda», Editura «Albatros». Prin această carte, Marin Preda și Florin Mugur ne prilejuiesc reîntîlnirea cu problematica pe care ne-au propus-o două din ultimele lor cărți. Marin Preda acceptă să continue, într-un fel, *Imposibila întoarcere*. Iar Florin Mugur continuă ceea ce a făcut în fermecătorul *Aproape noiembrie*, adică dramatica sa confruntare cu un spațiu moral pe care cîndva, în *Serile din sectorul nord*, îl considerase parcurs, epuizat. Și dintre toate motivele declarate ori nu în legătură cu alegerea — «De ce Marin Preda?» — fundamental mi se pare aceia că în refacerea, reparcurgerea acestui spațiu pe care cîndva îl străbătuse, dar cu o acută absență a participării efective, Florin Mugur simte nevoia unui ghid, unui spirit-gazdă. El nu putea fi decît Marin Preda și cine a citit cu atenție *Aproape noiembrie* nu se poate îndoi de acest adevăr. Căci spațiul pe care nu l-a putut înțelege Florin Mugur trăind în mijlocul lui, timpul pe care nu l-a putut cîntări deși aparent era și timpul său sînt cele pe care le-a pus în valoare opera lui Marin Preda. De fapt, iată ce scria Florin Mugur în *Aproape noiembrie*: «A fost la C., la douăzeci de kilometri în linie dreaptă de satul lui Marin Preda, căruia îi aparțin rîndurile de mai sus. În adevăr nu a înțeles. Sub ochii lui s-au golit acele curți și n-a văzut nimic. A trecut prin curțile goale ziua și noaptea și nu s-a gîndit în ce loc se află. A aprins un chibrit în spațiul cailor. A fumat o țigară în spațiul plugului. A citit un ziar galben și l-a azvîrlit în spațiul carului mare. A tremurat de frig în spațiul senin în care s-a aflat cîndva tronul bătrînului șef de familie».

Și iată ce scrie Florin Mugur în «Argumentul» *Convorbirilor cu Marin Preda*: «„Nu despre viața mea e vorba acum", spun la un moment dat. Cum să nu fie vorba? De ce să fi venit eu la Marin Preda dacă nu pentru a-l întreba ce părere are despre posibilitățile mele de a supraviețui?» Este vorba, bineînțeles, de o supraviețuire morală a unui artist care,aflat cîndva în inima spațiului moromețian,nu a putut scrie atunci nici un rînd fundamental despre o lume a cărei epopee a scris-o Marin Preda. Cu alte cuvinte, Florin Mugur l-a căutat pe Marin Preda nu pentru un interviu, nici pentru o carte de confesiuni, ci pentru o confruntare din care să afle cu exactitate de ce el este autorul *Mitur*ilor, *Cărții regilor*, *Destinelor intermediare*, iar Marin Preda al *Întîlnirii din pămînturi*, *Moromeților*, *Marelui singuratic*. Și iată-i față în față pe poet și prozator, pe orășeanul care nu a putut să facă din viața sa la țară mai mult decît o aventură a neparticipării și pe țăranul care s-a încăpățînat să scrie *Risipitorii* ori *Martin Borman*. Încercînd să afle ce legătură există între «bărbatul liniștit, de statură mijlocie, îmbrăcat cu grijă», purtînd ochelari și «un bătrîn țăran din Cîmpia Dunării, născut în 1885 și mort în 1963, numit, în romanele lui Marin Preda, Ilie Moromete», Florin Mugur obține, pentru el și pentru cititori, mult mai mult. A-l face pe Marin Preda să vorbească despre momentul în care omul devine moral, despre viața văzută, înțeleasă și trăită prin contemplație ori acțiune, despre înstrăinarea lui Sadoveanu și Călinescu față chiar de generația lor, despre lipsa de libertate a artistului față de inspirație, ori despre Faulkner, Cervantes, Tolstoi, mi se pare nu numai o performanță personală, ci și un

«poezii» de ileana mălăncioiu

Poemele Ilenei Mălăncioiu sînt absolut uimitoare. Ele încep foarte simplu, cu un fel de «supunere la obiect»; poeta, atentă și scrupuloasă, face întîi un exact raport asupra unei stări de fapt, descrie amănunțit o împrejurare. Apoi, cu aceeași gravă candoare, își urmează raportul care, înainte de a se epuiza, se încarcă la un moment dat de aprehensiuni și premoniții; pe negîndite, printr-o tranziție ce nu schimbă planul terestru al perceperilor, ne aflăm într-o lume vrăjită. Într-o lume în care nu se știe dacă se va produce sau nu un miracol, dar în care miracolul e posibil și așteptat. Imineța lui e resimțită nu fără spaimă, dar o spaimă dinainte asumată, nădăjduind nu se știe prea bine ce, dar ceva irevocabil despre care poeta presimte că-i va covîrși ființa, dar de care e irezistibil atrasă, ca de singurul lucru cu adevărat vrednic de a fi încercat.

Pentru o dată mă aflu, pe un punct, în dezacord cu Valeriu Cristea care în foarte frumoasa lui cronică despre volumul recent al Ilenei Mălăncioiu scrie că poeta nu-și elaborează versurile, ci ele ar porni dintr-o ființire impersonală, cu o ușurință și o fluiditate aeriană. Dimpotrivă, ceea ce îmi pare *încîntător (încantare* = a fermeca) în poezia Ilenei Mălăncioiu e tocmai marea ei aplicație, răbdătoarea ei *lucrare*. Poezia Ilenei Mălăncioiu are ceva de lucru manual, pe care ea îl desăvîrșește cu încetul în vederea unei întrebuințări ce nu e profană. Mi-o închipui scriindu-și poeziile, cuminte și serioasă, concentrată în *fotrarea* ei, știind foarte bine că ceea ce face înseamnă un curaj nebun fiindcă se vor ivi poate zmei sau demoni, se vor ivi poate ieșurile străvezii sau mutilate ale unor bărbați fără vîrstă, purtătorii unor glorii uitate și ai unor dureri nespuse *care se iau*. A scrie poezii așa cum face Ileana Mălăncioiu nu se iartă, nu e o faptă ce poate trece nepedepsită: de acum înainte nu mai e nimic de făcut, nu mai există revenire, așa cum nu mai există pentru Arald din *Strigoii* lui Eminescu.

Poeta provoacă niște forțe latente, unele în aparență firești și aproape inofensive, dar tulburătoare totuși și creînd situații fără ieșire: «Caut cuibul cu băieții prin scorburi/ Îngropîndu-mi mîna pînă la umăr în putregaiul galben/ Înspăimîntată cînd o pasăre întîrziată/Se zbate între mîne și-ntre pui/.../Îmi opresc sîngele cu frunze de salcie și cu pămînt/ Iau pui orbi în mînă și-i sărut/ Și-aș vrea să-i pun la loc dar nu mai pot,/ Că parcă scorbura între timp a mai crescut» *(Puri din scorbură)*. Dar altă dată se roagă de «băiatul curajos» să *nu* vină s-o scape din stăpînirea zmeului: «Eu am venit de bunăvoie aici,/ Am șters vatra-mpăienjenită,/ Am frămîntat de două ori pămîntul/ Și am umplut cuptoarele cu pită// Apoi am rupt-o țărănește pe ștergar/ Să iasă aburi calzi și i-a simțit din depărtări/ Și-n locul buzduganului vuia ca uraganul/ Mirosul tras pe cele palpe nări/.../... e atît de simplu și de omenește/ Să-ncerci odată să iubești un zmeu!» *(Rugă)*.

În orizontul totodată firesc și mirific al poeziei Ilenei Mălăncioiu toate apar pline de sensuri ce nu se lasă totdeauna înțelese, ceea ce produce descumpănire sau teamă: «Și-o ceață albă care mă desparte/ De-aceste locuri unde vreau s-ajung/ Și pasărea îmi cîntă mai departe» *(Cioica)*. Tărîmul inițial al poetei e unul țărănesc, dar un țărănesc ca să zic așa «ecumenic», un «țărănesc» al tuturor originilor, în care tot așa de bine se poate plasa lumea eroilor din epopei și legende ca și cea a unei fete dintr-un sat de lîngă Cîmpulung. De aceea fata aceasta se poate închipui ondină. ea poate lua locul Isoldei sau se poate îndrăgosti de Siegfried ori de trupul mutilat și fără glas al lui Richard Inimă de Leu. În chipul cel mai firesc un cavaler de legendă poate fi același cu un băiat de pe la noi: «Sînt ondină și m-am născut într-un rîu din Carpați/ Numele celui pe care-l iubesc e Hans, pe românește Ion/ Și vin de bunăvoie să mă judecați» *(Ondina)*.

Ca în *Strigoii* lui Eminescu sau ca în Edgar Poe, este în poezia Ilenei Mălăncioiu o indicibilă și dureroasă fascinație față de frumusețea pe care moartea o așterne pe chipuri: «Ca ochiul moartei tale e cerul azi, iubite,/ De plumb e neclintirea cu care se înclină/ Mereu tot mai aproape, mereu tot mai încet/ Într-o privire lungă și nesfîrșit de lină» *(Ca ochiul morții tale)*. Versurile acestea au chiar un învăluitor sunet eminescian. Există dealtfel ceva eminescian în toată poezia Ilenei Mălăncioiu, dar nu un eminescianism epigonic, ci unul de afinitate structurală ce nu se vădește de obicei din prima instanță. Marea artă cu care poeta impune versului voința ei de a exprima total și exact lucruri atît de evazive, de nuanțate și de profunde, este în adevăr, așa cum am spus la început, uimitoare. Compactul volum de *Poezii* al Ilenei Mălăncioiu ne pune în fața unei opere, de pe acum vastă și indiscutabil de prima mărime.

Al. PALEOLOGU

critica ideilor literare

O scriere de originală concepție și de impunătoare dimensiuni este «Dicționarul de idei literare» publicat de Adrian Marino la Editura Eminescu (vol. I, literele A–G, 1 087 pagini). O asemenea lucrare nu s-a mai înfăptuit la noi, dar meritele autorului sînt cu mult mai bogate și mai semnificative decît acela de a fi întreprins doar o acțiune de pionierat. Adrian Marino, în momentul fericit de maximă ecloziune a vocației sale de critic și istoric literar, înalță un edificiu teoretic menit să resuscite în conștiințele critice contemporane, prin oferirea propriei pilde, aspirația de a construi solid, esențial, sistematic, năzuința de a realiza sinteze și de a epuiza metodic un domeniu de cercetare, curajul de a proiecta monumental și de a înainta pe fronturi vaste. Poziție care atrage, prin reflex, respingerea fragmentarismului și a improvizărilor jurnaliere, discreditarea folleto-nisticii și a neoimpresionismului proliferant, față de toate acestea Adrian Marino exprimîndu-și, tăios și insistent, inadeziunea principială. Aici aflăm dealtfel unul dintre impulsurile imediate ce au decis elaborarea dicționarului: jurnalismul critic, va constata autorul, a provocat printre alte neajunsuri o relativizare extremă a terminologiei estetice, o «labilitate a ideilor literare» prin folosirea improprie, inexactă, cu totul aproximativă a termenilor specifici, prin suprapuneri de sensuri și inconsecvențe derutante, provocatoare de confuzii. În fața acestor realități dicționarul și-a asumat o importantă misiune clarificatoare și ordonatoare, de reașezare a noțiunilor în contextele lor firești, în accepțiile proprii și cu adevărat fecunde conferite de istoria culturii. («Critica ideilor literare fixează repere, explorează, clarifică, face ordine în cîmpul conceptual al criticii literare, îi precizează cadrul teoretic, îi dă orientarea fundamentală», pag. 32)

Așadar, chestiunea nu se pune doar în terenul limbajului, al terminologiei stricte, ea atrage probleme de fond, redefinirea unor concepte și categorii fundamentale, aici fiind și contribuția cea mai de preț a lui Adrian Marino, spirit deschis perspectivelor ample și inițiativelor integratoare. El aduce cu sine, în critică, ambianța construcției, a sintezelor, viziunile globale, propensiunea spre «enciclopedismul critic» (expresia îi aparține), elemente cărora li se asociază în chip caracteristic un temperament intelectual pasionat pînă la ardență și nerefuzat polemicii. Îmbinare ce dă lucrării una din notele sale distincte, poate cea mai captivantă din punctul nostru de vedere care este al unui lector neîndatorat rigorismelor clasificatoare. Fiindcă intitulîndu-se dicționar, lucrarea lui Marino este doar pînă la un punct o astfel de operă, mai mult sub aspectul organizării materiei, ceea ce autorul nu tăinuiește ci afirmă limpede: «Dicționarul constituie un cadru și o metodă convențională de a ne exprima propriile idei prin confruntare și redimensionare sistematică». Într-adevăr, nimic mai străin de această operă decît acel ton de neutralitate al lucrărilor de strictă erudiție și informare, decît acea impersonalizare programatică a dicționarelor propriu-zise care-și propun să gloseze, să definească termeni, să informeze, dar nu să *convingă*. Dimpotrivă, aici, unde primul aspect ce ne izbește este militantismul, febra participatoare, implicarea. Textele despre clasicism și modernitate, despre actualitate, autenticitate, antiliteratură (ample eseuri) interesează nu numai prin elementele informative și justa definire a conceptelor, dar și prin implicarea în sfera actualității imediate (spre a relua un termen în jurul căruia se glosează în dicționar), prin trimiterile la probleme nevralgice din cîmpul dezbaterilor recente, prin referire directă la confruntări și polemici ale momentului. O lucrare savantă și de înaltă erudiție cum e aceasta oferă spectacolului rar întîlnit al îmbibării de atmosfera zilei și în fond al neputinței de abstragere. Autorul e un cărturar cu suflet patetic, chiar pătimaș, purtat de elanuri polemice și activizat de impulsuri îndrumătoare, care primesc citeodată formulări poate prea subliniat pedagogic (cum e această, dreaptă în fond, povățuire adresată generației noi: «Scriitori tineri! nu aruncați în vînt prin improvizări superficiale talentul și arta voastră. Nimic nu este mai amar și mai copleșitor decît sentimentul risipirii și al ratării»).

Lucrarea lui Adrian Marino se impune printre realizările de primă importanță ale criticii de azi și ar fi să-i diminuăm semnificația dacă i-am fixa efectele multiple numai în spațiul cultural autohton. Prin perspectiva înaltă și prin bogăția punctelor de vedere noi în chestiuni vitale ale artei, ea are toate șansele și îndreptățirea să intre în circuitul mai larg al valorilor spiritului, una din afirmările mature și îndrăznețe ale gîndirii critice românești.

G. DIMISIANU

mare serviciu social. A-l determina pe Marin Preda să mărturisească ce învinuiri grave are de adus acestui secol, sau de a ne aminti ce responsabilități își asumă oamenii care-și parasesc gradinile atrași de un mare apetit de a face istorie, ori de a-l determina să vorbească despre rostul sau lipsa de sens a notelor de călătorie, pentru ca mai apoi să obții de la el povestirea unei călătorii, explicarea stării de călătorie, mi se par merite care vorbesc de la sine despre valoarea acestei cărți. Sigur, acum după ce ea există, tuturor acelora care am citit-o sau o vom citi ne va fi usor să scriem cu «înfiorare»: iată o carte a cărei lipsă literatura română o resimțea din plin, o carte care ne poate face să înțelegem că «Entretiens avec André Breton», «Entretiens avec Jean Cocteau» etc. nu înseamnă o simplă modă, ci un posibil gen literar pe care dinamica literaturii îl reclamă. Meritul lui Florin Mugur este acela de a fi simțit, cel dintîi la noi, nevoia unei astfel de cărți și de a fi trecut de la o întreprindere cu un profund accent personal la una de interes social. Cel al lui Marin Preda este acela de a fi impus, prin operă și conștiință, rolul său de prim subiect al unei astfel de cărți.

Dorin TUDORAN

opinii

o falsă problemă: generațiile

Există două extreme în acceptarea literaturii celor mai tineri dintre scriitori, amîndouă pernicioase ca orice alte extreme. Cea dintîi ar fi promovarea lipsită de discernămînt a unei literaturi ce nu-și justifică prezența nici măcar prin speranțele pe care le poate trezi tinerețea autorului. Faptul nu e foarte frecvent. Cea de-a doua, mai jenantă în ultima vreme, este atitudinea acră și brutal autoritară a unor factori responsabili care, nedisociind clar tinerii dotați într-adevăr cu harul de scriitor de veleitarii pripiți dintotdeauna, existenți la periferia lumii literare, califică activitatea tuturor laolaltă drept lipsită de orice valoare, inconsistentă sau, în cel mai bun caz, tenebroasă ori obscură.

Această a doua atitudine este cu atît mai jenantă cu cît mai sus-pomenitele opinii nu sînt în măsură să propună nimic în loc. În orice domeniu al vieții noastre sociale, tinerii reprezintă speranța cea mai puternică. Este o regulă simplă și de bun-simț, o axiomă, această idee

Pe lîngă acest fapt trebuie să ținem seama că nu toți tinerii devin strungari, tractoriști, ingineri, medici sau economiști. Și cu atît mai puțin scriitori. Selecția care se petrece chiar din liceu, continuată și după aceea, în primii ani de facultate,— selecție obiectivă: omul, la un moment dat, nu mai simte chemarea să scrie și renunță —,dă un coeficient de securitate porților și capacității de absorbție de care dispune viața culturală a țării noastre.

Se impune însă, firește, și o selecție conștientă. Nu toți cei care continuă să scrie sînt în stare să răspundă cum trebuie nivelului intelectual și estetic al literaturii noastre contemporane. Este însă nevoie ca operația aceasta de cernere (unii folosesc termenul violent și periculos de ecarisaj!) să se facă cu grijă, cu multă grijă, și cu teamă de judecata istoriei. Cei însărcinați cu această muncă trebuie să fie însuflețiți în primul și în primul rînd de dragoste pentru cultura noastră, clasică ori contemporană. Această dragoste, acest patos cultural, larg deschis spre receptarea tuturor valorilor, a noului și a posibilului, rezolvă în cea mai mare parte problema și totodată înlătură, fără să producă traume nemeritate autorilor, textele nereprezentative.

Cea mai puțin dorită dintre situațiile care se pot crea într-un anume moment de avînt economic și cultural este despărțirea pe generații. În momentul în care am pronunțat acest cuvînt, «generație», am pronunțat și diferența puternică de mentalitate dintre componenții generațiilor respective. Faptul nu are nicăieri sens, dar în literatură el devine un nonsens sau un dezastru. Căci literatura nu poate fi decît ceea ce este, adică literatură și nicidecum o caracteristică a vîrstei. Că, în general, literatura tinerilor autori vizează mai direct, fără complexe, fără teamă, depășirea unor tipare, instituirea unor noi variante de expresie, e adevărat. Și nu e de mirare. Dar această literatură, odată admisă ca literatură, intră în patrimoniul culturii noastre care nu cunoaște compartimente de vîrstă. Mai mult decît atît, dacă am admite diferențierea pe generații, ar trebui să admitem, prin absurd, și lipsa de șansă a generației mai vîrstnice. Or, așa ceva intră în contradicție cu realitatea noastră care demonstrează puterea de creație a scriitorilor noștri maturi și vîrstnici. Și, mergînd mai departe, dacă există o diferență sesizabilă drept caracteristică de generație, înseamnă că există un element de sociologie în stare să definească o generație (literară), ceea ce coboară nivelul de considerare a lucrurilor, prin despersonalizarea pe care o produce criteriul științific, la cel al unei comparații cantitative

Cu toate acestea, din cînd în cînd — și anume cu atît mai violent cu cît pauza a fost mai mare — se face simțit un spirit retrograd, gata să sacrifice literatura scrisă de oamenii tineri, din considerente pe care nimeni nu poate să le descopere sau să le motiveze.

E foarte adevărat că și tinerii sînt citeodată violenți. De-ar fi să ne gîndim numai la Eugen Ionescu cu al său *Nu* ori cu eseul său antihugolian, ambele scrise în tinerețe. Distrugerea, încercarea de distrugere mai binezis, a venit întotdeauna de jos în sus, dinăuntru în afară, din prezent către consacrare. E un proces de dezvoltare normal. E o distrugere nedistrugătoare. Este procesul de creație!

Cînd însă lucrurile se inversează, cînd acuzarea cade asupra celor ce nu au nimic de pierdut (tinerii aflați la început de drum), cînd în cultura noastră, destul de tînără ea însăși pentru a nu permite instaurarea anchilozei, apare un semn de înțepenire a resorturilor prin care istoria merge înainte, cînd procesul nu e explozie ci prăbușire, semnalul de alarmă intră în funcțiune. Din fericire, la noi nu sînt prea dese cazurile acestea. Dar atîtea cîte sînt, sînt de ajuns pentru a constitui un exemplu avertisment pentru cei care, azi sau mîine, ar putea să greșească în același fel. Nu trebuie să uităm, nu trebuie nici să ne prefacem că am uitat că, orice s-ar întîmpla, literatura scrisă de autorii tineri trebuie să existe — și va exista.

Alexandru PAPILIAN

vorbiți și scrieți românește

pisica neagră

În limba franceză, *bête noire* este o expresie care se referă la o persoană sau un lucru față de care vorbitorul manifestă antipatie, aversiune; un echivalent românesc al expresiei amintite ar fi *gogoriță*. Se poate spune, de exemplu, *l'ingratitude est ma bête noire* («nerecunoștința este...»). Cele două cuvinte formează, după cum spuneam, o expresie care, ușor se poate observa, are un sens diferit de cel rezultat din simpla combinare a semnificațiilor cuvintelor ei constitutive, *bête* = «animal» și *noir* = «negru». Ca expresie, grupul de cuvinte *bête noire* are caracter fix, în sensul că nici unul dintre cuvinte nu se poate înlocui cu un altul cu semnificație identică (sau aproximativ identică), fără ca grupul aici în discuție să nu-și schimbe total înțelesul. Astfel, deși câinele este un *animal* și deși cuvîntul francez *chien* înseamnă «câine», *chien noir* nu înseamnă același lucru cu *bête noire*.

Pentru exact același motiv mi se pare cu totul de așteptat ca nici *chat noir* să nu însemne același lucru cu *bête noire* și să însemne numai... «*pisică neagră*». Și totuși... Totuși am citit într-un comentariu de istorie literară la un text că nu știu care idee era pentru Sanielevici un... *chat noir*. Chiar așa: scris franțuzește, cu litere cursive, într-un text românesc. Aș vrea să fiu cît se poate de clar: nu mă interesează aici faptul că într-un text românesc apare citată o expresie dintr-o limbă străină (de ce să interzicem criticului sau istoricului literar o manifestare de virtuozitate poliglotă?). Mă interesează doar (?) faptul că «citatul» amintit nu spune nimic nici celui care știe franțuzește, nici celui care nu știe și, în consecință, se adresează unui dicționar bilingv. Ba poate că are totuși un efect în al doilea caz: creează complexe. Căci își va spune, desigur, cel care cunoaște franceza: «Cum de n-am știut că *chat noir* mai înseamnă și altceva afară de «pisică neagră», așa cum am învățat la școală, sau că este altceva chiar și decît marca apei de colonie pe care o folosea mama?!»

Am auzit mai tîrziu aceeași expresie de origine franțuzească într-o doctorală expunere orală; ca publicul să nu întîmpine dificultăți de natură lingvistică, vorbitorul a avut lăudabila idee de a traduce pe *chat noir* («rezultat» din *bête noire!*) în românește: *pisică neagră*. Nu-mi amintesc exact contextul (și chiar dacă mi l-aș aminti, nu l-aș reproduce aici), dar să ne imaginăm cum ar suna o propoziție ca aceasta: *nerecunoștința este pisica mea neagră*.

Emanuel VASILIU

circul chinezesc, miracol de graţie şi virtuozitate

Circul chinezesc, care cunoaşte o nouă înflorire după instaurarea Republicii Populare, moşteneşte o veche şi glorioasă tradiţie artistică ce are la bază origini meşteşugăreşti şi ţărăneşti. Multe dintre numerele aflate în repertoriul acestui circ se sprijină pe tehnica profesională a muncitorilor manuali. Numerele artistice de forţă, cele bazate pe supleţe, ca şi jongleria derivă din transpunerea pe planul «jocului» a gesturilor zilnice ale meseriaşilor din popor. Acrobaţii s-au folosit totdeauna în exerciţiile lor fie de obiecte casnice din cele mai uzuale, fie de unelte de ceramică sau de alte lucruri fabricate chiar de ei. Şi s-au priceput să le folosească în aşa fel încît să înalţe gestul pînă atunci obişnuit pe cea mai înaltă treaptă a fanteziei artistice.

Exerciţiile pe coardă întinsă, numite în China «mersul pe funie», îşi au originea în «jocul» ţesătorilor şi frînghierilor care încercau rezistenţa produselor lor mergînd pe frînghia întinsă orizontal. De la mers la dans, de la dans la echilibristică, de la echilibristică la acrobaţie s-a progresat destul de repede. Jongleria cu panglici şi acrobaţiile pe curele, izvorîte din obiceiul de a verifica rezistenţa chingilor de hamuri, sînt un exemplu de folosire a obiectelor de uz curent în scopuri distractive şi spectaculoase.

Vasele de lut pentru păstrarea orezului, în anii de belşug, au devenit recuzită de jonglerie în spectacolele din vremea sărbătorilor secerişului. Tot astfel, ceştile, ulcioarele de vin şi capacele de oală sau de ceainic.

Circul chinezesc a îmbogăţit numerele specialităţilor de circ. Încă în secolul al

XVIII-lea, aşa-numitul «diabolo» era un joc la modă în societatea franceză. În decursul veacului al XIX-lea, odată cu dezvoltarea legăturilor internaţionale şi datorită extinderii căilor ferate, trupele de circ din Europa au pătruns cu turneele lor din ce în ce mai adînc în Extremul Orient. De acolo au adus în sfera de activitate a circului european — limitată pînă atunci la spectacolele ecvestre — elemente cu totul noi, cum ar fi jongleria la «antipod» (cu picioarele) şi acrobaţiile pe prăjină verticală (pers) ori pe scară în echilibru, pe care artiştii chinezi le execută încă de multă vreme cu tulpini de bambus, ce au la bază activităţi din timpul strîngerii recoltei şi al culesului fructelor.

Ceea ce caracterizează performanţele artiştilor chinezi, într-o măsură încă şi mai mare decît agilitatea, este răbdarea şi supleţea. Numerele lor de echilibru şi dislocare, coloanele şi piramidele umane combinate cu răsturnări sînt ingenioase şi surprind printr-un savant dozaj de dinamism şi forţă statică. Echilibristica în basculă pe tăvălug, executată cu prăjina pe frunte, învîrtirea farfuriilor, jongleria antipodistă şi acrobaţiile pe biciclete se ridică la un nivel rar întîlnit în aceste specialităţi.

Dacă acrobaţiile pe biciclete sînt de origine europeană, celelalte exhibiţii sînt specialităţi străvechi ale geniului naţional, care marchează influenţa culturii Han, cultură dezvoltată în timpul dinastiei cu acest nume (200 î.e.n.—220 e.n.) şi caracterizată prin mari progrese artistice şi ştiinţifice. (Atunci a fost inventată şi hîrtia.)

Din ce e compus spectacolul de circ chinezesc? Dintr-o multitudine de numere cu ustensile de uz curent: oale, curele, furci, vase, lemne, tulpini de bambus, farfurii. Nici urmă de cavalerie, de animale, de accesorii complicate, de tot ceea ce nu e la îndemîna omului obişnuit. Sînt de fapt nişte simple manipulări, împinse însă pînă la virtuozitate, ce îşi validează existenţa pe planul artistic din momentul în care fac dovada unei tehnici ajunse la culmile rafinamentului.

Un număr de circ european există prin el însuşi. O dresură de animale sălbatice poate fi mediocră, dar rămîne totuşi un număr cu animale sălbatice. În circul chinezesc, un număr de echilibru care nu reuşeşte să impună ideea unei stări de graţie în raport cu legile fizice e doar prezenţa unui om pe cale de a mişca nişte scaune şi nişte sticle. Artiştii chinezi însă realizează ideea în fiecare spectacol.

A. IOSEFINI
director artistic al Circului de Stat

seria Flacăra

jurnal din antarctica (VIII)

Împreună cu colegii intru Antarctica de pe vasul «Hero».

Pe aceste locuri liniștite, cu ani în urmă curgeau torente de lavă bazaltică — adevărat cataclism care a zguduit din temelii insula Deception. Noi, cei doi geologi români, am pornit pe urmele acestei catastrofe naturale, căutînd să descifrăm — cu mijloacele profesiunii noastre — tainele trecutului apropiat.

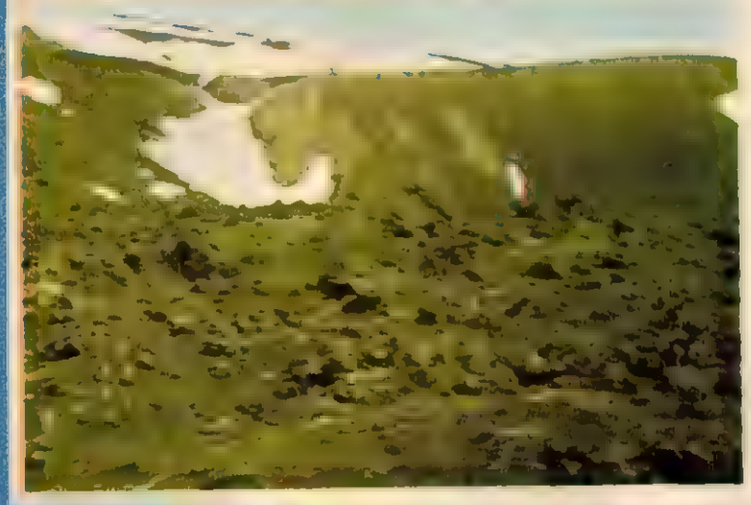

GAVIOTINELE ATACĂ!

Planul nostru de lucru, riguros stabilit la începutul expediției, suferă tot mai multe modificări din cauza vremii care se schimbă mereu: de la o zi la alta sau chiar numai în cîteva ore cerul senin se acoperă cu nori sau se pornește o ninsoare însoțită de furtună.

De două zile bate un vînt puternic care, ridicînd valuri impozante pe mare, face imposibilă folosirea micii noastre bărci pneumatice. Încercăm să pornim în larg, dar după cîteva zeci de metri barca ia apă, mîinile și fețele ne îngheață și sîntem împinși într-o direcție opusă celei pe care o doream. După numeroase încercări soldate cu eșec renunțăm și revenim necăjiți la bază.

Ne schimbăm hainele ude și pornim pe jos, de-a lungul țărmului, către un grup de stînci din apropiere, situat la numai șase kilometri, pentru a vedea din ce sînt formate.

O PLAJĂ NU CA TOATE CELELALTE

Spre deosebire de plajele obișnuite, formate din nisip, pe plaja insulei Deception întîlnim *numai zgură vulcanică*. Înaintăm cu greu pe această zgură în care te afunzi, avînd impresia că ceva te trage înapoi, însă efortul făcut prinde bine deoarece ne încălzim.

Pe mal găsim o mulțime de stele de mare și arici de mare, rămași acolo după ce s-a retras apa. Apoi ne amuză, dovedindu-ne în același timp că nu prea au simț practic, cîțiva pinguini întîlniți în cale. La apropierea noastră ei fug către apă, plonjează și înoată cu repeziciune la mică adîncime, astfel că îi putem urmări cum descriu un arc de cerc și ies din nou pe mal, la 25-30 metri în fața noastră. Se uită mirați la noi, bat din aripi, și cînd sîntem doar la 2-3 metri depărtare se aruncă din nou în apă și ne ies iarăși în față. Aceste manevre se repetă de 4-5 ori, după care, plictisiți probabil, pornesc în larg și nu-i mai vedem.

După două ore de mers, un puternic miros de sulf ne anunță *fumarole*. Ne apropiem de mal și vedem cum pe o suprafață de cîteva mii de metri pătrați apa «bolborosește», iar din adîncimi ies bule de parcă cineva ar fi desfundat o imensă sticlă de apă minerală... Așteptăm pînă cînd apele în reflux se retrag cu cîțiva metri și, într-un loc unde cu un șuierat puternic țîșnesc aburi albi și calzi, măsurăm o temperatură de 120 grade Celsius!

Privim pe hartă locurile însemnate de noi unde am mai observat asemenea *fumarole* și constatăm că ele se înscriu pe un semicerc cu o lungime de circa 7 kilometri, care urmărește țărmul estic al «mării interioare» din insula Deception — zonă în care au avut loc erupții vulcanice în anii 1967, 1969 și 1970. Ne frapează această frecvență a erupțiilor la unul, doi, trei ani! Noi sîntem acum în 1972; vom avea oare norocul — este dealtfel dorința oricărui vulcanolog — să asistăm la o erupție? Se va respecta oare ritmicitatea de pînă acum?

CÎMP DE BĂTAIE SUB GHEȚAR

Pornim spre stîncile de sub ghețarul care acoperă Stonethrow Ridge. Unele, cu o culoare galbenă, sînt de fapt *tufuri* — cenușă vulcanică întărită — provenite din primele explozii vulcanice care au format insula Deception, iar altele, negre la culoare — lavă bazaltică, din erupții recente.

Pe *tufuri* și-au făcut cuiburile o mulțime de *gaviote*, un fel de pescăruși cu penajul alb, iar pe bazalturi, parcă mai numeroase, se zbenguie *gaviotine*. Acestea din urmă, tot de culoare albă, dar mai micuțe, suple și delicate, depășesc cu zborul lor rapid viteza greoaielor gaviote.

Apropierea noastră este anunțată printr-un sunet ascuțit, repetat parcă cu disperare de către o gaviotă care se rotea cam de mult deasupra noastră, alarmînd astfel întreaga colonie. Zeci de gaviote se ridică de pe stînci și încep, într-un zgomot infernal, să se rotească deasupra noastră.

În timp ce colectăm probe și facem măsurători găsim un cuib cu un ou înăuntru, mare cam cît unul de gîscă, dar pestriț, din cauza unor pete verzui pe un fond cenușiu. Doi puișori, acoperiți cu un puf mic, cenușiu, asemănător cu cel al puilor de pinguin, și-au ascuns căpșoarele sub o stîncă, lăsînd restul corpului în bătaia vîntului.

Ocolim pe cît putem cuiburile cu pui, deoarece sînt tare sperioși și fug în toate părțile, poticnindu-se de pietre, abia ținîndu-se pe piciorușele lor fragile.

La colonia de gaviotine lucrurile se complică, deoarece acestea nu se mulțumesc numai cu «scandalul» pe care-l fac, cu sunetele lor stridente, — o combinație între orăcăitul broaștei și croncănitul ciorii —, ci se aruncă pur și simplu spre noi, pînă la 1-2 metri deasupra capului, dovedindu-se foarte agresive.

Sîntem nevoiți să ne împărțim sarcinile: unul lucrează, iar celălalt face pe paznicul, agitînd coarda și pioletul pentru a îndepărta pe furioasele «atacante».

În acest timp, o gaviotă rătăcită, care a avut nenoroc să treacă tocmai acum cînd suratele ei sînt atît de furioase, este atacată cu violență de către gaviotine.

În incursiunile noastre am văzut foarte multe resturi de păsări (labe, coaste, aripi), care sînt desigur rezultatul unor lupte de acest fel.

BUCUROȘI DE OASPEȚI!

Seara, în timp ce ne facem siesta, fumînd și discutînd, Pancho intră în sală anunțînd că a ancorat «Hero», un mic vas aparținînd Institutului de glaciologie din Columbus, Ohio, S.U.A. «Hero» a adus un grup de șase glaciologi, invitați și ei ai guvernului argentinian pe insula Deception.

Iată că sosește la noi comandantul împreună cu glaciologii și cu radiotelegrafistul vasului. Facem cunoștință și deși sîntem bucuroși să vedem «lume nouă», ne simțim cu toții cam stingheriți. Gheața o sparge însă bucătarul de pe «Hero», care desfundă o sticlă de whisky și ne servește pe toți; după cîteva minute, roșii în obraji, nu-i mai slăbim cu întrebările pe nou-veniți. Ce mai este nou în lume? Am aflat astfel o știre deosebit de interesantă pentru noi: lansarea spre Lună a unei nave «Apollo», de data aceasta cu un «coleg» — un geolog — la bord.

José explică oaspeților că aparatul nostru de radio nu funcționează și că a încercat să-l repare, dar fără rezultat. Americanii au însă un aparat de radio și totul este O.K.

Ne despărțim tîrziu și comandantul ne invită să vizităm vasul «Hero». Acceptăm invitația cu plăcere pentru a doua zi. Acolo, o primă surpriză: dușuri și apă caldă. Vom face deci duș! A trecut cam mult timp de cînd nu am mai folosit un asemenea «instrument» și acest lucru se simte...

Spălați și îmbrăcați cu haine curate (numai acum ne dăm seama ce mult înseamnă acest lucru obișnuit pentru lumea «civilizată»), mergem la masă. Vizităm vaporul, ne oprim puțin în bibliotecă și sîntem invitați să scriem în cartea de onoare.

Timpul a trecut repede, așa că ne luăm rămas bun. Amabilele noastre gazde ne promit că se vor întoarce peste două săptămîni pentru a face împreună o incursiune pe insula Livingston, care se anunță a fi plină cu peripeții.

Gh. ISTRATE
Ioan TEODORU

(Va urma)

semnal extern

clasa cea mai puternică a umanității contemporane

«Clasa muncitoare din România, partidul nostru comunist, întregul popor vor milita și în viitor neabătut pentru cauza nobilă a eliberării tuturor celor ce muncesc de exploatare și asuprire, pentru transformarea revoluționară a societății și făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, pentru instaurarea păcii trainice și înțelegerii între popoarele planetei noastre».

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea rostită la marea adunare populară din Capitală consacrată sărbătoririi zilei de 1 Mai)

Datarea lui 1 Mai ca sărbătoare a solidarității internaționale a celor ce muncesc — și celebrarea sa în această săptămînă — este acel fericit prilej pentru a propune cititorilor «Flacării» cîteva reflecții nu asupra caracterului festiv al acestei zile pătrunse în conștiința omenirii progresiste de aproape nouă decenii, ci despre ponderea istorică a clasei muncitoare, afirmată incontestabil drept clasa cea mai puternică a umanității contemporane.

Această pregnantă realitate, manifestă sub multiple forme în numeroase țări ale lumii, capătă în condițiile anului 1973 dimensiuni și influențe internaționale considerabile, exprimate în esență în preponderența factorilor de pace, democrație și progres pe arena mondială.

Dezvoltarea socialismului, întruchipată în primul rînd în existența sistemului socialist, constituie transformarea revoluționară precumpănitoare a veacului nostru. Exercitîndu-și cu autoritate și prestigiu funcția de conducător al societății socialiste în 14 țări din Europa, Asia, America Latină, clasa muncitoare, în frunte cu partidele marxist-leniniste din aceste țări, reprezintă în același timp factorul determinant al întregii vieți social-economice, al liniei politice interne și internaționale a statelor socialiste.

Gîndindu-ne la rolul istoric al clasei muncitoare din țara noastră, nu putem să nu ne amintim că foarte de curînd am aniversat 80 de ani de la crearea primului său partid politic, P.S.D.M.R., expresie a unei mișcări muncitorești revoluționare cu o vechime de aproape un secol, mișcare în cadrul căreia au rodit din plin ideile și idealurile socialiste. Nu demult am aniversat, de asemenea, 25 de ani de la făurirea partidului revoluționar unic al clasei muncitoare, eveniment prin care România a fost prima țară în care s-a realizat fuziunea organizatorică și politică a partidelor clasei muncitoare. De asemenea, luna viitoare se va împlini un sfert de veac de la naționalizarea principalelor mijloace de producție, fapt istoric care a pus în lumină capacitățile clasei muncitoare de a conduce tranformarea revoluționară a societății românești pe calea socialismului. Prin eroice tradiții și mari merite social-politice, realizînd astăzi unitatea întregului popor în jurul Partidului Comunist Român în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, clasa muncitoare își ilustrează și onorează misiunea sa istorică.

Prin contribuția adusă de realizările fiecărei țări socialiste la afirmarea cauzei socialismului în lume, alături de popoarele acestor țări, de clasa muncitoare, se manifestă uriașe forțe sociale de pe toate continentele, într-un puternic front antiimperialist care desfășoară cu succes lupta pentru înnoiri democratice și progres istoric, pentru eradicarea definitivă a colonialismului, pentru apărarea independenței și suveranității tuturor statelor, pentru întărirea păcii, securității și cooperării între națiuni. Este neîndoielnic că acțiunea acestor forțe, în rîndul cărora clasa muncitoare are un rol catalizator, operează în direcția unei noi și semnificative perspective istorice în tabloul atît de complex al mutațiilor sociale și politice contemporane, al modificărilor de structură economică, științifică și tehnică, clasa muncitoare se relevă a fi profund și complet implicată nu numai în țările unde își exercită funcțiile de clasă conducătoare în stat, avînd responsabilități directe față de destinele acestor popoare și ale cauzei socialismului. Rolul ei sporit se evidențiază și în consolidarea țărilor în curs de dezvoltare (numărul muncitorilor din țările Asiei, Africii, Americii Latine dublîndu-se în ultimul deceniu), și în presiunea forțelor sociale progresiste din țările capitaliste (în primele 3 luni ale anului în curs, 25 000 000 de oameni s-au aflat angajați în greve și alte bătălii sociale împotriva capitalului), și în conturarea unor poziții avansate în viața politică (transformări sociale și economice inițiate de guvernul Unității Populare în Chile sau Program comun de guvernare al Uniunii de stînga (socialiști-comuniști) în Franța, pentru a cita doar două exemple).

Dacă ar fi să căutăm o exprimare plastică a prezenței clasei muncitoare în lumea de azi, cred că nu am greși să o numim coloana vertebrală a dezvoltării contemporane, stegarul demnității, libertății și umanității epocii.

Cristian POPIȘTEANU

Prezentul

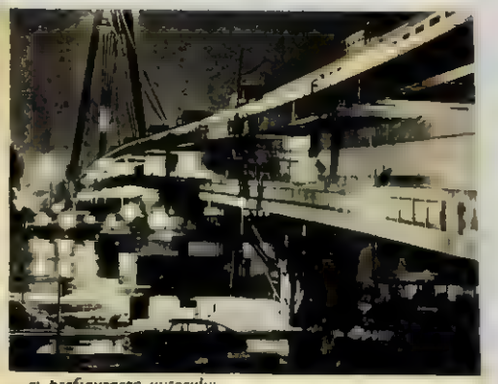

...și prefigurarea viitorului.

bratislava de azi și de mîine

De la înălțimea celor 80 de metri la care se află terasa-cafenea pe impunătorul pilon de susținere — de pe malul drept al Dunării — al noului pod al Bratislavei și se oferă privirilor imaginea panoramică a capitalei slovace. Și, implicit, posibilitatea unei incursiuni «de visu» în istoria acestui străvechi centru economic și cultural, situat într-un deosebit de pitoresc decor natural, în apropierea locului de întîlnire a frontierelor a trei state: Cehoslovacia, Ungaria, Austria. Iată, pe malul stîng al fluviului, Cetatea — nucleul istoric al vechiului oraș, alături de Palatul Mirbach, biserica Klaris, fosta primărie, transformate, toate, în muzee. Prezentul îți apare în coșurile uzinelor și ale fabricilor (Bratislava asigură 14% din întreaga producție industrială a Slovaciei și 45% din cea chimică — fapt care-i justifică denumirea de «capitală a chimiei»); în siluetele moderne ale noilor clădiri, cartiere întregi (în cei 28 de ani de la eliberare s-au construit mai multe locuințe decît erau aci la sfîrșitul războiului, dublîndu-se și numărul locuitorilor — care au ajuns în prezent la peste 300 000); în orășelul universitar în curs de construcție la Mlynska Dolina, în partea de nord-vest a Bratislavei, ca și în Turnul Centrului de televiziune ce se înalță de asemeni în apropiere; în chiar acest monumental pod arcuit peste Dunăre, — inaugurat anul trecut, cu prilejul celei de-a XXVIII-a aniversări a răscoalei naționale slovace —, veritabilă legătură între prezentul și viitorul orașului. Căci dincolo de pod, în zona din dreapta fluviului, odată cu acest an începe transpunerea în fapt a «proiectului Petrzalka», un adevărat oraș nou ce se prevede să găzduiască aproximativ 150 000 cetățeni ai Bratislavei. În afara celor 50 000 locuințe destinate acestora — în majoritate blocuri moderne, dar și circa 1 500 vile — se vor ridica aici trei policlinici, mai multe hoteluri, totalizînd 2 000 paturi, patru cinematografe, teatru, casă de cultură, oficii poștale, săli de sport, ștrand, un amfiteatru cu 15 000 locuri etc. — într-un cuvînt, tot ceea ce este menit să contribuie la bunăstarea materială și spirituală a omului. Este cel mai mare complex urbanistic conceput pînă acum în Cehoslovacia și care în aproximativ 15 ani va deveni realitate.

italia: operațiunea surpriză

La doi ani după o acțiune similară, în cursul căreia au fost arestați 114 mafioți, poliția italiană a întreprins în aceste zile o nouă «operațiune surpriză» îndreptată împotriva tenebroasei organizații siciliene care și-a întins în ultimul timp tentaculele și înspre nordul Italiei. Această acțiune anti-Mafia a survenit la scurtă vreme după atentatul împotriva chestorului de poliție Angelo Mangano — care desfășura o anchetă în legătură cu unul din capii Mafiei, Luciano Liggio, în prezent dispărut — și după declarațiile făcute de un mafiot, Leonardo Vitali, care au stîrnit, cum scria presa italiană, «un gen de cataclism în lumea mafiotă din Palermo», ilustrat și de «sinuciderea» vărului lui Vitali, Salvatore, considerat ca știind «prea multe». Noul val de arestări este menit, potrivit autorităților, să frîneze și să pedepsească «actele criminale ale grupărilor mafiote» și să ducă la descoperirea «autorilor numeroaselor delicte comise în ultimii ani, dintre care mulți au rămas nedescoperiți». Deocamdată, din cei 35 de arestați, 18 au fost puși în libertate din lipsă de probe, dar sînt căutate în continuare 12 persoane, notorii pentru legăturile lor cu diverși șefi mafioți.

de la lume adunate

• *Vinovată e moda?* O dezbatere însoțită de proiecții, organizată la Vésinet (Franța) de «Comitetul european pentru protecția focilor și a altor animale cu blană», a relevat faptul că, anual, 22 milioane de animale de acest fel sînt ucise cel mai adesea în mod atroce. S-a ajuns chiar ca unele specii, îndeosebi dintre feline, să fie pe cale de dispariție. Numărul tigrilor bengalezi a scăzut de pildă de la 40 000 — în urmă cu o jumătate de veac — la circa 2 000 în prezent. Această situație a determinat inițierea de către autoritățile indiene a unei acțiuni pentru extinderea și protejarea celor nouă parcuri naționale unde mai trăiesc azi «regii junglei».

• *Insatisfacție artistică.* Aflată într-o sală de teatru din Paris, o anume doamnă Mercier a fost evacuată de personalul de ordine deoarece, adormind, sforăia puternic în timpul spectacolului. Doamna Mercier și-a manifestat însă profunda nemulțumire pentru scoaterea ei din sală, susținînd — potrivit săptămînalului vest-german «Illustrierte Wochenzeitung», care relatează cazul — că, în fond, a țipat pentru că nu i-a plăcut spectacolul, sforăitul fiind deci o expresie a insatisfacției sale artistice.

• *S-au scumpit kilometrii Transamazoniei.* 48 milioane dolari au fost alocați suplimentar de autoritățile braziliene pentru continuarea lucrărilor de construcție a șoselei transamazonice, care, potrivit estimărilor oficiale, va costa «mult mai scump» decît s-a prevăzut datorită unor serioase dificultăți întîmpinate în unele zone deosebit de accidentate. Astfel, în unele sectoare, prețul construcției per kilometru va atinge, se pare, 65 000 dolari, față de 11 000 calculați inițial.

• *Se întîmplă și așa!* În timp ce în moda feminină pare să se manifeste din nou o «furie a mini-jupelor», iată că stewardessele deservind compania suedeză «Linjeflyg» nu vor, după cît se pare, să țină seama de această tendință. Ele au cerut să li se înlocuiască uniforma cu fustă scurtă prin tunică și pantalon, invocînd curenții de aer din avioane care fac să le fie în permanență rece la picioare. «Noi nu sîntem simboluri ale sexualității. Ținem la sănătatea noastră și, dealtfel, costumele cu pantaloni pot fi tot atît de elegante și feminine ca și fustele scurte» — au afirmat ele. Refuzîndu-le, administrația a contraargumentat că majoritatea pasagerilor o constituie bărbați și nu ar fi de dorit o reducere a numărului acestora...

• *Mesaj de acum două milenii și jumătate.* Cea mai veche scrisoare elenă cunoscută pînă-n prezent a fost găsită pe insula Berezeni, în apropiere de Odessa (U.R.S.S.). Respectiva placă subțire de plumb, datînd din secolul al VI-lea înaintea erei noastre și prin care un oarecare Achillodor îl roagă pe fiul său să se intereseze de anumite chestiuni de ordin comercial, a permis unei echipe de la Muzeul Ermitaj din Leningrad să tragă concluzii interesante asupra organizării social-economice a societății elene din antichitate.

«să mulțumim României că ni l-a trimis pe George Enescu să ne înseninеze viețile»

a spune cu vioara

Primele succese ale lui George Enescu peste ocean s-au înregistrat în anii 1933 și 1937, cînd a dirijat concertele orchestrelor Filarmonicilor din New York și din Cleveland. Cînd triumful său era subliniat de toate ziarele americane, Academia română îl omagia printr-o telegramă, anunțîndu-i și data fixată pentru primirea sa ca membru activ. Enescu răspunde, de la New York, la 3 februarie 1933: «Astăzi, pentru întîia dată, Academia română, sanctuar al cuvîntului, își deschide porțile spre a primi muzica sub cupola ei. Este o zi de o însemnătate deosebită. Este o zi de dulce bucurie, cînd în templul cugetării și al înțelepciunii, solemn pășește Euterpa, muza mîndră și binefăcătoare».

Tot sub semnul Euterpei urma să fie sărbătorit, la New York, paisprezece ani mai tîrziu — la 14 ianuarie 1947 — de către societatea muzicală THE BOHEMIANS. Era la al treilea mare turneu al său în Statele Unite. I s-a dat atunci un banchet grandios, la care au participat peste o mie de persoane; muzicieni și iubitori ai muzicii, veniți de pretutindeni la chemarea societății «pentru a da proporțiile cuvenite omagierii». Cît de apreciate au fost concertele date în acel turneu, de către Enescu, înțelegem din cuvîntarea ținută de președintele lui THE BOHEMIANS, Olin Downes: «Să mulțumim cerului că ne-a dat pe acest semizeu al muzicii, care este sărbătoritul nostru de azi — George Enescu. Să mulțumim României că ni l-a trimis ca să ne înseninеze viețile». Răspunzînd, în limba engleză, Enescu, spre a da o notă mai puțin solemnă și mai prietenească acestei sărbătoriri, se scuză că nu are talent de orator și reamintește anecdota cu țiganul lăutar, care n-a știut să spună rugăciunea, dar s-a oferit să i-o cînte, dintr-o răsuflare, la vioară. «Dați-mi voie deci să vă spun și eu ce am mai cald în inima mea, cu vioara». Și marele Enescu a cîntat atunci, în fața a mai mult de o mie de ascultători, timp de o oră, un adevărat concert improvizat.

Ion MUNTEANU

idei contra idei

strategia dezvoltării

Decalajul dintre țările industriale dezvoltate și țările subdezvoltate sau în curs de dezvoltare constituie în prezent terenul unei vii ciocniri de idei, care reflectă conflictele de interese dintre cele două grupuri de state pe arena internațională.

Cunoscutul viitorolog american Herman Kahn, într-un studiu intitulat semnificativ *«Dacă bogații ar înceta să-i ajute pe săraci»* susține că ajutorul economic acordat de țările industriale occidentale trebuie considerat ca unul dintre mijloacele cele mai neînsemnate (dintr-o listă de 9 mijloace el pune ajutorul economic pe locul 6) pentru dezvoltarea țărilor din lumea a treia și că decalajul dintre cele două grupuri de țări, departe de a fi un element negativ al vieții internaționale, trebuie privit ca un «stimulent» care determină accelerarea dezvoltării țărilor sărace! Potrivit lui Kahn, lucrul cel mai important pe care-l pot face țările occidentale este «să mențină, să stabilizeze și să îmbunătățească mediul internațional, economic, tehnologic și politic care va exista probabil în deceniile următoare». Dat fiind că metoda favorită de prognoză a lui Kahn este extrapolarea în viitor a tendințelor existente, iar tendința actuală demonstrată de Deceniul de dezvoltare al O.N.U. (1960—1970) este nu reducerea decalajului ci lărgirea lui, concluzia logică este că trebuie menținută și stabilizată actuala diviziune internațională a muncii între țările industriale avansate și țările subdezvoltate sau în curs de dezvoltare. Pentru a scăpa de problema supărătoare a decalajului, Kahn pretinde că, de fapt, preocuparea pentru lichidarea decalajului (el o numește «viziunea egalitară») este limitată doar la intelectualii din țările industriale și la cîteva din guvernele din lumea a treia, dar «dacă mergi în America Latină, în Africa și în Extremul Orient și vorbești cu țărani, muncitori și chiar oameni de afaceri vei găsi că ei se bucură că venitul lor s-a dublat și nici nu le pasă că Statele Unite sau Europa o duc mai bine». Aceasta ne amintește de o altă carte a lui Herman Kahn, în care el susținea că, în urma unui război termonuclear chiar dacă ar fi uciși 80 de milioane de americani, ceilalți și-ar reconstrui țara și ar trăi fericiți! Ce nu este în stare să argumenteze Kahn pentru a satisface comanda socială a celor cărora trebuie să le slujească predicțiile sale! Și ca să nu rămînă nici o îndoială în această privință, Kahn conchide «cea mai eficientă instituție economică, socială și politică» pentru rezolvarea problemei dezvoltării este *corporația multinațională*. Quod erat demonstrandum.

Pe drept cuvînt, economistul african Samir Amin ripostează concepției «școlii economice euro-americane care vrea să ne convingă că prosperitatea lumii depinde de extinderea instituțiilor occidentale în continentele subdezvoltate». Creșterea menită să păstreze actuala diviziune internațională a muncii nu este dezvoltarea — scrie Amin — ci perpetuarea subdezvoltării. Pretenției lui Kahn că societățile multinaționale «transferă» tehnologia modernă, Amin îi răspunde: corporațiile multinaționale nu transferă tehnologie, ci o vînd și o vînd în condiții înalt monopoliste; suma cheltuită în 1972 de continentele subdezvoltate pentru achiziționarea tehnologiei moderne este estimată la 1,5 miliarde dolari și ea crește anual cu 20%. În plus, țările subdezvoltate nu cumpără tehnologia de care au nevoie, ci aceea care li se bagă pe gît de către monopolurile străine. De regulă, acestea din urmă construiesc în lumea a treia întreprinderi care folosesc multă mînă de lucru ieftină și necalificată, deci cu o tehnologie mai puțin avansată. Experiența «întreprinderilor transplantate» în Taiwan, Hong Kong, Coreea de Sud și Singapore de către monopolurile americane este elocventă în această privință.

La ultima sesiune a Comisiei O.N.U. pentru America Latină s-a dezvăluit că în ultimii cinci ani țările latino-americane au primit 6 miliarde de dolari în împrumuturi și investiții americane, dar au plătit gigantului din Nord o sumă dublă în datorii, dobînzi și profituri ale corporațiilor americane. Dat fiind că în genere sumele anuale plătite de țările continentelor subdezvoltate (datorii, dobînzi și profituri) cresc mai repede decît totalul ajutoarelor și investițiilor din metropolele occidentale, titlul studiului lui Herman Kahn ar putea fi formulat mai legitim: *Dacă săracii ar înceta să-i ajute pe bogați!*

Silviu BRUCAN

scrisori cu adresă

terți

Remarcați că șeful guvernului vest-german, Willy Brandt, a afirmat în multe ocazii că tratatele bilaterale încheiate de Germania federală cu U.R.S.S., Polonia, R.D. Germană «nu sînt îndreptate împotriva unor terțe părți, ele privind interesele părților semnatare, ale păcii europene». Adăugați că și alte personalități politice, relevînd semnificațiile, însemnătatea unor negocieri sau acorduri, subliniază că acestea nu afectează țări terțe, că nu sînt realizate pe seama altor state. Ne întrebați dacă aceste sublinieri sînt pertinente.

Am releva, mai întîi, că asemenea precizări au devenit frecvente în ultimii ani, declarații oficiale de înaltă autoritate asigurînd că terții nu sînt implicați în diferite negocieri bilaterale. Am aminti, bunăoară, declarațiile președintelui Nixon după vizitele sale la Pekin și Moscova, ca și comunicatele oficiale respective. De asemenea, declarațiile recente ale unor șefi de state și de guverne vest-europeni, și nu numai.

Asemenea precizări sînt justificate. Asigurarea *explicită* că diferite acorduri bilaterale n-au fost încheiate pe seama unor terțe state vine în întîmpinarea dorinței popoarelor ca partenerii de tratative să elaboreze și să hotărască exclusiv în probleme care-i privesc nemijlocit. Este dorința popoarelor de a se pune definitiv capăt metodelor «sfintelor» alianțe, de negociere peste capul și împotriva intereselor altor națiuni. Istoria mai veche, dar nu chiar foarte veche, oferă nenumărate exemple de negocieri bilaterale ce au atins interesele unor terțe țări, care n-au fost consultate ori măcar informate despre deciziile adoptate, ci puse în fața faptului împlinit. O asemenea practică a adus prejudicii grave popoarelor, mai ales celor mici și mijlocii, victime ale metodelor imperialiste de a negocia soarta terților.

În condițiile epocii noastre, cînd dialogul internațional beneficiază și trebuie să beneficieze de peste 130 de parteneri, cînd fiecare țară mare sau mică are dreptul și datoria de a participa la soluționarea problemelor, mari sau mici, care le privesc, negocierile pe seama altora sînt repudiate fără echivoc. Desigur, în vremea noastră soluțiile politice, negociate, constituie calea cea mai sigură și oportună de normalizare și dezvoltare a relațiilor dintre state, de depășire a dificultăților intervenite pe arena internațională, a situațiilor de încordare, criză sau conflict. Asemenea negocieri au dobîndit însă norme proprii: desfășurarea lor într-un spirit de stimă și înțelegere reciprocă, dorința sinceră și dovedită de reglementare a problemelor celor mai spinoase, respectarea riguroasă a principiilor suveranității, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne. Norme valabile, cum a dovedit experiența, atît pentru negocierile bilaterale, cît și pentru cele multilaterale. O altă cerință, esențială, o constituie informarea amplă și corectă a opiniei publice asupra scopului și rezultatelor negocierilor. Și aceasta nu atît pentru a liniști opinia publică, națională și internațională, ci pentru a stimula participarea ei la rezolvarea marilor probleme mondiale, rolul opiniei publice în această direcție sporind imens în vremea noastră.

În legătură cu întrebarea dumneavoastră dacă declarațiile sînt suficiente, vă spunem că ele trebuie confirmate de fapte, de viață — supremul judecător al tuturor actelor politice.

Ion CÂRJE

cronica de trei secunde

kaputt!

E luna mai, e minunata lună mai, cu încîntătoarea ei sărbătoare a victoriei asupra hitlerismului, mă bucur ca un copil, în fiecare an, ca un copil care cîntă la sfîrşitul basmului izbînda celor buni asupra celor răi, cînt şi nu mă tem să mă repet, să scriu ceea ce am scris în fiecare an: luna mai e pentru mine cea mai frumoasă lună a anului, fiindcă în această lună a crăpat Hitler, în această lună s-a sinucis Goebbels, în această lună Himmler a înghiţit cianură de potasiu. Admit că e o optică infantilă nu prea ştiinţifică — dar cred că numai mulţumită ei mă pot uita cu aceşti ochi mari, cu sufletul tremurînd şi cu mintea deloc blazată, la oamenii mari ai acelor zile care continuă, prin mărturiile lor, să întreţină focul sfînt, fără cenuşă şi fără echivoc, al urii antifasciste:

«Am fost martorul năruirii ultimelor speranţe naziste — scria, în februarie '73, Marcel Paul, preşedintele Comitetului internaţional al deportaţilor de la Buchenwald. La sfîrşitul lui '44 şi începutul lui '45, celebrele rachete V2 erau fabricate în parte la Buchenwald, unde mă găseam închis, şi — pentru ceea ce era esenţial în montarea lor — la Dora. În uzinele instalate în adîncul unor galerii săpate în Muntele Harz, după distrugerea de către aviaţia aliată a bazei de la Peenemunde. SS-iştii fremătau de bucurie: «În curînd, Parisul e kaputt!» Un grup special de rezistenţă al deportaţilor organiza şi conducea sabotarea producţiei de rachete, iar fiecare deţinut făcea ce putea, acolo unde se găsea: inversa legături, sfărîma izolanţii, se urina chiar pe fire pentru a provoca scurtcircuite. Represiunea a fost groaznică — s-a instalat o spînzurătoare cu cinci cîrlige... La procesul de la Nürnberg, hitleriştii au justificat masacrele de la Dora explicînd că sabotajul luase o asemenea amploare, încît pierderile de V2 ajunseseră la 40%. Rachetele nu mai decolau, explodau la sol sau cădeau în mare...»

Ştiam că s-au bătut cu ghearele şi cu dinţii — cum se zice, de pe vremea ghioagelor. Ştiam că s-au bătut pînă la ultima fibră, pînă la ultimul strop de sînge. Dar nu mi-am putut închipui că au ajuns — într-o furie nobilă a întregii fiinţe, într-un strigăt nebun al întregului organism — să înfrunte şi să sfideze tunurile şi armele monştrilor cu cel mai umil produs al biologiei noastre, să îndrepte împotriva rachetelor lor tot ce avem mai nevolnic şi mai inofensiv într-o luptă armată, dar a cărui pierdere — cum zice undeva Hemingway — a însemnat pentru om, dintotdeauna, mai mult decît pierderea vieţii...

Din tot ce am auzit în domeniul sabotajului antifascist — nimic nu mi se pare mai adînc, mai patetic şi mai expresiv ca această scurtcircuitare a odioaselor arme hitleriste.

Radu COSAŞU

parisul—megalopolis?

Aflu din presă că s-au terminat lucrările la autostrada de centură a Parisului, acel faimos bulevard «periferic» fără pietoni, care formează un inel de 37 km în jurul capitalei franceze, şosea în lipsa căreia labirintul de străzi din străvechea urbe de pe Sena ar fi intrat într-o stare şi mai acută de sufocare. Imaginaţi-vă o imensă pînză de păianjen ţesută din asfalt şi beton, cu firele întinse în lungul defileurilor dintre blocuri, ici-colo o oază verde, Jardin des Plantes, Parc de Luxembourg, Bois de Boulogne, textura unei urbe cu şase mii de străzi, orgoliu şi coşmar al urbaniştilor, un fluviu mai cîntat decît toate fluviile lumii, 85 000 de arbori,— unul la 800 de locuitori —,35 de poduri, 75 de muzee, 250 de cinematografe, 4 000 de microbi pe metrul cub de aer în marile magazine, şapte gări, o altă pînză de păianjen din şine de oţel în subteran,— metroul unde numărul microbilor pe metru cub de aer se ridică la 7 000 —,nouă închisori, nouăzeci de catedrale, şapte milioane de suflete, un milion de maşini şi o imensă foame: foamea de spaţiu. Toată lumea se plînge de înghesuială, dar peste 1 400 de hectare ale Parisului sînt ocupate de triajele căilor ferate, de depouri de magazii, de antrepozite viticole şi... cimitire. Acestea, singure — douăzeci la număr, mai numeroase decît piscinele şi stadioanele — ocupă 420 de hectare din teritoriul Parisului.

Foamea de spaţiu este atroce, congestionarea dă oraşului o continuă senzaţie de giflială, înghesuiala înlocuieşte farmecul de altădată al acelui Paris de «neîntreruptă sărbătoare»,— cum îl vedea Hemingway —, pietonul de ieri obişnuit să «flanezeze» se strecoară cu greu printre maşini, mereu busculat, mereu constrîns să-şi facă loc cu coatele, să se frece de automobilele care, în orele de vîrf ale circulaţiei, abia se tîrăsc, să încerce cu disperare a evita asfixia mersului pe jos refugiindu-se la volan, cu piciorul drept cînd pe frînă, cînd pe accelerator, cu stîngul propţit în pedala de ambreiaj, cu mîinile pe colacul de salvare din ebonită al volanului, cu cele mai pitoreşti sau mai scabroase înjurături pe buze, cu ochii mereu în alertă, gata să sară, să muşte şi să se înghiontească pentru un loc de parcare. Farmecul, nonşalanţa, veselia contagioasă, exuberanţa s-au risipit în norii de anhidridă sulfuroasă cu miros de etil ars, de cauciucuri încinse, cu pulbere de amiantă ţîşnită din strangularea frînelor.

Parisul nu este încă un megalopolis şi cu atît mai puţin nu se vrea un polimegalopolis. El vrea să rămînă simplu: Parisul dintotdeauna, oraşul jinduit, oraşul visat, oraşul unic şi irepetabil cu faima lui de irezistibilă gentileţe, de bun-gust, de «savoir-vivre». Dar a devenit nervos, extenuant, agasant, paralizant. Se spune că dacă parizienii nu şi-ar părăsi în masă oraşul în lunile de vară, îndeosebi în august, n-ar mai avea cu ce să-şi potolească setea. Că dacă, într-o bună zi, toţi studenţii Sorbonei ar avea chef să se prezinte la cursuri, numai poliţia i-ar putea împrăştia, deoarece cei mai mulţi n-ar încăpea în auditorii. Că dacă, ferească sfîntul, s-ar produce o explozie atomică, numai 150 000 de oameni din departamentul Senei — care numără peste şapte milioane de locuitori — ar încăpea în adăposturi — restul, Dumnezeu cu mila! Încă din 1933, celebrul arhitect francez Le Corbusier spunea: «Parisul a devenit un monstru lăbărţat pe o întreagă regiune, un monstru de un tip biologic dintre cele mai primitive; o protoplasmă cu convulsiuni viscerale... Vorbim despre asta fără oprire, scrîşnim din dinţi, dar anii trec şi oraşul decade». Un edict vechi de secole, semnat de Colbert, interzice construirea pe un mare număr de străzi ale oraşului a unor clădiri mai înalte de 31 de metri. Parcă în tot centrul Parisului cineva a ţinut tot timpul o ştachetă peste care oraşul n-a avut voie să sară decît cu turnurile bisericilor. Acum, dincolo de cercul tras de compasul lui Colbert, Parisul a început să «sară». A sărit mai întîi în cartierul Defense, apoi în toate suburbiile unde s-a început construirea de cartiere cu blocuri H.L.M. (locuinţe cu chirii moderate). În 15 ani la Sarcelle a apărut un întreg oraş-dormitor, dar şi o boală a tensiunii provocată de plictiseală, numită «sarcellită». În spatele cotine Montmartre, în oraşul universitar de lîngă Porte d'Italie, la Barbès-Rochefort şi dincolo de Passy, blocurile de 15–20 de etaje nu mai sînt o raritate. În inima Montparnassului, lîngă gara reconstruită ca un imens fagure alb, a apărut primul adevărat zgîrie-nori parizian, turnul de sticlă fumurie, beton, oţel şi aluminiu – 50 de etaje pentru 12 000 de funcţionari. Colbert s-o fi răsucit în mormînt, dar n-a avut ce face. Oraşul ale cărui dimensiuni arhitectonice le determină el printr-un edict regal, era înconjurat de ziduri ca de cetate, ca o adevărată fortăreaţă unde se consumau prodigioase eforturi de înfrumuseţare dar şi tot soiul de preocupări poliţieneşti şi militare deghizate sub grija faţă de igienă şi urbanism, cu singura dorinţă constructivă de a păstra cadrul de instalare comodă a burgheziei din Belle Epoque. Clasa mijlocie a încercat să se conformeze «bunelor tradiţii» de altădată, pînă s-a văzut nevoită să-şi suporte pe propria-i piele «opera». Apoi «monstrul» cu aripile la pămînt a încercat să le înalţe şi să le mişte. Unde va zbura?

Ioan GRIGORESCU

oameni despre care se vorbeşte

GIOVANNI LEONE (n. 1908), preşedintele Italiei, a afirmat într-un interviu acordat revistei «L'Europeo», după noile acţiuni teroriste întreprinse de elemente de dreapta, că violenţa politică este «cea mai serioasă problemă» cu care este confruntată ţara sa. Totodată el şi-a exprimat neliniştea faţă de faptul că «există nu numai organizaţii paramilitare fasciste, ci o reală şi adevărată reînviere a fascismului». Şeful statului italian şi-a manifestat însă încrederea că fascismul «nu va mai obţine niciodată preponderenţa în Italia»

GOUGH WHITLAM (n. 1916), primul ministru al Australiei, a făcut o vizită în Anglia care a suscitat atenţia comentatorilor, datorită în special deosebirilor de vederi manifestate între Canberra şi Londra după constituirea noului guvern australian, laburist. Într-o declaraţie consacrată vizitei, premierul Whitlam a subliniat că «evenimentele din ultima perioadă au fost dramatizate...», adăugînd că atît Anglia cît şi Australia «se concentrează mai mult decît în trecut asupra problemelor specifice regiunii din care fac parte».

PAUL ROBESON (n. 1898), renumitul cîntăreţ, actor şi militant pentru drepturile civile ale populaţiei de culoare din S.U.A., a împlinit recent 75 de ani. Cu acest prilej, la Carnegie Concert Hall din New York a avut loc un original spectacol omagial — biografia sa fiind evocată cu secvenţe din filmele în care a deţinut roluri, din piesele în care a jucat, din concertele sale, precum şi de la adunările unde a luat cuvîntul. Robeson n-a fost însă prezent — trăind retras, la sora sa, la Philadelphia.

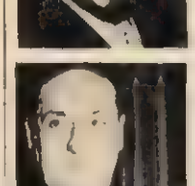

Dr. MARCELINO CANDAU (n. 1911), director general al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, a făcut public raportul anual al O.M.S. asupra «stării sănătăţii omenirii». Relevînd speranţa medicilor de a eradica, într-un viitor mai mult sau mai puţin apropiat, o serie de boli ce mai fac încă ravagii în lume, raportul scoate în evidenţă rolul determinant al repartiţiei inegale a resurselor asupra proastei sănătăţi din lumea a treia. «Problema-cheie este deci — se precizează în raport — distribuţia inegală a resurselor alimentare între ţări şi între grupuri social-economice».

HUGO BANZER (n. 1926), preşedintele Boliviei, a procedat la o remaniere guvernamentală după demisia colectivă a fostului cabinet — fiind numiţi şapte noi miniştri, între care trei militari. Noua formulă guvernamentală îşi găseşte explicaţia, potrivit observatorilor, în intenţia de a face loc în guvern partizanilor lui Alfredo Barrientos, care s-a raliat coaliţiei de dreapta «Frontul Popular Naţionalist», aflată la conducerea ţării».

BERNADETTE DEVLIN (n. 1947), cea mai tînără membră a parlamentului britanic, ca deputată independentă nord-irlandeză — abordată de ziarişti la Londra, unde şi-a sărbătorit de curînd cea de-a 26-a aniversare, şi-a manifestat opoziţia faţă de noile iniţiative britanice privind Ulsterul, cuprinse în Cartea Albă, referitoare la viitorul constituţional al acestei provincii. Ea şi-a exprimat convingerea că Londra nu va fi de acord cu viitoarea adunare regională ce urmează a fi constituită decît dacă membrii acesteia vor conveni guvernului britanic.

adam 2000

Corespondenţă specială din ROMA

Privirea peregrinului rătăcit pendulează, odată cu automobilele, printre clădiri venerabile de pe via Giulia, din inima Romei. Din cînd în cînd, prin geamurile uşilor pilpîie pînze manieriste de vînzare.

La galeria *Giulia* — o expoziţie, după alte cîteva zeci, a lui Anselmo, pictor născut la Lugo Ravenna, lucrînd din 1952 la Paris, din 1963 la Milano şi Teheran,iar în prezent la Londra şi Milano. În aceeaşi Romă unde se joacă la teatre într-un ritm de pură profesionalitate cîte un Shakespeare *(Hamlet)*, Gogol *(Revizorul)*, Brecht,E. Toller, Sciascia, de Filippo, E. Carsana, A. Retti ş.a., unde îşi dau recitalurile Henry Szeryng, organistul Giuseppe Agostini, pianistele Fiorenza di Croce şi Kathe Remona, harpistul Nicanor Zabaleta ori ansamblul Kontraste din Viena, unde singuraticul *Ludwig* al lui Luchino Visconti se întîlneşte cu arta din *Dictatorul* lui Chaplin, în ocol cercetată de răsdiscutatul — şi la tribunal — *Ultimul tangou la Paris*, poţi avea deodată sugestia unui spectacol simbolic, te poţi reculege, recăuta şi regăsi privind cablourile lui Anselmo.

Scrutînd gîndurile şi nefericirile omului ieşit din spaţiul istoriei şi al ontologiei, căruia terorizanta civilizaţie îi redă precipitată gravitaţia destinului, el se pictează pe sine, robot, daci cu totul şi cu totul altul, ca apoi să se metamorfozeze în om, un om de nerecunoscut şi încă arhetipal: *Adam 2000*. Iubiţi-vă monştrii voştri ca pe voi înşivă.

După Mario de Micheli, zestrea fundamentală a lui Anselmo este imaginaţia, dublată de un vizionarism responsabil. Pentru Baudelaire, imaginaţia — ca şi bizarul – intră în definiţia poetului. Dacă fantasmelor în armuri iradiante ale lui Anselmo le descifrăm poezia, ajungem la o acceptie a poeticului ca sinonimie între privire şi gîndul declanşator al întregii conştiinţe. Poetul e un combatant pînă în imaginarul şi bizareria morţii, reprezentată foarte vag aici, elogiat fiind omul viu peste reprezaliile civilizaţiei monstruoase.

Tot pe via Giulia, în deasa umbră a nopţii luminate nordic de luna nouă, în drum spre Tevere mai întîlneşti în aceste zile, în culorile unei răscolitoare reverii în veselia liniilor ei, o altă expoziţie. Se intitulează *Post fumettum natum* şi în ea, aici în galeria Margherita, 11 pictori îi închină un omagiu lui Dino Buzzati, la prima lui primăvară postumă. El este al 12-lea dintre aceştia, cel care prin al său *Poema a fumetti* a dus la glorie genul benzilor desenate în Italia. O întreagă istorie a lor şi a publicului lor, dar mai ales sensul omagiului reconsacră pe Buzzati ca scriitor-pictor. Şi-ţi aminteşte încă o dată de Anselmo şi de al său *Adam 2000*.

Gheorghe ANCA

aprilie 1973

sport

cronica ringului

«eu vreau să donez un ochi...»

Citim adesea în ziare că în cutare sau cutare țară s-a organizat o gală de box în beneficiul cîte unui fost campion al ringului. Cine știe să citească printre rînduri află dintr-o asemenea știre scurtă despre marea tragedie a unei vieți amăgite de gloria efemeră promisă de lumea nebună a boxului profesionist. M-am gîndit adesea la pugiliștii care își dau concursul la aceste spectacole și m-am întrebat dacă o fac numai din solidaritate cu bătrînul sportiv aflat în nenorocire și dacă nu sînt urmăriți de teama că, peste ani, ei înșiși vor fi în situația să beneficieze de ajutorul unei asemenea gale...

Nu demult, într-un oraș din Anglia s-a desfășurat o astfel de reuniune pugilistică. Suma, destul de modestă, adunată cu acest prilej a fost dată fostului campion britanic la categoria ușoară Dave Crowley, acum în vîrstă de 63 de ani, sărac și orb. Poate că faptul ar fi trecut neobservat dacă, în această împrejurare, nu s-ar fi întîmplat ceva cu totul neobișnuit. După ce crainicul a prezentat spectatorilor performanțele lui Dave Crowley, fostul boxer a spus și el cîteva cuvinte, mulțumind celor care veniseră la gală. Cînd au început meciurile, dintr-un fotoliu de ring s-a ridicat un bărbat trecut de 50 de ani și s-a îndreptat spre ieșire. Ajuns în stradă, și-a aprins o țigară și, făcînd cîțiva pași, a urcat într-un automobil. Dar nu a pornit motorul. A stins țigara, și-a acoperit cu palma un ochi, apoi celălalt. «Sărmanul Crowley. Trebuie să fie groaznic să nu vezi...» — a murmurat și a coborît din mașină. A intrat din nou în holul sălii de box, unde cîteva doamne, membre ale societății de binefacere care organizase gala, socoteau cîte lire strînseseră în seara aceea. S-a îndreptat spre ele, spunîndu-le:

— Doresc să donez ceva pentru Crowley.

— Cît? — a întrebat una dintre femei, luînd un chitanțier.

— Să vedeți... Eu nu am bani... Aș vrea să donez un ochi...

Omul gata să facă un asemenea sacrificiu zguduitor se numește Eric Boon și, la vremea sa, a fost cel mai tînăr campion de box al imperiului britanic. Nu avea decît 17 ani cînd a cîștigat titlul la categoria ușoară, în 1938, învingîndu-l pe Dave Crowley...

Noblețea gestului lui Eric Boon nu face, din păcate, decît să sublinieze adevărurile amare ale boxului profesionist.

Petre HENT

tenis

...santana, năstase, borg

Acum șase ani, în întîlnirea România - Spania din Cupa Davis, Ilie Năstase cîștiga surprinzător un set la Manolo Santana. Tot surprinzător — pentru mulți dintre noi — după meci, cel mai bun jucător din lume la ora aceea dăruia tînărului jucător român o fotografie pe spatele căreia scria: **«Unui viitor campion mondial. Manolo Santana. București 1967»**. La cîțiva ani după aceea, Rod Laver, în anul în care realiza unul din grand-șlemurile sale, întrebat fiind cine-i va succeda, a răspuns: **«Newcombe, Ashe sau Smith, dacă nu va „exploda" românul Năstase»**.

În ultimul timp, specialiștii din lumea tenisului vorbesc tot mai des despre suedezul Bjorn Borg, care, la cei 17 ani ai săi, amintește de precocitatea lui Hoad și Rosewall. În '71, la Charlotte, Harry Hopman m-a întrebat dacă l-am văzut. L-am privit cu atenție,un an mai tîrziu, în concursul juniorilor de la Wimbledon. M-a impresionat complexitatea jocului său, care-mi explică acum excelentele lui rezultate pe terenurile lente, de zgură, de la Monte Carlo. Bjorn Borg este jucătorul nr. 1 al Suediei în 1972, după un sezon plin. Fără a putea fi comparat cu Hoad sau Rosewall, el cîștigă în Cupa Davis, anul trecut, contra a doi jucători consacrați, Parun și Simpson, iar în turneul open de la Stockholm îl elimină pe unul dintre favoriți: A. Gimeno. Cîștigă Orange Bowl, învingînd o altă mare speranță a tenisului mondial, americanul Vitas Gerulaitis, și devine astfel un adevărat campion mondial de juniori.

Din păcate, la aceste campionate mondiale neoficiale de juniori, la care numai în proba de simplu băieți sînt anual peste 200 de înscriși, țara noastră nu a fost reprezentată, deși la federație au sosit de mai multe ori invitații.

Finala de la Monte Carlo (ultimul mare turneu dinaintea începerii Grand Prix-ului) a adus pe teren două decenii de tenis. De o parte, reprezentantul unei generații care nu are nimic de pierdut, ci numai de cîștigat, iar de alta, cîștigătorul Marelui premiu FILT și Forest Hills-ului 1972.

Față de performanțele marelui nostru campion, victoria de la Monte Carlo ar putea apărea ca neavînd o semnificație deosebită. Dar să nu uităm că Grand Prix-ul este de fapt o cursă lungă, în care trebuie să cîștigi deopotrivă la jucători celebri și la tineri talentați, necunoscuți încă.

Scorul categoric cu care Ilie a cîștigat finala ne îndreptățește să credem că cele două luni pe care le-a petrecut în America în compania multor tineri necunoscuți vor da roade în apropiatele turnee FILT.

Ștefan GEORGESCU

accente

să privim realitatea drept în față

În fotbal s-au făcut, se fac și se vor mai face, vrem-nu vrem, multe speculații. Uite, de pildă, partida de mîine, a reprezentativei noastre, de la Tirana. Nu știm de unde a apărut ideea că acest joc ar fi nemaipomenit de greu pentru fotbaliștii noștri. După cîte ne amintim, nici înaintea meciurilor cu Anglia, pe atunci campioana lumii, nu s-a vorbit în termeni mai circumspecți despre dificultățile de înfruntat. Oricît am fi de încălziți, trebuie să ne precizăm termenii. Una e să recunoști că echipa albaneză luptă bine în general și foarte bine în special pe teren propriu, una e să recunoști că reprezentativa noastră încă «nu s-a legat» așa cum ar trebui, și alta e să uiți că...

...aceeași echipă a Albaniei a fost învinsă (nu demult) chiar la Tirana de olimpicii noștri (2—1 pentru cei de-al doilea eșalon al reprezentanților fotbalului românesc);

...oricum am lua-o — pe planul echipei, al fiecărui compartiment, chiar și al fiecărui jucător în parte — naționala României are un incontestabil ascendent valoric.

Nu trebuie de asemenea uitat faptul că dintre cele trei uși pe care trebuie să le deschidă fotbaliștii noștri în drum spre turneul final al campionatului mondial — meciul cu Albania la Tirana și partidele cu R.D. Germană, la București și apoi la Berlin — ușa cea mai ușor de deschis este aceea de mîine.

Știm, emoțiile premierei oficiale a sezonului sînt mari, ca la orice premieră, știm și că în fotbal primul joc este întotdeauna socotit cel mai greu, știm, cu alte cuvinte,că NU VA FI UȘOR, dar știm în fel de bine că echipa României este MAI BUNĂ decît aceea a Albaniei. Să privim realitatea drept în față și să recunoaștem că așa este. De aici, speranțele și pretențiile — absolut legitime — pentru o victorie a culorilor noastre, victorie care în orice colț de pe glob va fi considerată în domeniul celui mai autentic firesc.

Hai băieți, sînteți abia la început de drum!

Marius POPESCU

cititori-comentatori

o singură variantă–victoria!

După ascensiunea — la propriu și la figurat — pe podișurile aztece, fotbalul nostru s-a bucurat, în ierarhia europeană, de un spor de prestigiu. Vrînd-nevrînd, «lumea bună» a fotbalului ne-a acceptat, iar prezența noastră pe orice stadion a început să însemne o apariție de interes. Dar aproape firesc — sau aproape paradoxal, dacă vreți — a apărut și refluxul. Armele din campania mexicană s-au perimat, chiar dacă vechii combatanți au rămas cu bunele intenții de atunci. Noua campanie, cea münchenezĂ, a început ezitant și de-atunci toate se desfășoară sub această trăsătură. După rețineri inexplicabile, «trupa» a fost dată pe mîinile unui conducător aspru, Valentin Stănescu. Unii s-au arătat optimiști, alții, mai sceptici (mereu vor exista sceptici), au regretat fățiș vechiul «cîrmaci» al naționalei. Astăzi, după căutări și ezitări inerente, Valentin Stănescu pregătește primul asalt oficial. La Tirana, 11 aleși trebuie să infirme viziunile pesimiste și să lupte exemplar pentru victorie.

Noi, toți iubitorii fotbalului din țară, sîntem alături de Dinu — purtător de șapte suflete, de Dumitru — «creierul electronic» de la mijlocul terenului, de elegantul Sătmăreanu, de zburătorul Răducanu, de toți cei alți care vor lupta pentru culorile țării.

Noi sperăm și-i așteptăm să se înapoieze cu realizarea singurei variante admisibile pentru noi: victoria.

Le dorim succes!

Lucian GRIGORESCU
Tîrgoviște

Cupon de participare
la Concursul nostru de
CITITORI-COMENTATORI Nr. 6

ANGELO NICULESCU comentează pentru dumneavoastră

ETAPA TRECUTĂ

În sfîrșit, primăvara s-a răzbunat în acea sîmbătă de sfîrșit de aprilie, creînd un fundal mai luminos, mai propice desfășurării normale a partidelor din campionat... Dar s-a răzbunat oare și fotbalul spre a ne da o etapă mai pe măsura așteptărilor noastre?

Am putea răspunde că acea etapă, devansată cu o zi — a XXII-a — n-a fost nici mai rea, dar nici mai bună decît celelalte. De ce? Pentru că pe eșichierul fotbalului nostru ea a menținut aceleași vechi probleme, devenite acum — în preajma meciurilor cu Albania și R.D.G. (să nu uităm, de-a dreptul hotărîtoare pentru calificarea noastră în turneul final al Campionatului mondial München '74!) — ceva mai acute decît în alte dăți. În special, problema selecționării, în loc de-a fi ușurată, se complică și mai mult prin absențele forțate ale unor oameni de bază — unele datorate accidentărilor, altele — lipsei de formă, dovedită cu vîrf și îndesat simbăta trecută. În aceste condiții, greu, greu să fii în pielea lui Valentin Stănescu...

Cîți dintre jucătorii echipelor Steaua, Dinamo, Rapid — care furnizau, prin tradiție, majoritatea componenților loturilor naționale — s-au impus în partidele de la București, Brașov și Ploiești? Îi numărăm pe degetele unei singure mîini (și nici aceea completă!): Sătmăreanu, Dumitrache, Răducanu. Restul «naționalilor» de unde îl recrutăm? Poate de prin alte echipe, dintre «bobocii» cu nume noi, neconsacrate. Pentru că hotărîrea de luptă a fost evidențiată mai mult de dinamoviștii care au obținut (cu greu, dar bine!) victoria în deplasare asupra Steagului roșu. Nici fluctuantul Rapid n-a făcut altceva decît să reziste cîtva timp pentru un mult dorit «egal» care a fost răsturnat de elevii lui Ilie Oană (ceva mai dispuși să lupte acum pentru oprirea de pe tobogan). Nici apatica Steaua n-a putut să se scuture din amorțeală, deși avea în față pe fosta naufragiată de pe litoral (0-5 în fața lui F.C. Constanța!), dar care a realizat o surpriză de proporții pe «23 August», reeditînd victoria din anii de demult cînd Bacăul, după ce primise opt goluri acasă, a învins, la București, pe fosta C.C.A. cu 1-0! Năstrușnica istorie se repetă și încă tare dureros! Au fost băcăuanii atît de buni sau steliștii s-au prezentat acum uluitor de slab? Dar nu atît rezultatul, cît felul în care a jucat Steaua este cu neputință a fi justificat: nu numai fără decizie, fără dîrzenie, dar chiar fără pic de convingere, fără cea mai primitivă «legare a jocului», fără acel minim angajament fizic și psihic la care atîtea nume sonore ar avea obligația de onoare să răspundă prezent, pentru a păstra un loc de frunte în fotbalul românesc în care au strălucit numeroase figuri de mari jucători, printre care, întîmplător, se află și actualii antrenori ai echipei din Ghencea...

...Am făcut, din nou, maratonul între două stadioane — Politehnica și 23 August — spre a urmări pe viu cele două partide — Sportul studențesc-«U» Cluj și Steaua-Sport Club Bacău... De ce oare s-a anulat buna, înțeleapta decizie a cuplării meciurilor, decizie pe care F.R.F. abia o luase, dar care n-a avut decît o foarte scurtă viață.

Ne-au redat oarecare încredere celelalte partide din țară, în cadrul cărora F.C. Argeș, Universitatea Craiova, C.F.R. Cluj, C.S.M. Reșița ne-au oferit exemple de mare ambiție sportivă, fie pentru cucerirea primelor locuri, fie pentru evitarea retrogradării. Am avut însă la polul opus o U.T.A. și o A.S.A. făcute groggy de către partenerele lor de întrecere, o «U» Cluj debusolată și un Rapid care nu-și găsește deloc cadența.

MECIUL DE LA TIRANA

Mîine, în capitala Albaniei, reprezentativa noastră trebuie să treacă, victorioasă, peste unul dintre cele două obstacole care ne stau în calea cîștigării șefiei grupei din preliminariile «Mondialului» 1974. Să nu uităm că jucătorii care n-au excelat în echipele lor de club au dobîndit un plus de valoare în reprezentativa țării. Așadar, nădăjduim că la Tirana vechii titulari își vor pune în joc experiența, iar recruții — tot elanul spre a crea acel «spirit de echipă» atît de necesar realizării ritmului frenetic, blocului funcțional al unui singur și implacabil «11», așa cum ne-au familiarizat secvențele arătate de televiziunea noastră din meciurile lui Ajax, Real Madrid, Juventus, Leeds, Borussia Möchengladbach, F.C. Liverpool și A.C. Milan.

Dacă și jucătorii noștri se vor lăsa contaminați de aceste virtuți ale fotbalului modern, vor căpăta, prin victoria de la Tirana, aripi și pentru meciul cu reprezentativa R.D.G. de la 27 mai. Dragostea noastră, care îi însoțește pretutindeni, este motorul care-i va propulsa spre noile culmi ale competiției mondiale: să fie ce-au fost și mai mult decît au fost!

1.

CU 12 FELINARE

De ce-i spune BUFETUL DE LA ŞOSEA? În primul rînd, de ce bufet şi nu restaurant? Istoricul bijutarlei arhitectonice pe care o admirăm şi astăzi, ca fiind una dintre cele mai reuşite construcţii în stil românesc, este în cîteva cuvinte următorul: în primăvara anului 1887, arhitectul Ion Mincu primeşte din partea Ministerului Domeniilor o comandă pentru proiectul clădirii ce urma să devină sediul restaurantului românesc la expoziţia internaţională de la Paris (anunţată pentru 1889). Proiectul este întocmit, dar ministrul respectiv se sperie văzînd devizul (100 000 de lei) şi renunţă la el. După trecerea a cinci ani, un alt ministru, amintindu-şi de proiectul arhitectului Mincu, aprobă construirea imobilului — dar nu la Paris, ci în Bucureşti, pe Şoseaua Kiseleff — cu scopul de a se deschide acolo un restaurant. Dar cum la Paris ar fi urmat ca localului să i se spună BAR ROUMAIN, ministrul finanţator (P. Carp) găseşte că cea mai potrivită traducere ar fi: bufet. I s-a spus deci: BUFETUL DE LA ŞOSEA. Pentru un adaos de frumuseţe, în jurul faţadei au fost montate 12 felinare cu gaz aeriform — pentru prima oară în ţară.

2.

NEOBOSITUL GHID

Pentru a simplifica sistemul de informare a vizitatorilor, la «Alte Pinacothek» din München, cel mai popular muzeu din cuprinsul Bavariei, s-a pus în practică, deocamdată cu titlu experimental, un procedeu prin care oricine doreşte cîteva relaţii în plus asupra vreunui tablou al muzeului nu are decît să împrumute de la un oficiu special, aflat la intrarea în sala muzeului, un casetofon, în care sînt înregistrate diferite date privind istoricul, tehnica şi biografia artistului respectiv, precum şi o seamă de detalii asupra tablourilor acestuia.

Acest procedeu de informare a publicului vizitator este folosit curent în Londra, Paris şi New York, şi după afirmaţiile specialiştilor rezultatele aplicării lui sînt satisfăcătoare.

3.

DE CINE SĂ NE TEMEM? DE UN BIET CROCODIL?...

De la pedagogia lui Pestalozzi a trecut multă vreme. Atît de multă, încît un contemporan de-al nostru, care se pretinde şi el pedagog, se face forte să educe curajul şi bărbăţia elevilor săi, cu efecte ca acelea pe care le vedem cu ochiul liber în fotografia alăturată. Copiii educaţi de Walter Pischl — aşa se numeşte pedagogul de şcoală foarte nouă — nu mai au nici un fel de repulsie, resentiment sau teamă în faţa teribilului crocodil sau a nu mai puţin teribilului boa-constrictor.

4.

TATĂL ŞI FIUL — CARE PE CARE?

Povestea a început acum cîţiva ani, cînd căminul cetăţeanului britanic William Bishop a fost atacat de răufăcători, iar el însuşi — crunt bătut. Atunci a jurat că niciodată să nu se mai afle fără apărare în faţa celor ce-i vor răul. Şi a învăţat karate. Dar nu s-a mulţumit numai cu asta, ci l-a determinat şi pe feciorul său, Robert, în vîrstă de 10 ani, să se instruiască în acest util sport. Micul Robert nu s-a lăsat mult rugat, şi astăzi este deţinător — ca şi tatăl său, desigur! — al centurii brune, titlul de merit al karatiştilor. Tată şi fiu se antrenează în prezent, împreună, pentru dobîndirea titlului suprem: centura neagră.

cuvinte încrucişate

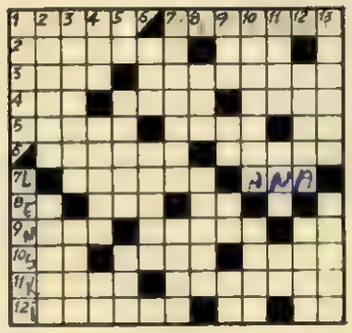

ŢI-AM PUS ÎN DEGET UN INEL

ORIZONTAL: 1. Autorul romanului «Logodnica din Lammermoor» — Scriitor italian (1785-1873), creatorul romanului «Logodnicii». 2. Poet român contemporan, autorul poeziei «Logodnă repetată» (vol. «Noapte de echinox») — Aceea (pop.). 3. Logodnicul Sentei din opera «Olandezul zburător» de Wagner — Autorul piesei «Logodnica din Messina». 4. Literatură (abr.) — Băutură reconfortantă — Eroina nuvelei «Logodna» de Ion Istrati. 5. Logodnica lui Andrei din nuvela «împlinire» de D.R. Popescu — Viteji — Sînt (pop.). 6. Exploziv — Înroşesc hîrtia albastră de turnesol. 7. Dramaturg român contemporan, autorul piesei într-un act «Logodna» — «Lugojana» lui Filaret Barbu. 8. E singur cuc! — Prenume bărbătesc turcesc — Ins. 9. Oraşel în U.R.S.S. — Eroina povestirii «Logodnica» de Cehov — E cineva la mijloc! 10. A fi continuu la curent — Logodnica credincioasă a căpitanului Mamontov din romanul «A treia vară» de Boris Ceremişin — Rîu în Argentina. 11. Logodnica lui Oleg din nuvela «Fericirea» de Boris Gorbatov — «Logodnicul de profesie se...», comedia dramaturgului ceh Danek. 12. Eroină din piesa «Logodnica din Messina» de Schiller — Ardoare! — Aşa începe dragostea!

VERTICAL: 1. Logodnica lui Mario din opereta «Vînt de libertate» de Dunaevski — Poetul din opera «Evgheni Oneghin» de Ceaikovski, logodnicul Olgăi. 2. «Logodnica din...», baladă de Goethe — Căpitan (od.). 3. Trecere cu vederea — Logodnica lui Carlo din romanul «Cronica unor băieţi îndrăgostiţi» de Vasco Pratolini. 4. Rîu în U.R.S.S. — Piele de bovine — Cuib! 5. Teze! — Pui de cîine — Rîu în Irlanda. 6. Est-sud-est — Logodnica aviatorului Dan Pleşa din piesa «Citadela sfărîmată» de Horia Lovinescu. 7. Logodnica lui Don José din opera «Carmen» de Bizet — Logodnica lui Prometeu din poemul dramatic «Prometeu descătuşat» de Shelley. 8. Mîrîitul cîinilor — Animal cu coadă lungă şi stufoasă. 9. Instrument de muzică populară — Cuvînt înainte — Notă muzicală — — Ştefania Arcadie. 10. Cotidiană — Sentimentul care stă la baza logodnei. 11. Vase — Personaj feminin din piesa «Reţeta fericirii» de Aurel Baranga — Poftim... la pian! 12. Logodnica marinarului Petrea din nuvela «În aşteptare» de Şerban Nedelcu — «Logodnica...», operă de Topadze (neart.). 13. Din nou — Personaj din piesa «Logodnica din Messina» de Schiller

Adam STOICA

Cuvinte rare: NERL, MIOS, TOK, MAE, HÎR.

Dezlegarea jocului «DEDICAŢIE» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) EMINESCU — STI. 2) DUMAS — AMICIS. 3) UMAN — ISANOS. 4) CA — AMAN — NANI. 5) A — S — ACID — LIN. 6) TATE — ACASA — V. 7) IURES — ISA — MA. 8) RA — URECHEAT. 9) V — MIZA — AISTA. 10) AROME — GLASUT. 11) LASATORI — ETO. 12) STIMATI — INAR.

dosar flacăra

Amintirea cabinetului de criminalistică

Întîrziam uneori în liniștea cabinetului de criminalistică printre aparate de mărit, instalații pentru analize chimice, truse, adică într-un mediu care sugera cercetare, creație, muncă, — activitate ce înnobilează existența umană —, uitînd adesea că folosirea procedeelor tehnice, întregul efort pentru descifrarea unor necunoscute aveau în acest laborator o semnificație convertită. Această senzație amăgitoare se destrăma în clipa în care întorceam privirile spre dulapul cu obiecte, îngrămădite, de toate soiurile, cu etichete albe lipite pe ele, spre a afla numărul dosarului căruia aparțineau în calitate de corpuri delicte. Era depozitată acolo o parte, o mică parte din amintirea cabinetului de criminalistică; căci fiecare obiect își avea istoria sa. Nu era vorba numai de obiectele destinate prin fabricație luptei, ca revolverele, pumnalele, ci și de cele «pașnice», obiecte banale a căror rațiune de existență e utilitatea cotidiană. Un destin ciudat a făcut ca menirea lor firească să fie deturnată spre rău.

Întîrziam adesea în liniștea cabinetului, în mijlocul acestor obiecte, reluam examinarea lor cu lupa, le tratam cu diverse substante, comparam fotografiile mărite cu îndîrjire și încredere în faptul că la un moment dat îmi vor vorbi despre adevărul căutat. Am păstrat cîteva din ele. Despre care să scriu mai întîi?

CRIMA DENUNȚATĂ DE RAMA BALUSTRADEI

O bucată din rama unei balustrade destinată a servi de sprijin mîinilor omenești. Din lemn, dreptunghiulară, cu trei laturi lustruite de mulțimea palmelor care au folosit-o, rezemîndu-se, pînă în ziua în care...

Era un dosar încurcat. În ziua în care a ajuns la mine am primit și vestea că tînărul Konya Karol a murit în spital. Din cuprinsul său rezulta că în urmă cu două zile cel care a decedat a participat la un chef cu operatorul cinematografic din comună și cu mai multi prieteni, pînă spre miezul nopții. Au coborît apoi cu toții în stradă, unde un milițian i-a amendat fiindcă făceau gălăgie, au mai discutat între ei și s-au despărțit. Ultimii au rămas tînărul Konya și Abraham Irimie, operatorul cinematografic. Nu știm ce s-a mai întîmplat între ei, pînă la cinci dimineața, cînd un martor ne relatează că l-a văzut pe Konya trîntit pe o bancă în parc, în fața clădirii cinematografului. Un alt martor declară că pe la ora șapte dimineața, cînd s-a dus să-l trezească pe Abraham (locuia lîngă cabina de proiectie), acesta nu a vrut să-i deschidă ușa camerei.

Martora Ungor Elisabeta avea cea mai interesantă depoziție, în sensul că pe la ora 11 a fost chemată de către Abraham să-l «doftorească» pe prietenul său, care era întins în pat în camera sa, în stare gravă. Ciudat i s-a părut martorei faptul că operatorul cinematografic l-a ținut pe prietenul său închis în cameră și că oricît l-a rugat să fugă și să aducă spirt, Abraham nu s-a mișcat, pentru ca ea să nu rămînă singură cu bolnavul. La insistențele ei, Konya a fost totuși dus la spital.

Semnificativă era și depoziția medicului care a stat lîngă patul rănitului pînă în ultima clipă și care și-a notat tot ce a spus acesta în delir: «Treaptă... treaptă...», «Voi spune totul dimineață», «Știe el, Abraham»

Toate bănuielile păreau spulberate. În lipsa oricărui martor, cine ar fi putut dovedi o altă derulare a faptelor decît cea susținută de bănuit? Și totuși s-a găsit *cineva*. Un martor mut sau, mai exact, care vorbea în limbajul său. Am examinat cu lupa, pe îndelete, camera operatorului, apoi fiecare treaptă și fiecare bară de metal din balustrada scării. Nimic deosebit... Mă sprijineam cu mîna pe rama de lemn a balustradei și am simțit că un fragment se mișcă. L-am ridicat și, culmea!, pe fața interioară a fragmentului ce se observa că fusese recent încleiat (nici nu se întărise cleiul), la pulverizare cu benzidină a ieșit la iveală reacția specifică a prezenței sîngelui uman — chiar din grupa tînărului Konya! Mai mult, în laborator s-a putut descifra și o amprentă pe latura interioară a fragmentului, adică aceea care se lipește pe șina de fier. Deci, cineva a avut în mînă, desprinsă, această bucată de lemn și a folosit-o pentru a lovi. Forma ei explica perfect și proveniența rănii care a provocat moartea... Destinată să-i fie omului sprijin, fragmentul de ramă al balustradei s-a răzbunat în felul ei pentru că a fost folosită ca armă, ca instrument de lașă și cruntă lovitură aplicată unui prieten.

În legătură cu pricina morții, medicii opinau că lovitura fatală ar fi putut fi produsă prin izbirea cu un corp contondent, dar și prin căderea pe scară.

Era iarnă, zăpadă mare și am ajuns destul de greu în comuna Comandău, unde s-au petrecut faptele — o așezare de munte izolată, dar cu străzi frumoase, clădiri impozante și cu un farmec aparte al împrejurimilor. Un ofițer de miliție mă aștepta cu un amănunt în plus: pe hainele operatorului cinematografic s-au găsit pete de sînge aparținînd grupei «A», a lui Konya, în timp ce operatorul avea grupa «O». Deci o serie de elemente care îndreptau bănuielile spre operator.

I-am luat și eu un interogatoriu. Era slab, cu părul cîrlionțat, brunet, tată a doi copii, pe care dealtfel și-i părăsise. Părea foarte sigur pe sine și descria cu lux de amănunte cheful, despărțirea în stradă, intenția prietenului său de a dormi la el în cameră. Dar Konya — afirma el — beat fiind, s-a dezechilibrat la capătul scărilor și a căzut rostogolindu-se cît era scara de lungă. Cum era și el beat, l-a lăsat acolo, dar dimineata, cînd și-a mai revenit, a pornit să-l caute, l-a găsit pe banca din parc și l-a urcat în cîrcă la el în cameră. Desigur, avea pe haine sînge care s-a scurs din rănile prietenului, atunci cînd îl căra în spate.

CUȚITUL CARE A REFUZAT SĂ UCIDĂ

Un cuțit mare de bucătărie, cu lamă puternică, îndoită de la rădăcină, lîngă mînerul de lemn. A fost repezit cu furie, cu dușmănie oarbă în pieptul unui copil care venea surîzînd de la școală.

Lucrurile s-au întîmplat într-o comună de lîngă Tîrgu Secuiesc. Doi prieteni au organizat un chef, degenerat în beție prelungită. S-a ivit un conflict dintr-un fleac. Cel ce s-a simțit jignit a scos cuțitul și a lovit în pieptul prietenului, care a murit pe loc. Arestare, judecată, condamnarea vinovatului la muncă silnică pe viață.

Tatăl victimei a suportat greu moartea prin cuțit a unicului său fiu. Stătea ore întregi la cimitir și se căina tuturor că i se va stinge spița. Comportarea lui era tot mai ciudată. A început să petreacă și noptile în cimitir și să «vorbească» cu fiul plecat. Povestea sătenilor că îl vedea mereu înecîndu-se într-o apă sîngerie. Vorbea despre răzbunare și stătea ceasuri întregi în dreptul casei unde locuia soția condamnatului la muncă silnică pe viață, spunînd că îl așteptă pe acesta.

Într-o zi, cînd copilul condamnatului se întorcea de la școală, bătrînul, care stătea ca o statuie în drum, în fața casei, l-a oprit, l-a privit și dintr-o dată a urlat, spunînd că are în ochi privirea tatălui său. A scos de la brîu cuțitul acela mare de bucătărie și a lovit cu furie oarbă în pieptul copilului. Copilul a căzut în drum și apoi, privind cu groază la bătrîn, s-a tîrît și a luat-o la fugă, scăpînd în casă. Bătrînul a ridicat cuțitul din drum și îl privea ca năuc: se îndoise de la mîner. Se îndoise lama aceea de oțel, groasă, puternică, asemeni unei baionete!

Medicul judiciar mi-a explicat că lama s-a îndoit întîlnind rezistența osului stern al pieptului copilului. «Cum de s-a îndoit, asta nici eu nu știu...» Oamenii din sat, martorii audiați cu ocazia anchetei îmi spuneau că s-a întîmplat o «minune», că acel cuțit nu a vrut să curme viața unui copil nevinovat. Că, din moment ce legea făcuse dreptate cu aspră pedeapsă, nebunia bătrînului a fost împotriva firii.

Nu l-am mai trimis în judecată pe tatăl orbit de dorința răzbunării. Cînd l-am arestat în cimitir, lîngă mormîntul fiului său, mi-a vorbit despre un rîu minunat, un rîu cu unde lenețe, argintate, pe care îl străbătea înotînd fiul său, mi-a vorbit despre o trombă de fum care venea în vîrtejuri, despre un cuțit care s-a îndoit în mîinile sale, transformîndu-se într-o frunză de porumb, despre o pasăre neagră care zbura spre adîncul pămîntului... Înnebunise.

Cînd am coborît de la cimitir, aproape întreg satul era strîns lîngă mașina miliției. Căpitanul Bogdan mi-a șoptit la ureche că trebuie să spun ceva oamenilor. Mi-am rotit privirea peste mulțimea aceea tăcută, cu fețele împietrite de tristețe, cu capetele descoperite. Oare nu înțelegeau ei mai bine decît mine toată această dramă? Le-am arătat cuțitul cu lama îndoită și le-am vorbit despre rostul lui de a tăia pîine, de a ciopli porți încrustate, despre nebunia oarbă care a făcut ca la o beție să fulgere lama unui asemenea cuțit spre pieptul unui prieten. Despre simțămîntul orb de răzbunare al bătrînului, care l-a împins spre o ființă nevinovată. Oare cugetele lor se înfioară în asemenea măsură în fața celor întîmplate, încît ele să nu se mai repete niciodată?

...De cîte ori privesc cuțitul acela îmi revin în minte privirile încărcate de amărăciune ale unui sat întreg și cuvintele copilului cu pieptul bandajat, care mă întreba de ce a vrut nenea acela să... Și în mintea lui curată nu putea găsi o explicație.

Emil POENARU

COPERTA NOASTRĂ

Două din lucrările copiilor-pictori din Vulturești - Bîrzești: «Zburătorii» de Parmena Ivașcu (12 ani) și «Patria mamă» de Mihaela Chirițescu (9 ani). Într-un număr viitor, un amplu fotoreportaj despre micii artiști din satele Vulturești - Bîrzești.

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

FLACĂRA. Redacție: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33; Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPĂRUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Prezentarea artistică: V. OLAC

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI 41 505

Flacăra album

SFINX — un trio «de cameră» al muzicii pop românești, o formație care gravitează în jurul personalității lui Dan Andrei Aldea.

Fotografie de S. STEINER

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 137 500 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 20 (936) — 12 MAI 1973

flacăra

NOROCEL — „SERGENT ONORIFIC" AL ARMATEI ROMÂNE

TREBUIE SĂ AJUNGEM ÎN SITUAȚIA DE A SPUNE CU ÎNDREPTĂȚIRE CĂ PROVINCIA E CEL MAI MARE CARTIER AL CAPITALEI!

«EU MI-AM ÎNCEPUT VIAȚA INTRÎND ÎN ÎNCHISOARE PENTRU REVOLUȚIE, ȘI ÎNCHISOAREA OBLIGĂ CA ȘI NOBLEȚEA»

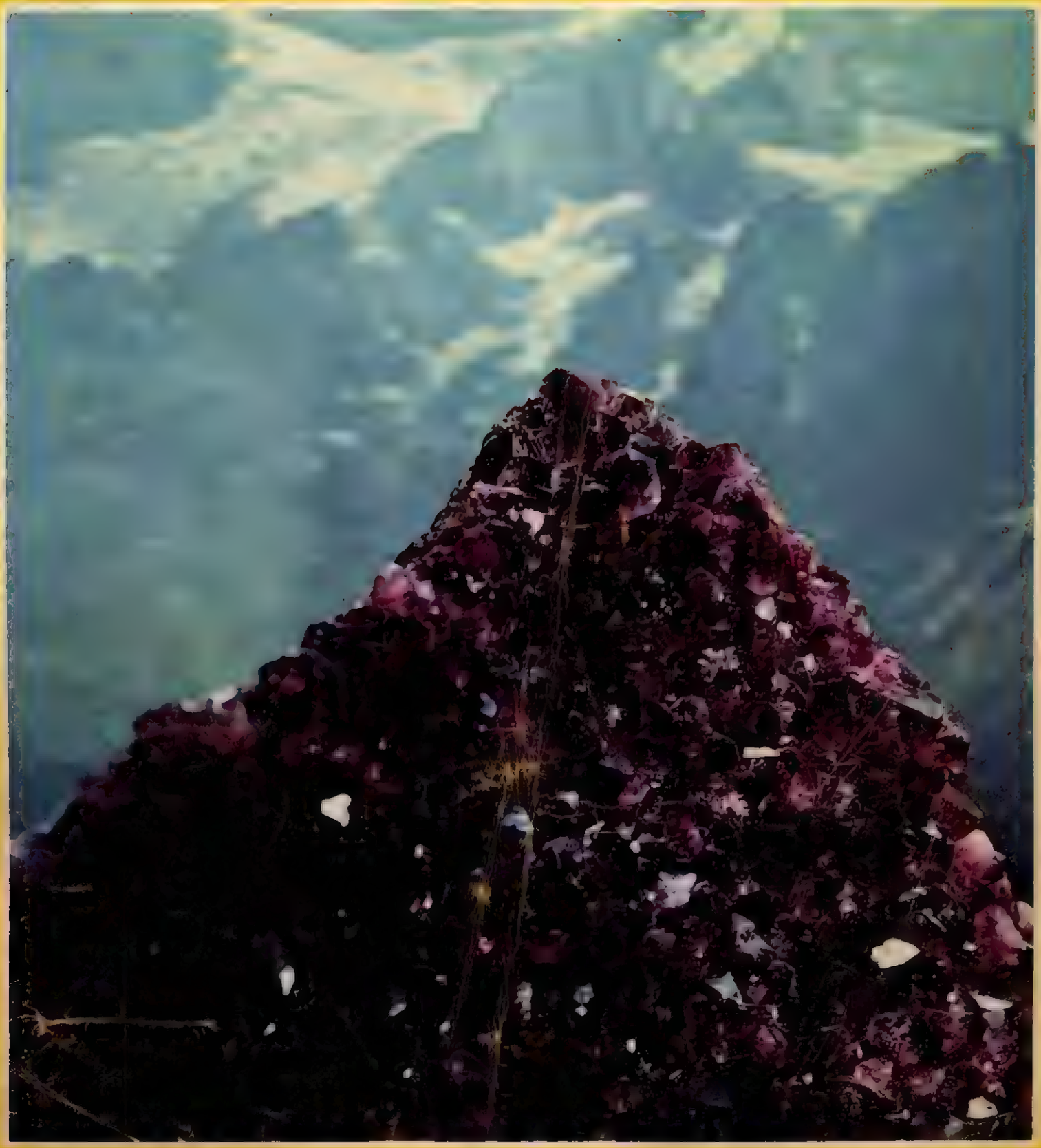

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

DREPTUL LA RĂSPLATĂ REDAT PRIN HOTĂRÎRE JUDECĂTOREASCĂ

R.S.R.:
Judecătoria Alba Iulia — județul Alba
Dosar nr. C 4593/1972

SENTINȚA CIVILĂ nr. 957/1973
Ședința publică din 19 martie 1973
Președinte: Stoica Florin
Judecător: Peter Dionisie
Grefier: Doțiu Elena

Pe rol fiind judecarea acțiunii civile, intentată de reclamantul Ghile Aurel împotriva Uzinei mecanice-Cugir, pentru plata recompensei pentru invenție...

La apelul nominal făcut, în cauză s-a prezentat reclamantul, lipsind pîrîta.

Procedura este îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei, după care nemaifiind probe de administrat, instanța a declarat închisă procedura probatorie, acordînd cuvîntul în fond.

Reclamantul a solicitat admiterea acțiunii, obligarea pîrîtei la 225 653 lei recompensă, cuvenită pentru invenție, cît și 12 750 lei cheltuieli de judecată.

Judecătoria

...Prin acțiunea civilă înregistrată la 12 februarie 1969, reclamantul Ghile Aurel a chemat în judecată pe pîrîta Uzina mecanică-Cugir, solicitînd obligarea acesteia la plata sumei de 216 492 lei, reprezentînd recompensa ce i se cuvine în calitate de autor al unei invenții.

În motivarea acțiunii a arătat că este autorul invenției Motor monofazat cu poli ecranați, titulară a brevetului fiind pîrîta, dar deși conform D. 884/1967 și H.C.M. nr. 2250/1967 trebuia să i se plătească o recompensă, uzina refuză acest lucru.

Prin încheierea din 19 aprilie 1969 s-a dispus declinarea competenței în favoarea Tribunalului județean Alba, considerîndu-se că potrivit Dispoziției articolului 2, pct. 1, lit. a din Decretul nr. 52/1969, pentru modificarea unor dispoziții din Codul de procedură civilă este vorba de o cerere al cărei obiect are o valoare mai mare de 50 000 lei.

Tribunalul județean Alba, prin încheierea din 23 martie 1972, își declină competența în favoarea judecătoriei Alba Iulia și a dispus, totodată, trimiterea dosarului la Tribunalul Suprem pentru soluționarea conflictului negativ de competență. Examinînd actele și lucrările dosarului, instanța reține următoarele: La data de 18 martie 1967, inginerul Ghile Aurel a înregistrat la Oficiul de stat pentru invenții și mărci, sub nr. 53 356, o propunere de invenție pe care a intitulat-o «Motor monofazat cu poli ecranați». În cererea sa, depusă odată cu descrierea invenției, prin care solicită certificatul de inventator, reclamantul a arătat că prototipul invenției este executat la Uzina «Electromotor»-Timișoara unde-și desfășoară activitatea, făcînd totodată mențiunea că propunerea ce formează obiectul invenției în cauză a fost înregistrată și ca inovație la Uzina mecanică-Cugir. O.S.I.M. a trimis cu adresa nr. 38 554 din 15 aprilie 1967 un exemplar din descrierea propunerii invenției la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, spre studiu și aplicare, iar acest minister a dispus prin adresa nr. 545 003 din 24 aprilie 1967 ca propunerea în cauză să fie rezolvată sub aspectul experimentării și aplicării de către Uzina «Electromotor»-Timișoara, în calitate de executant, și de Uzina mecanică-Cugir, în calitate de beneficiar, urmînd apoi a deveni titularul de drept al invenției.

Uzina «Electromotor»-Timișoara a acceptat pentru aplicarea sus-menționata invenție și a cerut urgentarea cercetării în vederea efectuării brevetării. Ca urmare, O.S.I.M. a avizat favorabil brevetarea invenției...

Comisia de invenții din cadrul O.S.I.M., prin hotărîrea luată la 11 decembrie 1967, în urma examinării făcute, caracterizează invenție această propunere, iar Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, prin adresa nr. 391 182 din 31 mai 1968, a desemnat ca titular al acesteia Uzina mecanică-Cugir, punîndu-i în vedere acesteia că în calitate de titular al brevetului de invenție are obligația să stabilească și să achite recompensa cuvenită autorului în drept, precum și să îndeplinească toate sarcinile ce-i revin în această calitate, conform prevederilor Decretului 884/1967 și H.C.M. nr. 2250/1967.

În anul 3 de folosire, respectiv 1970, s-au realizat 169 129 bucăți electromotoare potrivit acestei invenții, luîndu-se ca bază de calcul pentru recompensă, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, care precizează că autorul poate alege anul de producție cel mai favorabil.

În cauză s-au efectuat două expertize de către ing. P. Drăgan, inspector din corpul de control O.S.I.M. din cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, și a doua de către ing. Elena Belivan.

Analizînd cele două expertize, rezultă că ambele stabilesc dreptul reclamantului la primirea recompensei ca urmare a invenției făcute, arătînd calității motorului nou, faptul că s-a realizat reducerea prețului de cost, reducerea materialului folosit pentru construcție, precum și alte calități tehnice de necontestat.

Cu toate acestea, pîrîta refuză să plătească reclamantului recompensa cuvenită, invocînd diferite motive și tergiversînd încasarea sumelor.

Din cele două expertize, instanța a ales-o pe a doua, care este mai obiectivă, folosind calcule precise și care a rezolvat unele puncte ce au scăpat primei expertize.

Conform acestei expertize, valoarea producției din anul 1970 este de 35 217 731 lei.

La această sumă se aplică 25%, revenind suma de 8 804 432 lei, iar în conformitate cu H.C.M. nr. 2250 1967, art. 35 la un efect tehnico-economic de 8 804 432 lei corespunde o recompensă de 225 653 lei.

Urmează deci a se constata că recompensa cuvenită reclamantului în calitate de autor al invenției este de 225 653 lei.

Pîrîta a depus la dosar statul de plată nr. 6 din 4 aprilie 1969 făcînd dovada că s-a achitat recompensa în sumă de 70 305 lei, din care s-a scăzut impozitul aferent de 11 501 lei, astfel că a încasat 58 804 lei.

Această sumă de 70 305 lei care deja s-a achitat va fi scăzută din totalul recompensei, rămînînd de plată 155 348 lei, din care se va calcula cu ocazia achitării sumei impozitul și se va scădea.

Temeiul de drept al admiterii acțiunii sînt dispozițiile Decretului 884 din 30 septembrie 1967 și H.C.M. nr. 2250 din aceeași dată.

În temeiul dispozițiilor art. 274 Cod procedură civilă, pîrîta va plăti reclamantului și suma de 5 000 lei cheltuieli de judecată reprezentînd costul unei expertize, care este de 2 500 lei, transportul la termenele de judecată din Timișoara la Alba Iulia precum și celelalte cheltuieli legate de deplasare. Nu s-a luat în considerare costul contraexpertizei, deoarece a fost cerută de pîrîtă și nu trebuie achitată de reclamant.

Pentru aceste motive.
În numele Legii
Hotărăște

Admite acțiunea introdusă de reclamantul Ghile Aurel, domiciliat în Timișoara, str. Remus nr. 1, județul Timiș, împotriva Uzinei mecanice-Cugir și în consecință:

Obligă pe întreprinderea pîrîtă să plătească reclamantului suma de 155 348 lei cu titlul de recompensă pentru invenție, din care se va scădea cota impozabilă în sumă de 5 000 lei cheltuieli de judecată.

Cu drept de recurs în termen de 15 zile de la comunicare.

Pronunțată în ședința publică din 19 martie 1973.

Președinte Florin Stoica — Judecător Peter Dionisie
Grefier Doțiu Elena

Ștampila judecătoriei Alba Iulia, județul Alba – registratura

Cititorii noștri au luat cunoștință din scrisorile publicate «Dreptul la răsplată» (nr. 8) și «Din partea Uzinei mecanice-Cugir» (nr. 15 a.c.) despre ing. Aurel Ghile.

În pagina de față legea hotărăște. Mai e o întrebare totuși: cine plătește ceea ce inginerul Ghile n-a făcut în meseria sa, ocupîndu-se de un proces la care niște birocrați fără scrupule l-au silit? Cine?

FIECARE PALMĂ DE PĂMÎNT

Campania actuală de sădire a pomilor e binevenită și ar fi bine să fie repetată în fiecare an cu aceeași intensitate. Există în țară suprafețe imense de terenuri nefolosite, care pot fi cultivate cu pomi fructiferi, viță-de-vie sau alte culturi folositoare. Utilizarea fiecărui metru pătrat de teren pentru culturi ar ridica mult nivelul producției de bunuri de consum agroalimentare din țara noastră, ar contribui la educarea spiritului «practic» al tineretului nostru, al întregii populații. Trebuie să ajungem timpul cînd fiecare cetățean să prețuiască, să pună în valoare fiecare «palmă» de pămînt nefolosită. Trebuie să recunoaștem că în sectorul producției agricole la noi în țară există imense rezerve interne. Nu ar fi cazul să se păsească mai hotărît la identificarea și valorificarea acestor rezerve, a tuturor terenurilor nefolosite? Aceasta ar trebui să constituie o obligație elementară a tuturor proprietarilor direcți ai terenurilor neutilizate: consilii populare, ministere, C.A.P.-uri, I.A.S.-uri, proprietari individuali etc. Nimeni nu are dreptul să lase terenuri în paragină, iar dacă este indolent, să suporte consecințele, să fie penalizat. Fiecare metru pătrat de pămînt al țării este un bun obștesc care trebuie îngrijit, valorificat, în interesul societății noastre socialiste.

A. Apachiței
Bd. Păcii 52, sector 7, București

BUCURIA NOASTRĂ

În ultimii ani, comuna noastră, Ileanu-Ilfov, a fost greu încercată și în repetate rînduri de ape — de apele freatice abundente și de cele provenite din ploi sau zăpezi. Dacă în 1969 au fost afectate de ape (exces de umiditate, bălți și lucii de apă) 600 ha, în 1971 s-a ajuns la 1 200 ha, iar în 1973, la 1 300 ha. La totalul de 8 400 ha teren arabil, suprafețele afectate de ape fiind destul de mari au creat greutăți de ordin economic cooperativelor agricole din comună (satele Ileana, Arțari și Ștefănești). Se impuneau măsuri eficiente pentru a stăvili calamitatea, pentru că, în ultimă instanță, a fost vorba de o calamitate.

Planul de acțiune al comitetului comunal de partid a fost ajutat faptic de întreaga suflare a comunei. Zilnic — fără a neglija cu ceva sarcinile curente — 300-400 de oameni au lucrat la desecări; zilnic, fără a se ține seama de condițiile atmosferice. Am folosit și utilaje grele. Rețeaua de șanțuri și canale, putem spune salvatoare — 37 km de șanțuri și canale! — este aproape gata. Eroismul oamenilor a răsturnat — pînă la această oră — 35 000 mc de pămînt. În iulie toată lucrarea va fi gata.

Ce înseamnă asta pentru noi? Anul trecut, cînd am reușit să scoatem de sub influența apelor o parte din teren, am obținut o producție medie de 4 900 kg porumb la hectar (plan 3 200) și 3 500 kg grîu (plan 2 700). Anul acesta sîntem siguri că vom obține o medie de cel puțin 5 000 kg la porumb și 3 600 la grîu.

Aceasta este bucuria pe care am vrut să v-o împărtășim.

Ion Gheorghe
secretar al comitetului comunal de partid și primar

POLUAREA ȘI EDUCAȚIA

S-a publicat un proiect de lege privind protecția mediului înconjurător, va fi în țara noastră un congres mondial care va dezbate problemele poluării și socotesc că de pe acum trebuie create condițiile corespunzătoare de succes din toate punctele de vedere.

Protecția mediului înconjurător cere eforturi mari, materiale, tehnice, de gîndire, de judecată, de educație, de responsabilitate etc., etc.

Cred însă că e necesar — dacă nu înainte (cum ar fi bine) cel puțin concomitent — să se realizeze succese în îndepărtarea zgomotului. Desigur, problema are multe aspecte însă esențial este că zgomotul generează pierderi economice, scăderea capacității de muncă fizică, intelectuală, temporar sau definitiv, pensionări premature etc.

Lumea este obosită de zgomot, pe stradă, pe scenă, acasă, în local, în pădure, în autobuz.

Rezolvarea problemei zgomotului s-ar putea realiza ușor, fără eforturi materiale, ci numai cu eforturi permanente de lămurire, de educație etc.

Astăzi cetățeanul — fără să vrea — crede și socotește normal și „repet „unecesar să facă zgomot fie cu radioul, televizorul, tranzistorul (care nici nu se mai fabrică cu dispozitivul de ureche), de aceea are acel aparat și este normal ca acesta să funcționeze. Nu se ține seama nici de ce aude, nici dacă îi place sau nu, important și esențial este ca să se facă «prezent» în viață, în orice împrejurare, cu o manifestare de zgomot... fie de aparat, fie să vorbească tare... să facă ceva... dar numai cu zgomot. Am văzut un copil de 5 ani trimis de mamă să arunce la lada de gunoi o farfurie, pînă cînd nu a făcut-o în cioburi mici, făcînd zgomot, nu s-a lăsat. Întrebat, a răspuns: nu mai are nevoie de ea mama și mă joc, să fac «zgomot»...

Pot astfel continua: în localuri (fiecare cu muzica lui) manifestări de simpatie, la spectacole etc.

Cred că m-ați înțeles că respectul necesar ce s-ar da eliminării zgomotului ar fi o fază preliminară și necesară protecției mediului înconjurător.

Maral Alcala
București

MULȚUMIRI TOVĂRĂȘEȘTI

Sînt inginerul Eparu Nicolae, subiectul articolului din «Informația Bucureștiului» și al scrisorii publicate în revista «Flacăra» nr. 12.

Aș dori dacă este posibil să mulțumesc din inimă prin intermediul paginii «Flacăra la dispoziția dumneavoastră» foștilor mei tovarăși de muncă de la Uzina de mașini electrice pentru sprijinul moral ce mi l-au acordat într-un moment cînd încercam un sentiment de singurătate și dezorientare. Din lectura celor scrise, acest sentiment a început să se destrame, tonicul cuvintelor scrise cu atîta căldură redîndu-mi vitalitatea și robustețea necesară depășirii acestei perioade dificile. Aș dori ca atît semnatarii scrisorii amintite cît și ceilalți tovarăși cu care am muncit în ultimii ani să știe că este vorba de un episod efemer din activitatea mea și a colectivului de la «Izolatorul». Acesta fiind rezultatul unor carențe în nivelul cultural și politic al unei minorități certate cu munca și disciplina pe de o parte, iar pe de altă parte intenția voalată, materializată deja, a altei minorități de a se opune curentului acestor vremi.

Precizez bazat pe adevărul faptelor reale că, marea majoritate a criticilor ce mi-au fost aduse nu au fost determinate de bune intenții ci, din contră, au fost un afront adus largii noastre democrații socialiste și în continuă dezvoltare. Și ca dovadă a celor afirmate argumentez cu amănuntul nelipsit de interes că majoritatea celor care m-au criticat au fost sancționați pentru încălcarea obligațiilor de muncă și de comportare pe care nu le-au respectat.

Apreciind maturitatea politică a finalului scrisorii îmi permit pentru edificare că atît în adunările de partid și de sindicat, cît și în ședințele comitetului oamenilor muncii nu mi s-a atras atenția asupra unor deficiențe din munca mea. Iar ca recompensă pentru merite deosebite mi s-a conferit Medalia «25 de ani de la proclamarea republicii».

Fiind un prilej minunat de a-mi materializa recunoștința față de ajutorul primit, făcînd o retrospectivă a activității depuse de mine, simt nevoia de a împărtăși atît vechilor mei tovarăși de muncă, precum și tuturor celor care m-au înconjurat cu sinceritate și înțelegere, că în munca desfășurată de mine consider a se fi strecurat și unele deficiențe, nu întotdeauna am făcut totul pentru realizarea și depășirea sarcinilor încredințate. Fiind conștient de lipsurile ce se pot ivi în procesul viitoarei mele activități voi depune toată străduința pentru a le reduce ca număr și diminua conținutul. Ce energii ar fi declanșat o poziție critică și autocritică de pe pozițiile interesului general, atît de necesare acum, cînd sîntem sub proaspăta dorință unanimă stimulată de recenta Plenară a partidului de a îndeplini cincinalul înainte de termen, nu mai este nevoie de subliniat.

Ing. Eparu Nicolae
București

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

În Piața Unirii

Cînd condiția publicației săptămînale te frustrează de posibilitatea, pe care cotidianul ți-o asigură, de a fi reporter prompt al faptei, nu mai poți scrie un reportaj ci, eventual, o cronică. Dar aceasta numai cu o condiție: să fi fost martorul unei fapte de seamă, al unui eveniment.

Vinerea trecută, deci pe 4 mai, dis-de-dimineață era evident că Iașul va avea o zi frumoasă. Lumină multă, soare cald, vînt ușor, atît cît să fie răcoritor, lalele și liliac — o zi de primăvară cu farmece mature. Mulțime de oameni îmbrăcați cu straie de zile mari, steaguri tricolore și roșii, porumbei, baloane, cîntece de fanfară — o zi de sărbătoare. O zi atît de frumoasă, încît părea că nu i s-ar mai putea adăuga nimic. Și totuși, pe 4 mai, la Iași, în Piața Unirii — acest loc, fără îndoială, binecuvîntat de istorie — s-a făcut pasul de la farmecul zilei de primăvară și de la acela al zilei de sărbătoare la gravitatea — solemnă, copleșitoare dar și entuziasmantă — a manifestării concrete a conștiinței politice a națiunii.

Merita Iașul — focarul de început al mișcării revoluționare care i-a făcut anului 1848 un loc special în istorie — cinstea ca în piața lui civică, acolo, în preajma statuii lui Cuza Vodă și a oamenilor de frunte ai Unirii, să fie sărbătorite cele cinci pătrare de veac de la revoluția pașoptistă; merita Iașul această cinste și Țara i-a dat-o.

Au mulțumit, un secretar de partid al comitetului județean, un maistru de la Uzina de fibre sintetice, o studentă a Facultății de istorie, o președintă de cooperativă agricolă de producție și un distins om de știință. Și a mai mulțumit o mare mulțime de ieșeni adunați în piața care n-a putut să-i cuprindă pe toți acei care ar fi vrut să ia parte directă la adunarea — cu adevărat populară — de aniversare, și totodată la întîlnirea cu bărbați de frunte ai partidului și ai țării, la întîlnirea cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, numit — de un vîrstnic ieșean aflat întîmplător lîngă mine — un mare român al românilor.

Și-apoi a urmat ceasul acela, mai presus de toate celelalte ale acestei zile de sărbătoare, în care secretarul general al partidului nostru s-a adresat ieșenilor și, din Iași, întregii suflări românești, făcînd pur și simplu o demonstrație științifică a continuității spiritului revoluționar pe acest pămînt al unor oameni care n-au înțeles și nu pot înțelege să trăiască decît liberi și stăpîni în propria lor țară.

Am retrăit, noi cei care l-am ascultat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, virtejul revoluționar al timpului lui '48, al unirii principatelor, al cuceririi neatîrnării de stat a României și făuririi statului național român unitar; dar am retrăit și anii istoriei revoluției socialiste. Ne-am simțit și pașoptiști dar și contemporani care ducem bătălia pentru realizarea idealurilor noastre comuniste, cît și pentru împlinirea, peste veac și decenii, a idealurilor înaintașilor.

Marea mulțime de urmași, adunată în Piața Unirii a subscris cu respect idealurilor pașoptiste dar a discutat și probleme de construcție socialistă ale anului 1973; a omagiat puterea forței revoluționare românești care în 1848 a atras atenția străinătății, dar și-a subliniat și conștiința responsabilității rostului României socialiste în contextul internațional de azi.

Oamenii din Piața Unirii au ovaționat la repetarea cuvintelor înaripate ale conducătorilor revoluției din 1848 și tot ei au ovaționat cuvintele conducătorului lor revoluționar care li se adresa direct, de la om la om, comunist.

Am ținut să intitulez această cronică așa cum am intitulat-o, pentru că în Piața Unirii am avut sentimentul limpede al unui sens anume al cuvîntului unire: acela al unirii dintre tradiția revoluționară și prezentul revoluționar, ca și acela dintre masele largi populare și conducătorul lor.

Nelu IONESCU

TREBUIE SĂ AJUNGEM ÎN SITUAȚIA DE A SPUNE CU ÎNDREPTĂȚIRE CĂ PROVINCIA E CEL MAI MARE CARTIER AL CAPITALEI!

peste zece ani– vînătoare de posturi la zalău

Zalăul, anonimul tîrg provincial de pînă mai ieri, astăzi un oraș modern în plină expansiune economică.

Undeva, la capătul pămîntului, se află și Zalăul. Intrat tîrziu, mult mai tîrziu decît alte localități, în circuitul industrializării socialiste și așezat la 40 de kilometri de cel mai apropiat nod de cale ferată și la 50 de kilometri de drumul național E 12 — orașul se luptă din răsputeri cu distanțele. Venind de la Cluj, călătorul este nevoit să accepte serviciul unei «îrte» afumate, mizere, cu oase bătrîne și motor somnoient, pe care pasagerii o iau cu asalt ca în filmele polițiste și unde timizii, naivii și băieții cu educație riscă să călătorească în picioare cale de 84 kilometri.

Dar la capătul drumului ne întîmpină Zalăul, un oraș în plină expansiune economică, cu străzi noi și clădiri semețe, populat de cohorte de tineri veseli și guralivi, un adevărat torent juvenil în mijlocul căruia a dispărut, destrămată, tradiționala promenadă duminicală. Un oraș nou, modern, născut peste noapte pe vatra vechiului tîrg. O întîlnire violentă între trecut și prezent, între vechi și nou, pe care economistul ne-a prezentat-o lapidar, beneficiind de graiul sec și concludent al cifrelor. La sfîrșitul anului 1972, prin intrarea în funcțiune a marilor unități economice din raza Zalăului, industria județului realiza, în numai 23 de zile, întreaga producție a anului 1950. Și o dată recentă: tînăra Fabrică de conductori emailați — ce urmează să intre în funcție în curînd — va realiza, singură, o producție mai mare decît a întregului județ Sălaj în 1972! În decurs de numai patru ani (chiar de la constituirea județului Sălaj), populația Zalăului a sporit cu peste 10 000 locuitori. Pentru noii și vechii localnici ai orașului au fost construite aproximativ 3 000 de apartamente și a fost dată în folosință o suprafață comercială utilă de peste 3 400 metri pătrați (790 unități comerciale, deci cu 470 mai multe decît în 1950 și cu 79 mai multe decît în 1968).

...Cu toate acestea nu puțini dintre proaspeții cetățeni ai urbei — oameni deprinși cu viața și forfota marilor orașe — se consideră ostracizați și proscriși în acest colț de țară, «prăfuit și sugrumat de mrejele convenționalismului și ale traiului provincial». Despre toate acestea ne vorbește cu năduf primarul orașului, tovarășul Ion Turcu:

— Totul bine și frumos, dacă am rezolva odată problema fluctuației brațelor de muncă și, mai ales, dacă tinerii specialiști n-ar mai sosi la noi cu păreri preconcepute și ar înțelege că se poate trăi și munci în mod civilizat și aici la Zalău. Dar să le luăm pe rînd. Primo: locuința. Căsătorit sau celibatar, omului i se oferă de îndată spațiu confortabil, apartament sau garsonieră, deci o locuință pe cinste de care nu poate beneficia cu aceeași promptitudine solicitînd primăriile marilor orașe. Secundo: rețeaua comercială îi oferă o gamă largă de mărfuri alimentare și industriale (suprafața comercială raportată la mia de locuitori este de 317 metri pătrați, deci stăm mult mai bine decît dumneavoastră, bucureștenii). Nimeni nu risipește ore scumpe stînd la coadă și nici nu așteaptă săptămîni la rînd (ca de pildă clujenii) apariția citricelor, a peștelui viu și a măslinelor. Avem de toate. Terțio: televizorul ne aduce și nouă,ca și timișorenilor, aceleași imagini, la cinematograf rulează filme pe care le pot vedea și băcăuanii, și constănțenii,și toată lumea. «Bine-bine, ne-au răspuns amicii nemulțumiți, dar n-avem teatru». Am încheiat contracte ferme cu teatrele din Cluj, Oradea, Tîrgu Mureș, am primit vizita unor trupe de elită, dar am constatat, spre marele nostru regret, că sala rămîne goală. Deci altceva le lipsește.

— Ce anume?

— Ajutați-mă să-i înțeleg. Cei porniți în lume numai de dragul vieții ușoare regretă mirajul marilor bulevarde și, mai ales,... anonimatul citadin. Se simt «mîncați din ochi» de către «oficiali»,ceea ce e o snoavă nesărată, deoarece numai de asta nu ne arde. În răstimpul orelor libere flecare își umple viața cu ceea ce dorește. Asta e situația: ne pleacă pe capete arhitecții, juriștii, inginerii, profesorii.

Un alt reprezentant al orașului, tovarășul Ioan Han, directorul Liceului de cultură generală, este de părere că tinerii profesori părăsesc orașul deoarece sînt amendați de către localnici pentru anumite metehne și mentalități ostile vieții așezate de provincie.

— Noi pretindem elevilor noștri uniformă, și cadrelor didactice o vestimentație sobră. Ei bine, tocmai de aceea nu putem admite ca tinerele noastre colege să intre în clasă

Pentru a ajunge la Zalău, călătorul plecat din Cluj este nevoit să apeleze la serviciile acestei «îrte» mizere, obosite, cu stop cardiac la cel mai mic efort.

CIOBANUL BUCUR N-AVEA BULETIN DE BUCUREȘTI

La urma urmei, toți venim din provincie. Bucureșteni get-beget nu există. Am îndoieli serioase și în privința ciobanului Bucur. Ciobanul Bucur nu era bucureștean. Ciobanul Bucur a devenit bucureștean. Venim de departe din țara aceasta, venim noi sau au venit părinții noștri sau bunicii noștri, dar e clar că nu sîntem de cînd lumea bucureșteni. Sîntem cetățeni ai României, nu doar noi cetățeni ai Bucureștiului. Provincia e mama noastră bună. Acolo ne-am făcut primele planuri de viitor sau acolo și-au făcut primele planuri de viitor părinții noștri. Acolo am visat, acolo am găsit puterea de a lupta pentru afirmarea adevărurilor în care credeam.

Cine parcurge documentele partidului nostru observă accentul care se pune pe necesitatea ca toate provinciile țării să tindă a se dezvolta echitabil, din aceasta decurgînd șanse egale de viață și de afirmare pentru toți, în măsura muncii și a disponibilităților fiecăruia. Am organizat această anchetă din convingerea că lupta cu provincialismul e un mod de a se exercita al democrației socialiste. E inacceptabilă ideea că în provincie trebuie să se trăiască mai prost, să se facă artă inferioară, să se trimită mărfuri mai proaste etc. Am putea spune că provincia e cel mai mare cartier al Capitalei și că nu sîntem departe de momentul cînd vom putea afirma: capitala României e România! Însă pentru asta e nevoie de muncă și e nevoie de eliminarea din conștiință a provincialismului și a premiselor sale. Ceea ce nu poate accepta pentru cîțiva oameni, și anume privilegii aristocratice, partidul nostru nu poate accepta pentru vreo localitate. Cu atît mai mult, partidul nu poate accepta ca unii să trăiască mai prost, să se afirme mai puțin, să aibă șanse mai mici în competiția valorilor încă din start, datorită apartenenței la o zonă geografică sau la alta. Dar după cum se știe, principiile sînt principii, iar practica vieții sociale e practică. Mai avem încă destule de făcut pentru ca în România să se trăiască aproape de nivelul Capitalei. După cum rejese din ancheta noastră, provincia are un important cuvînt de spus în economia națională, în cultura țării, în viața ei socială. Oameni trăiesc oriunde aici, în România, și e bine să reafirmăm că ei trăiesc mai bine și mai conștient decît au trăit. Dar mai sînt încă oameni care nu trăiesc, material și spiritual, la nivelul a ceea ce noi înșine, ca națiune, ne-am propus să fie «nivelul nostru». Încă de la Congresul al IX-lea al partidului și, apoi, la Congresul al X-lea și la Conferința Națională din 1972 dezvoltarea țării, în deplină armonie, a constituit obiect de analiză științifică și s-au formulat hotărîri peste care nu se poate trece. Sînt, tocmai de aceea, destule de făcut în viața reală. Am să dau un exemplu, un singur exemplu: relativa inegalitate de șanse pe care o suportă copiii din provincie, și mai cu seamă copiii de țărani, în timpul examenelor de intrare în universități. Din motive ce vor constitui obiectul unor anchete viitoare ale revistei noastre, fiii provinciei n-au accesul meritat la cîteva facultăți: Institutul de artă teatrală și cinematografică, Facultatea de arhitectură etc. Nu putem trece cu vederea acestea toate. Partidul ne-a învățat, prin glasul secretarului său general, să descoperim contradicțiile existente în societatea noastră, să nu închidem ochii în fața lor, ci să le semnalăm și să luptăm pentru înlăturarea lor, încă din momentul cînd n-au devenit stări conflictuale. Ancheta noastră, dedicată provinciei, dorește să fie bine înțeleasă: provincia nu mai e în România sediul provincialismului (avem destul provincialism și în București), dar nu am făcut încă totul pentru ca provincia să se curețe de toate complexele provincialismului și să se poată trăi oriunde, în această țară, la nivelul normal pe care îl cere pretenția noastră cea mai înaltă.

Oriunde se pot afirma oamenii în România, pentru că România de azi e o țară a omului. Dar unele din dificultățile cu care se confruntă provincialii ce vor să se afirme în sistemul de valori al țării nu sînt obiective. Dacă e de înțeles că n-o să avem în viitorii doi ani băi comunale și troleibuze în toate satele de pe Valea Ialomiței, nu e deloc de înțeles de ce trebuie să trimitem mărfurile proaste în provincie, la țară, unde — după o expresie — «merge».

Cînd zicem România, să zicem România, nu Cișmigiu! E firesc ca o colectivitate să trăiască pe principiul vaselor comunicante: ce n-avem să n-avem toți, ce avem — să împărțim, după merit, cu toții. În acest sens, oricît ar fi de reprezentativă prin definiție Capitala, e cazul să dăm provinciei ce-i al provinciei și să nu uităm că acolo sînt rădăcinile noastre. Glasuri, de obicei bine informate, îmi spun pe șoptite că nici faimosul cioban Bucur n-avea buletin de București.

Adrian PĂUNESCU

Într-un răstimp de numai patru ani populația orașului a sporit cu 10 000 de locuitori

înțelegere, nu bani!

În bluejeans, profesorii cu chică și barbă, iar după-amiezile să și le petreacă, invariabil, pe terasa cafenelei.

Și părerea unui generos și activ cetățean al orașului, tovarășul Dan Pușcașu, secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular orășenesc:

— Toate relele se trag de la modul în care se fac repartițiile. Practica a dovedit că, după terminarea studiilor, sălăjenii de baștină prind aievea rădăcini în orașele și satele județului, în vreme ce clujenii, bucureștenii ș.a. sînt mereu pe picior de ducă. De ce concetățenii noștri, care au obținut medii mari la absolvirea facultății, sînt reținuți în institutele de cercetări și în întreprinderi din marile centre urbane, cînd locul lor ar fi aici, în orașele și comunele lor natale?

Toate bune și adevărate. Apreciem intervențiile interlocutorilor noștri, dar admitem și doleanțele unora dintre «proscrișii» provinciei. Ne gîndim la cei mai buni dintre cei buni, pentru care viața nu înseamnă numai muncă, distracție și căpătuială, ci încă ceva, pe care am îndrăzni să îl numim «densitatea relațiilor spirituale» pe unitate spațială și temporală. Cîți oameni de aceeași pregătire profesională și intelectuală întîlnește un tînăr absolvent pe raza municipiului Zalău în una și aceeași zi? Mult mai puțini decît la București, Cluj sau Timișoara. E adevărat, locuințele sînt confortabile, produsele comerciale la îndemîna oricui, iar «retribalizarea omenirii» (Mc. Luhan) prin mijlocirea mediilor electrice îi obligă și pe sălăjeni să participe în direct la toate evenimentele de seamă ale planetei noastre. Dar tînărul studios simte aici lipsa colegului mai bătrîn, a savantului, artistului, a marelui om de știință și cultură care i-a îndrumat primii pași, a marilor institute dotate cu utilaje moderne, a unor prestigioase instituții de cultură.

Dar asta e situația. Nimic nu se face bătînd din palme și de la o zi la alta, ci numai cu răbdare, tact și cu prețul unor numeroase sacrificii. Dar pentru cei harnici și pasionați pentru meseria aleasă acestea nu pot constitui niciodată bariere de netrecut.

— Peste zece ani — ne-a spus la despărțire tovarășul Ion Turcu — va exista o adevărată vînătoare de posturi în orașul nostru, care va deveni una dintre cele mai frumoase și prospere localități din România. Cu teatre, stadioane olimpice, cu o intensă viață culturală și artistică, Zalăul celor 65 000 de locuitori.

Liviu TIMBUS

înțelegere, nu bani!

Dincolo de comuna Băiuț nu e nici drum, nici șosea. Capătul pămîntului, spun mai nou-veniții. Ehe, exclamă localnicii, ce colț de lume ar fi ăsta...

Prima informație: Băiuțul are peste 600 de ani și o îndeletnicire de căpetenie: mineritul.

Titlul reportajului ar fi putut fi deci «600 de ani de minerit».

Pînă la război: case de români, cîteva case de unguri și un cimitir comun. Cruci simple. Două tuburi de tablă smolită și o tăblță pe care, cu vopsea albă, este notat numele defunctului și anul morții nu prea îndepărtat de cel al nașterii. Bărbații. Femeile trăiau mai mult: văduve. Străbatem pentru a patra oară, urcînd și coborînd, drumul de la Consiliul popular la exploatarea minieră.

Primarul comunei, secretarul consiliului și cu mine.

Mergeam pe un fel de trotuar, destul de îngust, ca o cărare; drumul este impracticabil, chiar și pentru mersul pe jos.

Case obișnuite, ca peste tot. Sînt noi. Dar eu n-am cum să știu. De jur împrejur: munte. Cel pe care ne aflăm este artificial: din reziduuri.

Așteptăm fanfara minerilor.

De la bufet, minerii cară bere acasă.

Perechi de îndrăgostiți urcă și coboară pe cărare (trotuar). Se plimbă, cred. În general, oamenii par să nu aibă nici o legătură cu locurile, cu casele. Par niște vilegiaturiști, dar autobuzul a fost aproape gol.

«...Cuib de comuniști, așa eram botezați. Mișcarea muncitorească are la noi tradiții de secole...»

Alexandru Loi I ne poftește în casă. Nu mă simt în largul meu: iau medicamente și bătrînul Loi se simte jignit dacă-i refuz să ciocnim un pahar. Masa s-a umplut într-o clipă. Laud mobila, interiorul în general, nici o deosebire față de unul din București, fără nici o exagerare, în plus, adaosul de specific local, cu foarte mult farmec. Baci Sandor se mai îmbunează.

Apare nora. Gen nemțoaică din filmele cu zîne pentru copii. Intră și iese. Intră și Alexandru Loi III, fiul, maistru miner, și rămîne.

Brînză, ceapă, pîine, castraveți verzi, rachiu, bere.

Afară, soare. 1 Mai.

Alexandru Loi III vine direct din mină.

Au fost pe la noi, spune primarul, niște specialiști care au apreciat zăcămîntul nerentabil. Aceasta este una dintre condițiile provinciei: unilateralitatea, totul depinde de un obiectiv, de un zăcămînt, de o recoltă, de o fabrică. De atunci producția a crescut de șapte ori. Impresia a rămas. Am fost la consfătuirea pe țară cu primarii, secretarul general al partidului tocmai această sarcină ne-a trasat-o; să diversificăm producția, meseriile... Ceea ce și facem: am deschis un atelier meșteșugăresc pentru femei; dezvoltăm sectorul zootehnic, unele culturi, turismul... Dar consecințele verdictului acela ne mai urmăresc încă. Alexandru Loi tînărul se foiește. E de aceeași vîrstă cu mine. Poartă un pulover cu guler rulat. Îi simt frămîntarea în spate.

— Am fost prima, sau printre primele mine care am încercat noul program de lucru de șase ore, păstrînd aceleași sarcini de plan. Am depășit planul la toți indicatorii. Metodele de exploatare pe care le aplicăm sînt printre cele mai moderne din țară.

Trece fanfara.

Tinerii tăcuți de pe buturugile din fața bufetului, în costume închise și cămăși albe, or fi plecat însă. I-am căutat și mai tîrziu, nu i-am mai găsit.

— Dar, continuă Alexandru al treilea, în fața funcționarilor de la centru un muncitor miner din Băiuț e mai puțin muncitor decît unul din Slobozia, Botoșani ori Caransebeș, ca să nu mai vorbesc de București, Brașov sau mai știu care oraș. N-avem o casă de cultură unde să ne adunăm în timpul liber, nu există decît două crîșme și un cinematograf îmbîcsit. Televizoarele tac, fiindcă releul pe care am vrut să-l construim din banii noștri nici pînă astăzi n-a fost aprobat. Și drumul. În loc de o oră, o oră și jumătate cît am putea face pînă în Baia Mare, facem cinci. În loc de o jumătate de oră cît s-ar putea face pînă la mină, muncitorii din împrejurimi fac două ore și jumătate. Suferă producția, suferă oamenii. În timpul transportului se pierd concentrate. Nu se mai recuperează niciodată. Munca noastră. Bunul țării.

Tînărul își suflecă mînecile.

— Cu mîinile astea ne-am angajat să construim și șoseaua, și casa de cultură, și cîte or mai trebui. N-avem nevoie decît de proiect și de deviz. Avem și unelte. Buldozere, compresoare, oameni calificați...

N-am numărat, dar cred că e a noua sau a zecea oară cînd urcăm de la consiliu la exploatarea minieră. Altceva n-avem ce face. Odată cu noi urcă grupuri de fete, tineri, oameni în vîrstă. ...Așa au vorbit minerii și față de tovarășul Iuliu Fehes, deputatul nostru, înainte de alegeri. Ne-a promis că se vă rezolva atît problema drumului cît și aceea a releului de televiziune. Cum l-ați văzut dumneavoastră așa l-am văzut și noi. La consfătuirea cu primarii l-am criticat. A venit chiar a doua zi. Rezultatul îl vedeți. Sîntem comună, și legea e lege. Dar mie mi se pare că în cazul nostru nu legea e aparată. Ea e folosită drept acoperămînt în fața realității. Noi n-avem nici I.A.S.-uri, nici C.A.P.-uri bogate. Contribuția bănească se face din salariu. Cîți bani ne-ar trebui nouă ca să facem drumul? Toate salariile la un loc și nu ne-ar folosi la nimic. Directorul Direcției generale drumuri și poduri din Baia Mare are și el dreptate. Nu sînt fonduri, zice. Dar, vedeți, oamenii nu cer fonduri suplimentare. Știu ei cum e cu fondurile. Dragoste cer, deși cuvîntul cel mai nimerit ar fi înțelegere. Adică o mai chibzuită și mai echitabilă repartizare a fondurilor existente. Dacă sînt fonduri pentru asfaltarea drumurilor spre hanuri și restaurante, de ce n-ar fi fonduri și pentru drumul minerilor? Sînt rentabile, spune directorul de la Baia Mare, și apoi sînt ale O.N.T.-ului. Dar noi nu sîntem rentabili, noi nu trăim în aceeași țară? răspund minerii...

Oamenii s-au adunat pe platoul din fața bufetului. Peste puțin timp va începe dansul... Și mai e ceva, continuă primarul. Mai sus avem izvoare cu apă minerală. Există chiar o baie rudimentară cu două vane. Locuri pitorești. S-ar putea amenaja aici o microstațiune balneoclimaterică. Vreau să spun, forme s-ar găsi, de aceea minerii cer înțelegere, nu bani.

Dănilă Resetag, miner, 72 de ani: Tovarășul Nicolae Ceaușescu nu uită niciodată să amintească, a făcut-o și azi în cuvîntarea de pe Stadionul Republicii, că rezultatele obținute în construirea socialismului sînt datorate în primul rînd clasei muncitoare, domnia-sa nu ne uită și repetă mereu acest adevăr ca să audă toată lumea.

Gheorghe Cosmuță, directorul Exploatării miniere Băiuț: Am fost în multe centre miniere. Nicăieri nu am găsit o disciplină muncitorească mai bine asimilată, impămîntenită, ca aici. Un centru muncitoresc în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Băiuț — 48 de kilometri pînă în Baia Mare. Capătul lumii spun mai nou-veniții. Ehe, exclamă localnicii, ce colț de lume ar fi ăsta...

Colț geografic, firește. Fiindcă, în realitate, nu e vorba de un colț de lume, ci de un centru muncitoresc unde se plămădesc adevăruri simple, dar fundamentale, despre ceea ce într-un cuvînt numim conștiință.

Nicolae CRISTACHE

și codul muncii în partea stîngă

În zilele cît am stat aici, Brașovul era atît de frumos încît îți venea să pui un timbru pe el și să-l expediezi cuiva mare amator de vederi. Vederile mele, ca să mă folosesc de un joc de cuvinte, converg însă spre — ignorînd deliberat ceea ce știm despre Brașov — crearea unei imagini a unei zile din acest oraș. Folosindu-ne de cifre culese din locuri unde oamenii intră și ies zilnic trăindu-și viața lor.

De la o singură florărie (unitatea 15) se cumpără zilnic flori în valoare de 22 000 lei și s-ar vinde și mai mult dacă «staniolul nu s-ar obține cu mari intervenții». Oamenii sînt pretențioși: vor ca florile să fie învelite și în staniol... Comisionari nu există: florile sînt duse în persoană. Vizavi, unitatea 2 Loto-Pronosport realizează următoarele venituri: marțea, joia și sîmbăta (zile de închidere a cîte unui sistem), 3 500—4 000; celelalte zile sînt «mai puțin tinere», doar cîte 800 lei. Dar, ne spune Emilia Miron, responsabila unității, sîntem bătuți de la mare distanță de vînzarea în întîmpinare, adică de abundența vînzătorilor de loz în plic de pe stradă.

Magazinul alimentar 187 — nu dintre cele mai mari — vinde zilnic alimente de 40 000 lei, mărfurile cele mai căutate fiind acum brînza de vaci și salamul de vară.

La debitul 357, responsabila Elisabeta Nistor avea cîteva sute «aparte» pentru cei care vin să schimbe. Vinde pe zi în valoare de 3 000—3 500 lei.

Ceasornicarul Alfred Osterszetler dormea în atelierul său, așa că n-am putut afla ce ceasuri se strică la Brașov și dacă au șanse serioase să fie reparate.

La farmacia nr. 3, diriginteie Ana Gheorghiu îmi spune: ziariștii ne-au ocolit pînă acum și nu știu de ce. Poate pentru că sîntem ceva între negustori și oameni de știință. Cît vindem? În perioada de epidemie, 20 000—28 000 lei. Ceea ce este curios, în aceste perioade deși sînt cozi mari oamenii sînt disciplinați, solidari, înțelegători. Primejdia e colectivă... Cred însă că industria noastră de medicamente produce prea multe tranchilizante: pînă și copiii le folosesc.

La Aprozarul nr. 1, unde singurul lucru verde e spanacul, Ana Scărlătescu precizează că în zile cu marfă vinde pînă la 4 000 lei. Adică aproape cît o unitate Loto-Pronosport într-o zi închidere de sistem...

Hai și în Piața centrală, deși locul unde este așezată acum numai central nu e. Sectorul particular are de toate: ceapă, usturoi, ridichi, măcriș, slănină afumată, telemea. La magazinele specializate însă,

TREBUIE SĂ AJUNGEM ÎN SITUAȚIA DE A SPUNE CU ÎNDREPTĂȚIRE CĂ PROVINCIA E CEL MAI MARE CARTIER AL CAPITALEI!

cam bate vîntul, iar singura unitate unde sînt castraveți e aproape luată cu asalt.

▪

Interviu cu un vechi brașovean: Cazan Gheorghe, avocat.

— Ce înseamnă provincie?

— Ceea ce pare că nu este.

— Dar este?

— Este. Aici avem industrie, cultură, artă proprie. Sîntem și oraș internațional: asta înseamnă și un avantaj economic și unul special, pentru că localnicul poate vedea un olandez în carne și oase.

— Care este cea mai nouă tendință a Brașovului?

— Se deschid multe școli profesionale, nu rămîne nimeni fără meserie. Asta de bine. De rău: șoferii circulă cu viteză foarte mare. Nu cred că e bine să li se dea carnet de conducere sub 21 ani. Eu cînd aveam vîrsta aceasta eram în armată și-mi mergea anul și la facultate; într-o zi mi-am dat seama că am alt mod de gîndire, alte puteri fizice și alte reflexe.

— Ce procese domină viața juridică a Brașovului?

— Mă îngrijorează cele de divorț. După părerea mea fetele sînt naive și sincere, se căsătoresc. Unii soți vor apoi să stea acasă și urmează discuții, certuri, bătăi. O măsură binevenită este aceea că după ce se află că s-a deschis acțiune, ei sînt discutați în colectiv și cîteodată și-o retrag.

— Care este morala acestui oraș?

— Etica noastră socialistă, care continuă tradițiile. Tradiția de a fi cinstit. De a fi bun. Noi nu ne grăbim să tăiem capul. Sîntem înțelegători. Cunoaștem omul și greutățile lui: cîți copii are, dacă învață bine sau au rămas repetenți, dacă e ajutat de socri. La Brașov, și Codul Muncii e în partea stîngă.

— V-ați muta din Brașov în București?

— Eu? Ia uitați-vă pe geam...

Pe geam se văd Tîmpa, Poiana Brașov, flori, verdeață. Pe străzi, oameni maturi, zic «mămica», «tăticu». Se discută concesiv: 69 de kilometri. Hai, fie, 70. Într-un colț al orașului, un grup de țărani excursioniști, nu știu de unde, privește curios spre o pîrtie de schi. Unul întreabă: dar ce să fie aia tovarășe președinte? Și președintele privește atent, tace niței și zice: Tot ce vedeți aici e făcut de mîna omului.

Așa e. Brașovul e făcut de mîna omului și cele cîteva fotografii ce însoțesc acest text vă dovedesc că a fost făcut frumos, temeinic, original. Brașovul provincie? Provincie în raport cu ce?

Eugen SECELEANU

Castraveți sînt doar aici și coadă, firește, tot aici.

Un vechi brașovean, avocatul Gheorghe Cazan, afirmă: Nu mă mut din acest oraș.

ritmul veacului într-un decor medieval: mediaș

Primarul municipiului Mediaș, tovarășul Costică Porime, este, mult mai mult decît își poate imagina cineva, un om foarte ocupat.

— Așadar, la Mediaș se trăiește agitat, așadar, imaginea «tradițională» a orașului de provincie închis în reveria-i seculară, cel puțin în cazul de față, pare a nu fi cea reală...

— Cei ce judecă altfel sînt grăbiții, cei care, seduși de un decor de epocă bine conservat, sînt tentați să atribuie și vieții ce se consumă între zidurile seculare un ritm lent, aproape insesizabil.

— Bine, dar Mediașul a fost, este și va fi un oraș provincial. Niciodată, și sper că nu jignesc pe nimeni, nu se va vorbi de el ca despre o metropolă!

— Mai întîi, să precizăm ce se înțelege prin expresia «oraș de provincie». Oare aceasta nu cuprinde, cîteodată, în subtext, un sens peiorativ, în genul «asta sîntem și n-ai ce-i face»? Ca și cum între niște limite reale, explicabile istoricește și demonstrabile din punct de vedere economic, social, cultural etc., nu s-ar putea face foarte mult, mult mai mult decît în alte părți, în alte orașe, cu nume «sonore».

Mediașul, municipiul Mediaș, are 60 000 locuitori și în perspectiva viitoarelor două decenii va atinge cifra de 80—85 000. Mediașul, grație unei puternice tradiții industriale, se numără printre primele orașe din țară cu populație activă ocupată în industrie (circa 70%). În sfîrșit, Mediașul — caz aproape unic în țară — datorită diversității profesiunilor ce le poate oferi cetățenilor săi, nu numai că își asigură integral muncitorii și specialiștii de care are nevoie, dar și «exportă» masiv în alte centre din țară asemenea oameni cu pregătire tehnică superioară.

— Deci, o primă concluzie, cred: la Mediaș, mai ales «foamea» de cadre tehnice este, practic, inexistentă, oricum incomparabil mai atenuată decît cea care se face simțită în centrele cu industrie implantată relativ de puțină vreme, și mă gîndesc la Slobozia, Vaslui, Zalău, Tîrgoviște etc. Cu alte cuvinte, Mediașul este confruntat cu probleme mult mai puțin acute, legate de formarea unei generații tehnice, de integrare a noi veniților ori din contra, de adaptare a cetățenilor orașului la alte ritmuri.

— Exact, sau aproape. Explicația ați furnizat-o chiar dumneavoastră: tradiția industrială a orașului. De multe decenii, la Mediaș și în împrejurimi se exploatează și se prelucrează gazul metan. Există apoi o trainică experiență a sticlăritului, precum și întreprinderi ale industriei ușoare cu faimă de mult statornicită. În aceste adevărate citadele muncitorești găsești lucrînd laolaltă nepoți și bunici, soț și soție, vreau să spun că multe meserii se moștenesc sau se transmit în familie. Desigur, marile întreprinderi ale Mediașului au cunoscut în ultimele decenii dezvoltări spectaculoase, dar aceste creșteri au găsit populația tehnică a orașului pregătită, martore sînt rezultatele superioare obținute în fiecare an. Totul grefat pe o seriozitate, îndrăznesc să afirm, tradițională pe aceste meleaguri.

Mediaș sau împăcarea între tradiție și inovație (artistică).

Ce derivă dintr-o asemenea situație, pe care aș numi-o privilegiată, probabil se subînțelege: orașul și-a păstrat specificul, noii veniți, cîți au fost, s-au acomodat felului de a fi și a gîndi al «băștinașilor», probleme precum creșterea delincvenței, mai ales în rîndurile tinerilor, ce se mai fac simțite în unele centre urbane ce au cunoscut o dezvoltare galopantă, sînt nesemnificative la noi.

— Dar tinerii?

— Sînt circa 16 000, cuprinși în toate formele de învățămînt. Sînt alte cîteva mii care lucrează în diversele întreprinderi ale orașului. Au la dispoziție cinci case de cultură (față de una singură, cît exista în oraș în 1947), cinematografe, teatru popular (premiat de mai multe ori în cadrul diverselor concursuri la nivel republican), un complex sportiv pe care căutăm să-l îmbogățim tot mai mult — notați existența unui bazin de înot cu apă caldă care poate fi frecventat tot timpul anului. Și cu toate acestea...

— În sfîrșit, o îndoială în glasul dumneavoastră care-mi dă curaj. Că prea erau toate bune și frumoase!

— Ușurel. Este vorba de nefasta, îndărătnica psihologie a unora care odată descinși în orașul nostru tind să ne considere iremediabili... provinciali. Adică, și nu este doar cazul Mediașului, prea se mai tratează provincial orașul de provincie, nu știu dacă mă înțelegeți. Uite, vin în turneu Margareta Pîslaru și Anda Călugăreanu (tot respectul pentru talentul celor două interprete). Mari afișe în tot orașul, anunțînd concerte extraordinare cu participarea și mai extraordinară a... etc. etc. Lume multă, dornică de un spectacol «la nivel de Capitală», bătaie pe bilete. Și cînd colo, un spectacol anost, cu apariția meteorică, în final, a celor două populare cîntărețe, deși pe afișe se arăta clar că vor susține recitaluri. Teatrul din Sibiu are la noi stagiune permanentă. Dar între calitatea spectacolelor susținute la Mediaș și cele din capitala județului este o deosebire serioasă. De ce? Fiindcă și într-un caz și-ntr-altul s-a considerat că în Mediaș există un public inferior calitativ celui din Sibiu și București, concepție discriminatorie, aidoma acelui «bun pentru Orient» de pe vremuri. Ar fi bine să se rețină pentru viitor: la mia de locuitori, Mediașul se numără printre orașele cu cel mai ridicat procent de intelectuali din țară. Un public deci cu pretenții justificate, care te judecă, în fața căruia nu te poți prezenta oricum.

— Iată deci că probleme sînt...

— Am spus eu altfel? Uite: ar mai fi nevoie de o bază sportivă pentru tineretul nostru, n-avem un parc, deși de jur împrejur sînt dealuri acoperite cu păduri și vii. Bazna, stațiune balneoclimaterică de prim rang, dar prea puțin cunoscută, se află la o aruncătură de băț, dar un drum asfaltat pînă acolo nu există. Toate acestea sînt nu probleme secundare, ce-și pot aștepta realizarea, ci necesități stringente, în deplin și justificat acord cu pretențiile tot mai mari ale locuitorilor noștri. Dar pentru aceasta se cere un plus de receptivitate și spirit de inițiativă din partea noastră, a edililor, în primul rînd (oare nu stă în puterea noastră să-i dinamizăm pe tinerii din orașul nostru, antrenîndu-i în acțiuni edilitaro-gospodărești?).

Discuția s-ar fi putut prelungi. Dar soneriile, telefoanele sună tot mai insistent, iar ușa biroului se deschide tot mai des. Primarul, primarul «liniștituiui», «patriarhaluiui» Mediaș este chemat într-o mie de locuri.

— Precum dv., nici unul din cei 60 000 de locuitori ai municipiului să nu se plictisească, fi urez, obsedat de gîndul că decorul medieval în care a avut loc discuția noastră a fost pus acolo pentru inducerea în eroare a unor vizitatori grăbiți și superficiali.

Mihai HETCO

provincia — un loc de muncă

Convorbire cu ing. Ioan Vlad, directorul I.A.S. Insula Mare a Brăilei.

— Nu vă feriți să pronunțați exact: Insula Mare a Brăilei, chiar dacă vă repetați. La început am făcut și eu aceeași greșeală. Mi se părea pompos titlul; să-i fi spus simplu:

Insula, îmi ziceam. Ei bine, nu! Insula Mare a Brăilei este o realitate. Dacă-i schimbă denumirea, întreaga Brăilă ar protesta. Eu personal am auzit vara, în campanii, cînd piața se înrăutățește puțin, pe mulți cetățeni ai orașului spunînd: «Se alimentează Insula Mare». Cu mîndrie, cu emoție, aș spune. Insula Mare a Brăilei este mîna dreaptă a orașului.

— Caracteristic orașelor este, astăzi, aș spune, zestrea industrială pe care o primesc neîntrerupt. S-a generalizat chiar și un termen: platformă industrială. Mîna dreaptă a Brăilei, spuneți dumneavoastră, este Insula Mare. Prin aceasta nu s-a consfințit definitiv caracterul agrar al județului?

— N-aș spune «caracter agrar». Prin asta ne-am obișnuit să înțelegem lipsa chimiei, metalurgiei. Or, în Brăila există o uzină de mașini grele, Chișcani, fabrica de ciment, unitățile industriei ușoare, PAL, se construiește o termocentrală etc. Și apoi în Insula Mare nu facem agricultură, din aceea care să dea unui oraș «caracter agrar», ci industrie agricolă. Apreciați singur: lucrările sînt complet mecanizate, 800 tractoare, 100 combine autopropulsate, parc propriu de autocamioane, parc propriu de nave (120 de ambarcațli fluviale), 2 000 de salariați, adică ingineri, tehnicieni, mecanici, ofițeri fluviali, șoferi, meserii care se pot exersa în orice uzină și șantier. Rezultatul: produse, respectiv porumb, soia și altele, al căror curs de revenire pe piața externă este mai ridicat decît al petrolului.

— M-ați convins. Totuși, agricultura, fie ea chiar industrie agricolă, înseamnă provincie..

— Dacă prin provincie înțelegeți tot ce nu e Capitală! Provincia, ca și Capitala, este un loc de muncă. Nimic mai mult.

— Poate mai puțin?

— N-aș spune; e drept, formele și amploarea diferă de cele ale Capitalei. Ce vreau să spun? Nu sînt sportiv, dar la sport se pricepe toată lumea. Este o diferență de valoare și de amploare între, să zicem, Avîntul–Dudești, unde am lucrat eu, și Dinamo–București. Dar suporterii suferă la fel, la fel își însoțesc echipa în deplasare, aceleași discuții înainte și după meci, nici chiar emoțiile nu sînt mai puține. Cu exemplul acesta mergem pînă-n pînzele albe, în toate domeniile; evident, diferența de valoare nemaifiind așa de mare, deși... Dar să ne oprim aici.

— Deci între provincie și Capitală valoarea diferă?

— La fotbal. În rest, am spus, e o problemă de amploare. Și de condiții: asfalt, operă, teatre. Chestie de obișnuință. Oamenii sînt la fel, ca și munca, aceleași probleme. Cît timp am lucrat în Dudești, eram mai bine informat despre viața culturală a Capitalei chiar decît un bucureștean. Dar, desigur, în Dudești una dintre personalități este șeful gării.

— Să revenim la Brăila.

— Brăila poartă amprenta vechii împărțiri teritorial-administrative a țării. Dintotdeauna, orașul nostru a fost mai dezvoltat decît Galațiul. Dezvoltarea fantastică de astăzi a Galațiului — toată stima pentru gospodarii lui — s-a făcut neglijîndu-se orașul nostru. Astfel încît acum ne găsim într-o fază de început. Din punct de vedere administrativ, structurile au fost definitivate. Nu același lucru se poate afirma din punct de vedere social-cultural. Lucruri mici care semnifică mult: la sosirea noilor promoții de medici în oraș se organizează o primire fastuoasă, aș zice, cu discursuri, banchet, flori. Nu același lucru se întîmplă cu inginerii agronomi, deși, acum, cunoașteți ce reprezintă ei pentru Brăila. Ce înseamnă asta? Nu e vorba de o discriminare între medici și agronomi, ci de o anumită confuzie și întîrziere în reînghebarea structurilor tradiționale. Vechile case ale agronomului, învățătorului, necesare, indispensabile într-o alcătuire de sine stătătoare a unui oraș, nu s-au reînființat încă, pentru că se întîrzie clarificarea și definirea personalității orașului. Brăila a avut o astfel de personalitate. Înainte de a i se adăuga una nouă, sau în paralel, să reluăm și să stabilizăm vechile tradiții.

— Ce înțelegeți prin «patriotism local»?

— Patriotismul local e atunci cînd cineva vrea să te combată și n-are alte argumente. Pentru mine înseamnă identificare cu interesele vitale, să le zic așa, ale locuitorilor în mijlocul cărora te-ai născut sau te-a adus viața. Această identificare nu poate fi lăsată numai în seama inimii, are nevoie și de exercițiu practic, luptăm pentru o viață mai bună atît la mitinguri, cît și în producția de piulițe, să zicem.

Brăilenii știu că peste cîteva zile vor înflori salcîmii.

Brăilenii știu că se construiește o nouă termocentrală

Brăilenii știu că Insula Mare a Brăilei are trei decorații Ordinul Muncii clasa I.

Brăilenii știu că peste puțin timp echipa lor de fotbal va retrograda în categoria C și că sala teatrului este improprie.

— Tovarășe Vlad, ați amintit la început ce a însemnat pentru Brăila stabilirea capitalei de regiune la Galați. În prezent, Brăila nu ridică aceleași pretenții ca și Galațiul mai demult?

— Ba da.

— Atunci?

— Cînd s-au înființat regiunile exista practic un singur oraș (să zicem două-trei) de importanță republicană. Ele trebuiau multiplicate, e drept, în copii mai mici. Pentru etapa aceea nu se putea mai mult și altfel. Noi regretăm că nu a fost aleasă Brăila pentru asta. Astăzi putem mai mult și centrele acestea se multiplică în și mai multe exemplare. Pentru viitor, documentele de partid prevăd o și mai mare extindere prin cuprinderea în acest circuit a înseși comunelor. Deocamdată nu putem să avem operă în fiecare oraș, teatru în fiecare comună și casă de cultură în fiecare sat. Intelectualii comunelor și satelor participă la viața culturală a acestora ca activiști sau participanți direcți. Dar exigențele lor se ridică deasupra activității zilnice, de aceea e nevoie ca și centrele de județ să fie puternice, multilaterale, să satisfacă gusturi și exigențe variate. Atragerea valorilor (concentrarea edificiilor) într-un număr limitat de centre de județ și de aici spre Capitală este, după părerea mea, un proces firesc și necesar, deoarece la ora actuală numai astfel pot beneficia de aceste valori un număr cît mai mare de oameni. Dacă vreți, concentrăm ca să diversificăm organizat.

— Tare mi-e teamă că atunci cînd capitala regiunii era la Galați nu judecați la fel.

— Atunci nu. Important e ce gîndesc în prezent. Și mai important este că mîine vor gîndi ca mine și cei care astăzi gîndesc așa cum am gîndit eu odinioară. Ne obligă realitatea.

Nicolae CRISTACHE

Cunosc intelectuali care, după 2—3 ani de țară, s-au blazat cumplit și, cu motivarea, să-i spunem ideologică, a «nerealizării din pricina exilului în rural», o țin într-un veșnic chef. Să-mi fie iertată brutalitatea situației extreme pe care am invocat-o dar, mărturisesc, ea mi-a venit în minte imediat ce m-am hotărît să aflu secretul unui intelectual care — tot în condiții de țară — s-a realizat, *împreună cu și prin colectivul* pe *care-l conduce*, într-o asemenea măsură încît, în meseria dumnealui, e socotit un om de frunte al țării. Mai precis, e vorba de inginerul *Corneliu Mardare*, director al I.A.S.-Miroslava din județul Iași, I.A.S. care la sfîrșitul lunii aprilie a primit Ordinul Muncii clasa a II-a pentru că a ocupat locul II pe țară în întrecerea anului 1972 dintre întreprinderile din agricultura de stat și silvicultură. Deci, cum se poate realiza un intelectual în condițiile nivelului rural?

— Înainte de orice trebuie să vrea. Să-i placă meseria; să-și facă un colectiv care să-l înțeleagă și să-l ajute; să-și asigure o bază materială; și, în general, să nu precupețească nimic pentru a realiza niște intenții, niște gînduri. Unii se lovesc 2—3 ani de greutăți și capitulează. E obligatoriu să fii ambițios. Și să molipsești și pe ceilalți. Cînd am venit aici, la prima discuție cu oamenii, le-am spus că avem rezerve materiale și de experiență, că există condiții să ne clasăm «sus»: dar n-am prea fost crezut. Apoi, în numai doi ani — '71 și '72 — I.A.S.-ul nostru a primit patru Ordine ale Muncii — două clasa I și două clasa a II-a — și acum oamenilor li se pare firesc să muncească nu numai pentru menținerea rezultatelor obținute, ci și pentru unele mai bune.

— E simplu să spui «trebuie să-ți faci un colectiv care să fie alături de ambițiile tale», însă cum Dumnezeu se face lucrul ăsta practic?

— M-a ajutat o convingere. Aceea că un conducător trebuie să fie recunoscut de jos în sus; pe baza cunoștințelor și a omeniei sale. Am promovat principiul acesta: să fie șefi doar oamenii pricepuți să dea soluții. Iar pe oamenii cu idei noi îi încurajăm moral și-i stimulăm material. În general, cel care muncește — și în cadrul unei agriculturi intensive este zdravăn de lucru — iese bine și mulțumit. Avem acum un colectiv bun, devotat, responsabil, care nu mai trebuie dădăcit.

— Faptul că munciți la țară vă ține departe de noutățile meseriei?

— Campaniile la noi se țin din una în alta, dar nu ne putem îngădui să neglijăm învățarea lucrurilor noi. Ceea ce ne preocupă azi e finețea tehnică, finețea profesională. Un salariat de-al nostru trebuie să producă mîncare pentru cît mai multe zeci de oameni. Și să știți că avem posibilități. Mi-e ciudă că trimitem oameni la specializare în străinătate, pe dolari, la ferme în care se obțin de la o vacă 6 000 litri de lapte; în timp ce noi, aici, în România, la ferma din Rebricea, am obținut pe primele patru luni o medie de 2 137 litri.

— Ce și cît v-au costat personal toate aceste succese?

— M-am îmbolnăvit de hepatită, dar asta n-o scrieți pentru că nu-mi place să mă pling. De optsprezece ani nu știu de cîte ori m-am dus acasă mai devreme de ora șapte seara.

I. NICOLAE

învingem durerea și învățăm la seral

Predealul, autentică industrie de turism are și cetățenii săi proprii. Aceștia îngrijesc vilele și cabanele, servesc în magazine, lucrează la gară și prin alte părți. Au căsuțele lor, au copii, trăiesc și ei alături de veșnicii lor oaspeți.

Pe Gheorghe Bucur l-am văzut stînd singur într-o cofetărie și privind melancolic spre geam. Era duminică. Zic: singur, azi? Răspunde: am un băiat, dar e acasă. Nevasta m-a lăsat. Lucrez la Sanatoriul climateric de nevroze de aici. Tipul care mi-a luat-o a fost internat la noi. Ea, nevastă-mea, era mai mică decît mine cu 8 ani, iar el avea 9 ani mai mult decît mine. Cred că sînt acum la Deva.

Îl rog să servească o țigară dar refuză: m-a lăsat ea nevasta, dar și eu am lăsat fumatul!

Pauză. Continuă: ca poziție geografică, Predealul e frumos: iarna splendid, vara, nici nu mai vorbesc. Pîinea e bună, coaptă la vatră, cum spune românul nostru. Îl întreb cum i se pare Bucureștiul. Rîde... «Aș vorbi la superlativ dar nu știu cum. Am făcut o fugă acum o lună și am rămas uimit. Diferență mare. Îmi pare rău că n-am apucat să văd «Intercontinentalul». Trebuia să mă întorc repede înapoi că eram de serviciu. Stînd la coadă la bilete în Gara de Nord am auzit una bună. Un tovarăș din spate îl întreabă pe un țăran din față: «De unde ești neică?» El: «De aici din spatele gării la 500 de kilometri». Bună, nu?»

Apoi se scuză: plec, mă așteaptă bălatul. Sub influența discuției cu el, prima întrebare pusă Anei Pantea — informatoare la gară — s-a referit la dragoste în Predeal. Surprinsă și oarecum jenată îmi spune că nu știe. Totuși, insist, la 25 de ani aveți, nu-i așa, un prieten, o perspectivă.

Nu, nu are, pentru că este la seral într-a zecea. Cu ani în urmă i-a murit tatăl și a fost nevoită să intre în serviciu. Dar nu se lasă, vrea să învețe. Chiar acum are de făcut rezumate la română. Duiliu Zamfirescu, afirmă Ana Pantea, are de fapt două cărți, dar nici una nu-mi place. Mai degrabă îmi place «Mersul trenurilor» de care am nevoie în meseria mea. Știți, cînd m-am angajat la gară am avut termen de acomodare o lună și a fost greu. Mă întrebau călătorii de legături și nu știind pe dinafară fugeam la cei bătrîni. Acum ei săracii au cam început să uite «Mersul trenurilor» și îi ajut eu. Să revenim la treburile școlare. Îi place lonel Teodoreanu pentru că pe măsură ce-l citește devine tot mai bun. Îi place Teodor Mazilu care pune pe seama oamenilor așa niște trăsături ca într-o fabulă.

Și viața în Predeal cum e? E bună, dar nu prea găsești cartofi și «el» cartoful, e de mult originar din America». I-am mulțumit și i-am urat să termine cu bine liceul. Cum spuneam, în Predeal există și localnici. Muncesc și trăiesc, și uite, aerul tare, morala lor «provincială» ca și alte lucruri îi ajută să învingă dureri mai mult sau mai puțin inerente, să se îngrijească de copii și să învețe la seral. Să trăiască demn, adică.

Eugen SECELEANU

m-a ajutat o convingere

«Mă înțeleg, îi înțeleg. Mi-am propus să stau aici, cît voi fi util. Cel mai bine te realizezi într-o întreprindere productivă — fie că-i la Dagîța, ori Lazo, ori Miroslava» — inginerul Corneliu Mardare.

orașul copșa mică nu există

Se știe prea bine: Copșa Mică reprezintă o situație-limită, în România de azi.

În spatele uzinelor Copșa Mică se ascunde orașul Copșa Mică. Șase mii de locuitori, cîteva străzi de-a lungul malului stîng al Tîrnavei Mari. Decorul: dealuri sterpe, năruite, cîțiva copaci firavi, cu trunchiurile și frunzele negre, un praf dens și persistent pe care-l simți numaidecît în dinți, în ochi. Voiam să scriu nu despre poluarea Copșei Mici, ci despre orașul Copșa Mică. Despre viața sa. Chiar am și întrebat: care este viața Copșei Mici?

Am fost privit cu ironie și mi s-a răspuns peste tot cam așa:

— Copșa Mică nu este un oraș, Copșa Mică este o uzină, adică mai multe uzine mari, și atît.

— Bine, am ripostat, dar aici locuiesc circa 6 000 de oameni.

— Bine-zis, locuiesc. Atîta doar. Locuiesc.

Și am revenit, vrînd-nevrînd, la fumul negru care copleșește așezarea, dîndu-i un aer de tristețe, poate unic în țară. Bioxid de sulf și plumb, negru de fum, izbucnind în valuri. Nu sînt nici naiv, nici sentimental. Mi-am spus că decorul sumbru poate ascunde o viață bine închegată, trepidantă chiar. Nu este așa. Precum dealurile sterpe din jur, pe care nu mai rodește nici vița-de-vie, viața socială, culturală a Copșei Mici este, practic, inexistentă. Aceasta este realitatea. Din uzină oamenii nimeresc direct acasă unde se schimbă, mănîncă, privesc la televizor. Cei ce nu au familie, adică tinerii, umplu unicul restaurant din centrul așezării (evit să scriu oraș). Există un singur cinematograf

TREBUIE SĂ AJUNGEM ÎN SITUAȚIA DE A SPUNE CU ÎNDREPTĂȚIRE CĂ PROVINCIA E CEL MAI MARE CARTIER AL CAPITALEI!

unde rulează două filme pe săptămînă. Există și o casă de cultură, dar este evitată, fiind amplasată în incinta Uzinei metalurgice. M-a mai frapat ceva: nimeni, deși era o după-amiază caldă, aproape de vară, și destul de multă agitație pe strada principală, nu purta cămașă albă. Mi s-a explicat: «Nu merită, praful și fumul ți-o înnegresc în cîteva minute, așa că...»

Cîndva s-a propus, nici mai mult, nici mai puțin, dezafectarea Copșei Mici. Locuitorii să fie mutați la Mediaș, la 12 kilometri distanță, unde să li se asigure locuințe corespunzătoare. Să rămînă pe loc doar uzinele. Soluția a fost pe bună dreptate socotită nejustificată. Sînt oameni care de zeci de ani locuiesc în Copșa Mică, s-au legat — oricît de incredibil ar părea — de localitate, de micul petic de grădină din fața casei care, cu oricîtă rîvnă ar fi lucrat, nu poate naște decît cîteva firave legume. Atunci? Soluția există, depinde cu cîtă consecvență și curaj va fi transpusă în viață: înzestrarea Uzinei metalurgice de metale neferoase și a Carbosin-ului cu filtre și stații de epurare de maximă eficiență. Care să limpezească apele Tîrnavei Mari și aerul veșnic sumbru al Copșei Mici și care, în cîțiva ani, să permită ca pe dealurile din jur să rodească iarăși meri și cireși. Oricît de costisitoare ar fi aceste instalații, ele trebuie să intre în funcțiune cît mai curînd posibil. Atunci va renaște și viața Copșei Mici. Atunci tinerii — și sînt în prezent nu mai puțin de 2 500 doar la școala medie tehnică de chimie și la liceul de cultură generală — se vor putea plimba prin parcul orașului, vor putea culege poame din copacii care acum doar înfloresc, dar nu fac fructe, sau vor înota în Tîrnavă care, cel puțin acum, în dreptul orașului, aduce mai mult a canal de scurgere.

L-am cunoscut pe vicepreședintele consiliului popular Copșa Mică, Dionisie Fülop. La toate întrebările mele a răspuns cu o dezarmantă ridicare din umeri: viață culturală, turnee artistice? «N-avem așa ceva, ne ocolesc». Parc sportiv, bază sportivă? «Un teren de fotbal, atît. Și acela nefolosit. Tinerii noștri preferă să meargă să facă sport ori să se distreze la Mediaș. Rămîn la Copșa Mică doar familiștii și bătrînii». La întreprinderea din Copșa Mică se cîștigă bani frumoși. Copșa Mică este o localitate bine aprovizionată cu produse de larg consum. Dar Copșa Mică încă nu este un oraș. Dar trebuie să fie!

În efortul general al țării, astăzi problema Copșei Mici e pe deplin rezolvabilă. Legea pentru protejarea mediului ambiant dă speranțe justificate locuitorilor de aici. Trebuie însă să se acționeze prompt, curajos, în spiritul acestei legi menite să apere valorile supreme ale societății noastre: oamenii!

Mihai HETCO

Smogul sau drama Copșei Mici.

Singurul lăcaș de întîlnire a tinerilor în centrul Copșei Mici: circiuma

Un riu mort, o vegetație distrusă, dealuri erodate sau efectele poluării la Copșa Mică.

originala nuntă: lugoj-reșița!

Călătoresc cu trenul — o cursă locală — către Lugoj împreună cu judecătorul Horia Vasilescu din Caransebeș. Cîțiva navetiști moțăie pe banchete, două precupețe își împărtășesc cu voce tare diverse păreri. În dreptul stației Tapia trenul pilotează, se fac lucrări de terasament, observ mai multe femei dînd cu tîrnăcopul. Horia devine revoltat dintr-o dată: «Oare de ce se angajează femei la munci atît de grele?! Există atîtea creșcătorii de păsări, să dea acolo de mîncare, este funcția femeii asta sau orice altceva, mă rog — dar de ce femei muncind la terasament și bărbați zăcînd încă de dimineață prin birouri?!»...

Cu puțin mai înainte, aflînd scopul deplasării mele, îmi mărturisise sincer, deschis: «Să știi, mie mi se pare că în provincie se muncește mai mult decît în Capitală!». E părerea omului, înclin să cred și eu același lucru, așadar nu am de ce îi contrazice, «în provincie!» Oare ce înseamnă *asta de fapt?!* Cădem repede de acord că există, în mare, două interpretări: una este aceea ce denumește un mediu, un loc, hai să îi zicem mai izolat, mai înapoiat economic; și a doua versiune ar fi aceea că provincie înseamnă *totul în afara Bucureștiului*. (În acest fel iată că și Timișoara, și Clujul, și Craiova s-ar încadra în această zonă teoretică)

Deocamdată însă încerc să descopăr mecanismul interior, intim, al realităților de aici; mă interesează mai mult psihologia oamenilor. Îmi amintesc cîteva replici ale judecătorului Vasilescu, le transcriu întocmai, cred că au un parfum aparte — oferă o mai bună înțelegere a modului de a viețui și gîndi lucrurile decît zece comentarii unul peste altul:

«În București, oamenii stau cot la cot numai la coadă, aici la noi, în provincie, oamenii stau cot la cot chiar dacă nu se văd!»

«...îți dai seama că noi avem *o singură librărie?* Că aici așteptăm o carte de Marin Preda?! La «Ambasador», la «Scala» oamenii fac coadă la cărți polițiste...! Pentru noi, caransebeșenii, librăria este *o deltă*, și nu un șirand unde se vinde înghețată Polar».

«În străinătate Caransebeșul este comparat cu Grenoble!, așa spun turiștii care au fost pe aici și scriu oamenii de artă!...»

Am ajuns în Lugoj, coborîm, judecătorul-scriitor Vasilescu ține să mai adauge în sfîrșit:

— Noi sîntem poate teribil de demodați, poate da... dar știi: așteptăm mugurii!...

. . . . . .

«Așe, ace, nasturi, gogoși, langoși» — ne la în primire o firmă imensă, multiplă, încă de la intrarea în oraș. Zîmbesc, apoi izbucnesc în rîs de-a dreptul, căci alături, a doua ne informează vizibil și prompt că «Aici se face ONDULAȚIE *cu* APĂ și FIER!»

...Nu-i nimic, trece și asta, scopul venirii mele aici este cu totul altul. Două treimi din populația orașului o reprezintă femeile. Băieții sînt «protejați» în Lugoj (probabil din pricina asta se constată o serie de permanente fluctuații ale tinerilor de la locul de muncă!).

Prim-secretara municipiului U.T.C. Lugoj, Teodora Naghy Ghinea, împreună cu Ion Jurca, secretar cu problemele de propagandă, îmi înfățișează succint un tablou viu colorat al situației «ciudate» care se menține aici: într-adevăr, Lugojul duce lipsă de băieți. În schimb, Reșița nu are fete! Din-

Horia PĂTRAȘCU

(Continuare în pag. 27)

trebuie să știm să obținem tot ceea ce ne dă dreptul să avem munca noastră

Cetate cu contribuții fundamentale în istoria țării, Tîrgoviște a suportat greu retragerea investiturii de capitală a Țării Românești. Au venit ani în care tîrgoviștenii au trăit mai mult în umbra înșelătoare a strălucitelor fapte de odinioară decît din lumina faptelor vieții lor de zi cu zi. Fosta capitală a devenit lent și pe neobservate un tîrgușor ca multe altele. Deși au cîntat-o, poeții n-au putut s-o ajute. A te emționa în fața ruinelor istorice înseamnă prea puțin pentru un oraș care-și suportă cu dificultate propria istorie.

Astăzi, tîrgoviștenii trăiesc o emoție care-i apropie de înaintașii lor. Emoția ctitoriilor. Marea platformă industrială a orașului, în care se vor investi aproape 14 miliarde lei, schimbă din mers ritmul de viață al tihnitei Tîrgoviști. Și această emoție este una permanentă. O simți pe strada răscolită de sistematizări, în noul complex comercial «Mondial», în autobuzele arhipline. Oamenii sînt agitați și la orice oră mai au încă multe, foarte multe de făcut. Unii sînt pripiți, alții sînt într-o alertă mai «controlată», dar toată lumea simte că de azi pe mîine în oraș, în județ, dispar și apar construcții, străzi, stări de lucruri.

Bucuria realizărilor nu este una euforică. Nici nu poate fi așa, căci problemele, necazurile fiecărei zile țin dreaptă cumpăna atenției. Așadar, Tîrgoviște încearcă să se reacomodeze cu statutul unui oraș înundat de viață, adică de fapte de primă mărime. Colindînd orașul, încercînd să-i iau, cum se spune, pulsul, am întîlnit oameni de diverse profesiuni. Scurtele convorbiri cu unul sau cu altul dintre ei m-au făcut să înțeleg că despre Tîrgoviște de astăzi pot afla foarte multe lucruri, dacă voi reuși să string cîțiva oameni ai orașului, oameni ai principalelor sectoare de activitate ale capitalei dîmbovițene. Cu sprijinul tovarășului Marin Iliescu, directorul cabinetului județean de partid, am reușit să-i fac să se întîlnească pe cîțiva dintre oamenii Tîrgoviștei de azi. Oameni ai faptei, dar și oameni ai dialogului. Nu am făcut altceva decît să le mulțumesc pentru acceptarea mea la această discuție și să notez elementele care mi s-au părut mai definitorii pentru starea de spirit a multiplului dialog.

Dorin Tudoran — V-aș propune ca în discuția noastră să avem în vedere condiția provinciei, statutul orașului mai mic sau mai mare, dar al orașului de provincie.

Ion Păunescu, tehnician la Întreprinderea de strunguri «SARO» din Tîrgoviște — Un lucru este foarte sigur: fie că lucrezi în București, fie la Cluj, Vaslui ori Tîrgoviște eforturile care ne sînt cerute sînt la fel de mari. Ba, poate că în cazul Tîrgoviștei sîntem obligați să depunem eforturi mai mari decît în mod obișnuit. De aceea nu înțelegem, nu putem fi de acord ca tot ceea ce ține de condițiile noastre de viață să fie sub nivelul altor orașe mai mari. La obligații egale de muncă, pretindem condiții de viață cel puțin asemănătoare. De ce locuințele în care stăm, noile blocuri, să fie de o atît de modestă calitate? De ce să nu putem găsi în Tîrgoviște o umbrelă, o stofă de calitate? De ce să mă duc în alt oraș pentru a cumpăra un pantof ca lumea și adăugînd costul biletului de tren să dau mai mult pe o pereche de pantofi decît cetățeanul Bucureștiului, Clujului, Iașului?

Haralambie Păunescu, directorul Direcției comerciale a județului Dîmbovița — Dumneavoastră bateți monedă pe o situație mai veche. Uitați că noi am mers aici pe preluarea magazinelor unor vechi negustori. E drept că repartițiile pe fond de marfă pentru județul nostru sînt încă necorespunzătoare dar situația nu se prezintă așa cum ați încercat dumneavoastră s-o arătați. Dacă nu se găsesc pantofi pentru copii la Tîrgoviște, nu se găsesc nici în București.

Aurel Bălan, inginer, șeful serviciului organizarea producției la Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște — Vă contrazic. Eu am fost săptămîna trecută la București și am cumpărat pantofi pentru copii.

Ion Păunescu — Și apoi să nu uităm că, de pildă, la noi la «SARO» lucrează oameni veniți din 28 de județe. Mulți vin din orașe bine aprovizionate și au prilejul să facă o comparație care ne dezavantajează în mod net.

Haralambie Păunescu — Supermagazinul «Mondial» a fost apreciat foarte bine de tovarășul ministru adjunct Cazan și de tovarășul director general Grosman. Ni s-a spus că nu există în Capitală vreun magazin cu un așa bun sector de confecții.

Gavril Mureșan, inginer șef la Întreprinderea de strunguri «SARO» Tîrgoviște — Știu și eu? Oricum, nu fiți chiar așa liniștit. Nu uitați că la «Mondial» lipsește un plafon care să despartă sectorul de mezeluri de la parter de sectorul textile de la etaj. Știți bine că lipsa unui sistem de ventilație face aerul din «Mondial» greu respirabil.

Aurel Bălan — Și celelalte magazine sînt la fel de «comprimate». Nu s-a avut în vedere fluxul, în continuă creștere, al consumatorilor. La spațiu mic ar fi mai bine să mergem pe specializare. Am fost de curînd la Vaslui și am rămas impresionat. Se vede o idee arhitectonică, o preocupare pentru o cît mai eficientă și estetică punere în valoare a datelor naturale. În Tîrgoviște nu se poate vorbi deocamdată de așa ceva.

Mihail Iurcu, economist la Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște — Ceea ce ar trebui să ne preocupe în mod deosebit pe noi, provincialii din Tîrgoviște, este dreapta considerare a raportului dintre necesitate și posibilitate, dintre cerințe și rezolvarea lor. Iată, de pildă, ne ocupăm de sistematizarea, urbanizarea satelor dar nu avem încă un plan ferm și acceptat ori acceptabil de sistematizare a Tîrgoviștei! S-a construit mult în Tîrgoviște, dar la mare întîmplare. Parcă a scos cineva totul dintr-un buzunar și a aruncat la întîmplare construcțiile. Acesta nu poate constitui un mod de a gîndi amplasarea. Pe de altă parte, satisfacerea unor minime nevoi social-culturale nu este realizabilă. Nu se poate vorbi despre o viață culturală avînd doar două cinematografe care trebuiau de mult demolate sau organizînd la nesfîrșit numai seri de dans la care nu mai vine aproape nimeni. Unde sînt serile literare, simpozioanele, conferințele? Unde sînt turneele echipelor de teatru din București? Unde și care este locul vieții muzicale în orașul nostru?

Marin Iliescu, directorul cabinetului județean de partid — Nu uitați că noi am pornit de la un nivel foarte scăzut și că nivelul culturii muzicale, de pildă, la noi este foarte redus. Cînd au fost diverse trupe de teatru ori orchestre în turneu la noi, sălile erau aproape goale. Oricum, cred că azi sîntem pe un drum bun. Față de stadiul în care ne aflam în urmă cu cîțiva ani lucrurile sînt într-o certă îmbunătățire.

Gavril Mureșan — Sînt de 2 ani în Tîrgoviște și nu pot să neg lucrurile care s-au realizat. Față de Tîrgoviștea de acum 2 ani cel de azi e pe alocuri de nerecunoscut. Numai că nu e bine să persistăm în greșeala de a ne compara numai cu noi înșine. Sigur, față de noi cei de acum doi ani putem fi de 300% mai bine dar în comparație cu alte orașe ale țării, sau în absolut, poate nu reprezentăm încă mare lucru. Sigur, e bine să te autodepășești dar mai profitabil este să-i depășești pe alții, și anume pe cei mai buni. Munca noastră aici este foarte dură și nu știu dacă o să am timp să mă întreb la sfîrșitul acestui cincinal sau al celuilalt: «Am fost eu în cincinalul acesta la teatru?» Dacă nu apucăm să mai mergem la un spectacol mi se pare obligatoriu să ne bucurăm de alte lucruri. Este inadmisibil ca după ce aduc de la Arad pe cel mai bun proiectant de strunguri din țară să nu i se poată da o locuință. După cîteva luni, omul a plecat și cei în pierdere sîntem noi. O uzină ca a noastră nu se pune pe picioare de azi pe mîine și cu orice fel de oameni. E nevoie de un nucleu de cadre cu experiență, de oameni care știu ce e un strung pentru că au făcut cîteva mii. Cînd ești mic visezi să-ți crească mustață dar nu-ți crește orice ai face. Îți crește la timpul potrivit. Noi sîntem o categorie de oameni care efectiv trăim un anumit timp pentru rezolvarea unei probleme. Dar la asemenea sarcini avem nevoie și de satisfacții. Eu vă spun sincer, o a doua experiență la Tîrgoviște nu aș mai face-o, oricine mi-ar cere-o. Este inadmisibil ca în situația în care am nevoie de a lua legătura urgent cu Bucureștiul să aștept la telefon patru ore! Condiția de provincie, în sensul ei peiorativ, depreciativ și-a creat-o provincia însăși. Trebuie să știm să obținem

Dorin TUDORAN

(Continuare în pag. 27)

Fotografiile acestui grupaj de materiale din cele șase pagini au fost realizate de R. CONSTANTINESCU, E. GHERA, V. MOLDOVAN, I. PREDOȘANU, S. STEINER.

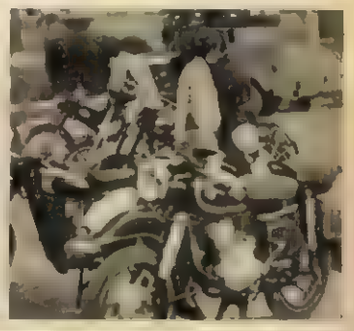

rupți din soare

Dacă vreodată i s-ar îngădui Soarelui să-și aleagă reședința permanentă cu siguranță el ar opta pentru plaurile Muscelului.

Și ar poposi mai întîi pe crestele Pietrei Craiului, și-ar spăla fața în apele de cristal ale Iezerului, ar coborî prin Posada și apoi s-ar lăsa condus de Argeșel prin frumoasele muscele.

După ce la Nămăești ar aduce un omagiu lui Pîrvu Mutu, Ion Negulici și George Topîrceanu, va înconjura dealul Mățăului, livezile cu mere de aur de la Bilcești, Lerești, Valea Mare și Suslănești și va zăbovi la Boteni să afle taina celor ce au hotărît să promoveze ca deviză de viață hărnicia, cinstea, onoarea și demnitatea comunistă.

În drumul său va da binețe celor din Hîrtiești și de aici va fi dus pe brațe de copiii din Vulturești-Bîrzești.

Am avut fericirea să-i văd cum se pregătesc.

În fiecare dimineață străbat codrul pe urmele cerbilor pînă la fagul lui Radu Anghel și din poiana haiducilor în murmurul zorilor așteaptă întîlnirea cu soarele.

Liniște,
tăceți frunze,
și voi fire de iarbă,
să cînte privighetorile,
opriți umbrele
acum este clipa,
cînd putem prinde firul luminii.
Soarele se înalță ca un Făt-Frumos cu brîu de curcubeu.
Aud întrebarea.
— Copii, aveți toți cîte o rază de soare?
— Da a a...
— Coborîți razele în florile de rouă și spuneți-mi ce vedeți.
Și copiii au tăcut. Atunci am simțit că au intrat într-o lume de basm.
Mi-ar trebui noptile Șeherezadei să vă pot spune tot ceea ce am văzut și auzit, tot ceea ce cu sufletul în emoție am trăit.
Un fiu al Soarelui auzind șoaptele profesorului Mărgescu s-a trezit că din fiecare deget îi răsare cîte un om, apoi din fiecare celulă a corpului său creșteau oameni.
Ce poate să fie?
Este drumul pe care-l cunoaștem, mi l-a arătat tovarășul Ceaușescu.
Unde duce?
Spre oameni.

4 mai 1973

Gheorghe NĂSTASE

«Compoziție»
de Bombonica Dragomir (12 ani), Vulturești.

«Descătușare»
de Lorena Brînzea (9 ani), Bîrzești.

«În cosmos»
de Titi Crasandă (13 ani),
Vultureşti.

ARTIŞTII DIN VULTUREŞTI ŞI DIN BÎRZEŞTI

«În poarta casei mele»
de Elena Mateescu (12 ani),
Bîrzeşti.

ARTIȘTII DIN VULTUREȘTI ȘI DIN BÎRZEȘTI

Iată «miracolul de la Vultureşti» fotografiat agfa-color şi găzduit în paginile revistei noastre. Iată aici, numerotate 1, 2, 4, 6 şi semnate — Speranţa, Bombonica, Parmena, Dan, ba chiar şi Titi — momentele de vis, şi de joacă, şi de născocire, şi de complicitate cu culoarea a unor copii cărora li s-a spus — oricît ne-am teme de cuvintele mari şi definitive — copii geniali. Nu ştiu dacă sînt geniali. Ştiu că au răspuns aşa la nişte întrebări: *«Voi desenaţi ca vedeţi?» «Mdaaa...» «Dar cîinele ăsta cu aripi?» «Cîine cu aripi nu există, da' ăsta zboară fiindcă vreau eu». «Şi trei sori în loc de unul există fiindcă vrei tu?» «Nu. Trei sori există de-adevărat. Aici, la Vultureşti, ard trei sori...»*

Acesta este, de fapt, miracolul. La Vultureşti, în satul acesta argeşean, care miroase toamna de te-mbată a prună şi a pădure de culoarea mierii arse, aici, la Vultureşti, nişte copii de ţărani au descoperit că, dacă ei vor, pot arde cu adevărat trei sori pe cerul caietului de desen, şi florile pot căpăta capete de copii şi capetele de copii pot zbura vesele, ca nişte baloane galbene, iar cosmosul poate semăna cu ograda casei, cînd, pe-nserate, plopul în culoarea castanei coapte iar cîinele zboară spre lună, după ciori. Şaptezeci şi şapte de copii din Vultureşti, de copii ca toţi copiii — băieţi tunşi chilug, fetele cu cordeluţă obligatorie în cap — au aflat ce-nseamnă visul şi voluptatea transcrierii lui cu pensula în mînă şi au mai descoperit că a crea înseamnă a te regăsi pe tine însuţi, atunci cînd mintea o porneşte razna spre soare şi ochiul se opreşte, responsabil, în grădina casei.

Aceasta e, de fapt, minunea. Un învăţător care n-a pus, el, mîna, niciodată pe pensulă, Ion Mărgescu, a reuşit să trezească în şaptezeci şi şapte de copii gustul nebun de a vedea lumea prin ochelarii năstruşnici ai fanteziei, gustul de a prinde în hotă sorii, şi gardurile satului, şi rachetele, şi «verişoarele mele», de a vedea soarele ca un moş cu mustăţi din aripi de înger şi cu bucle din capete de clovni. Cei, mai întîi 6 apoi 35, apoi întreaga clasă, apoi 77 de copii, lăsaţi să deseneze cum îi taie capul şi cum îi duce mîna, şi cărora învăţătorul le citea în acest timp poveşti şi versuri populare, ca să le stîrnească inspiraţie, cei şaptezeci şi şapte de copii s-au lansat în joacă pe drumurile artei şi ale gloriei. După ei, s-au pornit să deseneze minunăţii şi copiii din satul învecinat, Bîrzeşti. Arta te contaminează. Fantezia se propagă. Au urmat premiile. Premii pe ţară. Premii internaţionale — la Sofia, la Moscova, la Cairo, la Leningrad. La concursul organizat de UNICEF, şapte premii acordate vulturenilor. *«Mie îmi place să desenez că am luat un ceas premiu, şi mă cunosc toate ţările. Eu şi noaptea mă gîndesc la culori. Pe mine mă cheamă Constantinescu M. Ion şi sînt bucuros».*

Cel dintîi premiu l-a căpătat însă Vasilica Bologa. Cînd a văzut că toată clasa desenează, fetiţa a plîns că vrea şi ea. Vrea cu orice preţ. Vrea neapărat. Dar Vasilica avusese poliomielită şi nu putea umbla. Nu putea ţine pensula în mînă. A băgat degetul în culoare şi a lucrat cu degetul direct pe hîrtie. O lucrare, cinci lucrări, douăzeci de lucrări. A adus şcolii, cum spuneam, primul premiu internaţional...

Chiar şi cel mai stăpînit condei, cel care are oroare de asociaţiile patetice şi de simbolistica forţată, tot se vede împins a descoperi în acest nume — Vultureşti — o metaforă. Ce s-o fi întîmplat în acest colţ de pămînt argeşean de l-au botezat oamenii cu numele păsării celei mai semeţe şi cu zborul cel mai cutezător, ce s-o fi întîmplat de a izbucnit tocmai aici o asemenea jerbă de talente nu ştiu, şi poate nimeni nu va reuşi să explice minunea vreodată. Dacă o ţii de minune. Dar dacă înţelegi întîmplarea aceasta simplu şi adevărat, aşa cum s-a petrecut aievea, dacă-ţi povesteşti simplu că într-o zi un învăţător de ţară a cumpărat nişte acuarele şi i-a adunat pe copii, şi i-a pus să deseneze ce vor ei şi cum vor ei, iar el le-a citit «Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai...», atunci nu mai e nimic de explicat. Totul e de înţeles.

Copiii de la Vultureşti au expus în Bucureşti. Întîi, la sala Kalinderu, acolo unde de obicei îşi arată harul studenţii ce mai au un an-doi pînă să fie unşi artişti cu patalama în buzunar. Apoi, au expus la librăria «Viaţa românească», atunci cînd poetul Alexandru Lungu şi-a lansat volumul de versuri, ilustrat de ei, de micii pictori naivi din Vultureşti.

Aici, în librărie, am văzut imaginea pe care şi-o fac copiii aceştia asupra poetului, asupra artistului în general. Trei din ei au colaborat la realizarea portretului lui Alexandru Lungu, şi nu contează că nu seamănă cu poetul, de fapt nici nu interesează treaba aceasta. Dar toţi trei, şi Zenaida Popa, şi Doina Florea, şi Costin Oancea au ajuns la concluzia că poetul e un fel de personaj fantastic, un fel de vrăjitor care şi-a coborît ochelarii cu dioptrii de pe nas şi-i ţine în mînă, în timp ce în jurul capului lui zboară fluturi, şi broaşte, şi clovni, iar pe la urechi şi pe umeri alunecă şerpi prelungi şi coloraţi, şerpii cu venin otrăvitor şi binefăcător în acelaşi timp. Şerpii poeziei, şerpii înţelepciunii, pe care nu-i poţi stăpîni decît dacă ai fost sortit să îmblînzeşti şi să cînţi viaţa, oamenii şi şerpii. Copiii din Vultureşti au această putere de vrajă...

Sanda FAUR

La Vultureşti.

La Bîrzeşti.

«Glastră»
de Doina Florea (15 ani),
Vulturești.

«Verișoarele mele»
de Parmena Ivașcu (12 ani),
Vulturești.

«Surorile»
de Bombonica Dragomir (12 ani),
Vulturești.

«Compoziție de primăvară»
de Speranța Ivașcu (14 ani),
Vulturești.

DIALOG PESTE VEAC 1848-1973

ITINERARE REVOLUȚIONARE

MÎNJINA-IAȘI

Moșia lui Costache Negri de la Mînjina a devenit în anii premergători revoluției locul de pelerinaj al tinerilor pașoptiști din Moldova și Țara Românească.

Gazda de la Mînjina, Costache Negri, «iubit de toți pentru înțelepciunea sa dreaptă, pentru blîndețea și caracterul său».

Mînjina, nume cu profundă semnificație în inimile celor care au luptat pentru înfăptuirea României moderne, păstrează și astăzi rezonanțe puternice cînd încercăm să reînviem un moment din istoria atît de frămîntată și de eroică a anului 1848.

Moșie a lui Costache Negri, situată la 50 de kilometri de Galați, ea avea să devină în anii premergători revoluției loc de pelerinaj al tinerilor pașoptiști din Moldova și Țara Românească. Aici se poate spune că s-a pus la cale soarta Moldovei și s-a făurit viitorul țării.

PROGRAMUL ACȚIUNILOR VIITOARE

Prilejul întrunirilor era banal: sărbătorirea zilei onomastice a lui Costache Negri și a surorii sale Elena, la 21 mai, de Sfinții Constantin și Elena. Pentru a nu se trăda vreo altă preocupare se organizau petreceri ce durau cîte trei-patru zile la unul dintre cei mai ospitalieri moldoveni, recunoscut «ca decanul tinerimii și chemat de atunci și pînă astăzi cu denumirea drăgălașă și respectată de Moș Costache, sau cu aceea, mult mai caracteristică, de Unchește» — arată V. Alecsandri. Iar C.N. Filipescu, într-o scrisoare către Ion Ghica, vorbind despre faima amfitrionului, scria: «Cunoști pă Negri și poți judeca dacă este în putința unui adevărat român să-l cunoască fără să-l iubească, să treacă pe la dînsul fără să poposească». Evocînd zilele din mai 1845, poetul moldovean amintea de acele faimoase hore ce se încingeau în bătătură și în care intrau «mînă în mînă alături de cavaleri și damele saloanelor din ambele capitale», de «Costăchiță Filipescu ce ducea hora cu pornirea voinicească a unui fecior de munte», în timp ce Alecu Russo «ațița glumele romîncelor cu spiritul său șăgalnic», iar N. Bălcescu «cuprins de entuziasm la privirea flăcăilor ce dănțuiau cu pletele în vînt zicea »O mîndră oaste va avea România cînd i-ar veni rîndul în lume"».

În realitate, aici se dezbătea în comun programul acțiunilor viitoare. În timp ce Vasile Alecsandri citea cucoanelor în grădină din poeziile sale, în salonul cel mare din conac se discutau probleme ce însuflețeau la acea vreme pe toți românii. În toiul unor astfel de convorbiri, Mihail Kogălniceanu a dat dreptate lui N. Bălcescu care arătase în studiul său «Despre starea socială a muncitorilor plugari în Principatele Române în deosebite timpuri» că atîta vreme cît nu se va îmbunătăți soarta milioanelor de clăcași prin eliberarea și împroprietărirea lor, principatele nu vor putea să devină puternice chiar dacă s-ar uni. Această revendicare avea să fie înscrisă cîțiva ani mai tîrziu în articolul 13 al Proclamației de la Islaz.

Aici, la Mînjina, s-au legat și cimentat prietenii ce aveau la bază idealuri comune — prietenia dintre Mihail Kogălniceanu și membrii «Frăției», Nicolae Bălcescu și Ion Ghica; dintre Vasile Alecsandri și Costache Negri. Aici s-au cunoscut tînărul agronom moldovean Ion Ionescu de la Brad și Nicolae Bălcescu, discutînd spinoasa problemă a țărănimii române. Chemarea «Vino la Mînjina» a fost ani de-a rîndul apelul intelectualității progresiste românești pînă la izbucnirea revoluției ce avea să marcheze un început de epocă nouă în istoria țării.

«ACELE PELERINAJE ÎN ȚARA DE JOS A MOLDOVEI...»

Avînd o gazdă ca C. Negri, «iubit de toți pentru înțelepciunea sa dreaptă, pentru blîndețea și caracterul său», întîlnirile de la Mînjina din mai 1845 aveau să constituie o îndrăzneață inițiativă politică. Adunînd pe cei mai de seamă oameni politici ai timpului din Țara Românească și Moldova, ca Vasile Alecsandri, Alecu Russo, Alecu Donici, C Rolla, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, Ion Ionescu de la Brad, Costache Filipescu și alții, întîlnirile de la vechiul conac moldovenesc s-au înscris ca unul din principalele momente în lupta militanților pașoptiști pentru dreptate, frăție și unitate națională.

Despre caracterul național al petrecerilor de la Mînjina, Vasile Alecsandri scria în 1862 într-un articol despre Bălcescu: «Vizitele noastre la Mînjina pentru ziua lui Negri, petrecerea frățească în jurul familiei sale, înzestrată cu cele mai frumoase calități ale spiritului și ale inimei, vor rămînea suvenire nesterse din memoria noastră. Acele pelerinaje în țara de jos a Moldovei au avut o neprețuită influență în favorul mișcării naționale de la 1848. În Mînjina, tinerii, ostenți și descurajați de greutățile misiei lor, prindeau o nouă putere pentru luptele viitoare; moldovenii și muntenii aveau ocaziune a se cunoaște de aproape, a să stima, a să iubi, a pune la un loc speranțele lor, a face proiecte măreț pentru renașterea patriei comune, a să înțelege pentru formarea opiniei publice în țară. Zic patrie comună, zic țară, pentru că la Mînjina nu mai erau moldoveni și munteni, dar români; nu erau două țări pentru români, dar o singură țară, o patrie comună! Unirea exista în inimi, ea se tălmăci în cuvinte și prinse rădăcini, ca o plantă cerească, pe acel loc ars de soare și lipsit de plantele umbritoare ale pămîntului».

«ROMÂNIMEA AFLĂTOARE LA PARIS» LUPTĂ PE BARICADE

În condițiile în care se aflau țările române la mijlocul secolului al XIX-lea principalele țeluri ale pașoptiștilor erau: înlăturarea vechii orînduiri și înfăptuirea unității și independenței naționale. Ei erau conștienți însă că pentru atingerea acestor obiective realitățile interne și externe erau deosebit de grele și numai unirea tuturor forțelor îi putea ajuta să-și atingă idealurile.

Pentru înfăptuirea viitoarelor acțiuni deliberate la Mînjina și pentru a evita rigorile cenzurii din țară, care se înăsprise, pregătirile revoluționare aveau să-și mute centrul peste graniță. Pe această linie se înscrie «Societatea studenților români de la Paris», care a luat ființă în decembrie 1845 și care milita pentru revoluție. Președinte a fost ales, pentru un timp, Ion Ghica, secretar — C.A. Rosetti, iar casier — moldoveanul Scarlat Vîrnav. În cadrul reuniunilor au participat moldoveni și munteni ca Mihail Kogălniceanu, Costache Negri, Nicolae Bălcescu, Ion Ionescu de la Brad, A.G. Golescu, C.A. Golescu, Dimitrie și Ion Brătianu, Iancu Alecsandri, D. Bolintineanu și alții.

La 8/20 decembrie 1846 a avut loc deschiderea festivă a localului Bibliotecii române de la Paris, donația moldoveanului Scarlat Vîrnav. Loc de întîlnire pentru «românimea aflătoare la Paris», ea era situată în apropierea Universității, în Place de Sorbonne nr. 2. Nicolae Bălcescu arăta într-o scrisoare că «duhul junimii d-aci încă s-a format bine. Avem acum un cabinet de cetire, c-un salon minunat făcut de Vîrnav. Acesta este un centru de adunare al românilor».

Revoluția din februarie 1848 din Franța avea să-i găsească pe cei mai mulți dintre militanții români la Paris luptînd pe baricade, iar Biblioteca română transformată într-un centru sanitar pentru ajutorarea răniților. În martie, N. Bălcescu convoca pe «moldo-românii» aflați la Paris pentru a hotărî începerea luptei în Principate și redactarea unui program revoluționar.

«ȚARA ERA NEMULȚUMITĂ»

Planurile de începere a unei revoluții simultane în principate aveau să se lovească însă de multe piedici. La Iași, mișcarea revoluționară izbucnea prematur (27 martie, stil vechi), fără participarea unor patrioți români ca Iancu Alecsandri, Costache Negri, Vasile Mălinescu; ei au rămas în afara granițelor, opriți de autorități să intre în țară.

Cu toate măsurile întreprinse de domn pentru a stăvili nemulțumirile, Iașul devenea primul centru al mișcării revoluționare din țările române. Numeroasele întruniri în case particulare, ce nu puteau fi controlate, au neliniștit pe domn, care în cele din urmă a permis adunarea de la Hotel Petersburg din seara zilei de 27 martie/8 aprilie 1848, unde s-a elaborat «petițiunea-proclamațiune a boierilor și notabililor Moldoveni».

Iată ce relatează Gheorghe Sion în «Suvenire contimporane», referindu-se la evenimentele petrecute la Iași. «În seara de 27 martie, în ajunul venirii mele, se făcuse o mare întrunire în sala spațioasă a otelului de Petersburg. Adunarea a fost compusă din o mulțime de cetățeni, boieri și fii de boieri de toate clasele și de toate vîrstele, negustori și comerțanți, atît pămînteni cît și străini. Ministrul din lăuntru, logofătul Ștefan Catargiu, veni în numele domnului să întrebe care e scopul convocării sale. Prezidentul întrunirei îi spuse că țara era nemulțumită și dorește oarecare reforme și îmbunătățiri. Atunci ministrul zise că să-i dea în scris acele dorințe, căci și măria sa, ca un părinte bun, e în plăcere a le lua în băgare de seamă; dar că sub nici un cuvînt nu va mai îngădui convocarea de două oară a unei asemenea adunări, care turbură liniștea publică».

Cele 35 de articole înscrise în «petițiunea-proclamațiune» au fost respinse de către Mihail Sturdza, care a trecut la înăbușirea acțiunilor întreprinse de patrioți. Reprimarea mișcării, arestarea și fuga fruntașilor revoluționari peste hotare nu au descurajat, ci au dat un nou avînt entuziaștilor pașoptiști. Dacă la 27 martie ei au prezentat lui Vodă un program de revendicări cu caracter moderat, sub impulsul adunării de la Blaj, la care au participat, ei au elaborat la Brașov, la 12/24 mai, unul din cele mai radicale programe revoluționare, intitulat «Principiile noastre pentru reformarea patriei», prevăzînd împroprietărirea țăranilor fără despăgubire, desființarea privilegiilor boierești, egalitatea în fața legilor și unirea Moldovei cu Țara Românească.

Ceea ce s-a început la Mînjina s-a continuat și s-a cimentat în focul revoluției: prietenia dintre elementele progresiste din cele trei țări române care, unite prin aceleași idealuri, au continuat lupta pentru realizarea țelurilor înscrise în inimile generației lor — dreptate socială și unitate națională.

Beatrice MARINESCU
cercetătoare științifică la Institutul de istorie «N. Iorga»

La Iași — înfățișat aci într-o gravură de epocă — mișcarea revoluționară a izbucnit prematur și a fost înăbușită. Dar elementele progresiste au continuat lupta pentru realizarea țelurilor înscrise în inimile generației lor: dreptate socială și unitate națională.

DIALOG PESTE VEACURI 1848–1973

VIAȚA LUI NICOLAE BĂLCESCU (III)

«EU MI-AM ÎNCEPUT VIAȚA ÎNTRÎND ÎN ÎNCHISOARE PENTRU REVOLUȚIE, ȘI ÎNCHISOAREA OBLIGĂ CA ȘI NOBLEȚEA»

O scrisoare imprudentă a unuia dintre «frați» a dus la descoperirea conspirației inițiate de Dumitru Filipescu, apoi la arestarea căpeteniilor ei. Printre arestați, alături de Filipescu, a fost și tînărul «junker» Nicolae Bălcescu.

În lunile octombrie 1840–februarie 1841 Bălcescu a fost ținut în arestul militar al capitalei în mahalaua Gorjani, unde i s-a comunicat și degradarea și excluderea din cadrele armatei. Ion Ghica, care l-a vizitat acolo în acest timp, l-a găsit așezat «pe marginea unui pătucean de scînduri, fără alt așternut decît o manta-soldățească ghemuită la căpătîi și cu o luminare de seu într-un sfeșnic de pămînt, care lumina un ceaslov, singura carte ce-i fusese permisă».

La 11 aprilie 1841, după o îndelungată și minuțioasă anchetă, lui Bălcescu i s-a comunicat sentința: trei ani închisoare.

Cei mai mulți dintre tovarășii săi primiseră între opt și zece ani. Deosebirea dintre pedeapsa acestora și cea pronunțată împotriva lui Bălcescu s-a datorat faptului că fostul «junker» fusese considerat minor — din actele prezentate instanței rezulta că nu avea decît 19 ani — și astfel judecătorii au trebuit să-i acorde circumstanțe atenuante.

Ca loc de ostindă i s-a dat o chilie de la mănăstirea Mărgineni, către care a fost îndreptat la 7 iulie cu o escortă militară. În fișa personală care îl însoțea se preciza că are «înălțimea de 2 coți și 7 verste, părul castaniu, sprîncenele castanii, ochii căprui, fața smeadă, mustățile castanii, chipul lung (oval), nasul lung».

Închisoarea, în care avea să stea pînă la 15 aprilie 1842, cînd a fost eliberat la stăruințele unor prieteni ai familiei, nu l-a înspăimîntat și nu l-a descurajat; ideile și aspirațiile lui au rămas aceleași și nu așteptа decît momentul să se arunce într-o nouă furtună.

În 1850 avea să mărturisească cu mîndrie: «Eu mi-am început viața intrînd în închisoare pentru revoluție, și închisoarea obligă ca și noblețea».

«TALENTUL EMINENT AL D-LUI BĂLCESCU»

Cei aproape doi ani de închisoare au maturizat personalitatea și gîndirea politică a lui Bălcescu, făcîndu-l să reflecteze mai adînc asupra oamenilor și mijloacelor de acțiune pentru organizarea unei mari mișcări patriotice.

La Mărgineni, unde se afla o veche bibliotecă precum și unele manuscrise rămase de la stolnicul Constantin Cantacuzino, Bălcescu a schițat totodată și prima sa scriere, Puterea armată și arta militară de la întemeierea Principatului Valahiei pînă acum, *pe care, după eliberare, utilizînd numeroase alte surse, avea să o redacteze în vederea publicării.*

În anii ce urmară procesului din 1840 viața politică și culturală a Bucureștilor intrase într-o fază trepidantă. Domnia lui Alexandru Ghica, subminată atît de acțiunea partidei naționale, dornică de independență, cît și de dorința de putere a unor fracțiuni boierești și de intrigile consulului țarist, se apropia de sfîrșit. În octombrie 1842 Ghica fu înlăturat, în locul lui avînd să fie numit Gheorghe Bibescu. Țara primi totodată noi miniștri și noi ocîrmuitori, dar formele guvernării rămaseră tot cele de altădată, iar clăcașii continuau să îndure străvechea pătimire.

În fața reacțiunii și nepăsării curții princiare, preocupată numai de a-și consolida situația, se ridică însă o pleiadă de luptători entuziaști, cărturari, poeți, artiști, ofițeri, pentru care sensul vieții nu era dobîndirea demnităților oficiale, ci neatîrnarea țării, luminarea și ridicarea poporului.

Sub pretextul unor «soarele» la care se citeau poezii, se asculta muzică și se ducеau discuții literare, filologice și filozofice, acești patrioți începuseră să se întîlnească din ce în ce mai des. Printre ei, alături de mai vîrstnicii și prestigioșii Ion Heliade Rădulescu și Iancu Văcărescu, se distingea spiritul viu și ironic al lui Ion Ghica, întors recent de la Paris ca inginer — deși numit profesor la Academia Mihăileană din Iași, el își petrecea o bună parte din timp la București — maiorul Ion Voinescu II, viitorul ministru de externe al guvernului revoluționar, căpitanul Cristian Tell, care avea să devină în 1848 ministru și locotenent domnesc, A.T. Laurian — noul profesor de filozofie de la Sf. Sava, care tipărise la Viena, unde își făcuse studiile, mult discutatul Tentamen criticum *(Încercare critică asupra originii, derivării și formei limbii românești, vorbite în amîndouă părțile Daciei) — romanticul D. Bolintineanu, profundul Grigore Alexandrescu, impetuosul Cesar Bolliac, pictorul I.D. Negulici și alte tinere talente.*

De acest grup, din care făcea parte și fratele său Costache, s-a apropiat și Nicolae Bălcescu, dornic de a găsi un cerc preocupat de cultura și libertatea patriei.

La una din aceste «soarele», ținută la maiorul Voinescu, a citit Bălcescu lucrarea sa concepută la Mărgineni pe care Ghica avea să o publice apoi în 1844 în noua revistă a lui M. Kogălniceanu Foaia științifică și literară, *căreia cenzura i-a interzis titlul de* Propășirea.

Cunoscut pînă la apariția acestui studiu — din cauza procesului său din 1840 — mai mult ca militant politic, odată cu publicarea «Puterii armate și artei militare», pe care Kogălniceanu a editat-o și într-o broșură separată, Bălcescu s-a impus brusc și ca istoric, numele său fiind asociat de acum înainte cu cel al celor mai reprezentative personalități ale timpului.

«Din această scriere — afirma Ion Heliade Rădulescu, pontiful literar al timpului — se poate vedea talentul eminent al d-lui Bălcescu», în care «patria va avea un adevărat istoric al său». În Transilvania, prin George Barițiu, scrierea lui Bălcescu a fost considerată ca o «lucrare unică în felul ei», aceleași opinii avîndu-le și M. Kogălniceanu.

SPRE O ADEVĂRATĂ ISTORIE NAȚIONALĂ

Elogiile aduse primei scrieri a lui Bălcescu au fost determinate atît de concepția autorului asupra istoriei, cît și de strînsa ei împletire cu imperativele prezentului și cu aspirațiile viitorului. «Ne lipsește o adevărată istorie națională» — afirma Bălcescu în introducerea lucrării sale. «Toți — preciza el în continuare — cîți s-au îndeletnicit cu scrierea istoriei nu ne-au dat decît biografiile stăpînitorilor», și nu «instituțiile sociale, ideile, sentimentele, obiceiurile, comerțul și cultura intelectuală a vremilor trecute».

Cercetarea instituțiilor militare ale românilor — lămurea Bălcescu în aceeași introducere — a fost întreprinsă fiindcă «aceste instituții au fost cele mai minunate ce au avut părinții noștri, căci ele au făcut mărimea și puterea țării timp de patru veacuri», și totodată fiindcă autorul era convins că dacă «țara românilor își va hua vreodată rangul ce i se cuvine între popoarele Europei», aceasta se va datora «mai mult regenerației vechilor ei instituții ostășești». Regenerarea, în concepția autorului, era cu atît mai necesară cu cît armata noastră, așa cum era în acel moment, nu putea «împlini țelul ei de a ne da o bună apărare națională».

Pentru întărirea tinerei oștiri române Bălcescu preconiza recrutarea obligatorie a tuturor locuitorilor între 20 și 60 de ani dar nu cu intenția de a se crea o mare armată, ci de a se organiza «rezervele naționale», acestea fiind «toată speranța noastră».

«Soarelele» aveau să dea naștere la două societăți cu caracter politic-literar, dintre care una, Frăția *(1843), urma să aibă caracter secret, iar cea de-a doua —* Asociația literară a României *(1845) — era menită să acopere activitatea celei dintîi, în rîndurile sale fiind admiși chiar și oameni devotați domnitorului. N. Bălcescu va face parte din conducerea ambelor societăți, jucînd în amîndouă un rol covîrșitor.*

Tovarăș la conducerea celei dintîi — care avea să fie principalul nucleu pentru declanșarea revoluției de la 1848 — cu Ion Ghica și Cristian Tell și apoi cu C.A. Rosetti, iar la cea de-a doua cu principalii oameni de cultură, Bălcescu va imprima atît «Frăției» cît și «Asociației literare» un puternic spirit patriotic, combativ, pregătind astfel inimile pentru viitoarea acțiune revoluționară.

Armura de revoluționar nu-l îndepărta însă de farmecul și de bucuriile vieții. La una din seratele literare, care se transformau uneori în serate dansante, avea să întîlnească privirile duioase și zîmbetul suav ale Alexandrei Florescu (Luxița), fosta soție a paruciculuи polonez Filip Crijanovski. *Luxița, deși mai în vîrstă ca el cu trei ani, îi va inspira — ca și Elena Negri lui Vasile Alecsandri — o dragoste pasionată, romantică!*

În furtuna spre care se îndrepta, Luxița, dotată, pe lîngă frumusețe, și cu o vie inteligență, avea să-i fie adeseori singura rază de lumină, mîngîierea marilor încercări.

Vasile NETEA

(Va urma)

LUXIȚA, O MARE IUBIRE A LUI BĂLCESCU

Un desen în cărbune realizat de un pictor necunoscut — dacă nu cumva va fi fost I.D. Negulici, amicul lui Bălcescu — ne înfățișează pe Alexandra Florescu (Luxița) într-o dulce lumină de femeie tînără, cu talie gingașă, cu bucle negre, bogat revărsate în cosițe pe umerii goi, cu sprîncenele artistic arcuite deasupra a doi ochi mari, visători. Florile din păr și un surîs șăgalnic dau figurii o imagine rafaelică, vioaie, umbrită de o ușoară melancolie.

Luxița dansa elegant și conversa cu grație; citise pe Lamartine, ale cărui poezii cuceriseră intelectualitatea Bucureștilor, iar în casa tatălui său, marele logofăt Iordache I. Florescu din mahalaua Scorțarului, boier cu o respectabilă avere, se inițiase în problemele politice ale timpului.

Bălcescu — pentru Luxița el era «Nicolache» — a iubit-o mult și a purtat cu ea de-a lungul anilor o pasionată corespondență în care, alături de atîtea aleanuri ale inimii sale afectuoase, și-au găsit locul și numeroase destăinuiri și aprecieri politice.

«Iubește-mă cum te iubesc — îi scria N. Bălcescu într-o scrisoare — fii prietena mea, sora mea mult iubită. Și fie ca aceasta să îndestuleze inima ta și să facă fericirea ta, după cum o face pe a mea».

Luxița, la rîndul ei, unind dragostea pentru om cu admirația pentru revoluționar, ale cărui idei le împărtășea întru totul, i-a arătat aceleași sentimente, iubirea lor fiind una din cele mai profunde ale timpului. «Iubite Nicolache — avea să-i scrie ea ca răspuns la una din epistolele sale — c-o vie bucurie am primit a ta scrisoare pe care încă o recitesc sărutînd-o și udînd-o cu lacrămi de mulțumire».

prezentul social

ce profeţim, ce profesăm

un prejudiciu social: indiferentismul

Mi-a fost dat,toamna trecută, la Timişoara, să fiu martorul unei întîmplări întristătoare, nu numai pentru că era vorba de moartea subită a unui om, cît mai ales pentru impasibilitatea celor sub ochii cărora se sfîrşise, anonim şi neluat în seamă. Tragicul deznodămînt se produsese în plin centru, chiar în faţa grădinii restaurantului Bucureşti, la una din mesele aşezate pe trotuar, unde vînzătorul de obiecte de artizanat lucrate în lemn se aşezase pentru o clipă să respire mai uşurat. Numai că respiraţia i-a fost cea din urmă,datorită unui infarct care il mai incercase în ziua aceea, după cum declarau cîţiva localnici. Cineva îşi făcuse mila să-l întindă pe două scaune şi să-l acopere cu un ziar. După cîtva timp apăruse şi un lucrător de miliţie care, la întrebarea noastră de ce la mai bine de o oră şi jumătate de la deces nu veniseră la faţa locului organele de expertiză medicală, a dat din umeri în semn că nu-s de găsit. Parcă pentru a accentua această indiferenţă aproape generală, condamnabilă,a trecătorilor, la o lungă masă din grădina, la numai cîţiva metri de cel decedat, petrecerea era în toi.

Nu aş fi evocat acest episod timişorean de tristă amintire dacă de curînd nişte studenţi nu mi-ar fi povestit o întîmplare care, vai, acuză o asemenea indiferenţă chiar din partea unor oameni obligaţi prin profesie să dea dovadă de maximă solicitudine umană în faţa morţii. Ducînd un coleg cardiac,pe moarte,la o mare unitate medicală şi alergînd în disperare la medicii în măsură, poate, să-l salveze au fost daţi afară pe uşă pentru că uitaseră de nu ştiu ce maniere.

S-ar putea ca vreun cititor mai sensibil la scrisul meu decît la asemenea acte de infirmitate morală să-mi reproşeze că speculez nişte cazuri limită, cu totul izolate. Dacă lucrurile s-ar reduce la atît incă tot ar merita să acuzăm acest indiferentism, mai ales cînd el reprezintă şi o încălcare grosolană a eticii profesionale.

Nu mai puţin grave însă, datorită frecvenţei destul de mari, ne apar manifestările de indiferentism egocentric întîlnite în spaţiul nostru de muncă, în climatul de convieţuire, pe stradă şi, din păcate, chiar în relaţiile noastre cu oameni chemaţi să vegheze la afirmarea idealurilor umaniste ale societăţii noastre. Te prezinţi, uneori, după îndelungi anticamere şi înscrieri pe liste de audienţe, la omul în măsură să te ajute, pe baza prerogativelor cu care e investit de societate, să soluţioneze problemă vitală pentru tine şi el te ascultă impenetrabil şi absent, între două lungi conversaţii telefonice, catadixind doar în final să-ţi consemneze cazul undeva într-un registru, în care şi rămîne uitat pînă la proxima posibilă audienţă

Se întîmplă nu o dată ca dintr-un colectiv de muncă, într-o bună zi, să dispară un om pentru vreme îndelungată; ce s-a întîmplat cu el, e grav bolnav, a suferit un accident, s-a mutat la un alt loc de muncă? — la toate aceste întrebări lumea se mulţumeşte cu o explicaţie vagă, liniştitoare, mai mult constatativă. Nimeni nu se impacientează, nu se interesează de soarta colegului dispărut.

Asistăm, de asemenea, în tramvai, pe stradă, în magazin, la jignirea grosolană a unor oameni, fie că e vorba de taxatoarea în mod nedrept acuzată de nu ştiu ce călător ţîfnos, fie de cumpărătorul bruftuit de nu ştiu ce vînzător pentru simplu fapt că a cerut să fie servit în mod civilizat. Şi cu toate acestea arare se aude un glas al demnităţii ridicîndu-se în apărare din rîndurile celor de faţă, fiecare văzîndu-şi de treburile lui, indiferent la ce se întîmplă împrejur. Că lucrurile nu stau întotdeauna astfel nu-i nici un motiv să ne împăcăm cu asemenea fenomene în societatea noastră. Să nu uităm acea impresionantă manifestare a solidarităţii umane din perioada cumplitelor inundaţii care s-au dezlănţuit în primăvara anului 1970: cît de măreaţă ne-a apărut pe fondul bătăliei cu apele bărbăţia morală, «unirea-n cuget şi-n simţiri» a oamenilor noştri, expresie vie a umanismului lor socialist.

Da, tocmai aceasta e înălţimea morală de la care încercăm să punem sub semnul oprobriului public orice abatere de la îndatorirea sfîntă de a fi oameni şi de a nu ne rămîne nimic străin din tot ce e omenesc, ca să parafrazăm acest aforism al lui Terenţiu,preferat de Karl Marx. Acţiunea revoluţionară de fortificare a gîndirii şi moralei socialiste, de aplicare în întreaga noastră viaţă a codului moral al comuniştilor are în vedere inclusiv această umanizare profundă a fiecărui membru al societăţii noastre, a solidarităţii care trebuie să ne lege ca un ciment tranic. În această lumină, indiferentismul nu poate fi considerat altfel decît ca un grav prejudiciu social.

Niculae STOIAN

săptămîna politică

revoluţia nemuritoare

Istoria nu este pentru noi, acum, doar un obiect de studiu şi un prilej de pioşenie,ci o prezenţă activă în realitatea noastră contemporană, un fel propriu de a ne afirma personalitatea, de a găsi în lecţiile trecutului, în istoria zilelor de ieri, forţa de a făuri istoria zilelor de azi şi a pune jaloane trainice istoriei de mîine, un fel propriu de a sublinia caracterul organic, necesar şi ineluctabil al opţiunilor noastre fundamentale.

Iată de ce, într-un an de febrilă activitate constructivă,aşa cum este anul acesta, sărbătoririle unor momente cruciale ale trecutului mai apropiat sau mai îndepărtat n-au apărut ca acţiuni complementare, ci ca fapte înscrise în actualitatea cea mai fierbinte.

Trăim acum săptămînile aniversării Revoluţiei de la 1848; în toate oraşele şi satele ţării, în forme variate, evenimentele de acum 125 de ani şi ecoul lor contemporan sînt evocate într-o exemplară demonstraţie de unanimitate. Sîntem cu toţii sub impresia importantei cuvîntări pe care secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu,a rostit-o săptămîna trecută la adunarea populară din laşii tuturor începuturilor. Analiză completă şi multilaterală a conţinutului şi semnificaţiilor evenimentului istoric pe care-l sărbătorim, expunerea tovarăşului Ceauşescu este,tocmai de aceea, un document programatic şi mobilizator, răspunzînd cerinţelor celor mai acute ale ceasului de faţă.

Nu este greu, de pildă, să înţelegem încărcătura actuală a unei asemenea sublinieri principiale cum este cea cu privire la caracterul naţional, original,al cauzelor care au determinat izbucnirea revoluţiei în cele trei ţări române. Dezvoltînd admirabila idee a lui Bălcescu, după care «Revoluţia generală» (e vorba de mişcările revoluţionare care au cuprins o mare parte din Europa anului 1848–n.n.) fu ocazia, iar nu cauza revoluţiei române» şi că «uneltitorii ei sînt optsprezece veacuri de trude, suferinţe şi lucrare a poporului român asupra lui însuşi», secretarul general al partidului a arătat cum revolta multiseculară a poporului nostru împotriva asupririi sociale şi naţionale a găsit în noile condiţii social-politice de la mijlocul secolului al XIX-lea cadrul ridicării pe o treaptă superioară, revoluţionară, cadrul izbucnirii pe singura direcţie istoriceşte valabilă.

Evenimentele revoluţionare din 1848 scot de asemeni în evidenţă una dintre caracteristicile fundamentale ale luptei poporului român, ieri ca şi astăzi: unitatea indestructibilă dintre ţelurile sociale şi cele naţionale. Luptînd pentru sfărîmarea rînduielilor feudale, pentru dreptate socială şi libertăţi democratice, paşoptiştii luptau în acelaşi timp — şi sprijinindu-se pe această bază — pentru independenţă naţională, pentru unirea ţărilor române. Unirea care înainte de a se înfăptui — în bună măsură prin lupta aceleiaşi generaţii de la 1848 — a devenit încă de atunci o realitate, în clocotul bătăliilor revoluţionare. «Deşi s-a desfăşurat separat — în Moldova, Transilvania şi în Muntenia — revoluţia de la 1848 a exprimat programul unitar al întregului popor, în centrul căruia obiectivul cel mai imperios era unirea tuturor românilor în graniţele aceluiaşi stat naţional, democratic, modern şi independent», subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Înăbuşită în acel moment şi în acele condiţii de către forţele retrograde cu sprijinul determinant al trupelor reacţiunii ţariste, otomane şi habsburgice, revoluţia începută în 1848, ne arată secretarul general al partidului, a continuat să se desfăşoare sub diferite forme pînă la revoluţia socialistă. Existenţa acestui proces revoluţionar continuu, niciodată oprit sau înăbuşit, constituie esenţa însăşi a dezvoltării poporului român în ultimul veac, explică de ce poporul român, deşi împovărat de apăsarea înapoierii economice şi de presiunile agresive ale marilor puteri imperialiste, a reuşit să fie unul dintre primele din lume care să pornească la făurirea orînduirii socialiste. Flacăra acestui spirit revoluţionar neîngenuncheat, flacăra pe care partidul comuniştilor o ţine mereu vie este chezăşia cea mai sigură a înaintării noastre spre comunism. Aşa cum credeau cu îndirjire Bălcescu şi tovarăşii săi de luptă, revoluţia română este nemuritoare.

Henri DONA

cronica instituţiilor

şcoala haţieganu

Eram familiarizat de mai multă vreme cu publicistica profesorului Octavian Fodor, eminentul medic de la Cluj, a cărui prezenţă în paginile Tribunei *înseamnă un spor de intelectualitate şi de bun-gust. Autorul volumaşului* În căutarea unor permanenţe, *apărut de curînd la Editura Dacia, are ştiinţa rară de a instrui, fără ostentaţie, şi de a educa pe discipoli fără a-i obosi, conducînd discuţiile cu reticenţă. Tonul celor mai multe articole este de conversaţie agreabilă, între spirite egale, o colegialitate plină de grijă animă demersurile magistrului. Format la şcoala acelui incomparabil Haţieganu, profesorul Fodor cultivă tradiţiile luministe şi formula controversei civilizate, în spiritul libertăţii de opinie. În procesul de învăţămînt domnia-sa presupune doi parteneri care se influenţează reciproc, excluzînd tiparul rigid al universităţii tradiţionale. Punctul de plecare ar consta în receptivitatea dascălului, în capacitatea lui de a răspunde setei de cunoaştere a studentului şi căutării lui de certitudini morale: «Pentru a ne putea menţine pe poziţia de îndrumători, noi înşine trebuie să devenim, în mod real, obiect al procesului educativ». Dealtfel, multe din consideraţiile sale se referă la rolul magistrului, înţeles ca un factor dinamic. Întreaga reformă a instituţiei de învăţămînt superior contemporane este gîndită sub semnul unei apropieri mai mari a profesorului de studenţi, prin dezbaterea deschisă a marilor nelinişti şi a întrebărilor tineretului. Nu cred să impietez asupra intenţiilor autorului, dacă voi mărturisi că am avut mereu impresia că la baza tuturor consideraţiilor sale pe această temă se află amintirea profesorului Haţieganu. Am fost probabil influenţat şi de o mai veche mărturisire făcută într-o emisiune la televiziune, care m-a impresionat în mod deosebit. Întrebat ce datorează maestrului său, profesorul Fodor a răspuns: «Totul». Este greu de reconstituit numai din mărturisirile elevilor săi ce a reprezentat personalitatea marelui clinician. Va trebui odată scrisă o istorie medicală a Clujului, încercîndu-se o cercetare mai riguroasă a pedagogului şi activistului social, a practicianului şi gînditorului care a fost Haţieganu. Pentru cei mai mulţi ardeleni el nici nu a însemnat de fapt numai un medic, ci un «învăţător», un bărbat cu acţiunea mai largă şi mai ales un cetăţean. Îmi amintesc ziua înmormîntării lui la Cluj. Mă aflam într-un cămin studenţesc, de unde am plecat să însoţim cortegiul mai mulţi participanţi la un concurs de admitere, cu conştiinţa că am pierdut pe unul din oamenii mari ai naţiei şi că avem o răspundere în plus, că sîntem mai neajutoraţi fără el şi fără exemplul său moral. Toate acestea nu aveau nimic de-a face cu preocupările profesionale ale unui viitor student la litere, dar constituiau o parte din ceea ce moştenisem de la dascălii mei din liceu şi din spiritul încă viu al tradiţiei ardelene, pentru care nu există decît răspundere faţă de poporul tău, indiferent de locul pe care îl ocupi în lume. Eşti dator cu «luminile» tale, aşa cum s-au simţit toţi înaintaşii.*

Am citit deci în căutarea unor permanenţe cu o mare emoţie şi cu un sentiment de participare neobişnuit. Am găsit în paginile sale respectul marilor valori, o viziune larg comprehensivă a problemelor culturale şi ştiinţifice. Singurul îndemn pe care-l putem face cititorilor noştri este de a căuta cartea şi de a urmări împreună cu autorul ipotezele şi sugestiile privitoare la numeroasele domenii implicate în colocviile sale. Cred că nu am greşit cuvîntul, cele mai multe articole au caracterul unor confesiuni şi se sprijină pe experienţa personală îndelungată, fiind «Gînduri pe la cîntatul cocoşilor şi încheiate la plina lumină a zilei», dar «limpezite în discuţii cu cei apropiaţi şi cu prietenii». De asemenea, m-am bucurat să descifrez în volumaşul profesorului clujean un veritabil talent literar şi vigoare polemică, atunci cînd trece în revistă deformări reprobabile ale caracterului. Notaţii despre arte, scurte incursiuni în domenii adiacente întregesc o carte frumoasă, care oferă cititorului mai mult decît anunţă, chiar printr-un titlu de efect.

Aurel Dragoş MUNTEANU

Între Perşani şi Şercaia (judeţul Braşov) se execută lent şi fără poftă nişte lucrări pe linia de cale ferată. Unele trenuri opresc în Perşani şi apoi se întorc la Braşov. Deşi oamenii au abonament plătit pe C.F.R. pînă la Făgăraş, rămîn ore întregi pe şosea pînă cînd vreun şofer se îndură de ei să-i ducă acasă.
Alţi bani, altă distracţie!

opinia unui alegător

democrație

O urbe întreagă, în frunte cu administrația — hotărîtă să demonstreze că politica se face cu fapte concrete și că patriotismul local se poate manifesta și pozitiv, în orice caz nu numai cu cavalul — o urbe întreagă, zic, se solidarizează cu ideea transformării unui perimetru de construcții negustorești de odinioară — dughene și prăvălii mizere, insalubre coridoare de raport și cariate ziduri de sprijin ale unor porți semiprăbușite, ascunzînd ochilor curți pestilențiale — într-o zonă a respirației, și fizice și spirituale, venind să pună, în sfîrșit, în valoare pitorească și specifica așezare despre care vorbim.

Totul fiind, cum se spune, bun și făcut, în aproape trei săptămîni de eforturi, sprijinită activ de întreaga populație a urbei, inițiativa părea să se desăvîrșească sub ochii tuturor, dar cu o discreție pe care administrația o păstra în ceea ce privește finalul, pentru surpriza unui spectacol într-adevăr meritînd să fie gustat ca atare.

E vorba de o urbe cu adevărat frumoasă, adică din vechime cunoscută și recunoscută ca frumoasă, intrată o vreme în conul de umbră al preocupărilor de înnoiri, dar brusc readusă în centrul acestora de o prosperă industrie chimică și de ambiția unor gospodari de a dovedi că se poate construi și fără să tragi cu șapirograful, încît, la sfîrșit, să crezi că ești la Galați și de fapt te-ai dat jos la Onești.

Ce se pusese la cale acum, se vroia tocmai aceasta — și într-o dimineață recentă, cortina fiind ridicată — adică marile panouri care mascaseră efortul — urbea a privit, și s-a privit extaziată, căci apăruse un parc superb, cu fîntîni și alei, și pădure de brazi și de arbuști ornamentali, răsturnînd cerul într-o oglindă de verdeață și făcînd orașul să respire și să-și arate maiestuos construcții ultramoderne, de oțel și sticlă, aerate edificii turistice cu nume latinești sau biochausuri susținute pe piloni îmbrăcați în faianță azurie.

Și... stupefacție!! Undeva, la marginea parcului de o estetică rafinată, obturînd soarele, la ora prînzului, ca un dinte cariat și pustiu — un fel de coșmelie rahitică părînd o floare a rușinii între pansele.

Cineva, un fel de proprietar, nu acceptase ideea. Și cu obloanele trase, și pustie ca de cînd lumea, magherniță rămăsese în picioare.

Democrația era de partea lui. El, acel cetățean cu ambiții de proprietar, zisese *nu* și *nu*-ul său era respectat.

Dar un *nu* — de nimic — un nimic adică, prevalîndu-se de democrație. Ideea de a fi lăsat acest *nu* singular și ingrasios în mijlocul frumuseții mi s-a părut admirabilă. Efectul, enorm.

Pentru că există și democrația care apără dreptul majorității, cel puțin în aceeași măsură ca pe acela al individului. Și acel *nu* — într-o singură zi de admirație față de nou și de solidară repulsie față de vechi — s-a situat definitiv sub semnul disprețului unanim al concetățenilor.

Iată, așadar, o poveste adevărată despre democrație.

Dinu SĂRARU

istoria în ciorne

CARAGEA POPESCU, tatăl unui copil

NOROCEL — «SERGENT ONORIFIC» AL ARMATEI ROMÂNE

Mai întîi, copilul.

Copilul e «sergentul Norocel», copil-minune și erou național. Este un copil pistruiat și cîrn, înzestrat cu toate darurile și iscusințele unei precocități îndelung cultivate: e campion de schi (schiază de la vîrsta de trei ani și deschide, de cîțiva ani, toate concursurile vînătorilor de munte), e școlar eminent (note de 10 pe toată linia, premiantul Liceului național de schi din Predeal), practică și ciclismul, și cartingul, și canotajul, cîntă și la acordeon, vorbește și franțuzește, și are și numai 8 ani.

L-am văzut, cu cîteva săptămîni în urmă, la Predeal, primind, deloc emoționat, învestitura de «sergent onorific al armatei române» — un dar al vînătorilor de munte — în cadrul unei solemnități din care, pare-se, n-a lipsit nimic. Nici ministrul Apărării Naționale a României. Au mai fost de față vînătorii de munte, generalul comandant al vînătorilor de munte, spectatori și telespectatori. Și părinții lui Norocel.

Fiindcă Norocel — detaliu care în fastul spectacolului s-a cam pierdut — are și niște părinți.

•

Sînt în casa familiei Liliana și Caragea Popescu — părinții lui Radu Alin zis Norocel — la Predeal. E ora prînzului, stăm în bucătărie (m-au invitat la masă) și tatăl, capul familiei, taie plinea.

E o imagine care-mi aduce aminte copilăria și care — realizez deodată — a dispărut de mult din viața mea.

O imagine de familie, un simbol de familie, un duh de liniște și duhovnicie, o siguranță, o mireasmă care s-a stins. Imaginea tatălui care taie plinea. Sau ca un nod — nucleu al comuniunii, al unității de grup, pecetluită sub semnul tatălui.

Într-o vreme în care mîncăm la cantine, iar copiii noștri în restaurantele-pensiuni (7 lei un meniu complet pentru elevi), un astfel de ritual e rar, deci bizar, dacă nu suspect. Vom număra pe degete, în această vreme, familiile care se string să petreacă împreună o zi din an, să zicem Crăciunul; îi vom număra pe degete pe părinții care, într-o astfel de zi, nu se vor gîndi, în timp ce cumpără sau prepară darurile copiilor, cum să facă să se debaraseze de preaiubitele lor odrasle, trimițîndu-le cu școala în vacanțe colective. Poate exagerăm. Dar poate că nu. Cît privește ritualul tăierii pîinii...

Caragea Popescu — cu care mă retrag după masă la o țigară, în timp ce doamna Liliana îl culcă pe Norocel — are, la acest capitol al gîndurilor noastre, niște opinii. Caragea Popescu — pe care vreau să-l chestionez despre metodele de a crește copii reușiți, deci despre un lucru asupra căruia toți pedagogii lumii sînt de acord că e teribil de complicat — are, de fapt, o opinie foarte simplă. (Chiar și amfitrionul meu e ceea ce numim de obicei un «om simplu»: un pensionar român în vîrstă de 62 de ani, de profesie tehnician mecanic.)

— Secretul unității unei familii este copilul, iar secretul creșterii unui copil e familia: tatăl, mama... Așa se știe de cînd e lumea, de toată lumea. Asta se știe totuși cel mai puțin.

— De ce se știe cel mai puțin?

— Știu eu? Poate că nu-i posibil altfel. Poate fiindcă amîndoi soții, de obicei, muncesc, sînt în cîmpul muncii. Și foarte des, această muncă a lor îi absoarbe, e pasiunea sau ambiția lor, sau rațiunea lor de a fi, cum se spune, mai ales cînd este vorba de profesii intelectuale. Copilul se trezește între niște ființe care au o viață a lor.

— Există totuși creșele și căminele, grădinițele de copii și școala. Ele n-au nici un rol?

— Ele au un rol, ele participă într-adevăr la formarea copilului, dar numai ca un complement al familiei; asta, în cazul în care nu sînt un concurent al ei.

Ce vreți să spuneți?

- Vreau să spun că și grădinițele de copii, și școala, și liceul mai tîrziu, sînt o formă *anumită* de educație, o formă «democratică», i-aș zice eu: foarte bună formă, cu un rol foarte precis. E o formă de educație care se ocupă de creșterea *cetățeanului;* deci o formă educativă în care se au în vedere, mai presus de toate, datoriile sociale, datoriile individului față de colectivitate, societate, mediu etc. Datoriile și devotamentul *omului față de om* le va preciza întîi familia. Educația familială e una închisă (eu i-aș zice, în comparație cu cealaltă formă de educație, «aristocratică»). Aici, înainte de societate, este vorba de afecțiune. Și de datoriile afecțiunii. Despre mamă, tată, bunici, străbunici. Copilul va învăța să-i respecte și să-i iubească. Va învăța că și el, într-o zi, va fi tată, bunic și străbunic. Va învăța deci să se gîndească la copiii lui, la copiii copiilor lui, va învăța să-i «vadă», dacă vreți, aievea, și să-i iubească... Mă tem că m-am lungit. Nu vă plictisesc?

— Nicidecum!

— Deci copilul va crește în acest sentiment, care e al comuniunii generațiilor, sentimentul a «ceva» ce există deasupra lui, sentimentul în numele căruia, la nevoie, se poate uita pe sine. Eu cred că acest sentiment e și cel care duce la sentimentul de patrie, de mîndrie a spiței și a obîrșiei.

— E foarte interesant ce spuneți... Deci, soția dumneavoastră a renunțat la slujbă și la cariera de profesoară ca să-l crească pe Norocel. Credeți că stîlpul familiei e mama?

— Stîlpul familiei e tatăl. Mama e stîlpul educației familiale.

— Ce calități i se cer unei mame?

— Dragoste, înțelegere... Copilul să nu șovăie să-i spună tot, de la inimă la inimă.

— Dar unui tată?

— Autoritate. Discretă, dar fermă. Tatăl trebuie să fie «șeful», ultimul recurs în marile împrejurări...

•

Deci interviul nostru despre arta de a crește copii perfecți — lucru teribil de complicat, spun pedagogii — se încheie așa cum a început și cum, de fapt, s-a desfășurat: prin cuvinte simple, mărturisind niște gînduri simple.

Sînt Liliana și Caragea Popescu — părinții unui «copil perfect» — părinți perfecți?

Nu sfătuim pe nimeni să le urmeze opiniile. Noi le-am transcris — dar nu le dăm ca rețetă și ca model.

Asta, cu atît mai mult cu cît părinții lui Norocel nu sînt, de fapt, părinții lui Norocel. Norocel al lor e un copil înfiat, părăsit la naștere de mama lui. Actualul campion sportiv avea cînd s-a născut 1 200 de grame și introdus în incubator a scăzut la 780... Liliana și Caragea Popescu, doi oameni în vîrstă, «simpli», cu gînduri simple, cu venituri medii, s-au ocupat, așa cum s-au priceput, de creșterea lui.

Dar poți asculta opiniile unor părinți care, de fapt, nu sînt adevărați părinți?

Ilie PURCARU

Norocel — «sergent onorific» al armatei române.

diverse

principii și năravuri

oameni-de-suflet

Despre personajul în cauză am mai scris (îl urmăresc de ani de zile): Margareta Moldovan (actualmente internată la Întreprinderea de produse ortopedice și protezare din București, str. Negustori nr. 8). În martie 1966 (au și trecut șapte ani), învățătoarea M.M., solistă în corul căminului cultural, participă duminica — 6 martie — cu colegii la un concurs pe regiune, cîștigă locul I, dar la întoarcere, șoferul fiind băut răstoarnă autocamionul. M.M. paralizează la membrele inferioare. Asta s-a întîmplat la 19 ani. Acum, M.M. are 26 de ani. Șapte ani petrecuți prin spitale și clinici (operații extrem de dificile la coloana vertebrală), apoi, după doi ani de la accident — ce vîrstă frumoasă: 21 de ani! — află și *adevărul*, «paralizată pe viață», trece și acest șoc, treptat-treptat, cu o voință pe care nici măcar nu și-o recunoaște, își rezolvă — mulțumită și multor *medici-oameni-de-suflet* — anumite «probleme» ortopedice, fiziologice etc., în sfîrșit, iat-o acolo unde se află și astăzi, pentru a-și confecționa un foarte complicat «costum» capabil, de bine, de rău, s-o readucă la... verticalitate, M.M. fiind condamnată, dacă judecăm lucrurile dintr-o perspectivă tradițională, repet, definitiv condamnată la imobilitate, la orizontalitate permanentă. Șansa l-l scoate în cale pe *dr-ul Gh. Radu*. Acesta împreună cu un coleg (Alex. Aldea) pun la punct un ingenios sistem de «rulare» (de fapt: patine pe rotile) înainte-înapoi, avînd niște dispozitive care blochează rotilele la fiecare «pas» al paraplegicului-patinator. Pare incredibil? Și totuși, după ce-am văzut-o, cum se spune, «cu ochii mei», cîndva pe M.M. trîntită între perne, pe un pat, flască, fără tensiune musculară, fără dorință de viață în privire, am văzut-o — tot «cu ochii mei» — aproape dreaptă, mergînd, da, da, MERGÎND în sălița de antrenamente a întreprinderii citate, pe coridoare și chiar pe aleile parcului de la Herăstrău, în vecinătatea locului denumit (cît de simbolic în cazul ei) «Roata lumii». Din păcate, se pare că, pînă la ora la care așternem pe hîrtie cuvintele acestea, nu s-a făcut prea mare lucru pentru ca miraculoasele patine (de o simplitate, altminteri, realmente miraculoasă) să *intre în producție de serie*, să readucă la verticalitate cît mai mulți paraplegici (invenția a fost brevetată la noi și în mai multe țări de pe glob). Într-o lume care se «motorizează» necontenit, accidentele de circulație aduc anual, într-o similară situație tragică, mulți oameni, destui tineri și foarte tineri, majoritatea din rîndul șoferilor, iar o colectivitate care se *respectă pe sine* — cum este, indiscutabil, societatea noastră — nu poate trece nepăsătoare pe lîngă suferința semenilor aflați în impas. Tot așa cum atitudinea față de copii, ori față de bătrîni, măsoară *gradul de coeziune socială*, de civilizație de tip nou, și atitudinea față de nefericiții soartei intră în joc.

Cît privește soarta Margaretei Moldovan: ea visează să ajungă la Tg. Mureș, mai aproape de familia ei răspîndită prin județ; acolo, în oraș, unde-ar mai putea primi și îngrijiri medicale, sora ei mai mică, Stela, absolvă acum Institutul pedagogic din localitate. Ar putea locui împreună cu ea, într-o cămăruță (neapărat la parter), apoi ar învăța să conducă un triciclu (îl poate căpăta?) și, cu ajutorul patinelor pe rotile s-ar deplasa firesc, ar ieși în lume, ar trăi normal respectînd ceea ce specialiștii spun: «Cît mai scurtă spitalizare, deoarece aceasta *modifică mai ales psihic* individul». Și deși are pensie, M.M. dorește să muncească la domiciliu, ca să reintre total în rîndul celorlalți. «Voințoasa» Margareta Moldovan așteaptă un răspuns de la cei în drept, din Tg. Mureș, pentru ca mica ei «rachetă în 3 trepte» să-și ia cît mai degrabă zborul: triciclu-cămăruță-munca la domiciliu?

Mihai STOIAN

viața modernă

ce șanse mai are un nebun?

Era profesor de psihologie la Universitatea Harward și din 1960 a început el să propovăduiască în favoarea drogului. Nici mai mult, nici mai puțin. Profesorul, și încă de psihologie, și încă universitar, și încă la Harward,căzuse, în sfîrșit, pe soluție. Va să zică asta era. Timothy Leary se simțea inspirat. Hărăzit să fondeze o religie, un cult cu un Dumnezeu concret, drogul. «Fraternitatea drogului» sau «fraternitatea dragostei eterne»,așa numea el congregația întemeiată pentru izbăvirea, fericirea și ridicarea omului cu pîrghia hașișului. Ținea predici. Se visa înconjurat de mulțimi mistice împărtășite cu LSD. Devenise bogat. Cu asemenea vocații și activități, merita profesorul.

Alți nebuni ca și el îi jurau credință. Se știe că jurămintele dintre nebuni pot incendia lumea. Și führerului i se făceau jurăminte. În 1965, Leary e arestat. Pentru prima oară și pentru trafic de droguri. Astea sînt riscurile, dacă vrei să practici meseria de întemeietor al unei asemenea religii. Altfel, e greu de făcut prozeliți fără să le oferi obiectul cultului, sfînta lui cuminecătură, în cazul nostru marijuana sau LSD. Dar mesia nu rămîne multă vreme după gratii. Se găsesc avocați care-l scot pe deasupra sau pe dedesubtul paragrafelor de lege, operațiune cu iz de miracol biblic. O nouă arestare în 1968. Tot pentru mișcălații cu droguri. A doua arestare înduioșează inimi care bat razna. Leary devine pentru ele un martir și Leary însuși începe să creadă în destinul său de martir. Se apucă de scris. Paranoia lui curge pe hîrtie. Puroiului acestuia secretat de un creier bolnav i se zice învățătură. Zevzecul vrea să împingă oamenii în brațele celei mai triste, mai amare și mai distrugătoare dintre fericiri, cu idei, cu argumente. Delirul său rotund și bine consolidat, extrem de pernicios,tocmai de aceea se revarsă între copertele cărților: Marele preot și Politica extazului. În jurul lui Leary cad primele victime. Drogul omoară și de astă dată. Drogul nu iartă pe nimeni. Altceva nefiind menit să facă. Peste vocația mesianică a lui Leary se gravează acum întreg adevărul. Un nebun și un criminal la un loc, într-o singură piele, pielea fostului profesor de psihologie de la Universitatea Harward.

În 1970, a treia arestare, dar profetul evadează, ajutat de membrii unei organizații anarho-teroriste. Începe să colinde. Algeria, Elveția, Austria, Liban, Kabul. Umblă prin lume ca o boală. Îndulgența, curiozitatea și inconștiența îi deschid numeroase uși. Unele chiar somptuoase. Nimeni nu i se împotrivește serios. Se îmbolnăvește cine nu rezistă, rămîne sănătos cine poate. Cam aceasta, deduc eu, a fost atitudinea față de boala Leary. La Kabul e prins și trimis sub escortă în Statele Unite. Acuzat pentru evaziune, fraudă fiscală și de șaptesprezece ori pentru trafic cu droguri. E acuzat pentru toate astea, dar e apărat de șase avocați. Iar șase avocați pot întinde de un asemenea proces pînă cînd oamenii vor debarca în Marte. În închisoare,Leary compune un poem în care își amestecă numele cu ale lui Socrate și Isus. După ce a strălucit pe suprafața unei mlaștini, Leary începe să se scufunde.

Timp de peste zece ani, un nebun a propovăduit pe un traseu foarte întins, aruncînd, chipurile, oamenilor un colac de salvare: drogul. S-au găsit destui care să-l asculte. Destui care să-l accepte. Destui care să-l apere. Aflînd despre Timothy Leary, mi-am zis că un nebun în sus,în jos nu contează. De existența nebunilor nu trebuie să ne temem. Și de șansele pe care le au. De șansele pe care cei cuminți le oferă. Nebunii nu reprezintă nimic, dacă nu sînt luați în serios, ascultați, acceptați, apărați, lăsați să acționeze. Leary a fost toate astea. A fost lăsat să-și inoculeze otrăvurile mai bine de un deceniu. Pentru așa ceva am dreptul să simt frică.

Și pentru că veni vorba despre ce șanse mai are în vremea noastră un nebun e bine să amintim că printr-o serie de țări mai apare și acum ciuperca cîte unei organizații fasciste. Nici nuclee de drojdie politică, semințe psihopate care se zbat să zămislească monștri în oceanul, de multe ori condamnabil pentru toleranță și neutralitate, al rațiunii.

Romulus BALABAN

cronica pretențiilor

imnuri deasupra orașelor

Îmi parvine știrea că la Galați, orologiul din turnul primăriei (dacă nu mă înșel), anunță miezul zilei prin cîteva note din «Valurile Dunării». Cu ajutorul mai multor stații de amplificare, melodia, mai bine spus, începutul ei, se revarsă triumfal și sărbătoresc peste oraș, ca un elogiu adus fluviului, apelor sale generoase și fertile. Pe faleză, privind întinderea lichidă inundată de soare și mai departe Munții Măcin răsărind enigmatic din cîmpie, îmi voi spune desigur că notele triste și grave ale valsului, oricît de «demodate» ar părea unora, traduc ceva din grandoarea și lentoarea peisajului. Cu alte cuvinte, Galațiul se lasă, o dată pe zi, «citit» în suflet, este ca și cum un ins puternic, dinamic, în anumite clipe de odihnă și reverie, devine nu neapărat sentimental, ci mai apropiat de structura-i intimă. Este o demonstrație de intuire a psihologiei unei urbe de către edilii ei pentru care aceștia merită toate felicitările.

De ce n-am extinde o asemenea inițiativă și-n alte părți? Mai ales în orașele — și sînt atîtea! — ce-și numără cu orgoliu sute de ani de existență, martore fiind orologiile din turnuri de primărie ori biserică, atente la curgerea timpului, înregistrînd-o neobosite.

De ce la aceeași oră a prînzului nu s-ar înălța în eter, clare și melodioase, acorduri ale unor melodii care să ne amintească nouă, dar mai des copiilor noștri, cine sîntem, un fel de negare a lui «memento mori», fiindcă aceste acorduri ar vorbi despre eternitatea pămîntului și a așezărilor noastre. De ce orologiul din turnul Bisericii Negre, ce domină o bună parte a Brașovului, n-ar emite cîteva măsuri dintr-un cîntec ce ne-ar aminti tuturor vechimea acestui oraș și ținut strămoșesc, leagăn de cultură și simțire românească? Sau catedrala din Blaj. De ce din înălțimea celor două turnuri, veșnic înconjurate de porumbei, nu s-ar pogorî notele unui imn ori marș compus în vremuri de restriște, cînd ne simțeam ființa națională amenințată și ne doream cu ardoare regăsiți în aceeași Țară? La fel la Mediaș, Sighișoara, Cluj, Oradea. Ori în Craiova lui Mihai Viteazul.

S-ar putea ca cineva să considere o asemenea inițiativă total lipsită de interes, chiar anodină. Cine are urechi, cine stă să asculte în tumultul străzii, în agitația cotidiană, asurzit de atîtea cacofonice zgomote și sunete, cele cîteva măsuri picurate grav din înălțimea unui turn?

Cu o asemenea psihologie se pot ignora și trece cu vederea multe lucruri. Desigur, omul are nevoie în primul rînd de pîine care să fie, dacă se poate, cît mai albă și pentru aceasta muncește, creează, învață. Dar are,și cîte o dată mai uităm,și viață interioară. Și nimic nu este prea mult ori prea puțin în încercările de a o îmbogăți.

Muzica, se știe, a avut de cînd lumea efect terapeutic.

Cu atît mai mult cea care este atît de aproape de sufletul și aspirațiile noastre dintotdeauna. Ar fi un subtil,și sublim totodată,mijloc de educație patriotică. Visez momentul cînd, în crugul zilei, peste orașele noastre vor picura simplu și emoționant acorduri de cîntece și imnuri. Și vor fi destule urechi să le audă.

Mihai HETCO

niște valori netrecute în scripte

Am fost pofțiți, deunăzi, de Departamentul agriculturii de stat la o consfătuire cu directoarele și administratorii grădinițelor de copii din unitățile subordonate. Am aflat cu acest prilej sumedenie de lucruri interesante. Bunăoară, că există 151 de asemenea grădinițe în care sînt îngrijiți, hrăniți și educați, de luni de dimineață și pînă sîmbătă după-amiază, vreo 7 000 de copii preșcolari. E mult? E puțin?... E mult, dacă avem în vedere eforturile financiare însumate. E puțin, dacă avem în vedere rezervele încă nevalorificate. La urma urmei, de ce, de pildă, directorul de la I.A.S.-Dumbrăveni a găsit soluții și resurse pentru amenajarea a 9 grădinițe (ferma și grădinița!) iar directorul I.A.S. vecin n-a găsit nici pentru una? Mai trist ni se pare faptul că într-o serie întreagă de județe — Bacău, Caraș-Severin, Dîmbovița, Gorj, Maramureș, Neamț, Vaslui — directorii trusturilor I.A.S. respective «au scăpat» de grijile grădinițelor; adică, n-au înființat nici una. Să nu fi găsit resurse? Sau să le fi căutat cu «dă Doamne să nu le găsesc?»

Nivelul îngrijirii copiilor, pe toate planurile, în unele din aceste grădinițe este de-a dreptul surprinzător. La I.A.S.-Ograda din județul Ialomița, fetițele și băieții tractoriștilor, văcarilor, legumicultorilor învață la grădiniță limba franceză sau limba engleză; la I.A.S.-Cotești, inițiativele directoarei grădiniței, în strînsă colaborare cu comitetul de părinți, curg gîrlă: microfermă pentru ouă și păsări, microgrădină de zarzavaturi proaspete, microlivadă care asigură copiilor consumul continuu de fructe... Am mai aflat și alte minunății. Din păcate nu numai... Formalismul și detestabila indiferență își arată urîțenia nudă și în această delicată activitate de creștere a micuților. Un control inopinat la grădinița de copii a I.A.S.-Belciugatele (Ilfov) a găsit în ușa sălii de mese un maldăr de gunoaie, resturi alimentare alterate etc. Pentru pofta de mîncare a copiilor, probabil! Deși nu era nevoie de eforturi suplimentare — «curați» și «îngrijiți» cum erau, copiii, oricum nu prea aveau apetit. Aveau în schimb educatoarele, adunate ciotcă la bucătărie, degustînd și ciripind fără grijă.

Cînd directoarea grădiniței de la I.A.S.-Peștera (Constanța) s-a dus la directorul I.A.S. să se plîngă că aragazul s-a stricat de tot și n-are unde să pregătească mîncarea copiilor, tovarășul director i-a spus că să-l mai lase în pace cu copiii fiindcă «el nu exportă copii...» Dacă tovarășul director este atît de amator de replici (mai mult sau mai puțin) spirituale l s-ar putea da și lui una: nici directori de I.A.S. nu exportăm, dar grija statului pentru ei nu lipsește: vezi salariu, locuință, policlinică, săli de cinema. Ba chiar și aragaz... Lăsînd însă gluma pe seama brigăzii artistice a I.A.S. ne întrebăm uimiți și îngrijorați: cum poate un director (cu lăudabile realizări, dealtfel) să nu vadă legătura dintre existența grădiniței de copii și sarcinile de producție inclusiv cele de export (lăsînd la o parte aspectul social pe plan național al problemei)?

Planul de măsuri împărtășit participanților la consfătuire este, după părerea noastră, echilibrat și realizabil. Pînă în anul 1980 se urmărește ca nici o întreprindere agricolă de stat din țară să nu rămînă fără cel puțin o grădiniță de copii. Posibilități există. Principalul e să nu se mizeze doar pe ceea ce vine de la «centru», ci să se răscolească mai adînc și mai insistent în tot ceea ce oferă inițiativa locală.

Totul e să vrei, și, mai ales, soarta micuților să nu-ți fie indiferentă. Chiar dacă preșcolarii nu sînt trecuți în inventare...

E. DASCĂLU

dialog cu cititorii

Două scrisori — una de la cititorul *Sergiu Toma* din Ploiești, alta de la *Coriolan Radu* din Beiuș — ne amintesc și în această săptămînă de o chestiune mereu vie, mereu actuală, mereu făcînd să vibreze o fibră deosebit de sensibilă a conștiinței noastre. E vorba de problema cunoașterii și prezervării patrimoniului nostru istoric și artistic național. «Nu poate exista o autentică educație patriotică fără o referire afectivă concretă la mărturiile lăsate de generațiile care s-au perindat pe acest pămînt» — scrie tov. prof. Toma. Și atît dumneasa cît și cititorul nostru din Beiuș, apreciind așa cum se cuvine ceea ce s-a și făcut în această privință, amintesc de unele probleme care-și mai așteaptă rezolvarea. Dintre acestea, trei ni se par și nouă de primă însemnătate. Una ar fi alcătuirea sub îngrijirea celor mai autorizate foruri științifice ale țării a unui «corpus» pe cît e cu putință exhaustiv al tuturor monumentelor istorice și artistice de pe teritoriul patriei, cuprinzînd descrieri minuțioase, schițe și fotografii, globale și pe secțiuni, un istoric precis al fiecărui monument, studii asupra amplasării, considerații stilistice etc. Ar fi o lucrare care ar necesita, poate, zeci de volume mari și numeroși ani de muncă, dar ar fi, cum spune tov. C. Radu, «un document complet asupra a ceea ce, în ultimul pătrar al secolului nostru, am primit și am păstrat de la înaintași și transmitem mai departe celor care vor veni după noi». Asemenea lucrări de amploare se întreprind în toate țările civilizate și existența unui număr mare de studii monografice ar ușura alcătuirea corpus-ului.

În al doilea rînd, se sugerează alcătuirea, în conformitate cu ultimele cerințe moderne, a unui ghid al monumentelor României, lucrare completă, conținînd toate datele utile chiar amatorului pretențios, accesibil scrisă și relativ ușor de mînuit. Un asemenea ghid general ar completa și s-ar completa de minune cu tot mai numeroasele și tot mai bine alcătuitele ghiduri județene, locale sau zonale.

În sfîrșit, cititorii noștri propun întocmirea unei legislații precise cu privire la păstrarea și restaurarea monumentelor. Ce trebuie clasat drept monument, cîte feluri de monumente există, în ce condiții un monument istoric poate fi utilizat astăzi, cum trebuie efectuate restaurările (regăsirea formei inițiale, păstrarea adăugirilor ulterioare), iată o serie de întrebări la care o reglementare clară va trebui să răspundă. În asemenea domeniu, bunăvoința singură este insuficientă; mai trebuie și competență și viziune unitară.

Într-o scrisoare în care vorbește despre stilul de muncă al conducerii (inclusiv al comitetului oamenilor muncii) din întreprinderea în care lucrează, cititorul *M. Pavelescu* din Timișoara ridică o problemă, după părerea noastră, interesantă. «Instaurarea în vergile esențiale ale întreprinderii a unui climat de reală democrație nu riscă, în unele momente, să împieteze asupra operativității și deci a eficienței atît de necesare în luarea deciziilor?» se întreabă dumneasa. «Necesitatea de a asculta răbdător părerea fiecăruia, ba chiar de a stimula să-și spună cuvîntul pe toți cei implicați într-o anumită problemă de muncă, necesitatea de a asigura o consultare multilaterală înainte de luarea unei decizii importante creează uneori primejdia întîrzierilor, a unei anumite tărăgănări». Probabil că mulți se vor simți îndemnați să dea pe loc o replică usturătoare unei asemenea interpretări. Și totuși, problema există și rezolvarea ei trebuie căutată nu în înșirarea de teze măreție ci în analiza lucidă a relațiilor de muncă într-un organism socialist, în care și respectarea strictă a metodelor democratice și asigurarea eficienței maxime sînt imperative obligatorii.

Soluția constă, credem, din a face chiar din consultarea largă și liberă a factorilor interesați o pîrghie a eficienței. Trebuie să fim bine înțeleși: o dezbatere nestructurată, o discuție fără cap și coadă în care fiecare «își dă cu părerea» fără a se simți cu adevărat responsabil, fără a fi obligat să se pronunțe, în cunoștință de cauză, asupra unei opțiuni clare și angajante nu înseamnă democrație ci este doar o perdea de fum care adesea acoperă decizii arbitrare, prestabilite și în orice caz nu colective. Tehnica modernă a luării deciziilor oferă destule căi pentru a evita asemenea tentații formaliste. Pentru stimularea neîngrădită a inițiativei creatoare a oamenilor se folosește, de pildă, așa-numita metodă a «brain-storming»-ului (despre care am scris acum cîteva luni mai pe larg în revista noastră) care asigură tuturor celor antrenați într-o activitate posibilitatea de a-și expune concret și lapidar, fără nici o oprelițe, ideile, fie că acestea privesc direct sectorul lor de competență, fie că nu. Există, de asemeni, o întreagă metodologie a ședințelor — nu vom intra aici în detalii — la baza căreia stă ideea că nimeni nu trebuie să intre nepregătit în discuție și că pentru fiecare decizie trebuie prezentate cîteva variante. Mecanismul responsabilității se declanșează din plin numai cînd ai de *ales* între mai multe soluții. Principiul partinic al muncii și dezbaterii colective nu are numai valoare etică și politică, ci și valoare economică, desigur dacă este înțeles și aplicat în mod corect.

H. DONA

cronica satirică

nod la batistă

A uita pare unora păcatul cel mai nevinovat din lume. Un păcat care te face să zîmbești. A uita înseamnă ceva drăgălaș, infantil; poți să te superi pentru așa ceva? Mai mult decît atîta. Uitarea se confundă cu gingășia sufletească. A uita devine un titlu de mîndrie, un blazon. De cîte ori cineva nu se ține de cuvînt, vine cu acest argument al candorii:

— A, ce rău îmi pare. Am uitat. Și mi-am făcut nod la batistă.

Are să-ți înapoieze cinci mii de lei; cînd îi atragi respectuos atenția se trezește ca din somn.

— Da. Ai dreptate. Dar pur și simplu am uitat. Am atîtea pe cap...

Adeseori, cînd suma e mai mărișoară justificarea uitării folosește veșmintele melodramei.

— Regret, dar atîtea s-au năpustit pe capul meu. Mama e bolnavă, soră-mea s-a recăsătorit, fratele meu a plecat la Sovata, am fost foarte prins.

Sigur că uitucii sînt și simpatici. Nu te poți supăra pe ei. Ei sînt pavați — ca și iadul — cu cele mai bune intenții... Dar de ce uită de la mînă pînă la gură? Distanța de la mînă pînă la gură e foarte scurtă și totuși memoria lor se atrofiază.

Cînd m-am apucat să scriu aceste rînduri cineva mi-a atras atenția.

— De ce te iei de uituci? Ei sînt atît de simpatici... Oricui i se poate întîmpla să mai și uite.

Nu cred. Purtarea aceasta nu este chiar curată ca lacrima. De multe ori uitarea este expresia neatenției față de tot ce ne înconjoară. Căptușiți numai cu interesele noastre, sigur că le uităm pe cele ale semenilor noștri. Uitarea nu e decît un pretext care ascunde, cu scufița lui, păcate mult mai rele. Cînd e vorba de interesele lor, haita de uituci drăgălași are o memorie de elefant. Nimic nu scapă din ghearele delicateței lor. Nu dau nimic uitării, țin minte pînă și de o agrafă pe care au împrumutat-o acum un sfert de veac. De aceea, uitucii nu mă fac niciodată să zîmbesc, nu-mi dau senzația deloc a unor strengari, mă umplu de spaimă și silă.

Teodor MAZILU

tipuri și tertipuri

zbirul

E de neînțeles și de necrezut cum transformă unii oameni defectele în calități, stigmatele morale în semne ale distincției. «X — am auzit de nenumărate ori — a, X e un zbir». Și asta fără ca afirmația să poarte cu sine o intenție de condamnare a viciului încriminat, ci o nuanță de admirație nedisimulată: «X e un satrap». Știam că zbirul e o ființă inferioară, primitivă, capie, de o jalnică sălbăticie a sentimentelor. Am crezut toată viața că zbirul e un exclus al universului intelectual, un avortat al civilizației, rudiment al unor vremuri revolute, exemplar preistoric, rătăcit în contemporaneitate. Observ, din cînd în cînd, că zbirul e privit cu admirație și nu rareori cu respect: «A, X e un zbir, tremură toți de el» sau: «Nu-l cunoașteți pe X, ăsta n-are tată, n-are mamă, taie-n carne vie». Prestigiile zbirului se datoresc deci terorii pe care o inspiră, inumanității pe care o practică, insensibilității sale funciare, brutalității. «Ferește-te — se spune — de X, ăsta nu glumește». Și, într-adevăr, conștient de faima lui, nu vorbește. Urlă. Nu zîmbește. Ordonă. Nu discută. Dă dispoziții. Asta în raport cu subalternii. Atunci însă cînd e vorba de superiorii săi, zbirul se metamorfozează subit într-un animal docil și necuviincios, fără opinii și fără replică, executant ideal. Și tot atît de incomprehensibil rămîne un alt fapt: servilismul lui se numește disciplină, lipsa lui de caracter, devotament. Și nu mai tîrziu se bagă de seamă că zbirul n-are altă credință decît insațiabila lui poftă de putere, decît nepotolitul lui apetit de dominație, singurul său ideal de viață fiind ascensiunea socială pe toate căile, cu toate mijloacele și cu toate riscurile.

O singură consolare: cînd e descoperit — și nu există să nu fie — zbirul se dezumflă ca un pneu care a lunat un cui. Nu rămîne de pe urma lui decît o amintire de oprobriu și fușine. Face atunci funcție de fosilă: pe baza osemintelor sale elocvente se reconstituie — spre pilda și educația urmașilor — caracterele negative ale unui timp. Zbirul e o eroare istorică, un soi de brontozaur rătăcit în contemporaneitate, fruct abnorm al unei biologii capricioase.

Aurel BARANGA

sub semnul urgenței

un oraș cu monoclu cenușiu

• Smogul reține 60 la sută din razele ultraviolete • Ninsoare cu fulgi cenușii • Consecințe asupra stării de sănătate a populației • Arbori care se sufocă • 103 000 tone de funingine, 80 000 tone de bioxid de sulf și 80 000 tone de cenușă azvîrlite anual în atmosferă • 50 de microcentrale termice «adaptate».

Nu trebuie să fii expert în ecologie pentru a observa că vegetația se rărește. Nu trebuie să fii specialist în poluare pentru a înregistra smogul ce învăluie orașul. Peste 103 000 tone de funingine, 80 000 tone de bioxid de sulf și 80 000 tone de cenușă azvîrlite anual deasupra municipiului Petroșani, te ajută să atingi, cum spun localnicii, poluarea cu mîna. Circulă printre minerii de aici o poveste: în urmă cu doi ani, un institut de specialitate a trimis cîțiva oameni din Petroșani pentru a studia fenomenul poluării. Aceștia și-au lăsat o vreme aparatele, în diferite zone ale orașului, pentru a efectua măsurătorile necesare. Cînd au revenit, aparatele erau blocate.

Termocentrala Paroșeni, Uzina de utilaj minier, Uzina «Viscoza»-Lupeni, cele 50 de microcentrale termice care asigură încălzirea unui număr de peste 22 000 de apartamente ș.a.m.d., degajă în atmosfera Văii Jiului importante cantități de bioxid de sulf, pulbere, funingine, sulfură de carbon, hidrogen sulfurat, acid sulfuric etc. Din studiile efectuate de către Institutul de igienă din Timișoara și Cluj și Inspectoratele sanitare de stat din București și Petroșani în timpul verii (de notat că în anotimpul rece gradul de poluare crește simțitor) rezultă că lunar se depun în oraș cantități de pulberi și funingine care ating 202 g/mp.

Un petroșenean care se respectă trebuie să schimbe două sau trei cămăși pe zi, o gospodină să șteargă praful, să mătură în casă de cel puțin două ori. Edilii să zugrăvească fațadele clădirilor în fiecare an pentru a le găsi „la începutul anului viitor, negre... Monoclul de pe ochiul orașului care, din păcate, este mai puțin o metaforă, reține 35—40 la sută vara și 60 la sută iarna din cantitatea razelor ultraviolete. Cancerul pulmonar, fibrozele pulmonare, bronșitele, tulburările de vedere etc. sînt numai cîteva dintre consecințele poluării asupra stării de sănătate a multor oameni. Faptul antrenează o scădere a duratei medii de viață în bazinul Văii Jiului. Toate acestea se răsfrîng pe plan economic prin cheltuieli sporite, în scăderea productivității muncii, în existența unui grad mare al fluctuației de cadre.

Mai menționăm că uneori iarna ninge cu fulgi cenușii de zăpadă. Că anual sînt plantați în parcurile orașului sute de arbori și arbuști care în cîteva luni se sufocă. Că în grădinile oamenilor nu există decît panseluțe. Că bioxidul de sulf, în combinație cu apa, dă acidul sulfuric, agent nociv pentru fierărie care în general nu rezistă în Petroșani mai mult de cinci ani.

Ne-am adresat tovarășului Emilian Tomulescu, vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Petroșani, cu rugămintea de a face unele precizări asupra cauzelor reale ce determină starea de lucruri mai sus semnalată.

— În Valea Jiului poluarea este determinată în principal de utilizarea exagerată, nerațională, a cărbunelui drept combustibil. Se știe, folosirea cărbunelui degajă cantități foarte mari de funingine, pulberi, oxid de sulf și alte gaze nocive. Spuneam utilizarea nerațională. Să vă dau un exemplu: cele 50 de microcentrale care alimentează cu căldură șantierele de locuințe consumind anual peste 100 000 tone de combustibil sînt adevărate improvizații. Inițial, ele au fost proiectate pentru a folosi combustibil lichid. Apoi, adaptate printr-o simplă nișă și un grătar la combustibil solid. Consecința? Randamentul lor este doar de 31 la sută (față de centralele moderne care au un randament ce depășește 90 la sută). Se face deci o mare risipă de cărbuni. În particular, fie zis, spre deosebire de toate celelalte orașe din țară, în Petroșani încălzirea costă cam de trei ori mai mult (170 lei pe lună pentru o cameră, 377 lei pentru două și 474 lei pentru trei camere). La această cauză se adaugă desigur și condițiile specifice geografice, climatice, circulația insuficientă a curenților atmosferici.

— Ce măsuri se impun a fi luate în viitor pentru rezolvarea acestei probleme, am spune dramatice, a Petroșanului poluat?

— Din păcate, pînă în prezent, singura măsură mai importantă a fost înlocuirea cărbunelui cu gazul metan în cazul Uzinei «Vulcan». Dar problema poluării nu poate fi deplin rezolvată decît prin folosirea exclusivă a gazului metan sau a combustibilului lichid pentru alimentarea microcentralelor. Aceasta ar necesita sistarea construirii unor asemenea microcentrale și studierea posibilităților de readaptare a celor existente. Dacă în ciuda insistențelor noastre se va menține totuși același sistem, este necesară cel puțin echiparea acestora cu electrofiltre. Și în orice caz va trebui să se ia măsuri mai energice la nivelul unităților industriale din Valea Jiului.

...E momentul unor măsuri hotărîte, menite să pună de acord interesele economice cu sănătatea oamenilor. Acesta e sensul documentelor noastre de partid, al întregii politici a statului nostru: grija față de om!

Sorin STĂNESCU

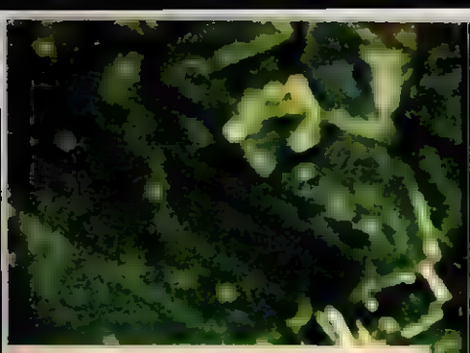

CRISTALELE PROFESORULUI PETRULIAN

Operă de artă este — nu se poate numi altfel! — și această colecție de cristale a profesorului Nicolae Petrulian, de la Politehnica din București. Cristalele profesorului Petrulian, la a căror adunare inspirată autorul a lucrat aproape 40 de ani, au de pe acum destinul lor, constituindu-se în ceea ce aș numi o adevărată «constelație Petrulian». N-am fost să văd aceste cristale de teamă de a nu risipi misterul creației lor. Nu l-am deranjat nici pe profesor. Fotoreporterul, atent și grijuliu, a transportat la redacție fotografiile și a dat ritm ciudatei constelații. Am văzut proiectate aceste cristale într-un laborator foto și mi-a fost de ajuns pentru o îndelungă vibrație. Arta profesorului Petrulian — care nu e nici poet, nici muzician, nici pictor — e de a ne face mai buni direct prin creația sa: cristalele. Profesorul Petrulian ne face mai buni nu în abstract, ci concret, acolo unde contează dacă sîntem buni sau nu, în realitate. Deși sînt încă tînăr, și mai am timp să mă satur de multe, nu mă sfiesc să declar că m-am săturat, de exemplu, de oamenii cu suflet, așa-zicînd, bun, incapabili de o muncă oarecare. Nu bunătate în genere, ci bunătate în raporturile cu oamenii și, mai ales, bunătate în raport cu propria ta conștiință! Acesta e sensul bunătății și în acest sens cristalele profesorului Petrulian ne fac mai buni. Ele dau în multe privințe măsura muncii, a abnegației și a conștiinței unui om care a trecut prin destule greutăți și a știut să le învingă, pentru că a avut o credință, pentru că a muncit efectiv, pentru că nu e o zădărnicie cultul muncii, nu e o vanitate și o lozincă, din contra, cultul muncii este cultul vieții. A munci înseamnă a avea încredere în viață, în eternitatea ei, întemeiată pe eternitatea bunurilor cărora le dau naștere oamenii.

Cristalele profesorului Petrulian sînt opera de artă a unui bărbat ce a crescut el însuși în cultul muncii, învățîndu-i și pe alții să muncească, să aibă răbdare și încredere în victoria muncii. «Constelația profesorului Petrulian» e, desigur, o astfel de victorie! Nu ne trebuie prea multă dexteritate și o inteligență supraomenească pentru a desluși, dincolo de această victorie, toate înfrîngerile care au pregătit-o și au determinat-o. În fond, despre ce e vorba? Un profesor strîngea cristale și frunzulițe — roșii, albastre, verzi, aurii — cristale în care lumina zace coaptă, cristale de peste tot, din pămîntul rarefiat cristalin al acestei țări. Cristalele profesorului Petrulian vor fi părînd cîndva o îndeletnicire măruntă. Ele sînt azi traducerea în culoare și durată a unei munci de om, a unei pasiuni de intelectual, a unui spirit de artist. E cu atît mai frumos că acest profesor, originar din Oltenia, care a știut să se educe pe sine în spiritul muncii răbdătoare, a fost așezat de ursită la o catedră, de unde l-a învățat și pe alții să prețuiască munca. Desigur, cristalele nu apar pe toate drumurile, dar eu cred că nu se poate ca la apogeul unei vieți să nu se formeze, ca o răsplată a muncii, o constelație de cristale. Cîte sacrificii pot citi ochii noștri dincolo de hotarul acestei colorate clarități!

Adrian PĂUNESCU

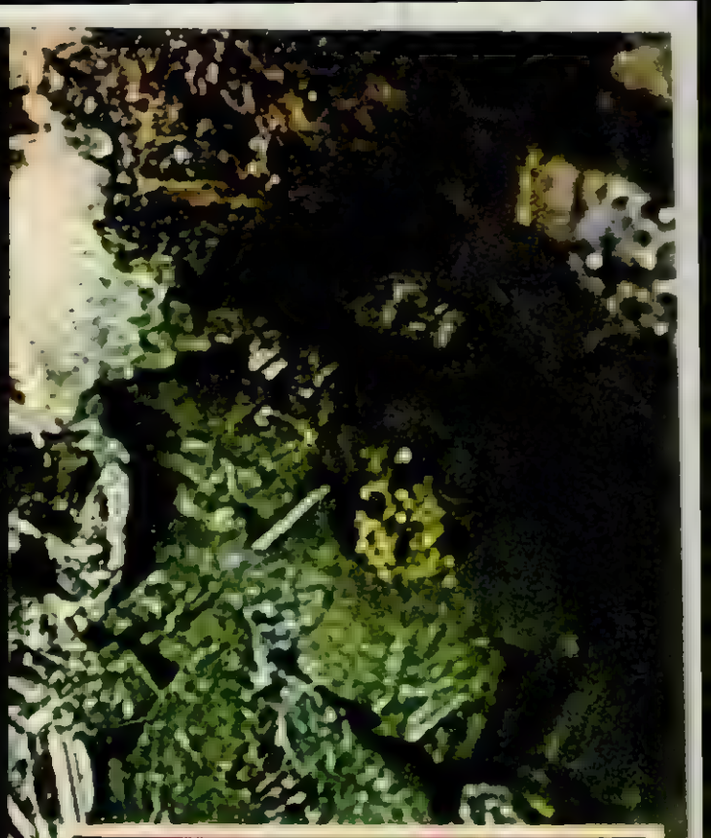

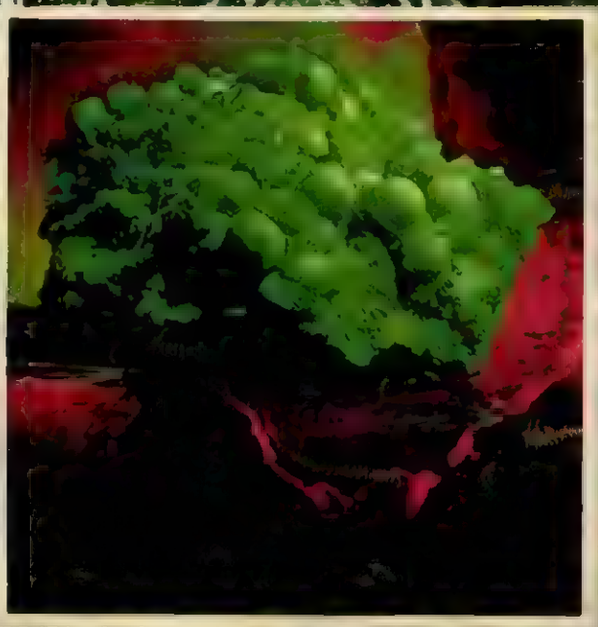

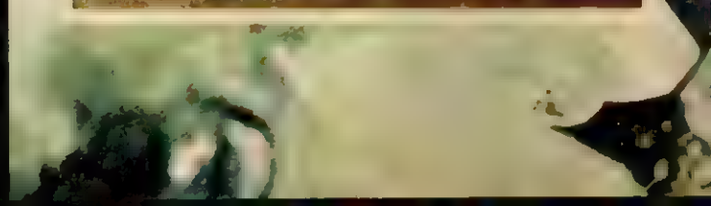

Fotografii de Traian PROSAN

flacăra la dispoziția dumneavoastră

CENTRU AL CURAJULUI

Îmi permit să fiu cît se poate de zgîrcit cu cuvintele și să trec direct la ceea ce vreau să vă comunic:

La Cluj există, de circa 3 ani, într-o ușoară (oare acesta-i cuvîntul?!) pustură de anonimat, un CENTRU DE REABILITARE A AUZULUI ȘI LIMBAJULUI, situat pe strada prof. Marinescu nr. 23. Ceea ce fac profesorii acestui centru este un lucru extraordinar: redau societății copii, între 3 și 7 ani, care au grave sau totale defecțiuni ale auzului și limbajului. Nu vă puteți închipui cîtă muncă, poate supraomenească, se depune aici! Există un «dar» cu nesăbuite dureri:

— Centrul, unic în țară, este aproape necunoscut;

— Localul în care își duce activitatea este departe de a răspunde unor asemenea cerințe;

— Nu are un internat propriu pentru copiii veniți din diferite colțuri de țară (București, Focșani, Brașov, Bihor, Arad, Oradea, Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej etc.).

Ce impedimente se ridică? Aș cita unul singur: pentru o perioadă de 1-2-3 ani părinții plătesc la gazde între 600-800 lei lunar, pentru că, după cîte se pare, atît organele de resort ale Clujului, cît și destul de desele corespondențe cu Ministerul Educației și Învățămîntului rămîn încă surde la solicitările centrului de a avea un internat cu cele necesare etc.

Cred că v-am spus totul.

Am și eu un copil aici, de 6 anișori, și-mi asum răspunderea celor scrise în numele tuturor părinților cu suferințe pe care numai societatea le mai poate ameliora. Dar oare nu credeți că un asemenea centru al curajului, a tot ceea ce stă în putința omenească trebuie sprijinit într-un fel?

Candiano-Priceputu
Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej,
str. Păcii nr. 22,
jud. Bacău

DIN ZONE POLUATE

Locuim la cîteva zeci de metri de rafinăria de petrol din Cîmpina. Zi de zi avem de suportat aerul poluat cu gazele emanate în procesul de rafinare a petrolului. În timpul zilei, ca și pe timp de noapte, în jurul rafinăriei plutesc în aer valuri de gaze care poluează aerul și îl fac aproape de nerespirat.

Ca urmare a unor sesizări ale cetățenilor ce locuiesc în jurul acestei întreprinderi, ziarul nostru județean, «Flamura Prahovei», a adresat o întrebare directorului rafinăriei cu privire la măsurile luate de către conducere pentru combaterea poluării aerului. În răspunsul dat, tov. director, printre altele, arăta că «În cursul anului 1972 Centrul medical industrial București a efectuat, la solicitarea unității noastre, un studiu privind poluarea atmosferei cu gaze degajate de rafinărie...» Se arăta de asemenea că s-au făcut «o serie de analize toxicologice la fiecare loc de muncă în vederea identificării locului unde sînt unele scăpări de gaze nocive...», că s-a și montat o instalație de neutralizarea gazelor și «întrucît rezultatele obținute pînă în prezent sînt mulțumitoare» se va mai monta încă o asemenea instalație. Să citești și să nu crezi. Unde sînt acele rezultate mulțumitoare cînd situația este mai rea ca înainte? Să fie vorba oare de «unele scăpări de gaze» care vin val după val și care au necesitat studii îndelungi pentru identificare? Crede oare tov. director al rafinăriei că putem respira în loc de aer curat aceste vorbe aruncate în vînt? Noi mai rezistăm, dar copiii noștri și bătrînii suferinzi ce vor face?

De curînd s-a hotărît de către Consiliul popular orășenesc construirea unor blocuri la o distanță de cel mult 200 m de rafinărie. Oare nu ne este de ajuns nouă că respirăm acest aer viciat, mai este nevoie și de alți oameni?

Punem aceste probleme, arătînd, reamintind celor din conducerea rafinăriei că astăzi grija față de om la noi în țară este mai presus de orice.

M. Oprea
Calea Doftanei nr. 50
Cîmpina

CE FACEM CU SOBELE?

Mă numesc Sava Elena, domiciliez în comuna Jina nr. 835, județul Sibiu și sînt salariată la Consiliul popular al comunei. Încă din anul 1970 mai mulți locuitori ai comunei noastre și-au cumpărat sobe de petrol «Confort I» la preț de vînzare 1248 lei, fabricate la Întreprinderea 1 Septembrie din localitatea Satu Mare. După doi ani de întrebuințare s-a ars arzătorul de la aceste sobe. De un an de zile eu și alți locuitori din comuna noastră căutăm aceste arzătoare la magazinele din orașul Sibiu și alte orașe din țară și ni se răspunde că întreprinderea nu produce rezerve de arzătoare pentru sobele cu ardere cu petrol «Confort I».

Ne-am adresat la diferite cooperative pentru a ne confecționa aceste arzătoare, însă nimeni nu face și nici nu repară, întrucît trebuie aparate speciale care numai la fabrica producătoare se găsesc.

Ne întrebăm acum: oare să aruncăm aceste sobe?

Întreprinderea producătoare nu poate pune la dispoziția cumpărătorilor aceste rezerve de arzătoare?

Elena Sava

VREAU SĂ MĂ CALIFIC

Mă numesc Lugoj Petre, am 22 de ani și în prezent lucrez la Întreprinderea de aprovizionare cu produse zooveterinare-București ca muncitor necalificat. Sînt căsătorit de peste 2 ani. După îndeplinirea stagiului militar m-am gîndit și m-am hotărît să învăț o meserie. Ceea ce n-am făcut încă din copilărie vreau să fac acum și cred că încă nu e prea tîrziu. În acest scop, am căutat și am găsit la Cooperativa «Cartonajul» un loc unde mă pot califica în meseria de legător-poleitor. Tovarășii de aici mi-au dat o adresă de transfer (nr. 4176 din 17.IV) în care sună clar că mă voi califica în producție. Dar tovarășul director al I.A.P.Z.V. nu mi-a aprobat transferul. Eu știu că dacă un muncitor necalificat dorește să se califice într-o meserie, întreprinderea unde lucrează, dacă nu are acest specific, trebuie să-i dea transferul.

Poate vă explică dumneavoastră tovarășul director al I.A.P.Z.V. de ce nu-mi aprobă transferul.

Lugoj Petre
București, str. Stejarului 25 bl. L2,
sc. B, et. II, ap. 18, sect. 4

BICICLETĂ FĂRĂ CAUCIUCURI

Mă numesc Bordean Sofron și sînt cazangiu la Depoul de locomotive C.F.R.-Teiuș. Vreau să arăt și eu o problemă care mă frămîntă cam de mult. Am citit în «Flacăra» din 21 aprilie 1973 despre starea comerțului. Cu toate că am o vîrstă înaintată, 51 ani, mă simt tînăr. În 1971, în august, am parcurs aproape 300 km pe bicicletă, adică Teiuș-Turda-Cîmpeni-Zlatna-Alba Iulia-Teiuș, unde am vizitat mai multe cătune din Munții Apuseni. În anul acesta mi-am programat o parte din concediul de odihnă făcînd o asemenea excursie, dar cu un itinerar mai mare. Dar altu-i năcazul, cum am arătat mai sus, cu starea comerțului. Caut de aproape un an cauciucuri și camere de bicicletă. Am căutat pe la Alba Iulia, Aiud, Turda, pe la Sibiu, mi-a spus un prieten să caut la Praid, în zadar, am trimis la Cartea prin poștă, la București, la un magazin, dar toți mi-au răspuns: «obiectele solicitate de d-voastră, nu le avem». Nu știu care e cauza, sînt silit cu toată părerea de rău să abandonez bicicleta cu toate că o am din 1959 și e foarte reușită, în stare bună, afară de cauciucuri; ca să cumpăr alta, mi-e teamă căci peste cîțiva ani trebuie să o abandonez și pe cea nouă, tot din cauza cauciucurilor! Nu știu, se mai fabrică la noi, nu se mai fabrică? Poate tovarășii care se ocupă de comerț vă vor răspunde dumneavoastră în această problemă care nu este delac de neglijat.

Bordean Sofron
Com. Teiuș, str. Ritului nr. 23

UN CAZ FIRESC

Locuiesc în Baia Mare de mai mulți ani. Dar rudele (părinții și frații mei) au rămas în București. Sînt tehnician la Uzina metalurgică. De mai multe ori pe an călătoresc cu trenul sau avionul la București. De ce vă scriu toate acestea? Deoarece, recent, avînd trei zile libere, m-am gîndit să fiu alături de părinții mei. N-am știut decît în ultima clipă că voi fi liber. M-am prezentat la Agenția de voiaj TAROM și am solicitat un bilet de avion. Firește, nu mă așteptam să găsesc. Mi s-a spus că nu mai sînt bilete și, de asemenea, că este foarte puțin probabil că voi găsi vreunul în zilele următoare. M-am întristat. La tren aveam și mai puține șanse. Tovarășa de la ghișeu (n-am întrebat cum o cheamă, sînt un om simplu și mi-a fost jenă) s-a scuzat, a controlat de mai multe ori registrele, a cîntărît șansele fiecărui călător de a renunța la bilet, dar răspunsul a fost același: n-aveți nici o șansă. Eram, cum v-am spus, foarte abătut. Atunci salariata agenției a pus mîna pe telefon și a luat legătura cu agenția C.F.R. Același răspuns negativ. Nu știam ce să fac. Am lăsat la agenție numărul de telefon unde puteam fi găsit în cazul că s-ar fi ivit vreun loc. Am primit mai multe telefoane încurajatoare și în cele din urmă am fost anunțat: Bucurați-vă! Veți avea un bilet.

Un caz firesc, veți spune, poate. Poate, dar vă asigur că astfel de cazuri firești nu ni se întîmplă în fiecare zi.

Szabo Ludovic — tehnician
Baia Mare

MEDICAMENTELE ȘI CRITICA

Sînt medic șef la circa medico-sanitară Știubieni, jud. Botoșani și vă aduc la cunoștință următoarele:

În ziarul local «Clopotul» a apărut în ziua de 6 martie 1973 răspunsul scris al tov. președinte al comitetului executiv, cu privire la unele situații existente în comuna noastră. Se afirmă printre altele că direcția sanitară a județului ar trebui să nu stea în birou să facă statistici, ci să vină să controleze cum își face datoria medicul Mihai Carpovici care lipsește nemotivat. Această afirmație nu este reală, deoarece niciodată nu am plecat fără învoire și fără motive temeinice.

Această afirmație contravine eticii medicale și-mi va aduce greutăți din partea colegiului de medici și farmaciști în cazul în care mă voi prezenta la examenul de secundariat. Activitatea circumscripției se desfășoară în condiții grele. Personalul medico-sanitar depășește zilnic cu mult programul de opt ore. Din proprie inițiativă am hotărît ca în fiecare noapte un cadru să stea la dispensar, lucru care nu este plătit. Circa noastră este foarte des vizitată de organele de control sanitare. Dovadă procesele verbale de îndrumare și control. Cu ocazia vizitei recente făcute de organele de control sanitare din minister și direcția județeană, circumscripția a fost apreciată pozitiv. Indicele de mortalitate infantilă este sub limita admisă pe județ, 3,4% și de aproximativ zece luni nici nu am mai înregistrat nici un deces 0—1 an.

Sînt deplin conștient de cele afirmate și dispus să răspund oricărui organ despre realitatea existentă.

Dr. Mihai Carpovici
Comuna Știubieni, jud. Botoșani

Am primit această scrisoare și am cerut părerea organelor în drept. Iată ce ni s-a răspuns.

RĂSPUNS PRIMIT CU SPRIJINUL COMITETULUI JUDEȚEAN BOTOȘANI AL P.C.R.

Citîm din scrisoarea de răspuns:

«Subsemnatul Poenaru Constantin, secretarul comitetului comunal de partid Știubieni, avînd sarcină să rezolv această scrisoare vă comunicăm următoarele:

A rezultat din cercetări și discuții că tov. dr. Carpovici Mihai a fost criticat de ziarul «CLOPOTUL» pe nedrept întrucît de cîte ori a plecat la Iași, a plecat cu aprobare și respectiv din zilele de recuperare, întrucît 2—3 săptămîni nu avea zi liberă și i se acordau 2—3 zile învoire legală.

A mai rezultat că primarul comunei îl critică mereu pe nedrept, îi face observații la dispensar față de pacienți și de restul personalului acestei unități, ceea ce nu este just. A reieșit clar că primarul face toate acestea întrucît dr. Carpovici Mihai nu i-a servit rudele primarului cu medicamente peste normele legale și așa cum acestea au solicitat medicamente gratuite.

De asemeni, s-a constatat că primarul comunei nu a ajutat la timp circa umană cu bază materială necesară.

Privitor la dr. Carpovici Mihai, din aprecierile făcute a reieșit că acesta își face pe deplin datoria ca medic de circă, este disciplinat, iar brigada de specialiști de la Ministerul Sănătății, care a controlat activitatea dr. Carpovici Mihai, i-a găsit foarte bine la control și a fost evidențiat în procesul verbal al brigăzii, iar conducerea direcției sanitare i-a acordat un premiu special de 1 000 lei. În același timp, toate controalele efectuate de specialiști au constatat activitatea bună și corectă la dispensarul uman Știubieni.

I s-a atras atenția primarului comunei că nu a procedat bine și nu a avut o atitudine corespunzătoare față de dr. Carpovici Mihai și s-a stabilit ca în viitor să nu mai acționeze determinat de unele interese personale.

DIN SCRISOAREA PRIMITĂ DE LA COMITETUL JUDEȚEAN COVASNA AL P.C.R.

Ca răspuns la scrisoarea nr. 54 din 7 aprilie 1973, adresată redacției și publicată în nr. 15/1973, sub titlul «Nu vor șoferii» și trimisă nouă spre rezolvare, vă trimitem alăturat referatul cu modul de rezolvare a problemelor ridicate în articolul de față.

Prim-Secretar
Nagy Ferdinand

«Colectivul format pentru studierea și rezolvarea problemelor ridicate în articolul «Nu vor șoferii» a stabilit următoarele:

Autovehiculele de transport călători a căror cap de linie este comuna Zagon circulă de la stația Zagon II (respectiv din partea de sus a comunei). Întrucît nu tranzitează în comuna Zagon. Sînt următoarele curse de la orele:

— 6.00 pleacă din Zagon II în direcția Brașov;

— 6.20 pleacă din Zagon II în direcția Covasna. — Tîrgu Secuiesc;

— Ambele curse asigură legături cu autobuzele care circulă spre Sfîntu Gheorghe.

Autovehiculele de transport călători care tranzitează prin Zagon și în continuare vor circula doar pînă la centrul civic al comunei pentru că: prelungirea cursei pînă la Zagon II ar însemna scumpirea biletelor de călători cu 2, respectiv cu 3 lei pentru acei călători care trec prin tranzit în comuna Zagon, lucru care s-ar solda cu multe neplăceri, chiar și reclamații, pe de altă parte nu ar mai putea fi corelate legăturile cu alte direcții de la nodul de plecare Brașov — Sfîntu Gheorghe — Tîrgu Secuiesc — Covasna și altele.

Considerăm că prin aceste măsuri cerința majorității publicului călător este rezolvată».

Din referatul colectivului
condus de
Makur Ernest

arte

poluarea folclorului (XIII)

Realitatea folclorică pune mereu probleme noi care uneori cu greu pot fi rezolvate, iar alteori deloc. A da un verdict defavorabil și categoric împotriva anumitor practici noi care se impun prin evoluția lucrurilor înseamnă pentru mine a avea aceeași atitudine cu — de pildă — cea a denigratorilor lui Beethoven care și-au exprimat revolta împotriva creatorului genialei «Eroica», în care compozitorul și-a permis introducerea unui sunet neobișnuit într-un acord ce azi trece neobservat. Problemele care i se pun folcloristului contemporan sînt foarte gingașe. Marea obligație ce îi revine este consemnarea cît mai fidelă a faptelor, fără aprecieri calitative. Cui îi poate oare trece prin minte să împiedice mersul înainte al lumii? Dacă anumitor transformări fundamentale din viața oamenilor le corespund, uneori, schimbări care eventual supără, dar care nu fac decît să oglindească o nouă treaptă de dezvoltare, ele trebuie să fie înregistrate de către specialist în momentul în care le-a surprins. Anumite practici noi se impun prin evoluția lucrurilor. Sînt forme de trecere extrem de însemnate pentru cel preocupat de viața socio-culturală a poporului.

Ca o curiozitate, și abținîndu-mă de la orice comentariu, îmi propun să înfățișez un aspect destul de semnificativ, observat — desigur izolat — în ceremonialul tradițional al unei nunți moderne. Nu voi insista asupra desfășurării acestui ceremonial. Cunoscut este oricui — încă de pe băncile școlii — frumusețea și prospețimea oratiilor de nuntă. Se cunoaște deopotrivă rolul însemnat ce revine așa-numiților «grăitori» în Bihor. Ei sînt și un fel de mari maeștri de ceremonie, înzestrați cu talent înnăscut pentru improvizări spontane, pentru declamație. Sînt oameni obișnuiți foarte simpatizați, «buni de gură» cum se zice. În anumite momente ale desfășurării ritualului declamă aceste oratii moștenite prin tradiție (azi învățate de unii după carte) iar în altele, improvizează pe loc versuri glumețe și satirice, cum este,de pildă,la masa cu daruri. Exemplul pe care l-am ales face parte dintr-un amplu studiu de viitor al folclorului bihorean, întreprins de către un grup de specialiști ai Institutului de etnografie și folclor, la cererea Comitetului județean de cultură și educație socialistă. În clipa întîlnirii celor două nunți, adică a alaiului mirelui cu cel al miresei, are loc un dialog plin de poezie între «grăitorii» celor două grupuri. Acesta formează un moment de mare însemnătate în ceremonialul nupțial căci lui îi urmează contopirea celor două nunți prin intrarea mirelui în casa miresei. În timpul dialogului, căciula mirelui, adevărată piesă de identitate, este predată spre a fi împodobită cu floarea, adică «vrista» în casa miresei. Actul este precedat de dialogul care în ultima vreme a luat următoarea înfățișare. Întreabă grăitorul, miresei: vă cred, da unde-i dovada, unde-s actele?

— Avem acte, avem contracte, da numai că nu-s stampilate! răspunde grăitorul drumeților vînători oprit în dreptul casei căprioarei, sau a ciutei sau «unde se află floricică ce împupește/ dar nu rodește/ și care urmează să fie mutată la împăratul în grădină ca să-i priască». «Actele nestampilate» sînt căciula ce primește «stampila», adică devin valabile prin împodobirea ei cu «vrista», adică florile colorate. Nu despre acest nou limbaj vreau să vă vorbesc, ci de cele surprinse de către cercetătoarele principale M. Kahane și L. Stănculeanu-Georgescu la o nuntă din Bihor. Ceea ce vom face în numărul viitor.

Hari BRAUNER

capriciile gustului

artă și industrie

Cîteva experiențe estetice întreprinse la noi în ultimul timp readuc în discuție o problemă veche și greu de rezolvat. Orice s-ar spune, dar în formele lor de manifestare publică actuală, unele ramuri ale artei, cum ar fi pictura, sculptura, grafica de șevalet sau gravura constituie totuși un «lux» pentru omul de rînd. Îți trebuie timp ca să urmărești și să fii la curent cu programul sălilor de expoziție, cu programul simpozioanelor organizate pe marginea unor manifestări artistice importante, timp pe care, de obicei, nu-l ai sau, dacă îl ai, ești tentat să-l folosești în alte scopuri. Sînt orașe în care pictura, sculptura sau grafica nu pătrund decît greu și, de cele mai multe ori, prin intermediul artei amatorilor. Avem atîtea orașe din care lipsesc galeriile de artă și în care nimeni nu se precipită să organizeze o expoziție de pictură sau grafică. Arta aici se cunoaște mai mult din auzite, din lectura ziarelor, din reproduceri. Și cîți sînt cei care au acces la artă măcar în aceste condiții! Iată o problemă de democrație culturală: accesul la artă, în funcție de orașe, în funcție de regiuni, în funcție de condiția materială a oamenilor. Doi studenți de la Institutul de arte plastice «Nicolae Grigorescu», Corneliu Vasilescu și Lucian Georgescu, au organizat, nu demult, o expoziție de pictură, concepută pe dimensiuni mai mari, într-o hală a Fabricii de rulmenți din Bîrlad. Publicul acestei expoziții — muncitorii Fabricii de rulmenți din Bîrlad — manifestă un interes enorm pentru lucrările expuse. Spațiul de lucru al muncitorilor care își desfășoară activitatea în hala unde sînt expuse panourile celor doi tineri pictori, a devenit, dintr-o dată, un spațiu mai uman, a devenit un spațiu din care sentimentul de monotonie a fost pentru o vreme alungat. La București, în sălile unor cluburi muncitorești, la «Vulcan» și «Republica», un grup de pictori cunoscuți, în frunte cu Alexandru Ciucurencu, a organizat, de asemeni, expoziții de pictură pentru muncitori. Întreaga viață a celor două uzine s-a resimțit de pe urma evenimentelor la care ne referim. Mi se pare semnificativ acest interes al unor importante mase de oameni, implicați nemijlocit în activitățile productive, pentru unele ramuri ale artei, prin intermediul cărora se cer întrevăzute, pentru viitorul mai mult sau mai puțin apropiat, acțiunile noastre de educație estetică întreprinse la scară națională. Căci orice am spune, la ora actuală, arta a devenit un factor de ordin spiritual, cu implicații directe în producția bunurilor materiale. Noi ducem, în prezent,în diferite ramuri ale industriei, uriașa bătălie pentru o producție de calitate superioară. Calitatea superioară însă mai ales în cazul bunurilor de larg consum privește, deopotrivă, funcționalitatea fiecărui produs realizat și aspectul lui estetic. Devine astfel o problemă economică importantă calificarea superioară a muncitorului, inițierea lui în problemele tehnologiilor industriale moderne, în problemele noi ale meseriei pe care o practică. Dar devine tot o problemă economică importantă formarea gustului estetic superior la masele de muncitori, tehnicieni și ingineri implicați nemijlocit în procesul de făurire a unor obiecte de care avem cu toții nevoie, a unor produse destinate să concureze pe altele, în condițiile diferitelor piețe de destacere. Desigur, nu prin cîteva expoziții organizate în incinta unor uzine se realizează un asemenea deziderat; dar, pornind de la asemenea inițiative, ne putem gîndi la un complex de măsuri eficiente ce pot fi întreprinse în această direcție.

Gheorghe ACHITEI

Poartă românească.

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

memoriile lui şerban cioculescu (XI)

PRIN ŞCOALA MEDIE

Am fost dat, în toamna anului 1913, dimpreună cu fratele meu, Radu, la internatul Institutului Schewitz-Thierrin. Cauza? La părăsitul de un an de la moartea tatii, săvîrșit în aer liber, la locul de cimitir de la Bellu, preoții ortodocși, știind-o pe mama bisericoasă, au ținut să facă o slujbă integrală, pe o zi ploioasă, cu ploaie mărunță. Asta i-a fost de ajuns mamei să facă o reșuță și să fie din nou internată de doctorul, tatăl ei, la sanatoriul din Reichenhall, unde se vindecase de ftizie înainte de căsătorie. Casa din strada Clopotarii Noi a fost lăsată pe seama unei femei de încredere, iar noi, cum spuneam, am luat drumul internatului cu bună faimă, care a mai durat mulți ani după ce l-am părăsit.

N-am stat decît șase luni în internat, deoarece m-am îmbolnăvit în iarnă, petrecîndu-mi ultimele săptămîni din februarie (cînd a murit mama, ceea ce mi s-a ascuns) în infirmerie.

Dintre colegii mei de clasă nu-mi amintesc decît pe Chiricescu, fiul profesorului de la Facultatea de teologie, un băiețel drăguț, viu, isteț, foarte bun la carte, cu care mă luptam pentru locul întîi în clasificare. Mai mi-amintesc de o vizită a clasei noastre la o reprezentație de cinematograf, în nu știu ce instituție didactică, unde mi s-a cerut la urmă să iau cuvîntul și să-mi spun impresiile; din nefericire, «am clacat», nereușind să rostesc nici un cuvînt, deși urmărisem cu toată luarea aminte desfășurarea filmului pe ecran și nu-mi scăpase nici un amănunt. O altă amintire neplăcută, despre care am mai vorbit cîndva, era de ordin gastronomic. Servindu-mi-se cam prea des văcuță cu prune, m-am ales cu idiosincrasie față de acest fel de mîncare, pe care, la vîrsta adultă, nu l-am tolerat niciodată la masa mea. Școala servea masa dealtfel pe categorii după taxe, unora dintre elevi servindu-li-se biftecuri, altora, fierturi cu zeamă lungă. Eram printre aceștia, întreținerea mamei în străinătate consumîndu-i toată pensia, plus alte suplimente din punga doctorului, el însuși pensionar, pe cînd veniturile bunicii mergeau toate la Mișu al ei, care trăia pe picior mare la București.

Am fost retras din școală la jumătatea anului și dus la Turnu Severin, în casa bunicilor, unde mi-am pregătit examenul de clasa I de gimnaziu în particular. Liceul se bucura de faimă mare, de cînd cu direcția profesorului Theodor Costescu, care se prezentase la o defilare de 10 mai, în Capitală, cu «unicii dorobanți» în uniformă și cu arma la umăr, stîrnind admirația asistenței, repetîndu-și demonstrația la palat, umplînd presa cu ecouri în genere favorabile și beneficiind, printre altele, și de intrarea lor în literatură, într-una din bucățile lui Caragiale închinată lui Marius Chicoș Rostogan, pedagogul absolut, gelos pe succesul coleguluș său de pe malul Dunării.

Am avut întîi ca profesor de limba română pe profesorul Vasile Vîrcol, elev strălucit al lui Ovid Densusianu, lexicolog și dascăl distins, care ne dădea lucrări libere în scris, cu teme ca aceasta: «Ce simțim cînd vedem păscînd o turmă de oi». Vorbeam deunăzi la Brașov cu eminentul meu fost coleg, doctorul Șerban Oprișescu, care mi-a amintit de acest subiect și pretindea că eu singur făcusem față onorabilă în «teza» bimestrială respectivă. Uitasem cu totul acest mic evenument din școlaritatea mea severineană. Cînd stau și mă gîndesc ce a putut contribui la menținerea celebrității pe care i-o dobîndise metoda educativă paramilitară a numitului Theodor Costescu, răspunsul meu e împărțit: profesorii nu erau cu toții prea învățați, nici buni pedagogi. Unii erau slabi la carte, dar aspri la disciplină, alții mari savanți, dar nuli ca pedagogi, prea puțini corespunzători în toate privințele și totuși lucrurile mergeau strună, pentru că promovarea era serioasă, intervenționismul exclus, disciplina din interior și din afară de școală foarte riguroasă, cea mai mică abatere era aspru pedepsită, tot corpul didactic și administrativ, de la director la portar, se purta strașnic cu noi, așa fel că nici un «chiul» nu era posibil. Mie-mi plăcea lucrul, pentru că mă deprinsesem cu disciplina liber consimțită și o aprobam fără rezervă. Cei mai mulți își mușcau frîul și n-aveau încotro: nu tu cofetărie, nu tu cinematograf, decît cu părinții, nu tu numic în afară de regulament!

Printre profesorii foarte învățați îi voi pomeni pe Constantin Armașu, de istorie, care ne făcea adevărate prelegeri ex cathedra. *La o lucrare scrisă despre franci, care-și ridicau căpețeniile pe scut, m-a bănuit că aș fi copiat, deoarece nu știa că citeam pe Malet, pe Duruy și pe Seignobos, exaltîndu-mi imaginația adolescentină cu marile virtuți ostășești din antichitate pînă în zilele noastre.*

La latină n-am învățat mare lucru cu profesorul D. Mateescu, unul mic, care umbla săltăreț prin clasă, trăgîndu-se de cioc. Cum colegii mă gîdilau pe la spate și mă făceau să chicotesc, iar eu nu socoteam demn să-i pîrăsc, el m-a mustrat într-un rînd astfel:

— Cioculescu, ești un băiat bun la carte, dar nu ești ponderat! L-am cunoscut pe tatăl dumitale, care era un om ponderos!

Și mi-a menit că nu voi ajunge departe, dacă nu voi cîștiga și eu în ponderi! Și acum rîd de aceste măsuri de greutate socială, pe care le-am călcat cît am putut mai mult, plăcîndu-mi să mă debutonez și să-mi bat joc de morgă și de alte marafeturi ale convențiilor burgheze de pe atunci.

Profesorul de română pe care l-am iubit mai mult a fost transilvăneanul Dimitrie Horvat, un sexagenar uzat, mizantrop, în conflict cu colegii, pentru că la o vizită a lui N. Iorga pe la liceu, cînd a fost întrebat, în calitate de director, dacă elevii citesc, răspunsese că profesorii nu le dau acest exemplu! Era boicotat de cei vizați, de aceea umbla în recreații pe culoare sau în grădina școlii, evitîndu-i la rîndul său.

Profesorul meu îmi descoperise singurul talent pe care mi-l pot revendica, după trecerea de cinci decenii și jumătate de cînd mi l-a relevat în fața clasei. Colegul meu citeau, ce e drept, prost. Mă chema pe mine la tablă să dau lectură unui text literar adus de el, și în timp ce citeam dădea din cap satisfăcut și spunea la urmă:

— Numai Cioculescu știe să citească un text și să-i nuanțeze cum trebuie.

Într-adevăr, și acum descifrez cu înlesnire, ca muzicologul, la prima vedere, orice text literar, ca și cum l-aș cunoaște de mult, cîștigîndu-mă însă, la această vîrstă înaintată, vai! emoția, treptat pînă la lacrimi, și silindu-mă să mă opresc și să le reprim de rușinea ascultătorilor. Cînd sînt însă singur, îmi spun, ca eroul lui Musset din nu mai știu ce comedie sau «proverb»:

— Rămîne între mine și batista mea! Ați înțeles: lacrima!

Între noi fie zis

— Nu-i de rușine?

scriitori de azi

ȘERBAN CIOCULESCU

Născut la 25. VIII (7.IX) 1902, în București. Tatăl, inginer, Nicolae Cioculescu (1863–1912), mama, Constanța Milloteanu (1877–1914), fiica doctorului Mihai Milloteanu. Școala primară în particular, cu examenele la școala de pe Șoseaua Kiseleff. Cursurile Liceului Traian din Turnu Severin între anii 1913 și 1920. Facultatea de filozofie și litere din București (1920–1923). Examenul de capacitate la limba franceză principal, limba română, secundar. Urmează două semestre între anii 1926 și 1928 la Sorbona și Collège de France cu prof. Fortunat Strowski și Abel Lefranc. Doctoratul (1945) cu o teză despre Dimitrie Anghel. Profesor titular de limba franceză de la 1 septembrie 1924 pînă la 1 octombrie 1946, cînd a fost chemat la catedra de literatură română G. Ibrăileanu (Iași). Pensionat la data de 1 octombrie 1972, iar de la 1 martie 1933 prof. consultant la Universitatea din București, în care calitate conduce, în continuare, lucrările de doctorat. În 1968 i se decernă titlul de Om de știință emerit. Membru corespondent al Academiei R.S.R. din februarie 1965, și membru titular al Academiei de științe sociale și politice de la înființarea acesteia. De la 1 ianuarie 1967, director general al Bibliotecii Academiei.

Debutul la «Facla literară» a lui N.D. Cocea, în februarie 1923. În 1924 îl aflăm colaborator la «Săptămîna muncii intelectuale» a lui Camil Petrescu. În 1926 scrie la «Viața literară», condusă de I. Valerian, două articole de fond despre poezia lui Tudor Arghezi, cu un an înaintea apariției volumului *Cuvinte potrivite*. Membru fondator (1928) al revistei «Kalende» cu Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu și Tudor Șoimaru. Titularul cronicii literare la «Adevărul», din aprilie 1928 pînă în decembrie 1937 cînd a fost suspendată de guvernul Goga-Cuza. Deține cronica literară la «Revista Fundațiilor» între anii 1934 și 1941, 1944 și 1947. Redactor șef la revista «Viața românească» (1965–1966). Din 1956 scrie regulat la «Gazeta literară», devenită «România literară», unde își continuă colaborarea. A frecventat «Sburătorul», dar ca membru extern al cercului lovinescian. A colaborat la volumul omagial tipărit de Editura «Vremea» cu prilejul împlinirii de către E. Lovinescu a 60 de ani. Întemeietorul «Sburătorului» îl situează în a treia generație de critici de școală post-maioresciană. G. Călinescu îi consacră o pagină în monumentala *Istorie a literaturii române*. În 1934, recenzînd volumul *Nu* al lui Eugen Ionescu, Șerban Cioculescu, pe lîngă anumite rezerve clar expuse, îi prezice autorului o strălucită carieră dramatică în domeniul comediei. Faptul e semnalat într-o teză de doctorat susținută de o candidată din R.F.G. în 1966, considerîndu-se afirmația criticului nostru ca o adevărată profeție.

Opere. Corespondența dintre I.L. Caragiale și Paul Zarifopol (1935); *Viața lui I.L. Caragiale* (1939) despre care scrie, poate cel mai elogios, Nicolae Iorga în *Cuget clar; Aspecte lirice contemporane* (1943); în colaborare cu Tudor Vianu și Vladimir Streinu: *Istoria literaturii române moderne* (I, 1944); *Dimitrie Anghel* (1945); *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi* (1946); *Varietăți critice* (1965); *Medalioane franceze* (1970); *Aspecte literare contemporane* (1972). A editat pe Caragiale, *Peregrinul transilvan* de Ion Codru Drăgușanu; *Poezii* de Șt. O Iosif. A tradus romanul *Lucien Leuwen* de Stendhal. A scris numeroase prefețe. Sub tipar, *Itinerar critic*. Lucrează la editarea operelor lui Eminescu, întreruptă prin decesul lui Perpessicius.

În criticile lui Șerban Cioculescu sînt conciliate cîteva date care în accepția curentă se prezintă disparat. Astfel, nota polemică — definitorie, în genere, unei structuri subiective, voluntar personale — coexistă cu cea mai evidentă obiectivitate și impersonalitate. Malițiozitatea fină, rafinată, dar cu atît mai incisivă, nu exclude deliberata supunere la obiect. Raționalist și cu preferințe declarate pentru clasicism și stilul acestuia, Șerban Cioculescu recepționează și promovează produsul modern al fenomenului literar contemporan. Fără îndoială, nu în ce are acesta exhibiționist și ieșit din sfera artei autentice. Istoricul literar care e Șerban Cioculescu se armonizează organic cu cronicarul «la zi» al creației literare. Respectul pentru document nu-l face robul acestuia, după cum manifestă înclinație pentru precizia și exactitatea amănuntului de ordinul istoriei literare nu-l transformă într-un pedant și uscat erudit, indiferent la valoarea estetică a operei de artă. În scrierile lui, Șerban Cioculescu își găsește afirmarea principiul scump criticului, după care critica trebuie să fie impregnată de spiritul de exactitate și control al istoricului literar, iar istoria literară nu trebuie să se dispenseze de prezența judecății de valoare, emisă sub semnul strict al specificității artisticului. Și pentru a pune punct seriei de «antinomii» relevate în scrisul lui Șerban Cioculescu, vom mai enunța încă una: rigoarea considerațiilor, analiza strînsă, stringența demonstrației lasă totuși cale liberă și unei suculente anecdotici. Un singur lucru nu-și găsește un corespondent de conciliere în critica lui Șerban Cioculescu: misticismul cu toate fumegoasele lui derivate.

Chiar dacă liniile directoare ale criticii lui Șerban Cioculescu nu apar explicit în toate cronicile și studiile sale, acestea sînt implicate însă în fiecare din ele. Într-o astfel de cronică sau studiu îl avem întreg pe critic cu gustul său pentru claritate, rigoare și independență față de orice constrîngere pe care i-ar aduce-o înregimentarea conjuncturală. Unei singure angajări i-a răspuns integral criticul, mărturisită și cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viață. A spus atunci acest reprezentant de frunte al criticii literare românești: «Urez mai tinerilor mei confrați să-și păstreze pînă la mai «adînci bătrînețe» încrederea în forțele creatoare ale neamului nostru și să rămînă neclintit devotați culturii noastre naționale, umanismului socialist».

Traian STOICA

Valeriu BUCUROIU:

floreta de argint

Contaminați de inteligentul joc de cuvinte, practicat în spiritualele sale epigrame, am fi ispitiți să spunem și noi că un autor cu un nume atît de tonic nici nu se putea să *nu* ne *bucure* cu proaspăta (nu numai calendaristic) și scînteietoarea sa carte.

Valeriu Bucuroiu ni se descoperă prin *Floreta de argint* nu numai un epigramist de cele mai exigente resurse ale genului, dar și un virtuos al versului bine strunit, cu rime rare și surprinzătoare, de o sonoritate întotdeauna lipsită de stridențe. Buna stăpînire a mijloacelor de expresie se vădește nu numai în epigrame, ci și în piesele lirice care evadează din tiparul catrenelor, dar care nu părăsesc poanta epigramatică. Poezia, de pildă, *Copilul minune* ar fi putut să cadă într-un plat didacticism, dacă ideea nu ar fi fost exprimată gradat și expresiv. Astfel că strofa finală nu supără deloc prin directa și subliniata ei morală: «Setoși să-și afle pruncul mai lute afirmat,/ Părinții izgonind, și joc, și veselie,/ În loc să construiască mai rău au dărîmat—/ *Nu poți ajunge OM, fără copilărie!*» (s.a.).

Epigramistul se autodefinește revelator: «Am fluturat cu zîmbet/ Catrene reci, de spini,/ Dar n-am zvîrlit cu pietre/ În curte la vecini!/ Și chiar dac-am scăpat/ Venin o — picătură — Eu n-am lovit pe nimeni/ Sub centură!»

E aici—tipologic — un autoportret în buna tradiție a epigramiștilor noștri. Valeriu Bucuroiu nu eșuează, ca atîția amatori ai epigramei, în grosolănie. Ironia și causticitatea epigramei au într-adevăr tăișul fin al floretei. Foarte atent la producția confraților săi, Valeriu Bucuroiu filtrează «venimul» epigramatic cu eleganță, dar și cu «observația penetrantă» (expresia e din prefața lui Nichita Stănescu) a unui lucid ochi critic: «Dacă a reușit Băieșu/ S-aibă atît succes cu *Preșu*'.../ Vă-nchipuiți cu un covor,/ Unde-ar zbura... ca autor!» Sau epigrama adresată «unui regizor de film care-și umple distribuția cu prieteni sau rude»: «În acest film — o singură obsesie —/ Îmi trebuie *un cap* — dar de expresie!—/ Și cum așa ceva găsești mai greu/ Îl voi sacrifica pe fiul meu...» Sau epigrama adresată «unui dramaturg care se vrea și autor de catrene»: «Cînd te-am văzut, ca om de teatru,/ Cum știi să spinteci verbu-n patru,/ M-am consolat: între cei vii/ Și drame sînt, și comedii!...»

În Valeriu Bucuroiu trebuie salutat un poet care are harul de a readuce în centrul atenției cititorilor epigrama, această specie a poeziei, pe cît de iubită, pe atît de pretențioasă.

S. TRAIAN

Toma George MAIORESCU:

operațiunea 0,17

Calitatea esențială a autorului, este în afara informației substanțiale, aceea de a conferi semnificații nebănuite unor replici, unor vestigii culturale de mare valoare. Citind acest jurnal de călătorie, descoperim virtuțile «clasice» ale reporterului-artist: capacitatea de obiectivare și sufletul poetic, prezența moralistului și a geografului, a istoricului și a filozofului, a economistului și a esteticianului. Amfiteatrul din Salamis și festivalurile actuale de folclor care au loc aici, Biblos, numele orașului fenician care va fi identificat cu «biblios» (carte) și mai tîrziu cu cea dintîi mitologie a devenirii umane — Biblia — sînt numai cîteva exemple, culese la întîmplare, pentru a ilustra capacitatea de selecție a scriitorului — din nolanul de imagini și date îngrămădite pe retina ochiului și în paginile blocnotesului—a celor mai sugestive dintre ele. Ultima secvență a călătoriei, petrecută pe plaja muncitorească din Palermo, este, din perspectiva umanistă a cărții, mai mult decît ultimirea pelerinului în fața uriașelor potențe creatoare ale omenirii, mai mult decît un ghid oricît de amplu și de fin comentat: este ceea ce scapă în mod obișnuit turistului: realitatea cotidiană a miliardelor de oameni neștiuți, cu bucuriile și necazurile lor, viețuind pe toate meleagurile lumii.

Iulia MOLDOVEANU

despre cărți

ipostaze

1. Nu știu nici cît de iubiți sînt poeții lucidității, nici cît de așteptate sînt cărțile lor. Oricum, ei mi se par niște temerari. Nicolae Prelipceanu este unul dintre ei: «Iată merg aplecat și mă uit în pămînt/ dar cu ochiul al treilea spre ceața de sus/ ea nu se vede cu ochiul liber» (*Îndoieli pe munte*). Pentru a se autodivulga liric, poetul nu așteaptă să fie învăluit de inspirație. El și-o creează, ei este poetul celui de-al treilea ochi, care poate străpunge ca un laser cortinele adînci ale universului: «Tîrgul s-a închelat acolo/ între noi doi/ pe malul unei ape adînci/ al unei ape-n care se mai văd/ rare figuri geometrice/ umbre de arheopterix/ ori suave cadavre de cal/ fără potcoave/ ape curg și astăzi între noi/ adînci sînt ochii celuilalt/ ei stă și astăzi acolo/ ca un cuvînt/ dintr-o limbă moartă» (*Acolo*). Dar nici luciditatea nu a izbăvit pe nimeni de îndoieli. Dimpotrivă: «Cui ținem locul noi aici atunci/ pe malul drept fost malul sting/ pe cine chemi cînd te alungi/ din picături în picături ce plîng/ înlocuiri înlocuiri de apă/ cu pietre și cu oameni care trec/ tot încercînd nereușind să scape/ acestui în văzduh etern înec» (*În văzduh etern înec*). Totuși, poetul celui de-al treilea ochi nu se dezminte și iată-l, ironic, lepădîndu-se de ultima urmă de exaltare: «Amenințat din cînd în cînd de sus/ de-o pasăre cu firavă lanternă/ e foarte ușor nici nu cred că s-a spus/ să fii trecător într-o lume eternă» (*Alteori*). Deatfel, lui Nicolae Prelipceanu îi reușește un lucru rar: transformarea ironiei într-o pură și gravă stare poetică: «Oh lirica franceză îmi spuse ea/ privind un trecător întîrziat pe geam/ întîrzînd după trecerea lui/ lîngă picăturile unei ploi aproape inexistente / și muzica ștergîndu-se de mîna lui stîngă/ în ziua aceea/ alesese acest ciudat prosop/ Oh lirică franceză i-am răspuns» (*Lirica franceză*). Poetul are mîna sigură și atunci cînd își întocmește deloc blîndele radiografii ale unor stări care-l pustiesc (*Hîrtia albastră*).

Uneori aspră, alteori de o muzicalitate «desuetă», poezia lui Nicolae Prelipceanu este singularizată de rafinata îmbinare a unor straturi poetice aparent neconsonante, precum în aceste versuri: «Frunza decade spre galben/ aramă încet atingînd/ parcă ar bate un clopot/ de apă uitat în pămînt» (*Din altă toamnă*).

2. Că proza poeților este de multe ori o «explicare», o «prelungire» a poeziei

convorbiri cu marin preda

Literatura noastră de mărturisiri, de meditație în jurul chestiunilor scrisului, de exprimare nemijlocită a unei credințe artistice și de reflecții pe marginea unei experiențe de creație, această literatură de la frontiera dintre memorialistică și eseu, foarte căutată în anii din urmă (poate tot un reflex al «foamei de autenticitate», al aviditătii cu care sînt întîmpinate astăzi, pretutindeni, relatările documentare, scrierile-mărturie, dispensate de aportul ficțiunii), această literatură, așadar, s-a îmbogățit în ultimul timp prin contribuția deosebită a lui Marin Preda, un scriitor îndeajuns de avar pînă acum cu textele-confesiune sau cu articolele-program (din care alții și-au făurit în schimb o curioasă industrie ce promite să întrecă, în ampioare, opera cealaltă, creația propriu-zisă).

O reținere, am spune, un fel de pudoare a manifestat mereu acest prozator față de gestul confesării, iar materia recentelor *Convorbiri* este într-adevăr rezultatul unor *confesiuni provocate*, cum consemnează cu o formulă potrivită însuși realizatorul lor, poetul Florin Mugur. Dar să nu se uite nici geneza *Imposibilei întoarceri* (1971), o carte care s-a structurat în jurul unor texte elaborate de Marin Preda tot în urma unei «provocări».

Această împrejurare credem că spune ceva despre climatul spiritual care a generat textele. Convocat la dialog, «somat» să se exprime, scriitorul acceptă să intre în joc în măsura în care subiectele, temele confruntării îl vor angaja în chip esențial.

Ce aflăm, așadar, în cuprinsul noilor *Convorbiri*, care sînt elementele structuratoare, preocupările-obsesie ale acestui dialog inițiat de Florin Mugur? Regăsim atmosfera problemelor din *Imposibila întoarcere* și s-ar spune că, în mare, interesul e reținut tot de vechile chestiuni: destinul clasei țărănești în lumea de azi, apoi condiția scriitorului și misiunea lui morală în contextul civilizației care îl însumează, apoi, în sfîrșit, perspectivele literaturii, ale prozei sociale raportate la procesele mai generale petrecute în sfera artisticului. Dar acesta e numai fundalul unor preocupări care, expuse astfel, desigur că apar îndeajuns de impersonale, cum nu sînt deloc în carte. Dimpotrivă, un element definitoriu, puternic caracterizant al *Convorbirilor* este tocmai fericita evitare a abstracțiilor. Mînuind concepte, Marin Preda imprimă disocierilor sale un colorit specific, de neconfundat și, cu toate că ne mișcăm în sfere teoretice, impresia este că nu am părăsit cu totul universul romanelor, al povestirilor, al literaturii sale epice. Este ceva care vine de dincolo de text, un timbru, o tonalitate, un ecou, răsfrîngerea unei atitudini sufletești, rămasă aceeași în oricare domeniu s-ar manifesta acest scriitor. De altfel, elementul deosebitor al cărții, față de *Imposibila întoarcere*, credem că este de căutat mai ales în această zonă, adică în raportarea foarte directă a problemelor generale la experiența imediată a lui Marin Preda, în ordine existențială și scriitoricească, desigur. Evantaiul tematic e poate mai puțin desfăcut decît în cartea precedentă, dar se aduc în schimb la lumină, în legătură cu chestiunile în discuție, nenumărate elemente de aprofundare, se evidențiază sensuri și nuanțe, se fac raportări la opere și eroi literari, la scriitori ai timpului nostru și la împrejurări ale vieții sociale și artistice din ultimele decenii — o materie pasionantă și semnificativă, generos împărtășită. Vom nota prin urmare că accentul confesiv și memorialistic e mai puternic decît în alte scrieri ale lui Preda și desigur că lectorul ar fi dorit încă mai multe elemente de acest fel. Referirile la mari scriitori universali, — Cervantes, Dostoievski, Faulkner —, considerațiile despre antecesori literari cum sînt Sadoveanu, Rebreanu, G. Călinescu le-am fi vrut și noi mai dezvoltate; în legătură cu aceștia și cu alți autori, din trecut sau de astăzi, Marin Preda expune de fiecare dată, uneori enunță numai, puncte de vedere noi și stimulatoare, opinii care luminează aspecte neobservate pînă acum la autorii discutați, revelatoare totodată pentru propria sa fizionomie literară și omenească.

Nu vom încheia aceste rînduri de prezentare fără a sublinia contribuția lui Florin Mugur în configurarea acestei cărți. Cu o discreță și nobilă devotiune el acceptă postura unei deferente retrageri în planul secund, ceea ce nu înseamnă deloc anulare. I se cuvine mai mult decît lasă să se vadă, și un cititor atent va observa substanțialitatea partiturii sale, caracterul incitant și totodată ordonator al intervențiilor care mențin colocviul pe liniile sale importante. Să amintim și inspiratul *Argument* așezat în deschiderea *Convorbirilor:* pagini dintre cele mai pătrunzătoare din cîte s-au scris despre Marin Preda, un portret intelectual și scriitoricesc de care va trebui să se țină seama de aici înainte.

G. DIMISIANU

Constantin ȚOIU:

pretexte

Citite laolaltă și fiecare în parte, tabletele lui Constantin Țoiu, confesiuni pline de interes, răgazuri de meditație smulse hazardului și agitației vieții cotidiene, din care aparent nimic nu rămîne decît gustul cenușii, conțin ceva profund reconfortant ca orice încercare de a ne răzbuna pe vremea care trece. Ele încercuiesc și stabilizează în cuvînt, în cuvîntul bine ales, perfect cumpănit, filtrat prin toate exigențele unui superior simț al culturii, exact latura esențială, aspectul de permanență al întîmplării, al informației de o zi, al impresiei de lectură, luate nu numai ca «pretext» (cum se zice în titlu), dar privite în sine, privite direct și în față, cu atenție, care știe să-și fixeze obiectul, să-l domesticească, dacă se poate spune așa, pînă ce devine revelator. Aceste tablete nu reprezintă altceva decît miezul foarte consistent, miezul «gustos» al unor situații observate, meditate intens, constrînse să dea tot ce sînt în stare să dea, adică nebănuit de mult. Și care e gustul lor. Spun gustul și nu ideea, nu teza, nu concluzia! Un gust de loialitate, specific înțelegerii grave, al cărei simț moral pare și este indisociabil de inteligență, autorizat de ea. Înțelegerea nu acționează ca un factor dizolvant, generator de scepticism, înțelepciune nu înseamnă renunțare decît la o privire grăbită, nimic resemnat în acest examen lucid, în această «încetinire» de ritm, la care sîntem invitați. Marele scriitor japonez Yasunari Kawabata, laureat al Premiului Nobel, nu a jucat de bucurie cînd a primit suprema distincție ci, cuprins de disperare, s-a sinucis, și iată cum comentează C. Țoiu paradoxala decizie, ce adevăr găsește în ea:

«E dificil să mori pentru un scrupul pe care ți-l faci singur... Nici oboseala, nici sănătatea din ce în ce mai șubredă, nici faptul că cel mai bun discipol al său, prozatorul Mishima, își făcuse harakiri cu optsprezece luni înainte... nu-l descurajaseră, cît teama de a scrie, de a mai scrie, provocată de însăși dobîndirea premiului... Un scriitor, așadar, își ia viața fiindcă nu mai poate îndura povara succesului său: un scriitor alege acest harakiri moral, fiindcă nu mai crede că e în stare să treacă peste propriul său succes, să mai producă o operă vrednică de faima cîștigată... Scrupul artistic, obiecție interioară fără apel, înaintea căreia toți pezevenghii din lume vor rîmîi sănătos. Sînt și premii care ucid, și noi care le rîvnim și le primim și le suportăm atît de ușor... Un premiu pentru o conștiință artistică de talia celei a lui Kawabata înseamnă, se pare, nu atît o recunoaștere a ceea ce ai făcut, cît un pariu enorm, un pariu teribil de apăsător pentru ceea ce vei face de atunci înainte. Pe samurai, perfecțiunea i-a pierdut. Nici nu se poate închipui osîndă mai grea: să vrei totuși să le depășești, fiind perfect!»

Să ocolești explicația comună, motivarea la îndemînă, fără să dai în arbitrar și nici măcar în paradoxul (cum se zice) seducător, este o performanță de care autorul Pretextelor *se dovedește capabil și cred că puținele rînduri citate au ilustrat-o din plin; dar în cuprinsul volumului, ea se repetă adesea și de fiecare dată cu un aer firesc, cu economie de gesturi. În textele eseistice dense, articulate în jurul unor obsesii vii, Constantin Țoiu confirmă însușirile de substanță și rafinament, semnalate în nuvelistica sa.*

Lucian RAICU

vorbiți și scrieți românește

un compendiu de gramatică

A apărut recent la Editura Academiei cartea profesorului academician Al. Graur, *Gramatica azi* (238 de pagini).

Lucrarea este concepută, așa cum se arată în «cuvîntul înainte», ca un *compendiu* al ediției a doua (din 1963) a *Gramaticii Academiei*, așa cum *Limba română* (lucrare editată de Academie), apărută în 1956, a fost un compendiu în raport cu prima ediție (din 1954) a *Gramaticii Academiei*. Lucrarea, după cum remarcă și autorul, are rolul de a pune la îndemîna unui public mai larg (interesat într-un fel sau altul de chestiunile de limbă, în general, și de limbă română, în special) rezultatele cercetărilor efectuate în ultimul timp în acest domeniu, așa cum sînt ele înregistrate în cea de-a doua ediție a Gramaticii Academiei.

Utilitatea unei astfel de lucrări nu cred că poate fi pusă în vreun fel la îndoială. *Gramatica Academiei* este o lucrare care se adresează în primul rînd specialiștilor și e normal să fie așa; există însă un mare număr de nespecialiști interesați în chestiunile de gramatică a limbii române (profesori din învățămîntul mediu, elevi, studenți, pentru a nu aminti decît cîteva dintre categoriile de nespecialiști care pot fi și sînt interesați de aceste chestiuni). Pentru această categorie de cititori este necesară o expunere clară, accesibilă, condensată și cu o terminologie tehnică redusă la strictul necesar.

Mi se pare aproape superfluu să spun că lucrarea profesorului Graur întrunește cu prisosință toate aceste calități: pentru că toți cei familiarizați cu scrierile și expunerile sale orale știu că aceste calități nu le pot lipsi.

Țin să remarc în mod deosebit două lucruri. În primul rînd, prezența capitolului intitulat «Generalități». Aici se schițează cadrul general lingvistic în care se integrează problemele de gramatică, în general, și de gramatică română, în particular. Un astfel de capitol permite cititorului să sesizeze semnificația general lingvistică a faptelor de gramatică română.

În al doilea rînd, consecvența cu care autorul degajează în mod explicit semnificația pe care faptele descrise o au fie pentru teoria, fie pentru istoria limbii.

În felul acesta, *Gramatica azi* este nu numai un compendiu de gramatică română, ci și un mijloc de inițiere în problematica lingvistică mai generală, legată de descrierea structurii gramaticale a limbii române.

Mă gîndesc că și acest lucru era de așteptat: autorul cărții este un comparatist care n-a fost niciodată străin de ceea ce se numește «lingvistică generală».

Emanuel VASILIU

acestora, este și nu este o aserțiune valabilă în cazul poeziei lui Nicolae Prelipceanu. Este, pentru că prefața *(Muntele)* se dovedește a fi un poem. Este, pentru că *În numele lui Einstein, Moartea în trei, Cînd ești trist, ia-o la fugă* sînt pagini care țin încă foarte mult de poezia lui Nicolae Prelipceanu. Nu este, pentru că *Balul închisorii, Plutonul de execuție, Vara unui fost campion de pian, Trecătoarea* sînt pagini de epică, anunțîndu-l pe prozatorul «spre care se îndreaptă și care este și se va numi cu numele său...», după cum scria și D.R. Popescu în prezentarea cărții. Constanța care însoțește cele două volume ale lui Nicolae Prelipceanu rămîne, în afara vocației certe, luciditatea. Dealtfel, multe pagini ale volumului de proză sînt adevărate fișe de jurnal, în care meditațiile asupra luciditătii dau greutatea specifică a preocupărilor tînărului scriitor: «Și de fapt un artist are nevoie de înstrăinarea sa de sine, căreia i se mai zice și luciditate, spre a fi un artist perfect».

Dorin TUDORAN

1) Nicolae Prelipceanu Arheopterix, Editura «Cartea românească». 2) Nicolae Prelipceanu, Vara unui fost campion de pian, Editura Dacia.

Florin Mugur (dreapta), autorul cărții «Convorbiri cu Marin Preda», și marele lui interlocutor la prezentarea volumului de la librăria «Mihail Sadoveanu».

sport

cronica ringului

campionatele europene (I)

Fiecare zi ce ne apropie de 1 iunie aduce tot mai mult în actualitate campionatele europene de box care, anul acesta, vor avea loc la Belgrad. În cercurile amatorilor de spectacole pugilistice a început să se discute, în fel și chip, despre această întrecere, așa cum se întîmplă întotdeauna în preajma marilor competiții. Se fac pronosticuri, este alcătuită, într-un minut, «cea mai bună echipă», iar cei care au asistat sau au participat vreodată la «europene» răscolesc în sacul cu amintiri. De exemplu, dacă-l întîlnești în aceste zile pe nea Costică Cionoiu, veteranul antrenorilor boxerilor ceferiști, nu se poate să nu afli cum a fost în 1930, la Budapesta, cînd pugiliștii români au participat pentru prima dată la campionatele continentale. Parcă îl aud: «Să fi avut condițiile boxerilor de azi? Păi știi dumneata cum am participat noi la «europenee»? Cu vreo zece zile înainte să începă competiția ne-am trezit cu unul de la federație în sala noastră de antrenament de pe strada Atelierului, pe Griviță, în spatele fostului cinematograf Marconi. «Mă, băieți — ne-a spus — anul acesta ne-am hotărît să participăm și noi la campionatele europene. Mergem la Budapesta. De la voi, ceferiștii, am hotărît să selecționăm trei boxeri: Cionoiu, Lungu și Carata. Al patrulea, că nu mergem cu echipă completă, va fi Marin Plăieșu. Să veniți mîine la federație să vă luăm măsură pentru costume. Vrem să ne prezentăm ca o adevărată delegație de sportivi. Toți îmbrăcați la fel...» A fost rîs mare cu costumele pe care nu le-am văzut niciodată. Am primit în schimb fiecare cîte un... basc bleumarin. Deplasarea am făcut-o cu un vagon de clasa a III-a, că pe atunci era și a treia. 24 de ore de la București la Budapesta. Ne-a trecut os prin os. Acolo ne-a luat în primire cineva și ne-a dus direct la cîntar. Apoi, după-masă, cum s-a făcut, că am boxat toți patru. Doar Plăieșu a ajuns în turul doi... Să fi avut noi condițiile...»

Se știe că la Belgrad nu vom avea reprezentant la categoria semigrea. Motiv în plus ca numele fostului campion Gheorghe Negrea să fie tot mai des amintit. Și cum ar putea fi altfel, cînd iubitorii sportului cu mănuși au o memorie atît de bună? Cine poate uita că în 1957, la campionatele europene de la Praga, Gheorghe Negrea a cucerit primul titlu continental din istoria boxului amator românesc? «Ehe, ce echipă formidabilă aveam în anii aceia — apreciază azi mulți dintre spectatorii de box. Și nu una, ci două sau chiar trei...» Oare așa să fi fost? Atunci de ce a trebuit ca de la medalia de aur a lui Negrea să așteptăm zece ani pînă cînd, în 1967, Nicolae Gîju ne-a adus cel de-al doilea titlu european?

Petre HENȚ

Gheorghe Negrea (dreapta), primul boxer român medaliat cu aur la campionatele europene și unul dintre rivalii săi, Petre Zaharia. Unde ne simt semigreii de altădată?

tenis

hărădău— primul schimb

Tradiționala selecție de primăvară i-a reunit săptămîna trecută la «Progresul» pe principalii candidați la locurile vacante din echipa națională.

Întorși acasă după o primăvară plină de concursuri internaționale, băieții din al doilea eșalon au susținut un serios examen de admitere în fața forurilor de specialitate. Ca la orice examen, au existat premianți, mediocri și... Nu a existat un învingător net, care să dea, dacă se poate spune așa, garanția schimbului de mîine, dar au existat doi jucători în evident progres: Dumitru Hărădău și Traian Marcu.

Cîștigînd concursul, Dumitru Hărădău confirmă victoriile obținute cu cîteva săptămîni înainte la Monte Carlo. Hărădău a cîștigat pentru că, în primul rînd, a alergat mai bine și mai mult decît toți ceilalți, pentru că a început să simtă «greutatea» punctului, și în asta constă principalul său progres. De asemenea, pe parcursul celor cinci zile de întreceri, el a arătat ușurință în alternarea jocului de apărare cu cel de atac și o deosebită eficacitate la mingile de trecere. Serviciul al doilea și finalizarea atacului rămîn încă factori determinanți pentru progresul său viitor.

După trei luni de înfrîngeri, Traian Marcu a realizat împotriva lui Viorel Marcu, Viorel Sotiriu și Sever Mureșan trei victorii «în premieră». Prietenul meu Günther Bosh, antrenorul echipei noastre de tineret, care se ocupă de mai mulți ani de pregătirea lui Marcu, îmi spunea la sfîrșitul concursului: «M-am temut. La început, ca Traian să nu fie ciuca bătăilor, mă gîndeam la moralul lui. Turneele la care a participat i-au îmbunătățit însă ritmul de joc, se mișcă mai bine și lovește mai tare mîngea. Este, dealtfel, singurul care lovește tare mîngea. Continui să cred că mai poate încă progresa »

Despre ceilalți: Viorel Sotiriu — la valoarea obișnuită; Viorel Marcu, prea complicat în joc și în... viață. Un «repetent» sigur: Sever Mureșan — care nu ne-a convins că cele cîteva luni petrecute în străinătate au fost altceva decît o simplă plimbare prin Europa.

L-am lăsat la urmă pe Toma Ovici — cîștigătorul concursului similar de acum trecut. Unele calități native și posibilitățile de îmbunătățire a tehnicii, pe care le întrevedeam atunci, m-au îndemnat să-l sfătuiesc să nu se mulțumească cu plăcuta căldură a plutonului și să pornească dura cursă de urmărire a celor doi mari evadați: Ilie Năstase și Ion Țiriac. La fel ca în oricare alt domeniu, automulțumirea rămîne și în tenis același pericol care îi pîndește pe tinerii noștri la fiecare pas

Ștefan GEORGESCU

accente

o primă pledoarie

Scriam — nu numai negru pe alb, dar și foarte limpede, fără vreo rezervă diplomatică — înaintea meciului cu Albania, că o victorie a culorilor noastre la Tirana ar fi firească, în virtutea ascendenței valorice pe care fotbaliștii noștri o au în fața adversarilor lor *«pe planul echipei, al fiecărui compartiment și chiar al fiecărui jucător în parte»*. Nu ne autocităm atît din omenească plăcere a confirmării, cît mai ales din satisfacția amendării «analiticilor» tenebroși («la Tirana se încheie totul», «ieșim din cursă duminică» — păreri nescrise, dar rostite, pentru că la vorbă toți sîntem curajoși), care s-au grăbit să ne taxeze opinia drept nesăbuită și chiar optimistă de circumstanță. Știm foarte bine că optimismul nefondat este la fel de primejdios și de dăunător ca și pesimismul. Și poate tocmai de aceea îndrăznim să susținem că, mai ales după acest 4-1, extrema optimismului care ar minimaliza obstacolele viitoare este un pericol real.

Departe de a subestima succesul de la Tirana — necesar ca și aerul în cursa calificării pentru campionatul mondial din 1974 — trebuie, «oricît am fi de încălziți, să ne precizăm termenii», stabilind cît mai exact stadiul atins și obiectivele (de lucru) care ne stau în față. Ce ne-a adus, de fapt, această victorie? Mai presus de două puncte și de scorul categoric, succesul de duminică ne-a oferit o pledoarie pentru o idee *jucînd mai ofensiv, cu fotbaliști mai dotați pentru atac, putem înscrie mai multe goluri decît în trecut*. (Oricui ar invoca valoarea modestă a partenerului i se poate servi în replică meciul tur de la București, în care același modest «11» a fost învins doar cu 2-0) Al doilea cîștig autentic este doza de încredere cu care s-au întors de la Tirana jucătorii și antrenorii Stănescu și Cosmoc. Pentru activitatea lor viitoare artizanii succesului de duminică au realmente nevoie de încredere (a lor și a altora)

Oferindu-ne, deocamdată, o primă PLEDOARIE *pentru cauza eficienței jocului ofensiv*, fotbaliștii noștri trebuie să aibă luciditatea și forța de a judeca perspectiva sub semnul perseverenței în *muncă și idee*, chezășia cîștigării PROCESULUI...

Duminică 6 mai ar putea să capete, cu timpul, semnificații suplimentare. O zi, un *eveniment* care să marcheze un *început*, un *start*.

Marius POPESCU

confidențial

popularitatea lui dobrin în spania

Deși lipsește de două luni de pe stadioanele noastre, în urma unei afecțiuni la o vertebră, deși — din același motiv — numele «giscanului vrăjitor» a fost mai rar pomenit în ziarele noastre, internaționalul piteștean Dobrin s-a bucurat în ultima vreme de o presă extrem de favorabilă tocmai în Spania!

Cum, de ce și pentru ce?

Publicul spaniol, ziariștii, oamenii de specialitate l-au urmărit pe Dobrin în meciul cu Real Madrid (în care fotbalistul nostru a avut o evoluție bună) și au rămas de-a dreptul încîntați de jocul său din partida de adio a lui Gento, în care Dobrin a fost, se spune, magistral. Ecou — nenumărate articole în ziarele madrilene, zeci de fotografii, declarații elogioase ale celebrităților fotbalului, care au fost puternic impresionate de clasa piteșteanului (printre care și aceea a lui Eusebio, un mare admirator al lui Dobrin).

Ce a urmat? Real Madrid, una din cele mai faimoase echipe ale bătrînului continent, a început să-i facă o asiduă curte lui Dobrin. A urmat și o propunere concretă de transfer, au urmat tot felul de demersuri, de promisiuni și de rugăminți. La această onorantă — pentru Dobrin — inițiativă, clubul spaniol a primit următorul răspuns: pînă în 1975, cînd Dobrin va termina Institutul de cultură fizică și sport, nu poate fi vorba de nici un transfer. După aceea, rămîne de văzut.

P.S. — *Dobrin, cel mult așteptat de publicul nostru și de echipa națională, își face mîine reintrarea în partida cu Steaua roșu.*

M. P.

cititori - comentatori

tradiție și inovație în fotbalul nostru

Sînt unii tentați să creadă că în fotbalul nostru cheia succesului ar fi, chipurile, imitarea concepției de joc a cutărei sau cutărei echipe din elita fotbalului mondial.

Pornind de la o anumită idee, mai curînd fatalistă, am părut adesea niște învinși fără luptă, sau învinși de propria noastră timorare. Și atunci s-a considerat că numai prin unele inovații aplicate fotbalului nostru vom realiza mai mult.

Practicînd jocul nostru tradițional în Mexic, am devenit o revelație, pentru ca apoi, încercînd o modernizare din mers, să ajungem la concluzia că fără un fond inovația importată își pierde valoarea. Cerem adesea lui Dumitrache să devină un Chivers, neținînd cont de potențialul și forța lui, uitînd că Dumitrache este un puncher redutabil care a îngenuncheat nu o dată apărările masive ale fotbalului britanic.

Lăsînd românului ce-i al lui, încetînd a mai fi adepții stilului britanic (în plină criză, dealtfel) vom putea asigura un climat propice formării unui stil propriu tradițional, pentru că, printre altele, o asemenea măsură poate duce la adevărata consacrare a fotbalului nostru pe plan mondial.

Virgil Maier, elev
Aiud

Cupon de participare
la Concursul nostru de

«rezultate» cu orice preț, dar fără...preț (I)

Am ajuns să citim curent sau să auzim foarte des cum echipa cutare a cîștigat datorită voinței, dăruirii ș.a.m.d. De ce oare din toate atributele victoriei se aleg aceste aprecieri? Pentru că asistăm de mulți ani la demonstrații negative în teren ale fruntașilor, care parcă vor să arate că au fost trimiși cu forța în teren din moment ce mimează totul.

Din cîte știu eu, satisfacția firească a celor ce vor să practice fotbalul-performanță este aceea de a se putea mișca rapid, de a controla balonul fără cazne, de a-și manifesta inteligența individuală și colectivă cu spontaneitate și în deplină concordanță cu fazele. Iar rolul — teoretic vorbind — al antrenorului este de a furniza propriei sale echipe armele corespunzătoare ca să poată concura, progresa, impune. Adică, să folosească sistemul care să se preteze construcției jocului, și în nici un caz distrugerii, antijocului. Ceea ce înseamnă că jucătorul are nevoie de personalități responsabile care să-i explice, să-l învețe fotbalul adevărat și nu pe cel condamnat la degradare.

Succesul în fotbal este rezultatul preocupărilor bine și precis orientate, cu un orizont larg. Sînt oameni care, după o săptămînă grea de muncă, se adună și joacă fotbal, de plăcere, cîteva ore. În schimb, există și unii «fotbaliști» (dacă nu chiar mai toți) care, după o săptămînă de «antrenament profilactic», încheiată cu meciul duminical, uită să mai vină în săptămîna următoare la pregătire. Dar pentru ei fotbalistul se cheamă X și pe postul său este un «zmeu», duminică este chemat din nou și introdus direct în joc. Și unde este respectul față de public?

Printre cauzele care generează actuala stare de lucruri sînt de luat în considerare — după opinia mea — și următoarele:

Antrenamentele se fac la întîmplare. Eforturile nu pot fi productive dacă nu se depune o activitate *continuă* pe toată durata perioadei de pregătire și competiționale. Refuzăm să acceptăm disciplina, ne lipsește factorul moral tocmai pentru că nu lucrăm intensiv și nu ne putem ridica măiestria jocului cu balonul și fiindcă nu facem antrenamente fără pauze. Observația privește toate eșaloanele, pînă la cel internațional.

În momentul de față, în competiția de elită a țării sînt cîteva echipe care-și explică poziția prin pregătirea fizică a componenților, deosebit de intensivă în perioada pregătitoare. Să presupunem că așa este. Dacă însă preocupările pentru condiție nu vor fi constante și progresive, dacă nu se vor extinde și *după* ce campionatul a început, cu siguranță că vom asista în jocul acestor echipe — în întîlnirile cu competitori străini valoroși — la aceeași «bătută pe loc». De ani de zile, fie că este vorba de antrenori ai anului 1922, fie că este vorba de antrenori ai anului 1940, noi considerăm pregătirea fizică încheiată odată cu începerea turului sau a returului. Pentru că ne apiecăm urechea la ce *spun* jucătorii, închidem ochii la ceea ce *fac* ei în lecțiile de antrenament. Și așa, zilele trec, trec și anii. Iar noi refuzăm săptămînal un antrenament de putere (forță și viteză), rupîndu-ne astfel de stilul novator al omenirii sportive moderne.

Astăzi, marile echipe sînt expresia unui profesionalism dus la maximum. El are la bază superioritatea tehnică dar contează, în aceeași măsură, pe entuziasmul, vivacitatea, energia, adică moralul și fizicul jucătorilor. Cu alte cuvinte, un angajament fizic total sprijinit pe o tehnică subtilizată tactic.

De ce la noi lucrurile stau altminteri, cînd ne sînt create condiții de lucru similare (iar pentru unele echipe din eșalonul superior, regulamentul de transferări este și el o mamă bună)? Firesc ar fi ca jucătorii cu nume de prestigiu din unele echipe să fie ei primii care să fie conștienți și responsabili pentru pregătirea lor și, în al doilea rînd — cei care-i instruiesc. Păcat însă că pînă acum nu am găsit secretul pentru a cultiva la alții ambiția de a juca foarte bine fotbal. Nu l-am găsit pentru că nici nu prea l-am căutat. «Aprovizionarea» cu energie a bateriilor umane (citiți condiția fizică) trebuie făcută continuu și *nu* ca pompierii cînd... arde.

Constantin TEAȘCĂ

Angelo NICULESCU

comentează pentru dumneavoastră

TREI MECIURI INTERNAȚIONALE

O duminică fără campionat și totuși bogată în spectacole sportive de mare interes: două meciuri care ne priveau direct — cele ale echipelor noastre naționale (prima reprezentativă și cea de tineret) — iar alt spectacol, înregistrarea oferită de televiziune a partidei de la Sofia dintre reprezentativele Bulgariei și Portugaliei.

În ordinea programului orar trebuie să începem cu replica dată pe stadionul «23 August» din Capitală de «speranțele» pregătite cu atîta pasiune de Cornel Drăgușin, echipei similare a Albaniei. «Speranțe» care — s-o spunem sincer — ne-au dezamăgit într-o oarecare măsură... Ne place să credem că talentații noștri «under 23» au abordat meciul cu oarecare ușurință, avînd la bază argumentul juvenil: «acasă la noi, învingem la sigur».

Abia terminată partida de pe «23 August» și, iată, televiziunea, știind că nu ne poate transmite, «în direct», meciul de la Tirana, ne-a servit, în compensație, 90 de minute de fotbal între echipele lui Bonev și Eusebio. Forța imaginii este revelatoare, chiar fără comentariul orick de sobru și de competent al lui Eftimie Ionescu. Am putut vedea felul în care tehnica, dusă pînă la rafinament, a lusitanilor poate fi învinsă de efortul — ridicat la o mare potență colectivă — a unor jucători ce și-au pus toată energia și ambiția exclusiv în serviciul echipei. Iată deci noi, frapante prilejuri de concluzii și învățăminte și pentru fotbalul nostru, care mai are de atins două vîrfuri alpine, spre a fi prezent în turneul final al Münchenului 1974.

Lipsiți de vizualul micului ecran și obligați să urmărim meciul de la Tirana numai după «sonorul» (destul de precar, datorită fundalului prea apropiat al tribunelor...), s-ar putea acredita convingerea că meciul primei noastre reprezentative a fost, datorită și scorului suculent, o simplă joacă, fără opoziție puternică din partea partenerului ei. Nu prea a fost așa. Meritul echipei antrenate de Valentin Stănescu este de a fi reușit să depășească, printr-o apărare bine organizată și promptă în «dublaj» (cu excepția minutului 87), clipe dificile, ajutată la rîndu-i și de presingul exercitat de atacanții noștri asupra apărătorilor adverși.

Așadar, jucătorii noștri cînd vor să se mobilizeze știu să adauge calităților native și virtuților, din ce în ce mai bine valorificate, ale fotbalului contemporan la scară mondială: execuții în viteză, înlăturarea driblingului inutil și a mișcării în plus, marcajul om la om, combinat cu cel pe zonă, schimburile uluitoare de locuri, accelerările pe măsura apropierii de poarta adversă.

La Tirana, prima noastră reprezentativă a adoptat, pe deasupra, tactica perfect adecvată jocurilor în deplasare: arma contraatacului fără înfloriturl, cu acțiuni debordante pe extreme, unde, în sfîrșit, au fost introduși atacanți cu viteză (Marcu, Troi și Țarălungă). Întreaga echipă a alergat *cu rost*, timp de 5 400 de secunde, însuflețită, contrar obișnuinței de pînă acum, *de o mare sete de goluri*.

ETAPA DE MÎINE

După o întrerupere de două săptămîni, campionatul intern își reia cursul, prin cea de-a XXIII-a etapă, în care sînt angrenate echipe ce duc lupta pentru primul loc, dar și cele care vor să evite cu orice preț periculoasele poziții 15 și 16.

Craiovenii au un meci destul de dificil la Petroșani. 1, x, 2 sînt obligatorii. Dinamo-Rapid ar putea reedita «egalul» din toamnă, dar mai curînd 1. C.F.R. Cluj în derby-ul local cu «U» reclamă 1, x. F.C. Argeș trebuie să-și consolideze revirimentul din retur prin solistul 1, în dauna Steagului roșu. Petrolul, în deplasare pe litoral, poate aspira la un x, dar mai probabil 1. A.S.A.-C.S.M. Reșița poate genera 1, x. S.C. Bacău-U.T.A. impune 1 solist. Sportul studențesc-Steaua este meciul marilor ambiții. Deci, 1, x, 2.

TREBUIE SĂ AJUNGEM ÎN SITUAȚIA DE A SPUNE CU ÎNDREPTĂȚIRE CĂ PROVINCIA E CEL MAI MARE CARTIER AL CAPITALEI!

(Urmare din pag 8)

colo de amuzamentul chestiunii în sine, situația asta a dus la un fenomen absolut original, fenomen ce ar putea furniza un admirabil subiect de film! Tinerii reușiteni au început a se obișnui a veni simbetele și duminicile la dans în Lugoj. Și după cîteva ciocniri violente între «cocoșii» celor două orașe, care s-au terminat mai acum cîțiva ani și au dus, printre altele, la ruperea picioarelor directorului de club, Stelian Stanciu! — treptat s-au obișnuit unii cu alții, s-au împrietenit chiar, ba și mai mult, căsătoriile dintre tinerii celor două orașe au devenit mereu mai frecvente (Any V. sau Mariana I. sînt numai două dintre cazurile de tinere lugojence măritate cu reșițeni)... În mare măsură a contribuit la asta — și nu numai la asta! — «Sfatul Omeniei», colectiv inițiat de către uteciștii din Lugoj, format din 15 membri cu ocupații dintre cele mai diverse, colectiv care se întîlnește bilunar, rezolvînd cele mai diferite-și mai spinoase probleme ale tineretului din partea locului (recent fuseseră rezolvate cazurile Violetei Ește și Luciei Văleanu — ultima fiind chiar într-o situație destul de critică în urma unei grave greșeli morale comise! — cărora li s-a oferit posibilitatea de a munci).

— Tovarășă Naghy, ați putea să-mi formulați într-un singur cuvînt ce înseamnă pentru dumneavoastră «provincia»?

— *Limitare!...*

— ...?!?

— În sens de spectacole, educație, cultură în genere! Vedeți dumneavoastră, Lugojul a avut o tradiție corală cu totul deosebită, în trecut, de pildă, exista cîte un cor la fiecare cartier al orașului. Astăzi nu există decît un singur cor în Lugoj...! Iar problemele noastre, vă rog să mă credeți, nu se rezumă, din păcate, numai la coruri!...

. . . . . .

«Dar pentru dumneavoastră, stimate cetățean, ce înseamnă *provincia?*»...

— Prietenii... (judecător Horia Vasilescu).

— Vara... (Constantin Galescu, reporter, ziarul «FLAMURA» Reșița).

— Înseamnă Lugojul, un al doilea roman al vieții mele — primul s-a consumat pe alte meleaguri ale patriei! — oraș pe care nu l-aș schimba pentru nimic în lume. Și din care 9oi pleca poate numai din pricina copiilor, sînt prea puține școli în Lugoj! Copiii mă vor determina să plec vreodată de aici! Deși i se spune un oraș al pensionarilor, este un oraș mai ales comod. Și apoi, cunoașteți vorba aceea: «Cine bea apă din Timiș la noi, aici rămîne!...»(Rudolf Paladi, instructor metodist la Clubul muncitoresc al industriei textile).

— Iubesc Lugojul, m-am născut aici... M-am obișnuit cu el! N-aș putea să spun că distracții nu există: simbăta și duminica avem dans!... (Gheorghe Cireșan, 25 de ani, muncitor la Fabrica de jucării).

. . . . . .

...Mă întorc în Caransebeș, tîrziu, către seară. În mod intenționat nu am încercat să redau momente și din celălalt aspect al provinciei, nu voi pomeni deci nimic despre fabricile Lugojului sau ale orașului meu natal — fabrici mari, noi, cunoscute în lume! În plin centru al acestui «Grenoble» românesc, despre care pomenea cu mîndrie judecătorul, observ un afiș mare recomandînd caransebeșenilor însetați de cultură spectacolul unei trupe din București, aflată în turneu: «FACHIRUL ȘI ILUZIONISTUL KIVOCAMA, în program grădina indiană și misterele ei, secretele triburilor indiene, catalepsie, MOARTEA APARENTĂ, telepatie-hipnotism, ȘARPELE BOA cu cap de FEMEIE, două ore de rîs, DECORURI PROPRII! NUMAI azi, orele 20!!»...

Provincia mai are încă provincialismul ei care cîteodată vine aici, paradoxal, chiar din Capitală.

tot ceea ce ne dă dreptul să avem munca noastră dăruită și extenuantă, uneori.

Marin Iliescu — Cred că toate problemele ridicate de dumneavoastră sînt și trebuie să fie rezolvabile. Pot să vă comunic că în curînd vor fi rezolvate problemele apei, circulației și altele. Pe de altă parte, noul abator ne va ajuta la îmbunătățirea situației existente azi în ceea ce privește preparatele din carne.

Haralambie Păunescu — Trebuie să fim atenți la condițiile de viață pe care le oferim celor ce constituie «noua Tîrgoviște». Să răspundem pe cît e posibil cererilor lor.

Sergiu Mereuță, medic primar, directorul spitalului de copii — Fiindcă ați pomenit de cereri vreau să amintesc aici că pe linie medicală putem fi mulțumiți din punct de vedere al medicamentației care ni se repartizează. Dar este inacceptabil cum nu vor să înțeleagă anumiți tovarăși că lipsa unui centru de documentare ne îngreunează foarte mult munca. Speram, ni se și promisese chiar, că odată cu darea în folosință a clădirii palatului administrativ se va găsi un sediu pentru un astfel de centru. Nu s-a găsit. Poate cineva ne va ajuta și în rezolvarea problemei laptelui praf a cărui lipsă este mai mult decît gravă. Vom avea din ce în ce mai mulți copii și s-a arătat că nici condițiile de locuit nu sînt strălucite, așa încît lipsa laptelui praf se adaugă la neajunsurile pe care le avem în creșterea acestor copii.

Virgil Popescu, medic la circa sanitară Doicești — Fiindcă a venit vorba de copii, pentru că ei nu sînt numai copiii provinciei ci ai țării, aș dori să fac un apel pentru o mai rațională amplasare a noilor obiective industriale. Nu e bine să mai repetăm situația Doicești, unde copiii suferă, în mare parte, de boli ale căilor respiratorii, boli provocate de noxele poluante datorate termocentralei. Așa cum copiii Bucureștiului, Brașovului, Sibiului sînt copiii țării, așa trebuie să fie și ceilalți. Avem datorii egale față de toți.

Vasile Soare, directorul Liceului «Grigore Alexandrescu» — Nici vorbă. Aș dori să ridic aici problema examenelor de admitere în institutele de învățămînt superior. Este în afara oricărei morale ca la aceste examene să nu fie respectată programa școlară. În situația în care examenele se abat de la programă cei mai dezavantajați sînt copiii provinciei. Cei din București sau din centrele universitare se pot «pune la curent» cu subtilitățile unor astfel de examene prin meditații cu cadre universitare. Cu ce strică elevul de nota 10 dintr-un sat de munte că la examenul de admitere se întîlnește cu lucruri necunoscute lui? Așa a început această goană nebună după «meditații». Noi încercăm să rezolvăm pe plan local, la nivel de școală, aceste viitoare dificultăți. Pentru cei care vor să urmeze cursurile unor facultăți, ca de pildă istoria, filozofia, științele economice, organizăm la fiecare două săptămîni cursuri ținute de cadre universitare de la București. Dar nu peste tot se poate rezolva astfel. Aș sugera conducerii Ministerului Educației și Învățămîntului o revizuire serioasă a criteriilor de dificultate ale examenelor de bacalaureat și admitere în facultăți. Nu prin reducerea exigenței, ci prin sporirea ei, dar în niște cadre care să asigure o mai exactă și obiectivă condiție de concurs. Oricum, nutresc speranța că totuși profesorul bun este cel care poate ajuta un elev în formarea sa și în continuarea studiilor. Munca devotată a profesorului trebuie să fie supremul criteriu de formare a elevului. Și acest criteriu poate să depășească granița, uneori artificial stabilită, între provincie și centru.

Marin Iliescu — Sper că noi vom fi cei care ne vom rezolva toate problemele la nivel de județ. E datoria noastră, ca știind toate avantajele și mai ales dezavantajele pe care le implică existența noastră de provinciali, să facem din aceste particularități aliați și nu obstacole. Mulțumindu-vă pentru spiritul de angajament social cu care ați adus în discuție probleme ale Tîrgoviștei de azi, doresc să fim mîndri de tot ceea ce va însemna Tîrgoviștea de mîine.

seria flacăra

jurnal din antarctica (IX)

OPERAȚIUNEA LIVINGSTON

Nava americană «Hero», destinată cercetărilor științifice, a primit botezul antarctic în decembrie 1968 și de atunci, an de an, în timpul verii australe efectuează curse în Antarctica avînd drept bază Palmer Station. În timpul șederii noastre în insula Deception aparția lui «Hero» sau a altor nave reprezenta un adevărat eveniment. Grupul de șase exploratori americani de la Institutul de studii polare al Universității de stat din Columbus, Ohio, sosit cu acest vapor, avea drept principală misiune efectuarea de studii glaciologice în partea estică a insulei Deception și în insula Livingston, vecină la nord cu prima. Trăind sub același acoperiș pe toată durata campaniei antarctice, grupul nostru, acum lărgit, oferea un exemplu de cooperare, de camaraderie. Pe teren se efectua un veritabil schimb de experiență: observațiile noastre de vulcanologie erau împărtășite colegilor americani, care la rîndul lor ne prezentau principalele observații de glaciologie. Ajungeam astfel să dăm o mai corectă interpretare formării și distribuției unor depozite sau roci, să descifrăm mai bine unele episoade din trecutul geologic al insulei

Pentru treburile gospodărești sau tehnice cîte trei persoane aveau zilnic grijă de aprovizionarea cu apă și combustibil, de menținerea curățeniei și de buna funcționare a motoarelor. Iar dacă se întîmpla, cum a fost cazul adeseori, să se declanșeze furtuni neprevăzute, ca la comandă toată lumea era gata de acțiune. Cînd unii au trecut prin încercări dramatice ce s-ar fi putut solda cu rezultate tragice, ceilalți i-au așteptat cu teamă și emoție.

Antarctica oferă o pildă a cooperării pașnice între națiuni. Un exemplu l-am avut cu cîteva zile înainte de Anul nou cînd, ca urmare a inhalării unei cantități prea mari de gaze vulcanice, unul dintre noi a căzut bolnav. Tocmai sosise vaporul chilian «Piloto Pardo» care, grăbit, nici nu lăsase ancora. Venise doar să ne ofere rezerve alimentare pentru sărbători și să lase butelii cu gaz. Auzind că cineva nu se simte bine, elicopterul vasului a făcut două curse pentru a aduce medicul și medicamente potrivite, iar în cazul că boala ar fi fost gravă și-ar fi schimbat programul.

URAGANUL

În altă împrejurare, declanșarea unui uragan a surprins la lucru pe colegii americani care nu au mai putut traversa cu barca marea interioară. Furia naturii a fost atît de mare încît toate eforturile de a lansa barca pneumatică pe valuri au fost zadarnice; ea a fost luată pur și simplu de vînt și ambele motoare, atît motorul de serviciu cît și cel de rezervă, au fost avariate. Neavînd altă soluție, cei mai rezistenți dintre cei patru, dr. Terry Hughes și Bob Curl, au înfruntat furtuna și după un marș istovitor de cinci ore au ajuns la bază pe la orele trei dimineața. Noi, cei rămași «acasă», nu am putut dormi nici un moment, iar la sosirea lor s-au așternut cîteva clipe grele de liniște. Ca să fim sinceri, ne-a fost frică să întrebăm ce s-a întîmplat cu ceilalți. Ne-a trecut prin minte că furtuna i-a aruncat pe stînci și că cei doi sînt supraviețuitorii. Dar Terry Hughes și Bob Curl ne-au explicat că ceilalți, extenuați de efortul depus cînd au încercat să pună barca în mișcare, au rămas să se adăpostească într-un cort — un fel de avanpost pe malul estic al insulei — așteptînd ca vremea să se liniștească. Unul dintre cei rămași era Henry Brecher, veteranul grupului, pentru a șaptea oară în Antarctica, celălalt, Michael Scholtz student. Experiența antarctică a primului ne-a mai dat speranțe; ne era teamă să nu-i prindă somnul pentru că ar fi putut îngheța și asta ar fi însemnat moartea. Dar după alte două ore de îngrijorare au apărut și ei și atunci toată lumea s-a liniștit.

Ziua următoare, un strat gros de zăpadă acoperea insula, împiedicîndu-ne să facem observații în unele zone programate. Cu o barcă am efectuat un tur de recunoaștere pe lîngă țărm. Am avut atunci impresia exactă a ceea ce înseamnă un naufragiu la scară redusă; în seara precedentă, a odiseei glaciologilor americani, marea fusese atît de agitată, încît la distanțe de cîțiva kilometri am găsit vîslele bărcilor și jachetele de salvare aruncate sus pe stînci la 7-8 metri față de nivelul mării. În alte locuri am întîlnit lăzi de probe, pungi, bidoane, chiar și butoaie metalice turtite, toate mărturie a ceea ce reprezintă forța vîntului și a mării în Antarctica.

O ZI PLINĂ CU PERIPEȚII

După numai două zile o aventură similară am avut-o și noi, cei doi români, și un argentinian, Ricardo, cînd am realizat cea mai îndrăzneață traversare a insulei pe un traseu pe unde probabil nu mai călcase picior omenesc; la Macaroni Point am traversat cel mai impozant ghețar de pe insulă, cu sute de crevase, ghețar ce formează culmea Mount Pond—Mount Bynon.

A fost o zi plină de peripeții și învățăminte. Atunci dîrzenia și ambiția ne făceau să trecem peste toate obstacolele spre a ajunge la țelul propus, dar acum, cînd ne reamintim unele momente sau cînd recitim ce li s-a întîmplat altor exploratori în Antarctica, ne trec fiori. Și cînd la întoarcere, pe la orele zece seara, aproape de locul unde lăsasem barca, în zona craterelor «1970», credeam, istoviți, că tot ce a fost greu a trecut, aveam să participăm la un nou episod neprevăzut. Declanșată ca din senin, o vijelie de zăpadă ce antrena și «pulberea lunară» (cum numeam noi materia vulcanică ce acoperea o bună parte din insulă) ne-a învăluit dintr-o dată cu o forță neobișnuită, aproape să ne ia pe sus. Vizibilitatea s-a redus aproape la zero și un șuierat sinistru ne deruta și mai mult. Nu mai aveam decît două-trei sute de metri pînă la barcă — ancorată cu grijă undeva sus, pe faleză, ca să nu fie luată de furtuni sau de valuri cînd mareea va crește — dar distanța ni s-a părut infinită pentru că trebuia mai mult să ne tîrîm spre a o parcurge. Norii negri, grei, ce acopereau insula, precum și apropierea iernii polare, implicit începutul nopții polare, se făceau din ce în ce mai mult simțite. Domnea un întuneric neobișnuit pînă atunci pe acele locuri.

Asigurîndu-ne că barca e bine ancorată nu ne rămînea altceva de făcut decît fie să așteptăm îmbunătățirea vremii (lucru ce putea dura 2-3 ore, sau poate 2-3 zile), fie să pornim pe jos, spre bază (5-6 ore de mers!). Ajunși la același cort care a servit drept refugiu geologilor nord-americani, ne-am adăpostit cu intenția de a nu sta prea mult. În cort am găsit două aparate de radioemisie portabile (walkie-talkie), dar care din păcate aveau bateriile uzate, deci nu ne erau de nici un folos. Nu mai aveam nimic de mîncat sau de băut.

Zeița Fortuna sau poate zeul Neptun, cel care străjuiește intrarea în insulă (numită «Foalele lui Neptun»), s-au arătat îndurători cu noi și după vreo două ore de așteptare au oprit mai întîi vîntul, apoi și zăpada, astfel încît noi, uimiți de o astfel de șansă, ne-am grăbit să ne aruncăm în barcă, deși era plină cu zăpadă, iar marea încă destul de agitată.

În întuneric nici nu distingeam prea bine valurile. Doar cîteodată ne trezeam catapultați pe creasta unui val, cu cîte o trombă de apă în spinare. Deplasîndu-ne în apropierea țărmului, pe la ora unu după miezul nopții am ajuns cu bine la bază, unde în grabă fiecare se îngrijea să ne pregătească masa, ceaiuri fierbinți și haine de schimb.

INSULA CU DOI LOCUITORI

Încheiată cu bine și această zi, ne aștepta o plăcută recompensă: eram invitați să facem o plimbare, a doua zi, cu nava «Hero» pînă la insula Livingston, pentru a-i transporta acolo pe doi dintre glaciologii americani: dr. Norman Ten Brink, director adjunct al Institutului de studii polare din orașul Columbus, Ohio, și fratele lui Bob Curl, James (Jim), care-și face aici lucrarea de doctorat. Atît unul cît și celălalt aveau o bogată experiență în ținuturile glaciare. Norman lucrează de mai mulți ani în Groenlanda, iar Jim vine pentru a treia oară în Antarctica.

Plecăm cu «Hero» din Deception, pe la ora opt, ieșim prin «Foalele lui Neptun», urmărim coastele insulei spre nord, apropiindu-ne de Livingston acompaniați de gaviote, diferite varietăți de Petrel și mai ales de grupul de pinguini ce se deplasează în salturi scurte, de parcă ar fi în concurs. Ei țin «pasul» cu vaporul nostru, care se deplasează cu 12-15 mile pe oră.

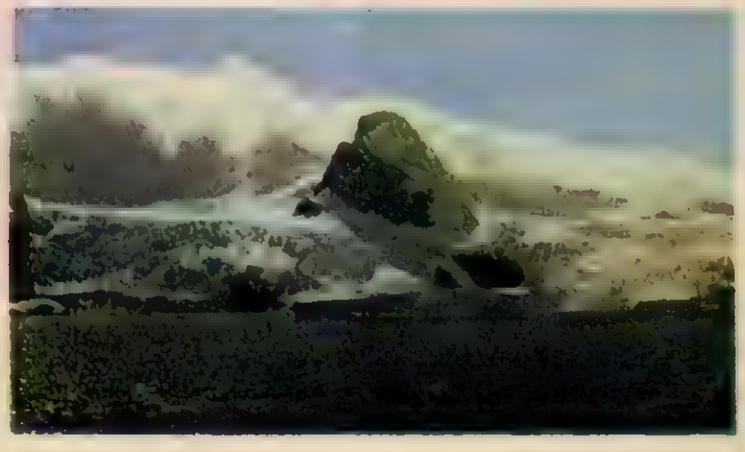

După aproape patru ore de navigație, timp în care am admirat partea sudică a insulei Livingston cu munți stîncoși și un ghețar spectaculos, la Bahia Falsa (pe acolo sînt probabil geologii argentinieni din grupul condus de dr. Rinaldi, care caută zăcăminte), insula devine treptat mai joasă și apare complet acoperită de ghețari. În fine, ajungem într-o altă zonă, cu multe stînci submarine, la Bahia Sur, destinația noastră. Aparatele de la bordul vasului indică stînci submarine ce ies amenințătoare ca niște colți numai pînă la 30 metri de suprafața apei. De aceea «Hero» se oprește la circa doi kilometri de insulă, pentru debarcare folosindu-se două bărci «Zodiac».

Apropierea de țărm oferă o mică surpriză: întreaga plajă, lungă de aproape doi kilometri, este populată de sute de exemplare de elefanți marini. Densitatea maximă se observă chiar în zona unde debarcăm noi. Se disting indivizi de culoare cenușiu-negricioasă și alții brun-roșcați, de multe ori în cuiburi. Cei mai mari pot atinge 6-7 metri lungime și 3 000 de kilograme; sînt foarte greoi și nu se sperie de apropierea noastră. Din cînd în cînd, cască o gură uriașă ce lasă să se vadă limba roșie-trandafirie și cîțiva colți ușor încovoiați. Cînd se înfurie se ridică cu partea din față a corpului, sprijinindu-se pe două înotătoare, deschid gura și li se formează un fel de trompă, o prelungire a nasului (de unde și numele). Plaja pe care stau este formată dintr-un nisip grosier.

Lîngă apă se întîlnesc adevărate bancuri de alge marine roșii, verzi sau brune, iar ceva mai departe pietriș, schelete (vertebre, coaste, cranii) de balene, foci, elefanți marini sau pinguini. Pe stînci, în apropiere, zărim multe gaviote și palome antarctice și întîlnim, pentru prima oară de la venirea în Antarctica, smocuri răzlețe de graminee antarctice *(Deschampia)*. Resimțim o mare satisfacție cînd găsim în albia unui torent, apoi și pe plajă, roci vulcanice foarte asemănătoare celor din apropierea Stînii de Vale, în Munții Apuseni. Stîncile din apropiere și cele submarine sînt de natură vulcanică, constituite din bazalturi cu olivină și andezite. În rest, colinele din vecinătate sînt de fapt calote de gheață! Pe țărm se distinge ușor stratificația gheții; sînt bune aflorimente pentru glaciologi... Plaja este largă, de peste 200 de metri, astfel că pentru a fi scutiți de surprize colegii americani își aleg locul pentru a-și amenaja «baza» cît mai departe de apă, unde mișună vietuitoarele marine. Instalăm în grabă două corturi înalte, duble. Într-unul vor dormi cei doi exploratori, iar în celălalt se depozitează alimente, îmbrăcăminte, materiale, combustibili și toate cele necesare pentru cele două săptămîni cît vor rămîne aici. Specialistul radiotelegrafist instalează antena, face o probă și totul este o.k.

Pentru deplasare cei doi glaciologi vor folosi schiuri și o barcă pneumatică «Zodiac» cu motoare de rezervă. Ei mai dispun de două aparate de radioemisie portabile și de un altul mai mare, cu care vor ține zilnic legătura cu Palmer Station, «Hero» și Deception. Este o probă de curaj și abnegație pe care o dau acești doi oameni care vor sta izolați într-o insulă pustie, acoperită de gheață, la mii de kilometri de țară, de familie. În slujba științei!

Pentru noi, vizitatorii, «operațiunea Livingston» a durat numai cîteva ore, dar a reprezentat foarte mult. Repede facem o poză la despărțirea de Livingston și de cei doi locuitori ai săi, iar noi plecăm cu o strîngere de inimă, cu semne de bun rămas.

Gh. ISTRATE
Ioan TEODORU

(Va urma)

lumea văzută de aproape

Cînd lucrul în galerii încetează și orășelele minerilor devin pustii (în imagine, un aspect dintr-un centru minier închis din Anglia).

„TUNELUL TIMPULUI" ȘI VIITORUL

La concurență cu Mannix, serialul după-amiezilor de duminică încearcă să rețină în fața televizoarelor și pe cei mai nărăviți dintre microbiștii fotbalului. Între hîrjoana de pe stadion și cea dintre troieni și spartani, unii o preferă pe ultima, chiar dacă sînt convinși, de la bun început, de naivitatea călătoriei în trecut. «Tunelul timpului» se vrea o istorie romanțată. De la amvonul de celuloid se predică izbînda binelui și obștescul sfîrșit al răului. Se înțelege, totul se petrece cîndva, întocmai ca în poveștile care încep cu «a fost odată ca niciodată». De la pupitrul de comandă, oameni de știință execută ordinele generalului american, încercînd să demonstreze că în zilele noastre tehnica este mai presus decît binele și răul, că nu există nici un motiv de teamă față de puterea ei diabolică. Teoria nu este nouă. Cei ce au născut-o, s-au străduit și se străduiesc să ne convingă de faptul că există și bombele atomice «curate»,—ca să iau un singur exemplu—, deci nici un motiv de teamă pentru urmările unui cataclism nuclear.

E adevărat, sînt și pelicule științifico-fantastice de anticipație care ne îndeamnă să ne imaginăm cum va arăta secolul următor, care ne biciuiesc imaginația, făcîndu-ne să ne cutremurăm la gîndul că vom rătăci prin spațiu cum ne pierdem acum pe o potecă de munte, că ne vom întîlni cu o îngrozitoare planetă a maimuțelor.

E adevărat, de asemenea, că mai există pe lume și futurologi, prezicători ai viitorului, nu citind în stele ci pe bande magnetică a computerelor. Unii dintre ei întrezăresc în perspectivă o lume a tehnicii, dar, bineînțeles, tot împărțită în clase, în care cei care are va avea și mai mult, iar ceilalți vor trăi doar cu speranța. Nu se sfiesc chiar să afirme că prăpastia care separă zonele dezvoltate ale Terrei de cele subdezvoltate se va adînci și mai mult. Soluția? Să se pună capăt creșterii nestăvilite a omenirii. Deci, Malthus redivivus.

Nu-i de mirare deci că între trecut și viitor a fost lăsat, ca un abis, prezentul, odată cu îndemnul la pasivitate față de ziua de astăzi. Sau cum remarca profesorul José Luis Aranguen într-o comunicare prezentată la Geneva în 1971 și redată în remarcabila culegere a Bibliotecii documentare în științele sociale și politice din București: «Într-o serie de situații este incert dacă viitorul economic, industrial și militar va fi mai bun din punct de vedere moral, social, cultural, uman».

Același profesor îndeamnă, lucid, la o moralâ nouă, pledînd pentru o reformulare a convingerilor și atitudinii morale, plecînd de la problemele concrete și bine delimitate ale prezentului: problemele injustiției în lume, ale inegalității economice, rasismului și colonialismului, problemele războiului și, în general, ale violenței, necesitatea responsabilității oamenilor de știință, a intelectualilor și instituțiilor culturale».

Oamenii au pășit pe Lună. I-am văzut cu toții.

Oamenii se gîndesc să se plimbe și prin alte galaxii. Poate că generația noastră îi va vedea.

Dar în juru-ne, pe același pămînt pe care astronauții l-au admirat din spațiile celeste, semeni de-ai noștri cad răpuși de napalm, pentru singura vină că nu vor să renunțe la ideea de patrie și de libertate. Mulți pier încă de pe urma foametei și a bolilor. Iar milioane își vînd forța de muncă, singura lor avere, pentru a putea trăi.

Lumea văzută de aproape nu este cea de pe monitorul din «Tunelul timpului». O lume refugiată în trecut. Și nici cea anticipată de viitorologii societății prospere a marelui capital. Este cea prezentată de realitatea nudă cotidiană, din atîtea și atîtea țări care se pretind vitrine ale bunăstării generale. Iată ce scrie «La Tribune de Genève»: «Acum 35 de ani, Chaplin, în «Timpuri noi», ne-a făcut să avem o imagine despre viața muncitorilor de la benzile rulante. Este o imagine mult prea palidă pentru realitățile din uzina lui «General Motors», producătoare de vegasuri, cele mai mici mașini americane. Aici, la sfîrșitul zilei de lucru, tinerii au privirea golită de orice expresie, mîinile amorțite, gura uscată».

Iar «Labour Weekly», consemnează: «După aproape 140 de ani, mina din Shatton, Durham (Anglia), a fost închisă. Dintre cei 780 de muncitori, numai 240 au putut găsi de lucru. Peste 200 de muncitori concediați au depășit vîrsta de 55 de ani. Acești oameni sînt pur și simplu aruncați la fier vechi».

Acest prezent amar de pe alte tărîmuri, această luptă îndîrjită împotriva asupririi și exploatării a fost cîndva și prezentul oamenilor de la noi. Vorbim astăzi despre ei la timpul trecut. L-am azvîrlit de mult peste bordul istoriei, pentru că în viitoarea bătălie nava noastră a avut un cîrmaci cutezător. Numele său este partidul nostru comunist, inima și conștiința acestei națiuni. Și dacă acum, astăzi, noi, cei 21 de milioane de români putem spune că ne cunoaștem viitorul, că știm spre ce tărmuri luminoase navigăm, pentru a acosta în comunism, este pentru că spre ele ne conduce partidul născut din durerea și speranța neamului acum 52 de ani. El ne-a învățat că lupta cu timpul înseamnă a apropia și mai mult de noi viitorul. A devenit un adevăr cu putere de simbol să grăbim scurgerea vremii în clepsidra zilelor și lunilor. La Fabrica de confecții din Tg. Secuiesc, oamenii trăiesc de pe acum în luna februarie a anului viitor; iar la vremea cireșelor, constructorii de locuințe din Piatra Neamț vor sărbători revelionul. Ridicați la putere aceste exemple și veți întregi tabloul țării.

O lozincă a devenit crezul nostru, al tuturor.: Cincinalul înainte de termen!

Pentru noi, viitorul începe acum. Gîndim și trudim, uneori mai bine, alteori cu greșeli. Dar știm să răzbim. Cu demnitate și onoare.

Din trecut ne dă aripi pilda de patriotism a marilor bărbați ai acestui neam.

Din prezent sorbim tăria din tăria pe care ne-o dă încrederea în viitorul socialist și comunist al României socialiste, libere și independente.

«Să facem totul —ne îndeamnă președintele Ceaușescu—pentru ca urmașii noștri și urmașii urmașilor noștri să poată spune că în momente hotărîtoare pentru destinul României, am făcut ceva pentru dezvoltarea și înflorirea țării, ne-am făcut datoria».

Pentru noi, «Tunelul timpului» nu duce spre trecut. Direcția sa e îndreptată spre viitor.

Ion MĂRGINEANU

Oamenii au pășit pe Lună. Dar pe pămînt, mulți, foarte mulți, nici măcar nu-și pot vinde forța de muncă, singura lor avere... (în fotografie, șomeri americani la un oficiu de înregistrare)

1 LEU + 1 LEU = 1000

AVANTAJELE asigurării complexe a gospodăriilor cetățenilor:

- Cuprinde o bogată și variată gamă de bunuri și riscuri.
- Sînt cuprinse în asigurare, în afară de bunuri, și persoana care a încheiat contractul de asigurare, precum și soția (respectiv soțul) acesteia pentru cazurile de deces sau invaliditate permanentă.
- Suma asigurată se stabilește de către asigurat în funcție de valoarea bunurilor asigurate.
- Primele de asigurare sînt foarte convenabile, de numai 2 lei pe an pentru 1 000 de lei sumă asigurată. De exemplu, pentru bunuri asigurate la o sumă de 20 000 de lei se plătesc numai 40 de lei pe an.

REȚINEȚI!

Această asigurare fiind, prin natura ei, o asigurare complexă, implică detalii suplimentare care se pot obține adresîndu-vă responsabililor cu asigurările din întreprinderi, organizații economice, instituții, C.A.P., agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

pentru primăvară !

Știați că...

Pentru **PRIMĂVARA** '73 fantezia creatorilor de modă asigură ținutei dv. vestimentare eleganță, grație, comoditate?

Pentru a vă convinge, vă adresăm invitația de a vizita magazinele comerțului de stat, unde veți găsi un bogat sortiment de: pardesiuri elegante, taioare moderne, cămăși bărbătești în culori uni; imprimate, fanteziuri din bumbac cu poliester și celofibră cu poliester; costume bărbătești și pantaloni din lină cu poliester, celofibră cu poliester; rochițe din țesături imprimate, pantaloni evazați, pantofi cu o linie nouă, supli și comozi, rochii din țesături noi, jachete, canadiene, mănuși fine, hanorace și umbrele într-o gamă sortimentală variată.

PRIMĂVARA '73, PRIMĂVARA ELEGANȚEI ȘI FANTEZIEI

de la a la z

KAPOOR
Raj

Actor de film, regizor și producător indian, născut la Bombay, la 4 decembrie 1924. Unul dintre personajele cele mai populare ale filmului indian. Cunoaște celebritatea din 1945 creînd un tip caracteristic, înrudit cu vagabondul Charlot. Devenit evadata naționalău a Indiei, R.K. turnează un număr considerabil de filme și se transformă în scurtă vreme în propriul său producător. Succesul neobținut obținut de melodrama muzicală *Vagabondul* (1953), de *În umbra nopții* (Marele premiu la Karlovy Vary 1957) sau *Articolul 420*, filme în care el a investit capitaluri enorme ca producător, îl face cunoscut și peste hotare, înregistrînd în unele țări adevărate recorduri de popularitate. Personajul său cucerește cu vervă lui contagioasă straturile cele mai largi ale publicului fără mari pretenții, gata oricînd să verse o lacrimă și să se amuze copios, după împrejurări, urmărind cu evidentă plăcere exhibițiile sale comice și intermezzo-urile lirico-coregrafice.

KARAMITEV
Apostol

Actor bulgar de teatru și film, născut la Sofia, în 1923. Poate cel mai popular actor al filmului bulgar de azi. Cariera sa începe în 1947 pe scena Teatrului Național din Sofia, unde va interpreta un număr record de roluri într-un vast repertoriu, mergînd de la Shakespeare la Priestley și Arbuzov. În film se remarcă într-un mare număr de pelicule de cele mai variate genuri, în roluri la fel de diverse, vădind certe calități dramatice. Filme ca: *Eram tineri*, *Bucuria săracilor*, *Coasta lui Adam*, *Favoritul nr. 13*, *Un cîntec închinat omului*, *S-a întîmplat pe stradă*, *Zorile deasupra patriei*, *Cerul de doi bani*, *Meșter la toate*, precum și coproducții ca: *Legenda dragostei* (Cehoslovacia), *Eroii de la Șipka* (U.R.S.S.) sau *Trei stele* (Ungaria) îl consacră ca actorul nr. 1 al filmului bulgar. Vom mai reține dintre marile sale creații rolurile din: *Sub jug*, *Jurămîntul răzvrătitului*, precum și cele din ultimele sale filme: *Cavaler fără armură* și *Camera albă*, realizat de tînărul cineast Metodie Andonov, film care oferă interpretului un personaj complex, de om contemporan confruntat cu marile probleme ale existenței.

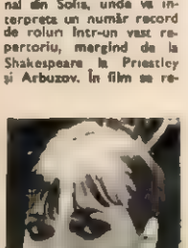

KARINA
Anna

Actriță franceză de film, de origine daneză, născută Hanne Karin Bayer, la Copenhaga, la 22 septembrie 1940. Studiază baletul și artele plastice, dar devine cover-girl și manechin, utilizată adesea în filme publicitare. La Paris cunoaște pe pontiful noului val francez, Jean-Luc Godard, înclinire providențială care va face din ea interpreta, muza și tovarășa de viață a acestui cineast. Acordă rolurilor culoare și relief prin grație, frumusețea și dezinvoltura ei, uneori și prin calitățile sale liricocoregrafice. A fost vedeta filmelor: *Le petit soldat* (1961), *Une femme est une femme* (id), *Vivre sa vie* (1962), *Bande à part* (1963), *Alphaville* (1965), *Pierrot le Fou* (id.), A.K. își impune încă mai bine calitățile ei de comediană și talentul ei suplu în filme semnate de alți regizori ca: Michel Deville: *Ce soir ou jamais* (1960), Jean Aurel: *De l'amour* (1964) și *Lamiel* (1967), Roger Vadim: *La Ronde* (1964), Jacques Baratier: *Dragées au poivre* (id.), Maurice Ronet: *Le voleur de Tibidabo* (id), Jacques Rivette: *Călugărița* (1966), L. Visconti: *L'Étranger*, după A. Camus (1967), Volker Schloendorf: *Michael Kohlhaas* (1971) etc. Anul acesta își anunță debutul ca regizoare a propriilor ei filme.

KARLOFF
Boris

Actor american de film, născut William Henry Pratt, la Dulwich (Anglia), la 23 noiembrie 1887, mort în 1969. Rege neîncoronat al filmului de groază (Horror-film), gen popular în țările anglo-saxone, B.K. se remarcă în 1931 prin halucinanta sa apariție în rolul monstrului din Frankenstein, adevărat clasic al genului, personaj perpetuat de-a lungul unei serii interminabile de filme, mergînd pînă la propria parodie a originalului. În afara marilor sale roluri de compoziție (în care o mare parte din mecit revine și machiorului său) din filme ca: *Mumia* (1932), *O noapte de groază* (id), *Masca lui Fu-Manchu* (id), *Pisica neagră* (1934), *Desfiguratul* (1935), *Misterele din camera neagră* (id), *Moartea se răzbună* (1936), B.K. se afirmă și ca un mare actor de dramă în filme ce nu mai mizează pe elementul senzațional, ca: *Scarface* (1932), *Casa Rothschild* (1934), *Patrula morții* (id), *Richard al III-lea* (1939), *Vinerea neagră* (1940) *The Climax* (1944), *Lured* (1947), *The Secret Life of Walter Mitty* (id). Revine după război la rolurile din vechiul său repertoriu în: *The Black Castle* (1952), *Voodoo Island* (1957), *Frankenstein 1970* (1958), *The Terror* (1963), *Dne Monster, Die* (1965), *The Sorcerer* (1968). Din biografia sa nu poate fi omisă onorabila sa carieră teatrală, precum și succesul categoric al serialelor sale TV: *Colonel March of Scotland-Yard* și *The Incredible Doctor Markesan*.

Constantin POPESCU

pe cine promovăm? (I)

Nu sînt un ascultător prea sihtor al radioului. Dar din cînd în cînd — chestie de timp — îi dau totuși drumul să aflu și eu ce noutăți ne rezervă.

Și astfel, mi se oferă un prilej fructuos de meditație asupra unor mai vechi probleme și, iată, nu mai scap ocazia să-mi aștern în scris gîndurile.

Aud, într-o bună zi, cîteva noi înregistrări cu o bătrînă formație românească al cărei nume are darul să-mi trezească vechi amintiri din adolescența mea de fan. Uragan la vremea ei, trupa sus-amintită s-a înscris în istoria pionieratului muzicii beat, românești. Din păcate, sau din fericire, numele formației este bine sincronizat cu al șefului ei, vajnic luptător pe baricadele radioteleviziunii, și mai puțin al confruntărilor decisive cu marele public, adică festivaluri, gale, recitaluri. O formație care trăiește numai cu numele și prin faima prăfuită, un grup de epruvetă, de studio.

Ascult consternat mari succese internaționale incluse în repertoriul acestui grup. Nimic rău, s-ar zice, dacă ni s-ar da spre ascultare o melodie de mare circulație într-o prelucrare autohtonă. Nimic rău, zic și eu, cînd varianta păstrează, dacă nu orchestrația și atmosfera, măcar litera textului, traducerea lui cît mai aproape de sensul primar. Chiar dacă toate aceste preluări sînt uneori necesare, prea adesea ele sînt facile. În fond, zic eu, de ce nu am asculta versiunea originală? Înțeleg, este mult mai ușor să iei un șlagăr verificat la public, să-i scoți, după ureche, notele, să-i fabrici peste noapte un text, că poeți de ocazie avem, slavă Domnului! Mai greu este însă, după umila-mi părere, să compui în singur un cîntec căruia să-i conferi noi sensuri, comunicate printr-un text adecvat. Nu, nu mă gîndesc neapărat la «hăulite» și «mioriță», împănate cît mai folcloric posibil cu sunete de fluieraș sau nai nici la cîntece cu ciobănași doinind mîndrei din chitară. Mă gîndesc, evident, la creația eminamente originală a formațiilor noastre. Sau, mai precis, la promovarea acesteia în cadrul programelor de radio și televiziune. Exemple? Iată: **«Phoenix»** are cîteva compoziții noi, deja cunoscute publicului, din ultimul turneu efectuat prin țară. Aș aminti doar balada «Andrii Popa», rămasă încă necunoscută ascultătorului fidel al radioului. Formația **«Sfinx»** are momentan un set de peste 10 (zece!) noi compoziții, ce mai, un disc întreg, dar asta este altceva. **«Romanticii»**, în ultimă vreme o formație de lucru ARIA, își face cunoscute compozițiile numai în turnee și mai puțin la radio. Așteptăm de mult o înregistrare cu acea frumoasă «Alternativă» pe versurile Anei Blandiana, scrisă în primăvara « apei ca un bivol negru». Dar ce să facem, turneele au riscul lor — nu-ți permit să stai la centru și să-ți întreții relațiile cu radioul și televiziunea. Să nu mai vorbim de melodiile recent lansate la Festivalul studențesc de muzică și poezie, al căror ecou s-a stins prematur în hoiturile și pe culoarele cîntecelor pierdute ale radioului.

George STANCA

CINECOTA SĂPTĂMÎNII – 9 cronicari – 9 filme

Filmul	Călin Călimman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Ciprian Porumbescu	**	*	**				**		***
Veronica	*	**	**		**		*	**	**
Fata bătrînă	***	**					**	**	**
Misterul din insula Balfe	o	*	*	*	o		o	*	
Grăbiți apusul soarelui	*	**	**					**	**
Ce se întîmplă, doctore?	**	**	**		**		*	**	***
Nici un moment de plictiseală	**	**	**		**		*	*	***
Cowboy	o	*	**	*	*		*	*	***
Atentatul	***	**	**	***	***		**	***	***

o inutil a vă deranja
* de văzut eventual
** de văzut
*** de văzut neapărat
**** capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpret	Săptămîni în top
1	1	Cine te-a adus în calea mea	Margareta Pîslaru	9
3	2	Ai, hai	Doru Stănculescu	6
2	3	Vouă	Dida Drăgan	8
5	4	Soarele și luna	Vali și Carmen	5
4	5	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	5
8	6	Dedicație	Romanticii	3
7	7	O portocală	Anda Călugăreanu	4
9	8	Zilele	Marina Voica	2
6	9	Negru Vodă	Phoenix	12
10	10	Joc de taină	Carmen Mureșan	9

Compozitori: 1. George Grigoriu; 2. Doru Stănculescu; 3. Petre Magdin; 4. Valeriu Sterian și Carmen Marin; 5. Mircea Florian; 6. Doru Tufiș; 7 și 8. Marius Țeicu; 9. Nicolae Covaci; 10. Gabriel Mărgărint.

TOP MUZICAL „FLACĂRA"
TALON NR. 12

în adorația unei...verze

Să vezi și să nu crezi. În una din emisiunile săptămînii trecute (joi, 3 mai, ora 21.10 a.c.) am fost martorii unei anchete sugestiv intitulată «Capcane». Imaginea, printr-un panoramic inspirat, ne situează într-un peisaj violent urbanistic, apoi trece ca într-un roman clasic pe neobservate la locul acțiunii: incinta unui apartament de la parter cu baie în faianță și gaze la bucătărie care prin «grația divină» s-a transformat (hocus-pocus) în... biserică. O bătrînă supranumită «maică», căsătorită cu un fel de pustnic căruia îi spune «frate», are vedenii. Pronia s-a pogorît într-o cioavîrtă de... varză făcătoare de minuni, aducătoare de bărbați femeilor părăsite, dătătoare de examene de bacalaureat și admitere în facultăți. Să vezi și să nu crezi! Aparatul de filmat rămîne perplex odată cu noi, stăruind din toate unghiurile asupra idolului cioplit în varză acră! Fantezia «măicuței» este laborioasă și «vede» chiar pe ușa din prefabricate a apartamentului său conturul «țiului». Se adaugă «obiectelor divine» o cîrmoajă de ou carbonizat, care deține puteri făcătoare de minuni. Pereche de «sfinți» care încasează de la 25 la 300 de lei pentru așa-zisele «acatiste» — niște bilete agramate prin care se cer de la «varză, ou și ușă» avantaje materiale și spirituale precum și pedepsirea celor... potrivnici. Animismului, totemismului, fetișismului, magiei, cultului soarelui, cultului lunii i se adaugă acum cultul... verzei. Interpretările fantastice, aberante sînt luate de unii tineri, vai!, drept «sprijin» pentru a obține nota de trecere la examene, fără muncă, fără efort, fără strădanii. «Maica» nu este departe de coana Efimița, iar pustnicul cu dicțiune (care îndeplinește rolul de dascăl), de conu Leonida. Eroii caragialești văd pe «Garibardi» călare pe uliți (Efimița îi spune soțului «soro»), iar locatarii «sanctuarului» de la parter văd cai verzi... pe uși. Mi-aduc aminte că mai demult, într-o comună de lîngă Piatra Neamț, pe vitrina unui magazin sătesc, într-o bună zi au «apărut» umbre, sfinți și fantome. Tot niște babe le-au descoperit! În cîteva ore magazinul a fost... deșertat. Cei care vedeau năzbîtiile inventate de babe și-au cumpărat care ce-a apucat din articolele magazinului considerîndu-le sacre, făcătoare de minuni. S-au vîndut atunci, în prag de iernii, greble, spelci, caiele, fețuri, galenți, busuioc, pene de struț, fasole cu costiță, mănuși de box etc. Ce se întîmplase: vînzătoarea a șters vitrina cu gaz și săpun fără să o mai clătească cu apă și s-o șteargă. Urmele grase de gaz amestecate cu praful au dat niște contururi fără cap și coadă, abia vizibile. Totuși au fost și oameni care «au văzut sfinți» în petele de gaz lampant. La fel s-a întîmplat, spre stupefacția noastră, acum într-un cartier al Bucureștiului. Oameni serioși, tineri și-au făcut mit din varză și au plăsmuit pe o ușă nevinovată... idoli!

Redactorul TV a condus remarcabil ancheta, reușind să rețină atenția pe întreaga durată a transmisiei. Replica studenților și elevilor, deși nu întru totul expresivă, a furnizat anchetei concluzii firești. Elevul fotbalist care a trecut prin focul adorației unei... verze, rugînd-o să-l salveze la examene, era de părere că în sport dacă te antrenezi și muncești, joci bine. Aici el vedea lucrurile așa cum trebuie, nu avea nevoie de varză, la carte însă, unde nu prea se străduia, cerea o mînă de ajutor de la... varză. Varză au fost și examenele lui pînă cînd nu a pus mîna pe carte.

Așteptăm dezbaterea la care au fost invitați tinerii privind aceste anacronice întîmplări.

Coman ȘOVA

un țăran inventator

„ia-mă, nene, și pe mine cu cadrilul"...

«Mi-au luat 5 000 de lei, mi-au mîncat și două oi, și tot fără cărămidă am rămas».

«Păi, să vedeți, cu 3 000 de lei mi-am cumpărat... 140 de cai și-am început să fac... cărămidă».

«Pe 500 metri pătrați a trăit încăpățînarea mea».

«Mă', omule! Ne pierdem și ăi 120 000 de lei și casă tot nu facem».

«Un creion bont ținea cu mine».

«O viitură blestemată și dezastrul a fost gata».

«Mă, femeie! Dacă Dumnezeu ne-a dat necazul ăsta, să-l mîniem?»

«...Ăi doi, de la Geamăna. Numai ei fug de mine».

«N-am avut curaj să merg așa, fără haine bune, la tovarășul Ceaușescu»

«Un pic, și invenția ailaltă e gata. Apoi n-am să mai zic: ia-mă, nene, cu cadrilul».

(Spicuiri dintr-un destin. Cel al țăranului IOAN GH. CORBU)

. . . . . .

Ziua se topise în Lunca Corbului. Din șosea, mă abat la stînga. E un drum lateral, gărduit de vișini aprinși în mireasma primăvăratică. Opresc mașina la întîmplare. Nu-mi venea să cred că nimerisem «pătulul» lui Ioan Corbu. «Oare aici să se fi născut țăranul?...» N-apuc să-mi termin gîndurile, că un glas temător mă întîmpină.

— Dacă aveți treabă cu bărbatu-mio, ați picat tîrziu. Îi la Săpata de Sus.

— Și-i departe pînă acolo?

— Să tot fie 10 kilometri. Mult, puțin, după cum vi-l vrerea. Dar un popas în finarul nost', puteți face. Vi-l dau p-ăl mic să vă ducă într-acolo.

Într-un «antreu», cu duhoarea de pivniță, mă trece în două încăperi ceva mai primitoare. N-apuc să mă obișnuiesc, că-l și aud pe «ăl mic».

— Gata, nene. Vă duc la tata.

...Ajungem. La marginea Săpatei de Sus, o vale crescută din apa Cotmeana. În stînga, un zăvoi. Observ o pată întunecoasă, ce aducea a magazie.

— Aia-i «fabrica», băiete?

— Îhî! Dar n-o putem lua de-a dreptul. Îi noroi. Trecem prin Depozitul de țiței...

Un cîine ciobănesc, slobod, simțind un necunoscut, îmi zorește intrarea într-o baracă. Telefon, masă de lucru, sobă cu gaz metan, facturi, registre, caiete și hîrtii. O adevărată încăpere de lucru a unui maistru. Între surprindere și explicație aleg... neîncheiatul: «Oare e posibil să-l înțeleg pe omul ăsta?»...

. . . . . .

— Îi zisei femeii: «Gata, Gico. Fi-va vremea să ne ridicăm anul ăsta. Avem cheag cît ne trebuie și pentru mobilă». Am pus la pămînt într-o zi tot ce-au trudit o viață ăi bătrîni. Nu mi-a fost totuna. Dărîmasem, doar, și ceva din mine. Cu gîndul ăsta am plecat după țigani. Le-am numărat cincizeci de foi, cît ne-a fost învoiala. Mi-au mai cerut și două oi. Le-am dat. Într-o zi, mă-ntorc din cursă. Că eram șofer la C.A.P. Mă duc după țigani. Ia-i de unde nu-s. Cuptorul surpat, cărămida sfărîmată... O începui bine, îmi zisei. Dar năcazul ăla îmi învîrti mintea. Se opri unde cugetul îmi striga: «Ce mai stai? Ai dispozitivu-n cap și vrei să mori la volan?»

— Să înțeleg că necazul și întîmplarea v-au schimbat destinul?

— În cazul meu, da. De ce? Naiba știe. Parcă-i un făcut. De cîte ori am fost gata să zic: «Acum, Ioane, îți merge bine», a venit, așa, ca din senin, necazul. M-am obișnuit cu el și d-aia cred că nu m-am dat bătut. Ba, dimpotrivă. Așa se face că, după întîmplarea aia cu țiganii, am luat-o spre Ploiești. Descopăr o namilă de motor. Rămas de pe timpul războiului și pus la fiare vechi. «Ce-ți trebuie beleaua asta?» mă-ntrebă mai-marele depozitului. «Să-i dau viață, domn'le», îi zic. «Cît face?» «Dacă dai 3 000 de lei îți tai factura pe loc». Așa am ajuns acasă cu 140 de cai-putere. Soția m-a privit și-a înțeles că mă iau din nou de tăiat lemne. Da. Fiindcă așa am cunoscut-o în urmă cu cincisprezece ani. Tot tăiam lemne cu un motoraș prin Pădureți. E o comună cam la 7 kilometri de Lunca Corbului. Mai bine-l știam pe socru-mio, decît pe ea. Pînă într-o zi. Mă duc la ei fără motor. «Ce te aduse, mă Ioane?», mă întrebă ăl bătrîn. «Mi-o fi și mie să intru în rîndul oamenilor. Că, de, vremea se duce și n-o mai prinzi». «Dacă-i așa, hai să facem tîrgul. Eu n-oi avea ce să pierd. Numai să-mi aduc lemne mai multe...» Lăsai măgăoaia în curte și-o luai către sfat. Cu chiu, cu vai îmi dădură 500 de metri pătrați la Săpata de Sus. Aici, lîngă Cotmeana.

— Cum a fost la început?

— Lumea zicea că-s nebun. Dar n-aveam timp să-i aud. În loc să-mi fac casa am deschis un șantier. Ridicai baraca, trăsei gaze, instalai telefon, procurai tuburi de oxigen și țevi de toate neamurile, trasai uscătoria și cuptorul, adusei vagonete... Ce mai! Ca-ntr-o fabrică de cărămizi.

— Toate astea, așa, fără o documentare? Mă refer la procesul de fabricație...

— P-ăsta-l «furai». Mersei la cîteva fabrici și văzui procesele de amestec, de presare, de uscare și cel de ardere. Cu toate astea, primele cărămizi scoase de mașina mea nu mă satisfăceau. Într-o zi, Gica mi-a spus: «Mă', omule! Ne amărîrăm degeaba. Se duc ăi 120 000 de lei și tot în finar o să stăm» Eu însă prinsei avîntul și nu mă mai puteam opri. De aceea, îi zisei: «Las' femeie, că n-om pierde. Știu eu ce fac». Agregatul era aproape gata. Adică mașina de 140 de cai mergea ca un ceas. Banda transportoare de pămînt o cuplasem perfect. Malaxorul, la fel. Presa îmi mai dădea încă de furcă, dar știam că va ceda. Masa de tăiere, căreia i-am adaptat cuțitul la un jet de aer comprimat, începuse să înregistreze cam 2 000 și ceva de cărămizi pe oră.

— Asta înseamnă aproape două case modeste pe zi?

— Exact. Și le făceam numai cu soția... M-am «afiliat» la C.A.P., ca punct experimental de lucru, căreia de fapt am să-i predau «fabrica» după ce, bineînțeles, se vor evalua toate angaralele. N-a fost ușor. Unii ziceau că-i ilegal, alții «să mai vedem». Dar, în fine. Am fost acceptat. După aia, începui să-i fac schița, s-o prezint pentru brevetare ca invenție. O făcui cum o făcui. De, că-mi era creionu' bont, ca și mine la-ndeminare. O dădui unui proiectant și mă lipsii de ea...

— De la Lunca Corbului și pînă aici e o cale de zece kilometri. Mă gîndesc, acolo gospodării și doi copii, aici mult de lucru și bunuri de valoare. Un adevărat mic șantier, care trebuie gospodărit, păzit...

— Asta n-am prea băgat în seamă. «Fabrica» ne-a intrat așa în cap că-i a doua casă. Două-trei nopți pe săptămînă rămînea și Gica de «veghe» cu mine. Copiii îi lăsam în grija unui nepot. Ne-am rîndurit din mers. Nu fără alte necazuri.

— Iar?

— Nu vă spusei? Parcă-i un făcut să tot dau în necazuri. Era în vara lui '70, cînd cu inundațiile alea de ne băgară-n speriețî În 5 iunie, mă luă și pe mine. Unde stăm acum, Cotmeana se burzului de ziceai că vrea să ia din rădăcini și zăvoiul ăsta. Șopron, uscătorie, cuptor, nici vorbă să dai de ele. Un adevărat dezastru. Gica... dar ce să vă spun. O luai și-i zisei: «Lasă mă' femeie. Nu-l putem mînia pe Dumnezeu».

— Și l-ați trecut și pe ăsta. O fi fost ultimul necaz.

— Aș! Ne repuserăm pe picioare. Au pus umerii și Consiliul popular și C.A.P.-ul, cînd, într-o zi, în amiaza mare, doi beneficiari din Geamăna mi-o făcură. Parcă știau că aveam lipsă de necaz. O să vedeți de ce. Îmi plătiră înainte cărămida. Sosiră să și-o ridice cînd nimeni nu era aici. Au luat, ca fără recepționer. Căutai miliția din Geamăna și pe cea din Lunca, dar nici una nu fuse la post. Mă apucă amețeala și două-trei zile nu vrui să mai știu de nimic. Îi spusei nevesti-mii că oricine mă caută, nu-s acasă. Eram distrus. De la București nici o veste, ce mai. Cînd, mă trezii c-un plic pe masă Îl desfăcui și citii: «Brevet de invenție nr. 54 218. Autor: Ioan Gh. Corbu... Agregat autodeplasabil pentru format cărămizi». Mi-am revenit. Simții că am rămas stăpîn pe mine, că n-am muncit degeaba. Din momentul acela știam că «fabrica mea» devine punct experimental de lucru, pînă-mi termin mașina. Și-apoi o voi prezenta la un tîrg internațional. Se fac deja demersurile ca prototipul să-l construiască directorul Trică, de la Brașov.

— Dar cu asta ce veți face?

— Abia așteaptă C.A.P.-ul din Lunca Corbului s-o ia. Doar sîntem ai lui. Se face un calcul, îmi dă cît face și-apoi mă iau de casă.

— Nu vreți să faceți acolo o fabrică? S-o conduceți d-voastră?

— Nu. Mă duc din nou șofer la C.A.P.

— Din cîte am înțeles, brevetarea invenției a durat mult timp. De ce?

— Birocrația asta, dom'le. Faci ocolul pămîntului pînă-ți capeți dreptul. Ăi mici te trimit la ăi mărici, ăi mărici la ăi mici. Am vrut să mă duc și la tovarășu' Ceaușescu. Dar fără niște haine bune, n-am avut curaj. I-am scris și dînsului. Numai după aia am primit brevetul.

— Nu mi-ați spus cîte cărămizi realizați și dacă aveți cumpărători.

— În zece zile, 100 000 de bucăți. Atît înghite cuptorul. Clienți? N-apuc să-i «onorez» pe toți. Nu lucrez pentru beneficii. Toate veniturile realizate le investesc pentru terminarea agregatului, a uscătoriei, a liniilor de vagonete... Deci nu mă ocup numai de producție. D-aia n-am ajuns să lichidez cîteva debite: cam vreo 20 000 lei, la Consiliul popular Lunca Corbului, la cel din Căteasca și la cîțiva cetățeni din satele vecine.

— Fiindcă în necazuri n-ați fost sărac, ce bucurii ați trăit?

— Credeți că-ți poți spune toată bucuria cînd cei cărora le-ai făcut cărămidă te cheamă-n casă la un pahar de vin? Uiți de toate. Le-aș uita și celor doi din Geamăna, dar numai ei fug din calea mea cînd mă văd. O fac c-au fost cinstiți?

— Ce proiecte mai aveți?

— Să termin și inovația ailaltă, la care lucrez, și gata. P-asta o fac în miniatură.

— Ne spuneți ceva despre ea?

— O să vă surprindă, dar tot de la necaz mi-a venit ideea. Primul a fost accidentul de cale ferată de lîngă Drăgănești-Olt. Mecanicul, neatent la semnalul de restricție, a intrat în parapet. Două-trei vagoane au luat foc, locomotiva avariată... Asta a fost în '67. Al doilea? Catastrofa de la San Francisco. Tot de la nerespectarea restricției... Atunci, ce mi-am zis? Să fac un dispozitiv care să oblige locomotiva să meargă în limita vitezei cerute de restricție. Chiar dacă mecanicul s-ar împotrivi, locomotiva n-o să-l asculte...

Însoțit de Ioan Corbu-inventatorul fac un rond prin «fabrica lui». Ne oprim la agregat. N-apuc să-i descifrez tainele că o manetă apăsată trezește zăvoiul și potolește zumzetul Cotmenei. Puzderia de licurici eșapați, înainte de a se pierde în neant, îmi dezvăluie triumful a două mărgele umezite. Le vedeam și pe masa de tăiere, acolo unde cărămizile se rînduiau una după alta... La plecare, întind mîna și-i zic: «Oi fi reușit să te-nțeleg, nea Ioane?» Omul tace. Plec. Întorc capul, în semn de încă un salut. Atunci îl aud: «Mi-au promis un I.M.S., să pot fugi să generalizez invenția. Atunci n-am să mai opresc șoferii și să le zic: «ia-mă, nene, și pe mine cu cadrilul»...

Valeriu IVAN

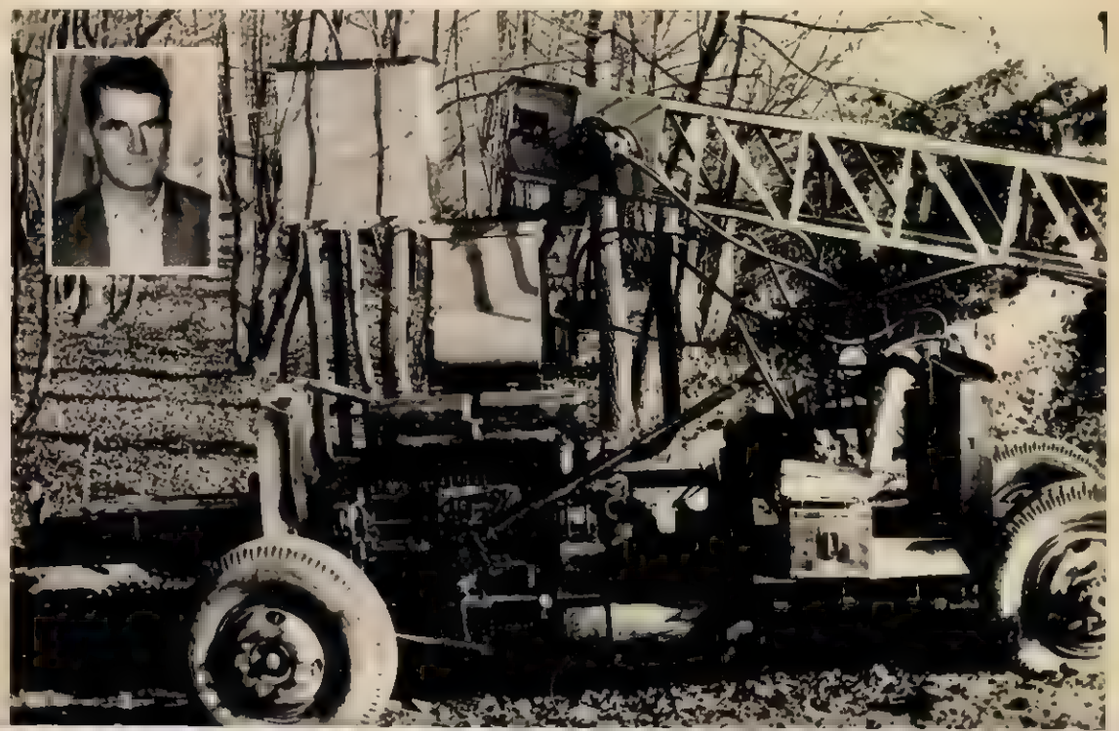

semnal extern

dipoli IV

Consultările multilaterale pregătitoare ale Conferinței europene pentru securitate și cooperare din apropierea capitalei finlandeze au intrat în cea de-a șasea lună. Această a patra rundă, apreciată drept finală, trece acum prin momentele sale decisive. Reamintesc cele trei puncte asupra cărora s-a căzut de acord să fie dezbătute la primele faze ale conferinței europene; aspectele politice, juridice și militare ale securității precum și acțiunile și măsurile pentru aplicarea principiilor relațiilor dintre statele europene; cooperarea economică, tehnico-științifică și în domeniul mediului ambiant; cooperarea culturală și relațiile umane.

Ne aflăm, așadar, în faza imediat premergătoare unei *premiere* politico-diplomatice în analele relațiilor internaționale. Ne sînt foarte vii în minte aprecierile formulate la 1 Mai de președintele Nicolae Ceaușescu în această privință: «Salutăm cu bucurie rezultatele obținute pînă acum la reuniunea de la Helsinki. Considerăm că s-au creat toate condițiile pentru începerea în această vară a Conferinței general-europene consacrate înfăptuirii securității și colaborării pe continent, ceea ce va exercita o influență puternică asupra destinderii și păcii în întreaga lume».

Îmi voi îngădui ca, pe măsura acumulării datelor, să revin asupra multiplelor concluzii pe care le degajă pentru întreaga istorie a relațiilor internaționale apropiata conferință pentru asigurarea securității și cooperării în Europa, ce va debuta într-o lume redimensionată politic și revoluționată de prefaceri sociale, economice, tehnico-științifice fără precedent. Acum insist asupra acestor trei concluzii pe care le-au evidențiat consultările multilaterale de la Dipoli.

1. Primatul negocierilor, ca metodă pașnică, fundamentală, de abordare a problemelor internaționale a fost ilustrat încă o dată, în mod cu adevărat exemplar. Se poate socoti reconfirmat nu numai primatul tratativelor, ci și eficiența lor. Dacă consultările multilaterale se apropie de un sfîrșit rodnic, aceasta se datorește faptului că au avut loc cu adevărat negocieri într-un spirit constructiv. Putem și mai lucid evalua acum aportul delegației române încă de la deschiderea consultărilor prin promovarea regulilor de procedură și a consensului, reguli care au creat un cadru propice desfășurării tratativelor în condiții de deplină egalitate suverană a statelor.

2. Rezultatele consultărilor multilaterale sînt un examen al contribuției efective a tuturor statelor participante. Participarea în toate etapele la elaborarea tuturor aspectelor și la negocierea fiecăruia dintre ele a tuturor statelor reprezentate la consultări constituie în esență cheia succesului lor.

3. Conferința general-europeană reprezintă de fapt acea formă nouă de dezvoltare a relațiilor intraeuropene preconizată de însăși voința popoarelor bătrînului continent. Apărută la ordinea zilei cu 7 ani în urmă, prin Declarația de la București, conferința și-a găsit în consultările multilaterale cea mai nimerită modalitate practică de pregătire. Acum, cînd ne găsim în pragul convocării iminente a celei dintîi conferințe general-europene, nu este deloc prematur să afirmăm că reușita ei este cerută de popoarele continentului, de toate forțele progresului din lume. Și este pe deplin îndreptățită convingerea că aceste forțe, popoarele iubitoare de pace pot determina ca Europa — continent ce dispune de un uriaș potențial material și spiritual — să joace un rol tot mai de seamă în promovarea progresului și civilizației universale.

Cristian POPIȘTEANU

eugen jebeleanu: premiul herder

Poetul român Eugen Jebeleanu (al treilea din stînga) între laureații pe anul 1973 ai premiilor internaționale «Gottfried von Herder», atribuite unor personalități din Europa de est și sud-est. Premiul i-a fost acordat «pentru remarcabilele sale merite literare» și pentru activitatea desfășurată în scopul promovării relațiilor culturale între popoarele continentului. Festivitatea decernării premiilor s-a desfășurat în prezența președintelui Austriei, Franz Jonas, a membrilor guvernului, a șefilor misiunilor diplomatice acreditați la Viena, a unor personalități ale vieții științifice și culturale din Austria și de peste hotare și a avut loc în aula Academiei austriece de științe.

Prințul moștenitor Sidi Mohammed, însoțit de ministrul comerțului, industriei, minelor și marinei comerciale, Abdelkader Benslimane, la sosirea la pavilionul românesc.

«industrializare și promovare a schimburilor»

Corespondență specială din Casablanca

Aceasta este deviza celei de-a 25-a ediții a Tîrgului internațional de la Casablanca — Maroc — inaugurat oficial la 26 aprilie în prezența Alteței Sale Regale, Prințul moștenitor Sidi Mohammed, a primului ministru Ahmed Osman, a ministrului comerțului, industriei, minelor și marinei comerciale, Abdelkader Benslimane, a altor înalte personalități marocane, a ambasadorilor țărilor străine acreditați la Rabat și a — — care au fost și primii vizitatori ai pavilionului românesc.

Pavilionul țării noastre — străjuit la intrare de un mare panou înfățișînd pe președintele Nicolae Ceaușescu și Maiestatea Sa Regele Hassan al II-lea în timpul vizitei făcute de șeful statului român în Maroc — cuprinde standurile la care expun 28 de întreprinderi de comerț exterior din România socialistă. Sînt prezentate o gamă variată de produse din care menționăm tractoarele U650 M și U550, autocamioneta TV 12 C, o instalație frigorifică pentru lapte, articole din domeniul industriei ușoare, electronicii, industriei chimice, industriei de medicamente, materialelor de construcții.

Prezența României la Tîrgul internațional de la Casablanca a găsit un larg ecou în cercurile economice și de afaceri marocane, ca și în rîndul numeroșilor vizitatori, care au putut constata — cum scria și gazeta tîrgului (facsimilul din dreapta) — că «România a realizat progrese considerabile în toate sectoarele industrializării».

Nicolae MIERLESCU

aici a fost heimaey

O imagine de o elocvență tragică: o infimă parte din cei peste un milion de metri cubi de cenușă, lavă și tuf vulcanic aruncați de vulcanul Vestmannaeyjar de la 23 ianuarie asupra insulei Heimaey și cîteva din puținele clădiri care au rămas încă în picioare, după ce 700 au fost în întregime distruse.

valori românești în univers

un vals și un compozitor celebru: i.Ivanovici

Dacă valoarea unei bucăți muzicale ar sta în raport direct cu difuzarea ei mondială, valsul Valurile Dunării, *de compozitorul I. Ivanovici (1845-1902), ar fi, fără îndoială, cea mai valoroasă compoziție românească. Nu este însă, firește, decît un buchet de melodii originale, cu o intonație de romanță, izvorîte din talentul autorului de a turna în formă nouă și cu o netăgăduită savoare vechiul dans vienez. De la prima temă, de o delicată melancolie, cîntecul acesta — fiindcă el s-a cîntat cu text, și se mai cîntă și azi, de artiști și orchestre pe tot globul — valsul șefului de muzică militară este cea dintîi izbîndă a muzicii românești de divertisment cu sorți de răspîndire universală.*

Cine a fost I. Ivanovici, compozitorul pe nedrept dat uitării de mulți, cu toate că valsul lui este un evergreen autentic al repertoriului de muzică ușoară de la noi și din cinci continente? Bănățean de origine, trecut în copilărie peste munți, în țara veche, și stabilit la Galați, unde a fost înființat de un regiment local, a cărui fanfară a condus-o mai tîrziu, dăruindu-i în 1880 Valurile Dunării, *el a fost un poligraf muzical înzestrat, publicînd la București și peste hotare aproape două sute de piese. Concertele de promenadă, balurile și serile dansante din ultimele două decenii ale secolului trecut și primele două din secolul nostru erau de neconceput fără melodiile lui Ivanovici. Cu toată lipsa unor mijloace moderne de difuzare a muzicii de acum opt-nouă decenii, melodiile compozitorului român, care aduceau o rezonanță inedită în formele dansante ale vremii, au cunoscut o răspîndire mondială. Editori ca Bosworth de la Londra, Ricordi și Carish de la Milano, Cranz de la Hamburg, Doblinger de la Viena s-au luat la întrecere spre a-i obține încuviințarea de tipărire a pieselor intitulate* Cordialité roumaine, La belle Roumaine, La vie de Bucarest, Rumänische Lieder, Sang roumain, *titluri ce dovedesc că, în lucrările sale, Ivanovici urmărea stăruitor propagarea renumelui țării sale între străini. A insistat mereu ca pe coperta compozițiilor proprii să se menționeze de fiecare dată calitatea lui de «inspector al muzicilor militare române», ceea ce îi completează portretul uman cu un amănunt prețios.*

Cine n-a simțit duioșia muzicii legănate și visătoare, de o blîndă resemnare, dar și cu clamori de energie în cîteva momente, a lui Ivanovici? Nota ei esențială rămîne rezonanța umană a simțirii, altoită pe concepția generală a muzicii de dans și divertisment de la sfîrșitul veacului trecut. Cum domeniul în care a activat Ivanovici nu avea decît puțini cultivatori la noi în urmă aproape cu un secol, personalitatea lui rămîne în istoria muzicii românești la capitolul deschizătorilor de drumuri noi în creație. A folosit în piesele sale și motive românești; ceva din aura romanței noastre a fost distilat în multe din compozițiile sale, ca bunăoară în prima temă din Valurile Dunării, *pe a cărei melodie Carol Scrob avea să brodeze versurile prezente și azi încă în memoria celor mai vîrstnici:* «Barca pe valuri saltă ușor...»

Faima valsului de Ivanovici o demonstrează și cîteva întîmplări semnificative pentru destinul acestei piese românești. Cînd, în 1900, Eduard Strauss, ultimul frate în viață dintre cei trei mari vienezi, a întreprins un turneu de concerte în Statele Unite ale Americii i s-a cerut la Chicago să execute, ca supliment, Valurile Dunării *de... Johann Strauss. Eduard a satisfăcut dorința publicului, nu înainte de a-l lămuri că valsul acesta celebru nu este de Johann Strauss, ci de românul Ivanovici! Cînd la Londra s-au sărbătorit, cu un deosebit fast, cei șaizeci de ani de domnie ai reginei Victoria, bătrîna suverană a dorit ca fanfara de gardă să-i cînte sub balconul palatului* Valurile Dunării. *Și, în sfîrșit, acum cîțiva ani, festivitatea aniversării a cinci decenii de la înființarea primului post japonez de emisiuni radiofonice experimentale a debutat și s-a încheiat cu* Valurile Dunării *de I. Ivanovici — piesa cea mai frecvent programată de studiourile nipone în cei cincizeci de ani de existență.*

I. Ivanovici face parte, astfel, din ambasadorii artei românești în lume.

George SBÂRCEA

poarta la baltica după două decenii

Două imagini — un oraș: Rostockul, poarta spre mare a R.D. Germane. Între ele — două decenii. În 1953, cînd a început reconstrucția orașului, ruinele, zidurile caselor, rămase ca niște jalnice schelete (fotografia din dreapta), împînzeau orașul (în urma războiului au fost distruse sau grav avariate 14 900 clădiri de locuit — 40 la sută din totalul imobilelor de acest fel din Rostock — ca și numeroase edificii publice). S-a început cu istorica Lange Strasse și cu centrul orașului, apoi între 1961 și 1965 s-a continuat cu partea de sud, iar din 1962 s-a trecut la construcția cartierelor Lütten-Klein și Rostock-Evershagen. Cum arată azi orașul? Fotografia de sus, înfățișînd în prim plan Lange Strasse, oferă o imagine elocventă a renașterii și înfloririi Rostockului.

scrisori cu adresă

ce fel de cartă?

Discursul consilierului prezidențial Henry Kissinger la dejunul oferit de agenția americană «Associated Press» avansează, într-adevăr, ideea unei noi Carte atlantice, în vederea revitalizării alianței.

Ideea continuă să fie viu controversată — și ceea ce a provocat printre aliații vest-europeni ai Statelor Unite neliniște și îngrijorare este viziunea Casei Albe asupra «alianței revitalizate», o alianță a lupului cu mielul, cum opina ziarul «Le Figaro». Consilierul prezidențial a considerat necesar să declare explicit că Statele Unite ar avea «interese și răspunderi globale» în timp ce aliații vest-europeni ar avea «interese regionale». Ca atare — sugerează Kissinger — aliații Statelor Unite ar urma să-și promoveze politica «într-un cadru unificator», renunțînd la unele «interese proprii și regionale» și impunînd «limite sferei autonomiei lor». Consilierul american solicita înțelegere pentru acest punct de vedere, dar era limpede că această poziție nu putea provoca decît îngrijorare și surprindere. Chiar inițiatorul noii Carte era conștient de acest risc, atunci cînd releva «neliniștea crescîndă că diplomația de superputere ar putea sacrifica interesele aliaților tradiționali și ale altor prieteni».

Propunerea lui Kissinger se află în studiul cancelariilor vest-europene, după cum afirmă purtătorii de cuvînt, dar se poate anticipa cu certitudine că noua Cartă — prevăzînd o alianță stranie în care un stat are toate drepturile iar celelalte, restul — pare mai degrabă obiect de polemică decît de studiu. Dacă o alianță presupune drepturi și îndatoriri egale, promovarea intereselor comune dar nu prin nesocotirea și sacrificarea intereselor naționale ale țărilor membre, participarea egală a statelor la examinarea problemelor și luarea de hotărîri, atunci Carta propusă de Kissinger are în vedere nu o nouă alianță, adaptată noilor realități din Europa și din lume, — cum susține consilierul —, ci revitalizarea politicii de bloc, a organismelor anacronice care proclamă dreptul forței și nu forța dreptului.

Teza «impunerii de limite sferei autonomiei», a renunțării la interesele proprii în favoarea «cadrului unificator», avertismentul că «diplomația de superputere ar putea sacrifica interesele aliaților și ale altor prieteni», reafirmă, credem, în expresii blajine, brutalitatea politicii de forță și dictat, neconformă realităților lumii contemporane și repudiată de popoarele lumii. Kissinger surprinde și recunoaște unele evoluții pozitive în situația politică a lumii occidentale, dar este cel puțin inconsecvent atunci cînd, avansînd o adaptare la noile mutații, reia teza deciziilor «cu pumnul în masă» și a sugrumării intereselor naționale pe altarul intereselor americane — traducerea exactă a «cadrului unificator».

Or, este un adevăr incontestabil că asistăm la un proces ireversibil de afirmare a tuturor națiunilor, de exercitare a drepturilor suverane ale tuturor țărilor, mari sau mici, de a-și aduce contribuția la rezolvarea marilor probleme ale lumii. Viața demonstrează că astăzi nici o problemă nu se poate rezolva decît cu participarea tuturor țărilor interesate. Este un imperativ al vremii noastre ca problemele care interesează un stat sau altul, o regiune sau alta, ori problemele care privesc omenirea în ansamblu să fie examinate cu participarea și în conformitate cu interesele tuturor țărilor respective. Și orice Cartă, pentru a fi viabilă și eficientă, trebuie să țină seama de această realitate de netăgăduit.

Ion CÂRJE

cronica de trei secunde

a o mie doua noapte

Cîțiva oameni — nu cred să fie mai mulți de 10 pe tot globul — au constatat că în 1973 se împlinesc 100 de ani de la scrierea unei cărți atît de frumoase, că nimeni nu-și mai aduce aminte de ea, de cel care a scris-o și cînd a scris-o acela. Se pare că mai nimeni nu-și mai amintește cînd a citit-o, deși de citit a citit-o toată lumea. E o carte pe care a citit-o toată lumea dar fiecare socotește că n-are de ce să se laude cu asta, e o carte care face parte din cultura generală a oricărui copil, nimeni nu mai e dispus să se laude cu copilăria și copilăriile lui.

E o carte minunată dar lipsită de orice importanță literară. N-are nimic abisal, nu e demonică, nu e cutremurătoare, nu deschide nici o perspectivă stilistică — e o poveste ca toate poveștile, cu un început, un mijloc și un sfîrșit, eu zic și azi că e povestea celei de a 1002-a nopți. După ce s-au încheiat poveștile sultanului a venit imediat basmul acesta, eu îmi binecuvîntez și azi soarta culturală că după «1001 de nopți», am trecut la poveștile acestea cu titluri nemuritoare, cum nu s-au mai găsit după aceea, obsedate — ca nimeni altele — de cele două mari categorii ale necunoscutului: timpul și spațiul. Tot ce a scris mai frumos și mai durabil omul acesta caută îndărătnic sinteza duratei cu a locului: «Cinci săptămîni în balon», «20 000 de leghe sub mări», «Doi ani pe un bloc de gheață», «De la Pămînt la Lună», acest nemuritor «Ocol al pămîntului în 80 de zile»... Această ciocnire între un timp foarte scurt, foarte precis și lumea enormă — lumea ca balon, ca mare, ca bloc de gheață — lumea ocolită, în pofida imensității ei, exact în 80 de zile, ne dă un sentiment puteril, grozav și euforic, de eternitate, nebunie și încăpățînare.

Sînt 100 de ani de cînd s-a făcut ocolul pămîntului în 80 de zile, în exact 80 de zile, calculate la minut și la secundă, după ceasul venerabilului club englez. Exact cînd pendula a bătut încheierea celei de a 80-a zi, dl. Phileas Fogg a intrat pe ușă — spre uimirea gentlemenilor... E tot ce-mi aduc aminte cu precizie, în rest, cu o plăcere nebună, amestec toate și totul în aceeași nacelă cu care plutesc peste blocurile mele de gheață, sperînd să ajung și eu exact la timp acolo unde trebuie să ajung, ocolind avioanele, cicloanele, ispitele, nu însă și ferparele care mă ajung din urmă, dar pe care le privesc drept în ochi, cum m-aș uita în pupila oricărui vultur întîlnit în văzduh. E — dacă nu mă înșel — vulturul de pe coperta acelei cărți a lui Jules Verne numită: «Robur Cuceritorul»... Din care nu-mi mai amintesc nimic.

Radu COSAȘU

«hannibal ad portas!»

Metropolis, Megalopolis sau Polimegalopolis, orașul există drept mărturie a nevoii omului de a se apăra în colectivitate de agresiunea naturii și, totodată, ca o elocventă dovadă a capacităților lui de organizare, iar acolo unde este cazul, de spirit civic. Supradimensionarea excesivă nu este decît o chestiune de scăpare a frînelor, provocată de incapacitatea de a stăvili în fază încă embrionară expansiunea intereselor particulare în dauna celor generale. Orașul, ca atare, nu are nevoie de nici o pledoarie în favoarea sa, el este una din vechile cuceriri ale omului în lupta pentru realizarea condițiilor vitale optime într-un cadru de civilizație și confort. El este imaginea simbolică a opoziției milenare dintre natură și nevoia omului de a trăi în societate, de a opune haosului cultura, anarhicului organizarea, stihiei rezistența colectivă, fatalității «divine» spiritul uman. Orașul, indiferent de dimensiunile sale, nu implică în mod fatal destinul de Sodomă sau Gomoră și nici contrazicerea noțiunii de viabil. Acolo unde controlul expansiunii urbanistice se află în mîini încărcate cu responsabilitatea față de viitor, orașul nu mai apare ca un monstru de nedomesticit și de negovernat, ci ca o expresie a organizării civice a unei societăți a cărei politică de dezvoltare are în vedere propășirea armonioasă a tuturor regiunilor, inclusiv politica de urbanizare a satelor, nu în sensul anulării specificității lor, ci al introducerii comodităților citadine în zonele rurale și al unei mai chibzuite exploatări a terenurilor agricole.

Poate că așa se va naște cu adevărat așezarea «rurbană», prin anularea antagonismului dintre natură și oraș și prin introducerea în sat a civilizației urbane. Că civilizația spre care mergem este, în privința caracteristicii așezărilor omenești, de natură citadină, nu încape nici o îndoială. Dar în criza actuală a megalopolisurilor se întrevede și începutul declinului unei civilizații excesiv citadine, în care tarele unei societăți apar mai acut decît în mediile rurale. Că poluarea urbană există, și încă în formele ei cele mai diverse și mai multilaterale, neexceptînd latura morală, este un fapt constatat. Dar și că măsurile de combatere a ei nu pot apărea ca rezultate eficiente decît din conștiința pericolului și din acțiunile energice ale citadinilor, nu poate fi contestat. Londra a reușit să alunge de pe cerul ei spectrul îngrozitor al smogului. Pittsburghul, orașul în care oamenii nu se puteau zări de pe un trotuar pe altul, și-a regăsit lumina și aerul pur, și acestea nu sînt decît două exemple din victoria omului în lupta cu poluarea.

Prin aceasta, mitul poluării de nestăvilit a fost nevoit să cedeze ceva din vehemența sa. Cei ce strigau: «Hannibal ad portas!» în fața «ororilor» care asaltează viața citadină au recunoscut că «Hannibal» se afla «intra muros» și că numai o întreagă suită de măsuri dintre cele mai energice îi pot ridica dreptul de cetate printre oameni. A spune că în orașele cu veche tradiție industrială poluarea este mai acută astăzi decît la începutul secolului este o contestare a evidenței. Londra anului 1973 nu seamănă nici pe departe cu capitala Angliei victoriene, a lui Sherlock Holmes și Jack Spintecătorul, cînd fumul amestecat cu ceață, acea pîclă numită de englezi «piure de mazăre» era adusă de vînt din East End și împrăștiată asupra întregului oraș. Chiar dacă Metropolisul poartă în el germenii autodistrugerii sale, aceștia nu devorează orașul decît atunci cînd dezvoltarea sa excesivă îl transformă în Megalopolis sau Polimegalopolis. Și poate că nici atunci, dacă măsurile luate împotriva acelui «Hannibal» al secolului XX — multipla poluare — sînt luate energic și din timp. Cei ce se grăbesc să declare că umanitatea a alergat cu sufletul gîtuit vreme de trei milenii pentru a-și pierde respirația în cele trei decenii dinaintea anului 2000 și a se prăbuși într-un holocaust universal vor trăi — sper — pînă în anul «fatidic», ca să vadă că, din calculele lor, au «scăpat» o determinantă: conștiința omului, responsabilitatea lui față de viitor, față de copiii pe care îi aduce pe lume, față de această locuință comună, navă cosmică purtînd resurse limitate, pe care o numim Terra.

Ioan GRIGORESCU

oameni despre care se vorbește

SEMION MIHAILOVICI BUDIONNÎI (n. 1883), mareșal al Uniunii Sovietice, de trei ori Erou al Uniunii Sovietice, membru al C.C. al P.C.U.S. din anul 1934, membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a împlinit la 25 aprilie 90 de ani. Erou legendar al războiului civil, unul din organizatorii forțelor armate ale U.R.S.S., Budionnîi lucrează în prezent la cel de-al patrulea volum al memoriilor sale, consacrat anilor celui de-al doilea război mondial.

WALTER SCHEEL (n. 1919), ministrul de externe al R.F.Germania, liderul partidului liber-democrat, a acordat un interviu revistei «Wirtschaftswoche», în care, referindu-se la orientarea politicii externe a țării sale, a caracterizat-o ca fiind menită «să contribuie la o mai mare securitate în Europa prin destindere». Cît privește relațiile P.L.D. cu P.S.D., Scheel a afirmat că «baza conlucrării o constituie declarația guvernamentală pe care o respectă ambele partide de coaliție».

GUNNAR JARRING (n. 1907), ambasadorul Suediei la Moscova și reprezentantul special al secretarului general al O.N.U. pentru Orientul Apropiat, a sosit la New York pentru a participa, din însărcinarea Consiliului de Securitate, la întocmirea unui raport detaliat asupra eforturilor depuse de O.N.U., din iunie 1967 și pînă în prezent, în vederea reglementării pașnice a situației din această zonă. Cu acest prilej Jarring a avut întrevederi cu o serie de reprezentanți ai țărilor implicate în conflict.

JOHN CONNALLY (n. 1917), fost guvernator al statului Texas în timpul Administrației Kennedy, singurul ministru (de finanțe) democrat în Administrația Nixon, pînă în mai 1972 — cînd a demisionat — a făcut cunoscut, cu prilejul unei conferințe de presă organizatela Houston (Texas) că trece din Partidul democrat în cel republican. Faptul este apreciat de observatori ca oglindind intenția lui Connally de a participa la alegerile prezidențiale din 1976.

MARLENE DIETRICH (n. 1902), celebra actriță și cîntăreață de origine germană care și-a părăsit țara în semn de protest față de regimul hitlerist, a amuțat recent, în timpul unui spectacol la London's New Windsor Theatre că intenționează să se retragă din viața artistică. Transmițînd știrea, agențiile de presă tind să nu-i dea crezare, datorită înfățișării și vitalității extraordinare a Marlenei Dietrich (cunoscută publicului românesc din filmul «Îngerul albastru» și din mai recentul «Procesul de la Nürnberg»).

DOM MINTOFF (n. 1916), primul ministru al Maltei, a întreprins un turneu într-o serie de țări vest-europene: Italia, Belgia, Franța și Marea Britanie. Cu acest prilej, premierul maltez a examinat cu oficialitățile din țările respective o gamă variată de probleme privind relațiile bilaterale, precum și unele aspecte referitoare la situația din Mediterana. La Bruxelles, Dom Mintoff s-a întîlnit cu personalități din organismele Pieței comune.

de la lume adunate

• **533 metri plus încă patru.** *Pentru a se putea completa instalațiile stației meteorologice din turnul de televiziune din Moscova cu aparate de avertizare a descărcărilor electrice în atmosferă s-a hotărît suprainălțarea antenei cu încă patru metri. În prealabil au fost efectuate studii minuțioase care au demonstrat că fundamentul are suficientă rezervă de rezistență pentru a suporta adăugarea a încă patru metri la cei 533,3 metri actuali ai turnului (din care 386,6 din beton armat, iar restul din oțel) în greutate de 31 400 tone.*

• **Faimoasa Alcatraz — parc public.** *Insula Alcatraz (din golful San Francisco) — inclusiv celebra închisoare aflată aici — a fost cedată serviciului național de parcuri al S.U.A. care, după lucrări de amenajare ce vor costa peste 20 000 dolari, o va pune la dispoziția turiștilor. Fort militar pînă la jumătatea secolului trecut și apoi închisoare militară, Alcatrazul a fost transformat în 1934 în închisoare federală — printre cei mai celebri «pensionari» ai săi numărîndu-se Al Capone și George Kelly, supranumit «Machine Gun».*

• **Ah, tocurile...** *Un veritabil semnal de alarmă a fost lansat recent, în cadrul unui congres al ortopezilor, la Blackpool (Anglia), împotriva modei pantofilor cu tocuri foarte înalte. Datorită acestor așanumiți pantofi cu platformă, s-a semnalat un număr îngrijorător de deformări ale picioarelor — a arătat renumitul ortoped britanic George Lewis, care a cerut Ministerului Sănătății din Marea Britanie să intervină pentru a opri fabricarea unor astfel de pantofi de către producători și a împiedica astfel ca Anglia să devină o «țară de invalizi».*

• **UNESCO și devalorizarea dolarului.** *La cea de-a 92-a sesiune a Consiliului executiv al UNESCO, directorul general al organizației, René Maheu, a făcut cunoscut că devalorizarea monedei americane va provoca un deficit de peste 10 milioane dolari la bugetul adoptat în noiembrie trecut, pentru anii 1973 și 1974, în sumă de 120 milioane dolari.*

• **Brazilia — cumpărătoare de cafea!** *Cea mai mare producătoare de cafea din lume, Brazilia, a fost nevoită recent, pentru a doua oară în mai puțin de un an, să cumpere 200 000 saci de cafea din El Salvador, pentru a putea face față contractelor de export pe piața internațională. Potrivit surselor oficiale braziliene, în prezent se înregistrează în țară un deficit de circa 10-13 milioane saci de cafea.*

• **Cînd lipsește o dată.** *După decesul reginei caselor de modă pariziene — Gabrielle «Coco» Chanel (la 10 ianuarie 1971, în vîrstă de 87 de ani) — secretarul său particular, Jean François Mironnet, a revendicat vila defunctei din Lausanne — împreună cu mobila și bijuteriile aflate acolo — afirmînd că i-au fost promise personal de Coco Chanel încă în timpul vieții, fapt dovedit cu martori, și chiar cu un testament găsit într-un plic sigilat într-una din cărțile din biblioteca acesteia. Recent tribunalul a respins însă cererea, întrucît testamentul olograf nu era datat...*

acum
o sută de ani

zăvelci și cotnari la viena

Cu o sută de ani în urmă — în mai 1873 — la Viena își deschidea porțile cea mai mare expoziție internațională cunoscută pînă atunci. Printre țările bogat reprezentate la această prestigioasă manifestare se află și România, în pavilionul căreia au fost expuse tot felul de produse, prezentate în 12 mari grupe: lucru manual (în special costume naționale), sericicultură, produse chimice, alimentare, textile, obiecte confecționate din cauciuc și piele, metalurgie, mașini și unelte agricole, industrie grafică, cereale, vinuri. Presa locală aprecia elogios această prezență românească, remarcînd, mai cu osebire, costumele naționale și vinurile. Ziarul WANDERER (nr. 126, din 8 mai 1873), scria (în traducerea, ușor arhaizantă a unui ziar al vremii): «Costumele femeiești sînt de o deosebită atracțiune, mai cu seamă cele din borangic, numite zăvelci, strălucitor cusute cu aur; apoi marama sau vălul aerian, țesut în arabescuri fine de aur și mătase... Apoi covoarele... Și productele cofetăriei Capșa din București, care le întrec pe cele franțuzești... Apoi piramidele de butelii cu vinuri de Cotnari și Drăgășani, atît de căutate aici...» Ne-am prezentat frumos, am arătat lumii minunățiile artei noastre populare și roadele generosului nostru pămînt — și am cîștigat 237 de medalii. În fotografia 1: un portal sculptat în lemn; fotografia 2: mult cercetatul stand al vinurilor; fotografia 3: standul cu uniformele noastre militare, vechi și noi.

vizavi de gară...

Astăzi, doar o schiță, e drept cu un aspect cam științifico-fantastic. Mîine, o realizare tehnică, cu adevărat fantastică. În chiar inima orașului Helsinki — în preajma gării centrale — se va construi această platformă destinată forajului petrolier pînă la adîncimi de 8 000 de metri. Construcția este înaltă de 97 de metri și va fi deservită de 4 generatoare diesel cu un total de 6 000 de cai-putere. Partea superioară a platformei este rezervată unor uriașe macarale și unei piste pentru aterizarea și decolarea elicopterelor.

cuvinte încrucișate

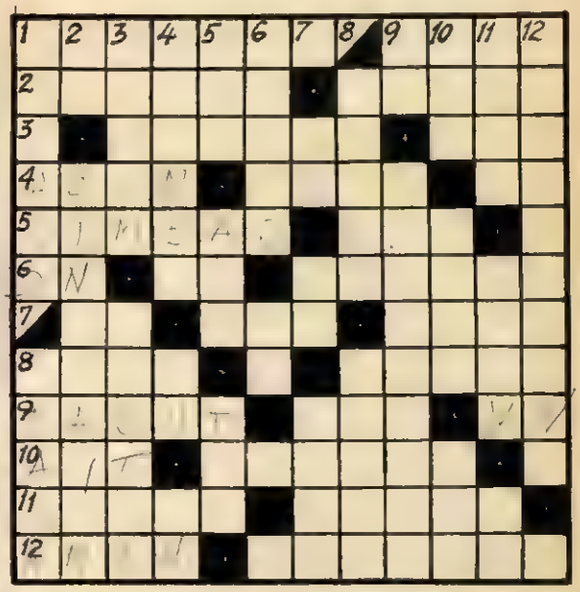

cuvintele

ORIZONTAL: 1) Pseudonim celebru al unui cunoscut pamfletar și polemist francez (1753-1801), autor al maximei «Vorba, ca și oamenii, nu valorează decît dacă sînt la locul lor» (tot lui i se atribuie expresia «Vorba e de argint, dar tăcerea e de aur») — Un cuvînt întotdeauna binevenit. 2) Bilbîit de circumstanță — Mare poet român, convins că «S-a găsit mijlocul de a transforma în virtute neajunsurile graiului omenesc: paradoxul în general». 3) Stă la baza formării limbii române — Urmărit în realizare nu prin vorbe, ci prin fapte. 4) Cît ai zice pește — Atribut al unei conversații vii — Rele! 5) Limba ce-o vorbim... — Onomatopee cu toporul în mînă. 6) Dan Nasta — Nu-i tot! — Scriitor englez, autor al romanului «Contrapunct», care-și exprimă următorul spirit aforistic: «Oamenii tăcuți nu dau nici o dovadă de nepriceperea lor». 7) Fiș! — «Un fond» de cuvinte dramatic — E în Camera Lorzilor. 8) Dă dovadă de finețe — Cuvintele (sing.). 9) Nu prea-i arde de vorbă (fig.) — Clasament în baza... citor capete, atîtea păreri — Yves și Natalie. 10) Înțeapă la limbă (reg.) — Culegere de norme. 11) Cu gură de foc (înv.) — Mini-colecție de cuvinte cu adresă. 12) Pictor și grafician român (Iosif) — Materie primă pentru tema noastră (și oricare alta).

VERTICAL: 1) Scriitor francez de o remarcabilă subtilitate, autor al reflecției: «Conversația e un joc de foarfece de grădinar, în care fiecare taie vocea vecinului de îndată ce crește» — Marele poet persan din care citățm: «Cîtă vreme taci, cei dimprejur/ nu-și cunosc nici merit, nici cusur». 2) O notă răsturnată! — Filozof antic chinez, autor al celebrului citat «Fără a cunoaște puterea cuvintelor e imposibil să cunoști oamenii». 3) «O samă de cuvinte» la propriu și la figurat — Filozof și scriitor francez, teoretician al existențialismului, din opera căruia desprindem eseul asupra copilăriei sale, «Cuvintele». 4) Un om apropiat — Vie! — Doctor (abr.). 5) Ceremonial — Vărsat... de vînt — Lao..., alt filozof chinez (sec. V î.e.n.), autor al maximei «Cuvintele sincere nu sînt cuvinte mari». 6) Asta nu vorbește, behăie! — «... nu are un cuvînt mai nobil pentru a arăta cine este decît numele său» (neart. J. Herder). 7) Particulă înaintea «cuvintelor» lui Nichita Stănescu — Ha! — «Strict interzis». 8) Cunoscut poet român, despre ale cărui începuturi George Călinescu avea să spună: «în aplicare, ermetismul lui este adesea numai o formă de dificultate filologică» — Caracterul grav al unei inscripții. 9) Peleș! — «Vocea poporului» într-un celebru adagiu roman (2 cuv.). 10) Țircovnic — Un cuvînt fără dubii — Chestie de obraz. 11) Sclipitor — Localitate în Danemarca — Țețe. 12) Faimosul diplomat francez care a adaptat și transformat în deviză proprie cinica formulă «Vorba a fost dată omului spre a-și ascunde gîndurile».

Toma MICHINICI

Dicționar: AIT, EIBY.

umor

N. CORNELIU

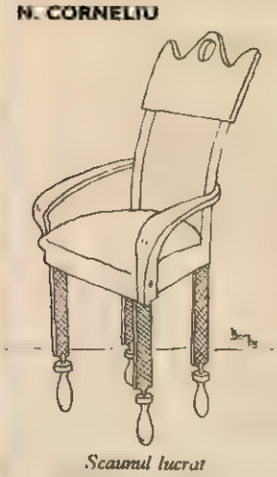

Scaunul lucrat la patru pile.

Dezlegarea jocului TI-AM PUS ÎN DEGET UN INEL apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) SCOTT — MANZONI. 2) TOMOZEI — AIA — A. 3) ERIK — SCHILLER. 4) LIT — CEAI — NELA. 5) ANETA — EROI — IS. 6) TROTIL — ACIZI. 7) L — EVERAC — ANA. 8) EC — ALI — OM — A — C. 9) NERL — NADIA — NE. 10) STI — MASA — MIOS. 11) KATIA — INSOARA. 12) ISABELA — AR — DR.

Orice anotimp este sezon de fotografiat

Cu filmul reversibil ORWO CHROM-UT-18 se obțin rezultate bune la lumina zilei, pe orice vreme. Nu trebuie să renunțați la nici un prilej de a-l folosi, indiferent dacă strălucește soarele, este cer înnorat, ceață sau ploaie, dacă e semiîntuneric sau noapte.

Sensibilitatea ridicată și excepționala calitate de redare a culorilor garantează obținerea unor fotografii de calitate foarte bună și satisfacții deosebite în arta fotografiei.

Indiferent de faptul dacă fotografiați în timpul verii, al iernii sau prindeți instantanee gingașe de primăvară sau de toamnă multicoloră, imagini de ansamblu sau de detaliu — diapozitivele UT-18 nu vă vor dezamăgi niciodată.

Orice anotimp — sezon fotografic.

VEB FILMFABRIK WOLFEN Fotochemisches Kombinat DDR

dosar flacăra

ÎN CINCI LUNI ...78 DE SPARGERI

Trista performanță aparține unui tînăr de 21 de ani, sprijinit îndeaproape de o armată de paznici somnolenți, de gestionari credili și de ospătari sentimentali, de naivi, inocenți, gură-cască și tăinuitori «omenoși». O situație și un caz ieșite cu totul din comun și care demonstrează fără drept de tăgadă că între muncă și morală legătura nu este numai necesară, ci și indisolubilă.

Colonel Constantin Ioana, comandantul Inspectoratului județean Cluj al Ministerului de Interne:

— Încredințăm revistei «Flacăra» rezultatele anchetei judiciare pe care un grup de lucrători ai miliției județene a întreprins-o în legătură cu suita de infracțiuni săvîrșite de inculpatul George Spermezan în perioada septembrie 1972—februarie 1973. O facem nu din dorința de a oferi cititorilor dumneavoastră un material senzațional, aidoma serialelor polițiste (în paranteză fie spus, furturile și tîlhăriile infractorului Spermezan conturează aievea imaginea unui răufăcător cu totul ieșit din comun, învestit cu dibăcie, inteligență și cu un curaj nemaipomenit), ci tocmai pentru a demonstra că cele 78 de delicte au fost posibile **numai** cu «concursul» larg al unor concetățeni chemați să gospodărească sau să vegheze avutul obștesc. Așa cum se va vedea, infractorul și-a selecționat cu rigurozitate victimele vînînd de preferință naivi și credili, indivizi certați cu legile statului și ordinea publică, gestionari cu antecedente penale și salariați indolenți, puși pe căpătuială sau răpuși de vicii. Învestit cu fler și perspicacitate, răufăcătorul a afișat în fața acestora, de la caz la caz, impertinență, dezinvoltură sau inocență. Dar să dăm cuvîntul faptelor.

*

Obișnuit să nu muncească, lăsat în voia sorții și ocrotit cu bani și vorbe dulci de părinții săi adoptivi, de frații mai mari, deprins să vagabondeze și să întrețină relații cu tineri de aceeași factură morală, tînărul, mult prea tînărul George Spermezan, prinde gustul furtișagului încă de la vîrsta de 10 ani. Nu e de mirare deci că pînă la vîrsta de 21 de ani, băiatul soților Spermezan și-a irosit anii, zece la număr, colindînd școlile de corecție și penitenciarele. Eliberat în septembrie 1972, se angajează solemn să-și schimbe radical viața. Încearcă să se angajeze, prezentîndu-se la mai multe întreprinderi din Năsăud, dar speriată de bogatul palmares infracțional conducerea respectivelor unități refuză să participe la recuperarea morală și civică a fostului infractor. «Am ajuns la culmea disperării — declară George Spermezan — deoarece pretutindeni mi se întoarce spatele (situația corespunde numai într-o oarecare măsură adevărului, deoarece cercetările efectuate ulterior la fața locului au dovedit că George Spermezan a refuzat de mai multe ori și cu bună-știință ofertele de serviciu ale unor întreprinderi).

La începutul lui octombrie, după numai o lună de viață cinstită, tînărul de 21 de ani, fără ocupație și fără meserie, hotărăște să-și reia vechea îndeletnicire: furtul. Împrumută bani de la părinți, pleacă la Constanța, iar de aici la Agigea, unde, în aceeași noapte, pătrunde prin efracție în magazinul universal din localitate. Fură din sertarele casei 500 lei și își umple sacoșa cu șapte tranzistoare, două canadiene, sticle de parfum, ciorapi supraelastici etc. Se întoarce la Constanța și își pierde urma, luînd trenul spre Timișoara. După un scurt popas la Reșița, la fratele său Nicolae Haroșa, se îndreaptă spre Cluj, dar în drum hotărăște să-și rotunjească suma printr-o vizită nocturnă într-un magazin universal din Gherla. Așteaptă liniștit îndepărtarea paznicilor, apoi pătrunde cu ușurință și «nevăzut de nimeni» în incinta unității și, scotocind ca la el acasă prin sertarele tonetelor, găsește suma de 18 000 lei. (Halal mod de a păstra banii! Dar chiar dacă magazinul beneficia de o casă de fier, conform legislației în vigoare, banii încasați se depun la bancă imediat după terminarea programului, n.n.)

— După o oră, declară infractorul, am luat trenul pînă la Dej, iar de la Dej am luat un getax din fața gării pînă în orașul Bistrița (sic!). M-am dat jos în centrul orașului de unde am luat un alt getax și m-am dus la hotel. Am luat o cameră și am dormit liniștit pînă a doua zi pe la orele 9.00.

De la Dej, pentru a evita o eventuală întîlnire cu omul ordinii, se urcă boierește într-un taxi și poposește în Cluj. Rămîne numai o noapte la hotelul «Continental» își plimbă apoi pașii prin cîteva județe limitrofe, cunoaște o fată, Elisabeta Szekely, îi declară dragoste veșnică și o invită într-un voiaj prenuptial la București. O zi mai tîrziu cei doi amorezi coboară în Gara de Nord din fața căreia teribilul Don Juan angajează pe timp de trei ore un taxi. (Nici «bravul» șofer bucureștean și nici confrații săi de la Dej n-au văzut nimic suspect în faptul că un tînăr își permite să arunce grămezi de bani pentru simple plimbări de agrement.) În aceeași noapte, într-o cameră a hotelului «Dîmbovița», George Spermezan, într-un moment de neobișnuită sinceritate, își dezvăluie identitatea și adevăratele surse de cîștig, dar tînăra «Erji», nu se arată nici surprinsă, nici înspăimîntată, ci dimpotrivă, romantică, îi promite discreție absolută, solicitudine și, conform schemei clasice, iubire pînă la moarte.

După un drum pînă la Beclean, un nou voiaj la Cluj. Pe drum, scotocindu-și buzunarele, infractorul constată că banii furați la Gherla sînt pe ducă și atunci subit își invită concubina să coboare în miez de noapte în gara Piatra Craiului (în apropiere de Ciucea). O roagă să-l aștepte «cîteva minute» în sala de așteptare a stației, după care se îndreaptă spre magazinul universal din Bucea (o localitate apropiată). Așteaptă în umbră pînă observă plecarea paznicilor și pornește la acțiune. Reproducem ad litteram din declarația infractorului:

— M-am urcat pe scara de incendiu a magazinului și mi-am dat drumul pe o terasă de ciment ajungînd la geamul de aerisire. Geamul de aerisire fiind deschis am intrat înăuntru. Ajungînd înăuntru m-am dus la primele sertare unde am găsit aproximativ 2 000 lei. Din magazin am mai luat o rochie, parfum, cravate și alte obiecte pe care le-am băgat într-o geantă de culoare neagră cu fermoar.

La părăsirea magazinului este surprins de un paznic pe care îl doboară cu o lovitură năprasnică, îl leagă fedeleș, și-i vîră un căluș în gură. Se ascunde, împreună cu Elisabeta Szekely, în cabina unui tren marfar pe care o părăsește, sărind din mers, în apropiere de Ciucea. Cîteva clipe mai tîrziu cei doi fugari sînt reperați de către organele de miliție și de către un grup de muncitori ceferiști. Elisabeta Szekely, (în poșeta căreia se aflau toate actele de identitate ale infractorului) este arestată pe loc, dar Spermezan se face din nou nevăzut. După numai o oră apare pe strada principală din Ciucea și se oprește... da, chiar în curtea postului de miliție!

— Prin geamul luminat mi-am văzut atunci fata care era interogată de doi subofițeri de miliție. Pe o masă am observat geanta pe care am luat-o din magazin și poșeta lui Erji. Văzînd că nu pot să le iau, am ocolit clădirea și am ajuns în curtea bisericii. Am intrat în biserică pe un geam din spate și m-am urcat în turn ca să pot să privesc de acolo ce se întîmplă cu fata. Dar eram obosit și am adormit pînă a doua zi.

În aceeași dimineață pleca spre Cluj, dar aici miliția gării, avertizată de colegii din Ciucea și Huedin (care identificaseră de data aceasta pe autorul spargerii din Bucea), urmărește atentă sosirea fiecărui pasager.

Pe peron, George Spermezan este invitat să se legitimeze.

Total surprins și abordînd cel mai nevinovat aer din lume, tînărul elegant, cu vorba aleasă și pasul măsurat, ridică nedumerit din umeri și, zîmbind subofițerului de miliție, mărturisește rușinat că și-a uitat buletinul acasă, dar situația se poate limpezi printr-un simplu telefon la școala din Năsăud unde este profesor. De ajuns pentru ca omul ordinii, surprins și deconcertat, să-l invite **jenat** la postul de miliție pentru clarificarea lucrurilor. De ajuns pentru ca George Spermezan să evadeze de sub nasul mai multor lucrători de miliție, induși în eroare de calmul, dezinvoltura și inocența răufăcătorului. (Ținem să menționăm în mod expres că toate criticile adresate unor lucrători ai miliției au fost extrase din interviul acordat revistei noastre de către tovarășul general-maior Marin Vîlceanu, comandantul miliției județene, căruia, dealtfel, îi vom da pe larg cuvîntul spre sfîrșitul relatării noastre.) Dar iată aceeași scenă, descrisă de inculpat:

— Am fugit peste linii, profitînd de mulțime, spre atelierele C.F.R. S-au luat după mine, dar nu m-au ajuns. Am sărit gardul atelierului și m-am urcat pe scara de incendiu deasupra unei hale. Am stat acolo pînă la ora 5 dimineața, iar la cinci m-am dat jos și m-am dus la un bufet de am mîncat și am servit două sticle de bere. (Dorința de aventură, de frondă și teribilism juvenil este evidentă — n.n.). După aceea, pe la orele 7.00, am ieșit la șoseaua Cluj-Tg. Mureș și am luat o mașină de ocazie pînă în orașul Cîmpia Turzii. În Cîmpia Turzii m-am dat jos și m-am dus acasă la fratele meu Ioan Haroșa. L-am găsit, i-am spus tot ce s-a întîmplat cu mine, că iar am furat și că mă caută miliția și că acasă nu mai am ce căuta.

Identificat, pus în urmărire, lipsit de acte dar tăinuit de rude și prieteni, infractorul își continua nestingherit activitatea. Pătrunde prin efracție în magazine din Dej, Cluj, Vatra Dornei, Vișeu de sus, Pașcani, își însușește bani și lucruri în valoare de zeci de mii de lei, se afișează cu cinism în localuri de noapte, se reîntoarce în Gherla și jefuiește pentru a doua oară (și cu aceeași ușurință) același magazin din centrul orașului și se întîlnește nas în nas cu reprezentantul pazei contractuale care îl salută amical ca pe o veche cunoștință...

Apare în județul Dîmbovița, sparge un magazin și, încărcat de lucruri, oprește o mașină a miliției cerînd respectuos să fie luat pînă la București (nu sînt povești, vă repet!).

Străbate kilometri buni profitînd din plin de culanța milițianului apoi, în clipa în care i se cer actele (totuși!) sare din mașină și dispare în noapte.

Peste cîteva săptămîni, la Brașov, o nouă întîlnire cu reprezentanții ordinii publice. Este surprins în restaurantul «Carpați» și invitat să se legitimeze. A sunat ultimul ceas al infractorului? Nu, sfîrșitul e încă departe. George Spermezan zis Gică a cîștigat o experiență vastă, iar pe lume au mai rămas suficienți gură-cască pentru ca șirul fărădelegilor să continue încă multă vreme. Izbutește și de data aceasta să se strecoare ca prin urechile acului, dispare din Brașov și își desfășoară în continuare activitatea infracțională în localități din județele Suceava, Iași, Constanța, Sibiu, Dîmbovița, Prahova, Cluj, Ilfov, Teleorman, Maramureș, Neamț, Alba, Bistrița-Năsăud, Mureș. La București reușește chiar să-și procure un fel de buletin:

— Mă găseam în restaurantul «Bucegi» cînd am observat la o masă un bărbat de vreo 25 de ani, nițeluș troșcăit și care, am observat eu, semăna la chip cu mine. Ne-am împrietenit pe loc, i-am dat de băut pînă l-am văzut coca, și în WC i-am scos din portvizit buletinul. Seara, la barul «Melody», unde am petrecut cu două fete pe care le-am cunoscut la «Berlin», am fost somat să mă legitimez. Am dat civilului buletinul, care după ce l-a examinat mi-a mulțumit, m-a salutat și a plecat.

Pretutindeni împarte sume grase, mituind ospătari și barmani pe care îi obligă să-i semnaleze prezența miliției, se reîntîlnește cu foști «colegi» de la școlile de corecție din partea cărora obține informații prețioase, privind configurația magazinelor și modul în care-și desfășoară activitatea angajații pazei contractuale. Este arestat la începutul lunii februarie în Cîmpia Turzii unde, fiind încercuit, încearcă să dispară. Este somat și imobilizat.

În încheierea relatării noastre, și cuvîntul generalului maior Marin Vîlceanu:

— Infracțiunile lui George Spermezan, 78 la număr, rămîn o carte deschisă pentru toți cei care se ocupă de paza și gospodărirea avutului obștesc, pentru lucrătorii miliției, care se pot lăsa intimidați de înfățișarea, dezinvoltura sau nonșalanța unor răufăcători. Mai trebuie să arătăm că infractorul a acționat pe fondul de credulitate, de naivitate, de dezinteres și neatenție al unor paznici, al unor cetățeni, al unor șoferi de pe taximetre. S-a văzut de asemenea că foarte multe obiective și unități comerciale nu dispun de sisteme sigure de încuietori. Și, în sfîrșit, lucrul principal: mai devreme sau mai tîrziu orice individ certat cu legile statului va trebui să dea socoteală pentru fărădelegile săvîrșite.

Liviu TIMBUS

APEL CĂTRE CETĂȚENI!

Organele de miliție fac un călduros apel la toți cetățenii din municipiul și județul Cluj de a semnala prezența individului din fotografia alăturată, care se numește Gheorghe Spermezan. Fiind un infractor înrăit, tîlhar și spărgător, cu numeroase condamnări la activ, autorității sînt rugați să anunțe imediat prezența lui la cel mai apropiat organ de miliție.

COPERTA NOASTRĂ

Din colecția de cristale a profesorului Nicolae Petrulian, de la Institutul politehnic din București.

Fotografie de Traian PROSAN

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPĂRUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Prezentarea artistică: V. OLAC

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Flacăra album

MYLÈNE DEMONGEOT
este acaparată, de la o vreme,
de filmele regizate de soţul ei, Marc Simenon,
fiul scriitorului Georges Simenon.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 140 000 exemplare.

●

Redactor şef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXI — NR. 21 (937) — 19 MAI 1973

flacăra

JURĂMÎNT DE CREDINȚĂ

30 DE ZIARIȘTI ÎN 14 RESTAURANTE DIN CAPITALĂ

☐ NOAPTE FURTUNOASĂ ÎN PERIMETRUL HOTELOR DE PLATĂ

TREI ȚĂRANI ÎN RESTAURANTUL GĂRII DE NORD • CUM AM VRUT SĂ FIU OSPĂTAR • UN ZIARIST LEGITIMAT CA ZIARIST LA «PERLA» • FEMEIE SINGURĂ LA BOMBA «POTCOAVA» • CUM AU LUAT MASA TREI OAMENI BANALI LA RESTAURANTUL «DOI COCOȘI» • O MASĂ FAMILIALĂ LA «PERLA» • CUM AU LUAT MASA LA RESTAURANTUL «GRĂDINIȚA» DOI ACHIZITORI DE PENE DIN VAȘCĂU • DOI COLEGI LA «CINCI LEI» • AGAPĂ COLEGIALĂ LA «PESCĂRUȘ» • O SOȚIE CASNICĂ IESE CU SOȚUL LA RESTAURANTUL DIN COLȚ • UN CURS ȘI O CURSĂ ÎN ZIGZAG • HAI, NEVASTĂ, LA «CIOCÎRLIA»! • UN CONSUMATOR HIPERGASTRIC ȘI ANTIALCOOLIC • UN TURIST AMERICAN ȘI O PRIETENĂ LA «LIDO» • PLATA, TOVARĂȘU!

OMULE, NU FI FURIOS MAI ALES LA VOLAN...

scriitorul de azi
GEO DUMITRESCU

RĂZBOIUL MEDICINEI

Ce este ulcerul... • Un copil trebuie să întregească o familie, nu să salveze o căsnicie • Aparatul digestiv, un mecanism delicat • Bolile carantinale, din nou o problemă de actualitate • Farmacia la domiciliu • Infarctul miocardic — boala secolului!

JURĂMÎNT DE CREDINȚĂ

Atunci cînd din miez de adevăr poporul român a creat devizele stindard «Ceaușescu — P.C.R.», «Ceaușescu și poporul», istoria vie a cucerit ce are mai de preț, aceste nestemate care vor străluci în nemurire.

Există în noua substanță a graiului conștiinței noastre o unitate atît de perfectă și indestructibilă, încît niciodată nu pot fi înțelese marile imperative ale epocii pe care o traversăm fără a raporta totul la această nemaiîntîlnită relație umană.

Ceaușescu și Poporul.

Unitatea se făurește în luptă și virtuțile se nasc pe baricade, în furtunile timpului, în focul muncii.

«Sînt fiu credincios al poporului meu
Și-i știu și durerea și vrerea.
Dorința poporului este și-a mea:
Să fie mai puternic, mai fericit,
Liber, stăpîn pe al său destin.
Mai mîndru, mai falnic în comunism!»

Să asculți inima și rațiunea poporului, să iei ce este viu, ce este foc de la străbuni, să dai lumină și ritm de marș biruitor prezentului, să pătrunzi tainele creației umane, să arhitecturizezi viitorul cu siguranța ce ți-o dă forța realismului, să trăiești în cea mai fierbinte emoție care izvorăște din dragostea nemărginită față de om, de țară și cauza partidului — acesta este sensul fundamental al vieții tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Și poporul întreg a pătruns acest sens, și în momentul istoric ce încrusta 40 de ani de luptă revoluționară și 55 de ani de viață ai conducătorului nostru iubit am văzut, am auzit și am trăit acea reînnoire a Jurămîntului de credință rostit de popor în fața conducătorului și de conducător în fața poporului.

Unic, jurămîntul acesta este generator de energii înalte și arde în sufletul nostru ca soarele.

Deschid paginile volumului «Omagiu» și citesc pe ele ceea ce toți cei peste douăzeci de milioane de oameni au scris și neîntrerupt vor scrie cu inima, cu fapta și gîndul.

Gheorghe NĂSTASE

15 mai 1973

ROMA, PE CAPITOLIU

Am trăit o vreme în Roma, fără panica maratoanelor între două trenuri, dar și fără degajarea fatal superficială și voioasă ce ți-o dă graba. Orașele unde un timp ne-am pierdut starea de călători rămîn o formă a noastră de a fi, expirată și acoperită de altele, și ar trebui probabil să ne dispensăm de multe detalii subiective ca să cîntărim totul exact, dacă o astfel de experiență ar fi cu putință.

Oricît ar părea de neverosimil, la Roma plouă mai mult decît în Londra lînsă de cețuri și totuși aceste statistici meteorologice nu-i sînt caracteristice. De regulă, sînt ploi rapide, nervoase, urmate de soare. Orașului nu-i convine un climat bacovian. Roma se spală atunci de zgomote, pietonii părăsesc străzile, lăsîndu-le mașinilor, Marc Aureliu călărește singur prin ploaie pe calul său de bronz înverzit de pe Capitoliu, pinii uzi îl ignoră temporar pe Horațiu, fîntînile curg toate la fel, fără spectatori, neutralizate de pînza de apă ce se cerne de sus, ruinele se resorb în singurătatea zidurilor roșii peste care *il ponentino*, vîntul ușor dinspre Marea Tireniană, a risipit timpul... roșul zidurilor din Roma, diferit de cel venețian care îi plăcea atît lui de Musset, e mai evaziv și ruginos ca pămîntul de Siena, dar susceptibil de infinite nuanțe... Bănuiesc că piramidele egiptene ar fi mai puțin utopice în ploaie, după cum tragediile lui Shakespeare au nevoie de castele otrăvite de ceață. La Roma, piatra nobilă de istorie cere vremea frumoasă de după ploaie, cînd pisicile se întorc să doarmă la soare pe treptele din Colosseum, lumina șiroiește pe chiparoși, vorba lui Camus, fîntînile cîntă, orașul se dezvăluie cordial și legendele devin contagioase. Dacă nu mă înșel, Corot spunea că soarele Romei e unic. Excedați de traficul modern, pietonii se string să asculte fîntînile. S-ar spune că le și privesc. Dar percepția vizuală nu mai are acuitate. Stau nemișcați, suspendați în spații interioare, aproape fără gînduri, și ascultă într-un fel de semiobscuritate a liniștii ploile monotone și confidențiale din marmură. Am stat și eu prins în mrejele acestor fîntîni ce emană parcă un cîmp magnetic subtil și provoacă o hipnoză ușoară, cu ochii deschiși, o nevinovată ebrietate care te purifică de orice regret, salutară terapie pentru melancoliile încăpățînate care te așteaptă la colțul străzii să te reacapareze, neîndrăznind să se apropie de aceste sanctuare ale bucuriilor simple... La *fontana Trevi*, un Neptun sculptat în marmură lăptoasă are aerul unui actor care se înfățișează să mulțumească publicului, o grațioasă legendă afirmînd că o monedă aruncată în apă e de ajuns să cumpere certitudinea reîntoarcerii la Roma. Am uitat ultima dată să mai arunc această monedă și m-am îndreptat spre Capitoliu...

Toată lumea s-a obișnuit să numească Roma orașul celor șapte coline. În realitate sînt douăsprezece, iar termenul geografic devine aproape un eufemism dacă le judecăm după înălțimea lor modestă. Șapte sînt colinele din interiorul zidurilor aureliene dincolo de care Roma a crescut înglobîndu-le ca pe un cerc de vîrstă istorică. Dar nici cartierele noi n-au putut ignora solul pe care s-au ridicat. Legi ereditare, respingînd arbitrariul și transplantul artificial, funcționează și în arhitectonica unui oraș. Cine le sfidează își asumă riscul să nu dureze. Și, de aceea, ce nu e conform cu estetica celor șapte coline se estompează cu timpul sau rămîne străin de cetate.

Colinele grecești îndeplineau doar rolul de platformă pentru temple, ca acestea să fie izolate și accesul să fie și unul moral. Acropolea atenian㠠e vizibilă din orice parte a orașului. Miturile au rămas să se sălbătăcească acolo, nu circulă pe străzi. În schimb, colinele Romei se disimulează oarecum în oraș, iar complicitatea lor cu agitația obișnuită a urbei le face greu sesizabile în primul moment pentru cine nu le caută cu privirea în mod special. Capitoliul, cu cei numai 50 de metri, se abstrage totuși într-o reverie proprie, într-o singurătate de insulă unde timpul devine echivoc și silueta lui Horațiu posibilă și azi. Pe sub pinii din apropiere am retrăit orele de latină din liceu cînd scandam absent «*Eheu! fugaces, Postume, Postume, Labuntur anni...*», în vreme ce visam cu totul altceva și-mi amăgeam remușcările cu butada lui Heine, anume că romanii, dacă n-ar fi știut și ar fi trebuit să învețe și ei latina, n-ar mai fi avut timp să cucerească lumea... Reversul acelor evaziuni juvenile de la orele de latină a fost să urc pe Capitoliu prizonier de fiecare dată nostalgiilor adolescenței.

Ciudat, acest *Campidoglio*. Roma, practică, a preferat să trăiască și topografic aproape de mituri, dacă e adevărată fabula lui Romulus și Remus, cei alăptați de lupoaică... gemenii au fost adăugați mai tîrziu celebrei sculpturi din muzeul capitolin... Te pregătești sufletește să urci în leagănul antichității romane, surîzînd legendei despre giștele salvatoare, și, la capătul scării ample nimerești într-o atmosferă de Renaștere. Laurii de rege ai poeziei. Petrarca i-a primit pe un Capitoliu ruinat, unde caprele mai păsteau iarba crescută în evul mediu. Așa cum arată acum, foarte florentin prin armonie, Capitoliul a fost gîndit și desenat de Michelangelo. Două statui colosale ale dioscurilor Castor și Pollux, găsite prin secolul al XVI-lea, păzesc intrarea într-un patrulater de liniște și piatră străjuit din trei părți de palate-muzeu unde își are sediul și primăria Romei. Pavajul cu desene ovale, albe, are o picturalitate odihnitoare. În centrul pieței a fost adusă una din rarele statui ecvestre ale Romei antice, cea a lui Marc Aureliu. În evul mediu se credea că e o statuie a lui Constantin. Altminteri, bronzul aurit odinioară, ar fi fost cu siguranță topit. Împăratul ascet, născut să fie sacerdot al stoicismului și care, în schimb, și-a scris meditațiile noaptea în cort, în campanii militare, și-a aflat în sfîrșit spațiul ideal pentru a visa în voie, convertit post-mortem la idealurile Renașterii. După modelul acestei statui s-au realizat multe monumente ecvestre cum sînt cele ale condotierilor Colleoni de la Veneția și Gattamelata la Padova, dar nicăieri ca sub brațul întins al lui Marc Aureliu, acest Sfinx al Romei, nu m-am simțit mai apt să cobor liniștit spre marmurile albe din Forum și spre Columna lui Traian. Pe Capitoliu, spiritul lui Michelangelo a fost senin, înclinat să sculpteze, prin delimitarea materiei ansamblului, și spațiul gol. Ai senzația că dacă *piazzetta* ar fi transformată în sală de concert, piatra ar începe să cînte. Vizitatorii sînt în genere puțini. Locul n-are reclama Pieței Spaniei, plină la orice oră de o lume eterogenă, sau a fîntînii Trevi. Iar cei care vin adoptă, fără să le atragă nimeni atenția, stilul de a merge printr-un muzeu, examinînd cocleala verzuie de pe bronzul lui Marc Aureliu. Clima solilocviilor e singura adevărată în acest spațiu devenit și el operă de artă unde am început, de fapt, să rătăcesc prin Florența.

Am plecat încet, spre Forum, amintindu-mi ceea ce zicea, pe bună dreptate, doamna de Staël, că ruinele antice răspîndesc un farmec ciudat asupra pămîntului italic. O lumină evanescentă, căzînd oblic dinspre Palatin, spăla ochii morți ai statuilor. Într-o asemenea clipă, întorcîndu-mi privirea către roca tarpeiană am fost gata să cred că a existat într-adevăr o fată chemată Tarpea... Dar Jules Michelet avertiza ca Roma «*nu cere să fie văzută ca un muzeu, ci ca Roma*»... Ea ne pune pe noi în situația de a avea vîrste istorice diferite, uneori pe aceeași stradă, și de a parcurge în spațiu istoria, ceea ce nu-i la îndemîna altor metropole. Cele mai multe ruine au fost fortificate cu injecții de ciment, iar restauratorii și-au făcut cu devoțiune și artă subtilă meseria. E însă altceva. Ruinele antice n-au aerul a fi *tolerate* în orașul modern, izgonite din viața curentă sub un cer necunoscut sau, cum am văzut prin alte părți, umilite de suficiența unor edili obtuzi, ci fac parte de drept și de fapt din metropola actuală, fiindu-i emblemă și titlu de noblețe. Inițialele *SPQR* (*Senatus Populusque Romanus*) continuă să figureze peste tot, ca o iscălitură heraldică, pe documente, monumente publice și chiar pe tramvaie... Fără să-l contrazic pe Michelet, m-am îndreptat (pentru a cîta oară?) spre Columna lui Traian. Marmura aceea reprezenta pentru mine altceva decît o mărturie de artă romană, operă a lui Apolodor, arhitectul podului de la Drubeta. Singurătatea mea căpăta în cetatea eternă obraz dacic și pe spirala ce urcă spre capitelul doric nostalgii personale se alăturau istoriei, în vreme ce soarele, cum îl vor fi văzut din umbra columnei atîția români, declina dincolo de Capitoliu.

Octavian PALER

cu asistența serviciului economic al miliției capitalei

30 de ziariști în 14 restaurante din capitală

O NOAPTE FURTUNOASĂ ÎN PERIMETRUL NOTELOR DE PLATĂ

Nu se poate să nu ne intereseze toate articulațiile vieții sociale, atîta vreme cît ele se răsfrîng direct asupra noastră. Firește, acest interes are treptele și prioritățile lui. E de înțeles deci că vom căuta aceste priorități. Considerăm că o prioritate o constituie felul cum sînt serviți cetățenii. Noi înșine nu sîntem decît cetățeni și se întîmplă ca de felul cum sîntem serviți într-un mic local să depindă cîteodată, în bună măsură, starea noastră de spirit pentru cîteva ore sau pentru mai mult. Știm asta din experiență, pentru că noi înșine la rîndul nostru îi servim pe cetățeni.

Doresc de la început să clarific un lucru: consider că meseria de ospătar, exercitată cu pasiune, cu pricepere și onestitate, este profund respectabilă. Nu sînt de acord cu disprețul de principiu al unora față de meserii practicate de om. Sper — în același timp — să nu mă alătur acelora care atribuie tot răul existent într-o colectivitate chelnerilor, frizerilor sau altor meseriași. Fiecare dintre noi poate face răul la care îl duc puterea sa lăuntrică și conjunctura momentană. Eu știu că și un copil de zece ani dacă e lăsat liber de orice obligații și dacă se află față-n față cu tabloul Monei Lisa îl poate distruge cu o forfecuță! Dar asta nu înseamnă că pericolul principal pentru marile muzee e vîrsta de zece ani. Nu, pericolul îl constituie răufăcătorii de profesie, nu copiii de zece ani.

Simt și simțim cu toții că prin restaurante lucrurile nu merg încă bine. Observînd eforturile importante care s-au făcut în ultima vreme pentru un climat mai corect și o servire mai omenească a... oamenilor, nu putem trece cu vederea ceea ce este rău și dăunător, ceea ce pătează obrazul acestei bresle. Cine n-a auzit de atmosfera cu adevărat familială și de servire exemplară ce caracterizează toate localurile pe care le-au condus frații Chivu, pînă la ultimul, aflat în Piața Amzei și cunoscut sub numele (cam nepotrivit) de «Minion»? Dar cine n-a auzit, în același timp, de hoțiile comise la alte restaurante unde, de la «scara mare» și pînă la «scara mică», de la inventarul general și pînă la nota de plată se fură ca în codru? Iată, o inițiativă bună sînt aceste grădini cu aer omenesc și odihnitor care tind să împînzească orașul! Dar cîte localuri insalubre, cîte circiumi ordinare, cîte sedii ale microbilor se mai află încă deschise pentru oamenii care vor să-și bea mințile?

Cunoaștem preocuparea susținută a Consiliului popular municipal București pentru bunul mers al tuturor treburilor din Capitală și, firește, și pentru bunul mers al restaurantelor. Miliția economică ne-a însoțit în ancheta noastră tot din acest impuls pe care Comitetul municipal de partid l-a dat: spre o viață mai cinstită, spre o atmosferă mai curată, mai civilizată, a tuturor celor ce sînt cetățenii Capitalei!

Dar lîngă toate aceste realizări, hoțiile și pungășiile continuă să se mai manifeste. Considerăm că este momentul unei intervenții mai decise pentru curmarea din rădăcină a răului. Aceasta nu se poate face, credem, fără un statut social precis al celor ce ne servesc în restaurante. Trebuie să îi răsplătim mai cuviincios și mai încurajator pe ospătarii cinstiți și pricepuți. Trebuie să acționăm înainte de orice asupra resorturilor cointeresării. Dar un lucru este clar: cetățeanul nu are de ce să accepte situația de a fi umilit de un serviciu prost sau de un furt calificat, în localurile în care merge să se odihnească, să se simtă bine și să-și cheltuiască o parte din bani.

Ancheta noastră intenționează să fie prologul unei serii mai lungi de ample acțiuni menite să ajute pe toți cei ce servesc, într-un fel sau altul, pe oameni.

Adrian PĂUNESCU

TREI ȚĂRANI ÎN RESTAURANTUL GĂRII DE NORD

în rol: reporterii noștri nicolae cristache, ion predoșanu și eugen seceleanu

Ați fost în comuna Simbăta de Sus? Noi n-am fost, dar pentru o seară ne-am declarat ca fiindu-i locuitori, brigadieri de bază în C.A.P. Sigur, spuneam în taxiul care ne ducea la gară, treburile merg bine în comuna noastră, și uite, vere, dacă lucrăm bine și cu spor, vom fi declarați oraș.

Apăi, cîte nu spune primarele nostru...

Și taxiul se oprește, șoferul coboară, saltă capota și apoi stă lîngă ea preț de 8 lei. «Țăranii» fiind, ne minunăm, ne aducem aminte că și la Simbăta s-o stricat un tractor și că învățătorul Corșatea a căzut în apă de pe pod după un consiliu pedagogic reușit.

Șoferul coboară totuși capota, și de aici ura și la gară, cum spunem noi simbătenii (de sus).

Trenul pleacă pe la unșpe. Hai și-om minca o pasăre, poate-or avea, și-om bea o rîchie.

La masa unde ne așezăm, amintirile despre Simbăta de Sus continuă, iar tovarășul care ne-a primit lîngă el ascultă totul atent și cu bunăvoință evidentă. Zice: hai, dom'le că aveți de toate la țară. Chiar și horă. La oraș, aici, e mai greu să te descurci. Eu mai răzbesc că-s chelner și nu e seară să nu scot 80-100 lei.

Ospătarul ne aduce țuici, le bem și cerem o pasăre fainâ dar sub un chil. Tovarășul nostru de masă se gîndește cu glas tare la Marea Neagră, unde va merge în curînd. «De acolo nu pleci fără cîteva sute pe seară. Nu că ar fi mai cald și oamenii ar bolunzi, cum ziceți voi pe la țară, ci pentru că la oraș e obicelul să lei în concediu banii înainte».

Facem schimb de adrese. Îl găsim la restaurantul «Capitol» din Mangalia Sud și-i zice Niță al lui Dumitru.

Dar sticla de trei «sferturi» e pe gătate, ornicul de deasupra mesei unor tovarășe, a luat-o tare spre unșpe, și fiindcă drumu-i lung ne gîndim să luăm ceva și în desagă. Ospătarul ne spune că are salam făcut taman lîngă noi, adică la Sibiu, și ne aduce un pachet cum nu prea vezi la noi la cooperativă. Multă foiță, vere!

Apoi domnul scoate plaivasul, dintr-alea cum are inginerul nostru de la ocol, scrie, scrie săracu', trage linie, adună la fix 174 de lei. Și doar 158 ne-a costat săptămîna trecută o oglindă! Dar ce să faci, pui banii jos și-i dai și lui un leu, că doar simbătenii sîntem domni și ziua și sara. Trăgeam noi speranță să-i punem deoparte, să-i economisim, cum se zice la oraș, dar l-e luat. Acu' l-a luat, l-a luat, capul nu l-i poți tăia, da' au vînt niște domni si ne-au cerut bonul. Voiam să-i arătăm pe la căminul cultural să ne lăudăm cu ei lui Sivucă al lui Popa, care a făcut armata la Iași și cumpără toată ziua vederi.

Ne-am ținut după ei să ne dea bonul înapoi, dar în biroul șefului am aflat că-s de la Miliția Capitalei și-am tăcut mîlc să nu-i deranjăm. Am intrat și noi în discuție, fiindcă ospătarul ne tot ruga să zicem că am mîncat 50 de grame de salam. Nu mîncasem și tot voiam să spunem de pui, l-am mîncat și-a fost tare bun. Dar tovarășii aceia ne-au spus că ni s-au luat mai mulți bani decît trebuia și ne-am gîndit că tare necăjit o fi ospătarul dacă ne-o băgat mîna în straiță de unde, un alt vîr de-al nostru, scoase o unealtă de fotografiat pe nume Exacta a lui Varex. S-a apucat de fotografii. Așa-i obiceiul pe la noi duminica și cînd nu sîntem la cîmp. Apăi și noi am avut ghinion: taman bine pe îl care fură l-am găsit. Că dom'director ne-a spus că alții nu mai sînt, deși în straie ca ale lui mai erau și alții pe acolo.

La drept vorbind, supărați am fost o țîră. Cum adică? Singurul care fură? Poate, ne-am zis noi, feciorașul ăsta a furat fiindcă sîntem noi simbăteni. «Nu, a zis el, cu toată lumea mă port la fel. Eu nu socotesc omul după haine». Așa da! E drept! Și ne-am liniștit.

După ce feciorașul Ion Fortunescu a plecat cu o mașină mică, cu bec albastru deasupra, am văzut multă zarvă pentru că urma să înceapă o adunare cu întreaga obște a ospătarilor. Aveau și o dare de seamă cu niște vorbe care nu se există la noi în comună: «Cu mici lipsuri pe care s-au văzut în darea de seamă la cifrele de plan, pe cei care nu și-au îndeplinit planul majoritatea tineretului care au lipsit de la serviciu cu motive și nemotivat au dus la neîndeplinirea sarcinilor de plan».

Ne gîndim și noi acum că tare greu i-o fi fost feciorului Ion Fortunescu să priceapă asemenea vorbe.

Începe numărătoarea inversă — cum se zice pe aici pe la oraș.

CUM A VRUT SĂ FIE OSPĂTAR

redactorul nostru eugen iarovici

Am încercat și eu să mă fac ospătar măcar pe o săptămînă. N-am reușit. În zadar am bătut la ușile mai multor restaurante. Nu mi s-au cerut nici acte de studii, nici dosare. Nimic. Singura întrebare era: cine te-a trimis? Am dat diferite nume, dar «n-a ținut». Condiția principală era să fi «lucrat» cu cineva, să fi dat dovadă de «cinste» și, mai ales, de «spirit de breaslă». Dacă nu ești «verificat», fă-te mai bine inginer, profesor sau zlarist.

De ce este nevoie de atîtea «precauții»? Fiindcă meseria de ospătar poate fi foarte bănoasă. Cît de bănoasă? Spicuiesc doar cîteva cazuri din teancul de dosare cu sentințe în procesele de control al averii: Traian Coman, ospătar, împozat cu 40 353 lei, Chiriac Cololanu, tot ospătar, 45 675 lei, Constantin Nicolae, cofetar, 169 604 (!) lei, Grigore Voicu, gestionar Trustul local de cofetării și răcoritoare, 91 450 lei.

Cetățeanul căruia îi place să-și cumpere acel ipocrit «Bine ați venit!», aruncînd cu mărunțiș în dreapta și în stînga, nici nu-și dă seama, poate, cît rău provoacă prin dărnicia lui. Într-o zi «bună» bacșișurile primite de un singur ospătar se urcă la cîteva sute de lei. Ce te faci cu cei care nu au contact direct cu mesenii — bucătarul, gestionarul, șeful unității? Ei zi nu aibă nici un «ce profit»? Tacit sau altfel se face un fel de «repartizare» a veniturilor, ca fiecare să fie mulțumit. Astfel se creează anumite legături, obligații, combinații, care duc în mod fatal la metode mai complicate și mult mai bănoase: servirea de porții cu lipsă la gramaj, diluatul și schimbatul mărcilor la băuturi (de exemplu coniac 3 stele în loc de Dunărea), schimbarea rețetelor și deci a compoziției mîncărurilor, introducerea în unitate și comercializarea de băuturi și alimente cumpărate «pe cont propriu» direct de la producător sau din «Alimentara»!

Remiziera Ana Voicu de la chioșcul de răcoritoare din str. Beldiman avea obiceiul să prepare cafea cu lipsă la

anchetă«flacăra»

cu asistența serviciului economic al miliției capitalei

gramaj. Bufetiera Victoria Drumcea de la restaurantul expres «Modern» și barmana Ana Ilieș de la restaurantul aeroportuliui Otopeni înșelau pe consumatori la măsurat băuturile alcoolice. Un deținător de record, în felul său, este barmanul Cornel Pop de la restaurantul «Victoria» care, în numai cinci luni de «activitate», și-a «însușit» peste 50 000 lei din delapidări și introducerea fără forme legale în bar de băuturi alcoolice pe care le vindea băgînd banii în buzunar.

La restaurantul cu autoservire «Calul Bălan» din Piața Unirii s-a produs un cumul de infracțiuni în valoare de peste 70 000 lei: delapidare, înșelăciune cu privire la calitatea mărfurilor, crearea de piusuri prin mijloace frauduloase etc. Aici a «lucrat» un colectiv ca adevărat «unit», avîndu-l în frunte pe responsabilul Aurel Gruici.

Discutînd cazurile de mai sus cu tovarășul locotenent colonel Valeriu Cosman, din Inspectoratul municipiului București al Ministerului Afacerilor Interne, dînsul îmi spunea, în chip de concluzie: «Oricît de dibaci și lipsiți de scrupule ar fi amatorii de îmbogățire rapidă, statul nostru, prin legile puse în slujba cetățenilor cinstiți, are posibilitatea să stăvilească orice încercări de furt din avutul obștesc și de înșelare a consumatorilor. Vă pot asigura că organele în drept își fac din plin datoria».

UN ZIARIST LEGITIMAT CA ZIARIST LA «PERLA»

în propriul său rol: redactorul nostru v. savin

Nu mi se întîmplă să intru pentru prima oară la restaurantul «Perla». L-am mai vizitat de cîteva ori, fără a putea spune că am ieșit totdeauna pe deplin satisfăcut de promptitudinea și corectitudinea serviciului, de calitatea preparatelor, de precizia aparatelor de măsură ale bufetului și barului, de cunoștințele... matematice ale chelnerilor...

Să fiu iertat dacă am folosit cuvîntul *chelner* în loc de cel, bine împămîntenit, de *ospătar*. N-am făcut-o din fuga condeiului, ci cu bună intenție. Și iată de ce:

În urmă cu vreo trei ani am asistat, tot în calitate de reporter, la un concurs al elevilor bucătari și ospătari din întreaga țară. Admirînd priceperea celor mai tineri continuatori ai tradițiilor artei noastre culinare și mai ales ai artei servitului, l-am întrebat pe unul dintre organizatorii manifestării pentru ce ne ferim de cuvîntul «chelner» și l-am înlocuit cu cel de «ospătar» (noțiune ce te duce cu gîndul mai puțin la un restaurant civilizat și mai mult la o «ospătărie populară»). Mi-a răspuns printr-o butadă, pe care mi-o amintesc ori de cîte ori nevoia de a lua masa într-un local de alimentație publică mă pune în conflict cu profesiunea în discuție: «De ce ospătar și nu chelner? Pentru că între aceste două profesiuni există o mare deosebire: chelnerul este ospătarul care *știe* să-și servească bine clientul»!

De un asemenea «ospătar», pe care nu mi-ar fi deloc rușine să-l numesc «chelner», dacă aș ști că totdeauna și cu toți clienții se comportă la fel, am avut parte la «Perla», în seara de zece a prea frumoasei luni a lui florar. «Nea» Constantin Tudose — așa se numește bătrînul chelner — m-a servit nu numai «cu la carte», ci și cum scrie la carte. Porția de 300 grame crap în saramură cîntărea cu cel puțin o treime mai mult, chifiele erau proaspete, pufoase și bine rumenite, mămăliguța aburindă și fără cocoloașe, berea rece... Da: chiar și bere, băutură refuzată altor consumatori cu fraza, însoțită de un gest neputincios și mirat în același timp: «seara, la ora aceasta, bere?!»

«Desertul» a fost însă mai presus de toate. Nu mă refer la cafea, foarte bună și ea, ci la faptul că am asistat — în dublă calitate: de consumator în local, și de ziarist — la controlul efectuat de către organele de stat competente în aprecierea cinstei personalului și a modului de deservire. Cele trei pahare de coniac supuse controlului cantitativ (cu privire la cel calitativ nu cunosc încă rezultatele analizelor de laborator; premisele mă asigură însă că nu pot fi decît excelente) au dovedit o doză cam exagerată de exces de zel din partea barmanului: fiecare 100 grame coniac măsura 5-10 grame în plus... Din ce fel de pagube o fi trăind oare barmanul de la «Perla»?!...

*

Concluzia fragmentului de test la care a participat autorul acestor rînduri: dacă vreți să fiți servit excelent, intrați cu încredere la «Perla». Dar numai cînd sînteți invitați și însoțiți de un cunoscut al casei; eventual, de un ziarist ce s-a legitimat, cîndva, ca atare.

FEMEIE SINGURĂ LA BOMBA «POTCOAVA»

redactorul nostru delia ștefan

Intru neînsoțită într-un local din categoria celor pe care le numim în mod curent bombe, în Piața Sf. Vineri pe colțul străzii Coșbuc. Lume multă. Fum amestecat cu abur de alcool, un tranzistor pus la maximum pe o masă, vacarm. Ocolesc un maldăr de capsule de sticle de bere, trase energic cu mătura prin mijlocul sălii. Găsesc pînă la urmă o masă liberă. Fața de masă — era de așteptat — dubioasă. Albul nu prea e în drepturile lui aici. Bomba nu se dezminte, nu încă.

Majoritatea consumatorilor par a fi vînzători de haine vechi, cumpărătoare de sticle goale. Mă simt observată cu oarecare curiozitate. A ce oi fi semănînd? N-am timp să mă obișnuiesc bine cu atmosfera, cînd apare o ospătăriță. «Aveți bere?» «S-a terminat». «Chiar n-aveți deloc?» «Deloc». (E ora 20. Cum să mai găsești bere în București la ora asta?) Comand. Aștept. Un bărbat corpulent, foarte brunet, cu mustăcioară îngustă, se învîrte printre mese ca un cocoș în ograda cu orătănii. Mă privește bănuitor. Evit să ridic ochii. Simt în jurul meu zîmbete insinuante. După nici douăzeci de minute de la primirea comenzii — aproape de necrezut! — am pe masă salata și un cotlet de porc. «Garnitură nu dați?» «Lipsesc cartofii». «Aduceți-mi, vă rog, puțină sare». «Vai! N-aveți sare?» «Și o apă minerală». «Imediat! Altceva nu mai doriți, domnișorică?» Mă simt înconjurată de ospătăriță cu o solicitudine care aproape mă emoționează. Vrea să mă protejeze? Mă suspectează? Între timp, o femeie cu basma înflorată și veston bărbătesc peste fusta creață mă întreabă dacă se poate așeza la masa mea. O poftesc. Stă tăcută și fumează. Trece un ospătar împingînd o stivă de navete cu sticle goale de bere. Îmi trag puțin scaunul să-i fac loc. «Mulțumesc, doamnă, nu trebuia să vă deranjați». Caut în geantă cutia cu chibrituri, un alt ospătar îmi oferă un foc. Dacă n-ar fi tot ce mă înconjoară, dacă fața de masă, dacă halatele, dacă etc., m-aș putea crede la «Capșa» — și mi se pare aproape neverosimil.

Încep să mă obișnuiesc aici, mă simt chiar bine. La ultimele sorbituri din cafeaua absolut «naturală», cer plata. Abia apuc să iau restul, corect numărat, cînd un domn cu cravată mă întreabă dacă «am consumat» și îmi ia nota de plată: «Vă rog să veniți puțin cu mine». Vecina de masă, inimoasă, mă liniștește în șoaptă: «Nu vă speriați, nu vă face nimic! Ați dat bacșiș?» Fac semn din cap că nu și mă ridic.

Într-o cameră dosnică a restaurantului echipa de control a miliției economice verifică nota mea de plată. Suma corespunde. Ospătara — aflu că o cheamă Sevastița Stănescu — n-a încercat să mă tragă pe sfoară nici măcar cu 5 bani, deși eram «femeie singură». Trei pahare de coniac cinci stele care au fost luate la măsurat din sală aveau un mic plus de gramaj, cam cîte 3 mililitri la fiecare. («Am avut un minus de vreo 500 de lei la ultimul inventar, dar era în limitele legale de perisabilitate» — explică responsabilul.) «Potcoava» e o bombă, dar aici nu se fură, îmi spun. Am un sentiment ciudat de ușurare, de bucurie cinstică, amestecată cu o undă de neîncredere. Parcă e prea frumos. Să fie!

CUM AU LUAT MASA TREI OAMENI BANALI LA RESTAURANTUL «DOI COCOȘI»

în postură de oameni banali: elena ghera, nelu ionescu și dan bîrlădeanu

Cînd am intrat la «Doi cocoși» — Elena, Dan și eu — eram convinși că sîntem niște oameni oarecare și că vom avea o seară oarecare. O seară la un restaurant dinafara Bucureștiului, la un restaurant de la șosea, dar o seară oarecare. O seară într-un local cu scenografie națională, cu fesul cam turtit de niște draperii din cel mai tipic material ecosez; o seară în jurul unei saramuri de crap cu mujdei și mămăliguță, o seară cinstită cu un păhărel de vin alb; o seară cu o muzică de taraf care are meritul să stea lîngă tine, dar să nu-ți spargă urechile; și totuși o seară oarecare.

A fost însă serviciul acela superireproșabil al ospătarilor; a fost însă nota aceea de plată riguros corectă; a fost însă controlul acela al miliției care a stabilit că dacă vrei 300 de grame de pastramă și 500 grame de roșii, nu numai că nu ți se aduce mai puțin, ci ți se aduc 305 grame de pastramă și 520 grame de roșii; a fost însă toată atmosfera aceea de atenție față de noi și ne-am trezit că — Elena, Dan și eu — am ieșit de la «Doi cocoși» cu sentimentul că nu sîntem tocmai niște oameni oarecare.

Ziarist fiind, consemnez corect realitatea văzută, însă nu-s în stare să adaug nici măcar o vorbuliță de laudă. Și aceasta, recunosc, din subiectivism. Din prejudecată. O prejudecată însă care n-a apărut din senin, ci din foarte numeroase împrejurări — nu uitați că meseria mă poartă mereu pe drumuri și prin hanuri — în care ospătarii s-au purtat total altfel. Cer iertare celor buni din această breaslă pentru inhibiția mea în fața adjectivelor și-i conjur să mă ajute, precum gazdele de la «Doi cocoși», să mă scutur de prejudecata cu pricina. Eu unul mă declar receptiv și bine intenționat; mai am însă nevoie și de fapte. Fapte multe, repetate, constante și generalizate. Credeți-mă, am tot interesul să nu mă simt un om deosebit doar în chip excepțional.

O MASĂ FAMILIALĂ LA «PERLA»

distribuția fiica: iulia moldoveanu tatăl: traian stoica (redactorii noștri)

Chiar dacă nu poluarea sonoră face obiectul acestui articol, ci cîteva secvențe despre buna sau proasta deservire într-un local de tip «familial», aceasta ar putea fi uvertura unei opere bufe «O seară la restaurantul Perla». Ne-ar sugera uvertura respectivă zgomotul infernal al unei orchestre avînd un singur țel: asasinarea pașnicelor noastre organe auditive. În zadar ne-am așezat noi — în disperare de cauză — la ultima masă din partea opusă a podiumului terifiant. Instrumentele de percuție și suflătorii erau mai puternice. În rest — fum de țigară, murmur indistinct de glasuri în jur, cîte-un «hai să ne trăiască», deci atmosferă tipică de restaurant «cuminte». Fața de masă curată, tacîmurile — așijderi. Vine un ospătar spre noi: cu amabilitate profesională, cu mustață, scurt și gras.

— Ce-ați dorit?

— Aveți o listă de meniuri?

— Nu. Avem mușchi de vacă, cotlet de porc, cîrnăciori.

— Pescărie aveți?

— Avem. Saramură și crap prăjit.

— Aperitive?

— Și aperitive: pastramă, cașcaval, salam de Sibiu.

— Bere, pepsi, ceva?

— Nu. Doar Murfatlar Chardonnay.

La masa vecină — același dialog. Clientul, — un cetățean singur, între două vîrste —, versat în tabieturile chelnerilor, îi face cu ochiul. Berea i se aduce imediat.

— Da' vinul casei?

— Avem, cum să nu. (Și aplecîndu-se spre noi: luați Murfatlarul ăsta, că-i mai bun. Vinul casei e...)

Confidența neterminată ne îndeamnă la meditație: oare de ce mai e numit «al casei». Dar e o problemă care-l depășește pe ospătar.

— Atunci ce luăm? — mă întreabă «tata».

— Eu vreau un mușchi de vacă... și tort.

— Tort n-avem. Numai mascotă.

— Nu. Dați-ne așa, intervine «tata»: 100 grame cașcaval, 100 grame pastramă, două mușchiuri de vacă și-un Chardonnay.

Peste cîteva minute apar cașcavalul și pastrama. Începem să mîncăm. Peste alte zece minute vine ospătarul cu o figură dezolată:

— Nu mai avem mușchi de vacă — zice.

— Atunci ce facem? — ne consultăm noi.

«Tăticu» se hotărăște.

— Dați-ne 200 de grame de cîrnăciori.

Trece o jumătate de oră. Începem să întoarcem capetele după cîrnăciori. Apare în schimb o porție de salată (necomandată). În sfîrșit, apar și cîrnații. Ce-i drept e drept: sînt bine fripți, picanți, garnitură de cartofi — reușită.

— Nota de plată, vă rog!

— Imediat.

«Imediatul» ține și el circa zece minute. Socoteala însă e corectă. Tot ce-am consumat — cu sau fără voia noastră — are prețul exact.

«Nu primim bacșiș», stă scris deasupra noastră, în chenar roșu, cu semn de exclamare. Ospătarul însă primește, fără să exclame.

CUM AU LUAT MASA LA RESTAURANTUL «GRĂDINIȚA» DOI ACHIZITORI DE PENE DIN VAȘCĂU

alias redactorii noștri: liviu timbus și mihai hetco

Se pare că provincialul picat în inima Capitalei (inocent și năuc, speriat de tramvaie și minijupă, cu amintiri agreste și fată de măritat cu zestrea la ladă) mai constituie încă o pradă sigură pentru unii dintre angajații rețelelor comerciale. La această concluzie am ajuns și noi după ce, în calitate de «achizitori de pene de la IRMCS-Vașcău», ne-am încumetat, spărieți, să cinăm la restaurantul «Grădinița» din București.

— Ce servesc domnii?

Dar la ora aceasta provincialul se gîndește la ai săi, la măslinele pe care i le-a comandat șeful de serviciu și la corigențele fiului mai mare, care i-a asigurat că va rămîne și anul acesta repetent dacă tatăl nu-i aduce din București nădragi țintuiți, tigheliți și ștampilați pe fese. De aceea el se interesează în primul rînd ce tramvaie sau trolee merg spre gară, deoarece are la zece tren și legături proaste la Beiuș și o nevastă arțăgoasă care-i măsoară timpul și diurna cheltuită.

anchetă «flacăra»

cu asistența serviciului economic al miliției capitalei

Pe urmă, ei nu știe că în deschiderea unei mese nu se comandă coniac, de aceea îi solicită ospătarului «două mici de cinci stele». În continuare, așa cum se obișnuiește, friptură, o baterie cu vin, salată și ceva cașcaval.

În sfîrșit:

— Plata, vă rog!

Cu relativă promptitudine ne este prezentată nota: 83 lei și cincizeci și cinci de bani. Verificăm, totul e-n regulă. Achităm, cînd:

— Vă rugăm prezentați-ne nota de plată. Pentru o verificare. «Stupoare!» Cei doi pașnici și «anonimi» consumatori de la masa învecinată se dovedesc a fi, nici mai mult nici mai puțin, decît un locotenent colonel și un căpitan de miliție. Sîntem invitați, în calitate de martori, la bufet, unde se confruntă nota de plată cu bonul eliberat de bufetieră. Pe acesta din urmă este trecută valoarea unei singure porții de friptură. Deci 13 lei și cîteva zeci de bani nu pot fi justificați de către ospătar. Așteptăm sfioși mai la o parte, și, pentru mai multă veridicitate, oftăm din cînd în cînd: «tulai, Doamne!»

Între timp verificarea borderourilor continuă. După încercarea de a dilata cele două fripturi liliputane servite, la dimensiuni de fleici respectabile, operație imposibilă, avînd în vedere că la bufet s-a eliberat o singură porție, în greutate de 200 grame, ospătarul Ștefan Oană începe să dea dovadă de o subită eclipsă de memorie. Nu, parcă nu s-a servit o singură chiflă, ci mai multe. Nu, parcă n-a fost o singură sticlă de apă minerală la masă, ci două. La un moment dat își face apariția intempestivă un cetățean ușor congestionat la față, urmare normală și evidentă a mai multor pahare consumate cu foarte puțin timp în urmă. Drastic, ne cheamă la ordine, vrea să știe cu cine are de-a face. Răgușit, surescitat, lansează, așa, ca să se audă:

— Iote dom'le, oricine poate intra în bufet. Păi ordine e asta?!

Și ne cere ultimativ buletinele. I se prezintă pe loc o legitimație și, ciudat, omul devine aproape amabil, oricum face eforturi să aibă o ținută cît mai corectă, mai demnă, fiindcă nu este altul decît Constantin Antonie, revizor la I.A.P.L. Amzei, venit în control la restaurantul «Grădiniță»!

Comentariu în surdină al celor doi provinciali: «No, apăi la așa control, așa serviciu».

Cortina cade peste procese verbale pe punctul de a fi încheiate, proteste, țigări fumate cu nervozitate, încercări de «mediere» din partea responsabilului restaurantului, totul pe un fond sonor de lăzi cu sticle goale tîrîte, scaune urcate cu zgomot pe mese și apeluri insistente adresate celor cîțiva întîrziați de a părăsi localul, ora fiind înaintată.

La care, cei «doi achizitori de pene din Vașcău» s-au executat bucuros și încă în vîrful picioarelor, destui de emoționați de posibilele surprize ale unei nopți bucureștene.

DOI COLEGI LA «5 LEI»

pe post de inginer șef: redactorul nostru c. bozbici, pe post de tehnician: fotoreporterul s. steiner

Seară ploioasă. Vîntul ține bețivii în casă. Pe precupeții din piața de alături i-au cărat tramvaiele, cu ridichi cu tot, spre periferii. Cum s-ar spune, seară mohorîtă prin perimetrul Sfintei Vineri... Împinși de vîntoasă intrăm la braseria «5 lei». Calm, rutină, oamenii beau bere, ospătarii circulă în ritm normal. Zumzăit cu decibeli de grad scăzut, nimic important, nici pitoresc pentru un local situat în apropierea unei piețe centrale, doar un «ziarist» cu cîteva «informații» nevîndute, plouat, obosit, încălzit de cîteva țuici, cîntă discret din muzicuță «una de dor».

Trecerea oprită... e scris doar pe firmă

Noi o dăm pe coniac, țuică și mastică, din dragoste pentru diversitate. Pe mine mă roade gastrita, dar misia reporterului — improvizat în inginer obosit după o zi de activitate — e misie! Trebuie să trudești pe plăcutele baricade ale țuicii. Sami, fotoreporterul revistei, ar vrea să bea bere, dar îi este hărăzit să eșueze în fața unui pahar de alcool. Numai tovarășul de la miliție știe că trebuie să comande musai coniac și o face cu intransigență. Ospătara, atentă, ne chestionează amabil; noi o răsplătim cu aceeași drăgălășenie și... sîntem serviți prompt: se aduc trei pahare de diferite culori și experții miliției încep un control meticulos, riguros, îndelung, discret, tăcut. Viața localului merge înainte, în timp ce în alcoolmetru mastica e staționară, țuica are tendințe banale de creștere, iar coniacul o ușoară tendință de scădere. (Explicația barmanului: «Am măsurat cu o unitate de 200 grame și am turnat în două pahare de 100. Restul e în celălalt...» Trucul e ingenios, dar demodat. În sfîrșit. Cine caută un pahar pierdut într-un local?) Oricum, agitație mică. De vină e probabil seara ploioasă.

Rezumînd, rămîn totuși nelămurite cîteva întrebări: de ce cartofii expandați sînt puși în farfurie, la bucătărie, cu mîna? (dar aduși pe platou cu surîsul pe buze); de ce incintele braseriei sînt locuri de pelerinaj pentru persoanele străine în căutarea țigărilor, cînd acestea s-ar putea vinde în local? (Șeful unității, tovarășul Ion Buiciiu, ne explică: ar trebui să angajăm un om... O contrapropunere: găsiți o soluție din «rezervele interne».) În sfîrșit: de ce a trebuit ca reporterii «Flăcării» să bea patru sticle de Ci-co? Dar această ultimă întrebare e tardivă și e pusă ca să încheie acest moment de la «5 lei».

AGAPĂ COLEGIALĂ LA «PESCĂRUȘ»

cu participarea redactorilor noștri: silvia constantinescu, adrian mitu (ca președinte), radu constantinescu, v. moldovan și v. mînecan

O ploaie, o ploaie turbată ca într-un film care anunță că se va întîmpla «ceva». Dar acel «ceva» n-a venit, pentru că în seara de joi nu s-a întîmplat nimic la restaurantul «Pescăruș». De ce oare? Pentru că... ploaia a stat. Sau... cine poate ști...

O echipă de șase reporteri «travestiți» în oameni obișnuiți au pășit în salonul restaurantului. Încă de la intrare, o gardă compusă din doi ospătari și doi picoli, ce parcă ne «așteptau», ne-a dat onorul. Cîteva mese ocupate nu acopereau senzația de gol din local. Ne-am instalat și noi la o masă, înghesuindu-ne — conform unui plan dinainte stabilit — o «masă tovărășească».

SIMPLE CONSTATĂRI... COMPLEXE

Coniacul a fost admirabil, «Cinzano», nu mai puțin, porția de crap-saramură de 200 de grame arăta precum una de 300 grame, ficatul aduces ca dimensiuni cu unul de elefant, salata de castraveți cît pe-aci să dea afară din farfurie..., iar la notă s-a omis mămăliguța și nu s-a adăugat data. Și, incredibil, BACȘIȘUL NE-A FOST REFUZAT!

Echipa miliției economice care ne-a însoțit în acțiune a constatat totuși o «lipsă»: infima cantitate de 4 mililitri la... 600 grame coniac! S-au luat și 9 probe pentru analiza de laborator, al căror previzibil rezultat «bun» nu îl cunoaștem încă.

Am plecat. În sală mai plutea încă un profund aer de luare la cunoștință.

O SOȚIE CASNICĂ IESE CU SOȚUL LA RESTAURANTUL DIN COLȚ

în rolul soției: constanța ugleșici

«Ca la Capșa» a devenit de mult un certificat de bună purtare în lumea alimentației publice, pentru că tradiția a făcut din Capșa, fără a greși, un etalon de comparație suprem. Așa stînd lucrurile, mare ne-a fost satisfacția cînd am întîlnit «spiritul Capșei» adoptat de ospătarii de la restaurantul «Mediaș» de pe Șoseaua Mihai Bravu.

...Ora 7,30 seara. Reverberație, fum și multă lume. Ospătarii, parcă distribuiți în punctele «cheie», supraveghează din ochi, în vederea satisfacerii, toate moșturile clienților. Nici nu ne-am așezat bine la masă și am fost luați în primire: «Bună-seara, ce doriți?» «*Asta* și *asta* și *asta*». «S-a-nțeles. Imediat».

Serviciul a fost prompt. Mîncarea, bună, iar cafelele (lucru mai rar), minunate. Băutura, nemăsluită. Ca la comanda unei «baghete magice». Și controlul efectuat de reprezentanții miliției economice s-a soldat cu aceeași constatare: nimic anormal. Ceea ce — dacă raportăm la spiritul care mai dăinuie în multe unități ale rețelei de alimentație publică — pare destul de anormal...

Înainte de a-i felicita pe responsabilul restaurantului Gheorghe Colescu — direct răspunzător de constatările noastre!, pe barmanul Nicolae Popa — a cărui măsură a corespuns la miligram cu măsura miliției, și pe ospătarul Constantin Dumitru — care lucrează aici de 8 ani, n-a fost niciodată reclamat de nimeni, am consultat condica de sugestii și reclamații: în decurs de 7 luni numai patru reclamații! Toate aparținînd unor cheflii întîrziați și însetați.

Incredibil, dar adevărat. L-am întrebat pe Constantin Dumitru care-i rețeta secretului. A răspuns simplu: «Nu-i nici un secret. Sînt ospătar în timpul serviciului, dar în timpul liber sînt, la rîndul meu, client».

O rețetă totuși există: onorarea ta și a celorlalți.

UN CURS ȘI-O CURSĂ ÎN ZIGZAG

cu doi studenți, redactorii noștri dorin tudoran și toma michinici

«Asta e client vechi, după mutră îl cunosc. Cînd mai are și bani dă bacșiș... Ca pentru o cafea, o votcă mică, rar, friptură». Mă descopăr în pupilele acelea experte ale chelnerului *Cheicăoz*. O privire scurtă, peste umăr, rîndunică nu alta, suficientă. Importantă era masa alăturată: se băuse mult, se mîncase, se bea și mai ales se mînca în continuare. Colegi de serviciu.

Ne debarasăm singuri masa. După vreun sfert de oră, mai puțin academic în context, după insistențe, chelnerul: «Da». «Fum dom'le, formidabil de mult fum. Ce vin negru ne puteți da?» *Cheicăoz* în comanda făcînd slalom printre cîteva mese: «E, cum a rămas?», țipă și pleacă iar. Cînd revine, comandă el: «Deci, Cabernet». «Alo, tovarășe, stai puțin». Mă privește intrigat. «Brînză aveți?» «Cîtă?» «350», zice Dorin privindu-mă complice. «Nu se poate». «Cum nu se poate?» «Ori 300, ori 400». «Asta-i bună! Cine mă obligă pe mine să aleg așa?» «Statu'dom'le, nu eu. Statu». Și pleacă.

Strig: «Alo, roșii», dar degeaba, convingerea instalîndu-se după alte 10—15 minute cînd apare cu Cabernetul și o sticlă de apă minerală pe care le trîntește în frapieră. «Și brînza, roșiile?» «Care brînză și roșii?» E supărat rău de tot pe noi. Urlă. Cu greu convenim că totuși, fiindu-ne foame, ar putea să ne servească. «Cînd ești student n-ai noroc nici măcar la loz în plic». Jucase Dorin. «A, și altceva. Scrumiera...» «Bine!» Ca și cînd ar fi zis «Gura!» «Apropo, un pachet de țigări străine...» «N-avem». Scurt, răstit, din mers. La garderobă țigări străine erau: Papastratos, dar «sub tejghea», iar la masa alăturată se fuma Dunhill. Vin brînza, roșiile, chiflele. Acceptabile.

Discutăm, mîncăm... Afară plouă în beznă, nu se mai vede firma luminoasă a Studioului L. Caragiale. Localul geme, lume pestriță. Ne întrerupe un cunoscut: «A picat un control de la miliția economică, iar *Cheicăoz* le-a zis că într-o jumătate de oră au găsit 10 000 de lei plus la bar». Dar e zvon. Dintr-odată e mai puțină zarvă. Acum chelnerii, prin colțuri, sînt imobili, îngrijorați, cu fețe congestionate. Pentru un timp.

Fusesem serviți, ca de obicei, în grabă, neglijent, cu scîrbă. Concret: pahare murdare, vin negru la gheață (?), vin cu sifon, cînd noi cerusem clar separat. Femeia cu loz în plic ne îmbia din nou, însă noi nu jucăm decît cînd e în plan. Asta fusese.

Nota.

*

Din cauză că ni se făcuse foame, cererea notei de plată a fost ulterioară momentului prestabilit de brigada miliției economice. Și iată nota de plată cum niciodată n-am mai întîlnit la barul de zi «Zig-Zag». Scrisă citeț, pe bonier tip, cu copie, la 5 bani, cu notarea totalului pe marginea verticală, subliniat și barat. Frumos.

Maiorul Tudose vine la masă împreună cu chelnerul, se prezintă, ne cere nota, confruntă — totul în regulă — și întreabă dacă s-a dat și primit bacșiș. Chelnerul îngheață. Noi tăcem. Rup: «Dezonorează...» Destindere puțin agresivă din partea lui *Cheicăoz*: «Eu? Nu. Vai de mine. Da'ce credeți dumneavoastră!?» În realitate îl dezonorasem cu vreo cinci lei.

Au apărut alți doi cunoscuți și masa s-a-ntins, iar serviciul a fost ireproșabil — pahare curate, de elită, comenzi onorate exagerat de prompt. A fost intuită chiar clipa cafelei. Gata preparată, cu zahăr separat, aburindă, optimist de neagră. Nici n-am mai sesizat cum un om din brigadă ne-a făcut semn să ieșim. Ne-au așteptat afară degeaba. Nu mai ploua.

Într-un tîrziu l-am întrebat pe chelner cum a ieșit la control: «Mie mi-e dragă libertatea, dom'le». «Și ce e libertatea, dom'le?» «E ceva foarte drag mie, dom'le».

Mă gîndesc cît de disproporționat apare în viziunea unui ospătar raportul dintre libertatea fizică și corectitudine, dintre eventuala sancțiune administrativă și respectarea statutului propriei meserii.

anchetă «flacăra»

cu asistența serviciului economic al miliției capitalei

HAI, NEVASTĂ, LA «CIOCÎRLIA»!

în postură de soți: redactorii
marga nedelea
și traian prosan

Aşşaaa... Vasăzică 150 coniac = 14,40, vasăzică — două fripturi = 20,50, vasăzică o baterie, vasăzică salată, vasăzică pîinea...

Sumele sînt trecute încet, anevoios, gîndit, tacticos. Tehnica e a omului care nu încearcă să te amețească adunîndu-ți grăbit și data.

Ne aruncăm o privire discretă spre notă și refacem ușor drumul parcurs de ospătar. Constatăm bucuroși că «băiatu» are suficiente clase primare și că poate a fost și premiant. Socoteala se verifică la bănuț și încîntați de serviciu dăm galanton 5 lei bacșiș.

Zece minute mai tîrziu, aceleași personaje, adică noi, ospătarul plus ofițerul de miliție care intrase în scenă.

Ospătarul e invitat la o variantă a notei de plată. Mîna care scrie nu mai e calmă, creionul face piruete deasupra hîrtiei. Așadar 150 grame coniac — 12 lei, 2 fripturi — 19,40, salata — 6,60...

O nimica toată, o diferență numai de 4 lei la o consumație de aproximativ 70 lei.

În planul nostru general noi reprezentăm doi soți, un cuplu nici prea-prea, nici foarte-foarte, care se aventurează într-o seară la «Ciocîrlia». E ora 19,50 cînd pătrundem prin «smog»-ul și vacarmul localului de pe Șplai. Ocupăm ultima masă liberă, undeva în centrul saloanului.

Lume, lume multă, fel de fel de lume... vorba lui Caragiale.

Trebuie că reușisem să fim doi soți care impuneam prin ținută și morgă vizavi de restul lumii mai obosite și cam afumate.

Comanda ni se la repede și amabil și sîntem serviți prompt, în ciuda aglomerației din local.

La închiderea localului, ospătarului Ion Băjenaru i s-a făcut monetarul. Avea săracu' o lipsă de 20 de lei.

Am părăsit localul abătuți. O singură întrebare ne obseda. Oare cum se cîștigă din pierdere?

UN CONSUMATOR HIPERGASTRIC ȘI ANTIALCOOLIC:

redactorul nostru e. dascălu

La început, prin anii '930 și ceva, restaurantul se chema «Britania», mai tîrziu, prin '940, s-a numit «Bavaria». În fine, acum emblema nu mai are nimic de-a face cu politica mondială și se numește simplu, «Dunărea». În ciuda atîtor metamorfoze, localul și-a cîștigat calitatea — mult apreciată în lumea comerțului — de *vad*. Cu explicații simple: localul e ultracentral (la mică distanță de piatra kilometrică numerotată 0), este situat pe o arteră de densă promenadă și în imediata apropiere a faimosului «ceas» al întîlnirilor bucureștene. În plus — și asta e foarte important — la «Dunărea» găsești bere. În fiecare zi și la toate orele de funcționare a restaurantului. Așadar, un local de tradiție, mult căutat de bucureșteni, de provinciali și nici turiștii străini nu-l ocolesc. Asta fiind cartea lui de vizită, este ea onorată cum se cuvine?

Răspunsul este în ansamblu pozitiv, cel puțin pentru seara aceea de 10 mai. Ospătarul Roșca m-a servit prompt și cu deferență, deși eram pe post de consumator cusurgiu și antialcoolic. În salonul încăpător al restaurantului lumea se simte în general bine, iar agasantul «vinee!» (semn că nu vine nimic) nu se aude. Ce se întîmplă în spatele unei invizibile cortine, în bucătării, cămări, bufet, bar? Parcă și aici lucrurile stau bine. E curat, oamenii — cum scrie la carte — în halate albe... Ba nu, uite și o femeie în halat cum nu scrie la carte, adică negru. Pretinde că halatul alb s-a udat de ploaie (a plouat în local?), iar șeful de sală (și locțiitor al șefului de unitate) pretinde că n-a observat... (era ora 9 și domnia-sa nu observase că de la ora cinci un halat alb era negru).

În spațiul operativ al bufetierei lucrurile par și ele în ordine. Dar cîteva perechi de rinichi de porc creează și aici excepția pentru ca regula să fie regulă. Pomeniții rinichi s-au transferat, fără act de transfer, din vitrina frigorifică, unde le era locul, într-o rezervă, destinați fiind unei salariate din unitate care-i voia acasă.

— I-a plătit?

— Urma să-i plătească la plecare.

Numai că unei asemenea practici i se opune Legea nr. 19. Drept pentru care s-a și aplicat amenda cuvenită.

În bucătărie e curat. Dar... Dar cele trei oale mari cu garniturile fripturilor păstrate la cald de ce stau descoperite?

— Dacă aș găsi capace — se plînge bucătăreasa — mi-aș cumpăra și pentru acasă...

O fi adevărat, tovarăși responsabili din comerțul cu articole gospodărești?

. . . . . .

Așadar, restaurantul «Dunărea» își onorează cartea de vizită? Da, și-o onorează. Dar e loc, slavă Domnului, și pentru mai bine.

UN TURIST AMERICAN (lionel nițescu) ȘI O PRIETENĂ (rodica pop) LA «LIDO»

Nu este nici un secret că vizitatorii străini constituie un obiectiv de prim ordin pentru unii ospătari «isteți». De data aceasta însă, nu «americanul» a fost țința, ci un vest-german spumegînd de mînie sub o aparență placidă. La o masă alăturată de noi, în «Lido», turistul din München Franz Weiss a consumat o porție de spaghete, un pahar de vin și cîteva chifle. A dat ospătarului o hîrtie de 50 de lei și a primit... 13 lei restul.

Străinul nu a reacționat pe loc, neobișnuit fiind cu banii românești. Abia după un timp și-a adus aminte că în meniul bilingv pe care-l consultase, un mușchi în sînge sau un pește la grătar costa cam 15-20 lei fiecare. Așadar, o simplă porție de macaroane îi revenea cam cît un morun plus un «châteaubriand»! Ciudate lucruri se petrec la «Lido», o înnoire fundamentală a strîvechii științe a aritmeticii...

Din nenorocire pentru ospătar, tocmai atunci a apărut miliția economică. Acesta — văzînd că se îngroașă gluma, că tehnica «de fapt n-aveam tot restul la mine și m-am dus să caut mărunțiș» n-a ținut și că *(după vreo 20 de minute!)* consumatorul de spaghete n-a uitat nimic, ba în plus amenința să explodeze — s-a apropiat de masa domnului Weiss și l-a înminat, de data aceasta cu grabă extremă, nota de plată: 21 de lei inclusiv remiza, și i-a restituit diferența. (Pentru cei 37 de lei încasați la început nu dăduse nici o notă.) Așadar, o degringoladă spectaculoasă, de la 37 la 21 de lei. Un fapt poate mărunt, dar cu implicații

«Pe post» de american, am intrat în vorbă cu d. Weiss.

— Muncesc din greu pentru acești bani — mi-a spus el — și nu accept să fiu dus de nas. De ce să plătesc pentru niște biete macaroane cît pentru cea mai aleasă mîncare? Mă simt bine în România. Prin natura profesiunii mele călătoresc mult, cam șase luni pe an, și am destul termeni de comparație. Bucureștiul îmi apare, într-un fel, ca o capitală a unei țări meridionale. Oamenii sînt veseli, primitori. Dar mă cuprinde indignarea cînd sînt supus unui tratament ca acesta, de la «Lido». Nu afirm că este ceva general aici. La «Intercontinental» serviciul este extrem de corect. Dar la «Lido»...

Sînt de acord cu dumneavoastră — aș fi dorit să-i spun atunci domnului Weiss, dacă n-aș fi fost «american». Oricine intră într-un restaurant de-al nostru — indiferent dacă respectivul client este un rentier cu portofelul doldora de bancnote albăstrii sau un turist care trudește din greu, indiferent dacă e român, turc sau eschimos — trebuie să fie tratat cu deferență. Așadar, trăiască regele client!

Dealtfel, istorii de tot felul se întîmplă la «Lido» nu numai cu străinii, reali sau închipuiți.

Trei bărbați și o femeie îndreaznesc să ceară o bere.

— N-avem! — răspunde prompt ospătarul Ion Glomnicu.

— Dar ce aveți de băut?

— Noi nu servim aici băutură fără mîncare.

— La noi la Ploiești, la «Berbec», se servește și fără să te oblige să mănînci — replică unul dintre bărbați.

— Asta o fi la dumneavoastră, la Ploiești, dar aici e București! Restaurant de lux! Nu-i ca la dumneavoastră, la Ploiești! Fără mîncare, nimic de băut! Vă dau timp de gîndire — a declarat ultimativ ospătarul.

— De ce nu serviți băutură fără mîncare? — este întrebat apoi acesta

— Dom'le, eu v-aș servi, dar așa am primit dispoziție de la mai marii mei.

— Cine ți-a dat dispoziția? Tovarășe Zaharia (responsabilul restaurantului — R P.), dumneata?

Tov. Zaharia Nicolae mai are doi ani pînă la pensie și două milioane gestiune pe an. E foarte calm și știe să răspundă astfel ca fiecare să fie mulțumit. Acum răspunsul dînsului este de așa natură încît am înțeles că ospătarul este și nu este vinovat, dar nici dînsul nu este cu mult mai mult implicat.

La bufetul restaurantului, în afară de bere (deci era!), se găsește afișată o notă pe care o copiem întocmai:

I.H. 2 «Lido» București, 17 iunie 1972
Serviciul Producție N. 6716

Către
Bar I Restaurant «Lido»

Ca urmare a hotărîrii luate în ședința Comitetului oamenilor muncii din ziua de 17 iunie a.c.

Se interzice a se mai desface «berea» atît la Restaurantul Lido cît și la terasa braserie Lido, începînd de la orele 17,30, odată cu intrarea turei II în lucru.

După această oră se va servi vinuri și răcoritoare răcite bine.

Director comercial (nesemnat) Șef serviciu producție (nesemnat)

Cine sînt acești semnatari invizibili ai unei hotărîri contrare normelor legale, nu știm. Și nici nu ne-a putut-o spune tov. Zaharia. Bineînțeles, nimeni nu știe nimic.

PLATA! TOVARĂȘU'...!

în chip
de cetățeni
turmentați:
horia pătrașcu
și sandu nicolae

...Restaurantul «Marea Neagră».

Cu puțin mai înainte am aflat că voi fi — împreună cu colegul meu de redacție, *domnul Sandu* — unul dintre cei doi «bețivi» repartizați aici; intrăm așadar împreună, descoperim cu chiu cu vai o masă liberă, un ospătar grăsuț și plin la față, cu pomeții obrajilor roșii foc, plesnind de sănătate sau de altceva — ne schimbă rapid fața de masă. «Bun, e-n regulă — s-ar părea că au și aflat de scopul misiunii noastre!», îmi zic.

E-n regulă așadar, bun, comandăm două coniacuri «Tomis». Ni se aduc. Alături, o sticlă cu apă minerală, sifonată, rece trăsnet. Ospătarul e prin preajmă, apoi nu mai e, deoarece nu mai apucă: un tînăr îl ia discret de braț, se legitimează, ne cere, amabil, scuze, vom fi serviți imediat apoi cu aceeași comandă, pînă una-alta ceea ce ni s-a adus se la dinaintea noastră (nici măcar n-am apucat să gustăm!), pentru a se face «analiza»...

...Un cetățean sosit la masa noastră (își ceruse în prealabil permisiunea de a ocupa locul) se interesează discret de «Flacăra». Ce și cum e, că e bine sau rău, că e o publicație care...!? (mă rog, fiecare cu părerea lui — omul nostru are însă așa de bune intenții, încît mă întreb — împreună cu «Sandu» — dacă nu cumva face și el parte din echipa de șoc!?). Sosește același ospătar cu consumația cerută, identică, dar altă — prima se află probabil sub ochiul circumspect al controlului oficial! — ni se spune că: «Ei, mai nimic... au descoperit cîteva grame lipsă la unul din paharele dumneavoastră!». Un fotograf apărut de nu știu unde face să-i plesnească «blitz»-ul, lăsîndu-mă orb pentru cîteva secunde. De unde o mai fi apărut și ăsta?!... Cunosc, întîmplător, că aici — în această zonă, cea a «Nord-Hotelului» — circulă tot soiul de ambulanți dubioși, căutîndu-și clienții: de obicei, bieți provinciali pășnici sau străini lipsiți de duh. Dar ce să caute la ora asta — la ora la care localul mai sus-pomenit a devenit o încăpere multifuncțională, în care trebuie să faci eforturi deosebite pentru a căpăta o gură de aer?! Sau ce vor ei să imortalizeze aici?! Capete oarecum identice de oameni privind tulbure printre ceea ce s-ar putea a fi fost niște simpli ochi?!...

— Cîte grame au fost lipsă la paharul acela? — încerc să aflu de la ospătarul ce a devenit dintr-odată îndatoritor și distant.

— Ei, cîte...!? (zîmbește omul). Parcă ce contează?!...

Chiar, ce contează?! — mă întreb și eu și, de comun acord cu «Sandu», ridicăm ancora cum s-ar zice și trecem dincolo, în apropiere, în restaurantul Gării de Nord; aici se află cîțiva colegi, exact în aceeași situație ca a noastră (pînă a ajunge însă acolo, mai asistăm volens-nolens aici, la «Marea Neagră», la un mic incident: un tînăr și-a zărit soția în local împreună cu un altul; întrînd plin de furie, dorind pesemne să-și aducă soția pe calea cea bună! — îl pocnește din senin pe un ospătar!... Rezultatul: cred că îl bănuiți și dumneavoastră: în două secunde e scos în stradă, în ploaie... și zău dacă mai arată așa cum a fost la intrare!)...

Să revenim însă: localul binecunoscut al Gării de Nord. Încercăm să intrăm în vorbă cu trei «țărani» (colegi de redacție dealtfel...!), care ne fac semn discret să o *întindem* de acolo, să-i așteptăm eventual la altă masă, «misiunea lor nu s-a terminat! (aveam să aflu că se va fi terminat ulterior cu darea în judecată a unui chelner!). Ne executăm, prompt, asistăm curînd la «ridicarea consumatorilor de la masă de către organele de miliție» și așteptăm... și așteptăm... și așteptăm, fir-ar să fie, pînă cînd îmi pun întrebarea, firească dealtfel: oare cîți dintre consumatorii care umplu pînă la refuz acest local *sînt într-adevăr călători?!* Și trag cu urechea (asta e meseria, ce vreți?!), și mă conving că puțini, foarte puțini sînt dintre cei ce urmează a pleca cu trenul curînd, iar majoritatea acestora stau pe afară, spălînd peronul, pentru că *nu au loc* să intre! Pentru că — și chiar în cazul că ar reuși să găsească o masă — nu pot servi, seara, *o mîncare omenească*, dintr-aia de-a noastră, care să țină de cald și bine la drum!... Se bea — se bea masiv în Gara de Nord!

— «Plata, tovarășu'...!» — îl rog, chemîndu-l, pe ospătar.

Sosește prompt, ne socotește idem, încerc să-i dau un bacșiș, mă refuză discret:

— Nu, vă rog...! Știți, sîntem controlați de miliția economică! (și imediat apoi, către o fată, picolo probabil: «Schimbă mă, repede, fața *aia* de masă, unde ți-e capul?! Nu vezi că sînt *ăștia* aici?!...»).

...Este joi seara, tîrziu acum, împreună cu «domnul Sandu» pornesc către redacție; revista a intrat în rotativă, merită să stau cîteva momente alături de oamenii care o scot! Nu de alta, dar ca să uit de ploaie și de lucruri urîte — să-mi spăl ochii, să respir aerul curat al imenselor mașini. Și, pe cuvînt, după ce fac treaba asta, mă simt mult mai bine!...

«las vouă moștenire»

de Dorin TUDORAN

«Flacăra»–martor ocular

Fosta reședință a poeților Văcărești! Din motive greu de înțeles, consătenii lui Ienăchiță, Alecu, Nicolaie și Iancu Văcărescu țin cu tot dinadinsul să șteargă orice urmă care ar putea aminti că aici, la Văcărești, la zece kilometri de Curtea domnească a Tîrgoviștei, a existat un conac în care au lucrat și s-au odihnit unii dintre cei dintîi poeți români, ctitori ai limbii românești. Nici cea mai otrăvită dinamită n-ar fi putut lăsa răni mai rele decît cele făcute de nepăsarea și nerecunoștința unora dintre cetățenii de la Văcărești. Pe locul unde altădată fusese una din prețioasele biblioteci ale Țării Românești, astăzi se află o grămadă de gunoaie răscolită de găini. Pentru încăpățînarea de a mai supraviețui, temeliei pavilionului central i s-e încredințat paza recoltei de porumb a anului trecut. Fiindcă nu s-a dărîmat încă, deși a văzut cum au fost tăiați castanii din jurul său, capela a fost amenajată de «gospodarii» din Văcărești în dormitor destinat oilor mai de seamă ale satului. Pe vreme mai rea își găsesc adăpost aici, printre capiteluri prăbușite, cîinii ori caii dimprejur. Înfățișîndu-se la suprafață, nu din vina lor, drept grote respingătoare, camerele subterane ale corpurilor auxiliare mai păstrează acolo, dedesubt, o speranță tainică de supraviețuire. Zidăria, de o valoare excepțională, se luptă cu apa care o inundă și cu indiferența oamenilor. Multe din casele de azi ale Văcăreștiului au zidurile ridicate din cărămidă furată de la conac. Îmi închipui că, dacă mai sînt încă oameni, proprietarii acestor case aud noaptea cum tremură de plîns acești pereți.

Și pentru a nu-i lăsa pe conjudețenii lor din Văcărești să monopolizeze forța nimicitoare a indiferenței, oamenii din Doicești au făcut tot ce le-a stat în putință pentru ca din conacul lui Brîncoveanu, la Doicești, să nu mai rămînă decît niște ziduri supuse oricărui capriciu personal ori colectiv.

Cineva trebuie să le amintească oamenilor din Văcărești și Doicești, organelor locale, că vocația acestui popor a fost dintotdeauna cea a ctitorilor și nu cea a distrugerii.

Fotografii de
Radu CONSTANTINESCU

PICTURA LUI ION GRIGORE

spații ale meditației

Limbajul plastic al lui Ion Grigore e bazat pe nuanțe, pe vibrația emoției, pe o anume stare interioară. În limbajul său viziunea, uneori de prospețimi patriarhale, se asociază profund cu starea meditativă. Iată cîteva caracterizări posibile ale picturii lui Ion Grigore. Dincolo de ele însă realitatea pînzelor îl impune pe acest tînăr pictor ca pe un creator de inefabile lumi sufletești. Am putea vorbi, în cazul lucrărilor sale, și de realism. De un realism autentic, de viziune, conceput ca o problemă de orientare spre existență, legat intim de substanța operei de artă și nu ca de o problemă a formelor. Căci nu pura descriere a învelișului faptic, nu stricta asemănare, ci faptul, fundamental, al orientării în forme cît mai armonioase spre viață pare a reprezenta firul comun și călăuzitor al viziunii sale. Disponibilitatea interioară de a percepe exact realitatea vie, capacitatea de a păstra necontenit contactul cu ea, de a «vedea» și descoperi structurile profunde ale realului dincolo de faptica exterioară ar putea fi, de asemeni, evocate.

Asistăm însă, în același timp nu numai la un cult al concretului, al formelor și materiei, ci și la interferarea semnificativă a detaliilor care se transformă astfel în semne cu sensuri generalizatoare. Stăpînită de o tăcere albastră, imaginea satului acoperit de zăpadă își ordonează parcă, în interiorul său, întreaga existență. Evenimentul figurat al «jocului de copii» se petrece într-un spațiu modificat de fantezia artistului, ce aruncă largi punți și imaginației privitorului; «Așteptare» — investită cu caracterele permanenței — este parcă o mărturie a existenței istorice și transistorice; «Răscruce» devine prilej de sugerare a unui spațiu geografic și istoric de neconfundat.

Pictura lui Ion Grigore, deși îndelung și rafinat elaborată, lasă totuși loc liber unor reacții și interpretări posibile care însoțesc fiecare scenă. Imaginea are, în fiecare din aceste cazuri, capacitatea de a stîrni fantezia și emoția celui aflat în fața tabloului, a receptorului, care devine capabil să înțeleagă nu numai faptul pictural în sine, ci și intențiile, direcțiile în care el se poate desfășura. Spațiile libere, spații ale meditației, ale reflecției, bine dozate și gîndite, dobîndesc parcă o asemenea funcție. Profund ancorată în realitatea istorică și culturală românească, arta lui Ion Grigore încearcă recompunerea unei atmosfere sufletești care să le transforme într-o individualitate cu sensuri bine definite. Filiația adîncă și continuarea pe planuri superioare a artei străvechilor meșteri zugravi este o evidență. Ar putea fi invocată aici copilăria petrecută de Ion Grigore în împrejurimile Sucevei, prezența dominatoare a străvechilor monumente de artă și, implicit, legătura structurală cu acestea. O legătură în cadrul căreia o mare libertate interioară față de vechile forme ajută, contribuind masiv la exprimarea sensului, la afirmarea unei poziții spirituale față de lume.

Stilul exact, fără pedanterie, — reflex al faptului că Ion Grigore este absolvent al secției de artă monumentală a Institutului de arte plastice și că își desfășoară activitatea ca asistent în cadrul aceleiași secții, — imprimă acel aer de siguranță pe care îl conferă deprinderea lucrului întreprins cu regularitate. Grija pentru finisarea fiecărei lucrări, acuratețea în realizare este dusă pînă la o surprinzătoare perfecțiune tehnică a limbajului. Perfecțiune impusă și pe deplin corespunzătoare stilului, apanaj al experienței care știe să topească asperitățile efortului în fluidul pur al emoției.

Marina PREUȚU

«TOAMNA»

«RĂSCRUCE»

«IARNA»

«AȘTEPTARE»

ITALIA - SAN MARINO

Nu aș putea spune că nu cunosc Italia.

De la poalele Alpilor și pînă la vîrful cizmei peninsulei, apoi mai departe, sub cerul de cleștar al Mediteranei, în însorita Sicilie, am străbătut, de-a lungul anilor, drumurile ei care nu toate duc la Roma, precum grăiește zicala

Nu aș putea spune că nu cunosc ceea ce milenii de istorie, de artă și frumos au implantat pe pămîntul italian cu o generozitate greu de întîlnit în oricare punct cardinal al lumii.

Și totuși, aș putea spune că ar fi un act temerar din parte-mi de a încerca să descopăr și să descriu locuri care au inspirat pagini nemuritoare lui Goethe, Gogol și Byron, fără a mai vorbi de nenumăraţii călători din rîndul oamenilor de cultură din timpuri mai îndepărtate sau apropiate zilelor noastre.

Îmi asum deci un mare risc în căutarea de a surprinde fragmentar chipul de ieri și de azi al Italiei, de a așeza, asemeni pietricelelor ce compun mozaicul, imagini care să dea conturul unor meleaguri devenite un bun universal.

Dacă nu mă înșel, Plutarh spunea că Roma e o ancoră nemișcată care oprește și fixează lucrurile omenești în mijlocul vîrtejului care le poartă. La vremea respectivă, ilustrul gînditor nu putea anticipa că inestimabilelor comori ale antichității le vor fi adăugate cele ale Renașterii și mai apoi ale epocii moderne. Tocmai de aceea poate că astăzi, acum, ar fi mai nimerit să se spună că nu numai «Cetatea eternă» oprește și fixează lucrurile omenești, ci Italia însăși.

Am văzut Florența în diferite anotimpuri. Și sub cerul acelei toamne de cataclism, cînd liniștitul de obicei Arno și-a prăvălit apele pustiitoare asupra orașului, provocînd distrugeri, dar și sub erupția floricolă a crinilor și a trandafirilor care îi dăruiau un surplus de gingășie și de farmec. Puține sînt așezările italiene care se pot mîndri cu atîția vestiți fii. Giotto și Michelangelo, Galileo Galilei și Rossini și acel nemuritor Dante, «ultimul poet al evului mediu și în același timp primul poet al epocii moderne», cum îl definește Engels. Și tot puține sînt așezările italiene unde, călător fiind, trăiești puternic senzația că te afli într-un uriaș muzeu, cu sălile deschise pretutindeni.

Pe o străduță liniștită se află o casă modestă. Aici a trăit titanul Renașterii, Michelangelo. Mobilierul, frescele, totul evocă simplu, emoționant, omul și opera sa.

În lumina dulce a înserării, în Piazza Signoriei, caldarîmul este acoperit de stolurile de porumbei și de copiii care se joacă pe piatra unde o veche inscripție spune că aici a fost ars pe rug Savonarola.

Demn și mîndru, orașul conservă cu sfințenie nu numai amintirile unor spirite geniale, dar și glorioasele tradiții de luptă împotriva invadatorilor străini. Cînd oștirile lui Carol al VIII-lea au ajuns la porțile cetății, comandantul florentinilor a făcut să răsune clopotele, chemînd la rezistență. Așa cum au făcut-o și partizanii insurgenți din august 1944, cînd grele lovituri hitleriștilor și fasciștilor.

Florența nu s-a refugiat în trecutul său măreț, ci trăiește din plin prezentul, avînd privirile ațintite spre viitor.

Privită de sus, de pe Monte Moro, Genova se înfățișează privirilor ca un imens amfiteatru. Palatele sale străvechi, umbrite de coroanele palmierilor, se învecinează cu siluetele suple ale blocurilor moderne, ciudate flori de beton plantate în roca muntelui. Undeva, pe țărmul Mediteranei, a văzut lumina zilei Cristofor Columb. Aproape de Piața Dante, într-o căsuță modestă, și-a petrecut copilăria marele genovez căruia bogătașii cetății i-au refuzat banii pentru temerara sa călătorie care avea să ducă la descoperirea Americii. Din Genua Superba, incendiată de dogii Veneției, au pornit și cei o mie de garibaldieni spre însorita Sicilie. Orașul, cu impetuoasa sa dezvoltare economică, impusă într-un fel și de posibilitatea transportului maritim prin portul în continuă modernizare, a avut de rezolvat și greaua problemă a traficului intern. Iată de ce a și fost construită o șosea suspendată pe 210 piloni de oțel, la 6 m înălțime. O anticipație a viitorului? Poate. Oricum, o replică a prezentului, o mărturie a capacităților unui popor harnic și talentat.

San Marino. Castelul de pe culmea Muntelui Titan.

MCMLXXIII

Vizitatorul străvechiului oraș Bologna, așezat în fertila Cîmpie a Padului, întîlnește, asemenea unui arheolog, mărturii ale perioadei etrusce și romane, urme ale năvălitorilor barbari, apoi moștenirea de aur a Renașterii, pentru ca, deodată, să facă un salt în istorie — anii aceștia, ai actualității, prezentîndu-i o așezare care definește dezvoltarea economico-socială a Italiei de azi. Oaspete fiind la Universitate, am avut bucuria să aflu cît de strînse sînt legăturile de prietenie și colaborare cu institute de învățămînt superior din țara noastră. Profesorul Giovanni Semeranno de la Institutul de chimie, distins cu titlul de membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, îmi spunea: «Dincolo de trecutul comun, de afinitățile de limbă, între popoarele noastre există în prezent legături pe multiple planuri, care fac ca prietenia italo-română să fie atît de trainică. Sînt toate motivele să credem într-o strălucită afirmare a acestor raporturi și în viitor». Într-adevăr, ele se vor afirma strălucit și vor căpăta cadențe noi, dimensiuni noi, prin vizita pe care o va face în Italia conducătorul României socialiste, președintele Nicolae Ceaușescu.

Pornind de la spusele distinsului om de știință, mă simt dator să arăt că noi, românii, aflăm mărturii ale prieteniei și ale relațiilor în timpuri străvechi, că ștafeta istoriei le-a transmis peste veacuri. Despre Roma și Columna lui Traian s-au scris tomuri întregi. Poetul Cicerone Theodorescu arată într-un articol publicat în 1967: «Nu știu de altfel dacă, dintre românii care călătoriră pe țărmii tireniei în august, acum cînd s-au împlinit 1 850 de ani de la moartea împăratului Traian, nu i-a dat cuiva prin minte să depună la soclul Columnei, unde i s-a adăpostit cîndva cenușa, o floare în nume personal sau o coroană de pomenire în numele nostru al tuturora».

O floare am așezat, într-o seară de mai, departe de Roma, la Palermo, oprindu-mă în fața plăcii comemorative prinse pe un zid de casă veche, acolo unde, în fostul hotel de pe via Butera nr.12, marele nostru Bălcescu, exilat departe de țărmul natal după înăbușirea de către reacțiunea română a revoluției de la 1848, a închis ochii cu gîndul la țara sa, la poporul său, pe care îl dorea liber, trăind într-o Românie independentă. Nu departe, în parcul cu magnolii se află și bustul de marmură al revoluționarului pașoptist, într-o simbolică vecinătate cu al lui Garibaldi.

Un alt mare român, mă refer la George Enescu, își are marcată și el prezența pe pămîntul italian, tot printr-o placă comemorativă așezată la Siena, pe via Lizza la nr. 13. «În această casă a trăit între anii 1950 și 1954 marele muzician român George Enescu, profesor la Academia Chigiană». Unul dintre elevii săi, pianistul Gianbattista, îmi spunea: «Îmi aduc aminte că de multe ori, la sfîrșitul orelor, neuitatul maestru ne povestea despre țara sa, despre frumusețea locurilor natale pe care le iubea nespus de mult. Ne vorbea cu căldură despre poporul în mijlocul căruia s-a născut și care i-a dăruit izvorul inspirației».

▪

...În nord-estul Peninsulei Italice, la hotarul a două provincii, istoria a hărăzit existența celei mai vechi și totodată mai mici republici: San Marino.

Legendă sau adevăr, cine poate ști, se afirmă că la sfîrșitul secolului al III-lea, tăietorul în piatră Marino s-a refugiat împreună cu o mînă de oameni pe înălțimea Muntelui

Milano și monumentalul său Dom.

Titan, inaccesibilă legiunilor romane, acolo a construit cea dintîi clădire a viitoarei așezări, care își datează existența din anul de grație 301.

Doar 61 de kilometri pătrați cuprinde teritoriul micii republici și numai 5 000 de locuitori are capitala sa, dar nu prin dimensiuni geografice și număr de suflete se impune un popor. Ci prin tăria sa morală, prin credința de fier în idealurile libertății, prin hărnicia și truda sa, prin voința de a trăi în pace.

La borna de hotar ce o desparte de Italia, Republica San Marino își definește crezul prin inscripția «Libertas perpetua», și în numele acestui ideal trăiesc și muncesc de peste 16 secole sanmarinezii. Le calcă pragul țării mai bine de două milioane și jumătate de turiști de pe toate continentele. Iar ei, cei 20 000 de cetățeni, sînt bucuroși să le vorbească despre trecut,să le ofere imaginile prospete ale prezentului, pe care ei și-l clădesc cu tenacitate și mîndrie. Industria turistică și hotelieră, filatelia ei, vestită în întreaga lume, producția de textile și artizanală, agricultura în plină dezvoltare conferă minusculei republici caracterul de stat modern. Și ceea ce este și mai important, în concertul națiunilor lumii San Marino își face auzit glasul chemînd la colaborare pe baza egalității în drepturi și avantajului reciproc, la pace și înțelegere.

În acest spirit constatăm cu satisfacție că se dezvoltă fructuos și relațiile dintre țările și popoarele noastre. Iar vizita pe care o va face la San Marino președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, va reprezenta un eveniment istoric, va conduce la dezvoltarea în continuare a raporturilor de prietenie reciprocă.

Ion MĂRGINEANU

Celebra Piață a Spaniei din Roma.

confruntări familiale

Student la 19 ani.

Mircea Marinescu la vîrsta de 14 ani.

Desen de Şerban CIOCULESCU

Vărul meu Mircea, în aceste ceasuri tîrzii ale vieţii noastre, mi-a rămas ruda cea mai apropiată, singurul meu văr primar: mamele noastre erau surori. Ne vedem însă foarte rar. Magistrat pensionar (a fost consilier la Curtea de apel), locuieşte în Oradea, unde nu l-am vizitat niciodată; el însuşi vine foarte rar în Bucureşti, oraşul studiilor sale juridice. De la alt colţ de ţară, îmi scrie arar, iar eu, «schreibfaul», cum spun nemţii, îi răspund fără regularitate. Asta nu ne împiedică să ţinem foarte mult unul la altul, ca unii care ne-am înţeles totdeauna, nu ne-am certat niciodată şi păstrăm amintiri plăcute din copilăria petrecută laolaltă în casa din str. Decebal, a cărei grădină minunată m-am încercat s-o evoc. A fost şi el orfan de tată din fragedă vîrstă, dar a găsit compensaţie în calda dragoste pe care i-au arătat-o «mama Tity» şi, mai apoi, soţul de-al doilea al mamei sale, Vasile Călinescu, judecător de instrucţie la Tribunalul din Turnu Severin, iar în anul 1919 sau 1920, mutat şi avansat consilier la Curtea de apel din Timişoara. N-aş spune că Mircea a fost un copil răsfăţat, în felul în care erau cocoloşite odraslele familiilor burgheze înaintea întîiului război mondial. Mama lui ştia însă şi să-l îngrijească şi să-l crească bine, cu o blîndă autoritate, care este poate secretul celei mai bune pedagogii familiale. Mircea a moştenit de la tatăl său frumuseţea, dar a fost ferit de irepresibilele înclinări către teatru. În colaborare cu Vasile Toneanu, Aristide Marinescu scrisese comedia de succes «Tudorache Sucitu», care a ţinut afişul Teatruhui Naţional din Bucureşti în cinci stagiuni consecutive (din 1899—1900, pînă în 1903—1904) şi a fost reluată la rare intervale. Dealtfel, Aristide Marinescu urmase Conservatorul de artă dramatică şi dorea să se facă actor, înainte de a se decide să urmeze dreptul şi să intre în magistratură. A fost un om interesant, pe care l-am văzut prea puţin şi cînd eram prea mic, ca să păstrez despre el amintiri mai precise, în afară de admiraţia pe care mi-o impuneau trăsăturile lui virile de brunet focos şi ţinuta sa mîndră.

Cu Mircea m-am înţeles foarte bine, pentru că era un copil aşezat şi un camarad de joacă plăcut. N-am fost nici o clipă gelos pe faptul că se bucura de îngrijirile unei mame excelente, a cărei bunătate se revărsa şi asupră-mi. Nu s-a reeditat aşadar gelozia mea acută, din anii copilăriei, faţă de preferinţa pe care o arăta mama întîiului ei născut. De aceea am fost deunăzi adînc mişcat, citind scrisoarea lui Mircea cu data de 23 aprilie, prin care îmi împărtăşea impresiile sale de lectură. Am simţit o emoţie puternică, mai ales la citirea acestor rînduri din care se desprinde sensibilitatea lui deosebită, pînă a se şi învinui pe nedrept. Să nu se supere că reproduc acele rînduri strict intime, dar o fac tocmai pentru a-i da o dezmînţire cît mai răspicată. Citez:

«Chiar pentru mine amintirile *(Memoriile* mele!) dezvăluie o sensibilitate pe care nu am sesizat-o».

Cine pe cine îl poate intui integral? Şi mai departe:

«Poate din această cauză am avut de multe ori o comportare pentru care trebuie să te rog acum să mă ierţi».

A avut, dragul de el, cea mai bună comportare, şi scrupulele sale, total nelntemeiate, îmi dezvăluie gingăşia lui sufletească, de care nu m-am îndoit niciodată, fără să-i pot sonda însă adîncimea.

Cerîndu-şi iertare pentru vini imaginare, bunul meu văr face o reflecţie foarte întemeiată despre limitele comunicabilităţii de la om la om, ba chiar de la rudă la rudă apropiată.

«Trăieşti lîngă cineva atîta timp fără să-i cunoşti frămîntările, gîndurile, emoţiile. Dar-mite atunci cînd eşti copil sau adolescent».

Aşa este, Mircea s-a ridicat cu această constatare la nivelul moraliştilor, în sensul galic al cuvîntului, adică al cunoscătorilor sufletului omenesc.

Nu e vina lui Mircea că n-a simţit zbuciumul lăuntric al celui ce-şi merita epitetul de «ipocrit», dacă prin ipocrizie se poate înţelege nu numai o blamabilă făţărnicie, în scopul de a înşela şi de a profita, ci şi stăpînirea de sine, din mîndrie şi din dorinţa de a nu da satisfacţie nici celei ce chinuia, nici celor mai mulţi, indiferenţi. Aşa cum nu m-am plîns decît într-un tîrziu bunicului meu, cînd m-a luat la interogatoriu, m-am ţinut bine şi faţă de ceilalţi ai casei, ca să nu par slab sufleteşte, aşa cum eram la trup şi cum am rămas multă vreme. Nu vream, într-un cuvînt, să fiu compătimit.

Poate şi sub influenţa unor teorii filozofice şti, Caragiale a ilustrat necomunicabilitatea (în sensul adînc al noţiunii) ca o monadologie, comparînd pe oameni cu astrele care nu se întîlnesc niciodată, în ordonanţa marelui cosmos. Mai paradoxal decît înaintaşul său, Eugen Ionescu pretinde că imposibilitatea comunicării nu e de ordin social, exterior, ci de natură interioară, fiecare ins neînţelegîndu-se nici pe sine, învrăjbit fiind cu el însuşi şi încheindu-şi existenţa fără a-şi fi găsit cifrul interior.

Încerc să văd limpede în mine şi să-mi privesc trecutul cu francheţe, reprimîndu-mi pe cît cu putinţă scăpările inevitabile ale sensibilerici sau ale sentimentalismului zgomotos şi exaltat (acea «Schwärmerei», specific germană).

Mircea nu e de aceeaşi părere. El ar dori să dau curs liber sentimentelor înăbuşite:

«După mine, spune el, nu trebuie să te fereşti de viaţă, de sensibilitate, de duioşie, care e cea mai indicată cînd sînt evocate amintirile copilăriei. Mintea, spiritul critic nu trebuie să aibă cuvînt, trebuie să vorbească numai inima».

Mai departe, el ar fi dorit ca scriind despre bunica mea, să fi eliminat «toate amintirile urîte» şi-mi rememorează dictonul latin «De mortuis nil nisi bene», sau «să fi accentuat numai pitorescul persoanei». Fără a fi impiu, cum constatase N. Iorga, scriind prea binevoitor despre *Viaţa lui I.L. Caragiale*, dar dezaprobînd privirea prea indiscretă uneori asupra slăbiciunilor lui de caracter, prefer să trec a fi astfel decît să mitocosesc imaginile şi să ocolesc adevărul.

Vreau să-l elogiez aci pe Mircea pentru memoria lui, care-i trezeşte interesante amintiri despre ultimele săptămîni de viaţă ale bunicii, dictîndu-i în prealabil meritate cuvinte de laudă:

«Eu unul nu-i păstrez decît amintirea firii ei aprige, vrednicia cu care ducea toată gospodăria, suferinţele ei din ultimele ei clipe, hazul pe care-l făcea pe patul suferinţei cînd îi ofeream spre vînzare un medalion de argint cu chipul lui Napoleon, pe care după cîteva zile i-l furam şi veneam la ea să-l dau în gaj pentru cîţiva lei, pe care îi da, după tocmeală asupra preţului».

Suferinţa, aşa cum observasem şi eu, o umanizase pînă la urmă şi — repet — ea a încetat din viaţă lăsîndu-mă împăcat. Dacă însă am ţinut să amintesc de caznele herculeene (păstrînd proporţiile!) la care-mi supunea forţele atît de fragile, am făcut-o mai ales ca să ilustrez latura lor, indirect pozitivă, prin galvanizarea caracterului meu, altfel poate expus şovăielilor.

Să fi fost însă goanga, cum crede Mircea, «mai frumoasă ca fiicele ei»? Mai frumoasă ca mama? Nu cred. Avea o frumuseţe comună. Îmi pare rău că nu găsesc în păstrarea mea nici una din fotografiile ei de tinereţe. Trebuie să recunosc însă că natura o înzestrase bine: la şaizeci şi patru de ani avea toţi dinţii în gură, părul, negru corb şi acea «splendor oculi» care se stinge odată cu tinereţea sau maturitatea. Cît despre dinamismul ei, era ca o vijelie, cînd încă nu se ivise alt sorb, mai mare, ca s-o înghită, ca un mealstrom: cancerul.

Dar ca să fiu «en carte» cu vărul meu Mircea, căruia mă ţin să-i răspund înainte de apariţia acestor rînduri, primească şi el rugămintea să mă ierte dacă l-am supărat în trecut, precum şi pentru divulgarea unor părţi prea intime din scrisoarea lui strict personală. Ca în copilărie, aşadar: «Pardon, nu mai fac!»

flacăra la dispoziția dumneavoastră

DE LA CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Referitor la scrisoarea dv. nr. 71/1973 prin care ne solicitați părerea în legătură cu problemele semnalate în articolul «Intransigență morală», apărut în nr. 16/1973 al revistei «Flacăra», semnat de Constantin Teașcă, vă comunicăm următoarele:

Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport se declară de acord și chiar a solicitat exprimarea în presă a unor opinii și propuneri menite să contribuie la bunul mers al activității sportive. În ceea ce privește activitatea fotbalistică ne-ar bucura dacă și alți tehnicieni, conducători de cluburi sportive, jucători, și-ar exprima părerile public și ar face propuneri pentru o mai eficientă organizare și desfășurare a acestei activități.

Reținem ca întemeiate o parte din criticile menționate în articol, cum ar fi cele referitoare la activitatea Comitetului federal, lipsa de fermitate a Biroului federal în luarea unor măsuri, inconsecvența în reglementarea relațiilor dintre cluburi, antrenori și jucători

În același timp, nu se pot accepta o serie de afirmații ale antrenorului Constantin Teașcă, membru al Comitetului federal, prin care apreciem că dezinformează opinia publică. Astfel:

— În articol sînt strecurate unele idei care, într-un mod deghizat, pledează pentru acceptarea profesionismului în fotbalul românesc, idei care contravin principiilor de viață și de muncă din societatea noastră «...se impune ca prin noua formă de organizare a cluburilor să se introducă obligativitatea unor relații clare între om și unitatea productivă». Numai așa va readuce în activitate morala și moralitatea, principialitatea, munca temeinică și constructivă, crearea climatului care să dezvolte dragostea pentru culorile clubului, pentru jocul de fotbal, responsabilitatea pentru propria-i producție».

— Autorul articolului afirmă, de asemenea, că federația «se ocupă numai de vîrful piramidei» (a se citi echipa națională) trecînd însă cu vederea activitatea celor 46 centre de copii și juniori finanțate și îndrumate de federație, cele 51 secții de fotbal din școlile sportive, școlile generale și liceele cu program de educație fizică, preocuparea pentru crearea unor cluburi sportive de fotbal, cele peste 2 000 de echipe participante în Cupa României etc.

— O altă serie de afirmații vizează activitatea celor care lucrează în acest domeniu, autorul adresîndu-se cu expresii jignitoare «oameni care au apărut de cele mai multe ori ca ciupercile după ploaie, oameni care au crezut în farmecul funcției și nu în esența jocului de fotbal» sau «o comisie de octogenari». Credem că acești oameni, care în majoritate lucrează în mod voluntar, cu pasiune și răspundere, nu pot fi catalogați în public cu asemenea expresii.

Convinși că fotbalul preocupă în foarte mare măsură opinia publică, considerăm necesar ca toți cei care doresc să participe la îmbunătățirea acestei activități să-și exprime părerile în mod foarte avizat, abordînd în principal aspectele majore și făcînd propuneri care se pot aplica în contextul general de organizare a mișcării de educație fizică și sport din țara noastră.

Ne exprimăm speranța că și pe viitor revista «Flacăra» va publica materiale care să exprime opinii și propuneri menite să contribuie la perfecționarea continuă a activității sportive.

prim-vicepreședinte
general locotenent Marin Dragnea

O CRITICĂ LA ADRESA REVISTEI NOASTRE

Privind coperta a II-a a revistei «Flacăra», apărută în 5.V.1973, am văzut cu surprindere fotografia unui grup muzical care «gravitează» pe o lucrare de artă plastică.

Sculptura în cauză este o lucrare de autor, iar felul cum i-au fost exploatate posibilitățile de etalare mă face să ajung la meditații nu tocmai vesele cu privire la felul cum se înțelege, uneori, rubedenia dintre arte...

Gabriela Manole Adoc
sculptoriță
București, str. Pitar Moș nr. 25

VĂ AȘTEPTĂM, TUDOR GHEORGHE

Am citit articolul apărut în revista «Flacăra» închinat talentatului mesager al artei noastre poetice, Tudor Gheorghe, adevărat Barbu Lăutarul al zilelor noastre.

Dacă m-au bucurat succesele pe care le-a obținut și pe care le-ați enumerat, am fost profund indignat de faptul că acestui actor, trubadur, poet nu îi sînt asigurate condiții propice pentru a-și putea desfășura spectacolele.

M-au întristat cuvintele lui Tudor Gheorghe: «Nu am unde cînta. Nu am cui cînta». Sînt sigur că ele reflectă un adevăr mai puțin plăcut, dar nu cred că poate fi generalizat. Dacă în Capitală publicul este saturat de spectacole și întîmpină de multe ori cu răceală manifestări de artă autentică, cum sînt cele ale lui Tudor Gheorghe, în țară sînt sute, mii de tineri și nu numai tineri, care l-ar primi cu bucurie în mijlocul lor pe acest artist. Cred că A.R.I.A. ar putea întreprinde efectuarea unui turneu în țară al lui Tudor Gheorghe. Baia Mare este unul din multele orașe în care Tudor Gheorghe ar fi primit cu căldură. Dispunem de o sală de spectacole (a casei de cultură) frumoasă, în care cîntecul lui Tudor Gheorghe este așteptat.

Desigur, pentru realizarea acestei dorințe este nevoie de puțin interes și bunăvoință din partea celor ce se ocupă cu aceste probleme.

Rămîn în speranța că dorința mea, și nu numai a mea (!), se va împlini.

Virgil Pop, elev
Baia-Mare
str. M. Eminescu nr. 22

SE APROBĂ, DAR N-AVEM LOCURI

În societatea noastră socialistă, cînd grija față de om, față de ridicarea nivelului de trai constituie țelul suprem al politicii unui întreg popor, este destul de greu de conceput cazul care m-a determinat să vă scriu. M-a impresionat drama, fiindcă e o dramă, a copilului despre care vreau să vă vorbesc.

Se numește lojă Ioan, are 15 ani și locuiește în comuna Mănești, satul Ungureni, județul Dîmbovița. Părinții lui s-au despărțit de mult, iar el a rămas în grija bunicii, o femeie bolnavă și fără posibilități materiale care să-i permită a-i asigura un nivel de viață acceptabil. În afară de acestea, băiatul suferă de niște deficiențe mintale destul de grave.

Bunica acestuia, lojă Elisabeta, s-a adresat în nenumărate rînduri forurilor competente cu rugămintea de a fi primit nepotul ei într-o școală pentru deficienți mintali, care i-ar fi asigurat nu numai un loc de trai și de muncă, dar l-ar fi ajutat probabil și în formarea unei profesiuni, pentru că se pune bineînțeles întrebarea: ce va face lojă Ioan în viitor?

La 17 august 1971, o comisie a Consiliului popular al județului Dîmbovița hotărăște ca minorul lojă Ioan să fie internat în școala pentru deficienți parțial recuperabili.

Dar de aici, toate drumurile au rămas închise pentru lojă Ioan.

Casa de copii școlari Tîrgoviște răspunde că s-a aprobat intrarea într-o școală ajutătoare, dar nu sînt locuri. Același răspuns îl dă și școala ajutătoare Buzău.

Inspectoratul școlar județean Dîmbovița, prin adresa nr. 2818, că «nu s-a aprobat cererea prin care solicitați înscrierea fiului (?) dumneavoastră la ajutorare întrucît nu avem locuri».

Ciudat, dar toate aceste adrese poartă mențiunea... «se va avea în vedere»...

Dar oare cum se va avea în vedere? Sîntem în 1973 și lojă Ioan continuă să rămînă neajutorat. Oare cei care trebuiau să hotărască soarta acestui băiat nu s-au gîndit niciodată că e totuși vorba de un om, că e totuși în joc viața și viitorul unui om bolnav?

Să nu se uite că băiatul lojă Ioan așteaptă de cîțiva ani...

Ionuț Cristache
elev, com. Mănești — Dîmbovița

FRIGIDERUL MEU, OBIECT ORNAMENTAL

Îmi este foarte neplăcut să relatez aceste fapte, dar trebuie să o fac.

La data de 22 martie 1973 am cumpărat un frigider «FRIGERO SUPER». După nici două săptămîni de funcționare, mai precis la data de 31 martie 1973, frigiderul s-a defectat.

Am reclamat defecțiunea frigiderului Cooperativei «Mureșul», Alba Iulia, la data de 5 aprilie a.c., dar am fost informat că unitatea nu deține piese de schimb pentru nici un tip de frigider FRIGERO.

În ziua de 6 aprilie am anunțat Fabrica de frigidere Găești, de unde mi s-a comunicat prin tov. inginer Teodorescu că în cîteva zile va sosi un specialist pentru depanarea frigiderului defect.

Acestea au fost numai vorbe goale, deoarece am fost nevoit să mai vorbesc de încă două ori, iar în ziua de 16 aprilie am trimis și o reclamație scrisă pe adresa fabricii, reclamație la care pînă astăzi am primit doar confirmarea de primire. Frigiderul este încă defect, va mai sta probabil defect încă pînă la data de 5 iunie, cînd voi primi alt frigider. Oare pentru cei 4 800 lei Fabrica de frigidere Găești îmi plătește dobîndă timp de 2 luni, cît frigiderul care dealtfel este foarte aspectuos îl păstrez ca obiect de ornament?

Doresc să pun cîteva întrebări Fabricii de frigidere Găești și forului tutelar al acestei unități:

— În această unitate există control tehnic de calitate?

— Fabrica produce piese de schimb pentru produsele pe care le fabrică? Unde sînt aceste piese de schimb?

— Dacă în perioada de garanție nu poate fi reparat un frigider de acest tip, ce se va întîmpla după doi ani cînd expiră perioada de garanție?

— Tovarășii din conducerea unității au auzit vreodată despre sarcinile care se pun în fața unităților industriale pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor?

— De ce la solicitările cumpărătorilor cărora frigiderele le sînt defecte, fabrica răspunde tîrziu sau deloc?

— Conducerea centralei de care aparține această unitate cunoaște aceste lucruri?

— Frigiderele sînt bunuri de folosință îndelungată?

— Pentru prețul de 4 800 lei acest tip de frigidere trebuie să funcționeze numai două săptămîni de la cumpărare?

— Care este durata normală de funcționare a acestui frigider stabilită prin STAS?

Tîrziu Aurel Dragoș
economist
Consiliul popular al județului Alba

ÎNTRE PAGINILE 384 ȘI 417 FĂRĂ C.T.C.

Vă scriu aceste rînduri nu din rea-voință, că toată lumea care muncește greșește, dar scriu că aș vrea să știu.

Am cumpărat o carte de la librărie, «Enigma Otiliei», tipărită de Combinatul Poligrafic «Casa Scînteii»-București, sub comanda 1030 din 1971.

De la pg. 69 sare la pg. 129 fără nici o legătură (înțeles) la citit.

De la pg. 384 se întoarce la pg. 353, iarăși cu același scris.

De la pg. 384 sare la pg. 417 fără nici un înțeles și se termină la pg. 437.

Aș vrea să știu ce scrie de la pg. 69 la pg. 129 și ce scrie de la pg. 384 la pg. 417.

Aș vrea, dar ce să fac dacă nu se poate.

Mă întreb, toate exemplarele comenzii 1030 au ieșit în felul acesta?

Paloș Alexandru
Constanța
str. Căprioarei nr. 5

ACUL ȘI INDIFERENȚA

Mă adresez dv. la această rubrică în speranța că aceste rînduri vor fi citite și de către cei vizați. Și iată despre ce este vorba: pe piață s-au pus în vînzare nenumărate mărci străine de aparate muzicale numite picupuri. Nimic rău în asta. Dar necazul mare, după ce ai cumpărat un asemenea aparat, este că nu mai găsești cu atîta ușurință ace. Se știe că pentru o bună audiție a discurilor și a nu le deteriora calitățile acustice ale acestora, un ac nu poate fi folosit mai mult de 120—150 ore. Întrebarea firească pe care ne-o punem este ce trebuie să facem în acest caz: ori să ne sigilăm aparatele, ori să ne cumpărăm alte aparate? Un picup costă 1 250 lei, iar un ac, numai 17 lei. Cei care diriguiesc soarta acestor aparate nu s-au gîndit că dacă achiziționează asemenea aparate trebuie să pună în vînzare și ace suficiente? Or, un asemenea aparat este de o folosință mai îndelungată, de ani întregi. Dacă pentru unele picupuri nu se găsesc ace mai deloc, pentru altele se găsesc în cantități enorme, care zac prin magazine de ani întregi. Aceasta dovedește, din partea comerțului, nereceptivitatea cerințelor pieței.

Gheorghe Nemeș
Baia-Borșa
str. 23 August nr. 2

RĂSPUNSUL CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI VÎLCEA — COMITETUL EXECUTIV —

La nr. 1673/1973, privind scrisoarea numitului Gheorghe Mihai din Rm. Vîlcea, prin care arată că Secția drumuri județene nu se îngrijește să mențină drumurile în perfectă stare de circulație, vă comunicăm următoarele:

Din cercetările făcute s-a constatat că traseele de drumuri la care a intenționat să se refere sînt DJ nr. 646 — Băbeni — Tomșani, DJ 678 Cîmpu Mare — Casa Veche — Cocoru-Budești.

Cu privire la DJ 646 Băbeni — Tomșani, în anul 1973 și 1974 întregul traseu se va moderniza cu îmbrăcăminți asfaltice ușoare.

În ceea ce privește DJ 678 Cîmpu Mare — Casa Veche — Cocoru-Budești din cauză că traseul este traversat parțial de numeroși torenți, odată cu căderea ploilor abundente se produc rupturi de terasamente, de poduri din lemn sau beton armat, stagnînd circulația normală a autovehiculelor pînă la remedierea degradărilor.

În anul 1972 autobazele T.A. Rm. Vîlcea și Drăgășani au fost impuse conform Legii nr. 20/1971 la o contribuție de 1 644 800 lei, sumă pe care autobazele respective nu și-au achitat-o.

Fondurile încasate de la unitățile posesoare de autovehicule conform Legii nr. 20/1971 sînt folosite la executarea lucrărilor de întreținere drumuri și reparații poduri și podețe de pe întreaga rețea de drumuri județene și comunale.

În concluzie, sesizarea este întemeiată.

prim-vicepreședinte — **I. Petrică**
secretar — **St. Bubu**

UN SINGUR PUNCT ALIMENTAR

În rîndurile de mai jos, făcîndu-mă ecoul doleanțelor celor cîtorva sute de familii de oameni ai muncii din cartierul de locuințe al Depoului București Triaj, vă comunic următoarele: în sus-numitul cartier nu există pentru aprovizionarea populației decît un punct alimentar la care pe lîngă alimentele de strictă necesitate se vînde pîine și preparate din carne. Pentru procurarea laptelui necesar atît celor mari, dar mai ales copiilor, gospodinele trebuie să se deplaseze pe Șoseaua Chitilei, să ia autobuzul și să meargă 2—3 stații.

Tot pe Șoseaua Chitilei trebuie să te deplasezi și pentru a găsi un telefon public de unde să poți telefona. Odată cu mutarea punctului alimentar în noua clădire de lîngă pasarela C.F.R. s-ar putea monta în interiorul său un post telefonic fără a exista primejdia ca el să fie împiedicat să funcționeze de persoane certate cu disciplina. E imperios necesar acest lucru. În ce privește vînzarea laptelui, cred că punctul ar putea primi și desface în bune condiții și acest aliment atît de necesar.

Alături de cetățenii acestui cartier, aștept din partea organelor competente măsuri urgente pentru curmarea acestei situații anacronice în cartierul muncitoresc Depou București-Triaj.

Dumitru Petrescu
București, locuințele Depou Triaj
bl. 11, sc. 5, ap. 27

nu uitați!

REBUS

20 MAI 1973

în noua sa formulă

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime

Trei zile a durat călătoria la Brașov întreprinsă, în diligență, de N. Bălcescu și Luxița Florescu, fiind întreruptă de numeroase popasuri. Farmecul tinereții, murmurul Prahovei și poezia pădurilor au făcut ca drumul să pară scurt celor doi. Dar pentru Bălcescu călătoria avea o deosebită importanță, ea semnificînd înnodarea de legături cu cercurile patriotice și progresiste din Transilvania. Gravura lui Raffet, reprodusă alăturat, oferă o imagine asupra modului în care se călătorea în Valahia la mijlocul secolului trecut.

viața lui nicolae bălcescu (IV)

călătorie la brașov

În cercul Societății literare — despre care vorbeam în numărul trecut — N. Bălcescu a cunoscut și pe A.T. Laurian, născut într-un sat din apropierea Sibiului și stabilit la București. Era un mare erudit, pasionat pentru studiile de filologie și istorie. Cunoștința celor doi bărbați, însuflețiți de aceleași preocupări și de aceleași pasiuni și care, prin editarea «Magazinului istoric pentru Dacia», aveau să se lege atît de strîns unul de altul, a fost înlesnită de vechile relații ale lui Bălcescu cu Aaron Florian, fostul său profesor de la Sf. Sava, originar și el din aceeași regiune ca și Laurian, admirator totodată al energiei și culturii amîndurora. Alți transilvăneni cu care a intrat Bălcescu în relații în această perioadă au fost geograful Iosif Genilie și filologul Nicolae (Nifon) Bălășescu. Ca și colegii lor, ei vor oferi tînărului istoric numeroase scrieri asupra Transilvaniei, țara «pohtită» atît de aprig de Mihai Viteazul, și vor sădi în sufletul său dorința unei cît mai grabnice cunoașteri directe a oamenilor și a clasicelor sale locuri.

Ca prim loc de întîlnire cu transilvănenii a fost ales Brașovul, orașul în care se refugiase tatăl lui Bălcescu în anul 1821, precum și băile de la Arpătac (Vîlcele), aflate în apropierea sa.

Pentru N. Bălcescu, Brașovul nu era numai un oraș cu veche faimă istorică și romantică, burgul care de sute de ani domina Țara Bîrsei, ci și unul dintre principalele centre culturale ale românilor, aici tipărindu-se, de la 1838 încoace, vestitele periodice ale timpului: *Gazeta de Transilvania* și *Foaie pentru minte, inimă și literatură*.

Pe lîngă redactorul acestora, George Barițiu, tînăr și el pe atunci și înflocat cercetător al istoriei românilor și luptător pentru afirmarea lor culturală și națională, la Brașov se mai aflau și bătrînul scriitor Ion Barac, plăsmuitorul cunoscutului poem popular *Arghir și Elena*, în mare vogă, poetul Andrei Mureșanu, autor de ode patriotice și, totodată, admirator și traducător al lui Schiller, precum și Iacob Mureșianu, colaborator apropiat al lui Barițiu.

Cu Barițiu și foile sale — pe care le citea și Bălcescu — aveau legături numeroși scriitori de la București în frunte cu Ion Heliade Rădulescu, C.A. Rosetti, Grigore Alexandrescu, Cezar Bolliac, prietenii săi de la Societatea literară, cărora li se adăugau și moldovenii M. Kogălniceanu, C. Negruzzi, Ion Ionescu de la Brad, V. Alecsandri.

Bălcescu a vrut deci să-l cunoască și el personal pe Barițiu și prin dînsul pe toți ceilalți confrați și colaboratori ai săi. Dar cum dorea ca redactorul să-l primească într-un mod cît mai afectuos și să-și deschidă baierele inimii ca în fața unui adevărat frate, Bălcescu rugă pe Nicolae Bălășescu, despre care știa că întreține vechi și strînse legături cu Barițiu, să-i recomande printr-o scrisoare ce urma să-i fie predată personal.

O SCRISOARE DE RECOMANDAȚIE

Scrisoarea lui Bălășescu a întrecut toate speranțele lui Bălcescu, dar ea era totodată și un document semnificativ pentru felul cum era privit Bălcescu de către transilvănenii din București. «*Frate* — îi scria Bălășescu prietenului său de la Brașov — *acolo vine un amic al nostru, d. Nicolae Bălcescu. Tînăr, zdravăn, care n-are altul asemenea între românii de aici, este un geniu. Îl vei cunoaște mai bine conversînd cu el. De la el poți auzi multe, politice și diplomatice. Este un istoric mare cu cunoștință (...) Iată; deși-ți are cunoștința (din gazete), dar dorește a avea mai mare intimitate. Te vei putea în multe folosi de el, precum și lui i-am recomandat că în felul acesta numai de la tine poate lua cunoștințe mai clare în toate ramurile*».

La 15 iunie 1844, înarmat cu scrisoarea lui Bălășescu, Bălcescu porni înspre Brașov, urcînd cu o diligență Valea Prahovei. Drumul urma să-l facă însoțit de Luxița Florescu, care își exprimase și ea dorința de a cunoaște orașul de la poalele Tîmpei și pitorestile sale împrejurimi.

Pînă la Ploiești, pentru a păstra secretul tovărășiei, Luxița, plecată cu o zi mai înainte, avea să călătorească singură, cei doi prieteni urmînd să se întîlnească numai în acest loc.

Deși drumul, întretăiat adeseori de apele Prahovei, era prost întreținut și diligența îi scutura zdravăn, totuși farmecul tinereții, murmurul rîului și poezia pădurilor străbătute făcură ca ei să li se pară scurt. În ziua a treia, după popasurile îndătinate la Cîmpina și Sinaia, unde vor fi vizitat desigur și vechea mănăstire a Cantacuzinilor, cei doi călători au ajuns la Brașov.

Orașul, cu masivele sale case de piatră, închise cu porți grele făcute din fier forjat, acoperite cu țiglă roșie și albă, cu străzile pietruite și cu a sa Biserică Neagră, zidită în vechiul stil gotic, îi se păru fastuos, dar rece, solemn. În preajma lui, ca un protector geologic, se înălța Tîmpa, care părea un uriaș dom al naturii.

A doua zi, pentru a păstra același secret, Luxița porni spre Arpătac, iar Bălcescu se îndreptă spre casa lui Barițiu. Scrisoarea lui Bălășescu își produse cu promptitudine efectul așteptat, Barițiu deschizînd «geniului» de la București nu numai brațele, ci și inima sa. Urmară vizitele la autorul lui «Arghir» și la cei doi Mureșeni, la biserica Sf. Nicolae din Schei, unde se afla o veche arhivă și bibliotecă românească, la tipografia unde se tipăreau foile lui Barițiu și apoi o întîlnire mai largă la «Casina» intelectualilor și a negustorilor români. În timp de cîteva zile, prin înflăcărarea spiritului său și prin uimitoarele sale cunoștințe istorice și politice, Bălcescu va cuceri pe de-a-ntregul atît inima și admirația lui Barițiu, cît și a tuturor prietenilor acestuia. Și Bălcescu, la rîndul său, a rămas adînc impresionat de patriotismul și de dorința de neatîrnare a acestora.

Cu Barițiu și Andrei Mureșanu, Bălcescu a făcut și o ascensiune pe Tîmpa, din culmea căreia se vedea largul șes al Țării Bîrsei străbătut de apele Oltului și totodată piscurile uriașe ale Bucegilor și ale Munților Făgărașului. La picioarele ei se aflau și locurile faimoaselor bătălii ale lui Radu Șerban cu Moise Szekely și Gabriel Bathory.

Impresiile culese de pe vîrful Tîmpei aveau să reprezinte primele elemente pentru romantica descriere ce Bălcescu urma s-o facă peste cîțiva ani Țării Ardealului.

De la Brașov Bălcescu porni apoi și el înspre Arpătac, unde îl aștepta nerăbdătoare Luxița, cu care, la 4/16 august, în aceleași condiții ca la sosire și pe același drum poetic al Prahovei, avea să se întoarcă apoi la București, pentru a începe cu A.T. Laurian discuțiile privitoare la înființarea «Magazinului istoric pentru Dacia».

Barițiu, în toamnă, coborî și el la București, unde întîlni pe Bălcescu la un ceai oferit în onoarea sa de I. Cîmpineanu. Apoi, prin numeroase alte întîlniri și discuții prietenia lor s-a închegat din ce în ce mai mult.

Prima consecință obștească a prieteniei dintre Barițiu și Bălcescu a fost reproducerea studiului acestuia din urmă «*Puterea armată și arta militară de la întemeierea principatului Valahiei pînă acum*», în «Foaie pentru minte, inimă și literatură», paginile de foc ale tînărului istoric de la București apărînd astfel pentru prima oară — anticipînd «Magazinul istoric» — sub ochii cititorilor de peste munți.

PRIETENIA CU KOGĂLNICEANU

Anul 1844 îi adusese lui Bălcescu cunoștința și prietenia lui Barițiu; anul 1845 îi va aduce pe cea a lui M. Kogălniceanu, primul său editor, și apoi, cum se va vedea mai departe, prietenia lui Vasile Alecsandri și a lui C. Negri.

M. Kogălniceanu, mai în vîrstă decît Bălcescu numai cu doi ani, se impusese încă din 1840 prin «Dacia literară», căreia, după interzicerea de către cenzură, îi urmaseră în 1841 «Arhiva românească» și apoi în 1844 «Propășirea», care au avut însă aceeași soartă. În toamna anului 1844 el fusese surghiunit timp de două luni, pentru îndrăznelile și inițiativele sale, la mănăstirea Rîșca.

Interzicerea «Propășirii» a afectat mult pe colaboratorii săi bucureșteni care, în frunte cu Ion Ghica și Grigore Alexandrescu, se hotărîră îndată să o continue la București.

La începutul anului 1845, în primele zile ale lui februarie, Kogălniceanu, împărtășind proiectul amicilor săi munteni, veni deci la București pentru a se consfătui cu aceștia și totodată pentru a participa la constituirea Asociației literare. Consfătuirea îl puse față în față cu Bălcescu, susținător și el al proiectului lui Ghica.

Avînd aceleași preocupări istorice și aceleași idei politice, cei doi tineri se înțeleseră și se împrieteniră din primul moment. Se avîntară îndată în discuții despre vechile cronici românești, Kogălniceanu fiind hotărît să editeze pe cele ale Moldovei, iar Bălcescu pe cele ale cronicarilor munteni. Ei se găsiră totodată de acord și cu privire la o acțiune politică a tuturor românilor, contînd pentru aceasta, în Transilvania, pe concursul lui George Barițiu, care colaborase și la «Dacia literară».

Arareori s-au întîlnit doi oameni cu mai apropiate sentimente și idei și totodată cu o mai asemănătoare energie și sete de acțiune.

Întors la Iași, Kogălniceanu va vorbi cu entuziasm prietenilor săi despre «românul» N. Bălcescu, epitet pe care avea să-l întrebuințeze la 12 aprilie și într-o scrisoare adresată lui Ion Ghica. O mai fericită caracterizare pentru ceea ce reprezenta în acel moment Bălcescu, și pentru ceea ce va reprezenta și în anii următori, era greu de găsit. Și nici nu era nevoie, aprecierea lui Kogălniceanu fiind elocventă pentru semnificația ei patriotică.

«Propășirea» munteană, în a cărei redacție ar fi intrat și Bălcescu, nu s-a putut întemeia, dar legăturile dintre cei doi istorici și luptători politici vor continua fără încetare pînă la moartea lui Bălcescu.

Ceea ce nu s-a putut face cu «Propășirea», Bălcescu va face însă, în strînsă colaborare cu A.T. Laurian, prin «Magazinul istoric pentru Dacia», care, apărut în același an, avea să devină, după aprecierea lui N. Iorga, «întîia revistă pur istorică a românilor».

Vasile NETEA

În cele cîteva zile petrecute la Brașov, Bălcescu, prin înflăcărarea spiritului și uimitoarele sale cunoștințe istorice și politice, a cucerit inima lui George Barițiu (în imagine) și a tuturor prietenilor acestuia.

«MĂREȚ ERA SPECTACOLUL». Ca niște riuri se revărsau spre Blaj masele țărănești, nimeni nu le putea sta în cale. Se părea că poporul, ca un uriaș, s-a trezit și a ajuns la conștiința forței sale, la ideea necesității luptei de eliberare socială și națională. «Măreț era spectacolul ce se desfășura în fața noastră — scrie istoricul și memorialistul Jakab Elek, care, ca observator al guvernului, a asistat la adunare. O masă de vreo 20 000 de oameni (numărul celor adunați s-a ridicat apoi la circa 40 000), îmbrăcați sărăcăcios, cu înfățișare chinuită, un biet popor de iobagi...», continuă același istoriograf.
«Cît privește aspectul exterior al acestei mărețe adunări populare — scrie un alt contemporan — așa ceva n-a prea văzut vreodată Europa. Masa populară oferea spectatorului în tumultul sălbatic, călăuzitor al patimilor politice, un tablou extraordinar de interesant și zguduitor».

La BLAJ,

«voia și dorința a toată națiunea română»

«...Ca român voi susține totdeauna națiunea noastră română pe calea dreaptă și legiuită și o voi apăra cu toate puterile în contra oricărui atac și asupriri; nu voi lucra niciodată în contra drepturilor și intereselor națiunii române, ci voi ține și voi apăra legea și limba noastră română, precum și libertatea, egalitatea și frățietatea; pe aceste principii voi respecta toate națiunile ardelene, poftind egală respectare de la dînsele, nu voi încerca să asupresc pe nimenea, dar nici nu voi suferi să ne asuprească nimenea; voi conlucra după putință la desființarea iobăgiei, la emanciparea industriei și a comerțului, la păzirea dreptății și la înaintarea binelui umanității...»

Peste 40 000 de suflete ce se aflau în «pratul din susul Blajului», numit de atunci Cîmpia Libertății, s-au legat cu acest jurămînt la 3 de mai al lui 1848 sau 15, după noua numărătoare a calendarului. Era în prima zi a «adunării» menită «să exprime — după cum declarase Simion Bărnuțiu de la tribună — voia (n.red.: voința) și dorința a toată națiunea română». Și, într-adevăr, așa a fost.

Revoluția românilor transilvăneni, care de fapt începuse odată cu impresionanta desfășurare de pe cîmpia Blajului, nu era decît o parte a ridicării unei întregi națiuni ce urmărea înfăptuirea acelorași idealuri atît la miazănoapte sau la miazăzi de Milcov, cît și în părțile de răsărit sau de apus, de nord sau de sud ale Carpaților.

Programul revoluției din Transilvania, îmbrăcat de cuvintele solemne ale jurămîntului din prima zi a adunării de pe Cîmpia Libertății, s-a exprimat mai categoric în cele 16 puncte ale «petiției naționale» citite și supuse spre aprobare poporului în cea de a doua zi de către August Treboniu Laurian. În petiție figurau revendicări cu caracter democratic, antifeudal, asemănătoare cu cele ce se zămisleau în același timp de către comitetul revoluționar din Țara Românească.

Sub presiunea maselor adunate la Blaj, «petiția» a depășit formularea revendicărilor din jurămînt, menționînd în termenii preciși ai punctului 3 «desființarea iobăgiei fără nici o despăgubire» (în timp ce în viitoarea Proclamație de la Islaz se va vorbi despre «împroprietărirea prin despăgubire»).

Formulările mai moderate ale revoluționarilor moldoveni din martie 1848 s-au radicalizat și ele sub influența celor cerute de popor la Blaj. În *Prințipiile noastre pentru reformarea patriei*, întocmite la Brașov la numai zece zile după ce românii transilvăneni își spuseseră cuvîntul, conducătorii mișcării din martie de la Iași, împreună cu grupul de moldoveni întorși de la Paris pentru a se alătura «căuzașilor» din țară, au cerut de asemenea desființarea iobăgiei și împroprietărirea țăranilor.

În general, revoluția, — fie cea reprimată încă de la sfîrșit de martie la Iași, fie cea ce de-abia începuse pe Cîmpia Libertății din Transilvania sau cea care avea să pornească în zilele din iunie la Islaz și București, menținînd trei luni la cîrma Țării Românești pe fruntașii pașoptiști, doborîți doar de baionetele străine la uneltirile reacțiunii boierești —, a ridicat probleme asemănătoare, izvorîte din frămîntările aceleiași națiuni: înlăturarea iobăgiei, dezvoltarea noilor forțe sociale, asigurarea libertăților cetățenești, independența și unitatea statului.

«Noi vrem să ne unim cu Țara!» — strigase la Blaj acea «mulțime de popor adunată pentru afaceri publice» pe care unul din participanții moldoveni a asemuit-o cu «comițiile și forurile vechei Rome». Nu întîmplător, pe lîngă fruntașii revoluției din Transilvania — Bărnuțiu, Iancu, Barițiu, Cipariu, Buteanu și mulți alții — se aflau de față în acele vibrante momente luptători moldoveni precum Alecsandri, Russo, Negri, Sion, iar după unii și viitorul domn al Principatelor Unite, Alexandru Ioan Cuza. Muntenii, în frigurile pregătirii revoluției, își trimiseseră de asemenea reprezentanții lor, iar la București se aminase «începutul» — precum dăduse de știre maiorul Tell căpitanului Pleșoianu de la Islaz, «pînă se va întoarce ai noștri din Transilvania, unde s-au dus pentru a se înțelege cu cei de acolo».

Toate acestea sînt mărturii ale conștiinței unei singure națiuni ce se hotărîse să meargă înainte pe calea progresului social și a realizării unității.

Vremelnic înfrîntă de «curțile împărătești» în strînsă unire cu reacțiunea dinăuntrul țărilor române, revoluția de la 1848 a arătat însă întregului popor, potrivit «încheierilor» lui Bălcescu, care sînt «drepturile și datoriile sale».

Mișcarea pașoptistă a jucat un rol hotărîtor în mersul înainte al societății românești, în evoluția ulterioară a procesului de formare și organizare a statului român modern.

În mare măsură programul revoluției de la 1848, formulat printre altele și la marea adunare populară de la Blaj, a rămas valabil pentru întreaga perioadă ce a urmat pînă la desăvîrșirea unității statale a poporului român, iar în unele privințe, și pe alte coordonate, a putut fi desăvîrșit, aplicat creator, de-abia în zilele noastre.

Cinstind memoria celor care s-au legat cu jurămînt pe Cîmpia Libertății, cu cinci pătrare de veac în urmă, și aducînd un omagiu tuturor luptătorilor de la «48», noi, cetățeni ai României socialiste, sîntem mîndri să afirmăm, cu sentimentul deplinei împliniri, că am scuturat orice formă a asupririi, că respectăm toate națiunile, «poftind egală respectare de la dînsele» și contribuind «la păzirea dreptății și la înaintarea binelui umanității».

La Blaj, Iancu venise cu muntenii lui, îmbrăcat în costum național, cu șerpar lat și cu pistoale la brîu. Era un om voinic, înalt, cu părul negru; imediat a fost remarcat de mulțime. Avea numai 24 de ani...
Desenul, atribuit lui Ioann Constande, îl înfățișează pe Avram Iancu în 1848.

Șerban RĂDULESCU-ZONER
cercetător științific la Institutul de istorie «Nicolae Iorga»

săptămîna politică

CÎT MAI MULT, CÎT MAI BINE

«Folosirea timpului este o strategie», observa un dialectician constatînd că «generația prezentă a scurtat în România socialistă drumul spre progres și bunăstare aproximativ cu 30 de ani pe secol». Este epoca în care se urmărește făurirea unei economii avansate la nivelul țărilor înaintate. Este dealtfel și sensul măsurilor stabilite în săptămîna care s-a scurs în ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri: intensificarea ritmului investițiilor, reproiectarea și îmbunătățirea calităților tehnice ale unor produse, folosirea rațională a inginerilor și specialiștilor din toate domeniile.

Investițiile nu sînt niște abstracții contabile, ci, în primul rînd, acte ale responsabilității individuale sau colective, actele unei strategii economice naționale care se nominalizează în centralele hidroelectrice de la Mărișelu sau Tarnița, în Fabrica de strunguri din Tîrgoviște, în termocentrala de la Rovinari sau în multe alte locuri și nume din această țară. Investițiile înseamnă România de mîine pe care o modelează generațiile de azi.

Printre evenimentele de cea mai mare importanță ale acestei săptămîni este constituirea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, moment de o deosebită însemnătate în realizarea măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării activității societății noastre. Consiliului Suprem îi este atribuită o problematică largă, de la studierea unor fenomene care acționează în societatea noastră pînă la elaborarea unor prognoze pe termen îndelungat privind dezvoltarea economică și socială a țării. Caracterizînd metoda de lucru a Consiliului Suprem, președintele acestuia, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: «Totodată, aș dori să atrag atenția că va trebui asigurată o largă consultare a oamenilor muncii — a muncitorilor, țăranilor, inginerilor și specialiștilor din diferite domenii și sectoare de activitate — în așa fel încît propunerile pe care le vor prezenta secțiunile și, apoi, Consiliul Suprem să fie expresia unei conlucrări strînse și a unei participări active a maselor largi populare, a celor mai buni specialiști».

Istoria aruncă totdeauna imense lumini peste timp. De noi își vor aduce aminte «bătrînii anului 2000» și ne vor judeca, după cum noi ne amintim cu o mare mîndrie în aceste zile, cînd pe Cîmpia Libertății de la Blaj s-au adunat din nou mulțimi fremătătoare, de acei înaintemergători care au trăit în nesomn pentru ca națiunea română să propășească. Azi, ca și ieri, răsună peste veac cuvintele lor de foc, hotărirea lor neclintită de a-și apăra **«legea și limba precum și libertatea, egalitatea și frățietatea»**. Adunarea de la Blaj din anul revoluționar 1848 rămîne în inimile noastre o **«zi de lumină, de libertate și de mărire română»**. (N. Bălcescu)

Vorbind despre desfășurarea evenimentelor de la 1848 din Transilvania, de participarea largă a maselor la acțiunile revoluționare, despre semnificațiile revoluției pentru istoria poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Adunarea populară de la Blaj că prețuirea cea mai bună pe care o putem da înaintașilor care și-au jertfit viața pentru ca poporul nostru să trăiască liber, este angajamentul solemn de a nu precupeți nici un efort pentru îndeplinirea marilor obiective ale României de azi stabilite la Congresul al X-lea și la Conferința Națională a partidului, obiective care sînt menite să asigure bunăstarea și fericirea națiunii române.

C. BOZBICI

opinia unui alegător

DRUMURI

Toată lumea știe acum că una dintre trăsăturile definitorii ale civilizației moderne o constituie mijloacele de comunicație. Despre aceste mijloace de comunicație se vorbește foarte mult și pe bună dreptate în ultimii ani, ele, aceste mijloace de comunicație, sporind în număr și în complexitate aproape de la o zi la alta. Astfel, în paralel cu performanțele telestarului care ne asigură transportul imaginilor din Australia la Dalboșeț, în Banat, ziarele ne informează despre viteza și confortul turbotrenului inaugurat recent pe ruta Marsilia...

Există azi fel de fel de mijloace de comunicație, de la căruța de Brăila înflorită și pictată cu faraonoaice, sunînd din toate încheieturile ei metalice, spre fericirea proprietarului, pînă la vedeta rapidă cu pernă de aer. Din fericire, există pentru amîndouă loc pe lume și în lumea asta, și odată cu vestita rachetă Saturn vor continua să-și facă datoria și autobuzele I.T.A. pe ruta, să zicem, Stroiești, Copăceni, Lăpușata și așa mai departe, pe malul Cernei vilcene. Așadar, marile probleme ale comunicației sînt pe cale să se rezolve. Rămîn problemele mici ale comunicației cu și prin I.T.A. Pentru că, pînă una alta, I.T.A. constituie un mijloc de comunicație foarte concret la noi, foarte necesar și foarte serios; oricum, în două ore — adică timpul de zbor al unui BAC de la București la Moscova — I.T.A. aceasta te duce de la Slătioara pînă la Măciuca.

Măciuca este o comună foarte frumoasă, intrată de mult în folclor și aproape toată lumea știe cîntecul de dragoste oltenesc:

«Foaie verde, foi ca nuca
Trecui dialul la Măciuca»,

cîntec exprimînd ideea că nu e chiar așa ușor să treci «dialul», și mai ales «la Măciuca». Dar să ne întoarcem la drumuri, la drumurile pe care merg cel mai adesea autobuzele I.T.A. și noi cu ele, drumuri care nu este neapărat necesar să fie asfaltate pentru ca să fie bune, și pentru ca «marea călătorie» să nu se termine cu o vizită la cel mai apropiat doctor ca să-ți confirme că ai reușit, astfel, să miști de la locul lor fericit cele trei-patru pietre de la rinichi.

«Ca simplu alegător — zicea cineva, iar acest cineva care este un cunoscut al meu real, nu o ficțiune necesară pitorescului însemnărilor, și care este cu adevărat un simplu alegător, dar cu un foarte dezvoltat simț al fiecărui gest pe care îl face în viață și pentru viață, mai ales atunci cînd este pus să aleagă —, ca simplu alegător, zicea el, așadar — *nu-mi pot închipui primar și locuitori de comună cu alt prim obraz decît drumul cu care ne întîmpină așezarea pe care o stăpînesc.*

Așa aș începe eu o părere despre primarul și deputații unei așezări: cu părerea despre starea drumului lor.

Nu mai știu cine,— continua el, acel alegător pomenit mai înainte —, dar om de ispravă și cu haz în tot ce făcea, fiind pus să gospodărească, sînt ani de atunci, un plai întreg de primării oltenești și văzînd că în ceea ce privește îmbunătățirea drumurilor îndemnurile sale frumoase nu prea au mare răsunet, a suit într-un camion cîțiva primari și i-a plimbat, o zi de vară întreagă, prin satele lor, pe drumurile lor.

La sfîrșit, văzîndu-i pe primari cît de zdruncinați sînt, și sufletește dar firește și fiziceșt, acel cineva le-ar fi zis:

Aveți o lună de zile la dispoziție. Faceți cum știți că e mai bine și cum credeți că e mai bine. Alt control nu mai fac. Îl veți face tot singuri, și tot în același fel, și tot cu același camion.

Nu zic că această metodă și de lucru și de convingere este cea mai bună și nu zic să facem toți așa, dar parcă n-ar strica să încercăm.

Dinu SĂRARU

— Mă, tu ce părere ai, Jean-Paul Sartre mai scrie filozofie?

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

arhiva socială

UNUL CU MAPA

Eroului meu pozitiv i se spune adesea:

— Bate-te, mă, bate-te! Fii ferm, spune deschis ce gîndești, nu te încovoia; pînă la urmă adevărul dumitale va ieși la lumină; ascultă-mă pe mine, nu se poate altfel!

Desigur, nu se poate altfel. De asta e convins și eroul meu pozitiv. Dacă n-ar crede ce-i spune acel individ, n-ar mai lucra, n-ar mai exista. Dar există totuși și un *dacă*, iar acesta arată cam așa. Eroul meu pozitiv spune:

— N-am timp să mă bat. Dacă aș avea timp să mă bat, n-aș mai avea timp de descoperiri științifice. N-aș mai avea timp să ar, să secer, să struniesc fierul, să-mi scriu comunicările, concertele, cărțile. Spune și dumneata, ce e mai important: să descopăr secretul cancerului, să mă ocup de legile fisiunii nucleelor sau să merg la ședințe?

— Ba să mergi și la ședințe, spune amicul adevărului. Un om capabil are timp de toate, dacă e sincer, dacă nu pretextează că e ocupat. Uite, alți colegi vin regulat la ședințe, își expun poziția, n-au nimic de ascuns, sînt entuziaști.

— Entuziasmul meu, spune omul de care mă ocup, se poate calcula precis. O bună parte din numărul lucrărilor de valoare pe care le produce categoria din care fac parte sînt concepute de mine. Vă pot dovedi procentual. Numai că, uneori, în străinătate sînt trimiși alții, din cei ce se bat cu pumnul în piept la ședințe; prime iau alții, cei ce sînt prieteni cu nepoata directorului; repartizări de casă (aragaz, mașină, bilete la mare etc.) iau alții, acei care dansează frumos sau spun vorbe mari de onomastica mătușii contabilului șef

— Vezi că ești meschin? — răspunde insul. E de demnitatea dumitale să te gîndești la nimicuri? Dumneata ești om de știință, trebuie să fii deasupra fleacurilor, dezinteresat, ancorat în problemele profunde, care fac onoarea celor de categoria dumitale.

— Tocmai, răspunde omul meu. Sînt ancorat. Să trecem peste fleacuri, să revenim la lucrurile esențiale. De ce e blocată invenția mea?

— E blocată? Cum se poate, domnule? E posibil una ca asta?... Însă, să-ți spun eu de ce e blocată, fiindcă nu te bați...

— Pentru ce să mă bat?... M-am bătut să realizez lucrarea.

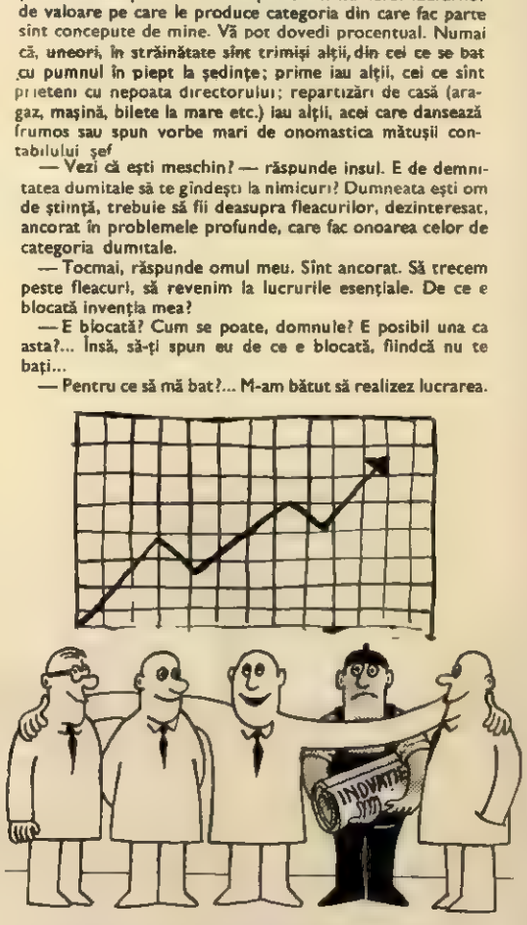

Am realizat-o. Soluția mea a fost medaliată la Salonul inventatorilor de la Bruxelles și a fost omologată ca noutate în manualele universitare de tehnică.

— Păi vezi? Ești apreciat, felicitările mele.

— Da, dar asimilarea invenției mele în practica industrială din țară stă pe loc.

— Fiindcă nu te bați...

— Tot eu să mă bat?... Socoteam că e mai important să mă bat ca să realizez altă invenție...

— Și pentru invenția dumitale cine să se bată? Vezi cum lași lucrurile baltă, cum n-ai curaj, cum nu-ți expui deschis poziția, cum te oprești la fleacuri, cum n-ai entuziasm?... Cetățene, nu demobiliza, numai oamenii slabi demobilizeaza ..

Ce ne mai lipsește ca toate să meargă strună?... Ar trebui ca și ceilalți să fie eroi pozitivi, cei cu vorba, cei cu sfatul, cei cu mapa, cei care îi îndeamnă pe eroii pozitivi să fie pozitivi,

Dar dumneata, care mă tot îndemni, de ce nu te bați? Că doar numai pentru asta te plătește țara!

— Ba nu, îmi șoptește cineva, un om deștept. De ce să ne batem iar cu vorbe? Ar trebui creat pentru ideile importante un serviciu de urgență, ca la spitale.

Dar despre asta în numărul următor.

Paul ANGHEL

cronica instituțiilor

IMPERATIVUL CREAȚIEI

În contextul hotărîrilor care au asigurat cadrele progresului și temeiul expansiunii noastre economice, descentralizarea a constituit, fără îndoială, elementul cel mai bogat în consecințe. Vechile regiuni erau unități administrative complexe, cu un aparat imens, greu de controlat, intermediar inutil între viața vie a localităților și unităților economico-sociale de pe tot cuprinsul țării și conducerea centrală, împiedicînd, la urma urmei, atît libera desfășurare a inițiativei de jos, cît și o bună coordonare a activității de sus. O călătorie oricît de rapidă printr-un județ al țării poate proba înflorirea orașelor pierdute altădată în vreun colț de regiune, amploarea construcțiilor industriale și culturale, schimbarea la față a întregului peisaj. Cu toate acestea, corelarea tuturor forțelor și legarea lor de problematica județelor s-a făcut mai greu. Există încă posibilități de a adapta planurile de cercetare și în general efortul oamenilor de știință din țară, de a le orienta în primul rînd către sarcinile specifice ale industriei și în general ale economiei locale. Am avut prilejul să discut recent, la Timișoara, cu profesorul I. Anton, rectorul politehnicii, în legătură cu unele aspecte privind colaborarea cadrelor didactice și a cercetătorilor din institut cu industria județului. Știam despre unele inițiative timișorene și cunoșteam personalitatea profesorului Anton, înalta conștiință politică și angajarea sa profundă în realitatea economică a României actuale.

În 1971, Comitetul județean de partid de la Timișoara a întreprins o analiză a modului în care se desfășoară colaborarea instituțiilor de învățămînt și cercetare cu întreprinderile din județ, constatînd o serie de neajunsuri ce contribuiau la permanentizarea unor dificultăți în realizarea planurilor și în extinderea unor producții. S-au luat atunci hotărîri pentru adecvarea preocupărilor învățămîntului și cercetării la realitatea județului. Politehnica are astăzi contracte în valoare de 12 milioane lei numai cu unități industriale din județ, cu *Electromotor*, cu *Electrobanat*, *Azur* și altele. Majoritatea catedrelor sînt angajate în acțiuni comune cu întreprinderile care întîmpină greutăți în îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Împreună cu Institutul de cercetări și proiectări echipamente hidroenergetice și aparate de ridicat s-a întreprins un plan comun pentru a asigura asistență tehnică și pentru tipizarea unor aparate moderne. Fabrica de prefabricate a primit concursul, în ceea ce privește anumite tehnologii, din partea unui colectiv de la Facultatea de construcții. La mecanică agricolă au intrat în studiu mașinile agricole de cîmpie. O interesantă experiență a constituit-o în institut această mobilizare de forțe și sub aspect organizatoric. Conducerea politehnicii a căutat să regrupeze forțele de cercetare pe probleme mari, formînd colective mixte, cu participarea unor profesori și a inginerilor din întreprinderi. La ora actuală numărul mai mulți profesori-asociați, reprezentînd cel mai valoros corp de specialiști ai industriei bănățene. În felul acesta, universitarii timișoreni au răspuns sarcinilor partidului și apelului organelor județene. Prezența lor s-a făcut simțită masiv, aducînd un spor de creație în cele mai variate domenii.

Încununarea activității de cercetare în domeniul tehnic se produce însă atunci cînd cercetările duc la înființarea de noi unități sau chiar ramuri industriale. Cercetări unice în țară privesc tehnologiile convenționale, adică acele procedee moderne de prelucrat piese dure și extradure de dimensiuni mici. Două catedre de la politehnică au reușit să găsească dispozitive și procedee, iar acum elaborează o teorie originală a domeniului. Exemplele s-ar putea înmulți, dar ele nu vor decît să probeze marea emulație și amploarea rezultatelor concrete, atunci cînd sînt înțelese comandamentele politice ale timpului și locului în care trăiești.

Aurel Dragoș MUNTEANU

ce profețim, ce profesăm

OPINIE, ADICĂ ATITUDINE

Alternativa validată de viață a indiferentismului incriminat în tableta noastră trecută nu poate fi alta decît atitudinea manifestă, intransigența proprie condiției umane în esența ei și cu atît mai mult unei societăți întemeiate pe conștiința responsabilității maxime a membrilor săi față de tot ce se întîmplă în jur. Adevăratul om al zilelor noastre nu poate fi în nici un caz «unul din acei înși mititei ce nu știu altceva să vadă decît făina lor din ladă», cum caracteriza acest tip de filistină existență un mare poet revoluționar. Opinia, sub multiplele ei forme de exprimare, dincolo de cele tradiționale, a căpătat în prezent putere de instanță morală. Mai mult decît atît, ea poate interveni în mod autoritar în soluționarea anumitor litigii profesionale și cetățenești, indiciu concludent pentru misiunea socială ce i se conferă într-o societate a libertății și demnității omului. Însă nu atît formele instituționalizate ale opiniei ne preocupă în însemnările de față, ci mai ales climatul democratic extrem de larg ce l-a asigurat prin măsurile sistematic adoptate de partid, îndeosebi în ultimii ani; ne interesează în primul rînd sorgintea ei, *atitudinea, luarea de poziție*, ca expresie a responsabilității puternic resimțite în legătură cu fapte și fenomene care contravin eticii și ordinii sociale unanim acceptate de colectivitatea în care muncim și trăim.

Fiindcă în ce ne privește pe noi, comuniștii, espectativa, împăcarea cu anumite situații contrastante sînt de-a dreptul de neconceput. Vechiul dicton filozofic *Cogito, ergo sum* trebuie completat, în spiritul revoluționar al marxismului, cu *iau atitudine, acționez, deci exist*. Datoria grijii pentru tot ce se întîmplă pretutindeni unde te găsești, a răspunderii pentru modul cum se îndeplinește linia partidului, politica sa, e deopotrivă comunistă și cetățenească. Nu trebuie să te tragă de mînă nimeni pentru a lua atitudine într-un moment sau altul, ci cu însuți, în calitate de comunist, de cetățean, trebuie să te simți obligat să intervii dacă lucrurile merg prost în fabrica, în comuna, în școala sau instituția ta, dacă un om este nedreptățit sau înjosit, punînd de fiecare dată mai presus de orice principiile moralității și dreptății sociale. Mentalitatea comodității morale, blazarea, indulgența, tentația compromisului în viața social-politică, în activitatea ideologică, au fost nu o dată aspru criticate de secretarul general al partidului. «*Unii tovarăși consideră* — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative din iulie 1971 — *că dacă nu vor supăra pe nimeni vor dovedi că știu să lucreze cu oamenii și nu vor fi criticați, nu vor fi acuzați de nu știu ce fel de atitudine dogmatică sau rigidă, și că e mai bine să umblăm cu duhul blîndeții. Dar noi nu sîntem predicatori, tovarăși, noi sîntem comuniști! Noi nu trebuie să umblăm cu duhul blîndeții, noi trebuie să criticăm principial, să nu jignim pe nimeni, dar a pune lucrurile clar în fața oamenilor nu înseamnă a jigni. A nu pune lucrurile clar în fața oamenilor înseamnă a le face și lor un prost serviciu, înseamnă a face un deserviciu și partidului, întregii noastre activități*». Pledoaria aceasta atît de ferventă pentru fermitate, pentru exprimarea unei atitudini clare, principiale în munca pe care o desfășurăm cotidian a-firmă totodată necesitatea ca orice intervenție critică a noastră să fie pătrunsă de spiritul partidului, să se întemeieze pe adevăr și dreptate, să nu jignească oamenii. Dar despre aceasta, într-o viitoare tabletă.

Nicolae STOIAN

Fotografie de Elena GHERA

acel om numit factor poștal

Din Brașov pleacă zilnic circa 40 000 scrisori și sosesc (tot circa) 50 000. Aflu aceste cifre de la Mihai Răuț, care mi se recomandase așa: lucrez de 33 ani în poștă, sînt dirigintele Oficiului poștal nr. 1 de 4 ani și secretarul organizației de bază de 20 de ani. Ani mulți, nu-i așa?

— Păi în poștă, tovarășe, tehnica e tot cea veche. Ștampilăm cu mîna și lipim timbrul cu buretiera sau cu limba. De fapt, lipirea timbrelor pe scrisoare de către salariatele noastre este oprită de articolul 85 din instrucțiuni: fetele de la ghișeu n-au voie să lipească timbrele. Le iei dumneata în mînă, te duci afară sau rămîi aici în sediu și ți le așezi frumușel pe plic. De ce? Ferim salariații de a cădea în greșeală: dumneata, de pildă, dai 20—30 lei pentru o scrisoare par avion în Noua Zeelandă și salariata ar putea să n-o pună par avion. Îi rămîn banii? Îi rămîn.

Alte puncte ale regulamentului? Nu avem voie să spunem că ai primit bani, că ai trimis sau primit o recomandată. Nimănui. Să vă spun ceva divers, nu notați. Acum vreo 30 de ani vine la mine un procuror, om mare, greu. Îmi spune că vrea să-i dau o scrisoare pe care soția lui o pusese la o cutie undeva pe Șoseaua Sf. Petru. «Aveți mandat?» — i-am zis. «Îl aduc mîine». «Nu, azi». Pînă la urmă mi-a mărturisit că o urmărește de mult, că și-a închipuit acum, gata, am prins-o, dar cu noi, cu poșta, nu i-a mers. N-a prins-o prin intermediul nostru...

De la șeful cel mare al întregii poște din Brașov, inginer Alfred Wagner, aflu că există 15 000 de cereri pentru instalare de posturi telefonice care nu pot fi satisfăcute. Anul acesta vor face ceva: rezolvarea cererilor depuse pînă în 1967. Sînt în Brașov 213 posturi telefonice publice urbane și 18 interurbane...

Acel om care în Brașov duce scrisori la adrese diferite, duce ziare, încasează bani pentru abonamentele la radio, difuzor și televizor se numește factor poștal. Oficiul poștal nr. 1 are 47, dintre care cei dintîi sînt: Teodor Cocoșilă, Nicolae Moldovan, Gheorghe Lazăr, Ion Csizar, Iosif Orban. Cei care vor să poarte geantă pe umăr trebuie să aibă 7 clase. Vin la oficiu, fac formele de angajare și apoi sînt dați pe mîna unuia bătrîn. Acesta în trei luni îi învață străzile, iar la oficiu, teoretic, află secretele poștei — la propriu și la figurat. Și după stagiu, pleacă singur. Are un sector mare și nu poate lua la el totul. Un factor poștal nu are voie să poarte o povară mai mare de 16 kilograme. Ia la el aceste 16 kilograme și la jumătatea sectorului îl așteaptă restul. Duce tot prin ploaie, vînt, zăpadă. Dacă e deștept, învață totul, inclusiv numele și cifrele străzii ale blocurilor din noile cartiere. Învață numele oamenilor, știe cînd sînt plecați în concediu și compătimește din suflet pe cei care au murit și nu vor mai primi scrisori. Telegramele de genul: «Vino urgent. Mama moartă. Nelu» — au regim prioritar. Factorul poștal n-are voie să citească telegramele, le citesc șefii, care apoi decid: prioritate sau nu.

Unii sînt atît de versați, încît știu și ora la care mănîncă cetățenii din sectorul lor.

Au și greutăți: cei de la poștă nu sînt consultați la stabilirea numelor de străzi, la fixarea tăbliței de genul «L-4-15» pe blocurile nou construite. Un factor are circa 1 600 de fișe de încasare a taxelor pentru radio, difuzor, televizor. Se duce la fiecare de trei-patru ori, pentru că ori nu găsește omul, ori cel găsit nu plătește.

Și apoi poșta e întreprindere de gradul III, la salariu contează.

Totuși, în Brașov sînt împărțite zilnic 40 000 scrisori și măcar acum să ne gîndim la acel om care duce pe jos vești bune sau rele, transmite presa și caută de trei-patru ori pe abonații la radio, difuzor, televizor, și care se numește factor poștal.

Eugen SECELEANU

PLAY... READY

«Play... ready», un film excelent despre niște excelenți sportivi într-o încleștare supraomenească pentru cucerirea «Cupei Davis». Regizorul Constantin Vaeni a sculptat în peliculă poemul unor tenismani de excepție. Sportivitatea lui Țiriac, efortul lui Țiriac, patriotismul lui Țiriac și... nostalgia lui Țiriac au fost prezente, ca o obsesie și ca un fir roșu, ceea ce face dintr-un film documentar-sportiv un film emoționant, un film-poem. «Cupa Davis», piscul spre care zburau toate mingile, devenea într-un anumit moment al filmului, printr-un joc al neștanse, intangibilă pentru cei doi mari tenismani români. Aici, mișcările inspirate de aparat, filmarea cu încetinitorul, stop-cadrul și planul apropiat nu au fost nici o clipă simple truvaiuri, ci au modelat în bronz fizionomia unui efort unic. Faptul că *trofeul* care se simțea ca la el acasă în capitala României nu a rămas, a fost, credem, o simplă întîmplare. În subtext, cu toată umbra de sub sprîncenele lui Țiriac, filmul asta spune! Inițiativa «Albumului duminical» de a da, cu cîteva zile înaintea participării echipei României la actuala ediție a «Cupei Davis», tulburătorul film al lui Vaeni nu este numai omagiul unei splendide demonstrații de tenis, dar și un îndemn pentru a aduce «Cupa Davis» acolo unde părea a fi ca la ea acasă! O așteptăm.

COPIII NU UITĂ

Să nu uităm de copiii noștri în nici una din zilele săptămînii. Să nu uităm că ei vor ști numai ceea ce îi învățăm noi să știe. Să-i învățăm deci să se joace, să se comporte, să muncească, să se fortifice, să vadă, să audă, să cunoască. Cu cîteva luni în urmă, la o poștă TV s-a anunțat că va fi o oră a copiilor. O oră zilnică și nu 10 minute (care cîteodată se termină ex abrupto; reclamă copii!). Nu a fost!

Puține emisiuni au suferit de-a lungul timpului atîtea prefaceri, atîtea involuții, ca emisiunile dedicate celor mici. Este cunoscută nevoia de prototipuri, de eroi, a copiilor. De exemplu, în Belgia, micii telespectatori îl au pe Plum-Plum, în Ungaria, pe Majola, care apar pe micul ecran cu stăruință, fiind prietenii, sfătuitorii și tovarășii lor de joacă și de imaginație. La noi Așchiuță a devenit un musafir rar; Val-Vîrtej nu mai apare, iar alți eroi nu au fost abordați. Transfigurarea artistică a faptelor pentru copii, potrivit cu puterea lor de înțelegere (și nu faptul crud), se cere a fi trecută în preocupările noastre. Emisiunile vesele, emisiunile de dimineață, emisiunile cu mîță cum au fost «Cupa de ciocolată», concursurile de triciclete, au rămas sub semnul întrebării. Se merge pe calea cea mai lesnicioasă de a prezenta faptele netransfigurate, greoaie, inadecvate spiritului celor mici. Numai de Anul nou se mai pot viziona programe mai bogate pentru micii telespectatori. Dar dacă se întîmplă fie și o dată pe an, înseamnă că se poate. N-ar fi rău dacă o serie de creatori și-ar da aportul la stimularea interesului și la îmbogățirea acelei ore promise copiilor. Copiii nu uită! O emisiune cotidiană cu teatre de păpuși, cu un campionat de fotbal al școlarilor (are tradiție la noi), o teleenciclopedie, desene animate, jocuri și eroi îndrăgiți etc., ar stimula imaginația și timpul copiilor. ...Copiii nu uită!

Coman ȘOVA

drumurile bărbaților

Acest film, cu frumos titlu de baladă, a deschis gala «Zilelor filmului cehoslovac» la noi. Au mai fost prezentate încă două pelicule,— *...Și salută rîndunelele* și *Homolka și portofelul* — o selecție modestă, cred, pentru o cinematografie care realiza în 1970 40 de filme și care ne obișnuise în anii trecuți cu opere ce puteau asigura aproape o săptămînă de vizionări inedite.

Drumurile bărbaților (regia, Ivo Toman) nu este însă o baladă. Este mai degrabă un film polițist bazat pe evocarea evenimentelor dramatice ale luptei puterii populare cu dușmanii săi interni. Un moment istoric ce solicită mereu creatorii cinematografici, și nu numai pe cei cehoslovaci, prin ineditul situațiilor și prin personalitățile puternice care s-au înfruntat în acel timp. Astfel că acea lecție de istorie, revendicată cu destulă naivitate de către pregeneric, cedează locul, treptat, unei acțiuni care la început se vrea doar palpitantă, dar apoi reușește să-și găsească ritmul și interesul.

Povestea ofițerului comunist, repartizat într-un raion terorizat de contrarevoluționari, care hotărăște să se substituie unui om de legătură pentru a intra în filieră și a o anihila, nu este desigur nouă. Din păcate, nu sînt inedite, pentru unele evocări istorice, nici unele inadvertențe logice, care cam stîngheresc la început spectatorul.

Dar regizorul și scenaristul au ambiția de a conferi evenimentelor prezentate o dimensiune nouă. Și în bună parte acest lucru le reușește. Pentru că din strînsa încleștare de forțe — și acțiunea este ulterior bine gradată — se decupează profiluri care rețin atenția pentru că sînt implicate într-o confruntare de idei și atitudini. În primul rînd locotenentul, interpretat admirabil de Karel Hlušička, — prezență aplaudată pe viu de altfel și la galî —, care-și înfruntă dușmanul cu calm și inteligență, gîndind fiecare cuvînt, pîndind fiecare gest. Replica sa, de o luciditate aspră sau de un umor neașteptat, constituie atributul unei personalități pe cît de angajate în luptă, pe atît de umane. Calități care întregesc un contemporan profil de luptător comunist pentru care mai presus de toate este omul. Și îi este dat tocmai lui, celui prins între viață și moarte, să-l întoarcă pe cărările omenești pe Vašek (Jan Kanyza), tînărul care se alătură, în tinerețea lui atotputernică și ignorantă, dușmanilor poporului. Dacă pentru locotenent lichidarea teroriștilor din munți este, profesional vorbind, o verificare a calităților sale morale și chiar fizice, pentru Vašek acțiunea aceasta înseamnă extirparea răului de care el însuși putea să sufere. Astfel că această luptă încordată nu este deloc lipsită de dimensiunea ei morală și umană. Dacă mai adăugăm unele secvențe care, prin amănuntele surprinse, reușesc să întregească o epocă, să-i dea farmec (un cățel latră înnebunit, vitele sînt duse încet spre noua gospodărie colectivă, o secretară cu codițe apare pentru o secundă în ușă), putem spune că echipa de realizatori au reușit să creeze un univers veridic, cu datele și oamenii lui. Pentru că orice operă ieșită din studiourile cehoslovace poartă, este lucru știut, pecetea unui autentic și sîrguincios profesionalism.

Rodica POP

CINE, CE, UNDE, CÎND?

• Anthony Quinn se apleacă cu respect asupra paginilor marelui Hemingway, intenționînd să ecranizeze una dintre operele lui de seamă — «Peste rîu și printre arbori». Totodată, el va interpreta și rolul principal.

• Viața și opera lui Karl Marx, iată un subiect demn de creația peliculară cineast Cel care va realiza în colaborare cu studiourile Defa un serial de televiziune dedicat marelui dascăl al proletariatului mondial va fi înzestratul regizor sovietic Lev Kulidjanov.

• Parisul are de cîtva timp o nouă sală de cinematograf. Intitulată «Le Paris» și situată pe Champs Élysées, sala oferă celor 500 de spectatori — capacitatea sa maximă — excelente condiții de vizionare. Dar, spre surprinderea tuturor, filmul prezentat la inaugurare nu a fost o premieră, ci reluarea marelui succes de acum un deceniu — comedia «Irma cea dulce», cu Shirley MacLaine și Jack Lemmon.

• După mulți ani de absență de pe platourile de filmare din țara sa de baștină, Horst Buchholz («Cei șapte magnifici») turnează din nou în R.F. Germania. Filmul, o comedie spumoasă, are titlul «Johnny, un tînăr pentru ore plăcute».

• Luciano Lombardo Radice, un foarte cunoscut matematician italian, profesor de algebră la universitatea din Roma, va interpreta în filmul «Nu am timp», în regia lui Ansano Giannarelli, rolul unui ilustru predecesor întru ale matematicii, învățatul francez Evariste Galois (1811—1832), mort în floarea vîrstei, în urma unui duel.

• Cunoscuta actriță Mireille Darc («A fost odată un polițist») va avea o vară fără vacanță. Într-adevăr, actrița s-a angajat la o treabă grea, turnînd concomitent în două filme: «Valiza» de Georges Lautner, cu Michel Constantin și Jean-Pierre Marielle, și «Îndrăznețul», cu Jean Rochefort și Alice Sapritch («Mania grandorii»).

actori și roluri

«În zece ani nu am făcut decît șase filme, ceea ce înseamnă destul de puțin pentru o actriță. E cazul să recîștig timpul pierdut. Trebuie să precizez însă că dacă am jucat atît de puțin asta se datorește faptului că nu am întîlnit subiecte care să mă pasioneze. Oricum, cred că acele puține filme pe care le-am acceptat erau de calitate. Asta este important, nu?» Sîntem cu totul și cu totul de acord cu JULIE CHRISTIE.

dosar

CE ESTE ULCERUL...

Apariția unei răni cronice, penetrantă, greu vindecabilă pe mucoasa peretelui gastric[1] sau a primei porțiuni a duodenului[2], responsabilă de o suferință îndelungată, cu diminuarea capacității de muncă și cu complicații uneori grave care pot duce la pierderi premature de vieți omenești, constituie ceea ce se numește ulcerul gastroduodenal. Prin frecvența sa relativ mare (5-10% din populație), afectînd în special sexul masculin în perioada adultă, productivă, a vieții, și prin caracterul său de suferință deseori trenantă și recidivantă, se include în grupa bolilor sociale. Cadrul nozologic este binecunoscut astăzi, ca o boală generală, neurovisceralã (boală ulceroasă), generată de o adaptare imperfectă la suprasolicitările stressante ale vieții moderne. Incapacitatea individului de a se adapta armonios la solicitările tot mai complexe ale mediului creează o stare de nevroză viscerală, care dereglează fiziologia secreției stomacului în sensul unei hiperaciditați, care produce și întreține ulcerul gastroduodenal.

La omul sănătos, secreția gastrică, compusă în principal din acid clorhidric și pepsină, atacă chimic și digeră alimentele (proteinele) ajunse în stomac, dar respectă în întregime proteina proprie din care este alcătuit peretele tubului digestiv. Acest miracol biologic se explică prin reglarea și adaptarea fină, permanentă și eficace a cantității și compoziției chimice a sucului gastric de către sistemul nervos central (creier) la nevoile stricte pentru digerarea alimentelor mîncate. Creierul acționează asupra stomacului prin intermediul nervilor vegetativi vag și simpatic și al sistemului endocrin, în raport de analiza informațiilor primite de el prin vederea naturii, formei de preparare, volumul și aspectul alimentelor, prin mirosul și gustul lor și prin excitația fizică și chimică produsă de acestea direct asupra stomacului după ingerare. Sub același control nervos, secreția gastrică încetează în perioada dintre mese și determină secreția de bicarbonat de sodiu și de mucină, care neutralizează eventualul surplus de acid clorhidric și protejează mucoasa de acțiunea corosivă și de digerare peptică a acesteia. Dereglarea acestui mecanism neuroendocrino-gastric, ca o consecință a instalării unei nevroze viscerale, deschide posibilitatea apariției unui ulcer gastroduodenal, prin ruperea echilibrului dintre puterea de digestie a sucului gastric, dată de aciditatea crescută, și efectul neutralizant și protector al bicarbonatului și mucinei.

În această dereglare și deci la această boală, sînt expuși în primul rînd cei cu un teren heredo-constituțional labil (teren ulceros), asupra căruia acționează o serie de factori cauzali legați de mediul extern. «Terenul ulceros», acest fond predispozant la ulcer, cu antecedente ereditare ulceroase, este caracterizat de o reactivitate nervoasă labilă la diversele traume psihoemotive, care explică ușurința dereglării mecanismului neurovisceral gastric și apariția ulcerului. În acest context, există o predispoziție la ulcer a oamenilor cu grupa sanguină «O».

Ceilalți factori predispozanți sau declanșatori ai ulcerului sînt legați, în special, de greșeli în alimentație, în exersarea profesiunii, în relațiile sociale și de familie etc. Alimentația neigienică poate acționa prin nerespectarea ritmicității orelor de masă, prin cantitatea exagerată a alimentelor mîncate în grabă și prin calitatea lor, abuzînd de ingrediente picante, de oțet și acrituri, de alcool, de dulciuri concentrate, de sosuri cu prăjeală de ceapă, de usturoi, de muștar, de băuturi și mîncări prea reci sau prea calde etc., care traumatizează și irită stomacul generînd puternice influxuri nervoase spre creier, cu dereglarea consecutivă a funcțiilor stomacului și duodenului. Fumatul și consumul exagerat de alcool, în special pe «stomacul gol», sînt de o maximă nocivitate și merită o subliniere aparte printre cauzele producătoare de ulcer.

Munca organizată, exercitată cu competență, plăcere și satisfacție, integrată unui colectiv sudat prin relații principiale, animată de conștiința necesității și valorii ei sociale este un factor trofic esențial pentru viața și sănătatea oricărui om. Traumatismele psihonervoase legate de profesie pot fi generate numai de o muncă defectuos planificată, făcută în salturi, neglijent, fără pasiune și satisfacție sau depășind cronic raportul dintre efort și repaus.

Bolnavul ulceros este de regulă un om sensibil, emotiv, înclinat spre activitate intensă, cu somn superficial, digestii dificile, eructații, balonări, constipație etc. Boala ulceroasă se caracterizează prin perioade dureroase de 3-6 săptămîni, care apar de regulă primăvara și toamna, urmate de perioade de acalmie de 5-6 luni pînă la un an. După 1-2 ani perioadele dureroase se prelungesc la 3-4 luni, în dauna perioadelor de acalmie care se scurtează, uneori durerea devenind continuă.

Simptomul principal al perioadei dureroase este durerea, ca o crampă sau arsură, situată deasupra ombilicului și la dreapta, mai rar la stînga lui, iradiind pe sub marginea coastelor sau în spate. Durerea este repede calmată de mîncare și de luare de bicarbonat de sodiu. Există un ritm orar al durerii în legătură cu masa: mîncare-liniște-durere (foame dureroasă)-mîncare, în ulcerul duodenal și: mîncare-liniște-durere-liniște, în ulcerul gastric. În ulcerul gastric durerea apare la circa 1/2–1/½ ore după mîncare, pe cînd în cel duodenal apare mai tardiv, la 3-4 ore. Sigur că această ritmicitate a durerii variază de la caz la caz și, la același bolnav, în raport de regimul alimentar și frecvența meselor: cu cît intervalul dintre mese e mai mare cu atît durerea este mai intensă și mai de durată și invers.

Asociate durerii, bolnavul cu ulcer poate avea și alte tulburări dispeptice ca: balonare gastrică postprandială, regurgitații acide, vărsături care ușurează durerea, constipație etc.

Este absolut necesar ca la prima apariție a acestor suferințe bolnavul să se prezinte la medic. În raport de forma și gravitatea bolii și pe baza examenelor radiologice și de laborator, acesta va hotărî dacă este cazul de internare în spital sau dacă se va face un tratament ambulatoriu.

Tratamentul medical al bolii ulceroase în perioada dureroasă dă astăzi rezultate mult mai bune ca în trecut, datorită progreselor realizate în cunoașterea fiziopatologiei ei cu condiția ca el să fie precoce și respectat întocmai de bolnav cît timp va indica medicul curant. El trebuie să cuprindă: 1) îndepărtarea tuturor factorilor predispozanți care au acționat asupra bolnavului; 2) repaus la pat, fizic și neuropsihic, cu deconectare de locul de muncă și chiar de familie un timp de 4-5 săptămîni; 3) regim alimentar de cruțare, cu 5-6 mese mici pe zi constînd din lapte, frișcă, unt, ouă fierte moi, griș cu lapte, brînză de vaci cu smîntînă, supe de legume, zeamă de portocale etc.; 4) tratament medicamentos cu sedative nervoase, antispastice, antiacide, alcaline și vitamine. După trecerea perioadei dureroase, pentru profilaxia recidivelor dureroase se va repeta — la recomandarea medicului — tratamentul medical și dietetic cîte 2-3 săptămîni primăvara și toamna, și o dată pe an se poate beneficia de o cură de ape minerale la Slănicul Moldovei, Singeorz etc.

Boala ulceroasă neglijată se agravează, complicîndu-se, și alterînd starea generală și forța de muncă a bolnavului. Complicațiile cele mai grave sînt hemoragia, prin erodarea de către ulcerul penetrant a unui vas de sînge, și perforația, cînd ulcerul a pătruns tot peretele stomacului sau duodenului, dînd peritonită generalizată prin trecerea conținutului digestiv în cavitatea peritoneală. Ambele aceste complicații solicită internarea în spital și tratamentul lor de urgență, care în caz de perforație este numai chirurgical.

Operația chirurgicală devine indicată și în ulcerele cronice, mai vechi de 2 ani, la care tratamentul medical corect făcut a eșuat.

General maior dr. docent
Iuliu ȘUTEU

1) *Gastric = stomacal.*
2) *Duoden = prima parte a intestinului subțire.*

UN COPIL TREBUIE SĂ ÎNTREGEASCĂ O FAMILIE, NU SĂ SALVEZE O CĂSNICIE

de vorbă cu dr. Anca CIOLTEI

«Înființarea unei secții de tratament al sterilității, singura de acest gen din țară, a existat în preocuparea profesorului doctor docent Panait Sîrbu cu mulți ani înainte — cam din 1952. Realizarea ei s-a făcut mult mai tîrziu. Ea a crescut ca un bulgăre de zăpadă: întîi a fost un cabinet de sterilitate la camera de gardă a clinicii; odată cu sistarea chiuretajelor la cerere, cabinetul de sterilitate a căpătat patru paturi. Se făceau tratamente în spital și ambulatoriu. Locurile erau insuficiente. Necesitatea de a organiza o secție de specialitate era evidentă. Astfel s-a creat secția de sterilitate: două saloane cu 25 de paturi. Un salon de sterilitate operatorie și un salon de investigații (sterilitate medicală). Conduc cabinetul de sterilitate și apoi secția din anul 1966. Ca urmare a dotării secției cu aparatură foarte modernă, s-au putut întreprinde aici investigații la cel mai înalt nivel. Aici s-au perfecționat medicii care apoi au plecat la Galați, Timișoara, Ploiești și în Bulgaria. Secția are acum 5 000 de fișe. Prin înființarea ei s-a dat posibilitate femeilor să se adreseze unor specialiști. Consider însă că această secție este încă insuficientă pentru tratamentul sterilității la femei, intervenită mai ales prin desele chiuretaje la cerere. În centrele medicale universitare este necesară înființarea unor astfel de secții, întîi pentru că secția din București dispune numai de 25 de paturi și apoi nu ar mai trebui să scoatem femeile din mediul lor social și familial. Munca noastră îmbracă în principal două aspecte: tratamentul chirurgical al sterilității, care se poate practica numai în anumite cazuri foarte bine gîndite, deoarece operația în sine comportă risc și trebuie făcută numai atunci cînd șansele sînt în procent de cel puțin 20 la sută. Multe femei vin și-mi cer cu insistență intervenția chirurgicală. Dar în multe cazuri operația este contraindicată. Aș adăuga aici că tratamentul sterilității trebuie făcut nu în disperare; un copil nu trebuie să salveze o căsnicie, ci să întregească o familie.

Sînt două categorii de femei care ne solicită.

Mai întîi cele care vin împreună cu soții și de comun acord doresc un copil; dacă îl obțin, bine, dacă nu, viața merge înainte... Cealaltă categorie o compun femeile care în tinerețe nu au dorit sau au amînat obținerea unui copil. Iar acum, la 35-40 de ani, cu soți de aceeași vîrstă, doresc un copil, altfel soțul divorțează. Legea este nedreaptă cu femeile din acest punct de vedere. La divorț se acceptă ca motiv lipsa copiilor.

Al doilea aspect de care ne ocupăm în această secție este tratamentul sterilității prin lipsa de ovulație. E important de subliniat că există nu numai sterilitate la femei, ci și o sterilitate a cuplului. De aceea este necesar să fie investigat și bărbatul. De neînțeles, dar populația masculină opune o mare rezistență în efectuarea investigațiilor. Subliniez faptul că femeile care vin să facă tratamentul în această secție nu sînt bolnave, dar neputința obținerii unui copil le îmbolnăvește psihic, de aceea am făcut tot ce a fost posibil ca această secție să nu arate ca o simplă sală de spital. Am decorat-o cît mai plăcut.

Rezultatele studiilor mele și ale colaboratorilor au fost comunicate atît în țară cît și în străinătate. În 1969 la Dubrovnik, în 1970-1971 la Paris, în 1972 la Atena, iar în vara acestui an la Moscova, în cadrul congreselor internaționale de specialitate».

Silvia CONSTANTINESCU

medicul vă sfătuiește

APARATUL DIGESTIV, UN MECANISM DELICAT (I)

Tubul digestiv primește, vehiculează și digeră alimentele, pregătindu-le pentru absorbția la nivelul mucoasei intestinale, de unde ele sînt introduse, pe cale sanguină sau limfatică, în adevăratul mediu intern al organismului. Cea mai mare parte din produsele alimentare resorbite merg pe calea vaselor sistemului port pînă în ficat, unde, la nivelul sinusoidelor, trec în celulele hepatice. Acestea — cu ajutorul unui bogat echipament enzimatic — le recombină în compuși chimici de aceeași structură cu propriile molecule ale organismului, le stochează sau le varsă direct în circulația sanguină generală, pentru a ajunge la nivelul tuturor celulelor organismului, care, datorită acestei continue reîmprospătări, își efectuează rolul lor, vărsînd, la rîndul lor, în torentul circulator produșii specifici fiecărei celule, necesari altor celule, țesuturi și organe. Este o organizare extraordinară a acestei imense comunități, constituită din miliarde de celule, fiecare cu rolul și rostul ei, dar netrăind nici un moment numai pentru sine, ci în beneficiul întregului gigant colectiv ce-l constituie organismul.

Capacitatea ficatului de a *nostrifica* produsele alimentare în forme chimice caracteristice organismului primitor nu este însă fără de limite. Cînd nu le poate imprima forma proprie organismului său, și mai ales cînd aceste produse reprezintă unica hrană oferită, ficatul le lasă să treacă în circulația generală ca atare, și de acolo la celule ajung substanțe care își păstrează caracteristicile locului de proveniență, împrumutîndu-le organismului în care au ajuns. Astfel, se știe că atît porcii, cît și păsările care se nutresc aproape exclusiv cu pește vor da o carne cu gust de pește.

Omul este un omnivor, la fel cu porcul. Pe acest fapt se bazează și reușitele încercări de scoatere din coma hepatică prin perfuzarea sîngelui bolnavului printr-un ficat de porc, realizînd detoxicarea sîngelui celui în insuficiență hepatică și care, cu rezervele funcționale hepatice proprii epuizate, nu se mai poate ajuta singur. Faptul că în calitate de omnivor omul se hrănește și cu legume, și cu fructe, și cu carne, face ca, din punct de vedere morfofuncțional, să fie dotat cu un tub digestiv lung, pentru a putea realiza, pe acest parcurs de 11-14 metri, digestia hidrocarbonatelor înglobate în celuloza nedigestibilă, dar are și echipamentul enzimatic necesar digerării cărnii și produselor animaliere.

În vremea din urmă tot mai mulți acceptă părerea că intrarea omului în așa-zisa perioadă neolitică trebuie coroborată mai puțin cu trecerea la unelte din piatră șlefuită, ea fiind, în fond, legată mai mult de trecerea la domesticirea animalelor pentru a le putea sacrifica la nevoie. Este ușor de înțeles că pentru a le putea întreține lîngă adăpostul său omul a fost nevoit să le asigure hrana. Aceasta a dus la culturile de graminee, care au devenit, în curînd, hrană și pentru om. Înlocuirea consumului exclusiv de fructe, rădăcini și carne slabă de vînat cu cereale și carnea grasă a animalelor domestice a atras după sine o importantă modificare în dotarea enzimatică a intestinului, care astăzi se reacomodează cu greu hranei ancestrale a vînătorilor-culegători a căror evoluție a durat în jur de un milion de ani. Dar, cu toate că de 20 000-30 000 de ani omul utilizează un exces de cereale, intestinul lui a rămas tot lung și, pentru buna lui funcționare, necesită aportul unei suficiente cantități de lest, adică celuloză nedigestibilă, care să-i incite peristaltica. În lipsa unei alimentații cu un suficient conținut de celuloză, și mai ales pe lîngă un regim sedentar, care face ca presa musculaturii peretelui abdominal să nu maseze suficient ansele intestinale, ceea ce ar promova motilitatea lor, omul modern — hărțuit și de atîtea stress-uri psihice — suferă mult din cauza constipației habituale astfel produse.

Profesor dr. docent Alexandru CIPLEA

(Va urma)

BOLILE CARANTINALE— DIN NOU O PROBLEMĂ DE ACTUALITATE

Bolile carantinale sînt boli transmisibile deosebit de grave și cu o mare contagiozitate, capabile să pună în pericol sănătatea a foarte numeroase persoane sau chiar a unor populații în întregime.

Printre bolile carantinale sînt cuprinse în prezent patru maladii și anume: variola, holera, pesta și febra galbenă. Denumirea de boli carantinale este o rămășiță din trecut, cînd singura metodă de combatere a acestor boli era constituită de aplicarea carantinelor, adică izolarea și supravegherea timp de 40 de zile (40 zile = quarantaine — în limba franceză) a călătorilor care veneau din alte țări sau de peste mări.

Cu toate aceste carantine, în întregul ev mediu și pînă la sfîrșitul secolului trecut istoria omenirii este bîntuită de aceste molime, care au decimat în repetate rînduri populația Europei și a celorlalte continente. Este suficient să reamintim pesta din Italia Renașterii, descrisă de Boccaccio în «Decameronul», epidemiile de holeră care devastau periodic porturile europene, variola care secera peste un sfert din copii. În America și Africa zone întregi nu puteau fi locuite din cauza epidemiilor de febră galbenă.

Deosebit de instructivă din acest punct de vedere este o vizită la cimitirul orașului Sulina. Aci, la gurile Dunării, a funcționat pînă la începutul secolului nostru una dintre cele mai importante carantine din această parte a Europei. În acest cimitir vom găsi numeroase morminte ale celor răpuși de holeră — căpitani de vase, marinari și pasageri, seceraţi fără deosebire de vîrstă, condiție socială sau religie. Astăzi, numai pietrele funerare mai amintesc că aci, în urmă cu un secol, era un loc destinat disperării și morții.

În prezent, pentru țara noastră au o deosebită importanță variola și holera, maladii care se pot cu ușurință importa din focarele de endemie. Astfel, în ultimii ani am asistat pe plan mondial la o largă difuziune a holerei, numeroase țări care nu cunoșteau această boală fiind contaminate. Ceea ce este caracteristic pentru actuala extensie a holerei este apariția unei noi zone de endemie permanentă în Africa (în țările situate în zona Golfului Guineei), pe lîngă zona clasică de endemie din sud-estul continentului asiatic. Deosebit de important este și faptul că, după o îndelungată absență, holera și-a făcut reapariția pe continentul european în anii 1970 și 1971.

În privința variolei, boală extrem de contagioasă pe cale aeriană, pentru prevenirea căreia dispunem de o vaccinare foarte eficientă, progresele realizate nu au dus la dispariția bolii; și acum mai continuă să existe focare în unele țări din Asia și Africa. Din aceste focare boala a fost reintrodusă în Europa, apropae în fiecare an apărînd cazuri în diferite țări ale acestui continent. Este de reamintit focarul care a evoluat în anul trecut în Iugoslavia și care a dat peste 160 îmbolnăviri.

Sigur că în țările civilizate nu mai pot apărea epidemii masive ca cele din trecut, sigur că mortalitatea — datorită mijloacelor moderne de tratament — este mult mai redusă, totuși aceste boli nu trebuie neglijate.

Prin dezvoltarea turismului, a schimburilor comerciale, de tehnicieni etc., există posibilitatea intrării în țară a unor persoane infectate.

Dacă la noi pînă în prezent nu sînt asemenea cazuri, aceasta e datorită și activității, necunoscută de marele public, de control sanitar la frontierele țării, de supraveghere medicală a celor care vin din țările cu asemenea boli, de control prin laborator, vaccinări etc.

Este de dorit ca aceste rînduri să fie și o atenționare în plus pentru cei care călătorind în țările declarate contaminate să contribuie — prin respectarea măsurilor indicate de organele sanitare — atît la protecția propriei lor sănătăți, cît și la protecția sănătății întregii populații din țara noastră.

dr. Alexandru CALOMFIRESCU
prim-adjunct al ministrului sănătății

ce este nou?

• **MALADIILE CARDIOVASCULARE PROVOACĂ UN NUMĂR DE VICTIME DE DOUĂ ORI MAI MARE DECÎT CANCERUL, LEUCEMIA, TUBERCULOZA, ACCIDENTELE DE CIRCULAȚIE ȘI POLIOMIELITA LA UN LOC.** Iată concluzia la care a ajuns Congresul de cardiologie care a avut loc recent la Geneva, reunind delegați din 33 de țări.

• **ÎN PREZENT SE POT OBȚINE REZULTATE SPECTACULOASE ÎN TRATAMENTUL BĂTRÎNEȚII, CONSTÎND ÎN INJECTAREA ÎN ORGANISM A UNOR CELULE VII ȘI TINERE,** a declarat profesorul Johannes Keller din Viena, «învățăcel» al savantului elvețian Paul Niehans, descoperitorul «terapiei celulare».

Tehnica medicală românească are prioritățile ei incontestabile. Medici inventivi au construit aparate care investighează «fața nevăzută a planetei umane». Pornind de la caracteristicile termice ale organismelor, distincte și inconfundabile la fiecare om, termograful doctorului Ioan Mogoș explorează modificările biologice și detectează tumori oferind un diagnostic obiectiv și diferențiind o tumoră necanceroasă de una canceroasă înainte de a lua decizia unei operații. Aparatul termografic poate fi întrebuințat și în depistarea altor îmbolnăviri, cum sînt arteritele, afecțiunile hepatice cronice, reumatismele.

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

farmacia la domiciliu

- **Nu lăsați medicamentele pe noptieră**
- **Nu folosiți fiole cu inscripția ștearsă**
- **Femeia gravidă nu are voie să recurgă la automedicație**

În ultimul timp, odată cu progresele realizate în terapeutică, a crescut considerabil numărul medicamentelor, al consumatorilor, dar și tendința de a stoca medicamente. În consecință, problema prevenirii accidentelor medicamentoase este tot mai des abordată. În această ambianță apar în viața cotidiană o serie întreagă de anomalii în privința atitudinii individului, fie el bolnav sau sănătos, față de medicamente. Multitudinea și prețul lor scăzut a dat posibilitatea fiecăruia de a stoca medicamente. În fiecare casă se găsesc diferite resturi ale unor prescrieri sau medicamente cumpărate cu diverse ocazii. Nu este indicată o reutilizare a lor fără acordul medicului. La reutilizare trebuie luate în considerație și condițiile în care au fost conservate precum și vechimea lor.

Practica arată însă că în gospodărie este necesar să existe unele medicamente pentru a fi la îndemînă în caz de nevoie. În atare situații aceste medicamente vor fi păstrate separat de preferință într-un dulăpior sub cheie. În nici un caz ele nu vor fi ținute la întîmplare, pe masă, în noptiere sau bufet. Medicamentele se vor păstra în plicuri, sticle, cutii, avînd scrise clar pe ambalaj denumirea și modul lor de administrare. Nu se vor utiliza niciodată medicamente ale căror denumiri nu le cunoaștem (etichete căzute, fiole cu inscripția ștearsă etc.).

Este de preferat a se ține în aceste dulăpioare numai următoarele medicamente: aspirină, piramidon, antinevralgice, mexaform, bicarbonat de sodiu, lizadon. Acestea vor fi administrate numai adulților. (Se va evita folosirea lor la copii, unde indicația medicului este absolut obligatorie.) În plus alcool medicinal, rinofug, tecolan; se vor avea în vedere și unele materiale de pansament ca: vată, tifon, feși, leucoplast. Toate acestea vor fi folosite numai în caz de urgență, cîteva ore, cel mult o zi. Nu este recomandabil să prelungim administrarea lor fără o indicație medicală. Este bine de știut că, în anumite situații, unele medicamente sînt cu totul interzise: femeia gravidă nu are voie să recurgă niciodată la automedicație.

În concluzie, existența acestor «farmacii de casă» nu trebuie să ducă la un consum abuziv de medicamente, la transformarea lor în depozite și surse de rezolvare a problemelor de sănătate. Scopul «farmaciilor de casă» trebuie să fie numai acela de a rezolva pe moment unele accidente ca: răniri, arsuri și acordarea primului ajutor.

Farmacist C. GHEMIGIAN

CĂTRE DIRECTORII DE SPITALE DIN ȚARĂ. La rubrica noastră «Urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri» vom publica săptămînal corespondențele dumneavoastră (care nu trebuie să depășească mai mult de opt rînduri) și care pot fi transmise fie prin poștă, fie la telefonul 17.78.82, cu taxă inversă, în fiecare marți între orele 10 și 16.

INFARCTUL MIOCARDIC— BOALA SECOLULUI? (I)

EPIDEMIA EPOCII ACTUALE. Infarctul miocardic era abia cunoscut lumii medicale și marelui public la începutul acestui secol. Descrierea sa clasică, clinică și electrocardiografică a fost făcută între anii 1910 și 1920. În scurtă vreme însă a ajuns să reprezinte problema numărul unu a medicinei și societății contemporane. Este oare justificată această afirmație sau este doar o falsă alarmă?

Analiza statisticilor demografice confirmă că în majoritatea țărilor dezvoltate socio-economic sau cu structuri în profundă și rapidă transformare, bolile cardiovasculare (hipertensiunea arterială și ateroscleroza în primul rînd) sînt responsabile de aproximativ 40–50 la sută din totalul mortalității.

După statistici ale O.M.S. (1967), procentajul mortalității date de bolile cardiovasculare variază în funcție de vîrste astfel: de la 21–37% pînă la 40 de ani, de la 33–51% pînă la 50 de ani, de la 39–57% pînă la 60 de ani, de la 48–62% în jurul vîrstei de 70 de ani. Unul din doi oameni moare datorită unei boli cardiovasculare! Proporția e mai mare decît pentru cancer, boli infecțioase și accidente luate la un loc. Pe bună dreptate accidentele cardiovasculare — și mai ales infarctul miocardic — sînt considerate principalul ucigaș al epocii noastre. Pentru a ne da seama de ceea ce reprezintă pentru unele țări acest lucru este suficient să amintim, de exemplu, că în S.U.A. infarctul face mai multe victime într-un an decît au făcut toate războaiele purtate de această țară în ultima sută de ani!

Pe de altă parte, pierderile provocate de incapacitatea de muncă și invaliditatea produsă de boală, precum și cheltuielile legate de asistența medicală și asigurările sociale, se ridică la cifre de necrezut. Calculele au arătat că se pierd anual din produsul național brut pînă la 2–4%!

Dimensiunile problemei pot să fie și mai ușor înțelese dacă se ia în considerare faptul că e vorba de o creștere masivă a numărului de îmbolnăviri în ultimele decenii, că acest fenomen este în continuă dezvoltare (este și va rămîne una dintre problemele prioritare ale sănătății publice pentru următorii 20–30 de ani) și că flagelul nu se datorește (decît parțial) îmbătrînirii populației din țările cu standard de viață mai ridicat, ci are cauze mai profunde și mai complexe care se află în modul de viață al societății contemporane. Bolile cardiovasculare degenerative și respectiv infarctul miocardic lovesc — așa după cum s-a arătat recent în cadrul unui congres organizat de O.M.S. (Geneva, mai 1973) — din ce în ce mai frecvent la o vîrstă tînără (între 30 și 50 ani) ambele sexe, toate categoriile sociale. S-a ajuns la concluzia că această boală are proporțiile unei adevărate epidemii a societății moderne, că prin pagubele pe care le provoacă individului și societății a ajuns una dintre cele mai devastatoare epidemii din multimilenara și zbuciumata istorie a umanității.

Din păcate, în ciuda progreselor uriașe pe care le-a făcut medicina, mortalitatea prin infarct este încă extrem de ridicată (30–40%!), iar în ceea ce privește combaterea și prevenirea bolii — deși există numeroase cunoștințe referitoare la cauzele și condițiile care favorizează apariția bolii și dezvoltarea ei — s-a făcut prea puțin pînă în prezent. Apare de la sine înțeles de ce i se dă acestei boli o atît de mare atenție, de ce se fac eforturi deosebite pentru stăpînirea și controlul ei.

Dr. I. ORHA
A.S.C.A.R.
(Va urma)

ce este nou?

• **FANTOMELE CILINDRICE ȘI PARALELIPIPEDICE.** «Fantomele» reprezintă un nou aparat — inovație a colectivului de cercetători ai I.O.B. — pentru determinarea dozelor de radiații la diferite niveluri în profunzimea corpului uman în vederea optimizării tratamentului cu radiații al cancerului.

• **ADAPTAREA ORGANISMULUI UMAN LA RITMURILE ZILNICE.** Este un studiu la Institutul de fiziologie normală și patologică «D. Danielopolu». El servește la diferite indicații ce se pot da marilor întreprinderi cu privire la turele de noapte (norme privind randamentul și sănătatea muncitorilor). În special, adaptarea organismului femeii la condițiile ritmurilor diurnale ridică numeroase probleme.

• **CĂLĂTORII CARE EFECTUEAZĂ ZBORURI PRELUNGITE CU AVIONUL** prezintă toți un simptom comun: picioarele umflate și gura uscată. Cauza este modificarea echilibrului hidric din organism, ca urmare a lipsei de somn. Descoperirea aparține unor cercetători de la Baylor College of Medicine (Houston, Texas).

• **NOUA ȘI MAREA SPERANȚĂ A BOLNAVILOR DE LEUCEMIE:** sîngele alb, artificial, care poate înlocui sîngele infectat. Primele rezultate ale experiențelor, efectuate asupra unor cobai în laboratoarele universității Harvard, sînt promițătoare.

• **ACUPUNCTURA LA LOC DE CINSTE ÎN FRANȚA.** În cartea lor, Liliane Laplaine-Monthéard și Geneviève Moll prezintă o listă de 200 maladii tratate cu ajutorul acupuncturii. Printre ele, astenia, amețelile, constipația, gastrita, palpitațiile, reumatismul și... tracul.

tipuri și tertipuri

DESPRE TALENT

Veacul nostru se caracterizează printr-o distribuire egală a talentului între toți fiii comunității umane. Toată lumea, fără deosebire de rasă, sex sau vîrstă, are talent. Și poeții, și pictorii, și muzicienii, dar și arhitecții, navigatorii, electricienii, sportivii, frizerii, parașutiștii, chirurgii sau pescarii — toți, dar absolut toți, au talent. Termenul s-a generalizat și a devenit monedă curentă, întrebuințat fără zgîrcenie și fără remușcare. A avut talent Beethoven, dar trebuie să recunoaștem că nici Azbest Vasile, autorul celebrei romanțe «De dragul tău mănînc o sfeclă», nu e lipsit de talent. Se pare că Brâncuși a fost un om talentat, dar nimeni nu poate să nege că și ultimul cîștigător al turului ciclist nu a luat toate curbele cu un talent fără egal. În ultima etapă, la căţărat, a avut chiar geniu.

În fața acestei invazii de talente, întrecută în amploare doar de amenințătoarea explozie demografică, devine limpede că a avea azi talent nu mai este o marcă de har, ci de serie. Ceva mai mult: începe să devină interesant să nu ai talent. Nu sîntem departe de momentul cînd vom auzi exclamîndu-se cu o admirație dublată de invidie: «A, X e un tip extraordinar: n-are nici un fel de talent». Tipul de excepție al viitorului fi va constitui individul mediocrității absolute, omul insipid și anodin, respins de ispitele oricăror performanțe. Nu va cînta din solz de pește, nu va sculpta în turtă-dulce, speriat de ideea talentului ca de primejdia unei eczeme eventuale. Homo faber va fi înlocuit de homo nullus, ca expresie a unei mutații biologice evidente și a unui salt în spiritualitate fără precedent.

Pînă atunci însă prefer un alt tip de om, tipul obișnuit și de masă uriașă, care nici nu-și pune problema talentului și care, chiar dacă îl are, nu-l profesionalizează, nu-l transformă într-o afacere rentabilă, cu redevență sigură, mulțumit să lucreze liber de persecuția gloriei și să creeze fără obsesia înscrierii lui în eternitate. Acestui homo simplex îi este cu desăvîrșire indiferent dacă semenii săi îl socotesc talentat sau nu. N-are timp să-și pună întrebarea, pentru că trebuie să muncească. Și e foarte bine că e așa. Nu de alta, dar fiindcă acum cîteva zile am auzit următoarea observație, făcută cu seriozitate: «Păcat că nu l-ai cunoscut. A fost un tip extraordinar! Un talent teribil. Îți fura portofelul și ceasul în tramvai fără să simți».

Aurel BARANGA

OMULE, NU FI FURIOS! MAI ALES LA VOLAN...

În aceste luni, datorită facilităților create în procurarea de autoturisme produse în țară, un contingent important de proaspeți posesori de automobile vor spori numărul participanților la circulația rutieră. Deoarece mulți dintre ei au nu prea mulți kilometri în palmaresul lor șoferesc, iar alții, deși au oarecare experiență, nu au mai condus de multă vreme, consider util să-i informez asupra unor aspecte apărute în ultima vreme, apreciate deseori ca banale, dar care îndeamnă totuși la reflecție.

Iată trei autoturisme puternic avariate într-un carambol: o Skoda 1000 MB cu partea din față laterală dreapta și spatele, inclusiv motorul, făcute zob, o Dacia 1300 cu partea din față zdrobită (radiatorul și motorul sparte etc.) și o Dacia 1100 cu aripa din stînga și capota puternic ondulate, geamurile sparte etc. Cum s-au întîmplat lucrurile? Șoferul de pe Dacia 1300 venea «furios» pe banda de lîngă linia mediană a unui drum cu patru culoare. În fața lui, pe același fir, Skoda. Deși în afara localității, Skoda rula sub 50 km pe oră și în această situație trebuia să aleagă banda de lîngă acostament care era liberă. În loc să semnalizeze civilizat, adresînd Skodei rugămintea de a trece pe firul unu, zmeul de pe 1300 s-a apropiat brusc pînă, literalmente, la cîțiva centimetri de bara de protecție a Skodei, claxonînd și aprinzînd atît faza de drum cît și farurile de ceață, intenționînd parcă să zvîrle mașina din față în afara drumului. Col de la volanul Skodei, — cu semnul exclamării pe parbriz —, speriat, a bracat brusc la dreapta, fără să se asigure, intrînd în Dacia 1100 care se deplasa regulamentar. La rîndul său, zmeul, nemaiavînd spațiul necesar pentru frînare, a pătruns peste cele două autovehicule intrate în coliziune. Cazul nu necesită comentarii din punctul de vedere al normelor de trafic — mai multe la număr — care au fost încălcate. Este necesară însă o remarcă privind stilul de «conducere» a mașinii, nu periculos, ci de-a dreptul huliganic, din partea unor șoferi.

*

Ne oprim în fața unei Dacii 1300 a cărei înălțime — din pricina unei răsturnări — a fost redusă la mai puțin de jumătate. La bord: 937 km. Șoferul nu a mai condus din 1967. A intrat cu circa 100 km pe oră într-o curbă «Ac de păr», unde exista pentru avertizare, în afară de indicatorul triunghiular «Curbă la stînga», și un panou de limitare a vitezei la 50 km pe oră. A reușit să intre în viraj, dar n-a mai reușit să iasă... Acum se lamentează în fața mașinii șifonate Dacă ar fi însă numai atît. Atît soția cît și băiatul (care trebuia să dea peste puțin timp examen de admitere în clasa a IX-a) se află în spital, avînd numeroase fracturi.

*

O Dacia 1100 cu partea din dreapta complet distrusă. Șoferul a constatat, în timp ce se afla noaptea pe drum, că becul farului din dreapta se arsese. Deși condițiile de vizibilitate erau proaste, a continuat să circule. La intrarea pe un podeț îngust, nu a sesizat la timp parapetul... A avea rezervă cîteva piese de strictă necesitate e considerat un lucru mărunt, dar iată ce consecințe poate avea.

*

Recent, un automobilist își înlocuia o roată. În timp ce-și depana mașina, ochelarii de vedere au căzut pe asfalt și s-au spart. A pornit totuși mai departe, deși distingea cu greu obstacolele dinaintea mașinii. Nu a parcurs decît 10 km și a lovit mortal un biciclist. Conștient de faptul că pe drum ți se poate întîmpla și o asemenea neplăcere, nu e bine ca cei ce poartă ochelari să posede în torpedo-ul mașinii o pereche de ochelari de rezervă? În unele țări acest lucru constituie o obligație legală.

Cîteva întîmplări — dintre multe altele — a căror semnificație nu poate scăpa omului de la volan, fie el novice, fie el șofer experimentat.

Colonel Victor BEDA

viața modernă

GENII REPETABILE ȘI IREPETABILE

Am auzit cu toții, de sute de ori, că în cercetarea științifică modernă echipa a devenit totul. Fiindcă o mare descoperire a devenit urmarea a mii de mici descoperiri prealabile. Fiindcă suma capacităților medii ale componenților unei echipe de cercetare e mai însemnată decît potențialul unui ins excepțional. Cam aceasta e părerea care circulă și, tocmai fiindcă s-a răspîndit peste tot, doi curioși au încercat să-i verifice soliditatea. Cîmpul lor de investigație: fizica și fizicienii. Cei doi curioși au descoperit multe lucruri. De pildă, că zece la sută dintre cercetători fac jumătate dintre comunicările care compun literatura de specialitate. Că numele cele mai citate sînt ale laureaților Premiului Nobel, doar unu la sută dintr-un lot de 250 000 de fizicieni fiind, într-adevăr, nume de mare circulație. Faptul probează influența permanent directoare a marilor personalități. Pe baza datelor obținute, cei doi curioși propun în final reabilitarea savantului eminent în cercetarea științifică modernă. El vor susține că un singur geniu valorează mai mult decît o echipă de cercetători. Opera de mică înaintare a echipei, de acumulare a unor date care trebuie obligatoriu să preceadă, ar rămîne adesea o operațiune seacă, pe care doar harul unei puternice dotații o poate transforma într-un nou adevăr.

Reconsiderarea rostului marilor savanți merge în paralel cu ideea neabsolutizării acestora. Se pare — istoria științei probează cu numeroase cazuri de oameni care lucrează și descoperă simultan, în totală independență, același lucru — că nici una dintre eminențele științei n-a fost și *nu este o forță fără de care nu se poate*. Adică, principiul lui Arhimede tot s-ar fi descoperit chiar dacă n-ar fi existat Arhimede. Teoria relativității, chiar dacă n-ar fi existat Einstein. Penicilina ar fi apărut și în lipsa doctorului Fleming. Așa s-ar fi întîmplat cu toate marile descoperiri. Ar fi fost făcute oricum, uneori poate ceva mai tîrziu, ar fi purtat numele altora, dar banca de cunoștințe a omenirii ar fi arătat azi la fel de bogată. Mie unul îmi place să cred că Arhimede a fost un geniu de neînlocuit. Că toți marii oameni de știință ai lumii au fost titani. Cu energii unice, irepetabile, cu intuiții unice, irepetabile. Și cînd colo, trebuie să admitem că dacă nu erau ei, ar fi apărut alții. Iată-ne obligați să renunțăm la o parte din evlavia și din admirația noastră, amîndouă absolute, față de galeria miturilor din catedrala cunoașterii. Amară obligație. Inevitabilitatea descoperirilor științei decurge din capacitatea prin care specia se apără și progresează oricum, indiferent de soarta unora dintre exemplarele ei cele mai înzestrate. Așa e! Și totuși ne vine greu să admitem că Arhimede, Euclid, Copernic, Edison, Claude Bernard, Planck, Born, Bohr, Einstein, Wiener, toți uriașii științei umane au fost în fond fenomene geniale dar repetabile. Înseamnă că zei absoluți și stabili rămîn doar creatorii artei. Numai Fidias și Michelangelo ar fi putut sculpta statuile lui Fidias și Michelangelo. Realizările științifice ale lui Leonardo le-ar fi înfăptuit și alții, pictura lui Leonardo, doar el. Hamlet nu l-ar fi putut avea părinte decît pe Shakespeare, iar Frații Karamazov, pe Dostoievski. Numai Beethoven a putut auzi în el Simfonia destinului. Luceafărul nu putea fi scris decît de Eminescu. Teoria aritmetică a idealurilor, lucrare matematică de sinteză a profesorului Dan Barbilian, ar fi putut fi creată și de altcineva, în schimb, poetul Ion Barbu e de neînlocuit. Irepetabilitatea este meridianul care desparte opera de artă de opera de știință.

Romulus BALABAN

principii și năravuri

ÎN APĂRAREA CIOBANILOR!

... Îți cheamă ș-un cîine
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frățesc
Că l-apus de soare
Vreau să mi te-omoare...

(«Mioriţa»)

— Vine ursul!

Nimeni n-a totalizat — statistic — pînă astăzi numărul ciobanilor morți în înfruntarea cu fiarele.

Cîndva, lucrînd împreună cu admirabilul documentarist care este Al. Boiangiu un film intitulat chiar «Ursul», am avut ocazia să fixez pe peliculă durerosul destin al ciobanului, abia revenit de la armată, Viorel Rohan din Vama Buzăului. Au trecut ceva ani de-atunci și greu se poate șterge din memoria subsemnatului privirea de piatră a mamei *inutilei victime*, a bunicii acestuia, care-i crescuse... Un urs uriaș, cu o pată mare ca o floare albă în piept, după ce dăduse tîrcoale mult timp prin regiune, fără ca autorizația de împușcare să vină (nu mai știn minte cîte vaci a furat namila), a nimerit la stîna păzită de V.R.; și cum era o «noapte de smoală» (vorba povestitorilor din film) și furtunoasă, din primul moment lămpașul s-a stins (marfă extrem de proastă, se stinge la prima suflare a vîntului!), iar tînărul cioban, dornic să apere turma celorlalți, cu furca, s-a năpustit asupra ursului care, firește (deși beznă), alesese oaia cea mai frumoasă. Rezultat tragic, cu toate că un vînător, pe «pielea lui», fiind pe-aproape, pune pușca la ochi și doboară, prea tîrziu, fiara. Grav rănit, V.R. a murit «cu zile», iar vînătorului curajos și eficace i s-a confiscat, pentru o perioadă, pușca (pînă s-a socotit că era în legitimă apărare).

Așadar, anii au trecut și mereu decupez din ziare anunțuri de tipul acesta: «Ursul la stînă! Aflat singur cu oile la punctul numit «Fața Runcului» de lîngă comuna Șanț, județul Alba, ciobanul Iacob Burdujan a auzit un zgomot ciudat. Cîinii au început să latre adulmecînd fiara. Mioarele se agitau speriate. A început o luptă înverșunată, *inegală* (subl. ns.). Nu se știe cît a durat. O oră, două... A fost găsit abia pe înserate, de alți ciobani, grav rănit, în mijlocul stînei. Ursul bir uise». Și altă știre, apărută în aceeași lună: «Cetățenii comunei Adunați (Ocina) din jud. Prahova sînt puși în situația de-a se întreba «a cui viață trebuie protejată», de vreme ce aproape seară de seară o familie de urși pătrunde în curțile oamenilor din marginea comunei, sfîșiind păsări, animale domestice, distrugînd garduri, saivane, acareturi. Faptul a fost semnalat atît organelor locale cît și Asociației vînătorilor din Cîmpina, care au răspuns însă că *prevederile legale nu le permit să întreprindă ceva împotriva ursului (cap de familie), deoarece face parte din animalele protejate și că ei pot interveni numai în cazul în care paguba produsă de el depășește suma de 20 000 lei* (subl. ns.)... Au început școlile, ziua s-a scurtat (era spre iarnă — n.n.), mulți elevi învață după-amiază și se întorc acasă pe înserat...»

Probabil că, între timp, atingînd «fatidica sumă» de 20 000 lei pagube, ursul și-a primit dobînda (cel din preajma com. Adunați). Dar ce ne facem cu cellalți? Există, cu adevărat, o asemenea dispoziție? Și-apoi ce ne facem cu viețile ciobanilor sacrificate fără rost, fie pentru că n-au mijloace de iluminare puternice, sigure, eficiente și, de ce nu, chiar mijloace de apărare, nu tradiționala bîtă. Evident, deplină stimă față de vînători și nobilul lor sport, însă nici să nu-i desconsiderăm pe ciobani, gîndind că ciobănitul se numără printre cele dintîi și mai simple îndeletniciri ale «necalificaților» rurali. Indiscutabil, se impune o apreciere profundă a tuturor aspectelor amintite mai sus. În țara care a dat lumii nemuritoarea baladă a «Mioriței», soarta ciobanului nu poate fi nimănui indiferentă.

Mihai STOIAN

dialog cu cititorii

Referindu-se la o afirmație conținută într-un «Dialog» mai vechi (de acum aproape un an) și la unele texte pe care le-a citit recent, cititorul *Pavel Neagu* din Brașov ridică o problemă față de care ne simțim obligați să aducem cîteva precizări.

Despre rolul respectiv al dacilor și al romanilor în formarea poporului român există astăzi, credem, deplină claritate în rîndurile istoricilor, chiar dacă o serie de amănunte mai urmează să fie descoperite sau clarificate, chiar dacă mai subzistă puncte de vedere diferite în interpretarea anumitor aspecte parțiale. Pildele de curaj și dragoste de libertate ale dacilor, exemplara și eroica lor rezistență ca și rolul romanilor în făurirea și organizarea unei vieți publice înaintate pentru acea vreme, în atragerea Daciei în circuitul de valori al celei mai importante civilizații și culturi din antichitate, au intrat nu numai în evidența istoriei, ci și în patrimoniul afectiv al poporului nostru, mîndru că se trage deopotrivă din daci și din romani. Ca să fim drepți, liniile mari ale unei asemenea concepții au dominat dintotdeauna interpretările celor mai avizați istorici români.

Considerațiile pe care le citează tov. P. Neagu se referă însă la un alt domeniu și anume la acela al luptelor politice dintr-o anumită perioadă din istoria contemporană a țării și, mai cu seamă, la anii dintre cele două războaie. Atunci, exaltarea «dacismului», a originilor trace ca și disprețuirea aportului latin au devenit sloganuri ale ofensivei ideologice a cercurilor celor mai retrograde, inclusiv sau în primul rînd a celor fasciste. Antiromanismul elementelor de extremă dreaptă exprima în fond adversitatea față de raționalismul gîndirii latine, față de claritatea și spiritul de echilibru, față de umanismul care au caracterizat totdeauna culturile mediteraneene și în primul rînd cultura greco-romană. În opoziție au fost promovate presupuse (și neverificate de știința istorică) particularități ale modului de gîndire traco-dac, cărula i s-au atribuit cu dezinvoltură înclinații spre iraționalitate, spre misticism, un presupus cult al nopții și al sîngelui, refuzul oricărui progres. Desigur, dacii autentici de acum douăzeci de secole nu aveau nici o vină pentru asemenea interpretări aberante.

Se înțelege deci de ce în anii dintre cele două războaie mondiale lupta împotriva «tracomaniei» și «dacomaniei» a fost în esență o luptă de pe pozițiile stîngii. Ca exemplificare am vrea să recomandăm cititorului nostru lectura admirabilelor pagini pe care prof. Șerban Cioculescu le-a scris atunci împotriva divagațiilor tracomane ale lui Dan Botta. În general, trebuie spus că opoziția dintre raționalism și iraționalism a constituit o importantă linie de demarcație în istoria ciocnirilor ideologice dintre stînga și dreapta. Dacă vom studia cu atenție atitudinea ostilă (adesea împinsă pînă la ură) a paladinilor dreptei față de mișcarea și gîndirea pașoptistă, vom observa că una dintre țintele principale ale atacurilor este poziția raționalistă, străină de orice misticism și arhaism a luptătorilor de la 1848. Asupra acestor chestiuni ar mai fi poate cazul să revenim, deși, probabil, asemenea dispute par străine și îndepărtate generației noastre tinere.

Mulțumim cititoarei *Livia Ciupercă* din Berești, jud. Galați, pentru cuvintele elogioase la adresa cronicii noastre cinematografice și le vom transmite autorului evidențiat.

Pe tînărul cititor *Nicolae Pintilie* din Cimpulung, jud. Argeș, îl asigurăm: 1) de toată simpatia noastră și 2) că vom transmite celor în drept nedumeririle dumisale.

H. DONA

eveniment

O PROFESIUNE A RĂSPUNDERII

Condiția socială a medicului, a «omului în halat alb», investit cu o menire atît de nobilă de-a lungul întregii istorii a umanității, a fost în permanență raportată la dubla răspundere: profesională și etică. Multiplele aspecte pe care le îmbracă această responsabilitate constituie obiectul acestei interesante lucrări, pe cît de originală în concepție și structură pe atît de nemijlocit izvorîtă din problematica complexă a societății noastre contemporane, fericită realizare a colaborării dintre un medic și un jurist.*)

După o incursiune istorică în care sînt evocate diversele poziții din care a fost încredințată medicului «autorizația» de a trata și vindeca și, implicit, obligațiile care decurg din aceasta, autorii analizează relația dintre medic și bolnav în condițiile în care progresele în știință și tehnică au determinat mutații nebănuite.

Oriunde intilnim o activitate omenească, este prezentă și o răspundere. Dacă responsabilitatea morală nu are în vedere, în ultimă instanță, decît conștiința medicului, ea integrează organic legea, din momentul în care se materializează într-o faptă. Aceste principii au fost valabile de-a lungul întregii istorii, dar ele au obținut un caracter propriu și un larg orizont de aplicare în societatea noastră, în care relația dintre medic și bolnav a pierdut aspectul mercantil și inuman, specific moralei și modului de viață capitalist. Socialismul consideră viața omului drept valoarea cea mai ridicată a lumii materiale, iar medicul devine deținătorul sarcinii de a ocroti această supremă valoare. De aici profunzimea pe care o dobîndește responsabilitatea medicală. Conținutul nou al ocrotirii sănătății din țara noastră trasează medicului sarcini deosebite și norme noi de comportare profesională care atrag, la rîndul lor, un plus de responsabilitate.

O societate care garantează prin constituție dreptul la sănătate al cetățenilor și care este fundamentată pe principiile eticii și ale echității nu poate rămîne indiferentă față de comportarea medicilor în exercitarea profesiunii lor. Nu se poate însă contesta nici riscul și nici imprevizibilul care sînt legate de orice act medical. Dacă este firesc ca societatea noastră să fie exigentă față de eroarea medicală, este drept ca principiile care statuează exercitarea profesiunii să fie limpezi și să reiasă din posibilitățile uneori limitate ale medicinei sau din riscurile inerente ale practicii sale.

Pornind de la principiul că actul medical nu este un act în sine, desprins de contextul politic și social în care se exercită, conștiința profesională a medicului este strîns legată de conștiința lui cetățenească, de exercitarea muncii sale la nivelul unei totale dăruiri umane, de înaltă ținută etică și profesională.

Aceste principii fac parte din concepția care stă la baza ocrotirii sănătății în țara noastră, din comandamentele morale și umane care guvernează direcțiile de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Lucrarea lui Radu Ozun și Emil Poenaru, prin aportul pe care îl aduce la aprofundarea și difuzarea largă a acestor adevăruri majore, analizate complex din optica unor oameni care au trăit și înțeles profilul ce definește trăsăturile proprii ale acestei profesii, de pe poziția devotamentului activ și conștient față de om și societatea noastră, constituie o operă de mare prestigiu care valorifică trecutul demn și glorios al istoriei medicinei românești, aruncînd un fascicul de lumină asupra relațiilor dintre om și medic în societatea noastră de mîine.

Prof. dr. doc. Gh. PANAITESCU

*) «*Responsabilitatea profesională și socială a medicului*» de *Radu Ozun* și *Emil Poenaru*.

O AVENTURĂ CU MONA LISA

— Tanti, nenea ăla cu geantă fură săpun. L-am văzut cînd...

— Fugi de aici, mă pușt'iule. Nu-l vezi că-i om serios — îl înfruntă supraveghetoarea supermagazinului Hala Unirii din București, după ce-și aruncă privirea spre cel descris de pici. O bănuială își făcu totuși loc în mintea ei: nu cumva băiețelul vrea să-i distragă atenția și, în acest timp, altcineva... Omul își continuă rondul. Și, cu aerul cel mai natural, se îndreaptă spre casă, avînd în coș o conservă de pește.

— Numai ce se vede ați cumpărat? — i se adresă casierița pe un ton puțin ironic.

— Dar se poate? Cum vă permiteți? Sînt inginerul...

Însul n-apucă să-și dea numele. Privirea supraveghetoarei, pironită într-un loc, îl descumpăni.

— Priviți! A ascuns în sîn mai multe bucăți de săpun.

— Și noi l-am văzut cînd fura — au sărit cu gura două femei.

— Aș vrea să vă explic în biroul responsabilului.

După cîteva zile am prilejul să-i cunosc pe «nenea cu geanta». Mă uit și nu-mi vine să cred. Îi simt rana. Totuși, îmi zic, numai deschizîndu-i-o pot să-l înțeleg.

— Ce eveniment deosebit s-a întîmplat în viața dumneavoastră în ultimul timp?

— Am fost acuzat că am furat din supermagazinul Hala Unirii.

— Cum adică? Nu-i adevărat?

Tace. Refuză să-și îndrepte privirea spre mine. Aștept.

— Am fost cercetat și voi fi condamnat...

— Chiar dacă nu sînteți vinovat?

— Din dosar așa rezultă. Dar... ce mai... am terminat cu viața. S-a sfîrșit. Și unde mai puneți, am fost băiat sărac. Mama a muncit cu ziua să mă facă om și... A rămas orfană de la trei ani de ambii părinți... locuiește cu mine. Vă dați seama? Cum puteam să fur cînd am un salariu de 3 250 lei, soția 1 260...

— Copii aveți?

— Unul. Din prima căsătorie. Stă cu fosta soție în provincie. Îl văd în fiecare vară.

— Ați mai avut de-a face cu justiția?

— O dată. În 1968. Am luat un an închisoare. Intrasem într-un magazin cu o sticlă de coniac și la ieșire mi-au spus că-i a lor... Noroc cu decretul de grațiere din 22 mai 1969.

— Și-acum?

— N-o să credeți. E cam la fel. Tot nevinovat. Totul a plecat de la pasiunea săpunului. Aveam în casă șaisprezece săpunuri «Mona Lisa», încă înainte de Anul nou. Le luasem pentru a le da cadou rudelor. Cum între timp găsisem «Vis» — mai bun și mai ieftin — am trimis din acesta drept atenții rudelor cu ocazia sărbătorilor de iarnă. «Mona Lisa» nu-mi convenea și de aceea păstrasem săpunul, pentru a-l schimba cu «Vis». Despre acest lucru am vorbit cu soția în ziua de 4 februarie. A doua zi ies de la serviciu (Institutul de proiectări pentru îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor) și merg în piață după carne și crenvurști. Am luat o conservă de pește și apoi trec prin fața raftului cu săpunuri. Iau cele șaisprezece «Mona Lisa» din geantă, le pun în coș, fac cîțiva pași și apoi le introduc în sîn. Asta a fost prostia! De ce am procedat așa? Nu-mi explic... Așa ajung la casă. Acolo am fost făcut hoț și cu greu am ajuns în biroul responsabilului, unde au venit imediat și doi subofițeri de miliție. M-au ținut două ore și jumătate pînă au terminat cercetările. Proces-verbal, declarații și cîte altele. Eram absent la tot ce se petrecea în jur. Rușinea îmi mîna gîndul acasă. La mama. Suferă de inimă. Dacă ar fi auzit, sigur o pierdeam... De aceea nu am cerut să fie întrebată soția. În plus, la început declarasem că nimeni din familie nu cunoștea că luasem cu mine «Mona Lisa» pentru ca să fac schimbul cu «Vis».

— Dacă apelăm la logică, un om de bună-credință...

— Știu. Trebuia să anunț vînzătoarea că aveam ceva în geantă... Aflîndu-mă în fața gondolei, m-a străfulgerat gîndul că s-ar putea să fiu căutat în geantă. De aceea le-am ascuns.

— Cînd s-a publicat în ziar știrea, ce v-au spus colegii?

— Știa toată lumea. Miliția anunțase conducerea institutului. Colegii? Rîdeau. Erau mulțumiți de necazul meu. Le citeam în ochi ura.

— Cum așa? Ura, înțeleg, dar mulțumirea...

— Cînd toți îți sînt dușmani și nu ai prieteni întrebarea nu are rost. Asta m-a durut mai puțin. Eram înverșunat pe ziaristul care publicase că am mașină și că o lăsasem prin apropiere. Eu care niciodată n-am avut la C.E.C. depuși nici 2 000 de lei. Dar ce era să fac? Să mai răscolesc, să zic că nu am mașină? La ce bun? Mi-ar fi răspuns: «Bine, nu ai mașină, dar ai furat! Și ce e mai grav? Că am mințit noi sau că tu ești hoț? Așa că...» Plus că, practic, nu am nici un fel de apărare.

— Poate instanța va decide să executați pedeapsa la locul de muncă...

— N-am nici o șansă. Am studiat zile și nopți Codul penal. Plus modificările aduse. Articolul 209 nu se aplică în cazul meu. Dacă treceau cinci ani de la prima condamnare...

— Aveați vreo șansă?

— Poate.

— Și-n cazul acesta?

— Am să cer o expertiză.

— Nu înțeleg. Pentru ce?

Inginerul, dacă mai merită să amintesc acest cuvînt, nu-mi răspunde, lacrimile îi umezesc obrajii. Tăcerea lui îmi mînă gîndurile spre firească și unica întrebare: cum de a fost posibil? Foarte simplu, la o atentă cercetare, documentată cu depozițiile mai multor martori, s-a stabilit cert că inginerul *Anton Vasilian* din București, strada Școala Floreasca 18, a furat. Nici mai mult, nici mai puțin. A furat 16 bucăți de săpun «Mona Lisa». E un furt calificat, care nu poate fi răsturnat de un alibi rușinos.

Valeriu IVAN

document

un interviu cu I. VALERIAN

— Stimate domnule Valerian, în afară de activitatea dumneavoastră creatoare în domeniul literar, ați realizat în epoca interbelică și un număr impresionant de convorbiri cu o seamă de scriitori din diverse generații. Ați putea estima numărul acestor scriitori intervievați de dumneavoastră?

— N-aș putea preciza cu exactitate numărul confraților cu care am realizat convorbirile, dar pot spune că am luat interviuri de la aproape toți scriitorii reprezentativi din epoca pe care ați menționat-o.

— Ați publicat aceste convorbiri numai în săptămînalul bucureștean «Viața literară»?

— Toate au fost publicate numai în această revistă. În același timp, regretatul Felix Aderca practica și el cu asiduitate acest gen publicistic.

— Ce v-a determinat să începeți acest îndelungat și fructuos serial de convorbiri?

— Sînt mai multe cauze care au contribuit la inițierea acestei acțiuni. Am urmărit, prin consemnarea acestor interviuri, configurarea unor documente directe pentru înțelegerea omului și a operei lui, pentru descifrarea nemijlocită a concepției lui de viață și pătrunderea, pe cît posibil, în laboratorul său de creație. A mai fost și rîvna pentru a face să pătrundă în conștiința publicului valorile literaturii noastre, în virtutea căreia m-am făcut, în limitele posibilităților, mediatorul pasionat dintre scriitori și cititori. Eram conștient de faptul că prin aceste interviuri apropiam publicul de literatura autohtonă, care, după cum se știe, nu era nicidecum sprijinită de oficialitățile timpului. Mai urmăream, ca să mai enumăr o cauză, prezența unei rubrici fixe și atractive în revista pe care o conduceam.

— Scriitorii erau receptivi la solicitările dumneavoastră?

— Cu foarte puține excepții, scriitorii priveau cu înțelegere această modalitate de a lua contact cu cititorii. De mulți scriitori, mai mult sau mai puțin consacrați, m-am apropiat în cenaclul lui E. Lovinescu, «Sburătorul». Cu unii dintre ei am stabilit legături de prietenie: Ion Barbu, Camil Petrescu, Camil Baltazar, Felix Aderca, Virgiliu Monda... Dar pentru a reveni la întrebare, s-a întîmplat ca unii scriitori mai vîrstnici să aibă rețineri față de solicitările mele. Mi-amintesc cum numai după o insistentă pledoarie pentru interviuri, arătîndu-i incontestabila lor utilitate, Mihail Sorbul și-a dat, în cele din urmă, acordul pentru publicarea în «Viața literară» a convorbirii avute cu el. Ajuns în punctul acesta, trebuie să-mi exprim recunoștința față de E. Lovinescu, care, nu o dată, mi-a facilitat discuțiile mele cu scriitorii. Bunăoară, îmi vin acum în minte îndemnurile pe care maestrul le adresa Hortensiei Papadat-Bengescu de a mi se destăinui «din toată inima». Momentul evocat aici se petrecea chiar în casa maestrului, care, cu fraternă bunăvoință, ne-a pus la dispoziție o cameră din apartamentul său pentru realizarea interviului cu distinsa scriitoare. «Sburătorul» își încetase apariția. Eugen Lovinescu îndemna pe membrii cenaclului de a colabora la «Viața literară», și, mai mult chiar, nu de puține ori, eminentul critic stringea și tria manuscrisele acestora pentru a fi publicate în coloanele săptămînalului literar de care răspundeam.

CINE VA ÎNLOCUI «SBURĂTORUL?»

— În ce împrejurări a luat naștere revista «Viața literară»?

— *Viața literară* a apărut timp de cincisprezece ani, din 1926 pînă în 1941. Nu a avut o existență continuă, ci cu unele intermitențe, pentru că o revistă literară în acea vreme își ducea greu traiul. Întreruperea — bineînțeles din cauze bănești — a «Sburătorului» a mîhnit mult pe cei care-i eram apropiați, pe membrii cenaclului lovinescian. După cum se știe, cenaclul continua să funcționeze. Dar membrii cenaclului simțeau acut lipsa unei publicații. Dat fiind aceasta, cîțiva ne-am decis să scoatem — cum vom putea — o nouă revistă literară. I-am adus la cunoștință lui E. Lovinescu hotărîrea noastră. Înțelegîndu-ne entuziasmul, marele critic privea totuși cu scepticism această inițiativă. Spunea el că, dacă o editură precum *Ancora*, care cîștiga de pe urma cărților sale didactice, sistase menținerea «Sburătorului», cu greu se va găsi cineva care să susțină material o revistă literară condusă de tineri. Totuși, noi cei cîțiva, numesc dintre aceștia pe Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu, nu am renunțat la decizia noastră. Am apelat la George Murnu să-și înscrie numele ca director pe frontispiciul publicației, apel la care virtuosul tălmăcitor al Iliadei și Odiseii a răspuns favorabil.

— De ce însă venerabilul scriitor a deținut această funcție pe parcursul a doar cîtorva numere?

— Ei, aici e vorba de unele împrejurări, care, acum cînd au trecut atîția ani de la producerea lor, deși reale, frizează oarecum caracterul anecdoticei literare.

— Și aceste împrejurări se pot divulga?

— Fără îndoială că da, aceasta pentru a stabili un mic adevăr în istoricul revistei.

— Să-l stabilim atunci...

— Spre surprinderea noastră, la un moment dat, George Murnu ne comunică, oarecum stînjenit, că din cauze independente de voința lui nu mai poate gira direcția revistei. La întrebările și nedumeririle noastre, ne-a răspuns că «și-a aprins paie în cap» pe chestia direcției cu colegii săi de la Academie și facultate. Nu era prilej, ne mărturisea George Murnu, ca aceștia să nu-l «înțepe» și să-i reproșeze că «patrona» o literatură de avangardă. Mai mult, colegii săi de nemurire se simțeau vizați «direct» de atitudinea criticilor literari ai revistei, cu toate că aceștia în ideile ce le emiteau nu numeau pe nici unul dintre ei. Așa că George Murnu retrăgîndu-se, am sugerat ca revista să apară sub conducerea unui comitet de redacție. Iar eu mi-am luat răspunderea redacției.

— Care v-au fost de la început colaboratorii cei mai apropiați?

— N-aș vrea să fac o nedreptate în enumerarea atîtor prieteni care m-au susținut în apariția acestei reviste. Ei sînt mulți și prețioși. Iată doar cîteva nume: Eugen Lovinescu, Felix Aderca, Hortensia Papadat-Bengescu, Zaharia Stancu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu, Camil Petrescu... Îmi întrerup aici evocarea acestui șirag de nume copleșitoare, nu mai înainte însă de a mai adăuga unul în preajma căruia fluxul amintirilor mele își oprește cursul pentru un popas de nețărmurit respect și afecțiune. E vorba de George Călinescu, iubea revista. Era prezent cu multe în paginile revistei. Făcea cronici la cărți românești și străine, întocmea poșta redacției, era o sursă permanentă de noi propuneri pentru rubrici cît mai diverse, se interesa de colportajul revistei... Cînd a fost mutat cu catedra la Timișoara, a continuat colaborarea la revistă. Se interesa de răspîndirea revistei în Banat. Îmi comunica prin scrisori stadiul difuzării ei în diferite localități. Recunoșteam încă de pe atunci în stilul său de muncă în continuă ebuliție marea sa pasiune pentru promovarea scrisului românesc. Dar anii treceau. În paginile publicației își făceau locul condeiele noilor generații: Radu Boureanu, Eugen Jebeleanu, Cicerone Theodorescu, Vlaicu Bârna, Laurențiu Fulga și cîți alții și-au presat în coloanele publicației floarea talentului lor...

MORBUL PRESEI LITERARE

— Dumneavoastră care ați prezentat publicului cititor pe atîția scriitori intrați definitiv în istoria noastră literară, dați-mi, vă rog, prilejul să vă înfățișez și eu cititorilor de azi. Așa că v-aș propune să ne relatați cîteva momente esențiale din biografia dumneavoastră literară.

— Nu cred că ar interesa datele strict biografice: bunăoară, că mi-am trecut bacalaureatul la Liceul «Vasile Alecsandri» din Galați, cu vreo doi ani înainte de primul război mondial, sau că am absolvit Facultatea de litere și filozofie din București cu vreo cinci ani după încheierea păcii. În viața de elev am găsit înțelegere la unii profesori, iubitori de literatură, cu ajutorul cărora am înființat o societate literară în cadrul liceului. În acea împrejurare am scos la șapirograf cîteva numere din revista «Avîntul literar», o dovadă că din adolescență purtam morbul presei literare ce avea să recidiveze peste zece ani în forma săptămînalului *Viața literară*.

În timpul primului război mondial, fiind rănit, am fost internat în spitalul din Bîrlad, unde lucra ca medic poetul V. Voiculescu. Amîndoi îl vizitam zilnic pe Al. Vlahuță care se afla refugiat în localitate. În camera bătrînului bard funcționa un cerc literar, care s-a numit mai tîrziu «Academia bîrlădeană». Vlahuță ne îndemna să scriem versuri pentru înălțarea moralului ostașilor de pe front; sub imboldul lui a tipărit V. Voiculescu volumul *Din țara zimbrului*. După revenirea lui Vlahuță la București, cercul literar a fost condus de inimosul poet G. Tutoveanu care tipărea o revistă, «Florile dalbe», unde mi-am publicat primele versuri. Cu V. Voiculescu am fost totdeauna prieten, iar la apariția *Vieții literare*, valorosul poet a intrat bucuros în gruparea revistei. Stabilindu-mă în București, am reîntîlnit la cafeneaua Capșa pe poetul D. Nanu și pe G. Brăescu. Amîndoi frecventau cenaclul lovinescian, unde, într-o bună zi, m-au dus și pe mine. E. Lovinescu m-a primit cu amabilitatea lui obișnuită, m-a întrebat de rosturile mele prin București, ce planuri literare nutresc și altele. Cu toată curtenia manifestată, criticul mi s-a părut cam distant: în fața mea ședea profesorul. Mai tîrziu am înțeles că sub poișița de răceală, maestrul purta o inimă caldă pentru tineri, o pasiune rară de a-i îndruma și promova. Odată intrat, am luat, după aceea, parte cu regularitate la ședințele duminicale ale cenaclului. Pe timpul acela ne găseam în faza inițială a unei noi și moderne etape în lirică. În paginile «Sburătorului» coexistau încă formele tradiționale cu cele novatoare. G. Ropică se învecina cu Ion Barbu. În salonul cenaclului săgețile critice împotriva «tradiționaliștilor» erau aruncate de tinerii din generația mea: Camil Petrescu, F. Aderca, Ion Barbu... În ce mă privește, nu prea știam dacă scriu versuri noi sau vechi, așa că tăceam. Dar în cele din urmă am înmînat conducătorului cenaclului o seamă de poeme. A urmat un timp de așteptare înfrigurată, pînă într-o zi, cînd cumpărînd de la chioșc «Sburătorul», mi-am văzut numele pe copertă. Poemele publicate erau însoțite de o prezentare semnată de E. Lovinescu. Poate că acesta să fi fost momentul cel mai important din biografia mea literară.

— Ați fost membru al vechii Societăți a scriitorilor, ați fost chiar în conducerea organizației, fără îndoială că sînteți în posesia multor date despre viața scriitoricească, în general, și despre aceea a scriitorilor?

— Am intrat în Societatea scriitorilor din anul 1921. Mai tîrziu am fost ales în comitet. Pentru a întreține un climat favorabil literaturii autohtone, cît și pentru a netezi drumul celor tineri, organizam cu un grup de scriitori șezători prin țară, inițiam conferințe. De asemenea am luat parte activă la înființarea asociațiilor de scriitori în orașele mai mari. Așa cum ați spus, sînt în posesia multor date. Dar nu întotdeauna din cele mai îmbucurătoare. Vremea nu era prea favorabilă scriitorilor. Numele lui Bogdan Amaru e simbolic pentru condiția de atunci a scriitorului. Scrisorile lui adresate confraților mai vîrstnici ne tulbură și astăzi. Ne-a părăsit acest poet la început de drum, așa cum s-a întîmplat și cu Al. Sahia, Ion Ciorănescu, Aureliu Cornea. Din nefericire și cei cu nume de circulație o duceau destul de greu. Iată, din cele multe, un caz: Victor Ion Popa. Era de prin ținuturile mele natale. Taică-său fusese învățător prin Bîrlad și Tecuci. Ne-am împrietenit din adolescență, apoi ne-am reîntîlnit în București. Avea un nume cunoscut, scrisese și 1 se jucase piese de teatru, fiind și regizor și pictor de talent. Într-o dimineață de iarnă, l-am căutat în strada Străbună nr. 8, aproape de Foișorul de Foc, ca să-mi facă o copertă la cartea mea de poezii, *Caravanele tăcerii*. L-am găsit literalmente tremurînd de frig, iar alături era soția sa cu un prunc în brațe. Victor Ion Popa nu avea lemne! I-am spus pentru ce venisem și a rămas ca după-amiază să primesc desenul dorit. Cunoșteam pe cineva care putea să-i procure lemne și m-am dus să-l caut. Cînd m-am întors către seară, gazda m-a îmbrățișat, exclamînd: «N-am crezut niciodată că dintr-o căruță de lemne s-ar putea crea o scenă de un efect atît de emoționant!» Momentul poate părea melodramatic, dar din păcate e, cum se spune, rupt din viață. Un alt prozator, G.M. Vlădescu, din cărțile căruia se răsfrînge o caldă dragoste de oameni, își cîștiga pîinea ca simplu agent de asigurare. Pe Gib Mihăescu, de care mă lega o statornică prietenie, îl găseam de multe ori ascuns în subsolul ministerului unde era salariat, scriind înfrigurat la paginile ultimului său roman. Îmi spunea: «Tot mai bine alci decît avocat fără procese la Drăgășani».

— Și acum, o ultimă și inevitabilă întrebare. Ce aveți pe șantierul dumneavoastră literar?

— Voi publica un alt volum de memorii. Fac ultimele retușuri la un volum de nuvele. Intenționez să-mi string într-o culegere poeziile din cărțile «Caravanele tăcerii» și «Stampe», la care se vor adăuga și o seamă de poeme inedite.

Traian STOICA

scriitori de azi

GEO DUMITRESCU

Infirmînd opinia «Dicționarului de literatură română contemporană» (pg. 226 «Dumitrescu, Geo, n. 18.V. 1920, București...»), poetul s-a născut în ziua de 17 mai 1920. Așa cum remarcă și Geo Dumitrescu, din foarte multe motive el nu este una și aceeași persoană, nici unul și același poet cu George Dumitrescu ori cu Gheorghe Dumitrescu, așa cum lasă să se înțeleagă pagina 400 a monumentalei lucrări «Bibliografia literaturii române», 1948-1960, Editura Academiei R.P.R., 1965.

Geo Dumitrescu a urmat cursurile liceului bucureștean care poartă astăzi numele «Ion Neculce» și pe cele ale Facultății de litere din același oraș. Sub pseudonimul Vladimir Ierunca debutează la 19 ani în «Cadran» cu poezia «Cîntec» (titlu inițial, «Cîntec cărnit»). Este vorba de un cîntec de jale al muncitorului. Se pare că Geo Dumitrescu a contribuit prin acest debut la suprimarea «Cadranului». Poetul nu-și iubea pseudonimul, deși îi fusese găsit de prieteni, și i-l vinde pe o halbă de bere și o pereche de crenvurști lui Virgil Untaru. Publică în continuare în «Vremea», «Curentul literar», «Albatros». În 1941 sub pseudonimul Felix Anadam, publică plachetа «Aritmetică» la tipografia «Tipar universitar», condusă de filozoful Nicolae Bagdasar. «Aritmetică» era de fapt un ciclu al volumului cu care intenționa să debuteze poetul. Pentru lucrurile publicate în «Albatros», Geo Dumitrescu este salutat cu căldură de M.R.P. în paginile «Timpului». În 1942 face parte din redacția «Timpului», ocupîndu-se de pagina a 2-a, pagina culturală, dar scrie și articole vehemente în care demască iresponsabilitatea celor de felul lui Constantin Virgil Gheorghiu, «cîntăreții» ai războiului. În iarna lui '43 se îmbolnăvește de pleurită și pleacă din București, revenind în toamna lui 1944. În iarna lui 1945 este angajat la ziarul lui N.D. Cocea, «Victoria», unde se ocupă tot de pagina a 2-a, dar unde publică și reportaje sau, din cînd în cînd, scrie și textul editorialului politic. Concomitent este numit inspector al teatrelor, direcția acestora aparținînd aceluiași N.D. Cocea. În urma unei inspecții exemplare făcute la teatrul din Craiova, Geo Dumitrescu este solicitat să preia direcția teatrului. Timp de o stagiune, 1946-1947, poetul conduce teatrul craiovean. La îndemnul lui Petru Comarnescu, poetul trimite Fundației pentru literatură și artă manuscrisul volumului «Pelagra» a cărui apariție anunțată pentru 1943 de Editura «Prometeu» a fost interzisă sub acuzația de «bolșevism» și «defetism». Obținînd unul dintre premiile «scriitorilor tineri» acordat de fundație, cartea se tipărește în 1946 sub titlul **Libertatea de a trage cu pușca.** Primele exemplare apar în librării la începutul lui 1947. Dar, mărturisește Geo Dumitrescu, «s-a întîmplat însă ca, după ce fusese «bolșevică» și «defetistă», sub cenzura dictaturii fasciste, cartea, abia apărută, să întîlnească o împrejurare neprielnică, mărunți judecători de circumstanță, al căror îngust ucaz au socotit-o «decadentă», astfel că tirajul (minim) în care văzuse lumina zilei a dispărut, de la început, în cea mai mare parte, din circulație». Lucrează în diverse redacții: «Viața sindicală», «Flacăra». Între 1950 și 1952 este redactor șef adjunct al «Almanahului literar» condus, la Cluj, de M.R.P. Plecat la Bicaz, Geo Dumitrescu conduce gazeta șantierului, «Zorii socialismului», unde deține rubrica satirică ce-i «supraviețuiește» — «Condica lui Ion Călimară». Între 1953 și 1954 conduce «Almanahul literar» de la Iași. Din 1954 și pînă în 1963, cînd apar **Aventurile lirice,** Geo Dumitrescu absentează din viața literară, timp în care își asigură existența colorînd fotografiile alb-negru executate de fratele său. De asemeni, participînd la concursurile PRONOSPORT, poetul cîștigă destul de regulat, uneori sume însemnate (15 000 lei). Spre sfîrșitul acestui interval colaborează la «Urzica», «îndrumătorul cultural». Începînd cu 1960 se reîntoarce la poezie, volumul **Aventuri lirice** apărut în 1963 impunîndu-l, cum scria Ov.S. Crohmălniceanu, «ca una dintre cele mai originale prezențe poetice în lirica noastră nouă». Faptul este confirmat de elogiile aproape unanime aduse cărții cît și de atribuirea Premiului Uniunii scriitorilor. **Nevoia de cercuri,** volum apărut trei ani mai tîrziu, pare a fi cartea care-l reprezintă cel mai bine pe poet. În ea sînt incluse și poeziile din **Libertatea de a trage cu pușca,** cititorul avînd posibilitatea să-l cunoască nemijlocit pe poetul anilor 1940-1943. Lui Geo Dumitrescu îi datorăm și primele (probabil) traduceri din Maiakovski (1944). Pînă acum el ne-a dat traduceri din Rafael Alberti, Eduard Mejelaitis, Malaparte, Romain Gary ș.a.! Un adevărat act de cultură l-a constituit alcătuirea ediției bilingve Baudelaire, pentru care Geo Dumitrescu a fost distins cu Premiul Uniunii scriitorilor în 1968, ediție în care, cu discreția-i cunoscută, poetul nu a inclus nici o traducere proprie. Poezia lui Geo Dumitrescu este una a demnității umane, căci poetul care scria în «Treptele lertării»: «Dar să nu-ntorci obrazul celălalt,/ al sclavului duios,/ împătimit în viciul umilinței — / nu bucuros să ierți, ci necesar», deși «n-a strîns decît bucurii întoarse din drum», a lucrat întotdeauna cu «cerneală fierbinte», fie că scrie: «Nimic mai inexistent decît un suflet», fie că se confesează: «dar voi știți,/ de multă vreme știți că nu mă pricep să mint/ și din această pricină n-am să pot scrie niciodată/ pe poarta inimii mele:/ «nu intrați, ciine rău!»...» Chiar și poeziile de dragoste dintr-un ciclu ca «Furtună în Marea Serenității» desconspiră în Geo Dumitrescu poetul ostil conformismului.

Pledînd pentru luciditatea actului poetic, apropiindu-se cu aceeași atenție de toate faptele cetății, scriind o poezie antiretorică pînă la parodierea modelelor ilustre, Geo Dumitrescu este poetul din a cărui ironie regală se poate revendica și cea mai tînără generație nonconformistă a poeziei noastre de azi.

Dorin TUDORAN

vorbiți și scrieți românește

NIȘTE

Cuvîntul *niște* este pluralul articolului nehotărît *un, o.* Sensul acestui articol apare cu mai multă claritate dacă se compară construcții de forma *beau apa, beau apă, beau niște apă.* În primul caz, *apa* se referă la o **cantitate determinată** din lichidul numit «apă», cantitate identificată într-un fel oarecare de vorbitor (fie prin faptul că substantivul a mai fost întrebuințat — cu referire la o anumită cantitate — în porțiunea anterioară a discursului, fie că vorbitorul se referă la un obiect pe care îl percepe direct, sau îl *indică,* sau îi este indicat etc.); în cel de-al doilea caz, vorbitorul nu exprimă nici o determinare cantitativă, limitîndu-se la a afirma că bea «o parte» din lichidul care se numește «apă»; în cel de-al treilea caz, vorbitorul se referă la o cantitate anumită, pe care o lasă însă (în mod intenționat) nedeterminată. Trebuie subliniată distincția de sens dintre ultimele două construcții: în penultima, singurul lucru care se spune este faptul că *o beo* are ca obiect nu tot lichidul numit «apă»; în ultima se spune că *o beo* are ca obiect o **anumită** cantitate, **fără a se preciza** însă **care anume** este această cantitate.

În mod paralel, trebuie analizat sensul unor construcții în care obiectul verbului nu este un substantiv «nume de materie», ci un substantiv la plural și care nu este «nume de materie» (deoarece, substantivele «nume de materie» nu au plural): *el construiește case, el construiește case, el construiește niște case.* În primul caz este vorba de «toate casele» (existente sau accesibile în vreun fel percepției sau observației noastre); în al doilea caz este vorba de «o parte din case», adică «nu de toate»; în cel de-al treilea caz este vorba de un număr de obiecte numite «casă», număr care este lăsat nedeterminat.

Dacă este adevărat că, cel puțin în linii mari, sensul unui substantiv la plural (sau al unui substantiv «nume de materie») precedat de *niște* este cel menționat mai sus, atunci mi se pare că aceasta explică nonsensul unor propoziții ca *nu-i mai poate amări nimeni niște zile* (citită într-o revistă) sau *o să ai niște necazuri cu astu* (auzită într-o conversație).

Într-adevăr: ce poate însemna *niște* în prima propoziție? Că «nimeni nu-i mai poate amări (cuiva) un număr nedeterminat (nespecificat) de zile (și nu *toate* zilele, sau *trei* zile, sau *patru* zile)»? I le poate cumva amări, în acest caz, pe *toate*? La fel, ce poate însemna *niște* în cea de-a doua propoziție? Că mai departe «cineva are să aibă un număr nedeterminat (nespecificat) de necazuri»? Deci că «cineva are să aibă *un număr* de necazuri (și nu, pur și simplu, *o parte* din necazuri, sau *trei* necazuri, sau *patru* necazuri)»?

Nu m-aș fi oprit asupra frazelor citate, dacă n-aș fi avut impresia că se răspîndește din ce în ce mai mult un fel de «iresponsabilitate» în ce privește întrebuințarea lui *niște.* Și nu e vorba aici de o «mutație» de sens legată de acest cuvînt, pe care am putea-o accepta sau nu, ci de o întrebuințare care creează nonsensuri.

Emanuel VASILIU

o specie care moare?

De cînd n-a mai apărut și n-a mai fost citit un bun roman istoric datorat unui scriitor român? Iată o întrebare pe care poate să și-o pună atît critica, cît mai ales scriitorii. Trăim în egală măsură în prezent și trecut. Putem înțelege și lua în posesie prezentul atît cît trecutul ne-o îngăduie. De ce deci să privim unilateral spre intențiile creatorilor? Un bun roman istoric despre un mare voievod ori un mare conducător de mișcări populare sau istoria unor frămîntări semnificative dintr-o epocă apusă nu este cu nimic mai prejos decît romanul unei hidrocentrale, al unei uzine sau al unui șantier. Și unul și altul n-ar face decît să rescrie în registru artistic istoria aceluiași popor. Ignorarea romanului istoric nu se justifică. Complexitatea prezentului poate fi descoperită prin complexitatea trecutului. A întoarce în întregime spatele unui trecut care poartă mari peceți de energie și sacrificiu în slujba unor mari cauze este inexplicabil. Ni se poate răspunde că romane istorice se scriu, dar răspunsul ar fi fals pentru că ar aplica unui spațiu în care numai măsurile calitative contează măsuri cantitative. O adevărată mică industrie de romane istorice a apărut în ultimul timp, dar mică din toate punctele de vedere. Reconstituirea istorică se află lăsată în seama celei mai lejere aproximații, faptele sînt răscroite nu după concepții contemporane, ci după lozinci contemporane, iar viabilitatea atmosferei și a personajelor este inexistentă. Romanele de acest fel continuă să apară pentru că le cere cititorul: romanul istoric e o specie preferată de cititor, dar hrana ce i se oferă în mod curent este deplorabilă. Aproape nimic nu se poate reține din narațiunile recente inspirate de perioada dacică a istoriei din aceste părți ale lumii. Istoriile cu haiduci sînt de o dulceagă și groasă simplificare. Unde este romanul istoric? S-a împlinit specia, a ajuns la apogeul realizării ei în literatura română, și acum se află într-un moment firesc etapei de după declin? Nici vorbă. Romanul continuă să rămînă, în general o problemă pentru literatura română, ca și cel istoric. Și se poate zice că acesta din urmă cu deosebire. Un roman istoric pune la încercare nu numai talentul nativ al autorului și știința sa de a construi verosimil, ci și întreaga lui profesionalitate. În cazul romanului istoric, procesul deliberativ este mai accentuat, inspirația mai riguros controlată și supusă unor exigențe specifice. Ea trebuie premersă de o meticuloasă documentare și hrănită din plin de aceasta din urmă. Se trece cu ușurință peste gestul de scrupul profesional al lui Nicolae Filimon care făcea neîncetate note și extrase la Arhivele statului atunci cînd era slujbaș acolo pentru a realiza unicul său roman. Și epoca despre care scria îi era totuși apropiată. Rezultatele sînt însă în roman remarcabile, partea lui cea mai rezistentă. Scrupulul documentar al lui Camil Petrescu atunci cînd a scris *Un om între oameni* a rămas de pomină. Romanul istoric presupune un procent însemnat de muncă și o conștiință profesională de excepție. Nu e de mirare că în roman istoric s-a încercat și Rebreanu, recunoscut prin tenacitatea și scrupulul său profesional. Nu e de neglijat și puținul interes al istoricilor de a face interesantă materia specialității lor, de a o prezenta într-un mod care s-o facă lesne circulabilă. Oricît de dificilă ar fi întreprinderea, romanul istoric nu are de ce să fie scos în afara atenției prozatorului român. Bunele romane istorice românești pe care le avem s-ar putea număra pe degetele ambelor mîini și loc ar mai rămîne. Îndemnurile oricît de puțin efect imediat ar avea trebuie să iasă din zona unilateralității deoarece pot promova prejudecata. Or, un roman istoric este la fel de necesar ca și un roman de inspirație actuală. S-a scris oare cu adevărat romanul tentativei lui Mihai Viteazul ori romanul mișcării lui Avram Iancu în Transilvania?

M. UNGHEANU

JURNAL DIN ANTARCTICA (X)

epilog antarctic: golful paradisului

Sosirea în îndepărtata noastră insulă a unui vapor de peste mări și țări reprezenta un adevărat eveniment pentru noi. Mai întîi a fost reîntîlnirea cu «grupul Calypso»: comandantul Cousteau ne-a invitat pe bord pentru un schimb de impresii și am putut vedea la lucru echipa de scafandri autonomi și de operatori de film. L-am cunoscut cu această ocazie și pe dl. Paoletti, radiotelegrafistul grupului, care are multe cunoștințe despre România și care, cu remarcabilă amabilitate, s-a oferit să transmită un mesaj de Anul nou în România din partea noastră.

MOARTEA SECUNDULUI

Trecerea cu dificultate a pasajului Drake și clima nu prea prietenoasă din Antarctica o făceau pe doamna Cousteau, la o cafea, să-și amintească cu mai multă plăcere de călătoriile din Madagascar, Marea Caraibilor sau Oceanul Indian. La aceasta s-a mai adăugat apoi un motiv de tristețe. Într-una din zile, în preajma Anului nou, comandantul secund Michel Laval și-a pierdut viața într-un accident de elicopter chiar în apropierea locului unde lucram noi, pe Mount Pond. S-au prezentat condoleanțe din partea grupurilor de argentinieni, nord-americani și români, apoi «Calypso» a fost nevoit să se întoarcă la Ushuaia cu corpul neînsuflețit ce urma a fi transportat în Franța. O parte a echipajului, 11 persoane în frunte cu Philippe Cousteau, a rămas pe insulă spre a continua treaba începută, servindu-se de un elicopter și de bărci «Zodiac».

Întîlnirile repetate, precum și faptul că noi, reprezentanți ai patru națiuni, am petrecut împreună revelionul în Antarctica, ne-au lăsat frumoase impresii.

Ne mai amintim cu plăcere seara, tot în ziua Anului nou, a vasului turistic «Lindblad Explorer», care făcea ocolul Pămîntului, trecînd și prin Antarctica. Invitați la bordul vasului am avut plăcuta surpriză ca în serviciul de recepție să întîlnim o doamnă de origine suedeză care, auzind că sîntem români, ne-a vorbit cu multă căldură despre țara noastră, despre concediile petrecute în ultimii ani pe litoral sau la Poiana Brașov și despre cordialitatea românilor.

Ultima perioadă petrecută pe insulă ni s-a părut cea mai lungă. Trecuserăm prin destule momente dificile, nopțile polare creșteau pe măsura trecerii zilelor, se întețeau furtunile. Se apropia vizibil iarna polară și aceasta însemna în Antarctica pregătiri pentru întoarcerea acasă.

Cu cea mai mare grijă se ambalau motoarele, instrumentele de lucru și probele geologice colectate. Pentru noi, aceste probe valorau foarte mult: vom completa colecțiile din țară cu mostre din Antarctica și vom putea efectua studii de laborator pe materialul adus. Aveam unele exemplare atît de fragile, încît trebuia să le împachetăm cu mare grijă în vată sau hîrtie moale de ambalaj, mai ales că urmau să fie transportate pe o distanță de peste 20 000 kilometri!

Apropiindu-se clipa plecării, graba neobișnuită, mișcarea permanentă ce domnesc la bază trezesc parcă bănuiala prietenilor noștri, pinguinii, care se apropie pentru a se lămuri ce se petrece. Așa cum la sosire ne-au întîmpinat pentru «bun venit», au venit acum, parcă, pentru «rămas bun».

Facem și noi acum ultimele fotografii înainte de plecare. Grupul «Deception», constituit din cinci argentinieni, șase nord-americani și doi români, a încheiat campania de lucru în Antarctica 1972-1973!

PE URMELE LUI RACOVIȚĂ

Ajunși pe puntea lui «Bahia Aguirre» sîntem asaltați cu tot felul de întrebări de colegii argentinieni, unii cunoscuți deja de la plecarea din Buenos Aires, alții sosiți abia acum în Antarctica. De fapt și ar fi trebuit să rămînă cu o săptămînă în urmă în insulele Orcade, dar aceasta nu a fost posibil din cauza barierei de gheață ce înconjura insulele. Se va face o nouă tentativă acum, odată cu întoarcerea noastră. Mai aflăm că pe lîngă «necazurile vaporului» există și niște persoane bolnave. Un cercetător a contractat o pneumonie și are acum 40 de grade temperatură, un altul va fi operat, poate chiar în noaptea aceasta, de hernie. Situația fiind gravă nu vom putea pleca din Deception decît în dimineața zilei următoare. În ceea ce ne privește, nu ne simțim decît puțin slăbiți și ceva mai ușori; am slăbit 6, respectiv 8 kilograme. Acum nu ne mai gîndim decît să ajungem cu bine acasă. Mai aflăm că de aici vom pleca la niște baze argentiniene situate în Peninsula Antarctică, apoi în insulele Orcade și vom ajunge la Ushuaia cam pe 7 februarie. Așadar, ne așteaptă două săptămîni de navigație și de inedit.

Zilele care au urmat au fost într-adevăr pline de lucruri noi. Am traversat strîmtoarea Bransfield, o adevărată fosă marină, cu adîncimi de peste 2 000 m, ce separă insulele Shetland de Sud de Peninsula Antarctică, apoi, trecînd printre numeroase insule, am pătruns în strîmtoarea Gerlache. Aceste locuri sînt, se spune, cele mai frumoase din toată Antarctica. Munții impozanți, prelungire a Cordilierei andine sud-americane, sînt acoperiți de imense calote glaciare, din care se desprind adevărați giganți de gheață ce plutesc pe albastrul oceanului sudic. Călătorim pe urmele marelui Emil Racoviță, primul român în Antarctica care, cu 75 de ani în urmă, pe vasul «Belgica», comandat de Adrien de Gerlache și având la bord și pe celebrul explorator norvegian Roald Amundsen, petrecea pentru prima oară o iarnă întreagă în Antarctica.

INTERLUDIU... PRIMĂVĂRATIC

Oprim mai întîi la mică distanță de o insulă cu pinguini, în golful Primavera, unde se găsește un grup de geologi argentinieni, condus de dr. Pikermann, care și-a încheiat activitatea aici. După ce se încarcă pe vapor aparatura, materialele și probele colectate (în cea mai mare parte roci granitice și microdiorite foarte asemănătoare rocilor banatitice din țara noastră) pornim mai departe spre sud-vest, trecem printre insulele Arhipelagului Melchior și continent, ne strecurăm printre numeroși munți de gheață plutitori și ajungem seara cîrciu la baza științifică argentiniană Almirante Brown, situată la 65 de grade latitudine sudică, în Golful Paradisului.

Peisajul își merită numele! Golful, mărginit de munți spectaculoși acoperiți de ghețari, este foarte liniștit. Aici nu se simt teribilele furtuni antarctice, este o atmosferă foarte clară și o bună parte din vara australă acest golf rămîne însorit.

Cînd am ajuns noi, apusul de soare învăluia peisajul într-o mantie aurie, iar marea părea nemișcată. Aisberguri, mici sloiuri de gheață și mai multe varietăți de pescăruși antarctici, nelipsiții pinguini și focile ne atrag privirile.

Dimineața următoare, un soare puternic, neverosimil pentru aceste locuri, lumina perfect întregul golf, sublinîndu-i frumusețea.

Călătoria noastră în continuare a fost lungă și anevoioasă. Am străbătut o mare foarte agitată și cețoasă, pînă în insulele Orcade, unde am putut cu greu pătrunde folosindu-ne de calea creată de spărgătorul de gheață «San Martin». Aici Argentina deține cea mai veche bază permanentă din Antarctica (încă din anul 1904). Efectuate și aici operațiunile de aprovizionare cu cele necesare, ne-am continuat ultima parte a peregrinărilor noastre antarctice spre Țara de Foc. Străbăteam astfel ultimii 1 500 kilometri de la insulele Orcade spre Ushuaia, traversînd din nou teribilul pasaj Drake.

Expediția noastră antarctică a luat sfîrșit!

CHEMAREA IMENSITĂȚII ALBE

Am încercat în acest serial să împărtășim numeroșilor cititori ai revistei «Flacăra» o parte din impresiile și peripețiile noastre din Antarctica.

Acum, cînd în țara noastră natura este în plină viață, cînd ne încîntă ochii o explozie de verdeață, cînd sîntem prinși în munca noastră de zi cu zi, nu putem totuși să nu ne gîndim la cei care acum, în lunga noapte polară, izolați de restul lumii, continuă cercetarea acestui imens și abia cunoscut continent.

Și noi, alături poate de mulți alții, ne-am întrebat de ce sînt oameni care suportă atîtea privațiuni, renunțînd la confort, familie și prieteni, pentru a explora această Antarctică atît de neprimitoare cu cei care vor să-i dezlege tainele? La ce bun atîtea sacrificii?

Acum înțelegem perfect această chemare a «imensității albe», a oceanului învolburat, a primejdiilor ce trebuie învinse, de multe ori cu prețul vieții.

Este chemarea necunoscutului, la care nu poți răspunde decît dacă știi să renunți la tot ceea ce ți se oferă ușor.

Să trăiești? Dar știi să trăiești dacă nu ai încercat să deschizi — sau măcar să întredeschizi — porțile necunoscutului. Că ai pornit cu curaj pe drumul din fața ta și nu te-ai oprit cît timp ai avut suflare în tine. Acolo unde vei cădea nu va fi sfîrșitul. Vor veni alții care, pe drumul bătătorit de tine, vor merge mai departe, tot mai departe, pînă acolo unde poate ajunge OMUL.

Gh. ISTRATE și Ioan TEODORU

SFÎRȘIT

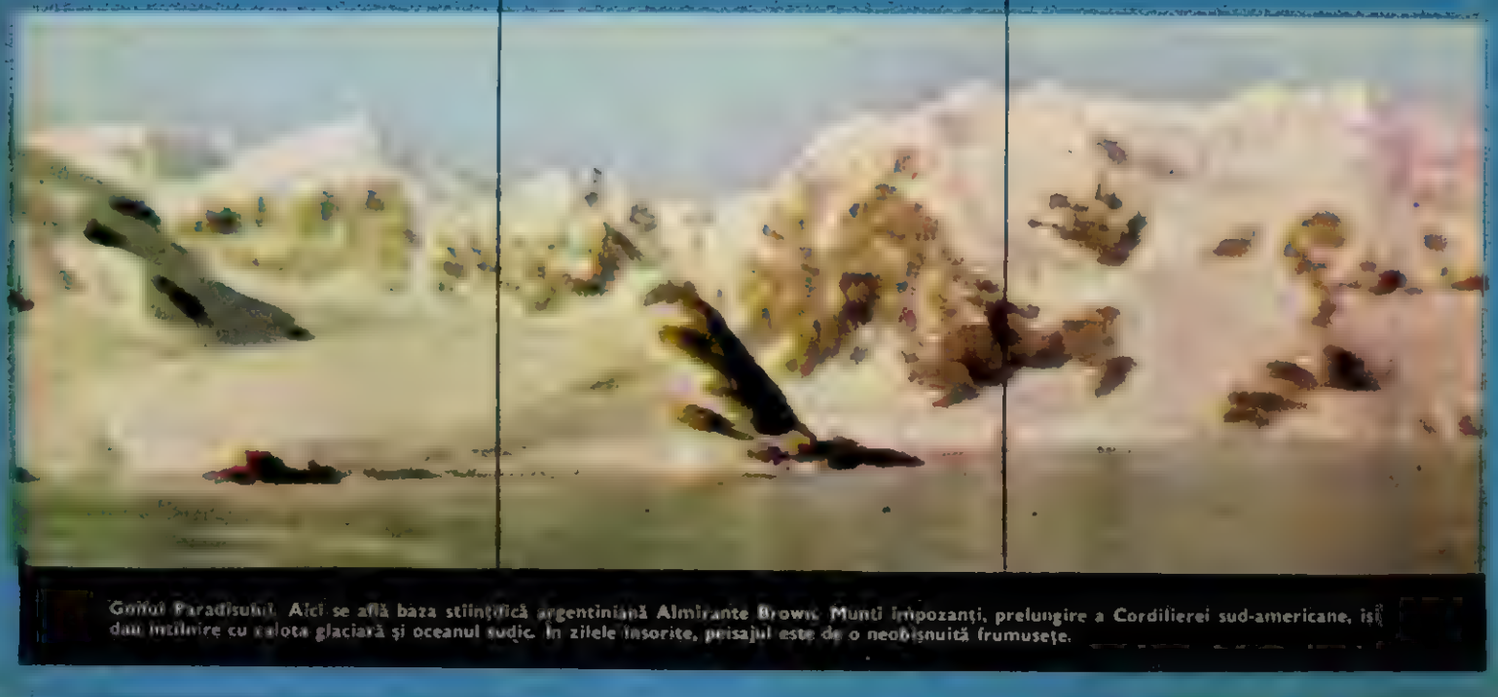

Golful Paradisului. Aici se află baza științifică argentiniană Almirante Brown. Munți impozanți, prelungire a Cordilierei sud-americane, își dau întîlnire cu calota glaciară și oceanul sudic. În zilele însorite, peisajul este de o neobișnuită frumusețe.

capriciile gustului

MĂGURA

Departe de București, la Măgura Buzăului, a apărut în ultimii ani un fenomen estetic menit să pună multă lume pe gînduri. Din inițiativa unor oameni inimoși din conducerea politică și administrativă a județului Buzău s-au pus bazele unei tabere de sculptură, cunoscînd în fiecare an o altă ediție. Au fost solicitați și au răspuns în primul rînd solicitării de a merge la Măgura Buzăului numeroși sculptori tineri, mulți proaspeți absolvenți ai celor două institute de arte plastice din țara noastră. Au răspuns însă și o serie de sculptori care nu mai sînt chiar atît de tineri ca vîrstă, dar care se consideră animați de veșnicul neastîmpăr ce caracterizează tinerețea. La Măgura Buzăului te întîmpină astăzi un spectacol neașteptat: un «munte» plantat cu sculpturi, fiecare reprezentînd un anumit gest. Atitudini, speranțe, căutări străbat în pietrele ce populează muzeul de sculptură în aer liber de la Măgura Buzăului. Pînă aici nimic extraordinar, totuși. Ideea unei tabere de sculptură și a unui muzeu de sculptură în aer liber mai poate fi întîlnită și în alte părți. Extraordinarul începe în momentul în care avem în vedere pelerinajele care au loc, zilnic, la Măgura Buzăului. Sîmbăta și duminica, mai ales, la Măgura Buzăului convoaiele de mașini nu mai contenesc. Ceea ce nu se întîmplă în muzee se întîmplă aici: oamenii caută să înțeleagă o realitate, care în raport cu experiența lor estetică anterioară le apare ca lipsită de înțeles. Se parcurge în tăcere, de către fiecare, distanța dintre pietre, se contemplă și se comentează, probabil, pe tăcute. Toți cîți vin la Măgura fac dovada unei lecții învățate parcă dinainte, aceea a tăcerii, a unei tăceri care nu mai este impusă de prezența supraveghetorului din muzeu, de spațiul restrîns al încăperii în care opera se află plasată. O tăcere «motivată». Tocmai aici intervine elementul estetic inedit asupra căruia aș vrea să insist. Să te deplasezi de la București, de la Timișoara, de la Cluj sau de la Iași, pentru zece, douăzeci de minute sau o jumătate de oră de tăcere, la Măgura Buzăului, constituie pentru orice minte neastîmpărată pretext de reflecție. Ce s-a întîmplat și ce se întîmplă la Măgura Buzăului, dincolo de faptul că anual sculptorii veniți în tabără să cioplească blocurile de piatră lasă un număr impresionant de sculpturi în plus? De ce numai aici se impune tăcerea, nu și în altă parte? Deslușesc în tăcerea celor ce vin la Măgura Buzăului o anumită nevoie de reculegere, pe care orașul nostru zgomotos de astăzi nu ți-o mai poate oferi. Prin mutațiile survenite în arta secolului XX, muzeul poate mai puțin, dar sala de expoziție fără nici o umbră de îndoială, și-au alterat caracterul; au devenit zgomotoase — loc de înfruntare a părerilor celor care «înțeleg» și a celor care «nu înțeleg». Iată însă că retrasă undeva, departe de oraș, într-un cadru natural menit el însuși a sublinia sentimentul unui spectacol deosebit, arta se constituie ca univers de prezențe solicitînd tăcerea și facilitîndu-ți astfel, la altă dimensiune, bucuria regăsirii de sine, bucuria confruntării cu propriu-ți eu, între cer și pămînt, departe de zgomot, departe de preocupările noastre zilnice. Fenomenul estetic de la Măgura Buzăului ar trebui poate să ne pună mai mult pe gînduri. Resimțim cu toții nu numai nevoia unor locuri publice, în aer liber, de întîlnire zgomotoasă: stadioane, piețe, plaje; resimțim cu toții nu numai nevoia unor locuri de odihnă și agrement, dar și nevoia unor locuri de reculegere în tihnă — o nevoie specifică de temple, nu în sensul încărcat de misticism, ci în sensul unui loc de regăsire senină cu noi înșine, într-o clipă de tihnă, departe de vuietul orașului.

Fotografie de Elena GHERA

Gheorghe ACHIȚEI

scrisori către un meloman

NECESITATEA DESPĂRȚIRILOR

Cine s-a apropiat de muzică pe calea operei trebuie într-o bună zi — dacă realmente aspiră spre tot mai sus — să se decidă a se despărți temporar de acest gen, într-adevăr seducător. Însăși opera — inclusiv formele ei cele mai elementare, mai populare — va putea fi înțeleasă de el profund și iubită cu elevație numai dacă survine o asemenea despărțire — poartă spre noi experiențe, de pe urma cărora sensibilitatea spiritual-muzicală va ieși îmbogățită și afinată. Pentru iubitorul de operă (presupunînd că acesta merge la operă *în primul rînd* pentru muzică) vine un moment în care tot ce nu este muzică — de la libret pînă la decoruri — începe să-l stingherească. Resimte toate aceste elemente extramuzicale ca pe tot atîtea ziduri între el și ceea ce are a-i spune muzica propriu-zisă, adică formele sonore care curg. E vorba desigur nu de o imperfecțiune a operei ca gen, ci de neputința novicelui de a desluși în acest amalgam de arte specificitatea pură a aceleia care-l atrage în cel mai înalt grad. Acesta și este dezavantajul unei asemenea căi spre muzică: opera te cucerește foarte repede, dar începînd prin ea, te angajezi într-o evoluție lungă și dificilă; calea reprezentată de ea este una de acces ocolit, căci prin satisfacțiile în general exterioare pe care ți le dă în această etapă a formării tale, te reține foarte autoritar în lumea ei: o lume plină de încîntări din care nu-ți mai vine să mai pleci.

Am simțit așadar, la un moment dat, că imaginea pe care mi-o formasem despre muzică frecventînd opera era departe de a corespunde realității muzicale. Șocul care a declanșat nemulțumirea față de experiențele anterioare l-am primit prin contactul cu o simfonie a unui compozitor cunoscut și apreciat de mine pînă atunci doar ca autor de operă. Binecuvîntată fie curiozitatea, căci — alături de necesitatea interioară — ea e cel mai bun sfătuitor și stimulent într-o inițiere muzicală! În toamna lui 1949 se anunțase în București prima audiție a simfoniei «Manfred» de Ceaikovski. Evenimentului — aureolat de prezența acelui incomparabil maestru al baghetei care era Constantin Silvestri — i se făcuse o anumită publicitate. Ce va fi reprezentînd în afara operei — mi-am zis eu atunci — autorul acestui «Evgheni Oneghin» care a izbutit să vorbească atît de convingător sufletului meu? Cred că principalul autor al revelației pe care am avut-o atunci a fost Silvestri, cu incandescența trăirii, cu arta de cizelator al detaliilor, greu de închipuit pentru cei ce nu l-au apucat. Era, incontestabil, după Enescu, cel mai inspirat muzician pe care l-a avut această țară. Orice ar fi interpretat avea darul să recreeze muzica, făcînd-o să povestească, să se destăinuie și să evoce cu atîta elocvență, încît devenea comprehensibilă în liniile ei mari și atrăgătoare chiar și celui mai neavizat. Un asemenea neavizat în materie simfonică eram și eu cînd am auzit prima oară «Manfred». Cred că pe acea vreme inventarul de teme simfonice pe care l-aș fi putut fredona se reducea la motivul destinului din «a cincea» și marșul funebru din «Eroica». Ei bine, destinul a vrut ca nu Beethoven, — ale cărui simfonii «fără soț» le mai auzeam eu din cînd în cînd —, ci Ceaikovski să-mi dea impulsul decisiv spre simfonism. Prin «Manfred» a născut prima oară muzica în mine sentimentul infinitului. Lipsită de auxiliarele teatrale, ea nu numai că nu-și vedea diminuată puterea de exprimare, ci dimpotrivă, abia acum se arăta în stare de a da măsura deplină a capacității ei de a purta sufletul omenesc într-un univers căruia nu-i pot fi găsite margini. Or, recreat de Silvestri, zbuciumatul și visătorul Ceaikovski m-a dus atunci foarte departe, atît de departe încît toate cele pe care le comportă — pe lîngă muzică — spectacolul de operă îmi apăreau oprimante și sufocante pentru această artă: numai lăsați singură și liberă își poate ea lua avînt spre tărîile unde îi este hărăzit să planeze.

George BĂLAN

Element de poartă românească.
Fotografie de Vasile MOLDOVAN

POLUAREA FOLCLORULUI (XIV)

În scopul de a înfățișa problemele multiple care apar și de care etnomuzicologul zilelor noastre este obligat să țină seama, am înfățișat în articolul precedent unele aspecte inedite, surprinse în desfășurarea nunții țărănești. Aceste elemente moderne care se infiltrează în repertoriul străvechi, corespunzînd stadiului unei societăți în plină transformare, sînt extrem de semnificative și formează o documentare prețioasă pentru sociologul preocupat de înțelegerea realităților contemporane.

Iată, de pildă, un fragment din dialogul înregistrat pe bandă de magnetofon la o nuntă bihoreană de către cercetătorii Institutului de etnografie și folclor. Ținînd capul locului să precizez că este vorba de un caz excepțional, în care apar o seamă de formule de ședințe, introduse de către «grăitor» în ritualul nunții. Să nu se creadă că aceste formule s-au generalizat. Ele nu au fost surprinse decît o singură dată de cercetători.

În fața căminului cultural unde urma să aibă loc nunta, alaiul miresei era așteptat cu nerăbdare, căci întîrzia. Mireasa urma să vină cu nuntașii ei din județul Cluj cu un camion. Sosind cu întîrziere, «grăitorul» miresei a explicat motivele întîrzierii.

Iată ce răspunde «grăitorul mirelui»:

Iubiți noji nuntași, după cum vedeți și dumnevostă, în mijlocu nostu o sosît aci niște oameni dă cinste și dă omenie... oameni-ș cer scuză, nu-i putem să-i condomnăm fiindcă poate ou și ei dreptate. A pleca cu o problemă, noi sîntem sută la sută că cu plecarea problemii făcută d-acasă, n-o putem rezolva întocmai dacă mergum în drum... noi trebui să le credem la aceste persoane și le dorim multă sănătate și întrunirea nostă unii cu alții să fie în ceas bun. Iar iubitul comandant al nostu trebui să... (în acest moment muzicanții intonează străvechiul cîntec ritual al miresei) *...Pîn aicea io mi-am făcut datoria trasată dă conducătoriu dă nuntă, dă grăitor... De aici încolo declar nunta combinată condusă dă tovarășu... Ieu îl voi ajuta în cei ce ne-a ceri și va fi posibil, cu o rugăminte să nu să facă deosebiri între am din Mihai Bravu și între unul din Corniță sau între unul din județu Cluj și unu din județu Bihor...*

Și vă doresc pă dăparti, mai pă dăparti petréceri frumoase, cinste și amenie, dragoste și veselie... Iubiți nuntași, după cum vedeți dară, fostu șef a dumnevostă, cari v-ați deplăsat în mijlocu nostu v-o arătat unele problemi pă care dumnevostă trebui să le-mpliniți... într-adevăr la întrunirea noastaici... noi trăbuie să dăm ascultare la acel ce conduce această lucrăre... nu-i problemă co-i băut un păhar mai mult, că păntru aia-i vinit aice, să-s petreci și să bei, n-ai vinit la înmormîntare și-ai vinit la o nuntă... Obiceiurile din bătrîni la noi totuși nu s-o mai ferit, obiceiurile aste ce să practică și-n momentu dă față...

După ce conform tradiției se îndeplinesc anumite practici legate de ritual (stropitul cu busuioc muiat în apă, aruncarea grîului «în cinstea tinerilor noștî și a holdilor», aruncarea colacului), grăitorul încheie satisfăcut: *deci, iubiți nuntași, vedem dară că într-adevăr s-o satisfăcut și acest obicei!*

Să nu se sperie nimeni, căci nunta mai sus-pomenită dovedește tocmai cît de puternic se mai mențin anumite practici tradiționale în afara mediului rural: atît mirele cît și mireasa nu mai sînt țărani. Plecați mai de mult din sat, el este măcelar la oraș, ea, funcționară. Oaspeții purtau «straie nemțești» (cum era numit odinioară portul orășenilor). Nunta însă, cum am mai spus, a avut loc în sala căminului cultural al comunei de origine a mirelui.

Hari BRAUNER

Știați că...

Pentru PRIMĂVARA '73 fantezia creatorilor de modă asigură ținutei dv. vestimentare eleganță, grație, comoditate?

Pentru a vă convinge, vă adresăm invitația de a vizita magazinele comerțului de stat, unde veți găsi un bogat sortiment de: pardesiuri elegante, taioare moderne, cămăși bărbătești în culori uni; imprimate, fanteziuri din bumbac cu poliester și celofibră cu poliester; costume bărbătești și pantaloni din lînă cu poliester, celofibră cu poliester; rochițe din țesături imprimate, pantaloni evazați, pantofi cu o linie nouă, supli și comozi, rochii din țesături noi, jachete, canadiene, mănuși fine, hanorace și umbrele într-o gamă sortimentală variată.

PRIMĂVARA '73

PRIMĂVARA ELEGANȚEI ȘI FANTEZIEI!

Pentru deplina sa reconfortare la sfîrșitul zilei de lucru, omul modern nu se mai mulțumește cu mobilierul tradițional, plasat intr-o ambianță lipsită de farmec, ci își dorește un cadru amenajat cu gust, în care să găsească toate elementele de confort, potrivit necesităților și preferințelor sale.

Aceasta presupune mobilarea camerei de dormit cu o garnitură completă care să întrunească nu numai aspectele utilității și funcționalității, ci și pe cel estetic, pînă la realizarea acelui acord perfect între om și ambianța destinată reconfortării.

Pentru rezolvarea acestei probleme, magazinele de mobilă din Capitală și din țară au fost aprovizionate cu noi tipuri de garnituri multifuncționale pentru camerele de dormit, capabile să satisfacă pe deplin exigențele cumpărătorilor.

Vă prezentăm cîteva dintre aceste dormitoare și piese de mobilier aflate la dispoziția dumneavoastră în magazinele de mobilă din întreaga țară.

camerele de dormit:

— SEMENIC, compusă din: divan de colț pentru două persoane, cu ladă pentru așternut, dulap cu două uși, dulap cu vitrină și sertare, toaletă cu oglindă, masă extensibilă și patru scaune tapițate. Suprafețele frontale pot fi și cu fileuri de paltin.
Preț: 8 435 lei garnitura completă.

— DROBETA, componența: divan de colț pentru două persoane, cu ladă pentru așternut, dulap cu două uși, dulap cu trei uși și vitrină, toaletă cu oglindă și taburet tapițat, masă extensibilă. Suprafețele frontale sînt ornamentate cu elemente decorative, divanul de colț poate fi așezat și ca pat de mijloc.
Prețul de vînzare al unei garnituri complete este de 9 547 lei.

— RODICA, garnitură complexă, compusă din nouă piese care permit formarea mai multor variante de mobilare: dormitor (cu pat de mijloc și noptiere) sau cameră studio (cu divan de colț și ladă pentru așternut), completate, la alegere, cu unul sau două dulapuri cu cîte două sau trei uși, iar în funcție de spațiu și preferințe, cu toaletă-coafeză, taburet (banchetă), masă cu plăci rabatabile. Se execută în două variante (cu sau fără fileuri de paltin). Dulapurile sînt formate din cîte două corpuri suprapuse.
Prețul unei garnituri convenționale: 6 019—8 370 lei.

— ARMONIA, compusă din: divan de colț (sau pat) pentru două persoane, cu ladă pentru așternut, dulap pentru haine (cu două sau trei uși), noptiere, toaletă cu oglindă reglabilă, taburet
Preț: 5 102—6 479 lei garnitura (în funcție de categoria stofei).

bibliotecile:

— ASTORIA, formată din patru tronsoane (opt corpuri) modulate. Preț: 4 017 lei.

— MILCOV, componența: nouă corpuri modulate (prin suprapunere cîte trei), un corp este prevăzut cu masă rabatabilă, un corp cu bar, celelalte corpuri sînt închise cu geamuri sau uși glisante.
Prețul unui set complet: 4 095 lei.

— DOINA, două uși (jos) și trei rafturi (sus).
Preț: 910 lei.

— DACIA II, compusă din patru corpuri distincte ce se pot combina în funcție de necesitățile de utilizare, putînd fi vîndute și separat.
Setul complet: 6 533 lei.

— BISTRIȚA, preț: 2 068 lei.

— CREANGA, furniruită cu nuc, compartimentul de jos cu uși și sertare, compartimentul de sus cu geamuri glisante și polițe.
Totul la prețul de lei 2 376.

garniturile de hol:

— PĂLTINIȘ, canapea extensibilă cu ladă pentru așternut, două fotolii și măsuță joasă.
Prețul variază între 3 810 și 4 509 lei garnitura, în funcție de stofa utilizată.

— VICTORIA, canapea extensibilă și două fotolii, picioarele din metal, tapițeria din stofă și pvc.
Preț total: 3 657 lei.

fotoliile:

— TUDOR, extensibil, folosit și pentru dormit, prevăzut cu rotile.
Bucata: 1 590 lei.

birourile:

— BEATRIS, cu două corpuri, furnir de nuc sau exotic.
Cu furnir de nuc, 890 lei bucata. Cu furnir exotic,750 lei bucata.

— CONCEPT, cu corpuri cu sertare (dreapta-stînga), cu furnir de nuc, la prețul de 868 lei bucata.

AVANTAJE !

Toate produsele de mai sus se vînd și cu plata în rate lunare.

Ele reprezintă doar o parte din garniturile și piesele de mobilier care pot crea apartamentului dumneavoastră un interior agreabil, plăcut și modern.

La vînzarea mărfurilor se asigură cumpărătorilor transportul la domiciliu, precum și montarea în apartament, operațiuni care se efectuează de către unitatea vînzătoare pe bază de tarife avantajoase.

ÎN MAGAZINELE DE MOBILĂ

cronica ringului

CAMPIONATELE EUROPENE (II)

Prima medalie continentală de aur a boxului românesc a fost cucerită de Gheorghe Negrea în 1957, după care un destin vitreg îi urmărea, parcă, pe pugiliștii noștri. Nici unul nu mai putea depăși treapta de argint a podiumului european. Și iată că după 10 ani, în 1967, la Roma, într-o seară fierbinte de iunie, «cocoșul» Nicolae Giju cîștigă titlul de campion al Europei. Olteanul acesta isteț, care nu te impresiona deloc cu fizicul său, a fost unul dintre marii tehnicieni ai careului magic, unul dintre cei ce au demonstrat cum nu se poate mai bine superioritatea eschivei în fața șocului.

După «europenele» de la Roma, sceptici susțineau că vor trece alți zece ani pînă cînd boxerii români vor reuși să cucerească un nou titlu continental. Dar nu a fost așa. La ediția imediat următoare, în 1969, pe ringul instalat la patinoarul «23 August» din București, pugiliștii noștri au realizat cea mai mare victorie din istoria boxului românesc: patru medalii de aur, două de argint și una de bronz. Constantin Ciucă la «muscă», Aurel Dumitrescu la «cocoș», Calistrat Cuțov la «semiușoară» și Ion Alexe la «grea» au primit centurile de campioni ai Europei. Atunci am văzut pentru prima dată un boxer plîngînd. Constantin Ciucă și-a udat cu lacrimi de bucurie medalia de aur. Îi revăd pe podium și pe ceilalți campioni români. Aurel Dumitrescu parcă era un elev surprins de faptul că a primit premiul întîi, Cuțov nu putea să-și stăpînească un ris nervos, iar Alexe își luase o mină de boxer fioros, așa cum nu e.

Se spune că este mai ușor să cucerești un titlu decît să-l aperi. De acest adevăr ne-am convins doi ani mai tîrziu, la Campionatele europene de la Madrid. Echipa română, cu cele patru medalii de aur cucerite la ediția anterioară, a fost în centrul atenției specialiștilor și spectatorilor chiar din primele reuniuni. Și băieții noștri s-au comportat bine. Dovadă cele nouă medalii cucerite și, odată cu ele, locul întîi pe națiuni. Dar marea satisfacție ne-a ocolit. Nici una dintre cele nouă medalii nu a fost de aur. Erau patru de argint și cinci de bronz. Nu voi uita niciodată seara finalelor de la «Palacio de deportes», cînd Mihai Aurel, Vasile Antoniu, Calistrat Cuțov și Alec Năstac au lăsat să le scape (nu fără contribuția arbitrilor) printre degete titlurile de campioni europeni...

Petre HENȚ

O amintire frumoasă de la «europenele» din 1969: campionul român Ion Alexe pe cea mai înaltă treaptă a podiumului.

«REZULTATE» cu orice preț, dar fără...preț (II)

În prima parte a articolului nostru («Flacăra» nr. 20) încercam să demonstrăm că unul dintre aspectele nesatisfăcătoare din fotbalul nostru constă în faptul că *antrenamentele se fac de multe ori la întîmplare*. În cele ce urmează, încercăm să distingem un alt aspect negativ:

Consecințele opticii greșite a unor conducători de colective, care își închipuie că înființarea unei echipe impune — obligatoriu — și promovarea. Bineînțeles că dorința de promovare este firească și deloc contraindicată. Numai că nu cunosc un loc unde mai întîi s-au făcut cele necesare promovării — asigurarea bazei materiale, găsirea elementelor corespunzătoare ș.a. — și de-abia apoi să se manifeste răbdare și calm pentru ascensiuni treptate.

Fotbalul nu presupune o muncă penibilă, dar acest joc devine artă numai atunci cînd se exersează cu pasiune. Unii promovează mai repede, alții mai lent. Tuturor, zic eu, li se cere aceeași etică pe teren și în afara lui. Important nu este că pierzi sau cîștigi un meci, ci maniera în care o faci.

Nu cunosc nici un club în care s-a pus ordine în treburile educării unor jucători, adevărați infractori, nedisciplinați, care nu se pregătesc corespunzător, care duc o viață destrăbălată etc. În schimb, întreaga responsabilitate se transferă pe umerii antrenorilor. Iar cîte un antrenor mai «tare de cap», care privește numai înainte și curăță piesa de «șpan», plătește pentru această principialitate.

M-aș mai naște încă o dată dacă aș afla că din proprie inițiativă cutare club a scos din echipă pe un recidivist cartofor, a eliminat din sport un bețivan notoriu, nu mai dă dezlegare unui ins certat cu fair-play-ul ș.a.m.d. Numai la Galați, într-un an de zile, 10—15 asemenea specimene puteau forma obiectul unor atare măsuri.

În ceea ce mă privește, mi se reproșează, adesea, că sînt prea rigid, prea aspru. Eu cred însă că exigența este duritate numai vizavi de toleranță. Legile eticii nu pot fi obligatorii pentru unii, facultative pentru alții. Mi se pare nefiresc să faci parte dintr-o colectivitate în a cărei misiune nobilă să nu crezi. Atît timp cît diriguitorii de cluburi — cu sau fără intenție — sînt sclavii jucătorilor de fotbal, atît timp cît nu sînt arătați vinovații, prăpastia se va adînci.

Acum, mai mult ca oricînd, antrenorii (fără să spun «bieții de ei» și știu eu de ce n-o spun) au ajuns în centrul contradicțiilor care opun «filozofia» conducătorilor celei a fotbalului. Încăpățînîndu-se să creadă că doar punctele contează, asemenea conducători abandonează conștient principiile și principialitatea la poarta stadionului. Cît privește pe antrenori, și ei se încăpățînează să creadă că fotbalul este arta în care efortul fizic indispensabil mișcării abile în teren, se exprimă prin plăcerea de a juca. Între aceste două păreri, «domnii» jucători se situează pe linia de demarcație dintre fotbalist-student-militar-sindicalist. Iar noi toți ne facem că nu vedem. Uităm astfel ceea ce este mai important: că printre multe altele fotbalul este și un factor educativ.

Constantin TEAȘCĂ

MICROBIȘTI, PESTE TOT... Faimosul stadion londonez Wembley a consemnat încă o aventură. Învingînd pe Leeds United cu 1—0, echipa din liga secundă, Sunderland, a cucerit mult rîvnita Cupă a Angliei. O asemenea întîmplare n-a mai tulburat fotbalul englez din anul 1931. De aceea și bucuria jucătorilor și a suporterilor din Sunderland n-a cunoscut margini.

tenis

SĂ NU-I UITĂM PE ANTRENORI!

Despre perspectivele bune ale tenisului nostru feminin am scris cu cîteva săptămîni în urmă mai mult. Mărturisesc însă că la o confirmare de asemenea proporții — mă refer la comportarea echipei noastre în Cupa Federației de la Bad Homburg (R.F.G.) — nu mă așteptam. Nu-mi rămîne decît să le felicit pe tinerele sportive, alături de toți iubitorii tenisului din țara noastră.

Iată cîteva păreri, după acest strălucit succes:

— Prof. Alexandru Lăzărescu (secretarul Federației române de tenis): Rezultatele obținute de echipa feminină de tenis ne-au ușurat mult sarcina. Sper că invitațiile ulterioare la competițiile internaționale vor fi mai numeroase.

— Prof. Aurel Segărceanu: Mă bucur din inimă pentru rezultatul obținut. Îmi pare rău că nu am avut posibilitatea să le văd pe Virginia Ruzici și pe Mariana Simionescu în această mare confruntare internațională. Cred că ele mai au nevoie de ajutorul meu încă un an sau doi, pentru că nimeni nu poate termina mai bine un lucru pe care eu l-am început cu 10 ani în urmă.

— Georgeta Ruzici (mama Virginiei): La premiile de la școală, fata mea adaugă acum premiile de la tenis. Am un copil bun, care-mi aduce numai bucurii. Ce-ar putea să-și dorească mai mult o mamă? Mariana, colega și prietena ei, este de asemenea o fată minunată.

Cu cincisprezece ani în urmă se ridica un jucător: Ion Țiriac. Dar puțini credeau că el va întrece faima lui Constantin Tănăsescu și a lui Nicolae Mișu. Apoi a mai apărut unul care i-a întrecut pe toți și o echipă despre care este de prisos să mai vorbim. Cert este că în cele două mari competiții mondiale pe echipe avem un loc II la băieți și împărțim un loc III la fete, sau, cu alte cuvinte, dacă pînă nu demult puteam să spunem că avem unul sau doi jucători foarte buni, acum putem începe să spunem că avem *tenis bun*.

Fără îndoială, condițiile materiale create sînt excelente, iar talentele sînt mai numeroase. Din păcate însă, se vorbește încă prea puțin despre cei care, cu migală și pricepere, avînd ca singură normă ziua-lumină, șlefuiesc talentele.

Marin Bădin, de la care am avut de învățat cu toții, îmi spunea mai demult: «De peste 40 de ani nu au trecut trei zile la rînd fără să văd terenul de tenis, iar marea am văzut-o odată cu organizarea primului concurs internațional la Mamaia».

Frații Bădin, Caralulis, Schmidt, Cobzuc, Viziru, Racoviță au fost mentorii noștri, și pentru asta le mulțumim.

Am avut șansa să fiu printre puținii care au văzut cele mai mari concursuri din lume. M-am străduit de fiecare dată să redau celor de-acasă ce m-a impresionat și ce am observat. Printre altele, m-au impresionat cei 13 antrenori cehi care-și iau notițe la meciurile de la Roland Garros și cei 4 antrenori maghiari cărora nu le scapă nici un meci la Wimbledon. Cred că astfel de posibilități ar trebui oferite — în limita posibilităților! — și antrenorilor noștri, acum, cînd constatăm că ei își fac pe deplin datoria.

Ștefan GEORGESCU

acconte

SĂ NU LĂSĂM CĂRUȚA FĂRĂ CAL..

Un derbi (Rapid-Dinamo) care va rămîne multă vreme termen de referință, un derbi jucat mai ales pe două clape, «dramatic» și «magnific», a fost în stare să-i convingă pe sceptici că fotbalul nostru POATE (pentru că are de unde) mult mai mult decît credeau.

Și acum, trecerea spre problema la ordinea zilei, meciul-cheie cu R.D.G. Se aude că pentru acest joc se va renunța la o extremă autentică, pentru o aripă falsă, jucător de combinație (Iordănescu sau altul). Eroarea de judecată — în ipoteza, nedorită, a confirmării ei — ar fi monumentală. De ce gîndim așa? 1) Pentru că la Tirana, trei din cele patru goluri ale echipei noastre s-au datorat extremelor; 2) pentru că în ultimele două jocuri cu R.D.G. (ambele pierdute cu 1-0), dar mai ales în cel de la București, am fost victimele îngrămădirii jocului pe centru (acolo unde adversarii noștri au prezentat o apărare de beton), iar în meciul de la 27 mai prima noastră șansă este desfacerea frontului de atac pe un evantai cît mai larg; 3) pentru că,sîntem siguri, însuși «coechipierul» nostru din aceste pagini, antrenorul Angelo Niculescu, dacă i-ar fi avut — la valoarea și la forma actuală — pe Troi, Marcu și Țarălungă, i-ar fi folosit în acest meci.

Teza jucătorului «bun la toate» de nota 7 trebuie să cedeze, logic, în fața necesității folosirii extremei de nota 10 la capitolele care acum ne interesează (în speță, forță de percuție, finalizare), chiar dacă la unele obiecte are 4. A juca fără extreme adevărate cu echipa R.D. Germană este echivalent cu a lăsa căruța fără cal... Să nu cădem în această tristă «simplificare filozofică». Bine jucați de Dumitru — Marcu sau Troi pot să ne aducă goluri și, odată cu ele, victoria.

M.P

P.S. — Patru evoluții de excepție au învins un Dinamo mai setos ca oricînd de victorie: 1) Un Boc magistral. 2) Un Dumitriu II de mare rafinament, care a «otrăvit» apărarea adversă. 3) Un Marin Florian tare ca piatra și un... 4) Răducanu inspirat ca un poet (amintiți-vă «zborul» său la capul din plonjon al lui Dumitrache, cînd giuleșteanul a deviat senzațional mingea în corner).

confidențial

ROMANȚA—FĂRĂ SFÎRȘIT?— A MECIURILOR TRUCATE...

Am intrat în sezonul de *adunare* a roadelor muncii echipelor de fotbal. Unii și-au asigurat, printr-o activitate merituoasă, locul în divizia A pentru la anul, alții — mai greieri — dau din colț în colț. Se roagă de unii, se roagă de alții. *«Ne dați un punct, vă dăm la mină dezlegarea jucătorului X, vă dăm, vă dăm...»*. Uneori, se spune, intră în combinație doar cîțiva titulari ai viitoarei adversare. Băieți mai greu de detectat în joc. Mai tîrziu însă, cînd afli toată tărășenia, îți explici cele două fente în plus în fața porții sau cîte un fault gratuit. N-am fi făcut această teorie cuminte dacă și actualul retur n-ar fi avut — de pe acum, înaintea programării partidelor de tipul *«murim sau trăim»* (adică, rămînem în «A» sau retrogradăm) — cîteva meciuri «cîntate» a posteriori în cercurile fotbalistice.

După cum se știe, istoria campionatelor noastre cunoaște jocuri cu trucaje «spectaculoase», între care Petrolul-Rapid, Politehnica Iași-Dinamo, Petrolul-Steaua, «U» Cluj-U.T.A. («părțile» interesate pot completa anul, scorul etc.). E drept că au fost și echipe sancționate — în... diviziile B și C însă, unde peștii sînt mai mici, de calibrul Olimpiei Satu Mare sau Arieșului Turda — dar se vede că primăverile înfloresc nu numai liliacul, ci și gînduri de factura amintită.

Ce ar mai fi de spus? Un bun prieten îmi povestea că a asistat la un memorabil meci Fiorentina-Varese (ediția 1968-69), programat în ultima etapă a campionatului italian. Echipa din Florența era virtual campioană înaintea jocului, grație avansului confortabil de puncte pe care-l avea. La rîndul său, Varese avea nevoie de un singur punct pentru a se salva de la retrogradare. Pe teren, echipa oaspete s-a prezentat cu o imensă inimă violetă (culoarea Fiorentinei), ornată cu o superbă jerbă de flori. Gest elegant, omagial, dar mai presus de toate urmărind captarea bunăvoinței gazdelor. Căpitanul lui Varese, regretatul Picchi, i-a strîns călduros mîna lui De Sisti, căpitanul Fiorentinei, în aplauzele spectatorilor. Și a început jocul. La sfîrșitul lui, era 3-1 pentru Fiorentina, iar Varese retrograda, avînd numai un singur punct mai puțin decît Lanerossi. Asta se cheamă sportivitate. Fair-play. Corectitudine. Pînă la capăt.

Marius POPESCU

cititori — comentatori

DINAMO — ANUL 25

De cîte ori vine primăvara mă apucă dorul de grădinile și oamenii Bucureștiului, pentru că de mai mulți ani, din vremea adolescenței, nu mi se pare nicăieri primăvara mai frumoasă ca în Capitală.

Îndrăgesc un colț din București, o oază de sănătate și putere pe Șoseaua Ștefan cel Mare, acolo unde ani în șir, la umbra sălciilor pletoase, am admirat pe Ene, Nicușor sau Petru Emil, unde admirăm acum pe Dinu și pe Lucescu, ca și pe rugbiști, polоiști, voleibaliști, baschetbaliști sau...

Noi am apucat perioada de aur și de glorie a lui Dinamo, așa după cum cei dinaintea noastră apucaseră un C.C.A. formidabil.

Au trecut anii și glorii mari s-au perindat pe sub ovalele de beton ale Stadionului Dinamo. A aminti pe unii și a lăsa deoparte pe ceilalți ar fi o mare nedreptate pentru sportivii dinamoviști ai celor 25 de promoții.

Aș vrea ca gîndurile bune și urările să însoțească totdeauna acest mare club hărăzit să mîngîie copilăria, adolescența și bătrînețile noastre,ale celor din generațiile care aniversăm 25 de ani de sport la Dinamo.

Ce repede trec anii peste noi!...

Prof. Virgiliu MARTINESCU
Pitești

Cupon de participare
la Concursul nostru de
CITITORI-COMENTATORI NR. 13

DINAMO BUCUREȘTI
un sfert de veac în slujba afirmării sportului românesc

Nume de referință în sportul românesc de astăzi, clubul Dinamo București și-a început activitatea în urmă cu un sfert de veac, la 14 mai 1948. Este semnificativ de amintit pentru cei care vizitează cu plăcere parcul sportiv din Șoseaua Ștefan cel Mare că primul sediu al clubului dinamovist se afla într-o clădire situată pe strada Lipscani (actualul restaurant «Mureșul»). Aici, în cîteva încăperi modeste, s-au întîlnit primii tehnicieni și sportivi ai clubului dinamovist. Bucurîndu-se de condițiile generale create de către conducerea de stat și de partid dezvoltării multilaterale a educației fizice și sportului, clubul Dinamo București a reușit să-și creeze o frumoasă bază sportivă. Pe lîngă cunoscutul complex amenajat pe o suprafață de 22 de hectare, clubul Dinamo dispune astăzi de încă două baze sportive amplasate la Snagov și Săftica. Frumoaselor condiții create, sportivii dinamoviști le-au răspuns de-a lungul acestor 25 de ani prin performanțe deosebite, ajungînd ca în ultimii trei ani să se situeze în fruntea întrecerii inițiate de Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport. Astăzi, Dinamo înseamnă 20 de medalii de aur obținute în cadrul campionatelor mondiale, 137 de medalii cucerite în diverse campionate europene, 29 de campioni continentali. Olimpiadele, supremele confruntări ale sportului mondial amator, au consacrat un număr apreciabil de sportivi dinamoviști. 10 dintre ei au reușit să aducă României socialiste laurii olimpici. Dar Dinamo nu înseamnă numai cei 77 de maeștri emeriți ai sportului și cei 500 de maeștri ai sportului, ci și cei peste 140 000 de tineri care, începînd cu anul 1952, au participat la concursurile de selecție organizate de colectivul «Tînărului dinamovist». Din această pepinieră s-au ridicat sportivi care, astăzi, datorită performanțelor deosebite pe care le-au obținut, au intrat în legendele sportului modern: Aurel Vernescu, Leon Rotman, Ion Monea ș.a. Bucuria acestui an jubiliar este cu atît mai mare cu cît, așa după cum arăta și președintele clubului, Dinamo a crescut nu numai mari performeri, ci și cetățeni de nădejde, cei mai mulți dintre ei fiind astăzi ingineri, medici, profesori, economiști, ofițeri, activiști sportivi.

Revista «Flacăra»,care a oglindit totdeauna cu plăcere în paginile ei performanțele interne și internaționale ale clubului Dinamo,își face o plăcută datorie urînd clubului dinamovist un călduros La mulți ani!

T. DORIN

ANGELO NICULESCU comentează pentru dumneavoastră

CE A FOST LA 13 MAI...

Etapa din 13 mai oferă comentatorului posibilitatea de a sublinia aspecte, de-a dreptul revelatoare, prezente în majoritatea meciurilor. Că au existat și «lipsuri» — acestea nu fac decît să scoată și mai bine în relief jocurile bune, dătătoare de mari nădejdi, acum, cînd bate la ușă cel mai important meci internațional al reprezentativei noastre, acela cu selecționata R.D.G. Partide ca: Dinamo-Rapid, Jiul-Universitatea Craiova, C.F.R.-«U» Cluj, A.S.A.-C.S.M. Reșița, F.C. Argeș-Steagul roșu, S.C. Bacău-U.T.A. și chiar F.C. Constanța-Petrolul au fost în măsură să ne arate și altă față — neștiută, nebănuită și chiar nesperată — a fotbalului nostru, nu numai prin valoarea jocului prestat de echipele gazde, dar unele, mai mult, prin replica dîrză dată de adversarii aflați în deplasare, mulți dintre ei sub îndemnul, deloc neglijabil, al supraviețuirii, cu orice preț, în «prima bancă» a fotbalului românesc. Dacă au îndrăznit să răstoarne pînă și pronosticurile (întocmai buciucașelor buletine meteorologice cu care fotbalul face casă bună...), echipele Rapid, Steagul roșu și U.T.A. au arătat că posedă încă rezerve masive de energie, împinse la suprafață fie de aniversarea semicentenarului (la feroviari), fie de revirimente bazate pe un trecut glorios (U.T.A.), fie de potolirea anumitor disensiuni interne (Steagul roșu). Nu mai puțin lăudabile sînt eforturile, prevăzute dealtfel, ale oltenilor, ale lui «U» și ale Petrolului de a obține cîte un «egal» în fața ambițioaselor lor partenere de joc.

Îmbucurător este și faptul că întreruperea de două săptămîni n-a atenuat la jucători ambiția de a presta un fotbal cu toate atributele lui moderne, iar la spectatori (în ciuda timpului neprielnic), pasiunea de a fi prezenți în tribunele tuturor stadioanelor.

«Cuplajul interbucureștean» de pe «23 August» ne-a dat două mostre de joc la poluri opuse: cel practicat de Steaua-Sportul studențesc, în care nici una dintre echipe nu voia să strice simetria perfectă a cadrilului prezentat cu încetinitorul, iar un altul — Rapid-Dinamo — în stare să șteargă toate granițele, ce păreau de netrecut, dintre echipele noastre și cele mai bune formații europene de club. Faze de mare spectacol alternau cu o uimitoare rapiditate de la o poartă la alta; pasele mergeau șnur și cu mingi «tari», ceea ce mărea accelerația jocului; secvențele de *suspense* tăiau respirația suporterilor la fiecare acțiune furtunoasă; deosebirea dintre atacanți și apărători dispăruse complet, elasticitatea jocului atinsese paroxismul. În tot ce se făcea pe teren se simțea nu numai dorința de victorie, dar și dăruirea neprecupețită pentru culorile clubului, dăruire pe care cei mai mulți «naționali» din ambele echipe trebuie să ne-o dovedească, la cel mai înalt diapazon, și în meciul de la 27 mai. Este mai mult decît încurajatoare această inepuizabilă putere de luptă, arătată cu vîrf și îndesat de Dinu, Radu Nunweiller, Deleanu, Răducanu, frații Dumitriu, Petreanu, Pop și Grigoraș, în cele 90 de minute de joc. Și dacă n-ar fi fost forma excepțională a lui Răducanu, partida, marea partidă de pe «23 August» n-ar fi avut nici învingători și nici învinși.

...ȘI DATORIILE PENTRU 27 MAI

Așadar, putem emite speranțe mult mai temeinice pentru jocul cu R.D.G., deși după însăși recunoașterea lui Valentin Stănescu acest joc «reclamă cu totul altă structură decît cel de la Tirana». Iar conducerile de club au datoria să mențină intactă și chiar să accentueze forma sportivă a jucătorilor lor, aleși în lotul național. Numai așa ele vor reabilita nu numai jocul echipelor proprii, dar însuși fotbalul românesc, pus peste o săptămînă în fața celui mai decisiv examen al său: calificarea în turneul final al Campionatului mondial din anul viitor.

semnal extern

O. U. A.

Atunci cînd evaluăm deceniul de existență al Organizației Unității Africane (marcat la 24–25 mai de o întrunire la nivel înalt la Addis Abeba, iar în continuare de o conferință consacrată noii Carte a Organizației) putem constata că, de la 29 de state cîte număra în 1963, ea include astăzi 41 de țări africane independente. Așadar, cu excepția Republicii Sud Africane și a Rhodesiei, totalitatea statelor constituite pe teritoriul african fac parte din O.U.A., ceea ce exprimă incontestabila vocație a organizației de a milita pentru obiectivele înscrise acum 10 ani în prima sa Cartă: întărirea unității și solidarității statelor africane; coordonarea și intensificarea cooperării; apărarea suveranității, integrității și independenței lor; eliminarea din Africa a colonialismului sub toate formele sale; favorizarea colaborării internaționale pe temeiul Cartei O.N.U. și al Declarației universale a drepturilor omului.

Ceea ce impune respect la acest jubileu sînt în primul rînd afirmarea independentă a popoarelor și statelor africane pe scena lumii contemporane, însumarea responsabilităților de a aborda ampla lor problematică de dezvoltare socială, economică, culturală, acțiunea lor conștientă pentru progres, pace și colaborare internațională, inclusiv contribuția dată la depășirea unor situații și momente conflictuale, fără ca tensiunile intraafricane să fi dispărut cu totul. Moștenitoare ale unui trecut în multe privințe glorios, popoarele africane sînt angajate pe calea exercitării atributiilor suveranității lor naționale, pe calea demitizării și eradicării urmărilor epocii coloniale, pe calea consolidării economice și politice a independenței.

Pentru viața internațională africană, călătoria de anul trecut a președintelui Nicolae Ceaușescu în opt state de pe continentul negru a oferit un strălucit prilej de reafirmare a spiritului de solidaritate și a simpatiei poporului român cu lupta pentru lichidarea definitivă și neîntîrziată a colonialismului și rasismului. Avînd o deosebită însemnătate pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale cu statele de pe itinerarul african al președintelui Consiliului de Stat, vizita a demonstrat efectiv solidaritatea militantă a României socialiste cu cauza independenței și progresului popoarelor Africii contemporane. Apreciind-o ca pe un moment de o deosebită însemnătate, plenara din 18 aprilie 1972 a C.C. al P.C.R. sublinia că «vizita constituie o manifestare fără precedent a politicii externe a partidului și statului nostru de solidaritate cu țările care au scuturat jugul colonial, cu mișcările de eliberare națională, cu toate popoarele angajate în lupta pentru apărarea și consolidarea independenței, împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru progres, securitate și pace în lume».

Am evocat semnificația solidarității României cu Africa tocmai pentru că în preajma jubileului O.U.A. se fac eforturi pentru o definire și mai exactă a obiectivelor popoarelor africane, spre a se da un nou sens noțiunii de unitate africană.

La sediul O.U.A. din Addis Abeba se vorbește insistent în aceste zile despre noua Cartă, adevărată strategie a statelor africane pentru următorul deceniu. Și deoarece în centrul acestei strategii stau tocmai problemele progresului economico-social îmi permit să citez metafora unui diplomat (K.W.K. Kamando — secretar general adjunct al O.U.A.), «cel mai bun arhitect al dezvoltării Africii este africanul însuși».

Cristian POPIȘTEANU

scrisori cu adresă

LUX

Aveți dreptate: unii economiști, oameni politici, gazetari, se pare că însăși Brigitte Bardot, au opinat că programul «Apollo» ar fi un lux, o cheltuială nejustificată și că ar fi preferabil ca sumele investite în explorarea și cucerirea spațiului cosmic să fie folosite pentru reglementarea unor probleme mai presante pe Pămînt.

Îmi cereți părerea. Mărturisesc că am urmărit cu o emoție sufocantă primul pas al astronautului Neil Armstrong pe Lună și am fost, ca atîția alții, profund impresionat de această aventură a geniului uman, determinantă, fără îndoială, pentru progresul omenirii.

Dacă ne preocupă risipa de mijloace, marile cheltuieli nejustificate, m-aș gîndi, în primul rînd, la cele peste 200 de miliarde dolari irosiți anual pentru înarmare.

Cifră de domeniul fantasticului, 200 de miliarde dolari alocați anual armelor de distrugere reprezintă mai mult decît un lux: o uriașă risipă și o uriașă primejdie. Cifra este echivalentă cu suma produsului național brut al țărilor în curs de dezvoltare din Asia și Africa, respectiv al unei zone în care trăiește aproape jumătate din omenire. Un calcul apreciază la 120 de miliarde dolari fertilizarea Saharei. Un altul apreciază la 350 de miliarde dolari cheltuielile pentru înarmare spre anul 1980, dacă se menține actualul ritm. Nevoile medicale rămîn mult în urmă, cheltuielile în materie fiind de două ori și jumătate mai mici, iar ajutorul acordat țărilor în curs de dezvoltare continuă să fie ruda cea mai săracă a bugetelor statelor dezvoltate — de peste 30 de ori mai redus decît investițiile militare. Molohul înarmării înghite, astfel, resurse materiale și umane de proporții astronomice, fără compensații. În plus, spirala înarmărilor sporește amenințările pentru omenire, primejdia de folosire a forței armate, pericolul agresiunii, al războiului. Această risipă uriașă este cu atît mai greu de înțeles și de justificat, cu cît în lumea noastră se produc ample fenomene pozitive, există condiții obiective și subiective pentru edificarea păcii și securității pe întreaga planetă, pentru întronarea unor noi raporturi între state, bazate pe respectul strict al independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și egalității în drepturi, al nerecurgerii la forță ori la amenințarea cu forța.

Viața demonstrează că această alternativă nu este utopică, ci posibilă și reală. Este de acea timpul să fie sistată cursa înarmărilor și să fie lichidate treptat stocurile existente, să se procedeze efectiv la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

Un expert calcula proporțiile înarmării la 15 tone de TNT pe cap de locuitor al planetei noastre. Este timpul să fie eliberat capul de locuitor de o povară atît de grea și de primejdioasă și să fie lăsat să gîndească, să elaboreze, să viseze, inclusiv la cucerirea spațiului cosmic.

Ion CÂRJE

havana: în fostul palat al contesei de camargo

În 1924 palatul din fotografia de sus, o clădire impunătoare datînd din secolul al XVIII-lea, situată în împrejurimile Havanei — a fost dăruit de cel mai mare magnat al zahărului din America Latină, pe nume José Gomez Mena, uneia dintre fiicele sale, cu ocazia căsătoriei. Peste puțin timp, fiica magnatului a hotărît însă să-l vîndă. A fost cumpărat de o mătușă a ei care, devenită proprietară a acestei reședințe, și-a luat și titlul nobiliar de contesă de Revilla de Camargo. Cînd uraganul revoluției a măturat fostele rînduieli — odată cu marii magnați și vechii sau mai recenții aristocrați — palatul, intrat în patrimoniul statului, a fost transformat în muzeu de artă. În fostul palat al contesei Camargo poposesc azi numeroși vizitatori din țară și din străinătate ca să vadă valoroasele colecții de pictură, tapiserie, porțelanuri și numeroasele obiecte de artă expuse aici (în fotografia de jos, un paravan și un vas antic chinezesc).

Fotografii: «PRENSA LATINA»

ÎNTÎLNIRE CU EDUARDO DE FILIPPO

Corespondență specială din Roma

De la începutul anului pînă în acest mai, o mezzo-stagiune la teatrul Eliseo de pe Via Nazionale din Roma aparține *Teatrului Eduardo*,— autor, actor, director Eduardo de Filippo —,care oferă romanilor o comedie și un catharsis memorabil în *Sindaco di Rione Sanità (Primarul din cartierul Sanită)*, unde se reprezintă tapetele, gîndurile și însingurarea vieții unui bătrîn înaintea sfîrșitului, precum și moartea lui. Iubit în toată lumea pentru sute de opere teatrale, printre care *Napoli, orașul milionarilor, Blestematele fantome, Filumena Marturano, Minciuna are picioare lungi, Voci dinăuntru, Frica numărul unu, Familia mea*, interpretate de el însuși, traduse, ecranizate, Eduardo este și în acest sezon căutat și dorit de public. Artist pe care decenii de glorie, studii, cărți, polemici și apologii îl lasă netulburat, Eduardo te primește cu o imensă seninătate, expresie a iubirii și speranței umaniste.

— Domnule Eduardo, *Antologia spectacolelor* începe brusc articolul la numele de Filippo — «familie de actori și autori italieni de teatru dialectal napolitan și în limba vorbită». Văzîndu-vă în *Sindaco di Rione Sanità*, am fost cucerit de personaj, de actor și cumva de public. Dialectul atît de mult discutat ține, cred, de universalitatea dumneavoastră umanistă, de structura personajelor și de limbaj

— Napolitana e o limbă, nu un dialect. Există de mult, nu am inventat-o noi. Teatrul *Invernacolo* din Napoli a consacrat-o mai de mult. Pînă prin 1860—1870 se vorbea, se emiteau actele, se scria literatură în napolitană. După Risorgimento a început voga limbii naționale italiene pentru care, într-un anumit sens, avem de luptat, deoarece nu se vorbește o limbă unică. Aceasta este un ideal. Asemeni lui Di Giacomo, mai înainte, în teatrul meu apelez la limba vorbită. Toată Italia o înțelege și se și traduce destul de bine.

Exprimîndu-mă în dialect 30—40 de ani, cred că am făcut ceva pentru teatru

— Sînteți și actorul personajelor dumneavoastră, le imprimați un timbru unic, de neuitat.

— Noi, în teatrul napolitan, urmînd tradiția măștilor, am căutat să reprezentăm toată gama umană pe care o are o comedie în elemente simbolice și poetice. Sensibilitatea unui scriitor modifică realitatea.

— Mi s-a părut că îl iubiți mult pe Antonio Baracano — primarul din Rione Sanità, pe care-l întruchipați cu pasiune în serile acestei primăveri.

— *Sindaco di Rione Sanità* a fost reprezentată pentru prima oară în 1960, la Teatrul Quirino. După 12 ani se bucură de mai mult succes, mentalitatea publicului e alta. Antonio Baracano e un napolitan care nu există. Teatrul meu nu e folclor niciodată. Nu întîlnești în el niciodată Vezuviul. Panorama nu mă interesează. Mă interesează figura umană. Masca îi conferă ambiguitate și putința de a spune adevărul glumind.

— Tragedia se ascunde și-n comediile dumneavoastră.

— Consider că s-a sfîrșit epoca tragediilor lui Alfieri sau a tragediilor grecești, sîntem în cea a dramei. Trăim lucruri foarte grave. E inutil să plîngem, pentru că umanitatea a plîns prea mult. Tragedia se trăiește rîzînd. ...O comedie care trage concluzii e, după mine, o infatuare, dar una care tratează fapte autentice și închide în sine toată viața nu se sfîrșește niciodată. Sfîrșim noi, dar noi nu sîntem totul, totul continuă.

Gheorghe ANCA

mai, 1973

valori românești în univers

EMIL RACOVIȚĂ

A trecut un sfert de veac de la moartea, 19 noiembrie 1947, a marelui nostru naturalist, fondator al biospeologiei, al primului institut de speologie din lume, explorator neînfricat al singurătăților dezolante ale Antarcticii, al beznei împărăției lui Hades.

Născut în ziua de 15 noiembrie 1868 la Iași, Racoviță s-a format la vestita școală primară a marelui povestitor Ion Creangă și la Liceul Institutele Unite, unde a avut o pleiadă strălucită de profesori: Grigore Cobălcescu, Petru Poni, A.D. Xenopol. La formarea lui ca om de curaj civic și ca socialist a contribuit în mare măsură Ioan Nădejde.

Trimis în 1887 de tatăl său, Gheorghieș Racoviță, prietenul lui Creangă, la Paris, ca să urmeze dreptul, tînărul absolvent al Institutelor Unite din Iași, plin de energie tinerească, urmează simultan și cursurile Facultății de științe și Școala de antropologie. El își continuă formarea intelectuală sub egida marelui zoolog Henri Lacaze-Duthiers, iar la Școala de antropologie sub auspiciile lui Leonce Manouvrier.

Găsește însă timp să studieze și operele lui Marx și Engels, iar împreună cu colegul său Dimitrie Voinov, Racoviță are ocazia să participe la Paris la Congresul de constituire a Internaționalei a II-a, prezidat de Fr. Engels. Era o epocă de mare efervescență social-politică și culturală, atît în Franța, cît și la noi în țară.

Credincios convingerilor sale socialiste adînci, Racoviță, cunoscător al durerilor și năzuințelor poporului nostru, și-a împărțit bunurile rămase de la părinți sătenilor din Surănești, astăzi comuna Racoviță, unde este și casa memorială a naturalistului.

Racoviță a participat în anii 1897–1899 la celebra expediție a vasului «Belgica», comandat de căpitanul belgian Adrien de Gerlache și pilotat de exploratorul norvegian Roald Amundsen, descoperitorul, odată cu Robert Scott, al Polului Sud.

Această expediție memorabilă l-a permis lui Racoviță să studieze viața pinguinilor, a focilor, a balenelor. Nimeni nu a evocat mai minunat decît el obiceiurile acestor animale și splendoarea peisajelor antarctice. Materialul științific adunat de el a fost inestimabil, imens, ceea ce l-a făcut pe Roald Amundsen să-i aducă elogii binemeritate în jurnalul său de bord. Cu același prilej, Racoviță a descoperit și o insulă necunoscută, «Insula Cobălcescu».

În 1904, vizitînd faimoasele peșteri ale balaurului (Cuevas del Drach) din insula Majorca (unde se găsește astăzi un bust al naturalistului, operă a sculptorului O. Han), a descoperit un crustaceu minuscul orb, rahitic și depigmentat (Typhlocirolana moraguesi), care i-a deschis perspectiva cercetării domeniului subteran. El părăsește definitiv oceanografia, în tainele căreia îl inițiase Georges Pruvot, profesorul său. De aci înainte coboară în fundul peșterilor, tulburînd pacea eternelor splendori subpămîntene. Studiază cu pasiune științele cavernicole, ajutat de colaboratorii săi apropiați, René Jeannel și P.A. Choppuis. Rezultatele strălucite ale acestor cercetări se materializează în cunoscutul său «Eseu asupra problemelor biospeologice» (Paris, 1907) — «actul de naștere al biospeologiei», după Antipa, «statutul fundamental al biospeologiei», cum îi spunea Jeannel, «mesajul celebru al lui Racoviță», cum îl consideră Albert Vandel.

Emil Racoviță este codificatorul monumentelor naturale și, împreună cu alți colegi, unul dintre cei mai înflăcărați militanți pentru protecția mediului înconjurător, problemă de mare actualitate astăzi.

A fost membru al mai multor societăți române și străine, membru și președinte al Academiei Române, rector al Universității din Cluj. A fost proclamat cetățean de onoare al orașului Banyuls-sur-Mer. Cheiul Arago din acel oraș se numește astăzi «Cheiul Racoviță». Asemeni doctorului Ioan Cantacuzino, Emil Racoviță a fost doctor honoris causa al Universității din Lyon.

C. MOTAȘ

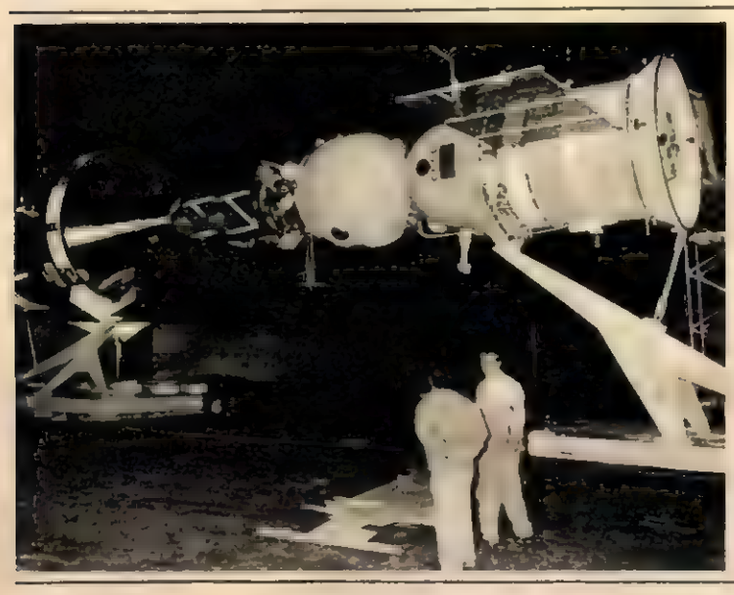

La al 30-lea Salon internațional al aeronauticii — care-și va deschide porțile la 24 mai pe aeroportul Le Bourget din capitala Franței — vor fi prezentate, în premieră, machetele cuplate ale navelor spațiale sovietică și americană. «Soiuz» și, respectiv, «Apollo», așa cum urmează să facă joncțiunea în fapt în Cosmos, în 1975, în cadrul primului experiment spațial comun sovieto-american.

idei contra idei

CIVILIZAȚIE ȘI ALIENARE

Arnold Toynbee, marele istoric al civilizațiilor umane, a stîrnit o discuție înverșunată cu cartea sa «Civilization on Trial» («Civilizația în fața judecății») în care critică ceea ce el consideră a fi cusururi fundamentale ale civilizației occidentale. Despre autor se poate spune că el și-a cîștigat merite atît de mari în proslăvirea acestei civilizații, încît la vîrsta lui septuagenară își poate permite să-i arunce cîteva cuvinte de ocară, dealtfel atît de bine țintite încît a stîrnit cele mai violente reacții — de la furia ultragiată a apologeților ei pînă la acuzația de ingratitudine a comanditarilor.

Ieșirea lui Toynbee a fost asemănată cu cea a lui Spengler, autorul «Declinului Occidentului», a cărui vogă între cele două războaie a fost enormă. În realitate, ambilor le este comună tendința de a critica civilizația occidentală cu scopul de a o salva de la pieire și de a-și face datoria nu cu luciditate, ci cu pasiunea celui care simte că nu va fi în stare să iubească altă ființă.

Primul acuzat este războiul: «de cînd m-am născut, Occidentul a produs două războaie mondiale... a produs pe Mussolini, pe Hitler și pe McCarthy». Și demonstrînd încă o dată că nu face parte din tagma acelor istorici care operează numai cu date și evenimente convenabile, Toynbee reamintește genocidul hitlerist și crimele săvîrșite de englezi la Port Said în 1956 împotriva unor civili lipsiți de apărare.

În al doilea rînd, îl supără pînă la iritare comercializarea vieții în Occident. Reclama comercială — scrie el — a făcut o artă din exploatarea prostiei umane; ea îndeasă mărfuri de care nu este nevoie pe gîturi saturate, în timp ce două treimi din ființele umane existente sînt într-o nevoie disperată de lucruri elementare pentru trai. Ceea ce-i și mai rău: standardizarea producției de masă și a serviciilor duce la standardizarea spirituală. Goana nebună după bunuri de consum și sărăcirea vieții spirituale au creat tipul de individ care aaudă pentru a acumula, a dobîndi cît mai multe lucruri.

Sociologul Wilbert Moore completează tabloul: elementul funcțional al civilizației noastre este individul-dobînditor care se îngrijește de el însuși, care-și urmărește țelurile sale particulare în modul cel mai eficient pentru el. Această concepție a intrat atît de organic în filozofie, — scrie Moore —, încît am început să o considerăm ca inerentă «naturii umane». Pus în fața unei probleme, omul se întreabă imediat: «Dar mie ce-mi iese din asta?» (What is in it for me?), una dintre acele expresii populare care redau mai autentic o mentalitate decît tomuri întregi de psihologie socială.

În sfîrșit, Toynbee este neliniștit de conflictul dintre generații pe care îl atribuie distanței prea mari dintre «deșteptarea sexuală» la 12–13 ani și prelungirea studiilor pînă la aproape 30 de ani. Precocitatea, iraționala nerăbdare occidentală, adulația oarbă a vitezei de dragul vitezei îl privează de fapt pe copii de bucuria copilăriei. Toate acestea sînt considerate de Toynbee ca rădăcini ale unor asemenea fenomene ca delincvența juvenilă, alcoolismul, morfinomania, huliganismul, predilecția pentru brutalitate și violență.

Nu este de mirare că într-o asemenea ambianță, tema favorită în gîndirea socială a devenit *alienarea*, iar fetișismul mărfii, fetișismul banilor, fetișismul puterii sînt împrumutate, plagiate sau pur și simplu rechiziționate fără scrupule — deseori autorii care jonglează cu aceste concepte uitînd să menționeze că sursa extraordinarei lor capacități de a analiza fenomenul se află în cea mai pătrunzătoare descoperire teoretică a lui Karl Marx.

Silviu BRUCAN

mapamond '73

FALSUL INAMIC PUBLIC NR. 1

Între îngerii negri ai apocalipsului și diavolii cu aripioare roz ai contestării pericolului poluării, ca efect secundar al activității lui «homo tehnologicus», s-a stîrnit un război pe viață și pe moarte. Primii au declarat sus și tare că omenirea a avut nevoie de trei milenii pentru a ieși din preistorie, de numai trei secole pentru a obține victoria deplină a revoluțiilor industriale, și că i-au mai rămas doar trei decenii pentru a frîna locomotiva civilizației tehnice, care n-ar urma altă traiectorie decît cea care ar duce spre o inevitabilă prăpastie. Ceilalți s-au grăbit să dea replica demonstrînd cum s-au priceput, abia deghizîndu-și interese pecuniare imediate, că tot «tărăboiul» stîrnit în lume de partizanii luptei cu poluarea nu este decît un sinistru «bluf» menit să incite opinia publică și să lovească în obiectivele «umanitare» ale expansiunii industriale. Oricît de paradoxal ar părea, fiecare responsabil cu un anumit gen de poluare, luat în parte, a știut întotdeauna să demonstreze cu probe savant tricluite nu numai faptul că nu el ar fi autorul vreunei fărădelegi, ci că, prin tot ceea ce produce, inclusiv prin noxele furnizate drept corp delict, n-ar face decît să fericească omenirea. Îngerii apocalipsului au condamnat cu aplomb orice formă de dezvoltare pe baza cuceririlor științei și tehnicii, propovăduind întoarcerea necondiționată la natură și, pe cît posibil, la legile junglei; avocații diavolului, în fața probelor de necontestat care le trimiteau clienții pe banca acuzării, n-au găsit altceva mai bun decît să demonstreze că alții sînt vinovații. Nimeni n-a vrut vreodată să-și revendice vreun loc de frunte în ierarhia factorilor poluanți, și atunci, ca într-un consens tacit, toți au arătat cu degetul spre automobil: el este capul răutăților, el și numai el otrăvește aerul, din cauza lui se produce degradarea solului, el erodează, el despădurește, el ucide peștii în ape, el condamnă la pieire speciile animale și vegetale, el — răufăcătorul, criminalul, cu blestemata lui țeavă de eșapament, cu frînele și cu cauciucurile lui, cu accidentele rutiere, cu sufocarea centrelor urbane, cu înghesuiala și îngrămădeala, cu mirosul lui de etil, cu alura lui de agresivitate nichelată, cu claxonul lui de nesuportat, cu vecinul care și-a cumpărat o marcă mai bună. Nu vreau să apăr automobilul de păcatele care îi aparțin, dar a face din el inamicul public numărul unu în lupta cu poluarea mi se pare o stranie diversiune pusă la cale de cei ce știu prea bine că își au partea lor de vină, infinit mai gravă și mai imperios necesar a fi remediată.

A face din automobil principalul responsabil al multiplei poluări mi se pare la fel de absurd cum este a afirma că fabricile de ciment scot pe coșurile lor pudră de talc, că cianurile, plumbul, mercurul și cadmiul deversat în ape de industriile chimice sau de celuloză nu sînt decît niște mici și neglijabile ingrediente care îngrașă peștii, iar de dispariția acestora n-ar fi vinovați decît pescarii amatori, că marile combinate de porcine miros a levănțică sau a micșunele, că urletul matinal al sirenelor sau țipătul locomotivelor pe liniile care străbat orașele sînt simfonii ale vieții, că degradarea solului prin despăduriri masive și desfriuri de eroziuni nu reprezintă altceva decît pitoresc și varietate de peisaj.

În realitate falsul «inamic public numărul unu» — automobilul — trebuie să-și ocupe locul lui în ierarhia de pe banca acuzaților trecînd pe undeva, pe la coada împricinaților și cedînd locul de frunte celui căruia îi revine responsabilitatea reală asupra poluării la scară globală: societatea de consum cu tot ce implică ea ca orînduire socială, mentalitate și atitudine față de viitor.

Ioan GRIGORESCU

cronica de trei secunde

INTERUL RĂTĂCITOR

Ceea ce mă fascinează la Bobby Charlton este întîlnirea sa cu moartea. Interul acesta rătăcitor era în avion cu toată echipa sa, el a scăpat, mai toți au murit în catastrofa aceea — nu știu cîți oameni pricep ce scandalos este să moară și să piară deodată o echipă de fotbal. De aceea nici nu insist, pentru a nu apărea cinic, avînd în vedere că toate morțile, ale oricui, sînt scandaloase. Dar Charlton, după catastrofă, a continuat să joace fotbal. El a mers mai departe, ca un bătrîn înțelept, a dat în continuare pasele sale luminoase, a fentat în continuare inteligent, a driblat și a șutat, moartea prietenilor nu l-a abătut din drum. E aici acea măreață tenacitate a fotbalului britanic, atît de criticat pentru lipsa sa de fantezie... Dar la ce i-ar fi trebuit lui Charlton fantezie? Ca să ajungă la disperare? Iar disperarea — la disprețuirea meseriei sale? Și de la dispreț unde? La luciditate? La acea luciditate care-ți spune că fotbalul nu înseamnă nimic pe lumea asta?

Nu, el a jucat încă cincisprezece ani, pînă cînd și-a dat seama că nu mai poate. Atunci, el s-a exprimat ca un adevărat bătrîn demn în cortul copiilor săi: «Nu vreau să fiu o povară pentru echipă». Și a plecat în pustiu. În pustiul dinafara arenei — de unde nu mai există întoarcere, ci doar uralele mulțimii la dezvelirea bustului celui ce este Bobby Charlton.

Dar ceea ce e minunat, întîi și întîi, la acest Bobby Charlton e cheia sa. Numai după ce-i înțelegi cheia și fața brăzdată — numai după aceea îi poți pricepe driblingul, fenta, șuturile și pasele, adică lucrul său cu sculele sale. Cheile de om bătrîn, de meseriaș cu 40—50 de ani în cîmpul muncii, de salariat care a tras toată viața, de dimineața pînă seara, pentru instituția sa. Printre toți copiii aceia, — ca Charles Georges, extrema stîngă de la Arsenal, trupșor de băietan tras prin inel —, printre toate coamele acelea de lei tineri, printre pletele acelea de poeți nomazi în căutare de iubire, Charlton aduce cheia omului serios, muncit de soartă, a tatălui care nu știe ce-i joaca și frivolitățile tinereții, a profesionistului care nu-și poate vedea decît de treabă, lăsîndu-se tatuat de timp, năpîrlit și resemnat la căderea părului și a frunzelor. Charlton pare cel mai bătrîn fotbalist al lumii. El e singurul care — prin cheia sa atît de expresivă — dă azi fotbalului semnele indiscutabile ale unei îndeletniciri grave și nobile, descinsă din cele cîteva meserii fundamentale ale omului.

Radu COSAȘU

oameni despre care se vorbește

WILLIAM ROGERS (n. 1913), secretarul de stat al S.U.A., întreprinde, începînd de la 12 mai, o vizită în opt state latino-americane: Mexic, Nicaragua, Venezuela, Peru, Columbia, Brazilia, Argentina și Jamaica. Acest turneu este apreciat de agenția «Associated Press» drept cel mai important după misiunea de informare întreprinsă pe continentul latino-american de guvernatorul statului New York, Nelson Rockefeller, în urmă cu patru ani.

RAINER BARZEL (n. 1924), președintele Uniunii creștin-democrate și președintele fracțiunii parlamentare de opoziție U.C.D./U.C.S. în Bundestag, și-a dat demisia din această din urmă funcție. Demisia, care a stîrnit vii reacții în cercurile politice, se datorează faptului că Barzel a fost pus în minoritate în cadrul acestei fracțiuni, fiind respinsă recomandarea sa de a se aproba proiectul de lege guvernamental cu privire la cererea de admitere a R.F.G. în O.N.U.

MAHMUD RIAD (n. 1917), secretarul general al Ligii Arabe, sosit la Beirut în timpul recentelor incidente dintre armata libaneză și organizațiile rezistenței palestiniene, a luat parte activă la eforturile depuse de țările arabe pentru soluționarea diferendului libanezo-palestinian. În capitala libaneză el a avut mai multe întrevederi cu președintele țării, Suleiman Frangieh, și cu alte oficialități libaneze, precum și cu Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei.

Generalul CARLOS PRATS (n. 1915), comandantul suprem al forțelor armate chiliene, a început un lung turneu în mai multe țări ale lumii: S.U.A., Marea Britanie, Uniunea Sovietică, Iugoslavia, Franța, Italia, Spania și Japonia. Într-o declarație făcută presei la Washington, referindu-se la rolul militarilor în viața politică a statelor latino-americane, generalul Prats a arătat că este acela «de a apăra suveranitatea geopolitică și economică a țării lor, nu numai de a asigura pur și simplu apărarea frontierelor».

LUCHINO VISCONTI (n. 1906), cunoscutul regizor italian de filme, s-a reîntors la o veche pasiune a sa: teatrul. La «Teatro Argentina» din Roma, Visconti a pus în scenă cu mult succes piesa «Vremuri de demult» a dramaturgului britanic Harold Pinter. Concepția sa regizorală a impus modificări în sala teatrului — scena fiind, de pildă, amplasată în mijlocul sălii. Drept interpreți, Visconti a ales pe Valentina Cortese, Adriana Asti și Umberto Orsini.

JACQUES COUSTEAU (n. 1910), renumitul oceanolog francez, a lansat un nou semnal de alarmă cu privire la pericolele pe care le implică poluarea mărilor și oceanelor. Astfel, cu prilejul unei conferințe de presă la Houston (S.U.A.), la reîntoarcerea dintr-o expediție științifică în Antarctica, a menționat că poluarea crescîndă a oceanelor, soldată cu diminuarea simțitoare a faunei acvatice, s-ar putea extinde și asupra acestei zone — în cazul unei eventuale începeri a exploatării zăcămintelor de cărbune depistate aici.

de la lume adunate

DIN NOU SPECTRUL POLUĂRII. Pentru locuitorii orășelului Forbach, situat în nordul Franței, poluarea a ajuns la o situație limită. Nevoiți să suporte de 15 ani fumul pestilențial al unei cocserii, ei vor avea în curînd parte de un «plus» de mediu poluat: o uzină de incinerat gunoaie. Semnalul luptei împotriva ruinării sănătății locuitorilor a fost dat de către noul deputat de Moselle, dr. Anne-Marie Fritsch, medic specialist în boli de plămîni, care a declarat: «Este inuman să impui o nouă poluare, chiar redusă, unei populații atît de șubrezite din punct de vedere al sănătății».

UN ÎNCEPUT BUN. Ziarul «Morning Star», organul P.C. din Marea Britanie, anunță că, pentru prima oară în istoria acestei țări, un membru al partidului comunist a fost ales primar al unei localități britanice. Numele său este Willie Sharp, iar localitatea este Cowdenbeath din Scoția. În disputa pentru postul de primar, Willie Sharp, care a fost timp de 25 de ani consilier comunal în Cowdenbeath, l-a avut ca adversar pe laburistul D. Hilton.

LUPTĂTOARE, ACTRIȚĂ, SCRIITOARE... Luisa Andrade, o tînără angoleză în vîrstă de 28 de ani, este una dintre cele mai remarcabile luptătoare pentru independența poporului său. A doua ipostază, cea de actriță, îi este conferită de rolul pe care-l deține în filmul «Sambizanga», realizat de Sarah Maldoror, film care nu este altceva decît prezentarea propriei sale lupte politice. Și, în sfîrșit, Luisa Andrade este autoarea a două cărți, cea de-a doua fiind intitulată «De la sclavagism la imigrația spontanee».

O METAFORĂ DEPĂȘITĂ. Potrivit unor statistici ale F.B.I., în perioada 1966–1971 numărul omorurilor, tîlhăriilor și al altor grave delicte comise de către femei a crescut cu 80%, în timp ce acela al infracțiunilor făptuite de bărbați nu s-a mărit decît cu 35%. Foarte active s-au arătat femeile, de asemenea, în delictele de furturi de mașini și «hold-up»-uri. De unde se poate trage concluzia că expresia «sex slab» a devenit o metaforă depășită.

«ANTERIUL LUI ARVINTE» REDIVIVUS... Tot din domeniul luptei împotriva criminalității este și știrea potrivit căreia la Stockholm au fost transferați din provincie, acum 6 luni, 200 polițiști pentru lupta împotriva criminalității. Măsura s-a dovedit salutară, întrucît numărul de crime a scăzut cu 10%. Dar în același timp s-a constatat o creștere a criminalității în provincie cu același procent. Ca în povestea anteriului lui Arvinte: s-au lungit mînecile, scurtîndu-se poalele...

CLASAMENTUL ZGÎRIE-NORILOR. Iată cîteva date privind cei mai înalți zgîrie-nori din lume. În S.U.A. ordinea este: 1) «Sears Roebuck Building» din Chicago: 442 metri; 2) World Trade Center: 411 metri. În Europa, recordul este deținut de «Tour Montparnasse» din Paris: 210 metri, urmînd în ordine Londra cu «Post Office Tower»: 189 metri, «Turnul din Madrid»: 150 metri, «Tour du Midi» din Bruxelles: 148 metri, «Concordia Hochhaus» din Köln: 137 metri și blocul «Pirelli» din Milano: 127 metri.

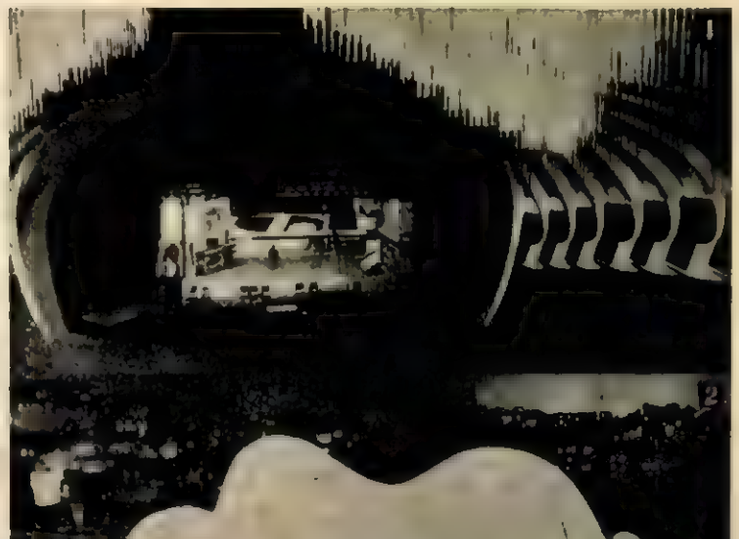

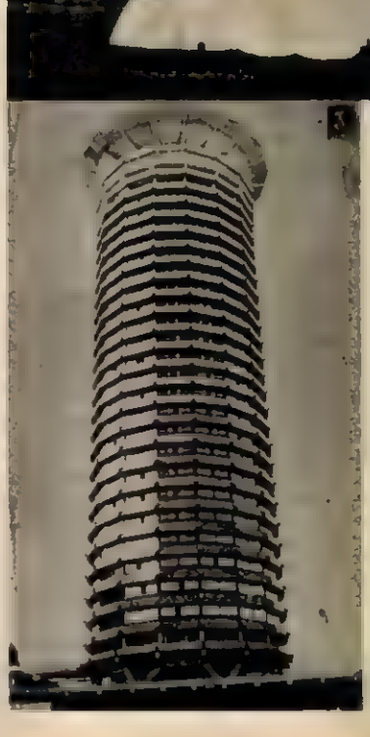

arhitectură modernă

...LA TORINO. După treizeci și șapte de ani, Torino și-a reconstruit teatrul liric (construit în 1740 și distrus în februarie 1936 de un incendiu). Teatro Regio — a cărui construcție a costat 8 miliarde lire — vine să adauge o veritabilă bijuterie arhitectonică, de factură modernă, funcțională, la șiragul scenelor lirice italiene: «Scala» din Milano, «San Carlo» din Napoli, «Massimo» din Palermo, «Fenice» din Veneția. Mîndri, torinezii îl numesc «teatrul cel mai frumos din Europa» (1).

...LA CHICAGO. Acest «șarpe» uriaș nu e altceva decît o structură gonflabilă — ce măsoară în lungime 116 metri și în lățime, 30 — destinată să adăpostească expoziții itinerante și alte manifestări pe continentul nord-american în 1974. «Venus din Chicago», cum a fost denumită originala construcție, urmează să fie prezentată în curînd la Centrul cultural american din Paris (2).

...ȘI LA NAIROBI. 154 metri înălțime are acest modern zgîrie-nori de 28 de etaje din capitala Kenyei, destinat a adăposti oficii guvernamentale și considerat cel mai înalt edificiu de pe continentul african (3).

de la a la z

KARMEN
Roman Lazarevici

Regizor sovietic de film documentar, născut la Odessa, în 1916. Unul dintre marii documentariști ai filmului sovietic de azi, R.K. debutează ca reporter de actualități, devenind apoi autorul unor filme documentare legate de marile evenimente politice și sociale ale epocii noastre. Filmează succesiv episoadele dramatice ale războiului civil din Spania (material utilizat mai tîrziu de Frédéric Rossif în *Mourir à Madrid*), Shanghaiul sub bombe, în *China se apără* (1938), zilele eroice ale apărării Leningradului în cel de-al doilea război mondial, *Zilele și nopțile Leningradului* (1943), etapele procesului criminalilor de război de la Nürnberg în *Judecata popoarelor* (1947), precum și filme despre regiunile înfloritoare ale patriei, despre noile democrații populare și despre înfrățirea popoarelor lumii: *Turkmenistanul sovietic* (1951), *Georgia sovietică* (1952), *Petrolul din Caspica* (1953), *Arde marea* (1953), *Vietnam* (1955), *Prietena marilor popoare* (1959), *Cuba* (1961), *Marele Război pentru Apărarea Patriei* (1965), *Moartea unui comisar* (1966), *Granada* (1967). A turnat de asemenea primul film sovietic panoramic, pe 70 mm: *Întîlnă e patria noastră* (1958).

KÄUTNER
Helmut

Regizor, scenarist și actor german de film, născut la Düsseldorf, la 25 martie 1908. Studiază filologia și devine scenarist, scrind atît pentru filmele sale cît și pentru ale altor regizori notorii. Debutează în regie în 1939 cu o comedie satirică: *Kitty și conferința mondială (Secretara domnului ministru)*, dar filmele realizate de el în anii '40, cu excepția musical-ului *Pe roata norocului* (Ilse Werner, Victor de Kowa), se remarcau prin lirismul lor amar. Realizări ca: *Auf Wiedersehen Franziska!* (1941), *Anuschka* (1942), *Romanța unui surîs* (1943), *Unter den Brücken* (1945), cu ascuțita lor analiză psihologică și ambianța lor realistă, conțineau de fapt la modul aluziv critici abia camuflate la adresa societății nazista. H.K. zugrăvește în filmele sale postbelice (R.F.G.) un tablou sumbru al unei Germanii în pragul prăbușirii, la modul grav, în *In jenen Tagen* (1947), *Epilog* (1950) cu Fritz Kortner, *Die letzte Brücke* (1954) cu Maria Schell, marele premiu la Berlin, *Des Teufels General* (1955) cu Curd Jürgens, *Ein Mädchen aus Flandern* (1956), într-o manieră ironică, rafinată, în *Film ohne Titel* (1948-co-r: Rudolf Jugert), *Der Apfel ist ab* (1949), *Căpitanul din Köpenick* (1956) cu Heinz Rühmann. De reținut filme variate ca gen, ca: *Königskinder* (1950), *Ludwig von Bayern* (1955) cu O.W. Fischer, *Monpu* (1958), marcînd consacrarea unor tinere speranțe ca: Romy Schneider și Horst Buchholz, *Der Rest ist Schweigen* (1959), versiune modernă a lui *Hamlet*, cu Hardy Kruger, Peter van Eyck *Poharul cu apă* (1960), după piesa lui Scribe, cu Liselotte Pulver, *Traum von Liechenmuller* (1961) etc. A apărut ca un bun actor de compoziție în S.U.A., în filme ca *Wonderful Years* (1958), *Stranger in my Arms* (1959) ș.a.

KAWALEROWICZ
Jerzy

Regizor polonez de film, născut în Ucraina, la 15 ianuarie 1922. Studiază artele plastice și obține diploma de absolvent al Institutului de cinematografie din Cracovia; debutează apoi ca asistent de regie și scenarist, iar mai tîrziu devine director artistic al grupului de creație KADR. Se afirmă ca unul dintre cei mai buni cineaști ai Poloniei postbelice, prin formația sa intelectuală dar și prin viziunea sa profund realistă asupra problemelor stringente ale actualității. Astfel, alături de filme de o rigoare aproape documentară precum: *Comuna* '1952), *Celuloza* (1954) *Sub steaua fricii* (id.) *Umbra* (1956) stăm opere de acută analiză psihologică, cu ample implicații sociale, ca: *Adevăratul sfîrșit al războiului* (1957), *Trenul de noapte* (1959), filme de un înalt conținut filozofic și îndrăznețe căutări formale: *Maica Ioana a îngerilor* (1961), sau uriașe fresce istorice ca *Faraonul* (1965). Preocupările sale aproape exclusive pentru desăvîrșirea formei îl duc uneori către un estetism declarat,în filme ca *Jocul* (1969)

KAYE
Danny

Actor american de film și teatru, născut David Kuminsky, la New York (Brooklyn), la 18 ianuarie 1913. Veritabil om-orchestră, acest comic exploziv, plin de o nesecată fantezie, debutează în film după ce devenise deja notoriu pe scenele vaneteurilor și ale teatrelor muzicale de pe Broadway ca actor, cîntăreț, dansator și, după împrejurări, acrobat, mim, ventriloc și clovn muzical. Remarcat de Samuel Goldwyn, D.K. aduce în filmele sale o formulă nouă de sinteză a unui comic chaplinian cu umorul absurd al fraților Marx și exhibițiile lirico-coregrafice burleşte ale fraților Ritz, fără a mai vorbi de inventivitatea gagurilor ce se succed într-un ritm adesea demențial. Dintre comediile sale rămase aproape clasice vom aminti mai ales: *Up in Arms* (1944), *Wonder Man* (1945), *The Kid from Brooklyn* (1946), *The Secret Life of Walter Mitty* (1947), *Inspectorul general* (1949), musical după «Revizorul» de Gogol, *On the Riviera* (1951), *Hans Christian Andersen* (1952), *Bufonul regelui* (1956), *Me and the Colonel* (1958), *On the Double* (1961), *The Man from Dinner's Club* (1963) etc. Își continuă activitatea intensă în teatrul muzical, la TV și în diverse turnee internaționale. A revenit pe ecran după o lungă absență.

Constantin POPESCU

CINECOTA SĂPTĂMÎNII - 9 cronicari - 9 filme

Filmul	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Galu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Șoimescu	D.I. Suchianu
Ceața	xx	xx	x x				xx		
Ciprian Porumbescu	xx	x	xx				xx	xx	xxx
Veronica	x	xx	xx		xx		x	xx	xx
Clasa muncitoare merge în paradis		xxx		xxx			xxx	xxx	
Față bătrînă	xxx	xx		xx			xx	xx	xx
Misterul din insula Balfe	0	x	x	x	0		0	x	
Grăbiți apusul soarelui	x	xx	xx					xx	xx
Ca se întîmplă,doctore?	xx	xx	xx		xx			xx	xxx
Nici un moment de plictiseală	xx	xx	xx		xx		x	x	xxx

0 inutil a vă deranja
x de văzut eventual
xx de văzut
xxx de văzut neapărat
xxxx capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

CURIER MUZICAL

Liliana Dumitrescu — București. Evident, vă aflați printre corespondenții și prietenii noștri. Cît privește discernămîntul, top-ul dumneavoastră ne dovedește că-l aveți. **Angela Dumitru — București.** Formația «Sfinx» a apărut pe copertă, sînteți cred mulțumită. Pentru rest, vă recomand «A douăsprezecea noapte». **Mariana Koța — Tîrnăveni.** Top bun, foarte competent. **Sorin Dancea — Oradea.** Mulțumim, vom ține cont. **Dan Dumitrescu — Giurgiu.** Vineri este ultima zi de primire a top-ului. **Mariana Chinojka și S. Predoi — Anina.** George Nicolescu s-a lansat la Festivalul național studențesc — Iași 1972. **Alexandru Cazacu — București.** Desigur, mai multe taloane măresc contribuția dumneavoastră la top. **Liliana Modreanu — Suceava.** Interviuri, poze, articole? Le veți avea. Bineînțeles, nu toate o dată. **Lucian Fabro — Rășinari.** Grupul feminin «Aurora», prezent prin background-uri vocale la multe din înregistrările RTV și recent în concert alături de formația «Roșu și Negru» are componența: Aurora Andronache, Cornelia Cotaibă, Ileana Stroe. **Grigore Ionescu — București.** Mă bucură revenirea dv. **Marian Naiă — Brașov.** Ne-ați cam uitat! **Mona Mantea și Mihaela Vasilie — București.** Top-uri excelente. Mai trimiteți. **Ion Marian — Cluj.** Cuvinte frumoase (mulțumiri!), dar top incorect. **Coca Iconaru — Ploiești.** Sînteți foarte constantă în corespondență și receptivă la noutăți. «Haide, hai» este versiunea românească a melodiei Hi De Ho (Blood, Sweat and Tears). **Emilia Ionaș — Oradea.** 1. «...cred că cei care colaborează la această rubrică pot stabili clasamente în care să figureze melodii care nu au mai fost pînă atunci». Mai ales! 2. Top-ul nu e un «concurs» al melodiilor. **Livia Ciupercă — Berești,și Dorin Dancin — Iași.** Aveți aceleași preferințe — cîntecele Margaretei. **Andronic Teodor — Sighetu Marmației:** Cîndva erați I. Kosztinski sau aveți aceeași mașină de scris?

George STANCA

UMOR STRĂIN

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpretul	Săptămîni în top
1	1	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	10
2	2	Ai, hai	Doru Stănculescu	7
6	3	Dedicație	Romanticii	4
4	4	Vouă	Dida Drăgan	9
7	5	O portocală	Anda Călugăreanu	5
4	6	Soarele și luna	Vali și Carmen	6
8	7	Zilele	Marina Voica	3
5	8	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	6
—	9	Alergători de cursă lungă	Margareta Pîslaru	1
9	10	Negru Vodă	Phoenix	13

Compunători: 1. George Grigoriu. 2. Doru Stănculescu. 3. Doru Tufiș. 4. Petre Magdin. 5. Marius Țeicu. 6. Valeriu Sterian și Carmen Marin. 7. Marius Țeicu. 8. Mircea Florian. 9. Margareta Pîslaru. 10. Nicolae Covaci.

TOP MUZICAL FLACĂRA TALON NR. 14

cuvinte încrucișate

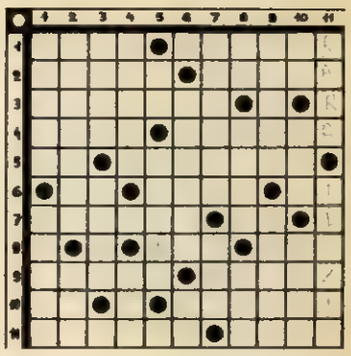

ORIZONTAL: 1) Rod al... focului — Trăiește în umbra «focului sacru». 2) «Administrator» al focului sacru (mit.) — A iubi cu înfocare. 3) Se face roșu ca focul, la o adică. 4) Zeitate egipteană — Noaptea, în jurul focului. 5) Sau! — Continentul «Țării de Foc». 6) Aruncător de... flăcări (mit.) — Rătăcirile dragostei — Bluze rustice. 7) Francesca da..., personaj condamnat să se zbată în eternele flăcări ale «Infernului» (Dante) — Țese! 8) Altă denumire a echipei de fotbal care s-a chemat și «Flacăra roșie» Arad — Avantaj. 9) Poet român (1895-1961), autorul poeziei «Izbăvită arderea», inclusă în volumul «Joc secund» — Celebru poet persan (1320—1389), creator al poeziei intitulate «Pîrjolul». 10) În pripă! — Strălucirile sîngerii ale flăcărilor. 11) Împărat roman, un Orfeu incendiator al Romei — Oameni cu inimi de foc.

PRIN FOC ȘI PARĂ

VERTICAL: 1) «Flăcările...» de Asafiev, și capitală europeană,gazdă a premierei mondiale cu acest balet — O văpaie roșie, împietrită în cristal. 2) Incendiază orizontul cu flăcări violacee (pl.) — Moartea focului (pl.). 3) A se face ca focul — «...vrăjitoru», suită vocal-simfonică de De Falla, cuprinzînd și un «dans al focului» (neart.) 4) Fetița creată de scriitorul Lewis Carroll, personaj care întîlnește în focul din cămin un Rege Roșu și o Regină Roșie — Prefix relativ la viață. 5) În cont! — Poet român (1891-1968), autor al poeziei «Focuri în munte». 6) Trecut prin foc și apă — Cale! 7) Zburătoarea de foc din baletul lui Igor Stravinski — Rege în Egiptul antic. 8) Idem (abr.) — Fript la suflet (fig.) — Comună în Franța. 9) Purcel (reg.) — Emițător de flăcări albastre. 10) În port! — Opus împărăției flăcărilor veșnice — Insulă grecească. 11) Țeavă de eșapament pentru bidivii înaripați — Se spulberă ca un foc de paie (pl.).

Giuseppe NAVARRA

Dicționar: ISIS, AHU, AME, GODAC, TINO.

Dezlegarea jocului CUVINTELE apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) RIVAROL — SFAT. 2) EMOTIV — BLAGA. 3) N — UATINA — TEL.4) ACUS — NERV — RL. 5) ROMANA — BOC — E. 6) DN — TO — HUXLEY. 7) FS — ROL — PAIR. 8) SUAV — M — VORBA. 9) ACRIT — TOP — YN. 10) AIT — STATUT — D. 11) DURDE — BILET. 12) ISER — CUVINTE.

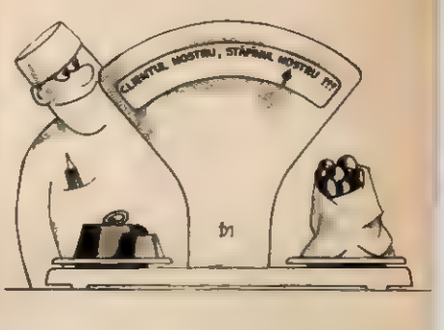

ASTĂZI!

FRIGERO SAU ARCTIC

NU acceptați propunerea unei excursii la... Polul Nord.
NU acceptați să vă sculați la 5 dimineața pentru a fi primul la... vheată.
Răspundeți doar atît:
„Mulțumesc, CUMPĂR CHIAR AZI UN «FRIGERO» SAU «ARCTIC» care, adăugam noi, păstrează și conservă alimentele și băuturile în aceleași condițiuni ca la... pol.
Realizare tehnică de prestigiu a noii și modernei fabrici de frigidere Găești, frigiderele cu compresor «FRIGERO» sau «ARCTIC» prezintă garanția unei funcționări sigure, fiind unul din aparatele indispensabile unei gospodării moderne.
Estetica și modernismul construcției conferă acestor produse o linie atractivă și elegantă.
Adăugați acestor atribute de ordin decorativ și cîteva aspecte de ordin tehnic:
● înzestrate cu compartimente de joasă temperatură unde se realizează o temperatură de −12°C (3 stele), iar în cuva interioară, o temperatură de la 0° la +5°C.

● reglajul temperaturilor interioare se realizează prin termostat
● agregatul frigorific, condensatorul și evaporatorul sînt executate din tablă de aluminiu cu circuite tubulare integrate
● compresoarele sînt realizate în construcție ermetică pentru agregatul frigorific, echipate cu relee de pornire și protecție

și așa obține sloganul rostit de toți beneficiarii acestui produs:
NICI O FAMILIE FĂRĂ «FRIGERO» SAU «ARCTIC»

Variind, în funcție de capacitate, prețul frigiderelor ne rodică:
— ARCTIC sau FRIGERO 140 l tip masă 4 110 și 4 150 lei
— ARCTIC sau FRIGERO 140 l tip cabinet 4 110 și 4 150 lei
— ARCTIC sau FRIGERO 180 l 4 800 lei
— ARCTIC sau FRIGERO 240 l 5 240 lei

Consum de energie electrică foarte redus — media în 24 de ore variază între 0,18 și 0,30 lei
Funcționare silențioasă
Astăzi: «FRIGERO»
sau
«ARCTIC»

IMPORTANT! [illegible]

Povestea unei linguri de lemn

E o lingură de lemn uzată și afumată de îndelungată întrebuințare în bucătărie. Se mai pot vedea totuși încrustăturile: o rozetă ce poate semnifica soarele sau o floare, semnul bradului, al verticalității, al veșniciei vieții și primăverii.

Istoria acestei linguri a început (pentru mine) cu anunțarea unei dispariții.

Un băiat înalt, brunet, bine îmbrăcat, prezentîndu-se Ștefan Bunea, a venit să-mi reclame încetineala cu care miliția se ocupa de căutarea mamei sale. Îmi spunea că de ieri dimineață, adică duminică, nu mai știa nimic despre mama lui.

— Bine, dar azi e abia luni! — am exclamat. Nu au trecut decît 24 ore de cînd ai reclamat. Ce te face să crezi că s-a întîmplat o nenorocire? Înțeleg, nu a luat nimic din casă, nici chiar actele, dar poate e la o prietenă, la o rudă.

— Nu se poate. Am căutat-o la toate cunoștințele încă de ieri dimineață. Vă repet, a plecat numai cu rochia de pe ea și doar nu mai e vară!

— Locuiți numai voi doi?

— Da, pe tata nu l-am cunoscut.

— Bine... Nu te speria. Voi lua măsuri să se urgenteze cercetările. Ești student?

— Nu. La examenul de admitere am fost ca majoritatea: reușit fără loc.

— Te-am întrebat doar pentru faptul dacă ai avea nevoie de o motivare pentru ziua de azi.

— Tovarășe procuror, tată nu am, nici rude, pe nimeni în afară de...

un accident «obișnuit» și o comportare ciudată

Primul drum l-am făcut la întreprinderea unde femeia era angajată ca dactilografă. Directorul era un om vorbăreț, care gesticula excesiv, obositor.

— Femeia aceasta nu a absentat niciodată de la serviciu E la noi de...,nici nu știu exact. Acum cincisprezece ani,cînd am fost numit director, aici am găsit-o, lîngă mașina ei de scris. Era, cum să vă explic, contopită cu biroul acela mic de dactilografă.

— Nu-mi puteți sugera unde să o căutăm?

Unde? De cîte ori aveam nevoie de ea în afara orelor de program trimiteam șoferul după ea acasă. Numai acolo. Și o găsea totdeauna.

— Timp de cincisprezece ani... Și se întîmpla să aveți nevoie de ea des?

— Da. Mai ales că fetișcanele acestea tinere, dacă îndrăznești să le chemi cînd e ceva urgent... Lor numai prime să le dai! Atunci e bine! Femeia aceasta însă, ce să vă spun? Nici nu prea trebuia să trimit acasă după ea, fiindcă de multe ori stătea aici pînă seara. Nu! Nu vă uitați urît la mine, fiindcă mai stătea și pentru lucrările ei. Lucrări particulare, comandate de diverși ingineri, din aceia care redactează studii. Era cea mai «ieftină» dactilografă din oraș. S-a găsit o fetișcană să afirme într-o ședință că abuzează folosind mașina de scris a întreprinderii în scopuri personale, dar i-am zis eu vreo două...

— Lăsați asta. Trebuie să o găsim. Înțelegeți? Ieri dimineață a plecat de acasă numai în rochie! Ce dușmani putea să aibă, de ce neplăceri se plîngea, în afară de faptul că băiatul i-a căzut la examenul de admitere? Ce i s-a putut întîmpla?

Directorul m-a privit uimit, părînd că abia acum înțelege rostul vizitei mele. A dat de cîteva ori din mîini de parcă ar fi vrut să-și ia avînt cu niște aripi imaginare și a reluat cu un ton mult mai grav:

— Dușmani? Cum putea să aibă dușmani o femeie care se temea să supere și o muscă? Doamne ferește! Doar nu vă gîndiți la o nenorocire... Dacă... dacă, vreau să spun, dacă noi o putem ajuta cu ceva, noi, adică întreprinderea noastră...

— Vă mulțumesc în numele ei... Sper ca mîine să vă poată mulțumi în persoană.

Căpitanul Bogdan mă aștepta cu mașina miliției la ieșirea din întreprindere.

— Știai că am venit pe jos?

— Să trăiți! Nu! Dar s-a lămurit cu femeia.

— Ați găsit-o?

— Moartă. Accident de tren. Vreți să veniți la fața locului sau vă povestesc totul?

— Dacă e cu siguranță doar un accident, mai bine te ascult.

A scos un carnet cu notițe pe care numai el le înțelegea:

— Nu se știe de ce a plecat duminică de acasă. A avut însă o comportare ciudată. A rătăcit pe străzi, apoi a așteptat în gară. Femeile de serviciu mi-au spus că a stat toată noaptea pe scaun în sala de așteptare. Cineva a întrebat-o unde pleacă și a spus că nicăieri. Părea bolnavă. La un moment dat, spre dimineață, a dispărut. S-a urcat într-o cursă, a avut o discuție cu conductorul fiindcă nu avea bilet. Am declarația lui, susține că i-a fost milă de ea și nu a coborît-o din tren, nici nu i-a făcut proces-verbal de contravenție, dealtfel nici nu avea acte la ea. Totuși femeia a coborît la prima stație. A continuat drumul pe jos, în lungul liniei. Acolo a fost accidentată.

declarația mecanicului

— Deci nu este un accident obișnuit... Poate că ea a vrut...

— Da, a vrut cu siguranță... Poftiți declarația mecanicului locomotivei care a lovit-o. Omul scrie că a fluierat în clipa în care a văzut un om pe linie, dar, vedeți, scrie clar: a observat că femeia a întors capul, a văzut locomotiva, dar și-a continuat drumul cu capul adîncit între umeri, încovoiată. Mecanicul a frînat, dar prea tîrziu...

Cadavrul, mai exact ceea ce a rămas, a fost dus la morgă.

— Sinucidere... Din punct de vedere juridic, al anchetei, cazul nu ne mai interesează... Nu s-a săvîrșit nici o infracțiune. Ciudat. Ce a putut-o împinge la acest act disperat? Ce durere sau teribilă disperare?... Știi ce, Bogdane? Hai să facem o vizită la ea acasă.

— Băiatul e acum la morgă. Plînge tare, dar mie nu-mi prea place ce am aflat despre el. Un filfizon de cafenea.

— Să mergem.

Am început cercetarea sistematică a apartamentului. Căpitanul m-a făcut atent la conținutul dulapului cu haine; femeia avea cîteva rochii simple, dar costumele băiatului, călcate, curățate, ședeau în rînd, sub ele, cu perechile de pantofi lustruiți, iar pe un raft zece cămăși albe apretate.

Conținutul bibliotecii ne-a dezamăgit. Romane vechi în foileton, reviste pornografice, toate colecțiile de romane de aventuri — nici o carte despre care să fi putut spune că l-a ajutat pe băiat în pregătirea pentru admitere.

Cercetarea apartamentului nu ne-a sugerat nimic deosebit. Am hotărît să mai întîrziem așteptîndu-l pe băiat, ca să-i iau declarația de închidere a dosarului. Și poate ca să ne spună el despre motivul probabil al sinuciderii, deși, strict juridic, acest aspect nu mai interesa. Nu știu ce mi-a venit să trag puțin de la perete dormeza din camera băiatului. Am găsit acolo o lingură de bucătărie, de lemn, recent aruncată, fiindcă se vedea că nu o atinsese praful. I-am cerut lui Bogdan benzidina din trusă, căci lingura avea și o pată roșie.

— Vă rog să mă iertați! — mi-a spus Bogdan în timp ce urmărea reacția chimică doveditoare a prezenței sîngelui uman. Am uitat să vă spun că martorii mi-au relatat că femeia avea pe frunte o rană pe care o tampona din cînd în cînd cu o batistă. O zgîrietură... Așadar... Soarele lui de filfizon!

La sosirea lui Ștefan Bunea — avînd la îndemînă «informațiile» sugerate de lingura de lemn, care l-au derutat pe băiat fiindcă nu-și imagina de unde le cunoșteam — am aflat toată povestea. Am plecat precipitat, fiindcă uriașul căpitan, roșu la față de furie, mi-a șoptit printre dinți că dacă nu ieșim imediat din casă nu mai răspunde de pumnii lui și intră în păcat din cauza filfizonului.

un dosar de judecată fără număr

Am păstrat lingura ca amintire a poveștii ei. O poveste care pleacă de undeva de la imaginea lingurii de lemn cu care mamele de la sate își hrănesc copiii; de la imaginea unei mame părăsite de soț, obligată să crească singură copilul devenit unica rațiune a existenței sale. Ani la rînd, încovoiată, ca o anexă vie a mașinii de scris, rămînînd mult peste orele de serviciu pentru ca prin lucrări particulare să mai cîștige bani cu care să-l îmbrace mai bine, să-l hrănească mai bine, să-l ajute mai mult pe fiul ei. De la o vreme, inima de mamă, care nu se înșală niciodată, a început totuși să trăiască mîhnirea înșelării în propriul ei fiu. Era ca și cum întreaga viață s-ar fi răsturnat, fiindcă ce era viața ei în afară de credința și dragostea în unicul fiu? Disperată în fața vieții de parazit pe care o ducea băiatul, ea, mama, care niciodată nu a fost capabilă să-i aplice o corecție, în dimineața zilei de duminică a încercat să-l scoale pentru a-l pune la învățat. Fiul i-a răspuns obraznic și atunci ea a încercat să-l bată cu lingura de lemn. Domnișorul s-a enervat, i-a smuls lingura și a lovit-o de mai multe ori în cap. Femeia a dus mîna la frunte, și-a privit palma plină de sînge, a început să tremure din tot trupul și apoi a fugit. Nu știa unde. A ajuns în sala de așteptare a gării. Fără să știe unde are de mers, fără să poată înțelege ce anume așteaptă. Pentru a pleca undeva trebuia să știe unde vrea să ajungă, or, unde mai putea ajunge din moment ce viața ei, întruchipată în fiul ei, a murit? A murit atunci cînd a ridicat mîna asupra mamei și a lovit cu sete, cu ură, cu dușmănie. Atunci ea a murit. Și fluieratul locomotivei nu a făcut altceva decît să-i confirme că totul se sfîrșise...

Din obișnuință am lipit pe lingura de lemn o etichetă. Nu exista însă un dosar de judecată al cărui număr să-l scriu. Atunci m-am gîndit că aș putea nota pe etichetă un cuvînt. Un singur cuvînt care să sugereze destinul acestui obiect abătut de la utilitatea lui firească și care mi-a deschis drumul spre adevăr. Un singur cuvînt. Poate *tristețe*...

Emil POENARU

P.S. Fotografia spărgătorului George Spermezan, apărută în nr. 20 al revistei noastre, a fost reprodusă din ziarul județean «Făclia». Apelul organelor de miliție pentru prinderea infractorului a fost publicat în luna februarie a.c. în acest ziar. Infractorul urmează să fie judecat și condamnat.

COPERTA NOASTRĂ: «Joc de copii» de Ion Grigore.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1. Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

41 505

PREȚUL REVISTEI: 1 LEI

Prezentarea artistică

Ion DOGAR-MARINESCU

flacăra album

Orice[illegible] fi dezamăgit «MIRII ANULUI II»,
turnat și aici,
la Bufteа noastră,

Marlène Jobert

își poartă mai departe, cu succes,
farmecul, talentul și gîzele.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 22 (938) — 26 MAI 1973

flacăra

VIZITA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN ITALIA

FILE DINTR-O ENCICLOPEDIE A MUNCII

OMUL CARE A TRĂIT 45 DE MINUTE, FĂRĂ INIMA LUI, SE ÎNSOARĂ!

VIAŢĂ USOARĂ PENTRU TEKTIERII DE MUZICĂ USOARĂ!

CĂLUŞARII — O STRĂVECHE DATINĂ ROMÂNEASCĂ

DE CE AU DISPĂRUT BĂNCILE DE PE PERONUL GĂRII DE NORD?

FILELE PROSTIEI ÎNCEP SĂ FIE NUMĂRATE

MĂRIREA ŞI DECĂDEREA UNUI OM «CU PILE»

PREDOIUL SĂNĂTĂŢII

— Sapontul [illegible] — fără de risc

— Sfaturi pentru cinerele mame

CU LIA MANOLIU DESPRE VIAŢA CAMPIONULUI DE CURSĂ LUNGĂ

ÎN PERUCĂ ERAU 50 DE DOLARI

[illegible] ŞIMBRELE [illegible] PROCESE [illegible]

— Essex şi Elisabeta

flacăra la dispoziția dumneavoastră

UN CETĂȚEAN ÎNTREABĂ. LA SESIZAREA NOASTRĂ CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI CONSTANȚA RĂSPUNDE

Către
REVISTA «FLACĂRA»
BUCUREȘTI

La adresa dv. nr. 1361/1973, privind scrisoarea prin care GHEORGHE AUREL din orașul Constanța se plînge că a fost salariat la T.C.L. și în urma reducerii postului, transferîndu-se la o altă întreprindere, a fost evacuat din apartament, vă comunicăm că cererea petiționarului a fost soluționată favorabil, revenind în locuința de unde i s-a făcut evacuarea

Prim-vicepreședinte,
Ing. Tudor Ion

Secretar,
Duma Gheorghe

M-AȘ MUTA, DAR UNDE?

Subsemnatul Gheorghe Aurel domiciliez în Constanța, cartierul Tomis 3, aleea Magnoliei nr. 6, bl. L 13, sc. B, et. II ap. 69,

În 1968 m-am angajat la trustul de construcții locale din Constanța în funcție de șofer. Subsemnatul domiciliam atunci, împreună cu soția și cei doi copii, într-un imobil naționalizat, care mi-a fost repartizat anterior. Deoarece T.C.L. avea locuințe disponibile mi s-a repartizat și mie un apartament la adresa de mai sus.

Subsemnatul m-am mutat în acest apartament, predînd la T.C.L. locuința de pe strada I. Corvin nr. 13, Constanța. Dealtfel, în ordinul de repartiție nr. 3 369 din 7. III. 1970 prin care mi s-a repartizat apartamentul de mai sus, una din condițiile primirii noului spațiu a fost aceea că nu voi primi noul apartament pînă ce nu voi preda T.C.L. vechiul spațiu, ceea ce am și făcut.

După circa cinci luni T.C.L. a redus posturile de la centrală și am fost detașat la o secție a T.C.L. la I.U.T. Acolo m-am îmbolnăvit de ulcer după circa zece luni de muncă. După tratamentul pe care l-am făcut, medicii mi-au recomandat să fac o muncă ușoară și am la unitatea unde lucram n-am găsit nici o înțelegere în acest sens, invocîndu-mi-se că nu au asemenea muncă, netrecîndu-mă nici înapoi la centrala T.C.L. deși îmi expirase de șase luni termenul de detașare la I.U.T., mi-am dat demisia și m-am angajat la altă întreprindere în Constanța.

T.C.L. m-a chemat în judecată pentru evacuarea locuinței și prin sentința nr. 1 787 din 17 aprilie 1972 s-a hotărît să fiu scos din apartamentul respectiv.

La această sentință am făcut recursul în drept cerînd să fiu evacuat numai dacă mi se dă vechea locuință, una asemănătoare sau numai după ce mi se va da apartamentul proprietate personală pentru care depusesem primii bani la O.C.L.P.P.

Pe data de 21 februarie 1973 un tovarăș executor judecătoresc și cu alți tovarăși au venit la locuința mea și în lipsa mea și a soției au forțat ușa, au dat cei doi copii ai noștri afară din casă, scoțînd și o parte din lucruri din imobil pe care le-au dus într-o baracă-magazie.

Am fost în audiență dar mi s-a recomandat să mă reangajez la T.C.L. pentru a putea rămîne în apartament.

Eu m-aș muta dacă mi s-ar da măcar o locuință corespunzătoare ca cea pe care am predat-o la T.C.L. în schimbul apartamentului sau altă cît de cît cu condiții omenești.

Nu pot să fiu de acord să mă mut în această magazie unde nu pot locui deoarece nu are un minim de condiții, iar eu am copii mici de școală. Actualmente, familia mea locuiește provizoriu în spațiul locativ al unui om pe str. Lăpușneanu nr. 89 care m-a primit pînă se va rezolva într-un fel.

Vă rog deci din toată inima să mi se facă dreptate, în numele omeniei și al dreptății înscrise între principiile de căpătîi ale societății noastre, rezolvîndu-se această situație disperată măcar pînă în decembrie 1973 cînd mi se va preda apartamentul proprietate personală.

Gheorghe Aurel
Constanța

ÎNȚELEGERE

Înainte de a vă relata situația mea aș vrea să vă întreb pe dumneavoastră: dacă doi tineri vor să se căsătorească, este normal ca cei din jur să intervină și să spună că n-o lua pe «șchioapa aia» (mă cutremur cînd pronunț acest cuvînt) sau gîndiți și dumneavoastră că acei oameni sînt mai înfirmi decît cea în situație?

Mă numesc Ș.E., am 27 de ani și sînt din Constanța. În 1965 am terminat liceul, am dat la facultate, dar nu am intrat. Mi-am luat serviciu. Acolo am cunoscut un băiat (coleg de serviciu) care mi-a propus prietenie. Nu vă spun că stăteam zile întregi și mă gîndeam ce să fac să accept sau nu (bineînțeles mă gîndeam numai la faptul că el este un om perfect valid, iar eu...) Atunci m-am decis și i-am vorbit deschis despre starea mea fizică, că sînt așa cum sînt, că nu vreau ca mai tîrziu să avem discuții. El nici nu a vrut să mă asculte, cînd am început să-i vorbesc de aceste lucruri, spunîndu-mi că îmi apreciază felul meu de a fi, și nicidecum...

Am început să ne cunoaștem foarte bine. Era un om foarte bun, înțelegător, dar cu un singur defect (și ăsta cred că era mai grav decît la mine) rămînea foarte ușor influențat de cei din jur. În acest timp îmi spunea să ne căsătorim dar îi spuneam că pînă cînd nu mă calific nu fac acest pas. Bineînțeles că m-a înțeles și a fost de acord cu propunerea mea În anul următor am intrat la o școală tehnica de doi ani în alt oraș.

Am terminat școala, dar tocmai acum se complică situația. În urma unor dureri pe care le-am avut, trebuia să mi se facă o intervenție chirurgicală. I-am explicat situația și a fost de acord, ba mai mult decît atît, mă îndemna s-o fac cît mai repede, iar după aceea să ne căsătorim. Mi s-a făcut operație, iar eu trebuia să stau cîtva timp la pat. Venea, mă vizita, dar observasem o schimbare la el, nu mai era cel cu aproape patru ani în urmă. Între timp aflasem că părinții (care și înainte se certau cu el ca să termine cu mine) și alte rude l-au determinat să rupă relațiile cu mine. Vă rog să mă credeți că nu am suferit nici în urma operației făcute o durere mai mare decît durerea sufletească pe care o am din momentul cînd totul s-a terminat. Eram o fire foarte veselă, optimistă, mă bucuram că trăiesc, chiar așa..., dar din toate acestea, am devenit foarte pesimistă, prefer singurătatea, mi-am pierdut încrederea în oameni

De aceea m-am decis să mă adresez dumneavoastră, deoarece prin intermediul revistei m-am gîndit că poate voi găsi o persoană, dar nu o persoană care să fie perfect validă, ci una care, ca și mine, a suferit ceva, deoarece am ajuns la concluzia că numai acești oameni te pot înțelege.

La rugămintea cititoarei noastre păstrăm discreția asupra numelui și adresei.

DE LA CENTRUL DE LIBRĂRII-BUCUREȘTI

Urmare articolului apărut în nr. 19 din 5 mai la rubrica «Flacăra la dispoziția dumneavoastră» intitulat «Una ceri alta primești» vă facem cunoscut următoarele în legătura cu cele semnalate de corespondentul dv.

Dintr-o greșeală a expediției au fost trimise lucrările solicitate de un alt client din Cugir. Am informat direct pe tov. Bucșa Ioan din Brașov să expedieze aceste cărți la unitatea noastră urmînd a-i trimite prin mandat poștal sumele avansate pentru cărți și taxele poștale plătite cu acest prilej. Ținem să vă informăm că unitatea noastră «Cartea prin poștă» nu expediază decît lucrările solicitate de diferiți cumpărători din țară, iar cazul semnalat de dv. constituie o greșeală a expediției, fapt pentru care colectivul a fost sancționat cu «mustrare scrisă».

Director comercial
Z. Gheorghiu

Șef serviciu
St. Pîrlica

AVEM DREPTUL SĂ NE BUCURĂM DE NEPOȚI?

Vă scriem într-un moment cînd sîntem încercați de un mare necaz petrecut în familia noastră la începutul acestui an.

Concret despre ce este vorba?

Am avut un singur băiat, născut în anul 1940, care în primăvara acestui an a împlinit 33 de ani, căsătorit în urmă cu 10 ani cu o fată din comuna Gotlob la o distanță de circa 70 km de orașul Jimbolia unde locuim, și are 2 copii.

După cum observați, vorbim la timpul trecut, că am avut, a împlinit, a fost, pentru că el a murit.

Încercăm să ne consolăm cu cei 2 copii ai săi, însă nu ne putem bucura cîtuși de puțin deoarece întîmpinăm mari greutăți din partea nurorii noastre care a plecat de la noi cu copiii la mama sa în comuna Gotlob, imediat a doua zi după ceremonia înmormîntării.

Noi sîntem bătrîni în pragul pensiei, rămînînd fără nici un ajutor la bătrînețe și ultima noastră speranță (nepoții) a început să dispară, deoarece în una din săptămînile trecute, împreună cu soția am plecat să ne vedem acești nepoți pe care îi iubim foarte mult, însă am fost întîmpinați de nora noastră cu cuvinte urîte și chiar mai mult, soția mea a fost pălmuită și lovită de către noră.

Oare nu avem acest drept de a ne vedea nepoții sau dacă este posibil noi sîntem dispuși să-i creștem pe amîndoi și să-i întreținem să urmeze orice școală doresc ei (acum ei sînt în clasa a IV-a) suportînd toate cheltuielile, fără nici un ajutor de la mama lor.

Dacă nu este posibil acest lucru dorim să-i lase să facă vacanța la noi, în casa în care s-au născut — fiindu-ne imposibil să ne despărțim de ei.

Nu dorim să-i despărțim de mama lor sau unul de celălalt, ci din contră noi vom ține deopotrivă la amîndoi și tot ce am agonisit în această gospodărie va fi numai al lor, însă să fim înțeleși de mama lor că și noi avem dreptul să ne bucurăm de copiii fiului nostru.

Vasile Ardelean
Jimbolia, str. Mărășești nr. 46

DIN RĂSPUNSUL MINISTERULUI EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI LA ANCHETA SOCIALĂ «DE CE NU FACEȚI SPORT?»

Recent, conducerea Ministerului Educației și Învățămîntului a dezbătut sarcinile ce revin școlii și institutelor de învățămînt superior, ca urmare a Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R din 28 februarie-2 martie cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului și a adoptat un plan de măsuri. Procesul de învățămînt al educației fizice își propune să-și reconsidere conținutul asigurînd o pregătire fizică sporită tuturor tinerilor cuprinși în școli.

La învățămîntul preșcolar se vor introduce începînd cu anul școlar 1973/1974 activități zilnice de educație fizică.

Programa de educație fizică pentru învățămîntul general obligatoriu, liceal și profesional tehnic va fi orientată, în scopul măririi eficienței procesului didactic, pe următoarele direcții:

— dezvoltarea fizică armonioasă a organismului elevilor,

— dezvoltarea principalelor calități motrice;

— satisfacerea — în cadrul orelor de educație fizică și a activității din afara clasei — a necesității recreativ-compensatorii în raport cu caracterul celorlalte activități didactice;

— inițierea în practicarea a 1-2 ramuri sportive care să satisfacă opțiunile elevilor pentru un sport sau altul și să valorifice ulterior aptitudinile pentru diferite ramuri sportive.

Conținutul programelor va sublinia prioritatea acordată ramurilor sportive de largă accesibilitate, cu influență complexă cum sînt: atletismul, gimnastica, înotul, turismul, sporturile de iarnă.

Una din măsurile Plenarei, ce va stimula puternic activitatea de educație fizică și sport, o constituie asigurarea accesului gratuit pentru întregul tineret în săli și pe terenuri de sport.

În scopul controlării și dirijării obiective a procesului de învățămînt și a influențelor produse de activitățile desfășurate în afara clasei se vor instituționaliza norme de pregătire fizică pentru elevi și probe de apreciere anuală a pregătirii fizice pentru studenți.

Numeroase acțiuni organizate în afara procesului didactic cu un larg caracter de masă și care vor cuprinde: festivaluri ale sporturilor, de iarnă și vară, «zile ale sporturilor», organizate în fiecare școală și facultate pentru fiecare clasă și an de studiu, acțiuni cu caracter republican pentru învățarea înotului, drumeții — cicloturism — în cadrul taberelor de odihnă pentru elevi și studenți. Vor fi folosite mai intens vacanțele școlare.

În acest fel, numărul orelor ce vizează pregătirea fizică multilaterală a elevilor și studenților va spori considerabil.

Există într-adevăr un reflux față de mișcare, față de activitatea în aer liber utilizînd mijloacele naturale sau cele specifice educației fizice și sportului.

Dar ceea ce ne interesează nemijlocit, există încă o insuficientă muncă educativă de atragere a fiecărui elev și student spre mijloacele educației fizice și sportului pentru practicarea lor continuă. Organizarea lecțiilor de educație fizică și activitățile din afara clasei prezintă încă lacune de conținut și organizare metodică pentru care se fac responsabile cadrele didactice de specialitate. Dragostea pentru copiii și tinerii patriei, grija pentru rezervarea fondului somatic, funcțional și motric al valorosului nostru tineret trebuie transpuse într-un crez pentru fiecare cadru didactic din învățămînt.

Alinierea educației fizice și sportului în prim-planul educării multilaterale a tineretului României Socialiste ne obligă dar ne și cinstește.

șef serviciu
conf. univ. Al. Forțu

UN ALT PUNCT DE VEDERE DESPRE LIMBAJ

În numărul 16 al revistei «Flacăra» inginerul George Palaghiță (nu Gheorghe), din București, sub titlul «Un punct de vedere despre limbaj», exprimă un «punct de vedere» nici nou și nici lipsit de o anumită agresivitate specifică unor consumatori de informații scrise.

Semnatarul nu cunoaște probabil că limba este un organism viu, că neologismele, ca și barbarismele, contra cărora tună și fulgeră, dau o anumită plasticitate absolut necesară racordării la fluxul informațional mondial, cît și în scopul obținerii unei exprimări cît mai exacte.

În ce privește asocierile ca «hobby» cu «țăran», de care amintește domnia-sa, mie nu mi se par nici stranii și nici de o sonoritate jenantă pentru ureche, cît timp însuși numele de Palaghița — de exemplu — se poate scrie după neologismul inginer pe care diaconul Coresi nu l-a cunoscut.

Au mai fost încercări de izolare a limbii sau de o așa-zisă purificare ori apărare contra neologismelor și barbarismelor, propunîndu-se termeni proprii ca «git-legău», pentru cravată, «nas-sufletе» pentru batistă și alte asemenea năstrușnicii. Au fost și mai sînt, dar explozia științei și culturii în toate domeniile de activitate umană cere un limbaj adecvat, dacă nu se supără inginerul Palaghița. «Anticorpii comodității» vor încerca să respingă grefele lingvistice, dar nevoia de universalitate este mai puternică decît opinia unor glasuri izolate care fug de realitate și mai au și curajul discutabil de a vorbi în numele unora care nu i-au chemat să le fie apărători.

Nu recunosc calitatea de intelectual celui care posedă doar o diplomă de școlarizare, dacă nu are și un bagaj cultural și științific capabil să-i racordeze la cota momentului istoric pe care-l parcurge omenirea. Și, cum nu putem folosi calculatoarele electronice cunoscînd doar tabla înmulțirii, tot așa nu vom putea înțelege ce se întîmplă în jurul nostru dacă nu vom cunoaște și exprimări sintetice ca: marketing, poluare, dezagregare, plus-valoare, ergonomie, seringă, inginer etc. etc

Ioan Tighiliu,
lăcătuș mecanic
str. 13 Septembrie nr. 8, ap. 2,
Onești

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

AM FOST CU TOȚII PREZENȚI PE CÎMPIA LIBERTĂȚII

Fotografii de Traian PROSAN

Mă aflam la Blaj, pe Cîmpia Libertății, într-o mare de oameni. În jurul meu, locuitori ai Blajului, săteni din comunele apropiate, din Micăsasa, Mănărade, Cetatea de Baltă, Crăciunel, Jidvei, și de mai departe, de la Mediaș, Sibiu, Alba, Zlatna, Roșia Montană Români, unguri, germani. Mii, zeci de mii. Veniți aici, în orășelul de glorioasă tradiție, care i-a cunoscut pe Șincai, pe Samuil Micu, pe Timotei Cipariu, pe Petru Maior în «Mica Romă», cum i a numit, atunci cînd l-a cuprins cu privirea înflăcărată de pe dealul Hulii, Mihai Eminescu. Eram mii, zeci de mii în acea radioasă dimineață de 17 mai Cîmpia înflorise magnific. Copii, tineri, oameni în puterea virstei, bătrîni au ținut să participe la această înălțătoare adunare, care este nu numai a lor, ci a întregii țări Și gîndul ne poartă cu 125 de ani în urmă, pe aceeași cîmpie, cînd români, și unguri, și germani și-au spus răspicat dorința lor de a trăi în libertate. Peste dealurile atît de evocatoare ale Blajului, în jurul catedralei sale, martoră a frămîntatului an revoluționar 1848, plutesc umbrele unui Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, ori Axente Sever, figuri de legendă, tribuni ai libertății românilor și a celorlalte neamuri care de secole trăiesc pe pămîntul Transilvaniei.

Blaj înseamnă nu numai istorie, Blaj înseamnă și ev socialist. Și este destul să-ți plimbi privirea pentru a îmbrățișa trecut și prezent: de o parte catedrala, clădirile istorice, de alta puternicul combinat de industrializare a lemnului, noile dimensiuni ale orașului.

Și iată, zecile de mii de oameni, urmașii celor 40 000 de acum 125 de ani, au fericirea de a-i primi în mijlocul lor pe conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cuvîntarea sa este o vibrantă și emoționantă evocare a luptei pentru libertate a românilor, maghiarilor și germanilor din Transilvania, a drumului parcurs de poporul nostru, o reafirmare puternică a principiilor politicii noastre interne și externe, a dorinței ce ne animă pe noi, toți locuitorii acestei țări, de a urca pe noi culmi de civilizație și bunăstare.

Există momente mai emoționante, mai înălțătoare decît acestea cînd vezi că visurile de aur ale înaintașilor s-au înfăptuit, cînd cu toții, români și de alte neamuri, în această patrie comună muncim, creăm cu sentimentul, cu certitudinea de a o vedea mereu mai puternică, mai bogată, mai frumoasă și mai respectată în lume?

Blaj, moment magnific, întîlnire a conștiințelor noastre.

Blaj, nume de legendă, expresie a mîndriei de a ne ști trăind cu fruntea sus.

Blaj, Cîmpie a Libertății, arc de triumf peste timp.

Blaj, lîngă inima ta generoasă a bătut în această dimineață istorică de 17 mai inima întregii țări.

Mihai HETCO

VIZITA TOVARĂȘULU

DE LA TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

La Roma, timp de trei zile, m-am bucurat de marele privilegiu de a fi unul dintre martorii unui eveniment istoric memorabil, de importanță majoră și de referință în cronica relațiilor româno-italiene: vizita întreprinsă pe pămîntul Italiei de către președintele Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. La ora cînd scriu aceste rînduri, dumneavoastră, stimați cititori, ați fost desigur informați pe larg asupra întregii desfășurări a vizitei, mulțumită televiziunii, radioului și slovei tipărite. Înalta semnificație a acestor evenimente va rămîne adînc încrustată în istoria relațiilor dintre cele două popoare.

Spun toate acestea, gîndindu-mă în primul rînd la sentimentul de mîndrie ce mi-a însoțit scurtul popas în «Cetatea Eternă», la fericirea și plenitudinea civică de a mă simți român aici, în capitala Italiei. Pierdut în viitoarea unei metropole ce adăpostește peste 2,5 milioane locuitori, a unui oraș vizitat anual de 20 milioane de străini, aici, în Roma, capitala Italiei și inima turismului internațional, micul grup de ziariști români s-a făcut de îndată remarcat. Pe străzile orașului, graiul nostru a stîrnit pretutindeni un interes spontan, iar prezența noastră a fost întîmpinată de nenumărate ori cu un veritabil torent de întrebări, urări și saluturi amicale. «Romeni? Benvenuti in Italia!» (Români? Bine ați venit în Italia!)

În fața Columnei lui Traian, un grup de tineri, oaspeți ai României cu un an în urmă, ne declară entuziasmați: «Conosco la Romania, avete un paese bello come un giardino» (Cunosc România, aveți o țară frumoasă ca o grădină.) În Piața Veneției sîntem opriți de doi ingineri: «Il vostro sviluppo economico è miracoloso Io ho visto le due belle località Brazi e Iași»(Dezvoltarea dumneavoastră economică e miraculoasă. Am văzut două frumoase localități, Brazi și Iași) Pe Via Veneto, un tînăr îmi strînge mîna ca într-o menghine, apoi mă înștiințează gîmînd. «Si vai in Romania, vengo con te» (Dacă mergi în România, merg cu tine)

În ziua sosirii președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți membri ai delegației române, în timp ce ne îndreptam spre Palatul Quirinale, reședința prezidențială, pe străzi străjuite de militari, de șiruri de bersaglieri, de carabinieri în haine de gală și de corazzieri cu platoșe și coifuri împănate, sîntem opriți de către un ofițer superior. Ni se cer legitimațiile, apoi omul ordinii se înseninează pe loc: «Romeni, giornalisti? Vi preghiamo di scrivere che gli italiani vi amano». (Români, ziariști? Vă rugăm să scrieți că italienii vă iubesc.)

Și de fiecare dată, cu fiecare nouă cunoștință, în timpul discuțiilor sau în clipele de rămas bun, același salut direct, spontan, rostit din toată inima: «Romania — Ceaușescu!» Pretutindeni, pe Via Nazionale, la Pantheon, pe treptele Capitoliului, la Porta Portese, pe antica Via Appia, la Villa Borghese, în Nomentana, oriunde ne-au purtat pașii în scurtul nostru răgaz și în atît de puținele zile petrecute la Roma, cetățenii urbei au ținut să-și exprime cu francheță sentimentele de stimă, prețuire și prietenie pentru poporul nostru prin cele două cuvinte: «Romania — Ceaușescu!» Două cuvinte dragi nouă, românilor, dar care — iată! — și aici, sub cerul Italiei, capătă rang de simbol, conturînd imaginea unui popor îndrăgit și stimat, a unei națiuni ce-și făurește prezentul prin armele rațiunii, în numele progresului, păcii, înțelegerii și colaborării între popoare. Semnificativă în acest sens rămîne aprecierea făcută de premierul Giulio Andreotti, cu puțin timp înaintea sosirii președintelui Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia România și Italia reprezintă un model de conviețuire pașnică.

Vizita delegației române a fost, dealtminteri, ilustrată și de pozițiile exprimate de numeroase personalități guvernamentale, de oameni politici, de reprezentanți ai cercurilor economice, de opinia publică italiană. Se apreciază, în primul rînd, faptul că solul poporului român, primul șef de stat al României care vizitează oficial Italia, este una dintre cele mai proeminente personalități politice ale lumii de azi, cunoscut, stimat și prețuit pe toate meridianele globului, om și bărbat care a adus o contribuție deosebită la adîncirea relațiilor româno-italiene și, deopotrivă, la realizarea nobilelor deziderate ale omenirii contemporane. Vom aminti în acest context manifestul redactat de primarul municipiului, domnul Clelio Darida, prin care se apreciază că vizita președintelui Ceaușescu se va bucura de o semnificație cu totul deosebită pentru destinul celor două popoare, că ea se sprijină pe temeiuri reale în construirea unei păci fondate pe justiție și amiciție.

Am fost, de asemenea, martorii largului ecou pe care l-a avut aici, la Roma, și în întreaga Italie, apariția volumului III din «Scrieri alese» al tovarășului Nicolae Ceaușescu și a Raportului prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 19-21 iulie 1972, precum și interviurile acordate de către președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România televiziunii italiene și marilor cotidiane «Corriere della Sera», «l'Unità», «Il Popolo», «l'Espresso» Marile publicații din capitala Italiei au rezervat, de asemenea, spații largi prezentării biografiei marelui om de stat român, subliniind cu pregnantă contribuția pe care România socialistă și președintele Nicolae Ceaușescu o aduc la edificarea unui climat de pace și securitate, de cooperare în Europa.

Largile și profundele relații de prietenie și stimă reciprocă dintre poporul român și cel italian au primit o confirmare deplină prin semnarea unor documente comune, prin convorbirile fructuoase purtate de președintele Nicolae Ceaușescu cu numeroși conducători și oameni politici ai Republicii Italiene, cu reprezentanți ai unor largi cercuri economice «Am dori să facem din relațiile româno-italiene — țări cu orînduiri sociale diferite — a declarat tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei făcute la Municipalitatea Romei — un model de felul cum două popoare pot să colaboreze, pot să acționeze în comun pentru o lume mai bună, pentru demnitate, pentru independență, pentru pace și progres social».

Pe măsura trecerii orelor, sentimentele mele de mîndrie și fericire se amplificau. Sub cerul Italiei, prestigiul României căpăta acum noi dimensiuni. Mă aflam într-o țară înrudită cu România prin origine și limbă, prin străvechi legături, factori care au înlesnit și vor înlesni o și mai mare colaborare. «Desigur — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este bine să vorbim de trecut. Sînt lucruri cu care ne putem mîndri, dar noi considerăm că răspundem cel mai bine năzuințelor popoarelor noastre și cauzei păcii și colaborării internaționale dacă vom acționa pentru a realiza în lume o politică nouă de colaborare și destindere».

Liviu TIMBUS

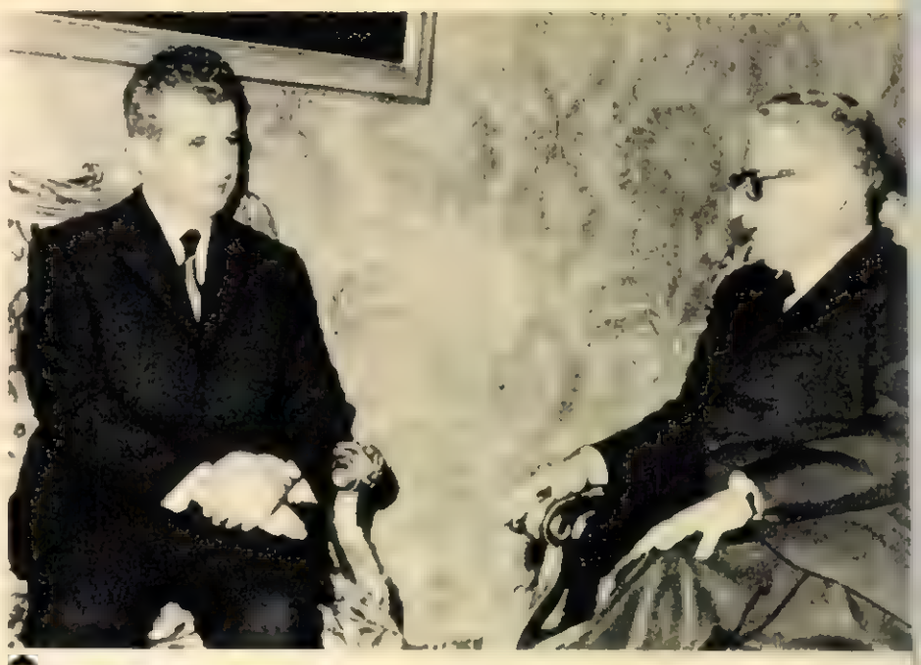

În cabinetul oficial de lucru al președintelui Italiei, din Palatul Quirinale.

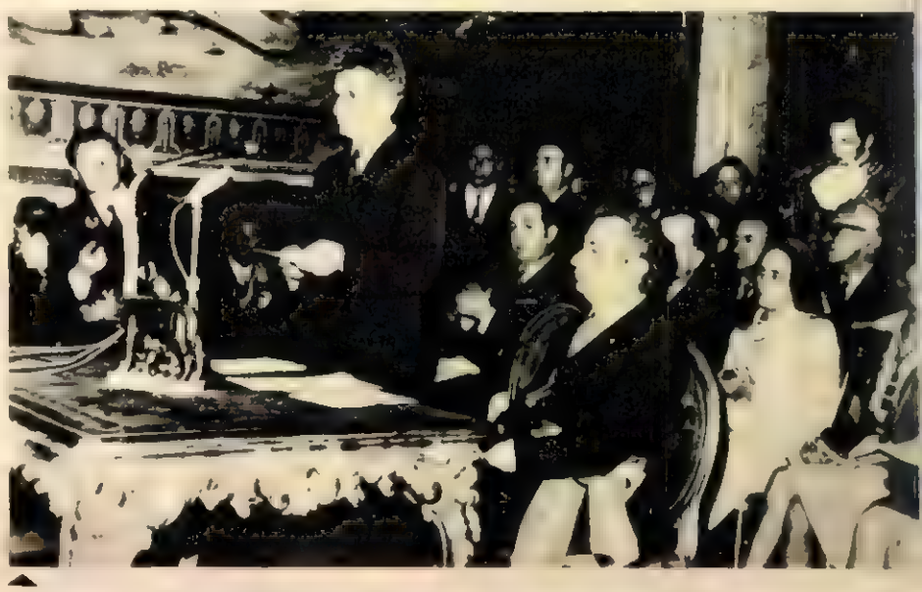

La Campidoglio, în sala «Horaților și Curiaților» a Palatului municipalității, președintele Nicolae Ceaușescu se adresează gazdelor — oficialități ale capitalei italiene, șefi ai misiunilor diplomatice, oameni de artă și cultură, personalități ale vieții politice din Roma.

Pe aeroportul Ciampino din capitala Italiei.

NICOLAE CEAUȘESCU ÎN ITALIA

Moment din timpul convorbirilor oficiale de la Palatul Quirinale între președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Italiene, Giovanni Leone.

După semnarea Declarației solemne comune, președintele Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și primul ministru al Italiei, Giulio Andreotti, își string călduros mîinile.

Președintele Nicolae Ceaușescu printre muncitorii uzinelor Italsider din Genova.

Tovarășa Elena Ceaușescu, împreună cu doamna Vittoria Leone, vizitînd Forumul Roman.

file dintr-o enciclopedie a muncii

mîini de duminică

Pentru județul Ialomița, care deține recordul ordinelor și medaliilor obținute în agricultură, C.A.P. din Ciulnița nu era, în urmă cu puțini ani, reprezentativă. Dimpotrivă, cu cei 24 lei cît reprezenta atunci valoarea unei norme, unitatea făcea o figură modestă. Anul trecut însă cei 53 de lei la care s-a ridicat valoarea normei a scos din anonimat C.A.P. din Ciulnița. Primul om care ne-a vorbit despre «secretele» obținerii acestui salt consistent a fost Ion Costache, secretarul Comitetului comunal P.C.R. De la el am aflat că ascensiunea a început din 1968, adică la doi ani după schimbarea conducerii cooperativei. Noul președinte, Stan Lungu, fost mecanic șef al secției de la S.M.A., a lansat deviza: «Orice leu scos din cooperativă trebuie să aducă doi lei». Rezultatele nu s-au lăsat mult așteptate — continuă Ion Costache — și an de an valoarea normei crește de la 34 lei la 38, la 44, 47 și, în sfîrșit, la 53. Nu știu dacă e mult sau puțin dar lucrurile au intrat pe făgașul lor normal.

— Unde-l putem găsi pe tovarășul președinte?

— E plecat să organizeze o acțiune de înfrumusețare a comunei, dar dacă ieșim pe cîmp puteți sta de vorbă cu oricine, îl întîlnim și pe inginerul șef Ion Stroe.

Deși duminică, oamenii muncesc. Îmi atrage atenția un om care aleargă susținut în urma semănătorii.

— Știți cîți ani are?, mă întrebă inginerul șef.

— Bănuiesc că vreo 40, după cum aleargă.

— N-ați greșit decît cu 38 de ani, dar e adevărat că nea Dumitru nu prea are vîrstă. Deși pensionar, lucrează mai abitir ca unul tînăr. A învățat să conducă tractorul, combina, lucrează pe semănătoare, în sfîrșit e prieprul la toate. Mai mult, anul trecut, la un concurs județean desfășurat pe teme ținînd de cunoștințe în agronomie, Dumitru Bodea a ocupat locul II!

Dumitru Bodea nu e prea vorbăreț. Are treabă. Încet-încet aflu de la el că are 9 copii. «Doi sînt maistori, unul contabil, altul inginer, doi electricieni, o fată învățătoare, alte ține un cheferist de la Gara Nouă din Slobozia».

Pînă în duminica în care l-am cunoscut, Dumitru Bodea a semănat 33 hectare de mazăre, 23 hectare lucernă, 120 hectare de floarea-soarelui. «Acu, după ce termin cu floarea-soarelui, să vedem ce-o mai fi de făcut».

Mă uit la mîinile lui și înțeleg mai exact cum a reușit C.A.P. din Ciulnița să dea anul trecut la fondul de stat 600 tone de porumb, 400 tone grîu și 300 tone de floarea-soarelui în plus.

E duminică, oamenii din Ciulnița au ieșit dis-de-dimineață pe cîmp. Vorbesc cu unul, cu altul și uit de fiecare dată să-i întreb despre «secretul» ascensiunii cooperativei lor. M-am obișnuit să privesc mîinile acestor oameni. E cel mai util dialog pe care-l poți purta cu ei în acest final de primăvară. Emoționante mîini de duminică.

Dorin TUDORAN

subiect de doctorat: tic-tacul rutinei

Pe inginerul Bogdan Gheorghiu — șef de lucrări la Facultatea de mecanică a Institutului politehnic din Iași — nu l-am căutat pentru că de vreo 18 ani îi tot face pe studenți să redescopere direct și practic secretele tratamentului termic al metalelor; și nici pentru că activitatea dumnealui de cercetare se distinge și printr-o finalitate deosebit de valabilă și originală: o instalație pentru producerea «patului fluidizat», cu alte cuvinte un fel de uneltă — unică față de performanțele ei, în țară — pentru cercetarea tratamentului termic al oțelurilor. Ci l-am căutat pentru că urechea mea de gazetar, profesional veșnic ciulită, auzise că acest om de formație riguros științifică făcuse un gest de-a dreptul romantic: după ce lucrase pînă aproape de sfîrșit la lucrarea de doctorat, pur și simplu i-a schimbat subiectul în favoarea unuia pe care l-a socotit cu mult mai apropiat de nevoile adevărate și la zi ale producției.

Și acum, o parte din spusele acestui om, care trăiește mutația învățămîntului în producție, participă la vîrtejul ei, nu numai cu mintea și cu forțele dumisale, ci și cu grăuntele acela care dă nobilețe faptelor și pe care îndeobște îl numim pasiune.

«Aș spune, că — atît pentru conducerea Institutului politehnic, cît și pentru aceea a Facultății de mecanică — integrarea nu-i doar o simplă preocupare, ci de-a dreptul o zbatere. Eforturi se fac, rezultatele capătă contur, însă un lucru nu merge și asta mă surprinde: oamenii din întreprinderi, inginerii, e adevărat nu toți, nu prea înțeleg integrarea în totalitatea ei. Nu-i văd și cea de-a doua față. Cea favorabilă lor, celor din producție. Nu înțeleg că noi, munca noastră didactică dar — obligatoriu — și de cercetare, le-ar putea, cu certitudine, aduce mult «nou» în întreprinderile lor, în munca lor productivă. Se pare că nu pot înțelege că, de pildă, Vasile Neculăiasa, colegul meu, șef de lucrări la catedra de mașini agricole le-ar putea da o serioasă mînă de ajutor — cu cercetările lui, cu mașina de încercare la uzură metal-sol pe care a conceput-o, cu munca și personalitatea lui profesională. N-aș vrea să fiu bănuit că e vorba de o pledoarie camuflată pentru niște, știu eu, realizări personale care nu sînt înțelese, nu-s primite, și așa mai departe. Nu, și colegul meu și eu avem contracte de cercetare cu diferite întreprinderi. Iar valoarea contractelor cu producția, doar la Facultatea de mecanică, s-a ridicat în '72, la suma de 2 800 000 lei. E vorba, mi-e frică, de altceva: de teama că integrarea învățămînt-producție cu suflul ei novator, va obliga și producția la mobilitate, la conținue prefaceri. Or, aceasta sigur că-i stînjenitor pentru cei care preferă tic-tacul comod al rutinei».

Nelu IONESCU

trăind ca valiza în gară, simți nevoia să prinzi rădăcini undeva

După ce timp de zece luni marinarul n-a privit decît apa, e bine să nu dai ochii cu el, povestește Nicolae Ciobănel din punctul de vedere al salariatului la serviciul personal, Compensații, concedii — dreptul lor, nu?

Desigur, astfel de curse sînt rare și tocmai de aceea reprezintă o performanță. În mod obișnuit o călătorie pe mare nu durează mai mult de 15-20 de zile. Mai ales cînd îți faci serviciul pe un vas de tonaj mic cum este de pildă «Vatra Dornei». Dar, indiferent de durata cursei, mîndria marinarului este aceeași: fără el o parte din valoarea creată în țară în vederea schimbului internațional n-ar putea fi realizată. Și fiindcă legile comerțului sînt implacabile, la realizarea acestui nu se poate ajunge oricum, ci în termene și condiții riguroase, adică nici mai devreme și nici mai tîrziu. Ambasadorii acestei munci sînt marinarii — susține Dragoș Reus, secundul vasului «Vatra Dornei» — care nu sînt sau nu mai sînt doar simpli cărăuși.

Dincolo de viziunea livrească a marinarului aventurier, vajnic și veșnic excursionist, se-nșiruie nopțile de cart, uzina aceea concentrată care se cheamă «sala mașinilor», lunile cu apă de tanc și hrană de congelator, zilele notate laconic în jurnalul de bord cu: Mare cu hulă. Nimic neobișnuit.

Te obișnuiești cu toate, afirmă Dragoș Reus, deși după un timp călătoriile îți se par mai lungi și opririle prea scurte. Chiar dacă dintotdeauna «lupii de mare» n-au existat decît în literatură, astăzi profesiunea de marinar e tot mai mult una ca oricare alta și o fi trei sferturi din an liber pe o sută metri lungime și treisprezece metri lățime este o opțiune care nu poate fi explicată numai prin dorința firească de cîștig sau obișnuință. Orgoliul marinarului e să se știe și să fie recunoscut indispensabil. Efortul și sacrificiile lui nu vor putea fi nicicînd evaluate cu exactitate de pe uscat.

În nici o altă meserie, poate, numărul autodidacților nu e atît de numeros ca printre marinari. Limbi străine, literatură, filozofie, istorie. Dragoș Reus urmează dreptul și visează să se facă pădurar. E un capriciu, firește; deși, trăind ca o valiză în gară, zice el, simți uneori nevoia să prinzi rădăcini undeva. Visul adevărat al marinarului nu e marea, cum s-ar putea crede, ci uscatul; e drept, un uscat cît mai aproape de apă.

Specificul muncii noastre, afirmă Dragoș Reus, nu-i conferă neapărat caracter de excepție. E o muncă obișnuită, ca oricare alta. Iar oamenii care o profesează, cu ciudățeniile și capriciile lor, sînt și ei oameni ca oricare alții din Mediaș, Caracal, Cluj, Botoșani sau Sighetu Marmației. Localități ale uscatului, nu-i așa?

Nicolae CRISTACHE

un destin de femeie

— A fost o întîmplare că m-am făcut țesătoare. Eram foarte tînără, nu aveam o slujbă precisă. Ce fărîmam bănet atunci? Am dus flori prin tot Aradul sau am împachetat medicamente. Atunci m-am întîlnit cu două fete din vecini, care mi-au spus că se cîștigă mai bine ca țesătoare. Ce mi-am zis, hai să mă angajez și eu. Numai că ei nu angajau decît dacă știai să lucrezi și practic. Da' eu de unde să știu?

— Și cum ați învățat meserie, Elisabeta Doca?

— Îmi arătau fetele pe furiș... cînd venea supraveghetorul dispăream ori la toaletă, ori pe culoar, să nu mă vadă.

— Începuse războiul?

— După ce m-am angajat. Lucram cîte zece, douăsprezece sau chiar mai multe ore pe zi... Eram mobilizați pe loc. Vara, de căldură leșinam. Mă duceau colegele afară, la aer, îmi dădeau două palme... și cum îmi reveneam înapoi la lucru. Altele lucrau în locul meu să nu se observe că am lipsit... Cît am fost de bolnăvicioasă la început, nu aș fi crezut să pot rezista atîția ani!

— E o muncă grea?

— E o muncă statică — 8 ore în picioare, orice s-ar spune, nu-i prea ușor. Femeile cu picioarele slabe rezistă mai puțin. Unele se îmbolnăvesc și de nervi, din cauza zgomotului. Dar la mine, unde de mică, de la 12 ani, am tot mers mult, probabil că s-au întărit mușchii de la picioare.

— Dar cu femeile care s-au îmbolnăvit aici ce faceți?

— Nici o grijă! Nu le dă nimeni afară! Trec la o muncă mai ușoară — la năvădit, la repansat, la control — unde se stă mai mult jos.

Orick ar părea de ciudat însă pentru o întreprindere cu atîtea femei, ceea ce ne preocupă pe noi acum este o problemă a bărbaților. Anume ceea a mecanicilor de întreținere. Am ridicat-o la toate nivelurile, la tot felul de conferințe pe ramură a industriei bumbacului, chiar la nivel de minister.

— E atît de importantă?

— Este. Că dintotdeauna, omul vrea să-și creeze o situație materială mai bună, prin muncă. Or, după absolvirea școlii profesionale, în cîțiva ani fetele pot ajunge la un salariu de peste 2 000 de lei, iar băieții, din cauză că munca lor e neproductivă, rămîn la același salariu, mult mai mic. Și atunci pleacă. Pe șantiere, în industria grea... Și nouă nu ne cine să ne repare războaiele...

— Aveți timp să-i învățați meserie pe alții?

— Asta e mai ușor, dacă și omul tînăr vrea să învețe și e atent la meseria pe care o face. Și aș putea spune că tinerele pe care le-am învățat toate fac cinste fabricii și lor însele.

Rodica POP

a intrat un tren în gară

Ora zece și jumătate seara. Personalul de Urziceni își face cu punctualitate apariția în Gara de Nord. Sute de persoane inundă pentru cîteva minute peronul grăbind spre tramvaie, autobuze, troleibuze. E tîrziu, e noapte, fiecare caută să ajungă cît mai repede acasă. În urma călătorilor rămîn peroanele aproape pustii.

Și trenul. Trenul de la Urziceni, singur, parcă abandonat. (Spuneți, există ceva ce se uită mai repede decît un tren ajuns la destinație?)

Din cabina locomotivei diesel coboară un om. Îl ajung, facem cunoștință. Cu un gest larg, poate și cu un zîmbet ușor ironic, mă poftește «în biroul» său, adică în cabina de comandă de unde tocmai coborîse. Lui Nicolae I. Vornicească, mecanic L.D.E. (pentru neinițiați, locomotivă diesel electrică), ambianța i se pare cît se poate de naturală. Îl invidiez calmul, precizia mișcărilor, naturalețea comportării într-un univers pe care-l simt suprasaturat de volți. 34 de ani, mijlociu de stat, bine legat. De fel din Crevedia. Cum a ajuns pe locomotivă? «Toată copilăria am căscat gura după trenuri și m-am visat conducîndu-le cu mare viteză prin noapte, spre cine știe ce destinație». Numai că băietanul de 14 ani nu s-a mulțumit doar să viseze. Și-a convins părinții să-l dea la profesionala C.F.R. Și a învățat. Și i-a ascultat întocmai pe cei mai virstnici, încărunțiți în meserie. Mai întîi, fochist pe locomotivă cu aburi, apoi mecanic pe același tip de locomotivă. În sfîrșit, mecanic pe locomotivă diesel hidraulică și, supremă consacrare, mecanic pe diesel electrică. Pe trenuri cu pasageri. Trecerea de la un tip de locomotivă la alta o însemnat tot atîția pași în perfecționarea sa profesională.

Pentru aceasta este nevoie de o sănătate fizică și psihică, perfectă. De o viață ordonată, de armonie familială (Nicolae I. Vornicească are trei copii și o nevastă care-i înțelege și-i admiră profesiunea.) Și mai trebuie să te comporți exemplar în toate împrejurările (ceea ce comunistul Nicolae I. Vornicească a făcut cu prisosință.)

34 de ani, dintre care 20 petrecuți la C.F.R. Străbătînd sute de mii, milioane de kilometri. Tot timpul treaz. Tot timpul atent la semnalele verzi, roșii, la luminile apărute în noapte, la fuga fantastică a șinelor de cale ferată ce se întretaie, se contopesc, pentru a se despărți iară... Ar mai fi atîtea de spus.

H. MIHAI

viața lui nicolae bălcescu (V)

«ISTORIA ESTE CEA DINTÎI CARTE A UNEI NAȚII»

«Magazinul istoric pentru Dacia» a fost replica muncteană a «Arhivei românești», apărută la Iași în 1840. Discutată îndelung între Nicolae Bălcescu și A.T. Laurian, noua publicație își propunea să dea atît o linie de direcție — în sensul precizat de tînărul istoric în studiul publicat în revista lui M. Kogălniceanu — pentru cercetările de istorie națională, cît și să scoată la iveală cronicile Țării Românești care fermecaseră adolescența lui Bălcescu, dar care rămăseseră nepublicate, precum și referințele asupra scrierilor consacrate de unii istorici străini vechiului pămînt al Daciei.

«Magazinul» urma deci să fie o școală pentru istoricii români, și totodată mijlocul de cunoaștere a unora din principalele surse de informație asupra istoriei poporului român. Publicația urmărea în același timp și formarea unei puternice conștiințe naționale.

«Înștiințarea» pentru apariția «Magazinului», semnată de ambii redactori, avea să apară atît în «Curierul românesc» al lui Heliade și în «Albina» lui Asachi, cît și în «Foaie pentru minte, inimă și literatură» de la Brașov, George Barițiu urmînd să devină unul din principalii susținători ai noii reviste, care va cunoaște o largă circulație în toate părțile Transilvaniei și ale Banatului.

Textul «Înștiințării», apărut în foaia de la Brașov la 29 ianuarie 1845, s-a tipărit totodată și într-un număr de cîteva sute de extrase, pe care redacția «Magazinului» urma să le difuzeze, în vederea abonamentelor, în toate cele trei țări românești.

«*Istoria* — se afirma în acest text — *este cea dintîi carte a unei nații. Într-însa ea-și vede trecutul, prezentul și viitorul. O nație fără istorie* — se arăta în continuare — *este un popor încă barbar, și vai de acel popor care și-a pierdut religia suvenirilor*».

La 19 aprilie alcătuirea primului număr fiind încheiată, A.T. Laurian, chivernisitorul revistei, a semnat contractul de tipărire cu imprimeria colegiului Sf. Sava, asumîndu-și răspunderea pentru toate cheltuielile.

NOI CĂLĂTORII

În preajma apariției «Magazinului», urmînd o veche dorință a sa, N. Bălcescu, care era și secretarul «Asociației literare», a întreprins o călătorie în Moldova pentru a lua contact cu fruntașii moldoveni în vederea unei extinderi și adînciri a acțiunii naționale începute la București. Ca țintă a primei sale călătorii peste Milcov a fost ales satul Mînjina din apropierea Galaților, unde se afla conacul lui Costache Negri și unde în fiecare an la 21 mai, de ziua numelui acestuia (Sf. Constantin și Elena), se adunau numeroși amici pentru a-l sărbători pe el împreună cu sora sa, Elena Negri.

Ca și pe transilvăneni cu un an mai înainte, prin entuziasmul, patriotismul și darul său de a evoca paginile de vitejie ale istoriei neamului, Bălcescu a fermecat și pe moldoveni, îndeosebi pe Vasile Alecsandri, care se afla și el la Mînjina.

Îndată după întoarcerea de la Mînjina, Bălcescu va întreprinde, împreună cu A.T. Laurian și Cezar Bolliac, o călătorie pe ambele maluri ale Dunării, începînd de la Giurgiu și pînă la Turnu Severin și totodată, ca și Ion Ghica și Grigore Alexandrescu cu trei ani mai înainte, la mănăstirile din Oltenia.

Scopul noii călătorii, care a început la 12 iunie, era cercetarea cetăților, monumentelor, inscripțiilor și a tuturor vestigiilor trecutului aflate pe marginile bătrînului Istru. S-au vizitat astfel cu un viu interes Giurgiu, Zimnicea, Șiștov, Turnu, Nicopole, Islaz, Celeiu, Caracal și apoi, cu pietate și emoție, urcînd pe Valea Oltului, mănăstirile Cozia, locul de veșnică odihnă al lui Mircea cel Bătrîn și al mamei lui Mihai Viteazul, Horezul, cetatea lui Constantin Brîncoveanu, Arnota cu mormîntul lui Matei Basarab, Bistrița, Bucovățul, Tismana, Motrul, Strehaia și, totodată, zăbovea din locurile atinse de pașii lui Tudor Vladimirescu și ai panduriior săi. După ce s-au vizitat Craiova, insula Ada-Kaleh și ruinele podului lui Traian de la Turnu Severin, călătoria s-a sfîrșit la Băile Herculane.

O «OPERĂ NAȚIONALĂ»

La 1 iulie 1845 a apărut primul număr din «Magazinul istoric pentru Dacia». Publicația se deschidea prin studiul lui N. Bălcescu intitulat *Cuvînt preliminariu despre izvoarele istoriei românilor*, după care urma *Discursul introductiv în istoria românilor*, semnat de A.T. Laurian.

În fruntea izvoarelor pentru scrierea istoriei patriei N. Bălcescu așeza poeziile și tradițiile populare — cei dintîi istorici fiind poeții — legile care au guvernat colectivitatea românească, cronicile și hrisoavele române și străine, inscripțiile și monumentele, scrierile ce înfățișează modul de viață al poporului român.

Pentru depistarea acestor izvoare, pe lîngă arhivele interne el recomanda totodată — schițînd un vast plan de activitate istoriografică — cercetarea arhivelor și bibliotecilor din Transilvania, Ungaria, Polonia, Austria, Germania, Rusia, Suedia, cercetare ce urma să fie realizată de către o «societate de istorie» a cărei înființare Bălcescu o propunea odată cu publicarea studiului.

În același an, ca o dovadă a fecundității și varietății preocupărilor sale — pe lîngă studiul *Românii și fanarioții* — și pornind de la constatarea că «niciodată oamenii n-au lipsit evenimentelor», Bălcescu a publicat și biografiile spătarului Ion Cantacuzino, a logofătului Ion Tăutu, a cronicarului Miron Costin și a stolnicului Constantin Cantacuzino, înaintașii săi întru istorie și patriotism.

În numerele următoare, concomitent cu alte articole și documente, dintre care menționăm studiul lui Bălcescu *Despre starea socială a muncitorilor plugari în Principatele Române în deosebite timpuri*, aveau să apară apoi vechile cronici ale lui Constantin Căpitanul Filipescu, Radu Greceanu, Radu Popescu, Stoica Ludescu, Cronica Țării Moldovei 1662-1730, atribuită lui Mustea Diacu, precum și istoria (anonimă) a Țării Românești de la 1689 încoace.

Succesul «Magazinului istoric pentru Dacia» a fost imens. «*Nu este om în care bate o inimă cu simțămînt de român* — scria Barițiu în «Foaie pentru minte, inimă și literatură», unde a reprodus primele studii apărute în «Magazinul» — *pe care să nu-l intereseze această operă națională*».

PE DRUMUL PARISULUI

La începutul lunii februarie a anului 1846, preocupat mereu de mobilizarea forțelor naționale, Bălcescu va face o nouă călătorie în Moldova, ajungînd de astă dată pînă la Iași, unde timp de cîteva săptămîni va fi musafirul drag al lui Vasile Alecsandri, și coborînd apoi împreună cu acesta din nou la Mînjina lui Costache Negri.

Discuțiile celor trei bărbați vor fi fost consacrate și cu acest prilej marelui vis românesc: o Românie liberă, unită.

La 19 aprilie, Bălcescu se afla din nou la București, cu hotărîrea însă de a porni cît mai grabnic spre Paris. Hotărîrea se luase la Mînjina de acord cu V. Alecsandri și C. Negri care, împreună cu Elena Negri, preocupată de căutarea sănătății, erau decîși să plece spre capitala Franței, unde în acel moment se aflau și Ion Ghica, C.A. Rosetti, M. Kogălniceanu, Ion și Dumitru Brătianu, care înființaseră acolo *Societatea studenților români*, destinată să desfășoare, în spiritul «Frăției» de la București, o intensă activitate politică cu caracter național.

Pe lîngă activitatea în cadrul acestei societăți, pentru care fusese puternic solicitat de Ion Ghica, ajuns în conflict cu C.A. Rosetti, Bălcescu era preocupat și de completarea studiilor sale istorice prin audierea marilor profesori de la Collège de France — Jules Michelet și Edgar Quinet — și totodată de întreprinderea unor minuțioase cercetări în bibliotecile și arhivele străine pentru a afla documente cu privire la istoria românilor.

La 31 mai 1846 i se elibera pașaportul pe un «soroc» de patru luni, așa cum ceruse petiționarul, pentru a merge «în Europa, prin Giurgiu, la apele minerale».

Plecarea prin Giurgiu însemna plecarea pe Dunăre în direcția Vienei, urmînd ca de acolo drumul să fie continuat cu diligența. Călătoria avea să înceapă la 3 iunie, odată cu Bălcescu plecînd și C. Negri și C. Filipescu.

Dorința de a vedea Parisul o cuprinse însă imediat și pe Luxița, al cărei tată i-a obținut grabnic pașaportul necesar dîndu-se aceeași motivare: necesitatea unui tratament medical cu ape minerale.

În călătoria făcută la Brașov în 1844 plecase mai întîi Luxița, Bălcescu urmînd-o la interval de o zi. De astă dată, pentru aceleași motive, cel care a plecat primul a fost Bălcescu, Luxița îmbarcîndu-se numai la 16 iunie, prietenul ei drag urmînd să o aștepte la Viena.

Vasile NETEA

(Va urma)

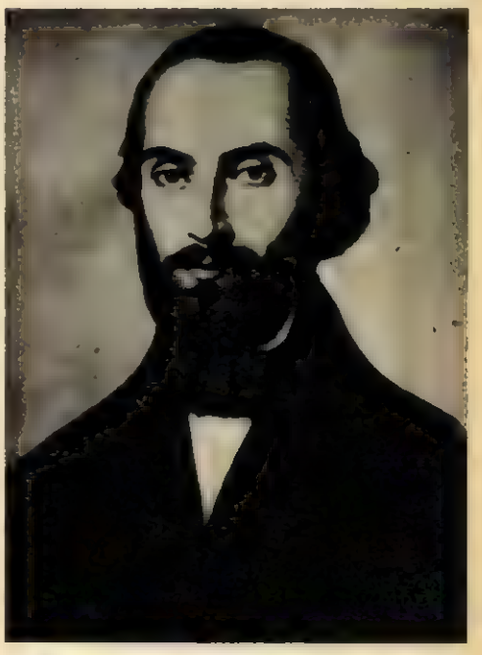

o prietenie statornică

În anul 1846 Vasile Alecsandri l-a cunoscut pe N. Bălcescu, de care l-a legat apoi o statornică prietenie. Marele poet i-a schițat un portret de neuitat. «Presimțind viitorul Românie — avea să scrie în amintirile sale Alecsandri — Bălcescu se cerca o grăbi pășirea românilor către acel viitor, purtîndu-le pe la ochi prestigiul strălucitor al gloriei strămoșești și făcînd să pătrundă în sufletul lor glasul fermecător al istoriei trecutului... Pe fruntea lui largă și curată se vedeau trecînd gînduri măreațe, în ochii lui limpezi și mîndri lucea o flacără tainică, ce părea a înota într-o rouă de lacrimi la cuvintele de patrie și independență națională. Vorba lui era dulce și convingătoare ca graiul multor oameni, destinați de soartă a muri în flacăra tinereții... Într-un cuvînt, toată persoana lui inspira simpatie și dor de împrietenire».

cu LIA MANOLIU despre

VIAȚA CAMPIONULUI DE CURSĂ LUNGĂ...

— Dumneavoastră, Lia Manoliu, sînteți o învingătoare: douăzeci de ani la rînd campioană a țării la aruncarea discului, șase participări olimpice încheiate cu trei medalii, dintre care una de aur. Ideea de biruință o implică pe cea de luptă. Cu ce v-ați bătut cel mai tare în viață? Cu timpul? Cu alții? Cu dumneavoastră însevă?

— Nu m-am considerat niciodată o învingătoare. Cred că nici nu fac parte — ca structură sufletească — din ceea ce se cheamă categoria învingătorilor. Cînd cîștigam un concurs, eram prima uimită. Orice succes a constituit pentru mine o surpriză.

— De ce? Nu era pregătit și așteptat, nu era muncit cu greu, vă venea oare din senin?

— Dimpotrivă. Viața mea în sport a fost o continuă și crîncenă bătălie: cu mine însămi, în primul rînd. Am plecat de la ideea — și de la realitatea! — că nu sînt dotată, că nu sînt destul de bună pentru ceea ce fac. Am și descoperit sportul din accident. Eram un copil foarte înalt și plăpînd, amenințat tot timpul de tuberculoză, urmărit mereu de ideea părinților că trebuie să fiu ferită de frig, de cald, de ploaie, de soare, de zăpadă, am fost pur și simplu un caz medical. Și am încercat, cu ajutorul sportului, să fac altceva din mine. Ideea de biruință a fost departe de mine, în afara mea. Poate de aceea mi-am și păstrat intacte, de la primul la ultimul concurs, emoția și surpriza rezultatului. Și poate în asta constă secretul vieții mele îndelungate în sport: n-am obosit în a mă teme, în a mă bucura.

— Și în a vă lupta.

— Mai curînd e vorba de dorința de a mă autodepăși. În toate domeniile existenței mele mi-am fixat praguri de atins și de depășit. E poate ciudat, dar am avut și am un fel de voluptate a autochinuirii. Pentru că nu e foarte plăcut și ușor, să zicem, un antrenament de haltere la care miști în loc 30 000 kg în patru ore; și totuși după ce-l terminam, aveam imensa satisfacție de a fi învins greutățile: cele din mîini și cele interioare, ca să zic așa.

— Ce înseamnă un antrenament de patru ore la haltere?

— Înseamnă, în primul rînd, patru ore de singurătate. Patru ore în care ai în față un program scris pe hîrtie, un program pe care-l știi de fapt pe dinafară, pentru că l-ai făcut de o sută de mii de ori, dar pe care continui să-l ții sub ochi ca să ai satisfacția de a vedea cum scade timpul, cum se topește. Înseamnă, acest antrenament, și exerciții de care ți-e teamă: cele grele și periculoase, la care pornești cu mîna strînsă, cu neîncredere, întrebîndu-te de fiecare dată dacă le vei reuși sau nu astăzi...

— Se poate trăi astfel, se poate alcătui o viață numai din bucuria de a te învinge mereu pe tine însăți?

— E un fel de nebunie, de boală — recunosc — nemulțumirea asta continuă, setea aceasta de a merge mai departe: vomița e un cuțit cu două tăișuri...

— Ați reușit mereu, după cum se vede. Asta v-a adus fericirea?

— Ce înseamnă acest cuvînt? Fericirea e o noțiune incomplet tradusă pentru mine. Cunosc, cum vă spuneam, bucuria. Dar și aceasta a fost umbrită mai întotdeauna de grijă: cum terminam un concurs, începeam să mă gîndesc la cel următor

— Care a fost victoria dumneavoastră cea mai adevărată?

— Tocmai voiam să o amintesc și să rectific totuși cele spuse mai înainte. Am fost fericită cînd am cîștigat, în 1968, la Olimpiada din Mexic, medalia de aur. Pentru că pe lîngă ideea în sine, de a fi campion olimpic, de a ți se cînta pe stadion imnul țării tale, am reușit atunci o altă performanță, mai puțin cunoscută.

— Din nou împotriva dumneavoastră?

— Da. Am învins atunci durerea și boala... Și zece zile de adevărat coșmar. La un antrenament în Mexic, cu zece zile înainte de concurs, mi-am făcut o întindere de ligament la cotul mîinii drepte și am fost practic scoasă din cursă: nu puteam schița nici măcar gesturile cele mai obișnuite, nu puteam să mă pieptăn, să-mi tai carnea în farfurie, brațul îmi era tare ca lemnul și nu ceda la nici un tratament. Toată ziua, ore și ore întregi, nu făceam decît să-mi masez cu unguente brațul, pînă la obsesie, pînă la jupuirea pielii. S-a pus, bineînțeles, problema să nu mai particip, dar medicul mi-a permis totuși să intru în concurs, avertizîndu-mă că nu voi putea face decît o singură aruncare. Și așa s-a întîmplat: totul s-a concentrat în acel gest unic, nu, nu se poate povesti în cuvinte starea mea de atunci, nu vedeam, nu auzeam nimic din jur, totul era adunat, strîns, în acea aruncare ce trebuia să fie cea mai bună. A mea, firește. Dar a fost și recordul olimpic: 58,28 m. Atunci am avut sentimentul victoriei pe toate planurile.

— Succesul te face mai bun, mai generos, mai «înalt»? Sau îți dă cumva un complex de superioritate față de semeni?

— Victoriile din sport mi-au dat un singur sîmțămînt: cel de realizare, de împlinire. Niciodată n-am simțit că aș plutu la cinci centimetri deasupra oamenilor, deși poate aș fi îndreptățită, la cei 1,80 m ai mei... E adevărat că suferința te face mai înțelegător, mai uman, dar nu uitați că succesul meu a fost obținut prin muncă grea și prin suferință.

— Știți să și pierdeți?

— Da.

— Nu vă copleșește atunci neîncrederea în propriile forțe?

— Bineînțeles că momentele de după o nereușită sînt cele în care se verifică de fapt tăria omului. În viața mea sportivă am avut mult mai multe înfrîngeri decît victorii. Faptul că am mers totuși mai departe înseamnă că și numărul de biruințe asupra înfrîngerilor a fost cel puțin egal.

— De fapt, ce înseamnă viața unui campion de cursă lungă?

— Înseamnă să trăiești în primul rînd pentru *ideea* a ceea ce faci. Celelalte planuri ale existenței sînt la libera alegere, dar nici aici nu am ales drumul cel mai ușor. Puteam foarte bine să fac o facultate ușoară, am ales politehnica. Am fost întotdeauna urmărită de ideea că am foarte puțin timp și foarte multe de făcut. Nu mi-am îngăduit niciodată să mă relaxez la modul ușor. Am citit, cred, mai mult decît se obișnuiește, am încercat tot timpul să fiu la curent cu ce se scrie, cu ce se prezintă în expoziții. Poate că sună didacticist ce spun, dar asta sînt: un om căruia îi e frică să nu rămînă pe loc.

— V-ați alergat deci din urmă toată viața. Ați învins timpul?

— Am încercat. Obsesia aceasta a mea de a-mi întreține, de a-mi hrăni tot timpul spiritul (în timpul antrenamentelor îmi spuneam poezii și ascultam Bach) nu ar fi fost atît de adîncă dacă nu ar fi circulat cu atîta insistență ideea că un sportiv = mușchi.

— Și credeți că puteți infirma de una singură această impresie?

— Dar nici nu sînt singură, Doamne ferește.

— Există prietenii adevărate între sportivii care se înfruntă?

— Există o solidaritate care rămîne pentru totdeauna între cei ce s-au înfruntat pe stadion, chiar dacă pe moment durerea înfrîngerii le-a umbrit prietenia. Între oamenii de excepție — care sînt sportivii de mare performanță — există o admirație și o stimă reciprocă pentru ceea ce aduce nou fiecare în proba respectivă.

— Cum este amurgul vieții de sportiv, cum se părăsește competiția, cum este momentul retragerii?

— Exact ca orice altă trăire mentală anticipată a unei suferințe: suferi intens la gîndul acelui moment, dar cînd el se petrece, e mult mai simplu, mai senin. De fapt, am încercat să mă învăț cu gîndul acesta după fiecare olimpiadă: mi se spunea de fiecare dată foarte insistent că e cazul să mă retrag, că ceea ce am realizat pînă atunci e summumul posibilităților mele. Oamenii nu înțelegeau că pentru mine sportul nu înseamnă numai concurs și performanță, ci un mod de a trăi.

— Oamenii? Care? Ați avut deci de dat bătălii și împotriva neîncrederii, a prejudecăților?

— La ora aceasta, a bilanțurilor, le mulțumesc acelor oameni care m-au ambiționat tocmai prin neîncrederea lor. Cred că lor le datorez faptul că am cîștigat titlul de campion olimpic la 36 de ani. Așa că i-am uitat, am uitat tot ce a putut fi rea-credință.

— Oare în această neîncredere sau rea-credință a cîntărit și condiția dumneavoastră de femeie?

— Nu. Cred că e o lege generală a condiției de sportiv: nimeni nu e absolvit de neîncredere. Sportul românesc datorează însă foarte mult — să nu uităm lucrul acesta — femeilor: mai bine de jumătate din succesele sale au fost obținute de sportivele noastre. Adevărul este că noi, femeile care facem sport, ne-am ajutat cel mai adesea singure și n-am așteptat să fim ocrotite sau menajate de cavalerismul masculin.

— Deci: cum se pleacă din sport?

— Trebuie să dai dovadă de multă tărie. Să părăsești prima pagină a ziarelor, să devii un *fost*, o persoană modestă într-o modestă funcție civilă — nu e ușor de rezistat la treaba aceasta. E o încercare grea — îi faci ori nu față. Riști să devii dezolant ori ridicol. Există însă șansa de a continua activitatea sportivă ca antrenor, ca profesor. Ori conducător al vieții sportive, aceasta fiind o excepție rarisimă.

— Dumneavoastră ați devenit totuși vicepreședintă a Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport. Dacă nu mă înșel, sînteți un caz absolut singular: prima femeie cu muncă de răspundere în mișcarea noastră sportivă.

— Da, prima. Din păcate, marile figuri feminine din sport nu s-au bucurat de imediata încredere a celor din jur, în clipa în care s-au retras din competiție.

— Și ce faceți, ce vreți, ce puteți face în această calitate?

— Ce vrem să facem? Răspunsul a fost perfect formulat și concretizat în recenta Hotărîre a Partidului privind dezvoltarea culturii fizice și sportului în țara noastră. Ce vreau eu personal? Să pot să-mi ofer, cu eficiență, tot timpul liber de care dispun după ceasurile mele de muncă ingnerească, acestei activități de cîștigare a oamenilor, a tinerilor, a femeilor spre sport. Eu am în sarcina mea tocmai munca cu sportul feminin: e ceea ce mă și doare, dealtfel, cel mai tare. Cred că trebuie făcute multe pentru ca femeia obișnuită, și nu numai sportiva de performanță, să înțeleagă că sportul îi dă una din dimensiunile esențiale ale civilizației.

— V-ați întors zilele trecute de la Monte Carlo, unde ați fost aleasă — după cîte am citit — în Comisia de lucru a Adunării Generale a Comitetelor Naționale Olimpice Europene. Ce-nseamnă aceasta?

— În primul rînd, niște ore grele de muncă în plus pentru elaborarea unui concept asupra esenței viitoarei dezvoltări a sportului de performanță în Europa.

Perfect: vă place doar să aveți pentru ce munci, pentru ce vă bicIui din nou vomița. Oricum, e și o mare onoare, pentru dumneavoastră, pentru țara noastră. Deci, noroc în noua dumneavoastră, sperăm, performanță de lider sportiv.

Sanda FAUR

DE CE AU DISPĂRUT BĂNCILE DE PE PERONUL GĂRII DE NORD?

Nu vom intra în teoria gării: ce este sau ce ar trebui să fie o gară. Constatăm faptele doar. Și ele se înșiruie cam în felul următor: tot presa, anul trecut, împreună cu miliția a stabilit cît de bine se simțeau unele categorii de infractori (reali sau posibili) pe băncile de pe peronul Gării de Nord. Drept care, deosebit de operativ, gospodarii peronului au dispus scoaterea acestor bănci, fără milă. A trecut aproape un an și după mărturisirea adjunctului șefului de gară, Alexandru Cioarec, aproape toată vara lui 1972 a fost folosită pentru a explica diferitelor categorii de cetățeni de ce s-au scos băncile.

A trecut aproape un an și, deși sala de așteptare clasa a II-a are 500 de locuri și cea de clasa I — 200 — ei bine, oamenii mai stau pe peronul Gării de Nord așa cum îi puteți vedea în fotografiile noastre. Dar de ce? Pentru că sînt ei refractari și nu vor să înțeleagă că așa este «mai curat și mai bine»? Sau pentru că mersul trenurilor obligă adeseori pe oamenii care nu cunosc pe nimeni în București să aștepte legătura următoare, ore întregi? Și oare pentru traficul de călători din Gara de Nord sînt suficiente doar 700 de locuri pentru popas? Să mai adăugăm la clasa a II-a mirosurile poluante degajate de diferite pachete rurale — de la găini în viață și pînă la sticlele cu vin băute pe loc?

Chiar dacă presa a criticat anumite aspecte negative pe vremea băncilor, tot presa reia acum problema lipsei lor. Nu este nici un fel de contrazicere, pentru că datoria bunului gospodar nu este să taie și prunul odată cu viermele din el. În cazul nostru credem că pot coexista împreună cu locurile din sala de așteptare și bănci, cochete și elegante, care să nu strice estetica peroanelor Gării de Nord. Ar fi bine să se găsească o soluție care să corespundă cît mai bine realității, fără ca din frica de critică să se adopte măsuri categorice, măsuri care demonstrează doar o abstractă operativitate și un abstract interes. Pentru că nimeni nu-și imaginează că dacă presa o să critice acceleratul de Baia Mare, acesta o să fie suprimat!! Și pentru că, fără îndoială, nimeni, inclusiv forurile de resort din cadrul Departamentului căilor ferate, nu-și imaginează că nu se mai poate face nimic ca să se îmbunătățească situația din Gara de Nord, așa cum se prezintă ea la ora actuală. Cu atît mai mult cu cît se face astfel o puternică notă discordantă cu multe din realizările gospodărești ale edililor Capitalei.

Așteptăm sub semnul urgenței măsurile ce urmează a fi luate în interesul real al călătorilor și nu mai puțin al teoreticienilor bunului-gust.

Rodica POP

Fotografii de S. STEINER

GRĂDINI ASCUNSE

Orașul era înnorat. Casele, lucrurile, chiar oamenii își pierduseră acea luminozitate difuză al cărei efect este întotdeauna profunzimea, aspectul multiplan. Totul se înfățișa într-un singur plan, cel apropiat. Consistența străzii, impenetrabilă, era apăsătoare. Univers bacovian, halucinant nu prin permanență pluvioasă, ci prin realismul unidimensional al lucrurilor invadate de iremediabila ploaie. Ochiul încearcă, zadarnic, o refacere a realității multiplane, dar caută febril acel loc al spargerii consistenței greoaie a planului apropiat. M-am trezit așa într-o grădină ascunsă în centrul orașului înnorat și unidimensional, grădină invadată de o lumină grație căreia lucrurile păreau simultan — eliberate — aproape și departe. Soarele, de exemplu, se ascunsese într-o umilă căpiță de fîn. Două realități distincte ca extremitățile unei axe nemăsurabile: nu știi însă pînă unde una este efectul celeilalte și din care capăt al axei ar trebui urmărit un asemenea efect numit, cu un termen obișnuit, profunzime. Libertatea celui care se plimbă printr-o grădină, deci și prin aceasta în care mă aflu acum (expoziția H.H. Catargi, sala Dalles), este tocmai efectul «optic» al acestei profunzimi, al acestei perspective pe care o numesc, în chip convențional, axă. Efectul căpiței de fîn este solar. Între obiect și efectul său se întinde libertatea celui care privește. Planul apropiat și depărtat (prin efect, infinit) al luminii «măsoară» profunzimea tabloului de o uimitoare, incredibilă simplitate.

Galbenul solar al căpiței pare (fără să fie!) centrul iradiant al universului. Realitatea umilă este învăluită într-o lumină de maiestate cosmică, pictorul contemplă prin culoare grandoarea triumfătoare a unor sori artificiali, soarele, el însuși, fiind invizibil. Ochiul devine un organ miraculos, deschis la maximum și dispunînd de o rară capacitate de impresionare. Din această atît de comună viziune, cum pare a fi aceea care dă strălucire căpițelor de fîn, fantasticul nu lipsește. Există în planul al doilea al pînzei, parcă pitulată sub o romantică creangă a candorii, de un violet pal, o nebuloasă solară, un centru imprecis, de o confuzie ce sporește efectul ambiguu. Cine poate să ne spună dacă umilele căpițe de fîn galben sînt centrul luminos al acestui univers ori, dimpotrivă, ele-și primesc strălucirea de la acel punct galben sclipind ca o părere sub îmbrățișarea crengii violete a copacului cu trunchiul strecurat între căpițe? În realitate, planurile și toate elementele acestui mic univers mare își distribuie într-un infinit raport de reciprocitate efectele luminoase și tocmai această reciprocitate strecoară confuzia fantastică, neputința de a decide, de a atribui unui element sau unui plan al compoziției calitatea de sursă luminoasă. Geniul maeștrilor, imposibil de a fi definit cu precizie, imposibil desigur de a fi imitat, ne întoarce totuși la un adevăr de lîngă noi și tocmai de aceea prea des uitat: realitatea cea mai banală ori umilă are nebănuite calități fantastice, ea este în același timp cunoscută și miraculoasă, apropiată și îndepărtată, ștearsă și strălucitoare, corespunzător intensității privirii cu care o cercetăm, dar și unei speciale aptitudini de a ne plasa în punctul corespunzător. Efectul optic este oarecum asemănător celui pe care în literatură îl datorăm, de pildă, lui Sadoveanu, descoperitor și el de tărîmuri fantastice în, uneori, cele mai umile decoruri. Natura este o inextricabilă țesătură de obișnuit și fantastic. Neobișnuitul, neașteptatul, miraculosul vin, la Sadoveanu, la o simplă bătaie de vîslă. Pătrunderea în imperiile mirifice, necunoscute, în *«raiul»* cocoșilor sălbatici ori în *«grădina ascunsă a liniștii»* este rezervată unor indivizi ciudați și, cu trecerea timpului, din ce în ce mai ciudați, cu o puternică aspirație spre liniște și puritate, năzuință capabilă de a-și crea obiectul în aceeași măsură în care obiectul însuși, ascuns, sporește puterea aspirației. El pot vedea ce toată lumea crede că vede trecînd, însă cu un tainic surîs, prin grădini inaccesibile ochiului comun. În fața lor se deschide o *punte de trecere*, necunoscută altora, spre *«singurătăți înfricoșate»*: *«era acolo o lumină care curgea de sus — fără să se vadă soarele nicăieri. În altă parte a muntelui mugurii erau pretutindeni încă închiși; iar aici, în această lu-*

Case vechi la Virteșcoiu.

Stradă la Caceres.

Căpițe

mină lină, muguri toți de la mesteceni și de la tufari și smeurișuri erau deschiși; așa că acolo se alcătuia un loc cald și blînd» — descrie un asemenea tărîm un bătrîn personaj sadovenian. Sadoveanu însuși într-o astfel de zi privilegiată *(24 iunie)*, dînd la o parte «*draperii de liane*», pătrunde în într-un tărîm fermecat, într-o «*grădină ascunsă a liniștii*», unde contemplă un spectacol rar, «*jocul luminii și al bucuriei de a trăi*», pe care mărturisește, ca și propriul său erou, că «*l-am mai văzut în viața mea poate încă de două ori trei ori*». Viziune rară, căreia însă ei îi atribuie calitatea deplinei sănătăți fizice și morale. Să observăm că această deplinătate, numele eternei tinereți, este intim legată de acea «*lumină lină*», caldă și blîndă, o lumină a cărei sursă rămîne necunoscută, adică invizibilă. Eroul lui Sadoveanu vorbește despre «o lumină care curgea de sus — *fără să se vadă soarele*» (s.n.). În tabloul lui H.H. Catargi sursa de lumină, de asemenea, lipsește, dar profuziunea de strălucîri blînde, calde, «line» este cu atît mai învăluitoare. Așadar, peste tot, deplinătatea morală, mai ales, indicibilul sentiment al plenitudinii, sînt legate de o receptie cu totul specială a luminii, de o sursă invizibilă sau escamotată, fie că vorbim de pictură, fie de literatură. A ști să privești înseamnă a putea să privești fără ca să vezi. Tăria ochiului interior, inalterabilul soare moral al omului, este adevăratul semn al tinereții maeștrilor. Lumina lină a raiului natural din opera lui Sadoveanu, luminozitatea fantastică a căpițelor de fîn din tabloul lui H.H. Catargi sau unele dintre fabuloasele viziuni «colorate» din ultima expoziție a lui Al. Ciucurencu sînt expresii ale tăriei ochiului interior de a privi un soare care nu se vede. Sînt expresii ale capacității vizionare a unei arte al cărui rafinament, ascuns și el, constă în gradul înalt de exemplificare a universalului prin particular și elementar. (Elementarul fiind, în expoziția lui H.H. Catargi, umila, neînsemnata căpiță de fîn, dar, în același timp, tulburătoare exemplificare a atotputernicei, clasicei lumini a universului.)

Tinerețea maeștrilor se identifică în acel fel cu înaltul și viul lor clasicism.

Dar acesta este și motivul repetatei noastre nedumeriri față de puținul ecou de care s-a bucurat atît expoziția lui Al. Ciucurencu, cît și, acum, aceea a lui H.H. Catargi. Am avut și avem sentimentul unui ecou minimalizant și neînțelegător în raport cu ceea ce asemenea manifestări de artă ne spun și ne pot spune despre noi înșine, despre vitalitatea unui mod particular de a interesa realmente nu numai publicul autohton dar și pe alții. Și dacă tot e vorba de felul în care știm să ne prețuim valorile cu adevărat semnificative, să ne amintim și de un alt remarcabil eveniment: retrospectiva Petrașcu. Cu o excepție sau două, și atunci o vie, contemporană recepție a lipsit. Revistele s-au comportat, am putea spune, parcimonios. Ca să nu mai vorbim de revista de specialitate! În schimb, ne mirăm și ne alarmăm de exagerarea unor sincronisme neviabile, de exacerbarea, uneori, a diverselor mode. Trebuie însă întreținută mult mai viu modernitatea clasicilor, modernitate în spirit (și anume, în spirit național!) pentru ca să ne dăm mai bine seama de modernitatea autentică sau falsă a contemporanilor. Revistele nu realizează consecvent o asemenea politică, ci par că-și amintesc de ea mai ales determinate de stricte conjuncturi (aniversări, comemorări) sau prin simple accidente.

Dar așa, în chip fatal nu se pot spune lucrurile esențiale, climatul pentru ca ele să fie posibile nu e pregătit cu grijă. Expoziții de importanța celor citate (Petrașcu, Ciucurencu, Catargi), ca să rămînem la pictură, ar trebui să fie simple (!) exemplificări ale unei permanențe, dar nu este deloc așa! Nu-i totuși ciudat? Punțile de trecere către aceste «grădini ascunse» ar trebui să constituie o preocupare permanentă.

C. STĂNESCU

Case la Mardela.

Peisaj la Roussillon.

Reproduceri color de Traian PROSAN

bătaia ruptă din rai?

Cînd am intrat întîia oară în localul ce mi s-a părut impunător, al Liceului Traian din Turnu Severin, lucrul care m-a izbit mai mult a fost înșiruirea, pe coridoare, a unor rasteluri goale. Mergeam pe doisprezece ani și mă prezentam la examenul particular din iunie, al clasei I. Era în anul 1914. Nu mi-am dat seama de ce puteau fi acele rasteluri, al căror nume la început nu-mi spunea nimic, pînă ce mi s-a explicat că liceul, pe vremuri, la sfîrșitul secolului trecut și sub direcția de prestigiu a profesorului Theodor Costescu, organizase pe elevi în formații de «mici dorobanți», dîndu-le puști și învățîndu-i să mărșăluiască, să defileze, să intoneze cîntece patriotice, să se deprindă cu disciplina militară etc. Puștile dispăruseră odată cu desființarea acestei organizații, dar rastelurile rămăseseră ca un simbol al disciplinei ostășești, de cazarmă, care întuneca încă zidurile afumate de timp ale coridoarelor. Să nu exagerez însă. Tineretul de totdeauna a fost și este vesel, expansiv, zglobiu. O curte interioară avea să ne îmbie la zburdălnicie, în cursul anului școlar viitor și pînă la sfîrșitul studiilor gimnaziale și liceale, precum și o vastă grădină, cu peșteri și izvoare artificiale, care cobora pînă aproape de Dunăre înspre picioarele podului lui Traian, mîndria orașului nostru, dimpreună cu așa zisul turn al lui Sever, vestigiu, pare-se, al unui castel medieval. Nu ascund dispoziția mea mediocră pentru jocurile, ce mi se păreau brutale, ale colegilor mei, precum și figura lamentabilă pe care o făceam la gimnastică, în orele de oină, sportul școlar obligatoriu. În timp ce colegii mei de toate vîrstele și staturile excelau în trecerea mingii, în aruncarea ei violentă, în fente sau în prinderea ei, eu nu știam cum să fug mai repede către celalt capăt, evitînd cu tot dinadinsul rămînerea pe loc și miezul atît de pasionant al jocului făcut să dezvolte reflexele. Școala avea și o splendidă sală de gimnastică, bine utilată, cu prăjini, paralele, căprițe și alte scule ce mi se păreau de tortură la gîndul că aș putea fi silit să încerc a face «flotarea», «planșa» și alte figuri de atletism. Eram atît de stîngaci că nu știam cum să-mi încrucișez picioarele ca să încerc a mă sui pe prăjina fixă, pînă la capătul ei de sus, la înălțimea ei ce mi se părea amețitoare. Eram de risul clasei și mă simțeam destul de prost, dar bunul profesor, poreclit de elevi, nu știu prea bine de ce, Cîrnat, renunța să facă din mine un gimnast și trecea repede la amatorii de atletism, mai numeroși, firește, decît cei de carte, unde mă sileam să-mi scot, vorba aceea, pîrleala. Mai tîrziu, școala și-a făcut un stadion, pe care se practicau toate sporturile pe un teren de cîteva hectare. Mai e nevoie să spun că picioarele nu mi-au călcat niciodată pe acolo?

Disciplina era în aer, cum spuneam, în atmosfera, în tradiția școlii, dar asta nu împiedica pe unii dintre membrii corpului didactic să mai recurgă și la pedepse corporale. Astfel, indolentul profesor de geografie, Pandele Pîrșcoveanu, cînd i se părea că unii dintre noi tulburam liniștea, ne amenința cu vocea pe jumătate:

— Acum mă dau jos la voi!

Cînd se decidea în fine să părăsească poziția comodă de pe catedră, cam într-o rînă, ca pe moale, apuca mai mult la nimereală pe cîte unul sau doi de «perciuni», prefăcîndu-se că face exerciții de ridicare de pe sol, la cine știe ce înălțime. Spaima era însă mai mare decît durerea. Profesorului îi trecea repede supărarea și-și reintegra scaunul-fotoliu cu această reflecție plină de dispreț, rostită înginat, cu răsfăț de sine:

— Măi băieți, măi, între mine și voi e mai mare distanță decît de la cer și pămînt!

Unul care aplica palme sonore și usturătoare era directorul Gheorghe Oprescu, energicul profesor de franceză, care curînd după începutul primului an școlar postbelic, în 1919, ne-a părăsit, numit fiind șef de lucrări (lector) la noua Universitate din Cluj. Viitorul istoric și critic de artă era, așadar, cel mai temut, pentru că nu se mulțumea să amenințe, ci trecea repede la acțiune, obținînd instantaneu liniștea exigibilă. N-am făcut cunoștință cu redutabilele lui palme, dar aveam să-mi dau seama mult mai tîrziu ce efecte neașteptate poate avea acest mijloc disciplinar, din fericire dispărut în zilele noastre.

Era prin 1939, curînd după ce colegul meu Alexandru Dima își publicase teza de doctorat în filozofie, *Conceptul de literatură populară* (1939). Mi-a dat un telefon, după masa de la prînz, anunțîndu-mă că dorește să-mi ofere un exemplar din cartea de curînd apărută în Editura fundațiilor. L-am primit bucuros, scuzîndu-mă însă că înainte de ora 5 d.a. trebuie să fiu în oraș. Ne-am ridicat, așadar, după o oră de «flauderei» (își trecuse doctoratul în Germania), în românește, se-nțelege, și ne-am suit în autobuzul de pe strada doctor Davila, care ne lăsa la Ateneu. După o stație s-a suit profesorul Oprescu, care mi-a întins mîna. Atunci am ținut să-i prezint pe colegul meu, ca pe un fost distins elev al Liceului Traian (era cu trei ani în urma mea).

— Dima?— a întrebat scurt profesorul. Nu-mi amintesc!

Atunci a urmat replica, promptă, ca lama ghilotinei:

— Eu îmi amintesc și obrajii mei își aduc aminte, domnule profesor, că m-ați pălmuit pe nedrept.

A urmat o tăcere prelungă, pînă la punctul nostru terminus. Profesorul, cu vocea tot atît de tăioasă ca și «briciul național» (le rasoir national), cum numeau francezii ghilotina, n-a știut ce să răspundă și a preferat să reflecteze amar asupra efectului cu explozie întîrziată a vechilor mijloace educative.

Într-adevăr, bătaia e contraindicată nu numai ca incompatibilă cu noțiunea de demnitate umană, dar mai ales pentru că, aplicată pe nedrept, ea rămîne ca o rană veșnic deschisă pentru cel ce a primit-o, iar pentru cel care a aplicat-o, și i se amintește într-un tîrziu, ca un stigmat și un regret, amîndouă indelebile.

Și totuși bunul nostru popor este acela care a scornit zicala: «Bătaia e ruptă din rai», prin alte cuvinte, ca și cum ar fi o sancțiune de origine divină și ca atare nu numai binefăcătoare ca tot ce vine de sus de tot, dar și indiscutabilă în privința legitimității ei. Cum de-a fost cu putință ca un neam atît de blînd, de bun și de răbdător, care a înfruntat totuși adeseori cu mînie populară biciul stăpînului, să se fi arătat atît de receptiv față de... bătaia simplă? Pînă și în vechile noastre pravile, soțului i se acorda dreptul să-și bată nevasta, dar cu o clauză temperantă: fără dușmănie. Astfel, *Pravila* lui Vasile Lupu *(Carte românească de învățătură* de la pravilele împărătești și de la alte județe), apărută la Iași, în 1643, are un capitol cu titlul: *Cum și cînd poate bărbatul să-și bată muiarea și în ce chip.* Din primul paragraf se precizează însă că acest drept trebuie folosit «cu blîndețe iară nu cu vrăjmășie fără vină și fără ispravă».

Oprim aci acest excurs de veche știință juridică națională, deși de sorginte bizantină, fără nici un comentariu. Multe s-au schimbat în școală și în familie de atunci și multă apă a curs pe Dunăre pînă ce forța bicepșilor s-a transformat în energie electrică, la hidrocentrala din orașul municipiu Drobeta-Turnu Severin!

Piciorul podului construit de Apolodor.

Turnul cetății medievale, cunoscut sub numele de «Turnul lui Sever»

CĂLUȘARII

O STRĂVECHE DATINĂ ROMÂNEASCĂ

CĂLUȘARII, ACEASTĂ INTERESANTĂ ȘI IMPRESIONANTĂ MANIFESTARE FOLCLORICĂ ROMÂNEASCĂ, ȘI-AU GĂSIT ÎN PERSOANA FOLCLORISTULUI HORIA BARBU OPRIȘAN UN DESĂVÎRȘIT BIOGRAF, CARE LE-A DEDICAT UN AMPLU STUDIU MONOGRAFIC — UNIC LA NOI PÎNĂ ACUM.

ÎN DORINȚA DE A PREZENTA CITITORILOR NOȘTRI AMĂNUNTE REFERITOARE LA ACEASTĂ STRĂVECHE DATINĂ ROMÂNEASCĂ AM SOLICITAT PROFESORULUI O CONVORBIRE.

— Mai întîi, v-am ruga să ne vorbiți despre originea CĂLUȘARILOR, și în ce măsură se distinge elementul autohton în ei?

— Problema originii și vechimii **Călușarilor** a preocupat pe foarte mulți înaintași. J.F. Sulzer (prima jumătate a secolului al XVIII-lea) a fost cel dintîi care s-a aplecat asupra studierii **Călușarilor,** afirmînd că originea lor trebuie căutată la romani. Cu o insistență care surprinde, el a făcut apel la toate argumentele, inclusiv la cel lingvistic, pentru a demonstra latinitatea acestora. Dar, cum Sulzer își clădește ipoteza pe baza celor aflate de la informatorul său, Petru Maior — latinist prin formație — era și normal ca el să dea **Călușarilor** o origine cît mai latinească.

Originea romană a **Călușarilor** a fost îmbrățișată mai tîrziu și de Samuil Micu Clain, Damaschin Bojinca, I.H. Rădulescu, D.C. Ollănescu, G. Dem. Teodorescu, Elena Niculiță-Voronca, Mihail Vulpescu, Romul Vuia ș.a.

Fără a nega această ipoteză, obîrșia **Călușarilor** trebuie însă căutată mai adînc în timp. Se pare că ei coboară dintr-un ceremonial cu caracter sacru, de aceea și părerea unora de a-i socoti rit și în subsidiar spectacol. Inițial însă **Călușarii** nu au fost nici spectacol și nu au avut nici formele pe care le au astăzi. S-au desprins din ceremonialul sacru, o formă de spectacol tot sacru, apoi, cu timpul, au evoluat spre formele specifice de spectacol, la care, cred eu, elementul autohton și-a spus în mod vădit cuvîntul. Cînd spun aceasta am în vedere că jocul este strîns legat de sărbătoarea Rusaliilor și că a fost și este încă răspîndit, în afară de Bucovina, în toate celelalte regiuni ale țării.

— Despre aspectul CĂLUȘARILOR, de-a lungul anilor, pe teritoriul patriei noastre, ce ne puteți spune?

— Deși absența documentelor și relatărilor istorice ne împiedică să putem arăta cum se înfățișau **Călușarii** cu secole în urmă, se pare totuși că ei sînt cea mai veche manifestare de spectacol popular la români. Mărturiile sînt foarte sumare. Dimitrie Cantemir ne-a lăsat o descriere a **Călușarilor** din timpul său. Este prima lucrare mai amplă și totodată deosebit de prețioasă deoarece este singura pentru Moldova. După Cantemir, J.F. Sulzer este cel care ne dă o descriere similară pentru **Călușarii** din Transilvania (secolul al XVIII-lea). Pentru Muntenia și Oltenia mărturiile sînt mai tîrzii. Fără îndoială că ei au existat și mai înainte, dar nu au fost consemnați pentru că nu au intrat în atenția cercetătorilor și oficialităților. Ei și-au dus o existență anonimă, dar plină de strălucire, de colorit și varietate în zonele geografice în care se manifestau: Olt, Dolj, Argeș, Vîlcea, Teleorman, Dîmbovița, Ilfov etc.

Călușarii nu sînt pretutindeni la fel. Deosebirile sînt de amănunt. La Băneasa, județul Ilfov, de pildă, vom găsi **Războiul,** care este un fel de piesetă bufă cu caracter de farsă și elemente grotești. În afară de Mut, personaj cu valori și semnificații deosebite, **Războiul** are personajele sale: Popa, Doctorul, Jupînul cu capra, Cosmicerul Ibrahim, Hoțul, Vînătorul, Servitoarea și Mireasa. Acestea închipuie scenete ilare, în care Mutul are rol dublu: actor și regizor. Spațiul nu ne îngăduie să facem considerații mai ample asupra Mutului, dar subliniem funcțiile sale multiple în cadrul **Călușului,** el fiind ajutorul Vătafului și cel care veghează asupra jocului și vieții particulare a călușarilor.

— Ne-ar interesa cîteva precizări asupra CĂLUȘARILOR ca joc și spectacol.

Convorbire cu profesorul
HORIA BARBU OPRIȘAN

— În general, **Călușarii** au fost priviți și înregistrați ca spectacol prin excelență coregrafic. Realitatea este însă alta. **Călușarii** sînt un spectacol ce ține de teatrul popular, fiind alcătuit din trei elemente: joc, teatru și muzică. Ei sînt un spectacol absolut și complet. Se comite o mare greșeală atunci cînd se pune accentul numai pe elementul coregrafic; li se rupe astfel unitatea și organicitatea care le dau adevăratul caracter ce-l au.

— Despre etnografia CĂLUȘARILOR aveți de făcut vreo remarcă?

— Un fapt pe care îl găsim aproape în toate mărturiile despre **Călușari** îl constituie credința în popor că ei au puterea să alunge unele maladii și să vindece de anumite boli pe cei în suferință. Dimitrie Cantemir pomenește că pentru vindecarea celor «luați de căluș» se desfășura un ceremonial de tămăduire foarte complicat, dar și extrem de spectaculos. În acest act ce ține de medicina populară erau amestecate și elemente de magie descinzînd din ceremonialul de constituire a **Călușului.**

De etnografia **Călușului** țin și alte credințe. De pildă, fetele și nevestele tinere credeau că dacă sînt jucate de călușari vor fi totdeauna sănătoase și iubite. Mamele aduceau pruncii și-i dădeau călușarilor să-i poarte pe brațe, pentru a fi sănătoși. Se credea că acel care joacă în **Căluș** are noroc, iar în Transilvania călușarul era un om «ales», și ca atare numai cei «curați» puteau să joace în Călus. În Oltenia, cei ce primea **Călușarii** aveă spor în muncă, noroc și sănătate. Gospodarii la care jucau călușarii puneau în mijlocul ogrăzii un drob de sare, pe care după ce era «jucată» o dădeau la vite pentru a fi lăptoase și ferite de îmbolnăvire. Este un indiciu că obiceiul descinde dintr-un rit religios, care, cu timpul, s-a transformat în spectacol de teatru popular.

— Am dori să ne faceți cîteva considerații despre CĂLUȘARII astăzi și perspectiva lor de viitor.

— **Călușarii** au un trecut glorios. Un **Căluș** din Pădureți-Olt a fost la Londra în 1935, iar o altă formație din Argeș a cutreierat Europa, cucerind succese răsunătoare. Astăzi însă **Călușul** și-a restrîns desfășurarea spectaculară. Nu mai «umblă» prin sate decît ici-colo. Joacă pe scena căminelor culturale, circumscriindu-se ca un spectacol coregrafic. Mutul a rămas un personaj de figurație, iar elementele teatrale au dispărut, văduvind **Călușul** de forma sa vizionară și completă. Este regretabil că s-a ajuns aici, și ne întrebăm care va fi înfățișarea sa în viitor dacă i se alterează pe zi ce trece arhitectura interioară? Așa cum arată astăzi, este prea «dichisit», prea scenarizat, aspecte care-i sînt defavorabile pentru evoluția sa viitoare.

Dumitru LAZĂR-SĂRĂIANU

cronica instituțiilor

asociația inventatorilor

Așa cum s-a subliniat în documentele partidului nostru, cincinalul în patru ani și jumătate și celelalte mari obiective ale politicii noastre actuale nu trebuie puse numai sub semnul austerității, al efortului sporit. Este nevoie în primul rînd de o mai bună organizare a forțelor, de o justă repartiție a energiilor în raport cu necesitățile sociale. Haosul este risipitor și îndepărtează de la scop. Între factorii mai puțin raționalizabili, în mod aparent, mai greu de estimat în prognoze, se află și creația tehnică. Noul în economie este o sursă inestimabilă de venituri, unul din temeiurile progresului. Fără a întreprinde propria ta cercetare, fără a împinge cît de cît lucrurile înainte, nu te așteaptă decît un loc în remorca țărilor avansate. Mă ulurește, de aceea, liniștea cu care este primită dezvăluirea unor cazuri de indiferență față de invenții și raționalizări, apatia față de risipa talentului și a forței creatoare ale acestui popor. Presa a publicat adeseori materiale în legătură cu soarta tristă a unor soluții neglijate, din cine știe ce motive, cu toate că folosul lor imediat era evident pentru toată lumea. Deși s-a propus adeseori, incomprehensiunea nu a devenit încă, din păcate, o dovadă pentru nepricepere și un argument pentru părăsirea unei funcții.

În ordinea creației tehnice, invențiile au un rol esențial prin intervenția radicală a gîndului în procesul de producție și prin consecințele mari de ordin material. Ramuri întregi ale economiei și aspecte ale civilizației contemporane se bazează de multe ori pe ideea unui tehnician aiurit, robotind în orele libere. Cu atît mai mult, atunci cînd există cadrul încurajator și atmosfera de emulație dintr-o societate socialistă, creația tehnică ar trebui să devină cuvînt de ordine. Din lectura «Bursei ideilor», excelenta rubrică a «României libere», și din ceea ce constituie curierul zilnic al mai tuturor marilor ziare și reviste, deducem că procesul de valorificare a ideilor noi este totuși dificil, nefiresc și birocratic, tocmai acum, cînd am făcut din lupta împotriva hîrtiilor și a verigilor inutile un principiu de viață socială.

Primul pas spre lichidarea anomaliilor în domeniu ar putea să devină înființarea unei asociații a inventatorilor, pe care ne-a propus-o un corespondent din Craiova. Ar fi vorba, eventual, de o instituție în cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, persoană juridică, urmînd a da o mai mare coeziune preocupărilor creatoare. Asociația trebuia să-și înzestreze membrii cu surse de informație tehnică la zi, să întrețină raporturi cu instituții similare din alte țări, să favorizeze căutarea de soluții ingenioase în probleme cheie și să recomande economiei întreburițarea lor. Scopul său cel mai important ar consta în susținerea emulației, dînd o șansă de afirmare talentului și îndemînării. Invenția privește, de obicei, un aspect restrîns, avînd un pronunțat caracter concret. Insistența conducerii noastre de partid și de stat, a tovarășului Ceaușescu, pe caracterul aplicativ al tuturor cercetărilor ar primi un răspuns cît se poate de constructiv. O asociație a inventatorilor ar fi deci o instituție utilă prin natura ei, cît se poate de apropiată de realitatea economiei și a dificultăților sale.

Nu se pune, desigur, problema de a mai avea un intermediar între inventator și beneficiar, ci de a conferi mai multă suplețe actualelor forme de discuție și de omologare a contribuțiilor valoroase. Să nu uităm că în rîndul elevilor și al tineretului, în general, există la ora actuală o mare efervescență creatoare și că deținem premii internaționale de prestigiu pentru realizări din cercurile și atelierele școlare. Această activitate ar trebui îndrumată și sprijinită. În lipsa unui for instituțional, ambițiile de azi se vor stinge, iar talentele se vor risipi.

Un deziderat ușor de îndeplinit: Asociația inventatorilor.

Aurel Dragoș MUNTEANU

ce profețim, ce profesăm

critica eticii — etica criticii

Luarea de atitudine pentru care pledam anterior este în fond un act critic, iar un act critic implică responsabilitate, o responsabilitate și o autoritate cu atît mai mari cu cît este vorba de o acțiune destinată terapeuticii morale. Angajarea în săvîrșirea unui act critic, metaforic vorbind, e egală intrării în luptă: trebuie să ai toate virtuțile necesare pentru a te impune, să nu te arăți vulnerabil sub nici un aspect. Altfel, oricît de colegială ar fi o asemenea confruntare, armura derizorie și bravura de turnir repede se vor compromite. Cu atît mai mult cu cît tu vei poza în imbatabil. Combatantul care se erijează în strateg și el n-a făcut decît să se învîrtească pe la P.S. nu poate să suscite decît asemenea persiflări ca acelea dintr-un corosiv pamflet liric arghezian: «Un surd te-nvață scripca, un șchiop pe loc bătuta/ De unde mă-sa iese pricepere atîta?»

Prima condiție a unei critici eficiente și în primul rînd a criticii eticii — este probitatea profesională și morală. Tocmai în aceasta și constă marea dificultate a actului critic; el impune prin excelență un atu moral, o anumită superioritate pe care ți-o dă tocmai un efort de conștiință, o ridicare la înălțimea exigențelor locului pe care-l ocupi în contextul social și profesional. Nu funcția, ci puterea adevărului în numele căruia te pronunți îți dă dreptul la o critică în orice domeniu și cu atît mai mult în cel moral. Faptul că proiectul de cod moral al comuniștilor înscrie în aceeași ordine firească norme ale muncii și vieții și totodată ale *eticii și echității* e semnificativ pentru unitatea conduitei noastre. Echitatea morală decurge din faptul că, indiferent de postul pe care-l deținem, de apartamentul pe care-l ocupăm, de faptul că ne ducem la slujbă cu mijloacele de transport în comun sau cu limuzina, înainte de toate sîntem oameni ai muncii. Cît timp munca dreaptă, cinstită ne-o facem zi de zi cu toată dăruirea și competența nimeni și nimic nu poate profera o injurie la adresa demnității noastre.

Totodată, probitatea morală și profesională, ca lege de bază a adoptării unei atitudini critice, conferă acesteia una din virtuțile intrinsece unei eficiente intervenții orientative — autoritatea. Aceasta și face ca actul critic, mai mult decît în oricare alt domeniu, în morală să fie în primul rînd un reflex autocritic. Nu poți face o evaluare fără a avea un criteriu, nu poți măsura fără să folosești un etalon. Etalonul însă în materie de morală nu e o simplă convenție care are drept acoperire un prototip de aur păstrat undeva, într-o izolare neperisabilă. Acel «modus in rebus» reclamat de latini într-un spirit clasicist trebuie să se afle în noi, să-l constituie însăși conștiința noastră. Orice critică adusă moravurilor altcuiva, fie că sînt ele sociale sau private, cum se spunea odinioară, presupune mai întîi un autocontrol moral și o angajare față de viitor: cît timp îi ceri cuiva să se debaraseze de o anume comportare înseamnă că tu însuți făgăduiești să nu plătești un asemenea tribut moral.

Posibilul subiectivism care ar putea surveni într-un asemenea act de evaluare este tot mai mult dominat, tocmai ca urmare a încetățenirii în viața noastră morală a *Proiectului de norme ale muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste*. Ce este și nu este moral, din punctul de vedere al societății noastre și al partidului comuniștilor, se poate stabili mai lesne datorită existenței acestui cod etic unitar, criteriile pe care le reunește într-o sistemă clară fiind premise pentru critica eticii și cu atît mai mult pentru etica criticii.

Nicolae STOIAN

opinia unui alegător

«nu i-a servit rudele primarului..»

Citesc și eu, ca tot omul, «Flacăra» și citesc mai ales scrisorile pe care le publică o rubrică intitulată sugestiv *«Flacăra la dispoziția dumneavoastră»*. Este o rubrică plină de surprize și trebuie să spun că de multe ori ea suplinește, din punctul meu de vedere cel puțin, acel reportaj viu, uman, ambiționînd să-i dea cetățeanului sentimentul că nu vorbește singur sau numai cu nevasta despre acele probleme care-l privesc atît de direct încît îl fac să uite că Skylab-ul este în primejdie de a nu se putea bucura de energia electrică produsă de soare. Acel reportaj despre coada la carne, de pildă, rezultată și din neisprăvirea cîte unui funcționar care s-a specializat în trimiterea brînzei de Brăila la Sibiu și a brînzei de Sibiu la Brăila, acel reportaj pe care l-au cam uitat ziarele noastre, pentru că birocrație, sau nițică birocrație, mai este și pe la noi prin presă. Va să zică citesc în «Flacăra» scrisorile cititorilor, majoritatea extraordinar de interesante, pentru că reproduc viața cu o sinceritate și cu un adevăr pe care le tot așteptăm de la confrații noștri, prozatorii. Ei bine, una din aceste scrisori a primit un răspuns absolut deconcertant care — *sînt obligat să vă alarmez* — pune pur și simplu ideea de democrație într-o lumină caragialescă, lumină venind de la Botoșani. Pe scurt, despre ce este vorba? Un doctor, om cu frica meseriei sale, adică devotat ei și credincios ei, s-a hotărît să-și facă datoria și să apere sănătatea unor țărani moldoveni cărora se pare că li s-a dăruit cu toată dragostea și cu conștiința că sănătatea este, poate, forma de viață cea mai sensibilă la democrație. Astfel, în conștiința acestui medic nevasta primarului nu are dreptul la mai multe pastile de dureri de cap decît nevasta vecinului care nu e nici primar, nici notar, nici secretar, nici măcar vătășel ci pur și simplu vecin cu primarul, dacă această vecinătate poate să acorde cuiva vreun grad social sau vreun privilegiu. Procedînd el, acest medic, pomenit de democrație a medicamentelor, a avut neplăcuta surpriză să citească în ziarul local «Clopotul» un articol din care reiese că activitatea pe care o desfășoară la Știubieni trebuie neapărat pusă la stîlpul infamiei, ceea ce autorul articolului și făcea, autorul fiind chiar primarul. De unde tevatură, de unde prestigiu pus în cumpănă, de unde primejdia unor prejudicii morale greu de reparat, putînd compromite o carieră și o viață. Și o binevenită anchetă, finalizată cu acel răspuns deconcertant.

A reieșit clar că primarul face toate acestea întrucît doctorul nu i-a servit rudele primarului cu medicamente peste normele legale și așa cum acestea au solicitat medicamente gratuite». Ei bine, după ce au *«reieșit»* cele de mai sus, ce credeți dumneavoastră că i s-a spus primarului? *«I s-a atras atenția primarului că nu a procedat bine... și s-a stabilit ca în viitor să nu mai acționeze determinat de unele interese personale»*.

Vedeți dumneavoastră cum dau unii cîteodată democrației forme caragialești? Cum, adică, *«s-a stabilit?»* S-a *«stabilit»* ca primarul să nu mai mintă? S-a stabilit ca primarul să nu-și mai facă interesele personale pe seama sanatății celor care l-au ales să le apare interesele? Atunci, mă întreb eu și vă întreb, de ce nu s-a mers pînă la capăt cu această originală contribuție la teoria democrației și să se fi stabilit și de cîte ori are dreptul să mintă un primar fără să-și piardă calitatea de ales al poporului și chiar mai departe, de cîte ori are dreptul să mintă oral și de cîte ori prin intermediul ziarului local și apoi central? În sfîrșit, de cîte ori poate să încalce legalitatea în numele intereselor personale și chiar mai nuanțat, de cîte ori poate s-o încalce în numele intereselor nevestei, de cîte în numele intereselor nepotului, de cîte ori în numele cumnatei și așa mai departe. Pentru că dacă nu se stabilesc toate acestea, înseamnă că scrisoarea despre care vorbeam nu are nici un Dumnezeu și ar fi cazul ca lumina de la Botoșani să devină mai limpede. Altfel, nu facem decît să ne aflăm în treaba și să ne îngrijorăm exclusiv de soarta Skylab-ului.

Dinu SĂRARU

arhiva socială

servicii de urgență

Mă întrebam, într-un număr trecut, cum s-ar putea organiza un serviciu de urgență pentru salvarea ideilor novatoare — inovații, invenții, descoperiri sau pur și simplu idei care ar propulsa înaintarea noastră în varii domenii.

Bine-bine, mi se va răspunde, dar nu avem un O.S.I.?... Să ne-nțelegem, O.S.I. e altceva. Altceva sînt și cabinetele tehnice sau birourile care înregistrează invențiile sau inovațiile din întreprinderi. Eu unul mă gîndesc la un for care să răspundă solicitărilor cu promptitudinea Salvării sau a Pompierilor.

— Alo, 12.12.12?

— Da, 12.12.12. Unde arde?

— Îmi ard creierii. Am o idee nemaipomenită, realizarea unei umbrele stratosferice peste ecuator, care să asigure scurgerea apei peste Sahara, pustiul Kalahari etc.

— Unde sînteți? Trimitem mașina să vă aducă imediat la noi. Un moment, cine sună? Da, sîntem 12.12.12, ce idee aveți?

— Vrem să restaurăm Turnul Colței!...

— Ați ratat întîietatea, s-au depus pînă acum trei propuneri în acest sens. Cu o stație de comunicări laser pe ultima platformă? Nu, așa ceva nu-i prevăzut, trimiteți urgent propunerea... Un moment, vă ascult pe dumneavoastră, cel cu umbrela! Sînteți pe fir?... A, ați și venit! Poftiți la sectorul nostru de umbrele; dumneavoastră lăsați macheta Turnului Colței aici. Cine sună? Știu, dumneavoastră sînteți cel cu propunerea unui foraj care să ne conducă la comoara lui Decebal. Mă-nșel? Da, iertați-mă, dumneavoastră ne propuneți un puț de sondă pînă în Australia. Desigur, e altceva...

Și așa mai departe. Cît de departe?... Oricît de departe. În materie de propuneri năstrușnice fantezia umană n-are margini, covîrșind fantezia naturii. Vom deschide deci ușa tuturor nebuniilor, de la cele care țin de geniu pînă la cele care țin de clinică? De unde să începem, unde să ne oprim? Curios, unele din ideile unanim acceptate azi au îmbrăcat inițial o formă paradoxală, frizînd cel mai adesea absurdul. Unii din autorii lor au apărut contemporanilor ca niște lunatici sau de-a dreptul smintiți. Sub masca smintiților de geniu s-au insinuat adesea escroci, iar bunul-simț de toată ziua, adică spiritul plat, a intrat în alarmă: cine-ți propune o idee nouă e fie nebun, fie escroc. Urmarea: cel mai cuminte lucru e să-i trîntești ușa în nas. Scapi de griji sau, ceea ce e cu mult mai important, te aperi de ridicol.

Citesc de cîtăva vreme cu nesaț jurnalul lui Herman Oberth, compatriotul nostru, părintele zborului cosmic, jurnal care apare regulat în «Tribuna României». Cele mai multe din ideile savantului din Mediaș, chiar cele care fac azi gloria lui Werner von Braun, au fost taxate drept alienare pură, pînă cînd, pînă cînd a urmat ceea ce se știe... Cu un noroc: Herman Oberth trăiește, e sănătos, mai mult decît atît, atentează din nou — prin ideile lui — la rezistența bunului-simț comun.

Bine-bine, dar acest serviciu de urgență? Cine să-l creeze, cum să funcționeze, care ar fi eficiența lui? Ar urma să fie un serviciu de tezaurizare, un fel de bancă de idei sau un serviciu activ de intervenție, cu rolul de a impune și promova ideile noi în practica din diverse domenii? Nu știu, n-o pot spune precis. Cea mai importantă funcție a unui asemenea serviciu ar fi, la prima vedere, să țină ușile deschise. Să nu spună: nu-i de competența noastră, treceți alături, veniți mîine.

În unele domenii *mîine* e prea tîrziu. În toate domeniile *azi* înseamnă urgență. Să ne gîndim deci la un asemenea serviciu al urgenței la care ideile să ajungă necongelate, necloroformizate, nemumifiate, ci vii. Cu șansa de a li se croi un drum viu în practică.

Paul ANGHEL

viață ușoară pentru textierii de muzică ușoară?

În discuție: lipsa de substanță, banalitatea, rutina și ridicolul unora din textele muzicii noastre ușoare

Actorul Dumitru Furdui, în rol de victimă a unor texte de muzică ușoară.

«MAREA-N FLOARE»

Acum, după ce a trecut, pot să-mi spun liniștit: odată și odată, trebuia să se întîmple. De greu, a fost greu. Oricît de străin mi-ați fi, trebuie să recunoașteți că numai ușor nu e să te trezești așa, hodoronc-tronc, singur cu ele, într-o cameră de duminică: «Tot ce gîndim de iubire-i purtat,/ Tot ce dorim de lumină-i brăzdat;/ Tot ce clădim nu-i ca valul trecător,/ Ci stîncă dîrză în viitor...» E bun el și adevărul, dar nici așa, să te înconjoare din cele patru zări.

Nu sînt unul dintre acei pe care nu-i interesează sufletul și tot ceea ce-l înconjoară. Dimpotrivă. Numai că e nevoie și aici de măsură. Păi cum să nu-ți vină să-ți dai și cămașa de pe tine, cînd ți se spune așa, verde-n față: «Tot ce simțim scaldă-n joc sufletu'-;/ Tot ce privim doar al nostru-i acu'-;/ Tot ce iubim este graiul ce-am crescut/ Și locul drag unde ne-am născut...» Bun, să zicem că sînt eu slab. Că am fost luat pe nepregătite. Dar ce-ați fi făcut dumneavoastră, trezindu-vă față în față cu atîta limbă română care țîșnește din versurile 3 și 4 de mai sus?

Nu spun că n-am citit și alte lucruri despre viață. Dar cînd îți zice maestrul Elly Roman, așa, ca de la artă poetică la artă poetică: «Viața cîntă cu noi un cîntec/ peste azi, peste mîine;/ Este cîntecul fericirii/ și-al tinereții pline», tocmeala aceea cu «To be or not to be» s-o înghită alții.

Doamne și ce iubită cumsecade am! Adică stă ea așa credincioasă și încîntată lîngă mine, cînd altele de vîrsta ei primesc în dar serenade-beat în care se văd ca-ntr-o oglindă: «Chip de lată/ minunată,/ gura-fragedă/ dragă;/ părul plin, aur rar,/ fin;/ ochi de mure,/ dor să-mi fure;/ gîtul-fildeș/ chipeș;/ mijlocel — / prin inel/ tras;/zîmbet-soare/ ce răsare;/ vorba-ți caldă/ scaldă/ ziua, noaptea mea». Frumos se iubește în textele maestrului Elly Roman! Eu ce-i spun iubitei? «La revedere. Plec în delegație la Teiuș. Dacă mă caută cineva, vin joi. Pa». Și după ce ajung la Teiuș, m-apuc de lucru, seara adorm liniștit în loc să-i trimit o vedere iubitei. «Ploaia,vîntul/ cerul,cîmpul/ pomii mărea-n/ floare,/ păsări vii/ și copii,/ mii/ apa-adîncă,/ dealul-stîncă,/ toate imn de/ slavă/ într-un gînd,/ ție îți/ cînt!» Și, deși n-am fost în stare să-i iau fetei un televizor, n-am atîta suflet să-i scriu de la Teiuș ce-am aflat de la un nepot al maestrului Topor în legătură cu timpul: «Ziua trece,/ luna trece,/ primăvara,/ vara,/ toamna, iarna trec». Pe cînd maestrul Elly Roman știe că un menestrel, chiar și beat (bit) trebuie, din cînd în cînd, să-i amintească iubitei situația exactă a relației lor, să-i dea și ceva asigurări cu privire la viitor: «Eu, iubita mea,/ pașul tău voi fi,/ cît voi trăi.../../ Tu, iubita mea,/ veșnică vei fi/ și te voi iubi...»

Acum, după ce a trecut, pot să-mi spun liniștit: odată și odată, trebuia să se întîmple. Dar și mai liniștit aș fi dacă n-o să se mai întîmple. Și lucrul e posibil dacă maestrul Elly Roman, autor al atîtor melodii îndrăgite, ar fi la fel de exigent cu textul cum e cu propria-i muzică. Și nu numai dumneasa, ci și alții.

Dorin TUDORAN

«Opresc în drum trecătorii,/ Ei mă privesc zîmbitori,/ Mă socotesc un om ciudat».

AL NAIBII LIRLIDA!

Nu, serios, n-ați aflat ce este Lirlida? Rău, asta presupune serioase lacune în cultura dumneavoastră, tovarăși! Fiindcă:

E-un cîntecel, Lirlida,
Simpatic foc, Lirlida;
Să-l cînți și tu, Lirlida,
Nu-i greu de loc.

Păi vedeți? După ce «nu-i greu de loc» (ba chiar ușurel) și pe deasupra «simpatic foc», merită, nu-i așa, să facem cunoștință cu el. Deci, e un cîntecel, acolo, să fie, vorba autorului, Mihai Dumbravă. Totuși, să nu-l desconsiderăm. Putem evident să-l fredonăm dimineața în baie, dar n-avem dreptul să-i ignorăm înaltele-i virtuți morale.

Fiindcă:

El îmbracă-n soare
Sufletul oricui.
Orice secundă
Cu bucurie
Lumea inundă.

Deci, de-acum, cu Lirlida înainte. Sînteți plictisit, angoasat? Ceva nu merge la serviciu, v-a răspuns șeful mai rece ca de obicei. La salut? Lirlida. V-ați certat cu soția, puștiul are crampe, ați rămas suspendat în lift două ore? Lirlida.

Totuși:

Tot repetînd Lirlida,
M-am întrebat, Lirlida
Ce-o însemna Lirlida?
Dar n-am aflat.

Sîc, noi am aflat! Lirlida este... Lirlida. Un cîntecel, am mai spus-o, mititel de tot, dar atît de simpatic încît a fost chiar și publicat în Editura muzicală a Uniunii compozitorilor. Ba se pare că ilustrează și o melodie aparținînd lui Ion Cristinoiu. Evident, nu pe gratis. Al naibii, Lirlida!

M. HETCO

POVESTEA FRUMOASEI DE PICĂ

MISTERUL BUM BANG A BANG-ULUI CARDIAC LĂMURIT ÎN VERSIUNE ROMÂNEASCĂ DE SAȘA GEORGESCU.

A fost odată ca niciodată *«O fată frumoasă de pică/ Cu ochi mari ca de păpușică»*. Și într-o bună zi, cu ochii și mai mari decît îi avea de obicei, fata *«Speriată s-a dus la bunica/ Și-a spus mititica plîngînd așa»* (două puncte): *«Nu știu ce-i cu inima mea/ Ea face/ Bum bang a bang/ Bum bang a bang/ Mereu așa/ Parcă deodată/ Să-și ia zborul ar vrea/ Bum bang a bang/ Doc-ar putea»*. Dar cum n-a putut să-și ia zborul, inima fetei a găsit altă soluție: *«Cu mii de tobe/ Bate tot mai repede»*, strecurînd în sufletul bietei fete chinuitoare frămîntări: *«Cred că încearcă/ Să-mi spună ceva/ Bum bang a bang/ Dar nu știu ce»*. Bănuielile fetei sînt însă iute elucidate căci: *«Rizînd îi răspunse bunica/ N-ai grijă că nu e nimica,/ Nu trebuie să fii speriată/ C-am spus altădată și eu așa»* (ce spune bunica-i la fel cu ce a spus păpușica): *«Nu știu ce-i cu inima mea/ Ea face/ Bum bang a bang»* etc., etcetera. Numai că experiența acumulată de-a lungul anilor își spune și de data aceasta cuvîntul, bătrîna bunicuță, după numai un refren de gîndire dezleagă misterul bum bang a bang-ului: *«Vrea să te-anunțe că-n viața ta/ Bum bang a bang/ Bum bang a bang/ A poposit dragostea»*. Și astfel, fata noastră a trăit și iubit, lămurită, pînă la adînci bătrînețe, explicînd și ea la rîndu-i natura bum bang a bang-ului ereditar.

G.S.

«Tot repetînd Lirlida,/ M-am întrebat, Lirlida/ Ce-o însemna Lirlida? Dar n-am aflat».

UN CHIL DE TEXTE PENTRU POSTERITATE

Iubirea asta milenară e capabilă de orice. Poate schimba toate gîndurile cît ai bate într-o clapă de pian și, culmea, mai ușor ca un copilaș — eventual Cupidon — mutînd cartonașe colorate. *«Toate gîndurile tu mi le-ai schimbat* (iubirea, n.n.)/*Unul nu mai e la locul lui»*. O nebunie, nu alta! Nu trebuie neglijată nici interferența cosmică, formulată aproape de maximă, cu puternice tente filozofice: *«Cînd ești lîngă mine, timpul stă pe loc.../ Infinitul astăzi mi se pare mic...»*

«Tam, ram, pam, pam!...» — Premiul III la Festivalul internațional al cîntecului — Malta, 1971, beneficiază de un text care nu va trebui să lipsească în nici un caz din ipoteticul volum al lui Angel și Romeo. Nu, pentru că o mai plastică și esențială transpunere a ideii de universalitate a muzicii (spre care am deja impresia că tinde virtos o bună parte din textul românesc de muzică ușoară) nu a fost și nu cred că va mai fi realizată atît de curînd. După o desfășurare gradată a celor trei elemente din arsenalul poeziei concrete *tam, ram* și *pam*, se produce, în ultimul decastih, simbioza: *«Și melodia o cîntă/ Unii cu «pam, pam, pam, pam»/ Altora însă le place/ Cu «tam, tam» sau «ram, ram»*. Sesizez aici și un respect deosebit față de gustul publicului auditor, materializat pe linia mai veche a spargerii tiparelor clasice *«Tra, la, la...»*, în continuarea cunoscutelor *«daba, daba»*, *«caa, ceaa»*, *«șala-la...»* etc., etc. *«Și fredonează/ Singuri sau în cor,/ Cum vrea fiecare* (păi, nu?!)*/ Că e a tuturor!...»*, continuă textul, pentru ca, în final, să ni se atragă atenția, altfel nici nu băgam de seamă (!): *«Cîntecu-n lume-a pornit/ Și simți așa* (cum să nu!) */ Că mereu l-ai cînta!...»*

Nu ne permite spațiul să mai întîrziem și asupra calităților prozodice ale textelor, asupra bogatelor rime interioare (soare, mare, zare), asupra implicațiilor de ordinul dramei incomunicabilității *(«Nu-nțeleg de ce/ Se sting cuvintele...»)*, asupra metaforelor insolite *(«În ei serii zbor...»*, *«mă poartă-aripi de foc»*, *...«scriu poem din rouă, din zori,/ Din farmec și flori...»)*, asupra cursivității limbii (exemplele ar fi needificatoare, fiindcă sînt la tot pasul — versului — și aș nedreptăți în primul rînd autorii prin arbitrarul opțiunii mele).

Toma MICHINICI

UN VERS C-UN UNIVERS FOARTE DIVERS

Natura a fost întotdeauna izvorul nesecat de inspirație al textierilor de muzică ușoară. O urmează la scurtă distanță dragostea, care, prin complexitatea sa, generează noi și noi probleme bine încastrate în elementul cotidian. Spirit analitic, profund, cu ochiul mereu treaz la tot ce se întîmplă în jurul său, textierul percepe cele mai variate aspecte ale vieții. Pentru că prin diversitatea pe care o reclamă meseria sa, un textier trebuie să fie multilateral, să știe de toate, de la problemele de meteorologie pînă la cele de cardiologie (*«Se întîmplă citeodată să-ți asculți cîntînd inima!»*). El mai trebuie să fie și un fin dar discret observator, iată, de exemplu, sugestiv ilustrată mica dramă a îndrăgostitului care, ca toți îndrăgostiții, se ascunde de ochii lumii: *«A fost de-ajuns să te-ntîlnesc/ Și să-ți dăruiesc/ Un buchet de ghiocei,/ Că toți vecinii au aflat/ Și la ochi m-au luat»*. Mai departe, bănuielile vecinilor transformate repede în certitudini sînt convingător ilustrate prin versurile: *«O bunicuță își dăduse/ Chiar cuvîntul de onoare/ Că a văzut cu ochii proprii/ Că-ți furam o sărutare»*... În continuare, autorul, radical din fire, nu-și iartă eroii (vecinii curioși), ironizîndu-le indiscreția prin versurile: *«S-a dat și un comunicat/ Cum că ne-am certat»*. Finalul acuză din păcate o notă de resemnare, de cedare fără luptă, nespecifică textelor noastre de muzică ușoară, pline în majoritate de un optimism viguros: *«Așa e lumea n-ai ce să-i faci/ La, la, la, la/ Mai bine taci!/ Tu ești draga mea!»*

Și astfel, după ce au rezolvat problemele cotidiene, textierii noștri ajung imperios la întrebări chinuitoare: *«Cine aduce pomii-n floare/ Cu un simplu «da» sau «nu»?!/ Ce ușoară ghicitoare!/ U hu hu!/ Ei da: ești tu!»* Epuizate și acestea, ne mai rămîn, implacabil, evocările. Evocăm plini de melancolie primii ani de școală *(«În rîndul patru/ Banca de la geam/ E un crîmpei din viața mea»)*, urbea natală, strada copilăriei *(«Am spart un geam de la subsol/ Și tata a plătit un pol»)* sau evocăm plini de duioșie pe cea care ne-a dat viață, fără să știe că odată vom ajunge textieri de muzică ușoară: *«Oricum ar fi/ Tu ești a mea;/ Și-ți cînt așa:/ La,la,la/ Măicuța mea»*. Și astfel, printre atîtea meandre se ajunge tot la poezie, la culoarea mirifică a lunii și la zborul printre flori al notelor-efemeride: *«Dacă inimile toate/ Pentru dragoste n-ar bate/ Tic, tic, tac/ N-ar mai fi nici poezie/ Și nici luna argintie.../ ...N-ar mai răsuna chitare/ N-ar zbura din floare-n floare/ Do re mi»*.

Dar textul de muzică ușoară poate părăsi poezia și romantismul, angajîndu-se pe drumul combaterii cu convingere a unor mai vechi superstiții legate de sinceritatea ochilor verzi: *«Nu pot să cred că ochii tăi mă mint/ Deși sînt verzi și-n ei lumini se-aprind/ Tu vei rămîne/ Marea dragoste/ Și cred în ochii tăi!»*

Iată deci cum noi toți, melomani sau nu, ne putem îmbogăți universul spiritual, purificîndu-ne, meditînd, amuzîndu-ne subtil, într-un cuvînt, instruindu-ne cu ajutorul neprecupețit al textului de muzică ușoară.

George STANCA

SFATURI PENTRU UN ITINERAR MUZICAL

Condițiile de participare: sînt prevăzute cu strictețe în textele de muzică ușoară aparținînd lui Aurel Felea. Accesul solitarilor — interzis. Timpul probabil: «razele de soare aurii/ Peste vechi coline și cîmpii...» Scopul călătoriei nu este nici hanul Cheia, nici vreun alt motel, pisc sau camping nou amenajat pentru dumneavoastră, ci mărșăluitul în sine. Călătorii sînt invitați să culeagă, absolut, o singură floare și neapărat în stare euforică. Numărul sărutărilor, în schimb, se garantează ca fiind nelimitat. Data și ora de pornire sînt învăluite în mister. Oricum, sîntem încunoștințați asupra anotimpului și a lunii în care va avea loc excursia. Să fim deci optimiști: «Într-o zi, mai tîrziu, într-o zi/ Va veni luna mai, va veni.../ Cu chemări, mii și mii de chemări/ Draga mea (Dragul meu — după împrejurări: autoturism, C.E.C. și apartament) ...către zări».

În cazul cînd adresantul este de sex feminin se va proceda printr-un chestionar aplicat «lumii întregi» asupra identității, domiciliului și modalităților de seducție întrebuințate de persoana în cauză: «Întreb o lume-ntreagă cine ești/ Și cum te cheamă și-unde locuiești.../ Dar nu mă lămurește nimeni, ce păcat!.../ Misterul e de neaflat.../ Întreb o lume-ntreagă cine ești/ Și cum ai reușit să mă vrăjești...» Sistemul de depistare a factorului generator de atare tulburări de natură nervoasă («Opresc în drum trecătorii,/ Ei mă privesc zîmbitori,/ Mă socotesc un om ciudat...») e infailibil. Într-o zi cineva tot se va găsi să răspundă celui aflat în asemenea stare de alertă (pentru lămuriri suplimentare vezi text «Întreb o lume-ntreagă»).

Scurt popas. Parafrazînd faimosul dicton latin «toate drumurile duc la Roma», un îndrăgostit ne mărturisește: «Pe oricare drum aș merge eu/ La tine-n prag ajung mereu». «Înaintez, indiferent de stavile, «aceasta ar fi deviza eroului în acțiune din textul «Pe oricare drum», deși se pare că forțează ușile deschise, dat fiind că «vraja unică» e «de fiecare zi» și «fără sfîrșit». Așadar, volens-nolens, posibilitățile de evadare sînt excluse. Momentul surprinde tocmai întoarcerea pocăită a personajului după o neizbutită încercare de a se rătăci: «Hai deschide-mi ușa,/ Nu întîrzia!/ Clipa fără tine/ E nespus de grea!/ Ieri mi-ai fost departe/ Azi te-am regăsit/ În sfîrșit!»

În cazul cînd adresantul este de sex masculin nu există decît o singură formalitate de îndeplinit: o declarație deschisă a solicitantei respective privitoare la dorința de a fi frumoasă,— indiferent dacă e sau nu —, deoarece, ceea ce contează e dezideratul în sine, nu starea de fapt («Vreau să fiu frumoasă»).

Punctul terminus al călătoriei noastre e cosmosul. El e alcătuit dintr-un corp fix de stele — în număr de o sută. Acestea sînt înzestrate cu aparat vocal și cu organe vizuale. Deși se pare că întrunesc și virtuțile prezicătoare ale Pitiei din Delfi, nu reușesc întotdeauna să-și țină făgăduielile: «O sută de stele de sus mă priveau/ Și toate, și toate, speranțe-mi dădeau,/ Dar tu nicăierea... și zorii veneau,/ Dar tu nicăierea... și zorii veneau».

Cu tot decalajul dintre lumile astrale și cele terestre, textul e mai aproape de poezie decît cele anterioare. Un alt text izbutit, din care sînt excluse sentimentalismul ieftin și platitudinile de tot soiul, frizînd ridicolul, este «Pe strada ta». Tînărul fluierînd sub geamurile iubitei e mai autentic, mai sincer. În gestul acesta lipsit de convenționalism, decît în oricare altă ipostază anacronică sau grotescă menționată mai sus.

Textului de muzică ușoară nu-i poate lipsi sensul civic. Cuvîntul care completează portativul trebuie ales cu grijă pentru rostul lui, deloc minor, în modelarea estetică și etică a individualității umane.

Iulia MOLDOVEANU

«Am spart un geam de la subsol/ Și tata a plătit un pol».

extierii de muzică ușoară?

IRONIA NU AJUNGE

«Povestea mea a-nceput/ În ziua cînd te-am văzut/ De-atunci mi-e inima pe foc!...»

Într-o discuție despre textele muzicii ușoare, un coleg era de părere, dat fiind inconsistența multora dintre ele, că pentru combaterea lor ar ajunge doar ironia, persiflarea. Fără îndoială că și în chipul acesta se poate ataca rizibila versificație a atîtor improvizați textieri, ce nestingheriți de nimeni își desfășoară precara dar lucrativa lor industrie. Însă, după părerea noastră, starea mizeră ce s-a lăsat ca o pecingine în domeniul acestor subproduse reclamă și o abordare mai gravă, responsabilă. Șfichiul ironiei, oricît ar fi el de arzător, ni se pare totuși de o eficiență parțială. Lucrurile trebuie discutate cît mai serios, deoarece, avîndu-se în vedere exigențele ceasului de față în orice activitate materială și spirituală, proliferarea platitudinii în «creația» acestor texte e de-a dreptul îngrijorătoare. Vedeți dumneavoastră, în serviciul difuzării prostului-gust ce guvernează textele respective sînt concentrate o multitudine de mijloace tehnice de cea mai acută modernitate. Picupurile, magnetofoanele, casetofoanele, transistoarele, pentru a nu mai vorbi de aparatele de televiziune și radio din fiecare casă, ne inundă pur și simplu cu un potop de «versuri» goale de orice gînd și cu niște mijloace de expresie greu de calificat în rudimentarul și primitivismul lor. Iată una din nenumăratele mostre: «Povestea mea a-nceput/ În ziua cînd te-am văzut/ De-atunci mi-e inima pe foc!.../ Cu tine-n gînd hoinăresc,/ Doar-doar să te reîntîlnesc/ Să nu mai stau o clipă-n loc./... Întreb o lume-ntreagă cine ești/ Și cum ai reușit să mă vrăjești./ Dar aș mai vrea vreo două vești:/ Ce flori îți-e drag să primești/ Și cum să fac să mă iubești!» (Textier: Aurel Felea).

Știm, cunoaștem legile unui text de muzică ușoară. Știm că un astfel de text nu poate constitui o piesă lirică de sine stătătoare, că pentru el nu sînt obligatorii imaginea și metafora insolite, că *nu* trebuie să căutăm în miezul lui cine știe ce gravă problematică existențială. Dar că acest text să fie numai emanația unei gîndiri subnutrite intelectual, cîrpăcit cu niscaiva expresii de cel mai uzat clișeu, ilogic în agramatismul lui, faptul ni se pare de netolerat. Iată banalitatea frizînd vulgarul gîndirii: «Nu vreau să cred/ Că ochii tăi mă mint/ Doar fiindcă-n ei/ Lumini verzui se aprind.../ Nu, gura ta/ Nu poate spune «da»,/ De n-ai iubi/ Și tu!.../ ...Nu vom lăsa/ Cît vom fi doi/ Să stea minciuna între noi!/ Văpăi de stea (observați incongruența termenilor văpăi-stea)/Vor lumina/ Și calea mea și calea ta/ Vor lumina...» (Textier: Sanda Voicu). Sau: «Într-o zi la mine-n suflet ai intrat/ Și-ai adus cu tine — albastrul cerului;/ Toate gîndurile tu mi le-ai schimbat/ Unul nu mai e la locul lui...» (Textieri: Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu).

Că sînt rizibile astfel de producții, nu trebuie să ne mai îndoim. Dar ele sînt, în același grad, și nocive. Deoarece contribuie în mod substanțial la cultivarea prostului-gust, a urîcului și inesteticului. Am spus în mod substanțial pentru că știm larga audiență de care se bucură muzica ușoară în rîndurile publicului, mai ales în acelea ale tineretului. În fața unor astfel de textieri, nici nu îndrăznim să mai pretindem a intra în producțiile lor ceva din atmosfera și climatul vieții noastre de azi. Dacă ar face-o, ar izbuti, fără doar și poate, să ciuntească frumusețea, să maculeze puritățile.

Dar astfel de produse nu apar, ca pe vremuri, sub anonimat și difuzate pe străzi. Ele poartă astăzi girul «Edițiilor muzicale a Uniunii compozitorilor» și sînt puse la dispoziția publicului în magazine specializate. Deci, încă un motiv de îngrijorare.

Traian STOICA

DE MILIOANE

«Te-am ales/ Dintr-o mie, dintr-un milion...»

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

Textul de muzică ușoară la care ne oprim aci aparține lui Constantin Cîrjan și a fost scris pentru compoziția «Te-am ales» de Florentin Delmar. *«Din mii și mii te-am ales pe tine:/ De ce, nici nu știu prea bine./ Dar știu că și-a doua oară de-aș trăi,/ Tot n-aș putea să aleg mai bine:/ Din nou m-aș opri la tine.../ Doar tu mi-ești perechea,/ Tu... din mii și mii!/ Nu-ți spun simple vorbe.../ O, nu!/ Tot farmecul vieții/ Ești tu!».*

Am citat întreg refrenul acestui cîntec, pentru a arăta cît de banal, cît de străin de orice fior poetic poate fi, uneori, un text de muzică ușoară, chiar dacă poarta semnătura unuia dintre textierii la care compozitorii apelează în mod frecvent. Și dacă acest autor — l-am numit pe Constantin Cîrjan — a apelat la cifrele cu trei zerouri în coadă spre a-și exprima platitudinile, alții sînt mult mai puțin... modești. Dintr-un cîntec ce nu se numește «Te-am ales» dar începe cu aceleași cuvinte, citîm: *«Te-am ales/ Dintr-o mie, dintr-un milion.../ Și expres/ Dorul meu ți-a dat un telefon/ Pe-ale iubirii unde...»*. Cîntecul acesta cu text telefonico-aritmetic se intitulează «Dintr-un milion», versurile aparținînd altuia dintre textierii intens solicitați, Mihai Maximilian, preferatul, se pare, al compozitorului Vasile Veselovschi (același cuplu semnează reușitele șlagăre — reușite și în ce privește muzica, și în ce privește textul — «Dar ce nu ai?!», «Cînd o fi să fiu mireasă» ș.a.).

Deci: Constantin Cîrjan, mai comod, și-a ales iubirea din mii și mii; Mihai Maximilian, dintr-un milion! La acesta din urmă se vede însă nu numai perseverența, concretizată prin trierea unui milion de persoane, ci și o diabolică goană printre cifrele care merg pînă dincolo de cele mai abstracte... abstracții matematice: *«Sînt un inș/ Dintr-o mie, dintr-un miliard,/ Dar aprins/ Ca o stea, de ochii tăi ce ard.../ Sînt un om/ Anonim ca un satelit.../ Dintr-o mie, din infinit,/ Dar îndrăgostit!»*, spune el mai departe, înmulțind milionul cu încă o mie, pentru a-l ridica apoi la puterea... infinit. Acest om din infinit mai este și «anonim ca un satelit»! De unde pînă unde o fi descoperit textierul că un satelit este anonim?! Mister total!

Platitudinea nu este însă un privilegiu numai al textierilor. Ea nu ocolește, uneori, nici pe reprezentantele «sexului frumos» din acest domeniu de creație. *«Vreau să iubesc,/ Vreau să trăiesc/ Și să cred în tinerețea mea./ Vreau să iubesc/ Nemărginit,/ Orice clipă s-o trăiesc,/ Să visez și să cînt»* — se mărturisește Cecilia Silvestri în versurile pe care compozitorul Richard Bartzen a scris cîntecul «Vreau să iubesc». Foarte frumoasă dorință, dar într-o formă mai puțin banală ea n-ar putea fi adusă la cunoștința publicului? Mai ales că autoarea repetă de mai multe ori că vrea să iubească, să viseze și să cînte! Iar verbul «a cînta» are și sensul de «a scrie versuri», iar «vers» înseamnă nu numai o înșiruire de vorbe eventual ritmate și rimate, ci în primul rînd poezie!

V. SAVIN

«Toate gîndurile tu mi le-ai schimbat/ Unul nu mai e la locul lui».

AU LUAT VACANȚĂ GRIJILE?

Unui ins venit noaptea tîrziu acasă i se întîmplă următoarele nouă lucruri: vecinii săi îl știu; dulăii îl văd; dacă-l prind e prăpăd; cineva îi zice cît e de bun și nebun; îl mănîncă lumea de viu; stelele se strîmbă la el; cîinii nu-l iartă defel; Gheorghe Vîlcu, și el intransigent, face versuri; Radu Șerban compune muzică.

Fără dubiu, pe față, în textele de muzică ușoară românească se recunoaște deschis: nu știu. Și tocuși...

«Nu vom ști niciodată de ce pleacă în vînt o floare, iubire mută sau o doare» (Mihai Dumbravă).

«Numai tu nu știi» (Aurel Storin). «Ce anume? A alungat nopțile cînd n-a văzut-o și zorile cînd n-a văzut-o». Autorul nu șuflă un cuvînt despre după-amiezi: s-o fi întîlnit cu Petre Mihăescu, autorul muzicii.

«Nu știu care cuvînt, spre tine fluturînd, te-a îmbogățit cu un cuvînt» (Aurel Storin).

Cred că nimeni nu știe. Uneori versurile sînt foarte filozofice. «Nu vom lăsa, cît vom fi doi, să stea minciuna între noi». Aici, poate, mai degrabă ar fi trebuit formulat invers: doar cît vom fi doi, vom lăsa minciuna între noi.

Mihai Maximilian ne asigură că femeia a luat legănarea de la mare și apoi se întreabă, probabil, în cunoștință de cauză: «Dar ce nu ai tu?» Același autor afirmă «nu sînt nici înger, nici demon». Sigur, e autor de [illegible].

Elly Roman spune: Ziua trece, luna trece. Și adăugăm noi: Leafa merge.

În ciuda optimismului afișat de cîntecul «Au luat vacanță grijile» credem că departe de a fi luat vacanță, ele sînt abia la început. Cel puțin pentru textieri.

Eugen SECELEANU

NOAPTEA, CA MANNIX

Biata «Noapte de catifea»! Cîte mai trebuie să facă ea! Cîte sarcini, cîte delicate și speciale misiuni...

În textul lui Ciupi Rădulescu facem mai întîi cunoștință cu un erou însingurat, copleșit de euforia generală care-l înconjoară, mărturisind cu amărăciune: *«În jurul meu e-atîta fericire,/ Atîtea fleri de dragoste-n privire.../ Doar eu rămîn mereu îngîndurat/ Și stau cu noaptea pînă-n zori la sfat»*. Așadar, asta e, tînărul nostru e nefericit, lipindu-i din ochi, numai lui dintr-o omenire întreagă, florile dragostei. Și noaptea, ce face ea? Deocamdată e pe post de sfătuitor, și aici n-am avea nimic de replicat (pentru că din vechime se știu calitățile ei de sfetnic). Ar fi fost însă prea banal așa. Noaptea poate mai mult, mult mai mult! Ce? *«Noapte de catifea,/ Spune-mi: care e steaua mea?* (și, cu o nuanță de reproș): *Nu se poate să n-o știi/ Printre-atîtea galaxii.* Apoi, imperativ: *Trebuie s-o afli undeva!»* Nu găsim în acest punct al textului lui Ciupi Rădulescu în fața celei de-a doua sarcini a nopții: nu numai sfătuitoare ci și, ca specialistă în stele, somată să o găsească pe acea de care atîrnă firele astrale ale fericirii sau nefericirii eroului nostru. Surprizele însă nu s-au terminat. Nu numai sfătuitor și informator, noaptea e angajată (Mannix ar fi refuzat categoric acest «caz») și ca detectiv particular. Căci: *«Ler de-o vezi cînd rătăcește,/ Spune-mi cu ce stea vorbește?»* Noaptea, săraca, ea cum să se împotrivească, ea cum să refuze, dacă tînărul nostru îi exprimă candid speranța că de bunăvoința și talentele ei de a spiona cu cine se conversează numita stea, atîrnă pentru el esențiala aflare a dragostei? În continuare, dînsul, plin de speranță, așteaptă rezultatele anchetei: *«Cu sufletu-mbrăcat de sărbătoare,/ Aștept întîia mea rază de soare./ De aceea (?!) stau mereu îngîndurat,/ Cu noaptea pînă-n zori la sfat»*.

Vehiculate uneori de melodii-șlagăr, auzite de mai multe ori pe zi, aceste stupide imprecherări de cuvinte, aceste texte orfane de idei devin mai respîndite decît poezia însăși. Riscă să fie confundate cu poezia. Privite din acest unghi de vedere, lucrurile nu mai sînt deloc simple. Nu mai putem ridica din umeri cu indulgență, nu ne mai putem amuza cu bonomie. Sîntem amenințați de o poluare spirituală sau agresivă prin insistență și longevitate.

Delia ȘTEFAN

principii și năravuri

ghid ratat (I)

«În cei șase ani cît a stat la București, Eminescu și-a purtat în repetate rînduri mobilele-i rudimentare și lăzile cu cărți și manuscrise pe la diferite gazde, în căutarea unor adăposturi singuratice și tăcute».

G. CĂLINESCU

În București, actualmente, parte din aceste «adăposturi singuratice și tăcute» supraviețuiesc la fel de *tăcute și singuratice* ca odinioară. Nici o simplă placă de marmură (m-am interesat: ar costa — una — cîteva sute de lei) nu-i atrage atenția preagrăbitului (dar nu insensibilului) trecător că, pe actuala stradă a Speranței, la nr. 4, sector II, paralelă cu str. Galați, pornind din Piața C.A. Rosetti, a locuit cel mai mare poet al românilor: EMINESCU. Este adevărat că sub presiunea preagrăbitului buldozer a căzut casa Titu Maiorescu, în care Eminescu venea des, ba a și locuit (doar) două săptămîni — totuși nici o însemnare în piatră pe terenul de joacă rămas după demolare. Pare să mai fie în picioare și casa familiei dr. Kremnitz (în 1878 *loculau* pe str. Dionisie), prin zona Batiștei, unii zic la nr. 16 (am încercat s-o identific pe cont propriu, fără succes, deocamdată; știu însă că la Muzeul de istorie a municipiului București un grup de cercetători au localizat cu precizie cîteva din locuințele bucureștene ale lui Eminescu; dealtfel, încă în 1939 Radu Tudoran s-a ocupat de identificarea lor, ca și — mai recent — Augustin Z.N. Pop și destui alții). În fosta casă Strat, deasupra unei tapițerii din Calea Victoriei 107, închiriase Eminescu «o odaie mare în care avea un pat simplu, trei scaune de lemn, o masă mare de brad, cărți multe, tixite pe nouă polițe lungi de vr'o patru metri»... Identificînd cu rigoare științifică locurile acestea de o inestimabilă valoare afectivă, de ce n-am fixa plăci de marmură cu texte citate (cum este cel de mai sus) din amintirile prietenilor marelui poet? De ce n-am descoperi unde este nr. 5 pe str. Buzești (aici a venit, pentru cîteva zile și Veronica Micle); de ce n-am consemna — tot în marmură — cele știute despre locuința din str. Segmentului nr. 9 (astăzi str. Ioan Slavici nr. 7, sector VII), bombardată de hitleriști la 24 august 1944; de ce n-am marca locul în care — pînă la demolarea din 1939 — a existat casa Szatmary, în str. Biserica Enei 1 (o odaie la etaj, înfundată pe un gang); etc., etc? Dar mergînd mai departe cu sugestiile, absolut realiste dealtfel, de ce n-ar marca locurile în care, altădată, mult cîntații plopi fără soț l-au inspirat pe poet? Sau punctul în care se afla tipografia în care, în noaptea de 3-4 decembrie 1888, Eminescu învîrtește — cîtă semnificație în acest gest! — roata mașinii tipografice care imprima primul număr din «Fîntîna Blanduziei»? De ce să nu afle cetățeanul care intră la «Capșa» să bea o bere (confundînd poate localul cu oricare altul) că aici, la o masă, a stat mai demult Eminescu (și cîți alții); sau că la întretăierea Lipscanilor cu Calea Victoriei, în clădirea «Dacia», nopți și zile de-a rîndul a muncit un gazetar pe nume Mihai Eminescu? Și de ce n-am consemna pentru vecie, în locul din str. Doamnei colț cu str. Colței, faptul că Eminescu și-a dăruit aici ghetele unui om care muncea pe un șantier, la o bină, fiindcă-l văzuse descult?

Putem face *educație patriotică* și dincolo de paginile manualelor de școală, păstrînd vii semnificațiile istoriei și culturii, întîlnindu-le cioplite în piatra memoriei, pretutindeni.

Mihai STOIAN

viața modernă

zilele prostiei încep să fie numărate!

Compania americană Mac Graw Hill a anunțat că specialiștii săi lucrează la elaborarea unei pilule pentru inteligență. Efect garantat. Pilula va spori foarte mult capacitatea intelectuală a pămîntenilor. În anul 2005 va începe vînzarea miraculoasei substanțe. Iar în 2010 ea se va găsi din belșug la un preț convenabil.

Să luăm drept plauzibilă toată povestea. Zilele prostiei încep deci să fie numărate. Cea mai răspîndită, mai periculoasă, mai insidioasă și mai rebelă dintre infirmitățile speciei noastre va fi stîrpită cu un leac chimic. Pilula aceea va fi una dintre rarele născociri ale inteligenței care nu va putea să ajungă pe mîna prostiei și să ameninte inteligența. Peste cîteva decenii nu va mai exista decît prostie simulată, adică înțelepciune travestită.

E greu să ne imaginăm cum va arăta lumea fără proști și fără prostie. Fără capete strîmte și pătrate. Fără aceste tradiții, fără aceste permanențe, fără adversitatea dialectică dintre inteligență și eternul ei rival. E la fel de greu să ne închipuim cum va arăta lumea cînd inteligența va stăpîni peste tot. Viața va fi probabil mai obositoare. Sau poate nu va fi prea obositor de trăit numai printre deștepți, fiindcă s-a observat că omul inteligent este inteligent numai atunci cînd trebuie. Inteligența se încordează, dar se și relaxează, doar prostia e mereu încrîncenată și egală cu sine. Frica de a fi pe față inteligent va dispărea. Atunci inteligența unora nu va mai jena pe nimeni. Fiecare va fi fascinat de inteligența celor din jur, de inteligența prietenilor și de inteligența dușmanilor. Va apărea, în schimb, o generală nemulțumire de sine. Tot omul va prețui franc pe ceilalți, dar va fi veșnic nemulțumit de el însuși. Se va stinge neamul suficienților. Una dintre semințiile cu istorie fabuloasă. Prețul aparențelor și al forței va coborî considerabil. Va ajunge derizoriu. Ce rost va mai avea să te străduiești să pari deștept, cînd vei fi deștept? Ce rost va mai avea să impui cu forța cînd, inteligent fiind, vei înțelege că, mai devreme sau mai tîrziu, forța tot pierde în fața inteligenței? Un anumit procent din norii inteligenței se vor sublima în stare de înțelepciune. Vom fi înțelepți, chiar și așa fără motiv, iar implicit vom deveni și fericiți, în absența unor lucruri despre care credem azi că ne aduc fericirea. Nu e deloc sigur că un număr din ce în ce mai mare de oameni vor descoperi adevărurile sau adevărul, dar se speră că mult mai mulți vor căuta să le afle. E posibil ca în vremea aceea să se rîdă mai puțin. Adio prostie, adio umor pe seama prostiei. Vom fi deștepți la orice oră din zi și din noapte. Nu va mai fi necesar să învățăm din greșeli, fiindcă nu vom mai comite erori. Vom comite alte lucruri, dar nu erori.

O maree de inteligență se va revărsa în curînd peste lume, cu ajutorul savanților de la Mac Graw Hill. Pînă atunci nu mai e chiar așa de mult, ca să nu ne gîndim la urmări. Ele vor fi colosale, unele chiar foarte greu sau imposibil de prezis înainte de începerea propriu-zisă a erei deșteptăciunii sintetice. La capătul acestor rînduri de vestire, mă gîndesc la o idee ciudată, adusă de vînt, de cine știe unde, în mintea mea. Cîțiva deștepți, se zice, pot fi mult mai primejdioși decît o pădure de proști. Cînd mi-am amintit-o, entuziasmul care mă inundase aflînd că tot pămîntul va sclipi de inteligență a coborît întrucîtva.

Romulus BALABAN

cronica pretențiilor

helești personal

În nordul Moldovei, lîngă Suceava, iată comuna Ipotești (alta decît cea de lîngă Botoșani unde s-a născut Mihai Eminescu), am trăit una din marile mele uimiri în fața ingeniozității dublate de spirit gospodăresc al localnicilor. Era o zi toridă de vară și, răspunzînd invitației unui prieten, m-am dus să-i fac o vizită în «fief»-ul său, în comuna mai sus-amintită.

Am pătruns într-o mare de verdeață din care răsăreau ici și colo case trainice, gospodărești. Locuința părinților prietenului meu era asemănătoare. Ne-am dus în grădină și aici a survenit surpriza: m-am trezit în fața unui helești nu prea întins, cu apă răcoroasă, adîncă, înconjurat din toate părțile de meri, pruni și cireși. Savurînd surpriza și admirația mea, prietenul m-a lămurit că lacul miniatural din fața noastră, nu este nicidecum opera hazardului, mai precis a naturii, ci a bunicului său. Descoperise cu zeci de ani în urmă în grădină un izvor cu debit bogat, a săpat în jurul său o suprafață de cîteva zeci de metri pătrați, a pietruit fundul și malurile helesteului nou-născut și a asigurat, prin lucrări de drenare, surplusul de apă. De atunci, familia dispune de o adevărată și permanentă «bază sportivă» în miniatură, vara practicîndu-se aici înotul, iar iarna, patinajul. Surpriza mare urma însă abia acum. Am văzut cu uimire și la început cu neîncredere cum tatăl amicului meu s-a postat într-un colț mai retras al iazului și cu o undiță rudimentară a început să pescuiască. Vă rog să mă credeți, în circa o oră și ceva, prinsese peste un kilogram de crăpcean. Mi-am exprimat admirația pentru întreaga amenajare, helești, nuferi, pești, și mi s-a răspuns că performanța nu este atît de neobișnuită pe cît ar părea, mulți consăteni fiind posesorii și beneficiarii unor asemenea «bălți». Amenajate și îngrijite de ei înșiși. Mă gîndeam că la Suceava, cît și în alte orașe, sînt perioade cînd nu găsești pește proaspăt, să tragi cu tunul. Și aici, grație hărniciei și inventivității țărănești, oamenii au reușit, pentru a cîta oară, să îmbine frumosul cu utilul, cu practicul.

Poate că performanța celor din Ipotești Sucevei ar merita popularizată și, mai ales, imitată. Prin atîtea comune, și nu numai în cele situate în preajma unor cursuri de ape ori în «funcii», sînt destule iazuri, ori «bălți», ori cum le-or mai fi spunînd, care printr-o amenajare corespunzătoare ar fi deopotrivă locuri de agrement și surse de aprovizionare cu pește proaspăt. Mă gîndesc apoi că lacurile de acumulare de pe riurile noastre interioare încă nu sînt privite suficient și sub acest aspect, de rezervoare piscicole de cea mai mare importanță. Recenta populare a lacurilor din jurul Capitalei cu pești, perspectiva îmbucurătoare ca în puțină vreme pe piață să se găsească în cantități rezonabile crapi — crapi de baltă, și nu de creșcătorie — poate va trezi un spirit de emulație și-n alte părți.

Totul este să se găsească oameni inventivi și harnici, precum sătenii din Ipotești Sucevei care, într-un perimetru lipsit de cursuri de apă importante, au reușit să capteze izvoare, să cureță bălți și să le transforme în întinderi de apă pe cît de curate, pe atît de rentabile.

Mihai HETCO

așa doarme de o mie de ani

Brațele întinse, capul orientat spre apus, picioarele spre răsărit. În stînga, craniul unui cal purtînd între maxilare, ca și atunci cînd trăia, zăbala. Mai jos, cele patru picioare ale bidiviului, retezate de la genunchi. Alături, ca inventar funerar: o sabie, un cuțit și o pereche de cercei (bărbătești) din aur. Cui aparține acest schelet aflat într-un mormînt amenajat după un ritual puțin obișnuit? Descoperit recent, sub un tumul, în plin Bărăgan, la Rîmnicelu, el a furnizat multă bătaie de cap arheologilor brăileni. Mai ales că în ultima vreme mai fuseseră scoase la lumină, tot în județul Brăila, la Lișcoteanca, alte patru morminte asemănătoare. Misterul a fost dezlegat: ele aparțin unor călăreți din hoardele de pecenegi care la sfîrșitul secolului al X-lea au năvălit în sudul țării. Descoperirea este deosebit de interesantă. Pînă nu de mult, după cum ne spun specialiștii din Brăila, date despre pecenegii care au năvălit la noi în perioada migrațiilor proveneau doar din izvoare scrise — nici o urmă materială, nici un mormînt. Acum se cunosc pe teritoriul țării — tot după părerea lor — zece morminte de ale pecenegilor: cinci în județul Brăila, cinci în alte regiuni, identificate și ele în ultima vreme.

F.U.

de ce nu avem poștă aeriană internă?

TAROM-ul ne aduce mereu la cunoștință multe și interesante noutăți exprimînd dorințele și eforturile acestei onorabile instituții de a veni în întîmpinarea celor ce doresc să zboare (cu avionul). În programul de lucru pentru această vară găsim, de pildă, curse noi, suplimentări de curse mai vechi, optimizarea (computerizată probabil) a legăturilor dintre toate orașele țării deservite de aeroplane, un nou aeroport la Tulcea și altele, și altele.

Nedumerirea noastră vine de acolo că printre toate aceste îmbunătățiri, care presupun serioase eforturi de concepție și realizare — financiare, organizatorice etc. — nu și-a făcut un locșor și o idee mai modestă, neambițioasă, nepretențioasă, nici măcar foarte inteligentă, un fel de «la mintea cocoșului»... Pe scurt: de ce nu pot, de pildă, să trimit prin avion o scrisoare care să ajungă *repede* (încă n-am întîlnit expeditor de scrisoare care să nu vrea ca misiva lui să ajungă *repede* la destinație) la Cluj, pe aeroportul căruia aterizează zilnic o mulțime de avioane? (Că în zilele noastre *repede* înseamnă *avion*, nu mai precizez fiindcă am ajuns de banalități.) De ce pot să trimit o scrisoare «By Airmail» la San Francisco, dar nu pot «Prin avion» la Tulcea? De ce ziarele pot fi expediate zilnic cu avionul și scrisorile nu? De ce?

E. DASCĂLU

tipuri și tertipuri

« informatul »

Orgoliul, această eternă plagă a umanității, germinează cele mai felurite forme ale degradării morale. Una, răspîndită în ultima vreme pînă la alarmă, o constituie «informatul», expresie curentă a vanității sociale exacerbate și a pălăvrăgelii cotidiene consecvente.

«Informatul» știe tot, e la curent cu cele mai subtile secrete ale zeilor, n-are dubii și ezitări în chestiunile fundamentale ale existenței. Cunoaște, în cele mai mici detalii, intențiile superiorilor săi, fiind avertizat, din timp, cu privire la mișcările lor cele mai tainice, comunicate de «informat» amicilor săi de șprițuri în cîteva fraze confidențiale, urmate de asigurarea categorică: **«Ți-o spun eu!»**

«Informatul» excelează, îndeosebi, în materie de fluctuație a cadrelor, manevrate de imaginația lui efervescentă pe un eșichier necontenit agitat: «informatul» are voluptatea să anunțe avansări spectaculoase, prăbușiri senzaționale, surprize terifiante, întărîte de certitudinea lui nedezmințită **«Tine minte ce ți-am spus!»** Cum «informatul» lansează într-o singură zi cîteva sute de «bombe», e firesc — în conformitate cu un elementar calcul al probabilităților - ca cel puțin două să se confirme. Și atunci exultă fericit: **«Nu ți-am spus eu?»** Dacă știrea pusă în circulație nu se adevărește, «informatul» nu dispără: **«Nu te grăbi, așteaptă!»** Dacă nici după șase luni nu se validează, nici atunci nu-și pierde cumpătul **«S-a revenit».** Dar își lasă, oricum, o portiță: **«Nu e însă exclus să se pună din nou pe tapet» «Cînd?» «La momentul oportun».**

Fiindcă ăsta este «informatul»: știe și ce se decide, și ce se amînă, și ce se face, și ceea ce nu se face, tot universul de gîndire al sferelor celor mai înalte și mai inaccesibile muritorilor de rînd, dar care, pentru el, n-au de mult nici un mister.

Acum trei seri am încercat sentimentul unei fericiri pe care n-o trăiești de două ori în viață. Am întîlnit într-o familie un «informat». Ne-a vîndut timp de patru ore ultimele trăsnete ale mapamondului, subliniate la fiecare frază de explozivul: **«E sigur, vă spun eu!»** L-am lăsat să vorbească, fiindcă știa tot. Un singur lucru nu aflase: că de a doua zi era «pus pe liber» pentru incapacitate profesională evidentă. Asta o știam eu

Aurel BARANGA

cronica serviciilor către populație

cu geamantanul pe străzile orașului în căutarea unui pat

DE VORBĂ CU TOVARĂȘUL CRISTIAN MITEA, DIRECTOR ADJUNCT LA OFICIUL DE TURISM AL CAPITALEI

Stimate tovarășe director, am pășit pragul biroului dumneavoastră preluînd «ofu»-ul colectiv al sutelor de vizitatori ai Capitalei noastre, ai tuturor celor care, odată intrați pe porțile Bucureștiului, la Gara de Nord sau pe aerogările de la Băneasa și Otopeni, sînt obligați să înnopteze pe băncile sălilor de așteptare sau în camere mizere, obținute prin mijlocirea unor misiți binevoitori, o adevărată armată de afaceriști veroși care și-au înfipt rădăcinile în binecuvîntatul ogor al rețelei hoteliere. Cunoaștem situația: spațiul pe care îl deții este departe de a face față solicitărilor zilnice, iar în perioada estivală sînteți literalmente sufocați sub presiunea turiștilor români și străini, care vă iau cu asalt serviciile de recepție. Prin întrebarea care v-o adresăm ne facem însă ecoul celor care, odată ajunși în Capitală, sînt obligați să colinde cu geamantanul străzile orașului, în căutarea unui pat. De ce această neplăcută, nepermisă și degradantă odisee, cînd înființarea unor dispecerate în gări și aeroporturi ar duce la rezolvarea acestei situații intolerabile?

— Există totuși și un dispecerat. Doritorii sînt rugați să se adreseze la telefon 13.27 00, iar după ora 23 la hotelul «Victoria», unde există un recepționer de serviciu

— Iată, așadar, un secret pe care îl faceți public prin intermediul publicației noastre

— Da, aveți dreptul să ne ironizați. Am făcut prea puțin pentru a informa marele public în această privință.

- Autocritica e binevenită, o vom prezenta și cititorilor noștri, dar întrebarea a fost alta

— A existat și un dispecerat în Gara de Nord. L-am desființat, deoarece omul trebuia să stea la o coadă interminabilă pentru a primi informațiile necesare

— Deci e mai simplu să-l puneți pe drumuri cu geamantanul la spinare?

— Dați-mi voie să vă explic. Ne găsim în incinta Oficiului de turism al Capitalei, care dispune de 2 097 locuri. Restul de 1 685 de locuri aparțin altor întreprinderi hoteliere. Dispeceratul înființat și desființat de noi nu avea în evidență decît spațiul cuprins în rețeaua noastră hotelieră.

— Dumneavoastră, Oficiul de turism al Capitalei, sînteți tutelat, înțeleg eu, de către Ministerul Turismului?

— Nu, nu, așa cred mulți. Stăpînul nostru este Consiliul popular al municipiului București. De Ministerul Turismului aparțin hotelurile Nord, Lido, Ambasador și Athénée Palace

— Și «Intercontinental»?

— Întreprindere aparte.

— Ați uitat «Hanul lui Manuc».

— Aici patronează Ministerul Comerțului Interior. Începeți să vă amuzați?

— De fapt, nu mai înțeleg nimic sau... încep să înțeleg totul. Înțeleg de ce nu se poate obține o evidență clară a spațiului disponibil, de ce musafirii Bucureștiului nu beneficiază de serviciile unor birouri de recepție în gări și aeroporturi. Ce mă sfătuiți să răspund cititorilor noștri?

— Că situația se va rezolva în foarte scurtă vreme, prin fuzionarea tuturor întreprinderilor hoteliere existente. În curînd deci o «Întreprindere de turism, hoteluri și restaurante», una singură, și patronată de Ministerul Turismului. Cu acest prilej se va proceda și la o revizuire a mijloacelor practice pentru informarea solicitanților noștri și pentru simplificarea relației pasager-recepționer. Vă rugăm să reveniți.

— Subscriem din toată inima.

Liviu TIMBUS

eveniment

omul care a trăit 45 de minute, fără inima lui, se însoară!

Acum cîteva zile, sunîndu-l la telefon pe eminentul profesor universitar dr Pop D. Popa Ioan pentru a realiza împreună un amplu reportaj al evenimentului științific petrecut în clinica de chirurgie din Tg. Mureș, distinsul profesor mi-a comunicat că dacă doresc să obțin o declarație a pacientului său, Popovici Deszö, va trebui să mă deplasez într-o comună din preajma Odorheiului Secuiesc, căci tînărul, pe care natura îl condamnase la moarte, săptămîna viitoare se însoară!

N-am să uit niciodată vocea caldă, sinceră, fascinantă prin modestia pe care o degajau cuvintele și simt și acum acel fior pe care-l trăiești ori de cîte ori descoperi în contemporanii tăi măreția pe care sînt capabili s-o realizeze prin marile confruntări în care se angajează fără șovăire.

Un tînăr fără nici o șansă de a supraviețui...

Un chirurg care s-a hotărît fără teamă de-a schimba o soartă pecetluită, de fapt o confruntare dintre om și destin...

Și mă gîndesc acum ce a simțit omul acesta cînd inima celuilalt confrate al său a încetat să bată? Ce-ar fi putut rosti el atunci despre speranță, despre puterea pe care sîntem capabili s-o stăpînim? Tînărul din fața sa era practic un om mort. S-au rostit atunci 88 de comenzi, 30 de oameni, colectivul său, le-au repetat pînă la desăvîrșire, 3 generatoare de curent electric au funcționat permanent (căci dacă ar fi intervenit o simplă defecțiune pe rețeaua electrică a orașului inima mecanică s-ar fi oprit și...), vane cu alimentare cu apă ș.a.m.d., pînă ce inima cea adevărată a fost deschisă, viața a fost reașezată cuminte la locul ei și după 45 de minute mîinile profesorului au închis în pieptul unui tînăr durata care îi fusese furată din clipa genezei.

Multe nopți am privit luminile albastre ale ferestrelor din clinica aceea și mă gîndeam că atunci cînd îl voi putea întîlni pe cel fără speranță, prima întrebare pe care am să i-o pun va fi: «Cum ți-ai închipuit că va fi această primăvară pentru tine, Popovici Deszö, dar mai ales cum o găsești?»

Și iată-mă acum pornit la drum, căci inima ce și-o revendicase moartea a răspuns acestei primăveri cu cel mai frumos dintre sentimente: s-a hotărît să se dăruiască la rîndul ei unei alte ființe umane, pentru care ea, acest om, reprezintă totul.

Voi scrie în această revistă nunta căci ea înseamnă nu numai o mare victorie, dar și pentru că sînt sigur că sărbătoarea aceasta va rămîne ca un pas al puterii omenești nu numai în istoria medicinei românești, ci chiar și-n acea secretă istorie a sentimentelor pe care o scriem zilnic pe acest pămînt unde din moși-strămoși destinul a fost înfruntat și-nvins cu hohote de rîs și săgeți albe.

Romulus GUGA

dialog cu cititorii

Problemele luptei împotriva spiritului birocratic continuă să preocupe — cum e și firesc — pe mulți dintre cititorii noștri. Iată ce ne scrie, de pildă, cititorul **Grigore Homaru** din Galați: «Eliminarea excesului birocratice urmărește, cred eu, nu numai simplificarea și accelerarea activității economice, sociale, administrative, de servire a populației etc., ci și crearea unei comunicări mai libere, mai directe, mai omenești între funcționari și cetățenii care li se adresează... S-a mai scris despre pereții de sticlă sau de lemn care mai peste tot îi despart pe funcționari de public, despre ghișeele-ghilotină parcă anume făcute pentru a-i umili pe oameni silindu-i să stea într-o poziție incomodă, nefirească, aplecați cu supunere în fața atotputernicilor reprezentanți ai mașinării birocratice, de fapt, puși acolo ca să-i servească ei pe cetățeni. De aceea, m-a mirat cînd nu demult am văzut la televizor prezentată elogios inaugurarea la Brașov, mi se pare, a unei agenții (cred că a C.F.R.-ului) dotată cu asemenea ghilotine. Vreo zecicincisprezece cetățeni îndoiți din șale pînă la un unghi de aproape 90 grade își strecurau cu greu capetele prin ferestruicile joase în timp ce funcționarele (dealtfel foarte arătoase) le răspundeau cu condescendență de la vreo 20 centimetri deasupra creștetului... Nu s-ar putea găsi soluții mai civilizate, mai demne, care să permită un contact neumilitor?...» Rîndurile tovarășului Homaru ne-au adus aminte de o frază amară scrisă de marele poet francez Charles Péguy încă în 1907: «Nu baricada desparte azi în două poporul Franței, ci un obiect mai mic, dar mult mai răspîndit: ghișeul». Desigur, există modalități de a lucra altfel cu cetățenii, trebuie nu mai preocupare, bunăvoință și, mai ales o altă concepție asupra raporturilor cetățean-administrație.

Cititorul **Tiberiu Manta** din Cluj ne trimite cîteva aprecieri cu privire la recentul apărut «Mic dicționar enciclopedic». Aprecieri, desigur, elogioase în cea mai mare parte deși completate și de cîteva observații critice. Nemulțumirile privesc lipsa din dicționar a unor termeni și, mai ales, a unor nume. Din păcate, acestea sînt imputări care se pot face oricărei lucrări avînd la bază o selecție atît de draconică. Nici un dicționar de acest fel nu poate satisface pe toată lumea și singurul lucru care i se poate pretinde este ca cel puțin termenii absolut esențiali să nu lipsească. Volumul la care ne referim satisface, credem, această cerință. Dealtfel, poate nu e inutil de adăugat că din cauza dezvoltării considerabile a cunoașterii omenești alcătuirea unor enciclopedii generale, cu vocație exhaustivă, a devenit practic imposibilă. Era marilor enciclopedii (de zeci de volume) a luat sfîrșit, chiar dacă unele lucrări cu tradiție continuă să mai apară în noi ediții. Astăzi se poartă «micile dicționare» pentru uzul curent și, mai ales, enciclopediile de specialitate.

În ultimele două săptămîni ne-am trezit la redacție cu cîteva zeci de scrisori (din Adjud și din Hîrșova), redactate cu stîngăcie școlărească și împănate pînă la refuz de greșeli de ortografie prin care ni se cere, cu o formulă stereotipă: «Vă rugăm să ne trimiteți următorii artiști...» Trebuie să facem cîteva precizări: 1) nu sîntem agenție de impresariat ca să trimitem artiști în diferite orașe din provincie; 2) cu atît mai puțin, nu sîntem traficanți de carne omenească pentru a trimite ființe vii unor consumatori minori și agramați; 3) nici fotografii (probabil că despre asta e vorba) nu trimitem ci, eventual, publicăm. Și acum o sugestie. profesorii de limbă română din cele două localități ar trebui să acorde o mai mare atenție însușirii de către elevi a cunoștințelor elementare de scriere românească.

H. DONA

TRADIȚII

După o destul de lungă absență a premierelor (două-trei luni nu sînt un fleac, și absențele n-au trecut, desigur, neobservate de spectatori), filmul românesc a reintrat în actualitatea ecranelor. Nu prin *filme de actualitate* care rămîn, în continuare, un sfînt deziderat, ci prin filme capabile să ne poarte spre lumini și umbre omenești dintr-un trecut mai apropiat sau mai îndepărtat. A fost întîi, în maiul acesta al unor pilduitoare rememorări istorice, premiera filmului *Ciprian Porumbescu*, evocare a timpului de euforie patriotică din ultimele decenii ale veacului trecut, în care chipul compozitorului-patriot dobîndea semnificații de emblemă. Și a fost, apoi, premiera filmului *Ceața*, incursiune în realitățile aspre ale unei epoci de amară amintire, în care, pe baricadele luptei ilegale, comuniștii apărau cu demnitate viitorul de astăzi al țării. Două filme foarte diferite ca gen și ca factură (cronicile propriu-zise au relatat despre ele mai pe larg), care ne permit totuși extragerea unor semnificații de ordin mai general.

S-o facem, din aproape spre departe. În *Ceața*, scenaristul Alexandru Șiperco și regizorul Vladimir Popescu-Doreanu (aș numi neapărat, printre colaboratorii de bază, pe operatorul Costache Ciubotaru și, în general, actorii, cu precădere trei: Adela Mărculescu, Maria Rotaru și Emmerich Schäffer), autorii filmului deci au izbutit o reconstituire veridică și tensionată a atmosferei de luptă revoluționară din anii dictaturii antonesciene. Ceea ce izbutește mai bine scenariul (și apoi regia) este să ne convingă că realitățile filmului sînt realități trăite. Tradițiile luptei din ilegalitate sînt evocate, așadar, dinăuntru, poartă pecetea participării. Este, cred, o calitate esențială a acesteia și a oricărei evocări de asemenea natură. Sigur, o asemenea calitate nu este determinată «în sine» (participarea presupune înregistrarea semnificațiilor moral-umane conținute de faptele de viață trăite și capacitatea de a transmite în parametri artistici sentimentul trăirilor respective). *Ceața*, prin suspense-ul menținut abil în jurul personajelor, pînă la sfîrșit, se constituie ca un atractiv «film de acțiune» și, chiar dacă în logica desfășurării intrigii intervin hiatusuri, sau în replicile personajelor se fac auzite, cîteodată, stridențe declarative, transmite, mai mult decît plauzibil, sentimentul participării revoluționare.

Complet diferit, cum spuneam, ca factură, filmul *Ciprian Porumbescu* are ca personaj principal al peliculei, aș zice chiar cel mai important, însăși muzica, și regizorul Gh. Vitanidis a izbutit, prin ponderea pe care i-a rezervat-o în economia acțiunii propriu-zise și prin modul în care a integrat-o în intrigă, să-i sublinieze și să-i sublimeze capacitățile emoționale. Autorul filmului a reușit, astfel, să sintetizeze un adevăr de esență al personajului evocat, pentru că în primă și ultimă instanță acesta a fost Ciprian: un artist angajat al vremii sale, cu o existență zbuciumată, încheiată prematur, înainte ca autorul «Craiului nou» și al «Baladei», al frumoaselor marșuri patriotice «Trei culori» și «Pe-al nostru steag» să fi împlinit 29 de ani. Dincolo de aceste secvențe-cheie ale filmului există, e drept, și multă, prea multă «proză roză». Dar, s-o recunoaștem, este și asta o «tradiție» a romanțărilor biografice și nu numai a celor românești...

Călin CĂLIMAN

1 *Adela Mărculescu și Emmerich Schäffer în noul film românesc «Ceața».*

2 *Ciprian Porumbescu — așa cum apare pe peliculă în interpretarea tînărului actor Vlad Rădescu.*

Alfred Hitchcock, maestrul inegalabil al «thriller»-ului și-a exprimat recent, față de un grup de ziariști, intenția de a realiza un film de suspense, a cărui eroină să fie marea cîntăreață Maria Callas. «De ani de zile dorința de a turna un film cu Callas mi s-a înfipt în creier și o visez și noaptea— a declarat Hitchcock.

cine, ce, unde, cînd?

● Familia Trintignant apare unită și pe platoul de filmare. Iată, de pildă, cum sînt distribuite rolurile în filmul «Défense de savoir», în curs de producție la Lira Films: regizoare, Nadine Trintignant, soție; interpreți, Jean-Louis Trintignant, soț și (din nou) Nadine, fiică!

● Dedicat zilei eliberării naționale a poporului bulgar, filmul «A venit ziua», în curs de turnare la Tîrnovo — vechea capitală a Bulgariei — frapează mai cu seamă prin tinerețea realizatorilor și actorilor: regizorul are 29 de ani, iar interpreții principali 22 și respectiv 16 ani. Scenaristul filmului este scriitorul Vasil Akiov, un maestru al temelor antifasciste, autor și al scenariului filmului «Păsări și ogari», care a rulat și la noi.

● Anthony Quinn și-a depus oficial candidatura pentru rolul lui Picasso, a cărui viață va fi evocată, în curînd, pe ecran. «Mi-aș da bucuros un an din viață pentru a-l putea întruchipa pe marele malaguen» — a spus Quinn, și ca suprem argument: «N-am jucat tot eu rolul unui alt pictor mare, al lui Gauguin, în filmul «Van Gogh»?

● Insolitul, iată elementul care caracterizează filmul lui Jacques Démy intitulat «Nimic grav, soțul dv. e însărcinat», film care a avut anterior titlul «Evenimentul cel mai însemnat după aselenizarea omului». După cum se poate deduce este vorba de o comedie inspirată de unele schimbări biologice care pot interveni ca urmare a explorării universului cosmic. Protagonist: Marcello Mastroianni, secondat de Catherine Deneuve, un cuplu despre care s-a vorbit mult în ultima vreme.

● Un «remake» al celebrului «Till Eulenspiegel» de Charles de Coster (în acest context reamintim creația remarcabilă a lui Gérard Philipe în același rol) este în curs de realizare la Mosfilm, sub bagheta atît de cunoscutului cuplu Alov și Naumov.

● Spre bucuria copiilor de pretutindeni, «Alice în Țara minunilor», «minunea» lui Lewis Carroll, va fi din nou ecranizată, de data aceasta în Anglia. Conducerea filmului a fost încredințată lui William Sterling, ajutat de o echipă de actori în frunte cu mult apreciatul comic Peter Sellers. Alice va fi micuța Fiana Fullerton.

de la a la z

KAZAN Elia

Regizor american de film născut E. Kazanjoglous, la Constantinopole, la 7 septembrie 1909. Absolvent al cursului de artă dramatică de la Universitatea Yale, E. K. se impune mai întîi în teatru, ca actor și regizor (Group Theatre, New York) apoi debutează în film cu *Un pom crește în Brooklyn* (1945) și înființează faimosul Actor's Studio (1948) împreună cu Lee Strassberg și Cheryl Crawford, adevărată pepinieră de talente pentru film și teatru, educate în spiritul metodei lui Stanislavski. În filmele sale atacă frontal o seamă de probleme social-politice ale Americii postbelice: *Boomerang* (1947), *Gentlemen's Agreement* (1948), *Pinky* (1949), *Pomeți pe străzi* (1950), filme concepute și realizate de pe o netă poziție progresistă a unui om de stînga. Din păcate convingerile sale nu rezistă șargumentelor» faimoasei «Comisii pentru cercetarea activităților antiamericane». Comportarea sa penibilă în acele triste împrejurări aruncă o umbră asupra întregii sale cariere. Fără a renunța la subiectele adînc implicate în realitatea social-politică a Americii, E.K. cunoaște mai departe mari succese de public și critică prin filme ca *[illegible] tramvai numit dorință* (1951), *Viva Zapata* (1952), *Pe chei* (1954), *La est de Eden* (1955), *Baby Doll* (1956), *A Face in the Crowd* (1957), *Wild River* (1960), *Splendoare în iarbă* (1961), *America, America!* (1963), *Aranjamentul* (1969), *The Visitors* (1972), filme distinse în mare parte cu diverse premii Oscar

KEDROVA Lila

Actriță franceză de film și teatru, de origine rusă, născută la Leningrad în 1919. Stabilită din 1928 în Franța devine una dintre glorile teatrului francez înainte de a se afirma ca una din marile actrițe de compoziție ale ecranului mondial. După o carieră strălucită pe scenele pariziene, unde trece cu ușurință de la clasici rup la autorii moderni de avangardă, L.K. debutează în film în 1953, în *La défroqué*, continuînd să interpreteze roluri de compoziție de mare relief în filme ca: *Futures vedettes* (1954), *Les impures* (id.), *Razzia sur la Schnouff* (id.), *Oameni fără importanță* (1955), *Strada mare* (1956, Spania), *Jusqu'au dernier* (id.) *Montparnasse 19* (1957), *Fino all'ultimo* (1958, Italia), *Man pete le gitan* (1959), *Zorba grecul* (1964, S.U.A.), *High Wind in Jamaica* (1965, S.U.A.) *Penelope* (1966, S.U.A.) etc. Pentru extraordinara ei creație din *Zorba grecul*, L.K. a primit în 1964 Premiul Oscar pentru compoziție.

KEFL Howard

Actor american de film și teatru liric, născut Harold Clifford, în Illinois, Gillespie (S.U.A.), la 13 aprilie 1917. Se afirmă la început ca stea a teatrelor muzicale de pe Broadway creînd cîteva din marile succese ale anilor '50, ca: *Oklahoma* și *Carousel*, de Rodgers și Hammerstein. Debutează în film la Londra în *The Small Voice* (1947), dar se impune de-abia în 1950 cînd angajat la Metro, mergînd pe linia glorioasă a unui Lawrence Tibbett sau Nelson Eddy, devine vedeta nr. 1 a filmului muzical. Vocea sa de bariton bine timbrată este pusă în valoare în filme ca *Annie Get Your Gun* (1950), cu muzica de Irving Berlin *Pagan Love Song* (1950), *Show Boat* (1951), și *Lovely to Look at* (1952), după *Roberta* de Jerome Kern, *Ride Vaquero* (1953), *Sărută-mă Kate* (id.), musical după *Femeia îndărătnică* de Shakespeare, de Cole Porter, *Calamity Jane* (id.), *Rose-Marie* (1954), după opereta lui Frimml, *Șapte mirese pentru șapte frați* (id.), musical de Stanley Donen, *Deep in My Heart* (id.), *Jupiter's Darling* (1955), *Kismet* (id.), *Floods of Fear* (1959) etc. Dar H.K. se dovedește și un excelent actor de comedie și dramă. În ultima ipostază se remarcă din 1959, începînd cu filmul lui Frank Borzage: *The Big Fisherman*, continuînd cu: *Armored Command* (1961), *The Day of the Triffids* (1963), *The Man from Button Willow* (1965), *Waco* (1966), *The War Wagon* (1967), *Red Tomahawk* (id.), *Arizona Bushwhackers* (1969)...

KEELER Ruby

Actriță americană de film și revistă, născută la Halifax (S.U.A.), la 25 august 1909. Străbate etapele drumului către glorie pe scenele teatrelor muzicale de pe Broadway și după o scurtă carieră ca dansatoare și cîntăreață pe scenele de revistă, cunoaște gloria mondială din 1932, ca star al casei Warner Bros., în faimoasele filme lirico-coregrafice ale anilor '30, semnate de Busby Berkeley și Lloyd Bacon, filme devenite clasice ale genului, ca: *Strada 42* (1932), *Parada aurului* (1933), *Paradisul drogaților* (id.), *Femei, femei, femei* (1934), *Nopți din Hawaii* (1935), *Umbri pe vecie* (id.), *Casino de Paris* (id.), *Colleen* (1936), *Ready, Willing and Able* (1937), în care făcea de obicei cuplu cu Dick Powell, replica ei masculină de la Warner, și cu Al. Jolson (soțul ei în viață). A interpretat un singur rol dramatic în *Cuibul fericirii* (1938) și și-a încheiat cariera cinematografică cu *Sweethearts of the Campus* (1941), film-revistă destinat trupelor de pe front.

Constantin POPESCU

Anda Călugăreanu, viitoare vedetă a unui recital A.R.I.A.!

pe cine promovăm? (II)

...Și A.R.I.A. poate promova talente, chiar dacă menirea sa este îndeobște aceea de a le «vinde» consumatorilor de muzică. Și aceasta pentru că deține suficiente pîrghii cu ajutorul cărora poate să ofere sau să impună marelui public nume noi, să le folosească la maximum pe cele deja consacrate. Dar să vedem care sînt mijloacele prin care instituția artistică de la poalele sud-estice ale Intercontinentalului poate și trebuie să promoveze talentele de care dispune. Principalele forme de spectacol cu care se lucrează la A.R.I.A. sînt recitalul și turneul.

RECITALUL

Este o noțiune, pe cît se pare, uitată de asociația noastră de impresariat, regăsită doar în cazul insular al Aurei Urziceanu. De ce s-o fi uitat oare această formă, nu știu. Poate pentru caracterul său incomod. Într-adevăr, organizarea unui recital reclamă multă inventivitate, uneori mult curaj și încredere în posibilitățile unei vedete, precum și foarte multă publicitate. Dar de ce vorbim noi despre publicitate cînd în prezent degetele unei singure mîini sînt suficiente pentru a număra cîntăreții de muzică ușoară care beneficiază de un afiș publicitar. În ciuda îndoielilor ce apasă A.R.I.A. în ce privește recitalurile (îndoieli neexprimate public, dar presupuse de noi), sîntem convinși că soliști ca Margareta Pîslaru, Anda Călugăreanu, Mihaela Mihai, Aurelian Andreescu și formații ca Phoenix, Sfinx, Mondial pot susține oricînd, și nu fără succes, un recital al lor și numai al lor. Așadar, folosind clasica metodă a eliminării, practic, cele două tipuri de spectacole A.R.I.A. sînt unul:

TURNEUL

La acest capitol nu ne putem plînge de inactivitate. Indiferent de timpul probabil, ici-colo sau dincolo, toată suflarea muzicii noastre ușoare face turnee. Nu-i rău! Avem o rețea bogată de săli de spectacole, avem, de asemenea, un public receptiv, dornic, avid chiar de noutăți, dar ce ne facem cînd turneul este organizat de-a valma (se pnarță mixtura artistică gen formație pop-cîntăreți de muzică ușoară) și cînd acestui public i se oferă spre ascultare o muzică alterată, filtrată subțire din punct de vedere estetic, și cel mai adesea acordată după un diapazon contabil? Nu cîgădiesc faptul că în turneele sale prin țară formația Savoy (am luat un exemplu la întîmplare) a avut succes, dar dați-mi voie să mă îndoiesc în prizința calității muzicii practicate de acest grup. Îmi amintesc chiar că mai an, cineva de la A.R.I.A. mi-o recomanda ca fiind «cea mai bună» formație din țară (!!). Era vorba, evident, despre o miopie de proveniență comercială, corectată probabil între timp de ultimul turneu al formației Phoenix. Și atunci, ce ne facem? Preferăm elementul financiar celui estetic-educativ, lăsăm de o parte bunul-gust și admitem faptul rentabil, sau — mai pe scurt: PE CINE PROMOVĂM?

George STANCA

CINECOTA SĂPTĂMÎNII – 9 cronicari – 9 filme

Filmul	Călin Călimman	Ioana Creangă	Florichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Cușca	**	**	**				**	*	**
Ciprian Porumbescu	**	*	**				**	**	***
Veronica	*	**	**		**		*	**	**
Cînd legendele mor							*	**	**
Clasa muncitoare merge în paradis		***		***			***	***	**
Fata bătrînă	***	**		**			**	**	**
Misterul din insula Baffe	o	*	*	*	o		o	*	***
Grăbiți apusul soarelui	*	**	**					**	**
Ce se întîmplă,doctore?	**	**	**		**			**	***

Nicoleta GHERGHEL

o inutil a vă deranja
* de văzut eventual
** de văzut
*** de văzut neapărat
**** capodoperă

CURIER MUZICAL

Dorina Opleșcanu — Cluj, Emilia Adriana Ionaș — Oradea. Topuri bune, pline de noutăți. **Mircea Lumei — Sighetu Marmației.** Considerăm numai taloanele din ultimul număr al revistei; locul întîi — 10 puncte, locul doi — 9 puncte etc. Și acestea înmulțite cu numărul de taloane. **Dorin Danciu — Iași.** Nu știu de cînd sîntem prieteni, dar văd că mă cunoașteți. Top-ul ierarhizează compozițiile, nu interpretarea, iată de ce «Zilele» a intrat în top. «Din nou acasă» (Sfinx) are deocamdată șanse minime, nefiind difuzat la radio și TV. **Francisca Dragomir — București.** «Curierul» există, acum putem discuta. **Dan Trif — Sinaia, Daniel Suciu — Timișoara, I. Ionescu — București, Lucian Biriș — Baia Mare.** Voturile dumneavoastră sînt inutile dacă ele nu includ zece melodii clasificate. **Simona Suciu — Sibiu.** Nu ați greșit, top-ul dumneavoastră este foarte corect. **Livia Ciuperca — Berești.** Rubrica de «informare discografică» va apărea în curînd. **Natalia Dima — București.** Recomandările dumneavoastră și datele precise despre Eva Kiss ne-au convins, dar dacă ați dori-o și în top-ul nostru ar trebui să ne trimiteți... măcar un top! **Radu Bobe — Cluj.** Propunerea dumneavoastră ca «tinerii interpreți de muzică ușoară să fie popularizați» este de mult în vederile noastre; n-ați observat?

S.G.

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpretul	Săptămîni în top
1	1	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	11
3	2	Dedicație	Romanticii	5
2	3	Ai, hai	Doru Stănculescu	8
5	4	O portocală	Anda Călugăreanu	6
8	5	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	7
4	6	Vouă	Dida Drăgan	10
7	7	Zilele	Marina Voica	4
6	8	Soarele și luna	Vali și Carmen	7
9	9	Alergători de cursă lungă	Margareta Pîslaru	2
—	10	Din focul primului sărut	Aurelian Andreescu	1

Compozitori: 1. George Grigoriu, 2. Teodor Tufiș, 3. Doru Stănculescu, 4. Marius Țeicu, 5. Mircea Florian, 6. Petre Magdin, 7. Marius Țeicu, 8. Valeriu Sterian și Carmen Marin, 9. Margareta Pîslaru, 10. Marius Țeicu.

TOP MUZICAL „FLACĂRA" TALON NR. 15

poluarea folclorului (XV)

Interlocutorul meu este un om serios. Între două vîrste. Bine pregătit în meseria lui. Călătorește destul de des în străinătate. Se îmbracă corect. Nu poartă plete.

Îmi spune (caut să reproduc aproape întocmai o convorbire adevărată): — Mă frămîntă un gînd. Vă înțeleg pasiunea acțiunii pe care o întreprindeți în privința folclorului. Mă întreb însă întrucît cultivarea excesivă a artei populare în epoca noastră nu dovedește o atitudine învechită, depășită pentru o țară care merge cu pași repezi spre modernizare, spre industrializare. Oare a cere poporului care se străduiește să depășească o anumită stare de lucruri să rămînă la practicarea unei arte care nu își mai are justificarea, la formule artistice perimate, necorespunzătoare concepțiilor și mentalității unui om modern, nu înseamnă pînă la urmă a-l trage înapoi, a-l împiedica să progreseze? Mă întreb dacă apologeții artei populare nu dovedesc o atitudine retrogradă pretinzînd menținerea folclorului în zilele noastre. Vreau să vă fac o mărturisire: de curînd am rămas penibil impresionat văzînd la Cluj niște studenți electroniști mascați în straie țărănești, dansînd jocuri populare. Mie, acești tineri, care s-au dedicat uneia dintre cele mai înaintate discipline, mi-au apărut — să-mi iertați expresia — ca niște adevărați troglodiți.

— Dar cum v-ar fi plăcut să se comporte, ce ar fi trebuit să facă pentru a corespunde cerințelor artistice ale omului modern?

— Știu eu? Să danseze și ei după muzica sud-americană, mexicană, africană. Desigur, și această muzică este de origine populară, dar prin prelucrările compozitorilor ea este prezentată sub o formă mai elevată. Cred că e de dorit ca tinerii noștri să petreacă tot așa cum petrec popoarele civilizate care au trecut de stadiul unei vieți patriarhale. Să se integreze vieții omului modern.

Sînt bucuros că îmi mărturisiți atît de pe șleau nelămuririle dumneavoastră ci, dacă înțeleg bine, profunda nemulțumire.

Element de poartă românească

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

În legătură cu preocupările artistice ale omului «modern» pe care l-ați întîlnit în țările capitaliste ale Apusului ar fi multe de spus. Eu unul mă voi mulțumi să vă înfățișez cîteva împrejurări trăite, care pentru mine sînt cît se poate de grăitoare, de concludente.

Dar înainte de toate, privitor la felul în care socotiți că este nimerit să petreacă tînărul nostru modern, vă rog să-mi răspundeți întrucît trebuie socotit superior omul care preia și consumă, fără nici un discernămînt, muzica și dansurile unor popoare nedezvoltate sau uneori chiar ale unor triburi primitive. Îmi vine greu să înțeleg de ce pentru a putea fi socotiți evoluați tinerii noștri trebuie neapărat să practice formulele artistice ale unor colectivități înapoiate care, la rîndul lor, luptă spre a depăși stadiul în care se află. Tocmai tinerii noștri care au norocul să aparțină unui popor a cărui artă a atins rafinamentele cele mai subtile, frumusețile neîntrecute caracteristice uneia dintre cele mai înaintate civilizații rurale. Este explicabil ca popoarele care și-au pierdut folclorul să recurgă la tot felul de artificii, de împrumuturi în scopul de a-și îmbogăți viața. Din fericire însă aceste probleme nu se pun în țara noastră, atît de invidiată de către popoarele civilizate pentru frumusețile încă înfloritoarei ei arte populare.

Și pe mine, ca și pe dumneavoastră, anumiți tineri m-au purtat cu gîndul la troglodiți. Cu marea deosebire că acești tineri se numărau tocmai printre cei pe care dumneavoastră îi socotiți a fi ultima expresie a omului «modern» și care trebuie să fie luat drept model, dacă vă înțeleg bine.

În cunoștință de cauză vă voi vorbi despre ei cu nădejdea că voi reuși să vă schimb gîndurile.

Hari BRAUNER

(Va urma)

capriciile gustului

avatarurile modei

Fenomenul modei se impune atenției publice, reține atenția sociologilor și esteticienilor, cu deosebire în ultimul secol. E limpede că și înainte categoriile de populație recunoscute astăzi ca fiind în primul rînd implicate în fenomenul modei, se dovedeau interesate, într-un grad mai mare decît copiii sau oamenii în vîrstă, de problemele vestimentației. De ce moda a devenit totuși în secolele XIX și XX un fenomen cultural «la modă»? Va trebui să avem în vedere, mai întîi, frecvența mult mai mare a schimbărilor spectaculoase, în ceea ce privește vestimentația, survenite ca urmare a dezvoltării industriei textile, a industriei confecțiilor și a comerțului specializat. Aceste elemente fac posibilă o anumită stare de «abundență», în condițiile în care «haina» poate fi schimbată cu ușurință, fără să presupună eforturi financiare prea mari. Lumea descoperă, dintr-o dată, o plăcere mai greu încercată înainte, aceea de a se prezenta în condițiile spectacolului urban, sub o multitudine de fațete vestimentare, condiționate de anotimpuri, de evenimente, de noile materiale textile. Un coeficient important de noutate și o anumită fervoare a noutății se introduc pe această cale în viața cetăților care vor cunoaște, de acum înainte, o stare de animație pronunțată, o stare de ceea ce sociologii numesc «permanentă agitație estetică». Goana după noutate, în materie de vestimentație, determină, pe planul economiei, un grup de interese specifice din partea întreprinderilor de industrie textilă, din partea întreprinderilor industriei de confecții, din partea firmelor comerciale de profil. Ceea ce apare interesant sub aspect estetic, în fenomenul modei, este conștiința efemerității formelor, a «liniei» vestimentare pentru care se optează acum. Opțiunea are loc în condițiile în care există, de la bun început, convingerea că mîine «linia modei» va fi alta, că altele vor fi formele preferate, că obiectul ales acum mîine va trebui abandonat. Din acest punct de vedere fenomenul estetic al modei se definește din opoziție cu fenomenul estetic al artei, care presupune, invers, ambiția obiectului preferat acum de a se prezenta și mîine la fel, de a poseda și mîine aceeași importanță estetică, aceeași valoare, de a fi «etern», același. Vechiul în limitele modei, ca și în limitele design-ului, devine întotdeauna sinonim cu uritul. Chiar dacă se revine la o «linie» care a mai fost, în materie de modă trebuie avută în vedere valoarea de noutate pe care o presupune respectiva «revenire», prin opoziție cu statu quo-ul gusturilor, în materie de vestimentație, imediat anterior. Moda ne este propusă de către casele de confecții prestigioase, prin intermediul reclamei, prin intermediul «paradelor» organizate cu participarea unor manechine celebre, prin intermediul publicațiilor ilustrate, prin intermediul vitrinelor. Acest lucru însă nu se face întîmplător. Cei care ne dictează moda pentru următorul «sezon» au în vedere un complex de factori. Aspirațiile estetice ale populației interesate de modă, dintr-o anumită zonă geografică, sînt primele care trebuie avute în vedere. Gradul de saturație estetică, în raport cu o anumită linie și cu anumite forme, condiționînd, de fapt, noile aspirații nu poate fi, nici el, neglijat. Anumite restricții de ordin moral, care se cer infruntate, anumite convenții vestimentare, care se cer încălcate pentru asigurarea unui grad mai mare de libertate a individului în materie de vestimentație, anumite prejudecăți, la care e nevoie să se renunțe, nu pot fi, nici ele, ignorate. Nu poate fi ignorată, adeseori, nici funcționalitatea noilor linii vestimentare. Deși universal, fenomenul modei vestimentare vizează întotdeauna realitățile sociale de pe o anumită arie geografică restrînsă.

Gheorghe ACHIȚEI

Orice modă se proclamă «universală». În realitate însă factorii de ordin local sînt totuși cei care au «ultimul cuvînt». Cît urmează să producă industria confecțiilor, dintr-o țară cum este a noastră, în consens cu noua linie a modei, atunci cînd nu există certitudinea că noile produse ar avea căutare. E necesară, în această privință, o cercetare temeinică a situației gusturilor din fiecare țară, atunci cînd ni se propune o nouă modă. Altminteri, vom ajunge să producem prea mult din ceea ce nu doresc cumpărătorii, iar cumpărătorii vor ajunge să dorească prea mult din ceea ce nu producem noi.

cronica tv

ceea ce nu merge

În apărarea florilor, a ierbii și a arborilor s-au ridicat multe glasuri cu dragoste pentru păstrarea intactă și neștirbită a naturii. Pomilor din marginea drumurilor li s-au dedicat poeme, poeme antologice, apele și Carpații au devenit metafore vii, simboluri ale existenței și durabilității. Aerul și iarba, și apa, și teii, și nucii au găsit și găsesc în poeți și în ziariști un puternic scut prin stăruința și seriozitatea cu care scriu despre utilitatea și frumusețea lor. Apoi, dacă toți arborii, și toți pomii, și toate florile plantate de cetățenii județelor în primăvara aceasta ar deveni — ca într-o legendă — maturi, s-ar simți imediat o schimbare în coloritul și aerul țării. Odată cu această amplă manifestare a unei vechi iubiri pentru natură, prin plantarea de păduri și livezi, s-au luat măsuri drastice, legiferate, împotriva tuturor acelora care de la sine putere tăiau copaci. Cum nu-i plăcea unui oarecine umbra unui copac, cum o suprima. Cineva a tăiat cîteva mii de piersici plantați pe marginea drumului pentru simplul fapt că cetățenii luau, fără să dea socoteală, piersici. Și atunci? Mai bine să taie piersicii decît să se înfrupte trecătorii din fructele primăriei. Și i-a tăiat! Începînd din primăvara aceasta pomii, pădurile și iarba au început să fie mai drastic apărate de lege și de opinia publică. Au apărut multe și serioase reportaje atît despre acțiunile de plantare și îngrijire a livezilor, cît și despre ignorarea de care vorbeam a legilor acestui pămînt. Dar iată că printre atîtea glasuri serioase s-a mai ridicat și unul... (duminică, 20 mai a.c., la ora 14,50, pe programul 1) care voia neapărat să facă pe «spiritualul» în spatele unei pelicule de «16 milimetri». Un reporter căptușit cu invenții verbale intenționează să mustre pe «vandalii suavi» care rup florile și arbuștii, iar în curînd o să trebuiască să «jumulească pe jos» (iarba, probabil), că «n-o să mai aibă cum și în ce fel lua masa la iarbă verde». (O să fie nevoiți să ia «masa la asfalt». Rideți! n.n.) Tonul inadecvat al materialului, lipsa de aplicație la obiect, stridența limbajului și zîmbetul cîmp pe seama acelora care prin fatalitate ajung cu mașina într-un copac. Pe aceștia Marin Traian (reporterul) îi trece, însușindu-și o expresie auzită, în categoria «vandalilor suavi» și-i ia tare... că strică arborii de pe șosea. Cîți pomi s-au distrus de către nenorocitii care și-au făcut mașina zob împreună cu viețile lor și cum pot fi ei «disciplinați» de sîrlubaticul reporter care-și încheie cu «vandalii» aceștia în «suavitatea» lor își zic: „Ia, hai să mai distrugem un pom și să facem în necaz celor care merg numai pe trotuar și nu «jumulesc» iarba... Ce viteză avem acum? «Viteza legală: 100!» Accelerează și intră acum, cît nu ne vede nimeni, în cel de-al 13-lea plop!" Și la asemenea ispravă reporterul, cu un zîmbet (larg) «pe (aceiași) 16 milimetri», apare cu aparatul de filmat; își freacă mîinile că a prins pe cei care distrug natura și filmează epava din toate unghiurile. La grămadă merge... își zic unii. Nu. Nu merge! Chiar într-o emisiune mozaic («Album duminical»), chiar dacă e plasată înaintea unui meci din Cupa Davis, cînd telespectatorii fac pronosticuri și au, firește, emoții, tot nu merge. Ar trebui să știe M.T. cînd să rîdă, indiferent de dimensiunea peliculei. Dinsul însa rîde la vecernie și asta e imixtiune nu educație.

Coman SOVA

P.S. A început sezonul estival, în străduri și pe litoral se face plajă și băi de nămol, temperatura aerului este de 20 de grade la umbră, iar pe micul ecran... «Rapsodie de iarnă». Capre, urși, buhai, colinde, sorcove, urături și mascați, într-un decor autentic alpin. Dansatorii au chiciură pe mustăți. Toate bune și frumoase dar de ce acum, vara? În decembrie o să dăm reportaje despre băile de soare de la Costinești!

minuni în vremea noastră...

Magul Battista vinde, pentru cine are naivitatea să creadă, o fericire ipotetică.

Încă din timpurile pierdute în negura istoriei a înflorit o industrie sui-generis: cea a șarlatanilor.

Naivi și creduli au existat dintotdeauna — și pe seama lor s-a înmulțit tagma profitorilor, a ghicitorilor în stele și în palmă, a prezicătorilor și a celor care și-au arogat harul divin de a fi moștenitori pămînteni ai unor forțe supranaturale.

Asemenea idei retrograde, în contradicție flagrantă nu numai cu adevărul, cu concluziile logice ale științei, dar chiar cu bunul-simț elementar, au putut rodi ca o ciupercă otrăvitoare pe terenul putred al obscurantismului și misticismului, al inculturii. Dar nu trebuie să mergem prea departe în trecut, la vremea oracolului din Delfi, ori în evul mediu. Ci, coborînd pe scara timpului, la secolul nostru, vom întîlni proliferate cele mai năstrușnice manifestări ale negustorilor de iluzii.

Formele de prezentare sînt felurite. După imaginație, clienți, interese economice, religioase și chiar politice. Ba, aș spune chiar că ele diferă de la țară la țară, deși multe au trăsături comune. Horoscoape, bunăoară, publică ziare și reviste din Anglia, Franța, Italia, Statele Unite. Cărți despre magie și dezlegarea tainelor viselor se găsesc în vitrinele librăriilor de pe diferite meridiane. Și, ca o formă nouă, în pas, ca să zic așa, cu cererea și oferta, a început în ultima vreme și comerțul de tarabă cu obiecte destinate magiei, adepților lui Satana și multe asemenea elucubrații. Inventivi, ca orice negustor care se respectă, cei ce cîștigă bani grei de pe urma naivității și credulității semenilor lor apelează chiar la citate din literatură, folosind ca slogan publicitar cele scrise de Baudelaire în secolul trecut: «Cel mai frumos truc al Satanei e acela de a convinge oamenii că el nu există». Deci, nu vă lăsați, sărmani oameni, ademeniți de trucul lui ucigă-l toaca, ci cumpărați, fără a mai sta pe gînduri, prafurile, alifiile și obiectele prin care îl puteți avea, la orice oră din zi și din noapte, alături de voi.

Dar apropo de horoscoape. O anchetă făcută în urmă cu un an în Franța demonstra că oameni de afaceri care se pretind serioși nu pornesc dimineața spre birou înainte de a vedea ce le prezice pentru ziua respectivă zodiacul. În urmă cu cîteva zile, vameșii portului italian Cagliari au descoperit în carcasa din fibră de sticlă a unei ambarcații de agrement o cantitate de 250 kilograme de hașiș. Unul din traficanții arestați, englez de origine, se plîngea ziariștilor că a avut ghinion, deoarece horoscopul îi indicase «Veți avea succes în tot ce întreprindeți. O călătorie în străinătate vă va aduce împlinirea dorințelor».

În paginile publicitare ale revistelor italiene apare, cu regularitate, un anunț prin care magul scriitor Antonio Battista îi vestește pe cei ce au visat urît sau frumos, pe cei care au dezamăgiri în dragoste, că vor găsi răspuns la chinuitoarele lor întrebări dacă vor cumpăra cărțile scrise de el (ambele volume nu costă decît 10 500 de lire, deci pomana pomenilor), primind în plus drept cadou și cîte un talisman aducător de noroc. Observați deci evoluția modernă de la Coco, papagalul din bîlciuri care scotea cu ciocul bont biletul universal valabil pentru toate marile probleme ale vieții, la cartea tipărită în cele mai bune condiții grafice. Magul a sfîrșit în arestul poliției, acuzat de escrocherie.

Multe, chiar foarte multe miracole se promit în numele credinței în Dumnezeu. Mă rog, fiecare e liber să-și manifeste cum dorește această credință. Numai că...

Numai că, adevărurile elementare ale vieții, însăși știința, demonstrează fără putință de tăgadă că între a da crezare unor precepte biblice și realitate e o cale foarte lungă. Să ne aducem aminte numai de șarlatania purtînd girul regal, cu «minunea de la Maglavit» care a făcut atîta vîlvă la noi, acum vreo patru decenii. În perioada aceea de cumplită exploatare a maselor burghezia și moșierimea aveau nevoie de o asemenea mistificare pentru a arunca praf în ochii mulțimilor, de o diversiune pentru a abate atenția de la gravele probleme de ordin social. Așa a ajuns ciobanul sifilitic ridicat la rang de tămăduitor al suferințelor. Tristă comedie.

După cum tot o trista comedie este și cazul escrocului canadian Gilles Davis, arestat în mica republică din America centrală, Salvador. Davis era urmărit în țara de origine pentru găinarii — printre altele uitînd să mai restituie o limuzină închiriată de la o agenție de turism. Dealtfel, îmbrăcînd sutana de preot a călătorit la bordul acestei mașini prin Nicaragua, Honduras, Salvador, încasînd 20 000 de dolari de la diferite societăți de binefacere. Banii îi lua sub formă de împrumut, promițînd că îi va folosi pentru fericirea nevoiașilor. Cert este că bieții țărani, cu mintea acoperită de pîcla misticismului, îi ascultau cuvintele mieroase și mulți, aflînd că a fost arestat, s-au rugat pentru eliberarea îngerului despre care spuneau că l-au văzut cu un nimb de flăcări în jurul capului.

În presa clericală din Occident se duce o vastă campanie, cu argumente pro sau contra, în legătură cu tema dacă vor ajunge în paradis sau în infern nou-născuții decedați înainte de botez. În revista «Civilizația catolică» unii călugări iezuiți afirmă că miracolul scăpării de păcatul originar nu se poate produce decît prin botezul clasic și că acceptarea teoriei contrare ar duce la grave pierderi pentru biserică. Doar anual se nasc atîția copii, iar botezul, după cum se știe, se plătește. Drept argument, apărătorii miracolului divin folosesc chiar spusele Sfîntului Augustin — potrivit cărora nu există poziție intermediară între rai și iad — și că cine nu a primit botezul călătorește fără drept de apel printre diavoli.

Pornind de la aceste contradicții religioase unii, mai întreprinzători, folosindu-se și de experiența trecutului, cînd afacerile cu vînzarea de penitențe era în floare, s-au gîndit că n-ar strica să se cîștige ceva promițîndu-le părinților ai căror copii s-au săvîrșit de pe lume neapucînd, dintr-un motiv sau altul, botezul, că aceștia vor putea beneficia în infern de un tratament mai favorizat, cu pedepse mai dulci și nu la cazanul cu smoală, dacă se vor face slujbe speciale. Se înțelege, plătindu-se.

Deși, vorba poetului, «minuni în vremea noastră nu văd a se mai face» se mai găsesc totuși astăzi unii — nu numai pe meleaguri îndepărtate, ci și la noi — care dau credit moral șarlatanilor. Emisiunea recentă de la televiziune — mă refer la ancheta intitulată «Capcana» — arată limpede că oameni care se pretind serioși se lasă prinși în plasa de păianjen a mîntuitorilor de trei lulele care, pentru bani, găini sau damigene cu vin, le promit succese în viață, în dragoste sau îndulcirea șefilor exigenți și a colegelor birfitoare. Ceea ce este mai grav însă e faptul că practicienii unor secte religioase, precum și făcătorii de minuni găsesc vad comercial. Practici ce poartă pe ele pecetea celei mai cumplite ignoranțe se cer stăvilite de oprobriul opiniei publice.

În fond, omul a coborît pe Lună transportat de aparate pe care tot oamenii le-au făurit. Se schimbă inimile bolnave prin minunile științei medicale, pămînturile devin mai roditoare sub efectul binefăcător al tehnicii. Aici, pe planeta Pămînt, viitorul poate fi mai bun și mai frumos nu așteptînd să se împlinească ce spun stelele și visele ci luptînd, muncind pentru zămislirea lui, popoarele unindu-și eforturile și inteligența pentru o lume de mîine mai dreaptă, întemeiată pe echitate și justiție socială.

Ion MĂRGINEANU

Făcătorul de minuni, canadianul Gilles Davis (în sutană de preot), n-a mai putut repeta și cu propria persoană o minune. Iată-l în momentul arestării pentru escrocherie.

scriitori de azi

mihai beniuc

Născut la 20 noiembrie 1907, în Sebiș, județul Arad, din părinți țărani. Școala primară în localitatea natală. Cursurile secundare la Liceul «Moise Nicoară» din Arad. În vara anului 1928 trece bacalaureatul la Timișoara. În toamna anului 1928 se-nscrie la Facultatea de litere și filozofie din Cluj. Înainte de a-și susține teza de licență funcționează ca preparator la Institutul de psihologie, condus de Florin Ștefănescu-Goangă. În vara anului 1931 obține titlul de licențiat cu specialitatea principală: psihologia. Din anul următor îl găsim, ca bursier, la cursuri de specializare la Universitatea din Hamburg. Devine colaborator permanent în «institut für Umweltforschung» al biologului Iacob von Uexküll. Aici elaborează primele lucrări de biologie pe care le publică în revistele de specialitate germane. Începe să-și pregătească teza de doctorat, dar la sfîrșitul anului 1933 e rechemat în țară, bursa fiindu-i întreruptă. Își susține doctoratul la Cluj, în anul 1934, cu teza «Învățare și inteligență la animale». Stagiul militar la un regiment de infanterie din Arad (1934–1935). După terminarea stagiului militar începe o intensă activitate literară, publicistică, științifică. Obține prin concurs titlul de conferențiar universitar pentru psihologie experimentală la Universitatea din Iași. După eliberare, îl aflăm între anii 1946 și 1949 consilier la Ambasada română din Moscova. În anul 1949 își reia activitatea didactică, de data aceasta în calitate de profesor de psihologie la Universitatea din București. În anul 1968 devine șeful catedrei, calitate ce o deține pînă în prezent. E membru al Academiei R.S.R. din anul 1955.

După eliberare deține funcții de conducere în Societatea scriitorilor din România și, apoi, în Uniunea scriitorilor ca secretar și președinte pînă în 1966.

Debutează cu versuri originale în anul 1928 în revista lui Tudor Arghezi: *Bilete de papagal*, iar editorial cu volumul de poezii *Cîntece de pierzanie*, în anul 1938 în editura Miron Neagu din Sighișoara, la îndemnul lui N.D. Cocea, Emil Giurgiuca și al primului său editor. În 1939 e secretar de redacție la publicația *Țară nouă*. Colaborează la *Abecedar*, *Pagini literare*, *Gînd românesc*, *Viața românească*, *Însemnări ieșene*, *Vremea*, *Revista fundațiilor* etc. După eliberare îl aflăm colaborator la numeroase reviste din Capitală și provincie.

Opere. Foarte prodigios, are tipărite (ediții prime sau reeditări) 42 de cărți de poezie, 4 de proză, 2 de teatru, 5 de critică literară și asistică. Mai notăm circa 20 de lucrări științifice. A tradus din Apollinaire, A.S. Pușkin, Karel Jonckheere, József Attila ș.a. Cîteva titluri: *Cîntece de pierzanie* (1938); *Cîntece noui* (1940); *Orașul pierdut* (1943); *Poezii* (1943); *Un om așteaptă răsăritul* (1946); *Mărul de lîngă drum* (1954); *Inima bătrînului Vezuv* (1957); *Materia și visele* (1961); *Pe coardele timpului* (1963); *Arderi* (1972); *Turn de veghe* (1972).

Poezia lui Mihai Beniuc e de o mare spontaneitate. Impresia e — fie-ne îngăduită comparația — de «blitzfang», ideea și sentimentul găsindu-și într-o uimitoare *simultaneitate* expresia adecvată. Mihai Beniuc face parte dintre acei poeți, nu prea numeroși, în creația cărora nu se fac deloc simțite urmele travaliului de laborator. Dată fiind această constantă caracteristică se poate afirma acum, după îndelungata activitate a poetului, că versurile din 1937: «Cînd voi izbi odată cu cu barda,/ Această stîncă are să se crape/ Și va țîșni din ea șuvoi de ape!/ Băieți, aceasta este arta!» nu erau rezultatul unui gest capricios și volit spectaculos, ci exprimau și anticipau, printr-o perfectă intuiție a propriilor particularități temperamentale și de expresie, modalitatea de înfăptuire a unei poezii ce nu-și va dezminți punctul de plecare. Nici mai tîrziu, cînd poezia beniuciană devine mai reflexivă, caracterul ei spontan nu suferă diminuări. Vom observa că și în piesele lirice în care, din cauza împrejurărilor, trebuia disimulat scopul pentru care erau scrise, deci e de presupus un proces mai accentuat de elaborare, nici în acest caz, spunem, nu poate fi vorba de o scădere a gradului de spontaneitate. Ne gîndim, de pildă, la poemul *Ursul românesc* purtînd data anului 1937, cînd nu se puteau spune lucrurilor pe nume și, mai ales, de către un poet comunist. Se știe: «ursul românesc» simbolizează poporul ținut în lanțuri. Sensul parabolic al poemului nu i-a alterat prospețimea, directa-i tonalitate, spontana lui cantabilitate.

Credem că e inutil a mai spune că în ceea ce îl privește pe Mihai Beniuc această spontaneitate a versului său nu e efectul unei obnubilări a luciditățil; ea e doar semnul cert al unei autentice trăiri. Cînd însă intensitatea acestei trăiri slăbește, poezia lui Mihai Beniuc cade într-o versificație facilă, cam prea ocazională». Dar în cea mai mare parte a creației sale lirice, poetul își trăiește cu acuitate «motivele» poeziei sale. Patria, partidul, dragostea, senectutea, extincția, toate acestea care într-o lirică de contrafacere sună, după caz, lozincard, afectat, exterior, livresc, în creația lui Mihai Beniuc prezintă organicitatea unor date biografice.

S-a observat, și pe drept cuvînt, reluarea de către poet a unor teme și simboluri exprimate în diferite ipostaze. Să spunem însă numaidecît că aceste reveniri sînt făcute nu dintr-o precaritate a fanteziei, ci pentru că îl reprezintă cel mai adecvat pe poet. Iată unul dintre aceste simboluri: «mărul de lîngă drum», care-l definește în trăsătura lui cea mai profundă și anume în acea a nevoii de comunicare și dăruire.

Scria Mihai Beniuc în unul din anii de restriște pentru poporul nostru (1942): «Hei! fraților, la mine-n singe/ istoria contemporană plînge». Autorul *Chivărei roșii* a fost martor și participant la evenimentele timpului său, la contemporanele prefaceri revoluționare. Răsăritul socialismului în țara noastră l-a găsit în poet. În poezia lui Mihai Beniuc nu există numai jubilație. Versul său evoluează de atîtea ori sub semnul tristeții, al nostalgiilor, al amarului sentiment al curgerii ireversibile a timpului. În esență, lirica lui Mihai Beniuc este însă optimistă: dar nu convențional optimistă. Încrederea într-o așezare mai dreaptă a lumii, pe care a profeșit-o și pentru care a militat, îi dimensionează pasionant, autentic, optimismul.

O antologie, desigur nu prea indulgentă, din creația lirică a lui Mihai Beniuc, va indica o operă ce va rezista la dinții vremii. Prin acea parte durabilă din această operă, Mihai Beniuc se situează în primele rînduri ale creatorilor noștri de literatură.

Traian STOICA

vorbiți și scrieți românește

gramatica, profesorii și elevii

Citez cîteva observații ale unui coleg din învățămîntul mediu, publicate în Săptămîna de vineri, 4 mai (p. 15, col. 1-2) și referitoare la lucrarea Sinteze de limba română, coordonatori Theodor Hristea și Grigore Brâncuși (Radioteleșcoală, București, 1973).

Se spune acolo: «Vocalele sînt redate într-un triunghi și sînt clasificate în deschise, închise și mijlocii, apoi anterioare, mediale și posterioare», se face trimitere la pagină și apoi se exclamă... academic «Cui prodest?» Mai departe: «La consoane o altă grupare (pag. 35), absolut inutilă».

Mai jos se spune că «ar trebui desființat (sic!) genul neutru», pentru ca să aflăm mai departe, că «împărțirea» (sic!) propozițiilor după scopul comunicării, după forma pozitivă și negativă, după alcătuire sau structură «sînt toate (care «toate»??) împărții complicate care duc la confuzii în mintea elevilor».

Întrerup aici seria citatelor și nu pot să nu mărturisesc că pasajele menționate (și nu numai ele) m-au cam pus pe gînduri și, de multe ori, mi-au stîrnit un sentiment de invidie: colegul meu deține certitudini fundamentale care-i permit nu numai să ia decizii esențiale, dar, mai mult, să le recomande și altora.

De exemplu, colegul meu are certitudinea că clasificarea sunetelor este absolut inutilă. D-sa știe probabil și de ce anume această clasificare este inutilă, în timp ce, să zicem, clasificarea cuvintelor în părți de vorbire este, eventual, mai utilă. Mai mult: d-sa deține nu un criteriu de evaluare, ci Criteriul de evaluare a utilității unor cunoștințe lingvistice pe care alții, care s-au mai ocupat de lucruri de felul acesta, mărturisesc cu oarecare jenă că nu îl dețin. Este păcat că nu mi-l face cunoscut și nouă. E păcat, dar e totuși explicabil: secretele de mare valoare nu se divulgă cu mare ușurință.

Am aflat, iarăși, că în puterea lingvistului nu stă numai clasificarea, caracterizarea și, eventual, explicarea unor fapte de limbă, ci și desființarea lor. Să «desființăm» neutrul că ne aduce necazuri Nu vreau să cred că autorul articolului confundă — în focul discuției — o chestiune de terminologie (să numim o clasă de substantive neutre sau cu alt termen?) cu o chestiune de descriere a faptelor (există sau nu există o a treia clasă de substantive care prezintă anumite proprietăți gramaticale care o disting de clasa masculinelor și feminineIor?). Nu vreau să cred și, chiar dacă aș vrea, n-aș putea.

În sfîrșit, colegul meu introduce un principiu pedagogic interesant și la care trebuie să reflectăm cu toată seriozitatea: lucrurile complicate «duc la confuzii în mintea elevilor»; ce trebuie să deducem de aici? Desigur că trebuie să le scoatem din manuale. Și cînd mă gîndesc cîte confuzii ar mai fi putut fi oprite de a se instala în mintea așa de... inconsistentă (căci prea ușor intră în derută!) a bieților elevi, dacă d-sa «ar fi avut cuvîntul» cu un ceas mai devreme. Poate că eu n-aș mai fi apucat să învăț despre sinus și cosinus, despre logaritmi și nici despre complicatele formule de chimie organică, și mintea nu mi-ar fi fost pîndită la fiecare pas de confuzii...

Nu mă îndoiesc că ideile atît de clare, de ferme și de pertinente expuse de colegul meu și din care, cu regret, n-am putut cita decît cîteva au să fie considerate cu toată seriozitatea de către cei care vor reforma — în sfîrșit — programa de limbă și literatură română, izgonind din ea, cum se exprima colegul meu, «rutina» și aducînd «noul».

Emanuel VASILIU

o revistă de cultură: «vatra»

— *Stimate* **Romulus Guga**, *iată că nouă serie a «Vetrei» a împlinit, la 8 mai, doi ani de apariție. Ca redactor-șef al acestei reviste fondate în 1894 de I. Slavici, I.L. Caragiale și G. Coșbuc, ce ne puteți spune despre cele 25 de numere ale acestei serii noi?*

— Consider că am reușit să fim ceea ce ști înscris pe banderola primei pagini: o revistă social-culturală. Propunîndu-ne de la bun început să fim cu adevărat o prezență activă în publicistica românească, ne-am îndreptat atenția spre principalele izvoare care pot da sensul, traiectoria unei reviste. Aceste izvoare se numesc istoria veche și cea contemporană a României. În acest sens am publicat materiale care prezentau mari oameni de faptă și cultură din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat, dar și pagini dedicate figurilor reprezentative ale culturii actuale. În acest cadru au apărut materialele documentare despre A. Papiu Ilarian, Petru Maior, numărul închinat lui N. Iorga, documentele legate de mișcarea muncitorească din România etc. De asemenea, am căutat să dezbatem probleme ale actualității social-culturale. Aici aș menționa discuțiile despre satul contemporan sau cele despre reportaj.

— *Nu este vorba despre un compliment determinat de momentul aniversar al «Vetrei», ci am convingerea că revista din Tîrgu Mureș a reușit să evite acel aer de provincialism pe care destule publicații, chiar dintre cele centrale, îl au. Și asta în condițiile în care «Vatra» păstrează, după opinia mea, un raport de 70 la sută față de 30 la sută între colaborările locale și cele din afară.*

— Mă bucur că eforturile noastre de a ne ridica la o scară de interes național sînt înregistrate. Dealtfel, am avut plăcerea de a citi în multe din publicațiile noastre note pozitive semnalînd reușitele noastre de a depăși condiția unei reviste de grup cu caracter provincial. Consider că ne-am orientat bine, asigurîndu-ne, atît pe plan local cît și din alte puncte ale țării, colaborarea unor condeie prestigioase, lipsite de vanitatea mărunților disputele de grup care nu ajută nimănui.

— *Ce scriitori a propus «Vatra»?*

— Mara Nicoară, Zeno Ghițulescu, Viorica Mereuță, Mihai Sin, Ion Ilie Mineșan. Deocamdată.

— *Ce-și propune «Vatra» acum, cînd a intrat în cel de-al treilea an de activitate?*

— Să nu se abată de la statutul pe care și l-a creat. Ne vom strădui să fim și mai prezenți în problemele județului, dar și în cele ale țării, să depistăm și să promovăm artiștii acestui colț de țară, să colaborăm, ca și pînă acum, cu colegii noștri maghiari, germani pentru ca revista să fie o oglindă fidelă a vieții și culturii de pe aceste meleaguri. De asemenea, vom trece la patronarea unor asociații culturale din județ, ca și din Bistrița, Sălaj, Harghita. Vom fi prezenți în uzine, școli, institute pentru a fi convinși că ne îndeplinim cu adevărat mandatul social încredințat.

— *Cine sînt cei cărora cititorii revistei «Vatra» le pot adresa cu acest prilej urările lor de bine?*

— Alături de cititori țin să mulțumesc colectivului redacțional, format din Dan Culcer, Mihai Sin, Atanasie Popa, Gavril Șetran, Cornel Pogăceanu, Ioan Pianoff, Ioan Popa, Teofil Tănăsescu, pentru modul exemplar, consider eu, în care slujește interesele revistei.

Dorin T.

accente

mîine vom fi, din nou, o singură inimă

Am asistat la ultimele două partide România-R.D.G., jucate în preliminariile olimpiadei mexicane. Primul meci, la Berlin, aproape fără istoric. Un penalty dictat împotriva echipei noastre în minutul 2 de arbitrul cehoslovac Davidek a hotărît soarta și scorul întîlnirii. La sfîrșitul ei, jucătorii noștri erau totuși dacă nu veseli, în orice caz optimiști. «*0-1 poate fi ușor recuperat acasă*» — gîndea toată lumea. La București însă, în fața unor tribune înnegrite de ciudă, piesa se repetă. Echipa R.D. Germane înscrie tot pe la începutul meciului, jucătorii noștri ASEDIAZĂ LA DISPERARE poarta adversă, dar nu se mai schimbă nimic. «*Un adevărat blestem!*» — s-au grăbit unii să «interpreteze fenomenul». O fi fost, poate, și blestem, dar nu în timpul jocului, ci înaintea lui. Pentru că atunci — adică înainte — s-a pierdut partida. Venind cu două argumente folosite, altminteri, nu o dată în fotbal, FORȚA MUȘCHILOR și FURIA, echipa noastră avea aprioric cauza pierdută, pentru că întîlnea exact genul de adversar cu totul remarcabil la aceste două capitole.

Am urmărit pe micul ecran ultimele transmisii ale partidelor echipei R.D. Germane (cu Cehoslovacia, Albania, Ungaria). Adversarii noștri sînt aceiași (forță atletică, determinare, angajament). Ne place însă să credem că jucătorii noștri nu mai sînt ei aceiași de acum 5-6 ani. În orice caz, mîine trebuie să fie alții.

Un fotbalist rapidist îmi povestea că în timpul meciului-tur cu Leeds «...*săream la cap cu ei și ne trezeam pe jos; parcă ne loveam de cîte un dulap*». Problema partidei de mîine este cam la fel. «*Luindu-ne la luptă cu ei*», cum se spune adeseori în limbaj fotbalistic, sîntem dinainte pierduți. Șansa noastră este EVITAREA ȘOCULUI DIRECT, șansa noastră sînt demarcările, șansa noastră este... ristul exterior al lui Dobrin, Dumitru sau Dumitrache și, poate mai presus de toate, șansa noastră este jocul pe extreme, căci acolo se află cu adevărat cheile victoriei. O victorie care ar aconta biletele pentru München.

Ar mai fi, poate, de adăugat că reprezentativa României s-a mai aflat în ultimii ani în fața unor asemenea partide importante (cu Elveția, Portugalia sau Cehoslovacia), ca și aceea de mîine. În acele meciuri, «11»-le nostru a fost o singură inimă, puternică, la ale cărei bătăi ne-am conectat inimile noastre, ale tuturor celor care sîntem atașați fotbalului românesc.

Mîine vom fi din nou, cu toții, o singură inimă.

Marius POPESCU

87 de rînduri de la constantin teașcă

De cînd mă știu am spus lucrurilor pe nume pentru că am crezut în adevăr și în fotbal. S-ar fi putut ca punctul meu de vedere să nu coincidă cu al altora. Însă, el a apărut întotdeauna ca un **verdict al experienței**. Al omului ce a lucrat ca ucenic, calfă și maistru, de jos pînă sus și invers, fie că a fost vorba de Capitală sau de provincie (Bacău, Cluj, Pitești, Iași, Galați etc.), în eșaloane ce s-au înscris pe spirala juniori-echipa națională. De aceea, am rămas surprins citind în săptămînalul «Flacăra» nr. 21 un răspuns prin care eram acuzat că dezinformez opinia publică.

De la început sublimez că eu n-am cerut profesionism, nici deghizat, nici direct, deoarece trăiesc într-o țară în care **toți avem obligația să ne profesionalizăm competitiv**. Am pledat, însă pentru ca și vîrfurilor fotbalistice să li se creeze condiții de amatori pe calapodul, de exemplu, al tenisului de cîmp. Căci dacă doi inși (acum trei-patru) au ajuns — luptînd contra amatorilor — pînă în finala Cupei Davis de două ori, de ce n-ar putea și 11 virtuoși fotbaliști — care se înfruntă numai cu profesioniști — să ajungă măcar finaliștii Europei?

Aș dori să mai cred că nu mi se poate refuza creditul de a nu cunoaște preocupările deosebit de valoroase ale Federației de fotbal prin înființarea și subvenționarea centrelor de copii și juniori, ale secțiilor de fotbal din școlile sportive s.a. Vreau însă să reliefez slaba contribuție a acelora cărora li s-au încredințat aceste pepiniere, deoarece multe asociații și cluburi nu au pus încă la dispoziție bazele necesare instruirii, antrenamentelor și chiar jocurilor. Dealtfel, urcînd pe scara performanței este nemaiîntîlnit ca să înființezi un club eminamente de fotbal, de circa doi ani — cum este F.C. Galați — și care să nu aibă nici pînă în momentul de față în dotare un sediu, teren de joc și antrenament, mijloace de a produce venituri ș.a. În schimb, echipe de județ, orășenești sau de categoria C dețin în plină proprietate baze sportive peste valoarea lor. Imaginați-vă un teren de 20 000 de locuri pe care proprietarul «Constructorul» din Galați nu a făcut nici o singură foaie materială de încasări, neavînd plătitori la jocurile categoriei C.

În mod destul de avizat — zic eu — tot pe această cale, informez (și nu dezinformez!) opinia publică de «momentul» de incoerență și dezechilibru al ritmicității calendarului, al nerespectării lui, datorită fricii de rezultate pentru echipa națională (vîrful piramidei), în detrimentul restului cluburilor divizionare.

Este posibil ca pentru cîteva meciuri ale echipei naționale să obligăm 16 cluburi divizionare A, dintre care unele luptă să ocupe locuri fruntașe, urmînd să ne reprezinte — tot internațional! — în Cupa campionilor, Cupa cupelor etc., altele să supraviețuiască în categorie, să joace ultimele șase etape în intervalul 3 iunie — 20 iunie și în continuare unele calificate în «Cupă» la 24 iunie, 27 iunie și 1 iulie? Poate și pe o vreme toridă?!

Dar pentru că mîine jucăm un meci deosebit de important pentru ocuparea locului prim în seria calificărilor pentru viitorul campionat mondial, să ne unim cu toții gîndurile pentru asigurarea liniștii necesare marii bătălii. Și în nici un caz să nu le «ordonăm» victoria, fiindcă ea nu vine decît dacă fotbaliștii noștri au fost învățați să se dăruiască pasionat și responsabil, confirmînd dimensiunile majore ale politicii noastre socialiste în lume.

angelo niculescu urează succes naționalei române

Am avut, așadar, o duminică fără meciurile diviziei A, dar care încheia o săptămînă (14-20 mai) cu un bogat florilegiu de evenimente sportive: etapă «plină» miercuri, 16 mai, transmisie directă pe «micul ecran» a partidei de la Salonic în finala trofeului european «Cupa cupelor», iar în seara de 20 mai, «Selecționi» din meciul — care ne interesa în cel mai înalt grad — R.D.G.-Ungaria, disputat tocmai în cadrul pregătirilor adversarei noastre de mîine.

Iată cîteva constatări de ordin general — după etapa de la mijloc de săptămînă — binevenite, credem, acum, în preajma partidei cu reprezentativa R.D.G.:

— *o crescut nivelul de joc, ceea ce denotă că jucătorii noștri fac progrese numai prin meciurile din campionat, iar nu la antrenamentele propriu-zise;*

— *ritmul de joc este ceva mai accelerat;*

— *se manifestă tendințe îmbucurătoare de a se lărgi zona de acțiune și de a se diversifica rolurile în cadrul echipei și al aceluiași meci;*

— *domină spiritul jocului ofensiv, afirmat chiar și în partidele disputate în deplasare;*

— *actele de indisciplină sînt mai rare, ca și frecvența scoaterii la iveală, de către arbitri, a cartonașelor galbene și roșii;*

— *jucătorii selecționați se află într-un vădit progres al formei sportive.*

Dar... Există și acest «dar», dublat de «totuși»: apărătorii noștri sînt încă deficitari la capitolul marcajului om la om, combinat cu cel pe zonă (să luăm exemplu, în special la «dublaj», de la apărarea irepro-șabilă a italienilor, care practică și ei tot un fotbal latin...); pregătirea atacurilor nu se face printr-un joc constructiv prea clar; precizia paselor, mai ales a celor «lungi», date la întîlnire, lasă încă de dorit; presingul atacanților asupra apărătorilor adverși n-a ieșit din faza formalismului; șutul la poartă, din mișcare, este ori anemic, ori imprecis; demarcările și schimburile de locuri, atît de rapide și de spontane la marile echipe, n-au intrat încă în reflexul jucătorilor noștri; elasticitatea jocului, cu treceri fulgerătoare din apărare în atac și din atac în apărare, este realizată precar.

DOUĂ MECIURI INTERNAȚIONALE

Multe exemple pozitive la aceste capitole ne-au fost furnizate de televiziunea noastră prin transmiterea integrală a meciului A.C. Milan-Leeds United și a rezumatului partidei R.D.G.-Ungaria.

Am putut astfel urmări «în direct» înverșunarea cu care finaliștii «Cupei cupelor» au știut să atace (englezii) și să se apere (italienii). Ne-am convins, încă o dată (dacă mai era nevoie), că nu obții nimic numai prin dezlănțuirea oarbă în atac cu acțiuni stereotipe, cu driblinguri prelungite, fără provocarea jocului exploziv, singurul generator de surprize și de... goluri.

Meciul de la Karl-Marx-Stadt ne-a arătat, la momentul oportun, caracteristicile de joc ale echipei remaniate tactic și organizatoric de Buschner: la vechile calități atletice, el a adăugat jocul în viteză al aripilor Löwe și Streich, schimbările de direcție realizate de Lauck și Seguin și o apărare neiertătoare prin Ganzera, Bransch și Sammer. Deși condusă, echipa est-germană a reușit să egalize și să obțină apoi victoria, prin infiltrațiile inspirate ale lui Streich.

Dacă într-un meci amical echipa R.D.G. a jucat cu atîta ardoare, este de așteptat ca mîine, în cel oficial — **hotărîtor** pentru calificarea unuia dintre cei doi adversari — ea să dovedească și mai mult aplomb și o mai mare insistență.

Datoria jucătorilor noștri este una singură: după 10 zile de pregătire în comun, să arate că au reușit să realizeze un singur bloc de voință, de gîndire și de acțiune.

Mîine, zecile de mii de glasuri și de inimi din tribunele stadionului «23 August» îi vor încuraja și vor bate pentru ei, pentru băieții noștri, care ne-au adus, cînd s-au mobilizat, unele mari, neuitate satisfacții...

confidențial

● Atragem atenția săptămîna trecută asupra pericolului meciurilor trucate, pericol care bate, ca și un vînt, și prin campionatul nostru în perioada încheierii conturilor. Pînă la probe materiale incontestabile, — se vor ivi, credem, și ele, în pofida drăgălașei naivități a federației noastre de specialitate, care ASCULTĂ și dă din umeri la capitolul acesta —, vă oferim o recentă mostră de «luare de contact» în vederea ajungerii la un numitor comun înaintea unei partide «decisive».

— Cu tovarășul antrenor C., vă rog.

— Cine-l caută la telefon?

— Din partea doctorului J...

Legenda (adevărată): doctorul J. a operat-o, cîndva, pe soția antrenorului C., iar cel care vorbea «din partea» nu era altul decît un distins reprezentant al unei echipe în suferință în această primăvară.

După cîte știm, «luarea de contact» n-a prins. Dar dacă prindea?

● Ați auzit de «schema de gol» a antrenorului **Gică Nuțescu**? Probabil că nu. Există însă doi fotbaliști care nu numai că au auzit de ea, dar au și învățat-o perfect. Este vorba de *Dumitru* și de *Oblemenco*. Pe acești binecunoscuți fotbaliști, G. Nuțescu, fost, succesiv, antrenor al lui Oblemenco și al lui Dumitru, i-a învățat **secretele loviturii libere** dintr-o anume poziție. Dumitru — șutînd cu piciorul drept, cu ristul exterior, din stînga careului de 16 m, Oblemenco — cu piciorul stîng, tot cu ristul exterior, din dreapta careului. Ușor de scris, mai greu de realizat. Dar iată că acești valoroși fotbaliști își dovedesc eficiența în materie prin numeroase asemenea goluri. Ultima atestare, golul marcat de Dumitru (la 0-0) în partida de la Tirana, un gol foarte binevenit.

M. P.

cititori — comentatori

hai, juniorii!

Acum 11 ani, mai precis în aprilie 1962, țara noastră găzduia competiția supremă a juniorilor, turneul U.E.F.A. Ne vom aminti mereu, cu plăcere și bucurie, că reprezentativa noastră de juniori a cîștigat turneul învingînd în finală, elegant și categoric, echipa Iugoslaviei. După cîțiva ani, mulți dintre adolescenții de atunci deveneau componenți ai reprezentativei noastre de seniori.

Dar făcînd cale întoarsă, trebuie să recunoaștem că, ani la rînd, juniorii noștri n-au mai strălucit. Au fost ani cînd nici nu s-au calificat în turneele finale, iar atunci cînd s-au calificat, n-au mai ajuns nici măcar în semifinale.

Acum, din nou sîntem în rîndul echipelor ce-și dispută finala U.E.F.A. Avem din nou băieți buni, talentați, în care ne investim speranțe mari, de la portarul Ciurea la foarte dotatul și (poate prea mult) lăudatul Răducanu. Sîntem încrezători în străduința și priceperea celor doi antrenori C. Ardeleanu și Ion Voinescu. Dorim ca după 11 ani, 11-le de juniori să cucerească din nou prestigiosul turneu.

Miron TIC
III...

Cupon de participare la Concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI NR. 14

LA RESTAURANTUL «BERLIN», UN VAD AL BIȘNIȚARILOR!

Reporterii noștri însoțesc lucrători ai Serviciului economic din Inspectoratul municipiului București al Ministerului de Interne.

SALATA BUCLUCAȘĂ

Sîntem o delegație de «străini» și n-avem masă. Privirile ne rătăcesc curioase prin sala imensă, prost luminată, îmbîcsită de fum de țigară. Restaurantul e arhiplin. Murmur indistinct de glasuri, tradiționalul «Vine...e..e» al chelnerilor, ochi anonimi care ne măsoară fix, mini-jupe, blugi, «hot pants». În sfîrșit, ni se rezolvă «problema»: două mese puse cap la cap. Tacîmurile, de o curățenie îndoielnică.

— Ce-ați dori? ne întreabă, indiferent, un ospătar subțiratic, cărunt, c-un zîmbet sceptic în colțul gurii.

— *I want...*, începe «oaspetele englez». Traduc conducătorului «delegației»: 50 de grame de coniac, cîte-o pereche de crenvurști, un mușchi de vacă cu salată de fiecare persoană și-o sticlă cu vinul casei.

Crenvurștii sosesc relativ repede. Semiîncăliți. O garnitură, amestec de maioneză cu cartofi. Înfig de cîteva ori furculița în ea. Nu-mi place. O las în farfurie aproape întreagă: îmi rezerv forțele pentru lupta cu mușchiul de vacă. Ori cuțitul nu taie, ori carnea-i prea tare. Probabil și una și alta. Cert e că ofensiva durează circa 20 de minute.

— Termină odată chinul acela — mi se adresează conducătorul «delegației» — ca să putem face nota de plată.

Orchestra începe să-și acordeze instrumentele. Peste puțin timp muzica inundă sala: cantonete și arii din opere și operete. Interpretarea însă lăutărească.

Ospătarul se apropie de masa noastră. Mai comandăm încă o sticlă cu vinul casei «pentru hotel». Ne întinde nota de plată: 431 de lei.

Orele 20 și 5 minute. Organele de control de la Serviciul economic din cadrul Miliției Capitalei intră în acțiune. Ne «demachiem». Aflăm că salata costă de fapt numai 4 lei și 65 de bani. În chip miraculos noi am plătit 6. Ni se explică că «fetele» de la bucătărie au adăugat și ardei gras. E o diferență... Salată bucluca$ă!

Iulia MOLDOVEANU

ORIGINALĂ CONTABILITATE ÎN PARTIDĂ DUBLĂ

«Turistul străin» ce eram la restaurantul «Berlin» în seara de 17 mai a trebuit, la un moment dat, să lepede pielea de «turist» și să intre puțin, alături de organele de stat competente, în controlul activității economice, în alt rol: cel de verificator al notei de plată și, implicit, al corectitudinii ospătarilor Constantin Călin și Ilie Fuior.

Desigur că pentru a constata că am fost încărcați la plată cu trei chifle (1,50 lei) și cu 8,10 lei la salate, nu era nevoie să fi absolvit Academia de studii economice. Era însă nevoie să descifrezi un original calcul.

La ospătarii citați noțiunea de «partidă dublă» are, fără îndoială, altă sferă de înțelegere decît în contabilitatea clasică. La ei, prin «partidă dublă» se înțelege că unul este prețul de pe listă, altul cel pe care-l trec în nota de plată; una este cantitatea consumată, alta cea pentru care se pretinde plata.

Tot în asemenea «partidă dublă» se pare că preferă să contabilizeze și bufetiera Veronica Stan. În lista de gramaje și prețuri, o salată figura cu prețul de 4,60; totuși, Veronica Stan primește pentru cele șase salate ridicate de ospătarul Ilie Fuior un bon de numai 24,65 lei, adică mai puțin cu 0,50 lei la fiecare porție. Cum e posibil așa ceva? Lucrează Veronica Stan în... pierdere planificată? Nu! Tot de un fel de contabilitate în «partidă dublă» e vorba: salata, care în conformitate cu rețetarul ar fi trebuit să conțină — pe lîngă celelalte — și 100 grame de roșii, nu cuprindea decît patru felioare subțiri. Ținînd seama de prețul de restaurant al acestei legume — încă trufanda — rezultă o diferență de circa 2 lei la fiecare salată, diferență sustrasă din buzunarul consumatorului. Din ea, Veronica Stan își reține numai trei sferturi, 0,55 lei de porție, cedîndu-i ospătarului complice.

Ce vom spune cînd se deschide ușa? Cum putem s-o întoarcem ca să iasă bine? (Ospătarii Constantin Călin și Ilie Fuior)

Cînd prepari salate trebuie să ai fantezie. Rețetarul e numai pentru proști. Cel puțin așa credea bufetiera Veronica Stan.

Șeful de unitate Berbec pare a spune: «Un fapt vă rog să notați. Nu există (încă) dioptrii pentru miopia de care sufăr!»

Ospătarul are o muncă grea, dar bine retribuită: pe lîngă salariul de bază, el beneficiază de jumătate din remiza încasată, ca să nu mai vorbim de bacșișuri, nu totdeauna pretinse, dar, de obicei, discret lăsate pe masă. Or, cînd cei doi ospătari în cauză au fost invitați să-și predea serviciul pentru lămurirea încurcatelor lor socoteli, au făcut și totalul sumelor pe care trebuiau să le depună pentru încasările din acea zi. Ei bine, numai pînă la ora 20, deci cu mult înainte de închiderea localului (și se știe că «bătaia peșteluș» e la orele cele mai înaintate, cînd consumatorii, în aburii alcoolului, sînt mai neatenți la socoteli și mai generoși la bacșiș), realizaseră peste 2 000 lei. Socotind că la masa noastră încărcaseră nota de 250 lei cu 10,60 lei (1,50 + 8,40 + remiza corespunzătoare), putem trage concluzia că la cei peste 2 000 lei ce-i aveau de depus, au putut realiza prin manevre asemănătoare circa 100 lei. Și că, dacă și-ar fi continuat activitatea încă vreo 5 ore cît le mai stăteau în față pînă la închiderea localului, ar mai fi adăugat vreo 200 lei, «agonisind» astfel circa 300 lei, adică vreo 150 lei de căciulă!

Dacă la venitul lor lunar (salariul de bază plus jumătate din remiză) mai adăugăm celelalte mii realizate din «micile ciupeli» amintite, ne explicăm ușor autoturismele și apartamentele, frigiderele și magnetofoanele, persanele și mochetele multora.

Partida dublă a contabilității unor ospătari, explicată prin «mici neatenții» de ordinul cîtorva lei la fiecare consumator — iată mijlocul prin care se adună zeci și sute de mii. Iată sursa actor «agoniselii» ilicite.

V. SAVIN

ÎN LOC DE UN «MULȚUMESC»

Joi, 17 mai, la ora 23, Constantin Călin și Ilie Fuior, ospătari la restaurantul «Berlin», se întrebau cu amar de ce-o fi căzut măgreața tocmai pe capul lor. Acum au aflat: pentru că o mulțime de cetățeni au sesizat Serviciul economic din Inspectoratul Municipiului București al Ministerului de Interne că la «Berlin» ospătarii obișnuiesc să încarce notele de plată și că și alți salariați se dedau la operații ilicite.

Semnînd procesul-verbal întocmit de ofițerul care ne însoțea am acuzat doi oameni despre care nu știu nici acum nimic decît că în seara aceea m-au înșelat cu o anumită sumă de bani, că au fost în interval de o oră stăpînii unor bani ce nu le aparțineau, dar și umiliții acestor bani.

Am asistat la încercările lor stîngace de a ne «dovedi» că sînt cinstiți și că au greșit din întîmplare. Și, deși lucrurile erau clare, cîteva clipe m-am întrebat dacă nu cumva cei doi ospătari nu erau niște oameni cinstiți care au greșit prima oară și din neatenție. Și totuși Ilie Fuior a încercat **sub ochii mei și ai celorlalți cinci comeseni** să modifice sumele scrise tot de el pe nota de plată, iar după ce s-au declarat nevinovați, cei doi au căutat să ne convingă de... vinovăția lor, dar gîndind cu glas tare la zicala «o greșeală recunoscută e pe jumătate iertată». Numai că dacă toți cei care fură și recunosc după un timp sau altul (lucru lipsit de importanță atîta vreme cît actele confirmă săvîrșirea furtului) ar fi iertați «pe jumătate», ce ne-am face?

Îmi place (cum ne place tuturor!) să intru într-un restaurant și să mănînc o friptură pregătită de mîini cinstite și adusă la masă de mîini cinstite. Și joi, 17 mai, deși intrasem în restaurantul «Berlin» ca membru al unui colectiv de anchetă speram că n-am să văd în fața mea chipuri umilite. Dar am fost obligat să întîlnesc privirea speriată a doi oameni ferindu-se din fața aparatului de fotografiat.

În loc de un «mulțumesc» adresat oamenilor care ne-au servit la masă a trebuit să iscălesc în subsolul a 14 pagini de proces-verbal, subsol în care se repeta invariabil: Organ de miliție, Martori, Șef unitate, Ospătari, Bufetieră.

Nu acuzațiile ar trebui să ne amintească să fim cinstiți!

Dorin TUDORAN

PSEUDODIALOG ÎNTRE DOI PSEUDOSTRĂINI

(redactorii noștri Delia ȘTEFAN și Eugen IAROVICI)

— Good evening! Have you got *meetcheetey?*

Iertați-ne începutul acesta în engleză, de vină e seara de la restaurantul «Berlin» cînd, pe post de străini, ne-am obișnuit să vorbim englezește și am încercat să adoptăm optica (sau ce ne închipuim noi a fi optica) unui oaspete de peste hotare.

— Știi, de fapt, am observat mai demult cum, însoțind cu diverse ocazii cîte un străin, simți efectiv că ți se ascute spiritul critic

— Ai dreptate, Delia. De pildă, aici [illegible] multe lucruri care încep să mă supere [illegible] mult ca înainte privindu-le prin personajul pe care îl încarnez. Ospătarul afișează o [illegible] țeșe prefăcută, care distonează cu obrazul prost ras și cu plictiseala din ochi. Dintr-o dată atitudinea ospătarului mă face să [illegible] mă simt bine.

— Drept să-ți spun, nu știu dacă sinceritatea politeții contează chiar așa de mult, dar obrazul ras — asta e o chestie de civilizație elementară care ar fi bine să se respecte, și nu numai în restaurantele frecventate de străini.

— Hai să trecem peste amănunte.

— Ba să nu trecem. Nu există amănunte — totul e important. Și mutra acră a ospătarului, și felul neglijent în care îți trîntește tacîmurile pe masă, chiar și faptul că mesele sînt prea înghesuite, băgate una într-alta. E o falsă funcționalitate. Adevărata funcționalitate ar fi tocmai suma amănuntelor care creează o ambianță agreabilă.

– Mi-aduc aminte de un restaurant din Salzburg, «Teufel s Wirt» — *Hangul diavolului* — unde se servesc numai găluște: felul întîi, cu pește sarat, felul doi, cu ciuperci sau cu carne; felul trei, cu brînză sau cu dulceață. Și o bere!

— Foarte frumos, dar ce-ai cu asta?

— Aveau flori pe masă...

— Bine-bine, dar îți atrag atenția (dacă mai e nevoie) că nu mai ești la *Hangul diavolului* și că mi-e foame. Vezi ce poți comanda.

Din păcate, nu se prea poate comanda mare lucru. Sortimentul mîncărurilor e destul de limitat. Mai tîrziu, am putut constata că și calitatea lasă destul de dorit.

— Uite, friptura asta de vacă e complet uscată!

— A mea e de porc; se cheamă că ar fi cotlet, dar numai cotlet nu e. Parcă aș mînca gumă de mestecat. E și grasă!

— Uite, iar îmi toarnă vin în pahar! Parcă ne-ar obliga să bem. Și lucrul ăsta ține de o anumită lipsă de civilizație. Coboară localul la rang de circiumă, unde vii să-ți bei mințile, nu să petreci o seară plăcută, de destindere, în compania unor prieteni cu care vrei să stai de vorbă

— Conversație! Simt că am și răgușit. Orchestra cîntă așa de tare încît ca să mă facă auzită de vecinul de vizavi, trebuie să strig. Orchestrele astea care te asurzesc sînt o adevărată pacoste a restaurantelor noastre.

— Crezi că atmosfera din local influențează serviciul sau viceversa?

— Mai curînd viceversa.

— Adică?

— Este cert că restaurantul nu mai e ce era la început. Am impresia că toți cei care vor să petreacă o seară într-o atmosferă civilizată, să se simtă bine, să fie bine serviți, au dezertat.

— Tu ce părere ai, ce a fost mai întîi, oul sau găina?

— Ah, dragul meu, întrebările astea ale tale! Dar judecînd după felul cum am fost serviți noi astă-seară (deși sper că ne-am jucat bine rolul de străini și ne-am bucurat poate și de puțină atenție suplimentară), de vină în degradarea localului este o anume concepție a responsabililor de restaurante vor să aibă dever mare fără să depună eforturi. Calitatea serviciului, calitatea și sortimentul mîncărurilor și băuturilor, atmosfera trec pe planul trei.

— Apropo de calitate, pe tine nu te doare capul?

— La ora asta este, pot să spun, cea mai puternică amintire a serii de la «Berlin»

— Vinul, bineînțeles. Păcat, ar fi putut să fie o seară foarte plăcută. Și dacă am fi fost străini cu adevărat, cu ce impresii am fi plecat?!

Portarul Ion Moldovan, un bun prieten al bișnițarilor. A fost o prietenie foarte bănoasă.

La mine e ordine... poate doar să fi scăpat cîte ceva (gestionarul magaziei de alimente, Alexandru Gavrila)

Fotografii de
Elena GHERA
și Radu CONSTANTINESCU

NEA MITICĂ, BARMANU'

— Da, tovarășe, imediat, trebuie să fie, nu există, ce dracu', chiar 25 de-hule de vin nu pot lipsi. Uite, vedeți, nu mi-am dat seama: erau bonurile în cui, m-am zăpăcit, nu-i ușor să ai atîția în control.

— Nea Mitică, dă-mi o ladă cu bere.

— Tu nu vezi, am control, nu-ți dau nici o sticlă. Să aștepte, trebuie să le dau tovarășilor la mînă ce-mi cer.

Nea Mitică se agită pe un metru patrat, între stivele cu sticle, dîndu-ne rînd pe rînd, la solicitarea noastră, sortimentele de băuturi pentru inventariere prin sondaj.

— Nea Mitică, de cîți ani lucrezi la bar?

— De 7 ani, tovarășă, dar nu-i ușor.

Barmanul Dumitru Calciscă (Nea Mitică) este un om între două vîrste, agil, curtenitor (are experiență), face tot ce e posibil pentru a convinge că totul este în ordine.

Mă uit la barman și încerc un sentiment greu de definit. Este intimidat de prezența noastră sau se jenează pentru dezordinea din barul de zi al unui restaurant de renume? Oare la ce etaj o avea biroul responsabilul restaurantului? Ce distanță are de parcurs între bar și birou?

Am ieșit încercînd să-mi limpezesc impresiile asupra barmanului: cinste și timiditate sau teama de a nu fi descoperit?

Marga NEDELEA

Alarmă în bucătărie: «Șase, e control!»

EPILOG ÎN SPATELE SCENEI

În cele de mai sus v-am relatat impresii culese de reporterii noștri în restaurantul «Berlin» în noaptea de 17 spre 18 mai. După cum ați văzut, ei au jucat diverse roluri. Acum urmează, ca în multe piese de teatru, epilogul, de data aceasta interpretat de personaje reale, care nu se mai pot ascunde în dosul aparențelor.

Cine sînt aceste personaje și de ce s-au făcut vinovate?

Ilie Fuior, în vîrstă de 23 de ani, ospătar: a pretins și încasat suprapreț, comițînd — în termeni tehnici — «infracțiunea de inselăciune în dauna unor persoane și fals material în acte publice»

Alexandru Gavrilă (57 de ani), gestionar al magaziei de produse alimentare. Reținut pentru infracțiunea de delapidare și pentru faptul că a înstrăinat alimente din gestiune, prejudiciind avutul obștesc.

Un grup aparte, reținut pentru speculă, se compune din **Constanța Tupea** (31 de ani), garderobieră, **Ion Moldovan** (50 de ani), portar, **Alexandru Poliac** (64 de ani), fost portar. «Aprovizionați» de **Alexandrina Paula Walias** (53 de ani) și **Vasile Suchiu** (45 de ani), ambii fără ocupație, ei au valorificat în mod ilegal în perioada 1972–1973 peste 200 cartușe conținînd 2 000 pachete țigări străine, în valoare de peste **40 000 de lei,** pe care le-au introdus în local fără acte.

După cum ați putut constata la lectură, aceasta nu reprezintă decît înșiruirea faptelor seci, consemnate în procese-verbale, așa cum au rezultat dintr-o atentă verificare a organelor de miliție. Realitatea a fost însă mult mai colorată. «Vizita» noastră la «Berlin» nu a fost întîmplătoare, ci o urmare a unui număr apreciabil de sesizări venite din partea consumatorilor în ultimele luni. «Ciupeala» unor ospătari, în connivență cu bufetiera și magazionerul, se poate însuma după principiul picătură — strop-cu-strop la multe mii de lei pe seară.

Dar ceea ce dădea un anumit inedit, deloc de invidiat, acestui local era atmosfera de «tîrg internațional» sui-generis. Adesea aici se puteau vedea ultimele tipuri de umbrele, se puteau asculta magnetofoane portative de mărci celebre și nu rare erau colecțiile de inele, verighete și ceasuri care, cotate la cursul zilei, treceau din mînă în mînă. Am întrebuințat termeni eufemistici, dar în fapt era forma de comerț ilicit sadea, de speculă și contrabandă.

În lumea bișnițarilor holul «Berlinului», unde acționa cu eficiență grupul format din cei doi portari și garderobieră, reprezenta o piață ideală de desfacere pentru țigări străine care nu trecuseră prin vamă. «Eficiența» grupului rezultă, de pildă, și din cele constatate de organele de miliție la descinderea efectuată la domiciliul lui Alexandru Poliac: casă personală, lucruri de valoare, cele mai moderne aparate electrocasnice — toate acestea... dintr-o leafă sub o mie de lei, ieșit de curînd la pensie, «dorul» îl ducea mereu... la «Berlin». Doar «relațiile de afaceri» nu se puteau abandona cu una, cu două

Dealtfel, pentru a ne face o idee despre nivelul relațiilor din sînul acestui grup, este elocventă «corespondența de afaceri» Nu vom întreprinde o analiză mai amănunțită a formei și conținutului misivelor adresate de «Creierul» (fostul portar Poliac) succesorului său la «firmă», Ion Moldovan Ne mulțumim să reproducem textual două din ele:

Dragă Ione

Să știi că am Vandut Țigările însă Ce se întîmplă mea venit cu marfă și nu mea ajuns bani și a trebuit să Bag în marfă Deci te rog țeam lăsat 35 de Pachete de acolo sați scoți Bani tăi și Tot odata Vezi ce poți sa Bagi și Cît se poate mai multe să am și eu bani Ca de seară Vine iară cu marfă să am Bani — să mai cumpăr — marfă — scoți Bani tăi și ce țiam lăsat eu că am Nevoie de Bani asta seară.

Ione

De bine de rau Tov. Cristescu mea lăsat luni marfă de am scos de o Bere — dar scrba de Simoneti nu mea lasat Nimic a plecat la ora patru și a Venit la ora 8 15 și Cand a Venit a Vandut ca la foc dar eu nici nu am discutat cu ea Nimic.

Holul și incinta restaurantului deveniseră, așadar, un vad bun, căutat de bișnițari de ambele sexe, majoritatea fără profesie, ahtiați după cîștiguri nemuncite. Curios este faptul că șefii de unitate, Berbec și Popa, au suferit în ultimii ani de un anumit tip de miopie, necunoscut manualelor medicale. Ei nu vedeau ce vedea toată lumea, deși sarcina în primul rînd a lor și apoi a organelor de miliție era să mențină în local și în jurul lui o atmosferă de cinste și corectitudine. Ei nu se vor putea apăra cu nici un «certificat medical».

Și așa s-a terminat povestea «vadului bun». Personajele principale se află în cercetarea organelor competente.

Eugen IAROVICI
Lionel NIȚESCU

P.S. Am întîlnit și ospătari cinstiți. Destui.

10 zile dintr-un an

(23 mai – 1 iunie)

vă sînt suficiente pentru inițierea copiilor dumneavoastră
în tainele abecedarului eleganței.
Patru atribute:
Practice, Rezistente, Elegante, Moderne
pentru
miile de sortimente de confecții
pe care Centrala industriei confecțiilor — București
le realizează pentru
milioanele de copii de toate vîrstele!

cronica satirică

idiotenie și mîndrie

Cu ani în urmă, un individ pe care îl cunoșteam foarte bine, într-o împrejurare oleacă dificilă, mi-a replicat tăios ca Napoleon

— Eu am ridicat problema, eu o bagatelizez...

Pentru el problemele dezvoltării instituției erau proprietate personală. De aceea le putea ridica, le putea coborî, le putea sublima, le putea bagateliza, le putea analiza, le putea amîna, le putea da chiar cu împrumut. După cum se vede, între prostie și vanitate n-a fost niciodată un război de moarte. Idiotenia și vanitatea au fost alături cînd bună, s-au ajutat reciproc, au fost alături la bine și la rău. Idiotul consideră inepția o realizare de care e greu să se despartă. Era desigur problema lui, avea dreptul juridic de a o bagatheliza, așa cum tatăl are dreptul de a-și trage odrasla de urechi.

Prostul dacă nu-i fudul, nu-i șade bine înseamnă că nu și-a dus opera pînă la capat Numai sprijinită de brațele vînjoase ale îngîmfării prostia poate străluci în toată splendoarea. Alții sînt chiar mîndri de prostia lor. O socot o realizare demnă de toată considerația.

— De douăzeci de ani n-am citit o carte Vă dau cuvîntul meu de onoare.

Nu era nevoie să-mi dea asemenea asigurări dramatice. Fața lui timpă demonstra fără nici un echivoc că de foarte mulți ani nu s-a mai abătut asupra lui nici măcar umbra unui gînd. Nu-i facem nici un reproș... N-o să-i punem cartea cu forța în mînă. Amorul și cultura nu se pot face în silă. Ignoranța, ca ignoranța. Da de unde atîta mîndrie? De unde putere de a-ți striga ignoranța în gura mare?

Da de unde convingerea că prostia ta trebuie răsplătită?

E aproape sigur că prea multe lucruri nu se pot face în acest domeniu... Am putea pretinde însă numai puțină modestie, o oarecare sfială, o anumită discreție... Măcar s-o ascundă și ei. Să n-o mai fluture mîndri ca un curcubeu

Teodor MAZILU

starea comerțului

împotriva curentului

Mai zilele trecute am întîlnit-o la magazinul «Model» din str. Beldiman, pe gospodina Felicia Roșală, funcționară. Își exprima regretul că nu mai găsea ciorbă de burtă în conserve. Acest nou produs fusese prezentat în timpul recentei «săptămîni sucevene», o reușită acțiune promoțională și de testare organizată de Departamentul industriei alimentare, menită să contribuie la diversificarea produselor alimentare. Totuși acum gospodina Felicia Roșală nu mai găsește ciorbă de burtă care îi plăcuse atît de mult.

Plecînd de la acest caz, în aparență banal, am aflat că el nu este izolat. Am vrut neapărat să văd fișa de testare, ca să verific gusturile gospodinei și - de ce să nu mărturisesc - ale mele personale (și eu gustasem ciorba și îmi plăcuse). Directorul adjunct al întreprinderii de prezentare din cadrul Departamentului industriei alimentare, Teodor Ștefănescu, mi-a arătat concluziile testării privind ciorba de burtă. În fișa cu rezultatele degustării făcute pe un eșantion de populație nu apare nici un răspuns negativ. Deci, produsul a plăcut și s-a vîndut.

De ce nu se află pe piață? Răspunsul tovarășului director Ștefănescu m-a umplut de mirare:

A fost respinsă de comisia de omologare!

Într-adevăr, în ședința din 16 aprilie 1973 a comisiei permanente de omologare din care fac parte ca beneficiari delegați ai Ministerului Turismului și ai Ministerului Comerțului Interior, ciorba de burtă în conserve a fost respinsă cu majoritate de voturi. Unul din motivele menționate în procesul verbal este: «calitatea sub orice critică»!

Foarte curios! Pe de o parte, nici unul dintre consumatorii care au participat la testare nu au avut vreo obiecție în ceea ce privește calitatea. Pe de altă parte, forul specialiștilor găsește calitatea sub orice critică și barează accesul spre public al acestui produs gustos și practic (se poate servi în cîteva minute doar încălzindu-l, se păstrează perfect timp îndelungat și se poate transporta fără a fi nevoie de instalații frigorifice).

Diversificarea produselor este una din cerințele de bază ale comerțului modern. Nu putem spune că producătorii ne răsfață făcînd eforturi deosebite în această direcție. Dar și atunci cînd lansează un produs nou, ei sînt nevoiți să intre într-o cursă cu obstacole care adesea contribuie la «îmbătrînirea» produsului înainte ca acesta să poată ieși pe piață. În nici un caz nu sîntem de partea acelora care neagă necesitatea unui control asupra produselor. Ba, dimpotrivă, sîntem de părere că statul are obligația de a veghea ca produsele să nu fie nocive, să fie la un înalt etalon de calitate și la prețuri accesibile.

Obiecția noastră se referă doar la încetineala nejustificată cu care se trece prin diferitele etape și, uneori, la respingeri de produse care au întrunit adeziunea publicului.

Rămînînd în sectorul industriei alimentare, iată cîteva exemple de tergiversări care ni se par nejustificate. De astă dată este vorba de produse omologate, însă care au fost «îmbătrînite» înainte de aprobarea prețurilor. Drobul Vîlcea, de exemplu, a fost omologat la 5 ianuarie și a trecut de comisia de prețuri abia la 13 aprilie! Bomboanele praline mentolate au parcurs același traseu între 5 ianuarie și 10 martie și drajeurile cu interior crocant, între 13 ianuarie și 26 martie. Un record este bătut de băutura răcoritoare «Stena». În curînd va împlini un an de la începerea cursei cu obstacole! Nu e oare posibil să se introducă mai multă operativitate și un ritm mai alert în îndeplinirea acestor formalități? N-ar trebui să se țină seama și de părerea consumatorilor? Sîntem convinși că nu există nici o contradicție între operativitate și eficiență.

Eugen IAROVICI

cuvinte încrucișate

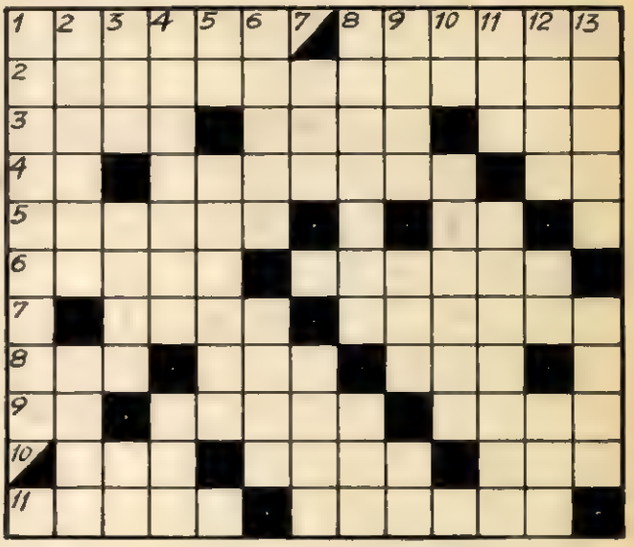

metale

ORIZONTAL: 1) Cîntăreț căruia Apolo i-a dăruit o liră de aur, la sunetele căreia pietrele veneau și se așezau singure, înălțînd zidurile Tebei (mit.) — Monstru fantastic, cu trup de leu și cu aripi, cu cap și gheare de vultur, care păzea zăcămintele de aur din extremul nord al Asiei (mit.). 2) De fier (fem.). 3) Calea... ferată — Încăpere centrală a unui templu — Autorul romanului «Vîrsta de aur» (Corneliu). 4) Semicerc! — Personaj din piesa «Recolta de aur» de Aurel Baranga — Lac... gol! 5) Ființa pentru care am da tot aurul din lume — Scund! 6) A prelucra într-un anume fel metalele — Se fac din bronz sau din marmură. 7) Argonauții au plecat în Colchida pentru a o căuta pe cea de aur (mit.) — Poet sovietic, autorul poeziei «S-au pus la sfat meșterii de aur». 8) Coautor al romanului satiric «Vițelul de aur» — Localitate în U.R.S.S. — Se mai încurcă uneori. 9) Luat la mijloc! — În ascuns — Țară asiatică. 10) «Fier» pe drumuri — Autorul tabloului «Vițelul de aur» — A existat și una de bronz. 11) Bate fierul cît e cald (sing.) — Vulpea argintie, de exemplu.

VERTICAL: 1) Autorul volumului de versuri «Porțile de aur». 2) Argint viu — Oțel tăios. 3) Fecior — Localitate în Elveția — Aur. 4) De mii de ori mai mare (pl.) — Șuviță subțire de metal strălucitor, întrebuințată la cusături de podoabă. 5) Odinioară (abr.) — Cositor. 6) La 25 de ani de la căsătorie se serbează cea de argint iar la 50 cea de aur — A sufla... tematic. 7) Devine argintiu în toamna vieții — Unul din cei trei băieți care apar în povestea «Pasărea de bronz» de A. Rîbakov. 8) Plumb (pl.) — Monedă japoneză divizionară. 9) Diferență — Cîștigătorii medaliilor de aur — Esteri! 10) Pană de despicat lemne — Iubitorii frumosului. 11) Rîu în Maroc — Trece pe la Porțile de Fier. 12) Metal rezistent și elastic — Doi roman — Vale lîngă Innsbruck. 13) Cu capul de plumb (pl.) — Personaj feminin din nuvela «Mărgele de plumb» de C. Ignătescu.

Adam STOICA

Dicționar: IUM, BALF, FAL, ARL.

Dezlegarea jocului «PRIN FOC ȘI PARĂ», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) PARA — EPIGON. 2) APOLO — ADORA. 3) RUSINOS — D — R. 4) ISIS — TABARA. 5) SU — AMERICA. 6) RA — ALEE — II. 7) RIMINI — TS — L. 8) U — O — ITA — ATU. 9) BARBU — HAFIZ. 10) IP — I — LUMINI. 11) NERONE — EROI.

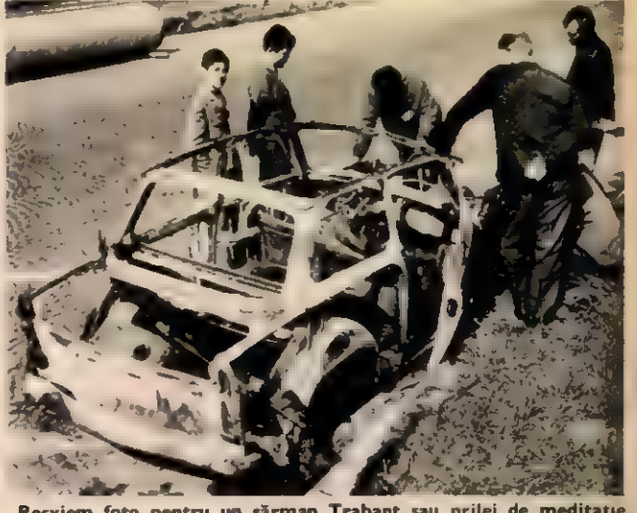

Recviem foto pentru un sărman Trabant sau prilej de meditație pentru copiii mari care se bucură de jucăria secolului. București, Piața Scînteii, 20 mai, ora 15,00.

FABRICA DE CONFECȚII „CRAIOVA"

A DOUA DIN TARĂ DE ACEST GEN:

- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]

BD. 1 MAI 100. TEL. 3 46 57 TELEX 01. 62. 62.

DECADA BUCURIA COPIILOR !!!

23 MAI - 1 IUNIE

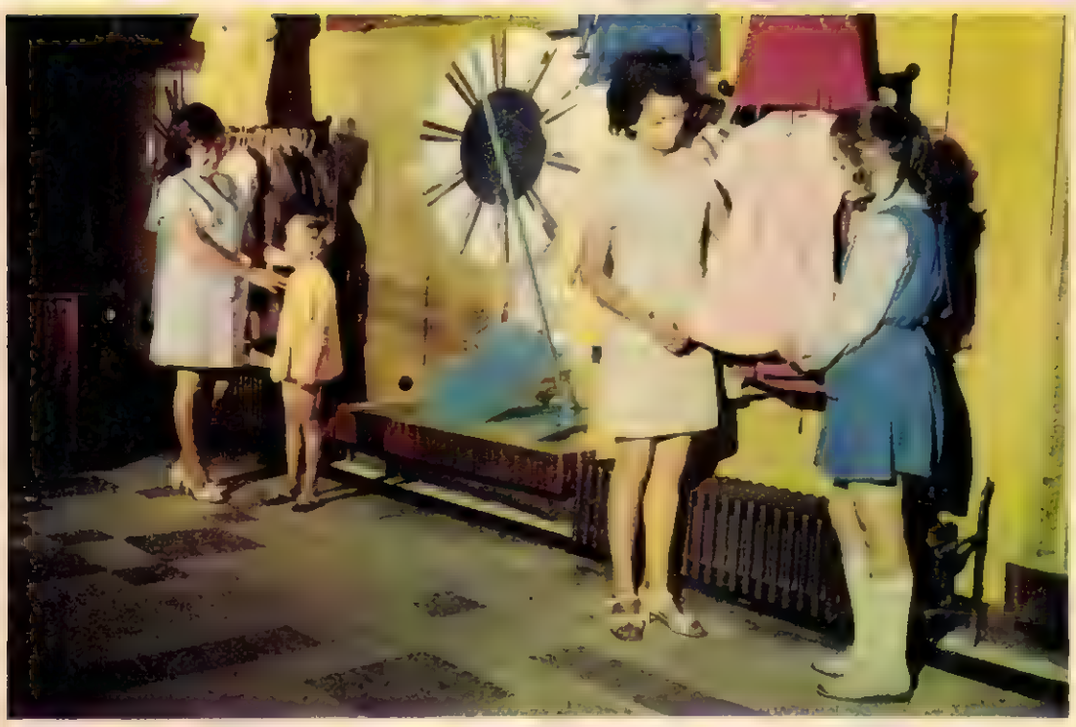

COSTUMAȘE

ROCHIȚE

CĂMĂȘI

JACHETE

PANTOFI

SANDALE

ETC.

ARTICOLE DE ÎMBRĂCĂMINTE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE - CADOURI UTILE, PRIMITE CU BUCURIE DE COPII !

semnal extern

românia și italia

De aproape 19 veacuri, mai precis de 1860 de ani, actul ce atestă zămislirea poporului român, Columna lui Traian, pe ale cărei metope sînt încrustate încleștările daco-romane, se înalță la Roma, fiind astăzi acolo monumentul cel mai intact dintre vestigiile antichității. O atare ascendență era de natură să anticipeze în ordine istorică aura cu care a fost înconjurată vizita oficială făcută pe pămîntul italian în această săptămînă de către președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Mi se pare deplin grăitor în acest sens că nu numai istoria noastră veche se dezvăluie Italiei, de pe Columna lui Traian, ci și istoria noastră cea nouă este înfățișată publicului italian prin glasul celui mai autorizat exponent al poporului român, din ale cărui scrieri alese a apărut la Roma,chiar în ajunul vizitei, volumul al treilea. În ordine afectivă poporul român se simte apropiat de cel italian, și cît este de reciprocă o asemenea apropiere a dovedit-o la dimensiunea unu pe unu vizita abia încheiată. Ea a adunat în rezultatele dialogului româno-italian la nivel înalt, ca și în călduroasele manifestări de prietenie care au înconjurat-o, substanța argumentelor istorice, sentimentale, politice.

Propulsate de pe o asemenea trainică bază de pornire,rezultatele vizitei — cunoscute pe larg opiniei noastre publice — sînt de natură să ne facă să ne gîndim la o nouă și prodigioasă etapă în relațiile româno-italiene. Ceea ce domină raporturile Republicii Socialiste România cu Republica Italia este — dincolo de diferențierile știute pe planul orînduirii sociale, politice, ideologiei, alianțelor militare — **progresul continuu.** Pe locul doi între partenerii comerciali din rîndul țărilor capitaliste (și pe locul 5 în comerțul exterior românesc global), Italia se recomandă a fi țara cu care România poate diversifica prin noi căi și mijloace ample relații economice, o fructuoasă cooperare industrială și tehnică, ce se află în atenția comisiei mixte româno-italiene. Roma este singurul loc pe glob unde funcționează o Academie Română și acesta este doar un singur semn al excelentelor schimburi culturale, turistice, sportive. În toate aceste domenii de colaborare se deschid acum, după importantul eveniment al acestei săptămîni, noi perspective de dezvoltare.

Totalitatea contactelor, întrevederilor, convorbirilor avute de președintele nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia acestei vizite, punînd cu claritate în lumină valoarea principiilor ce guvernează raporturile dintre țara noastră și Italia (respectarea independenței și suveranității naționale, deplina egalitate în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc),ne determină să afirmăm că principala influență pe tărîm extern a mersului ascendent al relațiilor bilaterale româno-italiene se exercită în direcția adîncirii cursului și climatului internațional nou din Europa și din lume, climat la a cărui promovare este necesară contribuția tuturor statelor.

Dintre miile de comentarii care au prefațat, însoțit și concluzionat vizita șefului statului nostru în Italia îmi îngădui să reții la capătul acestor rînduri cuvintele titularului diplomației italiene: «**Personal** — spunea Giuseppe Medici — **consider această vizită un eveniment istoric nu numai pentru că ea este prima vizită a unui șef de stat român în Italia, ci și pentru că ea continuă vechi și trainice legături tradiționale dintre țările și popoarele noastre**».

Cristian POPIȘTEANU

mapamond '73

a trăi cu poluarea?

În cartea sa «Pe-asta n-o s-o înghițiți!», apărută în editura pariziană «Albin Michel», publicista franceză Fanny Deschamps «s-a amuzat» inventariind cele mai recente naufragii provocatoare de «maree negre», adică acele sinistre deversări de hidrocarburi de felul celor prin care uriașul petrolier «Torrey Canyon» și-a cucerit o tristă celebritate. Iată-le: Florida, ciocnirea a două vase în apropierea coastei — 400 kilometri pătrați de maree neagră; Bretagne — nava «Gironde» acoperă cu bitum 5 kilometri de plaje; Pas de Calais — vasul «Pacific Glory» (72 000 tone) este străpuns, provocînd o maree neagră întinsă pe 200 kilometri pătrați; Sardinia — «Universe Patriote» se scufundă lăsînd la suprafață o pată de țiței de 220 kilometri pătrați; Pas de Calais — «Hamilton Trade»; Golful Mozambicului — supertankerul petrolier «Macra»; Coasta Norvegiei, «King Haakon» — toate trei explodate. Acest întristător inventar al uciderii mărilor cuprinde numai nenorocirile întîmplate după naufragiul lui «Torrey Canyon», cînd toate companiile de transporturi maritime declaraseră sus și tare că «asta n-o să se mai repete». Dar s-a repetat. Și nu o singură dată, ci de șapte ori. Asta n-o să se mai repete, aia n-o să se mai repete, cei care știu să exploateze constatarea că, dincolo de 500 000 tone pe navă, transportul tonei de țiței revine la o jumătate din preț, dau asigurări; iar doi savanți oceanologi de renume mondial, Cousteau și Bombard, arată că Mediterana, devitalizată pînă acum într-o proporție de 40 la sută din pricina canalelor de deversare și a apelor reziduale, ar fi ucisă prin naufragiul unui singur petrolier de o jumătate milion de tone. Avertismentul poate părea exagerat, dar sursele de poluare majoră au început de mult să atingă punctul critic, dincolo de care remediile apar imposibile.

O uriașă termocentrală din Martigues-Port-de-Bouc elimină zilnic aproximativ 2 000 tone de bioxid de sulf care, adăugate la celelalte emanații ale industriei locale, de peste 550 tone în 24 de ore, constituie pentru un simplu punct al Franței, relativ restrîns, mai mult de jumătate din cantitatea de bioxid de sulf care poluează întreaga regiune Lacq, sau mai mult de o treime din cîtă materie poluantă de acest gen emană regiunea pariziană în care s-a concentrat 35 la sută din potențialul industrial al Franței. Iată de ce, atunci cînd se vorbește despre limita de toleranță, o simplă depășire a nivelului considerat deja critic poate crea situații ireversibile.

Brîurile de pădure ale unor masivi muntoși considerate inalterabile, cum sînt cele din jurul Alpilor, se pot trezi brusc amenințate prin depășirea limitei de exploatare care mai menținea încă echilibrul regenerării naturale, sau dirijate, a codrilor. Se poate trăi și fără păduri? Posibil, numai că, trebuie ținut cont de faptul că, pentru a putea respira, fiecare om are nevoie de cel puțin doi metri pătrați de spațiu verde. Și că nu este vorba numai de sănătatea alveolelor umane, ci și de plămînii miliardelor de alte viețuitoare care își duc viața pe uscat. Sigur că am putea exista chiar și fără păduri. Dar oare, cît timp?

Da, se poate trăi și cu poluarea, cu cadmiul, cu mercurul și cu plumbul în apă, cu anhidrida sulfuroasă în nas, și cu șapte mii de microbi pe metrul cub de aer. Dar ce viață ar mai fi asta?

Ioan GRIGORESCU

R.D.VIETNAM

în locul armei: cărămida, sapa, tîrnăcopul

Eroismului din lupta împotriva agresiunii străine i-a luat în prezent locul, în R.D. Vietnam, eroismul în bătălia reconstrucției. La Hanoi (în fotografia 1), ca și în restul țării, se lucrează cu intensitate pentru restaurarea locuințelor, a edificiilor industriale, a drumurilor afectate de bombardament (în fotografia 2, tinere lucrînd la refacerea unei șosele în districtul Vinh Linh).

valori românești în univers

elvira popescu

Elvira Popescu este născută în 1896, are deci exact vîrsta mea, 77 de ani. Asta nu e singura asemănare în biografiile noastre. Dacă amintirile mele despre cele ce se petreceau pe scena Teatrului Național încep de cînd aveam vîrsta de 4 ani — fiindcă tatăl meu a fost actor — Elvira e nepoata marelui Iancu Nicolescu, creatorul lui Cațavencu, și a crescut în casa acestuia, deci în umbra teatrului.

Prototipul romăncei frumoase, printre primele roluri în care s-a relevat a fost cel din poemul lui Victor Eftimiu «Înșir'te mărgărite». Apoi, spre norocul lui Mihail Sorbul, jucînd pe Tofana din «Patima roșie», deschide strălucita carieră atît piesei cît și autorului.

Părăsește în curînd prima scenă a țării pentru a întemeia, împreună cu Iancovescu și Mihalescu, Teatrul Mic. Cei trei directori au pornit cu dreptul. Doi ani de zile Teatrul Mic a avut numai săli pline. Punctul de atracție pentru public era Elvira. Iancovescu și Mihalescu erau și ei iubiți de spectatorii Capitalei, dar Elvira începuse să fie divinizată.

La Paris, Louis Verneuil, autorul care domina scena franceză cu piesele lui bulevardiere, prezintă o nouă premieră: «Ma cousine de Varsovie». Rolul titular, rolul verișoarei din Varșovia, era jucat de o actriță poloneză stabilită la Paris.

În seara premierei, în seara repetiției generale — cum e numită premiera în lumea teatrală pariziană — se prevede un foarte mare succes piesei «Ma cousine de Varsovie». Un succes care va ține afișul cîțiva ani. În fața acestei perspective, actrița poloneză anunță că înainte de a începe seria reprezentațiilor trebuie să se ducă acasă, în Polonia, pentru două zile. Plecă și nu se mai întoarse. Nu s-a aflat niciodată ce s-a întîmplat cu ea. La Paris, dezastru. Louis Verneuil a rămas cu piesa în drum.

Robert des Flers, care fusese cîtva timp consilier cultural pe lîngă ambasada franceză din țara noastră, îl sfătuiește pe Verneuil să o angajeze pe Elvira Popescu. Urmează un schimb de telegrame, oferte generoase, mari stăruințe. Elvira nu se poate decide. Nu vrea să-și părăsească tovarășii, Iancovescu și Mihalescu, pe care succesul Elvirei îi umbrea, o îndemnau să plece:

— Du-te Elvira, nu fi proastă!

— Voi ziceți să mă duc?

— Cu așa pleașcă nu te mai întîlnești.

— Și voi ce faceți?

— Ne descurcăm noi. Du-te.

— Bine.

Și a plecat. Fără ea Teatrul Mic a dat faliment, și-a închis porțile. Iar Elvira, la Paris, a început marea ei carieră. A făcut o serie nesfîrșită cu «Ma cousine de Varsovie» și n-a trecut multă vreme și Elvira a ajuns cea mai iubită actriță a Parisului. Pînă și șoferii de taxiuri cînd vorbeau de ea, spuneau «notre Elvire» (Elvira noastră). După cîte o premieră, cronicarii scriau: «Piesa de aseară a avut succes. Va rămîne pe afiș cît va binevoi Elvira s-o joace». Era cu adevărat regina neîncoronată a Parisului. Louis Verneuil a luat-o de soție. A fost cîțiva ani bărbatul ei. S-au despărțit. Verneuil, după mai mulți ani, s-a sinucis, lăsînd Elvirei toată averea lui, drepturile lui de autor și contractul cu Théâtre de Paris pe care-l mai avea pe încă 48 de ani.

Cînd am jucat «Scrisoarea pierdută» la Paris, Elvira a suspendat spectacolul în teatrul ei ca să asiste la reprezentația noastră. Parcă o văd într-o lojă din fundul sălii, îmbrăcată într-o toaletă superbă, gri-verde. Cînd m-am dus să-i sărut mîna și i-am spus două cuvinte despre rochie: «Am comandat-o la Dior pentru spectacolul vostru».

A doua zi ne-a invitat pe toți, vreo 30, cîți eram, la castelul său din Melun, la 60 km de Paris. A invitat și 30 de francezi, ziariști și artiști. Dejunul ne-a fost servit la mese mici, în parcul castelului.

Peste cîteva zile am rugat-o să ia prînzul cu noi la un mare restaurant. Pe meniu mi-a scris cu amabilă ironie: «Te aștept să pui în scenă la Paris o piesă, și să mă-nveți să joc».

Cariera Elvirei s-a desfășurat mai departe cu aceeași strălucire pînă la bătrînețe. «La Mamma» a fost cel din urmă triumf. Elvira acum nu se mai urcă pe scenă. Cu greu se mai poate mișca. Au părăsit-o picioarele.

O mare artistă, un suflet generos, dragoste, pasiune, devotament. A jertfit tot pe altarul scenei: frumusețe, sănătate, viață.

Sică ALEXANDRESCU

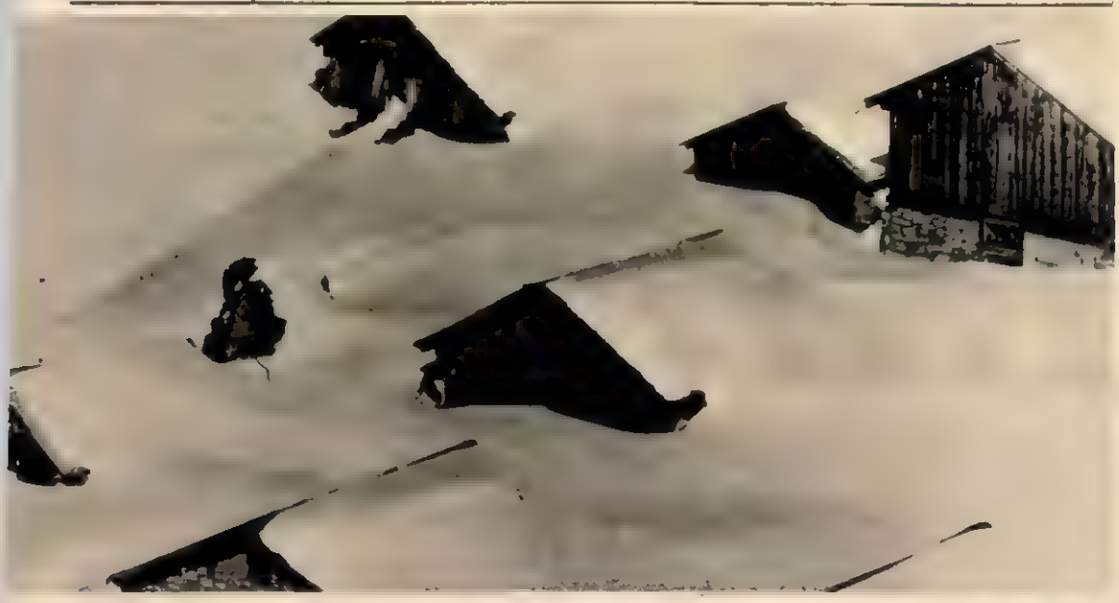

capricioasa primăvară și urmările sale

ÎN ALPI

În timp ce la poalele Alpilor elvețieni natura este în floare, sus, pe înălțimi, zăpezile căzute din abundență în această primăvară au îngropat aproape complet cabanele turistice.

...ȘI ÎN BANGLADESH

Mai întîi, o furtună violentă s-a abătut asupra a 14 localități din districtul Dacca, soldîndu-se cu distrugerea completă a 12 localități, moartea a peste 1 000 persoane și rănirea gravă a altor cîtorva mii. Apoi, în scurta vreme, ploi torențiale au provocat grave inundații în districtele Comilla și Feni, situate la răsărit de capitala Republicii Bangladesh — orașul Dacca — înundînd întinse suprafețe de culturi de orez și izolînd peste 10 000 locuitori pentru a căror salvare au fost formate echipe speciale.

scrisori cu adresă

dipoli și hofburg

Convorbirile multilaterale de la Helsinki și Viena sînt părți ale aceluiași întreg — edificarea securității și cooperării în Europa. Obiectul negocierilor de la Dipoli — pregătirea conferinței general-europene — este diferit de obiectul consultărilor de la palatul Hofburg — reducerea armamentelor și trupelor în Europa centrală — dar scopul lor constă în crearea de condiții pentru o securitate europeană reală, clădită pe un nou sistem de relații inspirate din principiile inalienabile ale independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță ori la amenințarea cu forța în reglementarea problemelor internaționale. Desigur, negocierile de la Dipoli se află în faza finalizării, ele se vor încheia la 1 iunie spre a permite convocarea conferinței generale a statelor la sfîrșitul lunii viitoare, în timp ce discuțiile de la Hofburg de-abia au demarat. Există însă o legătură indisolubilă între subiectul *politic* de la Dipoli și subiectul *militar* de la Hofburg.

Țara noastră a subliniat în repetate rînduri că nu se poate concepe o securitate reală fără măsuri hotărîte în direcția dezangajării militare, a dezarmării. În dezbaterile generale, publice, atît de la Helsinki cît și de la Viena, reprezentanții a numeroase state au relevat legătura organică dintre aspectele politice și militare ale securității europene, interdependența lor. S-a subliniat că, pentru a fi efectivă și durabilă, securitatea continentului trebuie să beneficieze și de fundamentul solid al măsurilor de dezangajare militară și dezarmare.

Consecventă acestui principiu, țara noastră a avansat un program amplu și coerent de măsuri, inspirat dintr-o viziune de ansamblu asupra problematicii securității europene și ținînd cont de interesele tuturor statelor de pe continent. Intervenția reprezentantului român la convorbirile de la Viena definea astfel acest program cuprinzător: reducerea și retragerea tuturor trupelor străine de pe teritoriile altor state în limitele frontierelor lor naționale; lichidarea bazelor militare aflate pe teritoriile altor state; renunțarea la manevre militare, la demonstrațiile de forță, la concentrarea de trupe la frontierele altor state; reducerea bugetelor militare, începîndu-se cu bugetele țărilor mari, puternic înarmate și încetarea cursei înarmărilor; trecerea treptată la reducerea trupelor și armamentelor aflate în dotarea armatelor naționale; crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale Europei și asumarea de către puterile posesoare de arme nucleare a obligației de a nu folosi aceste arme împotriva statelor care fac parte din asemenea zone; pregătirea condițiilor pentru desființarea blocurilor militare și, în ultimă instanță, lichidarea acestora; adoptarea neîntîrziată a unor măsuri eficiente de interzicere a armelor nucleare și a tuturor celorlalte arme de distrugere în masă, încetarea producției, reducerea stocurilor existente și eliminarea întregului arsenal de mijloace de nimicire în masă: nucleare, chimice, bacteriologice, și de alt tip.

Este vorba în ultimă instanță de lichidarea tuturor mijloacelor de lichidare în masă, de eliminarea instrumentelor celor mai brutale ale recursului la forță, de instituirea pentru totdeauna, în teoria și practica relațiilor între state, a forței dreptului și normelor de etică internațională. În planul dezangajării militare și al dezarmării s-a făcut încă puțin. Interesele supreme ale popoarelor europene și de pe alte continente reclamă, de aceea, trecerea imediată și fără echivoc de la declarații la acțiuni efective, în beneficiul tuturor țărilor, al securității și cooperării — problema cea mai urgentă a actualei ordini de zi internaționale.

Ion CÂRJE

cronica de trei secunde

atenție la coborîre!

E vremea să acționăm cu multă grijă, noi toți, absolut toți oamenii. Nu e vorba numai de mine sau numai de dumneata. E vorba de omenire.

Trebuie să veghem la fiecare mișcare. Trebuie să ne uităm la dreapta și la stînga, în sus și în jos, nu doar cînd trecem strada sau luăm avionul, ci chiar cînd despărțim șervetul, așezîndu-ne la masă. Fiindcă nu putem ști care ne e gestul semnificativ și care nu. S-ar putea ca toate gesturile noastre, de oameni, să fie semnificative și atunci ce ne facem?

Va trebui să mergem cît mai mult în vîrful picioarelor, pentru a nu trezi ce nu trebuie trezit. Va trebui să ne privim și în față, și chiorîș, și din spate chiar, și să ne atragem atenția, frățește, dacă ni se pare ceva ciudat la fratele nostru, omul. Și să-i spunem fratelui nostru, omul, care sună atît de mîndru ca parte de cuvînt:

— Omule, nu te supăra, frate-le meu Mielu, ai grijă cum calci, cum pășești, cum te comporți, cum dai șase-șase, cum faci poartă în casă, cum scoți om în stradă, cum ieși din garaj și atîtea altele... Căci te vede maimuța! Te vede și te imită!

Nu e glumă, frate-le meu. Nu ne spionează marțienii și nici alte galaxii. Nu ne amenință nimic. Doar maimuțele stau cu ochii pe noi și ne imită. Ne înghit. Ne maimuțăresc. Ne iau gesturile noastre semnificative și fac din ele harcea-parcea, dacă nu mai mult. Ne iau gesturile noastre nesemnificative și fac din ele simboluri, dacă nu chiar semne.

Nu vreau să creez panică — doar un singur exemplu: pe celebra șosea franceză cu numărul 7, o maimuță a apărut pe o bornă kilometrică și a început să facă șoferilor cunoscutul semn al autostopului, semnul cu degetul gros de la mîna dreaptă, adică «mă iei, frate-le meu?» și celelalte șlagăre. Așa văzuse ea că fac semenii ei mai grăbiți în coborîtul de pe creangă pe șosea — și poate că i-a plăcut gestul, poate c-o amuzase, poate c-o înălțase sufletește, dar cine poate garanta ce-i în capul unei maimuțe rătăcite prin pădurea noastră de simboluri?

...Și dacă mîine trece la imitarea altei minuni omenești? Dacă începe să-mi citească ziarul peste umăr, ziarul meu peste umărul meu, cum fac atîția în troleibuz — gest care mă înnebunește și mă face să mă dau jos la prima... Dacă maimuțele se hotărăsc că le place să coboare cu toatele la prima? Dacă vin după mine să citească ziarul meu, peste umărul meu? Dacă încep să citească cu toatele ziarele mele, descoperind că-i ușor, plăcut și vesel? «Dacă ne putem aștepta la orice?» — vorba tatălui meu, cînd mă plesnea că-l imit cum mănînc și cum dorm: «Dacă începi așa, mă pot aștepta la orice de la tine» — zicea bătrînul și m-atingea fără milă.

De aceea, frate-le meu, Mielule, îți spun — coboară încet, pășește ușor, să nu trezești maimuța!

Radu COSAȘU

400 mărturii ale unei străvechi civilizații

Unul din punctele de atracție de la Petit Palais din Paris — care găzduiește începînd de la 9 mai și pînă în septembrie o expoziție de artă veche chineză, cuprinzînd 400 obiecte prezentate în mod obișnuit la Palatul Imperial din Pekin — este acoperămîntul mortuar al prințesei Teu Wan, alcătuit din 2 156 plăcuțe de jad, cusute cu fir de aur și descoperit cu prilejul unor cercetări arheologice efectuate în 1968, la 150 kilometri de Pekin.

oameni despre care se vorbește

GEORGES POMPIDOU (n. 1911), președintele Franței, referindu-se la situația din Orientul Apropiat — în cadrul dineului oferit cu prilejul vizitei regelui Feisal al Arabiei Saudite la Paris — a declarat că o pace durabilă în această regiune «trebuie să se bazeze pe respectul integrității tuturor» a diverselor state în cauză. Ultimele evenimente din Liban — a menționat șeful statului francez — arată cît de gravă continuă să fie situația în zonă».

WILLY BRANDT (n. 1913), cancelarul Republicii Federale Germania, a subliniat într-un interviu acordat ziarului sovietic «Izvestia» — în preajma vizitei secretarului general al C.C. al P.C.U.S., Leonid Brejnev, în R.F.G. — că guvernul vest-german acordă o mare însemnătate bunelor relații cu toate statele socialiste europene. Cancelarul și-a exprimat speranța că va putea fi încheiat în curînd tratatul dorit cu Cehoslovacia și că se va netezi calea spre stabilirea de relații diplomatice cu Ungaria și Bulgaria.

LE DUC THO (n. 1910), membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, reprezentantul guvernului R.D. Vietnam în convorbirile vietnamezo-americane, s-a întîlnit în aceste zile, la Paris, cu Henry Kissinger, consilierul special al președintelui S.U.A. pentru problemele securității naționale. Obiectul întrevederilor l-a constituit abordarea problemelor legate de îndeplinirea Acordului de la Paris cu privire la încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam.

KAKUEI TANAKA (n. 1918), primul ministru al Japoniei, se va întîlni la 31 iulie și 1 august, la Washington, cu președintele Nixon — s-a anunțat oficial în cele două capitale. De asemenea, la Tokyo s-a făcut cunoscut că premierul japonez va întreprinde în toamnă, între 26 septembrie și 3 octombrie, un turneu vest-european cuprinzînd Franța, Anglia și R.F. Germania. Kakuei Tanaka urmează să viziteze în acest an și Uniunea Sovietică.

Dr. ADDEKE BOERMA (n. 1912), directorul general al Organizației pentru alimentație și agricultură (F.A.O. — organism specializat al O.N.U.), a avertizat recent asupra lipsei de alimente cu care este confruntată o bună parte a omenirii. Boerma a arătat că el consideră ca «o obligație morală» a țărilor bogate să ajute pe cei ce au de suferit de pe urma capriciilor naturii. Directorul general al F.A.O. preconizează ca la conferința organizației din acest an să se elaboreze un program internațional în acest sens.

CHRISTIAAN BARNARD (n. 1922), celebrul chirurg sud-african, a efectuat la spitalul Groote Schuur din Cape Town o nouă operație, de o factură deosebită. În inima unui băiat de șase ani, suferind de tulburări ale ritmului cardiac, dr. Barnard a implantat — pentru prima dată unui pacient în o asemenea vîrstă fragedă — un stimulator funcționînd pe bază de energie izotopică ce prezintă avantajul de a funcționa pe o perioadă de 10-15 ani, față de cele cu pile de mercur, a căror înlocuire se impune în aproximativ doi ani.

peste, sau sub apele canalului mînecii?

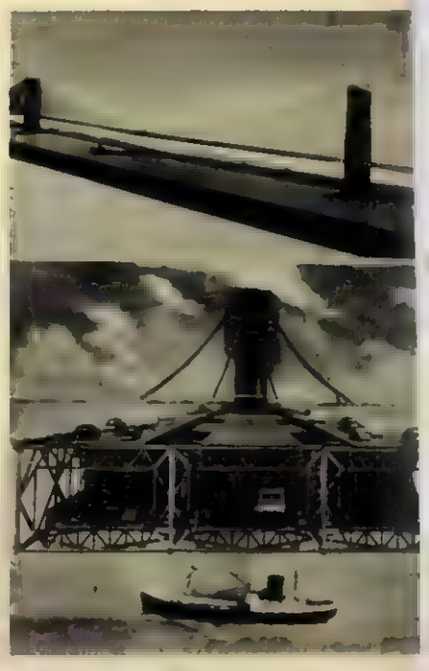

Deși proiectul tunelului sub Canalul Mînecii se apropie de transpunerea în fapt — Societatea franceză a Tunelului și British Channel Tunnel Company înaintînd guvernelor celor două țări concluziile cu privire la aspectele tehnice, economice și financiare ale acestei construcții ce urmează a fi dată în exploatare în 1980 — continuă să se facă auzite în Franța, dar mai ales în Anglia, numeroase voci care-și exprimă rezerve față de această modalitate de stabilire a unei legături directe între insula britanică și continent, respectiv Franța. În Anglia a fost chiar făcută o contrapropunere — un grup de ingineri ai «Corporației britanice a oțelului» (B.S.C.) prezentînd proiectul unui pod care să facă legătura între un punct situat pe malul britanic între Dover și Folkestone și un punct pe coasta franceză între Calais și Boulogne. Podul, urmînd a avea o lungime de 40 km, ar trebui să se sprijine pe 22 piloni construiți pe insule artificiale. Vor putea circula pe pod aproximativ 120 000 autovehicule pe zi precum și trenuri pe cele două linii de cale ferată.

de la lume adunate

GARA CARE VA DEVENI MUZEU. Noul ministru al culturii din Franța, cunoscutul scriitor Maurice Druon, a declarat presei că intenționează să achiziționeze gara d'Orsay din Paris pentru a o transforma într-o anexă a Luvrului. În incinta fostei gări vor fi expuse picturi și sculpturi din secolul al XIX-lea.

CONDUCTĂ PENTRU GUNOAIE. La Moscova s-a hotărît construirea primei conducte pentru transportul reziduurilor menajere în containere cu ajutorul aerului comprimat. Noua cale de degajare a resturilor menajere pare a fi foarte eficientă din punct de vedere economic, dacă avem în vedere că în acest scop sînt folosite în prezent 1 500 autocamioane.

UN ADEVĂR AMAR. Ziarul vest-german «Illustrierte Wochenzeitung» relatează următoarea întîmplare: la un tribunal din Montreal (Canada) se judeca procesul unui falsificator de bani. Întrebat de judecător ce sumă de bani a reușit să falsifice, acesta a dat un răspuns plin de tîlc: «Am atîția bani încît pot redeveni om cinstit».

TRĂIASCĂ BICICLETA! În Japonia, țară în care circulația rutieră devine un coșmar și unde, ca urmare, se dezvoltă interesul pentru ciclism, s-a hotărît construirea unei piste ciclabile lungă de 1 200 kilometri și lată de 3 metri, de-a lungul litoralului pacific între prefecturile Chiba și Wakayama. Se preconizează construirea unei rețele de drumuri ciclabile în lungime totală de circa 30 000 kilometri.

OLE, ANGELITA! Un tribunal din Madrid a recunoscut sexului așa-zis slab (mai ales în acest context) dreptul de a coborî în arenă și de a lua parte la coride. Prima spaniolă care a obținut licența de matador este Angelita Hernandez, o blondă voinică de 25 de ani. Deci în curînd, ole, Angelita!

PENTRU REABILITAREA UNOR MARTIRI. În statul Massachusetts (S.U.A.) se desfășoară în prezent o largă campanie pentru ca tribunalul din acest stat, în care au fost judecați și condamnați la moarte în 1921 Sacco și Vanzetti, să fie declarat monument național. Un act de reabilitare morală, dar, din păcate, tardiv.

DIN DOSARELE MARILOR PROCESE POLITICE*)

ESSEX ŞI ELISABETA (I)

A doua jumătate a secolului al XVI-lea din istoria Angliei este dominată de personalitatea reginei Elisabeta.

Născută în 1533, fiică a regelui Henric al VIII-lea al Angliei, a fost declarată copil nelegitim cu prilejul decapitării mamei sale, Anne de Boleyn, pierzînd astfel dreptul la succesiunea tronului țării. A urcat totuși pe tronul Angliei, la 17 noiembrie 1558, în urma decesului surorii sale vitrege, regina Mary Tudor, avînd apoi o domnie de aproape o jumătate de secol, pînă în 1603, cînd a murit la vîrsta de 70 de ani.

În timpul îndelungatei sale domnii, Anglia a cunoscut o dezvoltare impetuoasă, devenind unul din statele cele mai puternice ale lumii.

PENTRU SPANIOLI, «FIICA DIAVOLULUI»; PENTRU ENGLEZI, UN SUVERAN RESPECTAT

Personalitate cu o inteligență vie, vastă cultură și o intuiție subtilă pentru pulsul maselor, regina a reușit să cîștige simpatia poporului încă din primii ani ai domniei și să-i impună, fără prea mari eforturi, voința ei de fier. La Londra ca și în cursul călătoriilor ei regulate prin localitățile regatului se manifesta volubilă, spirituală, apropiată de oameni și totuși impunîndu-le un adînc respect; făcea complimente unui primar pentru cunoștințele sale de limbă latină, dar și unei gospodine pentru gustul bucatelor pregătite...

Avea un temperament năvalnic, lute la mînie, lovea cu pumnul în masă dacă o supăra cineva și rîdea în hohote cînd se distra. Puterea ei de muncă era de neîntrecut: se întîmpla adesea să lucreze cu secretarii ei timp de patrusprezece ore în șir! Foarte cultă, vorbea latina, franceza, italiana și spaniola și se distra cu traducerea în limba engleză a versurilor poetului latin Horațiu.

Nu dispunea decît de o gardă personală foarte redusă ca număr și trecea cu trăsura prin mulțimea care o înconjura aclamînd-o: «Dumnezeu să Vă aibă în pază, Maiestatea Voastră!», iar ea răspundea: «Dumnezeu să binecuvînteze poporul meu». Deși milooasă din fire, aceasta nu înseamnă că, mai ales mai tîrziu, în anii ei de domnie, nu au căzut victimă fanatismului (de astă dată celui calvinist, îndreptat împotriva catolicilor) zeci și zeci de preoți, gentilomi și alții, executați din ordinul Consiliului reginei, care o convinse de pericolul recrudescenței influenței papale în Anglia.

Cu toate acestea, în marile probleme a învins întotdeauna rațiunea ei lucidă și cumpătată, într-o epocă în care aveau loc ciocniri între rivali de o violență teribilă: naționalismul francez și cel spaniol, Roma și calvinismul. Părea că oricare din aceștia, în oricare moment, i-ar putea zdruncina puterea din temelii. Dar nu s-a întîmplat astfel, căci Elisabeta a știut să ocolească primejdiile oricărei angajări riscante și n-a cedat extremelor. A căutat să evite războaiele, în acest scop fiind dispusă chiar să mintă, să jure unui ambasador că nu știa nimic despre o problemă pe care o cunoștea prea bine, ori, dacă era oportun, să transpună discuția pe plan sentimental, folosind tot arsenalul farmecului feminin.

Consilierii și i-a ales și din rîndurile clasei de mijloc, remarcabili nu prin titlurile lor de noblețe, ci prin inteligență; în locul virtuților cavalerești ori al demnităților eclaziastice, atît de importante pentru a ocupa funcții înalte în conducerea statului, ea cerea calități de alt ordin: respectarea intereselor statului, capacitate de organizare.

«Această țară — scria despre Anglia ambasadorul Spaniei — a căzut în mîinile unei femei care este fiica diavolului».

DE CE NU S-A CĂSĂTORIT REGINA

Sub un singur aspect regina Elisabeta nu s-a conformat dorinței poporului englez și a cercurilor conducătoare: a refuzat să se căsătorească. Problema avea o deosebită importanță, căci trebuia asigurată succesiunea la tron. Or, dacă Elisabeta murea fără urmași, devenea vacant tronul, ceea ce putea să provoace lupte crîncene între diverși pretendenți. Poporul englez își amintea însă de suferințele îndurate din cauza unor asemenea lupte și dorea să le evite.

Dar regina refuza să se căsătorească, deși avusese, firește, numeroși pretendenți străini și englezi, și mulți dintre aceștia îi erau și ei pe plac. A fost cerută în căsătorie de Filip al II-lea, regele Spaniei, de prințul moștenitor al Suediei, de arhiducele Austriei, de ducele de Alençon și a manifestat sentimente de mare tandrețe față de unii nobili englezi, printre care amiralul Seymour, Leicester, Walter Raleigh. A jucat cu fiecare din ei jocul cochetăriei, a schimbat mesaje drăgăstoase, poetice, pentru ca pînă la urmă să nu se căsătorească cu nici unul.

Ce dorea ea? Să moară virgină? Se pare că regina avea certitudinea că nu va putea deveni mamă. Și o căsătorie fără moștenitor ar fi pus-o în mod inutil sub puterea unui soț și ar fi privat-o de prestigiul de care se bucura ca «regină virgină».

Ca femeie, susțin numeroși istorici, ea își merita numele de regină virgină și nu atît datorită dorinței sale, cît unei defecțiuni fiziologice, așa cum s-a destăinuit ea însăși unor confidenți. Acesta pare a fi fost motivul pentru care a refuzat numeroasele cereri în căsătorie.

Suferea și de serioase infirmități psihice. Ca tînără fată i-a fost dat să asiste la condamnarea și executarea mamei sale, Anne de Boleyn, și să sufere apoi timp îndelungat persecuțiile mamei sale vitrege, Jane Grey și ale surorii sale vitrege Mary. Prima ei dragoste fusese amiralul lord Seymour, care a fost acuzat de conspirație împotriva regelui și decapitat în fața ei. Dealtfel și Elisabeta însăși fusese implicată în acest proces de conspirație și arestată timp de mai multe luni, scăpînd numai datorită perspicacității și abilității de care a dat dovadă în timpul anchetei la care a fost supusă.

Șocurile prin care trecuse i-au provocat puternice tulburări nervoase, care cu timpul i-au cauzat o gravă isterie, o instabilitate psihică de pe urma căreia a suferit mult, dar care s-a manifestat mai mult pe plan sentimental.

Regina Angliei dorea dragostea, dar în același timp simțea o teamă de neînvins în fața bărbaților. A avut numeroși favoriți în cursul vieții sale, începînd de la lordul Seymour și sfîrșind cu contele de Essex, dar este aproape sigur, în măsura în care poate exista certitudine în asemenea probleme — după cum remarcă scriitorul francez Maurice Soulié — că n-a fost de fapt amanta nici unuia dintre ei.

NOUL FAVORIT: ROBERT DEVEREUX, CONTE DE ESSEX, VICONTE DE HEREFORD ȘI BOURSIER, BARON DE FERRAR ȘI DE CHARTLEY

Robert Devereux, conte de Essex, viconte de Hereford și Boursier, baron de Ferrar și de Chartley, s-a născut la 10 noiembrie 1567, într-una din cele mai distinse familii nobile din Anglia. Tatăl său, Walter Devereux, vicontе de Hereford, a primit în 1572 titlul de conte de Essex pentru merite deosebite față de coroana Angliei.

Printre strămoșii săi se numărau Eleonora de Bohun, sora reginei Maria, soția regelui Henric al IV-lea; un alt strămoș, Anne de Woodrille, a fost sora soției regelui Eduard al III-lea, iar bunica sa a fost sora Annei de Boleyn, mama reginei Elisabeta.

Tatăl său, Walter Devereux a fost ucis de contele de Leicester, amantul mamei sale, unul din favoriții și consilierii reginei Elisabeta. Contele Leicester s-a căsătorit cu văduva lui Walter Devereux și s-a ocupat de educația fiului vitreg. În 1585 Robert a luptat alături de Leicester în Olanda, unde s-a distins prin fapte de arme. În 1588 contele de Leicester a murit și tot atunci tînărul conte de Essex a devenit principalul favorit al reginei.

Deși avea pe atunci cincizeci și cinci de ani, regina Elisabeta era încă o femeie atrăgătoare, înaltă, zveltă, cu fața prelungă și albă, buzele subțiri și voluntare, mîinile cu degete lungi, vestite în toată Europa pentru frumusețea lor.

Purta o perucă roșie, giuvaere numeroase și se îmbrăca cu rochiile cele mai elegante și extravagante ale vremii, adesea atît de decoltate, încît îi punea în încurcătură pe cei care îi vorbeau. Astfel, ambasadorul Franței la curtea regală a Angliei, contele de Maisse, aflîndu-se în fața reginei, care purta o rochie adînc decoltată, nu știa încotro să se uite în timp ce vorbea cu ea...

Așadar, la vîrsta de cincizeci și cinci de ani (1588) Elisabeta s-a îndrăgostit de Robert Devereux, conte de Essex, un tînăr de douăzeci și unu de ani. Îl îndrăgi la prima vedere, cînd el își făcu apariția la curte, îmbrăcat într-o pelerină de velur brodat cu aur, purtînd o pălărie înaltă împodobită cu un lanț de aur, cu două perle mari în urechi, afișînd o mină veselă, grațioasă și plină de sine...

George BIANU

(Va urma)

Regina Elisabeta

Robert Devereux, conte de Essex, după o gravură de epocă.

*) Sub acest titlu va apărea în Editura «Dacia» din Cluj o carte semnată de George Bianu, volumul II al lucrării cu același titlu apărută anul trecut în Editura politică și care s-a bucurat de mare succes. Redăm în cele ce urmează, cîteva capitole din noua lucrare.

sedentarismul– factor de risc

Dintre cei. «3 S» (sedentarismul, supraponderea corporală, suprasolicitarea psihică — «stress» —), sedentarismul pare a fi incriminat cel mai profund în grupul factorilor nocivi, susceptibili de a leza integritatea morfo-funcțională a omului.

Studii recente arată că organele și sistemele corpului omenesc (mușchi, inimă, plămîni, creier etc.) au nevoie de mișcare pentru buna lor funcționare, absența acesteia (hipokinezia) cauzînd tulburări organismului

în condițiile progresului tehnic impresionant al zilelor noastre, cînd ziua de lucru se scurtează neîncetat, cînd facilitățile modului de viață își intră în drepturi, omul este tentat sau uneori constată că volumul activităților fizice reprezintă o cotă extrem de redusă în bugetul celor 24 de ore sau chiar săptămînal.

Consecințele hipokineziei se traduc practic prin tulburări endocrino-metabolice (obezitatea reprezentînd forma cea mai evidențiabilă, alături de ateroscleroză, îmbinate cel mai adesea cu excesul alimentar sau cu o alimentație viciosă), prin dereglări neuropsihice sau cardiovasculare etc.

Dacă ne-am referi numai la afecțiunile cardiovasculare, în care sedentarismul cu cortegiul său de urmări nefaste apare implicat prioritar, vedem că în diferite țări ale lumii mortalitatea prin boli cardiovasculare raportate la coeficienții mortalității generale reprezintă cote extrem de ridicate (Scoția: 54,7%; Irlanda: 54,5%; Australia 53,8%; Suedia: 52,7%; Anglia: 51,8%. Legat de acest aspect dăunător ni se pare extrem de interesantă o diagramă a cercetătorului Stamler care arată că dacă în anul 1850 omul producea circa 13% din bunurile materiale, munca animală circa 52,4% și cea mecanică 34,6%, peste un secol, în anul 1950, omul nu mai producea decît 0,9% prin activitate directă, fizică mai ales; munca animală 0,6%, iar munca mecanică ajunge 98,5%, deci a preluat integral producția directă de bunuri materiale. Este de asemeni cunoscut faptul că munca profesională a omului, ilustrată prin eforturi musculare, poate reprezenta cel mult 20-25% din capacitatea sa aerobă (CO_2 max.), în timp ce restul de activitate rămîne azi irosită. De asemeni, se cunoaște faptul că activitatea fizică (antrenamentul sportivilor oferă «modelul optim» în acest sens) poate ameliora funcțiile fiecărui sistem cu circa 20-30%, putînd ajunge global pe ansamblul întregului organism pînă la peste 100% (cazul sportivilor de performanță).

La noi în țară studii epidemiologice, efectuate de acad A. Moga și colaboratorii la Cluj, arată că cei cu activitate fizică susținută prezintă procente mult mai scăzute de morbiditate cardiovasculară (miocardiopatie ischemică, hipertensiune arterială etc.) sau de valori ale colesterolului seric comparativ cu cei cu activitate sedentară, chiar în condițiile unei supraalimentări. De asemeni s-a pus în evidență faptul că activitatea fizică reușește să coboare valorile colesterolului seric la persoane cu cifre crescute față de normal.

Iată deci cîteva argumente care justifică de ce «sedentarismul» ocupă un loc bine definit în grupa așa-zișilor «factori de risc» pe care medicina modernă, din ce în ce mai orientată spre profilaxie, îi abordează prioritar în procesul sanogenezei.

I. DRĂGAN
doctor în științe medicale,
directorul Centrului de medicină sportivă

sfaturi pentru tinerele mame

După o perioadă destul de grea — în care teama și speranța se împletesc cu suferințe și transformări fizice, care culminează cu momentul nașterii — tînăra mamă, deși încă nerestabilită, uită totul fiind cuprinsă de un elan de dragoste caldă și dorință de ocrotire pentru copilul pe care l-a adus pe lume.

Multe din frămîntările primelor zile ar putea fi evitate dacă mama care vine să nască ar avea toate pregătirile făcute în ceea ce privește camera copilului, pătuțul, trusoul. Căci pregătirea trusoului minim pentru primele luni este adesea lăsată după nașterea copilului pe seama celorlalți membri ai familiei, ceea ce denotă multă lipsă de prevedere, căci cine poate pregăti mai bine decît mama copilului lucrușoarele trebuitoare?

Acest trusou minim al nou-născutului trebuie să cuprindă: 3 cămășuțe, 3 pieptărașe, 2 jachețele din bumbac sau lînă, 3 bonețele, 3 perechi de botoșei, 20 scutece pătrate din finet, 20 cîrpe dreptunghiulare din tetra, tifon, finet, 20 cîrpe triunghiulare, 3 scutece din molton sau păturele din bumbac.

Copilul nou-născut se va îmbrăca deci cu cămășuță și pieptăraș și dacă timpul este mai rece și cu o jachețică de bumbac sau lînă; pe cap, o singură bonețică ce se poartă numai în prima lună, apoi ea nu se va pune decît după baie sau cînd ieșim afară cu copilul. Copilul va fi înfășat apoi în modul cel mai simplu cu putință: scutecul dreptunghiular se va împături și se va pune între picioarele copilului; el va fi menținut fie cu ajutorul unei cîrpe triunghiulare, fie cu un mic chiloțel de bumbac, nu de plastic; apoi copilul se va înfășa de la subsuori în jos, deci lăsînd totdeauna mînuțele afară, cu ajutorul scutecelor pătrate. În picioruțe, chiar dacă este înfășat, este bine ca să poarte botoșei. Scutecul pătrat se va lăsa cît mai lejer cu putință la partea inferioară, pentru ca picioruțele copilului să aibă cît mai multă libertate. Dacă în casă nu este destul de cald (temperatura optimă 22°) copilul se va înfășa și într-un scutec de molton sau într-o pătură de bumbac.

Dr. Ioana BOJINCĂ
medic primar pediatru,
Maternitatea Spitalului Brîncovenesc

vă cunoașteți trupul?

Trupul omenesc este un mecanism (complex, în aparență doar, cum vom vedea îndată) teribil de rezistent, care suportă timp de mulți ani cele mai rele purtări fără să protesteze: este lipsit de aer curat sau chiar îmbîcsit cu tutun, este slab hrănit cu elemente nutritive adecvate ori, dimpotrivă, este prea îndopat, nu i se dau suficiente exerciții fizice medicale, în timp ce nervii săi suportă (din ce în ce mai greu!) «bombardamentul» de tensiuni din afară care, astfel, îi atrag atenția aproape exclusiv în exterior... Și astfel, pe nesimțite, organismul degenerează sau devine prielnic dezvoltării microbilor! Trupul se «adaptează», dar într-o zi dă semnalul de alarmă: prima durere! Bolnavul aleargă speriat la medic, cerîndu-i ajutor... Dar cum ar putea medicul să vindece dintr-o dată o stare care este rezultatul greșelilor adunate în atîția ani, greșeli care au rupt echilibrul sănătății? Totuși, bolnavul este atunci repede pus în prezența unei armate de mașini care îl «cercetează»... După care, fără îndoială, medicul va prescrie un medicament ce va calma cele mai alarmante semne ale bolii, dar... după cîtva timp de «liniște», aceleași cauze din trecut vor face să reapară aceleași îmbolnăviri sau, mai grav, încă altele! Și astfel...

Medicina modernă, psihosomatică — reconsiderînd unele principii terapeutice tradiționale — arată posibilitatea evitării acestor situații, sfătuind omul de azi: «Cunoaște-te pe tine însuți!» Iată cîteva dintre aceste legi fundamentale.

Pe de o parte trebuie să ne dăm seama că, fiind una dintre verigile unui lung lanț biologic al organismelor vii din univers, omul nu poate evita influența tuturor ființelor care, precedîndu-l, l-au creat într-un fel sau altul, prin acumulările cantitative și transformările calitative de adaptare, de evoluție, ale energiei universale. Pe de altă parte, este necesar să devenim conștienți că organismul omului — «produs» specific al energiei generale nespecifice cu care este în permanentă interdependență — are o structură tripartită (fizică, psihică, mentală) ca «instrumente» de lucru. În sfîrșit, o ultimă lege fundamentală a construcției mecanismului uman: toate organele din corpul omului se află într-o strînsă corelație, oricît de distanțate ar părea, fiind supuse unor influențe reciproce, atît prin rețelele de nervi și vase sanguine, cît și prin undele, vibrațiile, emise de funcționarea fiecărui organ.

Această complexitate face ca un organ bolnav să manifeste cele mai deosebite semne (nu doar pe cele caracteristice lui) și invers, semne asemănătoare pot fi urmarea alterării sau compensării unor organe diferite. Aceste semnale pot apărea modificate, de la un om la altul sau chiar, la același bolnav, se pot prezenta diferit în momente deosebite, în funcție de alte cauze suprasdăugate celei inițiale — după cum modificările acestea pot fi provocate de fazele unei evoluții ori să reprezinte apariția neașteptată a unor stări latente moștenite din familie sau chiar mai dinainte ori urmele unor altor boli trecute..

După această etapă de autocunoaștere aprofundată, medicina modernă — constatînd că prin intermediul respirației conștiente se pot influența atît stările psihice, procesele mentale și funcțiunile fizice (care toate, în mod obișnuit, se produc inconștient!) — a început să recomande pentru prevenirea sau tratarea multor maladii (reumatisme, ulcere digestive, tulburări colecisto-hepatice, alterări endocrine, astenii nervoase etc.) unele din procedurile unui antic sistem medico-filozofic cunoscut sub numele de Yoga — despre care vom vorbi altă dată.

Dr. I.N. RIGA

urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri

INTERVENȚIE DE ULTIMĂ ORĂ LA SPITALUL CLINIC DE OBSTETRICĂ ȘI GINECOLOGIE «FILANTROPIA»: Carapănceanu Liana Emilia, 21 de ani, este internată în spital la 22 mai 1973 cu sarcină în luna a 9-a, cu membranele rupte de 14 ore. Se va pierde sarcina? Intervenția promptă a medicului Gavrilă Milică a făcut ca fătul să se nască viu. Să trăiască și să fie sănătos!

SE ÎMPRUMUTĂ UN ANESTEZIST PENTRU A ALINA DURERILE UNUI OM. Orele 23.15 — Andrei Bănțoiu în vîrstă de 43 de ani, lăcătuș la Depoul București-Triaj este adus la Spitalul C.F.R. nr. 2 cu un abdomen acut. La orele 24.00 este operat. La operație se constată că bolnavul avea ulcer perforat. Pentru că durerile erau deosebit de puternice este nevoie să se aducă anestezistul de la spitalul C.F.R. nr. 1. — «Acum unde e bolnavul?» — întrebăm. (Sîntem în 23 mai) «Acum? A plecat acasă!» — ne răspunde Isar Nicoliță, asistentă la camera de gardă, cu tonul cel mai firesc din lume.

ÎN TIMP CE MERGEA SPRE SPĂLĂTOR A CĂLCAT DIN NEATENȚIE ÎNTR-O STICLĂ PISATĂ. Este vorba de Emil Holban, elev al școlii profesionale «Giulești», în vîrstă de 19 ani, care se afla în orele de practică la Depoul București-Triaj. Plin de sînge, cu plăgi multiple la piciorul drept e adus la dispensarul depoului cu Salvarea. Imediat, doctorul Dima Lucia i-a făcut sutura plăgilor, urmată de un tratament cu antibiotice. În prezent, Emil Holban se află în afara oricărui pericol.

LUPTA CU TIMPUL PENTRU O COMOȚIE CEREBRALĂ. Plecată la piață c-un grup de prieteni, dintre care unul cu mașină personală, Lepădatu Mariana, 21 de ani, casnică, este accidentată grav și adusă la camera de gardă a Spitalului C.F.R. nr. 2 de către șoferul Draghia Ion, cu autoturismul propriu. Prietenii au rămas la locul accidentului. I se constată un traumatism cranio-encefalic și o comoție cerebrală. Fiecare minut e prețios: i se face toaleta plăgilor, i se pune un pansament, apoi e transportată de urgență la Spitalul nr. 9. Lupta cu timpul pentru salvarea Marianei continuă.

urechea de rezervă

Protezele auditive au însemnat un mare pas înainte pe calea remedierii deficiențelor auzului. Grație acestor aparate, zeci și sute de mii de oameni pot duce o viață perfect normală. Ele au însă un serios inconvenient: sînt mestetice. După cercetări îndelungate, o firmă din München, «Siemens AG», a găsit o rezolvare fericită, dezvoltînd o lucrare de precizie în greutate de numai opt *grame*, care conține două inovații. *Amplificatorul* este construit în formă de «sandviș»: două plăcuțe din material plastic dintre care fiecare poartă un amplificator parțial, sînt suprapuse ca două felii de pîine. Prin aceasta se dublează suprafața de bază necesară minusculelor elemente constitutive ale instalației de amplificare. În microfonul miniatural sînt introduse *electrete* — materiale sintetice speciale care, odată încărcate într-un cîmp electric, păstrează indefinit încărcătura. Microfonul este caracterizat prin calitatea excepțională a înregistrării și face aparatul insensibil la lovituri, căderi și zgomot de pași. Cît despre aspectul estetic, puteți judeca singuri, privind fotografia. Firește, aparatul care apare în imagine este de fapt «invizibil», fiind mascat, în mod normal, de ureche.

controlul medical preventiv

În progresul oricărei societăți umane concură, în principal, două elemente: situația tehnico-materială, pe de o parte, și forța umană pe de alta. Referindu-ne la cel de-al doilea element, pe lîngă nivelul educațional general și specific tehnic, starea de sănătate — deci capacitatea de muncă — reprezintă factori cu rezonanță în întregul proces economic. Productivitatea muncii, indicator important al progresului economic, are o relație strînsă cu aspectele de ordin individual care asigură participarea integrală a muncitorului în procesul muncii. Acesta este motivul major care a impus întreprinderilor capitaliste să organizeze instituții medicale speciale care urmăresc starea de sănătate și capacitatea de muncă a muncitorilor, considerînd organismul ca o mașină care, dacă este bine întreținută, are o valoare mai mare în raportul investiție-profit.

În societatea noastră socialistă condițiile de viață ale tuturor sînt ridicate la nivel de scop, toate măsurile întreprinse de partid și de stat tinzînd spre asigurarea rezolvării favorabile a cerințelor mereu crescînde ale populației.

Un rol de seamă revine sectorului sanitar în supravegherea stării de sănătate a populației.

În acest context, îndeosebi în perspectiva vieții active, examinarea periodică este o condiție sine qua non, începînd de pe băncile școlii și continuînd cu viața activă în procesul productiv și chiar prelungindu-se la vîrsta bătrîneții.

O primă etapă a acestor examene medicale o constituie supravegherea gravidelor și a copiilor mici. Se continuă apoi cu examinarea periodică a școlarilor și studenților, aceasta în vederea stabilirii capacităților de perspectivă ale tînărului, investigînd elementele de ordin medical, psihic, de aptitudini particulare care vor contribui la dirijarea lui spre profesii în care întreaga personalitate se poate dezvolta armonios, factor de mare importanță pentru evoluția în ansamblu a individului, cu repercusiuni în starea lui de sănătate.

În perioada vieții active, controalele medicale periodice au o importanță deosebită pentru depistarea precoce a unor stări de boală sau pentru stabilirea eventualelor aspecte de inadaptare la factorii mediului de muncă și de viață, implicînd probleme de reorientare profesională și în anumite cazuri de recuperare medicală sau medico-socială.

Nu mai puțin important este controlul periodic al unor bolnavi cronici, chiar și la vîrste mai înaintate, cu scopul prevenirii decompensărilor și al prelungirii unei vieți normale a acestor bolnavi. Merită să fie menționat faptul că examinările medicale periodice nu au în vedere numai prevenirea unor îmbolnăviri. Menținerea unei integrități psihice și funcționale a organismului — mai ales pentru unele categorii de populație cu solicitare deosebită în viața economică și socială — se înscrie printre scopurile importante ale acestei supravegheri medicale active.

Eficiența controlului medical periodic nu este dependentă numai de posibilitățile de realizare a acestuia de către unitățile sanitare. Participarea populației în mod conștient la succesul acestei supravegheri medicale dinamice are o importanță deosebită. Aceasta se referă la necesitatea prezentării la examenele medicale periodice, la aplicarea prescripțiilor referitoare la tratamentul individual, cît și la respectarea prescripțiilor sanitare privind igiena condițiilor de mediu care fac eficiente acțiunile întreprinse.

Extinderea controlului medical preventiv, perfecționarea lui metodologică și tehnică, reprezintă o sarcină permanentă a organelor medicale, fiind un element principal în complexul de măsuri medicale și economico-sociale pe care statul nostru le ia în scopul realizării unei profilaxii active, al promovării și dezvoltării stării de sănătate a populației.

Dr. Alexandru CALOMFIRESCU
prim-adjunct al ministrului sănătății

CĂTRE DIRECTORII DE SPITALE DIN TARĂ. La rubrica noastră «Urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri» vom publica săptămînal corespondențele dumneavoastră (care nu trebuie să depășească mai mult de opt rînduri) și care pot fi transmise fie prin poștă, fie la telefonul 17.78.82, cu taxă inversă, în fiecare marți între orele 10 și 16.

promisiunile electronicii

Electronica a realizat un miracol: un orb din naștere vede grație unui dispozitiv electronic! El distinge conturul obiectelor nu cu ajutorul ochilor (nervul său optic fiind complet distrus), ci prin stomac! Pare de necrezut, dar e adevărat.

Timp de nouă ani a durat punerea la punct a complexului sistem care a redat vederea infirmului. Ochiul artificial este o microcameră TV care transformă imaginile în impulsuri. Acestea din urmă sînt transmise — prin intermediul unui dispozitiv atașat de centură — nervilor stomacului, extrem de senzitivi, care la rîndul lor «informează» creierul. Astfel, se reconstituie imaginea.

Firește, prea succinta noastră explicație nu descrie mecanismele complexe, fiziologice și electronice, care stau la baza uluitoarei invenții. De asemenea trebuie spus că imaginea reconstituită în creier este, se pare, încă foarte nebuloasă (dealtfel, chiar cercetările sînt abia la început). Promisiunile electronicii sînt însă clare (puteți judeca privind fotografia de sus: Pacientul este un student al Universității Pacificului din San Francisco. El vede pentru prima oară în viață.

dosar

infarctul miocardic, boala secolului? (II)

BOALA: SUBSTRAT, MANIFESTĂRI. Infarctul are ca substrat, de cele mai multe ori, cardiopatii ischemice (din grecescul iskhaimos — «care oprește sîngele»), respectiv tendința unei micșorări a aportului de sînge în musculatura inimii. Arterele care asigură circulația în inimă, denumite «coronare», pot să suporte o îngustare (sclerozare de obicei) pînă la aproximativ 50–60% din lumenul lor fără nici o consecință. Dacă îngustarea progresează pot să apară tulburări în funcțiile inimii, mușchiul se degradează, nu se mai contractă cu aceeași forță, bătăile inimii pot deveni neregulate, propagarea influxului nervos se face cu greutate. În această etapă apare angina pectorală, tulburările de ritm, insuficiența cardiacă. Dacă circulația a fost compromisă în întregime prin astuparea vasului, țesutul care primea sînge prin acest vas se mortifică (necrozează) și apare consecutiv, prin fibrozare, o cicatrice... Acest întreg proces, de la ischemizare pînă la alterarea țesutului cardiac (leziune) și cicatrizare, se numește infarct. Frecvent în acest proces intervine și o tulburare în coagularea sîngelui, o tromboză de unde și denumirea sub care este discutat uneori infarctul și anume tromboza vaselor coronariene.

Principala *manifestare* sub care se prezintă boala o reprezintă criza dureroasă. Durere vie, insuportabilă, în regiunea inimii, care durează mult timp (de la 20–30 minute pînă la ore întregi) și care nu cedează la repaus, nitroglicerină, antispasmodice sau medicamente vasodilatatoare coronariene. Se știe că, spre deosebire de infarct, angina pectorală survine de obicei la efort, durează cîteva minute (maximum 10–20), cedează prompt la nitroglicerină sau repaus. Infarctul, care pune în mod serios — și imediat — în pericol viața dacă nu este tratat corespunzător, poate să aibă și alte forme de manifestare, mai ales de tipul unor stări grave de șoc, apărute în plină și aparentă sănătate. Din acest motiv cunoașterea acestor simptome și a cauzelor și condițiilor care pot favoriza apariția și dezvoltarea bolii permit prevenirea acestui grav accident, iar atunci cînd apare, a recunoașterii lui în timp util și a instituirii de urgență a unui tratament adecvat, care poate salva viața și îndepărta pericolul unei invalidități viitoare.

Despre cauzele și condițiile care duc la apariția și dezvoltarea bolii cît și despre posibilitățile de tratament și prevenire, într-unul din numerele viitoare.

Dr. I. ORHA — A.S.C.A.R.

medicul vă sfătuiește

aparatul digestiv, un mecanism delicat (II)

Regimul bogat în legume nu este însă ușor suportat de persoanele care, din cauza nefolosirii lor cronice, nu mai au echipamentul enzimatic necesar. Pentru a-i putea ajuta să revină la hrana potrivită, cu o cantitate suficientă de legume, fructe și carne, nu este posibil să o facem deodată, suspendîndu-i făinoasele de pe o zi pe alta. Reechilibrarea alimentației se va face în timp. Natural, idealul este ca să o facem copiilor. Pe acest regim mixt se pot supraadăuga apoi orice indicații speciale necesitate de nevoia de a cruța tubul digestiv sau organismul întreg de efectul dăunător al unor alimente sau mai ales al modului de pregătire a alimentelor.

Bolnavilor cu ulcer duodenal și celor cu gastrite le vom administra legume fierte și pasate sau numai rase pe răzătoare. Atît lor, cît și hepaticilor și vezicularilor le vom interzice orice mîncăruri prăjite, precum și bulionul de carne au tomate, condimentele, murăturile, înăcritul ciorbelor cu oțet, sare de lămîie sau suc de roșii, permițînd numai borșul, sucul de lămîie și zerul — iaurtul. Este bine ca mai ales în perioadele dureroase ulceroșii să consume carnea fiartă, mabusită sau grătarul numai după trecerea prin mașina de tocat, opărită în prealabil.

În orice regim de cruțare vom pleca de la reglementarea igienei alimentației, oferind cinci mese pe zi, la interval de trei ore, și totdeauna la aceeași oră, avînd în vedere beneficiul realizat de ritmicitatea alimentației. Vom interzice, pe lîngă consumul de băuturi alcoolice sau excitante (pepsi-cola, coca-cola etc.), și consumul de apă, recomandînd ceaiuri — de flori de tei, mușețel, sunătoare, cozi de cireșe — la sfîrșitul meselor sau la cel mult o oră după mese, interzicînd consumul lor înainte de mîncare sau în cursul mesei. Celor trecuți de 40 de ani, precum și celor cu suferințe cardiovasculare la orice vîrstă, — și mai ales hipertensivilor —, nu le vom îngădui nici un consum de lichide după ora 6—7 seara, pentru a nu trebui să se scoale în cursul nopții.

Celor cu constipații rebele le vom recomanda regimul de cruditați, luînd ca prim fel de mîncare, de trei ori pe zi, cîte 150 grame din cel puțin trei feluri de legume crude rase pe răzătoarea de sticlă (varză, conopidă, morcovi, țelină, pătrunjel, păstîrnac, gulii, dovlecei, ridichi etc.) sau tăiate ca pentru rațe (salată verde, untișor, lăptuci, ștevie, lobodă, spanac). Așezate în rozetă pe farfurioară, le garnisim cu o lingură de miere de stup, fructe crude zemoase (fragi, căpșuni, zmeură, pepene galben și roșu, struguri, caise, piersici, mere și pere rase pe răzătoare) sau fructe din compot (a se evita însă cireșele, vișinele, gutuile, afinele, coarnele) sau dulceață, marmeladă (inclusiv de prune, trecută cu puțină apă prin sită), gemuri, spumă de albuș de ou dată cu zahăr pudră, iaurt îndulcit, frișcă dulce. Natural, le vom interzice cu desăvîrșire orice brînzeturi (a nu se uita că brînza de vaci constipă și ea!), orez, conserve de carne și pește, alimente stătute.

Starea de bună dispoziție este legată în primul rînd de funcționarea tubului digestiv. De aceea trebuie să fim atenți ce mîncăm, cît și cum.

Profesor dr. docent Alexandru CIPLEA

ce este nou?

• **ALERGAȚI 5 MINUTE!** Medicina preventivă acordă o deosebită importanță unor metode de a prezerva sănătatea, cum ar fi «alergarea pe loc timp de cinci minute». Un antrenament de felul acesta sau altul analog vă combate doar stările proaste, ci contribuie la asigurarea unui somn adînc și liniștit. Drept test de condiție, medicii sportivi din Köln recomandă o alergare de 12 minute. Cine străbate în acest timp distanța de 2,8 kilometri, poate fi mulțumit de randamentul său!

• **55 000 DE COBAI UMANI** asupra cărora au fost experimentate medicamente dăunătoare în S.U.A. Acuzația a fost formulată de către un institut de cercetări medicale care, citînd denumirea a zece produse farmaceutice puse în circulație, a arătat că ele ar putea produce cancer, ca și diferite afecțiuni oftalmologice și renale.

• **AL TREISPREZECELEA TRANSPLANT DE INIMĂ ÎN FRANȚA** a fost efectuat recent asupra unui bolnav de 26 ani suferind de cardiomiopatie. Din cei 13, doar un supraviețuitor: Emmanuel Vitria, operat la 28 noiembrie 1968.

• **«MEDICI VOLANȚI»:** așa sînt supranumiți medicii — albi și negri — care lucrează în Africa răsăriteană pe o suprafață de 1 500 000 kilometri pătrați. Numai în 1971 această bravă echipă, compusă din 50 oameni (medici, infirmiere, îngrijitori, piloți) și înzestrată cu opt avioane, a parcurs în zbor 550 000 kilometri pentru a îngriji 26 000 pacienți, foarte mulți dintre ei răniți de animalele junglei.

• **AU FOST DESCOPERITE BAZELE CHIMICE ALE TOXICOMANIEI.** Autorii descoperirii, chimiștii Solomon Snyder și Candace Pert de la Universitatea Johns-Hopkins (S.U.A.), care în prezent lucrează la găsirea antidotului adecvat. Methadona, produsul cu care fuseseră tratați anterior în numeroase clinici și închisori americane 65 000 de drogați, nu a dat rezultatele așteptate.

LIDO

Complexul de hoteluri și restaurante Lido vă invită să vizitați:

— **HOTEL-LIDO** — cu camere confortabile și elegante

— **RESTAURANT-LIDO** — serviciu ireproșabil, atît în localul propriu-zis, cît și pe terasa din jurul bazinului

— **BAR-LIDO — BIROU DE SCHIMB ȘI MAGAZIN ARTIZANAL**

În cadrul I.H.R.-Lido mai sînt și alte unități de alimentație publică ce și-au dobîndit un prestigios renume:

— Restaurantul și restaurantul cu **AUTOSERVIRE** din incinta Gării de Nord

— Restaurantul **PARC** și restaurantul **DEBARCADER** de pe lacul Herăstrău

— Barul **CONTINENTAL** — funcționează după orele 23

— Barul de zi **UNIC**

— Barul **MELODY** de la Mamaia care funcționează în perioada estivală

— I.H.R.-Lido a deschis la Hamburg, Gulckstrasse — 2—4, R.F. Germania, în colaborare cu firme locale, un restaurant cu specific românesc

— În Berlin, pe Bismarchstrasse m. 102, a luat ființă de asemenea un complex comercial românesc, care cuprinde și un restaurant de mare lux — braserie, cofetărie, magazine de desfacere a produselor alimentare, confecții și artizanat

— I.H.R.-Lido
București, Bulevardul Magheru 5
Telefon 14.49.30 — 16.00.00
Telex 161, 165.

MĂRIREA ȘI DECĂDEREA UNUI OM «CU PILE»

O escrocherie de un sfert de milion de lei dată în vileag și o iluzie prăbușită: că poți să scapi din orice încurcătură cu «relații» și cu «pile»

La numai cîteva săptămîni de la pronunțarea sentinței, Nicolae Arghiroiu, fostul director al Întreprinderii de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii nr. 34 Nanov-Teleorman — care manipulează anual fonduri de patru sute de milioane de lei! — pare să se fi resemnat. Nu mai contestă faptele imputate, nu mai sfidează pe cei care pretind explicații cu privire la ilegalitățile săvîrșite, nu mai amenință pe nimeni cu... *relațiile sale* (!), așa cum s-au petrecut lucrurile pînă în ziua procesului.

Cum poate fi interpretată această metamorfoză? Ca un epilog firesc al unei situații penibile pe care fostul director și-a creat-o singur, ignorînd cele mai elementare obligații legale și morale, și cufundîndu-se treptat, tot mai adînc, în mocirla necinstei, lăcomiei, incorectitudinii — realitate pe care N.A. abia acum încearcă s-o privească în față.

«ÎNTR-ADEVĂR, NU TREBUIA...»

— În timpul anchetei penale n-ați recunoscut aproape nici una din învinuirile aduse, deși probele erau evidente — am început discuția cu deținutul Arghiroiu, pentru a-mi da seama cum reflectă el acum asupra celor petrecute. Cum apreciați totuși faptul că personal ați luat din întreprinderi materiale de construcție la preț redus — valabil doar pentru sectorul socialist — ați dat aprobări multor salariați din subordine pentru a ridica astfel de materiale în aceleași condiții ilegale, ba chiar ați facilitat și altor indivizi asemenea avantaje, cu toate că întreprinderea pe care o conduceați avea un scop bine definit: să aprovizioneze sectorul socialist din agricultură și nu persoane particulare.

— Într-adevăr, nu trebuia... M-am lăsat ispitit de procedeul pe care-l foloseau unele cadre de conducere de la C.A.P. — pe care noi le aprovizionam cu materiale — pentru a obține, pe căi deghizate, ciment, cherestea, țevi și tablă pentru locuințele personale. De exemplu și președintele C.A.P. din Mogoșeni, Cătrună, tot așa a «procurat» materiale de construcții pentru casa proprie. Și ce mi-am zis: «Dacă ei profită de funcțiile pe care le dețin, de ce n-aș profita și eu?» Noi eram aceia care îi aprovizionam cu asemenea materiale...

Oricît am condamna *ușurința* cu care un om cu funcție de răspundere s-a lăsat tentat de avantaje neîndreptățite, creînd astfel premise pentru un lanț nesfîrșit de ilegalități, nu putem trece cu vederea nici rolul nefast pe care îl exercită *exemplul negativ* — firește, asupra oamenilor cu o conștiință îndoielnică — ceea ce impune, cu și mai multă hotărîre, intierarea *oricărei* abateri de la normele legale, astfel încît nimeni să nu rămînă cu impresia că pot exista fapte antisociale pentru care autorii lor să nu dea socoteală.

Dar dacă exemplul rău are, fără îndoială, un efect mobilizator asupra oamenilor ușor influențabili, cu atît mai periculoasă este iluzia pe care o creează unii și cu care se hrănesc alții, potrivit căreia, cu «relații», cu «pile», poți scăpa din orice încurcătură.

Fără să negăm tributul pe care îl mai plătește încă societatea unor intervenții neprincipiale, contrare spiritului de etică și echitate socialistă, putem constata totuși că mentalitățile retrograde găsesc tot mai puțin teren de afirmare, eșecul fiind inevitabil.

Oricît ar fi de înfierbîntate capetele celor care caută să mistifice realitatea, oricîtă îndrăzneală și imaginație ar manifesta cei care încalcă legea, morala, bunul-simț, mai devreme sau mai tîrziu sfîrșitul lor e lamentabil.

Trăim o perioadă istorică de profunde mutații înnoitoare în conștiința oamenilor, grație intensei activități colective, mobilizatoare, pe care o desfășoară Partidul Comunist Român, pentru triumful spiritului de dreptate socială. Un rezultat evident al acestei evoluții spirituale îl constituie creșterea combativității față de actele antisociale, intensificarea măsurilor de purificare a societății noastre de tot ceea ce contravine cinstei, corectitudinii, normelor de conviețuire socialistă.

Prin această prismă ne-am propus să abordăm și cazul asupra căruia insistăm în rîndurile de față, deoarece, avînd în vedere complexitatea și implicațiile sale, îl considerăm demn de atenția tuturor celor care poartă răspunderea pentru apărarea avutului obștesc, pentru asigurarea legalității.

UN OM «CU RELAȚII»

Spuneam la început că abia acum, după pronunțarea sentinței, fostul director Arghiroiu pare să fi înțeles cînd, unde și de ce a greșit, tentația, lăcomia fiind primele impulsuri spre necinste.

Fără intenția de a diminua cu ceva gravitatea atitudinii pe care a adoptat-o lăsîndu-se pradă dorinței de căpătuială cu orice preț, cu prețul libertății în cele din urmă — situație de care se face singur vinovat și pentru care acum suportă consecințele — nu putem să nu înfierăm, în ace lași timp, rolul nociv pe care îl au așa-zișii *protectori*, indivizi care se cred în măsură să anihileze riscurile pe care și le asumă cei care încalcă legile, încurajînd astfel faptele antisociale.

— Rar ni s-a întîmplat să avem de-a face cu elemente care să ne producă atîtea greutăți în timpul cercetărilor, ne relatează ofițerul Gheorghe Melintescu de la miliția județului Teleorman. Arghiroiu nu numai că nu răspundea personal solicitărilor noastre, temeinice și legale, dar îi determina și pe ceilalți subalterni să nu se prezinte în fața noastră pentru a da relații. Cînd reușeam să-i găsim la întreprindere, în loc să discute cu noi și eventual să ne demonstreze că ar fi vorba de o eroare — presupunînd că ar fi avut asemenea argumente — ei nu ezita să ne amenințe că... are relații sus-puse și că, dacă nu renunțăm la cercetări, o să avem neplăceri.

— Mie, într-adevăr, Arghiroiu mi-a și creat mari neplăceri, adaugă ofițerul Dumitru Pescaru, cel care a întreprins efectiv cercetările. L-a determinat pe un subaltern să declare că aș fi avut față de el o atitudine abuzivă în timpul audierilor, fapt care a declanșat verificările de rigoare, dovedindu-se în cele din urmă netemeinicia afirmației respective.

MISTERUL CELOR TREI DOSARE PENALE CLASATE A FOST ELUCIDAT

Pe ce se baza fostul director atunci cînd, în ciuda realităților, sfida normele legale și pe cei care-și făceau datoria, luînd măsuri legale pentru stabilirea adevărului? Firește, nu pe convingerea proprie că *n-ar avea* nici o vină. Ar fi absurd să se încline spre o asemenea alternativă. Gama de ilegalități la care a recurs grupul de infractori în frunte cu Arghiroiu, începînd cu presiunile exercitate asupra delegaților unităților socialiste beneficiare pentru a înlesni și celor de la I.A.T.M.A. procurarea de materiale la prețuri reduse, continuînd cu sustrageri directe de ciment, cherestea, țevi etc. și ajungînd la falsificarea actelor contabile, provocînd astfel o pagubă de *258 000 lei* — atît a reținut instanța de judecată, fără a mai menționa nereguli și prejudicii aflate în curs de clarificare — toate aceste fapte incontestabile sînt prea evidente pentru ca cineva să le poată contesta. Atunci, cum de și-a permis Arghiroiu să pozeze vreme îndelungată în victimă a «uneltirilor unor invidioși» și, în același timp, să amenințe în dreapta și stînga cu relațiile sale «imbatabile»?

Ce-i drept, afirmațiile sale nu erau chiar vorbe în vînt. Organele de miliție inițiaseră de mai multe ori măsuri pentru clarificarea situației de la I.A.T.M.A.-Nanov, întocmind consecutiv *trei* dosare penale. Dar, spre surprinderea celor care cunoșteau situația, toate aceste dosare au fost... clasate de procuratura locală, «întîmplător» de unul și același «apărător» al legii, demascat între timp ca element coruptibil și trimis el însuși în instanță.

Iată, așadar, unul dintre «sprijinitorii morali» ai lui Arghiroiu.

LIPSĂ LA APEL: SALVATORII

Impostorul strecurat vremelnic în organul avînd ca menire asigurarea respectării legalității, nu era singurul element în care Arghiroiu își punea mari speranțe.

— De cîte ori era adus de la penitenciar pentru anchetă, ne relatează procurorul Dumitru Gazetovici, de la Procuratura județeană Teleorman, Arghiroiu nu scăpa ocazia să mă întrebe cu tot mai vădită disperare: «Cum?! N-a venit chiar nimeni să se intereseze de dosarul meu?», lăsînd să se înțeleagă că «salvatorul» ori «salvatorii» săi i-au promis în mod solemn că vor interveni.

Spre dezamăgirea lui Arghiroiu și a tuturor celor care mai cred în atotputernicia «relațiilor», salvatorii n-au mai apărut. Justiția și-a spus cuvîntul: Arghiroiu a fost condamnat la opt ani închisoare și confiscarea autoturismului Mercedes, proprietate personală, iar ceilalți cinci coinculpați, la pedepse variind între doi și șase ani închisoare și confiscarea parțială a averilor.

Mihai GROZAVU

în perucă erau 50 de dolari

— Nu vrei să bem ceva? (Ea)
— În ce condiții? (El)
— Știi tu... (Ea)
— N-am decît 80 de lei. (El)
— Te-am întrebat de bani? (Ea)
— Nu, dar tu ai plătit de mai multe ori și... (El)
— Lasă ifosele... haide. Doar de aia ți-am dat telefon. (Ea)

Și cei doi s-au îndreptat spre un local dintre cele mai onorabile. Discuția a avut loc pe un trotuar din apropierea Spitalului Colțea. În seara zilei de 18 aprilie, la ora 22.00 exact. S-au salutat, s-au îmbrățișat, și-au zîmbit. Firesc. Doi prieteni în focul idilei — și-or fi spus cîtiva trecători. Dar...

După o oră, la «protapul» unui bar are loc următoarea conversație:

Nu v-ați plictisit? zice barmanul.
- Doar pentru asta am venit. (El)
- Cum așa?
— Uite așa. (El)
— Parcă erați cu o domnișoară brunetă, micuță...
— Și? (El)
— V-a părăsit?
— Nu tocmai. E-n spate, la o masă. (El)
— A, da. O văd. E cu un străin. Pare japonez.
— O fi. Nu vă contrazic. E interzis?... (El)
— Aș! De unde. Am zis și eu așa. Consumația ei o plătiți dumneavoastră?
— Nu vă fie teamă. N-am plecat încă.

Ea, în timp ce El se dusese în restaurantul localului pentru a constata dacă se putea dansa, își plimba scaunul.

Tot învîrtindu-și privirea, nu dezinteresată, Ea acceptă compania niponului. Ocazia se ivise (doar de asta plecase de acasă) și nu era cazul să-i dea cu picioru. «Cu El — își zise Ea — mă explic eu». De la «êtes vous mariée?», singura expresie pe care Ea o înțelesese și căreia îi dăduse răspuns, a ajuns mai mult prin gesticulații amoroase, să înțeleagă că străinul o invitase în camera lui, deasupra barului, la etajul șapte. Amfitrionul plecase primul, nu înainte de a-i arăta subtil cheia cu numărul camerei. După zece minute, masa era liberă. Urmară melodii orientale, sărutări, îmbrățișări și... Nu încă.

- După ce primesc... zise Ea.
— Bon...

Ce-a urmat, se înțelege. La etajul șapte onoarea și demnitatea se precipită în prăpastie. El, care o așteaptă pe Ea, tot evitînd privirile mustrătoare ale barmanului, se înfruntă și se confruntă. Cu Însuși El.

Ora 0,30. Un ofițer de miliție o roagă pe Ea să-i spună cît a primit. Ea nu recunoaște. I se face percheziție de către o femeie. Nimic. Rămîne un singur loc necontrolat: peruca. În ea se găsesc 50 de dolari. Flagrantul o determină să recunoască de cine a fost însoțită. «De Costel Ivăncescu», răspunde Ea, arătîndu-l pe El.

El este întrebat:
— O cunoști pe Maria M.? (Ea)
— Eu? răspunde ofensat El.
– Da, da...
– N-am văzut-o în viața mea.

A doua zi am pulegul să l văd pe El. I-e jenă să mă privească. Oricum, se încumetă. Parcă s-a deschis o supapă dereglată prin care observ fiorul căinței îl abordez.

— Cîți ani ai și unde lucrezi?
— 25 și sînt tehnician în arhitectură la Institutul Proiect-București
– Acum ai recunoscut că o cunoști pe M.M. La bar ai negat. De ce
— Instinct de conservare. E prietena mea. Am ezitat de teamă pentru ea. («Onorabil» spirit de protejare. În treacăt, amintim că C.I. știa că M.M. fusese condamnată la șase luni închisoare cu suspendare pentru operațiuni interzise cu mijloace de plată străine. Și nu cu mult înainte: în martie 1973. Acum, în loc să se reabiliteze, comite ceva mai grav.)
— Cine a plătit consumația?
– Pe a mea, eu. Pe a ei, japonezul. După aceea urma să-mi restituie banii. Doar ea mă invitase.
— Nu credeți că e un «uzufruct» infracțional?
— Da. Însă consideram că sînt exclus. Eram folosit doar ca paravan. De fapt cînd a plecat după japonez mi-a spus «mă duc».
— Și ce ați înțeles din asta?
— Sigur că s-a dus să facă ceva. Să aibă un profit. A fost prima dată cînd a procedat așa. Văzînd că întîrzie, simțeam că se dărîmă tot hotelul peste mine. Sîntem buni prieteni de amor, dar n-am avut încă relații. Știți dv. de care... Totuși am simțit un șoc prin nefirescul situației. Îmi era penibil.
— Colegii știu ceva?
— Nu.
— Și dacă se va publica în presă despre dumneata?
— Mă «ucideți» dacă scrieți. Sînt destul de onorabil și respectat.
— Nu înțeleg. Cum vine asta? Contribuiți la săvîrșirea unei infracțiuni și sînteți...
Ce puteam face eu?

L am lăsat fără răspuns. Poate C.I. va căuta să afle singur semnificația unei prietenii sincere, adevărate

Valeriu IVAN

COPERTA NOASTRĂ

Proiect de monument simbolizînd trecutul de luptă al românilor «Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan». Autor — Vida Gezal. Așteptăm cu emoție monumentul.

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

41 505

PREȚUL REVISTEI: 1 LEI

Prezentarea artistică

Ion DOGAR-MARINESCU

flacăra album

După o serie de trei filme în care i-a avut ca parteneri pe Maurice Ronet, Helmut Berger şi, respectiv, Yul Brynner, VIRNA LISI a apărut recent în filmul «Barbă Albastră» alături de Richard Burton.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 140 000 exemplare.

Redactor şef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 23 (939) — 2 IUNIE 1973

flacăra

PROPRIETAR IREVERSIBIL: NAȚIUNEA ROMÂNĂ

Un eseu de Mircea Malița: EMIRUL ȘI POETUL

NATURA NE OFERĂ O COMOARĂ: CĂTINA ALBĂ

Sute de pacienti condamnati de maladii incurabile declară un lucru uimitor: «Doctorul Traian Crăciun m-a făcut complet sănătos». O terapeutică milenară — acupunctura — și un strălucit practician român

Elegie pentru aurul cenușiu

flacăra la dispoziția dumneavoastră

DIN RĂSPUNSUL CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Referitor la apariția articolului «Tot pe drum, pe drum de asfalt» de la rubrica Starea comerțului din revista «Flacăra» nr. 17/1973 și la adresa dv. nr. 74/1973, vă facem cunoscut că, în urma parcurgerii articolului semnat de Eugen Iarovici, C.N.E.F.S. salută inițiativa revistei dv. de a informa publicul asupra activității rețelei comerciale de aprovizionare și desfacere a articolelor pentru sport din București.

În acest sens, credem că ar fi util ca acest mod de informare și critică la adresa desfacerii articolelor pentru sport să fie extins și la rețeaua comercială de desfacere a articolelor pentru sport existentă în județele de pe teritoriul țării.

În ceea ce privește conținutul articolului sus-menționat, considerăm că el prezintă carențe ale unei activități reduse de desfacere a articolelor pentru sport, I.D.M.S. asigurînd numai aprovizionarea și desfacerea materialelor și echipamentelor pentru sport executate din lemn, lemn combinat cu metal, metal, cauciuc și mase plastice, pentru București și municipiul București.

Pentru I.D.M.S., această activitate reprezintă circa 0,5% din planul său anual în urma reprofilării sale de M.C.I. la preluarea sa de la U.C.F.S. (C.N.E.F.S.) pe vînzarea autoturismelor, accesoriilor și pieselor de schimb ale acestora, fapt care a adus după sine și răspunsul tov. dir. Octav Olteanu — «noi vedem comercial».

Rețeaua comercială de aprovizionare și desfacere a articolelor pentru sport în întreaga țară este coordonată de două direcții din cadrul M.C.I. — Direcția comercială textile-încălțăminte și Direcția comercială metalochimică (în cadrul cărora funcționau «un birou» și un «serviciu» sport desființate de cîtva timp).

Cu aceste două direcții comerciale ale M.C.I. ar fi trebuit să ia legătura în plus autorul articolului, pentru elucidarea problemelor expuse în articol și mai ales a relațiilor C.N.E.F.S. cu M.C.I., departamentele producătoare (M.I.U., M.E.F.M.C., C.S.E.A.L., UCECOM) și întreprinderile producătoare ale acestora.

În speranța că revista dv. va continua publicarea unor serii de articole referitoare la asigurarea producției cantitative și calitative a articolelor pentru sport ca și aprovizionării și desfacerii acestora pe întreg teritoriul țării vă rugăm a dispune ca autorii acestor articole să ia legătura cu secția economică — serviciul materiale și echipament sportiv din cadrul C.N.E.F.S. pentru informarea lor cît mai completă.

Ținem să vă mulțumim pentru sprijinul acordat și care sperăm că va influența în bine producerea și desfacerea materialelor și echipamentului pentru sport atît de necesar bunei desfășurări a activității sportive de masă și de performanță.

Secretar al C.N.E.F.S.
Miron Olteanu

APRECIAȚI ȘI DUMNEAVOASTRĂ

Subsemnatul sînt medic primar la Spitalul C.F.R. Timișoara și lucrez în Depoul de locomotive C.F.R.-Caransebeș la dispensarul medical. Locuiesc în Timișoara și fac naveta la Caransebeș.

Nu pentru că sînt un iubitor al vagonului-restaurant sînt nevoit de multe ori să intru în acest vagon să ocup un loc la o masă (cînd trenul este arhiplin) și să comand dimineața, la dus, cu rapidul 16, un ceai cu garnitură completă, iar la întoarcere, cu acceleratul 131, o cafea sau o bere București

În ziua de 7 mai a.c. a fost la Caransebeș o căldură neobișnuit de mare și am vrut să mă răcoresc cu o bere rece la restaurantul gării. Am comandat alune și am așteptat berea, dar între timp a intrat acceleratul 131 și am renunțat la berea comandată și neadusă încă, mai ales că am aflat că e caldă. M-am consolat cu gîndul că în vagonul restaurant voi găsi o bere mai rece. Așezîndu-mă, am văzut că pe toate mesele din restaurant este bere Cazino, și am cerut să mi se aducă și mie o bere. Ospătarul m-a luat în primire cu observația: «Mai întîi vă rog să ieșiți afară cu alunele, deoarece nu aveți voie să mîncați altceva în afară de ce vă servim noi, uitați-vă pe perete la instrucțiuni; în al doilea rînd, nu servim bere decît la cei care mănîncă ceva de la noi. Pentru cei care nu mănîncă în restaurant este bere la bufet, la capul vagonului, vă rog să poftiți acolo». Neplăcut impresionat de neospitalitatea ospătarului, am plecat necăjit. În capul vagonului, bere în sticle mici ca de cîtro «cu 6 lei dacă o beți aci lîngă mine, cu 7 lei dacă o beți în vagon». Am dat 6 lei și am înghițit de cîteva ori dintr-o bere caldă și mai amară ca pelinul. M-am reîntors în vagonul restaurant cu gîndul să comand totuși ceva pentru a primi o bere mai bună. Între timp am observat că se servește la mese, chiar călătorilor urcați la Caransebeș, bere fără mîncare. Am crezut că s-a făcut vreo derogare de la regulă și am repetat cererea să fiu servit cu o bere. Ospătarul, foarte iritat, mi-a reproșat: «De ce nu înțelegi dumneata că mai întîi trebuie să mănînci ceva și apoi îți dăm și bere». Bine, am zis, dar văd că la alte mese ați servit berea fără mîncare! Foarte iritat, mi-a strigat atunci «Du-te dumneata și la declarații de la toți consumatorii dacă au servit masa sau nu» La această voce iritată și ridicată a venit și responsabilul vagonului și m-a poftit afară, «că acest vagon e pentru consumatori, nu pentru călători». I-am cerut condica de sugestii și reclamații și m-a întrebat obraznic «Cine ești dumneata de ceri condica?» Un cetățean, un călător — am zis eu. «Dacă nu ești consumator nu stau cu dumneata de vorbă și te poftesc să ieși afară din vagonul restaurant». Am cerut o listă de meniu să comand totuși ceva în speranța că mi se va da o bere, dar mai ales condica, căci de bere îmi trecuse pofta. Un ofițer superior de la o masă vecină mi-a spus în șoaptă: «Ia, domnule, o cafea, că așa am luat și noi ca să ne servească, și uite că ne-a servit șase sticle de bere». Am cerut o cafea. Am primit și am consumat-o, eram deci consumator. Vă rog, am zis șefului, acum pentru că am consumat o cafea, dați-mi și condica. «Ce, domnule, tot nu te-ai potolit? Ce-ți mai trebuie, poftim iacă și-o bere acum». Am băut un pahar să fiu și mai în drept să cer condica, dar în zadar. Erau revoltați și alți călători consumatori de atitudinea aspătarului-șef, ba cineva mi-a zis: «Lasă-i, tovarășe, în pace, nu vezi că sînt amîndoi afumați?»

Dacă a fost corectă sau nu atitudinea celor doi salariați, plătiți pentru a ..servi politicos pe călători, rămîne să apreciați și dumneavoastră. Călătorii din acea zi din vagon au apreciat.

Dr. Corneliu Nucă
Timișoara, str. Buftea 7

DE TREI ANI AȘTEPTĂM UN DREPT CE NI SE CUVINE

Din 1969 sînt salariat al Rafinăriei Pitești în funcția de maistru de schimb (tură), iar din anul 1970 lucrez la una dintre instalațiile rafinăriei în care mediul de lucru este nociv, respectiv viciat cu gaze de H_2S. Ei bine, tot din acest an 1970 am solicitat în nenumărate rînduri în numele tuturor salariaților și de multe ori în al meu personal (pentru că din 1958, data intrării în producție, și pînă acum am lucrat numai în mediu toxic), să fim și noi puși în situația de a beneficia de drepturile ce decurg conform legilor în vigoare privind munca în mediu toxic. După multe insistențe am reușit să obținem niște comisii care să stabilească faptul dacă avem sau nu avem dreptul la ceea ce am cerut. Aceste comisii s-au întrunit, au analizat, au făcut analize prin sondaj și au ajuns la concluzia că avem dreptul la așa ceva însă, spre nedumerirea noastră, de aceste drepturi nu pot beneficia decît o parte din salariații instalației respective și, mai mult decît atît, inițial hotărîrea a fost ca nici aceștia să nu primească drepturile integral, ci numai pentru 4 (patru) ore de activitate din totalul de 8 (opt) ore, ca și cum celelalte 4 (patru) ore noi am fi lăsat totul baltă și am fi ieșit din zona periculoasă.

În continuare a fost stabilit de ce anume putem beneficia. Astfel, s-a hotărît să primim antidot (lapte) și suma de 75 lei pentru maistru, operator-șef, electrocarist și manipulant (muncitor necalificat), restul personalului — doi operatori chimiști II și mecanicul de întreținere — nu poate beneficia de cele arătate, și aici apare o întrebare la care am primit multe răspunsuri, dar nici unul să ne satisfacă. De ce aceștia nu au dreptul?

O altă întrebare apare din faptul că noi, cei ce beneficiem de ceea ce am arătat, nu putem beneficia de sporul acela de zile de concediu de odihnă ce se acordă celor ce au condiții de lucru deosebite.

La întrebarea De ce nu putem beneficia și de acest drept? ni s-a răspuns: Întrucît instalația noastră a fost construită și dată în exploatare după ce s-au făcut normativele în vigoare privind munca în condiții deosebite, acestea nu cuprind și date exacte despre munca în mediu de H_2S și că nu există normative în vigoare după care să se stabilească numărul de zile de concediu ce ni se cuvin și să așteptăm că s-au făcut demersurile necesare, că vom primi în curînd și acest drept. Și așa s-a ajuns în situația să așteptăm de 3 (trei) ani acest «curînd» care nu mai sosește deloc.

Pașol Florin
maistru la rafinăria Pitești

CU SPRIJINUL COMITETULUI JUDEȚEAN ARGEȘ AL P.C.R., CONSILIUL JUDEȚEAN AL SINDICATELOR NE RĂSPUNDE

La adresa Dvs. nr. 1 450 din 1973 vă trimitem răspunsul la scrisoarea lui Pașol Florin, salariat la Rafinăria Pitești prin care solicită acordarea unor drepturi deoarece lucrează în mediu toxic.

Secretar,
Mușat Vasile

Din cercetările făcute rezultă că secția de sulfurare, prima de acest gen din țară, în cadrul Rafinăriei Pitești a fost dată în funcțiune în anul 1970. La această secție lucrează 24 muncitori și 3 maiștri.

Întrucît este o secție nouă, iar legislația privind sporurile de toxicitate, concediile suplimentare pentru condiții deosebite de muncă și cea privind încadrarea locurilor de muncă în grupa a II-a de muncă a fost elaborată anterior anului 1970 și asemenea locuri de muncă nu sînt cuprinse în actele normative respective, muncitorii de la această secție nu au putut beneficia de aceste drepturi.

Conducerea unității a intervenit în repetate rînduri la minister pentru soluționarea acestor probleme (cu adresa nr. 10 877/1971, cu adresa nr. 13 281 din 1972), dar a primit răspuns telefonic prin Ministerul Industriei Chimice că Ministerul Muncii nu este de acord cu modificarea legislației, întrucît urmează ca pe baza preliminărilor să se reglementeze în mod unitar aceste probleme, odată cu îmbunătățirea legislației.

Pe baza competențelor ce le are, conducerea unității a soluționat problema sporului de toxicitate, care în prezent se acordă la toți salariații din această secție.

A rămas nesoluționată problema concediilor suplimentare, pentru condiții deosebite, și problema încadrării în grupa a II-a de muncă, întrucît acest loc de muncă nu este prevăzut în H.C.M. 1 149/1958 și, respectiv, ordinul 59/1969 al Ministerului Muncii.

Avînd în vedere că aceste probleme se rezolvă numai pe plan central, considerăm să se intervină și de conducerea redacției la Ministerul Muncii pentru urgentarea rezolvării lor.

Președinte,
Nițică Ion

Membru în B.E. cu problemele sociale și nivel de trai,
Manu Pavel

Ne adresăm pe această cale forurilor în drept pentru urgentarea rezolvării drepturilor ce se cuvin muncitorilor de la secția sulfurare din cadrul Rafinăriei Pitești.

UNDE EȘTI, IONELE?

Era prin anul 1942, cînd soțul meu s-a angajat pe timpul verii, ca păzitor la boi în munțele «Dieci», aparținînd de comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud. Nu mi-am dat seama că plecarea lui, după o singură reîntoarcere, va fi definitivă. Cînd a plecat a luat cu el pe cel mai mic copil al nostru, Ionel, care avea atunci 4 anișori.

A mai stat la vite circa 2-3 zile, iar după aceea a luat copilul și a plecat la Iacobeni, lăsîndu-l pe Ionel într-o curte, iar el a plecat mai departe. Stăpîna casei, Livia Duca, a luat copilul și s-a dus la jandarmeria din Vatra Dornei anunțînd că la ea se află un copil părăsit și ce să facă cu el?

Jandarmii cu un medic s-au dus la Iacobeni la copil și l-au încredințat femeii ca să-l țină zece zile.

După zece zile a fost luat și dus la Cîmpulung la un cămin. Acolo a fost ținut timp de o lună, în care perioadă Duca Livia a fost de trei ori la el, cerînd ca să i-l dea ei, pentru creștere, lucru care nu s-a realizat.

După o lună, femeia ar fi auzit că la o dată copiii care erau la Cîmpulung vor fi duși la Brașov și în alte localități din România; l-a văzut pe copil cu un lănțișor la gît cu un număr și o etichetă cu numele lui. Aceasta era la Vatra Dornei.

De atunci nu mai știu de el, ar avea acum 34-35 ani. Dacă ar ști cineva despre el mult aș dori să mă anunțe să intru în legătură cu el. Are un semn: tăietură la barbă în partea dreaptă, a căzut pe sobă cînd era mic. Mai are un semn — lovit în cap, tot în partea dreaptă și un semn pe spate, tot dreapta — și dacă cineva va avea milă de mine să-mi scrie la Maieru pe adresa: Pralea Ileana, comuna Maieru, str. Haj nr. 174, județul Bistrița-Năsăud.

Să știi, dragul mamei, că eu am 68 de ani. Am îmbătrînit, frații tăi, Viorel și Aurel, trăiesc, sînt căsătoriți și au copii. Să mai știi că eu nu m-am despărțit de tatăl tău, dar din 1942 numai o dată l-am văzut, ultima dată era la Petroșani și lucra la mina din Lupeni. Trăia cu o femeie și avea copii cu ea. Sînt 11 ani de atunci cînd l-am vizitat la Petroșani, cu care ocazie am cerut să-mi dea copilul pe care l-a luat în anul 1942, dar de atunci nu mai știu ce este cu el.

Dar tu unde ești, Ionele, copilul meu drag? Vino pînă la mine să mă vezi sau scrie-mi trei rînduri să știu despre tine ce faci?

Vino să vezi satul în care te-ai născut, cît este de frumos! Vino să vezi pe mama bătrînă de ani, care de 31 de ani se tot gîndește la tine și așteaptă vești de la tine.

Sper și mai aștept vești de la tine.

Închei și cred că scrisoarea mea va avea ecou și de undeva, într-o zi, va veni o veste care mă va înlineri, o veste că tu trăiești, ești sănătos și bine. Scrie-mi unde ești, dragul meu fiu Ionel.

Pralea Ileana
com. Maieru, str. Haj nr. 174

ESTE COPILUL MEU, DAR DIN ACTE NU REIESE

Subsemnatul Istvan Wiliam m-am născut în anul 1929 și actualmente am domiciliul stabil în com. Șag, satul Parța, jud. Timiș, sînt muncitor la Industria Linii-Timișoara și apelez la dv. prin această scrisoare deoarece am un mare necaz și nu pot să-l rezolv singur.

Problema este următoarea:

Sînt căsătorit nelegitim cu soția mea, Preda Maria, din anul 1957, cînd mi-a murit prima soție, de la care mi-a rămas un băiat și o fată. Cu soția a doua am șase copii în viață, unul s-a născut mort, iar al optulea trebuie să vie.

Copilul al șaptelea făcut cu Preda Maria s-a născut la maternitatea din Timișoara și nu au vrut să-l treacă pe numele meu, ci pe numele de Preda și de trei ani nu primesc alocație după el.

Am fost la secretarul consiliului popular din Șag ca să-mi dea o adeverință ca să primesc alocație, dar am fost alungat. Fostul soț al nevestii, Preda Gheorghe, este plecat fără adresă și nu-l pot găsi ca eventual să introducem divorț și să nege că copilul Preda Cosmin e al lui.

Ceilalți s-au născut în sat și poartă numele mamei.

Nu știu ce să mă fac deoarece nevasta va naște peste cîteva luni și copilul dacă se va naște la Timișoara, iar Preda se va chema.

Istvan Wiliam
Șag

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

NATURA NE OFERĂ O COMOARĂ:

CĂTINA ALBĂ

de vorbă cu ing. A. MĂRCOIU
cercetător principal la Institutul
de cercetare, proiectare
și documentare silvică

— Așadar, printre atîtea plante minunate pe care ni le-a dăruit natura se numără și cătina. Dumneavoastră, tovarășe inginer, ați vorbit cu atîta pasiune despre ea încît m-ați făcut curios. În fond care e biografia ei?

— Cătina albă, cu denumirea științifică Hippophaë rhamnoides L., este un arbust de 1,5—3 metri înălțime, care în condiții favorabile poate să ajungă la 8—9 metri înălțime. Dispune de un sistem radicular trasant, care se întinde pe distanțe foarte mari, avînd o extraordinară putere de drajonare care-i permite să cucerească din aproape în aproape terenuri întinse...

— Dacă ar fi să facem o glumă, am zice că are tendințe expansioniste!...

— Sau o calitate pe care am putea s-o denumim, prin analogie, «spirit de sacrificiu»...

— Adică?

— Acest arbust ale cărui tufe înaintează cu 1–1,5 metri și chiar 2 metri pe an, cucerind terenuri, aduce cu sine o mare binefacere: îmbunătățește calitatea solului.

— Îmi place că îi luați apărarea!

— Dar nu numai atît. Pe acest sol, devenit mai fertil, plantele cresc cu mai multă vigoare, ocupă spațiul, ocupă deschiderea spre soare și lumină și astfel cătina — specie prin excelență de lumină — are mult de suferit din cauza umbrei pe care o produc plantele cărora ea le-a creat condiții de vegetație — suferință care o poate duce la dispariție.

— E superb sacrificiul cătinei! Merită să mai cunoaștem cîte ceva din biografia ei.

— Vegetează în climate din cele mai variate, suportînd atît temperaturile cele mai joase din timpul iernii, cît și temperaturile cele mai ridicate și uscate din timpul verii.

În privința cerințelor față de sol, dispune de o extraordinară plasticitate, instalîndu-se și vegetînd atît pe soluri sărace și chiar sărăturate, cît și pe soluri afînate, bogate. O întîlnim frecvent pe roci descoperite prin eroziune excesivă, pe prundișurile nisipoase sau pietroase, pe nisipurile marine, pe grindurile deltelor...

— Ce arie de răspîndire are?

— Cătina albă este o specie cu o arie naturală de răspîndire dintre cele mai vaste de pe glob, se întinde peste toată Europa și Asia, de la Oceanul Atlantic pînă la Oceanul Pacific, iar latitudinal, de la paralela 23°27' (Asia) pînă la paralela 67°56' (Norvegia).

— ...unde se întîlnește cu Iapona Enigel?... Dar să lăsăm iubirile poeților și să ne întoarcem la această plantă planetară. În România ce răspîndire are, tovarășe inginer?

— În țara noastră arealul cătinei albe se desfășoară de-a lungul subcarpaților Moldovei și Munteniei, de la Olt pînă în Valea Bistriței. Între Olt și Dîmbovița arealul se prezintă sub formă de mici insule. Din valea Dîmboviței însă arealul devine continuu, specia se află în masă și ocupă suprafețe din ce în ce mai mari pe măsură ce înaintează spre est în Muntenia și spre nord în Moldova.

— Așadar, asta e «aventura națională» a cătinei...

— Cătina găsește cea mai largă răspîndire în bazinul riului Buzău... În afară de regiunea subcarpatică mai este răspîndită în Delta Dunării și pe nisipurile marine ale litoralului Mării Negre.

— Se vor mira poate cititorii noștri că insistăm atît de mult asupra unor date aproape statistice. Sigur, noi, tovarășe inginer, am făcut-o cu premeditare...

— A, da... E vorba de importanța economică...

— Dar înainte de a intra în celelalte amănunte n-ar trebui să vorbim și despre morfologia arbustului?

— Nu de morfologie, ci de fruct mai degrabă. Fructele ovoide, cărnoase, portocalii pînă la roșii-portocalii, de consistență moale, au o lungime de 7–8 mm, se strivesc ușor prin apăsare cu degetele, lăsînd să curgă un lichid roșiatic.

— Cînd rodește cătina, tovarășe inginer?

— Pe măsura înaintării în vîrstă.

— Ați spus-o și frumos, și poetic! Nu m-am putut stăpîni să nu vă întrerup. Vă rog...

— Începe să fructifice între 2 și 5 ani, cum vă ziceam, pe măsura înaintării în vîrstă. Dă rod anual, dar abundent la doi ani, exemplarele mature dînd o producție de 1–3 kilograme...

— Nimic nu e mai liniștitor decît să cunoști biografia unei plante modeste, dar minunate. Acum, tovarășe inginer, să intrăm în fondul problemei. Care e importanța cătinei, această plantă planetară?

— Importanța principală a fructelor de cătină o constituie conținutul ridicat de vitamine: vitamina C, vitamina B1, vitamina B6, vitamina E, vitamina F, provitamina A, caracteristic este conținutul foarte ridicat de vitamina C (150–1 000 mg la 100 g de fruct proaspăt). Știind că roșiile conțin 10–100 mg, merele 16–100 mg, afinele 6,5–30, zmeura 20–50, fragii 40–60, iar lămîile și grepfruturile considerate bogate în vitamina C, conțin 40—60 mg, respectiv 40 mg la 100 grame de fruct proaspăt, se evidențiază categoric bogăția de vitamină C a fructelor de cătină.

— Prevăd că reciclăm cătina!

— Încă o precizare: vitamina C din fructele de cătină, în raport cu aceea din alte fructe, prezintă marele avantaj de a fi foarte stabilă, prin depozitare și fierbere pierzîndu-se o foarte mică parte.

— Planetara noastră cătină mai conține și alte substanțe?

— Da, în afară de vitamine, fructele de cătină conțin un mare număr de acizi organici (acid malic, acid citric, acid acetic, acid chinic, acid succinic, acid nicotinic), acizi grași saturați și nesaturați și esterii lor (uleiuri), diferite substanțe minerale și enzime.

— Văd că botaniștii și chimiștii au avut-o serios în atenție...

— În afară de fructe, în mod sporadic au fost cercetate și alte părți ale plantei. Astfel, s-au pus în evidență în nodozitățile rădăcinilor vitamina B12, substanțe polifenolice și taninuri în frunze, lemnul de cătină avînd o cantitate mare de lignină în comparație cu alte specii lemnoase...

— Tovarășe inginer, bombardîndu-mă cu atîtea calități, începeți să mă convingeți să mă fac cultivator de cătină. În sfîrșit... Probabil că aceste calități fac arbustul valoros. Cum ar putea fi utilizată și valorificată economic această bogăție naturală a plaiurilor noastre?

— Datorită caracteristicilor biologice și plasticității ei care permit instalarea și dezvoltarea pe terenuri extrem de diferite în ceea ce privește structura și compoziția chimică a solului, cătina albă este una din speciile care contribuie în cea mai largă măsură la fixarea și consolidarea terenurilor degradate de cele mai diferite forme: terenuri în pantă roase de ape, surpături și alunecări, nisipuri nestabile și chiar terenuri sau nisipuri cu un grad destul de ridicat de sărăturare. Exemplu elocvent este folosirea ei la împădurirea terenurilor degradate, mai ales a terenurilor excesiv erodate din Vrancea.

Avînd facultatea de a asimila direct azotul atmosferic prin nodozitățile rădăcinilor, cătina albă ameliorează solul făcînd posibilă instalarea ulterioară a altor specii mai pretențioase față de sol, dar mai valoroase din punct de vedere economic (frasin, paltin, cireș, mojdrean ș.a.).

Datorită aspectului plăcut al frunzelor argintii și mai ales fructelor ei cu o bogată gamă cromatică de la galben pînă la roșu, trecînd prin portocaliu, cătina albă poate constitui o încîntătoare plantă ornamentală din primăvară pînă iarna tîrziu.

În afară de rolul ei de fixatoare și ameliratoare de sol, datorită conținutului ridicat în diferite vitamine, fructele de cătină albă, o adevărată polivitamină naturală, și-ar găsi o largă răspîndire în industria alimentară. Astfel, se pot prepara siropuri, sucuri în exclusivitate din fructe de cătină sau în amestec cu alte sucuri, marmelade, gemuri, jeleuri, lichioruri, băuturi alcoolice de fermentație sau spirtoase. Conținutul mare de vitamină C face din fructele de cătină un produs recomandabil mai ales pentru copii.

Siropurile obținute din sucul de cătină, uneori cupajate, marmeladele și gemurile sînt folosite îndeosebi ca preparate dietetice. Clinicile de pediatrie germane și elvețiene folosesc în cantități mari astfel de preparate, nu rareori cura de suc de cătină fiind obligatorie pentru bolnavii în tratament.

Bogăția de substanțe valoroase pentru procesele biochimice și fiziologice dau posibilitatea ca fructele ca atare sau extractele din acestea să poată fi folosite în medicina umană și veterinară, precum și în zootehnie.

— Vorbiți-mi de modalitățile de valorificare superioară a fructelor de cătină.

— În prezent fructele de cătină sînt valorificate numai la export sub formă proaspătă. Ținînd seama că anual se pot recolta cantități foarte mari de fructe de cătină, acestea ar putea fi utilizate în scopuri alimentare, sub formă de siropuri, sucuri, marmelade, jeleuri etc. Un alt mod de valorificare ar putea fi în scopuri medicamentoase, din fructele de cătină albă putîndu-se obține unul sau mai multe medicamente. Un început în vederea valorificării superioare a cătinei albe l-a făcut Institutul de cercetare, proiectare și documentare silvică, care în colaborare cu Institutul de studii, cercetări și proiectări pentru construcții hortiviticole și cu concursul Centrului de valorificarea fructelor de pădure din Orașul Gheorghe Gheorghiu Dej, aparținînd Inspectoratului silvic Bacău, au produs, la scară de stație-pilot, siropul natural de cătină.

— Și perspectivele?

— Afară de cantitățile ce se vor livra la export, din fructele de cătină s-ar putea produce cantități industriale de sirop de cătină. La această acțiune urmînd a participa organele de resort ale Ministerului Comerțului Interior și ale Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. Perspectivele țin, în ultimă instanță, de calitățile ei de care am mai vorbit și care o vor impune printre «materiile primeade mare utilitate.

— Care sînt la noi preocupările privind studiul cătinei albe?

— Ele sînt, consider eu, îmbucurătoare. Astfel, trebuie amintită folosirea cătinei pentru consolidarea și ameliorarea solului din terenurile degradate, care a făcut obiectul de studiu al unor pasionați silvicultori, dintre care citîm pe dr. ing. A. Haralamb, dr. ing. I. Lupe și dr. ing. C. Traci. Cercetări privind compoziția chimică a cătinei albe au fost efectuate de dr. I. Brad, dr. E. Grigorescu și prof. S. Coriățeanu.

Metodele de recoltare și păstrare a fructelor de cătină sînt studiate în prezent de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de cercetare, proiectare și documentare silvică, constituit din ing. A. Mărcoiu, ing. T. Văetuș și chimist R. Drocan, colectiv care a inițiat și produs siropul de cătină.

Dar lista celor pentru care cătina a devenit obiect de studiu nu este completă, ea este mult mai mare.

Interviu de Cornel BOZBICI

săptămîna politică

23 AUGUST

Încheierea celei de-a cincea luni a acestui an marchează obținerea unor rezultate importante în producție. Colectivele de muncitori, ingineri și tehnicieni din industrie, din toate colțurile țării, fie că este vorba de siderurgiștii de la Galați și Hunedoara sau minerii din Maramureș și Oltenia, constructorii de mașini din București și Brașov sau constructorii cetăților luminii de la Rogojelu și de pe Lotru, de peste tot, au raportat realizările lor la sarcinile cincinalului; realizări din citirea cărora reiese faptul că la multe obiective se lucrează deja în contul lunilor viitoare sau chiar al anului viitor. Nu s-au lăsat mai prejos nici lucrătorii din agricultură, care în ciuda condițiilor atmosferice nepreielnice au reușit să realizeze planul însămînțărilor de primăvară și să execute lucrările de întreținere corespunzătoare, aferente fiecărei culturi.

Spre sfîrșitul acestei luni ne-au atras atenția și festivitățile desfășurate cu ocazia încheierii cursurilor în facultăți și ale promoției '73 în licee, cu această ocazie tineretul studios din țara noastră arătîndu-și din nou entuziasmul pentru învățătură, pentru o perfecționare continuă. Angajamentele luate de absolvenții liceelor de a fi constructori de nădejde ai țării, răspunzînd sprijinului acordat de către stat în instruirea lor, trecerea deplină la legarea învățămîntului superior și de celelalte grade de producție sînt fapte care atestă încă o dată atașamentul intelectualității față de politica partidului, în care vede propria sa politică.

Milioanele de lei ce se adaugă la producție peste sarcinile de plan la zi, încheierea campaniei însămînțărilor de primăvară cu o lună mai devreme, declanșarea vastei acțiuni de identificare a terenurilor necultivate precum și multe alte fapte ne dovedesc cît de just sînt îmbinate de către partid interesele generale cu cele particulare, fapt ce dă încredere cetățenilor României în lupta lor pentru construirea unei țări multilateral dezvoltate, pentru bunăstare.

Toate acestea, entuziasmul oamenilor în întrecerea socialistă în întîmpinarea celei de-a 29-a aniversări a eliberării patriei ne dau credința îndeplinirii sarcinilor de producție ale acestui an, an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Alexandru PĂSĂRIN

opinia unui alegător

ÎNTRE CE ALEGEM DIN COPILĂRIE...

De mai multă vreme mă tot bate gîndul să scriu cîteva rînduri sub acest titlu care poate să vă pară bizar. De mai multă vreme mă tot gîndesc cum să abordez o chestiune de o sensibilitate anume, pe lîngă care trecem destul de grăbiți, deși convinși în sinea noastră că ar merita să-i consacrăm și atenția și chiar îngrijorarea noastră pedagogic preventivă. De mai multă vreme asist și eu, grăbit, la nesiguranța opțiunii în cazul unor oameni tineri și atît de sănătoși și bine dezvoltați trupește.

Cînd, iată, cu numai două zile în urmă, la o ședință,— de unde se vede că sînt și ședințe interesante, nu numai multe,— la o ședință, cineva, persoană însemnată, om de cultură adică, intrat în conștiința publică, relatează cu o abia reținută indignare următorul fapt:

La Filarmonica «George Enescu» din București urma să se țină chiar azi, simbătă, cînd citiți revista de față, un concert-lecție pentru elevii liceelor bucureștene. Și profesorii diriginți au fost invitați să ia bilete. (Gratis.) Dirijorul, om de vază și el, dăruit profesiei și cu har, ba mai mult, atît de devotat încît a ajuns să cerceteze, pentru mine cel puțin extraordinara legătură dintre muzică și matematică, dirijorul, ieșind de la repetiție, a văzut *unii* (nu toți, firește) profesori aruncînd pur și simplu biletele *la* sau în coșul de pe marginea trotuarului.

Stupefacția dirijorului, ca și a noastră, a celor care ascultam relatarea, fără margini și perfect mută.

Un director de liceu din Transilvania, mai exact din Cluj, a luat curajoasa decizie să oblige pe toți elevii cursului superior și în același timp pe toți elevii de la seral să vină o dată, într-o duminică, la un spectacol al Naționalului clujean. În pauză, constatare stupefiantă: mulți, foarte mulți, vedeau pentru prima dată fastuoasa sală a teatrului. Nu numai că nu fuseseră niciodată la un spectacol de teatru, dar nu văzuseră nici măcar sala, deși de 10, de 20, de 30 de ani locuiau în Cluj!

Unde vreau să ajung?

Vreau să ajung la concluzia, altfel elementară, că noțiunea de opțiune se formează și se consolidează în timp, dar și pe baza unei bogate pregătiri intelectuale, ideologice. (Termen pe care îl folosim atît de des încît îl pierdem înțelesul!)

Ce criterii pot prezida opțiunea unui alegător care se întemeiază doar pe siguranța vîrstei, care se reazemă doar pe autoritatea numărului aniversărilor zilei de naștere?

Vreau să ajung la concluzia că e cazul să întreprindem ceva, ceva care să egaleze în interes și în autoritate hotărîrea cu privire la obligativitatea tineretului de a face sport.

Vreau să ajung la concluzia necesității solidarizării tuturor factorilor determinanți ai operei de educație în direcția consolidării conștiinței de sine a fiecăruia dintre *«alergătorii de cursă lungă»* care sînt viitorii cetățeni *alegători* de mîine.

Un stadion suprapopulat la un meci de fotbal este unul dintre cele mai frumoase spectacole pe care le poate saluta chiar și un critic de teatru conservator ca mine. Dar o sală de concerte goală, o sală de teatru goală sau pe jumătate plină, un muzeu rar vizitat fac ca tristețea mea să fie infinit mai mare decît bucuria produsă de entuziasmul contagios în fața unui gol perfect bătut sau perfect apărat.

Fiindcă, în viață, trebuie să știm să alegem și să optăm nu numai între două mingi.

Dinu SĂRARU

arhiva socială

OPORTUNITATE ȘI ADEVĂR

Oportunitate și adevăr, iată o relație greu de suportat prin antinomia, dar și prin fatalitatea celor doi termeni.

Dar oare poate fi inoportun adevărul? Prin aceasta am ajuns la cheia problemei: dacă adevărul e previzibil în ordinea socială, oportunitatea sa nu trebuie tocmită fiindcă funcționea sa e salubră, dinamică, novatoare, salvatoare pentru societate, deci pentru progresul ei.

Între timp însă, forțele retrograde au căpătat experiență, istoria nu se repetă pur și simplu, istoria le-a adus cîștiguri tactice sau abilități dialectice demne de considerat. Exponenții acestor forțe, indiferent de scara pe care se află, s-au descoperit între timp pedagogi. Rostirea adevărului, spun ei, nu este numai o chestiune de oportunitate, ci și de pedagogie. Trebuie să știi cînd și cum să administrezi adevărul pentru ca integritatea mintală a indivizilor sau a popoarelor să nu fie în pericol. Poți să-i spui în față unui pacient că are cancer? Poți să-i spui în față unui *șef* că e incapabil? Sau mai departe... Este un fapt știut, o recunoaște toată lumea, o recunosc chiar teoreticienii neocolonialismului, că popoarele au nevoie de independență și de libertate. Problema este însă cum se acordă această libertate, cînd se acordă și mai ales «cît sînt de mature» popoarele ca să primească această libertate sau această independență de care nu orice neam e apt. De aici desigur necesitatea tutelei — vezi chestiunea teritoriilor sub tutelă, asumarea unor responsabilități netransmisibile, preluarea unor mandate de reprezentare care nu pot fi încredințate nimănui altcuiva decît celor în drept. Din acest punct de vedere, disputele purtate în cadrul O.N.U. de mai bine de două decenii, privind acordarea libertății și independenței unor popoare aflate sub jug colonial, reprezintă doar reflexul diplomatic și parlamentar al bătăliilor în care aceste neamuri se află angajate de secole. A devenit limpede că imperialismul — sub toate formele sale — este azi campionul mondial al minciunii, așa cum autocrația este sugrumatoarea libertății, că în lupta ideologică cu imperialismul nu sînt admisibile tranzacții pe tema oportunității, că rostirea adevărului în problemele cardinale ale existenței popoarelor este nu numai o datorie, dar și o necesitate, deci o legitate.

Revenind la planul preocupărilor noastre, chiar și numai literare, s-a modificat oare raportul dintre realitate și adevăr, prin faptul că azi ne aflăm într-un alt stadiu istoric decît ieri? Este asigurată prin însăși realitatea noastră funcționarea unui raport concordant între cele două sfere? Cînd, cum și mai ales în ce fel intervine filtrul oportunității, acel filtru care voalează sau clarifică, îndepărtează sau apropie chipul fantomatic sau brutal al adevărului?

Oportunitatea nu e numai o categorie gnoseologică, ci și politică. Vom discuta despre ea cu alt prilej.

Paul ANGHEL

cronica instituțiilor

TINERII (I)

Un atribut evident al societății românești de astăzi constă în libera expansiune a energiilor tineretului, în crearea unor posibilități reale de a-și trăi idealurile și de a le împlini. În plan imediat, socialismul a adus în România o mobilizare uriașă de forțe, o chemare la construcție economică, urmată aproape instantaneu de faimoasele *șantiere ale tineretului*, caracterizate prin entuziasm și devotiune, transformate curînd într-o școală a noului și a muncii comuniste. Primele monumente ale societății socialiste românești au fost liniile de cale ferată și tunelurile, înscrise deja cu rezonanțe de legendă modernă în istoria recentă a țării, Bumbești—Livezeni, Salva—Vișeu ș.a.m.d., locuri de muncă ale brigăzilor de tineri. Într-un asemenea context, problema tineretului a primit în România dimensiunile unei realizări sociale de prestigiu, aproape neobișnuită în lumea contemporană, confruntată adesea cu nemulțumirea generațiilor noi, cu imposibilitatea lor de a se adapta unor structuri învechite. Revoluția a schimbat resorturile vieții publice, oferind tineretului un ideal constructiv, mesajul unei filozofii umaniste și realiste, deodată cu șansa concretă de a le da viață.

Seriozitatea cu care este studiată problema tineretului este vizibilă și în ansamblul de instituții și măsuri politico-sociale care privesc viața și activitatea lor. În urma unei hotăriri a Comitetului Central al partidului, la plenara din noiembrie-decembrie 1967 conducătorul organizației comuniste de tineret devine membru al guvernului. În acest fel, tineretul participă la conducerea societății. De asemenea, la toate nivelurile de organizare, din fabrici pînă la organismele supreme, economice, politice și sociale, tinerii sînt reprezentați în consiliile de conducere printr-un membru cu drept de vot deliberativ. Caracterul de inovație al situației din România constă tocmai în faptul că ministrul pentru problemele tineretului nu este o persoană aleasă pentru a «rezolva» anumite probleme ale tinerilor, ci reprezentantul, purtătorul lor de cuvînt, și că apartenența la guvern provine tocmai din mandatul pe care-l are din partea lor. S-a creat în acest fel cadrul legal pentru a permite ca glasul tinerilor să fie auzit în toate hotărîrile care privesc soarta și viitorul societății.

Din 1968, pe lîngă conducerea Uniunii Tineretului Comunist funcționează *Centrul de cercetări pentru problemele tineretului*, instituție înființată în scopul studierii problemelor referitoare la munca tineretului, la felul său de a gîndi și la modul cum trăiește și se integrează în societate. Directorul centrului, cunoscutul sociolog Ovidiu Bădina, precizează caracterul special și statutul instituției pe care o conduce, subliniind că este menită să recomande forme și metode noi, să generalizeze experiența pozitivă în activitatea tineretului, punînd în centrul preocupărilor sale personalitatea tînărului, tendințele de evoluție, factorii care condiționează viața și munca, pregătirea și educația lui. Concluziile se stabilesc prin cercetări proprii sau prin colaborări cu alte institute științifice, organe și organizații centrale. O largă participare la activitatea centrului este asigurată de reprezentanții organizației de tineret, cei dintîi beneficiari ai cercetărilor. În acest fel, centrul este o prezență vie, un element important în fundamentarea deciziilor privind cele mai variate categorii de tineret.

Aurel Dragoș MUNTEANU

ce profeţim, ce profesăm

CODUL MORAL DE FIECARE ZI

Un cod, şi cu atît mai mult unul moral, îţi inspiră în primul rînd **sentimentul duratei**, al înrădăcinării normelor sale adînc în fiinţa socială. Ideea aceasta mi s-a impus şi mai stăruitor în ziua cînd m-am aflat în faţa acelei stele cilindrice de piatră gravată de cuneiforme ce reprezintă Codul lui Hammurapi, cea mai veche legiuire din cîte se cunosc în lume, conţinînd **îndreptări** care şi astăzi mai sînt valabile.

Nu-i mai puţin adevărat că adevărata durabilitate a unei norme morale stă în raţiunea clară pe care se întemeiază, raţiune unanim acceptată de colectivitate. Deopotrivă, obişnuită, reflex al vieţii cotidiene ca şi aspiraţie, strădanie de a fi la înălţimea ei, norma morală reprezintă **necesitatea înţeleasă** în cel mai înalt grad, factorul de armonizare socială a tuturor libertăţilor noastre.

Conservată îndeosebi în proverbe şi pilde, fiecare popor are moralitatea sa bine definită, codul său nescris, dar cu atît mai implacabil. Nu greşesc, cred, din acest punct de vedere dacă afirm că una din marile **tării** ale dăinuirii poporului nostru săltăreţe şi în **moralitatea sa**, înţeleasă în accepţiunea raportului pe care îl definea Goethe între putere şi morală.

Un cod moral îţi dă **certitudinea duratei** şi prin faptul că el constituie indicele cel mai tranşant al maturităţii de viaţă şi gîndire la care a ajuns obştea într-o anumită organizare a ei. **Principiul de viaţă** nu e decît esenţializarea, chintesenţa unei practici sociale şi morale a unei societăţi ajunse la **conştiinţa de sine**.

Comunismul fiind prin excelenţă conştiinţă de sine are inegalabilul avantaj de a se impune rapid nu numai în **forum**, în relaţiile dintre oameni, ci şi în **forul interior** al fiecăruia. Departe de a se realiza de la sine, această acţiune de înrîurire, de modelare a personalităţii umane reprezintă, în fapt, latura definitorie a operei de făurire a noii societăţi. Poporul merită mai mult decît pîine şi **jocuri**, vechiul deziderat roman, aşa cum susţinea Lenin, adică vrea să trăiască mai bine trăind şi mai frumos, mai moral. Dealtfel însăşi apariţia comunismului pe scena istoriei este strîns legată de promovarea unei noi moralităţi, avînd drept premisă libertatea şi demnitatea muncii. Unul din puternicele argumente pe care le-au avut vechii militanţi comunişti în susţinerea publică a convingerilor de care erau animaţi a fost şi ţinuta lor morală desăvîrşită.

M-am simţit obligat să formulez aceste consideraţii, înainte de toate, pentru a face înţeleasă **ideea superiorităţii morale** conferită societăţii noastre în curs de multilaterală dezvoltare de către **Proiectul de norme ale muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste**, parte integrantă a vastului program de perfecţionare şi amplificare a activităţii ideologice şi de educaţie socialistă. Definindu-l în Raportul la Conferinţa Naţională a P.C.R. din iulie 1972 drept «un **instrument puternic în educarea comuniştilor, a tuturor oamenilor muncii şi, în primul rînd, a tinerei generaţii**», secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, avea în vedere tocmai acţiunea sa practică formativă, evidenţiată dealtfel chiar din primul moment al dezbaterii publice. Unanim aprobat şi înţeles în toată multitudinea semnificaţiilor sale, el trebuie să devină **îndreptarul nostru moral de fiecare zi**. Fără a administrativiza lucrurile, a le simplifica într-un mod îngust, consider că în funcţie de această lege supremă de conştiinţă a comuniştilor trebuie să judecăm ceea ce **este şi nu este moral** în societatea noastră. Impunîndu-ne zilnic să realizăm această evaluare începînd cu noi înşine, neîndoielnic vom grăbi **înaintarea spre comunism** a societăţii noastre prin **elementul ei cel mai dinamic** şi atotputernic — OMUL.

Niculae STOIAN

Fotografie de Ion PREDOŞANU

ABSOLVENŢII '73

Vinerea trecută, adică pe 25 mai, Bucureştiul a fost pur şi simplu al lor. L-au străbătut în lung şi în lat, pe roţi ori per pedes, şi-au manifestat în fel şi chip bucuria şi ne-au adus tuturor, în prim planul conştiinţei, adevărul că tinereţea-i a dracului de frumoasă.

Eu unul i-am întîlnit pe absolvenţii anului IV A de la Liceul nr. 36 în autobuzul 105. Aveau funde cu cozi lungi în piept, funde pe care erau caligrafiate semnături de ale colegilor şi sloganuri sublime prin naivitatea şi buna lor credinţă.

Cînd 105 a trecut podul Grant, au cîntat melodia dedicată lui; cînd au aflat că junele cu cămaşă galbenă de lîngă mine e George Stanca, cel care face top-ul muzical în «Flacăra», au cîntat pe rînd un top-pachet de cîntece pentru el; cînd au ajuns la capătul lui 105, au făcut un semicerc în faţa autobuzului şi, dirijaţi de unul dintre ei, au cîntat un «Mulţi ani trăiască!» de mulţumire pentru că i-au transportat, taxatoarei şi şoferului; cînd au mers în monom, ocolind sistematic toate rondurile de flori din faţa Casei Scînteii, au scos la ferestre 69,8% din personalul combinatului; cînd... Dar să mă opresc, pentru că un inventar al fanteziei lor e absolut imposibil de realizat.

În schimb, vă propun altceva: să ne străduim să dovedim că sîntem buni tovarăşi cu cei din generaţia tînără; să încercăm să-i înţelegem, întrînd, în ciuda anilor pe care fiecare dintre noi îi are, în pielea lor. Şi apoi, de pe această poziţie a lor, dar cu mintea noastră ceva mai coaptă de ani şi experienţe proprii, să vedem cam ce ar trebui să le spunem acestor fete şi băieţi, acum la această răscruce a lor.

Că noi, cei din celelalte generaţii, le dăm o lume pe care să o stăpînească, dar pe care au obligaţia să o îmbunătăţească prin muncă?

Că vor dobîndi stimă socială, că vor dobîndi faimă numai în măsura în care vor fi creatori de valori materiale şi spirituale pentru societate? Că ei vor trebui să nască asemenea valori chiar în pofida unor rezistenţe conservatoare faţă de înnoiri?

Că noi îi vrem să ajungă creatori ai unui univers fizic îmbunătăţit, dar şi ai unui univers de valori spirituale superioare? Că noi le vom aplauda maşinile şi construcţiile lor minunate, dar că le cerem să ne continue şi munca de creare a modelului omului socialist?

Că de toate acestea depinde, la urma urmei, propriul lor destin?

Şi, în sfîrşit, că, proporţional cu responsabilitatea socială care îi aşteaptă, noi le acordăm întreaga noastră încredere?

Sau, poate, o fi destul să le spunem doar atît:

— Vă dăm pe mînă idealurile şi speranţele noastre. Purtaţi-vă cu grijă!

Nelu IONESCU

CINE-O FI NUMIT INDUSTRIA ASTA UŞOARĂ?

Aşa mă întreba inginerul Nicolae Chiose, director adjunct al Centralei industriei de tricotaje şi director al fabricii «Adesgo». Văzusem fabrica, femeile o poartă zilnic pe picioare, iar bărbaţii ştiu şi ei ce înseamnă un fir rupt, un ochi dus şi aşa mai departe. Văzusem, cum spuneam, sectiile fabricii unde se produc ciorapi de damă pentru întreaga ţară. Muncă extrem de complicată, migăloasă, la nişte maşini făcute de o mecanică extrafină. «Greutatea cea mai mare în munca noastră este fineţea» — afirmă şeful secţiei de sortat-ambalat, Valentin Chiose.

La început vin fibre de relon de la Săvineşti şi poliamidă din import (Săvineştiul nu poate asigura întreaga cantitate de fire cerute). Apoi, firul se tricotează, se confecţionează ciorapul, se finisează şi vopseşte şi se poartă conform instrucţiunilor de pe spatele pliculeţului care-i conţine. Cităm un punct din instrucţiuni: «Mărimea ciorapului trebuie să corespundă mărimii piciorului». Fiindcă veni vorba, în lume oamenii se nasc tot mai înalţi, şi volens-nolens picioarele femeilor se fac şi ele tot mai lungi.

Accept resemnat şi această informaţie. S-au modificat vechile stasuri şi fabrica produce ciorapi pe «măsura mărimea piciorului». Adică, în jur de 30 milioane de perechi.

Mă aflu într-una din cele mai bune secţii ale fabricii, cea de sortat-ambalat. O muncitoare are lipită pe maşină poza lui Ion Ţiriac. Notez, şi şeful secţiei nu-i mulţumit: degeaba nu vă place. Măcar de-ar fi toate fetele atît de harnice şi perseverente ca el. Dar tot el spune: cele mai multe n-au lipsit nici măcar o oră într-un an. Altfel, n-am putea face cincinalul în trei ani şi unsprezece luni.

Directorul fabricii adînceşte nişte explicaţia: poate o să vă mire, dar şi aici, fabrică nu prea mare, s-a înţeles sensul moral al îndeplinirii cincinalului înainte de termen. Fetele simt cifrele de plan şi au făcut din ele repere sufleteşti de cea mai mare importanţă. Elena Floroiu, Constanţa Iliescu, Ecaterina Soare, Aneta Constantin şi altele lucrează cu atîta precizie, încît întrec precizia maşinilor. Şi asta în condiţiile unui plan suplimentat, în condiţiile introducerii din mers a unor tehnologii noi şi complicate.

Fineţea e atît de mult apărată, încît zilnic salariatelor li se face manichiura.

— Care este soarta ciorapilor cu dungă? — întreb pe tovarăşa Manea Georgeta, inginer principal.

— Cam pe ducă. Femeile sînt şi ele foarte ocupate, nu mai au timp să-şi aranjeze dunga. Dar, ştiţi, moda e foarte capricioasă. Uneori se revine la perioade foarte îndepărtate.

Eugen SECELEANU

DURERI MICI, DURERI MARI ŞI PILULE PENTRU FIECARE

Pentru fiecare dintre noi, uneori, farmacistul este un medic vremelnic deghizat. Mă doare, îi spui, după ce ai intrat în prima farmacie întîlnită în cale, aici în partea stîngă ori mai jos, în partea dreaptă; el, farmacistul, te întreabă ce-ai mîncat aseară, dacă ai mai avut dureri în locul respectiv, îţi prescrie un medicament pe care îl plăteşti la casă şi, firească, durerea trecînd, uiţi să te prezinţi medicului, aşa cum te-a sfătuit el. Farmacistul cel mai priceput este cel din cartierul unde locuieşti. Citeodată însă mergi în centru, unde farmaciile sînt mai bine aprovizionate, iar unele sînt deschise toată noaptea.

Pe aici, povesteşte Elena Stănilă de la Farmacia nr. 5 de pe Bulevardul Magheru, se perindă ziua ca şi noaptea oameni din toate cartierele Bucureştiului şi chiar din toată ţara. Oameni pe care îi ajuţi să-şi aline suferinţa poate doar o singură dată în viaţă. Fiecare farmacie îşi are şi lumea ei relativ permanentă. Cu punctualitatea proprie membrului de club, pensionarii trec pe la farmacie pur şi simplu să mai schimbe o vorbă, să se intereseze de medicamentele nou apărute şi reacţiile lor.

Se spune că farmacia este vama durerii fizice. Dar nu de puţine ori vameşii-farmacişti sînt fără voia lor — descifrînd şi combinînd substanţe chimice — confidenţii morţii, întrucît ei ştiu dinainte ceea ce chipul tînăr ori bătrîn, prezentînd surîzător şi timid reţeta, nu va afla decît peste cîteva luni. Asta ar fi partea dureroasă a acestei munci, fiindcă şi farmaciştii sînt oameni ca toţi oamenii, cu bilete de tratament la Olăneşti, cu familii şi copii în pragul admiterii în liceu, cu vacanţe o dată pe an şi pensie de bătrîneţe, cu program şi condică de prezenţă, cu dureri care, afirmă Elena Stănilă, nu sînt diminuate cu nimic de imaginea suferinţei generale.

Ora două noaptea. Liniştea din Farmacia nr. 5 este întreruptă la intervale aproape egale de zbîrnîitul soneriei. O fată tînără: am nişte băşici care nu mă lasă să dorm, mi-aţi dat şi acum cîteva zile ceva, dar nu mai ştiu cum se cheamă. O întreb pe Elena Stănilă dacă în faţa farmacistului durerile oamenilor sînt egale. Poate ar trebui, nu ştiu, dar nu sînt. Oameni sîntem. Ei, oamenii care lucrează în farmaciile deschise permanent, muncesc în trei schimburi. O dată pe săptămînă fac de gardă de la 21,30 la 7 şi jumătate. Cîntăresc, combină substanţe după ştiinţa însuşită în anii studenţiei şi perfecţionată la cursurile postuniversitare, urmează forme de ridicare a pregătirii politice, dau consultaţii, verifică reţete, îşi însuşesc tehnicile noi de preparare a medicamentelor, muncesc adică, şi munca lor o uşurează pe a noastră.

Spre deosebire de ingineri şi chiar de medici cărora, citeodată, nu le ajunge o viaţă întreagă ca să suie treptele ierarhice din instituţiile lor, farmaciştii sînt doar de două feluri: farmaciţi şi farmaciţi principali. Cine vrea poate ajunge cel mult şef de farmacie. «Abandonaţi» acestei singurătăţi ierarhice, farmaciştilor nu le rămîne decît opţiunea autodepăşirii. Fiindcă n-au, Doamne fereşte!, nici măcar plan de încasări. Însuşi doctoratul, această invenţie stimulatoare, lor nu le spune mare lucru pentru că nu le aduce nimic.

Atenţia, minuţiozitatea, concentrarea neîntreruptă pe toată întinderea programului reprezintă «deformaţia» lor profesională, prelungită dealtfel şi în viaţa de toate zilele. Să citeşti de trei ori orice substanţă: cînd o iei din raft, cînd o aşezi pe masă şi cînd o cîntăreşti — acesta este sloganul farmacistului. Conştiinţa profesională este pentru farmacist o sarcină de serviciu pe care el a transformat-o într-o conştiinţă pur şi simplu omenească, adică în slujba noastră, a oamenilor.

Nicolae CRISTACHE

tipuri și tertipuri

CANIBALUL

Am cunoscut în cafeneaua literară de odinioară un scriitor, altminteri talentat, care nu citise în viața lui un rînd de literatură. Nici pe Eminescu. Omul teoretiza. Între două șvarțuri trezite își explica punctul de vedere: «Nu citesc, ca să nu fiu influențat». Era metoda lui de a-și păstra intactă originalitatea virginală. Au trecut de atunci patruzeci de ani, umanitatea a trăit evenimente epocale, și un sociolog contemporan demonstrează într-o carte, fără îndoială supradimensionată, că între ceasul nostru prezent și anul 1900 e o distanță mai mare ca între anul 1900 și epoca lui Iuliu Cezar. Poate că e așa, poate că se înșală. Oricum însă, sîntem obligați să recunoaștem că în lume s-au schimbat multe și la esență. Totuși am observat că a apărut un tip uman semănînd cu scriitorul evocat mai sus pînă la identitate. E intelectual, în conformitate cu nomenclatorul oficial al profesiunilor și indeletnicirilor, și uneori chiar om de artă, cu năzuințe certe de cucerire a unui loc confortabil în posteritate. Și cu toate acestea nu citește nimic din tot ce apare în lume, și uneori chiar la noi, de teamă, probabil, să nu fie «influențat». N-are nici un interes pentru zonele limitrofe preocupărilor sale și, în afara bîrfelii confraților, executați de el cu sălbăticie la malul unor mititei mustoși, nu manifestă nici o curiozitate pentru teatru, cinematograf, pictură sau coregrafie, socotite arte minore, adiacente, subalterne și tolerate, fără nici o șansă de supraviețuire. O asemenea ființă îmi demonstra, deunăzi, că Balzac e plicticos, — nu l-a citit, dar știe —, că Wagner e «culat» și că toată pictura de pînă la impresioniști — inclusiv Rafael, și în primul rînd el — «*e mușama colorată*».

Aș fi dat orice ca să-l ascult, sedus, ore în șir. Cine mi-ar mai fi putut asigura fericirea unei convorbiri cu un exemplar viu, admirabil conservat, din epoca de piatră? Canibalul meu era însă grăbit: «Mă ierți — mi-a spus, am treabă. Mă duc să-i ard o poezea. Se închide gazeta». «Salutare, salutare, onorabile!»

Aurel BARANGA

cronica satirică

NĂTĂRĂI SAU ARTA DE A TE AFLA ÎN TREABĂ

Sînt oameni care mai mult încurcă. Se împleticesc prin tot felul de probleme, și după ce te amețesc cu parascovenițiile lor se țin de prostia lor ca muștele. Nătărăul e de fapt un incapabil plin de bunăvoință. Căci nu se poate spune că nătărăul e rău intenționat. Nu. Ar fi nedrept... Nătărăii ar vrea și ei să miște, să întreprindă ceva, dar nu reușesc decît să se afle în treabă. Căci nătărăul a făcut o descoperire de geniu, a înțeles că important e «să te afli în treabă». Într-adevăr, nătărăul se află în treabă, fiind de fapt în afara oricărei activități. El nu rezolvă o problemă, ci se așază deasupra ei ca găina deasupra gardului.

Ce înseamnă a te afla în treabă? Înseamnă să ai capacitatea de a demonstra că, deși nu faci absolut nimic, muncești de te spetești. Cunosc pe cineva care, cu ani în urmă, venea la slujbă cu o oră înainte... Asta ne-a uimit și ne-a tulburat la început... Pînă la urmă s-a dovedit că nătărăul, în loc să doarmă în patul conjugal, continua să doarmă în scaunul instituției. Și pentru somnul ăsta mai era și premiat cu o sumă frumușică sau cu o călătorie peste hotare prin O.N.T. Carpați. Nătărăul, spre nenorocirea noastră, are și inițiativă. Își dă cu părerea în toate problemele. Ignoranța nu-l împiedică să aibă convingeri ferme. Cu cît se pricepe mai puțin în problema care se dezbate, cu atît are idei mai clare și mai de neclintit. Ațipește într-o stare de totală confuzie. Cînd se trezește, totul îi devine însă foarte clar.

Haita celor care vor să se afle în treabă e destul de periculoasă. Ei sînt trîntori cu personalitate. Nu se mulțumesc să zacă și să-și ia chenzina, ei mai și încurcă treburile. De aceea trîntorul obișnuit, care lenevește pur și simplu, care doarme cu conștiința datoriei împlinite, e net superior nătărăului cu spirit de inițiativă. Nătărăul numai griji ți-aduce. După toate mai cade și în gropi, trebuie să te duci după el să-l scoli de acolo, să-i plătești concediu de boală. Culmea e că întreținerea unui nătărău costă și foarte scump. Dar e un lux de care ne putem lipsi.

Teodor MAZILU

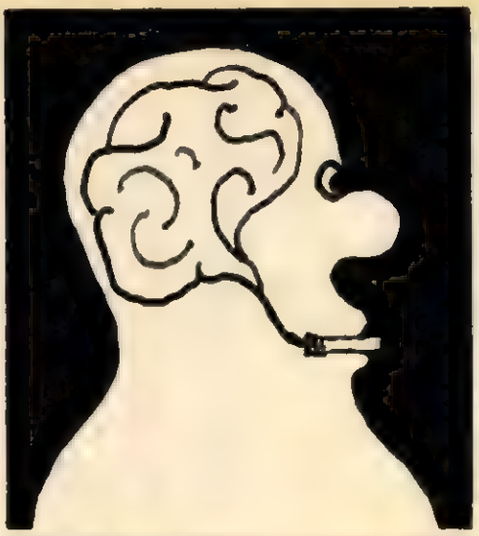

viața modernă

ȘTIM DE CE NU TREBUIE SĂ FUMĂM! DAR FUMĂM!

Un om instruit și cultivat din zilele noastre, un om trecut prin școli, citit, informat, familiarizat cu știința, cu arta, cu doctrinele filozofice, morale și politice, un om obișnuit, nu o excepție, nu un savant, nu un mare cărturar, ci omul cu dotație medie și cunoștințe medii, omul devenit în prezent majoritar, avînd la dispoziție toată experiența de pînă acum a speciei, toată banca de date a omenirii, este, față de semenul său de acum un mileniu, de acum un veac sau chiar de acum 50 ori de acum 30 de ani, un individ foarte învățat. S-ar putea spune că secolele celelalte au trăit, au descoperit, au aflat și au creat pentru noi. Cunoștințele și înțelepciunea tuturor semințiilor și ale timpului curg supuse pe la picioarele noastre. Ne înfruptăm din ele cum vrem și cît vrem. Astăzi, după un efort elementar, un adolescent în vîrstă de cincisprezece ani deține un volum de cunoștințe incomparabil mai mare decît o somitate a secolului 18. Ne scăldăm, începînd din copilărie, în oceanul de informație și de adevăr adunat de generații. Sîntem tineri, cînd lumea a ajuns la vîrsta înțelepciunii. Logodim vîrsta noastră cu înțelepciunea ei. Sîntem beneficiarii tuturor acumulărilor, stăpînii lor. Exorbitante prin diversitate, întindere, adîncime, utilitate (și inutilitate!). Nimeni nu pretinde că știm tot ceea ce am vrea și tot ceea ce ar trebui să cunoaștem. Dar știm destul. Avem din ce ne confecționa fiecare o știință a vieții, nu una abstractă, ci una utilizabilă zi de zi și la tot pasul. Altădată nu recunoșteam necesitatea, îi întorceam spatele, acum o întîmpinăm cu luciditate. Înțelepciunea speciei e azi înțelepciunea noastră. Știința și cunoștințele speciei au devenit sclavele noastre. Trăim cu ochii la ele și cu mintea încărcată de ele. Înainte, oamenii erau pîndiți de variate și numeroase primejdii pentru că nu cunoșteau lucruri sau legi devenite elementare, banale pentru noi. Înainte se greșea din ignoranță, se suferea din ignoranță, se păgubea din ignoranță, se murea din ignoranță. Acum, în majoritatea situațiilor, noi nu greșim din necunoaștere, nu suferim din necunoaștere, nu păgubim din necunoaștere și nu murim din necunoaștere. Noi știm, ce bine că știm, am scăpat de ignoranță. E una dintre reușitele care ne mîngîie cel mai tare vanitatea.

Mă veți întreba atunci, dar din ce greșim, dar din ce suferim, dar din ce păgubim și din ce murim? Pentru că — sinceri să fim — deși înțelepciunea, știința, cunoștințele și adevărurile speciei au devenit ale noastre, cu toate astea, din cînd în cînd și noi mai greșim, și noi mai suferim, și noi mai păgubim, și noi mai murim. Greu de răspuns Noi știm, știm tot, aproape tot, oricum destul. Începutul drumului spre răspuns ar putea fi următorul: știm, știm tot, aproape tot, oricum destul, de ce nu trebuie să fumăm. Dar fumăm! Enigmele au devenit insuportabile pentru sensibilitatea omului modern. Aspectul cel mai supărător din cîte aspecte supărătoare mai are viața. O mare umilință. Inexplicatul ne doare. Ne năpustim asupra lui cu furie, oriunde s-ar afla. Vrem să știm, din ce în ce mai bine, de ce greșim, de ce suferim, de ce păgubim și de ce murim. De aceea, cînd izbutim să mai aflăm cîte ceva, să mai înțelegem cîte ceva, devenim atît de bucuroși încît nu ne mai interesează nimic. Ne ajunge că știm de ce. Energiile omului modern se consumă în întregime în actul de distrugere a lui «de ce». La încheierea acestuia, el se simte satisfăcut și prea obosit ca să pornească mai departe.

Romulus BALABAN

principii și năravuri

GHID RATAT (II)

«Morții cu morții, vii cu vii!»

Indiscutabil, nu putem porni de la o asemenea mentalitate în tot ce am arătat pînă acum și vom arăta în continuare. Chestiunea e cu atît mai serioasă cu cît — o dată la cîțiva ani — apare în presă un «semnal», unii intră în acțiune, totul durează cît un foc de paie și reintră, la fel de rapid, în... *anormal*.

Dacă ar fi să «organizăm problema», s-ar cere, poate, să inflințăm — mai întîi — o direcție, o direcție generală sau chiar un minister al MEMORIEI? Pentru că, iată, există în București sute și mii de străzi, mai mari sau mai mici, cu astfel de denumiri: str. Odgonului, str. Mușețelului, str. Buclei, str. Binoclului, str. Lăculeț, str. Uzului, str. Racordării, str. Parîmei ca și intr. Brichetei, intr. Bolobocului, intr. Uneltelor, intr. Murmurului... (dacă au rădăcini adînci în toponimia străveche a orașului, după o trieră de specialitate n-au decît să fie păstrate). În schimb, CE NU EXISTĂ? O IERARHIE A VALORILOR clară, pe care nimeni să nu le încalce în mod brutal, mai ales prin neacordarea de nume unor străzi — și nu-i deloc vorba, exclusiv, de București — acelor nume de oameni care au intrat definitiv în patrimoniul de aur al culturii românești (cu stradă sau fără stradă!). Este posibil să treci indiferent pe Calea Dorobanților și să privești, fără tresărire, o fundătură cu vreo zece numere, purtînd numele unui scriitor de excepție cum a fost Camil Petrescu? (nici măcar o străduță — o *intrare*, acolo se află casa eminentului om de litere, desigur fără nici o placă comemorativă!). Ce criterii stau și au stat la baza «botezării» străzilor, intrărilor, drumurilor, de vreme ce Alexandru Macedonski (care și-a pierdut și casa prin demolare) n-are decît o intrare (la consolatoare egalitate cu intr. Poet Ovidiu), în timp ce Theodor Neculuță are o *stradă* (își merită, evident, strada, însă de ce n-ar exista cîte una și pentru Macedonski sau Ovidiu?). Să mai amintesc apoi două nedreptăți strigătoare la cer: Mihail Sadoveanu și George Călinescu n-au nimic, nici stradă, nici măcar intrare (zic «strigătoare la cer», fiindcă cercetînd ghidul la pagina străzilor, număr nu mai puțin de 34 străzi, piețe, intrări — aparținîndu-le). Dar numele lui G. Topîrceanu, Mihai Ralea, Tudor Vianu nu spun nimic toponimiștilor bucureșteni? Dar amintirii lui Nicolae Labiș nu i s-ar cuveni fie și o *intrare*?

Cum însă pe lume n-au fost și nici nu sînt doar scriitori, lărgim sfera investigației: George Enescu n-are stradă în Capitală (da, avem în ghid un Enescu... *intr.Enescu Ene)*; sculptorul Gh. Anghel n-are stradă; Țuculescu n-are stradă; stolnicul Constantin Cantacuzino — primul autor al unei hărți românești, mare călător — n-are stradă; ca dealtfel și nu mai puțin celebrul explorator român în Țara de Foc și Patagonia, Iuliu Popper (omul care, cu aproape o sută de ani în urmă, la mii de kilometri depărtare de țară, îndreptîndu-se spre țărmul strîmtorii Magellan, descoperă mai multe rîuri cărora le dă — acolo — numele de Rio Rosetti, Rio Ureche, Rio Lahovari)...

Operațiunea se impune a fi întreprinsă *astăzi*, fără amînare, e simplă: se ia o istorie a literaturii române (chiar de nivel școlar) și se confruntă — în zi — cu ghidul (repet: nu numai al Bucureștilor); de asemenea, se cercetează *paralel* cu ghidul istoria științelor și a artelor românești (eventual tot pe manuale de școală), în așa fel încît «amnezia toponimică» să rămînă, odată pentru totdeauna, o tristă... amintire. Ar fi timpul, ar fi cazul, în măsura în care — îndreptățit — ne plîngem că mulți tineri cunosc mai degrabă nume — altminteri absolut onorabile — ca Aurelian Andreescu sau Răducanu... (dar vom reveni în numărul viitor).

Mihai STOIAN

N.A.

Datele concrete sînt luate din «București—Ghidul străzilor» Editura «Stadion»—1973, și «Ghidul străzilor municipiului București», Editura C.N.E.F.S.—1968.

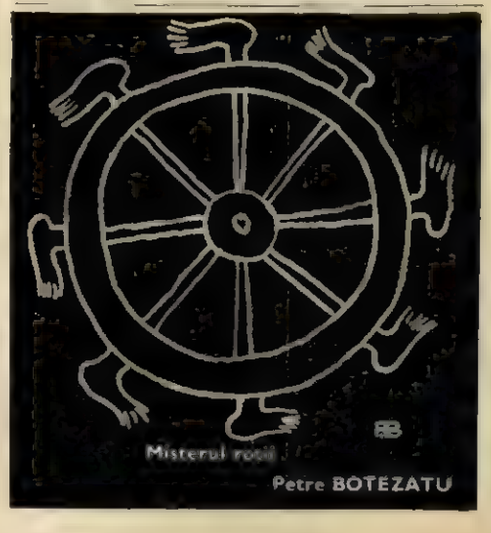

cronica pretențiilor

PENTRU A PĂTRUNDE ÎN PARADIS ESTE OBLIGATORIU SĂ TRECI PRIN PURGATORIU?

În fiecare primăvară, explozia vegetală provoacă pe plan edilitaro-gospodăresc un fel de reacție în lanț, așteptată și aplaudată de toată lumea. Probabil că mai mult decît în alte anotimpuri, acum, sub revărsarea solară ce alungă penumbra, ne vedem mai bine și, în consecință, dorim să arătăm mai bine. Se vopsesc proaspăt garduri și bănci, nu demult a avut loc o grandioasă acțiune la scară națională de refacere ori de sporire a patrimoniului forestier, multe orașe, chiar și cele mai mici, sub îngrijirea unor harnici edili, încep să semene tot mai mult cu niște grădini, etalînd cele mai exuberante culori. (Vizitați Strehaia, de pildă, la începutul verii ori în toamnă. Localitatea, altfel destul de modestă, este literalmente copleșită de flori, grație unei stăruitoare preocupări de frumos a cetățenilor săi.)

Dar dacă toate ar fi la fel de frumoase și strălucitoare, precum răzoarele proaspăt stropite, smălțuite cu petunii, din cine știe ce așezare, rîndurile de față nu și-ar prea avea rostul. Căci iată, chiar în București, în orașul-grădină, cum ne place să-l numim, și pe bună dreptate, stăruie de ani și ani o situație devenită, prin agravare, deplorabilă. Este vorba de adevăratul atentat la sănătatea multor oameni, ca să nu mai vorbim de urîtul ce s-a întronat statornic, urmarea amenajării necorespunzătoare a lacului Tei, în special a malului său din dreptul bulevardului cu același nume. Resturile menajere (ca să ne exprimăm decent) sînt deversate în multe puncte direct în lac, mirosuri pestilențiale, ce ne readuc în memorie în mod cu totul neavenit imaginea sordidă a unor cartiere bucureștene de acum 3-4 decenii, fac aerul, în unele momente, de nesuportat. Și toate acestea la doi pași de splendidul parc sportiv studențesc, paradis, fără exagerare, de recreare a miilor, zecilor de mii de tineri studioși. Ca să pătrunzi în această oază de verdeață și sănătate străbați un fel de purgatoriu, alcătuit din tot felul de miasme, într-un decor deprimant de locuințe neîngrijite, curți fără garduri, prin care mișună într-o totală libertate cîini, pisici, purcei și orătănii.

Foarte des, în fața intrării sus-numitului strand studențesc opresc autocare din care descind băieți și fete din diferite țări străine, invitați ai organizațiilor noastre de tineret. Ce folos că înainte de a pătrunde în incinta bazei sportive, unanim apreciate, subliniem, ei sînt siliți să străbată cele cîteva ulițe imunde în contradicție atît de flagrantă cu realizările spectaculoase edilitare din ultimii ani, care au schimbat cartiere întregi bucureștene. Nu este o dovadă crasă de lipsă de spirit gospodăresc și comercial de a «rata» în bună parte o impresie care altfel ar fi superbă, prin perpetuarea în acel spațiu, numai verdeață și sănătate, a maidanelor și gunoaielor? De ce nu se întreprinde o energică acțiune de asanare a acestui perimetru bucureștean, cu sprijinul larg al cetățenilor, în primul rînd, de ce nu se aplică drastice sancțiuni celor ce, în pofida tuturor prevederilor legale, maculează lacul, omorîndu-i fauna și degradîndu-i malurile?

Este timpul ca fiecare lac din salba care înconjoară Capitala să strălucească deopotrivă de puternic și de curat.

Mihai HETCO

INCIDENT LA RESTAURANT „PARC"-MAMAIA

— Plata, vă rog!

Bărbații consumaseră fiecare cîte o sticlă de vin și una de apă minerală. Ospătara Ecaterina Pencea calculează, cum se spune, separat și prezintă primului consumator rezultatul — 40,75 lei. Omul plătește. Urmează la rînd celălalt client și, spre surprinderea mesenilor, ospătara nu mai isprăvește de rezolvat calculul. Amabil, primul client intervine:

— De ce atîtea complicații? Ia să vedeți cît e de simplu. Deci, o sticlă de vin — 28 de lei, apa minerală — 3 lei, remiza — 12% —, în total 34,72 lei.

Moment dificil. Amabilitatea se transformă în mirare și apoi în indignare.

— A, a! De ce mi-ați luat 40 de lei?

*

De aici încolo replicile nu mai contează. Faptele se dovedesc a fi împotriva intenției mărturisite de bună servire. Cel puțin pentru client. Dacă mai adăugăm că E.P. nu *calcula* pe borderoul de gestiune (deși acesta se afla în buzunarul ei) și nici nu anunță responsabilul la cererea clientului, sperînd că păgubașul o va *ierta (!?)* — ce mai putem adăuga?

Nimic altceva decît măsurile operativ luate de conducerea complexului *Parc:* desfacerea contractului de muncă al ospătarei E.P., cu interdicția de a mai lucra în sistemul alimentației publice pentru turism. O măsură binevenită și bine aplicată pentru toți cei care strică reputația serviciilor noastre publice.

Renato ILIESCU

starea comerțului

BUTURUGILE MICI

Dacă ar fi să fac o listă a tuturor acelor «buturugi mici» care răstoarnă socotelile cumpărătorilor de mărfuri de folosință îndelungată, n-aș avea loc nici în cîteva pagini din «Flacăra». Este vorba de acele piese de schimb fără de care radiourile amuțesc, mașinile de spălat rufe se opresc, aspiratoarele turuie în gol, televizoarele scot fum în loc de imagini etc.

— De un an de zile caut un agregat pentru «Fram», mi-a declarat gospodina Aritina Popa la magazinul «Electrocasnica». Tot aici l-am întîlnit pe sudorul Stelian Scarlat, care bate de o lună magazinele de specialitate căutînd fără succes o paletă de bachelită pentru mașina de spălat rufe «Alba-Lux», pe profesorul Dorin Munteanu care nu găsește o rezistență pentru «Fram» de 220 volți-140 wați și pe alții care doar deschideau ușa și întrebau din prag — aveți motoare pentru «Rodica», au venit rotoarele de 110? Răspunsul invariabil era nu!

Mica și dragușa vînzătoare de la magazinul de piese radio din strada Academiei 4 mi-a mărturisit: «Ne simțim prost față de clienți să le tot spunem că n-avem ce caută». Mi-a arătat un caiet în care sînt notate toate piesele cerute de cumpărători și care lipsesc din rafturi — erau multe, de la transformatoare la potențiometre, de la condensatoare la rezistențe de diferite valori. În magazinul alăturat, cu piese de schimb pentru televizoare, lăcătușul mecanic Gheorghe Neacșu căuta în zadar un difuzor pentru aparatul «Venus II», tehnicianul Teodor Dincu se plîngea că îi «stă televizorul» din cauza unei piese de cîțiva lei.

Magazinele din această ramură sînt aprovizionate de întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse metalochimice, mobili și materiale de construcții-București — I.C.R.M. Tovarășa Albu, care răspunde de piesele de schimb pentru aparatele electrocasnice, tocmai se întorsese din Timișoara. Plecase să vadă de ce nu livrează întreprinderea «Electromotor» piesele de schimb contractate. Cu multă dezinvoltură, numita întreprindere i-a comunicat că a predat obligațiile contractuale întreprinderii «Electroargeș»! Cum este oare posibilă atîta lipsă de răspundere, cînd cei din Timișoara știu prea bine că «Electroargeș» nu este încă pregătită să-și asume astfel de obligații?!

Am aflat și alte anomalii: Uzina mecanică din Cugir, producătoarea mașinilor de cusut «Rodica», a refuzat contractarea motoarelor și reostatului, piese care lipsesc de 2 ani! Oare aceste mașini nu sînt de folosință *îndelungată?* Are dreptul producătorul să le lase în plata Domnului?

Pline de inedit mi s-au părut cercetările cu privire la misterioasa creștere a cererilor pentru paletele de mașini de spălat și pentru rezistențele de «Fram». Deși anul trecut și în acest an s-au contractat de 4 ori mai multe decît în anii trecuți, ele dispar din rafturi cu o viteză uimitoare. Explicația «misteriului» s-a dovedit a fi ingeniozitatea unor oameni: cu paletele se construiesc niște centrifuge pentru unt și rezistențele sînt utilizate la incubatoare și sere improvizate.

Din contractul de 304 repere de piese de schimb semnat cu uzina «Electronica» nu s-au livrat decît 80%, iar dintre piesele care se cer mai mult, nu s-au livrat decît circa 20%! În ceea ce privește barele de ferită pentru aparatele de radio, acestea ar fi trebuit să fie livrate de fabrica din Urziceni. Din 10 000 bucăți contractate, n-a livrat însă nimic pînă acum.

Față de această situație am cerut părerea directorului I.C.R.M., Ion Dumitrache. Iată ce ne-a spus: «Pînă cînd nu va exista o reală disciplină contractuală și o livrare ritmică în conformitate cu contractele încheiate, noi nu vom putea satisface cererile populației. Nu ne mulțumește faptul că încasăm penalizări, atîta timp cît populația e în suferință».

Eugen IAROVICI

DIALOG CU CITITORII

Din Fălticeni, cititorul *Grigore Săftiuc* ne trimite o nouă filipică (a cîta?) la adresa tineretului «neserios prin natura vîrstei» și, în consecință, făcător de multe boroboațe. Scrisori de acestea am mai primit și tare mă tem că vom mai primi. Cîte un cititor ni se plînge că tinerii se preocupă excesiv de plimbări, dans, muzică ușoară etc., că nu poți pune bază pe ei, la care noi răspundem dînd exemple de abnegație în muncă, inițiativă, responsabilitate. Și discuția continuă mai departe fără nici un rezultat. Dacă realitatea în mijlocul căreia trăim cu toții nu l-a putut convinge pe tov. Săftiuc, vom reuși, oare noi s-o facem? Am vrea doar să-i amintim cititorului din Fălticeni un adevăr psihologic de mult identificat de către cei care se ocupă cu studiul sufletului omenesc: nu numai că tinerii nu sînt «neserioși», dar tinerețea este, prin excelență, vîrsta seriozității grave, uneori duse pînă la paroxism. Îndoielile, scepticismul, indiferența, complezența față de greșeli se «câștigă» de obicei odată cu vîrsta. Multe crize sau drame ale tinereții se explică tocmai prin seriozitatea încrîncenată cu care sînt abordate nu numai problemele serioase ale existenței, ci și chestiuni, pentru noi, maturii, derizorii.

Întrebările pe care le pune cititorul *Augustin Băfan* din Satu Mare preocupă astăzi pe mulți viitorologi. În esență, dumneasa ar vrea să știe dacă lichidarea radicală a tuturor surselor de poluare nu amenință pînă la urmă însăși creșterea economică, sporirea (și diversificarea) neîncetată a bunurilor necesare omenirii, nu creează pericolul ca, pe măsura multiplicării populației, să reapară spectrul foametei, «așa cum au cunoscut-o secolele trecute». Problema e prea complexă, implicînd prea mulți termeni economici, tehnici, demografici, sociali, pentru ca să putem răspunde în cîteva fraze. După părerea imensei majorități a specialiștilor, nu există însă nici un motiv de panică: lupta împotriva poluării și a degradării mediului înconjurător, ca și lupta pentru dezvoltare nu sînt de fapt decît două laturi ale unei aceleiași acțiuni: stăpînirea chibzuită, inteligentă și eficace a forțelor și resurselor naturii, îngrădirea manifestărilor stihinice, necontrolate. Problema este, în esență, una: poate fi introdus în dezvoltarea societății omenești un grad înalt de raționalitate? După cum se știe, marxiștii răspund afirmativ la această întrebare. Deocamdată, pînă la primejdiile viitoare să nu le uităm pe cele prezente. Cîți știu, de pildă, că pînă la ipotetica foamete a viitorului, astăzi, în 1973, în Africa Occidentală (pe teritoriile Mauritaniei, Senegalului, Maliului, Nigerului, Voltei Superioare și Ciadului) o mare suprafață de pămînt este devastată de seceta care continuă de cîțiva ani, milioane de vite au și pierit, populații întregi își părăsesc locurile natale, iar după cifrele experților 6 milioane de oameni sînt direct amenințați cu moartea. Despre această tragedie se vorbește încă prea puțin în lume. N-ar fi oare cazul să ne gîndim și la asemenea manifestări umilitoare ale carențelor unei anumite civilizații contemporane?

În repetate rînduri ne-am exprimat inaderența la încercările de folosire a criteriilor sportului de performanță în materie de literatură și artă. Iată de ce am citit cu oarecare strîngere de inimă scrisoarea (dealtfel impecabil redactată) a învățătorului pensionar *I.T. Ungureanu* din comuna Deleni, județul Iași. Referindu-se la o dispută cu cîțiva prieteni, dumneasa vrea să știe precis: cine este cel mai mare poet al nostru: Eminescu, Bacovia sau Macedonski? «Partizan» al lui Eminescu, tov. Ungureanu se sprijină și pe cîteva citate, care în fond nu dovedesc mare lucru. Eminescu este cel mai mare poet al nostru pentru că așa îl simte poporul nostru, care găsește în opera lui cea mai înaltă expresie a idealului său poetic și nu pentru că s-a clasificat primul la o măsurătoare cu cine știe ce «talentometru». Propoziția «Eminescu este cel mai mare poet al românilor» nu ne spune nimic nou despre Eminescu; ea ne spune însă enorm despre sufletul românesc, despre conștiința de sine a poporului român.

H. DONA

ITINERARE REVOLUȚIONARE

ISLAZ

„Poporul român, la 1848 ca și la 1821, n-a așteptat de la spoliatorii săi recucerirea drepturilor sale, ci s-a ridicat el spre a pune posesiunea pe ele".

Islaz. În planul secund, guvernul provizoriu de la Islaz. Vorbește Popa Șapcă.

Oltenia, «pământul clasic al mișcărilor naționale», după cum o numea un contemporan, a reprezentat un focar revoluționar de prim ordin în 1848. Vizita pe care N. Bălcescu, reîntors în țară, o face în preajma izbucnirii revoluției mai întîi în Oltenia — mai precis în sudul ei — dovedește acest lucru cu prisosință. Luînd contact cu principalii promotori ai revoluției din aceste părți, el a constatat puternica efervescență ce cuprinsese aproape toată populația, de la Cerneți la Rîmnic și de la Islaz la Turnu Severin.

Ca punct de concentrare a forțelor a fost ales Islaz, centru semiurban așezat pe malul Dunării, care căpătase în timpul din urmă o relativă dezvoltare și importanță economică prin comerțul — în special cu cereale — desfășurat în portul său, aici existînd deci și elemente interesate într-o dezvoltare capitalistă. În același timp, Islaz nu era atît de bine supravegheat de autorități, singurele forțe militare fiind compania a 5-a a căpitanului Pleșoianu care, după cum se știe, fusese atrasă deja de partea revoluției. În fine, apropierea Islazului de Caracal, centrul districtului Romanați, unde era administrator Gh. Magheru, ușura canalizarea torentului revoluționar către Craiova, capitala Olteniei; astfel, într-o perioadă scurtă de timp, se putea determina ridicarea la luptă a întregii Oltenii.

Acest plan, ca dealtfel și cel general, de pornire a revoluției în Țara Românească, era judicios întocmit, dar nu a fost aplicat întocmai. La Telega, în nordul județului Prahova, revoluția nu a izbucnit, deși acolo fusese trimis însuși N. Bălcescu; în adevăr, guvernul, avertizat de intențiile lui Bălcescu și de plecarea sa din București, a luat măsurile de prevenire necesare.

La București, atentatul necugetat asupra lui Gh. Bibescu pusese în primejdie, prin măsurile polițienești înăsprite ce i-au urmat, însăși soarta revoluției. Din fericire însă, declanșarea ei a fost doar întîrziată.

Numai la Islaz, unde, conform unei înțelegeri anterioare, sosesc Șt. Golescu, I. Heliade-Rădulescu și apoi Christian Tell, revoluția a izbucnit la timp. Astfel că Oltenia a fost aceea care a dat primul semnal al revoluției din Țara Românească.

PE UN ȘES ÎN COMUNA ISLAZ, APROAPE UNDE OLTUL DĂ ÎN DUNĂRE...

În dimineața zilei de 9 iunie 1848, într-o miercuri, cîmpia de la Islaz mișuna de lume: țărani, negustori, arendași, marinari de pe corăbiile din port, ostașii celei de-a cincea companii, ofițeri, toți în ținută de gală, membri ai clerului. Pe vasele din port se arboraseră flamuri tricolore.

În proaspăta dimineață de iunie, pe o estradă se aflau Șt. Golescu, Christian Tell, I.H. Rădulescu, N. Pleșoianu și alți ofițeri, precum și preotul Radu Șapcă. După sfințirea stindardelor, pe un altar improvizat, I.H. Rădulescu citește cu glas solemn proclamația revoluției. Era un moment culminant al unor ani lungi de frămîntări și de luptă, una din culmile revoluției române.

Începîndu-și alocuțiunea cu cuvintele «Timpul mîntuirii noastre a venit», I.H. Rădulescu deschidea de fapt o nouă epocă în istoria țării, adăugînd că «la această anume faptă a mîntuirii, tot românul are dreptul de a fi chemat, nimeni nu este scos în afară: tot românul este un atom al întregii suveranități a poporului...»

În proclamație au fost înscrise acele obiective care, odată atinse, ar fi permis transformarea radicală social-politică și economică a societății românești, modernizarea țării sub toate aspectele, punerea în valoare mai completă a celor mai profunde energii ale sale.

Trebuie semnalat totuși faptul că proclamația are, în general, un caracter mai puțin violent decît ar fi fost de așteptat, ea încercînd să «liniștească» și să obțină colaborarea chiar a celor care reprezentau vechea orînduire: boierimea. Se pare că poziția și concepția lui I.H. Rădulescu au prevalat în redactarea finală a textului, imprimîndu-i acest caracter împăciuitorist. Dar poziția lui Heliade, pe care dealtfel el s-a menținut și mai tîrziu, și care și-a pus pecetea mai ales în preambul și în concluzii, nu explică totul; acest ton era impus și de motive tactice: cele două puteri, cea suzerană (Turcia) și cea protectoare (Rusia), abia așteptau un moment favorabil pentru o intervenție directă. Un ton violent în prezentarea programului de reforme ar fi furnizat pretextul pentru imixtiune și totodată ar fi dat apă la moară boierilor conservatori și reacționari din interior, care ar fi făcut apel la forța externă pentru a înăbuși revoluția.

După citirea proclamației se alege un guvern provizoriu din care fac parte Ștefan Golescu, I.H. Rădulescu, Christian Tell, N. Pleșoianu, Popa Radu Șapcă, se depune jurămînt pe flamura tricoloră și se hotărăște, conform planului, să se întreprindă un marș spre Caracal, unde se afla Gh. Magheru, administratorul județului.

Pe drum, mii de țărani se alăturau guvernului provizoriu. Primiți cu un entuziasm greu de descris de populația Caracalului, care arborase cocarde și flamuri tricolore, revoluționarii și-au continuat drumul spre Craiova.

ÎN CETATEA VECHILOR BANI AI OLTENIEI

Primirea în cetatea vechilor bani ai Olteniei este grandioasă. Încă la o jumătate de poștă în afara orașului revoluționarii sînt întîmpinați de craioveni, iar la porțile orașului municipalitatea, administrația, poliția îi primește cu pîine și sare. Pretutindeni, flamuri tricolore; balcoanele, decorate cu covoare oltenești frumos colorate, sînt împodobite cu flori, de la ferestre se aruncă panglici tricolore, coroane...

Între timp la București izbucnise revoluția, iar la 13 iunie Gh. Bibescu fuge din țară și se formează un guvern provizoriu în care figurează și o parte din membrii guvernului de la Islaz.

Prin plecarea guvernului, ales la Islaz, de la Craiova la București, se încheia o primă etapă importantă a revoluției din Țara Românească. «Poporul român, — scria un contemporan —, la 1848 ca și la 1821, n-a așteptat de la spoliatorii săi recucerirea drepturilor sale, ci s-a ridicat el spre a pune posesiunea pe ele».

Asist. univ. Radu VASILE

ÎN NUMELE POPORULUI ROMAN.

FRACILOR ROMANI.

„în numele poporului român"

Aceste cuvinte aflate în fruntea Proclamației de la Islaz (în fotografie) oglindesc faptul fundamental că suveranitatea poporului român era ridicată la rang de principiu al noului stat pentru care luptau revoluționarii.

Expunerea punctelor din program începe în mod semnificativ cu afirmarea dorinței de autonomie internă, de suveranitate: «Poporul român voește cu o voință tare a-și păstra neatîrnarea administrației sale, neatîrnarea legiuirii sale, dreptul său suveran în cele din năuntru...»

Se cere deplină «suveranitate» internă (termenul *suveranitate* nu e folosit întîmplător), ceea ce în curînd ar fi adus, fără îndoială, și pe cea externă. Revoluționarii considerau însă menținerea legăturilor existente cu Turcia, dealtfel foarte «diluate» și mai mult simbolice, ca un obstacol în calea intervenției țarului Nicolae I, «jandarmul Europei». În schimb, se proclamă «în numele poporului român» renunțarea la Regulamentul organic, «care este împotriva drepturilor sale legislative și împotriva tractatelor ce-i recunosc autonomia».

În continuare urmează un număr de puncte menite să determine modernizarea vieții politice și sociale a țării, dezvoltarea ei mai rapidă pe calea capitalistă: «responsabilitatea miniștrilor», «aceleași drepturi civile și politice pentru tot românul», «contribuție generală dupe venitul fiecăruia», «alegerea largă, liberă, dreaptă, unde tot românul are dreptul de a fi chemat și unde numai capacitatea, purtarea, virtuțile și încrederea publică să-i dea dreptul să fie ales», «tipar liber, cuvîntare liberă, adunări libere spre a vorbi, a scrie cele de folos spre a arăta adevărul», «gvardia națională, în care tot românul se naște ai ei soldat, tot românul e un gvardian al fericirii publice, un garant al libertății publice...», «bancă națională», «prisosul veniturilor mănăstiresci să fie al țării», «desființarea tuturor rangurilor nobiliare...», «o învățătură pentru toți egală, progresivă, integrală...», «libertatea țiganilor», «...desființează orice bătaie...», «desființarea cu totul a pedepsei cu moartea». Se mai cerea — lucru foarte important — un reprezentant român al țării la Constantinopol. Acceptarea acestui punct de către Turcia ar fi creat o poziție deosebită Țării Românești în cadrul imperiului otoman, ar fi însemnat un pas important spre obținerea independenței.

De asemeni, foarte important era articolul 13 în care se prevedea emanciparea și împroprietărirea clăcașilor. Acest punct, introdus la insistențele lui N. Bălcescu, urmărea să rezolve o problemă care afecta din temelii existența statului român. Odată soluționată această problemă, revoluția și-ar fi cîștigat o uriașă bază de masă și, totodată, s-ar fi întărit însuși fundamentele noului stat burghez. «Clacа, dar și acea infamă iobăgie se desființează, lucrarea la lucrul drumurilor se desființează, săteanul fără pămînt se face proprietar... visteria va despăgubi pe toți...»

Din păcate, timpul prea scurt nu a permis revoluției să treacă la împroprietărirea țăranilor și la abordarea frontală a problemei agrare — generatoare de mari frămîntări sociale și politice — și care și-a găsit rezolvarea abia în condițiile socialismului.

O altă prevedere însemnată era alegerea domnului, revoluționarii rupînd complet cu vechile forme ale domniei și încercînd să ducă statul român pe calea unei dezvoltări constituționale libere, în care abuzurile și corupția să fie înlăturate.

Mai existau și alte articole care trasau direcțiile de dezvoltare a noului stat, care trebuia să aibă la bază o constituție, întemeiată pe programul expus în Proclamație.

Revendicarea unei constituții — termen care provoca groază reacționarilor — pentru un stat mic, așezat între două mari puteri feudale absolutiste, reprezenta un act de curaj civic deosebit, care sublinia și el dimensiunile europene ale revoluției din Țara Românească.

SABIN BĂLAȘA

„SACRIFICIUL ESTE SUBSTANȚA MORALĂ DIN CARE ȚÎȘNEȘTE CREAȚIA“ (I)

— De ce anume pictură are nevoie omul de azi?

— Mi-am pus această întrebare la vreme. De ce pictură are nevoie omul, omul în general, omul de pretutindeni? N-am întrebat pe unul sau pe altul. N-am făcut sondaje. Calea ar fi fost falsă. Orice sondaj nu e, în fond, un dialog cu marea lume. Ci cu particulari. Am întrebat propria mea conștiință. Ce anume datorează ea lumii, în funcție de necesitățile acesteia?

— Ce înseamnă că ți-ai pus această întrebare la vreme?

— Mi-am răspuns la această întrebare în perioada cînd tindeam către mine, cel definitiv. Înainte ca întreaga mea ființă, cu dotațiile ei ancestrale, să capete forma și tăria definitivă.

— Ce te-a făcut să te întrebi? De la ce observație ai pornit?

— De la faptul că lumea nu mai participa la evenimentul artei. Nu mai avea nevoie de arta care se făcea. Se încheiase o strălucită perioadă a artei, un uriaș efort al artiștilor. Ar fi trebuit să înceapă altceva de aceeași grandoare, acum cînd lumea se pregătește pentru un pas, dar nu pentru un pas de la un secol la altul, ci pentru un pas de la o istorie la alta. Fiindcă acesta e adevărul, se schimbă istoria, acum, cînd trăim noi. Mișcarea este foarte mare pe Terra. Se întîmplă ceva ca însăși mișcarea pămîntului, uriașă, greu de sesizat. Tocmai într-o asemenea perioadă lumea avea mare nevoie de artă, dar nu de arta care se făcea.

— Ce anume a pierdut arta picturii de nu mai satisface marea lume?

— S-a distrus puntea dintre ea și om. Stările afective, biocurenții s-au întrerupt. În conjunctura noastră istorică oamenii au nevoie de o mare dragoste. Arta modernă nu iradiază așa ceva. Oamenii rîvnesc la dragostea artei, nu la rațiunea artei. Ajunsă la capătul închipuirilor, omenirea simte spaimă. Vrea raporturi noi. Prin destrămarea misticului a apărut un vid. În vidul acesta trebuie ridicat mitul omului.

— Ce credință trebuie să-i anime pe artist, ce mijloace să pună el în mișcare pentru a deveni un misionar activ, iar arta sa una dintre punțile dintre o istorie și alta?

— Oamenii vor să-și vadă întruchipate aspirațiile. Nu mai vor artă reproductivă. Nu sînt interesați să-și vadă îndeletnicirile în artă. Așteaptă altceva. O nouă idealitate, în care să fie incluși ca participanți. Noi proporții. Un nou canon al spiritului (canoanele fiind dintotdeauna semnele unei spiritualități), care să-i echilibreze, să le dea un sentiment de siguranță. Oamenii vor să-și vadă modelul, nu pe ei. Omul de rînd aspiră spre conștiința cea mai înaltă. Spiritul său autocritic îl propulsează într-acolo. Vrea să întîlnească într-o artă lirică modelul gîndurilor sale cele mai frumoase.

— Spui că oamenii nu mai vor artă reproductivă. Cum vezi realitatea transferată în artă? Cum intuiești că o vor oamenii?

— Tot mai mulți oameni nu vor realitatea realității. Vor o realitate sublimată în artă. Vor viziuni despre realitate, vor metafore. În acest secol al concretului, viziunile, elanurile imaginative, sublimarea realității devin o voluptate, o terapeutică necesară.

— Dacă oamenii nu mai vor artă reproductivă, preferințele lor merg spre abstracționism?

— Abstracționismul e curentul care n-a avut de gînd să dialogheze cu lumea. Nici n-a vrut, nici n-a dialogat. Față de el, neaderența a fost și va rămîne generală. Acest curent, care prin însuși programul său a rîvnit să nu fie înțeles, a reușit. Și-a îndeplinit deci programul. Dacă lumea l-ar pricepe, eșecul său s-ar dubla.

— O serie de curente apărute în cîmpul artei în ultimele decenii au încercat totuși să dialogheze, să comunice, să se apropie de oameni. Ce deznodămînt au avut tentativele?

— Toate încercările au avut o deschidere prea mică față de complexitatea spiritualității contemporane. Au parcelat excesiv. Drumul neorealismului italian s-a închis pentru că a fost programat exclusiv pe cotidian. Arta mexicană a avut și ea un program unilateral. S-a concentrat doar pe tradiție și pe necesități naționale, fără să întindă aripile și peste problemele generale ale lumii. Neofigurativul care se naște destul de timid în Occident nu izbutește să atingă proporțiile unei renașteri din cauza atotputerniciei negustorului de artă. Bursa artei decide, cumpără sau ignoră. Încercarea americanilor care s-au prezentat la Bienala de la Veneția cu pictura neofigurativă n-a avut vitalitate și continuitate, deoarece a fost o tentativă impusă, programată. Nu izvorîse din credința unor mari artiști, din forța unor genii.

— Un program teoretic nu poate genera o mare artă, o direcție fundamentală? Opera de artă se ridică oare pe legi prestabilite?

— Arta ca și viața refuză orice formulă rigidă. Arta o nasc vizionarii. Acei oameni rari, puțini într-o epocă, dar destui prin vocația lor misionară. Acești singulari au devenit cele mai mari personalități în arta lumii. Aparțin unui loc, prin ceea ce are universal locul, opera lor circulă cel mai tare, și abia după ce și-au încheiat creația se observă că au avut un riguros program. Toate curentele care au demarat cu programe, futurismul, cubismul, dadaismul, suprarealismul, abstracționismul, au realizat, în cel mai bun caz, doar programul, dar de cele mai multe ori, chiar mai puțin. Pentru artistul adevărat ajung principiile social-umane cele mai evoluate. Pentru asemenea creatori, programul se găsește în conștiința și în arta lor. Formulele rigide ale unui program nu pot echivala vastitatea aspirațiilor și capacitățile individului foarte dotat.

— Ce avangardă adevărată recunoști acum în pictura lumii?

— Ca să pot răspunde la întrebare ar trebui să rostesc nume de artiști. Dar cum ne aflăm în plină metamorfoză, ca la început de eră, cînd încă sînt prea mari cei ce încheie și necunoscuți cei ce încep, voi răspunde peste vreo șapte ani.

— Apariția noii arte, a noii renașteri este condiționată de un anume climat? Unde consideri că sînt întrunite premisele cele mai propice?

— După mine, unul din locurile în care există toate motivele și mijloacele necesare pentru afirmarea noului figurativ umanist este România socialistă. Aici se investește direct pentru actul cultural și nu există interesul negustorului. Dar premisele trebuie folosite și dezvoltate. În sine, ele nu duc la nimic.

— Ce energii morale și ce structuri organizatorice sînt necesare pentru convertirea premiselor despre care vorbești, în matricea unei arte cu semnificații universale? Cum sînt folosite în cîmpul artelor noastre plastice asemenea puncte de sprijin?

— Nu cred că sînt îndeajuns valorificate. Din păcate, gruparea artiștilor, forma de organizare, uniunea, n-a devenit după părerea mea un nucleu artistic, un loc de combustie, eșuînd în administrativ. Cînd vorbesc despre arta adevărată, despre arta mare, despre așteptările lumii, gîndesc și vorbesc despre eroism. Marea artă sînt hărăziți s-o zidească aceia care trăiesc în cultul eroismului. Cei dispuși la sacrificiu oricînd, chiar și într-o perioadă de confort material. Sacrificiul este o lege. El reprezintă chiar substanța morală din care țîșnește creația. Michelangelo avea toate condițiile ca să nu se sacrifice, dar arta i-a impus să se sacrifice. Structurile administrative nu sînt totul în artă. Ele se justifică doar ca mecanisme discrete, care să asigure flacăra novatoare. Dacă devin centre de aprindere, de entuziasm, populate cu tribuni. Marile genii ale omenirii nu s-au remarcat neapărat printr-un instinct de conservare dezvoltat, ci prin gustul sacrificiului și prin impuls spre dăruire. În veacul nostru, aspirația spre dăruire a artistului, vocația aceasta s-a uscat.

— În ce măsură contează pentru oameni și personalitatea artistului, nu numai arta lui, modelul creatorului, nu doar modelul operei sale?

— Contează deopotrivă. Publicul a cam rămas însă de la o vreme și fără mitul operei, și fără mitul artistului. A fost lansată teoria falsă și păgubitoare, după care nu contează caracterul artistului. Zice-se că acest deficit nu s-ar transmite operei. Imposibil. Oamenii vor să vadă într-un secol care propagă egalitatea, cum egalul lor în plan biologic îi depășește în aspirații, în cunoaștere, în puritate, în putere de visare. Dar numeroși artiști, la ora actuală, sînt lipsiți de un asemenea ascendent față de public. Ei vor să domine mulțimea nu depășind-o, ci complexînd-o. Ei urmăresc adevărate programe de complexare a mulțimii. Caută o inaccesibilitate și o ostentație voită, ca cei mai slabi dintre bărbați în fața femeii. Asistăm de la o vreme la o prelungită confuzie. Noțiunea de artă pentru artă avea să fie echivalată cu noțiunea de artă pură, iar aceasta din urmă confundată cu noțiunea de puritate în artă, de puritate a artei, a omului care comite actul artistic, a creatorului. Sînt adeptul stării de puritate a celui care comite actul artistic, și am observat că și lumea la fel.

— În general, la noi se realizează acea pictură de care are nevoie omul?

— În mare parte nu se face pictura de care are nevoie omul. Ar fi o greșeală să n-o spun. Ar fi păgubitor să evităm această atitudine autocritică. Fiindcă artiștii, în loc să-și întrebe propria lor conștiință, întreabă pe unii, pe alții, întreabă pe toată lumea, numai conștiința lor nu. Momentul în care sperăm să observ interogarea conștiințelor proprii avea să fie înlocuit cu aderența la curente inventate de către alții, atitudine care interzice drumul spre unicat.

— Care e bilanțul picturii românești contemporane? În ce măsură pictura ultimelor decenii ți se pare durabilă? Există multă pictură trecătoare?

— La noi, se creează: o pictură care se trece repede și alta permanentă. Din păcate, pictura trecătoare depășește cu mult arta permanentă. Lucru regretabil, cu atît mai mult, cu cît forurile noastre de conducere politice, ideologice și cultural-artistice militează pentru arta permanentă.

— Descrie mersul picturii noastre în ultimele două decenii. Stadiile, tendințele, tăriile și slăbiciunile ei.

— Au existat tendințe numeroase și radical opuse. Realismul socialist înțeles și tratat ca o metodă naturalistă. Apoi, trecere bruscă la un fel de bizantinism al picturii. După, a apărut ciucurentismul, adică imitarea sterilă a unui remarcabil artist. A venit la rînd un fel de pictură tactilă, în vremea căreia expozițiile erau pline de nisip cubizat. S-a intrat, după aceea, în folclorism, pînă s-a banalizat folclorul, etapă manifestată în sculptură prin brâncușizarea totală. Abstracționismul avea să devină și el, la un moment dat, tiran. Iar după abstracționism, s-a intrat în Rauschenberg-ism și în alte curente. La ora actuală e la modă un fel de pictură a picturii (amestec de semiabstract și semifigural), la care predomină tehnicizarea. Tema și reprezentarea devenind simpli suporteri pentru acest delir

UMBRELE RĂMÎN ALBASTRE

De sub nucul din curtea casei părintești, de acolo de unde soarele-i răscolea visele în amiezile de foc, a plecat la drum cu doina în suflet și s-a oprit încărcat de uimire să asculte izvoarele limpezi din cumpăna Carpaților.

Acolo a trăit fiorul cîntecelor noastre de durere sau de bucurie, de restriște sau de veselie.

A privit înaltul cu gînd de legendă și din cutezanță și-a ridicat schelele spre cupolă luîndu-și ca ajutor natura și ca judecător poporul.

Așa a început să clădească Sabin Bălașa. Și privindu-i lucrările nu știu ce să cred; el și-a imortalizat sentimentele pe seninul cerului sau din albastrul pur vin spre el imagini care cer viață.

Întîlnesc în opera lui acel amestec de elemente fundamentale din care se plămădește viața și opera.

Epopeea Meșterului Manole privită de artist prin ritmul epocii apare ca o luptă dîrză cu noi înșine pentru autodepășire, pentru înălțarea pe coloanele ce ne vor propulsa în cosmos. Și în această lume vom întîlni datini străbune, de la destinul «Mioriței» care trăiește într-o nuntă printre stele, pînă la pragurile vieții poporului român cu tot ceea ce a cucerit mai de preț libertatea, independența, demnitatea națională, ziua de azi.

Sabin Bălașa nu admite goluri între om și cosmos, între noi cei de azi și strămoșii noștri.

La el totul se desfășoară în spirală spre o necontenită renaștere.

Nu cunoaște mulțumirea și este un revoltat împotriva a tot ceea ce este făcut și nu servește comenzi sociale, iar comanda socială este clară: servirea patriei, a ideilor umanismului socialist.

Sabin Bălașa citește pe partitura secolelor de cultură românească și descoperă optimismul, curățenia spirituală, eternul din ființa poporului nostru pe care ni le înfățișează printr-un cîntec în care umbrele rămîn albastre.

28 mai 1973

Gheorghe NĂSTASE

Romanticii moderni

Cireșarii

pictural. Drept încheiere, menționez o altă specie: pictura de circumstanță; pentru expoziții oficiale, pentru expoziții în străinătate etc., toate aceste specii aparținînd, în fond, aceluiași artist. Avem de-a face cu un cameleonism estetic foarte nociv, tocmai pentru că nimănui nu i se pare grav și nimeni nu-l pune în legătură cu etica creației.

— Ce repercusiuni a avut și are o asemenea labilitate estetică?

— Ea nu împiedică apariția și impunerea valorilor, dar întîrzie conturarea unui profil al artei românești, întîrzie consolidarea personalității ei generale. În opoziție cu cei care încep mereu cîte ceva și nu termină niciodată, trecînd cu viteza modei de la un model la altul, au existat și există artiști izolați, creatori autentici, puternici. Ei au răzbit, s-au impus, marele public le simte harul, fac pictura aceea de care are nevoie omul, dar pictura noastră n-a ajuns să conteze prin ansamblul ei. Adevărul e că la o asemenea artă se ajunge încurajînd, elogiind și propagînd pe cei autentici, nu ținînd predici despre autenticitate.

— Cam de vreo sută de ani încoace, în cîmpul artelor plastice s-au vînturat un mare număr de curente și tendințe. Au apărut, au trăit cîtva — altele le-au luat locul. Scurtimea existenței, nevoia de a fi înlocuite, ritmul înfloririi și veștejirii lor nu sînt oare semne că, luate în parte, ele n-au satisfăcut multă vreme pe artiști? Firește, în egală măsură, și dovezi că nu au satisfăcut lumea?

— După mine, prima formă de înnoire a fost neoclasicismul. A fost întîiul altceva, dar un altceva găunos. Încercînd să dea spectacole mai ceva decît Renașterea, neoclasicismul a realizat un fel de superproducții, dar lipsite total de mesaj. Au apărut lucrări mai spectaculoase decît crease Michelangelo, stoarse însă de esență. Totul se degradase într-un lux formal. Neoclasicismul, altfel spus, decăderea Renașterii, a scîrbit după o vreme. Era o artă care nu avea nimic de spus, decît forme și forme. Nevoia unor noi direcții devenea tot mai puternică, iar cum Renașterea era un fenomen încheiat, care nu mai putea fi concurat, a apărut impresionismul. Curentul impresionist a continuat lipsa de mesaj, de problematică a neoclasicismului. El a debutat ca o revoluție formală. Și avea să rămînă doar

Mirajul toamnei

atît. Cei mai dotați dintre reprezentanții lui simțind golul, lipsa substanței, au încercat să introducă un mesaj propriu, un mesaj individual, nu general-social. Dovezi: umanismul lui Van Gogh și cultul pentru natura sălbatică al lui Gauguin.

— Fiecare curent s-a născut ca o reacție la precedentul, ca o contrazicere, ca o inovație contestatară a inovației anterioare?

— Nu era o replică la cauza primordială, ci un răspuns la efectul cauzei.

— Am observat, și nu numai în artă, că ori de cîte ori nu se reacționează la cauză, ci la efectele cauzei, începe, de fapt, un joc fără sfîrșit.

— Tocmai asta a fost pictura de vreo sută de ani încoace. Un joc fără sfîrșit, joc nebunesc de forme.

— A existat vreun mentor sau jocul a apărut așa, drept urmare a numeroase contribuții individuale?

— Cézanne l-a declanșat. El avea să fie cel mai mare savant formal. Un exclusivist formal. Conținutul era pentru el ceva subaltern. Logica lui era logica formei. Și avea să fie atît de convingător acest om al științei picturii, nu al artei picturii, încît va reuși să acrediteze ideea conform căreia mesajul, gîndirea, filozofia sînt ceva situat în afara specificului picturii. Toate jocurile picturii moderne se trag din Cézanne.

— Influența lui Cézanne s-a întins pe durata unui secol? Prelungirile, ecourile ei sînt singura cauză determinantă?

— El a dat primul impuls și foarte puternic. Dar dacă se tot merge de atîta vreme pe direcții pur formale, faptul se datorește apariției, la un moment dat, a bursei artei, a negustorului, ca factor de întreținere. Lansarea fiecărui nou curent a devenit o treabă de bani, o afacere. Defilarea curentelor, prioritatea și rutina formei, ca numitor comun între ele, mă face să afirm că de la încheierea Renașterii și pînă acum manierismul a subjugat pictura. Ceea ce vedem și trăim noi în prezent e, în fond, nu decăderea picturii, ci agonia acestei paranteze de manierism. Ține cont, eu discut acum regula, nu cazurile izolate.

Romulus BALABAN

(Va urma)

Solie de pace

— Mircea MALIȚA

EMIRUL și POETUL

„Pentru mine poezia este o prelungire a geometriei".

Ion BARBU

Puține locuri pe lume mi s-au părut mai potrivite pentru o meditație asupra poeziei ca grădina cu chiparoși care înconjoară mormîntul lui Saadi la Shiraz. O dată pe an, seara, oamenii se adună în grădină, fiecare purtînd cîte un opaiț și ascultă versurile sale, în timp ce luminițele pîlpîie.

Locul în care este omagiat cu religiozitate un poet de acum opt veacuri, în care dialogul cel mai banal se sprijină pe cîte o frîntură de gazel și unde prinții și emirii sînt ținuți minte după poeții pe care i-au protejat, merită statutul de cetate a versului.

Virtuțile poeziei le explorasem altă dată într-o pădure întunecată finlandeză. De fapt, poezia îl acompaniază pe om dincolo de rigorile climei. Pădurea era populată de spiriduși, zîne și legende. Mi-am amintit ce spune epopeea «Kalevala» despre moșul vajnic Väinämöinen, cînd el s-a apucat să-și facă barcă. O construia fără unelte, rostind versuri. La întîiul cînt s-a terminat talpa vasului; la al doilea, marginile. La sfîrșit i-au lipsit trei cuvinte ca să ridice prora și pupa. Colindă satele în căutarea versurilor ce-i lipsesc, ca și cum ar căuta materie primă. Numai în fundul pămîntului, la vraciul Vipunen, reuși să obțină versurile hotărîtoare. Luntrea Kalevalei nu-i cioplită, nu sare nici o așchie, ea este construită cu puterea neobișnuită a cuvîntului, care ține loc de bîrne, cuie și topor.

Altă dată, într-un decor cu totul diferit, sub soarele arzător al deșertului, vizitam mormintele modeste îngropate în nisipul egiptean. Pe pereți erau desenate toate obiectele casnice. Personajele familiare ale răposatului, dansatoare, păsări, cămile, toate erau pregătite să învie în momentul pronunțării cuvintelor care eliberau cele trei suflete ale mortului. Îndată ce erau rostite cuvintele detașate din verbul zeu, mumia ce se prefăcea că doarme și obiectele care o așteptau înșirate cu grijă căpătau o nouă existență. Cuvîntul lumină dădea lumină în mormînt, cuvîntul bucate ducea la ospățuri pline de belșug. Cînd cel ce trecea pragul imortalității se prezenta în fața judecătorilor subterani trebuia să pronunțe cuvinte juste. Ermetismul Egiptului, din care s-au hrănit Pitagora și Platon, ca și alexandrinii, vine de la her — voce umană, și mes — creator. În misterele care presupuneau exerciții și inițieri îndelungate figurează și această linie: «verbul făcîndu-se realitate prin vocea mea justă». O notă falsă, o eroare de ritm sau de măsură, confuzia dintre două sunete putea să fie un eșec ireparabil, o chestiune de viață și moarte în sensul cel mai propriu. În toate mitologiile, cuvîntul scoate lumea din neant.

În nordul cețos și în nisipul arzător, cuvîntul e putere. În experiența primitivă a omenirii, rostirea cuvîntului însemnează crearea unui dublet pentru obiectul real. Spun dușman și posed o replică a dușmanului real. Pe dușmanul rostit îl pun în cadrul unui blestem. Acționez asupra dubletului cu cuvinte. Ucid dușmanul cuvînt, moare dușmanul real. Minuind cuvintele încărcate de mister, înzestrate cu putere, îmbrăcate în cadență, melodie și ritmuri percutante, se pot face bărci, se poate cîștiga nemurirea.

Fascinația modelului verbal a continuat la greci, curățită de zgura magică. Efectele nu erau atît fizice, dar țineau de domeniul schemelor adevărului. «Nu mă asculta pe mine, — spune Heraclit —, ci cuvîntul, și mărturisește că toate lucrurile sînt unul».

De la Socrate, discutînd cu Agathon și Aristofan despre esența poeziei și a dramei, literatura consacrată miracolului cuvînt și a artei sale nu a încetat. Iar gîndirea contemporană pare că dă un adevărat asalt fenomenului, mecanismului și esenței poeziei.

Stau în grădina autorului Golestanului, care nu e decît un alt nume pentru grădina florilor, și totul mă invită să cred că poezia este în natură, în narcise, irișI, crini, lalele, garoafe și, mai ales, trandafiri, în cupolele albastre ale moscheilor, în înălțimile cu contururi clare, în lumina bună și senină care

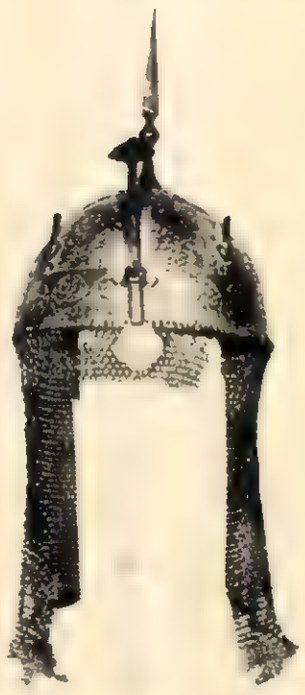

Coif cu zale («Kholah Khood»), secolul al XVIII-lea.

scaldă totul. Nu zicea Dürer că arta stă fixă în natură și numai cine știe s-o scoată de acolo o posedă cu adevărat?

Shirazul pare o mină de poezie, care-i invită pe poeți la minerit. Un clasic și un realist ar fi delectați. Un expresionist și un modernist ar denunța decorul ca viciind termenii dezbaterii.

După unii, frumusețea nu stă în lucruri, ci în mintea care o contemplă. Aici, contemplația este predeterminată. Susur de fîntîni, parfum și roze, jocuri de lumini, bețe de culori, Shirazul pare o expoziție de elemente poetice și de metafore. Cu puțină pacienți vezi privighetoarea îndrăgostită de trandafir, decorul abundă de blînde filomele.

Doctrinele constructiviste, creatoare, imaginative, care au avut o puternică prizi asupra mea, sînt la mare încercare aici. Ce poate adăuga un vers menit să potențeze realitatea și să o intensifice, în această lume saturată de parfum, sunet și culoare? Departe de a fi ușurați în misiunea lor de decorul poetic, poeții persani au fost dezavantajați de existența lui strălucitoare. Versul lor a trebuit de la început să se ia la întrecere cu privighetoarea și să la drept punct de plecare o stare eminamente poetică. Să fie sub nivelul ei, ar fi reprezentat o performanță rizibilă. Nu numai că au reușit, dar au construit o cultură în jurul poeziei. Miniatura persană este o ilustrare de vers. Poeziile au luat locul citatelor din Coran în decorarea clădirilor, fixîndu-se în ceramică și marmură. Poeții au scris istoria Persiei în versuri. Au transpus în poezie toată înțelepciunea vieții lor. Au pus în ea calmul îndeletnicirilor productive ale grădinăritului, ale meșteșugurilor, ale comerțului. Au îmbrăcat în poeme toate învățămintele a sute de ani de rezistență față de năvălitori. La 1220 vin mongolii. Pîrjol, devastare, moarte. Genghis-han cucerește Samarkandul, Buhara și nordul Persiei. Mongolii se îndreaptă spre nordul Indiei și spre sudul Rusiei. Faptul că timp de 300 de ani, pînă la o renaștere persană, Shirazul își păstrează intactă ființa este una dintre cele mai patetice dovezi pe care istoria le aduce în favoarea puterii poeziei. Undeva, mongolii își pierd avîntul cotropitor. În contactul cu civilizația care le era superioară cîștigă bătălia armelor și o pierd pe aceea a culturii. Sigur că se poate spune că ceea ce le-a îmblînzit moravurile au fost comerțul, administrația unui mare imperiu, pasiunea nouă a liniilor de comunicație și a organizării. Înclin să iau însă ca simbol al schimbării lor existența poetului persan. Odată ajunși într-un loc, hanii puneau să fie adunați toți meseriașii: aurari, zidari, cioplitori de lemn și, împreună cu ei, poeții. Poetul se număra printre meșteșugari. A avea un pictor bun la curte sau a avea un poet faimos era același lucru. Poeții, ca și zidarii, erau furați, atrași, sustrași. Condiția eternă a intelectualului a fost aceea de muncitor de înaltă calificare. Care han nu a auzit de Cronica șahilor, scrisă de Firdusi pe la anul 1000? Ce folos să cucerești o provincie sau o cetate, să ai toate prăzile și să te bucuri de beneficiile imediate, dar să nu fii enumerat în linia glorioasă a personajelor istorice? Cuceritorii s-au gîndit la eternitate. Mausoleele lor sînt o dovadă. Clădirea este însă supusă pieirii. Cîntările poeților se răspîndesc în popor și sînt transmisibile de la generație la generație. Meșteșugarul numit poet este un bun mediator cu eternitatea. Hanii războinici au devenit emiri, protectori de poeți.

Nepotul lui Genghis-han construiește la Maragheh un imens observator astronomic și moare înconjurat de cărți, poeți și magi. Ghazan-han face din Tabriz un oraș al marilor clădiri, iar Oleitu împodobește Sultania. Timuriții sînt grijulii la soarta și faima poeților din timpul lor.

Cînd a murit Genghis-han, Saadi era copil. A plecat din Shiraz, orașul natal, în călătorii îndepărtate. Pentru o vreme a fost — se spune — prizonier la cruciați. Poetul, care a fost cel dintîi persan tradus în Europa și care a fost cunoscut, după cum ne spune Virgil Cândea, grație lui Dimitrie Cantemir în literatura română și greacă a secolului al XVII-lea, face studii la Bagdad, vizitează Siria și Yemenul, Armenia, Golful Persic, Egiptul și India. Lucrul nu pare imposibil dacă ținem seama că lumea în care trăia era brăzdată de caravanele negustorilor, că drumurile erau bune și relativ sigure. Viața lui amintește de acel comerciant care i-a spus lui Saadi într-o zi că are de gînd să exporte sulf din Persia în China, să ia din China vase pentru Roma, să ia de la Roma pentru India țesături și de acolo puțin oțel pentru Alep, în Siria. De la Alep să ia oglinzi pentru Yemen și de acolo țesături pentru Persia. «Ce zici Saadi de proiectele mele?» Și Saadi răspunse: «N-auzișI ce-a spus acel nabab/ ce-n deșert căzu sub calu arab?/ Ochii înguști și lacomi de averi,/ care-n lume dornici se înholb,/ umple-i vor sau scîrba de plăceri/ sau al criptei sale nor de colb».

Saadi scrie cartea la bătrînețe. De aceea are tristețea lui Goethe cînd își prefațează Faust: «Viața mea cea scumpă, vai, s-a scurs nisip/ tot sperînd că visuri mari o să-ntruchip./ Vechi speranțe apuse le-mplinii din plin/ ce folos că anii duși nu mai revin./ Mîna soartei bate-n darabana-i grea/ ropotul plecării parcă m-ar striga». Este un vers care ne amintește de Ronsard: «Trebuie să plîngem viața ca pe un boboc de roză, fiindcă rumena ei gură ne zîmbește doar cinci zile». Peste tot scurtimea vieții introduce o înțeleaptă indulgență. «Dacă vezi un om prea fericit, pe altul adînc în inimă mîhnit, mai așteaptă o vreme. Țărîna le-o goli de creier căpățîna și ursita șterge-va în praf treptele dintre stăpîn și sclav».

Universul poetic al lui Saadi este animat, populat divers, ca și bazarurile orientale. Așa sînt și caracterele oamenilor: «Unu-i blînd și altul se mînie-ndată. Unul răbduliu e, altul se răzbună. Unu-noată bine, altul n-are o pîine. Unul e emirul, lumea strălucirii, altu-i prins ostatic în arcanul

vremii, unul odihnește în grădină, altul are sfetnici numai chinul și necazul».

Cînd ajunge la iubire, Saadi pierde simțul relativității și prudența înțeleaptă: «N-am fost niciodată pizmăreț nici pe rang și nici pe avuție, ci doar pe acela care-n brațe strînge lîngă inimă iubita».

În grădina lui Hafiz, alt loc de pelerinaj de la porțile Shirazului, îmi continui meditația începută la predecesorul său Saadi. Cei moderni îl iubesc mai mult. Saadi este cronicar. Vorbește despre șahi, dervișii, cumpătare, tăcere, dragoste și tinerețe, neputință și bătrînețe, educație, bun-simț. Tonul poate să fie didacticist și moralist. Hafiz, unul dintre cei mai mari poeți ai lumii, te întîmpină cu o explozie de petrecăreț: «Vino să zvîrlim potop de roze,/ să zvîrlim în cupe roșul vinul,/ tot tavanul cerului să-l spargem,/ visuri noi zvîrlind prin tot seninul».

Al doilea mare val de năvăliri de pe vremea lui Timur atinge din nou cu aripa pustiirii Iranul. Hafiz pare că nu iese din cramă: «La beție pot să bîiguI/ că sînt șah și tuturor/ să le spun de-mpărăție/ cînd eu sînt un cerșetor». Politica pare că-l interesează prea puțin: «Lumea are iarăși capul/ plin de uneltiri, dar eu/ unelti-voi doar cu cupa/ și-ochiul dragostei mereu». Boileau a spus că pentru a fi poet trebuie să fii îndrăgostit. «Dacă Hafiz la tălpi se pleacă/ nu-l dojeni căci nu-i de vină,/ păgîn de dragoste, iubitei/ ca un păgîn i se închină». Are o infinită nostalgie a dragostei: «Hafiz din ceruri care luminâ/ și această veșnic verde grădină,/ colo pe buză de rîu să aducă/ la bătrînețe un chipreș tînăr,/ pururi să șadă umăr la umăr,/ zile, nopți, veacuri fără de număr». Dar se închină la voia destinului: «Mulțumit să fii de ceea/ ce ți-e scris de mai-nainte/ și deznoadă-ți de pe frunte/ nodul ăsta încruntat/ căci nici mie și nici ție/ nu ne-a fost ursita dat/ ușa slobodei alegeri».

O interpretare grăbită ar spune că gratuitatea lui Hafiz îi ridică valoarea mesajului poetic. Vinul și iubita sînt însă de o funcționalitate copleșitoare, dînd răspunsul unei națiuni mîndre la invazia timuriziior. Provoacă eroziunea lumii construite pe paloș și incendiu. Lui Timur la Shiraz i s-au citit versurile lui Hafiz, în care poetul spune că pentru grăuntele de frumusețe de pe obrazul iubitei sale ar da Samarkandul și Buhara. «Cine a scris asta?» — a întrebat Timur. «Să fie adus aici». Hafiz se găsea lîngă o fîntînă cînd soldații i-au luat pe sus. În mare grabă el s-a învelit cu un cearceaf. Se spune că Timur a fost impresionat de apariția calmă, de privirea ironică a bătrînelului cu barbă ascuțită și cu sprîncenele stufoase, care-i era în față. «Un an de zile am luptat pentru Samarkand și Buhara și tu le-ai da pentru un grăunte de frumusețe? Cu ce drept împarți orașele mele? Ce vrei să spui? Unde vrei să ajungi?» Atunci, Hafiz a privit la înfățișarea lui săracă și tristă și a spus: «Vezi și tu, stăpîne, unde am ajuns făcînd asemenea daruri». Culeasă la fața locului, legenda este mai picantă. Hafiz ar fi dat mîinile în lături, pentru a evoca zădărnicia. Dar în felul acesta a dat cearceaful la o parte, dezgolindu-și trupul.

Departe de a fi gratuită, poezia lui Hafiz este o cheie a înțelegerii esențelor. Profesorul iranian F. Raza, care compară limbajul poetic *sufi* cu algebra structurilor, ne pune în gardă: «Cînd un poet mistic ca Rumi sau Hafiz descrie o scenă delicioasă, cu lalele și trandafiri, cu vin și iubită, cu piete lungi și buze tandre, aceste elemente pot picta o gamă întreagă de idei abstracte, ca o generalizare a experiențelor noastre umane fundamentale. De aici sîntem purtați în abstracțiune. Cum spune poezia sufi: metafora e o punte către realitate».

Astăzi nu e seară de lectură a versurilor lui Saadi și Hafiz în grădinile lor. Gîndirea e grosolană și materia subtilă — cum spune Huxley. Avem un număr mic de cuvinte cu care vrem să captăm și să modelăm realitatea. Combinațiile acestor mici mărgele care declanșează emoții, idei, asocieri, sînt atît de numeroase, încît depășesc experiența unei vieți întregi. Hafiz a lăsat 6 000 de versuri. Poezia ne dă senzația unui univers uman nesfîrșit. Cu armonicele lor evocatoare, cuvintele seamănă cu cărămizile din care se pot construi tot felul de clădiri persane, și moschei, și minareturi, și chioșcuri. Investite cu puterea simbolurilor, ele au vrut să oglindească în așezările lor structurile nevăzute ale universului și să creeze senzația stăpînirii lor. Poezia este un joc puternic și etern al omenirii.

Vas, Rakka, secolele III-IV.

Lupta dintre Rustem și Afrasiab, secolul al XIX-lea.

mama tity

Aşa o numeam pe Ecaterina, sora mai mică a mamei. Era mai scundă decît mama şi cu o uşoară tendinţă de «embonpoint» (îngrăşare), deşi păstra sobrietatea în masă, ca şi în toate. Rareori am văzut o persoană cu un atît de accentuat simţ al măsurii. N-am auzit-o niciodată ridicînd tonul, n-am văzut-o niciînd înfuriată sau discutînd cu iritaţie. Era egală cu sine, veşnic bine dispusă, cu surîsul pe buze, acel surîs care-o făcea atît de plăcută tuturor. Numai într-o chestiune nu înţelegea gluma: în privinţa fiului ei, Mircea, pe care ţinea să-l crească singură, fără amestecul «goangei», mama ei, şi mai ales fără mijloacele forte ale acesteia. Am mai spus că metoda ei educativă era blîndeţea în fermitate, tactul, care a fost axa personalităţii ei, cuvîntul care-i caracterizează tot comportamentul.

Într-un oraş de douăzeci de mii de locuitori, cîţi se numărau (cei mulţi) în Turnu Severin mai acum şaizeci de ani, distracţiile erau puţine: grădinile de vară, cinematograful şi jocul de cărţi. Cele dintîi erau pentru tineret, nu pentru adulţii cu familie. Junii de ambe sexe frecventau zilnic grădina publică cu chioşc şi cu muzică militară, în care se dădeau destul de des serbări populare cu bătăi de confeti. Îndrăgostiţii căutau aleile solitare din parcul rozelor, minunatul parc al rozelor, specific Severinului, cum n-am auzit să mai fie altul în toată ţara. Un al treilea loc de plimbare pentru tineret era porţiunea dintre primărie şi casa doctorului Tuchtan, vizavi de construcţia teatrului, iniţiată de profesorul Theodor Costescu, acea porţiune de-a lungul micului parc în care trona bustul tutelar al lui Traian, mîndria istorică a urbei. Pe trotuar se aliniau mesele în dreptul cafenelei şi al cofetăriei Paul, la care edecuriile, mai ales ale cafenelei, erau bătrînii oraşului, pensionarii, care cu un minimum de consumaţie, uneori redusă la un pahar de apă, se instalau ceasuri întregi, de după masa de la amiază pînă se întuneca.

O altă specie de grădini erau acelea ale birturilor de vară, ca vestitul Moscu, neîntrecut în fleici, muşchiuri, muşchiuleţe şi mititei, serviţi pe suporturi rotunde de lemn, în locul farfuriilor, cu ardei mici alături şi cu beţeriile la gheaţă, care întreţineau apetitul şi verva petrecăreţilor. Era «le bon vieux temps» dinainte de întîiul război mondial, cînd nimeni nu bănuia ce avea să urmeze, cînd traiul era ieftin şi toate din belşug, cînd România mică se credea «ţara în care curge mierea şi laptele», deşi muncitorimea o ducea greu, iar ţăranii aprinseseră focurile din Dorohoi pînă-n Turnul nostru. Iluzia stăpînea în tineret mai ales, căruia nu-i trecea prin gînd că va fi chemat să facă în curînd două războaie, să înfrunte în cei dintîi holera, iar în cei de-al doilea, focul ucigător al mitralierelor şi al tirurilor artileristice, precum şi mizeria retragerii, a refugiului în Moldova şi a tifosului exantematic. Filozofia acelui tineret — din care am făcut şi eu parte, deşi mi-am petrecut adolescenţa propriu-zisă sub ocupaţie, altă cumplită nenorocire — ar putea fi definită ca ficţionalistă, deoarece era dominată de satisfacţia acelui ca şi cum, «als ob»-ul lui Hans Vaihinger. Ne bucuram de viaţă ca şi cum toate ar fi fost în regulă, ca şi cum nimic n-avea să se schimbe, decît desigur în bine, mereu în mai bine.

Mama Tity nu era de această părere, deşi nu-şi manifesta vederile, cu tactul ei în lume de a nu voi să strălucească, de a nu năzui să eclipseze pe nici una dintre prietenele ei. Avea multe, pentru că era sociabilă şi veselă, chiar în anii ei de criză, cînd se despărţise de soţul ei şi cînd a avut mîhnirea să moară Constanţa, sora ei cea mare, mama mea, de care era foarte legată. Mi le-aş putea aminti pe toate? Era pe strada noastră, Decebal, la distanţă de cîteva case, Valerica Muzicescu, născută Steriade, sora mai tîrziu celebrei Alice Voinescu, mijlocia dintre fete, şi a Martei, cea mai cu haz dintre toate. Nici Valerica, femeie viguroasă şi, cum ar fi zis G. Călinescu, clamoroasă, nu era lipsită de farmec. Era, cred, cea mai bună prietenă a mamei Tity, deşi de temperamente diferite. Se înţelegeau, ca să fiu puţintel pedant, pe baza legii complementării sau, dacă preferaţi, prin atracţia contrastelor. Erau atît de strîns legate, că se vedeau zilnic, cînd la una, cînd la alta, iar alteori la cîte o altă prietenă, la o masă de «maus», jocul lor preferat, la sume modice. Rîsul Valericăi Muzicescu, cînd jocul se încingea la noi în grădină, vara, se auzea din casa cu ferestrele deschise şi ne umplea şi pe cei mici de voie bună.

O altă prietenă de pasienţe şi de joc, dar şi de conversaţie şi de plimbări în comun, era Benedetta, mai pe scurt, Bena, soţia căpitanului în retragere Tucu Protopopescu. Era o persoană discretă şi tăcută, spre deosebire de sora ei mai mică, Beatrice, pe englezeşte Bitsh, iar pe româneşte Bici, într-adevăr ţfichiuitoare ca biciul, totdeauna voioasă şi slobodă la gură, care cînd era întrebată ce mai face, răspundea, deşi era o femeie foarte cuminte:

— Sînt în călduri!

Bătrîna grupului, care se ţinea scai de cele tinere, era o văduvă, coana Dodica Doxescu, mereu în negru, căreia i se spunea Dădă sau Doxeasca şi i se restituiau micile sume pierdute de ea la maus, ca să nu se întoarcă acasă sastisită. Ea o asigura pe mama Tity că o va lăsa moştenitoare,şi în această «calitate» buna mea mătuşă a văzut de cheltuielile ei de înmormîntare, neavînd ce alege din modestul ei mobilier şi din sărăcia ei lucie: nu s-a găsit la ea nici o lăscaie economie, pentru că pensia ei abia îi ajunge ca să nu moară de foame. Tinerele se distrau cuviincios pe socoteala ei, iar ea era măgulită să fie centrul atenţiei, nesesizînd foarte bine între compliment şi persiflare.

La alt capăt al oraşului şedea soţia avocatului Tiberiu Axente, din familia «prefectului» Sever Axente, revoluţionarul transilvan din 1848. Prietenele îi spuneau Tiberica şi o răsfăţau pentru voioşia ei, la nivelul aceleia a Valericăi Muzicescu şi a lui Bici, dar într-o variantă personală. Cea mai frumoasă şi mai mondenă din grupul lor era Tanţi, soţia deputatului Constantin Ţiuleanu. La moşia din judeţ, de la Iablonica, pe care o ţinea în arendă, ne-am refugiat din prima lună a războiului, ca să rămînem la ei pînă către sfîrşitul iernii 1916-1917. Deşi mamă de fată de măritat şi de alte două frumoase gemene, coana Tanţi era plină de seducţie, distrată totdeauna şi răspunzînd cu o întrebare invariabilă celor ce i se adresau.

— Şi aşa ai făcut?

Remărîndu-se după moartea goangei cu un alt magistrat, Vasile Călinescu, mama Tity l-a urmat la Timişoara, unde fusese avansat consilier de Curte, şi a vîndut casa din Turnu Severin, luîndu-i cu ea pe bunicul meu, doctorul Michail Milloteanu.

Mama Tity era o persoană veselă, dar fără iluziile lui als ob. Mi-aduc aminte că se cînta la noi o romanţă franceză la modă: «En la voyant pour la première fois» şi aşa mai departe, cu o idilă între tînărul care povestea în persoana întîi şi o Marinette, de 18 ani, care i-a dăruit o seară de fericire. Cînd cîntecul ajunge la cuvintele: «Marinette, ma brunette, notre amour n'a duré qu'un beau soir», Mama Tity rectifica: «Marinette, ma grosse bête...»

Asta nu vrea să zică de loc că ar fi fost cinică. Nu, era pur şi simplu clarvăzătoare şi nu se îndupleca de convenţionala romanţă în care fata era măritată fără voia ei şi astfel i s-a întrerupt problematica fericire de o seară.

În apartamentul lor primitor din Timişoara, Piaţa Doja nr. 5, mi-am petrecut vacanţele ca student. Serile le petreceam la una din cele două mari cafenele de tip vienez, cu bună orchestră. Mama Tity nu era mare amatoare de cafenea, ca noi «bărbaţii» (incluzîndu-mă avantajos în această noţiune, dimpreună cu vărul meu, Mircea!). Asista însă în tăcere, cu un mutism neostentativ al stilului ei de discreţie.

După pensionarea soţului ei s-au mutat într-un apartament la Bucureşti, pe strada Plantelor. Aci a cunoscut mîhnirea să închidă ochii, pe rînd, soţului ei şi fratelui ei, Mişu, de curînd şi el pensionar. Cînd fiul ei, Mircea, s-a stabilit ca magistrat în provincie, ea îl vizita sezonier, dar după căsătorie îl vedea mai rar, de teama inoportunităţii şi cunoscînd susceptibilităţile, în genere, ale nurorilor. A venit la Bucureşti să se îngrijească de un nodul, să facă raze şi pînă la urmă să se opereze. Ca fată de medic şi-a prevăzut sfîrşitul prin metastază, deoarece ilustrul chirurg care o operase, doctorul Hortolomei, văzînd-o cu ochii închişi şi crezînd că doarme, spusese asistenţilor lui:

— Operaţi în faza a doua!

A murit cu stoicism, regretîndu-l numai pe Mircea. Maternitatea fusese pentru ea singura consolare în viaţă şi, probabil,suprema bucurie.

Cînd s-a prăpădit, am surprins la ea, ca şi la tata, fenomenul rar al transfigurării: devenise nespus de frumoasă, iar voalul din jurul sicriului îi dădea, la şaptezeci de ani trecuţi, aerul unei mirese. Dacă s-ar fi putut ridica să se uite pentru ultima oară în oglindă, şi-ar fi surîs.

de știri

ATENȚIE!

Șantierul naval din Constanța. Vapoare în construcție, docuri, macarale, trenuri, lucrători în salopete, sirene urlînd, apă. Deci, atmosferă de muncă în mijloc o pancartă «¡Nu vă jucați cu focul!»

AURA URZICEANU DIN NOU ACASĂ!

Luni 4 iunie va sosi în țară marea noastră cîntăreață, hotărîtă să-și petreacă o vacanță de trei săptămîni în mijlocul familiei și al prietenilor.

OPERELE LUI GUTTUSO LA BUCUREȘTI

80 de lucrări de pictură și grafică (Muzeul de artă) ne vorbesc despre fericirile și nefericirile oamenilor și despre meditațiile artistului. Bine ați venit, domnule Renato Guttuso! Sîntem sincer impresionați de credința dumneavoastră în realismul picturii.

«LALEAUA NEAGRĂ»

Nu, nu este vorba de celebrul roman, ci de floarea propriu-zisă... Cei care și-au propus un sfîrșit de săptămînă pe malul însorit al mării au avut mai puțin parte de binefăcătoarele raze, dar au avut revelația unei noutăți florale deosebite: laleaua neagră — performanță a specialiștilor în materie de pe litoral.
Pe cînd și în București?

ATENȚIE, TURIȘTI!

În apropierea orașului Giurgiu, în comuna Daia, Oficiul județean de turism va da în exploatare în vara aceasta un camping, într-un pitoresc parc natural, care va fi amenajat, printre altele, și pentru desfășurarea unor manifestări cultural-artistice și jocuri distractive.
Campingul va fi dotat cu căsuțe și corturi, iar bucătăria va servi preparate specific ilfovene.

GRĂDINA DE IARNĂ

Închipuiți-vă! Stați la o masă cu mîncăruri îmbietoare. E plăcut, cald. Prin cupola de sticlă se văd fulgii plutind leneș prin aer. Întindeți mîna și culegeți o roșie sau un ardei verde pentru ciorba aburindă. E vis? Deloc! E una din ideile năstrușnice ale vestiților frați Chivu — de la restaurantul Minion din Capitală — care ne-au obișnuit să realizeze tot ce își propun. S-au gîndit să facă un restaurant grădină de iarnă, un restaurant într-un fel de seră în care să te simți bine în plin peisaj de iarnă.
«La sfîrșitul mesei, ne-a spus cel mai vîrstnic dintre frații Chivu, culegem flori proaspete din«grădină» și le oferim vizitatoarelor!»

«COCOR» NE ÎNTREABĂ CE NE PLACE ȘI CE NU

Încep zilele acestea testările preferințelor consumatorilor la expoziția cu vînzare a produselor centralelor Ministerului Industriei Ușoare, deschisă duminică, 27 mai, la pavilionul H de pe malul lacului Herăstrău. Sîntem deci invitați să ne exprimăm (sperăm, de astă dată, cu folos și urmări concrete) opiniile asupra produselor — de la cravate la reșouri de aragaz — prezentate aici. Expoziția e organizată de Întreprinderea comercială de stat «Cocor».

ARGEȘUL, CÎNDVA NAVIGABIL

Săpăturile arheologice de la Radovanu (județul Ilfov) conduse de profesorul Dorin Șerbănescu, directorul muzeului din Oltenița, au descoperit două magazii (săpate în pămînt) aparținînd unei așezări geto-dacice (secolul I înaintea erei noastre).
Interesant: în antichitate curgea pe aici un braț al Argeșului (atunci navigabil, azi uscat) pe care urcau, venind de la Dunăre, corăbii cu cele mai diverse mărfuri produse în insulele grecești.

INDIFERENȚĂ

Pe strada Reconstrucției din Capitală se ridică o centrală telefonică. Asta e foarte bine și necesar. Dar tot pe aceeași stradă s-a desființat un centru de lapte. Ceea ce e foarte rău. S-a desființat acest centru de lapte din cauza lucrărilor de pe micul șantier al centralei. Nu era necesar, deoarece se putea găsi și altă arteră de aprovizionare cu lapte a centrului. Dar indiferența unora față de interesele cetățeanului și-a spus cuvîntul!

EXPEDIȚIE SPEOLOGICĂ ÎN CUBA

S-a înapoiat în țară, venind de la Havana, dr. docent Traian Orghidan, directorul Institutului de speologie «Emil Racoviță» din București. Împreună cu patru biospeologi români și în colaborare cu un grup de specialiști din Cuba, domnia-sa a condus o serie de cercetări (și aceasta pentru a treia oară) în legătură cu studiul faunei din apele subterane și din peșterile de pe insulă. Au fost identificate o serie întreagă de viețuitoare necunoscute pînă în prezent.

PIERDEREA A FOST EVITATĂ!

Baia Mare. Defecțiune la cuptorul de topire cu inducție. Cuptorul trebuia oprit. De aici ar fi decurs o importantă pierdere. Colectivul serviciului electroenergetic (coordonator ing. Eugen Florian) a găsit o soluție originală de înlocuire a mîzelului și a bobinajului inductorului — soluție nefolosită pînă acum în practica mondială. Defecțiunea a fost înlăturată, la o temperatură de 300 grade Celsius, în 72 minute, în loc de trei zile.

TRADUCERI

Editura Kinderbuchverlag din Berlin l-a cerut cunoscutului grafician Val Munteanu să ilustreze ediția de basme românești ce urmează să vadă lumina tiparului în R.D.G. Lucrarea — care va apărea în deosebite condiții grafice — a fost alcătuită de redacția editurii sus-amintite și cuprinde basme de Eminescu, Creangă, Ispirescu, Slavici, Sadoveanu și Vladimir Colin.

TALANGĂ CONTRA STRUNG CU COMANDĂ PROGRAM

**Pe un teren viran în jurul Fabricii de mașini-unelte și agregate din București — una dintre cele mai moderne fabrici din țară — s-a instalat o turmă de oi. O turmă cu tot dichisul: cîini, păstori, ceaunul de mămăligă. În inventar figurează și doi măgari.
Și iată straniul, tulburătorul dialog — pe intervalul citorva metri — dintre talangă și strungurile cu comandă program.**

DIN MĂRTURISIRILE UNUI STÎLP

**Sînt singurul stîlp din singura stație neelectrificată de pe linia C.F.R. București-Giurgiu. Și sînt singur. Și în felul meu poate că sînt unic.
Am venit pe lume acum doi ani, în halta «Vlad Țepeș», la intervențiile sătenilor și primarului comunei, Dumitru Roman. Direcția județeană C.F.R. uitase că trebuie să intru în circuit.
Toate ar fi bune, dacă viața mea n-ar ține de un fir. Nu de un fir obișnuit, ci de unul electric și care și el la rîndul lui ține de o aprobare. A cui?**

LA BACĂU, POEZIA REGINĂ

Trei zile de vară, — dacă trecem și 31 mai în contul anotimpului cald —, poezia va fi în mare cinste la Bacău: în *Gala recitalurilor dramatice* (urmată, cum se cuvenea, și de discuțiile spornice, eficiente, ale «Colocviului criticilor dramatici»), actori din toate teatrele țării vor aduce pe scenă poezia. Recital Blaga. Recital Bacovia, Recital Eugen Jebeleanu, Recital Adrian Păunescu, Recital Marin Sorescu. Cine iubește poezia, polteacă la Bacău, în primele zile ale verii.

DICȚIONAR CINEMATOGRAFIC

Editura «Meridiane» anunță apariția unui «Dicționar cinematografic» sub semnătura lui Cornel Cristian și Bujor T. Ripeanu în trimestrul III al acestui an. Mică enciclopedie de cinematografie universală, prima care apare în limba română, lucrarea numără 576 pagini și 196 ilustrații alb-negru. Dicționarul cuprinde date bibliografice și filmografice esențiale privitoare la actori, regizori și operatori ilustri, precum și cei mai uzuali termeni de estetică și tehnică din domeniul cinematografiei.

BRÎNZĂ DE SCRUMBIE!

La «Mezeluri-Brînzeturi» din Piața 1 Mai auzisem că se vinde brînză de 21. Glonț la casă, plătesc, ridic brînza și foarte bucuroasă mă îndrept spre casă. Deodată simt că mult dorita mea brînză de 21 mirosea a scrumbie. Descopăr că vînzătoarea care vindea brînza mai vindea și scrumbii.

NU MAI SÎNT LA MODĂ AUTOMOBILELE!

Piața model e invadată de biciclete. Cine se respectă circulă pe bicicletă. Și filozofului englez Bertrand Russell îi plăcea să meargă pe bicicletă. Și într-o zi, fiind pe bicicletă, s-a gîndit să divorțeze. Băieți, cînd circulați pe biciclete nu vă mai gîndiți la nimic decît la bicicletă.

CONTRADICȚIE

Cluj. Magazinul cu autoservire. Pe geam un afiș: servim sandvișuri.
— Aveți sandvișuri?
— Da. Dar n-avem pîine.

ÎNȚELEG ALTELE... DAR NU CEAPĂ

București, 25 mai.
În piețele Capitalei, lipsă de ceapă.
La Piața Unirii, următorul dialog: — Aveți ceapă? — Stai o țîrică. — Sînteți oltean? — Da. — Și eu. — Nea Gheorghe, mai ai niște ceapă pentru un oltean de-al nostru? — Mai am vo 50 de legături.
. . . . . .
Ce s-ar face oltenii din București, ce s-ar face toți bucureștenii dacă n-ar mai veni olteni cu ceapă? Ce părere au organele comerțului din București de lipsa acestui produs și a altor verdețuri, care la această oră ar fi trebuit să inunde piețele?

DE CE NUMAI UNII?

Duminică 27 mai, în cartierul Titan, zona magazinului «Big», un număr de cetățeni au ieșit la muncă patriotică pentru amenajarea spațiilor verzi din jurul blocurilor. Și totuși, există un «de ce?» De ce mereu, în fiecare duminică, ies aceiași cetățeni?

GÎND LA GÎND CU LAVOISIER

Inginerii Nicolae Popovici, Petre Potop și Liviu Brînduș din unități de cercetare ale Ministerului Industriei Chimice au brevetat o invenție pentru eliminarea degajării bioxidului de sulf — element poluant foarte nociv. Prin folosirea instalației nu se purifică numai aerul, dar, în loc de reziduuri, se obțin două produse utilizate ca materii prime în procesul obținerii îngrășămintelor artificiale.

SUBIECT DE PROCES

O fotografie făcută la una din repetițiile Teatrului «Bulandra» a fost folosită, fără acordul actorilor Mariana Mihuț și Virgil Ogășanu, ca ilustrație la un pliant de propagandă împotriva alcoolismului. Menționăm că toate persoanele din celelalte poze publicate în acest pliant sînt prezentate cu o bandă neagră pe ochi sau cu ochelari negri. Excepție: doar cei «doi apreciați actori», cum ni-i recomandă redactorii pliantului în cauză, Direcția sanitară și comisia de Cruce Roșie Municipiul București. Alcoolismul nu e deci singurul viciu omenesc.

ÎN AVAL DE PANTELIMON

Duminică. Consiliul popular comunal Pantelimon. La doi pași, conductă spartă, transformată ad-hoc în fîntînă arteziană. Răspuns monosilabic, de funcționari în repaus verbal duminical: «Vine ei și I.C.A.B.-ul»! Și cînd mă gîndesc că alți funcționari m-au amendat cu 200 lei pentru cele cîteva picături «nereglementare» ale robinetului din bucătărie!

Realizatorii «buletinului de știri»:
B. Albin; D. Bărlădeanu; C. Bozbici; A. Cahane; N. Cristache; S. Faur; E. Ghera; E. Iarovici; M. Mihăilescu; A. Mitu; M. Nedelea; L. Nițescu; A. Păsărin; I. Pătrașcu; G. Stanca; T. Stoica; D. Ștefan și F. Urseanu.

scriitori de azi

AL. PHILIPPIDE

Născut în Iași la 1 aprilie 1900; fiul lingvistului și filologului Alexandru Philippide. «Tatăl meu avea, mai puțin cunoscut de alții, o cultură vastă și variată... Curiozitatea lui literară mergea astfel de la clasicismul antic la mișcările literare moderne», mărturisește astăzi poetul. Școala primară la Iași. După ce termină cursurile secundare la Iași, se înscrie în 1918 la Facultatea de drept din același oraș. Urmează și cursurile Facultății de litere și filozofie. După încheierea studiilor universitare face serviciul militar la Timișoara (1921–1922). În noiembrie 1922 pleacă în Germania, la Berlin. Fără să se întoarcă în țară, în 1924 pleacă la Paris, unde-l reîntâlnește pe B. Fundoianu, cu care fusese coleg în clasa a șasea de liceu. În timpul șederii sale la Paris (vreo patru ani și jumătate) apare *Primul manifest suprarealist* al lui André Breton. «Era pe atunci, spune poetul, epoca de erupție a suprarealismului... Am trăit și eu în acest climat, dar nu în centru, ci mai mult la periferie, adică, mai exact, păstrîndu-mi față de această mișcare o distanță ce mi-a permis s-o judec cu înțelegere critică». În atelierul lui din Fundătura Ronsin, l-a vizitat de câteva ori pe Brâncuși. Între anii 1929 și 1947 e funcționar la Ministerul de Externe și Ministerul Propagandei. În 1955 e ales membru corespondent al Academiei, iar în 1963 devine membru titular. În 1965 i se decernează premiul «Herder». În casa părintească găsește o atmosferă cum nu se poate mai favorabilă pentru o elevată dezvoltare intelectuală. Mărturisește poetul: «M-am împrietenit de timpuriu cu cărțile prinzînd gustul lecturii». Cît privește vocația sa poetică, aceasta s-a manifestat cu putere la paisprezece ani, după „o călătorie în Germania și Austria, pe care am făcut-o împreună cu părinții mei... Impresiile acestei călătorii au fost adînci și ecouri ale ei se găsesc în primul meu volum «*Aur sterp*» din 1922, între altele poezia *Lied*, cu amintirea zînei Lorelei, a cărei stîncă o văzusem cu cîțiva ani mai înainte". Pe la șaisprezece–șaptesprezece ani, traduce din *Bucolicele* lui Vergiliu «și, sărind peste nouăsprezece secole, *Moestra et errabunda* a lui Baudelaire, cea dintîi poezie de Baudelaire pe care am încercat s-o transpun în românește». Debutează la *Însemnări literare* în 1919. Colaborează cu poezii, eseuri și articole de critică literară, traduceri la publicații precum: *Cuvîntul liber*, *Adevărul literar și artistic*, *Gîndirea*, *Viața Românească*, *Vremea*, *Revista Fundațiilor*, *Săptămîna C.F.R.*, *Dimineața*, *Integral*, *Umanitatea*, *Politica* etc. După Eliberare, îi găsim prezentă semnătura în periodicele bucureștene și din țară.

Opere: *Aur sterp* (versuri, 1922); *Stînci fulgerate* (versuri, 1930), *Visuri în vuietul vremii* (versuri, 1939); *Floarea din prăpastie* (nuvele, 1942); *Poezii* (reeditări și inedite, 1944); *Monolog în Babilon* (versuri, 1967); *Scriitorul și arta lui* (1968); *Considerații confortabile* I–II (1971–1972); *Flori de poezie răsădite în românește* (1973); *Puncte cardinale europene* (1973). E un redutabil traducător din literatura franceză și germană.

Poezia lui Al. Philippide evoluează sub semnul visului. Al unui vis nu de esență contemplativă, ci conceput ca instrument de cunoaștere a realității și de transcendere a ei. Al. Philippide nu consideră poezia ca un act gratuit. Teoreticianul ajunge la concluzia că «fenomenul literar se întemeiază pe două mișcări ale psihicului uman, ajuns la o treaptă mai înaltă de dezvoltare, și anume, pe de o parte, nevoia de cunoaștere a lumii și a vieții cu ajutorul și prin mijlocirea sensibilității inteligente și, pe de altă parte, aspirația către frumos, cu presimțirile de bucurie spirituală pe care această aspirație le nutrește». Constatăm în poezia lui Al. Philippide un insistent apel la vis. Vocabula apare aproape în fiecare poem. Dar nu e vorba aici de o remarcă de ordin lingvistic; visul e invocat pentru capacitatea lui de a revela relațiile mai tăinuite din natură, dintre ființa omenească și realitatea exterioară, de a coborî în adîncimile psihicului uman. Pentru această funcție a visului, poetul cere o primenire a lui: «Și dă-ne, Soare, suflet nou, alt vis!/ Ne-am săturat de vechiul nostru vis!» Prezența visului e de natură romantică, dar încărcătura lui funcțională sparge cadrul romantismului. Vrem, cu alte cuvinte, să spunem, că încadrarea exclusivă în rama romantismului nu e definitorie pentru poet. Postura romanticului coexistă cu atitudinea clasică și cu neliniștile omului contemporan. Singurătatea poetului nu e radicală. Și nici cufundarea în trecut nu-i dominantă. În antologicul poem *Schiță pentru un autoportret* întîlnim aceste versuri semnificative: «Căci viața mea de adineauri/ Mi-l tot atîta de departe/ Ca viața celei mai uscate mumii./ Și pentru mine tot ce nu-i prezent — e moarte./ Singur? Ce vorbă lipsită de-nțeles!/ Sînt *tu* și *el* și *voi* așa de des!/ De-atîtea ori Stinx și Edip!/ Trăiesc în mine ca o pădure cu mii de frunze,/ Ca vîntu-n mii de fire de nisip». Vom mai observa că în cea mai teribilă ipostază a însingurării orgolioase, generozitatea atitudinii nu-i părăsită. În poemul dramatic *Izgonirea lui Prometeu*, această capodoperă a literelor românești, eroul, în suveranul lui orgoliu față de mulțimea neînțelegătoare, nu renunță la ideea de dăruire și de jertfă pentru binele omenirii: «M-ați izgonit!.../ Mă-ntorc în nemurire./ Să-mi caut altă omenire-n loc;/ Să-i dau și ei mistuitorul foc». Fără îndoială că lirica lui Al. Philippide ne dezvăluie o privelițe de variate reliefuri. Sfera ideatică a acestei poezii prezintă o sumă de părți contrastante. Dar aspirația spre puritate însoțește fundamental visul poetului. Din poezia lui Al.Philippide se degajă, pînă la urmă, convingerea înfrîngerii «visului rău» ce desfigurează umanul și natura. Să ne amintim, în acest sens, poemele de coșmar din timpul războiului dezlănțuit de hitleriști.

Proza, nu multă, a lui Al. Philippide, de factură realistă și cu unele accente de fantastic, se citește și astăzi cu interes. Eseurile și studiile de critică literară mărturisesc în autorul lor un om de solidă și întinsă cultură literară, precum și o receptivitate a noului, dar fără excese. Poet de seamă, Al. Philippide e și un distins cărturar al spiritualității noastre.

Traian STOICA

atitudini

NU, LITERATURII NIMICULUI!

Avem de multe ori impresia că în paginile revistelor noastre literare se discută mult, foarte mult, despre literatură. Poate că această impresie să fie determinată, pînă la urmă, nu de **cantitatea** discuțiilor în cauză, ci de modul în care se discută. Adică, mai precis, de **calitatea** acestor discuții. Deoarece, în aproape mai toate cazurile, aceste luări de cuvînt într-o problemă sau alta nu coboară din înaltele sfere olimpiene pe terenul, să spunem, mai tern, dar mai riscant al concretului, al exemplificărilor. Anchetele, mesele rotunde, așa-zisele articole de atitudine, editorialele își mențin, cu oarecare excepții, structura abstractă, ineficientă. Și așa se face că în timp ce mai marii sau mai micii parteneri la astfel de dezbateri sterile reclamă, mereu în vag și abstract, o literatură ancorată în social, în realitate, multe dintre paginile revistelor continuă să publice, netulburat, o proză inadecvată, greu de parcurs, lipsită fiind de o problematică majoră, o proză nefinalizată artistic și o poezie devitalizată, minoră, în care nu se simte nici cel mai anemic ecou al timpului de azi.

Știm cu toții cît de fierbinte e anul în al cărui miez sîntem trăitori acum. Anul acesta, 1973, e trăit de atîția cetățeni ai patriei noastre cu o maximă luciditate și un înalt elan. Vibrația istorică a momentului de față e însă slab resimțită în prea mare parte din literatura pe care o citim în paginile periodicelor noastre literare. De prezența unei astfel de literaturi răspund nu numai creatorii înșiși, ci și critica literară, dar mai ales conducerile unor reviste literare prea puțin preocupate să mobileze paginile acestor reviste cu ceea ce este curajos, oportun și valabil. Cu ceea ce trebuie **să servească**. Nu rareori sumarul unor reviste prezintă un material eclectic, fără un ax coordonator. Prea adesea în prima pagină apare o poezie pretinzînd a avea o tematică de actualitate încolo găsim, într-o versificație aproximativă, tot felul de producții anoste, fără nici un fior al prezentului. Dar pentru a nu cădea nici noi în cea ce incriminam la începutul acestor rînduri, vom da deocamdată cîteva exemple. Ele vor fi luate din cel mai important săptămînal al breslei scriitoricești — **România literară**. Să culegem aceste exemple chiar din cel mai recent număr al ei, numărul 22 din 31 mai. Redacția ne propune un nou poet. Îl cheamă Theodor Purice. S-ar putea ca debutantul să fie talentat. Important este ce **înțelege** să promoveze redacția, prin ce vrea să lanseze un nou poet. Fără comentarii, vom transcrie, la întîmplare, cîteva versuri: «Prietene, apele acestea/ ce-și schimbă culoarea de/ zeci de ori pe zi/ ne-arată mereu mai bătrîni/ alunecăm între malul împădurit/ cu reclame înfățișînd actrițe surîzînd/ pe obrajii cărora adolescenții au scrijelit/ cu bricegele/ simboluri sexuale...» sau: «Obișnuiții localului au scaunele lor/ pe care ciocesc ouă de cristal/ ...dar se speră într-o minune,/ pînă atunci își scot paiele/ din băutură/ și le înfig unul altuia în timplă/ între ochi și ureche/ și se sorb reciproc». Refuzînd o astfel de poezie, nu vrem să punem în locul ei una festivistă, de edulcorare a asperităților. Oare trebuie să mai subliniem că adevărata viață, de multe ori încleștată, dură, se află dincolo de pereții barurilor? O viață care poate fi sursă de inspirație a unei poezii tulburătoare prin mesajul ei grav. Și nu o poezie a nimicului, prilej de a se versifica aberant. Într-o altă poezie, semnată de Ștefan Careja, citim «Se răsucesc amanții din cer în așternut și noaptea, candelabrul și-l stinge, de rușine;/ e timpul, cred, poete, să-ncingem un barbut/ al ochilor, ca astfel să te cunosc mai bine!» Într-o altă bucată, infantil versificată, «Toamna aprinde felinare/ prin ochi de criptă./ ...și sub lampa nemișcată/ se-aleargă nopțile pustiei/ înfrînte de răsăriturl...» (Ștefan Mihăilescu). Reținem numele lui George Țărnea, autor al unei suite de notabile poeme: **Descriptio Valachiae**, care din păcate se invecinează cu atîtea nerealizări.

Nu întîmplător am exemplificat cu ceea ce se publică în **România literară**. Dat fiind locul ce-l ocupă în frontul nostru literar, se cuvine a i se cere o concepție clară și, totodată, exemplară în activitatea ei practică, o concordanță între ideile ce trebuie s-o călăuzească și materialul în care să fie concretizate — sub semnul artei — aceste idei.

Traian STOICA

despre cărți

ION ȚUGUI, «Ochii fastului», Editura «Dacia». Ochii fastului sînt ochii lumii, ochii păcatului. Cele unsprezece elegii care formează primul ciclu — «Elegii în trei timpi» — al cărții nu sînt altceva decît unul și același cîntec vorbind despre pierderea inocenței «Îți amintești bărbatul nins de nuferi/ Ce frumuseți surpa cu fruntea lui în cer?/ E parcă un păcat să-l pomenim pe nume/ Din ieri spre azi adastă tăceri de nicăieri». Dealtfel, se pare că, de această dată, pentru poet păcatul stă deopotrivă atît în faptă, cît și în pomenirea, amintirea ei. Poetul invocă reintoarcerea inocenței în cetate: «Mărită inocență în van prorocitoare/ Acelor ce prin preajmă s-au prefăcut a fi!/ Descinde în cetate uită și trezește/ Piatra care vine în cel ce-o va rodi» Nestatornicia faptei este denunțată și prin fuga vițeilor lumii, care, presimțind apropierea primordialei stări de repaus, «încalecă în pripă/ Și fug să-și vîndă cai din care s-au născut». «Ochii și fastul», cel de-al doilea ciclu al volumului, reprezintă încercarea poetului de a se apropia de liniștea eternității. Fiindcă reprezintă expresia unui orgoliu, pentru poet orice faptă poartă cu ea o vanitate absurdă. Fapta este, așadar, fast. Dar desprinderea nu se realizează ușor. Poetul se surprinde din cînd în cînd contemplîndu-și mîinile obișnuite cu fapta. Există dealtfel un vers — «eu singur și contemplîndu-mi mîinile» — care ne amintește de cel care deschide «Enghidul» lui Nichita Stănescu: «Privește-ți mîinile și bucură-te, căci ele sînt absurde!» Pentru Ion Țugui, deșertăciunea faptei stă în repetarea. multiplicarea oricărui gest existențial, în neputința lui de a vesti: «Nu vei vesti pe nimeni și singur în durere/ adaugă-ți frunții tale un omoplat de jad/ sînt drumuri ce n-au fost decît un rest de zei/ nu vei vesti pe nimeni și nu vei fi iertat». Deși copii al iluziei («iar astăzi cîntînd mă supun bunei iluzii care mă naște»), poetul este robul lucidității. În această privință cred că versurile emblematice ale volumului sînt cele din «Nu va fi...»: «Răufăcător am fost și mie însumi faimă/ prin ochii stinși ai lumii tot lume am văzut». De-abia în cel de-al treilea ciclu, «Pierderea fastului», poetul reușește să-ntunece în el «ochiul vremelnic». O pace binefăcătoare îl răsplătește:«și încă vă spun ce minunat mă veghează/pruncii mei calde vedenii de seară/ Împăcat îmi aleg locul odihnei unde ochii-s /rotunzi și singuri cum doar cele neștiute de noi pot fi». De aici înainte poetul nu mai poate fi atins nici de amintiri: «orgiile povestesc despre noi la capătul tuturor/patimilor și ascultă încă prinții de marmură/ eu n-am purtat veșmintele lor urgisit/ poetul se-ntoarce fiindu-și lumină în noapte».

Mai puțin unitar decît «Cîntările marelui pod», grevat pe alocuri de ostentația încifrării cu orice preț, «Ochii fastului» este un volum care ajută la redefinirea poeziei lui Ion Țugui.

T. DORIN

recenzii

proza lui teodor mazilu

Multă vreme, proza lui Teodor Mazilu a trecut drept umoristică și deloc străină unei investituri pedagogice, transplantare în materia epică a foiletonismului satiric pe care autorul l-a cultivat abundent încă de la începuturile afirmării sale (vezi și cartea de debut: *Insectar de buzunar*, 1957). Treptat, această proză și-a redistribuit accentele, evoluînd către o viziune care nu îndepărtează umorul, dar îl redimensionează, îl încarcă de o substanță ce provine din straturi ale comicului nefructificate inițial.

Comicul localizat la observarea moravurilor, a comportamentelor identificabile în planul imediat al vieții, iată o sursă literară pe care Mazilu o exploatează și astăzi, schimbînd însă perspectiva. Nu o icoană obiectivată a realului, o «reproducere» sau o «transcriere» vom afla în narațiunile sale recente din volumul «Înmormîntare pe teren accidentat» (Ed. Eminescu), cît proiecția unei atitudini morale, figurarea esențializată a unei *etici;* iar elementele din care se configurează le deducem din manifestarea insolitelor personaje ale lui Mazilu, și acestea tot produsul unor reprezentări esențializate, de o expresivitate mai mult simbolică decît realist-obiectivă, în sens tradițional.

Un straniu ținut sufletesc ni se așterne înaintea privirilor, ciudate reliefuri și forme ce amintesc printr-o sumă de amănunte viața banală, de toate zilele, dar prin altele parcă ne aruncă în alt orizont, cu totul nou și nedumeritor. Un semn algebric intervine spre a modifica radical natura lucrurilor, formula lor, astfel că asistăm în toată această proză la o infinitate de relații inversate. Unde știam că e alb, avem negru, unde era un pisc, găsim o depresiune, unde știam că există mișcare, aflăm incremeniri.

E un spațiu moral supus detractării, deși conservă impresia de vitalitate, de clocot existențial, de cumulc al patimilor, și aici e aspectul paradoxal. Există pasiuni în lumea pe care Mazilu o înfățișează, se urmăresc idealuri, se evocă norme de comportare de la care nu se poate abdica, numai că sensul acestora, conținutul lor e altul decît în accepțiile obișnuite, căci exprimă o tablă de valori morale inversate. Protagoniștii își propun țeluri de autodesăvîrșire interioară, afirmă o sete de «absolut» și o voință de purificare. Dar în ce sens? În rău, în ticăloșie, în crimă. Sînt devorați de nostalgia unei ticăloșii absolute, mistuiți de un vis al perfecțiunii în rău, refractari compromisului, activizați de o tensiune către stările răului pur, ce ar atinge fervoarea unei vocații demonice și fascinatoare de nu s-ar fi coborît, aceste mari patimi, în piepturi prea strîmte și în spirite prea înguste, meschinizante.

Să transcriem deci frămîntările acestor eroi: «Să fie oare alții mai înzestrați ca mine? Nu înțelegeam ce anume mă împiedica să fiu un nemernic de prim rang?», «Să fi fost ceva strident în felul în care trăgeam oamenii pe sfoară?», «Cînd aveam o convingere, o puneam în suflet, o păstram cu speranța că o voi renega odată și odată. Mi-era teamă să nu fiu convins de vreo idee cu adevărat», «Dispariția binefăcătoarei ipocrizii o făcu pe Camelia să dispere» etc. Miticismul personajelor, disproporția dintre veleitățile demonice și statura lor reală creează contrastul comic, un domeniu pe care Mazilu nu îl abandonează nici în aceste nuvele.

G. DIMISIANU

ce mi s-a întîmplat cu două cuvinte

Oricînd, ca iubitori de poezie, sîntem bucuroși să citim sau să recităm creația lirică mai veche sau de dată mai recentă a lui Ștefan Aug. Doinaș. Din oricare timp ar veni această poezie și în oricare ipostază s-ar afla poetul, nu ne-a părăsit niciodată certitudinea — urmărindu-l — că ne găsim în fața unui autentic creator de lirism. Ni s-a format această convingere mai cu seamă din atitudinea majoră și severă a poetului față de însuși actul poetic. Am spus actul poetic, gîndindu-ne nu atît la rezultatul lui, adică la poemul finit, ci chiar la procesul creației poeziei. Deoarece poezia lui Ștefan Aug. Doinaș nu mărturisește numai o supraveghere a mijloacelor formale, ea ne sugerează, în același timp, o ordonare mai *din interior* a ideilor și afectelor ce-o generează. Poetul se exprimă astăzi mai concentrat, aceasta ca urmare, fără îndoială, a unei lucide grilji față de expresivitatea cuvîntului, dar, ce ni se pare mai decisiv, e capacitatea de a gîndi și simți pînă la esențe. Fără pretenția de a pătrunde cumva în laboratorul de creație al poetului, nu putem însă, din lectura atentă a versurilor sale, să nu bănuim efortul de structurare a gîndirii lirice. La Ștefan Aug. Doinaș expresia, evoluînd spre concis și reci luciri de cleștar, nu este o armătură suprapusă exterior restrictiv, ci indiciul organic al unei viziuni poetice de mari concentrații.

Se poate face și nu fără dreptate, așa cum dealtfel s-a și făcut, o compartimentare pe etape a liricii lui Ștefan Aug. Doinaș. Și volumul, editat de «Cartea românească», pe care îl avem în față: *Ce mi s-a întîmplat cu două cuvinte*, cuprinzînd în sumarul lui poeme datate între anii 1942 și 1971, poate prilejui enunțul unor etape distinctive în evoluția poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș. Dar oricare ar fi caracteristicile fiecărei etape, nu se poate eluda faptul că poetul de astăzi nu e rupt categoric de cel de ieri. În ceea ce are mai definitoriu poezia lui Ștefan Aug. Doinaș se simte atitudinea de care vorbeam mai sus, atitudine, neîndoios, din ce în ce mai accentuată pe măsura trecerii anilor.

De asemenea mai constatăm, azi ca și ieri, că ideația poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș nu se prezintă rectiliniu, fără meandre și dramatism. Aparenta față apolinică a poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș ascunde neliniști și căutări deloc comode. E semnificativ pentru starea lirică sale poemul, pe cît de frumos, pe atît de dramatic, *Orologiul de gheață* (1942, 1958), în care visata instalare într-un spațiu pur își găsește, nu fără convulsii, un corectiv în neînvinsa atracție pentru contingent, pentru real. («*Eu pling și mă zbucium în trupul meu cald./ În turn, orologiul îngheață*»).

Mărturisita stare tensională din poemul citat (să nu uităm data inițială: 1942) nu și-a diminuat intensitatea nici în ora de față a poeziei lui Ștefan Aug. Doinaș. Doar sporadicul, ușorul retorism a suferit gîtuirea necesară unei etape esențializate. Și totuși, poezia lui Ștefan Aug. Doinaș ne lasă și acum, ca și altădată, impresia unui armonios echilibru, de tonice și vitale sugestii. «Secretul» bucuriei cu care-i receptăm poezia stă, sumar vorbind, în două cauze. Una o aflăm în acurateța și transparența unor mijloace de comunicare, mereu supravegheate pentru desăvîrșita lor expresivitate; cealaltă o găsim în încordata tentativă de atingere a unui ținut «privilegiat», condiționat de legile frumosului estetic și moral. Așa cum ni se destăinuie poetul în densa piesă lirică: *Piscul sau descrierea poeziei* din culegerea recent apărută.

S. TRAIAN

martorul*)

Deși preocuparea de inovare a tehnicii nu lipsește în acest roman, debutul lui Gheorghe Schwartz nu conține frecventa notă ostentativă, prezentă mai ales în debuturi. Autorul e lipsit de gustul inovației excentrice, însă aceasta nu înseamnă, în cazul său, o calitate absolută. Romanul suferă, pe lungi porțiuni, de monotonie și de un supărător exces de explicații, multe destul de banale. În plus, materialul ilustrativ, cazul în speță, mediul și chiar o anumită tipologie nu s-ar putea spune că sînt din cale afară de originale. Un elegant conformism se simte mai peste tot, ceea ce nu trebuie să ne împiedice de a sublinia seriozitatea problemei puse în discuție prin intermediul personajului principal, tînărul psihiatru cu nume imposibil, Poolo. Probabil că un astfel de nume e cea mai «mare» extravaganță pe care și-o permite autorul, altminteri preocupat cu destulă aplicație problematizantă de un caz destul de întîlnit în proza ultimilor ani. Tînărul psihiatru simbolizează imposibilitatea condiției de martor pasiv al evenimentelor, al istoriei. Încercarea *cercetătorului* de a elabora o nouă teorie asupra comportamentului uman este pe parcurs atacată de poziția, sustrasă evenimentelor, a *omului* care-și propune o asemenea temă de studiu. Tema savantului de cabinet incapabil să-și asume materia vie din care se înalță teoria găsește astfel o ilustrare corectă însă deloc ieșită din comun. Paginile în care ne este descrisă «istoria» cercetării sînt destul de anoste. Ele încep să devină interesante atunci cînd între tînărul cercetător și fișele lucrării pare să se nască o tensiune specifică, dîndu-ni-se de înțeles că proiectatul studiu devine un soi de citadelă, o formă de evadare, de menținere la distanță față de puhoiul de fapte și experiențe exterioare ale societății și ale istoriei. Poziția și comportamentul cercetătorului sînt contrare direcției lui de cercetare. Desigur că el parcurge un proces interior (mult mai complex, probabil, decît ni-l sugerează autorul) în cursul căruia înțelege că cercetătorul nu poate rămîne în afara faptelor cercetate, că un om de știință pur, izolat ca persoană de ceea ce cuprind fișele lui, este o imposibilitate. Probele care sporesc cercetarea sînt extrase din viața oamenilor și ca atare ele nu pot fi utilizate la substanțe chimice și chiar omul laboratorului chimic nu scapă nici el cu degetele nearse. Fără să dăm de lucruri inedite, cartea conține metafora creatorului — om de știință sau artist — a cărui calitate de martor imparțial nu este mai mult decît o năzuință utopică și o pretenție exagerată, ineficace. Martorul se transformă în cursul exercitării «meseriei» într-un individ direct implicat, aruncat în hățișul real al faptelor, devenind o parte componentă a cîmpului, a întregului investigat. Conflictul dintre vocația sau iluzia recluziunii și realitatea violentă ce contrazice o asemenea aspirație ar fi, în cele din urmă, resortul acestui personaj. Însă dincolo de formularea *situației* lui, cu un exces explicativ dăunător, nu se mai află mare lucru. Cu reală vocație problematizantă, autorul ne dă personaje palide, lipsite de consistență reală, capabile să se expună discursiv, cu accente retorice, însă fade ca existențe de sine stătătoare. Pentru a suplini acest deficit, autorul rela aceeași dilemă (condiția ambiguă, incertă, a martorului) în mai multe registre: unul strict realist, monoton, altul de proiecție onirică, cu semnificație morală (anticiparea traseului grevei) și, în fine, ultimul, parabolic (partida de șah). Compunînd onorabil pe toate aceste claviaturi, scriitorul nu ne dă însă impresia unui talent excepțional. Opinia lui S. Damian nu se susține în întregime, ci doar în prima parte, pe care o citim în încheiere: «A fi martor înseamnă a vedea, deci a putea dovedi adevărul celor întîmplate. Mai mult, situația te constrînge să fii implicat, să renunți la neutralitate. Martorul participă inevitabil la eveniment, ascultă convocarea istoriei». Pe această idee profundă se sprijină romanul de debut al lui Gh. Schwartz».

*) *Editura «Facla» — Timișoara*

C. STĂNESCU

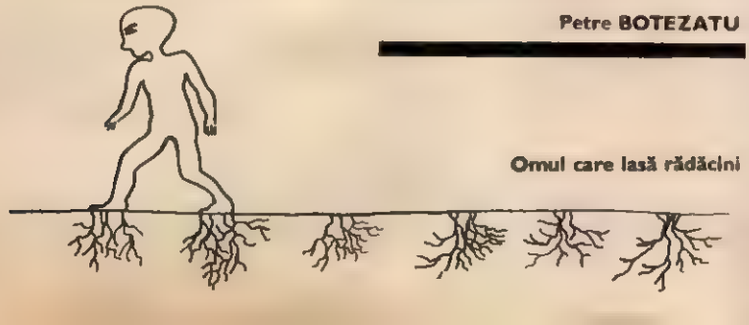

Petre **BOTEZATU**

Omul care lasă rădăcini

vorbiți și scrieți românește

DE CE ÎNVĂȚĂM GRAMATICA? (I)

M-am întrebat de multe ori de ce se învață în școală gramatica. Întrebarea îmi pare mai legitimă acum, cînd se discută mult despre ceea ce ar trebui să fie (și, probabil, nu este) gramatica în școală. Se fac propuneri, se dau sugestii: să se «destiințeze» neutrul — să nu se desființeze neutrul, să se predea noțiuni de fonetică — să nu se predea noțiuni de fonetică — să se facă analiză gramaticală — să nu se mai facă analiză gramaticală, să se predea tot ce e cuprins în «Gramatica Academiei» — să nu se predea tot ce e cuprins în «Gramatica Academiei»!... S-ar mai putea enumera încă multe păreri de acest fel.

Cred că astfel de păreri nu pot avea un sens constructiv decît în măsura în care se acordă sau nu cu răspunsul la întrebarea «de ce se învață în școală gramatica?»

Întrebarea nu mi se pare deloc ociloasă. Să ne gîndim bine: a spune că învățăm gramatica pentru ca să ajungem să vorbim și să scriem corect și frumos limba națională este, în bună măsură, inexact. Poți vorbi perfect românește și fără să știi ce este aceia un «complement de agent» și fără să știi să spui că, în *fata merge voioasă la școală*, *voioasă* este «element predicativ suplimentar» (dealtfel, pînă cu cîțiva ani în urmă nici măcar nu se crease termenul acesta). În schimb, am avut ocazia să văd tineri (studenți sau elevi) care știu să facă perfect o analiză gramaticală, cunosc pe de rost (uneori mai bine decît mine!) definițiile gramaticii, dar, în schimb, vorbesc ca niște «agramați» atunci cînd sînt puși să facă o expunere. Situația mi se pare perfect explicabilă: limba maternă o *cunoști* și o *folosești* înainte de a fi învățat gramatică.

Un alt aspect: sînt numeroase cazurile în care cineva, învățînd o limbă străină «din carte», deci din gramatici, asadar cu mare grijă pentru corectitudinea gramaticală și pentru acuratețea pronunțării, poate să vorbească limba respectivă mai puțin bine, cu mai multe greșeli (chiar de gramatică!) decît altcineva, care a învățat aceeași limbă prin contactul direct cu un vorbitor sau cu vorbitorii limbii respective.

Nu cred că e cazul să fim surprinși: poți ști să te folosești de un obiect fără să-i cunoști structura internă în mod sistematic. Ca să scrii la o mașină de scris, nu trebuie să-i cunoști mecanismul de funcționare; mai mult: cel care îl cunoaște mecanismul nu bate în mod necesar mai bine decît cel care nu-l cunoaște.

Uzul corect al unei limbi se poate deprinde și se deprinde, dacă e să ne gîndim serios, prin *practica* supravegheată a limbii respective și nu prin achiziționarea de cunoștințe mai mult sau mai puțin teoretice de gramatică. Am în vedere unii copii care ne impresionează prin felul de a vorbi (gramatical și fonetic corect, cu vocabular bogat și nuanțat) încă înainte de a fi căpătat cunoștințe de gramatică în școală. Evident, un astfel de copii progresează, pe măsură ce înaintează în vîrstă, în ce privește modul de a folosi limba lui maternă. Să ne întrebăm însă cît anume din acest progres se datorește cunoștințelor de gramatică achiziționate și cît culturii pe care a asimilat-o.

Nimic nu mi-e mai străin decît intenția de a contesta utilitatea predării gramaticii în școală. Vreau numai să spun că, dacă e vorba să avem un scop clar pentru menținerea gramaticii în programa de învățămînt și pentru introducerea unor reforme eficiente în predarea gramaticii, nu ne mai putem mulțumi cu o simplă iluzie comodă: că învățăm gramatică pentru ca să vorbim mai bine. Cred că nu putem da un răspuns real la întrebarea cu care am început această notă decît cu prețul renunțării la răspunsul iluzoriu.

Emanuel VASILIU

Și acum 25 de ani acești doi oameni — Richard Lucian (stînga) și Aureliu A. Dincă — au stat tot umăr la umăr. Deci imaginea a doi — cu adevărat — căuzași. Departe de a fi desuet, limbajul pașoptist e în mare măsură valabil și pentru anii noștri.

ÎN IUNIE '48, ÎN IUNIE '73

În iunie '48, Richard Lucian a fost unul dintre tipografii care «au pus în pagină» știrea cea mare: clasa muncitoare, condusă de partidul ei unic, a înfăptuit naționalizarea principalelor mijloace de producție industrială. Pe atunci avea 26 de ani și era paginator în tipografia «Scrisul liber»; azi are 51 de ani și e tot paginator în masivul Combinat poligrafic al «Casei Scînteii».

— Ați participat la actul naționalizării doar — să spunem așa — profesional?

— Nici un muncitor n-a participat doar profesional. Mai întîi am participat..

— Politic?

— Exact! Eram toți mobilizați. Trebuia să se vadă că sîntem uniți, că sîntem o forță unită. Am răspuns toți, pentru că toți aveam interes. Și nemembrii de partid au fost alături de noi. După preluarea cheilor am făcut de gardă să nu fie sabotaje. În seara aceea eu am făcut de la nouă la douăsprezece.

În iunie '73, Richard Lucian este unul dintre tipografii care «pun în pagină» știri despre noi platforme industriale, ivite în cele mai uitate, altădată, colțuri ale țării; știri despre ritmuri de dezvoltare industrială care gravitează în jurul multnervosului coeficient de 14,4 la sută; știri despre concepții, inovații și invenții privitoare tot la industrie; știri despre împlinirea sarcinilor cincinalului cu mult înainte de sfîrșitul lui calendaristic; știri despre îmbunătățirea structurilor organizatorice și de conducere ale unităților industriale; știri despre cum trăiește proprietarul-producător de azi, fostul muncitor exploatat de acum 25 de ani.

Tot în iunie '48, Dincă A. Aureliu avea tot 26 de ani, lucra la «Tiparul românesc» ca linotipist, și cu exact o zi înaintea naționalizării terminase o școală de partid. Cum s-ar spune, seara a terminat însușirea teoriei revoluționare,și a doua zi în zori a și trecut la aplicarea ei în practică.

— Am stat o noapte la școală. Ni s-a spus doar atît: «Tovarăși, mîine veți avea o misiune deosebită». Mă credeți, și-acum sînt entuziasmat de cît de bine au fost organizate lucrurile sub consemnul celui mai absolut secret. Patronii nu trebuiau să prindă de veste, asta era! A doua zi am participat și eu la preluare. Am fost repartizat la «industria fierului», pe Griviță. Se făcea acolo sîrmă pentru betoane.

— Ați întîmpinat dificultăți?

— V-am spus că a fost o organizare extraordinară. Echipa noastră n-a întîmpinat opoziții; și-apoi, în general, în Sectorul 4 Roșu n-au fost sabotaje.

— Odată naționalizarea făcută, ce gîndeați, ce simțeați, ce era în sufletul dumneavoastră?

— Poate părea caraghios, dar pe lîngă bucurie ne era și destul de greu să ne obișnuim că nu mai avem patroni; doar așa apucasem de mici. Oricum, bîlbîiala asta n-a durat. Pentru că a venit peste noi un volum enorm de lucru, de sarcini, de răspunderi. A trebuit să dovedim că știm nu numai să muncim fără patroni, dar că știm să și conducem întreprinderile fără ei. Și realitatea e că, în cîteva luni, muncitorii s-au învățat să fie și directori.

— Am auzit că și dumneavoastră ați fost.

— Da, pe la Comitetul de Stat pentru colectarea produselor agricole, pe la industria alimentară în Craiova... Dar din '68 m-am întors la meseria mea.

În iunie '73, Dincă A. Aureliu este paginator la secția «Gazete» a Combinatului poligrafic «Casa Scînteii», este președinte al comitetului sindical pe secție și-i place să explice că acum 25 de ani, cînd a pus umărul la înfăptuirea naționalizării, cu toată școala de partid pe care o urmase atunci și cu tot entuziasmul vîrstei și al momentului, nici pe departe n-ar fi reușit să-și închipuie ce înseamnă cu adevărat un popor muncitor stăpîn pe țara lui, pe uneltele lui, pe munca lui, pe soarta lui.

I. NICOLAE

Prima «carte de lucrător» a tipografului Aureliu A. Dincă — prilej de amintiri ale începutului de profesionist,dar și ale începutului de activist politic. Arhiva socială e formată, la urma urmei, din nenumărate arhive personale.

SECVENȚE

...Era cald în ziua aceea de iunie, la București cel puțin termometrele înregistrau un soi de zăpușeală chiar, prin timpul prînzului —în seara aceleiași zile istoria României moderne înregistra (semnat de mîini bătătorite, aspre, obișnuite cu strungul și cu mîngîiatul copiilor) un act de importanță capitală.

«...Eu am primit sarcina să merg să naționalizez fabrica Droșcovici (bomboanele «Vinga», ca să fiu mai limpede!), lucru ce l-am făcut pe la orele opt și jumătate, după începerea lucrului în fabrică, ca să găsesc utilajele în plin mers, și rețelele în plină fabricație; ajutat de vreo 6 membri de partid am trecut la sigilări (maistrul principal Radu Nistor a trecut la motoare, iar eu la casa de bani); la patron toți erau acasă, se pregăteau pentru micul dejun. Le-am explicat despre ce e vorba, l-am rugat pe Droșcovici să ne dea cheile de la casa de bani, l-am avertizat că nu mai au voie să mai facă nimic decît să-și ia îmbrăcămintea, atît, să depună toate actele ce le posedă în buzunare..., apoi am închis birourile, luînd cheile, iar pe ei i-am poftit să ne însoțească, după ce am controlat dacă nu a rămas nimic la ei. Apoi am cerut ca ei, Droșcovici, să meargă în fabrică și să anunțe muncitorii că de azi înainte nu mai este stăpînul fabricii '... Cerînd apoi să ne deschidă fiecare ușă, am ajuns la una pe care omul a refuzat să o deschidă, zicînd că nu are cheia și că acolo se află de fapt instalația electrică de rezervă a întreprinderii; unul dintre noi l-a pus mîna în gît. Droșcovici a scos de sub o siguranță electrică o cheie de casă de bani și a deschis, și am rămas trăsniți: în timpul războiului în acea cameră se montau arme automate care se scoteau afară odată cu cutiile cu bomboane. Făcînd o percheziție am găsit încă 3 cutii mari în care erau aranjate, pe lîngă pereții cutiei, mici cartușiere, iar la mijloc — arme!... Întrebat ce e cu ele, patronul a zis că nu știe nimic, dar în urma investigațiilor făcute de către cei în drept, s-a descoperit că se urzea un complot ». (profesor Ion Agapia, în '48 secretar al F.U.M. în plasa Vinga, județul Timiș).

...Este și astăzi cald, întîlnesc oameni grăbiți îndreptîndu-se către slujbă, e dimineață, devreme, copiii se grăbesc către școală — este ora la care autobuzele încep să nu mai fie supraaglomerate. (Parte dintre ele se retrag chiar în depouri)

Au trecut douăzeci și cinci de ani!

«...În dimineața zilei de 11 iunie, după un schimb de noapte, am fost anunțat la ora 6 ca să mă prezint la Biroul schelei în jurul orei 10, unde m-am și dus, și împreună cu secretarul comitetului de partid, președintele sindicatului, care în aceeași zi a fost numit directorul schelei Steaua română-Țintea, și delegatul de la județ, am sigilat casa de bani și actele de valoare, magaziile de piese și materiale, ceea ce a făcut să pună în încurcătură conducerea schelei de atunci. Am primit sarcina să aduc un aparat de radio în birou și să mobilizez toți muncitorii care erau liberi și să-i adun în birou. După cîte îmi aduc aminte toți inginerii și funcționarii stăteau cu capetele plecate, parcă erau în fața unei instanțe de judecată și își așteptau sentința; nu-mi amintesc precis, dar la ora 12 sau 13 la posturile de radio s-a anunțat Decretul prin care se transpunea în viață unul dintre obiectivele principale care stăteau la baza politicii partidului nostru — naționalizarea principalelor mijloace de producție, bancare și de transporturi, spre bucuria și satisfacția noastră, a muncitorilor, și spre deziluzia celor care reprezentau capitalul în schela Țintea-Băicoi a societății Steaua română... În încheiere aș vrea să vă mai relatez un episod din această aducere aminte, și anume acela cînd...» (Neagu Tudor, petrolist de la vîrsta de 16 ani la societatea «Steaua română»).

...Am ajuns la redacție, închid ultima scrisoare, — cea a lui Neagu —, am material pentru zeci, sute de reportaje în servietă — în teancul de scrisori, mai bine-zis, autentice fragmente de viață — reține însă, nu știu de ce, ultimele rînduri ale petrolistului: *«Vă rog să scuzați scrisul, el fiind realizat la sonda 28 Brăjdana-Berca»*.

Horia PĂTRAȘCU

ELEGIE PENTRU AURUL CENUȘIU

Cantitatea imensă de invenții ce apar într-un ritm sporit de la un an la altul pe glob reprezintă, desigur, una dintre trăsăturile definitorii ale revoluției științifico-tehnice contemporane, iar brevetele care materializează această gîndire reprezintă, practic, o vastă colecție privind aproape tot ce este valoros în ceea ce se cunoaște pe piața mondială sub numele generic de «produse ale inteligenței tehnice».

— Intrucît și aceste produse sînt afectate de procesul de corodare, numit îndeobște, uzură morală?

Am adresat această întrebare inginerului Lucian MARINETE, directorul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci.

ȘI IDEILE POT FI ATINSE DE COROZIUNE

— Din păcate, acest proces de «corodare», cum l-ați numit, — ne-a declarat interlocutorul nostru —, începe uneori chiar înainte ca invenția să se concretizeze într-un obiect sau tehnologie. Astăzi, în toiul revoluției științifico-tehnice, este caracteristică tocmai **scurtarea timpului parcurs de invenție între laborator și uzină.** Cu toate acestea, de multe ori drumul parcurs de o soluție tehnică de la conturarea ei pe hîrtie și pînă la transformarea într-un obiect util industriei este încă mai lung decît cel implicat de cercetarea în sine, de găsirea respectivei idei! Explicația o găsim în faptul că, în condițiile impuse de știința și tehnica de astăzi, fără ajutorul industriei, al practicienilor care să dea viață soluțiilor găsite, inventatorului îi este greu, poate chiar imposibil, să parcurgă — și încă rapid — acest drum, să demonstreze viabilitatea invenției sale.

— Așadar, considerați că inventatorilor trebuie să li se acorde o asistență tehnică mai eficientă?

— Este o condiție absolut indispensabilă. Ba mai mult: e neapărat necesar ca la realizarea practică a invenției să fie atrași cei mai buni specialiști din domeniul respectiv.

— Ce credeți că s-ar putea face pentru a grăbi procesul de investigație și omologare a invențiilor, mai ales a celor ce nu sînt pe profilul întreprinderilor sau instituțiilor unde lucrează autorii lor?

— După părerea mea, o rezolvare eficientă a acestei probleme (și să știți că inventatorii la care v-ați referit nu reprezintă cazuri unicat!) ar constitui-o, pe de o parte, **lărgirea bazelor experimentale și de prototipuri la institutele de cercetări și marile întreprinderi,** iar pe de altă parte — **crearea cel puțin a unei unități economice profilate anume pentru a prelua spre experimentare, realizare, omologare și apoi — firește, în funcție de rezultatele obținute — spre valorificarea în țară și peste hotare a tuturor soluțiilor tehnice noi și valoroase.** Desigur, acest organism ar trebui să se adauge și să se integreze sistemului de realizare planificată a invențiilor și inovațiilor ce aparțin organizațiilor socialiste.

CÎT DE NOU E NOUL?

— Considerați că O.S.I.M. rezolvă cerințele de brevet într-un termen care, pe de o parte, concordă cu posibilitățile industriei de a absorbi noutățile tehnice, iar pe de altă parte stimulează pe inventatori?

— La noi în țară se acordă numai brevete cu examinarea prealabilă a noutății și progresului tehnic conținute în propunerea făcută de inventator, examinare care se face, potrivit legii, în maximum doi ani. Fac excepție de la această regulă anumite invenții pentru care se solicită brevetarea în străinătate. Acestea sînt examinate în trei-patru luni.

— Examinarea prealabilă comportă o informare rapidă a specialiștilor care se ocupă cu acest lucru. Ce credeți dumneavoastră că s-ar putea face pentru ca informațiile respective să ajungă mai repede la cei ce le folosesc spre a scurta astfel termenele de acordare a brevetelor? Mă refer nu numai la brevetarea în țara noastră, ci și la obținerea unor asemenea acte din străinătate, operație care, după cîte știu, durează uneori patru ani și chiar mai mult?

— Soluția nu depinde, firește, numai de O.S.I.M. și nici măcar de forurile din țara noastră. Ea implică o colaborare internațională între oficiile de invenții din întreaga lume, în vederea găsirii unor metode eficiente de mecanizare a documentării referitoare la invenții, metode care să permită compararea rapidă a datelor unei propuneri de invenție cu ceea ce s-a realizat pe plan mondial în acel domeniu. Posibilitatea unei asemenea colaborări este studiată de Comitetul Uniunii pentru mecanizarea documentării de brevete de la Paris, precum și de alte organisme internaționale. Să sperăm că eforturile ce se fac în direcția acestei colaborări vor da rezultate favorabile pe care le așteptăm cu toții — a încheiat ing. Lucian Marinete.

•

Așadar, iată două dintre obstacolele în calea promovării creației tehnico-științifice: unul obiectiv **(insuficienta asistență acordată inventatorilor)** și altul mai mult sau mai puțin obiectiv **(dificultățile în stabilirea gradului de noutate adus de o nouă propunere).** În ce categorie am putea încadra însă cea de-a treia și — poate — cea mai grea de trecut dintre piedicile ce se mai ivesc încă în calea unor invenții, și anume — **indiferența,** adesea dublată și triplată de incompetența sau (de ce n-am spune-o?) chiar de reavoința unora dintre cei meniți să transforme produsul «aurului cenușiu» în bunuri la îndemîna tuturor?

«N-AM CURAJUL»

Desigur, numărul sporit de invenții românești brevetate în ultimii ani a fost însoțit și de o creștere simțitoare a aplicabilității lor în producție. Există astăzi subramuri sau chiar ramuri întregi ale unor industrii (cum e cea petrochimică) născute din invenții ale unor cercetători din țara noastră. Și totuși...

Ziarele noastre scriu adesea despre idei novatoare, semnalează nu puține creații tehnice ce-și așteaptă doar valorificarea. Dacă știi la cît ajunge eficiența unei asemenea invenții și înmulțești cu numărul lunilor, anilor în care nu s-a aplicat, afli ușor ce pierderi a suferit economia țării de pe urma indolenței unora. Dar care savant matematician, care calculator electronic va putea vreodată să ne arate cît pierdem prin descurajarea celor înzestrați cu talentul (căci e nevoie și de talent) de a născoci lucruri noi? Un tînăr inginer îmi vorbea nu demult, despre o idee care — spunea el — ar putea duce la o productivitate mult mai mare în ramura în care lucrează. «De ce n-o propui?» «Pentru că ar trebui să lucrez vreo doi ani la proiect». «Ei, și?» «N-am curajul: am prezentat raționalizări mai puțin «revoluționare» și am fost respins, alții la fel»... Sigur, nu toate ideile sînt valoroase doar pentru faptul că sînt noi; sigur, nu în fiecare inventator dezamăgit se ascunde un Edison sau un Coandă... Dar dacă măcar unul dintr-o sută are în circumvoluțiunile lui sămînța unei idei cu adevărat utile, valoroase, atunci faptul că ea rămîne nesădită duce la pierderi uriașe.

ZECI DE INVENȚII ROMÂNEȘTI MEDALIATE, PUȚINE VALORIFICATE

Mai există și un alt aspect. Se știe că produsele materiei cenușii sînt astăzi cele mai bine cotate la bursa valorilor pe piața mondială. Inteligența românească a dovedit din plin că poate intra în această dură competiție: în ultimii ani, la diferite confruntări internaționale ale inventatorilor, țara noastră a prezentat 140 creații tehnice, care au obținut 88 medalii de aur, 40 de argint și una de bronz. Cu toate acestea, foarte puține dintre ele au fost valorificate peste hotare. De ce? Cum se poate explica faptul că jurii internaționale acordă aprecieri înalte unei invenții românești, iar de vîndut ea se vinde mai greu?...

Din discuțiile avute cu diverși specialiști am dedus cel puțin trei cauze.

Prima rezidă în **lipsa unor specialiști formați anume în domeniul protecției și al valorificării invențiilor,** așa cum există în multe țări avansate. În fond, atunci cînd s-a introdus informatica la noi în țară, am format oameni profilați pe această **nouă meserie,** care, pe lîngă profesia lor de bază (electroniști, constructori de mașini, matematicieni etc.), au devenit și cunoscători în acest nou domeniu. De ce nu se poate face același lucru și în ceea ce privește invențiile?

A doua cauză — strîns legată de aceasta — constă în **insuficiența propagandei pe care o facem peste hotare creației tehnice românești.** Adică, insuficiența reclamei!

A treia cauză ne readuce la cele discutate ceva mai sus: **aplicarea încă în prea mică măsură a invențiilor noastre la noi în țară.** Să ne explicăm: un juriu de specialiști apreciază în ultimă instanță cantitatea de inteligență tehnică înmagazinată într-o invenție și care se reflectă într-o serie întreagă de parametri. Cel ce ar dori să o aplice este mai puțin «poet», ei vrea să știe **cum** se fabrică acel agregat, cum se aplică acea tehnologie. De fapt, el cumpără **modul de utilizare,** acel «know-how» («a ști cum» se face ceva) care se plătește azi nu în aur, ci în platină! Or, ca să arăți altcuiva cum se face un obiect e firesc că trebuie mai întîi tu însuți să-l produci, măcar pentru că adesea — practica mondială o arată — socoteala din laborator nu se potrivește întocmai cu cea din uzină. Este clar că pînă nu vom aplica noi, la noi acasă, în uzinele noastre ceea ce produce inteligența noastră, nu vom reuși să avem o balanță pozitivă a comerțului exterior de produse ale «aurului cenușiu».

Constatările — de genul celor notate aici foarte succint — nu rămîn altceva decît simple constatări atîta timp cît nu sînt urmate și de măsuri concrete. Desigur, un rol important revine factorilor educativi, creșterii continue a conștiinței politice și profesionale a celor ce au calitatea de a decide soarta unei invenții, de a sprijini realizarea ei, transformarea ei din proiect în obiect concret și util. Dar pe lîngă acestea, **poate că ar trebui găsită și o cale de stimulare materială nu numai a inventatorilor (așa cum se întîmplă în prezent), ci și a celor ce o aplică.**

CÎTEVA SUGESTII

Se pregătește acum o **Lege a invențiilor,** menită să reglementeze — între altele — modalitățile de aplicare în producție a creației științifice și tehnice originale.

Încă nu cunoaștem prevederile viitoarei legi, dar ne permitem cîteva sugestii cu caracter — am zice — **protecționist.** (Să nu ne ferim de acest termen, numai pentru că uneori i s-a dat un înțeles peiorativ!) Iată-le:

- directorului, inginerului șef, tuturor specialiștilor din întreprinderea care participă direct la realizarea practică, experimentarea și, mai ales, aplicarea unei invenții românești să li se acorde un anumit procent din beneficiul realizat ca urmare a utilizării acesteia;
- procentul să fie sporit dacă, astfel, se renunță la achiziționarea unei licențe străine;
- dacă se constată că invenția românească putea fi aplicată eficient într-o întreprindere și acest lucru nu s-a făcut, factorii responsabili să suporte, din salariul lor, un anumit procent din beneficiile pe care le-ar fi putut aduce utilizarea noului procedeu sau utilaj;
- această penalizare să fie mai mare dacă în locul invenției românești a fost folosită o licență străină.

Propunem aceste sugestii și dezbaterii cititorilor, tuturor celor interesați, care ar putea aduce și alte idei menite a stimula creația noastră științifico-tehnică, dar, mai ales, **aplicarea pe scară largă în producție, precum și valorificarea ei pe piețe externe.** Dintr-o asemenea discuție s-ar putea decanta, poate, unele soluții concrete care să contribuie la ridicarea cotei de eficiență a «aurului cenușiu» românesc și — implicit — la realizarea mai rapidă a planului cincinal, a întregului program de edificare a socialismului multilateral dezvoltat în țara noastră.

Dan LĂZĂRESCU

Statisticile mondiale arată că anual oficiile de invenții primesc peste 700 000 cereri și eliberează circa 400 000 brevete. Prin urmare, astăzi pe planeta noastră se face o propunere **de invenție la fiecare 5 000 locuitori, iar un** brevet **de invenție revine la aproximativ 9 000 de oameni.**

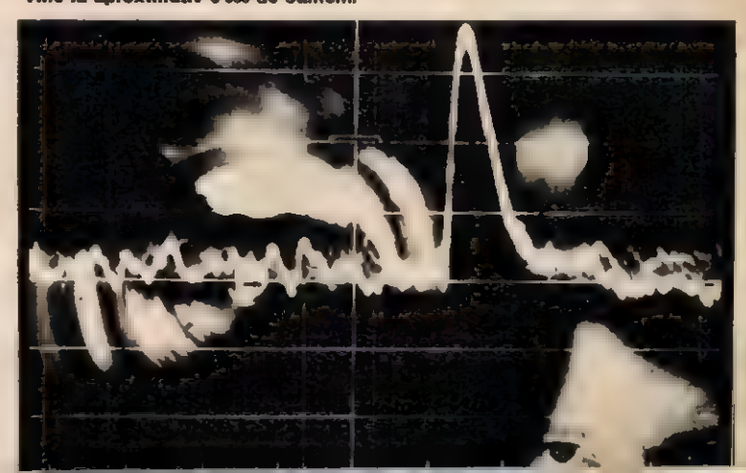

CLASA MUNCITOARE MERGE ÎN PARADIS

Paradisul lui Elio Petri are la intrare, în loc de sonerie și de «nu intrați, cîine rău!», un ceas deșteptător. Drumul spre paradis al eroului său nu este pavat nici cu dale de marmură, nici cu petale de trandafiri și nici măcar cu bune intenții: se aseamănă foarte tare cu o bandă rulantă, este de fapt o bandă rulantă pe care se asamblează sistematic, din mereu aceleași «piese» și din mereu aceleași gesturi reflexe, intrate în rutina cotidianului, prototipul unei zile de muncă. O zi obișnuită a muncitorului italian de astăzi. O zi ca multe altele intrată în «producție de serie», care începe cu strigătul de alarmă al ceasului deșteptător, încă în noapte, și se isprăvește tot în noapte, cînd ochii picotesc fără să vadă în rāza de lumină albastră a televizorului. La capătul benzii e un zid, și dincolo de zid, multă ceață... Și în timp ce zilele de muncă ies una după alta pe poarta cu gratii a fabricii, eroul nostru, unul dintre milioane, își mai pune o dată și încă o dată, cu ochii picotind de nesomnul minții, vechea și mereu noua întrebare: «Unde mergem?»

De mult n-am mai văzut un «cinema» clădit pe atîtea interogații. Ascultați cu atenție dialogurile și discursurile filmului. Cel puțin două treimi din «Clasa muncitoare merge în paradis» se desfășoară în cazanul cu smoală clocotită al unor «semne de întrebare» de brutală actualitate pentru prezentul și perspectiva muncitorului italian, a cărui radiografie social-morală își propune s-o întreprindă regizorul Elio Petri împreună cu colaboratorul său,scenaristul Ugo Pirro. Poate de aceea filmul este mai puțin *film* (în sensul pe care ne-am obișnuit a-l da poveștilor pe peliculă) și mai mult *viață* Elio Petri este, declarat, un cineast de stînga. Filmul său («Clasa muncitoare merge în paradis» nu-i primul de această factură și probabil nici ultimul) este o creație profund angajată, un *film politic*, dintre acelea care au constituit și consolidat cea mai reprezentativă și tonică tendință a cinematografiei italiene contemporane. Forța lui stă în luciditate, în sinceritate, în atitudine, în capacitatea de a desluși semnificațiile, sensurile evolutive ale conflictelor de clasă și de muncă existente în perimetrul vieții sociale italiene.

Lulu Massa, eroul lui Petri, este un contestatar. Cu asta însă am spus totul și nimic. Pentru că nu *efectul*, ci *cauzele* primează pe «ordinea de zi» a cineaștilor. În primul rînd importante sînt în film neliniștile, întrebările, incertitudinile, îndoielile (și am mai putea continua: spaimele, furia, neputințele...) ale protagonistului. «Spectacolul de idei» pe care-l prilejuiește incursiunea în universul de gînd al eroului (pe care nu-l putem desprinde nici o clipă de imaginea lui Gian Maria Volonté, strategul numărul unu al filmului politic italian și de data aceasta într-o magistrală compoziție psihologică) devine, nu o dată, captivant. Vorbeam de luciditatea lui Petri. Ea este evidentă atunci cînd regizorul își propune să estimeze parametrii politici ai contestației sau să disocieze sensul pozitiv al revendicărilor muncitorești de haosul ideologic al unor mișcări paralele studențești. Regizorul nu se sfiește, în astfel de cazuri, să apeleze la forța de șoc a ironiei, devine de-a dreptul caustic uneori, fără ca filmul să-și piardă vreun moment caracterul grav al dezbaterii și gravitatea propriu-zisă a faptelor sociale evidențiate.

Rămîn antologice numeroase secvențe din «Clasa muncitoare merge în paradis». Agitația matinală de la poarta uzinei, secvență reluată ca un laitmotiv de atmosferă, mereu cu alți pigmenți de culoare, dar înspre final aproape identic ca la început... Cele două vizite ale eroului la ospiciu, printre oamenii aceia ciudați și preocupați pentru care paradisul a încetat să fie o metaforă... Ticurile de viață familială (și fascinația de un tip special numită Mariangela Melato)... Remarcabila secvență din final a bandei rulante în care, nu întîmplător, pe zgomotul de fond se desfășoară un veritabil «dialog între surzi»... Dar nu sînt «secvențe de povestit» nici una dintre acestea. Sînt *de văzut*. Este încă una dintre performanțele regizorale (hotărît lucru, nu numai civice, ci în primul rînd artistice, dacă această disociere s-ar putea într-adevăr face în filmul său): realități programatic aride, nespectaculoase, reci, capătă încandescența «spectacolului de viață». «Clasa muncitoare merge în paradis», acest film lucrat cu un strung de mare finețe și precizie de către regizorul unei noi mitologii italiene, aceea a pichetelor de greviști...

Călin CĂLIMAN

Tînăra actriță MARISA MELL («Doctor în filozofie»), austriacă de origine, italiancă prin adopțiune, nu se poate plînge de inactivitate profesională. În Italia, ea a debutat în 1964, în filmul «Casanova '70», regizat de Mario Monicelli. De atunci, ea a jucat în numeroase filme, printre ultimele ei roluri fiind acela al împărătesei Elisabeta a Austriei.

Ca multe alte fete frumoase și cu har artistic, tînăra suedeză JANET AGREEN a poposit acum cîțiva ani în Italia, țară deosebit de primitoare față de tinerele talente. În prezent,Janet lucrează cu regizori italieni de prestigiu, precum Dino Risi, și are în perspectivă o carieră cinematografică plină de promisiuni.

LA DRUM CU FETELE ȘI BĂIEȚII

ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA TURNEULUI FORMAȚIILOR „VENUS" ȘI „ROMANTICII"

Aș face orice, de-ar fi să cînt, numai turnee nu. Și asta o spun acum, la puțin timp după ce am petrecut ca observator o săptămînă infernală alături de formațiile *Venus**)și *Romanticii*. O singură săptămînă din cele trei pe care trebuiau să le «petreacă» în mai multe orașe ale țării. Hotărît lucru, cei care mai mult de jumătate din an fac turnee (cum sînt acești *Romantici*) au o doză serioasă de eroism. Își trebuie multe calități extra-artistice, dar mai ales nervi de oțel ca să poți rezista unui asemenea tur de forță în care n-apuci să-ți desfaci valiza și să te instalezi bine într-o cameră de hotel, că vine iureșul plecării. Și aceasta zilnic, uneori chiar de două ori pe zi. Adăugați apoi sutele de kilometri petrecuți în autobuz, instalarea instrumentelor, toate pregătirile pentru intrarea în scenă și, era să uit, spectacolul...

Am stat, așadar, timp de o săptămînă, zi de zi, într-un mic infern din a cărui imagine izvorăște, paradoxal, muzică. Am fost și eu tracasat la fel ca ceilalți, m-am bucurat odată cu ei, am aplanat unele mici conflicte, ne-am certat chiar. Și toate acestea, credeți-mă, sînt absolut inerente într-o viață de turneu. Cine rezistă, rezistă.

Iată-mă deci,alături de eroii noștri,încercînd să pătrund tainele acestui rău necesar pe numele său «turneu» și să pricep în ce constă mirajul său. Cred că în mare parte am reușit să aflu ceea ce mă interesa. Oricît de puternică ar fi oboseala, oricît de slăbiți ar fi nervii, totul se topește acolo pe scenă cînd auzi freamătul unei săli ca aceea din Brașov sau Alba Iulia ori cînd te afli pentru a patra oară, în nici o jumătate de an, printre prietenii din Făgăraș. Iar dacă publicul este mai rece, ai cel puțin satisfacția că ți-ai făcut cu brio datoria și că simți fiorul împlinirii artistice de care tu însuți ai nevoie.

«Fetele și băieții cîntă» este un spectacol de pionierat în muzica pop românească, cel puțin în ceea ce privește partea a doua, unde pentru prima dată vedem împreună, cîntînd concomitent o formație feminină alăturată unei trupe de băieți. Din punct de vedere artistic, rezultatele sînt demne de interes, de ele putînd beneficia, și nu fără succes, atît casa noastră de discuri,cît și unul dintre teatrele de revistă. Întreg programul este plin de vervă, melodiile sînt bine alese, atît din producția proprie, cît și din «alte livezi», și aceasta imprimă întregului spectacol nota unui divertisment de bună calitate. Șeful *Romanticilor*, organistul Mircea Drăgan, îmi spunea că s-a muncit mult pentru a pune la punct un asemenea program destul de dificil, mai ales pentru că trebuia să satisfacă gusturile unui public foarte variat din diverse colțuri ale țării. Dealtfel,pentru a-și lărgi aria repertoriului, grupul s-a mărit cu încă doi suflători (trompetă, trombon), beneficiind acum de o formație completă.

Orchestra este, evident, bine rodată și beneficiază de aportul unui om de șoc, chitaristul solo Teodor Tufiș, posesor, totodată, al unei voci deosebite și autor al principalelor succese ale formației: «Dedicație» și «Cräiasa din poveste». O notă de personalitate în plus o aduce și echipa de auxiliari cuprinzînd un electronist — Gioni Mihăilescu, un sonorizator — Alexandru Petre, și un tehnician de lumini — Sandu Grosu, prezenți mereu alături de formație și fiind, indiscutabil, coautori la reușitele acesteia.

Fetele de la *Venus* aduc și ele multă culoare spectacolului, prin compozițiile lor («În zădar în colbul școlii», «Ce șoptești atît de tainic»), prin modalitatea specifică de interpretare. Am remarcat, nu fără surprindere, existența în această formație a vocii *Suzanei Georgescu*, — ceva între Aretha Franklin și Janis Joplin —, despre care sînt în stare să susțin, negru pe alb, că va ajunge o cîntăreață pop de prima mînă.

Momentul forte al spectacolului rămîne însă, fără îndoială, cuplul inedit *Venus–Romanticii*, în care sound-ul instrumental (evident, băieții) alcătuiește o fericită simbioză cu coloritul vocilor feminine. Pe lîngă piesele «de grup»,am putut auzi însă și o interpretare a cunoscutei «Proud Mary» (varianta Ike and Tina Turner), dialogată excelent de Marcel Năvală și Suzana Georgescu.

Nu știu dacă în continuare turneul organizat de A.R.I.A. a avut succesul scontat; cert este că la deficiențele sale organizatorice de pînă atunci au avut un deosebit aport și agenții teatrali din localitățile străbătute, care, în ciuda faptului că aveau la îndemînă, și din timp, numeroase afișe, au asigurat o publicitate sub orice critică. Viciile de organizare au atins însă punctul culminant la Tîrgu Mureș, unde spectacolul (care trebuia să se desfășoare în grădină) a fost suspendat din cauza timpului nefavorabil, fără însă a fi fost asigurată rezerva unei săli. Oricum, ne-am convins și de data aceasta, turneele au riscurile lor, că doar lucrăm cu A.R.I.A...

George STANCA

*) Nicoleta Păun (chitară, bas, voce), Suzana Georgescu (idem), Eugenia Tonescu (baterie), Ana Țimbal (orgă), Mariana Șoitu (clarinet, saxofon).

De la stînga la dreapta — Nicolae Păun, Teodor Tufiș, Marcel Năvală, Dorel Vintilă Zaharia, Mircea Drăgan. Unii purtau plete și atunci, alții,numai după contactul cu moda. Ehei, unde e candoarea de altădată? Ce părere aveți voi, copii din pozele de mai sus?

Fotografie de S. STEINER

de la a la z

KEATON
Buster (Malec)

Actor american de film, născut la Pickway (Kansas, S.U.A.), la 4 octombrie, mort la Hollywood, la 1 februarie 1966. Unul dintre regii burlescului mut american și unul dintre cei mai originali artiști creatori în calitate de interpret, de gagman și regizor de comedie. Cunoscut la noi sub porecla familiară de Malec, supranumit «the Great Stone Face» (chipul de piatră), «omul care nu rîde» sau «omul de cauciuc», B.K. alia calități neobișnuite de mim și acrobat în comediile sale pline de fantezie, de gaguri în lanț și de o poezie cu totul specială. Au rămas celebre filme ca: *Legea ospitalității* (1923), *Generalul* (1926), filme «de epocă», precum și comediile moderne în care eroul singuratic și neașezat duce o luptă perpetuă cu aparatura complicată a vieții citadine, cu capcanele unei civilizații neasimilate, tipic americană, în: *Sherlock junior* (1924), *Navigatorul* (id.), *Battling Butler* (1926), *Sportiv din dragoste* (1927), *Marinar de apă dulce* (1928), *Malec, reporter cinematografic* (id.). Trece cu succes examenul vorbitorului și timp de încă șase ani cunoaște frumoase succese cu alte comedii, în care reușește să opună rezistență invaziei elementelor revuistice, caracteristica primilor ani de film sonor. Amintim dintre ele: *Malec în noaptea nunții* (1929), *Unde mi-e nevasta?* (1931), *Malec Casanova* (id.), *Malec filantrop din dragoste* (id.), *Malec impresar* (1932), *Amantul de carton* (id.), *Malec desființează prohibiția* (1933) etc. Turnează în Franța: *Malec răpit de gangsteri* (1934), în Anglia: *Malec toreador* (1936), apoi cunoaște panta amară a declinului. Reapare sporadic în filme cu caracter antologic: *Cavalcada Hollywoodului* (1939), în roluri din ce în ce mai mici în filme ce evocă lumea de ieri: *Sunset Boulevard* (1950), *Luminile rampei* (1952), cu rare reveniri la burlescul de calitate: *A Funny Thing Happened on the Way to the Forum* (1966). În 1965 apare ca protagonist al unei pelicule realizate de Samuel Becket: *Film*.

KELETI
Marton

Regizor maghiar de film, născut la Budapesta în 1905. Debutează ca regizor de teatru și se afirmă din 1937 ca un cineast abil, inteligent, inventiv, de un înalt profesionalism. După un prim film (și un prim mare succes): *Miracole din Tărâscău*, M.K. realizează un număr impresionant de filme, de genuri foarte variate, dintre care vom reține pentru indiscutabilele lor calități cinematografice: *Viky* (1937), *Domnișoara învățătoare* (1945), *Cântec Mișka* (1948), *Cîntînd, viața e mai frumoasă* (1950), *Călătorie ciudată* (id.), *Erkel* (1952), adevărat model de film biografic, *Cu inimă tînără* (1953), *Un bănuț* (id.), *Reprezentație de gală* (1955), o satiră exemplară, *Punteo vieții* (id.), *Anul azilor* (1956), *Două mărturisiri* (1957), *Doamna și țiganul* (1958), primul film în cinemascop maghiar în coproducție cu Franța, *Ieri* (1959), *O duminică ploioasă* (1962), *Villa Negra* (1964), *Caporalul și cavalerii* (1965), *Povestea prostiei mele* (1966), o comedie sclipitoare de facturi inedită, *Înnoirea trecătoare* (1967), *Studiu despre femei* (id.), *Călătorie printă* (1968) etc. Dintre ultimele sale filme semnalăm: *Vis de dragoste (Liszt)*, coproducție cu U.R.S.S., și *Vară de altădată*, coproducție cu Suedia.

KEIGHLEY
William

Regizor american de film, născut la Philadelphia, la 4 august 1889. Demn reprezentant al vechii gărzi hollywoodiene, W.K. se afirmă ca un regizor apt pentru orice gen de film, realizînd cu o mînă de maestru filme sociale cu alură de film polițist, sau filme de aventuri adînc ancorate în realitatea americană, cu aer de documentare, neorealiste cavant la lettre», în care se afirmau pe rînd mai toate starurile de la Warner Bros, ca: *Regele chibriturilor* (1932), cu Warren William, *Babbitt* (1934), după Sinclair Lewis, cu Guy Kibbee, *Agentul G.* (1935), cu James Cagney, *Agentul special* (id.), cu Bette Davis, George Brent, *Focuri în noapte* (1936), cu Ed.G. Robinson, Humphrey Bogart, *Zile fără lumină* (1939), cu James Cagney, George Raft, *Torrid Zone* (1940), *The Street with No Name* (1948), cu Richard Widmark etc. A semnat și cîteva excelente filme muzicale ca: *Green Pastures* (1936), interpretat exclusiv de actori negri, *Nebunulile tinerații* (1937), cu Dick Powell, Priscilla Lane, cîteva westernuri de factură clasică: *Valea blestemată* (1936), cu George Brent, *Valea giganților* (1938), cu Wayne Morris, cîteva superproducții cu Errol Flynn, *Prinț și cerșetor* (1937), după Twain, *Robin Hood* (1938, col. M. Curtiz), *Rocky Mountains* (1950), *Master of Ballantrae* (1953), după Stevenson, și cîteva comedii sclipitoare ca: *Yes my Darling Daughter* (1939), cu Priscilla Lane, *Nu-i timp de glumă* (1940), cu Rosalind Russell, *The Bride came C.O.D.* (1941) și *Un musafir de pomină* (1942), cu Bette Davis, *Honeymoon* (1947), cu Shirley Temple ș.a.

Constantin POPESCU

CINECOTA SĂPTĂMÎNII – 9 cronicari – 9 filme

Filmul	Călin Călimar	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Ultimul cartuș	**				**		**	**	
Ciprian Porumbescu	**	*	**		*	*	**	**	***
Veronica	*	**	**		**	* *	*	**	**
Cînd legendele mor	*						*	**	**
Clasa muncitoare merge în paradis	***	***		***	***		***	***	**
Fata bătrînă	***	**		**	* *	* *	**	**	**
Grăbiți apusul soarelui	*	**	**		*			**	**
Ce se întîmplă, doctore?	**	**	**		**	*		**	***
Nici un moment de plictiseală	**	**	**		**		*	*	***

0 — inutil a vă deranja
* — de văzut eventual
** — de văzut
*** — de văzut neapărat
**** — capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

cine, ce, unde, cînd?

● **Hardy Krüger** («Pasărea Phoenix», «Secretul de la Santa Vittoria», «Cortul roșu») a fost desemnat drept interpret principal al filmului «Opiniile unui clovn», care se realizează în R.F. Germania, după romanul omonim al lui Heinrich Böll (Premiul Nobel pentru literatură — 1972).

● Un nou film biografic, de data aceasta dedicat vieții și creației marelui compozitor francez Maurice Ravel, se turnează în Franța. Regizorul Georges Lautner și-a fixat alegerea pentru rolul titular asupra lui Claude Kahn.

● Cercetînd opera marelui iluminist englez Jonathan Swift, regizorul Peter Hunt s-a oprit — sîntem convinși că ați ghicit — asupra «Călătoriilor lui Gulliver», încredințînd rolul principal lui Richard Harris.

● Apreciatul cuplu de comici italieni Franco Franchi și Ciccio Ingrassia, care a ființat timp de 17 ani, s-a destrămat. Franchi va apărea fără partenerul său în comedia «Ultimul tangou la... Zagarolo», fără îndoială o replică în registru satiric la mult controversatul «Ultimul tangou la Paris». Parteneră îi va fi Martine Beswick.

● Paralel cu show-urile ei televizate, Julie Andrews își continuă activitatea pe platourile hollywoodiene unde, recent, a început să turneze în filmul «The Tamarind seed» alături de Omar Sharif, regizorul filmului fiind chiar soțul ei, cunoscutul cineast Blake Edwards.

«FOLK CAMERAL GROUP», condus de Doru Stănculescu, în cadrul propice al Muzeului Stork.

Fotografie de Ion PREDOȘANU

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpretul	Săptămîni în top
1	1	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	12
2	2	Dadicație	Romanticii	5
4	3	O portocală	Anda Călugăreanu	7
3	4	Ai, hai	Doru Stănculescu	9
6	5	Vouă	Dida Drăgan	11
5	6	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	8
7	7	Zilele	Marina Voica	5
10	8	Din focul primului sărut	Aurelian Andreescu	2
—	9	Andrii Popa	Phoenix	1
9	10	Alergători de cursă lungă	Margareta Pîslaru	3

Compozitori: 1. George Grigoriu; 2. Teodor Tufiș; 3. Marius Țeicu; 4. Doru Stănculescu; 5. Petre Madgin; 6. Mircea Florian; 7 și 8 Marius Țeicu; 9. Mircea Baniciu; 10. Margareta Pîslaru.

TOP MUZICAL „FLACĂRA" TALON NR. 16

cronica tv

APLAUZE FURATE

Regizorii, ca să-și poată desfășura întreaga fantezie, propun spectatorilor o convenție pe care unii o acceptă fără crîcnire, iar cei mai mulți crîcnesc. Pentru a fi acceptată însă ar trebui ca metafora să fie logică și conformă cu legile artei sau (regia modernă a demonstrat-o) să nu fie logică, dar să fie consecventă cu lipsa ei de logică. «Gala» semnată de Al. Bocîneț și Ov. Dumitru nu-i nici așa, nici așa. Dacă am vrea să vedem care este ideea spectacolului de «*pe platoul de distracții*» (26 V ora 22,20) și am încerca să o formulăm, ne-am împiedica de... Ovid Teodorescu care rostește un cuplet unde se pune foarte acut problema... burții (superbă vulgaritate) peste care regia sincronizează aplauze dezlănțuite. Se spune în cuplet că «mărarul e mic și al draculuiș și aplauzele sînt furibunde. Se spune despre cartofi că «subpămîntenii ăștia» se pot mînca făcuți fin (pai) și banda sonoră înregistrează aplauze furtunoase. Nici problema zahărului nu scapă umoristului prezent în contemporaneitate. «Să se bea cafeaua cu zaharină» se propune, dar ce te faci că nu poți ghici în zaharină (se aplaudă fără șovăire). Umoristul, trebuie să recunoaștem, a găsit o poantă «dulce» (citiți gratuită) care trebuia onorată. Umoriștii își lasă moștenire cupletele care devin un fel de «joker», pe care-l lipește unde ține. A ținut în gala lunii mai, e valabil. O să țină și la anul... E verificat la public. Azi cupletul a împușcat doi iepuri, reducerea consumului excesiv de zahăr. (Dar astfel de umor care nu-i nociv, nu-i zaharisit pentru gustul publicului?) Ca și problema «subpămînteniloră și a mărarului. Totul e tratat atît de subtil, că nu-ți mai vine să pui gura pe astfel de alimente, nici să te pice cu ceară. Găselnițele regizorale se țin lanț. Ni se propun în continuare perechi de artiști: Mihaela Mihai și Mihaela Istrate, două Mihaele — deghizate atît de nemilos încît păreau gemene. Candoarea și umorul gingaș al Mihaelei Istrate au fost greu puse la încercare de către arta machiorilor, regizorilor și costumierilor. Pe cele două Mihaele eram gata să le confundăm cu surorile Kessler. Altă pereche — Florin Piersic și Florin Piersic-jr. juniorul este un om serios, cu un farmec personal reținut, periculos pentru senior. În cuvintele lui nealterate de convenințe (pentru că juniorul nu-și etalează părerile excelente despre regia spectacolului în care joacă) ne-a arătat că măiestrii rămîn anonimi în fața copiilor. Gala lunii mai a stîrnit multe ambiții și printre artiștii celebri. Iată (ne asigură Florin Piersic-senior) că însuși Gianni Morandi i-a dat telefon să-l roage să-i găsească și lui un locșor în «gală». «Te rog, bătrîne Percotti (Piersic — n.n.), dacă mă iubești, vorbește cu Bocanetti, asigură-l de stima și dragostea mea, să-mi facă și mie un loc în spectacolul său. Nu mă lăsați pe dinafară, știți că vă iubesc. Aveți voi o peliculă mai veche de-a mea. E bună. Merge. Mai băgați ceva aplauze în timp ce cînt. Saluti. Alo! Fă-mi tu o prezentare așa, de «grand cantatore». Mă-nțelegi? Grazie Percotti. Pa!» Chiar așa s-a întîmplat. Percotti a vorbit cu Bocanetti și totul s-a aranjat. S-a găsit un loc, da, acolo, și pentru Morandi, dacă a dat telefon omul tocmai de la Roma. Nu-l puteai trata cu refuz...

Spre final, regia ne-a pregătit o surpriză-bombă: apare Aurelian Andreescu plutind prin aer (legile gravitației au fost făcute zob simbătă seara) ca un serafim cu favoriți, înconjurat de balonașe multicolore. Diafanul, plutitorul, irealul A.A. cîntă urmărit de sicîitoarele aplauze care răsună cînd nu te aștepți. Zburătorul și zvăpăiatul cîntăreț cere, tot cîntînd, o îmbrățișare văzduhului invadat de baloane.

Distracția oferită de gala lunii mai a fost — o recunoaștem — vizuală, cu dansuri pe tobe și baloane — vai! prea multe baloane.

Coman ȘOVA

P.S. Pe generic, în dreptul celor doi regizori trecuți cu aldine, banda sonoră a înregistrat din nou aplauze furtunoase.

CAII

«Cît trăiește un cal?»

«Treizeci și doi de ani a trăit cel mai bătrîn cal al nostru!»

«Știți cumva cum i-au omorît?»

«Da' cum să nu...!? Înainte se jugulau: adică le da cu merlina în cap, merlina asta e un soi de pistol, așa cu un cui, care îl trimitea în cap, direct, cădea jos calul.. îi atingea nervul din coloana vertebrală, mda!... O altă metodă, mai nouă, a fost aceea de a-l trage pe cal pentru a-l colecta sîngele: îl băga într-un fel de ham, așa, pe bandă rulantă — pe un fel de cărucior — și calul intra cu pieptul într-o țeavă găurită, îl și omora și îi și scurgea sîngele prin țeavă — că unii colectau sîngele, ca să facă **lebărvurșturi**! Atîta că era greu, calul simțea mirosul sîngelui, se zbătea, dădea din picioare; era foarte greu să-i vîri în hamul ăsta!... Eh...!»

«La ce vă gîndiți acum, tovarășe Burlacu?»

«La multe, dom'le! La moartea asta a cailor, așa cum a fost ea, și mă gîndesc și la mine, că uneori, în concediu, cînd mă aflu cu familia la mare sau mai știu eu pe unde, trec primele zile și parcă aș pleca înapoi,m-aș întoarce acasă,aici, la Izvin. Nu pot,— înțelegeți? —,nu pot trăi fără să văd caii! Să-i văd dimineața, ieșind la soare, e ca și cum m-aș spăla pe ochi cu apă proaspătă, rece!... La toate astea mă gîndesc, vedeți?»

...Venind dinspre Timișoara cu mașina pe șoseaua europeană E.94 observi, după circa 10 kilometri, pe stînga, nu prea departe de drum, o construcție multiplă și turtită, aducînd a fermă; constați că te afli la intrarea în comuna Izvin, bănuiești că ar fi vorba de un C.A.P.. și numai prezența unor cai păsind în trap sau la galop — struniți de niște tineri îmbrăcați în uniforme ciudate (ceva între echipamentul militar și cel sportiv), cai tineri, superbi în grația lor plină de forță — te face să înțelegi că aici este o creșcătorie. Iar dacă îți plac caii, dacă pătrunzi în incinta acestei instituții,— una dintre cele mai mari și mai importante din țară! — ,chiar și numai impins de o .hai să-i spunem profesională curiozitate de reporter, constați că ai nimerit într-un loc cel puțin tulburător: un loc în care om și animal își împletesc existența într-o permanentă comuniune.

Singura creșcătorie din țară care produce două rase de cai la un loc («Nonius» și «Ardenează») ființează din 1968, dată la care s-a evacuat de aici, din motive economice bine întemeiate, fosta creșcătorie de vaci. Atunci, în 1968, pornind din Pădureni (localitate situată la circa 100 kilometri distanță), actualul tehnician veterinar și maistru de herghelie al Izvinului, Iulian Burlacu, a adus o herghelie de cai — inițiată dintr-o captură de război a primei conflagrații mondiale — propusă, la început, sacrificării! Burlacu a adus cai, drumul a durat zile și nopți în șir (ca să-l asculți povestindu-ți peripețiile acestui drum demn de un veritabil «western» înseamnă să asiști la un adevărat spectacol tragicomic! — într-o noapte, de pildă, a căzut cu cai cu tot de pe un pod înalt de zece metri în apă, habar n-avea să înoate, i-a strigat însă cineva să nu se desprindă de cai, a făcut întocmai, iar animalul l-a scos la mal, teafăr!), mulți cai s-au prăpădit pe drum de epuizare (omului i se umezesc și acum ochii, amintindu-și cum era nevoit să-i omoare!), a ajuns însă, în sfîrșit, la destinație și nu s-a mai despărțit de acele locuri!

La ora actuală, creșcătoria de cai din Izvin produce cai de tracțiune pentru C.A.P.-uri (numitul «Drumeț», un armăsar pepinier de 6 ani, de rasă Ardenează, cîntărind 860 de kilograme, dar trăgînd peste 10 tone! — un cal masiv, superb, cu coama peste ochi, făcut parcă din beton și aparent inconștient de propria-i forță; adunîndu-ți cu buzele din palmă cubul de zahăr cu o delicatețe de nedescris!), cai pentru competiții sportive de performanță etc., își propune ca pînă în 1975 să ajungă la un efectiv de 1 000 de capete. Atunci, în vara lui '68, Burlacu plecase din Pădureni cu 400 de cai... Cincisprezece membri ai echipei hipice — aflată sub conducerea aceluiași entuziast și veșnic agitat Burlacu — pregătesc caii pentru export, semidresîndu-i, învățîndu-i adică comenzile elementare, «civilizîndu-i», cu alte cuvinte. Directorul creșcătoriei, inginerul agronom Marius Petculescu (un alt mare pasionat al cailor: a avut un accident,dînsul susține că din vina sa — a răsturnat o șaretă — calul a venit peste cap, directorul și-a rupt picioarele mai sus de gleznă, iar cînd și-a revenit, primul lucru a fost să întrebe «ce face nenorocita aia de iapă?!»...), mi-a arătat un plan de perspectivă impresionant a cărui finalizare se va concretiza în 1975: este vorba de o zonă de agrement cu funcții multiple, un adevărat parc ce se va construi lîngă nou și modernul motel al Timișoarei — prevăzut cu stadion hipo, alei pentru plimbare, manej cu public, trăsurici cu cai la dispoziția celor ce doresc să viziteze diverse zone ale orașului, școală de călărie etc., asta în afara grijii și pregătirii celor 100 de cai ce părăsesc anual creșcătoria, pornind în delicata și diversa lor destinație, ajutîndu-l pe om și bucurîndu-i privirea!...

«N-ai voie să bați calul nici măcar în joacă! Te ține minte, o viață întreagă te dușmănește, nu-i ca și cîinele pe care, mîngîindu-l după, îl impaci ușor, nu!... Calul te simte dacă îi ești prieten, te înțelege repede, vine la tine, are încredere — la fel cum și în durere calul tot către om se duce, el tot la el vine și-și freacă obrazul de obrazul omului, de parcă i-ar cere acestuia să-i ajute cumva!»...

...În cinci ani de zile, în creșcătoria de cai Izvin nu a avut loc nici un accident.

Pasiunea este o calitate, dar și o permanență în activitatea lucrătorilor din Izvin; am constatat acest lucru nimerind întîmplător peste doi studenți care își făceau practica aici, Burlacu îi și luase în primire, erau de-acum «de-ai casei» ca să zic așa! Tineri competenți, dornici ca după terminarea facultății să muncească în acest sector — și nu în altul! — oameni care au intrat încă de pe acum în «regimul secret de consum al zahărului» (înțelegeți, este vorba de acele cîteva kilograme pe care aproape fiecare salariat al creșcătoriei îl procură «particular» pentru a-l da favoriților din herghelie).

...Cîmpul este verde acum la Izvin; aerul mirosea a proaspăt, nările cailor freamătă atunci cînd sînt scoși «la plimbare» — un bătrîn «pensionar» de 21 de ani, un cal obosit parcă de lume și de întinse peregrinări, suportîndu-și înțelept și demn ultimii ani ai vieții — îngrijit însă absolut la fel ca și cel mai tînăr și viguros armăsar! — marchează parcă timpul, implacabila scurgere a anilor. Nu va fi omorît, «va muri de moarte bună!», și va fi îngropat în dreptul pepinierilor într-un rondou cu flori, și se va scrie pe o placă: «armăsarul Nonius 65, a activat din anul pînă în anul...» Jumătate din actuala herghelie este formată din fiii și fiicele acestui cal! Bătrînul și-a făcut, așadar, datoria!...

Acum însă este verde mult pe cîmpurile Izvinului, caii cei tineri aleargă nebunește, și dacă ești cumva obosit sau necăjit din cine știe ce pricină, este de ajuns să privești caii de aici — să îți umplii ochii cu frumos, și mișcare, și grație! — pentru a uita de oboseală și de rest. Sînt atît de frumoase aceste animale, atît de apropiate omului, din istorie, încît nu poți, este imposibil să rămîi indiferent în fața lor!

Horia PĂTRAȘCU

Fotografiile autorului

MERSUL TRENURILOR

PE LINIILE

Bucuresci - Barbosi - Roman,
Bucuresci - Verciorova
BARBOSI-GALATI, TECUCIU-BERLAD
Buc.-Târgovești — Buc.-Filaret.

Valabil de la 20 Martie / 1 Aprilie 1879.

In editura Societății.

Galați 2-VIII-1994

BUCURESCI

TIPOGRAFIA THIEL & WEISS, PALATUL ...DA...A

1879.

URCAȚI ÎN VAGOANE, VĂ RUGĂM... A ieșit de sub teascurile tipografiei noul *Mers al trenurilor* (intră în vigoare la 3 iunie). O cărțulie dealtfel foarte utilă și probabil foarte citită, ținînd seama de faptul că numărul călătorilor pe căile noastre ferate se urcă la o cifră impresionantă: peste 300 milioane anual. Iată un prilej pentru a vă arăta, stimați călători, de cînd apare la noi un *Mers al trenurilor*. Cu alte cuvinte, care-i povestea lui? Muzeul Căilor Ferate a expus în vitrinele sale sau păstrează în arhive cîteva exemplare foarte vechi. La începutul începuturilor, de pildă, un *Mers al trenurilor* pe linia București-Giurgiu (inaugurată acum 104 ani) n-a apărut nici în Capitală și nici la Giurgiu, ci printre paginile unui calendar, «Calendarul cultivatorului», un fel de almanah care se tipărea tocmai în partea cealaltă a țării, la Roman. Un alt mers al trenurilor, de data aceasta tipărit exclusiv pentru uzul călătorilor, apare în 1879 în București în tipografia «Thiel și Weiss» și era de folos numai celor care călătoreau pe liniile ferate București-Barboși-Roman; Barboși-Galați-Tecuci-Birlad; București-Târgoviște; București-Filaret. De ce numai pe aceste rute? Foarte simplu. Respectivul mers al trenurilor era editat de către o întreprindere particulară, întreprindere căreia statul îi concesionase exploatarea transportului pe calea ferată pe aceste linii. Alte întreprinderi sau societăți, îndeobște cu capital străin, aveau în exploatare alte rute. Așadar, și alt mers al trenului. Așa au stat lucrurile pînă în 1880, cînd statul român a preluat în întregime rețeaua de cale ferată existentă. De atunci, adică de 93 de ani, călătorii pe căile noastre ferate au la îndemînă un mers al trenurilor unic: «oficiosul», cum i se spune oficial, pe care, de ce să nu recunoaștem, îl răsfoim cu plăcere ori de cîte ori ne pregătim de voiaj.

B. SURU

Mersul trenului valabil numai pentru anul 1879.

ÎNFLĂCĂRATUL MOTOCICLIST. Motociclistul vest-german Jürgen Baumgarten din Moelln, în vîrstă de 27 de ani, a stabilit de curînd un nou și original record: el a traversat un «tunel de foc» lung de 30 de metri.
Faptul că temerarul sportiv a realizat această adevărată probă de foc în timp de 2 secunde (peste 100 km pe oră) se explică, desigur, și prin legitima lui dorință de a trece cît mai iute prin pîrjol.

FANTOMA LUI SIR FRANCIS. Poate că într-una din duminicile viitoare, «Tunelul timpului» (ultima noastră telesimpatie) își va expedia eroii (și pe noi împreună cu ei) în epoca elisabetană. Pînă atunci să ne amintim cu ajutorul acestei imagini de faimosul Sir Francis Drake, curajos soldat și marinar, feroce pirat și conchistador nemilos. Iată în fotografie o replică a navei sale «Golden Hinde». A fost construită pe un șantier din Devon, cu un scrupulos respect pentru adevărul istoric: dimensiunile navei ca și amănuntul construcției și al ornamentației (în limita cunoașterii lor) au fost păstrate cu sfințenie. Noul «Golden Hinde» va fi un muzeu itinerant pe întinsul mărilor și oceanelor, evocator al ilustrei epoci elisabetane.

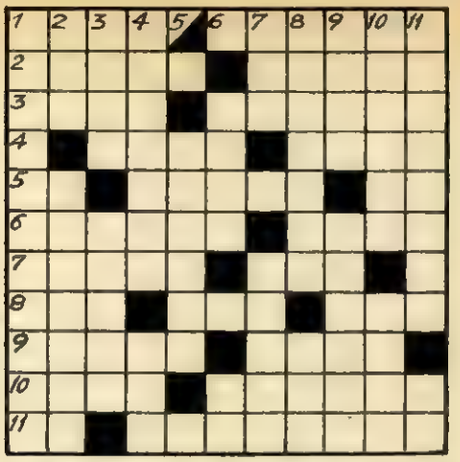

ORIZONTAL: 1) Aurul holdelor coapte (sing.) — Romantic francez, autor al «Nopții de august». 2) Prozator român, neobosit călător «în munții Neamțului», maestru al descrierii drumeției și peisajului — Umbrele de soare. 3) Zeul soarelui în vechiul Egipt, protector al orașului Teba — Cunoscut poet român, a scris «Vara», «În miezul verii» etc. 4) Asudau... în lanțuri (od.) — Căprița. 5) Zar mic — Bâr la... Roma — Ținută estivală rustică (pl.). 6) Împărăția fierbinte a Africii — Toată ziua la grîlă. 7) Expoziția... soarelui — Nu-i deloc bronzat. 8) Răcoritor mitologic — Haină... nedorită — Bronzată pe spate! 9) ...și bronzați integral (fig.) — A compacta. 10) «Bronzată» dintr-o cunoscută romanță — Poet rus, din creația căruia citîm «Pe sub havuzuri răcoroase». 11) Pronume personal — Scriitor român, autorul schiței «O rază».

ESTIVALĂ

VERTICAL: 1) Celebru dramaturg englez, autorul feeriei «Visul unei nopți de vară». 2) Dă rod bogat în lunile verii — Unitate de măsură a energiei termice (pl.). 3) Cneaz al Kievului, cu un mileniu în urmă — Costum... după baie. 4) Sport prin excelență estival — Cal cu pete albe. 5) Furnizori de răcoritoare... amețitoare. 6) Insistență (pop.) — Pere uscate! 7) Studio... italian — Depozit rustic pentru roadele verii. 8) Vas cu S.O.S.! — Academia de studii economice (abr.). 9) Ține de cald... și de frig — Mare frigider american... natural. 10) Savant — Porție. 11) Dă impresia de... toropeală — Ba-i!

I. Gh. CARAIMAN

Dicționar: CÎRA.

Dezlegarea jocului «METALE» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) AMFION — GRIFON. 2) NEINDUPLECATA. 3) DRUM — NAOS — LEU. 4) RC — ISTRATE — LC. 5) IUBITA — N — SD — I. 6) TRATA — STATUI. 7) O — LINA — ESENIN. 8) ILF — IUM — ITA — I. 9) UA — FURIS — IRAN. 10) MAI — ISER — ERA. 11) FAURI — ANIMAL.

Petre BOTEZATU

Trepte intermediare

actualități arheologice

„CEASORNICE“ ÎN NEOLITIC?

Povestea ceasului? Începe cu cadranul solar sau cu clepsidra. Ambele au făcut vogă în întreaga antichitate. Pare-se însă, după părerea a doi arheologi din Brăila,—Florian Anastasiu, directorul muzeului, și Nicolae Harțuchi—, că instrumentele de măsurat timpul ar fi existat în vremuri și mai îndepărtate. Și aceasta chiar pe meleagurile noastre. «Săpînd» de curînd într-o așezare neolitică de tip Gumelnița (mileniul III î.e.n.) scoasă la lumină de ei pe malul Călmățuiului, la doi pași de satul Lișcoteanca, au depistat o groapă adîncă de un metru și iată de un metru și jumătate,foarte bine taluzată,în care se găsea o adevărată comoară arheologică. Alături de 14 vase de ceramică fină și foarte fină, pictată, se afla—și aceasta constituie surpriza—o placă de lut ars care,după părerea arheologilor brăileni și a altor specialiști veniți s-o vadă, n-ar fi altceva decît un «ceasornic» folosit de străbunii noștri din epoca pietrei șlefuite, adică acum 5 000 de ani. Placa este gravată pe față și pe spate cu patru ornamentații, care ar semnifica cele patru anotimpuri. La mijlocul ei se află un mic orificiu înconjurat de un desen schematic reprezentînd discul solar. Cum se putea afla cît e ora? După felul cum se proiecta pe sol fasciculul de raze solare strecurat prin orificiul plăcii. Așa cel puțin susțin arheologii care au făcut descoperirea.

F. URSEANU

«Ceasornicul» în cauză.

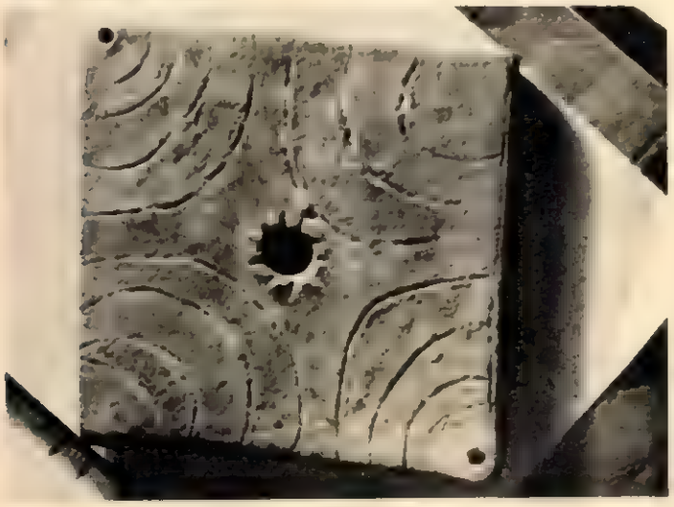

Două din cele 14 admirabile vase din neolitic descoperite într-o groapă pe malul Călmățuiului.

Incursiune în puțul cu minuni.

REPORTAJ DE PE FRONTUL ECOLOGIC

Dacă v-aș descrie ceasurile și zilele acelea cumplite în care pămîntul a căpătat parcă viață și agresivitate; în care, lunecînd pur și simplu, a făcut să se prăbușească, cu încetul, zeci de case ale lașului; în care a strivit cu dispreț și neomenie agoniseala de o viață a oamenilor de pe Albineț, Brînduța și Bulevardul Rosetti — atunci mi-ar ieși un reportaj negru.

Dacă v-aș vorbi despre drama posibilă a unui lăcaș al dramei, dacă v-aș vorbi de Teatrul Național din Iași, despre fisurile care i-au apărut în tencuiala de artă a boiții din pricina apelor subterane care, deodată, i-au invadat subsolul născînd posibilitatea afundării ori tasării, cum spun specialiștii, a zidurilor — atunci mi-ar ieși o ciudată cronică dramatică.

Dacă v-aș repeta convorbirea cu niște ieșeni,— într-o seară, urcînd dealul Copoului —, aș afla că oamenii de acolo au fost consternați de știrea închiderii temporare a teatrului lor, că s-au întrebat dacă nu cumva aripa cu care a fost înnădită clădirea aceasta superbă ar putea reprezenta o gafă cu urmări rele și că mulți dintre dînșii sînt de socotesc că dealul Țicăului dinspre Ciric n-ar fi lunecat dacă I.A.S. Șorogari — plantînd, poate neinspirat ecologic, vie — n-ar fi scos iarba care, în timpul ploilor, culcîndu-se, ceruia dealul și făcea să curgă apa pînă jos,în pîrîul din vale; și, în sfîrșit, aș mai afla că tot mulți dintre dînșii sînt indignați de faptul că sesizările specialiștilor și ale simplilor cetățeni n-au prea fost ascultate înainte ca posibilitatea să se transforme în cea mai reală calamitate. Iar mie mi-ar ieși, aici, pe hîrtie, o consemnare a unui colocviu peripatetic, tipic ieșean.

Dacă însă v-aș relata spusele profesorului universitar Tudor Silion, decan al Facultății ieșene de construcții, aș vedea că lucrurile-s cu mult mai complicate. Aș vedea că — în privința alunecărilor de teren — sîntem în fața unui cumul de cauze mai mult de ordin natural: alcătuirea geologică a unor versanți ai Moldovei; surprizele climatice manifestate, mai ales din 1969, prin precipitații abundente și-n luni ale anului de obicei uscate; folosirea nerațională în scopuri agricole a versanților și altele. Aș vedea că «problema pornirilor» obligă la o abordare sistematică, la un studiu care cere timp, oameni și bani. Aș vedea deci că e vorba de un front al luptei omului cu natura. Și aș mai vedea — de data aceasta, în privința Teatrului Național — că procesul ridicării apelor subterane ale orașelor e cumva obiectiv, pentru că asfaltările nu mai lasă pămîntul să-și facă schimburile firești de umezeală cu aerul, cu atmosfera, cu cerul; pentru că rețelele de apă și canalizare au pierderi; pentru că izvoarele sînt înfundate de construcții; și pentru că din toate aceste pricini, și altele încă, echilibrul pe care și-l crease cîndva natura în zonă e bilbîit. Aș vedea deci că în mare măsură aceasta e o chestiune de ecologie. Și, în sfîrșit, aș mai vedea că pentru combaterea tuturor acestor pacoste există măsuri științifice și tehnice. Într-un cuvînt, dacă v-aș relata spusele profesorului Tudor Silion, mi-ar ieși un interviu cu tonalitate vădit științifică.

Dacă aș face pur și simplu socoteli, dumneavoastră ați afla că 5 metri de teren consolidat implică aceeași cheltuială — cu aproximație — pe care o cere construirea unui apartament; că silicatarea pămîntului de sub teatru și prinderea la loc a bibilurilor desprinse din tavan implică un fond de cîteva milioane; iar mie mi-ar ieși un deviz economic nu tocmai comod.

Voi lăsa însă totul deoparte și voi spune răspicat că atît la teatru, cît și la pantele dispuse s-o ia din loc intervențiile trebuie făcute imediat. Acum ele costă totuși mai puțin decît vor costa mîine.

Iar dacă nu făceam acest inventar al posibilităților de «a ataca problema», ar fi trebuit să găsesc o altă formulă gazetărească pentru a atrage atenția asupra unei realități a naturii, dar care trebuie trecută sub controlul omului. Asupra unei realități a naturii pe care — azi — încă nu-i prea tîrziu s-o putem subordona nouă. Dacă nu din motive de inteligență, de conștiință și responsabilitate, atunci — precizarea, din păcate, e necesară pentru unii funcționari — pur și simplu pentru că e «gata» o lege care ne obligă să purtăm de grijă pămîntului și apelor patriei.

Deci, «dacă» de șase ori. Trag nădejde să fi socotit bine.

Nelu IONESCU

dosar

SEDENTARISMUL– FACTOR DE RISC (II)

Statistici recente arată că nevrozele, infarctul miocardic etc. sînt extrem de rare în mediul rural. Este oare acest sedentarism o fatalitate ce atentează la viața omului modern? Categoric nu! Atitudinea față de mișcare, față de un regim de viață echilibrată (îmbinarea muncii fizice cu cea intelectuală, alimentație rațională, îmbinare optimă a activității cu odihna etc.), iată condiții esențiale pentru prevenirea eventualelor neajunsuri. Educația fizică și activitățile sportive reprezintă un excelent remediu natural cu intelectuală, alimentația rațională, îmbinarea optimă a activ ajunsuri potențiale. Mersul zilnic pe jos (un ceas), gimnastica de înviorare, gimnastica în producție, alergarea zilnică, înotul și turismul, sporturile de iarnă, tenisul etc. sînt numai cîteva dintre modalitățile de transpunere în practică a acestei terapii naturale și eficace.

O formă extrem de răspîndită alături de cele expuse mai sus o constituie alergarea zilnică în ritm convenabil (cu o creștere a frecvenței cardiace la 120–140 pulsații (minut). Alergarea de 12 minute (testul K. Cooper), atît ca mijloc de antrenare cît și de testare a capacității fizice, cîștigă din ce în ce mai mult teren. Astfel, în R.D.G. după ce în 1972 lozinca a fost «să alergăm 1 973 metri în 12 minute», în acest an ea a devenit: «să alergăm peste 1 973 metri în cele 12 minute». Se dau astfel și tabele de apreciere a formei fizice:

BĂRBAȚI

Forma	Sub 30 ani	30–39 ani	40–49 ani	peste 50 ani
Mediocră	1 600–2 000 m	1 500–1 850	1 350–1 700	1 250–1 600
Medie	2 000–2 400 m	1 850–2 250	1 700–2 100	1 600–2 000
Bună	2 400–2 800 m	2 251–2 650	2 100–2 500	2 000–2 400
Excelentă	peste 2 800 m	peste 2 650	peste 2 500	peste 2 400

FEMEI

Forma	sub 30 ani	30–39 ani	40–49 ani	peste 50 ani
Mediocră	1 500–1 850 m	1 350–1 700	1 200–1 500	1 100–1 350
Medie	1 850–2 150 m	1 700–2 000	1 500–1 850	1 350–1 700
Bună	2 150–2 650 m	2 000–2 500	1 850–2 350	1 700–2 200
Excelentă	peste 2 650 m	peste 2 500	peste 2 350	peste 2 200

Deci antrenarea fizică se măsoară prin parcurgerea unei distanțe cît mai mari în 12 minute, indiferent de modul de alergare.

Vedem deci că a ne complace în această hipokinezie, a înregistra efectele negative și a schița numai reacția față de acest factor nociv nu mai poate constitui o atitudine realistă. Munca conceptională trebuie să înceapă în familie, cu cei mici, școlarii, cărora trebuie să le formăm deprinderi igienice pentru mișcarea în natură, iar cei vîrstnici trebuie să învingă bariera psihologică și să devină proprii apărători ai sănătății individuale și colective, factori activi în lupta pentru bunăstarea psihofizică, pentru longevitate!

I. DRĂGAN
doctor în științe medicale,
directorul Centrului de medicină sportivă București

SUTE DE PACIENȚI CONDAMNAȚI DE MALADII INCURABILE DECLARĂ UN LUCRU UIMITOR: „DOCTORUL TRAIAN CRĂCIUN M-A FĂCUT COMPLET SĂNĂTOS“

o terapeutică milenară — acupunctura — și un strălucit practician român

...Dar iată în primul rînd scrisoarea care m-a îndemnat să iau avionul de Cluj pentru a-l cunoaște personal pe doctorul Traian Crăciun.

«Stimați tovarăși,

Mă numesc Grigore Avrămescu, am 55 de ani, locuiesc în Bacău și sînt pensionat pe motive de boală încă de acum trei ani. Am suferit și mai sufăr cumplit de dureri lombare și hernie de disc cu iradieri pe... *(urmează trei cuvinte indescifrabile, probabil «traiectul nervului sciatic» — n.r.)* care mi-au imobilizat piciorul. M-am tratat cu Indocid, aspirină, leacuri băbești, dar medicii mi-au zis că singura salvare e cuțitul *(tratamentul operatoriu — n.r.)*. Atunci m-am dus la Cluj unde am auzit că există un medic ce face minuni în acest domeniu și l-am căutat la spitalul C.F.R. de pe str. Republicii. Am aflat tot atunci că medicul Crăciun este aici pe post de internist și nu are dreptul de a deschide un cabinet de acupunctură. Beneficiază de acest tratament — vorbeau oamenii — doar cei internați în spital și cei cu recomandări speciale.

Pentru început vă propunem să citiți aceste scurte declarații încredințate revistei noastre de doi foști pacienți ai medicului clujean:

Angela Seucan, director la școala ajutătoare–Cluj: «Am suferit ani de zile de reumatism cronic, care, evoluînd, mi-a imobilizat un picior. În urma consultului medical mi s-a propus să mă supun neîntîrziat tratamentului operatoriu. Atunci m-am adresat doctorului Crăciun. După zece ședințe de acupunctură, piciorul și-a recăpătat mobilitatea, iar după alte zece, durerile au dispărut».

Dr. Petre S. Mosoiga, medic legist la Serviciul medico-legal al județului Cluj: «Am suferit de hernie de disc L4—L5. După tratamentul aplicat (infiltrații cu xilină, Indocid, clorzoxazon), redoarea și poziția antalgică s-au menținut. Atunci m-am prezentat la doctorul Traian Crăciun pentru acupunctură. După o singură ședință, redoarea a cedat în intensitate. După a treia am izbutit să-mi încalț pantofii. După a cincea ședință, redoarea și poziția antalgică au dispărut complet. Rezultatul a fost miraculos. De atunci pot efectua lungi călătorii la volan, iar concediul l-am petrecut în cort pe saltea pneumatică. Nu au apărut recidive».

Și, în sfîrșit, cîteva minute în compania conf. univ. dr. Traian Crăciun.

— Am luat cunoștință în mod practic de această metodă de tratament cu ocazia călătoriilor pe care le-am făcut în anii 1965, 1966 și 1967 în Extremul Orient.

— Sîntem informați că pe baza unui material clinic propriu ați prezentat comunicări apreciate la cel de-al X-lea Congres al societății germane de acupunctură de la Stuttgart și la Congresul de acupunctură de la Paris. Care sînt rezultatele practice ale tratamentului dumneavoastră?

— Experiența mea pe cele peste 2 000 de cazuri tratate în ultimii ani arată că acupunctura poate fi aplicată la o gamă întreagă de boli, bineînțeles cu respectarea strictă a indicațiilor și a contraindicațiilor, acestea din urmă, dealtfel, foarte puține. Experiența mea se referă la o serie de afecțiuni ca: migrena, cefaleea vasomotorie, nevralgia trigeminală, sindroamele vertebrogine (cervicale, dorsale și lombare), deci unde durerea cronică este pe prim plan. Rezultate bune se obțin însă și într-o serie întreagă de boli medicale, neurologice etc.

— În ce condiții vă practicați meseria?

— Cum vedeți și dumneavoastră, printre picături. Din fericire, am beneficiat pe larg de încrederea și solicitudinea prof. univ. dr. Aron Faur, directorul Spitalului C.F.R. Dar numărul solicitatorilor este extrem de mare și posibilitățile mele extrem de reduse.

Liviu TIMBUS

P.S. În ultimul moment aflăm că — apreciindu-se în mod deosebit rezultatele medicului Traian Crăciun — Consiliul popular al municipiului Cluj a hotărît... în sfîrșit (!) înființarea unui cabinet de acupunctură în cadrul rețelei sanitare orășenești.

ce este nou?

Și pentru șolduri sînt proteze. Considerată mult timp de domeniul medicinei interne, tratată cu aspirină și piramidon, asociată cu tratamentul balnear, *cocsartroza*, sau artroza șoldului, este acum tratată cu multă eficiență de chirurgia ortopedică. Cu ajutorul tehnicii moderne, există posibilitatea înlocuirii articulației bolnave a celor care depășesc 55 de ani, cu una artificială făcută din metale speciale, tolerate bine de organism. Aceste *proteze totale ale articulației șoldului* dau bolnavului greu infirmizat o mobilitate aproape normală a articulației operate și, mai ales, fac să dispară total durerile (metodă folosită la Spitalul Brîncovenesc).

O nouă metodă de profilaxie în combaterea gușii endemice, descoperită de un grup de cercetători de la Institutul de endocrinologie «C.I. Parhon». Ea constă în folosirea injecțiilor cu ulei iodat aplicate în special femeilor gravide. Avantajul metodei constă în asigurarea unui aport suficient de iod necesar prevenirii hipertrofiei tiroidiene. Resorbția lentă a uleiului iodat evită necesitatea unor administrări repetate ale altor combinații iodate care necesită administrarea zilnică, convergînd la discontinuități de tratament cu repercusiuni negative. Studii făcute pe o perioadă de 20 de ani, de urmărire a populației din regiunile endemice supuse profilaxiei iodate, au scos în evidență reducerea cu 60% a endemiei de gușă la populația școlară.

Nu, experimentării produselor cosmetice asupra copiilor. Aceasta este hotărîrea ministrului Poniatowski, ca urmare a faptului că un medic parizian a experimentat asupra copiilor din orfelinatul de la Meudon produse cosmetice noi. «Socotesc inadmisibile asemenea practici exercitate asupra minorilor» — a arătat domnia-sa.

«Telefagii» în alertă. Specialiștii din R.F. Germania trag semnalul de alarmă în legătură cu «telefagia», care aduce după sine o diminuare îngrijorătoare a vitaminei A în organism, întrucît aceasta are un rol primordial în funcția vizuală, iar vederea este suprasolicitată în timpul vizionării teleprogramelor, mai ales după înserare.

Un capitol din lupta contra alcoolismului pot fi socotite și experiențele psihiatrului Ralph Rybackx de la spitalul Robert McLean din Boston (S.U.A.). Firește, spațiul nu ne permite să dezvoltăm subiectul, dar un amănunt interesant este acela că drept «cobai» au fost aleși peștișorii roșii, care au o capacitate de îngurgitare a lichidelor egală cu cea a omului.

Orbire și paralizie, iată care ar putea fi efectele folosirii unui medicament produs de către trei laboratoare farmaceutice japoneze. Este vorba de un remediu contra enteritei, preparat pe bază de chinoleină. Victimele, în număr de 84, cer statului japonez despăgubiri în valoare totală de 2 630 milioane de yeni.

Medicina în ideograme. La cel de-al II-lea Salon de medicină din Paris un interes major l-a stîrnit lucrarea medicului François Régnier, un fel de «Ghid Michelin» al sănătății — potrivit aprecierii săptămînalului «L'Express». Într-adevăr, ghidul este un instrument foarte util pentru practicieni, grație celor douăzeci de ideograme asimilabile într-un sfert de oră, cu ajutorul cărora pot fi cunoscute, clasificate și apreciate nenumăratele medicamente de care ei se servesc zilnic.

Kabi este un hormon rar, care ajută copiii să crească. Hormonul combate funcțiunea redusă a hipofizei, care dirijează producția de hormoni a corpului omenesc și, implicit, creșterea. Fără tratamentul cu acest hormon, copiii care suferă de tulburări ale hipofizei nu pot depăși înălțimea de 1,40 metri. În schimb, un băiețel în vîrstă de 8 ani, tratat cu Kabi, a crescut, în doi ani, 17 centimetri. Din păcate, acest hormon este rar și foarte scump.

POLUAREA MEDIULUI — PROBLEMĂ DE MARE ACTUALITATE

Natura, amploarea și ritmul modificărilor care au loc sub ochii noștri în mediul înconjurător ca urmare a dezvoltării impetuoase a procesului de industrializare, chimizare, urbanizare și mecanizare a transportului, au schimbat mediul de viață în special în marile orașe. Aceste schimbări solicită atît de intens mecanismele adaptării biologice, încît fără o intervenție hotărîtă din partea tuturor forurilor competente aceste mecanisme de adaptare pot fi depășite, ajungîndu-se la dereglarea echilibrelor ecologice, la afectarea gravă a confortului și sănătății populației.

Este deci cu totul firească atenția ce se acordă azi pe plan mondial prevenirii și combaterii poluării mediului ambiant. Poluarea mediului apare ca un efect secundar, negativ al dezvoltării tehnice, care amenință natura și omul. Ea nu este însă inevitabilă, cu atît mai mult într-un stat socialist.

Proiectul de lege privind protecția mediului înconjurător, supus recent dezbaterii publice, potrivit Hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., arată clar că «protecția mediului înconjurător este parte integrantă a activității generale de dezvoltare economico-socială planificată a țării» și obligă toate departamentele economice, social-culturale, cît și organele locale ale puterii de stat să aplice, concomitent cu tehnologiile moderne de producție, cele mai eficiente măsuri de prevenire a poluării aerului cu pulberi, gaze iritante-toxice și orice alte substanțe ce pot crea disconfort sau tulburări în starea de sănătate a populației.

În municipiul București s-a efectuat o inventariere și un program de asanare a principalelor întreprinderi generatoare de poluanți. Precizăm că în municipiul București ponderea principală în poluarea aerului o deține sursa industrială, cu 37%, urmînd: încălzirea locuințelor, cu 35%, autovehiculele, cu 25% ș.a.

Apariția în decembrie 1972 a Ordinului ministrului sănătății prin care se stabilesc concentrațiile maxime admisibile pentru substanțele impurificatoare din atmosfera zonelor locuite constituie un instrument eficace în elaborarea expertizelor și avizelor sanitare. Prin aceasta vom contribui la fundamentarea cu date medicale a detaliilor de sistematizare, la adoptarea măsurilor de protecție a cartierelor de locuințe, a zonelor de agrement față de nocivitățile unor platforme industriale sau artere cu intensă circulație.

Trebuie să relevăm importanța cercetărilor multidisciplinare pentru identificarea surselor, naturii, intensității, cauzelor și efectelor dăunătoare ale poluanților asupra omului, naturii și obiectelor de artă. Concomitent cu inventarierea surselor de poluare a aerului, Direcția sanitară a municipiului București, prin organele sale de specialitate, a pus în evidență în unele zone poluate ale orașului indici de morbiditate *devenți* mai mari, prin infecții acute ale căilor respiratorii superioare, bronșite acute și cronice, simptome oculare etc., față de zone-martor curate.

Înființarea Consiliului național pentru protecția mediului înconjurător și respectiv a Comisiilor județene și municipiului București va crea premise noi pentru abordarea de pe o poziție epidemiologică a problemelor poluării și pentru sincronizarea acțiunilor economico-tehnice de producție cu cele social-sanitare de protecție. Depinde de competența, consecvența și curajul cu care vom aplica prevederile legii ce urmează a fi promulgată, de mutațiile ce vor fi determinate în mentalitatea celor ce organizează și conduc procesele de producție, precum și în comportamentul populației, ca mediul ambiant să nu devină un factor de risc, ci un element de promovare a confortului și sănătății populației.

Prof. dr. docent Victor CIOBANU

PROFESIUNEA ȘI SĂNĂTATEA

Munca este unul dintre elementele fundamentale care caracterizează omul și îl constituie ca unicat în sfera biologică. Munca este însă și cel mai important factor de sanogeneză. Ea creează și stimulează sănătatea omului. Constituția și funcționalitatea organismului nici nu pot fi concepute în afara muncii, în repausul complet.

Istorice ște vorbind, pe măsura diviziunii muncii s-au creat profesiile, reprezentînd o formă superioară de creștere a eficienței muncii, a randamentului cantitativ și calitativ. Și acest fenomen este tot un factor de sanogeneză, deoarece armonizează și economisește efortul solicitat segmentelor anatomice și funcțiile organismului.

Și totuși există boli profesionale. Ce sînt ele și cum se explică apariția lor? Trebuie remarcat de la început că acestea nu sînt o expresie a contemporaneității și că au existat încă la egiptenii și grecii antici, așa cum rezultă din mărturiile vremii. Odată cu dezvoltarea meseriilor, a manufacturilor, ca o necesitate obiectivă, s-au pus bazele științifice ale medicinei muncii, părintele acestei discipline fiind considerat Bernardino Ramazzini (1663–1714). Acest medic al muncitorilor, în lucrarea sa devenită clasică: «De morbis artificum diatriba» (Reflexiuni asupra bolilor meseriașilor), o adevărată enciclopedie, prezintă toate cunoștințele vremii despre noxe și boli profesionale.

Desigur, în evoluția istorică concepția despre bolile profesionale a suferit multe schimbări. Astăzi este însă pe deplin stabilit că între condițiile de muncă deficitare și apariția bolilor profesionale există o relație liniară, de la cauză la efect. Între aceste condiții trebuie considerate în primul rînd nocivitățile de ordin fizic (microclimat nefavorabil, zgomot, iluminat nefiziologic, laser etc.), chimic (substanțe chimice toxice , pulberi de diferite origini), de ordin biologic (microbi, virusuri). Factori nocivi sau de disconfort, cu consecințe negative asupra organismului, trebuie considerați însă și poziția vicioasă în timpul muncii, organizarea defectuoasă a procesului de producție, lipsa mijloacelor de protecție a muncii, regimul nefiziologic de muncă, intensificarea nerațională a efortului fizic sau intelectual, formarea echipelor de muncă fără luarea în considerație a relațiilor afective dintre persoanele componente, stări conflictuale dintre executanți și conducători, lipsa motivației în rezultatele muncii etc.

Numai analiza tuturor acestor factori poate explica starea de sănătate a muncitorilor și apariția unor boli profesionale dintr-o unitate de producție. Aceleași cauze pot fi de asemenea și condiții favorizante pentru agravarea unor maladii preexistente. Numai analiza ergonomică, adică a relației om-mașină-condiții de muncă, poate scoate în evidență influența condițiilor de muncă asupra stării de sănătate a salariaților. Dealtfel, în acest scop s-au creat serviciile de medicina muncii în toate țările dezvoltate economic, și la noi în țară.

Obiectivele și sarcinile acestor servicii, așa cum reiese din Raportul general al celei de-a 25-a Adunări Mondiale a Sănătății din 1972, sînt promovarea și menținerea celui mai înalt nivel de bunăstare fizică, mentală și socială a muncitorilor în toate profesiunile, prevenirea oricărui prejudiciu cauzat sănătății de către condițiile de muncă, protecția împotriva riscurilor care pot rezulta din prezența unor factori nocivi sănătății, plasarea și menținerea muncitorilor în funcții și atribuții convenabile aptitudinilor fiziologice și psihologice.

Dr. Bernard BARHAD
director adjunct științific
al Institutului de igienă și sănătate publică
București
(Va urma)

VIDEOFARMACIE...
În marile spitale circulația rețetelor medicale înghite foarte multă vreme; uneori, surorile trebuie să parcurgă zilnic kilometri întregi pentru a le duce la punctele farmaceutice din incinta spitalului, spre a fi executate. Evident, pentru a evita comiterea unei erori, «comenzile» nu pot fi făcute telefonic. Atunci ce e de făcut? Spitalul londonez «St. Thomas» a rezolvat dilema făcînd apel la un circuit închis de televiziune. În fotografie: sora șefă Mary Davey transmite rețetele pe această cale d-nei Jackie Jones, la farmacia spitalului. Kilometrii au fost evitați...

SFATURI PENTRU TINERELE MAME (II)

Legarea picioarelor după înfășare — părere greșită care trebuie foarte mult combătută — nu numai că nu îndreaptă picioarele, dar prin lipsa de mișcare favorizează hipotrofiile musculare.

La naștere, picioruşele copilului — gambele — sînt ușor curbe datorită poziției flectate și lipsei de spațiu din cavitatea uterină; corectarea lor spontană, fără a fi legate, are loc în primele trei-patru luni; ulterior însă ele se pot strîmba dacă nu se face tratamentul profilactic al rahitismului. Singurul tratament eficace împotriva strîmbării picioarelor și combaterii rahitismului în general este întrebuințarea injecțiilor cu vitamină D3 din prima săptămînă de viață.

Camera sau colțul copilului trebuie bine amenajat din timp. Dacă nu avem posibilitatea amenajării unei camere separate, vom căuta ca în camera părinților, eliberată de obiectele inutile care adună praful pe ele, într-un colț mai ferit de curent dar și de căldură excesivă (calorifer, sobă), cît mai luminos, să punem patul copilului; în această cameră chiar și în timpul verii lumina trebuie să pătrundă nestingherită.

Este bine să procurăm de la început un pătuț pentru copil. Obiceiul de a culca copilul în căruț pentru a-l putea legăna este contraindicat. Pătuțul trebuie să aibă o somieră din plasă metalică sau din acelea de lemn flexibile, iar salteaua trebuie să fie dintr-un material nu prea moale, de preferință zegras sau chiar paie, avînd însă grijă ca suprafața ei să fie cît mai netedă și omogenă. Se pot întrebuința și saltele de lînă, dacă vom avea grijă să le învelim bine cu o foaie de plastic sau muşama, sau saltele din burete de plastic, cu condiția ca să fie îmbrăcate cu un material din pînză foarte groasă. Este bine ca pătuțul să aibă o parte rabatabilă pentru a putea umbla mai ușor la copil. La început, perna poate lipsi cu totul sau poate fi înlocuită cu două scutece împăturite; după cîteva luni este permisă întrebuințarea unei perne foarte plate. De multă utilitate pentru mame este amenajarea unei mese de înfășat. Pe masă se va pune o păturică și apoi un scutec. Într-un coș va fi o tăviță cu tampoane de vată, alcool diluat, comprese de ceai de mușețel, glicerină boraxată, ulei fiert la bain-marie, o linguriță, o cană de ceai. În apropierea acestei mese, într-o cutie, într-o valiză sau într-un dulap vor fi puse scutecele copilului. Pe această masă mama va putea mai ușor înfășa copilul și într-o poziție mult mai comodă. Scutecele și lenjeria murdară a copilului se vor spăla o singură dată pe zi (este permisă și chiar indicată folosirea detergenților, cu condiția să le clătim foarte bine); fierberea zilnică este obligatorie. Pentru baia copilului, foarte bune sînt băițele de plastic, care sînt ușoare și lesne de întreținut. După ce am curățat băița, o vom clăti cu apă curată, vom pune apoi apă caldă potrivită cu apă rece; temperatura apei se va încerca cu cotul. Apa nu trebuie să ne dea senzația de fierbinte, ci de agreabil. Pe fundul băiței se pune un scutec; baia copilului va fi foarte scurtă; ea va începe cu părțile mai curate, fața și capul, și se va termina cu picioarele și regiunea genitală. După baie, copilul care are mai mult de o lună se va clăti cu apă mai rece decît baia, apă care se va pregăti dinainte, apoi va fi șters cu un prosop pluşat sau de pînză și va fi îmbrăcat imediat.

Contrar unor obiceiuri bătrînești, copilul mic, la baie, care trebuie făcută zilnic, nu trebuie nici tras, nici masat și nici culcat în prosopul de baie ca să transpire. Rolul băii este numai de a îndepărta murdăriile de pe pielea copilului.

Dr. Ioana BOJINCĂ
medic primar pediatru
maternitatea Spitalului Brîncovenesc

urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri

MAȘINA ARSĂ, CĂLĂTORII ÎN REPARAȚIE CAPITALĂ

Călătoreau toți c-un microbuz al întreprinderii (I.C.M.B.). Ivan Elena, 20 de ani, operator chimist la mase plastice București, ioniță Mihai, 26 de ani, tinichigiu auto la I.C.M.B., și rectu Ana, 20 ani, tricotează la «Tînăra gardă». Cineva observă o defecțiune la una dintre roțile din față ale mașinii. «Dă-o-ncolo, că n-o mai repar acum!» — răspunse ioniță Mihai. Accidentul a avut loc pe Șoseaua București-Oltenița. Microbuzul a luat foc. Temerarii călători au fost aduși la spital marți 22 mai, în jurul orei 24. Mașina arsă, călătorii în reparație capitală.

NEATENȚIE SAU INSUFICIENTĂ PROTECȚIE A MUNCII?

Era în tură de noapte. Lejan Ion, ajutor de maistru cardator la «Munca textilă»-București, în vîrstă de 52 de ani, declară că nu era suficientă lumină în jur. Cert e că se trezește cu mîna între țepii mașinii de cardat înainte ca aceasta să se fi oprit. La spital se constată un traumatism complex al mîinii stîngi, cu avulsie de părți moi, fracturi multiple și amputații de degete. Pentru refacerea mîinii va trebui să suporte o operație grea în 2-3 etape.

CRIMINALUL: O ȚIGARĂ

Spaiciu Savu, un bătrîn în vîrstă de 84 de ani, voia să fumeze o țigară. În timp ce se chinuia s-o aprindă, fiindcă îi tremurau mîinile, își aprinde hainele. Pînă să le stingă — a ars el. Este adus la spital cu arsuri de gradul 3 și 4, pe față, pe gît și pe toracele anterior.

ori, ori...

E momentul, gata — nu mai poate fi amînat — să ne întrebăm: cum o să arătăm la vară? Ce o să purtăm la vară? Întrebare grea, și nu numai pentru că croitoresele «de casă» s-au cam isprăvit la noi, iar cooperativele îți cer — precum proverbul — să-ți faci de cu iarnă căruță, adică să-ți comanzi de prin ianuarie rochia de plajă, dacă vrei să o ai în vacanță; și nu numai pentru că magazinele noastre de confecții au idei vestimentare puține, dar neclintite, amorțite, înțepenite. Ci, pentru că acum se decide stilul feminității noastre pentru sezonul ce vine. Și nu e ușor să știi exact, de pe acum, ce dispoziție interioară și ce gen de mister, sau dezinvoltură, sau haz vom aborda la vară!

Ni s-a propus anul trecut să încercăm genul «marinel», apoi stilul tenis (gen Năstase). Ni s-a propus stilul vamp sofisticat — datat 1930 — sau stilul postbelic, cu ortopedicii și umerii ascuțiți ai anilor 1945–1950. Cine a avut plăcere, cine a avut curaj, cine a avut umor a încercat.

Anul acesta avem de ales — au decretat creatorii de modă — între două extreme: ori, ori. Ori stilul «copilițăi», cu rochia închisă în gît cu un guler-baby, încrețită tocmai sus, din platcă, și apoi lărguță, ajungînd la cel mult trei palme deasupra genunchilor. Ori stilul «star», stilul Carole Lombard, — cum i se mai spune — „rochia prinsă cu o cordeluță după gît și lipsindu-se — fără prejudecăți — de mîneci, de umeri, ba chiar și de spatele ei, folosind la vedere doar spatele purtătoarei. Rar au fost atît de categorici, de radicali zeii aceștia ai șifoanelor! Între stilul școlăriță de clasele primare și stilul femeii fatale încap o mie și unul de tipuri feminine care n-au nimic comun nici cu alinturile preficeale, nici cu pericolul privirilor aprinse. Nu-i nimic — și-au zis ei — cine e rezonabil, cine e să-și caute calea potrivită, cine e să se îmbrace cum îl prinde, o s-o facă! Moda nu poartă niciodată grija persoanelor așezate. Lor le rămîn rochiile chemisier, cuviincioase, grave, cu știutele lor gulere și revere, cu comodele lor pliuri, cu cordonul bine fixat în talie; lor le rămîn rochiile drepte, simple, cu decolteu răcoros și mîneci scurte, confortabilele rochii de vară, care trăiesc doar prin frumusețea imprimeurilor, renunțînd deliberat la modelele complicate; lor le rămîn pantalonii lărguți, și bluzele sport, și vestele pînă-n talie, și culorile calme, și mai ales albul.

Lor le rămîn — la nevoie — chiar și rochiile de anul trecut. Cine spunea că o modă serioasă n-a dansat decît o vară?

Ioana GHEORGHIU

Pijamaua dungată în plină modă, dar nu, nu cum ați crede, pentru orele de somn, ci pentru serile elegante de pe litoral.

Un puseu de romantism și de nostalgie, o voaletă, o coleretă din petale de voal, o tocă cu floare. Ehei, unde sînt verile de-antăîrț!

Vara aceasta opțiunile trebuie să fie categorice. Una dintre ele ar fi stilul «star», care renunță fără milă la multe din ceea ce știam noi că sînt părți constitutive ale rochiei...

din dosarele marilor procese politice

Essex și Elisabeta (II)

ESSEX, ÎNTRE FAVOARE ȘI DIZGRAȚIE

Robert Devereux primise o educație aleasă: a frecventat vestitele școli de la Cambridge, obținînd gradul științific de maestru în artă, cunoștea limbile greacă și latină și cîteva limbi moderne.

În fastuoasa sa reședință de la Essex House, situată pe malul Tamisei, ducea o viață de societate tumultuoasă: în saloanele sale se întîlneau oameni de artă, de litere și filozofi renumiți ai Angliei, printre protejați săi numărîndu-se și frații Anthony și Francis Bacon. Anthony era un fel de secretar particular al contelui de Essex, iar Francis publicase în această perioadă primele sale eseuri și va deveni cunoscut ca poet, filozof, mai tîrziu și ca om de stat. Essex ținea foarte mult la Francis Bacon și se folosea de influența sa asupra reginei pentru a-i procura funcțiile ușoare și bine plătite de care acesta avea nevoie pentru a acoperi cheltuielile mari ale unei vieți luxoase și costisitoare.

Dar cel mai bun prieten al tînărului conte de Essex era lordul Wriotherley, conte de Southampton, un aventurier de aceeași factură ca și dînsul. Wriotherley se însurase, în ciuda dorinței reginei Elisabeta, cu una dintre domnișoarele ei de onoare, Elizabeth Walsingham. Temîndu-se de resentimentele reginei, familia Wriotherley nu se arăta la curtea regală și se mulțumea să ducă la reședința sa o viață asemănătoare cu cea din casa contelui de Essex.

Deși tînăr, Robert Devereux, conte de Essex, suferea de afecțiuni nervoase similare cu cele ale reginei. Foarte bogat și frumos, el își permitea totul în viață, dar era zăpăcit și susceptibil, incapabil să reziste la diversele sale fantezii ori să-și stăpînească nervii. După accese de furie oarbă cădea în stări de apatie, de indiferență totală față de lumea înconjurătoare, care durau adesea zile în șir; stătea atunci culcat într-o cameră întunecoasă, ieșind doar seara pentru a se ruga la biserică. Apoi își relua brusc viața tumultuoasă de curtezan, dansînd, cîntînd și jucînd cărți cu regina zile și nopți de-a rîndul.

Elisabeta, care avea cu peste treizeci de ani mai mult decît favoritul ei, îl iubea cu o dragoste nu lipsită de o nuanță maternă. Dar ea manifesta și o gelozie furibundă, care o punea adesea într-o postură ridicolă.

O ROCHIE PREA MICĂ ȘI O AMBIȚIE PREA MARE

Contele de Essex mai curînd se lăsa iubit decît o iubea pe Elisabeta, deși manifesta față de ea ardoarea unui om care știa să prețuiască avantajele decurgînd din bunăvoința unei atît de puternice suverane.

Gelozia reginei izbucnea cîteodată în prezența a numeroase persoane de la curte. Ea făcea scene teribile doamnelor de onoare pe care le bănuia că făceau ochi dulci frumosului conte, iar pe una din ele, Miss Bridge, chiar o pălmui în fața unor ambasadori străini.

O altă doamnă de onoare, Lady Vere, și-a făcut o rochie cusută cu fir de aur pentru a lua ochii contelui de Essex. Regina dădu ordin să se cerceteze garderoba doamnei de onoare în absența ei, ceru să i se aducă rochia și apăru a doua zi, în plină curte, îmbrăcată în această toaletă splendidă. Dar rochia era puțin prea scurtă pentru ea...

Regina se apropie de Lady Vere și o întrebă:

— Milady, cum găsiți această rochie?

— Dar..., se bîlbîi doamna de onoare, foarte frumoasă...

— Și credeți că-mi vine bine?

— Da... desigur. Maiestatea-Voastră înfrumusețează orice lucru pe care-l atinge.

— Ei bine, milady, găsesc că această rochie este puțin prea mică pentru mine; cred că aceasta este de fapt și părerea dumneavoastră și vă rog să mi-o spuneți deschis.

Lady Vere zise cu limba împleticită:

— Mi se pare că, într-adevăr, această rochie este puțin prea mică...

Regina o întrerupse:

— Ei bine, milady dacă mie-mi plac rochiile prea mici pentru mine, feriți-vă de a iubi un om prea mare pentru dumneavoastră...

Cea mai teribilă scenă a avut loc atunci cînd regina a aflat că favoritul ei se căsătorise în secret cu văduva lordului Sidney. Prevăzînd cele ce aveau să urmeze, cei doi tineri căsătoriți au fugit în Scoția.

Elisabeta a fost apucată de un acces de furie: parcurgea cu o sabie în mînă încăperile palatului, strigînd în gura mare și despicînd tapiseriile. Curtenii înspăimîntați au crezut că regina va dispune arestarea în Scoția a celor doi fugari și îi va aduce la Londra ferecați în lanțuri, iar pe Essex îl va trimite în judecată.

După ce i-a trecut însă accesul de furie, Elisabeta s-a liniștit, acceptînd faptul împlinit.

Contele de Essex a revenit cu timpul la curtea regală, dar soția sa n-a riscat niciodată să dea ochii cu regina.

Perioada de după revenirea contelui de Essex reprezintă punctul culminant al carierei sale la curte: devenit personajul cel mai influent, împărțea cu multă dărnicie diverse favoruri.

«CONTELE DE ESSEX ÎNCEPE SĂ-ȘI ÎNCHIPUIE CĂ EL ESTE CEL CARE ÎMI GUVERNEAZĂ REGATUL...»

Dar Robert Devereux nu s-a mulțumit cu rolul de principal curtean; el avea ambiții și de altă natură, vizînd cariera militară.

Pe vremea aceea, la curte se impunea din ce în ce mai mult Walter Raleigh, ostaș talentat, amiral al flotei. Succesele acestuia treziră neliniștea și gelozia contelui de Essex. El insistă pe lîngă regină și reuși să fie numit amiral, încredințîndu-i-se comanda flotei pregătite pentru a combate marea concurență a Angliei, flota spaniolă.

Flota comandată de Essex a avut la început oarecare succese, cucerind portul Cadix. Dar pînă la urmă Essex nu a reușit să-i învingă pe spanioli lîngă Insulele Azore.

În cariera sa militară contele de Essex n-a avut mai mult noroc nici în luptele terestre: după ce a fost promovat mareșal al Angliei, armata comandată de el a fost bătută de scoțienii răsculați.

Regina Angliei l-a trimis și în Franța pentru a-i susține pe regele protestant Henric al IV-lea împotriva adversarilor săi catolici, uniți în Liga condusă de ducele de Guise. Dar nici aici favoritul ei nu s-a dovedit mai norocos, și cu tot curajul său, oarecum fanfaronard, s-a făcut de rîs.

Regina Elisabeta nu i-a făcut nici un reproș deschis, dar s-a arătat mai rezervată, îndeosebi cînd era vorba de satisfacerea unor cereri ale frumosului conte. Astfel, Robert Devereux îi ceruse timp de un an numirea prietenului său, Francis Bacon, în funcția de *Attorney General*, adică de procuror general. Regina i-a dus însă tot timpul cu vorba, pentru ca pînă la urmă să numească în această funcție pe altcineva.

Dealtfel, la curte apăruse un nou secretar privat al reginei, Robert Cecil. Acesta avea un fizic foarte dezagreabil, ceea ce constituia un motiv de ură din partea lui împotriva chipeșului Essex. Cecil găsi în persoana lui Walter Raleigh un aliat împotriva contelui și cei doi au încercat în fel și chip să-i submineze situația în fața reginei, care, dealtfel, se arăta a fi foarte influențabilă.

Într-o scrisoare adresată în această perioadă unui confident ea arăta:

«Contele de Essex începe să-și închipuie că el este cel care îmi guvernează regatul, dar nimic nu este mai puțin adevărat, și dacă va continua să se comporte în acest fel, voi face din el cel mai jalnic nenorocit al acestei țări»

«DU-TE LA DRACU!»

Dar și contele își manifesta nemulțumirea. În timpul unei discuții în Consiliul privat el s-a supărat deoarece regina l-a contrazis fără nici un motiv plauzibil, ci doar din capriciu.

Neputîndu-se stăpîni, contele întoarse spatele reginei.

Elisabeta s-a înfuriat într-atît, încît l-a lovit cu pumnii peste urechi, strigînd: «Du-te la dracu!»

Contele își pierdu cumpătul, puse mîna pe mînerul sabiei și se răsti la regină «O asemenea ofensă n-aș fi îndurat-o nici de la propriul meu tată!»

Conflictul era cît pe-aici să ia o turnură dramatică. Regina îi făcuse deja semn lui Walter Raleigh, pe atunci căpitanul gărzilor, să-l înșface pe Essex, dar alți curteni, printre care contele de Nottingham, au intervenit reușind s-o calmeze pe Elisabeta.

Essex își dădu seama că după cele întîmplate era mai bine să nu apară la curte și se retrase la Chartley, de unde i-a trimis Elisabetei următoarea scrisoare:

«*Madame*, cînd mă gîndesc în ce fel am ridicat bunătatea domniei-voastre deasupra tuturor lucrurilor umane și am respins toate bucuriile vieții mele, cu excepția acelora care îmi veneau de la domnia-voastră, mă întreb ce fel de motive puteau fi destul de puternice pentru a mă ține departe de domnia-voastră timp de o zi. Dar cînd îmi aduc aminte ce ofensă intolerabilă a adus Maiestatea-Voastră sie însăși și mie, încălcînd toate legile afecțiunii, cred că pentru mine este mai bine să fiu oriunde în afară de locul unde se află Maiestatea-Voastră.

Din acest motiv aș vrea să mă retrag departe de Maiestatea-Voastră și s-o uit pe suverana mea prefăcută și inconstantă. Disperarea mea va fi tot atît de impetuoasă, după cum a fost dragostea mea. Urez

Francis Bacon a fost unul dintre marii protejați ai contelui de Essex. Dar regina nu-l vedea pe Bacon cu aceleași ochi. Timp de un an Essex a insistat ca favoritul său să fie numit procuror general al Angliei, dar Elisabeta a tot amînat pînă cînd a numit în această funcție pe altcineva.

Maiestății-Voastre toate bucuriile pămîntului și să nu fie pedepsită mai mult pentru duritatea ei decît voi suferi eu din cauza cruzimii sale.

Umilul servitor al Maiestății-Voastre, Essex».

DIN NOU ÎN GRAȚIILE REGINEI

În sinea sa Essex nutrea speranța că regina îl va rechema la curte, dar de data aceasta supărarea a ținut mai mult timp: ea a respins încercările indirecte de apropiere ale lui Essex.

Mai mult chiar, regina a aflat că o biografie a lui Henric al IV-lea fusese dedicată «ilustrului Robert Devereux, conte de Essex, mareșal al Angliei, viconte de Hereford și Bouchier etc.».

Prefața acestei lucrări, care ridica în slăvi pe contele de Essex, a iritat-o și mai mult pe regină. Elisabeta a dat ordin ca lucrarea să fie confiscată și toate exemplarele care au putut fi găsite să fie arse.

Dar în curînd regina și-a schimbat din nou atitudinea și l-a rechemat pe Essex la curte.

În scurt timp frumosul Robert Devereux reveni în grațiile suveranei: dansa cu ea și juca cărți, ca pe vremuri, zile și nopți de-a rîndul...

Contele nu se mulțumea însă cu rolul de curtezan. El își păstrase ambițiile militare și a insistat pe lîngă regină ca să-l numească comandant al trupelor engleze care luptau împotriva irlandezilor răsculați. Aceștia, sub comanda unui anume Tyrone, obținuseră o victorie importantă împotriva armatei engleze comandate de Sir Henry Bayonal, care, în urma insistențelor neîncetate ale lui Essex, a fost înlocuit cu favoritul reginei.

George BIANU

(Va urma)

Cucerirea portului Cadix de către flota engleză comandată de Essex a părut să justifice ambițiile militare ale favoritului reginei Elisabeta. Dar succesele sale au fost temporare: pînă la urmă el nu a reușit să-i învingă pe spanioli lîngă Insulele Azore.

În fotografie: o gravură de epocă înfățișînd bătălia de la Cadix, în iulie 1596.

produce

— Garnitura de bucătărie «DUNĂREA» —
din panouri de PAL înnobilat
cu profiluri decorative din aluminiu.
Modularea și compartimentarea
satisfac exigențele cumpărătorilor.

COMBINATUL DE PRELUCRARE A LEMNULUI
BRĂILA

str. Fabricilor nr. 10

— Dormitorul «FELICIA 2» —
din panouri de PAL
furniruite cu mahon sau paltin
finisat cu luciu.
Piesele componente
se înscriu
în spațiile rezervate dormitoarelor.

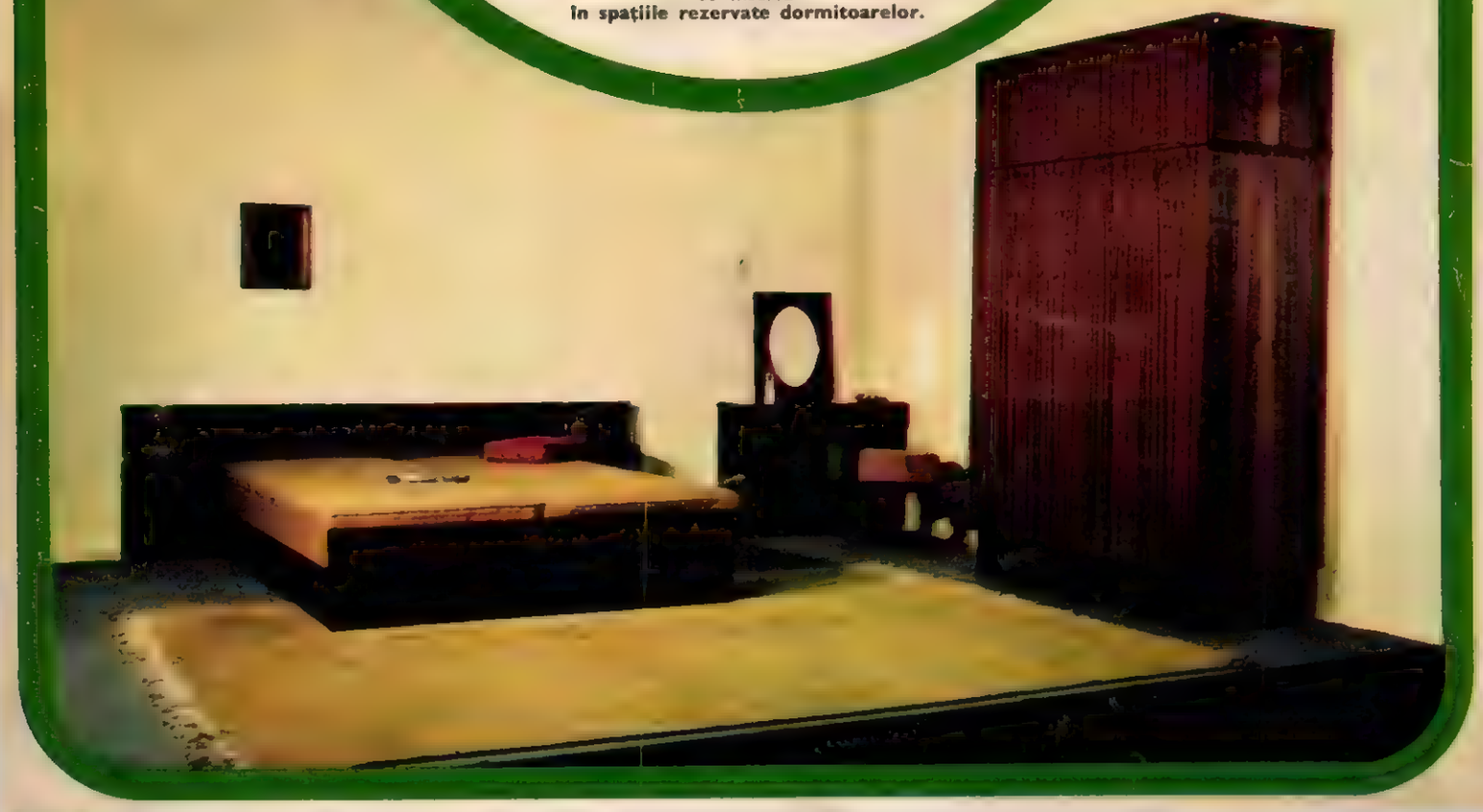

50 DE MAGAZINE ÎNTR-UNUL SINGUR

o vizită la magazinul universal

VICTORIA

este în interesul dumneavoastră!

cronica ringului

INTERVIU PE PERONUL GĂRII

Am intrat în săptămîna de foc a boxului amator european. De aseară, la Belgrad a început marele turneu al campionatelor continentale. Aproape 200 de pugiliști și-au dat întîlnire în capitala Iugoslaviei și au pornit lupta pentru cele 11 medalii de aur. Printre cei care vor juca un rol important în această mare bătălie sportivă sperăm să fie și cei zece reprezentanți ai noștri. I-am văzut acum cîteva zile pe peronul Gării de Nord, înainte de a porni spre aventura pugilistică de la Belgrad. Erau veseli și optimiști. Suporteri ocazionali, destui pe peronul gării, le urau să se întoarcă acasă cu titlurile de campioni. «Dacă le luăm noi pe toate, celorlalți ce le mai rămîne?» — spuse rîzînd antrenorul emerit Ion Popa. Am profitat de ocazie și l-am întrebat:

— Cîte medalii crezi că vom cuceri, tovarășe Popa?

— Dacă aș ști de pe acum, n-aș mai avea nici o emoție.

— Totuși, poți să întrevezi șansele fiecăruia...

— Napoleon spunea că «fiecare soldat poartă în raniță bastonul de mareșal» Cam tot așa cred și eu despre băieți Cine știe de unde sare iepurele? Am văzut atîtea minuni la marile turnee de box, că nu-mi mai vine să fac pronosticuri. Așa, în mare, din punct de vedere al șanselor la medalii, eu aș împărți echipa în trei grupe. În prima, Paul Dobrescu, Alec Năstac, Constantin Gruiescu și Simion Cuțov. În cea de-a doua i-aș trece pe Gabriel Pometcu, Ștefan Băiatu și Toni Mircea, iar în a treia, pe Alexandru Popa și Sandu Tirilă...

— Dar Ion Alexe?

— Dacă mi-ar garanta cineva că Alexe nu va cădea la tragerea la sorți pe aceeași parte cu vest-germanul Hussing, unul dintre cei mai buni «grei» europeni la ora actuală, aș îndrăzni să spun că reprezentantul nostru va boxa în finale la fel ca..

— Măi Ioane, mai scurtează din coada vulpii — intervine în discuție celălalt antrenor emerit al echipei, gălățeanul Petre Mihai. Mai bine să avem ce povesti cînd ne-om întoarce.

...Poate că maestrul Popa mi-ar fi spus totuși mai multe dacă nu se auzea cunoscuta invitație «vă rugăm poftiți în vagoane!» Acum însă, nu-mi pare rău. Dacă știam dinainte ce rezultate vor obține boxerii români, nu aș mai urmări cu atît interes transmisiile meciurilor la televizor în zilele ce urmează...

Petre HENT

Oare cîte sfaturi se pot da în minutul acela scurt dintre reprize? E secretul antrenorului emerit Ion Popa, omul care a condus din colț generații întregi de boxeri la campionatele europene și la Jocurile Olimpice.

tenis

SE JOACĂ TENIS ÎN TOATE JUDEȚELE ȚĂRII

M-am întîlnit cu profesorul Alex. Lăzărescu — secretarul Federației române de tenis — la cîteva zile după întoarcerea sa din Olanda. După ce mi-a confirmat forma bună arătată de Ilie Năstase în meciul cu Okker și mi-a împărtășit îngrijorarea față de meciul cu Noua Zeelandă, secretarul federal mi-a răspuns cu amabilitate.

— Meciul cu Noua Zeelandă va stîrni desigur un mare interes în rîndul iubitorilor tenisului. Cum credeți că se va soluționa marea cerere de bilete pe care nu ne este greu s-o anticipăm, știut fiind că la «Progresul» au rămas, și după finala din toamnă, aceleași tribune neîncăpătoare pe care le cunoaștem de peste 20 de ani?

— Vom organiza, probabil, meciul tot la «Progresul» și vom apela tot la suplimentul de tribune metalice la care am apelat de fiecare dată pentru întîlnirile importante.

— Bine, dar asta costă bani!

— Într-adevăr, costă mulți bani și mă gîndesc că, repetînd operația, cu banii cheltuiți s-ar fi putut construi o bază de tenis convenabilă pe care s-o folosim zeci de ani.

— Sîntem în plin sezon și am dori să știm ce gîndește secretarul federal în legătură cu activitatea internă?

— Cred că hotărîrea comitetului federal de a despărți campionatul național pe echipe pentru seniori de cel pentru juniori este binevenită. Dacă în ceea ce privește campionatul seniorilor sînt convins că ei nu va ridica probleme deosebite, în ceea ce privește campionatul juniorilor au apărut unele fenomene ce mi se par nefirești. Mai întîi vreau să vă anunț cu satisfacție că ceea ce cu 10-15 ani în urmă era o năzuință pentru federația noastră, acum este o realitate. Se joacă tenis în toate județele țării. Afirmația se bazează pe prezența terenurilor, a cererilor de afiliere și a cererilor de sprijinire a activității, cereri sosite la Federația română de tenis de la cluburi și asociații sportive. Cu toate acestea, multe județe au răspuns negativ la invitația de a participa la campionatul național pe echipe pentru juniori. Cauzele pot fi multiple, dar dintre ele una poate constitui o greșeală gravă: lipsa de interes pentru valorificarea momentului favorabil dezvoltării tenisului. Deocamdată nu pot face nominalizări, dar mi-am propus o atentă trecere în revistă a situației din fiecare județ, pe baza căreia Biroul federal să ia unele măsuri operative.

Ștefan GEORGESCU

HANDBAL LA ÎNĂLȚIME

Fără tușă, fără porți și în special fără plase, — de siguranță —, handbalul se poate practica «cu posturi fixe» chiar la etajul IV. Singurul spectator, un arbitru categoric obiectiv, este aparatul fotografic. Cei trei tineri din Kew (S.U.A.), telefoniști de profesie, sînt, după cum se vede, mari amatori de pase la înălțime (10 m).

cititori — comentatori

FANTEZIA LUI DOBRIN ȘI ELEGANȚA LUI BECKENBAUER

Încă de pe la 16-17 ani, *Ioan Helvei* era cotat ca unul dintre cei mai redutabili juniori din țară. Pînă mai ieri activase la echipa «Victoria» din Carei, iar sătmărenii îi făcuseră tentante promisiuni pentru a trece la echipa lor, «Olimpia», aflată pe un loc fruntaș în divizia B, dar, se pare, curtoazia clubului «Steaua» și mirajul Bucureștiului nu puteau fi recompensate cu nimic. Așa se explică faptul că Ioan Helvei figurează ca jucător divizionar A la clubul bucureștean de un an și mai bine. Cert este că de puține ori l-am văzut jucînd în lotul «Stelei», și atunci slab și nereprezentativ. *Oare ce se întîmplă cu acest tînăr de-a dreptul formidabil?!* Ce ni se pare nouă mai alarmant este că echipe suprasolicitate, cum sînt «Steaua» și «Dinamo», care «pesculesc» jucătorii mai buni din provincie, nu totdeauna îi «exploatează» așa cum ar trebui, iar cînd e vorba de un tînăr, cu atît mai mult credem că ar trebui format și corijat și nu ținut pe tușă.

Dacă l-ați văzut jucînd sau dacă-l veți vedea de acum înainte, cred sincer că îmi veți da dreptate. Ioan Helvei aduce în jocul său, pe lîngă cele cîteva note personale indiscutabile și de real talent, fantezia jocului lui Dobrin și eleganța lui Beckenbauer... Și să știți că și-a făcut ucenicia la Carei, oraș ce se poate mîndri cu numărul sportivilor de performanță pe care i-a dat țării de-a lungul anilor.

Dorin SĂLĂJAN
Satu Mare

Cupon de participare la Concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI NR.15

CONSTANTIN TEAȘCĂ
într-o postură mai puțin obișnuită: ENTUZIASMAT!

Scriam în numărul precedent al revistei că n-ar fi cazul să se încerce a se «ordona» jucătorilor noștri victoria *fiindcă ea nu vine decît dacă fotbaliștii noștri au fost învățați să se dăruiască pasionat și responsabil*... Ideea aceasta ne-a fost sugerată de faptul că unii oameni cred că prin simplul fapt că ei îmbărbătează; se întîmplă minuni.

Nu vreau să supăr pe absolut nimeni, dar trebuie spus că, duminica trecută, echipa noastră națională și-a depășit adversarii la toate capitolele. Poate de puține ori am văzut națională noastră furnizînd un astfel de joc: *pasionat și responsabil*. Ea a «stat» bine în teren, ocupîndu-l în lung și lat; a manevrat balonul cu măiestria tehnică impusă de acțiuni și faze; nu a lăsat tenacelui partener de întrecere nici un minut zăbavă pentru a construi sau a se organiza, impunîndu-și jocul agresiv și continuu, reducîndu-i «alonja» (citiți pregătirea fizică) la minimum. Desigur că Valentin Stănescu și Robert Cosmoc pot fi mîndri. Ei au reușit să prezinte în teren o echipă de admirat, plină de viață, compusă din 12 magnifici care au oferit un spectacol deosebit de semnificativ, pe fondul unei pasiuni în care fotbalul însemna pentru toți cei prezenți ieri.

Dintotdeauna știm că părerile sînt împărțite, chiar și cînd este vorba de sublinieri pentru merite ieșite din comun. Eu mă voi opri mai întîi la Dobrin care în acest meci a fost un fel de «coroană» dacă privim unele din realizările trecutului lui. El însă și-a demonstrat acum superba clasă, eliminînd din start toate păcatele (trufia, invidia, lăcomia, mînia, lenea...), prin maniera în care și-a servit coechipierii și cauza colectivă: victoria. De aceea gestul lui se înscrie cu litere majuscule în perimetrul spiritual al fotbalului românesc. Punctez apoi «tehnica de aur» a lui Dumitru, dar mai ales șutul său remarcabil, puternic, precis și oportun, care-mi permite să-l așez în panteonul valorilor fotbalistice ale vremii. Totuși, nu vreau să nu consemnez, pro memoria, jocul acestui «Di Stefano» român: Radu Nunweiller. Prin uluitorul lui travaliu, prin pătrunderile surprinzătoare de duminică ne-a făcut să trăim timp de 90 de minute duelul dintre om și limitele sale fizice, biologice.

Și acum speranțele noastre încep să devină cartitudini. Federația, acționînd multiplu și permanent (dar amînînd încă preocupările tehnice la nivelul cluburilor), a reușit să ne dea o echipă națională curajoasă, cu un dezvoltat spirit colectiv, viguroasă, vivace — fără îndoială — capabilă de a o pune în discuția competitivă mondială. Cîndva ea și-a dovedit tinerețea pe Wembley, iar cuvîntul Mexic i-a legat de un debut promițător al nostru, acum reușind să se plaseze excelent pentru a vedea lumini la orizont: München!

Iar pentru München să le reamintim celor ce au mai auzit asta?) de pe acum jucătorilor vorbele lui Van Gogh: «...Ceea ce se face din dragoste e bine făcut».

ANGELO NICULESCU
comentează pentru dumneavoastră meciul cu R.D.G.

Ceea ce doream cu toții, ceea ce așteptam cu atîta fervoare — victoria în meciul cu selecționata R.D.G. — s-a realizat duminică, pe fremătătorul stadion «23 August», care, în pofida cerului amenințător de ploaie, a fost în întregime conectat la inima mare a celor 12 jucători români, încleștați în partida de aprigă luptă, de bărbătească întrecere cu vajnicii lor adversari.

«Elevii» bine dotați fizic ai lui Georg Buschner au fost — s-o recunoaștem cu toată francheța — inhibați de miza partidei, dar și de știuta superioritate tehnico-tactică a echipei României. În fața unei apărări dîrze, obținută cu ajutorul a 8, 9 și chiar 10 jucători ai echipei R.D.G., «băieții» noștri au supus poarta lui Blochwitz unui veritabil asediu care, în ciuda unor spectaculoase ratări sau a unor șuturi lipsite de forță și de precizie, a sfîrșit prin a ceda în minutul 53, la bine inspirata lovitură a lui Dumitrache *de pe urma greșelii copilărești a portarului est-german*. Jocul a dobîndit după aceea noi dimensiuni în ce privește dinamismul și impetuozitatea, ca urmare a dorinței de egalare a echipei R.D.G., cu inloculri vădite pentru accentuarea ofensivei. Acum, apărarea noastră și-a spus cuvîntul prin Răducanu (care a respins cîteva mingi periculoase), prin promptitudinea în intervenții a lui Dinu, Antonescu, Deleanu și Sătmăreanu, fără ca atacul să sufere vreo stagnare. Fazele entuziasmante la poarta lui Blochwitz au continuat, deși Marcu și Troi au alimentat mai puțin, prin centrări precise, pe impetuosul Dumitrache. Cîteva nedorite frînări au existat totuși, datorită încercărilor de dribling prelungit și de «numere personale».

Un aspect mai puțin încurajator ni l-a oferit echipa noastră de tineret care a cedat adversarei similare cu 1—2. Vîntul destul de violent, cu toate că a bătut tot timpul partidei, nu poate fi invocat drept scuză. A fost favorizată și defavorizată în mod egal fiecare echipă. În altă parte sînt de căutat cauzele înfrîngerii de la Pitești. Printre altele, consider că antrenorii lotului, Cornel Drăgușin și Emeric Jenei, au luat prea puțin în considerație o realitate care ar fi cazul să devină regulă generală în alcătuirea garniturii cadeților noștri. Și anume, ideea potrivit căreia o echipă națională de tineret trebuie obligatoriu să constituie pepiniera lotului prim. În ce măsură cred oare antrenorii Drăgușin și Jenei că jucători ca Sandu Gabriel, Moldovan, Petrescu sau Anghelini ar putea vreodată «onora» cu prezența lor reprezentativa de fotbal a României? O formație incropită în vederea unuia sau a cîtorva meciuri,— chiar obținînd oarecare victorii —,în lipsa deci a acestei nevoi vizionare, nu poate da rezultate decît, cel mult, asemănătoare unei echipe divizionare de rînd

ETAPA VIITOARE

După etapa destul de îndîrjită de miercuri, în care Cupa României a angrenat și echipele din divizia A, campionatul se reia cu partide de mare luptă, în cadrul cărora capătă forme de adevărat derbi întîlnirile: Steaua—Universitatea Craiova (1), Sportul studențesc—F.C. Argeș (1), C.S.M Reșița—Dinamo (1), la care se adaugă jocuri tot atît de importante pentru clasamentul returului, ca: A.S.A.–Sport Club Bacău (1), Farul–«U» Cluj (x), U.T.A.–Petrolul (x), C.F.R. Cluj–Steagul roșu (1), Jiul–Rapid (x).

accente

Fotbalul competițional nu mai este de mult o poveste romantică. Eleganța, gestul artistic, spectacolul sînt de cele mai multe ori jertfite pe altarul pragmatic al luptei pentru punctele care te urcă sau te menține. Echipa R.D. Germane ne-a dat în prima repriză a meciului de duminică o mostră de pragmatism, depersonalizînd 11 jucători, reduși la rolul de a țese o plasă de păianjen menită să paralizeze jocul formației noastre. O singură greșeală a portarului Blochwitz — greșeală amendată cu precizie de matematician de acest pursînge al fotbalului care se numește Dumitrache — l-a obligat pe oaspeți să-și scoată armele (și ne-au dovedit că în panoplia lor au și altceva, nu numai scuturi și plase), dar timpul irosit aproape exclusiv cu demolarea jocului nostru s-a răzbunat.

Am învins cu 1—0, puteam (și meritam) să învingem mai clar, după cum puteam să nu învingem deloc, dacă Răducanu nu ar fi reușit o paradă de Inger în picioarele lui Ducke! Nu, nu ne mulțumim, îndeobște, cu puțin, dar 1—0, duminică, înseamnă — pe planul luptei din serie — cam tot atît cît ar fi însemnat și 5—0! Judecata nu este falsă și nici măcar paradoxală, pentru că un 5—0 ar fi fost în aceeași măsură ANULAT de un numai 0—1 în meciul retur, așa cum poate fi anulată victoria noastră cu 1—0. Mizînd, logic, numai pe victorii în celelalte partide pe care le au de susținut echipele R.D.G. și României în afara întîlnirii directe, reprezentativa noastră are (și ar fi avut și la 5—0) nevoie, oricum, măcar de un rezultat egal la Leipzig. Mai multe goluri înscrise duminică ne-ar fi făcut, poate, euforici, dar n-ar fi însemnat, repetăm, nici o garanție în ce privește cîștigarea seriei. Așa stînd lucrurile, tragem linia și adunăm. În afara celor 2 puncte (absolut necesare), echipa României și-a asigurat caimul atît de prețios pentru pregătirea ultimei bătălii. După cum s-a văzut, «11»-le tricolor se află pe drumul bun, dar jocul său trebuie — și poate — să se lege, să se articuleze, mult mai bine. Deși Marcu s-a încălzit mai greu (nici n-a fost, după părerea noastră, jucat cum trebuie de coechipieri în prima repriză), ne exprimăm opinia că antrenorii Stănescu și Cosmoc au ales cu adevărat cei mai potriviți 11 fotbaliști la ora meciului.

Urmează o perioadă de muncă, de pregătire, pe care iubitorii fotbalului o privesc cu încredere și speranțe.

Clubul de fotbal România a dovedit că merită încrederea pe care o investim în el.

Marius POPESCU

confidențial

Ceea ce ar putea să apară drept o adevărată «campanie antitrucaj» este, de fapt, consecința unor fapte și măsuri care se leagă între ele ca verigile unui lanț. Vorbeam, săptămîna trecută, despre inițiative particulare, pornite pe cele mai casnice piste (în speță, folosirea unui medic-paravan pentru o intervenție la un... scor, după o intervenție chirurgicală făcută soției unui antrenor). Iată că, în sfîrșit, împotriva mașinațiilor (care au ajuns stridente uneori) federația s-a decis să ia unele măsuri.

O discuție cu una din personalitățile fotbalului nostru, președintele colegiului central de arbitri, ing. **Andrei Rădulescu**, ne-a pus în temă cu una din inițiativele forului de specialitate întru descoperirea merelor putrede. Este vorba de trimiterea la unele partide din diviziile B și C a unor observatori federali incognito, care să ia bilet de meci, să stea cuminte în tribună și să raporteze eventualele încălcări ale eticii de întrecere.

Întrebare: De ce această măsură?

Răspunsul lui Andrei Rădulescu: **Pentru că un echilibru nemaiîntîlnit de mulți ani în campionatele diviziilor B și C — echilibru atît la nivelul luptei pentru locul I, cît și pentru evitarea retrogradării — face ca unele partide să stea sub amenințarea unor «partide» din culise.**

Așa este, nu ne îndoim.

O singură întrebare suplimentară: cum PROTEJĂM meciurile din divizia A?

M.P.

«Poate de puține ori am văzut națională noastră furnizînd un astfel de joc: pasionat și responsabil».

semnal extern

cambodgia

Cele peste patru luni scurse de la restabilirea păcii în Vietnam au avut darul să sublinieze cît de tenace și amplu trebuie să fie efortul pentru construirea unor relații pașnice în peninsula indochineză. Obținînd o strălucită victorie în apărarea libertății și independenței naționale, popoarele țărilor din această regiune se dovedesc mai departe factorul fundamental pentru lărgirea și consolidarea păcii în Asia de sud-est. Din acest punct de vedere sînt de evidențiat acțiunile poporului cambodgian pentru restaurarea păcii și în țara sa în condițiile restabilirii unei autentice independențe, suveranități și libertăți. Iată cîteva aspecte ce reclamă atenția.

1. Dezvoltarea cu succes și în profunzime a luptei forțelor populare din țară sub conducerea Frontului Unit Național al Cambodgiei și a guvernului regal de unitate națională. Potrivit aprecierilor șefului statului cambodgian, prințul Norodom Sianuk, după reîntoarcerea din teritoriile eliberate, forțele populare controlează aproximativ 90% din suprafața țării, pe care locuiește 80% din populație. În zonele eliberate s-a creat o administrație politică revoluționară, se desfășoară o intensă activitate productivă, se cimentează legăturile dintre luptătorii forțelor populare și masele țărănești.

Evenimentele însele ilustrează criza structurală a regimului Lon Nol, izolarea și șubrezenia sa, faptul că menținerea lui cu prețul unei ipoteci față de ajutorul militar american cronicizează o gravă încordare națională. Din ce în ce mai repetat întîlnim în telegramele de presă indicația că Pnom-Penh este cea mai nesigură capitală din Asia.

2. Continuarea, fie și intermitentă, a bombardamentelor și a diferitelor misiuni ale aviației americane în zonele eliberate din Cambodgia, perpetuarea sprijinului militar al S.U.A. și aliaților lor către regimul Lon Nol atrage atenția asupra posibilității alterării spiritului unei reglementări pașnice în întreaga Indochină. Cît se poate de întemeiat, în presa internațională, inclusiv în cea din Statele Unite, se califică direct asemenea acțiuni agresive drept principalul obstacol dinafară în calea construirii unei Cambodgii independente, suverane, neutre, democratice și pașnice, potrivit voinței poporului acestei țări, greu încercat.

3. În contextul avansului prioritar și puternic prin care o evoluție pașnică se instaurează în Vietnam, opinia publică din diferite state ale lumii manifestă preocuparea ca situația din Cambodgia să treacă de pe coordonatele unui focar de agresiune la o stabilizare pașnică, excluzîndu-se orice fel de amestec imperialist.

Actuala vizită a șefului statului cambodgian, prințul Norodom Sianuk, într-o serie de țări ale lumii confirmă simpatia și solidaritatea popoarelor cu cauza eliberării Cambodgiei. În această ordine de idei, președintele Frontului Unit Național al Cambodgiei relevă: «Datorită președintelui Nicolae Ceaușescu ne-am bucurat permanent, încă de la începuturile luptei noastre împotriva agresiunii imperialiste, de un sprijin consecvent, ferm și multilateral din partea României».

Pentru indivizibilitatea păcii mondiale în condițiile contemporane se impune din nou concluzia că este necesară încetarea oricărui act de agresiune în orice loc de pe glob. Deci inclusiv în Cambodgia.

Cristian POPIȘTEANU

scrisori cu adresă

relații

Restabilirea relațiilor diplomatice dintre Argentina și Cuba înseamnă într-adevăr la unele reflecții.

Să menționăm mai întîi că este vorba de un proces semnificativ — Argentina devenind a opta țară din zona Americii de Sud și Centrale care întreține relații diplomatice cu Havana.

Hotărîrea luată luni de președintîi Hector Campora și Osvaldo Dorticos Torrado evidențiază realismul și înțelepciunea noului guvern argentinian care, abia instalat, întreprinde un act de politică externă curajos și pozitiv. Hotărîrea confirmă prestigiul și autoritatea Cubei socialiste pe continentul latino-american, în lume. Cele două guverne apreciază, pe bună dreptate, că acordul privind restabilirea relațiilor lor diplomatice inițiază o nouă etapă în raporturile bilaterale, stimulînd dezvoltarea lor pe multiple planuri.

Acordul convenit la Buenos Aires constituie și un act de dreptate. Se știe că relațiile dintre Argentina și Cuba, dintre alte țări latino-americane și Cuba, au fost întrerupte în 1962 ca urmare a unei rezoluții adoptate de Organizația Statelor Americane și inspirate de Washington. De 11 ani nu constituie un secret faptul că rezoluția O.S.A. de la Punta del Este a fost inițiată și impusă de «marele vecin» din nord. Nu intenționăm acum să relevăm cum a fost cu putință un asemenea act arbitrar și abuziv — aceasta e o poveste mai veche și mai lungă — ci, mai degrabă, să subliniem că menținerea în vigoare a rezoluției respective nu mai este cu putință. Și aceasta datorită, pe de o parte, profundelor evoluții politico-sociale intervenite pe continentul latino-american în ultimul deceniu — viguroasa afirmare a principiilor independenței și suveranității naționale, a voinței ferme de a stăpîni propriile resurse materiale și umane, a dorinței de a stabili raporturi de la egal la egal și în beneficiul reciproc cu toate țările lumii. Pe de altă parte — datorită caracterului însuși al rezoluției, de act potrivnic intereselor popoarelor respective, de act în contradicție flagrantă cu evoluția vieții internaționale. Spus mai simplu, viața s-a dovedit și de astă dată mai puternică decît doctrinele bazate pe iluzii. Rezoluția de la Punta del Este se inspira din «doctrina constrîngerii prin izolare» și, după cum se știe, asemenea doctrine nu se aplicau numai împotriva Cubei. Obiectul atacului lor l-au constituit China, R.D. Germană, R.P.D. Coreeană și alte țări. Dar e îmbucurător să constatăm că rezoluțiile cu anomalii congenitale suferă rapid de paralizie infantilă și, deși se bucură de asistența unor medici mari și experimentați, se prăpădesc văzînd cu ochii.

Nu se poate spune că viața internațională a dus lipsă de doctrine; dimpotrivă, unele dintre ele au beneficiat chiar de numele autorilor lor, cunoscuți oameni politici. Dar doctrinele inspirate de dorința de a frîna cursul vieții politice internaționale, de confuzia dintre iluzie și realitate, dintre forță și putere — asemenea doctrine au o viață scurtă și grea și nu arareori sfîrșesc în mod ridicol. Dar aceasta nu le face mai puțin primejdioase și dăunătoare. Rezoluția de la Punta del Este a adus daune serioase Americii Latine și asistăm astăzi la un amplu efort politic pentru lichidarea urmărilor ei, pentru restabilirea adevărului și impunerea dreptului asupra forței.

Ion CÂRJE

mapamond '73

ultima șansă

Într-un articol publicat de un supliment al revistei «Le Nouvel Observateur» sub titlul general «Ultima șansă a pămîntului», Théodore Monod își propune să arunce o scurtă privire asupra diverselor etape ale situării omului în sînul biosferei, pentru a urmări curba imaginară a acestei poziții prelungite în viitor: «Într-o primă fază, omul n-a fost decît un animal de pradă printre celelalte răpitoare, ocupînd un loc destul de modest în biocenoză (adică în asociația echilibrată de ființe vii în lumea animală și vegetală a unui habitat determinat). Partea pe care și-o atribuia din mediul înconjurător putea fi comparată cu partea celorlalți: a leului, a panterei, a maimuțelor. Dar odată cu perfecționarea tehnicilor de achiziție, a cuțitului, a vîrfului de lance, a săgeții, a securii, a focului, eficacitatea sa a crescut sensibil. Între uneltele sale, fierul îl locul pietrei, în timp ce se dezvoltă consecințele revoluției neolitice: domesticirea animalelor, cultivarea cerealelor, ceramica, cratița și cuptorul. În corelație cu aceasta se modifică și structura socială; cu timpul se naște orașul și, în consecință, apar palatul, templul, dugheana, antrepozitul, cazarma, bordeiul și închisoarea. Sfînta civilizație e în plin marș... Dacă, la început, un anumit echilibru mai putea subzista între potențialul de distrugere al omului și capacitățile de recuperare a mediului natural, de acum balanța va înclina tot mai mult în favoarea agresorului. Din acest moment procesul este clar angajat: el va duce direct la buna bombă atomică și la alte minunății pe care ni le mai pregătește tehnologie belicoasă devenită un scop în sine, mediocru grijulie față de ceea ce ar fi trebuit să conteze mai mult: omul...»

Nu simplismul dezarmant al acestui raționament mi s-a părut tulburător, ci strigătul de angoasă care . se poate citi printre rîndurile autorului. El vede în criza mediului înconjurător numai rezultatul unei violări din ce în ce mai grave a legilor ecologice bazate pe interdependența dintre ființe și mediul fizic în cadrul echilibrului natural. A exclude însă din analiza crizei mediului înconjurător implicațiile pe care le-au avut și le au în raportul om-natură clasele sociale și sistemele economice nu înseamnă decît a respinge atît posibilitățile de înțelegere a fenomenului, cît și perspectivele soluționării crizei. Impunerea pe ordinea zilei din Occident a imperioasei necesități de a se iniția acțiuni de luptă cu poluarea a fost făcută de stadiul critic la care s-a ajuns și de imposibilitatea stăvilirii reacției opiniei publice, a maselor direct afectate de fenomen. Oriunde în lume, trezirea conștiinței ecologice, ridicarea la cel mai înalt rang a problemelor legate de necesitatea adoptării unor măsuri imediate pentru însănătoșirea mediului înconjurător au fost determinate de opinia publică.

«Ultima șansă a pămîntului», dacă va fi vreodată vorba de vreo «ultimă șansă», nu poate fi oferită decît de umanitate, prin tot ce are ea mai conștient și mai responsabil față de viitorul acestei locuințe comune cu resurse limitate, care zboară în cosmos sub numele de Terra.

Ioan GRIGORESCU

tragică realitate

O dramatică imagine-avertisment, realizată în orașul francez Mazamet — cu ajutorul a 16 610 localnici — de televiziunea franceză, pentru a ilustra numărul victimelor accidentelor de circulație pe șoselele Franței într-un singur an (1972) și a chema la adoptarea de măsuri care să ducă la preîntîmpinarea numeroaselor accidente.

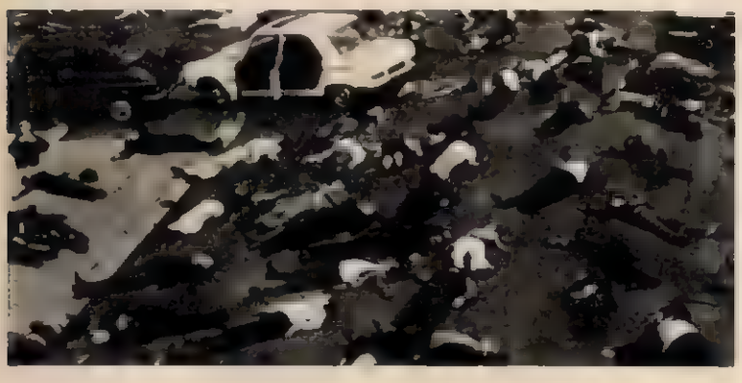

ingrid bergman, încîntată și speriată

Iată pe cunoscuta actriță de origine suedeză Ingrid Bergman sosind, împreună cu fiul ei Robertino, la Palatul Festivalului internațional cinematografic din Cannes, al cărui juriu l-a prezidat. O misiune pe care a primit-o «încîntată, dar și speriată» — cum a declarat ziariștilor — de atmosfera cam nebunească, specifică festivalurilor cinematografice — «toată această îngrămădeală, toată această mulțime insistentă». Asaltată totuși de ziariști și întrebată despre planurile sale, Ingrid Bergman, care și-a consacrat activitatea în ultimul timp mai mult teatrului, a răspuns că «pentru a reveni pe ecran aștept un rol interesant și bogat, un rol potrivit vîrstei mele» (58 de ani).

artă plastică românească la praga

Tapiserii, lucrări în lemn și de ceramică, creații a circa patruzeci de artiști plastici din țara noastră, au fost prezentate timp de o săptămînă praghezilor, în sala de expoziții a Centrului de creație artistică populară din capitala cehoslovacă. Exponatele s-au bucurat de aprecierile numeroșilor vizitatori, care au remarcat îmbinarea armonioasă a formelor și culorilor cu calitățile funcționale și utilitare.

Foto: Pragopress

valori românești în univers

vuia, pionier al aviației mondiale

Cu zeci de ani înainte, cu greu și-ar fi închipuit cineva că, dintr-un punct oarecare de pe glob, prin mijloacele din interiorul unui corp mai greu decît aerul, omul se va putea desprinde de pămînt, va zbura în văzduh și va reveni, luînd din nou contact cu solul, fără vătămare. Și totuși printre spiritele îndrăznețe și ochii cercetători care scrutau viitorul la început de secol XX, printre vocile răzlețe care se ridicau în vreun colț al lumii, un român cutează să definească într-o formă precisă zborul acesta integral și să imagineze chiar mașina care avea să-l execute. Acesta a fost Traian Vuia, modestul fiu de țăran, dotat cu o rară intuiție și tenacitate, prin care poporul român a dăruit omenirii un mare deschizător de drumuri în domeniul inaugurat odată cu începutul secolului nostru — aviația.

A plecat din Banat, ținutul său natal, hărțuit de întrebări, frămîntat de doruri și năzuințe, a ajuns la Paris cu ideea nestrămutată de a pune în practică un proiect care se înfiripase de mult în mintea sa. Acolo însă, toți tehnicienii, inginerii și constructorii își îndreptau preocupările către balonul dirijabil, aflat în centrul atenției generale. Se părea că numai aparatele mai ușoare decît aerul sînt menite să se dezvolte, că aí lor este viitorul. Și totuși Vuia a susținut cu tărie, în fața tuturor, că dirijabilul nu are viitor, că succesul său este efemer. Iată-l, în ziua de 16 februarie 1903, depunînd un memoriu științific foarte documentat la Academia de științe din Paris asupra unui aeroplan așezat pe patru roți cu cauciuc. «Greutatea este departe de a fi factor stingheritor în rezolvarea problemei navigației aeriene», spunea Vuia în acest memoriu. De această afirmație, confirmată pe deplin astăzi, este legat primul său merit științific de importanță capitală.

Cu atît mai mare este meritul său cu cît nimeni nu zburase încă pînă la data de 16 februarie 1903, cînd Vuia și-a depus proiectul său la Academia de științe.

Memoriul lui Vuia a fost însă clasat, deoarece succesele răsunătoare ale dirijabilelor și încercările infructuoase ale avioanelor prezentate pînă atunci au făcut ca Academia de științe din Paris să renunțe pentru un timp să mai ia în considerare proiectele privind zborul unui avion mai greu decît aerul.

Atunci, Vuia a luat hotărîrea de a demonstra tuturor, cu prețul oricărui sacrificiu, că avea dreptate. Din cauza greutăților materiale pe care le-a întîmpinat, abia în 1905 a reușit Vuia să-și construiască aparatul — rodul concepțiilor sale novatoare. Chiar și motorul a fost opera sa, căci a trebuit să-l conceapă el însuși aproape din nou, adaptînd anumite realizări din acea vreme la nevoile avionului său. Și, la 18 martie 1906, la Montesson, lîngă Paris, Vuia s-a desprins de pămînt, s-a ridicat la o înălțime de aproape un metru și a parcurs aproximativ 12 metri în aer. Pentru prima oară un aparat mai greu decît aerul reușea să facă un zbor complet: rularea pe pămînt, decolarea, zborul în aer și aterizarea, numai cu mijloacele proprii ale avionului construit de Vuia. Aparatul era prevăzut cu un tren de aterizare în formă de cărucior, pe patru roți cu cauciuc, avînd și amortizoare pentru absorbirea șocurilor: acesta este printre primele sisteme de trenuri de aterizare folosite în aviație. Din păcate, evenimentul acesta, atît de important pentru dezvoltarea de mai tîrziu a aviației, nu a fost omologat oficial, din lipsa unei comisii oficiale la fața locului. Prioritatea lui Vuia în ceea ce privește realizarea primului zbor complet este însă astăzi unanim recunoscută de publicațiile de specialitate autorizate, care îi consacră pagini elogioase.

Vuia a adus și contribuții importante în construcția elicopterelor, cu care a efectuat încercări reușite. O altă importantă realizare a sa este generatorul cu ardere catalitică, denumit astăzi «cazanul Vuia», care a primit o dezvoltare remarcabilă și în zilele noastre.

Pentru poporul român este o mare mîndrie aceea de a fi participat prin Traian Vuia, urmat de Aurel Vlaicu și Henri Coandă, la cea mai frumoasă manifestare a geniului omenesc de la începutul secolului al XX-lea, manifestare care avea să ducă, în numai o jumătate de secol, la o dezvoltare uluitoare a navigației aeriene, urmată apoi de era navigației cosmice.

Acad. Elie CARAFOLI

lumea văzută de aproape

ce-i pe pînză nu e viu și natural

Pe vremuri, mulțimea de gură-cască adunată la bîlci privea extaziată la minunățiile «pînăramei». Un zdrahon de om, răcnind ca din gură de șarpe, îi invita pe tîrgoveți să vadă ce n-au mai văzut. Drept argument, pentru întîlnirea cu «copilul cu două capete», folosea sloganul: «Ce-i afară pe pînză, înăuntru e viu și natural». Cine se păcălea se păcălea, și pace.

A crede, nu înseamnă că ai și căzut în vreunul din cele șapte păcate capitale. A persevera însă, lăsîndu-te amăgit de glasurile de sirenă ale șarlatanilor, înseamnă a da dovadă cel puțin de naivitate. Ca să nu spun mai mult.

Mai acum cîteva zile am întîlnit un fost coleg de școală, „pe care nu-l mai văzusem de mult. Stătea hipnotizat, ca o găină în fața liniei trase cu creta pe caldarîm, lîngă o mașină de culoarea singelui. Era frumoasă drăcovenia pe patru roți, e adevărat. Și pe deasupra purta și număr străin. Amicul, avînd sub braț o revistă de pe alte meleaguri, s-a simțit dator în loc de bună-ziua, de întrebarea poate convențională «ce mai faci?», să-mi spună: «Ce-i al lor e al lor. Au, dom'le. Uite, și în fotografiile astea, ce femei, ce case, ce lux. Ei, da...»

Ne-am despărțit tot atît de călduros precum ne-am întîlnit. Și poate că n-aș fi amintit de acest episod dacă el n-ar avea corespondent, pe un plan ceva mai larg, în rîndul unora care, asemeni credulilor de la bîlci, se opresc doar în fața pînzei meșteșugit pictate, neștiind sau nefiind în stare să știe că în spatele ei viața nu e stropită doar cu esență de roze.

Departe de mine gîndul de a nega că societatea de consum nu își etalează, asemeni unei femei, tot ce are mai frumos. Și are ce etala. Și mărfuri, și mașini, și magazine — ca să nu mă opresc decît la elementele ce șochează în primul rînd.

Întrebarea care se pune însă e: ce cadru de viață oferă această orînduire, ce perspectivă — știut fiind că omul nu se poate limita, dacă este cu adevărat om, doar la o existență egoistă, solitară, privind cu indiferență la dezagregarea valorilor etice și morale. Apologeții teoriei bunei stări generale care ar exista, chipurile, astăzi în lumea capitalistă merg atît de departe, încît cer chiar o stăvilire a acestei paradiziace fericiri. În această ordine de idei, specialiștii de la «Institut of Tehnology» din Massachusetts (S.U.A.) fixează anul 2000 ca sfîrșit al lumii în cazul cînd dezvoltarea consumului va avea cadența actuală. Iar economistul Sicco Mansholt pledează, și el, pentru reducerea consumului de bunuri materiale.

Se bate multă monedă și pe afirmația că de vină pentru toate racilele societății capitaliste este expansiunea economică. Alți teoreticieni, cum sînt George MacLay și Humphrey Krupl, au descoperit piatra filozofală afirmînd că, prin asemănare cu viețuitoarele necuvîntătoare, lumea trebuie să se împartă obligatoriu în oameni care domină și care sînt dominați. De aici, vezi Doamne, necesitatea logică a bogaților și săracilor, a exploataților și exploatatorilor.

Apropo de afirmații ca acelea relatate mai sus, mi se par deosebit de interesante concluziile la care au ajuns doi politologi francezi.

Într-un interviu publicat în revista italiană «L'Europeo», Maurice Duverger, docent universitar la Sorbona, spune: «Dacă astăzi calitatea vieții noastre se degradează, fenomenul nu se datorează expansiunii economice a lumii occidentale, ci modului în care această expansiune este orientată de imperativul profitului. Eu pun sub acuzare mentalitatea dominantă din sistemul capitalist».

La rîndul său, Claude Julien, ziarist la «Le Monde», scrie în cartea «Sinuciderea democrației»: «În prezent, societatea de consum tinde să sublinieze ceea ce este menit să contribuie la sporirea fericirii noastre personale, punînd pe plan secundar fericirea altora, adică un sistem de viață mai just, mai uman, mai liber. Asemenea lucruri însă nu interesează astăzi pe nimeni. Avem nevoie să răsturnăm însă actuala ierarhie a valorilor, să revoluționăm structurile noastre economice și politice».

Să recapitulăm, deci. Nu dezvoltarea economică este responsabilă pentru gravele malformații ale orînduirii capitaliste care duce la alienare, degradare morală, la poluarea conștiințelor. Ci sistemul însuși. Ar fi cel puțin ilar să se afirme că datorită expansiunii economice a înflorit criminalitatea și violența, consumul de droguri și pornografia. În fond, marii consumatori, marii beneficiari ai tuturor acestor subproduse sînt tocmai păturile avute, oameni cărora fiindu-le străină munca își caută refugiul la periferia vieții, în cotloanele ei întunecoase. Dacă pot apărea asemenea cărți cum este romanul lui Ives Navarre, dedicat unor homosexuali sifilitici, sau al lui Jacques Serguine, care recomandă, ca o rețetă a fericirii conjugale, ca o dată pe săptămînă să-ți păruiești nevasta, dacă în Statele Unite a devenit o modă literatura pornografică scrisă de femei, dacă s-a ajuns la înființarea de întreprinderi cu capital multinațional care să facă o sursă de venit din prostitute — așa cum este cea din Kaiserlautern (R.F.G.) condusă de proxenetul Kurt Kohis —, dacă flagelul drogurilor îngrijorează guvernele din Occident, este pentru că societatea de consum a proliferat asemenea excrescențe, la cerințele celor care se află în vîrful piramidei. Gusturile huzurului nu cunosc limite. Și cînd asemenea gusturi îmbun — potrivit legii cererii și ofertei — înflorirea industriei ce otrăvește mințile și spiritele, fenomenul devine un inamic public.

Aceeași societate a «bunelstări generale» generează, pe de altă parte, în polul opus, exploatarea nemiloasă a oamenilor muncii, lupta celor asupriți, a celor cărora democrația burgheză le contestă drepturile elementare.

Revista «Le Nouvel Observateur» nr. 44 din 20 mai a.c. publică o anchetă cu concluzii zguduitoare, realizată de sindicatele din regiunea Loirei. Este vorba despre condițiile de muncă și de viață din unele întreprinderi. Iată, pe scurt, cîteva aspecte: «Oamenii care manipulează saci încălziți pînă la 70—80 de grade au pielea de pe mîini arsă. Ei nu se opresc însă, continuă munca pansați» (fabrica de ciment Lafarge din Mayeune); «Atelierele de prefabricate grele sînt veritabile cuti de rezonanță. Aici se fabrică, de-a lungul anului, surzi» (Șantierele Dubigeon din Nantes): «Germaine a căzut într-o baie de acid. De atunci, ea nu mai are nici simțul gustului, nici al mirosului» (un muncitor de la Bull-Anjou).

Cînd emigranți mexicani, care muncesc ca niște ocnași la recoltarea fructelor în California, își încrucișează brațele, înfruntînd armele gărzilor marilor latifundiari, o fac pentru a atrage atenția opiniei publice că există și ei, că sînt oameni ca și cei din vilele luxoase, unde fructele sînt așezate în panere de argint și aur.

Societatea de consum se dezvăluie în toată goliciunea ei, arătînd adevărul așa cum este și nu cum îl înfrumusețează zeloșii ei propagandiști.

Ce-i afară pe pînza de reclamă, înăuntrul lumii capitaliste nu-i viu și natural.

Ion MĂRGINEANU

cronica de trei secunde

duminica, zi de joacă

Pesimiștii susțin că în zilele noastre nimeni nu mai moare pentru ceva, pentru o idee, pentru un ideal, nici măcar pentru o femeie. Ei văd — în crudul lor umanism — un regres. Ei aduc ca probe milioanele de ferpare și de știri diverse ale ziarelor lumii unde se consemnează morțile prin incendiu, prin catastrofe aeriene, prin boli și cutremure, prin neglijențe și ghinion subit. Ce ar putea replica aici optimistul?

Și în ce ar consta aici optimismul?

Dovezile lor sînt multe și par irefutabile. De foarte multă vreme, într-adevăr, n-am mai auzit ca un om să prefere a muri decît a-și renega ideea sa că pămîntul se învîrtește în jurul omului... Eu nu văd în asta neapărat un regres. Omul poate prefera morții o revoltă, o revoltă în apărarea ideii sale — ceea ce nu mai e nici pesimism, nici optimism.

Dar fiindcă «prea multe dovezi obosesc adevărul», — cum spunea un suflet mare —, eu mă duc din nou pe teritoriul lor, deschid sutele de ziare, străbat toate ferparele și anunțurile catastrofice, îndărătnic, revoltat, hotărît să le răstorn demonstrația, încredințat ca un inflexibil optimist ce sînt, că nu-mi trebuie decît o singură moarte pentru o iluzie ca să le spulber certitudinea, și mă duc pînă departe, pînă foarte departe, pînă la știrile de două rînduri, trecînd peste buletinele meteorologice, cursele de cai și programele de televiziune, parcurgînd parcuri, străzi, căi ferate și lazuri, cu incendiile lor, convins că nu se poate, nu se poate să nu găsesc o moarte pentru o himeră, pentru un vis, ca să ajung — deodată și din întîmplare, după o rubrică a cosmonauților — pe un teren viran din Paris, unde se joacă nu știu cîți copii, și unde lui Hervé îi scapă din mînă balonul cumpărat de tata. Hervé, băiețaș de opt ani, suflet care știe ce-i un balon, balon care zboară peste zidul înalt de trei metri al atelierelor, zid pe care copiii îl încălecau cum și cînd vroiau, ceea ce a silit autoritățile să mai ridice încă un grilaj electric înalt de cinci metri, pentru ca nici un copil să nu ajungă, pe aici, la linia de metro care trece prin apropiere, în cîmp deschis, ceea ce i-a silit pe Hervé și pe amicii săi, înnebuniți ca și el să prindă balonul, să sară peste zidul de trei metri, să ajungă la grilajul electric, să găsească o gaură acolo, balonul — în zborul lui — plutind pe linia de metro, aproape, numai să treci prin grilaj și să-l prinzi...

Hervé, la opt ani, a trecut prin grilajul electric și a fost electrocutat. Era duminică, zi de joacă, prea puțini oameni mari în ateliere... — precizează ziarul.

Dar atît timp cît pe pămînt se mai poate muri pentru a prinde un balon, — fie el de săpun —, încă se mai poate spera, fie și metaforic, fie și sălbatic, fie și cu cruzime, în mai bine.

Radu COSAȘU

de la lume adunate

ISTORIA SE REPETĂ. Ca și în 1925, cînd în orașul Nashville (statul Tennessee — S.U.A.) s-a desfășurat celebrul «proces al maimuțelor», recent senatul aceluiași stat a adoptat, cu 28 voturi pentru și unul contra, noua lege care interzice predarea în școli a teoriei științifice privitoare la originea vieții pe pămînt. După cum se vede, istoria se repetă...

UN INTERESANT LĂCAȘ DE CULTURĂ. În prezența președintelui Heinemann a fost inaugurată recent în localitatea Marbach pe Neckar (R.F. Germania) noua clădire a arhivei literaturii germane. Elegantul lăcaș de cultură, a cărui construcție a durat trei ani, deține, pe o suprafață de 4 500 mp, milioane de manuscrise ale unor autori germani, mergînd de la Wieland pînă la Böll, precum și o bibliotecă de circa 150 000 volume.

MOTORUL ESTE O INIMĂ. Acest lucru nu-l demonstrează inginerul sovietic I. Maslovski. El a inventat un soi de stetoscop, denumit chiar stetofonendoscop, cu ajutorul căruia poate fi detectată pe bază sonoră, orice defecțiune a motorului unui automobil. Stetoscopul poate fi utilizat și la controlul unor elemente de mașini-unelte și al compresoarelor.

O VEGHE FĂRĂ DE SFÎRȘIT. De aproape 30 de ani, dona Ines Palomino Anes (57 de ani) din Sierra de Fuentes (Spania) n-a închis un ochi. Într-adevăr, ziua de iunie 1944, cînd ea e suferit o fractură a mandibulei ca urmare a unui căscat violent, a fost începutul unei veghi interminabile «Orele de noapte sînt, un coșmar pentru mine» — declară dona Ines. Ea poate fi operată cu succes la creier, dar nu se poate hotărî.

S.O.S. SALVAȚI COMORILE ARHITECTURALE. 400 de delegați din toate țările Europei se vor reuni între 4 și 7 iulie a.c. la Zürich (Elveția) într-o conferință destinată salvării comorilor arhitecturale ale continentului. Printre problemele ce se vor discuta vor fi legislația și modalitățile de finanțare a conservării arhitectului, construcțiile istorice, renovarea urbană și creșterea interesului publicului pentru monumentele arhitectonice.

UN CLASAMENT ORIGINAL. Potrivit unui studiu publicat de revista britanică de aeronautică «Flight international», pe locul întîi în ce privește securitatea zborurilor se află companiile aeriene olandeze, urmate de cele din Australia, Belgia, țările scandinave, S.U.A. și R.F.G.

STOMATOLOGUL PE ADRESA DUMNEAVOASTRĂ. Spitalul stomatologic din Perth (Australia) a organizat de curînd unități mobile dotate cu tot ce e necesar pentru o asistență dentară calificată la domiciliul celor care, dintr-un motiv sau altul, nu se pot deplasa. Dacă nu vine Mahomed la munte...

oameni despre care se vorbește

HAILE SELASSIE (n. 1892), împăratul Etiopiei, deschizînd la «Casa Africii» din Addis Abeba festivitățile prilejuite de aniversarea unui deceniu de la înființarea Organizației Unității Africane — în prezența secretarului general al O.N.U., a numeroși șefi de stat și de guvern din țările africane — a declarat: «Sarcina noastră prioritară trebuie să fie eliberarea Africii de ultimele vestigii ale colonialismului și rasismului». El a chemat la alcătuirea unui plan de acțiune pentru următorul deceniu în vederea realizării acestor aspirații.

EPHRAIM KATZIR (n. 1916), ales la propunerea principalului partid de guvernămînt — Mapai — ca președinte al statului Israel, și-a preluat mandatul în cadrul unei ceremonii ce a avut loc la 24 mai în Knesset (parlamentul israelian). Doctor în biofizică, membru al Academiei israeliene de științe și al altor institute științifice din țară și din străinătate, fost conducător al Departamentului științific din cadrul forțelor armate, profesorul Katzir n-a participat activ, pînă-n prezent, la viața politică a țării sale.

EDWARD HEATH (n. 1916), primul ministru britanic, a făcut o vizită de două zile la Paris. Potrivit comentatorilor, unul din obiectivele principale ale convorbirilor sale cu președintele Pompidou — și anume acela «de a reduce numărul punctelor de dezacord asupra Europei occidentale», respectiv în problemele armonizării pozițiilor politice, comerciale și monetare ale Pieței comune lărgite — n-a înregistrat progrese substanțiale. O atenție deosebită a fost acordată și implicațiilor reizbucnirii crizei monetare.

AMIN EL HAFEZ (n. 1926), primul ministru al Libanului — care a revenit asupra demisiei din această funcție, prezentată la 8 mai președintelui Frangieh, în urma incidentelor din ultima perioadă dintre armata libaneză și rezistența palestiniană — a anunțat ridicarea stării de urgență, decretată la 7 mai. Într-o declarație făcută presei, premierul libanez a menționat intenția guvernului său de a acționa pentru stabilirea înțelegerii dintre libanezi și pentru «readucerea la cursul normal a relațiilor cu toate țările arabe».

BOHUSLAV CHNOUPEK (n. 1925), ministrul afacerilor externe al R.S. Cehoslovace, referindu-se, într-un interviu acordat corespondentului A.F.P. la Praga, la tratativele în curs cu Republica Federală Germania privind normalizarea relațiilor dintre cele două state, a declarat că «nu este important dacă problema va fi reglementată la actuala rundă sau la cea viitoare, ci este important ca tratatul să fie bun».

DAVID ROCKEFELLER (n. 1915), președintele lui «The Chase Manhattan Bank», a participat, la Moscova, la deschiderea filialei acesteia în capitala U.R.S.S. — prima prezență a unei bănci americane în Uniunea Sovietică în ultimii 50 de ani. La ceremonia care a avut loc cu acest prilej, David Rockefeller a apreciat evenimentul ca «un nou pas important pentru dezvoltarea pe mai departe a bunelor relații dintre S.U.A. și Uniunea Sovietică».

„acali" își va duce la capăt misiunea?

În imaginea de față, ambarcația «Acali» — la bordul căreia se află membrii unei expediții științifice formate din 11 persoane, condusă de antropologul mexican Santiago Genoves și avînd drept obiectiv studierea comportamentului uman în condiții de izolare și în împrejurări dificile — se vede plutind pe ape liniștite, îndată după ce a părăsit Las Palmas, pentru călătoria prevăzută a se termina, după aproximativ trei luni, prin acostarea la țărmul peninsulei Yucatan. La doar cîteva zile după start, membrii expediției au și început lupta cu împrejurările dificile, o violentă furtună rupînd cablul de oțel al cîrmei, iar nava — ce măsoară 12 metri lungime și 7 lățime, are un deplasament de 50 de tone și este purtată de o singură pînză — a trebuit să fie condusă doar cu o cîrmă confecționată ad-hoc, legată cu frînghie împletită din iarbă de mare. O radiogramă primită de pe vas afirmă că oamenii se simt de pe acum foarte obosiți.

cînd se schimbă unitățile de măsură

Australia a decis să adopte sistemul zecimal. Dar cum pentru cetățeanul de pe stradă obișnuința de o viață nu se poate schimba de la o zi la alta, se întreprinde o largă acțiune — inclusiv cu ajutorul timbrelor (în fotografie) — pentru a se face mai lesne cunoscute noile unități de măsură.

capriciile gustului

NE ÎMBRĂCĂM CUM NE PLACE SAU CUM NI SE PROPUNE?

Vom distinge două zone relativ stabile, în perimetrul realităților la care se referă «linia modei», pentru o anumită perioadă. E «*centrul*», zona din care se dictează noua «linie», zona din care ni se propun prototipurile, unele cu șanse de reușită, altele nu, în funcție de factorii la care ne-am mai referit, și «*periferia*». Odată acceptate, «modelele» sînt lansate pe piață, mai întîi în serie mică. La acest nivel moda este «scumpă». La acest nivel moda este încă raritate, privește, prin excelență, «luxul». Testate ca serie mică și epuizate la nivelul seriilor mici, noile modele sînt propuse pentru producția de serie mare. Pe măsura difuzării lor în rețeaua comercială, ele se ieftinesc, ajungînd ca, în condiții de saturație estetică vestimentară, la sfîrșit, să devină chiar «soldurи». Între timp se caută sensurile unei noi linii și se propun noi modele, urmînd a avea aceeași rută. Din problemă estetică, moda devine astfel o problemă economică, cu implicații în industria țesăturilor, în industria confecțiilor, în comerțul de profil, în bugetul familiilor. Cum ne putem permite să ne îmbrăcăm în consens cu «noua linie a modei»? Noi sîntem dispuși, de cele mai multe ori, să ignorăm tocmai aspectul economic, care, deși se prezintă undeva la subsolul marelui edificiu al modei, apare drept cel mai important. Nu o dată, industria de specialitate, industria confecțiilor, ca și toți ceilalți factori implicați în fenomenul modei au în vedere doar stările de lucruri de la suprafață, fluctuația de forme, schimbarea «liniei», preferința pentru o anumită cromatică. Dificultățile de care și noi ne izbim astăzi sînt legate de faptul că schimbarea «liniei», fluctuația formelor, mutațiile survenite în materie de cromatică a vestimentației nu sînt și nu pot fi niciodată universale. Ele trimit întotdeauna la niște realități sociale determinate, ele trimit întotdeauna la un anumit corp de tradiții, la un anumit statut al gusturilor dintr-o țară sau alta, chiar dacă «linia modei», pentru un anumit sezon sau pentru o perioadă mai mare, se bucură de prestigiul unui «centru» estetic recunoscut. La noi, în materie de modă, am impresia că lucrăm încă pe bîjbîite. Observăm ce se întîmplă în lume, ținem chiar legătura cu cîteva case de modă celebre, la ale căror modele avem acces, și încercăm să producem în consens cu «actuala» linie a modei lucruri însă care nu se cumpără sau se cumpără foarte puțin, în timp ce altele sînt așteptate sau căutate. De cele mai multe ori, fabricile de confecții se mulțumesc cu prelucrarea unor forme străine și producerea lor în serie, potrivit comenzilor formulate sau presupuse că vor fi formulate de către comerț. Cîteodată, chiar unele firme străine solicită executarea, după anumite modele, a unor oarecare cantități de confecții. Contribuția noastră la export se reduce însă numai la executarea respectivelor confecții, în conformitate cu normele impuse de către beneficiarul extern. Ne putem mulțumi numai cu atît? Ce putem întreprinde pe viitor? Sînt necesare, fără îndoială, și la noi cercetări temeinice privind, pe de o parte, noua «linie a modei» în lume, privind, pe de altă parte, realitățile specifice din țara noastră, situația gusturilor de la noi, posibilitățile economice ale publicului nostru. Pe baza unei atente investigații a situației gusturilor, pe baza unei analize atente a preferințelor estetice existente, în materie de vestimentație, va trebui să ne gîndim, pe viitor, la posibilitatea, ca nu mi se pare fără șanse de succes, de a impune, alături de marile case de modă, propriile noastre modele, o «linie» a modei care, fără a se opune tendinței generale, să poarte totuși amprenta unor căutări, a unei fantezii și a unor eforturi creatoare specifice.

Gheorghe ACHIȚEI

Cei care ne propun cum să ne îmbrăcăm trebuie să cunoască nu numai «ce se poartă în lume», dar și ce preferăm noi în materie de vestimentație, în funcție de un complex întreg de factori, dintre care cei de ordin economic nu sînt deloc de neglijat. Studiul vechilor și noilor materiale textile în lumina «actualei linii a modei», studiul «actualei linii a modei» în lumina preferințelor estetice existente pe plan național devin, din acest punct de vedere, pentru creatorii de prototipuri vestimentare necesități stringente. În imagine: aspecte ale studiilor întreprinse în acest sens de către studenții Institutului de arte plastice «Nicolae Grigorescu» din București, care se specializează în creația vestimentară.

POLUAREA FOLCLORULUI (XVI)

Prin urmare, cunoscutul meu socotește antiprogresistă atitudinea de a stărui întru practicarea cîntecului și jocului popular în mediul tineretului intelectual din zilele noastre. Și-ar dori ca tineretul nostru, modern fiind, să petreacă după modelul celui din țările înaintate. Continui relatarea convorbirii precedente. Deci:

...mă aflam la Paris. Mi-a fost dat și mie să întîlnesc tineri «moderni», pavoazînd curioase îmbrăcăminți. Moderni, dar certați cu cea mai elementară igienă. Pletoși și nepieptănați, sfidau cu privirea încrîncenată pentru a ne obliga să înțelegem că atitudinea lor dovedește act de mare curaj. Curajul marilor reformatori.

Prezentam formația lui Gheorghe Zamfir. Veți spune că naiul marelui nostru artist a impresionat printr-un nou exotism. Dar nu. Săli arhipline își arătau admirația nețărmurită față de muzica populară românească. În dreptul teatrului «Le vieux colombier», sediul concertelor noastre, un grup de tineri «moderni». Rezemați într-o rînă de zid. Privirea pierdută. Privind către nicăieri. În stare de mutenie. Pe piept, fel de fel de mărgele și zurgălăi. Mi-am permis o experiență. M-am apropiat de ei. Întreb ce planuri au. Cu greutate îi determin să-și deschidă gurile. Cu plictis îmi răspund: *nimic*. Se lasă, în fine, trași de mine în sală. Nu le spun despre ce e vorba. Îi observ, pe furiș, cu atenție. Să văd pînă unde merge afișata profundă blazare. După prima piesă cîntată nu-i mai recunosc. Reacționează. Aplaudă frenetic, fluieră, bat din picioare. La puțină vreme se contopesc cu ceilalți spectatori. Reacționează întocmai. Gălăgioși și parcă reînviați, își manifestă satisfacția. Sînt pe deplin conștienți de dătătoarele de viață ritmuri ale jocurilor românești, de puternica emoție transmisă prin doine. Acești tineri, pentru care cu cîteva clipe înainte viața nu mai însemna nimic, se metamorfozaseră. Sînt alții. *Primiseră viață din viața cîntecului popular românesc*. La sfîrșitul concertului au tăbărît asupra mea. Îmi mulțumesc:

«*Muzica dumneavoastră este minunată...*».

«*Nu gîndeam că ne mai poate impresiona ceva pe lumea asta...*».

«*Ne-a tulburat peste măsură muzica românească, pe care o auzim pentru prima oară, prin frumusețe, diversitate și mai cu seamă prin extraordinara ei sinceritate...*».

«*Ne-ați dat prilejul să intuim, prin muzica auzită, sufletul unui popor robust, al unui popor demn de invidie...*».

Și mai cu seamă această mărturisire, care, pe mine unul, m-a mișcat profund:

«MUZICA ROMÂNEASCĂ NE-A FĂCUT SĂ SIMȚIM PENTRU ÎNTÎIA OARĂ RĂDĂCINILE ADÎNCI ALE OMULUI UNIVERSAL ..».

Nu continuau, acești tineri, decît să repete ceea ce ne spuneau seară de seară spectatorii permanenți, deveniți suporterii noștri din sala teatrului parizian, de mare faimă odinioară, «Le vieux colombier», care, datorită concertelor de muzică populară românească ale lui Gheorghe Zamfir, își recăpătase pentru o clipă strălucirea din trecut.

Hari BRAUNER

Notă. După ce a citit articolul precedent, tînărul meu interlocutor mi-a afirmat că n-a gîndit-o chiar așa... Cu atît mai bine.

scrisori către un meloman

MUZICA ȘI CUVÎNTUL

Într-adevăr, cum adesea s-a spus, domeniul muzicii începe acolo unde se termină cel al cuvîntului. Muzica există pentru a exprima ceea ce nu este în puterea cuvintelor să exprime. Folosindu-se de un text literar, compozitorul conștient de menirea și suveranitatea sa nu se va simți niciodată aservit poetului sau dramaturgului: chiar cînd ține seamă cu scrupulozitate de viziunea acestora, el face operă de sine stătătoare, căci revelează realități sufletești și spirituale la care nu-i este dat să ajungă cuvîntului (și mai ales cuvîntului atît de sărăcit în viață interioară, semnificații și rezonanțe, pe care se bazează abstractizatul limbaj al omului modern). Cînd recurge pentru a opta să simfonie la scena finală din «Faust», cea care înfățișează înălțarea sufletului prin sferele cerești, Mahler nu repetă, nu reproduce sonor, nu «redă» ceea ce există în poemul lui Goethe, ci ne dezvăluie și ne face să trăim realități spirituale la care versurile abia dacă făceau o extrem de sumară și destul de abstractă aluzie. E ceea ce numai muzica putea să facă, și reușita lui Mahler a fost — în această privință — grandioasă. Ceea ce spune muzica ține într-o asemenea măsură de absolut și este atît de exhaustiv, încît simți cuvintele — *într-un anumit sens* — ca putînd să lipsească: dacă — prin absurd — această muzică ar fi cîntată de soliști și coruri, fără cuvinte, numai cu vocale, sensul ei n-ar fi mai puțin accesibil ascultătorului.

Să nu se la această ipostază drept o desconsiderare a literaturii, ci numai ca o îngroșare a graniței dintre cele două arte, pentru ca cei ce le amestecă să poată distinge mai limpede specificitatea muzicii și absoluta ei suveranitate spirituală. Tocmai pentru că poate *efectiv* ajunge în regiunile spirituale inaccesibile cuvîntului curent (cît ar fi acesta de meșteșugit și poetic transfigurat) își permite muzica adesea să meargă — cu o modestie ce poate lua chiar forma umilinței — în urma literaturii, din care spune (deși nu aceasta este realitatea) că «se inspiră». Și o face mînată de altă trăsătură definitorie a ei, care este capacitatea de infinită iubire: își micșorează dimensiunile, le apropie de măsura omului pentru a putea fi primită și cît de cît înțeleasă de acesta. Cu un termen elinesc, acestui fenomen i se spune chenoză. Ori de cîte ori acceptă să coboare din ametitoarele înălțimi, cu aer prea tare pentru unele piepturi pămîntene (unde o ridică uneori orga lui Bach), pentru a lua înfățișarea unui erou literar sau a unei situații evocate de literatură, muzica trăiește o chenoză, la care consimte în mod liber pentru că vrea să fie resimțită de cît mai mulți ca forță consolatoare și încurajatoare. Nimic mai eronat, în astfel de împrejurări, ca reducerea muzicii de către ascultător la ceea ce spun cuvintele și ignorarea incomparabilei măreții pe care ea și-o ascunde din generoasă și nobilă dorință de a fraterniza. Cu atît mai reprobabili sînt compozitorii care au uitat sau trădat acea splendoare a spațiilor infinite a căror emanație este muzica și au încătușat-o de cele ce spun cuvintele, obligînd cea mai înaripată dintre arte să le ilustreze în mod pedestru.

Conștient de limitele *capacității de expresie* a cuvîntului, muzicianul prețuiește însă cum se cuvine excepționala lui *putere de înrîurire* asupra cugetului. De fapt, cuvîntul este în stare să exercite profunde acțiuni transformatoare în suflete. Ce-l face bunăoară pe Bach în cantatele sale să repete parcă la nesfîrșit același cuvînt, aceeași propoziție? Dorința de a reda acestora prin muzică puterea de a se înfige în conștiință și a lucra acolo cu forță spirituală. Desigur, muzica (cea veritabilă) spune mai mult decît pot spune cuvintele, dar marii muzicieni n-au subapreciat niciodată eficiența cuvîntului ca declanșator de forțe interioare, căci ei au știut deosebi forma degradată a limbajului de acea formidabilă realitate — intraductibilă, vai, prin cuvinte moderne — pe care vechii greci o numeau *logos*. Și astfel Beethoven, ducînd chenoza muzicii pînă la ultima ei expresie, a socotit posibil (spre scandalizarea multora) ca muzica să se prosterneze în fața logosului. Așa s-a născut Simfonia a noua.

George BĂLAN

«Ambasador» — întreprindere de mare prestigiu de hoteluri și restaurante — vă pune la dispoziție serviciile prin unitățile sale:

Hotelul «Ambasador» — elegant mobilat.

Restaurantul și braseria «Ambasador» — vestite pentru varietatea meniurilor — ...

Barul «Ambasador» precum și un oficiu de schimb.

Alte unități ale Întreprinderii de hoteluri și restaurante «Ambasador»:

Barul «Melody»

Restaurantul «Intim»

Restaurantul «Podgoria»

Lacto «Dorna»

Restaurantul cu autoservire «Rapid»

Unitățile din cadrul aeroportului Otopeni:

A.B.C. — Bar de zi

Autoservire

Kateringul — complex care asigură aprovizionarea barurilor de la bordul avioanelor Tarom și altor companii.

În pădurea Băneasa sînt deschise restaurantele

«Parcul privighetorilor» și

«Pădurea Băneasa»

Un camping complet utilat și o braserie.

În jurul lacului Snagov funcționează restaurantele:

Snagov — sat, Snagov — plajă.

«...moartea lui Jaba Gheorghe a fost violentă, leziunile au fost produse prin căderea victimei de pe un vehicul în mers, urmată de tîrîrea și prinderea victimei sub roata acestuia, respectiv prin căderea victimei de pe sapa tractorului și trecerea roții din spate a vehiculului peste ea, la nivelul bazinului...» (din concluziile autopsiei, semnate de către medicul legist Garoiu).

„DIN BEZNĂ, DIN ÎNTUNERICUL DURERII:" RÎNJEȘTE ALCOOLUL

«Inspectoratul general al miliției — postul de miliție Lăpușnicel — DOSAR DE URMĂRIRE PENALĂ nr. 107 130, privitor pe JABA DUMITRU **pentru comiterea infracțiunii de ucidere...**» (reproduc întocmai primele rînduri din carnetul meu de reporter — N.A.).

. . . . . .

Mărturisesc din capul locului că îmi place spectaculosul; îmi place spectaculosul de calitate, spectaculosul unor evenimente, — fie ele superbe sau dramatice! —, care îți transmite însă ceva din viață prompt și mai ales altfel decît te-ai obișnuit să recepționezi tu, veșnic prins de vîrtejul neglijent și multiplu al agitației diurne! Răsfoind însă filele dosarului de mai sus am constatat că voi avea de-a face cu un alt gen de «spectaculos»: acela care îl face pe un anumit cititor să tresară, să înghită apoi rîndurile umplîndu-și imaginația cu scene crîncene, de tip serial TV, pentru ca apoi să-și trezească noaptea vecinul din somn, pentru a-i șuiera cu voce sugrumată: «Ai citit chestia asta? Formidabilă, dom'ne!»...

Ei bine, acest gen de spectaculos îmi repugnă. Voi încerca să-l evit în rîndurile de față, voi face tot posibilul să aștern în scris o dramă, o dramă cumplită și cu urmări imprevizibile!, și voi face asta cu atît mai mult cu cît imediat, pe fila următoare a carnetului, descopăr — și transcriu dealtfel — această destăinuire, această declarație a lui J.D., afirmată cu voce înecată de plîns în incinta tribunalului din Caransebeș, puțin înainte de a se fi dat sentința anunțată de către Arsenie Musteța, președintele completului de judecată: «Puteți să-mi dați ce pedeapsă vreți, o merit! Nu-mi puteți da însă mai mult decît m-a pedepsit Cel de Sus prin faptul că **l-am omorît pe fratele meu!**»... («În acest moment, băiatul ăsta înalt și bine legat, cu figura blîndă și dură totodată, de om de muncă, învățat să muncească și să crească în aer liber, s-a prăbușit moral, izbucnind în hohote de plîns, ca un copil!» — din relatarea judecătorului Teofil Ienciu — N.A.).

...Sala a rămas înmărmurită, cîteva femei aflate aici au început să suspine, s-a dat sentința; apoi, inculpatul a fost scos din încintă, lumea s-a risipit..., și-a văzut de treabă, cu alte cuvinte — în Caransebeș năpădise soarele! — a mai rămas poate un mărunt și abia șoptit murmur al durerii aici, printre băncile goale...

. . . . . .

Jaba Dumitru s-a născut la 8 octombrie 1948, în satul Poiana, comuna Dolhasca, județul Suceava. Meseria de tractorist-forestier i-a purtat în județul Caraș-Severin. În seara zilei de 29 aprilie anul trecut — prin jurul orei 19,30 — Jaba pleacă cu tractorul din punctul de exploatare Tarnita (un soi de cabană), pentru a aduce alimentele necesare aprovizionării muncitorilor de aici.

După ce ridică de la magazie o parte din cele necesare, pleacă mai departe, în satul Pîrvova, pentru a obține restul (ouă etc.). Ajuns în Pîrvova, îl descoperă în bufetul satului pe Gheorghe, fratele său, care «consuma singur o sticlă cu vin!»...

Surprins, Dumitru îl întreabă pe frate-său «ce caută aici, cu ce ocazie s-a deplasat tocmai din Moldova pînă la el?!»... La care Gheorghe îi zice că a venit «pentru ca să-i ceară 5 000 lei împrumut, că se însoară, peste cîteva zile are nuntă» (în mod cu totul ciudat — conform chitanței de expediere nr. 258 630 anexate la dosar — Dumitru **îi trimisese această sumă** încă cu cîteva zile mai înainte!)...

–«Dumitru Jaba nu era băut!»... **(conf. buletinului de examinare clinică pentru intoxicație alcoolică).**

–«Jaba D-tru a recunoscut **că a băut un pahar cu vin împreună cu fratele său atunci, seara...»** (din dosar).

–«Jaba Dumitru și Gheorghe au intrat **în bufet și au cerut o sticlă cu vin, apoi au plecat (?!) și mult timp în noapte s-a auzit tractorul lui Dumitru circulînd prin sat!»... (din declarația lui D. Bălan, socrul bufetierei Anuța Nicolicea din Pîrvova).**

. . . . . .

...Așadar, numitul Gheorghe urmează a avea nuntă peste cîteva zile, a venit la frate-său pentru a cere niște bani împrumut, — deși acesta îi expediase banii mai înainte! —, iar el, fratele, Dumitru, îl lasă pe Gheorghe în bufet cu sticla în față (există aici o neconcordanță de date în declarațiile lui Dumitru și cele ale socrului bufetierei, deocamdată însă acest aspect ne interesează aici mai puțin — N.A.), îl lasă, așadar, cu sticla în față, pleacă după ouă, iar la întoarcere nu-l mai găsește în bufet!...

Nu-l mai găsește pentru simplul motiv că îl descoperă în cu totul altă parte, tîrziu, noaptea — zăcînd beat pe marginea șanțului — la ieșirea din Pîrvova.

. . . . . .

...Locurile sînt frumoase pe aici, pentru a ajunge la cabana forestierilor din Tarnita trebuie să treci printr-o pădure, pe la mijlocul nopții pomii devin parcă mai înalți, întunericul este de nepătruns, doar farurile tractorului mai spală, palid, bezna rece ce înconjoară timpul; Dumitru l-a luat în brațe pe Gheorghe, l-a săltat așa cum a putut, instalîndu-l pe sapa tractorului, să doarmă omul, să-și revină din buimăceală, lar fratele a adormit pe loc pesemne — cine mai poate ști?!...

A pornit apoi spre cabană, conducînd tractorul cu siguranță și poate că și cu liniștea omului care, meseriaș fiind aici, e obișnuit cu tăcerea și întunericul nopții; a pornit poate supărat ușor că fratele său este așa cum este, că îl va face de pomină acolo, la cabană, aducîndu-i în halul ăsta, printre tovarășii săi de muncă! A pornit așadar poate că nu prea vesel, cărîndu-și ruda beată pe sapa tractorului: om pulverizat de alcool pe dinăuntru, gemînd poate la fiecare zdruncinătură. La una din ele... apoi la a doua... și la a treia chiar! La a patra (sau la a cincizecea — cine mai știe?!) s-a întîmplat **prăpădul!**

Dumitru nu a observat la început, a fost nevoit să se întoarcă din drum «deoarece îl pierduse!» S-a întors. **Și l-a găsit zăcînd...!**

. . . . . .

–«...s-au observat leziuni la buza superioară, pe piciorul stîng către șold, ce prezentau tîrîre, iar testiculul drept spart» (it. Dobre Petru, identificînd a doua zi cadavrul din cabană).

. . . . . .

...Sculați din somn, către dimineață, T. Bunduc și T. Coman îl zăresc pe Dumitru sosind clătinat sub greutate, purtîndu-și fratele în brațe; (nici n-a mai oprit motorul tractorului), l-a dus direct în cabană, l-a culcat pe o laviță — «Gheorghe gemea, acuzînd dureri grave în dreptul pîntecelui» — a desfăcut o sticlă cu spirt medicinal, s-a apucat să-l fricționeze... Gheorghe începe însă să urle, oamenii nu mai știu ce să facă, disperat acum Dumitru se urcă din nou pe tractor, gonește, atît cît poate goni cu un astfel de vehicul, pînă în satul Pîrvova să caute un doctor! Nu găsește însă nici un doctor, și atunci îl scoală pe șoferul Iosif Paidola («m-a trezit pe la ora șase dimineața, mai să-mi spargă geamul!») să vie cu camionul și să-l ia pe frate-său, «bolnav», să-l ducă undeva, la oraș...

Iosif i-a ascultat rugămintea, s-a îmbrăcat, au pornit împreună. Atîta doar, că...

. . . . . .

...trebuia să treacă din nou prin pădurea aceea, pomii erau frumoși, căpătaseră acum puțină culoare, aerul era rece, proaspăt, cunoștea, știa bine acest aer al pădurii — unic în lume, și poate că și într-o viață de om! — apoi s-a ivit dinainte cineva care le-a făcut semn celor doi să oprească. Și le-a spus, cu voce tremurîndă, că de-acuma gata, s-a sfîrșit: nu mai are nici un rost să se grăbească!...

. . . . . .

Murise dimineața, așadar, către ora șase; pesemne că pomii pădurarilor — pomii aceia falnici, și buni, și puternici — habar n-aveau de acest lucru, sau dacă da, tresăriseră o clipă, într-o adiere, într-un vaier mingîiat al frunzelor... Murise chinuit, fără a mai putea să-și spună o dorință sau un nume; murise oribil, orbit de durere și răcnet, cu testiculul drept strivit... urmînd, dacă nu s-ar fi întîmplat nenorocirea, să se însoare **peste cîteva zile!...** Murise groaznic, strivit de o roată; murise GROAZNIC, omorît de un FRATE!... Murise groaznic, acolo, pe o nenorocită de laviță, cu pîntecele sfărîmat. **De către un frate...!**

. . . . . .

...persoanele din sală s-au risipit, Corzoul orașului era al dracului de frumos în acea zi; un om s-a dus să-și schimbe haina vărgată cu hainele sale proprii, confiscate **atunci,** la intrarea în detențiunea preventivă pentru cercetare: **plîngea acest om!...**

Sentința a fost impecabilă: «Condamnat la doi ani închisoare **cu suspendarea pedepsei».** Adică — liber!...

...și nu știu de ce, odată cu sentința asta (aici se încheie dealtfel și însemnările mele de reporter — N.A.), mă gîndesc că dincolo de chinuita libertate a acestui om, dincolo de toată grozăvia sau durerea în sine!, dincolo deci de toate cele pe care le va purta cu el o viață!, dincolo deci de toate astea, răbufnind parcă din bezna tragediei, acolo, din întuneric, rînjește neplăcut și cinic... **o sticlă de alcool!**

Horia PĂTRAȘCU

Coperta noastră:
Un artist al vremii noastre: SABIN BĂLAȘA.
Fotografie de Traian PROSAN

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».
41 505
PREȚUL REVISTEI: 1 LEI

Prezentarea artistică
Ion DOGAR-MARINESCU

flacăra album

Fotografie de Elena GHERA

GINA PATRICHI,

actriță al cărei farmec și inteligență scenică au convins și așteaptă să mai convingă.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 140 000 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII – NR. 24 (940) – 9 IUNIE 1973

flacăra

Flacăra martor ocular:

[illegible]

●

[illegible]

[illegible]

– Natura-medicul medicilor: liniștea, ca agent terapeutic

– Tratamentele balneare la ora computerului

●

CE AU FĂCUT, CE FAC, CE VOR FACE ÎN VIITOR [illegible]

De vorbă cu prof. Ioan Ur[illegible] președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

DE LA CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI ARGEȘ COMITETUL EXECUTIV

La adresa dv. nr. 32/1973, prin care ne trimiteți spre cercetare articolul publicat în coloanele revistei dv., vă înaintăm un exemplar din referatul întocmit de către Direcția tehnică-investiții din cadrul Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Argeș

Vicepreședinte, ing. Ion Ionescu

Lucrarea de electrificare solicitată se execută în trimestrul II/1973 de către lotul de instalații interioare al Întreprinderii rețele electrice-Pitești.

Lucrarea de alimentare cu apă necesară în zona unde locuiesc petiționarii (captare izvor și 400 m conductă) este prevăzută în planul Comitetului executiv al Consiliului popular al comunei Davidești pentru execuție în 1974. În 1973, în limita fondurilor disponibile la cota 0,45% se execută alimentări cu apă în zona centrală a comunei unde sînt situate principalele unități economice și instituții social-culturale

Director, Ing. H. Margine

NU SÎNT ANONIM

Vă mulțumesc în numele prietenilor mei pentru ajutorul acordat în problema grupii din Sinaia.

Răspunsul dat de către Consiliul popular al județului Prahova la articolul «Cinci ani de așteptare» apărut în nr. 14/1973 al revistei este o confirmare oficială a celor sesizate de mine. Groapa este prea mare și evidentă, iar intervenția bine intenționată. Ca atare, ce rost au avut investigațiile pentru depistarea autorului? Eu știu că astfel de practici sînt recomandabile în cu totul alte cazuri.

Consiliul popular informează că ing. Neagoe Constantin, semnatarul articolului, nu este cunoscut la adresa menționată, adică bd. 23 August nr. 80. Oricine poate verifica ; cum casa și ograda familiei mele se află între numerele 78-82 ale străzii, aici am domiciliul stabil Este adevărat că mai ușor pot fi găsit în laboratoarele Facultății de electronică din București unde îmi pregătesc lucrarea de diplomă. Oricum, adresa și semnătura nu sînt fictive

În continuare voi face o remarcă: groapa cu pricina aparține unui proiect de patinoar, deci noul proiect al hotelului ar trebui s-o valorifice întocmai. Un hotel este binevenit, dar cu terenurile de sport distruse cum rămîne? Se răspunde că «în consecință nu se mai pune problema construirii unei baze sportive», fără nici un argument sau justificare. Sportul este necesar atît turiștilor cît și localnicilor, care nu pot fi neglijați chiar cu totul în favoarea celor dintîi.

Cu cea mai serioasă considerație.

Constantin Neagoe, Sinaia

PROCURATURA LOCALĂ A SECTORULUI IV

Urmare raidului-anchetă efectuat de redactorii revistei «Flacăra», în diferite unități de alimentație publică din raza teritorială a municipiului București (constatările sînt descrise în articolul publicat în revista de simbătă 19 mai 1973), vă facem cunoscut că **BĂJENARU ION**, *ospătar la restaurantul «ZAHANA» și* **FURTUNESCU ION**, *ospătar la restaurantul «Gării de Nord», au fost trimiși în judecată de Procuratura Municipiului București și judecați de judecătoria sector 4, potrivit procedurii speciale de urmărire și judecare a infracțiunilor flagrante.*

În sarcina inculpaților s-a reținut săvîrșirea infracțiunilor de înșelăciune în paguba avutului personal prev. de art. 215 al. 2 din c.p., fals intelectual prev. de art. 289 din c.p. și uz de fals, prev. de art. 291 din c.p.

Dezbaterile judiciare și pronunțarea au avut loc în ziua de 22 mai 1973 la clubul «Comerț Cooperație», în prezența unui mare număr de salariați ai unităților de alimentație publică

Prin sentința penală nr. 737/1973 inc Băjenaru Ion a fost condamnat la un an închisoare, iar prin sentința penală nr. 738/1973, inc. Furtunescu Ion a fost condamnat la un an și 2 luni închisoare.

Procuror șef, Viorel Dumitrescu

POLUAREA CU ALCOOL

Urmăresc în fiecare număr articolele apărute în diferite probleme, producîndu-mi satisfacții de tot ce s-a făcut și se face în Republica Socialistă România.

De asemeni, în nr. 17 din 21 aprilie a.c. am citit că ați organizat și invitat la o masă rotundă diferite personalități, care să informeze publicul de nocivitatea poluării mediului înconjurător și măsurile ce se impun ca cel puțin în parte această poluare să fie diminuată.

Am luat cunoștință cu cîtă competență această problemă a fost condusă și de asemeni cu cîtă atenție și discernămînt s-a abordat această lacună și în lumina directivelor date de P.C.R.

Tot cu această ocazie țin să vă reamintesc de o doua poluare a vieții umane, aceea cu alcool.

În acest sens vin cu o propunere — ca împotriva alcoolismului să se organizeze o masă rotundă, abordîndu-se cu acest prilej toate neajunsurile pricinuite de consumul în exces al alcoolului.

Locuiesc la doi pași de Complexul turistic Snagov-plajă, unde aproape în tot cursul anului vin străini și care nu văd cu ochi buni cum unii tineri se bălăbănesc sub influența alcoolului.

De asemeni, vă sugerez ideea de a apela în coloanele revistei la toți oamenii de bine pentru a vă indica cele mai bune remedii pentru un consum cît de cît mai moderat sau chiar deloc

Baciu N. Nicolae, pensionar com. Gruiu, Snagov

EU NU AM CUNOȘTINȚĂ

Subsemnatul Popa Constantin — domiciliat în București, bulevardul Metalurgiei nr. 17, bloc O1, scara 2, etaj I, apartament 45, sector 5, salariat al Întreprinderii hoteluri și restaurante București, în funcția de ajutor șef unitate la restaurantul Berlin, vă aduc la cunoștință următoarele:

Ca urmare a celor semnalate de revista «Flacăra» în nr. 22 din 26 mai 1973 cu privire la activitatea ce se desfășoară de către unitatea în care lucrez, rog a dispune și analiza situația mea întrucît în perioada 3 martie—23 aprilie 1973 am fost detașat cu serviciul în Suedia, iar pe data de 7 mai am fost detașat pe litoral pe tot sezonul de vară.

Menționez că de la reîntoarcerea din Suedia nu am lucrat decît după data de 26 aprilie a.c. pînă la 6 mai 1973.

De asemenea vă aduc la cunoștință că nu cunosc și nu am văzut în unitate făcîndu-se bișnițărie, așa cum se arată în articolul semnat de tovarășii Eugen Iarovici și Lionel Nițescu. Nu am cunoștință de faptul că portarul restaurantului și femeia de la garderobă cumpărau țigări pe care apoi le vindeau în mod clandestin, lucru cu care nu pot să fiu de acord atît eu cît și colegul meu, tovarășul Berbec Nicolae.

De asemenea nu sînt de acord nici cu fapta ospătarului care a încărcat nota de plată. Aș vrea să arăt că este greșit informat autorul articolului cu privire la retribuția lucrătorilor ospătari din cadrul Ministerului Turismului, în sensul că ospătarul este salarizat cu jumătate din remiză aplicată la nota de plată și nu cu salariul de încadrare — exceptînd cazurile de boală, pensie etc

Constantin Popa, București

Tovarășul Popa Constantin a prezentat redacției revistei noastre 2 adeverințe ca atestă că între 3 III și 23 IV 1973 a fost detașat în interesul serviciului în Suedia, iar de la 7 mai a.c. este detașat pe litoral.

TRINITATE

Am citit cu interes interviul acordat de tov. profesor Mihai Pop, directorul Institutului de etnografie și folclor, apărut în revista «Flacăra» nr. 9 (925) din 24 II 1973 și m-a inspirat să completez cu unele sugestii referitoare la apartenența artei culinare naționale.

În cadrul tuturor acestor manifestări naționale, populare, familiale se organizează mese festive cu preparate culinare tradiționale, caracteristice regiunii, însoțite de muzică populară și dansuri.

În consecință, arta culinară românească, muzica populară și dansurile naționale formează o trinitate, care în măsură egală merită să fie studiate și popularizate.

Discuția purtată cu tovarășul prof. dr. Romulus Vulcănescu, șef de secție la Institutul etnografic, că ar fi de stringentă actualitate să creeze o secție aparte pentru arta culinară națională, care are menirea în colaborare cu «Asociația bucătarilor» să vegheze la păstrarea purității preparatelor culinare naționale.

În sprijinul punctului meu de vedere citez părerile dintr-un album dedicat artei culinare de mult regretatul și distinsul academician Grigore Moisil, pe care rog redacția ca în cinstirea memoriei lui să fie publicate în întregime, păreri pe care eu le dețin în manuscris. Ele sînt: «E fără îndoială că bucuriile pe care ni le procură arta culinară sînt deosebite. M-am înfruptat cu nesaț din produsele acestei arte. Cred că felul cum se prepară bucatele merită un studiu etnografic. Aș propune crearea unui institut de etnografie gastronomică, institut care ne-ar putea arăta cum au circulat ideile culinare de la un popor la altul, cum au progresat și cum au fost influențate de tehnică, de situația economică și care este originalitatea culinară a fiecărui neam».

Trăim în epoca turismului, țara noastră a devenit un punct de atracție al lumii.

Dispunem de cadre excelente de maiștri bucătari. Posedăm în bibliotecile de stat o literatură bogată despre arta culinară românească: Cantemir, Sadoveanu, Păstorel Teodoreanu, Xenopol, Pârvan ș.a., care pentru majoritatea profesioniștilor nu este cunoscută

Bucătăria națională românească excelează prin varietăți și calitate superioară care este bine apreciată de străinii care ne vizitează țara. Pentru formarea cadrelor viitoare de profesioniști este imperios necesar să ridicăm arta culinară la nivel superior cu valoroasa contribuție a etnografilor.

Ilie V. Velvart gastronom
București, str. Boteanu 3 A

VREAU SĂ FIU UN OM UTIL SOCIETĂȚII

Subsemnata Druțu Nicolița, în vîrstă de 21 de ani, născută în comuna Stoina, județul Gorj, din părinții Fota Nicolae și Maria și apoi înfiată de un unchi al meu Druțu Ștefan și Filofteia Druțu, eu avînd actualmente domiciliul stabil în municipiul Deva, strada Elena Văcărescu nr. 5, ap. 2, județul Hunedoara, sînt membră U.T.C. și sînt salariată permanentă ca impiegat în transportul orășenesc, la Exploatarea de gospodărire comunală și locativă-Deva din anul 1972, vă aduc la cunoștință următoarele:

La vîrsta de 8 luni mi-a decedat tatăl și am rămas cu mama și un frate mai mare ca mine cu 2 ani.

După decesul tatălui meu m-au înfiat Druțu Ștefan și Filofteia, tot din comuna Stoina, județul Gorj. Am crescut, am muncit destul de greu și în anul 1971 am absolvit Liceul de cultură generală din Tg. Cărbunești, jud. Gorj, la unchiul. După terminarea liceului am încercat să intru la facultate dar nu am reușit. Pentru a nu bate bulevardul sau a pierde vremea, am plecat și m-am angajat pe un post de muncitoare, respectiv impiegat în transportul orășenesc, așa cum am arătat mai sus. Locuiesc la o familie, tot rudă de-a noastră, în Deva unde am fost și sînt ajutată în muncă și educare, iar la serviciu sînt bine apreciată așa cum se poate verifica. Conducerea întreprinderii și a secției unde muncesc, organizațiile P.C.R. și U.T.C. mă apreciază și îmi place foarte mult cum se ocupă de tinerii încadrați în muncă.

Cu toate cele arătate mai sus, de vreo 3-4 luni de zile am mari necazuri, pentru care vă rog să mă ajutați și să-mi dați un sfat cum să procedez. Părinții mei adoptivi, respectiv Druțu Ștefan și Filofteia, și mama mea Fota Maria mă forțează să mă las de serviciu și să merg acasă, iar ei aflați sub influența unor reminiscențe ale trecutului mă forțează să mă căsătoresc după bunul lor plac. Mă amenință și-mi fac tot felul de necazuri, personal nu pot accepta această situație, nu am de gînd să mă căsătoresc atît de repede, de asemenea nici nu mă las de serviciu. Vă mai informez că am aici cu mine și pe fratele meu care lucrează la Fabrica chimică-Orăștie și asta face foarte mult. Aștept cu nerăbdare răspunsul dumneavoastră și al cititorilor tineri și vîrstnici.

Nicolița Druțu — Deva

DE CE OMORÎȚI PELICANII?

Așadar, în anul 1972 în Delta Dunării, s-au împușcat aproximativ 1 000 de pelicani, iar recent — la 12 și 13 aprilie — în rezervația Roșca-Buhaiova Hrecisca din nordul deltei, încă 19, fiind omorîte tot cu această ocazie și 9 lebede. Lîngă tumulii de la Histria au fost distruși călifari, care — după cum se știe — clocesc în vizuini.

Într-adevăr: ce se întîmplă în deltă? De ce este omorît pelicanul? Ce soartă îl așteaptă nu numai pe el, dar și pe întreaga natură a Deltei Dunării. Sînt întrebări legitime, pline de neliniște, la care se cere nu numai un răspuns dar și măsuri hotărîte pentru curmarea acestei situații.

Pentru că, este bine s-o știm, pelicanul a dat dovada unei rare sensibilități față de explozia demografică, retrăgîndu-se cu repeziciune din caleo avansului omenesc—pînă la o limită extremă. Și această limită este Delta Dunării. Și nici aici oriunde, ci în extremitatea ei nordică: în zona Buhaiova-Hrecisca, unde — la propunerea Comisiei pentru ocrotirea monumentelor naturii — i s-a statornicit o rezervație de peste 11 000 ha

Dispariția pelicanului din peisajul deltei ar fi o grea lovitură dată nu numai naturii acestei regiuni, dar ar însemna totodată pierderea unui important obiectiv de atracție turistică. El este, mai ales pentru străini, obiectivul nr. 1. Majoritatea celor care vin în deltă se interesează de pelicani; ar vrea să-i vadă la ei acasă sau evoluînd cu aripile larg desfășurate pe albastrul cer al deltei.

Interesul pentru pelicani, pentru Delta Dunării în întregul ei, e atît de mare, încît un tiraj de cîteva mii de exemplare al lucrării cu profil turistic «Delta Dunării», în limba germană, a fost vîndut la Tîrgul internațional de la Leipzig în primăvara acestui an. Legea pentru protecția mediului înconjurător constituie un cadru legislativ foarte bine venit. Dar singură legea nu ajunge. Trebuie să se ia măsuri pe diferite planuri. Trebuie să-i învățăm pe oameni să iubească, să respecte și să ocrotească natura. Trebuie să explicăm tuturor: omorînd natura, ne omorîm pe noi înșine.

Trebuie să asigurăm naturii și monumentelor sale perenitate pentru generațiile ce vin după noi. Și parafrazînd o frază celebră putem spune: natura nu este numai a noastră, ci a nepoților și strănepoților noștri, cum este firesc, cum este bine să fie.

Eugen Panighianc,
București, str. Covasna nr. 19

Constrîns să părăsească delta și să trăiască pe alte meleaguri, pelicanul pare îngîndurat, preocupat de soarta lui și a speciei sale. Dacă nu vom înțelege că natura trebuie cruțată, o vom mai putea vedea numai în muzee.

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori.

poluarea folclorului (XVII)

Prin urmare, prietene dragă, nu te mai frămînta. Da, unii din tinerii noştri intelectuali petrec dansînd jocuri populare îmbrăcaţi în portul drag al părinţilor, al consătenilor, al copilăriei. În loc să fii mîhnit de acest lucru ar trebui, dimpotrivă, să te bucuri. Să fim mîndri că ei preţuiesc cum se cuvine bunurile artistice caracteristice neamului căruia ei îi aparţin. Ştiindu-te de bună-credinţă, am convingerea că argumentele mele vor avea darul să te pună pe gînduri. Mai mult. Te vor obliga să-ţi revizuieşti ideile. Mie unuia mi-e teamă că părerea matale ascunde o mentalitate retrogradă.

Susţinînd că tînărului nostru modern, evoluat, îi stă mai bine dansînd sambele, rumbele şi cîte altele, preluate de către tineretul occidental în arsenalul său distractiv, nu ascunzi oare un complex de inferioritate ce te roade?

În tot cazul, eu unul mă simt dator să-ţi ofer şi alte exemple privitoare la felul în care tineretul din Apus reacţionează faţă de muzica şi jocul popular românesc.

În Elveţia am avut prilejul să văd grupuri de tineri care, cuceriţi de frumuseţea muzicii româneşti, se deplasau dintr-un oraş în altul spre a participa, încă şi încă, la concertele grupului Gheorghe Zamfir. Uneori, cînd în miez de noapte, după vreun concert, porneam cu maşina spre localitatea unde alt concert era programat a doua zi, eram escortaţi de o adevărată caravană de tineri admiratori, ce avuseseră grijă să-şi reţină din timp locurile şi la celelalte spectacole ale noastre. Ici-colo, printre elegantele rochii de seară, puteai întotdeauna găsi şi costume populare româneşti sau măcar bogat brodatele bluze. Purtate de tinere elveţience care ne vizitaseră ţara. În semn de omagiu. Şi în minunatul nostru port popular, îmbrăcat de ele cu atîta mîndrie, te asigur că nu făceau deloc impresia unor «troglodite». (Cuvîntul îţi aparţine.)

Invitat în cîte o familie elveţiană, desigur că vei înţelege şi dumneata profunda impresie pe care mi-a făcut-o prezenţa unui nai, a unei cobze, ba chiar şi a unui ţambal. Tată şi fiu se străduiau să reproducă melodiile cîntecelor şi jocurilor noastre la aceste instrumente specifice. Ca să nu mai vorbesc despre catedra de nai care i-a fost propusă de către conservatorul din Bruxelles lui Gheorghe Zamfir. În peste 50 de şcoli de

toate gradele, de la şcoli primare pînă la universităţi, concertele de muzică populară erau atît de iubite încît şcolarii şi studenţii cereau cu insistenţă să fie repetate. De îndată după concert se năpusteau să-şi cumpere discuri cu înregistrări de muzică românească. Copiii cereau, şi cer încă, învăţătorilor să înceapă ziua de lucru cu cîte un cînteç popular românesc. Am întîlnit, atît în Franţa cît şi în Elveţia, numeroşi tineri care se adună periodic anume pentru a asculta pe discuri muzica noastră populară. Ţinînd seama de aceste realităţi trăite de mine, m-am putut convinge de influenţa pe care începe să o aibă, din ce în ce mai mult, muzica românească în rîndul tineretului occidental. Anca Giurchescu şi N. Costea, cercetători principali la Institutul de etnografie şi folclor, au fost poftiţi în ţările nordice să vorbească despre jocurile populare ale românilor. Cucerite de frumuseţea şi originalitatea dansurilor noastre, multe asociaţii culturale i-au asaltat cu insistenţă să predea membrilor cursuri speciale. Le-ar fi plăcut tare mult ca, îmbrăcaţi în costumele populare româneşti, să-şi petreacă timpul liber dansînd românește.

Iată, prietene, cîteva, foarte puţine, exemple. Sînt o palidă lumină a izbînzilor ce, zi de zi, le cunoaşte peste hotare arta noastră populară. Pentru frumuseţea ei nelntrecută, pentru varietatea ei nesfîrşită, pentru marea ei noblețe, pentru sinceritatea ei desăvîrşită. Mulţi, neînchipuit de mulţi tineri din Occident doresc să-şi însuşească şi să practice muzica şi jocul nostru. Să fim mîndri.

Ar fi păcat, foarte păcat, prietene drag, ca vreodată, în dorinţa de a părea «moderni» în faţa lumii, să fim nevoiţi a prelua de la ei ceea ce noi am pierdut.

Portul, cîntecul, jocul românesc.

Hari BRAUNER

capriciile gustului

decoraţiuni, ornamente, podoabe

Caracteristică lumii în care trăim pare a fi şi ambiţia de a pune în valoare virtuţile estetice ale spaţiului în care ne mişcăm prin decoraţiuni sau ornamente. În condiţiile spaţiului de locuit întîlnim cele mai neaşteptate soluţi de amenajare a încăperilor, potrivit accepţiunii pe care oamenii o acordă termenului de frumuseţe. În condiţiile spaţiului «înconjurător» apar cele mai diverse iniţiative privind amenajarea estetică a străzilor, a pieţelor, a parcurilor, a curţilor şi grădinilor. Dacă municipalităţile le-ar da curs la toate n-ar mai ajunge nici un fel de fonduri pentru restul acţiunilor sociale, pentru acţiunile culturale ce nu privesc direct efortul contemporan de amenajare estetică a urbelor noastre. Desluşesc în această fervoare a decoraţiei, ornamentaţiei şi împodobirii universului de prezenţe în care trăim, expresia unor aspiraţii străvechi sublimate. Urîtul a fost întotdeauna identificat cu mizeria. Preconizînd o lume a dreptăţii, egalităţii şi bunăstării materiale, socialismul se afirmă, prin definiţie, ca incompatibil cu tot ce poate să însemne «urît». Frumosul a devenit una din valorile supreme ale societăţii pe care o făurim şi toate acţiunile noastre, toate actele săvîrşite, toate atitudinile manifestate, comportă pînă la urmă şi o anumită apreciere estetică. Numai în măsura în care ele se justifică drept «frumoase» au posibilitatea de integrare într-un sistem unitar de aspiraţii şi eforturi. De un atare fenomen nu se ţine însă întotdeauna seama şi apar, astfel, destule situaţii în care intenţiile estetice nobile sînt cu uşurinţă trădate. În ultimii ani s-au cristalizat cîteva forme specifice de îndrumare estetică pe linia a ceea ce vrea să însemne amenajatul interior. E vorba despre o serie de ateliere, funcţionînd sub auspiciile cooperaţiei meşteşugăreşti sau sub auspiciile unor magazine de mobilă. Diferiţi consilieri dau sfaturi despre armonia ce trebuie urmărită între diferitele piese intrînd în componenţa aceluiaşi mobilier, despre decoraţiunile «la modă», despre avantajele «ornamentelor» estetice din fier forjat sau material plastic. Cine sînt aceşti oameni care dau asistenţă cu pretenţii de estetică în România? Evident, nu sînt nici artişti, nici oameni justificîndu-şi sfatul printr-o bogată cultură artistică, nici arhitecţi. De cele mai multe ori ai de-a face cu funcţionari, pătrunşi şi ei de acelaşi spirit de animaţie estetică ca şi clientul, dar a căror competenţă culturală apare mai mult decît dubioasă. Aşa se explică, probabil, de ce nu puţine apartamente au devenit astăzi locul de îngrămădeală bizară a unor obiecte pseudoartistice, cumpărate în funcţie de locul pe care îl ocupă în vitrinele magazinelor de decoraţiuni interioare, în funcţie de regiunile turistice vizitate de către cei care le locuiesc, în funcţie de aniversările familiale la care s-au oferit cadouri cumpărate de la magazinele de artizanat. Nu sîntem cumva răspunzători, cu toţii, de această trădare a unor aspiraţii nobile, prin efecte opuse lor? Din păcate, fenomenul la care ne referim priveşte o stare de lucruri mult mai complicată. Chiar instituţii de un prestigiu cultural recunoscut, cum este Fondul plastic, se pretează, din spirit mercantil, nu o dată, la operaţiuni menite a genera, fără nici o îndoială, prostul-gust. Mă gîndesc că aşa cum în Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste funcţionează, de exemplu, o comisie privind evidenţa valorilor artistice naţionale, tot aşa cred că ar trebui să existe o comisie centrală de avizare estetică a formelor destinate decorării diferitelor spaţii urbane din ţara noastră, a soluţiilor de amenajare estetică a diferitelor localităţi. Educaţia estetică a publicului nu poate fi concepută, desigur, numai la modul teoretic; ea se realizează, în permanenţă, prin intermediul sistemului de obiecte care ne înconjoară.

Există astăzi la noi o anumită sete de frumuseţe care se poate desluşi cel mai mult în efortul de amenajare estetică a interioarelor. Dar vai, cîte intenţii lăudabile nu sînt trădate în absenţa unei îndrumări estetice competente. Cîteodată, fenomenul acesta al mistificării aspiraţiilor estetice, la unele categorii de populaţie, se ascunde sub cele mai nobile deziderate: încurajarea talentelor, utilizarea întregului potenţial artistic al unei localităţi etc. Diferiţi amatori într-ale decoraţiei organizează expoziţii de la care omul îşi poate cumpăra pentru decorarea interioarelor de care dispune ce consideră de cuviinţă. Cum însă exponatele stau de obicei sub semnul prostului-gust, cumpărînd un obiect sau altul omul în loc să-şi amelioreze estetic locuinţa şi-o altereză. În imagine, aspecte de la o expoziţie organizată cu obiecte create de către un grup de pensionari.

Gheorghe ACHIŢEI

cronica tv

concentrare şi eficacitate

Părerea mea este că televiziunea îşi drege vocea, îşi acordează instrumentele, caută. Îşi caută, smulgîndu-se cu greu din inerţii, un ton al său specific, rolul său mănuşă, cîntecul, stilul care să-i definească personalitatea, fizionomia. Prezentul imediat, evenimentele cotidiene, semnificaţia lor, fluxul de informaţii şi întîmplări sînt materia primă a televiziunii. Prezenţa reporterilor, a operatorilor, a regizorilor (a umoriştilor chiar), a tuturor celor care contribuie cu imaginea şi cuvîntul pe micul ecran se impune a fi permanent în mijlocul faptelor. Nici una din acţiunile cetăţeneşti, orice mişcare, nimic din tot ce e omenește posibil nu trebuie să le fie străin. Se cuvine ca acest volum mare de fapte, întîmplări, informaţii, trecînd filtrate cu exigenţă şi respect pentru adevăr prin teleobiectivul lucrătorului de televiziune, să ajungă la ochiul şi urechea noastră. Nu avem încă destule emisiuni informative, la obiect, lapidare, sinteze inspirate ale fluxului de întîmplări semnificative din viaţa cetăţii. Ritmul vieţii cotidiene, ritmul societăţii noastre socialiste, în luptă declarată cu timpul, nu ne îngăduie să ne lungim la vorbă, să ignorăm ora liberă a celorlalţi. Profesioniştii, oamenii de talent, bunii ţintaşi ai faptului expresiv, reporterii care să nu se bîlbîie în faţa realităţii, improvizînd bicisnice construcţii lirice, trebuie să ne ofere programele de TV

Emisiunile lungi, chiar dacă unele sînt la un nivel acceptabil, sînt greoaie şi întotdeauna obositoare. Una este la teatru sau într-o sală de cinematograf unde se închid uşile, se trag perdelele, se sting luminile şi nu sînt acceptaţi întîrziaţii, şi alta e acasă. O emisiune care depăşeşte timpul necesar pentru relatarea faptului, pierzîndu-se în divagaţii, te obligă să-ţi baţi copiii şi să-i încui în bucătărie, ca să poţi înţelege aluzia realizatorilor. Se impun deci emisiunile scurte, cu efect la publicul atît de numeros al micului ecran şi atît de dornic de a se instrui. Formarea gustului pentru frumos, pentru acţiune, pentru ştiinţă şi cultură, cizelarea şi îndrumarea acestui gust în formarea sa multilaterală este una din sarcinile nobile ale televiziunii, şi aceasta se poate face numai cu oameni ai muncii, oameni de gust, numai cu oameni de ştiinţă, de cultură, numai cu oameni de acţiune, numai cu teatru, cu film, cu umor de calitate. Improvizaţiile, interminabilele reluări ale aceloraşi glume sfioase nu sînt în măsură să formeze un gust, ci să altereze tendinţa firească a omului spre frumos, adevăr, emoţie. Aceleaşi preocupări trebuie să ducă la transmiterea mai multor emisiuni care să cultive atitudinea politică, atitudinea etică, atitudinea cetăţenească.

Iată, de pildă, o emisiune pe care am reţinut-o fără efort şi fără să-mi fac nod la cravată. Operatorul (la pîndă) surprinde cîteva instantanee urmărind cu un focar necruţător peisajul multicolor al străzii, descoperind numeroşi pierde-vară care reazemă zidurile şi copacii bulevardelor. Costumaţi ca într-un carnaval grotesc, operatorul Robert Horvath, un pasionat al vérité-ului, îi arată aşa cum sînt, cu gusturile lor vestimentare şi cu o lene grea instalată în plete, în bărbi, în umeri şi gesturi. Inutilitatea preumblării lor, anacronismul şi — de ce n-am observa-o? — imoralitatea lor, a fost pentru cîteva clipe crud luminată. Acest... azil al indolenţilor, această tagmă în care mişună bişniţarii şi infractorii de drept comun, surdă şi oarbă la adevărata cultură, insensibilă şi fără viitor, a primit pe micul ecran o replică, zic eu, usturătoare. Demolîndu-le mecanismul, dezvăluindu-le penibilele automatisme, filmîndu-le de aproape figura vidă, le-a pus în faţă o oglindă în stare să-i mişte din preistorie (cel puţin pe unii dintre ei).

Coman ŞOVA

NE INDUSTRIALIZĂM FRUMOS ŞI CU SUFLET

UN ORAŞ CARE NAŞTE: PITEŞTIUL

Strada Mare a rămas în linii generale aceeaşi: îngustă, dreaptă, nesfîrşit de lungă. Cîteva edificii moderne, semeţe, ridicate în ultimii ani pe locul unor foste clădiri rapsodeste, cu faţade baroce sau pridvoare de piatră şi... cam atît. Cu toate acestea puterea coeziunii sociale şi a tradiţiei îl îndeamnă pe cetăţean să caute şi aici la Piteşti zonele urbane de maximă aglomerare şi, deci, să-şi facă tîrgurile şi să-şi cheltuiască orele libere tot de-a lungul «provincialei» artere

centrale. Într-un oraș în care 80 la sută din populație locuiește în noile și monumentalele clădiri, înălțate dincolo de vechea centură a Piteștiului, Strada Mare rămîne în continuare cel mai puternic punct de atracție. În fiecare după-amiază piteștenii își părăsesc «cartierele-dormitor» și vin de inundă vechiul «corso» al tîrgușorului de pînă mai deunăzi. O lume veselă, guralivă și gălăgioasă transformă Strada Mare într-un veritabil furnicar omenesc, un torent juvenil, în mijlocul căruia a pierit, înghițită, molcom, silențioasa și patriarhala promenadă provincială.

În același timp, chiar și alci în centru, la numai cîteva zeci de pași de forfota de pe «corso», pe străduțele laterale, vizitatorul poate descoperi și astăzi liniștea ireală atît de proprie tîrgului provincial. Pretutindeni, căsuțe cochete de gospodari semirurali, înconjurate de ogrăzi spațioase și înundate de o vegetație luxuriantă în care spre înserat cîntă cucul, se zbenguie vrăbiile și se răsfață guguștiucii.

...Și totuși ne găsim la Pitești, la începutul acestei veri, într-un oraș-uzină ce se revarsă tumultuos peste vechile lui hotare, și care a cunoscut, într-un timp record, o uluitoare ascensiune și dezvoltare economică. Imaginile pe care vi le-am prezentat la începutul relatării noastre ni s-au părut tocmai de aceea că întruchipează, la rang de simbol, destinul unui oraș în continuă prefacere, al unei istorii grăbite ce-și croiește drum printr-o luptă ireconciliabilă între vechi și nou și prin înfruntarea și osmoza permanentă dintre tradiție și contemporaneitate.

Intrarea Piteștiului în circuitul industrializării socialiste, renașterea spectaculoasă și dezvoltarea lui economică explozivă sînt îndeobște cunoscute cititorilor noștri. Străvechiul «tîrg cu jupanii lui», atestat documentar la începutul veacului al XIV-lea, orășelul devenit în anii postbelici o așezare de gospodari, pensionari și lefegii ai administrației locale, este astăzi pe cale de a ajunge din urmă, prin forță, competitivitate și gama diversificată a produselor realizate, orașe ca Brașovul, Ploieștiul și Timișoara. În 1969, deci la numai patru ani de la începerea lucrărilor de construcții și montaj, reședința județului Argeș a devenit patria autoturismului românesc, puternică cetate a petrochimiei europene și un mare centru al industriilor constructoare de mașini, ușoară și alimentară.

Am fost cu toții martorii acestui pas de gigant, ai unei istorii făurite conștient prin armele rațiunii, științei și hărniciei. O epopee desfășurată sub ochii noștri, dar în care eroii luptă pentru fericire, progres și echitate socială, înlăturînd barierele prejudecăților, înfruntînd inerția, injustiția și toate greutățile inerente oricărui început de drum.

După opt ani, de cînd durează crearea și extinderea imensului brîu industrial, populația orașului numără 120 000 de locuitori, un spor de aproape 70 000 de cetățeni în comparație cu 1965. Dintre toți aceștia, 86,3% o formează populația activă, iar în cadrul acesteia producătorii de bunuri materiale, muncitorii, dețin un procent de 80 la sută. Nu e mai puțin adevărat însă că, în același timp, lumea navetiștilor numără peste 35 000 de persoane.

Orașul a devenit o localitate a tinereții explozive. În Pitești sosesc să se statornicească anual peste 4 500 de cetățeni plecați din toate colțurile țării și în imensa lor majoritate băieți și fete sub 20 de ani (o cifră care întrece de patru ori sporul natural al populației). Impresionantă este și cifra tranzacțiilor matrimoniale dar din păcate și cea a divorțurilor, un veritabil record național.

La Pitești se cîștigă bine. Inginerii, tehnicienii și muncitorii de înaltă calificare dețin aici un procent mult mai ridicat decît în alte localități industrializate. Vom reține însă și faptul că din fondul general de salarii 200 de milioane sînt lăsate anual pe tejghelele barurilor, restaurantelor și circiumilor de cartier.

Reședința județului Argeș a devenit și loc de popas pentru turiștii străini și specialiștii sosiți de peste hotare. Pe urmele acestora a apărut însă și lumea veroasă a bișnițarilor, profesionistele amorului și «băieții de viață» ce corectează surprizele hazardului, măsluind cărțile la jocurile de noroc.

Orașul beneficiază de o singură arteră principală pentru traficul rutier, gîtuită de poduri șubrede și bariere de cale ferată. Autovehiculele sosite din București pe autostrădă, în circa o oră, străbat localitatea în 45 de minute.

Peisajul urbanistic al capitalei argeșene s-a îmbogățit cu mii de noi apartamente situate în cartiere monumentale. Dar cum rețeaua comercială și transporturile în comun s-au trezit de la o zi la alta sufocate sub avalanșa zecilor de mii de noi cetățeni ai urbei, locuitorii Piteștiului sînt nevoiți să piardă în fiecare zi ore scumpe făcînd coadă în magazine și în stațiile de autobuze.

O situație de fapt care-i îndreptățește, deopotrivă, pe cetățenii municipiului să fie mîndri de victoriile dobîndite dar și să lupte în continuare pentru desăvîrșirea operei începute în numele progresului, civilizației, bunăstării și echității socialiste.

O istorie pasionantă!

Liviu TIMBUS

ORAȘUL PLATFORMEI INDUSTRIALE

În fiecare an platforma industrială a Piteștiului angajează un oraș de salariați. Anul trecut, în Pitești au intrat în zona industrială aproximativ 24 000 de oameni. În acest cincinal, pe care piteștenii s-au angajat să-l realizeze înainte de termen, totalul forțelor de muncă nou angajată va fi de circa patruzeci de mii de muncitori. Adică mai mult decît întreaga populație a orașului de acum cîțiva ani. Asta înseamnă noi locuințe, săli de clasă, unități de deservire, cinematografe, biblioteci și cantine, dar și noi obiceiuri, temperamente, tot atîtea moduri de a trăi și a-și organiza viața, puncte de vedere care se întîlnesc și se confruntă într-un firesc proces de cunoaștere și apropiere.

Sosesc anual în Pitești oameni din toate colțurile țării, din Maramureș și Moldova, din Banat sau Oltenia. Unii au deja o calificare: medici, ingineri, strungari, robotori, cei mai mulți vin însă îndemnați tocmai de dorința de a dobîndi una. În școlile profesionale, de ucenici și licee de specialitate învață la această oră peste 16 000 de elevi, ceea ce reprezintă 40 la sută din totalul muncitorilor care se califică. E mult, e puțin? Avînd în vedere gradul de automatizare a platformei, procentul este fără îndoială scăzut. Calificarea de scurtă durată (adică restul de 60 la sută) nu poate oferi decît abecedarul muncii, insuficient pentru asigurarea ritmurilor pe care și le propun orașul și înzestrarea sa tehnică. Procesul este neîntrerupt și complex. În urmă cu trei-patru ani, din totalul forței de muncă existentă în Pitești numai 40-45 la sută aveau o calificare corespunzătoare. Astăzi, cifra aceasta a crescut la peste 85 la sută. Consecințele se văd în primul rînd, așa cum e firesc, în procentele producției realizate, dar sînt constatabile și pe stradă, în comportamentul tinerilor, în magazine și unitățile alimentației publice, în descreșterea numărului infracțiunilor, în nomenclatorul bolilor din spitale, în scăderea accidentelor de muncă și, dacă vreți, chiar în statisticile O.J.T.-ului, unde sînt trecute plecările în străinătate și cererile pentru excursiile din țară. Piteștiul este, dar mai ales va fi, un centru muncitoresc autentic. În 1980, din totalul populației ocupate 71 la sută vor fi muncitori. Muncitori ai industriei grele și constructoare de mașini a țării. Media de vîrstă a forței de muncă este de 24 de ani. Adică vîrsta plenitudinii fizice și maturizării conștiințelor. Iar cînd navetiștii vor fi devenit ei înșiși piteșteni, adică locuitori stabili ai orașului, eșalonul de schimb va putea fi asigurat din cei 9 000 de copii care anual împlinesc vîrsta de 16 ani. Ca și din excedentul de forță de muncă feminină existent în prezent și care va putea fi folosit ca urmare a creșterii nivelului tehnic al industriei și a eliminării muncii preponderent fizice.

Oamenii Piteștiului au construit o platformă industrială, iar acum ea, platforma, construiește un nou oraș și oameni care să-l locuiască.

Nicolae CRISTACHE

CU UN VECHI PITEȘTEAN DESPRE ORAȘUL DE AZI

M-am întrebat, firesc, dacă dezvoltarea vertiginoasă a Piteștiului n-a condamnat la o oarecare uitare trecutul său. Dacă nu cumva noile, orgolioasele-i dimensiuni n-au pus în umbră modesta siluetă a tîrgului de odinioară. Am stat de vorbă cu pitești get-beget, tineri și vîrstnici, căutînd să aflu cum a decurs întîlnirea între tradiție și noutate. A fost o ciocnire violentă, care a anihilat-o pînă la dezintegrare pe prima? Sau s-a produs o intimă fuziune a vechilor și noilor valori, într-o slavă Piteștiului contemporan, a celor care l-au înălțat, îl înalță în ritmuri nemaicunoscute încă? Un profesor de științe sociale, Paul Dicu, de zeci de ani stabilit în oraș, unul din autorii solidei monografii a Piteștiului care probabil nu peste multă vreme va vedea lumina tiparului, a sintetizat cel mai bine situația din acest punct de vedere.

— Pot să afirm că înălțarea noului Pitești nu s-a produs pe «ruinele» celui vechi. Adică nu s-a întîmplat ca în alte locuri, unde clădiri cu reală valoare istorică au fost fără discernămînt demolate de constructori prea grăbiți. Cele cîteva clădiri monumentale ale Piteștiului de odinioară au fost conservate, iar cel mai important monument istoric, biserica domnească Sfîntu Gheorghe, în prezent restaurată, se integrează perfect în peisajul contemporan al urbei. Încît se poate afirma că, din acest punct de vedere, constructorii au lucrat în deplină libertate, fără teamă ca din grabă ori nepricepere, să zicem, să producă zestrei urbanistice a Piteștiului pierderi ireparabile.

— Totuși, am impresia că și în cartierele noi ale Piteștiului, la fel ca în multe alte locuri, se resimte cîteodată o monotonie a construcțiilor. Ele sînt trainice, cu mai mare grijă finisate ca în alte părți, dar prea seamănă între ele...

— Așa este. Și e păcat că unele elemente arhitectonice specific argeșene n-au fost — poate vor fi în viitor — mai des folosite pentru diversificarea, ritmarea și — ca să zic așa — personalizarea acestor clădiri. Uite, pietrarii din Albești sînt celebri în toată țara. De ce nu sînt ei mai des solicitați, măcar pentru împodobirea fațadelor unor clădiri din plin centrul Piteștiului?

— Ca vechi pitești, avînd în același timp privilegiul de a trăi prezentul său atît de dinamic, regretați anumite aspecte ale vieții sale din trecut, le-ați vrea reînviate?

— Nu sînt absurd să oftez după liniștea patriarhală a Piteștiului de odinioară — să zicem. După viața sa, mai mult sau mai puțin bucolică. Industrializarea și urbanizarea sa extraordinară implică mișcare, ritm, zgomot chiar. Dar te poate deranja zgomotul unui buldozer care culcă la pămînt o magherniță, pentru a face loc unui supermagazin? Da, este mai mult zgomot, mai mult fum, mai multă înghesuială pe străzi, dar toate acestea, pînă la un punct, sînt atributele vieții moderne și sînt convins că după o anumită perioadă de vreme se vor atenua. În momentul cînd nou-veniții se vor simți cu adevărat piteșteni. Gîndiți-vă apoi la viața culturală a Piteștiului de azi, la teatru, la ziarele și revistele sale, la școlile sale a căror activitate desfide orice comparație cu trecutul. Nu, dacă stau și mă gîndesc bine, nu prea am ce regreta. Ar fi vorba poate de o doleanță, adică de o dorință subiectivă, mă grăbesc să precizez.

— Care?

— Să nu uităm, prinși cum sîntem în atîtea treburi importante, chiar foarte importante, amănuntul pregnant care spune cîteodată mai mult. Să nu uităm, de pildă, că Piteștiul a fost — păstrînd proporțiile — un foarte activ centru comercial, că starostia boiangeriilor sale era vestită în toată țara. De ce în amintirea acestui trecut n-am atîrna deasupra unei prăvălii un însemn de breaslă care ar crea nu numai o atmosferă de epocă dar ar constitui și o atracție, un «vad comercial»? Sau bucătăria argeșeană. S-a cam pierdut. Știți dv. cum se preparau la noi pulii și berbecii?

— ...

— Nemaipomenit! Exceptînd restaurantul «Cornul vînătorului» unde se perpetuează cu excelente rezultate o tradiție culinară argeșeană, în restul orașului nu găsești nimic deosebit. Vin mulți străini, vrei să le oferi ceva «specific» și ce găsești? Mititei, fripturi, ciorbă de perișoare... Să ne aducem apoi aminte de tradiționalele serbări cîmpenești de odinioară, de costumele argeșene, de datini, care măcar la anumite ocazii, chiar rare, merită a fi repuse în drepturile lor.

Nu uitați, pe stema județului nostru, alături de însemne ce sugerează industrie, se află și o siluetă de femeie în frumos port argeșean, cu un paner încărcat cu roade pe umăr, și în alt colț, o mîndră acvilă. Semn că toate trebuie să conviețuiască armonios într-o propășirea acestui pămînt.

Mihai HETCO

NU PANTALONII EVAZAȚI SÎNT DE VINĂ!

67 de tineri au acceptat să răspundă întrebărilor noastre despre modul în care își petrec timpul liber și să-și exprime părerea despre tinerii orașului Pitești. Probleme care — așa cum au remarcat unii dintre interlocutorii noștri — nu pot fi rupte de contextul social-economic ce caracterizează prezentul capitalei argeșene. «Piteștiul este un oraș în curs de dezvoltare, ceea ce face ca foarte mulți tineri să vină să se angajeze în întreprinderile nou construite. Acești tineri sînt veniți din toate mediile, cu tot felul de comportări, unele sănătoase, altele nesănătoase» (C.R., 17 ani, elev, Liceul industrial petrol.)

I-am întrebat pe acești 67 de tineri (elevi de liceu, muncitoare, studenți la Institutul de subingineri, elevi ai școlilor profesionale și ai liceelor industriale) despre calitățile și defectele tinerilor din acest oraș cuprins de febra dezvoltării industriale. Destul de mulți (peste 40) caracterizează comportamentul tinerilor drept nepoliticos, referindu-se, ca la o *cauză* generatoare de rele, la ținuta vestimentară. «Aș propune o mai mare seriozitate în ceea ce privește plimbările cu unii băieți, nu-cu aceia care după îmbrățișările se cunosc că nu au gînduri bune». (U.M., elevă, Școala profesională M.I.U.) «Datorită unor calități pe care le au tinerii din orașul Pitești (și anume băieți cu piete, fete cu minijupuri, băieți cu pantaloni evazați exagerat) se produce așa-zisul vagabondaj». (P.E., elev la aceeași școală.) Cu toată evidența ei naivitate, reținem declarația deoarece am observat, cel puțin în școlile profesionale, o condamnare fără drept de apel a extravaganțelor vestimentare. Mai la obiect, o elevă de liceu, 18 ani, clasa a XI-a, sintetizează astfel: «Tinerii sînt prea superficiali și prea mult preocupați de viața privită prin prisma distracțiilor și prea puțin prin cea a maturității intelectuale: *maturitatea fizică îi preocupă mai mult decît cea intelectuală*». (s.n.)

Interesant de remarcat este că, atunci cînd tinerii nu mai fac parte dintr-un microgrup bine definit, cum este cazul elevilor, au de înfruntat probleme mai dificile, așa cum se întîmplă cu muncitoarele de la Întreprinderea «Textila»: „Poate de asta sînt așa retrași din viața tinerească, pentru că oriunde întîlnești băieți care se poartă grosolan și urît; lor le plac fetele extravagante, «ultramoderne»". (L.E., 20 de ani, primitor-distribuitor.) «În cea mai mare parte băieții din zilele noastre sînt foarte mîndri de ei înșiși, fără să țină cont că această mîndrie e doar o prostie la ei». (S.A., 25 ani, laborantă.)

Ar fi greșit să credem că doar băieții sînt supuși unui tir atît de aspru de opinii critice. Deși, dacă avem în vedere că acesta se bazează într-o măsură pe fapte, nu putem decît să-i invităm pe ei și pe factorii răspunzători la mai multă autoanaliză. Buna creștere, atitudinea civilizată par să fie

puncte dureroase, care preocupă pe foarte mulți dintre tinerii care au răspuns întrebărilor noastre. Unii sînt aspri și cu fetele. «În orașul Pitești găsești niște fete care se poartă destul de urît în societate, unele vorbesc chiar urît, fumează și beau alături de băieți, asemeni lor». (B.T., 17 ani, Școala profesională M.I.U.). «Despre tinerii din orașul Pitești pot să vă spun că sînt mai puțin politicoși unii, alții mai mult politicoși, asta depinde de fata cu care stau de vorbă. Dacă ea le dă ocazia e și normal să se poarte așa». (M.I., elev, Școala profesională M.I.U.) «Fetele sînt o problemă. Trebuie enorm de multă muncă pentru a fi formate, pentru a fi învățate cum să fie ele însele. Cînd o fată nu-și face complexe, dar nici nu se înfumurează, cînd o fată are personalitate, totul se rezolvă de la sine». (A.A., 18 ani, elevă.)

N-am vrea să credeți că despre tinerii din Pitești s-au emis numai păreri critice — ar fi nedrept pentru marea lor majoritate, pentru cei care nu pot fi văzuți în fiecare zi bătînd Strada Mare sau stînd prin cafenele, pentru bunul, sfîntul, motiv că n-au timp de așa ceva. Mulți dintre tinerii chestionați au dat răspunsuri fără echivoc în acest sens și anume că băieții piteșteni sînt

«capabili, muncitori, cu preocupări intelectuale, frecventează cursuri de pregătire. Fete frumoase, dar nu prea prietenoase». (Tînăr student al Institutului de subingineri.) «Băieții sînt foarte politicoși, sociabili».(A.V., student la același institut.)

Timpul liber pe care tinerii piteșteni ne-au declarat că îl au la dispoziție variază destul de mult ca durată: de la 1-2 la 4-5, chiar 8 ore pe zi. Și — «timpul nu se împarte în timp ocupat și timp liber. Depinde doar cum știm să folosim timpul de care dispunem». (D.M.A., elevă, 18 ani.) În marea majoritate a cazurilor tinerii care au răspuns chestionarelor noastre și-au mărturisit preferința pentru lectură, plimbări, filme, seri în fața televizorului, sport. Din 67 de tineri, 36

dere ne situăm pe unul din primele locuri pe țară.(12,9 la mia de locuitori — căsătorii în anul trecut, 21,3 la mia de locuitori — natalitate. Sporul natural al populației a fost în același an de 15,02.) A crescut însă, în același interval de timp, și încă într-un mod destul de îngrijorător, și numărul divorțurilor.

— Explicația?

— Graba, lipsa de maturitate în luarea unei hotăriri de-o asemenea importanță. Tinerii sînt, firesc, dornici să întemeieze un cămin, dar am întîlnit destule cazuri cînd El sau Ea nici nu-și cunoșteau prea bine numele. Fără să-și consulte părinții din cine știe ce colț al țării și, în general, fără să se gîndească prea mult, se căsătoresc și gata! Apoi, după citva timp, încep discuțiile, certurile care în destule cazuri se soldează cu despărțirea, cu divorțul. Să adaug, spre deplină obiectivitate, că neînțelegerile pornesc cîteodată din lipsa unei locuințe convenabile, că graba de a se căsători a unor tineri nu este străină de disproporția dintre numărul bărbaților și cel al femeilor. În Pitești, la ora actuală, există mult mai mulți bărbați decît femei.

— Observ că pe locurile imediat următoare se plasează problemele legate de creșterea și educarea copiilor și de transportul în comun.

— Așa este. Mulți cetățeni semnalează necesitatea sporirii numărului de creșe și grădinițe. Cu satisfacție vă pot spune că în prezent se află în construcție patru noi creșe, că se încearcă totul pentru identificarea unor spații disponibile în perimetrul central al orașului, care să fie afectate tinerilor nou veniți, și care pe moment locuiesc în condiții mai dificile, precum și grădinițelor, creșelor. Asta pînă în momentul cînd vom putea să înălțăm clădiri noi, adecvate unor asemenea scopuri.

— Dar transporturile? (N.A. Am sub privire mai multe scrisori ale unor cetățeni din Trivale, cartier nou, care reclamă îmbunătățirea urgentă a frecvenței autobuzelor.)

— În urmă cu șase ani circulau în Pitești 60 de autobuze. În prezent sînt circa 250. Cu toate acestea, în orele de vîrf se pierd destule minute cu așteptatul în stație. Problema este mai complexă, nu uitați numărul uriaș al navetiștilor — circa 35 000, insuficiența căilor de acces din și spre Pitești. Podul de peste Argeș reclamă o modernizare rapidă. Nu sînt eu cel mai competent s-o spun, dar afirm că situația va cunoaște o ameliorare. Prima măsură: parcul de autobuze va ajunge la sfîrșitul anului la circa 300 unități.

— Din tot ce mi-ați spus rezultă că în scurtă vreme, grație unor măsuri energice, unele în curs, problemele cu care piteșteanul se confruntă cel mai des și, în destule cazuri într-un mod dramatic, sînt pe cale de a se rezolva.

— Nu sînt optimist de profesie. Dar așa este. Piteștiul, la un moment dat «sufocat» de cursa frenetică în care a fost antrenat, începe să-și regăsească suflul. Contribuie la aceasta, și nu în ultimă instanță, și Timpul, care omogenizează și disciplinează oamenii, învățîndu-i să trăiască împreună și să devină adevărați pitești, îndrăgostiți de urbea care i-a adoptat.

Mihai HETCO

NOTĂ BUNĂ PENTRU VIAȚA ȘCOLARĂ A ORAȘULUI PITEȘTI

O populație de aproape 30 000 de preșcolari, școlari și studenți; circa 1 400 cadre didactice; patru licee teoretice, două speciale; un institut pedagogic și unul de subingineri; nouă grupuri școlare și școli profesionale; două internate date în folosință în ultima lună; cămine pe lîngă aproape toate școlile (dar circa 50 la sută din cererile tinerilor veniți din alte localități rămîn nesatisfăcute, ceea ce echivalează fie cu naveta de cursă lungă, fie cu resemnarea

Document istoric: 1882 — prima promoție a «Școlii de Meserii» din Pitești.

în fața jecmănelii «gazdelor», care închiriază, subînchiriază, fără contract, și acumulează).

Am umblat Piteștiul din școală în școală. Am trecut prin cămine, prin emoționante expoziții școlare, prin cantine și ateliere de producție. Am avut bucurii și dezamăgiri. Chiar și surprize. Cea dintîi: organigrama microîntreprinderii industriale «Tehnoproduct». O organigramă așa cum știm cu toții că arată, numai că în căsuțele ei erau trecute numele elevelor unui liceu teoretic. Directorul (sinimoasă și harnică fată directorul nostru, Elena Cojocaru din anul II B!»), consiliul oamenilor muncii, inginerul șef, contabilul șef, membrii serviciilor plan, organizare și desfacere, ai C.T.C.-ului și așa mai departe — fete de la Liceul «Zinca Golescu», școală mare, cu 1 300 de elevi, școală care și-a sărbătorit acum doi ani semicentenarul. Cele șapte secții productive, în care se desfășoară activități diverse — de la lucrul la micromotoare la operații de repansare, experiențe de chimie și studiul stenodactilografiei — au realizat pînă la jumătatea lunii mai un venit de peste 52 000 lei și au îmbogățit din acest fond laboratoarele și atelierele școlii.

La școala profesională de ucenici a Ministerului Industriei Ușoare, o altă surpriză: practica în uzină organizată în două schimburi, elevii intră și ies din schimb odată cu muncitorii. «Pentru acomodarea mai ușoară, mai rapidă, pentru încadrarea în ritmul de producție», ne spune directorul școlii, Filip Stănescu. Școala M.I.U. are orgoliul celei mai vechi instituții de învățămînt profesional din județ, clădită pe locul unde a ființat «Școala de Meserii» care dădea prima promoție de absolvenți în 1882. Directorul Stănescu a venit aici ca elev în anul 1932, maiștrii-instructori Dumitru Cruceană și Toma Milandru, în 1934 și 1936. «Nu e zi aproape — îmi spune Toma Milandru — să nu fim vizitați de foști absolvenți». O școală cu veche tradiție, mîndră de tradiția ei, în care am auzit o expresie care mi-a rămas, părîndu-mi-se a sintetiza spiritul în care se lucrează aici: «a-i îndrăgosti pe copii de meserie». Și — contrastele pot fi zăpăcitoare — tot aici am aflat că din programa de învățămînt a școlilor profesionale M.I.U. s-a scos — experimental — limba română. După opt clase pe care copiii le fac, uneori, cum-necum. «Ne e și rușine — îmi spune Silvia Stoica, îndrumătoare U.T.C. pe școală, titulară în anii trecuți a unei catedre de limbă și literatură română. Avem elevi care nu știu să facă măcar o cerere». Tristă experiență. Organizația U.T.C. și corpul didactic încearcă să suplinească golurile prin manifestări cultural-educative, seri literare, simpozioane, conferințe. Le urăm succes, din plin!

Explozia școlară piteșteană urmează — ar trebui chiar să devanseze — dinamica dezvoltării economice. Cu succese, dar și cu neîmpliniri, cu greutăți inerente unei dezvoltări accelerate.

Delia ȘTEFAN

SĂ ARĂTĂM PITEȘTIUL, PITEȘTENILOR!

Aceasta este ideea lui Ion Butnicu, tehnician electromecanic la Întreprinderea de motoare electrice, cineamator în timpul său liber. Și trebuie să recunosc că urmărind filmulețele realizate de el și de cei de la *Cineclubul Palatului Culturii*, am avut, în cîteva ore, o imagine cît se poate de personală a orașului argeșean.

Un reflector, realizat prin cîteva întreprinderi industriale, surprinde aspecte inedite și, din păcate, puțin agreabile: șuete în secții, pe băncile din incinta fabricilor, printre mașini, tineri ucenici învîrtindu-se în jurul unei mături, utilaje uitate în ploaie, neglijențe, chiul. Această dulce poftă de taifas — oricînd și oricum — nu explică oare o parte din rămînerile în urmă la îndeplinirea planului? Nu e deci de mirare că, prezentat în cadrul plenarei Consiliului sindical județean, filmul s-a bucurat de un deosebit interes, urmînd a fi dezbătut în mijlocul colectivelor care au servit drept *decor*.

«Prin film poți capta gîndurile oamenilor, pentru a-i face receptivi la activitatea politică, de exemplu. De asta suferă și fabrica și județul! Că nu se duce o activitate cultural-politică intensă, prin mijloace variate, pentru a capta interesul auditoriului!» — își trage spuza pe turta pasiunii sale Ion Butnicu. Și nu ne putem opri totuși să remarcăm că are dreptate. Mai ales cînd argumentele capătă privirea perspectivei. Pentru că, într-adevăr, nu putem ignora că «puterea de penetrație a mijloacelor audio-vizuale în rîndul celor mai diverse categorii de cetățeni, în special tinerii, este deosebit de puternică» — ne mărturisește ing. prof. Dumitru Codăuș.

Am citat la început acel film reflector simplu și direct. Un film al cărui actori sînt oamenii din uzine, oferindu-le posibilitatea astfel de a se cunoaște mai bine. Nu sîntem departe de filmul care să descrie «idila dintre un muncitor și o țesătoare», film care nu s-a făcut pînă astăzi la noi, dar pe care tinerii îl reclamă. Iată deci o minunată posibilitate de a împleti această pasiune artistică cu necesitatea socială.

Pentru că cineamatorii citați mai sus și încă vreo doi-trei lucrează de cîțiva ani pentru a realiza filme. Pelicule avînd farmecul, sinceritatea și stîngăcia începutului. Încercări de a metaforiza poetic *(Glasul amintirii)*, sau satiric *(Eficiența onoratei comisii)*, încercări de monografii etnografice, care surprind însă dinamica satului zilelor noastre *(Nuntă pe valea Bratiei)*. Ei bine, acești oameni care au muncit neobosit să se autodoteze, din nimic aproape, care nu-și pot permite să piardă un centimetru de peliculă, tot ei s-au gîndit că prin pasiunea lor pot fi utili celorlalți, societății. Cînd au fost la Timișoara și au prins în diapozitive celebrele parcuri bănățene, au făcut-o pentru a vedea «și grădinarii din Pitești că se poate face ceva frumos fără prea multe *condiții*» (Ion Butnicu). Au făcut diapozitive pentru a fi proiectate la sălile de cinematograf — inițiativă receptată cu răceală însă de rețeaua de difuzare. S-au mai gîndit la o proiecție, vara în oraș, în aer liber «ca seara, cînd se plimbă atîta lume pe stradă, oamenii să se poată urmări așa cum arată ei, și în bune și în rele». «Ce ziceți, nu ar fi interesant pentru viața orașului?» — se întreabă Dumitru Codăuș.

Într-adevăr nu ar fi interesant? Ce au de zis forurile de resort, mai ales că acești «microbiști» au prea puține pretenții. De fapt, una singură: aceea de a munci cu pasiune și devotament pentru a găsi calea cea mai bună, spre binele lor și al altora. Pentru că nu trebuie să ignorăm că și piteștenilor le place filmul.

Rodica POP

VIITORUL, O PROBLEMĂ A PREZENTULUI

Piteștiul — un oraș care naște. Un episod din marea epopee a civilizației contemporane, înfăptuită prin osîrdia și înaltul patriotism ai națiunii noastre, prin marea putere a comuniștilor de a transforma în fapte vocația unui întreg popor, prin ridicarea la scara realității a celor mai nobile virtuți ale socialismului. Viitorul, o problemă a prezentului, pe al cărui trunchi se conturează încă de pe acum largile volute ale cincinalului. Numeroasele cifre anticipative, care prefigurează încă de pe acum imaginea orașului uzină, constituie, deopotrivă, înaripări romantice îmbinate cu simțul preciziei și al rigorii matematice. Piteștiul anului 1975 va produce de 3-4 ori mai mult ca în 1970. Dar cuvîntul decisiv revine hărniciei și destoiniciei, și în primul rînd celei mai de preț investiții: inteligența. Sporul producției globale, au anunțat chimiștii, constructorii de mașini și reprezentanții celorlalte ramuri industriale, va fi obținut într-un procent de 75 la sută pe seama creșterii productivității muncii. Se vor depune de asemenea eforturi deosebite pentru reducerea sensibilă a decalajului existent între dezvoltarea economică a orașului și slaba lui dotare social-edilitară.

Dar drumul spre glorie nu e presărat cu roze și oamenii acestor locuri o știu prea bine chiar dacă acești oameni și-au propus să lucreze și să trăiască într-un «județ al cinstei, onoarei, hărniciei și demnității socialiste». În Argeș, ca pretutindeni, ziua de mîine se înfăptuiește printr-o permanentă și incisivă înfruntare dintre adevăr și minciună, dreptate și injustiție, în numele progresului și într-o adeziune totală pentru procesul dinamic al viitorului, condus de partid.

1948

«ÎN ZILELE DE 9 ŞI 10 IUNIE 1948 A AVUT LOC PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN». (ziarele)

PROPRIETAR IREVERSIBIL: NAŢIUNEA ROMÂNĂ

Vara anului 1948 se anunţa puţin prielnică vacanţelor. Cel puţin aşa părea după cum începuse luna iunie: potop de ploi grele, torenţiale. În Bucureşti circulaţia unor tramvaie fusese oprită, iar la mahalale se mergea cu pantalonii sufleca şi cu pantofii în mînă. Joi, în a zecea zi a lunii, norii începuseră să se retragă. Pe Calea Victoriei fordurile lunecau printre trăsuri, eleganţii timpului salutîndu-se cu canotiere tip «Maurice Chevalier». Lipscaniul se animase, iar negustorii —între două strigăte—ridicau îngrijoraţi ochii spre megafoanele instalate de asociaţia lor, din pîlniile cărora se putea auzi în orice clipă: «Atenţie! Controlul economic!» Înfiinţat cu un an în urmă, corpul de controlori economici nu dădea bătaie de cap numai micilor negustori de pe ulita comercială a Capitalei. Răspîndiţi în toate întreprinderile particulare din ţară, controlorii aceştia inventariau bunurile şi supravegheau gestiunile. Se bănuia,desigur, că lucrurile nu se vor opri aici...

Dar în acea zi de joi, temerile—cîte vor fi existat—păreau să se domolească. Se anunţa o zi liniştită şi se spera că următoarea va fi o zi cu adevărat frumoasă. Vînzătorii de ziare strigau ştirile: «Anchetă la fabrica HERDAN!»; «De ce se scumpeşte vinul?»; «Vineri, 11 iunie, cursurile şcolilor sînt suspendate!»; «Moldovan la Aninoasa — 1 185% peste normă!»... Însă marea ştire, ştirea-bombă, care să facă ziarul smuls din mîini, acea ştire lipsea. E adevărat, se anunţa pentru a doua zi, vineri 11 iunie, convocarea Marii Adunări Naţionale, pentru orele 10 dimineaţa. Puţini însă bănuiau pe atunci că de acolo avea să izbucnească acea senzaţională, aşteptată comunicare...

Nu se ştia, desigur, că o echipă de tipografi, cu experienţa muncii în ilegalitate, lucra de o lună de zile într-o tipografie tipărind anumite instrucţiuni şi împuterniciri «în alb», purtînd menţiunea **strict secret;** familiile acestor oameni credeau că ei se află la studii, în străinătate. În sfîrşit, nici cadrele de bază ale activului de partid nu bănuiau că, pentru cei mai mulţi dintre ei, noaptea care urma va fi...

...O NOAPTE ALBĂ

De fapt, pentru unii dintre ei fuseseră **mai multe** nopţi albe;

«...Înainte cu circa trei-patru zile am fost adunaţi de către şeful nostru direct care ne-a declarat că munca noastră intră pe o nouă fază, comunicîndu-ne de această dată în mod concret despre ce este vorba: tovarăşii pe care-i verificam noi vor primi mandatul-împuternicire scrisă de a înlocui pe directorii şi patronii din întreprinderile ce urmau a fi naţionalizate începînd cu ziua şi ora «X». Din acea clipă n-am mai avut voie să părăsim sediul comitetului de partid. În acele zile şi nopţi ni s-a adus hrana acolo, iar organizatorii noştri au avut grijă să cheme medicul instituţiei, care trecea la intervale printre noi şi ne da cîte o pastilă, un medicament împotriva somnului, pentru a ne ţine treji, să putem lucra şi să terminăm de întocmit acele sute de acte...» (1).

«... la ora 7 seara o căruţă plină cu tovarăşi membri ai organizaţiei, toţi cîţi eram, ne-a dus la şcoala din comună. Nu eram pregătiţi; cînd a venit căruţa nu mi-a dat pas un minut să iau o bucată de pîine în mînă şi nici să mai caut un papuc, şi uite aşa am plecat cu un picior încălţat şi cu unul desculţ; rîzînd tovarăşii de mine, l-am aruncat şi pe celălalt. Eram tare agitaţi toţi, aveam de executat o acţiune pe care noi nu o ştiam...» (2).

«... după intrarea în sala cinematografului «Odeon» din Ploieşti, cam pe la ora 21, ni s-a comunicat că avem o şedinţă de noapte, că nu mai este recomandabil să părăsim sala, şi că de tot ce avem nevoie—eventual ţigări, gustări—găsim la bufetul organizat la intrare. Eram în sală circa 800 de persoane...» (3).

«... eram activist de partid la sectorul II Negru A—Bucureşti; în noaptea de 10 iunie am fost chemat de acasă la sector, unde am aşteptat împreună cu alţi tovarăşi pînă la cinci dimineaţa fără să cunoaştem motivul...» (4).

«... eram şef mecanic la întreprinderea Floreni din Dorna, proprietatea Schaia Pistiner; împreună cu alţi tovarăşi, am fost scoşi din producţie, îmbarcaţi într-un camion şi duşi la Cîmpulung Moldovenesc; am fost conduşi într-o sală de cinematograf unde am stat toată noaptea. Nu bănuiam nimic...» (5).

«... ajunşi la partid, după ce trecusem şi pe la dactilografă, pe care am sculat-o din somn, cam speriaţi de venirea mea la o asemenea oră, n-am mai putut părăsi locul. Acasă la noi a intervenit o adevărată panică deoarece nu ne-am mai întors decît a doua zi seara. În fond, în noaptea aceea noi nu ştiam încă de naţionalizare. Se vorbise că se vor lua fabricile de la patroni, dar nimeni nu ştia cum; îmi amintesc că se zvonea că ar fi vorba să se cumpere aceste fabrici, şi chiar se făceau chete pentru a răscumpăra fabricile de la patroni, pentru a le da muncitorilor. Ciţiva «avangardişti» d-aştia, bine intenţionaţi, şi-au dat seama abia după 11 iunie 1948 cum patronul unei fabrici de butoaie—care le cerea cam două milioane lei stabilizaţi!—era să-i înşele, căci probabil el presimţea naţionalizarea...» (6).

«... am ajuns în gara Vlădeni, unde n-am găsit calul promis, şi atunci am plecat pe jos la Şipote, distanţă de 17 kilometri. Drum desfundat, mai mult am fugit pe marginea lui, am ajuns la Şipote şi, imediat, din fugă, am luat pe secretarul comitetului comunal de partid, Nicu Cojocaru, pe preşedintele sindicatului, ciţiva salariaţi agricoli, şi împreună am plecat la gara Vlădeni, peste cîmp; tot într-o fugă am ajuns în gară odată cu trenul, am scos bilet de la conductor, nu mai era timp... La partid am ajuns la timp. Sala era plină, nu se mai găsea nici un loc; se adusese de la secţia administrativă multă pîine şi salam. Normal, mulţi se întrebau pentru ce au fost chemaţi; noaptea neliniştea a crescut şi se aştepta **ora comunicării...**» (7).

ASCULTAŢI COMUNICATUL RADIOI

«... s-a trecut la un apel general cu care ocazie s-au constituit formaţiile de naţionalizare a fiecărei întreprinderi, în componenţa: secretar de partid, director de naţionalizare, preşedintele comitetului sindical. Prima acţiune era aducerea unui aparat de radio în biroul unde ne instalam noi, pentru a asculta împreună cu muncitorii comunicatul ce avea să se dea în jurul orei 12...» (3).

«... înarmat cu toate datele şi cu un sigiliu, m-am prezentat în dimineaţa zilei de 11 iunie la sediul societăţii FICHET, care se afla în blocul Singer; am mers la preşedintele consiliului de administraţie—un anume Urlăteanu—şi i-am comunicat că trebuie să sigilez toate punctele cheie. Întrebîndu-mă care e motivul, i-am răspuns că e un control de fond şi că desigilarea se va face tot în cursul acelei zile. Unul dintre membrii consiliului, cam mucalit, pe nume Economu, s-a exprimat cam aşa: «Eu fac prinsoare, domnule Petrescu, pe două halbe de bere, că sigiliile **nu se vor mai ridica!**» I-am răspuns: «Să faci bine să pregăteşti banii, că pariul e ca şi pierdut!» Sigilînd apoi sediul am mers la fabrică unde am stat pînă la ora 14, cînd...» (8).

.....

...La acea oră, vocea gravă a crainicului anunţa: «PREŞEDINŢIA CONSILIULUI DE MINIŞTRI COMUNICĂ: ASTĂZI, 11 IUNIE 1948, A AVUT LOC ÎNTRE ORELE 10,30 ŞI 11 O ŞEDINŢĂ A CONSILIULUI DE MINIŞTRI. ÎN NUMELE PARTIDULUI... »

.....

«... eu, pe atunci învăţător, am făcut parte din echipa care la 11 iunie 1948 a preluat de la reprezentanţii capitaliştilor Uzinele de fier şi Domeniile Reşiţa. În afară de mine, din echipă au mai făcut parte tovarăşii Carol Loncear şi Ion Retezan, muncitori în această uzină. Pe actul de preluare se găsesc semnăturile noastre» (9).

«... la ora fixată am intrat în biroul fabricantului, împreună cu secretarul de partid, tov. Burlacu, şi cu tăbăcarul Sava Melencovici, numit director. Venise şi un fotograf al ziarului «Viaţa sindicală», iar afară se încinsese o horă mare, oamenii erau veseli şi jucau...» (10).

«... am participat la naţionalizarea fabricii de zahăr DANUBIANA din Roman, cea mai importantă unitate de acest fel din ţară pe atunci. Au fost şi opuneri: sigilîndu-se casele de bani, un contabil a încercat să dosească sume însemnate. La magaziile de zahăr oamenii patronului au încercat să sustragă saci cu materia finită, în timp ce alţii încărcau saci cu borhot pentru a lua alte căi. Noi am zădărnicit toate astea...» (11).

«... de la 7 dimineaţa şi pînă la ora 20.30 seara am lucrat la inventarierea bunurilor unei mici fabrici de pîine. Am stat nemîncat în tot acest timp, deşi eram într-o brutărie, dar fostul patron era de faţă iar eu nu puteam părăsi locul, nici nu se făcea să cer ceva de la el...» (13).

«... Îmi amintesc că patronul mi s-a adresat mie, eram în fruntea delegaţiei de muncitori: «Măi Bucholtz, de ce nu mi-ai spus ce se va întîmpla?!» I-am răspuns să nu îndrăznească să-mi vorbească—el, care m-a exploatat şi m-a lovit cu palmele cînd am luat apărarea cărăuşului Gheorghe Paiu, în care aruncase cu pietre deoarece fiind obosit nu a mai putut merge la încărcat saci cu grîu...» (14)

«... am fost delegat de către sectorul de partid III Albastru pentru a prelua de la patron întreprinderea de panificaţie din Nerva Traian, pentru a nu se stinge producţia de pîine în Capitală. N-a fost uşor, eu fiind de unul singur, iar patronul împreună cu doi nepoţi şi un cumnat, împotrivindu-se cu înverşunare. Pînă la urmă am profitat de un **moment** de linişte şi, conform dispoziţiilor, m-am repezit la casa de bani în uşa căreia se aflau cheile, am încuiat-o şi am pus cheile în buzunar. N-au mai întrebat decît: «Ce-avem de făcut?!» Într-adevăr, mai aveau ceva de plătit la percepţie şi salariile muncitorilor pe săptămîna în curs. Le-am spus că din acel moment nu-i mai priveşte pe dînşii această problemă...» (12).

«... după puţin timp am putut auzi pe comunişti spunînd: «Şi acum la treabă, tovarăşi! **Fabrica-i a noastră, să dovedim ce putem!**» (6).

.....

Da, aceşti oameni trebuiau să dovedească ce pot.

Preluau întreprinderi pe jumătate distruse cu deficite de milioane de lei.

Peste ţară trecuse un război, o secetă şi o foamete. Rămînea în inimile lor speranţa că vor ridica această ţară din ruine.

Rămînea în mîinile lor puterea de a o face. În mîinile lor aspre de ani de muncă.

Un epilog, între atîtea altele: în 1968, cu numai trei zile înaintea împlinirii a două decenii de la naţionalizare, la Galaţi, pe platoul Smîrdan—altădată un cîmp înconjurat de mlaştini—se obţinea prima şarjă de oţel; în 1970, combinatul dădea o producţie de aproape opt ori mai mare decît producţia de oţel a României în 1938!

Speranţa şi puterea acelor oameni se dovediseră pe deplin întemeiate.

Mihai CREANGĂ

AU COLABORAT:

1.—**Alexandru Botezatu, Bucureşti.**
2.—**Eugenia Badiu, comuna Udupu, Teleorman.**
3.—**Gheorghe Mircioiu, comuna Izvoarele, Prahova.**
4.—**Dumitru Cioiponea, Bucureşti.**
5.—**Sigmund Schapiro, Suceava.**
6.—**Dumitru L. Florescu, Rîmnicu. Vîlcea.**
7.—**Cezar Chelaru, Bucureşti.**
8.—**Nicolae Petrescu, Bucureşti.**
9.—**Dumitru Ţăran, Reşiţa.**
10.—**Anghel Stan, Bucureşti.**
11.—**Constantin Mărgineanu, Roman.**
12.—**Ioan Preda, Bucureşti.**
13.—**Adrian Vasilescu, Craiova.**
14.—**Lupu Bucholtz, Bîrlad.**

1973

TIMPURI CU ADEVĂRAT NOI

În noaptea de 10 spre 11 iunie 1948, Ion Breazu, activist de partid în cadrul sectorului 2 Negru B, actualul sector 4 București, se afla în sala în care secretarul comitetului de partid al sectorului anunța că, a doua zi, urma să fie naționalizate principalele întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări și transport din România. Lui, tînărului de 20 de ani, muncitor la uzina «Timpuri noi», fostă «Lemaître», îi revenea sarcina de a face parte din colectivul care trebuia să anunțe și să realizeze în fapt naționalizarea uzinei în care lucra. În dimineața zilei de 11 iunie 1948, alături de Nicolae Sorea (comunist de la înființarea partidului, omul care a dat citire decretului), Dumitru Stanciu, secretarul comitetului de partid al uzinei, Niță Vasile, inspector în direcția economică, Ion Breazu a urcat pe podiumul ridicat în curtea uzinei și s-a aflat alături de noul și emoționatul director al întreprinderii: strungarul Tudor Nicolae.

Astăzi, după un sfert de veac scurs de atunci, prima întrebare pe care i-o adresez lui Ion Breazu, președintele comitetului sindical de la «Timpuri noi», este următoarea:

— În ce fel simțiți că uzina în care lucrați e a dumneavoastră?

— În sensul că fiecare dintre noi simțim o mare responsabilitate, nu numai în ceea ce privește folosirea și gospodărirea mijloacelor de producție care ne aparțin, ci și în grija pe care ne-o purtăm, ca muncind mai bine, să trăim mai bine. Sîntem la fel de atenți să depășim întotdeauna prevederile planului, dar să ne creăm condiții igienice de muncă, să ne asigurăm, din toate punctele de vedere, securitatea muncii.

— Ce înseamnă pentru uzina «Timpuri noi» libertatea responsabilă a muncii și gîndirii?

— Faptul că în uzina noastră se înregistrează zilnic inovații, raționalizări, inițiative noi. Toate acestea cred că dovedesc felul în care înțelegem noi responsabilitatea pe care ne-o dă libertatea de a gîndi și munci. Nu uitați că tot ceea ce se fabrică la noi este de concepție românească. În 25 de ani n-am cumpărat nici o licență străină, chiar în condițiile în care dintr-o uzină ce executa reparații de locomotive am devenit producători de motoare și compresoare. De altfel, secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut cuvinte de laudă, în acest sens, pentru colectivul nostru.

— Tovarășe Breazu, se manifestă în uzina dumneavoastră conflictul dintre vechi și nou? În ce formă?

— Sigur. Se manifestă. Dar nu sub forma unui conflict între indivizi, între persoane. Este vorba, de fapt, de un conflict între niște moduri de a judeca și de acționa. Poate chiar de a judeca de la o perioadă la alta. Iată și un exemplu. Cînd în uzina noastră s-a pus problema măririi productivității, măririi tonajului pe o aceeași suprafață a secției de turnătorie, destui — în loc să vadă în noul conveier de turnare un aliat în ușurarea muncii — au văzut în el un inamic. Nu înțelegeau că noul agregat nu vine să le ia pîinea de la gură, ci, dimpotrivă, să le-o îndulcească. Să nu credeți că oamenii aceștia erau numai vîrstnici. Erau de toate vîrstele, din toate generațiile. Asadar, un argument în plus că lupta dintre vechi și nou este una între un mod de a gîndi și alt mod de a gîndi și nu una între anumite generații, vîrste, promoții. Un tînăr poate reprezenta, prin modul cum gîndește, vechiul, de ce nu? Depinde de noi să știm de fiecare dată să slujim noul. Noul de valoare, nu noul de dragul noutății.

Omul nu se formează decît lîngă om. Uzina noastră s-a dovedit și o bună școală de oameni de-a lungul acestor 25 de ani. De la noi s-au ridicat oameni de nădejde, cu simțul răspunderii. Un exemplu ar fi chiar tovarășul Cornel Nicoda, primul secretar de partid al sectorului 4, fost ucenic, lucrător, muncitor la «Timpuri noi», fiul unui «lemaîtrist».

Dorin TUDORAN

O NU, NU E LEGENDĂ

Se spune ades că de la naționalizare încoace nu sîntem numai producători, ci și proprietari. Unii socotesc, poate, că aceasta nu-i decît o formulă frumoasă, dar să știți că noi, muncitorii, o trăim cu adevărat, o simțim. E un adevăr — nu știu cum să spun ca să fiu exact — un adevăr pe care poți pune mîna. Credeți că ne-am fi luat răspunderea să terminăm cincinalul în patru ani și jumătate dacă nu am avea tocmai sentimentul că lucrăm pentru noi?

Uitați-vă, eu am muncit ca ucenic la patron, la Malaxa. Apoi, chiar imediat după naționalizare am venit la «Timpuri noi», fostele Lemaître. Eram muncitor. Vreau să spun că am trăit zilele naționalizării. Era în noi o sete de a munci — pentru noi, pentru poporul acesta al nostru care a luptat pentru naționalizarea întreprinderilor care, după dreptate, îi aparțineau dintotdeauna, pentru că el le făcuse, muncind la patroni — o sete cum nu v-o puteți închipui.

Doamne, ce mai era atunci în sufletul nostru! Pe de o parte nu ne venea să credem că sîntem stăpîni, pe de alta ne bucuram de libertatea care intrase în uzină, și peste toate era ambiția noastră, de muncitori, să facem ca uneltele luate de la patroni să producă mult, cît mai mult!

Tînăr cum eram, ideea reprofilării uzinei devenise pentru mine, așa, un fel de vis al visurilor. Oricum, să treci de la reparația de locomotive la fabricarea de motoare, e ceva. Dar mai ales în condițiile materiale de atunci ale uzinei. Turnătoria era în niște maghernițe și se făceau acolo doar plite din tuci și saboți. Și totuși, muncitorii de la turnătorie au reușit să facă primele blocuri de motor. Mijloacele erau rudimentare însă oamenii știau meserie și vroiau să dovedească tuturor neîncrezătorilor că se pot descurca și fără patroni. Se preconiza să fim furnizorul mecanic numărul unu al agriculturii și mulți ani noi am și fost. Am început cu două tipuri de motoare și cu o producție foarte scăzută: întîi 5-10, apoi 20-30. Azi ne vine să zîmbim. Pentru că azi asimilăm mereu noi tipuri de motoare; azi exportăm produsele uzinei în aproape 30 de țări ale lumii, dintre care multe cu vechi tradiții industriale; azi participăm la tîrguri internaționale și avem succes, și de prestigiu, și comercial — ne întoarcem cu contracte. Și toate astea, bazate doar pe creația proprie, pe creația oamenilor care au crescut în uzina noastră.

Vedeți, nu-i destul că am făcut naționalizarea; nu-i destul să spunem că sîntem toți proprietari și toți producători. Bunul pe care îl facem trebuie să nu fie oarecare, ci *să aibă calitate*. Pentru că nu-i destul să participi, oricum, la producție. Trebuie să participi cu știința că faci lucruri mereu mai bune și că faci lucruri într-adevăr necesare. Trebuie *să participi cu fruntea sus*. Asta înseamnă demnitate muncitorească!

Iar dacă e vorba să ne mîndrim, atunci noi, cei de la «Timpuri noi», — dincolo de ce-am produs material — ne mîndrim cu oamenii care au crescut aici. Zilele trecute s-a petrecut o coincidență care, pe noi, bărbați în toată firea, pur și simplu ne-a emoționat. Absolut întîmplător, fără nici o înțelegere, în aceeași dimineață, cam la aceeași oră, au venit să mai vadă uzina Nicolae Sorea — primul președinte al comitetului sindical al zilelor naționalizării, fost strungar, om de 78 de ani; Dumitru Stanciu — secretarul de partid «al naționalizării» uzinei; și Nicolae Tudor — primul director al uzinei naționalizate, fost pînă atunci strungar. Au venit de dor. Să mai vadă uzina unde au făcut ei naționalizarea. S-au întîlnit cu Ion Breazu — pe atunci puști, azi el președinte al comitetului sindicatului, cu Petcu Văleanu, cu Micu Alexe, cu Petre Comșa. Toți muncitori care au creat muncitori. La noi în uzină sînt familii întregi care muncesc aici și care nu s-ar duce în altă parte, orice le-ai da. Pînă și mulți dintre cei tineri, care au copii încă mici, socotesc că locul lor, al copiilor, cînd vor fi mari, tot în uzina noastră va fi. Poate tocmai din pricina acestei tradiții, tinerii uzinei nu privesc naționalizarea ca pe o legendă, ci ca pe un fapt împlinit. Ca pe o temelie puternică, de pe care urmează ei să-și spună cuvîntul.

N.R. Uneori răspunsurile fac de prisos întrebările unui interviu. De aceea, cu bună știință, de data aceasta am renunțat la întrebări. Pentru că în rîndurile scrise aici, mai presus de orice importanță e gîndirea unui om: *Corneliu Nedelcu*, muncitor specialist la uzina bucureșteană «Timpuri noi».

Citiți monologul conștiinței unui muncitor al zilelor noastre și meditați, vă rog, la limpezimea gîndirii, a lucidității și forței conștiinței clasei căreia aparține.

I. NICOLAE

STĂPÎNI DE DREPT ȘI DE FAPT

Brașov, 7 iunie 1973. Ora cînd, în întreaga țară, se îmbracă salopetele de lucru ale unei noi zile. În curînd — o sărbătoare în haine de lucru: 11 iunie 1973, omagiu simbolic, afectiv și concret, prin care oamenii muncii din Brașov, parte integrantă și de prestigiu a clasei muncitoare, aniversează în acest an, hotărîtor pentru istoria prezentă și viitoare a țării, evenimentul care i-a pus la dispoziție mijloacele pentru împlinirea idealurilor sale de clasă conducătoare.

Ne găsim la Uzina de autocamioane, unitate economică reprezentativă pentru tradițiile muncitorești ale orașului, pentru industria nouă a României. Semnificativă, totodată, pentru procesul istoric consemnat în urmă cu 25 de ani.

Iunie 1948. Romloc-ul Astra devine Steagul Roșu. Nu este o simplă schimbare de nume. Intra în patrimoniul republicii, atît de tinerei republici populare, una din cele mai puternice uzine din țară cu un colectiv muncitoresc bine închegat, călit în luptă, a cărui forță creatoare de abia de acum încolo avea să rodească deplin. În momentul naționalizării, asupra uzinei greva o datorie de cîteva sute de milioane lei — «opera» foștilor săi patroni. Să adăugăm la aceasta utilajele învechite, lipsa de securitate a muncii, urmele nu întru totul cicatrizate ale războiului. La chemarea partidului, muncitorii «Astrei» au muncit cum nu mai muncise rară. Fiindcă munceau pentru ei, pentru tînăra republică a cărei tărie și prestigiu se cereau neîncetat sporite. Evoluția ulterioară a Steagului Roșu, a Uzinei de autocamioane Brașov, constituie un șir de succese și de dificultăți învinse, de probleme tot mai complexe, magistral rezolvate de un colectiv mereu mai numeros, mai puternic, mai bine pregătit. Doar la doi ani de la naționalizare, uzina obținea un spor de producție de 74 la sută. În 1954 se produc primele autocamioane S.R.-101. În 1962, ies pe poarta întreprinderii autocamioanele «Carpați». Doi ani mai tîrziu își fac apariția autocamioanele «Bucegi», pentru ca în acest an să înceapă producția de serie a puternicelor autocamioane «ROMAN» și a autobasculantelor D.A.C. de 10-30 tone.

— În cel de al 25-lea an de la înfăptuirea naționalizării — ne spune tovarășul Alexandru Oros, secretarul comitetului de partid — produsele uzinei noastre sînt exportate în 27 de țări de pe toate meridianele pămîntului. În același răstimp, suprafețele de producție și sociale ale uzinei noastre au crescut cu peste 250 000 metri pătrați, iar producția globală și marfă a anului 1972 este mai mare de 49 și respectiv de 50 de ori față de cea din 1947.

Un sfert de secol cu zile și nopți fierbinți, cu bucurii și necazuri omenești, dar care se impune inimii și cugetului nostru nu numai prin solemnitatea momentului sau prin vibranta retrospectivă a unei istorii pasionante, ci în primul rînd prin largile perspective pe care le deschide în destinul țării climatul de dreptate socială și fertilitate economică instaurate de partidul comuniștilor, de întregul nostru popor, stăpîn de drept și de fapt asupra mijloacelor de producție și care își făurește conștient propriul destin prin armele rațiunii și în numele socialismului, dreptății, civilizației, progresului și prosperității.

Liviu C. MIHĂIESCU

A FI, A DEVENI

Eu sînt șef de echipă, iar secția noastră este secție finală. Noi facem montajul general, ambalăm și expediem agregatele, beneficiarilor. Aproape că nu există uzină sau combinat din țară la care să nu fi ajuns produse ale secției noastre. Eu însumi am fost să le văd la lucru la Combinatul siderurgic din Galați, la Combinatul chimic Turnu Măgurele, la Govora, la Craiova. Am asistat și la intrarea în funcțiune a tubului de aducțiune de la Argeș. Era tot un produs de-al nostru. Și în cîte alte părți din țară n-am fost... Înțelegeți: *rezultatele ce se obțin ne aparțin nouă*. E un simțămînt deosebit, pe care trebuie să-l trăiești ca să-l înțelegi.

Munca noastră nu e deloc ușoară. Trăiești mereu în zgomot. Ani, zeci de ani. S-au făcut cercetări, au venit și la noi specialiști, dar mare lucru nu se poate face. La cazangerie trebuie — în plus — și un efort fizic destul de mare. Și aci s-a îmbunătățit cîte ceva, dar efortul rămîne efort. N-ai ce-i face. Așa e munca, nu poate fi complet automatizată. Tovarăși de-ai mei au fost la specializare în R.F. Germania; cam tot așa e și acolo. Uzina noastră e o uzină grea, munca la cazangerie e grea. Omul trebuie să fie dîrz și dacă nu îndrăgeam munca nu stăteam pînă acum.

Avem salarii bune, munca în acord de asemenea recompensează pe cei mai buni. La noi: nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă. Dar avem și un «of». Am cerut ca muncitorii de la cazangerie — din toată țara firește — să fie încadrați în grupa II-a de ieșire la pensie. Au venit tovarăși de la Ministerul Muncii, au analizat, au venit și alte comisii, dar pînă acum nu s-a luat nici o hotărîre. Nu mi se pare echitabil ca un muncitor cazangiu să iasă la pensie la aceeași vîrstă ca un vînzător de la «Alimentara» sau un frizer. Firește, nu am nimic cu aceste meserii foarte onorabile. Dar ați intrat într-o cazangerie?

Să revin la munca noastră. Uzina e a noastră. Roadele muncii sînt tot ale noastre. Dar pentru ca ele să fie tot mai multe, trebuie o disciplină de fier. Lucrăm la agregate mari, pretențioase. Dacă unul nu-și face bine datoria, toți 35 din echipă trag ponoase. Disciplina e liber consimțită, nu e vorbă mare, e fapt. Avem însă greutăți cu unii tineri care se adaptează mai greu la această disciplină. Am avut în echipă 15 ucenici, dar vreo cinci au plecat la muncă mai ușoară. Ceilalți au rămas și se călesc alături de noi. Eu personal am crescut sute de cadre și am încredere în ucenicii mei de azi, în cei care au rămas. Și ei sînt sarea pămîntului.

Mie nu-mi place să merg de colo pînă colo. M-am «stabilit» aci, la «Vulcan». Fac un produs și am amor propriu ca să realizez ceva. Munca, produsul muncii tale este un simbol al vieții...

...Așa mi-a vorbit Gh. Burcică, șef de echipă la secția IV, atelierul de cazangerie I, de la «Vulcan». Un om dîrz.

Lionel NIȚESCU

«NU PUTEAM SĂ FIU DECÎT UN SPIRIT POZITIV DIN MOMENT CE AM AVUT ATÎT DE SUFERIT»

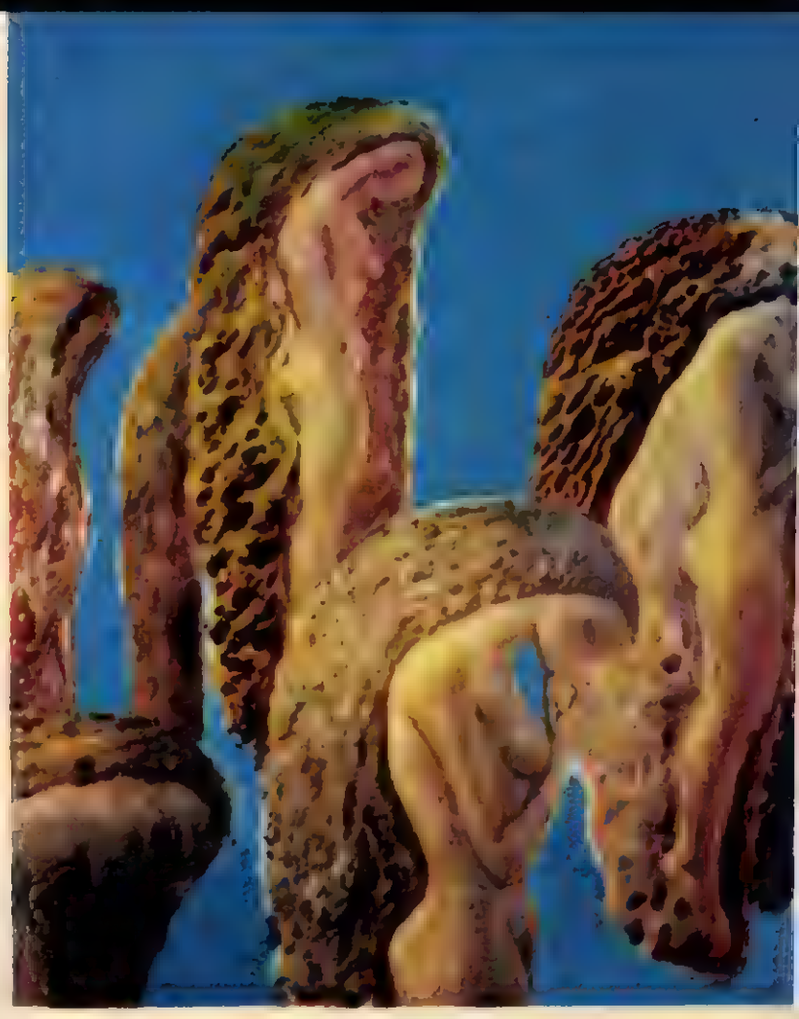

— În pictura veacului nostru există o serie de mari artiști. Au inițiat și reprezentat curente și tendințe pe care le acuzi fiindcă n-au reușit să devină vectori spirituali. Dar au crescut mult mai înalți decît curentele. Despre ei vreau să-mi vorbești, despre cei hărăziți să creeze o mare artă, indiferenți, în cele din urmă, la curentele care circulă pe la picioarele lor.

— Picasso, Dali, Delvaux, Magritte au învins, prin puterea lor de artiști, tendințele cărora le-au fost îndatorați. Ei îmi apar ca vestitorii unor necesități noi, unor programe noi. Au declanșat curente. Dar nu le-au urmat ei, ci alții. Le-au inițiat, dar nu le-au respectat. Aveau să nu fie abstracți niciodată. Au fost figurativi, suprealiști, metafizici, dar abstracți nu. Abstracționismul fiind ultima stație, dincolo de care începe nonarta, divertismentul.

— Ce relație admiți că există între personalitatea artistului și atmosfera spirituală a epocii sale?

— Totdeauna înflorirea sau decăderea artei au fost influențate de condițiile sociale, dar am simplifica nepermis considerînd ondulațiile de nivel ale artei ca strict dependente de acestea. Caracterul și dotația artistului sînt surse puternice de energie. Potențialul personalităților e în stare să depășească și condițiile sociale și o anume tiranie a condițiilor artistice. Lucru confirmat de faptul că o serie de personalități s-au desăvîrșit în condiții vitrege, iar în anumite cazuri tocmai condițiile vitrege l-au ridicat pe titan. Ultimul secol al picturii e sărac în uriași. Puțini sînt artiștii care au fost în stare să frîngă și tirania jocurilor formale, și presiunea negustorilor de artă. De ce natura naște mai mulți artiști titani într-o epocă și mai puțini în alta e un mister care ar merita să fie studiat.

Experiențele făcute în cîmpul picturii, de la impresionism încoace, au și unele urmări favorabile? Sau le consideri doar prejudiciante pentru artă și pentru nevoia de artă?

— Toate curentele moderne, în fond, un fel de chirurgie efectuată pe corpul artei, i-au distrus proporțiile. Arta fiind o ființă ca toate ființele, construită din secțiuni, din proporții. Orice secțiune formală corespunzînd unei secțiuni spirituale. Dimensiunile piramidei egiptene revelează o anumită filozofie, o anumită spiritualitate. Anumite secțiuni, canoane ale artei grecești, de asemenea. În arta neagră, la fel. Semn că ele încorporau, că erau expresia conștiinței generale, filozofice, sociale. Meritul pe care îl recunosc acestor curente este că au efectuat profunde analize formale, a căror rezultate vor fi utilizate în procesul de constituire a noii renașteri, datoare să recreeze eternul în artă. Deocamdată, știința e puternică, tocmai fiindcă e preocupată de proporții și plonjează cu egală voluptate în macro și microcosmos. Arta n-a mai explorat spațiul dinăuntru, abisul spiritual. În acest abis ar fi trebuit să se desfășoare aventura artei. Numai astfel ar fi reușit ea să reprezinte și în veacul nostru o secțiune a conștiinței, o filozofie a întregului, rezultatul spiritual al potențialului biologic uman, triumful acordului dintre inimă, creier și mușchi. Arta e un edificiu nevăzut și distrugîndu-i-se proporțiile s-a distrus edificiul. Pierderea curentelor și tendințelor, rostogolirea lor s-a născut din panică. Neputința de cuprindere a totalului, a proporțiilor întregului, a înspăimîntat pe artiști.

— Știința ți se pare că a întrecut arta prin rezultate sau prin eforturile prestate?

– Știința s-a încordat mai mult decît arta. A făcut eforturi mai mari. Dar nici ea nu servește integral omul, fiindcă la un capăt naște primejdii. Știința nu va izbuti decît în alianță cu arta.

— Dezvoltarea explozivă a științei a dus la complexarea artei, a artiștilor? Prin ce anume a depășit omul de știință pe creatorul de artă?

— Știința s-a zbătut să descompună, dar să și recompună. Să întreprindă analize, dar și sinteze. Artiștii, în schimb, au început să lucreze doar pe parcele. S-au năpustit asupra anatomiei artei și s-au limitat la atît. Cézanne a investigat doar anatomia corpului cromatic. Artiștii nu s-au mai arătat interesați de fiziologia, de psihologia, sau de filozofia artei. Oamenii de știință i-au depășit prin recunoașterea necesității de a realiza sinteze. Nici ei n-au repurtat rezultate depline în această direcție, dar au făcut tentative. Încet-încet, complexul științei a început să fie tot mai apăsător pentru artă. O dovedește, printre altele, faptul că acum nu se mai face nici măcar anatomia artei. În schimb, artiștii au început să recurgă direct la mijloacele procurate de știință, de tehnicitate. Materialele noi au fost luate în primire ca un divertisment, ca o noutate formală. Mecanismele nefuncționale, la fel. Orientarea asta reprezintă pericolul actual. S-a proclamat moartea artei și s-a atins starea de după artă. Cu asemenea mijloace eșuezi sigur, ele fiind inadecvate pentru exprimarea și pentru modelarea spiritului. Este la fel cum un ventrilog s-ar trezi, la un moment dat, inundat de idei deosebite, surprins de o avalanșă de gînduri excepționale, dar n-ar putea să le exteriorizeze, pentru că abundența și finețea materialului ideatic nu pot fi exprimate cu mijloacele ventrilogului.

Spre deosebire de epocile de renaștere, cînd titanii dirijonau spiritualitatea, astăzi ei au ajuns niște izolați, nu mai influențează decisiv. Iar știința a complexat arta prin intermediul artiștilor mediocri.

Știința, prin unele dintre rezultatele ei, primejduiește omul. Arta nu-l poate, în schimb, amenința, dar îl poate trăda.

— Trădarea nu e mai rea decît amenințarea. Acum, în pragul noii renașteri, cînd lumea își făurește noi și mari idealuri, cînd se revoltă împotriva barbarului, cînd încearcă să lase barbarul cu o treaptă în urmă, cînd are loc apariția unei noi celule în creier, acum, pe Terra, se caută un acord uman mai mare. Arta trebuie să susțină această speranță, să-și înțeleagă rosturile, să spiritualizeze, printre altele, universul creat de știință. Să se contamineze de romantismul științei, să anunțe și să pregătească, împreună cu ea, romantismul cosmic. Cea mai deplină dovadă că lumea tinde spre un nou romantism este ajungerea omului în Lună. Nu doar simțul posesiei ne-a trimis în Lună.

Nu e nevoie să inventăm vreo artă, ci să continuăm arta. Nimic nu există decît prin continuitate. În afară de incoerență și de prăbușire. Lumea însăși și viața însăși există prin continuitate. Arta are și ea doar această șansă.

— Crezi într-o nouă renaștere, într-un nou umanism. Le simți inevitabile și apropiate. Ce alfabet va adopta pictura pentru reprezentarea lor?

– În trecut, oamenii s-au reprezentat indirect. Prin zei și dumnezei. Acum simt nevoia să se reprezinte prin ei. Idolul noului umanism este și va fi omul. E vremea ca arta să nu mai inventeze și să exploreze substituenții ai omului, ci însuși spiritul omului, un infinit încă prea puțin explorat. Dar pentru așa ceva se cere să-i iubești pe oameni. Să fii născut pentru iubirea de oameni. Oamenii să simtă că ești dotat pentru iubire, pentru această dragoste de vietate, fiindcă de înșelat, ei nu se înșală niciodată. Fertilitatea talentului e condiționată de prezența unor mari calități umane. La cei ce nu le au din plin, talentul se degradează, soldîndu-se cu o artă derizorie.

— Ce anume hotărăște înălțimea creației? În ce măsură contează dotarea artistului și programul unei mișcări? Cum se reflectă ele în rezultat?

— Forța geniului hotărăște. Ea face totul. Arta mare se naște din colectivitate, prin indivizi strălucitori. Reprezentativi, dăruiți colectivității, cu misiunea colectivității. În fiecare secol există asemenea oameni. Cu ei se face arta. Poporul avea un Bălcescu și Bălcescu avea un popor. Dar nu oricine a putut fi un Bălcescu. Dar nu oricine a putut fi un Horia, un Grigorescu, un Enescu. Un pictor de geniu n-are nevoie de teorii.

marea artă sînt hărăziți s-o zidească numai cei ce trăiesc în cultul eroismului

Galaxie.

El se orientează organic. El e făcut să orienteze. E purtat într-o anume direcție ca de un destin. Un destin istoricește format, ca destinul unui popor. El nu e produsul vreunui talent oarecare, întărit ulterior de vreun program.

— După ce măsori valoarea unei picturi?

— Sentimentul investit hotărăște. Așa a fost și va fi. Marea artă redă un sentiment. Un sentiment total, singurul în stare să fie transmis biologiei generale. Valoarea artei stă, în primul rînd, în încărcătura afectivă care este opusul sterilității. Tu, artist, trebuie să comunici oamenilor un sentiment pe care altfel nu l-ar putea avea. Prin dotare, omul e făcut să primească. Partea lui afectivă și partea lui biologică primesc. Dacă individul e normal, neviciat. O simfonie trece greu în spațiul dinăuntru al omului neobișnuit cu muzica. Dar pînă la urmă trece. Fiindcă se formează și se deschide treptat acea capacitate de a primi. Datorită existenței ei, marile sentimente ajung să realizeze adevărate stări de magie colectivă. Sentimentul e sinonimul libertății și pe acest echivalent se bazează capacitatea lui de pătrundere. Și libertatea și sentimentul sînt, în fond, niște construcții. Niște realizări. Adică, opusul liberului-arbitru. După cum liberul-arbitru este opusul libertății, este robia, bînturea întîmplării. Sentimentul dă vigoare și înălțime unei opere de artă cu o condiție. Să fie total. Să includă toate nuanțele. Să fie starea unei ființe superioare. Pentru că nimic nu e adevărat, dacă nu e vast și întreg.

— După ce recunoști un artist excepțional?

— Un mare artist înseamnă un nou sentiment. Într-un mare sentiment exprimat artistic găsesc toată ființa și toată vina creatoare a unui remarcabil artist. E un summum. Conține afectivitatea, logica și rațiunea lui. În anumite proporții și dispuneri. Felul cum e compus edificiul spiritual al unui artist, structura sa, o va lămuri poate știința peste alți 2000 de ani. Nu mă interesează elucidarea misterului acesta, mă interesează că există. Îl simt la Shakespeare, la Beethoven, la Michelangelo, la Leonardo, la Eminescu. În schimb, lipsește uneori din arta actuală, care a eliminat, nici mai mult, nici mai puțin, tocmai sentimentul, adică însăși esența artei.

— Sentimentul acesta vast care girează personalitatea marilor artiști e ușor receptionat de către public?

— Depinde. Uite, mă aflam cîndva în fața Giocondei. La un moment dat a apărut un grup de turiști și au început s-o privească. Au fost dezamăgiți, unii chiar revoltați. Se așteptau să găsească în celebra lucrare mai puțin decît au găsit și de-aia n-au fost copleșiți. Ei credeau că vor descoperi sentimentele lor, reperele lor, cînd colo Gioconda respira marele sentiment al lui Leonardo. Nepotrivirea i-a derutat și iritat. Le-ar fi fost necesare contacte mai dese cu arta lui Leonardo și cu marea artă, în general. Asta e condiția ca să comunici cu magia proprie marilor artiști. Fiecare titan a lăsat în urmă dîra unei magii. Pe Eminescu după ce-l recunoști? După magie. În fața Sixtinei, tot magia te absoarbe. Asta simți, cu ea rămîi, o duci cu tine. Nu datele fizice ale artistului sau ceva din performanțele lui formale. Metrul antic a constituit stilul unei epoci. Mulți au scris în metrul antic, dar un vers de Eminescu îl descoperi dintr-un milion. Deci, nu metrul antic creează sentimentul, ci magia, puterea titanului. Cît de diferiți sînt Rafael, Leonardo și Michelangelo! Le rostim numele și-i simțim pe loc. Fără să-i vedem. Numele lor, doar atît, trezește în noi sentimentul de Rafael, de Leonardo, de Michelangelo. Cînd nu realizezi sentimentul unui artist, nu-i realizezi nici opera. Cei mai mulți nu concentrează în ei un mare sentiment. Și de unde nu e, nici nu se transmite nimic.

— Din ce și cum se nasc gîndul și sentimentul de eternitate în fața operei unui artist excepțional?

— În marele sentiment e cuprins și fiorul eternității. În conștiința fiecăruia există sentimentul viu al eternității. Circulă prin oameni. Fără ei ar dispărea și eternul. Pentru înfiriparea lui contează, mai întîi, capacitatea conștiinței de a-l simți și trăi. E premisa care se conjugă cu ceea ce poate oferi artistul. Mult sau puțin, tot sau ceva. Numai totalitatea unui mare sentiment, nu ceva dintr-un sentiment, poate declanșa starea de magie și gîndul eternității. Tot ce reprezintă parte, tot ce s-a desprins dintr-un întreg înseamnă ceva, dar nu înseamnă întregul. Fără dotația totală, o înzestrare oarecare plus încercarea de însușire a celorlalte componente nu duc la nimic. Lipire nu există. Combinație sau amestec nu există. Arta adevărată seamănă ființelor vii. I-ai distrus unitatea, moare. Divizînd corpul artei s-a distrus coeziunea artei, adică s-a distrus condiția existenței artei.

— Opera de artă se realizează în conștiință și e menită să ajungă la alte conștiințe. Să se transmită. Formele în artă sînt vehiculul, iar în pictura modernă formele au fost proclamate de către unii subiectul artei. Li s-a schimbat statutul. Devenind dintr-un mijloc de transmitere, conținutul de transmis. Te rog să comentezi această modificare în sintaxa picturii.

— Prin toate declarațiile și prin toată pictura mea afirm că mesajul există dincolo de forme. Formele fiind doar alfabetul, vehiculul. Atenție. Am zis mesajul, nu tema. Unii le cam confundă. Există artiști care tot schimbă temele, în vreme ce lipsa de mesaj rămîne permanentă. Lipsa unității tematice vine din lipsa mesajului unificator și din prea puțină valoare.

Una dintre cele mai mari inepții pe care le-am auzit este asta: forma, subiect al picturii. Culoarea, sunetul, forma sînt pietrele drumului spre altă ființă vie. Deci, un artificiu. Iar artificiul, ca atare, în absența conținutului, nu reprezintă nimic. Culoarea sau forma, în sine, sînt sterile, asemeni cuvîntului fără gînd. Pe drum trebuie să treacă ceea ce ai de comunicat. La capătul celălalt al drumului dintre două conștiințe n-ajunge nimic, dacă n-ai destul de comunicat. Destul pînă la conștiința primitorului. Artiști dotați sînt cu mile. Dar nu destul. Există mii de lucrări frumoase, dar nu destul. Și extrem de puține cele care au destul pentru străbaterea drumului dintre conștiința artistului și conștiința publicului. De opere artistice frumoase, dar nu destul, nu se simte nevoie. Ele încurcă, dacă le prețuim prea mult. Istoria artelor a încurcat artele. Firește, în laboratorul artei, ca și în laboratorul naturii, creațiile doar parțial reușite au rostul lor. Natura însăși are nevoie să greșească mult, să exerseze continuu. Cîte vietăți aparținînd unei anume specii nu concurează pînă apar performanțele speciei! Același rost îl au creațiile doar parțial reușite în perimetrul artei. Ele compun substanța germinativă din care răsar performanțele artei. Pentru asta trebuie prețuite. Dar atît. Uneori devin periculoase. În perioadele cînd pe fundalul lor nu apar creații puternice, atunci ele se substituie acestora, înlocuind valoarea. Fiindcă par. Fiindcă au calitatea de a părea valoroase. Însă în artă, ca și în viață, totul e să fii, nu să pari.

— În epoca noastră se discută intens despre multilateralitate și specializare. Cum crezi că trebuie înțeleasă și exprimată multilateralitatea pictorului?

— Dacă filozofii artei actuale l-ar studia cu adevărat pe Leonardo, ar descoperi și fixa programul de ascendență al artelor în secolul nostru pe cele mai adevărate și mai solide căi. Într-o epocă cum e aceasta, arta are o misiune de luptă, de aventură și de explorare egală cu a științei. Arta și știința fiind egal de trebuincioase pentru dezvoltarea proporțională a cugetului și a spiritului de acțiune. Egal de importante pentru reușita vieții sociale pe pămînt. Pentru realizarea tuturor echilibrelor. Un observator inteligent își dă seama că trecerea lui Leonardo de la natură spre artă și, concomitent, spre știință, spre invenție, se petrece ca și cînd n-ar exista graniță. Rezultatele unei direcții fecundează rezultatele celeilalte și invers. Mă gîndesc ce făcea Leonardo, și mă gîndesc că după el au venit impresioniștii să picteze impresia unei flori. Înțeleg atunci ce retragere, ce involuție a însemnat impresionismul. Leonardo explora, în egală măsură, spiritul și materia. Realiza trecerea de la una la alta și rodnicia trecerii cu viteza gîndului. Multilateralitatea lui Leonardo venea din spiritul lui monolit, dintr-un crez unic. În vremea noastră, multilateralitatea se manifestă prin trădarea continuă a unui fenomen cu altul. Cică asta ar însemna. Cei care gîndesc așa, chiar dacă se fixează pe o singură latură — pictura — se fixează ca s-o poată trăda sistematic și continuu. Leonardo studia omul și reda cu o claritate absolută, făcînd inteligibil, ceea ce el înțelesese pe deplin. Frumusețea și adevărul erau sinonime pentru el. Refuza aparențele, iubea descoperirea.

Suprapunerea pînă la confundare a frumuseții cu adevărul e pentru mine o obsesie. Am oroare, spre pildă, să așez oameni pe un pămînt plan, din moment ce știu că pămîntul e rotund. Sau mi-e cu neputință să-i așez doar pe pămînt, din moment ce știu că ei se găsesc, în egală măsură, și în spațiu. Constat de fiecare dată cînd tai cîte un nod gordian și fac încă un pas spre suprapunerea adevărului cu frumusețea că numai așa frumusețea triumfă, se eliberează, se afirmă puternic. E destul să funcționeze un adevăr atunci cînd lucrez, ca atingerea frumuseții să devină sigură.

— Cine sau ce crezi că a determinat împuținarea forței spirituale a artei?

— Principala sursă de rău a fost burghezul. Ridicarea puterii burghezului. Feudalul investea pentru artă. Burghezul a început să investească și el, dar cu mobiluri total schimbate. În vreme ce feudalul aștepta 5-6 ani pînă cînd Leonardo termina o lucrare, iar un mare pictor crea 20-30 de lucrări într-o viață, negustorul burghez a cerut 20 de lucrări într-o săptămînă. Presiunea asta a condiționat în Occident apariția pletorei de noutăți, de curente, a determinat degradarea artei, spolierea ei de mesaj, de sentiment, a prins în joc numeroși artiști care s-au ratat jucîndu-se.

— Acuzi un sistem care stimulează cantitatea producției artistice. Urăști negustoria artei doar așa în principiu sau și ca urmare a unei experiențe directe? De ce n-ai deschis pînă acum o expoziție personală?

Nu voi deschide niciodată expoziții personale. Nu-mi place să deschid prăvălii. Nu pot servi două programe. Creez pentru cultivarea poporului. N-am decît o viață și o dăruiesc programului meu pentru colectivitate, o dedic actului cultural. Cred că reprezentantul beneficiarului, poporul fiind beneficiarul, el are datoria să-mi strîngă lucrările într-o expoziție. Program particular eu nu voi avea niciodată. Ar fi abil, impur și necinstit gîndul. Nu știu să se fi făcut o Sixtină pentru Sixtină, și alta pentru completarea bugetului. M-aș fi simțit umilit dacă în locul lucrărilor pe care le-am făcut la Universitatea din Iași, mi-ar fi trecut prin minte să dedic timpul acela pentru pregătirea unei expoziții personale. Procedeul e mic burghez. Eu pictez pentru toți, nu pot să-mi risipesc viața făcînd pentru fiecare om o lucrare. Cei care au obligația administrativă să se ocupe de cultivarea poporului trebuie să-mi ducă lucrările în fața poporului. Țara noastră are un mare merit, investește pentru actul cultural. Avem un sistem social căruia îi dăunează negustoria artei. Tocmai de aceea nu înțeleg de ce se împrumută și se aplică modalități de stimulare cantitativă a producției artistice. De ce se stimulează epi-

Romulus BALABAN

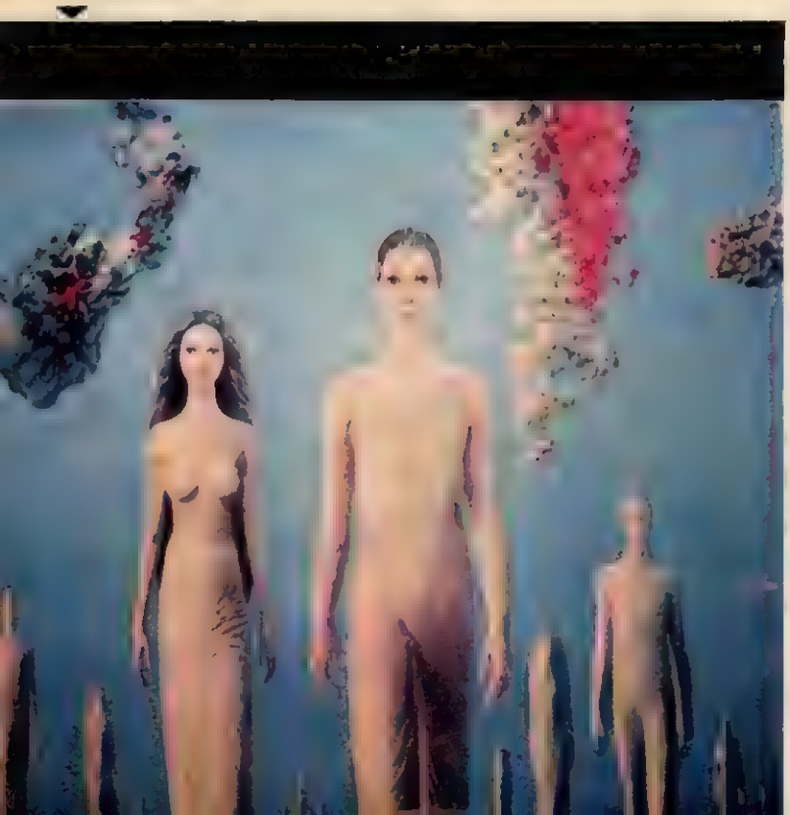

Florile focului.

marea artă sînt hărăziți s-o zidească numai cei ce trăiesc în cultul eroismului

demiile de lucrări lipsite de valoare? Dacă aș fi trăit în perioada interbelică și singura șansă de a ajunge în contact, prin arta mea, cu poporul ar fi fost o expoziție personală, atunci aș fi făcut-o. Acum însă există organisme speciale obligate să organizeze legături permanente între popor și artiști. Ele trebuie să nu uite de datorie, nu eu să le-o reamintesc.

Firește, umanismul și valoarea artei noastre sînt asigurate și în prezent de către artiști autentici. Dar pentru dezvoltarea unei renașteri culturale este nevoie de stimularea și a acestora. După cum, pentru ca autenticii să poată da de sute de ori mai mult, este nevoie ca efortul pe care-l fac să fie protejat. Nu mă indoiesc că aceste necesități se vor împlini.

— Ai zis mai înainte romantism cosmic și m-am gîndit atunci la spațiul picturilor tale. La deschiderea spre infinit, spre cosmic, sesizabilă mai în toate lucrările lui Sabin Bălașa. De ce plasezi viziunile într-un asemenea spațiu?

— În toate epocile s-a pictat spațiul existent în creierul omului. Dacă oamenii au avut în creier spațiul natal, au pictat spațiul natal. Pînă unde au înaintat cu creierul, pînă acolo au ajuns și cu arta. Dovezi. Cînd programul omului era mistic, se picta cerul mistic. Cînd programul a devenit laic s-a pictat cerul orizontal, adică bucățica de cer dintre orizont și nori, atmosfera din jurul Terrei. În pictura mea nu există nici unul dintre aceste două ceruri. Albastrul meu este abisul, este spațiul cosmic. Eu localizez acolo, pentru că acolo trăim. În mintea mea, ca și în mintea contemporanilor, există spațiul în care trăim. Lumina de pe pînzele mele nu este lumina răsăritului, amiezii, sau asfințitului, ci lumina sorilor în generalitatea lor.

— Din ce scoți albastrul acela pe care nu l-am văzut nici pe cer, nu l-am văzut nicăieri?

— Din albastrul de pe paletă, combinat cu conștiința abisului. Culoarea urmează gîndul, este expresia lui. Culoarea e idee. Culorile n-au prea îndrăznit să aibă, prin ele, semnificație în pictură. Să substituie idei. Pentru mine culoarea n-are doar funcție formală, strict picturală. Are funcție filozofică. Funcția marii naturi. Albastrul acesta există în realitate. Este abisul. Orice culoare este lumină. Nimeni n-a văzut concret o culoare pe întuneric. Numai neculoarea este întuneric. Cînd poetic uzez de albastru, aducîndu-l în prim plan, apropii depărtările.

— Dar celelalte culori dominante în pictura ta?

— Roșu, galben, orange, reprezintă conștiința incandescenței, a focului solar. Eu preiau funcțiile cele mai de necrezut ale culorilor, cele directe, exacte.

— Pictura ta e figurativă, dar neimitativă. Cine sînt oamenii din lucrările tale, exemplare de o frumusețe perfectă, aruncate parcă în spațiul cosmic, absolvite de legi eterne și de stări trecătoare?

— Oamenii mei sînt luminați ca niște planete și plasați direct în spațiul cosmic. Într-un infinit care nu sperie, fără vreo legătură cu legile gravitației sau antigravitației. Privindu-le n-are rost să te întrebi cum de personajele mele se mențin și nu cad din spațiu. Să fie clar, eu nu pictez realitatea directă, ci realitatea conștientă, realitatea din conștiința oamenilor. Ar fi de ajuns să uit acest lucru și aș ieși din spațiul artei. Oamenii mei n-au constituție organică robustă, nu sînt nici maladivi, n-au defecte, nici variante biologice. Nu au stări psihice, nici mimică, nici profesie. Eu nu reproduc omul, eu îl elogiez. Caut specia pură, triumfătoare, care n-a fost niciodată căutată și gîndită pentru a fi reprezentată. Creez modelul posibil, selecționat, creez un sens al evoluției biologice, încerc să detectez direcția acestei evoluții.

— Ce legături există între tine și imaginile pe care le pictezi. În ce măsură reprezintă ele o amprentă artistică a tuturor facultăților creatorului lor?

— Ar fi absurd să uităm că imaginile pictate sînt gîndurile celui care le-a pictat. Sînt chinurile sau bucuria lui. Conștiința lui. Valoarea picturii constă în valoarea imprimată a artistului. Dacă atîtea personaje pictate, despre care s-a pretins că sînt înzestrate cu atitudine și conștiință, ar putea înlocui lipsa de atitudine și de conștiință a autorilor lor, dacă nu s-ar resimți ele de pe urma unor atare carențe, atunci gogoriță, conform căreia caracterul artistului n-are nici o legătură cu pictura lui, ar deveni postulat estetic. În realitate, falsul rămîne fals, o cruntă amăgire inventată de cei care au crezut, la un moment dat, că ar mai fi posibil să se salveze prin mințire de sine. Creierele abile ale contemporanilor noștri, conectate la un instinct de conservare panicard, se prefac a nu sesiza diferența totală, dar totală, dintre ceea ce declară, ce este și ce face individul. Revenind, în personajele mele se disting, transformate în termeni artistici, conștiința și caracterul meu.

— De ce ființele pe care le pictezi sînt lipsite de mimică?

— Evit să pictez mimică. Bucuria, durerea, disperarea nu le pictez. Sînt expresii trecătoare și cele mai urîte forme de dezumanizare. Scopul final al artei este de a realiza întruchiparea eternă. Nu există elogiu, încurajare și direcționare mai mare decît exprimînd vocația speciei noastre pentru eternitate. Arta mare este arta pusă în slujba eternității. Iar arta care atinge eternitatea este cea mai umană artă. Mimica este o mască a eternității. În arta greacă, stările trecătoare erau exprimate prin intermediul măștilor convenționale. În schimb, virtuțile umane rezultau din canon.

— Personajele tale nu sînt reci, distante, impersonale. Și totuși ele nu sînt particularizate.

— Eu nu pornesc de la general la particular. Cutia nu intră în chibrit. Dacă unii și-au închipuit vreodată că au făcut și că au reușit așa, cu atît mai grav pentru sănătatea lor psihică. Alcătuiești ceva numai după ce ai pregătit magma generală. Procesul e invers în creație. Pentru că omul viu merge spre descoperirea universalului. Iar ficțiunea e plămada individualizată a generalului. În pictura mea, omul își recunoaște chipul fiindcă exprim componența generală.

— După ce te-ai orientat și te orientezi? Te-ai înrolat vreodată într-o direcție estetică? Recunoști în pictura ta influența cuiva?

— N-am considerat niciodată că trebuie să am un model. Nu m-am simțit atras de drumul nimănui. Dacă pictez oameni, dacă pictez pentru oameni, modelul e omul. Pictez pentru oameni, fiindcă nici eu nu sînt altceva. Dar nu pictez oameni, ci omul. Modelele mele fiind dorințele, aspirațiile lui. Elogiez ascensiunea omului în plan spiritual și biologic. Uneori pictez calul sau alte specii, precum și specii inventate. Ele se află la un loc, toate aceste modele închizîndu-se într-o mare și unică existență care e natura. Ea, modelul suprem, înseamnă totul pentru mine. Contează atît de mult, încît la scara naturii formidabilul creier uman nu-mi pare decît o particică. Arta mea este un elogiu adus marelui idol, existența. De aceea, nu sînt nici abstract, nici metafizic, refuz apropierea de curente. Mi-ar impune o limitare insuportabilă. Pentru mine, natura și existența sînt ceea ce este pentru exploratori cosmosul. Le cercetez. Cînd reprezint specia umană, folosesc experiența marii naturi. Lumea picturii mele viețuiește acolo. Dacă mă înscriu în vreo viziune, ea este viziunea umanistă. Dar cum umanismul a trăit, a mișcat, a fost programul meu, manifestul artei mele semnifică un neoumanism, concordant cu toate datele lumii contemporane.

— Nu văd lumină, nu văd umbre, sau văd o lumină fără umbre în pictura ta.

— Nici una dintre uneltele vizibile — lumina, umbrele, conturul — nu există la mine. Le-am suprimat. Formalul este aproape un catalizator dispărut.

— Care sînt secțiunile filozofice, spirituale și estetice din arta lumii pe care simți că le continui, sau față de care ești în opoziție?

— Mă aflu în totală opoziție cu arta neagră, cu arta sălbaticilor și cu arta modernă de după Renaștere. Fără să neg că m-a interesat evoluția formală a artei, în general. Dar pe linie ideologică, spirituală și estetică, adică pe meridianele fundamentale ale creației, eu continuu din arta indiană, asirocaldeeană, egipteană, greacă, din arta prerenașterii și Renașterii italiene. Există în mine, și hrănesc arta pe care o fac, cîte o rădăcină din toate aceste permanențe.

— Cum se contopesc sevele citate cu realitatea pe care o vezi și o trăiești?

— Sînt permanent fascinat de realitate. Toate sevele de care aminteai mă ajută să descopăr eternitatea în realitatea care mă înconjoară.

— Ce este inteligență, meditație, afect, instinct în arta lui Sabin Bălașa? Ce rol joacă aceste facultăți?

— Am urmărit desfășurarea procesului meu de formare și de stabilizare a unei mecanici interioare. Mi-am pîndit ca pe un vînat autoprocesele. Aveam să observ apărînd excese născătoare de alte excese. Presupuneri care se infirmau. Fisuri în substanța creatoare. Aveam să traversez o perioadă în care rolul rațiunii nu era bine jucat în relația cu afectele. S-a dat în mine o îndelungată luptă pentru putere. Am trăit momente în care creierul se declara suveran. Și chiar încerca să mă convingă că este, dar fără să reușească. Deveneau apoi dominante, pînă la tiranie, stările afective. Vedeam totul prin inimă și emoție. Venea la rînd imaginația, concura ea pentru întîietate. Toate aceste frămîntări erau, de fapt, niște încercări precursoare, în vederea descoperirii acelor proporții instaurate mai tîrziu între *facultăți*. Încet-încet s-a format un ansamblu în care rolul fiecărei secțiuni, fiecărei facultăți, nu mai era fix. Relația dintre ele avea să se subtilizeze. Și așa au început să apară rezultatele, după ce funcția fiecărei facultăți se clarificase în raport de celelalte. Căutarea însăși a constituit un mare motiv de mulțumire pentru mine. Primul succes l-am repurtat atunci cînd am observat că nici o culoare nu atrage pe alta. Că toate se resping, fiecare dintre ele manifestînd un egoism total. Fiecare voia să mă domine și să le supună pe celelalte pînă la desființare. Aveam să constat că pretinsa armonie a culorilor nu este altceva decît o falsă colectivitate, o pseudoconvrețuire, posibilă numai datorită mediocrității acordului. Am renunțat atunci la ideea de armonie, și din momentul acela am dobîndit credința definitivă că estetismul nu este scopul artei. Culoarea care a reușit să domine mai întîi și să le înlăture pe celelalte a fost albastrul. I-am acordat conducerea, dreptul la spațiu, și m-am întors apoi să cercetez ce anume facultăți susțin, protejează, impun culoarea albastră. Negăsind răspuns, am extins cercetările și aveam să observ că rațiunea, facultatea aceea care se conjuga cu nevoia de albastru, cuprindea, în fond, toate facultățile mele, toată ființa mea. Am scris atunci și un poem: «Nevoia de albastru».

— Explică nevoia de albastru.

— Albastrul promovează dragostea mea de vastitate, de libertate, de pace, de siguranță. Am simțit dintr-o dată cum o culoare poate semnifica infinit mai mult, ceva aproape fără nici o legătură cu toate teoriile create de către impresioniști. Crezul meu, am înțeles în acel moment, va fi sau ar putea fi infirmat de toată suflarea picturicească a secolului. Nu se poate face pictură într-o singură culoare. Dar, din moment ce ea nu mai era o culoare, ci semnificata ei deso-perisem, în fond, spațiul în care trebuia să vin cu restul semnificațiilor. Deci, cu alte culori. Pînă la cuprinderea totală a freamătului vieții, a existenței oamenilor. Semnificația pe care am introdus-o imediat în spațiu avea să fie omul. El a devenit cea de-a doua ființă, întîia fiind spațiul, abisul. În imediata apropiere, am adus, odată cu el, planeta. A fost, de fapt, un fel de a înlătura o ordine convențională prin instaurarea ordinii propriu-zise.

— Ce rigori ți-a impus hotărîrea de a picta omul pe fundalul abisului?

— Omul nu este făcut din culori. Am descoperit că el are aceeași culoare ca și soarele. Mai bine-zis, culoarea pe care i-o dă soarele. Și abisul are exact culoarea pe care i-o dă soarele. Fără lumina soarelui, abisul n-ar fi albastru. Iar omul n-ar fi constituit din întreaga gamă a albului și din galben, orange și roșu. Mi-am dat seama că albul, culoarea totală adică, marea culoare, care le cuprinde pe celelalte trei (roșu, galben și albastru), este regina culorilor. De atunci, n-am mai băgat alb în culori, ci culori în alb, hotărîre care avea să aibă o mare importanță.

— Deși sînt plasate într-un spațiu infinit, personajele tale nu par copleșite de golul înconjurător.

— Ființele pictate de mine au aceeași importanță ca și spațiul. Le tratez ca pe două organisme. Organismul spațial și organismul omului, egale în rang, dar cu rol contrar. Am utilizat aceste două contrarii și jocul dintre ele. Dialogul dintre om și spațiu a devenit clar, de o simplitate totală. Mă deranja însă tendința de cuprindere a omului, dominarea lui de către spațiu, prin prezența conștiinței mele imprimate în figuri. Atunci am descoperit ochiul și mișcarea degetelor. De ce spun că am descoperit ochiul? El este semnul materiei conștiente, intermediul prin care materia ia cunoștință de sine. M-a emoționat profund acest adevăr. Elementele amintite, introduse de mine cu rol precis într-un spațiu dat, m-au convins că dacă multe lucrări suferă pentru ceea ce le lipsește, mai mult de 90 la sută dintre ele suferă pentru ceea ce au în plus. M-au convins că mediocritatea constă mai ales în impietatea cu care sînt asociate și aglomerate fără control forme ale unor lucrări contrare și distincte. Înțelegerea unor asemenea aspecte mi-ar fi fost imposibilă dacă aș fi iubit plusul. În viața mea n-am iubit plusul. Am urît, în schimb, orice mijloc inferior unui scop nobil. Scopul nu scuză mijloacele. Mijloacele nu pot fi aplicate fără să fie incluse direct în faptă. Mijloacele inadecvate, dacă infirmă scopul, rămîn doar ele.

— De unde vine spiritul tău pozitiv?

— Nu puteam să fiu decît un spirit pozitiv, optimist, din moment ce am avut atît de suferit. Coexistența dintre operele înălțătoare ale umanității și atîtea bestialități, falsuri, și ipocrizii, impletirea lor, frecvența, mărimea și agresivitatea răului, evidențele astea mi-au întărit optimismul. Deoarece îmi prezizau rolul. Cred în rostul vieții mele. În eficacitatea și în necesitatea ei. Iar credința asigură spiritul pozitiv. Lucrările pe care le-am realizat după o asemenea clarificare au dialogat electric, foarte rapid, cu mai toți oamenii. Am dorit așa ceva. Am dorit, dar fără să devin concesiv și fără să mă gîndesc măcar o secundă că acest dialog ar putea fi realizat prin suprapunerea picturii mele pe gustul oamenilor. Nu cred în gust. Nici în bun-gust, nici în prost-gust. Acest simț e strict digestiv. Am crezut însă dintotdeauna că omul, în genere, și, de fapt, omul esențial, originar, fără chinul întîmplărilor, se naște minunat înzestrat. Sînt convins că nevoia de puritate, de frumusețe și adevăr nu-i părăsește nici pe cei care practică reversul acestora. Atît sînt de puternic încrustate în ființa umană. Dacă vrei să creezi o valoare, ea trebuie să răspundă unei necesități general umane. Arta mea comunică fără intermediari. Spun asta, nu laudativ, nu din admirație pentru propria mea pictură. Ci afirm că am realizat exact ceea ce mi-am propus. Nimic nu poate să apară fără să-ți fi propus. Dacă o imagine nu urmează cugetului, ea nu întîrzie totuși să fie expresia stării de stupiditate a autorului. Orice trăsătură îl exprimă pe autor. Iar cînd privitorul nu este stupid, observă asemenea lucruri.

— Personajele tale visează și meditează unele lîngă altele, alături, dar parcă izolate într-o anvelopă imaterială. E un tip de relație solemnă, subterană, hipnotică.

Personajele figurate în tablourile mele refuză acea modalitate de relații soldate, după mine, cu necomunicarea. E vorba de teatralitatea naturalistă, prin care, se zice indeobște, că ar dialoga între ele. În aparență, și special lucrate, personajele mele nu se interesează unul de altul, nu se interesează de nimic. Tocmai pentru a atinge starea de liniște, de concentrare, în care începe adevărata comunicare. Acea comunicare localizată în ființe, în creieri, nu în grimasă. Stare proprie și comunicării lor cu restul fenomenelor. Detaliile pătrund și în lucrările mele, dar cu altă rațiune decît cea obișnuită. Ele semnifică cea de-a doua cale de acces spre infinit. De aceea, îmi place să confer densitatea acestor detalii, astfel încît dacă cineva le-ar privi mărite la scară, ele să reprezinte din nou întregul lucrarea. De pildă, mulajul unui veșmînt pe corpul omenesc nu-l tratez cu mai puțină emoție și nu-i acord mai mică semnificație decît reliefului terestru sau oceanic. Sensul poetic sau filozofic al fiecărui element îl tratez egal. Pentru mine nu semnifică mai nimic prezența părului pe capul unui om, în comparație cu creșterea lui. Părul unei femei mi se pare la fel de spectaculos ca prăbușirea Niagarei.

— Răspunde-mi repede, aproape fără să te gîndești, ce pui înainte, arta sau viața?

— Viața. Pentru că arta este un rod al ei.

DIALOG PESTE VEAC
1848-1973

viața lui nicolae bălcescu (VI)

drumuri și popasuri prin europa

Primul popas al noului său voiaj — și totodată primul făcut în străinătate — avea să fie la Buda, de unde, împreună cu tovarășii săi de drum, C. Negri și C. Filipescu, îi va trimite o scurtă scrisoare lui Alecu Russo, rămas la Iași, exprimîndu-și regretul de a nu se afla și el în societatea lor.

Dealul Gellért le va fi oferit desigur grandioasa priveliște a Dunării și a capitalei maghiare.

Nici unul dintre ei n-a știut însă că în apropierea Gellértului se afla întemnițat, încă de la începutul anului, Eftimie Murgu, fostul dascăl al lui Bălcescu și tovarășul său de luptă din 1840.

În așteptarea Luxiței, Bălcescu urma să poposească la Viena, unde, despărțit de primii tovarăși, se va întîlni cu V. Alecsandri, Eudoxiu și Alexandru Hurmuzaki.

Pe lîngă mărețele palate, printre care locul de frunte îl ocupau Hofburgul și Schönbrunnul, și pe lîngă Teatrul și Opera imperială, capitala Habsburgilor l-a captivat și prin muzeele și arhivele sale, în care a întreprins de îndată cercetări în legătură cu istoria lui Mihai Viteazul.

Norocul a făcut să descopere la cabinetul numismatic al Curții imperiale una din principalele medalii (efigii) ale viteazului voievod, gravată în anul 1600 pe o monedă de zece ducați. Pe aversul medaliei strălucea chipul dîrz al lui Mihai cu legendara sa căciulă și cu mantia domnească pe umeri. Medalia, desenată în anul următor de Eudoxiu Hurmuzaki, împreună cu lapidara și măgulitoarea sa inscripție, avea să fie amintită în monografia consacrată voievodului.

Braț la braț cu Luxița, Bălcescu va fi cutreierat apoi marile bulevarde și parcuri ale Vienei, asistînd fără îndoială și la faimoasele spectacole de vară din Prater.

La 3 iulie, plecat din Viena cu o diligență pe ruta Praga, Dresda, Köln, el ajungea la frontiera franceză unde avea să fie întîmpinat de C.A. Rosetti, care își conducea un amic pînă la Bruxelles. În ziua următoare, — 4/16 iulie —, însoțit de C.A. Rosetti, care a încercat pe drum să-l atragă de partea sa în rivalitatea cu Ghica pentru conducerea și orientarea Societății studenților români, Bălcescu se afla în Parisul în care străluceau atunci marii poeți Alphonse de Lamartine și Victor Hugo.

Primul dintre ei, în semn de simpatie pentru români, acceptase calitatea de președinte de onoare al Societății studenților români, printre ai cărei membri nu se aflau însă numai studenți propriu-ziși, ci și numeroși alți români aflați la Paris.

Venit pentru patru luni, Bălcescu avea să rămînă la Paris aproape doi ani, timp în care — concomitent cu audierea cursurilor de la Collège de France, pe care le urmărea și Luxița — a desfășurat o intensă activitate politică, începînd totodată redactarea scrierii dedicate lui Mihai Viteazul.

Luxița va rămîne și ea în capitala Franței pînă în toamna anului următor.

ÎNTRE ION GHICA ȘI C.A. ROSETTI

În cadrul societății studențești, spre marea dezamăgire a lui Rosetti, Bălcescu s-a afiliat grupării lui Ghica, — vechiul său prieten, ales președinte al acesteia —, lucru pe care dealtfel îl făcuse și M. Kogălniceanu.

La scurtă vreme după sosirea lui Bălcescu, Ion Ghica s-a reîntors însă la București cu intenția de a-și depune candidatura la alegerile pentru Obștească adunare, ce aveau să aibă loc în luna noiembrie. C.A. Rosetti, secretarul societății, va urma și el în curînd aceeași cale.

Plecarea acestora a deschis drumul lui N. Bălcescu spre conducerea societății, el devenind, fără a fi ales în mod formal, adevăratul său președinte.

Puterea sa de muncă se relevă și aici ca și la București. Îndată după sosirea la Paris, el, împreună cu M. Kogălniceanu, propune comitetului «Asociației literare» tipărirea unui «dicționar biografic — conceput în două tomuri — care să cuprindă viețile celor mai însemnați români din toate țările și din toate veacurile». Ideea era grandioasă și ar fi pus încă de atunci bazele unei enciclopedii românești, dar nu s-a putut realiza din cauza insuficientelor mijloace financiare ale asociației.

Arhivele și bibliotecile Parisului îi oferă apoi o bogată recoltă de informații documentare asupra epocii lui Mihai Viteazul, iar la cabinetul de stampe al Bibliotecii regale, cercetat împreună cu Al. Golescu-Arăpilă, descoperă unul dintre cele mai fascinante portrete ale marelui erou. În același cabinet sînt descoperite apoi portretele altor nouă voievozi români, printre care cele ale lui Matei Basarab și Constantin Brîncoveanu.

La frontiera franceză, diligența care-l purtase pe Bălcescu de la Viena pe ruta Praga, Dresda, Köln a fost întîmpinată de C.A. Rosetti.

Viitorul autor al «Istoriei românilor sub Mihai Vodă Viteazul», împreună cu prietenul său Al. Golescu-Arăpilă, a petrecut nenumărate ore la cabinetul de stampe al Bibliotecii regale din Paris, căutînd mărturii privitoare la epoca marelui voievod.

La 1 martie 1847, în plină primăvară siciliană, cu portocali și lămîi înfloriți, Bălcescu ajunge la Palermo, unde îl așteptau Vasile Alecsandri și iubita sa, Elena Negri. Dar Palermo nu era numai un colț pitoresc al insulei: în inima locuitorilor mocnea revolta împotriva absolutismului. Nu mult după plecarea lui Bălcescu, în piața Palatului de justiție a izbucnit o mare mișcare populară.

Spre sfîrșitul anului asistă la inaugurarea Bibliotecii române din Paris — operă a unei donații și a jertfelor lui Scarlat Vîrnav, casierul societății — care va deveni principalul loc de întîlnire al românilor din capitala Franței (Place de Sorbonne no. 3).

«ȚINTA NOASTRĂ: UNITATEA NAȚIONALĂ»

În această bibliotecă avea să rostească N. Bălcescu în pragul anului 1847 primul său mare discurs politic, intitulat «Privire asupra stării de față, asupra trecutului și viitorului patriei», prin care a dat expresie unui îndrăzneț program național revoluționar. «Ținta noastră — a afirmat Bălcescu în acest discurs — socotesc că nu poate fi alta decît unitatea națională a românilor... La crearea acestei naționalități, la o reformare socială a românilor, bazată pe sfintele principii ale dreptății și egalității, trebuie să țintească toate silințele noastre. Steagul nostru — afirma el în continuare — e românismul, sub dînsul trebuie să chemăm pe toți românii».

Între 5 și 23 iunie 1847 Bălcescu lucrează la studiul «Campania românilor în contra turcilor de la anul 1595», trimis spre publicare «Magazinului istoric» de la București, care își continua apariția sub conducerea lui A.T. Laurian. Consacrat luptei de la Călugăreni, studiul începea cu aceste patriotice cuvinte care aveau să constituie apoi matca stilistică a monografiei lui Mihai Viteazul: «Aduc aminte românilor una din faptele cele mai strălucite ale luptei părinților lor pentru libertate. Voi descrie acea campanie vestită care realță demnitatea noastră națională, ne dete un nume și o bază însemnată în Europa și statornici pentru viitorime, drepturile patriei noastre».

PRIMĂVARĂ SICILIANĂ

La începutul lunii februarie, constatînd anumite simptome ale maladiei de piept, care avea să-i fie fatală, Bălcescu s-a hotărît să întreprindă o călătorie în Sicilia, la Palermo, unde se afla Vasile Alecsandri cu Elena Negri, a cărei boală se agravase din ce în ce mai mult.

Luxița coborîse și ea cu cîteva săptămîni mai înainte la Napoli.

Lungul drum spre Palermo, pornind din Paris, a fost făcut mai întîi cu o diligență, apoi cu o corăbioară pe apa Ronului pînă la Marsilia, și în cele din urmă cu un vapor pe Marea Tireniană, cu opririle obișnuite la Genova, Livorno, Napoli.

La 1 martie, în plină primăvară siciliană, cu portocali și lămîi înfloriți, ajungea la Palermo unde îl așteptau poetul și iubita lui. «Cîte zile încîntătoare — avea să povestească mai tîrziu Alecsandri — am petrecut noi în cercul nostru intim, cîte plimbări am făcut pe malul mării sau în împrejurimile Palermei. Cîte planuri am așternut împreună pentru deșteptarea neamului românesc!»

La sfîrșitul lunii, cei trei prieteni porniră spre Napoli, unde îi aștepta Luxița și unde, între timp, veniseră și Costache Negri, M. Kogălniceanu și Ioan Bălăceanu.

Ce minunată întîlnire între acești înflăcărați patrioți și între cele două femei, dintre care una urma să se stingă în curînd, și care aveau fericirea de a se vedea iubite de doi dintre cei mai de seamă bărbați ai românilor!

La 10 aprilie, după ce între timp, urmărind necontenit imaginea lui Mihai, cercetase arhivele, bibliotecile și muzeele napolitane, Bălcescu, împreună cu Luxița, porni spre Roma pentru a face noi cercetări în Biblioteca Vaticanului.

Pe locurile călcate odinioară de pașii lui Iuliu Cezar, Octavian, Traian, ca și de ai poeților Horațiu, Vergiliu și Ovidiu, și în care se aflau atîtea vestigii glorioase ale Cetății eterne, inima istoricului Bălcescu va fi cunoscut emoții de nedescris, iar farmecul grădinilor de la Tivoli, și lacurile albane vor fi dat aripi și mai înalte sentimentelor celor doi îndrăgostiți.

De la Roma porniră apoi spre Florența, patria lui Dante, Machiavelli, Michelangelo și Leonardo da Vinci, de unde își urmară drumul spre Pisa și Genova. La 10 mai, străbătînd marea cu vaporul, se aflau din nou la Marsilia și apoi în curînd la Paris.

Documentele copiate de Bălcescu în decursul acestei îndelungate călătorii sporiseră imens, iar setea sa de lucru devenise din ce în ce mai aprigă. Zile și nopți vor fi fost consacrate clasării notelor și schițării lucrării, care avea să facă din el cel mai mare istoric al generației sale.

Vasile NETEA

(Va urma)

PREZENTUL SOCIAL

simfonia omului

Nu sînt istoric și nu știu cum se caută pietrele de hotar ale timpului. Nu sînt compozitor și nu știu cum se construiește o simfonie. În istorie și în simfonie caut începutul, motivul, variațiunea, contrastul, dramaticul, și urmăresc peste tot omul.

Cu uneltele gîndului iată ce-am descoperit:

A fost un om al focului și unul al aburului.

A fost un om al antichității și unul al Renașterii. Și acum ce om este?

Un om în construcție. Și ce va reprezenta el?

Sigur, un om al ciberneticii, dar înainte de toate, al umanismului comunist.

La noi acest om vine din veacuri. Lumina viitorului a primit-o acum 80 de ani, a amplificat-o acum 50 de ani și a deschis poarta zilei de mîine acum 30 de ani. De atunci el pășește ferm pe treptele viitorului. A trecut printr-un timp de sinteză revoluționară și a căpătat forța ce se degajă din convingerea că el este stăpîn și producător, liber, independent, vizionar, participant, conducător.

Dintre toate construcțiile cea mai pasionantă este construcția în om.

La Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — pe temeliile ridicate pînă atunci — tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit mai limpede decît cristalul:

«Construim o societate socialistă multilateral dezvoltată și ei îi va corespunde un om multilateral».

Pentru prima dată prospecției economice i se alătură prospecțiunea omului. Consecvent și ferm, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara din noiembrie 1971, a definit principiile și metodele pentru realizarea acestui om.

Sub acest măreț îmbold organizațiile de partid, de U.T.C., ale studenților comuniști, ale pionierilor, sindicatele, organizațiile de femei, presa, publicațiile, radioul, televiziunea, uniunile de creație — în fapt întregul popor — s-au înrolat în cea mai îndrăzneață mișcare: construirea prin concepția comunistă a omului nou.

Este impresionantă participarea la această mișcare, ea se concretizează în inițiativă, autoperfecționare, luptă, combativitate, disciplină, răspundere și o adevărată pedagogie social-politică.

Acum este timpul cînd toți trebuie să fim model în muncă, pentru că în ultimă instanță — și întotdeauna de cînd este și cît va fi lumea — munca, ea constituie temelia formării și dezvoltării personalității umane. Cultul muncii nu se formează vorbind despre muncă, doar, ci muncind efectiv, punînd mîna, inteligența și sufletul acolo unde sîntem chemați să lucrăm.

Primul act cultural ce dă valoare omului este profesionalizarea sa. Epoca noastră nu îngăduie oameni superficiali pregătiți, dilletanți, efemeri prin meseriii. Acum seriozitatea în profesie ne va duce la semnificativa deviză a muncitorilor din foarte multe întreprinderi: «eu produc, eu controlez, eu răspund», și de la ea la cea colectivă, «noi producem, noi controlăm, noi răspundem».

Comportamentul creativ al clasei muncitoare este expresia cea mai vie a actului revoluționar fundat cu un sfert de veac în urmă. Roadele lui pe plan economic și spiritual sînt greu de comparat în timp.

Privit de atunci, din 11 iunie 1948, pare un punct de geneză. Privit prin prisma realizărilor de azi pare ca un evantai de raze solare. Privit prin ziua de mîine pare ca o forță magnifică ce ne cheamă pe culmi.

Gheorghe NĂSTASE

3 iunie 1973

opinia unui alegător

solicitudine

Firește, n-am absolut deloc pretenția că, abordînd și eu, în rubrica de față, chestiunea *solicitudinii*, comentată de atîta lume pe stradă, în magazine, la slujbă, în tren, la piață, la croitor, la cizmar, la lapte, la carne, la pîine etc., etc., etc, ea va înceta să ne mai preocupe cu insistența cu care ne preocupă, încît neologismul a ajuns să ne obsedeze.

Intri bine frumos într-o prăvălie, îți iei chiar un aer spășit și umilit zicînd bună ziua, nici prea tare ca să nu-l superi cumva pe vînzător, dar nici prea încet încît să nu te audă și deci să riști să-i devii invizibil, îți compui o față cît mai luminos-îndatoritoare, îți tuguiezi buzele ca să scoată sunetele cît mai catifelat și te hotărăști.

«Aveți cumva nasturi maro?!! » Asta cu aerul că «dacă nu cumva, din întîmplare, așa ca pentru o binefacere, că de, oameni sîntem, și poți fi și tu, cumpărătorul, înțeles că ai ajuns în situația asta foarte jenantă încît trebuie să cumperi» — și nu pentru că pe firma prăvăliei în care ai intrat scrie, pur și simplu, nasturi, și că tocmai de aceea ai intrat ca să cumperi nasturi.

«N-avem», zice cineva, sau «n-avem maro» sau și mai exact *«nu este maro»*, scurt și definitiv ca o sentință din care ar trebui să înțelegi că nu numai că ești inoportun în acel moment dar că poți fi, în ultimă instanță, declarat chiar vinovat că *«nu este maro»*.

Tu zîmbești, atunci, stînjenit și grijuliu, te gîndești și la faptul că nu-ți poți încheia haina fără nasturi, dar și la posibilitatea ca vînzătorul să-ți dea totuși o mînă de ajutor, dacă nu să caute, să-ți spună măcar unde ai putea găsi, sau cînd ai putea găsi, sau să te mintă măcar, cu bunăvoință, că dacă vei mai trece pe la el, vei putea găsi.

Ei bine, toate aceste visuri ale tale, toată această nădejde de bine și în mai bine din partea semenului tău de după tejghea, nădejde care ar putea încăpea, în acest caz, în neologismul solicitudine, rămîn visuri frumoase iar tu, pradă coșmarului.

Cine este, în fond, *semenul tău de după tejghea?* Oricît vi s-ar părea de ciudată întîmplarea pe care o relatez acum, ea s-a petrecut întocmai.

La o tejghea, *cineva*, care «n-avea» și «n-avea» de nici unele. Îi cereai sîrmă de antenă de radio — n-avea, îi cereai un triplu-ștecăr — n-avea, îi cereai un bec de 60 W — n-avea. Cel care îi cerea era calm, cuminte, sfios, mieros, răbdător, înțelegător, dar... «n-avea».

Cumpărătorul, amărît pînă la ieșire, revoltat în stradă, zicînd că e «strigător la cer» etc., etc. cum te primește *acel cineva care n-avea*

Nu trece mult și intru și eu într-o prăvăliuță și cer; «n-avea», n-avea timp, n-avea idee, n-avea habar, n-avea interes. Cine credeți că era cel care n-avea nimic pentru mine, nici măcar minima considerație pentru salutul meu respectuos? *Nimeni* altul decît cel care zicea că «e strigător la cer». Era și el acum semenul de după tejghea!

Solicitudine înseamnă civilizație. Dar civilizație înseamnă și niște obraz, și niște omenie, și niște conștiință.

Cum să salvezi însă conștiința cu un bacșiș de trei lei? Pentru că iată, nu o dată, cu trei lei, găsești un nasture maro.

Dinu SĂRARU

cronica instituțiilor

tinerii (II)

Tineretul industrial în 1968 conține prelucrarea unui material cules din cercetarea a 21 000 de tineri din mediul industrial, iar *Tineretul rural în 1968* se referă la 15 000 de tineri din 622 de localități. De asemenea, cu sprijinul Asociațiilor Studenților Comuniști, centrul a investigat un eșantion de 2 192 de studenți din toate centrele universitare. O lucrare privitoare la *Modelurile și idealurile de viață ale adolescenților* a făcut apel la 2 733 de elevi din București și din județele Bacău, Dolj, Mureș, Constanța, Arad, Maramureș, Ilfov. Rigoarea cercetărilor a permis formularea unor concluzii cu un grad sporit de veracitate și de adecvare la ansamblul realității.

Care este elementul fundamental ce explică marea coeziune a tinerilor din România și elanul lor constructiv? În primul rînd atașamentul față de idealurile societății socialiste și conștiința finalității muncii lor. Așa se explică desigur faptul că 94% din tineri și 92,1% din tinerele chestionate în cercetarea *Tineret industrial. Acțiune și integrare socială*, din 1972, fac parte din Uniunea Tineretului Comunist. Apartenența lor politică se transformă în opțiune pentru un ideal de umanitate superioară, supusă principiilor altruiste, depășind egoismul și izolarea. În raporturile de muncă, 78,8% din tinerii anchetați în mediul rural declară că au raporturi de ajutor reciproc cu colegii lor, iar în mediul industrial 58,3% din tineri și 54,9% dintre tinere afirmă că «ne ajutăm toți unul pe altul», iar 20,6% și respectiv 18,4% că «cei mai mulți ne ajutăm între noi». Tradițiile muncii patriotice sînt oglindite în marea capacitate mobilizatoare a tinerilor, dintre care 87,5% băieți și 79,4% fete au participat la asemenea acțiuni.

Relațiile sociale se exprimă în mod semnificativ în relațiile de muncă ale unei societăți. Sursa celor mai răsunătoare mișcări ale tineretului occidental se află în alienarea muncii, în faptul că societatea nu mai oferă un sens efortului cotidian și abnegației pe care o impune salariaților săi uzina modernă. Revista *Le Nouvel Observateur* semnala, de pildă, fenomenul «marginalilor» în Franța, al tinerilor care nu mai vor să se încadreze în sistemul riguros al muncii sociale, preferind să trăiască din expediente. Cercetările Centrului pentru studiul problemelor tineretului de la București au arătat că 75% din tinerii anchetați consideră că munca pe care o prestează corespunde aspirațiilor și constituie un stimulent pentru autodepășire. Sînt datele semnificative ale unei lumi în care munca înnobilează, iar eminența și gradul de apreciere a unui membru al societății se bazează pe aportul său la producția materială sau la îmbogățirea spirituală a tuturora.

Plutarh spunea: «Cetatea este cel mai bun învățător». Preocupările și fizionomia tineretului român reflectă tendințele și substanța morală și politică a întregii noastre societăți. Cu numeroase prilejuri, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele Consiliului de Stat, a subliniat imensul potențial revoluționar al tineretului, rolul său în evoluția României spre un înalt nivel de civilizație și progres. Atmosfera de emulație și de autodepășire, caracteristică acestor ani, și-a pus amprenta asupra tineretului, aflat în primele rînduri ale efortului național. De aceea, nu este întîmplător faptul că tineretul și-a legat numele de realizările spectaculoase ale contemporaneității socialiste. Există orașe întregi de tineri, ca fostul *Onești*, actualmente *Gheorghe Gheorghiu-Dej*, un puternic centru al petrochimiei. Caracteristicile sale ne-au fost explicate de tovarășul Toma, unul dintre conducătorii organizației de partid locale: «Mult entuziasm, cei mai mulți specialiști și cadre superioare la numărul de locuitori, cele mai multe cărți vîndute».

Aurel Dragoș MUNTEANU

ce profețim, ce profesăm

autoritatea morală a scriitorului

Adevăratul artist al epocii noastre, cum credea un critic din secolul trecut, este acela a cărui «viață va fi cel mai bun comentariu asupra creației sale, iar creația sa va fi cea mai bună justificare a vieții lui». Departe de noi tentația trasării unei linii de unire, a stabilirii unei echivalențe între întreaga viață și conduită a unui scriitor și opera sa. Operei multilaterale a lui Nicolae Tăutu i se poate conferi drept corolar filozofic și etic mai ales acea pătrunzătoare artă poetică populară, potrivit căreia «cine mi-a scornit doina, friptă i-a fost inima». Mi se pare demnă de luat în seamă, înainte de toate, o asemenea definiție a misiunii actului poetic pentru că ea se ridică peste ceea ce numește Eminescu «micile greșale», adică trivializarea implicării poetului în desfășurarea evenimentelor epocii lui.

Există însă, spre cinstea poeziei, numeroși slujitori ai ei care, vorba lui Victor Hugo, dacă n-ar fi fost poeți erau soldați. O tulburătoare coincidență face ca unul dintre aceștia, multilateralul și fecundul scriitor Nicolae Tăutu, să întrunească și la propriu și la figurat ambele virtuți. Militar de profesie, *colonelul*, căruia cu o afectuoasă stimă îi dam «onorul» noi toți, era, în materie de slujire a țării prin intermediul *armei scrisului*, de mult *general*.

Nicolae Tăutu, «tovarășul de arme» atît de drag inimii noastre, — al celor mai tineri sau mai vîrstnici cîți l-am cunoscut de-a lungul a trei decenii aproape de literatura combatantă — ,este, dincolo de impresionanta lui dăruire literară, o pildă inegalabilă de camaraderie și moralitate. Proeminentă, virtutea civică a poeziei sale, ca dealtfel și a prozei și dramaturgiei în care s-a ilustrat deopotrivă, i-a făcut pe mulți comentatori să nu remarce, în adevărata ei dimensiune, latura morală a scrisului său, pledoaria sa atît de cuceritoare pentru o ideală comunione umană. Să mă ierte mulți confrați, inclusiv dintre apropiații prieteni ai poetului, dar Nicolae Tăutu se numără printre puținii literați români care este stimat și iubit aproape de către întreaga obște literară. Bravul ostaș, totdeauna în avangarda bătăliei prezente, comunicînd cu simplitate și sinceritate «de la inimă la inimă», știa să găsească cele mai entuziaste cuvinte de încurajare frățească și prețuire, inclusiv pentru proaspătul intrat în «coloanele» liricii.

Străin de infatuarea recunoașterii sale, sfidînd onorurile literare de oriunde ar fi venit ele,— de la juriile premiilor sau de la critică —,nu a plătit niciodată tribut orgoliilor mărunte, chiar dacă adesea la întîlnirile cu cititorii era campionul absolut al aplauzelor. Nicolae Tăutu, nu numai pentru noi, mai tinerii aflați în anii de ucenicie, ci pentru aproape orice coleg de scris era un prieten cu o moralitate desăvîrșită, o autoritate umană pe care o recunoșteam cu bucurie, dulcea lui vorbă moldovenească și zîmbetul neșters de pe chipul său iradiind totdeauna un optimism firesc. Un exemplu concludent: celebrele sale farse, în focarul cărora s-au aflat mulți confrați, n-au stîrnit niciodată antipatii și proteste.

Poate tocmai de aceea, în urmă cu un an, la 13 iunie, cînd aflam de moartea fulgerătoare a acestui atît de popular și prețuit reprezentant al literaturii noastre contemporane, nu numai pe noi literații, dar cred pe toți iubitorii de literatură, ne încerca dureros — ca și acum dealtfel — regretul de a fi pierdut în Nicolae Tăutu totodată și un mare «om de omenie».

Niculae STOIAN

INTERVIU «FLACĂRA»

CE AU FĂCUT, CE FAC, CE VOR FACE ÎN VIITOR CERCETĂTORII ȘTIINȚIFICI PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Interviu cu președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, profesor Ioan URSU

1. *Întrebare:* Calitatea mediului înconjurător a devenit o problemă cu importante implicații de natură biologică, economică și social-sanitară.

Care sînt, după părerea dumneavoastră, principalii factori care acționează direct asupra calității mediului înconjurător?

Răspuns: În accepțiunea pe care o avem în vedere în dialogul nostru, *mediul înconjurător* reprezintă cadrul material în care își desfășoară existența întreaga lume vie, dominată de ființa umană.

Schimbul neîntrerupt de informație, de substanță și energie dintre organismul viu și mediul înconjurător este o realitate fundamentală a vieții.

În această viziune, viața necesită și conservarea unui anumit echilibru între activitatea umană și mediul înconjurător. Timp de sute de mii de ani acest echilibru a fost dictat de legi naturale exterioare și independente de conștiința omului — de legi obiective. De cîteva decenii însă a devenit evident că mitul lui Prometeu are o acoperire în istorie — în istoria contemporană cu deosebire: prin cîteva revoluții tehnico-științifice succesive omul a început să se sustragă cursului dictat de natură destinului său. Astăzi, sîntem din ce în ce mai mulți, trăim din ce în ce mai mult, ne străduim să trăim din ce în ce mai bine; toate acestea — pe seama mediului înconjurător, pe care îl cucerim pentru noi și urmașii noștri cu o forță de șoc irezistibilă. Dintr-o componentă integrată unui echilibru dat de natură, omul a devenit cel mai activ factor al modificării acestui echilibru. Modificare pe care o dorește în favoarea sa.

Considerîndu-se îndreptățit să ia mereu din ceea ce-l înconjoară, ca dintr-un bun care-i aparține, omul a ajuns curînd să simtă sau mai bine-zis să presimtă și reversul acțiunii sale.

Într-adevăr, prin natura lor, organismele vii sînt în măsură să facă față unor schimbări ivite în mediul înconjurător, mulțumită capacității de adaptare cu care sînt înzestrate. Dar ritmul de producere și amploarea modificărilor produse de activitatea umană în mediul înconjurător — mai ales în ultimele decenii — solicită atît de intens mecanismele adaptării biologice la mediu, încît capacitatea acestora, la un moment dat, poate fi depășită, ajungîndu-se la dereglarea echilibrelor ecologice, la degradarea calității vieții. Echilibrul dintre om și mediul său de viață determină în ultimă analiză starea de sănătate fizică și psihică a omului și reprezintă totodată factorul principal pentru evoluția genetică și starea de sănătate a generațiilor viitoare.

Experiența multor țări a dovedit cu prisosință că, în cazul în care concomitent cu dezvoltarea tehnico-economică nu se iau măsuri energice și sistematice pentru protecția mediului înconjurător, se pune în pericol starea de sănătate a populației, echilibrul cadrului de viață natural, se degradează importante resurse naturale și bunuri materiale și se produc astfel importante pagube economice și sociale.

Intensificarea punerii în valoare a resurselor naturale și diversificarea industriei, agriculturii și zootehniei, aglomerarea populației în anumite centre și zone teritoriale, precum și dezvoltarea rapidă a mijloacelor de transport, determină și în țara noastră unele modificări ale mediului înconjurător, care pot avea implicații atît asupra calității aerului, apei, solului, florei și faunei cît și asupra mediului creat prin activitățile umane.

Avînd în vedere aceste considerente, conducerea noastră de partid și de stat acordă o atenție deosebită protecției mediului de viață și de muncă din țara noastră, care constituie o problemă de interes național și care se reflectă într-o serie de măsuri și programe de natură științifică, tehnică, economică, legislativă și de organizare pentru prevenirea și combaterea degradării mediului înconjurător.

2. *Întrebare:* Este cunoscut faptul că prin specialiștii săi Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a adus o contribuție importantă la elaborarea proiectului de lege privind protecția mediului înconjurător.

Care sînt principalele elemente care caracterizează acest document?

Răspuns: În vederea aplicării în țara noastră, în mod unitar, a ansamblului de măsuri referitor la protecția mediului înconjurător, proiectul de lege inițiat de conducerea de partid și de stat reprezintă un act istoric de importanță deosebită în procesul de edificare a societății noastre socialiste multilateral dezvoltate, un act al cărui conținut profund umanist și științific reflectă grija partidului și statului nostru față de menținerea și îmbunătățirea continuă a mediului de viață și de muncă, atît pentru generațiile actuale, cît și pentru generațiile viitoare.

În țara noastră, protecția mediului înconjurător constituie o parte integrantă a activității generale de dezvoltare economică-socială a țării, avînd la bază principiile fundamentale ale politicii partidului și statului nostru, privind construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Potrivit atribuțiilor ce le revin, factorii răspunzători de activitățile economice și sociale sînt obligați să folosească rațional resursele naturale, să coreleze activitatea de sistematizare a teritoriului și a localităților urbane și rurale cu măsurile de protecție a mediului înconjurător, să adopte tehnologii de producție care nu duc la poluarea mediului și să echipeze instalațiile tehnologice și mijloacele de transport generatoare de poluanți cu dispozitive și instalații eficiente pentru prevenirea efectelor dăunătoare asupra mediului înconjurător, să recupereze și să valorifice substanțele reziduale utilizabile provenite din activitățile economico-sociale. În același timp, ei trebuie să asigure dezvoltarea cercetării științifice cu privire la protecția mediului, să promoveze acțiunile de cooperare internațională tehnică, economică și științifică în acest domeniu.

Pentru coordonarea tuturor activităților privind protecția mediului s-a prevăzut înființarea la nivel central a Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător, organ al Consiliului de Miniștri, iar pe plan local, înființarea comisiilor județene pentru protecția mediului înconjurător, care vor fi subordonate Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător și comitetelor executive ale consiliilor populare județene.

În proiectul de lege s-a prevăzut, de asemenea, răspunderea materială, disciplinară, administrativă, penală sau civilă, după caz, pentru cei care se fac vinovați de încălcarea dispozițiilor legale cu privire la protecția mediului înconjurător.

Proiectul de lege reflectă în esență preocuparea partidului și statului nostru pentru menținerea și îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale populației din țara noastră, diminuarea daunelor ce ar putea fi suportate de economia națională de pe urma degradării mediului înconjurător, menținerea și îmbogățirea frumuseților naturale ale țării, informarea și educarea tuturor cetățenilor români în vederea participării active a acestora la acțiunile de protecție a mediului înconjurător.

3. *Întrebare:* Așa cum arătați, proiectul de lege privind protecția mediului înconjurător prevede înființarea Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător — organ central care va asigura înfăptuirea politicii partidului și statului nostru în domeniul protecției mediului. Pînă la înființarea acestui consiliu, în ce măsură Secțiunea pentru știință, tehnologie și protecția mediului înconjurător din cadrul Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale va asigura înfăptuirea politicii partidului și statului nostru în domeniul protecției mediului?

Răspuns: În contextul activităților sale, Secțiunii pentru știință, tehnologie și protecția mediului înconjurător din Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale îi revine și sarcina de a asigura înfăptuirea politicii partidului și statului nostru în domeniul protecției mediului înconjurător.

În acest domeniu, secțiunea urmărește, în principal, să asigure elaborarea într-o concepție științifică, unitară, a prognozei privind evoluția protecției mediului înconjurător în țara noastră, să îndrume întocmirea proiectelor planurilor cincinale și anuale de stat, să dezbată aceste proiecte înainte de a fi supuse Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și apoi Marii Adunări Naționale. Secțiunea are îndatorirea să urmărească realizarea prevederilor planului de stat, a programelor și acțiunilor de protecție a mediului, să efectueze studii și să stabilească principalele orientări ale politicii protecției mediului înconjurător în România în strînsă corelare cu dezvoltarea economică și socială planificată a țării, să elaboreze studii și să propună Consiliului suprem măsuri cu privire la promovarea și extinderea relațiilor de cooperare internațională economică și tehnico-științifică în acest domeniu. Toate aceste atribuții ale secțiunii referitoare la mediu urmăresc crearea posibilităților pentru menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a populației, păstrarea nealterată a frumuseților naturale ale țării noastre, îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață și de muncă din România, precum și realizarea participării active a țării noastre la efortul general cu care este confruntată întreaga omenire în lupta pentru protejarea mediului înconjurător.

4. *Întrebare:* Se cunoaște că în prezent mulți oameni de știință au marcat implicațiile pe care le poate avea poluarea aerului asupra regimului termic al planetei noastre. Care este părerea dumneavoastră în această problemă?

Răspuns: Aerul este în mod evident un factor deosebit de important al mediului înconjurător. Cît timp rezervele de aer curat se considerau imense față de aerul impurificat de diverse activități umane, combaterea poluării atmosferice nu a depășit limitele unor probleme de importanță locală, deoarece efectele produse de degradarea aerului au fost puse în evidență numai în zonele surselor de poluare.

Industrializarea rapidă, creșterea gradului de urbanizare și a mijloacelor de transport din ultimele decenii, într-un număr important de țări, au intensificat procesul poluării atmosferei într-un ritm deosebit de accelerat care îngrijorează în prezent întreaga omenire.

Activitate practică prin excelență, aflată, așa cum a situat-o just revista dumneavoastră, «sub semnul urgenței», protecția mediului înconjurător s-a concentrat în primul rînd asupra efectelor biologice ale noxelor induse de marea industrie și de transporturi în atmosferă — pulberile și gazele toxice.

Nu revin aici asupra acestor elemente, familiare publicului larg, la a cărui edificare «Flacăra» a adus, dealtfel, o contribuție meritorie.

Întrebarea dumneavoastră are în vedere un aspect speculativ, dar desigur demn de interes în perspectivă.

Într-adevăr, o schimbare mai substanțială în compoziția chimică și fizică medie a atmosferei ar putea afecta temperatura medie a pămîntului.

Pămîntul ar putea fi răcit în medie pînă la punctul de începere a unei noi ere glaciare, dacă diferiți poluanți atmosferici ar reduce într-o măsură destul de mare cantitatea de energie solară care poate penetra atmosfera pămîntului.

Invers, pămîntul poate fi încălzit, în medie pînă la punctul de topire a gheții polare existente în prezent, ceea ce ar putea duce la creșterea nivelului apelor mărilor și la inundarea ținuturilor riverane, dacă anumiți poluanți ar reduce suficient debitul energiei evacuate în spațiul cosmic prin radiația infraroșie, de mare lungime de undă, a scoarței terestre.

În primul caz, poluanții, a căror acumulare în atmosferă ar putea în mod ipotetic să cauzeze reducerea pătrunderii energiei solare spre pămînt, sînt particulele aflate în suspensie care, după cum arată cercetările efectuate, au proprietăți de absorbție și difuzie a energiei solare în spațiu.

În al doilea caz, poluanții, a căror acumulare în atmosferă ar putea ipotetic să provoace reținerea radiațiilor infraroșii generate de pămînt, sînt unele gaze, printre care și bioxidul de carbon, care au capacitatea să absoarbă energia generată de radiațiile infraroșii și astfel să se încălzească.

Unele cercetări recente, efectuate pe plan mondial, arată că proporția bioxidului de carbon și a particulelor aflate în suspensie în atmosferă a sporit în ultimele decenii și că temperatura pămîntului a scăzut ușor în aceeași perioadă.

Acest lucru ar putea fi interpretat în sensul că în atmosferă efectele contrare ale bioxidului de carbon și ale particulelor în suspensie ar putea, deocamdată, să se echilibreze în mare, balanța înclinîndu-se puțin spre efectele produse de particulele în suspensie.

Implicațiile reale ale acestor probleme sînt încă neclare, dar, desigur, în perspectivă îngrijorătoare. Deoarece știința și tehnica nu oferă certitudini cu privire la echilibrul în atmosferă dintre efectele termice ale particulelor și gazelor, acumularea acestor poluanți în atmosferă reprezintă în orice caz un fenomen nedorit.

Dat fiind că temperatura planetei noastre se schimbă în prezent într-un ritm foarte lent, nu ne găsim și nu ne vom găsi probabil încă multă vreme într-o situație de criză.

Știința are posibilitatea să testeze ipotezele din care decurg implicațiile subliniate mai sus și, pe baze teoretice și experimentale mai evoluate, să clarifice întregul mecanism referitor la efectul schimbărilor care intervin în compoziția atmosferică asupra ecologiei planetei.

Știința și tehnica au, deocamdată la dispoziție timpul necesar pentru aceasta. Elucidarea acestor aspecte va reprezenta încă o componentă a sistemului de soluții care se impun a fi găsite pentru menținerea și ameliorarea echilibrului ecologic global.

(Va urma)

natura-medicul medicilor

liniștea, ca agent terapeutic

Medicina modernă a rezervat liniștii și solitudinii un loc de mare cinste în vastul arsenal terapeutic de care dispune. Ritmul alert al civilizației noastre ultratehnicizate, neîntreruptul bombardament informațional căruia îi sîntem supuși, suprasolicitarea nervoasă ca și stress-ul reprezintă coordonate absolut definitorii ale universului existențial contemporan. Într-un asemenea context este cît se poate de normal de a căuta cu frenezie noi posibilități, noi proceduri terapeutice care să pună condiția umană în garantate condițiuni de protecție și revigorare.

Ne aflăm într-un moment istoric și antropologic cînd homo faber virează spre homo tehnologicus. Această nouă remodelare a făpturii umane, efectuată pe parcursul numai a unui secol și jumătate presupune,— și este firesc să fie așa —, un consistent și consomptiv efort de continuă adaptare. Paleta adaptării este practic infinită și cuprinde toate domeniile activității umane. Nu vor face excepție de la această regulă, firește, nici activitățile sonice. Zgomotul reprezintă în zilele noastre o noxă citadină de prim rang și multe orașe îi cunosc deja din plin rigorile. Poluarea sonică a devenit o realitate concretă a lumii civilizate. Din acest motiv o proteiformă patologie și-a făcut apariția aproape peste noapte, minînd fondul de sănătate publică și așa destul de deteriorat de alte noxe ale vieții moderne.

După statistici care se bucură de mare autoritate în lumea științelor medicale, zgomotul este responsabil de unul din trei cazuri în domeniul nevrozei, și de patru din cinci cazuri în domeniul migrenelor. Sistemul nervos este din punct de vedere acustic un releu și în același timp un impact primordial și inevitabil pentru fiecare excitant sonor. Ca o ripostă la această intensă și permanentă excitație organismul elaborează reflexe de apărare, inducînd în circuitul funcțional o stare de tensiune neurovegetativă, căreia îi sînt proprii nenumărate avataruri.

Zgomotului îi mai sînt proprii favorizarea apariției stării de neliniște, de teamă nedefinită sau chiar de irascibilitate; a senzației de astenie sau cel puțin a unei stări de rău greu definisabilă. Zgomotul diminuează puterea de concentrare, memoria, creativitatea. El poate duce în mod silențios, lent și imperceptibil la o veritabilă viciere a caracterului și a personalității, generînd mutații radicale în habitusul fizic, dar mai ales psihic. S-a demonstrat experimental că scoaterea unui implicat din ambianța hipersonică — concretizată în vacarmul nostru citadin — și integrarea lui într-un cadru corespunzător de liniște se soldează cel mai adesea cu revenirea la normal.

Dar tot în limitele normalului ne putem menține și prin cure intermitente de izolare, de sustragere de la vicisitudinile agresiunii sonice. În contextul civilizației moderne liniștea se identifică cu o medicație capabilă de metamorfoze și refaceri de o uimitoare necesitate. Acestea sînt considerentele pentru care acest agent terapeutic modern, caracterizînd silentiumterapia, este recomandat cu fervoare omului civilizației contemporane. Singurătatea este roditoare nu numai din punct de vedere al sanogenezei, ci și al creativității. Singurătatea și cufundarea în meditație pune organismul în condiții de refacere, mai ales în ceea ce privește energia nervoasă. Fiecare dintre noi trebuie să avem momentul nostru de liniște cotidian, momentul nostru de retragere și izolare, chiar dacă acest moment ține de domeniul sfertului de oră. Acest moment va juca rolul becului aprins din experiențele pavloviene, care declanșa salivația cînelui chiar în absența cărnii. Momentul acesta, cu funcțiuni de impuls reflex condiționat, va antrena după sine tămăduitoare stări originare și primare, care sălășluiesc încă în misterioasele structuri ale inconștientului, concretizate în reveriile odihnitoare ale copilăriei trăite la țară, la casa bunicilor sau în luminișul de pădure.

Arcadie PERCEK

aspecte actuale ale infecției sifilitice (I)

Sifilisul este o boală venerianâ de o mare gravitate pe plan social și individual, care a constituit de-a lungul veacurilor unul din cele mai mari flagele ce s-au abătut asupra omenirii.

Pe plan social, prin marea contagiozitate a manifestărilor sale inițiale, această boală este susceptibilă de mari răspîndiri în mase, iar prin posibilitatea de a fi transmisă descendenților, sifilisul își aruncă umbra sa funestă și ipotechează asupra sănătății generațiilor viitoare, constituind prin aceasta unul din factorii importanți de vlăguire și degenerare a colectivităților umane.

Din punct de vedere individual, adevăratul pericol al bolii îl constituie urmările sale îndepărtate, sifilisul visceral tardiv cu manifestările sale cerebrale spinale, cardiovasculare etc.

Acestea, din fericire, nu sînt fatal obligatorii, ele fiind în continuă scădere în ultimul deceniu ca și manifestările de sifilis congenital. Aceste complicații grave sînt prevenite datorită tratamentului cu antibiotice al sifilisului recent și al sifilisului gravidelor.

Sifilisul, importat din America de către corăbierii lui Columb, a căzut în Europa pe un teren îndemn și a cunoscut repede o extindere vijelioasă. Pe măsura trecerii timpului, caracterul acestei extinderi a mai scăzut, boala perpetuîndu-se sub forma unei endemii cronice cu întinderi variabile în spațiu și timp, în funcție de factori social-istorici, economici etc. și susceptibilă de mari recrudescențe ori de cîte ori condiții favorabile concurau la dezvoltarea sa.

În timpul celui de-al doilea război mondial și în perioada imediat următoare, în cea mai mare parte a lumii s-a constatat o mare recrudescență a sifilisului, urmată apoi de un declin rapid, datorită introducerii penicilinei în tratamentul acestei boli, declin ce atinge punctul minim în jurul anului 1958 în diverse țări, și în 1962 la noi în țară.

După aceste date, sifilisul recent a cunoscut în întreaga lume, ca și la noi în țară, o nouă recrudescență, cu o mică scădere a morbidității în ultimii 2 ani.

Pare paradoxal că această exacerbare a sifilisului a apărut într-o perioadă de pace și progres în multiple domenii, în știință, cultură ca și în sănătatea publică.

Trebuie arătat însă că odată cu marile realizări obținute în diverse domenii ale activității umane au apărut și mari transformări din punct de vedere demografic, social-economic și de comportament etc., care au concurat la creșterea incidenței prin sifilis și alte boli venerice.

Un aspect demografic cunoscut și relevat de specialiștii din diverse țări, în ultima vreme, îl constituie creșterea rapidă a populației, cu predominanță a tineretului și creșterea longevității sexuale, între altele, și printr-o maturitate precoce. Așa se explică de ce sifilisul, boală transmisibilă, în care un rol foarte important revine comportamentului sexual, înregistrează valorile de morbiditate cele mai ridicate la vîrste tinere 20—25 ani, observîndu-se o creștere a incidenței sale și la grupa de vîrstă de 15—19 ani.

Conf. dr. Al. COLTOIU

(Va urma)

profesiunea și sănătatea (II)

În 1970, populația activă era estimată la 1 500 milioane de persoane, adică 41% din cele 3 635 milioane locuitori ai planetei. La noi în țară sînt ocupate în industrie și transporturi peste 2,6 milioane persoane, fără a mai vorbi de persoanele în contact cu noxe profesionale în agricultură și silvicultură.

Deși bolile profesionale sînt specifice fiecărei ramuri industriale, atît pe plan mondial, cît și la noi în țară, se poate vorbi de preponderența unora dintre ele.

Astfel, pneumoconiozele, datorită inhalării pulberilor, se plasează pe primul loc, fiind considerate ca o cauză importantă de morbiditate și invaliditate în mine, cariere, turnătorii, industria ceramică etc., atingînd, în lipsa măsurilor adecvate, pînă la 15% din cei expuși pulberilor fibrogene.

Manifestările patologice provocate de toxice respiratorii sînt de asemenea frecvente. Cazuri de intoxicație cu oxid de carbon au fost semnalate pe plan mondial de la 3 la 15% din muncitorii expuși la produse de combustie a huilei sau la cei din siderurgie și în uzinele care folosesc gaze drept combustibil; iritanții căilor respiratorii ca bioxidul de sulf, oxizii de azot (mai ales în industriile de superfosfați și acid sulfuric), clorul, amoniacul, acroleina și produsele alcaline cauzează numeroase manifestări patologice pulmonare acute sau bronhopneumopatii cronice obstructive după expuneri prelungite.

Folosirea pe scară largă a solvenților și lipsa măsurilor de protecție provoacă de asemeni intoxicații. Expunerea la doze toxice produce anemie (benzen), leziuni ale ficatului și rinichilor (tetraclorura de carbon), tulburări neurologice, ateroscleroză și maladii cardiace (sulfura de carbon, mai ales în întreprinderile de mătase artificială).

Se semnalează multiple intoxicații cu metale grele, mai ales cu plumb, mercur, crom etc., iar hipoacuziile apar frecvent în industria metalurgică și textilă.

Pe lîngă efectele nefavorabile asupra sănătății și confortului, bolile profesionale provoacă mari pierderi economice. De pildă, în S.U.A. maladiile profesionale și accidentele de muncă au costat în 1969 aproape 9 miliarde de dolari. În Marea Britanie s-au declarat în 1967 circa 900 000 cazuri de boli profesionale și accidente de muncă, provocînd pierderea a 23 milioane de zile de muncă, față de numai 3 milioane prin greve. Biroul de prevederi sociale și Serviciul național de sănătate din Chile au înregistrat în 1965 cazuri de invaliditate profesională la circa 18% din muncitorii asigurați, ceea ce corespunde la o pierdere evaluată la 6,8 milioane de zile de muncă și 73 milioane de dolari.

Rezultă din cele prezentate că în aprecierea investițiilor e normal să se facă așa cum se face, și anume să se țină seama nu numai de eficiența strict materială, ci de «costul social total» al acestora, adică să se ia în considerare și cheltuielile necesare pentru asistența medicală și absenteismul provocat de bolile induse.

Menționăm, în încheiere, că nu am abordat decît unele aspecte ale relației dintre sănătate și profesie, ele fiind mult mai numeroase și meritînd atenția opiniei publice și a specialiștilor.

Dr. Bernard BARHAD
director adjunct științific al Institutului de igienă și sănătate publică

tratamentele balneare la ora computerului

Vine vara, oamenii se gîndesc la odihnă, la munte, la mare și dacă se simte nevoia unor «reparații capitale» — la tratamente balneare. Dar chiar și în acest ultim caz nimeni din cei care au biletul de drum în buzunar nu se gîndește și la calculatoare electronice. Și totuși, computerele sînt pe punctul de a face irupție și în medicina balneară.

La Odessa a luat ființă — pe lîngă un sanatoriu — un laborator științific practic pentru automatizarea prelucrării informațiilor medicale. Cu ajutorul unei comunicații telemetrice pe mai multe canale, al unui monitor și al unor dispozitive de înregistrare, medicii obțin datele necesare despre activitatea inimii pacientului în timpul curei. Controlînd de la distanță activitatea cardiacă a bolnavilor, medicul respectiv poate înregistra, în orice moment, o electrocardiogramă și alți indicatori fizici, decizînd astfel, în deplină cunoștință de cauză, asupra dozării factorilor medicali care acționează asupra organismului.

Cercetătorii din noul laborator au elaborat algoritmi și programe de descifrare automată a înregistrărilor din aparatele care consemnează starea bolnavului, pentru a le introduce în mașina electronică de calcul. În mod obișnuit, pentru a stabili diagnosticul, medicul efectuează o serie de cercetări și calcule care necesită circa două ore. Mașina electronică de calcul execută această lucrare în trei minute. Computerele lărgesc deci considerabil posibilitățile de diagnosticare. Ele permit să se efectueze o examinare în masă a populației, să se indice mai precis și mai corect regimul de tratament și să se urmărească eficiența întregului complex de tratament sanatorial-balnear.

În fotografie: un grup de medici de la sanatoriul «Lermontov» din Odessa urmărind bolnavii în timpul tratamentului.

ce este nou?

INJECȚII PRIN JET. La Institutul de sănătate publică și cercetări medicale din Cluj se fac primele încercări din țară privind efectuarea unor vaccinuri fără clasicele ace de seringă. Serul se injectează intradermic prin jet, fără ca aparatul-seringă să atingă măcar pacientul. Se evită astfel supraînfectarea și șocul psihic provocat de ace. Rezultatele de pînă acum sînt promițătoare.

O CLINICĂ PENTRU «SCLAVII NICOTINEI». DEZINTOXICAREA PRIN ANTRENAMENT PSIHOLOGIC. În localitatea balneoclimaterică Monschau, din Munții Eifel, va lua naștere prima «casă de sănătate pentru boli de inhalație» din R.F.G. Pacienți cu edemuri pulmonare,

tulburări cardiovasculare, dar și cei care vor să se dezvețe de fumat, pot învăța aci, în cursul unei cure de dezintoxicare ce durează 12 zile, cum te poți desprinde de dăunătoarea țigaretă. O echipă de medici, psihologi, pedagogi, psihoterapeuți și asistenți dieteticieni contribuie la redresarea morală și fizică a oamenilor intoxicați cu nicotină.

FEMEILE AU PREA PUȚIN FIER. Cercetări făcute de clinica de diagnostic din Wiesbaden (R.F.G.) au dovedit că 65% din femei suferă de lipsă de fier. Pierderea fiziologică de fier este numai de 1,2 miligrame pe zi la bărbați și de 1,8 miligrame la femei. Bărbatul își poate compensa pierderea prin alimentația obișnuită, dar femeia ar trebui să-și combine meniul în funcție de conținutul de fier. Ea nu trebuie să dea însă crezare teoriei băbești după care spanacul și laptele ar fi cele mai bogate alimente în fier.

TRATAMENTUL CHIRURGICAL AL SCOLIOZELOR — deformație a coloanei vertebrale, instalată la copii și adolescenți — se face astăzi la noi cu succes (Clinica de ortopedie și traumatologie a spitalului Brâncovenesc) prin utilizarea unor dispozitive speciale, cu ajutorul cărora se poate obține o corectare mai bună, chiar în timpul operației, a coloanei vertebrale deformate. Utilizarea acestor dispozitive (Harrington) a permis obținerea unor rezultate altădată nesperate. De menționat că această aparatură se confecționează în țara noastră.

dosar

infarctul miocardic— boala secolului? (III)

Cauzele și condițiile care favorizează apariția și dezvoltarea infarctului miocardic. *Se știe că în majoritatea cazurilor infarctul miocardic este urmarea firească sau complicația cea mai de temut a* **ateroscleroze**i. *Boală generală a arterelor, caracterizată prin depunere de grăsimi — și alte substanțe — în peretele vascular, complicată adeseori cu o tromboză, ateroscleroza duce treptat la o strîmtare a lumenului vascular sau chiar la obturarea lui totală și la compromiterea circulației din teritoriul respectiv. Astfel, mușchiul miocardic, lipsit de irigație, «moare», fiind înlocuit de o cicatrice fibroasă lipsită de proprietățile necesare pentru o bună funcționare a inimii. Acesta este* **infarctul miocardic.**

Dacă se știe și se cunoaște aproape în întregime mecanismul de apariție și dezvoltare al aterosclerozei și infarctului, din păcate nu se cunoaște în mod precis și sigur cauza — sau cauzele — care produc acest proces. Deși s-au făcut numeroase cercetări și s-a scris enorm de mult despre acest subiect în literatura medicală, și în ciuda a numeroase fapte sau dovezi experimentale cîștigate în ultimele decenii, există încă multe pete albe pe harta cunoașterii bolii. Din noianul de cunoștințe dobîndite sau certitudini cîștigate merită să fie reținută concepția despre factorii de risc a căror importanță practică și aplicabilitate nu poate fi îndeajuns subliniată. Cercetări pe grupuri mari de populație, în diverse părți ale lumii, inclusiv în țara noastră, au demonstrat că anumite trăsături ale modului de viață din societățile cu un grad înalt de industrializare și urbanizare, precum și anumite trăsături constituționale sau modificări biumorale individuale sînt însoțite de o creștere semnificativă (unele statistici subliniază chiar «impresionantă») a accidentelor vasculare și a gravității lor.

Care sînt acești factori, denumiți factori de risc și care este ponderea sau ierarhizarea lor? Iată-i pe cei mai importanți, așa cum reies din expedienta și cercetările făcute în condițiile țării noastre:

— alimentația cu exces de calorii, de grăsimi animale și dulciuri
— nivelul crescut al grăsimilor sanguine (colesterol)
— hipertensiunea arterială
— supraponderea corporală (obezitate)
— diabetul zaharat
— fumatul excesiv și abuzul de cafea
— sedentarismul și lipsa de mișcare sau activitate fizică
— încărcarea și traumele psihice și programul dezordonat de muncă și viață
— încărcarea ereditară (familială) cu boli cardiovasculare.

Existența acestor factori nu înseamnă prezența neapărată a bolii, dar riscul apariției este incomparabil mai mare la cei la care se găsesc acești factori. În același timp s-a dovedit și efectul lor cumulativ: riscul crește în mod proporțional cu numărul lor! Este suficient să amintim că riscul unui individ la care sînt prezenți mai mult de 4—5 din factorii citați mai sus este de 20—30 de ori mai mare față de un individ lipsit de o astfel de încărcare.

Dr. Ion ORHA—A.S.C.A.R.

urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri

ȘI-A DORIT UN COPIL, ȘI-L ARE! Cînd era mică, Didina — numele ei complet este Didina Nicolae și are azi 23 de ani — suferise de poliomielită. Urmări tragice: ambele picioare paralizate. Se tîrăște. Plus tulburări cardio-respiratorii. Așa trăia, în satul ei, Frumușani, județul Ilfov.

Anul trecut Didina a rămas gravidă. În ciuda infirmității dorea nespus de mult să devină mamă. Acum o lună, la cererea ei, a fost adusă la maternitatea Spitalului Polizu. Sarcină grea pentru medici. Zilele acestea, Didina, bolnavă de ambele picioare, a devenit mamă. Copilul a putut veni pe lume numai grație unei complicate operații cezariene. E sănătos și cîntărește 2,300 kg. Să crească mare!

CÎND MEDICII INTERVIN PROMPT. Alo, 06! Caz grav. Puțin timp mai tîrziu o ambulanță stopează pe strada Constantin Căpitanu 26, din București. Ce se întîmplase? Elena Dumitrescu (59 ani) suferea de cîteva zile de dureri abdominale. Vor trece — zicea ea, nedînd importanță. La 24 mai, o criză puternică. Adusă în grabă la Spitalul Grivița — era în ziua de 24 mai — a fost urcată imediat pe masa de operație. Suferea de ocluzie intestinală. Operația,— destul de complicată —, efectuată de chirurgul I. Nicolescu n-a durat mai mult de o oră. Acum, pacienta este în afară de orice pericol. Dar aceasta după ce, dintr-o neglijență, a ajuns să vadă — cum se spune — «moartea cu ochii».

I-A FOST VIAȚA ÎN PRIMEJDIE. S-a întîmplat la 25 mai. În după-amiaza acestei zile, în timp ce trebăluia prin casă, Ioana Feteanu (30 de ani) din București, str. Ciulnița, s-a simțit rău. Din ce în ce mai rău, pînă cînd s-a prăbușit de durere. A fost dusă în grabă la Spitalul Polizu. Diagnostic urgent: sarcină extrauterină ruptă, cu inundație peritoneală masivă. Caz foarte grav. Reanimare continuă; intervenție chirurgicală. În 30 de minute — grație medicilor — viața i-a fost salvată. Un om a fost — după limbajul specific — recuperat.

CU ȘANSE DE SALVARE 1 LA 100 000. Gheorghiu Elena, în vîrstă de 78 de ani, din București, strada Lespezi nr. 60, a fost dusă la Clinica de chirurgie a Spitalului Brâncovenesc. Diagnostic: infarct intestinal (intestinul subțire) și colon drept. Vîrsta înaintată, dar mai ales gravitatea bolii reduceau posibilitățile de salvare la minimum. Și totuși... Operată de urgență și îngrijită de medicul Gherguță Aurel, bolnava este acum în viață.

MIERCURI, 6 IUNIE, ORA 0,30. La spitalul din comuna Podu Turcului, județul Bacău, alertă la secția obstetrică! Este adusă o pacientă în stare gravă. Din cauza eforturilor făcute pentru nașterea a doi gemeni s-a produs o ruptură de uter. Pacienta pierdea sînge cu rapiditate, iar viața i se stingea văzînd cu ochii. Medicul Vasile Stroescu se hotărăște să intervină deși spitalul nu dispune de aparatajul cel mai modern și nici de condiții optime. Se cere de la spitalul din Bacău sînge. O mașină de salvare, gonind cu 100 km pe oră, ajunge cu sîngele salvator la timp. După patru ore de muncă încordată, pacienta este salvată. (Prin telefon)

brațe artificiale— o nouă speranță

Specialiștii din Hanovra (Republica Federală Germania) au dezvoltat o proteză dublă din metal ușor și material plastic, care — ghidată electronic — preia în mod optim funcțiunea brațelor și mîinilor. Pe omoplații micii paciente (foto 1), prima care a primit un asemenea aparat, se fixează un element de ghidare ale cărui impulsuri sînt declanșate prin ușoare mișcări din umăr. **Bateriile (foto 2) pentru cele patru minuscule electromotoare sînt montate de inginerul Dieter Homeier în brațul artificial (foto 3)**

Cu ajutorul bărbiei, fetița născută fără brațe pune în mișcare aparatul putînd executa *aproape toate mișcările naturale ale brațului, mîinii și degetelor*, ba chiar puțind ridica greutăți pînă la zece kilograme! Homeier, ale cărui cercetări sînt sprijinite de ministerul federal al sănătății, vrea să încerce acum executarea unor proteze asemănătoare pentru picioare.

INTERVIU «FLACĂRA»

..cu adjunctul șefului Inspectoratului general al miliției, general-maior HARALAMBIE VLĂSCEANU despre

CEI CARE NE APĂRĂ VIAȚA, AVUTUL, LINIȘTEA

Întrebare: S-ar părea că despre instituția care apără interesele obștești și personale ale cetățenilor știm foarte multe lucruri: cu ce se ocupă, care este specificul atribuțiilor sale, cine sînt componenții ei...

Într-un fel sau altul, fiecare beneficiem de serviciile multiple pe care le îndeplinește miliția; ne simțim în siguranță cînd știm că în preajma noastră veghează un reprezentant al ordinii publice; apelăm cu încredere pentru cele mai diverse relații la semenul nostru în uniformă gri-bleu; și, de ce să n-o spunem, încercăm sentimente ciudate atunci cînd aceeași oameni binevoitori devin severi cu noi pentru cine știe ce neregulă săvîrșită.

Putem pretinde totuși că îl cunoaștem îndeajuns pe cel care ne apără viața, avutul și liniștea, că îi înțelegem și îe acordăm sprijinul necesar, sprijin care, în fond, slujește propriile noastre interese?

CE SE ASCUNDE ÎN SPATELE UNUI «FAPT DIVERS»

Răspuns: Într-adevăr, privită «din afară», activitatea miliției nu oferă întotdeauna imaginea cea mai concludentă asupra ariei preocupărilor și mai ales asupra profunzimii și implicațiilor unor misiuni.

Iată cîteva argumente:

La rubrica «Faptul divers» din ziarul «Scînteia» au apărut, nu demult, cîteva rînduri prin care cititorii luau cunoștință despre descoperirea — *după 15 ani* — a autorului unui omor comis în comuna Nisiporești, județul Neamț.

Firește, chiar și un asemenea anunț lapidar dă satisfacție celor care înțeleg necesitatea înfăptuirii justiției, a stabilirii adevărului.

Dar cîți cititori cunosc sau măcar își imaginează eforturile, răspunderea și riscurile pe care le implică soluționarea unui asemenea caz?

În treacăt fie spus, descoperirea autorului a fost îngreunată datorită atît rolului nefast al unor martori mincinoși, cît și unor greșeli comise de cei care au efectuat primele cercetări în urmă cu 15 ani.

Lupta pentru stabilirea adevărului n-a fost abandonată însă nici o clipă. Ideea de dreptate este adînc întipărită în conștiința cadrelor noastre. Cînd s-a constatat că se pornise pe o pistă greșită, care putea duce la săvîrșirea unei erori judiciare, totul a fost reluat de la capăt cu o și mai mare intensitate, cu mai multă atenție și perseverență, în ciuda absenței unor indicii verosimile și a confuziilor produse de elementele corupte care continuau să-l tăinuiască pe autor.

Se înțelege că elucidarea unui asemenea caz nu este deloc ușoară.

Să învinuiești pe cineva de săvîrșirea unui omor; să-ți dai seama că învinuirea nu este întemeiată; să cauți noi dovezi, *după ani de zile de la săvîrșirea faptei;* să fii obsedat zile și nopți de gîndul că nu s-a stabilit adevărul, că vinovatul se află în libertate, toate acestea presupun eforturi, căutări, răspundere, riscuri.

Lupta pe «frontul nevăzut» este o luptă grea, care cere pricepere, pasiune, dăruire totală.

LA PRIMA VEDERE TOTUL PARE SIMPLU. DAR...

Cu aceeași stăruință se acționează și pentru demascarea celor care lezează avutul obștesc — continuă interlocutorul nostru. La prima vedere totul pare simplu: o sesizare, un control, probe, stabilirea prejudiciului — și vinovatul ajunge în fața instanței de judecată.

În realitate lucrurile stau altfel. Delapidatorul este, de regulă, un individ rafinat, își creează alibiuri, face tot ce-i stă în putință pentru a induce în eroare, pentru a-și «acoperi» cît mai «sigur» frauda comisă. Dacă n-a fost descoperit de la prima încercare se crede infailibil, devine mai îndrăzneț și mai lacom. Ignoră însă cîteva «amănunte»: 1) nu există infracțiune perfectă; 2) crește pe zi ce trece conștiința maselor, opinia publică devine un factor tot mai activ și mai eficace în demascarea faptelor antisociale; 3) miliția are o experiență de 24 ani, cadre tot mai experimentate și hotărîte, o tehnică criminalistică avansată. Așa încît, mai devreme sau mai tîrziu, cei care încalcă legea sfîrșesc lamentabil.

Și în acest sens pot fi oferite suficiente exemple. Mă voi rezuma la unul pe care-l consider deosebit de concludent.

Cu ocazia unei descinderi la unitatea nr. 57 a T.A.P.L. (bufet «Expres») din Oradea, gestionată de P. Carol și A. Pop, lucrătorii de miliție au găsit asupra casierei 25 bonuri de marcaj reprimite de la barmană; într-un sertar de la bar — 53 de bonuri neanulate, iar în urma analizelor făcute în laborator s-a constatat că băuturile, din care fuseseră recoltate probe, erau diluate.

Un control inopinat, obișnuit, făcut din proprie inițiativă ori pe baza unei sesizări — și-ar fi spus consumatorii martori la cele petrecute.

Cît despre bonurile neanulate și băutura diluată, cu siguranță nu și-au pus prea multe întrebări.

Ei bine, trebuie precizat că acțiunea de la bufetul respectiv n-a fost nici minoră și nici întîmplătoare, așa cum s-ar părea, ci ea a constituit un moment necesar în cadrul unei activități îndelungate pentru demascarea grupului de infractori condus de P. Carol, care, prin asemenea metode frauduloase — diluări, lipsă la gramaj, refolosirea bonurilor de casă etc. — a înșelat consumatorii și a prejudiciat avutul obștesc cu suma de peste... *471 000 lei* — sumă investită de infractori în obiecte de valoare găsite la domiciliul acestora sau în alte locuri unde fuseseră ascunse!

RISCURI ÎN LUPTA CU NECUNOSCUTUL

Întrebare: V-ați referit, între altele, la un anume risc pe care îl implică lupta cu necunoscutul — eroarea judiciară. Cum poate fi evitată o asemenea situație și ce alte imprevizibilități nedorite au de înfruntat cadrele de miliție care îndeplinesc misiuni dificile?

Răspuns: De fapt, cazurile de eroare judiciară sînt extrem de rare, datorită răspunderii cu care își îndeplinesc cadrele noastre atribuțiile de serviciu, perseverenței, tenacității cu care se acționează pentru stabilirea adevărului.

Totuși, dată fiind gravitatea consecințelor pe care le pot provoca erorile — lezarea drepturilor și libertăților unui om nevinovat — punem un accent deosebit pe educarea cadrelor în spiritul respectării stricte a normelor procedurale, pe administrarea și verificarea temeinică a probelor în apărarea învinuitului, manifestînd maximum de exigență față de cei care ignoră asemenea obligații legale.

În această privință, sprijinul celor care pot contribui la elucidarea enigmelor, la evitarea erorilor, este deosebit de prețios.

Există însă în activitatea miliției și un risc de altă natură — și de care cadrele noastre sînt conștiente încă de la începutul activității lor — riscul de a-și primejdui propria viață atunci cînd trebuie să intervină pentru a apăra viața altora sau bunurile aflate în pericol iminent. Pentru lucrătorii de miliție un asemenea risc nu este ipotetic, ci real.

În cei 24 de ani de existență, din rîndul cadrelor noastre au căzut la datorie mulți ofițeri și subofițeri.

O PREOCUPARE PRINCIPALĂ: PREVENIREA

Întrebare: În ansamblul lor, multe din atribuțiile miliției sînt — așa cum spuneam la început — cunoscute de cetățeni.

Ați vrea să reliefați însă care este în prezent principala dumneavoastră preocupare?

Răspuns: Muncim pentru a transpune în practică indicațiile conducerii de partid, personal ale comandantului nostru suprem — tovarășul Nicolae Ceaușescu — referitoare la perfecționarea activității și pregătirii cadrelor în vederea creșterii eficienței măsurilor de prevenire și descoperire operativă a faptelor antisociale.

După cum se poate constata, inclusiv prin intermediul presei, concomitent cu îndeplinirea atribuțiilor sale legale față de cei care încalcă normele de conviețuire socială, miliția desfășoară și o largă activitate de popularizare a legilor, de explicare a consecințelor la care se expun cei care ignoră prevederile legale, avertizînd pe cei tentați să comită ilegalități.

Sporind exigența, vom continua cu și mai multă intensitate acțiunile cu caracter preventiv, contribuind astfel, alături de celelalte organe ale statului, de organizațiile obștești, la asigurarea respectării principiilor eticii și echității socialiste.

SPRIJINUL CETĂȚENILOR

Întrebare: Cum apreciați sprijinul pe care îl acordă cetățenii organelor de miliție?

Răspuns: Fără nici o exagerare, primim un sprijin deosebit de prețios. Dealtfel, nici nu putem concepe o activitate rodnică de prevenire și combatere a infracționismului fără sprijinul substanțial, multilateral, al cetățenilor.

Dacă m-aș referi la cifrele care indică numărul sesizărilor, propunerilor ori sugestiilor — scrise, verbale sau trimise prin telefon — ar trebui să arăt că acestea sînt la fiecare organ județean de ordinul *zecilor de mii* anual.

Dar și aici mai convingătoare sînt exemplele. Astfel, în urma unei scrisori primite la Miliția municipiului Craiova, prin care erau semnalate o serie de nereguli comise la Întreprinderea frigorifică, Fabrica de biscuiți și Întreprinderea viei și vinului din localitate, s-au constatat fapte penale soldate cu trimiterea în instanță a 23 de persoane, iar a altor 36 în fața comisiei de judecată.

Deosebit de valoroasă este contribuția șoferilor din activul voluntar la prevenirea ori descoperirea abaterilor de la regulile de circulație.

În aceeași ordine de idei, apreciem activitatea grupelor de sprijin ale miliției, formă instituționalizată de participare a populației la rezolvarea unor importante treburi obștești.

Acestea sînt doar cîteva din exemplele cele mai concludente despre legăturile strînse care există între populație și organele de miliție.

Firește, n-am putea spune că în această privință am realizat tot ceea ce este posibil. Loc pentru mai mult și mai bine există. Am în vedere, în primul rînd, necesitatea îmbunătățirii continue a activității cadrelor noastre pentru soluționarea competentă și operativă a reclamațiilor, cererilor și sesizărilor.

Aș dori, în al doilea rînd, să subliniez că și cetățenii pot participa mai activ, mai eficient la «cauterizarea» mentalităților retrograde, la prevenirea ori demascarea faptelor antisociale, ale căror consecințe, dacă nu sînt evitate, le suportă întreaga societate.

Mulțumind redacției revistei «Flacăra» pentru posibilitatea ce mi se oferă de a mă adresa cititorilor săi, îmi exprim convingerea că abordarea unor asemenea teme în coloanele publicației constituie o reală contribuție la formarea convingerilor despre necesitatea pregătirii plenare pentru crearea climatului de siguranță civică, prevenirea și descoperirea operativă a faptelor antisociale.

Mihai GROZAVU

cronica satirică

asasinul galanton

Conform unei informații descoperite în presa cotidiană, N.H. din Sibiu, fiind în stare de ebrietate, a accidentat mortal o femeie. Dar în instanță — aici e culmea obrăzniciei, a prostiei sau a cinismului — N.H. încearcă să iasă cît mai bine... Are aerul unui bărbat galanton gata să plătească toate blănurile și toate moțiile risipitoarei amante. Că N.H. e dispus să plătească. «Acum o să plătesc». Dar chiar și în acest enunț de galanterie și mărinimie N.H. are o ușoară reținere. Totuși, nu plătește prea mult? Nu se exagerează puțin?

Și în fața instanței N.H. face o declarație uluitoare, de o prostie și de o inconștiență neverosimile. Am citit-o de cîteva ori uimit de obrăznicia inculpatului.

— Mă angajez să plătesc pînă și hainele decedatei, cu toate că n-au fost atît de distruse încît să nu mai poată fi folosite.

Nu e nemaipomenită galanteria asasinului tembel? O să plătească pînă și hainele decedatei. Pînă acolo merge el cu generozitatea. Lasă impresia că decedata ar trebui să-i fie recunoscătoare. Dar interesant că individul a avut puterea să observe că hainele n-au fost chiar atît de distruse. Că, de fapt, ar mai putea fi, cu bunăvoință, folosite. Dar cine să le folosească? Proprietara hainelor a murit. La această problemă fundamentală asasinul involuntar și inconștient nu reflectează măcar o clipă. El are sentimentul că e frustrat, că se abuzează de bunătatea lui, căci pentru că a omorît o femeie și a accidentat grav un bărbat plătește prea mult. Desigur, o să plătească, el e om de cuvînt, dar de ce se observă numai moartea femeii și nu se observă și galanteria lui?

— Ai accidentat mortal o femeie și i-ai rănit grav soțul..., îl aduce pe pămînt instanța.

Inculpatul se scuză politicos, parcă ar fi întîrziat într-o vizită. Sigur, domnia-sa regretă.

— Regret. N-am făcut-o cu intenție.

Asta ar mai fi trebuit. S-o fi făcut-o cu intenție. N-a făcut-o cu intenție. Inconștiența, galanteria și prostia acestui inculpat sînt cu adevărat criminale.

Teodor MAZILU

tipuri și tertipuri

omul din altă planetă

De unde vine termenul, ce minte incendiară l-a inventat și rostit pentru prima dată, cum s-a născut vorba asta de rezonanțe infinite și subînțelesuri inepuizabile: *«licheaua»*? Mă smeresc de o viață în fața misterului, descumpănit și intimidat, stupefiat de un fapt: cît poate fi de coincidentă sonoritatea cuvîntului cu semnificația lui. *Licheaua*, cum se observă la o analiză gramaticală elementară, e de gen *feminin* — ca *moartea* — deși desemnează și *bărbați*, cu toate că se aplică, cel mai corect, unor ființe *ambigene*, fără decizii de sex.

Licheaua n-are vîrstă, ca protozoarele, mature înainte de termen, de o precocitate derutantă. N-are contururi, putîndu-se adapta la orice sticlă, dilatat după împrejurare, sau restrîns după nevoi, gata să ia culoarea oricărui mediu. Licheaua n-are memorie, spiritul său de demnitate inexistentă obligîndu-l să uite ce nu-i convine, inclusiv palmele înghițite public, convertite de morala lui ductilă în elogiu. Dat afară pe ușă, intră pe fereastră, prin horn, prin porii cărămizilor, prin interstițiile dușumelei, nealterat în optimismul lui și în puterea de a rezista la adversități vremelnice. De natura microbilor, silit să înfrunte condiții neprielnice, se transformă în spor și vegetează. Reapare, cînd te aștepți mai puțin, travestit, schimbat de haine, opinii și relații, metamorfozat la înfățișare, dar veșnic egal cu sine însuși. Fiindcă ăsta e secretul: gata să sară în orice barcă, să nege azi ce a susținut ieri, să laude mîine ce a spurcat cu o săptămînă în urmă, licheaua e consecventă cu propria ei murdărie, ca elementele cu semnul lor atomic. Privesc licheaua de la distanță, sedus de eternul spectacol pe care îl dă, și mă întreb nedumerit: *ce vrea licheaua?* Da, care e scopul, țelul ei în viață, ce urmărește, fiindcă nu-mi pot închipui că idealul ei e să fie *licheaua?* Îmi imaginez că trebuie să fie și în existența ei agitată o clipă de oboseală, de dezgust, cînd, observînd disprețul care o înconjoară, năzuiește să devină, fie și pentru o secundă, altceva sau altcineva. Calculele mele însă — îmi dau seama, umilit — țin de o aritmetică precară. Licheaua n-are procese de conștiință fiind incapabilă de cîntă, ca virusul de remușcare. Confecționată din materiale aparent umane, simulînd glasul omului, licheaua vine dintr-o planetă de mizerie, unde florile sînt de hîrtie, copiii de mucava, femeile de cîrpă, păsările de tinichea și pîinea de noroi — ca pîinea pe care o mănîncă licheaua.

Aurel BARANGA

dialog cu cititorii

Pe bună dreptate subliniază cititorul nostru, profesor *Marian Luda* din Galați, într-o scrisoare prilejuită de împlinirea unui secol de la moartea lui Alexandru Ioan Cuza, meritele marelui domnitor nu pot fi reduse numai la «epocala înfăptuire a Unirii» (de parcă atîta n-ar fi fost de ajuns! — n.n.), «la reforma agrară și secularizarea averilor mănăstirești» așa cum se mulțumesc să constate «mai toate manualele școlare și mai toate ziarele și revistele noastre». De numele lui Cuza sînt legate, amintește cititorul gălățean, și o serie de alte foarte importante reforme care stau la temelia României moderne: crearea primelor universități, organizarea învățămîntului secundar («admirabilele licee românești, printre cele mai bune din Europa»), legea pentru construirea căilor ferate, introducerea sistemului metric, organizarea serviciilor de statistică, organizarea unui aparat judiciar modern, o legislație civilă și penală avansată, organizarea corpului de ingineri civili, desființarea privilegiilor în materie de fiscalitate etc. «Ar trebui să se vorbească și despre toate acestea». Bineînțeles. Ocazii vor mai fi căci Cuza nu e dintre acele personalități despre care ne aducem aminte numai la aniversări, el trăiește în continuare cu o deosebită intensitate în conștiința poporului român. Probabil că oamenii simpli nu cunosc toată lista (evocată mai sus) a înfăptuirilor lui Cuza dar ei îl simt ca «de-al lor», ca un om al dreptății celor mulți. Poporul îl iubește pe Cuza în pofida defectelor și slăbiciunilor sale omenești, poate tocmai pentru că simte că ele sînt omenești. Nici Ștefan, nici Mihai n-au fost colecții înghețate de virtuți superlative, ci oameni de carne și sînge și de aceea apți pentru imortalitate.

Așa cum amintește și tov. M. Luda, Marx a fost uneori mai rezervat cu privire la personalitatea lui Cuza. Și acest lucru poate fi înțeles: niciodată Marx n-a pontificat de pe înălțimea unor principii inatacabile, ci a fost și el un om printre oameni, pătimaș amestecat în luptele, speranțele, conflictele și interesele timpului său. Marx a văzut în Cuza (și nu fără dreptate) un partizan al politicii lui Napoleon al III-lea, împotriva căruia, în alte condiții și după alte criterii, revoluționarii vest-europeni (printre care Marx) duceau o luptă neîmpăcată. De aici, o anumită părtinire în unele judecăți. Dar chiar părțialitatea unor judecăți ale lui Marx avea la bază — și aceasta nu trebuie s-o uităm — o imensă simpatie pentru poporul român. Cu firea sa pasionată, care nu-i obtura ci-i potența lucidității analitică, Marx nu putea fi și n-a fost un observator imparțial al evenimentelor timpului său, o mașină de distribuit sentințe și aprecieri destinate eternității. Marx n-a scris evanghelii, ci a descătușat gîndirea omului, a creat cadrele supremei libertăți spirituale, investind pe fiecare membru al colectivităților umane cu sublima răspundere revoluționară de a gîndi cu capul propriu.

H. DONA

starea comerțului

pledoarie pentru microbiști

Aveau micii microbiști un magazin al lor, «Cutezătorii», prost organizat, insuficient aprovizionat însă, de bine de rău, știau ci acolo mai găseau cîte ceva. Magazinul s-a desființat: «Acum — îmi spunea elevul Cristian Marinescu (cl. a IX-a, Liceul Mihai Viteazul) — trebuie să batem magazinele, să întrebăm pe la diverse raioane, doar-doar om găsi ce căutăm. Păcat că tovarășii de la comerț nu înțeleg pasiunile celor tineri!»

Într-adevăr, păcat! Se găsesc spații comerciale pentru bufete, baruri de zi și agenții «Loto-prono», însă nu pentru un magazin specializat în materiale pentru constructorii de aero și navomodele, microbiștii electronicii, ai mecanicii sau ai altor pasiuni atît de utile.

Cel mai bine aprovizionat (vom vedea cît de bine!) raion cu materiale pentru microbiști se ascunde sub firma unui magazin de... artizanat (sic!) din complexul «Hanul lui Manuc». Aici l-am întîlnit pe subinginerul Iulian Dumitrescu de la Fabrica de ferită din Urziceni. Proaspăt aeromodelist, venise la București să caute lemn de balsa, un motoraș și o stație de telecomandă. N-a găsit ce căuta. Sudorul Petre Georgescu de la Șantierul naval din Giurgiu se plîngea că sînt prea puține tipuri de machete de avioane. Elevul Sorin Leonte n-a găsit combustibil pentru motorașul avionului captiv pe care și-l construise cu chiu, cu vai.

Nu este prea lungă lista cererilor microbiștilor: lemn de balsa, hîrtie de mătase, elice de plastic, liță diamant, clei pentru lipit, placaj subțire, axe, motoroșe, truse montaj radio și încă vreo cîteva articole. Articole mărunte, ieftine.

Aceste pasiuni formează mîini îndemînatice, îi obișnuiesc pe tineri să construiască și, construind, să dezlege tainele tehnicilor celor mai înaintate. Aș forța însă ușă deschise (sper) dacă aș continua să subliniez toate foloasele acestor «hobby» (sînt nenumărate!).

«De ce nu ne fac «cei mari» un magazin al nostru?» — m-a întrebat elevul Marițian Damian de la Liceul «Mihail Sadoveanu». «Vreau să mă fac inginer electronist. Construiesc diferite aparate simple. Vreau să construiesc și ceva mai complicat. Nu găsesc piesele care mi-ar trebui ca să fac un aparat de telecomandă pe mai multe canale cu care să conduc aeromodele și navomodele».

Tovarăși care țineți în mînă frîiele comerțului, nu vă lăsați oare îndupleciți de dorințele a zeci de mii de clienți buni? Ce ar fi ca undeva, nu interesează unde, să găsiți un spațiu pentru un magazin al microbiștilor? Vînzătorii să fie instructori pasionați și ei, ca să-i ajute pe tineri la primii pași. «Cei mici» îi roagă pe «cei mari» să se gîndească și la ei. Se va face un comerț cu mare profit și profitul nu va fi numai comercial.

Eugen IAROVICI

principii și năravuri

ghid ratat (III)

Bîtă mistrie de tencuială? De ce nu acoperi, în sfîrșit, rușinoasele «descuamații» de pe fațada «are, culmea, suportă cu seninătate (sau ironie?) placa veche, comemorativă, amintindu-ne că AICI «a trăit și a suferit *neînțelesul* pictorul Ștefan Luchian». Am fost zilele trecute pe str. Mendeleev, nimic, nici o intervenție reparatorie (la nr. 29). Timpul macină plin de conștiinciozitate. Cui îi pasă că ICRAL (sau alte «inițiale») consideră că... formele legale nu pot fi îndeplinite, imobilul nefiind «proprietate de stat» (însă nu-i proprietate colectivă doar dacă ne referim la chirie, dacă ne referim la *memoria afectivă* este al nostru, al tuturor). Dar cealaltă memorie — contabilicească — nu reține că AICI a murit, după aproximativ zece ani petrecuți pe patul de suferință, «pictorul florilor», că AICI, după cum ne povestea Tudor Arghezi («îl vizitam des în casa lui marcată astăzi cu o placă de marmură de cimitir»), l-a găsit într-o dimineață zguduit, dar însuflețit, plîngînd: peste noapte venise o umbră cu pelerină care se strecurase în casă pe ușa larg deschisă, umbra scosese de sub pelerină o vioară și, ore întregi, îi cîntase o muzică parcă dintr-o altă lume, iar la urmă îi șoptise doar: «lartă-mă, te rog, sînt George Enescu»

Dar casa lui Ion Heliade-Rădulescu (într-o cameră locuită mai înainte și de Gheorghe Lazăr), despre care — mai de demult — a apărut în presă o notiță (citez parțial): «Am vizitat-o de curînd. Nu, n-a fost demolată în întregime, ci numai o mică aripă din stînga». În clădirea respectivă, cu un coridor și încă destule camere, funcționează azi birourile unui șantier. După ce va fi terminată însă construcția unei noi hale, se pare că soarta îi va fi pecetluită. Un funcționar ne-a informat că pe locul clădirii este prevăzut «spațiu verde» (care a... înlocuit și casa Maiorescu, dealtfel). Vizitînd cîndva imobilul primejduit, Perpessicius a dat cea mai bună soluție — *nereținută* de cei în drept: casa, aflată în incinta Uzinei de pompe de la Obor, deci inaccesibilă marelui public, să fie patronată de chiar clubul uzinei, sarcină de mare cinste dacă avem în vedere că AICI s-a tipărit primul ziar din Muntenia *(Curierul românesc)*, prima revistă românească *(Curierul de ambe sexe)*, precum și inestimabila *Proclamație de la Islaz*... Intervenția din presă — *inutilă* — deși la timp: anul trecut în primăvară casa Heliade-Rădulescu a fost *complet* demolată («Consolare»: nu-i înlocuită de spațiu verde, ci de o... stație de compresoare).

Dar casa lui Iacob Negruzzi, învecinată cu fosta casă Macedonski (idem: demolată), în care, «prin stabilirea lui Maiorescu la București, ședințele («Junimii» — n.n.) începuseră a se ține la Pogor și citeodată la Iacob Negruzzi» (din G. Călinescu). Deci, AICI citise (în amintirile lui G. Panu apare și mărturia directă a lui Eminescu) cel mai mare poet român... Casa lui I. Negruzzi, după ce-a împărtășit o vreme destinul casei lui Heliade-Rădulescu (birouri de șantier) a fost demolată în urmă cu doar cîțiva ani.

Dar casa lui Tudor Arghezi, din Mărțișor, care așteaptă — pregătită pentru public de un an de zile — să i se acorde statutul de casă memorială?

Rezumînd: cu o sută și ceva de plăci comemorative (care să aibă însă și puterea de a OCROTI IMOBILUL în cauză), acesta devenind realmente și definitiv *tabu*), am putea «rescrie» PE VIU istoria Capitalei — și cu alte cîteva sute, a multor orașe și sate din țară (iată, de pildă, cei din com. Fofeldea-Sibiu au cerut punerea unei plăci comemorative și a unui bust la casa lui August Treboniu Laurian, născut AICI, dar de ani de zile nici un... răspuns (iar A.T. Laurian nu-i altul decît acela care a condus, alături de Nicolae Bălcescu, revista «Magazin istoric pentru Dacia»).

Cine-i transplantează degrabă mistriei un suflet întreg?

Mihai STOIAN

premieră românească

ULTIMUL CARTUȘ

«Nimic nu se pierde, totul se transformă», iată un moto — nicidecum ironic — pe care îl credem în stare să arcuiască o punte între filmul «Cu mîinile curate» și acest nou episod al unui serial polițist cu precise determinări politice.

Dispariția unui personaj de incontestabil farmec, lansat de primul film (Mișcovan), transferul inevitabil de sarcini, ca să zicem așa, sporite, ce cad acum în seama protagonistului, a comisarului Roman, ieșirea din scenă a altor eroi cunoscuți, toate acestea pot favoriza senzația unei rarefieri a substanței epice. Dedesubturile atașamentului particular al spectatorului față de filmele de factură polițistă, analizate și psihanalizate în tomuri de teorie, se dovedesc întortocheate în practică. Preîntîmpinînd neobosita poftă de a compara și a minui talgerele balanțelor („Care ți s-a părut mai bun, «Cu mîinile curate» sau ăsta?"), Titus Popovici, Petre Sălcudeanu (scenariști) și regizorul Sergiu Nicolaescu au asigurat, în primul rînd — dincolo de pregnanța fundalului social-politic al anului 1945 — calitatea de spectacol pe fiecare centimetru patrat de peliculă. Eventualul gînd către acțiunea contorsionată mai energic în primul episod este contrabalansat de evidența abilității cu care este pusă în valoare, acum, fiecare secvență. «Ai ce privi» tot timpul pe ecran și cînd spun asta nu mă gîndesc cîtuși de puțin doar la grandoarea scenelor de încăierare și urmărire, la performanțele propriu-zise (uneori chiar suprasolicitate), la precizia cu care este condusă evoluția lui Roman, ci la grija de a nu lăsa întîmplarea să pună stăpînire peste cutare sau cutare cadru. Profesionalismul lui Sergiu Nicolaescu nu se traduce aici pur și simplu printr-un lucru bine făcut, ci și printr-o anumită libertate a invenției. Dintr-o obsesie a ajuns o stare naturală. Mi se pare principalul cîștig. Pentru a înțelege unde a ajuns cineastul astăzi, nu trebuie să avem ochi numai pentru fotogenia scenelor cu mașini, serpentine, aruncări în aer etc.: să fim atenți, bunăoară, la oportunitatea intrărilor și ieșirilor din scenă ale personajului interpretat (admirabil) de Sebastian Papaiani, la măruntul gest cu care Amza Pellea își aprinde o țigară într-o secvență care în aparență nu avea mare legătură cu el, la murmurul străzilor, la tipurile surprinse printre norii de fum de la barul Ritz. Asistăm la un război cu neutralitatea imaginii, cu timpii morți, război pe care îl dorim inteți.t

Magda MIHĂILESCU

ROND DE NOAPTE

Cîteva fapte diverse dintr-o noapte americană: o razie în cartiere mărginașe cu multă mizerie, cu multă promiscuitate și cu multe crime. O mamă care-și maltratează, în stare de demență, propriul copil; un polițist în legitimă apărare ucigînd un om nevinovat; jaful unui magazin, intervenția operativă a poliției, un glonte din noapte care izbește, scurt, în plin, pe apărătorul ordinii; o brigadă a secției de moravuri răscolind gunoaiele metropolei; o crîncenă bătaie de gang, sfîrșită cu focuri de armă și dîre de sînge... Și așa mai departe. Și așa mai departe? «Rond de noapte», filmul lui Richard Fleischer, merge pe firul unor fapte diverse dintr-o «noapte» americană alcătuită din lungi zile și lungi nopți de veghe, de spaimă, de așteptare.

«Centurionii» lui Fleischer (titlul original al filmului s-ar traduce prin «Noii centurioni») își urmează, metodic, ritualul rondurilor de noapte. Farurile poliției luminează alte și alte întîmplări curente ale unei lumi neliniștite, convulsionate și incerte. Pînă la un moment dat acesta pare a fi filmul: «felii de viață» disparate, puse cap la cap, în măsură să dimensioneze pulsul trepidant al unor existențe aspre din universul plin de surprize și de pericole al străzii. «Felii de viață» oarecare, puse cap la cap, drame întrerupte de un zîmbet, zîmbete întrerupte de o dramă. Dar întîmplările acestea «banale» lasă în urma lor urme. Nu numai urme de gloanțe, nu numai urme de sînge. Caleidoscopic, filmul devine dintr-o dată grav și «așezat». Două destine, din zecile de destine pe care le prospectează în fugă filmul, sînt proiectate în prim plan. Două destine de polițiști, alcătuind una din «brigăzile» rondurilor de noapte... Două destine tragice marcate brutal de «feliile de viață» disparate și oarecare pe care filmul le așază cap la cap.

«Rond de noapte» este, de fapt, un drum greu și complicat spre înțelegere, drumul unor conștiințe spre limpezire. În destinul amar al celor două personaje principale întrezărim dramele locotenentului Bullitt. Aceeași imposibilitate tragică de a distinge binele de rău. Aceleași convingeri zdruncinate de contradicțiile și dramele lumii pe care o ocrotesc. Aceeași înțelegere prea tîrzie a unor adevăruri de viață fundamentale, echivalente cu o înfrîngere. Roy, polițistul tînăr, cel a cărui nevastă nu mai poate rezista unui ritm de viață atît de trepidant și de periculos, cel în stomacul căruia a pătruns, scurt, un glonte «din noapte», dar cel obișnuit să reia mereu totul de la capăt, nedeprins cu renunțarea, va înțelege totul abia într-un tîrziu fapt de dimineață, cînd un alt glonte al unei alte nopți... Andy, polițistul virstnic (ce excelent actor este acest George C. Scott, pe care îl cunoaștem atît de puțin !), un adevărat «incoruptibil» al meseriei sale, va înțelege totul într-un prelungit amurg, cu lumini crepusculare, cernite prin umbrele unei vieți trăite, parcă, în zadar. Și un alt glonte, al unei alte nopți...

Surprinzător acest film al lui Richard Fleischer! Dacă privim retrospectiv creația regizorului american vom găsi cu greu «rădăcinile» «Rondului de noapte». Frate bun cu Betty Boop și Popey marinarul (nu-i nici o glumă: au aceleași tată, pe celebrul animator american Dave Fleischer), regizorul a parcurs și el un sinuos drum al înțelegerii spre prezentul creației sale cinematografice. «20 000 de leghe sub mări» a fost un film spectacular dar atît, cu «Vikingii» a căzut în capcanele superproducției, «Călătoria fantastică» prin corpul omenesc a fost mai mult un joc de spirit. Iată-l acum abordînd frontal probleme sociale ale timpului său. O face cu aceeași pasiune a povestirii (este un povestitor prin excelență), atent la mișcările sufletești și morale ale personajelor, și filmul său constituie, deopotrivă, un document de epocă și un avertisment. Poate doar că avertismentul lui Fleischer — crud și violent — este rostit cu prea mult «sînge rece».

Călin CĂLIMAN

Giancarlo Giannini — *un nume care urcă. Tînărul actor italian, lansat de filmul Liniei Wertmüller «Mimi metalurgistul, lovit în onoare», este fericitul cîștigător al* **Premiului de interpretare masculină, CANNES 1973,** *pentru rolul său din «Film de dragoste și anarhie», al aceleiași Lina Wertmüller.*

cine, ce, unde, cînd?

● *O știre întristătoare în săptămînalul italian «Oggi»: remarcabilul regizor francez Marcel Carné, în vîrstă de 64 de ani, trăiește în mizerie la Paris, ajutat, pentru a supraviețui, de către unii din actorii filmelor sale, printre care Roland Lesaffre și Michèle Morgan. Dureros «sfîrșit de capitol» pentru realizatorul unor capodopere ca «Suflete în ceață», «Copiii paradisului», «Thérèse Raquin», «Noaptea amintirilor»...*

● *Richard Burton într-un rol inedit, relevînd o nouă fațetă a talentului său: în filmul italian «Via Rasella» el interpretează rolul ofițerului nazist Kappler, un călău care a ordonat împușcarea a 335 țărani italieni, drept represalii pentru un atentat comis împotriva ocupanților. Alături de Burton, un alt «monstru sacru»: Marcello Mastroianni*

● *O pagină din lupta popoarelor iugoslave împotriva ocupantului fascist, iată subiectul filmului intitulat «Nunta», o coproducție iugoslavo-sovietică în curs de turnare la studiourile din Kiev și Titograd. Scenariul filmului are la bază romanul omonim al lui M. Lalici, iar regia este semnată de R. Șaranovici.*

de la a la z

KELLY
Gene

Actor american de film și balerin, regizor de film, teatru și TV, și coregraf, născut la Pittsburgh (S.U.A.), la 23 august 1912. Se afirmă prin talentul său multilateral, mai întîi ca un mare star al filmului muzical în realizări devenite adevărate «clasice» ale genului, ca: *For Me and My Gal* (1942) de Berkeley, *Modelul* (1944) de Charles Vidor, *Anchors Aweigh* (1945) de G. Sidney și, mai ales, cele semnate de Vincente Minnelli: *Ziegfeld Follies* (1946), *Piratul* (1948), *Un american la Paris* (1951), *Brigadoon* (1954). Din 1950 devine și coregizor alături de Stanley Donen la cîteva musicaluri interpretate de el, ca: *On the Town* (1950), *Cîntînd în ploaie* (1952), *It's Always Fair Weather* (1955) și semnează în continuare ca regizor (și, evident, interpret) filme ca: *Invitație la dans* (1955), *The Happy Road* (1957), *Tunnel of Love* (1958), *Gigot* (1962). Pe lîngă calitățile sale de extraordinar dansator și inspirat coregraf, G.K. s-a dovedește un remarcabil actor de dramă în *Christmas Holiday* (1944), după Somerset Maugham, *Deep in my Heart* (1954), *Procesul maimuțoiului* (1960), de comedie, în: *The Three Musketeers* (1948), *Les Girls* (1957) și *Let's Make Love* (1960) de George Cukor, *What a Way to Go* (1964). Dintre ultimele sale realizări semnalăm musicalul *Hello, Dolly!* (1969) și comedia western: *Cheyenne Social Club* (1970) și participarea sa, ca interpret, la filmul lui Jacques Demy: *Domnișoarele din Rochefort* (1967).

KELLY
Grace

Actriță americană de film, teatru și TV, născută la Philadelphia (S.U.A.), la 12 noiembrie 1928. Una din frumusețile legendare ale Hollywoodului anilor '50. Debutează în teatru și la TV (New York) și mai tîrziu în film, în *Fourteen Hours* (1951, H. Hathaway) Dea de la al doilea film *La amoroză* (1952, F. Zinnemann) este consacrată vedetă și partenera lui Gary Cooper, mai mult pentru frumusețea și distincția ei înnăscute. Marea ei șansă este de a fi fost dirijată de mari regizori ca John Ford: *Mogambo* (1953) cu Clark Gable; Alfred Hitchcock: *Dial M for Murder* (1954), *Rear Window* (id.) și *Goana după hoț* (1955), în care avea ca parteneri, respectiv pe: Ray Milland, James Stewart și Cary Grant; George Seaton: *The Country Girl* (1954) cu Bing Crosby și William Holden, film pentru care actrița obține Premiul Oscar; Mark Robson: *The Bridges at Toko-Ri* (id.) cu Fredric March; Charles Vidor, *The Swan* (1956) cu Louis Jourdan; Charles Walters *High Society* (id.) cu Frank Sinatra, Bing Crosby. La capătul unei scurte dar promițătoare cariere (deja marcată de un Oscar), G.K. preferă să joace în viață rolul de prințesă, căsătorindu-se cu suveranul principatului Monaco. S-a vorbit în decursul anilor de două «reîntîlniri» pe ecran ale actriței, care n-a avut însă curajul de a înfrunta o nouă carieră (sau de a renunța la avantajele mult mai concrete ale unei coroane).

KENDALL
Kay

Actriță britanică de film, născută la Withernsea (Hull, Yorkshire, Anglia) în 1927, moartă în 1959. Una din cele mai strălucite actrițe de comedie ale filmului anglo-american. Debutează ca balerină în musicaluri evoluînd apoi în film și la TV, în roluri secundare. Frumusețea ei neobișnuită și temperamentul o se fac remarcate apoi în filme ca: *Dance Hall* (1950), *Lady Godiva Rides Again* (1951), pentru ca odată cu excelenta comedie *Genevieve* (1953) să se afirme ca o actriță cu un remarcabil simț al umorului și o comedriană de mari posibilități, cu multă fantezie personală, pe linia unor Irene Dunne, Carole Lombard sau Claudette Colbert. Realizează astfel frumoase creații în: *Fast and Loose* (1954), *Doctor in the House* (id.), *Abdullah, the Great* (1955), *The Constant Husband* (id.) *Simon și Laura* (id.), *The Adventures of Quentin Durward* (1956), *Les Girls* (1958), *The Reluctant Debutante* (id.), *D'accapo appassionata* (1959) Moartea ei prematură a pus capăt uneia dintre cele mai strălucite cariere din lumea filmului. A fost căsătorită cu actorul Rex Harrison.

Constantin POPESCU

actori și roluri

Stella Stevens, *năbădăioasa parteneră a lui Jason Robards dintr-un frumos film despre moartea westernului: «Balada lui Cable Hogue».*

MUZICĂ

33-45

Cu promptitudinea-i recunoscută, iată că la numai doi ani după ultimul festival pop, Casa de discuri «Electrecord» ne oferă cîteva «proaspete» succese. Melodii pe care publicul le-a cam uitat și care, n-o spun pentru prima dată, reprezintă o etapă muzical depășită pentru formațiile în cauză.

Roșu și Negru se află la primul său disc un E.P. cuprinzînd, alături de bătrînele «Cadrane», două piese ceva mai noi: «Cîntecul pădurii» și «Leopardul» (versiunea românească a melodiei «Go Down Gamblin » — Blood, Sweat and Tears).

Formația *Dentes* — tot un debut discografic cu «noutăți» la fel de recente: «Iarna pe uliță», «Ce te legeni?», «Rapsodie de toamnă», «Cîntec de leagăn».

Mai aproape de zilele noastre se situează discul E.P. cu Formația *Folk Group Thalia* (pleonasmul bilingv nu ne aparține) incluzînd patru melodii în limba maghiară lansate anul trecut la Festivalul studențesc de la Iași. Înregistrările sînt însă departe de a satisface exigențele celui mai puțin pretențios ascultător. În fine, marele eveniment al discofililor de orientare pop este, evident, mult, prea mult așteptatul L.P. al formației *Phoenix* (epuizat la această oră). Într-o mapă atractivă găsim transpuse muzical, într-o viziune pop folclorică, cîteva cîntece din anotimpuri, cărora li se adaugă compoziția lui N. Covaci — «Nunta», «Pseudo-Morgana» și marele succes al formației, dealtfel piesa de rezistență a discului, «Negru Vodă».

George STANCA

cinecota săptămînii-9 cronicari-9 filme

FILMUL	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Geju Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Ultimul cartuș	**		**	**	**	**	**	**	
Ciprian Porumbescu	**	*	**		*	*	**	**	***
Ceața	**	**	**				**		**
Solaris	**	***	**	***	**		**	***	
Rond de noapte	**	**					**	**	
Clasa muncitoare merge în paradis	***	***	**	***	***	***	***	***	**
Cînd legendele mor	*						*	**	**
Fata bătrînă	***	**		**	**	**	**	**	**
Ce se întîmplă doctore?	**	**	**		**	*		**	***

o inutil a vă deranja
* de văzut eventual
** de văzut
*** de văzut neapărat
**** capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

curier muzical

Ovidiu Stoica — București și *Coca Iconaru — Ploiești.* Nimic nou în top-urile dumneavoastră. *Liliana Dumitrescu-Pitești.* Top-ul însoțit de comentarii ne ajută să vă cunoaștem mai bine gusturile. Mai așteptăm. *Iulian Vaisman — București.* Și despre Savoy («...o adevărată calamitate, lipsită de orice gust muzical și modernism», cum spuneți dumneavoastră) era vorba acolo. *Varga Iulia — Sighet.* Mai aveți vreo întrebare? *Georgescu Ana* și *Popa Virgil — Brașov.* «Cine mi-te-a scos în calea mea» este cumva o mai nouă înregistrare a Margaretei Pîslaru? *Mihai Soboru — București.* Doru și Teodor Tufiș sînt una și aceeași persoană. *C. Marica — Iași.* Atît Vali cît și Carmen sînt de sex bărbătesc. *Dumitrescu Viorel — Roman* Roșu și Negru nu mai cîntă la barul Atlantic. *Bodnăreanu Bogdan — București* și *Dorin D. — Iași.* Propunerile dumneavoastră sînt permanent în vederile revistei, dar spațiul nu ne permite încă realizarea lor integrală. *Paul Avram — Timișoara.* L.P.-ul cu Tudor Gheorghe este aproape gata, cel al Didei Drăgan nu-i nici măcar în fază de proiect. *Popovici Violeta — Bericherecu Mic — jud. Timiș.* Un top separat al formațiilor va fi posibil abia atunci cînd radioul și TV ne vor oferi cît mai multe înregistrări noi. Altfel... Apropo!, dar top-ul dumneavoastră unde este? *Livia Ciupercă — Berești.* Să mă supăr, de ce? Evident, vă vom ține la curent cu desfășurarea Festivalului de la Mamaia. *Șerban Romeo — Brașov.* Îmi amintesc de dumneavoastră, voi face excepția cerută. *Mariana Koșa — Tîrnăveni.* 1) Impresiile despre turneul Venus-Romanticii corespund în parte cu ale mele. Vocea care v-a frapat aparține Suzanei Georgescu. 2) O pagină? Este încă imposibil.

G.S.

top muzical

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpretul	Săptămîni în top
2	1	Dedicație	Romanticii	6
1	2	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	13
3	3	O portocală	Anda Călugăreanu	8
7	4	Zilele	Marina Voica	6
9	5	Andrii Popa	Phoenix	2
4	6	Ai, hai	Doru Stănculescu	10
6	7	Opțiune pentru pace	Mircea Florian	9
5	8	Vouă	Dida Drăgan	12
10	9	Alergători de cursă lungă	Margareta Pîslaru	4
8	10	Din focul primului sărut	Aurelian Andreescu	3

Compozitori: 1. Teodor Tufiș. 2. George Grigoriu. 3 și 4. Marius Țeicu. 5. Mircea Baniciu. 6. Doru Stănculescu. 7. Mircea Florian. 8. Petre Magdin. 9. Margareta Pîslaru. 10. Marius Țeicu.

TOP MUZICAL „FLACĂRA"
TALON NR. 17

DIN DOSARELE MARILOR PROCESE POLITICE

ESSEX ŞI ELISABETA (III)

PRIMUL PROCES AL CONTELUI DE ESSEX

Funcţia de comandant al trupelor care luptau împotriva irlandezilor implica o mare răspundere şi presupunea temeinice cunoştinţe în domeniul militar. De aceea, la curte exista o nedumerire unanimă în privinţa motivelor pentru care contele de Essex a insistat atît de mult ca să primească o sarcină atît de delicată.

Robert Devereux n-a întîrziat prea mult în a se compromite în noua sa funcţie. În fruntea armatei engleze, care număra douăzeci de mii de oameni, el şi-a instalat cartierul general la Dublin şi, în loc să pornească împotriva răsculaţilor, a întîrziat sub diverse pretexte în oraş, invocînd timpul nefavorabil, starea proastă a drumurilor, apoi, în cele din urmă, şi o epidemie de variolă care izbucnise în rîndurile armatei sale.

În realitate, Essex a rămas inactiv mai ales datorită comodităţii şi dorinţei de a duce o viaţă cît mai fastuoasă în orice împrejurare. El ţinea la Dublin o adevărată curte, se comporta ca un vicerege, fără să dea socoteală reginei, împărţea titluri de noblеţe, crea cavaleri şi baroneţi, iar pe prietenul său apropiat Henry Wriotherley, conte de Southampton, l-a numit comandant al cavaleriei, deşi acesta nu întîlnise niciodată trupele duşmane.

După ce a trecut sezonul de iarnă şi deci îmbunătăţirea timpului nu-i mai permitea lui Essex să invoce dificultăţile climaterice ca impediment pentru operaţii militare ofensive, armata engleză a pierdut majoritatea efectivului datorită dezertărilor în masă şi bolilor. Cu cei aproximativ opt mii de oameni rămaşi Essex nu voia să angajeze nici un fel de acţiuni militare!

Regina i-a trimis epistole în care îşi exprima mirarea şi îi făcea amare reproşuri, dar contele îi răspundea în chip de îndrăgostit ofensat:

«Doamnă,

Vă scriu copleşit de griji, pustiit de muncă, pasiune şi desperare, văzînd că Maiestatea Voastră nu apreciază mai mult serviciile mele. Exilat în aceste teritorii blestemate, departe de Maiestatea Voastră, sper că în curînd bătăliile îmi vor oferi prilejul de a face să-mi evadeze sufletul prizonier în corpul meu. Poate atunci Maiestatea Voastră, căreia viaţa mea îi displace atît de mult, va iubi moartea mea».

«DACĂ FIUL MEU AR FI COMIS O ASEMENEA GREŞEALĂ...»

Regina nu s-a lăsat influenţată de tiradele sentimentale ale lui Robert Devereux şi i-a trimis ordine severe de a porni fără întîrziere împotriva răsculaţilor irlandezi, care deveniseră coşmarul curţii engleze. Essex însă n-a putut îndeplini porunca, pentru simplul motiv că nu mai dispunea de efectivele necesare şi de aceea s-a văzut silit să accepte propunerea conducătorului răsculaţilor, Tyrone, de a încheia un armistiţiu de şase săptămîni.

Cînd Elisabeta a primit ştirea despre armistiţiu a fost cuprinsă de o mînie violentă şi a spus confidentului ei Robert Caney:

«N-am avut niciodată intenţia de a încheia un armistiţiu cu rebelii irlandezi. Aceasta este de bună seamă ideea domnului de Essex, dar îi voi arăta că el n-are nici o împuternicire în acest sens. Dacă fiul meu ar fi comis o asemenea greşeală, l-aş fi închis în cea mai înaltă cameră a Turnului».

Între timp, Essex primea ştiri alarmante de la Londra. El ştia că Robert Cecil şi Walter Raleigh, duşmanii săi declaraţi, intrigau cu perseverenţă împotriva lui şi că şi Francis Bacon, care îi fusese prieten, ezita să-l susţină în faţa reginei mînioase. De aceea, sfătuit şi de prietenul său, contele de Southampton, a hotărît să-şi părăsească postul pentru a se grăbi la Londra, unde spera s-o influenţeze pe regină prin simpla sa prezenţă.

În capitală, aflînd că Elisabeta, împreună cu întreaga curte, se găsea la castelul din Nonesuch, în comitatul Surrey, Essex, înconjurat de o mică suită, s-a îndreptat de îndată spre reşedinţa regală, unde garda şi uşierii îi permiseră numaidecît să pătrundă fără nici o formalitate: erau obişnuiţi să-l vadă intrînd ca la el acasă la reşedinţa regală.

Essex urcă de-a dreptul la primul etaj unde se aflau apartamentele reginei şi intră în sala de aşteptare. Una din doamnele de onoare îl informează că Maiestatea Sa se află în apartamentele ei.

ÎN APARTAMENTELE REGINEI

Fără să chibzuiască la riscurile unui asemenea pas, contele împinse brusc uşa de la apartamentul reginei.

Elisabeta se afla în mijlocul doamnelor ei de onoare, demachiată, cu faţa ofilită, plină de riduri, fără perucă, chelă, doar cîteva fire de păr cărunt atîrnînd pe ceafa ei uscăţivă, de fată bătrînă.

Firește, într-o asemenea situaţie orice intrus ar fi fost tulburat, ba chiar înspăimîntat din cauza greşelii comise, dar Essex era prea sigur de influenţa sa asupra reginei. Şi, într-adevăr, Elisabeta, spre surprinderea doamnelor de companie, surîse binevoitor.

Contele căzu în genunchi în faţa suveranei, murmurînd cuvinte drăgăstoase. Regina îl ascultă cîteva clipe, apoi îl rugă să-i permită să-şi continue toaleta şi să revină mai tîrziu.

Instalat în apartamentul care-i era destinat în mod obişnuit la Nonesuch, Essex începuse de acum să se pregătească în gînd pentru viaţa fastuoasă de la curte, cînd unul din şambelanii curţii s-a prezentat în faţa sa comunicîndu-i ordinul reginei, prin care i se interzicea să-şi părăsească apartamentul! Această lovitură neaşteptată a produs un efect dezolant asupra contelui: el a avut o serie de crize nervoase care i-au provocat ba ieşiri violente de mînie, ba depresiuni anxioase şi plînsete cu torente de lacrimi.

După trei zile, un nou ordin al reginei: Essex să se mute la Londra, în casa lordului Sigiliului, Egerton, care îndeplinea funcţia unui ministru al justiţiei, şi să aştepte acolo alte dispoziţii.

În timp ce se afla cu domiciliul fixat în casa lordului Egerton, Essex a încercat fără succes să obţină iertarea reginei.

Zadarnic! Peste o lună el a fost citat în faţa *Consiliului privat* sub învinuirea de a nu-şi fi îndeplinit îndatoririle funcţiei sale înalte în Irlanda.

LORDUL SIGILIULUI PRONUNŢĂ SENTINŢA

În faţa acestui consiliu, Essex se pierdu cu totul: îngenunche înaintea mesei în jurul căreia erau aşezaţi membrii Consiliului şi dădu dovadă de o umilire extremă, recunoscînd greşelile săvîrşite din cauza imprudenţei sale şi asigurînd Consiliul de devotamentul său deplin faţă de regină.

După două ore de dezbateri, lordul Sigiliului a pronunţat următoarea sentinţă:

«Dacă această cauză ar fi fost deferită *Camerei stelate**) ar fi trebuit ca sentinţa mea să prevadă cea mai gravă sancţiune la care a fost vreodată condamnat cineva în această curte, adică pedeapsa închisorii pe viaţă, într-un loc convenabil unei persoane avînd statutul contelui de Essex. Dar întrucît noi constituim un tribunal unde domneşte clemenţa, concluziile mele sînt următoarele: contele de Essex nu va mai exercita funcţiile de membru al *Consiliului privat*, de mareşal al Angliei şi de mare maestru al artileriei şi va rămîne în casa sa pînă cînd Maiestatea Sa va binevoi să-i redea libertatea».

Contele de Worcester îşi expuse apoi opinia în două versuri latine, al căror sens [illegible]

«Cînd zeii sînt supăraţi, toate nenorocirile trebuie socotite drept crime şi nu există scuze pentru cel vinovat pentru fapta de a fi încălcat ordinele cereşti».

După pronunţarea sentinţei, *Consiliul privat* i-a dat lui Bacon sarcina de a redacta o dare de seamă asupra procesului şi a o prezenta reginei. El a întocmit extrasul, scoţînd în evidenţă aspectele favorabile acuzatului şi subliniind mai cu seamă supunerea pe care Essex o manifestase, recunoscîndu-şi greşeala.

Cînd a aflat că Elisabeta a aprobat hotărîrea *Consiliului privat*, Essex s-a întors acasă şi i-a scris numaidecît reginei că:

„...sărută mîinile Maiestăţii Sale şi nuielele cu care ea l-a pedepsit; el nu va putea să aibă o bucurie pînă cînd ea nu-i va permite să revină în preajma graţioasei sale prezenţe şi, pînă atunci, era hotărît, pentru a ispăşi greşelile sale din trecut, să se retragă într-un deşert şi să strige, după pilda regelui Nabucodonosor: «Locuinţa mea să fie de acum înainte printre animalele sălbatice, şi iarba cu care ele se hrănesc să-mi fie singura hrană!» Să rămîn acolo, înmuiat de roua cerului, pînă cînd Dumnezeu va binevoi să-mi redea folosinţa raţiunii"[1].

Elisabeta i-a răspuns printr-o scrisoare, mulţumindu-i pentru bunele sale sentimente şi subliniind că prin sancţiunea ce i s-a dat a voit doar să-l readucă la raţiune.

Dar relaţiile bune dintre Elisabeta şi contele de Essex n-au fost nici de această dată de lungă durată.

George BIANU

(Va urma)

*) Camera stelată era o instanţă judecătorească denumită astfel după sala în care-şi ţinea şedinţele (tavanul era ornat cu stele). Era formată din consilierii regelui şi judeca, în perioada de afirmare a monarhiei absolute în Anglia, toate cauzele civile şi penale mai importante.

Londra în epoca procesului contelui de Essex.

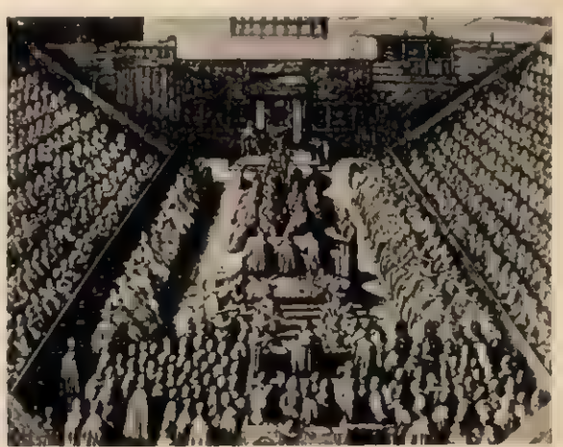

Astfel se împărţea dreptatea în Anglia reginei Elisabeta. În imagine: o şedinţă a înaltei curţi de justiţie de la Westminster.

PORTRETELE BUNICII

Primesc de la vărul meu din Oradea, magistratul pensionar Mircea Marinescu, o splendidă misivă, de zece pagini, plină de sugestii dintre cele mai ispititoare: ce aș mai putea spune despre orașul copilăriei noastre, actualul Drobeta-Turnu Severin, despre climatul școlarității la Liceul Traian din aceeași localitate, despre distracțiile și lecturile noastre. La densitatea voluminoasei scrisori se mai adaugă o plăcută surpriză: răspunzînd cererii mele, Mircea îmi trimite nu una, ci trei fotografii ale «goangei», ca să-mi pot completa în modul cel mai ilustrativ portretul bunicii.

Cea mai veche e din 1876, anul căsătoriei bunicilor mei materni, și-i înfățișează în picioare, braț la braț, ca mire și mireasă. Sînt de aceeași înălțime, el în negru, pus la redingotă, ea în alb, cu vălul lung de mireasă, măturînd parchetul și cu rochia pînă la pămînt. N-am suficiente cunoștințe modistice ca să amănunțesc stilul costumului nupțial feminin, dar sper că redacția va găsi fotografia interesantă și cititorii își vor face ideea cea mai justă. Remarc numai talia înaltă a «goangei», așa cum singură își spunea, în momentele ei de umor. Firește, pe atunci, corsetul era nelipsit și rectifica în bună măsură natura, mai ales că era foarte înalt și făcut din lame flexibile de balenă (sau în imitație!). Mîna dreaptă a bunicii e lăsată în jos, cu indexul și el lăsat, ca și cum s-ar pregăti de poruncă. Fizionomia bunicii nu e surîzătoare. Se vede că poza de mireasă trebuia să fie «pansivă», iar nu expansivă. Ea privește parcă rumegînd gînduri de dominație. Mai severă este ținuta și înfățișarea bunicului, pătruns de importanța evenimentului. Are o splendidă capelură leonină, sprîncenele bine desemnate, nasul idem, mustățile pe oală, «gauloises», ca unul ce-și făcuse medicina la Paris, gulerul cămășii larg, parcă răsfrînt peste reverul hainei, cravata «papillon» și, într-o perfectă simetrie, degetul arătător de la mîna stîngă lăsat în jos. Pentru cititorii cărora pantalonii bunicului, burlane, le-ar părea o curiozitate, precizez că moda veacului era aceea și că tocmai spre sfîrșitul lui s-a introdus dunga la călcat. Fotografia are acel stil de solemnitate care invită oarecum la reacția umorului. Mă abțin însă de a mă lăsa să alunec pe această pantă și îmi exprim bucuria de a fi redescoperit, grație lui Mircea, acest document de epocă și de familie, de care uitasem cu totul. Fotografia nu poartă marca artistului, desigur severinean, dacă ceremonia nupțială s-a săvîrșit în orașul de domiciliu al bunicilor.

Mai vie, aș spune chiar vioaie, este poza din Reichenhall, micul oraș din Bavaria răsăriteană, stațiune balneoclimaterică. În care avea să-și îngrijească mama întîiul acces fiziz, iar la recidivă, să se săvîrșească din viață. Fotografia, tăiată oval, spre a fi pusă într-o ramă mică, de masă, poartă inscripția «F. Grainer, Photograph Ihrer Kaiserl (ichen). Hoheit der Princess Therese von Oldenburg, Reichenhall»,cu asigurarea păstrării, mulți ani, a plăcii (de sticlă?) pentru reproducere. N-aș putea descrie exact podoaba în chip de ciorchine de la coc, coafura cu bretonaș, gulerașul de dantelă cu broșă, bluza și rochia, ambele parcă plisate, rochia acoperită de o «turnură» invizibilă, statul pe scaun sau în picioare, bunica rezemîndu-se cu mîinile de o coloană artificială, într-un decor sobru, completat de cutele largi ale unei perdele. Bunica parcă stă să vorbească, e bine dispusă, de bună seamă mulțumită de ea și sigură pe reușita fotografiei. Vîrsta? Nu pare a trece cu mult de 30 de ani, dacă nu mă înșel. Cu toate tristele amintiri pe care mi le stîrnește localitatea, pentru mine sinistră, nu pot să nu recunosc arta desăvîrșită a numitului Grainer, care a reușit să dea bunicii o fizionomie spirituală și un plăcut aer de tinerețe.

N-aș spune același lucru despre fotografia format-visite, ceva mai tîrzie, poate de la sfîrșitul secolului trecut, cînd bunica a ținut să pozeze în picioare, îmbrăcată în costum național (presupun, de Mehedinți). Afară de valoarea folclorică a micii fotografii nu-i găsesc alt preț decît acela al unei stabilități cronologice, deoarece L. Medl, care-și zice pompos, pe verso, «fotograf artist heliominiateur»,a dăinuit și în primele două decenii ale secolului următor, el sau firma, succesorii! Aș cădea la examenul TV «Floarea din grădină», dacă aș fi supus probei de a detalia complicatul costum cu văl, ie brodată cu largi mineci «tombante», cu opreg și celelalte. Bunica e însă, cum spunea Mircea în prima scrisoare, o femeie frumoasă, care știe și să pozeze și nu se fistichește în straiele țărănești, puse ocazional, poate procurate în vederea unui bal de societate nou înființată, pentru stimularea purtării costumului național (una din promotoarele acestei campanii a fost Elena Cornescu, bunica după mamă a acad. Al. Rosetti, căruia am avut plăcerea să-i ofer fotografia de același format a sus-numitei, în costumul pe care-l preconiza și a reușit să-l impună în «lumea cea bună»). Dar pentru că am vorbit de ținuta bunicii care, stăpînă pe ea, nu se fistichește, voi preciza, pentru cititorii amatori de etimologii, că verbul reflexiv derivă din substantivul *fistic*, care înseamnă *opreg*. De ce se emoționau purtătoarele de fistic (deoarece *a se fistici* înseamnă a se pierde cu firea, din cauza emoției, și a-și trăda această emoție), n-aș putea spune. Poate numai cele de la oraș, din teama de a fi ridicole, de a se face de rîs. Mai știu eu? Poate că un lingvist avizat, căruia aceste rînduri i-ar stimula interesul, m-ar și scoate din încurcătură... căci iată, cînd mă bag unde nu mă pricep, mă... fistichesc.

Maria și d-rul Mihail Milloteanu după cununie (1876).

Bunica în tinerețe la Reichenhall (Bavaria).

Biata bunică! Și-ar fi putut închipui, cînd îi dădeam de furcă și mă sancționa cu voluptate, că voi fi crainicul, cîndva, al autoritarismului ei uneori brutal, dar și al frumuseții ei, de tip național, ca și costumul pe care a știut să-l poarte cu atîta firesc?

P.S. — Cînd scriam cele de mai sus, n-aveam la îndemînă o lupă ca să descifrez, de pe verso al ultimei fotografii, numele celor trei personaje, luate din profil și decapitate, ca în monede. Acum că am unealta la îndemînă, citesc, de la stînga la dreapta: *Niepce, Daguerre, Talbot*. Sînt, desigur, părinții artei fotografice. Recurg la un vechi *Larousse* și ce constat? Portretul primului din *Larousse*, tot din profil, este al unui pleșuv, cu nasul coroiat și fără mustață. În fotografie se bucură de o bogată podoabă capilară și poartă mustață. N-are a face! Aflu că Joseph-*Nicéphore* Niepce, fizician francez, a trăit între anii 1765 și 1833. A introdus întîi inovații în tehnica litografiei. Apoi a descoperit că s-ar putea obține o metodă mai bună pentru tragerea gravurilor, prin acoperirea plăcii metalice cu bitum, prin expunerea ei la focarul camerei obscure, spălarea suprafeței atacate de lumină într-o baie de esență de lavandă și, în fine, prin răspîndirea unui acid peste metalul dezgolit. El s-a asociat cu mai tînărul Daguerre (Louis-Jacques-Mandé, 1787-1851), inventatorul dioramei, care l-a ajutat să perfecționeze procedeele heliografice și care a descoperit mijlocul de a fixa imaginile în camera neagră, dîndu-i numele *metoda Niepce perfecționată*, ulterior înlocuită prin cuvîntul *dagherotipie*. Niepce murise sărac în acest interval, dar Daguerre, om de afaceri și de onoare, la înălțimea inventatorului, brevetîndu-și invenția, obținu de la statul francez pentru el o pensie anuală de 6 000 de franci, iar pentru fiul lui Niepce, alta de 4 000. William-Henri-Fox Talbot, arheolog și fizician englez (1800—1877), reuși să înlocuiască placa de metal a dagherotipului, prin hîrtie și rămase inventatorul fotografiei.

L. Medl își onora după cuviință predecesorii!

Bunica în costum național.

Eugen JEBELEANU

Ben CORLACIU

Constanța BUZEA

Marin PREDA

PREMIILE UNIUNII SCRIITORILOR PE ANUL 1972

În Capitală a avut loc, simbătă la amiază, festivitatea decernării premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1972.

S-au acordat următoarele premii:

Poezie: Eugen Jebeleanu pentru volumul «Hanibal», Ben Corlaciu pentru volumul «Starea de urgență», și Constanța Buzea pentru cartea «Leac pentru îngeri».

Proză: Marin Preda pentru «Marele singuratic» și Corneliu Ștefanache pentru «Ziua uitării».

Dramaturgie: Vasile Rebreanu și Mircea Zaciu pentru volumul de teatru «Sechestrul».

Publicistică și reportaj: Nichita Stănescu pentru volumul «Cartea de recitire» și Octavian Paler pentru cartea «Drumuri prin memorie».

Literatură pentru copii și tineret: Costache Anton pentru volumul «Ochii aurii ai Roxanei» și Corneliu Buzinschi pentru volumul «Hoții de vise».

Critică și istorie literară: Șerban Cioculescu pentru studiul «Aspecte literare contemporane», Mihai Drăgan pentru lucrarea «Bogdan Petriceicu-Hasdeu» și Ion Vlad pentru scrierile «Convergențe» și «Povestirea, destinul unei structuri».

Traduceri din literatura universală: A.E. Baconsky pentru «Panorama poeziei universale contemporane» și Leon Levițchi pentru «Versuri alese» de Robert Browning.

Traduceri din literatura naționalităților: Paul Drumaru pentru volumul «Maimuța plingăreață» de Balint Tibor.

Literatura naționalităților conlocuitoare: Szilágyi Domokos pentru volumul de poezii «Conferința de presă», Bajor Andor pentru schițele satirice «Gârgăuni», Franz Heinz pentru nuvela «Mai răi decît câinii» și Immanuel Weissglass pentru volumul de poezii «Hanul din urmă».

Debuturi: Alexandru Călinescu pentru cartea «Anton Holban și complexul lucidității», Radu Mareș pentru volumul «Anna sau pasărea paradisului», Dușan Petrovici pentru volumul «Lebede ale puterii», Dan Verona pentru cartea «Nopțile migratoare», Saszet Geza pentru volumul «Certitudini» și Varadi B. Laszlo pentru cartea «Pui de pește».

E. BACONSKY

chita STĂNESCU

Şerban CIOCULESCU

Octavian PALER

Corneliu ŞTEFANACHE

Vasile REBREANU

Szilágyi DOMOKOS

Franz HEINZ

Bajor ANDOR

Leon LEVIŢCHI

Costache ANTON

Al. CĂLINESCU

Radu MAREŞ

Paul DRUMARU

Immanuel WEISSGLAS

Mihai DRĂGAN

cronica ringului

alb și negru...

În ultima săptămînă, atenția iubitorilor sportului cu mănuși s-a îndreptat spre capitala Iugoslaviei, unde cei mai buni pugiliști amatori din Europa continuă să se întrecă pentru cele 11 centuri de campioni continentali. La ora aceasta, după ce s-au disputat cu mult peste o sută de meciuri, au mai rămas în cursă doar 22 dintre cei aproape 200 de sportivi care au luat startul în marele turnir pugilistic de la Belgrad. Diseară, cei 22 de finaliști vor boxa, cum se spune, cu centurile de campioni pe masă. Cum boxul este un sport în care «se poate întîmpla orice», nu ne încumetăm să facem pronosticuri și comentarii ce ar putea fi infirmate doar peste cîteva ore. Să așteptăm deci desfășurarea finalelor.

...În timp ce la Belgrad sportivii amatori ofereau o adevărată sărbătoare pugilistică, în lumea boxului profesionist avea loc o întîmplare care stărăgea atenția. De data aceasta «aventura» nu se desfășura pe ring, ci în sălile unui tribunal newyorkez. Dar iată despre ce este vorba.

«Greul» portorican Antonio Morales nu a fost niciodată o mare vedetă a careului magic. Avea, în schimb, renumele unui bun partener de antrenament, fiind un încasator de o rezistență uluitoare. Așa se explică faptul că în mai 1966 el a fost invitat la New York de către americanul Doug Jones, care se pregătea pentru meciul cu Ernie Terrell, fostul campion mondial la categoria grea (versiunea W.B.A.). Doug Jones își stabilise tabăra de antrenament la hotelul Concord, unul dintre cele mai luxoase din împrejurimile uriașei metropole newyorkeze. Într-o zi, după ce portoricanul Antonio Morales își încasase porția de lovituri, s-a întîmplat nenorocirea. Intrînd în vestiar, Morales a alunecat și s-a izbit cu capul de o bancă de grădină, aflată întîmplător acolo. Rezultatul a fost tragic: i-au paralizat ambele picioare și un braț, stare în care se află și astăzi. Managerii nefericitului pugilist portorican au dat în judecată administrația hotelului, acuzînd-o de neglijență și cerînd despăgubiri pentru elevul lor. Procesul a durat... șapte ani. Zilele trecute, un tribunal din New York a găsit vinovată administrația hotelului Concord și a hotărît să i se plătească lui Morales despăgubiri. Fiind vorba însă de o foarte mare sumă de bani, proprietarii lui Concord fac totul ca procesul să se rejudece. Ei au angajat juriști specialiști în recursuri și se pare că procesul va fi redeschis. Cît va mai dura? Poate încă... șapte ani. Și în acest timp, fostul boxer profesionist Antonio Morales, acum în vîrstă de 33 de ani, așteaptă banii care l-ar ajuta să-și ducă nefericita existență...

Petre HENT

accente

...tifosi via craiova-caracal strigau „ajax!“, „ajax!“

Moto: «Am fost, am văzut, dacă nu vedeam cu ochii mei, nu credeam!»

Venind de la *incredibilul* (pentru cine n-a fost duminică seară pe stadionul 23 August) *spectacol* Steaua-«Universitatea» Craiova mi-a trecut prin minte și am încercat să-mi imaginez cum va reacționa marinarul (amator de fotbal) aflat acum în Oceanul Indian sau în Marea Japoniei cînd, peste 3-4 săptămîni, întors în țară, se va găsi cineva să-i spună că echipa olteană și-a netezit drumul spre titlu învingînd «11»-le militar cu 6—2 chiar la București?!? Convingîndu-se că nu e farsă, omul își va zice, poate, că s-a întors lumea pe dos. Uluirea sa va fi absolut de înțeles, din moment ce chiar duminică seară, *în locul faptei*, l-am auzit pe un spectator mărturisind, pe cît de naiv, pe atît de grav: «Am fost, am văzut, dacă nu vedeam cu ochii mei, nu credeam!»

În fond, ce-am văzut și... nu era de crezut?

1) Am văzut trei jucători — doar trei (Marcu, Oblemenco, Țarălungă) — NĂUCIND pur și simplu o echipă «grea», cu mulți internaționali, speriați parcă de bombe la fiecare incursiune a magnificilor atacanți olteni amintiți; 2) Am văzut *un record de miopie* în materie de arbitraj, timișoreanul Blau închizînd ochii la un fault de-a dreptul jenant pentru bunul-simț (Oblemenco a fost luat în brațe și îndepărtat — cu un gest de mare dragoste — de la minge, scena petrecîndu-se în fața careului mic și la numai cîțiva metri de cavalerul fluierului); 3) L-am văzut pe contestatul (pînă la desființare!) Marcu — autor a două goluri, coautor la alte trei — *făcînd pe extremă un joc senzațional*, cum nu s-a mai văzut în România de mulți ani. Nu știm totuși dacă subtilii săi critici au înțeles, în sfîrșit, că Marcu bine jucat «este aur», vorba înțeleptului nostru antrenor Fane Cîrjan.

...În timpul partidei cu Steaua, mii de «tifosi» sosiți via Craiova-Caracal își încurajau favorita strigînd... *«Ajax!» «Ajax!»* Vă închipuiți ce ar fi în capitala Olteniei, la anul, un meci oficial Universitatea-Ajax în Cupa Campionilor Europeni?!

Marius POPESCU

P.S. *După euforizanta lor victorie de duminica trecută, fotbaliștii craioveni au pierdut miercuri, în «curtea lor», meciul cu «Steagul roșu». Au pierdut o bătălie, nu și războiul. Oricum, o lecție din care trebuie învățat...*

confidențial

pe culoarele federației circulă un zvon...

1! Ăsta e zvonul. Destule persoane, mai mult sau mai puțin inițiate în *circulația ideilor* federației de fotbal, știu că este vorba de numărul de echipe preconizate să joace în ediția viitoare a campionatului diviziei A. Dacă ar fi să avem în vedere chiar și numai motivul că gurile rele șoptesc că acest proiect (deocamdată subteran) are o singură explicație reală — asigurarea existenței pe prima scenă fotbalistică a țării a multiiubitei echipe bucureștene Sportul studențesc, amenințată acut de retrogradare — și mai multe *«rațiuni» de ochii lumii*, credem că se simte nevoia unei dezbateri *deschise* pe această temă.

Formula unui baraj între ultimele două clasate în campionatul diviziei A și ocupantele locului 2 în cele două serii ale diviziei B (cîștigătoarele seriilor promovînd, firește, direct în «A») a mai fost aplicată (cînd s-a salvat Progresul, a retrogradat Steagul roșu, o a doua beneficiară fiind Crișul — în barajul de la Timișoara) și s-a renunțat la ea. Aceeași soluție exercită — se pare — din nou o anumită fascinație printre unii membri ai federației. Deși are și părțile ei rele, — alterînd, într-un fel, o competiție *care n-ar mai avea învinși* —, soluția barajului include și perspective pozitive, între care posibilitatea ca echipe bune, de viitor (ne referim nu numai la Sportul studențesc, dar și la F.C. Bihor, de pildă), să joace în prima divizie este prima la care se poate gîndi oricine.

În ipoteza că în spatele amintitelor vorbe se află și intenții, ni se pare corect, firesc și chiar indicat ca federația să *joace cu cărțile pe față*, inițiind — printre tehnicieni și chiar printre jucători — o dezbatere publică. Din concursul ideilor exprimate va rezulta, fără îndoială, calea cea mai potrivită de urmat, care va avea, pe deasupra, și girul puternic al majorității.

Poate greșim, dar o asemenea metodologie ni se pare în orice caz preferabilă stilului de lucru «peste capul tuturor». Ca să nu mai vorbim de «stilul de culise», atît de departe de fair-play...

M. P.

tenis

numai un artist mediocru poate fi în fiecare zi la fel

Dintre cele 50—60 de concursuri organizate anual pentru elita tenisului mondial, numai 3 au o strălucire maximă și de aceea cîștigătorul de la Roland Garros, Wimbledon sau Forest Hills, poate fi socotit un adevărat campion mondial. Cîștigînd Roland Garros-ul Năstase cîștigă pentru a doua oară o competiție supremă, ocupînd astfel un binemeritat loc în loja celebrităților tenisului mondial.

Dacă în urmă cu cîțiva ani talentul lui Ilie era unanim recunoscut de specialiști, materializarea lui în performanțele excepționale de astăzi a fost totuși pusă la îndoială. Principalul argument adus în discuție atunci era: Năstase nu poate cîștiga Roland Garros-ul, Wimbledon-ul sau Forest Hills-ul, jucîndu-se. Și totuși, oricît ar părea de paradoxal, Năstase a cîștigat Forest Hills-ul, iar acum Roland Garros-ul, jucîndu-se. Jucîndu-se pe iarbă și pe zgură, cu elanul tinerilor, cu experiența consacraților și cu gloria stelelor. O joacă subtilă și inteligentă, în care spiritul jocului a rămas nealterat. Ca orice artizan, Năstase a învățat regulile cîștigului, dar niciodată nu va fi capabil să lovească cu ele în frumusețea jocului. În jocul lui Ilie nu există soluții fixe pentru că plăcerea de a crea este de fapt suprema satisfacție a artei sale. În plină epocă a roboților și calculelor stricte, jocul lui Ilie este de fapt o piedoare în favoarea plăcerii de a fugi, sări și lovi liber, fără obsesia punctului și a cîștigului. Dincolo de strălucirea rezultatelor, marele merit al lui Ilie este poate tocmai această invitație pe care o face oamenilor de pe toate continentele de a alerga, sări și respira în voie, gustînd din plăcerea jocului.

Și dacă-i vom înțelege scăderile inerente, pentru că numai un artist mediocru poate fi în fiecare zi la fel, vom avea pe deplin satisfacția viitoarelor lui împliniri.

Ștefan GEORGESCU

start

Debutul în Cupa Davis este, de fapt, o mare piatră de încercare în viața unui tenismen, deoarece el poate deopotrivă încuraja sau strivi evoluția lui viitoare. Toma Ovici nu a cîștigat el meciul cu Olanda, dar important pentru el, ca și pentru noi, dealtfel, este faptul că el nu l-a pierdut. Principalul merit al lui Ovici este acela de a fi cîștigat cu sobrietate și siguranță un meci în care complicațiile ar fi fost numai în defavoarea noastră. Înainte de plecarea în Olanda, Cristea Caraiulis, căpitanul echipei, îmi vorbea de dorința de afirmare, de interesul și sîrguința de care Ovici dă dovadă la antrenamente. Nu-mi rămîne acum decît să-l felicit pe Ovici și să-i urez noi succese alături de strălucitul său coechipier.

S. G.

angelo niculescu comentează pentru dumneavoastră una din optimile cupei și o etapă bogată în goluri

Plină de semnificații, dar și de implicații, este victoria echipei din C «Constructorul»-Galați asupra dinamoviștilor bucureșteni. Ni se vor invoca precedentele create de «Arieșul» Turda, «Foresta» Fălticeni, C.I.L.-Blaj și C.I.L.-Gherla, dar aceste echipe nu au avut drept adversare formații cu serioase pretenții la titlul național și cu patru titulari în reprezentativa țării. Să nu fi putut care Dinu, Deleanu, Dumitrache și Radu Nunweiller (se pare că numai ultimul constituie o foarte valoroasă excepție) să reziste fizic și psihic după marele consum de energie cerut de meciul de la 27 mai? Să cedeze atît de ușor nervii lui Cornel Dinu (căpitanul reprezentativei), încît să ajungă să lovească pe un tînăr jucător *cînd acesta nu era în posesia mingii*, numai pentru că el avusese îndrăzneala să înscrie două dintre cele patru goluri administrate echipei din Șos. Ștefan cel Mare? Unde sînt spiritul de cumpătare, judecata lucidă, ca și frîna morală de care un as — escortat de elogiile noastre ale tuturor pentru meciul entuziasmant pe care l-a făcut cu R.D.G. — trebuie să dea dovadă, constituind un exemplu pozitiv, demn de urmat de toți fotbaliștii noștri? Sportivitatea și lealitatea abandonate de un jucător considerat de excepție creează implicații dintre cele mai grave nu numai pentru echipa clubului din care acesta face parte, ci pentru toate eșaloanele fotbalului românesc.

Sperăm ca gestul lui Dinu să nu prolifereze, iar o sancțiune promptă să-l readucă pe drumul cel bun, drum cu atîta strălucire indicat de o altă partidă, cea disputată pe stadionul «23 August» din Capitală de echipele «Universitatea» Craiova și «Steaua». A fost poate cel mai spectaculos joc dintre cele urmărite în campionat și în «Cupa României» Foamea de fotbal a craiovenilor a fost dublată de o mare sete de goluri care au curs torențial în poarta lui Haidu. Tehnică subtilă de ambele părți, ritm accelerat imprimat de jucătorii lui Cernăianu, un dominant fair-play, o excepțională eficacitate și, în plus, o admirabilă organizare a jocului, la care oltenii au fost net superiori. Liderul din toamnă a predat ștafeta unei echipe la care elanul și ambiția fac casă bună.

O spectaculoasă revenire (tot atît de spectaculoasă ca și căderea adversarilor lor) au vădit echipele F.C. Constanța și U.T.A., cu un scor similar (4-0) realizat în fața «Universității» Cluj și, respectiv, a «Petrolului» Ploiești, deci 8 goluri care egalează pe cele înscrise în partida craiovenilor cu steliștii. Victorie frumoasă, dar obținută greu, în ultimele 10 minute, este și aceea a echipei din Tg. Mureș asupra «Sport Clubului»-Bacău. Probabil că scorul ar fi fost mai mare dacă Ghiță n-ar fi revenit la vechea lui formă de «înger păzitor». Nu sînt lipsite de importanță nici victoriile, chiar la scorul Ajax-ului cu Juventus (1-0), obținute de «C.F.R.»-Cluj (menținînd-o în cursa pentru locul II) și «Jiul». O cădere inexplicabilă acuză F.C. Argeș, cădere ce coincide cu revenirea în echipă a lui Dobrin care, nu știm din ce motive, a trebuit să joace duminică la echipa de tineret rezervă. S-ar părea că vindecarea sciaticii sale a vîrît grăunțe de nisip în agrenajul echipei, care mergea parcă mai bine fără aportul său.

MECIURILE DE MÎINE

Etapa a 26-a ne atrage atenția în principal prin meciurile interbucureștene: Steaua-Dinamo (2) și Rapid-Sportul studențesc (1). Interesante, mai ales prin prisma viitoarei configurații a clasamentului, sînt și partidele: C.S.M. Reșița-U. Cluj (1), Jiul-F.C. Argeș (1), Steagul Roșu-A.S.A. (x), U.T.A.-F.C. Constanța (1), Petrolul-Universitatea Craiova (2), C.F.R. Cluj-Sport Club Bacău (1). Vom avea oare partide tot atît de strălucite ca unele din etapa de duminică 3 iunie?

în direct

Nu spun nici un secret: din ce în ce tot mai mulți oameni sînt prinși în vraja balonului rotund, care a devenit jocul celor mari și mici ai timpului nostru. Așa se face că unul din miraculele vieții moderne, televiziunea, pusă în slujba sportului este tot mai solicitată pentru a ne restitui la domiciliu partide în toate dimensiunile lor. Pe de o parte, stadioanele sînt neîncăpătoare, pe de altă parte, distanța foarte mare dintre *locul magic* și pasionat este în nenumărate cazuri practic imposibil de acoperit. Într-un cuvînt, ziua, seara sau chiar după miezul nopții — amintiți-vă cînd ni se transmitea de la Guadalajara! — fotbalul a devenit un spectacol universal, o lume întreagă stînd nemișcată în fața televizoarelor.

Am făcut o atît de mare introducere pentru că de mult timp tot aștept pe cineva care să încerce să ridice și problema comentatorului sportiv de la televiziune. Este adevărat că un meci mediocru bine televizat poate fi salvat, dar în nici un caz transformat într-un meci mare. Televiziunea ne poate da cîteva iluzii și chiar face uneori ca meciul să fie jucat repede. Se pot utiliza gros-planuri atunci cînd jocul este clar, curgător, logic. Iar cînd un jucător este «șeful» balonului nu-l poate prezenta aproape, în prim-plan, pentru a-i descoperi magia. Ce ne facem însă în acele ocazii cînd ajungem îndreptățiți să cugetăm la dictonul «din cauza copacilor nu vedem pădurea». Adică atunci cînd se vorbește mult, chiar foarte mult, cînd avem impresia că transmite spicherul radioului, cînd fazele «curg» oral, deși practic au trecut de mult. Și culmea, uneori se ridică tonul excesiv, ridicol, și se spun atît de multe lucruri, un fel de «potop de cuvinte peste un pustiu de idei» de îți vine să crezi că «actorul» nu este jucătorul, ci el, comentatorul.

Telespectatorul, cînd se decide să privească un meci, se așază ca un «pașă» pe scaun, fotoliu, canapea, pat etc., nu ca să audieze biografia fundașului X, date despre soția lui Y, capriciile copilului portarului... El vine în fața micului ecran ca să vadă, să simtă drama celor 22 de jucători și urmărește, mai ales cînd este interesat, cu sufletul la gură șansele preferaților, neacceptînd nici bîzîitul muștei. Ce-ar însemna ca în timpul vizionării unei piese la teatru, un cetățean din sting să spună întruna: fata care joacă rolul lui M-este copilul farmacistului din colț, actorul cu plete a fost înainte vînzător la T.A.P.L. ș.a.m.d.?

Care ar fi atunci contribuția comentatorului de televiziune? Ei bine, după opinia mea, comentatorului i se cere să încerce, sobru, precis, cu simțul calm al anticipării, să ajute telespectatorii să înțeleagă ce se petrece efectiv în teren, să-i facă să vadă ceea ce nu poate fi văzut. Mai poate în aceeași măsură să indice, cînd un jucător are mingea, posibilitățile care i se oferă lui sau altora. Să nu se eschiveze de la a admonesta criza de creație, ca de exemplu anglofobia «centrărilor oarbe», înghesuiala din fața porților etc., după cum poate să nu ezite să marcheze pregnant inventivitatea, spectacolul colectiv ș.a.

Prin astfel de comentarii interesante, credem, publicul va fi cîștigat și pentru meciul propriu-zis, venind în cohorte din ce în ce mai mari în «sanctuarul» fotbalului (citiți vă rog stadion), să vadă și cu ochii lui realitatea, să găsească multe din emoțiile pe care le-a trăit în fața micului ecran datorită artei crainicului-comentator. Căci, de ce să nu recunoaștem, nu de puține ori televiziunea a prins partide nemuritoare. Să ne gîndim numai la finala furnizată de ediția Campionatului mondial din Mexic. O finală de vis și de speranțe fotbalistice unde unii luptau să nu primească goluri (italienii), iar alții (brazilienii) jucau ca să marcheze...

Constantin TEAȘCĂ

cititori-comentatori

sărăcie de cuvinte?

S-aude adeseori explozia entuziasmului spectatorilor aflați în tribune și la galerie:

— Haide, «U»! — Haide, «U»!

— «Di-na-mo!» — «Di-na-mo!»

Nu rareori însă agresivitatea unor jucători oaspeți dezlănțuie mînia suporterilor echipei locale (la fotbal, de exemplu):

— «Huo, Constanța!» (variantă Divizia A).

— «Huo, Buzăule!» (variantă Divizia B).

Modul de exprimare a sentimentelor personale este subordonat temperamentului și educației fiecărui individ; pînă se va atinge nivelul de bun-simț civic general va mai trece încă mult timp. Așa că...

Dacă admitem că poate încînta scandarea unor nume ca: «Ra-pi-du'!», «Steaua!», ne revoltă în schimb modul în care inconștienții jignesc sentimentul patriotic, cînd huiduiesc echipe ca: «F.C. Argeș», «F.C. Bacău» etc.

Avem o limbă bogată-n cuvinte, iar pe de altă parte fantezia ar putea crea atîtea denumiri încît s-ar putea satisface chiar zece mii de cereri! De aceea propunem să fie instituită următoarea măsură:

Constituirea unui oficiu național care să dea sau să autorizeze denumirea fiecărei asociații sportive; ca organ central, va ține evidența acestor denumiri. Și-apoi se va dispune: a) orice asociație sportivă să poarte un nume propriu, unic în țară; b) numele și-l alege asociația, dar în mod obligatoriu va fi avizat (acceptat) de către oficiul național; c) dacă numele ales nu va fi corespunzător, oficiul va trimite o listă de denumiri din care asociația își va alege unul.

Pentru asigurarea succesului acestei propuneri adăugăm încă o sugestie: să se organizeze concurs (local, județean) în vederea alegerii sau creării celui mai potrivit nume de asociație (club, echipă) sportivă.

George MOTU
Timișoara

Cupon de participare la Concursul nostru de
CITITORI - COMENTATORI NR.16

ATENȚIE!

verificăm verificarea tehnică

În aceste zile de început al sezonului automobilistic, formațiunile de circulație au intensificat controlul traficului rutier, folosind un puternic potențial uman și tehnic. Obiectivul principal al acestei măsuri este nu «vînătoarea de greșeli», ci remedierea pe loc a defecțiunilor depistate în scopul prevenirii eventualelor accidente și al sporirii gradului de siguranță a circulației.

Se folosește în special sistemul «filtrului» total al circulației, în mod deosebit pe arterele de penetrație. În decurs de 3—4 ore toate mijloacele de locomoție care se deplasează pe un drum sînt supuse testării.

Ce aspecte semnificative au scos în evidență controalele inopinate de acest gen organizate în ultima perioadă? Prima constatare se referă la numărul relativ mare al autovehiculelor care se deplasează cu defecțiuni tehnice grave — în pofida faptului că poartă pe parbriz ecusonul albastru «Verificat tehnic 1973». Din aproape 400 de mașini controlate în decurs de cîteva ore pe șoseaua București—Ploiești în punctul Mogoșoaia, cel puțin 20 prezentau asemenea defecțiuni la frîne și direcție încît în orice moment nemaiputînd fi stăpînite de șoferi puteau comite accidente grave.

În 5 asemenea autovehicule se găseau directori de întreprinderi. În calitatea ce o aveau nu numai că nu au împiedicat ieșirea pe poarta unității a unor astfel de sicrie pe roți, dar și-au încredințat de fapt viața pe mîna unor șoferi iresponsabili. De reținut că toți aveau cunoștințe de tehnică auto și... permis de conducere!

A doua constatare privește formalismul cu care multe autoservice și unități auto execută verificările tehnice anuale. Proaspăt verificate tehnic autovehicule gata-gata să se dezmembreze, cu pneurile absolut uzate, cu ștergătoare de parbriz în stare de nefuncționare, cu numerele de înmatriculare pe fond albastru—verde pe care abia se disting cifrele și inițialele, legate cu sîrmă, cu caroseria în așa hal încît cu greu se mai poate cunoaște culoarea inițială etc. Pentru responsabilii multor unități care efectuează «verificări» anuale, aceste operații au devenit un simplu mijloc de sporire a încasărilor fără nici un efort deosebit.

Simplu! Primesc de la proprietari 50 lei și nu fac altceva decît să elibereze o dovadă și un ecuson. Totul nu durează mai mult de 2—3 minute. În mod deliberat se retrimit în circulație și nu rareori la moarte sau la spital ocupanții mașinilor respective (și nu numai ai acestora). De multe ori sînt «bucuroși» și proprietarii că nu li s-au găsit defecte care ar fi trebuit remediate și i-ar fi costat bani, devenind astfel complici la acest act iresponsabil.

Verificarea anuală este menită a fi o operațiune nu numai de diagnosticare a defectelor și de înlăturare a lor, dar și o operă de instruire tehnică a șoferului amator mai puțin cunoscător în secretele zeului contemporan.

În ideea realizării acestui deziderat, în viitor se preconizează ca verificările autovehiculelor să se facă numai la unități special autorizate, dotate cu aparatură tehnică necesară, avînd personal specializat. Controlul anual ar urma să se facă prin programarea autovehiculelor pe tot parcursul anului.

S-a acreditat ideea că excesul de poluare este produs în special de autobuze și unele tipuri de autoturisme cu motoare în 2 timpi. Controalele efectuate în ultimele zile au demonstrat însă că circa 50—60% din autoturismele mai vechi de 3—4 ani emană un procent de monoxid de carbon mult mai mare decît cel admis.

Nu va trece probabil mult timp și problemele poluării prin gaze eșapate de autovehicule, precum și ale poluării fonice, chestiuni de importanță vitală pentru viața și sănătatea populației, vor fi precis reglementate prin lege. Pînă atunci ar fi util ca unitățile deținătoare de mari parcuri auto și autoservice să-și procure treptat aparatura necesară, să treacă la instruirea oamenilor, la verificarea și reglarea motoarelor autovehiculelor respective. Vor avea și vom avea numai de cîștigat!

În fine, un alt aspect se referă la poluarea fonică. Știți că există «maiștri» care la cerere pot face ca tobele de eșapament ale mașinilor dv. să producă de 10, de 20 de ori mai mult zgomot decît de obicei. Dacia 1100, atît de silențioasă din fabrică, trecută prin mîinile acestor «măcelari» ai urechilor și ai nervilor noștri, poate deveni un adevărat instrument de tortură. Ce să-i faci, spun aceștia, proprietarii vor tobe de eșapament «sportive».

Există și autobasculante care din pricina lipsei totale de întreținere, mai ales cînd circulă pe drumuri pavate cu piatră cubică, fac mai mult zgomot decît 100 de ciocane pneumatice. Ai impresia, la trecerea unor asemenea mașini, că se desfac în părțile lor componente.

Un test de acest gen, realizat timp de 4 ore pe un drum de acces în București, a arătat că din 100 de autovehicule grele, 25% depășeau nivelul de zgomot admis.

Trebuie începută o luptă hotărîtă și împotriva poluării fonice, nu mai puțin nocivă.

Colonel Victor BEDA

HERMES

*) Unități de prezentare și desfacere ale Centralei de producție, prestări și construcții București, str. Șepcari 16 și Constantin Exarcu 1, vă oferă o bogată și variată gamă de bunuri de consum și articole de artizanat autentic românesc: ceramică, lemn, sticlă metalizată, țesături, cusături și covoare românești; articole de cojocărie și pielărie etc.

COOP

scriitori de azi

gheorghe dinu (ștefan roll)

Nu e vorba de vreo glumă sau farsă suprarealistă, dar scriitorului i-au trebuit, realmente, aproape 70 de ani pentru a-și afla ziua nașterii: 5 iunie. Anul se știa: 1903. De asemenea și locul nașterii: districtul Florina, satul Precopana, din fostul imperiu otoman. Certificatul de naștere a fost scris în limba turcă. Tatăl lansase altă dată: 4 mai. După atîtea decenii, certificatul e, în sfîrșit, tradus. Anul cînd se naște Gheorghe Dinu coincide cu marea răscoală împotriva dominației otomane. Satul natal era considerat un focar al răscoalei. De aceea se luase hotărîrea ca satul să fie ras de pe fața pămîntului, iar toți bărbații să fie condamnați la moarte. Familia s-a refugiat în altă localitate, iar tatăl, unul dintre insurgenți, a fugit la Istanbul. Tatăl, după ce adună banii necesari pentru o călătorie mai lungă, izbutește să vină cu familia în România, în București deschide o lăptărie. Fără îndoială că nimeni, pe vremea aceea, nu putea prevesti viitoarea celebritate a insignifiantului local. După terminarea cursului elementar, Gheorghe Dinu rămîne în preajma tatălui, pentru a-l ajuta. La 17 ani intlinește, printre clienții localului, numeroși social-democrați. În felul acesta i se deschide orizontul social-politic. Noii lui cunoscuți i-au dus la clubul socialist *Sf. Ionică*. Devine membru al tineretului social-democrat. Scriitorul își amintește și acum, cu emoție, de participarea lui la înmormîntarea lui C. Dobrogeanu-Gherea, care s-a transformat într-o veritabilă manifestație politică (1920). În anii de ilegalitate ai partidului, în micul local se ascundeau manifeste, aveau loc întîlniri conspirative. În anul 1930, cînd chiriile și impozitele se măriseră insuportabil, localul își închide ușile. Între timp, Gheorghe Dinu începe să se impună ca unul dintre cei mai fervenți animatori și reprezentanți ai mișcării literare de avangardă dintre cele două războaie. Debutează cu poezii la vîrsta de 18 ani la *Rampa*. În 1924 se întîlnește cu Ilarie Voronca, Claude Sernet, Victor Brauner, cînd editează revista *75 H.P.*, apărută într-un singur număr. Aici iscălește pentru prima oară cu pseudonimul Ștefan Roll. Împreună cu Scarlat Callimachi, Gheorghe Dinu (secretar de redacție) scoate publicația lunară *Punct*, care apare circa 16 numere. Colaborează ulterior și la alte reviste de avangardă, precum *Unu*, *Contimporanul*, *Integral*, *Urmuz*, *Meridian*... În 1934 îl aflăm reporter la ziarele *Dimineața* și *Adevărul*. Concomitent e și secretar general de redacție la *Cuvîntul liber*. Își continuă activitatea ziaristică la *Timpul*, *Lumea Românească* (a lui Zaharia Stancu). A activat ca ziarist și și-a «legat umerii, în presă, pe mesele aceleași redacții» cu militanți de seamă pe baricadele presei democratice ale căror nume întăresc strălucit tradițiile progresiste ale publicisticii noastre: Al. Sahia, Miron Radu Paraschivescu, Gogu Rădulescu (deținătorul «cronicii studențești» la *Cuvîntul liber*), Eugen Jebeleanu, George Macovescu (despre care scria recent, parcă și autodefinindu-se: «era gazetarul suplu, necesar, prezent»), Brunea Fox... În 1942 face parte din grupul de redactori ai ziarului ilegal *România liberă*. După eliberare e redactor la ziarul *Viața sindicală*, de unde trece în redacția revistei *Gazeta literară*. În ultimii ani pînă la pensionare deține funcția de secretar al Uniunii ziariștilor. Debutul editorial,în anul 1929 cu cartea de *Poeme în aer liber*. Cartea se tipărește la Paris, în Editura Union, la recomandarea entuziastă a lui Ilarie Voronca adresată unui editor francez. În 1930, Saşa Pană îi tipărește la Editura Unu cartea de poeme în proză *Moartea vie a Eleonorei*. În colaborare cu Al. Sanielevici, scoate cartea *Spania însîngerată* (1936). În 1968, *Ospățul de aur* (poeme și proză). Traduce din Marcel Brion, Exupéry, Tristan Tzara, Paul Eluard, literatură bulgară (proză și versuri)...

Din propriile mărturisiri și din relatările confraților săi de generație reiese că Ștefan Roll scrie cu o uimitoare ușurință. E de semnalat că faptul mira chiar și pe membrii avangărzii literare, pentru care actul «dicteului automat» nu avea nimic surprinzător. În cartea sa de memorii: *Născut în '02*, Saşa Pană ne informează că scrierea cărții *Moartea vie a Eleonorei* a durat «cîteva după-amieze». De asemeni, Gheorghe Dinu nu se sfia să-și dicteze versurile direct zețarului. Impresia de creație spontană e resimțită direct de cititori. Al. Philippide sublinia caracterul ei 'contagios: «primim însă totul (cu toată factura ei insolită — n.a.) cu voia bună pe care ne-o comunică autorul!» Într-adevăr, Gheorghe Dinu intră fără efort în starea poetică necesară. Disponibilitatea pentru această stare e imensă. Dovadă e cascada de imagini și metafore ce-i saturâ creația. Desigur, teoria «dicteului automat» i-a activizat înclinațiile native. Dar îndrăznim a spune că și fără acest imperativ, scump avangardiștilor, Gheorghe Dinu ar fi manifestat același continuu flux creator. Din poemele în proză sau în versuri ale autorului *Poemelor în aer liber* putem, la tot pasul, culege pasaje de o mare frumusețe a expresiei. În creația sa lirică sînt exprimate sentimente, emoții, idei poetice, pe care le aflăm și la poeții «clasici». Ne izbește la Gheorghe Dinu însă ineditul expresiei. Vor fi și la ei versuri și poeme dictate de dogma avangardistă. Versuri iscate exclusiv din frondă și teribilism. Care, cu toată voluntara lor noutate, acum sună inexpresiv și depășit. Rămîn numai acele poeme și acele versuri, și nu sînt puține, în care arta și-a spus cuvîntul. Gheorghe Dinu e poate cel mai «calofil» poet, alături de Ilarie Voronca, din exponenții avangărzii noastre literare. La el cuvîntul, imaginea, metafora au o mare strălucire expresivă și forță de sugestie. Gheorghe Dinu e dotat cu un instinct sigur al artisticului. E ceea ce l-a făcut să fructifice avangardismul în ceea ce aducea el înnoitor. Și prin care ocupă un loc de frunte în istoria poeziei noastre moderne.

Traian STOICA

vorbiți și scrieți românește

gr.c.moisil

Fac parte dintre cei care au avut privilegiul de a vedea cum «începe» o orientare nouă într-o disciplină științifică. E vorba de ceea ce, cu un termen destul de vag încă, se numește «lingvistică matematică».

Dacă astăzi există în lingvistica românească o direcție de cercetare caracterizată fie prin folosirea explicită a unui aparat matematic sau logico-matematic, fie prin încercarea de a da o expresie formală și exactă descrierilor și teoriilor lingvistice, fie prin modul de gîndire matematic, toate acestea nu pot fi despărțite de numele lui Gr. C. Moisil.

În jurul anului 1960, într-o perioadă în care cele mai timide încercări de «aducere la zi» a lingviștilor erau încă privite dacă nu cu ostilitate, cel puțin cu rezervă suspicioasă, din inițiativa profesorilor Gr. C. Moisil și Al. Rosetti se creează «Comisia de lingvistică matematică», comisie care funcționează în cadrul Academiei și care urmează să patroneze și să încurajeze eforturile celor care lucrează în această nouă ramură a lingvisticii. Faptul mi se pare decisiv.

Rolul profesorului Moisil a fost hotărîtor aici: cu o caracteristică largă deschidere pentru problematica diverselor științe particulare și cu o capacitate de a sesiza cu surprinzătoare ușurință și exactitate aspectele matematice și logice ale acestei problematici, o discuție cu profesorul Moisil era totdeauna o clarificare. Timpul ți-l acorda cu generozitate, așa cum cu generozitate îți sugera anumite soluții posibile și cu generozitate te asculta cu toată atenția pentru a te înțelege cît mai exact. Cu mulți matematicieni te înțelegi greu ca ne-matematician; cu profesorul Moisil m-am înțeles totdeauna fără dificultăți: avea o fascinantă ușurință și viteză în a «traduce» din limbajul ne-matematic în limbajul matematic, în a găsi un limbaj comun.

Ca savant de prestigiu și autoritate, profesorul Moisil nu s-a limitat numai la a colabora cu colegii săi mai tineri sau foarte tineri (totdeauna îți lăsa sentimentul că atunci cînd îi ceri părerea nu te «învață», ci colaborează de la egal la egal cu tine). El a militat — în adevăratul sens al cuvîntului — pentru a impune și a conferi prestigiu activității noastre, a celor mai tineri care eram la început. Cîți dintre noi nu s-au văzut, cu emoție, citați în diversele și numeroasele sale articole publicate în periodicele culturale!... În articolele în care pleda fără odihnă pentru o idee despre care nu putem încă spune că a devenit — în sfîrșit! — suficient de clară pentru toți: că matematica, spiritul matematic este o componentă esențială a culturii zilelor noastre; chiar și a culturii umaniste. Au să ne lipsească nouă, celor care am vrut să-l urmăm, articolele acestea și — mai ales — au să lipsească (oare cît de acum înainte?!) culturii noastre.

Eram cu profesorul Rosetti într-una din ultimele seri ale acestui mai, după ce am aflat trista veste, cînd amîndoi am simțit nevoia să vorbim despre Gr. C. Moisil — el despre prieten, eu despre profesor. Profesorul Rosetti a adăugat la o remarcă a mea: «...și era un om bun. Da, un om bun!...» Am tăcut, căci îmi spusese și gîndul meu.

Emanuel VASILIU

lumea văzută de aproape

un singur pămînt

Se obișnuiește să se spună despre un lucru de importanță vitală pentru om că el atîrnă tot atît de greu în balanța valorilor precum aerul și apa.

Comparația cu aceste două elemente indispensabile vieții explică în bună măsură și starea de alertă existentă pe plan mondial pentru a proteja ceea ce numim «mediul înconjurător».

Secolul nostru, caracterizat pe de o parte de o formidabilă expansiune industrială, una din cele mai spectaculoase revoluții în care tehnica a luat locul armatelor, iar pe de altă parte de creșterea în ritm vertiginos a mijloacelor de locomoție dotate cu motoare benzinofage, precum și fenomenul concentrării urbane, au generat tot mai mult pericolul real al vicierii aerului și apei. Atacul produs zi de zi, ceas de ceas, asupra naturii se întoarce ca un bumerang asupra noastră, a miliardelor de ființe umane care populăm planeta Pămînt. Or, tocmai pentru a veghea la apărarea a tot ce ne înconjoară și, în primul rînd, a omului, s-a pornit pe mapamond o bătălie fără armistițiu. Se țin conferințe internaționale, oamenii de știință trag continuu semnalul de alarmă, fel și fel de organisme caută să descopere antidotul pentru această cumplită maladie a evului nostru, care se numește poluare.

Pe această temă, revista «Flacăra» a publicat, dealtfel, anchete cu un larg ecou, la care și-au spus cuvîntul mari personalități, comentînd și proiectul de lege supus dezbaterii publice.

Dacă revin, o fac tocmai pentru faptul că problema are profunde implicații pentru ziua de astăzi și de mîine, pentru că în această săptămînă întreaga omenire a avut înscrisă pe agendă lupta împotriva poluării. Pe toate paralelele și meridianele lumii, la 5 iunie s-au desfășurat manifestări de o amploare fără precedent. Deviza «un singur pămînt» a întrunit, ca sub flamurile larg desfășurate în vînt de pe cîmpurile de bătălie, uriașa armată a cetățenilor de pretutindeni, dornici să pună discul roșu în calea gravelor primejdii la adresa vieții. S.O.S.-ul lansat la Conferința de la Stockholm în 1972 a fost recepționat. Între timp, în țările puternic industrializate situația s-a agravat. Coșurile marilor uzine lasă să pornească zilnic spre uriașa cupolă a cerului nori de fum negru, roșcat sau gălbui. Statistici recente, elaborate de specialiști din R.F. Germania, demonstrează că, dacă se continuă în ritmul actual, peste un deceniu zone întregi, limitrofe cu uzinele incriminate, vor fi de nelocuit, vegetația va pieri. La Budapesta, datorită înfestării apelor Dunării, bătrînul fluviu, cu undele sale cîndva albastre, cîntate de Strauss, au devenit atît de primejdioase, încît a fost interzis scăldatul publicului. La Tokyo, unde circulația mașinilor a atins paroxismul, agenții de poliție poartă măști de gaze, iar pentru uzul bieților pietoni au fost instalate aparate speciale pentru inhalarea de oxigen. Pericolul este, așadar, la cota maximă. Este cu totul firesc atunci ca autoritățile din «țara soarelui răsare» să proclame o întreagă săptămînă pentru apărarea mediului înconjurător, în care cetățenii să renunțe la folosirea automobilului și să treacă la pașnicele biciclete. Și pe malurile Senei s-a recurs la aceeași formulă, iar în R.F. Germania experți internaționali au făcut o croazieră, dar nu de agrement, pe apele superpoluate ale Rinului, în speranța că vor izbuti să găsească remedii împotriva morții care amenință existența viețuitoarelor în apele fluviului.

Citeam, în urmă cu cîteva zile, că în laboratorul spațial «Skylab», astronauții americani au executat un «balet» de senzație, plutind în stare de imponderabilitate în acordurile muzicale ale filmului de anticipație științifică «2001, o odisee spațială».

Toate bune și frumoase. Misiunea «Skylab» duce, fără îndoială, înainte asaltul omenirii asupra marelui necunoscut — spațiul. De sus, din rotirea navei, astronauții descoperă, ajutați de minunile tehnicii, noi bogății, noi resurse ale Terrei. Această tulburătoare croazieră spațială costă însă uriașe fonduri. Care fonduri și-ar fi dovedit fără doar și poate utilitatea pentru lichidarea subdezvoltării, pentru finanțarea unor acțiuni de anvergură contra poluării. Căci pînă la odiseea spațială a anului 2001 să nu uităm că astăzi, acum, deasupra noastră, se vînturâ mai amenințător decît legendara sabie a lui Damocles spectrul distrugerii mediului înconjurător. În fond, mirosul trandafirilor îl simțim aici, pe pămînt, în parcurile care ne înconjoară, și nu undeva pierduți printre aștri. Apa o gustăm și ne răcorește, dacă e curată, tot aici, și nu într-o cabină spațială, orîcît de inedită ar fi o asemenea perspectivă. Pentru ca Marea Mediterană să nu devină pînă la sfîrșitul secolului o «mare moartă»,— cum diagnosticheazâ specialiști din 15 țări, întruniți la Conferința de la Beirut —,datorită deversării în apele ei a peste 300 000 tone de produse petroliere în fiecare an și a altor reziduuri industriale, trebuie luate de pe acum măsuri. Și nu pe hîrtie, ci în fapt. Iar faptul concret costă.

Deci să ne bucurăm și pentru melodia celestă de pe «Skylab», dar să ne bucurăm de o mie de ori mai mult pentru cîntecele care slăvesc viața, fericirea și bunăstarea oamenilor, frumusețea naturii. Într-un cuvînt, să cîntăm și să cinstim tot ceea ce se face pentru ca deviza «un singur pămînt» să încununeze lupta întregii comunități internaționale pentru protejarea mediului înconjurător.

Ion MĂRGINEANU

ÎN MAGAZINELE DE MOBILĂ

SUFRAGERIA „NARCISA"

CAMERA DE DORMIT „ARMONIA"

Pentru deplina sa reconfortare la sfîrşitul zilei de lucru, omul modern nu se mai mulţumeşte cu mobilierul tradiţional, plasat într-o ambianţă lipsită de farmec, ci îşi doreşte un cadru amenajat cu gust, în care să găsească toate elementele de confort, potrivit necesităţilor şi preferinţelor sale.

Aceasta presupune mobilarea camerei de dormit cu o garnitură completă, care să întrunească nu numai aspectele utilităţii şi funcţionalităţii, ci şi pe cel estetic, pînă la realizarea acelui acord perfect între om şi ambianţa destinată reconfortării.

Pentru rezolvarea acestei probleme, magazinele de mobilă din Capitală şi din ţară au fost aprovizionate cu noi tipuri de garnituri multifuncţionale pentru camerele de dormit, capabile să satisfacă pe deplin exigenţele cumpărătorilor.

Vă prezentăm cîteva dintre aceste dormitoare şi piese de mobilier aflate la dispoziţia dumneavoastră în magazinele de mobilă din întreaga ţară.

Camerele de dormit:

— SEMENIC, compusă din: divan de colţ pentru două persoane, cu ladă pentru aşternut, dulap cu două uşi, dulap cu vitrină şi sertare, toaletă cu oglindă, masă extensibilă şi patru scaune tapiţate. Suprafeţele frontale pot fi şi cu fileuri de paltin.
Preţ: 8 435 lei garnitura completă

— DROBETA, componenţa: divan de colţ pentru două persoane, cu ladă pentru aşternut, dulap cu două uşi, dulap cu trei uşi şi vitrină, toaletă cu oglindă şi taburet tapiţat, masă extensibilă. Suprafeţele frontale sînt ornamentate cu elemente decorative, divanul de colţ poate fi aşezat şi ca pat de mijloc.
Preţul de vînzare al unei garnituri complete este de 9 547 lei.

— RODICA, garnitură complexă, compusă din nouă piese care permit formarea mai multor variante de mobilare: dormitor (cu pat de mijloc şi noptiere) sau cameră studio (cu divan de colţ şi ladă pentru aşternut), completate, la alegere, cu unul sau două dulapuri cu cîte două sau trei uşi, iar în funcţie de spaţiu şi preferinţe, cu toaletă-coafeză, taburet (banchetă), masă cu placă rabatabilă. Se execută în două variante (cu sau fără fileuri de paltin). Dulapurile sînt formate din cîte două corpuri suprapuse.
Preţul unei garnituri convenţionale: 6 019 – 8 370 lei

— ARMONIA, compusă din: divan de colţ (sau pat) pentru două persoane, cu ladă pentru aşternut, dulap pentru haine (cu două sau trei uşi), noptieră, toaletă cu oglindă reglabilă, taburet tapiţat.
Preţ: 5 102 – 6 479 lei garnitura (în funcţie de categoria stofei)

Bibliotecile:

— ASTORIA, formată din patru tronsoane (opt corpuri) modulate.
Preţ: 4 017 lei

— MILCOV, componenţa: nouă corpuri modulate (prin suprapunere cîte trei), un corp este prevăzut cu masă rabatabilă, un corp cu bar, celelalte corpuri sînt închise cu geamuri sau uşi glisante.
Preţul unui set complet: 4 095 lei.

— DOINA, două uşi (jos) şi trei rafturi (sus)
Preţ: 910 lei.

— DACIA II, compusă din patru corpuri distincte ce se pot combina în funcţie de necesităţile de utilizare, putînd fi vîndute şi separat.
Setul complet: [illegible] lei.

— BISTRIŢA, preţ: 2 068 lei.

— CREANGA, furniruită cu nuc, compartimentul de jos cu uşi şi sertare, compartimentul de sus cu geamuri glisante şi poliţe.
Totul la preţul de: 2 376 lei.

Garniturile de hol:

— PĂLTINIŞ, canapea extensibilă cu ladă pentru aşternut, două fotolii şi măsuţă joasă.
Preţul variază între 3 810 şi 4 509 lei garnitura, în funcţie de stofa utilizată.

— VICTORIA, canapea extensibilă şi două fotolii, picioarele din metal, tapiţeria din stofă şi pvc.
Preţ total: 3 657 lei.

Fotoliile:

— TUDOR, extensibil, folosit şi pentru dormit, prevăzut cu rotile.
Bucata: 1 590 lei.

Birourile:

— BEATRIS, cu două corpuri, furnir de nuc sau exotic
Cu furnir de nuc, 890 lei bucata. Cu furnir exotic, 750 lei bucata.

— CONCEPT, cu corpuri cu sertare (dreapta-stînga) cu furnir de nuc, la preţul de 868 lei bucata.

AVANTAJE!

Toate produsele de mai sus se vînd şi cu plata în rate lunare. Ele reprezintă doar o parte din garniturile şi piesele de mobilier care pot crea apartamentului dumneavoastră un interior agreabil, plăcut şi modern.
La vînzarea mărfurilor se asigură cumpărătorilor transportul la domiciliu, precum şi montarea în apartament, operaţiuni care se efectuează de către unitatea vînzătoare pe bază de tarife avantajoase

cît de mult cîntărește liniștea în viața omului!

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ

Astăzi, mai mult ca oricînd, omul se străduiește să cîștige lupta cu timpul, o luptă inegală, pe care însă de multe ori o cîștigă datorită inteligenței, proprie lui, cu care l-a înzestrat natura. Dacă nu poate opri timpul în loc, omul poate însă să exploateze la maximum fiece fracțiune de timp. Exemple se pot da fără număr, dar unul care nu este lipsit de importanță este ca să realizeze în aceeași unitate de timp două lucruri: economie și asigurare.

Noțiunile de asigurare și economie se unesc în ceea ce numim prevedere. Tocmai această idee o exprimă asigurarea mixtă de viață. Încheind această asigurare, cetățeanul este protejat în cazul survenirii în viața lui a unor evenimente neprevăzute și nedorite. În același timp însă el realizează economisirea planificată a unei sume de bani pe care singur și-o stabilește, avînd totodată siguranța că, cel mai tîrziu la expirarea asigurării, va primi suma asigurată.

Mai mult, polițele de asigurare mixtă de viață pot participa la tragerile de amortizare, organizate pe principiul combinațiilor de litere. Lunar se trag la sorți cîte 8 combinații de cîte trei litere. Pentru fiecare combinație de litere ieșită la sorți se plătește asiguratului a cărui poliță a ieșit cîștigătoare cîte 1 000 de lei.

Asiguratul are dreptul, în cursul duratei asigurării, să micșoreze sau să majoreze fie suma asigurată, fie durata asigurării sau amîndouă aceste elemente. El este cel care stabilește suma asigurată și are dreptul să schimbe pe beneficiarul stabilit inițial pentru primirea sumei în caz de deces.

Prin asigurarea mixtă de viață sînt acoperite decesele din orice cauze, precum și invaliditățile permanente (totale sau parțiale), cauzate de următoarele accidente: prăbușire de teren, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, atacul din partea altei persoane sau a unui animal, acțiunea curentului electric, arsura, degerare, înec, intoxicare subită, asfixiere din cauze subite, circulația mijloacelor de transport — sau accidentelor întîmplate acestora — precum și cele provocate de funcționarea ori folosirea mașinilor, aparatelor, instrumentelor, sculelor sau armelor.

Asigurarea mixtă de viață se poate încheia de către persoane în vîrstă de la 16 la 60 de ani, pe durata care variază de la 5 la 20 de ani.

Primele de asigurare sînt convenabile și accesibile oricui, ele stabilindu-se în funcție de: mărimea sumei asigurate, vîrsta asiguratului la încheierea contractului, durata contractului și a timpului de plată a primelor de asigurare.

Primele de asigurare se plătesc anual și anticipat. La cererea asiguratului ele se pot achita, de asemenea anticipat, în rate semestriale, trimestriale sau lunare.

Pentru încheierea asigurării vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din întreprinderi, organizații economice, instituții, C.A.P., agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

semnal extern

românia și iranul

În cronica atît de bogată în ultimii ani a politicii externe românești, raporturile de strînsă prietenie, rodnică colaborare și respect reciproc dintre țara noastră și Iran ocupă în multe privințe un rol exemplar. De curînd încheiata vizită a Maiestății Sale Imperiale, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, Șahinșahul Iranului, a constituit unul dintre momentele de vîrf a ceea ce se poate numi cu destul temei, pentru istorie și contemporaneitate, *prietenia tradițională dintre cele două țări și popoare*. Întrevederile și convorbirile româno-iraniene, la cel mai înalt nivel, Declarația solemnă semnată la 4 iunie la București au deschis o pagină nouă, calitativ superioară, a acestei tradiționale prietenii. Pentru a marca de la început semnificația majoră pe care o prezintă atît pentru popoarele noastre, cît și pentru viața internațională dezvoltarea pe multiple planuri a legăturilor între Republica Socialistă România și Iran, mi-aș îngădui să citez aprecierea președintelui Nicolae Ceaușescu: «Se poate spune că amploarea pe care au luat-o relațiile dintre țările noastre constituie un exemplu de felul cum două țări cu orînduiri sociale diferite pot să colaboreze între ele atunci cînd sînt animate de dorința de a se respecta reciproc, de a conlucra în mod avantajos, de a-și aduce contribuția la realizarea unei lumi mai bune, mai drepte». Iată cum direct, prin exemplul pe care-l oferă, raporturile româno-iraniene sînt de natură să contribuie la adîncirea cunoașterii reciproce, la impulsionarea cursului destinderii pe plan mondial.

Este o axiomă că afirmarea principiilor dovedite esențiale și vitale pentru omenirea contemporană — respectul neabătut al independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc — nu este suficientă pentru transferarea lor concretă în practica generală a relațiilor dintre state. Tocmai de aceea apar în evidență asemenea relații cum sînt cele dintre România socialistă și Iran, constituite pe solul acestor trainice principii, și stimulate și împrospătate permanent de contribuția și dorința manifestă a popoarelor respective de a-și perfecționa și lărgi continuu conlucrarea reciproc profitabilă.

Relevînd acțiunile constructive pe plan bilateral și în domeniul vieții internaționale întreprinse de România și de Iran, Maiestatea Sa Imperială Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, Șahinșahul Iranului, subliniа în timpul vizitei în țara noastră următoarea concluzie: «Prin eforturile noastre comune în toate aceste domenii și în altele, noi am dat de ani de zile exemplu, în ceea ce ne privește, de această bunăvoință și de acest realism care se manifestă în momentul de față tot mai mult în relațiile internaționale. Noi am dovedit astfel în fața istoriei că explorarea coexistenței și înțelegerii între popoare cu sisteme de guvernămînt și ideologice diferite nu este, nu poate să fie apanajul exclusiv al marilor puteri, dar că ea este atributul tuturor țărilor animate de bunăvoință».

Consemnînd adîncirea jaloanelor prieteniei româno-iraniene pe care această a șasea întîlnire dintre președintele Nicolae Ceaușescu și Șahinșahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, a generat-o, relevînd perspectivele colaborării economice și culturale pe care cei doi șefi de stat le-au profilat, bilanțul recentei vizite se înscrie totodată în analele internaționale, în cadrul contribuției țărilor mici și mijlocii la promovarea factorilor cu influență pozitivă în întărirea păcii și cooperării între popoare.

Cristian POPIȘTEANU

mapamond '73

columna

Între atîtea locuri de pe pămînt, care m-au sedus și m-au fascinat, chemîndu-mă irezistibil spre ele, puține au rezistat comparației la care le supuneam, între imaginea lor de vis — știută din lecturi sau din poveștirile oamenilor care le văzuseră — și realitate. Cele mai multe nu-mi ofereau decît o cumplită dezamăgire, încît regretam că nu-mi păstrasem chipul lor croit de imaginație. Nu așa a fost cu Columna lui Traian din Roma, oraș mereu jinduit, dar în care n-am ajuns pînă acum decît într-o fulgerătoare trecere, de o zi și o noapte, mai ales de o noapte, căci primul drum acolo l-am făcut într-o noapte de mai, și realitatea s-a dovedit mai puternică, mai edificatoare, mai trainică decît visul.

Poate că veneam acolo cu o deosebită încărcătură emoțională, poate că starea de spirit în care mă apropiam de acel loc era alta decît cea încercată aiurea, poate că criza de timp, graba, lăcomia de a vedea cît mai mult, foamea de spațiu, exclamația acelui «în sfîrșit» care îmi zorea pașii, teama de dezamăgire, speranța ca imaginea așteptată să fie măcar aproximativ apropiată de cea înșăilată în gînd, sugerată de ceva știut, dar nu văzut, îmi crea o anumită predispoziție.

Am pornit pe Via Nazionale, purtîndu-mi umbra printre arbuștii aproape uscați, mutilați de poluare, sclerotici, carbonizați, cu trunchiurile ieșind dintre mii de mucuri de țigară care acopereau pumnii de țărînă din «ghivecele» municipalității, m-am strecurat prin torentul de mașini, printre omnibuzele cu țeava de eșapament scoasă prin acoperiș, mari și urîte ca niște magazii pe roate, am coborît pe scările care duceau spre piața din fața palatului ca un imens tort cu frișcă ridicat în memoria lui Victor Emanuel, și, deodată, mi-a apărut în față Ea. N-a mai existat nimic atunci, decît noaptea și acea plăsmuire de marmură albă, fus de busolă între orientarea istoriei, catarg pe corabia timpului, spirală către infinit a năzuinței spre înălțimi. Ea și lumina care parcă îi țîșnea din interior. Ea și dacii mei săpați de 18 secole în piatră. Ea și permanența.

Am simțit atunci un fior în inimă, visul, cărțile, filmele mă minținseră, imaginația mea operînd pe copii efemere se dovedea săracă, Columna spăla Roma de toate păcatele trecutului și prezentului, dînd Orașului Etern dreptul la eternitate. Mi-o imaginasem înghesuită undeva, într-o margine de cité, așezată de clădiri hîde, lipsită de respirație, sufocată, dificil de dibuit prin labirintul străzilor. Am găsit-o mîndră, orgolioasă, demnă, sobră și austeră în trufia ei de cel mai bine conservat monument al antichității romane. Am găsit-o neasemuit de frumoasă, uluitor respectată de intemperii, imaculată, parcă ar fi fost plămădită din miezul unei piini transilvane din care să tot mănînce și să nu se mai satură istoria, am găsit-o vie, proaspătă, parcă abia atunci ar fi ieșit de sub dăltile sculptorilor, ireal de frumoasă, ireal de semeață, ireal de bine amplasată. Cînd am asemănat-o cu un fus de busolă n-am făcut o metaforă. Se află, acolo, în inima orașului și mult mai periferice mi-au apărut alte monumente jinduite: planturosul și orgoliosul dom Sfîntul Paul, Mausoleul lui Adrian, celebrele fîntîni ale Romei... Ea era acolo, împlîntată în însuși sufletul Orașului Etern cu tot ce îi dăduse unic și fabulos Dacia Felix.

Am stat îndelung și am privit-o uitînd scurgerea orelor. Și pentru prima dată nu m-a durut singurătatea într-un mare oraș, căci eram cu ai mei. Iar acolo jos, la baza coloanei, în șoclul ei, într-un enigmatic și irepetabil sarcofag, se află Traian. De optsprezece secole își dormea somnul de veci în mormîntul său de marmură, dominat de acel catarg, sub fusul busolei înălțat spre cer ca să orienteze, măcar pentru un timp, istoria.

Ioan GRIGORESCU

prima recoltă a păcii

Prima recoltă de orez de după semnarea Acordului de pace de la Paris cu privire la Vietnam este strînsă de pe ogoare de populația cătunului eliberat Trung Hai (districtul Gio Linh). Ca și în celelalte zone eliberate din Vietnamul de Sud, populația de aci transpune în fapt cu însuflețire apelul Guvernului Revoluționar Provizoriu — de la a cărui constituire s-au împlinit în aceste zile patru ani — cheamă la acțiune în vederea reconstrucției și a revenirii la o viață normală.

față-n față în zona celor 50 de mile

«Războiul codului», cum e denumit conflictul anglo-islandez în domeniul pescuitului, a depășit faza de «război rece» — instaurată după extinderea de către Islanda a apelor sale teritoriale la 50 mile și interzicerea pescuitului navelor străine în această zonă. Deschiderea focului de către o canonieră de coastă islandeză asupra unui trauler britanic și pătrunderea navelor militare britanice în interiorul zonei de 50 mile a dat noi dimensiuni conflictului. Au ajuns, așadar, să se înfrunte — relatează observatorii de la fața locului — de o parte o veritabilă «armada» britanică alcătuită din 40 traulere, păzite de 3 fregate militare, 3 remorchere rapide, elicoptere și avioane de recunoaștere și, de altă parte, flota islandeză compusă din cinci nave de coastă. Fotografia înfățișează un vas islandez de coastă față în față cu un trauler britanic (în prim plan), în interiorul celor 50 de mile.

le bourget—al 30-lea salon

O veritabilă trecere în revistă «de visu» a celor mai noi realizări în domeniul aeronauticii și astronauticii a prilejuit-o cel de-al 30-lea Salon internațional al aeronauticii și spațiului de la aeroportul parizian Le Bourget. Între cele 16 țări care au prezentat aparate de zbor la această amplă și prestigioasă manifestare se află și România care a expus în aria centrală a salonului șase aparate de diferite tipuri.

După cum au subliniat numeroși comentatori, ediția din acest an a Salonului de la Le Bourget a evidențiat, dincolo de progresele realizate în domeniul tehnicii aviatice, competiția mai dură ca oricînd dintre industriile aeronautice din Europa occidentală și Statele Unite pentru cîștigarea opțiunilor companiilor aviatice în favoarea unuia sau altuia dintre aparatele destinate transportului de pasageri sau de mărfuri.

valori românești în univers

medicul, savantul și cetățeanul c.i.parhon

C.I. Parhon a fost una din personalitățile proeminente în medicina și știința românească în prima jumătate a secolului al XX-lea. Beneficiind de o longevitate neobișnuită, de o pasiune și interes mereu reînnoite pentru biologie și științele medicale, pentru neurologie, psihiatrie și endocrinologie, cu o vibrație puternic afectivă pentru suferințele oamenilor, mobilizat cu violență împotriva nedreptăților și mizeriilor izvorîte din ignoranță și inegalitățile sociale, C.I. Parhon a rămas în memoria colectivă a poporului nostru ca un mare medic, învățat și cetățean.

Și-a consacrat cea mai mare parte a timpului unei activități susținute de investigație clinică și experimentală. Analiza marelui său număr de publicații ne arată o diversitate neobișnuită de conținut. Încă de la începutul afirmării sale în știință, a frecventat cu un interes aproape egal neurologia și endocrinologia clinică și experimentală, iar odată cu numirea ca profesor la Iași, în 1912, și psihiatria. Observator atent al fenomenelor a căutat să pătrundă mecanismul lor de producere, iar în patologie — mijloacele de combatere. O caracteristică ce trebuie neapărat subliniată o reprezintă platforma biologică niciodată părăsită în studiul patologiei umane. Este explicabil de ce a dezvoltat, într-o măsură neobișnuită pentru deceniile de început ale secolului nostru, investigația biochimică și modelele experimentale, îndeosebi în endocrinologie. El a reușit să imprime acest fel de a gîndi elevilor săi, ferindu-i de empirismul explicațiilor clinice tradiționale.

Perspectiva biologică a fenomenelor în endocrinologie și gîndirea lor interrelaționată i-au permis pe baza unui considerabil material documentar, să descopere cu prioritate încă din primele două decenii ale secolului interesarea sistemului endocrin în bolile nervoase și psihice. C.I. Parhon poate fi recunoscut ca un pionier al endocrino-psihiatriei și endocrinologiei comparative, domenii ale științelor recent individualizate. A elaborat generalizarea teoretică a constituțiilor endocrine, a patologiei endocrine în psihoza maniaco-depresivă și antagonismului tiro-ovarian.

Încoronește o primă sinteză a lucrărilor sale în primul tratat de endocrinologie (1909), recunoscut ca o prioritate pe plan mondial.

În 1934 reușește să obțină înființarea unei Catedre de endocrinologie la Facultatea de medicină din București; să reorganizeze Societatea de endocrinologie și să formeze școala endocrinologică de la București. Toate aceste realizări organizatorice au pregătit condițiile necesare pentru înființarea în 1946 a Institutului de endocrinologie ce-i poartă astăzi numele — realizare culminantă a endocrinologiei românești.

În continuarea cercetărilor sale de endocrinologie clinică descoperă noi boli endocrine și aduce contribuții, de această dată, la cunoașterea proceselor de îmbătrînire și a rolului ce-l au glandele endocrine, reușind să înființeze de asemenea un institut de geriatrie.

Această succintă incursiune în opera științifică a profesorului C.I. Parhon trebuie completată cu înfățișarea personalității sale ca medic și cetățean. S-ar putea spune infinit de mult despre particularitățile gîndirii și practicii clinice, a comportamentului față de bolnavi, a compasiunii pentru suferința omenească. Cu o discreție inegalabilă a dăruit din viața lui personală, a subvenționat din veniturile lui modeste, a susținut nenumărate cereri de ajutor și a fost tulburat adînc de muribundul pe care nu-l putea ajuta, de nebunul scufundat în noaptea delirului demențial.

Din prima tinerețe a aderat la mișcarea socialismului și a rămas pînă la moarte credincios nobilelor lui idealuri umaniste. A fost apoi primul președinte al Marii Adunări Naționale, girînd cu înaltul lui prestigiu științific și moral primele documente ale Republicii noastre.

A dispărut cu tot ce-i efemer în ființa sa și în existența noastră, dar opera și personalitatea lui vor rămîne în conștiința națională, în istoria științei românești și universale. Căci activitatea creatoare în știință a profesorului Parhon s-a bucurat de o deosebită apreciere internațională, fiind considerat ca unul din fondatorii endocrinologiei pe plan mondial. Ca recunoaștere a marilor sale merite pe tărîm științific savantul român a fost ales membru a numeroase academii și societăți științifice de peste hotare.

Acad. Ștefan MILCU

idei contra idei

mitul „societății postindustriale"

S-a crezut că odată cu înaintarea vijelioasă a științei care a produs, după expresia lui Mircea Eliade, o «desacralizare» a vieții sociale, funcția socială a miturilor va dispărea. Într-o epocă în care volumul de informații științifice se dublează în numai 10—15 ani, omul nu mai are nevoie de mituri pentru a-și explica fenomenele naturii, mai ales că el a descoperit că știința i-a conferit nu numai puterea de a transforma natura potrivit nevoilor sale, ci și pe aceea de a strica echilibrul dintre el și natură, în mijlocul căreia a trăit milioane de ani. Dacă așa stau lucrurile cu natura, cu lumea, nu același lucru se poate spune despre *societate*. Miturile sfîrșitului nostru de secol nu se mai referă la natură, ci la societate. Aici, în acest ultim refugiu, miturile prosperă în Occident ca în timpurile vechi — societatea consumului, societatea bunăstării, societatea postcapitalistă, societatea postindustrială. Funcția socială a mitului nu diferă calitativ: și acum, în anii 1970, omului confruntat cu puternice explozii sociale și cu asemenea forțe incontrolabile ca inflația, șomajul, grevele, rebeliunea tineretului, narcoticele etc. i se oferă un mit menit a-i permite să supraviețuiască pe plan spiritual, într-o societate asediată de criză. Mitul contemporan este un *tranquilizer*, o pilulă calmantă care, ca toate medicamentele de acest gen, formează habitudini.

«Societatea postindustrială» este ultimul produs de acest gen și autorul conceptului este sociologul și viitorologul american Daniel Bell, același care în anii '50 anunțase — cam prematur ce-i drept — «sfîrșitul ideologiei». Bell se referea de fapt la ideologia marxistă, al cărei sfîrșit îl visează de mult, deoarece ideologia burgheză urma să supraviețuiască cu ajutorul mitului pe care tocmai îl fabrica. Lui Bell, și mai cu seamă comanditarilor săi, nu le place ideea că societății capitaliste, datorită contradicțiilor din sînul ei pe care nu le mai poate rezolva, îi urmează istoricește societatea socialistă. Această idee trebuie scoasă din capul oamenilor și procedura cea mai simplă este să o înlocuiești cu alta: societatea postindustrială. O societate în care corporațiile industriale se estompează, și pe prim plan trec instituțiile intelectuale, oamenii de afaceri și managerii se evaporează și «oamenii zilei» devin savanții, economiștii și inginerii electroniști, centrul de greutate trece de la producție la servicii. În acest fel, nici nu mai are rost ca muncitorii și toți salariații să lupte împotriva atotputerniciei corporațiilor și businessmenilor, deoarece aceste categorii vor dispărea oricum în «societatea postindustrială». Trebuie să recunoaștem că mitul este destul de bine ticluit și că elaborarea lui respectă toate regulile artei sau, dacă vreți, ale religiei. Doar toată lumea constată creșterea rolului științei și al specialiștilor în conducerea corporațiilor, după cum tot atît de evidentă este dezvoltarea serviciilor — numai că nici una, nici alta nu afectează structura socială de bază și nici faptul fundamental că puterea rămîne în mîinile «aristocrației banului».

Problema crucială pentru Bell și pentru ceilalți apologeți ai «societății postindustriale» este însă alta: cum să-i împace pe businessmeni, care dacă sînt de acord cu o formulă care să-i convingă pe muncitori să renunțe la luptă, nu acceptă ca aceasta să se facă cu prețul dispariției lor proprii. Și atunci Daniel Bell și Herman Kahn în prognoza lor privind lumea anului 2000 asigură că «oamenii de afaceri vor continua probabil să fie intens ocupați cu afacerile lor». Așa mai merge, deoarece și businessmenii au nevoie de mit pentru a scăpa de coșmarurile societății industriale și a putea dormi liniștiți.

Silviu BRUCAN

din varna spre mările și oceanele lumii

«General Vladimir Zaimov» este cea de-a doua navă lansată recent la apă din seria de mineraliere de 23 500 tdw în construcție la șantierele navale din Varna pentru flota comercială bulgară. Dezvoltarea construcțiilor navale, modernizarea șantierelor au permis realizarea pentru prima dată în Bulgaria, în 1972, a unui vas de 38 000 tdw și se pregătește construirea altora și mai mari.

scrisori cu adresă

bombe și ruj

Vă referiți la înalta oficialitate franceză care a declarat: «Forța nucleară aș fi tentat să spun că nu este prea scumpă. De-abia dublul cheltuielilor pentru produsele de înfrumusețare. Or, nimeni nu acuză femeile că folosesc rujul de buze». Mă îndemnați să lămuresc acest paradox, să încerc să explic de ce francezii nu acuză femeile că folosesc rujul de buze, dar protestează împotriva cursei înarmării nucleare.

Ce să vă spun? Poate este o chestiune de obișnuință. Văzînd rujul zilnic în vitrine, pe masă, în sertare, în poșete ori pe buzele femeilor, oamenii s-au familiarizat cu el, au devenit chiar apatici și indiferenți. Pe cînd în cazul bombei, n-au ajuns s-o vadă în vitrine, s-o așeze pe noptiere, s-o strecoare în poșetă, iar frunțuzoaicele nu s-au obișnuit încă să-și aranjeze sprîncenele cu un focos nuclear. Poate că din pricina asta bomba nucleară are ceva nefamiliar, straniu, misterios. La aceasta mai contribuie, probabil, și faptul că rujul se experimentează în Franța cu ajutorul manechinelor franceze, pe cînd bomba nucleară se experimentează la dracu-n praznic, tocmai în Pacific, pe insula Mururoa, departe de ochii lumii. Un rol o fi jucînd și legea cererii și ofertei. Rujul franțuzesc e cunoscut în întreaga lume, căutat pînă și în arhipelagurile din Pacific și numeroși sînt clienții care dau buzna la Paris spre a cumpăra rujul cel mai reputat din lume. În cazul bombei, cererea e cam nulă, iar numeroase personalități care au vizitat recent Parisul au cerut sistarea imediată a experiențelor nucleare, au amenințat chiar cu ruperea relațiilor diplomatice, ceea ce, probabil, a dat de gîndit celor puși să aleagă între ruj și bombă. Încurcătura o fi devenit și mai mare cînd experții australieni și neozeelandezi au calculat științific urmările dezastruoase ale căderilor radioactive asupra sănătății oamenilor — inclusiv primejdia cancerizării — precum și asupra plantelor, animalelor, vieților oarelor marine, consecințe pe care rujul nu le provoacă încă, sau cel puțin nu au fost identificate cu mijloacele actuale ale științei și tehnicii. Apatia francezilor față de ruj o fi provenind și din faptul că nimeni nu-i obligă, în fond, să-l cumpere, pe cînd programul «forței de șoc nucleare» îi costă vrînd-nevrînd, ba încă de două ori cît produsele cosmetice. Bănuiesc că se vor fi găsit și elemente cinice care să susțină că rujul e un mijloc inofensiv de înfrumusețare, pe cînd bomba este un mijloc ofensiv de exterminare, că rujul, la o adică, te-ar putea îndemna să vezi viața în roz, pe cînd bomba nucleară te-ar putea obliga să vezi lumea în negru sau să n-o mai vezi deloc. Chiar dacă agenții de publicitate ar lansa bomba «Coty» și rujul «Nagasaki», acești oameni pidosnici nu s-ar lăsa, probabil, păcăliți și ar protesta pînă și împotriva unei asemenea fantezii subtile.

Sarcastici, adepții bombei ar putea spune:

— Bine, dar rujul te poate mînji...

— E adevărat. În schimb, bomba te poate curăța.

Ion CÂRJE

cronica de trei secunde

odiseea spirtului

Minunata călătorie a creierului lui Voltaire mi se pare nu mai puțin înțeleaptă decît «Candidul» său, ea pare scornită de inteligența sa rea și păcătoasă, ea merită povestită ca o Odisee eroicomică a spiritului călător prin spațiu și spirt.

Voltaire a murit în urmă cu 195 de ani — exact la 28 mai 1778. Un chirurg îi făcu autopsia, dl. de Villete îi luă ca suvenir inima, un farmacist — dl. Mitouart — își satisfăcu curiozitatea însușindu-și creierul nemuritorului raționalist. Farmacistul cîntări ceea ce era de cîntărit și constată că atît volumul cît și greutatea «obiectului» erau anormale, în afara stasurilor cunoscute. Îl puse deci în alcool și aranjă bocalul printre borcanele farmaciei sale.

În 1799, familia farmacistului oferi bocalul Directoratului care — după cum se știe — nu prea avea motive să fie adînc preocupat tocmai de soarta lui Voltaire... Directoratul refuză bocalul.

Sub Imperiu — problema, de asemenea, nu se dovedi actuală. Napoleon ar fi văzut aici o aluzie urîtă! Creierul său satisfăcea toate trebuințele de materie cenușie ale societății. Ajungem la Restaurație — aici alt impediment: anturajul regal îl ura de moarte pe mort.

Mergem mai departe, vine anul 1830, un alt Mitouart vrea să dăruiască bocalul regimului liberal-monarhic. Specialiști serioși se deplasează la farmacie și constată — după ce au aprins cu flacăra unei luminări o particică din ceea ce era considerat «cea mai mare inteligență a lumii» — că «acest creier încă mai tînsează, scînteind, raze de lumină». Cum observă un cronicar, acest «încă» este de neprețuit.

Mergem și mai departe, peste alți 28 de ani, cam spre plebiscit, și în 1858 fix alt spițer din spița Mitouart oferă «sediul creierului d-lui de Voltaire» Academiei Franceze. Dar la Academie era vremea lirismului, a romantismului bine deșpletit — ce să caute aici Voltaire? Academia argumentă că «n-are unde să depună această neașteptată donație». În 1872, familia Mitouart se stinse.

Timp de o sută de ani nimeni nu se mai interesă de acel borcan și de conținutul său ilustru. Creierul lui Voltaire se considera dacă nu pierdut, cel puțin rătăcit.

În 1973 însă o nepoată a legatarei ultimei doamne Mitouart semnală — cu dovezi incontestabile — că în 1924 tatăl ei a oferit Comediei Franceze ceea ce se mai oferise fără succes Directoratului, Imperiului, Restaurației și Academiei. Direcțiunea venerabilului teatru acceptă donația. Voltaire găsi odihna în casa lui Molière.

«...Și Pangloss spunea uneori lui Candid:

— Toate evenimentele se înlănțuie în cea mai bună lume cu putință...»

Se știe ce i-a răspuns Candid: «Foarte bine ai vorbit, dar pînă una-alta trebuie să ne lucrăm grădina».

Radu COSAȘU

de la lume adunate

PERLELE ÎN PERICOL! Poluarea marină pună în mare primejdie industria mondială a perlelor. În Japonia, din cauza poluării excesive, producătorii sînt nevoiți să reducă durata normală a unei recolte de scoici de la 3 ani la cîteva luni. Drept urmare, perlele «rapide» sînt urîte, opace, cu forme neregulate, iar industria de perle japoneză lucrează în prezent cu numai o treime din capacitatea sa.

VOCAȚIE TÎRZIE. Cunoscutul actor american Cary Grant, aproape septuagenar (69 ani), și-a descoperit o nouă vocație: cea de specialist în urbanistică. El se află în prezent în Shannon (Irlanda), unde intenționează să construiască așa-numitul Shannonside, un oraș al viitorului, destinat tuturor celor ce vor să trăiască departe de «lumea dezlănțuită» și în deplină comuniune cu natura. «Shannonside — a declarat Grant — este noua mea rațiune de a trăi. Cred că am descoperit formula longevității».

«SAFARI» ÎN ANTARCTIDA. Un grup de hidrobiologi sovietici de la Institutul de zoologie al Academiei de științe a U.R.S.S., stabiliți de cîtva timp în arhipelagul Haswell din apropierea stației Mirnîi, îndeplinesc o muncă grea, care ar putea fi denumită un «safari» antarctic. Efectuînd un mare număr de scufundări submarine (mergînd pînă la 300—400 ore pentru fiecare), ei au adunat numeroase specii noi de animale subacvatice și unele date interesante pe care le-au pus la dispoziția institutului sus-amintit.

ȚARA CANGURILOR ÎȘI ALEGE IMNUL. Compozitorii și scriitorii australieni sînt invitați să-și dea concursul pentru compunerea unui nou imn național. Cele mai bune dintre lucrări vor fi transmise la radio și televiziune pentru ca și publicul să-și spună părerea, iar compoziția aleasă va primi un mare premiu. Ca membră a Commonwealth-ului, Australia va folosi și imnul britanic «God save the King (Queen)», dar numai în împrejurarea în care suveranul britanic va fi de față.

AMERICANII ȘI SPORTURILE. Paradoxal, sportul care a adus în 1972 în S.U.A. cel mai mare număr de spectatori — 74 milioane — este hipismul. Pe locul 2, sportul lor național, base-ball-ul, cu 39 milioane. Urmează în ordine baschetul cu 35 și hocheiul pe gheață cu 19 milioane. Chiar și prea puțin agreatul fotbal (european) a reușit să adune în 1972 5 milioane spectatori.

PSEUDOAGENȚI DE CIRCULAȚIE. Urmînd exemplul folosit de un oraș japonez, poliția din localitatea britanică Alrewas a instalat în diferite puncte de mare trafic autoturisme manechine în chip de agenți de circulație, măsură menită să stăvilească valul de încălcări ale regulilor de circulație. Inovația adusă de poliția din Alrewas constă în faptul că ea alternează agenții reali cu cei falși, reușind să păcălească astfel adesea pe contravenienți.

oameni despre care se vorbește

JOOP den UYL (n. 1919), lider al Partidului Muncii, premierul noului cabinet olandez instalat la 11 mai, după cea mai îndelungată criză de guvern din istoria țării (168 de zile), a prezentat în parlament programul guvernului său. Pe planul politicii externe Joop den Uyl s-a pronunțat pentru continuarea dialogului Est-Vest, pentru trecerea «de la era confruntării la cea a cooperării». În ce privește politica internă, principalul efort va fi îndreptat spre stabilirea inflației.

PETĂR MLADENOV (n. 1936), ministrul afacerilor externe al Bulgariei,a făcut o vizită oficială în Grecia, la capătul căreia a fost semnată Declarația cu privire la principiile de bună vecinătate, înțelegere reciprocă și colaborare între cele două țări. Într-o declarație făcută cu prilejul vizitei, șeful diplomației bulgare a menționat: «Realismul politic ne cere să dezvoltăm și să întărim relațiile bilaterale și să participăm la realizarea diverselor inițiative în Balcani».

MILOS MINICI (n. 1914), ministrul de externe al R.S.F. Iugoslavia, într-un interviu acordat ziarului «Le Figaro» cu prilejul vizitei sale în Franța, a abordat problema rolului țărilor mici și mijlocii în viața politică internațională, menționînd: «Cred că țărilor mici și mijlocii, fie că aparțin sau nu blocurilor sau că sînt nealiniate sau neutre, le revine responsabilitatea deosebită de a confirma, prin angajamentul lor activ, faptul că lumea aparține într-adevăr tuturor».

KARL CARSTENS (n. 1914) este noul președinte al fracțiunii parlamentare UCD/UCS în Bundestag. Ales cu majoritate absolută (131 voturi, din 215) în cadrul grupului parlamentar al partidelor de opoziție, Uniunea creștin-democrată și Uniunea creștin-socială, succesorul lui Rainer Barzel, care și-a prezentat recent demisia din această funcție, a fost, succesiv, secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe, la Ministerul Apărării și la Cancelaria federală a Republicii Federale Germania.

CLAUDE LEVI-STRAUSS (n. 1908), profesor de antropologie socială la «Collège de France», doctor în litere și filozofie, a fost ales membru al Academiei Franceze. În aceste zile, cunoscutul antropolog francez a primit, de asemeni, la Amsterdam, Premiul Erasmus, decernat de Fundația europeană a culturii. Claude Levi-Strauss mai este laureat al Premiului Viking, titular al medaliei de aur a Centrului Național de Cercetări Științifice din Franța, doctor honoris causa al universităților din Bruxelles, Oxford, Yale și Chicago.

GIOVANNI AGNELLI (n. 1921), președintele firmei italiene constructoare de automobile «Fiat», a făcut recent public — în cadrul adunării generale a acționarilor companiei — «divorțul» de firma similară franceză «Citröen». Referindu-se la acordul de cooperare încheiat între cele două firme în octombrie 1968, Agnelli a declarat că «rezultatele de pînă acum n-au corespuns așteptărilor. În cursul apropiatelor luni vom decide de comun acord cu partenerul francez asupra perspectivelor operațiunii».

„skylab"—omul poate să lucreze în spațiu

Începută cu o întîrziere de 10 zile — datorită unor defecțiuni ivite la puțin timp după lansarea, la 14 mai, a stației spațiale «Skylab» — activitatea echipei de astronauți americani, programată să lucreze în «laboratorul ceresc» timp de 28 de zile a avut drept prim obiectiv depanarea avariilor suferite de laboratorul orbital. După ce acestea au fost remediate — nu fără emoții — încertitudinile privind «misiunea Skylab» au dispărut și echipajul, format din Charles Conrad, Joseph Kerwin și Paul Weitz, și-a început activitatea propriu-zisă, de ordin științific. Iar prima și poate cea mai importantă concluzie, exprimată de comandantul Charles Conrad de la bordul stației spațiale în prima teleconferință de presă a fost că «omul poate să lucreze în spațiu». Imaginile îi prezintă pe cei trei astronauți — membri ai «misiunii Skylab» (1), o schiță a cuplării în spațiu (2) între capsula «Apollo» — care i-a adus pe astronauți la laboratorul orbital — și acesta din urmă, precum și o telefotografie din cosmos, înfățișîndu-l pe Conrad, în compartimentul de legătură (3).

POEZIE ȘI (O ANUME) PROZĂ

LA SFÎNTU GHEORGHE

• Captura zilnică: cel puțin 10 000 kg de scrumbii • Berzele aduc și foc... • «După secole de întuneric, nu este drept să ni se înjumătățească lumina!» • «Delta este o minune, dar este inacceptabil ca în plinea cea de toate zilele să găsim mușțe» • A.C. Milan — Leeds în miniatură

A ajunge la locul faptelor unde să nu ai cu cine vorbi, înseamnă să te afli tu, reporter, în cea mai critică ipostază profesională care, chiar dacă nu te descurajează, te face să simți că proiectatul tău reportaj a debutat cu un handicap neprevăzut, cu stîngul adică.

Un Sfîntu Gheorghe aparent inert, învelit parcă în faldurile unei perdele fumurii — decupată, ai zice, din filmele englezești după Dickens — o perdea ce coboară dintr-un cer la fel de fumuriu care cerne apă peste apă, peste brațul Dunării ce se varsă în fața ochilor tăi în mare. Oameni, țipenie. Cîte o siluetă grăbită, pe care n-ai timp s-o strigi pentru că dispare. Într-o asemenea situație de neinvidiat, reporterul descoperă viața — unde credeți? — pe un panou de onoare! Fotografii cu bărci și pescari. Dedesubtul uneia, înfățișînd doi pescari într-o barcă, mă șochează o tăietură piezișă, evident foarte voluntară, cu creionul, peste recolta (3 147 kg) de pește a celor doi evidențiați. Deasupra, același creion a scris 3 450 kg. Glumă? Îndreptarea unei greșeli? Indisciplină? Abuz? Curiozitatea stîrnită este satisfăcută, peste vreo oră, de Ion Munteanu, contabilul secției Sfîntu Gheorghe a unității piscicole Sulina. *«A fost o ambiție de tineri căpoși, dar foarte vrednici. Cei doi fruntași, Cladiade Mircea și Cernamorit Niculae, n-au vrut să apară în fața comunei, în fața oamenilor care se perindă prin fața panoului ăsta, pe locul doi. Cu kilogramele inscrise la început, așa erau. Dar nu s-au lăsat. Au prins în ultimul moment al întrecerii, nici eu nu știu cînd, poate noaptea, o nouă cantitate de pește — cu care au trecut pe locul I — și și-au scris, nerăbdători, totalul pe panou.*

Urmează cîteva «cifre de contact» oferite de contabil reporterului.

— Deși pe luna aceasta avem în plan 160 000 kg de pește, pînă azi, și sîntem abia la jumătatea lunii, s-au prins deja 220 000 kg. Pescuim cel puțin 10 000 kg de scrumbii pe zi. Bătaia peștelui este nemaipomenită, așa că pescuitul durează din noapte pînă în noapte, zorii, ca și luna, găsindu-i pe oameni în bărci, pe apă.

— Acolo se află și acum, pe ploaia asta?

— Da, bineînțeles. Fiecare oră înseamnă pentru noi zeci de mii de lei.

De frica «reportajului de birou» alerg la Dunăre. Prind un echipaj — cuter plus un șir de bărci remorcate — care tocmai pleacă la lansarea setcilor în apă. Lansarea este o operațiune ritmică, liniștită, pe care pescarii o fac parcă ar oficia un ritual. Fără nici un efort de imaginație, ba chiar urmărindu-le foarte atent gesturile, am impresia că aruncarea setcii în apă seamănă izbitor cu binecunoscutul gest al semănătorului care aruncă sămînța pe ogoare. Mă întorc la un ponton în jurul căruia sînt ancorate cîteva bărci care și-au strîns setcile. Mă uit la un pescar bătrîn și bărbos ca un popă și număr: «10... 17... 20... 25... 30... 34... 38 de scrumbii». Bătrînul descîlcește cu mînă de maestru scrumbiile din ochiurile setcii și le aruncă în fundul bărcii ca pe niște pietre. Toate par moarte... Citindu-mi nedumerirea din privire, îmi explică: *«Scrumbiile vin tocmai din Marea Mediterană să-și depună icrele aici, la gurile Dunării. Înoată cu o viteză mare, de mașină, cu 40–45 de km la oră, și în clipa în care se lovesc de setcă mor — majoritatea — pe loc».*

Plec în cursă pe cuterul «Stridia». Oamenii își văd de treabă și știu să tacă nemaipomenit. Ca și alte atîtea munci, nici aceasta n-are nevoie de vorbe. Înainte de a-l părăsi, zăresc în cabina din pîntecele cuterului o carte de istorie (deschisă) de clasa a 8-a. *«Șeful (Dumitru Hristu) are deseară extemporal la istorie. E la seral și nu vrea să se facă de rîs învață și aici, printre scrumbii»* — îmi șoptește un om din echipaj.

Răzbit de foame, dau o fugă pînă în centrul comunei, unde am zărit un bufet. Surpriză. Apoi stupefacție...

— Ce aveți de mîncare?

— Nimic.

— Cum, n-aveți chiar nimic-nimic? Nici pîine măcar?

— Nici. Avem numai ce vedeți...

Și văd zeci de sticle de votcă și de rachiu...

— Și oamenii ce mănîncă?

— ??? (Mimică expresivă a feței.)

...Peste cîteva ceasuri mă aflu la școală, la ora de chimie a clasei a VII-a. Asist la un test de inteligență a elevilor. După ce le-a predat lecția «Sărurile acidului clorhidric și ale celui sulfuric», profesorul Nichita Timofei îi ascultă, pe loc, pe învățăcei să vadă ce-au reținut. Rezultatul este uimitor. Majoritatea au prins în întregime lecția din clasă.

O surpriză dintre cele mai plăcute mi-o prilejuiește cunoștința directoarei școlii, Pătrășchioiu Victoria, moldoveancă din Piatra Neamț, entuziasmată de munca sa, de deltă, de oamenii ei. Entuziasmul ei mi se pare sincer și profund tocmai pentru că nu este eminamente roz, ci știe să vadă — cu egală patimă — și umbrele din spatele luminilor.

— Dacă aș zbura, vreodată, deasupra deltei, cred că mi-aș recunoaște comuna după numărul cuiburilor de berze. Nu cred că mai există pe undeva atît de multe ca la noi. Pe lîngă faptul că este foarte îndrăgită, oamenii noștri spun că barza nu te iartă dacă îi strici cuibul. Îți aduce jar în cioc, ți-l pune pe acoperiș și-ți dă foc la casă! Delta este o minune care-ți umple inima, dar, fiind vorba de inimă, mi se pare, să știți, inadmisibil ca oamenii aceștia harnici, oameni pe care am ajuns să-i cunosc și să-i îndrăgesc, oamenii aceștia să mănînce pîine cu mușțe în ea.

— ???

— Vă mirați, desigur. Am să vă explic totul în cîteva cuvinte. Comunei noastre i s-a tăiat curentul electric de la 20 de ore de funcționare la numai 10. Avem electricitate doar de la orele 14 la orele 24. Pîinea se coace în pripă, după-amiaza și seara. Se coace prost și pe deasupra nu poate fi ferită de musculițe, care trec prin toate sitele de la geamuri și pătrund în aluat.

— Știți că la bufetul din comună n-am găsit nici măcar o asemenea pîine. De fapt, n-am găsit nimic, afară de votcă...

— Îmi închipui. Știți, în regiunile de uscat circulă părerea că pescarii beau foarte mult și n-au nevoie de nimic altceva decît de băutură. Păi dacă nu le oferi decît votcă, ce să facă oamenii ăștia? Revenind la treburile foarte serioase, la ce primesc și la ceea ce ar mai trebui să primească oamenii de aici — a căror muncă și noblețe sînt demne de toată admirația — am să vă amintesc cîteva cuvinte auzite într-o seară, la televizor, de la un am al cîmpului, i-am reținut și numele, unul Dindere, unul din acei bărbați cu gurd de aur, care spunea că grija pentru om nu trebuie să se oprească niciodată, oricîți pași s-or face pe această cale. Cîtă dreptate avea și are omul ăsta!

Variații pe tema reducerii curentului electric în comună. Interlocutor, același contabil Munteanu, de la secția piscicolă.

— A venit un director general de la Constanța și, din 20 de ore de funcționare, a tăiat și a lăsat doar 6! După secole de întuneric în care a fost ținută delta, nu vi se pare că o asemenea măsură era o nedreptate? Oare dacă la casa acestui director s-ar fi redus electricitatea la numai 6 ore, i-ar fi convenit?

— Ce-a zis comitetul județean de partid?

— Ne-a mărit durata de funcționare de la 6 la 10 ore. Dar tot nu e de ajuns. Oamenii noștri muncesc, cîștigă bine, își cumpără alimente și li se strică mîncarea în frigidere. Și avem vreo 200 în comună!

...Mai este o oră, poate nici atît, pînă la apusul soarelui. Oamenii stau cuminți la casele lor, peste comună e o liniște adîncă, doar din spatele căminului cultural răzbește, înfundat, larmă de copii. Nu rezist ispitei și descind în plin «mare meci mare», anunțat, aveam să aflu, cu multe zile înainte pe zeci de garduri. E un fel de seminocturnă, plouă destul de zdravăn, dar jucătorii echipelor claselor a IV-a și a V-a nu se sinchisesc. Joacă înainte, așa cum i-au văzut nu demult pe Milan și pe Leeds, în finala de la Salonic. Arbitrul, profesorul de educație fizică, «trage» puțin cu a IV-a și meciul se termină la egalitate, 1–1.

Copiii ies zîmbitori de pe teren și plouă, plouă mereu, dar cum o să-i supere tocmai pe ei, fiii deltei, ploaia, apa?

Marius POPESCU

PE UN MAL FRUMOS

Orașul Cîmpulung, jud. Argeș, a fost, în luna mai, gazda festivalului-concurs de doine și balade denumit «Pe un mai frumos».
15 județe ale patriei noastre și-au trimis solii la această întrecere.
În fotografia realizată de fotoreporterul G. Andrei, Pitești, Maria Petca, reprezentantă a jud. Mureș, deținătoarea premiului II.

DORIM O PRIMĂVARĂ CU UMBRELE MICI

Primăvară capricioasă. Plouă ca vara, plouă ca toamna... pe-sortimente. Umbrelele însă — de un singur fel: lungi, incomode la purtat (mai ales după ce ploaia a stat). Oare nu se pot fabrica și de către industria noastră niște umbreluțe pliante, pe care să le ținem în genți, pe care să nu le mai uităm în tramvai, în cuiere, pe unde avem treabă ori pe tarabe la piață? E atît de greu?

POIANA ȚAPULUI, A CAPRELOR ȘI OILOR.

Parcul din centrul Poienii. Țapului este lăsat de multă vreme în paragină, devenind la un moment dat un loc de recreare pentru caprele și oile localnice.

MĂSURI MAI DRASTICE

Teatrul din Turda. Afiș: «Tovarășii abonați sînt rugați să vină la teatru».
E timpul să se treacă la măsuri și mai drastice.

SĂRU' MÎNA PENTRU SFATURI, PREFERĂM PANTOFI

La secția încălțăminte a magazinului piețean «Trivale», un afiș: **«Pantofii se probează numai cu ciorapi subțiri».** Și dacă vrem să-i purtăm cu ciorapi groși? Altul: **«Vă rugăm, rețineți. Încălțămintea din piele de lac este o încălțăminte fină, de valoare, care se utilizează de ocazie, în împrejurări deosebite și nicidecum pentru uzura zilnică».** Sărumîna pentru sfaturi. Am fi preferat pantofi — fie chiar și de lac — dar cît de cît mai arătoși.

NOI MĂRTURII DE CONTINUITATE

La Mediaș s-au descoperit recent numeroase vestigii arheologice din epoca timpurie a fierului și din perioada romană.
Fibulele, resturile ceramice, monedele atestă încă o dată, convingător, continuitatea populației daco-romane și în acest perimetru transilvan.

Luni s-a întors în patrie, venind de la Toronto, marea noastră cîntăreață de jazz Aura Urziceanu. După o ședere de trei săptămîni în mijlocul familiei, Aura va pleca în Statele Unite ale Americii unde este invitată să participe la tradiționalul «Newport Jazz Festival».

TOAMNĂ FOTOGRAFICĂ

În sfîrșit, cu o întîrziere nejustificată, de care nu e vinovată Asociația artiștilor fotografi, putem anunța că Salonul internațional de artă fotografică se va deschide la sfîrșitul lunii octombrie. Nădăjduim că la actuala ediție se va face o selecție mult mai exigentă, eliminîndu-se șabloanele, tendințele formalist-tehniciste și, mai ales, fotografiile lipsite de idei.

PRECIZIE DE UNU LA UN MILION!

Atît de mare este precizia la care au ajuns specialiștii Uzinei «Balanța» din Sibiu la confecționarea cîntarelor speciale destinate operațiunilor de etalonare a greutăților în laboratoarele de metrologie. Dar nu numai precizia îi caracterizează pe cei de la «Balanța», ci și hărnicia. De la începutul acestui cincinal ei au livrat economiei naționale — printre altele — aproximativ 100 000 aparate de cîntărit și peste 700 000 aparate de bord pentru autovehicule.

M.M.[3]

Eveniment teatral: un actor român în triplu rol. Numele său — Marin Moraru. Titlul piesei: «Trei gemeni venețieni». Regia — D. Esrig. Transmitem această știre cu deosebită emoție, invitînd pe iubitorii teatrului — și nu numai pe ei — la noua premieră a Teatrului Național bucureștean. Un spectacol Esrig cu un actor de talia lui Moraru și mai ales în triplu rol nu poate fi decît un regal.

PRIMUL TREN ELECTRIC LA ADJUD

Importante lucrări de modernizare, sistematizare și centralizare electrodinamică sînt în curs în gara Adjud — centru feroviar ce face legătura între Transilvania și Moldova și între Transilvania și litoral. Se află, astfel, printre altele, în construcție trei noi linii de triaj. Dar principalul obiectiv al lucrătorilor din acest nod feroviar îl constituie faptul că pînă cel mai tîrziu la 30 iunie să poată pleca de aici primul tren remorcat de o locomotivă electrică.

O URIAȘĂ PĂDURE ÎN BUCUREȘTI

Un specialist menționa într-un studiu că un exemplar de iederă dezvoltă o suprafață verde echivalentă cu cea a unui stejar matur. Drapate în verdele iederei, zidurile vechi, cenușii, murdare, coșcovite și nu arareori zidurile mai recentelor construcții, cu un aspect dezolant, ar căpăta un plus de sănătate și utilitate și ar da un spor de farmec și poezie Capitalei (ca și altor orașe). 15 000-20 000 asemenea plante ar fi o adevărată pădure. În plin oraș modern, cu toate binefacerile ei.

11 NOI HOTELURI

În afară de complexul Caraiman (Mamaia) notăm existența, deosebit de elegantă, a noului complex din Mangalia, denumit Cap Aurora. Acesta amintește prin arhitectura sa modernă marile complexe turistice internaționale (de la Miami Beach, de exemplu) și cuprinde 8 hoteluri cu restaurantele respective. Capacitatea sa este de 2 065 de locuri.

FLORILE NEPĂSĂRII

Tufe de trandafiri în pragul casei în care «a trăit, a lucrat, a suferit, și a murit neînțeles pictorul Ștefan Luchian». Da, dar și alte «flori», cele ale intemperiilor și vremii, ca acuză neînțelegerea privindu-l pe acela care a îndrăznit să se prezinte posterității într-un autoportret intitulat «Zugravul».

PÎINE PENTRU SPART CAPUL?

La magazinul «Big» din cartierul Titan zadarnic dorești pîine proaspătă. «Deși s-a convenit cu direcția Întreprinderii de panificație Titan, declară Petre Ionescu, directorul magazinului, să fim aprovizionați cu pîine proaspătă și în mai multe tranșe pe zi, acest lucru nu se respectă. Fabrica ne trimite însă mai mult de 70% din cantitatea zilnică de pîine dimineața la ora 6. Pe lîngă faptul că vine tare, pîinea are timp să se mai întărească și la noi pînă seara».

Primim marfă! Sau diviziunea muncii. Instantaneu obișnuit în Hala Matache.

ȘTIRE

În tramvaiul 12, taxatoarea cu numărul 19 755 (Manea Adela) a dat din propria-i mîncare unui băiețel. I-a dat o chiflă și un crenvurșt. Băiețelul a mîncat și, la coborîre, mama l-a întrebat: :
— Cum îi spui tu' tanti?
Dar el nu i-a spus în nici un fel. Poate va reveni cînd va mai crește.

MICROUNDĂ VERDE

Acuși-acuși — mulțumită unui automat făcut în întregime de tehnicieni de-ai noștri — Drumul Taberei va beneficia de o microundă verde. Era cazul, pentru că intersecțiile străzilor acestui cartier au cunoscut orice, numai agenți de circulație nu.

SĂ VINĂ HITCHCOCK

Ne aducem aminte cu toții de strania atmosferă din filmul lui Hitchcock, în care păsările năvălesc pe capul oamenilor. Maestrul n-a mai reluat această temă din lipsă de păsări probabil. Dacă totuși îl mai pasionează, poate găsi în satul Șerbănești, comuna Zvoriștea, județul Suceava, o colonie de mii de ciori care au vămuit tarlalele localnicilor de două ori, fiind nevoie de un al treilea semănat.

«CU ȘAMPON, DAR PE... BALCON!»

De cîteva bune — de cîteva admirabile luni de zile! — cetățenii frumosului cartier Floreasca duc lipsă crîncenă, în anumite ore, de apă: chestiunea afectează mai cu seamă fericiții locatari domiciliați de la cel de-al doilea nivel în sus. Acum, faptul că s-au construit o mulțime de locuințe proprietate personală n-ar deranja pe nimeni; treaba este însă aceea de a se rezolva și necesitatea de apă în plus. Că altfel, vorba aia: «Mi-am dat pe cap cu șampon, și am ieșit în balcon, așteptînd ploaia piocon, să mă spele d'ăl șampon! ...Da' pe cap, mi-a curs gudron».

PARADA ANONIMILOR

La premiera noului film românesc «Ultimul cartuș» (regia — Sergiu Nicolaescu, scenariul — Titus Popovici și Petre Sălcudeanu) parada vedetelor a fost înlocuită cu parada anonimilor din spatele aparatului de filmat. Nu actorii au fost cei care au urcat pe scenă, ci acele personaje pe care publicul nu prea le-a văzut la față pînă acum, dar care duc în spate atîta greu: autorul montajului — Dragoș Vitkowski, al coloanei sonore — Al. Salamanian, al decorurilor — Marcel Bogoș, electricianul șef — Robert Fleisher, secundul filmului — Adrian Dumitrescu.

Colaboratorii «Scînteii» în știri:
D. Birlădeanu; I. Cioară; N. Cristache; E. Ghera; M. Hateo; E. Iarovici; N. Ionescu; T. Michinici; M. Mihăilescu; I. Moldoveanu; M. Nedelea; A. Păsărin; H. Pătrașcu; I. Pătrașcu; R. Pop; I. Predoșanu; G. Stanca; E. Socoleanu; D. Ștefan și R. Vîrvici.

la Bacău, poezia regină pentru trei zile

La Bacău, timp de trei zile, atmosfera a fost saturată de poezie; și nu-mi dau seama ce altceva ar putea înnobila mai tare aerul pe care-l respiră un oraș, și ce ar putea înălța mai puternic existența sa spirituală, decît poezia. Urcată, de astă dată, pe scenă, într-o «Gală a recitalurilor dramatice» — deci căpătînd și obligații scenice — și aflată la a doua sa ediție (pentru că băcăuanii nu se potolesc și nu-și astîmpără ușor setea de cultură, și dacă nu au, într-un an festivalul Bacovia, au Zilele Călinesciene sau Festivalul Stănicului sau altceva, dar de obicei le au pe toate). Deci: invitați — actori din toate teatrele țării. Anunțați pe program — 34, prezenți pe scenă — vreo 20. Diferență greu de suportat, acuzînd certe deficiențe organizatorice, și ale participanților și ale gazdelor, dar îndurerînd mai ales prin lipsa în gală a unei poezii de substanță fierbinte, de gîndire tulburătoare, de simțire patriotică, poezia unui Blaga sau Arghezi, Jebeleanu, Radu Stanca, Marin Sorescu și alții, și alții... Lipsindu-ne totodată și de prezența unor actori — deci și a unor teatre de prestigiu, și lăsînd să plutească în aer niște nedumeriri și niște regrete greu de potolit: teatrele naționale reprezentate sărac, dacă nu de-a dreptul dezolant; teatrele bucureștene strălucind prin absență (și dacă nu ar fi fost apariția absolut copleșitoare — dar din ultimul ceas! — a maestrului Emil Botta și recitalul exploziv, plin de culoare, vervă și farmec al Tamarei Buciuceanu, ar fi fost imposibil de salvat onoarea scenei bucureștene); teatrele din țară — unele din ele! — trimițîndu-și actori prea puțin reprezentativi etc. Surprizele neplăcute au fost inevitabile: repertorii alese la întîmplare, nerimînd deloc între ele, avînd durate supărător de diferențiate (o jumătate de «Mioriță» alăturată unei întregi piese «Melodie varșoviană», un lung «Jurnal al unui nebun», alături de o «Scrisoare eminesciană» etc.), suprapunerea opțiunilor poetice etc., etc. În general, gala s-ar fi cuvenit să fie o manifestare mai puțin închisă, mai puțin de specialitate și să ajungă (cum fusese dealtfel prevăzut în program) în cluburile fabricilor, în școli, direct printre cei cărora li se cuvine a fi dăruită poezia. Dar să nu fim circotași, să nu ne uităm doar la petele din soare și să spunem că, pînă la urmă, cea care a lesne triumfătoare din competiție a fost totuși poezia — poezia vibrantă, stimulatoare de energii spirituale și de impulsuri combative, poezie care invită la meditație (chiar și la tandre nostalgii, cum s-a reușit — uluitoare și desartă performanță! — cu poezia de plumb și violeturi crepusculare a lui Bacovia cîntată (!) pe gură și chitară, sau povestită șfătos și duios, la fitilul lămpii cu gaz!). Deci, a triumfat poezia eminesciană, și cea barbiană, și poezia lui Botta spusă de însuși marele Botta, recitată cu durere, smulsă dinlăuntru cu fîșii de suflet cu tot și dată nouă, ofrandă a unui spirit torturat de poezie și de trăirile ei. Fără îndoială că acesta a fost marele moment al manifestării, momentul ei de culme, și că a meritat să fie răsplătit cu Premiul Galei (deși în chiar clipa apariției maestrului, toți ceilalți, tineri participanți, riscau să fie spulberați, ceea ce s-a și întîmplat, dealtfel, și poate de aceea se cuvenea ca maestrul să fie prezentat în afară și deasupra competiției). Dacă Emil Botta ne-a pus față în față cu chinurile poeziei, Tamara Buciuceanu ne-a adus — într-o altă înțelegere a nevoii de artă — bucuria exuberantă, euforia, clocotul vital al monologului și cupletului scenic, și ei i-a datorat gala clipele ei cele mai savuroase și reconfortante, și succesul ei de mare popularitate. Revelația galei, momentul ei de poezie luminoasă, ingenuă, transpusă cu o modernitate a plasticii și a mișcării scenice, cu o sensibilitate și o inteligență pline de farmec, a constituit-o recitalul «Hai la nouri de vînzare», realizat de actrițele din Constanța — Agatha Nicolau și Ana Mirena, care au înțeles cel mai bine, cred, ce poate da poezia scenei, și invers. Au mai fost, pînă la cifra de 20 — și alții, notabili ori nu, bine intenționați cu toții, interesanți mai puțin, teatrul gazdă retrăgîndu-se dintr-o modestie excesivă (sau din capriciu, sau din răsfăț, sau din nepregătirea actorilor săi?) din competiție.

A mai fost și un colocviu, scurt și necuprinzător, al criticilor dramatici, în care s-a ajuns la un admirabil punct de vedere comun asupra ceea ce va trebui să se discute anul viitor. Și, ca să terminăm frumos, cu începutul, un emoționant preludiu-epilog: înmînarea premiului obținut anul trecut de trubadurul Tudor Gheorghe. Mai bine mai tîrziu...

Sanda FAUR

„ilustrată-document"

Cartofilia, pasiunea de a colecționa, selecționa și studia ilustratele poștale, s-a ivit aproape concomitent cu apariția, în iunie anului 1870, a primelor cărți poștale ilustrate. La noi în țară, această pasiune a apărut ceva mai tîrziu, întrucît însuși obiectul respectivei pasiuni («vederile», cum îl se mai spune) a început să circule abia prin 1896.

Primele vederi reproduceau peisaje urbane, apoi imagini legate de anumite evenimente sau personalități. Din micile cartoane cu reproduceri alb-negru sau color «vorbeau» vizual diferite aspecte de la sfîrșitul secolului trecut sau începutul acestuia, astfel încît aceste cărți poștale ilustrate — recuperate prin rîvna unor pasionați colecționari — au început să devină obiect de studiu.

Așa au apărut ilustratele-document.

Ca urmare a acestei tendințe, în anul 1972 s-a deschis expoziția «Orașul român văzut în ilustrate», prima expoziție tematică cu ilustrate-document de acest fel din țara noastră. Această expoziție a fost urmată în acest an de o alta, de o și mai mare amploare, «Vechiul București în cărți poștale ilustrate», deschisă de către Muzeul de istorie a Municipiului București, în luna aprilie.

Nu putem decît să salutăm inițiativa revistei «Flacăra» care, venind în întîmpinarea acestei tendințe, își pune la dispoziție spațiul pentru a publica periodic o serie de ilustrate-document. Un frumos act de restituire a unor valori, care altfel pot fi expuse unei eventuale pierderi iremediabile.

Ing. Silviu DRAGOMIR

turnul colței

Text și ilustrată din colecția ing. Silviu Dragomir.

Situat în fața palatului lui Vodă Șuțu (azi Muzeul de istorie a Municipiului București) și împodobind intrarea spitalului și bisericii Colței — servind și drept foișor de foc — TURNUL COLȚEI era cea mai înaltă construcție din Bucureștiul de pînă la 1888 (an în care celebrul turn a fost demolat pentru a face loc Bulevardului 1848).

Una dintre primele vederi ale orașului București a apărut la 1896 prin imprimarea unui vechi clișeu al turnului Colței, deși la apariția cărților poștale ilustrate această impozantă clădire nu mai exista, aceasta indicînd că edificiul fusese unul dintre monumentele cele mai reprezentative ale orașului nostru.

Vă prezentăm o ilustrată-document care, deși în circulație în anul 1899, a fost tipărită cîțiva ani mai înainte, de către editura Schneider din Viena.

SALUTĂRI DIN BUCUREȘCI.

cuvinte încrucișate

despre natură

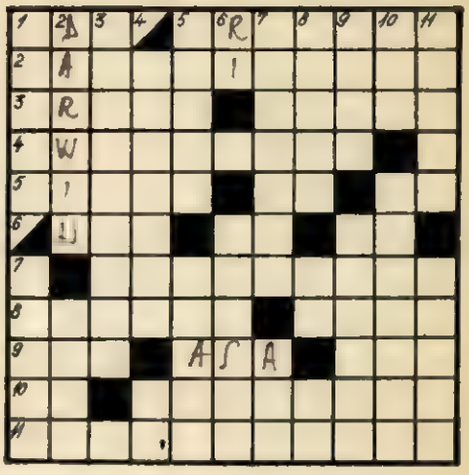

ORIZONTAL: 1) Se inspiră din natură — Schimbarea la față sau arta «naturaleții» pe scenă. 2) Natura ca izvor al vieții (masc.). 3) Uniformă Naturală sută la sută. 4) Mare artist spaniol care în «Meninele» redă dubla natură a lucrurilor, calificarea și poziția lor în spațiu (Jean Cassou). 5) Învîrtita de la Băneasa — Parte! Eterna enigmă. 6) Literă bulgărească — Cățelul pămîntului — Cușme! 7) Mare gînditor al antichității, care în opera sa «Politica» definește omul ca fiind «prin natura sa o ființă sociabilă». 8) Naturale — Simbol al naturii poetice. 9) Clipe din istoria naturii — În acest mod — Introducere... în fonetică! 10) Liniște! — Bobîrnacul inițial (fig.). 11) Fire, natură umană.

VERTICAL: 1) E cu totul și cu totul real — Natural, fără dedesubturi. 2) Ilustru filozof german care a revoluționat gîndirea modernă, autor al lucrării «Dialectica naturii» — Realitatea ilustrată... estetic (pl.). 3) Natura în obiectivitatea sa. 4) Desfătare (pl.) — Vitamină. 5) Pastă picturală folosită de regulă diluată (pl.) — Încuietori. 6) Un rîu... pînă spre vărsare! — Membru al instanței, garanție reală a naturii democratice, socialiste a justiției noastre noi. 7) Un rol interpretat cu deosebită naturalețe — A iubi (înv.). 8) Supranatural (fig.) — Ceramică populară Un adevărat monument al naturii. 9) Poluant în domeniul legalității — Cunoscute. 10) Ceremonial — Poet nord-american, autor al maximei: «Cu cîtă iscusință ascunde natura ridurile imemorabilei sale antichități sub trandafiri, violete și roua dimineții!» 11) Patrie a unei celebre Școli cinice, al cărei filozofi (printre care îl aflăm și pe faimosul Diogene) erau adepții principiului «Lucrurile naturale nu sînt rușinoase» Personaj prin care bătrînul Will spune la un moment dat: «Crescînd, natura nu sporește numai/ În mușchi și trup; o dată cu acest hram/ Se-avîntă și slujirea-ascunsă-a minții/ Și sufletului» («Hamlet»).

Toma MICHINICI

Dicționar: STE.

Dezlegarea jocului «ESTIVALĂ» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) SPIC — MUSSET. 2) HOGAS — NOURI. 3) AMON — COȘBUC. 4) K — ROBI — IADA. 5) EC — TERME — II. 6) SAHARA — RATA. 7) PLAJA — PAL — L. 8) EOL — REA — ATA. 9) ARAPI — TASA. 10) RITA — PUSKIN. 11) EI — GIRLEANU.

ghicitul în cafea

—Unul dintre stră-stră-stră-stră-stră-strănepoții tăi va ajunge OM

O MARCĂ ÎNCONJOARĂ GLOBUL

C.I.L. IAȘI

Mobile care satisfac cele mai variate și exigente gusturi:

— mobilă modernă

— mobilă de epocă în diverse stiluri: «Louis XV», flamand, normand, Chippendale, rococo

— scaune de diverse tipuri și culori

- **FINISAJ IREPROȘABIL**
- **MULTIFUNCȚIONALITATE**
- **DEMONTABILE, UȘOR DE TRANSPORTAT ȘI MONTAT ÎN APARTAMENTUL DUMNEAVOASTRĂ**
- **ADAPTABILITATE PENTRU ORICE SPAȚIU**

Numai devenind posesorii uneia din aceste garnituri vă puteți convinge de atributele mobilei etichetate:

COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI-IAȘI

Str. Bucium nr.34,tel. 1 63 34, telex 022227

JOCUL CONDAMNAȚILOR

VIAȚA DIN «FILM» ȘI FILMUL VIEȚII

Mi s-a spus că patru dintre cei cinci locatari ai unei celule, nr. 5, au cerut să-i primesc «la raport». Erau un contabil condamnat la șapte ani pentru delapidare, un felcer condamnat pentru o întrerupere clandestină de sarcină și doi ispășind o pedeapsă pentru furt de pe cîmp. Motivul pentru care au cerut să-i ascult m-a surprins: era vorba despre cel de-al cincilea «coleg» de dormidor, un tînăr de douăzeci de ani.

— Cu ce vă deranjează prezența lui? — i-am întrebat. E chiar atît de fioros?

A răspuns contabilul în numele lor:

— E ucigaș. A vărsat sînge cu cuțitul. Noi, oricum, nu sîntem de aceeași categorie cu el.

Comandantul a intervenit în discuție

— Unde vreți să-l bag? Doar știți bine că e «viețaș» și că va fi transferat la altă închisoare!

Cei patru stăteau în poziție de drepți, neînduplecați, așteptînd hotărîrea mea.

— Aduceți-l pe tînăr! — am spus, mai mult ca să am timp să mă gîndesc cum trebuie să procedez.

Un milițian a introdus în cameră un băiat frumos care mă privea cu teamă, luînd poziție de drepți cu șapca în mînă. Între timp, comandantul penitenciarului mi-a împins pe birou dosarul lui. Nu a fost nevoie să-l răsfoiesc fiindcă îl recunoscusem pe deținut. Era Sinka I. din Turia. La o bețe l-a contrazis pe cel care urma să fie cumnatul lui, a scos cuțitul și l-a rănit. Și, ca și cum aceasta nu ar fi fost de ajuns, s-a luat și după fratele vitorului cumnat, fugărindu-l în tot satul și lovindu-l mortal în spate cu cuțitul.

— Ce faci în dormitor că nu te pot suporta ceilalți?

— Nimic.

— Nu cred. Oamenii aceștia trebuie să aibă un motiv, din moment ce toți patru îmi cer să te schimb din celulă.

Îl podideau lacrimile.

— Știți, ei au un joc... Un joc pe care eu nu-l pot juca, căci sînt comdamnat pe viață. Îmi vine să urlu și să mă bat cu capul de pereți cînd joacă...

I-am făcut semn milițianului să-l ducă afară. M-am adresat celor patru.

— Se pare că am aflat un lucru interesant. În ce constă jocul pe care «viețașul» nu-l poate juca?

— ...

— E ceva ce nu trebuie să aflu? M-ați făcut curios...

— Domnule procuror, a început contabilul. Noi trăim aici numărînd zilele pînă la ieșire. De aici se trage jocul nostru.

A tăcut o clipă, dar, găsind în privirile celorlalți încuviințarea, a continuat:

— În fiecare seară, cu rîndul, cîte unul dintre noi povestește ce va face după ce va fi eliberat.

— Interesant. Al cui e rîndul în această seară?

— Al meu — a precizat contabilul.

— Iar noi — a intervenit felcerul — îl ajutăm să «trăiască» totul, facem un fel de figurație.

— Adică interpretați diverse roluri?

— Nu chiar... dar cam așa ceva.

— E prea mult dacă vă cer să-mi arătați mai detaliat acest joc?

— Nu e lucru mare — a spus contabilul. Încep cu scrisorile... Le citesc cu voce tare, apoi povestesc ce voi face. Mai întîi, cu banii ce mi se cuvin pentru muncă o să cumpăr cadouri pentru nevastă, pentru fetiță. Eu tot fetiță îi spun, deși acum e profesoară, căsătorită cu un inginer și de cîteva zile are și un copilaș. Vedeți, cînd încep să le explic ce voi face în primele zile, între noi se ivesc divergențe. Cum se va purta, de pildă, inginerul, ginerele meu, pe care nici nu l-am văzut?

A intervenit felcerul.

— Eu trebuie să «fac», adică să joc pe ginerele. Nu-i convine că mă port cam distant, cam rece. Spuneți și dumneavoastră! Va fi foarte fericit ginerele acela că are un socru pușcăriaș?! Să fim serioși! Și apoi contabilul visează că în prima seară vor veni la el la televizor toți vecinii, ca altădată. Să-i «felicite», nu?!

— În fine, dacă sînt divergențe, să trecem peste comportarea ginerelui și a vecinilor. Mai departe?

— Mai departe deci. Fie că vecinii vor considera că eu am un «semn» pe frunte — așa cum susțin ei — fie că vor veni cu toții să mă vadă — așa cum cred eu — prima seară în familie va fi frumoasă. Apoi, dimineața mă voi duce la fostul meu director, pentru post.

Felcerul era din nou în divergență:

— La Brațele de muncă. Acolo e locul pentru un fost pușcăriaș. Pe ei îi obligă legea să-ți dea un post.

— La director o să mă duc... Știu eu pentru ce.

Unul din cei doi hoți a zîmbit:

— O fi știind el cu ce-l are la mînă.

Contabilul a continuat precipitat, poate ca să nu-i cer amănunte în legătură cu directorul.

— Mă voi duce după aceea la un prieten al meu. O să facem un chef grozav! El îmi ajută familia acum, cît sînt închis. Nu o face el chiar numai de dragul ochilor mei.

— De ce nu-i spui adevărul domnului procuror? — a intervenit felcerul. N-o să-ți facă nimic dacă îi spui că ai luat toată vina asupra dumitale, ca el să rămînă liber și să-ți poată ajuta familia.

— Poate că e mai bine ca în legătură cu asta să nu-mi dea amănunte — am spus. Dealtfel, m-am lămurit cu jocul dumneavoastră. Înțeleg de ce tînărul criminal vă deranjează. Vina lui, drama lui, dacă vreți, este că a ucis la bețe, cu mintea întunecată ucigîndu-și și propria viață. Nu mai are ce spera. Voi dispune să fie mutat. În ce vă privește, doar un regizor vă lipsește. Știu eu unul... Vă salut!

După cîteva luni, cînd mă întorceam acasă la oră tîrzie, l-am văzut pe contabil așteptîndu-mă în fața intrării.

— Pe dumneavoastră vă așteptam.

— V-ați eliberat deja? A! Uitasem, decretul de grațiere și amnistie. E ceva grav? Intrați.

Am continuat discuția în camera mea.

— Am îndrăznit să vin la dumneavoastră fiindcă în penitenciar v-am povestit ce am de gînd să fac după eliberare și m-ați ascultat.

— Și «filmul» pe care îl derulai acolo nu se mai potrivește cu realitatea?

— Cam așa. Cu ce să încep? Cu «fericirea» primei seri petrecute în familie? Fără televizor, fiindcă l-a vîndut nevasta. Dar nu televizorul contează, ci purtarea ei. Parcă nu m-ar fi așteptat. Să vedeți însă mai departe.

— Dimineața, la director pentru post. Nu te-a încadrat, așa-i?

— A, nu! Directorul s-a purtat mai frumos decît îl «jucam» în penitenciar. De mîine o să lucrez. Necazul e cu fata...

— Ginerele e distant?

— Care ginere? M-a mințit în toate scrisorile. Nu e căsătorită.

— Dar copilul? Există?

— Există. Plînge toată noaptea. Numai că tatăl copilului, un ingineraș sclifosit, nu prea vrea să știe de el. M-am gîndit să stau de vorbă cu el, dar mi-e teamă să nu mă repeadă făcîndu-mă «pușcăriaș». Poate avea dreptate felcerul cînd spunea că noi ieșim cu un «semn» pe frunte.

— Nu încercați să faceți pe nimeni vinovat pentru perioada pe care ați petrecut-o în închisoare și pentru unele rezerve pe care le au oamenii față de dumneavoastră. Nu vă șade bine ca acuzator. Aveți o singură șansă: să dovediți prin comportare, concret, zi de zi, că «pata» de pe frunte a fost ștearsă.

— Nu despre asta doream să discutăm. Voiam să vă rog să mă ajutați pentru discuția cu inginerul acela. Am aici numărul lui de telefon.

— Adică, dacă înțeleg bine, îmi cereți să discut eu cu el?

Am ezitat cîteva minute, apoi am format numărul tînărului inginer. Mi-a fost aproape penibil să-i explic rațiunea telefonului meu. Dealtfel, interlocutorul meu m-a expediat destul de rapid:

— Vă dați seama că vă amestecați în treburi care nu vă privesc? Ce tot îmi dați zor cu copilul! Nimeni nu mă poate obliga să mă căsătoresc cu fata unui pușcăriaș și a unei mame care a devenit cunoscută în tot orașul pentru modul în care făcea bani!

— Dar mamei copilului dumneavoastră aveți ceva să-i reproșați? După cîte știu, ei i-ați promis căsătoria și nu părinților.

— Să fiu sincer, nu prea am ce să-i reproșez. În legătură cu promisiunea, nu este exact. Eu nu promit nimic femeilor, ele își fac iluzii. Le privește. Înțelegeți-mă o dată că nu mă pot compromite cu acest mariaj!

— Dar atunci cînd ai conceput copilul, profitînd de situația grea a fetei, nu crezi că te-ai compromis?

Convorbirea a luat sfîrșit.

Contabilul, care ascultase discuția, s-a ridicat greoi.

— Vă mulțumesc pentru că ați vrut să mă ajutați. Acum știu cine este tatăl nepotului meu.

— Poate fi chemat în judecată pentru stabilirea paternității și obligat să plătească întreținerea.

A răspuns aproape violent:

— Nu! Asta nu! Sau își va recunoaște el copilul, sau acest copil nu va ști niciodată cine este tatăl său.

Voiam să schimb subiectul discuției înainte de plecare.

— Cu cheful cum a fost? Cheful cu prietenul «obligat»?

— Rău, rău de tot! Vedeți plicul acesta? E plin cu sute. El mi le-a dat. Mi-a spus că atît îmi datorează pentru tot ce am făcut pentru el și că nu vrea să mă mai cunoască.

— Nu înțeleg...

— E o treabă foarte urîtă. Colegul îi dădea nevestei mele cinci sute de lei lunar, așa cum ne-am înțeles. Dar ea a fost obișnuită cu casă mare, cum o țineam eu. De aceea, ca să stoarcă cît mai mulți bani, s-a apucat să-l amenințe pe colegul meu că îl denunță. Atît de mult l-a chinuit încît acesta s-a dus singur la procuratură și a declarat totul, adică faptul că eu am luat asupra mea și partea lui de vină. A scăpat datorită legii de amnistie. Acum mi-a dat toți banii pe care ar fi trebuit să-i dea în rate lunare nevestei.

...L-am mai întîlnit pe contabil. În parc, cu nepoțelul. Mi-a spus că se descurcă bine la noul serviciu, o ajută pe fiica lui, și «uite așa trec zilele». Nu l-am întrebat despre soție. Simțeam că nu dorește această întrebare.

CIOBUL DE OGLINDĂ

Era ceva ce nu-mi plăcea în dosarul de «huliganism» întocmit după procedura de urgență și de aceea, înainte de a semna pentru trimiterea lui în fața instanței de judecată, m-am dus la penitenciar pentru a lua și eu un interogatoriu celor doi tineri: Ioan și Vasile (să rămînem la numele lor mici), de 16 și, respectiv, 18 ani.

Reciteam declarațiile martorilor. Primul relata că l-a văzut fugind din toaleta unui restaurant de lux, unde au spart o oglindă de perete, urmăriți de țipetele femeii de serviciu. Cel de-al doilea spunea că l-a văzut în stradă încercînd să scape de urmărirea femeii de serviciu, dar că au fost prinși de un milițian. În fine, declarația martorului principal, femeia de serviciu, care relata că cei doi tineri s-au privit îndelung în oglindă, au încercat să-și potrivească cravatele (se cam clătinau, fiind beți) și, la un moment dat, au început să izbească cu pumnul în oglindă pînă au spart-o. Răspunsurile lor la interogatoriul luat imediat după ce au fost duși la miliție erau monosilabice, recunoscînd faptele.

Cînd i-a introdus milițianul la mine, se uitau teribil de speriați. Cel mic plîngea și își tot ștergea nasul cu gestul cunoscut al puștilor de mahala, cel mare privea tot timpul spre pămînt.

Mi-a trebuit multă răbdare ca să înțeleg mai exact ce se întîmplase cu ei. Veniseră de doi ani la oraș și marea lor dorință era aceea de a ajunge cît mai repede în situația acelor tineri bine îmbrăcați care au succes la fete și își permit să ia uneori cina la restaurantele de lux. După ce au reușit să-și cumpere haine de sărbătoare, la prima chenzină «liberă» s-au dus la un restaurant.

Simbătă seara. Erau frumos îmbrăcați, curăței, numai că, fiind o seară de vîrf, cheinerul nu era prea fericit să aibă ocupată o masă la care se consumau doar două sticle cu bere și două porții de icre. Cînd a început să facă aluzii la consumație și la reținerea mesei, tinerii s-au simțit jigniți, au comandat mai multe feluri de băuturi ca să arate că sînt clienți serioși, dar de aici a început necazul. S-au îmbătat, s-au dus la toaletă unde, rezemîndu-se unul de altul, cu hainele cam șifonate, s-au privit în oglinda de perete. Poate așteptaseră cu nerăbdare această clipă cînd vor vedea imaginea lor în oglinda localului, imaginea a doi tineri «bine», și de aceea au fost atît de șocați cînd acolo au apărut doi puști amețiți și ușor ridicoli. Nu s-au putut suporta așa cum se vedeau. Nemulțumirea, furia împotriva propriei lor imagini a explodat în lovituri. Nu loveau oglinda, ci pe ei înșiși.

M-am întors spre ofițerul de miliție care i-a arestat în stradă, cînd femeia de serviciu striga după ei.

— Au opus vreo rezistență cînd i-ai arestat?

— Defel.

— Părerea dumitale?

— Dacă am avea numai huligani ca ăștia ce bine ar fi!

M-am întors spre «huliganii».

— Știți ce ați merita voi? O bătaie bună!

Cel mai mare a ridicat privirile spre mine înroșit, de parcă ar fi vrut să spună: «Ce bine ar fi să scăpăm cu o bătaie», în timp ce cel mic părea că se și pregătea să dea jos pantalonii...

— Uite ce e!, am continuat. Vă duceți la restaurant și vă cereți scuze de la femeia de serviciu. Bine? Apoi, mergeți la responsabil și plătiți oglinda pe care ați spart-o... Și altă dată, dacă nu vă place mutra pe care o aveți, puteți să spargeți liniștit cîte oglinzi vreți, în camera voastră, numai voi doi. Între oameni să vă purtați frumos! Eu și tovarășul ofițer de miliție o să ne interesăm în fiecare săptămînă de comportarea voastră. Dacă aflu ceva rău de voi... Gata! Ați înțeles?

Desigur, am mințit în ce privea supravegherea lor. Am restituit ofițerului de miliție dosarul cu rezoluția de clasare și am păstrat ciobul de oglindă atașat sub eticheta «corp delict». Pe cei doi tineri nu i-am mai întîlnit. Ceva mă face să cred că atunci cînd îi voi întîlni, o să mă bucure felul în care vor arăta.

Ciobul de oglindă îl păstrez. Este posibil oare să vină o zi cînd, privindu-mă în el, să-mi vină să-l sparg?

Emil POENARU

COPERTA NOASTRĂ: Prînz la Șimbra oilor în decorul fascinant al Maramureșului.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

41 505

PREȚUL REVISTEI 1 LEU

Prezentarea artistică: V. OLAC

FLACĂRA ALBUM

STEFANIA SANDRELLI—o actriță căreia i-a mers faima de a nu accepta decît roluri serioase.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 140 000 exemplare

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII-NR. 25 (941)-16 IUNIE

flacăra

«flacăra» la dispoziția dumneavoastră

ANUNȚĂM PE CITITORII NOȘTRI CĂ REVISTA «FLACĂRA», REDACTORII ȘI COLABORATORII EI NU PRIMESC SCRISORI ANONIME

DE LA CONSILIUL POPULAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI COMITETUL EXECUTIV

În legătură cu scrisoarea dumneavoastră nr. 34/1973 prin care ne-ați trimis numărul 11/1973 al revistei «Flacăra» în care s-au inserat la rubrica «Flacăra la dispoziția dumneavoastră» unele critici referitoare la activitatea unor sectoare conduse de Consiliul popular al municipiului București, vă comunicăm:

Consiliul popular al municipiului București consideră juste propunerile cuprinse în articolul «Vine primăvara, să declarăm război maidanelor».

Problema amenajării și întreținerii spațiilor verzi, care prin funcțiile lor creează un aspect estetic și un mediu de viață corespunzător, constituie o preocupare permanentă a Consiliului popular al municipiului București și a consiliilor populare ale sectoarelor.

În toate cvartalele de locuințe, mai ales în cele recent date în folosință, se amenajează, în armonie cu ansamblurile construite, spații verzi. La această acțiune un aport substanțial și-l aduc cetățenii, asociațiile de locatari, organizațiile de tineret etc.

În primăvara acestui an în cartierul Berceni (menționat în articol) s-au plantat 1 800 arbori foioși, 860 rășinoase, peste 10 000 arbuști decorativi și 1 000 liane și peste 300 000 flori.

Pentru suprafețele de teren aflate între unele blocuri încă nesistematizate, Consiliul popular al sectorului 5 organizează cu sprijinul locatarilor și al organizațiilor de tineret lucrări preliminare de nivelat, curățat, săpat etc., creindu-se peluze cu gazon și flori de sezon, urmînd ca definitivarea spațiului verde să se facă în toamna anului 1973 și primăvara anului 1974.

În același cartier se amenajează în acest an peste 30 terenuri de joacă.

Pentru a se proteja și conserva spațiile verzi existente, s-a dispus consiliilor populare de sector intensificarea controalelor la șantierele de construcții și aplicarea cu fermitate a Hotărîrii nr. 10/1971 a C.P.M.B. care cuprinde sancțiuni pentru cei vinovați de degradarea sub orice formă a spațiilor verzi.

În ce privește articolul «Sînt doar una din multele femei ale acestei epoci», în care tovarășa Maria Flucsă, director general al Centralei industriei bumbacului, a făcut unele aprecieri referitoare la activitatea cantinei-restaurant de la F.R.B. și a propus măsuri de organizare a desfacerii de preparate «Gospodina», servirea la locul de muncă și altele, le considerăm întemeiate.

Consiliul popular al municipiului București, prin organul său de specialitate, a analizat împreună cu comitetul de conducere al cantinei-restaurant modalitățile de aplicare a propunerilor făcute și a stabilit: dezvoltarea activității bufetului din incinta fabricii, înființat la începutul acestui an, confecționarea de cărucioare cu care să se asigure în secțiile fabricii servirea salariaților cu diferite preparate și băuturi răcoritoare, cărucioare ce sînt în curs de executare în atelierul propriu al fabricii.

Începînd cu 15 septembrie 1973, pe lîngă cantina-restaurant a F.R.B. urmează să funcționeze o secție «Gospodina» care va desface preparate și semipreparate culinare.

Deși delegatul Consiliului popular a căutat în repetate rînduri să obțină mai multe amănunte privind măsurile de organizare propuse de tovarășa Maria Flucsă, nu a reușit aceasta, avînd diverse sarcini în afara întreprinderii.

Propunerea cuprinsă în articolul «Un panteon autohton» nu poate fi aplicată în etapa actuală, datorită inexistenței unor fonduri de investiții necesare grupării și reproducerii diverselor case memoriale.

Este de reținut faptul că în cadrul lucrărilor de sistematizare a orașului, proiectanții să asigure pe cît posibil protejarea acestor case memoriale.

Vicepreședinte
Nicolae Stanciu

UN SFAT PENTRU S.E.

Sub titlul «Înțelegere» din nr. 22 al revistei, apărut în 26 mai 1973 — cititoarea S.E. din Constanța ne roagă pe noi, oamenii care o citesc, să-i dăm un sfat. Fiind eu însumi invalid, operat de neoplasm laringian, îi adresez această scrisoare. S.E. are vîrsta soției mele, cu care m-am căsătorit tot după operație. Nu a fost nevoie să fim amîndoi infirmi.

Aveți adresa și numele meu, dar vă rog să-mi acordați dreptul unei discreții firești, lesne de înțeles.

Și acum mă adresez cititoarei S.E., care în urma unei deziluzii dorește ca prin intermediul revistei să găsească o persoană «nu perfect validă», ci «una care a suferit ceva», socotind că «numai acești oameni te pot înțelege».

E adevărat, dar o căsnicie nu trebuie clădită pe două infirmități, căci acei înși care nu își imaginează că au ei înșiși 80% șanse ca prin accident sau boală să ajungă nefericiți, acele brute lipsite de sentiment nu vor scăpa prilejul să-și bată joc și să submineze treptat o asemenea căsnicie. Ce dorește S.E.? Un infirm? Nu aceasta este soluția. Dimpotrivă: un bărbat puternic, capabil să o apere și să o ajute, un am dintre cei înșelați de o soție nedemnă, rănit sufletește, dar capabil de duioșie, de delicatețe. Crede-mă, S.E., sînt mai infirm decît dumneata, dar am totuși acel partener de care noi avem atîta nevoie.

Îți doresc din toată inima o astfel de împlinire

I.G., Giurgiu

M-AM SPECIALIZAT ÎNTR-O MESERIE ȘI VREAU SĂ O PRACTIC

Vă scriu aceste rînduri pentru că nu mai știu ce să fac, sînt dezorientat.

De două luni bat drumurile în nădejdea că poate voi găsi o slujbă Degeaba. Peste tot mi se ridică din umeri și mi se spune NU! Și acum să vă spun și motivele.

Acum 2 luni am absolvit cu media 8,50 o școală tehnică în specialitatea normare-salarizare la Grupul școlar de construcții-București, str. Mihai Bravu 144, și am fost repartizat pe baza unui contract pe 5 ani la T.I.I.C.M.B., str. Pictor Verona 19. Pînă acum totul pare normal, dar de aici începe încurcătura:

T.I.I.C.M.B. nu mă primește (nu-și respectă contractul) sub motiv că nu au nevoie de noi și sînt sfătuit să-mi caut singur de lucru în altă parte. Am invocat existența contractului pe care îl aveam cu trustul, dar degeaba. Am mers la Ministerul Construcțiilor Industriale, la serviciul Învățămînt, dar nu am rezolvat nimic. M-au trimis înapoi la trust, spunîndu-mi că trustul este obligat de a-mi asigura post. Așa am umblat de la T.I.I.C.M.B. la M.C.I. și înapoi două săptămîni. Am încercat la diferite întreprinderi, dar tot degeaba.

Acum 2 luni nici nu aș fi conceput ca în societatea noastră socialistă, unde fiecare absolvent este o investiție a statului nostru, să fie pierdută cu atîta ușurință. Nu se poate concepe ca în țara noastră în care este nevoie de cadre specializate să nu avem loc tocmai noi, tinerii.

Eu în școală am fost pregătit, m-am specializat într-o meserie pe care nu o pot practica.

Ba chiar mi s-a spus să stau acasă la tata (T.I.I.C.M.B.). Aș dori să știu unde am ajunge dacă toți tații le-ar zice copiilor lor la fel.

De aceea v-am scris. Ce să fac? Unde să mă duc? Cui să mă mai adresez? Cît despre statul acasă la tata ce părere aveți?

Ovidiu Stana Marian
București, str. Obric nr. 10, sect. 6

POLUAREA SONORĂ ȘI TOXICĂ

Vă adresez prezenta în numele meu și al altor locatari din jur, semnalîndu-vă o situație care creează multe nemulțumiri.

Pe str. Popa Savu, Cooperativa Arta aplicată avea o secție mică în care se produceau lucrări de ceramică. Ulterior, în decursul anilor, secția s-a reprofilat, s-a tot mărit, devenind o fabricuță. Deci într-un loc al liniștii, la șosea, pe un teren pe care s-ar fi putut construi locuințe, a luat naștere o sursă nedorită de poluare sonoră și toxică. Aceasta pentru că, așa cum scrie pe firma ce s-a aplicat la poartă, aici s-a mai înființat o secție de prelucrări metale. Desigur, aceasta a dus la instalarea unor noi agregate și aparate, un cuptor etc. Dar ceea ce deranjează cel mai mult locuitorii din jur este un «mic» furnal sau așa ceva, care arde huruind puternic toată noaptea, deranjînd somnul locatarilor și împrăștind gaze și scîntei.

În plus, activitatea respectivă creează și poluarea sonoră datorată manevrelor autovehiculelor care intră și ies din curtea respectivă pe o poartă mică și în condiții grele de manevrare, strada fiind îngustă.

Fără îndoială, înțeleg și înțelegem că și cooperația meșteșugărească trebuie să își extindă activitatea în context cu dezvoltarea generală a economiei țării. De ce însă conducerea unei cooperative profită de un spațiu aflat într-o zonă de liniște (cuprinsă între str. Popa Savu și bulevardul Aviatorilor) pentru a dezvolta o fabricuță? Oare aceasta se datorește doar faptului că organele consiliului popular nu cunosc situația? Oricum, locul respectiv trebuie să devină din nou liniștit. Sînt destule spații pentru... fabricuțe...

Aurel Crișan
București
str. Popa Savu nr. 39, sector 1

ÎMPOTRIVA UNUI SENS AL «RURALISMULUI»

Arătînd cînd eroismul acestui popor la ceasul marilor încercări, cînd nepăsarea flagrantă a unora ce-ar trebui să știe că prezentul, ca și trecutul, este o carte de istorie pentru viitor, «Flacăra» martor ocular tinde să devină tot mai mult o tribună a înaltei responsabilități.

Nr. 22 al revistei aduce în discuție problema spinoasă a băncilor de pe peronul Gării de Nord. Eu însă vă scriu despre ceva care m-a intrigat în articolul Rodicăi Pop; este formularea folosită la un moment dat: «Mirosurile poluante degajate de diferite pachete rurale (!?!)»

Oricît de mult am încercat s-o înțeleg pe R.P., nu-i pot ierta însă acest lucru în numele bunei-cuviințe. De ce tocmai «rurale»?!? De ce să nu-i vedem și pe acești oameni ce poartă, poate, cu ei mirosul muntelui și al stînii, mirosul fînului cosit sau al grîului răscolit cu mîinile lor de gospodari ce-și văd împlinit un vis?

Poate că unii «pretențioși» ar dori ca acestor oameni să nu le mai dăm voie să intre în București (ne poluează Capitala, vezi Doamne!?!) sau să le facem o sală de așteptare aparte în Gara de Nord, iar cea de clasa a II-a să poarte parfumul laboratoarelor de cosmetică!!!

Să nu uităm că țăranul vine din lumea lui, o lume aparte, deasupra căreia s-au statornicit legile nescrise ale omeniei, respectului, bunei-cuviințe, o lume ce-și duce viața cinstit, curat, natural, fără prețiozități.

Regretabilă această afirmație a Rodicăi Pop. Iar regretabil este și faptul că ludm deseori țăranul ca termen de comparație pentru unele «ieșiri» nu tocmai politicoase ale unor «citadini»!

Oare uităm atît de repede că, în spațiul lui de liniște, țăranul a știut să-și descopere valențele, să creeze valori inestimabile, să fie purtătorul tradițiilor acestui neam crescut pe «guri de rai»? El ne-a adus pînă azi farmecul inegalabil al «Călușului», a creat tulburătoarea «Mioriță» și ne-a dat porțile maramureșene!

Poate tocmai aici trebuie căutat sufletul țăranului și adevărata lui valoare. Și nu numai aici, ci și în munca de zi cu zi, făcută cu mîndrie și credința că trebuie să smulgă pămîntului tot ce are mai bun, știut și neștiut! Și-n caracterul său integru, în omenia lui, mai presus de orice prejudecăți ale neinițiaților

Acesta este ȚĂRANUL român.

student Ilie Cloacă
București

SUVERAN PE BOXĂ

Sîntem un grup de salariați de la diferite unități din orașul Drăgănești-Olt, care în fiecare săptămînă trebuie să ne distrugem nervii, să pierdem timpul atît de prețios tuturor, pentru a sta la coadă la boxa de carne a Cooperativei de consum Drăgănești-Olt.

Că stăm la coadă n-ar fi nimic dacă am fi serviți civilizat, așa cum a cere comerțul nostru modern, azi, în 1973, dar situația este foarte supărătoare. Astfel:

Gestionarul Petrescu C-tin nu tranșează niciodată carnea, obligîndu-ne să luăm la prețul de 18 lei/kg niște slănină de porc sau oase

Felul în care deservește publicul cumpărător lasă mult de dorit, căci expresia sa preferată «dacă vă place luați, dacă nu alta nu este» ne-a cam plictisit.

Pe de altă parte, el fiind suveran pe această boxă are favoriții săi, pe care îi servește cu carne calitateo I la pachet, fără nici o jenă, sub privirile noastre.

În anul 1972 s-a mai făcut o sesizare la ziarul județean «Oltul», în urma căreia s-au deplasat la fața locului doi tovarăși care s-au mulțumit ca în urma constatării adevărului să scrie un mic foileton în care era puțin satirizată poziția acestui gestionar față de cumpărător; iată că timpul a trecut și nu ia nimeni nici o măsură.

Ne punem întrebarea cine îl susține pe acest gestionar în acest post unde face treabă după pofta lui, iar noi, supărați, sîntem obligați să cumpărăm cîte o găină de la particulari cu 60-80 lei.

Referitor la carnea de vită, noi i-am uitat gustul, deoarece cînd o primește o pune în frigider spunînd că este pentru cantine.

Vrem să știm adevărul și de ce nu se poate tranșa carnea ca să fie expusă vizibil fiecare bucată cu prețul său, ca în alte localități.

De asemeni, cerem verificarea înregistrărilor contabile pentru a vedea dacă este încărcat cu carne tranșată sau netranșată, deoarece el o taie pentru vînzare în fața consumatorilor.

Am dori de asemeni să se fixeze un alt program pentru aprovizionarea cantinelor, deoarece se pierde mult timp cu această operație în timpul orelor cînd așteptăm zeci de persoane la coadă.

Un grup de salariați pentru care semnează.

Constanța Popescu,
Maria Popescu,
Alexandra Bălănescu-
C.I.F. Drăgănești Olt
Maria Chica — B.A. Drăgănești Olt
Dinescu — Spitalul de copii
Florea Ghiță — Spitalul T.B.C.
Maria Bărbulescu — casnică

VEDERILE CU RUCĂRUL LIPSESC!

Cunosc bine Rucărul, ca un fiu ce-i aparțin și unde mi-am început și desfășurat o bună perioadă de profesorat. Ceea ce m-a îndemnat să vă scriu este lectura ciclului de articole semnate de domnul Hari Brauner sub genericul «Poluarea folclorului» — din «Flacăra» nr. 14 din 31.III.a.c. însoțit de o admirabila vedere-color de ansamblu.

Această vedere-color de ansamblu este una din cele mai bune din cîte am văzut pînă în prezent despre Rucăr și care reprezintă plenar această așezare românească, atît de ingenios armonizată cu frumusețile peisajului natural — un excelent exemplu al colaborării dintre om și natură.

Privind-o atent, nu poți să nu întrevezi cît de creator au folosit locuitorii acestor meleaguri natura cu bogățiile ei, în care se reflectă gustul pentru frumos și sentimentele native care alimentează în permanență idealul înspre mai bine, spre progres și civilizație. Patrimoniul folcloric foarte bogat și variat a fost și este bine conservat în tot ce întreprind rucărenii, dar insuficient cunoscut și valorificat. Una din căile de popularizare ar fi și prin intermediul vederilor-ilustrate. Poate că nu mă credeți dacă vă informez că tocmai despre locurile «minunate», vederile lipsesc.

S-au emis pînă acum puține vederi cu Rucărul, iar cele emise sînt parțiale, nesemnificative și uneori nici atît. Nu-i păcat?

Oare, organele de resort: Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor — Departamentul poștelor, Editura Meridiane etc. să nu găsească resursele necesare emiterii unor astfel de vederi similare celei amintite mai sus?

Penuria unor astfel de vederi color și semnificative despre Rucăr e resimțită de ani de zile de orice vizitator intern sau străin care poposește în Rucăr și ar dori să comunice și celor dragi, prin intermediul lor, simțămintele încercate de contactul lor cu aceste meleaguri rucărene. Poate că avizînd acest fenomen prin intermediul presei veți putea scoate din impas această dezamăgire încercată de noi toți.

Să sperăm că în viitor vom avea vederi mai bune și suficiente despre Rucăr.

Prof. Ion Olteanu-Botorog
str. 1 Mai 10
Cîmpina

TURIȘTI!

La dispoziția dumneavoastră:

Restaurantul «CASA DÎMBOVIȚEANĂ»

Restaurantul «CHINDIA»

Grădina de vară «AMANA» lîngă din Târgoviște

Restaurantul «CENTRAL» din Moreni

Restaurantul «FIENI»

Restaurantul «VULCAN» din Pucioasa

ÎN JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

săptămîna politică

DOUĂ ANIVERSĂRI

Aniversările sînt omagiul nostru respectuos pentru începuturi; și tot ele sînt izvoare pentru fiecare dintre noi, și pentru toți laolaltă, de aduceri aminte.

În ultimele șapte zile ne-au revenit în prim planul memoriei — unora direct, altora prin intermediul celor aflate din paginile istoriei și de la mai vîrstnici — două momente de seamă în istoria tradițiilor de luptă ale poporului nostru

*

Ne-am amintit cum în iunie '33, deci în urmă cu patruzeci de ani, Partidul Comunist Român a socotit necesară înființarea unui Comitet Național Antifascist care să opună voința națiunii și a comuniștilor ei, dictaturii fasciste înscăunate în unele țări ale Europei, precum și organizațiilor de tip fascist care, împotriva tradițiilor democratice și de independență ale poporului nostru, încercau să-și facă loc la noi în țară.

Ne-am amintit de cuvinte ale apelului de început ale comitetului: «Stringînd în jurul acțiunii antifasciste pe toți cei care lucrează cu brațul sau cu mintea la oraș și la sate, vom putea stăvili în România triumful unui curent care poartă în el germenul de distrugere a tot ce e izvor de muncă și gîndire»; și ne-am amintit de semnatarii lui: Iorgu Iordan, Petre Constantinescu-Iași, Ilie Cristea, Tudor Bugnariu, Barbu Lăzăreanu, Radu Cernătescu, Victor Gherasim, Cicerone Theodorescu, C. Motaș, Matei Socor, Ilie Stănescu, Al. Iliescu, Gh. Popa și alții.

Ne-am amintit că, tot în acel timp zbuciumat, a intrat în rîndul luptătorilor intens activi ai mișcării noastre comuniste, democratice și antifasciste, un tînăr doar de 15 ani care, în anii care au urmat, avea să intre în istorie și în sufletul unui întreg popor: Nicolae Ceaușescu.

Și, firește, ne-am amintit că lupta noastră antifascistă, începută declarat în iunie 1933, avea să fie — după ani de încordare și jertfe — triumfătoare.

*

Și tot în aceste zile care au premers lui 11 iunie, care au stat calendaristic în jurul lui, ne-am amintit de bătălia noastră, de-acum 25 de ani, pentru naționalizarea principalelor mijloace de producție industrială.

Ne-am amintit zeci și sute de episoade ale luptei muncitorilor, conduși de comuniști, pentru dublarea calității lor de producători, cu aceea de proprietari.

Ne-am amintit, cu tandrețe și mîndrie, de începutul sectorului socialist de stat în economie, dar și de pașii, deloc comozi, spre economia națională unitară și multilateral dezvoltată a României lui 1973.

Ne-am amintit de eforturi și de împliniri. Ne-am amintit pur și simplu de noi și de viața noastră de-a lungul acestui sfert de veac.

Ne-am mai făcut încă o dată bilanțul, ne-am mai judecat încă o dată, cu exigență comunistă, faptele și am ajuns la aceeași concluzie: pentru români și pentru țara noastră, viitorul nu poate fi decît frumos, prosper, liber.

*

Ne-am amintit de toate acestea și de nenumărate alte fapte ale acelor ani, însă dincolo de rememberul nostru omagial și sentimental, dincolo de festivitățile organizate ori spontane, am cinstit cele două aniversări printr-o îndîrjită muncă pașnică. Aceasta-i forma de eroism — obștesc și cotidian — cu care răspundem, azi, îndîrjirii și eroismului românesc de acum 25 de ani, de acum 40 de ani și dintotdeauna.

Nelu IONESCU

opinia unui alegător

ÎNTRE ALTE TRADIȚII...

Printre subiectele pe care alegătorul le abordează datorită contactului său nemijlocit cu viața — socială, dar și particulară — pentru că există și acest aspect al vieții, desfășurată pentru fiecare, pînă la urmă, în atîtea împrejurări într-un mod destul de particular —, printre astfel de subiecte așadar se înscrie și acela al *tradiției în domeniul restaurantelor*.

În fond, de ce să ne fie jenă să recunoaștem că există și o astfel de tradiție care ne onorează, după cum în aceeași măsură ne onorează, să zicem, tradiția butoaielor cu pește și cu măsline la ușa băcăniilor.

Dar să ne întoarcem la subiectul nostru de azi, dar și din fiecare zi, pentru că se știe foarte bine cîtă lume își face un subiect de discuție din «chestia restaurantelor». Și fiindcă veni vorba de tradiție, să-mi fie îngăduit să o evoc aici pe «coana Marița». Ei bine, cum zic, «coana Marița» ținea o circiumioară-restaurant la Horezu, vedeți dumneavoastră, la sfîrșitul pămîntului cam venea asta, acum 40 de ani, dar cum treceai pragul și suna clopoțelul de la intrare, cum te credeai cineva.

Adică vreau să spun că pomenita «coana Marița» făcea din 8-10 mese albe ca laptele, 8-10 locuri «pe lume», de bunăvoință, de bună dispoziție, de bunăcuviință, de bunăcredință față de cine-i trecea pragul. Ar fi vorba așadar de tradiția restaurantelor mici, cu flori pe masă, cu glasuri scăzute, cu sentimentul că nu te dai în stambă, în văzul lumii, mîncînd o biată friptură pe care numai un produs foarte pus la punct al științei moderne: laserul, ar putea să o taie. Ar fi vorba așadar de *tradiția casei* căreia să-i treci pragul, cu clopoțel sau fără, dar cu sentimentul liniștit și cu credința nezdruncinată că nu te va bruftului nimeni, că nu te vei umili tot zîmbindu-i unui chelner care cîștigă de trei ori cît tine, de pe urma ta bineînțeles, pentru ca să-și permită să te disprețuiască și care numai la tine nu se gîndește cînd strigă tare, la teighea: «Mai pune-mi și mie 15 fripturi de vacă și 26 de mici» — ca la o nuntă de pierde-vară.

Că nu s-a pierdut tradiția și că ea mai pîlpîie pe ici, pe colo, e și ăsta un adevăr și o realitate și mă gîndesc la *domnul Franz*, de la Capșa, care știe să dea bună-seara, care are timp să te întrebe dacă îți place sau nu-ți place ce ți-a adus, care te sfătuiește, care zice și «poftă bună» și care, ce să mai vorbim, face cinste «casei». Ar mai fi și ar mai fi și alte argumente în favoarea tradiției, ca să nu pomenesc, de pildă, decît de frații Chivu din Piața Amzei.

Nu despre ele țin eu să vorbesc în încheiere. Ci despre ideea de tradiție pe care am avea toate motivele să ne-o reamintim, să o reînviem, să o continuăm.

Între hangarul unui restaurant cu 600 de locuri și o rotiserie sau o circiumioară care să-ți lase impresia că se ocupă numai de tine, că meriți și tu, după cît muncești, să te simți omenit o oră, nu e greu să recunoaștem că ar fi cazul să alegem și dreptul la a ne respecta odihna și condiția de consumator-plătitor cu bani munciți.

— Asta e, n-avem altceva, mestecă și dumneata mai cu gura, n-oi fi vrînd să-ți mestec eu fleica. Și merge și fără ardei, n-avem. Altceva!? Nu e rece vinul? Ăsta e, deschid sticla sau n-o deschid? Să fii sănătos, altă pîine mai moale nu e, adu-ți de acasă dacă ai dinți slabi.

Ei bine, *tradiția acestei discuții absolut autentice nu o avem*. Ar fi bine să nu o inaugurăm. Dacă e să alegem, atunci... să alegem

Dinu SĂRARU

ce profețim, ce profesăm

„FRAȚI CĂUZAȘI"

O inspirată explicație apărută sub o fotografie chiar în aceste pagini, în care doi muncitori erau numiți metaforic «frați căuzași», mi-a reamintit nestinsa forță și frumusețe morală pe care o insuflă aceste două cuvinte atît de luminos imperechindu-se. Cu toate că arhivarii noștri de cuvinte adaugă indicativul «învechit» la definiția cuvîntului «căuzaș» din *Dicționarul limbii române literare contemporane*, nu poate să nu ne tulbure semnificația extrem de actuală a ceea ce noi am «traduce» prin «tovarăș într-un aceeași cauză».

Dincolo de sensul generic, cu o rezonanță solemnă, apelativul patrioților de la jumătatea veacului trecut, integrat contextului realităților noastre, poate deveni un adevărat etalon etic. Marea și comuna noastră cauză de fiecare zi — care în etapa actuală se numește *societatea socialistă multilateral dezvoltată* — înseamnă munca mea, a ta, a lui, a tuturor. Expresia *stă în puterea noastră*, destul de des folosită de secretarul general al partidului, subliniază tocmai răspunderea ce o purtăm cu toții pentru izbînda acestei cauze.

Cîți inși nu întîlnim însă care dincolo de salariu și semnătura într-o condică se simt prea puțin legați de colectivul și instituția în care lucrează. Sinecurismul condamnabil care se mai practică sau falsa devotare care ține numai atît cît respectivul chilipirgiu, printr-un concurs de împrejurări, obține cît mai multe avantaje pentru persoana sa, sînt mentalități nu numai opționte prin unghere dosnice ale colectivității, ci chiar și la vedere. Dacă însuși dominat de o asemenea mentalitate sibaritică, sau, cum s-ar spune, «trai neneaco, pe banii babacului», are posibilitatea legală — o reciclare, o detașare, tratarea unei afecțiuni etc. — ca timp de cîteva luni să-i meargă leafa, fii sigur că nu se va sinchisi (acesta e cuvîntul, nu pot căuta un altul mai elegant!) de instituția care-l hrănește, chiar dacă ar afla că i s-a mistuit sediul în flăcări! Din păcate, trebuie să spunem că, pe de altă parte, și factorii educativi din instituțiile noastre, uneori chiar din întreprinderi cu tradiție, fac prea puțin în ceea ce privește cultivarea devotamentului față de locul de muncă.

Denunțînd aceste moravuri sociale de închiitate a felului de a munci, cineva mi-ar reproșa poate faptul că ele nu au nimic comun cu frumoasa și entuziasta deviză pașoptistă. Or, tocmai aici cred că survine înțelegerea nouă, sensul plenar al comuniunii de cauză pe care o exprimă cuvintele «frați căuzași». Formularea ca atare poate fi conservată în patrimoniul de aur al istoriei limbii; seva ei perenă trebuie însă redată vieții, cu «prețuri noi», cum ar spune poetul.

A ne comporta cotidian la locul de muncă asemeni unor veritabili «frați căuzași», a ne lega să ne facem datoria, să ne batem pentru cauza comună — îndeplinirea exemplară, într-un spirit de abnegație a obligațiilor sociale care ne revin, a sarcinilor cincinalului în momentul de față — iată un prilej de a constata cît de înalt patriotice erau aspirațiile care îi uneau și i-au unit întotdeauna pe înaintemergătorii acestui popor.

Onorăm o tradiție, conferindu-i o nouă viață, trunchiului vechi dîndu-i nou altoi, cu și mai mari puteri de rodire. A fi «frați căuzași» azi, înseamnă a fi *buni tovarăși de muncă!*

Niculae STOIAN

Oare cîte autobuze trec zilnic prin această stație supraaglomerată din importantul și — în atîtea privințe! — lăudabilul oraș Galați?

CE AU FĂCUT, CE FAC, CE VOR FACE ÎN VIITOR CERCETĂTORII ȘTIINȚIFICI PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Interviu cu președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, profesor Ioan URSU

(Urmare din numărul trecut)

Deocamdată, o înțelepciune elementară ne îndeamnă la prudență. Dacă riscul unei poluări termice de mari proporții, provocată de pulberi și gaze, este încă greu de evaluat în termeni exacți, cunoaștem în schimb bine riscurile biologice ale impurificării fizice și chimice masive a atmosferei. Mari eforturi de cercetare științifică se cer a fi întreprinse imediat de toate țările, referitoare la reducerea acumulării în atmosferă a gazelor și particulelor în suspensie.

Inconvenientele care întîrzie realizarea acestui obiectiv constau în principal, pe de o parte, în faptul că omenirea este încă dominată de o tehnologie de producere a energiei termice prin intermediul combustibililor fosili, generatori de bioxid de carbon și de particule în suspensie, în special în cazul arderii de combustibili solizi, iar pe de altă parte, în faptul că cercetările tehnologice pentru realizarea unor noi surse de energie care să nu genereze poluarea mediului înconjurător sînt în fază incipientă.

Alte inconveniente care întîrzie reducerea acumulării în atmosferă de gaze și particule în suspensie se datoresc tehnologiilor industriale existente sau altor activități lipsite de calitatea de a menține nealterat echilibrul ecologic.

Acțiunea de diminuare a concentrației de bioxid de carbon și a altor gaze absorbante ale energiei purtate de radiațiile infraroșii, precum și acțiunea de reducere a emisiilor de particule în suspensie, trebuie să reprezinte un efort comun al tuturor țărilor lumii, asigurat printr-un mecanism internațional de cooperare în acest domeniu. Pe această linie, Organizației Națiunilor Unite îi revin sarcini deosebit de importante.

În contextul măsurilor generale privind protecția mediului înconjurător există și măsuri prioritare în domeniul științei și tehnologiei. V-am ruga să ne relatați cîteva dintre aceste măsuri.

În ansamblul de măsuri luate de partidul și statul nostru în domeniul protecției mediului înconjurător, știința și tehnologia ocupă un loc important.

Astfel, pe baza Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, împreună cu celelalte organe centrale interesate, a elaborat programe prioritare de cercetare științifică referitoare la prevenirea și combaterea poluării atmosferei, prevenirea și combaterea zgomotului și vibrațiilor, instalații de ventilare din industrie și valorificarea și protecția resurselor de apă.

Programele prioritare de cercetare privind mediul înconjurător reprezintă atît abordarea unor noi probleme referitoare la protecția și ameliorarea mediului înconjurător, cît și continuarea unor ample cercetări științifice efectuate în ultimii ani în domeniul industriei metalurgice, chimice, energetice, materialelor de construcții, alimentare, bunurilor de consum și mijloacelor de transport, pentru supravegherea, prevenirea și combaterea poluării mediului înconjurător. Cercetările științifice prevăzute în aceste programe sînt axate pe probleme de natură tehnică, economică, juridică, meteorologică, biologică și social-sanitară.

Astfel, principalele direcții de cercetare ale programului prioritar pentru protecția atmosferei privesc desulfurarea gazelor industriale reziduale și a combustibililor solizi și fluizi, purificarea gazelor odorante și a gazelor generate de vehiculele automotrice, captarea prafului generat de procesele tehnologice din numeroase categorii de unități productive.

Se au, de asemenea, în vedere stabilirea caracteristicilor calitative ale atmosferei pentru diferite zone și sectoare de activitate, influența impurificatorilor asupra calității atmosferei și stabilirea limitelor de admisibilitate ale acestora, recuperarea substanțelor utile din gazele reziduale industriale.

Planurile acordă o deosebită atenție studiului efectelor noxelor poluante asupra cadrului biologic natural și studiului efectelor poluării mediului ambiant asupra organismului uman.

Programul prioritar de cercetare, referitor la prevenirea și combaterea zgomotului și a vibrațiilor, se referă la atenuarea zgomotului și a vibrațiilor la mașini agregate și instalații tehnologice, mașini și utilaje de construcții, mijloace de transport, la reducerea zgomotului în construcții civile, industriale și social-culturale, la realizarea de noi materiale fonoizolante, fonoabsorbante și antivibratile.

Programul prioritar privind instalațiile de ventilare din industrie vizează în principal noi metode și sisteme de îmbunătățire a microclimatului din spațiile în care se desfășoară activitatea oamenilor.

Programul prioritar privind valorificarea și protecția apelor își propune cercetarea de noi procedee și instalații pentru neutralizarea apelor reziduale industriale sau menajere, valorificarea produselor utilizabile din apele poluate, noi metode și sisteme de supraveghere a calității apelor, aprofundarea mecanismelor de poluare a apelor de suprafață și subterane și a consecințelor poluării, reducerea volumului și nocivității apelor uzate evacuate prin intervenții în procesele tehnologice și altele.

La realizarea programelor prioritare participă cercetători, ingineri proiectanți și alți specialiști din toate unitățile de cercetare ale ministerelor economice, Academiei R.S. România și Ministerului Educației și Învățămîntului.

Trebuie să observăm însă că, în pofida unor progrese reale de mentalitate și a preocupării sincere și susținute de a concilia cît mai bine criteriile economice cu normele antipoluare, ministerele chemate să stimuleze cercetarea proprie în domeniul protecției mediului și să aplice rapid rezultatele acestei cercetări în unitățile productive mai au de făcut încă mult pentru a se ridica la rigoarea și exigențele noii legi.

Accentele polemice ale unora dintre interlocutorii meselor rotunde organizate de «Flacăra» sînt doar ecouri publice ale unor frămîntări și căutări care nu au dus încă la o coordonare necesară între ministere, la crearea unui front fără fisuri al luptei împotriva poluării.

Poluarea radioactivă contribuie și ea la modificarea calității mediului. Ce ne puteți spune în legătură cu această problemă?

Ajunși la acest capitol se cade să subliniez că problema impactului ecologic al introducerii pe scară mare a aplicațiilor fizicii nucleare în economia activităților umane merită, în cadrul măsurilor de protecție a mediului înconjurător, deopotrivă o atenție specială și un tratament deosebit.

Atare cerințe sînt justificate de istoria și particularitățile domeniului însuși.

Vă amintesc cîteva lucruri: mai întîi, că mediul înconjurător a fost dintotdeauna și continuă să fie expus unei iradieri neîntrerupte și deloc neglijabile cantitativ, provenită din surse naturale, în principal radiația cosmică și radiația izotopilor radioactivi ai elementelor ce intră în alcătuirea materialelor din care este constituită planeta. Fără să ne alarmăm, și vreme de milenii fără măcar s-o știm — am fost iradiați «din cer», din pămînt și din apă. Nu numai că supraviețuim, dar, după unii autori, mutațiile genetice induse de-a lungul multor milenii de radiații naturale ar fi avut și ele o contribuție în ivirea noastră ca specie evoluată, în formarea tipului uman actual. «Fondul natural de radiații», așa cum îl numesc specialiștii, care-l măsoară și-l cunosc, este prin urmare o componentă a echilibrului ecologic natural.

Pe de altă parte, radiologia experimentală, constituită astăzi deopotrivă în teritoriile medicinei și fizicii nucleare aplicate, arată că doze *mari* de radiații, cumulate în *timp scurt*, *în mod necontrolat*, duc, cu o statistică certă, la efecte dăunătoare asupra organismelor. Mult mai departe de consens ne aflăm în privința dozelor *mici*, cumulate în *timp îndelungat*, sau a dozelor aplicate sub supraveghere în scopuri terapeutice. Aici părerile sînt încă împărțite, dezbaterile în jurul noțiunii de «prag minim de nocivitate» continuînd cu îndreptățită ardoare. Există oare un prag minim, sub care doza de radiație să fie nedăunătoare organismelor vii?

În această privință s-ar putea ca incertitudinea să aibă valoare de principiu, căci știm, de la Darwin încoace, că o însușire de bază a caracterelor speciilor este *variabilitatea* — deosebirea dintre reacțiile diferiților indivizi la aceeași perturbație a mediului înconjurător.

Desigur, fiind vorba de oameni, nu putem să ne îngăduim să judecăm pe statistici: fiecare viață de om este prețioasă, de neînlocuit. Pornind de la această atitudine morală, tehnologiile nucleare contemporane își fixează drept obligație fundamentală de lucru *să facă totul pentru ca fondul natural de radiații să nu crească* și ca orice risc de eliberare accidentală a unor produși radioactivi să fie eliminat, indiferent de cheltuielile materiale suplimentare pe care le necesită sistemele de protecție și siguranță.

În punerea în practică a acestor principii fizica nucleară aplicată pleacă cu avantajul de a fi practic, de la începuturile sale, conștientă de pericolele implicate și de a dispune efectiv de mijloacele materiale necesare.

În mod paradoxal, poate, astăzi o centrală electronucleară este incomparabil mai «curată» decît o termocentrală cu cărbuni. În țările în care energetica nucleară s-a impus se desfășoară o competiție fructuoasă între cele două categorii de centrale electrice, provocată și cîștigată deocamdată de centralele nucleare.

Evoluția certă spre centrale nucleare cu reactoare din generațiile avansate — reactoare de înaltă temperatură răcite cu gaz și reactoare reproducătoare — sporește șansele centralei nucleare în lupta pentru o energetică curată, reducînd considerabil și neajunsurile create de «poluarea termică», proprii primelor generații de reactoare.

Mai mult decît optimismul celui care vorbește, ca un om de meserie, doresc însă să rețineți că activitatea noastră actuală de protecție a mediului și a oamenilor împotriva poluării radioactive se întemeiază nu pe speranțele tehnologiilor viitoare, ci pe un program concret de măsuri tehnologice, economice și legislative. Vreau să subliniez că aceste măsuri *nu sînt exterioare* programului nuclear național al țării, ci fac parte integrantă din program, din însăși documentațiile tehnologice de construire și exploatare a obiectivelor energeticii noastre nucleare.

Protecția mediului înconjurător este și o problemă politică?

Da. Protecția mediului înconjurător este în măsură hotărîtoare și o problemă politică.

Lupta împotriva poluării are un marcat caracter internațional. Ea capătă sens și eficacitate numai prin eforturile unite și coordonate ale tuturor națiunilor lumii, conștiente de răspunderile lor față de generațiile prezente și viitoare. Această luptă constituie o acțiune de largă solidaritate umană, de cooperare și întrajutorare reciproc avantajoasă.

Ansamblul de măsuri luate de partidul și statul nostru în domeniul protecției mediului înconjurător, la care sînt antrenați cetățenii de pe întreg teritoriul țării, a creat toate premisele îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă din țara noastră, păstrării nealterate a frumuseților naturale ale patriei. Protejarea mediului, grija pentru oameni, pentru cei de azi și pentru cei de mîine, este o coordonată fundamentală a politicii partidului și statului nostru.

APA — O ECUAȚIE DIFICILĂ, DAR NU INSOLUBILĂ

Convorbire cu Andrei Filotti, inginer șef la Institutul de studii, cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor (I.S.C.P.G.A.)

Cînd vorbim despre poluarea apei și în general despre măsurile de protecție a ei — afirmă Andrei Filotti — ne referim de obicei la calitatea acesteia și mai puțin la cantitate, pe care o credem inepuizabilă. În această privință, a cantității, problemele sînt la fel de grave, la fel de acute ca și în poluarea calității apei.

— Mai concret.

— Orice rîu are o albie, nu? Aceste albii au un echilibru natural. Prin amenajarea hidroenergetică a rîurilor, porțiuni din albiile acestora rămîn seci sau cu debite insuficiente. Aluviunile nu pot fi cărate de volumul insuficient de apă, se depun, fundul se ridică, și în cazul unor viituri sînt provocate inundații care altfel n-ar fi avut loc. Orice intervenție a omului în natură, în echilibrul ecologic, implică o zonă de a cărei vastitate nu sîntem totdeauna în cunoștință de cauză.

La Florența, unde a avut loc o conferință internațională în această chestiune, cineva propunea încetarea și interzicerea oricăror lucrări care ar modifica mediul natural. Soluția e, firește, naivă. Nu putem afirma că știm totul, dar știm că nu știm totul și asta e foarte mult. În toată lumea întreținerea cursurilor de apă este neglijată însă sînt întreținute căile ferate, drumurile, șoselele. Apele sînt considerate opera naturii și deci natura să-și facă datoria.

Pînă acum, intervenția omului în echilibrul apelor era aproape neînsemnată. Natura singură nu mai e în stare să se apere. Existența unor echipe de întreținere e absolut necesară. Fonduri există. Doar că nu pot fi folosite decît după ce paguba s-a produs. Existența acestor echipe ar evita catastrofe prin lucrări puțin costisitoare, tendințele apelor fiind cunoscute din fazele cele mai puțin periculoase.

— N-ar fi grevat prețul de cost?

— Apa va costa din ce în ce mai mult. În general la ora actuală mai este încă posibil să se aleagă soluțiile cel mai puțin costisitoare. Pe un rîu se pot construi, să zicem, zece baraje. La început îl faci pe cel mai ieftin. Dar mai tîrziu va trebui să apelezi la toate. Industria cere tot mai multă apă, și ca să asigure unei uzine, de exemplu, un metru cub pe secundă este necesar să se cheltuiască o sută de milioane lei. Din păcate, acest preț merge crescînd. N-ai ce face. Aici nu pot fi inventate tehnologii noi. Soluția nu e decît una singură: reducerea consumului de apă, adică industria să găsească acele tehnologii care necesită cît mai puțină apă.

— N-ar fi făcut-o pînă acum?

— Nu. O atestă diferențele fantastice de consum de apă pe aceeași tonă de produs, de la o țară la alta și chiar de la o uzină la alta. Acolo unde apa a fost suficientă, tehnologii și proiectanții nu și-au bătut capul să găsească soluții care să țină seama și de acest factor neimportant pentru ei.

România lucrează singură, beneficiind de colaborarea și a unor specialiști străini, la un program al Națiunilor Unite referitor la combaterea poluării apei și aerului. Dispunem de tehnologii proprii în acest domeniu, am efectuat studii, contribuția specialiștilor noștri pe plan mondial în combaterea poluării fiind de mult recunoscută și apreciată. Apa rămîne în continuare însă o ecuație la rezolvarea căreia lucrăm, o ecuație dificilă, dar nu insolubilă...

Nicolae CRISTACHE

viața lui nicolae bălcescu (VII)

„MINUNATA REVOLUȚIE“

La începutul lunii iulie 1847, în urma unei crize de gelozie, Luxița s-a hotărît pe neașteptate, fără a-l informa în prealabil pe Bălcescu, să părăsească Parisul, fie pentru a se stabili — deocamdată — la Viena, fie pentru a se întoarce în țară.

O misivă fierbinte și deznădăjduită porni îndată pe urmele ei, izbutind să o ajungă la Viena.

«Astăzi la 3 — îi scria Bălcescu în ziua de 7 iulie — mă dusei la tine sigur că te voi găsi. Intrai în casă, casa pustie. O bătrînă îmi spuse c-ai plecat. Un fer îmi străpunse inima. Pentru ce să pleci fără să mă aștepți, fără să-mi spui? M-ai făcut tare să sufăr. Luțico, simt cu durere plecarea ta. Parisul mi se pare (acum) pustiu. Pierzîndu-te, simt cît îmi ești trebuincioasă... iartă. Luțico, de te-am făcut să suferi, cum și eu ți-am iertat multe suferinți. Oprește-te, Luțico, oriunde te-ai afla. Păstrează-te, păstrează-ți sănătatea pentru mine, nu pentru tine... Ești singura prietenă a mea, singura femeie ce iubesc acum, dar te iubesc. Nu uita că liniștirea și viața mea atîrnă de liniștirea și viața ta. De la plecarea ta n-am hodină. Prietena mea, îți făgăduiesc că vei fi mulțumită de acum înainte de prietenul tău, de fratele tău».

Înduioșată, Luxița s-a reîntors la Paris, redînd prietenului său liniștea de care acesta avea atîta nevoie, mai ales că simptomele ftiziei sale se făceau tot mai evidente.

În octombrie, înțeleasă cu dînsul, ea se întoarse totuși în țară, urmînd ca apoi în primăvară să se stabilească la Buda, unde, la 17 mai, se va naște fiul lor, care va purta numele de Bonifaciu Florescu.

Rămas singur, Bălcescu se va consacra cu toată energia operei închinate lui Mihai, aceasta fiind una dintre țintele cele mai înalte ale vieții sale.

Liniște nu va mai avea însă, fiindcă în februarie va izbucni revoluția ce va răsturna tronul lui Ludovic și va transforma Franța în republică.

Deși cetățean străin, Bălcescu va participa totuși intens la mișcările de stradă și va fi printre cei care la 23 februarie vor pătrunde în sala tronului de la Tuileries pentru a smulge o bucățică din catifeaua ce acoperea tronul regal.

«De trei zile — îi scria el lui V. Alecsandri la 24 februarie — trăim cam tot pe ulițe. Află că nația cea mare s-a ridicat și că libertatea lumii s-a mîntuit. Minunata Revoluție, ce te căiesc amarnic că n-ai văzut-o cu ochii, va schimba fața lumii. Regele a fugit. Republica e proclamată de toți».

Odată cu scrisoarea îi trimitea și bucățica de catifea, ca o dovadă a victoriei revoluției și a dragostei ce purta poetului.

La sfîrșitul lui martie Bălcescu va părăsi Parisul pentru a se întoarce la București în vederea declanșării revoluției românilor.

ÎNTOARCEREA ÎN ȚARĂ

Înainte de a părăsi capitala Franței, Bălcescu a avut însă îndelungate consfătuiri cu membrii Societății studenților români și cu alți români aflați în Paris — Al.G. Golescu-Arăpilă, Ion și Dimitrie Brătianu, Iancu Alecsandri, Costache Negri, Scarlat Virnav — pentru a discuta situația politică europeană creată de revoluție și îndeosebi situația Principatelor române, aflate în strînsă dependență de Imperiul otoman și Imperiul țarist.

Fiind hotărîți cu orice preț să ridice steagul insurecției și la Dunărea de jos, ei luară totodată în discuție — orientîndu-se după revendicările mișcării din 1840 și după vechiul statut al «Frăției» — și programul revoluționar ce urma să fie înfățișat românilor atît cu privire la imperativele sociale, cît și la cele de ordin național.

La 9/21 martie ei au decis a se întoarce cu toții acasă.

Bălcescu va pleca în ziua de 12/24 martie, însoțit de Al.G. Golescu-Arăpilă, pe ruta feroviară Bruxelles, Aachen, Hanovra. Convins de importanța «misiei» ce avea de îndeplinit, în decursul călătoriei Bălcescu a luat contact cu prințul Adam Czartoryski, șeful emigrației poloneze, cunoscut de dînsul la Paris, care, întovărășit de alți revoluționari polonezi, se îndrepta și el, cu aceleași intenții, spre hotarele patriei sale. De la Hanovra la Magdeburg cei doi au călătorit împreună, discutînd necesitatea și posibilitățile unei colaborări revoluționare româno-polone.

Străbătînd Germania, Bălcescu a putut totodată să-și dea seama de elanul cu care poporul se manifesta pentru revoluție, pentru libertate și constituție.

De la Magdeburg, Bălcescu și amicul său s-au îndreptat spre Viena, care se descătușase și ea din lanțurile lui Metternich, unde au ajuns la 19/31 martie. Peste zece zile, un nou popas, la Buda, în plină efervescență revoluționară. Cei doi amici, călătorind cu vaporul, au sosit în sfîrșit la Vîrciorova, debarcînd pe pămînt românesc.

Părăsind vaporul pentru a-și continua călătoria spre Craiova cu un poștalion românesc, au aflat pe parcurs că și în Țara Românească spiritele erau foarte agitate, ba chiar, după unele zvonuri, că la București revoluția ar fi și izbucnit.

La Craiova au constatat însă că zvonurile erau neîntemeiate, motiv ce l-a făcut pe Bălcescu și pe amicul său ca, în loc să-și continue drumul spre București, să se îndrepte spre Islaz și apoi, pe Dunăre, spre Giurgiu, unde își aveau garnizoanele căpitanul Nicolae Pleșoianu și maiorul Christian Tell, ambii vechi aderenți ai «Frăției» și comandanți ai unor unități militare de graniță, pentru a discuta cu ei măsurile de luat în vederea accelerării mișcării.

Abia după stabilirea unei înțelegeri precise cu aceștia, Bălcescu a pornit în sfîrșit spre București unde — după o absență de doi ani — avea să sosească la 3/15 aprilie

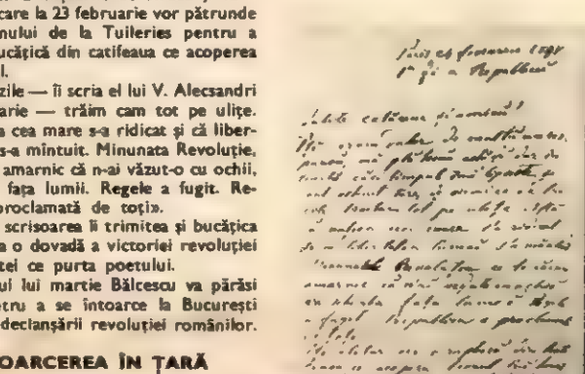

Scrisoarea lui N. Bălcescu către Vasile Alecsandri, datată «Paris 24 februarie 1848, l-a zi a Republicii»

Poporul parizian distrugînd tronul regelui Ludovic Filip. «Ici alătur alci — scria Bălcescu lui Alecsandri — o ruptură din catifeaua ce acoperă tronul lui Louis-Philippe, sfîrîmat astăzi la 1 1/2 ora. Insu-mi am smuls-o în Tuileries...»

PRINTRE REVOLUȚIONARII DE LA BUCUREȘTI

În ziua următoare el a alergat să-i vadă pe Ghica și pe Rosetti, de la care avea să afle că «Frăția» își mobilizase rîndurile chiar din primele zile ale lui martie, și, totodată, că se începuse înarmarea «fraților», dar că încă nu au căzut de acord nici asupra conținutului programului revoluționar și nici asupra datei la care urma să se dezlănțuie insurecția. Nu se realizase apoi, și aceasta era de un interes vital pentru mișcare, nici *unitatea* dintre diferitele grupări cu caracter progresist și îndeosebi cu gruparea lui Ion Heliade-Rădulescu, cîțiva dintre vechii fruntași ai «Frăției» arătîndu-se ostili unei înțelegeri cu acesta, considerîndu-l ca prea moderat și totodată bănuindu-l de legături cu domnitorul Gheorghe Bibescu.

În zilele următoare au avut loc mai multe consfătuiri între proaspăt sosiții de la Paris — Ion și Dimitrie Brătianu veniseră și ei în același timp, dar pe un alt itinerar — și revoluționarii aflați în București, organizarea revoluției intrînd astfel într-o fază decisivă.

Luînd contact cu vechii săi amici, Bălcescu va fi retrăit cu înfrigurare zilele de pregătire a acțiunii din 1840 și își va fi adus aminte cu mîndrie de revoluția din februarie de la Paris, la care participase cu atîta însuflețire, dorind ca și poporul său să intre cît mai grabnic în rîndul popoarelor revoluționare.

Ținînd seama de înflăcărarea pe care o constatase în drumul său de la Vîrciorova la București, ca și de înțelegerile stabilite cu ofițerii comandanți de garnizoane de la Islaz și Giurgiu, el a propus deci tovarășilor săi ca insurecția să fie dezlănțuită la 11/23 aprilie, dată care coincidea cu prima zi de paști.

Spre marea sa mîhnire și chiar indignare, aceștia, la sfatul lui Ion C. Brătianu, nu au acceptat însă data propusă de Bălcescu, așteptînd ca mai întîi să primească un mesaj din partea lui Lamartine, ajuns între timp ministru de externe al Republicii franceze și care, la plecarea din Paris, promisese fraților Brătianu, pentru a evita o intervenție militară otomană, sprijinul său diplomatic pe lîngă Înalta Poartă.

Fixarea datei pentru începerea insurecției a fost deci amînată, dar totodată s-a ales un comitet executiv al mișcării format din trei persoane, care, după precizările lui Ghica, urma să aibă «deplină putere pentru a organiza și conduce acțiunea».

În acest comitet au fost aleși Nicolae Bălcescu, Ion Ghica și Al.G. Golescu-Arăpilă.

Sufletul comitetului, după cum e ușor de înțeles, urma să fie însă Bălcescu.

Vasile NETEA

(Va urma)

ZILE DE IUNIE ÎN BUCUREȘTI

«Rolurile noastre a fiecăruia erau împărțite» — își amintea Ion Ghica, cu ani mai tîrziu, într-o cunoscută scrisoare către Vasile Alecsandri, evocînd ședința comitetului de pregătire a revoluției din 17/29 mai 1848: «Nicu Bălcescu cu Teologu erau destinați a merge la Telega, unde Marin Serghiescu (Naționalu), Telegescu și Ducu erau înțeleși cu ciocănașii, cu d-aceștia să pornească să răscoale Ploieștii, unde aveau înțelegere cu mai mulți dintre negustori. Ștefan Golescu cu frate-său Radu și văru-său Alecu Golescu și Dumitru Brătianu să meargă să găsească pe Tell în tabăra de la Islaz. Iar ceilalți, Nicolae Golescu și frate-său Alecu, cu C.A. Rosetti, Bolliac, Costache Bălcescu, Ion Brătianu să ridice tabacii mărginași și tinerimea din București, să meargă gloată la palat și să ceară lui Vodă Bibescu sancționarea constituțiunii». Pînă la urmă se mai hotărî ca un reprezentant să fie trimis la Poartă pentru a aduce la cunoștința sultanului ce se întîmplă în Țara Românească. Eliade, nedorind să primească această însărcinare, urma să meargă și el la Islaz, iar spre Țarigrad porni Ion Ghica. Lupta avea să înceapă la 9/21 ale lunii următoare

Eliberarea guvernului provizoriu de către bucureștenii conduși de Ana Ipătescu. (Tablou de Th. Kiriacoff)

«ȘCOALĂ-TE DACĂ-ȚI IUBEȘTI ȚARA, CĂ ACUM ESTE VREMEA»

Cu o zi înainte, adică la 8 iunie sau 20 după calendarul de azi, pe înserate, Ștefan Golescu și Eliade părăsiseră Capitala într-o trăsură a lui Rosetti, mergînd cale de o jumătate de oră de la bariera orașului, pentru ca de acolo un alt atelaj să-i conducă la Islaz. În aceeași zi de 8, «pe drumul de la Cîmpina, Nicu Bălcescu s-a întîlnit cu mine într-un crîng și mi-a dat o țigaretă în care am găsit un bilet de la Tell care îmi zicea: Scoală-te dacă-ți iubești țara, că acum este vremea», va nota spre sfîrșitul vieții colonelul Cristofi — în zilele lui iunie '48 comandant la Telega, «căuzaș» și membru al «Frăției».

În zadar porni colonelul Banov, om de încredere al lui Vodă, cu peste 30 de călăreți stîrnind nori de praf, pe drumul Ploieștilor în căutarea «Bălcescului», iar prin Capitală și județele de munte, din porunca Departamentului din Lăuntru, se căutau «logofătul Nicolae Golescu, postelnicul Ștefan Golescu, Alexandru Golescu, frați, paharnicul Ion Eliade, serdarul Grigorie Grădișteanu, Alecu Paleologu, Grigore Pereț, Mitică Crețulescu», pentru a fi «popriți» și aduși «sub strașnică pază» la stăpînire. Revoluția începuse la Islaz și se îndrepta victorioasă prin Oltenia spre București...

Pe tot întinsul țării circulau proclamații tipărite ce cuprindeau articolele constituției, iar vestea izbucnirii revoluției și a proclamației de la Islaz se răspîndea cu repeziciune însuflețind întregul popor.

«ÎNTÎLNIREA ORĂȘENILOR CU ȚĂRANII A FOST CEVA SUBLIM»

La 11 iunie se ruhuară și bucureștenii «Deodată se auzi în toată Capitala că trupe de țărani din mai multe părți cu stindarde naționale sosesc în Capitală; atunci poporul bucureștenilor, nemaiputînd cumpăta bucuria, alerga în trăsuri și pe jos la barierele orașului» — evoca un martor ocular al acelor zile atmosfera în primul oraș al Țării Românești. «Întîlnirea orășenilor cu țăranii — se poate citi în același document — a fost ceva sublim în felul său: se îmbrățișară, se sărutară; țăranii fără arme, fără nimic, cu merinde numai în traistă, cu punctele noii constituții în mîini, intrară în Capitală sub stindardele lor, strigînd «Dreptate!» Și orășenii, unindu-și glasurile cu dînșii, repetau «Dreptate!».

Mulțimea invadase ulițele Bucureștilor, iar juncherul (n.red.: elev de școală militară) Nițâ Magheru citi proclamația în fața bisericii Sf. Gheorghe. Clopotele bisericilor îndemnau poporul să se adune și să se îndrepte spre palat pentru a cere lui Vodă să iscălească constituția. «Silit de popor, după relatarea lui Bălcescu, domnitorul Gheorghe Bibescu semnă constituția și constitui pînă la urmă, la cererea mulțimii, un guvern revoluționar cuprinzînd pe Nicolae și Ștefan Golescu, Eliade, Magheru, Nicolae Bălcescu. «După 18 veacuri de robie și suferințe, nația română scuturîndu-se își recîștigă drepturile, se putea citi în proclamația adresată populației Capitalei de către C.A. Rosetti, aga (n.red.: prefectul poliției) cel nou al Bucureștilor. Unsprezece iunie «este o zi de la care începe o epocă nouă în analele Țării Românești; deviza popoarelor civilizate, libertate, egalitate, frățietate, este și deviza românilor de acii», scrie în aceeași vreme Aaron Florian lui Gheorghe Barițiu din Transilvania, înștiințîndu-l de cele petrecute de partea cealaltă a Carpaților.

PĂSURILE MULȚIMII...

După două zile, Vodă «demoralizat» părăsi tronul și porni spre Brașov, condus fiind de noul agă al Capitalei, în timp ce puterea fu preluată în întregime de către «un guvern vremelnicesc». Apoi, la 15 ai aceleiași luni pe Cîmpia Filaretului, ce avea să se numească de atunci Cîmpia Libertății, populația Capitalei și numeroși țărani veniți de prin împrejurimi au jurat credință constituției ce cuprindea «punturile» Proclamației de la Islaz

Încă din ajun rangurile boierești fură desființate, se dădu dreptul fiecăruia «de a vorbi slobod, de a scrie și a tipări slobod asupra tuturor lucrurilor», iar pînă la convocarea Adunării Obștești noua cîrmuire se declarase «gata a da ascultare deputaților trimiși din partea cetățenilor ca să arate guvernului dorințele, bănuielile și orice păsuri ale mulțimii». Țara își manifestă în același timp hotărîrea «cu o voință tare» de «a-și păstra neatîrnarea administrației sale, neatîrnarea legiuirii sale, dreptul său suveran în cele din lăuntru», ceea ce de fapt constituia un prim pas spre adevărata independență. Marea masă a poporului de țărani trudiți de veacuri aștepta libertatea și «a se face proprietari» de pămînt, precum se înscrisese în programul revoluției la punctul 13.

Dar dacă la început boierimea reacționară, prin două comploturi din aceleași zile de iunie, nu a reușit să înlăture guvernul înscăunat de ridicarea poporului, ea nu a dezarmat, urzind intrigi în țară, căutînd să abată mersul înainte al revoluției, dar mai ales peste hotare, pe la curțile împărătești care priveau cu îngrijorare cele ce se întîmplau la Dunărea de jos. Astfel, după trei luni, boierii au reușit — cu ajutorul baionetelor străine — să înăbușe vremelnic lupta înnoitoare a poporului român

TRICOLORUL

Însă «înfrînt o dată, de două ori, de zece ori — va scrie din exil unul dintre foștii conducători ai revoluției, Alexandru Golescu-Albul — nu poți ajunge la încheierea că vei fi totdeauna înfrînt, ci dimpotrivă, cine îndrăznește să se ridice cu arma în mînă pentru a zecea oară dovedește tăria și voința de a ieși biruitor» Și a avut dreptate

«Domnirea poporului prin popor», pe care marele Bălcescu o întrezărise, la vremea sa, ca urmare a luptei viitoare a românilor prin «lucrare și jertfire», s-a împlinit după un veac.

Poporul muncitor, în frunte cu partidul său de avangardă plămădit în focul luptelor de clasă, îmbinînd multe dintre ideile generoase ale pașoptiștilor — valabile și în timpurile ce au urmat — cu teoria științifică a comunismului despre viață și societate aplicată creator la realitățile românești, a făurit prin jertfe de sînge și muncă înnoitoare România de azi.

Tricolorul, steagul zilelor din iunie 1848, pe care juraseră pașoptiștii pe Cîmpia de la Filaret, n-a fluturat niciînd mai falnic pe pămîntul patriei ca astăzi cînd poartă stema Republicii socialiste, adevărat simbol al «domniriii poporului prin popor» într-o țară liberă și stăpînă pe destinele ei.

Maria Luiza RĂDULESCU

Actul de abdicare al domnitorului Gheorghe Dimitrie Bibescu.

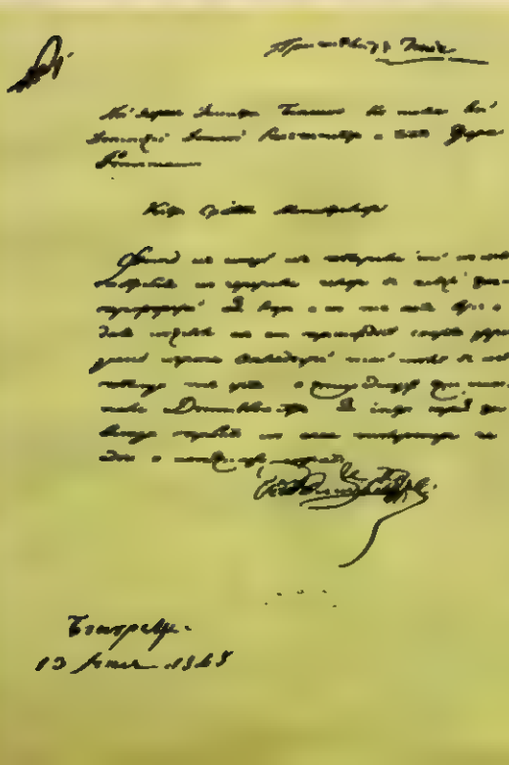

Arderea pe străzi a «arhondologiei» — adică a condicii rangurilor boierești — îmbrăca în acele zile de iunie semnificația voinței populare de a sfărîma relațiile feudale.

ATENȚIE, PIETONI ! TRECE AUTOCAMIONUL ROMÂNESC

„AD-O, LUCREAZ-O, ÎNCEARC-O!"

— Care este, după dumneavoastră, calitatea numărul unu a unui conducător care răspunde de munca și viața a mii de oameni?

— Flerul. Putința de a descoperi adevărata valoare. Și de a o stimula.

— Dar păcatul numărul unu?

— Lipsa de încredere în oameni. Și în adevărata valoare.

Tovarășul Octav Căpitanu, directorul Uzinei de autocamioane Brașov, acceptă totuși cu greu să-mi vorbească despre munca de conducere, deși asta voiam să aflu acum, rolul personalității în istoria actuală a uzinei. Îmi spune că într-un asemenea colos industrial contează în primul și în ultimul rînd treaba colectivă. Și răspunderea personală, adaugă dumnealui repede. Fără oameni nu faci nimic, poți avea agregatele cele mai formidabile, subliniază Alexandru Oros, secretarul de partid al uzinei. Bine-bine, dar cum să te descurci în asemenea ocean de oameni, întreb eu, profană. Cunoscîndu-i, mi se spune. În douăzeci de ani, de cînd sîntem noi amîndoi în uzină — pentru că amîndoi am intrat în uzină la cinci ani după naționalizare, acest eveniment memorabil din istoria socialistă a țării noastre — în acest răstimp ajungi să-ți știi și pe cei care e harnic și gîndește, și pe cel care n-are casă, și cînd se însoară un al treilea, știi și cînd îți ies la pensie oamenii și le pregătești sărbătorirea, și cînd îi naște altuia nevasta. Totul e să știi cu cine mergi înainte și pe cine te bizui, mai ales în ritmul febril în care se lucrează și se schimbă totul la noi. Nouă ne trebuie oameni care *văd idei*, numai ei duc lucrurile înainte: asta am învățat-o de la general (nu e prima dată și nu va fi ultima cînd voi auzi vorbindu-se de directorul general Trică, supranumit aici în uzină «generalul»). Ai o idee nouă? Perfect, ad-o, lucreaz-o, încearc-o! Greșești? Nu-i nimic, o iei de la capăt. O corectezi pe drum. Greșești și a doua oară? E omenește, nu dezarma, dă-i mai departe. Dar să învingi pînă la urmă, să nu lucrezi în deșert. Și să te ții de cuvînt.

Așa a fost cu Apolzan și Pătrunjel, doi băieți tineri, ingineri pricepuți, care au tot încurcat-o, pînă au izbutit să facă o treabă excelentă. De fapt, îmi spun interlocutorii mei, cu asta se ocupă Trică: să aprindă mințile oamenilor, să caute acolo idei-aur și să le dea formă... Ai nevoie de un sfat? Generalul e lîngă tine. Octav Căpitanu e și el lîngă tine. Face omul treabă bună, îl împingi înainte. Îl promovezi. E un principiu în uzina noastră: îi faci șefi pe cei de aici, care cunosc treaba cu ochii închiși, nu-i aduci din afară. Ei, dar cînd nu-și văd și nu-și văd de muncă, se schimbă lucrurile. Generalul e exigent și sever în primul rînd cu el însuși, e deci necruțător și cu alții. A greșit omul cu bună-știință, din comoditate, din indisciplină? Freacă-l, aleargă-l, bagă draci în el, să audă toată fabrica ce-a încasat. Și să la aminte toți muncitorii. Dar lovește rar generalul nostru în plinea omului, n-o ia de la gura copiilor. Și nu aruncă omul ca pe-o mașinărie stricată, cînd știe că mai poate face treabă bună.

Vreau să aflu dacă se lucrează cu plăcere în uzină, dacă omul are pe buze gustul libertății muncii. Noi credem că da, mi se spune. La noi nimeni nu e cravașat, nimeni nu e pus să facă ceva la care nu-l trage inima. Muncește unde-ți place și e nevoie, dar atunci dă totul. Și încă ceva pe deasupra: tar oamenii dau cu bucurie. Mai ales că generalul i-a luat pe toți alături de el într-o idee înaltă, cea care ne-a venit, încărcată cu fierbinte patriotism, de la secretarul general al partidului nostru, tovarășul Ceaușescu: noi nu trebuie să importăm inteligență tehnică. N-aducem nimic din altă parte din ceea ce putem face noi. Nu aducem scule și agregate din străinătate. Ni le facem singuri, la noi acasă. Cap avem și noi, idei avem, posibilități avem și noi. Doar să le punem în funcțiune. Le-am pus. Un kilogram de agregat (că așa le socotim noi, la kilogram) ne costă acum 40-50 de lei. Dacă le importam, ne costau 500 de lei.

Ultimul lucru pe care l-am scris cînd am plecat din biroul directorului a fost deci «Made in Romania». L-am prins de o nobilă noțiune abstractă: *ideea*.

OAMENI CU INSOMNII FRUMOASE

Ion Murzea se ocupă de 20 de ani de creierele care fierb și produc milioane. De oamenii care au insomnii frumoase: Francisc Hoffman, de pildă, mi-a spus în secret că el visează foarte des și foarte clar — ca desenate pe calc — invenții și soluții tehnice. Se trezește noaptea și nu mai poate dormi, și atunci pune mîna pe creion, ce mai, nebunie curată, vă rog să nu scrieți cumva despre asta. Și treaba cu obsesiile nu e de acum, la 69 de ani, cînd să zicem că mai merge o insomnie, două, că așa-i vîrsta, nu te iartă nici cînd ești tu ca bradul și lucrezi și după pensie, mai departe, și ai nevastă încă tînără și copii de 14 și 16 ani. Nu, tehnicianul Francisc Hoffman visează dintotdeauna idei tehnice: așa a ajuns inventatorul numărul unu al uzinei și a adunat trei invenții («zdrobitoare», spune Murzea) și alte 24 inovații și un Premiu de Stat și dă cu una, cu alta, peste două milioane economii pe an...

Dar să mă întorc la Murzea: creierele de care se ocupă el, și care fierb întruna, aduc toate teanc de milioane pe an. «Noi nu cumpărăm inteligență de peste hotare», repetă Murzea, care e șeful cabinetului tehnic din uzină. La noi la cabinet, se fălește el fără să vrea s-o arate, inteligența e materială, palpabilă și națională: 1 200 de inovatori (dintre care 713 sînt muncitori) duc mai departe gîndirea tehnică. Pusă celuilă lîngă celuilă, materia asta cenușie a rotunjit anul trecut frumușica sumă de 30 000 000 lei economii. Dar să nu te oprești numai la 72, că Murzea se socoate nedreptățit, în numele uzinei. Dacă tot scrieți, scrieți că de 10 ani cabinetul tehnic e fruntaș, ca să zic așa, pe ramură. Bine, scriu. Notați că avem invenții premiate peste hotare, la saloanele de la Oberhausen și Viena, și că s-au repezit pînă și puternic industrializații de americani, și nemți, și suedezi, și francezi etc., etc., să breveteze agregatul acesta de sudat roata autocamionului, la care lucrau înainte 80 sudori și pe urmă a fost nevoie doar de șase. Bine, notez și asta și-i scriu și pe inginerul Valeriu Doboșan și pe tehnicianul Nicolae Cașcaval, cei care au inventat agregatul. Dar, spune Ion Murzea, oricît de scurt ar fi materialul dumneavoastră, nu puteți să-i treceți cu vederea pe maistrul Nicolae Comănici, care a făcut 106 inovații în 20 de ani, sau pe tehnologul Dumitru Olaru, care e din 1938 în uzină și a făcut 70 de inovații, sau pe Carol Nagy, știți dumneavoastră, Eroul Muncii Socialiste, care e cel mai bun mecanic-auto al uzinei, un talent autentic, și care și-a adus ambii feciori în uzină să-i califice la locul de producție, nu murea el să-i vadă neapărat la liceu, meserie bună să știe...

Spuneți-mi însă tovarășe Murzea, asta vreau să aflu cu deosebire, cum de se-nfierbîntă atît de tare aici, la dumneavoastră, gîndirea tehnică? Cine pune în priză creierele? Cum cine? Îi aleargă din urmă generalul, nu lasă el o clipă să înțepenească ideile pe loc (generalul, adică directorul general al centralei, Gh. Trică), și-i mînă tare și directorul întreprinderii, Octav Căpitanu. Ei sînt primii care gîndesc înnoitor. Și care pun mîna pe creion și hîrtie și desenează gîndul acela nou. Ați văzut transportorul interuzinal? Banda aceea rulantă, suspendată, care înconjură clădirile uzinei preț de 2 kilometri și recordează șase secții, cărînd prin aer piese care ar fi cerut 50 de camioane să gonească neîntrerupt spre montajul general?... Directorii au gîndit-o și realizat-o.

De acord: la dumneavoastră șefii încurajează efervescența creatoare a creierelor. Dar e oare de ajuns? Nu, sigur că nu. E nevoie ca oamenii să cunoască perfect problemele, iar pentru asta se cere timp și continuitate în muncă. Avem inovatori care au ajuns să știe uzina cu ochii închiși, în anii îndelungați de cînd lucrează în ea: ei au transformat producția de muniții a «Astrei» în cea de autocamioane a «Steagului roșu», ei, cu pasiunea, cu mintea lor, cu dăruirea lor.

Dar spuneți-mi sincer, tovarășe Murzea, la dumneavoastră toate lucrurile merg lin și perfect, toți inovatorii își văd visele tehnice cu ochii, totul vine ca pe tavă, nu e nici unul nemulțumit, nu se socoate nici unul nedreptățit? Ba da, și nu unul singur. O mai lungim și noi, o mai amînăm, o mai întindem cu experimentarea unor soluții noi. Și mai sînt și microbiști cărora le zbîrnîie mintea în van și mîna pe pîrș și memorii. Unul dintre ei, Petre Teodorescu, ne-a reclamat la toate forurile cu putință că nu-i aplicăm inovația botezată de el «Potcoavă zveltă, ageră și cochetă la control». Cocheta zveltă n-a putut fi aplicată. În schimb, îmi spunea Ion Murzea (și nu am înțeles deloc asociația de idei!), avem în uzină 28 de femei inovatoare care au descoperit lucruri cu nimic mai prejos ca cele ale bărbaților. Am notat deci că aici, la Brașov, le merge pînă și femeilor mintea bine la tehnică, și pot servi oricînd argumentul acesta prețuitei mele colege Ecaterina Oproiu la o viitoare polemică a dumisale...

În final, scriu un lucru care mi-a plăcut foarte tare: gîndirea mereu fierbinte a unui inovator îl face să dea uzinei de zece-douăzeci de ori mai mult — ca eficiență tehnică și economică — decît poate face el în orele lui de program normal. Asta da productivitate!

Sanda FAUR

ZIUA CÎND TE-A PĂRĂSIT FABRICA

Vine și o asemenea zi. Ai împlinit 62 de ani, predai mașina, îți împachetezi salopeta, auzi ultimul șuier al sirenei, iei ultima leafă și pleci. Uneori se încropește o mică festivitate la care vei fi tot timpul stînjenit pentru că habar n-ai ce trebuie să vorbești. Și cum: tare sau încet? Și la cine te uiți de prima dată: la tovarășul director sau la băieții lîngă care ai ajuns maistru și la greșelile cărora ai mai închis citeodată ochii? Da, dar acum ochii ustură și se grăbesc alții să-ți pună în geantă cămașa primită cadou și alături de ea scrumiera. Deja ți-e urît. Ți-e ciudă. Știi precis că nimeni n-are nici o vină că ai împlinit 62 de ani. Ți-ai calculat cu luni înainte și știi precis că vei avea o

pensie frumoasă. Că vei fi liber. Că nu te vei scula dimineața la 5, că vei putea pescui și cu siguranță vei pleca o dată pe an la Brăila, la fratele. Și ce fabrici sînt pe acolo...

Și atunci de ce simți așa un fel de ciudă că ea, fabrica, te-a părăsit? De ce?

*

— Am ieșit la pensie la 1 aprilie 1967 și mă cheamă Bărbulescu Ion. Fost maistru la sculărie, la «Steagu». Pensie? Bună: 2 007 lei pe lună... Am venit la fabrică, pe atunci așa i se spunea, «fabrică», de la Brăila. A venit o delegație de la Brașov să ia muncitori, condusă de unul Pop Zaharia, a murit săracu'! M-a cooptat pe loc cu 31 lei pe oră, dar aici, după probă, mi-au dat 32. Pe urmă am muncit și m-am desprins de muncitori ca funcție. Dar eu tot acolo eram.

Bucurii? Două. Prima cînd cu naționalizarea: după, ne-am dat seama precis ce putem face în viitor.

A doua, cînd am creat produsul nostru propriu, autocamionul. După aceea s-a meritat să trăim mai bine... Tot timpul cît am lucrat mă amuza că toate prototipurile se făceau la mine în secție. Păi înseamnă că fără ea Brașovul n-ar trăi. E o bogăție: de la ea și din ea am trăit și trăim. Cumva simt? Ca și la muncă: fericit. Am pensie bună, fac față cheltuielilor de casă. Am mai și lucrat patru luni pe an și-am făcut stoc: că-i o problemă, că-i concediu. Aveți dreptate, nu-i concediu, nu mai am, zic și eu așa cînd plec în altă parte... Puțin patru luni pe an, dar am făcut pe dracu-n patru și am rămas în organizația lor de bază. Pe mulți eu i-am crescut. Îi îndrumam pe toate drumurile vieții, să facă față chiar și la București.

Da, tovarășe, simți așa că și ea te-a părăsit. Fabrica, uzina, aveți dreptate. Știu că nu-i adevărat, dar așa simt cîteodată. Sîntem bătrîni, începem să nu mai avem dreptate. Eu pe ea o iubesc și i-am trimis în calitate de înginer pe singurul meu băiat. La secția 15, la prototipuri.

Eugen SECELEANU

NE CRAPĂ BUZA DUPĂ OAMENI!

Cîți dintre băieții aceștia cuminți care, iată-l, mă privesc din băncile lor cu seninătatea și candoarea vîrstei vor deveni pînă la sfîrșit strungari, sculeri, electricieni, forjori de înaltă calificare, îndrăgostiți de meseria aleasă, sau cîți dintre ei, zăpăciți de ghinioane, debusolați de insuccese sau pur și simplu lipsiți de aptitudini și talent, vor da bir cu fugiții, căutîndu-și aiurea un loc sub soare? S-au dorit unii ospătari, liceeni sau mai știu eu ce, dar iată-i obligați să devină montori. Alții, sărmanii, scriu versuri, iar noaptea visează transpirați examene de matematică.

— Ce e de făcut și cum e de făcut, tovarășe Victor Brezoi?

Dar interlocutorul nostru, instructor cu probleme sociale în cadrul comitetului sindical al uzinei, e de părere că, deocamdată, problemele privind selecționarea riguroasă a personalului, vocația, depistarea și încurajarea talentului virtual nu constituie, din păcate, preocupări centrale din moment ce lipsa acută de cadre îl obligă pe cel de la U.A.B să caute pentru «locuri potrivite» bărbați în toată firea cu sau fără predispoziții certe pentru un domeniu sau altul de activitate.

— Grupul nostru școlar, pe care ați avut ocazia să-l vizitați, a fost înființat în urmă cu 25 de ani. Îndată după naționalizare. În uzina noastră lucrează mii de oameni, o cifră remarcabilă la care am ajuns tocmai datorită promoțiilor noastre de absolvenți, a celor care au prins rădăcini în ogorul întreprinderii noastre, au învățat meserie și și-au legat viața de destinul uzinei de autocamioane. În ultimii ani sîntem însă martorii unui fenomen (previzibil dealtminteri) logic și omenesc, dar cu neplăcute consecințe pentru activitatea productivă a uzinei: *ne pleacă oamenii!* Industrializarea intensivă a tuturor regiunilor țării a provocat un adevărat exod. Ne părăsesc meseriași de valoare, muncitori și maiștri cu înaltă calificare. Se îndreaptă spre locurile lor de baștină argeșenii, gorjenii, doljenii, dîmbovițenii, sălăjenii, ieșenii. Mai mult decît atît: chiar și din cei care absolvă în prezent școlile noastre de calificare — deci prin concursul și pe cheltuiala întreprinderii noastre — vin de ne bombardează cu cereri de transfer. Anual, 4 000 de oameni intră sau pleacă din uzină, iar dintre aceștia abia 400–500 prind statornicie. Pe locurile rămase libere, aducem de la o zi la alta oșeni, maramureșeni, tot ce găsim. Dau băieții cu nasul prin halele de producție, rămîn unii, dar majoritatea își iau căciula după o săptămînă, două. Stau, tovarășe, seara și citesc în gazetă că în Occident bat drumurile în căutare de serviciu milioane de bărbați și femei, iar nouă ne crapă buza după oameni. Incredibil.

— Și încă o problemă dureroasă: lipsa de locuințe. Și asta mai cu seamă de cînd proprietarii-speculanți au aruncat în stradă sute de tineri.

Noua noastră interlocutoare, tovarășa Maria Cebuc, șefa biroului de reclamații și sesizări, ține să împărtășească cititorilor noștri următoarele amănunte:

O recentă anchetă efectuată în uzină ne-a condus spre următoarele concluzii: din totalul celor care solicită foaie de transfer, 7–8% doresc să se reîntoarcă în locurile natale, 5% o fac din pricina unor litigii de muncă, iar 85% din lipsă de locuință. Pentru rezolvarea acestei situații au fost luate cîteva măsuri de primă urgență: redistribuirea spațiului existent, accelerarea ritmului în construcția căminelor pentru nefamiliști. Am amenajat ad-hoc dormitoare noi în cadrul grupului școlar, în incinta uzinei. Aproximativ 300 de paturi. Anul trecut, cu «banii în buzunar» am pierdut două blocuri pentru nefamiliști cu 640 de locuri, deoarece n-am avut constructor.

— Sînt informat că la U.A.B. lucrează de 10–15 ani oameni sosiți din toate zonele țării, care s-au căsătorit, au copii mari și deci, cum se zice, au trecut cu arme și bagaje de partea brașovenilor, dar, incredibil, n-au obținut nici pînă astăzi buletin de Brașov. Am luat-o drept o glumă nereușită.

— Din păcate nu ne arde de glume. E o situație de fapt și să vă mai spun una: pentru a lucra la U.A.B. (și-o fac de ani de zile), sute de muncitori și tehnicieni s-au stabilit în satele și comunele suburbane. La Săcele, Prejmer, Predeal, Tărlungeni. Unii au bani gheață pentru construcții proprietate personală, alții și-au aflat locuință în Brașov, dar tot degeaba. Situația îi obligă să rămînă navetiști, iar pe unii să părăsească uzina și să-și caute un rost în alte colțuri de țară.

*

De vorbă cu tovarășul Nicolae Tunăreanu, locțiitorul secretarului comitetului P.C.R. — Uzina de autocamioane Brașov:

— Omul nu este o mașină. Individul cu necazuri de familie, cu burta goală, convivul tracasat zilnic de o mie de probleme mărunte pășește pragul uzinei fără capacitatea sa reală de muncă.

— Să le luăm pe rînd.

— Vă rugăm să notați în primul rînd o realizare de ultimă oră: înființarea microcantinelor. Un meniu excelent la prețul de numai 5,50 lei. Colegii noștri de la «ienți», «turnătorie», «șasiu II» etc. nu mai sînt nevoiți să facă zilnic doi și trei kilometri pînă la cantina centrală, deoarece prînzul le este asigurat prin amenajarea unor cantine chiar în incinta locului de muncă. O măsură care a contribuit sensibil la creșterea productivității muncii.

— Mai departe.

— Mai departe lucrurile nu se prezintă chiar atît de bine. Cartierul de locuințe Steagul Roșu, care cuprinde nu mai puțin de 70 000 de suflete, este dotat doar cu două complexe comerciale. Pentru orice fleac, salariații noștri sînt nevoiți să stea la coadă între 10 și 20 de minute. O situație intolerabilă și care se repercutează în ultimă instanță asupra calității muncii. Mai departe: foamea de cadre ne-a obligat să acceptăm ofertele de serviciu ale unor femei. Ele lucrează împreună cu soții lor aici la U.A.B., la forjă, la piesele mari, deci în locuri de muncă nepotrivite pentru sexul *slab*. Să ne gîndim ce putem face pentru copiii lor care rămîn acasă singuri.

Liviu TIMBUS

PENTRU EI UZINA A ÎNSEMNAT TOTUL

Sînt șapte aici, în marea Uzină de autocamioane: Ion, Ilie, Pavel, Cornelia, Neculai, Mircea și Vasile. Toți frați, frați buni. Frații Drăgănuță. Așa-i cunoaște uzina. Am vrut să fac un test, să verific o popularitate născută nu din cine știe ce performanță spectaculoasă, ci dintr-o muncă de-o viață aparent anonimă, dar strălucind interior de caratele vredniciei și cinstei, și am întrebat așa, la întîmplare: unde-l pot găsi pe Drăgănuță? Mi s-a replicat prompt: «Care dintre ei? Fiindcă Ion este frezor, Ilie muncește la turnătorie, Pavel, Neculai și Mircea sînt, unul tehnician și celălalt lăcătuș. Iar Mircea, Mircea este strungar. Cît despre Cornelia, ea lucrează în cadrul serviciului mecanic-șef. Așadar, de care Drăgănuță este vorba?»

L-am cunoscut pe Ion, maistru în secția de fabricație a șasiului. Mi-a fost extrem de greu să-l determin să-și rupă măcar cîteva minute pentru a putea sta de vorbă împreună. Nu că ar fi un ursuz ori un taciturn, dar pur și simplu nu putea sta locului, erau probleme cu niște utilaje care nu funcționau tocmai bine. «Dar Pavel?» «Pavel? Are treabă la bobinaj de nu-și mai vede capul. De fapt să știți că noi, frații, deși muncim în aceeași uzină, ne vedem destul de rar, nu e timp, fiecare cu treaba lui. Iar cînd ne propunem să ne adunăm cu toții, o facem acasă la unul ori la altul, în timpul nostru liber».

Iată-mă în apartamentul lui Ion Drăgănuță din cartierul Steagul Roșu, la doi pași de uzină.

Ion Drăgănuță îmi apare acum cu totul relaxat. Încordarea unei zile de muncă intensă a dispărut. Omul este amabil, aproape volubil. Stăm de vorbă de mai bine de o oră. Sărim de la una la alta. Dar fără să vrem, și fără vreo încercare abilă din parte-mi, discuția revine la uzină. Firesc. Fiindcă în jurul său gravitează atîtea destine — printre care și al lui Ion Drăgănuță și al fraților săi.

«Am ajuns în uzină acum 35 de ani. Noi sîntem de fel din Săcele, iar tata lucra la calea ferată. Cunoștea multă lume. S-a sfătuit cu unii, cu alții și a hotărît să mă dea la meserie. Cît mai repede. Era și cazul, acasă eram doisprezece copii. Așa am ajuns în uzină.

Am fost ucenic, apoi frezor, șef de echipă. Din 1951 sînt maistru. Cum mi-a fost viața, cum mi-a fost munca? Veneam de la țară și țineam minte vorbele tatii: «Tu să-ți vezi de meserie, să fii serios, să asculți de maistru. Nu uita de frații și surorile tale, pentru care trebuie să constitui un exemplu!» Și m-am purtat așa cum a vrut tata. Cîteodată mi-era tare greu. Meșterul m-a învățat meserie, dar avea și mîna iute și mă mai atingea și așa, din senin, cînd îi cășuna că nu sînt prea atent ori casc gura prin secție. N-aveam decît 15 ani. Important este însă faptul că mi-a plăcut meseria, că «mi-a intrat în sînge», cum se spune...»

Spre Săcele, spre numeroșii frați de-acasă, încep să sosească mesaje pline de speranțe. Ion învață, Ion își vede de treabă. Și unul după altul, la îndemnul său, Pavel, Neculai, Mircea și ceilalți pășesc pe poarta uzinei.

«Prin 1960 a trebuit să mă pun serios pe învățătură. Eram maistru din 1951, dar nu absolvisem școala de maiștri. Mi se cereau cunoștințe tot mai complexe, mai variate. Dacă doream să nu pierd pasul cu evoluția producției, trebuia să învăț. Și-am învățat — n-a fost ușor defel — și mi-am luat diploma de maistru».

La fel au procedat și ceilalți frați care, la ora actuală, se numără, fiecare în profesiunea sa, printre cei mai buni.

Uzină — viață — uzină. Relația pare monotonă. Dacă n-o fracționezi, dacă nu-i cunoști intima alcătuire.

Pentru frații Drăgănuță ca și pentru atîția alții, ea, uzina, înseamnă totul. Aici, din asprul său sol de asfalt și bitum și-au tras ei mîndria muncitorească.

Mihai HETCO

UN ETAJ PENTRU O GENERAȚIE

Este cuminte și de bun-simț ca într-o secție vestiarele să fie repartizate după vîrstă. La parter — cei la care vechimea în muncă se simte la chenzină, dar și în încheleturi. Etajul întîi — pentru aceia care au coborît de la doi și se pregătesc pentru parter ș.a.m.d. Și e înțelept să recunoști că departajarea s-a făcut și din pricina unor «deosebiri de vederi» — să le zicem așa, fiindcă e neutru și respectuos — între aceste categorii de vîrstă. «Îi despărțim, s-a spus inițial, ca să clarificăm lucrurile și să nu mai fie neînțelegeri». Care lucruri și care neînțelegeri, nimeni de la secția sculărie nu le poate numi concret. Există doar sentimentul care, la fel ca orice sentiment, nu știi cînd și de unde a venit.

Cel mai greu, afirmă ing. Ion Leancu, șeful secției, era să stabilești hotarul unde sfîrșea firescul și începea subiectivismul. Fiindcă, nu-i așa, e firesc ca între un muncitor cu peste 30 de ani activitate în uzină și unul abia sosit de pe băncile școlii să existe o diferență de salarizare. Cît de mare să fie această diferență? Dublă? Triplă? Cei care au vîrsta cînd bătrînețea apare inevitabilă doar pentru

(Continuare în pag. 10-11)

Cîteva momente semnificative din geneza celui mai recent autocamion produs de constructorii braşoveni: DAC de 10 tone (foto 1, 2, 3, 4). În fotografia din dreapta jos, o altă realizare de prestigiu: autobasculanta DAC de 30 de tone.

(Urmare din pag. 9)

alţii, iar experienţa ceva sicîitor, spuneau: «Muncim la fel, să cîştigăm la fel!» Posesorii acestui «ceva sicîitor» ripostau: «Noi am fost ca ei, să mai aştepte, toate la timpul lor» Cînd se strica ceva, vinovat nu era cutare sau cutare, ci tineretul. Un caz de indisciplină era taxat imediat şi generalizat la toţi tinerii. Tinerii sînt aşa şi pe dincolo.

Mistificarea raporturilor dintre generaţii se prolifera în zonele neutre, şi deosebiri naturale erau amestecate cu cele determinate de relaţiile de muncă. Muncitorii în vîrstă, cu familii numeroase, erau mai legaţi de uzina care le asigura existenţa; tinerilor le era gîndul mai mult la învăţătură sau distracţii. Vîrstnicii iubeau romanţele şi moda pantalonilor cu manşetă; înţelegeau mai lesne nevoile uzinei. Tinerii revendicau săli de sport şi acţiuni distractive; erau mai spontani şi aderau mai uşor la schimbări.

Am folosit pînă acum timpul trecut nu atît ca să demonstrez că toate astea aparţin unei perioade revolute în viaţa secţiei, cît pentru a arăta că astăzi ele sînt recunoscute şi înţelese, iar a înţelege, ca să parafrazez un mare scriitor, înseamnă a ierta, adică a te situa deasupra lor, stăpînindu-le şi minuindu-le de la nivelul raţiunii.

Între vîrstnici şi tineri nu există şi nu pot exista conflicte de interese. Man Dionisie are 48 de ani şi lucrează în uzină de 34. Cei doi fii ai săi sînt angajaţi şi ei tot la Uzina de autocamioane. Practic, povesteşte Eroul Muncii Socialiste, soţia mea aparţine şi ea uzinei. Îngrijind trei autocamionişti, aduce implicit un aport producţiei. Dar nu numai pentru asta. Cît datorită faptului că se simte ataşată şi participantă prin noi la fiecare succes al uzinei. Bobaiţă Dumitru este un tînăr despre care un alt veteran al uzinei, maistrul Ion Coman, afirmă că de pe acum se poate socoti un muncitor adevărat. Acest copilandru s-a angajat printre primii din uzină să lucreze simultan la trei maşini. «Dar, povesteşte el, n-aş fi reuşit această performanţă fără ajutorul muncitorului Florea Delea, singurul care ştia să mînuiască o freză de dantură, şi al maistrului Ion Drăgan. Sînt toţi nişte oameni foarte de treabă şi mă simt bine lîngă ei»

Vizitez secţia. Afirmaţia maistrului Ion Coman este întru totul conformă cu reali-

(Continuare în pag. 12)

«flacăra»–martor ocular

Fotografii de Elena GHERA
și Radu CONSTANTINESCU

(Urmare din pag. 10-11

tatea. Hala mașinilor arată ca o farmacie. La fel vestiarele și dușurile. Aliniere perfectă, lîngă fiecare mașină scrumieră și coș de gunoi, chiuvete, pe jos curățenie desăvîrșită, nu există spațiu de prisos, pe orizontală sau verticală fiecărui metru i s-a găsit o întrebuințare, cabine de control, magazie pentru scule, și totul, dar absolut totul înglobat într-o estetică industrială despre care șeful secției nu se sfiește să afirme că a copiat-o de la cele mai mari uzine cu același profil din lume și că în șase luni organizarea întregului proces de producție nu va fi cu nimic mai prejos decît corespondentele ei din străinătate. «Culoarea, îmi spune inginerul Ion Leancu, are importanța ei. Am folosit albul, negrul sau mai știu eu ce culoare. De fiecare dată se găsea cîte unul care să zgîrie sau să se semneze pe pereți. Am descoperit acest zmeuriu și uitați-vă: nici măcar o pată»

— Și relațiile dintre oameni?

— Acordul global implică acum deopotrivă tinerii și vîrstnicii. Interesele personale sînt subordonate și se realizează odată cu cele generale. Relațiile de muncă astfel determinate creează un cadru diferit pentru desfășurarea relațiilor interumane. Media salariului a crescut într-un singur an cu aproape 300 lei, și în primele cinci luni ale acestui an am realizat peste plan o producție-marfă de aproximativ 2 000 000 lei.

Nicolae CRISTACHE

„SĂ AVEM CURAJ, CHIAR DACĂ PUTEM GREȘI"

Cele mai noi produse ale constructorilor brașoveni de mașini despre care-mi propusesem să scriu — autocamionul de 12 tone și autobasculanta de 17 tone, recent intrate în producția de serie din familia DAC — se aflau așadar în fața mea, ieșind maiestuoase de pe bandă în noua și moderna hală de la «montaj general». Iar puțin mai tîrziu, la secția de la Dîrste a uzinei, admirăm prototipul autobasculantei de 30 tone, pregătit pentru o îndelungată cursă de verificare. O realizare de ultimă oră, și în istoria uzinei o veritabilă revoluție pe plan tehnic. Într-adevăr, este un mare salt față de primele autocamioane S.R. 101, apărute în 1954, față de tipurile ulterioare «Carpați» (1962) și «Bucegi» (1964) din familia S.R.-urilor, diversificată pînă la cifra de 37. Asimilarea, începînd din 1971, a puternicelor autocamioane ROMAN și, un an mai tîrziu, a autocamioanelor și autobasculantelor DAC reprezintă punerea în valoare a marii capacități creatoare a acestui colectiv de mii de oameni, a cărui medie de vîrstă este de circa 32 ani — fapt ce-și are, evident, rolul său. Este vorba de încredere în forțele proprii, de curaj — sintetizate elocvent în cuvintele directorului general Trică, devenite un bun al uzinei: «Să avem curaj în tehnică — chiar dacă putem greși». Curaj bazat însă pe acumularea unei serioase experiențe, pe introducerea unui climat de mare exigență, pe idei și eforturi colective, pe ambiție profesională. Exemple care să ilustreze toate acestea? Cînd, de pildă, la indicația conducerii de partid, s-a hotărît trecerea la producția noilor autocamioane și autobasculante, s-a pus întrebarea: cu ce agregate? Secția respectivă, creată în 1957-1958 și care în 1961-1962 realizase prima linie automată de prelucrare a blocurilor-motor din țară, fusese între timp cedată pentru constituirea Fabricii de mașini-unelte și agregate București. Și atunci — să se recurgă la import? Răspunsul celor de la UAB a fost ferm: o vom reînființa. Autoutilarea și-a dovedit pe deplin temeinicia. Doar realizarea matrițelor necesare presării pentru cabina noilor autocamioane înseamnă, spre exemplu, o economie de peste 200 milioane lei-valută. Dar astăzi se produc aproximativ 100 agregate (cifră prevăzută pentru anul în curs) și uzina este pe cale de a deveni unul dintre puținii exportatori de agregate din lume! Eforturi colective, exigență? «Cele trei săptămîni de realizare a proiectului liniei — inclusiv a prototipului — autobasculantei de 30 tone constituie un veritabil record. El este rezultatul eforturilor colectiv al întregii uzine. Pînă în prezent nu s-a mai făcut așa ceva — ne spune inginerul Petrescu, șeful secției prototipuri, adăugînd: de cele mai multe ori nici n-a fost nevoie să se ceară oamenilor să rămînă peste program. Au dorit-o ei singuri, pentru că, la urma urmei, toți am fost interesați să vedem cît mai curînd ce a ieșit din ideile noastre». Este în aceasta un rezultat atît al exigenței exercitate de sus în jos (și în această privință inginerul Roth menționa că acei care s-au dovedit exigenți cu colectivul — inclusiv, sau în primul rînd, conducerea — au depus cel puțin tot atîtea eforturi cît solicitau de la ceilalți, dacă nu chiar mai mult), cît și al fiecărui om din uzină față de el însuși. Și încă un exemplu, tot atît de revelator. La sfîrșitul anului trecut, cînd trebuia să înceapă producția noilor tipuri ROMAN și DAC, s-a ridicat problema halei de montaj — cea veche nemaifiind corespunzătoare. Un schimb de idei, o hotărîre, și, după două săptămîni de eforturi — timp în care a continuat montajul produselor curente —, a fost dată în folosință noua hală, care a fost dealtfel de trei ori modificată chiar în timpul amenajării, pentru găsirea de soluții cît mai optime de desfășurare a lucrului. Ce s-ar mai putea spune după toate acestea? Aș remarca doar cele spuse de directorul întreprinderii Octav Căpitanu, la sfîrșitul întrevederii grupului nostru cu dînsul: «Poate să existe o înzestrare tehnică din cele mai bune. Dar dacă oamenii... Or, noi avem oameni buni, legați prin toată ființa lor de uzină».

I. CIOARĂ

NU BANII CONTEAZĂ, CI NUMĂRUL LOR

Din prezentul grupaj se va afla un lucru esențial: la Uzina de autocamioane din Brașov oamenii își cîștigă leafa muncind. Și în condițiile unei tehnici ce te poate umili dacă n-o cunoști, și în trei schimburi, și permanent dominați de energia și severitatea celebrului tovarăș director general Gheorghe Trică. Sper că nimeni nu se va supăra dacă, la capătul unei zile de documentare în uzină, îmi sintetizez impresia despre dînsul așa: oamenilor nu le e atît frică cît... TRICĂ.

După cum spuneam, oamenii își cîștigă salariile muncind. Dar cît anume se cîștigă? Nu-mi propun să satisfac curiozități ieftine sau scumpe, nici să rup inima tîrgului, cum se spune, ci să completez o imagine, sper reală, a vieții și muncii miilor de salariați de la U.A.B.

Pe luna aprilie, de pildă, cîștigul mediu la muncitori a fost de 1 756 lei. Nu pare puțin, pare bine, în regulă. La nivelul de performanță tehnică, corespunzător tuturor virtuților muncitorești aici zilnic dovedite, uzina are un grad special și în scripte. Muncitorii au rețeaua A de salarizare, adică mai mare decît B și cele următoare. La Brașov s-a înțeles însă politic, repede și concret sensul noțiunii de cointeresare materială sau raportul clar dintre muncă și pîine. Omul muncește mai mult, să-i dăm mai mult. Ce-i al lui, e al lui, cum ar spune orice brașovean care se respectă muncind la «Autocamioane». S-a propus și s-a obținut aprobarea forurilor de resort pentru trecerea la acordul global. Adică? Munca în acord simplu înseamnă: tu, X, fără să depinzi de altul, faci atîta și lei atîta. La «global» treaba e colectivă și de aici o serie de avantaje și de obligații.

Un colectiv (echipă, sector, secție) își propune să facă nu numai planul de 100 000 lei, să spunem, ci să-l și depășească cu 10 000 lei. Sînt interesați la ducerea la bun sfîrșit a acestei obligații și muncitorii productivi,— cum este și normal —, dar și cei auxiliari, și personalul T.E.S.A. Se realizează depășirea? Fiecare va lua mai mult. Pînă la actualul sistem, muncitorii auxiliari, T.E.S.A. nu-și puteau depăși leafa de bază chiar de s-ar fi dat de ceasul morții.

În ceea ce privește personalul tehnic, transcriu părerea inginerului Ioan Keresztes, șeful secției turnătorie de fontă și aluminiu: «Pînă acum, pe cel pe care l-am învățat (cadru tehnic — n.a.) nu l-am cointeresat, iar pe cel pe care l-am cointeresat nu l-am învățat».

Adînc, nu?

Același inginer a remarcat că munca în acord global în secția sa a contribuit la creșterea producției (150–200 tone piese turnate pe lună) și la sporirea cîștigurilor oamenilor. Iată ce mi-au spus cîțiva dintre ei:

Nicolae Roșu, lăcătuș: «E mai multă răspundere. Față de 1 400–1 500 lei, cîștig acum 1 700–1 800 lei. Păi, de pildă, de 1 iunie i-am luat fetiței o bicicletă și o rochiță de mi-o tot arăta prin vitrină».

Anica Trofin, turnător-formator: «Lucrez cu soțul meu într-un schimb, și de cînd cu acordul global ne vedem mai rar, doar în pauză și întîmplător. Muncă mai chibzuită, dar și bani mai buni. Am reușit să ne mobilăm complet camera cea mare».

Augustin Codrec, maistru la linia de chiulasă: «Producția a crescut enorm. A intrat un impuls în toți oamenii. Cîștig cu 600–700 lei mai mult. Mi-am cumpărat aspirator, mi-am comandat în vederea sezonului o pereche de pantaloni și una de pantofi. Da, producția mărită aduce automat bucurii în viață».

...Sînt în biroul șefului de secție. Am închis agenda și mă pregătesc să spun cîteva vorbe de rămas bun. Aproape convenționale, desigur. Se deschide ușa și apare maistrul Augustin Codrec.

— Tovarășe redactor, uitasem. S-a îmbunătățit și calitatea producției. Vă rog să scrieți. Salut!

— Salut!

Scriu.

Eugen SECELEANU

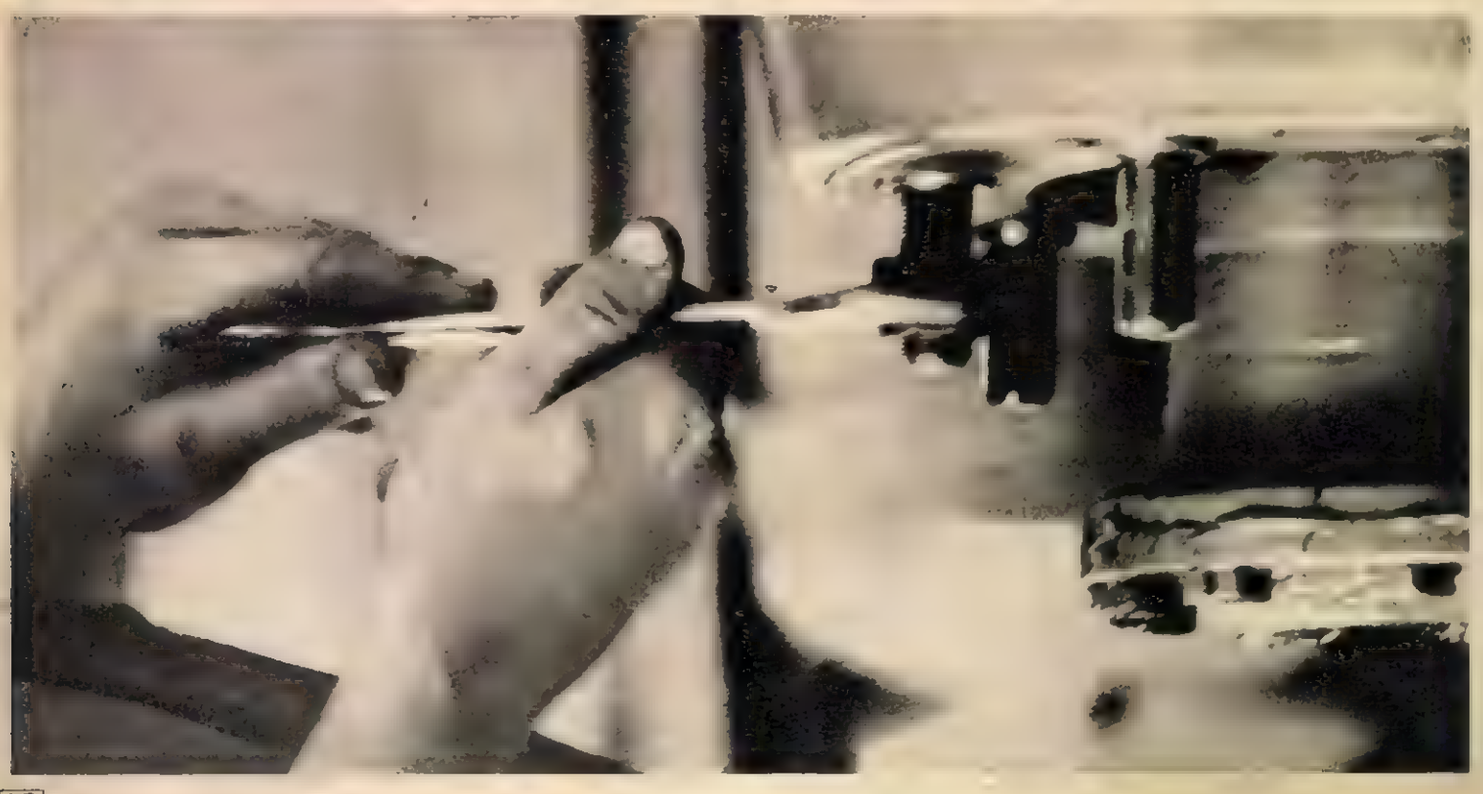

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI

DÎMBOVIȚA

PRODUCE :

— **Confecții cu motive populare, ii brodate și țesături cu alesături specifice județului Dîmbovița, într-o gamă variată de modele și culori, vă oferă Cooperativa meșteșugărească** Arta populară **din Tîrgoviște, str. 30 Decembrie nr. 41, telefon** 11381.

— **Cooperativa meșteșugărească** Sirguința **din Tîrgoviște, Bd. Libertății nr. 10, telefon** 13135, **execută prin unitățile sale, pentru populație, cu și fără materialul cooperativei, confecții, tricotaje, lenjerie, încălțăminte și marochinărie pentru bărbați, femei și copii.**

— **Apartamentul dumneavoastră poate fi frumos mobilat, solicitînd la Cooperativa meșteșugărească** Progresul **din Tîrgoviște, str. C.A. Rosetti nr. 13, telefon** 12101, **să vă execute pe bază de comandă garnituri complete sau piese separate de mobilă în formele și dimensiunile dorite.**

recenzii

VASILE BĂRAN– CARTEA PROVERBELOR

Vasile Băran, care a debutat acum vreo zece ani în publicistica vie, este un scriitor de remarcabilă îndeminare narativă, dotat cu un talent natural, înnăscut, refuzînd să-și urmeze «generația» în marea ei ambiție (și aptitudine) de reînnoire a tehnicilor literare, de sincronizare cu mișcarea artistică a modernității. Și cu toate acestea, *stilul* său, plin de fluență și adesea de farmec, de un farmec spontan, nu ne dă impresia, altfel binecunoscută, de învechit, sfătos și demodat. Scriitorul, care nu beneficiază din păcate de o conștiință artistică și intelectuală la nivelul înzestrării sale native, a produs pînă în prezent lucruri de o valoare inegală, niciodată însă plicticoase și inutile, izbutind mereu să intereseze prin ceva, printr-o notă proprie de înțelepciune și «copilărire», gravitate și umor, ceva, în sfîrșit, care există, care îi aparține lui, de cum ia condeiul în mînă și i se abandonează. Bucățile sale nu se semnalează prin construcție desăvîrșită, nu o dată se alterează sau o iau razna de pe la jumătatea drumului și, mai fără excepție, aproape de final, dar tot fără excepție, sînt surprinzător de bine *pornite*, cu elan, cu inspirație și cu o «idee» subtilă, plină de interes. Ele au un miez rezistent; chiar dacă nu valorificat pînă la capăt, pînă la excelență. Este de observat că talentul, care e viguros și elementar, cum se zice, dintr-o bucată, se asociază în răstimpuri cu un soi de rafinament ciudat, de ajuns de inexplicabil, dar de necontestat.

Despre ultima apariție (Editura «Albatros», 1973) n-am putea spune că realizează «rotunjimea» rîvnită (temă asupra căreia înzestratul autor trebuie încă să mediteze, fiindcă odată și odată va fi necesar, absolut necesar, să ajungă la ea!),dar ca și cele precedente, se impune printr-o anume savoare, de factură strict personală. Se numește *Cartea proverbelor* și are în comun cu proverbele din care se inspiră o «esență» de deșteptăciune firească și echilibru moral, înclinația de a vedea și «cealaltă față» a lucrurilor. Și, mai ales, apelul constant, adresat printre rînduri sau formulat cu încredere și limpezime, la «viață», la viața care își are legile ei, poruncile ei, sancțiunile ei, infailibile, de care toți trebuie să asculte. În capul fiecărei schițe, Vasile Băran așază o zicere consacrată, un dicton popular care-i rezumă intenția, de tipul: *«Norocul și-l face omul»*, *«Pentru un nebun, mulți pătimesc»*, *«Ochiul săgetează mai repede decît săgeata»*, *«Arunci virtutea și ți-aduci teama»*; tot lucruri de bun-simț și de neclintit în aparența lor modestie. Uneori prea ilustrative, prea didacticiste și previzibile, ca în bucata intitulată în stilul cărților de citire: *Birumța șoferului*, alteori vii, inspirate, seducătoare *(Soldatul și generalul, Barba lui Gad)*, textele lui Vasile Băran grupate în ultimul său volum prezintă (aproape indiferent de calibrul lor), avantajul oricărei lecturi plăcute, confortabile, cu dese surprize pentru ochiul obosit de atîtea pretenționase și orgolioase zădărnicii.

Un mic roman de vreo optzeci de pagini: *Clopotul de sticlă*, constituind partea finală a volumului, cu dezvoltări interesante în genul ficțiunilor «științifice», pornește ca de obicei foarte bine, dar se dilată în complicații nefericite, vădit fabricate, pe tema, generoasă desigur, că oamenii trebuie să rămînă oameni și nu să se prefacă într-o masă de roboți... Scriitorul e încă nesigur pe «gustul» său, nu știe să distingă unde sfîrșește fantezia sa naturală, bogată, proaspătă și unde începe invenția forțată, stridentă, de situații artificiale. Vocația literară autentică își caută încă, la Vasile Băran, punctul de echilibru.

Lucian RAICU

opinii

DESPRE O ORGANIZARE „POLIFONICĂ“ A REVISTELOR

După cum se știe că recepția unei opere se face la nivelul operei și nu la cel al publicului, la fel se știe și că există o stratificare a cititorilor în funcție de mai multe coordonate sociale. Publicul cunoaște mult mai multe împărțiri și subîmpărțiri decît societatea; fiindcă noțiunea de public cititor (în cazul de față) este, în ciuda aparenței, o noțiune în primul rînd individuală, aparținînd mai degrabă operei decît altor factori. Cu toții facem parte din public. Și ne aflăm pe rînd cu toții în fața unui singur creator sau, cîteodată, în fața unui grup unitar, «polifonic», «simfonic», să zicem. Este cazul spectacolelor propriu-zise sau cel al revistelor literare apărute ca urmare a grupării unor scriitori și critici în funcție de anumite preferințe.

După cum se știe, viața literară dintr-un anumit moment este doar laboratorul istoriei. Produsul care dă sens acestui laborator, semnul acestei istorii, e numai valoarea care rămîne. Deci peisajul pe care ni-l oferă revistele,ori peisajul literar al unui moment, nu reprezintă decît plasma unde se află deja sau care va dărui culturii marea operă.

Un principiu elementar de economie, în această situație, ne determină să gîndim asupra modalității optime de oglindire și stimulare a procesului de creație literară.

În ceea ce privește politica editurilor, lucrurile sînt oarecum stabilite. Dat fiind caracterul de operă finită al cărților, această politică este în mare măsură determinată de ofertă, editura neavînd o posibilitate prea mare de comandă, neputînd să ceară o anume carte decît în anume împrejurări. Revista literară în schimb, indiferent de periodicitatea ei de apariție, are o mai mare mobilitate tematică decît editura. Și nu numai atît. Revista se poate constitui chiar în dirijor de spirite — în măsura în care redactorii știu că aceasta e menirea lor.

Privelиștea pe care ne-o oferă azi revistele noastre suferă de o anume monotonalitate. De ce?... Din motive mai mult sau mai puțin explicite, revistele nu-și formează un spirit propriu. Realitatea noastră, unică, cere cam aceleași efort, unic și mare, din partea tuturor creatorilor. Deci perenitatea unei reviste se asigură prin menținerea colaboratorilor apropiați în actualitate. Lucru perfect realizabil. Există însă prejudecata (contrazisă în realitate de revistele de dinainte de război) precum că un grup de oameni nu pot ține pasul cu evenimentele. Asta ar însemna că nici un om nu poate fi contemporan... Fals, desigur, acest preconcept. Dimpotrivă, am putea spune că vina pentru aspectul tern al multor reviste din zilele noastre o poartă lipsa de organizare «polifonică», după cum spuneam. Dacă vom urmări număr de număr revistele, vom vedea că există o unitate în varietate doar cînd e vorba de numerele tematice. În rest, rareori se pot vedea numere susceptibile de a deveni referințe. (Poate că acesta e un ideal, dar de ce să nu tindem într-acolo?)

De ce n-ar fi posibilă o stimulare a conducerii revistelor literare către formarea unor grupări literare distincte? Este întrebarea pe care și-o pune și George Macovescu într-un număr de anul trecut al *Convorbirilor literare*, Petru Popescu, de curînd, în *Contemporanul*, Al. Călinescu în *Almanahul literar 1973*... De ce n-ar fi posibilă o astfel de organizare a panoramei «efemere» pe care o reprezintă revistele literare?

Categorii distincte de creatori, grupați în jurul unor reviste, cititorii lor «profesionalizați» din rîndul cărora se vor ridica literații de mîine!... Există oare o modalitate *practică* de stimulare a *creșterii* literare mai *actuală* decît aceasta? Care...?

Alexandru PAPILIAN

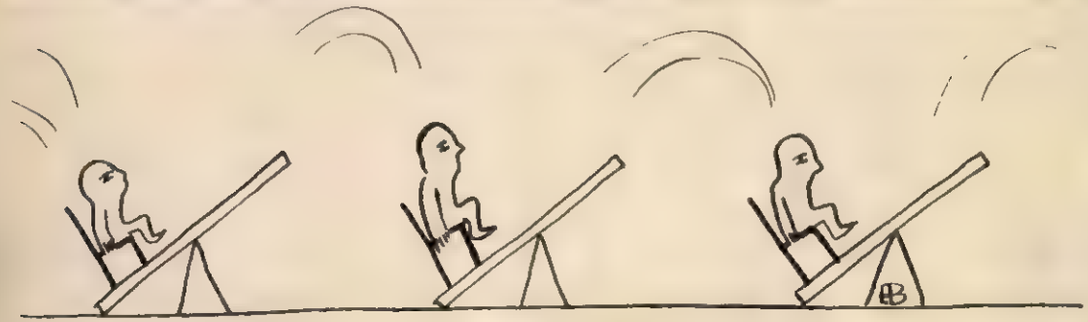

Balistică.

Petre BOTEZATU

vorbiți și scrieți românește

DE CE ÎNVĂȚĂM GRAMATICA (II)

Dacă admitem ideea că nu învățăm gramatică pentru a ajunge să vorbim și să scriem corect și frumos, atunci se pune, în mod firesc, întrebarea dacă predarea gramaticii în învățămîntul mediu se justifică în vreun fel. Răspunsul este, evident, afirmativ. Justificarea acestui răspuns afirmativ voi încerca să o dau în rîndurile care urmează.

Gramatica limbii materne trebuie, cred, învățată pentru simplul motiv că limba maternă trebuie cunoscută în mod *științific* de către orice absolvent al unei școli medii tot așa cum trebuie cunoscută în mod științific geografia țării natale. După cum nu putem admite ca un absolvent de școală medie să-și cunoască geografia țării numai din călătoriile pe care le-a făcut (oricît de multe ar fi ele), din informațiile pe care le deține din ziare sau din auzite despre felul în care sînt distribuite teritorial bogățiile naturale ale țării sau despre repartiția teritorială a centrelor economice, tot așa nu putem admite ca un absolvent de școală medie să-și cunoască limba maternă numai în măsura în care știe să o folosească (fie chiar și foarte corect). Cunoașterea *științifică* a limbii materne trebuie înțeleasă ca o *componentă a culturii generale* pe care un absolvent de școală medie trebuie să o aibă în momentul în care părăsește școala. După cum nu putem admite ideea că un absolvent de școală medie ar putea să nu știe că Iașul este în Moldova, că orașul Constanța este un port la Marea Neagră, că Ștefan cel Mare a fost domnul Moldovei sau că Alexandru Ioan Cuza a realizat Unirea, trebuie, cred, să ne învățăm să nu admitem nici ideea că un absolvent de școală medie ar putea să nu știe care este originea limbii române, care este raportul ei cu limba latină, cu limba populațiilor autohtone (deci a populațiilor care ocupau teritoriul Daciei înainte de venirea romanilor), care sînt dialectele limbii române, prin ce se caracterizează ele, care este raportul dintre aceste dialecte și limba literară (pe care o învață în școală), care este raportul dintre limba literară și limba pe care o vorbește în familie etc., etc. Spun că trebuie să *învățăm* să vedem lucrurile așa deoarece, în momentul de față, sîntem obișnuiți să considerăm ca semn de incultură faptul că cineva nu știe ce este și unde este orașul Constanța, sau care este importanța domniei lui Al. I. Cuza, sau, în sfîrșit, nu știe să deosebească într-o propoziție subiectul de predicat, dar nu sîntem obișnuiți să considerăm ca semn de incultură faptul că cineva, auzind, să spunem, forma *ghine* (pentru *bine*) se mărginește să se mire sau să rîdă, fără să știe că această pronunție este caracteristică pentru o întreagă arie dialectală a limbii române.

Admițînd că scopul predării gramaticii este cunoașterea științifică a limbii materne, e necesar să ne întrebăm mai departe care sînt cunoștințele de limbă română absolut obligatorii în bagajul de cunoștințe ale oricărui om instruit. Prima întrebare care se pune, în această ordine de idei, este dacă deprinderea de a face o analiză gramaticală corectă poate rămîne în continuare singurul lucru pe care un elev l-a învățat în școală și-l știe din școală despre limba sa maternă. Evident că nu. Nu putem, cred, accepta în continuare ca un elev să știe să facă perfect analiza gramaticală a unei fraze oricît de complicate, dar să nu aibă absolut nici o idee de fonetică, de dialectologie sau de istoria a limbii. Prin ce se justifică științific situația privilegiată a gramaticii, în detrimentul celorlalte aspecte ale aceleiași limbi? Este deci normal ca în școală să se predea *lingvistică* română și nu, pur și simplu, gramatică română. E normal deci să se predea nu gramatică, ci și gramatică.

Emanuel VASILIU

(Va urma)

EUGEN BARBU

Născut la 20 februarie 1924, în București. Tatăl, muncitor C.F.R., mama casnică. Studiile secundare la liceele «Aurel Vlaicu», «Chéwitz-Thyrin», «Marele Voievod». Bacalaureatul 1943. În același an, la 1 septembrie îl aflăm elev la Școala de ofițeri de jandarmi. «La SOJ, spune scriitorul în **Jurnal**, sîntem interogați dacă vrem să mai rămînem în armată sau nu. Îmi scriu fericit demisia» (1945). A urmat cursurile Facultății de drept și ale Facultății de litere și filozofie. A fost corector și revizor la tipografia «13 Decembrie» și Combinatul poligrafic «Casa Scînteii». Fost, de asemenea, jucător de fotbal. A funcționat ca șef de secție la proză în redacția **Gazetei literare**. În anul 1962 are funcția de redactor șef la revista **Luceafărul**, post din care demisionează în anul 1968. Din anul 1971 e redactor șef la revista **Săptămîna**. Nu se grăbește cu publicarea, dar scrie de timpuriu. La vîrsta de 13 ani îi înmînează lui Petre Belu un roman. După un an, adică la 14 ani, prezintă o altă carte aceluiași scriitor, al cărui roman «Apărarea are cuvîntul», lansat entuziast de generosul Panait Istrati, cunoaște în epoca interbelică o mare popularitate în anumite cercuri de cititori. Populatul prozator îl îndeamnă pe precocele romancier la lectură, drept care îi și dă vreo 20 de cărți, din care nu lipsesc cele ale lui Panait Istrati. În 1946 frecventează cercul **Sburătorul**, unde citește din lucrările sale. Înregistrează aici primele referințe asupra scrisului său de la Felix Aderca și Mircea Damian. Debutează în 1947 cu tablete la ziarul **Fapta**. Cu beletristică (nuvela **Munca de jos**), la revista **Viața românească**, în 1955. Debut editorial cu volumul **Gloaba** în anul 1955. E susținut în fazele de început ale evoluției sale scriitoricești de Nina Cassian, Marin Preda, Ovid S. Crohmălniceanu. Nu deține nici un premiu literar. Întîmplător, scriitorul ne-a mărturisit că e hotărît să-și păstreze acest «titlu de onoare». Neobosit animator al vieții literare, contribuie decisiv la lansarea a numeroși tineri scriitori, dintre care nu puțini se impun ulterior cu autoritatea unui talent incontestabil. Pamfletar redutabil, pătimaș nu o dată, cînd loveste nedrept.

Opere: Gloaba (1955); **Balonul e rotund** (1956); **Unsprezece** (1956); **Trilogia de aur** (1956); **Groapa** (1957); **Pe-un picior de plai** (1957); **Oale și ai săi** (1958); **Șoseaua Nordului** (1959); **Patru condamnați la moarte** (1959); **Cît în șapte zile** (1960); **Prînzul de duminică** (1962); **Facerea lumii** (1964); **Jurnal** (1966); **Măștile lui Goethe** (1967), **Vînzarea de frate** (1968); **Jurnalul american** (1968) **Teatru** (1968), **Foamea de spațiu** (1969); **Principele** (1969); **Martiriul sfîntului Sebastian** (1969); **Osînda soarelui** (versuri 1969); **Jurnal în China** (1970); **Caietele Principelui** (1972). Numeroase scenarii de film pentru micul și marele ecran. A tradus din Thomas Mann, Faulkner, Simonov, H. Cobb.

Eugen Barbu e unul dintre scriitorii români înzestrați cu multiple disponibilități în practica scrisului. Autorul, de un impresionant proteism, tinde a se manifesta exhaustiv în toate compartimentele activității scriitoricești. Nu e vorba aici de o superfluă versatilitate, ci totul e pornit din nevoia imperioasă de a se comunica. Pasionalitatea scrisului său indică o individualitate în permanentă ebuliție, în continuă și autentică trăire a datelor realității exterioare și biografice. Evenimentul, de orice natură, e trăit cu aceeași intensitate. Ce altceva semnifică acele originale, ca structură, **Caiete ale Principelui**, proiectate să apară în șase volume, decît faptul că autorul lor e solicitat, fără diferențieri afective, de un moment «rupt» din viață sau de altul livresc? Febrilitatea cu care sînt recepționate aceste momente colorează sau mai bine zis, intră în substanța literaturii lui Eugen Barbu. Deoarece oricare ar fi genul în care scriitorul se produce, în esență el e confirmarea unei atitudini lirice, de o indelebilă și superioară subiectivitate. De aici și structura polemică a multora dintre scrierile sale. Din «foamea» de comunicare se iscă marea disponibilitate a scriitorului. Nu știm, de pildă, dacă autorul **Groapei** ține cu tot dinadinsul să treacă drept un critic sau istoric literar. Dar iată că el scrie de ani de zile acele «Spirale» în care consemnează cu o promptitudine, ce poate fi invidiată de orice critic profesionist, aparițiile atîtor cărți de poezie. De asemenea, tot el mai elaborează și o istorie a literaturii române, din care are terminate 3 000 de pagini, din cele 6 000 proiectate. Nu știm, cum spuneam, dacă Eugen Barbu țintește ambiții de istoric și critic literar. Fapt este că el a găsit răgaz și disponibilități și pentru astfel de îndeletniciri. Portretul spiritual al lui Eugen Barbu e de o mare complexitate. În aceste prea sumare rînduri nu putem face altceva decît a-i enumera trăsăturile: prozator, poet, dramaturg, memorialist, scenarist de film, reporter, ziarist. De remarcat că în activitatea sa publicistică, uneltele scriitorului nu-și îngăduie imixtiunea. Alert, direct, Eugen Barbu practică ziaristica, oăstrîndu-i toate prerogativele specifice. Dar diversitatea nu o aflăm numai în genurile frecventate, chiar în însuși interiorul operei sale. Mediile și figurile invocate și evocate prezintă, la rîndul lor, o mare varietate. Periferia bucureșteană a unui timp revolut, mediul muncitoresc, cu precădere ceferiștii și tipografii, în transformare revoluționară, păturile mici burgheze, lumea haiducească și straturile sociale suprapuse ale unor vremi de mult apuse, sînt doar cîteva date amintite, dar semnificative pentru dinamismul viziunii scriitorului nostru. Să mai adăugăm în finalul acestor fugare rînduri deosebita capacitate expresivă a stilului său. «Fastul stilistic», pentru a folosi o expresie a lui Tudor Vianu, își răspîndește strălucirea pe atîtea din paginile scrisului acestui virtuos mînuitor al cuvîntului, în regală descendență din Odobescu, Arghezi, Mateiu Caragiale... De la Eugen Barbu, care și-a înscris, pînă acum, numele în istoria noastră literară ca autor al unor capodopere (**Groapa, Principele** și unele nuvele), aflat în plină vigoare creatoare, așteptăm, date fiind valoroasele sale antecedente literare, și alte opere de vîrf, nu numai ale propriei cariere scriitoricești, dar și ale literaturii române.

Traian STOICA

CUCUL DIN CORNUL VIILOR

«Oriunde mergem sîntem acasă — zicea cîndva un poet al dezrădăcinării — pentru că, pînă la urmă, toate drumurile se termină în noi». Și-ntr-adevăr, oriunde am fi, purtăm cu noi pe acest tulburător «acasă» și oricît de singuri ne-am afla pe lume, sau în mijlocul trepidant al lumii, avem avantajul acestui miraculos «acasă» care face din noi, în astfel de cazuri, niște Robinsoni cu casa în suflet. Fără el am fi un pămînt deșert sau un cimitir de amintiri peste care cresc bălăriile uitării. Cîtă viață se strînge în modestul și aparent neutrul «acasă» care acoperă sub trei silabe un întreg univers sufletesc, cu oameni și locuri dragi, cu tradiții și obiceiuri străvechi, cu visuri împlinite sau nu, dar cu idealuri și năzuințe statornice care ne leagă de un anume timp istoric și de un anume spațiu geografic, dîndu-ne o identitate precisă și asigurînd un sens existenței noastre. *Acasă* înseamnă mamă și tată, frați și surori, leagănul copilăriei, grădina cu florile ei intrate-n doine și-n covoarele țesute cu modestia geniului și hărnicia albinei; *acasă* înseamnă satul cu școala unde am învățat primele buchii, cu cimitirul din deal unde ne dorm strămoșii. *Acasă* înseamnă poate primul sărut, prima dragoste, prima cîntă. *Acasă* e locul unde sub vraja basmelor am construit și am dărîmat imperii, fără ca să se clatine nici măcar frunza din frăgari.

Cu cît ne găsim mai departe, cu atît sfera acestui *acasă* crește mai mult, cuprinzînd în ea satul, județul, regiunea istorică, țara. De la școala din sat cînd pleci *acasă* înseamnă că te duci la locuința părinților tăi. De la oraș cînd mergi *acasă* înseamnă și casa părintească, dar și satul; de la București cînd un transilvănean merge *acasă* zice că se duce acasă în Ardeal, iar din străinătate te întorci *acasă*, în România. Iată cum *casa* ta devine țara ta, și iată cum, odată cu acest proces psihologic, cresc răspunderile și îndatoririle noastre față de acest *acasă* în care intră tot universul nostru existențial. Procesul se produce uneori și invers, în sensul că o parte reprezintă *totul*, că un lucru aparent insignifiant în anume condiții semnifică nespus de mult în altele. M-am convins de aceasta odată cînd mă găseam *acasă* în satul natal, pe acele plaiuri transilvane unde și-au plimbat pașii neliniștiți Decebal și Gelu, Ioan Corvin, Horia, Cloșca și Crișan, Ion Budai-Deleanu, Avram Iancu și sutele de mii de țărani care, în pragul primului război mondial nemaiputînd suporta exploatarea, sărăcia lucie, asuprirea socială și națională, au luat vapoarele spre America în căutarea norocului, care fugea de ei ca dracu' de tămîie. S-au dus cu zecile, cu sutele, cu miile. Harnici cum erau, s-au așezat pe muncă, tîrînd după ei dorul de-*acasă* ca pe o jale grea, chinuitoare. S-a dus cu ei și Niculae al lui Covăsît, din sat de la noi, de la Vaidei. Era un om ca bradu-n munte. Harnic și isteț, cumpătat și serios, și-a aranjat o situație frumoasă într-o vreme cînd America avea nevoie de multă mînă de lucru. Avea bani, avea tot ce-i trebuia. Situația lui era incomparabilă cu a românilor din Transilvania, «roabă la austro-ungari». Și totuși, într-o bună zi, s-a întors acasă. A prins din nou coarnele plugului, ieșea cu vitele la pășunea din Cornul Viilor, din marginea pădurii multiseculare. Acum e bătrîn-bătrîn, are pensie de la gospodăria colectivă și, la umbra unui frăgar, stă de vorbă în uliță cu copiii, care au mai multă vreme pentru a-i asculta poveștile. Așa l-am găsit și eu cînd m-am dus *acasă*.

— Bună-ziua, bade Niculae.

— Bună să-ți fie inima, da'nu te cunosc. Al cui ieșți?

— Al lui Onuțu Dodului.

— Să te ție Dumnezeu. Ai mai venit pe *acasă*?

— Am mai venit oleacă. M-a prins dorul de ăi *de-acasă*.

— Ah ce vorbă spuseși. Eu știu ce-i dorul, dragu' nenii, că l-am trăit ca nimeni altu'. Am plecat din sat, fiind un copilandru. M-am dus de uritu' jendarilor cu pene de cocoș la pălărie și de sărăcia care se abătuse asupra noastră. Mi-am luat lumea în cap și m-am dus în lume. N-am plecat ușor. Cînd m-am urnit spre oraș mi s-a părut că mă smulg din pămînt, ca un arbore cu rădăcini cu tot. Dar am plecat. Plîngeau muierile și fetele prin sat ca după mort. Și m-am dus. Era într-o zi pe la vecernie. Peste sat se lăsase o liniște mare, ca de mormînt, și nu s-auzea decît cum cînta cucu în Cornul Viilor. M-am dus înghinînd în mine cîntecul:

Cucule ce pene porți
De pe tini te iubesc toți
Și eu port pene ca tine
Și nu mă iubește nime.

Am ajuns, ca vai de mine, la Detroit. Nu știam limba... Nu cunoșteam oamenii... Nu le-nțelegeam obiceiurile... Dar am muncit cinstit și mi-am făcut rost de bani. După o vreme îmi mergea chiar bine. Părea că mă pricopsesc. Eram ficior zdravăn, om de omenie. și am avut și-un noroc, de care nu mai vorbesc acum, la bătrînețe.

— Și de ce te-ai întors, nene Niculae? Ti-a fost dor de țară, de sat, de-acasă? De fetele și de feciorii din sat?

— Nu știu ce să-ți răspund. Poate că și de ei, dar nu-mi dădeam seama. Eram voinic și sănătos ca un munte, dar boleam ca-n pragul morții. Îmi simțeam sufletul beteag. Vezi, dumneata, de altceva mi-a fost dor, de cucu' din Cornul Viilor. Mergeam pe străzile Detroitului. Era o larmă nemaipomenită. Curgea lumea pe ele cum curge Mureșul, fără întrerupere. Claxonau mașinile... Urlau fabricile. Strigau oamenii în tot felul de limbi și eu ascultam cum cînta cucu' în Cornul Viilor, *la noi acasă*, lîngă marginea pădurii... Cucu' din Cornul Viilor m-o adus pe mine *acasă*. Poate și ce zici dumneata, dar toate astea m-or chemat prin el. Am venit *acasă* și iar n-o fost bine. Și m-am dus a doua oară. Și-am stat ce-am stat și iar m-o adus cucu' din Cornul Viilor. Și bun venit am fost. Au trecut peste mine multe, și bune și rele, c-așa-i viața. Acum, mulțam lui Dumnezău, am bătrînețele asigurate de la gospodărie, de la copiii mei. Am tot ce-mi trebă. Dar, vezi dumneata, ceasul e îndeseară și ziua se înclină... lumea-i trecătoare și cu ea trecem și noi.

— Și ți-e frică, nene Niculae?

— Aici, *acasă*, nu. Sînt liniștit că m-or așeza sub iarbă lîngă ai mei și nu-s singur. Și poate s-aude și pe-acolo, sub pămînt, sub iarbă verde, cîteodată, primăvara, cucu' din Cornul Viilor.

Mă uit pe uliță-n jos și-o văd pe mama în poarta casei. Mă aștepta, ca-ntotdeauna, cu lacrimi în ochi.

— Rămîi cu bine, nene Niculae.

— Du-te sănătos, dragul meu...

Îi strînsei mîna noduroasă și dădui să plec.

— Ssst... L-auzi?

Începuse să cînte cucu' în Cornul Viilor... Pornii încet spre casă, cu pași legănați pe cîntecul lui ca un vals discret, pe care trecea spre veșnicii însuși Timpul. Timpul meu, al tău, al lui, al nostru, al tuturor celor care au ascultat cîndva cîntînd cucul din Cornul Viilor, simbol al unui colț de suflet și de țară românească.

Ion Dodu BĂLAN

principii și năravuri

PRO ȘI CONTRA „SUFLET DE OPERETĂ“

Îmi povestea nu demult un hingher, pe care l-am cunoscut «la o bere», că acolo la El, la ecarisaj, vine zilnic o bătrînă și aduce de mîncare cîinilor — în majoritate — «condamnați la moarte». De unde adună atîtea oase și resturi de alimente, cine știe? Dar bătrîna, tenace, ține să ușureze aceste «ultime clipe» ale cîinilor fără stăpîn, vagabonzi de profesie, trecuți prin ciur și prin dirmon... Ridicol? Poate — pentru o anumită optică (sau, mai exact, mentalitate).

Povestirea hingherului mi-a adus aminte de regretatul Eugen Schileru care-mi spunea și el cîndva o «story», aflată tot așa, într-un loc de pierzanie care se cheamă «bufet». Acolo întîlnise un parlagiu, băuseră cot la cot și omul îi trădase un secret profesional:

— Brrr! parlagiu, așa zic cetățenii, dar habar n-au că zace și-n noi un centimetru de suflet. Știți dumneavoastră ce înseamnă «bun de vacă»? (Firește, celălalt nu știa) Ei bine, dacă o vacă, în clipa în care tu vrei s-o căsăpești, îngenunchează în fața ta, a călăului ei,— și am văzut-o cu ochii mei —, gata, s-a zis, nu mai ai voie, nu mai ai dreptul s-o sacrifici fiindcă are ceea ce se cheamă «bun de vacă».

Reluînd (și în scris) «story»-ul, Eugen Schileru n-o făcea fără scop, și în nici un caz persiflînd «credința» parlagiului, dimpotrivă, voia să sublinieze faptul că asemenea credință în comunicarea cu regnurile, cu întreaga natură (în care sîntem incluși firesc), n-are de ce ne speria și, oricum, n-are de ce să mobilizeze împotrivirea cuiva.

— Păi bine, dom'le, de asta ne arde nouă acum, cînd avem atîtea «probleme»? Să pierdem timpul...

Recunosc cu mîna pe inimă că globul — corabia de lut care ne poartă pe toți — are într-adevăr «probleme» grave, urgente de rezolvat (nu recunosc însă c-ar exista vreo antinomie între cei doi termeni ai chestiunii puse în discuție). Iată o singură știre cutremurătoare decupată recent din ziar. «Un comunicat al UNICEF anunță distribuirea de doze concentrate de vitamine la 15 milioane de copii din Bangladesh. Este prevăzut — se precizează în document — ca această campanie să se prelungească pe viitorii trei ani, de fiecare dată pentru o perioadă de un semestru, ținînd seama de faptul că numai anul trecut, din cauza lipsei de vitamine, 150 000 (o sută cincizeci de mii!) de copii din această țară și-au pierdut vederea». Dar tot cu mîna pe inimă pot jura că orice copil ar protesta dacă — absolut paradoxal — tocmai în numele copilăriei s-ar practica indiferența și chiar cinismul față de «neajutorații» regnului animal. Mai aproape — prin vîrstă — de natură, copiii simt (dacă nu înțeleg) că a fi superior = a fi superior (a te purta corespunzător «rangului» dobîndit prin evoluție: cu generozitate, cu bunăvoință și lărgime de spirit).

În schimb, personajul prea copleșit de «probleme», permanent în «criză de timp», n-o fi tresărit niciodată în prezența devotamentului unui cal sau al unui cîine; tehnocratizat pînă-n ultima fibră, dumnealui crede că ceilalți au «suflet de operetă» (așa mi-a declarat fără rușine). Mă întreb: printre factorii psihici poluanți, acum în plină campanie antipoluare, n-ar fi obligatoriu necesar să trecem și insensibilitatea, dezumanizarea?

Mihai STOIAN

tipuri și tertipuri

OMUL OCUPAT

Istoria umanității a început cu *homo sapiens* și riscă să se termine cu *homo ocupatus*. N-am certitudinea că termenul latin *ocupatus* figurează, realmente, în dicționarele de specialitate, dar dacă lipsește, descifrez în omisiune o neiertată eroare. În acest caz, expresia trebuie inventată urgent. Fiindcă există obiectul care o reclamă: *omul ocupat*, marea, imensa, fantastica achiziție a lumii contemporane. Formularea *ocupat* se cere însă completată. *Ocupat*, de acord, dar cu ce? Or, aici intervine noutatea situației: *omul ocupat* e ocupat, fără ca cineva să poată spune, cu precizie, cu ce e ocupat. Și e atît de tare ocupat, că nici n-are nici o importanță cu ce e ocupat, de vreme ce e ocupat.

De pildă. Îl cauți la telefon: e în ședință. «Pînă la ce oră?», întreabă răbdarea ta, de atîtea ori pusă la încercare. «Pînă la unsprezece». Revii la ora unsprezece, *omul ocupat* nu poate să ridice receptorul, fiind prins într-o altă convorbire, pe un alt fir, infinit mai prestigios decît nimicnicia ta insistentă. «Cînd să încerc iar?» «Peste un sfert de oră». Telefonezi peste cincisprezece minute, *omul ocupat* nu mai e în birou. A fost chemat. «Unde?» «În altă parte». «Cînd să telefonez din nou?» «În jurul orei trei». «E o chestiune urgentă». «Știu, tovarășe, dar ce pot să fac? Reveniți la trei». Chemi la trei, și ți se pare că norocul îți surîde. «Stați o secundă, tovarășe, să ia tovarășul legătura». Aștepți o secundă, un minut, aștepți un sfert de oră: «Cine e la telefon? A, dumneavoastră? Nu, tovarășul n-a putut să vorbească, a fost chemat urgent și a coborît». Ești ispitit să întrebi: ar fi fost chiar atît de greu să ridice o secundă receptorul, înainte de a părăsi biroul, dar îți dai seama că n-are cine să-ți răspundă, și atunci, sleit, topit, în anticamera infarctului te mulțumești să repeți mecanic: «E o chestiune urgentă, cînd să încerc din nou, tovarășă?» «Știu și eu? Nu, după masă în nici un caz. Nici mîine... Poate săptămîna viitoare».

Și cu o nuanță de compătimire sfîșietoare, tovarășa secretară adaugă: «Ce să facem? *E atît de ocupat*»...

Cine n-a trăit în viața lui scena de mai sus, să fie scutit de impozite.

Aurel BARANGA

cronica satirică

O CIORBĂ SENZAȚIONALĂ

Cineva îmi mărturisea că într-o dimineață formidabilă, însoțit de niște prieteni «de milioane», azvîrliți într-o mașină colosală, au fost la un restaurant nemaipomenit unde au mîncat o ciorbă de pește senzațională, au băut un vin inimaginabil, și după ce au fost serviți dumnezeiește s-au retras fiecare în paturile lor incredibile, unde au dormit splendid pînă la șase dimineața, cînd tocmai apăruse un soare «de zile mari» și urmau să guste un program «absolut magnific». Glumele au fost extraordinare, ambianța nemaipomenită, salatele incomparabile, serviciul magnific, bacșișurile imperiale, cîntăreața divină, șefu de sală «absolut unic».

Sînt mulți oameni pentru care, asemenea prietenului meu, lumea nu există decît în adjective... Numai prin superlative se pot apropia cît de cît de realitate... Tot ce li se întîmplă lor e la nivelul cel mai înalt — începînd cu ciorba de pește și terminînd cu enigmele femeii. Am luat un mic dejun «mortal». Am cunoscut o femeie «senzațională». Am citit o carte «formidabilă». Tocmai acum am ieșit de la un film «monumental».

Ce se întîmplă cu acești oameni? Să fie ei atît de norocoși în comparație cu noi? Să nimerească ei numai în ciorbe de geniu și în brațe formidabile? Să cunoască ei numai oameni extraordinari și să doarmă ei numai în pijamale ieșite din comun și să li se aducă în paturi dumnezeiești numai mîncări-dejunuri incredibile?... Nu cred...

Trîndăvia lor, adîncă și modestă, ia forma aceasta bizară a unei lumi de paradis... Incapacitatea de a discerne îi ajută să vadă totul formidabil, nici să-i pici cu ceară ei nu văd deosebirea dintre Shakespeare și un biet și înverșunat textier... La fiecare țîmpenie ochii le lucesc de patima grea a unui alchimist. Nimic mediocru nu disting în depărtare... O escadrilă întreagă de adevăruri colosale, și de femei formidabile, și de mîncăruri «mortale» se îndreaptă veșnic spre ei. Cu deosebire, ei ating sublimul în gastronomie, viața lor e o bucătărie unde mereu dă în clocot cîte ceva, ba o fripturică divină, ba o supă incomparabilă, ba un punct de vedere mai bine rumenit... Și cînd te gîndești că această lume feerică și mîncinoasă nu se naște decît dintr-o trîndăvie cu adevărat cosmică.

Teodor MAZILU

DIALOG CU CITITORII

«Am văzut cîndva un film, ne povestește cititorul **ION PASCARU** din București, în care niște bandiți acopereau corpul unei fete cu o vopsea aurită, strălucitoare; pielea nemaiputînd să respire, în scurt timp fata moare. O moarte mai absurdă ca toate morțile, o moarte al cărei simbol este strălucirea, bogăția, aurul. Nu știu de ce mi-am adus aminte de această scenă, citind în «Flacăra» din 2 iunie emoționantul «Reportaj de pe frontul ecologic» al lui Nelu Ionescu. Sînt reproduse acolo niște considerații ale prof. univ. Tudor Silion; citez: «procesul ridicării apelor subterane ale orașelor e cumva obiectiv, pentru că asfaltările nu mai lasă pămîntul să-și facă schimburile firești de umezeală cu aerul, cu atmosfera, cu cerul». M-am gîndit că într-adevăr asfaltul e necesar, e modern, e inevitabil, dar ce facem totuși ca pămîntul să poată respira? Există oare niște baremuri care arată cît în sută din suprafața unui oraș trebuie lăsată neacoperită de asfalt și de construcții, sub formă de spații verzi sau pur și simplu de pămînt liber? Poate ar trebui scris despre asta, poate ar trebui luați în considerare și acești indici».

Într-o scrisoare deosebit de caldă, cititorul **T. FOIȘTEANU** din Brașov ne vorbește despre ceea ce ar putea fi o «cinematecă imaginară», asemănătoare «muzeului imaginar» al lui Malraux. Clasamente ale celor mai bune filme ale tuturor timpurilor s-au făcut cîteva în ultimii ani și — lucru deosebit de remarcabil — nu diferă prea mult unele de altele. Ultimul clasament cu mare ecou internațional a fost efectuat la sfîrșitul anului trecut cu concursul a zeci de critici și specialiști din țările socialiste și arată în felul următor: 1. Crucișătorul Potemkin (Eisenstein), 2. Cetățeanul Kane (Welles), 3. 8 1/2 (Fellini), 4. Cenușă și diamant (Wajda), 5—6. Rashomon (Kurosawa) și Goana după aur (Chaplin), 7. Intoleranță (Griffith), 8. Hoții de biciclete (De Sica), 9. Pămînt (Dovjenko), 10. Roma, oraș deschis (Rossellini), 11—12. Hiroshima, dragostea mea (Resnais) și Patimile Ioanei D'Arc (Dreyer). Deosebirile față de vestitul clasament occidental (de la Bruxelles) sînt minime. Problema este însă de a face pe cît mai mulți să cunoască, să înțeleagă și să iubească asemenea capodopere. Cît timp mai sînt destui care apreciază «O floare și doi grădinari» drept o culme a artei cinematografice mai e mult de lucru pe tărîmul educației estetice a publicului.

Din Tîrgoviște, cititorul **DUMITRU HOREZEANU** ne scrie: «Vreau să vă comunic că am colecția completă pe 20 ani a «Flăcării», fără nici o lipsă. Nu vă dau această informație pentru că jinduiesc la vreo felicitare sau recompensă, nici pentru că aș vrea să-mi vînd colecția sau s-o schimb cu altceva, ci pur și simplu pentru că mă bucură că am făcut o treabă utilă și plăcută, deși modestă, fără întrerupere, timp de peste 1 000 săptămîni... Poate veți rîde de mine...» Cum să rîdem? Dimpotrivă, vă îmbrățișăm.

H. DONA

Jumătate hoț, jumătate turnător.

„SECRETELE“ DE LA „MINION“

Cîteva zeci de metri pătrați. Un interior plăcut, cald, intim. Nu cred că pe vreun alt spațiu atît de restrîns s-a rostit de atîtea ori cuvîntul «admirabil» în mai bine de o duzină de graiuri diferite de pe glob.

Nu cu multă vreme în urmă aici a ființat un bufet foarte obișnuit, de o «mînă» oarecare (a treia, a patra). Azi, restaurantul «Minion» a devenit renumit nu numai în toată țara, dar și încă pe vreo cîteva meridiane. Nu mai vorbim de beneficii sau de depășirile de plan!

Cea mai firească dintre întrebări:

— Care este «secretul» succesului?

— Nu avem nici un secret — răspunde cel mai mare dintre cei doi frați Chivu, șefi de unitate ai restaurantului.

— Totuși!

— Facem totul ca să mulțumim consumatorii.

Într-adevăr. Nimeni n-a plecat de la frații Chivu nemulțumit.

Încetul cu încetul am înfrînt laconismul răspunsurilor și cu cele aflate aș putea alcătui o carte de învățătură pentru toți cei angrenați în alimentația publică. Secretul de bază este crearea condițiilor de păstrare a alimentelor — fiindcă nu găsești în fiecare zi tot ce-ți trebuie și te aprovizionezi atunci cînd este marfă. Stocul de marfă trebuie folosit cît mai eficient — cu multă fantezie — creînd o mare diversitate de mîncăruri, în special de antreuri, obținînd astfel un echilibru savant al meniurilor. Ceea ce lipsește la un moment dat trebuie înlocuit cu altceva, fără a diminua calitatea, gustul sau aspectul. Din acest punct de vedere, frații Chivu sînt mari meșteri. Au creat pînă acum peste 100 de antreuri diferite, cocteiluri solide, salate combinate, minuturi etc., pe care le servesc — unele ca «surprize» — sub cele mai neașteptate forme și gusturi, spre deliciul consumatorilor. Eterna garnitură de cartofi din alte restaurante este înlocuită, după sezon, cu zeci de alte garnituri, preparate astfel ca să reliefeze mai bine mîncarea și să-i dea un gust *inedit*. Chiar și un fel atît de obișnuit ca «mîncil» capătă alt aspect și alt gust cînd sînt serviți cu o garnitură «à la Chivu».

Noul. Frații Chivu au o pasiune pentru nou. De la decor la gestul de a oferi cîte o floare la sfîrșitul mesei, de la aranjarea meselor la «premierele culinare». N-aș vrea să vorbesc despre (imaginați dumneavoastră un superlativ potrivit) sărmăluțele de păsăre cu urdă în foi de știevie. Sînt mai bune decît cele clasice. În seara cînd le-a servit pentru prima oară, Ion Chivu era emoționat ca un pictor la vernisaj, ca un compozitor la prima audiție, ca un autor dramatic la premieră. Se uita la fețele celor care le consumau, căutînd să descopere din mimică, din ochi, din fiecare gest și reacție cît de minoră, dacă sărmăluțele lui sînt un succes sau o cădere. Cei mai mofturoși critici le-au declarat «succesul stagiunii».

— Da — mi-a spus Nicu Chivu — încă un secret este să serveșți personal pe consumator. Să ai o legătură continuă cu cei de la mese. Culegi astfel idei, sugestii, păreri. Nu poți face mîncare bună fără să-ți cunoști bine clienții! (Dacă aș fi malițios, aș spune că această învățătură este valabilă și în alte arte decît cea culinară)

Nu mi-au pomenit nimic frații Chivu despre un alt «secret» al lor: munca. Munca de dimineață devreme pînă seara tîrziu. Munca atentă, ordonată, chibzuită, în toate etapele atît de complicate ale mecanismului unui restaurant. Ei consideră munca neobosită un lucru de la sine.

Eugen IAROVICI

VREȚI DOLARI, MĂRCI, LOVELE, GĂINI SAU CARNE?

Fapte autentice, firești. Dar și replici reproduse așa cum au fost rostite ele la restaurantul «Săftica», duminică 10 iunie 1973. Nici faptele și nici replicile nu sînt inimaginabile. Există încă o mică lume interlopă, lume în care necinstea devine pașaport pentru bunul trai, iar escrocheria un act de înaltă inteligență. O lume în care au fost uitate geografia, istoria, muzica, botanica, membrii ei trăind la nivelul aritmeticii de pe *copertele caietelor* de școală. Adică al tablei înmulțirii. Restul e simplu: cei de o teapă se adună, cei buni și cinstiți se scad, iar cîștigurile obținute pe această cale se împart în părți neegale ca valoare, dar egale ca sens. Furt și minciună.

Nederanjați, tratați cu îngăduință, protejați sau favorizați, ei îți vor întinde pentru strîns o mînă plină de mele, te vor stropi cu noroi cu limuzina lor albastră, și simbătă seara îți vor umili onesta ta consumație de la local cu sume ce încep de la 500.

«Bani am să dau și la alții». (Dragoș Crăciun în prim-plan. Alături, nea Mitică zîmbește fericit: boss-ul e și acum pe fază.)

CARE ESTE NUMELE DUMNEAVOASTRĂ?

1) **Oană Victor**, ospătar. Înalt, gras brunet, recalcitrant. Are 19 ani și 8 clase. A lucrat înainte la restaurantul «Orizont» din Drumul Taberei.

2) **Ion Vasile**, barman. Mărunt, șters, dar foarte agil.

3) **Nea Mitică**, cel căruia responsabilul îi zice «idiotule». Acesta este însă atent, prudent și mai ales devotat șefului său.

4) **Necunoscutul**, care inițial s-a recomandat a fi șeful localului, dar nu era. Înalt, cu privirea tulbure și avînd, după spusele sale, tensiunea 30 cu 13.

5) **O debarasoare**, tristă, cuminte, care ni s-a părut un om cinstit.

6) **Dragoș Crăciun**, responsabilul restaurantului «Săftica». Înălțime potrivită, gras, avînd adunată în trăsăturile feței toată șmecheria lumii interlope. Posesorul unui «Opel-Rekord» cu număr de înmatriculare 1-IF-224

Numerotarea se oprește aici. Alte personaje: lucrători ai postului de miliție din comuna Balotești, o echipă de reporteri ai revistei noastre.

SCURTA NOASTRĂ VIAȚĂ FERICITĂ

Plecasem în acea duminică să vedem cîteva locuri de agrement pentru oamenii despre care scriem în celelalte zile, cum muncesc și își fac planul. Adică serios, energic, chibzuit.

...Ora 13,30. Restaurantul «Săftica» Clienți puțini, atmosferă cenușie. Cerem fiecare de mîncare și de băut. După lungi și inutile parlamentări, numărul 1 satisface, cum-necum, toate cererile. Cerem apoi plata, separat (sîntem colegi, nu frați și nici veri de la țară). Nu se poate separat — zice Oană Victor. Am marcat laolaltă fripturile. Mister. Mușchiul de vacă (specialitate) la egalitate cu o simplă friptură de porc. Pe bonul de marcaj stă scris: 900 grame friptură=45 lei. Un kilogram de carne costă 48,50. Socotim nu ies 45 de lei, ci mai puțin. În aceste condiții se face totuși o primă notă de plată. La 22 de lei se fură 10. Bonul nu se face în dublu exemplar, nu are dată și nici semnătură. Ne legitimăm. Începe panica. Barmanul își face monetarul și dosește registre. Are și de ce: a servit la masă vodcă «Zubrovka», adică un produs pe care magazinul nu l-a primit în ultimii doi ani. De unde o are? De ce o vinde la bar cu preț de bar? Mister. Subit, în local începe măturatul. La bucătărie întrebăm cît costă o garnitură. Unul zice 5, altul 3 alții 4 (nouă ni s-au luat cîte 4,25 lei). Un isteț încropește o explicație: prețurile de la garnituri se schimbă zilnic. Oană Victor, rugat să ne conducă la șeful localului, ne duce la numărul 4 care avînd tensiunea de 30 cu 13 se recomandă Dragoș Crăciun. Chemată de noi, sosește miliția de la Balotești și pe baza bonurilor falsificate, a altor acte, începe redactarea procesului verbal.

JOCUL REPLICILOR

— E prea puțină valoare consumată ca să iau eu în plus 10 lei, la 20. Deci, e greșeală. Eu dacă iau cu intenție, pot să iau trei-patru lei numai, la suma asta!... (Oană Victor)

— Tovarășu', habar n-am de unde-i sticla asta. S-o fi rătăcit prin vreo ladă cu «Moskovskaia». Da, așa-i, sînt diferite dar eu nu știu nimic. (Ion Vasile)

— Tovarășu' șef de post, tovarășu' filmează în secret și nu-i voie. Aici nu-i voie de filmat. Dacă află șeful? (Nea Mitică)

— Dom'le, eu am fost om pînă a mă îmbolnăvi. La noi se poate greși, dar fura niciodată. N-am nici o calitate, am zis și eu așa să iasă bine. (Necunoscutul)

— Sînt o simplă debarasoare. (Horia Pătrașcu o întreabă dacă-i place să stea printre oameni care fură.) Pauză. Apoi: ce pot să fac eu?!

SOSEȘTE, ÎN FINE, MARELE «BOSS»

Din limuzina «Opel-Rekord» nr. 1-IF-224 coboară, agitat și cu o mapă în mînă, un om gras și elegant. Da mai cu noi și aflăm că este Dragoș Crăciun responsabilul localului. A, «Flacăra»? Vrăjeala aia cu cîrciumile și «Berlinul»? Știu-știu: am citit-o și am adormit pe loc. Da, da, am somn bun. Și bani să dau și la alții. Se mai găsește... Ce dracu', l-ați adus și pe milițian? Credeam că ăștia de la «Flacăra» sînt mai de comitet; că ne putem înțelege...! Vorbește și dumneata cu Pătrașcu ăsta, ăsta-i nebun. Vă văd așa, mai drăguț!... Că v-am văzut așa, cu părul lung (către redactorul nostru Toma Michinici)... Dom' Pătrașcu, ce dracu', te văd băiat de viață, de caracter, d-aci din Capitală. Potolește-l pe Seceleanu, trimite-l undeva și o aranjăm noi să iasă bine (către Horia Pătrașcu)...

Măi, nea Seceleanu, se vede că ești uns cu toate alifiile, ca și mine. Mare ochi ești! Aruncă-i pe ăștia în mașină și rămîi aici: o descurcăm noi. Cu miliția aranjez eu: las' pe mine... Cel mai mare rău în lumea asta e că omul îl mănîncă pe om. Am fumat multe controale în viața mea. Știu ce trebuie dat fiecăruia și pa și pusi... Dom'le, lăsați-o dracului: dacă dumneavoastră ăștia, ziariști, faceți așa cum faceți... păi nu înțelegeți că eu zbor? Da dom'le, zbor, pușcăria mă mănîncă!... V-am spus: aranjez eu și îi dăm ăstuia (Oană Victor — n.a.) o amendă de 500 lei și gata... moare treaba! Eu sînt singurul mare aici în local, restul nu contează îi zbor și îi mut cum vreau... Noi lui Oană îi zicem «Mutu», nu vorbește dacă nu-l întrebi ceva; eu l-am crescut de mic, îl luam și în excursii!... Să nu mai apuc eu să duc paharul ăsta la gură dacă el a luat 10 lei la douăzeci! Noi, chelnerii, știm să furăm și *n-o* să ne prindă nimeni, niciodată! Nu dormim cinci nopți din șapte ca să inventăm un procedeu nou, ...Vin unii și ne prind: perfect. Da' după, trebuie să descoperim altceva, nu? Asta este!

1 000 NU SE ÎMPARTE EXACT ÎN TREI, DAR RĂMÎNEM OAMENI

Rămîn singur cu Dragoș Crăciun, la o masă foarte retrasă. Vreau căpșuni cu frișcă? O gustare, ceva special, o băutură? Nu. Și:

— Acu' am rămas amîndoi. Scuipa tot și repede: m-ați înnebunit de cînd îmi stați pe cap!... Ce vreți: dolari, mărci, lovele, găini sau carne?

Fără să mă pierd cu firea (sînt doar uns cu toate alifiile), vrînd să văd pînă unde se poate ajunge, zic:

— Bani.

— Cîți sînteți amestecați în afacerea asta?

— Trei. Eu, Pătrașcu, Michinici. Restul nu contează.

— Bun. Zi-i prețul!

— 2 000

— Mult. Îi dau numai eu. Și-apoi 200-300 ar trebui să-i dau milițianului și alte două-trei sute maiorului...

— 1 200

— Nu. O mie

— O mie se împarte exact în trei?

— Nu-i nevoie să o împarți: puteți merge la un șpriț.

— Bine, ai dreptate.

— De unde să te iau mîine?

— De la Universitate.

— Nu, nu... nu se prinde figura asta! Îmi aduci pe cap fotografiul și procurătura. Altfel: te iau de la «Triumf» la opt dimineața, urci cu mine în mașină, îți dau lovelele, îmi dai bonurile și ne despărțim oameni! Altul cu mine în mașină nu iau, ți-o spun de-acum!

*

Dragoș Crăciun n-a aranjat cu nimeni nimic.

Miliția a deschis dosar și cercetează cauza. Eu am fost la «Triumf», dar banii nu i-am luat, deși îi avea la el și mi-i ține la dispoziție în caz că mă răzgîndesc. Deocamdată mă gîndesc. La un lucru trist, extrem de trist: Dragoș Crăciun l-a crescut pe Oană Victor și rezultatele se văd. La anii lui, Victor ar fi trebuit să stea într-un parc cu o fată să-i vorbească frumos și cald, emoționat și cu prima tandrețe despre prima chenzină și nu despre furturi. Dar peste adolescența lui a năvălit un tip gras cu «Opel-Rekord», un tip a cărui lume generează sentimente oribile.

Eugen SECELEANU
(în colaborare cu Horia PĂTRAȘCU)

INFARCTUL MIOCARDIC - BOALA SECOLULUI?

(IV)

Este posibilă prevenirea bolii? Care ar fi căile și metodele practice de urmat? În primul rînd este necesar să se sublinieze că ateroscleroza este o boală obișnuită (și nu o consecință firească a procesului de degradare biologică datorit vîrstei!), ale cărei cauze și mecanisme de producere sînt în parte foarte cunoscute, care poate fi tratată în mod eficient și, pînă la un punct, poate fi chiar prevenită.

Nu este cazul să discutăm aici tratamentul infarctului miocardic.

Mult mai important este să știm ce poate să fie făcut pentru prevenirea bolii, pentru preîntîmpinarea apariției complicațiilor.

În primul rînd, ținînd cont de cele mai sus discutate, trebuie să înțelegem fiecare dintre noi că sănătatea depinde de voința noastră. Medicamentul minune, «pilula preventivă», care să ne apere de ateroscleroză n-a fost — și probabil nu va fi niciodată — inventată! S-au descoperit în schimb cîteva adevăruri fundamentale a căror respectare și aplicare în viață pot aduce mai multe foloase decît toate medicamentele luate la un loc.

Alimentația rațională, practicarea exercițiilor fizice (activitate fizică, plimbări, sporturi, turism), evitarea abuzului (chiar a uzului!) de toxice, mai ales a fumatului și consumului de cafea, menținerea unei greutăți corporale normale, un program ordonat de viață și muncă, tratamentul adecvat al hipertensiunii, diabetului, hipercolesterolemiei (atunci cînd sînt prezente). Controlul periodic al sănătății, mai ales după vîrsta de 40–45 ani, iată cîteva dintre posibilitățile care ne stau în față pentru combaterea «bolii secolului». Nu este niciodată prea tîrziu ca să începem atacul sau contraatacul împotriva acestui dușman. Aplicarea măsurilor de mai sus de la o vîrstă cît mai fragedă sporește însă considerabil șansele de reușită ale prevenirii!

Deși nu există încă dovezi indiscutabile despre valoarea profilactică a unui astfel de program, există suficiente argumente pentru a nu adopta o atitudine fatalistă în fața pericolului existent. Știința medicală oferă suficiente argumente pentru a nu sta cu mîinile încrucișate, resemnați, ci pentru a acționa ferm! Cîștigul ce s-ar realiza prin tratamentul și prevenirea eficientă a accidentelor cardiovasculare ar duce la prelungirea mediei de viață cu 8–9 ani, față de 2–3 ani cîștigați prin prevenirea cancerului și 1–2 ani prin preîntîmpinarea tuturor accidentelor!

Față de această perspectivă optimistă și prin prisma concepțiilor și cuceririlor medicinei actuale, cu profundă orientare preventivă, problema sănătății este strict condiționată de participarea conștientă a fiecăruia în procesul de apărare a ei. Medicina actuală și mai ales medicina viitorului, medicina preventivă, nu mai este apanajul exclusiv al profesiunii medicale a cărei menire și datorie principală în decursul istoriei medicinei a fost să aline suferința umană și să vindece bolile. Din ce în ce mai mult problema ocrotirii sănătății devine o problemă de bază a societății la rezolvarea căreia trebuie să participe medicina, ca for de specialitate, societatea (statul), ca for organizatoric și economico-social, și individul în calitate de apărător și mai ales constructor al propriei sale sănătăți.

Ion ORHA — ASCAR

ce este nou?

O NOUĂ METODĂ ÎN TRATAMENTUL CANCERULUI DE SÎN ÎN STADII AVANSATE aplicată în țara noastră. Această metodă, pusă la punct la Institutul de endocrinologie «C.I. Parhon», constă în introducerea în loja hipofizară a unor grăunțe de ytriu radioactiv. Radiațiile beta emise de aceste grăunțe produc distrugerea țesutului hipofizar, ceea ce determină reducerea secreției unor hormoni implicați în procesul tumoral. Metoda înlocuiește cu succes extirparea chirurgicală a hipofizei, operație mult mai periculoasă și mai greu suportabilă.

NOI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL ENDOCRINOLOGIEI. Pentru a studia mai îndeaproape rolul diferitelor organe (ficat, pancreas, plămîni) în procesul hormonal, un grup de cercetători de la Institutul de endocrinologie «C.I. Parhon» din Capitală au realizat un aparat special care asigură irigarea cu sînge oxigenat a organelor izolate din organismul animal. În acest mod, organul, deși scos din legăturile sale vasculare, *e menținut viu* și capabil de a funcționa un număr de ore în aceste condiții. Avantajul metodei constă în posibilitatea de a diferenția activitatea proprie a organului respectiv de cea a restului organismului.

RADIOGRAFII INOFENSIVE. La Heidelberg (R.F.G.), în clipa de față, se dezvoltă un procedeu complet nou de radiografiere și tratare cu raze a tumorilor: iradierea cu raze X urmează să fie înlocuită printr-o rază de particule și anume printr-o iradiere cu protoni.

Iradierea tradițională a bolnavilor de cancer dăunează țesuturilor sănătoase. La terapia cu protoni acest risc este considerabil micșorat. În afară de nocivitatea scăzută se constată o mai mare eficacitate care se manifestă de exemplu la radioscopii, unde pot fi clar văzuți mușchii, grăsimea și țesuturile susținătoare. Ies la iveală structuri care nu puteau nici măcar fi bănuite la radiografiere.

DEPRESIVII NU AU VOIE SĂ DOARMĂ! Walter Schulte, directorul clinicii de neurologie a Universității Tübingen (R.F.G.), crede că a găsit o terapie eficace împotriva melancoliei. Astfel, în cazul unor depresiuni endogene grave ajută lipsa de somn în cursul unei nopți întregi. Acest lucru este valabil numai pentru cazuri grave de depresiune, deoarece la cazurile obișnuite, lipsa de somn duce la o agravare a stărilor depresive, provocate de factori externi. Schulte și colaboratorii săi bănuiesc că la baza depresiunii endogene se află o tulburare a proceselor periodice care se desfășoară în corp. Prin renunțarea la somnul nocturn, organismul are posibilitatea să-și recapete ritmul funcțional obișnuit.

Unuia care are «capul în Lună» i se spune: «mai coboară pe pămînt». Este exact ce se întîmplă în momentul de față cu tehnicile cosmice: tot mai multe dintre ele își găsesc aplicații—unele neașteptate—pe Terra. Iată, de pildă, acest aparat medical creat de Agenția spațială americană NASA pentru a veni în ajutorul bolnavilor paralizați. Bazîndu-se pe dispozitive utilizate în «costumele de scafandru» ale cosmonauților, el permite tot felul de manipulări comandate de simpla mișcare a buzelor

În fotografie: Celeste Thompson, din Los Angeles, care la vîrsta de 19 ani a suferit de o formă extrem de gravă de poliomielită, face o demonstrație a aparatului. Grație lui, deși Celeste e complet paralizată, ea poate executa chiar și mișcările complexe pe care le reclamă asamblarea unor cuburi (stînga).

Cel mai înalt ordin cultural-științific francez, «PALMES ACADÉMIQUES», a fost acordat pentru prima dată unui om de știință român, profesorul doctor docent Eugen Aburel. Șef al clinicii de obstetrică și ginecologie «Filantropia» din 1952, profesorul Eugen Aburel este unul dintre primii care au militat pentru unirea obstetricii cu ginecologia (dreapta).

ASPECTE ACTUALE ALE INFECȚIEI SIFILITICE (II)

Necunoașterea și ignorarea pericolului contractării sifilisului, în special de tineri, datorită insuficientei educații sanitare și sexuale în familie și școli, ca și schimbarea comportamentului sexual printr-o mai mare libertate, cauzată la unii dintre aceștia prin nesupravegherea lor, minimalizarea fricii de boală prin ușoara accesibilitate la medicamente, sînt alți factori ce determină apariția unui anumit număr de îmbolnăviri sub 19 ani.

Morbiditatea prin sifilis recent în marile centre urbane, cu mișcare și aglomerație rapidă de populație în anii din urmă, este de 4-6 ori mai mare decît în mediul rural.

Dezvoltarea economico-industrială duce la apariția, staționarea temporară și circulația intensă a unor grupuri compacte de muncitori proveniți din mediul rural, colectivități cu anumite particularități medico-sociale de cazare și despărțiți perioade îndelungate de familie. De asemeni, lucrătorii din transporturile rutiere și internaționale, turiștii și toți cei care prin natura profesiei lor se deplasează pe timp îndelungat în afara mediului familial sînt mai expuși la contractarea infecției veneriene. Aproape 2/3 din bolnavii cu sifilis recent sînt necăsătoriți.

Un rol important în creșterea morbidității prin sifilis îl au legăturile sexuale întîmplătoare cu persoane necunoscute. Apariția și eventuala persistență a unor surse potențiale polivalente de sifilis recent, greu de identificat și supravegheat medical, datorită morbidității lor și ușurinței cu care stabilesc contacte întîmplătoare multiple, surse ce sînt adesea femei fără ocupație, constituie una dintre cauzele foarte importante ale răspîndirii infecției sifilitice.

Dat fiind pericolul răspîndirii infecției luetice în special în rîndul tineretului, mai expus raporturilor accidentale și contractării bolii de la persoane necunoscute, greu de depistat și urmărit, socotim că un rol primordial în combaterea acestei boli îl are educația sanitară și sexuală temeinică. Tinerii trebuie să știe că:

— Sifilisul este o boală care netratată are urmări din cele mai grave pentru bolnav, pentru descendenții săi, pentru cei din jur.

— Sifilisul poate fi prevenit în foarte mare măsură prin aplicarea unor măsuri imediate de profilaxie și terapie.

— Persoanele care au manifestări clinice pe piele și mucoase mai ales la nivel genital, trebuie să se prezinte de urgență la specialist.

Folosirea tuturor mijloacelor de educație sanitară și sexuală, în special a celor audiovizuale, este cea mai indicată. În acest sens, nu este lipsit de interes să amintim că s-a realizat de către un colectiv din clinica I dermatologică a Spitalului Colentina un film privind «Aspectele actuale ale infecției sifilitice», util nu numai în instruirea studenților în medicină și a personalului din rețeaua medico-sanitară, dar și în informarea și educarea anumitor categorii de tineret, studenți, elevi, ostași ș.a.

Conf. dr. Al. COLȚOIU

medicul vă sfătuiește

SCRISOARE DESCHISĂ

MULT STIMATE TOVARĂȘE FUMĂTOR...

...și mult stimată tovarășă fumătoare, vă rog să-mi acordați atenția dumneavoastră pentru cîteva clipe. Vă promit că n-am de gînd să suflu o vorbă despre vătămările aduse de fumat sănătății. Asta, din trei motive. Primul: ar fi cel puțin nepoliticos să vă adresez o scrisoare cu amenințări: al doilea, amenințările le cunoașteți și așa, le-ați auzit cu siguranță în alte ocazii; al treilea, dumneavoastră, după cîte bănuiesc, nu prea credeți în ele sau în orice caz nu credeți că v-ar pîndi *chiar pe dumneavoastră*, în mod direct.

De aceea și fumați, cu consecvență pasiune, și vă supuneți legii de fier a toxicomaniilor (vă rog să mă iertați, dar în medicină a devenit valabilă etichetarea fumatului ca atare), care obligă la «urcarea» lină, dar fermă, a rației zilnice. Uneori chiar vă plîngeți în mod public că ați ajuns la trei sau patru pachete de țigări pe zi, dar în realitate nu vă plîngeți, ci vă lăudați, fiindcă înțelesul veritabil al recriminărilor dumneavoastră este: «Priviți cîne-s eu și de ce sînt capabil». Fiecare în adîncul sufletului său tînjește după performanțe. Și dacă de o alta mai acătării nu este în stare...

V-am promis să nu suflu o vorbă despre cancerul pulmonar și alte asemenea, deci mă voi ține de cuvînt. Altceva însă aș avea să vă propun. Nu, nu să vă lăsați de fumat! Dar să încercați un experiment pe propria dumneavoastră persoană. Garantat, nu comportă nici un risc și poate chiar se va dovedi agreabil pînă la urmă. Iată, concret, despre ce ar fi vorba. Să vă fixați un termen rezonabil, să zicem de trei săptămîni sau patru, începînd de la ziua de întîi a lunii următoare. Apoi, în acest răstimp, nu mai mult, verificați dacă aveți destulă voință pentru a zice stop la țigări, stop total, fără compromisuri. Concomitent, să vă țineți bine la «zero țigări» și să observați, cum ar face-o un om de știință apiecat asupra obiectului cercetării sale, reacțiile organismului dumneavoastră. Să vedem cam la ce fel de plăcute constatări puteți să vă așteptați:

— Pe plan fizic și funcțional, creșterea vioiciunii, a poftei de a trăi și a lucra, a atenției și a puterii de concentrare, îmbunătățirea apetitului, curmarea senzației de «gură rea», amară și cleioasă, dispariția unor necazuri care vă otrăvesc cîteodată serile, cum ar fi durerile de cap și în globii oculari, greața și sughițul, transpirația rece și nesănătoasă — toate, simptome de intoxicație care vestesc depășirea limitei de acomodare a organismului și nu dispar decît după un somn bun și, implicit, după o binevenită pauză, pentru a fi gata să reînceapă în seara următoare.

— Pe plan psihic, o senzație de eliberare, fericirea de a nu mai fi sclavul țigării și, mai presus de toate, sentimentul aducător de intensă satisfacție de a-ți dovedi ție însuți și celor din jur că ești un om adevărat, în stare de a ieși victorios dintr-o încercare serioasă și grea.

Tocmai aici e și miezul problemei: încercarea nu e chiar ușoară, trebuie s-o recunoaștem. Nici nu sînt atît de naiv încît să-mi imaginez că... gata, ați citit cîteva rînduri și vă apucați pe loc să interveniți radical asupra unui obicei adînc implantat în stilul dumneavoastră de viață.

Și totuși, zău așa, ce bine ar fi dacă ați încerca! Și dacă, la capătul experimentului, ați trece la analiza rezultatelor și — aici abia îndrăznesc să sper — v-ați decide să continuați!

Al dumneavoastră sincer,

Dr. Al. GHEORGHIU

toată lumea vorbește despre chefir

BĂUTURĂ DE VIAȚĂ LUNGĂ

Consumate la toate vîrstele, preparatele din lapte își îmbogățesc an de an lista produselor tradiționale cu altele noi, cu gusturi și calități îmbunătățite.

În ultimii ani, publicul consumator se interesează nu numai de valoarea nutritivă și de calitățile organoleptice (gust, miros etc.) ale produselor alimentare, ci și de aportul pe care acestea îl au în menținerea unui proces metabolic normal în organism.

Printre produsele lactate apreciate de publicul consumator pentru valoarea sa nutritivă și terapeutică este și *chefirul*.

Se presupune că, pentru prima dată, această băutură s-a obținut întîmplător sub acțiunea căldurii și microorganismelor ce au coagulat laptele și i-au imprimat un gust plăcut, acrișor.

Chefirul este «originar» din Caucaz, ținut unde acest produs este consumat în cantități foarte mari, ceea ce, se pare, contribuie, pe lîngă alți factori, la longevitatea cunoscută a locuitorilor Caucazului. Dealtfel, secretul de fabricație a chefirului a fost deținut mult timp în exclusivitate de acest popor, fiind transmis din generație în generație.

Datorită calităților sale, producția de chefir s-a extins în toate țările Europei.

Ca produs industrial, chefirul poate fi prezentat într-o gamă variată, în funcție de conținutul de grăsime al laptelui, aciditate, procent de alcool și bioxid de carbon.

Astăzi, ca produs obținut pe cale industrială, chefirul se prepară din lapte cu un procent de grăsime de 3,3 printr-o fermentare dirijată, datorită efectului unor culturi selecționate de bacterii lactice, bacterii acetice și drojdii.

Culturile de chefir se prezintă sub forma unor aglomerări de granule, care, prin fermentația lactică și alcoolică pe care o declanșează în lapte, eliberează alcool și bioxid de carbon, care conferă gustul înțepător și aspectul spumos.

Chefirul are un gust plăcut, răcoritor și un mare conținut în vitamine. Fiind ușor asimilat de organism, facilitează digestia și mărește pofta de mîncare.

Perfecționarea continuă a procesului tehnologic de fabricație a acestui produs și găsirea de noi forme de prezentare au făcut ca în țara noastră consumul de chefir să crească simțitor, producția fiind preluată de toate întreprinderile de industrializarea laptelui din țară. Așadar — chefirul o băutură de viață lungă.

Ing. Steliana BĂLAN
Întreprinderea de industrializarea laptelui-București

urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri

OPERAȚIA NR. 3 000. «Îmi rămîneți un adevărat părinte» sînt cuvintele ce i le-a adresat medicului specialist Vladimir Beldiman, Florea Stoenac, sudor la «Electroputere», care a părăsit marți, 12 iunie, spitalul din Craiova. Sosit în stare foarte gravă, în ziua de 2 mai, cu diagnosticul hernie inghinală dreapta strangulată, declanșată cu trei zile în urmă, pacientul este operat la trei zile după internare. A doua zi, la nivelul arterei iliace externe a membrului inferior drept al bolnavului apare o tromboză arterială acută. O scurtă consultare a celor mai buni medici și chirurgi, și Vladimir Beldiman, ajutat de medicul Virgil Mustață, execută dezobstrucția arterială. Rezultatul este excelent. Florea Stoenac a părăsit spitalul folosindu-se și de piciorul care se afla în situația de a fi amputat! Bucuria este egală și de partea medicului craiovean — operația amintită fiind cea de-a 3 000-a realizată de el în cei 13 ani de medic specialist, și una dintre cele mai complexe. (Prin telefon de la Marin Coandă, Craiova.)

A VĂZUT MOARTEA ÎN FAȚĂ. La Spitalul militar din Cluj este adus cu Salvarea, în stare foarte gravă, un om de circa 40 de ani: Ioan Feurdeanu. Diagnosticul — infarct miocardic. Sub îngrijirea doctorilor Anica Botez și Szalay Francisc, a infirmierei Nastasia Tulea și a surorii medicale Veronica Dic, Ioan Feurdeanu se simte acum foarte bine. Într-un studiu recent, doctorul Bernard Maxim, șeful secției boli interne a acestui spital, ajunge la concluzia că infarctul miocardic a coborît sub limită de vîrstă, datorită abuzurilor în alimentație, sedentarismului, traumelor psihice sau fumatului, dar că, fiind depistat la timp, poate fi combătut cu succes. Dovadă, și «urgența» de la Cluj. (Prin telefon de la Marin Oprea, Cluj.)

ROMEO ȘI JULIETA LA SIBIU? Deznodămîntul tragic al celebrei drame shakespeariene era cît pe-aci să fie reeditat. La Sibiu, de tinerii R.P. și O.C. Ca să răzbune neîndeplinirea părinților, care se împotriveau dorinței lor de a se căsători, ei s-au otrăvit cu cianură de potasiu. Norocul lor a fost că substanța, care altfel are un efect fulgerător, a fost diluată, dar elementul hotărîtor l-a constituit intervenția promptă a medicilor Gheorghe Nandriș, Nistor Popa și Gheorghe Tretin, care timp de trei ore le-au aplicat o terapie intensivă. Salvat «in extremis», tînărul cuplu a părăsit spitalul județean din Sibiu nu înainte de a aduna călduroase mulțumiri echipei de medici care a împiedicat ca gestul necugetat să aibă un sfîrșit funest. (Prin telefon de la Ferenc Vasas, Sibiu.)

PESTE 100 000 DE LEI au costat numai medicamentele necesare îngrijirii bolnavei Constantina Petruța din București, internată cu peritonită generalizată și stare toxicoseptică deosebit de gravă, la Clinica de obstetrică și ginecologie a Spitalului Brîncovenesc din Capitală. Printr-un efort deosebit, fără să se țină seamă dacă e zi sau noapte, medicul specialist anestezist Dan Georgescu a dat toate îngrijirile necesare bolnavei, acum în afară de pericol.

SFATURI PENTRU TINERELE MAME (III)

BAIA COPILULUI

Baia nou-născutului este un eveniment important în calendarul vieții lui, care teoretic are loc după căderea cordonului ombilical și vindecarea plăgii ombilicale. Teoretic, deoarece și pînă la acest eveniment copilul nou-născut trebuie spălat. De fapt, imediat după naștere copilul se spală la jetul de apă al robinetului cu apă călduță. După aceea în zilele următoare această operație se repetă, insistînd asupra următoarelor părți: cap, gît, subsuori (axile), regiunea genitală, palmele. Pentru mamele care nu au apă caldă de la robinet, această operație se execută în felul următor: copilul dezbrăcat este așezat pe un scutec, este șters apoi pe tot corpul, în afară de regiunea ombilicală, cu ajutorul unei bucăți de tifon sau vată, care se înoaie într-un vas cu apă caldă sau cu ceai de mușețel. Bineînțeles că pentru a executa această operație în cameră este nevoie de o temperatură de cel puțin 22-24°C.

Vindecarea plăgii ombilicale survine la 7-15 zile de la naștere și numai atunci vom putea face copilului baie într-o cădiță. Cele mai indicate sînt băițele din material plastic, care sînt ușoare, rezistente și se întrețin cu multă ușurință, după cum am arătat într-un articol anterior. Revenim la aceste probleme. Vom curăța băița cu o soluție de detergenți, după care se va clăti minuțios cu apă curată. Se va șterge apoi cu un tampon de vată înmuiat în alcool. Vom turna apoi apă caldă în cădiță, pe care o vom potrivi cu apă rece. Temperatura băii este de 36-37°C, apreciere care însă se va face, în mod curent, introducînd regiunea cotului în apă, senzația produsă fiind aceea de ușoară căldură; nu se introduc mîinile, acestea fiind mult mai puțin sensibile la căldură. Numai după ce temperatura apei a fost potrivită se introduce un scutec pe care va sta copilul. Se pregătesc rufele curate pentru a schimba copilul: boneta, cămășuța cu mînecile băgate în mînecile pieptărașului, botoșei, scutece pentru înfășat, prosop de baie. De asemenea, avem pregătit într-o sticluță untdelemn fiert la bain-marie pentru uns la plici. Numai acum vom dezbrăca copilul, ținîndu-l cu mîna stîngă de umeri și ceafă, cu mîna dreaptă de picioare, îi vom introduce în apă. Copilul va fi ținut tot timpul cu capul în sus cu ajutorul mîinii stîngi, cîci pînă la trei luni copilul nu-și susține bine capul și riscă să înghită apă din baie. Se întrebuințează din comerț un săpun special pentru copii. Se udă pe tot corpul, apoi se săpunește cu mîna dreaptă, se spală mai întîi regiunile mai curate — fața și capul — și apoi restul corpului. Se întoarce apoi cu spatele, sprijinindu-l cu mîna stîngă pe torace și gît, și cu genunchii ușor flectați. Se clătește din nou pe tot corpul și se scoate în prosopul pregătit dinainte. În timpul băii nu se mai adaugă apă mai rece, pe care o vom avea pregătită de la începutul băii într-un vas. După uscare copilul va fi uns cu ulei la plici, se va îmbrăca, i se vor tăia unghiile, i se vor curăți nasul, ochii și urechile cu tampoane de vată înmuiată în ceai de mușețel.

Baia se va face zilnic. În timpul băii este inutil sau chiar contraindicat să «tragem» sau să masăm copilul. De asemeni, obiceiul băilor prelungite sau al culcării copilului în prosopul în care a fost șters, pentru a transpira, este de asemenea nociv, pentru că deshidratează copilul și îl fac să scadă în greutate. Baia copilului sănătos are mai ales rolul de a îndepărta murdăria de pe pielea copilului, dar efectul ei se exercită în mod pozitiv asupra somnului, dezvoltării și nutriției copilului.

Dacă copilul este bolnav, are febră, este răcit sau are diaree, vom continua să-i facem baie, care este foarte indicată întrucît scade febra, calmează sistemul nervos, produce revulsie toracică, ușurînd respirația, îndepărtează murdăria și microbii de pe piele.

Baia prin efectele ei reprezintă de asemeni un excelent mijloc de călire a organismului copilului.

Dr. Ioana BOJINCĂ
medic primar pediatru
maternitatea Spitalului Brîncovenesc

FELLINI
ȘI IARNA MULȚUMIRILOR SALE

UN REPORTAJ DE PE PLATOURILE FILMULUI «AMARCORD»

«Fac filme întrucît am descoperit — cînd aveam 30 de ani — că acesta este modul meu firesc de a munci, de a trăi; și la urma urmei de ce să nu fac filme?»

Federico FELLINI

PRIMO TEMPO

«Vreți să-l cunoașteți pe Fellini, domnișoară, vreți să stați de vorbă cu el? Dacă aveți curajul să vă avîntați într-o urmărire de tip western, bine, dacă nu...».

Acesta a fost primul sfat mîngîietor (primit din partea domnului Bersani de la Unitalia) dintr-o lungă serie de îndemnuri cu care aș putea să alcătuiesc un soi de îndrumător pentru uzul fellinienilor înrăiți. «25 de ziariști din toată lumea au venit să-l vadă pe platou, îmi spune signora Rosanna (tot de la Unitalia), întinzîndu-mi un pomelnic. Cînd i l-am arătat s-a înfuriat. Regizorul polonez Roman Zaluski așteaptă de două luni să-l întîlnească»...

Îmi vine să zic «mulțumesc, legende despre Fellini știu și eu o mie, dar concret, ce se poate face totuși?» «Ce se poate face totuși?» «Un singur lucru: vă dăm un permis de intrare la Cinecittà. Odată ajunsă acolo, încercați să stați tot timpul în preajma platoului unde filmează el. O zi, două, trei. Trebuie să vă remarce. Fellini observă imediat figurile noi. Este foarte curios. Poate aveți norocul să vă bage în seamă ori să-l înfuriați de la început. Cunoștința e ca și făcută».

Este limpede. Gideon Bachman, neîndurătorul său exeget și prieten, care l-a pîndit luni de zile în timp ce filma «Satyricon» pentru a realiza acel documentar de zile mari, «Ciao, Federico», el, Bachman, avea dreptate: «O lume întreagă a căzut în capcana întinsă de Fellini tuturor: aceea de a accepta imaginea creată de el însuși despre sine însuși ca fiind cea reală». Oriunde te-ai îndrepta, la tot pasul, auzi numai fraze apocaliptice despre «acest Diogene al cinematografului», «cel mai mare iluzionist de la Houdini încoace», «împăratul neoromanului», «mitomanul de geniu». Doar Angelo Solmi l-a numit, mai omenește, «cel mai important fenomen cinematografic al timpului nostru». Mă hotărăsc, tot omenește, să-mi iau soarta în propriile mîini în ceea ce privește momentul cînd voi ajunge să spun: «Bună-ziua, signor Fellini. Sînt fericită să vă cunosc etc.».

SECONDO TEMPO

Începutul a fost ca în cele mai stupide glume, de genul «cum intri în București, pe dreapta». Întrebîndu-l pe portarul de la Cinecittà «unde filmează astăzi Fellini», mi-a răspuns: «Cum ieșiți de aici, imediat, la stînga».

Mă străduiesc să descopăr în mine sentimentul că «imediat, la stînga» se pune la cale, poate, o nouă capodoperă, că acolo se continuă «La dolce vita» sau «Clovnii», dar nu am vreme. Uite pălăria aceea celebră, cu borurile întoarse (pe care, voi băga de seamă mai tîrziu, au adoptat-o toți asistenții), și pe purtătorul ei, sprijinit de aparatul de filmat. În stînga — un cîrd de femei, în dreapta — un grup de ofițeri. Ca orice regizor din lume, Fellini cere «liniște, liniște», dar spre deosebire de alții aruncă și o întrebare ce cade ca o lovitură de măciucă: «V-ați gîndit vreodată cît timp din viața mea am pierdut tot strigînd *liniște, liniște?*» (Fac repede o socoteală: 22 de ani de meserie, 13 filme — se adună ceva. Cum să nu se nască legendele?)

Prin mulțimea de pe margine îl descopăr pe Zaluski, cineastul polonez. Hotărîm să acționăm împreună, dar primul avînt ne este retezat de un asistent care ne anunță, elegant, să nu ne apropiem de aparat decît pînă în zece metri: «Fellini este gelos, camera de luat vederi este nevasta lui» (peste trei zile aveam să aflu că dracu' nu este atît de negru, dar asistenții trebuie să-și facă și datoria de întreținători de mituri).

Scena la care eram martoră, cadrul 449 din filmul cu rezonanță atît de stranie «Amarcord», nu era decît o simplă trecere. Imediat avea să se facă mutarea pe platoul principal, acolo unde Fellini a reconstruit bucată cu bucată un întreg orășel de provincie al anilor '30 (poate fi Rimini-ul său natal sau altul). Mă uit cum se urnește din loc echipa. Dar ce spun eu, *echipă?* Aici nimeni nu îndrăznește să o numească astfel. Nu există echipă. Există «alaiul lui Fellini», «curtea lui», cu supușii săi permanenți sau trecători, cu însoțitorii-mascote (cum este piticul care ghicește în palmă și pe care Federico îl poartă cu el de zece ani), «il poeta» (cineastului i se spune și așa) pornește primul, parcă l-ar aștepta cucerirea unor pămînturi necunoscute. La urma urmei nu sînt prea departe de adevăr. Pînă cînd ajunge lîngă baptisteriu, nu scoate un cuvînt. Acolo îl așteptă o altă armată de figuranți. Mi se pare că l-am mai văzut în «$8^1/_2$», în «Clovnii», da, sigur, cel cu fularul dat pe spate este tipul care juca biliard în «Clovnii». Capete ciudate, «felliniene», ai senzația că le privești prin lentile deformante. Sînt peste 50 de indivizi, îmbrăcați în costume ale «fasciilor» italiene din vremea lui Mussolini, ieșiți în întîmpinarea ducelui. Așa cum îi vede cineastul, apar ca o ceată grotescă, obosită și șleampătă.

O veche cunoștință de la Unitalia, întîlnită între timp, domnul D'Angeli, — al cărui ajutor ne va fi de mare preț, mie și lui Zaluski —, ne spune că în ajun Fellini a explicat fiecăruia ce trebuie să facă. A jucat toate rolurile, ca de obicei. Astăzi nu este totuși mulțumit. O ia de la capăt. Lui Aurelio îi arată cum se ține un steag, lui Andrea îi aranjează pălăria (Fellini își strigă toți figuranții pe nume, îi știe pe toți!), altuia îi spune: «Trebuie să ai o față de fascist, uită-te la mine, eu cum pot să am

acum o mutră de fascist, eu care n-am fost, știi bine, dar tu care am aflat că ai fost?» (Veselie mare)

Înaintea «motorului», ultimul avertisment: «Am încredere în fantezia voastră, dar dacă scena nu iese bine am să vă spun că sînteți niște cretini. Desigur, nu în general, ci acum, în momentul ăsta». În sunetele fanfarei, începe o paradă demențială, asemănătoare cu «moartea ultimului clovn», o alergare nemiloasă care durează mai bine de o oră. Am obosit noi, cei de pe margine, dar executanții pe care Fellini îi trimite de cel puțin 12 ori să refacă rîndurile! Plimbat de travling de-a-ndaratelea, Fellini cheamă spre el, cu gesturi largi, toată adunătura, o ațiță cu vorbe intraductibile, muzicanții abia se mai țin pe picioare. Ce paradis trebuie să fie acum în capul cineastului! Îl privesc ori de cîte ori travlingul îl aduce mai aproape. Are ochii unui om fericit. Fantasmele lui s-au pus în mișcare. Domnul D'Angeli îmi șoptește: «Poate să o țină așa cîteva ore. Nimeni nu se supără însă. Și nu din teamă. Lumea îl iubește. Este *dolcissimo*. Tirania lui este o poveste. De fapt, este un fanatic al muncii».

UN ORAȘ — MUTAT LA CINECITTÀ

În ziua următoare, înaintea filmărilor, mă plimb pe corso-ul construit pentru Fellini la Cinecittà: o vitrină cu aparate de fotografiat tip 1930, o alta cu jucării hidoase, un «Bar 2 000», un magazin cu mașini de cusut Singer, «Il Grand Hotel», cinematograful «Fulgor», un afiș al timpului cu actrițele Daria și Ina Paola, o casă cu balcon etc. Totul — făcut de la zero. Pînă și copacul de lîngă biserică este confecționat frunză cu frunză. «Nu se găsește ușor un producător pentru Fellini. Cheltuielile sale sînt nebunești, — îmi explică amabilul nostru însoțitor —, un an de zile i-a trebuit pînă l-a găsit pe Cristaldi (n.a. — bărbatul Claudiei Cardinale) să-i finanțeze filmul». «Bine, dar nu era mai simplu să se deplaseze la Rimini?» «Să nu cumva să-l întrebi asta!» Începe să sosească «alaiul». Urmează defilarea «micilor italience». Sînt eleve între 7 și 14 ani, bineînțeles nu prea frumușele, ci, să zicem, interesante. Oare or fi având habar de Fellini cît de cît? Dar uite-l chiar pe «il maestro», da, vine spre noi, ne salută, trece mai departe. Zaluski este emoționat, realmente emoționat: «Gata, ne-a observat».

O IARNĂ A MULȚUMIRILOR

Astăzi lui Fellini i s-a făcut dor de iarnă. A visat sau a văzut cîndva o fîntînă acoperită cu țurțuri și un păun de toată frumusețea care se aciuează într-un colț. De ce fîntînă, de ce păun? Cine poate să spună? A visat sau a văzut cîndva. Nici o deosebire. (Nici cînd își povestește viața nu evită amintiri de genul: «Cînd am fugit de acasă cu circul sau cînd am vrut să fug». Totuna.) Cert este că acum trebuie să se năpustească peste noi o iarnă care să ne taie răsuflarea. Vom vedea în film rostul ei. Timp de patru ore zăpada artificială este așternută strat cu strat. Fellini însuși pune mîna și drege ce nu-i place (a se vedea fotografia cu autograf). Sînt instalate mașinile «de nins», un fel de mori care împrăștie fulgi de Bittersale, zăpadă artificială. Înțeleg că atunci cînd ninsoarea va fi în toi, păunul trebuie să-și desfacă podoaba cu care l-a binecuvîntat natura.

Pînă una alta, trag de limbă un actor, Franco Marino. Îl cunoaște bine pe Fellini, a lucrat cu el la «Satyricon» și «Clovnii». Deschid carnetul de notițe pentru că vreau să trec o frază frumoasă — «Fellini n-ar putea lucra în altă parte decît aici, în Italia, s-a născut și va muri aici». În acest moment observ că cei despre care vorbeam se îndreaptă către noi. Mă gîndesc că poate l-am scos din sărite. De unde. Mă întreabă dacă îmi place iarna lui, profit de prilej și mă prezint. «Spaima» gazetarilor are un zîmbet bun de adormit copii. Poate în el s-a trezit vechiul ziarist (Fellini a mîncat

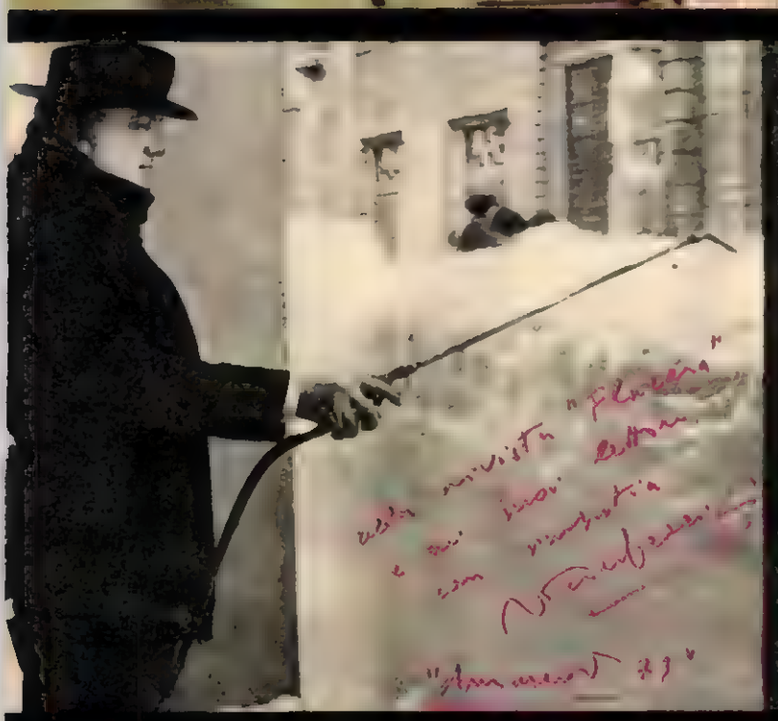

Fellini: «Așa se ține un buchet de flori!»

— Ce înseamnă «F-L-A-C-Ă-R-A»?
— La fiamma.
— Este o revistă serioasă?
— Foarte

Bal la «Grand Hotel».

Un puști norocos: Bruno Zanin debutează într-un film de Fellini. Alegerea interpreților a durat aproape un an.

(Continuare în pag. 22)

«Uno-due-là. Trece Fellini!»

fellini

(Urmare din pag. 20-21)

spus pînă acum că nu păstrați nimic din ceea ce se scrie despre dumneavoastră?» «Nu păstrez nimic din ceea ce mi-ar putea aminti de mine. Dau încolo totul, fotografiile, scenariile, chiar și premiile. Mă întristează tot ceea ce poate însemna o urmă. Îmi place să o iau de la capăt în fiecare dimineață». *«Din investigațiile mele personale, modeste și cinstite, vă asigur, am aflat că sînteți posesorul unei colecții de peste o mie de fotografii cu tot felul de mutre pe care le solicitați cînd este cazul. În afară de asta, să știți că am acasă, în România, o fotografie a dumneavoastră copil. Mi-a dat-o prietenul Gideon Bachman acum doi ani, la Cracovia. Avea mai multe, le purta la el».* «Nebunul a fost acasă, la maică-mea, de acolo le-a luat». *«Pentru filmul la care lucrați, vă veți opri la acest titlu, «Amarcord!»* «L-am schimbat deja de doua ori, deocamdată nu știu ce va mai fi». *«Știu că a vorbi despre filmele dumneavoastră, mai ales în momentul în care lucrați, înseamnă o tortură. Se pare totuși că uneori o acceptați, căci din unele declarații din presă am desprins o idee, desigur, palidă, a acestui film. Dacă am înțeles bine, polemizați cu* **civilizația imaginii**, *cu bombardamentul informațional. Iarăși, dacă am înțeles bine, eroul este un am contemporan (o contemporaneitate impusă în anul 2000) invadat de imagini, de multele întruchipări ale mitologiilor contemporane, înfundat atît de mult în ele încît ajunge să-și piardă propriile amintiri, își uită experiențele personale, totul în jur se transformă într-o magmă informă».* «Care civilizație a imaginii? Nu mai există nici măcar imagine, ea presupune totuși o reproducere a unei realități, fidelă măcar în formă. Sîntem bombardați nu cu imagini, ci cu forme false, viciate, care mișună haotic în jurul nostru. Ființa umană a pierdut sensul valorilor reale. Rămînem uimiți de puterea noastră de a ne adapta oricărei modificări,[8] întîmplări, chiar și catastrofelor. Despre altceva este vorba de fapt: omul își pierde posibilitatea de a reacționa, asistă neputincios la propriul său proces de pierdere a autenticității. Nici trecutul nu mai este un refugiu». *«Roland Barthes ne atrage atenția că luăm formele drept realitate și că acesta ar fi primul stadiu al stării de victime ale unei civilizații care a ridicat un soclu mitologic imaginii. Cinematograful, în general, nu este străin de această operație. De aceea, mi se pare, cum să vă spun, un fel de alinare să aflăm că marii cineaști ai lumii trag semnale de alarmă. Vă rog să nu vă supărați că am să amintesc iar numele lui Bachman, dar cred că filmul lui, «Ciao, Federico», rămîne documentul cel mai demn despre dumneavoastră. Bachman v-a acuzat cîndva că trăiți numai printre fantomele dumneavoastră, că nu vă implicați în problemele lumii. Nu a ezitat să pronunțe chiar cuvîntul iresponsabilitate, mai ales față de tînăra generație, să vă reproșeze că pentru dumneavoastră munca este o formă de a vă ocroti, nu de a participa la lumea din afară. Mă întreb ce ar spune acum, cînd acest «Amarcord» se anunță un manifest al participării la o dramă colectivă?»* «Dar eu i-am explicat și atunci nebunului sensurile atașamentului meu. Singurul mod autentic de a participa la ceea ce se numește lume este munca mea, ea mă obligă să stabilesc relații cu alții, ba chiar cu mine, este modul meu de a mă exprima, de a mă raporta — film după film, poveste după poveste — unor factori obiectivi, exteriori. În «Amarcord» (n.a. — în dialectul romagniol înseamnă *a-ți aminti*) încerc, către final, o moarte a imaginilor, ecranul va rămîne alb, se vor auzi numai cuvintele, aș avea nevoie chiar de o anumită lumină în sală. În acest fel vreau să stîrnesc senzația că aventura cumplită, fantastică, a neputinței de a da un contur amintirilor privește nu numai personajele, ci și publicul». *«Cînd vă gîndiți că cei mai mulți critici, după ce au văzut «Clovnii», au avansat ideea că traversați un moment în care vă îndoiți de propria dumneavoastră artă!»* «Nu mă pot îndoi de ceva cărula nu-i pot da un nume. Unde începe viața, unde arta? Eu sînt un povestitor de istorii». *«Este adevărat că ați spus unui ziarist că nouă dumneavoastră film va trebui să poarte inscripția «strict interzis persoanelor peste 15 ani?»* «Am spus eu asta?»

*

Peste aceste replici «a nins» de multe ori; Fellini se bucura, absolut copilărește, de zăpada lui, a filmat-o ore întregi. La un moment dat a cerut să i se aducă un fular, «nu simțiți că e frig?» Pentru ei, fulgii nu erau din plastic. De dragul acestei experiențe am ratat alte întîlniri, dici e greu să te dezlipești de platoul unde filmează cel care ne-a dat «La Strada», «Nopțile Cabiriei», «La dolce vita» și toate celelalte minuni.

L-am părăsit la cadrul 1082, în timp ce se chinuia cu trei băieți caraghioși — cocoțați într-un balcon — pe care voia să-i învețe cum să-și miște capetele la dreapta — sus — la stînga. A născocit un joc: «Uno-due-là, uno-due-là. Cînd ajungeți la «là» trebuie să rămîneți trăsniți, ca și cum ați fi zărit o persoană importantă. Imaginați-vă pe cineva, uite, să zicem că trece, trece, cine trece... da, trece Fellini!»

M-am îndepărtat de-a-ndaratelea, auzeam tot mai slab indicațiile «hai, bandiților lucru... uno-due-là, trece Fellini». Maestrul se alintă? Cred mai degrabă că cineastul încearcă să apropie munca sicilitoare și fărîmițată de pe platou de starea jocului, să introducă în această cazemată care este locul de filmare libertatea necesară creației Poate de aceea îl iubește «alaiul» său. Îmi spun și acum că nu am asistat doar la nașterea unui film care se va numi sau nu «Amarcord» (cu accentul pe al doilea *a*), ci am văzut cu ochii mei cum se înfiripă unul din chipurile posibile ale cinematografului. Ale unui cinematograf care caută adevărurile realității, iar atunci cînd nu le caută — le găsește. Iar atunci cînd nu le găsește, le propune pe ale sale și silește realitatea să le accepte.

Magda MIHĂILESCU

Roma, mai 1973

cronica tv

DE CE PREZENTĂRI... OPERETISTICE?

Urmăresc de mai multă vreme emisiunile legate de muncile cîmpului, de lucrătorii din domeniul agriculturii și silviculturii,de ocrotirea naturii. Poeții, prozatorii, reporterii au dat pagini strălucite despre aceste îndeletniciri. Înțelepciunea, bunulsimț, cinstea și munca țăranului au devenit poeme, au devenit atitudini, au devenit exemple de dăruire, însemnînd în același timp o comuniune spontană, totală, cu pămîntul și natura patriei. Un pumn de țărînă în mîna unui țăran, un pumn de semințe în palma unui țăran capătă valoare de simbol. Parcă se încălzește și rodește în mîna sa. Țăranul, fie Dindere, fie Tudose, fie Andrei Nicolae, simte și visează pămînt, pămînt revăn cu lanuri, cu fructe pe marginile drumurilor, pămînt bogat și mănos de-a lungul și de-a latul, pămînt înflorit de munca sa stăruitoare și devotată. Silvicultorii, tot țărani, oamenii munților, visează păduri de molizi, de stejari și plopi, rezervoare inestimabile de bogăție, sănătate și frumusețe. În toate emisiunile, în toate interviurile, în toate materialele apărute, seriozitatea cu care își potrivesc ei îndeletnicirea, legătura lor organică cu pămîntul, cu problemele agriculturii, au emoționat prin faptul că acești oameni produc, fac, gîndesc, se dăruiesc cu seriozitate și pasiune muncilor tradiționale legate de brazdă. Dar iată că mi-a fost dat să văd joi, 7.VI, ora 20,40, programul 1, o interpretare... operetistică despre țărani. Desigur că viziunea aparține regiei emisiunii, reporterului, și nu comportamentului rural, țăranilor, care în această perioadă intensă numai de joacă nu le arde. Nu le ajunge ziua ca să poată face față, și reporterul prezintă fluierînd și cîntînd pe bicicletă («Ochii mei sînt logoditi/ Nu mai trebuiesc iubiți») îmbrăcată în blue-jeans, pe președinta C.A.P. Măgurele (Prahova), Elena Dumitrașcu. Am crezut la început că e vorba de portretul unei artiste amatoare în faza de pregătire pentru «Steaua fără nume». Dar nu. «Colega de generație», după ce intră în «scenă», așa cum am arătat mai sus, se agață fără nici un motiv de crengile unui pom din livadă căutînd tardiv dăunătorul florilor de măr — Antonomus pomorum. Reporterul o întreabă de ce a fost aleasă, și femeia răspunde fără să-și caute cuvintele «că este inimoasă». Inimoasă-inimoasă, nu zicem ba, dar să vedem asta pe «concret», la treabă, tovarășe reporter. Președinta este apoi pusă față în față cu țărăncile care au ales-o, femei simple, îmbrăcate decent în rochii și flanele. În această scenă, «regia face ca președinta să pară o... excursionistă. Investigațiile reporterului merg mai departe și încearcă să redea sensibilitatea și apropierea Elenei Dumitrașcu de cooperatoare. Îi dirijează deci un gest.. revelator. E.D. ciupește drăgălaș de obraji pe o femeie trecută bine de 60 de ani, făcînd-o să zîmbească blajin, măgulită peste poate de asemenea tandrețe. Am mai putea arăta și alte inadvertențe conținute în imagine și texte, dar din respect pentru președintă, pentru munca ei reală, adevărată, neregizată, pentru orele târzii la care se întoarce acasă de la munca cîmpului și treburile obștei, ne oprim. N-aș vrea în nici un caz să se creadă că de vină ar fi voces președintei sau faptul că ea merge pe bicicletă. Observația mea este că *nu acesteo* sînt determinante pentru munca ei de excepție, conducînd la treizeci de ani o gospodărie agricolă. Strădania ei, puterea de organizare și de rezolvare a numeroaselor probleme impuse de actualitatea agricolă au rămas, din păcate, doar bănuite.

Coman ȘOVA

P.S. Săptămîna trecută a fost marcată de un eveniment sportiv deosebit: Campionatele europene de box. Pugiliștii români au fost unanim elogiați pentru forma lor excelentă demonstrată pe ringul din sala «Pionir» (Belgrad). Televiziunea, prezentă cu emisiuni în direct și în reluare, a urmărit îndeaproape evenimentul. Nu înțelegem însă de ce pugiliștu de valoare, ca de pildă Dobrescu, într-un meci de mare atracție cu Beneș nu ne-a fost prezentat? Faptul că Dobrescu a fost întrecut, n-ar fi trebuit să constituie un motiv. Noi nu credem că într-o luptă sportivă trebuie filmați numai învingătorii. Viziunea idilistă nu se conjugă cu pugilismul. De asemenea, Alexe și-a pierdut dreptul la imagine prin faptul că a fost numărat. Și apoi unde sînt galele finaliste dintre Csjeff și Weinder, dintre Klimanov și Rudkowski, dintre Pavlov și Csortad și dintre Ulianici și Hussing? Le așteptăm.

viața modernă

NEGREȘEALA E FIXAȚIA MAȘINII

S-a observat că majoritatea accidentelor de aviație din ultima vreme se datoresc oamenilor. Nu avioanelor, nu mașinilor. Ele au devenit foarte sigure, rareori se mai defectează, rareori mai greșesc. Noi, oamenii, însă, precum ne știm, mai comitem din cînd în cînd cîte o eroare sau erori. În acest sens, mașinile ne-au luat-o înainte, ajungînd să greșească mai puțin decît noi. Aspirația, resimțită de cînd ne știm ca oameni, de a greși mai puțin a fost dată mașinilor s-o atingă, mașinilor, care fie vorba între noi, n-au avut niciodată vreo aspirație. Aspirația de a trece dincolo de greșeală o atingem acum prin intermediul mașinilor, dacă n-am izbutit să o realizăm prin noi înșine. Numai că în dialogul om-mașină, noi ne dovedim mai puternici, molipsind mașina de înclinația noastră spre falibilitate. Nu ne impune ea infalibilitatea aproape absolută care-i este proprie, ci omul determină mașina să greșească odată și împreună cu el. A greși rămîne în firea omului, rămîne un atribut uman esențial. Oamenii greșesc de cînd e lumea, greșesc și cei mai înțelepți dintre oameni, numai mașinile nu greșesc. Iată de ce oamenii care nu greșesc se apropie de mașini, iar mașinile care greșesc par ușor umanizate. De ce-o fi greșind omul? De ce nu greșește mașina? Omul are minte, mașina nu. Omul are suflet și speranțe, mașina nu. Omul greșește tocmai pentru că are minte și greșește în minte, mașina stă deasupra erorii tocmai pentru că n-are. Omul greșește tocmai pentru că are suflet și speranțe, mașina nu se supune greșelii tocmai pentru că e lipsită și de una și de alta. Omul știe sau încearcă să afle ce e bine și ce e rău. El greșește atunci cînd nu i-a devenit limpede ce e bine sau ce e rău, iar uneori chiar și atunci cînd s-a lămurit și vrea să comită binele ori să ocolească răul. Atunci cînd ceva misterios îi trădează fapta, iar greșeala devine catalizatorul care schimbă chimismul acțiunii, conferindu-i semn negativ. Mașina nu greșește tocmai pentru că habar n-are ce e bine și ce e rău și tocmai pentru că nu face altceva decît să repete mecanic o schemă. Ea nu iese dintr-un traseu precis și rigid delimitat, delimitat de către altcineva, înainte ca ea să-și fi început cariera publică de mașină. În asta constă marele secret al infalibilității mașinii. Ea nu face altceva, în nici o împrejurare, decît să repete mecanic o schemă. Pentru mașină nu există altceva decît schema. Ea neagă și refuză tot ceea ce e dincolo de schemă. Nu încearcă nimic altceva, nu urmărește nimic altceva, nu aspiră la nimic altceva. Pe un asemenea succes al mașinii, mulți oameni au devenit invidioși. Au înțeles de la ei, se hrănesc cu rădăcinile lui. Dacă vrei să greșești tot atît de puțin și de rar ca o mașină, atunci trebuie să faci ca ea, trebuie să repeți mecanic o schemă. E marea descoperire, e învățătura de căpătîi a unora. Cei care o urmează sînt încîntați de rezultate. De ani de zile, unor asemenea oameni nu li s-a reproșat vreo greșeală. Nu greșesc. Nu știu dacă fac altceva, dar nu greșesc.

După cîte se vede din povestea cu accidentele de aviație datorate greșelilor comise de către piloți, mașina nu trece cu vederea greșeala omului. Dacă mașina se defectează și începe să greșească, omul o poate corecta, compensa. Omul iartă greșelile mașinii, mașina e necruțătoare cu greșelile omului. De cîte ori omul nu iartă altuia o greșeală, comportarea lui se apropie de comportarea mașinii. Mașina nu știe să facă altceva decît să nu greșească. Negreșeala e fixația mașinii. Așa cum prostul stăruie în greșeală, mașina stăruie în negreșeală. În vreme ce omul, nici prost, nici mașină, urcă mereu de la eroare la mai bine. Urcă, recade și urcă.

Romulus BALABAN

Din dosarele marilor procese politice

ESSEX ȘI ELISABETA (IV)

Asemenea scene nu erau rare pe străzile orașelor engleze în timpul domniei reginei Elisabeta I: arestări de «suspecți», fie pe motive politice, fie pe motive religioase. Deși regina avea, în general, o atitudine tolerantă, timpurile erau adeseori prea agitate pentru o asemenea politică. Dovadă, conspirația lui Essex.

CONSPIRAȚIA

Camera Comunelor ceruse reginei să renunțe la monopolurile cu care își răsplătea curtenii și care constituiau o povară grea pentru comerțul Angliei. Această cerere venea din partea reprezentanților burgheziei comerciale și era îndreptată împotriva intereselor nobilimii, beneficiara monopolurilor acordate de regină.

Elisabeta avea nevoie de Camera Comunelor — care urma să voteze resursele financiare necesare pentru terminarea războiului împotriva irlandezilor — și socotea că trebuie să satisfacă cererea prezentată. Or, unul din cele mai mănoase monopoluri desființate atunci a fost monopolul vinului, a cărui concesiune o avea Essex.

Cînd a aflat că nu i se va reînnoi concesiunea, contele, furios, și-a pierdut cu totul cumpătul, deși prietenii lui au încercat să-l liniștească. Astfel, lordul Sigiliului, Egerton, i-a trimis o scrisoare în care îl asigura de bunele sentimente ale reginei, dar îl avertiza ca să fie reținut pentru a nu-și distruge norocul.

Essex îi răspunse:

«Nu mă pot apleca, dacă s-a comis cea mai josnică dintre infamii. Există oare pe pămînt o putere sau o autoritate fără limite? Mii de scuze, excelentul meu lord, nu pot să cred așa ceva. Mi s-a făcut o mare nedreptate. Cauza mea este justă și toate puterile pămîntului nu-mi vor dovedi că n-am dreptate... Iertați-mi asprimea stilului: este al unui om nenorocit. Dar oricum ar fi, credeți-mă că nu este nimeni mai atașat Senioriei-Voastre ca prietenul nefericit al Domniei-Voastre».

PLANURILE LUI ESSEX

Nobilul feudal, contele de Essex, lovit în interesele sale materiale printr-o hotărîre a monarhului absolut, s-a simțit atît de nedreptățit încît, uitînd toate favorurile de care se bucurase în trecut din partea reginei, a declarat că Elisabeta este o «carcasă hodorogită» și «creierul îi este tot atît de uzat ca și oasele și carnea ei».

Aceste vorbe nechibzuite au fost aduse, încă a doua zi, la cunoștința reginei, care însă n-a reacționat de îndată.

Essex nu s-a limitat la simple declarații. El se întîlnea în fiecare seară în casa prietenului său Danvers cu lordul Southampton, cu sora sa, lady Penelope Rich, cu Charles Blount și alte persoane, care au început să pregătească o conspirație împotriva reginei.

Essex se credea un erou popular și conta în acțiunea sa pe sprijinul populației Londrei. Conspiratorii se bizuiau și pe lordul Montjoy, care comanda armata engleză în Irlanda. Essex îi propuse, prin lady Rich, să-și readucă trupele din Irlanda și să le pună sub bannera sa. Deși Montjoy nu i-a dat nici un răspuns, Essex era convins că putea conta pe el.

Între timp, lordul Danvers i-a făcut unele propuneri regelui Scoției, Jack, fiul Mariei Stuart, care pe vremea aceea era un dușman declarat al Elisabetei. Regele a cerut cîteva zile pentru a chibzui.

Conspiratorii au socotit că sosise momentul prielnic pentru a acționa. Ei voiau să pună mîna pe palatul Saint James, reședința regală, și s-o oblige pe Elisabeta să renunțe la serviciile lui Robert Cecil și Walter Raleigh.

Blount trebuia să imobilizeze garda, iar Danvers să pună stăpînire pe apartamentele reginei. Essex urma să intre în camera suveranei, să-i ceară să înlăture pe consilierii ei actuali și să convoace un nou parlament în fața căruia el, Essex, să expună revendicările sale.

Pentru a incita populația, lordul Southampton a dat o sumă de bani actorilor teatrului din Southwart, angajîndu-i să reprezinte piesa «Richard al II-lea» de Shakespeare, în care era vorba de detronarea unui rege, piesa care nu mai fusese jucată de mult timp.

LONDRA, 6 FEBRUARIE 1601

Conspiratorii au fixat ziua de 6 februarie 1601 pentru a declanșa acțiunea.

Regina, prevenită, a trimis vorbă lui Essex că dorește să-l vadă, dar contele, temîndu-se că va fi reținut ca prizonier, a răspuns că e bolnav.

Elisabeta îi trimise atunci o delegație compusă din contele de Worcester, William Krollis, Sir Popham și lordul Egerton, pentru a-l convinge să renunțe la proiectul său nebunesc.

Delegații reginei au găsit în jurul casei lui Essex o mulțime de oameni înarmați. Intrînd înăuntru și întrebîndu-l pe Essex de ce se află acolo mulțimea înarmată, acesta le-a răspuns:

— Știu că se vrea moartea mea; au fost plătiți ucigași pentru a mă înjunghia, mi-au fost întinse curse și în numele meu a fost redactată o scrisoare falsă pentru a mă duce la pierzanie. Prietenii mei s-au adunat pentru a mă apăra, întrucît nici răbdarea mea, nici nenorocirile mele nu pot împăca pe dușmanii mei.

Apoi, sub un pretext oarecare, Essex a părăsit camera, închizînd acolo pe cei patru trimiși ai reginei.

Îndată după aceea, el a încălecat, a ieșit din curtea casei sale însoțit de un grup de călăreți, printre care contele de Bedford, lordul Danvers, Cuff, secretarul său, și baronul de Cromwell, lorzii Southampton și Rutland.

Pe drum, prietenii săi au început să strige, încercînd să incite populația:

— Se urmărește asasinarea contelui de Essex! Se urmărește vînzarea Angliei către Spania!

Dar locuitorii Londrei n-au reacționat în nici un fel!

Cînd convoiul a trecut prin fața casei șerifului Smith, Essex, care se simțea slăbit de puteri, s-a oprit și a intrat în casă pentru a se odihni.

În timp ce Essex se spăla pe față, Smith s-a furișat pe poarta din dos, fugind la palatul regal pentru a cere instrucțiuni.

Între timp, marele maestru al artileriei, Burghley, parcurgea străzile orașului urmat de ostași înarmați și precedat de un crainic care proclama:

— Essex, trădător al reginei!

ÎN TURNUL LONDREI

Contele, descurajat, a hotărît să se reîntoarcă acasă și a trimis pe lordul Danvers înainte, ca să pună neîntîrziat în libertate pe trimișii reginei, pe care îi lăsase închiși acolo. Dar pe una din străzi, Essex și cei care-l însoțeau s-au lovit de un lanț întins de-a curmezișul străzii. În spatele lanțului erau postați ostași, care au tras cîteva focuri. Sir Charles Blount a fost rănit, iar Bedford și Cromwell au făcut cale întoarsă și s-au dus la casele lor.

Essex, Southampton și Cuff s-au îndreptat atunci către Tamisa, s-au urcat pe un vapor și au navigat pînă la reședința lui Essex. Ajuns acasă, contele dădu ordin să se închidă porțile. Iată însă că peste scurt timp sosește Burghley cu artileria și ocupă grădinile care dădeau spre Tamisa.

Essex ar fi vrut să opună rezistență, dar prietenii săi l-au convins de inutilitatea unui asemenea gest. Lordul Southampton s-a urcat pe acoperiș, încercînd să parlamenteze, dar Burghley pretindea ca rebelii să se predea fără condiții, altfel — amenința el — va distruge casa cu lovituri de tun. În această situație, Essex îl întrebă pe Burghley, prin intermediul lordului Southampton, dacă i se promitea, în cazul cînd se preda, un tratament civilizat, asistența episcopului de Athol la închisoare și un proces potrivit formelor legale. La această cerere, Burghley a răspuns că nu putea consimți la nici o condiție.

Atunci contele s-a predat fără condiții, împreună cu prietenii săi, Southampton, Cuff, Danvers și Rutland. Ei au fost conduși mai întîi la arhiepiscopul de Canterbury, iar apoi la închisoarea din Turnul Londrei.

Sunase «gongul» pentru ultimul act...

George BIANU

(Va urma)

sub semnul adevărului, justiției și echității

Ne vin adesea scrisori din partea unor oameni care socotesc și afirmă că lor nu li s-a făcut dreptatea juridică (precizarea e intenționată) pe care o așteptau.

Firește, e deosebit de greu pentru un ziarist sau chiar pentru mai mulți, să refacă o anchetă săvîrșită de un șir de organe specializate, să rejudece un proces trecut prin mai multe instanțe de judecată.

Dar asta nu înseamnă că ești — tu, ziarist — justificat să întorci spatele tuturor celor care vin să-ți ceară o mînă de ajutor ca de la om la om.

Și atunci ne-am gîndit să procedăm și gazetărește, dar și juridicește. Gazetărește, făcînd publice nemulțumirile justițiabililor. Juridicește, invitînd-o la replică pe «cealaltă parte».

Deci noi vom afirma mai puțin, în schimb vom interpela mai mult. Bineînțeles, răspunsurile le vom publica și, tot bineînțeles, unele vor fi nu tocmai pe placul celor care le-au pretins. Dar asta face parte din regula jocului.

Nelu IONESCU

o dreptate știrbă

În fapt, cum spun juriștii, lucrurile s-au petrecut cutremurător de simplu: la o intersecție de drumuri, cea dintre bulevardul Lacul Tei cu strada Maica Domnului, motoreta condusă de George Culpi Danielescu s-a ciocnit — a intrat în coliziune, cum neologistic se zice azi — cu autoduba condusă de Ion Naciu. Soția conducătorului motoretei, — Ana Culpi Danielescu —, care se afla tot pe motoretă, în spate, a fost proiectată și vătămată deosebit de grav. Au urmat, pentru victimă, intervenții medicale, pe cît de dificile, pe atît de chinuitoare, și o cumplită invaliditate de gradul II. Și, bineînțeles, a mai urmat o anchetă și un proces penal.

O anchetă și un proces ciudat.

Pentru că primele cercetări ale miliției, cu toate că au durat enorm, s-au făcut știrb, fără să răspundă la toate întrebările cerute de o judecată dreaptă. Dealtfel, după cîte am auzit, pe chestia asta au urmat și niște sancțiuni pe acolo, pe la miliție

Pentru că a fost trimis în judecată și condamnat soțul victimei, iar șoferul autodubei, Ion Naciu, — cu toate că expertizele tehnice spuneau și răsspuneau că a intrat în intersecție cu o viteză nepermis de mare și cu toate că a fugit de la locul accidentului —, a ieșit basma curată.

În sfîrșit, pentru că atunci cînd procurorul general al republicii a vrut să îndrepte lucrurile, declarînd un recurs în supraveghere, Tribunalul Suprem a dat o decizie de respingere a recursului, decizie frumos motivată, dar cu argumente privind doar procedura de extindere a procesului și nu fondul cauzei.

Poate n-aș fi scris aceste rînduri, poate n-aș fi ținut să fac publică această cauză judiciară, dacă fuga de lîngă un om care se zbate între viață și moarte nu m-ar umple de indignare și dispreț; poate n-aș fi scris aceste rînduri, dacă nu mi s-ar părea total nedrept ca unui om cu trupul frînt să i se mai zdrobească și sufletul, și nervii, cu o judecată greșită; poate n-aș fi scris aceste rînduri, dacă n-aș fi convins că o dreptate e binevenită chiar mai tîrziu decît niciodată; poate n-aș fi scris aceste rînduri, dacă nu mi s-ar fi spus că Naciu, atunci cînd a fugit, n-ar fi ținut volanul cu degete împodobite cu ghiuluri.

dreptatea s-a făcut, dilema persistă

Ecaterina Georgescu locuia în casa — din București — a soților Ionescu. Aceștia voiau să intre în casa lor și atunci i-au oferit apartamentul pe care ei îl ocupau în strada Neculce.

Ecaterina Georgescu acceptă schimbul, dar nu se mută în strada Neculce pentru că acceptă și schimbul propus de Alexandru Niculescu, care îi oferă apartamentul locuit de el din Bd. 1 Mai nr. 201.

Ecaterina Georgescu nu intră însă nici în acest apartament pentru că familia Stoenescu, colocatară în acest ultim apartament, deschide un glasvand și — abuziv — se extinde și în spațiul Ecaterinei Georgescu.

Urmează un proces și o hotărîre favorabilă acesteia. O hotărîre care însă n-a mai fost tradusă în fapt.

Pentru că Ecaterina Georgescu, pensionară la o vîrstă înaintată, este speriată de amenințările celor din familia Stoenescu.

Iar aceștia, la rîndul lor, trebuie sancționați pentru abuz, samavolnicie și purtare neomenoasă cu un bătrîn, dar, omenește, trebuie înțeleși. Pentru că înainte de «extindere» stăteau vreo opt suflete doar în două camere.

Consiliul popular al sectorului 8 i-a oferit Ecaterinei Georgescu o garsonieră, de confort diferențiat, dar aceasta n-a acceptat-o pentru că domiciliul ăsta eventual era pe undeva departe de rudele care ar fi putut s-o ajute. Și femeia își poartă bătrînețile prin casele neamurilor și ale prietenilor, care o găzduiesc fiecare cît poate.

Desigur, soluția juridică e simplă, evacuarea imediată a familiei Stoenescu. Dar cînd te gîndești și la ei cîți sînt...

În urma unei mici anchete m-am lămurit că la primăria sectorului 8 este bunăvoință pentru Ecaterina Georgescu; însă de altceva e lipsă: de spațiu disponibil. Poate primăria municipiului, evident mai bogată, va găsi un acoperiș pentru Ecaterina Georgescu. Pentru că în favoarea dumneaei pledează un argument special: anii, vîrsta. Nu ne este îngăduit să ne uităm bătrînii.

simplă precizare esențială

În urma articolului apărut în numărul din 10 martie al revistei noastre, articol intitulat «De ce sînt doborîți copacii din județul Dîmbovița», s-a declanșat o anchetă și un proces penal menit să stabilească dacă și, eventual, în ce măsură se fac vinovați unii sau alții dintre cei cărora le fuseseră dați spre bună gospodărire arborii cu pricina.

Lucia Morjan — soția fostului inginer șef al Direcției regionale de drumuri și poduri-București, Valeriu Morjan, unul dintre cei anchetați și puși sub învinuire — are sentimentul și se teme că publicitatea din care a izvorît ancheta va da un caracter special procesului, o amploare, în defavoarea celor supuși judecății

Ținem să precizăm că articolele noastre critice nu vizează scandalul, ci pur și simplu instaurarea justiției.

Ținem să precizăm că-i departe de noi gîndul de a denunța patimi justițiare și că, la fel de cetățenește, ne simțim obligați să avem privirea trează și să atragem atenția și asupra unei judecăți care, de dragul demonstrativului, ar forța obiectivitatea.

În sfîrșit, mai ținem să precizăm că avem toată încrederea în echilibrul judecătorilor noștri.

important e adevărul

Judecătoria sectorului 8 și Tribunalul Municipiului București au condamnat-o pe Tamara Lupușor pentru că a cumpărat icoane vechi, le-a restaurat în mică măsură și le-a revîndut la prețuri cu mult mai mari decît cele cu care le achiziționase.

Soțul Tamarei Lupușor susține că icoanele au fost restaurate într-o mare proporție, adeseori icoanele cumpărate fiind pur și simplu bucăți de scîndură aproape cheală; susține că pictura restauratoare a soției sale era de o substanțială valoare artistică și implicit bănească; susține deci că nu a făcut acte de speculă, ci doar de valorificare a propriei sale munci.

Colegul nostru de la «Munca», Marin Stoian — făcînd, la 22 ianuarie 72, o cronică a expoziției de grup a cenaclului artelor frumoase «Ion Andreescu» — socotește că «Peisajul» Tamarei Lupușor — «sobru și reținut poem cromatic al codrului, care-și trăiește toamna» — ar fi cea mai bună lucrare din expoziție. Deci afirmația că pictura acesteia nu-i o pictură oarecare, ci de o reală valoare, nu-i fără acoperire, ba dimpotrivă.

Revista «Flacăra» a publicat, la 17 februarie, un articol împotriva Tamarei Lupușor. Azi, 16 iunie, tot revista «Flacăra» propune o expertiză în favoarea Tamarei Lupușor.

De fapt, deocamdată nu cerem decît să fie văzute icoanele restaurate de Tamara Lupușor — icoane azi puse sub sigiliu — de către cîțiva experți în restaurări, experți pe care ne asumăm noi sarcina de a-i invita și aduce.

democrația și principiul „stai în banca ta"

Narcisa Dominte a încheiat anul profesional '71 cu un calificativ de laudă: foarte bine; a promovat examenul de medic specialist cu nota 18; iar un curs postuniversitar cu nota maximă, 10.

Dar medicul Narcisa Dominte a făcut și o greșeală: și-a permis să nu fie de acord, ba chiar să-l contrazică — în chestiuni profesionale — pe doctorul Valerian Pintilie, șeful său. Iar acesta, pur și simplu, nu i-a mai îngăduit să facă de gardă în spital. Cu alte cuvinte, a îndepărtat-o de practică tocmai acum cînd punem accentul pe lucrul ăsta.

Narcisa Dominte s-a adresat atunci Colegiului județean al medicilor și farmaciștilor-Suceava.

Și forul acesta nu numai că i-a respins plîngerea — ceea ce, cu argumente serioase, era în drept s-o facă, dar a și sancționat-o cu o blamare în fața colectivului de muncă — ceea ce, în condițiile unei acțiuni pornite tocmai de cea pe care a pedepsit-o, deci de doctorița Dominte, precis nu era în drept și nici... în morală s-o facă.

Ion DOGAR-MARINESCU

silvia popovici

„ORICE DRUM ARE MOMENTE DE CERTITUDINE ȘI ALTELE DE SPAIMĂ“

— Poate că ne temem de multe ori să privim înapoi, să ne facem socotelile, pentru că nu știm exact ce rămîne după ce adunăm și scădem. Dar pe dumneata, Silvia Popovici, cred că pot să te întreb liniștită: cum îți vezi acum, la 17 ani de la debutul pe scenă, drumul în artă?

— Mă bucură liniștea dumitale, dar nu e și a mea, din păcate. Drumul meu a avut, ca orice drum în viață, urcușuri și coborîșuri, momente de certitudine și altele de spaimă, sentimentul puterii și al neputinței.

— De ce atîtea spaime, de ce atîta neîncredere? Drumul dumitale a urcat mereu și sigur, croit fiind numai pe scenele teatrelor naționale ale țării, pe ei au fost presărați Eschil și Shakespeare, Cehov și Brecht, Goldoni și Ibsen, Cocteau și Alecsandri, și Baranga, și Lovinescu... Ce-ți puteai dori mai mult?

— Îndoielile cresc mai ales atunci cînd te afli față în față cu marile încercări. Am sentimentul foarte puternic că tot ce am făcut putea fi făcut mai bine, că totul a fost efemer, fragil, fără istorie. Că dacă ar trebui s-o iau de la început, aș face totul altfel sau poate aș face altceva.

— Atîta neîncredere poate fi paralizantă.

— Și este. Eu nu pot lucra decît cu oameni care cred în mine. Am nevoie de încredere și de afecțiune ca de aer.

— Dar după cîte știu ai întîlnit asemenea oameni în cariera dumitale.

— Da, am avut această șansă vitală pentru un actor. Au fost și sînt spirite înalte lîngă care am putut respira aerul cel mai pur al artei. Ca să nu-i amintesc decît pe Mony Gholerter, pe Malvina Urșianu, pe Penciulescu, pe Esrig.

— Faptul că actorul are nevoie de atîta forță venită din afara lui, nu înseamnă oare că e alcătuit dintr-o substanță cam firavă?

— Sensibilitatea nu înseamnă neapărat slăbiciune. Crezi că e ușor să lupți mereu cu tine și să trebuiască să înfrîngi acolo mereu cîte ceva? Să zicem îndoielile sau o rezistență fizică ori nervoasă scăzută — munca actorului implică și un efort fizic special, sper că lucrul acesta se vede clar pe scenă, uzura lui este totală. Este nevoie de o mare forță, iar aceasta nu poate veni decît din patima pentru teatru.

— Tot nu înțeleg: de ce se îndoiește actorul cel mai tare? De talentul lui? De buna-credință a celor care-l înconjoară? De destinul lui artistic? Toate acestea nu sînt oare semnele unui orgoliu exacerbat?

— M-am întrebat și eu: faci teatru tu, interpret, ca să te arăți? Să trăiești mereu în vitrină? Să ai o existență spectaculoasă, neobișnuită? Oare e actorul o ființă atît de vanitoasă? În ce mă privește, am aflat de mult răspunsul: există o nevoie covîrșitoare de a transmite de pe scenă niște gînduri, niște sentimente, niște adevăruri. Un scriitor îți încredințează ție, actor, momentul de excepție pe care el l-a creat, ți-l împrumută și tu trebuie să-l dai mai departe, rotund, trăit, vibrant. Cu ce spui pe scenă trebuie să ajungi neapărat la spectatori și să provoci, să contribui la niște mutații de conștiință. Aici încep îndoielile: izbutești sau nu să răzbați pînă la oameni? Te primește, te înțelege publicul? Nu e atît vorba de har — dacă îl ai sau nu — cît de eficiența dăruirilor tale.

— Cum ai început teatrul, Silvia Popovici?

— Bine. Așa cum trebuie. În greutăți. Fără răsfățuri. Dar cu entuziasm și credință. N-am pornit la drum de una singură, am mers toată clasa noastră împreună, la Craiova, și aceasta ne-a marcat pe totdeauna, cred.

— Se vorbește și acum de acea generație de aur: îi notezi pe toți, pe Sanda Toma, Victor Rebengiuc, Amza Pellea, Cozorici, Rauțchi, Rucăreanu, și constați cu surpriză că toți sînt niște realizați, că nici unul nu s-a pierdut pe drum. Nu e un lucru foarte obișnuit pentru o generație de artiști.

— Eu cred mai puțin în sentimentul de generație și mai mult în cel al familiei de spirit, care trece foarte ușor peste granițele vîrstelor. Am comunicat totdeauna perfect cu oamenii de artă deasupra sau sub vîrsta mea, m-am simțit gîndind la fel și cu Eliza Petrăchescu, și cu Gyorgy Kovács, și cu Marin Moraru sau Dinică, cu George Motoi, Ion Caramitru și cu Ovidiu Iuliu Moldovan. Și poți avea un simțămînt de totală înstrăinare față de un om cu care te-ai născut în aceeași lună și joci de zece ani pe aceeași scenă. Noi, actorii, depindem totuși totdeauna de alții: poți fi pus în valoare sau anihilat cu aceeași ușurință.

— Cine vă decide soarta?

— Regizorul, directorul teatrului, textul.

— O asemenea stare de subordonare nu poate strivi personalitatea actorului?

— O poate lăsa în stare latentă sau o poate scoate la lumină. Depinde însă foarte mult și de tine, de forța ta, de puterea de a-ți organiza și construi tu ceea ce obișnuim să numim șansă.

— Ai avut vreodată un eșec limpede?

— Orice rol nou mi se părea că mă va duce spre eșec. Înainte de fiecare premieră îmi ziceam că e un act de inconștiență să apari pe scenă și credeam de fiecare dată că mă voi lăsa de teatru. Surpriza venea la sfîrșitul spectacolului: publicul mă accepta și eu nu-mi veneam în fire de mirare. O cădere răsunătoare? Și eu m-am gîndit dacă poc numi astfel vreunul din momentele mele de teatru, dar nu-mi dau seama. Unii spun că spectacolul «Romeo și Julieta» nu a plăcut. Eu am iubit-o: îți iubești ca orice părinte chiar și copiii mai puțin reușiți.

— Care a fost succesul cel mai răsunător?

— Nu știu nici asta.

— Ce detești cel mai puternic?

— Mediocritatea agresivă. Și vindicativă.

— Cunoști sentimentul invidiei?

— Cine nu-l cunoaște? Dar trebuie să-l ocolești: fie și numai din instinct de conservare.

— Îți iubești rolurile?

— Numai cele la care lucrez. Pe celelalte le uit, mă lepăd de ele, ca să le pot primi în mine pe cele proaspete. Imaginează-ți cum ar arăta un depozit sufletesc în care s-ar înghesui, vii, una lîngă alta, și Ofelia, și Julieta, și Ifigenia, și Darclée, și Oana, și Luluța, și...

— Cei care iubesc mai puțin actorii spun că viața lor interioară, a multora dintre ei, e un soi de mozaic alcătuit din bucățelele de suflet rămase și strînse de la personajele interpretate.

— E un gînd rău, recunosc, și nedrept. Personajele trăite pe scenă nu pot persista mereu în noi, cei mult se topesc și se amestecă într-o pastă nouă, care poate fi sublimă sau joasă, după cum e zestrea sufletească adusă de artist de acasă. Pregătesc acum, pentru televiziune, cu o regizoare pe care o apreciez foarte mult pentru gustul și finețea ei psihologică, Ariana Kunner-Stoica, o piesă de Pirandello, în care e vorba de o asemenea actriță: a renunțat la tot pentru scenă și trebuie să-și alcătuiască existența din fărîmele de viață ale eroinelor. Dar asta nu se poate.

— Există prejudecata — dacă nu e chiar un adevăr dureros! — că ingenuele dramatice sînt actrițele cu cea mai scurtă viață scenică. Ce se întîmplă cu ele, încotro pot privi atunci cînd nu mai pot nici măcar simula vîrsta Ofeliilor?

— Poți privi și în gol, poți privi înainte și să vezi doar întuneric: totul depinde de bătaia și pătrunderea pe care o are privirea ta. De forța ta de rezistență interioară. Totul depinde de ce ai adunat în niște ani și de ce ai tu de comunicat. Mie personal nu mi-e frică de timp. Nu mi-e teamă de trecerea la alt gen de roluri. Ba chiar mi se par că vin și ele, spre maturitatea mea, încărcate de profitabila lor maturitate.

— Am impresia că în această direcție cinematografia a fost mai generoasă cu dumneata decît teatrul.

— În cinematografie am avut — după momentul fericit al lui Darclée — șansa unei întîlniri unice, decisive pentru mine: regizoarea Malvina Urșianu a dat existenței mele filmice un sens, o direcție, o rațiune, ea m-a pus de fiecare dată în fața unui personaj-problemă, a unui personaj-metaforă, a unui personaj contemporan captivant. Și la filmările «Giocondei fără surîs», și ale «Seratei», și la filmul la care am lucrat pînă de curînd, «Trecătoarele iubirii», s-a stabilit acel climat artistic, acea familie de spirit de care vorbeam — atît de necesare într-un act de creație colectivă, cum e filmul. Distincția ei spirituală e contaminantă, perfecta rigoare a muncii, știința desăvîrșită a organizării, urbanitatea relațiilor pe care le stabilește regizoarea în echipă sînt absolut reconfortante și stimulatoare. Cu ajutorul eroinelor pe care le-am interpretat în filmele Malvinei Urșianu am trecut aproape pe nesimțite dincolo de hotarele ingenuității dramatice.

— Ce-ți oferă teatrul la ora aceasta?

— O experiență fascinantă: lucrul cu David Esrig la «Cei trei gemeni venețieni». Esrig e un fanatic, cu el urci pînă la soare pe un drum cronometrat pînă la minut. Artistul care are puterea să-l urmeze și să-i rămînă credincios e un om fericit: dacă pleci cu el la drum știi că ajungi sigur undeva foarte sus. Aș accepta și cea mai modestă figurație într-un spectacol al lui: rămîi cu mai mult și poți da mai mult decît într-un rol principal lucrat cu un regizor mediocru.

— Nu pot să nu apreciez această modestie care ascunde, de fapt, marea dumitale ambiție de a nu sluji decît arta autentică, arta purtătoare de adevăruri.

— Este singura care merită să fie făcută, singura care ajunge la spectatori. Nu urci pe scenă ca să te joci de-a teatrul. Nu te dărui acestei profesiuni dacă nu ai de spus ceva nou, ceva puternic, ceva revelator. Altfel, crede-mă, mai bine te apuci de altă treabă. Că sînt pe lumea asta o mie și una de meserii înalte și folositoare...

Sanda FAUR

Petre BOTEZATU

Adaptabilul.

Măsuri de prevedere.

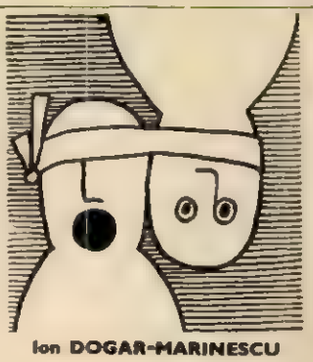

Ion DOGAR-MARINESCU

amintiri muzicale

A fi sau a nu fi... muzical. Aceasta era marea întrebare, cînd apăream noi, elevii de mai acum şaizeci de ani, înaintea profesorului nostru de muzică, I. Şt. Paulian, în vederea selectării noastre pentru corul clasei respective. Cum mie mi-a căzut această probă la începutul clasei a II-a de gimnaziu, la Liceul Traian din Turnu Severin, nu cred să-i fi făcut o impresie deosebită maestrului (în vremea aceea profesorii de la materiile secundare, zise şi «dexteritări», erau astfel calificaţi), deoarece aveam vocea în schimbare. Am depus un mare efort de voinţă la proba vocală şi am izbutit să mă fac primit, deşi propria-mi voce mă zgîria pe atunci la ureche, cam tot aşa cum mă supără astăzi cînd o aud la emisiunile de radio sau televiziune, unde ştiut este că din motive de acustică superioară nimeni nu-şi recunoaşte scumpul glăscior. Ca în faţa a tot ce este superior, mă înclin înaintea acestei impenetrabile legi ştiinţifice, care-mi stîrneşte la asemenea audiţii sentimentul nesuferit al alterităţii şi mă face să-mi amintesc vorba unui celebru fost preşedinte de consiliu de acum peste patruzeci de ani, ca să se scuture de responsabilitatea neizbutirilor sale:

«Eu nu am fost eu».

N-aş putea spune acelaşi lucru de momentul primirii mele în cor, la vocea de «altist», întîi pentru că pe atunci nu exista încă noţiunea alterităţii, pusă în circulaţie ulterior, al doilea pentru că etimologia cuvîntului este... alta şi al treilea pentru că orişicît, printr-un efort de supremă voinţă, acoperisem pe cît putusem insuficienţele mele vocale. Aşadar, acceptarea mea în corul clasei a fost, în anul şcolar 1914-1915, prima mea izbîndă asupra mea însumi şi întîiul pas într-o modestă carieră de membru, pînă la absolvire, al corului general al liceului, ca tenor secund. În acel dificil moment agonic (în sensul etimologic al cuvîntului din limba elină, şi anume luptă), să fi avut într-adevăr sentimentul exact al situaţiei, cu corolarele lui de iniţial «tracu» şi de jubilare finală? Cine s-ar putea încrede în redarea exactă a graficului simţirii unui preadolescent timid, dar nu lipsit de imperativul voinţei, călit la simţul sporit al responsabilităţii, în urma situaţiei sale nefericite de orfan de ambii părinţi! Fără a fi un dolorist, menţin încă o dată această credinţă a mea că atît piedicile pe care le întîmpinăm în cursul existenţei, cît şi marile nenorociri sînt cea mai bună şcoală a vieţii, mai ales pentru aceia care, ca mine, în cazul contrar, ar fi riscat să nu li se pună atît de curînd problema de a voi şi de a persevera pînă la capăt.

Acum mărturisesc cu destulă jenă că deşi în tot cursul liceului, atît la clasă cît şi la examenele particulare, am primit la muzică note foarte bune, aceasta am datorat-o mai mult străduinţei decît înzestrării fireşti. Să fiu cît mai explicit. Astfel, la cor nu e bine să te faci auzit cînd natura nu te-a dotat cu o voce cristalină. Mă feream să mă cred în *solo*, că mi-ar fi trădat insuficienţa vocală şi, iremediabil, suficienţa psihică. Nu poţi însă nici să înşeli pînă la capăt pe dirijor, deschizînd numai gura fără să cînţi, cum fac marile vedete de cinema cînd li se dă un rol de cîntăreţ, dublîndu-li-se vocea aşa cum trebuie. Eu unul cîntam mai mult «din cap» decît din voce şi nu mă încumetam să o amplific pe aceasta, ca să nu mă fac de ruşine (deşi acelaşi truc le reuşeşte de minune atîtor vedete internaţionale şi naţionale!). Poate că bunul meu profesor I.Şt. Paulian mă încuraja şi mă tolera printre alte motive şi pentru acela că tatăl meu, inginerul Nicolae Cioculescu, în 1897, la întemeierea societăţii corale *Doina*, nu-i precupeţise concursul vocilor bărbăteşti prin aportul lucrătorilor din şantierul naval, al cărui director era.

Am păstrat amintirea bunului meu profesor destul de bine, cum spun ţăranii noştri, dintr-un mare simţ de măsură, evitînd grijuliu formele superlativului. Era scund, dar voinic, negricios, rotund la faţă, cu ochelari în ramă aurie. Dirija cu autoritate şi siguranţă, ridicînd şi coborînd braţul drept, cu elocvente vibraţii ale mîinii. Mi-l reprezint aşadar cu o memorie afectivă fidelă, ca pe un excelent îndrumător în atît de greaua şcoală a vocii şi mai ales a armonizării corale a vocilor. Era bun şi blînd, ştia să închidă ochii la zburdălniciile noastre şi nu pedepsea niciodată. Cînd a fost ridicat de nemţi şi dus într-un lagăr, — pentru că ne înflăcărase prin cîntece patriotice în anii neutralităţii şi făcuse din noi toţi însufleţiţi partizani ai intrării noastre în război —, a fost o emoţie mare în tot oraşul, care i-a făcut alai la gară. N-a fost, dealtfel, singurul. Au fost luaţi şi colegii săi George Oprescu, Petre Sergescu, Vasile Vîrcol şi Alexandru Resmeriţă, închişi în condiţii dure, ca apoi să fie internaţi în diverse lagăre prin ţară şi pe urmă, pentru deplina siguranţă, în Bulgaria. La despărţire, ne stăpîneam lacrimile, cînd ne-a strîns mîna la cîţiva, pe apucate, iar pe alţii i-a mîngîiat pe creştet.

S-a înapoiat însă uşor slăbit, ca să-şi reia cu acelaşi avînt profesional îndatoririle didactice, conducerea corului liceului nostru şi pe aceea a corului *Doina*.

A fost acest cor unul dintre cele mai bune din ţară. I.Şt. Paulian era prieten bun cu Ion Vidu, încă înainte de război, îi vizita adesea la Lugoj şi îi executa toate compoziţiile corale cu o pregătire minuţioasă. Într-una din trecerile lui prin Lugoj l-a cercetat şi pe tatăl viitorului compozitor Filaret Barbu, care se pregătea să plece la Viena pentru a urma Conservatorul de muzică şi i-a spus acestuia:

«Să ştii, frate Filaret, că arta este o floare, o roză minunată, dar înconjurată de spini. Dacă nu ştii s-o rupi din tulpina ei cu băgare de seamă, te înţeapă cu spinii şi vei singera».

Filaret Barbu n-a uitat pînă astăzi aceste cuvinte care, cum însuşi ne spune, l-au călăuzit în cariera sa muzicală.

Am găsit această interesantă mărturie în pliantul cu foi volante, pe hîrtie de creţă, cu ilustraţii şi omagii, unele autografe în facsimile, *Corului Doina Omagiu la 75 de ani*, 1897-1972, cu un cuvînt înainte de Traian Dudaş, prim-secretar al Comitetului judeţean Mehedinţi al P.C.R., preşedintele Consiliului popular judeţean. S-au asociat acestui omagiu compozitorii Ion Dumitrescu, Ioan D. Chirescu, Artist al poporului, Filaret Barbu şi Mircea Neagu, muzicologii Viorel Cosma şi Vasile Donose şi alţii. Acest pliant a apărut cu prilejul «manifestărilor prilejuite de aniversarea a 75 de ani de activitate a formaţiei corale «Doina» din municipiul Drobeta Turnu-Severin», în zilele de 18 şi 19 noiembrie 1972. Au avut loc cu acel prilej un simpozion, un program muzical şi o adunare festivă, la Casa de cultură, vernisajul expoziţiei «Corul Doina la 75 de ani» şi un concert de gală, la care şi-au dat concursul corurile «Ion Vidu» din Lugoj, acela al casei de cultură din Caransebeş şi al căminului cultural Marga din judeţul Caraş-Severin, al sindicatului sanitar local, precum şi corurile caselor de cultură din Orşova şi Strehaia şi ale căminelor culturale Pătulele şi Vînători din judeţul Mehedinţi.

În după-amiaza zilei de 19 noiembrie s-a ţinut o adunare omagială, în parcul «Rozelor», la bustul profesorului şi animatorului societăţii corale «Doina», întemeietorul ei.

Este bine şi frumos (iertaţi-mi pleonasmul) că severinenii au onorat cum se cuvenea memoria unui mare dascăl, ca şi pe aceea a lui Teodor Costescu, căruia i se inaugurase cu puţin înainte statuia, în amintirea marilor lui înfăptuiri la liceu, în oraş şi în satul-model Vînjuleţ din judeţul Mehedinţi.

Am citit cu emoţie şi omagiul lui Tudor Paulian, general în rezervă, fiul sărbătoritului, care are cam aceeaşi vîrstă cu «Doina», fiica spirituală a lui I.Şt. Paulian. Mi-am amintit şi de fratele său, căruia îi spuneam «Măru», răpus de o boală neiertătoare în adolescenţă, şi de distinsa sa soră mezină, defunctă, Măriuca, profesoară.

Cîntecul din care citează Tudor Paulian îmi răsună şi mie în urechi:

«Urmaşi ai marilor martiri
nu disperaţi de-al vostru trai,
veni-vor zile de noroc,
stăpîni să fiţi pe gînd şi grai!»

Acele zile de noroc au venit în cursul anului de jale şi de speranţă 1918, încununat la 1 decembrie cu împlinirea idealului naţional, pentru care luptase şi I.Şt. Paulian, în linia întîi, ca un ostaş al patriei şi al muzelor.

În amintirea atîtor amintiri, resimt tracul întîiului meu examen muzical, cu speranţa că îl voi trece şi pe acesta... cu indulgenţă.

SALVELE ROMEI

M-a luat de mînă timpul şi m-a dus la Roma în memorabila zi de 21 mai 1973.

Acolo i-am întîlnit pe cronicarii români de la începuturi şi pînă astăzi, înfioraţi de adevăr.

Steagul României fîlfîie în văzduhul oraşului etern.

Pentru prima dată se trag salve de tun pentru români.

Şi toate se petrec datorită înţelepciunii, dinamismului şi generozităţii cu care concepe lumea de azi şi de mîine tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Din clipa cînd a păşit pe pămîntul Italiei şi a rostit cuvîntul românesc bine v-am găsit — totul a ieşit din protocol şi am simţit acea revărsare de sentimente ce apropie şi uneşte popoarele.

Popoarele toate, fie ele mari sau mici, au o comunicare interioară — care funcţionează ca o lege nescrisă — şi putem fi fericiţi că această lege a fost descoperită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

N-am putut călători mai departe cu delegaţia noastră şi am ascultat ecourile simple.

Pe străzile Romei, în frumoasa Veneţie, în spaţiul aerian tresăream cînd auzeam cuvintele Ceauşescu-România.

Un cetăţean al Romei povestea într-un grup despre Mihai Viteazul; altul vorbea de Ienăchiţă Văcărescu şi alţii despre Nicolae Iorga, despre Nicolae Bălcescu, despre Ciprian Porumbescu.

Toţi marii domnitori ai României şi toţi cărturarii veniseră cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Italia.

De pe mormîntul lui Traian s-a ridicat şi Badea Cîrţan. El a dormit acolo să afle visele neîmplinite ale împăratului. Pe un zid, cronologia Imperiului roman se opreşte la Dacia. Aici l-am găsit mai tîrziu pe cutezătorul ţăran român uimit de ceasul istoriei. Înţelegi omule. Iată am ajuns la epoca cînd sîntem parteneri, cînd sîntem prieteni, cînd chibzuim împreună la destinele omenirii.

Şi în această chibzuinţă oriunde merge ţara prin tovarăşul Nicolae Ceauşescu deschide toate orizonturile umanismului — fiindcă esenţa iubirii sale este omul — indiferent de ţară, de rasă, de naţionalitate.

Mai aud şi acum salvele Romei — salve de salut pentru poporul român.

Gheorghe NĂSTASE

4 iunie 1973

buletin de știri

flacăra

PLOAIE INVERSĂ

Frecvențați Piața Unirii! Acoperiș multicolor, lumini cu neon, mese special amenajate pentru prezentarea civilizată a produselor agroalimentare. Dar nu uitați să aveți totdeauna și o pereche de galoși, fiindcă aici nu plouă de sus în jos, ci invers. Se înoată tot timpul în noroi sau în cel mai fericit caz prin apă.

POȘTAȘI CAMPIONI

La Hațeg a avut loc, cu mare succes de public, «Crosul poștașilor». Traseul întrecerii a măsurat circa 2 kilometri și a cuprins cîteva străzi din perimetrul central al orașului. Pe primele 3 locuri: Ioan Drăgucian, Miron Dăncescu și Zamfir Avrămoni. Pe cînd o asemenea «reciclare» pentru toți poștașii din țară?

CERCEI PENTRU BĂRBAȚI

O pereche de cercei confecționați din aur au fost descoperiți în mormîntul unui bărbat — așa cum dealtfel am mai relatat cu cîteva săptămîni în urmă — la Rîmnicelu, în plin Bărăgan. Cei care îi purta făcea parte din neamul pecenegilor. Acum, grație amabilității arheologilor din Brăila, care ne-au pus la dispoziție fotografia alăturată, vă putem arăta cerceii. Vă plac?

S.O.S.! ȚINȚARII!

Comuna Rast, județul Dolj. Balta satului a fost asanată de ani de zile. Oamenii au uitat cum se prinde peștele, dar prind zi și noapte țînțari. Sînt niște țînțari foarte harnici. Oamenii muncesc, dar și țînțarii muncesc.

ȘI FORAJ SUBMARIN

F-500 forează, indiferent de compoziția straturilor subsolului și de condițiile climatice, pînă la adîncimi de 10 000 metri. F-500 poate fi adaptată și la foraj submarin. Această instalație ultramodernă e cel mai nou produs al Uzinei «1 Mai» din Ploiești.

MARILE...

Inițiativă a colectivului de la stația Brașov-Triaj: se reduce cu un minut din timpul de triere a unei locomotive. Egal cu șase trenuri în plus în 24 de ore. Egal cu 180 trenuri în plus pe lună. Egal cu economii de timp — pentru trenuri și călători. Concluzia colectivului Brașov-Triaj: mai sînt rezerve de valorificat.

INEDIT ABSOLUT

Există o brumă care, împotriva tradiției, favorizează recolta de cireșe. Pe numele complet se cheamă Brumă Mihai și e tehnicianul livezii de la I.A.S.-Huși.

... ȘI MICILE MANEVRE

Cînd trei vagoane de tramvai fac manevră în fața depoului Ilie Pintilie restul așteaptă. Numai că «restul» se-ntinde în șir indian pînă la Calea Dorobanților (preț de două stații) și «manevra» are loc la 7,30, oră de maximă aglomerație bucureșteană.

ȘI CU PLETE LUNGI PE SPETE

Din cei opt mii de locuitori ai comunei Pipirig din județul Neamț, nici unul nu-i frizer. Unitatea de specialitate cea mai apropiată e la Tg. Neamț, adică la un fleac de drum de 50-60 kilometri. Cît să-ți crească bine, la întors, barba iar.

BALLONSEIDE SAU ANTERIU?

Vă gîndiți de pe acum la garderoba toamnei 1973? Oscilați între un ballonseide tip Humphrey Bogart și un anteriu? Adresați-vă cu încredere «Cooperativei de ballonseide și îmbrăcăminte sportivă» de pe strada Smirdan colț cu 30 Decembrie, care expune în vitrină un model de ballon și mai multe sutane roșii și albastre. Se lucrează și cu materialul clientului.

FATA NOASTRĂ

Una dintre cele mai mari interprete de muzică ușoară și de film «indiană» este romînca Narghita. Cea de-a doua călătorie, plină de roade, în India (recitaluri, radio, televiziune, imprimări de discuri și un rol principal într-un film cu Sashi Kapoor, fratele cunoscutului Raj) s-a încheiat de curînd, Narghita sosind în țară miercuri, 13 iunie a.c.

CONCERT

«Foiciță de cicoare», «Țara mea», dar și «Serenada» de Schubert și-au dat întîlnire pe 10 iunie la Ateneul român. Interpreți plini de entuziasm, elevii Școlii generale «Petre Ispirescu» din București sub conducerea inimosului profesor Nițiă Hintea.

UN STRANIU ACCIDENT

În București a avut loc un straniu accident de circulație: pe Calea 13 Septembrie, colț cu strada Antiaeriană, o autobasculantă cu frînele defecte, condusă de șoferul C. Trăsnitu, de la o întreprindere din Alexandria, a intrat într-un cortegiu funerar, omorînd trei persoane.

SPECIALITĂȚI

Tenul romînesc și îngrijirea adecvată» (ortografia nu ne aparține), iată rețeta pe care a susținut-o de curînd cunoscuta cosmeticiană Olga Tuduri de la magazinul «Farmec» din Capitală. Bănuim că expunerea a fost interesantă și utilă, dar ne întrebăm cum ar fi sunat anunțul dacă specialista noastră ar fi avut altă calificare? Bunăoară: «Tenul romînesc și îngrijirea adecvată (dacă era bucătar), picioru romînesc și îngrijirea adecvată (dacă era cizmar)...»

CIFRE

1 300 de studii aplicative și de asistență tehnică cu o eficiență economică de peste un sfert de miliard de lei au fost finalizate în perioada care a trecut din acest cincinal, de către laboratoarele pentru probleme de organizare științifică a producției ale județelor Prahova, Buzău și Dîmbovița. Printre marile unități socialiste cuprinse în studiile de informatică se află Uzina 23 August Ploiești, Fabrica de zahăr Buzău, Uzinele de utilaj petrolier Tîrgoviște ș.a.

INSTANTANEU DIN SUCEAVA

Sau «filozofie» între două autobuze (care vin rar).

SERVIȚI-VĂ CU ÎNCREDERE DE ORTGRFIE!

Pe strada Republicii, una din străzile centrale ale orașului Moreni, s-a plantat un panou frumos pictat pe care citim: «Tovarăși, luptați neobosiți împotriva huliganismului, împotriva **desfrîului** (sublinierea noastră — n.r.), a oricăror vicii care degradează și înjosesc ființa umană». Iar pe partea cealaltă: «...fiți model de comportare înaintată în societate, în familie, în relațiile cu **tovarășii** (tot sublinierea noastră — n.r.) de muncă». Pentru relații bune cu gramatica și ortografia nu găsim nicăieri nici un îndemn...

«MADE IN ROMANIA»

Weissenhäuser Strand este numele complexului turistic (27 de blocuri, 5 hoteluri, 57 bungalovuri, un restaurant, un supermagazin) inaugurat în această săptămînă și construit de Antrepriza română de construcții ARCOM. Fotografia noastră prezintă hotelul «Maritim» (42 de niveluri dintre care 3 subterane) din Travemünde, construit de aceeași prestigioasă firmă românească.

DUPĂ ARTĂ ȘI RĂSPLATĂ

A fost terminată urmărirea penală în cazul Elena Boboc, fostă șefă a secției de țesut covoare din orașul Tg. Bujor, — care ține de Cooperativa «Muncă și artă» din Galați —, Virgil Onose, fost șef al serviciului organizării muncii, Natalia Nacu, fostă vicepreședintă a cooperativei, Arghir Popescu, fost președinte, Ion Matei, fost șef contabil, Emilia Chiriță, fostă șefă de serviciu, și Ion Roșu, președinte. **Munca și arta** acestor stîlpi ai cooperativei a constat în delapidarea a aproape un sfert de milion de lei. La așa muncă și la așa artă, nu ne îndoim că va urma și o răsplată pe măsură.

TURISTICĂ

Aflăm că în 1974 va începe reconstrucția cabanei Peștera, distrusă de un incendiu în urmă cu cîțiva ani. De asemenea, se prevede construirea unui teleferic care va lega această cabană de Babele. Așadar, în cîteva minute — în loc de ore — vom ajunge de pe platoul Bucegilor în mirificul peisaj al Văii Dîmbovicioarei.

PENTRU «CURĂȚENIE GENERALĂ»

Zilele acestea, la restaurantul «Berlin», la intrare, se găsea un aviz: «Anunțăm pe stimații consumatori: restaurantul închis două zile pentru curățenie generală».

ANNENCY '73

La începutul săptămînii în curs, pictorul Sabin Bălașa a plecat în Franța la Festivalul internațional al filmului de animație. Plasticianul român este invitat pentru a face parte din juriul concursului. Cu această ocazie va fi prezentat «hors concours» și recentul său film de pictură animată «Galaxii».

Realizatorii «buletinului de știri»:

R. Balaban, D. Bărlădeanu, N. Cristache, I. Cioară, M. Hetco, N. Ionescu, A. Cahane, T. Michinici, M. Mihăilescu, M. Nedelea, L. Nițescu, I. Predoșanu, V. Savin, G. Stanca, D. Ștefan, F. Urseanu

CENTRALA INDUSTRIEI CONFECȚIILOR BUCUREȘTI

FABRICA DE CONFECȚII VASLUI

produce confecții din țesături de lînă, bumbac și relon, în culori variate și atrăgătoare, pentru femei, bărbați și copii.

- COSTUME PENTRU BĂIEȚI
- UNIFORME ȘCOLARE PENTRU BĂIEȚI
- IMPERMEABILE CĂPTUȘITE ȘI NECĂPTUȘITE PENTRU FEMEI ȘI BĂRBAȚI
- SCURTE DIN RELON CĂPTUȘITE PENTRU FEMEI ȘI BĂRBAȚI

FABRICA DE CONFECȚII VASLUI, Str. Primăverii nr. 11, telefon: 18 20

capriciile gustului

TAPISERII

Pare a se fi înmulțit în ultimul timp, și printre esteticieni, numărul prăpăstioșilor. Atîtea lucruri sumbre se prevestesc în legătură cu situația artei în lumea secolului ce se apropie! Va dispărea arta! Moare arta! E necesar să se întreprindă grabnice acțiuni de salvare! Cine urmărește publicațiile de specialitate nu poate să nu rămînă impresionat de cantitatea de energii risipite pentru susținerea ipotezelor pornind de la aceste premise. La Congresul internațional de estetică de astă-toamnă ținut la București am putut vedea cum majoritatea participanților, chiar cînd figurau cu intervenții pe alte teme, țineau să urmărească lucrările secțiunii care își propunea să dezbată tocmai fenomenul «morții artei».

Ceva apare totuși bizar. Unii vorbesc atît de mult despre moartea artei, în condițiile în care, în ultimii ani, pretutindeni în lume manifestările artistice cunosc o amploare extraordinară. În ultimii zece ani, numărul expozițiilor deschise, numai pe continentul nostru european, întrece de la distanță pe cel al deceniilor anterioare. Interesul pentru artă la vaste categorii de populație a crescut enorm și se pare că, dincolo de profețiile sumbre inserate în paginile diferitelor publicații sau pronunțate sub auspiciile solemne ale diferitelor congrese internaționale, problema artei rămîne una dintre cele mai acute astăzi în lume. Niciodată oamenii — mase uriașe de oameni — nu au făcut din problema artei o problemă a lor.

Se resimte acest lucru în politica culturală a statelor, în atitudinea diferitelor organizații și foruri culturale. Se resimte acest lucru în tot ce facem, fiecare.

Unul dintre fenomenele care vin să infirme profețiile sumbre cu privire la moartea contemporană a artei se referă la renașterea unei îndeletniciri artistice străvechi: tapiseria. Sub o formă sublimată, bucuria obiectului țesut de către mîinile sprintene ale ființei înzestrate cu inteligență și răbdare, așa cum ne-o prezintă Homer, în «Odiseea», pe Penelopa, își găsește astăzi, în condițiile în care industria textilă cunoaște uriașa dezvoltare la care sîntem martori, noi valențe. Dicționarele consemnează tapiseria ca lucrare de artă, țesută manual, al cărei desen rezultă din însăși structura țesăturii destinate a forma panouri verticale. Va trebui să recunoaștem că există la noi o tradiție, o mare tradiție, a lăicerelor și a scoarțelor, de la care nu puține dintre numele de artiști, ce s-au consacrat tapiseriei, par a fi pornit. Ion Nicodim, Vladimir Șetran, Maria Blendea, Ileana Balotă, Ana Lupaș, iată numai cîteva dintre numele întîlnite în ultimul an în presă sau în sălile unor expoziții, ilustrînd domeniul tapiseriei. Ceea ce mi se pare demn de reținut este faptul că noua arhitectură și noua noastră viziune despre arhitectură reclamă tot mai mult necesitatea înnobilării și umanizării diferitelor spații interioare. Prin înseși calitățile materialului ce stă la baza tapiseriei — lîna, presupunînd căldură și intimitate — aceasta este chemată astăzi să ocupe un loc insubstituibil în cadrul artelor decorative românești. Deocamdată, la noi se pune mai mult problema unor tapiserii destinate a decora spațiile interioare ale unor instituții, prin definiție austere, în condițiile în care coeficientul de standard și de răceală impus de materialele specifice arhitecturii contemporane apare destul de impresionant. Nu e mai puțin adevărat însă că și pentru spațiile interioare din apartamentele pe care le locuim, asemenea nevoie se face simțită. În magazinele de specialitate ale Fondului plastic lipsesc însă tapiseriile concepute pentru spații interioare mai mici, la dimensiunile noilor apartamente care se construiesc. Se vorbește mult astăzi despre finalitatea socială a artei în condițiile orînduirii noastre socialiste. Am impresia că ocolim citeodată adevărul, preferînd drumul întortocheat al teoriilor în locul acțiunilor practice, prin care artiștii decoratori contemporani să poată participa direct la schimbarea cadrului estetic al lumii în care trăim.

Gheorghe ACHIȚEI

Din ciclul de tapiserii «Anotimpurile». Autori: Maria Mihalache-Blendea; colectivul de transpunere: Ileana Balotă, Ariana Nicodim, Graziella Stoichiță, Eva Birsan.

POLUAREA FOLCLORULUI

(XVIII)

Festivalul «*Maria Tănase*», prin care craiovenii au înțeles să aducă prinos de recunoștință «mării doamne a cîntecului românesc», a ajuns anul acesta la a treia ediție. Însemnătatea care s-a acordat acestei manifestări a făcut ca festivalul-concurs din capitala Olteniei să fi intrat într-un foarte scurt timp în tradiție, așteptat cu nerăbdare de către toți iubitorii muzicii noastre populare. Cinstirea, la doi ani o dată, a memoriei neîntrecutei artiste s-a transformat în adevărată sărbătoare a cîntecului popular românesc de pe toate plaiurile țării. Atingînd culmi încă necunoscute pînă acum. Încă de la prima ediție, festivalul a avut un puternic răsunet printr-o seamă de elemente tinere care, foarte scurtă vreme de la promovare, au cunoscut laurii unor succese ce i-au consacrat. Constatările făcute pe marginea concursului ce a avut loc între 21 și 26 mai a.c. sînt pline de învățăminte, dovedesc rolul extrem de însemnat pe care a început să-l dețină festivalul «Maria Tănase» în viața cîntecului nostru popular. Datorită fastului plin de măsură și seriozității pe care organizatorii au înțeles să le acorde acestei prestigioase manifestări, festivalul își justifică din ce în ce mai mult existența, ca prezență reînnoitoare pentru arta muzicală a poporului.

Pentru mine unul, atît de legat de Maria Tănase de la primii ei pași, acest festival mai are și o semnificație aparte.

Munca dusă în ultima vreme de către organele de stat și de către noi, folcloriștii, întru îndreptarea anumitor carențe cu privire la directivarea folclorului a dat neînchipuit de repede roade. Aceasta este marea învățătură pe care ne-a oferit-o a treia ediție a festivalului din capitala băniei. În așa măsură, încît apariția pe scena concursului a vreunui candidat necorespunzător prin ținută și repertoriu distona, provocînd zîmbete și ilaritate printre spectatorii care și-au dovedit și de data aceasta deplina pricepere. Noi înșine, membrii juriului, am trăit clipă de clipă, în cele cîteva zile ale concursului, cînd s-au prezentat peste 70 de candidați, satisfacții și plînătăți artistice inegalabile. Și nu o dată am fost puși — spre marea noastră bucurie — în mare încurcătură, avînd de hotărît cine sînt cei mai buni dintre foarte buni, care pe scena luxosului teatru craiovean ne-au făcut cunoscute marile frumuseți, bogăția nesfîrșită a cîntecului poporului român. Subliniem acest lucru cu cele mai bune gînduri pentru organele de resort din toate județele, care și-au înțeles pe deplin menirea, dîndu-și toată osteneala pentru a selecționa elementele cele mai potrivite, talentate, care reprezentînd cîntecul regiunii lor să contribuie la înalta ținută a festivalului.

Am apreciat de asemenea munca titanică a celor două orchestre populare, «N. Bălcescu» a Consiliului sindicatelor din Dolj, precum și «Flacăra Prahovei» a Filarmonicii de stat din Ploiești, care au avut greaua sarcină de a acompania soliștii veniți cu repertorii necunoscute, reprezentînd stiluri muzicale atît de variate. Cei doi dirijori, *Paraschiv Oprea*, de la ansamblul bucureștean «Rapsodia», și *Constantin Busuioc*, și-au dat osteneala, de cele mai multe ori cu succes, spre a corespunde exigențelor acestei elevate manifestări.

Se cuvine o analiză mai amănunțită a marelui eveniment artistic de la Craiova. O vom face cu primul prilej.

Hari BRAUNER

scrisori către un meloman

SUPREMAȚIA MUZICII

Din cel puțin trei puncte de vedere — ce ne revelează?, cum ne solicită?, ce face din noi? — muzica poate fi într-adevăr privită ca regina artelor. Că aceasta este o realitate obiectivă, iar nu o părere tributară patriotismului profesional, o dovedește atitudinea cvasiunanimă a poeților și a pictorilor față de muzică, în care dintotdeauna au văzut manifestarea culminantă a artisticului. Străvechiul dor al poeziei și al picturii a fost acela de a-și muzicaliza formele, de a se dizolva în muzică, ceea ce într-o bună măsură — deși nu prea dovedind legitimitatea acestui dor — modernii au și realizat.

Ce l-a făcut pe Baudelaire sau pe Verlaine să tînjească atît după muzică, pe un Thomas Mann să-și conceapă proza după principiile construcției polifonice și simfonice, pe un Kandinsky să preconizeze abandonarea totală a figurativului pentru ca pictura să devină «după chipul și asemănarea» muzicii.

Desigur, întîi de toate paradoxalul farmec al lumii pe care o evocă ea: de o splendoare pe cît de ireală, din perspectiva felului comun de a înțelege existența, pe atît de reală pentru sufletul nostru cel adînc, care simte că această artă și numai ea exprimă cu desăvîrșită exactitate ceea ce-i trebuie lui pentru a trăi cu adevărat și înflori. Ajutîndu-ne să intrăm în contact cu partea cea mai luminoasă a ființei noastre, cu eul nostru superior, cel victorios peste mărginirile și tenebrele omului cotidian, muzica marilor maeștri ne îngăduie să vedem în limpezimile cristaline ale interiorității chintesențialitatea însăși a trăirilor umane, a proceselor universale. Sunetul, prin însăși natura lui, este intim legat de esențialitatea cea mai adîncă a întregii existențe. Nu mi se pare deloc fantezist a concepe structura cosmosului ca profund muzicală în esența ei (bineînțeles, într-altfel muzicală decît sîntem obișnuiți să ne reprezentăm curgerea sunetelor). Mulți priveau «muzica sferelor», despre care vorbeau Pitagora și Platon, ca pe o elucubrație sau, în cel mai bun caz, ca pe o metaforă. Dar iată că, după primul zbor cosmic, Iuri Gagarin făcea declarații ce nu contraziceau viziunea înțelepților de odinioară: «În acest vuiet se puteau distinge numeroase nuanțe și timbre muzicale, pe care nici un compozitor nu le-a transpus pe note și pe care probabil, deocamdată, nici un instrument muzical, nici o voce omenească nu le va putea reproduce».

De necomparat este muzica și prin felul cum ne solicită. Cînd, în timpul audiției, atenția și puterea noastră de dăruire îi aparțin în exclusivitate, ea ne permite să realizăm o concentrare interioară ce ar putea fi asemuită cu cea pe care o prilejuiesc matematicile, dacă n-ar fi învăluită de acea căldură sufletească — nu mai puțin pură — pe care știința numerelor n-o poate emana.

În fine, cînd ne lăsăm scăldați de ele, undele muzicii ne curăță interiorul de zgură cu o forță de asemenea inegalabilă, amintind apele pe care Hercule le făcea să treacă prin grajdurile augiene. E drept că această senzație de «catharsis» nu durează mult. Muzica ușurează considerabil strădaniile întru desăvîrșire spirituală: mai ales grație ei putem simți că idealul de perfecțiune umană spre care tindem nu e o himeră, ci ceva întru totul realizabil prin puterile noastre sufletești. Veritabilul sens al așa-zisului extaz muzical, acesta este: să trăim cîteva clipe ceea ce poate să devină modul nostru permanent de a fi. Toate eforturile de autodesăvîrșire spirituală sînt în fond reductibile la această formulă: a-ți muzicaliza existența.

George BĂLAN

PĂMÎNT, TAICĂ, PĂMÎNT

De cîteva ori pe an, ei vin aici, în Obor. Sosesc de obicei noaptea și-și descarcă liniștiți căruțele aproape sub ferestrele Fabricii de mase plastice. Dacă treci tocmai atunci pe-acolo și îi întrebi ce-au adus, îți răspund cu o ușoară undă de complicitate în glas: «Pămînt, taică. Pămînt». După ce-și golesc, fără grabă, căruțele, se culcă înveliți cu țoale ori rogojini lîngă pămîntul pe care l-au adus cine știe de unde. Peste cîteva ore e dimineață și bucureștenii află că au sosit olarii. Ceea ce începe nu e o vînzare, ci mai degrabă o vînătoare de culori, forme, sunete. Pămîntul adus din Română—Balș, Harghita ori Puchenii Mari umple sacoșele bucureștenilor, și sub formă de cănі, ceșcuțe, ghivece, ulcioare, farfurii pornește să înfrunte pereții de beton ai caselor noastre. Decanul olarilor acestui tîrg de iunie este Panait Petrache din Puchenii Mari. Din cei 76 de ani ai săi, ultimii 62 l-a dedicat olăritului. Îl întreb de ce oalele aduse de el seamănă atît de mult cu cele venite din Harghita.

— Ale noastre, ăle de le făceam eu cum învățasem de la tata, nu se mai vînd. Pricepi matale? Erau simple: negre și cu niște zgîrieturi. De cînd au venit ardelenii ăștia cu străchini făcute la presă și colorate ca papagalii, toată lumea vrea de-astea. Ce-l interesează pe om că eu sînt din Prahova? El vrea oale și străchini colorate, «specializate», pricepi matale? Înainte plăceau și ăle de le făceam eu, cu buza mai lată. Într-un an a venit și arta plastică la mine. Mi-a cumpărat tot ce mai aveam dintr-ale vechi. Pe urmă m-a dus la Curtea de Argeș, la Tîrgoviște, să văd străchini făcute de îi vechi. Cică semănau cu ale mele, să mă uit mai bine la ele și să fac tot de-astea: simple. Mi-au dat ei atunci de toate: mîncare, mi-au dat somn la hotel. Dar pe urmă m-am întors acasă și am făcut tot de-astea ca ale ardelenilor, de-astea care se vînd. Că atît cît muncim, atît trăim. Și dacă nu se vînd ăle de le-am făcut eu toată viața, fac destelante. De la oale nu se iese la pensie și eu nu m-ajut decît c-o fată. A mai mică, de e surdă și mută. A lăsat-o Dumnezeu așa și ce era să facă, s-a apucat și ea de olărit. Ăilalți șase copii s-au dus care încotro. Pricepi?

Au sosit olarii. A venit și Marin Trușcă de la Română—Balș. Oamenii au ochi numai pentru străchinile lui. Eu nu-mi pot dezlipi privirea de pe mîinile sale. Sînt mîini de pămînt. În ele banii sînt aproape abstracți. Fotografia cu mîinile lui Marin Trușcă n-a reușit. Meșterul avea mîinile aproape înțepenite.

Am părăsit Oborul nu înainte de-a schimba o vorbă cu pietrarul Constantin Croitoru din Mizil. Era la «o roșie cu brînză». Se îndemna cu nevasta la mîncat. Lîngă ei, 40—50 de cruci. Albe. Piatră de stîncă. Cîte una avea pete mari de un albastru de Voroneț.

— În zece zile n-am vîndut decît patru. Nu cumpără nimeni. Eu nu vreau să moară oamenii, dar acum, la 66 de ani, pot eu să-mi schimb meseria? Mai stau o săptămînă și plec.

Am ieșit din Obor de vreo zece minute. În fața mea, pe un cort de șantier, cineva a scris cu păcură: «E pericolozo. Morire tutì».

Pămînt, taică. Pămînt.

Dorin TUDORAN

Căni pentru vinul de viață lungă.

Roșiile și cartofii pot să mai aștepte.

Pămînt de Română-Balș trecut prin mîinile lui Marin Trușcă.

Ceramică de Odorhei.

Un ultim retuș.

Mi-e somn.

Lucrăm și de comandă.

Fotografii de
Radu CONSTANTINESCU

cronica ringului

2 AUR + 2 ARGINT + 3 BRONZ...

Cel mai senzațional film de aventuri pe care l-a oferit televiziunea săptămîna trecută a fost, fără îndoială, «Finalele campionatelor europene de box». Întrecerile celor mai buni pugiliști amatori din Europa ne-au făcut să trăim cu o intensitate maximă încleștarea dramatică de pe ringul sălii «Pionir» din Belgrad. Și cum putea fi altfel, cînd în lupta directă pentru titlurile de campioni continentali au intrat și patru boxeri români? Acum, cînd știm că Gruiescu Constantin și Simion Cuțov au cucerit medaliile de aur, Mircea Tone și Alec Năstac pe cele de argint, iar Gabriel Pometcu, Sandu Tirilă și Ion Alexe le-au primit pe cele de bronz, eliberați de încărcătura emoțiilor, ne putem întreba dacă echipa de box a României reprezintă sau nu o forță în pugilatul european. Răspunsul afirmativ pe care îl dăm în prezent ar fi fost cu siguranță evitat cu numai două săptămîni în urmă de către marea majoritate a specialiștilor sportului cu mănuși. Aceasta datorită faptului că, din fericire, ne-am învățat să apreciem cu o mare exigență posibilitățile sportivilor noștri în general și ale boxerilor în special. Știam că Gruiescu este un excelent tehnician, tremuram însă gîndindu-ne la puținele sale resurse fizice. Dar proaspătul campion european s-a priceput să-și atragă adversarii în luptă pe terenul tehnicii și al istețimii tactice, acolo unde s-a dovedit de neînvins. Bănuiam că Simion Cuțov își va vinde scump pielea. Dar atît. Cine ar fi putut să prevadă că tocmai la Belgrad, la o competiție cu miză atît de mare, Simion va izbuti, pentru prima dată în cariera sa de pînă acum, să-și stăpînească nervii, să boxeze ca un adevărat senior al ringului și să învingă, printre alții, adversari de talia sovieticului Solomin și a polonezului Tomczyk? Simion Cuțov a reușit toate acestea, dovedind că este un mare campion.

Copleșit de performanța de a fi ajuns în finalele «europenelor», dar mai ales stînjenit de luxația suferită la articulația pumnului drept, gălățeanul Mircea Tone a cedat în fața francezului Aldo Cosentino, dar nu înainte de a fi încercat totul pentru obținerea victoriei. L-am admirat pentru curajul său, l-am admirat pentru bărbăția cu care a știut să primească înfrîngerea. Pentru un debutant la «europene», o medalie de argint este o performanță remarcabilă. Celălalt medaliat cu argint, Alec Năstac, a luptat ca un viteaz. Nu l-a putut depăși însă pe campionul olimpic Lemeșev, superior pe plan tehnic, avantajat de alonjă și, mai ales, de arbitrul Wolf (R.D.G.). Prezența în ring a acestui oficial a avut darul să ne pună pe gînduri, înainte ca lupta dintre Năstac și Lemeșev să fi început. Într-o fracțiune de secundă în memorie s-a derulat filmul finalei europene de-acum doi ani de la Madrid, finală în care Năstac l-a avut ca adversar pe sovieticul Iousciavicius și ca arbitru în ring tot pe Wolf. Nouă, celor care am urmărit această partidă de la bordul ringului, ne e greu să uităm că arbitrul german în loc să conducă meciul fără părtinire, l-a salvat pe Iousciavicius de la o categorică înfrîngere înainte de limită, ajutîndu-l apoi să întoarcă soarta partidei în favoarea sa. Într-o oarecare măsură, istoria s-a repetat și acum, la Belgrad. Cît de... imparțial a fost Wolf și de această dată s-a văzut mai ales în rundul trei, decisiv pentru desemnarea învingătorului dintre Năstac și Lemeșev. Lupta era atît de crîncenă și echilibrată la un moment dat, încît oficialul din ring a găsit de cuviință să întrerupă aproape toate acțiunile de atac ale lui Năstac și, în ultimă instanță, pentru a... ajuta juriul în alegerea învingătorului, i-a dat campionului român un avertisment gratuit.

Poate că nu am fi insistat atît asupra arbitrajului, dacă acesta nu ar constitui una dintre cele mai delicate probleme ale marilor competiții pugilistice. Iată un alt caz, petrecut tot acum, la Belgrad. Nu referim tot la un boxer român, deși am putea apela și la alte exemple. Marele învins al recentelor campionate europene a fost, fără îndoială, Gabriel Pometcu. De fapt, cuvîntul «învins» nu poate fi alăturat de data aceasta de numele lui Pometcu, învingător în fața sovieticului Kuznețov, campion olimpic, a polonezului Gotfryd, a maghiarului Kovacs și frustrat de victorie în partida cu Förster (R.D.G.). În legătură cu comportarea boxerului român este edificator titlul apărut în ziarul «Sport Beograd», după ce Pometcu a fost stopat de juriu: «Eroul eliminat, eliminat dar nu învins». Am fi renunțat la alte comentarii dacă pe foile de arbitraj nu am fi întîlnit numele unui alt arbitru a cărui optică a fost cel puțin ciudată față de boxerii noștri. Este vorba de austriacul Unterreiner, care l-a văzut învins nu numai pe Pometcu în meciul cu Förster, ci și pe Gruiescu în partida cu Lodin (!). Și tot în foile de arbitraj privitoare la meciurile pugiliștilor români îl reîntîlnim pe Wolf, optînd pentru victoria lui Kuznețov în fața lui Pometcu. Neșansa acestor «arbitri scamatorii», care vor să transforme învinșii în învingători și invers, este că cei mai adesea sînt în minoritate. Jocul de culise al oficialilor, ce doresc să împartă medaliile după bunul plac și nu după criteriul echității, a fost pus în dificultate începînd de la «europenele» din 1969, cînd federația noastră de specialitate a propus — și s-a acceptat — ca arbitrii să nu mai fie dinainte numiți, ci stabiliți la fiecare meci prin tragere la sorți. Așa se explică faptul că la ultimele ediții ale campionatelor europene erorile de arbitraj s-au împuținat dar, din păcate, așa cum am văzut, nu au dispărut, cum ar fi de dorit...

Cea de-a XX-a ediție a campionatelor europene de box s-a încheiat cu un bilanț bun pentru noi: 2 medalii de aur, 2 de argint și 3 de bronz. Rezultatul acesta situează echipa română pe locul doi în Europa, după puternica reprezentativă a Uniunii Sovietice, ceea ce este o mare performanță

Petre HENT

Balonul nici nu trecuse linia porții cînd pe fața lui Tănăsescu (executantul loviturii de la 11 m) se citea satisfacția de a-l fi «păcălit» pe portarul (... nr. 1) Răducanu. (Fază din partida Rapid—Sportul studențesc: 2—2.)

tenis

NU MAI ESTE UN SECRET...

..pentru nimeni ca astăzi jucătorii buni de tenis se pregătesc pentru concurs prin concurs. Adică, pregătesc concursurile mari participînd la concursurile mici. La noi ideea a fost acceptată greu, dar acum ea se respectă cu strictețe. Am avut, anul acesta, cea mai bogată primăvară în concursuri. Am trimis la Roland Garros cea mai numeroasă delegație avută vreodată. I-am trimis pe cei ce sperăm să ne reprezinte, să joace învățînd și să învețe jucînd. La rezultate deosebite din partea lor nu ne așteptam, dar ni-i imaginam îmbrăcați în treninguri, alergînd de la un teren la altul, gata oricînd să schimbe cîteva mingi cu un jucător străin. Ni-i imaginam studiind jocul neozeelandezilor și tehnica marilor campioni. Din păcate însă, lucrurile nu s-au întîmplat așa. Secretarul federal Alexandru Lăzărescu și căpitanul echipei, Cristea Caraiulis, relatau că, după ieșirea din concurs, speranțele noastre și-au exprimat dorința de a reveni acasă, arătîndu-și incapacitatea de a se trezi dimineața la ora cînd terenurile erau libere. După întoarcerea în țară, fiecare și-a luat o vacanță, aș zice eu, mai puțin meritată, astfel că acum, cînd zilele sînt numărate, mai mult de o săptămînă băieții noștri n-au pus mîna pe rachetă.

Mă gîndesc cît de departe sînt toate acestea de cele întîmplate cu zece ani în urmă, cînd, de fapt, se pregăteau cele trei finale ale Cupei Davis și succesele de la Forest Hills și Roland Garros. Mă gîndesc la antrenamentele din sala Dinamo, care începeau la 5,30 dimineața, la corzile înnădite pe rachetă, la conservele mîncate pe aeroporturi și mai ales mă gîndesc la marele entuziasm pe care îl aveam cu toții.

Ștefan GEORGESCU

«Prietenul» nostru Wolf în ipostază de arbitru-judecător, învingătorul din umbră al lui Pometcu și Năstac. În fotografie l-am izolat, pentru că locul pe care l-a ocupat — la recent încheiatele Campionate europene de box — nu și l-a meritat.

cititori — comentatori

MECIURILE DE BARAJ

După dispute mai mult sau mai puțin acerbe, returul campionatului divizionar național de fotbal intră în linie finală. Unii vor împărți bucurii, satisfacții, alții deznădejdi. Ce să-i faci, se vor consola ultimii. Așa e legea; două echipe din categoria A fac un pas înapoi, adică în B, iar două echipe din cele două serii din B fac un pas victorios înainte.

Mai greu este pentru echipele din campionatul județean și de cele din categoria C, care trebuie să susțină cîteva meciuri de baraj, poate mai grele decît cele susținute în campionat. Am zice că e foarte bine ca meciurile de baraj să fie cît mai disputate, astfel se vor vedea calificate în categoria superioară echipele cele mai bune.

Nimic rău în aceste baraje. Dar totuși barajele disputate în trecut ne amintesc de fel și fel de scandaluri, de loviri intenționate între jucători. Ba mai mult, au fost unii conducători de cluburi și asociații sportive care au urmărit «mica înțelegere» trimițînd «soli» pentru aranjamente, pentru cumpărarea de meciuri. Avem exemple de arbitri care au viciat meciurile de baraj prin arbitraje incalificabile.

Am dori ca toate aceste amintiri neplăcute să nu se mai repete, să triumfe echitatea sportivă.

Miron Țic
Ilia, jud. Hunedoara

Cupon de participare la Concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI NR. 17

ANGELO NICULESCU
comentează pentru dumneavoastră

Etapa gazdelor

Etapa a 27-a, chiar în contextul maratonului miercuri-duminică-miercuri, n-a adus nici o spectaculoasă răsturnare în clasament. A fost o «etapă a gazdelor» (cu excepția celor două egaluri de la Arad și Ploiești, meciurile din cuplajul interbucureștean neputînd conta pentru nici una dintre echipe ca fiind disputate «în deplasare»). Ieșit oarecum din linia obișnuită este scorul sever cu care Steagul roșu a învins pe A.S.A. Tg. Mureș, virtuală candidată, cu cele 23 de puncte, la locul 15, dacă «U» Cluj n-ar avea ghinionul să întîlnească în etapa de mîine pe dinamoviștii bucureșteni.

Liderul de la Craiova a făcut un joc șters cu Petrolul, și după o repriză în care a primit două goluri a reușit să egaleze, în pofida penalti-ului ratat de golgeterul campionatului, numai datorită sentimentului de automulțumire ce i-a cuprins pe elevii lui Ilie Oană. (Iată un obicei mai vechi, care nu se oprește numai la petroliști, ci prinde în mrejele lui și multe alte echipe.)

Dacă Dinamo și-a revenit după cnocautul de la Reșița (a avut și o etapă liberă), Steaua, cu toate schimbările structurale operate la secția de fotbal a clubului, alunecă, fără posibilitatea vreunei frîne, pe toboganul lipsei de eficacitate. Astfel că derbiul mult așteptat în nocturna de pe «23 August» nu s-a ridicat nici la nivelul primului joc, în care o codașă — Sportul studențesc — s-a bătut cu toată strășnicia pentru a smulge Rapidului un punct dintre cele mai prețioase.

De relevat meciul bun făcut de F.C. Constanța la Arad, unde a egalat în ultimele minute în fața textiliștilor care n-au izbutit să-și păstreze cadența din jocul făcut în compania Petrolului. F.C. Argeș, deși egalase prin Roșu, a fost nevoit să cedeze minerilor din Petroșani ambele puncte, cu toate că jocul fusese destul de echilibrat. O frumoasă performanță, prin calitatea jocului și prin scor, a obținut C.S.M Reșița, care vădește o mare constanță de formă în tot acest retur. Victima este «U» Cluj, a cărei situație a devenit greu de redresat, toată speranța rămînîndu-i — animată, alături de cealaltă echipă studențească (de la București) — în majorarea numărului echipelor de categoria A de la 16 la 18. C.F.R. Cluj, prin victoria la limită, obținută în minutul 85, se menține la același număr de puncte cu Dinamo București, cu care are de jucat și un meci restanță. Surprizele pentru titlul de campioană nu sînt încă înlăturate.

Penultima etapă

Meciurile de mîine pot fi decisive pentru soarta multor echipe. *Steagul roșu*, care a confirmat și duminică 10 iunie că victoria de la Craiova n-a fost întîmplătoare, primește vizita unei codașe — «U» Cluj (1). Meci interesant este și cel de la Ploiești, unde *Steaua* dă replica *Petrolului*. Ilie Savu și Constantin trebuie să prefigureze, de acum, echipa viitorului campionat, din care nu pot să lipsească «tunarii» (x). Testul ambițiilor se va pune la Reșița, unde metalurgiștii locali primesc riposta *Forului* în revenire de formă. *C.S.M. Reșița* nu va lăsa să-i scape vicotria (1). *Sportul studențesc* își joacă ultima șansă la Cluj, în fața echipei *C.F.R.*, care nu va fi de acord să i se răpească nici un punct (1). La Arad, meciul *U.T.A.-Universitatea Craiova* ar putea oferi cîte un punct fiecărei echipe (x). *Rapid*, deși «acasă», nu va putea cuceri totuși victoria în meciul cu *F.C. Argeș* (2). La Petroșani, *Jiul* vrea să-și asigure locul de la jumătatea clasamentului cu periclitata *A.S.A.* (1). Echipa lui Dembrovschi, *S.C. Bacău*, este adversară, la București, a dinamoviștilor. În lupta pentru locul I, echipa lui Dumitrache, Nunweiller, Dinu și Lucescu... (1).

Această penultimă etapă are, oricum, darul să aducă multe clarificări atît în fruntea, cît și în subsolul clasamentului.

accente

TV CONTRA F.R.F....

După ce Universitatea Cluj înscria miercuri «golul anului» în meciul său cu Dinamo, mă întrebam dacă marea Ajax ar fi reușit pe stadionul de pe malul Someșului să marcheze aceeași poarță de 5 goluri echipei lui Anca, Ștefan, Crețu et Co? Mărturisesc că m-a cuprins îndoiala. În pofida indiscutabilei diferențe de clasă, «U» n-ar fi primit — zic eu — 5 goluri. Pentru că ar fi LUPTAT pînă la ultima picătură de energie pentru onoarea sa. Jucînd cu Dinamo însă, echipa clujeană putea încasa 10, 15 goluri și scorul ar fi fost normal...

...Normal — judecînd după reacțiile anesteziate ale universitarilor, care înghițeau gol după gol și nu se sinchiseau. Ceea ce trebuia să fie un dramatic tablou al disperării — Universitatea se ducea implacabil spre locul 16 și spre divizia B — aducea a plictisită serbare cîmpenească în care unii joacă așa și așa (dinamoviștii), iar alții pe margine mănînci semințe (fotbaliștii clujeni).

Pe lîngă calmul băieților localnici, care-și aranjau, elegant, freza (și-ar fi aranjat, fără îndoială,și nodurile cravatelor dacă ar fi intrat cu ele pe teren) după primirea golului trei, calmul britanic — mi-am dat seama — este un biet moft.

Vroiam să plîng pentru soarta crudă a fotbaliștilor clujeni, dar nu puteam, pentru că ei rideau... Rideau mînzește, în barbă, pentru că știau — așa se zice — MARELE SECRET F.R.F., pe care îl afiașeră toți vînzătorii de semințe de pe toate stadioanele țării. Știau că se aprobase — repet, în cel mai tainic secret! — numărul de 18 echipe pentru viitoarea ediție a campionatului diviziei A. Știau, de aceea înghițeau golurile ca gălușțile, cînd te-ai fi așteptat să-și smulgă părul din cap. Vestea CEA BUNĂ — mă, da ce-o să mai «chirăie» ei dacă se schimbă, așa, din vreun senin, macazul! — îi făcuse pe băieți insensibili, zău așa, ca niște «invadatorii», de-ai fi zis că n-au sînge în ei...

Așadar, s-o spunem pe românește. O echipă — Universitatea Cluj — anesteziată în replică de o veste! Cu trei zile înainte, la Ploiești, majoritatea titularilor altei formații (Petrolul) — portarul Mihai Ionescu, cinste lui (!), a fost cu siguranță fair și și-a apărat corect butoirle — evoluează în compania liderului de parcă s-ar fi hrănit două zile cu luminal, nu cu fripturi în sînge. Dar apatia cea foarte simptomatică, atît a petroliștilor, cît și a universitarilor clujeni, a fost demascată de Televiziunea română, care a avut senzaționala inspirație să ne prezinte socotelile de sfîrșit ale actualului campionat.

TV învinge F.R.F. prin K.O. tehnic!

Marius POPESCU

P.S. Cîteva cuvinte despre «acțiunea baraj», prin care F.R.F. va trece cu siguranță în rîndul marilor federații de fotbal din lume.

Propunem ca partidele care vor desemna fericitele ocupante ale locurilor 17 și 18 să se dispute la Constanța, în nocturnă (seara e mai răcoare, e și briza mării, și poți mai ușor să zici că n-ai văzut un ofsaid sau un henț, că, mai știi, ar putea cîștiga barajul tocmai secundantele din divizia B!), și în nici un caz să nu fie transmise la televizor. Ne-am ars o dată... Dacă această soluție va fi totuși considerată — și ea — imprudentă, propunem să se joace cu porțile închise. Am fi scutiți și de emoții, că de iluzii nu ne mai putem plînge.

m.p.

„NU TRAGEȚI ÎN PIANIST!..."

Cu mult înainte de a fi antrenor am fost (și dealtfel am și rămas) un credincios spectator al jocurilor de fotbal și un pasionat cititor de cronici. Multe din aceste cronici — în anumite împrejurări — îmi populau gîndurile mai abitir decît, să zicem, lecțiile pentru a doua zi la școală. Ca antrenor, ca spectator tare vechi și mare amator de cronici mă gîndesc la cronicarii de fotbal care nu pot fi indiferenți la ce spun cei din marea masă de cititori (despre ceea ce se scrie, dar mai ales cum se scrie).

Părerea mea este că o cronică trebuie în așa fel concepută și scrisă încît să folosească deopotrivă educației în materie atît spectatorilor și jucătorilor cît și tehnicienilor. Aceasta va ajuta cronica să nu fie o simplă fotografiere a fazelor, ci o adîncire și explicare a lor, și anume a celor mai esențiale dintre ele. Cronica trebuie să surprindă ceea ce se dovedește a fi caracteristic unui meci, mai deosebit chiar, și acestea se cer redate de către gazetarul sportiv cu obiectivitate, pricepere și curaj.

Sînt de asemenea convins că gîndesc și apreciez ca mai toți cei interesați în ale fotbalului, ridicîndu-mă cu hotărîre împotriva superficialului în cronici, împotriva folosirii unui arsenal de generalități sau remarci făcute în treacăt sau, uneori, în doi peri. Generalitățile și remarcile de suprafață nu numai că nu ajută, ci pot chiar dăuna. Ele golesc cronicile de conținut, le lipsesc de esențial și, în ultimă instanță,le fac să nu fie ceea ce de fapt ar trebui: o școală, o tribună a schimbului de experiență.

De fapt cum trebuie făcută o cronică de fotbal, ce raport ar trebui să existe între «filmul» meciului și aprecierile cronicarului asupra jocului? Să fie mai mult «film» al meciului sau aprecierile să predomine? La început «filmul» și la urmă aprecierile sau viceversa?

Să vă spun drept, cred că reguli fixe sau un gramaj în acest sens nu pot intra în discuție. Aș spune totuși aici, că unei cronici de fotbal trebuie să-i lipsească cu desăvîrșire «c o s u l» lung, care acoperă totul și nu mai înțelegi nimic.

Un meci de fotbal poate oferi o bogăție de idei: gazetarul reflectează cu seriozitate asupra însemnărilor culese din desfășurarea partidei și dacă le tratează — repet — cu obiectivitate, pricepere și curaj, cronica respectivă va îmbrăca aproape de la sine forma corespunzătoare. Adică: dacă ce se impune și vrea să sublinieze cere redarea cu lux de amănunte a fazelor de joc,el va pune accentul aici pe «filmul» meciului, după cum mai marea bogăție de aprecieri o va folosi acolo unde un punct de vedere personal trebuie întărit cu autoritate, deci unde nu este suficientă o simplă afirmație a autorului cronicii ca să fie crezut, cum se spune, pe cuvînt de onoare.

Spuneam că și jucătorii pot și trebuie să învețe din relatările unei cronici, din aprecierile ce se fac asupra comportării lor. Dar ce poate învăța jucătorul X dacă despre el se scrie scurt: «complet șters». Respectivul ar fi folosit mai mult (și el și antrenorul lui) dacă «din absența de pe teren» cronicarul ar fi extras esențialul: «a fugit fără rost» sau «a intervenit prea tîrziu la faze» sau «îi lipsesc noțiunile elementare de tehnică, preluarea, pasa, șutul la poartă» etc.

Ar mai fi multe de spus, dar pentru păstrarea «bunelor relații» încheiu cu rugămintea cinstitei mele mărturisiri: «Nu trageți în pianist! Face și el ce poate».

Constantin TEAȘCĂ

cupa ziarelor

SPORTUL-COMBINATA FLACĂRA-ROMÂNIA LIBERĂ: 4-4

Un scor de finală intercontinentală: 4—4 (2—0), scor a cărui evoluție «spectaculoasă» reflectă fidel situația de pe teren în diferite momente ale partidei, scor care nemulțumește acum echipierii ambelor formații. Cei de la «Sportul», mai bine pregătiți individual (cîștigători în mai mulți ani ai trofeului) au ratat o victorie care inițial părea facilă.

Meciul a debutat cu o scurtă perioadă de tatonare, în care s-au afirmat în principal ambele apărări (Dumitru Graur și Paul Iovan de la «Sportul» și Bibi Constantinescu și Mircea Guja de la «Combinată»).

Avînd și avantajul unei ușoare pale de vînt, treptat-treptat «Sportul» se instalează în jumătatea de teren adversă, «Combinata» mulțumindu-se cu sporadice dar periculoase un-doiuri Adrian Păunescu-Dorin Tudoran. Mai ales șuturile celui dintîi, «adevărate bombe de A», — cum avea să ne declare arbitrul Gh. Limona după meci —, nu-și ating cu puțin țința. În plus, portarul Traian Onicel (nu-l remarcasem ca gazetar în paginile sportului) apără foarte bine. Dominarea teritorială a «Sportului» devine din ce în ce mai amenințătoare pentru poarta lui Ion Predoșanu. Astfel că, în minutul 12, la o combinație Alexe-Timofte-Moraru, balonul este degajat în extremis de pe linia porții. Lipsa de prizâ la balon, nesiguranța portarului Predoșanu sînt cauzele esențiale ale înscrierii imediate a celor două goluri din prima repriză (Radu Timofte și Gh. Nertea)

La pauză, fierbere mare în tabăra «Combinatei». Se fac importante schimbări, sînt așezați altfel oamenii în teren. Și rezultatele se văd imediat. Atacurile încep să se lege și jocul se mută în careul «Sportului». Încurajați substanțial de suporteri, înaintașii «Combinatei»... combină spectaculos, și astfel, în urma unei întregi țesături de pase, Adrian Păunescu șutează imparabil în bara interioară și: 2—1. După numai două minute, Toma Michinici trimite cu boltă de la 15—16—17 metri peste un grup compact de jucători și înscrie. Asaltul porții «Sportului» continuă, apărarea acestora remarcîndu-se printr-un subtil joc la ofsaid. Din nou «o bombă» a lui Adrian Păunescu nu poate fi oprită decît prin henț, iar «bomba» este reluată de către același de la 11 metri. «Combinata» conduce — cu trei minute înainte de fluierul final. Aici trebuie să spunem cîteva cuvinte despre arbitrul Gh. Limona care, dacă prin prisma importanței partidei pînă atunci condusese «obiectiv», favorizînd rînd pe rînd ambele echipe în funcție de rezultat, la 3—2 a prelungit partida, uite, numai așa, cu aproximativ... 13 minute! Nervii jucătorilor au început să cedeze, semnalîndu-se cîteva schimburi de replici mai tari, atît între jucători și arbitru, cît și între jucători și publicul spectator (un exemplu rău a dat în acest sens căpitanul Combinatei, A. Păunescu).

«Sportul» atacă dezlănțuit, forțînd egalarea și, neașteptat, nu numai că o realizează (Vladimir Moraru), dar reușește (acțiune plină de ofsaiduri) prin Cornel Cătană să preia conducerea. Acum jocul abundă în obstrucții. Arbitrul Limona se uită precipitat la ceas, cînd, la o lansare a lui Adrian Păunescu, «omul de egalare» Toma Michinici înscrie pe sub portar: 4—4.

Formațiile:

Sportul — T. Onicel, H. Alexandrescu, D. Graur, P. Iovan, M.M. Ionescu, C. Alexe, C. Cătană, R. Timofte, Gh. Nicolaescu, V. Moraru, Gh. Nertea (au mai jucat: D. Negrea, M. Ferarini, A.C. Neagu).

Combinata Flacăra-România liberă — I. Predoșanu, R. Constantinescu, B. Constantinescu, D. Filip, M. Guja, D. Tudoran, T. Michinici, C. Vrînceanu, I. Bocioacă, A. Păunescu, Tînțu Anton (au mai jucat: Cristache Sîrbu, C. Șova, I. Covaci, I. Mihailiuc, C.V. Tudor).

Toma MICHINICI

semnal extern

deschiderea argentiniană

La 21 iunie, Juan Peron va fi din nou în Argentina — și există toate motivele să se creadă că de data aceasta exilul de aproape 18 ani al fostului președinte (1955—1973) a luat sfîrșit definitiv. Cîștigînd alegerile din 11 și 18 martie, accedînd la cea mai înaltă magistratură a țării prin persoana candidatului său Hector Campora, Frontul justițialist de eliberare (FREJULI) care reunește suma curentelor politice de inspirație peronistă și-a adjudecat nu numai puterea, ci și-a reînnoit o anume premisă istorică. Atunci cînd, în scurtul său popas din toamna trecută în Argentina, Juan Peron a pus la punct în convorbirile cu Hector Campora strategia electorală care avea să-l ducă pe acesta din urmă la festivitățile din 24—25—26 mai 1973 de la Palatul Congresului și de la Casa Rosada din Buenos Aires, protagoniștii peronismului țineau fără îndoială seama de cauțiunea moral-politică a primei lor guvernări postbelice (1946—1955), pe care se angajau să o relanseze într-o configurație internă și internațională mult mai complexă.

O recapitulare a cîtorva dintre măsurile, acțiunile și proiectele președintelui Campora și ale guvernului său aprobate de Adunarea legislativă în cele trei săptămîni de la instalare ne confirmă: amnistia deținuților politici; reorganizarea învățămîntului superior pentru a-l pune mai eficient în slujba poporului; complexul de legi care să favorizeze dezvoltarea industrială, ameliorarea producției agrozootehnice; creșterea exporturilor; frînarea inflației (în primul rînd la medicamente și la alimente); controlul asupra priorităților consumului; legalizarea Partidului Comunist; decizia distrugerii tuturor dosarelor întocmite de divizia pentru investigații antidemocratice recent desființată; restabilirea relațiilor cu guvernul de la Havana, stabilirea de raporturi diplomatice cu R.D. Germană și cu R.P.D. Coreeană, anunțarea vizitei șefului statului argentinian în Chile.

Așadar, prezența unui milion din cele 23 000 000 de argentinieni pe străzile capitalei la festivitățile preluării conducerii de către cel de-al 36-lea președinte al țării exprimă nu doar o exuberanță ocazională, ci un veritabil și semnificativ cec în alb dat primei guvernări civile după cei 7 ani de regim militar. Guvernare care, după cum spunea președintele nou ales, urmărește ca printr-un acord politico-social național să constituie garanția maximă împotriva oricărei încercări de împiedicare sau de stăvilire a înaintării națiunii argentiniene spre un destin de măreție într-un cadru de pace, justiție și libertate.

Asistăm la începutul unui fenomen pe care agenția Prensa Latina îl califica acum cîteva zile drept «valul expansiv al complexului și pasionantului proces argentinian care a modificat în puține zile tabloul politic latino-american, răsturnînd scheme vechi și apropiind posibilități care păreau îndepărtate». Cu alte cuvinte, asistăm la deschiderea argentiniană.

Cristian POPIȘTEANU

scrisori cu adresă

depoluarea europei

Grupul de lucru la care vă referiți se numește, într-adevăr, «Pentru o Europă curată». A luat ființă anul trecut la Zürich, este format din reprezentanți ai 12 țări europene și se întrunește frecvent — zilele acestea, la Stockholm — pentru a dezbate probleme privind protecția mediului înconjurător.

Asigurarea unui mediu ambiant curat și respirabil, protejarea lui împotriva efectelor nocive ale poluării constituie, desigur, o preocupare de anvergură internațională, înscrisă deopotrivă ca subpunct la capitolul al doilea pe ordinea de zi a viitoarei Conferințe general-europene.

Împărtășim părerea dumneavoastră că, pentru ca Europa să fie curată, nu-i suficient să-i limpezim rîurile, fluviile și mările, să-i depoluăm atmosfera, să-i ferim apa și aerul de reziduurile industriale. Aceasta este, dacă vreți, o sarcină urgentă, dar complementară. Opera capitală vizînd o Europă curată implică lupta în continuare pentru depoluarea atmosferei politice, pentru eliminarea reziduurilor «războiului rece», a tuturor factorilor care ar putea deteriora climatul de destindere și cooperare, trainic instaurat pe continent și aflat în plină evoluție pozitivă. Un climat european curat și respirabil poate fi asigurat și conservat prin instaurarea în relațiile dintre toate țările continentului a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc, renunțării la folosirea forței sau amenințarea cu folosirea ei. Viziunea unei Europe curate reclamă angajarea solemnă a tuturor statelor de a respecta cu strictețe, toți față de toți, aceste principii sacre, singurele în măsură să permită dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni, la adăpost de orice amenințare de forță din afară. O Europă curată reclamă, de asemenea, dezvoltarea nestingherită a schimburilor economice, tehnice și științifice, eliminarea barierelor artificiale din calea comerțului intereuropean; presupune intensificarea colaborării culturale, ca mijloc eficace de mai bună cunoaștere, pentru cultivarea stimei și prețuirii reciproce. O Europă curată obligă la măsuri concrete și eficiente de dezangajare militară și dezarmare, cursa înarmărilor constituind astăzi unul din principalii factori de poluare a atmosferei politice europene și internaționale. Se va înainta spre o Europă cu adevărat curată și cu adevărat senină, renunțîndu-se la manevrele militare și alte demonstrații de forță, lichidîndu-se bazele militare pe teritorii străine, retrăgîndu-se trupele străine în limitele frontierelor naționale și demobilizîndu-le, reducîndu-se bugetele militare, pentru ca, în perspectivă, să fie lichidate blocurile militare, să fie întreprinse măsuri eficace de dezarmare, în primul rînd nucleară.

Aceasta este viziunea țării noastre asupra Europei, este și viziunea altor țări europene.

Conștientă că stă în puterea ei să-și construiască un asemenea viitor, Europa a trecut la fapte. La Helsinki a dobîndit, zilele acestea, un mare succes: după șase luni de negocieri complexe și dificile, reuniunea multilaterală a hotărît convocarea Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare la 3 iulie a.c., a fixat ordinea de zi și regulile de procedură. Reuniunea de la Helsinki a confirmat posibilitatea realizării consensului în problemele politice cardinale ale continentului.

Conferința generală din 3 iulie, care se va desfășura la nivelul miniștrilor de externe, beneficiază de condiții favorabile pentru înaintarea cu succes pe calea spre o Europă a păcii și colaborării nestingherite, spre o Europă curată și dreaptă.

Ion CÂRJE

mapamond '73

rechinii

Așa se chema filmul turnat de Cousteau sub apă, în mările calde de la tropice. L-am văzut cu sufletul la gură, o dată, de două ori, parcă mi s-ar fi arătat scene de viață de pe o îndepărtată planetă unde, prin cine știe ce miracol, pătrunsese un ochi de vrăjitor. Nu era decît marea cu tainele ei, oceanul căruia nu îi vedem decît suprafața curbată sub orizont, lumea enigmatică a adîncurilor surprinsă în zonele cu suprapopulație de rechini. O lume atroce, implacabilă, guvernată de legile cele mai simple ale existenței. Acolo, în cușca zăbrelită a operatorului subacvatic, nimeni nu mai putea avea sentimentul perenității ființei omenești, durabilul era înlocuit prin efemer, trainicul prin fragil, certitudinea prin nesiguranță, curajul prin teamă. Și totuși, numai perenitatea curiozității omenești, durabilitatea încăpățînării sale de explorator, trăinicia încrederii sale în victorie, certitudinea izbînzii și curajul nețărmurit în a sfida moartea îi trimisese pe oamenii aceia printre rechini.

Fuselaje argintii ale adîncurilor, colți de jigănli apocaliptice, ochi perfizi din plumb rece, dorsale de oțel spintecînd bezna, înotătoare cu muchiile de sabie, cozi șerpuitoare, aceste proiectile răpitoare cu mușcătura mortală dănțuiau frenetic peste cimitirul marin ca o întruchipare a forței bezmetice și a pedepsei oarbe.

Beția adîncurilor este ca o narcoză, la 40 de metri sub oglinda mării pătrunde în organism perfid, aproape pe nesimțite, la 60 e ca un drog puternic, la 70 devine mortală. Decompresarea «plonjorilor» este după aceasta obligatorie și timpul de ridicare la suprafață este direct proporțional cu timpul scufundării. Tocmai acesta mi s-a părut un detaliu cutremurător în filmul lui Cousteau. După ce trăise «în misiune» printre rechini ceasuri îndelungate, operatorul trebuia să aștepte tot mai încolțit de dansul dantesc al junglei subacvatice un timp al nimănui, al frontierei dintre vieți, un «no men's land» care nu mai aparținea nici rechinilor, nici oamenilor. Parcă se afla între Infern și Paradis, în Purgatoriu. Numai că beția adîncurilor nu îi putea spune dacă Infernul se afla sus sau jos și dacă «rechinii» uscatului sînt mai blînzi decît cei ai adîncurilor.

Un fapt era cert: nimic nu-l trimisese acolo pe Cousteau cu operatorii lui decît cutezanța, sfidarea primejdiei, conștiința că «ei» din groapă pot fi îmblînziți. Și au ieșit la suprafață teferi, pentru a ne ține 52 de minute cu sufletul la gură.

Ioan GRIGORESCU

120 000 împotriva legii electorale

În cadrul unei puternice manifestații care a avut loc la Tokyo, partidele de opoziție au protestat împotriva legii electorale pe care intenționează s-o instituie premierul Tanaka. Potrivit acestei legi, partidul de guvernămînt liberal-democrat (a cărui popularitate este, așa cum a reieșit în repetate rînduri cu ocazia consultărilor electorale, în continuă scădere) va continua să-și păstreze puterea chiar și fără a întruni o majoritate relativă a voturilor. Manifestația, în care au participat 120 000 de persoane, a fost deschisă de liderii partidelor de opoziție. În fotografie, de la stînga la dreapta: Saiomi Hakamada, vicepreședinte al partidului comunist, Junya Yano, secretar al partidului Komei, Tetsuzo Fuwa, membru al secretariatului partidului comunist, Masashi Ishibashi, secretar general al partidului socialist, Ryokichi Minobe, guvernator al orașului Tokyo, și Mekato Ichikawa, membru al consiliului general al confederației sindicale Sohyo.

de origine extraterestră?

Prima apariție și-au făcut-o în grădina doamnei Mary Harris din apropierea orașului Dallas (Texas). Pe urmă s-au mai ivit în încă două locuri din aceeași regiune, stîrnind destulă tulburare printre cetățeni. Este vorba de un fel de excrescențe pulsatile, dintr-o substanță gelatinoasă, roșiatică la suprafață, negricioasă în interior. În două săptămîni — spune doamna Harris — au crescut de 16 ori. Nu pot fi distruse; din rănile deschise în trupul lor curge numai un lichid roșiatic. În timp ce oamenii de știință încearcă să se lămurească asupra naturii acestor enigmatice bășici,— cum li s-a spus —,apariția lor a repus în circulație niște vechi povești în legătură cu o navă extraterestră care s-ar fi prăbușit aici (o mărturisesc și ziarele timpului) în 1897 și pilotul care, mort în timpul accidentului, ar fi fost îngropat într-un mic cimitir. S-au găsit într-adevăr fragmente metalice a căror compoziție a fost imposibil de stabilit de către specialiști.

lumea văzută de aproape

transplantul de omenie

Dintotdeauna ne-am obișnuit să vedem în cîștigătorii unor premii pe cei mai buni. Pe oamenii care, pentru a ajunge să fie încununați cu laurii prețuirii, au știut că urcușul pe culmi nu se face cu telefericul facilului și egoismului, ci prin muncă și pasiune, prin inteligență și har creator, prin sete de adevăr. Numai astfel de învingători nu sînt amețiți de aerul tare al înălțimilor, nu socotesc Olimpul inaccesibil muritorilor de rînd. Spun aceasta, pentru că de-a lungul timpului, și întreceri și premii au alunecat aiurea pe toboganul degradării umane, căpătînd chipul și asemănarea societății care le proliferează. Așa s-a ajuns la cele mai năstrușnice institute și asociații dominate de spiritul de castă al potentaților care, pentru a goni plictisul endemic al burtăverzimii, organizează întreceri și decernează premii pentru cei mai înfocați fumători de pipă ori pantagruelici devoratori de caroserii de automobile de lux. Și, bineînțeles, totul făcut cu tam-tamul publicitar de rigoare. Nu e de mirare cîtuși de puțin deci, că acțiuni înnobilate de înalte idealuri sînt sortite ades cvasianonimatului. Așa s-a petrecut și săptămîna trecută, cînd doar cîteva rînduri de gazetă au fost dedicate acordării premiilor de către Institutul vieții din Paris. Ați citit bine. Nu-i vorba de nici o greșeală! Există un asemenea institut cu o asemenea titulatură, și juriul său internațional, prezidat de René Cassin, laureat al Premiului Nobel pentru pace, a decernat premiile sale anuale unor personalități eminente care și-au adus contribuția prin opera lor umană și științifică la lupta împotriva leucemiei, pentru recuperarea handicapaților în succesul cercetărilor privind psihologia copilului.

Cazul la care m-am referit nu este însă singular. Și nici nu ar putea să fie, atîta vreme cît însuși modul de viață capitalist este rampa de lansare a indiferenței și dezumanizării, cît legea profitului erodează, mai puternic decît orice acid, conștiințele. De aici, dramatica luptă pentru existență la un pol, fetișizarea dictonului «homo homini lupus», la celălalt.

Un specialist rămas șomer are naivitatea să dea crezare unui anunț publicitar dintr-o revistă profesională. Telefonează directorului general al întreprinderii.

— Ce virstă aveți? — îl întreabă acesta.

— Am trecut de 55.

— Postul pe care îl avem este prevăzut pentru termen lung. Dumneavoastră nu mă interesați.

Dacă ar fi fost organizat un concurs al cinicilor, fără îndoială că respectivul director ar fi putut fi laureat, prin răspunsul lipsit de inimă și omenie pe care l-a dat.

Aceasta, în timp ce reclamele îi invită pe amatori (bineînțeles, posesori ai fondurilor necesare) să nu-și mai închirieze camera la hotel, ci să devină acționari pe termen scurt sau lung, cîștigînd chipurile, în acest fel, mai mult.

Despre drama imigranților am avut prilejul să mai scriu în cadrul acestui colț din «Flacăra». Cer scuze pentru faptul că revin asupra acestui subiect dramatic, dar o fac îndemnat de rîndurile zguduitoare scrise de un năpăstuit al soartei, care a trăit viața de iad a muncitorilor priviți de către marele patronat ca o simplă marfă. Damel Amadou Sy, din Senegal, a străbătut așa-numita «rută a cocotierilor», lungă de 10 mii de kilometri, alături de alți imigranți de culoare, rămași la cheremul traficanților de mînă de lucru clandestină, adevărați negustori de sclavi din secolul XX. «Am trăit la Paris într-o pivniță sumbră și friguroasă, alături de 12 dintre camarazii mei, care din zi în zi deveneau adevărați tigri devorați minut de minut de o Europă egoistă».

Aceasta, în timp ce domnul Costenoble din Louvain — Belgia, spune: «Dacă guvernele europene ar avea un pic de bun-simț și un pic de curaj politic ele ar refuza orice fel de imigranți și ar accepta în schimb produse manufacturiere din țările subdezvoltate, fără a mai percepe taxe vamale». Mai pe înțeles, onorabilul domn nu se lasă impresionat de soarta imigranților, ci de posibilitatea ca mărfurile produse de o mînă de lucru ieftină, în țările de baștină, să ajungă în Europa dezvoltată, în Europa fostelor țări colonialiste, fără a mai suporta povara taxelor de import. Veniturile ar fi astfel mai mari.

Dacă ar exista un concurs al egoiștilor, fără îndoială că respectivul ar fi laureat.

O radiografie a lumii care se vrea civilizată, deci a unor oameni lipsiți de omenie, dominați de spaimă cînd se simt ei înșiși în primejdie, dar egocentriști pînă la paroxism cînd norii amenințărilor la propria persoană s-au îndepărtat, face în cartea sa «Oprire prelungită sub Park Avenue» scriitorul american John Godey.

Anul acesta, în decembrie, se vor împlini șase ani de cînd telegramele se presă anunțau că inima, cea mai gingașă piesă a complexului mecanism uman, a putut fi înlocuită. Nu știu dacă cei cu inimă nouă au devenit mai buni sau mai răi decît erau înainte, dacă bătăile ritmice ale cordului le-a dăruit și calitățile sau infirmitățile morale ale donatorilor. Fiind martori însă în fiecare zi la cele mai felurite manifestări ale lipsei de înțelegere față de suferințele semenilor, de căldură și sensibilitate, mă întreb dacă n-ar fi totuși posibilă printr-un miracol al științei și efectuarea unor transplanturi de omenie. Și dacă știința este neputincioasă încă la o asemenea temerară acțiune, - socot însă că ea ar putea fi realizată de bisturiul măiestru al colectivității, adică al fiecăruia dintre cei care suferă împilarea din partea acelora care au fie sufletele negre, fie pietrificate ori n-au nimic în coșul pieptului.

«Un vechi dicton roman spune: «Adu-ți aminte că ești om!» Ce-ar fi dacă el ar deveni un adevărat moto al unui concurs fără etape, al unui concurs perpetuu al vieții, în care cîștigători am fi toți oamenii de bună-credință?

Ion MĂRGINEANU

Nimic în aer liber. Nici o arteră de circulație: în regiunea pentru care a fost conceput orășelul Udacinii, din extremul nord al Uniunii Sovietice, temperaturile coboară pînă la minus 60°C. În loc de a circula pe străzi, cei 15 000 de locuitori ai așezării vor parcurge galerii acoperite. Trei artere radiale vor lega extremitățile de centru, unde, sub o cupolă transparentă, vor fi amplasate întreprinderi comerciale, baze sportive, instituții de interes public.

Acest oraș polar (în fotografie, macheta) — conceput de specialiștii Institutului sovietic central de cercetări științifice și proiectare în domeniul construcțiilor de locuințe — urmează să fie montat din elemente prefabricate într-o zonă bogată în zăcăminte diamantifere din R.S.S.A. Iakută.

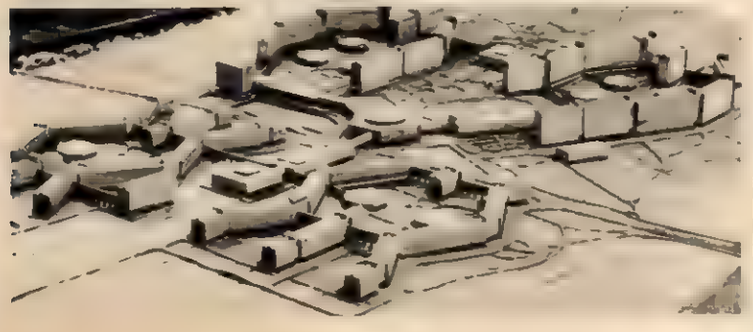

valori românești în univers

un eminent apărător al naturii — valeriu pușcariu

Acțiunea de ocrotire a naturii, florei și faunei din țara noastră este legată de numele profesorului Valeriu Pușcariu. Descendent al unei familii de ardeleni trecuți în «țară», născut în mijlocul deltei, pentru protejarea căreia avea să facă atît de mult, V. Pușcariu, după ce studiază științele naturale la Universitatea din Iași, se stabilește la Cluj, devenind unul dintre primii colaboratori ai lui E. Racoviță la Institutul de speologie. Racoviță nu a fost numai zoolog și speolog; el a avut multiple preocupări în domeniul științelor naturale, între altele de ocrotire a naturii. Din inițiativa lui și a lui Al. Borza a luat ființă, în perioada dintre cele două războaie mondiale, Comisia monumentelor naturii, inițial în cadrul Ministerului Agriculturii și funcționînd la Cluj. Tînărul pe atunci V. Pușcariu se dedică plin de entuziasm acestei acțiuni, precum și organizării turismului în țara noastră. El consideră, pe bună dreptate, că un adevărat turist nu poate fi decît un iubitor și un ocrotitor al naturii.

Odată cu eliberarea țării și cu reorganizarea activității de cercetare științifică, prof. V. Pușcariu, mutat între timp la București, își poate consacra toate forțele acțiunii de ocrotire a naturii și de organizare a cercetării științifice în parcurile naționale și în rezervații.

Comisia monumentelor naturii este reorganizată, în cadrul Academiei R.S.R. Devenit secretar științific al ei, V. Pușcariu, care renunță la toate celelalte activități și sarcini, inclusiv la cariera universitară, devine sufletul comisiei, cu un foarte mic număr de colaboratori oficiali în comisia din București și în subcomisiile din Cluj, Timișoara, Iași și mai tîrziu Craiova, asigurîndu-și concursul a zeci și sute de colaboratori benevoli și total dezinteresați — custozii onorifici — V. Pușcariu reușește, grație unei tenacități și perseverențe extraordinare, să realizeze adevărate minuni. Parcul Național Retezat, care exista doar cu numele, la ființă cu adevărat; fauna sa de mamifere, grav încercată în timpul războiului, se reface în cele mai bune condiții. În cadrul Parcului Național se delimitează o rezervație științifică și se creează o casă-laborator. Printr-o luptă susținută se reușește salvarea ultimelor colonii de pelicani din deltă.

La asemenea rezultate nu s-a putut ajunge decît în urma unei lupte susținute. Orice acțiune de ocrotire a naturii, orice creare de rezervații reprezintă, aparent, scoaterea din circuitul economic a unor suprafețe de teren. Mulți tehnicieni și economiști, preocupați de un interes economic strict local și momentan, nu văd interesul acțiunii de ocrotire a naturii și a mediului pentru însăși economia națională, la o scară generală și în perspectivă. Cu toți aceștia a trebuit și trebuie să lupte V. Pușcariu și discipolii săi.

Acțiunea de ocrotire a mediului trebuie totdeauna îmbinată cu educarea publicului larg în spiritul dragostei pentru natură și al apărării ei. V. Pușcariu și colaboratorii săi au acționat și în acest domeniu, prin editarea unor cărți, broșuri, afișe, prin realizarea unor filme («Pelicanii» și altele) etc.

Grație acțiunii inițiate și dirijate de prof. Pușcariu, România stă mai bine, din punct de vedere al ocrotirii naturii, decît o serie de alte țări din Europa. Faptul a fost recunoscut de către majoritatea naturaliștilor și a iubitorilor de natură străini care au vizitat delta, lacul Razelm, Carpații sau alte regiuni din țară. Meritele lui V. Pușcariu sînt unanim recunoscute de către cercurile competente internaționale. O recunoaștere oficială a acestor merite a fost acordarea în luna precedentă a înaltei decorații olandeze «Arca de aur» de către prințul consort Bernhard al Olandei, care este și președintele Fondului Internațional pentru Ocrotirea Naturii.

P. BĂNĂRESCU

idei contra idei

între „story" și „history"

De la Plutarh încoace, trecînd prin două milenii, biografiile oamenilor de stat au constituit nu numai formule favorite de *best-seller*, ci și o modalitate specifică de a rescrie istorie potrivit cerințelor beletristicii sau conflictului dramatic.

Un timp, formula «viața și timpul său», în care biograful se străduia să-și plaseze eroul în contextul stufos al condițiilor înconjurătoare, a dus la o asemenea aglomerare de date sociale, economice și politice încît personalitatea omului se pierdea complet din vedere. Cum se întîmplă totdeauna în artă, abuzul într-o direcție saturează într-o asemenea măsură publicul încît generează o reacție contrară. Așa s-a ajuns, între cele două războaie, la biografii romanțate în care evenimentele treceau pe plan secundar. André Maurois în Franța, Emil Ludwig în Germania și Lytton Strachey în Anglia au fost corifeii genului și, cum se spune, au bătut pîața. Tentația epocii — căreia nici unul nu i-a putut rezista — de a sonda psihanalitic subconștientul marilor personalități și a descoperi porniri ascunse și țeluri nemărturisite i-a ajutat pe biografi să-și vîndă volumele, chiar dacă — așa cum se vede — le-a redus tirul în timp. Este prețul pe care trebuie deseori să-l plătească un *best-seller*, pentru a nu mai vorbi de ceea ce s-ar putea numi manipularea datelor istorice. Strachey a exprimat dealtfel, cu un cinism de care numai un englez este în stare, disprețul total față de istorie, ca știință: «Ignoranța este prima condiție a istoricului — ignoranța care simplifică și clarifică, selecționează și omite cu o perfecțiune plăcută, neatinsă nici în cea mai înaltă artă». Consecvent acestei cerințe, el nota în prefața la «Eminent Victorians» că istoria epocii victoriene nu poate fi scrisă, pentru că «știm prea mult despre ea», ceea ce bineînțeles nu l-a împiedicat să o scrie.

Ne-au fost oarecum sugerate aceste considerații de ploaia de biografii, cu privire la Hitler și principalii săi aghiotanți, care s-a abătut asupra librăriilor occidentale, ceea ce l-a făcut pe unii critici să vorbească de 1973 ca de «anul Hitler», comemorînd într-un mod ciudat 40 de ani de la venirea lui la putere. Începînd cu eterna controversă — a fost paranoic sau schizofrenic? — și pedalînd pe ambianța revanșardă, ba pe originile germanice străvechi, într-un amestec mitologic de Wotan și Siegfried, biografii «anului 1973» par să aibă ca unic și comun principiu legea pieței.

Mai greu merg lucrurile cu Japonia, unde între 1932 și 1945 s-au succedat prim-miniștri fără număr și fără nume, de care cititorul de rînd nici n-a auzit. Pe așa ceva nu se poate broda o atractivă «story», și atunci istoricul David Bergamini, american get-beget, a scos o carte — «Japan's Imperial Conspiracy» («Conspirația imperială a Japoniei»), în care eroul este împăratul Hirohito. Conspirația, chipurile, fusese pusă la cale încă din 1921, iar originile ei trebuie căutate și mai departe în timp, la începuturile istoriei moderne japoneze, în 1862, cînd fusese elaborat «planul inițial de luptă împotriva primejdiei occidentale». În acest fel, Hirohito apare ca omul providențial chemat «să îndeplinească planul Cio-shu din 1862», iar această chemare a dus, potrivit autorului, «la Nanking în 1937, Pearl Harbor în 1941 și Hiroshima în 1945». Avem de-a face, în mod evident, cu clasica distincție engleză dintre *story* și *history*, dintre poveste și istorie, confuzie de genuri pe care o provoacă atît de des constatarea că prima se vinde mai bine decît a doua.

Silviu BRUCAN

cronica de trei secunde

„dolce vita“ la cai

Se constată o chestie cum nu se poate mai ciudată pe hipodromul de la Longchamp, adică pe cel mai celebru hipodrom din lume, ceea ce dă fenomenului o seriozitate incontestabilă: viteza cailor este invers proporțională cu suma premiilor pentru care aleargă.

Cu cît o cursă e mai bine căptușită în franci, cu atît ea se desfășoară mai încet. Cursele oarecare, dotate cu premii mici, bune pentru cai mediocri, numiți și gloabe, se aleargă repede și normal. În cursele celebre, la care participă celebrițăile, «pot să-ți aduci o pernă», susține cu necesarul sarcasm cronicarul lui «Le Monde». Celebrițăile, «boierii», «seniorii» turfului galopează lent, cu grijă, foarte grijulii în efort, să nu se rupă ceva în ei, cum am zice noi, de la peluză. Domniile-lor fac ce fac să nu mai pună osul la muncă, dornici să-și cîștige pîinea albă și pufoasă cu cît mai puțină năduşeală. În cali celebri, în marile vedete patrupede, au intrat lenea, meschinăria, prudența, răceala calculului, plăcerea chiulului, morbul parazitismului, ipocrizia, diavolul zgîrceniei, cine știe ce-i mai așteaptă în viitor! Huliganismul... Descompunerea morală... «La dolce vita» cabalină nu poate fi altfel decît «la dolce vita» umană. Vita e vită, oricum ai întoarce-o...

Oamenii în două picioare caută cauzele acestui fenomen desfășurat în patru: se constată că pistele franceze au «linii drepte» mai lungi decît cele americane, ceea ce permite să nu te omori de la început — chestie de tactică hipică în care nu intru fiindcă nu toată lumea pricepe cît de importantă e «prinderea corzii» pe hipodrom. Se mai constată că aceste curse clasice, foarte bogate în premii, sînt disputate de prea puțini cai buni, plutoanele sînt sărace în concurenți, și acolo unde-i sărăcie e loc și de chiul și de lene. Șase cai au fost cu toții într-o cursă de 400 000 franci! «Cu șase participanți într-o cursă — zice cronicarul — fiecare vrea să fie ultimul pe nouă zecimi din parcurs. Cu 18 cai într-o întrecere, 15 vor să ia imediat capul, de la început»... E logic, foarte logic, o pricepe orice om care a alergat în colectiv.

Dar argumentul care m-a lovit în suflet a fost acesta: cali celebri — «copii răsfățați, prea mult alintați» — sînt incontestabil mai fragili decît în trecut. În-con-tes-ta-bil. «Tendoanele, chiar scheletul multor cai nu mai suportă multe curse apropiate în timp și duse cu mare repeziciune din start la sosire»... Cailor le slăbesc tendoanele. Oasele...

Și noi sîntem obsedați de fragilitatea universului... Ce oameni, ce oameni!

Radu COSAȘU

oameni despre care se vorbește

GUSTAV HEINEMANN (n. 1899), președintele R.F.G., a semnat legea privind ratificarea tratatului asupra bazelor relațiilor cu R.D.G., precum și legea privind aderarea R.F. Germania la O.N.U. După cum se știe, cererea guvernului landului Bavaria privind interzicerea temporară a intrării în vigoare a tratatului asupra bazelor relațiilor dintre R.D.Germană și R.F. Germania a fost respinsă anterior de Tribunalul constituțional din Karlsruhe.

PABLO NERUDA (n. 1904), marele poet chilian, laureat al Premiului Nobel, printr-o scrisoare publicată în ziarul «El Siglo» adresează intelectualității chiliene apelul de a-și face datoria față de patrie, de a combate orice activități antipatriotice și de a-i demasca pe cei care intenționează să provoace un război civil. Marele poet condamnă totodată reacțiunea internă și forțele reacționare străine, care încearcă să se amestece în treburile interne ale statului.

ERSKINE CHILDERS (n. 1905), reprezentant al partidului Fianna Fáil, devine pentru următorii șapte ani președintele Republicii Irlanda, ca urmare a victoriei obținute în alegerile prezidențiale. Erskine Childers, fost ministru al sănătății și vice prim-ministru în guvernul Lynch, își va prelua oficial funcția în ziua de 25 iunie, dată pentru care a fost anunțată retragerea lui Eamon de Valera — președinte al țării în ultimii 14 ani.

RALPH NADER (n. 1934), cunoscut luptător pentru apărarea consumatorilor și împotriva poluării, împreună cu organizația «Prietenii pămîntului» au cerut unui tribunal federal din Washington să dispună închiderea unui număr de 20 mari centrale atomoelectrice care amenință viața a milioane de cetățeni ai S.U.A. Chiar și Comisia federală pentru energia atomică — se menționează în acțiune — încalcă regulile de securitate pe care ea însăși le-a stabilit.

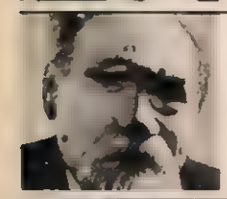

FEODOR NIKOLAEVICI PETROV (n. 1876), cel mai bătrîn comunist sovietic, membru al P.C.U.S. din anul 1896, de două ori Erou al Muncii Socialiste, a încetat din viață. «A cunoscut ilegalitatea și închisorile țariste — se arată în necrologul publicat de săptămînalul «Nedelea». A cunoscut bucuria victoriei din octombrie. A muncit ani mulți în șir, dedicîndu-și patriei cunoștințele, experiența, talentul organizatoric».

JUAN DOMINGO PERON (n. 1895) se va reîntoarce, după 18 ani de exil, la Buenos Aires. Îndepărtat de la putere de lovitura de stat din 1955, Peron a continuat să exercite asupra vieții politice argentiniene o influență care s-a concretizat, în cele din urmă, în alegerea președintelui Hector Campora — reprezentant al Frontului justițialist de eliberare, organizație care grupează curentele peroniste reunite. Candidatura lui Campora fusese indicată de Peron.

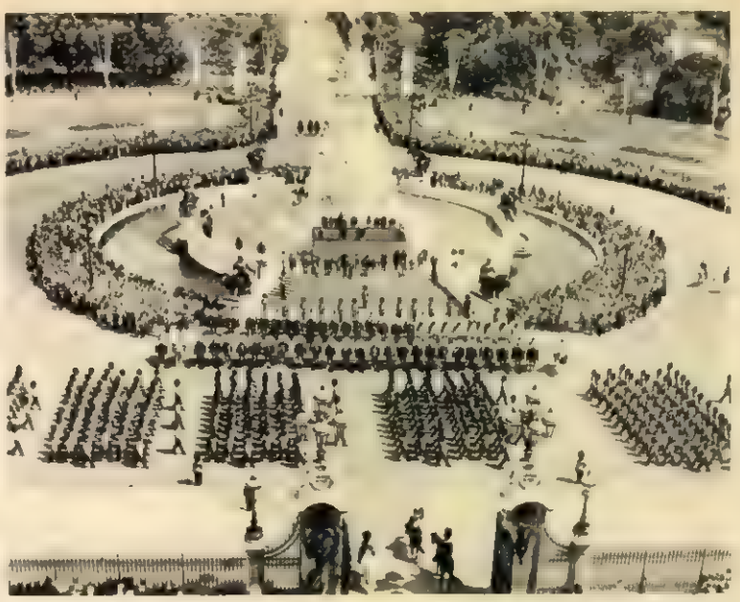

sărbătorirea reginei elisabeta a II-a

Cu prilejul celei de-a 47-a aniversări a zilei de naștere a reginei Angliei și a celei de-a 20-a a încoronării sale, la Londra a avut loc o fastuoasă paradă a gărzilor călare. Aceasta fotografie, făcută de pe acoperișul Palatului Buckingham, prezintă un moment din timpul festivității: regina Elisabeta a II-a trece în revistă trupele, care îi prezintă onorul.

pentru ca mediterana să nu moară

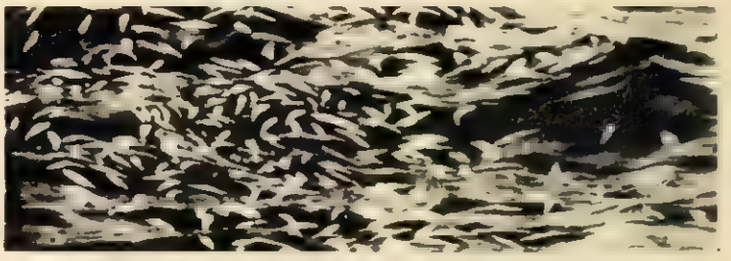

Pe suprafața Mării Mediterane plutesc insulițe de reziduuri, pînze de petrol, covoare de pești morți. Pentru a preveni dispariția prin poluare a faunei și florei maritime, la Beirut a avut loc o conferință internațională la care au participat reprezentanți ai 100 de orașe din regiune. A fost adoptată «Carta de la Beirut», conținînd măsuri pentru protejarea mediului mediteranean: reglementări juridice și administrative, schimb de informații științifice între orașele riverane, crearea unui fond comun destinat luptei împotriva poluării în țările în curs de dezvoltare din regiunea Mediteranei. Nu a fost neglijat nici aspectul privind aplicarea de sancțiuni.

de la lume adunate

ADEVĂRUL ȘI NUMAI ADEVĂRUL... După ce a publicat cîteva romane polițiste, americana Dorothy Uhnak a stîrnit senzație cu noua sa carte «Legea și ordinea», în care descrie corupția din poliția newyorkeză, demonstrînd că este mai bine informată decît însăși comisia de anchetă Knapp, special desemnată în acest scop. Nici nu e de mirare: Dorothy Uhnak a lucrat 14 ani în poliția marelui oraș.

MĂRTURIE A UNEI VECHI CIVILIZAȚII. Arheologii sovietici au descoperit în insula Berezani din Marea Neagră un document-mărturie de mare însemnătate: o scrisoare în greacă pe o foaie de plumb, care, potrivit părerii experților, datează din secolul VI î.e.n. Ar fi deci vorba de cel mai vechi document de acest fel din lume, celelalte cinci similare descoperite pînă acum datînd din secolele III și IV î.e.n. Documentul a fost trimis la Ermitaj pentru a fi restaurat și expus.

GOLFUL ȘI PARTIZANII. Clubul de golf din localitatea rhodesiană Centenary a adus importante modificări regulamentului de joc. Astfel, jucătorii de golf au dreptul la o lovitură în plus dacă sînt deranjați de «o rafală de mitralieră sau de explozia unei bombe». De asemenea, ei pot, dacă vor, să cerceteze terenul înaintea începerii jocului, spre a vedea dacă nu cumva e minat. Toate acestea, arată săptămînalul vest-german «Spiegel», ca urmare a intensificării acțiunilor partizanilor în regiunea respectivă.

FUMATUL ESTE DĂUNĂTOR ORIUNDE, dar mai ales în bazinele de înot acoperite, afirmă medicul londonez Stanley Shefrin. Într-adevăr, arată el, oxidul de carbon ce se degajă din țigări în timpul fumatului, în combinație cu particulele de clor existente în aer, produce un gaz toxic extrem de periculos pentru organismul uman.

RECORDUL A RĂMAS ÎN PICIOARE. Încercarea americanului Marshall Maynor din localitatea Mount Clemons de a bate recordul mondial de nedormit, deținut de o cetățeană din Capetown, care izbutise să nu doarmă 11 zile, 17 ore și 55 minute, a eșuat. Încercarea de doborîre a recordului a debutat bine, cu 126 ore de veghe, după care Marshall a avut proasta inspirație să se așeze în fața televizorului unde a adormit buștean...

EVADATUL DISTRAT. Condamnat la 3 ani închisoare, un anume Pierre Orlando a reușit să evadeze din penitenciarul din Lyon, travestit într-o grațioasă domnișoară cu ajutorul unei perucі și al unei minijupe. Dar numai după două ore evadatul a fost prins. Neobișnuit cu noua sa ipostază, Orlando, care reușise să ajungă într-o gară mică, a fost văzut intrînd într-o cabină pe care scria: «Toaletă — domni»...

HOȚI ACTIVI. Societățile engleze de asigurări au plătit în anul 1972 o sumă record drept despăgubiri pentru furturi: 23,4 milioane lire sterline. Un alt element care denotă o creștere a delincvenței în Anglia este faptul că în 1972 numărul spargerilor săvîrșite la casele asigurate a fost cu 16% mai mare decît în 1971 și dublu față de 1966.

„TÎRGUL MOȘILOR“

Printre petrecerile tradiționale ale bucureștenilor, locul cel mai important îl dețineau bîlciurile, care durau din aprilie pînă la 14 septembrie al fiecărui an. Cel mai popular bîlci era «Tîrgul Moșilor» (sau «Moșii»), aflat la capătul «Podului Tîrgului de-afară» (azi Calea Moșilor).

În numele unor tradiții care se pierd în timpuri străvechi, alci veneau bucureștenii primăvara, pentru plăcerea copiilor, dar nu pierdeau ocazia nici cei mari să se distreze la «dulapa», «călușei», «Vasilache» și la tot felul de «panorame» sau să se cinstească la berării, la vinării sau la poloboacele cu «zăpăceală» (țuică nouă). În ilustrata alăturată, din 1932, se poate vedea aspectul general al bîlciului.

DIN COLECȚIA ING. SILVIU DRAGOMIR

CE ÎNSEAMNĂ SĂ NU FII LEOPARD

Lăsînd la o parte faptul că, spre deosebire de alții care preferă pe covor o pisică siameză sau un cîine de rasă, această tînără pereche de circari englezi se simte bine în compania unui hipopotam, ar fi de spus cîteva cuvinte despre îngrijorata expresie a blajinului animal. S-ar părea că este conștient de spațiul pe care-l ocupă în apartament și, mirosind laba fostului leopard, încearcă să-și explice miraculoasa metamorfoză a acestuia. Oricum, a nu fi leopard nu implică obligatoriu drept unică postură pe aceea de hipopotam.

6,28,29,25,120,10

Echilibristul Henry's, care evoluează în pitorescul peisaj al orașului St. Étienne, a hotărît să stabilească un record original rămînînd permanent la înălțime timp de 6 luni, zi și noapte (28 martie-29 septembrie a.c.), indiferent de starea vremii. Și asta la 25 metri deasupra Loarei, pe un cablu lung de 120 metri și cu un diametru de 10 milimetri. Cu alte cuvinte, cifrul domnului Henry's constituie un veritabil test al răbdării în primul rînd pentru el însuși.

ORIZONTAL: 1) Poet clasic român, autorul unei poezii intitulate «Imnul lăutei românești» (Constantin) — Bate toba. 2) Instrument de suflat din Grecia antică — Instrumente celebre create de Stradivari și Amati. 3) Instrument de suflat răspîndit la uzbeci și azerbaidjeni — Gem! 4) Prozator și poet român, autorul poeziei «Vioara» (Eusebiu) — Hopa, hopa! 5) «Cîntînd în ploaie» — «îmbrăcăminte» pentru un nounăscut. 6) Curs de apă în Algeria — Fluier mare, ciobănesc. 7) Credul — Pictor francez modernist, creator al lucrării intitulate «Acordeonul». 8) Refren din cîntecele oltenești — Oraș în U.R.S.S. 9) Bate toba — Prefix care dublează. 10) Oraș german (Niedersachsen) — Prezent la alămuri (simb.) — Refren de colind. 11) Denumire populară a tobei.

INSTRUMENTALĂ

VERTICAL: 1) Piesă cabalină — Instrument muzical... al vînătorilor, obsesie a profesorului Udrea din «Steaua fără nume» de Mihail Sebastian — Denumire uzitată pentru contrabas. 2) Instrument de suflat cu timbru grav — Copăcel-copăcel. 3) Denumire generică a instrumentelor metalice de suflat — Localitate în Sudan. 4) Lemn din care se confecționează viorile — Vechi instrument din familia viorii. 5) Rîu în India — Ler! 6) Instrument popular rus asemănător cu mandolina. 7) Închide poarta — Cave! — Dedesubt. 8) Floare albastră — Instrument de suflat confecționat din lemn, avînd registru grav. 9) Introducere în botanică! — Fiecare din cele două părți metalice ale unui instrument de percuție folosit în fanfare — Lene! 10) Monstru fabulos cu 100 de ochi, ucis de Hermes după ce Zeus l-a adormit cîntîndu-i cu fluierul lui Pan — Instrument de origine arabă asemănător cu vioara. 11) Instrument de percuție care aduce cu toba — Instrumentul muzical al poeților descoperit pe cerul înstelat.

Giuseppe NAVARRA

Dicționar: RIR, OREL, ASEL, TEB, ASAL.

Dezlegarea jocului «DESPRE NATURĂ» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) AER — GRIMARE. 2) INEPUIZABIL. 3) EGALA — BRUTA. 4) VELASQUEZ — D. 5) ELICE — TT — EA. 6) STE — AI — SM. 7) O — ARISTOTEL. 8) NATIVE — LIRA. 9) ERE — ASA — USE. 10) ST — PROMOTOR. 11) TEMPERAMENT.

CINECOTA SĂPTĂMÎNII – 9 cronicari – 9 filme

Filmul	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Ultimul cartuș	**	* *	**	**	**	**	**	**	**
Ciprian Porumbescu	**	*	**		*	*	**	**	***
Ceața	**	**	**				**		**
Simon Templar intervine	*							*	
Solaris	**	***	**	***	**		**	***	****
Rond de noapte	**	**					**	**	***
Clasa muncitoare merge în paradis	***	***	**	***	***	***	***	***	**
Cînd legendele mor	*						*	**	**
Fața bătrînă	***	**		**	**	**	**	**	**

0 inutil a vă deranja
* de văzut eventual
** de văzut
*** de văzut neapărat
**** capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

TOP MUZICAL

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpretul	Săptămîni în top
1	1	Dedicație	Romantics	7
2	2	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	14
3	3	O portocală	Anda Călugăreanu	9
5	4	Andrii Popa	Phoenix	3
4	5	Zilele	Marina Voica	7
9	6	Alergători de cursă lungă	Margareta Pîslaru	5
6	7	Ai, hai	Doru Stănculescu	11
10	8	Din focul primului sărut	Aurelian Andreescu	4
7	9	Optzeci pentru pace	Mircea Florian	10
8	10	Vouă	Dida Drăgan	13

Compozitori: 1) Teodor Tufiș. 2) George Grigoriu. 3) Marius Țeicu. 4) Mircea Baniciu. 5) Marius Țeicu. 6) Margareta Pîslaru. 7) Doru Stănculescu. 8) Marius Țeicu. 9) Mircea Florian. 10) Petre Magdin.

TOP MUZICAL „FLACĂRA“ TALON NR. 18

ASTĂZI!

FRIGERO SAU ARCTIC

NU acceptați propunerea unei excursii la... Polul Nord.
NU acceptați să vă sculați la 5 dimineața pentru a fi primul la... gheață.
Răspundeți doar atît:
«Mulțumesc, CUMPĂR CHIAR AZI UN «FRIGERO» SAU «ARCTIC» care, adăugam noi, păstrează și conservă alimentele și băuturile în aceleași condiții ca la... pol.

[illegible] compresor «FRIGERO» sau «ARCTIC» prezintă garanția unei funcționări sigure, fiind unul din aparatele indispensabile unei gospodării moderne.

[illegible] de −12°C (2 stele), iar în cuva interioară, o temperatură de la 0° la +5°C

- reglajul temperaturilor interioare se realizează prin termostat
- agregatul frigorific [illegible]
cu circuite tubulare integrate
- [illegible]
cu relee de pornire și protecție
[illegible]
NICI O FAMILIE FĂRĂ «FRIGERO» SAU «ARCTIC».
[illegible], în funcție de capacitatea [illegible]

— ARCTIC sau FRIGERO 140 l	tip masă	4 110 și 4 150 lei
— ARCTIC sau FRIGERO 140 l	tip cabinet	4 110 și 4 150 lei
— ARCTIC sau FRIGERO 180 l		4 800 lei
— ARCTIC sau FRIGERO 240 l		5 740 lei

Consum de energie electrică [illegible]
Funcționare silențioasă
Astăzi, «FRIGERO»
sau
«ARCTIC»!

IMPORTANT!

[illegible]

ÎN NUMAI ZECE ZILE AUTORII UNEI ODIOASE CRIME SÎNT DESCOPERIȚI. DAR URMĂRILE IMPRUDENȚEI RĂMÎN: MORȚII NU ÎNVIE...

dispariția lui petru șargu

„...Acum vreo șase luni, într-o seară — avea să-și amintească soția victimei în timpul anchetei — a sunat cineva la ușă.

Cînd am deschis, mi-am dat imediat seama că tînărul din hol nu se aștepta să mă găsească pe mine. «Cum, dumneavoastră sînteți acasă?!» — a spus el, surprins, și după ce a mai adăugat ceva nedeslușit a plecat foarte grăbit.

Mi s-a părut mie ceva în neregulă, dar cine s-ar fi putut gîndi chiar atît de departe...“

Suspiciuni banale. Așa apreciem, nu rareori, situațiile cărora, deși pun semne de întrebare, nu încercăm să le găsim răspunsul. «Ei, n-o fi dracul atît de negru...» — spunem adesea, căutînd un pseudosuport pentru autoliniștire.

Dar dacă aparențele pot fi într-adevăr uneori înșelătoare, există, în schimb, reguli legal statornicite a căror menire, judicios gîndită, este aceea de a evita consecințele ireparabile. În ce măsură se respectă asemenea obligații?

ÎN AȘTEPTAREA CASIERULUI

Petru Șargu era casier plătitor de salarii la Secția L. 1 a Direcției regionale C.F.R.-Iași. În această calitate, în zilele de chenzină și salarii el se prezenta la casieria centrală, ridica, conform statelor, zeci de mii de lei, după care se reîntorcea la secție ori la diverse șantiere unde efectua plățile.

Regula este că asemenea operațiuni — ridicarea banilor pentru salarii, transportarea la locurile de efectuare a plăților, readucerea sumelor neachitate la casierie — să se execute de către mandatar în prezența unui însoțitor.

Rostul unei asemenea măsuri de siguranță se înțelege de la sine.

«Ei, se mai exagerează și cu... vigilența — și-ar fi zis cei de la Regionala C.F.R.-Iași. De ce să piardă timp *doi* oameni pentru cîteva zeci de mii de lei?»

Poate tot astfel a gîndit și casierul Petru Șargu ori, vrînd-nevrînd, a încălcat dispozițiile legale, executînd indicațiile șefilor săi, fără să-și dea seama de riscul pe care și-l asumă.

Așa se explică faptul că el mergea pe șantiere să plătească salarii fără să fie însoțit de cineva.

Pînă într-o zi, cînd salariații Secției L. 1 au așteptat în zadar, ore întregi, sosirea casierului pentru efectuarea plăților...

Sesizată de dispariția lui Petru Șargu, miliția a început imediat verificările de rigoare. În timp ce o echipă formată din lucrători judiciari experimentați, condusă de locotenent colonel Corneliu Diamandescu, adjunctul șefului Miliției județene, efectua investigații în rîndul salariaților de la casieria centrală a Regionalei C.F.R. și de la Secția L. 1, solicitînd amănunte ori eventuale indicii și familiei și vecinilor lui P.Ș., alte cadre cutreierau localurile, supravegheau locurile dosnice, verificau mijloacele de transport care prezentau suspiciuni.

CHEF SAU CRIMĂ?

Dintre toate presupunerile formulate în urma primelor verificări orientative, două ipoteze păreau să fie mai verosimile. Prima: casierul, avînd asupra sa o sumă importantă de bani, ar fi putut să se lase ispitit de o petrecere într-un local mai izolat, eventual în afara orașului; a doua: el a fost suprimat de elemente infractoare care știau că ridică bani de la casierie și se deplasează spre șantiere fără însoțitor.

Măsurile următoare au fost concentrate mai ales în direcția verificării acestor două ipoteze.

Dar după cîteva zile și nopți de activitate încordată, nici un fel de veste referitoare la prezența casierului, ceea ce făcea să se contureze și mai mult cea de-a doua variantă — omorul în scop de jaf.

Din cercul de bănuiți, format în cadrul acestei ipoteze, atrage atenția un tînăr, a cărui comportare dubioasă putea și trebuia să dea mai de mult de gîndit celor din jurul său.

Venit în Iași din mediul rural, numai cu un an și ceva mai înainte, Constantin Postică, de 19 ani, se remarcase printr-o comportare cu totul inadmisibilă, al cărei epilog nu era greu de întrezărit. Fire libertină, impulsivă, Constantin Postică manifesta o atracție irezistibilă pentru petreceri, unde, mai ales în prezența unor femei, cheltuia sume mari de bani și provoca scandal.

O asemenea trăsătură negativă de caracter se manifesta la locul de muncă prin nestatornicie și mai ales indisciplină, ceea ce a atras după sine mai multe sancțiuni administrative, inclusiv diminuarea salariului pentru inactivitate și distrugere de bunuri.

Or, C. Postică prinsese gustul petrecerilor costisitoare. De unde avea bani să cheltuiască la localuri cînd el nu-și îndeplinea obligațiile profesionale și mai plătea și amenzi?!

Așa a încolțit în acest element ușuratic, lipsit de educație, scăpat din atenția familiei și a colectivului în mijlocul căruia s-a aflat o perioadă de timp, ideea de a face rost de bani cu orice preț, inclusiv cu prețul vieții semenilor săi.

Pare de necrezut că asemenea monștri cu chip de om se formează și trăiesc printre noi, dar, din păcate, aceasta este realitatea. Nu este însă mai puțin adevărat că la realizarea planurilor lor demențiale contribuie adesea și nesocotința, indolența, imprudența celor din jur.

«MI S-A PĂRUT MIE CĂ CEVA NU ESTE ÎN REGULĂ...»

Cazul fostului casier plătitor Petru Șargu este cît se poate de edificator. El nu numai că a nesocotit obligațiile de a merge pe șantier cu însoțitor, dar a făcut și imprudența de a accepta invitațiile făcute de C. Postică, mergînd împreună de cîteva ori la localuri.

«...Mi s-a părut mie că ceva nu este în regulă...», avea să-și amintească soția casierului dispărut

«...Mi-am propus mai demult să-l atrag pe casier într-o cursă, să-l omor și să-i iau banii — avea să declare, la numai cîteva zile de la săvîrșirea faptei, C. Postică. O asemenea idee mi-a venit atunci cînd l-am văzut prima dată venind singur cu bani mulți pe șantier. Am încercat să-i cîștig încrederea și n-a fost greu. L-am invitat la un pahar cu vin și nu m-a refuzat. Am repetat invitația și aproape că devenisem... prieteni. Puteam să-l atac și altă dată, dar așteptam momentul să dau o «lovitură» mai mare.

Avînd nevoie de o mașină pentru a-l duce pe casier undeva în afara orașului, am apelat la șoferi cunoscuți pe care îi știam lacomi de bani. I-am spus lui Petru Achirei (șofer la I.T.I.) planul meu și el a acceptat să mă ajute. În ziua de salarii l-am așteptat pe Șargu în apropierea casieriei centrale. M-am prefăcut că întîmplător am și eu drum în aceeași direcție și pentru că «mă grăbeam» am luat un taxi. L-am invitat să meargă cu mine și a urcat. N-a bănuit nimic pînă în dreptul cantonului 405 de la Socola, cînd Achirei a îndreptat brusc mașina spre barieră. Abia atunci casierul și-a dat seama și a intrat în panică, strigînd la șofer să oprească, dar eu am scos imediat cuțitul.

Cadavrul l-am aruncat într-o viroagă, în pădure...»

*

Încheiem aici acest cutremurător episod, renunțînd la relatarea altor amănunte despre neobosita și ingenioasa activitate a cadrelor de miliție, care au reușit să descopere în numai zece zile autorii odioasei fapte — nu înainte însă de a sublinia, încă o dată, consecințele grave pe care le poate provoca imprudența.

Mihai GROZAVU

într-o noapte pe peron...

Există fapte, evenimente, care la prima vedere sînt puse pe seama hazardului. Să nu uităm însă: «Nimic nu este întîmplător, totul este determinat de o cauză!» Numai astfel poate și trebuie să fie explicată «întîmplarea» din noaptea de 5/6 februarie, petrecută pe peronul gării Pitești-Sud.

Este adevărat că sergentul-major Ion Virban, care se afla în noaptea aceea de serviciu, nu primise indicații anume pentru a urmări cine știe ce problemă importantă. Nu avusese nici o semnalare despre producerea unui eveniment care ar fi putut interesa organele de ordine publică.

Cu alte cuvinte, totul se desfășura normal, obișnuit...

Dar pentru comunistul Ion Virban activitatea «normală, obișnuită» nu înseamnă doar prezență fizică în post, nu înseamnă doar scurgerea timpului, ci o trăire efectivă a tot ce incumbă misiunea și calitatea de apărător al ordinii publice, al intereselor statului și poporului nostru.

Totul se desfășura deci «normal», aceasta însemnînd pentru subofițerul respectiv atenție permanentă la ceea ce se petrecea în jur, sesizarea oricărui amănunt care ar fi putut furniza vreun indiciu despre fapte sau intenții ce contravin normelor de conviețuire socială.

«Mi s-a părut nefiresc modul în care se purta individul cu fetița pe care o ducea de mînă prin aglomerația de pe peron — avea să raporteze el mai tîrziu. O ducea după el forțat, fără afecțiunea pe care o manifestă în general oamenii față de copii, iar fetița părea înspăimîntată. Nu mică mi-a fost surpriza cînd, întrebîndu-l a cui este fetița, mi-a răspuns că... este fiica lui, deși el nu arăta a avea nici 20 de ani, ceea ce ar fi însemnat că a devenit tată la 13-14 ani».

La ora aceea tîrzie din noapte, cînd Ion Virban încerca să dezlege enigma straniului răspuns dat de însoțitorul fetiței, nu avea de unde să știe durerea ce sfîșia inimile soților Munteanu din Ploiești, care nemaigăsind-o pe micuța Maria în grupul de copii de lîngă bloc și aflînd că fusese convinsă de un necunoscut să meargă la cofetărie, ajunseseră la concluzia cutremurătoare că fetița fusese răpită.

Aceeași convingere o aveau și organele de miliție ale județului Prahova, care, după minuțioase verificări prealabile, elaboraseră un ordin de urmărire urgentă a făptuitorului, dar despre care nu se cunoștea încă nimic în județele limitrofe.

Abia după aflarea acestor amănunte, dar mai cu seamă după ce răpitorul Vasile Mircea a recunoscut fără ezitare că intenționa s-o violeze, apoi s-o omoare pe fetiță, cei care au luat cunoștință de cele petrecute și-au dat seama cu adevărat de însemnătatea intervenției sergentului-major Ion Virban, de inestimabilul efect al vigilenței.

G.M.

COPERTA NOASTRĂ: Pămînt, taică, pămînt. (Citiți fotoreportajul de la pag. 30-31.)

Fotografie de Radu CONSTANTINESCU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

41 505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

Prezentarea artistică Ion DOGAR-MARINESCU

flacăra album

Fotografie de S. PAIUC

SILVIA POPOVICI,

distinsa actriță
a Teatrului Național bucureștean.

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 150 000 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII — NR. 26 (942) — 23 IUNIE 1973

flacăra

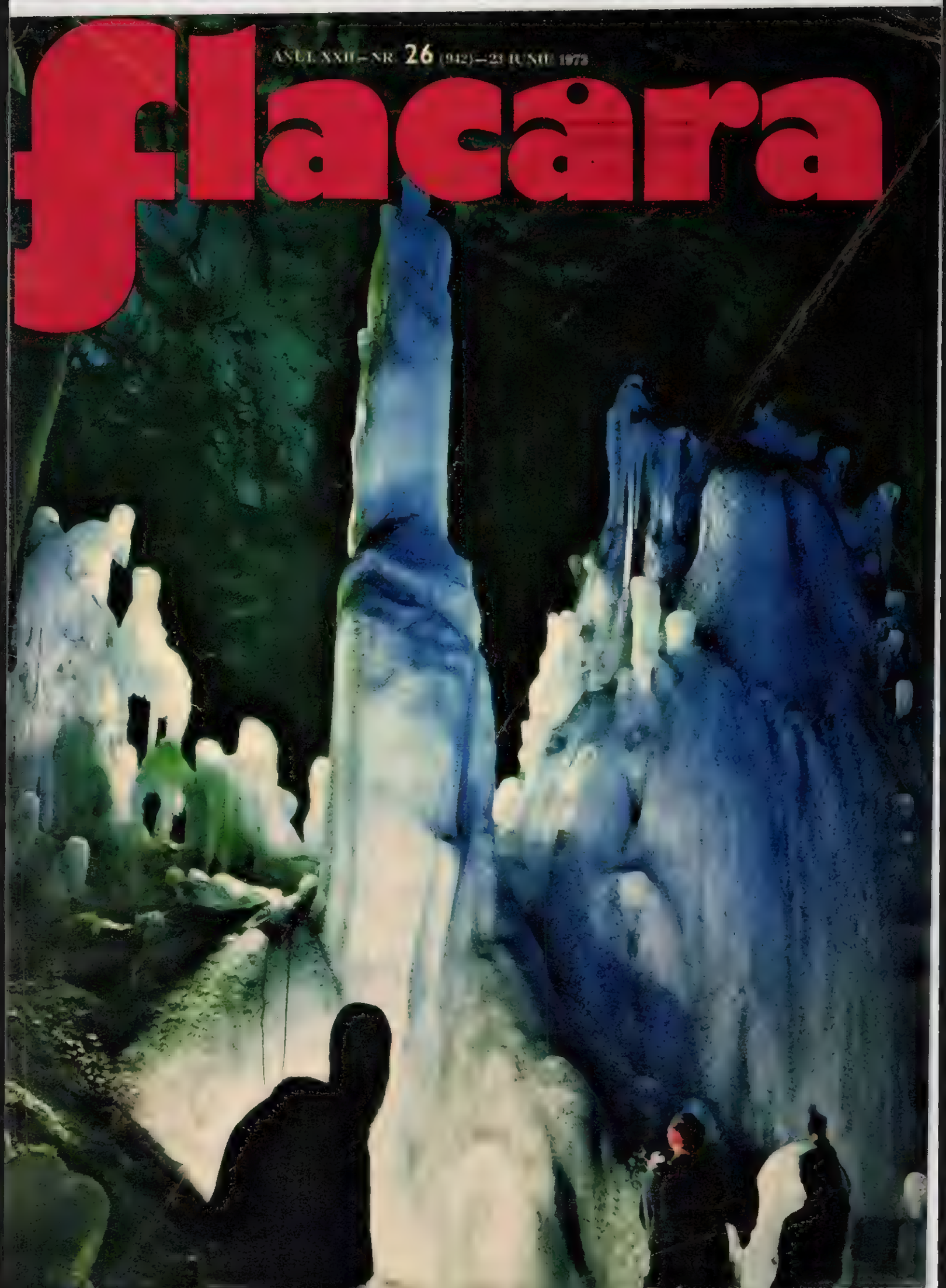

săptămîna politică

în dezbatere – marile probleme ale societății noastre

Cu sentimentul adeziunii depline, de participare nemijlocită la un eveniment politic de maximă importanță în viața țării, întreaga noastră suflare a urmărit cu viu interes lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Astăzi, la mai multe zile de la încheierea lucrărilor acestei plenare trăim și muncim sub impresiile puternice ale evenimentului politic recent.

Ne-am obișnuit de o bună bucată de vreme ca pe agenda de lucru a fiecărei plenare a C.C. să aflăm înscrise probleme de primă actualitate și excepțională însemnătate atît pentru dezvoltarea și perfecționarea în continuare a economiei naționale, cît și pentru viața social-politică a țării.

Recent încheiata plenară nu face decît să confirme acest lucru: o agendă încărcată și densă s-a constituit într-un vast și diversificat ansamblu tematic cuprinzînd o mare bogăție de probleme.

Ordinea de zi, luările de cuvînt și mai ales cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucită analiză a modului cum s-au realizat hotărîrea Comitetului Central din 1968 și aplicarea Legii învățămîntului, precum și cuvîntarea cu privire la rolul femeii în viața politică, economică și socială a țării sînt acum amplu cunoscute opiniei publice.

Fără îndoială e greu să discutăm aici într-un spațiu restrîns toate problemele abordate de plenară, în cele două zile de dezbatere. Vom mai reveni, vom simți nevoia să revenim, de foarte multe ori, asupra acestor extrem de importante lucrări ale Plenarei din 18 și 19 iunie 1973.

Am vrea acum să desprindem din analizele înfățișate de plenară doar două probleme, de fapt cele care au ocazionat și cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

O primă și importantă constatare a bilanțului prezentat plenarei este aceea că în domeniul învățămîntului s-au obținut o serie de rezultate, concretizate într-o mai bună desfășurare a procesului de învățămînt și asigurarea cadrelor necesare diferitelor domenii ale activității economice și sociale. Învățămîntul nostru de toate gradele asigură predarea la un nivel mai înalt a cunoștințelor și satisfacerea aproape în totalitate cu necesarul de cadre de specialiști.

Exigențî cu noi înșine sîntem însă departe de a fi mulțumiți cu ceea ce s-a realizat în acest domeniu și de la tribuna plenarei C.C. al P.C.R. glasul cel mai autorizat atrage atenția că ne rămîn încă multe de făcut. «Nu în suficientă măsură s-au aplicat prevederile cu privire la legarea învățămîntului de practică, de viață». Trebuie o mai largă atragere a forțelor de care dispune învățămîntul nostru, inclusiv în cercetare, pentru stabilirea măsurilor corespunzătoare care se impun în acest sector. Și secretarul general al partidului face în finalul cuvîntării următoarea observație: «Învățămîntul este poate cel mai mobil sector social și trebuie să ținem permanent seama de acest lucru. Activitatea noastră trebuie să fie și ea foarte mobilă. Mai mult ca în alte domenii se cer multă operativitate, energie, participare activă».

Printre cele mai importante probleme abordate de Plenară a fost și aceea cu privire la rolul femeii în viața politică, economică și socială a țării. Este o realitate de necontestat că din totalul populației, femeile reprezintă 51 la sută. Această proporție se reflectă și în multe dintre sectoarele economiei naționale, în unele ramuri femeile reprezentînd 60—70 la sută. Dar față de rolul important pe care-l joacă în edificarea societății socialiste, în dezvoltarea națiunii, față de numărul lor în componența populației, femeile nu ocupă pe deplin locul care li se cuvine în mod natural. În importanta sa cuvîntare, referitoare la condiția femeii în societatea noastră actuală, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea de a se acorda atenția cuvenită promovării femeilor în diferitele sectoare de activitate. «Trebuie să arătăm de pildă că nu pe măsura rolului și participării femeii la întreaga viață socială se prezintă și promovarea femeii în munci de conducere».

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, analiză profundă a rolului femeii în societatea noastră, este deopotrivă un vibrant omagiu adus femeii. Nu un omagiu de ocazie, într-o zi festivă, cînd se spun de obicei lucruri frumoase, ci într-o zi obișnuită, ca oricare, deopotrivă a bărbaților și a femeilor acestei țări.

«Femeile — spunea secretarul general al partidului, și simțeam că o spunea în numele nostru, al tuturor — nu numai că nu fac mai puțin, dar în multe domenii fac chiar mai mult și cu mai multă pricepere».

Nu se poate ceva mai frumos, mai exact și mai meritat la adresa femeilor, această peste jumătate din populația țării, ca aceste cuvinte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Traian PROSAN

calitatea vieții

Totdeauna omul a avut în fața sa natura de care s-a temut necunoscînd-o sau pe care a iubit-o contemplînd-o, această superbă natură—trei cuvinte esențiale: pămînt, apă și aer—care a fost matricea dintotdeauna a bucuriilor și victoriilor sale. Acțiunea asupra naturii a asigurat oamenilor bunăstare, continuitate și fericire. Dar niciodată poate ca în secolul nostru toate lucrările asupra naturii, oricît de gigantice ar fi fost ele, n-au amenințat cu ruperea echilibrului ecologic.

Acum ne aflăm într-un moment al istoriei cînd planeta își creează bazele unei noi civilizații menite să asigure satisfacerea optimă a cerințelor sale materiale. Societatea de azi, dar mai ales cea de mîine, nu se poate concepe fără acest formidabil arsenal tehnologic pe care națiunile îl creează pentru dezvoltarea lor economică. Dar acest gigantic efort pentru prosperitate și progres poartă cu sine—în mod paradoxal—și atentatul la calitatea vieții. Ne aflăm deci într-un moment în care trebuie să meditățm la toate repercusiunile care le-ar putea avea toată această impresionantă desfășurare de forțe tehnologice și științifice asupra mediului înconjurător.

Aceasta este dealtfel și explicația unei ample dezbateri care a avut loc în ultimele luni în țara noastră, la care au participat, prin intermediul mijloacelor de informare, muncitori și țărani, nenumărați specialiști și cadre de conducere din economie. Proiectul de lege dezbătut, și acum adoptat de către Marea Adunare Națională, stipulează cu claritate importanța ocrotirii mediului: «Pentru realizarea protecției mediului înconjurător a devenit necesar ca, odată cu înfăptuirea amplului program de dezvoltare economico-socială a țării stabilit de Congresul al X-lea al partidului, să se adopte un ansamblu de măsuri a căror aplicare să asigure menținerea și îmbunătățirea calității mediului, corespunzător cerințelor desfășurării armonioase a vieții umane».

Prin ansamblul acelor lor, oamenii pot determina calitatea mediului înconjurător de mîine. Este, dealtfel, și o datorie solemnă față de generațiile viitoare și am spune că nu mai puțin față de cele prezente. Acestea nu sînt și nu trebuie să fie doar propoziții patetice. Legea adoptată de Marea Adunare Națională precizează fără a lăsa loc nici unui echivoc că «protecția mediului înconjurător se realizează prin utilizarea rațională a resurselor naturale», prin «prevenirea și combaterea poluării», că în înțelesul legii poluare înseamnă «acele acțiuni care produc ruperea echilibrului ecologic, dăunează sănătății și stării de confort a oamenilor sau provoacă pagube economiei naționale, prin modificarea calității aerului, apei, solului și subsolului, a florei și faunei, a altor resurse naturale sau create de om».

Modul de gîndire economic este deci strîns legat de cel ecologic. Acționînd pentru dezvoltare, vom medita la condițiile omului în cadrul acestei dezvoltări și la ecosistemele naturale. E un mod de a trăi în aceste timpuri, diferit de cel al părinților sau bunicilor noștri. E un mod de-a crea și bunurile materiale de la care nu poate absenta nimeni, nici cel mai umil cetățean. Pentru că apărarea mediului înconjurător este una din îndatoririle de bază ale societății noastre socialiste, societate în care totul este dedicat omului, ocrotirii și fericirii sale.

Cornel BOZBICI

ÎN PIAȚA REPUBLICII POPORUL A VORBIT POPORULUI, PRIN VOCEA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

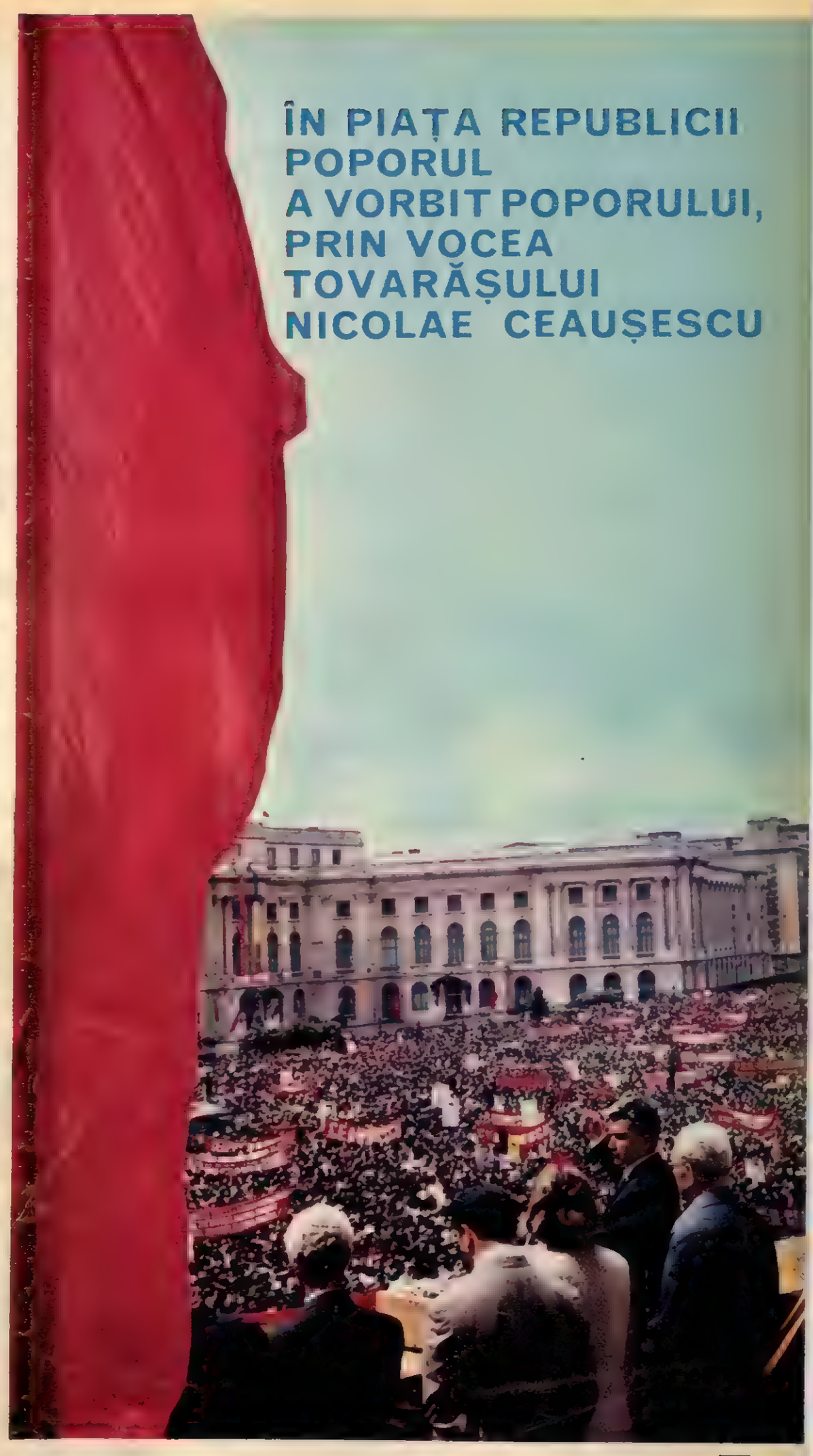

La 4 mai ne-am strîns în Piața Unirii din Iași. La 17 mai ne-am dat întîlnire pe Cîmpia Libertății la Blaj. De fiecare dată am evocat cu un sentiment de mare mîndrie frămîntatul an revoluționar 1848.

Astăzi, 16 iunie, a fost rîndul Pieței Republicii din București să găzduiască o mare adunare omagială, dedicată, cum plastic a numit-o secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea sa, unei coincidențe istorice, plină de profunde semnificații sociale: împlinirea a 125 de ani de la revoluția din 1848 și a unui sfert de veac de la naționalizarea principalelor mijloace de producție.

Nici nu se putea găsi loc mai potrivit pentru întîlnirea celor 80 000 de bucureșteni decît această piață, care în decursul existenței sale a fost martora unor secvențe istorice fundamentale pentru destinul acestui popor, chiar dacă ar fi să nu amintim decît de 19 iunie 1848, de decembrie 1947, sau de iunie 1948.

Comunistul care ne-a arătat în repetate rînduri că istoria se înfăptuiește în fiecare zi, în fiecare clipă, a făcut — prin cuvîntarea sa — ca marea adunare populară din Piața Republicii să se transforme într-un autentic moment de istorie. Fie cînd a evaluat importanța actelor revoluționare petrecute în urmă cu douăsprezece decenii și jumătate, fie cînd a făcut analiza semnificației actului revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție, moment al trecerii la revoluția socialistă, vibranta cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și-a găsit un ecou imediat în conștiința comună a celor 80 000 de participanți la adunare.

Ca de fiecare dată cînd l-au ascultat vorbind, oamenii au recunoscut în cuvintele secretarului general al partidului cele mai dragi gînduri ale lor. Din acest sentiment al profundei consonanțe între activitatea poporului și cea a conducătorului său, oamenii au născut o emoționantă lozincă, pe care mulți dintre participanții la această mare adunare populară o purtau cu ei: «Stima noastră și mîndria — Ceaușescu — România».

Niciodată în ultimii ani numele fruntașilor pașoptiști nu au fost rostite împreună cu atîta forță evocativă ca în cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu. Mai mult, așa cum odinioară Mihail Sadoveanu — recitindu-i poeziile — ne-a făcut să-l înțelegem mai bine pe Eminescu, în modul emoționant cum l-a citat, secretarul general al partidului ne-a făcut parcă să auzim, în Piața Republicii, vocea lui Nicolae Bălcescu: «Revoluția de la 11 iunie a fost cea mai frumoasă ce s-a întîmplat vreodată la un popor».

Păstrînd o liniște tristă cînd vocea tovarășului Nicolae Ceaușescu evoca momentele înăbușirii revoluției pașoptiste, însuflețindu-se de fiecare dată cînd secretarul general al partidului amintea realizările obținute în sfertul de veac scurs de la naționalizarea principalelor mijloace de producție, ovaționînd și constituindu-se pentru acele momente în inima a țării, cînd conducătorul statului reafirma încă o dată voința noastră comună de a duce la bun sfîrșit sarcinile trasate de Congresul al X-lea, Marea adunare populară din Piața Republicii a însemnat azi pulsul Țării.

Pentru toate acestea, cred că azi, 16 iunie 1973, prin vocea tovarășului Nicolae Ceaușescu, în Piața Republicii, poporul a vorbit poporului.

Dorin TUDORAN

16 iunie 1973

«FLACĂRA» LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

ANUNȚĂM PE CITITORII NOȘTRI CĂ REVISTA «FLACĂRA», REDACTORII ȘI COLABORATORII EI NU PRIMESC SCRISORI ANONIME

ECHIPEI DE «OAMENI ÎN ALB» DE LA SPITALUL «DR. ȘT. STÎNCĂ» BUCUREȘTI

Profund impresionată, chiar de la primii pași făcuți în incinta spitalului, de căldura și ambianța pe care le-am putut observa aci tot timpul cît am fost nevoită să fiu spitalizată pentru o intervenție chirurgicală destul de dificilă (extirparea unui rinichi), aduc pe această cale mulțumirile mele cordiale doctorului chirurg Văsoiu Ian și întregului colectiv care au participat la reușita totală a operației mele, redîndu-mă sănătoasă familiei și societății, spre satisfacția atît a celor dragi mie, cît și spre satisfacția personală a chirurgului și a prestigiului instituției unde-și desfășoară activitatea.

Nu voi putea uita niciodată modul cum dr. Văsoiu Ian căuta să-mi alunge temerile și amărurile care mă rodeau înaintea operației, ridicîndu-mi moralul și încurajîndu-mă.

Nu voi putea, de asemeni, uita grija, mîna sigură și măiestria cu care chirurgul manipula aparatura ultramodernă pusă la dispoziție de statul nostru unităților spitalicești.

În încheiere vreau să fac o precizare și anume că: aici la spitalul «Dr. Șt. Stîncă» din București am văzut oameni care și-au înțeles temeinic menirea socială.

Elena Dulamă
Comarnic, str. Valea Cîndei nr. 8

ÎNCEPUTE, DAR NETERMINATE

Vă scrie un grup de țărani cooperatori din satul Comasca, comuna Oinacu, județul Ilfov. Așa după cum știm și noi, electrificarea țării a constituit un factor primordial în construirea socialismului în patria noastră. Astfel stînd lucrurile, și în satul nostru a pătruns curentul electric, și odată cu el televizoarele, aparatele de radio, frigiderele și alte lucruri care fără curentul electric nu puteau să constituie pentru noi decît niște necunoscute. Firește, ne-am bucurat cu toții de acest eveniment, dacă l se poate spune așa. Dar tovarășii de la I.R.E.B. au instalat stîlpii numai pe una din ulițele satului, cea de pe mijloc, și pe jumătate din cea care o intersectează în centrul satului și astfel a fost făcută electrificarea.

Noi, ceilalți, care nu locuim pe ulița principală, am întrebat conducerea Consiliului popular al comunei Oinacu care este situația și ni s-a spus că banii pe care i-am dat nu ajung pentru electrificarea totală și ca atare trebuie să mai dăm o altă sumă, egală cu cea dată prima dată (adică încă 880 de lei de familie).

Pînă în prezent, deși au trecut de atunci poate mai bine de cinci ani, am plătit și cea de-a doua sumă în proporție de 80 la sută, ceilalți cetățeni spun că nu vor să plătească pentru că nu văd măcar nici un semn din partea I.R.E.B. sau a consiliului popular din care să rezulte că în sfîrșit se vor apuca de lucru.

Mulți locuitori și-au făcut deja instalații electrice acasă și au cumpărat televizoare și alte bunuri, dar le țin numai ca obiecte de mobilier, neputîndu-le folosi.

Tovarășii de la conducerea consiliului popular evită să discute această problemă atunci cînd sînt întrebați de către cetățeni, spunînd că nu vor să stea de vorbă cu cei care-și aleg subiect de discuție electrificarea și construcția șoselei dintre Comasca și satul Braniștea, care de asemenea este lăsată să zacă într-o degradare totală.

Și în legătură cu această șosea ar fi cîte ceva de adăugat. Șoseaua să zicem că ar fi un lucru mai greu de realizat și costisitor.

Tot tovarășii de la consiliul popular au venit cu ideea construirii unei mici poteci ce leagă satele Comasca și Braniștea. Poteca aceasta are circa 1 metru lățime și pe ea s-au pus plăci prefabricate exact pînă la jumătatea distanței dintre cele două sate.

Aceasta era ceva bun pentru noi cei care mergem cu autobuzul de la Braniștea la Giurgiu. Dar cealaltă jumătate nu a mai fost făcută, spunîndu-se că nu mai există fonduri pentru ea.

Majoritatea tinerilor din satul nostru lucrează în diverse întreprinderi din orașul Giurgiu și fac naveta și vă închipuiți ce înseamnă a străbate aceste drumuri de 2 kilometri în fiecare zi cu noroiul existent aici. Plăcile care au fost puse din cauza lipsei de material de legătură între ele deja au început să se degradeze. Acestea sînt problemele pe care am vrea să le publicați.

Un grup de țărani cooperatori din satul Comasca, com. Oinacu

RĂSPUNSUL CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI ILFOV DIRECȚIA TEHNICĂ INVESTIȚII

Urmare adresei dv. nr. 458/1973, referitor la sesizarea unui grup de cetățeni din satul Comasca, comuna Oinacu, vă informăm că am intervenit cu adresa noastră nr. 1228/72 din 14 mai la Comitetul executiv al Consiliului popular al comunei Oinacu pentru a lua măsuri în vederea electrificării complete a satului în cel mai scurt timp posibil și pentru repararea și buna întreținere a drumului dintre Braniștea și Comasca.

În satul Comasca mai sînt de executat, conform proiectului I.R.E.B., lucrări de extinderi rețele electrice în valoare de circa 584 000 lei, pentru care Consiliul popular comunal nu dispune de fonduri strînse din contribuția voluntară a cetățenilor.

Am intervenit cu adresa sus-amintită la Consiliul popular comunal pentru a lua măsuri de convocare în acest an a adunării populare a cetățenilor din comună, în vederea votării de noi debite tuturor familiilor pentru ca pe baza lor să se poată electrifica complet satele comunei Oinacu.

Director ing. Oct. Vatman,
șef serv. teh. energetic
ing. Alex. Cristureanu

SE CAUTĂ UN FRATE PENTRU TOMIȚA RODICA

Mă numesc Tomița Rodica și am 16 ani. De la vîrsta de 7 ani am rămas fără mamă și fără frățior (mama s-a despărțit de tata).

Vă rog din tot sufletul pe dumneavoastră și pe cititori să mă ajutați în găsirea adresei frățiorului meu, care se numește Tomița Gabriel, sau a mamei mele care se numea Tomița Emilia-Filofteia, dar acum s-a căsătorit și nu știu cum o mai cheamă.

Vă rog încă o dată din suflet și cu lacrimi în ochi să mă ajutați.

Rodica Tomița
Craiova

ȘI UN ALT PUNCT DE VEDERE DESPRE COMUNA LALOȘU

Am citit împreună cu alți tovarăși, cu mare atenție, în revista «Flacăra» numărul 18 din 28.04.1973 articolul de la «Opinia unui alegător» sub semnătura tovarășului Dinu Săraru și am rămas surprins cum că departe de a se cunoaște realitatea din comuna Laloșu, județul Vîlcea, se fac afirmații că în această comună aproape nimic nu s-ar fi schimbat față de situația „patriarhală" lucru care este departe de a corespunde realității. Sîntem îndreptățiți însă să aducem la cunoștința redacției cîteva amănunte. Comuna Laloșu, comuna răsculaților de la 1907, comuna cîlcașilor la cei 9 foști moșieri, a cunoscut în anii socialismului, așa cum de fapt a cunoscut întreaga țară, profunde schimbări, astfel, în comună, de la 2 școli cu 6 săli de clasă avem acum 8 localuri de școli cu 16 săli de clasă, cu o bogată bază materială, școli în care învață aproape 500 de copii și care altădată erau obligați să învețe în comunele vecine lîncu Jianu, județul Olt, comuna Făurești, județul Vîlcea; avem 5 grădinițe sezoniere, cu peste 200 de copii din care 4 funcționează în localuri proprii, cu excepția satului Laloșu unde se află în construcție o grădiniță cu 60 de locuri, este adevărat, construcție cît un liceu, și a fost începută în luna mai 1972, deci nu de 2 ani cum se arată în articolul din revistă. Avem bibliotecă comunală, librărie, sală de festivități, comuna cu cele 6 sate componente este complet electrificată, avem un C.A.P. puternic, iar la cetățeni, la 2 gospodării, avem un aparat de radio. Peste 200 televizoare și alte obiecte de uz casnic gospodăresc. În prezent avem în construcție cu participarea efectivă a locuitorilor un modern dispensar uman, magazin universal complex, o grădiniță, cum dealtfel se cunoaște, cu 60 de locuri, în afară de alte multe construcții în cadrul C.A.P. Am prezentat sumar cîteva din realizările noastre din Laloșu, comună care merge după părerea noastră continuu spre noi progrese, în care viața pulsează normal, în care prunii de-abia acum s-au scuturat și nu atunci cînd s-au deplasat tovarășii în Laloșu.

Nouă, și mai ales mie care muncesc de mulți ani la consiliul popular, ne pare rău că cei ce s-au deplasat în Laloșu nu au luat legătură cu organele de stat și de partid locale, deși acestea erau în comună, cu care se putea discuta și cunoaște ceea ce avem bun și unele rămîneri în urmă ale noastre. Cred că este o greșeală că nu s-a acordat atenție celor din Laloșu, și tot așa de bine cred și știu că presa noastră are datoria să reflecte realitatea, adică cei trimiși să o cunoască și să o redea așa cum este. Nu știu, pentru că nu am fost acolo, dacă cei doi dascăli picoteau la soare, dar știu foarte bine că în comuna noastră colectivele de cadre didactice și-au adus și își aduc contribuția lor deplină la ridicarea satelor sub toate aspectele.

Constantin Caramida
comuna Laloșu

SUBSCRIEM LA SCRISOAREA COLECTIVULUI DE MUNCITORI DE LA U.M.E.B.

Ne simțim obligați și totodată onorați de a lua poziție față de cazul inginerului șef de la Fabrica «Izolatorul», ing. Eparu Nicolae, ale cărui «abateri» au fost scoase în relief în articolul din «Informația Bucureștiului» din 15 februarie 1973.

Înainte de a prezenta cîteva amănunte despre activitatea depusă de ing. Eparu N., precizăm că subscriem în întregime la scrisoarea colectivului de muncitori, tehnicieni și ingineri de la Uzina de mașini electrice-București, publicată în revista «Flacăra» din 17.03.1973. Părerea acestor tovarăși nu ne-a surprins, ea confirmînd cauzele bunei comportări pe linie profesională și obștească în atelierul de proiectare utilaje pentru ceramică din cadrul Institutului de proiectări pentru industria materialelor de construcții, unde a lucrat tovarășul Eparu N. din 1968, cînd a venit de la Uzina de mașini electrice și pînă la sfîrșitul anului 1971, cînd a fost numit inginer șef la Fabrica «Izolatorul».

Experiența căpătată în uzină ca muncitor de înaltă calificare și ulterior ca șef de secție întreținere mecanică în uzina amintită s-a materializat în realizarea unor proiecte de utilaje cu caracteristici funcționale și constructive superioare celor realizate pînă atunci în acest atelier de proiectare.

Fiind o fire întreprinzătoare și curajoasă, a depus o activitate deosebită pentru creșterea prestigiului atelierului de proiectare, luînd o poziție fermă și clară în adunările de partid sau sindicale, pentru bunul mers al activității. Prin atenția și preocuparea pe care o acorda bunului mers al activității de zi cu zi, era în fruntea acțiunilor întreprinse în institut pentru combaterea chiulului, superficialității și a indiferenței față de sarcinile de serviciu.

Pentru toate acestea a fost stimulat cu titlul de fruntaș în producție și calificativul de foarte bine la sfîrșitul fiecărui an de activitate cît a muncit cu noi.

Toate acestea au fost întregite de promovarea inginerului Eparu N. în funcția de inginer șef la Fabrica «Izolatorul», funcție care ne amintim că nu a cerut-o și care s-a soldat cu tristul epilog prezentat în articolul semnat de tovarășul N. Cucui în «Informația Bucureștiului».

Fiind total nedumeriți de cele relatate, unii din semnatarii acestei scrisori au luat legătura cu fostul nostru coleg de muncă, pentru a ne da unele relații, neputîndu-ne explica această bruscă metamorfoză în comportarea lui.

Cunoscîndu-l pe ing. Eparu N. un om de cuvînt, corect și cinstit, cu o fire deschisă, scrisoarea noastră are ca scop totuși lămurirea unor lucruri.

Impresia noastră asupra articolului menționat este că acesta nu exprimă realitatea și că înainte de a fi scris credem că era necesar să se facă o documentare mai completă de către tovarășul N. Cucui de la «Informația Bucureștiului» pentru a aprofunda cunoștințele despre personalitatea ing. Eparu N., opiniile unor actuali și foști colegi, precum și rezultatele muncii lui în diferite locuri de muncă pe care le-a avut. Avînd toate aceste elemente, sîntem convinși că articolul ar fi avut cu totul altă structură.

Departe de noi gîndul de a-l considera un om perfect, dar nu ne poate convinge nimeni pe noi, și după cum observăm și pe tovarășii de la Uzina de mașini electrice și credem că și pe mulți tovarăși de la «Izolatorul», că lipsurile manifestate în activitatea inginerului Eparu N. au fost în măsură de a frîna activitatea depusă de colectivul fabricii pentru realizarea planului de producție, așa cum ar vrea să convingă tovarășul N. Cucui în «Informația Bucureștiului».

Credem că este un interes comun pentru scoaterea adevărului la iveală, fiind nevoie mai mult ca oricînd ca exigența, lupta împotriva birocrației, dăruirea pentru realizarea înainte de termen a cincinalului să triumfe și să nu fie zăgăzuite de interesele înguste ale cîtorva inși, care pun în față interesele personale nejuste înaintea celor generale colective.

Menționăm că cele relatate mai sus au avut la bază și elementele expuse de ing. Eparu N. în scrisoarea publicată în revista «Flacăra» din 12 mai a.c.

Un grup de salariați din I.P.I.M.C.—București, pentru care semnează: ing. Paul Marinescu, Ion Hociotă, Dan Popescu, Maria Spulber, Dumitru Apostol, Mircea Badea și proiectanții: Florin Enescu, Mihai Anghelescu, Aurelian Predescu, Ion Toma.

EXISTĂ ȘI ALTE CENTRE ALE CURAJULUI

Am citit în revista din 12/V/1973 la rubrica «Flacăra la dispoziția dumneavoastră» scrisoarea tov. Candiano Priceputu din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, în care prezenta eforturile care se depun la Centrul de reabilitare a auzului și limbajului din Cluj și neajunsurile care se manifestă în buna desfășurare a acestei activități.

Pentru informarea corectă a semnatarului scrisorii și cititorilor vreau să precizez că un asemenea centru nu este unic în țară, așa cum se menționează, cunoscînd că și în București, pe strada Galați, există o astfel de grădiniță, iar pe strada Busolei, o școală elementară.

Vreau să remarc că și aici munca plină de abnegație care se depune de întreg personalul cu dragoste pentru copii, de felul cum sînt pregătiți și îngrijiți, merită toată stima și considerația noastră.

Deși condițiile de pregătire și întreținere sînt corespunzătoare, totuși consider și eu că asemenea unități trebuie să stea mai mult în atenția celor interesați și în special a comisiei centrale pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Ministerul Muncii și a organelor de specialitate din Ministerul Educației și Învățămîntului, pentru ca scopul propus să-și atingă țelul.

Susțin această întrucît este regretabil ca tot ce se cîștigă prin eforturile depuse de colectivele de specialiști să fie în parte anihilate prin lipsa unor cămine corespunzătoare, unde copiii să fie în permanență sub supravegherea acestora.

Sînt convins că cei în drept vor acționa ferm în asigurarea tuturor condițiilor și stabilirea unor contribuții unice prevăzute de lege care să elimine eforturile financiare neechitabile, reflectînd astfel grija și preocuparea pe care statul nostru o acordă tuturor copiilor.

Daniel Călin
str. Laurilor nr. 2
Ploiești

cununa grîului

Bat clopotele roșii din marea verde a cîmpiei
E timpul alsesulul
leagă grîul, crește-n bob.
Soarele aprinde focul în cuptoarele verii.
În păduri s-au strîns călușarii
Și fetele aleargă prin lanuri să
culeagă flori albastre
căzute din curcubeie.
Ne cheamă nopțile albe să ascultăm
cîntecele privighetorilor,
Ne cheamă ciocîrliile, ce se întorc
din înalt,
Ne cheamă grîul, pîinea ce-o
cinstim dinainte de vremea
lui Decebal.
Privesc boabele ce ne-au rămas tezaur sub
lespezi de piatră,
Și ascult doina eternă:
— «Pică frunză de pe fagi,
Să te faci, grîule faci,
Și să-mi stai la îmblătit
Ca puicuța la iubit;
Și să-mi stai la secerat
Ca puica la sărutat».
Vin secerători din străbuni și vin
și cei de azi stăpîni pe cai de oțel.
Începe frontul cel mai omenesc
frontul pîinii,
E frontul nostru al tuturor
Frontul dătător de viață al românilor
De acum ne vom da binețe pe cîmp
înainte de a se naște zorii
și vom spune:
ai început la secerat,
e bun grîul, e bogat,
spicele le-ați adunat,
boabele le-ați măsurat,
la ziua de mîine ați
cugetat?
Aprindeți femei cuptoarele, faceți
foc sub țesturi, adunați
frunze de nuc și de salcîm,
culegeți busuioc, spălați copăile
la rîu și frămîntați în cîntec
pîine din noul grîu
Bat clopotele roșii
ne cheamă mirosul de
pîine caldă și apa rece
din izvor.
Veniți cu toții, oameni, să împletim
Cununa grîului,
Veniți să înălțăm steagul de respect
al pîinii.
Haideți să primim noul grîu cu
pîine și sare.
Și în ziua nunții cînd în hora mare se va rupe
pîinea deasupra capului mireși
să se înalțe băieți și fete
să prindă fiecare măcar o fărîmă
pentru unire și împrospătare.

Gheorghe NĂSTASE

19 iunie 1973

pe un șantier al tineretului: la cumințirea rîului vagabond

Rîul, de fapt canalul, vagabond se numește Vîtnău. Prahovenii l-au poreclit așa, fiindcă vara, în campaniile agricole, nesupravegheat, sus-numitul o lua razna și, vagabondînd pe unde nu te-așteptai, ridica pînza freatică într-atîta încît chiar și o nevinovată ploaie de vară băltea grădinile de legume și zarzavat ale gospodarilor din Drăgănești și împrejurimi.

Despre sistemul de irigații și desecări Drăgănești-Dumbrava-Ciupelnița, sătenii auziseră cîte ceva mai de mult. Și nu atît auziseră, cît mai degrabă văzuseră draglinele săpînd la cele peste aproximativ o sută de

canale de aducțiune, la cele mai lungi și mai adînci, firește. Pentru cele mici, O.I.F.-ul, adică Oficiul de îmbunătățiri funciare din județ, cere sprijinul U.T.C.-ului. Și pentru că vacanța elevilor se apropia, U.T.C.-ul cere sprijinul elevilor. Peste 15 000 de elevi care vor participa efectiv în această vară la campania agricolă din județul Prahova. Cei de la Grupul școlar de chimie din Ploiești au ales zona irigațiilor.

18 iunie, prima zi. — Program administrativ. Așezarea paturilor în incinta școlii generale, împărțirea pe echipe, ridicarea drapelului (inclusiv ruperea scripetelui, fără accidentări) și, bineînțeles, hărmălaia se prelungește pînă spre miezul nopții. Sătenii nu s-au supărat, o parte din copii sînt chiar din comună sau din satele învecinate. A doua zi, dis-de-dimineață, elevii, luîndu-și în serios rolul, s-au îmbarcat în mașini și direcția șantier!

Șantier e un fel de a spune. În fapt, cîmpul bolovănos și negru, de o parte și de alta a rîului Vîtnău, în care copiii în salopete, vreo 60 la număr, împărțiți în patru echipe, sapă cu lopeți și tîrnăcoape traseul viitorului canal. Spre prînz, îi vizităm; de la nivelul șoselei nu li se văd decît spinările încovoiate. Mai mult de un metru cub, un metru și jumătate n-am vrut să le fixez norma — povestește tehnicianul. Pînă la urmă am convenit să fie trei. Așa au vrut ei.

Tabăra de muncă durează două săptămîni. La ea participă numai elevii din județ. Ceilalți s-au dus în orașele și satele lor, de unde, la toamnă, vor aduce adeverințe precum că au participat acolo, alături de părinți, la muncile agricole de vară. Programul e cel obișnuit, opt ore, masa gratuită, la sfîrșit vor fi calculate normele, se vor aduna depășirile, se va scădea cazarea, și ce rămîne va fi împărțit în funcție de rezultatele fiecărei echipe. Echipele sînt în întrecere și, apropiindu-ne, ne convingem că disputarea primului loc e un lucru cît se poate de serios, pămîntul sare ritmic, lopețile sînt înfipte cu ciudă, canalul, într-o singură dimineață, a căpătat deja adîncime și putem spune că discuția a decurs de pe margine. Pe primul loc se află echipa elevului Constantin Iancu. Viitorii lăcătuși-mecanici, electricieni sau operatori chimiști, după terminarea programului, vor învăța cîntece patriotice, două ore, e mult, desigur, dar așa-i în prima zi; mai tîrziu vor începe competițiile sportive, serile cultural-distractive, de la școală s-a plecat cu toată recuzita corespunzătoare. Cei mai mulți, fiind în primul an, participă pentru întîia oară la o tabără de muncă, pentru cei crescuți la oraș transpirația e mai intensă, dar și teama de a nu rămîne în urmă, ne privesc pe furiș, dar și pe vecinii de-alături, seara, la careul din jurul catargului cu scripetele rupt se vor cita fruntașii din ziua respectivă; lungă, cea mai lungă e întîia zi de tabără.

Nicolae CRISTACHE

DIN CE CAUZĂ ȘI DIN NEPĂSAREA CUI ÎȘI PIERD VIAȚA ÎN AFARA MUNCII ACEȘTI TINERI?

pentru distracția de care ei au nevoie în după-amiezile și serile lor libere.

Lucrurile șchioapătă însă la un alt capitol. La capitolul «manifestare», la ceea ce se face concret pentru tineri. Pentru că iată-i, nu se simt atrași de casele de cultură ori nici n-au habar de ele. Și iată-i că, *în nevoia lor de a nu rămîne singuri*, ies din case, ori cămine, ori barăci de șantier, se duc în centru, se reazemă de un perete, de o balustradă, și încep să privească șuvoiul de oameni al străzii. Apoi se întorc acasă, neîmpliniți, dar fără să găsească soluții pentru după-amiaza liberă de-a doua zi.

Foarte pe românește, starea aceasta se exprimă bine, cred, cu formula «copiii ăștia tînjesc!»

O fi și vina lor, nu spun nu. Dar mă întreb cîți directori, responsabili ori secretari de foruri, organe, asociații, organizații, case de cultură, cluburi și mai știu eu cîte altele, au pornit la întocmirea planurilor lor de activitate de la ideea că tinerii, înainte de a fi subiecți ai activității organizate de educație, sînt doar niște oameni.

Oameni care au nevoie de alți oameni, de societate deci; care au nevoie de înțelegere; care au nevoie de căldură; care au nevoie de posibilitatea de a cunoaște băieți și fete, dintre care să-și aleagă prieteni dar, mai ales, perechea.

Sînt prea mulți, mult prea mulți băieți care ar vrea să se însoare și să-și găsească un rost al lor, dar care — pur și simplu — nu au unde și nu au cum să le cunoască pe ele.

Sînt prea multe, mult prea multe fete care ar vrea să se mărite și să-și găsească un rost al lor, dar care, pur și simplu, nu au unde și nu au cum să-i cunoască pe ei.

Stimați tovarăși responsabili cu organizarea vieții metaprofesionale a tineretului, ce-ar fi să ne eliberăm de prejudecăți și să devenim mai realiști și mai umani? Ce-ar fi să fim mai puțin bătrîni atunci cînd ne propunem să ieșim în întîmpinarea tineretului?

I. NICOLAE

Să-ți vînd un pont: tinerețea îmbătrînește!

Bănuiesc că întîi ați privit fotografiile din aceste două pagini. Fotografii cu chipuri de tineri care *stau* pe străzi. Și vă așteptați — bănuiesc iar — ca aici, în text, să-ncep să-i pun frumușel și acid la index.

Ei bine, nu. Despre oamenii aceștia trebuie gîndit mai profund și mai cu grijă. Pentru că excluzîndu-i pe cei care nici diminețile n-au ce face—pentru că ei nu înțeleg și nu vor să se-apuce de-o treabă serioasă, de-o treabă cu prezent și viitor — rămînem cu cei mulți care diminețile muncesc, care răspund și la chemările extraprofesionale tot cu corectitudine, dar care, în lungile lor după-amiezi personale, pur și simplu nu au ce face.

Pentru că, să fim cu picioarele pe pămînt, nu poți aduce fericirea unui om care plesnește de tinerețe și vigoare punîndu-l să asculte la infinit conferințe cu tematică judicios moral orientată dar — conferințe — pur teoretice, și nici punîndu-l — tot la infinit — să joace șah la o casă de cultură a tineretului condusă de bătrînele cadre.

Trebuie recunoscut că există o bunăvoință, o preocupare, și, cea ce-i prozaic dar important, și investiții materiale, toate îndreptate spre scopul binecuvîntat al grijii pentru cei tineri, pentru educația lor și

Ecusoane și fotografii cu ași ai sportului — o marfă foarte proastă și foarte scumpă: pentru că se plătește în minute, ca monede divizionare a marii și ireversibilei bancnote numite timp.

Trepte de piatră și trepte umane spre ultimele noutăți de care este amarnic flămînd sufletul nostru.

Și totuși viața e veselă și frumoasă.

Să ne păzească Dumnezeu
de privirile fără conținut,
de cauzele care ne golesc privirile de conținut.

Marea distracție: cinematograful.
Dacă l-am desființa,
probabil ar trebui să redescoperim horele.

Muncesc, sînt cinstit, am cele mai bune intenții de pe lume,
dar nimeni nu mă bagă în seamă.
Asta-i boala după-amiezilor mele.

Norocul în borcan
și mintea pe dinafară.

Fotografii de Elena GHERA

copacii nu mor în picioare

Din picioare, bradul, pinul, molidul sau ce-o fi, n-am știut să deosebesc niciodată soiurile astea într-o pădure, cu atît mai puțin pe o pantă defrișată, acoperită de cioturi și buturugi care vor rămîne acolo să putrezească și să îngrașe pămîntul, iar tulpinile de puiet nu sînt mai robuste decît ale unui ghiocel, din picioare deci puiul ăsta de brad, pin, molid sau ce-o fi, ar trece neobservat, atît e de plăpînd și neînsemnat printre plantele și buruienile din jur.

Îngenunchez și dau pămîntul la o parte, observ că e mai mic chiar decît un ghiocel, îi simt mîngîierea ca o lamă pe buricul degetului și nu-mi vine a crede că are totuși doi ani.

Am uitat mirosul pămîntului, dar în nări nu simt decît usturimea fumului, pe dealurile învecinate localnicii au strîns frunzele moarte, le-au dat foc, iar însoțitorii mei nu-și ascund îngrijorarea: n-ar fi întîia oară că un vînt izbucnit pe neașteptate aprinde pădurea.

Pămîntul e uscat, prin părțile Maramureșului aproape că n-a fost iarnă; cum va reuși să reziste atîtor pericole puiul de pom aproape uscat?

Crește greu pădureal Cine sînt pădurarii?

Directorul Inspectoratului silvic Maramureș, Dumitru Lupșe, își amintește:

— De ce vorbiți voi acuma așa, că paturile nu sînt bune, hai? Mai țineți minte cînd alergam după voi să vă aducă în cabane, iar voi nu și nu, că nu vă trebuie, și dormeați dîrdîind sub cojoace, afară lîngă țapine?

Drujbarii o dau pe glumă.

— Apăi, tovarășe director, da' ce nivel politic aveam pe atuncea?

Au rîs cu toții.

Directorul are ochi albaștri și afirmă că meseria îl face om de omenie.

Pătrățelele carnetului de reporter au culoarea ochilor lui; tac, mă întreb de ce crede el că e așa cum spune.

La 43 de ani, Dumitru Lupșe are 30 de ani vechime în muncă, din care 20 în funcția de astăzi, tatăl lui a fost tăietor de lemne, el însuși a răscolit cu țapina pădurile județului, în opinci și gubă de lînă, la 16 ani tovarășii de pădure s-au gîndit la el ca să-i reprezinte în sindicatul muncitorilor forestieri, era deci prin '46, abia un an mai tîrziu va purta primele haine orășenești, niște pantaloni peticiți vechi și ghete de împrumut. La 23 de ani l se încredințează conducerea Întreprinderii forestiere regionale.

Silvicultura regiunii de atunci era atinsă de molii în administrație și de boli mult mai grave în teren. Cele cîteva păduri de lîngă drumurile de comunicație erau devastate, pantele se surpau, piecau luate de ape și înapoi nimeni nu le mai putea aduce. În alte locuri, mai îndepărtate, foarte multe însă, pădurile mureau în picioare, putrezeau, iar într-o economie modernă, mai ales într-una care lucrează pentru sine, copacii n-ar trebui să moară niciodată. Și, în general, pădurile arătau ca o mină din care toată lumea ia fără să-i pese ce va fi mai tîrziu. Partidul l-a numit acolo nu ca să satisfacă o structură socială optimă, ci pentru ca să întreprindă ceva; or, singur sau numai cu devotament ar fi fost imposibil, trebuia luat totul de la capăt, organizat pe baze științifice, oferită o perspectivă...

Media de virstă a cadrelor de conducere a scăzut sub 30, au crescut în schimb cu peste o mie de kilometri drumurile forestiere, nu a rămas sector de arboret, oricît de îndepărtat, care să nu fi fost zonat și inclus în perimetrele de exploatare, s-au împădurit anual peste patru mii de hectare, s-a plantat pom cu pom în rarișt, cheltuielile s-au micșorat cu cîteva mii pe hectar, beneficii de zeci de milioane, județ fruntaș pe țară pînă astăzi...

Pădurea nu e o piesă de strung, deși cu asta nu s-a spus mare lucru. Ea crește într-o sută de ani. De aceea are nevoie de dragoste și omenia celor care o îngrijesc. Dar atunci cînd mai vrei și să crească într-un anume fel, și să obții de la ea mai mult decît îi este înzestrarea de la natură, atunci în plus e nevoie de disciplină, și nu de oricare disciplină, ci de una înțeleasă și însușită în consecință. Asta a încercat să explice oamenilor, nu prin vorbe, pădurarii nu vorbesc mult, ci prin fapte și exemplu personal. Un exemplu personal este generator de atmosferă, un director de uzină conduce oameni adunați într-un perimetru restrîns, modelele de disciplină nu diferă cu mult de la un loc la altul; cînd răspunzi însă de oameni risipiți pe sute de mii de hectare, mijloacele obișnuite de autoritate nu mai sînt eficiente. Fiecare gest sau cuvînt este un precedent și orice notă distonantă e amplificată de depărtări cu consecințe greu depistabile. Disciplina, Dumitru Lupșe o înțelege ca o asumare conștientă și competentă de responsabilități. Sîntem niște rotițe mai mari sau mai mici ale aceluiași mecanism, importanța lor diferă, dar absolut toate sînt necesare. Conștiința acestei utilități vrea s-o formeze la oamenii din sectorul său de activitate, de la portar pînă la director.

Pînă la director, fiindcă Dumitru Lupșe se consideră un simplu membru de partid, un activist cu răspunderi temporare administrative.

Nicolae CRISTACHE

omul nu era trecut în inventarul ștrandului

Am întîlnit și bucureșteni fericiți în week end

Am văzut un restaurant de o curățenie impecabilă și un ospătar jignit cînd i-am spus: «Pe tăbliță colorată de la intrare scrie **Vreți să rămîneți cu o amintire? Serviți delicioasele noastre frigărui** . Aveți frigărui?» «Firește că da. Doriți?»

Am văzut alei bine îngrijite, în pădurice, iar la ștrand un post de prim-ajutor elegant ca o cameră de la «intercontinental», cu un personal medical atît de atent încît ar fi un adevărat noroc să capeți insolație sau să te îneci, ca să te bucuri de ultimele îngrijiri aici, într-o ambianță atît de plăcută, înainte de a-ți da duhul.

Am văzut un camping cochet... În fine, pe scurt, toate par să meargă bine la ștrandul, restaurantul, campingul, pădurica și lacul Cernica.

Așadar, am întîlnit și bucureșteni fericiți. Singurul nefericit a fost subsemnatul. Căci pe o bancă în ștrand, salvatorul Tudor Nica mi-a povestit o istorie care se întîmplase cu o zi înainte, la 9 iunie.

— Era pe la orele două. Nu eram de serviciu și mă plimbam de unul singur. Pe lac, nici țipenie. Fiind prea devreme, nu venise puhoiul de la București; dealtfel și vremea era destul de răcoroasă. Și iată că cineva sare gardul ștrandului și merge împleticindu-se spre mal. Era criță. Am aflat mai tîrziu că făcuse un pariu pe zece sticle de bere că va trece lacul înot. Zis și făcut. Trecînd cu mult de geamandură, cetățeanul începe să dea din mîini și din picioare, părea că se îneacă. Eu sînt salvator de meserie și totuși nu mă simt în largul meu în mijlocul lacului, dărămite un om beat: cîteodată apar curenți reci la un metru adîncime, care-ți taie răsuflarea; mai există și vegetație care se prinde de picioare — pe scurt, pericol mare. Alerg într-un suflet la debarcader ca să iau o barcă, dar vîslele erau închise. «Nea Florică — îi spun eu șefului debarcaderului — dă-mi vîslele că se îneacă omul». «Nu-ți dau nici o vîslă. A trecut de geamandură? **Nu mai răspundem noi de el, nu mai e în ștrand**». Văzînd că nu mă înțeleg cu nea Florică, dau să iau o bicicletă de apă, dar nu pot s-o clintesc din loc: era prinsă cu lacătul. Nea Florică, și el de neclintit. Mai dihai decît cu lacătul. Fără ambarcație nu mă puteam duce să-l salvez pe necunoscut, căci se afla prea departe. Murea de trei ori pînă ajungeam eu acolo. V-am spus că eram liber în ziua aceea. Vroiam să-l salvez doar așa, pentru conștiința mea, dar nu puteam face nimic».

— Și ce s-a mai întîmplat?

— Pînă la urmă s-a descurcat singur și a ajuns la mal. Era un tip solid, dar beat mort. A văzut moartea cu ochii! În fine, a avut noroc. La mai și-o fi băut pariul cu prietenii și s-o fi dus acasă — a încheiat Tudor Nica.

...Și așa s-a făcut că deși văzusem atîtea lucruri bune la Cernica, m-am întors trist acasă. Mă necăjise nea Florică.

Lionel NIȚESCU

marile dureri au în ele sîmburele consolării

«Consumul de băuturi alcoolice, cafea, jocuri de noroc, fumatul în incinta sanatoriului, refuzul medicamentației, precum și plecările neavizate, atrag după sine EXTERNAREA, iar în cazurile grave, anunțarea locului de muncă». (Din Regulamentul de funcționare al Sanatoriului climateric de nevroze Predeal.) În aceeași situație te vei afla și dacă aduci în sanatoriu arme de foc sau albe, reviste sau fotografii pornografice sau dacă vei avea proasta inspirație de a face schimb de obiecte cu cineva. Nici dacă vei organiza o tombolă, nu-ți va fi prea ușor.

Bun, cu externarea ne-am lămurit. Să vedem cînd și cum se face internarea. Nevroza este o boală și dacă este boală la primul semn trebuie să te prezinți doctorului. Dar acest prim semn sînt trei, de fapt: cefalee, astenie, insomnie. Trepiedul clasic al nevrozei. Mai pe românește spus vine o zi cînd... Capul te doare din te miri ce; ești buimac și parcă ți-e tot timpul somn; încerci o stare de neliniște; n-ai stare — te ridici, gesticulezi larg, îți freci mîinile: cînd e prea bine, cînd e prea rău; te sperii la o ușă trîntită și îți sare repede țandăra. Inima îți bate repede, stomacul îți palpită și în nopțile insomniilor tale te trezești și cu tanato-fobie. Dacă nu știi ce înseamnă asta, află: teama de moarte. Și chiar dacă ai lesă foarte mare (ba mai lucrează și soția) te cuprinde teama față de viitor, față de situația materială a ta și a copiilor tăi. Ei bine (halal bine!), atunci cînd toate acestea îți populează viața, te prezinți medicului psihiatru și cu puțină sau multă șansă primești un bilet de internare. Sanatoriul climateric de nevroze Predeal. Ajungi acolo dimineața. Iei mașina 25, la nevoie singurul taxi din oraș, și te prezinți directorului Bărcănescu. Un tip de o severitate exemplară. Dealtfel, regulamentul din care am citat îi aparține. Îi spui tot, că așa e bine și frumos, și apoi ocupi un loc într-o cameră pe cinste. Spre deosebire de alte spitale, paturile nu sînt de fier, ci de lemn. Saltele comode, de latex. Perdele, draperii, covor persan, tablouri cu imagini plăcute, distractive. La scurt timp începe tratamentul. Să ne oprim încă un pic. În liniile cele mai mari cu putință se poate afirma că bărbații fac nevroze de suprasolicitare, iar femeile nevroze afective. Explicabil, desigur. Bărbații sînt dîrji, ambițioși, vor să facă totul pentru afirmare. Inginerul N.I. din București îmi spunea: «Am fost trimis în R.F.G. pentru doi ani într-un fel de schimb de experiență. Nu cunoșteam limba și nici obiceiurile. Culmea, ritmul lor egal și bun de muncă mă scotea din sărite. Am vrut să le dovedesc că în ceea ce privește betonul nu le sîntem inferiori. Munceam ziua 10—12 ore, iar seara și nopțile, sîmbetele și duminicile învățam limba. La un moment dat...» Da, a apărut trepiedul clasic.

În ceea ce privește femeile, reții cele spuse de Ana Maria Boariu, documentarista la editura «Dacia» din Cluj: «Dacă o femeie ajunge aici, înseamnă că un bărbat a greșit pe undeva». «Aici, la noi — spune doctorul Bărcănescu — se dovedește că în dragoste femeile dau mai mult și se consumă mai mult. Sexul slab face nevroză tocmai pentru că e slab».

Margareta Căzilă, muncitoare la fabrica «8 Mai» din Mediaș, este despărțită de soț și are doi copii: unul de 25 de ani, altul de 19. «Fetița a intrat la serviciu și va urma seralul. Băiatul are deja o pline în mînă; este strungar în fier... Prietena de casă ne-a stricat casa. Am luptat totuși ca s-o mențin, am reușit, dar am și obosit».

În titlu afirm, citînd un medic celebru, că marile dureri au în ele sîmburele consolării. Normal, asta înseamnă ceva autentic, plin de forță și consolarea vine tocmai din faptul că trebuie să iei totul de la început. Dar durerile mici, sau hai să le spunem necazurile mici? Economista principală Elena Marinescu, din București, afirmă că fostul ei soț s-a purtat lamentabil, că divorțul e mai rău decît o moarte.

S-a îmbolnăvit deci.

Un necaz mic a avut (și are) Violeta Negrilă, ingineră la C.A.P.-Dudești. E de meserie horticultoare, dar la Horticola «1 Mai» din București nimeni n-a vrut s-o angajeze pe... neve (Negrilă Violeta — n.a.) «Florile sînt ceva sentimental, visător. A lucra în horticultură înseamnă a trăi în natură. Dac-aș fi avut flori, n-aș fi avut nevroză. Nu, deceptii sentimentale propriu-zise n-am avut: în agricultură nu există așa ceva». Aici, pacienta contrazice puțin mai mult pe doctorul Ovidiu Urdea care mă asigură că și țăranii au dreptul la nevroză. Și la țară există suprasolicitare, încordare, viață afectivă.

«Și cine are drepturi mari de tot la nevroză?» — îl întreb. Există ziariștii, telefoniștele, dactilografele, gestionarii. O situație care duce uneori la nevroză este cea generată de promovările spectaculoase și nu întotdeauna bine gîndite. Omul ajunge într-un mediu nou, are putere și autoritate, dar paralel (și obositor) lucrează și se educă. Ar fi bine — sugerează doctorul Ovidiu Urdea — să fim și noi consultați înaintea numirii acestora. În ultimul timp, continuă, ne-au venit tipi care deși ingineri, profesori ș.a. nu au bacalaureatul Ciciul fiind inversat, nu toți rezistă, se îmbolnăvesc și pentru o lună, o lună jumătate, ne devin pacienți.

Cam atît durează tratamentul la Predeal. Un tratament de un fel special. Pentru că, spune directorul, nevroza se vindecă la verticală, nu la orizontală. Adică: te scoli la oră fixă, iei o masă bună și te plimbi cîteva

Fumatul atrage după sine externarea pacienților. A medicilor nu, cum e și normal (dr. Ovidiu Urdea).

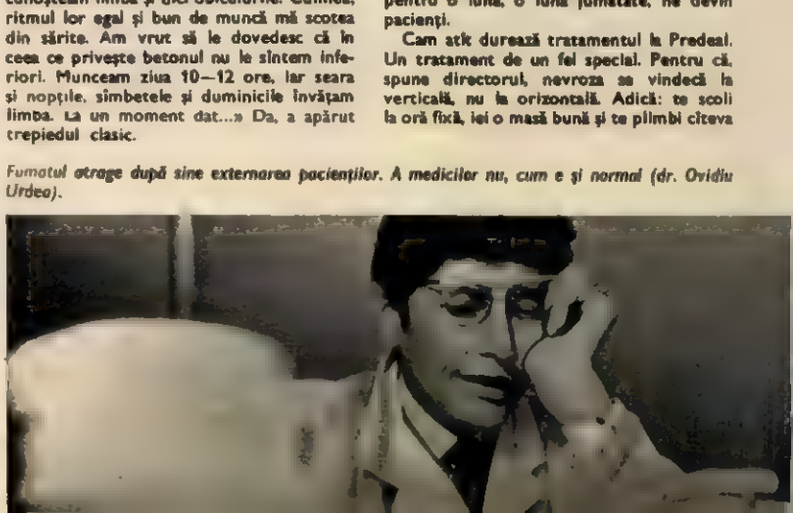

Gimnastică multă și totul se aranjează.

ore. în grup organizat sau singur. Sanatoriul e dispus într-un loc care te dispune. Unul dintre cele mai frumoase locuri din țară. Păduri, ape curgătoare și limpezi, floricele, greieri, tot ceea ce a scăpat de mîna industrială a omului. Faci înviorare de dimineață, în costum de sport, nu în halat și papuci «care se deteriorează și favorizează accidentele». Faci ergoterapie: pui o floare, plivești un strat, două, croiești o alee. Există o bibliotecă cu 10 000 de volume din care lipsesc, de pildă, Kafka și Dostoievski. Sînt sumbri, or, ai nevoie de gînduri limpezi, frumoase, optimiste. Și-apoi nici n-ai pricepe prea bine, pentru că lei și medicamente. De două ori pe săptămînă rulează, pe bază de contract cu Direcția județeană cinematografică, filme optimiste și muzicale. Într-un cuvînt nu zaci, nu te moleșești. Ai desigur timp să reflectezi, să-ți reconsideri situația, să-ți dai seama că ai exagerat. Te întorci la locul de muncă puternic și sănătos — nevroza se vindecă aici la Predeal.

Atît directorul cît și Ovidiu Urdea recomandă cîteva lucruri esențiale pentru prevenirea nevrozelor: rezolvarea problemei locuințelor; eliminarea ședințelor lungi și obositoare; condiții adecvate pentru desfășurarea muncii. «Nu munca mai multă duce la nevroză, ci condițiile în care ea se desfășoară». Ambii condamnă fără drept de apel poluarea fonică. Îmi mai spun că petrecerea timpului liber la televizor sau la circiumă este iar ceva nociv. «Nevroza este boala epocii industrializării și, paradoxal, industrializarea completă — automatizarea și mecanizarea — îi vor tăia aripile».

Anual se vindecă aici, sau pleacă ameliorați, 1 500 de oameni. Din această cauză, el, sanatoriul, este elogiat de personalități medicale din S.U.A., Austria, Iugoslavia, Mongolia. Din această cauză el este solicitat foarte mult. Aici însă, cinstit discutînd și scriind, sînt situații care te nevrozează. Fiecare județ are un număr de locuri anual, mai puțin cele fără medici psihiatri. Deci, după ce că n-ai medic psihiatru, n-ai nici locuri la Predeal. N-are cine să te recomande. Altceva: poți ajunge aici avînd recomandarea Ministerului Sănătății. Dar pe acolo se mai umblă cu pile și cei din Predeal se trezesc cu tipi sănătoși și în putere pe care n-au cum să-i refuze. Unii pacienți vin aici de 4—5 ori, iar alții deloc. Nu sînt locuri.

Medicii Bărcănescu și Urdea, a căror competență și bunătate sînt deș elogiate, încearcă și reușesc să obiectiveze psihicul. Bine ar fi ca și Ministerul Sănătății să le urmeze exemplul. Deși reținut, directorul Bărcănescu îmi spunea că de mult timp se gîndește să scrie un articol despre valută. Prin valută înțelege transfer de influență, abuz de putere sau pur și simplu exploatarea unor farmece naturale pentru obținerea unui loc aici. «Valuta forte și frumoasă a fetelor tinere și drăguțe».

Pentru încheiere să citez cîteva din cuvintele funcționarei I.N.: «Aici vin oameni sensibilizați. Eu am făcut un cancer uterin la o vîrstă cînd mai erau și altele de făcut. Apoi, nevroză. Aici am întîlnit oameni buni, pricepuți, avînd un menajament aparte. Doctorii aceștia au pur și simplu efect asupra noastră. Disciplina e plăcută, blîndă, delicată, în ajutorul nostru. Mă simt vindecată».

Nevroza, o realitate, este învinsă de aerul tare al Predealului, de oamenii tari pe care i-am numit, de condițiile excelente de tratament și de trai.

Eugen SECELEANU

FOILETON

cu orice preț

toată lumea la snagov !

Duminică spre ora 9 — cînd lumea pașnică stă la televizor și-i trimite bezele maimuței din Daktari — eu îmi făceam cura de sudație în autobuzul de Snagov. La sud-vest, spatele unei cucoane parfumate cu săpun «Cămila», în dreapta, trusa completă a unui frizer de cîini, spre nivelul ficatului, patru coate limitrofe, iar în flancul din stînga, strănuturile unui îndrăgostit de usturoi (Allium sativum).

La picioare, cald și bine prin solicitudinea unui dog alsacian ce-mi studia pantofii cu zîmbetul bănuitor al administratorilor de bloc.

Pe la kilometrul 10, necunoscuta din spate leșină cochet după moda străbunelor în corsete și crinoline așa că, beneficiind de spațiu excedentar, m-am retras cu 30 centimetri între trestiile și cîrligele unui pescar amator. S-a mai făcut ceva loc aproape de Otopeni, unde au căzut la datorie un excampion de lupte clasice, patru vegetarieni intoxicați cu miros de carne fiartă și cinci pasageri aflați pe scară și învinși prin abandon. Ni s-au adus în grabă rezerve de oxigen și cărți de rugăciune așa că ne-am continuat îndîrjiți drumul.

Am ajuns tocuși la destinație, cu rîndurile rărite, dar victorioși și, părăsind autobuzul prin ieșirea de siguranță, am descins în lumea vegetală a tranzistoarelor. Eu fără cămașă și cu pantalonii scurtați à la pecheur, iar Aglaia, nevastă-mea, gata preparată pentru plajă, desculță și în furou. Am avut însă și de data aceasta noroc, deoarece în autobuz trocul vestimentar a fost general. Am făcut schimb pe loc cu o domnișoară care se pomenise îmbrăcată cu o scurtă din piele de drac în schimbul căreia i-am dăruit o minijupă prinsă în plasa mea cu mîncare. Aglaia și-a găsit și ea sandalele pe umărul unui ostaș, care s-a bucurat nespus aflîndu-și la nevastă-mea centura, capela și ordinul de permisie.

Mai greu cu odihna. Locuri la mese, în bărci, pe iarbă, o utopie. Cîteva afișe redactate în termeni drastici ne-au retezat și ultima speranță: «Urcatul și cîntatul în copaci, strict interzise!»

Am avut totuși noroc, deoarece am prins o legătură bună (inspector la I.C.A.B.) care m-a dus peste rînd pînă la marginea lacului unde nevastă-mea a împins o filodormă grasă, așa că ne-am văzut instalați pe iarbă într-un loc liniștit (în dreapta, o clasă de surdomuți și în stînga, o instalație sanitară în revizie).

Ce frumos! Soare, apă, aer proaspăt! M-a cuprins neastîmpărul așa că m-am dus să fac puțină coadă la suc și bere.

Pe la ora 13 (la televizor «Albumul duminicală»!) a început vîntul.

La ora 13,50 («Aventurile lui Mighty Mouse»!) au sosit furnicile. Furnicile reprezintă complimentarul senin al ploii. Cînd nu e una e alta și compensația e perfectă.

Pe la 18 și ceva (a început «Tunelul timpului») s-au înfățișat bondarii, guzganii și păznicii cu amenzile. Am plătit 20 de lei pentru iarba strivită și 100 lei păznicului care mi-a redus amenda legală de la 200 la un pol.

În sfîrșit a sosit și ora tristă a despărțirii de natură. Ne-am șters pe furiș o lacrimă și am plecat cu toții, 9 000 la număr, spre același unic autobuz. Mi-am reîntîlnit nevasta în București și portofelul la secția de miliție a sectorului. Și totuși noaptea am dormit senin ca un prunc scăldat și am visat că-mi fac luna de miere pe cheltuiala TAPL-ului și că particip la parada modei organizată de IRTA.

P.S. Spre marea mea surprindere am aflat că în aceeași zi locurile de agrement de la Mogoșoaia, Buftea, Căldărușani, Buda, Pusnicul au zăcut pustii, iar chelnerii de la hanurile Prepeleac, Calul bălan, Sinești, «Doi cocoși» au avut cu adevărat o zi de sfîntă odihnă duminicală.

Liviu TIMBUS

ce profețim, ce profesăm

despre rușine

Un sentiment și o noțiune par tot mai estompate în comunicarea dintre oameni, începînd chiar cu intimele raporturi dintre părinți și copii: rușinea. Nici n-a apucat bine să facă ochi, și copilul, încă de vîrsta grădiniței, își permite gesturi și derogări de la îndatoririle sale care te împietresc de-a dreptul prin inoportunitatea lor. Celebrul personaj caragialesc, Ionel cel prea răsfățat de madam Popescu, e departe de a fi rămas numai în paginile bogatei literaturi pe această temă. Cîți de-alde Ionel nu întîlnim astăzi prin familii altfel demne de tot respectul! De ce mă refer înainte de toate la «nevinovății copilași» cu «nevinovatele lor isprăvi»? Tocmai pentru că pe această treaptă a formării morale se săvîrșesc greșelii capitale, care pot costa pe viață familia și societatea. Copilul care, făcînd o mare năzbîtie sau săvîrșind un gest necuviincios, nu va roși măcar în fața celui chemat să-i judece conduita, fii sigur că tot mai mult, cu vremea, se va deprinde cu ideea că totul îi este permis. Supralicitez poate, dar din punctul meu de vedere sentimentul rușinii e un indiciu al responsabilității morale.

Noțiunea de rușine e atît de cuprinzătoare în accepțiile în care cuvîntul, singur sau asociat în locuțiuni verbale, este folosit de poporul nostru, încît nu poate să nu ne dea de gîndit absența tot mai evidentă din relațiile noastre a acestui sentiment propriu omului. Confundarea lipsei de rușine cu abandonarea timidității bolnăvicioase reprezintă o gravă eroare a celor care-și închipuie că eliberîndu-se de orice mustrare de conștiință dau dovadă de o anumită superioritate.

Elevul sau studentul care îndrăznește să apară în fața bătrînului profesor cu materia neînvățată, fără să dea nici un semn de jenă, să aibă chiar neobrăzarea de a pretinde și o notă de trecere, se găsește într-o gravă culpă morală, dezvăluind condamnabile deficiențe de caracter. Preocupați prea mult de definirea abstractă a unor categorii și norme morale, avem prea puțin în vedere latura lor afectivă, manifestarea lor vie.

Faptul că întîlnim destul indivizi—și aici nu-i vorba numai de lucrători necinstiți din comerț—gata să te prostească în față, cum se spune, că ne este dat să vedem tinere cu o ținută și o purtare deșucheate, ca să nu zicem mai mult, că subalternul lingușitor nu ezită să te încondeieze la șef mințind sfruntat, constituie doar cîteva din multele dovezi că sentimentul rușinii diminuîndu-și puterea de înrîurire, poate aduce serioase prejudicii morale colectivității ca și cetățeanului. Se întîmplă aceasta din pricină că înainte de a corija purtările publice ar trebui să ne îngrijim mai mult de cele private, să nu punem atît de multe încălcări ale conduitei pe seama temperamentului sau a așa-zisului fel de a fi.

Sentimentul rușinii, bine cultivat și la timp, acționează ca un adevărat autocontrol, ca un fel de feedback moral asupra conștiinței. Cine a fost deprins să se rușineze pentru o aparent neînsemnată incorectitudine va ști să manifeste toată răspunderea față de lucrurile mari, care pot afecta întreaga colectivitate. Gîndul că n-ai putea da ochii cu un om care să te știe capabil să săvîrșești un anumit act negativ e constructiv, mobilizator.

Un mai pronunțat sentiment al rușinii înseamnă după părerea mea mai multă onoare, mai multă stimă în relațiile dintre noi, oricare ar fi natura acestora. Comunistului, ca om cărula nimic nu trebuie să-i rămînă străin, nici acest nobil sentiment nu-i poate lipsi din armura sa morală.

Nicolae STOIAN

misiunea ieșeană «apollo»

În — teoretic — frumoasa lună mai, trei pictori și un sculptor au demonstrat că la Iași arta plastică nu se face doar sub semnul profesionalismului matur, ci sub cel — superior — al rafinamentului și discreției. De la această treaptă — și numai de la aceasta — în sus îmi pot îngădui să încep a face și observații speciale.

Fiecare din pînzele lui *Ion Petrovici* are cîte o metaforă a ei; însă aproape toate demonstrează credința într-unul și același Dumnezeu: Omul. Sau, mai precis, colectivitatea umană. Vezi orizonturi clare — fie albastre, fie verzi, fie gri; vezi dreptunghiuri de culori încîntător nuanțate și deodată — fie în mijloc, fie în stînga jos ori în dreapta sus — descoperi miezul lucrurilor și al lumii, miezul culorii și al picturii: omul ori ghemul de oameni. Mai exact, o femeie ori un grup de femei. Într-un fel, Ion Petrovici practică sociologia folosind un binecuvîntat amestec de culori, sensibilitate, lirism și credință în atotputernicia spiței omenești.

Dan Hatmanu apelează fățiș, chiar prea fățiș, la filozofie, ca să-i dea picturii sale o dimensiune în plus. Tehnica-i cam asta: un fond de culoare — absolut măiastru, absolut frumos, absolut «picturii» — pe care începe să caligrafieze, să deseneze idei, noțiuni, traduse-n capete urîte de oameni, în pătrate, în triunghiuri, în săgeți, în puncte. Dar limbajul nu-i nici de geometrie plană, nici de circulație rutieră, nici morse, ci filozofic. De ce s-or fi amăgind oameni stăpîni necontestați ai unui domeniu, pictura în speță, cu farmece din alt domeniu, filozofia în speță? Întrebarea o pun la modul general, pentru că pe Dan Hatmanu îl salvează talentul dar și ironia cu care și-a intitulat tablourile; pe alții însă obsesia noutății cu orice preț, obsesia ineditului sofisticat și șocant, îi îndepărtează de pictură. Repet, nu numai speranța, ci și convingerea mea e că «Valul nouluî» — nou în accepțiune de modă — care poate bîlbîi stabilitatea minții, personalității și talentului, e un moto ironic pentru ciclul pînzelor lui Dan Hatmanu din această expoziție.

Sub acest raport, *Francisc Bartok* rămîne un pictor onest față de pictura pictură. Nu-l interesează că azi bîntuie tentația științelor și artelor de graniță, care au darul să șocheze. El pur și simplu își amestecă vopselele și le așterne pe pînză. Le amestecă bine și le așterne frumos. Și-n afară de aceasta, mi-au mai spus ceva tablourile lui: că le-a făcut cu patimă, cu beția talentului, nepreocupat de posibilitatea «cîrligelor» care ar putea să i le facă epatante. Îi stimez pe artiștii care, atunci cînd lucrează, uită de beneficiar. Iar pe Bartok îl bănuiesc că, atunci cînd rămîne singur cu pînzele și culorile sale, pur și simplu se aruncă în pictură.

Dan Covataru, sculptorul, la început m-a iritat. Pentru că, la început, mi-au ieșit în cale «Cadențele» și pentru că, eu unul, nu cred că sculptura în lemn e un joc cu bile și manele, cu rotițe și sfori. Apoi, înaintea «Meditației» și a «Vegheî», l-am reconsiderat spontan, spunînd, firește în sinea mea, de două ori da. Iar la sfîrșit am căzut în extrema cealaltă, zăbovind mult și cu cîlduri, vizavi de acel diapazon uriaș dăltuit în lemn, diapazon surprins în vibrație și pe care Dan Covataru l-a vrut o întruchipare a muzicii. Meritî și pretinde lemnul românesc să fie cîntat așa. Dacă ar sta în puterea mea, aș găsi o palmă de loc la Iași, pe lîngă piatra casei lui Dosoftei, și aș împlînta acolo acest cu adevărat frumos trunchi de cîntec de-al nostru. Pentru că, de fapt, ăsta-i marele merit al sculpturii lui Dan Covataru: deșteaptă românul din noi.

Dar, dincolo de gîndurile mele, la urma-urmei subiective, într-o anume privință am constatat un consens al tuturor celor cu care am vorbit în spațiul galeriilor «Apollo»: artiștii plastici ieșeni au oferit bucureștenilor un spectacol de ținută.

Nelu IONESCU

DAN HATMANU:
IDEEA UNEI EXISTENȚE

FRANCISC BARTOK:
PĂSĂRILE

DAN COVATARU:
MUZICA

ION PETROVICI:
OCHIUL DIMINEȚII

MARGARETA

Născută în București la 9 iulie 1943. Debutează la vîrsta de 15 ani. *Pregătire profesională*: 5 ani de pian; 9 ani de balet; absolventă a cursurilor de perfecționare de pe lîngă C.S.C.A.

Palmares

- *400 de spectacole* cu «Opera de trei parale» la Teatrul «Lucia Sturdza-Bulandra».
- *5 filme*: Tunelul, O fată fermecătoare, Împușcături pe portativ, Veronica, Veronica se întoarce.
- *Turnee* în 24 de țări ale lumii.
- Peste o sută de melodii înregistrate pe discuri «Electrecord», plus un disc editat de casa «R.C.A. Victor» în limba japoneză.
- *Compoziții*: A nimănui, Ce bine ar fi, Timpul, Alergători de cursă lungă etc.
- *Premii*: 3 premii de interpretare la Festivalul național de muzică ușoară de la Mamaia; mențiune la Festivalul internațional «Cerbul de aur» — Brașov; premiul III la Festivalul internațional de la Sopot — Polonia: Discul de aur al «Electrecord»-ului, premiul M.I.D.E.M. la Cannes — Franța, premiul «Sonny» la Festivalul internațional de la Tokyo — Japonia; premiul internațional al presei la Festivalul cîntecului din Malta.

Margareta Pîslaru împlinește în această vară 15 ani de activitate neîntreruptă în domeniul muzicii ușoare. «Secretul» acestei continuități de durată constă, fără îndoială, în calitățile native ale artistei — talent, voce, temperament — dar mai ales se datorează muncii, pasiunii și seriozității cu care își privește meseria. Remarcăm la Margareta Pîslaru o dorință permanentă de înnoire, semn sigur al unei conștiințe de autentic artist. Lucidă cu mijloacele sale de expresie, Margareta Pîslaru a evoluat, mai ales în ultimii ani, spre o mai mare sobrietate în interpretare și jocul scenic.

George STANCA

casete muzicale

JIMI HENDRIX (I) cîntăreț american de culoare (n. ? — m. 1970).

Din discografia lui amintim: *Apariții oficiale* (1967—1970) 1. *Are You Experienced* (Casa de discuri Track), 1967. Primul album al grupului original Experience (Jimi Hendrix — voce, chitară, Noel Redding — bas, Mitch Mitchell — baterie) care a fost, cum dealtfel este încă, o «bombă». Un disc capodoperă, cu Hendrix proaspăt și entuziast. Melodii principale: «*Foxy Lady*», «*Manic Depression*», «*Red House*», «*Stone From The Sun*», plus cea care dă titlul albumului. 2. *Axis-Bold As Love* (Track), 1967. Hendrix este prezent aici mai mult în chip de cîntăreț și compozitor, decît chitarist. Selecțiuni: «*Spanish Castle Magic*», «*Little Wing*», «*If Six Were Nine*» (melodie folosită în filmul «Easy Rider»), «*Castles Made Of Sand*», «*One Rainy Wish*»). 3. *Smash hits* (Track), 1968. Un album care conține fețele A și B ale primelor patru single-uri de succes, precum și patru melodii din «*Are You Experienced*». Selecțiuni: «*Purple Haze*», «*The Wind Cries Mary*», «*Hey Joe*» și «*Stone Free*». 4. *Electric Ladyland* (Track), 1968. Fără îndoială, primul prilej care i s-a oferit lui Hendrix de a folosi toate resursele existente într-un studio de înregistrare. *Electric Ladyland* este numele studioului, iar «capul sonor» al acestui album dublu, Eddie Kramer, colaboratorul constant al lui Hendrix, este unul dintre cei mai buni ingineri de sunet. Toate cele 15 titluri ar trebui citate, dar acordați cea mai mare atenție celor două versiuni ale melodiei «*Voodoo Chile*». 5. *Band of Gypsys* (Track), 1970. Primul album oficial «live» al lui Hendrix, imprimat la Fillmore Fast în noaptea anului nou 1969/1970 și apărut pentru a îndeplini o obligație contractuală. La baterie și părți vocale — Buddy Miles, iar la bas — Billy Cox. 6. *Woodstock 1* (Atlantic), 1970. O bucată scurtă din «*Voodoo Chile*», o teribilă parte din «*Star Spangled Banner*», «*Purple Haze*» — plină de mișcare și un încîntător sfîrșit instrumental. În total 12 minute și 45 de secunde, existente pe fața a 6-a a albumului, obligatoriu de ascultat de către toți cei care iubesc muzica lui Hendrix. 7. *Jimi Hendrix Experience Otis Redding At Monterey* (Reprise), 1970. Perechea istorică a celor mai buni doi muzicieni de culoare ai acelui timp. Imprimat în 1967 la festivalul de la Monterey, care a însemnat primul mare succes al lui Hendrix în țara sa de baștină, discul conține cîteva momente «de joc» în «*Like a Rolling Stone*», «*Rock Me Baby*», «*Can You See Me*» și «*Wild Thing*». Pe partea cealaltă «un set» excelent — Otis Redding cu Stax House Band. (Asupra discografiei lui Jimi Hendrix vom mai reveni)

Florian PITTIȘ

De cînd așteptam să văd bătrînul teatru de pe cheiul Dîmboviței, înnoirit? Părea uneori lipsit de viață, făcînd în zadar efortul de a redeveni El, cu faima lui știută, cu aureola lui. Mă miram cum rămîneau încă fideli cîțiva spectatori. Creau spectacole, aceleași și aceleași nume de regizori, coregrafi, încît nu era cu putință de a se spera la vreo reîmprospătare. Stagiunea aceasta însă cred că a însemnat un pas hotărît spre înnoire. Întîi: «Spune, inimioară, spune». Săptămîna trecută: «La calul bălan» de Ralph Benatzky. Cită pasiune a pus regizorul A.I. Arbore să dărîme schemele fixe ale mișcării scenice care prinseseră rădăcini. Cită fantezie să facă din această operetă un spectacol cu mult spirit, cu vervă. Să nu mai vorbim de fantezia Mihaelei Atanasiu care a reușit ca dansul să fie prezent, să aibă stil, coregrafia să nu mai apară ca un adaos, o umplutură. Apoi actorii de talent au fost lăsați să-și arate măiestria, să fie spontani, plini de viață, să evite scenele dulcege, false, să dea ritm desfășurării. La Operetă de-abia acum este primăvară!

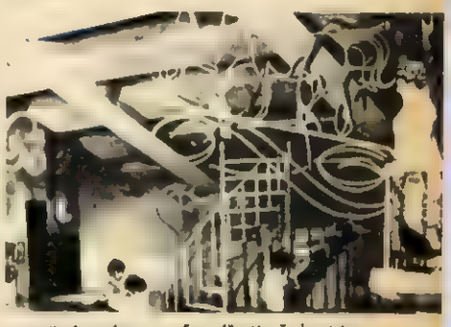

- «Asien»-ul, «Otikwi», «Abangui» sînt poeme ale dansului african. Nigerienii fac un cult din ele, fiecare povestește altceva. Mai întîi despre semeția fetei mîndre de tinerețea, de strălucirea minții și a trupului. Apoi, povețe pentru cea care face pasul hotărîtor spre viață. În cele din urmă luăm cunoștință de munca de zi cu zi a femeii, de grijile ei, de freamătul gîndurilor ei. Răsunau *shantu*, *sarewa*, *goge*, *duma*... Tamtamuri de *dalță* nigeriană, de nesfîrșite savane: plecăciunea palmierilor în fața oceanului... 46 de tineri dansatori și cîntăreți — Ansamblul artistic național din Republica Federală Nigeria — ne-au oferit la Constanța, București spectacole pe care le-aș asemăna cu cele de... sunet și lumină. Străluceau panglicile, podoabele colorate, urmeau ritmul, unduirea mișcărilor, sonoritățile neobișnuite ale acelor instrumente de forme ciudate.

Smaranda OȚEANU

concerte

- *Să lăudăm inițiativa Direcției muzicale a radioteleviziunii de a închina ultimele concerte ale acestei stagiuni tineretului. Am ascultat, spre exemplu, trei eminenți absolvenți ai Liceului de muzică «George Enescu», interpretînd pagini de Benedetto Marcello, Paul Constantinescu, Haciaturian. E vorba de trei tineri muzicieni — oboistul Grigore Cecan, pianista Luiza Steriade, violonista Anda Petrovici — care și-au început cariera artistică sub bune auspicii.*
- *Sensibilitate și inteligență artistică a dovedit tînăra pianistă Victoria Petri în recitalul din sonatele lui Beethoven, susținut recent la Sala mică a Palatului.*

top muzical

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpretul	Săptămîni în top
1	1	Dedicație	Romanticii	8
2	2	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	15
4	3	Andrii Popa	Phoenix	4
3	4	O portocală	Anda Călugăreanu	10
5	5	Zilele	Marina Voica	8
8	6	Din focul primului sărut	Aurelian Andreescu	5
6	7	Alergători de cursă lungă	Margareta Pîslaru	6
—	8	Florile mele	Dida Drăgan	1
7	9	Ai, lui	Doru Stănculescu	12
—	10	Olean	Marcela Săftiuc și Traian Cosma	1

Compozitori: 1. Teodor Tufiș. 2. George Grigoriu. 3. Mircea Benicio. 4,5,6. Marius Țeicu. 7. Margareta Pîslaru 8 Petre Magdin. 9. Doru Stănculescu. 10. Traian Cosma

TOP MUZICAL „FLACĂRA" TALON NR. 10

curier muzical

D.D. — Iași. M-ați înțeles greșit, credeam că într-adevăr mă cunoașteți. Iancu Dana — București. Melodiile sînt străine; în rest sînt în total de acord cu dumneavoastră. Liliana Dumitrescu — Pitești. Aveți confirmarea prieteniei noastre. Livia Ciuperci — Berești. Mulțumită? Natalia Dima — București. Melodia are nevoie de multe voturi pentru a promova în top. Bacoș Dumitru — Constanța. Bineînțeles. G Dumitrescu — București. Evident, era o greșeală, melodia Hi De Ho este compusă de G. Goffin și Carole King. Andronic Teodor — Sighecu Marmației. 1. Mulțumesc pentru aprecieri. 2. M-am lămurit. Francisca Dragomir — București. Nu sînt împotrivă, am doar rețineri în privința dicției. Și apoi, cunosc bine «culisele» acelui caz. Șerban Romeo — Brașov. Primit Jimi. Mulțumesc. Anca Popescu — București. «Nu știți ce-i de făcut ca noi, publicul, să putem asculta mai des și interpreții care ne plac?» (apropo de Vali și Carmen-n.n.). Ba da, dar nu-i de ajuns. B. Ilie — Timișoara. 1. Ultimele L.P.-uri cu Yoko Ono: Fly și Approximately Infinite Universe.

G.S.

PE URMELE PAȘILOR LUI APOLLINAIRE

Mă găseam la Paris, în luna mai 1968, împreună cu o delegație de confrați, plecați anume ca să fim de față la «lansarea» primei antologii a poeziei române în limba franceză: **Anthologie de la poésie roumaine**, sous la direction d'Alain Bosquet, Editions du Seuil, 27, rue Jacob Paris XI-e,în colecția condusă de Pierre Emmanuel și Constantin Jelenki. Cartea, apărută într-o sobră legătură de pînză verde, se deschidea cu un Cuvînt înainte (Avant-propos) de poetul și criticul mai sus-numit și cu un scurt studiu despre poezia română (La Poésie roumaine) de subscrisul. Nu-mi dau seama cît și cum a fost răspîndită cartea la noi în țară, nici ce ecou va fi stîrnit în lumea literară franceză. Nu îmi stă în intenție să mă lungesc asupra ei, dar țin să spun că **Anthologie** avea trei rubrici: **Poésie populaire** (cu o versiune a **Mioriței** de Jean Rousselet), **Poésie classique** (de la Miron Costin cu **Viața lumei** în tălmăcirea aceluiași poet francez, pînă la Mihai Codreanu) și **Poésie moderne (Quelque chose qui t'appartient,** Alain Bosquet). O scurtă notă, la pag. 275, aduce mulțumiri celor ce și-au dat concursul (printre aceștia reținem pe regretatul Jacques Costin, «care a condus pentru noi cercetările, mai ales în domeniul dadaismului și al suprarealismului». L-am revăzut cu acel prilej pe spiritualul prozator avangardist, stabilit de cîțiva ani la Paris, statornic săritor ca nimeni altul pentru confrații din țară, cu care a păstrat strînse legături amicale.

La o recepție a ambasadei noastre l-am cunoscut atît pe Pierre Emmanuel, în acel moment de curînd ales membru al Academiei Franceze, cît și pe Alain Bosquet, care însuși dăduse numeroase tălmăciri, în **Anthologie,** din 42 de poeți.

Capitala Franței trăia din plin un început de primăvară, dar mai ales spectacolul neobișnuit al «contestației» tineretului, conjugat cu o grevă generală a transporturilor, pe lîngă alte greve parțiale. Parisul era lipsit de mijloacele publice de circulație: taxiuri, metro, autobuze, tramvaie, vaporașele de pe Sena. Circulam, vorba aceea, **per pedes apostolorum,** cu o resemnare de mucenici, mai ales dacă ne puneam de gînd să întreprindem expediții în cartiere mai îndepărtate. Seara ne întorceam frînți de osteneală și fericiți că ne puteam elibera tălpile și întinde o clipă înainte de a o lua **dacapo,** ca să admirăm luminile de noapte ale Parisului. Eram găzduiți, din bunăvoința poetului Yves Gandon, în casa Penclub-ului, rue Pierre Charron, care dădea pe Avenue des Champs Elysées: în plin centru, așadar. Asta ne dădea iluzia că, stînd în inima capitalei, n-aveam prea mult de străbătut ca să ajungem pe lungimea unei raze, la locul ce ni-l propuneam.

Din delegație făcea parte și Vladimir Streinu, care venise, ca și mine, însoțit de nevasta sa. Soțiile noastre, într-o dimineață, și-au propus să ia la rînd magazinele. Trebuie să fii femeie ca să realizezi plăcerea de a te opri la toate vitrinele, de a intra în cît mai multe magazine, de tot felul, de a privi, de a pipăi articole accesibile sau nu, fără a fi necăjită de nimeni din personal cu întrebări jenante, cînd nu ești dispusă să și cumperi, iar apoi, de a cunoaște delicioasele chinuri ale nehotărîrii între sorturi la fel de îmbietoare, de a resimți ceea ce francezul numește «l'embarras du choix». Nu mi-am dorit niciodată să mă fi născut femeie, ca să simt pe lîngă alte plăceri, specifice sexului frumos, și pe aceea a cumpărăturilor, dublată de voluptatea tîrguielii, pentru că nu puține sînt prăvăliile pariziene fără «prix-fixe», în care se pot obține reduceri substanțiale. Așadar, îmi fac o vagă idee de încîntările pe care le vor fi încercat soțiile noastre în acea dimineață însorită, cînd au plecat să treacă în revistă vitrinele Parisului și să scotocească tot ce doreau.

Vladimir Streinu a rămas cu mine să ne facem un program sau să ne decidem pentru o hoinăreală de circa patru ore, între ceasurile 10 și 14, într-o direcție sau alta. Ahotnic de a cerceta cutiile anticarilor de pe cheiurile Senei, între catedrala Notre-Dame și Institut de France, i-am propus prietenului meu această nevinovată escapadă. El a șovăit o clipă, dar nu mai mult, pentru că dînsul era acela care enunțase, încă de pe timpul studenției noastre, acel lapidar aforism:

— Deliberarea ucide acțiunea.

A răspuns concesiv, nu însă și necondiționat:

— Fie! Eu am să te conduc însă, pentru că tu nu știi să te orientezi!

Am cedat bucuros, nu doar că îmi recunoșteam această inferioritate, dar ca nu cumva, deschizînd o controversă pe această temă de structuri psihice comparate, să-l fac să-și schimbe hotărîrea de a mă conduce la locul mult rîvnit. Într-adevăr, anticarii în aer liber, de pe cheiuri, aliniați de-a lungul a vreo doi kilometri, sau așa cum îi numesc francezii, «les bouquinistes», rămăseseră unul din punctele de atracție, pentru străini mai ales, pentru provinciali apoi, și tocmai la urmă pentru parizienii băștinași, așa-ziși «parisiens de Paris», care-i cercetau din ce în ce mai puțin. Din ce pricină? Pasămite, buchiniștii, altădată modești în privința conținutului cutiilor lor și nepretențioși la preț, deveniseră în cursul deceniilor din urmă fuduli, dădeau indicații de raritate, scumpeau de la o zi la alta marfa în raport invers proporțional cu calitatea, expuneau adeseori mardale (din punctul de vedere bibliofilic) și nu admiteau tocmeala. Cu toate acestea, împătimiții de cărți rare și ieftine, îmbinare din ce în ce mai puțin frecventă, nu conteneau să le dea tîrcoale, în speranța că într-o bună zi ar da lovitura, ca în vremile de demult, cînd se putea cumpăra cu un franc sau doi un **in-folio** în piele de viței, ca acela adnotat de însuși Napoleon, ca elev la Școala de artilerie și revîndut peste mai mulți ani cu un preț de mai multe ori înmiit. Asemenea truvaiuri deveniseră aproape de domeniul imposibilului, dar care bibliofil nu visează marile lovituri ale norocului, la jocul de hazard al vizitării buchiniștilor?

M-am lăsat, așadar, condus de Vladimir Streinu, bucuros că nu-mi opusese alt program și că,în definitiv, nu-mi tăgăduise nici orientarea literară, nici pe aceea în alegerea cărților rare. Fusese atît de drăguț! I-am mulțumit și am luat-o în direcția pe care singur și-a propus-o, asigurîndu-mă că știe traiectul cel mai scurt.

N-aș putea să-l reconstitui. Eram atît de fericit că-mi făcuse hatîrul, încît mergeam ca un somnambul, mînat nu de mirajul Senei, ci de acela al cheiurilor, mai adeseori în ceață, dar în ziua aceea cu soare, scînteietoare dacă te aplecai peste baiustradele lor, să verifici adevărul, în asemenea dimineți, al teoriilor lui Heraclit, de care-și amintise și Eminescu cînd scrisese:

«Tot altă undă-i curge aceluiași pîrău...»

Mergeam, mergeam, mergeam alături, eu fericit și exuberant, el impasibil și tacitum, emițînd din cînd în cînd cîte o substanțială observație asupra locurilor și oamenilor. La un moment dat am trecut pe lîngă uzinele Renault, închise din pricina grevelor. Unii tineri greviști opreau însă rarele mașini de turism, făcînd chetă pentru tovarășii lor, în așteptarea rezultatului optim al justelor lor revendicări. Am început să ne cam trezim că nu prea apucasem în direcția cea mai bună. Ne-am venit în fire la ivirea unui alt pod peste Sena, care ne-a stîrnit curiozitatea de a ne lămuri în ce loc ne aflam. Am citit pe stîlpul indicator: «Pont Mirabeau». Pe acest pod, în acea zi scăldat de soare, dar profilat sumbru în pictura Vameșului Rousseau, și-a purtat pașii divinul poet Apollinaire, amintindu-și că îl trecuse de atîtea ori alături de iubita lui. Era în anul 1912, cînd și-a publicat splendidul poem «Le pont Mirabeau», în primul număr, din februarie, al revistei «Les Soirées de Paris», scoasă de el, dimpreună cu René Dalize, André Salmon și André Tudesq, din inițiativa lui André Billy.

Ne-am aruncat reciproc, ca pe niște mingi de tenis, crîmpeie din capodopera poetului nostru, vers cu vers, începutul poemului:

— Sous le pont Mirabeau coule la Seine
— Et nous amours
— Faut-il qu'il m'en souvienne
— La joie venait toujours après la peine.

Apoi distihul laitmotiv

— Vienne la nuit sonne l'heure
— Les jours s'en vont je demeure.

(În excelenta traducere a lui Mihai Beniuc:

«Subt podul Mirabeau curge-n tăcere/ Sena și dragostea mea./ Să-mi amintesc că tu, plăcere,/ Veneai, de mai[1]) veneai, după durere?

Hai, noapte, vino, sună ceas,/ Trec zilele, eu am rămas».

Subt podul Mirabeau)

După ce ne-am consumat euforia, străbătînd de două ori podul, în ambele direcții, ca să ne sugestionăm cum că astfel călcasem pe înseși urmele incomparabilului poet, ne-am trezit de-a binelea și am întrebat pe primul trecător cît era ceasul.

Pierdusem trei ore, dar le cîștigasem cu o descoperire în afară de program, mai prețioasă decît aceea a unei îndoielnice rarități bibliofilice. Regăsindu-și Vladimir simțul de orientare, pe căi prescurtate și oprindu-ne o clipă înaintea plăcii puse pe fostul domiciliu al Elenei Văcărescu, am ajuns, cu 5 minute înainte, la locul de întîlnire cu consoartele noastre.

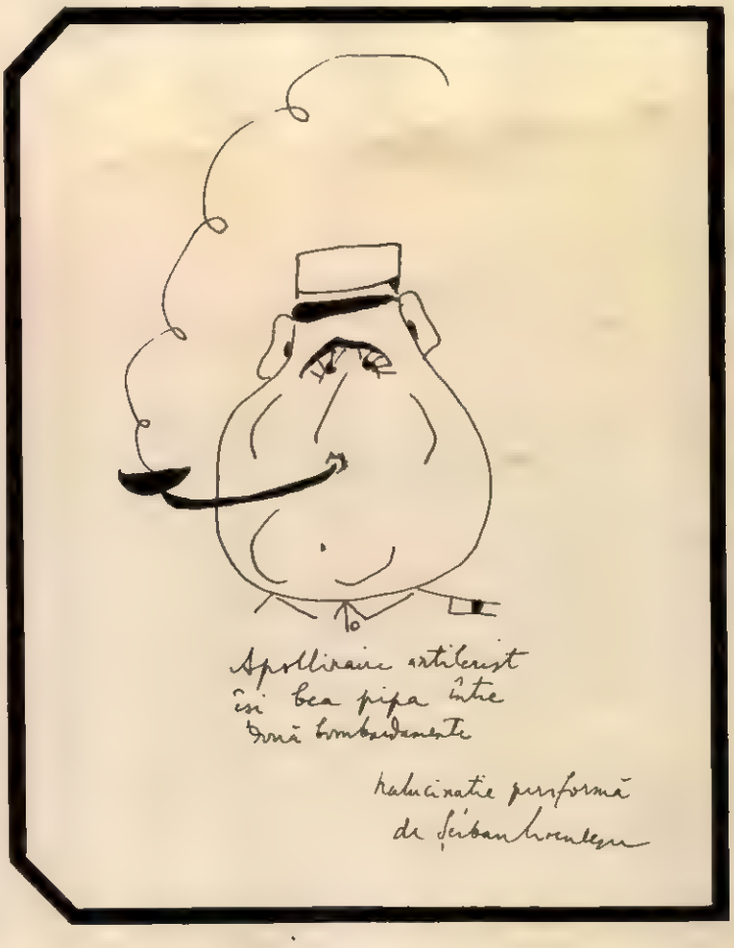

Podul Mirabeau de Vameșul Rousseau.

1) Mai exact: «Veneai, mereu veneai».

vacanța la mare

Pe timpul verii, ba de fapt cu o bună bucată de vreme înaintea solstițiului de vară, moda are de rezolvat o problemă tare complicată, căreia îi dă cu greu de capăt în fiecare an: cum să îmbrace cît mai... dezbrăcat omenirea însetată de ultraviolete și de mirosul sărat al mării? Cum să croiască cele două-trei veșminte ale vacanței la mare—costumul de baie, rochia de plajă, rochia de faleză—ca ele să ocupe cît mai puțin loc în valiză și pe corpul omenesc, ca ele să nu stînjenească rîvnita întîlnire cu soarele și apa? În fiecare an, moda o ia de la început cu căutările: împărțim costumul de baie în două—nu-l împărțim, lungim chilotul de baie pînă la dimensiunile sortului—nu-l lungim, scurtăm rochia de plajă pînă ajunge asemenea unei cămășuțe ori o lăsăm să ajungă pînă la gleznă... Și,de fiecare dată, răspunsul e același: facem și una și alta, lungim sau scurtăm, împărțim ori nu—după plac. După siluetă. După gust. După ce am găsit în magazine. După ce n-am găsit în magazine...

Așadar, anul acesta purtați liniștite bikini, dacă vă simțiți bine în bikini. Dacă aveți secrete față de lume, nu-i nimic, merge—cum vedeți în fotografiile de față—și costumul ceva mai «îmbrăcat».

V-ați ars cumva umerii după prima zi de plajă? Aruncați peste ei o rochie care să vă acopere cu pudoare în întregime, poate fi chiar o rochie de baby-doll, cu guler-baby, cu crețuri baby, dacă aveți cumva nostalgia copilăriei și o vîrstă nu prea îndepărtată de ea. Dar dacă umerii și spatele au căpătat cumva culoarea nisipului ars de soare, lăsați-i să se vadă, îmbrăcați seara rochia ce se ține doar cu o cordeluță după gît, asemeni rochiilor de vedetă din anii de aur ai Hollywoodului, și fiți sigure că veți întîlni privirile pline de invidie ale celor care se află în stadiul descojirii...

Nimic nu se schimbă, totul se transformă în moda vacanțelor noastre de vară: o pată de culoare altfel pusă, o breteluță altfel legată, un imprimeu mai mare sau mai mic, un pantalon mai larg sau mai colant, niște boabe de mărgele altfel legate. Nevoia de schimbare vestimentară e o iluzie, un joc, o convenție, pe care o acceptăm ca să avem impresia că ne schimbăm și ne împrospătăm noi înșine...

Ioana GHEORGHIU

sub semnul adevărului, justiției și echității

pledoarie pentru un om onest

În iulie 1970 — printr-o decizie nedreaptă, semnată de medicul Gheorghe Podeanu, director al spitalului județean din Buzău — i s-a desfăcut contractul de muncă medicului specialist în balneofizioterapie Ion Benciu, care era numit și lucra în cadrul policlinicii.

În mai 1972 — printr-o sentință civilă a judecătoriei din Brașov — se dispune reintegrarea doctorului Ion Benciu în munca și în locul dumisale.

Omul a fost înlăturat fără temeiuri din serviciu, timp de doi ani, și a fost despăgubit doar cu leafa pe 45 de zile; a dus-o greu și mai are și azi datorii; dar există o față a lucrurilor și mai rea: în pofida hotărîrii judecătorești, medicului Ion Benciu i se mai fac și azi mizerii — un meschin, lung și... diversificat șir de mizerii — atît de către medicul șef al policlinicii, Ion Molniceanu, cît și de directorul spitalului, Gheorghe Podeanu.

Pledez aici cauza doctorului Ion Benciu pentru că, **dincolo de mijloacele de probă** care îi dovedesc calificarea profesională, puterea de muncă și devotamentul față de bolnavi, pur și simplu **am simțit** că este un om onest.

Și mai pledez pentru cauza doctorului Ion Benciu pentru că, departe de a fi limitat personală, ea vizează interese obștești. Concret, doctorul Ion Benciu se zbate pentru reanimarea secției de balneofizioterapie din cadrul policlinicii buzoiene. E vorba de instalații special făcute și cu zeci de mii de lei plătite, pentru hidroterapie, pentru cultură fizică medicală și mai ales pentru nămoloterapie, dotări care au fost lăsate într-o revoltătoare paraginâ.

Ziarul local și-a făcut, încă din 1969, datoria de a critica forurile de administrație sanitară pentru, să-i spunem blînd, neglijența cu care se poartă cu avutul obștesc încredințat lor spre o bună gospodărire; dar «Viața Buzăului» a spus, «Viața Buzăului» a auzit. De asemeni și Institutul de balneologie și fizioterapie, prin reprezentantul său, a constatat aceleași maladii organizatorice și a recomandat eradicarea lor. Și totuși așa, fără vreo schimbare, au trecut '69, '70, '71, '72 și această jumătate din '73.

Reumaticilor din Buzău, căzi li s-au dat; nămolul însă li se refuză. La fel, apa caldă. Și încă vreo cîteva amănunte pentru a căror absență e timpul să plătească cineva. La fel cum, normal e să fie plătite pagubele cauzate de o decizie nedreaptă, nu de instituție, ci de funcționarul care a dat-o.

operativitate cu o mic

Ana Dumitrescu, din Cluj, a făcut un memoriu prin care solicită declararea unui recurs extraordinar în cauza privindu-l pe soțul său Dimitrie Dumitrescu, condamnat la 6 ani închisoare.

Memoriul a fost depus la Ministerul de Justiție la **16.I.1973** (înregistrat la nr. 4 016) și ajuns la Procuratura generală la **2.II.1973** (înregistrat la nr. 14 275). De atunci, o lungă și compactă tăcere.

O lungă tăcere și o lungă incertitudine pentru o soție care crede în nevinovăția soțului său și care se zbate s-o dovedească.

putea fi salvată elena ștefania corsan?

Cumplită scrisoarea săteanului Ion Corsan din Bărca-Dolj și mai cumplite îndoielile din sufletul său de părinte! De părinte a cărui fiică, studentă în anul IV la Institutul medico-farmaceutic din București, a murit nedrept de tînără.

«Rog să fie cercetați atît medicii de la Spitalul Colentina, cît și cei de la Spitalul de urgență despre acest caz. (...) Rog să fie cercetați și chemați în fața justiției spre a da socoteală de cele întîmplate. (...) Desigur pentru dînșii nu este nici o durere, dar pentru mine și familia mea care nu mai avem nici un copil, ea fiind unica fată la care mă uitam mai mult ca la ochii din cap și mă gîndeam că peste doi ani să termine facultatea și o să fie de folos societății și iacătă rezultatul. Consider că a fost lăsată din răutate și **dezinteres profesional total** acest copil să dispară din lume. (...) Consider că acest caz s-ar fi putut salva, cînd astăzi se salvează oameni de la moarte aproape sigură de boli grave dar de o viroză respiratorie; dar datorită **superficialității cu care a fost tratată** această fată lucrurile au condus la moartea ei. (...) Vă spun că simt că am să înnebunesc dar poate voi putea trăi să scot un adevăr la lumină».

Întrebările care-l chinuie pe Ion Corsan s-ar putea să-i nedreptățească pe cei cărora le sînt direct adresate (de aceea nici n-am trecut numele lor aici). Și totuși, faptul că această fată s-a pierdut înconjurată fiind tot timpul evoluției bolii, înconjurată fiind fizic cel puțin, de medici, de mulți medici, de însuși mediul medical căruia îi aparținea, îl îndreptățesc pe Ion Corsan să pretindă un răspuns nu ambiguu și expediat, ci limpede și detaliat. Omenia ne obligă să fim înțelegători și grijulii cu dumnealui; iar intransigența cetățenească ne obligă să spunem adevărului pe nume. Putea fi salvată Elena Corsan?

critica adevărului contabil

Probabil — eu o sper pentru binele dumneavoastră! — că habar n-aveați că există un adevăr doar contabil. Ei bine, eu am aflat-o mulțumită tinerei născociri a minții omenești, numită televiziune. Dar televiziune nu în accepțiune de minune a științei și tehnicii, ci în aceea de instituție. De instituție cu redactori, regizori, actori, cameramani, ingineri de sunet; dar și cu administratori, contabili, financiari. Și-acum, să vedem ce-au făcut unii și ce-au făcut ceilalți.

Unii — adică redactorul Constantin Banu și regizorul Dan Necșulea — au făcut, firește împreună cu o întreagă echipă, un film artistic — numit «Haina de piele» — care a fost bine apreciat de spectatori și de critică, un film care a trezit interes și în străinătate, și pe care probabil l-ați văzut și dumneavoastră.

Ceilalți — adică reprezentanții controlului financiar intern al Radioteleviziunii — au făcut o imputație. La început de 30 000 de lei, apoi au redus-o la 16 000, și în cele din urmă la 10 000. O imputație cu o justificare cel puțin ciudată: au considerat perioada de prospecții, activitatea de definitivare a distribuției, probele filmate, materialul nefolosit în montajul definitiv — au considerat, spun, toate acestea ca aparținînd de variante-rebut. Ca și cum arta s-ar face fără o prozaică, dar arhiplină de incertitudini, bucătărie prealabilă; ca și cum ne-am dicta romanele direct culegătorului din tipografie, fără să ne mai încurcăm cu ciorne; ca și cum ne-am face autoportretul direct în ulei, fără vreo schițișoară pregătitoare.

Să ne înțelegem, nu pledez pentru risipă materială, financiară, (bănească) de dragul producției artistice în general și făcută oricum. Dimpotrivă, cred că și gestiunea din acest sector de activitate care-i arta, e obligatoriu să fie bine chibzuită. Și mai cred că vizavi de arta proastă și imputațiile cele prozaice și antipatice sînt justificate, ba chiar recomandabile. Dar tot atît de adevărat este că lucrările de artă deosebită trebuie ocrotite de socotelile absurde. Așa-zisa chibzuință devine atunci, în această a doua extremă, meschină și poate frîna, stupid și nerentabil, elanul artei și al artiștilor.

De la Luca Pacioli, descoperitorul partidei contabile duble, încoace am toată stima pentru adevărul contabil; însă drag și apropiat sufletului mi-e și adevărul artistic. Cît despre cel juridic îl va pronunța o instanță judecătorească. Numai că și Constantin Banu și Dan Necșulea mi-au declarat că nu-și duc bătălia pentru niște bani, ci pentru altceva care le e cu mult mai scump: reverența pentru munca lor.

atenție, timpul lucrează!

Scrisorile soților Aurelian și Elena Pricop din Piatra Neamț, scrise de fiecare din ei separat dar cu o disperare unică, sînt poate cele mai dramatice dintre toate cele pe care le-am primit. Mie unuia mi-au pus o problemă de conștiință care m-a făcut să acționez nu tocmai ortodox-legal, însă absolut omenește: m-am dus și am vorbit cu un judecător, atunci cînd cei din breasla lui trebuie prin excelență lăsați în pace, trebuie prin excelență scutiți de orice intervenție din afară, cu alte cuvinte în perioada în care o cauză și judecătorii ei se află «în pronunțare».

Dar să revin la scrisorile de la care am pornit. Foarte pe scurt e vorba în ele de un om care s-a judecat, și se judecă încă, pentru că, socotește el, i s-a desfăcut pe nedrept contractul de muncă. Omul susține că la Întreprinderea de construcții montaj a județului Neamț, unde era angajat, se făceau matrapazîcuri, că el n-a înțeles să tacă și că această atitudine a lui i-a atras pe cap năpasta.

Un banal litigiu de muncă, s-ar putea spune la prima vedere. Dar un litigiu care durează tocmai din 1969; un litigiu în care două instanțe i-au dat dreptate întreprinderii, în care Tribunalul Suprem a dispus o rejudecare, în care dosarul a fost strămutat — pentru obiectivitate — la o instanță din București (judecătoria sectorului 1); un litigiu în care — după atîta timp — încă nu s-a spus ultimul cuvînt.

Și — de atîta timp — inginerul Aurelian Pricop lucrează ca ziler pe unde apucă; e sîcîit de gîndul că cei doi copii ai săi și soția sa trebuie să trăiască doar din salariul acesteia; și se zbate să dovedească dreptatea așa cum o crede dumnealui că este.

Bineînțeles, pînă la urmă, se va hotărî care-i adevărul adevărat. Însă iată că — în timpul lungului proces al găsirii lui — pentru Aurelian Pricop lucrurile s-au complicat: printr-o acțiune separată a fost pusă la îndoială deplinătatea puterii de judecată a minții sale.

Am stat de vorbă, la redacție, cîteva ceasuri cu tovarășul inginer Aurelian Pricop; el a fost tulburător de limpede în tot ceea ce a spus.

Repet, am convingerea că pînă la urmă adevărul cel adevărat va fi pronunțat; dar o concluzie mi-o pot îngădui încă de pe acum:

Să ne ferim de judecățile încete; de judecățile care îndepărtează data cînd se încearcă administrarea probelor esențiale de data la care s-au petrecut faptele care trebuie confirmate sau infirmate; de judecățile care pun nervii noștri omenești la grele încercări!

Nu de altceva, dar timpul lucrează. Într-un sens sau altul; spre binele sau spre răul nostru. Și cîteodată te trezești că în conștiința ta, ori a altuia, ori a mai multora, apare amărăciunea nemulțumirii, a părerii de rău că ai tot «dat termene în cunoștința părților», în loc să rezolvi prompt și ca lumea, nu o sarcină de serviciu, ci una de om.

În ceea ce mă privește, aștept judecata în recurs a «dosarului Pricop» cu emoții și nădejde.

Scrisori comentate de Nelu IONESCU

VIAȚA LUI NICOLAE BĂLCESCU (VIII)

în focul revoluției

Nemulțumirea lui N. Bălcescu față de situația creată prin aminarea declanșării revoluției, avea să fie mărturisită la 12/24 aprilie 1848 printr-o scrisoare adresată Luxiței, plecată la Buda în vederea nașterii apropiate a copilului — lucru ascuns lui Bălcescu — tocmai în momentul sosirii sale. «Nădăjduiam — îi destăinuia acesta cu patetism și întristare — că ajungînd aci voi găsi duhurile altfel, încît să am o ocupație, dar slabă viață la românii noștri; acum mă căiesc amarnic că am lăsat Parisul în momente cînd era atîta viață (Bălcescu se gîndea evident la viața revoluționară — V.N.) într-însul. Aici — scria el mai departe — mi-e urît de moarte. Nu poci nici ceti, nici lucra. Ce folos că sînt sănătos cînd moralicește sufer, și nu poci să am viață. De si fi fost tu aci mi-ar fi rămas mulțămirea în d-a petrece unele din lungele mele ceasuri lîngă tine, dar nu știu ce fatalitate mă goni ca să viu tocmai la plecarea ta».

Peste cîteva zile buna dispoziție avea să-i revină însă, fiindcă tovarășii săi au început a fi mai zoriți față de cele ce aștepta Bălcescu de la dînșii. El a fost însărcinat cu redactarea proclamației revoluționare, iar în planul general pentru organizarea revoluției, ce urma să fie declanșată simultan la București, Ploiești și Islaz, i s-a atribuit regiunea Prahovei.

Un alt motiv de însuflețire i-a fost oferit apoi de către românii din Transilvania care, prin Simion Bărnuțiu și Avram Iancu, începuseră pregătirile pentru adunarea de la Blaj de la 3/15 mai, la care erau hotărîți să participe și transilvănenii din București. Căpetenia acestora era A.T. Laurian, tovarășul său de la «Magazinul istoric pentru Dacia».

La adunarea de la Blaj ar fi voit să participe și Bălcescu, dar, neprimind autorizația de călătorie și nevoind să lipsească prea mult timp din București, s-a văzut silit să se mărginească numai la redactarea unor «instrucțiuni», cerute de Laurian, pentru a fi comunicate revoluționarilor transilvăneni. În aceste instrucțiuni Bălcescu aflătuia pe revoluționarii de peste munți — așa cum va face și mai tîrziu prin intervenția sa personală — «să nu rupă cu ungurii» ci, luptînd pentru drepturile românilor, să-i facă «să înțeleagă că în unirea lor cu românii este salvarea amînduror naționalităților de către nemți și de către slavi».

PENTRU CAUZA CLĂCAȘILOR

La începutul lunii mai, în așteptarea mesajului lui Lamartine, s-a realizat apoi și înțelegerea dintre conducătorii «Frăției» și grupul lui Heliade — înțelegere realizată prin convorbiri directe între acesta și Ioan Ghica, Al.G. Golescu și Nicolae Bălcescu. Una din aceste convorbiri s-a ținut într-un boschet de liliac aflat pe malul lacului Colentina.

Cea mai tumultuoasă dintre discuțiile menționate a fost cea avută de Heliade cu Bălcescu, fiindcă ea nu s-a purtat numai în jurul programului politic al revoluției, ci, îndeosebi, asupra celui social și, în primul rînd, asupra problemei agrare, Bălcescu fiind, ca și în 1840, susținătorul fără rezerve al desființării șerbiei și împroprietăririi clăcașilor.

Deși Heliade la început a susținut că el *«nu poate să ia moșiile oamenilor»* — «oamenii» fiind boierii — totuși, în fața argumentelor și a înflăcărării lui Bălcescu, el a trebuit să cedeze și să accepte ca text fundamental al proclamației revoluționare textul alcătuit de Bălcescu, ce urma să fie citit, apoi, cu unele adaosuri și precizări, în fața mulțimii de la Islaz.

«Sub dictarea Bălcescului — după precizările lui Ghica — Heliade a scris cu mîna lui acea proclamație și a luat-o s-o tipărească în tipografia sa de la Obor».

După înțelegerea cu Heliade a urmat alegerea comitetului revoluționar în care, alături de membrii «Frăției», au intrat și aderenții lui Heliade.

Comitetul inițial, alcătuit din Bălcescu, Ghica și Arăpilă, a rămas însă neschimbat, el urmînd să se numească de acum înainte *comisia executivă* a revoluției.

În toiul convorbirilor dintre Heliade și conducătorii «Frăției» a sosit la București și mesajul lui Lamartine, adus personal de doctorul Louis Mandl, în urma căruia Ghica a fost nevoit să plece la Constantinopol pentru a intra în legături cu noul ambasador al Franței, generalul Aupick, și apoi, susținut de acesta, cu guvernul otoman, în fața căruia avea să se înfățișeze ca reprezentant al comitetului revoluționar și apoi al guvernului revoluției.

Îndată după plecarea lui Ghica, guvernul lui Bibescu a început însă o disperată goană după revoluționarii identificați cu intenția de a-i aresta.

La 5 iunie comitetul a hotărît declanșarea insurecției pe data de 9 iunie, fiecare din conducătorii ei urmînd să pornească în ziua următoare spre locul fixat.

Deși Prahova nu s-a putut mișca în conformitate cu planul stabilit, măsurile luate de guvern n-au putut împiedica adunarea populară de la Islaz din ziua de 9 iunie, cînd, cu ajutorul trupelor comandate de Tell și Pleșoianu, s-a declanșat insurecția și s-a citit proclamația concepută de Bălcescu.

La 11 iunie revoluția triumfă și în București. Bibescu, văzîndu-se silit să semneze constituția alcătuită pe baza proclamației de la Islaz și totodată să numească un guvern revoluționar.

În acest guvern lui Bălcescu i-a fost atribuită calitatea de secretar de stat însărcinat cu afacerile externe.

PRIMUL ACT DIPLOMATIC AL GUVERNULUI REVOLUȚIEI ROMÂNEȘTI

Informat de cele întîmplate, atît prin colegul său de minister, Nicolae Golescu, numit ministru al afacerilor interne, cît și prin Elena Filipescu, cu ajutorul căreia menținuse în mod permanent legătura cu Capitala, Bălcescu se reîntoarse imediat în București, pentru a-și exercita atribuțiile cu care fusese investit.

La 13 iunie el a adresat astfel o circulară tuturor consulatelor din București, anunțîndu-le constituirea guvernului revoluționar român, care-și asumase «dreptul de administrație internă independentă» a Principatului.

Circulara lui Bălcescu a fost primul act diplomatic al guvernului revoluției românești.

REVOLUȚIE ȘI CONTRAREVOLUȚIE

În noaptea de 13 spre 14 iunie Gheorghe Bibescu, înspăimîntat de amploarea mișcării și de consecințele ce ar putea avea asupra persoanei sale — prin intervenția Turciei și a Rusiei — semnarea constituției și numirea guvernului revoluționar, a abdicat în mod brusc, refugiindu-se la Brașov și apoi la Viena.

Fuga domnitorului a făcut necesară o restructurare a guvernului revoluționar. În noua formație guvernamentală, urmărindu-se nu prestigiul unui departament, ci întărirea autorității întregului cabinet, Bălcescu a trebuit să abandoneze Ministerul de Externe, pentru a primi calitatea de secretar al guvernului, împreună cu Al.G. Golescu, C.A. Rosetti și I.C. Brătianu, cei patru secretari fiind considerați cele mai dinamice elemente ale revoluției. Lor le incumba sarcina de a veghea asupra aplicării deciziilor guvernului și totodată de a păstra contactul cu administrația generală a țării.

Jurămîntul noului guvern a fost depus în ziua de 15 iunie pe Cîmpul Filaretului — acolo unde în 1843 se puseseră bazele «Frăției» — în fața a zeci de mii de cetățeni.

La 19 iunie se produse însă lovitura contrarevoluționară organizată de coloneii Ioan Odobescu și I. Solomon, instrumente ale reacțiunii, dar intervenția impetuoasă a Anei Ipătescu și a maselor populare, alarmate de C.A. Rosetti și I.C. Brătianu, a obligat pe cei doi colonei rebeli să dea înapoi.

Bălcescu n-a putut lua parte la anchetarea rebelilor, fiindcă în ziua următoare a primit misiunea de a pleca grabnic la Focșani pentru a întîmpina pe diplomatul turc Talaat Efendi, aflat la Iași, și pentru a verifica zvonul pătrunderii în Moldova a trupelor țariste.

Vasile NETEA

(Va urma)

«CIOCĂNAȘII» ÎN AJUTORUL REVOLUȚIEI

Unul din punctele în care trebuia să izbucnească revoluția în Țara Românească era Telega, localitate minieră și climaterică situată pe riulețul Doftana și veche exploatare de sare, în subteranele căreia își executau pedepsele cei condamnați la «ocnă». Muncitorii liberi care lucrau aici erau numiți «ciocănași».

În pregătirile pentru declanșarea revoluției, lui Bălcescu i s-a atribuit regiunea Prahovei și tot lui îi revenea sarcina de a-i ridica pe «ciocănași». Aceștia fuseseră cîștigați pentru mișcare de vechii tovarăși ai lui Bălcescu din anul 1840, Marin Serghiescu-Naționalul, G. Sotir și Constantin Telegescu, care executaseră o parte din pedeapsă la ocnele locale. Dealtfel, simpatie pentru mișcare nutrea însuși comandantul unității militare de aici, Alexandru Cristofi, aflat în strînse legături cu Christian Tell. «Ciocănașii», împreună cu oștenii care păzeau minele și pe «ocnașii» de acolo, urmau să «răstoarne» Ploieștiul, unde se stabiliseră legături secrete cu numeroși negustori și meseriași. Fratele lui Bălcescu, Costache, primise, în același timp, misiunea de a organiza «ciocănașii» de la Ocnele Mari.

În dimineața de 6 iunie, Bălcescu a pornit astfel în cea mai mare grabă spre Telega, unde urma să se întîlnească cu «ciocănașii» și oștenii lui Cristofi, cu care trebuia să intre apoi în Ploiești în ziua stabilită. Într-o țigară el ducea ascuns un mesaj al lui Tell către Cristofi, care cuprindea acest patriotic îndemn: **«Scoală-te dacă-ți iubești țara! Acum e vremea!»**

Plecarea lui Bălcescu spre Telega a fost însă repede aflată de guvern, care trimise în urmărirea lui pe colonelul Banov în fruntea unui detașament militar călare. Acest detașament a izbutit să împiedice concentrarea revoluționarilor de la Telega. Bălcescu însuși fiind silit să-și caute scăparea în pădurile din apropiere. Pentru orice eventualitate, gîndindu-se la posibilitatea unei descoperiri, el purta asupra sa și un act de legitimație cu numele de **Basil Olduck.**

Tabloul «Bălcescu în mijlocul ciocănașilor din Telega» de V. Ganea și Gh. Damian.

ACASĂ LA GHH

REPORTAJ DIN REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA

— În ce fabrici ați fost?
— La Gutehoffnungshütte.
— Aveți acolo prieteni vechi!

Dialogul, fragmentul de dialog reprodus, avea loc într-una din sălile de primire ale Bundestagului. La Bonn, după ce acordase grupului nostru de ziariști interviul pentru presa română, domnul Willy Brandt se interesa acum de programul documentar pregătit nouă cu puține zile înaintea vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în R.F. Germania. Numele întreprinderii al cărei oaspeți fusesem deja îi provocase această subliniere: «Aveți acolo prieteni vechi!»

*

Oberhausen. De la Düsseldorf, «masa de scris a Ruhrului», cale de un ceas sau poate nici atît. Cuvîntul decisiv îl au dungile la nesfîrșit desenate pe asfaltul străzii, reptilele pe roți prezente pînă la obsesie în viața orașelor. În Ruhr, mai ales în Ruhr, șoseaua se naște sub zgomotul de frîne. Zi și noapte, cohortele mecanice se îmbrîncesc disputîndu-și timpul. Într-o zonă unde așezările sînt separate pur convențional, pe talgerul megalitic de trei milioane de lucrători, furnizînd mai mult de două treimi din comerțul țării, autoturismul e o prezență ce-și impune violent atestarea. Atît cît îi permite să facă față vecinătatea copleșitoare a industriei. Cînd se apropie dunga verticală de instalații și utilaje întinse pe kilometri pătrați, nimic nu mai contează în estimarea dimensiunilor. La o singură oțelărie se fabrică 30 milioane tone pe an. O singură uzină chimică are 60 000 de salariați. Comparația implică termeni de excepție. Ca și în cazul localităților. Un oraș, Oberhausen, cu peste 260 000 de locuitori, n-are decît șansa unei prezențe obișnuite. La cîțiva pași, Dortmund (650 000), Essen (710 000), Duisburg (475 000) și, cum spuneam, Düsseldorf (705 000). Industria își dovedește încă o dată, forța personalizatoare. Tonusul economic face din Oberhausen un centru de certă vocație.

*

GHH. La un moment dat te și amuză

Hamburg. Impunătorul port de la estuarul Elbei, cel mai mare oraș din Republica Federală Germania.

onomatopeea, reluată mecanic aproape. GHH aduce în limita inițialelor dimensiunea unui întreg concern, cel mai mare exportator vest-german. O longevivă și scînteietoare prezență în bazinul Ruhr. Cu ea a început de fapt, acum 200 de ani, dezvoltarea industrială a regiunii. Ni s-a vorbit în cursul vizitei la întreprindere despre gabaritul acțiunilor desfășurate de GHH. N-aș vrea să încarc memoria cititorului cu aceste date, multe la număr dar inevitabil specioase. I-aș propune atenției o cifră: la 30 iunie 1972, circa 90 000 de salariați. Activitatea de producție principală, construcția de mașini și instalații complete pentru metalurgie, industrie chimică, transporturi.

*

«Aveți acolo prieteni vechi». Stăm de vorbă cu gazdele, specialiști desemnați de conducerea grupului industrial să ne ofere datele necesare unei, fie și sumare, prezentări. Relațiile economice cu România sînt ilustrate prin vechimea și prin consistența lor. O parte din utilajele pentru combinatul siderurgic gălățean sînt fabricate aici. Firma «MAN» colaborează cu uzina de autocamioane Brașov. Este încheiat un acord pentru fabricația angrenajelor. Chiar acum, la Oberhausen se află în pregătire grupul de lucrători români care vor lucra la asimilarea licenței pentru autocamioanele «ROMAN». Am vorbit despre relațiile cu România și n-a fost omis să se menționeze cealaltă față a lucrurilor. În ultimii zece ani volumul importurilor din România a depășit 50 la sută din export. Am fost interesați să știm cu ce ochi sînt privite produsele românești preluate de partenerii noștri. Ne gîndeam firește la calitatea acestora. Răspunsul, laconic, n-a întîrziat să apară. «Ceea ce s-a livrat în Republica Federală Germania este în ordine și corespunde pretențiilor pieței». Ceea ce, altfel spus, subliniază adaptarea producției în uzinele românești la standardul de calitate extrem de riguros al partenerului. Se discută, se iau spre rezolvare domenii și probleme noi, aspecte noi privind colaborarea firmelor românești cu grupul vest-german GHH. Avem la Gutehoffnungshütte prieteni vechi.

*

Deși primisem la intrare caschetele albe de protecție, aveam consemn că putem apela mai tîrziu la ele. Sala în care ne aflăm nu reprezintă anticamera vreunei hale industriale ori a unui laborator de cercetări. Este sala de expoziții pentru producția uzinei. O parte din exponatele tradiționale sînt scoase de pe dispozitivul obișnuit și trimise expoziției de la Frankfurt pe Main. Graficul din perete avertizează dispunerea halelor. Cele din dreapta sînt construite în secolul trecut. Următoarele, prin 1920. Ultimele hale au apărut în ultimele decenii. Machetele produselor sugerează o largă paletă de preocupări. Multe din utilaje sînt destinate lucrului în exploatările miniere. Cîteva instalații metalurgice, între care descoperim sugestia miniaturală a oțelăriei din Galați. Pe pereți pot fi urmărite planșele însoțitoare. Fotografiile de vase prilejuiesc noi amănunte: grupul GHH dispune de un șantier pe Rin și realizează construcții de docuri plutitoare la Marea Nordului. «Cele mai mari vapoare pentru Rin le facem noi». Nu lipsesc machete și chiar piesele de turbine. În atelierele GHH se prelucrează și se montează utilaje energetice dintr-un larg registru.

*

Vizităm, însoțiți de domnul Willy Wanders, secția compresoare. Ca și în cazul precedentei hale, de cazangerie, curățenie desăvîrșită. Ca și acolo, așezarea exactă a fiecărui punct de lucru pe traseul tehnologic. Unele din piesele care se lucrează în ateliere sînt destinate exportului în România. Cum ar fi cele pentru compresoare, aflate în lucru. Într-o hală obișnuit dimensionată, operațiile de prelucrare se distribuie în flux tehnologic. Pe cele două culoare laterale se realizează așchierea și montajul compresoarelor. Pe suprafața din mijloc sînt plasate depozitele de piese finite. Ce înseamnă «produs finit» în această secție? Dacă privești cu atenție nu prea voluminoasele bucăți de metal aduse spre asamblare, cu greu le deslușești destinația. Sînt necesare explicațiile de specialitate pentru a crea în imaginație funcționarea compresoarelor respective. Sistemul obișnuit, clasic, este abandonat în favoarea unui angrenaj special, în sistemul botezat de specialiști «șurub melcat». Ingenioasă combinație de piese simple ale căror avantaje se distribuie în robustețea instalației, în randamentul ei. Acolo unde se asigură strunjirea, ni se atrage din nou atenția: pentru viitor este stabilit să se aducă produse brut turnate din România.

*

Săptămîna viitoare președintele Nicolae Ceaușescu se va afla printre constructorii de mașini de la Gutehoffnungshütte. Ne este indicat și punctul de aterizare a elicopterului. Acolo, nu departe de locul unde staționează acum mașina de transportat un cazan de presiune. Are o sută treizeci de tone și au trebuit peste 250 de roți pentru a-l putea aduce la locul de montaj, pe Rin. În timpul vizitei, șeful statului român va putea cunoaște activitatea întreprinderii, întîlnindu-se cu muncitorii, cu specialiștii grupului. Ne-a interesat să cunoaștem opinia, sentimentele cu care gazdele așteaptă întîlnirea, programată, cum aminteam, dealtfel, la mijlocul săptămînii viitoare. Iată ce declara în acest sens domnul Jürgen Bweandt, director la GHH: «Bine-înțeles că ne simțim foarte onorați de vizita pe care domnul președinte Ceaușescu și-a propus s-o facă aici. În ultimii zece ani ne-am concentrat în mod deosebit asupra relațiilor cu România și apreciem vizita domnului președinte ca o dovadă că munca noastră în România și cu România e pe drumul cel bun. Sperăm ca vizita pe care o vom primi să constituie pasul următor pentru o și mai strînsă colaborare cu România. Ne bucurăm pentru această vizită».

Neagu UDROIU

Arhitectura germană, păstrîndu-și în timp liniile ei de forță, se contopește fericit și frumos cu peisajul natural.

Rinul legendar, siluetele omniprezente ale construcțiilor industriale — elemente deopotrivă caracteristice Ruhrului.

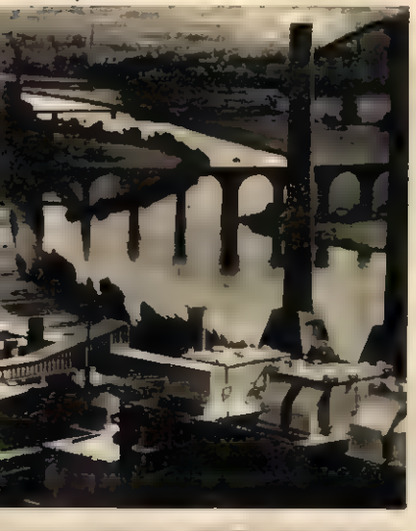

Animație pe Königsallee din Düsseldorf.

principii și năravuri

în loc de „mica publicitate“?

De-a lungul anilor am înfrînt, împreună, destule prejudecăți. Poate c-o înfringem, în sfîrșit, și pe aceasta...

«Sînt o femeie în vîrstă de 37 de ani, cu o bună parte din viață gata distrusă. Mi-am dorit dintotdeauna un cămin, un copil, nu s-a putut. Am fost căsătorită cu un om fără inimă, rău și foarte neprietenos. Ne-am despărțit acum trei ani. Acum am viața goală, sufletul gol, sînt singură. Mi-aș dori un cămin, am tot ce-mi trebuie, dar îmi lipsește un suflet cald lîngă mine, un copil căruia să-i port de grijă. Cunosc meninea unei femei, de aceea aș vrea să fac și eu ceva bun în viață. Prilej pe care nu-l am».

Asemenea epistole sosesc, cu sutele, semnate de femei sau de bărbați, pe birourile redacțiilor. Te întrebi: cum de ajunge omul să-și pună, astfel, sufletul pe masă, învingîndu-și reținerile firești? Probabil că,în disperare de cauză, treci peste orice: «Sînt profesoară de șapte ani și muncesc cu drag la școală, printre copii, dar cînd vin acasă... nu mai găsesc nici un rost vieții mele, mi se pare complet inutilă. Eu nu-mi doresc decît un suflet cinstit și bun, și cu alte «suflețele» alături (dac-ar avea chiar și copii). Nu cred să nu existe oameni cu adevărat serioși care să nu-și dorească un cămin liniștit, bazat pe înțelegere, cinste, încredere deplină... dar... de ce nu întîlnesc și eu un asemenea om?»

Față de asemenea s.o.s.-uri (repet, expediate de ambele sexe) nu poți ridica nici din umeri, nici da replica: «E absurd, cum de nu-și găsește acolo unde lucrează, trăiește, o soție sau un soț?» Situațiile sînt mai complexe decît pot să pară, firile nu-s — din fericire — identice, iar «nedescurcăreții» se trezesc cu un întreg destin blocat. De ce nu i-am ajuta noi, colectivitatea, să depășească acest prag inhibant? Recent s-a înființat, în Capitală, un centru care dă consultații femeilor doritoare să aibă copii, dar afla-te — pînă atunci — aparent, în imposibilitatea de a-i avea (rezultate excelente); tot aici se dau și sfaturi medicale cuplurilor tinere abia întemeiate ș.a.m.d. Desigur, pentru o minte (a se citi: mentalitate) vulgară, simplistă, sună ridicol ca alții să te învețe cum să ai copii, însă niciodată nu-i mai puțin vinovat de nerezolvarea unei situații acela care stă în... coada interpretărilor elementare, grosolane.

Pe timpuri, apărea la noi «Gazeta căsătoriilor» și, evident, fiind vorba de orînduirea capitalistă,«crezul» fițuicii era: «Prin căsătorie mii de persoane găsesc rapid și sigur protecții materiale, partide bogate, capitaluri pentru afaceri, posturi solide, asociați etc.». Și două exemple concrete de odinioară: «inginer, divorț în curs, caută asociată în vederea căsătoriei, cu capital 300 000-400 000 lei»; «Domn cult, 39 ani, situat, proprietar centru comercial, caut capital pentru construcții, prin căsătorie; admit orice naționalitate». Pe cînd corespondenții noștri cer ALTFEL de «capital» în vederea întemeierii mult doritului cămin: «un suflet cald», «cinste», «încredere deplină»... Cît de esențial s-a modificat conștiința oamenilor! Și dacă avem această convingere — și o avem! — de ce n-am avea, totodată, încrederea de a veni în întîmpinarea necazului lor fundamental: însingurarea. Dacă ni se mai pare, în continuare, că-i mai firesc să anunți la «Mica publicitate» pierderea legitimației de intrare în uzină sau faptul că vinzi cazan tuci ca nou etc., decît să anunți că un om este în primejdie de a-și... pierde șansa unei existențe depline, îrosind-o de unul singur, păi să găsim altă soluție care să aducă problema planingului familial la nivelul scontat, general, dar și visat de fiecare individ în parte.

Mihai STOIAN

viața modernă

cîinele de salon

E la modă, printre altele, cîinele de salon. Aproape în toată lumea. Cîinele, membru de familie. Egal în drepturi cu toți ceilalți membri de familie. Cîinele inteligent și cu suflet. Cu suflet de copil sau cu suflet de orice altă rudă de gradul întîi. Cîinele de rasă, cîinele cu sînge albastru, obținut prin încrucișările cele mai neașteptate, cîinele cu schelet strîmb și cu alte date strîmbe, aducînd din ce în ce mai puțin a cîine. Cîinele pentru care există magazine și supermagazine specializate,spitale și medici, de asemeni specializați, institute de înfrumusețare, specializate și ele cu masori, coafori, pedichiuriști, cu tot. Cîinele pentru care există sau vor exista școli, restaurante, localuri de distracție, cimitire, stațiuni balneoclimaterice, expoziții, hoteluri și mijloace de transport. Cîinele educat, cîinele sensibil și cu putere de înțelegere, cîinele duios, cîinele îndrăgostit, cîinele gelos, cîinele plictisit, cîinele fără poftă de mîncare, cîinele cu indigestie, cu cefalee, cu gastrită, cîinele îmbătat, abstinent și cu probleme existențiale, cîinele trăit în mediu climatizat, cîinele înnobilat care nu a fost niciodată nins ori plouat, cîinele care n-a cunoscut lanțul, hoinăreala și foamea, cîinele cu spațiu locativ, cîinele care rîde cînd stăpînul său rîde, care se teme cînd stăpînul său se teme, care împrumută boala și ticurile stăpînului său, cîinele care se uită la cîinele de curte ca la un barbar, cîinele acesta a început, nu se știe de ce, să înnebunească Se plîng familiile îndurerate, observă medicii specializați și alarmați. Vra să zică, trăiește minunat și se nevrozează. A intrat în paradisul cîinilor și face criză. A depășit destinul lui de cîine, iar acum se destramă, se frînge. A ieșit din natură, din natura lui și din natura cea mare, le-a întors spatele, s-a îndepărtat de ele și tocmai cînd a reușit ei o performanță ca asta, iată se opune ceva, o nevroză, o fragilitate. Acum nu mai luptă, nu mai aleargă după hrană, nu mai adulmecă, nu mai latră, nu mai are nevoie să păzească, e păzit, e îngrijit, urcat pe scara evoluției de la nivel canin la nivel uman, și nu la nivel uman natural, ci la nivel uman cultural, și-n pofida atîtor binefaceri, potaia sau dulăul suferă.Își pierde normalitatea lui de cîine, se zdruncină urmele lăsate în ei de strămoșii care păzeau turmele, casele și curțile, iar cutremurul se simte pînă-n celule, pînă-n neuroni, în gene și cromozomi. Ce natură deplorabilă are neamul canin! Omul îi oferă o ambianță perfectă, îl scoate și de 3—4 ori pe zi la plimbare ca să facă mișcare și să se abandoneze imperativelor fiziologiei, iar el începe să aspire spre deliciile nebuniei, ca cei mai ciudați dintre oameni. Părerea mea e că neamul cîinilor nu merită toate cele cîte au făcut oamenii pentru ei. Oamenii în căutare de afecțiune, duioșie și credință. Îi treci de pe prispă sau din cotețe în dormitoare și faci din niște jegoși, bibelouri vii și dezodorizate, iar drept mulțumire fostele javre se scrîntesc. Trebuie încercate alte specii. Să iubim altele, să le smulgem pe ele definitiv naturii, să le întrerupem toate legăturile cu natura, să le întoarcem împotriva naturii Vom găsi cel puțin cîteva sau una care să ne fie pe deplin recunoscătoare Care oare dintre specii e cea mai potrivită să ia locul cîinelui de salon? Greu de propus. Dar dacă și celelalte vor înnebuni rînd pe rînd, refuzînd să fie smulse și întoarse împotriva naturii, ne mai rămîne totuși o speranță: știu eu o specie care vrea să uite de natura ei și de natura cea mare. Dar, deocamdată, n-am să-i divulg numele. Aștept rezultatele celorlalte încercări.

Romulus BALABAN

cronica pretențiilor

elegie pentru taurul albastru

Eu n-am crezut în «tristețea din privirile animalelor de după gratii». Mi se părea un motiv literar răsuflat și-mi spuneam că în loc să compătimim leul din cușcă și să ne înduioșăm de crocodilul din micul bazin împrejmuit cu sîrmă, mai bine ne-am interesa de soarta ingrijitorilor lor și a acrobatului care-și riscă zilnic viața executînd — și nu la figurat — «salto mortale». Ni-am înțeles niciodată prea bine rațiunea existenței «colțurilor zoologice» din diverse parcuri publice. Probabil că s-a mizat pe atracția care o exercită asupra noastră priveliștea unor animale exotice, prilej de lecție de zoologie oferită pe viu copiilor. Dacă aceste animale ar fi bine întreținute, dacă țarcurile și cuștile lor ar fi amplasate în așa fel încît să nu respirăm miros de fiară ci aer, aer curat și înmiresmat, aș mai înțelege existența unor asemenea «atracții» publice. Dar îmi aduc aminte de duhoarea insuportabilă ce-o răspîndeau pînă acum cîțiva ani peste o bună parte a Cișmigiului pelicanii, rațele și cele două-trei vulpi din «colțul zoologic» cu pricina. Din fericire, s-a renunțat la ambiția de a face din cel mai central parc al orașului un fel de loc universal de distracții. Iată însă că în parcul Argeș din Pitești am retrăit coșmarul «colțurilor zoologice». În cîteva țarcuri și cuști murdare, zăceau, apatici, taurul albastru african, capra pitică de Camerun, lama tibetană, risul și ursul carpatin. Nimic din agilitatea unora și ferocitatea și agresivitatea celorlalți. Niște nenorocite de animale, privind tîmp la rarii vizitatori. Și mi-am spus că am fost nedrept, și că în privirile lor poți citi, dacă nu tristețe, o indiferență pe cît de mare, pe atît de întristătoare, în orice caz. Amănunt absolut insuportabil: zeci de șobolani se cățărau pe cuști și pătrundeau în hîrdaiele cu mîncare ale «animalelor sălbatice» care nu le dădeau nici o atenție, semn al unei conviețuiri de lungă durată.

Evident, decît un asemenea «colț zoologic», mai bine lipsă. Să lăsăm circului și menajeriilor grija animalelor sălbatice, dacă altfel nu se poate,și grădinilor zoologice care-și merită acest nume. Dar ca în fiecare parc mai răsărit să ambiționăm a amplasa cîteva cuști în care să înghesuim o vulpe, un urs și doi-trei lupi jigăriți și apatici, mi se pare deopotrivă de ridicol și jalnic. Mai bine am duce cuștile în pădure și le-am lăsa deschise, iar în locul lor, în parcuri, să sădim iarbă și flori.

Și cînd puștiul vrea cu tot dinadinsul să vadă un leu, să-l ducem la «Timpuri noi» ori la «Doina» la matineu. Pentru sufletul și iluziile sale, să-l preferăm pe Micky Mouse taurului albastru african, chiar dacă pe acesta din urmă îl putem contempla «viu și natural» la Pitești, de pildă...

Mihai HETCO

restaurări la tîrgoviște

casa doamnei bălașa

După ce zidurile fostului Palat domnesc de la Tîrgoviște au fost consolidate pentru încă cel puțin o jumătate de mileniu, după ce a fost restaurată biserica domnească cu admirabilele ei fresce reprezentînd chipurile voievozilor Țării Românești, după ce a fost refăcut faimosul turn al Chindiei, iată că se pune pe picioare, acum, un nou vestigiu al trecutului: Curtea mică domnească, mai puțin cunoscută celor ce vizitează fosta reședință de șcaun. Mica Curte este alcătuită dintr-o biserică — biserica Sf. Vineri — datînd din secolul al XVI-lea, deosebit de interesantă prin arhitectura și prin ornamentațiile ei cu piese de ceramică colorată și smălțuită, precum și dintr-un corp de clădiri vechi. Printre clădiri se află — și aceasta constituie obiectul rîndurilor de față — o casă cu un singur cat, care, după cum ne împărtășește arhitect Rodica Mănciulescu, de la Direcția monumentelor istorice, autoarea proiectului de restaurări de la Tîrgoviște,constituie o piesă rară în ceea ce privește arhitectura laică în regiune. Clădirea, construită în cel mai curat stil românesc, a fost ridicată în secolul al XVII-lea de către Doamna Bălașa, soția lui Constantin Șerban Voievod (1654-1658), pentru a servi ca «loc de adăpost pentru bolnavi» și ca lăcaș de școală — una dintre cele mai vechi școli domnești din Tîrgoviște. Un document descoperit de cunoscutul arheolog Gh. Cantacuzino, care a efectuat cercetări cu prilejul lucrărilor de restaurare, amintește de unele reparații făcute aici în anul 1800 de către «un meșter zidar pe nume Paraschiv, care a primit în schimb o sută de taleri și... două vedre de rachiu de prune».

Lucrările de restaurare vor fi încheiate în acest an. Se preconizează, după cîte aflăm, amenajarea la casa Doamnei Bălașa a unui muzeu menit să prezinte vestigii din istoria bogată a Tîrgoviștei.

F. URSEANU

Așa arată acum, în timpul lucrărilor de restaurare, casa Doamnei Bălașa.

tipuri și tertipuri

homo duplex

A existat întîi *homo sapiens*, s-a ivit, ulterior, *homo faber*, iată că a apărut, în sfîrșit, și *homo duplex*, ultima și cea mai fabuloasă înfățișare a speciei. Victoria biologiei, homo duplex își depășește modelele anterioare printr-o serie infinită de calități: complexitate, ductilitate, abilitate, subtilitate și printr-un singur defect, convertit în virtute, instabilitatea psihologică și de intelect. Ființă nedecisă și duplicitară, noul tip uman se caracterizează printr-o incapacitate funciară de fixare la idee și convingere, printr-un dispreț suveran pentru consecvență. Fruct al candorii și al inocenței, homo duplex spune azi una și mîine alta, pendulînd între contrarii, cu o stare de spirit îngerească. Pe vremurile prejudecăților morale, vetuste și detestabile, o asemenea ușurință se numea nerușinare. Fiind vorba de o alcătuire fiziologică inedită, ființă fără artere, fără vine, fără sînge și fără hemoglobină, homo duplex nu roșește niciodată, fenomenul pudorii fiindu-i cu desăvîrșire necunoscut. Om fără temperatură — ca batracienele — nu e vizitat de emoție, n-are vise, obsesii sau căințe, nu e persecutat de amintiri responsabile, liber și într-o stare de independență permanentă față de întregul univers. Indiferent la orice opinie, gata să le adopte pe toate, sau să le respingă cu aceeași înverșunare, îi este perfect egal ce crede umanitatea despre el, orice judecată morală fiindu-i tot atît de străină ca ideea de culoare, orbului din naștere. Sinteză superioară a celor trei regnuri clasice, dar mai aproape de minerale, homo duplex are o singură obsesie: ce crede șeful său ierarhic despre el, cum poate să-l cucerească mai sigur, spre consolidarea situației sale din schemă. Întru atingerea acestui scop suprem pune în funcțiune mijloace de fantezie inepuizabile: minte, lingușește, flatează, denunță, corupe și calcă peste cadavre, dezinvolt și cu ingenuitate. Energic, prezent, concret, aplicat, atent, laborios, homo duplex muncește. Simpatic, vital, robust, veșnic bine dispus — deși necontenit într-o stare de veghe și pîndă — homo duplex e o ființă utilă, de care șefii săi se despart tîrziu și cu dificultate. Tenace, blindat, construit dintr-un amestec de tuci și plastic, suportă loviturile destinului într-o liniște stoică, fiindcă știe că renaște din cenușa lui, ca o nouă pasăre fenix. Scos, mutat, deplasat dintr-un loc apare într-altul, mai tînăr și mai neînvins decît în formulele lui precedente, chinuit de o singură idee: să plătească polițe, să sancționeze, din umbră, fără cruțare, pe toți cei ce l-au disprețuit în epocile sale de cădere. Viclean, șingeros, cu o unică memorie: a răzbunării, homo duplex — simpaticul, agreabilul, cuceritorul homo duplex — e mai degrabă un vampir.

Sînt încredințat că peste milenii, cînd va fi dezgropat, arheologii viitorului vor descoperi în sicriul lui un schelet de aluminiu, încheiat cu șuruburi și scoabe, dovadă peremptorie că *omul-robot* a fost descoperit și pus în funcțiune de multă vreme, fără ca oamenii adevărați și săraci cu duhul s-o fi bănuit vreodată.

Aurel BARANGA

cronica pilei

camera de deliberare

Un filozof (de la Institutul de filozofie) ne-ar putea explica foarte bine relația dintre conștiință, conștinciozitate și corectitudine. Un om politic (un primar, spre exemplu), ne-ar putea vorbi despre manifestările concrete ale cinstei și devotamentului. La rîndul nostru, putem spune că pretindem foarte mult de la anumiți activiști de stat, cum ar fi judecătorii, care prin misiunea lor trebuie să fie un exemplu de conștiință-conștinciozitate-corectitudine.

De pildă,la problemele judecătorului L.G. Chibzuit, experimentat, corect, scrupulos, răbdător cu oamenii, profund cunoscător al legii, subtil interpret al ei, L.G., fost președinte de judecătorie, acum judecător la o instanță de recurs, poate fi contat, fără nici o exagerare, în fondul de aur al cadrelor justiției.

Judecătorul L.G., magistrat la o instanță de recurs, locuiește pe str. Polonă. Om de patruzeci și... de ani, stă într-o singură cameră cu mama și cu soția lui. 16 mp. L.G., purtător al unei robe imaculate, beneficiază la tribunal de o sală de judecată și de o cameră de deliberare, iar în strada Polonă de o bibliotecă, o masă și un pat pentru trei persoane. El lucrează, soția lui lucrează, mama e pensionară IOVR, nu trăiesc în mizerie, cu timpul își vor cumpăra chiar un apartament, dar, *deocamdată*, chestiune obiectivă, de înțeles, ei se află într-o criză temporară de spațiu. Cu cît s-ar rezolva mai repede, cu atît s-ar răsplăti înduioșătoarea lui nepricepere față de problemele strict personale,specifică oamenilor foarte corecți.

Norocul familiei G. a fost *(a fost)* acela că familia vecină D. urma să se mute. Unde locuiește judecătorul mai există două camere: cea eliberată și o alta ocupată de bătrîna P.O., pensionară care locuiește singură pe 20 metri pătrați. L.G. a făcut cerere pentru camera eliberabilă, iar cu 3 luni înainte de eveniment a mers în audiență la Consiliul popular al sectorului 1. I s-a spus: bravo, aveți dreptate, mai lăsați o peciță, o vom discuta în ziua de... În «ziua de...» petiționarul s-a dus să afle rezultatul, dar i s-a spus că, hă-hă-hă, s-a aprobat demult o altă cerere. A altcuiva. A bătrînei P., pentru nepoata ei, studentă, fată care trăiește cu părinții, la altă adresă, dar care...

Răbdător, judecătorul-petiționar L.G. a pus mîna pe condei, pe lege, pe jurisprudență și a început să înșire cu încredere memorii, argumente, texte de lege (deformare profesională): decizia 1171, decizia 863, decizia 960, 972, 304, 1282 ș.a.m.d. I s-a răspuns laconic la 7 februarie: «Spațiul în cauză nu a devenit încă disponibil». Spațiul în cauză a devenit disponibil în luna aprilie 1973. Atunci familia judecătorului a primit un al doilea răspuns laconic: spațiul în cauză a și fost repartizat. Cui? Tovarășei...

Judecătorul a rămas în camera lui aglomerată și scormonește prin texte și prin jurisprudența știute de ei, căutînd să-și explice de ce nu i s-a recunoscut dreptul. Dar în legi și în jurisprudență nu scrie că fiul bunicei nepoatei mutate, care la rîndul lui cîștigă prin mutare o cameră, este un cunoscut filozof, cu sarcini obștești în sectorul în care se află imobilul, cu alte sarcini la primăria de care depinde... cu care se știe... pe lîngă care se află...

Sergiu ANDON

P.S. «Pila» e un fenomen rar. Nu merită să-i acordăm decît 80 de rînduri pe săptămînă!

opinia unui alegător

d-ale turismului

A venit vara, nu mai e nici o îndoială, și chiar dacă bate vîntul, și chiar dacă plouă, chiar dacă vara e capricioasă, adică, tot vară se numește și natul începe să suspine în așteptarea zilei cînd începe concediul... Fiindcă orice s-ar spune, concediul tot vara ni-l luăm, cei mai mulți evident, și tot vara, dacă nu ne luăm concediu visăm să călătorim niței și uneori chiar călătorim, pentru că o delegație, vara, la Baia Mare sună altfel decît iarna și seamănă a vacanță.

Dar să zicem că sîntem în concediu și că avem și norocul să călătorim, să vedem țara, să ne bucurăm de frumusețile ei, de frumusețile specifice fiecărei regiuni, firește, că doar nu te duci în Moldova ca să întîlnești spiritul oltenesc. Ei bine, simplu turist, ce ți se oferă? Ce ți se oferă specific, firește? Pornești să spunem de la București, ții șoseaua asfaltată națională și după ce treci Milcovul te crezi în Moldova și chiar și ești și începi să apară hanurile, mai toate chemate **Bolta rece**, sau, cît ține drumul de la Buzău la Focșani, **«Dunărea»**. Intri, așadar, la un han moldovenesc și ceri:

— Aveți o mîncare specifică, de-a casei, de-a locului, cum s-ar zice?

— Avem, zice moldoveanul, cum să nu, avem cîrnăciori oltenești.

Și observi cu umor, o adevărată colonizare a hanurilor moldovenești cu cîrnăciori oltenești. Firește că oltenii, fiind îngîmfați,îți vor servi la hanurile lor, care mai toate se cheamă **Hanul haiducilor**, cîrnăcion oltenești.

Mai e o specialitate specifică și în Moldova, și în Ardeal și, bineînțeles în Oltenia: **pui la ceaun.**

Vrei să cumperi la Tg. Jiu un album Brâncuși, ești sigur că nu-l vei găsi. În schimb și se poate oferi în grădina restaurant un program susținut de **Doina Gorjului**, pentru că la Sibiu e **Doina Sibiului**, la Argeș **Doina Argeșului**, la Timișoara **Doina Banatului**, la Vîlcea **Doina Oltului**, la București, care e independent, **Doina**, și trebuie să mai fie niște **Doine**.

Știu că există în Ministerul Turismului o direcție de propagandă, nu știu însă dacă această Direcție de propagandă se ocupă și de soarta concretă a propagandei chiar și prin cîrnăciorii oltenești, deși eu cred că ar trebui să se ocupe și să vadă pînă și etichetele care se pun pe mărfurile aflate sub firma O.N.T.-ului. Știu că pînă și C.F.R.-ul începuse să vîndă, la un moment dat, prin vagoanele de dormit și restaurant, **Brelocuri C.F.R.** și **Butoni de manșetă C.F.R.** Nu cred că e necesară o centralizare excesivă a vînzării butonilor de manșetă dar, oricum, cred că dacă avem un Ministerul Turismului el poate dirija cîrnăciorii oltenești spre județele Dolj, Olt, Gorj, Mehedinți și Vîlcea, ținîndu-se evident seama și aici de specificitățile existente, iar vinurile de Drăgășani la locul lor, pentru ca la **Trei iazuri**, lîngă Iași, să poți bea totuși un Cotnari și nu obligatorlu Fetească de Ștefănești—Argeș. O gospodărire cu oarecare rost și cu oarecare fantezie—nu chiar atît de mare—mi se pare în puterile instituțiilor noastre centrale de specialitate și chiar a responsabilului pe care mai niciodată nu-l găsești, vara, prin hanurile peste care e pus să chiverniséască, dacă nu să se chiverniséască.

Am văzut la Bacău un han excepțional plasat și dotat, și îmbrăcat, și lustruit, dar în care nu găseai să dai cu tunul un vin moldovenesc, iar cîrnăciorii oltenești deveniseră emblema localului.

Dinu SĂRARU

cronica satirică

costisitoarea meserie de femeie nefericită

Sînt unele ființe, cu precădere femei,care și-au făcut din suferință nu numai o plăcere, ci o adevărată meserie. Suferința e foarte pretențioasă, mofturoasă, costă incomparabil mai mult decît buna dispoziție. O privire care nu mai așteaptă nimic de la viață impune o întreagă cosmetică. Neîncrederea în om se obține cu cremuri foarte scumpe, unele din import, altele chiar de la Paris. Tristețea costă o avere.

— Am primit o cremă care mă face atît de melancolică. Am dat puțin seara înainte de culcare, dar cîtă tristețe răspîndeam în jurul meu a doua zi.

Sigur, dacă crema e un cadou, mai merge, dar să devii melancolică pe banii tăi, e greu de înțeles. Și să-ți pregătești de cu seară melancolia de a doua zi...

Dar suferința nu înseamnă numai cosmetică. Suferința, în afară de un ten frumos, cere și idei... Așa că odată cu cremele, nefericitele își fac rost și de paradoxuri.

Paradoxurile au aceeași soartă ca și pomezile, unele se primesc cadou, altele se produc din rezervele interne de cultură.

— Nici un bărbat nu e capabil de iubire. Dacă sînt două-trei excepții într-un secol.

Nefericitele se aruncă cu plăcere în absolut de cîte ori n-au altceva mai bun de făcut. Numai ghicitul în cafea mai echivalează în plăcere cu setea de absolut. Scepticismul lor e atroce și total.

— În orașul Buzău nu există sinceritate. Sau:

— Bărbații din Timișoara nu sînt constanți.

Să zicem că bărbații nu sînt constanți, dar de ce tocmai cei de la Timișoara să fi realizat perfecțiunea? Dar cei din Alba-Iulia? Dar cei din Sînnicolau Mare?

Chiar și viitorul e supus unor dureri implacabile:

— Eu n-am să mă îndrăgostesc fiindcă în secolul XX tehnica a trecut pe primul plan în detrimentul sentimentelor frumoase.

Nefericitele se cunosc între ele. Se ajută, merg împreună la cinema, unde ironizează totul, de la oranjada bufetului pînă la actorul principal. Se stimează și își ghicesc reciproc în cafea. Fac schimb de confesiuni și plăcinte de casă...

Și de atîta tristețe, vai, vai ce s-au mai îngrășat, nefericitele.

Teodor MAZILU

În drum spre bunica, dar cu gîndul la mama.

Fotografie de Elena GHERA

EXCLUSIVITATE «FLACĂRA»

SOPHIA LOREN

Pentru italieni, ea nu este nici Sophia Loren, nici Sophia, ci La Loren. Particula dinaintea numelui este, dacă vreți, simbolul relațiilor dintre actriță și public. Cu acest la în față înseamnă că ți-ai asigurat nu numai atașamentul lui pe viață dar și o anumită tandrețe, familiară și respectuoasă în același timp. Dezmierdările, mărunțișurile verbale, tip «Lollo» (de la Lollobrigida) nu trezesc încredere. Istoria vedetismului italian cunoaște o singură altă LA: La Magnani, vijelioasa Anna Magnani, «popolana», femeia din popor, am spune noi. Nu degeaba Sophia Loren a vrut să calce pe urmele Annei Magnani. Frumusețea, strania ei frumusețe, ea singură ar fi tras-o către o altă condiție de vedetă, mai supusă lui «astăzi ești, mîine nu ești». Talentul și voința, aprige ei voințe de napolitancă, au făcut din ea ceea ce este astăzi, ceea ce continuă să fie de aproape 20 de ani: o actriță din familia acelora prin care triumfă însăși demnitatea neamului histrionesc.

Nu s-ar putea zice că nu o cunosc pe Sophia Loren, vreau să spun că i-am văzut toate filmele, și nu o dată. Cu toate astea, acum, într-unul din saloanele vilei sale de la Marino, mi se pare că este și nu este cea de pe ecran. Vi-o puteți imagina mai frumoasă? Încerc să găsesc o formă delicată pentru a-mi învălui uşoara uimire. Dau vina pe aparatul de filmat. Mă trezesc, din partea ei, cu un elogiu adus maturității:

— Probabil că ați rămas cu imaginea mea foarte tînără. Un chip prea fraged nu spune nimic. O suprafață lină. Odată cu maturitatea începe să-și spună cuvîntul caracterul iți modelează alt fel fața.

N-aș vrea să ajungem la binefacerile vîrstelor coapte sau foarte coapte.

— De ce? Nu trebuie să îmbătrînim la întîmplare. E bine să știm asta din vreme. Felul cum **ne** îmbătrînim este o chestiune de voință. Nu sînt pentru prelungirea artificială a tinereții, ci pentru o înaintare frumoasă în vîrstă. Uitați-vă la Michèle Morgan.

— Spre deosebire de Simone Signoret. Dar dacă tot am intrat de-a binelea în capitolul anilor, atunci să forăm mai departe. Spuneți-mi, condiția aceasta de mare vedetă, începută de timpuriu, menținută fără suișuri și coborîșuri de-a lungul unui timp în care s-au făcut și desfăcut destule mituri, atacă într-un fel ființa umană, personalitatea? Și în ce fel?

Cînd pornești la drum cu gîndul că ești plămădit din alt aluat decît ceilalți, cînd consideri că ți se cuvine totul și nu știi să te mulțumești cu ceea ce ai, cînd faci din întreaga ta viață un spectacol, cred că se petrece ceva monstruos. Trebuie să fie ca o uitare de sine, foarte tristă. Este groaznic să te uiți pe tine, de unde ai plecat, unde vei ajunge.

— Dumneavoastră cum faceți să nu uitați?

— Am luptat pentru o existență echilibrată. Meseria de o parte, cu destinul ei, să-i spunem special, viața mea personală de altă parte, clădită după toate legile unui trai de familie. Există profesiuni în care misiunea are noblețe. Pentru actorii de cinema lucrurile se pun altfel. Este o meserie care se cere iubită fără a te lăsa devorat de ea. Dacă vrei să rămîi tu însuți. Eu am vrut. Știți că multe actrițe se laudă cu nepriceperea lor de a executa cele mai normale gesturi domestice. Vor să fie altfel decît restul lumii. S-au purtat cîndva prințesele ecranului, leneșe și dezordonate, incapabile să-și taie singure o felie de pîine, după care alergă o armată de slujitori să le strîngă lucrurile. Eu nu mă feresc să spun că am un simț al ordinii exagerat. Sînt pedantă. Călătoresc foarte mult, dacă nu aș fi astfel, înseamnă că aș pierde totul. De ani de zile port după mine tot felul de lucruşoare; cum ajung într-un hotel îmi aranjez colțul meu, altfel m-aș simți singură. Îmi pare rău că nu pot să transmit acest simț al ordinii tuturor persoanelor din jur. Nu reușesc. Poate pentru ele înseamnă un efort. Pentru mine — nu. Îmi place. După cum îmi place să repar tot felul de drăcii, în casă. Sînt foarte talentată, mai ales pentru punerea la punct a obiectelor electrice.

— Știți să reparați o priză?

Cum să nu! Ce mare lucru e?

«mă întorc la țară
să caut semnele
pe care le-am scrijelit
pe arbori
cînd eram copil»

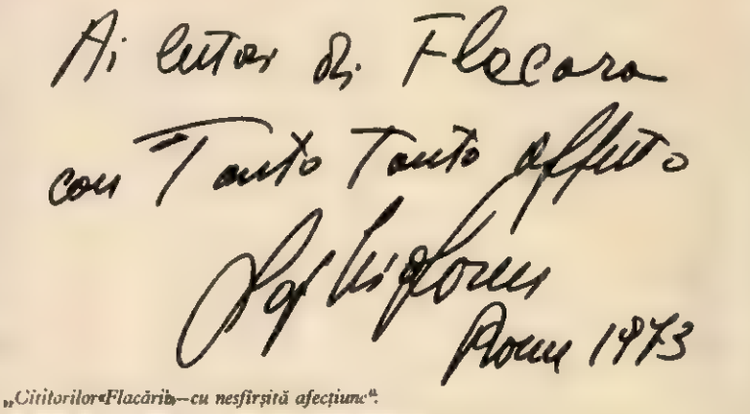

„Cititorilor «Flacăra» — cu nesfîrșită afecțiune".

— De fapt ce nu știți să faceți?

— Ceea ce nu iubesc. Mă cutremură gîndul că există unii care și-au ales meseria de actor fără să o iubească, doar de dragul gloriei, sau al cîștigului. Cameristă sau funcționară la bancă — munca trebuie împlinită cu suflet.

— Deși ați evitat, pe cît a fost posibil, capcanele personajului-idol, ați trăit totuși într-o epocă de plină efervescență a miturilor. Astăzi lumea a devenit mai înțeleaptă sau a obosit să-și tot cheltuiască rezervele sufletești oftînd după cutare sau cutare monstru sacru. Mai mult decît atît, se pare că nici nu mai vede în actori, în cîntăreți, proiecția unor idealuri neîmplinite, modelul rîvnit. Cum vă explicați acest fenomen?

— Nevoia de modele este explicabilă într-o societate unde se cultivă mitul succesului. Lumea s-a plictisit însă de fanatismul cu care a fost întreținut fenomenul numit divism. Gîndiți-vă că ani și ani de zile s-au vînturat aceleași și aceleași minciuni și iluzii, bîrfe. Caraghioslîcul era prea evident. În vremea din urmă există și tentația unor alt fel de modele: oamenii de știință, astronauții, sportivii. Desigur, criza idolatriei este un fapt pozitiv, dar nu cred că asta înseamnă maturizarea publicului, ci doar oboseala lui. De spre maturizare vom putea vorbi în ziua cînd vor descoperi toate valorile reale existente în raporturile sociale. Oricum, să știți că presa italiană tot nu s-a astîmpărat în ceea ce privește politica, să-i spunem, a cancanului. Tot se mai inventează prostii pe seama noastră. Ce vreți, există atîtea ziare și reviste ilustrate, trebuie și ele umplute cu ceva. Pe mine au început să mă mai lase în pace. Și apoi, viața mea nu prezintă nimic spectaculos. În afară de asta, am învățat o lecție foarte practică: este inutil să te lupți cu un papparazzo (fotoreporter de scandal), pînă la urmă tot el face ce vrea. Aici, în fața casei mele, este un tur; uneori mai vine cîte un fotograf, se cocoață și-l pîndește pe Cipi (băiatul cel mare) în grădină. Ce poate să facă un copil de patru ani? Se joacă, mai cade pe jos, ca toți puștii.

— Oricum, dacă v-au mai lăsat în pace, înseamnă că acum aveți libertatea de a vă plimba pe orice stradă, în Roma, de a face, știu eu, cumpărături pe Via Frattina. Mi-aduc aminte că odată vă exprimați tristețea de a nu putea ieși, într-o seară, să mîncați o pizza.

— Cînd doream toate astea, nu era posibil. Astăzi nu mai am nici chef, nici timp.

S-ar putea să mă înșel, dar ceva-ceva îmi spune că în acest moment al vieții dumneavoastră, casa, familia, joacă un rol mai greu decît filmul. Am dreptate?

Pur și simplu mă aflu într-o perioadă foarte senină, în care pot să pornesc orice acțiune cu un calm desăvîrșit. Nu uitați că sînt mama unui al doilea băiețel. Pentru o femeie care și-a dorit mulți copii, venirea pe lume a lui Edoardo a fost un dar ceresc.

— Totuși cînd vă veți reîntoarce pe platouri?

— Peste două luni încep filmările cu De Sica. Tot o comedie de moravuri, dar de data aceasta fără Mastroianni, «bărbatul meu» din atîtea filme. Trebuia între timp să fac un film TV în Argentina, unde am fost numită «mama anului»; am răspuns invitației, dar se pare că s-au răzgîndit. Cine știe, poate mi-au retras titlul, poate au găsit o mamă mai grozavă.

— Ultimul dumneavoastră rol a fost Dulcineea, în ecranizarea lui Arthur Hiller după **Don Quijote**: cum v-ați simțit ca Dulcinee, cum vi se pare filmul **Omul din La Mancha**?

— Eh, este bun, dar această modă a ecranizărilor devine exasperantă. Nimic nu mai scapă de atingerea cinematografului. Eu una cred totuși că există opere care nu trebuie smulse din matca lor. Uite, acum Zeffirelli vrea să adapteze «Divina comedie» pentru ecran!

— Cunosc literați care vă vor trimite o floare pentru această afirmație. Revenind la film: Curajos acest Hiller! După ce a făcut **Love Story** a trecut la **Don Quijote**! Ce tip de cineast este?

— Un profesionist care știe ce vrea. Și pe mine m-a izbit dezinvoltura acestei treceri. Uneori, în timpul filmărilor, nu-mi venea să cred că el este autorul marelui succes lacrimogen numit **Love Story**. Fiindcă tot a venit vorba, pot să vă fac o mărturisire: n-am plîns deloc. Nici măcar la moartea fetei. Și nu s-ar putea spune că nu sînt o sentimentală.

— Cît de sentimentală? Vă rog, povestiți-mi o împrejurare a vieții dumneavoastră din care să-mi pot face o idee.

— Uite, ori de cîte ori mă întorc în satul unde am copilărit, la Pozzuoli, caut arborii pe care am scrijelit eu niște semne, cînd eram mică. E o mare bucurie să le știu mereu acolo. V-am spus că nu vreau să uit de unde am plecat. Dealtfel, am un instinct al lucrurilor care nu trebuie uitate. Există amănunte, întîmplări, oameni, case, flori, străzi pe care încă din momentul primei cunoștințe știu că nu le voi uita niciodată. Asta mă face să le prețuiesc și mai mult.

— M-am luat cu sentimentalismul și am scăpat o întrebare la care nu renunț pentru nimic în lume. Pentru asta trebuie să ne întoarcem la Don Quijote, mai precis la Peter O'Toole, care v-a fost partener. Așa, de departe, cum îl cunosc eu, mi se pare genial. Unii spun că pe platou este de-a dreptul nebun. Așa e?

— Și eu am fost pusă în gardă în ceea ce-l privește pe Peter. «Fii atentă, este nebun». Nu sînt una care să mă sperii, mai ales că am experiența unui partener foarte dificil — Marlon Brando. Ce credeți? Peter este un tovarăș de joc absolut minunat, trebuie să te obișnuiești însă cu privirea lui cam stranie. Dar, mamma mia, ce fantezie are! Imposibil să ții pasul cu ea. Dacă pentru fiecare rol de pe lumea asta se găsesc cel puțin 5—6 actori potriviți, pentru Don Quijote nu există decît unul singur: Peter O'Toole.

În zilele astea am stat foarte mult pe platourile lui Fellini.

— N-a terminat filmul? Fellini face atîta vîlvă în jurul fiecărui film pe care îl începe sau care îi trece prin cap, încît ai senzația că lucrează cel puțin de un an. Cînd colo, la el numai pregătirile durează un an.

— Mi-am adus aminte că, mai demult, a avut de gînd să facă un film cu dumneavoastră, pe urmă a renunțat. A revenit vreodată asupra ideii?

— M-a anunțat de două-ori, o dată chiar pentru un episod din «8 1/2» pe care, pînă la urmă, l-a realizat cu Magali Noel. De ce să ne mințim, Fellini nu mă vede, de fapt, într-un film de-al lui și nici eu nu mă văd lîngă el, pe platou. Dacă un regizor nu te poate imagina, ca personaj, nu e nimic de făcut. Relațiile lui cu familia Ponti sînt doar de la producător la regizor. Soțul meu i-a finanțat două filme. Într-o zi trebuie să mă duc însă să-l văd cum lucrează; cred că este fantastic.

— Puțin spus. Pentru că a venit vorba de domnul Carlo Ponti. Am auzit că societatea dumnealui va realiza filmul lui Antonioni «Tecnicamente dolce».

— Sînt în tratative.

— Spuneți-mi, cînd îl veți duce pe Cipi să vă vadă filmele?

— Ehe, a văzut deja unul, «Aida».

— Dumneavoastră cum vi s-a părut acum «Aida»?

— Mamma mia, che bella voce! (N.A. vocea actriței era dublată în film.)

— V-ați întors ieri de la Paris. Nu v-ați oprit pe la Cannes?

— Festivalul nu prezintă nici un interes pentru mine. Nu simt nevoia să fiu văzută.

— Trebuie să veniți într-o zi în România. Cititorii revistei noastre v-au ales de patru ori «cea mai bună actriță a anului».

— Primesc foarte multe scrisori din țara dumneavoastră și sper să ajung să o cunosc. Pot să vă rog ceva? Să transmiteți tuturor prietenilor mei și, în primul rînd, revistei **Flacăra**, editurii **Meridiane**, care mi-a făcut onoarea de a-mi dedica o carte, toată dragostea și urările mele de bine.

Magda MIHĂILESCU

Roma, mai 1973

Fotografii de Tazio SECCHIAROLLI

cronica tv

o duminică fadă

Din cele 15 ore de transmisie pe programul I (17 iunie a.c.) pot spune cu mîna pe inimă că emisiunea cea mai structurată, mai adevărată și mai interesantă a fost «Viața satului». Albumul duminical și... spectacolul serii (ora 20.30) nu ne-au oferit decît însăilări de un gust îndoielnic, de toată mîna, gust mic-burghez profund... superficial. Cupletul zilei a rimat două articole de ziar apărute în «România liberă». Rubrica «Sport» n-a fost altceva decît o reluare a meciurilor de box transmise în direct după-amiaza și seara, acum zece zile. S-a uitat și cu această ocazie însă să ni se transmită cele patru meciuri din finală omise, plus galele dintre Dobrescu și Beneș și dintre Alexe și Ulianici. În cazul momentului vesel «Ce-aveți cu Mitică» am urmărit dicțiunea unui actor talentat (D. Furdui) pe un text bîlbîit și fad. Doar Mighty Mouse, veșnic neobositul Mighty Mouse ne înviorează, alungînd pentru cîteva clipe asonanțele. Bălmăjeala «zîmbetului (de) pe 16 mm», care, neputîndu-se concentra pe un subiect, zboară ca o libelulă ajungînd de la... «neîncredere» și «cline rău» la sacrificarea tuturor valeior, a cheilor, a broaștelor pentru a face din ele un «monument al ...Integrității». (Zîmbiți, vă rog!) La orele 20.30 (prezentată în program cu chenar) avem de-a face cu emisiunea intitulată, «Fetele cu ochi albaștri». Surîzător titlu, dar nu tot atît de surîzător și spectacolul. Deplasezi 3 000 de spectatori, salariații Fabricii de confecții și tricotaje—București, ca să le dai ce au mai văzut și cu alte ocazii. În plus se face haz pe seama... confecțiilor, a prezentatoarelor și prezentatorilor de modă: «Mamă, ce bine făcută e» sau «Hai boy mînă cireadă, cea! cea!!» Să nu mai vorbim de mediocritatea textului rostit de fermecătoarea actriță Stela Popescu (care nu l-a putut salva de la ridicol). Gestul nobil al televiziunii de a prezenta un spectacol, lucrătorilor sărbătoriți, trebuia dublat de un program pe măsura gestului și nu de o serbare încropită. Să lăsăm însă regizorii și realizatorii acestor spectacole să mediteze la faptul că n-ar trebui să pună actori și cîntăreți de primă mînă, într-un context asonant, și să ne ocupăm, mai departe, de emisiunea pe care spuneam la începutul acestor rînduri că am urmărit-o cu interes.

Pentru lanurile de orz care au culoarea mătăsoasă și caldă a aurului și pentru lanurile de grîu, de secară, înalte și grele de rod, a început numărătoarea inversă. Se iau măsuri ca noua recoltă, avuția întregii societăți, să fie culeasă, depozitată și conservată în cele mai bune condiții. Pentru aceasta se fac deplasări de agregate, deplasări de forță de muncă, se intensifică ziua de lucru, se ocupă noaptea: «Să culegem spic cu spic/ Că l-am îngrijit de mic./ Și-a crescut grîul voinic».

Operatorii și redactorii acestei emisiuni, mai puțin sofisticați, știind bine cui se adresează, sînt mai prezenți în realitatea cotidiană și imaginile lor vorbesc pe limba celor 150 000 de eroi ai pînii de pe Bărăgan. Discuția cu Alexandru Marcu, președintele de C.A.P., se împletește strîns cu realitățile satului nostru. Țăranii vorbesc la obiect, despre ce-i doare și despre ce-i bucură, nu sînt dispuși să facă divagații, să taie firul în patru ca să spună nimic. Dar «Viața satului» nu se oprește numai la investigația muncilor agricole, ci se ocupă și de oamenii săi. Iată că, în ancheta de la Bolintinu, argumentele și discreția cu care au operat redactorii în rezolvarea conflictului dintre cei doi soți, pledînd pentru înțelegere și armonie în favoarea copilului, nu ne-au convins numai pe noi ci, sperăm, și pe cei doi soți înrăjbiți. «Infirmitățile psihice sînt mai grave decît cele fizice», spunea unul dintre cei interogați. Mîndria, pretențiile absurde, gustul aventurii au primit o replică așezată din partea emisiunii. Apoi, imaginile de la «Drăgaica», atitudinea împotriva poluării apelor (Pîrîul Teslui) ș.a. au format sumarul variat, bine structurat și interesant al acestei emisiuni de duminică dimineața.

Coman ȘOVA

capriciile gustului

consumatorul... de artă

Se practică, la ora actuală, un tip de confuzie estetică mai greu observabilă, însă extrem de periculoasă. Termeni specifici diferitelor domenii contemporane de activitate sînt transplantați, cu intenții de obicei nobile, chiar poetice, cîteodată, în perimetrul discuțiilor despre artă, despre frumos, despre ceea ce place sau nu place în sens estetic. Nu se știe bine — sociologii sau comercianții, agricultorii sau antreprenorii — cine au fost cei care au împrumutat ori au pasat esteticienilor termenul de «consumator». Dar tot mai des întîlnim, astăzi, în textele de estetică oribila formulă: «consumatorul de artă». Sînt invocate aspirații superioare, se face apel la idei foarte generoase, arătîndu-se că, astăzi, «consumatorul de artă»... așteaptă, că este... nemulțumit în unele cazuri de ceea ce artistul a realizat, că... are dreptul să-și arate preferințele. Aparent, totul este firesc. Cînd te gîndești însă că aspirații atît de înalte, că idei atît de democratice, că necesități atît de stringente ajung să fie exprimate printr-un termen care se referă întotdeauna la brînză, salam, măsline sau alte produse alimentare, totul la o întorsătură neplăcută. Arta nu poate fi confundată cu obiectele destinate consumului. Arta se definește tocmai în opoziție cu asemenea obiecte. Arta, prin definiție, se sustrage consumului. Acesta este, poate, marele mister al artei: capacitatea de a produce plăcere, de a trezi satisfacții în condițiile în care nimic nu se «consumă». Toți cei care au încercat să înțeleagă cîte ceva din marile sensuri ale fenomenului denumit artă au fost intrigați de situația la care ne referim. În cadrul fenomenului uman plăcerea nu poate fi concepută dincolo de interese, dincolo de necesitățile organice reclamate presant. Iată însă că, în condițiile artei, apare această plăcere aberantă, «plăcerea dezinteresată», cum o numea Kant, plăcerea care se realizează exclusiv la nivelul contemplației obiectului.

Nu e cazul aici să intrăm în dezbaterea întregului mecanism specific actului de contemplație estetică. Aș vrea să arăt doar că, înlocuind termenul de contemplare cu acela de «consum», noi dintr-o dată ajungem să formulăm judecăți bazate pe niște premise false, în raport cu o realitate — aceea a artei — care își are specificul ei. Vorbind despre artă, ca despre un univers de obiecte destinate «consumului» — chiar dacă în intenția noastră nu stă o asemenea trădare — noi trădăm totuși arta, în favoarea altor domenii de activitate. Mai departe, nu rămîne de făcut decît un pas pentru a se ajunge la situații în care să-i pretindem artistului obiecte ce trebuie realizate de către altcineva. O întreagă atitudine birocratică față de artă, cauzată de introducerea în vocabularul estetic a unor termeni proveniți din limbajul contabililor, al antreprenorilor și comercianților, poate fi semnalată la orizontul multora dintre studiile de estetică ce se publică astăzi în Occident. Mi-e teamă că, prin intermediul unui fenomen cunoscut de contagiune spirituală, e pe cale să se extindă și la noi pericolul unei asemenea atitudini birocratice față de artă, ca univers de obiecte destinate consumului, ce pot fi înlocuite, oricînd, cu altele mai «grozave», ca univers de obiecte a căror importanță se dovedește minoră. Traducînd «contemplare» prin «consumare», arta devine, după cum arăta Marx, o simplă marfă, un obiect comercializabil ca oricare altul.

Să ne ferim, pe cît posibil, de ispita unei atari «traduceri»!

Gheorghe ACHIȚEI

cinecota săptămînii — 9 cronicari, 9 filme

Filmul	Călin Călimman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Gelu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	I.D. Suchianu
Lumea se distrează	**	**	**	***		.		**	***
Ultimul cartuș	**	**	**	**	**	**	**	**	**
Ciprian Porumbescu	**	*	**		**	*	**	**	***
Fluturii sînt liberi	**						**	***	****
Simon Templar intervine	*		*	*	*			*	
Solaris	**	***	**	***	**		**	***	****
Rond de noapte	**	**					**	**	***
Clasa muncitoare merge în paradis	***	***	**	***	***	***	***	***	**
Fata bătrînă	***	**		**	**	**	**	**	**

0 inutil a vă deranja
* de văzut eventual
** de văzut
*** de văzut neapărat
**** capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

poluarea folclorului (XIX)

...Deci în continuare despre surprizele celei de-a 3-a ediții a festivalului «Maria Tănase». Pentru marea cinstire acordată muzicii noastre populare (despre care am mai scris): cadru festiv, discreția și bunul-gust al scenografilor, întrebuințarea cu multă pricepere a elementelor decorative populare, eleganța cortinei interioare din voal, amintind gingașele marame oltenești, pentru toate acestea zic, și pentru desfășurarea festivalului propriu-zis, organizatorii craioveni merită întreaga laudă și recunoștință.

Să trecem — în limitele spațiului ce ne stă la dispoziție — la o scurtă analiză. Timp de patru seri ne-au fermecat cîntece venite din toate colțurile țării: în prima parte a programului prezentat de tinerii concurenți, în cea de-a doua de artiști consacrați care, prin spontana și inimoasa lor prezență, au înțeles să aducă prinos de recunoștință memoriei celei mai iubite și desăvîrșite interprete a cîntecului popular românesc.

Cred că e bine să se știe că, față de 18 candidați selecționați în a doua ediție a festivalului concurs (1971), anul acesta juriul — deși foarte exigent — s-a văzut obligat să distingă în unanimitate, prin premii, mențiuni speciale și diplome de onoare, un număr de 24 concurenți. Concluzia: programul impresionant pe care îl marchează marea competiție de la Craiova. Subliniem cu toată satisfacția acest fenomen, tocmai din pricină că el contrazice flagrant părelnicele idei, prejudecățile acelor «teoreticieni» care, închipuindu-și că folclorul este obligatoriu sortit pieirii odată cu progresele tehnice ale unei țări, socotesc mult mai nimerit că trebuie stat cu brațele încrucișate. Constatarea de mai sus dovedește fără tăgadă că acțiunea hotărîtă inițiată de către organele de stat, prin mobilizarea și angrenarea a numeroase instituții, a specialiștilor, întru păstrarea bunurilor artistice ale poporului, este mai mult decît binevenită.

Îmi pare peste măsură de rău că nu îmi pot permite să vorbesc despre fiecare dintre candidați, în parte.

Tînăra clujeancă MIA DAN, deținătoare a premiului I, a dovedit cu prisosință valoarea incomparabilă a unei interpretări autentice, în cel mai curat stil al regiunii, simplu, neafectat, fără artificiale efecte «scenice». Sper că marea distincție acordată tinerei cîntărețe să-i fie îndemn de a urma calea pe care a pornit-o, cultivînd și pe viitor cîntecele cele mai frumoase ale regiunii, fără a se lăsa amăgită de succesele ușoare la un public neavizat și care au făcut atît de mult rău unor cîntăreți profesioniști de renume. Reprezentînd județul Timiș, ELENA JURJESCU, deținătoarea premiului special al Centrului județean al creației populare și al mișcării artistice de masă, s-a făcut remarcată prin ținuta plină de demnitate, prin extraordinara personalitate a unei voci ieșind cu totul din comun. Cred că Elena Jurjescu s-ar putea realiza cu succes abordînd și alte domenii muzicale, adică trecînd de la interpretarea cîntecelor populare la muzica scrisă în grai românesc de compozitorii noștri. Venită de pe plaiurile oltenești ale Mehedințiului, ANGELICA STOICAN este posesoarea premiului acordat de către Uniunea compozitorilor. Cu vocea ei pătrunzătoare, Angelica Stoican stăpînește stilul vocal caracteristic vechiului cîntec mehedințean. Pe aceleași considerente s-a relevat și doljeanca MARIA CHIVU, obținînd de asemenea premiul I. Inflexiunile «cîntecului lung» oltenesc, redate în toată puritatea, ușurința prin care execută specificele sunete «sughițate», savanta interpretare pur țărănească, au dovedit din belșug muzicalitatea, sensibilitatea concurentei. Pe mine unul m-a impresionat cu atît mai mult cu cît această minunată cîntăreață este consăteană cu «moș Tănase». Ascultînd-o pe Maria Chivu, am înțeles parcă încă mai bine dragostea mare a «Măriei lui Tănase» pentru comorile muzicale ale neamului ei.

Hari BRAUNER

cronica spectatorului

În urma anchetei pe care revista noastră a efectuat-o în seara premierei piesei «PUTEREA și ADEVĂRUL» de Titus Popovici, publicăm pentru început acest răspuns. Bazîndu-ne pe colaborarea spectatorilor, sperăm ca săptămîna viitoare să putem redacta în întregime rezultatul anchetei.

Liviu Ciulei, Marius Pepino și Petre Gheorghiu.

Împărțit fiind filmul în două părți distincte: 1. Puterea, 2. Adevărul, spectatorul rămînea cu senzația că a urmărit în prima parte un spectacol înălțător, ca apoi să i se arate, indecent, culisele. Aveai o puternică senzație de jenă, ca și cum s-ar fi ridicat cortina și ai fi surprins personajele pe care ai învățat să le iubești, în poziții grotești.

Mai filmic decît filmul, SPECTACOLUL (cu majuscule) oferit de Ciulei n-are culise, n-are cortină. Mai mult decît necesitatea lărgirii spațiului scenic, se pare că aceasta l-a determinat pe regizor să aducă scena în mijlocul sălii, asta și din dorința de a-l forța pe spectator să nu rămînă simplu spectator, ci să se simtă implicat în acțiune, să-și simtă umerii încovoiați de povara responsabilității.

Structurat pe ideea unui «minut de adevăr», acest spectacol cinegrafiat folosește din abundență mijloace filmice: ubicuitatea aparatului de filmat, flash-back-ul, montajul paralel, fondu-ul, și în special dozarea neteatralistă a consumării tramei (nu o progresie dramatică, ci o dozare cumulativă, mai degrabă epică și filozofică decît dramatică).

Ca Șjostrom în «Fragii sălbaticii», Pavel Stoian (excelent interpretat de Petre Gheorghiu), cu spectrul morții în față, își face bilanțul vieții, bilanț falimentar. În el, beția puterii a ucis orice rază de adevăr. Cu atît mai tragic, cu cît el a dorit adevărul. Ca lui Richard III, înaintea zilei hotărîtoare i se perindă prin fața ochilor umbrele trecutului, mai înspăimîntătoare încă, pentru că nu îl acuză, ci îl înțeleg și îl iartă. El singur nu se poate ierta, nu se poate înțelege. De aici, înstrăinarea, alienarea lui. Și finalul comentează, acolo unde putea să fie lumină, nu rămîne decît fum, fum ce se împrăștie — vanitas vanitatum. Un destin tragic și răscolitor, un zguduitor memento.

Intelectualul (anonimatul fericit al numelui permite să i se spună doar așa) își consumă în paralel drama sa. Drama și nu tragedia, pentru că el, ca bătrînul lui Hemingway, înțelege că «un om poate fi distrus, dar niciodată înfrînt». Renăscut ca pasărea fenix, Liviu Ciulei aduce pe scenă copleșitoarea sa personalitate, albatrosul lui Baudelaire, și în special ochii săi neliniștiți și neliniștitori, ochii săi metafizici. Nu se poate vorbi de interpretare în acest rol, pentru că Ciulei nu joacă, ci se destăinuie. Îi înțelegi visurile și obsesiile, fascinația înălțimilor și durerea de a fi prizonierul condiției sale umane. Durerea lui P. Petrescu de a nu fi înțeles, de a i se fi răstălmăcit intențiile, de a fi considerat dușman, el, adevăratul prieten — e mai mare decît suferința trupească.

Prezența lui Mihai Duma este, pe bună dreptate, mai puțin marcată în piesă decît în film. Pe bună dreptate, pentru că el este Fortinbras, tipul solar, fără zvîrcoliri, fără metafizică (deși «idealist»), fără capitala întrebare «a fi sau a nu fi». Fără să aibă o partitură de mare amploare, Victor Rebengiuc a știut să-i găsească tonul, să sugereze că el este raza de lumină, adevărul, de care fuge speriat fumul în final.

Pigmentat cu «montaj de atracție» (aparițiile lui Toma Caragiu și Marius Pepino, spectacolul oferit de Ciulei pe scena Teatrului Bulandra este o dezbatere etică, filozofică de o mare profunzime și originalitate, cîtuși de puțin didacticistă, un spectacol de înaltă ținută, un spectacol-revelație.

Rodica CONSTANTIN
profesoară, Liceul 42, București

ultima oră

Pînă luni 18.VI.1973, orele 13, pe adresa revistei noastre au sosit 30 de răspunsuri la ancheta sus-amintită. Muncitori, studenți, elevi, intelectuali, pensionari ne răspund astfel.

La întrebarea noastră «Ce v-a determinat să veniți în această seară la teatru?», 5 indică drept punct de interes renumele teatrului, 12—piesa politică, 8—și piesa, și renumele teatrului, 5—personalitatea artistică a lui Liviu Ciulei, iar un spectator menționează «Actul de comuniune culturală pe care-l degajă fiecare spectacol teatral» (V. Cosma, 40 ani, profesor).

Unui număr de 28 de spectatori le-a plăcut spectacolul, și piesa, și actorii, unul student nu i-a plăcut piesa dar apreciază efortul artistic remarcabil făcut de Liviu Ciulei, iar un altul nu poate face o apreciere clară.

La cealaltă întrebare— «Ați simțit nevoia să comparați piesa cu filmul? La ce concluzie ați ajuns?»—răspunsurile se împart după cum urmează: 5 nu simt nevoia să compare cele două modalități artistice, 8 consideră piesa mai clară și mai dramatică decît filmul, 3 preferă filmul, 10 nu au văzut filmul, dar acesta a fost un argument pentru vizionarea piesei, 3 conchid că această comparație nu are sens, iar unul nu dă nici un răspuns.

Vom reveni mai pe larg în numărul viitor al revistei noastre

R. POP

spectacole

PUTEREA ȘI ADEVĂRUL

La numai un an și jumătate de la premiera sa cinematografică, *Puterea și Adevărul* reapare pe scena Teatrului «L.S. Bulandra» ca eveniment ce obligă. Scriitorul Titus Popovici demonstra în film virtuțile unui scenarist de mare anvergură, iar piesa de teatru readuce, în altă cheie artistică, aceste calități. Critica trecutului făcută de pe poziția creator-dialectică a prezentului fixează în conștiința spectatorului de astăzi posibilitatea de a prelua realist fenomenele revoluției noastre socialiste. Nu avem intenția de a judeca prin comparație cele două forme de spectacol — film-teatru — pentru că fiecare prin specificul său își justifică pe deplin existența.

În viziunea regizorală a lui Liviu Ciulei și Petre Popescu spectacolul cunoaște o rezolvare scenică originală, condensînd în același spațiu fizic evenimentele dramatice. Scena este desființată la propriu și fixată în mijlocul sălii. Prin construcția arhitecturală de mare rafinament și erudiție, amintind, dar depășind original și amfiteatrul grec și scena elizabetană, spațiul închis al teatrului italian se transformă într-un univers contemporan. E o performanță care ține de gîndirea specificului epocii noastre drept sinteză culturală a epocilor precedente. Nu-i putem decît felicita pe scenografii arhitecți. Acesta nu este însă singurul merit al spectacolului. Dacă filmul poate folosi arta montajului pentru a înlătura distanțele, spectacolul servindu-se de convenția scenei deschise, «montată» gata, unifică prin cuvînt spațiul, prin întrebările despre adevărul puterii surprins din perspectiva timpului. Este din nou o izbîndă remarcabilă, estetică și, nu mai puțin, filozofică.

Dar tocmai pentru că este mai mult meditativ, spectacolului îi lipsește o anumită vigoare, o anumită mușcătură a cuvîntului, necesară acestui gen de teatru. O distribuție omogenă înfruntă, cu personalitate și îndrăzneală, imaginile eroilor făurite de peliculă: Petre Gheorghiu, Liviu Ciulei, Octavian Cotescu, Victor Rebengiuc, Marius Pepino, Toma Caragiu.

A 12-A NOAPTE

Nu mi se pare o blasfemie considerînd cealaltă premieră a Teatrului «Bulandra» un vodevil, cel puțin pentru că numele lui Shakespeare handicapează orice considerație de acest gen. Dar un spectacol în care verbul curge ușor, actorii cîntă, se joacă între ei cu dezinvoltura și seninătatea copiilor, transmițînd bucuria comunicării de pe scenă în stal, impune ideea de vodevil cu elevare. *A 12-a noapte* este un spectacol despre iubire. O iubire lipsită de tiradele patetice și de afectarea gesturilor extreme. O iubire patronată de umbra subțire a umorului și a încurcăturilor, dezlegate, fericit, în final. Rezolvat în această viziune artistică, spectacolul impune trupa de aur a teatrului, din care desprindem, mai ales, strălucirea de zile mari a lui Virgil Ogășanu.

Rada PREJBEANU

prevenirea complicațiilor cardiace ale infecțiilor streptococice

Infecțiile cu streptococ grup A, reprezentate mai ales de scarlatină și angine, constituie o importantă problemă de sănătate publică. Ceea ce dă nota actuală de gravitate a acestor infecții sînt complicațiile lor imunologice: reumatismul articular acut și glomerulonefrita acută. Un procent însemnat din bolnavii care au suferit o infecție cu streptococ din grupul A prezintă în următoarele săptămîni riscul unui atac de reumatism articular acut. În majoritatea cazurilor, care survin la copiii de vîrstă școlară, reumatismul articular acut se caracterizează prin leziuni ale inimii, mai ales ale endocardului, leziuni ce rămîn ca sechele, cum ar fi stenoza mitrală, insuficiența mitrală etc., denumite pe scurt cardiopatii reumatismale cronice, ce pot evolua spre insuficiență cardiacă sau endocardite bacteriene subacute, producînd diferite nuanțe de invaliditate și reducerea speranței de viață a bolnavilor.

Dacă ținem seama că în decurs de un an se înregistrează între 60 și 80 de cazuri de scarlatină la 100 000 locuitori, chiar în anii neepidemici, și că pentru fiecare caz de scarlatină s-ar putea înregistra pînă la zece cazuri de angină streptococică, se conturează și mai clar importanța medico-socială a problemei. Astfel, în cadrul mare al afecțiunilor cardiovasculare, cardiopatiile reumatismale continuă să ocupe un loc deosebit în atenția personalului sanitar și a populației.

Dacă scarlatina se recunoaște ușor, ceea ce permite aplicarea corectă a tratamentului și limitarea complicațiilor, anginele streptococice, adeseori neglijate de anturajul bolnavului, constituie în prezent, împreună cu infecțiile streptococice inaparente, principalul preludiu al reumatismului articular acut. Utilizarea penicilinei după prescripția medicului permite un tratament eficient al infecțiilor streptococice și evitarea complicațiilor cardiace, iar în cazurile de reumatism articular acut, tratamentul îndelungat cu penicilină permite prevenirea recidivelor și agravărilor.

Prevenirea și combaterea infecțiilor streptococice și complicațiilor acestora sînt reglementate prin instrucțiuni ale organelor sanitare și fără îndoială că aplicarea unor astfel de instrucțiuni și actualizarea lor periodică au contribuit, de-a lungul anilor, la accentuarea tendinței istorice de scădere a incidenței reumatismului articular acut. În scopul îmbunătățirii acestui sistem de măsuri, în ultimii ani au fost organizate — și se continuă — studii pilot în orașele București, Iași și Timișoara, ceea ce permite aprofundarea cunoașterii aspectelor epidemiologice ale problemei și aprecierea valorii medicale și posibilităților de aplicare a unor metode profilactice.

Măsurile de prevenire a leziunilor reumatismale ale inimii s-au putut astfel îmbunătăți. Pentru anul 1973 direcțiile de orientare în profilaxia complicațiilor infecțiilor streptococice cuprind, în principal, pe lîngă activitatea curentă și:

a) îmbunătățirea supravegherii epidemiologice a colectivităților școlare, în special în internate și școli profesionale, pentru depistarea la timp a focarelor de angine cu streptococ grup A, prin extinderea numărului de examene bacteriologice la elevii cu semne de suspiciune de angină streptococică;

b) limitarea extinderii focarelor de infecții streptococice în colectivitățile școlare prin intervenția precoce în focar, atît pentru depistarea și tratamentul bolnavilor, cît și în scopul aplicării măsurilor de dezinfecție și igienă pentru a reduce contaminarea cu streptococ grup A;

c) depistarea precoce a complicațiilor imunologice ale infecțiilor streptococice prin dispensarizarea convalescenților de scarlatină și angine cu streptococ grup A;

d) îmbunătățirea cuprinderii în tratament profilactic a cazurilor de reumatism articular acut pentru profilaxia recidivelor și agravărilor.

Fără îndoială că aplicarea noilor norme de structură pentru unitățile sanitare va aduce un aport deosebit la creșterea eficienței acestor acțiuni prin îmbunătățirea asistenței medicale în școli și circumscripții sanitare, cît și prin crearea posibilităților de extindere a experienței stațiilor pilot privind dispensarizarea copiilor cu reumatism articular acut.

Recent, în cadrul unei consfătuiri de lucru organizate de către Academia de Științe Medicale, Institutul «Dr. I. Cantacuzino» și Uniunea Societăților de Științe Medicale, specialiști în domeniul infecțiilor streptococice au dezbătut posibilitățile de dezvoltare a acestor acțiuni profilactice.

Creșterea șanselor de succes în profilaxia complicațiilor cardiace ale infecțiilor streptococice depinde și de gradul de colaborare cu personalul sanitar a părinților, corpului didactic și altor factori care contribuie la depistarea precoce a anginelor streptococice; de respectarea prescripțiilor medicale de tratament și supraveghere medicală a convalescenților; de sprijinirea măsurilor de luptă în focar, acceptarea tratamentului îndelungat după primul atac de reumatism, creșterea standardului de igienă individuală a elevilor și standardului de igienă al școlilor, internatelor și altor colectivități de copii și tineret. În acest fel ne vom putea aștepta la o accentuare a pantei multianuale de reducere a incidenței reumatismului articular acut.

Dr. Alexandru CALOMFIRESCU
prim-adjunct al ministrului sănătății

morbiditatea de azi nu este cea de ieri!

Longevitatea nu este un atribut al omului contemporan. Știrile cele mai îndepărtate ne informează despre existențe matusalemice. Media de vîrstă a fost însă pînă în secolul trecut scăzută. Mortalitatea infantilă și bolile infecțioase au scurtat firul vieții la cei mai mulți, pînă nu demult. Puțini izbuteau să treacă de barajul ucigaș al epidemiilor: orașe și sate rămîneau decimate după trecerea unui flagel ca holera, variola, tifosul. La finele veacului trecut, în fruntea listei cauzelor de moarte tronau bolile acute produse de microbi.

Geniul lui Pasteur a identificat pe acești dușmani. Tot el a indicat remediul: profilaxia prin imunizare. Descoperirea de către Domagk a sulfamidelor acum patru decenii deschide calea tratării eficace a bolilor infecțioase. În fine, Flemming oferă omenirii un scut formidabil, penicilina, și deschide o eră nouă în terapeutică: era antibioticelor.

În aceste condiții, la care se adaugă pătrunderea igienei și bunei stări în viața colectivă și individuală, șansa de viață lungă a sporit considerabil. Media de vîrstă a făcut un salt impresionant sub bagheta medicinei moderne.

Cauzele dominante de îmbolnăvire și mortalitate sînt astăzi bolile cronice, cardiovasculare, cancerul, suferințele respiratorii, afecțiunile neuropsihice și accidentele de circulație.

Morbiditatea circulatorie este dominată de ateroscleroza vaselor inimii și creierului și de hipertensiunea arterială. Cancerul de stomac și prostată la bărbați, cel de sîn și de uter la femei sînt cele mai frecvente manifestări ale bolii neoplazice.

Accidentele de circulație se înscriu pe o curbă ascendentă, care a atins cifre amețitoare în multe țări.

Bronhopneumopatia cronică face tot mai mulți infirmi, ca urmare a poluării atmosferei și a abuzului de tutun.

Dificultățile de adaptare la forme de viață vertiginos schimbate de progresele tehnice se oglindesc în consumul exagerat de calmante și înmulțirea neîncetată a bolnavilor psihici.

Oamenii de știință sînt angajați într-o cursă ambițioasă de găsire de noi remedii. S-au făcut pași mulți și mari înainte, dar drumul acesta este greu, costisitor și lung — nimeni nu știe cît de lung.

De aceea privirile se îndreaptă azi către profilaxia bolilor cronice. Într-adevăr, a preveni este mai rațional, mai eficace și mai economic. Factorii incriminanți în geneza acestor boli sînt multipli, ei țin de individ, de mediul social și de cel fizic și de aceea măsurile sînt complexe, trebuind să angajeze responsabilitatea personală, a rețelei medicale și a colectivității.

Societatea este datoare să asigure sanogeneza mediului înconjurător ambiant. Medicii au capacitatea și datoria de a diagnostica precoce boala și a o vindeca. Individul informat de astăzi răspunde, în ultimă instanță, de propria lui sănătate!

Prof. dr. doc. Victor CIOBANU

sfatul medicului

despre oboseală (I)

Oboseala în activitatea profesională apare ca un proces indus de excesul de activitate fizică sau intelectuală, caracterizat pe plan afectiv printr-o serie de senzații neplăcute, iar din punct de vedere obiectiv prin scăderea randamentului.

De-a lungul anilor, pornindu-se de la localizările periferice sau centrale ale oboselii s-au căutat diferite explicații, toate dovedite unilaterale. Astfel s-a emis ipoteza epuizării materialului energetic din mușchi (acid adenozintrifosforic, fosfocreatină, glicogen, oxigen), ceea ce ar explica apariția oboselii; ulterior s-a susținut apariția în ser a unei toxine a oboselii (kenotoxina), fără ca aceasta să poată fi evidențiată; alți autori, evidențiind creșterea acidului lactic în sînge — element ce, în anumite limite, este capabil să reducă randamentul energetic — au emis teoria intoxicării cu produsele metabolismului muscular propriu ca sursă a apariției oboselii; în sfîrșit, s-a emis și o teorie a heterocronismului (neconcordanța dintre excitabilitatea nervoasă și cea a mușchiului), care ar prejudicia transmiterea normală a influxului de la nerv la mușchi.

Studii recente de neurofiziologie, la care școala românească de medicină sportivă și-a adus o contribuție remarcabilă (prof. dr. docent Fl. Ulmeanu, cercetător A. Parteniu, dr. C. Neacșu etc.), au arătat că oboseala trebuie definită ca o entitate generală, cu manifestări locale și generale, în special psihoafective, în care unele modificări funcționale pot fi evidențiate chiar înaintea scăderii randamentului.

Se pune întrebarea de mare actualitate în fiziologia muncii: cum s-ar putea crește randamentul în muncă? În primul rînd printr-o **participare conștientă, motivată, pe plan afectiv la ceea ce întreprindem;** în al doilea rînd printr-o **stare de sănătate optimă** și prin **însușirea corectă a deprinderilor legate de munca productivă** (în fond, printr-un veritabil și continuu proces de antrenament); apoi prin **creșterea capacităților funcționale ale organismului,** a masei musculare și a eficienței mecanice musculare, în cazul eforturilor fizice, iar în cadrul eforturilor intelectuale prin alternarea judicioasă a muncii intelectuale cu cea fizică și refacerea adecvată după solicitări. În sfîrșit, poate unul

urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri

DE LA FĂRĂ SPERANȚĂ LA CERTITUDINE. Sfîrșit de an școlar între colegi. Petrecere mare, muzică multă. Muzică ce amețește! La un moment dat, aplecîndu-se prea mult pe fereastră, Aridveder Cristian, de 17 ani, din str. Nicolae Titulescu nr. 14, Constanța, a căzut de la etajul III. Consecințe: stare de comă profundă, traumatism toracic, contuzie pulmonară, traumatism cardiac — toate stabilite la spitalul din Constanța, unde a fost dus de urgență. Medicul Liva Constantinescu a dat toate ingrijirile bolnavului, care, în ciuda stării grave în care a fost adus — aproape fără speranțe — este acum în afară de orice pericol. (Prin telefon de la Silvia Constantinescu, Constanța.)

AFARĂ, ÎN PARC, ȘI ÎN AFARA ORICĂRUI PERICOL. În timp ce se juca în parc. Mira Encui, în vîrstă de trei ani și jumătate, a căzut peste... lucrul de mînă al mamei sale. Acul s-a frînt, o jumătate de ac de circa 3 cm intrînd în corpul fetiței, în regiunea toracică, în partea anterioară. A fost adusă imediat la spitalul C.F.R. nr. 2 din București. Acul a fost extras de tovarășa dr. Lucia Dima. În momentul de față, fetița e în afară de orice pericol.

UN OBIȘNUIT AL CUȚITULUI. Sofia Nistor, 47 de ani, din comuna Chitila, îngrijitoare la I.I.C.M.-C.F.R., sosește plină de sînge la camera de gardă a Spitalului C.F.R. nr. 2 din București, trimisă fiind de dispensarul Chitila. Se constată un traumatism cranian acut deschis, o tăietură la tîmplă de vreo 8 cm și o tăietură parietală cam de aceeași dimensiune. Ce se întîmplase? În seara aceea, soțul a venit acasă beat. «A luat o rangă de fier și mi-a dat în cap», ne spune bolnava, «apoi m-a tîrît de păr prin curte». «Este prima dată?» — întreabă tov. Nicolița Isac, asistentă medicală. «Nu-i prima dată», a răspuns Sofia Nistor. «De multe ori m-a bătut și m-a împuns cu cuțitul».

480 DE MICUȚI OLTENI REDAȚI VIEȚII. Inginera Victoria Carmen Băbeanu, de la Întreprinderea agricolă de stat Goești, județul Dolj, și-a văzut doar luni 18 iunie, 12 zile de la naștere, ființa căreia i-a dat viață. Datorită măiestriei profesionale și grijii ce i-au fost acordate la naștere de către medicul primar Eugenia Pribeanu, șeful secției maternitate a Spitalului nr. 2 din Craiova, și Paul Ghica, medic specialist, care i-au efectuat cezariana, și medicilor specialiști Solange Herșcovici, Maria Piroiu și Silvia Mitruț, care au readus la viață pe micuțul Mihnea—copilul prezenta o insuficiență respiratorie acută —, ea are un copil. Cu doi ani în urmă îl pierduse pe primul, născut cu malformație cardiacă. Timp de o săptămînă copilul a fost supus unui tratament de terapie intensivă în incubatorul unității — microdozimetrul special, primit cu cîteva zile în urmă de spital, avînd un important rol în rezolvarea celui de-al 480-lea caz deosebit înregistrat la maternitatea craioveană de la 1 ianuarie anul trecut și pînă în prezent. Dealtfel, numai în acest interval, 15 copii cu greutate sub 1 kg au fost predați familiilor de către Spitalul nr. 2 din Craiova. (Prin telefon de la Marin COANDĂ, Craiova.)

PASUL SPRE MOARTE N-A FOST FĂCUT. Venind la serviciu, Carolina Chicheri, de 54 de ani, funcționară la un oficiu PTTR din București, a simțit că i se răcesc mîinile și picioarele. A rugat colegele să-i facă masaj. A simțit o stare de vomă, dureri precordiale, o senzație de sufocare și și-a pierdut cunoștința. În această stare bolnava este adusă cu salvarea la spital. Chemat de urgență prin telefon, la ora 10.20, doctorul Ștefan Nanul, directorul spitalului, constată că e vorba de un infarct miocardic. Este internată imediat și i se face tratamentul necesar. «Am fost la un pas de moarte» — declară Carolina Chicheri. «Și mulțumesc acum tuturor celor care m-au ajutat să revin la viață. Le urez la toți sănătate!»

din cei mai importanți factori implicați în creșterea randamentului este aceea ai antrenării sistemului nervos central pentru a evita apariția precoce a oboselii manifeste în sfera psihologică.

I. DRĂGAN
doctor în științe medicale, directorul Centrului de medicină sportivă

sfaturi pentru tinerele mame

alimentația naturală

Adesea mamele își fac probleme și se neliniștesc dacă au sau dacă vor avea suficient lapte pentru a-și hrăni copilul. În timp ce unele se preocupă intens, ba chiar exagerat, de rezolvarea problemei, altele se hotărăsc, de la bun început, fără altă verificare, să recurgă la alimentația artificială.

Cum se produce secreția lactată?

Îndată după naștere hormoni hipofizari (o glandă endocrină cu sediul în creier) scăpați de sub inhibiția hormonilor placentari, care au încetat să existe odată cu nașterea, își încep acțiunea asupra glandei mamare, care începe să secrete laptele. Glanda mamară și-a mărit însă volumul din perioada de sarcină, așa încît este pregătită pentru noua funcție. Deci, lucrurile se petrec în mod reflex, fără ca mama să contribuie în mod conștient la acest lucru. Desigur, data apariției secreției lactate variază în funcție de mai mulți factori. După nașteri foarte grele, după sarcini mai dificile, în caz de pierdere mare de sînge, după operație cezariană sau la primipare în vîrstă (mame care nasc primul copil după 35 ani), instalarea secreției lactate este mai lentă, apărînd nu la cîteva ore de la naștere, ci la cîteva zile. Producerea secreției lactate poate avea loc în mod brusc și violent, îmbrăcînd aspectul denumit «furia laptelui», cînd sînii devin brusc tumefiați și chiar dureroși, sau poate apărea progresiv, lent, în cîteva zile sau una-două săptămîni de la naștere. Secreția lactată este puternic influențată de suptul copilului (pe măsură ce copilul suge mai mult, se secretă mai mult lapte), dar și de starea de sănătate a mamei.

Se vorbește mult despre influența emoțiilor puternice asupra secreției lactate. O veste proastă, o durere bruscă, o spaimă pot inhiba temporar pentru cîteva ore producerea laptelui.

Dacă mama nu-și amplifică singură în continuare acest «stress», prin spaima că va pierde poate copilul prin înfometare, secreția revine la „normal. În mod excepțional și numai după evenimente dramatice (accident sau operație), secreția lactată poate dispărea total. Altă cauză care face să înceteze secreția lactată este apariția unei sarcini noi.

Anumite idei greșite există și în ceea ce privește calitatea laptelui de mamă.

Se știe că laptele fiecărui mamifer este specific speciei respective, compoziția lui fiind, de pildă, alta la elefant, la capră sau la om. Niciodată deci laptele de femeie nu poate fi contraindicat pentru puiul de om — dacă mama și copilul sînt sănătoși. Deci, ideea preconcepută că laptele unei mame este prea gras sau prea slab pentru copil nu are nici un temei științific și trebuie combătută.

Sugarul în primele luni de viață plînge frecvent, acesta fiind unul din puținele moduri prin care se poate manifesta. Mama pune adesea acest lucru pe seama alimentației, fie că are lapte prea gras, fie că are prea puțin. Pentru a vedea dacă o mamă are lapte suficient vom observa, în primul rînd, dacă, după ce copilul a supt, sînul mai are lapte. Apoi vom controla greutatea copilului și de asemenea vom face proba suptului: se va cîntări copilul îmbrăcat înainte și după supt. Dacă copilul crește normal — și asupra acestor date vom mai reveni — aceasta arată că mama are lapte suficient.

Dr. Ioana BOJINCĂ
medic primar pediatru
maternitatea Spitalului Brîncovenesc

cît de pură este apa pură?

Purificarea apei de băut, poluată sau infectată, este o necesitate esențială pentru menținerea stării de sănătate a unei colectivități. Firește, în orașe problema e rezolvată de mari și moderne instalații de filtrare. Dar în călătorie sau în așezări temporare sau în alte situații — de pildă, cînd dintr-un motiv sau altul, se impune o superfiltrare — ce e de făcut? O soluție posibilă o prezintă aparatul din fotografie, apărut recent pe piața Republicii Federale Germania și care promite o apă limpede ca cristalul și bună la gust. Este vorba de un filtru care poate fi conectat repede și simplu la robinetul de acasă sau de pe terenul de camping, de pildă, și apoi desprins tot atît de ușor.

Aparatul «Pur-O-Water» lucrează pe bază de cărbune activ (cu efect catalitic) și eliberează apa de la robinet de clor, de alte substanțe chimice, de rugină, precum și de mirosuri neplăcute, sărurile minerale utile rămînînd însă neatinse. Cu asemenea apă, aproape tot atît de curată ca cea de izvor, ceaiul, cafeaua și orice fel de mîncare capătă un gust mai bun decît cu apa obișnuită din majoritatea orașelor. Alimentația sugarilor devine mai ușor digerabilă și eventuale infecții sînt evitate. În mod normal, filtrul are o durată de funcționare de patru luni.

ce este nou?

COPIII CU ÎNTÎRZIERE DE CREȘTERE POT AJUNGE LA O ÎNĂLȚIME NORMALĂ prin tratament cu hormonul somatotrop, extras din hipofiza umană. Această metodă este eficientă numai în cazul în care întîrzierea de creștere se datorează insuficientei funcționări a hipofizei. Trebuie subliniat că România este a patra țară din lume în care s-a reușit izolarea acestui hormon, deosebit de util în clinică. Metoda a fost pusă la punct la Institutul de endocrinologie «C.I. Parhon» din București.

FUMATUL ȘI ULCERUL. Deși rolul însemnat al tutunului în geneza ulcerului gastric nu mai poate fi negat, mecanismele acțiunii lui nocive nu au putut fi explicate pînă în prezent. Cercetătorul I.G. Dennisch a prezentat recent la Universitatea «Thomas Jefferson» rezultatele lucrărilor sale originale care lămuresc perfect procesele de atac ale peretelui gastric de către tutun. Pentru a pătrunde misterul care întunecă geneza ulcerului de stomac și legătura sa cu tabagismul, Dennisch a observat funcționarea cardiei în timp ce voluntarii erau ocupați să fumeze inhalînd fumul. Experiența a fost efectuată pe fumători în vîrstă de 20-50 ani, indemni de orice afecțiune gastrică sau esofagiană.

INIMI DE SCHIMB. National Heart and Lung Institute din S.U.A. continuă cu intensitate cercetările începute în mai 1970 asupra inimii artificiale totale implantabile care, în ultimul său stadiu de fabricare, va fi acționată de un motor cu energie nucleară. În prezent, după diferite modificări asupra formei pompei, inima artificială este experimentată pe animale cu bune rezultate. Ea este prevăzută cu un motor miniaturizat, alimentat de baterii implantate, dar care pot fi reîncărcate la un circuit de alimentație electrică extern. Această inimă artificială este prevăzută cu un microordinator — și el implantabil — care controlează un convertizor al energiei și ritmul pompei.

BIOGRAFIA MEDICALĂ PE BRĂȚARĂ. Recent a fost pusă la punct o brățară originală, utilă pentru identificarea accidentaților — scrie «La Semaine des Hopitaux». Este vorba de fapt de o microplacă de identitate fixată pe un lanț subțire, care conține două microfilme. Primul are fotografia de identitate (pentru a nu exista nici un risc asupra persoanei). Al doilea furnizează o serie de date necesare — nume, prenume, adresă, data nașterii, persoanele ce trebuie anunțate în caz de accident, numărul de ordine la Asigurările Sociale, grupa sanguină și eventual informații de primă urgență: boala și indicații pentru îngrijiri speciale (de pildă la diabet, forma de insulină ce trebuie utilizată), hemofilie, tulburări cardiace, alergii etc. Pentru a putea servi cu adevărat ca identitate «permanentă», brățara, din oțel inoxidabil, este perfect etanșă și rezistă la lovituri și foc.

SANATORIU PENTRU ASTMATICI ÎNTR-O SALINĂ. La Wieliczka, în R.P. Polonă, a fost construit un sanatoriu pentru astmatici în fundul unei mine de sare gemă. Spitalizarea în mediu subteran s-a dovedit de o utilitate deosebită pentru bolnavii de astm, astfel încît s-a decis să se mărească la 500 numărul de paturi (la început au fost 35). După părerea medicului polonez Skulimowski, salinele, care au o adîncime de 200 metri sub nivelul mării, pot servi nu numai ca ambulatorii, ci și ca săli de tratament, cinematografe, zone de recreație și bucătării. El arată că pentru astmatici perioada optimă de tratament sub pămînt este de trei-patru săptămîni. Încă nu se cunoaște mecanismul prin care rămînerea în salină aduce ameliorarea în boala astmatică; dr. Skulimowski arată că probabil aerul din salină are efecte regenerative asupra țesutului pulmonar.

PREVENIREA INFARCTULUI MIOCARDIC CU ASPIRINĂ? Cunoscuta revistă franceză «La nouvelle presse médicale» publică un interesant articol despre «Un nou viitor al aspirinei». Mecanismul de acțiune al aspirinei, rămas multă vreme necunoscut, pare în prezent să se rezume la o inhibare a prostaglandinelor — scrie revista. După H. Weiss aspirina ar putea fi utilizată în prevenirea infarctului miocardic. Pînă acum medicii erau înclinați să condamne tendința aspirinei de a produce hemoragii, fără să se gîndească la faptul că din aceasta s-ar putea trage un folos. Aspirina ar împiedica eliberarea adenozindifosfatului (ADP) trombocitar, substanță care joacă un rol important în apariția unui tromb arterial. O doză mai mică de patru comprimate de aspirină împiedică eliberarea de ADP, acțiune care persistă 24 de ore după ce în sînge nu se mai găsesc urme de aspirină. Trebuie să treacă 4 pînă la 7 zile pentru ca procentul de ADP să revină la nivelul anterior și, întrucît această durată corespunde aceleia a vieții unei trombocite, s-ar părea că doze moderate de aspirină ar putea distruge o generație de trombocite. Weiss a arătat că se poate preveni în acest mod apariția experimentală a trombozelor arteriale la cîine.

UN «MEDICAMENT» EFICACE: BICICLETA. Unul din cei mai cunoscuți cardiologi ai zilelor noastre, dr. Paul Dudley White, din S.U.A., este un susținător zelos al necesității de a se practica, la o vîrstă înaintată, exerciții fizice; printre acestea ei propune folosirea bicicletei. Medicul practică intens acest sport, cu toate că are 85 de ani. Cardiologul arată că folosirea bicicletei este sănătoasă, sigură și eficace. Înapoiat dintr-o călătorie întreprinsă în Republica Populară Chineză (unde și-a văzut confirmată teoria) el a cerut ca statul Massachusetts, în care locuiește, să promulge o lege prin care bicicleta să fie echivalată cu celelalte mijloace de locomoție, garantîndu-se bicicliștilor aceleași drepturi și datorii pe care le au automobiliștii. Entuziastul octogenar a subliniat că bicicliștii nu prezintă pericole pentru pietoni...

cronica ringului

unu, doi, trei...

1. După campionatele europene de la Belgrad, «aşii careului magic» din bătrînul nostru continent au intrat într-o binemeritată perioadă de odihnă. Ei doresc să-şi recupereze forţele în vederea participării la prima ediţie a campionatului mondial de box al amatorilor, care va avea loc, probabil, în toamnă. Debutul acestei noi competiţii internaţionale este încă nesigur din cauza lipsei unui punct de vedere comun între A.I.B.A. (Asociaţia internaţională de box amator) şi A.E.B.A. (Asociaţia europeană de box amator), privind participarea. În timp ce A.I.B.A. susţine prezenţa la «mondiale» a unor reprezentative de continente, A.E.B.A. s-a pronunţat în favoarea admiterii la întreceri a tuturor echipelor naţionale (complete sau incomplete) doritoare să ia parte la competiţie. Punctul de vedere al forului european mi se pare a fi singurul just, deoarece campionatele mondiale de box nu trebuie să devină o confruntare între continente, ci o întrecere între sportivi. Problema urmează să fie soluţionată în cadrul unui congres extraordinar al A.I.B.A., care va stabili definitiv şi oraşul organizator al primei ediţii a acestor campionate mondiale. Candidează oraşele New York şi Havana. Pînă ce lucrurile se vor lămuri, să vedem ce se mai întîmplă în lumea boxului profesionist.

2. Unul dintre cele mai vechi şi mai inaccesibile cluburi particulare din Anglia este «National Sporting Club», înfiinţat la Londra, în anul 1891, de către marchizul de Queensberry, autorul primului regulament modern de box. Într-unul din saloanele clubului este montat un ring pe care, o dată pe lună, se desfăşoară întreceri între profesionişti. Spectatorii sînt obligaţi să vină în costume de gală şi să păstreze liniştea deplină în timpul meciurilor. În cazul în care această ultimă regulă este călcată, pe panoul luminos se poate citi: «Silence please». Motivaţia acestei cerinţe pe care probabil doar englezii o pot respecta, sună cam aşa: «Un meci de box e un spectacol de calitate, asemănător cu teatrul sau opera, şi la teatru ori la operă nu s-a văzut nici un gentleman care să-şi manifeste bucuria în gura mare». De reţinut că la aceste gale nu e admisă prezenţa femeilor.

*

3. Cassius Clay a ieşit nu demult din spital, unde şi-a vindecat maxilarul fracturat în meciul cu Ken Norton. Fostul campion mondial, mai original ca oricînd, la acum lecţii de karaté (!?). Clay este, poate nu ştiaţi, şi... actor de film. El e unul dintre cei doi eroi ai peliculei «The Fighters», realizată înaintea şi în timpul meciului său cu Joe Frazier. De curînd, filmul s-a rulat în faţa deţinuţilor din închisoarea Saint Quentin, din California. Cu acest prilej, gardienii au avut ideea să facă un sondaj privind justeţea deciziei. Iată părerea... spectatorilor: 296 au considerat că adevăratul învingător a fost Cassius Clay, 274 au fost de acord cu decizia acordată lui Frazier, iar 36 s-au declarat pentru un rezultat de egalitate. Toţi însă au apreciat că trebuie să se dispute un meci revanşă...

Petre HENŢ

Cassius Clay: «Ce să fac, să nu mă uite lumea? Poate dacă m-aş ocupa de karaté...»

tenis

un tur al României

Privind clasamentul primilor noştri jucători, observăm că majoritatea, aşadar bucureşteni, sînt proveniţi din diverse centre ale ţării. Au ajuns la Bucureşti pentru a întări cluburile dornice de întîlnieţi, dar şi pentru a li se creea condiţiile necesare progresului, ştiut fiind că în tenis numai o companie valoroasă îţi poate ridica propria-ţi valoare. Au ajuns în Bucureşti tîrziu, după ani şi ani de companie modestă, în care progresul a fost lent şi multe din deficienţele tehnice nu au mai putut fi remediate. Dat fiind numărul mare de centre nou înfiinţate, cu precădere în provincie, este firesc ca şi numărul elementelor talentate ce apar în diferite colţuri ale ţării să fie din ce în ce mai mare. Este firesc de asemenea să ne întrebăm ce facem cu aceste talente, pentru că soluţia adoptată pînă în prezent nu poate fi decît în parte valabilă. Problema este urgentă şi ea nu mai poate suferi amînări.

Iată ce-mi mărturisea în această privinţă *Laurenţiu Ţiţei*, cel mai bun junior al nostru la categoria 15—16 ani. *«La mine, la Constanţa, dau la top 30 înainte la fiecare joc, şi practic nu am cu cine mă antrena. Aş da orice să mă pot întrece o perioadă mai lungă cu jucători mai buni ca mine.»* L. Ţiţei este la vîrsta cînd mulţi jucători fac deja lungi turnee internaţionale şi de aceea eu cred că este bine să aruncăm talentele noastre direct în focul întrecerilor. *Aş propune organizarea de către Federaţie a unui Tur al României cu 8—10 etape, în principalele centre ale ţării.* Adică 8—10 săptămîni de concursuri în vacanţa mare a elevilor, în care cei mai talentaţi juniori să participe alături de jucătorii fruntaşi. Nu-mi este greu să anticipez că o astfel de caravană tenisistică ar fi bine primită la Cluj, Iaşi, Braşov sau Hunedoara.

Şi să nu uităm că printre zecile sau poate chiar sutele de condiţii aparte necesare unui foarte bun jucător de tenis, este şi aceea de a-şi face valiza în fiecare duminică seara şi de a o desface luni în alt oraş, gata de o nouă întrecere.

Ştefan GEORGESCU

pe strada mea tenis fără fileu...

Nu, nu e deloc vorba, după cum ar putea reieşi din titlu, de vreo modificare în clasicul sistem al jocului de tenis. Dacă prin absurd lucrurile s-ar schimba, nu noi, laicii, am fi primii care am aduce vestea. Sînt, slavă Domnului, destui specialişti ai sportului cu racheta şi destule rubrici în publicaţiile care se ocupă cu aşa ceva.

Sub fereastra casei mele, pe o străduţă în formă de arc — de aici şi numele de strada Semicercului — paralelă cu una din cele mai vechi artere ale Capitalei, binecunoscuta Cale a Griviţei, se deschide o piaţetă asfaltată. Un fel de «ţară a nimănui», ferită oarecum de primejdia vehiculelor şi traversată de destul de puţini pietoni. Ei bine, în anumite ore ale zilei, această mică piaţetă nu mai devine o ţară a nimănui. Intră în stăpînirea copiilor. Mai ales că în preajmă se află şi o şcoală. Şi aceasta, de foarte multă vreme. Aici s-a jucat oină, bineînţeles la începutul secolului, cînd oina era la modă; apoi s-a jucat fotbal, mai întîi cu mingea confecţionată din cîrpe şi mai tîrziu cu cea umflată cu aer. Pe str. Semicercului copiii au luat primele lecţii de ciclism. S-a jucat volei. Cîte geamuri sparte! Cîte incidente legate de liniştea după-amiezilor! Nimeni nu s-a supărat prea mult. Copiii, cu timpul, au devenit oameni în toată firea; copiii lor duc în continuare ştafeta. În piaţeta asfaltată nu se mai joacă de mult oină. E moda rachetei. Băieţii dintr-a şaptea, dintr-a opta, lovesc mingea de tenis cu voluptate, cu sete, cu dorinţa — şi asta e sigur — de a merge pe căile deschise de marii noştri campioni. Şi-o trimit unul altuia cu gîndul şi cu gesturile marilor tenismeni. Între două lovituri de cheteă, unul dintre ei — înalt, zvelt, frumos, inteligent: George Băjenaru s-a recomandat el cu candoare — ne-a făcut o scurtă mărturisire. Aproape toţi din clasă jucăm tenis — spunea el. Toţi avem rachete.

— Tenis fără fileu? — l-am întrebat în glumă.

— Ba cu fileu! Cum, nu-l vedeţi? Noi, da! Ni-l imaginăm... Deocamdată!

F. URSEANU

accente

va învinge fotbalul sau regizorul?

...Punct final, mîine, într-un campionat aşa-zis «încheiat» miercurea trecută.

Punct final care face cît tot campionatul la un loc!

Punct final — «operă» a stimatei noastre federaţii care (vrînd să se remarce prin ceva) a ÎNCURCAT programările meciurilor, CREÎND DINAMOVIŞTILOR AVANTAJUL UNEI EXCEPŢIONALE AMÎNĂRI (de pomina lumii!), avantaj pe care, ulterior, a încercat să-l atenueze printr-o nouă excepţie, care să-i îndulcească pe universitarii craioveni (au primit şi ei cadoul unei amînări de joc), revoltaţi legitim de «inteligenţa strategică» a forului care guvernează fotbalul românesc.

Este evident pentru toată lumea că în cele două abateri de la regulament — condamnabile, oricum, pentru că au alterat cursul stabilit al unei competiţii — DOZAJUL avantajelor oferite echipelor Dinamo şi Universitatea-Craiova s-a făcut de către un judecător legat la un ochi. În timp ce dinamoviştilor li s-a oferit o... cofetărie întreagă, craiovenii au primit o biată... caramea.

Dubla măsură federală nu poate, firească, reprezenta — prin caracterul ei «dublu» — o apărare, un scut pentru autorii ei. Un asemenea scut ar fi de domeniul raionului jucării de la Romarta copiilor.

Ceea ce ne interesează totuşi mai mult azi nu este însă cum va scoate cămaşa F.R.F. (autocritica şi cenuşa turnată în cap ar aduce oricum a mascaradă), ci care personaj (din sceană sau din afara ei) va cîştiga această chinuită piesă care se numeşte campionatul diviziei A.

Va cîştiga regizorul sau va învinge fotbalul?

Marius POPESCU

confidenţial

barajul — copil mort?

...La fiecare etaj al C.N.E.F.S. şi cam din cinci în cinci metri pe culoarele federaţiei de fotbal, se găseşte cineva care să-ţi spună «între patru ochi»:

— Ai auzit ultima bombă? 18 echipe, şi fără baraj! Nu cade nimeni...

— Actualele ocupante ale locurilor 15 şi 16 rămîn şi la toamnă pe moşia lu' tata.

— Ultima senzaţie a campionatului! Nici Sportul, nici «U» nu retrogradează şi nici nu merg la baraj. Merg la Mamaia!

(Apar încă «doi ochi» şi un surplus la variantă)

— Nu eşti informat, maestre. Eu am auzit că «Sportul» are în program — în viitorul apropiat — un turneu «foarte dificil» în Spania şi Italia.

— Nu-i adevărat. Turneul îl face «U». Da, fără glumă. În loc să meargă Nunweiller, Dumitrache, Dinu şi ceilalţi, îi trimit (în locul lor) pe fiii de la Cluj. Există un obraz în toate. Acum doi ani, după 2—2-ul acela (între aceiaşi) aranjat după toate regulile artei, dinamoviştii şi-au luat darul, dar şi-au uitat obligaţiile. Acum nu se mai poate. Iei, iei, dar trebuie să şi dai.

— Vorbe, dom'le. Mai apar şi în vreun ziar şi mută băieţii (că-i duce mintea, n-aveţi nici o grijă) turneele la iarnă, după ce a uitat lumea şmecheriile de acum

— Chestia cu «barajul — copil mort» nu e vorbă, v-o spun eu. E votată, semnată, parafată...

— Parafată?!? Nu se poate. Nici cu retrogradare (legitimă), nici cu baraj (de circumstanţă)? Un asemenea zvon nu-l poţi crede nici dacă ar fi vorba de federaţia aborigenă de fotbal. Pentru că trebuie să aibă şi ăia vreun principiu (cînd coboară din copaci...)

M.P.

cititori-comentatori

să ne cunoaştem campionii

Un recent articol apărut în «Flacăra» ne informa printr-un lung dialog cu Lia Manoliu despre viaţa campionului de cursă lungă». Am citit şi recitit acest material care redă cîteva secvenţe din viaţa sportivei care a participat la şase olimpiade, de trei ori urcînd pe podiumul învingătorilor. În puţinele rînduri rezervate acestei rubrici nu mi-am propus să fac analiza celor scrise cu şi despre marea sportivă, ci să arăt un alt aspect şi anume acela că literatura noastră sportivă este foarte săracă în scrieri despre viaţa marilor glorii ale sportului românesc.

Cărţile apărute pînă acum în acest sens pot fi numărate pe degete. Oare numai atît de puţini fii de excepţie ai stadioanelor a avut şi are sportul românesc? E drept că editura Stadion ne mai oferă cîte o traducere despre viaţa lui Jacques Anquetil sau Fausto Coppi, dar acestea, oricît ar fi de interesante, nu acoperă golul ce se resimte în biografii despre sportivii noştri de elită. Pe ce iubitor al sportului din România nu l-ar interesa viaţa romanţată a lui Iosif Sîrbu (primul campion olimpic din istoria sportului românesc) sau despre epopeea ringului cu Lucian Popescu (fost triplu campion al Europei), despre un Gheorghe Gruia, acest rege neîncoronat al handbalului mondial? Şi exemplele pot continua.

Cei mai vîrstnici dintre noi şi-ar aduce aminte cu nostalgie de fapte, întîmplări şi evenimente, cu care au fost contemporani, tinerii ar afla că gloria sportivă se dobîndeşte prin foarte multă muncă, sacrificii şi renunţări iar pentru cei care păşesc pentru prima dată pe un teren de sport ar fi un ghid şi un exemplu.

Ion HATOS,
Sf. Gheorghe

Cupon de participare la concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI NR. II

Pentru cîteva clipe, Dumitrache a scăpat de sub stricta supraveghere a lui Velicu. Dar în partida de duminica trecută, în care Dinamo realiza doar un punct pe teren propriu, punct în care se poate sprijini mîine o campioană, «Mopsul» n-a înscris nici un gol. (Fază din partida Dinamo București — Sport Club Bacău: 2-2.)

Fotografie de Toma MICHINICI

a.b.c.

Mi se pare nefiresc să profesezi o meserie în a cărei misiune nobilă să nu crezi, să nu o servești, ba dimpotrivă să-i furi și bruma de climat de obiectivitate și principialitate. Fotbalul, căci lui îi dedic aceste rînduri, a reușit în țara noastră — în ultimul timp — să spargă densul plafon al tratării de-a valma. Dar pentru aceasta a fost nevoie de ani și ani de trudă, de răbdare și perseverență. Din anul 1972 avem la îndemînă un «regulament propriu de organizare a activității fotbalistice». O «cartă» votată (deci aprobată) de forumul suprem — Comitetul federal — într-o ședință festivă. Căci pînă atunci se «opera» cam după ochi, după miros, după vînt, pe departamente... creînd continuu o atmosferă de suspiciuni, bănuieli, neîncredere!

Istoria acestei «constituții-fotbalistice» pleacă de la apariția jocului cu balonul rotund și recunoaștem în timp buna-credință, sinceritatea și amorul pasionant pentru fotbal al tuturor acelora care i-au făcut posibilă apariția: ziariști, antrenori, fotbaliști, conducători etc. etc.

Spuneam odată că «presa sportivă» este citeodată limba lui Esop, în stare de lucruri minunate dar și îngrozitoare... La noi încă nu o vedem nuanțată și prea capabilă de a ajuta efectiv fotbalul. Și iată că, în ceea ce privește pe unii, opinia mea rămîne în picioare, mă refer la toți acei care «documentează» ca la piață de ce este absolut nevoie, imediat, de 18 echipe (dacă retrogradații la anul vor fi aceiași desigur că vor propune 20, apoi 22...), iar alții mai trag și la răspundere Federația că finalul campionatului este aproape și bietele echipe nu știu să-și facă programul de vară, de toamnă, de categoria A sau B. Probabil le este greu să citească poziția în clasament?

De această dată Federația, organ învestit să vegheze la desfășurarea campionatului în lumina «Regulamentului», își cunoaște îndatoririle și luptă, zic eu, din răsputeri să facă numai ceea ce «legea» scrie. Iar dacă unii cronicari sportivi se folosesc de condei pentru răfuieli personale, pentru a servi un club, un ins sau alte scopuri străine fotbalului în general, le punem în față să citească articolul 94, pagina 44 din «Regulament»: «Modificarea formulelor de campionat. Nici o modificare nu se poate aduce formulelor de disputare a campionatelor de orice categorie, decît dacă sînt anunțate cu un an înaintea anului competițional următor»

Cu alte cuvinte, break!, un pas înapoi..

Evident că în fața acestui text nici chiar Comitetul Federal nu poate decide ca în anul 1973/1974 campionatul nostru să sufere vreo modificare.

Știind ce drum lung și complicat are de străbătut elaborarea oricărei idei noi în laboratorul minții, dar mai ales în confruntarea cu viața — sub acțiunea legilor — mă gîndesc la exercițiul imaginativ, deci necontrolat, al tuturor acelora care tulbură apele. Căci fotbalul nostru la eșaloanele lui superioare nu trebuie diluat, din contră, trebuie să fie cît mai dens, adică 12–14 profesionalizate pentru fotbal. Să lăsăm studenții să-și facă studiile răspunzînd ritmului cerut de profesionalizarea lor modernă, cu frecvența și practica necesară cunoașterii, pe militari — în scurtul timp «sub arme» — să-și facă școala patriotismului fierbinte ș.a.m.d. Cită dreptate are Liliana Georgescu care, în nr. 22 din 30 mai a.c. al revistei «Viața studențească», scrie cu privire la atletism: «Ne îmbătăm cu apă rece și strigăm sus și tare de mai multă vreme că avem bune rezultate la atletismul universitar» și, mai departe, continua: «...pentru universiada de la Moscova... spre mulțumirea noastră, dar mai ales a altora, sînt studenți la fără frecvență». De fapt semnatara — studentă la Politehnică — era îngrozită că din 140 000 de studenți de-abia 66 au venit să-și reprezinte facultățile, iar de la I.E.F.S. și alte 11 facultăți de educație fizică (circa 2 500 studenți) au venit la startul universitarelor de la Cluj 137 de sportivi. Și mai în glumă, mai în serios, conchidea: «Concurs republican să fi fost acesta, sau un joc de-a v-ați-ascunselea?» Fără comentarii!

Altele sînt însă problemele ce frămîntă fotbalul nostru (și nicidecum umflarea divizilor A.B.C.): se impune deci ca viitoarea ședință a Comitetului Federal să fie anunțată din timp și pregătită judicios, iar noi, membrii acestui for, să avem din timp materialele pentru a putea discuta documentat.

Constantin TEAȘCĂ

pelé, bobby și obiectul

O imagine fotografică pe care, nu peste mulți ani, istoriografii sportului-rege o vor căuta... Pelé și Bobby Moore în luptă aprigă pentru magica sferă albă cu hexagoane negre. Întîlnirea dintre cele două supervedete, consemnată de această pază, a avut loc în anul de grație 1970, pe stadionul Azteca din Ciudad de Mexico. Era ziua marii revanșe a «perlei negre» asupra blondului anglo-saxon (o pasă de la Tostao, prelungită la Jairzinho și... Brazilia-Anglia 1 : 0).

angelo niculescu comentează pentru dumneavoastră apropierea de potou

Nici penultima etapă n-a adus calificările așteptate în campionatul Diviziei A. Fruntașele — Universitatea Craiova și Dinamo București — au realizat o simetrie perfectă: și olteni și echipa bucureșteană au făcut cîte un meci entuziasmant (vezi cel cu Steaua și, respectiv, cel cu «U» Cluj), pentru ca apoi să claclheze amîndouă, una în fața «Steagului roșu», cealaltă pierzînd un punct pe teren propriu, în lupta îndîrjită cu băcăuanii. Deci, vechiul șlagăr — «Cînd la trap, cînd la galop» — a devenit mai actual ca oricînd. Și iată că, tocmai aproape de potou, craiovenii și dinamoviștii pot fi departajați numai «la fotografie» (citește «eventuale diferențe de golaveraj»). Care dintre cele două echipe, fiecare cu cîte o restanță, va putea fi proclamată lider la acest obosit, dar nu mai puțin dramatic, final de campionat în care adversarii se dezmeticesc numai «din pumni»?

Cele două mari surprize, de care n-a fost lipsită etapa penultimă, sînt: înfrîngerea suferită de Rapid și de C.S.M.–Reșița (pe terenurile lor) din partea F.C.–Argeș și, respectiv, F.C.–Constanța.

În seria celor patru «egaluri» obținute în deplasare de S.C.–Bacău, Sportul studențesc, A.S.A.–Tg. Mureș și Steaua, sînt de subliniat mai mult slăbiciunile gazdelor (Dinamo, C.F.R.–Cluj, Jiul și Petrolul) decît niscaiva însușiri excepționale ale «musafirelor». În toate aceste partide nu se poate spune că echipele aflate «acasă» n-au făcut risipă de energie ca să egaleze. Dar atacurile furibunde, lipsite de luciditate, fără surpriza acțiunilor prin «explozie», nu duc la nici un rezultat. Să ne gîndim numai ce distanță enormă este între meciul cu «U» Cluj al lui Lucescu și Dumitrache, care punctau cu ușurință, exact ca la antrenament, și cel de pe stadionul din Șoseaua Ștefan cel Mare, unde amfitrionii n-au mai avut nici calmul, nici sclipirile de mai înainte.

Victoriile constănțenilor (la Reșița) și argeșenilor (în cazanul de mare presiune de la Giulești) sînt totuși o binemeritată răsplată a eforturilor depuse de colectivele celor două echipe pentru afirmarea lor în contextul fotbalului românesc. O revenire dătătoare de speranțe denotă și Steaua, sub noua conducere a secției de fotbal a clubului militar.

Să așteptăm, așadar, disputarea restanțelor U.T.A. — Universitatea–Craiova și Dinamo — C.F.R.–Cluj, pentru a face nu numai catalogarea echipelor, dar și caracterizarea definitivă a calității jocurilor de pe parcursul celor 30 de etape ale competiției 1972–1973.

și acum angelo niculescu comentează un meci din „cupa ziarelor"

Nu de puține ori, la apariția cronicilor în ziare și în reviste, fotbaliștii noștri, mai ales cei criticați sau notați cu note slabe, spuneau cu parapon: «Să-i vedem pe tovarășii gazetari pe teren, nu numai în tribune. Să-și dea și ei seama că noi cheltuim multe tone de sudoare... Și numai după aceea să scrie despre un meci și să ne califice comportarea...»

Și iată că deziderateul fotbaliștilor s-a împlinit: cronicarii — nu numai sportivi — din inițiativa lăudabilă a nu știm cui, au și ei o competiție a lor — «Cupa ziarelor» — în care s-au angrenat toate redacțiile.

I-am văzut «la lucru» în «etapa» săptămînii acesteia: «Combinata Flacăra-România liberă–Combinata Informația Bucureștiului-Satul socialist». Un meci «de zile mari». Un meci «de-adevăratelea» care, prin nivelul tehnic al condeierilor, prin ritmul imprimat jocului, prin clarviziunea tactică, dar și prin pasiunea pusă de fiecare cronicar-jucător, a dovedit că toți cei ce dau sfaturi în ziare pot să le pună și în practică pe teren, nicidecum ca simpli diletanți, ci ca veritabili interpreți ai jocului cu balonul rotund.

Am văzut că tot ceea ce pretind cronicarii de la jucătorii de fotbal, cei dintîi pot să realizeze singuri în cele două reprize de joc: acțiuni în viteză, contraatacuri-fulger, care să prindă adversarul pe picior greșit, un-doi-uri de-a dreptul entuziasmante, precum și o remarcabilă organizare a jocului de ansamblu. Și, mai presus de toate, împotriva forcing-ului dovedit de atacanți ca Adrian Păunescu, Ion Bocioacă, Dorin Tudoran — spiritul de sportivitate a fost totuși dominant, iar coliziunile dintre un tanc masiv ca înaintașul central al «Flacării-România liberă», Adrian Păunescu, cu un adversar mai fragil n-au dus la nici o intervenție medicală...

M-au surprins mai mult decît plăcut șuturile din volé ale numărului 9, Adrian Păunescu, executate cu aceeași putere și cu dreptul și cu stîngul (ceea ce prea puțini jucători din divizia A pot face), dîrzenia cu care prima combinată și-a impus superioritatea în joc, virtuozitatea cu care atacanții conduceau balonul, «foglia secca» a tunarului Păunescu, autor al unui gol la vinclu, șutul precis al lui Bocioacă, precizia în execuție și simțul porții la Dorin Tudoran. Deși învinși cu 4—0, adversarii de la «Informația Bucureștiului-Satul socialist» n-au fost slabi. Cu toate acestea, scorul ar fi putut lua proporții dacă în prima repriză Adrian Păunescu n-ar fi ratat cinci, șase ocazii clare de gol și, mai ales, dacă Toma Michinici, mult lăudat în cronica meciului trecut, semnată întîmplător de Toma Michinici, nu s-ar fi opus cu strășnicie cursului firesc al jocului. Rareori am văzut un jucător stăpînit de o atît de ciudată forță centrifugă care să-l scoată în afara jocului tocmai cînd echipa avea nevoie de brunetul său aport. Rămîne ca următoarele meciuri să ne edifice dacă Toma Michinici face parte — și în ce fel — din echipa pe care luni a chinuit-o spre deliciul ambelor galerii.

Așadar, ziariștii nu se mulțumesc numai să critice și să pună note arbitrilor și jucătorilor, ci știu să preschimbe stiloul în dribling și pixul în șut necruțător la poartă. Formula argheziană nu este deci o simplă metaforă pentru cronicarii noștri.

COMBINATA FLACĂRA — ROMÂNIA LIBERĂ:

A. IONESCU—GH. ANGHEL, N. CRISTACHE, FILIP, C. SÎRBU —D. TUDORAN, T. MICHINICI—C. VADIM, (C. VRÎNCEANU, I. BOCIOACĂ), A. PĂUNESCU, R. ȚÎNȚU (C. VADIM).

COMBINATA INFORMAȚIA — SATUL SOCIALIST:

N. OPRAN, D. ATANASIU, GH. MARIN, F. TODEROIU, V. IONESCU, S. SATMARI M. GHIOLDUȘ, I. HOLT, E. ȚINJALĂ, A. VRĂNESCU-

De vorbă cu:
ing. CORABIAN Gavril, director tehnic al Centralei industriale de reparații auto

Centrala industrială de reparații auto București, organizată pe structura Întreprinderii de reparații auto — București-Grivița, str. Clăbucet 68, sectorul 8, are ca principale activități reparații capitale de autovehicule și fabricație de piese de schimb auto.

Dezvoltarea activității Centralei industriale de reparații auto în cincinalul actual s-a axat în special pentru asigurarea capacităților de producție la activitatea de fabricație de piese de schimb auto. Astfel, nivelul producției globale la această activitate în anul 1973 este de peste 2,5 ori față de cel realizat în anul 1971. În anul 1975 va crește de circa 6 ori în raport cu aceeași perioadă.

Paralel cu aceste activități, Centrala industrială de reparații auto, în scopul folosirii cît mai complete a suprafețelor de producție, a asimilat în perioada 1969—1973 o serie de utilaje destinate mecanizării operațiilor de încărcare-descărcare-manipulare de mărfuri generale pentru dezvoltarea transporturilor conteinerizate și transconteinerizate, pentru mecanizarea operațiunilor de întreținere a drumurilor, pentru diversificarea mijloacelor de transport specializate.

Astfel, la Întreprinderea de reparații auto—București-Grivița, pe care este grefată Centrala industrială de reparații auto, începînd cu anul 1972 s-a asimilat și se fabrică un nou tip de autobuz, în serie mică, pentru traseele speciale ale Centralei de transporturi auto.

În prezent se află în fază de prototip un nou tip de autobuz care folosește autoșasiul DAC 12-14 și care prezintă performanțe mult îmbunătățite față de actualul autobuz produs de întreprindere.

La Uzina de reparații auto-București-Oltenița se execută semiremorci auto destinate transporturilor de autoturisme, animale vii și transconteinere. În preocupările de asimilare de produse noi se regăsește și un nou tip de autocisternă pentru stingerea incendiilor.

La Întreprinderea de reparații—Iași se află în fabricație o serie de transconteinere de 20 tone și boxpalete. Boxpaletele sînt produse care se exportă în R.F.G. în cantități ce depășesc zecile de mii.

Pe bază de comenzi, Centrala industrială de reparații auto carosează pe șasiuri de autocamioane SR 131-113-114-132 diverse autodube la I.R.A. Craiova cu utilizări multiple (poștă, transport de pîine, autoateliere mobile, echipate sau neechipate, caravane cinematografice, caravane de televiziune etc.).

De asemenea, carosează pe autoșasiul de autocamion SR 113 «Bucegi» autovehicule pentru transportat muncitori pe drumuri greu accesibile.

Un alt produs solicitat pentru manipulare și transport în depozite este transpaleta hidraulică manuală, fabricată de I.R.A. Cluj, și urmează să se asimileze în următorul an o transpaletă manuală stivuitoare.

În întreprinderile și uzinele de reparații auto lucrează peste 20 000 salariați, cu specialiști de înaltă calificare, produsele acestora fiind apreciate pentru utilitatea lor.

În fotografii: autobuzele A7 pe autoșasiu de autocamion 7 BA 1 «Bucegi» și semiremorca de transportat transconteinere de 20 tone, transconteinere de 20 tone, fabricate la I.R.A. București-Grivița, U.R.A. București-Oltenița și I.R.A. Iași.

SC

scriitori de azi

aurel baranga

Născut la București, la 20 iunie 1913. Clasele primare la școala Lucaci. Liceul Matei Basarab, absolvit cu calificativul «excepțional». Facultatea de medicină din București, diploma «Magna cum laude», în anul 1938. Debutează în literatură în 1929 în coloanele revistei *Bilete de papagal* de sub direcția lui Tudor Arghezi. În 1930, împreună cu un grup de adolescenți, tipărește revista de artă modernă *Alge*. Activitate în publicațiile de avangardă literară — inclusiv în revista *Unu* — pînă în anul 1933. Din 1934, sub presiunea evenimentelor sociale: ascensiunea fascismului în Germania și vigurosul răspuns dat de proletariatul român în Februarie 1933, părăsește literatura de frondă și contestație anarhică și intră în presa militantă, antifascistă și democratică a vremii. Colaborează cu articole politice, reportaje sociale, pamflete la *Facla*, *Cuvîntul liber*, *Reporter*, *Lumea Românească* pînă la suprimarea acestor publicații. În anii războiului întrerupe orice activitate publicistică și exercită profesiunea de medic într-un cartier periferic al Bucureștiului. După 23 August 1944 își reia scrisul la *România liberă*, posturile de radio din București, precum și în paginile multor ziare și reviste în care semnează articole politice, reportaje sau cronici literare. În anul 1946, împreună cu Miron Radu Paraschivescu, face să apară *Revista Literară*. Din anul 1949 e redactor-șef al *Urzicii*. A fost inspector general al teatrelor (1945—1948), director adjunct artistic al Teatrului Național «I.L. Caragiale» (1958—1961), secretar al Uniunii scriitorilor (1961—1962), redactor șef adjunct al *Vieții Românești* (1961—1965). Este autorul versurilor primului imn al Republicii. La Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român (1969) a fost ales membru al Comitetului Central. Debutează editorial în 1945 cu volumul *Ninge peste Ucraina*, prima mărturie în lume cu privire la ororile făptuite de naziști în lagărele de exterminare. Debutul dramatic cu piesa *Bal la Făgădău* în 1946. E anul care marchează începutul carierei unui autor dramatic contemporan cu cea mai largă audiență la public în mișcarea noastră teatrală de după eliberare. După piesa de debut urmează: *Voiaj în Noua Caledonie* (1947), *Iarbă rea* (1948), *Recolta de aur* (1949), *Anii negri* (în colaborare cu N. Moraru — 1950), *Bulevardul împăcării* (1950), *Mielul turbat* (1952), *Cîntecul libertății* (1953), *Arcul de triumf* (1954), *Rețeta fericirii* (1956), *Siciliana* (1959), *Adam și Eva* (1961), *Fii cuminte, Cristofor!* (1963), *Sfîntul Mitică Blajinu* (1965), *Opinia publică* (1967), *Travești* (1968), *Interesul general* (1971).

Unele piese ale lui Aurel Baranga sînt jucate cu succes și în numeroase teatre din străinătate. Mai înregistrăm: *Poezii* (1968), *Tipuri și tertipuri*, carte de portrete satirice (1971), *Opere*, 3 vol. (1971). Autorul practică și genul gnomic risipind prin publicații fabule și aforisme.

Teatrul lui Aurel Baranga prezintă; în genere, trei filoane: unul liric *(Siciliana, Travești)*, un filon eroic *(Anii negri, Arcul de triumf)* și un filon satiric — acela care i-a impus cu un deosebit prestigiu atît în teatrul nostru cît și în cel de peste hotare. Avînd în vedere această ultimă ipostază, celebrul om de teatru sovietic Tovstonogov scria: «De la Maiakovski și de la *Ploșnița*, nu m-am mai întîlnit cu un scriitor satiric de forța, inteligența și arta lui Baranga». În domeniul scrisului satiric, Aurel Baranga a creat eroul comic pozitiv, personaj de care *nu* rîzi, dar care, în schimb, te invită să rîzi de slăbiciunile omenești, de viciile încă nevindecate ale ființei umane. Apariția lui *Spiridon Biserică* face dată în dramaturgia noastră și rămîne un permanent termen de referință atunci cînd se ridică probleme ale scrisului satiric.

Construite cu fidelitate față de regulile clasice, de vervă nesecată și de umor, adesea exploziv, deși nu lipsite cîteodată de unele inexactitudini facile, comediile lui Aurel Baranga descind din spiritul tutelar al comediografiei noastre: I.L. Caragiale. Referindu-ne la poezia lui Aurel Baranga vom desprinde și aici trei direcții: o lirică de agora (1934—1940), o lirică de problematică de atmosferă terfiantă, nu rareori kafkiană (1940—1944), mai puțin reprezentativă pentru autor, și o poezie de meditație împăcată și tonică (1943—1968). Lirica lui Aurel Baranga, beneficiind de achizițiile poeziei contemporane, conturează efigia unui poet solicitat de dramele eterne ale omului, dar și de soluțiile menite să-i elibereze de sfîșierile lui. Este și observația făcută de Pierre Seghers în prefața la volumul de versuri «Les mois de la semaine», apărută în colecția «Autour du Monde». Pentru împlinirea profilului spiritual al lui Aurel Baranga, vom mai aminti și asidua lui activitate publicistică, mereu ancorată în problematica socială și etică a actualității, activitate care mărturisește substanțiala instrucție a autorului și nobilul ei mesaj.

Prezentarea de față coincide cu împlinirea vîrstei de 60 de ani a lui Aurel Baranga, prilej și pentru noi de a pune încă o dată în lumină calitățile unui scriitor de seamă al literaturii noastre, care face din scrisul său o armă, din satiră un bisturiu pentru extirparea nocivului, înlesnind astfel împunerea eticului și adevărului.

Traian STOICA

vorbiți și scrieți românește

de ce învățăm gramatica? (III)

În momentul în care vom accepta ideea că gramatica se predă în școală pentru ca elevii să cunoască în mod științific limba pe care o vorbesc și vom renunța la concepția îngust utilitaristă, în conformitate cu care am învăța gramatică pentru a putea vorbi corect și frumos (concepție care, după cum am văzut, este și nefondată științific), vom înceta să ne punem la tot pasul întrebări la care nu se poate răspunde, fiindcă decurg dintr-o înțelegere eronată. Nu ne vom mai întreba deci la ce folosește să știm că *i* este o vocală anterioară închisă sau că *scaun* este de genul neutru (gen deosebit de masculin și de feminin), pentru că tot așa de bine ne-am putea întreba la ce folosește să știm să deosebim subiectul de predicat; se poate vorbi corect românește și fără să cunoaștem toate lucrurile acestea.

Va trebui în schimb să ne întrebăm cu seriozitate care sînt cunoștințele pe care trebuie să le aibă cineva despre limba sa maternă pentru a putea fi considerat că are o cultură generală formată. Mi se pare însă că răspunsul la o astfel de întrebare nu poate fi dat decît de oameni cu o cultură *lingvistică* formată. Am spus cultură *lingvistică* și n-am vorbit pur și simplu de oameni cu cunoștințe de gramatică română, deoarece am convingerea că o decizie de acest fel nu poate fi luată de cineva pentru care întreaga cultură lingvistică se reduce la abilitatea de a face în mod corect o analiză gramaticală. Nu poate lua o astfel de decizie, deoarece, pentru el, «restul» lingvisticii nici nu există.

În legătură cu aceasta se pune însă următoarea problemă. Se ridică unele voci, din nefericire mai multe în ultimul timp, care pun la îndoială «utilitatea» (iar «utilitatea», raportată la un punct de vedere îngust pragmatic și prea puțin cultural!) disciplinelor lingvistice predate studenților din facultățile cu profil filologic. Raționamentul merge cam așa: din moment ce facultățile filologice pregătesc în primul rînd profesori de învățămînt mediu și din moment ce acestor profesori nu li se cere altceva decît să-i învețe pe elevi să facă analize gramaticale (evident, aceasta pe lîngă predarea literaturii, care nu poate să ocupe alt loc decît cel central), ce mai e nevoie de atîtea cursuri de lingvistică? Studenții se «sufocă» din cauza prea multelor discipline lingvistice și nu au posibilitatea să acorde timpul necesar unor discipline mai serioase și — nu se poate altfel — mai utile, cum ar fi cele literare. Mă îndoiesc de faptul că un profesor care nu a învățat în facultate altceva decît o tehnică de analiză gramaticală a unui text (așa cum ar crede de cuviință, probabil, cei care se sperie de numărul prea mare de discipline lingvistice predate studenților) ar putea să-i învețe pe elevi să-și cunoască *științific*, așa cum am sugerat, limba maternă.

Mi se pare de necontestat faptul că nu putem aștepta o îmbunătățire a modului de predare a limbii materne în școlile medii în absența unor profesori cu o solidă pregătire lingvistică. Exact tot atît de solidă ca cea pe care sîntem obișnuiți să o pretindem în domeniul istoriei și teoriei literare.

Emanuel VASILIU

(Va urma)

despre cărți

«Mic dicționar enciclopedic», Editura enciclopedică română. Alcătuit în spiritul de conciziune pe care-l recomandă dictonul înscris și pe copertă — Multum in parvo (Mult în puțin) — «Micul dicționar enciclopedic» este o lucrare lexicografică așteptată de multă vreme. Căci din 1931, anul în care Editura «Cartea Românească» publica remarcabilul «Dicționar enciclopedic ilustrat» întocmit de I. Aurel Candrea și Gh. Adamescu, nici o altă lucrare lexicografică de acest gen nu a mai atins la noi o cotă de profesionalism atît de ridicată. Actualul «Mic dicționar enciclopedic» este un echivalent merituos al cunoscutului «Nouveau petit Larousse illustré». Cuprinzînd în cele aproape 1 800 de pagini, împărțite pe cîte trei coloane, 77 000 de articole, 4 500 de ilustrații, 200 de hărți și 100 de planșe, «Micul dicționar enciclopedic» oferă cititorului o largă arie de cunoștințe. Prima parte a lucrării cuprinde lexicul curent al limbii române, un apreciabil volum de date și elemente de informație enciclopedică. Cea de-a doua secțiune este compusă dintr-o substanțială listă cu locuțiuni și expresii celebre în diferite limbi străine. În sfîrșit, ultima parte a dicționarului, dedicată numelor proprii (personalități, denumiri geografice, evenimente și localități istorice, monumente de cultură și artă etc.) cuprinde, cum era și firesc, prezentări mai ample ale personalităților, civilizației românești din trecut și din prezent. Pregătit timp de patru ani (1968-1972) și alcătuit de un grup de 39 de redactori a căror muncă a fost coordonată de Aurora Chioreanu și Gheorghe Rădulescu, «Micul dicționar enciclopedic» este o lucrare lexicografică de certă valoare, realizat și prin contribuțiile unui numeros grup de colaboratori, personalități marcante ale vieții cultural-științifice românești. Tipărit în condiții grafice aproape ireproșabile, «Micul dicționar enciclopedic» este o lucrare ce onorează și rafturile celor mai exigente biblioteci.

Lucian Valea, «Întoarcerea lui Don Quijote», Editura «Cartea Românească». Această culegere tîrzie de poezii divulgă un poet al melancoliei discret risipite în versuri cuminți: «Culorile se sting și-n părul tău :/ Intră-n declin și ele și migrează.../ Ca lupii trec părerile de rău/ Prin amintiri. Și-i frig. Și burniczează!». Asimilînd cu discernămînt influențe ale liricii românești tradiționale, poetul este un caligraf onorabil: «Marea cu palmele-i verzi/ Leagănă somnul lor. Înțelege/ Cît trebuie să fie de obosit cineva/ Care-a purtat atîta cer pe aripi...», un poet făcut (în sensul cel mai puțin depreciativ) și nu unul născut. Lucian Valea știe mai bine decît noi acest lucru și tristețea care plutește peste versurile sale de aici vine. Dar poetul a învățat în toți acești ani de laborator poetic nu numai să-și scrie poezia propriei condiții, dar să se autodivulge fără crispări: «Acesta-i Sancho ultimul cuvînt/ Al tristului hidalgo de la Mancha: /Un vis poate răni mai greu ca lancea./ Cînd porți război cu morile de vînt!»

George Suru, «Semnul de taină», Editura «Facla». O tendință minor calofilă îl împiedică, încă, pe George Suru să devină poetul pe care vigoarea suflului său poetic l-ar putea scoate din anonimat. Căci adevărata poezie a lui George Suru este cea «bolovănoasă», aspră ca un mineral venit dintr-o lume esențială («Coboară», «Inscripție tîrzie», «Ruga de dragoste — II» etc.) și nu cea a rimelor interioare. Că nu calofilia este adevărata vocație a poetului o spun și stîlnjenitoarele cacofonii — «ca ceața», «ca cerul» — pe care poetul le săvîrșește tocmai atunci cînd este mai aproape de contrafacerea poeziei decît de poezia însăși. Cînd își eliberează poezia din chingi inutile, George Suru scrie o remarcabilă poezie vizionară precum în «Ipostază»: «Mai pot să mă reîntorc neauzit ca un șarpe,/ Domol ca o arătare lunară plutind peste lanuri de porumb/ Cînd în lumina cenușie cîrtițele își fac rugăciunea».

Dorin TUDORAN

Cereți
la magazinele de specialitate

CĂMĂȘI ELEGANTE ȘI MODERNE MARCA «BRAICONF»

executate din țesături fine, nesifonabile, produse de

FABRICA DE CONFECȚII «BRĂILA»

Magazinele de prezentare și desfacere ale fabricii de confecții «Brăila»
«ELEGANT», str. Republicii nr. 41,
«MODERN», bd. Cuza nr. 117,
din orașul Brăila,
prezintă în permanență
un bogat sortiment de cămăși
care pot satisface orice exigență.

Braiconf
Brăila
FC
Lux
LENJERIE
-IDEALA-

KIEV.ROMA.VIENA.BUDAPESTA.MILANO.BRATISLAVA. BRUXELLES.MOSCOVA.PARIS

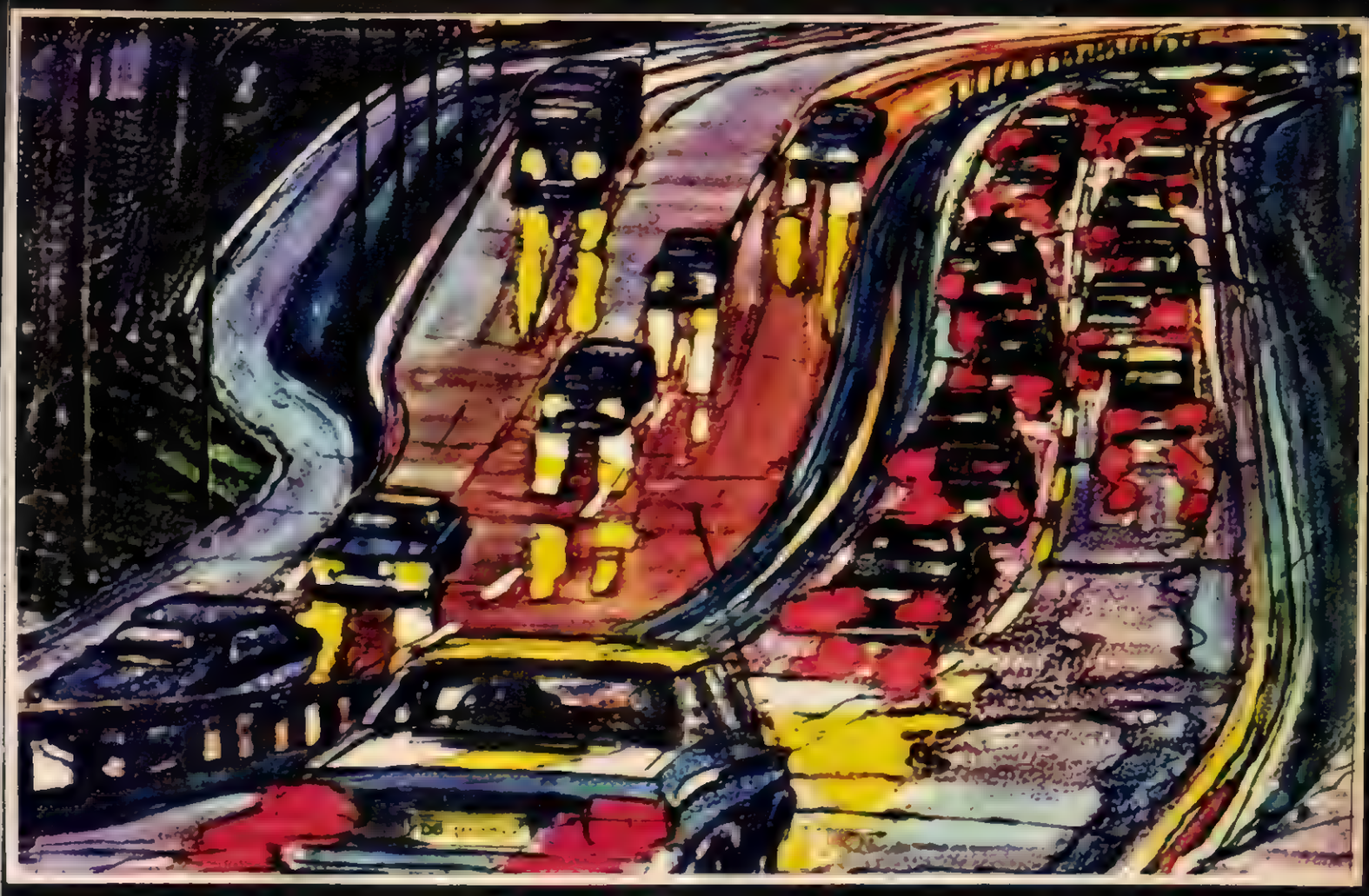

SOFIA.ISTANBUL.BERNA.FLORENȚA.VARȘOVIA.PRAGA.BELGRAD. BERLIN.VENEȚIA

ASIGURĂRI DE AUTOTURISME OFERITE CETĂȚENILOR, CU VALABILITATE ÎN STRĂINĂTATE

Turismul, ca unul din atributele tot mai caracteristice ale omului modern, capătă tot mai mulți adepți în țara noastră, un fenomen specific, îndeosebi în ultimii ani, fiind dezvoltarea turismului automobilistic în străinătate. Valorificarea puternicului potențial al turismului automobilistic presupune și asigurarea unor servicii turistice cît mai prompte, într-o gamă cît mai diversificată, la nivelul practicii internaționale.

Pe linia acestor preocupări se înscrie și protecția prin asigurare acordată cetățenilor români care călătoresc în străinătate cu autoturismele proprii.

Pentru a oferi unele amănunte în legătură cu aceste asigurări, ne-am adresat tovarășului Ștefan Pavel, director în Centrala Administrației Asigurărilor de Stat, pentru a ne răspunde la unele întrebări.

1. ÎNTREBARE: Ce fel de asigurări pot încheia la ADAS cetățenii români care călătoresc în străinătate cu autoturismele?

RĂSPUNS: Cetățenii români care călătoresc în străinătate cu autoturismele proprii au posibilitatea să încheie la ADAS asigurări facultative de autoturisme, primind astfel protecție prin asigurare atît pentru avariile la proprile autoturisme, cît și pentru răspunderea civilă ca urmare a pagubelor produse autovehiculelor sau altor bunuri aparținînd terților ori pentru vătămarea acestora (invaliditate, spitalizare, deces etc.).

2. ÎNTREBARE: Cum se plătesc despăgubirile în baza asigurărilor încheiate pentru avariile autoturismelor?

RĂSPUNS: Despăgubirile se plătesc în străinătate, în valută, de către organizațiile de asigurare respective, corespondenți ai ADAS, care acordă asistență pe bază de convenție. Acestea plătesc despăgubirile în numele ADAS, cu care apoi fac decontare. Asemenea convenții sînt încheiate de ADAS cu organizații de asigurare din toate țările europene. Pentru reparațiile ce se efectuează după înapoierea în țara noastră, despăgubirile se plătesc în lei.

În cazul în care călătoria nu poate fi continuată cu autoturismul avariat, pentru persoanele care s-au aflat în el se plătesc cheltuielile de transport pe calea ferată pînă la domiciliul asiguratului.

3. ÎNTREBARE: Cum se rezolvă pagubele de răspundere civilă?

RĂSPUNS. Pentru toți cei care se deplasează cu autoturismele în străinătate și au încheiate asigurări de răspundere civilă, ADAS emite documente internaționale de asigurare. În vederea rezolvării pagubelor de răspundere civilă auto produse în străinătate de cetățeni români posesori ai documentelor internaționale de asigurare, ADAS are încheiate convenții bilaterale cu instituții, birouri (societăți) de asigurare din toate țările europene.

Potrivit acestor convenții, la rezolvarea pagubelor produse de cetățeni români, instituțiile, birourile (societățile) de asigurare din străinătate procedează ca și pentru pagubele de răspundere civilă auto ale propriilor lor asigurați, plătind persoanelor păgubite sumele rezultînd din răspunderea civilă auto, și apoi le decontează la ADAS.

4. ÎNTREBARE: Ce alte asigurări mai pot încheia cetățenii români pentru autoturismele cu care se deplasează în străinătate?

RĂSPUNS. Se mai poate încheia asigurarea pentru avarii sau de răspundere civilă în legătură cu utilizarea autoturismelor la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea, asigurarea pentru furt, precum și asigurarea pentru cazurile cînd autoturismul este condus de alte persoane decît asiguratul.

P. S.

adas

semnal extern

ora europei

Ceasornicele preocupărilor europene sînt fixate: luni 3 iulie 1973, orele 11,30. Prima conferință general europeană — cu participarea Statelor Unite ale Americii și Canadei — din istorie, conferință la a cărei pregătire și în ale cărei rezultate sînt cointeresate vital toate statele și popoarele bătrînului nostru continent, își va începe în capitala finlandeză prima fază a lucrărilor sale în prezența miniștrilor afacerilor externe ai statelor participante.

Am avut prilejul pe parcursul celor șase luni ale consultărilor multilaterale de la Dipoli să insist asupra ineditului acestui eveniment istoric, eveniment la a cărui pregătire Republica Socialistă România și-a făcut remarcată contribuția constructivă militînd cu succes pînă în ultimele zile ale consultărilor multilaterale pentru deblocarea de orice impas sau obstacol a drumului spre o construcție generală europeană de însemnătatea apropiatei conferințe. Fără îndoială, proporțiile activității de la Dipoli, cît și semnificația dialogului care va începe la 3 iulie au fost cel mai pregnant reliefate la recenta ședință a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. care «a dat o apreciere pozitivă rezultatelor obținute și consideră că sînt create condiții pentru buna reușită a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.

S-a apreciat că delegația română la Helsinki, acționînd în conformitate cu mandatul stabilit de conducerea partidului și statului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a adus o contribuție de seamă la buna reușită a consultărilor.»

Pentru a măsura (ceea ce în ritmul accelerat al vieții noastre de zi cu zi ne poate scăpa) întinderea, profunzimea și valoarea procesului de destindere în Europa care a făcut posibilă atingerea acestui țel ce părea imposibil acum 2 decenii, utopic acum 10 ani și foarte îndepărtat încă acum 5—6 ani — Conferința general europeană pentru securitate și cooperare — observatorul de azi al relațiilor internaționale și istoricul de mîine vor trebui să facă apel la cel puțin două jaloane: Declarația de la București din iulie 1966 a statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care lansa inițiativa unei conferințe europene, și recomandările finale ale consultărilor de la Helsinki din iunie 1973 adoptate de 34 de state și care stabilesc principial și în amănunt organizarea, programul și urmările conferinței.

Între aceste două date s-a scris un întreg capitol de dezvoltare a relațiilor intraeuropene, s-au afirmat cu tărie și crescîndă forță de atracție principiile care sînt chemate să guverneze și să garanteze evoluția pașnică a convietuirii popoarelor pe continent, principii care și-au găsit la Dipoli o primă consacrare generală europeană, apărînd în textul recomandărilor ca un adevărat decalog.

Perfecționarea acestui decalog în fazele de lucru ale apropiatei conferințe, elaborarea acelor documente care, dînd curs recomandărilor de la Dipoli, să instituie pe baza realităților un sistem de angajamente și măsuri care să asigure cadrul politico-juridic apt să garanteze dezvoltarea liberă și suverană a fiecărei națiuni europene în contextul relațiilor de stimă, încredere și respect reciproc, aplicarea neabătută a normelor democratice de procedură care dau posibilitatea fiecărui stat ca, în condiții de deplină egalitate, să-și aducă întreaga contribuție, existînd, totodată, garanția respectării intereselor tuturor statelor participante, vor reprezenta în fapt misiunea istoricei conferințe general europene.

Ca și pînă acum, popoarele continentului, opinia publică vor fi principalii factori determinanți ai noului curs care se face remarcat în relațiile intraeuropene, ca și pe plan mondial. Gîndindu-ne la nobilul și, în atîtea privințe, necesarul obiectiv al securității și cooperării trainice în Europa — obiectiv care nu este îndreptat împotriva intereselor nici unei țări, regiuni sau continent de pe glob — ni-l reprezentăm ca pe o contribuție majoră a statelor și popoarelor europene la colaborarea și pacea internațională, la progresul civilizației umane.

Cristian POPIȘTEANU

lumea văzută de aproape

„înalta societate" și micile moravuri

De la anticul Civis Romanus — omul cu atribute civice — la gentlemanul zilelor noastre, care se confundă cu tipul burghezului, evoluția societății a purtat cu ea, ca o trenă, fel și fel de precepte morale, care au reflectat, ca într-o oglindă, chipul orînduirilor sociale.

Dacă astăzi se vorbește, și pe bună dreptate, despre o puternică criză a moravurilor în societatea de consum, obîrșia ei se află în însuși modul de viață dominat de inechitate și individualism, de ignorare a noțiunii de progres colectiv. Orînduirea capitalistă nu este o «Damă cu camelii» în versiune modernă care își trăiește maladia incurabilă, izolată într-un alcov. Ci, dimpotrivă, disemnează microbii concepțiilor retrograde, purtătorii lor în lume fiind tocmai cei din vîrful piramidei sociale. Cînd banii te dau afară pe ușă, cum se spune, cînd viața omului de rînd îți este necunoscută, iar munca o consideri o adevărată ofensă, cauți să ridici la rang de principiu crezul tău morbid, socotind instinctele primare drept virtuți.

Mary Barnes, fosta infirmieră schizofrenică, și picturile ei după care pretinși cunoscători se dau în vînt.

«La dolce vita» nu este un fenomen izolat, caracteristic burgheziei dintr-o anumită țară. Într-o variantă sau alta poate fi întîlnit pretutindeni unde atotstăpînitoare sînt huzurul și bogăția. Și tocmai de aceea, și izvoarele subterane care alimentează viciul, sub toate formele sale, își croiesc nestingherite drumul spre «înalta societate», indiferent dacă ea se află de o parte sau de alta a oceanului.

Cînd Woody Allen iese pe piață cu un așa-zis film compus din șase scheciuri asupra sexului, această maculatură de celuloid este socotită de casta îmbuibaților artă.

Cînd fosta infirmieră schizofrenică Mary Barnes își așterne pe pînză gîndurile chinuite de boală, dementialele ei picturi își găsesc locul în galerii cu pretenții, iar așa-zișii iubitori de artă se dau în vînt după ele.

Cînd un obscur preot italian își scrie memoriile dominate de sexualitate și erotism, se găsesc critici care să afirme că «Boccacio se află iar printre noi, cu o versiune modernă a Decameronului».

Cînd Jacques Teboul este prezent în librării cu o carte dominată de un erotism tocat, recenziile estetizanților de salon îl consacră drept genial.

În schimb, documentarul lui Luigi Comencini, care prezintă și un alt fel de Napoli decît cel cu cerul albastru sub care răsună permanent cantonetele, un Napoli unde copii de 12 ani muncesc din greu pentru un cîștig mizer, este trecut sub tăcere. După cum sub obrocul tăcerii stau și gravele probleme de ordin social ale maselor muncitoare din Statele Unite, Japonia, Anglia. În schimb, opinia publică este supusă zilnic unui adevărat bombardament informațional despre cele mai absconse cancanuri mondene. Care se opresc de regulă la straturile micii burghezii. Trebuie să fie prea ieșite din comun, pentru a fi arătate cu degetul figurile scorțoase ale celor despre care se spune că au în vine sînge albastru.

Așa cum s-a petrecut recent, în Anglia, scandalul celor doi lorzi. Este vorba de George Jellicoe și Anthony Lambton, membri ai Cabinetului, implicați într-o afacere dubioasă cu femei de moravuri ușoare. Lambton, aristocrat și miliardar, posesor a 15 000 de hectare de pămînt în nordul țării, descinde din străvechea familie nobiliară a conților de Durham. Despre el se spune că a căzut în păcat deoarece l-a ajuns blestemul unui monstru vorbitor (deh, așa sînt legendele). Cînd strămoșul său, întors dintr-o cruciadă, a tăiat capul unui șarpe uriaș, acesta i-ar fi spus cu limbă de moarte: «Dacă nu vei ucide primul om întîlnit în cale, familia ta va fi blestemată de-a lungul a nouă generații». Cum-necum, lordul și-a terfelit blazonul în cartierul rău famat Soho, fiind șantajat de un proxenet de profesie. Într-atît de nobilă este concepția de viață a familiei impricinatului, încît soția sa, o distinsă lady, întrebată fiind cum a aflat de scandal, a răspuns cu aerul marțial al titlului ce-l poartă: «Mi-a spus valetul meu».

Despre această afacere care a scandalizat «înalta societate» britanică, ziaristul francez Paul Guimard notează caustic în «L'Express» că Jellicoe și Lambton au frecventat și alte camere decît cea a lorzilor, că ei au recunoscut cu nonșalanță aristocratică faptele comise, dar că sînt dezolați să-și vadă numele în «Times» în altă parte decît la «Carnetul monden».

Cazul celor doi nobili urmează la un interval de zece ani după cel al lui John Profumo, și el membru al Cabinetului, implicat tot într-o aventură amoroasă, și după mai recentul scandal financiar declanșat de Duncan Sandys, fost și el «guvernamental», dar în același timp și președinte al Consiliului de administrație al societății Lanbro, de unde a primit pe sub mînă cîteva sute de mii de lire sterline.

Sigur, aventura galantă a lorzilor a produs senzație, mai ales în rîndul nobilimii, care nobilime nu se sfiește însă să dea curs invitațiilor discrete ale mondenelor lansate prin anunțurile publicate simbăta de «Evening Standard», să se extazieze în fața unei pelicule sordide de tipul «Ultimul tango la Paris» sau să cumpere literatură pornografică de cea mai josnică speță de la dughenele din Soho.

Ipocrizia este la înălțime. Pentru opinia publică — puritanism, în viața personală — decădere morală.

Nu avem deci nici un motiv să nu-i dăm dreptate premierului britanic atunci cînd, referindu-se la toate scandalurile din «înalta societate», le denumește «inacceptabila față a capitalismului».

Ion MĂRGINEANU

mapamond '73

nobel (I) „a fi!"

Cu mai bine de 75 de ani în urmă, în ianuarie 1897, cînd a fost deschis testamentul lui Alfred Nobel, legatarii ultimelor dorințe ale omului-enigmă, omului-surpriză, omului-suspense, s-au privit deconcertați. Încărcătura de dinamită spirituală din acea pagină scrisă de mînă exploda cu întîrziere, dar ecourile ei, în loc să se stingă în timp, aveau să capete o amploare și o intensitate tot mai mare pe măsură ce anii au trecut.

Defunctul, așa cum ni-l înfățișează portrétul postum datorat pictorului suedez Emil Österman, căpătase la bătrînețe imaginea omului care rezerva posterității o uluitoare surpriză. Ochi inteligenți, privire plină de acuitate, fixată asupra unui punct încert, de dincolo de oameni și lucruri, la care se uită dintr-o postură de suveran chinuit de curiozitate, păr cărunt, o frunte grea de gînduri — omul ne apare ca și cînd s-ar fi întors pentru o clipă de la fereastra unde lucra pentru a arunca o privire tainică viitorului.

Fusese cîndva un copil cu făptura firavă, cu sănătatea fragilă, posedat de sfiicione și discreție, și chiar dacă maturizarea îi adusese glorie și bogăție, în el nu murise niciodată acel copil plăpînd, parcă neajutorat, despre care el însuși scria la persoana a treia singular: «Alfred Nobel, acest mizerabil avorton, ar fi trebuit să fie sugrumat de un doctor filantrop în clipa cînd primul țipăt îi anunța venirea pe lume». Se născuse în Suedia, în 1833, anul cînd tatăl său, Immanuel, om dotat cu o excepțională energie și de un mare spirit inventiv, arhitect și constructor autodidact, suferea primul faliment. Pînă la 16 ani, Alfred a trăit în umbra acestui om căruia destinul îi rezervase alternanța continuă, aproape insuportabilă, între reușită și eșec, moștenindu-i cu toate neliniștile și chinuitoarele întrebări hamletiene: «A fi sau a nu fi?» Și-a răspuns singur «A fi!», și nu doar în viață, ci și dincolo de ea, în memoria urmașilor, în sinuozitățile destinului omenirii, în căutările celor mai înaintate spirite născute pentru a face umanitatea să propășească.

O literatură flatantă din compasiune a creat legenda omului hărțuit de trista glorie de a fi descoperit dinamita și care pentru răscumpărarea gravului său «păcat» în fața umanității și-ar fi scris cu chinuitoare remușcări testamentul reabilitării. Nu este adevărat. Nobel nu și-a renegat niciodată descoperirea dinamitei brevetată în 1867, nici a «gelatinei detonante» obținută șapte ani mai tîrziu, nici a balisticei — prima puibere pe bază de nitroglicerină fără fum — realizată în 1888. Toate acestea trebuiau însă, după concepția lui de viață, nu să îngroașe arsenalele războaielor, ci să constituie instrumente de lucru în mîinile constructorilor chemați să fasoneze fața pămîntului. A cîștigat o avere imensă, parcă vrînd să răzbune, prin aceasta, falimentele repetate ale tatălui său. Averea i-a venit din exploatarea explozibilelor pe care le-ar fi dorit folosite în exclusivitate, în scopuri pașnice, căci umblase mult, văzuse lumea cu toate necazurile și fărădelegile ei și nu nutrea decît o speranță: s-o vadă eliberată de coșmarul războaielor, de rasism, de inegalitate, de foamete și mizerie. N-a avut nici cămin, nici familie. Călătorind mult, i s-a spus «vagabondul cel mai bogat al Europei». Celibatar nu atît din convingere, cît din neșansă, n-a trăit decît ultimii cinci ani din viață în Suedia, dar a murit în Italia, în 1896. Testamentul și l-a scris însă revăzînd locurile natale. Despre ce conținea acest testament vom vorbi în rubrica de săptămîna viitoare.

Ioan GRIGORESCU

valori românești în univers

profesor doctor ana aslan și metoda sa

Membră de onoare a Academiei de Științe Medicale din țara noastră și a multor altor foruri științifice de prestigiu din țară și străinătate, profesoara Ana Aslan s-a afirmat de mult ca o personalitate proeminentă a vieții științifice din România și de peste hotare și a polarizat interesul a numeroși ziariști străini, dintre care mulți au vizitat-o în țară sau au intervievat-o în străinătate. Deși presa internațională și românească a scris mult despre activitatea ei, totuși credem că nu a fost analizat în suficientă măsură tocmai aspectul de profunzime, logica lăuntrică a faptelor care au dus la o mare descoperire, determinantă ca mijloc de recondiționare psihică și fizică, prin eutrofizare (hrănire ameliorată a țesuturilor) a omului ajuns pe făgașul uzurii specifice etapelor tîrzii ale existenței sale.

O circumstanță decisivă care a dus la această descoperire a fost orientarea profesoarei Aslan către cercetările de biologie. După excelente studii medicale și concursuri dificile trecute cu brio, Ana Aslan a avut o strălucită ascensiune în învățămîntul universitar. Și-a însușit cu tenacitate, talent și competență tehnica de lucru și obișnuința interpretării în experimentele efectuate asupra acțiunii unor medicamente contra durerilor reumatice, luînd în același timp în considerare și acțiunea substanțelor studiate asupra sistemului nervos, acest coordonator și controlor al întregului organism. Descoperirile profesoarei Ana Aslan, fundamentate astfel sub aspect clinic și farmacodinamic (mecanismul de acțiune al medicamentelor), au creat premisele unei activități științifice de un nivel calitativ superior celui al practicii medicale obișnuite.

Un principiu al școlii noastre medicale a fost validat prin eficacitatea, larg confirmată, a metodei eutrofizante a profesoarei Ana Aslan, urmărind redresarea fiziologică a organismului înainte ca diverse boli cronice să-i fi redus rezistența. Cercetări intense, clinice și de laborator, prezentate și discutate în cadrul a numeroase congrese internaționale au demonstrat net calitățile metodei aplicate de prof. dr. Ana Aslan. Trebuie relevat, de asemenea, controlul minuțios exercitat de către clinician, dublat de biolog, asupra medicamentului pe care l-a pus la punct și care a contribuit la răspîndirea numelui Ana Aslan mult dincolo de hotarele țării.

Aceste rezultate de prestigiu își găsesc explicația în existența unui climat științific propice, pe care-l datorăm unor savanți ca Francisc Rainer, Daniel Danielopolu și Constantin Parhon, dar mai ales în condițiile create dezvoltării valoroasei noastre tradiții medicale în anii puterii populare. Institutul nostru geriatric și gerontologic are astăzi prestigiul celei mai vechi instituții medicale de acest fel din lume, dar și al celei mai complex organizate.

Prof. dr. Ana Aslan pune un accent deosebit pe observația clinică, de zi cu zi, a fiecărui nou pacient, pe observarea comportării sale în noul mediu. Specialistul format în spiritul concepției științifice a profesoarei Ana Aslan poate descifra ce este specific în biologia organismului sub aspectul sănătății de fond și ce revine intervenției profilactice și terapeutice a medicului, în raport desigur cu particularitățile felului de viață anterior al pacientului, ale țării din care provine. Aceștia sînt, în linii mari, factorii care au făcut ca Institutul nostru de geriatrie să fie cel dintîi și cel mai larg cunoscut institut din acest domeniu din lume, ca la porțile lui să bată numeroși vîrstnici și mai puțin vîrstnici veniți de pe întreg globul.

Această largă notorietate trebuie remarcată și în ce privește aspectele de biologie umană și antropobiologie. Profesorului Daniel Danielopolu îi datorăm primatul acestei concepții biologice în practica clinică, orientare nouă în gîndirea medicală care a contribuit în mod esențial la elaborarea, mereu ameliorată, a metodei eutrofizante a profesoarei Ana Aslan.

Prof. dr. doc. Emil C. CRĂCIUN
membru corespondent al Academiei R.S.R.

în curînd, bibliotecă

În curînd bătrînele ziduri ale castelului Bytow — din voievodatul polonez Gdansk — nu vor mai păstra numai parfumul evurilor trecute. Ci și cărți, sutele de mii de cărți ale unei biblioteci publice, precum și un muzeu regional.

opriți mașinile!

Ziua mondială a mediului înconjurător a fost marcată în diferite localități ale globului de manifestații antiautomobil, cerînd oprirea traficului cel puțin pe străzile înguste ale centrelor istorice (în fotografia din stînga, o asemenea demonstrație în Anglia). În Franța a fost adresat posesorilor de mașini apelul de a recurge la mijloace de transport în comun, iar la Tokyo s-a declarat, prin decizie guvernamentală, «o zi fără automobile». În fotografia din dreapta, oficialități japoneze circulă cu metroul.

scrisori cu adresă

acord asupra dezacordului

Lipsa unui comunicat final asupra convorbirilor de la Reykjavik dintre președinții Georges Pompidou și Richard Nixon a provocat, într-adevăr, un val de supoziții și speculații. Dar, cum contenciosul franco-american era și este arhicunoscut, se punea doar problema dacă discuțiile dintre cei doi șefi de stat au diminuat ori amplificat disensiunile dintre Elysée și Casa Albă. Dintre comentariile consacrate evenimentului, am reținut opinia ziarului englez «Daily Telegraph», potrivit căruia la Reykjavik s-a realizat totuși ceva, și anume — că «două guverne care, pînă de curînd, abia își adresau cîteva cuvinte, au căzut de acord, cu oarecare cordialitate, asupra faptului că nu sînt de acord».

Dezacordurile sînt vechi și, se pare, adînci. Guvernul american, de pildă, își arogă răspunderi globale și fixează celuilalt răspunderi limitate, regionale; guvernul francez înțelege să-și fixeze singur răspunderile și contestă globalismul misiunii americane. Unul pretinde drepturi speciale în sfera relațiilor politice și economice, invocînd cu insistență creșcîndă ajutorul acordat în trecut aliaților pentru redresare; celălalt apreciază că relațiile politice și economice trebuie să se desfășoare între parteneri suverani și egali în drepturi și opinează că Statele Unite nu sînt chiar atît de neajutorate de pe urma investițiilor operate în Europa occidentală. Unul afirmă că apără interesele tuturor aliaților săi, neglijîndu-și propriile interese, celălalt demonstrează că fiecare țară este în drept să-și apere interesele și că Washingtonul este un campion de necontestat în apărarea propriilor interese, inclusiv în Europa occidentală, și că personalității de răspundere ale Casei Albe mărturisesc că ar fi dispuse să sacrifice interesele prietenilor pe altarul răspunderilor globale. Unul își amintește cu regret de butada de pe vremea lui Eisenhower, cînd se spunea că dacă o țară vest-europeană strănută, înseamnă că America e răcită; celălalt insinuează cu oarecare bucurie că vremurile s-au schimbat simțitor, că astăzi fiecare strănută pe cont propriu și, dacă dolarul e gripat, nu francul trebuie să meargă la doctor. Unul zice: «Alianța sînt eu!», celălalt — «Alianța sîntem noi!», adăugînd că principiile și normele de relații nu trebuie afirmate de ochii lumii, ci promovate în văzul lumii. Unul acuză protecționismul aliaților, celălalt acuză, la rîndul său, protecționismul american; unul acuză ofiații de nerecunoștință, celălalt acuză de nerecunoaștere a realităților.

Ambele guverne au, desigur, și multe puncte de acord, unele în domenii cardinale, ca necesitatea instaurării unei ere durabile de pace, colaborarea cu țările socialiste, amplificarea schimburilor ș.a.

Reținem însă că cei doi parteneri n-au apreciat existența unor dezacorduri ca o dramă teribilă și, depășind faza în care nu-și adresau decît cîteva cuvinte reci, au ajuns să cadă de acord că nu sînt de acord în toate problemele. Și aceasta, nu cu avertismente și ultimatumuri, ci cu «oarecare cordialitate».

Este un semn bun.

Ion CÂRJE

cronica de trei secunde

noi, balzacienii

Niciodată nu m-am îndoit de noi, balzacienii, noi, oamenii care am făcut din «Comedia umană» — Biblia în care se găsește Povestea tuturor poveștilor de preamărire, preacădere, preacintată de Călinescu, preacitită de Faulkner, singura carte pe care o citea tot timpul, deschizînd-o după poftă, la întîmplare, pentru a se mai întîlni — zicea el — cu cîte un om...

Niciodată nu m-am îndoit că noi, balzacienii, știm să rămînem inflexibili, mîndri și demni în fața destinului care ne-a confruntat cu atîtea popoare de stendhalieni, proustieni, thomasmanniști și chiar gidieni care, toate, și-au găsit cîte un cronicar prevestitor al pieirii noastre, deși toată lumea știe cum l-a slăvit Tatăl-nostru-din-rafturi-de-cărți pe dl. Stendhal, toată lumea știe ce legătură deloc ocultă e între Comedia noastră și aceea a Timpului Pierdut sau a Casei Buddenbrook...

Noi, balzacienii, risipiți prin toată lumea, sîntem însă un popor literar nu numai inflexibil în fața veștilor proaste dar și foarte tolerant. Ne-am lăsat mult ironizați, bagatelizați, minimalizați, defăimați, ca să nu mai spunem imitați. Ce ne pot face nouă bietele ironii omenești? Cu ce ne pot întuneca viața nevolnicele calomnii ale celor muritori? Ni s-a spus că sîntem plicticoși, schematici, prea realiști, lipsiți de mister și de halucinație... Am ajuns de rîsul lumii literare: «încă un Balzac»... devenise o glumă ieftină la adresa oricărui debutant care-și începea istoria în cadența noastră nemuritoare: «într-una din frumoasele zile ale verii anului 183..., un tînăr elegant trecea pe...» Nu am murit din nici o ironie, din nici un pamflet. Sîntem prea tari pentru a nu fi îngăduitori cu neputința. Au murit toți cei care ne-au disprețuit sau ignorat. Au rămas și au supraviețuit aceia care ne-au iubit și ne-au apărat în sufletele lor sau pe față. E o lege stranie. Dacă nu un blestem.

...Dar asta nu! Asta nu se mai putea admite și, așa cum nu m-am îndoit niciodată, protestul nostru a sunat ferm și imediat. În luna mai a anului 1973, la Paris, societatea prietenilor lui Honoré de Balzac a protestat împotriva «aspectului caricatural» conținut în foiletonul televizat «Marea dragoste a lui Balzac», care făcea un portret cu totul eronat — «de beștv, de afemeiat, de om grosolan, coleric și grotesc» — al marelui scriitor.

Într-o vreme a atîtor proteste care se încrucișează modern și furios pe firele de telegraf ale lumii — protestul nostru, al prietenilor lui Balzac, răsună viguros, drept, anacronic și atît de neesențial încît îmi vine să rîd și să plîng atottriumfător.

Radu COSAȘU

oameni despre care se vorbește

JUAN VELASCO ALVARADO (n. 1909), **șeful statului peruan, a anunțat în cadrul unui discurs că Republica Peru a decis să se integreze grupului țărilor nealiniate. Faptul că experiența revoluționară pe care o trăiește în prezent țara este autonomă, lipsită de orice influență din afară — a subliniat președintele Alvarado — îi permite să promoveze pe plan internațional o politică realmente independentă.**

MAURICE MACMILLAN (n. 1921), **ministrul britanic al forței de muncă, a dispus difuzarea unei circulare adresate unui număr de 400 000 patroni, prin care li se cere să ia de pe acum măsuri pentru aplicarea legii privind egalizarea salariilor femeilor cu cele ale bărbaților. Legea — care urmează să intre în vigoare la sfîrșitul anului 1975 — este în prezent obiectul unei campanii lansate de guvernul britanic în rîndurile patronatului.**

MARC CHAGALL (n. 1887), **marele pictor francez de origine rusă, revine, după mai mult de 50 de ani de absență, în Uniunea Sovietică, invitat la deschiderea unei expoziții a lucrărilor sale în cadrul Galeriei Tretiakov. Vernisajul expoziției, care cuprinde 76 litografii, cîteva picturi și acuarele, a avut loc în prezența ministrului culturii al Uniunii Sovietice, Ekaterina Furțeva, și a numeroase personalități ale vieții artistice și culturale.**

LUIS CARRERO BLANCO (n. 1903), **vechi și fidel colaborator al generalului Francisco Franco, a fost numit de către acesta președinte al noului guvern spaniol. Renunțînd la funcția de prim-ministru, generalul Franco și-a păstrat în continuare prerogativele de șef al statului și comandant-șef al forțelor armate. Noul guvern este format din 20 de miniștri, dintre care 6 făcuseră parte și din vechiul cabinet.**

BRIGITTE BARDOT (n. 1934) **a anunțat din nou, într-un interviu radiodifuzat, că s-a decis să abandoneze cariera cinematografică — interviul respectiv este cel din urmă pe care îl acordă în calitate de vedetă, iar filmul pe care îl turnează acum, «Colinot Trousse Chemise», ultimul ei film. Ceea ce n-a împiedicat-o, după nici 24 de ore, să-și retracteze declarațiile, afirmînd că va continua totuși să facă filme și că «nu trebuie să se creadă tot ce spune».**

GEORGE GETTY (n. 1924), **fiul cel mai mare al regelui american al petrolului, miliardarul Paul Getty, a murit într-un spital din Los Angeles în împrejurări pe care poliția le consideră suspecte. Președinte executiv și moștenitor al patrimoniului uriaș al tatălui său, George Getty a fost internat sub un nume fals, iar pe corpul său au fost găsite urmele unor lovituri de cuțit. Pentru elucidarea împrejurărilor morții lui s-a deschis o anchetă.**

de la lume adunate

CINE SÎNTEȚI DUMNEAVOASTRĂ, DOMNILOR AMERICANI? Nu cu mult în urmă, cetățenii americani au fost invitați să indice printr-un chestionar originea strămoșilor lor. Rezultatele nu sînt deloc lipsite de interes. Iată cîteva date: strămoșii a 29,5 milioane americani sînt originari din Anglia, 25,5 milioane din Germania, 16,4 milioane din Irlanda, 9,2 milioane din Spania și țările Americii Latine, 8,8 milioane din Italia, 5,4 milioane din Franța, 5,1 milioane din Polonia, 2,2 milioane din Rusia etc. 18 milioane de cetățeni americani nu-și cunosc originea.

250 MILIOANE DE ANI. Aceasta este vîrsta probabilă a unui mare cimitir de pești fosili descoperit recent în apropierea orașului Tsesis din R.S.S. Letonă, primul de acest gen de pe teritoriul Uniunii Sovietice. Pînă în prezent este cunoscută doar o singură formație similară în Europa: cimitirul de pești descoperit în secolul trecut în Marea Britanie. Se apreciază însă că cel din Letonia sovietică este mai interesant, mai ales prin numărul fosilelor.

UN SONDAJ STUPEFIANT — așa poate fi caracterizat cel realizat de curînd în Belgia și care a dat la iveală faptul incredibil că un belgian din trei nu a cumpărat o carte în viața lui și că 52% din populația țării nu a pus piciorul vreodată într-o bibliotecă. S-ar putea presupune — ca și în multe alte țări — că televiziunea suplinește absența mijloacelor clasice de informare, dar, paradoxal, în cazul de care ne ocupăm tot cumpărătorii de cărți sînt cei care posedă și televizoare, și nu invers...

MAESTRU ÎN ARTA DESFACERII PRODUSELOR. La Nairobi, comisia însărcinată cu desemnarea și premierea «vînzătorului anului» nu a avut probleme, indicîndu-l pe reprezentantul de comerț Tan Nbogo drept cel mai abil vînzător din Kenya. El a reușit să plaseze într-o singură zi, într-un sat situat foarte aproape de Ecuator, 21 de lămpi electrice pentru bronzare artificială

HOȚII DE PĂGUBAȘI... Soții Jerry și Barbara Florence s-au trezit în închisoare datorită unui ordinator instalat la comisariatul de poliție din Santa Clara, statul New York, ordinator care i-a acuzat că au furat... propria lor mașină. Aceasta fusese într-adevăr furată, apoi găsită și restituită proprietarilor care au plecat cu ea. Computerul, însă — precum robotul din «Pierduți în spațiu» — a intervenit tardiv, transformîndu-i pe păgubași în hoți...

moment simbolic argentina-cuba

Reluarea, după o întrerupere de 11 ani, a relațiilor diplomatice între Argentina și Cuba a prilejuit această întîlnire, la Consiliul de miniștri din Buenos Aires, între Hector Campora, noul președinte al Argentinei, și Osvaldo Dorticos, președintele Republicii Cuba. Îmbrățișarea celor doi președinți — surprinsă de fotoreporterul agenției «Keystone» în această imagine — este o îmbrățișare simbolică pentru noile relații care se instaurează între Argentina și Cuba.

rendez-vous la berlin!

Afișul celui de-al X-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților, a cărui deschidere festivă va avea loc în ziua de 26 iulie, la Berlin. Deviza sub care se vor reuni, întrece, cunoaște și îndrăgi tinerii veniți din lumea întreagă este solidaritatea antiimperialistă, pacea și prietenia.

DIN DOSARELE
MARILOR PROCESE POLITICE

ESSEX ŞI ELISABETA (V)

«IATĂ CAPUL UNUI TRĂDĂTOR»

La 20 februarie 1601, conții de Essex și de Southámpton au fost citați în fața unei comisii speciale a **pairilor** regatului*,în sala palatului Wesminster. Curtea era prezidată de baronul de Buckhurst, marele trezorier al Angliei, iar pairii erau conții de Oxford, Nottingham, Salisbury, Derby, Worcester, Cumberland, Sussex, Hertford, Lincoln și cîțiva baroni. Aseson erau Popham, marele judecător al Angliei, Gaudy, Coke, Elverton și Francis Bacon.

Sala, tapițată cu catifea roșie, avea unsprezece rînduri de bănci în formă de amfiteatru despărțite printr-un grilaj. În fund se afla tronul, avînd deasupra sa baldachinul și în partea dreaptă o galerie pentru ambasadorii străini.

În timp ce deliberau, pairii mîncau pîine și carne și beau vin, care li se servea în permanență. Ei erau îmbrăcați în costume de curte cu «toci» pe cap, iar judecătorii în robe stacojii, îmblănite cu hermină și cu capul gol.

«A SOSIT MOMENTUL...»

După ce curtea s-a reunit, lordul trezorier, înconjurat de crainici și precedat de ușierul Vergii Negre, și-a făcut intrarea, s-a așezat pe fotoliul pregătit în mijlocul estradei și a zis:

— Aduceți la cunoștința locotenentului Turnului Londrei că a sosit momentul ca să-i conducă pe prizonieri în fața barei.

Ușierul Vergii Negre strigă, folosind formula tradițională:

— Locotenent-guvernator al Turnului, aduceți-i aici pe prizonierii domniei voastre Robert Devereux, conte de Essex, și lordul Wriotherley, conte de Southampton; altfel riscați să vă pierdeți viața.

Locotenentul, care aștepta în spatele ușii dispoziției Curții, i-a condus de îndată pe prizonieri în sală, fără escortă, precedați numai de comandantul crainicilor, care ducea o bardă îndreptată cu dosul ei către fețele celor doi lorzi.

După ce au ajuns în fața barei, ușierul Vergii Negre a poruncit:

— Lorzii mei, îngenunchiați!

Essex și Southampton au îngenunchiat pe o pernă pregătită în acest scop, rămînînd în această poziție pînă cînd lordul trezorier le-a spus:

— Ridicați-vă.

După care au început dezbaterile.

Procurorul general Coke a citit actul prin care Essex și Southampton erau acuzați «de a fi vrut să ia reginei sceptrul și viața, de a fi plănuit s-o aresteze pe Maiestatea Sa Regală în casa ei, de a se fi pus în situație de rebeliune manifestă întemniținînd pe consilierii regatului și apărînd casa lor împotriva ostașilor reginei, în sfîrșit de a fi incitat la revoltă pe supușii fideli ai Maiestății Sale, pe străzile Londrei».

PROBLEME DELICATE

În continuare, avocatul general al reginei l-a comparat de Essex cu Catilina, neomițînd să amintească și de bunăvoința neîncetată manifestată de regină față de conte.

După el a luat cuvîntul Popham, care a stigmatizat tratamentul nedemn impus de acuzați trimișilor reginei. Apoi s-a adresat procurorului general:

— Ce credeți că ar fi făcut acuzații cu regina dacă ar fi reușit să pună mîna pe persoana ei sacră?

Coke a răspuns:

— Ceea ce Henric de Lancaster a făcut cu Richard al II-lea. El s-a dus la rege în postura unui supus, sub pretextul de a-i cere să-și ajungă consilierii «răi». Dar după ce a pus stăpînire pe rege, i-a luat viața.

Luînd cuvîntul, Francis Bacon, prietenul intim al contelui de Essex, i-a reproșat de a nu fi ascultat de crainicul care i-a poruncit să depună armele și să se predea.

Essex a răspuns:

— N-am văzut alt crainic decît pe acela care purta pe cap pata infamiei sale, dar nu l-am luat de loc drept crainic. Dacă aș fi avut un alt plan decît de a mă apăra împotriva acelora dintre adversarii mei care voiau să mă ucidă, n-aș fi ieșit cu atît de puțini oameni, pe deasupra neînarmați.

Bacon, luînd cuvîntul în replică, a căutat să demonstreze slăbiciunea răspunsului dat de acuzat, invocînd exemplul contelui francez de Guise, care, intrînd în Paris cu cîțiva adepți, a incitat atît de violent populația la arme, încît regele a trebuit să părăsească orașul.

Membrii curții se înțeleseseră dinainte că orice declarații ale acuzatului privind pe regele Iacob al Scoției și pe lordul Montjoy să nu fie luate în seamă, deoarece aceste probleme erau considerate a fi deosebit de delicate.

Essex a provocat totuși un incident acuzînd pe secretarul privat al reginei, Robert Cecil, de a fi declarat odată că infantele de Spania ar avea drept de succesiune asupra tronului Angliei.

Cecil a fost convocat de îndată în fața Curții dar a respins acuzația. Mai mult, l-a invitat pe Essex de a numi persoana în fața căreia ar fi făcut afirmația incriminată și apoi, adresîndu-se către Southampton, l-a rugat pe acesta:

— Vă conjur, în numele prieteniei care ne-a legat din copilărie, în numele religiei noastre și al onoarei voastre, de a-mi numi persoana în fața căreia aș fi făcut declarația.

Southampton l-a numit pe Wiliam Knollis, controlor al Casei regale. Acesta a fost de asemenea convocat și a afirmat că a auzit doar spunîndu-i-se lui Robert Cecil că un anume Solman a tipărit o carte susținînd drepturile infantelui de Spania asupra tronului Angliei.

Cu aceasta problema ridicată de Essex a fost considerată încheiată și judecătorii, împreună cu asesorii, s-au retras pentru a delibera. După o oră au revenit în sala mare și și-au ocupat din nou locurile.

Membrii Curții pairilor care i-au judecat pe contele de Essex și pe contele de Southampton s-au înțeles dinainte că orice declarații ale acuzaților privind înțelegerea acuzaților cu regele Iacob al Scoției (în tablou), fiul Mariei Stuart, să nu fie luate în seamă, pentru a nu crea complicații politice nedorite. Iacob s-a urcat însă pe tronul Angliei după moartea Elisabetei, survenită la puțin timp după execuția lui Essex.

«EL ESTE VINOVAT, PE ONOAREA MEA»

Crainicul armelor a făcut apelul judecătorilor. Chemat fiind pe nume, fiecare dintre ei s-a ridicat în picioare, a făcut o reverență către lordul președinte și, ridicînd mîna, a spus:

— El este vinovat, pe onoarea mea.

Lordul președinte s-a adresat apoi contelui de Essex și lordului Southampton:

— Vedeți că pairii voștri vă condamnă.

Apoi a pronunțat sentința:

— Veți fi legați și tîrîți pe o gratie pînă la locul execuției; acolo, veți fi spînzurați și apoi, încă în viață fiind, măruntaiele voastre vor fi smulse, iar corpurile tăiate în patru și împrăștiate în oraș. Dumnezeu să vă mîntuiască sufletele.

Essex a răspuns:

— Acest corp ar fi putut să aducă servicii mai bune reginei, dacă l-ar fi găsit bun. Aș fi foarte bucuros ca în orice mod în care ar dori-o, să poată fi folositor în serviciul ei.

El a conjurat apoi pe pairi ca să insiste pe lîngă regină pentru grațierea contelui de Southampton, care nu l-a urmat decît din cauza atașamentului față de el și a adăugat:

— Nu-mi pasă prea mult de viață și nu doresc nimic mai mult decît s-o părăsesc, păstrîndu-mi pe deplin fidelitatea față de Dumnezeul meu și față de regina mea. Dar n-aș vrea totuși ca cineva să spună reginei că-i disprețuiesc clemența, deși cred că n-aș putea s-o obțin, chiar dacă aș căuta-o. Deși m-ați condamnat după toate formele procedurii sper totuși că mă veți absolvi în judecata conștiinței voastre.

Luînd cuvîntul, contele Southampton a cerut indulgența reginei, explicîndu-și faptele prin sentimentele de prietenie pe care le nutrea față de contele Essex.

După ce s-a anunțat sentința de condamnare la moarte, ușierul Vergii Negre a rupt bagheta, pe care a dus-o în fața lordului președinte, iar crainicul armelor a întors tăișul bardei sale către fața condamnaților, mergînd înaintea lor pînă la poarta sălii.

ÎN CELULA DIN TURNUL LONDREI

Aflîndu-se din nou în celula sa din Turnul Londrei, Essex a fost cuprins de groaza morții și și-a pierdut cumpătul. L-a chemat pe procurorul general Coke și i-a mărturisit toate secretele conspirației, dîndu-i numele complicilor săi și atîtea alte detalii, încît Coke a trebuit să-l oprească pe această pantă a mărturisirilor jenantă pentru guvern. Apoi Essex l-a chemat pe secretarul său, Cuff, reproșîndu-i că l-a împins pe calea conspirației.

A doua zi contele și-a mai revenit. Aflase dealtfel că sentința va fi comutată și că în loc să fie spînzurat și spintecat, va fi decapitat în curtea Turnului Londrei, și că pedeapsa prietenului său Southampton a fost comutată în închisoare pe viață.

Execuția a fost fixată pe ziua de 25 februarie 1601.

Eșafodul a fost ridicat în curte, la cîțiva metri de celula unde contele era deținut. Pe o bancă îmbrăcată în catifea neagră, în fața estradei, s-au așezat conții de Cumberland și de Hertford, vicontele Howard de Binden și baronii Howard de Valden, Compton și Sir Walter Raleigh. Dar în ultimul moment Raleigh s-a retras, temîndu-se să nu i se reproșeze că a vrut să vadă supliciul rivalului său,și a intrat în Turn pentru a urmări execuția de la o fereastră din Sala armelor.

Condamnatul purta o robă de catifea, o haină de mătase neagră și o pălărie de castor, iar în jurul gîtului, un mic guleraș plisat.

Pe eșafod Essex a declarat încă o dată că n-a vrut niciodată să atenteze împotriva vieții reginei și a început apoi să se dezbrace.

Unul din episcopii prezenți i-a amintit că trebuie să se mai roage pentru iertarea dușmanilor săi, ceea ce Essex a și făcut. Apoi și-a dezbrăcat roba și celelalte piese de îmbrăcăminte, rămînînd într-o cămașă de mătase stacojie.

Călăul a îngenunchiat în fața lui pentru a-i cere iertare, apoi Essex s-a întins pe eșafod, rugînd să fie lovit atunci cînd își va îndepărta brațele.

Călăul a ridicat securea, dar, impresionat, din prima lovitură n-a făcut decît o crestătură pe ceafa condamnatului. Contele a făcut o mișcare convulsivă. Abia din a doua lovitură, călăul a tăiat artera carotidă și Essex își dădu sufletul. Dar călăul nu reuși să despartă capul condamnatului de corp decît din a treia lovitură! Îl ridică, arătîndu-l asistenței:

— Iată capul unui trădător!

ELISABETA: «... CONFORM LEGILOR, ȘI NU POTRIVIT INIMII»

Comentînd condamnarea contelui Essex, Elisabeta a spus: «Cei care se ating de sceptrul domnitorilor nu merită nici o milă».

Dar moartea ultimului ei favorit a descumpănit adînc sufletul suveranei: avea adesea crize de melancolie și vorbea mult despre Essex ultimului ei confident, Carey:

«Am vrut timp îndelungat să ascund în fața Consiliului refuzul său de a da ascultare și de a-și îndeplini datoria, în speranța că se va îndrepta. De aceea el însuși și-a cauzat nenorocirea... Cu doi ani înaintea execuției l-am avertizat că dacă puteam tolera ca el să nu fie pe placul Elisabetei, trebuia să se ferească și să nu încalce ordinele reginei Angliei, căci în acest caz voi fi constrînsă să-l pedepsesc conform legilor și nu potrivit inimii, pe care a găsit-o mereu prea tandră pentru el, fiindcă indulgența mea l-a determinat să-și continue nebuniile, pe care nu i le pot ierta, cu tot regretul pe care îl am pentru moartea sa».

Suverana n-a supraviețuit mult ultimului ei favorit: a murit în 1603, la 70 de ani— vîrstă foarte înaintată pentru acel timp. Pînă în ultimele clipe ale vieții și-a păstrat cochetăria feminină, cu părul ei roșu și rochiile din stofe din fir de aur și argint. Împodobită cu perle și diamante, dansa cu plăcere, înfrîngîndu-și cu voința ei redutabilă slăbiciunea, care peste puțin o doborî.

George BIANU

*)Pairii erau nobilii egali în grad cu cei care apăreau în fața judecății.

NAVETISMUL, O BOALĂ NECUNOSCUTĂ ÎN SĂRMĂȘAG. La Sărmășag, una dintre cele mai mari așezări rurale ale județului Sălaj, primarul Grigore Husu a ținut cu orice preț să ne încredințeze un amănunt deosebit: din totalul celor 150 de intelectuali ai comunei o singură persoană face naveta între Sărmășag și Zalău. Navetismul, această maladie aparent incurabilă a mediului rural, este practic necunoscută la Sărmășag. Explicația? Una singură: marea majoritate a oamenilor cu studii superioare sînt originari chiar din această comună sau din localități limitrofe. În același timp, printr-o fericită coincidență, numărul de femei este aproape egal cu cel al bărbaților și, cum oamenii s-au plăcut între ei și n-au visat partide «strălucite» aiurea, celibatarii se numără pe degetele de la o mînă.

N-AVEȚI O LOCOMOTIVĂ-N PLUS? Dacă aveți treabă la Tîrgoviște la ora 7 dimineața, nu vă luați după mersul trenurilor, încumetîndu-vă să călătoriți cu accelaratul 151. Riscați să faceți la Titu un popas de circa o oră — cum s-a întîmplat la 16 iunie — pînă vine de la București o nouă locomotivă, pentru a o schimba pe cea care s-a stricat. Dar fiind faptul că din depourile ceferiste bucureștene o locomotivă poate ieși uneori în asemenea stare încît să nu aibă forța de a depăși un drum de 50 kilometri — e bine, pentru orice eventualitate, odată cu biletul de tren și sandvișul de rigoare, să vă aprovizionați și cu o locomotivă personală de rezervă...

SCRISOARE DIN ORADEA. Ne-a scris un grup de școlari din Oradea: «Dragi tovarăși, am dori foarte mult să inserați în coloanele revistei următoarea știre: peste 40 000 de elevi din județul nostru au sosit acum, la început de vacanță, să lucreze pe șantierele muncii patriotice la cele 43 obiective, construcții școlare, pepiniere silvice, construcții și amenajări de baze sportive. Angajament inițial: muncă patriotică în valoare de 25 milioane lei, suplimentat în cinstea zilei de 23 August cu încă 3 milioane.

ELECTROBICICLETA. Este o creație a specialiștilor români și a obținut la Paris, în cadrul unui salon de noutăți tehnice, premiul I. Electrobicicleta poate fi acționată fie cu ajutorul motorului electric, fie cu ajutorul pedalelor. Pentru alimentarea motorului se utilizează o baterie de acumulatoare de 24 V. Poate atinge viteza maximă de 25 km/h, avînd o autonomie de circa 60 kilometri!

SPECULĂ. «Una albă, una roșie, una roz!» Este vorba despre garoafele serelor din Codlea care, de la un timp, au început să fie desfăcute în piețe bucureștene. Numai în Obor și Ilie Pintilie (vezi fotografia) se vînd zilnic în valoare de aproximativ 28 000 lei. Cînd stai la coadă pentru flori, e mai plăcut... Iar florărești «de profesie» stau de nenumărate ori: cine știe cînd or mai da ele peste o pomană ca asta — un leu firul!

PILOTUL HAIDUC INTERVINE. S-a dat alarma. Dăunători în livezile pomicole aparținînd fermei Ciceu Mihăilești (Bistrița-Năsăud). Intervenție promptă a aviației utilitare: echipajul elicopterului comandat de Virgil Haiduc împrăștie substanțe chimice pe 1 380 hectare. Rezultatul: sînt salvate circa 700 tone cireșe și se evită pericolul degradării a aproximativ 1 700 tone de mere.

ADUNARE CU SUBTEXT. În intervalul 15–18 iunie, la magazinul universal «Victoria» s-au vîndut 33 de televizoare în valoare de 109 330 lei, 52 de frigidere de 171 065 lei și 13 mașini de spălat de 18 600 lei. Dacă adunăm, aflăm că bucureștenii au cumpărat în patru zile numai de la «Victoria» televizoare, frigidere și mașini de spălat de 298 995 lei. Nu e rău deloc, nu?

FERICITELE URMĂRI ALE RENOVĂRII. Restaurantul Giurgiului este de aproximativ două luni în renovare. Lucrările vor mai dura, fie și pentru simplul motiv că în interior nu vezi pe nimeni lucrînd. Dar această renovare nu trebuie condamnată. Au crescut încasările cofetăriei din apropiere. Sticlele de lichior, mastică sînt luate cu asalt și băute pe fostele locuri ale elevilor amatori de înghețată. Sugerăm ca odată cu deschiderea restaurantului să fie renovată cofetăria. Așa e frumos, normal și echitabil.

MORMÎNT CELTIC. Locuitorii din Sieu-Sfîntu (județul Bistrița-Năsăud) vor sărbători anul acesta 800 de ani de atestare documentară a localității. Dar iată că, de curînd, numeroasele vestigii arheologice, descoperite chiar în vatra satului, dovedesc că așezarea datează încă din perioada neoliticului. Cercetătorii Muzeului de istorie din Bistrița au identificat de asemenea un mormînt celtic care a aparținut, după toate probabilitățile, unei căpetenii proeminente. Indicii — remarcabile arme și podoabe: o sabie și o lance de fier de mari dimensiuni (descoperire unică pe teritoriul României), un cuțit, o cataramă ornamentală etc.

PE CÎND CHEFIRUL LA DATORIE? Ni s-a recomandat în presă, chiar și în «Flacăra», sub semnătura unor medici de prestigiu, să consumăm chefir — care este și un excelent medicament pentru tratarea unor boli. La centrele de lapte însă acest produs nu se găsește decît în cantități cu totul insuficiente, care nu satisfac nici pe departe cerințele cumpărătorilor. De ce nu se produce chefir în cantități mai mari — iată întrebarea la care așteptăm... chefir.

ÎN PRIMĂVARA ACEASTA. În comuna Săulești, județul Gorj, au fost distruse 17 hectare grîu și 5 hectare vie din vina Întreprinderii de construcții petroliere din Pitești, care a tras o conductă prin cîmp.

1 460 LEI. Strada Eminescu nr. 8, Baia Mare: magazin alimentar. La ieșire, dar nu foarte la vedere, un portmoneu căzut. Ovidiu Balint, asistent sanitar, îl ridică. Înăuntru: 1 460 lei. Îl duce la responsabilul magazinului. Așteaptă împreună, poate se prezintă totuși păgubașul. Peste o jumătate de oră, o bătrînică disperată ajunge, cu sufletul la gură, în ușa magazinului.

SINGURUL OCHI AL «CICLOP»-ULUI SPRE... LUNA-PARC. Zilele acestea se inaugurează la Neptun un parc de distracții: carting, căluței, carusel, poligon de tir etc., etc. Nu numai pentru copii și tineret. O bună parte a instalațiilor sînt noi și moderne, importate din țări cu tradiție în domeniul respectiv. Lunaparcul din Neptun este amenajat de Întreprinderea «Ciclop» din București.

DISCUȚII. Conversație telefonică matinală între o cameră a hotelului «Bradul» din Miercurea Ciuc și recepția: «Tovarășe dragă, apa caldă nu curge?» «Să vă spun sincer? Curge și nu prea...» ...Hotelul, modern, a fost dat în exploatare cu prilejul Campionatului mondial de hochei. De atunci se tot discută: proiectantul afirmă că proiectul pentru intreaga instalație de încălzire a hotelului este bun. Constructorul — că a respectat proiectul — și așa și este, o recunoaște și autorul lui. Și totuși n-a fost nici căldură iarna, nu este nici apă caldă pînă în prezent.

GREA PIERDERE. Un bărbat din Piatra Neamț și-a pierdut «atestatul de artist liber profesionist în sectorul de alimentație publică».

CE FACE GARDEROBIERA DE LA GARA DIN BRAȘOV VARA? În plină vară, la restaurantul gării din Brașov se spune, cald, tandru și nepotrivit: Rugăm dați hainele la garderobă. Ce să facă săraca garderobieră? la mese regulate și consistente, se mai gîndește și — pentru a salva onoarea postului, a localului, a gării — vine zi de zi cu paltonul.

MAREA DIN NORD. 800 metri lungime, 360 hectare suprafață, 7 milioane metri cubi de apă, peste 20 000 hectare ferite de inundații și secetă, acestea ar fi principalele «date tehnice» ale unuia dintre cele mai mari complexe de hidroameliorații din Oaș. «Marea oțenească» — numele sub care este deja cunoscută — a fost realizată după o soluție tehnică originală a specialiștilor bucureșteni în colaborare cu cei din Oradea și s-a dat în folosință la începutul acestei săptămîni.

UMOR NEGRU! «Dă-mi o țigară». «N-am». «Nu? Ei bine, ai să vezi tu pe dracu'». Și fumătorul nesatisfăcut a înfipt o șurubelniță în pieptul interlocutorului său. Pare o mostră de umor negru, dar nu este. Posesorul șurubelniței, un șofer bucureștean, a făcut isprava în stare de ebrietate. Victima: «Plagă toracică penetrantă cu interesarea pericardului și ventriculului sting... șoc grav» (din raportul de internare). Acum, grație medicilor care l-au îngrijit, nefumătorul și-a revenit. Nu știm însă ce s-a întîmplat cu fumătorul.

DEBUT INTERNAȚIONAL. De curînd, produsele Întreprinderii de ceramică fină pentru construcții din Cluj au debutat cu succes pe piețele Libiei, R.F. Germania, Poloniei și Ungariei. A fost vînzare mare...

GREA VIAȚA ÎN STARE DE EBRIETATE. Cei în stare de ebrietate nu sînt serviți cu băutură în localuri. Se clatină pe stradă, sînt aspru judecați de opinia publică trează și vigilentă. N-au voie nici în barcă. La debarcaderul din Parcul Herăstrău stă scris: «Nu servim cu bărci pe cei în stare de ebrietate!» O inițiativă bună ce trebuie extinsă, credem, și în aer. Să nu îi servim nici cu supersonice și nici cu rachete. Așa se trebuie!

CEI ȘAPTE MAGNIFICI. E vorba de anii în care, consecutiv, Ioan Moise, mecanic la Exploatarea minieră Comănești, a ieșit fruntaș în întrecerea socialistă. La anul și la mulți ani magnifici!

PUTEȚI ATENTA LA PLAPUMĂ? În dimineața zilei de 32 mai a.c. s-a comis un furt puțin obișnuit: de pe fereastra casei cu nr. 13 din str. Fanteziei a dispărut o plapumă. A doua zi, neobișnuiții hoți au restituit, tot prin fereastră, doar fața plapumei. Contrariați, ne-am interesat de conținutul ei și am aflat că era umplută cu... vată! Ce-or fi făcînd hoții cu vata, nu vom afla pentru că n-au fost prinși. Dar totuși să fie vreo legătură între furt și lipsa acestui articol din farmacii? Poate!

POLUAREA ALBASTRĂ. «Azurrooo!...» Adriano Celentano ar fi inspirat dacă ar face o vizită la Doicești (jud. Dîmbovița). Aici, dintr-unul din coșurile Fabricii de ultramarin iese în permanență o trîmbă de fum — bineînțeles fum ultramarin — care, în condiții atmosferice normale, se așterne cu înverșunare pe tot ce se poate așterne. Situația este destul de... albastră. În lipsa unor măsuri adecvate, cei în cauză se consolează cu ideea că se poate și mai rău: prin vecini, la Fieni, poluarea e cenușie (vezi fabrica de ciment).

BERE CU PEȘTE. În incinta tîrgului «Drăgaica '73» responsabilul restaurantului «Berbec», Nelu Bucureșteanu, a dat dispoziție ca berea să se vîndă numai cu pește oceanic prăjit, motivînd că aicfel vizitatorii beau prea multă bere. Dar așa nu mănîncă prea mult pește?

«PUIUL» PREMIAT. Filmul de desen animat «Puiul» (după I. Al. Brătescu-Voinești), realizat de Laurențiu Sîrbu, a fost distins cu Premiul CIDALC la cel de-al 10-lea Festival internațional al filmului de scurt metraj de la Cracovia.

FĂRĂ PRESIUNE. În cartierul Oborul-vechi, între bd. Dimitrov, bd. Republicii și șos. Mihai Bravu, apa nu curge decît la parter. Sînt case vechi, fără hidrofor, care în urmă cu 5–6 ani beneficiau din plin de binefacerile apei. Oare pe atunci ploua mai mult?

MODUL DE ÎNTREBUINTARE. Unicul aparat din țară pentru realizarea audiogramelor la copii se află la Institutul pentru recuperarea forței de muncă. De cinci ani nu funcționează. Nu pentru că ar fi defect. Pur și simplu nimeni nu știe să-l folosească. Poate că, în drept vorbind, nici nu e vorba de aparatul respectiv.

ÎN PREMIERĂ, ARBITRI ELECTRONICI. Un calculator electronic pune la dispoziția medicilor din județul Timiș date privitoare la sănătatea a 14 000 de tineri sportivi din acest județ. Cu ajutorul calculatorului vor fi studiate posibilitățile de evoluție ale fiecărui sportiv, înlăturînd astfel subiectivismul unor antrenori.

118 BARAT, DAR CÎINII LATRĂ. Sînt blocuri în București bîntuite de cîini care latră și broaște care orăcăie cît îi întunericul nopții de lung. Ca-ntr-un sat de cîmpie, cu bălți primprejur. Notăm și garantăm o astfel de adresă: sectorul 7, Drumul Taberei, capătul liniei 118 barat.

UN ROMÂN LA PARIS. Într-o publicație de specialitate aflăm — cu întîrziere, dar mai bine mai tîrziu decît niciodată — că adunarea generală a profesorilor de la «Muséum national d'Histoire naturelle» din Paris, veche și prestigioasă instituție de cultură, a cooptat pe profesorul Constantin Motaș, om de știință emerit al Republicii Socialiste România, ca membru asociat al acestei instituții. Cinstea făcută omului de știință român este deosebită, știind că printre membrii asociați ai Muzeului nu figura pînă în prezent decît un singur străin, un american.

EXAMEN LA TULCEA. Cel mai mare obiectiv industrial al Dobrogei, Uzina de alumină din Tulcea, a intrat în aceste zile în probe tehnologice. O nouă cetate a aluminei românești, superioară și ca dotare tehnică, și din punct de vedere al productivității, celei de la Oradea.

FRIG ȘI BEZNĂ ÎN FRIGIDERE. Că e frig e bine. Dar că e beznă e prost. Asta înseamnă că în magazinele de specialitate nu se găsesc becuri pentru frigidere. Și asta cam de mult. Să tot fie mai bine de un an. E timpul, credem, să se facă lumină și în frigidere!

COPIII. Autogara din Baia Mare. Un domn gras, cu chelie. E desfăcut la vestă și cămașă. Cald. Zice: «Dacă ar fi după mine, i-aș tunde pe toți copiii ăștia». Un «copil»: «Dacă aș fi ca dumneata, m-aș încheia la vestă».

AUREL VLAICU — IN MEMORIAM. În apropiere de Orăștie, în satul lui Aurel Vlaicu, în casa părintească a acestuia, s-a deschis un muzeu memorial. În cele cîteva încăperi se pot vedea obiecte care au aparținut marelui inventator român, inclusiv machetele avionului său, a cărui faimă a cucerit lumea.

PREDEALUL PELTIC. Nu dintr-un foc, ci fără un foc, cetățenii isteți din Predeal au rezolvat o problemă administrativă, literară și rebusistă. Fără un «r», lucrurile sînt clare: Predealul e **Pe deal**. Cauza profundă a acestei mutații poate fi, cred, legată de lipsa cartofilor din oraș. O lipsă atrage după sine alta ș.a.m.d.

PETRAȘCU LA BONN. Între 5 iunie și 1 iulie este deschisă la Bonn, în casa-muzeu Arnold Moritz, o expoziție prezentînd lucrări ale marelui pictor român Gheorghe Petrașcu. Cele 40 de lucrări ce vor fi expuse au impresionat de curînd la Roma pe cei care au vizitat expoziția organizată în palatul Barberini.

OȘENII PE UNDE MEDII. Undele sonore purtătoare ale programului II al radioului bat cu putere în noi colțuri de țară. Le pot recepționa de acum înainte în cele mai bune condiții locuitorii din Țara Oașului, zona orașului Carei și nordul județului Bihor — odată cu darea în folosință a stației de radiodifuziune Satu Mare.

Realizatorii buletinului de știri:

D. Birlădeanu, I. Cioară, R. Constantinescu, N. Cristache, S. Faur, M. Hetco, N. Ionescu, T. Michinici, M. Mihăilescu, V. Minecan, I. Moldoveanu, L. Nițescu, V. Savin, E. Seceleanu, D. Ștefan, L. Timbus, D. Tudoran, C. Ugleșici, F. Urseanu.

caricaturiști, respectuos vă rugăm nu furați ca-n codru

Scriu aceste rînduri, indignat de unii caricaturiști care au publicat și continuă să publice desene umoristice apărute anterior aparținînd altor colegi de breaslă.

Un caricaturist, în afara calităților sale umoristice, trebuie să cunoască pe cît posibil creația celorlalți, să urmărească caricaturi din presa străină, din alte publicații actuale sau mai vechi.

Mă întreb cum într-o revistă satirică (singura de la noi din țară) care urmărește și aprobă caricaturi, condusă de un grup de umoriști valoroși, se pot strecura asemenea greșeli?

Sînt reviste care publică 2—3 caricaturi săptămînal sau lunar, unde aprobarea nu se face de un specialist și totuși nu apar caricaturi plagiate.

Nu sînt caricaturi incluse într-un extemporal grafic avînd o temă comună («Informația Bucureștiului») sau gen seriale, cicluri (cum publica «Amfiteatru») — sînt caricaturi PLAGIATE din alte ziare și reviste, din poșta redacției a aceleiași publicații sau ilustrarea unor anecdote cunoscute.

P.S. Aceste cazuri de plagiat sînt întîlnite în 1973 — subsemnatul avînd o colecție de încă peste 20 de asemenea cazuri din anii precedenți.

Ing. Sorin POSTOLACHE

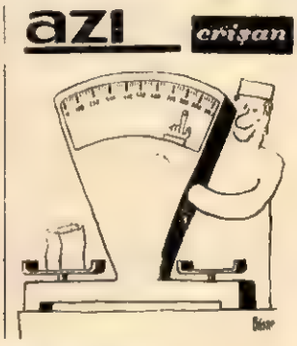

«Informația Bucureștiului» din 22 februarie 1973

«Urzica» nr. 9, 15 mai 1973, pag. 12

«Urzica» nr. 5, 15 martie, 1969, pag. 4

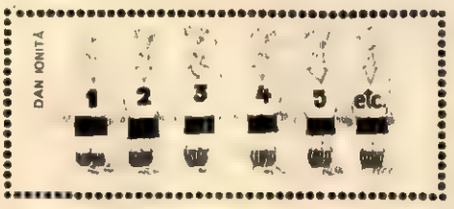

«Urzica» nr. 5, 15 martie 1973, pag. 12

«Urzica» nr. 24, 31 decembrie 1970, pag. 14

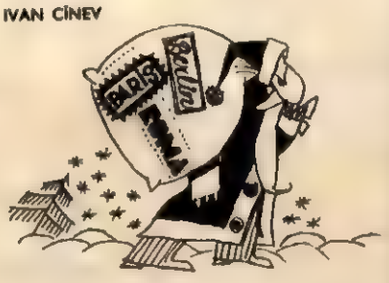

«Almanah Urzica» 1973, pag 141

— Primul e mai umblăreț, dar amîndoi au fost la Paris.

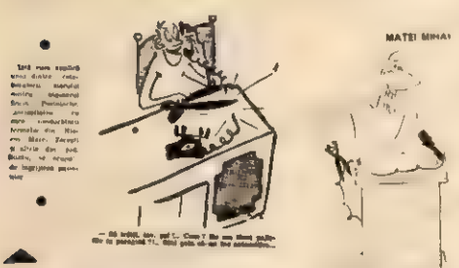

«Munca» nr. 7592, 13 aprilie 1972

«Urzica» nr. 2, 31 ianuarie 1973, pag. 5

«Urzica» nr. 23, 15 decembrie 1969, pag. 15

«Almanah Urzica» 1973, pag 161

cuvinte încrucișate

metamorfoze

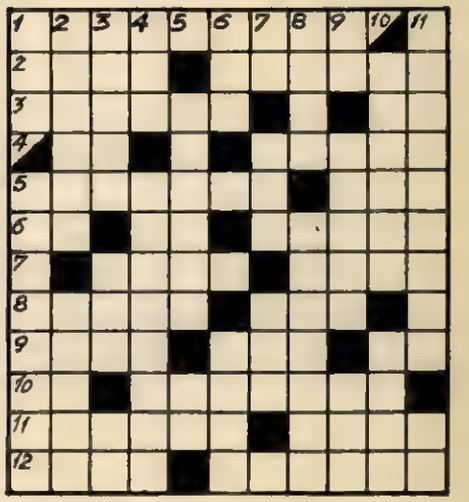

ORIZONTAL: 1) Chimist francez (1743—1794), autorul enunțului legii conservării masei («Nimic nu se pierde, nimic nu se cîștigă, totul se transformă»). 2) Partenerul lui Psyché în «Metamorfozele» lui Apuleius — Vînător metamorfozat de Artemis în cerb. 3) «Se schimbă vremea...», titlul uneia din poeziile lui Serghei Esenin — Vede! 4) Țăria unor creioane — Partenerul Leilei din opera «Pescuitorii de perle» de Bizet, căreia îi cîntă aria «Tu m-ai schimbat». 5) Lacrima Afroditei plîngîndu-l pe Adonis — Diminutiv de la Adriana. 6) Prioritate de dreapta! — Posezi — Categorie filozofică desemnînd stări relative ale materiei, procese determinate cu existență limitată și transformabile unele în altele. 7) Eroina nuvelei «Schimbări» de Ion Istrati — Comună în R.F. Germania. 8) Stat sclavagist antic, cucerit în 547 î.e.n. de Cirus II și transformat în provincie a imperiului persan — Se schimbă la războiul de țesut. 9) Scriitor indian contemporan — La telefon—Peluză centrală! 10) Nelu Popescu — Lăcașul geniilor pășind în eternitate. 11) Diviziune a unei piese de teatru sau subdiviziune a unui act, însoțită uneori de schimbarea decorului — Animal în care s-a metamorfozat Acyrhoe, fiica centaurului Chiron. 12) «La donna è mobile» — Conform teoriei darviniste sînt într-un continuu proces de transformare (sing.).

VERTICAL: 1) Se pot schimba în bani — Soția lui Hipomene, transformată de Zeus în leoaică (mit.). 2) Țesătoare neîntrecută din Lidia, transformată de Atena într-un păianjen, sortit să-și țeasă pînza la infinit (mit.) — Funcție care schimbă semnul odată cu variabila (masc.). 3) «Să schimbăm...», lied de George Enescu (pl.) — Prenume feminin — Are putere cît doi. 4) Localitate în Japonia — Pîrghii capabile să transforme mișcările rectilinii alternative în mișcări de rotație și invers. 5) Autorul poeziei «Te-ai schimbat» (Petre) — Capul lui Moțoc! 6) Pronume posesiv — Trecere a unui astru sub orizont. 7) Ci, dimpotrivă! — Localitate în S.U.A. — Riu în U.R.S.S. 8) Metamorfoza gigantului Encelade, azvîrlit de Zeus în Sicilia (mit.) — Știință care studiază dezvoltarea și modificările succesive într-un anumit domeniu. 9) Transformare finală! — Fiica lui Acrisius din Argos, care, fiind închisă într-un turn, a fost iubită și vizitată de Zeus, metamorfozat într-o ploaie de aur (mit.) — Judecător în infern (mit). 10) Solul muzelor latine pe țărmul Pontului Euxin, autorul unor «Metamorfoze» — Își schimbă părul dar năravul ba (pl.). 11) Poet român contemporan, autorul unei poezii intitulate «Metamorfoze» — Ea e altfel!

Adam STOICA

Dicționar: SAUO, A-MAV, OSA, NAF, ILI, EAC.

Dezlegarea jocului «INSTRUMENTALĂ», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) STAMATI — BAT. 2) AULOS — VIORI. 3) BALABAN — GM. 4) CAMILAR — TUP. 5) O — UD — L — FASA. 6) RIR — CAVAL — N. 7) NAIV — LEGER. 8) V — ILA — OREL. 9) BATERIST — BI. 10) ASEL — CU — LER. 11) S — BARABANCA.

MOBILA PENTRU ANUL 1973

De vorbă cu tovarășul NEDELCU Costică — șef sector mobilă din Direcția comercială pentru produse metalo-chimice-mobilă a M.C.I.

«Cercetările efectuate în ultimii doi ani de către diverse colective de specialiști — ingineri, economiști — a permis să se cunoască mai bine necesitățile pieței interne pe linia mobilei.

Materialele elaborate în această direcție au determinat o mai strînsă colaborare între organele de resort ale industriei de mobilă și reprezentanții comerțului, ceea ce s-a reflectat în îmbunătățirea sortimentului de mobilă.

Pentru anul 1973 se poate afirma că s-au asigurat cantități sporite de mobilă, în mod deosebit la principalele grupe de produse: camere de zi-sufragerii, bucătării, la mobilierul tapițat (garnituri hol, canapele, fotolii-pat etc.) precum și la grupa de piese separate: biblioteci (modulate și monolit), dulapuri, birouri, comode, mesuțe, cuiere-hol etc.

În mod corespunzător s-au obținut creșteri importante și la sortimentele cu prețuri ieftine: 28% la camere de zi și sufragerii, 16% la bucătării, 12% la mobilierul tapițat.

În privința sortimentelor noi de mobilier, contractate pentru anul 1973, fondul de marfă se prezintă substanțial îmbunătățit față de perioadele precedente.

S-a introdus în fabricație un număr de 240 de sortimente noi, însumînd o valoare de circa 600 milioane lei, astfel:

— 51 de tipuri de camere de dormit în valoare de 240 milioane lei,

— 38 de tipuri de camere de zi în valoare de 110 milioane lei;

— 35 de tipuri de bucătării în valoare de 105 milioane lei;

— 25 de tipuri de mobila tapițată în valoare de 100 milioane lei;

— 17 tipuri biblioteci în valoare de 20 milioane lei;

— 76 de tipuri diverse piese separate în valoare de 25 milioane lei.

Noile sortimente de mobilier se caracterizează în principal prin:

— dimensiuni adaptate noilor spații de locuit;

— folosirea mai bună a spațiilor prin adăugarea corpurilor suprapetajate (la dulapuri de haine);

— satisfacerea necesităților sporite prin introducerea corpurilor modulate (la biblioteci și bucătării);

— finisaje îmbunătățite prin utilizarea tot mai largă a produselor poliesterice, care conferă mobilierului un luciu și o rezistență sporită a peliculei;

— folosirea în construcția mobilei a unor materiale care asigură o omogenitate a structurii produsului (PAL și PFL înnobilat);

— introducerea unor elemente decorative — din material plastic — sau realizarea unor fileuri din furnire deschise în diverse modele, geometrice, care sporesc valoarea estetică a produsului (camerele «Drobeta», «Rodica», «Living», «Dacia», «Narcisa» etc.);

— folosirea unor accesorii din metal, materiale plastice sau combinate, care ridică aspectul comercial al mobilei (balamale, chei, suporți cravate, butoni, minere-trăgători etc.);

— utilizarea la mobilierul tapițat a arcurilor de tip elastic în combinație cu covor din fibre de cocos și poliuretan.

Dintre produsele noi care au reținut atenția publicului cu ocazia celui de-al VI-lea Pavilion de mostre se evidențiază:

CAMERE DE DORMIT

— «DROBETA» — Turnu Severin, compusă din: divan de colț pentru două persoane cu ladă pentru așternut, dulap cu 2 uși, dulap cu 3 uși și vitrină, toaletă cu oglindă și taburet tapițat, masă extensibilă. Suprafețele frontale sînt ornamentate cu elemente decorative, divanul de colț poate fi așezat și ca pat de mijloc. Prețul de vînzare al unei garnituri complete este de 9 547 lei.

— «RODICA» — Suceava, garnitură complexă, are în componență un număr de 9 piese care permit formarea a mai multor variante de mobilare: — dormitor (cu pat de mijloc și noptiere) sau cameră studio (cu divan de colț și ladă pentru așternut), completate la alegere cu 1 sau 2 dulapuri cu cîte 2 sau 3 uși, iar în funcție de spațiu și preferințe cu toaletă-coafeză, taburet (banchetă), masă cu placă rabatabilă. Se execută în două variante (cu sau fără fileuri de paltin). Dulapurile sînt formate din cîte 2 corpuri suprapuse. Prețul unei garnituri convenționale este de 6 019—8 370 lei.

— «LIVING» — formată din: bufet-vitrină, argintar, masă ovală extensibilă, 6 scaune tapițate, 8 700 lei garnitura.

BUCĂTĂRII

— «ALBATROS» — Pipera, din panouri din PAL melaminat, canturile protejate cu EDS, din elemente modulate, corpuri inferioare și superioare (suspendate), corpurile cu una, două și trei uși. Prețul unei garnituri convenționale 1 409 lei (inclusiv masa și două tabureți).

FOTOLII

— «TUDOR» — Mizil, prevăzut cu rotile, se poate extinde pentru a fi utilizat și pentru dormit, 1 990 lei bucata.

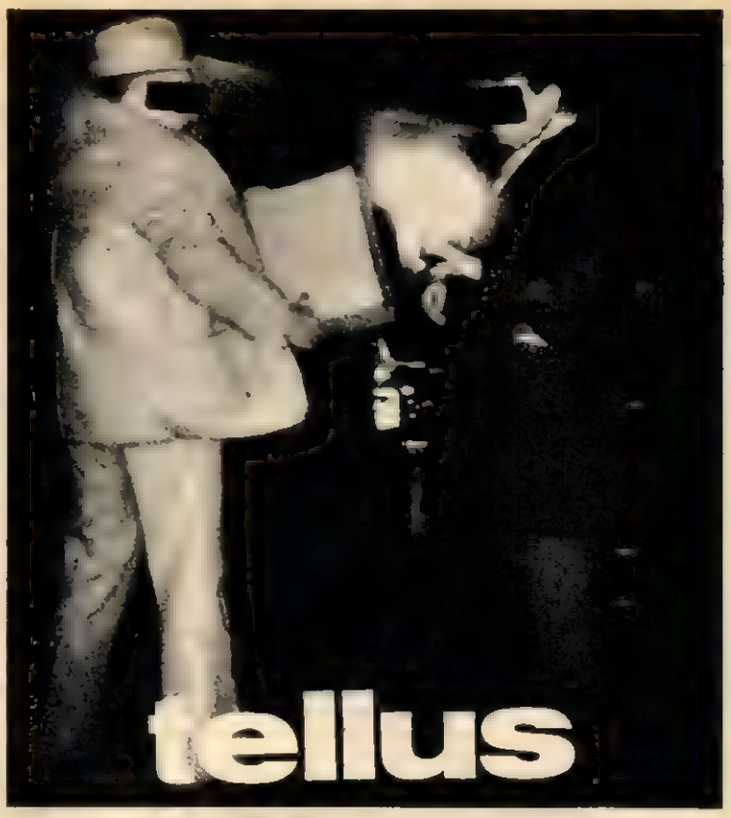

INTRĂ ÎN ACȚIUNE

Într-una din deplasările peste graniță, inginerul Anton Timu cedează. Serviciul de spionaj străin lucrase asiduu și un studiu special dădu posibilitatea celor care se ocupau de Timu să pronunțe verdictul așteptat: «Corespunde. Abil, cointeresabil, deține secrete de stat».

Singurul moment «critic», intervenit înainte de clocnirea a două pahare cu vin de Bordeaux, fusese stabilirea numelui conspirativ. Dar după o mică ezitare, inginerul a conchis: «Sper ca *Tellus* să oblige ambele părți». Partenerul-recrutor pară: «Să lăsăm fleacurile, domnule Tellus. Ruda dumneavoastră de aici deține cheia rocadei. Așa că...»

ÎNCETAȚI URMĂRIREA LUI A.T.!

Trecuseră două luni de la înapoierea lui Anton Timu în țară. «Nimic deosebit» despre inginerul A.T., șef de proiect la un institut de cercetări din Capitală — anunța în fiecare zi ofițerul Tudor.

— Își irosești forțele, căpitane Tudor. Cazul Timu cred că se află în impas.

Colonelul începu să răsfoiască filele dosarului. Evident, căuta niște fire, dar fiecare se rupea...

«Cade! Dese sale vizite la A.C.R. pentru a contacta turiști români care pleacă în străinătate sînt motivate. Pe nici o persoană cunoscută acolo n-a solicitat-o cu vreun comision. Dacă avea ceva de comunicat afară, o făcea pînă acum. Așa că...»

«Exclus! Stewardessa cu care a luat legătura a refuzat, nu demult, pe un alt interesat de a realiza «joncțiunea» cu un prepus din afară. Dacă ar fi fost ceva suspect în spatele «amorului subit» al lui Timu, am fi aflat».

«Nu rezistă! Fordul primit, dacă n-ar fi fost un cadou al rudei, ar fi impus o cît de mică prudență. Adică o vînzare fictivă, un schimb...»

«E ilogic: executînd proiectul invenției, Timu răspunde de securitatea acestuia. Dacă cei de afară ar realiza, concomitent cu noi, invenția, Timu s-ar autointroduce în cercul bănuiților. Or, Timu nu e un prost».

«Pică! N-a fost reperat în compania vreunui străin suspect».

— Deci, rosti colonelul, nu ne rămîne decît să punem punct. Ai înțeles, căpitane?

— Înțeles, tovarășe colonel. Și eu sînt de părerea dumneavoastră. Deci închidem dosarul cu data de azi, 21 mai...

CÎT VĂ DATOREZ?

Să ne întoarcem în tabăra adversă. Și pentru a nu deruta filmul prea mult, să luăm ziua de 20 mai a aceluiași an. Da, da, numai cu o zi înainte de discuția de mai sus. Faptele s-au petrecut fără a fi înmatriculate în dosarul studiat de colonel a doua zi.

Șoferul Apostolescu, în declarația dată Securității mult mai tîrziu, cînd cazul se afla în anchetă, nu a omis nici un amănunt. «Am călcat Bucureștiul în fugă. Ajung, nu fără cîteva ocolișuri, pe strada Dimbului. Se înserase de-a binelea. Opresc autofrigorificul (proprietatea I.T.I.A. — n.a.) nu departe de vila pe care o căutam. Trîntesc ușa. Zgomotul nu mi-a fost a bine. Altfel nu-mi explic de ce m-am trezit pipăind plicul din buzunarul interior al hainei. Îmi reiau aerul natural și, așa, urc scările vilei. Cartea de vizită m-a încredințat că n-am greșit adresa. Sun. N-apuc să apăs a doua oară pe buton că o voce din crăpătura ușii mă întreabă: *Pe cine căutați? Cred că pe dumneavoastră*, îi răspund eu omului din hol. *Adică?*, întreabă el *Pe inginerul Anton Timu*, zic eu. Corespundea teribil cu descrierea făcută afară. Am un ochi... *Atunci să intrăm în subiect*, îmi zice, dîndu-se un pas înapoi pentru a-mi face loc în hol. «*Subiectul*», rostesc eu după ce depășesc pragul, *constă în predarea plicului. Poftiți*. Îl ia, îl întoarce pe-o față și pe alta, după care zice: *Trebuia să vă deranjați într-atît?* Răspund: *Nu. Însă am avut o pană care m-a ținut două zile la Timișoara. Supărat, am uitat să-l pun la poșta din Timișoara, așa cum primisem indicații. Cum mi s-a spus că e urgent, am considerat că nu e rău să vin personal la dumneavoastră. În cazul ăsta*, a precizat Timu, *vă sînt dublu îndatorat. Lăsați*, l-am oprit eu. *Am fost deja recompensat. Prietenul dumneavoastră a fost de două ori domn. Așa că...»*

«Durnitul autofrigorificului — avea să consemneze A.T. într-o declarație aflată la dosar — mi-a adus aminte de război. Numai tancurile zguduiseră așa Dîmbul și casele, de ziceai că-i un joc nebun. După cîteva clipe m-am rupt din meditații. Textul scrisorii era scurt, dar nu și lipsit de semnificații. Evident, pentru mine. «Botezul lui Tellus va avea loc pe 22 mai. Sperăm ca întîmplarea să vă aducă și pe voi». Desigur, înțelesesem absolut totul. Mă așteptam la un asemenea mesaj. Transmisesem deja o parte din informații și acestea obligau pe cei de afară. Așa cum ne-a fost înțelegerea... Șoferul, căruia îi memorasem numărul mașinii, mi s-a părut om discret. Nu l-am folosit pentru a trimite un mesaj de răspuns, cu toate că îmi destăinuise că pleacă în străinătate peste zece zile. Din ce motive? Simplu. Nu foloseam niciodată, dar absolut niciodată, același curier de două ori. Era o convenientă de conspirativitate stabilită între noi. Cu toate astea...»

Dar să reluăm faptele așa cum au decurs ele. Cu riscurile și implicațiile lor.

O HAINĂ DE PIELE ȘI UN MAGNETOFON

22 mai, ora 21.00. La o masă în restaurantul «Parc», ambianța obișnuită. Servitul, ireproșabil. Bună dispoziție și glume. Soții Ionescu erau încîntați de compania familiei Timu, ca dealtfel și în alte ocazii. Și aveau de ce: Corina Ionescu era subalterna șefului de proiect și cei doi se înțelegeau de minune. Cînd totuși discuțiile la masă deveneau banale, diverse întîmplări din atelierul de proiectare captau atenția lui George Ionescu și a Monicăi Timu. Doar Monica, în seara aceea, părea că nu se afla în apele sale. Avea impresia că Tony al ei cam exagera: Corina în sus, Corina în jos. În acel moment ospătarul reveni pentru a lua o nouă comandă!

— Să nu uitați. Pentru mine o salată vienză, îl avertiză Corina.

— Așa! Va să zică vrei să te obișnuiești de pe acum cu meniul ce-l vei servi în țara lui Schubert peste cîteva zile, rosti Timu nu fără interes, după plecarea ospătarului.

Discuțiile lunecaseră ușor spre marile metropole vizitate de Timu. Nu au fost omise nici formalitățile de frontieră. Corina, care nu fusese încă în străinătate, era numai ochi și urechi. Abia atunci Monica se mai învioră. «E clar. Și eu care mă gîndeam la o eventuală... Nu se dă Tony în spectacol, chiar dacă Corina e atît de drăgătoare».

Ora 21.55. Monica își privi insistent soțul, încercînd pe furiș să ridice mîneca rochiei care acoperea cadranul unui «Doxa». Fără a lua în seamă gestul soției, Timu se scuză:

— Un fost coleg de facultate a ieșit chiar acum. Revin îndată. Nu l-am văzut de cîțiva ani.

— Nu-i nimic, dragul meu, interveni Monica.

Ieșit pe platoul de parcare a mașinilor Timu încercă să se obișnuiască cu semiîntunericul. Făcea impresia unui tip interesat *să vadă*, dar *să nu fie văzut*. Nici vorbă de fost coleg. După cîțiva pași se opri lîngă Ford-Taunusul său 17 M., de culoare albă. O umbră se apropie de el.

— Botez, domnule. Ce zi-e și cu oamenii ăștia să facă botezul la restaurant, rosti necunoscutul într-o limbă străină.

— Chiar, răspunse Timu. Și unde mai pui, noului-născut i-au dat numele TELLUS.

În grabă, inginerul deschise portiera Fordului. Necunoscutul, după ce se asigură că numai frunzele copacilor tremurau stinghere în jur, se aplecă. O haină de piele și un magnetofon «Philips» intrau în inventarul infracțional al celui care îl derutase pe căpitanul Tudor. Și nu numai pe el... Cum, necum, intuiția și flerul lui Timu crease aparența că putea manevra în voie. Și la acea dată, nu se înșela.

DIN NOU «NIMIC DEOSEBIT»...

Întîmplarea de la restaurantul «Parc» n-a rămas chiar neobservată.

Întîmplător, pe o bancă pierdută în noapte, în fața restaurantului, se aflau un tînăr și o tînără care, la acea oră relativ tîrzie, căutau singurătatea din motive... sentimentale. Dar purtarea lui Timu le atrase atenția: oare să fie vorba de un hoț care «operează» în automobilele nepăzite și care împarte «pe din două» cu individul care se apropiase tiptil de Ford?

Tinerii au anunțat autoritățile, dar cînd acestea au sosit la fața locului totul părea normal. Singurul lucru ciudat: Fordul lui Timu rămăsese părăsit în fața localului. Dintr-un motiv sau altul, proprietarul său îl abandonase acolo, pentru acea noapte.

Căpitanul Tudor, căruia i se adusese la cunoștință întîmplarea, nu știa ce să creadă. Era posibil ca totul să fi fost lipsit de orice semnificație. Exista însă și o altă posibilitate: abandonarea automobilului constituia o stratagemă a inginerului pentru a se convinge dacă era urmărit sau nu. Timu — și-a spus Tudor — a raționat poate așa: «Dacă sînt urmărit, Securitatea va profita de faptul că automobilul meu a rămas o noapte întreagă nepăzit după întîlnirea cu străinul și va scotoci în portbagaj, unde va da de haina de piele și de magnetofonul predate mie. Firește, în acest caz, acei care se ocupă de mine vor lăsa neatinse obiectele, pentru a nu se dezvălui în fața mea, dar eu, cercetînd cu atenție amprentele, voi recunoaște că lucrurile mi-au fost scotocite și voi trage concluzia de rigoare: *sînt urmărit*».

Desigur, era posibil ca în noaptea cu pricina — cînd automobilul a rămas nepăzit — hoți ocazionali să-i fure lui Timu din portbagaj obiectele de valoare — continua să reflecteze căpitanul Tudor — dar și din această împrejurare Timu ar fi tras o concluzie utilă pentru el: «*Nu sînt urmărit de Securitate; a fost un furt obișnuit*». În ceea ce privește automobilul propriu-zis, inginerul îl știa în siguranță: Fordul în nici un caz nu putea fi urnit din loc datorită sistemului unic de blocare a volanului.

Tudor admitea însă și o altă ipoteză: licoarea lui Bachus. «Timu a preferat un pahar în plus și la plecarea din restaurant a oprit un Getax sau a luat-o spre casă cu mașina unui cunoscut sau necunoscut». Singurul lucru cert pentru ofițer era că Timu a fost la restaurantul «Parc» și că acolo a primit niște obiecte de la un individ care-și parcase mașina cu număr străin prin apropiere.

După zece zile, Tudor a primit un raport. Pentru a cunoaște mai bine comportările lui Timu, ofițerul a investigat și factorul poștal care deservea strada Dîmbului. A sesizat ceva deosebit? Da: soții Timu deveniseră în ultimul timp prea atenți cu el. Fără excepție, la fiecare corespondență adusă îl onorau cu bani sau cadouri. Nu i-a refuzat. Cum nu-și explica «amabilitatea» lor, poștașul și-a pus o singură întrebare: «De ce?» Ultima corespondență i-a dat răspunsul: plicul, cu toate că avea un format aparte și că pe el erau aplicate și timbre străine, *nu* purta ștampila vreunei țări străine. Deci a fost adus din străinătate și introdus în circuitul poștal intern.

Și totuși, în fond, nu se întîmplase nimic cu adevărat ieșit din comun. De aceea, Tudor își zise același «nimic deosebit», însă raportă șefului său că a repus pe «rol» cazul Timu — a cărui rezolvare o vom relata în numărul viitor.

Dan CĂLINESCU
Val DUMITRESCU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

41 505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

Prezentarea artistică:
V. OLAC

FLACĂRA ALBUM

MICHÈLE MERCIER—
fosta Angelică, «marchiză a îngerilor».

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 155 000 exemplare.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

ANUL XXII – NR. 27 (943) – 30 IUNIE 1973

flacăra

SÎNTEM CUMPĂRĂTORI. CE NI SE OFERĂ ȘI CUM? VALORI DIFERITE ALE LEULUI ÎN ȘASE ORAȘE ALE TĂRII ●●● Sub semnul adevărului, justiției și echității ●●● POST CANNES '73

CERUL COPȘEI MICI
te va însenina!

FÎNTÎNILE VRANCEI

În continuare
JIMI HENDRIX

Plantele noastre și medicina populară

Președintele Nicolae Ceaușescu împreună cu președintele Gustav Heinemann la castelul Gymnich, reședința rezervată înalților oaspeți români.

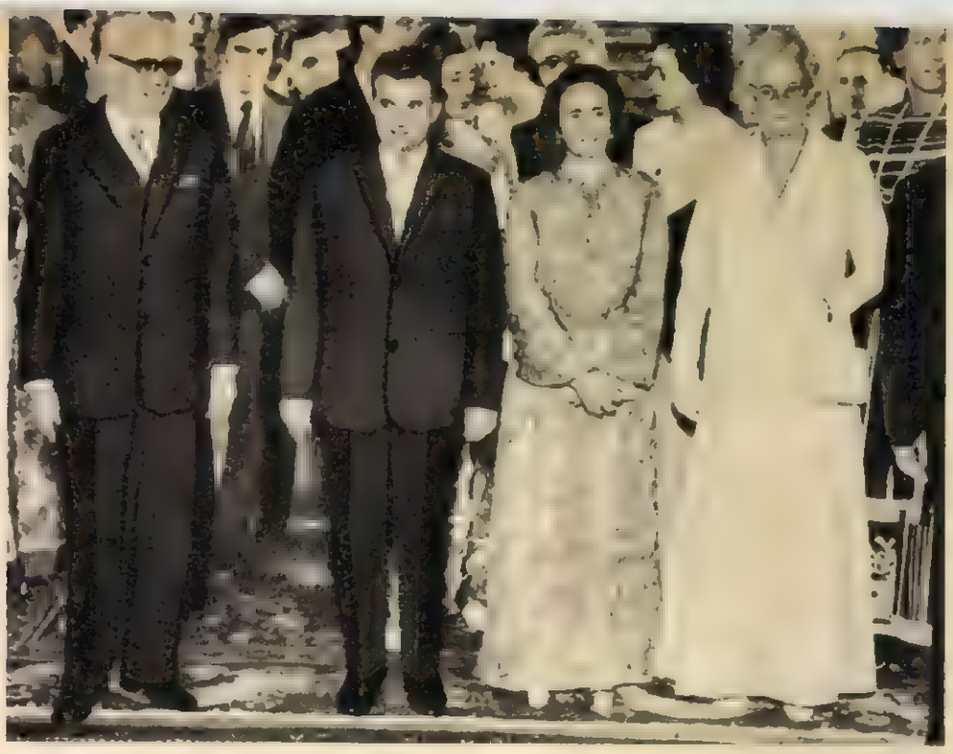

Imagine de la dineul oferit în cinstea președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu.

VIZITA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT AL ROMÂNIEI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎN R. F. GERMANIA

Politica noastră externă este înțeleasă, deci iubită. Politica externă a României este un bun de preț al țării noastre, o expresie viguroasă și morală a forței și dinamismului poporului român, a exponentului ei cel mai iubit și autorizat, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Enunțarea clară și curajoasă a principiilor care trebuie să stea la baza relațiilor dintre state, schițarea cu mînă sigură a tabloului pașnic al unei Europe pașnice, activitatea permanentă pentru respectarea acestora, fac din președintele Consiliului de Stat al României o figură luminoasă, de o deosebită prestanță, a lumii contemporane. Poporul român a militat și militează pentru relații de egalitate între toate statele, fie ele mari, mijlocii sau mici, pentru a face să dispară deosebirea dintre subdezvoltat și dezvoltat, pentru crearea unui climat normal și moral între state. Datorită politicii realiste și lucide a partidului și statului nostru s-au obținut succese importante pe calea securității europene, a destinderii și creării unui climat internațional favorabil acesteia. În acest sens, vizita de patru zile în R.F. Germania constituie o reușită a politicii externe a României, un moment de mare importanță în afirmarea consecventă a principiilor care-i constituie esența: respectarea independenței și suveranității, neamestecul în treburile interne, dreptul fiecărei națiuni de a-și hotărî soarta după propria-i voință, avantajul reciproc.

«S-au împlinit șase ani de la stabilirea raporturilor diplomatice dintre Republica Socialistă România și Republica Federală Germania — și constatăm cu satisfacție că, în acest răstimp, viața a confirmat pe deplin justețea și oportunitatea acestui act politic» — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu într-una din primele cuvîntări cu ocazia vizitei.

Și se confirmă că, în România, actele politice au fiecare importanța și semnificația lor, poartă în ele însele seriozitatea, hărnicia și luciditatea cu care națiunea întreagă înțelege să-și scrie și să racordeze propria istorie la istoria lumii contemporane. Cuvintele președintelui R.F. Germania, Gustav Heinemann, se așază obiective și distincte alături de ceea ce o lume își face o datorie de conștiință din a recunoaște: «Este doar o constatare a faptelor că România și-a asumat de ani de zile un rol de pionierat pentru înfăptuirea multor idei a căror transpunere în viață într-un cadru european general o așteptăm azi de la Conferința de securitate și colaborare în Europa».

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în R.F. Germania — țară puternic dezvoltată industrial, animată de rezolvarea pașnică a problemelor majore ale omenirii — are multe și semnificative coordonate. Fără îndoială că vizita efectuată va marca un moment nou și important pe linia colaborării celor două țări, pentru pace și securitate pe continentul nostru și în lume. Alăturîndu-mi mîndria mîndriei țării și conștiința acestui act politic legat indestructibil de numele Nicolae Ceaușescu, aș vrea să citez acele fraze proaspete, profunde, de o mare și virilă poezie politică, ce evocă momentul stabilirii relațiilor diplomatice cu R F. Germania: «...Am putea spune că, de fapt, unii abia începeau să se gîndească că este posibil să se treacă de la perioada de îngheț la o perioadă de colaborare și de căldură. Am putea spune deci că colaborarea dintre statele noastre a grăbit creșterea temperaturii, a grăbit topirea gheții și a apropiat perioada de colaborare care se dezvoltă astăzi în Europa».

Eugen SECELEANU

În timpul convorbirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și cancelarul Willy Brandt.

La balconul primăriei orașului Bonn. Între înalții oaspeți români — primarul Bonnului.

FÎNTÎNILE VRANCEI

Au coborît din munți fetele Vrancei și s-au oprit acolo unde dealurile se pierd în nemărginirea verde-albastră.

S-au oprit să asculte durerea fîntînilor:

— Fetelor, mîndrutelor! Curățați-ne, sleiți-ne, eliberați-ne izvoarele și vă vom da apă bună și rece ce și vinurile întrece.

Și de atunci, de cînd povestea ne duce în de demult, s-au curățit izvoarele, s-au întărit ghizdurile și s-au ridicat adăposturi atît de frumoase cum nicăieri parcă nu sînt.

Viile în floare înconjoară fîntînile de la Dumbrăveni la Garoafa, peste tot unde scrie: «Aici este județul Vrancea».

Prețuirea apei printr-un sensibil cult întreținut cu pasiune pe aceste neasemuit de frumoase plaiuri — unde vinurile curg rîuri — ține să perpetueze înțelepciunea populară «cea mai bună băutură este apa de izvor» sau «cea mai bună băutură este apa din fîntînă».

Am făcut popas la toate fîntînile și am băut apă bună și rece din căușul palmelor harnicelor fecioare vrîncene și am simțit cum sufletul îmi este inundat de bucurie și respect pentru toți cei ce ne țin izvoarele limpezi.

La o fîntînă din răscruce de drumuri, unde soarele nu are umbră, am citit cu emoție:

— Trecătorule, dacă vei găsi apa tulburată, găleata stricată, vreo scîndură sau țiglă căzută, fă bine și anunță-ne, că vom veni îndată să dăm fîntînii rostul pe care-l știm din bunistrăbuni.

În gîndul meu am adăugat: Oameni din toate satele și orașele, porniți spre izvoare, construiți fîntîni și prețuiți apa așa cum ne prețuim lacrimile.

Aplecați-vă,fetelor,cu pioșenie și priviți în oglinzile de argint și veți vedea Zînele Vrancei, surorile voastre ce au plecat spre munți, acolo unde din piatră țîșnesc izvoare cu apă curată.

Gheorghe NĂSTASE

12 iunie 1973

VALORI DIFERITE ALE LEULUI LA CLUJ, IAȘI, CARANSEBEȘ, SIBIU, BRAȘOV, BRĂILA. DE CE?

Deocamdată, observațiile reporterilor noștri prezenți la Cluj, Iași, Caransebeș, Sibiu, Brașov, Brăila. Care este geneza unor situații intolerabile și prin ce mijloace au fost dobîndite realizări remarcabile? Vom reveni cu amănunte, adresîndu-ne în continuare marilor diriguitori din Ministerul Comerțului Interior.

SĂ ÎNCEPEM CU CE E BINE, RENTABIL ȘI FRUMOS

Îi asigurăm deopotrivă atît pe mai marii dregători ai comerțului cît și pe cei care îndrumă pașii lui «Mercur» din birourile întreprinderilor județene, municipale și orășenești că, în cuprinsul prezentei anchete, am încercat să ținem seama cu sfințenie de toate greutățile obiective care mai frînează activitatea acestui organ vital al traiului nostru cotidian

— fond de marfă deficitar
— lipsa periodică a unor materii prime din import
— neonorarea contractelor de către unii furnizori din țară
— multe locuri vacante în schema personalului
— spațiu comercial insuficient
— lipsa temporară a unor mărfuri solicitate.

Nu ne vom face așadar păcate aruncînd anatema la întîmplare, dar vom admite totuși că de-a lungul drumului limitat de aceste bariere severe se poate întinde, pînă sub orizont, ogorul fertil al hărniciei, al flerului comercial, al serviciilor exemplare. Folosindu-ne de exemple culese din mai multe colțuri de țară, vom opune deci simțul gospodăresc, comodității; inventivitatea, inerției; și ideile novatoare, lipsei de fantezie.

Vom face primul popas la Cluj, dar nu înainte de a vă ruga să ascultați acest dialog imaginar (și perfect posibil) între un consumator și un responsabil de «bufet». Prima întrebare:

— Prin ce atribute sociale se recomandă acest fel de unitate denumit «bufet»?

— E vorba de un local intim, cu prețuri accesibile, unde omul intră, stă la taclale, bea și mănîncă după pofta inimii.

— Și ce poate omul nostru să consume într-un asemenea minirestaurant?

— Produsele sînt cam aceleași în toată țara: mici, cîmăciori oltenești, cotlete de porc, vrăbioare, 1-2 sorturi de brînză, vin superior de regiune (spre deosebire de cel «inferior» a cărui etichetă n-am zărit-o niciodată — n.n.), bere, țuică...

— ...Și cam atît. Pe locul vechilor ospătării cu bucate de casă, cu specialități și un sortiment culinar variat au apărut, așadar, aceste lăcașuri infame, cu preparate mizere și unde încasările se fac în principal pe seama desfacerii băuturilor alcoolice.

— Asta e situația: omul vine de-acasă cu rețeta gata pregătită: «doi mici și o fripturăa».

— De acord, deoarece așa l-am obișnuit sau i-am creat obligatoriu o asemenea deprindere, întorcînd rețetarul gastronomic în vremea epocii de piatră. Și o ultimă întrebare: în calitate de specialist apreciați că reprofilarea acestor unități prin transformarea lor în pensiuni, ospătării etc., deci în localuri unde ponderea o dețin preparatele culinare și nu băuturile alcoolice, ar constitui o acțiune cu efect bun în cadrul alimentației publice?

— Ne propuneți să dăm faliment.

— Ei bine, atunci haidem la Cluj.

...Sau aici unde în urmă cu cinci ani un grup de «tineri furioși» (între care actualul director Teodor Popuța și Ioan Ivașcu, șeful serviciului producție) au hotărît cu de la sine putere (dar cu sprijinul activ al organelor județene de partid și de stat!) să smulgă alimentația publică a municipiului din ghearele unei maladii cronice: monotonia. O acțiune vastă pornită pe două direcții principale: reprofilarea treptată a tuturor unităților existente și o luptă acerbă împotriva alcoolismului.

Noua istorie a comerțului clujean a debutat prin recalificarea sau înlocuirea personalului existent: în locul barmanului atotștăpînitor, «titlurile de noblețe» au fost oferite bucătarului-șef, iar ospătarul (acest simplu curier între masa consumatorului și taraba cu băuturi) a fost nevoit să redevină chelnerul de altădată, deci omul care se ocupă nu numai de servirea clientelei, ci și de aprovizionare și de prepararea mîncărurilor. În plus: în cele mai multe dintre localurile reprofilate a fost interzis fumatul și s-a redus sensibil desfacerea băuturilor alcoolice. O ofensivă drastică împotriva prostului-gust și a unor deprinderi periculoase, o veritabilă acțiune curativă și o reintoarcere curajoasă — la un nivel nou — către bunele tradiții ale comerțului românesc, dar pentru reușita cărora edilii municipiului au trebuit să facă față unor cerințe și imperative hotărîtoare. Le vom consemna pe scurt, ca la carte:

Diversificarea produselor culinare, introducerea de sortimente noi și vînzarea cu precădere a unor preparate din producție proprie (cu alte cuvinte, fiecare unitate mare sau mică a fost obligată să-și organizeze propria sa bucătărie și să ofere consumatorilor un rețetar gastronomic propriu).

Retransformarea bufetelor, pline de cheflii diurni și nocturnbuli, în unități puse la dispoziția marelui public: bucătării de bloc, gospodina, cantine restaurant, pensiuni familiale, bufete de incintă.

Asigurarea unei aprovizionări ritmice prin completarea rețelei de furnizori (mulți dintre aceștia recrutați din sectorul particular).

Reducerea sistematică a prețurilor, astfel încît în schimbul unei sume acceptabile omul să se declare sătul și mulțumit.

Iată acum și rezultatele obținute, să le notăm tot ca la carte:

Din totalul celor 198 de unități de alimentație publică, bufetele, barurile de zi și restaurantele clasice nu mai dețin la ora actuală decît un procent infim. În locul lor, publicul clujean are la dispoziție astăzi un mare număr de bucătării de bloc (pînă la sfîrșitul lui 1973, o unitate cu asemenea profil la 10 000 de locuitori), restaurante și pensiuni specializate (zahana, restaurant vînătoresc, rotiserii, ospătărie cu preparate din varză, alta cu sortimente din legume, unități dietetice, lactobaruri și lactovegetariene, plăcintării și numeroase pensiuni familiale). În toate acestea ponderea preparatelor proprii deține un procent de 37 la sută. Lipsa băuturilor răcoritoare (Ci-Co, Pepsi) a fost suplinită prin «inventarea» și realizarea unor produse strict originale: suc de vișine, răcoritoare acidulate din vișine și căpșuni sau altele preparate din esențe de plante medicinale: soc, tei, busuioc, anason, mentă etc. În total, aici la Cluj se vînd zilnic 19 sorturi de băuturi răcoritoare.

Cu puțină alergătură și prin organizarea din vreme a unei aprovizionări ritmice a fost rezolvată și problema cea mai spinoasă: asigurarea unui fond de marfă constant. La ora actuală, cînd pe ogoarele județului legumele abia au dat în floare, depozitele și cămările restaurantelor sînt totuși pline cu trufandale. Comercianții clujeni dispun de furnizori prompți aflați în colțuri de țară cu primăveri și veri timpurii (Arad, sudul Olteniei).

Și, în sfîrșit, problema prețurilor. Vom apela din nou la limbajul riguros al statisticianului. Din toate cele 198 de unități de alimentație publică, într-un singur restaurant de categoria I se adaugă remiză la nota de plată. De altfel, unitățile de categoria I dețin abia 9% din totalul rețelei, 14% cele de categoria a II-a, iar restul de 77% reprezintă în structura rețelei, localurile de categoria a III-a sau sub această categorie. Și aici un singur exemplu: Clujul este singurul oraș din țară unde se vînd zilnic 110 000 bucăți prăjituri la prețul de un leu.

ȘI ACUM, SURPRIZA FINALĂ: REDUCEREA CONSUMULUI DE BĂUTURI ALCOOLICE ÎN UNITĂȚILE DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ ȘI INTRODUCEREA PE SCARĂ LARGĂ A UNOR PREȚURI ACCESIBILE LA PREPARATELE CULINARE AU DETERMINAT NU SCĂDEREA ÎNCASĂRILOR GLOBALE, CI SPORIREA LOR CONSIDERABILĂ: ÎN COMPARAȚIE CU 1968, REALIZĂRILE GLOBALE ALE LUI 1972 AU CRESCUT CU 42% (I-AM RUGAT PE CEI DE LA TIPOGRAFIE SĂ CULEAGĂ ACEST PARAGRAF CU LITERE DE O ȘCHIOAPĂ.)

*

Vom încheia aici sumara, extrem de sumara noastră prezentare a unei experiențe fructuoase, dobîndită într-un răstimp de numai 5 ani de către harnicii și întreprinzătorii lucrători ai Trustului de alimentație publică din capitala Transilvaniei. În loc de concluzii, o invitație adresată tuturor întreprinderilor similare din județele țării: vă așteptăm la Cluj, stimați restauratori. Va fi spre binele și folosul nostru, al tuturor.

Liviu TIMBUS

SĂ NU-ȚI CREZI URECHILOR SAU TREPTELE TRISTEȚII COMERCIALE

Cînd am auzit că, în aprilie, Iașul a «importat» vin de la Galați, mi s-au umplut ochii de lacrimi. Lipsește citeodată calciul grîș din magazine, alteori dulceața, și gemul, și compotul, alte dăți conservele de legume, și pasta de tomate, și laptele praf sau deseori spirtul sanitar, și peștele proaspăt, dar să lipsească chiar și vinul! Pentru oamenii acestui județ, care are un ciorchine pe stemă, momentul e dramatic și mă tem că-i și unic în istoria cetății lor.

Cînd am auzit că, pe trimestrul II, Întreprinderea comercială cu ridicata pentru produse alimentare (I.C.R.A.) are fondul de marfă acoperit valoric, însă nu și pe sortimente, — cu alte cuvinte că ieșenii, ca să fie complet sătui, ar mai fi avut nevoie de vreo 100 de tone de ciocolată și bomboane fine, de vreo 54 tone de conserve de pește de apă dulce, de vreo 75 tone de drojdie comprimată (ah, drojdia asta, ce veșnică problemă!), de vreo 18 vagoane de vin, de vreo 17 000 litri de coniac, de vreo 3 tone de amidon —, am încruntat o sprînceană, gîndind la cei care încă nu se descurcă la capitolul repartizării judicioase a fondului de mărfuri pe județe.

Cînd însă am auzit că și I.C.R.A. n-are curajul să-i reclame la arbitraj pe furnizorii săi — debitori, la 15 iunie, cu mărfuri restante în valoare de 13 milioane lei — și nu-i reclamă, culmea!, ca să nu-i supere, deci ca să se ferească de eventualele lor represalii economice, am încruntat și din cealaltă sprînceană, gîndind la mentalitatea împăciuitoristă și lipsită de bărbăție a celor de la I.C.R.A.

Cînd am auzit și de isprava Ministerului Comerțului Interior — cu sticlele de ulei de un litru — am fost cuprins de indignare, dealtfel ca toți ieșenii care și-au dat seama de mișmașul acesta meschin. Dar să vă pun și pe dumneavoastră la curent cu chestiunea, pentru ca, eventual, să știți să vă păziți. Acum vreo doi ani ministerul acesta a dispus sistarea definitivă a îmbutelierii uleiului în sticle inscripționate 1/1; dar s-a trezit că rămăseseră în stoc sute de mii de astfel de sticle. Bineînțeles, s-a pus problema lichidării stocului, și M.C.I. a dat prin aprilie '73 o aprobare de contractare a tuturor sticlelor din stoc pentru o ultimă umplere a lor cu ulei. Zis și făcut, numai că și întreprinderea pentru colectarea și valorificarea ambalajelor a primit, tot de la M.C.I., o dispoziție să nu achiziționeze sticle de asemenea tip. Cu alte cuvinte, Ministerul Comerțului Interior a trecut pierderea valorii sticlelor nevalorificabile pe seama cetățenilor. Iar cetățenii, care nu-s proști și au simțit mișcarea, evită sticlele cu pricina cît pot, dar pînă la urmă, în absența jumătăților, cumpără uleiul și cu litrul.

Cînd am auzit că noul magazin universal — mare și modern — al orașului, după cinci luni de la deschiderea sa, lucrează cu serioase pierderi, neavînd încă un plan mobilizator, m-am întristat. Cînd însă am auzit că pentru deservirea lui au fost angajați inițial aproape 600 de oameni (unii școlarizați special, alții lămuriți să se transfere din vechile lor locuri de muncă) și că o mare și serioasă instituție cum este , de pildă, sucursala Băncii Naționale are sub 200 de salariați și «merge» excelent; că — reveniți pe pămînt — diriguitorii grandomani ai magazinului au fost nevoiți să «renunțe» la o sută de oameni și-s în curs de reducere a personalului cu încă vreo 80 de oameni, mi-am spus că, pur și simplu, cei care și-au îngăduit să încurce atîția oameni trebuie trași la răspundere.

Cînd am auzit că ieșenii cer, dar că magazinele lor nu le pot oferi nici încălțăminte (sub numărul 28) pentru copii, nici încălțăminte «Romarta» atît pentru femei cît și pentru bărbați, nici pantofi bărbătești maro și mai ieftini, nici tricotaje supraelastice, nici cămăși de nailon și relon, nici fermoare pentru fuste, nici copci pentru rejansă, nici panglică de tafta ori atlaz, nici elastic rotund, nici dantelă de bumbac, nici jerseu supraelastic, nici rezistențe pentru televizoare ori frigidere Fram, nici becuri cu fasung mic, nici doze pentru picup, nici baterii mici pentru aparate cu tranzistoare, nici becuri de 25 wați, nici discuri de muzică ușoară ori populară, nici filme, reactivi și hîrtie foto, nici rezerve pentru termosuri, nici rachete și mingi de tenis, nici farfurii și cești de porțelan separate, nici pahare de vin ieftine, nici garnituri de tacîmuri, nici vase emailate, nici soluții pentru coafat cu bigudiuri, precum și multe altele — atunci m-am întrebat de ce negustorii ieșeni și-au pierdut timpul ca să achiziționeze 80 de aerostate de 499 lei bucata, 55 ciocane de lipit electrice de 180 lei bucata, 4 600 startere pentru tuburi fluorescente, 72 lustre «cu turturi» de 300 lei bucata, toate mărfuri scumpe și la care nimeni nu se uită. M-am întrebat, cu alte cuvinte, de ce aprovizionarea magazinelor se face fără chibzuință. Și m-am mai întrebat dacă nu cumva toată această aprovizionare la întîmplare ori potrivit unor criterii ce slujesc interese dubioase n-a pus umărul la adunarea unor masive stocuri de mărfuri greu vandabile.

Cînd am mai auzit că măcelarii își fac de cap — deschizînd magazinele, în ciuda cozilor lungi care se formează, cînd au ei chef și purtîndu-se mizerabil cu clienții — dar că sînt tolerați pentru că-s puțini cei calificați în această meserie; și că vînzătoarele de la magazinul de încălțăminte «Lux», în loc să fie atente, caută la ieșire, fără menajamente, în poșetele, sacoșele ori gențile tuturor cumpărătorilor, considerați de respectivele vînzătoare virtuali infractori, am început să încîin să cred că are în bună măsură dreptate acel funcționar al administrației municipale ieșene care îmi spunea că marele cusur e acela că «aici n-avem comercianți, dom'le».

Norocul meu a fost c-am auzit că magazinul nr. 20 de lenjerie fină pentru bărbați merge foarte bine; că mica mecanizare — pentru care s-au acordat substanțiale credite întreprinderii comerciale locale de stat pentru mărfuri alimentare — a ridicat simțitor eficiența a 33 de unități de desfacere; că Piața Dimitrov e acum într-adevăr o piață spațioasă și civilizat amenajată; și că la I.C.R.T.I. s-a înființat o binevenită cameră de mostre. Informațiile astea au avut darul să-mi mai lumineze sufletul de biet cetățean cumpărător.

La sfîrșitul sfîrșitului, după ce le-am auzit pe toate cele de mai sus, am mulțumit tovarășilor Rodica Stupic, Valeria Manoliu, Carol Țucherman și Vasile Popa — cei patru inspectori principali ai sucursalei Băncii Naționale care, vreme de cîteva ceasuri, au dăruit revistei noastre o masă rotundă ad-hoc; și m-am întors la București cu o ultimă nedumerire:

De ce în Capitală, cu ceva timp în urmă, zăceau și chiar se stricau maldăre de portocale pe toate tarabele Aprozarului — azi «colefe» — iar în Iași fructele astea rămîneau tot exotice și tot aflate la mari depărtări?

Nelu IONESCU

«NIȘTE MICI MAI MARI SAU «CAFÉ-SALAM»

...Caransebeș, județul Caraș-Severin, iunie a.c. Două sînt momentele (sau replicile) demne de a fi reținute pentru începutul acestui material:

Punctul alimentar din Teiuș: aprovizionare impecabilă și încă ceva în plus — în galantarul frigorific, un termometru care înregistrează, permanent, starea «frigorifică» a alimentelor expuse aci (n-ar fi rău să zărim și prin Capitală cît mai multe asemenea instrumente!).

Și, doi: «Domnule, înțeleg să nu găsesc **stradivarius**, dar batiste?»

. . . . . .

...Chestiunea cu termometrul este absolut de actualitate, cealaltă — replica unui judecător — aparține, oarecum, unui trecut nu prea îndepărtat; la ora actuală în Caransebeș **se găsesc** batiste, și ciorapi flaușați, și chiloți bărbătești negri, scoși chiar afară, în stradă, pe standuri improvizate (ce zici de chestia asta, Bucureștiule, scumpa mea Capitală?!)... Lucrurile par așadar a deveni către bine în orășelul ăsta situat la poalele munților, și totuși: iată, fragmentat, cîte ceva din răspunsurile tovarășului director al O.C.L.-Caransebeș, Ion Trulea:

«Dacă ar trebui să mă refer la aprovizionarea Caransebeșului, în general, o consider corespunzătoare atît la produse alimentare cît și nealimentare... la drept vorbind mai sînt unele goluri de mărfuri sporadice, **în toate sectoarele...**, mărfuri a căror valoare se ridică la peste 10 (zece) milioane lei!»... (în sectorul nealimentar — confecții, încălțăminte, uz casnic, galanterie, electrice etc., «sîntem descoperiți față de necesar cu mărfuri în valoare de circa 11-12 milioane!»)...

. . . . . .

...În Caransebeș lucrurile nu stau chiar atît de rău cum s-ar părea la prima vedere: față de trecut — mă refer la un trecut apropiat — alimentația și aprovizionarea orașului în genere este cel puțin satisfăcătoare. Surprind însă unele aspecte, aparent neimportante: de pildă, în piața orașului fasolea verde se vinde cu 14 (?!) lei — mercurialului pieței «i-a scăpat» să afișeze prețul la această legumă, Ion Rusuroi, cîntaragiul, îmi transmite că «un anume tovarăș Dan», de la Reșița, nu a trimis încă prețurile la diverse alimente, căci nu este vorba numai de fasole verde, ci și de roșii, pătrunjel, ardei gras, conopidă etc. — toate acestea fiind «uitate» de către același mercurial în cauză.

Altceva: responsabilul Virgil Prail al «Ogrădei Gugulanului» (o grădină de vară admirabil întreținută, veritabil punct turistic ce face onoare gospodarilor de aici!) îmi spune printre altele că are greutăți mari în ceea ce privește aprovizionarea cu micitei: se simte lipsa cărnii de vită, materie primă absolut necesară acestui produs. Notez amănuntul, pentru a constata imediat apoi, cu stupoare, o situație incredibilă: aici, la «Gugulan» (ca și la restaurantul central «Pomul Verde»), un mic costă 2 lei în cap; la «Modern» — 2,20; la bufetul «Parc», situat în apropierea haltei Teiuș — 1,65; la așa-zisele «ieșiri» (acele bufete improvizate la iarbă verde cu ocazia unei sărbători), prețul este de 1,50 lei: iar exact în centru, alături de «Pomul Verde», într-o baracă improvizată ad-hoc — iarăși 2 lei (?!)...

Și încă altceva: în oraș au existat șapte măcelării; acum nu mai este decît una singură, în piața orașului. Una dintre fostele măcelării a fost transformată în café-bar!...

...Alături de această ultimă unitate comercială pomenită se află un magazin de artizanat. Se simte nevoia de marfă (Caransebeșul este situat pe șoseaua europeană 94, pe aici trec mai toți turiștii străini către litoral). Oare de ce Timișoara acceptă că toți acești străini care vor să cumpere micile minunății românești le cumpără abia din București începînd?!... (La Băile Herculane situația este idem!)

. . . . . .

(Din același interviu, luat directorului O.C.L., Ion Trulea): Caransebeșul este un oraș mic, o știm; dincolo însă de asta, cetățeanul chiar și al unui oraș atît de mic, cred, are aceeași nevoie de produse ca și oricare muritor de rînd al republicii: care ar fi, după părerea dumneavoastră, soluția ca între marile orașe sau Capitală și **restul lumii** produsele «găsibile» în comerț să fie aceleași?

Consider că repartizarea mărfurilor pe județe și localități să se facă în funcție de numărul locuitorilor, structura populației, veniturile acestora și **nu numai** (s.n.) după importanța unor localități; aceasta cu atît mai mult cu cît necesitățile sînt aceleași atît la un muncitor din Capitală, cît și la un muncitor din provincie.

. . . . . .

Întrebare: Apropo de carne: ce măsuri s-au luat în sectorul de care răspundeți, în scopul asigurării populației cu ceea ce îi este necesar?

Răspuns: Aprovizionarea cu carne s-a îmbunătățit simțitor în orașul nostru față de anii trecuți, totuși se resimte perioada cînd aceasta era nesatisfăcătoare sub aspectul sortimental și uneori chiar cantitativ, ca urmare a unei repartiții sub nivelul necesarului, pe acest an în

(Continuare în pag. 6)

(Urmare din pag. 5)

cantitate de 140 tone carne. Pe de altă parte... scăderea rețelei de măcelării a fost determinată de cantitatea insuficientă de carne pe care am avut-o, precum și de greutățile întîmpinate în recrutarea personalului (măcelari), întrucît din anul 1963 nu am mai avut absolvenți de școli profesionale în această meserie, deoarece în sistemul învățămîntului profesional **nu sînt prevăzute meserii de măcelari!...**

. . . . . .

...Și totuși, caransebeșenii și-au propus obiective mari: în cursul anului acesta încă vor fi date în folosință noi unități comerciale, precum: un restaurant cu autoservire, un complex de unități alimentare situat în fosta zonă a cazărmii, o nouă cofetărie, o cramă, un magazin «Gospodina» etc. Pînă una-alta însă, unei anume Doina Oană, lucrătoare la noul și modernul spital al orașului, i se refuză — la magazinul de copii — ridicarea mărfurilor ce îi revin (conform adeverinței de cîștig Loto nr. 402221 pentru tragerea din 27.V.73, cîștig în obiecte) pe motivul că termenul de ridicare a acestora a expirat.

...Deși, pe aceeași adeverință scrie absolut clar: «termenul de expirare: 27 august 1973»!...

Horia PĂTRAȘCU

ÎN GENERAL, MERCUR SE SIMTE BINE LA SIBIU

Am luat la rînd prăvăliile Sibiului, încercînd să aflu dacă gospodina pretențioasă și pedantă care în fiecare dimineață face un «tur de inspecție» pentru a vedea ce se găsește în cutare ori în cutare loc și se tutuiește cu vînzătoarele este mulțumită. Dacă tînărul sau omul matur, în general grăbit, intrînd să-și cumpere o cravată, o bluză de vară sau ultimul disc al lui Emil Gavriș, iese tot atît de repede, semn infailibil al penuriei comerciale, ori întîrzie îndelung în fața diverselor raioane, uitînd de întîlnirea din fața Hotelului Bulevard, de sacrosancta cafeluță de după-amiază ori de fascinanta emisiune TV «Floarea din grădină» — alt semn care indică, de data aceasta, abundența și varietatea de mărfuri.

Am avut o sarcină — v-o spun cu mîna pe inimă — dintre cele mai agreabile. Magazine alimentare aprovizionate din belșug — remarc poate subiectiv din marea varietate a produselor din carne, cîrnații de casă ori cîrnații zişi Csobay, ca să nu mai vorbim de jumările de porc, de tobele și lebervurștii, de brînzeturile, de peștele, da, peștele, și icrele care frumos și igienic ambalate puteau fi nu numai contemplate dar și cumpărate aici, în Sibiul care cu multe s-a întîlnit în istoria sa, dar cu marea niciodată. Apoi pîinile, pîinile «de Brașov», albe și intermediare, bine coapte, gustoase, cu miez pufos. Numai privindu-le și mi-am simțit silueta, și așa aproape deloc conformă canoanelor estetice în vigoare, amenințată. Drept care m-am profilat pe magazine textile ori universale. Și aici impresia, întărită apoi de părerile unor cumpărători intervievați de mine ad-hoc, este favorabilă. Textile, din belșug, în culori și modele variate. Așijderea în ce privește raioanele de încălțăminte. Ar fi bine dacă s-ar găsi totuși sandale sau pantofi cu toc gros, înalt și cu talpă supradimensionată, așa cum este moda acum», reținînd, în fine, și o doleanță, exprimată de un grup de tinere fete ce se recomandă a fi studente la Facultatea de filologie).

Așadar, în Sibiu, o tradiție de bună gospodărire se perpetuează. Și un spirit comercial care și el numără cîteva bune secole. Bineînțeles, n-am pretins că aș putea găsi la vreun aprozar fructe *mango* și n-am impins extravaganța pînă acolo încît să cer acum, în plină vară, să se găsească suficiente modele de costume de plajă, să zicem. Să rămînem dar în zona rezonabilului. Toate acestea aveau să mi se confirme în urma unei discuții avute cu tovarășul Teodosie Popa, șeful serviciului plan din cadrul Direcției comerciale județene.

— Situația relativ bună a comerțului sibian (dacă aș afirma că este foarte bună ori perfectă, ar sări o mie și m-ar contrazice la amănunt, desigur, dar m-ar contrazice; de aceea celui care lucrează în deservire îi stă bine să fie circumspect și să nu se declare niciodată pe deplin satisfăcut.) se datorează, cred eu, unui spirit gospodăresc mereu treaz, industriilor ușoară și alimentară, bine reprezentate la noi, tradiției de cinste și hărnicie care a caracterizat întotdeauna pe sibieni.

— Să le luăm pe rînd!

— Ce înseamnă la noi spirit gospodăresc? O continuă și atentă grijă pentru nevoile cetățeanului. Iată, doar în anul acesta am înființat un nou magazin cu autoservire pe Victoriei și casa de comenzi «Mercur» cu vînzări la domiciliu. La anul, va intra în funcțiune un magazin alimentar în cartierul Hipodrom. Mai înseamnă magazine profilate pe semipreparate unde să poți nu numai tîrgui, dar și lua o gustare.

Ne mai propunem introducerea cît mai largă a unor forme moderne de comerț, în primul rînd autoservirea și nu numai în cadrul magazinelor alimentare, ci și al celor metalo-chimice, de menaj și încălțăminte. De pe-acum în 7 asemenea unități s-a trecut la un sistem care înseamnă sau ar trebui să însemne un mare cîștig de timp pentru cumpărător.

— Suferim cu și alții de un reflex condiționat: cînd auzim vorbindu-se de produsele specifice alimentației sibiene, ne și gîndim la salamul de Sibiu, care, după cîte știu, se fabrică mai mult la Mediaș și Sinaia și nu prea se găsește pe piață. În sfîrșit, voiam să vă întreb ceva despre produse tipice, locale.

— Noi am lansat pe piața orașului și nu numai aici panettonele, panfruto-urile (N.A. Respect ortografia cu care aceste produse au fost omologate. Oricum, nitel cam pretențioasă!), un fel de cozonaci foarte apreciați, și Sicola, răcoritoare de mare succes. De asemenea, o mare varietate de mezeluri de o calitate excelentă.

— M-am plimbat trei zile prin magazine și n-am asistat la nici o ceartă iscată de felul cum vreun client a fost sau n-a fost servit. Să fie o întîmplare?

— La aceasta vă răspund prin două procente: 81% din vînzătorii noștri sînt de fapt... vînzătoare și 90% din numărul total al lucrătorilor din comerț sînt calificați.

— Înțeleg, dar, că femeia domină comerțul sibian.

— Să-i aducem omagiul care-l merită. Îndeminatică, harnică, de cele mai multe ori zîmbitoare, știe să-l primească, să-l convingă să cumpere cutare ori cutare marfă pe cel ce a trecut pragul magazinului. La fel își face datoria în cofetării, café-baruri, restaurante și braserii unde reprezintă, în cadrul numărului total al personalului de deservire, aceleași procente.

— Dar bărbații?

— N-ați aflat că «independența» își mărește capacitatea?

Mihai HETCO

3-4 LEI DIFERENȚĂ LA KILOGRAMUL DE VIAȚĂ

În Brașov întîlnești și brașoveni. Micuți, tineri, de vîrstă mijlocie sau bătrîni. Orașul e al lor mai ales după-amiezele. Atunci parcurile orașului se umplu, iar în cel din centru ai impresia că fiecare și-a adus de acasă porumbelul propriu. Pe alei mai lăturalnice, mîini viguroase de matrițer categoria a IV-a de salarizare înconjoară gîturile fragile ale elevelor, studentelor, muncitoarelor și funcționarelor. Totul civilizat, vizînd perspective serioase. Altfel, poți avea necazuri. La ziarul local «Drum nou» activează plin de sîrguință un tovarăș necruțător cu abaterile de la morala județeană și republicană. El semnează «R. Porter» și ar fi prea frumos să-l cheme chiar așa. În goană, de la un centru de pîine la altul trec flotanții. Pe lîngă unitățile de carne trec mai ales în principiu. Carne se găsește foarte rar, iar cînd e, slănina groasă provoacă spaimă. Da, ateroscleroza nu iartă...

Dar turiștii străini și români habar n-au de toate astea. Ei admiră la nesfîrșit peisajul natural și cel industrial, urcă plini de credință pe Tîmpa sau la Poiana și, odată coborîți în oraș, reped vederi cu conținut uimitor de același: «Salutări din Brașov». Dau o raită și prin piețe. Văd de toate, cumpără fără a se uita la preț. Au venit aici să cheltuiască, nu să economisească. Și uite așa se face că ne aflăm parcă în fața a două orașe: unul frumos, extraordinar, bine aprovizionat, de-ți vine să nu mai pleci; altul, tot frumos, tot extraordinar, dar care costă scump, mult prea scump.

Maria Stoica este muncitoare și are patru copii. În casă

sînt trei lefuri. «Cu trei lefuri ținem trei copii acasă. Pentru transport dăm 150 pe lună. Nu sînt mașini directe și le schimbăm. Băiatul cel mare, care e la seral, le cunoaște cel mai bine traseele. Nu găsim roșii și castraveți decît la particulari și plătim prețuri de la 10 lei în sus. În ceea ce privește îmbrăcămintea, lipsesc articole care prisosesc în alte localități: ciorapi de bumbac trei sferturi, bluzele cu mîneci scurte, pantaloni sau haine separat (numai costume) — toate fiind articole pentru copii. Eu înțeleg lucrurile așa: aici, turiștii își plătesc luxul, iar noi, fiind aceleași prețuri, plătim necesitatea. Sîntem legați totuși de oraș: eu am patru copii și fiind școli de toate gradele sînt sigură că vor deveni oameni. Și problema femeii muncitoare se pune astăzi mult mai bine: găsește de lucru»

Olah Dorina este ajutor de maistru, are trei copii dintre care unul lucrează. Din leafa lui însă — îmi spune — nu mă aleg cu nimic. Dă examen la facultatea de mecanică și ia meditații; avansul se duce la fizică, iar lichidarea la matematică. Soțul îmi cere să gătesc cu mult zarzavat. Nu am cum. În cartierul «Steagul Roșu», unde locuiesc, magazinele sînt puține și prost aprovizionate».

Serb Onorica, inginera, secretara de comitet de partid afirmă că din cauza aprovizionării proaste suferă și munca obștească. Nu poate mobiliza oamenii la acțiuni: plec să stau la coadă, zic unii oameni și pleacă. Plus că oamenii, pe bună dreptate, siguri pe leul lor muncit, nu se lasă, pun întrebări firești: De ce aprozarele nu au marfă? De ce nu găsim halva? Și ce le răspundeți? Tace puțin. «Chestiunea e că real Brașovul e oraș turistic, dar oficial nu e recunoscut. Nu sîntem aprovizionați ca atare». Fondul de marfă este alocat pentru brașovenii get-beget, dar numărul cumpărătorilor este mult mai mare Nu dorim să facem excursii în alte orașe pentru a face cumpărături.

S-au spus în Brașov cuvinte multe și aspre despre aprovizionare. S-au făcut comparații cu Bucureștiul. Dealtfel, titlul nu-mi aparține. Fraza a spus-o inginerul șef al unei serioase fabrici din Brașov. Am nume de oameni, păreri, dar prefer să le comentez cinstit și sever atunci cînd este cazul. Trebuie avute în vedere cel puțin două lucruri importante în discuția despre nivelul vieții din acest oraș. Mai întîi, condițiile naturale. Clima e aspră, zarzavaturile se coc tîrziu. E normal să apară tîrziu, iar dacă vin devreme prețurile să fie ceva mai mari.

Frumusețea unui oraș ca acesta se plătește: și în lei, și în valută forte. În al doilea rînd: prin însăși firea lor, oamenii, puși față-n față cu un ziarist, simt nevoia să spună mărunțele lor necazuri, zilnice, nervii consumați prin mașini și pe la cozi. Credința că totul se rezolvă înlătură, uneori, obiectivitatea atît de necesară unui organ de presă. Așa se face că au fost omise din relatări alimentarele mereu pline și bine aprovizionate, servirea civilizată din marea majoritate a magazinelor, eforturile organelor locale de a oferi produse specifice județului. Uite, de pildă, e un magazin unde găsești pîine cu unturăși te costă un leu

Adăugînd la toate acestea și faptul că ancheta s-a desfășurat doar în 3 zile ale lunii iunie, ajungem la concluzia că nu avem dreptul moral să desființăm într-un articol o parte a vieții unui oraș. Să spunem însă lucrurilor pe nume, da

Suprafața comercială pe întregul județ este de 90 000 metri pătrați, din care Brașovul are mai mult de jumătate. Deci aproximativ 23 mp la suta de locuitori. Puțin, nu? Deși există o hotărîre de stat cu privire la redarea spațiilor fostelor vaduri comerțului, treburile merg greu și anevoios Pe acolo s-au cuibărit tot soiul de instituții, începînd cu o oarecare cooperativă județeană și terminînd cu atelierul particular pentru confecționarea rochiilor de mireasă Așa stînd lucrurile, cozile încep să se explice. Să adăugăm și păcatul originar al multor orașe: s-au construit cartiere noi, dar spațiul comercial este puțin și bătaia peștelui se dă în centru.

Stanca Mihalache, director adjunct al direcției comerciale, îmi spune lucruri interesante, bine gîndite. «Personalul din comerț nu este sărăcit. De regulă vin la noi oameni respinși de alte ramuri. Modul în care le sînt botezate funcțiile, salariile, nu sînt de natură să-i atragă Sînt puțini cu pregătire teoretică acceptabilă — adică la nivelul școlii medii. Sînt depășiți de cumpărători — ingineri, profesori, doctori, maiștri, muncitori cu înaltă calificare. Aceștia pretind pe bună dreptate să fie serviți în ritmul în care lucrează. Au bani în plus sau, mă rog, un ban sigur și cînd realizează actul de cumpărare dau de oameni situați la opusul lor. E un prim divorț, un antagonism nedorit, dar real

Într-adevăr, situația aprovizionării cu legume la magazinele de stat e deficitară. C.A.P.-urile n-au ajuns la vreme pe piață. Apoi, fuzionarea diverselor organisme comerciale a găsit lumea nepregătită. Gestatul se ocupă mai mult de conserve și băuturi. Acestea sînt problemele valabile pentru luna aceasta, iunie. Personal însă vă rog să faceți o anchetă și în comune.

Iată deci cîteva din cauzele care fac — în aceste zile, și repet, în aceste zile — ca Brașovul — unde te aștepți la lucruri bune — să prezinte situații care-i strică firma. Ciudat este că lumea s-a obișnuit. Stă la cozi cu oarecare veselie, comentează situații de acest gen mergînd braț la braț și trece cu vederea unele situații cel puțin ridicole. Exemplu: «Vă facem cunoscut că pentru evitarea aglomerației, la unitatea alimentară din apropierea uzinei am introdus primirea comenzilor prealabile pentru mărfurile solicitate de cumpărători. Astfel, înainte de a intra în uzină, salariații pot trece pe la unitatea alimentară și a lăsa o notă cu mărfurile dorite». Salariații intră însă în uzină la 6 30, iar alimentara deschide la 7. Și mai sînt și altele care, poate, nu-i scapă lui R. Porter.

Îmi mențin părerea că Brașovul costă, dar prea mult. Că trebuie inteligență și în comerț. Chiar și simțul umorului. Vrînd-nevrînd aduc în discuție și un cuvînt «desuet»: inițiativă. Brașovenii cei de toate zilele au. Spre știință: în imobilul din strada Castelului nr. 14, un bărbat, Mircea Cojocea, s-a autonumit responsabilul casei, nemulțumit fiind de dezordinea din curte. A făcut,de capul lui, un regulament de funcționare a casei și acum totul lucește de curățenie. Iată punctul 5: «În caz de ninsoare, trotuarul se predă următorului locatar de serviciu în stadiu curat» Și se predă...

Eugen SECELEANU

BANI DE DOUĂ ȘI MAI MULTE PARALE

Gospodarii orașului Brăila au fost lăudați public pentru ideea lor de a construi din fondurile bugetare spații comerciale ieftine dar practice în toate cartierele orașului și mai ales pentru inițiativa de a turna în suburbii planșee de asfalt și de a le înconjura cu garduri din P.F.L., așa-zisele micropiețe. Acum, în orice punct al orașului te-ai afla, într-o oră sau chiar mai puțin te poți aproviziona cu tot strictul necesar. Dimineața. Căci după-amiaza, tot strictul necesar e mai ofilit, mai uscat și prețurile sînt aceleași, deși rămînînd în galantar și deteriorîndu-se, o parte din marfă se aruncă dacă nu se găsește nici o cantină care s-o cumpere așa cum este. Fără să mai vorbim că spre seară nu rămîne decît foarte strictul necesar și alergi atunci la particularul care are grijă să-și stropească produsele cu apa de lîngă tarabele gostaturilor și să se alimenteze ritmic în cantități corespunzătoare. Cert e că ceea ce poți cumpăra dimineață cu un leu,să zicem, se reduce substanțial după amiaza Dar în oraș nu există nici un singur om care să fie nemulțumit de felul cum e aprovizionată piața Brăilenii se laudă chiar: Duminica, zic ei, piața noastră e invadată de mașini cu număr de Galați. Pe cuvîntul meu, spune Ilie Manea, responsabilul cooperativei Viitorul (unitatea nr. 1),dacă vara nu-mi pare rău că plec în concediu. Pe unde mă duc nu găsesc decît niște alea sfrijite și zău dacă nu m-apucă dorul de casă. Dar tocmai alci e buba Cînd nu e, nu e și gata. Dar cînd se găsesc de toate nu depinde decît de simțul nostru gospodăresc ca oamenii să-și realizeze ușor și plăcut, dar mai ales integral valoarea banilor de care dispun.

La Brăila se muncește discret, dar nu fără abnegație și eroism. Din insula Mare — de ce n-am numi-o Prima platformă agricolă a României? — mecanizatorii, în timpul campaniei, nu pleacă acasă decît la sfîrșitul săptămînii și uneori nici măcar atunci. Muncitorii de la termocentrală, anul trecut de pildă, s-au angajat să lucreze 12 ore pe zi pentru a asigura folosirea neîntreruptă a utilajelor. Discret, cum spuneam, la 15 kilometri de oraș, te scoli la 5 dimineața, ajungi acasă pe la opt-nouă seara și uneori renunți și la mîncare numai ca să poți prinde cîteva ore de somn. Muncim, cîștigăm și ne batem să cumpărăm lucruri frumoase, afirmă Apostol Lipan de la Uzina «Progresul», fiindcă înnobilîndu-ne, munca nu este și nici nu poate fi un scop în sine atîta timp cît valoarea ei este socotită în bani. De cît cîștigăm, mult ori puțin, ne dăm seama nu la locul de muncă, ci acolo unde mergem să schimbăm banii pe ce avem nevoie, adică la piață, în comerț. Aici afli cu adevărat cît prețuiește banul pentru care al trudit în ziua respectivă. Desigur, prețurile sînt fixe pe economia națională. Dar nu de prețuri e vorba. Poți avea în buzunar un leu sau o mie, ieși de la teatru, traversezi strada la restaurantul «Lotca» să mănînci o friptură, să bei o cafea sau un șpriț, scaunele sînt însă pe mese deși pînă la ora închiderii mai sînt 40 de minute, te rogi, te milogești, chemi responsabilul care, firește, lipsește și, cu chefulstricat, cu seara ratată, te duci la culcare ca să te scoli fără chef și să munceștifără randamentul care s-ar cuveni dacă toată lumea ar ști cine la dispoziția cui se află. Într-o atare împrejurare banii nu fac nici două parale. Mai ales că în fabrică nici un muncitor nu-și strînge sculele cu 40 de minute înainte și lucrăm, cînd e nevoie, și peste program

Fiindcă nu beau, mărturisește deschis Nicolae Stan de la Uzina «Laminorul», merg la cinema. Dar cinematografele s-au redus la trei pentru 176 000 locuitori, fără flotanți. Îmi văd de treaba mea și vreau să mă îmbrac mai alt fel. Modelele care-mi plac nu sînt pe măsura mea, iar celelalte nu mă interesează. Îmi place să dansez. Unde? Noaptea dorm sau muncesc, n-am timp să mă duc la bar. Dar ziua, barurile de noapte sînt închise. De ce nu s-ar deschide pentru noi? Sucuri, cafele, un tonomat,cu intrare, desigur. Aș face sport. Antrenamentele au loc invariabil la aceeași oră, și noi lucrăm în trei schimburi. Cunoașteți împrejurimile Brăilei? Superbe! Nimeni nu se gîndește să le valorifice ca lumea.

Bani, vrea să zică tînărul laminorist, există. Ar fi și condiții ca să-i cheltuim, dacă unele servicii pentru populație n-ar lucra încă după principiul: sînt cărbuni, nu sînt chibrituri. Sînt chibrituri, nu sînt cărbuni. Sînt și cărbuni, și chibrituri, e ședință.

Este trecut de miezul nopții. La magazinul «Mercur» — lumină; două femei în halate albe. Glumesc și întreb: E deschis? Cea tînără rîde: Poftiți. Aflu că într-adevăr magazinul e deschis toată noaptea. Intră un tip gen lupde-mare, purtînd după el un bătrînel pe care îl prezintă: socru-meu. Vă place? Rîde către cele două femei. Se recomandă Șerif G. Șerif, marinar, și comandă o sticlă de țuică pentru socru și o pîine pentru el. Pentru soția dumneavoastră, începe vînzătoarea, vă sfătuim să cumpărați biscuiți ăștia, bomboane... Marinarul rîde din toată inima: «soția dumneavoastră», hai? În timp ce cu mîna strînge biscuiții. Către mine: dacă îl vezi pe Florin Piersic amintește-i de Șerif G. Șerif, zis și Turcu, și că nu-i în toată lumea al doilea oraș ca Brăila.

Magazinul nu e cine știe ce aprovizionat. Rămîne ideea de a fi deschis «nonstop». Chiar dacă a fost, cum afirmă vicepreședintele Consiliului popular, Marius Arghiropol, copiată de la orădeni. Rămîne vocația de metropolă a orașului. Ca și ambițiile edililor lui. Ambiții în cea mai mare parte realizate. Din vechile clădiri din centru, amenințate de atîtea ori cu prăbușirea în catacombele fostei raiale turcești, a fost scoasă igrasia, lemnul vechi, putregaiul; s-a introdus în schimb metalul, cimentul, vitrinele moderne. Mă interesez: chibrituri aveți? Nu. Dar becuri? Nici. De ce? Nu intră în profilul nostru. Replica, recunoașteți, este superbă, fiindcă după părerea mea, este un mare lux ca, realizînd o asemenea idee, să te gîndești mai întîi la profil și abia după aceea la utilitate și eficiență.

Nicolae CRISTACHE

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

ANUNȚĂM PE CITITORII NOȘTRI CĂ REVISTA «FLACĂRA», REDACTORII ȘI COLABORATORII EI NU PRIMESC SCRISORI ANONIME

DE LA CONSILIUL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE, DIRECȚIA INSTITUȚIILOR DE SPECTACOL ARTISTIC ȘI A ARTELOR PLASTICE

Considerăm ca binevenită dezbaterea din paginile revistei dv. privind lipsa de substanță și slaba calitate artistică a unor texte de muzică ușoară. Astfel de acțiuni sînt deosebit de utile pentru eliminarea neajunsurilor care se mai manifestă în domeniul cîntecului de muzică ușoară.

Director
N. Călinoiu

UN RĂSPUNS DE LA COOPERATIVA MUNCĂ ȘI ARTĂ-GALAȚI

Urmare articolului dv. din revista Flacăra nr. 25 din 16 iunie 1973 la rubrica «Buletin de știri», cooperativa noastră Muncă și artă este criticată sub titlul «După artă și răsplată» vă informăm următoarele:

Într-adevăr, s-a stabilit de organele de procuratură unele neajunsuri în activitatea secției Tîrg. Bujor, fapt pentru care s-a trimis dosarul în instanță de judecată.

Dorim să precizăm că nu vă putem informa cu exactitate concluzia definitivă a acestei delapidări menționate în articol, întrucît instanța nu s-a pronunțat; din acest punct de vedere, tovarășii menționați în articol ca părtași la această neglijență nu-și însușesc expresia că sînt stîlpii acestei delapidări.

De asemeni, vă mai informăm că tov. Napu Natalia este și în prezent vicepreședinte, rămînînd a vă informa ulterior privind situația de mai sus.

Președinte
I. Roșu

UN RĂSPUNS DE LA ÎNTREPRINDEREA PENTRU EXPLOATAREA VAGOANELOR-RESTAURANT ȘI DE DORMIT C.F.R.

În legătură cu articolul apărut în revista «Flacăra» nr. 23 (939) din 2 iunie a.c. sub titlul «Apreciați și dumneavoastră», sub semnătura dr. Corneliu Nucă din Timișoara, str. Buftea nr. 7, vă comunicăm următoarele:

Din conținutul dosarului (ce a făcut obiectul acestei sesizări) și cercetarea personalului care a deservit vagonul-restaurant a rezultat și au fost sancționați următorii:

— Neagu Florică, șef VR, a fost sancționat cu «avertisment» pentru lipsă de tact și orientare în relațiile cu publicul călător, cît și pentru faptul că nu a prezentat la cererea călătorului condica de sugestii și reclamații a vagonului.

— Bogdan George a fost sancționat cu «avertisment» în urma nemulțumirilor create și a sesizărilor primite.

Totodată s-a luat măsura de prelucrarea cazului de față cu întreg personalul VR, în scopul de a se evita în viitor asemenea reclamații.

Director
G. Popa

Mulțumim pentru răspuns, dar nu și pentru măsurile ce s-au luat. Credem că avertismentele date sînt formale și nicidecum eficiente.

CE SĂ FAC CA SĂ POT INTRA ÎN DREPTURILE MELE LEGALE?

Subsemnatul Pănican Vasile, cu domiciliul stabil în Caransebeș, str. Cazarmii nr. 9, sc. B, etajul III, ap. 16, vă aduc la cunoștință nedreptatea și abuzul comis de Consiliul popular oraș Caransebeș, prin a obține cu inducerea în eroare a organelor judecătorești evacuarea subsemnatului din apartamentul ce-l posed legal pe baza repartiției emise de același Consiliu popular oraș Caransebeș, cu scopul de a ceda acest apartament — ca spațiu excedentar — unei familii care este favorizată probabil de cineva din conducerea orașului nostru.

În ziua de vineri 25 mai a.c., locatara Pop — introdusă abuziv în fostul meu spațiu — a încărcat într-un camion al Consiliului popular oraș mobilierul și lucrurile mele aflate sub sigiliu într-o cameră a apartamentului și le-a transportat într-un loc necunoscut de noi.

De un an de zile, cu toate sesizările făcute de subsemnatul, adevărul și dreptatea nu pot apărea, deoarece cei ce au făcut abuzul știu să mușamalizeze și să ascundă adevărul.

Pînă în prezent nimeni nu a venit să cerceteze cazul la fața locului și nici măcar să ni se răspundă la sesizările făcute. Ce să fac ca să pot intra în drepturile mele legale?

Vasile Pănican
Caransebeș

DINCOLO DE PARAVAN

Am citit în revista «Flacăra» din 28 aprilie, la pagina «Flacăra la dispoziția dumneavoastră», un articol cu titlul «Vino și vezi».

Spații verzi, recreare, sănătate. Tot așa și noi vă invităm să veniți să vedeți, dar nu spații verzi, spații de sănătate, ci adevărat focar de infecții. Sub geamurile noastre sînt improvizate din carton cîteva W.C. Așa a ducem de 12 ani, nu mai avem cui să ne adresăm.

În toamnă am făcut memorii la forurile competente, iar edilii noștri au venit și ne-au promis că în primăvară vor veni și vor demola aceste infecții, dar primăvara a trecut și noi sîntem în aceeași situație.

După păcăleala din toamnă, precum că toate se vor rezolva în primăvară, am avut o surpriză și mai mare, un fel de păcăleală fără haz, căci edilii noștri au trimis pe ziua de 2 aprilie a.c. de ne-au plantat un paravan ca la cea mai frumoasă grădină de vară, pentru a nu se mai vedea din stradă mizeria descrisă mai sus, deoarece aceasta se află la numai 50–60 metri de artera principală a orașului nostru. Sper ca rîndurile mele să nu rămînă fără ecou.

F. Avram
Brașov, Calea București nr. 80

CARE-I ADEVĂRUL?

Subsemnatul Riegler Israelo, domiciliat în București, str. Amurgului 4, bloc 1, sc. 3, ap. 29, sectorul VI, vă aduc la cunoștință următoarele:

La data de 20 septembrie 1972, Inspectoratul școlar al municipiului București a emis ordinul nr. 6 335 prin care se atribuie în mod ilegal, din numărul de 18 ore ale catedrei mele de istorie, obținută în mod cinstit prin concurs (conform legii 12), un număr de 12 ore de istorie tovarășei Lieperta Sofia care a funcționat în anul trecut școlar cu un număr de 12 ore la aceeași școală în completarea normei sale de la Șc. Prof. F.C.T.B., unde era titulară ca prof. de limba română, avînd gradul II ca și mine.

Pentru argumentare prezint următoarele fapte: prin ordinul ministrului de finanțe nr. 527/24.XI.1971 și repetat la 9.III.1972 și 15 sept. 1972 se arată că secția de învățămînt din sus-numitul minister, în urma propunerilor direcției Lic. Ec. nr. 3, a hotărît că tovarășa Lieperta Sofia nu va mai avea ore în acest liceu în anul școlar 1972/1973. Se arăta deci că sînt singurul titular la catedra de istorie. Consiliul pedagogic din 14 sept. 1972 a confirmat același lucru. Totuși, la 20 sept. 1972 se emite de către Insp. Șc. Mun. Buc. ordinul 6 335. Menționez presiunile inadmisibile ce s-au făcut asupra mea pentru a părăsi postul obținut prin concurs: amenințări, blocarea salariului, neplata salariului corespunzător pentru perioada 1—15 sept. și pînă la urmă mutarea mea silită într-un post sau altul refuzat de tovarășa Lieperta încă din martie 1972, de cînd i s-au propus. Un prim pas al acestui act ilegal a fost titularizarea sus-numitei la Lic. Ec. nr. 3 pe cele 12 ore din afara catedrei în luna noiembrie 1972, deși existau acte care arătau că aceste ore din afara catedrei mele erau temporare. Este semnificativ faptul că în cadrul comisiei de judecată acest organ și-a declinat competența în favoarea tribunalului, iar în instanță juristul inspectoratului s-a opus judecării acestui caz pe motiv că este o problemă administrativă.

Este de remarcat că acest inadmisibil abuz s-a săvîrșit în momentul în care întreaga preocupare a partidului și statului nostru are drept obiectiv instalarea deplină a eticii și echității socialiste, curmarea favoritismului și a oricăror atitudini neprincipiale, cu atît mai mult cu cît ele apar la cadre cu munci de răspundere.

Situația nou creată a adus prejudicii materiale și morale familiei mele, soția mea avînd numai jumătate de normă datorită preocupărilor pentru creșterea celor 2 copii, dintre care unul mic de 3 ani.

Sper că se va restabili adevărul și repara această nedreptate ce mi s-a făcut pe linie profesională de către Insp. Șc. Municip. București.

Israelo Riegler
București

DE CE AU TREBUIT DOI ANI ȘI JUMĂTATE

Mă numesc Harnagea Eugenia, sînt profesoară la Liceul de muzică din Botoșani, iar soțul, Harnagea Ioan, este inginer mecanic la Fabrica de frigidere-Găești.

Sîntem căsătoriți de cinci ani și avem doi copii — fetița 4 ani, băiatul 4 luni.

Totul a început cu repartizarea soțului la F.F. Găești în iulie 1970. Eu am rămas să termin facultatea la Iași. La repartizarea mea în producție nu au fost posturi în Găești sau pe aproape, și am luat la Botoșani, unde locuiesc și părinții mei care mă ajută în problema copiilor cînd sînt plecată la serviciu.

Ultimii doi ani de facultate familia mea se prezenta astfel: soțul — Găești; soția — Iași; fetița — Botoșani.

Am fost încadrată la 1 septembrie 1972, iar din iulie am făcut tot ce am putut ca soțul să capete transfer la Botoșani la Uzina de piese de schimb.

Centrala industriei ușoare de care aparține numita uzină i-a dat soțului hîrtia prin care era cerut la Uzina P.S. din Botoșani. Dar tovarășul fost director al Fabricii de frigidere din Găești, Pătrășcoiu, nu i-a dat transferul, în schimb l-a sfătuit prietenește pe soț să-și dea demisia cu preaviz, avînd dreptul la 90 zile pînă se va putea încadra la noul loc de muncă. Uzina de piese de schimb-Botoșani nu-l putea încadra căci comitea o ilegalitate, soțul neavînd transferul Fabricii de frigidere-Găești.

Atunci soțul e nevoit să se reîncadreze la 5 decembrie 1972 la F.F. Găești.

De la Centrala I.C.M. București i se spune că situația va fi rezolvată într-o lună de la reîncadrarea lui și va căpăta transfer pentru Fabrica «Electrocontact» ce va lua ființă la Botoșani. De la data de 10 ianuarie 1973, cînd a avut loc prima audiență la tovarășul Anghelea (Centrala de automatizări) a trecut o lună și încă una, ultima dată mergînd la București pe 10.III, cînd a fost din nou amînat. Bani irosiți pe drumuri, nervi solicitați la maximum.

Cam aceasta este situația.

Fiindcă cutare îl amînă, altul îi spune să mai aștepte, să mai aibă răbdare etc., etc., ca și cum 2 ani și jumătate de cînd durează situația nu ar fi și așa prea mult.

Nu vreau să impresionez pe nimeni, ne cerem dreptul nostru de a trăi alături noi și copiii noștri.

Harnagea Eugenia
str. M. Kogălniceanu nr. 47
Botoșani

DIN PARTEA COMITETULUI JUDEȚEAN BOTOȘANI AL P.C.R.

La adresa dv. nr. 1847/1973 privind scrisoarea adresată de către Harnagea Eugenia din orașul Botoșani prin care solicită încadrarea soțului ei, Harnagea Ioan, într-o unitate din orașul Botoșani, vă comunicăm următoarele:

Sus-numita a fost primită în audiență de către tov. Breabăn Dumitru, secretar al Comitetului județean de partid, prin care i-a rezolvat favorabil cererea, în sensul că soțul acesteia a fost încadrat ca inginer la Întreprinderea «Flamura roșie» din orașul Botoșani.

FRUMOSUL ȘI AUTENTICUL NU AU NEVOIE DE RETUȘURI

Urmăresc de la început ciclul Poluarea folclorului publicat în revista Flacăra și am vrut să scriu mai de mult. Dar timpul, acest flagel al lumii moderne, veșnic mă pune în inferioritate. Este bine, este foarte bine că v-ați gîndit și că revista «Flacăra» și-a asumat această nobilă misiune: lupta cu poluarea folclorului și lupta cu poluarea în general. Spre marele meu regret nu am văzut emisiunea «Floarea din grădină» în care Sava Negrean și Lucreția Hoț și-au meritat laudele pe deplin, dar am văzut și alte emisiuni, ce-i drept puține, în care arta noastră populară autentică mi-a produs adevărate satisfacții. O adevărată liniște îți pogoară în suflet la auzul unui cîntec popular fie din Ardeal, fie din Moldova sau Oltenia, cîntat de un cîntăreț sau cîntăreață — în mod autentic — autentic și cîntărețul, întrucît frumosul și autenticul nu mai au nevoie de retușuri. Și ce-ar fi dacă televiziunea, cu atîtea cadre specializate în domeniul artistic, ar face mai mult loc autenticului folclor românesc filmat, înregistrat acolo la obîrșie, jucat și cîntat de talente locale. O horă sau un dans popular din Oaș sau din Băbeni jucat de oamenii de acolo are un farmec aparte, care se pierde cu totul cînd intervin stilizatorii.

Tovarășe Brauner, marea masă a poporului sînt ferm convins că vă mulțumește pentru poziția luată! Sper ca în continuare lupta cu poluarea pe toate planurile să fie dusă în continuare cu asiduitate crescîndă.

Pery Octavian,
Craiova, str. C. București,
bloc 7, sc. 1, et. II, ap. 13

P.S. Aș vrea să pun o întrebare: De ce nu se înțelege că «imitațiile» pe care vor să ni le impună niște nechemați în materie de artă în general nu prind la poporul nostru, popor de artiști din generație în generație. Și de ce trebuie să fim arhidopați cu muzică așa-zisă ușoară. Televiziunea prea încurajează apariția acestor lucruri care nu sînt cîtuși de puțin necesare. Nu sînt un inamic al muzicii distractive, dar cu condiția să fie de bun-gust și de puțin zgomot.

TOATĂ RECUNOȘTINȚA ȘI MULȚUMIRILE NOASTRE!

Cu puțin timp în urmă, elevii claselor a XII-a de la Liceul centenar «George Bacovia» din municipiul Bacău am sărbătorit un mare eveniment din viața noastră — absolvirea. Am trăit emoții mari, conducerea școlii ne-a organizat o frumoasă și entuziastă sărbătorire, am predat cheia claselor următoare și ne-am încercat sentimentele de despărțire de profesorii noștri dragi.

Toate mulțumirile noastre nu sînt suficiente și nu pot satisface ceea ce datorăm noi celor care ne-au îndrumat să pătrundem în adevăratele taine ale științei. Această instituție școlară — după informațiile noastre — a avut în trecut profesori celebri care au dat cadre de mare valoare. Am dori să arătăm că și la data aceasta Liceul «George Bacovia» are o conducere și un colectiv de profesori demni de toată stima — bine pregătiți științific, pedagogi excepționali — cărora vă rugăm să ne îngăduiți ca prin revista «Flacăra», rubrica la dispoziția noastră, a cititorilor, să transmitem toate mulțumirile și recunoștința adresate colectivului de profesori din partea absolvenților din promoția 1973.

Totodată, dorim să facem cunoscut un nume de profesor care s-a evidențiat prin ingeniozitate deosebită, printr-o muncă ieșită din comun, neobositul profesor de literatură română Gheorghe Simion, cel care a organizat un frumos și interesant cabinet de literatură, care cu adevărat a fost pentru noi de un folos extraordinar. Facem această mențiune pentru că am lucrat și noi la alcătuirea acestui cabinet — o adevărată bogăție literară. Recunoaștem că datorită exigenței muncii și angajării exercitate de acest excepțional profesor, noi am pătruns cu adevărat tainele limbii și literaturii române. Rar oameni de atîta suflet și profesori cu atîta entuziasm! Facem această remarcă fiindcă alături de acest profesor am lucrat și noi și am rămas cu o amintire plăcută. Noi am scris aceste rînduri cum ne-am priceput și vă mulțumim pentru eventuala găzduire în paginile revistei.

Absolvenții ai Liceului
«George Bacovia»
Bacău
promoția 1973

săptămîna politică

bătălia pentru pîinea nouă

Grîul a ajuns în spic și bobul s-a umplut. Are din nou, ca în fiecare vară, culoarea fertilității, unică și inimitabilă. Talia, mai mică decît anul trecut, exprimă lupta pe care, ajutat de oamenii cîmpurilor, a cîștigat-o împotriva condițiilor oferite de o natură puțin îngăduitoare în acest an. După inundațiile de la începutul primăverii, ploile din ultima perioadă au favorizat apariția unor boli, în special a făinării, și este de așteptat un atac de rugină. Au fost semnalate, de asemenea, atacuri ale ploșnițelor cerealelor. Capriciilor naturii, oamenii le-au opus forța lor: solidaritatea; dar și mai multe mașini: sporul de mecanizare oferit de o industrie avînd ritmurile pe care le cunoaștem cu toții. Au crescut investițiile materiale alocate agriculturii și a crescut proporțional interesul pentru muncă conform principiului: nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă. Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. a discutat în ultima sa ședință stadiul lucrărilor agricole și a stabilit măsurile ce trebuie luate în vederea desfășurării optime a strîngerii recoltei. Au fost mobilizate și organizate toate forțele și resursele. Deficitul existent în privința spațiilor de depozitare a fost compensat cu improvizarea în acest scop a unor spații deja existente, încît decalajul dintre recoltare și înmagazinare să fie practic desființat. Bătălia pentru pîinea nouă a intrat în etapa finală. Se întrevede o producție relativ bună și nu depinde decît de noi s-o valorificăm integral.

Pîinea anului decisiv al cincinalului este rodul pămîntului, dar în primul rînd al oamenilor, al dispoziției lor eroice. Ea este un simbol dar și, mai ales, o realitate concretă. Pîinea reflectă sintetic efortul și prețuirea noastră, gradul de bunăstare la care aceste calități ne dau dreptul și în egală măsură se alcătuiește în purtătoarea unor raporturi de muncă. Raporturi ce consfințesc mutațiile sociale și economice produse atît la nivelul satului cît și al întregii țări. Campania agricolă ce a debutat angajează într-un efort comun întreaga națiune.

Se intensifică întrajutorarea dintre județele cu perioade diferite de începere a strîngerii recoltei, încît disponibilul de mașini agricole să poată fi concentrat în primul rînd în regiunile unde vegetația cerealelor se află în stadiul optim secerișului. Se încheie convenții cu deosebire între județele din nord și cele din sud. Sînt identificate cu sprijinul instituțiilor și organelor de stat spații de depozitare de rezervă la întreprinderi și consiliile populare. Pentru depanarea rapidă a combinelor aflate încă în reparații, în întreaga țară au fost organizate ateliere mobile din unitățile industriale. La 18 iunie, elevii claselor a IX-a și a X-a ale școlilor generale și cei din anii I—IV ai liceelor teoretice au început practica de vară care, în mare parte, va fi efectuată în fermele și cooperativele din agricultură. Studenții, cadrele didactice, cercetătorii din institutele de agronomie au participat nemijlocit la pregătirea campaniei și în continuare vor fi prezenți la strînsul recoltei pînă spre sfîrșitul perioadei, în cadrul obligațiilor profesionale sau pur și simplu ca voluntari.

Adăugăm cu eforturi colective muncă la muncă, pentru sporirea avuției țării.

Nicolae CRISTACHE

ce profețim, ce profesăm

oameni mari și grandomani

Nevoia de a soluționa o problemă a unui coleg de redacție m-a făcut să apelez la primarul unui sector al Capitalei, om care, pe lîngă funcțiile importante pe care le deține pe linie de partid și de stat, se bucură și de cinstea de a fi ales în cele mai înalte foruri ale țării. Îl cunoscusem în urmă cu peste doisprezece ani, cînd muncitorul student la seral care era atunci se adresase cu un salut de iubitor al literaturii unei consfătuiri a tinerilor scriitori. Cîteva deplasări ulterioare în marea uzină în care lucra, unde urcase rînd pe rînd toate treptele meseriei, de la cea de elev al școlii profesionale pînă la inginer, mi-l dezvăluise la fel de pasionat în a-și asigura o formație cît mai completă și a se dedica, firesc și dezinteresat, problemelor pe care le ridicau viața și munca tovarășilor săi.

Destul de îndepărtate în timp și de precare erau impresiile nemijlocite asupra acestui om care între timp avusese o ascensiune revelatoare pentru ceea ce înseamnă o înzestrare strălucită unită cu o muncă asiduă, pilduitoare. A fost însă de ajuns un telefon, pentru ca omul extrem de ocupat — surprins dealtfel și în ajunul unor importante evenimente care-l solicitau pînă peste cap — să fie gata a ne primi și a vedea despre ce e vorba. Sosind mai devreme decît ora fixată pentru întîlnire, a trebuit să așteptăm puțin în holul sediului revenirea sa dintr-o întreprindere, timp în care am făcut felurite presupuneri în legătură cu modul cum ne va întîmpina, mărindu-ne atenția ori de cîte ori se auzeau pași mai siguri, de «șef», pe scări. Omul însă sosi pe nesimțite, simplu și afabil, ne întinse mîna cu bucuria unei revederi de multă vreme parcă jinduită. Ne duse în birou cu aerul meseriașului care-ți arată bancul lui de lucru și după ce se interesă de ceea ce facem, ce scriem, cum o ducem, ne luă, fără să-și dea importanță, hîrtiile cu pricina, asigurîndu-ne prompta rezolvare.

Nimic în felul său de a aborda oamenii, de a vorbi, de a gesticula, inclusiv în ținuta sa, nu degaja vreo atitudine de șef, de persoană suspusă. Grandomania cu care te ții la distanță uneori chiar înși împreună cu care ai împărțit banca de școală, camera de cămin sau al împărtășit bucurii și necazuri îi rămăsese străină acestui muncitor comunist devenit intelectual, ajuns atît de sus în ierarhia socială. Omenia, bunul-simț, simplitatea, respectul cu care venise din satul lui dunărean, amplificate în ambianța muncitorească în care crescuse din cei mai fragezi ani, te făceau să i te adresezi cu deplină încredere, cu inima deschisă, ca unui tovarăș apropiat.

O conduită absolut normală pentru un om al obștii — se va considera la citirea acestor rînduri. Într-adevăr, nimic deosebit în felul de a se comporta al tovarășului amintit mai sus. Numai că, din păcate, în viața noastră publică întîlnim și unii grandomani care confundă încredințarea unei funcții, uneori poate și dintr-o insuficientă cunoaștere a calităților morale, cu un fel de omnipotență ereditară. Pînă și să răspundă la bună-ziua îi se pare a fi o concesie prea mare, drept pentru care se mulțumesc cu un gest indefinit. Dintre cuvinte nu le mai folosesc decît pe cele monosilabice, iar în impenetrabilitatea expresiei aproape că întrec sfinxul.

Un grandoman și nimic mai mult! — așa obișnuiește omul simplu să-l eticheteze pe un asemenea tip — și în această expresie e concentrată lipsa de stimă cea mai necruțătoare.

Nicolae STOIAN

opinia unui alegător

un om important

Ideea polemică din subtextul titlului rubricii de față, rubrică pe care n-am considerat-o niciodată obligată să navigheze în zonele unui fel de estetism jurnalistic care face deliciul cîte unui cititor ce ține cu tot dinadinsul să se mire cînd citește gazeta, ca jupîn Dumitrache și Nae Ipingescu, ideea polemică din subtextul opiniei mă trimite, azi, la un subiect foarte delicat. Vedeți dumneavoastră, nu se poate să nu fi băgat de seamă cît de «important» devine, brusc, cîte un om mic și de nimic. Acest om mic, care altfel ar putea fi foarte folositor și foarte onorabil, pune mîna pe cîte o slujbuliță oarecare și în limitele ei și în perimetrul ei face să înflorească «virtuțile» unui «tiran». De el începe să depindă un univers întreg pe care cu un instinct — trebuie să recunosc — extraordinar și-l construiește tenace și chiar solid, ca pe o fortăreață a imobilismului și tembelismului agresiv.

Să zicem că acest om mic și de nimic stă la ghișeul de informații, unde tronează nici nu știți — dar știți foarte bine — cît de important. Ei bine, de aici, de la informații, ca de la un stat-major al secretelor universului, el îți anunță categoric că nu-ți dă nici o informație și te privește superior cînd rămîi mut și deconcertat.

Să zicem că acest om mic și de nimic este o oarecare curea de legătură dintre o instituție și alta, adică numai el poate ridica un borderou sau numai el are datoria, ca salariat, să dea un telefon și să întrebe dacă borderoul e gata. Știți foarte bine cum *nu* poate să dea el telefonul acela necesar și cu cîtă importanță ridică receptorul pentru a-l pune la loc, fiindcă s-a răzgîndit, iar tu depinzi de el și trebuie să simți asta.

Să zicem că acest personaj are datoria, ca salariat, firește, să facă lista concediilor de vară și să repartizeze cîteva locuri la Bușteni sau la Sovata. Nu știți — dar știți foarte bine — cîtă gravitate apare, brusc, în glasul său, cîtă frămîntare meditativă încrețește superior fruntea lui și ce dispreț suveran capătă privirile lui cînd îl întrebi dacă a mai rămas un pat la Sovata.

Nu mai insist. Nu e greu de recunoscut acest om mic și de nimic care are, ca nimeni altul, instinctul exploatării propriei lui nimicnicii.

Dacă îl aduc azi în discuție, este pentru că personajul reușește să creeze în jurul lui o zonă de radiații bicisnice căreia noi, nu știu de ce, îi suportăm nefastele consecințe.

Omul acesta mic și de nimic are darul dar și plăcerea cinică de a măcina nervii celor din jur.

Chestiunea este de educație și de atitudine. Dar în orice caz de atitudine. De atitudine din partea noastră, a tuturor, evident. Proliferarea bicisnicilor acestui om mic și de nimic devine și mai amenințătoare în clipa cînd omul, atît de important în neantul său moral, ajunge într-un post mai puțin oarecare și e pus, plătit, să hotărască. Pentru a evita consecințele ar trebui să hotărîm noi înaintea lui. Pentru că nimic nu e mai periculos decît un om mic și de nimic, ajuns «important».

Dinu SĂRARU

cerul copșei mici se va înseni na!

Într-un articol apărut nu prea de multă vreme în revista noastră semnalam situația deplorabilă a Copșei Mici, ca urmare, în primul rînd, a poluării excesive. Ne întrebam, firesc, ce măsuri sînt în curs pentru ca aerul, apa și solul acestei localități să devină ceea ce ar trebui să fie, adică surse de generare și regenerare a vieții, și nu contrariul.

Avem satisfacția de a putea afirma că în scurtă vreme cerul Copșei Mici se va insenina. O convorbire cu tovarășul **Richard WINTER**, prim-secretar al Comitetului județean de partid Sibiu, ne-a întărit această convingere.

— Într-un început trebuie subliniat că poluarea excesivă a orașului Copșa Mică ne-a preocupat și ne preocupă în cel mai înalt grad. Măsuri s-au luat și înainte, însă ele vor cunoaște cu totul alte dimensiuni și eficiență acum, cînd avem o lege a protecției mediului înconjurător, cînd apărarea purității apei, aerului și pămîntului devine o problemă de importanță națională.

— **Concret, vă rugăm!**

— Cauzele principale ale poluării Copșei Mici se datorează mai ales proastei funcționări a unor utilaje de la Carbosin și I.M.M.N., uzării aitora sau lipsei unor filtre de mare eficiență care să rețină emanațiile de gaze toxice. Am reușit ca încă în acest cincinal să obținem fondurile necesare înlocuirii unor tehnologii de fabricație învechite cu altele de mare eficiență, care să asigure o reținere cît mai completă a noxelor. Aș vrea să amintesc că la I.M.M.N., încă la sfîrșitul anului trecut, a intrat în funcțiune o instalație de captare și reținere a prafului provenit de la concentrațiile zincoase care vor diminua noxele cu circa 110 tone pe an. Sînt într-o fază avansată studiile în vederea construirii unui coș de circa 300 de metri, tot în cadrul I.M.M.N. — lucrare unică de acest gen în țară, avînd ca scop dispersarea gazelor de bioxid de plumb. Măsurile preconizate sînt, evident, mult mai numeroase. Rețineți doar că aplicarea lor în practică, pînă în anul 1975 va însemna față de prezent reducerea cu 96,8 la sută a poluării cu zinc, cu 62,7 la sută a poluării cu cadmiu și cu 52,1 la sută a celei datorate plumbului. Se vor reduce cu 11,2 la sută noxele datorate sulfului și cu 66,3 la sută cele datorate prafului și pulberilor. Se înțelege că o asemenea acțiune de mare amploare necesită fonduri de zeci de milioane.

— **Iar la Carbosin?**

— Ne propunem aici măsuri încă și mai drastice. În primul rînd, dezafectarea actualei instalații de canale pentru producerea negrului de fum și introducerea unui procedeu nou, cu granulare umedă, care să nu mai permită dispersia negrului de fum. Vom construi o termocentrală care va folosi drept combustibil gazele produse de tehnologia de fabricație. Prin arderea lor se va împiedica poluarea. De asemenea, vom construi o fabrică pentru arderea acidului cianhidric rezultat accidental. Tin să subliniez că realizarea tuturor acestor obiective la Carbosin presupune investiții foarte mari, de peste o sută milioane lei, ceea ce demonstrează elocvent grija concretă ce o acordă statul nostru sănătății celor ce muncesc.

— **Înțeleg că toate aceste măsuri vor contribui la ameliorarea substanțială a aerului Copșei Mici, a Tîrnavei Mari, a solului. Dar orașul, orașul Copșa Mică, va beneficia de măsuri concrete care să înlăture imaginea ce o lasă în prezent oricărui vizitator?**

— Vom începe o puternică acțiune de împădurire a versanților care înconjoară localitatea cu specii rezistente. Un baraj pe rîul Ighiș va asigura apa potabilă pentru oraș și cea industrială necesară celor două mari întreprinderi — dealtfel acest obiectiv se și află în construcție. Pentru marea majoritate a salariaților de la I.M.M.N. și Carbosin — care se confundă cu o bună parte din populația Copșei Mici — ziua de muncă a fost redusă la șase ore. La I.M.M.N. vom construi un mare grup social cu o capacitate de circa 1 500 locuri (vestiare, dușuri). Am dori, de asemenea, să construim o casă de cultură în Copșa Mică, așa ceva nu există încă. Sperăm ca forurile centrale să ne sprijine în această direcție.

— **Așadar, în anii imediat următori, cerul Copșei Mici se va insenina.**

— Sînt convins.

Mihai HETCO

IMPORTANT E CĂ LA MEDIAȘ TRĂIEȘTE UN PICTOR ADEVĂRAT: ALEXANDRU VLASIN

Nelinișteă

Îmi vorbise la telefon un om, dominat de plăcerea frumosului, despre pictorul Alexandru Vlasin *«care expune, mi se spunea, pe Calea Victoriei, vizavi de Uniunea compozitorilor, ce mai încolo și-ncoace, știi dumneata, la întretăierea Victoriei cu Lemnea»*. Elena Ghera, viu și înzestrat fotoreporter al acestei reviste care adăpostește rîndurile de față, fusese deja la expoziție și fotografiase tablourile cu două zile înainte de ziua în care am ajuns și eu acolo.

Și iată, mi s-a întîmplat un lucru curios, ceva care m-a legat de pictorul Alexandru Vlasin imediat, printr-o împrejurare specială, din acelea menite să concretizeze în memorie, pentru o lungă durată, înfățișarea unei idei. La cîte expoziții nu am fost noi și nu mai ținem minte decît că am fost? Uităm totul, ne amintim numai ideea. Eu am văzut însă expoziția lui Alexandru Vlasin într-un fel ciudat: pictorul își strînsese tablourile și era pe punctul de a pleca. În orice caz, apariția lui de provincial ce-și depășește, ambițios și nobil, condiția nu mă atrăgea și a trebuit să aud de cîteva ori îndemnurile Elenei Ghera: «El e pictorul», pentru a nu intra cumva în clădire și pentru a mă îndrepta exact spre cel pentru care mă aflam acolo: Alexandru Vlasin.

«Cam asta ar fi...», a zis pictorul, continuînd parcă o veche convorbire cu mine deși, cel puțin în această viață, nu îmi amintesc să mai fi stat de vorbă.

— Și-acum unde le putem vedea?—am întrebat.

— Pe undeva, pe aci, mi-a răspuns. S-a uitat împrejur, a măsurat locul, a văzut un automobil în curte, la cîțiva pași, a început să la tablourile unul cîte unul și să le sprijine de automobil. Șase tablouri.

Cel puțin pentru o secundă, nu am mai fost convins că împrejurul privirii mele se aflau patru zări, ci șase zări. Culori nebune și proaspete, culori menite să îmbrace ginduri, iar nu să reproducă trecătoarea priveliște, culori ale unui suflet gînditor, culori vibrînd parcă de atîta acuitate zideau șase zări pe locul pe care pînă atunci fuseseră patru. Și mi-a mai plăcut ceva în mod deosebit la acest pictor—felul prețios în care își rostea crezul artistic. El vorbea despre om și despre arta omului și dovadă stau aceste pagini în care încercăm să reproducem lumea pe care Vlasin a creat-o, că prin arta omului

Portretul mamei mele

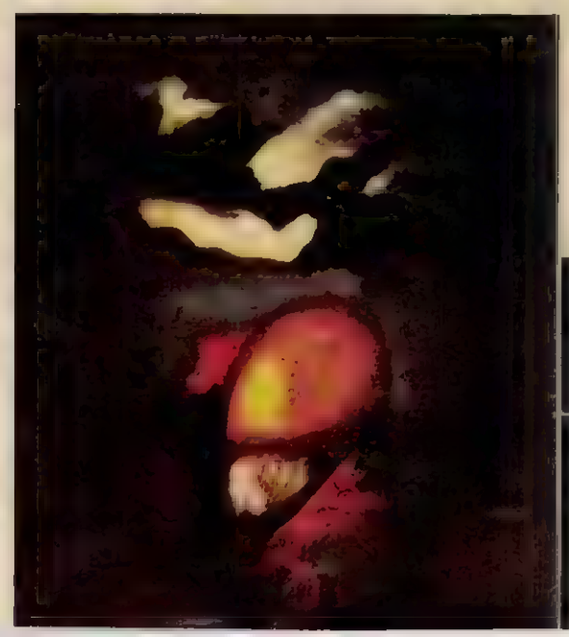

el înțelege o artă a gîndirii și a sufletului omului, necum o artă bolnavă de simplism. Iar pictorul nu zicea «pentru că», pictorul zicea «pentru căci», iar pictorul nu zicea «să știți că», pictorul zicea «să știți căci». Și cuvintele ședeau pe limba lui ca țepenele haine de sărbătoare pe trupurile nededate la sărbătoare ale oamenilor munciți și obosiți. Și mi-a mai plăcut ceva la acel pictor — faptul că arta lui are o istorie: «Eu am avut multe picturi, dar mi le-a luat apa, cînd cu inundația, pentru căci la noi au fost inundații».

Obsedat de un fel anume de a vedea lumea, un artist transilvănean, plin de credință, coborîse la București să-și arate arta și firește că era nemulțumit de gingășiile unor artiști fără rădăcini și dezinteresați de problemele omului.

În chiar ora următoare, șase tablouri au plecat înapoi spre Mediaș, ducîndu-și cu ele pictorul. Nici ele și nici el nu aveau și nu au încă destulă glorie. Și pictorul și picturile lui merită o glorie deplină. O vor avea. Minunat e că dincolo de toate palavrele și zădărniciile, în case omenești aflate pe pămîntul acestei țări, în sate sau în orașe iluminate de stelele a căror lumină bate în cuie această cîmpie de pămînt, în anii aceștia de muncă neostenită ce-și merită o artă pe măsură, continuă să se nască artiști de cel mai sfînt elan și de o înaltă acreditare a vocației. Important este că, acum, la Mediaș, trăiește un pictor adevărat: Alexandru Vlasin.

Adrian PĂUNESCU

Despărțire

Planuri

Portretul sufletului meu

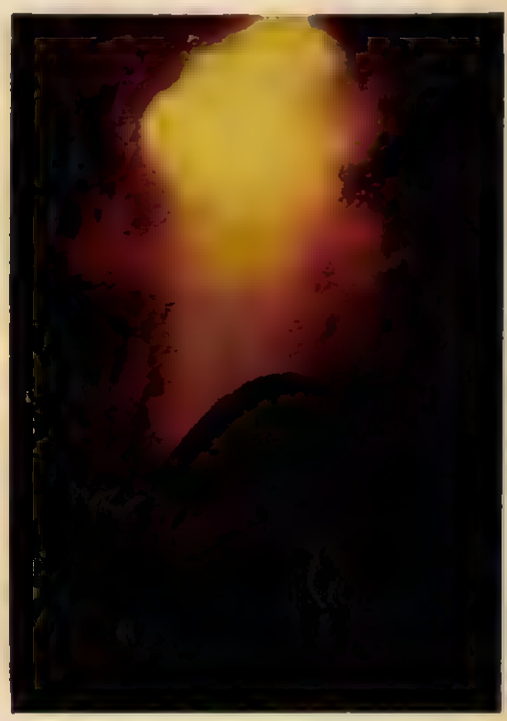

Schimbarea gamei

DINAMO BUCUREȘTI, campioana țării

Fotografie de J. ZVONEVSCHI

ANGELO NICULESCU
comentează pentru dumneavoastră incredibilul, dramaticul deznodămînt

Ceea ce puțini mai puteau crede, ceea ce nici unul din mii, din zecile de mii de «sufletiști» olteni nu-și putea imagina decît în cel mai cumplit coșmar iată că s-a întîmplat totuși în această ultimă secvență din campionatul nostru: Universitatea Craiova a fost ajunsă din urmă chiar pe linia de sosire și depășită «la mustață» prin două mari, neașteptate, «lovituri de teatru» — să fie învinsă la Arad, iar următoarea ei directă, Dinamo București, să-și înscrie exact atîtea goluri cîte îi trebuiau în poarta ceferiștilor clujeni. Diferența de golaveraj (5) a fost șterșă în dubla cursă contracronometru pe care oltenii o susțineau și pe stadionul din Arad și pe cel din Șoseaua Ștefan cel Mare. Și nu se poate spune că băieții lui Cernăianu n-au luptat cu toate bolgiile omenești ce li s-au ivit în cale plus aversa ostilă de la București, care a decalat, măcar cu 18 minute, desfășurarea celor două partide.

Și în timp ce textiliștii arădeni au luptat cu o dîrzenie nu prea des întîlnită pe tot parcursul campionatului, C.F.R.-Cluj \n-a dovedit la această ultimă lăsare de cortină decît dulcea apatie a unor oameni care se mulțumesc cu căldurosul loc 5, după ce tot campionatul «trăseseră» pentru a fi prezenți într-una din cele 3 competiții europene...

...Și așa, tocmai în meciul care urma să-i încoroneze munca și lupta din celelalte 29 de etape Universitatea Craiova a clacat A fost meciul crispării, al deznădejdii crescute secundă cu secundă, cu tranzistorul la ureche, pînă a atins paroxismul, prin zecile de ocazii pierdute de Oblemenco, Țarălungă și Marcu, meci sfîrșit cu fluierul arbitrului N. Rainea, care arunca o lespede de mormînt peste toate speranțele celui mai entuziast și devotat popor de suporter — olteni, cu mîndra lor Cetate a Băniei

În toată această împotrivire a destinului venită parcă din tragediile antice, răsună acum două feluri de acorduri finale: grave, beethoveniene, pentru craioveni, și vesele, săltărețe, pentru noua campioană, Dinamo București. Olteniii mai au o singură mulțumire, care este însă departe de a constitui o compensație pentru pierderea titlului de campioană: tot o echipă oltenească, Chimia Rîmnicu-Vîlcea, a cîștigat clar la Ploiești dreptul de a juca în semifinalele «Cupei României», prin victoria asupra cui credeți? Asupra echipei lui Dobrin, echipă care ocupă locul 3 în clasamentul primei divizii și deci ne va reprezenta în cupa «U.E.F.A.»! Mari și ascunse sînt căile Domnului!

În ajun (sîmbătă, 23 iunie), o echipă din divizia C elimina pe «23 August» formația lui Dembrovschi și a lui Ghiță, dîndu-ne la iveală un portar, Șerbănoiu, mai teribil decît invincibilul Mighty Mouse, iar Metalul București, cu scorul egal și după 30 minute de prelungiri (ca și Constructorul Galați), a scos din luptă pe petroliștii ploieșteni!

Iată deci că din cele 16 echipe ale diviziei A n-a mai rămas în această penultimă încleștare pentru «cupă» decît Steaua, care își alină durerile căderii din empireul zeilor (de pe locul I la sfîrșitul turului de toamnă pe locul IV la finalul campionatului) numai printr-o ipotetică adjudecare a «Cupei României» (pe care a mai cîștigat-o de 11 ori pînă acum — începînd din competiția respectivă a anului 1948/49, cînd apărea sub gloriosul nume C.C.A.). Între timp însă nu numai Steaua a rămas «specialista» cupei. Mai este și Metalul București, care în ultimii ani a făcut mult sînge rău suratelor ei mai mari din primul eșalon al țării.

Dar ziua de mîine ne va desemna și pe victorioasa deținătoare a «Cupei României», cînd dipticul fotbalului românesc va fi definitiv conturat, spre a putea face și noi analiza «la obiect» a întregului front — campionat plus «cupă» — al sportului cu balonul rotund din anul 1972/73.

imbatabilele noastre divizionare „c" și „b"

Mărturisesc de la bun început că nu mă dau în vînt după surprize. Motivul fundamental ar fi acela că ele nu schimbă nimic. Cele mici mai mult încurcă, cele mari ne spulberă și bruma de certitudini pe care ne-o apărăm cu mari eforturi. Așadar, sînt pentru statu quo și în fotbal. Eu continui să cultiv prejudecata conform căreia într-un meci, chiar de 120 de minute, în care se întîlnesc o echipă de divizia «C» și una din «A», prima trebuie să fie mai modestă și să părăsească terenul învinsă, merituoasă, cuviincioasă, dar învinsă. Eu continui să cred că firesc și recomandabil ar fi, ca din situații asemănătoare, din faze cu același gust cei care să marcheze goluri să fie Dumitrache, Dembrovschi, Dobrin, Tătaru și-nu Cernega, Goiganu sau Orovitz.

Apoi, surprizele au farmec pînă prin sferturi de finală. Mai departe mi se par generatoare de neliniști nedorite. Mă întreb ce trebuie să fie la ora asta în sufletul celor care pregătesc stadionul 23 August pentru finala cupei. Adică, zic și eu, cum să-ți ardă să tunzi gazonul, să-l piepteni în pătrate, cînd în covorul său nu se vor înfiripa gleznele de sidef ale lui Răducanu, nici ghetele Puma cu crampoane de frișcă ale lui Dumitru, ci el, bietul gazon, va fi tăbăcit englezește de aide Ciobanu, Pintilie, Podeț ori Vochin? Cum să-ți vină să speli și să scrobești plasele porții cînd ele nu vor fi ocolite cu delicatețe de mingea cu care au cochetat șăgalnic Iordănescu, Nunweiller, Marcu, ci vor fi scuturate fără discernămînt de mingea traumatizată de șuturile lui Ghica, Olteanu, Șutru ori Petrică?

Și dacă lucrurile s-ar opri aici. Dar nu. Așa după cum s-a văzut chiar din această ediție, divizionarele noastre «C» și «B» vor deveni imbatabile. Numai o chichiță a regulamentului nu le va permite niciodată să ajungă cu toate în finală. Spre a întîmpina o astfel de situație s-a recurs la meciuri între ele. Numai Chimia putea opri Metalul din cursa spre finală. Pe celălalt culoar, în lipsa Azotului Slobozia a fost lăsată Steaua să întrerupă șirul victoriilor Constructorului. Dar gălățenii au jucat dezinvolt, nu ca în fața Granitului Babadag sau a temutei echipe brăilene Comerțul, și la această oră stabilește numele jucătorilor pe care-i va ceda în ajunul meciului cu Sunderland. Fiindcă nu există ea echipă de divizia «B» care să învingă echipă de divizia «C», chiar dacă numele ei este Chimia Rîmnicu Vîlcea. Poate doar renunțarea la serviciile fostului internațional dinamovist Haidu să poată face din echipa vîlceană nașa Constructorului Galați.

Dorin TUDORAN

UNIVERSITATEA CRAIOVA, campioana unei mari iubiri

Fotografie: Ion PREDOȘANU

UN CAMPIONAT CU DOUĂ CÎȘTIGĂTOARE: DINAMO BUCUREȘTI ȘI UNIVERSITATEA CRAIOVA

În vreme ce specialiștii au început să se întrebe dacă Dinamo a cîștigat campionatul sau, dacă nu cumva, craiovenii sînt cei care l-au pierdut, fotbalul nostru intră eșalonat dar sigur în mult rîvnita vacanță de vară. Pentru cele două — Dinamo și «U» Craiova — este prea puțin important asupra cărei variante se vor opri specialiștii, căci amîndouă ipotezele sînt la fel de adevărate și, mai ales, nu mai pot schimba nimic. Apoi, nu cred că pentru învinși — dacă băieților din Craiova li se poate spune astfel — deznodămîntul acestui campionat poate constitui o lecție. Sîntem — sper — departe de zodia în care ne închipuiam că Minerul Lupeni învață mai mult fotbal și acumula mai mult entuziasm dintr-un șir nesfîrșit de înfrîngeri decît o făceau continentalii lor colegi de la Internazionale în monotona campanie de colecționat cupe europene și intercontinentale. Doar victoriile — și nu numai în sport — constituie adevărate lecții, în timp ce înfrîngerile rămîn, cu toată bunăvoința noastră, numai ceea ce sînt.

Pe de altă parte, ar fi meschin să le cerem băieților de la Dinamo să umble cu privirile în pămînt, fiindcă de fapt craiovenii au pierdut campionatul, iar ei n-au făcut altceva decît să-l cîștige. Nici jucătorilor de la «U» Craiova nu li se poate cere, în aceste momente, să fie la fel de veseli ca după nocturna cu Steaua și mai ales nu e bine ca vreunul dintre noi să-i consoleze strecurîndu-le ideea că li s-a făcut o nedreptate prin disputarea integrală a campionatului, inclusiv etapele în care au pierdut.

Așadar, Dinamo a cîștigat campionatul, iar «U» Craiova l-a pierdut, clasîndu-se la egalitate de puncte pe locul al doilea. Dinamo, echipa care nu susține că a descoperit arma numită contraatac, s-a folosit de ea punctînd decisiv la Brașov, Cluj și Constanța. «U» Craiova a readus în acest campionat frumusețea și eficacitatea jocului pe extreme, oferind spectatorilor, cel puțin în meciurile cu Steaua și Rapid, certitudinea că o echipă românească poate să cîștige un meci chiar dacă primește două sau patru goluri, fiindcă în acea partidă mai e loc și pentru încă șase goluri pe care adversarii nu le pot evita.

Dinamo a cîștigat campionatul grație clasei unui Radu Nunweiller, datorită răbdării cu care l-a recuperat pe Dumitrache și, de ce n-am recunoaște, mulțumită unei apărări care a învățat să se descurce și în absența lui Gheran, Deleanu și nu rareori a lui Dinu.

«U» Craiova s-a clasat pe locul doi și performanța nu poate fi despărțită de destinul acestui suflet de aur care se numește Ion Oblemenco. Ocolit politicos dar ferm de mai toți antrenorii naționali, refuzat de un stil de joc în care, de multe ori, un artificiu tehnic gratuit face mai mult decît un șut sănătos și eficace, Oblemenco și-a făcut și în acest campionat datoria. Oblemenco — nu mai e un secret pentru nimeni — înseamnă azi pofta de fotbal, pofta de viață. Dragostea și dăruirea cu care s-a întors pe gazon după două operații dificile ar trebui să-i facă pe jucătorii noștri să înțeleagă că există pe lume situații mai dificile decît cele în care trebuie să joci fotbal 90 de minute.

Dinamo București a cîștigat campionatul fiindcă nu s-a speriat de locul al doilea. «U» Craiova l-a pierdut din teama pentru locul întîi. Înfrîngerea oltenilor mi-aduce aminte de finalul unei curse cicliste desfășurate la Olimpiada de la Roma. Atunci, un ciclist, ajuns la — spun fotografiile — cîțiva milimetri de linia de sosire, a ridicat mîinile de pe ghidon în semn de victorie. Un altul, la fel de bun dar mai atent, a apăsat pe pedală tocmai atunci, cîștigînd laurii olimpici. «U» Craiova a ridicat mîinile de pe ghidon după meciul cu Steaua. Restul îl știți și dumneavoastră. Se pare că studenții au uitat atunci de tenacitatea lui Nelu Nunweiller, omul care n-a părăsit niciodată terenul fără să fi încercat totul.

«U» Craiova nu trebuie să se înșele cu gîndul că în campionatul viitor Dinamo va juca fără Radu Nunweiller, Lucescu ori Dumitrache. Dimpotrivă, profesorul Cernăianu trebuie să-și pregătească elevii ca și cum la Dinamo vor juca Beckenbauer, Lee ori Cruyff. Asta pentru că în competițiile europene avem nevoie de echipe care să nu se teamă de înfrîngere, echipe care să nu tremure la gîndul că sînt în fața unei mari performanțe, echipe care să fie obișnuite cu gîndul că odată și odată trebuie să cîștige. Se poate învăța și asta. Englezii, danezii, italienii și ceilalți au dovedit-o. De ce n-ar dovedi-o și oltenii?

Dorin TUDORAN

P.S. Am dorit să publicăm alăturat fotografiile color ale celor două echipe. Din păcate, cu toată insistența fotoreporterilor noștri, cu toată bunăvoința antrenorului Nelu Nunweiller, jucătorii dinamoviști nu au putut fi convinși să-și sacrifice în aceste zile 10 minute. Mai mult, un «monstru sacru», l-am numit pe Cornel Dinu, a găsit de cuviință să-i spună unuia dintre fotoreporterii noștri: «Lasă tăticu', noi sîntem campioni, n-avem treabă cu fotografiile». Pe lîngă regretul nostru ușor de înțeles, am vrea să adăugăm o întrebare pentru atît de britanicul căpitan al echipei noastre naționale: «Cum stăm cu „balcanismul", stimate Cornel Dinu?»

D.T.

acesta este rostul teatrului politic

În afară de scurta enunțare statistică, din numărul trecut, a preferințelor celor 30 de spectatori care au avut amabilitatea să răspundă invitației noastre, comentăm de data aceasta mai pe larg răspunsurile oferite de chestionare.

Ancheta efectuată ne-a permis cunoașterea mai detaliată a modului de gîndire a celui care vine la teatru. Iar cînd acest complex de gînduri și de sentimente a fost declanșat de o piesă politică de actualitate, «Puterea și Adevărul», el devine cu atît mai interesant și demn de luat în considerație, pentru că nici unul dintre spectatorii investigați nu venise întîmplător la teatru. De fapt acesta este rostul teatrului politic, de a dinamiza conștiințele, în ideea unui drum fertil al colectivității.

Setea de cunoaștere și de înțelegere a realității noastre socialiste pare să fi fost principalul mobil al preferinței și al adeziunii de gust pentru spectacolul cu această piesă. («Am venit la teatru pentru a trăi, alături de personajele piesei, lupta pentru adevăr. Adevărul înainte de orice, chiar dacă-l obții cu prețul suferinței... Adevărul, adevărul cu orice preț este mobilul cel mare al conștiințelor. Numai erorile dau mare preț adevărului» — C-tin Voiculescu, mecanic, 32 ani; «pentru că prezintă într-o nouă viziune începuturile revoluției socialiste — destine — sacrificarea vieții personale pentru binele colectivului — dar prezintă și greșelile unor conducători din care contemporanii pot să învețe» — Adalbert Hermanovski, profesor, 37 ani;«... pentru minunățiile care mi-au oprit respirația, m-au pus pe gînduri, mi-au dat un plus de cunoaștere și, sigur, niște mai multă hotărîre» — Ion St. Fulga, analist sisteme, 25 ani, «Spectacolul a răspuns aproape tuturor exigențelor mele, atît prin ideea sublimă pe care o derulează, triumful adevărului în diferite ipostaze, cît și prin modalitatea oferită de a judeca actele noastre și ale înaintașilor. Aș zice că însăși montarea invită la dezbatere, la gîndire și asta e foarte bine» — Viorel Cosma, profesor, 40 ani).

Că așa stau lucrurile ne-o dovedesc și alte opinii exprimate, rezultatul unui evident proces de punere în ecuație a realității trăite în raport cu cea exprimată artistic, datorită faptului că însăși piesa își construiește conflictul pe dramaticul decalaj dintre ideal și realitate. («Spectacolul mi-a plăcut pentru că aduce în scenă niște mari realități regretabile... Am rămas totuși cu gustul amar al încercării, poate greșesc, de a justifica sau poate reabilita un timp. Să fi fost aceasta intenția lui Titus Popovici?» I. Isăceanu, profesor, 37 ani; «foarte problematic mi se pare și faptul că de la toate personajele principale se simte o puternică nostalgie după «adevărata viață dusă în ilegalitate», față de care perioada de 25 de ani trăită și muncită după eliberare devine atît de problematică» — Ruth Kisch, dialectolog, 42 ani; «Este bine că adunarea generală își spune cuvîntul alegîndu-l pe Ion, dar... mai puțin credibil că a fost așa: propunerea primului secretar cade cu atîta ușurință» — Ilaria Cluțimia, profesoară, 37 ani).

Interesant este că, analizate pe grupe de vîrstă, opțiunile pensionarilor și studenților se arată a fi mult mai receptive la unele implicații politice ale piesei, chiar dacă ele nu ajung pînă la esența analizată de Titus Popovici, triumful în sînul Partidului Comunist Român al principiului muncii și conducerii colective. («Autorul a scos în relief unele aspecte valabile și astăzi de care ar trebui să țină cont multe cadre de conducere privind comportarea față de elementul de bază, adică cel ce produce, să i se adreseze cu cuvinte care să-i fie pe înțelesul omului muncii; a nu se merge numai pe linia apăsării (...) în ședințe mereu pe același individ pînă îl aduci în situația că își pierde încrederea în sine» — Alecsandru Goldstein, pensionar, 60 ani; «O lipsă fundamentală a piesei este că Petrescu nu atrage atenția la faptul că proiectul de construcție nu avea scop productiv» — Szatmari Zoltan, pensionar, 75 ani; «Acest spectacol este o superbă pledoarie pentru om, este pledoaria pentru drumul spre o suverană finalitate, este drumul dramatic al unei anume alienări și al eludării ei prin puterea adevărului. Divina lege a acestui drum e dialectica» — Mircea Oliv, student, 21 ani; «...conflictul nu se declanșează logic, în urma unor succesiuni de fapte, relevante și cauzatoare precum în film, ci prin niște banale aduceri aminte de genul: «Ehei, îți amintești cum ne-am certat noi odată, într-o ședință?» etc. Din această cauză și o parte din tema piesei — presupusă, zic eu, a fi una și aceeași cu a filmului — anume relevarea unei figuri de comunist, în speță Pavel Stoian, nu își află deplina acoperire faptică. Spectatorul care nu a văzut filmul nu știe că Manu a fost un bun comunist în ilegalitate și nu numai un funcționar servil care privește în ochii șefilor cu spinarea cocoșată. La fel și Olariu» — Constantin Crănganu, student, 21 de ani; «... piesa redă cu fidelitate în spirit critic o perioadă din lupta revoluționară a poporului nostru, trăită și de mine» — Paul Pîslaru, inginer, 67 ani).

Să reținem că de cele mai multe ori valoarea estetică e condiționată de valoarea etică. («Am nevoie de adevăr... Poate numai el, la baza căruia se află și inteligența, e cea mai mare glorie a omului» — C. Voiculescu, mecanic, 32 ani). Dar numeroase sînt și aprecierile artistice, denotînd bun-gust și receptivitate față de actul cultural original («...a fost un spectacol foarte bun din punct de vedere al regiei și al scenografiei, care au fost reunite de MARELE MAESTRU Liviu Ciulei. Să trăiască!» — Daniel Ogrich, mecanic, 22 ani; «...noutatea a apărut încă prin decor, conținînd o notă de intimitate, de participare–dezbatere prin public. Momentele de introspecție — pînă la familiarizarea cu ritmul — au fost rezolvate în dinamica piesei» — Lia Tudor, studentă; «Spectacolul trece peste toate obstacolele puse de structura textului (...) Originalitatea scenografiei (distribuirea locurilor spectatorilor alături de actori), funcționalitatea decorului, ce permite privirilor retrospective, fără treceri greoaie de la o scenă la alta, au dat posibilitatea lui Liviu Ciulei să realizeze unitatea spectacolului, unitate ce, trebuie să recunoaștem, ar fi putut fi ușor scăpată din mînă» — Cristina Avram, elevă, 19 ani; «iată de ce calea (oarecum inversă) film-teatru poate mări valoarea educativă a unui scenariu bun» — Vasile Ion-Bazil, student, 22 ani).

Confruntat cu «Puterea și Adevărul», publicul format din oameni ca aceia care ne-au răspuns la anchetă dovedește astfel încă o dată că este apt să recepteze înalte adevăruri etice și estetice. Există deci un obiect pentru subiect». Rămîne deci să se constituie mai dens și mai adevărat și «subiectul pentru obiect». Adică marea dramaturgie a zilelor noastre.

Rodica POP

piatra neamț '73

teatru pentru tineret sau tineret pentru teatru?

La Piatra Neamț, cea de-a treia ediție a Festivalului spectacolelor de teatru pentru tineret și copii împreună cu simpozionul *Teatrul pentru tineret și problematica tineretului contemporan* au reînscris în agenda dezbaterilor oamenilor de teatru actualitatea preocupărilor (repertoriale, regizorale și teoretice) pentru spectatorii cei tineri. Din 10 piese prezentate, 5 au fost distinse cu diferite premii.

Să ne întrebăm toți care au fost, dacă au fost, criteriile de întrunire și lansare în competiție a spectacolelor prezentate. În primul rînd, observăm că de la o asemenea întîlnire a teatrelor, mai mult sau mai puțin tinere, a absentat chiar unica instituție specializată — I.A.T.C. — și că alături de «Ninigra și Aligru» de Nina Cassian, sau «Valentin și Valentina» de Mihail Roscin, «Scufița cu trei iezi» de Alecu Popovici apar spectacole cu «Stîlpii societății» de H. Ibsen și «Casa care a fugit pe ușă» de Petru Vintilă. Iar dacă ne interesează cu adevărat modul și gradul de participare a publicului căruia i se adresează festivalul — copiii și tinerii — ne-am întrebat ce piese intră în competiție: dramaturgie clasică, universală, dramatizări după povești clasice străine și românești («Dănilă Prepeleac», «Inimă rece») sau dramaturgie contemporană? Dar iată că se naște o nouă întrebare: ar fi indicat să concureze doar cea scrisă de tineri (dramaturgi, elevi, studenți), dramaturgie care a lipsit dealtfel cu desăvîrșire, sau așa cum remarca un om din public, fizicianul Constantin Munteanu, «piese despre *«tinerii de azi»* văzuți de autori care au fost tineri?

Fără îndoială că rostul unui simpozion este acela de a suscita discuții și controverse de opinii. Am asistat astfel la neașteptate interferențe. Pe de o parte, nobile, științifice sau abstracte, discuții despre Molière și menirea sau criza teatrului, pe de altă parte, variate și docte informații despre mișcarea teatrală mondială și, în sfîrșit, prezentări mai mult decît meritorii ale unor grăitoare radiografii despre gradul receptării fenomenului teatral din țara noastră (notăm excelenta comunicare a prof. dr. Pavel Cîmpeanu — «Ion și Brecht»).

Față de edițiile anilor trecuți, a crescut numărul autorilor de comunicări cuprinzînd referiri la fenomenul teatral românesc, ceea ce este mai mult decît îmbucurător. Dar rămîne încă destul de mare decalajul dintre specialiști și public. O dovedesc problemele ridicate de tînăra elevă Emilia Ciubotaru, participantă la lucrările simpozionului (și aici trebuie felicitați organizatorii). Nu cumva cineva ar trebui să le ia în considerație? Iar dacă ele sînt utile și realiste, oare nu ar trebui și rezolvate?

Citîm din aceste confruntări, cu ocazia aceasta punînd la îndemîna importanților absenți de la această întrunire (reprezentanți ai Ministerului Învățămîntului și Educației, dramaturgilor tineri sau nu) cîteva din problemele arzător discutate: «Cum și în ce fel trebuie descifrate cele mai noi modalități regizorale de transfigurare scenică? De foarte multe ori în loc să ajungă la noi, metaforele scenice ne depășesc, ne derutează» (Emilia Ciubotaru, elevă); «Oare cîți dintre elevii noștri cunosc volumul de teatru scris de copiii din S.U.A., conduși de Ruth Byers, grupare care a descoperit în același timp și noi modalități de transpunere scenică» (prof. dr. Ileana Berlogea, I.A.T.C.); «...să-l deprindem (pe copil—n.n.) cu toate regulile jocului (...) S-o facem programatic, începînd cu cei mai mici spectatori, cei care mîine vor decide dacă teatrul mai are ori ba vreun rost pe lumea asta» (Nicolae Scarlat, regizor, Tg. Mureș); «Sînt foarte mulți dramaturgi care scriu despre tineret de la biroul lor confortabil sau din casele lor confortabile, din situațiile lor respectabile...» (Cătălina Buzoianu-Panduru, regizor, Iași); «Este necesară o legătură mai strînsă între casele de cultură și instituțiile teatrale, în vederea susținerii în comun a unor adevărate spectacole-lecție» (Nicolae Corfu, muncitor — I.C.F. Piatra Neamț).

Sperăm că edițiile următoare ale festivalului și simpozionului de la Piatra Neamț vor reuni mai multe trupe tinere, mai multe piese noi românești despre și pentru tineretul de astăzi. Și nu ne rămîne decît să dăm o notă bună acestei meritorii manifestări care încearcă din mers, în concordanță cu dinamica vieții societății noastre socialiste, clarificarea unui important domeniu cultural — teatrul.

Magda BORDEIANU

Scenă din spectacolul cu piesa «Speranța nu moare în zori» de Romulus Guga (Teatrul de stat Tg. Mureș, secția română, regia: Dan Micu).

viața lui nicolae bălcescu (IX)

ÎN APĂRAREA «DREPTURILOR ROMÂNILOR»

Bălcescu și ceilalți revoluționari au trebuit să dea dovadă de o îndîrjită stăruință, astfel încît cele hotărîte la Islaz să devină — măcar parțial — realitate. În legătură cu alcătuirea viitoarei Adunări obștești, Bălcescu a susținut astfel, în opoziție cu Heliade și cu alți membri ai guvernului, necesitatea introducerii imediate a *votului universal și direct*, pe care l-a putut impune guvernului numai după o discuție care s-a prelungit în patru ședințe. Această înverșunată luptă a trebuit să o ducă Bălcescu și pentru înființarea unei comisii care avea să poarte numele de «comisia proprietății», destinată să pună cît mai grabnic în aplicare punctul 13 al Proclamației de la Islaz, privitor la *desființarea șerbiei și împroprietărirea țăranilor*

Și totuși nici una din cele două reforme fundamentale ale revoluției — datorită pe de o parte tergiversărilor guvernului, care nu voia să nemulțumească marea boierime, iar pe de alta rapidității intervenției străine — n-avea să fie realizată.

Preocupat necontenit de «revoluționarea» țării, de popularizarea în straturile țărănești a principiilor și obiectivelor ei, la 14 iulie, Bălcescu, în urma insistențelor sale, a primit din partea guvernului aprobarea de a lua *sub* conducerea sa vechea publicație «învățătorul poporului», condusă pînă atunci de Petrache Poenaru, pentru a-i da «direcția cuvenită misiei sale în împrejurările de acum». «Învățătorul» era destinat informării satelor, popularizării principiilor și «punturilor» înscrise în constituție, propagandei revoluționare oneste și consecvente.

Tot pentru «revoluționarea» maselor, Bălcescu a propus, iar guvernul a acceptat, înființarea unui corp al comisarilor de propagandă, a căror misiune era de a străbate satele și orașele pentru a duce pretutindeni cuvîntul fierbinte al revoluției și totodată pentru a asigura o legătură strînsă între guvern și popor.

O bună parte dintre acești comisari au fost numiți dintre tinerii transilvăneni care, după adunarea de la 3/15 mai, au fost siliți să se refugieze în Țara Românească.

REVOLUȚIA ÎN IMPAS

La sfîrșitul lunii iulie revoluția avea să ajungă însă într-un grav impas, fiindcă sultanul,— încitat de țarul Nicolae I —, nevoind să recunoască guvernul revoluționar și nici constituția adoptată de acesta, a trimis împotriva Valahiei o armată de 20 000 de oameni, comandată de Suleiman Pașa, a cărui misiune era de a dizolva guvernul nerecunoscut și de a restabili situația anterioară, bazată pe Regulamentul organic.

Ajungînd la Rusciuc, Suleiman Pașa își trecu la 19/31 iulie o parte din trupe la Giurgiu, de unde trimise la București pe secretarul său, Tinghir Efendi, cu ordinul de a lua contact cu mitropolitul Neofit și cu boierii reacționari — dar numai cu aceștia, ignorînd total pe conducătorii revoluționari — pentru a proceda, conform Regulamentului organic, la numirea unei Locotenențe domnești alcătuite însă dintr-un singur caimacam, ce avea să exercite puterea pînă la instalarea unui nou domn.

Alarmate de Bălcescu și de tovarășii săi, masele se mișcară însă și de astă dată cu vechea lor însuflețire și energie. Tinghir Efendi fiind astfel constrîns să intre în discuții cu căpeteniile revoluționare.

Deși numeroși fruntași ai revoluției propuseră ca Bălcescu să facă parte neapărat din locotenență, totuși neadmițînd calea concesiilor el respinse demnitatea oferită, în locotenență urmînd astfel să fie aleși Ion Heliade-Rădulescu, Christian Tell și Nicolae Golescu, care, recunoscuți ca atare de Suleiman, se arătară dispuși să înlăture din constituție dispozițiile mai îndrăznețe și totodată să accepte ca ea să nu fie pusă în aplicare decît după prealabila aprobare a sultanului.

La sugestia lui Suleiman, o delegație urma să fie trimisă grabnic la Constantinopol pentru a prezenta sultanului constituția principatului.

La formarea delegației, atît locotenența cît și ceilalți fruntași se gîndiră din primul moment la Bălcescu, el fiind socotit cel mai indicat să susțină în fața Porții revendicările poporului român. Deși a combătut cu energie noua orientare a locotenenței, prin care se aducea o gravă diminuare autonomiei principatului, Bălcescu a acceptat totuși să facă parte din această delegație, avînd convingerea că, ajutat de Ion Ghica, va putea prezenta sultanului însuși textul inițial al constituției, așa cum fusese ea «decretată» de poporul român la 15 iulie.

«STĂRUINȚĂ ȘI CURAJ, DRAGUL MEU»

În presimța plecării avea să primească o scrisoare din partea Luxiței, prin care aceasta, aflînd de intervenția lui Suleiman, îi scria cu patos: *«Stăruință și curaj, dragul meu, pierdeți-vă starea, viața, totul, numai drepturile dobîndite nu!»*

La 4/16 august, împreună cu Ștefan Golescu, Dumitru Brătianu și alți doi tovarăși, Bălcescu se afla la Giurgiu pentru a se îmbarca pe un vapor ce urma să-i ducă la Constantinopol.

Înainte de plecare el publicase însă în «Popolul suverano» un energic articol intitulat «Drepturile românilor către Înalta Poartă», prin care pledase cu energie pentru respectarea autonomiei țării. «Să nu uităm — scria Bălcescu în încheierea articolului — că sîntem datori a apăra naționalitatea și drepturile noastre, de vom fi nevoiți, chiar vărsînd sîngele nostru. De vom cădea în această luptă sfinți — afirma el în continuare — să cădem încai bărbățește astfel cum au trăit... părinții noștri și ca dînșii să strigăm: *«Mai bine țeara noastră să se prefacă într-un întuns mormînt, numai să rămînă tot țeara românilor»*.

Locotenenții, pentru a da satisfacție lui Suleiman Pașa, — considerat «binevoitor» revoluției românești —, au operat însă cu de la ei putere modificările cerute de acesta, delegația urmînd să prezinte sultanului textul modificat.

LA CONSTANTINOPOL

La 10/22 august, delegația sosi la Constantinopol, dar membrii ei avură surpriza de a constata că însoțitorul lor turc în loc să-i conducă la forurile oficiale pentru care veniseră, i-a reținut ca prizonieri la locuința sa pentru a-i constrînge astfel să accepte modificările dorite de Suleiman.

La intervenția energică a lui Ghica ei au fost însă grabnic eliberați, dar peste cîteva zile au aflat că nu vor fi primiți de sultan și că însuși Suleiman Pașa a fost înlocuit cu Fuad Efendi. Împreună cu colegii săi, Bălcescu s-a văzut astfel nevoit să adreseze un energic protest marelui vizir Reșid Pașa, precum și ministrului de externe Ali Pașa, după care, socotindu-și misiunea încheiată, s-a grăbit a se întoarce la București pentru a participa la apărarea țării.

Singura sa bucurie la Constantinopol a fost întîlnirea cu vechiul său prieten Ion Ghica.

La 29 august/11 septembrie el se afla în Capitală, de care se apropia cu pași repezi Fuad Pașa, decis a lichida cu orice preț revoluția românească.

Capitala și odată cu ea țara întreagă, deși Locotenența domnească neglijase să ia măsurile de apărare propuse de Bălcescu, erau hotărîte totuși să reziste, revoluția însemnînd libertatea, egalitatea, independența, viitorul.

La 5/18 septembrie, ca dovadă a spiritului ce anima pe locuitorii Bucureștiului, fusese ars pe Cîmpia Libertății Regulamentul organic și odată cu el «arhondologia» rangurilor boierești alcătuită din 12 volume.

Înspăimîntată, reacțiunea îi ceru lui Fuad, care staționa la Giurgiu, să intervină cît mai grabnic, revoluționarii fiind hotărîți să organizeze rezistența.

La 13/25 septembrie trupele lui Fuad ajunseră la Cotroceni unde, prin mitropolitul Neofit, generalul a invitat în tabăra sa pe principalii boieri și notabili ai Bucureștiului, cărora le-a comunicat ordinul sultanului de reintroducere a Regulamentului organic și totodată numirea lui Constantin Cantacuzino în calitate de caimacam al țării.

Fuad, alături de care se afla și generalul țarist Duhamel, a refuzat orice discuție cu purtătorii de cuvînt ai poporului și a ordonat imediat arestarea lor.

Caimacamul Cantacuzino aplică apoi conducătorilor revoluției pedeapsa exilului pe timp nedeterminat. Ținuți în tabăra de la Cotroceni timp de cinci zile, de unde trimiseră, prin ziaristul francez Ubicini, un nou protest sultanului, la 18 septembrie cei arestați din ordinul lui Fuad au fost conduși spre Giurgiu, escortați de două escadroane turcești.

ÎN GHIMIE SPRE EXIL

La Giurgiu ei fură apoi urcați pe două ghimii (mici vase de Dunăre) insalubre și porniți în susul fluviului cu destinația Semlin (astăzi Zemun, în Iugoslavia). Bălcescu a făcut drumul în aceeași ghimie cu C.A. Rosetti, Ion Brătianu și Ion Ionescu de la Brad, răbdînd împreună cu ei foamea, setea și aerul înăbușitor al vasului.

La Svinița, ajutați de Maria Grant, soția lui C. A. Rosetti, care împreună cu pictorul Rosenthal, îi însoțiseră tot timpul pe uscat, ei izbutiră însă să evadeze, N. Bălcescu împreună cu Cezar Bolliac, D. Bolintineanu, A.G. Golescu (Albu) și alții — hotărîți să continue lupta alături de ardeleni — îndreptîndu-se spre Transilvania, iar C.A. Rosetti, Ion C. Brătianu și ceilalți prieteni ai lor, înspre Paris.

Chinuitoarea călătorie de la Giurgiu la Svinița durase nu mai puțin de 30 de zile, 14 din ele fiind petrecute în închisoarea de la Vidin.

În viața zbuciumată a lui N. Bălcescu începea un nou capitol: al luptei pentru împăcarea românilor cu ungurii, al fecundei activități din exil, al scrierii, în arșița febrei, a capodoperei sale istorice și literare *Românii sub Mihai-Vodă Viteazul*.

Vasile NETEA

(Va urma)

«NU FACEȚI POEZIE ȘI SENTIMENTALISM, CI DREPTATE STRAȘNICĂ»

Casele lui Dinicu Golescu (în fotografie) de pe Podul Mogoșoaiei au fost sediul guvernului provizoriu.

Bălcescu a fost elementul cel mai dinamic al guvernului, atrăgînd neîncetat atenția colegilor săi asupra efectelor nefaste ale politicii de compromis. Astfel, în drum spre Iași, la 22 iunie 1848, el scria lui Al.Gh. Golescu-Arăpilă, cerînd, în cuvinte energice, ca ancheta privind complotul contrarevoluționar urzit de colonelii Odobescu și Solomon să fie condusă cu cea mai mare severitate: «Faceți cît mai curînd judecata arestuiților. Acum avem mijloc de a ne scăpa de toți reacționarii. Trebuie ca judecata să fie foarte expeditivă... În împrejurări grele și extraordinare trebuie măsuri extraordinare. Nu faceți poezie și sentimentalism, ci dreptate strașnică».

În aceeași scrisoare Bălcescu cerea colegului său de minister să se ia măsuri urgente pentru «revoluționarea țăranilor» prin aplicarea neîntîrziată a hotărîrilor de la Islaz, menite să-i împroprietărească și să le acorde dreptul de vot care să le asigure participarea corespunzătoare în viitoarea Adunare obștească. «Altmintrelea — avertiza Bălcescu — revoluția noastră, care este politică și socială, se pierde pe jumătate, poate și toată».

La 25 iunie, ajuns la Focșani, el îi trimite lui Arăpilă o nouă scrisoare prin care, în ipoteza unei intervenții militare străine, îi cere să atragă atenția guvernului asupra necesității organizării unei rezistențe naționale. În legătură cu aceasta el informează totodată că s-ar putea procura arme de la întreprinderea Hübner et Sohn din Prusia (Breslau). «Nu știu ce măsuri ați luat — scrie Bălcescu în continuare — cu înrolarea la garda mobilă și cu pandurii. Ar trebui să puneți steaguri... toba să bată în piață și astfel să chemați oamenii să se înscrie». Prin rezistență, Bălcescu înțelegea nu numai o confruntare la cîmp deschis cu invadatorii, ci chiar și un război de partizani care ar fi urmat să se desfășoare în zona munților.

viața modernă

dependențe

Să ne gîndim la o zi din viața noastră. La o săptămînă. La oricare zi din viața noastră, la oricare săptămînă. Și să observăm de ce anume depindem. Ce anume intercepteză și influențează existența noastră obișnuită. Mai depindem de natură. Așa cum depindeau strămoșii noștri cu veacuri sau cu milenii în urmă. Mai depindem de fenomenele naturii, de capriciile, de răbufnirile, de colera ei, mai depindem, dar mai puțin decît altădată. Ne aflăm tot în pumnul naturii, dar strînsoarea pumnului a slăbit. Am căpătat o oarecare mobilitate, o parțială independență, și sîntem pe cale să distrugem pumnul naturii și să trecem dincolo deși dincolo de el nu există nimic. Deocamdată, atît, mai depindem de natură, dar nu cine știe ce, exceptînd acele manifestări brutale, isterice, exceptînd calamitățile. Să ne gîndim la o zi, la o săptămînă, la o secțiune din viața noastră, și să vedem de ce anume mai depindem odată ce de natură am devenit mai puțin dependenți. De ce anume mai depindem? Ieșim în stradă, spre pildă, și din acea clipă depindem de atîtea și atîtea, încît nu degeaba se spune că pe o stradă, că pe un drum, ești în mai puțină siguranță azi decît într-o junglă. Și mai depindem de instituții. De ierarhia instituțiilor, de toți cunoscuții și necunoscuții care reprezintă instituțiile. Depindem de I.T.B., de C.F.R., de O.N.T., de TAROM, de NAVROM, de P.T.T.R., de I.C.R.A.L., de Aprozar, de Ascensorul, de T.A.P.L., de I.H.R., de I.C.A.B. și de alte sute și sute de instituții și întreprinderi. Mai depindem, noi cei scăpați de sub tirania naturii, de centrul de lapte și de tot ce stă în spatele centrului de lapte, de centrul de pîine și de tot ce stă în spatele centrului de pîine, de magazinele cu articole de îmbrăcat și încălțat și de toate industriile care-și varsă producția în ele ca niște fluvii, mai depindem de Ciclop și de CENTROCOOP, de Peco, de Apicola și de Gostat, de Fabrica de țigarete și de traulerele care pescuiesc pește oceanic. Și iarăși și iarăși mai depindem de vînzători de tot felul, de funcționari de tot felul, de medici, de farmaciști și de dentiști. Și mai depindem noi, cei pe care natura a început să-i privească respectuos și temător, — însăși ea a început să tremure cînd ne vede sau cînd aude de noi oamenii —, mai depindem, zic, de cei ce fac filme și de programele Radioteleviziunii, mai depindem de șefii noștri direcți și indirecți și de cei din jurul șefilor noștri direcți și indirecți, mai depindem de vecinii din bloc și de responsabilul de bloc. Și iarăși și iarăși mai depindem de microbi, de lună și de alte planete, mai depindem de Oficiul de invenții și inovații, de C.E.C., de industria grea, de pămînt, de rude, de prieteni și de inamici. Și mai depindem de toți concetățenii noștri, iar la sfîrșit, să nu uităm, mai depindem și de noi înșine. Cele înșirate nu reprezintă nici un sfert din toate cele cite intercepteză și condiționează existența noastră cotidiană. Din toate cele de cite depindem. Viața însăși este deci o realitate birocratică. Se simte, se aude și se vede. În care fiecare zi a omului depinde de mii de semnături, parafe și ștampile, văzute și mai ales nevăzute, cu toate că noi cei în cauză nu cunoaștem decît cel mult cîteva. Iată de ce, la birocrația vieții nu trebuie să mai adăugăm nimic. Ajunge! Birocrația creată, supraadăugată birocrației naturale, este una dintre cele mai nefaste invenții împotriva căreia Conferința Națională a partidului a îndreptat un armament subtil și distrugător. Au fost sfărîmate o serie de profilări birocratice, dar trebuie să fim în continuare ofensivi, fiindcă birocrația se comportă ca acele reptile inferioare care se refac din resturi de coadă strivite la prima vedere.

Romulus BALABAN

principii și năravuri

dulcele teritoriu al copilăriei

Iată și vacanța mare!... Prilej să mai scriu și eu un strop de cerneală reamintind — public — «problema» *locurilor de joacă destinate copiilor*. Relativ recent, cineva îmi povestea tragica întîmplare a unui copil bucureștean, locatar al blocului C1, amplasat (împreună cu C2) în fostul parc din strada Dimitrie Marinescu. Fostul parc a devenit, așadar, curte comună (la două blocuri cu o populație infantilă de ordinul zecilor). Copiii sînt goniți de colo-colo (după mărturisirea scrisă a unuia dintre locatari), o pancartă ancorată pe garajul cuiva interzice categoric accesul lor în acest loc (deși s-ar zice că dumnealui, autorul textului de pe pancartă, nu-i proprietar decît pe pămîntul construit, nu și pe cel din jur). Unde să se ducă cei veșnic goniți? N-au decît să meargă — susțin aprig «combatanții adulți» — în parcul «23 August» (astă-iarnă, dînd curs sugestiei, printr-o nefericită coincidență, unul dintre copii, elev de-a VI-a, dîndu-se cu sania pe un derdeluș din parcul citat, s-a izbit extrem de grav). Firește, regulamentul de ordine interioară se cuvine a fi respectat — și se pare că în linii mari este respectat — între orele 14 și 17,30 fiind liniște deplină, dar nici după aceea, pînă la ora 20, cînd de bine de rău, și chiar puțin înainte, se mai trag copiii pe lîngă televizoare, pregătindu-se de culcare, degeaba, nu se pot juca, nu-și pot cheltui energia — nu auzim tovile de eșapament sparte sau motoarele ambalate la maximum, nu auzim ovoarele bătute voinicește, ore în șir, sub fereastră, nu auzim mașina de cusut a vecinei de deasupra care îți tăcăne în cap și în timpul «interzis» — auzim în schimb și ne chinuie cumplit glasurile cristaline ale copiilor).

Un adult cu suflet de copil, pe numele său Antoine de Saint-Exupéry, scria: «Copilăria, acest vast teritoriu din care a ieșit fiecare dintre noi! De unde sînt? Sînt din copilăria mea. Sînt din copilăria mea, așa cum sînt dintr-o țară... Există undeva un parc încărcat de brazi negri și de tei și o casă veche pe care o iubeam... Ah! Miracolul unei case nu stă în aceea că ea te adăpostește și te încălzește și nici în aceea că ești posesorul zidurilor ei, ci în faptul că a depus, cu încetul, în noi aceste *provizii de dulceață, de tandrețe*. Că a format în străfundurile inimii acest tufiș întunecat din care se nasc, la fel cu apele izvoarelor, visurile».

Și ce provizii de tandrețe, de dulceață, vor fi acumulat zecile de copii din blocurile amintite, cînd — permanent — voci bubuitoare, decapitante, taie aripile oricărei imaginații exersate în joc, consumate cu voie bună? Da, ziduri «proprietate personală» și autoturism idem, dar unde-i amintirea tării de basm din care cu toții ne tragem, deopotrivă? Chiar dacă proiectanții, loviți subit de amnezie, și-au uitat cu desăvîrșire anii aceia de demult, și «vastul teritoriu» se reduce fie și la o biată palmă de teren, *vastitatea* cumsecădeniei,* a tandreței față de o vîrstă unică nu se măsoară în metri pătrați. Că nevinovații pătimesc stau mărturie neîntreruptele ecouri din presă: «Inspectoratul școlar al municipiului București *a hotărît* (subl. ns.) ca toate curțile școlilor să fie puse la dispoziția tineretului pentru practicarea sporturilor». Fără a căuta nod în papură, am vizitat înainte de vacanță cîteva școli din București, în orele în care nu erau cursuri: majoritatea curților pustii, ba chiar lacătul mare e la vedere, pe poartă: unii copii — mai întreprinzători — săreau gardul sau se strecurau pe sub plasa gardului să bată cumva mingea înăuntru, la adăpost de forfota mașinilor, de observațiile adulților care-i alungă. Acum, în plus, e și vacanță. MARE. Și dacă am *hotărît* ce-ar fi să facem și pasul următor, *minim* să și *organizăm*. Dulcele teritoriu al copilăriei...

Mihai STOIAN

starea comerțului

praful din ochii cumpărătorului

Reclame puțin inspirate, așezate unde nu te aștepți și unde nu trebuie, ne vestesc de cîteva ori pe an că ne-a căzut norocul pe cap: se vînd mărfuri cu preț redus. Adică, vezi Doamne, cuiva i s-a făcut milă de noi și grabnic să ne sară în ajutor reducînd prețul. Lucrurile sînt însă altfel, simple și clare, neputînd fi «acuzate» de generozitate, milă sau alte sentimente caritabile. La contractări, fabricile își etalează produsele și reprezentanții comerțului se decid și cer atît și atît. Deseori însă, îmi spune Florica Dănăilă-Zamfir, responsabila magazinului «Adolescentul» din București, de alci pornește toată povestea asta: manechinele (uneori lipsite de calitățile necesare) poartă o confecție din țesături sintetice și totul e în regulă. Contractezi. Dar după aceea îți trimit produsul lucrat din stofă și cade altfel și nu e la modă, și în final e vîndut (dacă e) cu preț redus. Printre altele, la contractări se fixează și termene ferme. Pentru primăvară, marfa să vină la sfîrșitul lui februarie, dar nu vine. Cînd vine, în iunie-iulie, vara a trecut și nu se mai vinde. Toamna, cînd s-ar mai putea vinde, apare alt pardesiu și cel vechi trebuie vîndut cu preț redus.

Cine iese păgubit din toată «afacerea» asta? Economia națională, firește, în primul și cel mai important rînd. Produsul nu-și scoate banii sau, mă rog, nu aduce profit. Cumpărătorului nu i se explică întotdeauna cinstit că produsul e vechi, depreciat și că dînd cu 25 de lei mai puțin la de fapt o marfă cu un an în urma cerințelor mode. Și clientul plătește cu banii lui munciți tot ceea ce industria n-a produs la timp sau a livrat mai tîrziu. La rîndul lor, magazinele sînt puse într-o situație grea. Responsabila «Adolescentului», vorbind despre mărfurile cu preț redus, spunea: Este o preocupare de prim ordin. Avem un plan de desfacere a lor. Sîntem obligați să le cîlcăm din nou, să le înfrumusețăm; clientul nu trebuie să sesizeze că avem și asemenea produse. Lăsînd la o parte faptul că acesta știe din reclame (fonduri pentru reclamă există și nu puține), și se aruncă deci și praf în ochi. S-ar putea explica cumva lucrurile nu obligă, vrea, cumpără, nu, nu. Dar, în spiritul reclamelor, clientul este educat să vadă într-un produs cu preț redus o șansă, ori nu e. Noi luptăm să ajungem pe cele mai înalte culmi ale civilizației, inclusiv vestimentară, și nu putem fi de acord ca unii să umble demodați și strîmți la umăr, iar alții cu bani mai mulți sau mai înțelepți, mereu la patru ace. Muncind bine, serios, energic, fiecare la locul său de muncă, confecțiilor li se vor reduce prețul și fiind noi, moderne, de calitate.

Clientul cere, clientul cumpără, clientul suportă. El ajută fabricile și magazinele să-și vîndă marfa și personalul lor să-și încaseze salariile. Comerțul trebuie să fie sincer și cu clientul și cu el însuși. Între reducerea prețurilor și mărfuri cu preț redus există o deosebire nu chiar așa mică, și gîndite bine lucrurile încă de la contractare s-ar evita multe necazuri, greutăți, suprasolicitări.

Eugen SECELEANU

cronica pretențiilor

culturism

Aș vrea să spun aici cîteva cuvinte despre culturism și o fac, credeți-mă, în cunoștință de cauză. În urmă cu vreo zece-cincisprezece ani, mișcarea de culturism, cel puțin la noi, era ca și inexistentă, iar originalul care se declara adept al dezvoltării fizice armonioase, ca scop în sine, era privit cu suspiciune și sancționat moral fără drept de apel fiind considerat un egoist de un tip special, un Narcis «pe cît de nefolositor, pe atît de nociv». Țin minte că în «adîncă ilegalitate», mai precis în podul locuinței unui prieten, destul de vast și aerisit pentru a se putea respira în voie, instalasem un fel de scripete grosolan și cîteva haltere dibuite în Talcioc. De trei ori pe săptămînă, cu o punctualitate «demnă de o cauză mai bună», cum se exprimau persiflîndu-ne cei cîțiva comozi care ne cunoșteau activitatea, ridicam greutăți, executam genuflexiuni ori flotări, cu un entuziasm și o dexteritate care și acum, la trecerea atîtor ani, mă farmecă. Făceam culturistică, așa cum ne pricepeam, cu gîndul la formalismul orelor de educație fizică din liceu și facultate și din dorința secretă de a cîștiga la acea vîrstă destul de ingrată, pe lîngă forță și armonie fizică, mai multă încredere în noi.

Efortul disciplinat cu halterele, scripetele și extensoarele n-a fost inutil, pe lîngă forță fizică și sănătate creîndu-ni-se deprinderi de viață ordonată și igienică, fiindcă una din obligațiile culturistului fervent este de a nu fuma și bea alcool și de a respira cît mai mult aer curat.

În ultimii ani se vorbește mai mult despre culturism. I se recunosc marile calități — de a dezvolta în scurtă vreme corpul, grație unor exerciții speciale, vizînd principalele grupe musculare, folosindu-se pentru aceasta în special halterele, a căror greutate crește progresiv, odată cu sporirea forței culturistului. Rezultatele sînt spectaculoase. În puține luni, grație perseverenței, continuității efortului mai ales, se obțin bicepși și pectorali de invidiat.

Vreau să fac o precizare: culturismul se adresează tuturor vîrstelor și îl înțelegem ca o terapeutică fizică și morală și nu ca prilej de exhibiție a unei musculaturi hipertrofiate.

În cîteva ziare centrale au apărut mai demult articole și scheme cu exerciții de culturism. S-au editat și cîteva broșuri, iar în două-trei orașe din țară funcționează centre de culturism mai mult sau mai puțin bine dotate. Cred că se simte nevoia unei mai largi popularități a culturismului, care de fapt reprezintă o ramură sportivă de bază, indispensabilă pentru oricine vrea să facă sport în general și de performanță în special. Lipsesc din magazinele de specialitate halterele, scripeții, pliantele cu exerciții. De ce nu s-ar edita periodic un buletin al culturiștilor din România, ca să nu mai vorbim despre o revistă sau un supliment de specialitate care, nu ne îndoim, ar avea un răsunet extraordinar? Și, la urma urmei, de ce n-am introduce exercițiile cu halterele în licee și facultăți, evident ținîndu-se seama de condiția fizică a fiecărui practicant, elev ori student?

În loc de coniac și tutun, în locul unor ore de educație fizică făcute la întîmplare — cum se obișnuiește — exerciții simple, eficiente, executate cu ajutorul halterelor și al aparatelor de gimnastică. Succes garantat. Ce spuneți?

Mihai HETCO

tipuri și tertipuri

omul de cafenea

Omul de cafenea nu vine la cafenea pentru voluptatea cafelei. Nu vine nici pentru o tihnă, meritată, după un proces de creație extenuant. Vine ca să afle știri. Faptul nu e, în sine, reprobabil, informația cotidiană constituind pentru omul modern un aliment indispensabil. Istoria începe să devină stranie din clipa în care te dumirești ce noutăți vînează omul de cafenea. Știri aflate în versiuni diferite, de nenumărate ori, și dezmințite sau blamate de omul de cafenea cu intransigență. «X a terminat romanul». «Știu,» răspunde omul de cafenea satisfăcut și sigur, o timpenie». «Cunoașteți cartea?» «Nu, dar îl cunosc pe X». Sentința e dată zgomotos, în admirația unei galerii consecvente. Fiindcă la cafenea, la masa lui, omul de cafenea dompește peste un imperiu de marmură cu cești, scrumiere și vasali fascinați. În limitele acestui teritoriu au loc execuțiile unor adversari loviți de incapacitate, dar se petrece, mai ales, încoronarea serală a unei opere — a omului de cafenea, bineînțeles — ajunse la pragul de sus al genialității. În tăcerea unui auditoriu smerit, omul de cafenea își descrie opusurile,viitoare, sortite să azvîrle într-un crepuscul umilit întreaga cultură a umanității. Cînd va apărea cartea de poezii a omului de cafenea, se va vedea, își vor da seama și orbii, că Leopardi a fost un imbecil, Rimbaud un impostor, Poe un dipsoman nefericit și confuz. «Așteptați să mi se tipărească romanul»... — amenință subtil omul de cafenea în liniștea plină de elevație spirituală a confraților lui de zaț. Și din anunțul său suficient se deduce peremptoriu că viitoarea operă va face demonstrația evidentă a nimicniciei lui Tolstoi. «Vă invit să-mi citiți «Meta-estetica» – adaugă omul de cafenea, înainte de a cere socoteala— și «Transfenomenologia», și pe urmă să stăm de vorbă...» «Cînd apar, maestre?...» «Ai puțintică răbdare». Și în zîmbetul omului de cafenea se condensează nu numai compasiunea pentru destinul unui Hegel spulberat, dar și disprețul pentru o contemporaneitate ignoră și cinică, incapabilă să prețuiască meritele marilor bărbați. Stăpînit de aceste sentimente superioare, demn și întoruptibil, omul de cafenea părăsește localul pînă a doua zi la aceeași oră, cînd, în fața acelorași spectatori seduși, își povestește viitoarea comedie satirică, terminată în ajun, pe lîngă care «Gogol e un copil nevinovat».

Am meditat insistent asupra cafenelei, solicitat cel mai adesori de ipoteze negative. Mă rectific. Cred că face serviciu de spital de urgență. Pentru ameliorarea temporară a durerilor acute provocate de o boală cumplită și fără leac: ratarea.

Aurel BARANGA

cronica satirică

idiotenie și mîndrie

Cu ani în urmă, un individ pe care îl cunoșteam foarte bine dintr-o împrejurare oleacă dificilă mi-a replicat tăios,ca Napoleon:

— Eu am ridicat problema, eu o bagatelizez...

Pentru el problemele dezvoltării instituției erau proprietate personală. De aceea le putea ridica, le putea coborî, le putea schimba, le putea bagateliza, le putea analiza, le putea amîna, le putea da chiar cu împrumut. După cum se vede, între prostie și vanitate n-a fost niciodată un război de moarte. Idiotenia și vanitatea au făcut casă bună, s-au ajutat reciproc, au fost alături la bine și la rău. Idiotul consideră inepția o realizare de care e greu să se despartă. Era, desigur, problema lui, avea dreptul juridic de a o bagateliza, așa cum tatăl are dreptul de a-și trage odrasla de urechi.

«Prostul dacă nu-i fudul nu-i șade bine», înseamnă că nu și-a dus opera pînă la capăt. Numai sprijinită de brațele vînjoase ale îngîmfării, prostia poate străluci în toată splendoarea. Alții sînt chiar mîndri de prostia lor. O socot o realizare demnă de toată considerația.

— De douăzeci de ani n-am citit o carte. Vă dau cuvîntul meu de onoare.

Nu era nevoie să-mi dea asemenea asigurări dramatice. Fața lui tîmpă demonstrează fără nici un echivoc că de foarte mulți ani nu s-a mai abătut asupra lui nici măcar umbra unui gînd. Nu-i facem nici un reproș. N-o să-i punem cartea cu forța în mînă. Amorul și cultura nu se pot face în silă. Ignoranța, ca ignoranța. Da de unde atîta mîndrie? De unde puterea de a-ți striga ignoranța în gura mare? Da de unde convingerea că prostia ta trebuia răsplătită?

E aproape sigur că prea multe lucruri nu se pot face în acest domeniu. Am putea pretinde însă numai puțină modestie, o oarecare sfială, o anumită discreție. Măcar s-o ascundă și el. Să n-o mai fluture mîndru ca un curcubeu în lume.

Teodor MAZILU

cronica serviciilor către populație

spune-mi ce vrei și să nu te mai prind pe aici că-ți rup picioarele

Sigur, dacă aș fi arătat ca Seceleanu (uns cu toate alifiile, mare ochă) ori dacă aș fi inspirat încredere ca Pătrașcu (băiat de viață, de caracter, de-aici din Capitală), Cornelia Secui nu m-ar fi pus pe fugă, așa cum a făcut-o. Dar eu, în loc să-i zîmbesc,n-am avut de lucru și ascultînd îndemnurile celor 17 persoane care se aflau în spatele meu într-o coadă neliniștită, miercuri 20 iunie, orele 15,30, la cofetăria «Fistic», am întrebat mai întîi: «Pe noi cine ne servește?»

— Stați acolo și aveți răbdare

Am mai adăugat cu toții încă 2—3 minute de răbdare la cele 10—15 dinainte, dar degeaba.

— Tovarășe dragă, dacă tot ești acolo, în față, mai întreabă o dată ori bate în tejghea, poate se-ndură careva să ne servească.

Și iarăși n-am de lucru. Bat de cîteva ori în tejghea cu o monedă. Dacă s-ar fi dat o alarmă ori dacă s-ar fi anunțat că în cofetărie a intrat Alain Delon, nu cred că vînzătoarea Cornelia Secui ar fi apărut mai repede de după draperia din spatele tejghelei:

— Care bați,mă,acolo? Ce, n-ai ce face?

— Eu am bătut, domnișoară. Vroiam să...

— Ia mai taci,mă,din gură, că te plesnesc.

— V-aș ruga, dacă se poate, vorbiți cum se cuvine.

— Mă, da' obraznic ești. Cară-te de-aici și nu-ți mai da atîtea ifose. Ce, ești de la secție?

— Nu mă car nicăieri, nu sînt de la nici o secție și vă rog să ne serviți.

— Ce spui? Crezi că eu servesc cînd vrei tu. Hai, spune ce vrei și să nu te mai prind pe-aici că...

— Că?

— Că-ți rup picioarele. Zi-i ce vrei.

— Un Ci-Co.

— Na,și fii atent la ce ți-am spus.

Ce era să fac? Am fost foarte atent. Am luat mărturii scrise de la două persoane aflate la coadă și am plecat.

După o oră, am revenit, însoțit de un coleg fotoreporter și avînd în buzunar delegația pentru „documentare la cofetăria «Fistic».”

— Bună-ziua. Aș dori să vorbesc cu șeful sau șefa de unitate. E aici?

— Ce vrei cu ea? Cornelia Secui este din nou «pe față».

— V-am întrebat ceva.

— Mă, tu n-auzi? Ce vrei cu ea? Spune-mi mie ce vrei cu ea și pe urmă-ți răspund.

— Nimic deosebit. Aș dori să stau de vorbă cu șefa de unitate.

— Nu e aici și vezi-ți de treabă.

— Asta și fac. Cine îi ține locul?

— EU!

— Atunci, poftiți legitimația și delegația mea. Vă pot spune și dumneavoastră despre ce este vorba.

Cornelia Secui dispare în spatele draperiei de unde revine peste cinci minute

— Vorbește cu ea (mi-o arată pe vînzătoarea Eugenia Drăgan),dacă-ți arde de vorbit. Ea îi ține locul șefei

Eugenia Drăgan, după ce consultă preț de cîteva minute legitimațiile și delegațiile mele și ale fotoreporterului, ne întreabă candidă:

— De la ce ziar ziceți că sînteți?

O lămuresc. Îi spun pe scurt despre ce e vorba. Eugenia Drăgan dă din umeri a lasă-mă să te las, își declină orice putere de a hotărî ceva și-mi spune să vin a doua zi dimineață, pentru a vorbi cu șefa. În timpul acesta, condica de reclamații și sesizări a dispărut, ca prin farmec, de la locul ei.

Joi dimineață, relatîndu-i toate acestea Anei Bocșa, șefa unității, domnia-sa avea să-mi lămurească și misterioasa dispariție a condicii.

— Păi cum să nu dispară condica? Din cauza repetatelor reclamații făcute de clienți, Cornelia Secui a fost penalizată cu sume substanțiale.

Răsfoind condica, găsim numai în ziua de 7 aprilie 1973 două reclamații la fișele cu numerele 77 și 78. Ambele rezoluții ale comisiei care a penalizat-o pe Cornelia Secui sună astfel: «Refuz de a servi».

Ne întrebăm și întrebăm organele competente: ce încălcare mai flagrantă a normelor de muncă poate săvîrși un salariat din comerț decît aceea de a refuza să servească? Refuzul de a servi este, în acest caz, refuzul de a munci.

Se pare — după spusele Anei Bocșa — că vînzătoarea Cornelia Secui are mari dificultăți familiale, că muncește cît dor dar că o strică gura rea și lipsa de caracter. Numai că, dacă toți vînzătorii din comerțul nostru s-ar purta în timpul serviciului în funcție de greutățile de-acasă și stăpîniți de o agresivitate asemenea celei etalate de Cornelia Secui, mai toate magazinele noastre ar trebui să devină, prin forța împrejurărilor, «autoservire».

Dorin TUDORAN

Cornelia Secui sau mai mult ca perfectul politeții : «Ce vrei, mă?»

cronica literară

semenul și fratele nostru, cititorul...

Ne întoarcem acum la unelte mai proprii aspirațiilor noastre, ca un fiu risipitor ce a căutat înțelesurile lumii sale în mirajul altor spații. Nu mi s-a părut niciodată exagerat a crede că un scriitor este chemat să exprime opinii cu privire la cele mai diverse probleme ale contemporaneității. Am citit întotdeauna cu pasiune și am avut «în aceeași zonă a rafturilor», cum s-ar zice, alături de Tolstoi pe Ricardo, iar după Faulkner l-am parcurs pe Dewey în modul cel mai firesc. Mărturisirea candidă a unui tînăr critic literar că nu se pricepe «la filozofie» este o mică insolență, fiindcă nu-l împiedică nimeni, la urma urmei, să-și schimbe meseria. A fi scriitor înseamnă o misiune ce nu ține numai de un tip particular de activitate, ci și de amploarea conștiinței civice, de posibilitatea de a-ți asuma răspunderi și de o anumită universalitate (Adrian Marino o consideră semnificativă pentru intelectualul român în general).

De ce totuși critică literară? Intenția noastră era de a pune între cărțile de proză un singur volum de opinii, menit a risipi o seamă de neînțelegeri și a oferi un model de apropriere a realității artistice. Morbul ne-a atins, și iată-ne acum la vîrsta și momentul cînd Hegel îi scria lui Schelling, dacă nu mă înșel, că a hotărît să se dedice științei. Vom rămîne desigur la predilecția noastră pentru roman, cercetînd însă cu rigoare și cu aplicație săptămînală aparițiile cele mai semnificative și încercînd să ne ferim de păcatele obișnuite ale unei atari tentative: părtinirea și opacitatea, neînțelegerea mulțumită de sine. Ne permitem o mărturisire, a cărei impudoare ne va fi scuzată de faptul că nu se referă la ceva obișnuit: iubim cartea de literatură și stimăm pe scriitor. Ultimul condeier este tovarășul nostru de drum cel mai apropiat, fiindcă visează și suferă în același fel cu noi, iar lucrarea minții lui ni se pare cea mai de preț ambiție a acestei lumi! De aceea, vom căuta să-l înfățișăm cititorului în toată noblețea atitudinii lui, sublinînd de asemenea distanțele față de idealul său, drumul pe care-l mai are de parcurs.

Să ne fie iertată prezumția de a nu socoti scriitorul român de astăzi mai prejos decît înaintașii săi și decît colegii din alte literaturi. Mediul firesc al unui volum de versuri sau de proză îl dau tot cărțile, și mai ales cele importante, de la noi și de aiurea. Cea mai bună critică ar consta în a măsura sentimentul valorii prin raportarea la coordonatele stabilite, deja și jalonate prin operele sancționate de timp și de conștiința publică. Nu avem ce face, vom rămîne probabil cu acest defect de a ne considera contemporan cu Maiorescu sau cu Lovinescu, de a ne referi la operele fundamentale fără a crede că operația înseamnă paradă de erudiție și manie a citării. Un complex cultural, datorat școlilor slab frecventate de criticii noștri în anumiți ani, i-a făcut prea sensibili la mitologia artistică și a schimbat veneрația într-un fel de obscurantism de cea mai proastă factură.

Unul dintre aspectele cele mai controversate în anii din urmă se referă la structura actului critic și la posibilitatea de a raționaliza judecățile de valoare. A înflorit o anumită specie de comentariu pe care l-am numit odată «paraliteratură», un discurs pompos și lipsit de semnificație, excrescența impresionismului epigonic, păgubitor în egală măsură pentru cititor și pentru autor. Noi credem în posibilitatea dialogului dintre «gîndire și poezie», socotind că valoarea criticii este dată de alte atribute decît cele ale beletristicii. Dealtfel, nicăieri în lumea mare nu se mai pune accentul pe subiectivitatea pretențioasă a «judecătorului literar». Nu acceptăm o autoritate «de origine divină» a autorului de foiletoane săptămînale, cerînd să vedem justificarea sa în ordine intelectuală și să putem cerceta instrumentele cu care operează. Postulîndu-se indeterminarea poematică a operei literare, imposibilitatea de a fixa cu precizie nucleul ei de lumină, s-a ajuns la cea mai teribilă formă de abdicare a gîndirii, la cel mai pur agnosticism al criticii literare. Din demnitate intelectuală, nu sîntem de acord cu o asemenea poziție. Critica și-a determinat concepte, și-a configurat un domeniu al are un statut științific. Horribile dictu! Dar a spune «știință» nu mai înseamnă astăzi pozitivismul secolului trecut, nici pe departe.

Desigur, nu voim a expune aici un întreg program critic. Nu ne permite nici împrejurarea, supusă fatalmente imperativelor unei cronici hebdomadare, și nici obligația noastră față de un public atît de numeros precum al revistei «Flacăra». Unica noastră pretenție este de a-l informa cinstit, pe cît ne ajută experiența literară și mijloacele pe care le-am deprins, asupra literaturii la zi și asupra clasicilor cu mai acută prezență contemporană, apăruți în ediții semnificative. Ne vom feri de viziunile fragmentare, la modă prin paginile publicațiilor Uniunii, judecînd opera ca un ansamblu de posibilități expresive, creatoare de satisfacții estetice. Nimic nu constituie mai mult un «scandal» pentru inteligență decît extrapolarea unui element nesemnificativ.

Un ultim cuvînt despre statutul cronicii literare în paginile revistei. Este de la sine înțeles că prezența noastră de la primul număr înseamnă o adeziune la noua viață a revistei «Flacăra», un acord cu finalitățile pe care și le-a stabilit și cu stilul său mai bătăios. Răspunderea pentru opiniile apărute sub semnătură ne aparține însă în întregime, după cum asigurăm pe toată lumea că singurul vinovat pentru limitele de înțelegere este autorul lor. Pornim la drum cu convingerea că sensibilitatea ultragiată a confraților ce vor fi tratați mai sever nu-i va împinge pînă la indoială cu privire la buna noastră credință. N-avem decît un singur interes: dreapta judecată a cărților. Cei pe care vrem să-l slujim este publicul, semenul și fratele nostru, cititorul, cum spunea poetul.

Aurel-Dragoș MUNTEANU

atitudini

despre anumite lentile

Observăm că, în genere, literatura lui Ion Lăncrănjan, atunci cînd nu e trecută sub tăcere, beneficiază din partea unor recenzenți și cronicari de o lupă critică exagerat de deformatoare. Folosindu-se un astfel de instrument optic viciat, cel puțin, de prejudecăți și snoabe mimetisme, nu e de mirare că scrisul unui prozator înzestrat cu sigure însușiri epice și de observație socială apare de sub lentilele scălîmbe secat de seva și semnificațiile conținute. Cu Ion Lăncrănjan doar s-a întîmplat faptul incredibil al exprimării — strict, de la o săptămînă la alta — de către unul și același critic a unor poziții diametral opuse. Amintim de această întîmplare nu pentru că ea ar caracteriza activitatea criticului respectiv, ci pentru că e totuși simptomatic unei situații stabilite de niște superficiale puncte de vedere.

Iată, acum cîteva luni a apărut la Editura Dacia o culegere de nuvele din proza lui Ion Lăncrănjan: «Ploaia de la miezul nopții» Prozele sînt deosebit de actuale nu numai din cauză că subiectele sînt alimentate de evenimentele prezentului nostru socialist, dar prin semnificațiile implicate i se conferă evenimentului adevăratul grad exponențial în cadrul realității. Realismul literaturii lui Ion Lăncrănjan e datorat, cu precădere, semnificațiilor dinamicii sociale. În timp ce mulți dintre confrații săi navighează pe apele lîncede ale unor problematici de import sau își extrag bruma de subiecte din medii periferice, neesențiale pentru viața noastră, Ion Lăncrănjan scrie cu o nobilă obstinație despre ce are el mai mult la inimă: satul românesc, surprins în mutațiile lui revoluționare. Scrie despre acest sat cu preocuparea expresă de a-l prinde «pe viu» în procesul adînc al transformări. Ion Lăncrănjan face o bună literatură realistă, dar o parte din critica noastră, ocupată fiind cu despicarea firului în patru specios tors dintr-o proză lînoasă și atemporală, nu la în seamă realitatea unei astfel de creații.

Se vorbește în presa noastră literară despre necesitatea realismului în literatură, despre realism ca o condiție indispensabilă unei arte adevărate. Se fac pe această temă grupaje de articole, anchete, mese rotunde, interviuri. Totul însă, de cele mai multe ori, pe un ton de generalitate absolută, de pledoarie vagă, fără exemplificările necesare. Se discută despre realism numai ca despre o entitate abstractă, fără să se aibă în vedere că acest realism există, concret, și prin scrierile respective. Desigur că nici proza lui Ion Lăncrănjan, care întrunește atributele unei arte realiste, nu face obiectul unor astfel de discuții.

Am recitit nuvelele din «Ploaia de la miezul nopții». Le-am recitit cu același interes ca și la prima lor lectură. Proza lui Ion Lăncrănjan respiră mult firesc și autenticitate. Atmosfera satului nostru e cu artă reconstituită. Autorul nu ocolește comod realitățile contradictorii ale noului mediu rural. Și nici nu le rezolvă artificial. Conflictul e de multe ori dramatic, de asemenea, deznodămîntul. Fără tezism, totuși prozele lui Ion Lăncrănjan ne avertizează că nocivul sub diferite înfățișări nu poate fi prevenit și înlăturat fără efort.

Departe de «sfătoșenia» unei literaturi a satului, în care «îmburrirea» se produce în urma unor fastidioase și ireale dialoguri, în nuvelele din «Ploaia de la miezul nopții» se investighează conștiințele în momente de intensă încordare, relevîndu-ne o lume ce-și trăiește cu acuitate viața. Mijloacele artistice sînt de asemenea relevabile. Nu putem insista asupra tuturor. Vom remarca finalurile povestirilor întotdeauna imprevizibile. Satul e evocat într-un cadru natural pe cît de autentic, pe atît de atrăgător. Dar prin niște lentile pornite spre deformări, e și firesc să nu se vadă toate acestea.

S. TRAIAN

copiii

Cartea lui Dumitru M. Ion, **Povestea minunatelor călătorii**, unul dintre premiile Uniunii scriitorilor, ne-a dus pe toți cei care am citit-o în lumea plină de zbucium a unui om care nu vrea să-și piardă sensibilitatea monolitică, primară dar fundamentală, nediferențiată și puternică, a celor dintîi ani de viață. Amestecul de Andersen cu Boris Vian, de basme populare românești cu basme ale Fraților Grimm, amestecul acesta fermecător e dominat de atmosfera, de aerul copilăresc cel mai autentic cu putință: al copilului însuși. Și în plus, fapt care trebuie reținut, al copilului din România. Există o interferență a belșugului aurit, gras și scînteietor al Orientului cu puritatea, greu de sensuri ca orice puritate, a celui dintîi gînd. Există o interdependență între descrierea amplă a senzațiilor puternice din copilărie, a bucuriilor datorate putinței noastre de a simți și folosirea întîmplărilor imposibile, fermecătoare prin aducerea lor în sfera posibilului — fie chiar și imaginar.

Ce mai există? Mai există o călătorie în căsuțele de rouă (sau de lacrimi). Există un motan, numit Mirel, care poate să-și proiecteze ca pe un film iluziile — și apoi să se hrănească cu aceste iluzii. Există o broască țestoasă care «într-o zi cu soare mult, la marginea Bălții de Aur (...) a închis ochii și a murit. Cine știe cum a fost cu adevărat cerul atunci?» Cîteva animale pleacă să vadă locul de unde răsare soarele. Și ajung:

«În clipa aceea din Munții de Zăpadă se iviră mii de flăcări și soarele se arătă urcînd pe scări de flăcări. Strigăte, țipete, urlete:

— Ura!! Am văzut de unde răsare soarele!

— Soarele răsare din zăpadă!»

Un meșter aurar a făcut un «ginditor» mic, mai mic decît degetul, din folițe străvezii de aur; i se putea vedea chiar și inima bătînd. Un altul ar fi vrut să facă din aur chiar și gîndul ginditorului, dar construcția n-a mai rezistat și s-a năruit.

Există o floare roșie pe care dacă o miroși o singură dată «scapi de orice suferință...»

Farfurii zburătoare îi duc pe cei doi copii pe planeta FAR, în orașul Farniente, unde se află printre alții și alteie: un inspector șef al omletei, cinematografe cu cîrnați, cu băi de aburi ori cu pisici trase de coadă. Copaci cu «Te-miri-cu-pînă-nu-te-mai-miri-cu» străjuiesc insula artificială, special construită pentru arheologii care susțineau că singurul loc de unde se poate extrage o civilizație este o insulă și că deci e nevoie de o atare insulă.

Și tot așa. Veri călduroase, cu lăcuste sărind prin iarbă, cu toropeala umedă a amiezei. Ierni furate de un pictor și care, după ce tabloului i se scoate rama, se întind strălucitoare peste oraș. Și tot așa. Primăveri care vin din cauza fluturilor. Ninsori căzînd peste sate din cauza lui Sir care cîntă la pian pentru a o însănătoși pe Marlove...

E adevărat. Uneori, cel puțin pentru cititorul matur, se petrec prea multe lucruri în doua-trei pagini, cît durează o povestire. Sînt prea multe fantezii și evenimente imposibile. Dar pentru copii, pentru copii această scurgere continuă a poveștii, acest «a fost odată ca niciodată» permanentizat trebuie că devine o plăcere nemaipomenită. Dacă ne gîndim cu cîtă lăcomie mănîncă un copil toată dulceața din borcan, — și ce dacă i se face rău?! el e fericit! —, putem înțelege că avalanșa de lucruri, de întîmplări, de fantezie corespunde tocmai acestei lăcomii fundamentale, curată și simplă ca însăși viața copilului. Această lăcomie nu e decît o mare, o enormă, o uriașă poftă de viață. Și nimic nu ne poate sătura foamea asta, copilărească ori juvenilă. Nimic. Poate numai viața.

Scrînd **Povestea minunatelor călătorii**, Dumitru M. Ion s-a îmbogățit pe sine cum n-ar fi putut-o face citind zeci de alte cărți; s-a purificat; s-a limpezit. Iar cititorilor cărții sale le-a dăruit unul dintre cele mai frumoase opuri ale genului din România.

Ce se mai poate spune despre o asemenea carte pentru copii? Că îți rămîne, dacă știi să o citești, propria ta existență recîștigată.

Alexandru PAPILIAN

scriitori de azi

ion gheorghe

Dintr-un poem **Din dragostea pentru pămînt,** în care scriitorul își enunță condiția sau cum i-ar plăcea să zică «matricea» socială, aflăm numele părinților: **«Sînt născut din dragostea pentru pămînt străin/ Ce-o nutrea Anton D. Gheorghe, însurat/ cu o săteancă, Filofteia D. Marin/ care-atîția ani de flori i-a scuturat».** Data nașterii: 16 august 1930 (nu 18 august, cum eronat se mai consemnează), în comuna Florica, județul Buzău. Școala primară în satul natal. În anul 1947 se înscrie la Școala normală (pedagogică, mai tîrziu). Întrerupînd cursurile, urmează între anii 1952 și 1954 Școala de literatură «Mihai Eminescu» (promoția N. Labiș). Reia cursurile Școlii pedagogice, obținînd diploma de învățător în anul 1959. În anul 1969 își dă licența în filologie, specialitatea limbă și literatură română. Are vocația călătoriilor de lucru. În anul 1965 însoțește pe Oceanul Atlantic un trauler românesc, de unde rezultă cartea de poeme **Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic** (scrisorile esențiale). În anul 1968 poposește în R.D. Vietnam, iar în 1970 se află în Cuba. Lirica din **Avatara** e rezultatul ultimelor două călătorii. A fost, cu intermitențe, redactor la revistele **Luceafărul** și **Gazeta literară.** În momentul de față, redactor la **Luceafărul.** Debutează cu poezie în revista **Viața românească** (nr. 4) în anul 1954. Debutul editorial, cu romanul în versuri **Pîine și sare** în 1957.

Opere: **Pîine și sare** (1957), **Căile pămîntului** (1960), **Țara rîndunelelor** (versuri pentru copii, 1963), **Cariatida** (1967), **Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic** (1966), **Zoosofia** (1967), **Vine iarba** (1968), **Cavalerul trac** (1969), **Mai mult ca plînsul** (1970), **Avatara** (1972), **Cele mai frumoase poezii** (1972), **Megalitice** (1972).

De o excepțională forță a expresiei poetice și o originală viziune, Ion Gheorghe se află în plină construcție a unui univers liric impresionant prin prospețime și vigoare. Tot mai mult se accentuează o trăsătură fundamentală a personalității lui poetice, și anume aceea de a interpreta dintr-un unghi de vedere cu totul inedit datele realității, fie ele dintr-un timp revolut sau ale ceasului de față. În fața ochilor poetului lumea a început să se înfățișeze în starea ei virginală. Totul capătă o nouă interpretare, un nou înțeles. Într-un poem din cartea **Nopți cu lună pe Oceanul Atlantic,** intitulat **Am dormit prima noapte pe mare,** se află, credem, cheia înțelegerii liricii lui Ion Gheorghe. Sînt aici două dintre ideile majore ce-i determină poezia. Departe de țară, poetul își retrăiește cu acuitate apartenența la pămîntul ei. Dealtfel, ideea aceasta străbate toate «scrisorile esențiale» de pe Oceanul Atlantic. Legătura cu pămîntul natal, cu acel pămînt pe care-l încercuiește cu sensibilitatea și înțelegerea lui spre a-i pătrunde spiritualitatea pînă-n zonele originare, e resimțită, cu o intensitate crescîndă, pe măsura distanțării de el. Dar ce se găsește unic în acest poem și extraordinar conceput și exprimat e **conștientizarea** sentimentului de **început** al existenței, chiar a propriei ființări: **«Am dormit prima noapte pe mare;/ am visat cum umbla o țărancă pe drumurile de pămînt/ cum țipa ținîndu-și pîntecul cu amîndouă palmele—/ și pînă m-am spălat pe față am simțit cum mă ține în sine,/ o căldură de sînge ajută firea mea și trezirea!/ parcă de mult viețuiam într-o plămadă;/ ...Se-auzea însă metalic vuietul de legătură sfîrșită/ și poate țărancă, pe cînd scotea apă la fîntînă,/ suspina de pedeapsa de-a mă naște încă o dată și de departe.// O, Doamne, și brazii de-acasă au țipat de durerea aceea;».**

Această idee de «naștere a doua oară» se răsfrînge asupra întregii lumi explorate de poet. Totul e refăcut, e reconstituit în virtutea unei insolite viziuni. Revelator pentru aceasta e interpretarea folclorului, a mitologiei populare românești. Aici Ion Gheorghe e de o profundă originalitate. În poezia lui Ion Gheorghe folclorul nu intră ca un simplu motiv, ca un element decorativ de **autohtonizare.** El retrăiește creația populară, considerînd-o ca pe o **cultură** a satului, o **cronică** orală țărănească, expresie a probelor istorice prin care a trecut poporul român. Mergînd pînă la condiția arhaică a acestei culturi, poetul nu interpretează elementele ei ca pe niște fenomene supranaturale, ci le vede ca pe niște realități viabile în relații istorice sau familiare cu viața lumii țărănești. Toată această cufundare în mitologia populară prilejuiește poetului lirica de meditație asupra rostului omului în istorie și în viața lui de toate zilele. Vom mai observa că în ciuda caracterului ei de liberă fantezie și de mare capacitate asociativă, lirica lui Ion Gheorghe e, în același timp, de o deosebită concretețe. La aceasta concură desigur plasticitatea mijloacelor de expresie, cuvîntul de o rară expresivitate, dar, mai cu seamă sorgintea **faptică** a liricii sale. Poemul are la origini, mai întotdeauna, datul realității. Fără a cădea în baladism manufacturier, poezia lui Ion Gheorghe e, în dinamismul ei, epică. Nu o dată poemul e relatarea unui act de viață, în el fiind vorba de chipurile reale ale unor țărani, muncitori, activiști de partid. Și de acțiunile lor de fiecare zi sau despre unele desfășurate în condiții excepționale, cum este, de pildă, **Șarja.** Poet comunist, Ion Gheorghe e solidar cu mutațiile revoluționare ale societății noastre, fiind rapsodul lor și al nobilului mesaj ce îl însuflețește. Dar să remarcăm, numaidecît, că aici nu avem de-a face cu niște reportaje versificate, ci cu poezie autentică, datorită unei aure de basm și legendă structurală liricii lui Ion Gheorghe. Același lucru se petrece și cu reînvierea mitului popular, evocat, prin modalitatea specifică poetului, dinamic, epic. Ion Gheorghe se află în plin și efervescent proces de creație a unei poezii mari, de sunet adînc, personal. Desigur că nu totul e transfigurat pînă la diamant de incandescența laboratorului său de creație. Analiza critică poate semnala unele inegalități, unele cruditați ale expresiei. Le semnalăm și noi pentru a sta în atenția autorului. Ca tot ce e omenesc, și poezia lui Ion Gheorghe a cunoscut și, neîndoios, va cunoaște încă multe perfecționări. Dar de pe acum putem întrevedea în poetul Ion Gheorghe evoluînd în timp pe unul dintre marii aleși ai poeziei românești.

Traian STOICA

vorbiți și scrieți românește

de ce învățăm gramatica? (IV)

Am vorbit în însemnările anterioare despre «cunoașterea *științifică*» a limbii materne. Cred că este cazul să precizăm unele lucruri în legătură cu aceasta.

În primul rînd ar trebui să convenim asupra faptului că deprinderea meșteșugului (țin la acest cuvînt în special pentru conotațiile lui în acest context) de a face o analiză de text nu înseamnă a cunoaște științific o limbă. Cunoașterea științifică debutează acolo unde noțiunile de gramatică încep să fie integrate în contextul lor *lingvistic*, acolo unde faptele de gramatică sînt privite din punctul de vedere al problematicii lingvistice. Nu este suficient ca cineva care vede sau aude substantivul *casă* să spună că este de declinarea întîi, pentru a putea considera că acel cineva are cunoștințe științifice despre gramatica limbii române. Pentru aceasta trebuie ceva mai mult, să știe: a) de ce sînt grupate substantivele în declinări, b) care sînt proprietățile care caracterizează substantivele ce aparțin declinării întîi, c) că apartenența unui substantiv la o declinare sau alta este dependentă în mod exclusiv de criteriile de clasificare alese și că criteriile alese nu sînt singurele posibile și că, în sfîrșit, d) există clasificări mai bune și clasificări mai puțin bune și, în consecință, orice sistem de clasificare poate fi oricînd revizuit și ameliorat. Nu cred că e admisibil ca cineva care a absolvit școala medie și a învățat acolo gramatică să poată spune, atunci cînd este pus în fața unei clasificări diferite de aceea pe care a învățat-o, că lingviștii «vor să schimbe limba»!

Ca orice știință, lingvistica și gramatica, una dintre disciplinele lingvistice, își pun o serie de *probleme* pe care își propun să le *rezolve*. Unele probleme sînt mai grele, altele mai ușoare sau numai aparent mai ușoare; pentru unele s-au propus soluții, pentru altele, nu; o serie de soluții mai vechi au fost înlocuite cu altele mai noi, așa încît se ajunge de multe ori la soluții competitive. A cunoaște științific gramatica unei limbi înseamnă, printre altele, și a *ști* că există probleme pe care *gramatica* le are de rezolvat și nu sînt probleme particulare ale cine știe cărui text ciudat, ales în vederea unui examen.

Emanuel VASILIU

(Va urma)

într-una din zilele „memoriei" argeșului: O ÎNTÎLNIRE CU EMIL BOTTA

Eram noi și scena, noi și actorii, eu și vecinii mei, vecinii mei din stînga, vecinii mei din dreapta, cei din față, o sută de capete, o sută de perechi de ochi, eram noi, într-un timp și un spațiu dat, actorii spuneau versuri, sau citeau versuri, sau declamau versuri, băteau reflectoarele pe fruntea lor, pe pleoapele lor, pe mîinile lor, le vedeam brazdele de pe frunte sau cuta mică dintre sprîncene, le vedeam zbaterea genelor, le număram inelele și verighetele. Eu eram aici și ei acolo, condiția spectatorului, condiția actorului, un ritual unic într-un fel, obișnuit în altă privință, se spuneau, se citeau, se declamau versuri, sosea pînă la mine fiecare silabă, fiecare cuvînt, cu muzica lor, cu înțelesul lor, eram aici, într-un timp și un loc precizat. Simțeam prezența mea, simțeam prezența vecinilor mei, simțeam prezența sălii.

Actorii se ridică, noi aplaudăm, ei se înclină, se dizolvă în arlechin.

...În scenă, un om și o carte.

Un singur om, o singură carte.

Degetele tresaltă pe carte, se face liniște mare, degetele scurmă în carte, noi nu ne mai auzim respirațiile. Cartea suferă ca o ființă.

Omul cu cartea, omul care chinuia cartea și își chinuia mîinile, o scrisese chiar el, cu mîinile acelea, și răsucindu-și degetele printre file scurma în sufletul său, în trecut, în amintire.

Și vecinii mei nu știu ce s-au făcut că nu mai erau acolo, și nu știu ce s-a făcut cu reflectoarele, sala s-a dizolvat și ea, s-a risipit în neant. Nu mai existăm decît noi doi, eu și omul cu cartea, noi doi în tot universul, ochii noștri, ochii lui de fanatic și ai mei halucinați, vocea lui în timpanul inimii mele și mîinile care torturau sufletul lui, sufletul meu.

Apoi nu am mai fost nici eu...

Cît a ținut asta, cîteva minute, cîteva ceasuri, o sută de ani? M-am încropit din nimic, am luat încetul cu încetul cunoștință cu conturul meu și de existența mea, îmi erau acolo și vecinii, cei din dreapta, cei din stînga, o sută de capete în față și o sută de perechi de umeri, plafonul, candelabrele, reflectoarele, noi, omul cu cartea.

Omul care desființase timpul și desființase spațiul și ne desființase și pe noi, pe fiecare, înființîndu-ne într-o altă ipostază, așa cum nu de multe ori ne este dat într-o viață.

Am înțeles acum, de-abia acum, o expresie intrată de mult în vocabularul nostru, dar al cărei sens îmi scăpa printre degete, am înțeles, în sfîrșit, ce este acela un «monstru sacru».

Și te-am urît și te-am iubit mult, maestre Emil Botta, îți mulțumesc!

Marin IONIȚĂ

despre cărți

Lucian Blaga, «Ceasornicul de nisip», Editura Dacia. Fără îndoială, seria «Restituiri», care apare sub îngrijirea profesorului Mircea Zaciu, constituie una din reușitele editoriale ale «Daciei». În «Ceasornicul de nisip», Mircea Popa, cel care s-a ocupat de realizarea acestei ediții, și-a propus să restituie cititorului o mare parte din publicistica literară a lui Lucian Blaga. Este de datoria noastră să remarcăm, de la bun început, că Mircea Popa a avut de învins dificultatea, deloc neglijabilă, a parcurgerii unui întins material inedit, nesemnat, și a cărui identificare a constituit o întreprindere de durată. Volumul se compune din patru secțiuni — «Aspecte și interpretări», «Profiluri», «Polemici, pamflete» și «Ceasornicul de nisip» — cărora în final li se adaugă o bibliografie excelentă, realizată de Mircea Popa. Dacă îngrijitorul ediției se înșală văzînd în Lucian Blaga un creator de «imagini de o mare sucvelență verbală», posesorul unei verve pamfletare deosebite, nu e mai puțin adevărat că publicistica lui Blaga ne ajută să ne întregim, să ne nuanțăm datele cu privire la formația spiritual-culturală a poetului. Bineînțeles, ni se pare exagerată afirmația lui Mircea Popa conform căreia această etapă a creației blagiene ar fi cea mai apță «pentru descifrarea și surprinderea formației spirituale a poetului». «Aspecte și interpretări» se constituie din lucrări publicate de poet între 1921 și 1931. Sînt aici atitudini ferme în raport cu o proastă politică culturală («Statul fără vrăjitori», «Dușmanii statului»), opinii pe marginea unor volume («O antologie a poeților de azi», «Legătura roșie» de Em. Bucuța, «Un studiu al d-lui Vianu»), ori aprecieri despre critica literară sau trecerea în revistă a cărților mai însemnate apărute într-un an. «Profilurile», în jur de 30, ne dau o imagine suplimentară despre proporțiile ariei de informație în care s-a mișcat eruditul Lucian Blaga. Dealtfel, aceste două secțiuni mi se par a forma partea de rezistență a ediției. Căci «Polemici, pamflete» nu face altceva decît să ne întărească opinia că Lucian Blaga nu avea, nici pe departe, structura și armele unui polemist, iar aforismele din «Ceasornicul de nisip» sînt neglijabile în raport cu ceea ce poetul ne-a dat în «Pietre pentru templul meu».

Dorin TUDORAN

premieră românească

„lumea se distrează“

Este nevoie din cînd în cînd și de cîte un astfel de film de montaj (despre voioșie ori despre tristețe, despre războaie sau despre pace cea de toate zilele, despre pămînt ori despre cer), pentru a ne mai aduce aminte de incredibila omniprezență a aparatului de filmat. În fața unor asemenea cantități de peliculă ocrotită de arhivele lumii, te descoperi dintr-odată un Candide: chiar așa să fie, există un operator și o cameră pentru fiecare pas, pentru fiecare respirație? Există, fără îndoială că există puzderie de ochi văzuți sau nevăzuți, din moment ce nici cele mai nevinovate petreceri ale omenirii nu au scăpat de riscul imortalizării.

Filmul lui Alecu Croitoru și Dumitru Fernoagă (acesta din urmă coautor al scenariului), un panoptic al celor mai năstrușnice chipuri de distracții existente pe mapamond, omagiază în felul lui neistovita fantezie a oamenilor și, la urma urmelor, spiritul competitiv necesar în toate cele, fie că este vorba de o întrecere pe tema «cine bea mai mult» ori de «cursa broaștelor» Montate cu meșteșug, însoțite de comentariul hazliu al lui Valentin Silvestru, căruia i-a revenit greoaia sarcină de a asigura un liant verbal, secvențele «lumii care se distrează» ne conving încă o dată că nebunia nu este de un singur fel, căci altminteri, vorba poetului, ar fi trist în lume. Surprinde însă ușoara neîncredere a regizorului în receptarea ca atare a imaginilor de pe ecran, drept care a simțit nevoia introducerii unor intermezzo-uri de prisos, un fel de momente «serioase» virite cam cu de-a sila. Nu văd, bunăoară, rostul cîntecelului liric interpretat de Cristian Popescu în secvența cailor, ecou îndepărtat din lumea westernului, după cum fragmentul «Scrisorii pierdute» pe scena Sălii Palatului vine și el din altă lume. Una este să te distrezi năsocind cine știe ce năzbîtie (plutitul pe apă, în saci de plastic, să zicem), altceva — o reîntîlnire cu Caragiale! Să nu facem chiar o apă și un pămînt din toate! Filmul nu ar fi suferit fără acest episod autohton. Oricum, publicul înțelege ceea ce trebuie din «Lumea se distrează» și reacționează, sănătos, distrîndu-se. Bineînțeles, publicul care nimerește din întîmplare în sala de la Capitol, căci niciodată nu am întîlnit mai multă nedumerire în fața unui afiș românesc: «Ce-o fi asta?» «Despre ce este vorba?» Este normal: lansat fără premieră de gală, fără nici o publicitate, neavînd nici avantajul vreunui nume de vedetă pe generic, lung metrajul de montaj al lui Croitoru și-a început cariera sub semnul vitregiei și este păcat.

Magda MIHĂILESCU

solaris sau drumul științei către poezie

Solaris, planetă ciudată, se opune cunoașterii ei de către oameni — iată un subiect de science-fiction din care Andrei Tarkovski a făcut un film profund filozofic. Omul — ne sugerează filmul — tinde la capătul cunoașterii spre taina sa inefabilă (să nu se supere Alexis Carrel). Filmul curge vîscos, cu o lentoare fascinantă. Acțiunea se topește în Timp. Spațiul devine element al Timpului — Timpul devine personaj principal. Evenimentul trecut izbucnește din urmă și se concretizează în timpul prezent. Cunoașterea? Omul de știință lucid, de pe Pămînt, se îndoiește. Omul de știință poet, de pe Pămînt, intuiește adevărul. Amîndoi sînt departe. Dar distanța nu contează; lipirea de obiectul cunoașterii — planeta Solaris — nu înseamnă nimic. Adevărul nu se grăbește în revelația sa — ei există în alt timp, timpul său propriu, eternitatea.

În final ne întrebăm dacă nu cumva totul a fost un vis sau o prăbușire înăuntrul sunetul, dacă Solaris și Pămîntul există disparat sau cuprinși într-o unitate. Ne amintim (memoria!) că nu apar nicăieri acele repere concrete ale lumii povestirii de anticipație. Unde sînt cosmodromul, racheta, planeta? Drumul spre planetă se face printr-o înșiruire de imagini onirice și planeta însăși este o imagine indescifrabilă, o halucinație colorată. Mișcarea aparatului și a personajelor transmite senzații de pîndă, neliniște. Personajele se dezvăluie treptat, niciodată pînă la capăt. Ce ascund ele, de ce planeta scormonește doar rănile din trecutul lor? Le pedepsește, se joacă cu ele sau prin trimiși săi efectuează un proces de cunoaștere? Comunicarea prin biocurenți dintre Chris și Solaris este enigmatică. Ce este realitate, ce este iluzie? Scena care precede apariția fetei are o imagine alb-negru. Fata cunoaște un sentiment omenesc, — durerea —, ea suferă pentru că devine, suferă pentru că-și refuză ambiguitatea. Ceilalți ascund. Ea nu are ce oferi. Timpul ei este altul. Oare Solaris simte prin ea durerea omenească? Cînd fata contemplă pictura lui Bruegel, peisajul de iarnă, se aud două sunete — zgomotul naturii vara și muzica stranie a lui Solaris. O misterioasă comuniune se creează între fată și pictură și deodată ne dăm seama de vocea secretă a filmului. Ea ne pătrunde încet prin arta fascinantă a lui Tarkovski și trebuie să rămînem agățați de buzele lui, să nu pierdem o șoaptă, un gest fugar, unduirea ierburilor pe fundul apei sau reflexul într-o suprafață metalică... «Pentru păstrarea adevărurilor simple trebuie să existe tainele — ale morții, ale fericirii...», spune Chris, el se purifică prin dragoste și suferință și lui îi este oferit primul gest al planetei Solaris. Un final taimic și luminos ca o icoană de Rubliov...

Andrei-Cătălin BĂLEANU

CINECOTA SĂPTĂMÎNII — 9 cronicari — 7 filme

Filmul	Călin Căliman	Ioana Creangă	Florica Ichim	Golu Ionescu	Magda Mihăilescu	Horia Pătrașcu	Valerian Sava	Tudor Stănescu	D.I. Suchianu
Lumea se distrează	**	**	**	***	**			**	***
Ultimul cartuș	**	**	**	**	**	**	**	**	**
Ciprian Porumbescu	**	*	**		*	*	**	**	***
Antoniu și Cleopatra		*		*				*	**
Fluturii sînt liberi	**				**		**	***	****
Simon Templar intervine	*		*	*	*			*	**
Solaris	**	***	**	***	**		**	***	****
Rond de noapte	**	**					**	**	***
Clasa muncitoare merge în paradis	***	***	**	***	***	***	***	***	**

o inutilă a vă deranja
* de văzut aveniual
** de văzut
*** de văzut neapărat
**** capodoperă

Nicoleta GHERGHEL

post cannes '73

dosarul filmelor

În exclusivitate pentru «Flacăra»: de vorbă cu JERRY SCHATZBERG

Cele două extreme:
SCARECROW — «Sperietoarea de ciori», filmul căruia nu i se poate reproșa nimic.
LA GRANDE BOUFFE — «Marea halealîa», filmul care a stîrnit cele mai mari pasiuni.

— Ați primit Marele Premiu de la Cannes, eveniment decisiv în viața unui regizor de film. Care este povestea filmului?

— «Sperietoarea de ciori» este la origine o piesă de teatru. În fiecare an citesc între cincizeci și o sută de posibile subiecte de film, și dacă vreunul dintre ele mă emoționează, pornesc în surmărirea lui. Încerc pe orice căi să obțin drepturile transformării lui în film. De obicei, dacă un scenariu îmi place nu spun nimănui de ce. «Sperietoarea de ciori» a fost de la început o excepție. I-am telefonat agentului meu, am comentat împreună cu el subiectul, l-a cerut și el să-l citească; zis și făcut, mi-a telefonat la rîndul său și mi-a propus pentru rolurile principale pe Al Pacino și Gene Hackman. Fantastic, am spus eu, dar oare ei vor fi de acord? Am vorbit personal cu fiecare în parte și din fericire au fost și ei interesați în realizarea filmului.

— Ați pronunțat cuvîntul magic «emoție».

Marele JOHN HUSTON are nostalgia romantismului, drept care a realizat filmul «O plimbare cu dragostea și moartea».

Care sînt motivele pentru care «Sperietoarea de ciori» v-a emoționat?

— Privind înapoi, peste ani, îndrăznesc să spun că nucleul operei mele e constituit nu din filme narative, ci din filme *despre oameni*, despre ființa omenești inocente și pure, care tocmai din cauza inocenței devin victime. E vorba, mai ales, de decalajul tragic dintre realitate și ceea ce își închipuie personajele mele că e viața. Dacă acești oameni — despre care mi se pare că voi face toate filmele mele de acum încolo — ar înțelege că viața trebuie privită în față, nu ar mai fi atît de loviți. Începutul «Sperietorii de ciori» e un fel de romanță, de «A fost odată ca niciodată», e cheia filmului, dar în ciuda prevestirilor, Lion și Max, personajele mele, refuză să creadă ce li se va întîmpla, iar «realitatea», căreia ei trebuie să-i facă față, îi ajunge inexorabil din urmă.

— Cum ați lucrat cu actorii?

— Pentru mine momentul alegerii e decisiv, căci eu unul nu cred că poți determina un actor să joace deck cu cel mult trei sferturi din personalitatea lui reală din viață. Al Pacino și Hackman sînt foarte deosebiți, și ca oameni, și ca actori. Depindea de mine să aflu cum sînt ei ca oameni, ca să pot realiza cevа cu ei ca actori.

Apoi, îmi place să-mi exprim majoritatea sugestiilor încă înainte de filmare, pentru ca personajul din film să plutească «în aer» pentru toată lumea, să fie simțit. Atunci cînd lucrezi cu oameni atît de interesanți ca Al Pacino și Gene Hackman, care digeră vorbele tale, poți să le spui cu cîte-n lună și în stele, dacă ei nu cred în ele, tot degeaba. Dar atunci cînd se conving singuri — fac minuni.

— Cum ați devenit regizor?

— Bună întrebare! Cînd eram copil mergeam foarte mult la cinema. Apoi am devenit fotograf și vedeam totul cu alți ochi. Tot timpul îmi spuneam: uite, și din asta aș face un film, și din asta... În mod cu totul întîmplător, un producător m-a întrebat odată dacă vreau să fac regie la un serial de televiziune. Am spus da, dar totul s-a împotmolit încă de la început, căci s-au certat producătorii între ei. Oricum, eu apucasem să pornesc pe un drum în viață. Am avut mai multe idei pe care voiam să le transform în film, am adunat două dintre ele, le-am unit, după trei variante de scenarii am eliminat una, și patru ani mai tîrziu mi-am făcut primul film.

— Patru ani?

— Da, patru ani.

— E greu.

— Da, e greu.

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră «a fi regizor de film»?

— Nu am un răspuns la această întrebare. Sînt o fire foarte instinctivă. Nu am avut o educație intelectuală. Îmi închipui că dacă cineva este pasionat de un lucru, tot află pînă la urmă despre ce este vorba.

Jerry Schatzberg — cîștigătorul Marelui Premiu Palme d'Or.

Filmul «Sperietoarea de ciori» văzut în presa franceză și străină

Franța — *L'Aurore*: «Acest film admirabil este și cel mai pudic pe care l-am văzut de la deschiderea festivalului. Schatzberg a devenit unul dintre cei mai mari regizori americani» (Guy Teisseire).

Spania — *Informaciones*: «Filmul este o exaltare a prieteniei, studiul personajelor — superb, analiza relației dintre cei doi — penetrantă, realizarea — splendidă» (Alfonso Sanchez).

Synopsis-ul filmului

Doi autostopiști, Lion și Max, se împrietenesc de-a lungul drumului care îi duce spre Est. Fiecare dintre ei are cîte un proiect pe care speră să-l realizeze la capătul călătoriei. Lion se reîntoarce la casa unde trăiesc nevasta și copilul său, pe care i-a părăsit cu cîțiva ani înainte. Max se îndreaptă către banca din Pittsburgh pentru a-și retrage banii pe care i-a economisit ani îndelungați ca să-și deschidă o stație de spălat și gresat mașini, să devină proprietar, adică «american respectabil».

Pe drum, Max îl învață pe Lion să nu depindă deck de el însuși, în schimb Lion îi învață noul prieten să nu se la prea în serios. Cei doi sînt fericiți că sînt împreună. Ajuns la capăt, Lion eșuează în mod lamentabil, iar soția sa, considerîndu-l un străin, îl alungă; Max încearcă să-l ajute ca de obicei, dar de data aceasta fără efect. De-acum încolo Max își va urmări visul de unul singur.

Textul de prezentare a filmului «Sperietoarea de ciori» de către realizatorul său Jerry Schatzberg, editat de festival

«Sperietoarea de ciori» este un film despre puritate. Definiția din dicționar: Puritate—1. Calitatea sau starea de a fi pur, de a nu păcătui ori de a nu fi imoral. 2. Castitate. 3. A nu comite un rău anume ori o ilegalitate. 4. Simplitate, dreptate, ingenuitate. 5. Lipsa de cunoaștere ori de înțelegere, naivitate. 6. Inofensiv.

Personajele Lion și Max au aceleași aspirații ca milioane de oameni de pe întreg pămîntul. Drama pe care o trăiesc cei doi eroi este străbătută de o notă optimistă: Lion învață că în viață nu poți întotdeauna să iei fără să și dai, iar Max descoperă că nu poți trăi singur pe lume. Că a iubi pe cineva poate fi mai important decît a avea ceva. Lion încearcă să-l convingă pe cartierețul Max că poți obține mult mai mult făcîndu-i pe oameni să rîdă, ca în parabola sperietorii de ciori, care nu îngrozește păsările, ci pe oameni îi face să rîdă.

Nicolae OPRIȚESCU
Boris CIOBANU

de la a la z

KERR Deborah

Actriță de teatru și film anglo-americană, născută Deborah Kerr-Trimmer, în Helensburgh (Scoția), la 30 septembrie 1921. Se impune ca una dintre marile interprete de dramă ale filmului britanic încă din anii războiului, cînd realizează pe rînd performanțe memorabile în filme ca: *Mayor Barbara* (1940), *Castelul pădurarului* (1941) după A.J. Cronin, *Colonelul Blimp* (1943), *Perfect Strangers* (1945), *Black Narcissus* (1946). Angajată sub contract la Metro, D.K. se va stabili la Hollywood după război, unde va fi apreciată mai ales pentru sobrietatea, distincția, tactul și eleganța ei tipic britanice, și poate nu îndeajuns pentru cartele sale calități dramatice (rod al unei lungi cariere teatrale britanice între anii 1939 și 1946). După o perioadă de afirmare cu filme de mare spectacol ca: *Edward My Son* (1949), *King Solomon's Mines* (1950), *Quo Vadis* (1951), *Prisoner of Zenda* (1952), *Young Bess* (1953), *Julius Caesar* (1953), se afirmă ca o mare interpretă de dramă în filme de prestigiu ca: *De aici în eternitate* (1953), *The End of the Affair* (1955), *The King and I* (1956), *Tea and Sympathy* (id.), *Heaven Knows Mr. Allison* (1957), *An Affair to Remember* (1957), *Bonjour tristesse* (1958), *Separate Tables* (id.), *Marele Scott* (1959), *The Sundowners* (1960), *The Grass is Greener* (id.), *The Innocents* (1961), *Grădina de cretă* (1964), *Noaptea iguanei* (id.), *Marriage on the Rocks* (1965), *Eye of the Devil* (1967), *Providence and the Pill* (1968).

KIEPURA Jan

Actor de film și cîntăreț polonez, născut la Sosnowiece (Polonia), la 18 mai 1902; mort în 1966. Ca și alți mari cîntăreți de operă ai timpului: Gigli, Tauber, Tito Schipa, J.K. stea a scenelor lirice mondiale, este solicitat încă din primii ani ai sonorului, atît în Europa cît și în S.U.A., pentru un număr de filme muzicale, realizate cu mult gust și ingeniozitate, menise a pune în valoare atît vocea sa de tenor de o mare strălucire cît și dezinvoltura și farmecul său (uneori chiar neașteptate calități de comedian). A turnat astfel la Berlin, Viena, Paris și Londra filme a căror muzică a făcut înconjurul lumii, realizate în cîte trei versiuni (germană, franceză, engleză): ca. *Orașul cîntecului* (1930) cu Brigitte Helm, *Cîntecul nopții* (1932) cu Magda Schneider, *Un cîntec pentru tine* (1933) cu Jenny Jugo, *Cîntă mereu* (1934) cu Martha Eggerth (și Danielle Darrieux în versiunea franceză), *Iubesc toate femeile* (1935) cu Lien Deyers (și Danielle Darrieux în versiunea franc.), *Seduce noaptea!* (1936) cu Luli Hohenberg, *Farmecul Boemei* (1937) cu Martha Eggerth, iar în S.U.A.: *Dăruiește-mă noaptea* (1936) cu Gladys Swarthout. În anii războiului, stabilit în S.U.A., a dat împreună cu soția sa, Martha Eggerth, o serie de spectacole muzicale memorabile pe Broadway, apoi, reîntors în Europa, a turnat (toți alături de Martha Eggerth) în Roma *Addio Mimì* (1947), la Paris: *La valse brillante* (1949) și în R.F.G.: *Das Land des Lächelns* (*Țara surîsului*) după opereta lui Lehar.

KIRIENKO Zinaida

Actriță sovietică de film și teatru născută în 1936. Originară dintr-o stanță cazaceasă, Z.K. se înscrie în 1952 la Institutul unional de cinematografie. În timpul studiilor își uimește profesorii și colegii prin talentul său multilateral, interpretînd cu brio atît roluri dramatice cît și lirice. Debutul e în rolul Nataliei din *Pe Donul liniștit* (1957) constituie o adevărată revelație. Sensibilitatea și farmecul ei vor fi puse ulterior în valoare în filme marcante ca: *Poemul mării* (1957/58, A. Dovjenko), *Soarta unui om* (1958, S. Bondarciuk), *Copilăria lui Ivan* (id.), *Povestea unor îndîrjiți* (1959, A. Dovjenko, I. Soințeva), *Cazacii* (1961), *Destine cas fermecată* (1965, A. Dovjenko, I. Soințeva), *Crucișătorul Aurora* (id.), *Căderea imperiului* (1970) ș.a. Zinaida Kirienko este actriță a Teatrului de dramă și comedie din Moscova.

KNEF Hildegard

Actriță de film cu activitate internațională, născută la 28 decembrie 1925, la Ulm (Germania). Se impune de la debutul o străluciri în *Asasinii sînt printre noi*, film realizat în 1946 pentru Deda de Wolfgang Staudte, pentru care va obține marele premiu de interpretare la Locarno (1947) și își va menține prestigiul pe care îl vor asigura frumusețea, talentul și temperamentul ei, de-a lungul unei bogate cariere internaționale, marcată de filme ca: *Film ohne Titel* (1947, R.F.G.), *Die Sünderin* (1950, R.F.G.), *Nachts auf dem Strassen* (1951, R.F.G.), *Decision before Dawn* (id., S.U.A.), *Zăpezile de pe Kilimanjaro* (1952, S.U.A.), *Night Without Sleep* (id.), *La Fête à Henriette* (id., Franța), *Alraune* (id., R.F.G.) cu Erich v. Stroheim, *Illusion in Moll* (id., R.F.G.), *The Man Between* (1953, Anglia), *Svengali* (1954, S.U.A.), *Madeleine und der Legionär* (1957, R.F.G.), *La fille de Hambourg* (id., Franța), *Subway to the Sky* (1958, S.U.A.), *La strada dei giganti* (1959, Italia), *Catarina di Russia* (1962, Italia), *Lulu* (id., Austria), *Londru* (id., Franța), *Ballade pour un voyou* (1963, Franța), *Gibraltar* (id.), *Mozambique* (1965, S.U.A.) etc...

Constantin POPESCU

AI CARTE, AI PARTE, DAR ŞI VACANŢĂ

— Copii, ştie cineva ce înseamnă exigent? De unde vine?

Tăcere. Au fiecare cîte 9 ani, sînt în clasa a III-a A la Liceul din Predeal. Au intrat într-a-ntîia la 6 ani.

— Vine de la oxigen, spune cineva. Sigur, nu vine de acolo, învăţătoarea Ana Iordache le spune: un om cu pretenţii mari. O fetiţă declară: atunci tata e exigent. A fost naş la o nuntă şi nu s-a lăsat pînă nu l-a dus ginerele cu maşina tocmai acolo. Acest moment, să-i spunem amuzant, îşi are originea şi în modul de redactare a articolelor din revista «Cutezătorii», care se adresează şi elevilor din clasele mici. Iată o frază din revistă, citită în clasa în care mă aflu: «...Aceasta va înfăţişa aspecte semnificative din experienţa comandamentelor pionereşti, va vorbi despre hărnicia, patriotismul şi dăruirea copiilor în tot ceea ce întreprind». Nu numai revistele şcolare suferă, ci şi manualele în bună măsură.

Un copil de clasa a III-a are 6 cărţi în ghiozdan: Muzică, Citire, Aritmetică, Gramatică, Geografie şi Cunoştinţe despre natură; cît cîntăresc, n-am aflat. Ana Iordache, 36 de ani vechime la catedră, îmi spune: «În cartea de aritmetică sînt prea puţine probleme de acelaşi tip. Şi dac-aţi şti cît de grele sînt problemele cu împărţirea prin cuprindere... Din această cauză copiii se descurcă foarte bine doar la exerciţii. Basmele, atît cele din Citire cît şi cele din reviste şi cărţi, sînt prea naive şi copiii nu le cred».

Dar un adevărat învăţător, cazul Anei Iordache, nu se pierde cu firea, face lecţii bune şi frumoase şi basmul se încropeşte aşa uşor, nesilit (şi neplătit).

Un învăţător este obligat să explice mai la tot pasul care-i deosebirea. Între roman şi cartea de poveşti, de pildă. Şi pentru că în articolul din «Cutezătorii» era vorba despre tabere, Ana Iordache vrea să lămurească deosebirea dintre tabără propriu-zisă şi tabăra de schi (Liceul din Predeal este singurul liceu din ţară unde se predă schi). Într-o tabără propriu-zisă copiii n-au fost încă...

— Ce credeţi voi că fac copiii într-o tabără?

— Se recreează. Vizitează muzee. Se joacă. Fac excursii. Învaţă (asupra acestui ultim punct, Ana Iordache se exprimă clar: acolo nu învaţă).

— Cu ce începe o zi într-o tabără?

— Cu şculatul.

— Cum?

— Toţi odată.

— Ca la armată.

Atentă la aceşti copii inteligenţi care învaţă într-o oră cum se trăieşte într-o tabără, învăţătoarea mă uită complet. Le cere copiilor să fie gazdele unei imaginare tabere organizate de ei aici, la Predeal. Ce-ar face ei cu oaspeţii? Păi, l-ar scula, i-ar trimite la spălat şi apoi i-ar conduce la «Trei brazi». Ar ajunge acolo gîfîind, dar asta nu strică, ci dimpotrivă, le face poftă de mîncare. Vor şi mînca. Apoi se vor juca, dar le şi vor atrage atenţia asupra «frumuseţilor înconjurătoare». Cît vor sta acolo?

Pînă a doua zi. Nu. Se vor întoarce în aceeaşi zi la ora... mese! — se strigă vesel în clasă. După masă vor dormi, două ore zic cei mai mulţi, cinci ore zice unul singur, şi apoi vor organiza concursuri de geografie, desen, circulaţie. Şi, în fine, vor dormi.

Dincolo de frumuseţea lecţiei este regretabil că la Predeal, staţiune vestită pentru taberele ei de tot felul, se învaţă în bancă ce înseamnă tabără. Pe această linie, să zic aşa, se înscriu şi următoarele cuvinte ale învăţătoarei: «Am organizat şi eu cu ei un concurs de desen ca la Vultureşti. Sînt foarte mulţi copii talentaţi, dar nu toţi ajung la televiziune...».

Înainte de a se da tema pentru acasă, se mai discută despre ierbar şi despre insectar. «Aţi văzut voi, copii, la televizor băiatul acela care avea o frumoasă colecţie de fluturi? Îşi aminteşte cineva?» Fireşte: Da, dar avea şi fluturi din străinătate.

Şi: "Pentru mîine îmi veţi scrie o compunere intitulată «O zi petrecută în tabără»".

■

În această penultimă zi de şcoală, eleva Lele Virginia îşi încheie compunerea în felul următor: «Cînd am plecat de la şcoală mi-am luat rămas bun de la colegi». Unde va pleca totuşi şi ce va face? Ne-o spune în aceeaşi compunere: «Şi mie îmi pare bine că luăm vacanţa şi mă voi duce la spital, iar cînd voi veni mă voi juca, dar şi citesc cărţi de poveşti şi mă voi strădui să nu mai rămîn repetentă».

La spital: nu vede bine de vreo doi ani şi abia în acest an va fi tratată. Legat de asta: a fost repetentă anul trecut. Ca şi ceilalţi doi fraţi ai ei, aflaţi în băncile liceului din oraş. Unele familii, sau cele mai multe, nu dorm nopţile avînd un singur repetent, dar cu siguranţă acelea sînt cu adevărat familii.

Adrian Lele nu ştie ce înseamnă minunat. Nici «clasa muncitoare». Ştie în schimb ce înseamnă trist: adică supărat. Simţindu-mă de partea lui îmi spune: «Am un frate mai mare. Mi-a spus tăticu' că a făcut armata şi stă la Cîmpina». Fratele ăsta dacă există ar trebui să mai coboare pe la Predeal.

Popovici Florian a lipsit foarte mult de la şcoală anul trecut. Se uită ore în şir la maşinile care treceau pe şosea. A căpătat cu timpul o mare încredere în ele. Cînd era bolnav şi trebuia să meargă la policlinică pentru injecţii, lua fiolele şi le punea sub roţile lor. Are cîţiva fraţi mai mici pe care-i iubeşte şi-i îngrijeşte. În ziua cînd l-am cunoscut avea în ghiozdan o sticlă goală. «Pun apă în ea şi ud florile». Da, repetenţii sînt şi ei copii. Cu sensibilitatea lor curată şi naivă, ceilalţi nu sînt răutăcioşi cu repetenţii. Nici nu-i divinizează. Fiecare copil vrea să aibă superioritatea lui — spune Ana Iordache. Puţină ironie există totuşi. Ţopa Marcel, un premiant vesel şi plin de umor, spune despre Popovici: «învaţă o dată pe an, da'cînd o mai fi şi asta! Apoi, concesiv: Popovici învaţă totuşi mai bine». De fapt, cei mai mulţi repetenţi ai anului trecut au învăţat mai bine. Au trecut clasa. Învăţătoarea i-a avut mereu în atenţie. Părinţii şi ei. Dacă nu vor deveni genii, vor şi uita că au fost repetenţi. Doar geniilor li se reaminteşte delicat că au rămas într-a doua sau într-a treia...

■

Avînd 36 de ani la catedră, Ana Iordache este cunoscută de tot oraşul. E şi normal: analfabetismul a fost curmat din rădăcini.

— Cum vă simţiţi într-un oraş alcătuit din elevi, foşti elevi şi viitori elevi?

Şade în bancă şi se gîndeşte. Spune că am înţeles esenţa muncii unui învăţător. ELEVUL. Trebuie să-i spui tot, să-i explici totul şi încă ce mai urmează, să-l faci să scrie, să citească, să deseneze, să cînte, să nu fluiere pe stradă, să înţeleagă de ce-şi iubeşte părinţii şi de ce «prietenul adevărat la nevoie se cunoaşte».

— Acum trei ani aţi luat în primire copii de 6 ani. Erau cu un an mai mici. A fost nevoie să fiţi cu un an mai mare sau cu mai mulţi mai mică?

Spune: a fost frumos. Inteligenţa lor era vie, crudă. O copilărie inteligentă umple clasa. Voiau de pildă să fie toţi la «A». Am simţit că trebuie să le dau voie să fie inteligenţi. Să-şi poarte inteligenţa fără teamă. Şi a mers. Dacă vor, pot spune că au un an mai mult. E al lor şi îl merită.

— V-am întrebat mult şi multe despre repetenţi. Un repetent înseamnă o nerealizare, un mic eşec al celor mici. Ce fac ei de regulă?

Afirmă că mai tîrziu devin cetăţeni. Se descurcă frumos şi în condiţii bune în viaţă. Devin familişti. Cu gîndul la trecutele lor repetenţii, scot din copiii lor elevi buni.

...Era în urmă cu mulţi ani, ştiţi dumneavoastră, în anii foametei. Erau mulţi copii din Moldova. Nici nu-i cunoşteam prea bine. Pe unul l-am surprins dormind în bancă. Unde-ai dormit azi noapte? — îl întreb. În bancă, răspunde, şi adoarme iar. L-am luat în braţe, era mic şi uşor, şi l-am dus acasă. Seara, cînd soţul s-a întors de la serviciu, aveam un copil. După ce a crescut l-am dat la «Steagu» şi a învăţat meserie. S-a însurat, are o fetiţă şi o casă aranjată. Am uitat să spun: mama lui murise de tifos în patul ei... Dar ce-a făcut mai tîrziu? S-a făcut bucătar. Mic fiind, stătea numai cu mine şi mă urmărea făcînd mîncare. I-a rămas totul în inimă şi acum e bucătar. Acum cîteva zile, soţul meu, însoţit de o delegaţie importantă, l-a văzut. S-a apropiat de ei şi l-a sărutat. A fost aşa, o mîngîiere pentru ei...

Aşa se face că, plină de tact, această învăţătoare a distrus o întrebare, care la rîndu-i a distrus mulţi ziarişti şi nenumărate articole: iubiţi copiii?

Eugen SECELEANU

De cîte ori o fi văzut învăţătoarea Ana Iordache în 36 de ani la catedră mîini ridicate? (stînga sus).

«Nu, anul acesta n-a mai ţinut figura. Am trecut clasa» (stînga jos).

Băiat inteligent, dar leneş. Cazul aproape clasic (dreapta).

Fotografii de Ion PREDOŞANU

cronica tv

reflectați la... „reflector"!

Un final de roman polițist al unei crime oribile, cu protagoniști senili. Un logodnic stupid și laș își duce logodnica (după ce și-au depus actele pentru căsătorie) la o... popicăreasă care primește 500 de lei, prețul uciderii prunculuí din pîntecele mamei. Mentalități condamnabile ale părinților și ale tinerilor aproape căsătoriți au dus la săvîrșirea unei duble crime. Nu este un accident. Nu este o întîmplare, ci o crimă, o crimă oribilă. Tînăra femeie, care fusese la prima probă a rochiei de mireasă și comandase bucatele pentru nuntă, se duce cu viitorul ei soț de mînă, pentru a nu întrista ochii timpi ai celor care consideră o rușine aducerea pe lume a unui copil cu cîteva luni mai «devreme», și acceptă o intervenție criminală numai pentru a păstra aparențele. Și astfel bucatele pentru nunta din comuna Bănești s-au servit... la înmormîntarea miresei. «Reflectorul», emisiune care nu prea are un loc fix în schema de program a televiziunii și apare în zilele și la orele cele mai neașteptate sau este abandonată fără explicații, vine din nou în atenția telespectatorilor să înfiereze fapte reprobabile. Comentariul bun și reconstituirea amănunțită a întîmplărilor (realizator Ștefan Dimitriu), fețele celor care într-o noapte au înveliț trupul unei tinere femei într-o «pătură ecosez» ca să-l arunce în apă. Moralitatea femeii care produce fatalul avort și care a doua zi joacă o partidă de popice, melodramatica intenție a logodnicului de a sfîrși alături de victimă, pentru a ascunde fapta popicăresei, renunțarea vizibilă la acest gest pentru că tocmai trecea «paza contractuală», toate acestea sînt prezentate într-o lumină care poate pune pe gînduri o mentalitate, însemnînd totodată oprobriul opiniei publice.

Cu o săptămînă înainte, Florin Brătescu declara în revista «Cinema»: «...realmente o seamă de lipsuri strigătoare la cer, care în urmă cu șapte ani erau sarea și piperul «Reflectorului», nu mai sînt de găsit, nu fiindcă n-am mai vrea să le găsim, ci pentru că au dispărut sau sînt pe cale de dispariție». Eu aș zice că pînă cînd dispar de tot să nu cedăm. Nu credem că «Reflectorul» în șase-șapte ani de activitate a lichidat obiceiuri și mentalități înrădăcinate de secole. Mai insistați. Ne cunoaștem exigențele și știm bine că lumea pe care o visăm noi, comuniștii, este o lume a faptelor constructive, umanitare, o lume fără idei preconcepute, o lume care acceptă numai ce este **pentru** și **în folosul** omului. Această lume trebuie creată și procesul acestei superbe și unice creații continuă. Să nu zicem hop, înainte de a ajunge!

•

Din nou ALBUMUL DUMINICAL mi s-a părut tributar unui gest îndoielnic, amator. Radu Zaharescu își face chip ciopîrț suprapunîndu-se pe imaginea inegalabilului (deocamdată!) Constantin Tănase, care privește din... fotografie cu zîmbet ironic inadvertența. Lui Bocăneț de la «Gala lunii...» i se ia un interviu de către vecinii de la «Album duminical». Pe cînd realizatorii «Albumului duminical» la «Gala lunii»...? Toma Caragiu improvizează un umor discutabil, parafrazînd emisiunile despre zborul pe Lună, pe care cîndva le-am urmărit cu sufletul la gură pînă tîrziu în noapte. Atunci mi s-au părut excelente. La Toma Caragiu, nu!

De gustibus... Punctul de atracție al emisiunii a fost... copilul Radu Postăvaru, care la vîrsta de 5 ani, dirijînd orchestra Filarmonicii din Iași, nu ne-a impresionat numai pe noi, ci și pe Roberto Benzi, Ion Voicu, Valentin Gheorghiu (care-i prezic o strălucită carieră). Copilul este un fenomen. Trebuie deci apărat de admiratori. Numai modestia va putea însemna o garanție pentru viitorul muzician. Atenție, părinți! (În treacăt fie spus, cîțiva metri de peliculă meritau și părinții acestui minunat copil din Iași.)

Coman ȘOVA

capriciile gustului

reclame

Civilizația modernă a ridicat reclama la rangul de componentă principală a vieții cotidiene din marile orașe. În fața magazinelor, pe arterele principale, în spațiile special rezervate pentru aceasta, pe zidurile exterioare ale unor imobile ce pot să atragă atenția, la intersecția căilor de circulație, în tramvaie, în autobuze, în piețe, pretutindeni te întîmpină reclama. Sîntem solicitați fiecare, în modul cel mai divers, să consumăm anumite produse, să utilizăm anumite obiecte, să facem apel la anumite servicii, să vizităm anumite raioane unde găsim ceea ce ne interesează.

Să fim drepți și să recunoaștem că ne simțim bine în condițiile unui asemenea bombardament cu invitații privind «lucrurile» care ne interesează. Reclama realizează bun cel puțin atît: facilitează celor interesați accesul la categoriile de obiecte căutate. Sîntem ajutați să ne descurcăm într-un labirint comercial obositor. Psihologia reclamei însă privește și unele elemente ignorate, de obicei, de către «publicul consumator». Cînd obiectul pe care vrei să-l cumperi poate fi produs de către mai multe firme, reclama își asumă rolul de invizibil ghid către produsul unei firme determinate. Din activitatea de ghidaj dezinteresat al cumpărătorului sau consumatorului, reclama devine, astfel, în condițiile societății capitaliste, o activitate urmărind scopuri comerciale foarte precise. Pentru atragerea cumpărătorului sau consumatorului, în conformitate cu interesele firmei pentru care se face reclama, nimic nu este precupeț. Artele plastice, îndeosebi grafica, — prin ramura sa publicitară —, au fost și sînt solicitate astăzi, în modul cel mai divers, pentru operațiunile de reclamă. Cîteodată, dincolo de considerentele comerciale, prea puțin generoase, ce tutelează principiul reclamei apare și un efect estetic neprevăzut. Toate marile orașe de astăzi își datorează o parte din fascinația estetică, ce le este proprie, reclamei. Aceasta intră în momentul de față în structura «ambientului» urban de pretutindeni. În funcție de interesele comerciale, care se schimbă în funcție de sezoane, în funcție de produsele noi care apar, cetatea modernă își modifică înfățișarea estetică periodic. Rămîn ca puncte de referință estetică stabilă doar monumentele, doar marile edificii arhitectonice, doar punctele de interes artistic consacrat. Interesant este faptul că ponderea elementelor de ordin stabil în construcția conceptului contemporan de ambient urban pare a descrește. Nu cumva se va ajunge ca reclama să monopolizeze întreaga viață estetică în condițiile orașului de mîine? Ar fi sinistru. Pentru că dincolo de datele prezentate pînă acum, reclama mai comportă și o altă modalitate de abordare. Orice reclamă funcționează în condițiile în care exagerarea calităților unui produs nu deranjează sau nu sfidează clientela. Orice reclamă însă, presupunînd exagerarea calităților unui produs, funcționează pe bază de fals. Și va trebui să recunoaștem că prin intermediul reclamei, în viața cotidiană a marilor orașe contemporane, se introduce și se vehiculează o impresionantă cantitate de fals. Prea puțin se are în vedere, de obicei, efectul negativ al impresionantei cantități de fals introdusă în viața modernă a marilor orașe de astăzi asupra generațiilor ce se formează, asupra psihologiei oamenilor. Morala ambiguă a reclamei, cu statutul pe care-l cunoaștem în condițiile societății capitaliste contemporane, se cere studiată cu toată atenția. Fără a renunța la serviciile reclamei, va trebui totuși să ne gîndim la o utilizare rațională a acesteia în condițiile societății noastre socialiste, pe linia politicii umaniste pe care o promovăm consecvent.

Gheorghe ACHIȚEI

memoriile lui șerban cioculescu (XVIII)

o carte despre I. ȘT. PAULIAN (I)

Nu bănuiam, cînd îl evocam deunăzi pe bunul meu dascăl de muzică și creatorul corului «Doina», că stă gata să apară, din inițiativa Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă — Mehedinți, la Drobeta Turnu-Severin, cartea distinsului muzicolog Viorel Cosma: **Ioan Șt. Paulian în lumina izvoarelor**. Este un arătos volum, in-8°, de 287 de pagini, cu numeroase reproduceri în text și ilustrații în afară de text, pe hîrtie de cretă. Nu sînt însă deloc surprins că substanțiala introducere a lui Viorel Cosma începe cu aceste cuvinte de recunoaștere: «În istoria culturii muzicale românești din pragul veacului XX numele dirijorului și compozitorului I.Șt. Paulian se înscrie la loc de frunte, alături de mănunchiul artistic care lupta pentru afirmarea tinerei noastre școli muzicale naționale». A fost un «talent multilateral (compozitor, dirijor, cîntăreț, scriitor, orator etc.)». N-aș fi crezut însă, fără precizările lui Viorel Cosma, că fostul meu profesor «ar fi putut deveni un remarcabil cîntăreț de operă, fiindcă vocea naturală și școala de cînt a maestrului George Stephănescu i-ar fi asigurat certitudinea unei cariere artistice internaționale». Animatorul corului «Doina», bun bariton, așadar «a renunțat la gloria personală a scenei pentru că și-a dat seama de nevoile sporite și imediate ale școlii, ale educației muzicale a maselor».

O mare parte dintre compozițiile sale ar fi dispărut «în urma bombardamentelor aviatice din 1944», care i-au distrus casa. Cele cunoscute sînt înregistrate la rubrica de la finele cărții: «Catalogul creației muzicale a lui Ioan Șt. Paulian». Mulțumindu-se cu rolul ce și-l asumase, «pentru meleagurile mehedințene și oltene, I.Șt. Paulian rămîne un ctitor al culturii muzicale locale, egalul lui Gavriil Musicescu în Moldova, al lui Ion Vidu în Banat, al lui D.G. Kiriac în Muntenia, al lui Iacob Mureșianu și Gheorghe Dima în Ardeal».

I.Șt. Paulian (1864–1936) a fost înainte de toate un admirabil profesor. De aceea a putut scrie fostului meu coleg, inginerul Sabin Săceanu: «Clipele petrecute în mijlocul elevilor mei au fost cele mai plăcute și prețioase din viața mea». Cariera sa didactică n-a fost lipsită de unele tribulații, pînă ce s-a fixat în frumosul oraș de pe malul Dunării. Din interesantele pagini memorialistice pe care le-a publicat în anii 1927–1931 (vezi **Amintiri** I-VIII, pag. 151–185), reținem că, numit la 1 octombrie 1893 suplinitor la catedra de muzică a gimnaziului din Slatina, a fost mutat la Turnu Severin, fără voia sa, la 15 noiembrie 1894, din inițiativa profesorului Teodor Costescu, care în calitate de director al Liceului «Traian» știa să-și recruteze personalul didactic «pe sprînceană». Departe de a-și intui destinul, tînărul maestru suplinitor se prezintă înaintea lui Take Ionescu, ministrul instrucțiunii în cabinetul lui Lascăr Catargiu, ca să protesteze cu indignare împotriva actului pe care-l considera unul de flagrantă nedreptate. Dacă n-ar fi intervenit un senator slătinean, acțiunea protestatarului ar fi rămas fără efect. Ministrul cedă înaintea presiunii locale a partidului și-l restitui Slatinei, nu fără această subliniere ironică:

«...în frumoasa dumneaiui Slatină, unde o singură noapte am dormit la hotel, înconjurat însă de cea mai amabilă și minuțioasă atențiune a păduchilor de lemn».

Teodor Costescu nu dezarmă însă, asigurîndu-l pe momentanul victorios că își va petrece zilele vieții la Severin și că amîndoi, «uniți», aveau să înfăptuiască «multe lucruri bune și frumoase».

Așa s-a și întîmplat. I.Șt. Paulian n-a avut să se mai plîngă, constatînd că s-au adeverit prevederile marelui om de bine care a fost Teodor Costescu:

«Prorocirea d-lui Costescu s-a realizat mai curînd decît ne-am închipuit, căci după trei ani m-am stabilit definitiv la Severin».

Transferarea s-a făcut pe data de 1 septembrie 1897, «la catedra de Musica vocală de la Liceul clasic din Turnu Severin», unde urma să predea cursuri «și la cele trei clase divisionare».

Îl găsim pe I. Paulian (sic) în anuarul Liceului «Traian» din Turnu Severin, 1898–1899, ca al 19-lea din cei 22 de membri ai corpului didactic. Dintre aceștia i-am apucat, după 15 ani, la intrarea mea în gimnaziu, pe T.D. Costescu, de fizico-chimice, pe D. Mateescu, de latină, pe C. Armașu, de istorie, pe M.N. Hergot, de matematici, pe S. Bodiu, de germană, pe V.V. Chiriac, de geografie, pe N. Herăscu, de fizico-chimice, și pe I.Șt. Paulian. Dintre elevii acelei serii rețin printre absolvenții clasei a VI-a, ca premiant al II-lea, pe Richard Franasovici, care avea să facă o surprinzătoare carieră politică, și pe viitorul celebru doctor Victor Gomoiu, ca al III-lea premiant al aceleiași clase.

Severinul n-a fost deci opțiunea celui ce și-a legat numele de acest oraș, ba chiar, cum s-a văzut, a apărut întîi tînărului maestru ca o sperietoare, de care n-a știut cum să se scuture, înfruntîndu-și ministrul cu temeritate și amenințîndu-l cu demisia dacă nu ar fi readus la Slatina.

Numele lui I.Șt. Paulian — curios — nu apare proeminent în anuarele următoare ale liceului. Astfel, la «Programa serbării de la 2 iulie (1904), aniversarea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare» (Anuarul pe anul școlar 1903–1904, datat 2 iulie 1904), nu este menționat dirijorul corului «Doina», nici titularul catedrei de muzică, ci pur și simplu, cînd «corul liceului», cînd «corul tuturor școalelor, acompaniat de orchestra liceului», sau «corul elevilor și elevelor tuturor școalelor, acompaniat de famfara (sic) liceului». Numele lui I.Șt. Paulian nu e rostit nici în «Scurtă privire retrospectivă asupra activității Liceului «Traian» de la înființare și pînă astăzi», unde se relevă însă, cu mîndrie, după ce se citează la loc de cinste «famfara» și «orchestra»:

«Astfel liceul nostru a devenit în Mehedinți centrul de unde pleacă și se desvoltă întreaga activitate intelectuală».

Directorul liceului, la acea dată, era profesorul M. Hergot. Să nu se fi avut bine cu impetuosul maestru de muzică, prea independent în inițiativele sale? Vorba lui C. Tănase:

— Mă rog, mă rog, o întrebare!

(Va urma)

Sub titlul generic «Zoorama» vă propunem, dragi cititori, o serie de vizite la Grădina zoologică bucureșteană prin intermediul paginilor revistei noastre. Nădăjduim ca aceste vizite să fie nu doar amuzante, ci și instructive, un mijloc de a afla lucruri mai puțin cunoscute din viața necuvîntătoarelor, evenimente din lumea lor, informații despre alte grădini zoologice, vestite în lume, și despre relațiile lor multilaterale cu grădina de la Băneasa ș.a.m.d. Un asemenea serial va începe, firesc, cu încercarea directorului Grădinii zoologice Băneasa, **Mihai Cociu**, de a da un răspuns la întrebarea

CE ESTE DE FAPT O GRĂDINĂ ZOOLOGICĂ?

Mai întîi de toate, ce nu este o grădină zoologică: ea nu este doar distracția duminicală a celor mici. Potrivit definiției elaborate de Consiliul Internațional al Muzeelor (I.C.M.), grădina zoologică este un așezămînt cultural de interes general care întreține, studiază și pune în valoare prin expunere, în vederea instruirii și educării publicului, o varietate cît mai mare de animale sălbatice vii. Cu alte cuvinte, grădina zoologică este un muzeu viu, în care oamenii pot observa animalele pe care le numim sălbatice, în toată plenitudinea comportării lor. Imaginea aceasta este infinit mai expresivă, mai impresionantă decît, de pildă, imaginea statică a animalelor împăiate din vitrinele muzeelor.

În epoca noastră, cînd civilizația restringe tot mai mult arealele majorității animalelor sălbatice, grădinile zoologice devin, alături de rezervații, singurele oaze în care ele mai pot găsi un refugiu.

Există astăzi în lume 739 grădini zoologice. Aproape jumătate dintre ele sînt concentrate în S.U.A. (205), R.D.G. și R.F.G. (64), Japonia (56). Cifrele acestea de referință exprimă, de fapt, necesitatea omului de a compensa ruperea sa de natură, consecința industrializării și tehnicizării intensive proprie țărilor pomenite.

Și în țara noastră, care astăzi face pași uriași pe calea industrializării, problema grădinilor zoologice ar trebui să capete un rol important în ocrotirea și păstrarea resurselor faunistice naționale, acționîndu-se cu promptitudine pentru a preveni greșelile făcute anterior în țările puternic dezvoltate. Chiar în regiunile de pe glob considerate extrem de bogate în faună situația a devenit alarmantă. Așa, de exemplu, aria de răspîndire a leului în Africa s-a restrîns considerabil în ultimele decenii la cîteva puncte din centrul continentului. Copilul unui diplomat european acreditat într-o țară africană, deși născut acolo, nu a reușit să vadă un leu în carne și oase pînă la vizitarea unei grădini zoologice din Europa. Recent, mai multe grădini zoologice din Europa au livrat cimpanzei — specie exclusiv africană — pentru colonizarea unor rezervații din Africa!

Grădina zoologică participă la desfășurarea procesului de învățămînt biologic prin prezentarea științifică a colecțiilor animaliere, folosind un sistem informațional complex constînd din panouri explicative, prospecte și publicații cu diferite tematici, conferințe și lucrări practice la disciplinele de specialitate. Prin prezentarea științifică a colecțiilor sale, grădina zoologică determină formarea unei atitudini realiste, corecte, față de lumea animală.

Întreținerea animalelor sălbatice în captivitate presupune o permanentă activitate de cercetare și documentare științifică datorită diferenței esențiale ce există între comportamentul animalului sălbatic și cel al animalului domestic. Aceasta cu atît mai mult cu cît într-o grădină zoologică se acumulează un număr foarte mare de specii, provenind din cele mai diverse regiuni zoogeografice.

Cercetarea efectuată în grădinile zoologice are aplicabilitate și în domeniul biologiei umane. Consecințele captivității asupra animalelor sălbatice prezintă un paralelism evident cu multe din efectele produse de civilizație asupra oamenilor și pot servi drept model în studierea acestora. Astfel, institute de medicină umană din S.U.A. și Belgia au abordat, în colaborare cu unele grădini zoologice, cercetarea rolului favorizant al alimentației neraționale și sedentarismului în producerea ateroscleroze la oameni și la animalele sălbatice captive, ajungînd la concluzia existenței unei asemănări flagrante în declanșarea acestei afecțiuni în ambele cazuri. De asemenea, unele boli provocate de stress-ul specific marilor centre urbane supraaglomerate prezintă numeroase puncte comune cu anumite tulburări patologice constatate la animalele sălbatice din grădinile zoologice.

În sfîrșit, o grădină zoologică folosește animalele sale ca sursă de inspirație pentru artiști — pictori, sculptori, fotografi, cineaști.

Activitatea unei grădini zoologice este deci extrem de complexă, îmbinînd armonios munca biologului cu a arhitectului, a patologului cu a constructorului, latura muzeistică cu cea de cercetare biologică, la tot acest ansamblu asociindu-se o administrare neapărat energică și competentă.

Zoo — frumusețea naturii redescoperite. (Grădina zoologică Carl Hagenbusch, Hamburg.)
Zoo — obiectiv pentru TV, intrînd astfel în atotputernicele circuite mass-media (Grădina zoologică din San Diego, California.)
Zoo — recreare, relaxare, puțin umor — dacă se poate. (Grădina zoologică Băneasa.)

INTRAREA STRICT OPRITĂ! La Brașov rulează «Pe aripile vîntului». Biletul costă 20 de lei. Fiind vorba de un film de dragoste, măsura este binevenită. Ce să caute copiii acolo? (E. Seceleanu).

FERICIȚI CEI PESTE 16 ANI. Filmul «Fluturii sînt liberi» este interzis tinerilor sub 16 ani. De ce? În fața cinematografelor, tinerii de 16 ani îl așteptau pe fericiții care au de acum 16 ani și 2 zile pentru ca «bătrînii» să le povestească «grozăviile» de pe ecran. Care grozăvii? (Magda Mihăilescu)

TELEFOANELE DIN EFORIE-NORD. Cei ce vor să facă o comunicare telefonică după ora 21 din Eforie-Nord trebuie să se gîndească cu ce se pot deplasa pînă la Constanța și să telefoneze de acolo, pentru că după incriminata oră — 21 — în amintita perlă a litoralului telefoanele publice sînt „ca niște veritabile bijuterii, ferecate sub chei. (I. Pătrașcu)

A DELAPIDAT 2 «DACII». Elena Munteanu de la raionul de bijuterii al Complexului comercial Govora-Băi știa tot. Și știind ora și ziua controalelor, a delapidat cam două «Dacii» în bani lichizi. Cine-i șoptea? Chiar dumnealui, revizorul de gestiune Ion Săndulescu. (C. Bozbici)

URĂRI DE SĂNĂTATE PENTRU MOȘ ION. În comuna Erbiceni, județul Iași, Ion Prisăcaru și-a sărbătorit de curînd centenarul. Moș Ion, în cei 100 de ani a dus o viață model, de cinste și cumpătare. Are 3 copii, 10 nepoți și 20 de strănepoți. (Marga Nedelea)

TESTE PENTRU CANDIDAȚI. Liceul de informatică și prelucrare automată a datelor «Dr. Petru Groza» din București intră în al doilea an al existenței sale. Selecția științifică a candidaților se permanentizează. Ceea ce era anul trecut «un experiment» a devenit anul acesta o necesitate. 530 de candidați — înaintea examenului de admitere propriu-zis — au fost supuși la două teste menite să probeze capacitatea elevilor pentru acest liceu de o specialitate atît de modernă. Un test de inteligență, de memorie, de atenție concentrată și distributivă, dar și unul de testare a capacității de învățare a elevului — calități cu cote maxime necesare viitorilor programatori, analiști... (Dan Bîrlădeanu)

OAMENII CARE N-AU VĂZUT (ÎNCĂ) MOARTEA. Pentru că, deocamdată, n-a fost semnalat nici un caz de accidentare în legătură cu transformatorul din imagine, aruncat pur și simplu pe trotuar (nimic de zis, e «izolat» cu o... foaie de tablă!). Deasupra, pe un carton sînt avertizați: «Înaltă tensiune». Toate acestea în Piața Amzei, unde de aproape un an a fost dat în folosință un mini complex comercial. Mai recent au început lucrările de execuție a firmei. Halal! (T. Michinici)

VICTORIA «VICTORIEI». Din cele 5 tipuri de ceasornice pe care Fabrica «Victoria» din Arad a început să le dea în fabricație de serie, unul a fost solicitat la export în R.F. Germania și în Grecia. Noul ceasornic se remarcă printr-un grad mai ridicat de precizie și printr-un aspect exterior deosebit de atrăgător. Deci un succes al fabricanților demn de laudă și o garanție a ceasului «Victoria» — «Made in Romania». (C. Ugiești)

ȘI STICLELE ERAU PLINE. Simbătă, 23 iunie, orele 8,15, autocamionul cu nr. 22-B-7984 care transporta băuturi răcoritoare a «pierdut», în apropierea stației Lizeanu, mai mult de o duzină din navetele cu «Ci-Co». (Dorin Tudoran)

APOSTU LA PARIS. Prestigioasa galerie pariziană de artă «Raymonde Cazenave» acordă un spațiu larg de expunere celor mai recente sculpturi ale lui George Apostu. Ne bucurăm alături de sculptor — mesager viguros al artei românești în lume — de succesul său parizian. (C. Bozbici)

DE O SUTĂ DE ORI 100. Nu demult, ca pe vremea lui Țepeș, un teanc de sute însumînd 10 000 lei «s-au odihnit» cam un ceas pe o masă din holul Băncii Naționale a R.S.R., datorită grabei de simbătă a unui casier plătitor. E demnă de semnalat conștiinciozitatea tovarășei Navarra Mihaela — casieră principală — care a dat nu numai peste bani, dar și peste 100 de telefoane în căutarea norocosului păgubaș. Casiera principală Navarra Mihaela este «recidivistă»: acesta este al patrulea caz! (T. Michinici)

DIN NOU DESPRE SPECULĂ. «la plasa, la plasticu', ține și la varză acră și la pește viu!» Dar știți cu cît? 3 lei cea mai ieftină, 10 lei cea mai dichisită («că are minere tari, neamule!»,) Foarte amabile, cele două «an-

grosiste» mi-au declarat că n-au autorizație de vînzare și s-au oferit să pozeze în exclusivitate pentru «Flacăra». Nu mi-au dat în schimb autografe, cu alte cuvinte n-au vrut să-și divulge numele. Ca dealtfel nici de la cine și nici în ce mod își procură marfa. (T. Michinici)

VULPI PREȚIOASE. O creșcătorie de animale cu blănuri prețioase — vulpi argintii și nurci — similară celei din apropiere de Tg. Mureș se află în curs de amenajare în apropierea orașului Reghin. (L. Nițescu)

UN PUNCT DE ATRACȚIE NEGLIJAT. În apropierea Bacăului există o rezervație de specii rare de arbori lăsată în paragină. Rezervația ar putea constitui un punct de atracție atît pentru turiști, cît și pentru localnici. Inițial însă ar trebui să atragă... atenția autorităților locale (Iulia Moldoveanu)

SPECIALIȘTII. În cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor s-a elaborat un modern sistem de circulație rutieră. Noile pasaje denivelate care se construiesc la intrările orașelor București, Timișoara, Suceava, Tîrgoviște, Giurgiu, Pașcani și Alexandria vor fi prevăzute cu 2 pînă la 4 benzi de circulație. (Dorin Tudoran)

CA PE ROATE. Aflat în prezent la Hamburg, în cadrul expoziției naționale a țării noastre, un set de 50 de mostre de rulmenți fabricați la uzina din Bîrlad vor fi prezentați la alte expoziții internaționale: Bilbao, Kinshasa, Izmir, Salonic etc. (Dorin Tudoran)

«AUR, AUR – DAR CUM?!» 10 tineri (media de vîrstă: 22 ani), muncitori la atelierul de bijuterii al cooperativei meșteșugărești «Semenicul», Caransebeș, județul Caraș-Severin (str. 30 Decembrie nr. 26, în plin centrul orașului), lucrează într-o cameră de circa 4/4 metri, în condiții de poluare excesivă; nu există o nișă de evacuare a gazelor; lumina — un singur tub cu neon! — este absolut insuficientă; zgomotul produs de către diversele aparate electrice deranjează permanent viața locatarilor de sus. Care locatari au și copii. Care copii se joacă în curte; în care curte sînt însă — din lipsă de alt spațiu — îngropate reziduurile atelierului de produs frumusețe: cianură, acid sulfuric și alte alimente domestice!... Tinerii artizani sînt pe bună dreptate nemulțumiți de condițiile în care lucrează. Dar dacă și copiii ăia, care se joacă...!? (Horia Pătrașcu)

CEL MAI. De curînd, delfinariul din Constanța a achiziționat cel mai mare delfin dintre exemplarele pe care le are de la înființarea sa. Acomodarea cu ceilalți delfini în captivitate a fost rapidă, noul venit dînd dovadă de inteligență și înțelegere pentru noua sa situație. (Marga Nedelea)

ȘI LACRIMILE ALTORA SÎNT SCUMPE. Petre Drăghici din Sălătrucel (județul Vîlcea) a vrut cu tot dinadinsul să facă o glumă concetățenilor săi. Și iată că prilejul s-a ivit la căminul cultural: într-o seară el a spart aici o fiolă cu gaze lacrimogene. Și lumea a început să plîngă... iar el să rîdă. Amenda de 1 000 de lei i-a potolit hohotele. (C. Bozbici)

CU PICIOARELE PE CATAFALC? La crematoriul uman «Cenușa», puse la loc vizibil, două avize: «Nu călcați pe catafalc», «Nu vă urcați cu picioarele pe scaune». Rugăm să ni se spună cînd s-a înregistrat pentru ultima oară un caz de călcare a catafalcului și de urcare cu picioarele pe scaun! (Delia Ștefan)

UNDE NU TE AȘTEPȚI. Ultima descoperire în materie de panificație: pateuri de ficat în cutiuțe. La alegere. Ficat de porc sau de găină. De vînzare la unele chioșcuri pe care scrie «produse de panificație», cum ar fi, de pildă, cel din Piața Scînteii. Pe cînd varză murată? (Magda Mihăilescu)

ÎNTÎLNIRE LA UN CEAI DE MENTĂ! Locul cel mai nou al întîlnirilor din Baia Mare: ceainăria magazinului de plante medicinale din centrul vechi. Pe loc, la cerere, un ceai de mușețel, o cană de talpa gîștei ori un ceai amestecat de păpădie, cicoare și trei-frați-pătați. Un leu, și criza s-a potolit. Acest (al treilea din țară) magazin combinat cu ceainărie a devenit un loc de întîlnire a tinerilor care preferă să se întîlnească după-amiaza la un ceai, în loc de un coniac. (Sanda Faur)

UN LOC PLIN CU TUBURI GOALE. Toți cei care au văzut fotografia m-au întrebat: «Ale

cui sînt și la ce-or servi?» Întrebare pe care mi-am pus-o și eu, mai ales că aceste tuburi sînt «parcate» (V. semnul P.) în Piața Scînteii de cîteva luni bune. Nu plătește nimeni chirie pentru ele? (T. Michinici)

UN OCEAN DE UN FEL DEOSEBIT. Revista «Terra», organul Societății de științe geografice din R.S. România, face o prognoză interesantă pentru creșterea consumului de ape minerale în țara noastră: 350 milioane litri anual, la sfîrșitul cincinalului (față de 16 milioane litri în 1958). Un adevărat ocean de apă minerală. (L. Nițescu)

55 000 DE TUFE DE TRANDAFIRI: iată «porția» de roze cu care s-a înnoit în această vară frumosul oraș Baia Mare. Toate sorturile — Meiland, Texas, Paul Scarlat, Bomba atomică etc. — bordisesc diverse străzi și spații verzi bămărene. (Sanda Faur)

ACCIDENT DE CIRCULAȚIE PROVOCAT DE O.Z.N. Circulînd, săptămîna trecută, cu mașina pe Bd. Republicii din Bîrlad, cetățeanul Calistru Dumitru a observat la un moment dat cum din văzduh se proiectează asupra mașinii sale un obiect zburător neidentificabil. Brusc, a pus frînă, iar în secunda următoare obiectul a aterizat pe capota mașinii. Miliția, venită la fața locului, a stabilit că O.Z.N.-ul căzuse dintr-un... dud și nu era altceva decît minorul de 9 ani Bertea care a avut noroc la aterizare (și-a fracturat numai un picior). Cetățeanul C.D. a fost absolvit de orice răspundere, avînd în vedere că pietonul i-a picat din cer. (M. Blejeru, Bîrlad)

GREU DE CREZUT, DAR ADEVĂRAT: pensionara Mitana Paraschivescu, în vîrstă de 71 de ani, l-a omorît pe Florea Ghenoiu, de 85 de ani, aplicîndu-i mai multe lovituri cu un corp contondent. Așadar, vîrsta victimei și a criminalului însumează peste un secol și jumătate! Motivul acestei crime pe cît de monstruoase pe atît de absurde — care a dus pe unul din bătrîni pe banca acuzaților, iar pe al doilea, pe celălalt tărîm — este **alcoolul.** (L. Nițescu)

LA ORA 8,30 POEZIA NOPȚII ÎNCEPE ÎN PARCUL HERĂSTRĂU! Pentru fiecare floare s-a ales o poezie anume, de Eminescu sau Blaga, de Arghezi sau Macedonski. În liniștea tihnită a parcului, muzica, dansul și în primul rînd Poezia sînt, timp de un ceas, principalii invitați. S-a creat o adevărată tradiție. Șezătorile estivale de sunet și lumină, realizate de un nucleu de entuziaști, care de cîțiva ani dau poezie nouă nopților bucureștene: Alecu Popovici, regizoarea Olimpia Arghir, maestrul de lumini Titi Constantinescu, autorii ilustrației muzicale, Romeo Vanica și Dan Popovici, balerinii Victor Vlase, Andreea Constantinescu, Eugenia Moroșanu, coordonatorul tehnic Napoleon Crețu (Dan Bîrlădeanu).

LE-NTOARCEM DRAGOSTEA LA CAP DE LINIE. În București sînt cam 600 de taxiuri. În '38 erau cam tot pe atîci. De unde rezultă că lumea iubește mai mult tramvaiele, troleibuzele și autobuzele, care le întorc dragostea la cap de linie. Și cum dragostea e eternă, acolo, la cap de linie stau, și stau, și stau. (E. Seceleanu)

MAI MULȚI SINDICALIȘTI DECÎT LOCUITORI. La Miercurea Ciuc se afirmă că sînt aproximativ 20 000 locuitori, dar numărul membrilor de sindicat e mai mare. O butadă? Nu, o realitate: navetismul, cu toate problemele serioase pe care le implică. Între care — una din cele mai importante: fluctuația forței de muncă. Un singur exemplu: la Fabrica de tricotaje, pentru ceva mai mult de 2 000 de posturi, de la 1 ianuarie 1970 pînă-n prezent numărul angajaților s-a cifrat la aproape 4 000 (I. Cioară)

TOT ALCOOLISMUL. După fiecare beție, asistenta sanitară Elena C. din Zalău cădea pradă unor grave depresiuni psihice. Recent, nefericita victimă a alcoolismului a încercat să-și pună capăt zilelor. Surprinsă de către colegi, a fost imobilizată și închisă într-o cameră de unde izbutește totuși să evadeze, ajunge în apropierea gării și, răpusă de băutură, se culcă pe linia ferată. Roțile unui tren îi retează un picior. Este descoperită în comă abia în orele dimineții. (Liviu Timbus)

PLOUĂ ÎN SMÎNTÎNĂ. Fenomenul s-a produs într-o simbătă, orele 16,30, a.c. în București, ploaie. În magazinul Delta Dunării din B-dul Magheru se vindea, printre altele, smîntînă la pahare. Niște pahare însă confecționate foarte șubred din carton prost cerut. Cu niște capace care mai mult nu-s, decît sînt. Dat fiind starea acestor așa-zise pahare și timpul pluvios, clienții cereau ca firavelor pahare să li se aplice un ambalaj. Dar într-un magazin din plin centrul Capitalei aceste cereri nu puteau fi satisfăcute, pentru că nu exista hîrtie și pentru ambalajul paharelor. (Traian Stoica)

PARTICULARII, ZI – LUMINĂ, APROZARELE, MINI-ZI. Prețurile la particulari variază, în piețele Capitalei și, probabil, și în ale orașelor de provincie, în funcție de... orarul «aprozarelor»: cresc între orele 11 și 16, ca și seara, după ora 20. Pentru că, deși aproape în fiecare piață există mai multe unități de stat, toate funcționează după același program, adică nici jumătate din timpul de activitate comercială (5.00–23.00) de la tarabele învecinate ale negustorilor particulari. (M. Fodoreanu)

SEFUL COOPERATIVEI «ARTA ELEVILOR DIN PREDEAL». Se spune că o mare greșeală — pentru un director de școală — este să coboare la nivelul elevului. Dar cîte nu se spun în lumea asta... Cînd «coboară» și unul și altul într-o expoziție cuprinzînd lucrări de artă (fotografii, desene, sculpturi) ce le aparțin, totul e în regulă. Directorul se numește Ion Matei și e șef peste toți elevii din Predeal care fac artă. (E. Seceleanu)

plantele noastre și medicina populară

(I)

Este minunată strădania omului depusă de-a lungul miilor de ani de a lupta împotriva durerii, de a-și tămădui rănile și de a-și alina suferințele. Folosirea de către el, încă de la începutul său pe pămînt, a mijloacelor din mediul *natural*, și în primul rînd din cel al plantelor, pentru combaterea bolilor sînt dovezi grăitoare ale inteligenței și geniului uman, dovezi transmise din generație în generație, la început oral, apoi în scris. Cu drept cuvînt, specialiștii susțin că «pădurile au fost primele farmacii, copacii și ierburile primele medicamente».

Și în țara noastră arta vindecării cu ajutorul plantelor are o veche și bogată tradiție. Datorită poziției sale geografice și climatice, teritoriul patriei noastre a fost de la început și pînă astăzi leagănul unei vegetații variate și bogate; specialiștii au putut identifica pe întinsul lui circa 3 600 specii de plante superioare, spontane și de cultură, pe care poporul le-a botezat cu peste 5 000 nume expresive, clare, variate și frumoase.

Lui Herodot, răsfățatul muzei Clio, considerat nu numai părintele istoriei, ci și părintele istoriei strămoșilor noștri, îi revine meritul, cu 500 de ani î.e.n., de a fi menționat în scris că ei aveau cunoștințe despre utilizarea plantelor medicinale. De asemenea, tot Herodot mai precizase că geto-dacii practicau fumigațiile de cînepă pentru a calma durerile și a produce somnul, ceea ce, în anumite limite, corespunde realității.

Cu patru secole mai tîrziu medicul grec Dioscoride semnalează în cartea sa celebră «Materia medica» că pe teritoriul Daciei se foloseau pe scară întinsă plantele medicinale.

Numeroase alte documente ulterioare atestă și ele rolul însemnat pe care l-au jucat plantele în medicina populară.

Dintre acestea amintim existența unor documente din secolele XIII–XVI, apoi «Herbarium», prima carte de plante medicinale tipărită la Cluj în anul 1578, Pravila lui Matei Basarab, Psaltirea Scheiană, cît și Lexiconul slavo-român, în care sînt consemnate numeroase recomandări privind denumirea și utilizarea unor plante medicinale, documente pe care le putem considera ca premergătoare creării medicinei științifice de la noi.

Începînd cu secolul al XIX-lea, plantele medicinale folosite pînă atunci în medicina diverselor popoare, mai mult pe bază de tradiție, formează obiectul unor minuțioase și ample cercetări făcute cu scopul de a fundamenta științific utilizarea lor. Aceste studii, continuate cu mult elan pînă azi atît la noi, cît și peste hotare, au justificat folosirea a numeroase specii vegetale în medicina populară. De asemenea, aceste cercetări au demonstrat că acțiunea medicamentoasă a plantelor se datorește unor substanțe chimice denumite *principii active*.

Folosirea în medicina noastră populară a plantelor, analizată prin prisma rezultatelor cercetărilor complexe efectuate în ultimii 25 de ani de numeroase colective de specialiști de la noi, duce la concluzia că în majoritatea cazurilor ea a fost judicioasă; fără îndoială că acest lucru se poate atribui pe de o parte inteligenței și spiritului de observație ce caracterizează pe român, calitate ce l-a ajutat să-și lărgească continuu arsenalul terapeutic de origine vegetală, iar pe de altă parte și diverselor influențe exercitate de popoarele cu care strămoșii noștri au venit în contact.

De asemenea, bilanțul acestor cercetări mai demonstrează că în flora țării poporul nostru și-a găsit, cu unele excepții, specii de plante capabile să-i aline suferințele cauzate de boli. Nu trebuie să ne surprindă nici faptul că însăși forma sub care poporul a folosit aceste plante a fost aleasă cu multă chibzuință, începînd cu fierbura apoasă, continuînd cu macerația plantelor în oțet, ulei sau vin și sfîrșind cu alifiile pe bază de unt, seu sau unturi, reușind astfel să asigure întotdeauna, din organul de plantă utilizat, extragerea principiului activ medicamentos.

Considerăm important să mai amintim că în unele regiuni ale țării și în special în Transilvania, încă de mult timp la sate se folosea plinea uscată mucegăită pentru tămăduirea deranjamentelor stomacale. Prin această utilizare putem să considerăm că strămoșii noștri au anticipat cu sute de ani utilizarea antibioticelor în terapeutică.

În prezent plantele medicinale formează o bogăție naturală valoroasă și au o largă întrebuințare în industria farmaceutică, însă folosirea unora dintre ele trebuie făcută cu multă prudență.

În afară de unele specii obișnuite ca mușețelul, socul, teiul, izma, coada șoricelului etc., recoltarea lor trebuie făcută numai de specialiști sau sub îndrumarea acestora, deoarece se cunosc cazuri cînd datorită asemănărilor dintre două plante s-a recoltat specia nemedicinală, uneori foarte toxică.

Prof. dr. docent D. Gr. CONSTANTINESCU
I.M.F. — Facultatea de farmacie
București

ceva despre bolile ficatului

Patologia hepato-biliară este extrem de vastă, iar numărul suferinzilor deosebit de mare. Trebuie știut că în perioadele de mari eforturi, asociate de privații alimentare, cu subnutriție — cum se întîmplă în cursul războaielor — lipsa măsurilor obișnuite de igienă aduce cu sine izbucnirea epidemiilor de hepatită, care continuă încă multă vreme după încetarea ostilităților. Avînd în vedere cedarea simptomului optic, gălbinarea, în termen de cîteva săptămîni și revenirea la o stare de sănătate aparentă, boala a fost considerată ca o afecțiune banală, fără urmări, nefăcîndu-se nici o legătură cu cirozele diagnosticate la aceiași indivizi deseori *după unul sau două decenii*, și considerate a nu avea o cauză cunoscută. De-abia urmărirea sistematică, prin probe funcționale și puncții-biopsii hepatice, după ultimul război mondial, a arătat că în absoluta lor majoritate *cirozele hepatice sînt actul final al unei hepatite vindecate numai aparent*, dar care a continuat să evolueze «pe tăcute». S-a mai constatat că nu toate hepatitele epidemice evoluează cu simptomul optic — gălbinarea, icterul —, ceea ce face ca trecerea prin boala acută nici să nu fi fost sesizată, rămînîndu-se de cele mai multe ori la diagnosticul prezumtiv de stare gripală. Aceste hepatite neînsoțite de icter explică numărul mare de bolnavi de ciroză care neagă să fi suferit vreodată de o afecțiune hepatică!

O formă deosebită a hepatitei epidemice este hepatita transmisă de la purtător la îmbolnăvit prin materiale insuficient sterilizate sau nesterilizate (seringi, ace, instrumente chirurgicale) sau prin produse biologice (sînge și plasmă pentru transfuzii, transplante). În afară de cirozele posthepatitice, mai menționăm cirozele nutriționale, mai ales cele datorate consumului de băuturi alcoolice. Față de posibilitățile mai reduse de tratare a evoluției cirozelor posthepatitice, cirozele alcoolicilor pot fi mai bine tratate plecîndu-se de la *abstinența completă de la consumul de băuturi alcoolice*, înțelegînd prin ele nu numai țuica, coniacul, vodca sau altele similare, ci și vinul și berea.

Afecțiunile inflamatorii cronice ale căilor biliare, prin extinderea lor la celulele glandulare hepatice, pot ocaziona, la fel, ciroze hepatice. Uneori — ca urmare a unor inflamații, alteori — din cauza unor tulburări metabolice în căile biliare și mai ales în vezicula biliară, unde se concentrează bila, se produc precipitări de săruri biliare, care duc la *formarea calculilor biliari*.

Ficatul poate fi și sediul unor *tumori maligne* primare — hepatome — sau metastatice, iar litiaza veziculară se poate complica și ea cu un cancer al veziculei biliare. Icterul mecanic ce se produce cînd calculii obstruează căile biliare și eventualitatea cancerizării veziculei biliare purtătoare de calculi sînt motivele pentru care se recomandă colecistectomia. Infecțiile ce însoțesc litiaza biliară și care pot să se extindă spre celulele hepatice, dînd cu timpul ciroza, sînt încă un motiv de indicație a colecistectomiei. Cum complicațiile litiazei biliare, deseori cu o simptomatologie minoră la bărbați, sînt mai frecvente tocmai la aceștia din urmă, se recomandă efectuarea colecistectomiei la bărbați de îndată ce s-a descoperit prezența litiazei.

Nu trebuie uitat nici că ficatul poate fi afectat de substanțe aflate în mediul de lucru, care pot da *intoxicații cronice*, ducînd la *insuficiența hepatică*. De aceea, mai ales în industria chimică, se iau măsuri de profilaxie și se face controlul periodic al funcției hepatice.

Țara noastră beneficiază de *ape minerale* din cele mai bune pentru tratarea bolilor hepatice: Sîngeorz, Olănești, Slănic-Moldova.

Prof. dr. docent Al. CIPLEA

întrebări și răspunsuri

— Un cititor al revistei noastre, Gheorghe Fechete din Brașov, care a fost tratat de «formație epitelială canceroasă» este supus de către soția și fiul său la un regim conjugal și alimentar de izolare, de teamă de a nu-i molipsi. Acest sistem de viață îi provoacă o permanentă stare de depresiune nervoasă. Dorește să afle dacă teama lor este justificată sau nu.

Iată ce ne-a declarat conf. dr. Alexandru Colțoiu, **șeful secției dermatologie de la Spitalul Colentina din București:**

— În mod sigur, nu. Cancerul epitelial nu este contagios, ca dealtfel nici un alt cancer.

— Într-o scrisoare primită pe adresa redacției, N. Androșik din Galați ne întreabă cum se pot șterge tatuajele cu tuș făcute pe corpul omenesc. Deoarece ca și prima întrebare are un caracter intrucîtva mai general, vă rugăm să vă faceți cunoscută opinia.

— Șansele de dispariție completă a tatuajului sînt destul de mici. Se poate încerca totuși fie prin excizia chirurgicală a porțiunii tatuate, fie prin aplicarea de zăpadă carbonică sau azot lichid, în serviciile de specialitate.

Iulia MOLDOVEANU

urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri

UN CAZ RĂR ÎN PRACTICA MEDICALĂ a fost înregistrat zilele trecute la Sibiu. I.B. din comuna Sebeșul de Sus, operat cu succes de cancer laringian în urmă cu 6 luni, de dr. Ioan Nicodin, trebuia să se folosească de o canulă traheană. Într-un moment de neglijență, acest mic tub de argint i-a scăpat bolnavului pe trahee, pînă la bifurcarea acesteia spre cei doi plămîni. I.B. ar fi murit prin asfixiere în numai cîteva minute, dacă dr. Oleg Ivancenco, în serviciu de gardă, nu l-ar fi salvat printr-o intervenție promptă. Experimentatul medic sibian a reușit, executînd operația sub control radiologic, să extragă bucățica canulă pe calea naturală prin care pătrunsese ea în organismul pacientului neatent. (Prin telefon de la Ferenc VASAS.)

DIN SPITAL LA... BACALAUREAT. Medicul primar Gheorghe Popovici II de la Spitalul din Bacău a rezolvat cu succes unul dintre cele mai grele cazuri din cariera sa de peste 20 de ani. Într-una din nopțile trecute a fost adus în stare foarte gravă tînărul muncitor Constantin Furdui din Bacău, în vîrstă de 21 de ani, victimă a unui cumplit accident de circulație. După o tentativă de reanimare de o oră, medicul a decis intervenția chirurgicală. Zilele acestea a fost externat, după numai 10 zile de spitalizare, și și-a susținut și examenul de bacalaureat. Medicul chirurg Gheorghe Popovici II efectuase astfel cea de-a 3 000-a operație din cariera sa. Pentru un astfel de caz, în urmă cu un an un bolnav ar fi trebuit să stea în spital cel puțin 40 de zile. (Prin telefon de la Vasile PRUTEANU.)

FUDULIA SPARGE CAPUL! Ion Anghel, muncitor la Întreprinderea de celule electrice prefabricate Băilești, a invitat duminică 17 iunie mai mulți tineri din satul natal — Hunia-Maglavit — să le demonstreze «măiestria» sportivă la care a ajuns în armată. Lipsa de supraveghere a superiorilor ce l-au inițiat, asociată cu imprudența, nepriceperea și improvizația, au făcut ca «demonstrația» la bară fixă să se încheie în mod nedorit: tînărul a căzut căpătînd un traumatism cranio-cerebral. Numai intervenția medicilor specialiști Mugur Iureș și Patricia Mistori și a asistentei Vasilica Tenea din cadrul spitalului orășenesc Calafat-Dolj, unde a fost internat de urgență, a făcut ca, după 10 ore, timp în care cei trei lucrători sanitari nu l-au părăsit, aplicîndu-i un tratament complex de deșocare, Ion Anghel să fie scos din comă, iar de curînd să părăsească vindecat spitalul. (Prin telefon de la corespondentul nostru Marin COANDĂ.)

DIALOG ÎNTRE DOUĂ OPERAȚII. Îl «prind» pe chirurgul *Ion Săvulescu*, medic primar și director al Spitalului nr. 1 din Oradea — cea mai mare instituție sanitară a județului Bihor — în răstimpul dintre două operații.

— V-am ruga să ne relatați cele mai deosebite cazuri de izbîndă a medicului împotriva morții consumate aici, în sala de operații.

Iată ce mi-a povestit dr. Ion Săvulescu.

Harachiri la 20 de ani

Tînărul I.O. din Oradea, deși are doar 20 de ani, în cursul unei crize puternice de depresiune nervoasă își înfige un cuțit uriaș în abdomen. Își făcuse un perfect «harachiri». Salvarea l-a adus la noi după ce a avut o hemoragie internă masivă și inima i se oprise. Imediat a fost supus reanimării și unei transfuzii masive de sînge. În decurs de peste două ore i s-a făcut mereu masaj cardiac extern. De-abia după ce i s-au administrat mai bine de 4 litri de sînge — cîci pe al lui îl pierduse tot — a reînceput să dea semne de viață. Sub protecția unei masive transfuzii i se desface apoi abdomenul; sorta abdominală era secționată. I se face o sutură rapidă și, spre bucuria chirurgilor, dr. Zoltan Krisar și Aurel Stan, tînărul este salvat.

Cînd un om este uitat în beci

Un alt caz — povestește directorul spitalului — rezolvat magistral de marele nostru specialist în reanimări, dr. Szilagi Ludovic, este acela al unui pacient care a fost adus în stare de moarte clinică aparentă. Iată ce s-a întîmplat cu Mihai Solyom, de 44 ani, muncitor la Fabrica «Textila». Într-o zi a venit beat la serviciu. Ca să nu fie văzut de șefi, niște amici binevoitori l-au ascuns într-un beci ca să se răcorească. Dar Solyom a adormit în frig. Și, culmea, «amicii» l-au uitat acolo cînd au terminat schimbul. Noroc că unul și-a adus aminte de el spre seară și a dat fuga la fabrică și l-a găsit mort. A chemat totuși salvarea. M.S. făcuse o teribilă hipotermie, trupul i-a înghețat, respirația i se oprise, iar cînd a ajuns la spital inima încetase să bată. Reanimatorul a găsit în el o ultimă pîlpîire de viață. O jumătate de oră de oxigenare intensivă și de masaj cardiac extern, de încălzire a coroului, i-menține picătura de viață. Dar pacientul a rămas în comă profundă datorită unei hipoxii cerebrale de lungă durată cauzată de refrigerarea corpului și de stagnarea respirației și a circulației sanguine. Dar medicul reanimator nu a cedat: 48 de ore a luptat cu moartea și încetincet pacientul și-a revenit. A contractat — colac peste pupăză — și o bronhopneumonie care i-a obstrucționat căile respiratorii și a apărut și o insuficiență respiratorie cauzată de secreția traheobronșică abundentă. I s-a executat, cu mare atenție, o traheostomie și iată că încă un om a fost salvat. (Prin telefon de la Ion PREDA.)

RĂZBOIUL SĂNĂTĂȚII

despre oboseală

(II)

Apare întrebarea legitimă dacă unele mijloace utilizate ar putea combate oboseala și implicit ar determina creșterea randamentului muncii? Răspunsul este afirmativ și putem menționa mai multe modalități:

a) dacă un individ este handicapat fizic (durere, inflamații etc.), un medicament care combate acest handicap poate duce la îndepărtarea oboselii și implicit la creșterea randamentului. Astfel de medicamente sînt aspirina, salicilații, piramidonul, butazolidina, miorelaxantele, cu efecte favorabile locale sau generale;

b) hormonii androgeni (anabolizantele de sinteză) pot combate oboseala fizică sau intelectuală și astfel pot spori randamentul (femeile pot, în anumite condiții, ajunge la performanța pînă la 80-85% din posibilitățile masculine, prin virilizare);

c) dieta rațională, echilibrată — după un efort excesiv — produce alcaloză și anihilează astfel acidoza metabolică, factor de obosire și limitare a randamentului. De asemeni, rația de lichide, săruri minerale, vitamine și aminoacizi poate interveni eficace în combaterea oboselii, la fel hormonii suprarenali și tiroidieni. Cu efect favorabil pot acționa și glucoza, acidul adenozintrifosforic și alte chimioterapice (folcisteina, glutationul);

d) vasodilatatoarele arteriale (Vitamina PP, Tarosinul, Hiderginul) sau fizicale (hidroterapia caldă, masaj, saună, agenți fizici) pot de asemenea combate oboseala;

e) odihna activă (activități opuse celor care au cauzat oboseala) sau pasivă (somnul), relaxarea autogenă sînt mijloace binecunoscute în combaterea oboselii;

f) influențarea oboselii psihologice prin medicație ce afectează creierul (tranchilizante etc.), numai la indicația medicului, își găsește de multă vreme locul în arsenalul terapiei de «dezobosire» în patologia umană.

Desigur, în general, noi am intenționat să rămînem în cadrul oboselii așa-zise «fiziologice», ca urmare a muncii, și nu a celei patologice, de suprasolicitare, care devine apanajul medicului terapeut.

Putem desprinde ca o concluzie finală că *igiena muncii, respectarea unui regim adecvat de viață, îmbinarea muncii fizice cu cea intelectuală, alternarea efortului cu odihna* sînt principalii factori care fac ca oboseala să se mențină în limite fiziologice, ușor reversibile, iar utilizarea sistematică a mijloacelor enunțate nu face decît să accelereze recondiționarea biologică după efort, să crească randamentul și implicit longevitatea.

I. DRĂGAN
doctor în științe medicale,
directorul Centrului de medicină sportivă

ce e nou?

Lecitină românească. La moderna fabrică de uleiuri «Unirea» din Iași s-a trecut la producerea pe scară largă, pentru prima oară în țară, a lecitinei, substanță extrem de prețioasă folosită în industria farmaceutică, în industria alimentară, în panificație, și care pînă nu demult se importa. Doi ingineri de la fabrica ieșeană, Neculai Pătrașcu și Aneta Adam, după îndelungi cercetări, au reușit să stabilească tehnologia de obținere a lecitinei, care se extrage din uleiul de floarea-soarelui cu ajutorul unor utilaje simple adaptate tot de ei. Pe lîngă obținerea acestei valoroase fosfatide vegetale, se îmbunătățește astfel gradul de stabilitate a uleiului. Acum lecitina românească intră în compoziția unor siropuri și emulsii excelente pentru sistemul nervos și se folosește în procesul de fabricație a margarinei, înghețatei, ciocolatei, plinii.

O senzațională experiență asupra creierului. Creierul este mai rezistent decît se credea pînă acum. Complet golit de sînge, el suferă vătămări ireparabile abia după o oră și nu după 5-6 minute, cum se presupunea pînă acum. Această descoperire senzațională a fost făcută de oameni de știință de la Institutul Max Planck pentru cercetarea creierului din Köln-Merheim (Republica Federală Germania), după numeroase experiențe pe maimuțe. Mai multe maimuțe au fost puternic narcotizate, apoi irigația sanguină a creierului lor a fost simțitor redusă prin coborîrea presiunii arteriale, și în cele din urmă a fost complet oprită. De îndată ce s-a scurs timpul necesar pentru oprirea completă a circulației sîngelui, arterele au fost din nou deschise, iar presiunea a fost ridicată cu ajutorul medicamentelor. Cu acest prilej s-a dovedit — ceea ce constituie cel mai surprinzător rezultat al acestor cercetări — că la două treimi dintre animale celulele creierului au supraviețuit lipsei *totale* de irigație sanguină și s-au refăcut în curs de trei ore. Încă nu se știe exact unde se află limita de capacitate vitală a celulelor creierului — la o durată de o oră sau chiar mai mult. Totuși, constatarea că celulele creierului pot rezista principial pe timp mai îndelungat la o completă lipsă de irigație sanguină îl face pe cercetători să spere că, într-o bună zi, reanimarea va fi posibilă dincolo de limita celor cîtorva minute admise pînă acum în cazurile de oprire accidentală a irigării creierului.

mici incidente la nou-născuți

Granulomul ombilical. După căderea cordonului ombilical, care are loc la 5-15 zile după naștere,— la copiii prematuri chiar mai tîrziu —, poate rămîne o plagă înmugurită datorită unui țesut conjunctiv neoformat, de culoare gălbuie, ca cea a puroiului, care poate să sîngereze sau numai să zemuiască.

Tratamentul se face prin nitratare cu soluție de nitrat de argint (atenție, este toxic!) în concentrație de 3%, aplicată strict pe plagă și nu pe țesuturile sănătoase din jur, cu ajutorul unui tampon de vată înfășurat pe un băț de chibrit.

Operația se repetă cîteva zile pînă la vindecarea perfectă a plăgii. Medicamentul trebuie să fie recent preparat, se păstrează numai în sticle închise la culoare și înfășurate în hîrtie neagră, pentru că lumina solară îl alterează. Dar și în aceste condiții nu se recomandă să fie păstrat prea mult timp, de aceea, după ce plaga s-a vindecat, flaconul se aruncă.

Muguetul, popular mărgăritărel sau ciupercuța gurii, este o infecție aproape obligatorie a fiecărui copil nou-născut. Se datorește unei ciuperci inofensive care trăiește aproape pretutindeni: în aer, pe tetine, pe mameloane etc.

Nu este o infecție de spital și nu se datorește numai unei proaste igiene, dar apare mai ales în anumite condiții de rezistență scăzută a organismului, ca la nou-născuți, la prematuri, la sugari debilitați, la copiii mai mari după infecții grave.

Muguetul se manifestă sub forma unor depozite albicioase care apar în pliurile mucoasei bucale și mai ales pe limbă și a căror dezvoltare este favorizată de fermentația acidă a particulelor de lapte rămase în gură. Netratat la timp sau incomplet, împiedică suptul și provoacă vărsături. Rareori, poate da complicații pulmonare

Tratamentul constă din instilații bucale cu glicerină boraxată cu stamicină sau nistatin, spălături cu apă bicarbonatată; tratamentul trebuie aplicat cu delicatețe, căci o mucoasă traumatizată și lipsită de apărare favorizează și mai mult grefarea ciupercii.

Eritemul fesier. Multe manuale sau broșuri de pediatrie preconizează cu oarecare seninătate ca schimbarea sugarului să se facă numai la orele de masă, deci maximum de 6-7 ori pe zi, ca în nici un caz să nu-l mai schimbăm după ce a mîncat, iar în timpul somnului să nu-l trezim niciodată pentru a-l schimba.

Știind ce rol important joacă pielea la sugar — problemă la care vom mai reveni — ne este greu să admitem acest lucru numai pentru a proteja mama. Contactul prelungit cu urina și materiile fecale duce la macerarea și rănirea tegumentelor, provocînd eriteme fesiere, inghinale sau calcanee, eriteme cervicale și axiale. Eritemul fesier în special este «cartea de vizită» a unui copil neglijat.

Tratamentul preventiv constă în a schimba sugarul ori de cîte ori se murdărește. Rufăria de corp și scutecele vor fi numai de culoare albă, chiar dacă nu sînt noi, și vor fi obligatoriu fierte după *fiecare* întrebuințare.

De asemeni, copilul nu va fi înfășat cu prea multe cîrpe, care se îmbibă toate cu urină. Odată eritemul apărut, copilul trebuie lăsat cît mai liber, eventual chiar, dacă temperatura permite, numai într-un chiloț scurt sau cu pantaloni cu picior; regiunea fesieră se va spăla după fiecare scaun și se va badijona o dată pe zi cu violet de gențiană soluție 1% (care are rolul de a usca). Pudrele și cremele din comerț se vor utiliza cu moderație, cel mai important lucru rămînînd igiena riguroasă a pielii copilului.

Dr. Ioana BOJINCĂ,
medic primar pediatru,
maternitatea Spitalului Brîncovenesc

OPERAȚIE SENZAȚIONALĂ:

reîmplantarea membrelor

La spitalul popular nr. 6 din Șanhai și la spitalul general Țișueitan din Pekin s-au efectuat în ultima vreme o serie de operații senzaționale, încununate de succes, într-un domeniu extrem de nou al chirurgiei — atît de nou încît nici nu figurează în unele manuale de largă circulație — și anume reîmplantarea membrelor amputate accidental. Cu alte cuvinte, este vorba de «creatașarea» membrului săcționat printr-o tehnică operatorie foarte prețioasă, grație căreia accidentatul își reia viața normală.

Un caz cu totul ieșit din comun apare în fotografiile noastre. Țăranca Țuei Wen-ce a pierdut ambele picioare într-un accident de muncă. Mai precis, piciorul drept a fost retezat de la genunchi, iar la celălalt a trebuit amputată laba. Un caz disperat.

Fără ajutorul noilor tehnici chirurgicale, Țuei ar fi rămas infirmă pe viață. Atunci a fost încercată o operație unică în genul ei: laba piciorului drept, rămasă intactă, a fost substituită labei zdrobite și amputate de la celălalt picior. Drept rezultat, țărancă are acum un picior sănătos, și cu ajutorul unei proteze la celălalt picior merge aproape normal.

«Dacă există un răstimp limită înăuntrul căruia reîmplantarea membrelor secționate mai poate fi realizată cu succes, această limită nu poate fi considerată definitiv stabilită — a declarat doctorul Ceng de la spitalul din Pekin. Aprofundînd cunoștințele noastre și luînd măsuri adecvate pentru încetinirea metabolismului țesuturilor și asigurarea aprovizionării celulelor cu oxigen, este posibil a se reda viața unor membre amputate accidental și care deci au rămas lipsite de sînge un timp destul de lung».

Experiența medicilor chinezi aduce o contribuție valoroasă la dezvoltarea unor tehnici chirurgicale reparatorii cu mari promisiuni.

UN TEST LA CARE VĂ RUGĂM SĂ PARTICIPAȚI

Aceste două pagini sînt întru totul în serviciul cititorilor noștri. După aproape două luni de la apariția lor, considerăm de datoria noastră să facem din nou apel la cei care ne urmăresc săptămînă de săptămînă și să le cerem părerea. De aceea vă rugăm, stimați cititori, să ne scrieți ce probleme ale sănătății ați dori să găsiți în aceste coloane și care sînt după opinia dumneavoastră subiectele care ar putea interesa un număr cît mai mare de oameni. Scrieți-ne pe adresa: Revista «Flacăra», Piața Scînteii 1, cu mențiunea: Pentru paginile «Războiul sănătății».

CĂTRE DIRECTORII DE SPITALE DIN TARĂ. La rubrica noastră «Urgențe rezolvate de miercuri pînă miercuri» vom publica săptămînal corespondențele dumneavoastră (care nu trebuie să depășească mai mult de opt rînduri) și care pot fi transmise fie prin poștă, fie la telefonul 17.78.82, cu taxă inversă, în fiecare marți între orele 10 și 16.

poluarea folclorului (XX)

Festivalul «Maria Tănase» ne-a dat prilejul să-l ascultăm pe muncitorul strungar *Blaj Craia* din Caraș-Severin. În general, bărbați, buni cîntăreți, se prezintă la concursuri mult mai puțini (de data aceasta 10 față de 39 de soliste vocale). Am convingerea că în puțină vreme numele lui Blaj Craia va fi foarte cunoscut, datorită faptului că posedă o voce foarte plăcută, că execută cu multă virtuozitate înfloritul stil bănățean și că are un repertoriu bogat destul de inedit.

Maria Dragomiroiu, elevă la Liceul «I.L. Caragiale» din București, în vîrstă de numai 16 ani, reprezentînd județul Vîlcea, a cîștigat premiul Comitetului județean al U.T.C. Am mai avut prilejul să o ascult cu doi ani în urmă, cînd, la concursurile interșcolare, a fost clasificată printre primele interprete de muzică populară. Cu o voce puternică, pătrunzătoare, tînăra concurentă a prezentat două melodii de o factură foarte interesantă, fericită îmbinare a unor formule de doină cu cîntec haiducesc. Cred că, dacă pe viitor Maria Dragomiroiu va continua să meargă pe drumul pe care a pornit, dacă va sluji cu devotament cîntecul popular, fără a se lăsa influențată de felul orășenesc de interpretare, va avea multe satisfacții. Pentru moment: la rubrica speranțe.

Țin să relev prezența lui *Trifan Bălăucă* din județul Botoșani. De vreo cîțiva ani folcloriștii au de furcă cu reprezentanții muzicii din Moldova. Din ce în ce aceștia au săracit repertoriul, oprindu-se la o formulă-standard preluată de la unii cîntăreți folcoprofesioniști care au impus un stil «săltăreț», aducînd veselie dubioasă, uneori vulgară. Este vorba despre acele texte cîntate pe muzică de joc, care se transformă în strigături terminate întotdeauna printr-un chiuit *hei* final (însoțit de mîna ridicată în chip victorios). Ascultîndu-i pe acești cîntăreți, deplîngem faptul că s-au depărtat de la inspiratele cîntece caracteristice stilului moldovenesc, acele doine cu care ne făleam ori de cîte ori aveam prilejul să le culegem. Din discuțiile purtate cu interpreții profesioniști ei au căutat, fără succes, să ne convingă de dispariția totală a vechiului stil.

Mi-am permis această digresiune pentru a scoate în evidență contribuția lăudabilă a lui Bălăucă la acest festival, prin cele două melodii caracteristice stilului regiunii, atît de frumoase și binevenite.

Toată admirația pentru munca folositoare a lui *Petre Vacarciuc*, metodist la Casa creației populare din Satu Mare. Alăturînd pe tînăra copilă oșeană *Maria Petca*, în vîrstă de 12 ani, din satul Tîrșolț, fraților *Vasile Sava*, vlorist, și *Gheorghe Sava* (20 ani), care cîntă la «zongoră», din comuna Negrești, el a dat prilej Maramureșului să prezinte unul dintre cele mai puternice «numere» muzicale prin acest unic *trio* cu fermecător pitoresc. De o mare prospețime, cîntecele fetiței au adus elemente inedite (față de cele atît de prețuite ale fraților Petreuș). În acompanierea celor doi frați porecliți *Pițigoi* și *Pițiguș*, muzica orășenească a stat la loc de cinste, aducînd iz de primitivitate ancestrală prin uluitoarele țipuriturile lui Pițiguș.

Dar alături de nenumărații candidați pregătiți atît de îmbucurător pentru festival am avut neplăcutul prilej să constatăm în ce situație penibilă ajung să se pună unii dintre cîntăreții profesioniști care nu înțeleg sau nu sînt în stare să renunțe la unele năravuri. Mă feresc să-i pomenesc. Nu vreau să le pricinuiesc necazuri. Dar ce necaz pricinuit de mine ar putea fi mai dăunător decît necazurile pe care și le pricinuiesc ei singuri? Mă uitam, minunat, la unul dintre aceștia: făcea giumbușlucuri, ridica precum clovnii din sprîncene, în scopul de a cuceri cu orice chip aplauze. Asemenea «vedete» ar trebui să reflecteze serios și să-și dea seama că tineretul credincios tradiției adevărate a cîntecului popular, acest tineret care își cere dreptul la viață, îi elimină prin simpla-i prezență pe aceeași scenă, fără apel. Festivalul «Maria Tănase» trebuie să însemne învățătură de minte pentru acei dintre «consacrații» care, de aici înainte, nu vor mai putea folosi fantezii neîngăduite. Apariția năvalnică a acestui tineret conștient, care se străduiește să prezinte cu decență frumusețile cîntecului nostru, este cea mai grăitoare lecție pentru cei ce caută a-și face viața comodă pe spinarea muzicii populare. De nu vor înțelege să înceteze cu prezentarea de texte melodramatice născocite pentru captarea bunăvoinței auditorilor, cu «scenizarea» cîntecelor prin diferite mimici și gesturi necorespunzătoare, tinerii serioși ca cei pe care i-am cunoscut pe scena teatrului din Craiova îi vor înlătura, periclitîndu-le chiar cariera. Cine are urechi de auzit, să audă... cîntecele prezentate de concurenți la a 3-a ediție a festivalului «Maria Tănase». Să audă și, mai cu seamă, să tragă învățăminte.

Ne permitem să reamintim organizatorilor o sugestie ce le-a fost făcută și în trecut. Eficacitatea acestei propuneri a fost demonstrată cu prisosință la apariția «trio»-ului oșean. Este vorba despre necesitatea imperioasă de a aduce, odată cu candidații, doi-trei instrumentiști din aceeași regiune, care, deținători ai secretelor stilului instrumental de acompaniament al respectivei regiuni, vor pune pecetea unei autenticități ce ar înfrumuseța într-o nebănuită măsură desfășurarea festivalului. Oricît ar fi de talentați dirijorii, oricîtă osteneală și-ar da muzicanții craioveni sau cei aduși din Prahova, ei nu vor reuși niciodată — și nici nu trebuie — să acompanieze pe mica oșeană Maria Petca, așa cum o fac Pițigoi și Pițiguș. Dacă, prin marea lor pricepere, merituoșii organizatori ne-au oferit fericitul prilej să ascultăm stilurile vocale astăzi încă în plină înflorire în diferitele regiuni, de ce să nu ne bucure printr-o prezentare mai cuprinzătoare, mai plină de învățăminte, a muzicii noastre populare contemporane.

Știm că e mult mai complicat, dar, vorba ardeleanului, «se plătește»... (adică merită osteneala).

Hari BRAUNER

actuala stare a olarilor

Este greu de imaginat ce savantă știință a distribuirii motivelor, ce ritm și ce desăvîrșită armonie poți descoperi în ceramica românească. Realizată cu mijloace simple, rudimentare, — cornul, penița, pieptenele —, decorația oalelor, ulcelelor, ulcioarelor, ploștilor și străchinilor este deosebit de variată și în același timp caracteristică zonelor geografice de obîrșie.

Întrebindu-le pe Ștefana Murgășan și Agripina Trușcă din Oboga de unde iau ele modelele cu care încondeiază oalele și străchinile, reușind să nu se repete absolut niciodată, mi-au spus că «așa le avem noi în minte și niciodată nu putem face două la fel, că ne vin în gînd mereu altele noi».

Din păcate există o diferență mare între talentul cu care sînt realizate decorațiile și calitatea materiei din care au fost prelucrate obiectele de ceramică. În comparație cu vechea ceramică din muzee sau colecții particulare, cea realizată în ultimii ani trădează a se fi folosit un pămînt greu, poros, iar smaltul este subțire, de proastă calitate.

E firesc să te întrebi atunci: *de ce?* Oare olarii aceștia înzestrați cu atîtea însușiri artistice să nu-și respecte munca?

Răspunsul îl găsești stînd de vorbă cu ei. Și atunci afli că: «Și nouă ne pare rău că nu putem face vase mai bune, dar nu avem pămîntul care ne trebuie. Consiliul popular al comunei nu ne îngăduie să folosim pămîntul cel bun din care se pot face oale. Trebuie să-l luăm fără voie. Se înțelege că, în grabă și pe întuneric, luăm la nimereală și nu pe cel mai bun, pe care trebuie să-l mai amestecăm cu ce avem; nu avem cu ce cîra acest pămînt pînă la atelierele noastre. Trebuie să-l cărăm cu spinarea. Lemnul moale, bun pentru ars, care trebuie să fie «dulce la foc», să nu facă jar prea tare care schimbă forma oalelor, se găsește cu mare greutate și numai cu aprobare specială. Greu, foarte greu de procurat litarga pentru smalț. «Șapte vămi ale văzduhului» trebuie trecute spre a obține caolinul de Medgidia, de Ciuc, sau Sînsimion — fără de care nu putem obține culorile. Trebuie planificare, autorizație și repartiție de la Ministerul Industriei Ușoare. Dacă ați ști ce greu se obține! Alte vămi de străbătut pentru obținerea autorizației de desfacere în țară! Atît de greu este și atît de mult trebuie să umblăm, să cheltuim timp, și bani, și mai ales răbdare, încît nu e de mirare că nici unul dintre feciorii mei nu vrea să se facă olar. S-au dus cu toții la oraș: unul-i șofer, altu-i vînzător la Aprozar, altu-i paznic. Aștia, cînd erau mai micșori, mă mai ajutau și au mai învățat din munca mea. Cei mai mici însă nici nu vor să audă de așa ceva».

Acești olari există în carne și oase, au nume și prenume. Dacă nu le dăm, o facem ca nu cumva dorința noastră de a-i ajuta să determine din partea unora reacția inversă. Iar dacă le-am citat dorințele, nu am făcut-o pentru că urmărim să intrigăm cu orice preț, ci pentru că această problemă a supraviețuirii meșteșugului în epoca actuală și-a găsit într-un loc răspunsul practic.

Este vorba de înțelegerea și sprijinul pe care autoritățile locale din Corund au știut să-l manifeste pentru arta populară a olarilor secui și au transformat-o într-un meșteșug semiindustrializat. Astfel, ceramica de Corund — care în ultima vreme a făcut și un salt calitativ prelulnd modele vechi ale ceramicii săsești — poate fi găsită și în Obor, și pe litoral, și în mai toate orașele țării. Dacă acestei ceramici i se poate reproșa estetic o încărcătură de culori realizate adesea țipător, cu «Ducos», și formele obținute prin ștanțare (deci nu mai sînt unicate!), din punctul de vedere al calității materialului folosit totul e cum nu se poate mai bine — și smaltul și ceramica deosebit de fine și ușoare.

Deci se poate! Atunci în celelalte regiuni ale țării nu se poate prelua ce este mai bun și folositor în această inițiativă locală: încurajarea meșteșugurilor tradiționale de către forurile administrative?

Vom urmări la fața locului opinia autorităților locale și din alte centre ale creației ceramicii populare.

Marga BENGULESCU

din dosarele marilor procese politice

ANTONIO PEREZ ŞI FILIP AL II-LEA

PROCESELE INTENTATE ÎMPOTRIVA SECRETARULUI DE STAT AL ACELUI REGE AL SPANIEI CARE A FOST DENUMIT «DEMONUL SUDULUI» ARUNCĂ O VIE LUMINĂ ASUPRA MORAVURILOR POLITICE ALE UNEI ÎNTREGI EPOCI

Se ştie că în secolul al XVI-lea monarhia spaniolă, care a jucat un rol de prim rang în politica europeană, în timpul domniei lui Filip al II-lea a ajuns la zenit, părînd că a stabilit o preponderenţă durabilă.

Fiul lui Carol Quintul, Filip al II-lea, — supranumit şi «Demonul sudului» —, a reluat politica tatălui său de făurire a dominaţiei spaniole universale, politică dublată de o obsesie fanatică religioasă în numele căreia voia să impună catolicismul pretutindeni ca unică biserică, obligatorie. Două ţeluri urmărite fără scrupule şi fără milă, dar ambele neatinse pînă în cele din urmă. Wilhelm de Orania, Elisabeta a Angliei şi Henric al IV-lea al Franţei l-au învins pe plan politic şi militar, pregătind declinul Spaniei ca mare putere.

Pe lîngă vasta sa cultură artistică, mare iubitor al picturii şi cunoscător al arhitecturii, Filip al II-lea avea un temperament sîngeros. Sumbru, egoist, rigid şi crud, el simţea o plăcere morbidă la vederea unui autodafe şi tremura de plăcere în luptă. Violenţa sa bestială, îmbinată cu o totală lipsă de scrupule, îmbrăcată în vălul evlaviei, i-au făcut memoria pe veci odioasă.

Filip a epuizat resursele ţării şi a obligat-o la o solitudine abrutizantă. Dar masca de fier care ţinea locul unei feţe omeneşti se frînse la bătrîneţe,ca urmare a înfrîngerilor suferite, ajungînd ca el, atotputernicul monarh, căruia părea că nu-i curgea sînge omenesc în vine, să plîngă pe umerii fiicei sale, gîndindu-se la viitoarea soartă a Spaniei.

În acest climat s-a născut, a crescut şi a trăit o fulgerătoare ascensiune politică Antonio Perez.

Cine era acesta?

S-a născut în Aragon în 1539, ca fiu, din afara căsătoriei, al lui don Gonzalo Perez, arhidiacon de Sepulveda, secretar de stat al împăratului Carol al V-lea. Datorită funcţiei pe care o deţinea tatăl său, Antonio, din ordinul împăratului Carol al V-lea, a fost recunoscut în 1542 ca fiu al lui Gonzalo, în pofida tuturor legilor canonice şi civile. A frecventat Universitatea din Alcala şi apoi a fost trimis de tatăl său în străinătate, unde tînărul Perez a primit o educaţie aleasă, terminîndu-şi studiile cu rezultate strălucite şi învăţînd şi numeroase limbi străine.

Caracterul lui Filip al II-lea — regele care simţea o plăcere morbidă la vederea unui autodafe şi care îmbrăca în vălul evlaviei violenţa şi totala sa lipsă de scrupule — apare cu toată claritatea în portretul alăturat.

LA CURTEA LUI FILIP

Curînd după întoarcerea în patrie, Antonio a devenit prieten intim al familiei prinţului de Eboli, Ruy Gomez de Silva, şeful «partidului toleranţei», care lupta la curte cu partidul intransigent al ducelui de Alba.

Prinţul de Eboli, ministru de stat şi favorit al regelui Filip al II-lea, l-a chemat îndată la curte pe tînăr pentru a-i încredinţa o funcţie la secretariatul de stat.

Aici, Antonio s-a distins prin inteligenţă, putere de muncă şi comportare aleasă faţă de colaboratorii săi, neîntîrziind să cîştige şi bunăvoinţa temutului rege Filip al II-lea. El a început să ducă o viaţă care rivaliza cu aceea a celor mai mari seniori spanioli, nu ieşea pe străzile Madridului decît însoţit de o numeroasă escortă de paji şi valeţi.

Viaţa luxoasă pe care o ducea Perez a trezit invidia şi bănuiala unor cercuri influente, care îl considerau lipsit de bunul-simţ de care trebuia să dea dovadă un ministru.

Pentru a-i asigura o viaţă mai aşezată, prinţul de Eboli l-a căsătorit cu Ioana de Coello y Vozmediano, moştenitoarea unei averi fabuloase.

Istoriografia spune că Filip al II-lea a ezitat înainte de a-l fi promovat pe Antonio Perez într-o funcţie mai importantă la curte, din cauza purtării sale prea libere şi a aventurilor sale sentimentale. Doar după ce s-a căsătorit, în 1575, Antonio a fost numit în funcţia de mare însemnătate şi încredere de şef al serviciului depeşelor regelui. Mai mult, monarhul l-a făcut confidentul său.

În această perioadă Perez s-a îndrăgostit de Ana de Mendoza, prinţesa de Eboli, văduva lui don Ruy Gomez de Silva, fostul protector al lui Antonio.

PRINŢESA DE EBOLI

Ana, mamă a zece copii, împlinise atunci treizeci şi şase de ani. Deşi avea un ochi bolnav —, peste care purta un bandaj negru —, era încă una dintre cele mai frumoase femei de la curtea regală a Spaniei. Era energică şi deosebit de extravagantă chiar şi pentru acele vremuri, cînd o înaltă senioră feudală îşi putea permite cele mai neobişnuite capricii.

Prinţesa umbla însoţită în permanenţă de patru spadasini, pe care îi utiliza în scopuri mai mult decît dubioase. Pe unul dintre ei îl alungase deoarece nu ucisese în viaţa lui decît un singur om. Din cei trei rămaşi, unul se numea Luchali (după un celebru corsar al secolului al XVI-lea); al doilea, botezat «îngerul păzitor», era omul de încredere care o însoţea cînd ieşea noaptea în oraş; al treilea se numea Camil. Cu spadasinii ei Ana de Mendoza organiza din cînd în cînd diverse «exerciţii», avînd ca temă uciderea unor oameni.

Se credea, în genere, că prinţesa de Eboli l-a fost fidelă soţului ei, dar se zvonea totuşi că l-ar fi înşelat cu însuşi Filip al II-lea! Cert este că regele o plăcea şi că în atitudinea sa de mai tîrziu faţă de Antonio, Filip va fi influenţat şi de gelozie, datorită sentimentelor pe care femeia îndrăgită de el le manifestase faţă de frumosul şi elegantul curtezan. Şi aceasta cu atît mai mult cu cît regele, mic de statură şi cu faţa spălăcită, era un afemeiat notoriu, foarte sensibil la orice «ofensă» adusă onoarei sale de bărbat.

După moartea soţului ei, prinţesa a manifestat un doliu zgomotos şi violent. Potrivit obiceiului epocii, a hotărît să se călugărească şi chiar s-a dus la mănăstirea Carmelitelor, pe care ea însăşi o întemeiase în localitatea Pastrana. Acolo a avut însă o asemenea comportare turbulentă încît a fost sfătuită să părăsească lăcaşul, ceea ce a şi făcut — încetînd însă, în acelaşi timp, să mai facă mănăstirii donaţiile ei obişnuite.

După întoarcerea la Madrid, dona Ana a uitat de durerea pricinuită de moartea soţului şi a început legăturile de dragoste cu Antonio Perez. Vizitele pe care secretarul de stat i le făcea în văzul întregului oraş, la cele mai nepotrivite ore, şi cadourile deosebit de scumpe pe care ea le dăruia bărbatului iubit erau compromiţătoare, dar prinţesa de Eboli părea că se sinchiseşte prea puţin de aceasta. Dealtfel asemenea legături amoroase au mai existat cu duiumul la Madrid şi nici cea la care ne referim aci n-ar fi avut urmări atît de zguduitoare, dacă n-ar fi intervenit factori cu caracter politic.

TRIMISUL LUI DON JUAN DE AUSTRIA SOSEŞTE LA MADRID

În acest timp sosi la Madrid, venind din Ţările de Jos, Juan Escovedo, secretar al lui don Juan de Austria, guvernatorul general al Ţărilor de Jos şi frate vitreg al regelui Filip al II-lea. Escovedo a venit la Madrid pentru a cere regelui ajutoare în bani şi ostaşi pentru stăpînul său. Trimisul era prieten cu Antonio Perez şi fusese şi el un protejat al defunctului prinţ de Eboli.

Filip, bănuitor şi gelos ori de cîte ori i se părea că erau în joc autoritatea sa ca rege ori prestigiul său de bărbat, începuse să se neliniştească din cauza ambiţiei şi a diverselor iniţiative manifestate de fratele său vitreg, don Juan de Austria.

Înainte de a fi fost numit guvernator general al Ţărilor de Jos, juan se distinsese în calitate de comandant — desemnat de papa Pius al V-lea — al escadrei Ligii Sfinte care a distrus flota turcă la Lepanto în 1571. El a ocupat apoi Tunisul şi Bizerta, în 1574. Fiind locotenent-general la Napoli, a dus negocieri secrete la Roma, prin secretarul său Escovedo, în vederea unei cruciade împotriva Angliei şi a căsătoriei sale cu Maria Stuart, regina Scoţiei.

Aceste tratative au fost aduse la cunoştinţa lui Filip al II-lea de către Antonio Perez şi regele a reuşit să împiedice căsătoria proiectată a lui Juan cu Maria Stuart.

Antonio Perez în perioada sa de ascensiune. Confident al regelui, amator de aventuri galante, ambiţios şi uşuratic, el avea să cunoască surprinzătoare transformări în decursul vieţii.

dar în schimb l-a numit guvernator general al Ţărilor de Jos, unde coroana spaniolă trebuia să facă faţă unor situaţii dificile, datorită rezistenţei opuse de populaţia flamandă.

Filip urmărea cu neliniştе iniţiativele fratelui său vitreg în funcţia sa de guvernator general.

Cu cîţiva ani în urmă regele înlăturase ca secretar al lui Juan pe predecesorul lui Escovedo, Jean de Soto, reuşind să-l exileze, fiindcă i se păruse că secretarul acţiona împotriva tronului. Dar Escovedo îl neliniştea încă şi mai mult, insistînd peste măsura cuvenită pentru satisfacerea diverselor cereri prezentate în numele stăpînului său. În plus, Escovedo a mai săvîrşit o greşeală: crezîndu-se dator să apere memoria fostului său protector, prinţul de Eboli, el s-a adresat văduvei acestuia, Ana de Mendoza, atrăgîndu-i atenţia asupra caracterului scandalos al legăturii sale amoroase cu Antonio Perez şi ameninţînd-o că în cazul cînd nu va rupe această legătură, el, Escovedo, va aduce aceste relaţii la cunoştinţa regelui.

Ana de Mendoza a respins cu indignare amestecul lui Escovedo în treburile ei sentimentale, dar Perez s-a alarmat.

George BIANU

(Va urma)

Mai întîi a fost RELONUL, fibra sintetică în stare să amenințe supremația absolută a firului de lînă în domeniul confecțiilor. Numai că RELONUL poate fi utilizat acolo unde lîna nu poate folosi:

rețele cord pentru anvelope
corzi pentru perii
granule poliamidice
organe de mașini
industria chimică și cea farmaceutică.

A urmat MELANA, fibră termoplastică ale cărei calități excepționale au impus-o pe piața internă și pe cea internațională. MELANA – un sumum de calități:

stabilitate dimensională și după spălare
uscare rapidă
nesifonabilă
ușoară
inatacabilă de molii, mucegaiuri sau bacterii
rezistentă la acțiunea agenților chimici.

MELANA, întrebuințări multiple:

tricotaje
lenjerie
stofe pentru mobilă
îmbrăcăminte de protecție.

În curînd, Combinatul de fibre sintetice SĂVINEȘTI va produce firul texturat pentru covoare.

În curînd, pe platforma chimică SĂVINEȘTI, «RIFIL», o nouă fabrică pentru prelucrarea superioară a fibrei acrilice MELANA. Noul obiectiv industrial «RIFIL», o colaborare între Centrala de fibre chimice SĂVINEȘTI și firma italiană «ALFA-VERONE».

Combinatul chimic de fibre sintetice SĂVINEȘTI exportă în 79 de țări, printre care S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., Austria, Chile, Maroc, Elveția, Olanda, peste 30% din producția sa anuală.

sub semnul adevărului, justiției și echității

Pentru a fi limpede și precis rostul și hotarele acestei rubrici, socotim că este necesar să repetăm cuvîntul nostru de început:

Ne vin adesea scrisori din partea unor oameni care socotesc și afirmă că lor nu li s-a făcut dreptatea juridică (precizarea e intenționată) pe care o așteptau.

Firește, e deosebit de greu pentru un ziarist sau chiar pentru mai mulți să refacă o anchetă săvîrșită de un șir de organe specializate, să rejudece un proces trecut prin mai multe instanțe de judecată.

Dar asta nu înseamnă că ești — tu, ziarist — justificat să întorci spatele tuturor celor care vin să-ți ceară o mînă de ajutor ca de la om la om.

Și atunci ne-am gîndit să procedăm și gazetărește, dar și juridicește. Gazetărește, făcînd publice nemulțumirile justițiabililor. Juridicește, invitînd-o la replică pe «cealaltă parte».

Deci noi vom afirma mai puțin, în schimb vom interpela mai mult. Bineînțeles, răspunsurile le vom publica și, tot bineînțeles, unele vor fi nu tocmai pe placul celor care le-au pretins. Dar asta face parte din regula jocului.

Nelu IONESCU

ar fi cumplit de trist

Tovarășul Doroftei Anania Ilie — electromecanic la sectorul S.C.B. din Pașcani — acuză că examenul pentru recrutarea de personal necesar noii fabrici de tricotaje și perdele de-acolo s-a făcut părtinitor. Și invocă următoarele argumente:

— membrii comisiei au avut o atitudine necuviincioasă față de candidate și le-au ajutat foarte mult pe cele tinere și îmbrăcate modern;

— în ultima zi a examenului, soțul unei candidate, al cărui nume nu este precizat în scrisoare, a asistat la o convorbire telefonică în cursul căreia șefului serviciului personal al fabricii i s-a comunicat, de către directorul fabricii, o listă de candidate care trebuiau neapărat primite;

— listele cu candidatele înscrise la examene cuprindeau nume pînă la litera P_2, iar listele cu candidatele reușite cuprindeau și nume care începeau cu literele V, Z, R, S.

Abia în anii acestui cincinal a venit rîndul Pașcanilor să cunoască explozia dezvoltării industriale intense, care, bineînțeles, va schimba, tot exploziv și intens, și felul de trai de acolo.

Ar fi cumplit de trist ca tocmai acum, în acest început de viață nouă, să-și facă loc și astfel de practici inechitabile.

Pasul păşcănenilor spre statutul social de muncitor industrial e obligatoriu să fie ferit de impurități.

Și să nu uităm că partidul nostru ne cere să facem, să ajungem în totdeauna la dreptate.

propunere de evacuare a cinismului

Mi se pare nedrept ca o femeie de 84 de ani, care nu mai aude și care trăiește dintr-un ajutor social, să mai aibă pe cap și necazuri juridice. Mi se pare nedrept, așa, ca soartă. Și totuși, Elena Sima din București, Calea Șerban Vodă 198, le are.

Pentru că în casa dumneaei locuiește, împreună cu nevasta și fiica, un chiriaș care, de vreo 8 ani, nu i-a plătit chiria, în schimb a insultat-o, a lovit-o, făcîndu-i fel de fel de mizerii.

Un chiriaș pe care, în '69, l-a dat în judecată și a cărui evacuare a obținut-o. Deci toate ar fi putut fi bune încă de atunci, numai că hotărîrea de evacuare a fost — misterios — modificată și unele acte din dosarul cu pricina pur și simplu au dispărut.

Așa a început, în '72, o anchetă împotriva chiriașului și a fiicei sale, pe nume Alexandru și Sofia Băbălău. Dosarul întocmit la Secția 10 a miliției a fost înaintat la Procuratura municipiului București, care încă n-a reușit să se pronunțe.

Și Alexandru Băbălău — recidivist și fără serviciu, după cum se spune în scrisoarea primită — nu numai că stă în continuare, nestingherit, în casa Elenei Sima, ci îi și mai spune, de cîte ori are prilejul, tandre cuvinte de felul acesta: «...am cunoștințe și aștept să mori pentru a se închide dosarul!»

Dacă organele în drept au datoria să dispună evacuarea doar a unor persoane, opinia publică o are pe aceea de a hotărî evacuarea unei atitudini.

Propunem și îndemnăm la două acțiuni paralele și simultane.

Etica noastră socialistă ne-o cere.

încurcătură blestemată

În căsnicie — ca mulți dintre cei care o fac înainte de armată — Dumitru Patraș a călcat cu stîngul. La întoarcere, nevasta i-a spus clar că și-a găsit un alt bărbat. Dumitru Patraș a tras linie și a adunat, constatînd că, în fapt, însurătoarea lui a durat doar între 19 octombrie și 11 decembrie '63. Apoi s-a resemnat și a pornit un proces de divorț, într-un fel neisprăvit nici în ziua de azi.

Un proces care l-a costat mult și, ce-i drept e drept, nu i-a rezolvat problema. L-a costat întîi 500 de lei, într-o primă acțiune respinsă ca incomplet timbrată. Și l-a mai costat încă 3 450 lei — taxă de timbru și onorar de avocat — într-o a doua acțiune, introdusă în mai '68, la Vaslui, respinsă ca neîntemeiată.

Dacă n-a declarat recurs împotriva acestei ultime hotărîri, Dumitru Patraș ar putea obține divorțul mult visat doar introducînd o nouă acțiune, altfel întemeiată, și pentru care, bineînțeles, ar trebui plătită o nouă taxă de timbru.

Or, Dumitru Patraș tocmai de asta se plînge: că vizavi de salariul său de 1 050 lei o nouă taxă ar plăti-o tare cu greu; și că această plată ar însemna și o nedreptate, pentru că respingerea acțiunii anterioare s-a făcut în pofida existenței celor mai evidente rațiuni de desfacere a căsătoriei sale.

Și iată acum care ar fi aceste rațiuni:

În fapt, Dumitru Patraș nu mai convietuiește cu soția sa de 9 ani.

Soția sa trăiește cu Ion Pălii, are și un copil cu acesta, dar de căsătorit nu se poate căsători cu el, nefiind încă — legal — liberă.

Ion Pălii își recunoaște copilul, însă ca să-l poată «trece pe numele său» a pus-o pe mamă să-l dea în judecată pe Dumitru Patraș pentru obligarea lui la plata unei pensii de întreținere pentru copil; iar Dumitru Patraș a replicat, în bună înțelegere cu tatăl adevărat, cu o acțiune de tăgadă a paternității. Desigur, și aceste acțiuni au implicat niște cheltuieli.

Dumitru Patraș trăiește cu o altă femeie, dar «legat» fiind, n-o poate «lua».

În fine, soția lui Ion Pălii, la rîndul ei, trăiește și are un copil cu un alt bărbat, dar nici ei nu se pot căsători.

Neavînd decît scrisoarea tovarășului Patraș în față, nu știu dacă și în ce măsură hotărîrea de la Vaslui este într-adevăr neîntemeiată și încă atît de strident.

Dar, oricum, cert e că greșeala de început aparține soților, hotărîrii lor pripite de a se căsători. Însuși talmeș-balmeșul acesta de căsătorii fără copii și concubinaje cu copii are și el semnificația lui. Firește, se poate spune «Așa-i viața, să n-o judecăm ca în manuale!», numai că bibliile trebuie și ele plătite. Încît, să nu tragem la răspundere numai judecătorii și dispozițiile legale privitoare la taxele de timbru, ci și pe noi. Să ne întrebăm mai des dacă ne purtăm potrivit eticii socialiste.

șampon și șicane

Din '62, Viorica Bujdei lucrează, ca șamponieră, la cooperativa «Igiena» din Iași. Dar, firește, vrea să crească profesional și de aceea, în două rînduri, se înscrie la examene de coafeză. Prima oară, spre surprinderea colegelor care au asistat la probele ei, este respinsă; iar a doua oară, pur și simplu nu este anunțată de către conducerea cooperativei și află data concursului abia după ce acesta se ținuse.

Dealtfel, întreaga viață în cooperativă a Vioricăi Bujdei este alcătuită dintr-un lung șir de șicane.

Șicane din partea fostului vicepreședinte, azi pensionar, pe nume Weistal, căruia ea i-a respins niște propuneri foarte precise.

Șicane din partea actualei vicepreședinte a cooperativei, Lia Gîțu, care, femeie fiind, e invidioasă pentru că Viorica Bujdei e frumoasă și a fost aleasă, ea, în repetate rînduri ca model în concursurile republicane ale celor mai bune coafeze.

Șicane din partea Anei Țițu, șefa de secție, care și-a angajat o fină direct într-un post care cere calificare, susținînd că fina ei s-a calificat acasă; iarăși din partea Anei Țițu care, de față cu clientele și colege, o insultă și o amenință că o va «zbura cînd va voi din cooperativă în construcții, că pe ea n-o poate reclama nimeni, avînd pile la Uniunea județeană a cooperației meșteșugărești», unde-i salariat soțul ei.

Șicane și din partea lui Nicolae Toma, cel care se pare că a reușit performanța să poarte grija farmecului, a picioarelor și a capetelor ieșenilor, fiind «de meserie președinte», cînd la «Solidaritatea» — cooperativa de cizmărie, cînd la «Igiena» — cooperativa de frizerie și coafură.

Toate acestea nu ni le scrie Viorica Bujdei — care-i timorată de ce se petrece în jurul său și își teme pîinea — ci soțul ei, Constantin Bujdei, un om care se declară nedispus să înghită domnia bunului plac.

Cît despre mine, dacă cele de mai sus sînt într-adevăr așa și dacă mi-ar fi în putere să-i sancționez pe cei care pătează firma faimoasei bresle a lui Figaro cu amestecuri moral-neigienice, de arbitrar, familiarism și grosolănie, atunci i-aș pune să scrie — cu săpun, pe oglindă — în fața onoratei clientele, zilnic de cîte o sută de ori, imposibilul titlu, — format din trei vorbe toate începute cu o literă supermoldovenească —, titlu pe care l-am pus acestui articolaș.

Dar dincolo de glumă, sînt sigur că adunarea generală a cooperatorilor ieșeni de la «Igiena» va găsi o modalitate cu mult mai eficientă de a face curățenie la ei acasă.

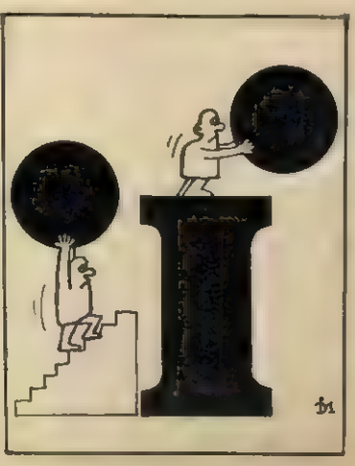

cronica ringului

400 de copii teribili...

Campionatele europene de box s-au încheiat cu un frumos succes pentru sportivii români. Eliberați de grijile și emoțiile acestei mari competiții continentale, să revenim la probleme pugilistice mai puțin palpitante, dar, așa cum veți vedea, deosebit de importante pentru viitorul sportului cu mănuși din țara noastră. Este vorba de schimbul de mîine al celor care fac astăzi faima boxului.

Cunoaștem cu toții expresia «schimb de generații». Este scuza cea mai des folosită de către antrenorii unor formații puternice (nu numai de box) intrate într-o perioadă de criză. Redutabila, pînă acum cîțiva ani, echipă a pugiliștilor italieni nu a participat anul acesta la campionatele europene. Motivul reputatului antrenor Natale Rea: «La noi se produce o schimbare de generații...» O explicație asemănătoare dau și antrenorii polonezi după eșecul echipei lor la «europenele» de la Belgrad, și tot așa procedează tehnicienii pugiliștilor bulgari. Pînă acum vreo patru ani și echipa de box a României era într-o permanentă «schimbare de generații». Priveam neputincioși la acest fenomen ce cădea ca un blestem și nu-i găseam antidotul. Soluția salvatoare au dat-o antrenorii din provincie și îndeosebi maeștrii Cristian Panaitescu din Cîmpulung și Gheorghe Bobinaru din Brăila. Ei au început cei dinții să se ocupe în mod serios de copii și juniori, oferind în fiecare an elemente talentate, bine pregătite, care au pătruns în echipa națională aproape pe nesimțite, menținînd-o mereu tînără și ferind-o de «spectaculosul» schimb brusc de generații. Federația de specialitate a înțeles fenomenul și a început să se ocupe tot mai mult de tineret.

Am asistat cu două luni în urmă la finalele campionatului național de juniori, care s-au desfășurat la Brăila. «Noul val» se anunță a fi formidabil. Rămîne de văzut dacă antrenorii vor ști să-l păstreze, să-l facă să se antreneze în continuare cu seriozitate și modestie. Treaba nu este ușoară, deoarece boxerii juniori sînt ca păsările. Cînd le-au crescut aripi, vor să zboare după bunul plac. De cele mai multe ori pugiliștii nu știu să evite capcanele comodității și îmfumurării.

Federația de specialitate face eforturi serioase pentru a dezvolta și întări fondul de aur al boxului nostru, care este tineretul. În vacanța mare din anul acesta, 400 de copii îndrăgostiți de «careul magic» din întreaga țară vor petrece o lună de zile în taberele organizate special pentru ei de către forul nostru de box. La ora cînd citiți aceste rînduri, 60 de tineri pugiliști, invitați ai federației, își petrec aceste zile sus pe munte.

Din rîndurile acestor 400 de boxeri juniori se vor ridica cei care, cu timpul, îi vor înlocui pe Grulescu, Pometcu, Cuțov, Năstac și ceilalți ași ai echipei noastre de azi. Ei ne feresc de nedoritul schimb spontan de generații. Acești 400 de copii teribili...

Petre HENȚ

tenis

tovarășul inspector a decis

Înființate cu ani în urmă în aproape toate centrele importante, secțiile de tenis ale școlilor sportive nu au reușit încă să constituie o prezență activă în tenisul nostru de performanță. În legătură cu îmbunătățirea activității în aceste secții am solicitat opiniile fostului daviscupman Alexe Bardan, șeful catedrei de tenis a Școlii sportive nr. 3 din București. Iată ce ne-a declarat acest pasionat antrenor:

— Îmbunătățirea activității în secțiile de tenis ale școlilor sportive este condiționată, după părerea mea, de următorii factori:

a) Existența unei baze sportive proprii pentru fiecare secție, unde elevii (mai ales în vacanță) să poată veni și în afara orelor de program. În acest sens, trebuie să vă spun că de mai bine de un an mă lupt să reamenajez o bază care pînă nu demult era lăsată în paragină. Am alergat după fonduri, aprobări, materiale, oameni, am făcut muncă patriotică cu elevii și acum lucrurile merg bine. Dar tot acum, cînd treaba este spre sfîrșite, a apărut tovarășul inspector Predescu, de la Ministerul Educației și Învățămîntului, care a decis afectarea a 4 din cele 7 terenuri altor sporturi. Așadar, probabil că în curînd voi termina lucrarea și voi începe lupta de «apărare» a terenurilor, pentru că sîntem 5 profesori, cîteva sute de elevi și pentru că cele 7 terenuri sînt și așa insuficiente. Și mai e ceva, e foarte greu, oricîtă bunăvoință ai avea, să faci tenis alături de baschet sau handbal.

b) Față de specificul tenisului, numărul elevilor dintr-o grupă este prea mare, iar numărul antrenamentelor prea mic. Eu cred că și în condițiile jucătorilor începători o grupă nu poate cuprinde mai mult de 10 elevi, cu minimum 5 antrenamente săptămînal.

c) Mai multă înțelegere din partea conducerilor școlilor generale. La Școala generală 128, colega mea, prof. Aida Samur, a fost dată pur și simplu afară din școală atunci cînd încerca să selecționeze elevi!

d) Stimularea elevilor avansați cu o minimă indemnizație (costul transportului, dulciuri, răcoritoare etc.), obișnuită la celelalte cluburi.

e) Selecționarea unor cadre didactice pasionate, care în activitatea lor să nu se rezume numai la orele prevăzute de norma didactică.

Subscriu fără rezerve la aceste întemeiate puncte de vedere.

Ștefan GEORGESCU

P.S. La Wimbledon, Năstase a început ascensiunea singurului mare vîrf necucerit încă. Îi urăm succes, sperînd că ploaia londoneză să nu-i mai macine nervii așa cum s-a întîmplat înaintea memorabilei finale de anul trecut.

S.G.

fișier

ion oblemenco

S-a născut la 13 mai 1945 la Corabia, în județul Olt. A absolvit «Liceul nr. 1 — Nicolae Bălcescu» din Craiova. Actualmente este student în anul III al Facultății de științe economice din Bănie. Este căsătorit cu Marga Lepădatu, fostă jucătoare de volei a «Universității». Este tatăl unei fetițe — Clara, care împlinește astăzi, 30 iunie a.c., un an.

Ion Oblemenco și-a început activitatea fotbalistică în orașul său natal, Corabia. După aceea a urmat o scurtă perioadă în care a încercat să se acomodeze cu jocul echipei bucureștene «Rapid». De cinci ani este «omul de gol», «tunarul» oltenilor, centrul atacant al «Universității» Craiova. În campionatul național de fotbal 1972–1973 obține pentru a doua oară (consecutiv) titlul de golgeter, înscriind 21 de goluri cu toate că 7 etape nu a fost prezent în echipă (din motive medicale). Este un jucător plin de modestie, corect, sobru și conștiincios, un bun coleg, angrenat perfect în jocul colectiv al echipei care a ratat de curînd titlul de campioană națională la fotbal.

Toma MICHINICI

albert batteux vorbește despre covaci

Sub acest titlu revista franceză «L'Express» nr. 1145, 18–24 iunie 1973, publică un scurt interviu cu Albert Batteux, fostul antrenor al prestigioasei echipe Stade de Reims, care între 1956 și 1962 «colecționa titluri și trofee». Printre altele citim cu plăcere: «Înainte de toate, o precizare: sînt un vechi prieten al lui Ștefan Covaci — copiii și nepoții mei îi spun unchiul Covaci». Să fie într-un ceas bun!

cititori-comentatori

sportul feminin în impas?

După ce au învins prejudecățile de rigoare, fetele din Tîrgoviște reușiseră la un moment dat să spargă gheața și să se afirme cu o echipă de volei. Trecînd de la voleiul în cerc la cel cu plasa, stimulate de un pasionat, — regretatul dr. Eugen Străjescu —, cîteva fete **au ajuns pînă în divizia A.** Istoria postbelică a sportului feminin tîrgoviștean mai consemnează cîteva file la handbal și vagi, neconcludente, încercări la tenis de masă, baschet, fotbal (moda, ca vreți?). Tot bilanțul, cu contrazicerile firești, nu înseamnă însă mare lucru.

Dar ce e mai grav, la această oră, cu toată bunăvoința, nu putem nota nimic la capitolul realizări. Vina pare să aparțină deopotrivă diriguitorilor sportului din municipiu, specialiștilor (dintre care foarte mulți sînt... profesoare) ș.a.m.d. Este regretabil că în locul celor 6–8 fete care au jucat 10–15 ani în echipa de volei, menținînd-o permanent în frunte, n-au fost pregătite înlocuitoare. Aspirantele la I.E.F.S. de acum par a accepta sportul doar ca pe ceva aducător de grație și cam atît. Ambiția a rămas apanajul altora!

Oricum, dacă noua conducere a C.J.E.F.S. și fetele din municipiu, începînd cu profesoarele, vor pune umărul (și talentul), probabil că anii următori vor însemna noi reușite și hiatul prezentului va fi uitat. Mentalitatea aceasta a evitării de către fete a sportului trebuie schimbată la Tîrgoviște (și probabil nu numai aici), fiindcă nu cred că doar centrele universitare și încă vreo cîteva localități nasc ambițioase prezențe în șort pe terenul de sport.

Lucian GRIGORESCU — Tîrgoviște

Cupon de participare la Concursul nostru de CITITORI-COMENTATORI NR. 19

lumea văzută de aproape

fumați?

Mărturisesc cu toată sinceritatea că în controversata problemă a fumatului aș putea fi bănuit de partialitate. Fiind eu însumi în culpă, ba și cîțiva dintre membrii familiei, nu voi încerca deci să demonstrez că pledoaria celor care se opun fumatului nu are sorți de izbîndă. Folosind cu toată obiectivitatea argumentele pro și contra, las cititorilor deplina libertate de a trage concluziile Mai ales că un ilustru personaj, fiind întrebat dacă este greu să te lași de fumat, a răspuns

— Cituși de puțin. Eu am renunțat, cu cea mai mare ușurință, de cel puțin o sută de ori.

Oricît de precise ar fi statisticile, cred că în cazul aprecierii răspîndirii pe glob a țigărilor ele trebuie considerate cu aproximație. Pentru că, dacă ar fi să socotim ca absolute cifrele date—în raport cu numărul de pachete de țigări vîndute—ar însemna că numai un sfert din populația Terrei este stăpînită de acest viciu. Or, cîți dintre locuitorii diferitelor țări nu sînt producători direcți ai buruienii care scoate fum? Ba, unii dintre ei au și tradiție îndelungată, moștenind de la strămoșii lor obișnuința de a fuma, fără măcar să știe că planta se cheamă tutun, iar substanței toxice pe care o conține i se spune nicotină, după numele francezului Nicotte. Cum-necum, fumatul a căpătat în zilele noastre o asemenea răspîndire încît se poate spune că el a devenit problema numărul 1, care preocupă medici, cercetători, psihologi, ba chiar oameni politici. În Statele Unite s-a introdus sistemul ca pe fiecare pachet să fie înscris avertismentul «Directorul general al sănătății a stabilit că este periculos pentru sănătatea dumneavoastră să fumați țigări.» Începînd din această vară, pe cursele aviatice fumătorii vor fi izolați într-un sector bine definit al avionului. Televiziunea nu mai transmite reclame pentru diferitele fabrici producătoare de țigări. În Suedia s-a luat hotărîrea de a se mări de cîteva ori prețul la tutun, sperîndu-se că pe această cale mulți dintre fumătorii pasionați se vor pierde pe drum.

Revenind însă la medici, trebuie subliniată înainte de toate concluzia la care au ajuns după îndelungi cercetări de laborator și experimentări chiar pe cei mai înfocați consumatori de tabac. Doctorii sînt de părere că fumatul acționează cu efecte nocive asupra organismului, favorizînd dezvoltarea cancerului pulmonar, a bronșitei cronice, a maladiilor cardiovasculare, artritei, cancerului la gură și la laringe. În acest sens, profesorul doctor Charles Fletcher, din Anglia, o somitate în materie, este absolut categoric. La rîndul său, doctorul Helmut Wakeham, conducătorul renumitului laborator din Richmond, spune: «Țigara este un adevărat furnal în miniatură. Extremitatea care se consumă are o temperatură de aproximativ 800°, iar fumul iese la o temperatură de 28°. Între aceste două extreme intervin o multitudine de reacții instantanee, dînd naștere la noi molecule Specialiștii apreciază că numărul lor total se situează între 10 000 și 100 000».

Cercetări în acest sens, care converg spre aceleași concluzii alarmante, sînt făcute în Anglia, Franța, Italia. Nu demult, revista italiană «L'Europeo» a publicat o anchetă, demonstrînd efectul dăunător al abuzului de tutun. În numărul 1141 din 27 mai a.c. revista «L'Express» publică sub semnătura lui Gérard Bonnot un articol deosebit de interesant. Pe cele două talere ale balanței, autorul așază cu grijă și aprecierile pozitive, și pe cele negative. În acest sens, după ce dă cuvîntul adversarilor fumatului, prezentînd toate argumentele științifice, el arată că doctorii Jean-Claude Buxtorf și Jean-Louis Beaumont, care studiază fenomenele accelerării ritmului cardiac și ale creșterii tensiunii arteriale la fumători, sînt de părere că nicotina nu este periculoasă decît pentru oamenii care suferă deja de tulburări cardiovasculare.

În continuare, autorul citează, apropo de scuza fumătorilor că simt nevoia să facă apel la țigară în diferite momente, cele spuse de doctorul William Dunn, conducătorul laboratorului din Richmond de psihologie a fumătorului: «Fumatul provoacă aproximativ aceleași reacții viscerale ca o emoție neprevăzută—fericită sau nefericită. Se pare că fumătorul încearcă să se pună, în mod artificial, într-o permanentă stare de emoție».

La rîndul său, profesorul canadian Hans Selye, la care se referă articolul din «L'Express», socotește că tutunul este o maladie a civilizației, un răspuns la «agresiunile vieții cotidiene».

Poate că de la asemenea concluzii s-a pornit și cînd s-a lansat zicala «răbdare și tutun».

Cert este că la ora actuală se duce o campanie pe plan mondial împotriva fumatului. Că tutunul nu reprezintă un element de sănătate pentru om, nu încape nici un fel de îndoială. Multe sau puține la număr, țigările fumate zilnic nu fac decît să contribuie la zdruncinarea echilibrului din organism. Chiar dacă în prezent se fac cercetări pentru producerea tutunului sintetic, se pare din celuloză—viciul rămîne viciu, indiferent dacă va scădea la 50 la sută cantitatea de nicotină inhalată

Și concluzia?

Rog să o trageți fiecare dintre dumneavoastră, meditînd la ea în liniște și, dacă se poate, fără a savura în acest răstimp țigara preferată.

Semnatarul acestor rînduri le-a așternut pe hîrtie renunțînd la obișnuința cotidiană. Măcar în această ocazie să fie cît de cît imparțial.

Ion MĂRGINEANU

românia: oaspete de onoare

LA REPUBBLICA SOCIALISTA OSPITE D'ONORE AL FESTIVAL DELL'UNITÀ DI VENEZIA

La Romania si presenta

Scînteia ☆ l'Unità

La Romania ospite d'onore

Il messaggio del compagno Ceausescu segretario del PC romeno

Așa cum ziarele noastre au anunțat la timpul potrivit, România a participat ca oaspete de onoare la Festivalul național al ziarului «l'Unità», organul Partidului Comunist Italian. «Participarea României la festival — arăta la mitingul popular din Insula Santa Elena tovarășul Cornel Burtică, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. — constituie expresia relațiilor frățești dintre comuniștii români și italieni, care se întăresc continuu pe fundamentul trainic al marxism-leninismului și internaționalismului proletar». Ziarul «l'Unità» a publicat pe prima pagină mesajul secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresat cu acest prilej comuniștilor italieni. În același număr, cotidianul P. C. I. a publicat un amplu supliment, bogat ilustrat, dedicat țării noastre. Iată, alăturat, facsimile după «l'Unità».

mapamond '73

nobel (II)
„testamentul"

Testamentul lui Nobel, scris la 27 noiembrie 1895, cu un an înaintea morții, a stîrnit o vîlvă cum puține moșteniri au putut suscita în lume. Lăsa peste 31 de milioane de coroane suedeze, provenite din exploatarea unor fabrici și uzine amplasate în opt țări europene, celor mai nobile cauze ale căutărilor minții omenești: luptei pentru pace, cuceririlor de seamă în domeniile chimiei, fizicii, fiziologiei și medicinei, literaturii și operei de cunoaștere și apropiere între popoare. Trei sute de cuvinte care aveau să încoroneze un destin cu lauri unui inegalat prestigiu — acela al premiilor Nobel.

Nobel nu făcea filantropie măruntă, de ochii lumii, și nu se voia oștean al «Armatei salvării». Net, declara în testamentul său: «Fondurile să fie distribuite în fiecare an cu titlul de recompensă persoanelor care, în cursul anului încheiat, au adus umanității cele mai mari servicii». Testatarul însărcina trei instituții suedeze și totodată un comitet ales de către Stortingul norvegian pentru decernarea premiilor, încredințînd în primul rînd țării sale de baștină rolul de executor al ultimelor sale dorințe.

A fost, neîndoielnic, în cele 300 de cuvinte scrise cu cerneală pe o pagină acum îngălbenită de vreme, o scînteiere de geniu. Explozia de inteligență și generozitate a unei dinamite de materie cenușie care, încă o dată, în fața neființei afirma cu tărie «A fi!». Dar n-a fost prea ușor să fie. Patru ani s-au scurs pînă la punerea la punct a dispozițiilor testamentare în pofida contestațiilor unor urmași din familie și chiar ale unor țări care revendicau drepturi executorii. Împrejurările tranșării în favoarea Suediei, așa cum o dorise Nobel, n-au fost lipsite de dramatism. Un acord amiabil cu falanga contestatarilor a fost realizat abia în 1898, iar legatarul desemnat de testatar, «Fundația Nobel», nu și-a putut obține regulamentul special pentru decernarea premiilor stabilite decît la 29 iunie 1900, la aproape trei ani după deschiderea testamentului. Prima decernare a avut loc în 1901 pentru valorile cele mai marcante ale primului an din secolul XX. Prin asta, a învins

Știa că va reuși. N-a fost un simplu strîngător de averi, n-a fost un posedat de zornăitul fascinant al aurului acumulat care să se fi trezit la apusul vieții strălucerat de o idee compensatoare, ci un spirit lucid, elevat, cu preocupări literare, el însuși un mare inventator, pacifist convins, conștient de faptul că, în condițiile societății în care a trăit, nu mărunta filantropie putea îndrepta lucrurile. A lăsat totul competiției inteligențelor, descoperitorilor din domenii vitale pentru progresul omenirii, luptătorilor pentru pace — acea pace în care Nobel vedea singura stare de spirit propice conviețuirii popoarelor, singura sursă de moralitate pentru armele științei care n-au altă rațiune de a exista decît dacă servesc omului și omeniei.

A fost un mare patriot — ultimul act al existenței sale, cu profunde implicații asupra prestigiului în lume al țării care l-a născut, o dovedește din plin. Dar totodată a fost un om al Terrei, această vastă locuință comună, în care locatarii n-au decît o acoperire asupra ipotecii asumate: conviețuirea pașnică, într-un deplin respect reciproc.

Privesc pagina cu cele trei sute de cuvinte care stau la baza celui mai prestigios premiu al planetei și mă plec în fața ei cu închinăciune. E testamentul demnității și al onoarei.

Ioan GRIGORESCU

valori românești în univers

dinu lipatti

Una dintre cele mai emoționante și mai elocvente fotografii din cîte cunosc, și care n-ar putea lipsi dintr-un muzeu al imaginilor definitorii ale artei românești, îl înfățișează pe George Enescu încununînd cu lauri fruntea copilului Dinu Lipatti. Cuvintele nu sînt în stare să traducă sublimul acestei formidabile scene, în care tînărul zeu al muzicii noastre, ținînd în mîna stîngă vioara, se înclină puțin către copilul de trei ani, spre a-i așeza pe frunte coroniță gloriei prefigurate, în timp ce precocele laureat, la rîndu-i strîngînd în mînă o vioară ca pentru păpuși, își țintește maestrul în ochi cu o încredere și o supunere ce amintesc privirile din pînzele lui Rafael.

Enescu concentrase în personalitatea sa creatoare toată miraculoasa măiestrie a cîntăreților și lăutarilor anonimi ai acestei țări, acordînd geamătul scripcii și tînguirea cavalului la cheia muzicii universale; Lipatti primea, odată cu coroniță consacrării geniului său grăbit, din mîna și din încrederea maestrului cifrul comorilor neasemuite ale unui limbaj și ale unei simțiri care aveau să uimească într-o zi lumea cu invenții și frumusețe fără egal.

Înțelesul adînc al acestei emoționante scene nu trebuie să rămînă doar în cercul inițiaților: dacă Enescu întreprinsese un act temerar și unic de punere în actualitate a unei culturi milenare încă netraduse, odată cu momentul evocat arta muzicală românească avea să-și afle rostul său firesc de purtătoare fidelă a celor mai nobile trăsături ale sufletului nostru în sferele înalte ale expresiei artistice și, totodată, pe întinderile nesfîrșite ale lumii civilizate.

Dinu Lipatti (născut în 19 martie 1917) este un continuator de geniu nu numai al performanțelor universale ale virtuosului și muzicianului care îi mîngîiase fruntea cu laurii încrederii, ci și un succesor de geniu în arta mult mai anevoioasă și mai rară a umanismului magistrului său, a creației componistice cuprinzătoare de grave mesaje filozofice. Este uimitor cît de departe a putut ajunge Dinu Lipatti pe calea afirmării unei culturi străvechi și etern tinere într-o viață care s-a stins năprasnic la virsta de numai 33 de ani; după studii strălucite, după ce a primit premiul de compoziție George Enescu (1934) și numeroase mari distincții pentru interpretare și compoziție la Viena și Paris, Dinu Lipatti și-a împărțit cu rară generozitate darurile în toate domeniile muzicii unde simțea că are de adus o contribuție originală și de necontestat. A călătorit mult, a cîntat alături de cei mai mari dirijori și instrumentiști ai vremii, a uimit și a copleșit auditoriul marilor săli ale lumii cu știința și adîncimea interpretărilor sale, — devenite astăzi cote absolute de referință —, a predat pianul la Conservatorul din Geneva (clasa specială de perfecționare), a aflat răgazul de a scrie și de a lăsa posterității o operă solidă, de o vigoare neobișnuită. Creația sa, dacă nu a putut fi bogată în opusuri, se înfățișează urechii și simțirii noastre de o prospețime și de o ingeniozitate ce copleșesc, de o construcție și o unitate recunoscute unanim clasice. Sonatina pentru pian (1932), Sonatina pentru pian și vioară (1933), celebrul Concertino în stil clasic (1936), Simfonia concertantă (1938), Trei dansuri românești pentru pian și orchestră (1945), melodiile, fanteziile și alte piese scrise în anii săi puțini l-au consacrat pe Lipatti ca pe unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai școlii componistice românești.

Istoria cunoaște destine artistice asemănătoare, clipind în timp la distanțe apreciabile. Dacă Lipatti a trăit numai 33 de ani, asemănarea în multe privințe a destinului său cu acela al lui Enescu este izbitoare. Se învecinau prin credința fierbinte în muzica poporului nostru, se apropiau sub orbitoarea chemare și lumină a unui ideal comun. Gestul maestrului se repeta, într-un fel inedit, în gestul discipolului. Aceasta, pentru că amîndoi, fii străluciți ai geniului românesc, resimțind adînc în conștiință cerințele supreme ale spiritualității noastre, aveau de implinit, în acea vreme și în lume, o misiune care era a propriei lor națiuni.

La puterea formatoare de mari caractere a epocii, la sublimul act al continuității și al efortului pentru împlinirea unui ideal dincolo de destinul propriu mă gîndesc atunci cînd privesc fotografia în care Enescu își consacră elevul și îi încredințează misiunea de a înflori arta muzicală a patriei..

Mircea Horia SIMIONESCU

scrisori cu adresă

koryo

Un nou cuvînt a pătruns în limbajul politic de actualitate — Koryo. El a fost lansat, săptămîna aceasta, de președintele R.P.D. Coreene, Kim Ir Sen, și constituie numele istoric al unui stat unit care a existat cîndva pe teritoriul Coreei. Tovarășul Kim Ir Sen a propus ca acest nume să-l poarte o viitoare confederație Nord-Sud, a cărei titulatură integrală să fie Republica Confederată Koryo. Propunerea președintelui Kim Ir Sen face parte dintr-un program de ansamblu conceput în cinci puncte, care constituie o nouă și importantă inițiativă privind reunificarea independentă, pașnică și democratică a Coreei. Programul prevede:

1) Înlăturarea stării de confruntare militară și amorsarea procesului de destindere dintre Nord și Sud, definite ca problema cea mai urgentă pentru realizarea înțelegerii reciproce. Ca măsuri concrete, președintele a propus încetarea cursei înarmărilor, retragerea tuturor trupelor străine, reducerea forțelor armate și a armamentelor, încetarea introducerii de arme din alte țări, încheierea unui acord de pace.

2) Îmbunătățirea relațiilor dintre Nordul și Sudul Coreei, ca premisă a reunificării țării, reclamă, în concepția partidului și guvernului R.P.D. Coreene, o colaborare multilaterală, în toate domeniile — politic, militar, diplomatic, economic și cultural.

3) Președintele Kim Ir Sen a reafirmat că dialogul dintre Nord și Sud privind reunificarea națională trebuie purtat atît de autorități, cît și de cele mai reprezentative forțe politice și sociale din Nord și Sud. El a propus în acest scop convocarea unei Mari Adunări Naționale alcătuite din reprezentanți ai tuturor păturilor populației, ai partidelor politice și organizațiilor din Nord și Sud.

4) Președintele Kim Ir Sen apreciază că procesul de reunificare ar fi accelerat prin constituirea unei confederații Nord-Sud într-un stat unic, care să lase intacte, pentru moment, cele două sisteme existente în Nord și Sud.

5) Președintele apreciază că Nordul și Sudul trebuie să colaboreze și în domeniul relațiilor externe. Nordul și Sudul — a spus președintele — nu trebuie să intre la O.N.U. separat ci, dacă cele două părți doresc să intre în organizația mondială înainte de reunificare, ar trebui să adere ca un singur stat, cel puțin sub numele de Republica Confederală Koryo, după intrarea în vigoare a confederației.

Este acesta un ansamblu coerent de propuneri care dau răspuns la numeroasele și dificilele întrebări pe care le ridică problema reunificării Coreei. Programul constituie o nouă și valoroasă inițiativă a Partidului Muncii și a guvernului Republicii Populare Democrate Coreene, a tovarășului Kim Ir Sen, care au abordat într-un spirit de profund realism aspectele complexe ale lichidării divizării națiunii coreene. Firește, condiția prealabilă fundamentală a succesului acestui program o constituie retragerea trupelor americane din Coreea de Sud, precum și abordarea de către autoritățile de la Seul, cu seriozitate și răspundere, a problemelor care privesc reunificarea țării.

Faptul că acest proces a fost amorsat, că au avut loc contacte între Nord și Sud, inclusiv la nivel înalt, care au dus la semnarea cunoscutei Declarații comune, dovedește încă o dată că orice problemă, oricît de ascuțită și dificilă, poate fi reglementată prin mijloace politice, dacă se pornește la soluționarea ei de la interesele poporului respectiv, ale cauzei păcii și securității în lume.

Ion CÂRJE

minut cu profesorul salinari

Carlo Salinari, directorul revistei «Calendario del Popolo», conducătorul catedrei de literatură italiană a Facultății de litere și filozofie din Roma, este un binecunoscut critic și istoric literar marxist al Italiei contemporane. Scrierile sale cele mai însemnate: «Lirici din Duecento» (1956), comentariu la «Decameronul» (1964), «Problema realismului» (1960), «Preludiul și sfîrșitul realismului în Italia» (1967), «Istoria literaturii italiene» (1970). Cartea sa «Miturile și conștiința decadentismului italian», ajunsă la ediția a 7-a în 1972, a fost tradusă și în românește.

Profesorul Carlo Salinari a prefațat cele trei volume de opere ale președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, apărute în limba italiană la «Calendario del Popolo».

— Cum apreciați creația narativă italiană de astăzi?

— Calea de ieșire din impasul care a urmat falimentului neoavangardei se îndreaptă acum spre o nouă soluție realistă. Nu se pot relua temele sau poetica neorealismului, care s-au afirmat imediat după cel de-al doilea război mondial, fiind vorba de un realism strict legat de evenimentele acelei perioade. Azi, după părerea mea, realismul trebuie să țină seamă de numeroși factori noi, începînd cu noile mijloace de cunoaștere a realității ce ne stau la îndemînă. Trebuie ținut cont apoi de faptul că industria culturală burgheză a redus produsul literar la unul comercial — o carte nu este frumoasă sau urîtă, ci se vinde sau nu se vinde, aceasta aducîndu-ne și în fața problemei unei literaturi care să fie tot mai mult adresată unui public numeros.

În Italia, restaurația burgheză nu a reușit să determine un regres al mișcării muncitorești. O literatură care se limitează la critica societății prin temele ei — disperare, angoasă, alienare etc. — nu mai e suficientă în condițiile prezentului. Avem nevoie și de o literatură care să prefigureze valorile umane care se vor impune în viitor. După mine, este necesar deci nu un realism de tip naturalist, ci aș spune un realism simbolic care, utilizînd și o serie de experiențe cu caracter lingvistic sau formal făcute de avangardă,— limbajul oniric, cel aluziv, cel simbolic etc. —,poate reprezenta realitatea noastră.

— Este reprezentativ în acest sens «romanul antropologic» «Marea verticală» al lui Sergio Saviani pe care l-ați prezentat publicului?

— Da, aveți dreptate. Aș mai cita volumul lui Bevilacqua «Călătorie misterioasă», în care într-o formă simbolică se prezintă faptele legendarului comandant al diviziilor populare italiene antifasciste, Guido Vicelli, mort în războiul civil pentru apărarea republicii spaniole.

— Care este funcția criticii literare astăzi?

— Aceeași dintotdeauna — este o operațiune ideologică prin care se apropie patrimoniul literar artistic de clasa hegemonă. Viziunea criticii marxiste trebuie să fie aceea de recitire a autorilor literaturii noastre din punctul de vedere al clasei muncitoare. Aceasta comportă, natural, o serie de probleme, dintre care cea fundamentală este raportul dintre opera literară și istorie, perioada cînd se petrece acțiunea operei respective, adică legătura literaturii cu societatea.

— Între tradiția milenarei latinități și actualitatea dinamică a României, dumneavoastră v-ați apropiat de cea de-a doua într-o manieră politică, prin comentariile din prefețele la operele președintelui Nicolae Ceaușescu. Puteți deci vorbi despre România.

— Am fost în România, e drept, pentru puține zile. Mi-a plăcut Bucureștiul, mi-au plăcut munții. În ce privește condiția socială, am remarcat consensul popular față de politica partidului. Și în acest sens m-a impresionat mult cuvîntarea președintelui Nicolae Ceaușescu la cel de-al X-lea Congres al partidului, acest proiect care prevede dezvoltarea civilizației în cele mai diferite direcții, și am avut senzația că există efectiv posibilități pentru realizarea acestui plan prin mobilizarea maselor de către partid.

Gheorghe ANCA

„f-111" — nou eșec al aeronauticii americane

Pentagonul a hotărît să pună capăt construirii de bombardiere de vînătoare «F-111». Avionul de mare viteză, cu geometrie variabilă și capabil să poarte o încărcătură de bombe de două ori mai mare decît aceea a unui bombardier convențional, era considerat practic invulnerabil. Abia intrat în serviciul operativ — în toamna anului trecut, în Vietnam — s-a văzut că lucrurile nu stau deloc așa. «F-111» s-a dovedit pe cît de scump (12 000 000 dolari), pe atît de vulnerabil. Decizia de a se pune capăt fabricării lui este considerată — după abandonarea proiectului supersonicului american — un eșec grav al aeronauticii Statelor Unite.

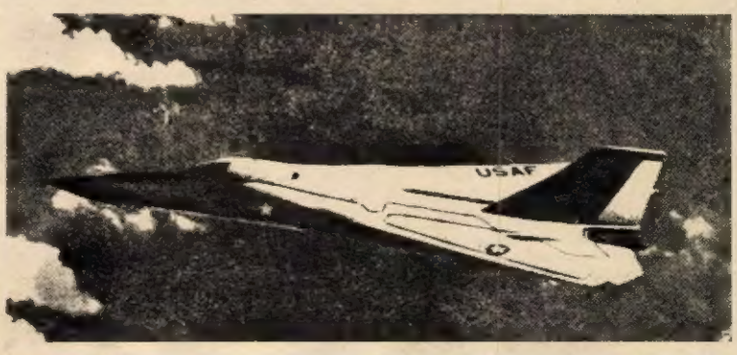

cronica de trei secunde

O CIFRĂ

Foarte bine s-a procedat — iată, pentru o dată, putem să ne exprimăm cu gura plină și să afirmăm că s-a procedat foarte bine într-o chestiune importantă pentru viața omenirii: un arbitru spaniol a fost condamnat la o suspendare de 25 de ani, adică să nu mai fie liber arbitru 25 de ani, fiindcă a luat bani ca să influențeze rezultatul unui meci de care depindea soarta echipei Orihuela. Orihuela trebuia să intre în divizia C — mi se va spune imediat că divizia C n-are nici o importanță în viața omenirii, greșiți, sînt echipe pentru care divizia C e mai importantă decît viața omenirii!

Așa că bravo, bine i-au făcut că l-au condamnat la 25 de ani–suspendare forțată, 25 de ani–pedeapsă e o cifră care dă fiori, o condamnare la 25 de ani n-a fost niciodată o joacă, bine s-a făcut că s-au împortat în lumea sportului și a jocului nevinovat termenii teribili ai judecătilor cu criminali și păcătoși!

...Și să se meargă mai departe:

pentru aranjamente în divizia B — să le dea 50 de ani suspendare! Un arbitru care — la vîrsta de 37 de ani — măsulește un meci de B să fie atins așa ca să-i treacă pofta pînă la 87 de ani.

Iar celor care trișează în divizia A — acolo unde se aleg de obicei, dar nu întotdeauna campionii și retrogradatele — să li se dea muncă zilnică pe viață!

UN CALCUL

În vasta-mi incultură n-am citit nici un roman scris de John Creasy, deși există 560 romane semnate așa: John Creasy.

560 romane, în 60 milioane de exemplare, traduse în 23 de limbi.

Romane polițiste, dar totuși cărți. Pasionații susțin că omul acesta a creat și personaje celebre ca Toff, ca Gideon, ca Paron, ceea ce iar nu e puțin lucru — să creezi și personaje, nu numai să scrii cărți.

Se mai spune că John Creasy scria minimum 6 000 de cuvinte pe zi. Și că fusese detectiv la Scotland Yard. De unde și întrebarea mea, ca în celebrul calcul al vîrstei căpitanului: cîte romane a scris, minimum, Creasy pe zi, dacă el a murit la 64 de ani, săptămîna trecută?

O groază adîncă — mult mai adîncă decît cea născută dintr-o crimă de roman polițist genial — mă cuprinde înainte chiar de a face împărțirea lui 560 la 64, presupunînd că omul acesta, ca orice om, a scris romane de cînd s-a născut.

...Și dacă acest om — ca orice scriitor — nu a scris toată viața decît un singur roman? Abia așa groaza mea atinge paroxismul.

Radu COSAȘU

la balconul casei albe

Convorbirile la nivel înalt dintre Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., și Richard Nixon, președintele S.U.A., au prilejuit trecerea în revistă a relațiilor bilaterale și un schimb de păreri într-o serie de probleme internaționale, inclusiv securitatea europeană și examinarea stadiului tratativelor sovieto-americane de la Geneva privind limitarea armamentelor strategice. În fotografia pe care v-o prezentăm, Leonid Brejnev — în timpul vizitei sale oficiale în S.U.A. — și Richard Nixon, împreună pe balconul Casei Albe.

cînd veți călători de la București la praga

...spune știrea transmisă «Flacării» de Agenția «Pragopres» — și veți dori să parcurgeți acest drum pe itinerarul cel mai scurt, veți alege desigur autostrada Bratislava-Brno-Praga. Magistrala este încă în construcție, dar, vă asigurăm, e vorba de o lucrare ultramodernă, cu cîte trei culoare în fiecare sens. Ajungînd pe autostradă la Praga — continuă știrea — veți avea prilejul să treceți pe cel mai tînăr pod al capitalei cehoslovace, al 14-lea la număr, care traversează nu Vltava, ci valea Nuselksky. Înzestrat de asemenea cu șase culoare, podul «Klement Gottwald» unește sudul orașului cu centrul lui, rezolvînd bună parte din problema traficului praghez, și se va integra de asemenea în traseul a două autostrăzi internaționale. O ultimă informație: noul pod începe în partea sa dinspre centru, din strada Rumunska (România).

oameni despre care se vorbește

RAFAEL CALDERA (n. 1916), președintele Venezuelei, a afirmat că Organizația Statelor Americane trebuie să-și reconsidere atitudinea față de țările care doresc să restabilească relațiile diplomatice cu Cuba. Venezuela este dispusă să ia inițiativa convocării comitetului juridic al O.S.A. în vederea adoptării unei hotărîri. Șapte țări din regiune și-au reluat pînă în prezent relațiile diplomatice cu Cuba.

DANNY KAYE (n. 1913), popularul actor comic, dansator și cîntăreț american, a realizat în ultimii 12 ani, participînd la spectacole de binefacere, o sumă de 3,5 milioane dolari destinată fondului de pensii al muzicienilor. Performanță pentru care Liga orchestrelor simfonice americane i-a acordat în semn de recunoștință un baston de aur purtînd o inscripție de mulțumire pentru contribuția lui la sus-numitul fond.

JEANNE M.HOLM (n. 1922) este prima femeie general maior din istoria Statelor Unite. Și-a început cariera militară în 1942 ca șofer de camion în Corpul auxiliar de femei al armatei. În prezent este director al Consiliului pentru probleme de personal al Forțelor aeriene ale S.U.A. Gradul i-a fost acordat în cadrul unei ceremonii care a avut loc la Pentagon.

INGMAR BERGMAN (n. 1918), cunoscutul cineast suedez, — al cărui film «Strigăte și șoapte» a fost unanim considerat de criticii de la Cannes o autentică și răscolitoare capodoperă —, intenționează să turneze anul acesta la Paris un «musical» după opereta «Văduva veselă» de Lehar, cu Barbra Streisand în rolul principal.«Bergman și musical»-ul — iată o asociație care nu poate da decît un rezultat-surpriză.

HAROLD WILSON (n. 1916), fost prim-ministru al Marii Britanii, liderul opoziției laburiste, a criticat aspru într-un discurs politica economică a partidului conservator în cei trei ani recent împliniți de guvernare; costul vieții în Anglia a crescut cu 28%, prețurile alimentelor, combustibilului, îmbrăcămintei, locuințelor, în special, ca și chiriile, impozitele, tarifele etc., au înregistrat creșteri enorme.

ALBERT SABIN (n. 1906), descoperitorul vaccinului antipoliomielitic, laureat al Premiului Nobel, abandonează activitatea de laborator pentru a se dedica problemelor de organizare a cercetării. În prezent studiază în colaborare cu profesorul Giulio Tarro, de la Universitatea din Napoli, posibilitatea unei relații dintre anumiți virusi gripali și formațiile tumorale.

de la lume adunate

Hobby-ul său, turnul din Pisa. Este vorba de inginerul David Malkov, din Moscova, care este posesorul unei colecții originale cuprinzînd tot ce s-a scris, tot ce are legătură cu turnul înclinat din Pisa — și anume: 327 cărți în 22 limbi, 253 reviste, 455 cotidiane, numeroase machete ale turnului, diferite suveniruri etc. Dealtfel, inginerul Malkov este autorul unuia din numeroasele proiecte făcute pentru salvarea faimosului monument (introducerea în corpul turnului a unui schelet metalic).

Nomina odiosa... Autoritățile localității sud-africane Dispatch (provincia Cap) au luat inițiativa schimbării denumirii orașului respectiv cu cea de Vorster, întru glorificarea numelui conducătorului regimului rasist din R.S.A. Vorster și-a dat agrementul, dar, spre surprinderea inițiatorilor, locuitorii localității Dispatch, adunați într-un miting, au mulțumit pentru «cinstea» ce li se face, dar au arătat că lor le place foarte mult denumirea actuală și că nu doresc nici o schimbare.

Restricții britanice. Autoritățile londoneze au introdus serioase restricții în ce privește vizionarea de către turiștii străini a celebrei festivități de schimbare a gărzii la Buckingham Palace. Astfel, agențiile turistice care organizează excursii în autocare trebuie să se înscrie din vreme pentru obținerea aprobării respective. Așa se face că, față de numărul mediu de 200 autocare parcate înainte vreme lîngă palat, în prezent numărul lor este sub 100.

Reclamă și... realitate. O agenție franceză de publicitate a avut ideea de a alătura unui nou tip de mașină de spălat chipul unei femei normande — Jeanne Denis, în vîrstă de 80 ani. Spre surprinderea tuturor, «mama Denis» a devenit foarte curînd populară, iar mașina de spălat respectivă a adus firmei mari venituri. Atunci însă cînd patronii au vrut să ofere în dar bătrînei spălătorese un exemplar din produsul căruia i-a făcut reclamă, «mama Denis» a refuzat spunînd că «n-ar ști s-o folosească».

Sărmanii obezi. Printre numeroasele asociații nord-americane se află și una grupînd persoanele ce cîntăresc de la suta de kilograme în sus. Intitulată «Weightwatchers» (Asociația celor care veghează asupra greutății), organizația respectivă apără interesele membrilor ei împotriva întreprinderilor care refuză angajarea obezilor, pretextînd lipsa lor de agilitate, dexteritate etc. Mai mult decît atît, unii patroni afirmă că obezitatea este cel mai adesea dovada lipsei de disciplină.

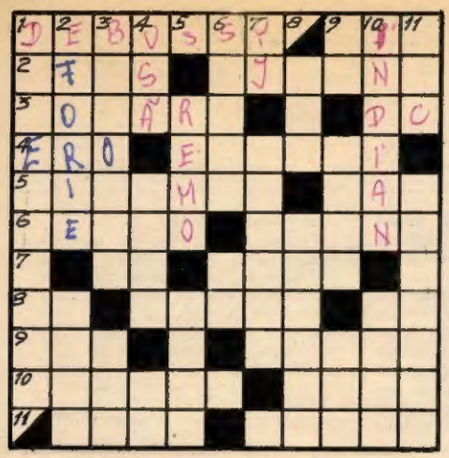

ORIZONTAL: 1) Renumit compozitor francez, autorul celor trei schițe simfonice intitulate «Marea» — Sediment acumulat pe fundul bazinelor marine. 2) Aer de «mare»! — Roată prin care se acționează cîrma navei. 3) Mare... în gură (pl.) — De ce?! 4) Ceasuri întoarse! — Mare, cît vezi cu ochii (pl.). 5) Fără valuri! — Filozof chinez (sec. VI î.e.n.). 6) Ora cînd luna... iese din valuri — Atribut al mării și oceanului. 7) Lac în Sudan — Navă pentru transportul mărfurilor. 8) Ieșit din apă — Mare, ca Gulliver cel naufragiat pe coasta Tasmaniei — Apare baliza! 9) Expus la soare... integral — Cel mai mare satelit al planetei Saturn, denumire dată după uriașii fii legendari ai lui Uranus. 10) Mare — A face intervalul mare. 11) Corabia pe care au navigat eroii greci, conduși de Iason, căutînd «lîna de aur» din Colhida — Port sovietic la Marea Neagră, în care puterile aliate au stabilit planul înfrîngerii Germaniei hitleriste (1945).

MAREA

VERTICAL: 1) Mărime. 2) Două «perle» ale Mării Negre — Nisip «aranjat» de vînt. 3) Piatra Mare! — Of... mare! 4) Intrare — Om mare (fig.) — Curge! 5) Coastă! — San..., port italian la Marea Mediterană, renumit prin festivalurile sale de muzică ușoară. 6) Imaginară zînă a apei — Notă... în nisip! 7) Yvonne Ionesco — Expus. 8) Insulă în Marea Irlandei și numele comandantului motonavei «Obis» în apele Antarcticei — A se face... mare. 9) Prora de motonavă! — Port la mare! — Mare... la restaurant. 10) Ocean în sudul Asiei — Celebru comandant francez de marină, al cărui nume a fost ales ca pseudonim literar de ofițerul de marină și scriitorul român E. Botez, autorul romanului «Europolis», inspirat din viața portului Sulina. 11) Mare... mică — Mare grup de insule din Oceanul Pacific, primele (insulele Mariane) fiind descoperite în 1521 de Magellan.

Ioan CARAIMAN

Dicționar: LAO, NO, MAN.

Dezlegarea jocului «METAMORFOZE» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) LAVOISIER — A. 2) EROS — ACTEON. 3) IARĂSI — N — VD. 4) HB — T — NADIR. 5) ANEMONA — ADI. 6) TE — AI — FINIT. 7) A — ANCA — SĂUO. 8) LIDIA — ITE — I. 9) AMAV — ALO — LU. 10) NP — EMPIREU. 11) TABLOU — IAPA. 12) ARIE — SPECIE.

HOVAL

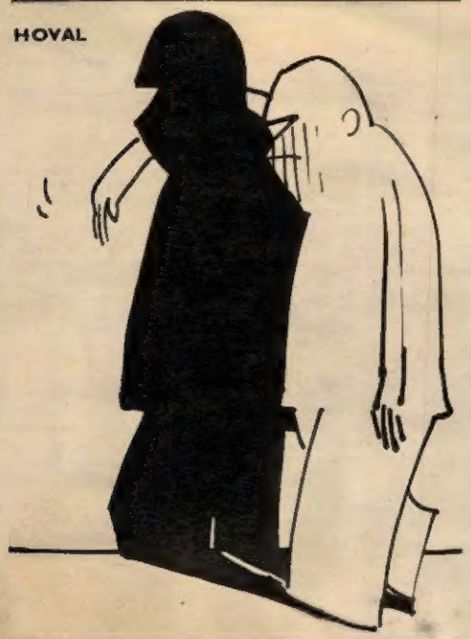

CEA MAI PRIMA-ÎNTÎIA DIN ȚARĂ. Liceul de la Ploiești a fost înființat în anul 1864, cu numai două clase, în care erau înscriși 37 de elevi. S-a numit mai întîi gimnaziu, apoi liceu cu șapte clase, și către sfîrșitul secolului trecut, cu opt clase. Între materiile predate — în afară de limba română, limba latină, geografia, științele naturale, limba franceză și cîte-cîte altele — se afla și muzica. Dar ce muzică! Bravii elevi care îndrăgeau această plăcută materie reușiseră, în anul 1910, să formeze cea mai mare și mai bună fanfară școlară de la noi. Nici Liceul Internat din Iași — socotit pe atunci cel mai modern din țară — nu avea o astfel de formație muzicală.
În fotografie: celebra fanfară școlară ploieșteană la o demonstrație publică pe marele bulevard, în fața clădirii liceului. În stînga: domnul capelmaistru dirijează cu mîna dreaptă și se pregătește să colaboreze cu partea sa la cîntec, sufiind în trompetă. În dreapta: domnul director al liceului — sobru, solemn și mîndru de elevii săi. În spatele domnului director: corul liceului, cu dirijorul său.

VARIAȚIUNI PE ACELEAȘI PIETRE. Tare ca piatra s-a dovedit a fi doamna Dagmar Bjoernested din Roedovre (de lîngă Copenhaga), căreia, odată operate, i **s-au luat cîteva pietre de pe inimă** ca și dealtfel nu mai puțin de 720 de **pietricele** de la ficat. Veritabilă **piatră de încercare** pentru chirurgii danezi, care i-au oferit posesoarei un adevărat colier de **pietre prețioase** (se înțelege, după ce au fost extrase). Aceasta s-a gîndit să-și reclădească miniatural propria casă, adoptînd ad-hoc, spunem noi, crezul artistic potrivit căruia **viața trece, pietrele rămîn...** posterității.

ȘI TU, ELSA? În lumea animală de la 2 luni la 5 ani e «o viață de om», tot așa de bine cum pot fi «o viață, două de tigru sau numai una de cîine». N-am spune prea multe fără a aminti și despre doza respectivă de cunoaștere și înțelepciune specifice acestor luni și ani. După cum se poate constata, atitudinile mai mult sau mai puțin deliberate față de memoria peliculei sînt grăitoare. În timp ce dogul, parcă prea sobru, voit responsabil și ferm, privește cîinește înainte, tigrișorul Dzesto caută să descopere universul cît mai obiectiv cu putință, iar Elsa — ah, și tu, Elsa? — e preocupată de marele, primul «ce» al modei: disproporția flagrantă dintre negrul și albul blănii mămicii lor adoptive.

(Foto «Pragopres»)

scrisori către un meloman

umanismul muzicii

Da, muzica trebuie să-l exprime pe om pentru ca acesta să se regăsească în ea și să se cunoască astfel mai bine. Dar ce trebuie înțeles prin om? Căci de la om se reclamă și Stockhausen, cînd face difuzoarele să ragă asemenea fiarelor din junglă, și Mozart, cînd ne poartă pe aripile divinelor sale melodii. Cel mai facil răspuns ar fi acela care — eschivîndu-se de fapt să înfrunte problema în toată gravitatea ei — l-ar prezenta pe fiecare dintre cei doi compozitori ca exprimîndu-l pe omul epocii sale. Dar atunci de ce se simte atît de bine omul de azi în compania lui Mozart, în vreme ce sonoritățile lui Stockhausen sînt percepute de el drept o agresiune îndreptată împotriva sufletului său? În numele acestui omenesc *fundamental*, și nu dintr-un conservatorism de spirit leneș, au luat atitudine conștiințele luminate ale secolului față de vertiginoasele metamorfoze ale artei sunetelor, care alunecă tot mai mult — în pretinsele ei experimente revoluționare — spre tărîmul subumanului.

Există într-adevăr în om ceva statornic, precum sînt Soarele și Luna, minunații luminători ai zilelor și nopților noastre. Numai sesizarea acestor permanențe ne permite să descoperim măreția omului și numai concepîndu-ne viața ca manifestare a ceea ce este permanent în noi, putem realmente simți gustul acestei măreții, destinată altminteri să rămînă o vorbă goală, un moft idealist.

Ei bine, ca ființă a cosmosului, muzica este în așa fel alcătuită în temeliile ei structurale încît e compatibilă doar cu acea interioritate umană în care afectele și impulsurile se desfășoară sub soarele spiritului transfigurator. Compozitorul poate desigur să exprime ce vrea, și trăim azi mai mult ca oricînd sub semnul bunului plac. Nu înseamnă însă că dacă el dă drept muzică o înșiruire isterică de intervale condimentată cu lovituri furioase ale instrumentelor de percuție, această producție a sa ar trebui neapărat considerată ca ținînd de muzică. Hîrtia cu portative este răbdătoare, primește totul, dar pentru ca un fenomen sonor să fie muzică nu este suficient ca el să fie scris în partitură; și mai important este ca el să răsune viu în sufletul omenesc ca ecou al unei grandioase și universale armonii. Or, o astfel de muzică nu poate lua naștere decît ca expresie a unei interiorități *spiritual* centrate. Ca să fie și să rămînă muzică, opera compozitorului trebuie să izvorască din ceea ce este permanent și solar în om. Chiar prinși în furtunoasa transformare a limbajului din ultimele două secole, marii muzicieni s-au străduit din răsputeri — de cele mai multe ori instinctiv — să satisfacă măcar cît de cît această fundamentală exigență. În această situație s-au aflat atît ei și atîția muzicieni de seamă care, absorbind mai toate așa-zisele cuceriri ale armoniei postwagneriene, au refuzat să facă pasul ruperii cu gîndirea tonală. Avangarda i-a considerat lipsiți de curaj. Era vorba, în realitate, de fidelitatea lor față de adevărul omenesc (care, cum ar fi spus Nietzsche, dacă devine «prea omenesc», adică dacă se lasă prea invadat de ceea ce este inferior, stihinic și nespiritual în el, se transformă în subuman sau antiuman). Și numai în măsura în care mesajul lor este luminat de amintirea nobleței esențiale a omului, se poate vorbi de supraviețuirea muzicalului propriu-zis în expresia lor. Căci din punct de vedere estetic OM și MUZICĂ sînt realități ce coincid. Coincidența aceasta și se dezvăluie însă doar dacă porți realmente în tine imaginea omului esențial și a muzicii esențiale.

George BĂLAN

casete muzicale

JIMI HENDRIX (II)

DISCURI OFICIALE APĂRUTE POSTUM

8. CRY OF LOVE

(Track), 1971. Conține mai puține efecte stereo, de studio, decît «Electric Ladyland», dar continuă latura lirică existentă pe «Axis-Bold As Love». Printre cei care și-au dat concursul la realizarea acestui L.P. se numără Miles și Cox, Stevie Winwood, Chris Wood, Buzzy Linhart, The Ghetto Fighters și Steve Stills.

9. WOODSTOCK 2

(Atlantic), 1971. Cu toate că fac parte din același set ca melodiile de pe «Woodstock 1», cele de aici sînt destul de neglijente. De notat doar versiunea scurtă a melodiei «Izabella».

10. EXPERIENCE (Ember),1971, și
11. MORE EXPERIENCE (Ember), 1972

Imprimări făcute la Royal Albert Hall, 18 februarie 1969. Hendrix însuși a fost foarte încîntat de spectacolul din acea seară. Apărute inițial ca discuri-pirat, primul dintre ele are o valoare incontestabil mai mare decît al doilea. De reținut: «Bleeding Heart», «Sunshine of Your Love» și «Roomful of Mirrors» (cu Daye Mason și Chris Wood).

12. ATLANTA/ISLE OF WIGHT FESTIVALS

(C.B.S.), 1971. Album triplu al principalilor eroi «electrici» ai caselor de discuri Columbia și Epic, înregistrat la Atlanta și la al treilea festival de la Isle of Wight. Două din cele trei bucăți ale lui Hendrix, «Midnight Lighting» și «Foxy Lady» sînt prost mixate și reprezintă reluarea versurilor editate pe discul Hendrix «Isle of Wight» apărut la Polydor.

13. ISLE OF WIGHT

(Polydor), 1971. Faptul emoționant că acest disc reprezintă ultima imprimare din spectacol a lui Hendrix compensează toate nerealizările muzicale. Un sunet excelent datorat lui Charles Olms. Selecțiuni: toată fața a doua, «Freedom», «All Along the Watchtower» și «In From the Storm».

14. RAINBOW BRIDGE

(Reprise), 1971. Selecțiuni muzicale dintr-un film pretențios și plictisitor. De reținut: o incredibilă realizare a bucății «Star Spangled Banner» cu Jimi la toate chitarele și un excelent număr «live» cu «Hear My Train A-Comin'».

15. HENDRIX IN THE WEST

(Polydor), 1972. Reprezintă eforturile producătorilor Eddie Kramer și John Jansen de a colecționa un material inedit care să arate tuturor cine a fost într-adevăr Jimi Hendrix. Alături de «The National Anthem» și «Sgt. Pepper» din spectacolul de la Isle of Wight, celelalte bucăți sînt imprimate la două concerte în Berkeley și San Diego. În toate melodiile la baterie este Mitch Mitchell, iar la bas — Noel Redding alternativ cu Billy Cox. De reținut «Johnny B. Goode» și «Red House».

16. WAR HEROES

(Polydor), 1972. Orice artist are momentele lui de autoindulgență. Bucățile de pe acest disc rămase pe benzi nefolosite în diferite studiouri de imprimare nu dovedesc nimic demn de Jimi Hendrix (Jimi la sfîrșitul uneia dintre melodii, «Three Little Bears», spune chiar «Oprește stupiditatea asta»).

Florian PITTIȘ

(Va urma)

top muzical

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Titlul	Interpretul	Săptămîni în top
3	1	Andrii Popa	Phoenix	5
4	2	O portocală	Anda Călugăreanu	11
1	3	Dedicație	Romanticii	9
2	4	Cine te-a adus în calea mea?	Margareta Pîslaru	16
5	5	Zilele	Marina Voica	9
7	6	Alergători de cursă lungă	Margareta Pîslaru	7
8	7	Florile mele	Dida Drăgan	2
6	8	Din focul primului sărut	Aurelian Andreescu	6
10	9	Olean	Marcela Saftoiu și Traian Cosma	2
—	10	Fetița mea	Mihai Constantinescu	1

Compozitori: 1. Mircea Baniciu. 2. Marius Țeicu. 3. Teodor Tufiș. 4. George Grigoriu. 5. Marius Țeicu. 6. Margareta Pîslaru. 7. Petre Magdin. 8. Marius Țeicu. 9. Traian Cosma. 10. Mihai Constantinescu

TOP MUZICAL „FLACĂRA" TALON NR. 20

curier muzical

Iulian Vaisman — București. Sub o formă sau alta, aceleași probleme le ridicăm și noi în revistă. Ionaș Emilia Adriana — Oradea. De acord cu «subiectivismul» dumneavoastră. C. Marica — Iași. Componența formației «King Crimson»: Robert Fripp (chitară solo, mellotron) — singurul rămas din vechea formulă; David Cross (vioară, violă, mellotron), John Wetton (voce, bas), Bill Bruford (baterie) și Jamie Muir (percuție). Ultimul L.P. — «Lark's Tongues in Aspic». Dorin Herch — Timișoara. «Electrecordul» așteaptă să ajungă și Margareta la vîrsta lui Gică Petrescu pentru a-i edita un L.P.!» Probabil. Liviu Cîmpean — Sinaia. Nu era nevoie de explicații, top-ul vă trădat. D.D. — Iași. În ciuda unor pasiuni declarate, scrisorile dumneavoastră critice sînt interesante. Acum, după, sînteți probabil mulțumit, dar cîtă vreme? Dan Trif — Sinaia. 1) Melodia este din repertoriul internațional; 2) Discul nu se află încă în vederile «Electrecordului». Șerban Romeo — Brașov. Răbdare. Mariana Koșa — Tîrnăveni. Nu-i obligatoriu să-mi scrieți numai din orașul dumneavoastră. Natalia Dima — București. Încă două-trei scrisori și voi putea scrie un roman despre Eva Kiss. B.I. — Timișoara. Dacă așteptați, vă vine rîndul și dumneavoastră.

G.S.